13-16. f. 10

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
14 E
4

B 14 E 4 I.

MARIANI SOCINI
SENIORIS SENENSIS,
ADMIRABILIA COMMENTARIA
In Primam Partem Lib. V. Decretalium,

HAC NOVISSIMA EDITIONE, AB INNVMERIS, quibus antea ſcatebant mendis repurgata; ac nonnullis in locis ſuppleta & aucta, hoc manus ☞ ſigno indicatis.

In quibus quamplures, & varij Tractatus Iuris, exactiſſimè explicantur, qui infra in ſeparata pagina notati ſunt.

Acceſſit præterea Index copioſiſſimus rerum, ac verborum notabilium:

Item alij duo Indices, Vnus de Opinionibus, quas idem Autor pro Communibus allegauit: Alter de varijs in vtroque Iure Intellectibus, per eundem traditis.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, M. D. XCIII.

APVD IVNTAS.

INDEX TITVLORVM,
ET CAPITVLORVM.

De accuſationibus. Rubr. fol. 1
1 Si legitimus. 2
2 Si quis Epiſcopus. 5
3 Illa præpoſitorum. 6
4 Omnipotens. 7
5 Nulli epiſcoporum. 8
6 De his. 9
7 Repellantur. 13
8 Accuſaſti 15
9 Ex euidentia. 15
10 Cum P. Manconella. 16
11 Ea parte. 19
12 Si conſtiterit. 19
13 Meminimus. 21
14 Licet. 22
15 Veniens. 27
16 Super his. 53
17 Qualiter, & quando. 1. 61
18 Cum dilecti. 69
19 Cum oporteat. 71
20 Cum dilectus. 73
21 Inquiſitionis. 75
§. Tertiæ dubitationis. 75
§. Quæſiuiſti. 75
22 Ad petitionem. 76
23 Accedens. 78
24 Qualiter, & quando. 2. 87
25 Sicut olim. 162
26 Olim. 163
27 Prælatorum. 165

De calumniatoribus. Rub. f. 166
1 Cap. Cum fortius. 167
2 Cum dilectus. 167

De Symonia. Rub. f. 169
1 Cap. In ordinando. 170
2 Qui alium. 172
3 Si dominus. eod.
4 Accuſatum. eod.
5 Quoties. eod.
6 Sicut. eod.
7 Tanta. 172
8 Non ſatis. eod.
9 Cum in eccleſia. 173
10 Cum ſit. 174
11 De hoc. eod.
12 Cum eſſent. 175
13 Inſinuatum eſt. eod.
14 Nemo. 176
15 Querelam. eod.
16 Ea quæ. 177
17 Ea diligenti. eod.
18 Et ſi quæſtiones. 178
19 Veniens. 179
20 Ex tuæ. eod.
21 Ad noſtram. eod.
22 De ſymoniace. 180
23 Matthæus. eod.
24 Ad aures. 181
25 De regularibus. eod.
26 Ex inſinuatione. eod.
27 Nobis. 182
28 Dilectus filius R. eod.
29 Suam nobis. eod.
30 Dilectus filius A. 183
31 Licet Hely. 186
32 Per tuas. 1. 188
33 Sicut tuis. 189
34 Tua nos. 190
35 Per tuas. 2. 191
36 In tantum. eod.
37 Per tuas. 3. 192
38 Conſulere. eod.
39 Sicut. 195
40 Quoniam. 193
41 Audiuimus. 194
42 Ad Apoſtolicam. eod.
43 Ne Dei. 195
44 Iacobus. eod.
45 Si quis. eod.
46 Mandato. 196

Ne Prælati vices ſuas, vel eccleſ. ſub annu. cen. conced. Rub. f. 197
1 Cap. Præterea. 197
2 Quoniam. 1. 197
3 Quoniam. 2. 198
4 Querelam. 198

De magiſtris, & ne aliquid exigat. pro licen. docen. Rub. f. 201
1 Cap. Quoniam. 201
2 Prohibeas. eod.
3 Quanto. 202
4 Quia. 203
5 Super ſpecula. 204

De Iud. & Saracenis. Rub. f. 205
1 Cap. Præſenti. 206
2 Multorum. 206
3 Iudæi. 1. 207
4 Quia. eod.
5 Iudæi. 2. eod.
6 Ita quorundam. 208
7 Conſuluit. 208
8 Ad hæc. 209
9 Sicut Iudæi. 210
10 Quam ſit. 212
11 Significauit. 212
12 Quod olim. 213
13 Et ſi Iudæos. 213
14 Poſtulaſti. 214
15 In nonnullis. 214
16 Cum ſit. 215
17 Ad liberandam. 218
18 Ex ſpeciali. 222
19 Nulli. 222

De Hæreticis. Rubr. f. 222
1 Cap. Dubius. 223
2 Qui alios. 224
3 Firmiſſimè. 224
4 Fraternitatis. 225
5 Si quis Epiſcopus. 226
6 In eos. 227
7 Cum Chriſtus. eod.
8 Sicut ait. eod.
9 Ad abolendam. 228
10 Vergentis. 231
11 Si aduerſus. 231
12 Cum ex iniuncto. 232
13 Excommunicamus. 1. 234
14 Sicut. 236
15 Excommunicamus. 2. 237
16 Abſolutos. eod.

De ſchiſmaticis, & ordinatis ab eis. Rubr. f. 237
1 Cap. Quod à prædeceſſore. 238
2 Fraternitati. 239

De Apoſtatis, & Reiterantibus baptiſma. Rubr. f. 240
1 Cap. Præterea. 240
2 Ex literarum. 241
3 Tuæ fraternitati. eod.
4 Quidam. eod.
5 A nobis. 242
6 Conſultationi. eod.

De his qui filios occiderũt. Rub. 242
1 Cap. Veniens. 242
2 Intelleximus. eod.
3 De infantibus. 243

De Infantibus, & languidis expoſitis. Rubr. f. 243
1 Cap. Si à patre. 243

De homicidio voluntario, vel caſuali. Rubr. f. 245
1 Cap. Si quis. 245
2 Interfeciſti. eod.
3 Si perfodiens. 246
4 Cum iuramento. eod.
5 Si aliquis. eod.
6 Sicut dignum. 247
7 Præsbyterum. 249
8 Continebatur. 250
9 Lator. eod.
10 Suſcepimus. 251
11 De cætero. eod.
12 Ad audientiam. 256
13 Dilectus. 275
14 Ex literis. 1. eod.
15 Ex literis. 2. eod.
16 Significaſti. 1. 276
17 Petrus. eod.
18 Significaſti. 2. eod.
19 Tua nos. eod.
§. ad vltimum. 277
20 Sicut ex literarum. eod.
21 Poſtulaſti. eod.
22 Exhibita. 278
23 Ioannes. eod.
24 Petitio. 279
25 Quidam. eod.

De torneamentis. Rubr. f. 279
1 Cap. Fœlicis. 279
2 Ad audientiam. 280

De clericis pugnantibus in duello. Rubr. f. 280
1 Cap. Porro. 280
2 Henricus. eod.

De ſagittariis. Rubr. f. 281
1 Cap. Artem. 281

De adulterijs, & ſtupro. Rub. f. 281
1 Cap. Si ſeduxerit. 283
2 Peruenit. eod.
3 Si vir. 284
4 Maritis. eod.
5 Significaſti. 285
6 Intelleximus. 286
7 Tua fraternitas. 287

De raptoribus, incen. & violatorib. eccl. Rubr. f. 288
1 Cap. De illis autem. 289
2 Super eo. 290
3 Excommunicationi. 291
4 In archiepiſcopatu. eod.
5 In literis. 292
6 Cum cauſa. 292
7 Accedens. 293

De furtis. Rubr. f. 293
1 Cap. Qui furatur. 295
2 Fures, & latrones. eod.
3 Si quis propter. eod.
4 Qui cum fure. 297
5 Ex literis. 298

De vſuris. Rubr. f. 298

INDEX INTELLECTVVM IN VTROQVE IVRE,

Qui in hoc opere per Auctorem traduntur.

Ex ſacra ſcriptura.

Cap.28. Deuteron. ibi, Fœnerabis multis gentibus, & ipſe ſœnus à nullo accipies. nu. 63. f.304
Cap 3. Deuteron. Mihi vindictam, & ego retribuam; quomodo intelligendum, nu. 208. 266
Apoſtoli ad Rom. 12. verba illa, Non voſmetipſos defendentes chariſſimi, declarantur, num. 3. 297
Apoſtoli authoritas. 2. ad Philip. ibi, In ſimilitudinem hominis factus, & habitu inuentus, vt homo, declaratur, nu. 16. 227
Apoſtoli ad Timot. epiſt. 1. cap. 3 dictum: licet loquatur de epiſcopo, extenditur etiam ad alios clericos, nu. 373. 173
Intellectus verborum Apoſtoli, Tentatio vos non apprehendat; niſi humana, num 9. 223

Ex Decreto.

Cap ſtatuimus. 16. q 6. intellectus. ſub nu. 54. 295
Cap. cos. 1. q 1. intellectus, nu. 35. 287
C. non ſanè. 14. q. 5. intellectus, nu. 47. 217
C. nec ii. 5. q. 1. intellectus. ſub nu 4. 230
C. omnes 32. q. 7. intellectus. ſub nu. 22. 285
C. illud 23. diſt. intellectus, nu. 7. verſ. ita loquitur. f. 6. & nu. 41. & 31. f. 54
C. Domino ſancto. 50. diſt. intellectus, nu. 437. 278
C. ſi quis epiſcopus. 83. diſtin. intellectus, nu. 62. 55
C. placuit. 1. q. 2 intellectus, nu. 4. 279
C. ſicut. 1. q. 1. intellectus, nu. 1148. 255
C ſi quando. 12. q 6. intellectus. ſub nu. 99. 36
C. quia ea. 3. q. 2. intellectus nu. 33 266
C nihilominus. 3. q. 9 intellectus. nu. 562. 223
C. ſi primates in ſi. 5 q 2. intellectus. nu. 28. 24
C. recq. 5 q 3. intellectus. nu. 137 verſi. Sed aduerte. 41
C. ad cauendum 10. q 3. intellectus. nu. 3. verſi. nec prædictis. 274
C. ſi vos & c. ſi audieris. 23. q. 5. intellectus. nu. 20. 234
C. legi 24 q. 8. intellectus. nu. 10. 234
C. parentela. 30 q. 6. intellectus. nu. 361. 215
C obijciuntur 32. q. 4. intellectus. nu. 7. 273
C. flagitia 32. q. 7. intellectus. nu. 5. 273
C. Adam. de pœnit. diſtin. 1. nu 1149. 255
C. ita nos 25. q. 2. intellectus, nu. 9. 284
C. qui cum telo. & ſimil. de pœnit. diſtin. 1 intellectus, nu. 2. 247

Ex Decretalibus.

C. 1. de homicid. Intellectus. ſub nu. 3. 243
C nobis verſi. niſi ſocus de iure patro. Intellectus, nu. 27. 275
C. dilectus. ibi, mendis, ſeu pœnis de offi. ordi. intellectus, nu. 3. verſiculo, ſal. Hoſt. 181
C. ſicut. & c. excommunicamus. de hæretici. intellectus. ſub nu. 6. 231
C. ex parte. ibi, mendis, vel pœnis. de verbo. ſignif. intellectus, nu. 5. verſiculo, ſol. Hoſt. 181
C. exhibite de homicid. communis Intellectus, nu. 5. 278
C. Conquerente. de cler. non reſideo. limit. nu. 5. 191
C ex parte, de verb ſign. intellectus, ſub nu. 4. 291
C. at ſi clerici. §. de adulterijs, de iud. intellectus, ſub nu 412. in ſi. 274
C. cum in cunctis. extra de elect intellectus, nu. 62. 55
C ad aures, de temp. ordin limitatur duobus modis, nu. 25. 279
C. tua. extra de procur. Intellectus, nu. 130. 39
C. 1. extra de offi ordio. Intellectus, nu. 333. & nu 364. 105
C. exhibita. extra de iud. intellectus, nu 964. 242
C. quoniã. §. ſunt & alij. extra vt li. non conteſt. intellectus, nu 961. f. 142
C. olim extra de teſtib intellectus, nu. 652. 223
C. venerabilis. extra de teſt. intellectus, nu. 67. 90
C. 3. extra de teſtib intellectus, nu. 533. 213
C. cum inter. extra de except nu 52. 53
C. cum 1. & A. extra de re iud. intellectus, nu. 965. 142
C. 2. extra de his quæ fiunt à prælat intellectus, nu. 25. 266
C. vt noſtrum. 10 prin. extra vt eccleſ benef. intellectus, nu. 652. 223
C. ad noſtram. extra de emptio. & vendit. nu. 77. 307
C. illo vos extra de pigo. & alijs caut. intellectus, nu. 77. 307
C. per veſtras. de do. inter vi. & vxo. Intel. nu. 118. & ſub nu. ſeq. 315
C licet. de accuſ. verus intellectus, nu. 12. 23
C. qualiter & quando. 1. de accu. intellectus, nu. 530. 212
C. cum dilecti. extra de accuſ. intellectus, nu. 441. 207
C. qualiter & quando 2. ex de accuſ. intellectus, nu. 142. 68
C. ſi extra de accuſ. intellectus, nu 457. 208
C ſicut Iudæi. extra de Iudę. intellectus, nu. 59. 212
C. cõtinebatur, & c. presbyterũ. extra de homic. intellectus. nu. 397. f. 274
C. ſignificaſti. extra de adult. intellectus, nu. 18. 78
C. 3. de cleri. percuſſ. plures intellectus, nu. 217. 267
C. cum dilectus. extra de purg. cano intellectus, nu. 966. 142
C. ſi. extra de purg. cano intellectus, nu. 847. 233
C. ſignificauit. de ſent. exc. Intellectus magis communis, nu. 225. 265
C. epiſcopus, de præben. intellectus, nu. 3. 193

Ex ſexto Decretalium.

C. vbi periculum. de electio. in 6. intellectus, nu. 29. 184
C. 2. §. ſtatuta. de conſtit. lib 6. intellectus, nu. 146 & nu. 152. 93
C. 2. de reſcrip. lib. 6. an habeat locum in inquiſitione, nu. 346. 202
C. 1. de accuſ in 6. limitatur, nu 42. f. 72. & nu. 640. 222
C. ſi. de pœnis, in 6. intellectus, nu. 29. 284
C. peccatum, de reg. iur. in 6. limit. nu. 7. 247

Ex Clementinis.

Clem. 1. de homicid. intellectus, num. 27. 297

Ex ff. veteri.

L. 4. §. 1. ff. ad leg. Iul. pec. L. congruit. ff. de offi. præſi. nu. 375. 204
L. 1. ff. ſi quis ius dic. non obtem. nu. 14. 18
L. 2. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. ibid.
L. ſeruum quoque. §. publice. ff. de procur. intellectus, nume. 133. verſic. Nec obſt. f. 40. & nu. 137. verſi. Nem veriſimiliter. f. 42. & nu. 271. 50
L. bonafides. ff. depoſi intellectus. ſub nu. 7. 198
L. 1. ff. de in lit. iur. intellectus, nu. 74. verſi. nec obſtat. 34
L. non ſolum § ſin. de procurat. Intellectus, nu. 50. in ſi. & nu. 59. 32
L. item hæben. § pen. ff. famil. erciſ intellectus, nu. 216. 67
L. quædam mulier. ff. famil. erciſ. intellectus, nu. 72. 65
L. diuerſi. ff. de ſeru. fug l. 2. §. hoc autem. Intellectus, nu. 17. 298

Ex Inforiato.

L. tutor. § 2. de ſuſpe. tut intellectus, nu 459. 209
L. ſi quis filio exhæredato § quid ſi quis. ff de iniuſ. teſt. nu. 76. 65
L. Cornelia pia. ff de iure patron. intellectus, nu. 71. 65

Ex ff. nouo.

L. 4 §. 1. ff. ad l. Iul pecul. intellectus, nu. 373. 204
L. verũ. § minorẽ. ff. de cõſ. intellectus. nu. 993. ver. Sed §. & nu 996. f 44
L. interdũ. §. qui furem. ff. de furt. intellectus, ſecundum Bald. num. 368. verſiculo, fallit 26. 103
L. prætor. §. 1. ff. de iniur. intellectus, nu 50. 12
L. ſi quis iniuriam. ff. de iniur. intellectus, nu. 75. 34
L. hos accuſare. §. hoc beneficiu ff de accuſat. intellectus, nu 11. 3
L. pen. §. hoc crimen, in ſi. reſpon ff. de publ iud Intellectus, nu 37. 32
L pen. § ad crimen. ff de pub. iud. intellectus ex Imole. nu. 183. 45
L. pen. §. ad crimen in verbo, fruſtra. ff de pub. iud. intellectus, nu. 259. & nume. ſeq. 49
L. denunciaſſe. in princ. verſi. ſed ſi per procuratorem. ff. de adult. intellectus, nu. 156.
L. capite quinto ff de adult. intellectus, nu. 523. 212
L. eum qui ff ad l. Iul. de vi pub intellectus, nu. 36. 48
L. 1. §. 2. ff. ad Turpil. intellectus, nu. 15. verſi. Ego latiſſimè. 167
L. quæſitum. ff. ad Turpill. intellectus. ſub nu. 24. 24
L. abſentem ff. de pœn. intellectus, nu. 927. verſ. Non ob. & nu. 929. 138
L. penne delictum. §. ſi quis commiliconem. ff. de re milita. intellectus, nu. 52. verſ. ſed aduerte. 13
L. generaliter. §. ſi. ff. de decur. declaratur, nu. 3. 215
L. non tantum. ff. de appel. intellectus, nu. 1131. 155
L. diution. ff. de pœn. intellectus. ſub nu. 10. 178

Ex Codice.

L. ſeruus. C. de his qui ad eccl. con fug. Intellectus, nu. 18. 265
L. 2. C ad leg. Iul. maie. & L. ſi quis in hoc genus. C. de epiſ. & cle. intellectus, nu. 460. 109
L. addictos. C. de epiſc. aud. duo intellectus notab. 235
L. tranſigere. C. de tranſactio. intellectus. nu. 1066. 148
L. maritus. C. de procurat. limitatur, ſub nu. 177. 45
L. 1. C. vbi de cri. agi opor. intellectus communis, nu. 118. 90
L. pen. C. de probatio. intellectus, nu. 383. 104
L. nullam. C. de teſtib. intellectus, nu. 383. 104
L. 2. C. de reſcin. vend. & de iure canonico locũ ſibi vendicat, nu. 85.
L. ſi fugitiui C. de ſeruis fugit. nu. 6. verſi. potes tamen. 15
L. quicunque. C. eo. nu. 75. verſ. Item non obſt. 34
L. ſi in ſi. C. de ſen. ex perie. recit, intellectus, nu. 83. verſ. Quæro fallit. 35
L. vxor. C. de accuſat. intellectus, nu. 131. 133. in princ. & nu. 137. verſi. Sed tu aduerte. 40
L. fin. C. de iniur. intellectus, nu. 58. & nu. 106. 37
L. pæſca, & L. 3. C. ad l. Fla. de plagia. intellectus, nu. 202. 46
L. incredibile. C. de pœn. intellectus, nu. 76. 65
L. cum reos. C. de pœn intellectus. & ſub nu. 1146. & 1149. 155
L. cognouimus. C. de mancip. & col. petri. fund. lib. 11. declaratur. 200
L. Gracchus. C. ad leg. Iul. de adult. intellectus, nu. 8. & nu. 9. in ſi. 246

Ex Authenticis.

Auth. ſed nouo iure. C. de pœ. iud. q malè iud. qũo procedat, nu. 402. f. 105
Authen. de nuptiis. §. ſi verò ab initio putaueris. verſic. & multo potius. intellectus, num. 14. 244
Auth. de collato. §. iubemus. Intellectus, nu. 375. 104

Ex Feudorum libro.

Intellectus c. ſi quis ſolidos. de pace tenen. nu. 8. 277

Ex Inſtitutionibus.

Intellectus §. & adeo. Inſti. de ſocieta. nu. 127. & nu. 129. 812

Ex Gloſſis.

Glo. 2. in c. 2. de dilatio. intellectus, nu. 28. 14
Glo. in c. præterea. extra de dilat. declaratur, nu. 917. 137
Glo ſi. in c. 1. de colluſ. detegen. intellectus, nu. 43. poſt princ. 30
Glo. in verbo, apud bonos, in c. cum dilectus. extra de purg. cano. declaratur, num. 473. 109
Glo. in c. omnibus. 2. q. 3. declaratur, nu. 28. 28
Glo. in l. ictus fuſtium. ff. de infam. intellectus, nu. 730. 228
Glo. in ver. confirmatur, in ſi. l. 3. §. eiſdẽ. de teſti. declarat. nu. 539. f. 111
Glo. in l. 3. in ſi ff. de priua. delic. intellectus. vbi ſupra. nu. 41. in ſi. 30
Glo. in l. ſiluum. C. de libe. cau. intellectus, nu. 1013. 245
Glo. in c. præcipimus. 22. q. 2. intellectus, nu. 11. circa med. 233
Glo. in l. aliud. §. refertur. de reg. iur. intellectus, nu. 26. in ſi. 274
Glo in c adijcimus. 16. q. 1. intellectus, nu. 13. 232
Glo. in c. hone quidem. 90. diſtin. intellectus, nu. 23. eo.

FINIS.

INDEX COMMVNIVM OPINIONVM, QVAE AB IPSO AVCTORE IN HOC OPERE ALLEGANTVR.

ABSOLVTVS per viam accuſationis ſimpliciter contra eum ciuiliter ad publicam vtilitatem intentatę, non poteſt iterum accuſari. c.de his, de accuſat. num. 43. fol. 21
Abſolutus per viam denunciationis ad vindictam publicam intentatæ, poteſt accuſari. c.de his, de accuſat. num. 15. 10
Accuſari de delicto in occidendo commiſſo poteſt ille, qui pęnituit, maximè ab eo qui fuit hæres interfecti. c.accuſaſti, de accuſat. num. 4. 15
Accuſator deſiſtens ab accuſatione poſt litem conteſtatam incidit in pœnam ſenatuſconſulti Turpilliani. c.licet, de accuſat. nu. 18. 24
Accuſator non præſumitur calumniari, quando ſemiplenę probauit per vnum teſtem. c.cum dilectus, de calumniat. nu. 20. 168
Actorum appellatione venit etiam ſententia diffinitiua. c.qualiter, & quando. de accuſat. nu. 91. 66
Additio, ſeu detractio ab inquiſitione iam formata, & reo tradita, debet fieri ante litem conteſtatam; vel antequam nomen inquiſiti, vel accuſati ſit receptum inter reos. c.qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 976. 138
Alienatio facta per prælatum præcedente lite de dilapidatione non valet. c.prælatorum, de accuſ. nu. 34. 166
Appellari poteſt etiam de iure ciuili à iudice pronunciante ſuper iuriſdictione. c.qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 42. 63
Ars taxillorum faciendorum eſt prohibita. c.ad audientiam, de homicid. num. 237. 263

B

BENEFICIVM ſymoniacè obtinens, ſi eſt ſacerdos deponitur; ſi verò regularis, amonetur. cap. dilectus filius A. de ſymon. num. 8. 184
Bona lapſi in hæreſi manifeſtè, ipſo iure ſunt publicata; & reconciliatione ſubſecuta, non recuperat priſtinas obligationes. c.abſolutos, de hæret. num. 5. 237
Boues locans pro ſtarijs 20. frumenti annuis, contractum licitum facit, de vſuris, in 6. princ. artic. nu. 133. 312
Quod tamen intellige, vt ibid.

C

CALVMNIARI dicitur in dubio, qui deficit in probatione. cap. cum dilectus, de calumnia. nu. 13. 168
Fallit tamen, quando accuſator probauit ſemiplenè per vnum teſtem, ibid. nu. 20. vbi ponit alias decem fallentias.
Chriſtiani, vel alij deferentes merces prohibitas Saracenis, & ſi non habeant animum nocendi Chriſtianis, tamen ſunt excommunicati. c.ita quorundam, nu. 12. de Iudæis. 208
Citatio ſpecialis inquiſiti non eſt neceſſaria, quando iudex monuit inquiſitum, vt ſingulis diebus, & horis deberet proceſſui adeſſe. c.qualiter, & quando. 2. de accuſat. nu. 1114. 152
Clamor, & infamia, quoties requiratur; vt iudex inquirere poſſit, eſt in ipſius arbitrio, vbi ſupra. nu. 471. 109
Clerici ſi vadunt cum pugnantibus, vt eos audaciores reddant, vel timorem inimicis inferant in bello iniuſto, efficiuntur irregulares. c.ad audientiam, de homicid. nu. 226. 267
Clericus actualiter depoſitus, conficit corpus Chriſti. c. ad abolendam, de hæret. nu. 13. 228
Clericus dans cauſam homicidio, non poteſt in iam ſuſceptis ordinibus miniſtrare, & remouendus eſt ab omni altaris miniſterio. c.de cætero. nu. 7 verſ. ſecundo quæro, de homicid. 252
Clericus ludens cũ laico efficitur irregularis; ſi laicus ex culpa commiſſa clerico mortale vulnus acceperit, ex quo perierit. c.continebatur, de homicid. nu. 5. 250
Clericus viſo latrone, ſi clamauerit, vt caperetur, vel ſimpliciter clamauit, quod ibi erat latro, & accurrentes illum interficiunt, ſi clericus hoc non intendit, non efficitur irregularis; aliàs ſecus. cap. ad audientiam, de homicid. nume. 248. fol. 268
Concluſio in libello inquiſitorio non eſt neceſſaria. cap. qualiter, & quando. 2. de accuſat. nu. 910. 157
Confeſſio inducit notorium. c.ex euidentia, nu. 7. 16
Confeſſio, quando cauſa eſt capitalis, vel corporis afflictiua; aut principaliter, aut in defectum pecuniariæ; ſi datus eſt certus terminus ad omnem ſuam defenſionem faciendam, interim teneri debet in vinculis; ſecus autem ſi ſolum ſit pecuniaria. c.qualiter, & quando 2. de accuſat. nu. 1004. 145
Conſilium præbens homicidio committendo, vt effugiat omnem pœnam, tenetur non ſolum diſſuadere contrarium eius, quod conſuluerat; ſed etiam requiritur, quod certificet illum, qui occidi debebat; ſi illum remordet conſcientia. cap. ad audientiam, de homicid. num. 318. 271
Conſtitutio loquens de articulis fidei, ſtrictè ſumptis, tã ad præterita, quam ad futura extenditur. c.cũ Chriſtus, de heret. nu 13. 227
Conſuetudo aliquid dandi curatis ratione ſacramentorum, inter laicos inducitur decennio. c.ſuam nobis, nu. 20. de ſymon. 183
Contumax in priuatis delictis, etiam poſt litem conteſt. non poteſt damnari de delicto. c.qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 929. 138
Crimina tribus in locis puniri poſſunt, vbi quis deliquit; vbi domicilium habet; & vbi ex conſenſu iudicium receperit, iuxta l. 1. C. vbi de crim. agi opor. c.qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 129. 92

D

DAMNATVS per inquiſitionem non efficitur infamis de iure canonico. c.inquiſitionis, de accuſat. nu. 9. 74
Debitor in actione perſonali non ſatisfaciens creditori, ad eius petitionem excommunicari poteſt. c.ad aures, nu. 2. de ſymon. 181
Defenſio, licet fieri debeat cum moderamine inculpatæ tutelę; ſi tamen defendens exceſſit modum, & excedendo interfecerit, non tenetur pœna l. Corn. de ſicar. ſed extraordinaria pœna. c.ſignificaſti, de homicid. num 7. 276
Limita tamen, ſi ex propoſito non excedat. ibid.
Delictum, quod non eſt notorium; de iure ciuili denunciari non poteſt, licet contrarium ex forma ſtatutorum obſeruetur. c.qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 721. 127
In delictis priuatis contumax etiam poſt litem conteſtatam, non poteſt damnari de delicto, vbi ſupra, nu. 929. 138
In delictis inter mandantem, & mandatarium, non oritur mandati obligatio. c. 1. de rapto. nu. 15. 290
Delinquens ratione delicti punitur à iudice loci, in quo deliquit. c.de illis, no. 11. in fi. de raptor. 289
Denunciator propter deſiſtentiam non eſt puniendus, quando orta dubietate in denunciationis proceſſu, & aperta via ſuperiori, ipſe procedit per inquiſitionem poſtpoſita denunciatione. c.licet Hely. de ſymon. num. 15. 186
Denunciatores non tenentur probare delicta, quæ denunciant; ſed ſolum in cedula denunciationis inſcribere teſtes, quos aſſerunt ſcire veritatem delictorum commiſſorum, in c.qualiter, & quando. 2. de accuſat. nu. 712. 127

E

EMPTIO de annuis pecuniarijs redditibus ad vitam, licita eſt, de vſur. in 6. princ. artic. nu. 103. in fine. 310
Epiſcopo non eſt indicenda purgatio ex ſola ſuſpicione, quando ad alios non tranſiuit. no. 475. 109
Epiſcopus in caſibus, in quibus diſpenſare poteſt, non requiritur conſenſus capituli. c.ad audientiam, de homicid. num. 415. 274
Epiſcopus inſtituens extraneos hæreticos, etiam poſt mortem damnandus eſt. c.ſi quis epiſcopus, de hæret. nu. 6. 226
Epiſcopus licet ſit infamatus, non debet inquiri contra canonicos. c.cum dilecti, de accoſat num. 32. 70
Epiſcopus, ſine capituli conſenſu exercet iuriſdictionalia. cap. qualiter, & quando. 2. de accuſ. num. 25. 88

Exceptio banni notoria, poteſt per procuratorem opponi. c. veniens, 2. de accuſat. num 201. fol. 46
Exceptio propoſita in vim dilatoriæ, ad oſtendendum inquirentem, ſiue accuſantem ius inquirendi, vel accuſandi non habere, vel illud, quod eſt propoſitum non eſſe delictum, ſemper poteſt non ad effectum abſolutionis diffinitiuæ; ſed ad impediendum proceſſum, etiam ante litem conteſtatam, proponi, & probari. c. qualiter, & quando. de accuſat. nu. 957. circa fin. 142
Exceptio recuſationis poteſt opponi contra iudicem inquirentem; ſi tamẽ nõ ex odio; ſed ex charitate opponatur, vbi ſupra. nu. 214. 96
Exceptiones, tangentes etiam merita cauſæ, poſſunt ante litem conteſtatam examinari, vbi ſupra, nu. 957. verſ. quid autem. 142
Excommunicationis iuſtæ, ſpecialiter, & nominatim prolatæ triplex effectus. c. ita quorundam, de ſymon. num. 19. 208
Exiſtens in maiori dignitate, vt Archiepiſcopus ad Epiſcopum; ſi deliquit in loco iuriſdictionis minoris dignitatis, poteſt ab illo puniri c. de illis autem, de raptorib. nu. 18. in fi. 390

F

FAMA debet eſſe frequens, & clamoſa, ad hoc, vt iudex inquirere poſſit. c. qualiter, & quando. de accuſ. nu. 452. 108
Fama eſt illæſæ dignitatis ſtatus, vita, ac moribus comprobatus, & in nulla diminutus, vbi ſupra, nu. 438. 120
Fama, & clamoſa inſinuatio eſt loco inſcriptionis, vbi ſupra, numero 912. 137
Fama facit ſemiplenam probationem, vbi ſupra, num. 629. 121
Fama haberi non dicitur per multorum opinionem, vbi ſupra, numero 466. 112
Fama quandoque plenè probat, ſecundum gloſ. communiter approbatã, in l. 4. C. de prob. d. c. qualiter, & quando. 2. nu. 618 in fi. 120
Familiares nutriti in domo Epiſcopi ab infantia, ipſum accuſare non poſſunt. c. nulli epiſcoporum, de accuſ. nu. 13. 8
Filius, & pupillus occiſorem patris, vel tutoris ſui; etiam ſi pœnituerit, accuſare poteſt. c. accuſaſti, de accuſat. nu. 4. 15
Fures ex forma ſtatutorũ ſuſpenduntur. c. veniens, de accuſ. nu. 96. 36
Furtum ad petitionem partis, quis tenetur indicare. c. qui cum fure. de furtis, nu. 18. 298
Quod tamen intellige, vt ibid.
Furtum committens ex neceſſitate non multum vrgenti peccat; ſed non grauiter. c. ſi quis propter. de furt. in princ. & nu. 3. & 14. 295
Furtum committens Senis, ſi illud contrectat Florentiæ, vbi illud tranſportauit, non poteſt ibi de furto puniri. c. de illis autem, de rapt. nu. 14. in fine. 390

H

HÆRES ex delicto defuncti, etiam vltra vires hæreditarias tenetur; ſi non confecit inuentarium. cap. in literis, de raptor. nume. 7. 292
Homicida etiam voluntarius poteſt diſpenſari à Papa. c. ad audientiam, de homicid. num. 390. 273
Homicidium ex propoſito extra eccleſiam committens; ſi ad eam aufugiat, gaudet eccleſiaſtica immunitate. c. 1. de homic. nu. 5. 245
Homicidium ſolo actu commiſſum, non inducit irregularitatem; niſi voluntas, vel culpa adfuerit; ſiue occidens ſit promotus, ſiue promouendus. c. dilectus filius, de homic. nu. 5. 275

I

IMPETRANS accuſatores, ſi repellatur; tunc poteſt alius ſubrogari, quoniam Papa, vel Imperator adhibuit tantum nudum miniſterium; ſecus ſi non fuit ſimplex, & nudus miniſter, ſed etiam auctor. Et tunc dicitur nudum adhibitum miniſterium, ſi non fuit expreſſum nomen impetrantis, aliàs ſecus. c. cum oporteat, de accuſat. num 78. 72
Infamia, & clamor quoties requirantur, quod ad iudicem peruenerint, ad hoc, vt inquirere poſſit, eſt arbitrarium. c. qualiter, & quando. de accuſat. nu. 471. 109
Infamari quis etiam poteſt, ſi parochia non habet, niſi duos, vel tres parochianos. c. inquiſitionis. §. quæſiuiſti, de accuſ. nu. 15. 76
Inimicitia vt repellat quem ab accuſatione, ſufficit, qualitercunque orta fuerit. c. repellantur, de accuſat. nu. 17. 14
Inquiſitio, quæ fit ſuper fama, & non ſuper veritate criminis, poteſt fieri præcedente denunciatione alicuius certæ perſonæ, vel aliqua infamia, quamuis modica. c. licet, de accuſ. nu. 33. 25
Inquiſitio, ſi alicui delegetur, non poteſt ille prætexto criminis, vel infamiæ ſe excuſare. c. qualiter, & quando. de accuſ. nu. 202. 96
Inquiſitio, ſi per Papam alicui ſpecialiter delegetur, non poteſt etiã legatus de latere ſe intromittere in ea. c. ad petitionem, num. 1. 76
Inquiſitionem promouere poteſt, qui accuſare non poteſt. c. qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 243. 98
Inquiſitionem poteſt formare iudex contra abſentem contumacem, vbi ſupra, nu. 273. 99
Inquiſitio ſpecialis contra certam perſonam nullo alio præcedente non permittitur, vbi ſupra, nu. 396. 105
Inquiſitione etiam ex officio facta hodie ſeruatur, vt inquiſitus interrogetur, & examinetur ſuper ea, vbi ſupra, nu. 949. 141
Contrarium tamen tenetur. ibid.
Inquiſito ſiue laico, ſiue clerico, ſiue ſæculari, ſiue regulari; vt poſſit ſeipſum defendere, exhibenda ſunt nomina teſtium, & dicta, & capitula eorundem d. c. qualiter, & quando. de accuſ. nu. 1083. 150
Inquiſitus, quando proceditur ad promotionem, vel inſtigationem alterius, non debet à iudice interrogari; nec ipſe reſpondere tenetur, vbi ſupra, nu. 963. 142
Inquiſitus citari debet, & quæ ſit citationis forma, vbi ſupra, numero 916. 137
Inſcriptio eſt de eſſe libelli accuſatorij. c. ſuper his, de accuſ. n. 32. 54
Inſcriptionis, & ſubſcriptionis forma eſt, quod pars profiteatur ſe velle ſuſtinere ſimilem pœnam, quæ accuſato debetur, ſi in probatione deficiat. c. ſuper his, de accuſat. nu. 29. 54
Inſtitutio, ſi alicui ex conſuetudine pertinet; eidem tamen non pertinet deſtitutio, nec reſignationis receptio. c. cum ex iniuncto, de hæret. num. 15. 232
Inſtrumentum in aliqua parte falſum, in totum redditur falſum. c. fraternitatis, de hæret. nu. 6. 226
Interlocutoriam tendentem circa litis ordinationem, poteſt iudex contrario imperio reuocare. cap. qualiter, & quando. 1. de accuſat. nume. 33. 62
Interlocutoria, quæ habet vim diffinitiuæ, reuocari non poteſt, vbi ſupra, num. 43. eod.
Interlocutoria, quæ finiret iudicis officium; vt ſi iudex pronunciat ſe incompetentem, vel non eſſe ad vlteriora procedendum, vel ſi abſoluit conuentum ab obſeruatione iudicij; ſi ab ea appelletur, poteſt reuocari, vbi ſupra, nu. 44. 63
Interlocutoria poteſt bis reuocari, & non vltra, vbi ſupra, nu. 61. 64
Irregularitatem, vt quis incurrat ex participatione cum excommunicatis, requiritur, iuxta c. ſignificauit, de ſent. excõ. quod ſit clericus, quod ſcienter, quod ſponte, quod excommunicati cum quibus participat, fuerint excommunicati à Papa, & quod etiã participet in diuinis officijs. c. ad audientiam, nu. 113. de homicid. 268
Iudex, ex inimicitia recuſari poteſt; etiam ſi recuſans dederit cauſam inimicitiæ. c. repellantur, de accuſ. nu. 17. 14
Iudex criminoſus, exceptione criminis non repellitur ab inquiſitione. c. qualiter, & quando. de accuſ. nu. 199. 96
Fallit tamen in quinque caſibus, vbi ſupra, num. 193. & ſeq. 95
Iudex contra abſentem contumacem inquiſitionem formare poteſt. c. qualiter, & quando. 2. de accuſat. nu. 273. 99
Iudex de iure ciuili ſuper criminibus per viam inquiſitionis procedere non poteſt, vbi ſupra, nu. 369. 103
Fallit tamen vltra 23. fallentias etiã in notorio crimine. ibi. nu. 370.
Et in omnibus alijs caſibus, in quibus quis ſine accuſatore poteſt damnari. ibid. verſ. fallit vltimo. 104
Iudex de iure canonico ſuper omnibus criminibus indifferenter ad vtilitatem publicam inquirere poteſt, vbi ſupra, nu. 398. 105
Iudex in crimine notorio ex inquiſitione procedere poteſt, vbi ſupra, num. 370. 103
Iudex in his, quæ iudicis officio nobili expediuntur, ſententiam a ſe latam corrigere, vel mulctam impoſitam mitigare poteſt. c. qualiter, & quando. 1. de accuſ. nu. 85. 65
Iudex, ex interuallo clauſulam aliquam in ſententia adijcere non poteſt; ſiue corrigendo, ſiue mutando, vbi ſupra, nu. 115. 67
Iudex habita fide de delicto, ſiue inquiſitus ſit contumax ante litem conteſtatam, ſiue poſt, procedit ad condemnationem. c. qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 927. 138
Iudex quando procedit ad inquiſitionem, ad promotionem, vel inſtigationem alterius, non debet interrogare inquiſitum; nec inquiſitus tenetur reſpondere, vbi ſupra, num. 963. 142
Iudex in criminalibus facit ſibi dare licentiam à reo, procedendi vſque ad ſententiam incluſiue, ipſo citato, vel non citato, vbi ſupra, nume. 1114. 152
Iudex in crimine ſymoniæ, quos teſtes accipiat, arbitratur. cap. per tuas. 1. de ſymon, nu. 34. in fi. 189
Iudex loci, in quo clericus deliquit, poteſt eum condemnare, ſententia tamen executioni mandabitur per ſuum Epiſcopum. cap. 1. de rapto. nu. 11. in fi. 289
Iudicis inquiſitio, ſeu iuriſdictio propter impedimentum ſuperueniens in eius perſonam pendente inquiſitione, inficitur. c. qualiter, & quando. 2. de accuſ. nu. 205. 96
Diſtingue tamen, quòd aut impedimentum erat tale, quod impedit finem cognoſcendi, & iudicandi; & non tenet proceſſus; aliàs ſecus. ibid. nu. 209. eod.
Iudex non debet ad inſtantiam illius, qui perdidit librum, veſtem, vel aliam rem, quam perdens ſuſpicatur, quòd ſit in domo Titij,

domum

domum illius perquirere, aut capſas aperire; niſi in caſu ſerui, vel alterius perſonæ, quæ dolum in ſe occultando committere poteſt. c. qui furem. de furt. nu. 15. f. 298
Iuramentum, dummodò præſtetur ſecundum alteram formam. c. cum dilecti. de accuſ. qualitercunque agatur, ſufficit. in d. c. cum dilecti. nume. 35. f. 70. & c. qualiter & quando 2. de accuſat. nume. 707. 127
Iuramentum de calumnia, etiam in criminalibus, præſtari debet. d. c. qualiter & quando, nu. 950. f. 141. & nu. 990. 144
Iuſpatronatus, nec vendi, nec emi poteſt. Et idem de alijs rebus ſpiritualibus annexis. c. conſulere. de ſymon. nu. 15. 193

L

Laicus malæ famæ non admittitur in teſtem contra clericum; etiam in criminibus exceptis. c. cum P. Manconella. de accuſ. num. 29. 18
Fallit, quando clericus eſſet infamatus; ſiue quando accuſatur; ſiue poſtea. ibid.
Laicus mutilans, vel occidens ſubtrahentem res ſuas; efficitur irregularis. c. ad audientiam. de homic. nu. 187. 265
Libelli copia in cauſa criminali inquiſito tranſmitti debet. c. qualiter & quando. 2. de accuſ. nu. 916. 137
Libellus in inquiſitione eſt neceſſarius, quando inquiritur ad partis inſtantiam. Secus ſi iudex ex mero officio ſuo procedit, vbi ſupra. num. 731. 129
Libellus inquiſitorius inſcriptionem continere non debet. c. qualiter & quando. 2. de accuſ. nu. 912. 137
Litis conteſtatio non requiritur in inquiſitione, quando iudex procedit ex officio. Secus autem quàdo quis proſequitur inquiſitionem, vbi ſupra, nu. 960. & 962. in fi. & 966. 141
Locatio ad longum tempus, & ſic ad tempus centum annorum, dicitur alienatio. c. prælatorum, de accuſ. 365
Locans boues pro ſtaris 20. frumenti annotis, contractum licitum facit. de viuris ... prin. artic nu. 138. 312
Locus in inquiſitione, quando de crimine ciuiliter inquiritur, eo caſu, quo poteſt, apponendus eſt. d. cap. qualiter & quando. 2. numero 842. 135

M

Mandans delictum committi Florentiæ, cum Senenſis eſſet, perpetrato delicto, non Senis vbi mandauit, ſed Florentiæ vbi delictum commiſſum eſt, puniri debet. cap. 1. de rapto. numero 14. 289
Mandati obligatio in delictis inter mandantem, & mandatarium non oritur. vbi ſupra. nu. 15. 306
Maritus pro vxoris defenſione, vel vxor pro marito, non poſſunt aliquem, abſque eo quòd in irregularitatem incidant, occidere. c. ad audientiam. de homic. nu. 170. & ſeq. 264
Matrimonium confert gratiam. c. cum in eccleſiæ. de Symon. numero 14. 173
Meretrix non cenſetur admitti in diſpoſitione quantumcunque generali admittente criminoſum, ad exercitium regulariter ſibi prohibitum; niſi de ea fiat ſpecialis mentio, c. tanta. de ſymon. nume. 4. 172
Monachus poteſt denuntiare quæcunque extra iudicium ad pœnitentiam, etiam inuito Abbate. c. ex parte. de accuſ. nu. 9. 19
Monachus accuſare poteſt Abbatem proprium, petita tamen venia, ac licentia ab ipſo. ibidem.
Extraneum vero nequaquam; niſi duobus concurrentibus. ibid.
Monachus exiſtens in ſtudio de licètia Abbatis, poteſt obligare monaſteriú propter propriam neceſſitatem, vbi ſupra. nu. 10. eo.
Monitio licet non præcedat denuntiationē, denuntiatio tamen non eſt ex toto nulla: ſed poteſt emendari: & valebit, non vt olim: ſed vt nunc. c. 2. de accuſ. nu. 5. 5
Morti quis non damnatur; niſi ſpontè confeſſus fuerit, vel aliter legitime cōuictus. c. qualiter & quando. 2. de accuſ. nu. 1145. 155
Mutuum tripliciter differt à locatione: Primo, ratione charitatis. Secundo, ratione proprietatis. Tertio, ratione vtilitatis. de vſur. num. 69. 305

N

Neceſſitas non excuſat à fornicatione. c. ſi quis propter. de furt. num. 32. 297
Neceſſitas parua, & non vrgens, quandoque dicitur, vbi ſupra, numero 8. 296
Neceſſitas, ſiue ſit præciſa, ſiue cauſatiua; ſi non ſit leuis, aut parua, alleuiat delictum, ſeu peccatum, vbi ſupra, nu. 9.
Nomina teſtium prælatis etiã regularibus inquiſitis ſunt exhibenda. c. olim. nu. 16. de accuſat. 164

O

Officiales confeſſum in tormentis faciunt poſtea confiteri; & dicunt eum ſponte confeſſum. cap. de hoc. de Symon. nume. 14. 174
Ordines eccleſiaſtici ſunt ſeptem. c. veniens. de accuſ. nu. 127. 39
Ordinis executio impeditur per ſymoniam. c. inquiſitionis. de accuſat. num. 18. 74

P

Papa ſolus diſpenſat cum ſymoniaco. c. per tuas. 3. de Symo. nume. 12. 192
Papa cum homicida, etiam voluntario, diſpenſare poteſt. c. ad audientiam. de homicid. nu. 390. 273
Participans cum excommunicato, vt incurrat irregularitatem, requiruntur ea de quibus in c. ſignificauit. de ſent. excom. c. ad audientiam. de homic. nu. 213. 268
Pater pro filio, Abbas pro monacho, Dominus pro ſeruo, Epiſcopus pro clerico, & Ciuitas pro ciue, pro intereſſe ſuo ad plenam defenſionē in cauſa criminali admittitur, vbi ſupra, nu. 236. f. 48
Peccator præciſus, dummodò ab eccleſia toleretur, non eſt vitandus. c. tanta. de Symon. nu. 8. 172
Pecunia, ſi datur contradicentibus de facto in beneficio obtinendo, & ante confirmationem vbicunque, committitur Symonia. numero 8. 189
Pœna perpetui carceris, æquiparatur pœnæ damnationis in metallum. c. veniens. de accuſ. nu. 159. 39
Poſſeſſio iuriſdictionis, & iuris dominandi, probatur per teſtes ſingulares in cauſis, nu. 573. 126
Præfectus prætorio, & Senatus, non poſſunt propriam ſententiam diffinitiuã corrigere. c. qualiter & quando. 2. de accuſ. nu. 85. f. 65
Prælatus, vel quilibet alius ſuperior negligens punire ſubditum ſuum de crimine; poteſt illum, vt criminoſum ab accuſatione ſui repellere. c. nulli epiſcoporum. de accuſ. nu. 18. 9
Prælatus probata veritate dilapidationis, remouetur ab adminiſtratione. c. licet Hely. de Symon. nu. 48. 182
Prælatus promittens ſeruare eccleſiam indemnem, non euadit pœnam priuationis adminiſtrationis, vbi ſupra. nu. 52. eo.
Prælati, & magiſtri poſſunt compelli ad concedendam licentiam ſcholas regendi. c. quanto. de Symon. nu. 45. 203
Præſcribens, in rebus temporalibus præſcriptis, eſt tutus in foro conſcientiæ. c. cum in eccleſiæ. de Symon. nu. 12. 173
Princeps ſententiam à ſe latam corrigere, & reuocare poteſt. c. qualiter & quando. 1. de accuſ. nu. 87. 65
Proceſſus ex defectu poteſtatis redditur nullus. c. ad petitionem. de accuſ. num. 32. 77
Procuratio, pro conſecratione eccleſiæ licite exigi poteſt. c. cum ſit. de Symon. num. 1. 174
Procurator in cauſa criminali regulariter non admittitur. c. veniẽs, de accuſ. nu. 28. 39
Fallit tamen in nonnullis caſibus. remiſſ. ibid.
Procurator in cauſa relegationis, & à relegatione infra, admittitur. ibid.
Procurator, in priuatis etiam criminibus interuenire non poteſt. d. c. veniens. nu. 48. in prin. & verſ. item aduerte. 31
Procurator in cauſa relegationis admittitur. Et vbicunque minor pœna venit imponenda. ibi nu. 100. & 101. f. 36. & nu. 101. 37
Fallit tamen, qñ pœna relegationis ad certum locũ imponi poteſt; quia tunc non admittitur procurator, vbi ſuprà, nu. 128. 39
Procurator in cauſa criminali, ex qua de iure communi pœna pecuniaria imponitur, intercedere poteſt, vbi ſupra. nu. 50. 31
Procurator, in cauſa ex forma ſtatuti effecta pecuniaria, quæ de iure communi erat capitalis, interuenire poteſt. d. c. ueniens, nu. 52. in fi. & 55. f. 32. nu. 69. & 72. 33
Et idem ſi pœna corporis afflictiua aliquo caſu imponenda eſſet, vt puta; ſi cōdemnatus nō eſſet ſoluendo, ubi ſupra. nu. 78. 34
Procurator, quando agitur ex crimine, in quo uenit imponenda pœna corporis afflictiua: ut puta, mortis, fuſtigationis, uel mutilationis, interuenire non poteſt, ubi ſupra, nu. 73. 33
Procurator in delictis, ex quibus imponitur pœna priuationis, uel depoſitionis ab ordine, admittitur. d. c. ad audientiã. nu. 125. 39
Procurator in cauſa mixta, uidelicet criminali, & ciuili, admittitur, ubi ſupra. nu. 130. 40
Procurator interueniens poſt litem conteſtatam pro abſente, damnari poteſt. c. ueniens. de accuſ. nu. 133. 40
Procurator, ubi contra abſentem procedi poteſt ad ſententiam pœnæ capitalis, admitti debet, ubi ſupra. nu. 137. 41
Procurator non admittitur ad ſententiam in cauſa criminali, ubi ſupra. num. 219. 47
Procurator, pro reo qui ſe abſentauit Reipublicæ cauſa poſt concluſum

cluſum in cauſa, vel negotium liquidatum, admittitur. d. cap. veniens. num. 262. 49
Procurator infamis, & quilibet alius admittitur ad allegandum cauſas neceſſarias meri facti pro abſente, etiam ſine mandato, vbi ſupra. nu. 159. 44
Procurator cum mandato admittitur ad allegandum nomine citati, quòd citatus in loco citato habet capitales inimicitias, vbi ſupra. nu. 162. eod.
Et quod etiam ſine mandato, & eſt verior ſententia. ibid.
Procurator conſtitui poteſt ad proponendam dilatoriam exceptionem, vbi ſupra, nu. 181. circa fin. 45
Procurator non admittitur ad proponendam exceptionem mere dilatoriam; quando non admittitur ad plenam defenſionem. num. 182. eod.
Procurator in caſibus in quibus venit imponenda pœna ſeparationis thori, interuenire poteſt. d. c. veniens. nu. 130. 39
Procurator in cauſa criminali; non admittitur pro abſente; ſi reus lite conteſtata ſe abſentauit, vbi ſupra, nu. 132. 40
Procurator pro detento, & carcerato ad plenam etiam defenſionem, ſuper crimine admittitur, vbi ſupra. nume. 143. in fine. & num. 144. 42
Procurator pro carcerato non conteſtatur litem; ſed carceratus præſentari debet, vt ipſe conteſtetur, vbi ſupra. nu. 145. circa fi. 43
Publicatio proceſſus non eſt de ordine ſubſtantiali, ita quod reddat ſententiam nullam in cauſa criminali. cap. qualiter & quando. de accuſat. nu. 1082. 149
Purgatio infamati indici debet; à quibuſcunque proceſſerit infamia, vbi ſupra. nu. 1237. 168

R

Rectores capientes condemnatum, faciunt captum confiteri ſe eſſe illum, qui deliquit, vt in ſententia continetur, vbi ſupra, nu. 943. in fi. 140
Reſtitutio male ablatorum, eſt facienda per eum, qui reſtituere tenetur. c. cum ſit. nu. 25. de Iudæis. 216
Ruſticus, qui neſcit dicere facta ſua, etiam ſi ſit præſens, poteſt loqui per procuratorem. c. veniens. de accuſ. nu. 141. 42

S

Sacerdos, qui homicidium commiſit, non valens aliter mortem euitare, debet agere pœnitentiam, non tamen efficitur irregularis. c. interfeciſti. de homic. nu. 10. in fi. 246
Sacrilegium committitur, etiam ſi res non ſacra de loco ſacro auferatur, in rubr. de rapto. nu. 3. 288
Saracenis deferens merces prohibitas, abſque intentione impugnandorum Chriſtianorum, eſt tamen excommunicatus. cap. ita quorundam. nu. 12. de Iudæis. 208
Scholaris non poteſt ſe obligari ad iurandum cum certo Doctore. c. prohibens, nu. 4. de magiſtr. 202
Scholaris in iure ciuili ſtudens, non gaudent priuilegio c. ſuper ſpecula de magiſtr. ibid. nu. 30. 205
Scholaris miſſus à prælato ad ſtudium, nõ poteſt in principio quinquennij percipere, & vẽdere fructus ipſius quinquennij. ibi. 205
Sententia diffinitiua, actorum appellatione venit. cap. qualiter & quando. 1. de accuſ. nu. 91. 66
Sententia lata in cauſa ciuili, à qua etiam non eſt appellatum, nõ ſtatim mandatur executioni. c. qualiter & quando. 2. de accuſat. num. 1148. 155
Socius ponens in ſocietate trecẽta, cum pacto, ꝙ lucri medietatem habeat, & ducenta capitalis ſemper ſint ſalua, committit vſurã, de vſuris. in 6. prin. artic. nu. 120. 312
Statuto ſtante, quod Poteſtas ſolum poſſit inquirere de delictis cõmiſſis per annum ante inchoatum proceſſum; licet poſt annum non poſſit inquirere, talia tamen delicta aggrauant alia delicta, ſuper quibus inquiritur. vbi ſupra. nu. 909. 137
Statutum puniens magis delinquentem de die, quàm de nocte; ſi dubium eſt; an fuerit dies, aut nox; interpretatio in mitiorem partem fieri debet. c. ſi perfodiens. de homic. nu. 7. 246
Succeſſor non tenetur ſtare colono, quando ille cui ſucceſſit, nõ habebat adminiſtrationem. c. querelam. de Sym. nu. 29. 199
Sed ſi habebat adminiſtrationem; & tunc aut non fuit facta in vtilitatem eccleſiæ; forma tamen, & ſolemnitas requiſita in alienatione fuit ſeruata, & tunc ſucceſſor tenetur ſtare; aliàs ſecus, vbi ſupra, nu. 30. eod.
Superior delinquens in loco iuriſdictionis ſubditi ſui, ab eo non poteſt puniri. c. de illis autem. de raptor. nu. 17. in fi. 290
Suſpenſus maiori ſuſpenſione propter delictum, celebrando efficitur irregularis. c. ad audientiam. de homic. nu. 95. 260
Syndicatores poteſtatis; quando inquirunt contra eum, & eius officiales in genere; inquirunt tamen famam publicam, & frequentem clamorem ad eos perueniſſe. c. qualiter & quando. 2. de accuſat. nu. 442. 107

T

Tergiverſator pœna quinque librarum auri, & amiſſionis famæ punitur, in rubr. de calumnia. nu. 6. 166
Teſtes duo in cauſa criminali ſufficiũt; ſi ſint omni exceptione maiores. c. cum dilectus. de calumnia. nu. 23. 168
Teſtes duo ſufficiunt, ad hoc vt inquiri poſſit de crimine hæreſis. c. excommunicamus. de hæret. nu. 61. 236
Teſtes ſufficit quod iurent altero de modis, de quo in cap. cum dilecti. de accuſ. qualitercunque agatur. cap. qualiter & quando. 2. de accuſat. nu. 707. 127
Teſtis, quando deponunt ſuper indicijs contra reum, non eſt citandus reus etiam ſimpliciter. vbi ſupra. num. 535. circa fi. 113
Teſtis criminoſus, etiam non emendatus, admittitur in crimine ſymoniæ. c. per tuas. de Symon. nu. 27. in fi. 189
Teſtis falſum admiſcens in aliqua ſui dicti parte, in totum reprobatur: ſi modo falſitas ſit commiſſa circa ſubſtantialia negotij. c. fraternitatis. de hæret. nu. 13. 225
Teſtis ſi dicit ſe non recordari de loco, & tempore: alter verò dicit de tempore; vel dicit fuiſſe in certo tempore; ſi poſſunt ſaltem per adiectionem generalem reduci ad concordiam, probant. c. qualiter & quando. 2. de accuſ. nu. 583. 116
Teſtis vnus cum fama, non coniungitur in crimine ſymoniæ ad plenam probationem. c. ſicut. de Symon. nu. 8. 172
Teſtium nomina prælatis regularibus inquiſitis ſunt exhibenda. c. olim, nu. 26. de accuſatio. 164
Tradens oues ad ſocidam pro libris 20. quicquid de ouibus contingat, committit vſuram, de vſuris. in 6. prin. art. nu. 128. 312

V

Vendens rem alicui plus, quàm valeat tempore contractus; ex eo, quia facit dilationem debitori, mentalis vſurarius cenſendus eſt, de vſur. nu. 72. 305
Venditio vſusfructus poſſeſſionis magni valoris facta ab eccleſia pro mille ad vitam fructuarij valet, & licita, non alſ vſuraria, de vſuris in 6. prin. arti. 202. circa fi. verſ. vnde placet mihi. 309
Vir, & vxor ſibi inuicem debitum ex præcepto reddentes, ſibi ipſis non præiudicant. c. ex fraternitas. de adult. nu. 5. 287
Vir occidens aggredientem vxorem ſuam, quæ mortem aliter euitare non poterat, efficitur irregularis. cap. ad audientiam. numero 170. 264
Vſura in contractu mutui ſolum committitur. de vſur. in 1. articu. prin. nu. 7. f. 300. & in 6. prin. artic. nu. 64. 304
Vſura, ea ratione eſt prohibita; quia videtur contra naturalem rationem, quod creditor recipiat lucrum de eo, quòd ſuum non eſt, cum vſura committatur in mutuo, de vſur. in 5. prin. articu. num. 41. 303
Vſurarius, quis non præſumitur propter ſolum pactum de retrouendendo, etſi emptor lucratur fructus: nec computat illos in ſortem, de vſur. in 6. prin. art. nu. 84. in fi. 306
Si verò cum pacto de reuendendo, appoſitum ſit pactum, quod cariori pretio luatur; ſecus eſt, vbi ſupra. nu. 94. 307
Vſuras eſſe illicitas fatentur Legiſtæ; ſed non iure ciuili prohibitas, de vſuris. in 5. q. 4. q. prin. nu. 25. verſ. Ano vero. 308

FINIS.

INDEX LOCVPLETISSIMVS IN COMMENTARIA EXCEL. IVRISCONSVLTI MARIANI SOCINI SENIORIS.

SVPER PRIMA PARTE LIBRI QVINTI DECRETALIVM.

ABBAS adoerſus teſtes depunentes contra eum ſuper ſymonia in iudiciu inquiſitionis, poteſt excipere quod ſunt inimici, & conſpiratores, alias verò exceptiones criminum non poteſt opponere. nume. 1. folio.186
Abbas à quolibet de monaſterio, & ẽt a conuerſo accuſari põt. nu. 4. f.7
Abbas contra monachum ſunm inquirere poteſt, & eundem punire. no.12. fol.251
Abbas dicitur habere dignitatem excellentem, licet ſecundum Inno. ſit nomen oneris, non bnnoris. nu. 17. f.188
Epiſcopus verò non ſolum habet dignitatem, ſed dignitatum culmen. nu. 18. f.183
Abbas ſolus, & maiores, ex delicto Abbatis, & monachorum puniuntur, non autem omoes. nu. 6. f.179
Quod tamen intellige, vt ibid.
Abbas non poſſet eligi, niſi eſſet monachus. nu. 11. f.196
Abbas, & maiores de conuentu, ſi pecuniam ex pacto pro receptione monachi babuerunt, ſuſpenduntur ab officio, & beueficio; & taliter recepto reſtituitur pecunia, & in aliud monaſteriũ mittitur. nu.1. f.179
Abbas, prædicandi licentiam, an concedere poſſit. nu. 57. f.236
Abbas, vel prælatus; ſi ex conſuetudine, vel ſtatuto pro homicidio, vel ſimili delicto debet habere pœnam pecuniariam, an poſſit accuſare, cum proteſtatiune, qoòd non intendit ad pœnam ſanguinis: ſed dumtaxat ad pœnam pecuniariam; abſque metu irregularitatis; ſi iudex illum accuſatum interficit. nume. 259. f.268
Abbati, ſi commiſſa eſt adminiſtratio eccleſiæ cathedralis ex delegatione, eoſdem ordines, quos Abbas poteſt, conferre poterit. nu. 57. f.230
Abbatis Siculi, quem auctor Dom. ſuum vocat, opinio reprobata in. c. per tuas. 3. de ſymo. nu. 3. f.195
Abbatiſſa, an de neceſſitate ſit benedicenda. nu. 6. f.21
Abbatiſſa benedicetur ſicut Abbas. uu. 5. f.21
Abbatiſſa ea rectè appellatur, quæ fuit confirmata in Abbatiſſam, licet nondum benedicta. nu. 3. f.21
Idem de Abbate, vt ibid. f.end.
Abigeatus crimen quale. nu. 20. f.53
Abiurare aliud eſt, & aliud negare. nu. 18. f.234
Abiuratio publicè ad arbitrium epiſcopi fieri debet; & cum congrua ſatisfactione. nu. 19. f.234
Ablatom cui reſtituendum. nu. 8. f.247
Ablatum reſtituenti, quæ pœna venit imponenda. nu. 3. f.295
Abolitio petitur ab accuſatore, non à reo. nu. 10. f.8
Abortui dans cauſam, quando partus eſt viuificatus, irregularis fit. nu. 217. f.260
Quod verum ſi factum eſt ſcienter; ſecus ſi caſualiter. nume. 218. f.eo.
Abraham adulterij reus non eſt, qui vxore volente filios ex ancilla ſuſcepit. nu. 26. f.286
Abſens de iure communi non poteſt damnari, etiam vbi pœna pecuniaria imponi debet, uiſi couſtet de maleficio. nu. 1107. f.152
Abſens nec condemnari, nec abſolui poteſt. nu. 145. f.42
Et contra abſenteum nunquàm proceditur lite oon conteſtata. nu 932. f.139
Abſentiæ beneficium quandoque præualet beneficio minoris ætatis. nu. 13. f.23
Abſolutio ab excommunicatione non fit ſine ſatisfactione. onme. 14. f.286
Abſolotio, non facta ſatisfactione in terminis. c. ad liberandam de Iodæ: an teneat. nu. 99. f.220
Abſolutio poſt ſatisfactionem excommunicatis neceſſaria, ſuſpenſis verò uon. nu. 3. f.181
Abſolutio quandoque petitur ad cautelam. nu. 14. f.278
Abſolutio, ſine vera contritione veraciter non operatur. uume. 64. f.219
Abſolutionem iniuſtè deneganti poteſt licitè dari aliquid, vt obtineatur. remiſſ. nu. 3. f.182
Abſolutionem petens ab excommunicatione, videtur fateri ſe excnmmunicatum. uu. 12. Quod intellige, vt nu. 15. f.278
Abſolutionis à crimine, triplex ſpecies. nu. 8. f.9
Abſolutus vigore tranſactionis initæ cum accuſatore, an, & quando poſſit iterum ab eu accuſari. uu. 10. f.9
Abſolutus ab accuſatione de vulnere, an poſſit poſtea accuſari de morte. nu. 51. f.12
Abſolutus ab obſeruatione iudicij, vel propter libellum ineptum, vel propter illegitimitatem accuſatoris, an poſſit, & ab alio, & ab eodem reaccuſari. nu. 9. f.9
Abſolutus abſq; contritione, ſolum quo ad hominem, & eccleſiã militantem eſt abſolutus; nõ autem quo ad Deum, & eccleſiam triumphantem. no. 65. f.219
Abſolutus à denuntiatione peracta pœnitentia, an poſſit iterum accuſari. nu. 18. f.10
Abſolutus de crimine ciuiliter, an, & quando poſſit iterum accuſari criminaliter. nu. 31. f.11
Abſolutus, ex eo qoòd ad eccleſiam confugit, an iterum poſſit accuſari. nu. 27. f.10
Abſolutus, & de nouo accuſatus, qualiter excipere debeat. oume. 53. f.13
Abſolutus in dubio, an videatur abſolutus, quia non probatum, vel quia non delictum. ou. 32. f.11
Abſolutus per iuramentum præſtitum, an poſſit iterum accuſari. nu. 34. f.11
Abſolutus per diſpenſationẽ, an poſſit iterum accusari. nu. 25. f.10
Abſolutus per viam præſcriptioois, an poſſit iterum accuſari. nume. 38. f.11
Abſolutus per viam exceptionis, an poſſit iterum accuſari. nume. 12. f.19
Abſolutus per viam denuntiationis ad vindictam publicam, an poſſit iterum accoſari. nu. 15. f.10
Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum accuſari à tertio volente ſuam, & ſuorũ iniuriam proſeqoi, & probaote ſe ignoraſſe primam accuſationem. on. 46. f.12
Abſolutus per viam accuſatioois poteſt iterum accuſari, ſi doceatur, de præuaricatione primi accuſatoris. nu. 44. f.12
Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum accuſari ſi abſolutoria fuit ſecuta propter aliquam qualitatem. nu. 49. f.12
Abſolutus per viã accuſationis non poteſt iterum accuſari. nu. 43. Limitatur hæc conclofio qninq; modis, vt ibid. f.12
Abſolutus per viam inquiſitionis, an poſſit iterum accuſari. nume. 36. f.11
Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum à tertiu accuſari, ſi accuſationi quæ nunc ſecundariò inſtituitur, adijcitur oova qualitas nouam faciens accuſatiooem. nu. 48. f.12
Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum accuſari, ſi abſolutoria fuit ſecuta propter aliquam qualitatem additam, & non probatam, quam nunc accuſator detrahete velit. uu. 49. Limitatur tamen, vt ibid. f.12
Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum accuſari de crimine diſtinctè, quod ſe haberet vt ſpecies ſeparata. ou. 50. Limitatur tamen, vt ibidem. f.12
Abſolutus, quia ſe purgauit, an poſſit iterum accuſari. remiſſiue. nu. 26. f.10
Abuſus fœminarum; & maſculorum iudicatur à pari. ou. 1. f.291
Accedit, verbum, qualiter accipiatur. nu. 5. f.300
Acceſſorium eſſe debet eiuſdem naturæ, cuius eſt principale. nume. 3. f.170
Quod extendit. ibidem.

Acceſſorium, quando non dependet à principali, nō extinguitur, licet extinguatur principale. nu. 288. f.100
Idem quandu vtrunq; principaliter oritur. nu. 289. f.eod.
Accuſans, & non probans, ſuſpenditur, ne facilè ad calumniam prę latorum prodeat. nu. 36. f.169
Accuſans aliquem de menſe Auguſti, ꝙ de eodem anno, & menſe Septembris proxime præſenti vulnerauit Titium, an valeat accuſatio. nu. 794. f.132
Accuſatio ſuſpecti tutoris cōpetit cuilibet de populo; ſiue agatur ad purgationē, ſiue ad remotionē. ſub. nu. 41. verſi. Pręterea. f.30
Et quando non principaliter; vt puniatur; ſed ad finē vt remoueatur; & vt puniri poſſit ſi apparuerit eū deliq. ſſe; an tunc admittatur procurator cū ſpeciali mādato. nu. 50. verſi. Et ꝓ hac ſententia.
Et ad quem remitti debeat cum ex dolo puniri debet. ibid.
Accuſatus; an poſſit reaccuſare accuſatorem ſuū, vel extraneū; ſiue ſit accuſatus, & nomen accuſari non ſit receptum inter reos; ſiue ſit receptum remiſs. nu. 147. verſi. Facit quod not. Ang. f.43
Accidentia duo contradictoria non poſſunt informare idem ſubiectum. nu. 957. f.141
Accuſanti de adulterio opponitur lenocinium. nu. 27. f.9
Ad accuſandum qui admittuntur, etiam ad denuntiandum admittuntur; & idem de prohibitis accuſare, quia nec denuntiare poſſunt. nu. 237. Et an ſi verum. remiſſiue. nu. 243. f.98
Accuſare eundem de eodem crimine plures non poſſunt. num. 29. Fallit tamen, vt ibid. f.25
Accuſarē plures nōn poſſunt, denuntiare verò ſic. nu. 3. f.5
Accuſare quis an poſſit plures in eodē libello de diuerſis delictis. remiſſiuè. nu. 768. f.131
Accuſari de eodem delicto regulariter duo non poſſunt. nu. 13. f.3
Accuſari qui non poteſt, an contra eum poſſit inquiri. nume. 338. f.102
Accuſati electio an teneat. nu. 6. f.7
Accuſatio de crimine falſi tollitur ſpatio. xx. annorum, non autem inquiſitio. nu. 298. f.100
Accuſatio, eſt ius accuſandi. nu. 322. f.101
Accuſatio eſt illaudabilis intentionis genus. nu. 674. f.124
Accuſatio habet pœnam ordinariam. Denuntiatio pœnitentiam. Inquiſitio arbitrariam. nu. 50. f.88
Accuſatio in impoſitione pœnæ etiam in ſymonia, differt ab inquiſitione. nu. 2. f.183
Accuſatio ipſo iure non tollitur in ciuilibus per hæc verba accuſationem non dabo; & ſimilia. Secus in criminalibus. nume. 205. f.46
Accuſatio non poteſt fieri per alium, nec per ſcripturā. nu. 3. f.73
In accuſatione, vel pura, & ſimplici inquiſitione non eſt neceſſaria monitio, ſecus verò ſi procedatur per denuntiationem. nume 10. de quo ibid. f.46
Accuſatio non præſumitur bono zelo facta ex viciſſitudine accuſationis iteratæ a conſanguineis de eodem crimine. nu. 6. f.16
Accuſatio nunquid poſſit fieri per literas. nu. 2. f.72
Accuſatio prælati debet tractari cum illis quorū intereſt. nu. 9. f.7
Accuſatio, peto te condemnari ſecundum formam iuris, & ſtatutorum, an de conſuetudine procedat. nu. 894. f.135
Et quid de inquiſitione. ibid.
Accuſatio poteſt etiam fieri de occultis criminibus; dummodò probari poſſint. nu. 14. f.61
Accuſationem legitimā debet præcedere inſcriptio. nu. 526. f.112
Accuſationis effectus. nu. 3. & nu. 19. quomodo accipiatur. f.53
Accuſationis diffinitio. nu. 9. f.1
Accuſationis pendentia impedit ius de nouo acquirendum, quāuis non impediat acquiſitum. nu. 3. f.7
Accuſationis, inquiſitionis, & denuntiationis materia, vbi tractetur. nu. 23. f.2
Accuſato accuſare permittitur accuſatorem ſuum de pari crimine. nu. 20. Fallit tamen pendente iudicio accuſationis ſuæ, & de iure canonico, vt ibid. f.4
Accuſato infamato de crimine per accuſationem, debet indici purgatio. nu. 7. f.16
Accuſator, an poſſit deſiſtere quandocunq; ante litis conteſtationem, abſq; eo ꝙ incidat in turpilianum. nu. 15. f.23
Accuſator, an promoueri, & eligi poſſit. nu. 9. f.8
Accuſator ante inſcriptionem ab accuſatione ſine pœna deſiſtere poteſt. nu. 2. & nu. 8. f.22
Accuſator, cur ſe ſuſcribit ad pœnam talionis; denuntiationis verò non. nu. 22. f.74
Accuſator difficilius recuſatur, quàm iudex, & teſtis. nume. 201. Et quare. f.96
Accuſator manifeſte inimicus repelli debet per iudicem ab accuſatione, etiam parte non opponente. nu. 20. f.15
Accuſator nil probans, præſumitur calumniari. nu. 24. f.168
Accuſator non debet puniri de calumnia, ſi aliqua iuſta cauſa motus eſt. nu. 20. f.168
Accuſator non cogitur ſuſcipere legationem ad eum, quiſe amicum, vel domeſticum dicit eius, qui accuſatur. nu. 13. f.71
Accuſator occultus cauſatiue compellitur accuſare. nume. 14. fol. 23
Accuſator vbi deficit, nullus damnari poteſt. nu. 145. f.58
Accuſatorem illegitimum, quæ faciunt. nu. 15. f.3
Accuſatori in crimine hæreſis volenti deſiſtere ab accuſatione, & pœnitere, non parcitur. nu. 6. f.237
Accuſatoris calumnioſi pœnitentia, quando ex accuſatione prouenit mors, vel membrorum mutilatio, vel debilitas, quæ ſit. nu. 1. f.15
Accuſatus accuſatione pendente eſt irregularis nu. 134. verſi. Item accuſatus. f.261
Accuſatus aliquando punitur vt criminoſus, & accuſator vt calumniator. nu. 17. f.168
Et eſt caſus mirabilis, vbi multæ opin. referuntur. f.eo.
Accuſatus de adulterio commiſſo cum P. vxore Titij, ſi ipſe reſpōdendo accuſationi confiteatur ſe cognouiſſe dictam P. carnaliter, per hoc non videtur confiteri ipſam vxorem Titij. nu. 981. Fallit tamen vt ibid. f.143
Accuſatus de aliquo delicto contra eum vult iudex inquirere de alio crimine, ipſe opponit de pendentia accuſationis de pari, aut maiori, an exceptio impediat inquiſitionem. nu. 337. f.102
Accuſatus, & condemnatus de vulnere, an poſſit poſtea accuſari de homicidio, vel an poſſit addita qualitate, vide remiſſiue. nu. 52. f.13
Accuſatus, & abſolutus de eodem crimine, ab alio accuſari non poteſt. nume. 1. f.9
Accuſatus, & lite pendente promotus, an ſit deponendus. nume. 5. f.7
Accuſatus ex tali crimine, quod non infamat niſi de facto, non poteſt accuſare, vt ibi nu 19. & nu. ſeq. f.4
Accuſatus in quo non debet fatigari non exiſtente legitimo accuſatore. nu. 14. f.3
Accuſatus ſi offert ſe paratum ſubire inquiſitionem, & adueniente die propoſita accuſationis, dicat, in illa non eſſe procedendū ſine inſcriptione, an ſit irregularis. nu. 150. f.68
Et quid in denuntiato, qui ait monitionem non proceſſiſſe. ibidem. f.eo.
Accuſatus, vel denuntiatus de aliquo crimine interim promoueri non debet. nume. 1. Ampliatur, & limitatur, vt ibi, & nu. 5. f.7
Acquiſita illicitè de iure ciuili ad fiſcum deferuntur. nu. 50. f.217
Acquiſitio poſſeſſionis, licet poſt adiectum plenum ius ſit meri facti; non tamen temporale pro ea dandum eſt. nu. 8. f.195
Acquiſitum ex damnatu commercio reſtitutioni ſubiacet. nu. 43. & nu. 80. f.219
Acta accuſationis, an valeant in proceſſu inquiſitionis. nu. 1177. & econtra & an acta in vno iudicio valeant in alio. nu. 1188. remiſſiuè. f.157
Acta facta in cauſa ciuili, proſunt in cauſa criminali. nume. 1178. fol. 157
Acta, in modum actorum, & forma, per teſtes probari poſſunt. nu. 13. f.69
Actio eſt ius proſequendi in iudicio eius quòd debetur, non proſecutio. nu. 7. f. 90. & nu. 321. f.101
Actio extincta non reuiuiſcit. nu. 9. f. 181. nu. 44. & nu. 7. f.287
Actio, vt quis remoueatur à beneficio, non dicitur criminalis. nu. 11. ſed ciuilis. & nu. 31. f.188
Actio vi bonorum raptorum non habet locum, qualitercunq; voluntas patientis, & ſi coacta intercederet, ſub nu f.288
Actiones ad quid adinuentæ. nu. 12. f.280
Actionis diffinitio. nu. 12. f.17
Actionis ciuilis, vel accuſationis, vel proſecutionis criminalis, quis ſit effectus. nu. 29. f.165
Actis ſtatur, donec contrarium probetur. nu. 17. f.69
Actitata cum falſo procuratore valent, propter conſenſum habitum. nu. 255. f.49
Actor in cauſa ciuili poſt datum libellum cauſam proſequi cogitur. nu. 23. f.24
Actore non probante reus abſoluitur. nu. 559. f.115
Actori aſſerenti incumbit onus probandi. nu. 94. f.58
Actorum appellatione, venit etiam ſentētia diffinitiua; & eſt communis opinio. nu. 91. f.66
Actum quando dicitur. nu. 16. f.250
Admenatio, quid ſignificat. nu. 863. f.134
Adminiſtrationis appellatione, quid comprehendatur. nu. 4. f.192
Quæ ſint incorporalia ex ſpiritualibus. nu. 5.
Quæ corporalia nu. ſeq.
Quæ ſpiritualia per cauſam. nu. 7.
Quæ propter ſtatum. nu. 8.
Quæ ratione dependentiæ. nu. ſeq.

Et quæ

Et quæ ratione officij.nu.10. f.eo.
Et quæ ratione connexitatis. nu.13. f.193
Et quæ ratione vſus.nu 14. & 15. f.eo.
Adminiſtrator,vel iudex nihil quamuis modicum debet accipere, & acceptum debet reddere in quadruplum.nu. 26. f.179
Et quid & quantum accipi poſſit de iure canonico, & contrarium ntt.ou.ſeq.
Aduerbium,donec, deſignat tempus. nu.2.verſi. Aduerte tamen. fol. f.242
Adulter infamis ſit per ſententiam. nu.18. f.282
Adulter,ſi ex forma ſtatuti puniendus eſt pœna mille floren. quos ſi non ſoluerit,decapitetur,quandiu expectandus eſt, vt ſoluat. nu.1226. f.160
Adultera petens abſolutionem ab excõicatione ratione adulterij, debet cauere.quod illud amplius non committet.nu.3. f.286
Adulterans poſt peractam pœnitentiam de adulterio, an poſſit petere reintegrationem.nu. 10. f.288
Adulterij decem ſpecialia.nu.20. f.286
Adulterij pœna eſt tantummodò eccleſiaſtica.nu.15. f.284
Adulterij ſuæ domus vindictam negligens,videtur quodammodo incidere in crimen lenocinij.nu.12. f.9
Adulterij,vel fornicationis nomine comprehenditur omnis illicitus coitus.nu.25. f.285
Adulterium mãdans fieri,vel ratum habens commiſſum per aliũ, an puniatur;vt mandans.nu.71.verſi.facit ꝙ not. f.185
Adulterium occultum intra quot dies probari debet,vt manifeſtũ fiat.nu.2. f.287
Adulterium pro ſtupro quandoq; ponitur, & promiſcuè his iura vtuntur;licet propriè,& ſtrictè differant.nu.6. f.284
Adulterium quid,& vnde.nu.4. f.282
Adulterium quando conſtare dicitur.nu.1. f.287
Adulterium quid ſit;& in quo differat à ſtupro, & in quo inceſtus à fornicatione.nu.861. Et qua pœna puniuntur prohibiti coit⁹. remiſſiue. f.134
Adulterium quot modis probatur.nu.22. f.286
Adulteriũ ſignis,& præſumptione violẽta cõcluditur. nu.2. f.284
Adulterium ſine dolo non cõmittitur.nu.27.& nu.39.& 41. f.286
Adulterium vnum altero grauius.nu.21. f.282
Et eſt grauius ſtupro.nu. 30.
Et an ſit grauius homicidio.nu. 32.
Et an maius mendacio. nu.33. f.eod.
Aduocati,tabelliones,vel ſimiles, ſi exercent eorum officia poſt ſuſpenſionem;an fiant irregulares.nu.3.in fi. f.231
Aduocati cuiuſdam conſilium iniquum.nu.5. f.280
Aduocati ſemper debent ſtudere, vt ſibi faciant iudicem beneuolum.nu.9. f.8
Aduocatus,an exigere poſſit,& paciſci licitè de ſalario cum clientulo.nu.29. f.204
Aduocatus cautus debet ante omnia petere dari ſibi copiam diffamationis,& obijcere ſi aliquid deerit.nu.44. f.72
Aduocatus,& miles æquiparantur.ſub nu.17. f.203
Aduocatus,& procurator cauſæ principalis non ſunt idonei teſtes in cauſa appellationis.nu.34. f.187
Aduocatus inquiſiti, quid facere habeat pro defenſione eius. ſub nu.642. f.122
Aduocatus ſi pluſquam deberet,lucratus eſt,an reſtituere debeat. ſub nu.47. f.217
Aduocatus licitè vendit patrocinium.nu.19. f.197
Aduocatus præſumitur ſcire iura.nu. 327. & ideò Fulcinius à.Q. Mutio obiurgatus extitit. Turpe eſt nobili,& patritio, ius in quo verſatur ignorare.ibid. f.101
Aduocatus per ſuperiorem ab officio ſuſpenſus, an exercens officium in irregularitatem incurrat, quod non.nu.126. f.261
Idem in tabellione, ibidem.
Idem in iudice. ibidem.
Idem in alio quocunq; publicum officium gerente. ibid. f.eo.
Aduocatus, procurator, vel ſimiles quorum patrocinio,vel agendo, vel defendendo ſecutum eſt homicidium, vel mutilatio,an ſint irregulares.nu.278. f.276
Affines an aliquo modo ſuorum appellatione contineri poſſint. nu.27. f.18
Affinis,an affinem accuſare poſſit. nu. 14. f.15
Affinitas ſpiritualis,an ad temporalia trahatur.nu.30. f.18
Affirmanti,non neganti incumbit onus probandi.nu. 80. f.57
Agens contra clericum, vt priuetur ſolum beneficio propter crimen,an dicatur criminaliter agere;adeò,ꝙ procurator interuenire non poſſit.nu.15. f.53
Et an contra eum taliter agere poſſint,patronus,parochianus,& ſimiles.ibidem.
Agentes,& cõſentiẽtes pari pœna puniunt; in foro pœnitẽtiali ſecus.nu.3. Idẽ in opem præſtãte,ne delictũ impeditur ibid. f.247
Agẽtes,& conſentientes ſymoniæ,ſymoniaci ſunt.nu.5. f.192
Agentes,& patientes pari pœna puniuntur. num. 30.f.286.& nume.1. f.297
Agenti petitorio recuperandæ non obſtat exceptio criminis nec defectus proprietatis.nu.11. f.20
Aggredi,& inſultare idem important.nu.824. f.132
Alexander tertius.Summ.Pont.fuit Senen. & floruit temporibus Caliſti 4.& Ioannis,qui fuit vocatus Innocentius,qui erãt ſchiſmatici; & eos excommunicauit Alex.ſub nume.7. verſi. in fin. glo.1. f.239
Alienatio facta per prælatum pendente lite de dilapidatione, quãdo valeat.nu.28. f.166
Alienum parochianum quis non poteſt abſoluere, nec in alterius eccleſia ſine Rectoris licentia celebrare.nu.21. f.170
Alimenta non præſtans necare dicitur.nu.12. f.209
Aliquãdo gratia ſancti ſpiritus confertur,licet non adſit eius præſentia.nu.14. f.173
Aliud eſt cenſum imponere,vel augere, aliud leuare.nu.9. f.172
Alius pro alio quandoq; ponitur.nu.51. f.235
Alius,alia,aliud. hæc dictio,quid operetur nu.89. f.55
Et quod ſit implicatiuum antecedentis qualitatis nu.52. f.218
Et quid comprehendat.nu.2.verſi.In contrarium. f.262
Alteri ne feceris quod nolis tibi fieri.nu.3. f.246
Alternatiua, quotieſcunq; ponitur inter duo, quorum vnum congruit diſpoſito,alterum non, ſemper ponitur pro ideſt. nume.166. f.94
Alternatiua,cadit inter diuerſa.nu.59. f.219
Alternatiuorum eſt,vt alterum verificetur.nu.19. f.213
In alternatiuis ſufficit vnum eſſe verum.nu.2. f.73
Amalthitæ pro eorum peccato deleti ſunt omnes vſq; ad mingentem ad parietem.nu.61. f.185
Amentis verba non ſunt attendenda.nu.34. f.286
Amicitia quomodo probetur.nu.3. f.13
Amicitiæ lex prima. nu.5. f.13
Anathema eſt mucro epiſcopalis. nu.5. f.234
Anathema non ſolum non eſt ſepeliendus, ſed exhumari debet ſi ſepultus ſit. nu 11. f.226
Anathematis ſolennitas, & forma. nu.4. f.234
Angelus bonus in peccatore minus poteſt; & malus plus. nu.2.in fi. f.591 & nu.28. f.208
Anima eſt longè præſtantior corpore.num.29.poſt prin. fol.18.& nu.2.f.210.& nu.972. f.143
Anima per ſe,corpus per animam viuit.nu.22. f.169
Anima corpori cum ſit prætioſior,anteponenda eſt.nu.33. f.288
Animal brutum veniens contra aliquem; ſi illud interficiat an teneatur ad emendam domino. nu.176. f.264
Animal morboſum probatur,ſi vnus teſtis deponit de aliquo morbo,& alius de alio.nu. 584. f.118
Quod tamen limita,vt ibidem.
Animo libero,& obſtinato imperari non poteſt.nu.16. f.226
Animus interficiendi, nec ne, ex qualitate,& ſpecie armorum deprehendi poteſt.nu.812. f.132
Animus diues,non archa appellari ſolet.nu.73. f.220
Annexorum,non ſemper idem ius.nu.24. f.169
Annus legalis,eſt.365.dierum. nu.793. f.131
D. Ant. Roſſel.fuit præceptor authoris in legibus.nu.9. f.224
Apoſtaſia quotuplex.nu.3. f.240
Apoſtaſia quid,& vnde.nu.1. f.240
Apoſtata in ſuſcepto ordine miniſtrare non poteſt ſine diſpẽſatione Papæ;quamuis pœniteat.nu.2. f.242
Apoſtata an poſſit ad maiores ordines ſine diſpenſatione aſcendere. nu.5. f.242
Apoſtata Regularis excommunicatus eſt. nu.4. f.242
Apoſtatæ minis,& blandi ijs reducendi.nu.1. f.242
Apoſtatæ qua pœna puniuntur. nu.3. f.240
Apparitores qui.nu 22. f.53
Appellans pro ſe, & adhærentibus eos includit, & ibi ratio. nume.11. f.164
Appellare à pœna legis, quando liceat.nu.131. f.60
Appellare non poſſe,& recuſare non poſſe à pari procedunt. nume. 216. f.97
Quod tamen intellige, vt ibidem.
Et an verum ſit ſimpliciter.nu. 218. f.eod.
Appellari in omni crimine,an ſit licitum.1132. f.154
Appellari poteſt etiam de iure ciuili à iudice pronunciante ſuper iuriſdictione;& eſt communis opi.nu. 42. f.63
Appellatio ab interlocutoria, licet de iure ciuili non admittatur, quando grauamen venit reparandum in diffinitiua; nihilominus ſi durius venit reparandum, tunc admittitur appellatio. nu.46. f.55
Appellatio ad maiorem,non ad minorem fieri debet. nu 67.f.230
Appellatio confirmata refertur ad effectum primæ ſententiæ.nume.47. f.63

Appellatio extinguit pronunciatum.nu.114. f.38
Appellatio legitima licet ſuſpēdat iuriſdictionem iudicis in principali cauſa;non tamen ſuſpendit reſpectu reuocationis grauaminis.nu.48. f.63
Appellatio ſine grauamine fieri non debet.nu.33. f.77
Appellatio ſi interponatur ad Papam, non poteſt quis in ea ſe intromittere, vt cognoſcat,ſed bene inquirere ad finem, vt illam inſtructam mittat ad ſuperiorem. nu.169. f.94
Appellatio ſuſpendit,ſeu extinguit, & reducit ſententiam ad terminos litis conteſtatæ.nu.50. f.64
Appellatione eccleſiæ parochialis in materia ſtricta non venit parochialis collegiata.nu.10. f.196
Appellatione interpoſita tollitur effectus ſententiæ.nu.19. f.20
Appellatione monachorum ſi tractetur de ſalute animæ, venit Abbas. nu.13. f.196
Appellatione pendente nihil eſt innouandum.nu.7. f.73
Quod tamen intellige, vt ibidem. f.eo.
Et nu.13. f.eo.
Appellatione pecuniæ quid veniat.nu.7. f.172
Applicanda vſui cultus diuini poſſunt exigi, & dari licitè. nume.16. f.194
Secus ſi applicetur priuatæ burſę. & ibi ratio.nu.17.
Arbiter,qui vt arbiter, & arbitrator procedere poteſt,ex libelli forma dignoſcetur,an vt arbiter,vel vt arbitrator procedat.nu.72. verſi.ſed ſi conſuetudo. f.33
Idemq; de eo quia poteſt ꝓcedere ordinariè,& ſummariè. ibid.
Arbiter in acceſſorijs poteſt poſt ſententiam eadem die addere. nu.135. f.68
Arbiter, ſimplicem notionem habere dicitur,& potius delegatus, quam ordinarius cenſetur.nu.138. f.68
Arbitrari iudex debet in mitiorem partem.nu.41. f.211
Arbitrarium eſt de iure canonico an , & quantum accipi poſſit ab adminiſtratione,iudice,& ſuperiore.nu.27. f.179
Arbitrium iudicis eſt circa,ea quæ l.ſiue ſtatutum ſibi præfixit , & non extra,aut vltra.nu.50. f.211
Arbor mala,malos fructus facit.nu.23. f.297
Arbor ſicca ad huc à ſolo non repulſa dicitur arbor.nu.35. f.211
Archidiaconus,an poſſit punire Epiſcopum extraneum , in loco ſuæ iuriſdictionis delinquentem.nu.18. f.290
Archidiaconus vocat promouendos. nu.7. f.170
Archidiaconus , an poſſit punire Epiſcopum extraneum , in loco ſuæ iuriſdictionis delinquentem ſub nu.18. f.290
Archiepiſcoporum, Papæ, Concilij, Patriarcharum , & Epiſcoporum,quæ ſit poteſtas in diſpenſatione.nu.405. f.274
Archiepiſcopus prauam conſuetudinem prouinciæ ſuæ tollere poteſt.nu.10. f.192
Archiepiſcopus ſuffraganeorum ſuorū exceſſus corrigere poteſt, & officialium eorundem.nu 9. f.192
Archiepiſcopus poteſt punire ſubditos ſuffraganeorum ſuorum. nu.3.& quomodo. f.183
Archipræsbyterorum duo genera.nu.8. f.197
Arenarius arenariæ profeſſionis filium exhæredare non poteſt. nu.16. f.9
Argumentum à cōtrario ſenſu valet,nu.18. verſi. Item quia.f.209. & nu.27. f.219
Argumentum à contrario ſenſu non procedit,quando ſequitur abſonus intellectus,vel legum correctio , & quando reſpectu totius,& quādo reſpectu partis,prout totū,& pars eſt.nu.4. f.213
Argumentum à contrario ſenſu non eſt permiſſum quando ſumeretur contra iuris diſpoſitionem.nu.17. f.13
Argumentum non ſumitur à contrario ſenſu , quando reſultaret correctio.nu.49. f.31
Argumentum à maiori valet.nu.6. f.231
Argumentum à communiter accidentibus , & vſitatis bonum eſt. nu.760. f.130
Argumentum à minori,vel à maiori,valet.nu.2. f.171
Argumentum ab ethimologia eſt,validum.nu.45. f.30
Argumentum ab ordine literæ valet.nu.13.f.88. & an ſemper nume.7. f.195
Argumentum à ſimili tollitur data diſſimilitudine. num. 23. in fin. f.186
Argumentum de patria poteſtate ad dominicam valet in aliquibus.nu.3. f.243
Argumentum de teſte ad accuſatorem non tenet.nu.13. f.17
Argumentum de toto ad partem valet.nu. 105. f.66
Argumentum ſumptum à vulgari loco,valet.nu.3. f.279
Ariſtotelis dicta ſequitur ius ciuile.ſub nu.9. f.232
Et fuit homo potius diuinus,quam humanus.ibid.
Arma miniſtrans in bello, ſi illi quibus miniſtrata ſunt commiſerunt homicidium,vel mutilationem, an miniſtrans ſit irregularis.nu.271. f.236
Arma pœnitentiæ. nu.5. f.245
Arma etiam probibita contra Sarracenos,Schiſmaticos,& hæreticos licitum eſt ſumere.nu.7. f.281
Et an in bello iuſto, vel iniuſto. ibidem.
Armorum appellatione,veniunt lapides.nu.8. f.278
Armorum appellatione quid veniat ? & quid in ſtatutis pœnalibus.nu.813. f.132
Articulus fidei,quot modis accipiatur.nu.10. f.227
Aſperitas nimia correctionem non recipit, nec ſalutem. ſub nume.3. f.256
Aſportantes prohibita ad Sarracenos ſi capiantur à pluribus , an omnes efficiantur domini ipſius capti , vel magis captus vnius eorum efficiatur ſeruus.nu.18. f.208
Aſſerens diſpenſationem , debet illam probare. Et quid in probatione eius requiratur.nu.6. f.239
Aſſerenti ſe miſſum à Deo quomodo credendum.nu.6. f.232
Aſſeſſores,& vicarij,licet poſſint cognoſcere,non tamen iudicare, nec in criminali, nec in ciuili cauſa ; poſſunt tamen ex delegata poteſtate in cauſa ciuili.nu.1117.& quid de iure canonico. Et quid facere habeant , quando præſes , vel Poteſtas iniuſtitiam facit,vt ipſi in ſyndicatu non teneantur.num.1120.& ſequentibus . f.152
Aſſaſſinos occultans,vel defendens , vel eorum officio vtens , eſt irregularis, ſub nu.135. f.262
Aſſeſſori licite conſtituitur ſalarium.nu 9. f.197
Aſſocians ſcienter illum,qui ibat ad interficiendum aliquē, quem diſſuaſit;tamen aſſociatus noluit acquieſcere,vnde aſſocians timens de illo,ipſum aſſociauit,animo ipſum defendendi , ſi neceſſitas incomberet,an ſecuto homicidio,vel mutilatione, aſſocians ſit irregularis.nu. 277. f.270
Attendi debeat ne,quod euenire poteſt.nu.52. f.32
Attendi debet quod principaliter intenditur,non autem,quod venit in conſequentiam.nu.51. f.32
Attentatio,& adulterium ſe habent, vt excedentia,& exceſſa. nume.417. f.106
Atteſtanti,de his quæ conſiſtunt in animo creditur.nu.13. f.75
Auaritia ſola in ſenectute iuueneſcit, cum cætera vitium in homine ſeneſcant.nu.39.in fin. f.303
Auaritiæ crimen,& mala remiſſiuè.nu.2. f.208
Auctor dum audiret præceptorem ſuum legentem.c. Nicolao. de appella.vidit vnum.D.Nicoleum,qui volebat Doctorem percutere;eo quia parum ſolemnizaſſet.d.c.nu.3. f.195
Audiens diuina in loco interdicto, an incurrat in irregularitatem q̄ ſic,ſi audit authorizando;& exemplificat.nu.108. f.261
Audientia in 13.caſibus denegatur. nu.27. f.228
Et q̄d importēt hæc verba,audiētia denegaẽ.nu.28. & an tribuāt dilatoriā;& an ꝑte nō opponēte;iudex poſſit repellere ibid.f.eo.
Audientiæ denegatio & non redditio iuris differunt.nu.7. f.3
Auctore dānato,dānantur ſcripturæ,libri,& eius opa.nu.10. f.22.
Auxilantes,& delinquentes pari puniuntur pœna.nu.3. f.208
Auxilio extraordinario remoto, ordinarium remotum non cenſetur.nu.292. f.110
Auxilium, & opem quis quando dicatur præſtitiſſe , & qualiter denis teneatur.remiſſiue. nu.765. f.131
Auxilium,fauor, & opis ſunt ſynonima.nu.269. f.269
Auxilium præſtare aliud eſt,aliud conſilium,& aliud fauorem; q̄ nota pro ſtatutis.nu.4. f.231
Auxilium præſtitiſſe cum armis, an dicatur ille,qui habebat arma ad latus,licet manus ad ea non poſuerit.nu.888. f.131

C

BAl.in.l.1.C.de ſum.trin.& fid. cathol.dictum declarat.nu.519. f.112
Baliſtariorum ars cur prohibita.nu.3. f.281
Bannito ex pluribus bannis ;an ſufficiat vnica abſolutio.remiſſ.nu.419. f.275
Bānitorū q̄relæ,ſi ex forma ſtatuti nō debeāt audiri,bānit⁹,tñ poſt inchoatā accuſationē non ꝓhibetur illam proſequi.nu.4. f.3
Bannitus,qui ex forma ſtatuti poterat impune interfici , ſi interficiat aggreſſorem ſuum,an ſit irregularis.nu.181.Et quid ſi interficiat mandantem,vel conſulentem. nu.184. f.264
Bannitus pluribus bannis eſt pluribus abſolutionibus liberandus. nu.25. f.208
Banno ſi quis poſitus eſt , & ſibi aſſignatus terminus octo dierū ex ſtatuto,verum ſi compareat accuſator,banni terminus ſit differēdus.nu.160. f.44
Bannum dicitur quędam ſententia.nu.309. f.108
Bannū datur ratione contumaciæ,& reuocaẽ quā primū bannitus cōparet,ēt ſi compareat poſt terminū in banno aſſignatum vſq; ad pronuntiationem ſententiæ.& ibi plura in materia.nu.944. Et quid ſi comparet per procuratorem. nu.946. f.140
Bannum quid , & qui bannire poſſint. nume.935.& plures.qq. in mate-

materia bannitorum, remiſſiuè. numeris ſequentibus. Et quæ ſolennitates debent obſeruari in dando banno.nu.941. f.139
Baptiſmo omne peccatum deletur.nu.4. f.248
Baptiſmo, ſeruus non efficitur liber.nu.2. f.206
Baptizanti an liceat aliquid accipere pro baptiſmo. & ibi diſtinguitur.nu.21. f.173
Et an liceat dare aliquid pro baptiſmo infantis; & variæ ibi opiniones.nu.25. f.173
Et dans pecuniam, vt infans baptizetur non peccat ſed accipiens. on.27. f.173
Et patri poteſt dari pecuniam, vt admittat filium baptizari, etiam ſi per cupiditatem illam accipiat.nu.32. f.174
Baptiſmo conditionali, an imprimatur character.nu.14. f.210
Baptiſmo quot modis fit iniuria.nu.2. f.241
Baptiſmo ſolum dimittitur peccatum quo ad ipſum baptizatum, non quo ad vindictam publicam, vel præiudicium tertij. nume.4. f.206
Pro baptiſmo melius eſt dare pecuniam, quàm non baptizatus mori. Et ibi, quod poteſt dari pecunia pro aqua, non pro actu baptiſmi. Vel pro labore, quæ opiniones auctori non placent. nume.25. f.173
Baptiſmum à quocunque collatum tenet.nu.22. f.173
Quod amplia, vt nu.23.& ibi diſtinguitur. f.eo.
Baptiſmum neceſſitatis ſacramentum.nu.11. f.296
Ad baptiſmum & ad fidem quando quis poſſit per pecuniam inuitari remiſſ.nu.7. f.184
Baptiſmus, eleemoſyna, & martyrium an proficiant exiſtente in peccato mortali ad vitam æternam.nu.2.verſi. Vide quod not. fol. 224
Baptiſmus non præiudicat tertio, vel Reipublicæ.nu 17. f.207
Baptiſmus plus confert, quam pœnitentia, contritio, vel ſacerdotis abſolutio.nu.20. f.10
Baptizare cuilibet in caſu neceſſitatis licitum eſt; etiam laico, hæretico, excommunicato, & infideli. nume.10. verſic. Quinto. fol. 296
Baptizatus inuitus, non recipit characterem. ſub nu.8. f.296
Baratolę, quales contractus dicãtur apud Florentinos.nu.81.f.306
Barataria, depoſitus ab officio, vel alia ſimili culpa, an, nec ne, debeat conſequi ſalariũ totius temporis.nu.12.& nu.14. f.215
Quid ſi non ſua culpa.nu.13.
Barba, an veniat appellatione membri; & iden accuſatus quòd T. percuſſerit in barba, non punietur, vt percuſſor in facie. nume.201. f.264
Barbari, an poſſint habere dignitatem etiam illuſtrem. nume.4. f.215
Barbitonſoris, ſeu Phlebotomantis officium exercens, an irregularis efficiatur.nu.151. f.263
Bar.in.l. qui teſtamento.ff.de teſta.declaratur.nu.22. f.71
Beatius eſt dare, quam accipere.nu.22. f.170
Beatus Syluester temporalia bona pollicitabatur volentibus baptizari.nu.29. f.174
Bello iuſto quibuſcunque armis licitum eſt præliari, & decipiendo hoſtes, & parando inſidias.nu.5. f.281
Bellum alicui inferre volens, quid ſibi ante prouidere habeat. nume.54. f.219
Bellum, quando iniuſtum eſt, ſi mors auxilio alicuius qualitercũq; ſequuta ſit; talis eſt irregularis.nu.275. f.269
Et quid ſi iuſtum, & pro defenſione perſonarum, vel rerum ibid. remiſſiuè.
Benedictio Abbatis contra legitimam appellationem, an teneat, & an ſit iterabilis.nu.7. f.22
Benedictio large dicitur ſacramentum. nu.21. f.183
Pro benedictionibus nubentium, & pro exequijs mortuorum, nil debet exigi.nu.1. f.182
Beneficia ad tempus; & perpetuò commendari poſſunt.nu.3. f.20
Beneficia commendata, an poſſint renuntiare Cardinales, retenta ſibi penſione; & ibi not.cautelam. nu.11. f.172
In beneficialibus, ſi conſtat petẽti reſtitutionem ius ipſo iure nõ competere, ſed etiam ſi competeret, reſoluendum fore, non eſt reſtituendus.nu. 24. f.77
Beneficiatus poteſt in teſtamento de ſui patrimonio ad libitum diſponere.nu.7. f.226
Beneficij priuationis non eſt iuſta cauſa tabernam intrare, & ſemel inebriari.nu.17. f.20
Ad Beneficij priuationem in crimine ſymoniæ non ſufficit vnus teſtis omni exceptione maior; & aliter particeps criminis, & muneris.nu.7. f.172
Beneficij receptionis tempore poteſt aliquid dari non præcedẽte pacto.nu.7. f.190
Beneficij ſpẽ ordinẽ recipiẽs, an ſymoniã cõmittat.nu.7. f.175
Beneficio nemo ſine accuſatore priuandus.nu.3. f.171
Beneficio recepto in ordinatione, quemadmodum quis poteſt renuntiare, ita poteſt etiam renuntiare obligationi ſuccedente loco beneficij.nu.6. f.196
Beneficio ſimplici ad quod ſymoniacè ignoranter fuerat aſſumptus renuntians, põt de nouo ex diſpenſatione ad illud aſſumi, nihil vendicando ex prima receptione.nu.2. & nu.6. f.181
Beneficiorum collator omni ſubreptione, fraude, & dolo carere debet, & in ea debet adeſſe omnis paritas. nu.120. f.67
Beneficium dicitur fructus laboris. nu.10. f.201
Beneficium eccleſiaſticum promittere pro temporali obſequio ſymoniacum eſt.nu.1. f.175
Beneficium eccleſiaſticum exercens, aut rem ſpiritualẽ, vel illi annexam, non poteſt exigere aliqoid.nu.22. f.183
Beneficium eccleſiaſticum.quid.nu.4. f.177
Beneficium recipiens ab interdictum cõtemnente, irregularis eſt, ſub nu.135. f.272
Beneficium ſi alicui propter aliquid concedatur, non habet locũ, niſi id totum adimpleatur. nu.1022. f.146
Beneficium ſymoniacè acquirens, reſpectu ipſius ſuſpenſus eſt ab omnibus ordinibus.nu.21. Et epiſcopus qui emit epiſcopatum non poteſt ordinare; ordinatus autem ab eo non habet ordinis executionem, & quæ ſit ratio. ibid.nu. 21. f.191
Beneficium ſymoniace recepiens, quando deponi poſſet ab ordine; nu.25. poſt prin. f.75
Beneficium tenens à Schiſmatico ipſo iure excommunicatus eſt. nu.5. f.238
Beſſes vſuræ quæ ſint. nu.12. f.300
Beſtijs ſe immiſcens grauius peccat, eo, qui peccat cõtra naturam, & puoitur ipſe, & beſtia.nu.29. Et grauius eſt peccatum ſacrilegio.nu.31. f.282
Bidellus, an libellum ſcholari ſubtractum in ſcholis, teneatur emẽdare.nu.7. f.298
Bigamia qualiter contrahatur.nu.72.& eius ſpecies.remiſ. f.260
Bigamia clericatui contraria. nu.8. f.241
Bigamia contrahitur etiam per ſimplex matrimonium; & impedit adminiſtrationem in ſuſceptis ordinibus.nu.368. f.273
Bigamia ſolo facto contrahitur.nu.8. f.184
Bigamus eſt irregularis.nu.71. f.260
Bigamus, & homicida, licet occulti, & pœnitentes non poſſunt adminiſtrare ſine peccato.nu.204. f.96
Bigamus omne priuilegium clericale ammittit.nu.369. f.273
Bigamus non eſt legitimus accuſator clerici.nu.10. f.17
Blaſphemare, an ſit verbum iniurioſum; & in quo differant blaſphemare, & maledicere, remiſſiuè.nu.859. f.134
Bona vnde dicantur, & ad quæ pertinent. nu.90. f.220
Bona expoſiti, cui debeantur.nu.18. f.244
Bona clericorum hæreticorum à quibus confiſcãtur.nu.8. f.234
Bona fama ſi probetur per mille teſtes, centum verò deponant de mala fama quò ad indicendam purgationem, & faciendam inquiſitionem, præualet dictum paucorum.nu.48. f.72
Et quæ probatio præualet, diſtinguitur. nu.51.
Bonaguida fuit Aretinus. nu.45. f.55
Bona remuneratiua vniuerſalis eccleſiæ, quæ ſint.nu.109. f.221
Bona lapſi in hæreſi manifeſte; ipſo iure ſunt publicata. & reconciliatione ſubſequta non recuperant priſtinas obligationes. & eſt communis opin. Et poſt mortem capi poſſunt; ſi in vita confiſcata non fuerunt, num.6. limita duobus modis. vt ibid.& nume.ſeq. f.237
Bona vſurarij olim dicebantur bona diaboli.59. f.304
Boni appetunt omnia palam agere.nu.3.in ſi. f.232
Boni efficimur non ſolum metu pœnarum, verum etiam præmiorum exhortatione.nu.4. f.231
Boni, & graui Præſidis officium.nu.18. f.2
Bonitatis præmium tutius eſt reportare, quam auaritiæ rationem reddere.nu.87. f.220
Bonis publicatis, non veniunt poſtea acquiſita.nu.83. f.220
Bononia antequam ſubijceretur aratro vocabatur Theſſalonia. nu.59. f.185
Bononia habet priuilegium, vt clericus ibi ſtudens cõſequatur fructus etiam in abſentia. nu.18. f.205
Bonorum annotatio, & excommunicatio fertur ratione contumaciæ.nu.175. f.45
Bonorum optima eſt mixtura.nu.35.f.70.nu.706. f.127
Bonus quilibet præſumitur.nu.69.f.56.nu.63.f.73. & num.7.vbi, quod procedit niſi contrarium probetur. f.283
Boues dare ad colaticum, ſiue iouaticum, quid ſit, & an liceat. nume.135. f.313
Boues pro ſtarijs viginti frumenti annuia locans, an faciat contractum licitum.nu.133. f.312
Quid ſi locauit pro ſtarijs annuis decem, cum pacto, quòd aliud quodcunque lucrum, & damnum ſit commune.vide nu.ſeq.
Brixia aratro ob rebellionem ſubiecta eſt, cui poſtea pepercit Imperator, cuius ſententiam ſe vidiſſe ait Bar.nu.58. f.185

C

Calumnia euidens, ineptitudinis libelli loco habetur.nu.199. f.46
De Calumnia quis poteſt diuerſimodè puniri. nume.14. f.167
Calumniari, quis dicitur. nu.1. f.166
Calumniari quis præſumitur eo ipſo quòd non probat crimen de quo accuſauit.nu.6. & nu.13. vbi plures ponuntur fallentiæ.& com. opin. f.168
Calumniari ſolitus ſemper præſumitur calumniari.nu.22. f.168
Calumniator eadem pœna debet puniri, qua erat puniendus accuſatus conuictus.nu.20.f.167.& nu.37. f.169
Et ſi non poteſt eadem, alia plecti debet. f.eo.
Calumniator licet non ſe inſcribat, tenetur tamen de calumnia. nu.1. f.685
Calumniator grauiori pœna punitur pro calumnia, quam accuſatus pro peccato. nu.34. f.169
Calumniator, iudicis officio puniri debet. nu.6. f.167
Calumniatoris pœna.nu.4. f.166
Calumniator ſemel, debet repelli ab accuſatione eiuſdem, de eodem crimine. nu.25. f.18
Calumniose non accuſare, qualiter quis probet.nu.11. f.158
Calumnioſus non admittitur ad opponendum.nu.18. f.53
Calumnioſus quis dicatur.nu.63. f.56
Campanas pulſare non eſt officium ordinis. Ideò poteſt accipi pecunia pro earum pulſatione. nu.11. f.192
Canon, vel lex intelligenda eſt, vt faciat ad titulum, ſub quo poſita eſt.nu.2.verſi.ſed quæro. f.224
Canones loquentes per verbum moriatur; quomodò intelligi debent.nu.7. f.245
Canonici, an veniant clericorum appellatione. nu.18. & quid in materia odioſa. nu.19. f.228
Canonici poſſunt denuntiare proprium Epiſcopum, maximè de dilapidatione.nu.5. f.165
Canonici proprium prælatum accuſare poſſunt; & alius inferior ſuperiorem accuſare poteſt.nu.3. f.22
Canonico vltra præbendam debentur alij redditus.nu.5. f.195
Canonicus duarum eccleſiarum quis poteſt eſſe.nu.4.intellige tamen, vt ibid. f.195
Canonicus etiam non interueniente auctoritate ſuperioris, poteſt renuntiare canonicatui in manibus capituli.nu.5. f.181
Canonicus non eſt adminiſtrator eccleſiæ, nec dominus præbendæ.nu.18. f.199
Canonicus qui ad horas canonicas vadit, vt diſtributionum portionem ſuam recipiat, cõmittit ſymoniam mentalẽ.nu.4. f.182
Canonicus ſolus proprium prælatum accuſare poteſt, maximè ratione intruſionis.nu.3. f.18
Canonizatio alicuius ſancti, quæ requirat.nu.586. f.118
Canonum ſtatuta, omnes ligant, & ab omnibus obſeruari debent. nu.440. f.275
Capitanei cuiuſdam Florentini impium factum. nu.1104. f.151
Capitalia quæ dicantur.nu.101. f.36
Capitulum, quomodò ſuccedit epiſcopo.nu.186. f.95
Capitulum eſt neceſſarius, non voluntarius adminiſtrator. nume.184. f.94
Capitulum quando ſuccedit epiſcopo, dicitur eius vicem ſupplere.nu.44. f.229
Capitulum ſede vacante, an poſſit inquirere. nu.181. f.94
Capitulum ſede vacante, an poſſit inquirere contra monaſteria monialium exemptarum, quæ viſitat Epiſcopus auctoritate Apoſtolica.latiſſimè.nu.185. f.95
Capitulum ſede vacante, an poſſit viſitare.nu.183.Et quid poſſit. ibidem.nu.183. f.94
Capitulum ſede vacante poteſt procedere contra hæreticos cum inquiſitore, vel conſentire, vt ſolus procedat. nu.43. f.229
Capitulum ſede vacante ſuccedit in iuriſdictionibus.nu.3. & nume.20.& 41. f.228
Captiuis pro redimendis, an ſolum non prohibitas, an verò, & prohibitas res poſſit quis ad infideles tranſportare, opin.Inno. nu.9.10.Io.An.nu.11.Abb.nu.12.Socin.nu.14. f.212
Caput ſi infirmetur, facilè cætera membra inficiuntur. Et ſi eius languor non curatur, totum corpus morbus inuadit. nume.436. f.107
Carcer non ad pœnam, ſed ad cuſtodiam nu.2.verſi. ſed cõtra prædicta. f.242
Et de iure ciuili, nec ad perpetuum, nec ad temporalem quis condemnari poteſt.ibid.
Secus autem de iure canonico.ibid.
Carceratus an debeat per ſe, vel per procuratorem reſpondere.nume. 147. f.43
Carceratus ſi laqueo ſe ſuſpẽdit, an teneatur Iudex.nu.1051. f.148
Cardinales, an habeant ea, quæ habet vniuerſitas.nu.16. f.218
Cardinales, an habeant ius capituli, vel collegij, an verò cenſeantur viuere iure ſingulorum.nu.14. f.218
Cardinales, an beneficia commendata poſſint renuntiare, retenta ſibi penſione annua. & ibi not.cautelam.nu.12. f.172
Cardinales aliquando dicitur nuntius, tamen ei datur officium legationis, honoris cauſa.nu.10. f.178
Cardinales diaconi carent titulo.nu.15. f.119
Cardinales non mittuntur ad partes longinquas ſine titulo legati. nu.10. f.178
Cardinalis pro equo à nobili viro recepto, non præſumitur committere ſymoniam.nu.1. f.178
Cartago, & Troia ſubiectæ fuerunt aratro.nu.57. f.185
Caſtigatio leuis reuerentiam exhibet caſtiganti ſub nu.3. f.256
Caſus contingens ex equi ferocitate, præter culpam, & voluntatem equitantis, an imputetur equitanti, quo ad irregularitatẽ. nu.3. f.275
Caſus ex correctione moderata ſuperueniẽs corrigenti, non imputatur.nu.4. f.256
Caſus fortuitus qui dicatur largo ſumpto vocabulo; & proprie, & ſtricte.nu.3. f.279
Caſus in quo ſpecialiter ſeruus põt dominũ accuſare.nu.22. f.17
Caſus omiſſo à ſtatuto, remanet in diſpoſitione iuris communis. nu.413.f.106.& nu.7.verſi.3.poſſet argui. f.246
Cathedralis eccleſia prouidere debet magiſtro de beneficio, vt clericos eccleſiæ, & alios pauperes gratis doceat; Vendens autem licentiam docendi, aut interdicens idoneum ad docendum beneficio puniatur nu.1. f.202
Catholicus quilibet admittitur ad accuſandum de crimine ſymoniæ.nu.1.& nu.7.& 8. f.171
Cauda à capite ſegregari non debet. nu.19. f.194
Cauſa ad remouẽdũ quem à beneficio, quæ ſufficiens ſit.nu.6.f.28
Cauſa cauſæ quicquid eſt, eſt cauſa cauſati.nu.238. f.267
Cauſa cauſæ eſt cauſa cauſati à ſecunda cauſa.nu.13.Quod declarat. f.249
Cauſa ciuilis grauiſſima, quæ dicatur; & quando criminali æquiparetur.nu.17.verſi. arbitror. f.167
Cauſa criminalis nihil habet cõmune cum cauſa ciuili. nu.988. & qualiter hoc intelligatur.ſub nu.990. f.144
In cauſa criminali quilibet etiam cuius non intereſt, appellare poteſt.nu.1143. f.155
Cauſa, & ratio; in quo differant.nu.235. f.267
Cauſa magna, quæ dicatur.nu.365. f.103
Cauſa nullitatis trahit ad ſe cauſam principalem.nu.70. f.65
Cauſa in ſententia an ſit inſerenda, & quare in ſententia opponãtur à iudice iſta verba, Et quia nobis conſtat &c.& quare in cã ciuili viſo libello, viſa litis conteſtatione, &c.nu.1127. f.153
Cauſa, quot modis accipiatur. nu.234. f.267
Cauſa, quid ſignificet.remiſſiue.nu.28. f.70
Cauſa, quælibet etiam colorata excuſat à dolo, & per conſequens præſumpta calumnia.nu.18. f.168
Cauſa quandoq; remittitur cognoſcenda ad eum, qui grauauit.nume.9. f.169
Quod intellige, vt ibid.
Cauſa remota quando attendatur.nu.9. f.252
Cauſarum merita partium aſſertione panduntur.nu.59. f.64
Cauſæ, quot ſunt; nu.236.Et quæ ſecũdũ dialecticos.nu.ſeq.f.267
Cauſæ appellatione, venit cauſa proxima, & adhærens; non remota.nu.8. f.252
Cauſæ cognitione commiſſa, non dicitur commiſſa definitio.nume.3. f.167
Cauſæ criminales, etiam de iure canonico, poſſunt delegari clericis.nu.2. f.192
Cauſæ expreſſio an ſit neceſſaria, quando appellatur à ſententia habente vim diffinitiuæ, per quam finitur iudicis iuriſdictio; vt appellationis deſertæ, incompetentiæ iudicis, vel peremptæ inſtantiæ.nu.42. & quod poſſit reuocari nu.44.vbi de communi, q; tamen improbat auctor. f.63
Cauſæ meri, & mixti imperij non poſſunt delegari.nu.1086. f.150
Cauſæ, quæ in iudicio agitantur, materiam criminibus ſolent præparare.nu.109. f.38
In cauſis ſpiritualibus, vel beneficialibus, an requiratur libellus, & litis conteſtatio; & an procedat ſine ſcriptis.nu.40. f.54
Cautela illa eſt laudabilis in qua agit totum ratio, & furor nihil ſibi vendicat.nu.2. f.6.
Cautela, vt quis homicida non cenſeantur.nu.2. f.276
Cautio, pro ſacramẽtis, vel promiſſio exigi nõ debet.nu.6. f.194
Cautus pro timido accipitur: Temeritas ſub titulo fortitudinis latet; & moderatio ignauia vocatur. fol.10. f.236
Celebrans ante digeſtionẽ, an conficiat corpus Chriſti.nu.7. f.29
Celebrãs excõicato, an efficiat irregularis; & quod nõ.nu.109.f.163
Excom-

Excommunicationem tamen minorem incurrit. nu.110.
Quid ſi eſt excommunicatur à Papa.nu.117.
Ratio autem cur pœna celebrantis excommunicato ſit minor, quam celebrantis in loco interdicto, habetur. num. 111. remiſſiue. f.eo.
Celebrans in eccleſia ſanguinis effuſione violata, vel ſemine humano polluta,non efficitur irregularis.nu.114. f.261
Celebrans in eccleſia contra generale præceptum Epiſcopi fit irregularis.quod non.nu.118. f.261
Celebrans ſcienter in loco ab eccleſia interdicto, eſt irregularis. nu.101.& nu.117. f.260
Idem eſt in celebrante ignoranter, ſi ignorantia ſupina ſit. nume. 103.
Fallit in ſpecialiter in hoc priuilegiato. nu.102.
Celebrantes diuina officia coram excommunicatis à Papa, ſunt excommunicati.nu. 47. f.235
Et ſi taliter excommunicati celebrant,vel ſacramenta miniſtrãt, fiunt irregulares. nu. 48.
Cælicolæ qui ſint.ſub nu.12. f.205
Cenſitor ad vtilitatem priuatorum inquirere poteſt.num. 359. fol. 103
Cenſura,& ſeueritas eccleſiaſtica. differunt.nu.97. f.220
Cenſum imponere, vel augere aliud eſt; aliud leuare nume. 9. fol. 172
Cẽſus poteſt portari ex conſuetudine Epiſcopo tempore chriſmatis.nu. 8. f.193
Cenſus nouus eccleſijs imponi non debet, nec antiquus augeri. nu.4. f.198
Centeſima vſura quæ ſit.nu.13. f.200
Cereus in exequijs; in benedictionibus nubentium, panis, & vinum; & in conſecrationibus manutergium datur.nu.9.f.194
Certus certiari non debet. nu.295. f.270
Certus locus ad eſſe famæ non requiritur.nu.16. f.76
Ceſſante rõne legis,ceſſare habet,& eius diſpoſitio.nu.263. f.50
Ceſſio debet fieri in manu prælati. num. 7. Quod intellige, vt ibidem. f.181
Cetera, hæc dictio quid ſub ſe contineat.nu.19. f.164
Charitas prima eſt inter virtutes theologicas.nu.24. f.282
Charitas in quo conſiſtit. nu.11. f.294
Charitas duo ſubiecta habet.nu.14. f.238
Charitas omnis ordinata incipit à ſeipſo.nu.7.fol.61.nu.991.f.144 nu.25. fol.282.nu.25. f.297
Chirurgiæ exercitium clericis eſt interdictum. Et de pœna clerici illam exercentis.nu.152.& ſub nu.154. f.263
Chirugiæ artem exercens,an efficiatur irregularis. nu. 149. & nu. 152.& 154.
Quid ſi illam exercens eſt clericus. nu.153.
Chriſti corpore aſſumpto,an remaneant immediatè ſubſtantia, & eſſentia. nu.15. f.279
Et quid ſi ille qui aſſumpſit eſſet ſacerdos.nu.16.
Chriſti miraculum, vendentes in templo eijciendi, fuit maius reſurrectione Lazari, Cæci illuminatione, & alijs miraculis. nu.3. f.193
Chriſtiani veri finis,& officium; & quot modis à Chriſto quis deuiare poteſt.nu.22. f.223
Chriſtiani deferentes merces prohibitas Sarracenis, vel in nauibus eorum nauigantes, excommunicati ſunt,bonis priuantur; & ſerui efficiuntur capientium. nu.1. .208
Chriſtiani non debent eſſe in familiari ſeruitio iudæorum.nu.1.& qualiter & quomodo.nu.2.& quare.nu.5. f.209
Chriſtiani quos articulos fidei ſcire teneantur;& an explicitè,vel implicitè;& an ignorantia eos excuſet.nu.6. f.227
Chriſtiani,quibus veſtibus veſtiri debeant paſſionis. D.N. tempore.nu.9. f.215
Chriſtiani pacem ſemper obſeruare debent. nu.84. f.220
Chriſtiani cum Iudæis quare conuerſari non debeant.nu.5.f.209
Chriſtiani poſſunt Iudæis auxiliari in ædificãdis domibus,fodiendis vineis,& huiuſmodi. nu.8. f.209
Chriſtiani cum Iudæis,an intra,& extra domum conuerſari prohibeantur.nu.6. & nu.9. f.205
Chriſtiani cum Iudæis quando commercium licitè cõtrahere poſſint.nu.17. f.214
Chriſtiani non debent nutrire pueros Iudæorum in domo eorũ; & quare.& nu.7. f.209
Chriſtiani nullo modo,nec quouis quæſito colore poſſunt habitare,vel moram trahere cum Iudæis,& Sarracenis.nu.2. f.207
Chriſtianus prohibetur non ſolum iudæo ſeruire, ſed etiam cum eo habitare. nu.7. f.206
Chriſtianus,alium ab errore reuocare tenetur.nu 2. f.224
Chriſtianus rem veneream cum Iudæa habens; an, & quando ſit puniendus,late.nu.17. f.215
Chriſtianus poſt agnitam fidem retrocedens,infideli,qui eam non vult cognoſcere,deterior eſt.nu.4. f.241
Chriſtianus,ſi ſeruus emptus à Iudæo cauſa mercimonij;factus fuerit,aut fieri deſiderat pro 12.ſolidos redimitur.nu.1.& 14. f.206
Chriſtianus ſanus mendicans,ſeruus effici poteſt.nu.9. f.208
Chriſtoforus de Caſtiliono fuit primus doctor auctoris in legibus.ſub nu.3. f.277
Chriſtum non eſſe verum hominem ante.c.cum Chriſtus. de hæret.tenentes,an eſſent excommunicati.nu.7. f.227
Chriſtus quare eiecit de templo columbas vendentes, & nummularios.nu.25. f.170
Chriſtus compoſitus ex duabus naturis.nu. 5. f.227
Chriſtus fuit verus Deus,& verus homo.nu.3. f.227
Et hominis habuit eſſentiam.nu.4. f.eo.
Chriſtus non erat redarguendus ab aliquo, propria auctoritate. nu.6. f.171
Chriſtus,eccleſiæ vniuerſalis ſponſus eſt.nu. 107. f.221
Cibi prohibiti in ieiunio,qui ſint.remiſſ.nu.7. f.245
Cibis delicatis,pœnitentiæ tempore,non vtendum.nu. 6. f.245
Cicatrix in facie,quid,& quotuplex.nu.869. f.134
Cingendus de proximo,pro cincto habetur.nu.2. f.222
Circuitus non ſemper vitandus. nu.13. f.76
Circunſtantiæ,quæ in homicidio attenduntur.nu.9. f.247
Ciſtercienſes abbates recognoſcunt Diœceſanum in dominum,patrem,& iudicem.nu.5. f.195
Ciſtercienſes abbates recipiunt poſſeſſionem per inſtallationem in choro, ſed minus ſolemnem.nu.3. f.195
Ciſtercienſes nõ ſunt exempti à iuriſdictione Epiſcopi.nu.1. f.195
Cithara non benè conſonat cum pſalterio.nu.10. f.204
Citatio,an requiratur ſtatuto diſponente, ꝙ de certo crimine poſſit quis de facto puniri,condemnari,& banniri nulla iuris ſolẽnitate ſeruata.remiſſiuè.nu.922. f.138
Citatio, & monitio ad omnes actus,quando fieri poſſit;& qualiter concedenda,ſi pro diſtantia locorum.remiſſ.nu.1027. f.146
Citatio facta ad diem feriatam valet.nu.15. f.28
Citatio facta ad domum, quibus in caſibus tenet; & quid ſi quid habeat plures domos, & quando fieri poſſit ad ſtationem, ſeu apothecam.remiſſiue.nu.921. f.138
Citatio in ferenda ſententia condemnatoria contra confeſſum, vel conuictum,an ſit neceſſaria. nu.1112. f.152
Citatio in ferenda ſentẽtia in cauſa ciuili,eſt neceſſaria,& peremptoria,aliàs eſt nulla.1113. f.152
Citatio inquiſiti,an ſit neceſſaria.nu.725. f.129
Citatio peremptoria in quibus actibus requiratur. remiſſiue. nume.39. f.77
Citatio quibus in caſibus,nõ eſt legitima,& an, & quando citatus tenetur comparere,vel non. nu.286. f.52
In citatione fienda in cauſa criminali libelli formam inſerere,an ſit neceſſe.nu.27. f.24
Citationis effectus ad ſucceſſorem tranſit. nu.5. f.22
Citationis modus ſuper crimine.nu.4. f.22
Citatus,an teneatur comparere,ſi iudex eſt excommunicatus, vel infamis,vel ſi accuſator non eſt legitimus; & an pro eo admittatur procurator ad allegandas cauſas abſentiæ nu.172. f.44
Citatus ab vno Iudice,an coram eius ſucceſſore abſq; alia citatione comparere teneatur.nu.25. f.24
Citatus ad locum non tutum,propter aerem peſtiferum, & turpè excuſatur.nu.171. f.44
Citatus etiam ad inſtantiã illegitimi accuſatoris comparere tenetur,priuilegium ſuum allegaturus, ne tanquam contumax puniatur.nu.24. f.28
Citatus in cauſa criminali poteſt proponere excuſationes ſuas, & per nuntium,& per epiſtolam. nu.16. f.28
Citatus non comparens intra terminum aſſignatum quando excuſetur ob viarum diſcrimina.nu.18. f.28
Citatus perſonaliter non poteſt excuſari à contumacia propter guerram,ſi aliqui conſueuerunt tutè accedere cum ſaluo conductu. nu.164. f.44
Citatus perſonaliter poteſt conſtituere procuratorem, qui proſequatur in cauſa vſq; ad finem cauſæ.nu.9. f.175
Citatus perſonaliter,an poſſit comparere per procuratorem. nume.27. f.166
Citatus poteſt comparere ante diem termini.nu.9. f.71
Citatus qui debet perſonaliter comparere,non excuſatur à contumacia,licet per procuratorem allegantem excuſationes friuolas compareat.nu.21. f.28
Citatus,vt veniat ad ſuſcipiendã purgationem intra certum tempus;& quia non venit excommunicatus eſt,an ſi ſteterit per annum in excommunicatione, habeat locum.c. excõmunicamus. de hæreti.diſpoſitio.late.nu.14. f.234
Ciuiliter contra furem agens non fit irregularis.nu. 353. f.161
Ciuis; & forẽſis poſſunt accuſare tenentẽ quid appenſum ad feneſtras quod poteſt tranſeuntibus nocere.nu.25.aut eſtius. f.17

Ciuitas, quòd facit conſilium ipſius, dicitur facere. nu. 30. f. 184
Ciuitas quomodo ſumatur, etiam ſecundum Philoſophum. nume. 49. f. 145
Ciuitas, & vniuerſitas poſſunt delinquere, & puniri. nu. 23. f. 228
Clamans ſubmiſſa voce, caue, caue, vel poſt caſum cótingerem, an per hoc excuſetur ſi aliquod malum committat. nu. 2. f. 279
Clamor, & infamia, quoties requiritur, q ad iudicem peruenerit, ad hoc vt inquirere poſſit. nu. 466. f. 109
Et q ſit arbitrarium. num. 462. 470. & eſt communis opin. num. 471. f. eo.
Claudo, ſi propinquus manſeris, diſces & ipſe claudicare. nu. 3. f. 8.
Clauſula principaliter, & de plano, quid denotat. nu. 10. f. 163
Clauſula, condemno, ſi eſt probatum, quid in ſententia operetur. nu. 1126. f. 153
Clauſula non obſtante, & ſi aliàs in aliquibus caſibus eſſet neceſſaria, tamen fallit, quando per id quod diſponitur, redditur ad ius commune. nu. 190. f. 95.
Clauſula, petens ſibi iuſtitiam adminiſtrari, quid importet. remiſſiue. nu. 902. f. 136
Per clauſulam moneas, & inducas non datur poteſtas præciſe cópellendi. nu. 6. f. 179
Clauſulæ illæ, quas iudices apponunt in ſententijs criminalibus, videlicet. T. condemnamus in centum, & ſi condemnatio eſt facta in plus, vel minus, quam debeat ex forma ſtatut. &c. vel hoc pacto, & hanc ſententiam facimus ſecundum formam ſtatut. & eatenus, quatenus eſſet vltra, vel præter illam caſſamus, & ad formam ſtatuti reducimus, an aliquid operentur. nu. 1125. f. 153
Clemens quartus depoſuit ſimul 22. epiſcopos, qui adhæſerant Manfredo in occupatione Siciliæ, & ipſius coronationi interuenerant. nu. 20. f. 69
Clerici, à laicis per habitum diſtingui debent. nu. 16. f. 215
Clerici debent habere tantum, quantum ad vitæ ſuſtentationem ſufficit, non autem tanta portio, vt videatur facta diuiſio beneficij. nu 4. f. 192
Limitatio ad. c. conquærenti. de cle. non reſid. nu. 5. f. eo.
Clerici diuinis obſequijs inſiſtétes, ab omnibus talijs, & collectis ſunt immunes. nu. 24. f. 219
Clerici procurare prohibentur, & quare, ſub nu. 28. f. 17
Clerici recipientes beneficia poſſunt præſtare Homagium, & iuramentum fidelitatis; & ibi quomodo intelligi debeat tale homagium, & iuramentum. nu. 8. f. 177
Clerici recipientes ad ſepulturam fautores, defenſores, & ſimil. contra prohibitionem. c. excommunicamus. §. ſané, vetſi. alioquin. de hæret. ſunt excommunicati. nu. 45. f. 235
Et tales ter in anno à Papa excommunicantur. nu. 46. f. eo.
Clerici habent certum, & diſtinctum habitum. nu. 2. f. 240
Clericis duobus dicentibus me tali die commiſiſſe aliquod crimé, an potius credendum ſit, quàm duobus laicis contrarium deponentibus. nu. 31. f. 18
Clericis cum laico ludere non licet. nu 5. f. 250
Clericis non licet negare Epo obſequium conſuetum, licet Epus neget conſuetam partem oblationũ. Et ſi negarent, poſſet agere contra ipſos nomine eccleſiæ petitorio, & poſſeſſorio. Et econtra, poſſent agere clerici pro obſeruatione talis conſuetudinis. nu. 24. f. 195
Si autem conſuetudo ſolum reſpiceret Epiſcopum, poſſent agere ad abſolutionem, ſi Epiſcopus pro parte ſua non ſeruet illam. nu. ſeq. f. eo.
Clerici ſi ſtudium non eſt in loco ſui, debent mitti, quò eſt ſtudiũ. nu. 4. f. 204
Et Romanorum decem Principum filii fuerunt ex Senatuſconſulto, populis Hetruriæ, pro adiſcendo tranſmiſſi. nu. 4. f 204
Clerici, ſi ex ſtatuto Epiſcopi Senenſis non poſſunt ire de nocte ſub certa pœna; an ſi Florentiæ, vbi non eſt talis prohibitio, vadunt de nocte, poſſunt ab Epiſcopo Senenſe puniri, ſub num. 14. f. 289
Clerici, ſi vadunt cum pugnantibus, vt eos audaciores reddant, vel timorem inimicis in bello iniuſto inferant, efficiuntur irregulares. nu. 226. Et eſt communis opinio. f. 267
Clerici verberationi, ſi culpa quis negligit obuiare, an ſit excommunicatus. nu. 349. f. 272
Clerico pro ſuarum rerum defenſione licitum eſt vulnerare. nume. 5. f. 277
Clerico pro tuitione rerum ſuarum, maximè eccleſiæ, licitum eſt arma mouere. nu. 1. f. 276
Clerico, pro conſeruandis ſuis, licet vocare brachium ſeculare. nu. 8. f 252
Clerico, etiam contra catholicæ fidei hoſtes, pugnare non licet. nu. 1. f. 279
Clerico non licet occidere latronem pro ſuorum conſeruatione. num. 5. & num. 7. & 10. f. 251
Clerico ſtudenti in alijs facultatibus, quam in Theologia, neceſſaria eſt licentia Papæ. nu. 16. & quid ſi ſtudeat in iure canonico. ibid. f. 205.
Clericus, an clericatui renuntiare poſſit. nu. 5. f. 243
Clericus, an, & quando clericum accuſare poſſit. nu. 17. f. 19
Clericus, an, & quando laicum accuſare poſſit. nu. 18. f. 19
Clericus, an dicatur apoſtatare relinquendo habitum nu. 3. f. 248
Clericus actualiter depoſitus, an conficiat corpus Chriſti. nume. 23. f. 228
Clericus aliquid ſcribens in cauſa ſanguinis, veluti circa receptionem teſtium, ſiue ſcribat authentice, ſiue non, irregularis non efficitur. nu. 145. f. 263
Fallit ſi ex illa ſcriptura homicidium ſequatur. nu. ſeq. f. eo.
Clericus, à quo iudex ſecularis aufert furem per ipſum captum, & ipſum ſuſpendit, non eſt irregularis. nu. 254. f. 268
Clericus captus à prædonibus, ſi aliter euadere nó valens, illos interfecit, etiam contra promiſſam ab ipſo fidem, an ob hoc efficiatur irregularis. nu. 177. f. 264
Clericus conferens bona ſua in eccleſia, vt in illa recipiatur in canonicum, & illa retinet pro præbenda, eſt Symoniacus. Secus ſi ſine pacto. nu. 1. f. 190
Clericus de iure canonico in foro contentioſo per ſimplici homicidio deponitur. nu. 9. f. 242
Pro aſſaſſinatu verò, ponitur pœna. c. 1. de homicid. in 6. num. 20. f. eo.
Pro parricidio verò, quomodo puniri debeat: nu. 12. f. eo.
Clericus depoſitus dicitur capite diminutus, licet impropriè. nume. 41. f. 88.
Clericus depoſitus, an clericali priuilegio gaudeat. nu. 21. f. 228
Clericus deprehenſus in hæreſi, volens pœnitere; an debeat degradari, ſi mittendus eſt in perpetuum carcerem. nu. 4. f. 237
Clericus deprehenſus in crimine deponitur a beneficio. nu. 6. facit. c. f. 175
Clericus dimiſſo habitu, & tonſura incedens, apoſtatare dicitur. nu. 1. Fallit, vt nu. 5. f. 240
Clericus eſt irregularis non ſolum ſi ipſe per ſe interficit; ſed etiã ſi pugil ab eo datus occiditur; nec conſuetudo excuſat, poterit tamen cum eo circa beneficium habendum diſpẽſari. nu. 1. f. 280
Clericus ciuiliter poteſt conuenire laicum de furto coram iudice ſeculari; ibid. f. eo.
Clericus etiam prouocatus, ſponte acceptans duellum deponẽdus eſt. nu. 1. f. 280
Clericus ex homicidio neceſſario, & ineuitabili, irregularitatem hodiè non incurrit. nu. 15. licet aliàs dubium foret ibid. f. 248
Clericus expellens latronem de eccleſia; an ſit irregularis. num. 251. f. 268
Clericus familiam ſuam moderatè corrigere poteſt. nu. 3. f. 256
Clericus facta declaratione per iudicem, de hæreſi; perdit beneficium; & impunè offendi poteſt. nu. 11. f. 234
Et an prius ſit degradandus à ſuis ordinibus. nu. 12. remiſ. f. eo.
Clericus homicidium, vel aliud grauiſſimum delictum cómittens, debet deponi, & detrudi in monaſterium ad pœnitentiam agendam. nu. 412. f. 274
Clericus homicidæ auxilium, conſilium, vel fauorem præſtans, deponitur. nu. 10. & ſit irregularis ibid. f. 247
Clericus iudicem ſecularem quando adire poſſit, & eius brachiũ implorare. nu. 1. f 277
Clericus in minoribus, an apoſtatando perdat priuilegium. nume. 7. f 248
Clericus iuriſperitus, an fratrem ſuum accuſatum criminaliter poſſit defendere abſq; incurſu irregularitatis, late diſcutitur, & quatuor conſilia referuntur. nu. 142. f. 262
Clericus in bello iuſto poteſt bellãtes hortari. nu. 272. & nu. 276. Et an ſit irregularis ſi mors ſequatur. nu. 273. f. 269
Clericus illicite exercens rixam, ſi ſuperuenerunt conſanguinei, vel amici clerici, & præter eius voluntatem interfecerunt cum eo rixantem, an ſit irregularis. nu. 239. f. 267
Quid autem, ſi ſuperuenerint inimici rixantis cum clerico, & eum occiderent. nu. ſeq. f. eo.
Quid ſi ipſe clericus ea intentione cum eo rixatus eſſet. num. 241. f. eo.
Clericus legens Principi literam continentem, quòd homicida exiſtens in tali loco caperetur, & ſuſpenderetur, an efficiatur irregularis, ſi propterea fuit captus, & ſuſpenſus. num. 147. Quod ſic. f. 263
Clericus licet in arte chirurgiæ ſit peritus; non tamen illam exercere debet etiam pietatis cauſa. nu. 2. in fin. f. 276
Et ſi eam exercet peccat. ibid. Quod tamen limita, vt nu. ſeq.
Clericus licet in conflictu in quo plures cæſi ſunt, percuſſerit, tamen ex ſola percuſſione non ſit irregularis. nu. 2. f. 279
Clericus licite equitat pro ſalute corporali. nu. 2. f. 278

Clericus licitè ædificationi templi inſiſtit, nu. 1. f. 279
Clericus licite, quæ ſua ſunt, curat. nu. 1. f. 275
Clericus miniſtrans excommunicato maiori excommunicatione celebranti, an ſit irregularis. nu. 85. f. 260
Clericus non poteſt eſſe teſtis in cauſa criminali coram iudice ſeculari. nu. 1074. Quod tamen intellige, vt ibid. f. 148
Nec ferre teſtimonium contra laicum. nu. 18. f. 17
Clericus non probans in iudicio intentionem ſuam, ſi ad purgandum conſcientiam ſuam; vel ad probandam veritatem, non volens eſſe in duello, dedit pugilem; vel ab alijs prouocatus pugilem dedit, qui alium interfecit, vel ab alio fuit interfectus; an ſit irregularis. nu. 243. f. 268
Clericus non valens aliter res ſuas recuperare, tenet furem, ne fugiat cum rebus ſuis, donec eum exhibeat iudici; vel eius auxilium ad res ſuas recuperandas inuocet; an fiat irregularis. num. 248. f. 268
Clericus nullo modo coram iudice ſeculari accuſari poteſt, nec ēt ciuiliter conueniri. nu. 1256. f. 162
Clericus occidens, etiam ſe defendendo efficitur irregularis. nume. 30. f. 297
Clericus percutiens in aliquo conflictu, vbi plures ab alijs fuerūt interfecti; an ſit irregularis. nu. 225. f. 267
Clericus pro magnis ſceleribus debet degradari, & in carcerem detrudi. nu. 5. f. 237
Clericus poteſt eſſe procurator in cauſa laici. num. 2. & vbi verum ibid. f. 175
Clericus pulſauit campanam ad condemnationem, vel mutilationem alicuius damnati ad mortē, vel mutilationem; vel pulſauit tubam; an fiat irregularis. nu. 264. f. 269
Clericus quot habet priuilegia. nu. 6. f. 240
Clericus, quando, & quare poteſt eſſe iudex delegatus laici. nume. 4. f. 291
Clericus, qui cauſam dat homicidio irregularis eſt. num. 2. & ſub nu. 3. f. 248
Sed an iſtud procedat quando ante baptiſmum commiſit homicidium. vide ſub nu. 3. f. eo.
Clericus qui iudici ſeculari interſignia furis dedita, quo fuit vulneratus non eſt irregularis; licet fur poſtea occidatur. nu. 1. f. 277
Clericus raptor, vel rapinæ particeps, beneficio, & ordine irrecuperabiliter priuandus. nu. 5. f. 290
Clericus ſibi manibus proprijs victum quærere debet. nu. 8. f. 183
Clericus ſi cæpit furem, & ligauit; & dimiſit ipſum ligatum penes alium, qui timens ne ſolueretur, illum interficit; an clericus ſit irregularis. nu. 242. f. 267
Clericus ſi accuſet, vel dicat, accuſo. T. de tali furto; & proteſtatur, ꝙ non intendit ad vindictam; an ſit irregularis, ſi poſtea iudex illum condemnet ad mortem. nu. 256. f. 268
Clericus ſi non poteſt ſibi victum quærere, vel epiſcopus, an populus ei debet prouidere de victu. nu. 10. f. 183
Clericus, ſi certiſſime ſcit, ꝙ non poteſt conſequi debitum ſuum ſine ſanguinis effuſione; an poſſit ſine metu irregularitatis, implorare officium iudicis ſecularis. nu. 255. f. 268
Clericus, ſi tradit officiali furem, petens, quòd puniat eum citra ſanguinis effuſionem; an fiat irregularis. nu. 249. f. 268
Et idem ſi quæreletur de iniuriantibus ſibi, vel eccleſiæ ſuæ. nume. ſeq. f. eo.
Clericus, vel alius tam ante ſententiam condemnatoriam de hæreſi, quam poſt, poteſt redire ad fidem; & ſic pœnam mortis euadere. nu. 73. & an ex internallo. ibid. f. 236
Clericus, viſo latrone clamauit, vt caperetur; vel ſimpliciter, clamauit, quòd ibi erat latro, accurrentes illum interfecerunt; an efficietur clericus irregularis. nu. 245. f. 268
Clericus, vna cum alijs, quia ſuaſit ruſtico tranſeunti flumen, cuius aqua crebeſcebat, ꝙ deſcēderet de aſina ſuper qua erat, quæ nolebat ire ante, nec retro, ſicut aſina Balaam, credens illum veriſimiliter euadere poſſe, & tamen cum deſcendiſſet ſubmerſus eſt, an præsbyter, & alij ſint irregulares. nu. 335. f. 272
Cognitio generis præcedere debet ſpecierum cognitionem. nume. 1. f. 245
Cognoſcens maritatā quæ communiter habebatur pro ſoluta; & è conuerſo qua pœna puniendus ſit. nu. 19. f. 215
Cohabitans inimicis, non eſt legitimus accuſator, nu. 2. & num. 6. Vbi declaratur. f. 13
Collaudatio quid. nu. 358. f. 272
Collegæ non debent iungi homines diſparis profeſſionis. nume. 7. f. 203
Collectam, an doctores à ſcholáribus colligere poſſint. nu. 22. 24. & ſeq. cum lit. & declar. f. 204
Collegij, capituli, & vniuerſitatis, ſemper idem eſt corpus. num. 343. f. 101
Collegium Cardinalium ſacrum nuncupatur. nu. 17. f. 219
Collegium quare non deſtruatur delinquendo. nu. 68. f. 185
Collegium, & vniuerſitas ſunt nomina iuris, nec poſſunt excommunicari. nu. 15. f. 184
Collegium defendit ſe per procuratorem, tàm criminaliter, quàm ciuiliter, nu. 37. & nu. 44. f. 184
Collegium ſi eſt paruum debent puniri culpabiles. nu. 63. Quid ſi magnum nu. 64. f. 185
Collegium aliud non eſt, quam ſinguli de collegio. nu. 12. f. 184
Colonus, ſiue conductor, an teneantur ſtare ſingulari ſucceſſori. nu. 57. f. 200
Limit. duobus modis. nu. 58. & nu. 59. f. eo.
Columbas vendere in templo, ſignificauit gratiam Spiritus ſancti nu. 2. f. 193
Combuſtio quid. nu. 7. f. 288
Commater vtrum poſſit accuſare occiſorem compatris ſui. nume. 29. f. 19
Comites, Vicecomites, Marchiones, & Duces appellantur nobiliſſimi, ſub nu. 4. f. 202
Commenda à quibus, qualiter, & de quibus beneficijs fieri poſſit; & remiſſiuè. nu. 4. f. 20
Commenda eccleſiæ, an poſſit reuocari ad libitum commendantis. nu. 15. f. 20
Commiſſio non ſemper ſtrictè interpretanda; & quando. nume: 30. f. 230
Commodum ex propria malitia quis reportare non debet. nume. 36. f. 218
Commodum ex improbitate ſua nemo conſequi debet. nu. 16. f. 14
Communicans excommunicato non denuntiato committit veniale peccatum; ſecus poſt denuntiationem. nu. 44. f. 235
Communio ſumenda eſt in die reſurrectionis Dominicæ. num. 12. fol. 214
Communis officialium practica circa confeſſum in tormentis, & an dicatur talis confeſſus ſpontè. nu. 14. f. 174
Communis opin. ſeu vulgaris, vſus præualet proprio ſignificato verborum. nu. 622. f. 121. & nu. 24. f. 166
Communis vſus loquendi attendi debet. nu. 548. & nu. 553. f. 114
Commutationes voluntariæ, multæ ſunt. nu. 11. f. 169
Comparens nomine citati, ſi allegat quòd citatus in loco, ad quē eſt citatus habet capitales inimicitias, admittitur cum mādato, & eſt communis opin. & an ſine mandato ibid. nu. 162. f. 44
Compendium leue, quod dicatur. nu. 251. f. 68
Complices, qui dicantur. nu. 31. f. 72
Compurgatores quales eſſe debent. nu. 6. f. 285
Conceſſo genere, vel denegato, conceditur, vel denegatur quælibet eius ſpecies. nu. 16. f. 223
In concernentibus animam, in dubio, tutior via eſt eligenda. nume. 628. f. 121
Concilia prouincialia, quando celebranda, & quid in his agendū. num. 6. f. 163
Concilij poteſtas circa diſpenſationem, quæ ſit, nu. 405. f. 274. Papæ, Legatorum, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum. remiſſ. ibidem.
Conciliorum quot ſpecies. nu. 1. & nu. 5. f. 162. & nu. 702. remiſs.
Et ibi, qui ad concilium ſint vocandi, qualiter, & quæ poſſint in concilio expediri, quis poſſit concilium conuocare, qualem poteſtatem, vel iuriſdictionem habeant congregati in concilio, & an vocati ad concilium teneantur ibi indifferenter reſpondere, remiſſiue. nu. 702. f. 126.
Concilium debet congregari, quando duo contendunt de Papatu; & ignoratur quis ſit verus Papa, & decidere quæſtionem. nu. 5. f. 225
Et concilium tali caſu pōt congregari per Cardinales, nu. 6. f. eo.
Concilium epiſcopale, quod vt plurimum ſynodus epiſcopalis vocatur, quale. nu. 4. f. 163
Concilium generale dicitur, cui Papa præeſt. nu. 5. f. 163
Concilium prouinciale, illud eſt, quod Archiepiſcopus facit in ſua prouincia. nu. 1. f. 162
Concilium prouinciale, ſeu ſynodale, quo in loco congregari debeat. 678. Et vbi diœceſale. ibidem. f. 124
Concilium prouinciale, vel epiſcopale, cuius auctoritate debeat congregari, quoties, & qui ſint vocandi. remiſſiuè. nu. 434. f. 107
Concilium prouinciale habet iuriſdictionem in tota prouincia. nu. 8. f. 25
Concluſio an ſit neceſſaria in libello accuſatorio, ſeu inquiſitorio nu. 898. f. 136
Et quòd non, & ſit communis opi. nu. 910. f. 137
Concluſio in cauſa, dicitur de actis iudicij, non de actis litis. nume. 216. f. 73
Concupiſcentiæ venereorum corpus transformant; & inſanias quibuſcunq; præparant. nu. 2. f. 283
Concuſſio quid ſit. nu. 19. f. 175
Condemnatio de occiſo, non poteſt ſequi ex proceſſu facto cōtra vulnerantem de vulnere. nu. 91. f. 36

Con-

Condemnatio vnius ex pluribus, qui tenentur eodem crimine, alteri non nocet. nu. 9. f. 285
Condemnatũ ab vno iudice, ſed non debita pœna delicti, an alius iudex poſſit puniri. nu. 24. f. 10
Condemnatus ad factum præciſè, poteſt compelli ad illud adimplendum. nu. 16. f. 199
Condemnatus in abſciſſione aurium, cum auribus careret, fuit furca ſuſpenſus. ſub nu. 38. f. 218
Condemnatus, licet reſpectu pœnæ principalis non poſſit fiſco obijcere compenſationem, poteſt tamen reſpectu mulctæ impoſitæ ob non ſolutam condemnationem infra certum tempus. nu. 1219. f. 159
Cõdemnatus per viam inquiſitionis, ſi de iure ciuili infamaretur, infamiam euitat de iure canonico. nu. 8. f. 74
Cõdemnatus pro furto, vt fuſtigetur, vel ſignetur &c. an intelligatur etiam condemnatus ad reſtitutionem rerum ſubtractarum. Et an ſint neceſſarij duo proceſſus. nu. 1230. f. 160
Conditio eorũ qui deliquerunt, melior non eſſe debet. nu. 6. f. 249
Conditionis melior eſſe non debet infidelis, quam conuerſus ad fidem. nu. 15. f. 207
Conductor ſuccedens in cõductione, tenetur vtili actione ad mercedem ſuccedenti in locatione. nu. 37. f. 199
Conductus, ad aliquid agendum, & ſi non dicatur intelligitur, ſecundum conſuetudinem loci conductus. nu. 27. f. 204
Conductori loci publici datur vtilis actio in rem. nu. 47. f. 200
Confeſſio quid. nu. 66. f. 219
Confeſſio cui fieri debet. nu. 9. f. 239
Confeſſio qualis eſſe debet. nu. 1. f. 242
Confeſſio extraiudicialis in crimine ſymoniæ, quandoq; plenè præiudicat reſpectu delicti. Et ſi fiat de delicto digno priuatione ſufficit ad priuandum quem beneficio. ibid. nu. 10. f. 174
Confeſſio etiam iurata, vbi ad bonum, & malum retorqueri poteſt in malam partem accipitur, niſi confitens ex iuſta cauſa probata excuſetur. nu. 8. & nu. ſeq. f. 69
Confeſſio facta in foro pœnitentiali, nõ nocet, licet fiat epiſcopo, & Papæ. nu. 2. f. 179
Confeſſio facta in foro animæ, vel quaſi interpretatur pro confitẽte. nu. 7. f. 276
Confeſſio iudiciarium ordinem non exigit. nu. 126. f. 67
Confeſſio facta in teſtamento, vel ab exiſtẽte in extremis, an inducat obligationem. nu. 36. f. 216
Confeſſio facta per teſtatorem in teſtamento, non acceptata à parte, aut iurata, in vim legati ad pias cauſas reſoluitur. nu. 35. f. 216
Confeſſio iudicialis debet regulari, & intelligi ſecundum intẽrionem confitentis. nu. 786. f. 138
Confeſſio mulieris non ſufficit ad indicendam purgationem. nume. 10. f. 285
Confeſſio in tormentis nullis præcedentibus indicijs, nulla eſt, nec reconualeſcit, licet poſtea ſuperueniant. nu. 1105. f. 152
Et idem de confeſſione facta coram vno iudice, cum duo ex forma ſtatuti adeſſe deberent. ibid. f. eo.
Confeſſio non eſt propriò probatio; ſed probationis reuelatio. nu. 99. f. 58
Confeſſio erronea filij, credentis matri, ſibi non nocet. ſub nu. 3. fol. 277
Confeſſio etiam iurata excuſationem admittit. nu. 6. f. 69
Confeſſio ſpontanea, non etiam coacta, præiudicat. nu. 8. f. 20
Confeſſioni mulieris ſtatur pro matrimonio carnali contra matrimonium ſpirituale. nu. 4. & 5. & nu. 13. f. 292
Confeſſio poteſt reuocari ante ſententiam, propter iuſtum errorem. nu. 36. f. 70
Confeſſio tanquam erronea quando reuocari poſſit. Quis poſſit illam reuocare, & propter quam cauſam remiſſiuè nu. 244. f. 48
Cũ confeſſo ſpontè mitius agitur, quam cũ conuicto. nu. 13. f. 180
Confeſſores Principum debent animaduertere in eorum confeſſionibus. nu. 9. f. 174
Confeſſus, an intra terminum ſibi datum ad defenſionem ſuam, poſſit confeſſionem ſuam reuocare. num. 1005. & quando. nume. 1006. f. 145
Confeſſus, etiam ex inepto proceſſu condemnari poteſt, ſi ad id agebatur. nu. 294. f. 50
Confeſſus falsò ſe commiſiſſe delictum, per quod ad mortem condemnatur; ſi non reuocat illam confeſſionem ante mortem, moritur in peccato mortali. nu. 212. f. 266
Confeſſus crimen, quod non fecit, ob tormentorum pœnam, illam reuocet, alias grauiter peccat, & dicitur ſeipſum interficere. nu. 975. Et qualiter prudens officialis debeat ſe gerere. ibid. f. 143
Confeſſus ſemel maleficium, an ſit neceſſe, quòd iterum confiteatur. nu. 1017. f. 145
Confeſſus in cauſa criminali, an poſſit appellare. nu. 7. f. 9
Confeſſus ſe recepiſſe centum; ſi poſtea vult probare, ſe non recepiſſe niſi quinquaginta ex illis cẽtum; que fuit confeſſus ſub ſpe futuræ numerationis: quomodo facere debeat. nu. 96. verſ. octano fallit. f. 58
Confeſſus in tormentis delictum, quod non poterat ſciri, vel probari, an eſſet verum, nec ne; an poſſit probari per confeſſorem confeſſi ipſo volente. ſub nu. 2. f. 180
Confirmatio facta ſine cauſæ cognitione non tenet. nu. 60. f. 56
Cõfirmatio electi in Abbatem ſpectat ad Epiſcopum, in cuius diœceſi eſt Abbatia. nu. 3. f. 89
Confirmatione maius ius quæritur. nu. 23. f. 190
Confirmationem petens dicitur certare de beneficio obtinendo; & quando dicatur adeptus beneficium. ibid. nu. 8. f. 53
Confirmatus per Papam non poteſt benedici, nec conſecrari per inferiorem ſine ipſius Papæ licentia. nu. 2. f. 21
Confirmandus contradicens; ſi propter pecuniam confirmatur, dicitur ſymoniacè facta confirmatio. nu 19. f. 190
Confitenti in foro pœnitentiali omnia creduntur. nu. 31. f. 210
Confiteri, quando quis dicatur ſua ſpontè. nu. 12. f. 174
Et quando timore probationum. nu. 11. ibid.
Confratriæ ad quas pauperes recipiuntur, debet eis gratis concedi. nu. 6. f. 184
Confuſio, ex commixtione eorum, quæ diſtincta tradi debent, inſurgit. nu. 3. f. 215
Cõiecturis ſolum in incertis eſt locus. nu. 25. f. 168. & nu. 40. f. 229
In coniunctione carnali coniugum non eſt præſentia ſpiritus ſancti; & quare. nu. 15. f. 173
Conuiuijs ſacerdotum debet commiſceri lectio ſacrarum ſcripturarum. nu. 10. f. 212
Coniux, an coniugi delinquenti poſſit propria auctoritate debitum denegare, & domo pellere; & quando lucretur dotem. nume. 4. f. 287
Coniux ex præcepto eccleſiæ reddens debitum, non ſibi præiudicat; ſecus ſi ſine mandato. nu. 5. f. 287
Connexorum, quando alterum reperitur prohibitũ, & ratio prohibiti ſe extendit ad non prohibitum; tunc & ipſe venit ſub ratione prohibiti. nu. 420. f. 106
Connexorum idem eſt iudicium. & nu. 12. num. 121. fol. 53. & nume. 344. f. 102
Conſanguinei non admittuntur in teſtes in cauſa criminali cõſanguineorum. nu. 14. & nu. 21. f. 71
Quòd tamen intellige, vt nu. 17.
Quid in actione iniuriarum. nu. 18.
Quid ſi non ſint ex eadem familia, vel cognatione. nu. 20.
Limita tamen duobus modis principale dictum. nu. 23.
Et vſque ad quem gradum repellantur. nu. 25. ibid.
Conſanguinei, vel amici alicuius offenſi; ſi quærunt conſilium a conſanguineo, forte clerico, de vindicando offenſam, dicentes, quòd volunt offenſorem interficere, qui noluit cõſulere, ſed tacuit, an ſit mors inde ſequatur fiat irregularis. nu. 326. f. 272
Conſanguinitatis, vel amicitiæ ratione, quod iuſtum, & honeſtum non debet exerceri, ſed ratione iuſtitiæ. nu. 8. f. 176
Conſcientia ſcrupuloſa fugienda. nu. 8. f. 178
Conſcientiæ alicuius, quando aliquid committitur, an poſſit ab eius ſententia appellari. nu. 130. f. 60
Conſcientiæ puritati non debet deeſſe iudicium rationis; & conſcientia nõ regulata ratione, parit diſpendiũ ſalutis. nu. 6. f. 178
Conſcius furem indicare tenetur. nu. 2. f. 297
Et an hoc procedat de iure ciuili, & de iure canonico. nu. 10. f. 298
Conſecratio chriſmatis debet confici in die cenæ, ante reſurrectionem. nu. 19. f. 28
Conſecratio, & ordinatio non eſt ſymoniaca, licet ordinatori, aut conſecratori aliquid donetur, non tamen ex pacto. nu. 3. f. 178
Conſecratio & ſacrificium, licet fieri non debeat, niſi ſuper altari; & locis Deo conſecratis; tamen imminente ſumma neceſſitate poteſt alibi conſecrari. ſub nu. 11. f. 296
Conſenſum, & collaudationem preſtans homicidio ab alio eo ignorante; nec cauſam præbente, commiſſo; an fiat irregularis. nu. 360. f. 272
Conſenſus quid. nu. 357. & nu. ſeq. Et poteſt actum præcedere, interuenire actui, & ſubſequi poſt actũ; niſi requiratur de forma. nu. 359. f. 272
Conſenſus mulieris non tollit delictum. nu. 5. f. 292
Conſenſus populi inducit conſuetudinem. nu. 17. f. 183
Conſentire quid ſignificet. nu. 619. f. 120
Conſequenti commiſſo, intelligitur, commiſſum & antecedens. nu. 5. f. 71
Conſequenti deſtructo, ſuum accedens ſtare nõ poteſt. nu. 13. f. 53
In conſequentiam quandoq; quid licet, quod principaliter non liceret. nu. 356. f. 103
Conſiliarij quandoq; tenentur ad reſtitutionem iniuſtè ablatorũ per eos, quibus conſulunt. nu. 18. f. 248
Conſilij verbum materię neceſſitanti iunctum, neceſſitatem, non conſilium importat. nu. 7. f. 181

Conſilium qualiter ab opi. differat. nu. 305. f.270

Conſilium quid; & quot ſint eius partes. nu. 306. f.270

Conſilium petens ab aliquo, de homine interficiendo; ſi non conſulit, ſed neglexit cōtradicere; an ſit irregularis. nu. 352. f.272

Conſilium petenti, accuſatore, vel infamia deficiente, creditur circa circunſtantias actus. nu. 2. f.275

Conſpirantes, etiam in bonum, dicũtur inimici, remiſſ. nu. 22. f.88

Cōſtitutio antiqui iuris declaratoria, ad quæ extēdatur. nu. 3. f.197

Conſtitutio, antiqui iuris declaratoria, addens nouam pœnã, non extenditur ad præterita, reſpectu pœnæ; & ibi ratio. nu. 9. f.193

Conſtitutio continens pœnam ipſo iure, afficit etiam delinquentes occultos. nu. 12. f.237

Conſtitutio Federici Imperatoris contra hæreticos. nu. 34. f.235

Conſtitutio diſponens idem quod ius naturale, trahitur etiam ad præterita. nu. 8. & nu. 14. f.227

Conſtitutio. c. cum Chriſtus. de hæreti. tàm ad præterita, quàm ad futura extenditur & eſt communis opin. nu. 13. f.227

Conſtitutiones, vel leges editæ a damnato de hęreſi non probant, nec allegari debent. nu. 8. f.225

Conſtituti in dignitate ſeculari non poſſunt torqueri. Et quid in diuitibus bonæ famæ, ac conditionis. nu. 1095. f.150

Fallit tamen in tribus caſibus. vt ibidem. f.eod.

Conſtitutionis nouę antiquam innouantis effectus. nu. 7. f.215

Conſtitutionis verbis in dubio, melius eſt ſeruire, quam fantaſticè diuinare. nu. 9. f.218

Conſtruere, & ſi quid de nouo prohibeatur, non tamen reparare. Quid tamen ſit reparare. nu. 2. & 4. f.208

Conſuetudine, contra Deum peccans, non excuſatur. Non tamen delictum aggrauatur, niſi committatur pluribus modis, vt ibi. nu. 4. f.173

Conſuetudinis declaratio, an ſit laudabilis; pertinet ab Epiſcopũ, nu. 7. f.194

Conſuetudinis prætextu, poſſunt clerici etiam ad ventris repletionem, aliquid accipere à laicis. nu. 7. f.195

Et plures aſſignantur rationes. nu. 8. & 9. f.eo.

Conſuetudinis prætextu, non debet exigi prandium à canonico de nouo recepto. nu. 1. f.195

Conſuetudo appellatur, ipſa temporis diuturnitas. & num. 3. nume. 8. f.173

Conſuetudo dandi aliquid pro ſacramentis quanto tempore inducatur. nu. 20. f.183

Cōſuetudo eſt optima legum interpres. nu. 36. f. 62. nu. 372. f. 104. & nu. 924. f.138

Conſuetudo ex bino actu in criminalibus inducitur. nu. 468. f.109

Conſuetudo inducens, quòd in inſtrumentis non ponatur locus, & tempus, non valet. nu 104. f.58

Conſuetudo in his, quæ ſunt meræ facultatis, nō inducitur. nu. 15. f. 183. & nu. 12. f.194

Nec poteſt allegari titulus, aut obligatio. nu. 13. vbi ratio. f.eod.

Conſuetudo inter laicos inducitur ſpatio decem annorum, & eſt communis opi. nu. 20. f.183

Cōſuetudo, vt pro chriſmate, vel eccleſiarum inueſtitura, aliquid exigatur, non valet; & ſi nomine variarint; & quæ ſit ratio pulchre. ibid. nu. 1. f.191

Conſuetudo laudabilis, quòd ordinandus aliquid daret ordinatori pro ſuſtentatione pauperum, vel quid ſimile, debet attendi, licet in ordinatione nil poſſit exigi. nu. 9. f.195

Conſuetudo non excuſat in ſymonia remiſſiuè. nu. 5. f.172

Conſuetudo non operatur, vt aliquid poſſit exigi à recepto in canonicum. nu. 6. f.195

Conſuetudo non probatur ex dicto vnius teſtis, de vno actu, ſed ex pluribus. nu. 576. f.106

Conſuetudo praua, lex mortis vocatur; & ibi quare. Et ne dum alleuiat peccatum; ſed potius aggrauat. nu. 1. f.173

Dubitatur tamen, & diſtinguitur, vt nu. 2. & nu. 10. f.eod.

Conſuetudo, quòd de oblationibus vnam partem habeat conſecrator, alteram clericus, valet. nu. 22. f.194

Et an valeat conſuetudo vt detur certa quantitas argenti. nu. 23. & vt ibi. f.eod.

Conſuetudo Romanæ eccleſiæ, quando ſeruanda. nu. 17. f.228

Conſuetudo, vt aliquid ex poſt facto detur, ceſſante fraude valet. nu. 18. & nu. 21. f.194

Cōſuetudo, vt aliquid recipiatur pro benedictionibus nubentiũ, & exequijs mortuorum an ſit ſeruanda; & an competat actio. & quomodò intelligatur. nu. 12. f.183

Conſuetudo Venetorum, & Britannorum in ſoluendis decimis. nu. 14. f.194

Et talis conſuetudo ſeruanda eſt. nu. 18. f.eod.

Conſuetudo, vt in delictis remiſſioni non ſit locus, an valeat. nu. 17. Et an conſuetudo irrationabilis valeat. ibid. f.290

Conſuetudo vt tempore ſacramenti aliquid exigatur, non valet. nu. 20. f.194

Conſulens non directè, vel indirectè homicidium; quia ſuaſit iactum machinæ, vel bombardæ, vel ad faciendum inſultum ad caſtrum capiendum; ſi aliquis inde moriatur; an ſit irregularis. nume. 319. f.171

Et quid de illo qui conſulit, quòd caſtrum furtiuè, vel proditorie capiatur, ſi inde homicidium, vel mutilatio committatur; an ſit irregularis. nu. 320. f.eo.

Et quid de eo, qui conſuluit; vt maleſactor caperetur; qui captus, damnatus eſt ad mortem, an ſit irregularis illo occiſo. nume. 321. f.271

Conſulens non tenetur de conſilio, quando conſultus aliàs erat facturus. nu. 337. f.272

Conſulens, vel perſuadens alicui, quòd pro patria ſua, vel ſuo iure, aut proximi defendendo ſumat arma, & ſe periculo exponat; & in illo conflictu aliquis interfectus eſt, an ſi irregularis. nu. 330. f.271

Et quid. ſi conſulat, quòd indubitanter ſe morte exponat pro amore IESV CHRISTI, vel pro fide, vel pro libertate eccleſiæ, an talis conſulens ſit irregularis. nu. 331. f.272

Et quid de conſulente aliquem, vt alium occidat, ipſe verò aggrediens ab aggreſſo occidatur, an conſulens ſit irregularis. nume. 332. f.eod.

Quid ſi conſulit aliquem, vt ſe proijciat in mare, vel præcipitet e feneſtra. & ille fecit & moritur; an ſuggerens ſit irregularis. nume. 334. f.eod.

Conſulens, vel ſuadens alicui homicidium committendum ſi illud non ſtatim, ſed ex interuallo commiſit, an conſulens, vel ſuadens ſit irregularis. nu. 316. f.271

Et an teneatur poſt reuocatum conſilium, denuntiare occidendo: quod caueat. & communis eſt ſententia, quòd ſic. nu. 318. f.eod.

Conſultatio licet incerta, & generalis ſit; tamen per certam caſuum poſſibilium diſtinctionem, certa tradi debet reſponſio. nume. 5. f.186

Continuatio non eſt neceſſaria in capite libri. nu. 5. f.1

Contradicens confirmandus, ſi propter pecuniam confirmatur, dicitur ſymoniacè facta confirmatio. nu. 19. f.190

Cōtradicens expreſſe, æquiparatur illi, in cuius fraudem data fuit pecunia. nu. 22. f.190

Contradicens electo, qui poſtea propter pecuniam ſibi de voluntate electi datam, deſiſtit à contradictione, ſi electus poſtea confirmatur eſt ſymoniacus, & tenetur beneficio renuntiare. nume. 1. f.180

Contradicens verberationi clerici ſuo nomine factæ, & poſtea ratum habens, non eſt excommunicatus. nu. 27. f.190

Contradicere; & tacere in quo differant. nu. 10. f.189

Contractus ſpiritualis, & temporalis non debent commiſceri. nume. 10. f.172

Contractus, & delicta æquiparantur. nu. 145. f.93

Contractus extenſus de tempore ad tempus, dicitur vnus contractus, non diuerſus. nu. 697. f.125

Contractus à principio voluntatis, ex poſt neceſſitatis. nu. 9. f.198

Contrariorum idem iudicium. nu. 14 fol. 225. nu. 10. verſi. vnde dicimus. f.238

Contrariorum eadem ratione conuertente, idem ius eſt. Secus verò non. nu. 17. f.176

Contrectatio quid. nu. 4. f.193

Contritio quid. nu. 67. f.219

Contritio in moriente tanta eſſe poteſt; vt etiam nepharius, ac ſceleſtiſſimus abſq; pœnitentia immediatè ad ſuperos conſcendat. nu. 14. f.190

Cōtritio debet eſſe vera, & ex corde; & quid operetur ibid. & quæ præcedere habeant. nu. 63. remiſſ. nu. 61. f.219

Contritio ſola, quo ad peccati remiſſionem, ſufficit. nu. 10. f.290

Contritio, quantuncunq; ſit, non tamen tollit pœnam temporalem. nu. 435. f.275

Contritionis ius, & meritum. nu. 2. f.242

Contumacia hæredum non ſatisfacientium conſcientiæ defuncti, nocet defuncto. nu. 6. f.192

Contumacia pro quãto minori re eſt, tanto maius eſt delictum, & tanto magis puniendum. nu. 308. f.101

Contumacia ſi creſcat, & pœna creſcere debet. nu. 58. f.236

Contumacis præſentiam ſupplent Deus, & iudex. nu. 27. f.18

Contumax perdit beneficium. l. vbi cæptum. ff. de iudic. nume. 1170. f.157

Contumax in ciuilibus quandocunq; comparendo intra annum, refectis expenſis, & præſtita ſatiſdatione recuperat bona ſua, nu. 945. f.149

Contumax communiter in Italia habetur pro confeſſo. nume. 135. f.40

Contumax inobediens in facultate opponendarum exceptionum, non debet eſſe melioris conditionis, quam præſens, & obediens. nu. 41. f.72

Contu-

Contumax etiam poſt litem conteſtatam, non poteſt condemnari de delicto; & eſt communis opin. nu. 939. f. 138
Conueniri quis quomodo dicatur. nu. 2. f. 5
Conuenticula occulta celebrans ſuſpectus eſt. nu. 63. f. 236
Conuenticula occulta prohibentur ſub pœna vltimi ſupplicij. nume. 3. f. 232
Conuentus ex certa cauſa, iurãs ſe dare non oportere, intelligitur iuraſſe ſe non teneri ex prohibita cauſa. nu. 546. f. 114
Conuictus de hæreſi degradatus, traditur curiæ ſeculari. nume. 5. f. 228
Conuictus furti manifeſtè, non poteſt promoueri ad ſacros ordines. nu. 4. f. 298
Conuictus de ſymonia deponendus eſt. Idem infamato, qui ſe poteſt non purgare. nu. 1. f. 174
Conuictus de crimine per viam inquiſitionis mitius punitur, quã per viam accuſationis. nu. 6. f. 73
Quod intellige de iure canonico, ſecus autem de iure ciuili. nume. 7. f. eod.
Conuictus qua pœna ſit puniendus, quando pro delicto commiſſo per inquiſitionẽ diuerſæ pœnæ imponuntur. nu. 1193. f. 158
Et quid ſi à iure cõmuni impoſitæ ſint, quid facere habeat iudex. nu. ſeq. f. eod.
Et quid ſi à duobus ſtatutis, vel ab eodem variæ pœnæ imponuntur. nu. 1205. remiſſiuè. f. 159
Conuiuijs ſacerdotum debet immiſceri lectio ſacrarum ſcripturarum: & quare nu. 10. f. 212
Conuiuium; ſeu la tauola è vna meza corda, vt eſt in prouerbio. nu. 9. f. eod.
Copula. Et, de ſui natura coniungit diuerſa. nu. 2. f. 234. & ſub nume. 1. f. 289
Copula &, de ſui natura propria requirit vtriuſq; concurſum. nu. 896. f. 136. ſub nu. 8. f. 246
Cor hominis imperſcrutabile. nu. 25. f. 178
Correctio qualis eſſe debeat. nu. 3. f. 256
Correctio leuis an dicatur, quando fit cum cingulo, diſtingue tamen, vt per authorem. nu. 5. f. 256
Correctio per extenſionem non fit etiam ex identitate rationis. nu. 415. f. 106
Correctio iudicialis, ſoli prælato conuenit; Euangelica verò omnibus. nu. 5. f. 224
Correctio eſt actus charitatiuus. nu. 6. fol. 61. & ſub nu. 11. f. 256
Correctio eſt actus iuſtitiæ, tendens ad bonum commune. nu. 6.
Et non ſolum fit per fraternam monitionem, ſed & per pœnæ impoſitionem. nu. 7. f. 186
Et ad omnes pertinet. nu. 8. & ibi quare. f. eod.
In hocq; grauior eſt cauſa prælatorum. nu. ſeq. f. eod.
Correctio pœnitentialis fit per ſacramentum confeſſionis. nume. 15. f. 176
A correctione non appellatur, nec ratione correctionis poteſt fieri recuſatio. nu. 229. f. 97
Correctionis, ſeu variationis circa electionem prælati rectoris, vel officialis, materia vbi tractetur. nu. 20. f. 62
Corrigens qua pœna teneatur pro exceſſu. nu. 10. f. 256
Corrigens cum cingulo, cum quo ſimul eſſet gladius, dicitur eſſe in culpa, & caſu ſuperueniente in eum non remouendo in irregularitatem incidit. nu. 6. f. 256
Corrigens cum claua, malleo, cultello, vel ſimilibus, dicitur eſſe in dolo. nu. 7. f. 256
Corrigere qui omittit, dicitur occidere. nu. 3. f. 186
Crapula quid ſit; & vnde dicatur. nu. 18. f. 21
Creditor debitorem ante monitionem citans, tenetur ad expenſas, & ad omne intereſſe. nu. 27. f. 186
Quòd tamen intellige: vt ibidem. f. eod.
Et quid quando vterque eſt eiuſdem fori. f. eod.
Et quid ſi diuerſi ſunt fori. nu. 28. f. eod.
Credentes hæreticis, vt hæretici puniuntur. nu. 7. f. 137
Crimen læſæ maieſtatis, & ſymoniæ æquiparantur. nu. 16. f. 168
Differunt tamen. & num. 9. Quod tamen intellige, vt ibidem. fol. 188
Crimen læſæ maieſtatis, eſt minus ſymonia. nu. 2. f. 169
Crimen obijciens electo, ſi offert ſe incontinenti probaturum, an ſit audiendus. nu. 49. f. 55
Quid ſi non oppoſuit crimen in confirmatione, an poſſit poſtea opponere in conſecratione. nu. 57. f. eod.
Crimen probatum per inquiſitionem, regulariter non punitur pœna ordinaria; ſed ſi impedit ordinis executionem, fit depoſitio, ſicut in accuſatione, ſi vero impedit tantum beneficij retentionem, fit priuatio à beneficio, nec poteſt iudex talem pœnam moderari. nu. 1. f. 73
Crimen priuatum dicitur, quando agitur contra aliquem de ſuſpecto ciuiliter, nec admittitur niſi ille cuius intereſt. Et qui ſint illi quorum intereſt. ibidem. nu. 246. f. 98
Crimen per iudicia quandoq; probatur. nu. 67. f. 236
Crimen publicum impedit promotionem ad ordines. nu. 4. f. 241
Crimen publicum dicitur tribus modis. nu. 43. f. 30
Crimen quando eſt notorium iuris communis ſolennitas ſublata videtur. nu. 780. f. 131
Et ſit notorium per confeſſionem. nu. 1015. f. eod.
Crimen quot modis opponatur. nu. 2. f. 55
Crimen hæreſis, & læſæ maieſtatis in imponenda pœna; in quo differant. nu. 56. f. 187
Crimen hæreſis cæteris paribus acrius punitur in clerico, quam in laico; & grauius religioſus, quam ſecularis. nu. 41. f. 235
Crimen vbicunq; committitur coram iudice, ita vt eius maieſtas oſtendatur, poteſt de illo iudex inquirere. nu. 387. f. 105
Crimen, ſi non eſt tale, quòd impediat ordinis executionem, vel beneficij retentionem; etiam poſt peractam pœnitentiam, pœna arbitraria punitur. Fallit tamen quatuor modis, vt ibidem. nu. 1186. f. 158
Crimen ſi eſt tale, quod pœna pecuniaria imponi debeat, & ita reus fideiuſſoribus ſit relaxandus, & iudex tamen non vult eum relaxare de carcere, an poſſit contra iudicem agi. nu. 1042. f. 147
Crimina atrocia. quæ dicantur. remiſſiuè. nu. 391. f. 105
Crimina leuia quæ ſint. remiſſiuè. nu. 21. f. 53
Et leuia, quæ dicantur, remiſſiuè. nu. 969. f. 143
Crimina quandoq; ſunt punienda per viã exceptionis. nu. 13. f. 10
Crimina vel defectus obijciens, ſi deficiat in probando, grauiter punitur, & qua pœna, ibidem. nu. 268. f. 50
Crimina ordinis executionem impedientia, etiam poſt peractam pœnitentiam, non requirunt monitionem ante denunciationẽ. nu. ſeq. & nu. 371. f. 174
Crimina plura promouens, non arctatur ad omnia probanda; ſed ſufficit vnum probare, ſi quodlibet per ſe ſufficit. nu. 9. f. 78
Crimina publica, quæ ſunt remiſſ. ſub nu. 19. in prin. f. 17
Crimina, quæ impediunt ordinis executionem, vel beneficij retentionem, etiam poſt peractam pœnitentiam, quæ ſint. nume. 1190. f. 158
Et vſq; ad quam pœnam poſſit arbitrarij iudex. ibid. remiſſiuè. f. eod.
Crimina, quædam depoſitione digna, impediunt ordinis executionem etiam poſt peractam pœnitentiam, quædam non. Et nu. 11. Et quædam quæ impediunt beneficij retentionem etiam peracta pœnitentia. nu. 2. & nu. 13. f. 73
Crimina excepta non faciunt inimicum legitimum accuſatorem. nu. 21. f. 22
Crimina morte extinguuntur. nu. 342. f. 102. & nu. 1184. f. 158
Crimina vndecunq; claruerint; ſunt punienda. nu. 6. f. 53
Et quot modis puniantur. nu. 7. f. 53
In criminalibus ſufficit præſumptio violenta. nu. 7. f. 175
Criminaliter dicitur agi, qualitercunq; agatur ad vindictam publicam; etiam ſi ipſum crimen per viam exceptionis opponatur. nu. 14. f. 53
Criminalis, cauſa, & ciuilis qualiter, & quando: & quomodo ſimul examinari, aut intentari poſſit. nu. 7. f. 214
In crimine falſi nõ eſt neceſſe apponere locum commiſſi delicti. nu. 879. f. 133
In crimine læſæ maieſtatis admittuntur quilibet teſtes, etiam criminoſi, dummodò non ſint inimici. nu. 23. f. 186
Quòd etiam procedit in hæreſi. ibidem. f. eod.
Ille de cuius crimine notoriè conſtat, & conuictus, & confeſſus æquè puniri debet. nu. 4. f. 174
De notorio crimine, an, & quando poſſit inquiri. nu. 384. f. 105
De criminibus tribus in locis cognoſcitur; videlicet, vbi deliquit, vbi domicilium habet, & vbi ex conſenſu iudicium receperit. nume. 129. f. 92
In criminibus atrocibus ſolennitas iuris relaxatur. nu. 389. f. 105
Criminis exceptio, nemini ius ſuum proſequẽti obſtat. & nu. 53.
Fallit tamen in excõicato; quando venit vt actor. ibid. nu. 38. f. 54
Criminoſi in crimine ſymoniæ contra ſecularem, non admittuntur, niſi emendati ſint. remiſſ. nu. 22. f. 188
Criminoſi ſi habilitentur ad ferrendum teſtimonium contra aliquem, an cõpræhendantur excommunicati. num. 6. verſi. ſecus ergò. f. 188
Et quæ ſit ratio. ibid.
Criminoſus emẽdatus in quolibet crimine admittitur. nu. 29. f. 189
In crimine autem ſymoniæ ſecundum Vinc. admittitur etiã perſeuerans criminoſus. nu. 32. f. eod.
Criminoſus, vtrum poſſit inquirere. nu. 192. f. 95
Et quomodò intelligendum ſit, quòd non poſſit. nu. 196. f. eod.
Criminoſus petens reſtitutionem beneficij; ſi de crimine notoriè conſtet, non auditur. nu. 12. f. 76
Criminoſus, an contra electum, ſeu confirmatum poſſit excipere. & quando. nu. 37. f. 54
Criminoſus, an ſemper repellatur ab accuſando. nu. 16. f. 3

Crimi-

Criminum corrigendorum modi quatuor. nu. 47. f. 88

Cruce ſignati contra hæreticos gaudent omnibus priuilegijs. c. ad abolendam. ſupra de iudæ. nu. 31. f. 235

Culpa vbi non eſt, ibi nec eſt pœna. nu. 1021. f. 146

Culpa leuis quæ. nu. 11. f. 178

Culpa, veniæ impetratione an recognoſcatur. nu. 3. & nu. 12. f. 278

Culpa, lata dolus eſt. nu. 37. & nu. 42. f. 287

Culpa à reatu differt. nu. 6. f. 7

Culpa, vbi maior eſt, ibi grauior exercetur vindicta. nu. 35. & nume. 41. f. 235

Culpam facientis habet, qui poteſt corrigere, & negligit. nu. 346. fol. f. 272

Culpam timere, etiam vbi culpa non eſt, bonarum mentium eſt. ſub nu. 20. f. 257

Culpabilis, ex inquiſitione generali, non reſtricta ad certum genus perſonarum, an poſſit puniri. nu. 4. f. 76

Cultellum in manu licite tenens, ſi alius inſiluit in eum: & vulnus læthale recepit; an ille ſit irregularis. nu. 566. f. 269

Cultellus paruus, aptus ad incidendum panem, non venit armorũ appellatione. nu. 815. f. 132

Cum, & Et, coniunctionum, natura, & differentia. nu. 12. f. 177

Cura, quaſi cor vrens dicitur. nu. 344. f. 272

Curiæ actio noſtra eſſe debet informatio. nu. 13. f. 170

Curioſus, idem eſt, quòd diligens. nu. 343. f. 275

Cuſtodientes veſtimenta occidentium, quos ſicarios eſſe ſciebant, non ſunt immunes à pœna. nu. 5. f. 247

Cuſtodientes infirmum, ſi aliquid nociuum tradunt infirmo, grauiter peccat. ſub nu. 9. f. 277

Cuſtodire, qui tenetur rem aliquam, ſi minus cautè eam dimittit; an teneatur ad emendam. nu. 6. f. 598

Cuſtodis officium eſt, campanas pulſare. nu. 3. f. 278

Cuſtos carceris propter negligentiam quandoq; pœna capitali punitur nu. 35. f. 20

Cuſtos rei ſubtractæ, an poſſit torqueri ad indicandum furem. nume. 14. f. 298

Cynicus quis dicitur, quaſi canis latrans, & mordens, & Satyri appellantur cynici, quaſi maledici, ſeu reprehenſores. nu. 18. f. 174

D

Damnari nullus debet ſine accuſatore. nu. 122. & nume. 270. f. 103

Fallit in 17. caſibus. vt ibi. & nu. 539. f. 113

Damnatus publico iudicio, eſt infamis, quòd tamen limita duobus modis, vt ibid. vbi etiam quid de iure canonico. nu. 1253. f. 162

Damnatus per inquiſitionem non efficitur infamis, & eſt communis opin. nu. 9. f. 74. nu. 1251. f. 161

Damnatus ad perpetuum carcerem, vel in metallum, exceptis alimentis non eſt capax relictorum. nu. 120. f. 39

Damnato perpetuo carceri deputatur panis anguſtiæ, & aqua doloris. nu. 121. f. 39

Damnum alicuius negligentia ſi datum ſit; vt puta; quia ignẽ non cohibet, ne ad alienas domos vagatur. l. Aquil. in foro contentioſo tenetur. nu. 19. verſ. ſi verò. f. 248

Damnum plures in ſimul alicui inferentes, an teneantur in ſolidũ damnificato. Et quid in foro contentioſo, & pœnitentiali. Et quid de conſilium, Auxilium, vel fauorem in caſu prædicto præſtãtibus. Et quid de præſentibus tantum, ſed nec conſilium, nec opem damnificanti præſtantibus, latè diſcutitur vſq; ad fin. cap. nu. 16. f. 248

Dans pecuniam iudici, vel teſti; vt eum corrumpat, an Symoniam committat. nu. 12. f. 190

Dans pecuniam, vt infans baptizetur, non peccat; ſed accipiens. nu. 27. f. 173

Datum, ne aliquid per calumniam fiat, poteſt repeti vſq; ad quadruplum, licet recipiens ſeruet fidem, quòd tamen procedit, vt ibi. nu. 8. f. 182

Dauid etiam poſt peractam pœnitentiam homicidij, fuit prohibitus ædificare templum Deo. nu. 4. f. 73

Dauid, propter neceſſitatem comedit panem propoſitionis. ſub nu. 9. f. 296

Debeo, verbum, vltra proprium ſignificatum, decentiam, & honeſtatem, & quandoq; vtrunque importat. nu. 11. f. 284

Debeo, neceſſitatem importat. nu. 3. f. 163

Debet, de ſui natura neceſſitatem importat. nu. 131. f. 67

Debilitans aliquem aliquo membro; vt puta, propter neruorũ inciſionem; an efficiatur irregularis. nu. 204. f. 265

Debilitatio quid, & in quo differat à mutilatione. nu. 872. f. 134

Debilitatio quando propriè contingit. nu. 6. f. 15

Debitor, an excuſetur propter caſum permiſſum. nu. 6. f. 298

Debitor creditori non ſatisfaciens in actione perſonali ad petitionem creditoris excommunicatur. nu. 21. f. 181

Debitor perſonalis non præſcribit. nu. 3. f. 295

Debitor principalis prius excuti debet, quàm quòd contra tertios poſſeſſores agatur. nu. 639. f. 112

Debitor ſuſpectus de fuga, contra quem non citatum recipiuntur teſtes, capi poteſt. nu. 536. f. 113

Debitor ſuſpectus vt capi poſſit, quando ex lr̃is dimiſſorijs aliquis iudex requiritur, quæ requirantur. nu. 158. f. 68

Debitum, verbum, quod importat neceſſitatem interdum tamen non importat. nu. 2. f. 300

Declarans, nil noui addere, aut mutare dicitur. nu. 852. f. 134. & nume. 1009. f. 145

Decretalis. quanto. de magiſtri impetrata fuit contra cancellariũ Pariſienſem; & quare. nu. 1. f. 202

Decurio, vel ſimilis perſona ſi damnatur ad beſtias, vel ad aliã pœnam, ad quam de iure non poterat damnari, non ille qui ſentẽtiam tulit, eam reuocat, ſed ſuperior. nu. 74. f. 55

Defectus poteſtatis, non videtur defectus ordinis; nec è contra. nume. 25. f. 77

Defendens res ſuas ſimpliciter non dicitur ſe defendere cum moderamine inculpatæ tutelæ, quo ad forum pœnitentiale. nu. 9. verſi. Et ex prædictis. f. 546

Defenſio quomodò fieri debet. nu. 5. & nu. 7. f. 276

Defenſio eſt iuris naturalis, nec per verba quantuncunq; lata, ſublata intelligitur. nu. 727. & nu. 1053. f. 129

Defenſioni capitali, etiam cũ iuramento renuntiari non poteſt. nume. 1000. f. 144

Defenſio ſtatus, & perſonæ eſt de iure naturali. nu. 1001. f. 144

Defenſio naturalis tolli non poteſt. nu. 302. f. 101

Defenſionis licitæ materia, qualiter, & quando liceat. remiſſiuè. nu. 1019. f. 145

Deficiens in purgatione an ponendus ſit vt conuictus; an verò ad plus, tanquam abiurans. nu. 17. f. 234

Deficiens in purgatione adulterij, ſuſpendĩt ab officio. nu. 8. f. 585

Deficiens in probatione accuſationis puniendus eſt, nec attenditur, an accuſatus potuerit ſe defendere, nec ne. nu. 15. f. 168

Deficiens in purgatione debet puniri per viam inquiſitionis, non per viam accuſationis. nu. 13. f. 78

Deficiens in purgatione, punitur vt conuictus, per viam agendi. nu. 11. f. 78

Definitio quælibet, genere, & differentijs conſtare debet. nume. 73. f. 90

Deformitas quid ſit. nu. 8. f. 15

Deformitas proprij corporis non impedit in ſuſceptis ordinibus adminiſtrationem. nu. 371. f. 273

Quod tamen intellige. vt ibid. f. eod.

Defunctorum corpora, vt eccleſiaſticæ traderentur ſepulturæ, quæ fuerit ratio. nu. 5. f. 280

Degradatio realis, quæ ſit ſecundum formam. c. 2. de pœn. lib. 6. eſt verbalis degradationis excuſatio. nu. 43. f. 88

Degradationis forma, quæ ſit, & qui interuenire debeant. remiſſiue. nu. 6. f. 228

Dei dona varia ſunt nu. 3. f. 536

Delator criminis deſiſtere poteſt ab accuſatione, dummodò id faciat antequam ſe inſcribat. nu. 9. f. 52

Delegati iuriſdictio eſt ſtricti iuris. nu. 73. f. 65

Delegati caute faciunt, ſi primo condemnant in expenſis, & poſtea pronuntiant reſcriptum non valere. nu. 95. f. 66

Delegatio, eximit à iuriſdictione inferioris iudicis. nu. 30. f. 77

A delegato Papę, ad ipſum Papam appellatur. nu. 65. f. 230

Delegatus à principe ſubdelegare poteſt. nu. 80. f. 65

Delegatus Papæ, an ex auctoritate ſibi conceſſa poteſt ſuum ſuperiorem excommunicare; licet ſit minor; & ſubiectus. nume. 21. f. 290

Delegatus cum poteſtate exequendi, an poſſit ſententiam ſuam reuocare; & cui æquiparetur. nu. 85. f. 65

Delegatus, an poſſit ſuper cauſa nullitatis, ſententiam nullam reformare, ſi hoc à parte petatur. nu. 72. f. 65

Delegatus, ſententiam à ſe latam non poteſt corrigere. f. 65

Delegatus ſi inquirat extra locum ſibi deputatum ſine cauſa, an teneat proceſſus nu. 693. f. 124

Et an ſi citatus in prima, ſecunda, & tertia citatione nõ excipiat, poſſit poſtea excipere. nu. 694. f. eod.

Delegatus Papæ ſuam poteſt ſententiam exequi; & cur interpelletur ordinarius loci, ibid. nu. 15. f. 214

Delegatus ab inferiore à principe ad vniuerſitatem cauſarũ, æquiparatur ordinario. nu. 81. f. 65

Delegatus ad vnam cauſam, non poteſt corrigere errorem ſuum, ſecus in delegato ad vnitatem cauſarum, & quando. nu. 17. f. 62

Delegatus Principis in delegatione ſibi facta eſt maior quolibet ordinario. ſub nu. 7. f. 202

Delicta leuia, leui caſtigatione digna ſunt. nu. 16. f. 69

Delicta priuata quæ.nu.41. f.30
Delicta publica quæ.nu.40. f.30
Delicta paria, an ciuiliter tollantur mutua compenſatione. nume. 11. f.288
Delicta paria mutua compenſatione delentur.nu.299.f.100.num. 14.ſub nu.28.& 47.f.286.& nu.7. f.287
Delicta impedientia ordinem,quæ ſint remiſſ.nu.373. f.273
Delicta,ex qualitate perſonarũ grauiora reputantur.nu.43. f.235
Delicta vt puniantur,rationabile eſt,& ſalutiferum.nu.336. f.102
Delicta propter difficultatem probationum, non debent remanere impunita.nu.48. f.105
Delicta,vt puniantur publicè intereſt.nu. 5. f.284
Delicta aggrauat multiplicatio.nu.3. f.284
Delicta,vbi ſunt diuerſa,licet ex eodem facto deſcendant, quis ex vtroque punitur.nu.418. f.106
Delicta, quæ per denunciatores publicè electos, denuntiãda ſunt, debent eſſe notoria de iure ciuili, & eſt communis opin. ſecus autem de iure canonico.nu.711. f.127
Delicti vera probatio, præualet probationi famæ de innocentia. nu.603. f.120
Delicti ratione quis ſortitur forum.nu.79.& ſub nu.129. f.90
In delictis priuatis contra contumacem abſentem proceditur ad ſententiam.nu. 928. f.138
De delicto eiuſdem hominis pluties quæri non debet.nu.17. f.10. & nu. 1255.& quomodo hoc procedat.ibid. f.162
Delictum alicuius non debet nocere Reipublicæ publicam vindictam proſequenti.nu.279.Nec alteri obeſſe.nu.439. f.100
Delictum confeſſo ſponte in iudicio poterit imponi pœna ſtatuta pro tali delicto;& vt ibi habetur.nu.13. f.174
Delictum commiſſum extra territorium,an aggrauet pœnam commiſſi delicti in territorio.nu. 81. f.35
Delictum commiſſum extra territorium, aut intra territorium;ſed in loco exempto a pari iudicatur.nu.140. f.93
Delictum deteſtabile committens, dicitur diabolico furore agi: nu.1. f.242
Delictum eatenus,quatenus in ſuo territorio eſt cõmiſſum, ſi duo ſunt territoria, vterque cognoſcere poteſt. nu.698. f.125
Delictum grauius grauiori pœna puniendum eſt.nu. 81. f.220
Delictum quæ attenuant.nu.3. f.241
Delictum quodlibet,non ſufficit ad depoſitionem, aut remotionẽ beneficij,ſed debet eſſe graue.nu.45. f.88
Delictum piraticum, quare acrius puniatur, quam vſura, nume.111. f.221
Delictum præſumitur commiſſum ab illis de illo loco, vbi cõmiſſum eſt. nu. 989. f.124
Delictum ſi ex leui culpa quis committat, non debet puniri. nume. 432. f.106
Delictum, ſi eſt tale,in quo pœna arbitraria venit imponenda, an poſſit appellari.nu.1233. f.154
Delictum ſi ex forma ſtatuti intelligatur cõmiſſum de nocte poſt ſonum cãpanę de ſerò, vſque ad alium ſonum cãpanæ de manè; an habeat etiam locum,ſi delictum committatur in loco vbi ſonus campanæ non poteſt audiri.remiſſ. nu. 809. f.132
Delictum vindicta publica dignum,non poteſt committi ſine dolo; vel lata culpa.nu.11. f.1
Delinquens,quoties conſtat de delicto,non eſt in carcere detinendus,ſed puniendus.nu.115.quòd tamen intellige, vt ibid. f.221
Delinquens ſequitur forum loci,in quo delictum commiſit. nu. 8. & nu.12. f.189
Delinquens videtur remittendus per iudicem domicilij,ad iudicẽ delicti.nu.12. f.289
Delinquentes, & auxilium præſtantes pari pœna puniuntur.num. 47.& econtra.nu.76.& nu.105. f.219
Non delinquentes quandoq; puniuntur. nu.47. f.185
Demandato principali omnia videntur demandata. & cæt. nume.5. f.164
Demonſtrationes duæ ad minus ſunt neceſſariæ, ad deſignandum nominatum.nu.744. f.130
Denegans alimenta;licet non exponat;an incidet in pœnas.c.ſi.a patre.de infant.& langui.expoſ.nu.13. f.244
Dens,an veniat membri appellatione.nu.200. f.265
Denuntians, an teneatur ſe inſcribere in caſibus.c. inquiſitionis. de accuſat.nu.15.& nu.18. f.74
Et an monitio ſit neceſſaria.nu.16. f.eod.
Denuntians, non tenetur ſe inſcribere ad aliquem pœnam. nume.22. f.166
Denuntiantis finis, & principalis intentio, eſt correctio. nume.731. f.74
Denuntiare,an & quando quis teneatur in maioribus circa fidem. remiſſ. nu.5. f.224
Denuntiare,quid ſit. Denuntiatio quotuplex ſit. Quis poſſit denuntiatores conſtituere. Qui poſſint conſtitui. Quæ crimina teneantur denuntiare,& qualiter.& de effectu denuntiationis. remiſſ.nu.741. f.130
Denunciare non poteſt publicus concubinarius, excommunicatus conſpirator,& is qui non premonet.nu.1.Et an accuſare, & quãdo.nu.11. f.73
Denuntiatio,quadruplex.nu.283. f.58
Denuntiatio an ſit ex toto nulla non pręcedente monitione. nume.5. f.5
Denuntiatio ad correctionem, accuſatio verò ſit ad pœnam. nume.33. f.187
Denuntiatio ad vindictam propriæ iniuriæ nõ ſit,ſed ad correctionis finem.nu. 12. f.73
Denuntiatio canonica ad hoc vt valeat, debet præcedere monitio charitatiua,quæ debet ex charitatis fonte, non autem ex fomite odij,aut propter aliquod lucrum temporale procedere. nume.12. f.186
Denuntiatio Euangelica requirit monitionem.nu.667. f.123
Et ſit ſolum ad pœnitentiam. nu.29. f.186
Denuntiatio per alium fieri poteſt.nu. 4. f.73
Denuntiatio non ſit ad finem pœnitentiæ imponendæ, ſed pœnæ. nu.666.Et qualiter hoc intelligi debeat.nu.669. f.123
Ex denuntiatione ſolent graues inimicitiæ naſci.nume.10. & nume.32. f.102
Denuntiationis diffinitio.nu.12. f.1
Ex denuntiatione videtur oriri inimicitia.nu. 32. f.187
Denuntiationis effectus;& quotuplex ſit denuntiatio.nu.4. f.53
In denuntiationis iudicio prius diſcutiendum eſt de perſonis denunciantium.nu.4. f. 5
Denuntiator,an propter deſiſtentiam ſit puniendus; quando dubietas in denuntiationis proceſſu oritur:& aperta via ſuperiori, ipſe procedat per inquiſitionem, poſtpoſita denuntiatione: & quæ ſit communis opin.nu.15. f.186
Denuntiator quomodo purgetur.nu.12. f.168
Denuntiator,quibus caſibus ſe inſcribere debeat.nu.23. f.53
Denuntiator in probatione criminis deficiens ſuſpenditur ab officio, & beneficio donec purget innocentiam ſuam.nu.1.nu.27. & nu.135. f.167
Denuntiator,largo modo,accuſator dici poteſt.nu.258. f.268
Denuntiator criminis ſe non inſcribit,quia tendit ad correctionẽ; Accuſator autem ſic, quia tendit ad pœnam. Excipiens verò, ſi quis per talem exceptionem deijcitur ab obtẽto, ſe inſcribit ad pœnam extraordinariam. & procurator admittitur ad excipiendum de crimine.nu.1. f.53
Denuntiator criminis,an repellatur à teſtimonio.nu.1077. f.149
Denuntiatores,ſeu ſyndici maleficiorum,poſiti per parochias,caſtra,vel villas,licet habeãt nudum miniſterium, poſſunt tamen alteri committere.nu.260. f.99
Idem de denuntiatoribus conſtitutis à concilio prouinciali.ibidem. f.99
Idem de eo,qui denuntiat ad finem, vt formetur inquiſitio ſuper infamia.nu.262. f.99
Denuntiatoribus publicis non creditur quò ad plenam probationem,ſed quo ad poteſtatem inquirendi.nu.712. f.127
Quod tamen intellige in grauibus. Et an de iure teneantur probare ea quæ denuntiant,& quid de conſuetudine.ibid. f.eod.
Denuntiatus, contra quem non fuit plenè probatum, abſoluitur; nec eſt locus iuramento.nu.7.vt ibid. f.168
Deponendus,pro quibus criminibus,quis ſit.nu.476. f.273
Deportare quid ſit.nu.122. f.38
Deportatus in inſulam,& ſtatu liber non torquẽtur,nec alij homines liberi.nu.1096. f.150
Deportatus licet non poſſit accuſare,poteſt tamen proſequi accuſationem iam inchoatam.nu.3. f.3
Depoſitum,qui facit;vel dat fideiuſſores dicitur ſoluere. num.76. verſi.Nec obſt. f.34
Depoſitio,eſt mors ciuilis.nu.6. f.245
Depoſitio fortius operatur,quam ſimplex ſuſpẽſio.nu.14. f.193
Depoſitio in monacho per ſymoniam quid operetur. Et ibi diſtinguit.nu.8. f.184
Depoſitio verbalis ab ordine,dicitur degradatio. nu.42. Et quot numerus epiſcoporum requiratur.nu.44. f.88
Depoſitus non poteſt cantare in eccleſia.nu. 12. f.247
Depoſitus ab officio ex barataria, vel alia ſimili culpa an debeat conſequi ſalarium totius temporis.nu.12. f.215
Deputati ad fideliter colligendam partem vigeſimæ, de qua in.c. ad liberandam.de iudæis an habeant poteſtatem aliquid minuẽdi,vel relaxandi.nu.87.verſi. Quinto quæro. f.220
Deprædatio à rapina differt.nu.2. f.289
Deſiſtenti ab accuſatione eſt imponendum perpetuum ſilentium; nu.7.ampliatur, & declaratur.vt ibi, & nu.11. f.22.
Deſiſtere ab accuſatione,quando quis dicatur.nu.22. f.24
Deſidia quid;& an idem cum negligentia.nu.341. f.232

Determinata cauſa, determinatum producit effectũ. nu. 285. f.100
Deo offerre indignum eſt, quod homo dedignatur. nume. 21. in fi. f.257
Deus cor hominis, non manum reſpicit. nu. 72. f.220
Deus creator corporis, & animæ. nu. 5. f.246
Deus eleemoſyna, & ieiunio multum placatur. nu. 10. f.146
Deus interrogat cor, non manum. nu. 11. f.149
Deus non vult innocentem damnari. nu. 11. f.280
Deus non vult mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat. nu. 13. f.184
Deus quando tentatur. nu. 10. f.280
Diaconiſſa ordinari non poteſt, minor 40. annis. nu. 64. verſic. Ad idem. f.259. Et an poſſit ordinari in talem. ibid.
Dicta aliorum vana non debent operari, vt conſcientia in præiudicium alterius formetur. nu. 4. & nu. 12. f.191
Et quid ſi formata ſit. nu. 5.
Et quid ſit agendum, ſi deponi non poteſt. nu. 6.
Quæ ſi ſcrupuloſa ſit enim animi virtute, poteſt operari bonum; Secus in vtilitate animi. nu. 7.
Et vnuſquiſque poteſt conſcientiam ſuam in rebus indifferentibus ſequi. nu. 8.
Quicquid agunt homines intẽtio iudicat omnes. nu. 9. f.eod.
Dicta duorum, vel plurium, paucorum tamen, non infamant. nume. 5. f.75
Dicta paucorũ non infamant. nu. 6. Quod tamen intellige. vt ibid. remiſſ. & nu. 10. & 12. vbi late. f.75
Dicta paucorum licet non infament, tamen ad dictum paucorum denuntiantium committitur inquiſitio. nu. 2. f.165
Dictio, alius quid ſignificet, vide ſupra in verbo alius.
Dictio, aut ponitur pro ideſt. nu. 195. f.94
Dictio, cætera, quid ſub ſe continet. nu. 19. f.164
Dictio, etiam, eſt implicatiua. nu. 42. f.235
Dictio, ex, cauſam proximam denotat. nu. 938. f.139
Dictio, in, ponitur priuatiuè, quandoq; nu. 484. f.110
Dictio, immò, eſt correctiua. nu. 2. f.176
Dictio, pleriſq;, declaratiue ponitur. nu. 552. f.114
Dictio, cætera quid ſub ſe contineat. nu. 19. f.164
Dictio, præſertim, quid importet. nu. 54. & nu. 33. vt ibid. f.188
Et quid in ſtatutis, maximè in exorbitantibus. nu. 25.
Et quomodo intelligenda. nu. 30. f.189
Et quid ſit implicatiua. nu. 7. f.163
Dictio, propter, cauſam remotam denotat. nu. 939. f.129
Dictio quamuis eſt gubernatiua. nu. 19. in fi. f.913
Dictio relegentes, eſt reiteratiua. nu. 8. f.163
Dictio, ſeu, quando ſtat coniunctiuè, vel copulatiuè, oportet, quòd vtraque pars ſit vera. nu. 164. f.94
Et quòd ſtet copulatiue, vt dictio. aut, nu. 175. f.eod.
Dictio, ſemper, aſſiduè, indeſinenter, & die, noctuq;, & nunquam hic ceſſet facere; & continuè, quid importent. nu. 4. f.181
Dictiones, ſolum, & tãtum, ſunt dictiones negatiuæ. nu. 17. f.227
Dictio vniuerſalis, vt euitetur abſurditas, reſoluitur in particularem. nu. 10. f.176
Dictum alicuius ſancti fundatum auctoritate veteris, aut noui teſtamenti, præfertur etiam in cauſarum deciſionibus conſtitutioni. Sum. Pont. nu. 5. Secus autem ſi tali auctoritate non fulciatur. ibidem. f.88
Didimus, & Euſebius Origenis errores retractauerunt. ſub nume. 33. f.226
Dies pauci qui dicuntur. nu. 7. f.249
Dies quilibet, cur feriatus dicitur ab eccleſia; & qui dicantur de iure ciuili, & canonico. nu. 3. f.279
Dies quando incipit, & quandiu durat. nu. 4. f.246
Diœceſanus, ſi dicat clericum minus canonicè poſſidere eccleſiã; & petat ipſum oſtẽdere ſuum titulum, clericus vero petat ſibi libellum offerri; Epiſcopus verò dicit, quòd vult inquirere, cum tanto tempore vacauerit, quod ad ipſum deuoluta eſt poteſtas, clericus verò dicat, quòd ex hoc eum habet magis ſuſpectum, an ſit recuſationi locus. nu. 219. f.97
Diffamatio eſt præparatoria ad inquiſitionem ſpecialem. remiſſ. nu. 64. f.69
Diffamationis præambulum, an regulariter ad formandam inquiſitionem ſit neceſſarium. nu. 650. f.123
Differentia eſt inter poteſtatem manumittendi ex parte eius qui manumittit, & proclamantem ad libertatem. nu. 10. f.208
Differentia inter crimen ſymoniæ, & læſæ maieſtatis. nu. 9. Quod intellige, vt ibid. f.188
Differentia eſt inter litem motam, & litem cœptam. nu. 24. f.164
Et quæ dicatur lis cœpta. nu. 25. f.eod.
Differentia inter præſtare conſilium, & auxilium. nu. 16. f.248
Si tamen ex ipſis vnus læſo in totum ſatisfecerit, alij proportionabiliter eidẽ in foro animæ reſarcire tenẽtur. & nu. 20. f.eo.
Differentia inter tacere, & contradicere. nu. 10. f.189
Differentia inter ſymoniam mentalem, & conuentionalem. nume. 11. f.190
Differentia inter excommunicationem, & ſuſpenſionem. nume. 2. f.243
Differentia inter poteſtatem alienandi per pendentiam iudicij, & adminiſtrationem, quæ ſit. nu. 46. f.187
Differentiæ plures inter ſymoniam, & vſuram. nu. 25. f.196
Et impugnantur nu. ſeq.
Difficile hoc verbum quomodo exponendum. nume. 59. circa med. f.52
Diffinitio quibus conſtat. nu. 8. f.21
Diffinitiua ſententia quæ dicatur. nu. 52. Et quæ interlocutoria mera. Et quæ habens vim diffinitiuæ ſententiæ. ibid. f.64
Digitus non eſt membrum; ſed officium membri. nu. 161. Et quid de lingua, & oculo. ibid. f.265
Digniora ſunt præferenda. nu. 15. f.88
Dignitas Illuſtris dicitur regalis. nu. 5. f.215
Dilapidatio, propriè eſt immobilium alienatio. nu. 22. f.186
Quaſi dilapidatio verò ſit in mobilibus bonis. nu. 21. f.186
Dilapidationis veritas, ſi non probatur, prælato indicitur purgatio. nu. 45. f.187
Dilapidationis crimen tria habet ſpecialia. nu. 49. f.189
Dilatoria conceſſa debitori, debet faciliter per creditorem, tolerari; ſecus in peremptoria. nu. 31. & ſeq. Et an cenſeatur per reſcriptum Principis ſublata. nu. 33. f.219
Diligentia eſt mater virtutum. nu. 340. f.272
Diſcere detrahitur quis à diſcendo propter inopiam, & carentiam docentium. nu. 2. f.203
Diſciplinæ debet eſſe admixta miſericordia. ſub nu. 3. f.256
Diſcipulorum bonorum eſt defenſare opiniones, & auctoritates ſui Magiſtri. nu. 7. f.224
Diſcretio eſt mater omnium virtutum. nu. 7. f.178
Diſpenſare cum irregulari, quis poſſit. nu. 387. f.273
Diſpenſare quis poteſt in omnibus caſibus, in quibus poteſt legẽ condere, & iuriſdictionem habet. nu. 406. f.274
Diſpenſari poteſt cum ſymoniace ordinato, non tamen ſymoniaco. no. 1. f.180
Diſpenſatio quid. nu. 385. f.273. & nu. 407. f.274
Diſpenſatio cum homicida caſuali quando facilis. nu. 4. f.277
Diſpenſatio, eſt quædam miſericordia. nu. 410. f.274
Diſpenſatio in caſu, quo cum irregulari permittitur; an ſit adeò debita, quòd ſuperior non diſpenſando peccet. nu. 409. f.274
Diſpenſatio qualiter ſit probanda. nu. 8. & quæ in ea requirantur. nu. 6. f.239
Diſpenſatio ex miſericordia procedere debet. nu. 3. f.239
Diſpenſatio, facit licitum; quod erat illicitum: & diſpenſatus non poteſt vlterius accuſari. nu. 386. f.273
Diſpenſatio vna, an plures requirantur, quando vnus pluribus cauſis, ſeu criminibus in plures inciderit irregularitates. nume. 416. f.274
Diſpenſatio facilis cum intrante religionem; & quare. nu. 5. f.241
Diſpenſatio eſt ſtricti iuris, & odioſa quo ad illos, cum quibus diſpenſatur. nu. 7. f.196
Et regulariter in diſpenſatione ſit ſtricta interpretatio. nume. ſeq. f.eod.
Diſpenſationem aſſerens debet illã probare; & quid in probatione diſpenſationis requiratur. nu. 6. f.239
Diſpenſator, ſi diſpenſat, vbi non ſubeſt cauſa, an peccet. nu. 414. f.274
Phinees nepos Aaron diſpenſatus fuit de duobus homicidijs & permiſſus diuina miniſtrare. nu. 391. f.274
Diſponimus, verbum, iuris noui editorium. nu. 5. f.283
Diſpoſitio acquirere de nouo vetans, partorum retentionem, nõ vetat. nu. 6. f.207
Diſpoſitio. c. ſi à parte. de infan. expoſ. an procedat indiſtinctè in denegante alimenta, latè traditur. nu. 13. f.243
Diſpoſitio loquens de Epiſcopis, an, & quando extenditur ad clericos. nu. 1. f.227
Diſpoſitio pœnalis ratione publicæ vtilitatis, vt eccleſiæ, vel animæ extenditur. nu. 15. f.208
Diſpoſitio quantumcunq; generalis admittens criminoſum, ad aliquod ſibi prohibitum; non intelligitur de meretrice; niſi de ea ſit ſpecialis mentio: & quare. nu. 3. verſi. Vltimo. f.172
Diſputare de apicibus iuris non congruit; vbi agitur de bona fide. nu. 73. f.56
Diuina officia debent miniſtrari peccatori occulto. nu. 20. f.198
Diuitiæ repudiatæ à Cratete Philoſopho, & ab Anaxagora. nume. 23. f.204
Diuitiæ ad fœlicitatem pertinent. Nam haud facilè emergũt, quorum virtutibus obſtat Res anguſta domi. nu. 6. f.201
Diuus Petrus, an effectus fuerit irregularis, quando abſcidit auriculam ſeruo Pontificis. nu. 172. f.273

Docendi

Docendi licentia idoneo deneganda non eſt.nu.9. f.201

Docendi gratia nihil debet exigi;& exactum reſtituitur, promiſsũ relaxatur;& negligẽte prælato iu prouidendo de magiſtro,ſupplet ſuperior.nu.1. f.201

Docentes omnes tendunt ad vnum finem docendi.nu.18. Et ſi ſint diuerſarum ſcientiarum,& diuerſarum profeſſionum, & religionum;tamen ſunt vnum corpus.nu.18.& nu.19. f.204

Docere]non admittitur ad docendum Neophitus:& ibi ratio.nume.3. f.204

Docens magiſter debet eſſe prouidus, & diſcretus.nu.2. f.201

Dociles qui dicantur.nu.12. f.204

Dociles ſi non fuerint ad ſtudium miſſi, poſſunt implorare officium ſuperioris,vt compellat prælatum ad eos mittendos. nume.14. f.205

Doctoratus,an ſit dignitas.nu.3.f.202. & ſub un.12. f.206

Doctor conductus;& ſi non dicatur,intelligitur conductus, & contraxiſſe ſecundum conſuetudinem loci. nu.27. f.204

Doctor, ſi eſt doctoratus à Papa, vel Imperatore præferendus eſt antiquiori.nu.16. Quod tamen intellige,vt ibidem. f.88

Doctor eſt effectus proprietarius iuſtitiæ, inſigniorum traditione & inſigniorum ſignificationes traduntur.ibid.nu.16. f.202

Doctor in vtroq; iure præferendus ſimplici canoniſtæ.nu.36. Limit.nu.37. f.103

Doctor iuris canonici præferendus.Secundo doctor iuris ciuilis. Tertio doctor medicinæ.nu.35.Limit.nu.38. f.203

Doctor non poteſt effici minor.17.annorum.nu.26. f.203

Doctor ſicut firmamenti ſplendor. & nu.8. f.204

Doctor reſpondens per verbum videtur; intelligitur affirmatiue reſpondere.nu.2. f.252

Doctor præferẽdus,qui approbatus à ſuperiori,& digniori.nu.40. & 41.& an anteriori in tempore.ibid. f.203

Doctor iuris canonici,ſiue ſacræ paginæ præfertur doctoribus iuris ciuilis.nu.28. f.203

Doctor iuris ciuilis, & canonici præfertur medicis.vbi ſupra.

Doctor poteſt ferre teſtimoniũ de peritia ſcholaris.ſub nu6.f.176

Doctor pro licentia docendi pecuniam exigere non debet, etiam ſi eſſet conſuetudo.nu.1. f.202

Doctor præcedit ſimplicem aduocatum.ſub nu.17. f.203

Doctor,vel magiſter,qui opiniones alienas ſibi appropriat,tenetur eas reſtituere.ſub nu.7. f.294

Doctor prius licentiatus,& poſt alium doctoratus, an præcedere debeat eum qui poſtea fuit doctoratus.nu.42. f.203

Doctorem collegam habere expedit, etiam ſi quis per ſe ſit idoneus.nu.46. f.203

Doctores dicuntur Reuerendiſſimi, & Philoſophiam ſequi dicuntur.ſub nu.27. f.eod.

Doctores ſunt ſicut ſtellæ firmamenti. nu.8. f.204

Doctores magis ſint priuilegiati in docendo, quam diſcipuli in adiſcendo.nu.9. f.204

Doctores legum,ſeu canonum,item medicinæ quomodò vocitentur,& apud Italos,& penes Vltramontanos.nu.4. f.201

Doctores æquales tempore,gradu,& ſcientia, ſi alter eorum legiſſent per 20.annos alteri eſt præferendus.nu.39. f.203

Doctores illuſtres efficiuntur,& vicarij Principis. nu.5. verſi. Et non miſura. f.202

Doctores imperiti,ſi dant conſilia, propter quæ fertur ſententia contra eorum conſilium,tenentur ſatisfacere,ſub nu.2. f.276

Doctores iuris,quæ durante lite faciunt venditiones, vel exactiones cum clientulis ſuis tenetur in vtroq; foro.ſub nu.8. f.277

Doctores præferendi militibus; & quare, & quando,& quid ſi decretorum,quid theologiæ,& ſim.nu.6. & no.25. & ou·ſeq.quã plurimis. f.202

Doctores non debent dedignari vocari magiſtri.nu.3. f.201

Doctores nobiliſſimi appellantur. nu.4.& nu.27. f.202

Doctores iuuenes legentes,magis legendo docent, vt doceantur, quam vt doceant.nu.26. f.204

Doctores idonei in docendo, qui primum moribus deinde facundia præſtant.nu.12. f.204

Doctores materias diſtinctas tradere debent.nu.4. f.215

Doctores legentes habent ordinariam iuriſdictionem in ſcholares,maxime legentes per.10.annos.& nu.26. f.102

Et dicuntur Vicarij Principis, & Illuſtres. & Marian. Socin.tum legerat Decret.per.16. annos. f.202

Doctores à ſcholaribus primo legentibus pactum petere non debent.nu.8. f.205

Doctores iuuenes nouiter legere incipientes,non debent facere collectam.nu.25. f.204

Doctores poſſunt allegare leges, vel auctoritates retenta ſubſtantia,licet ſub aliu verborum forma.nu.14. f.178

Doctori,fuga non eſt vituperoſa.ſub nu.19. f.251

Doctoris eſt,vt doceat iuris ſcientiam; vt prouinciæ doctis ſcholaribus traditæ gubernandæ conſeruentur. nu.23. f.203

Doli capax ex homicidio, vel mutilatione in irregularitatem incurrit. nu.45. f.258

Dolus quid.nu.10. f.278

Dolus cum dolo compenſatur.nu.53. f.286

Dolus,& fraus quomodò probetur. ſub nu.4. f.182

Dolus ex facto,& circunſtantijs præſumitur, & probatur.nu.6.f.8

Dolus, quo ad imponendam pœnam corporalem requiritur.nume.818. f.132

Dolus futurus nunquam intelligitur remiſſus. nu.407. f.105

Dolus interdum in bonam partem ratione adiuncti capitur. nume.4. f.245

Dolus non præſumitur in his, quæ ſunt parui præiudicij. nume.406. f.105

Dolus bonus qui.nu.6. f.281

Dolus a culpa differt.nu.9. f.278

Dolus,quidam bonus,& quidam malus.nu. 309. f.171

Dolus,Homicidium,violentia,& ſimilia nõ cadunt in vniuerſitate.Poteſt tamen delinquere talia mandando fieri, vel rata habẽdo.nu.26. f.184

Domini non poſſunt exigere talias a ſuis ſubditis.nu.8. f.106

Dominus vobiſcum.à ſolo ſacerdote dici ſolet. nu.121. f.261

Dominus vobiſcum, Laicis, ſiue etiam monialibus dicere non licet.nu.123. f.261

Dominus membrorum ſuorum nullus eſt.nu.9. f.277

Dominus directi dominij,in his quæ pertinent ad dominium directum,præfertur habenti vtile,& econuerſo. nu.9. f.202

Dominus inſanrem ſeruum exponẽs, Dominica poteſtate eo ipſo priuatur.ſub nu.3.& nu.12. f.243

Dominus non amittit dominium ſerui damnati ad perpetuum carcerem;ſecus damnati in metallum.nu. 119. f.39

Dominus negligens punire ſubditum de crimine, poteſt illum vt criminoſum repellere ab accuſatione ſua.nu.18. f.9

Dominus ironice aliquando quis appellatur.nu.2.in fi. f.167

Dominus temporalis negligens purgare terram ſuam hæreticis, excommunicatur,& per quos.nu.29. f.235

Dominus pro ſeruo Abbas pro monaſterio, ſuperior pro ſubdito pro eorum intereſſe admitti debent ad accuſati defenſionem. nu.10. f.7

Dominus ſi trãsfert pedagium de loco,ad locum, ius pedagij amittit.nu.11. f.206

Donantes munuſcula Cardinalibus, vel alijs prælatis, & rogant pro beneficijs conſequendis, non committunt ſymoniam, ſi intentione non dant; vt per ea conſequantur beneficia. nume.6. f.190

Donatio;an præſumatur; cum aliquis dicit alicui, tolle hanc pecuniam,an vero mutuum,vel depoſitum.num.12. verſi. Ego tamen. f.178

Donatio inter virum,& vxorem conſtante matrimonio eſt prohibita.nu.11. f.283

Donatio inter virum,& vxorem remuneratiue,valet. nu.19. verſi. Et refert. f.173

Donatio ſi fiat puellæ nobili,vel notabili;a viro plebeio valet & quare. nu.19. f.173

Donatio modica conceditur, vbi aliàs non concederetur. nume.32. f.219

Donationem pecuniæ ſuo nomine factam ratam habens,non dicitur committere ſymoniam. nu.26. f.190

Donum,& munus qualiter differant. nu.15. f.178

Donum,quod facili manu datur,gratius eſt,quam quòd larga manu datur.nu.25. f.178

Dormiens,& furioſus æquiparantur.nu.53. f.159

Dormiens, an propter homicidium, vel mutilationem ab eo in ſomnijs cõmiſsũ,in irregularitatẽ incidat,quod not.nu.51.f.259

Et de ratione.nu.52.

Fallit ſi dormienti culpa poteſt imputari.num.54. vbi exemplificat. f.eod.

Dormire cum muliere quis dicatur. nu.2. f.183

Dormitio,an ſit de ſubſtantia digeſtionis. nu.16. f.20

Dos proprium patrimonium mulieris.nu.10. f.192

Dos ſine matrimonio eſſe non poteſt.nu.10. Quòd tamen intellige.vt nu.13. f.283

Dotis conſignatio ob vergentiam viri ad inopiam, eſt parui præiudicij;& ideò ſola fama plenè probat. nu.631. f.128

Dubietas iuris,æquiparatur dubietati facti. nu. 190. f.45

In dubijs benignior interpretatio facienda eſt.nu.21. f.286

In dubio quomodò iudicandum. nu.4. f.276

In dubio præſumitur legem ponere ius generale, non ſpeciale. nu.11. f.167

In dubio pro reo iudicandum eſt.nu.607. f.120

In dubio quis præſumitur de loco, vbi iudicium agitur; ſiue ſit criminale,ſiue ſit ciuile. Et quis præſumatur habitare in loco ſuæ originis.nu.759. f.130

Dubio-

Dubiorum, quæ circa ſpiritualia, vel eis annexa occurrunt, declaratio ſpectat ad Papam. nu. 8. f.218
Dubitans, ſententiam expectare non debet, vt ſit abſolutoria ratione ceſſionis, vel ſolutionis. nu 15. f.188
Dubitare, quis non debet, vbi dubium non eſt. nu.5. f.178
Dubitationes, aliquæ quandoq; oriuntur de fide nu. 7. f.213
Dubium, & difficultas ſi occurrat, in eo quod ſit auctoritate Papæ, recurri debet ad Papam. nu.66. f.230
Dubius in fide, large dicitur hæreticus. nu. 3. f.222
Dubius in fide eſt hæreticus, & non poteſt eſſe teſtis. nu. 5. & quare nu. ſeq. & quid ſi in tenui articulo. nu .11. f.223
Ducatus, Marchionatus, & Comitatus dicuntur perpetuæ Poteſtates, & tranſeunt de ſui natura in filios. nu.24. f.234
Duces, Comites, Vicecomites, & Marchiones nobiliſſimi appellantur. ſub nu.4. f.202
A duello recedens quandocumq; non punitur. nu.15. f.281
Duelli quot ſint ſpecies. ſub nu. 8. & de materia ibid. f.280
Duellum quid. nu. f.280
Duellum quo iure prohibitum. nu. 9. f.280
Duellum in duobus caſibus de iure ciuili permiſſum; & de iure Longobardo in. 20. & ibidem plura in materia. nu. 14. f.281
Duo, vel plures dicuntur pauci. nu.5. f.75
Duo notorium probant. nu. 11. f.76
Duplex practica pro recipienda pecunia ſine vitio pro ingreſſu religionis. nu.6. f.172

E

EBrietas quale peccatũ ſit, an ſcilicet veniale, vel mortale. nu.20. f. 21
Ebrietas quot modis accipitur ibidem. f.eod.
Ebrietas quid ſit. nu. 18. f.21
Et quid ſit crapula, & vnde dicatur. nu. eo. f.21
Ebrietatis delictum ſolum non eſt dignum beneficij priuatione. nu. 5. f.20
Ebrietatis, & vinolentiæ effectus. nu. 22. f. 25
Ebrij pœna, quæ ſit. nu. 21. f.21
Ebrius miles militia priuatur. ibid. f.21
Ebrius aliquem interficiens, an in irregularitatem incidat; & quod non. nu. 55. f.259
Fallit ſi culpa illi poteſt imputari; & exemplifica. vt ibid. & nume. ſeq. f.eo.
Eccleſia quid. nu. 3. f.207
Eccleſia ad ſe fugientes liberat omni pœna corporali. nu. 28. f.11
Eccleſia cathedrali vacante Archiepiſcopus ſuccedit in poteſtate concedendæ adminiſtrationis plato inferiori electo. nu. 8. f.189
Eccleſia conſecrari non debet, niſi ſit ſufficiens. nu. 7. f.174
Eccleſia de quolibet manifeſto delicto, ex quo proximus damnificari poteſt, habet iuriſdictionem in quemlibet laicũ. nu. 5. f.289
Eccleſia, directam iuriſdictionem etiam in laicos animarum ratione, habet. nu. 7. f.279
Eccleſia, & fiſcus, an æquiparentur. nu. 49. nu. 50. & ſeq. f.200
Eccleſia & ſi pro peccantibus intercedat quo ad pœnam huius ſeculi, tamen hoc facere non debet pro ſæpius peccantibus. nume. 14. f.284
Eccleſia emi, vel redimi non poteſt. nu. 1. f.176
Eccleſia illi patrocinium non præſtat, qui eam impugnare nititur. nu. 29. f.11
Eccleſia in foro tantum pœnitentiali, non contentioſo, iudicat de occultis. nu. 4. f.179
Eccleſia iuris ciuilis rigorem moderare poteſt. nu. 4. f.285
Quod tamen intellige, vt ibid.
Eccleſia licet non poſſit vendi, venit tamen in venditione vniuerſitatis acceſſorie. nu. 8. f.176
Quod intelligi debet, quãdo non eſt merè ſpirituale, ſed mixtũ. nu. 9. f.eod.
Eccleſia in die paſſionis orat ſpecialiter pro itinerantibus, & peregrinis, ſub nu. 11. f.291
Eccleſia loco religioſo poteſt concedi retento annuo cenſu; ſecus perſonæ ſingulari. nu. 14. f.177
Eccleſia non poteſt dari gratis. nu. 15. f.eod.
Eccleſia in alijs criminibus, præterquam in ſymonia infectos tolerat & pœnitentes admittit. nu. 7. f.172
Eccleſia non moritur. nu. 31. f.190
Eccleſia nõ iudicat de occultis. nu. 5. f.189. nu. 13. f.190. nu. 11. f.237. nu. 438. f.275
Eccleſia non prohibetur habere plures campanas. nu. 2. f.278
Eccleſia non habet iuriſdictionem contra infideles delinquentes contra chriſtianos. num. 3. Et quid ſi peccant contra naturam. ibid. f.291
Eccleſia nunquam claudit gremium redeuntibus. nu. 12. f.284
Eccleſia poteſt imponere pœnam ſeruitutis. nu. 7. f.208
Eccleſia poteſt laicis prohibere ludum periculoſum, & pœnam apponere. nu. 6. f.279
Eccleſia poteſt indicere bellum; & belligerantibus præmia impartiri. nu. 32. f.235
Eccleſia, quam iuriſdictionem habeat contra infideles. remiſſ. nume. 21. f.207
Eccleſia quandoq; exercet iuriſdictionem contra Iudæos. nume. 2. f.214
Eccleſia quoq; clericum verberibus afficit. nu. 8. f.167
Intellige tamen vt ibi.
Eccleſia iuriſdictionem habet contra quemlibet laicum committentem delictum, quo proximus læditur. nu. 2. f.191
Eccleſia & beneficia in dubio intelliguntur conceſſa eſſe perpetuo. nu. 2. f.10
Eccleſia, ratione delicti eccleſiaſtici, poteſt priuare etiam laicum officio, & dignitate ſeculari, & imponere pœnam infamiæ. nume. 5. f.291
Eccleſia ſicut corpora, ita & animas ad ſe confugientes ſaluat. nume. 2. f.210
Eccleſia vindictam omnem prohibet. nu. 13. f.252
Eccleſia vniuerſalis vna eſt. nu. 106. f.228
Eccleſiam gremium redeunti non claudere, quomodò intelligatur in relapſo in hæreſi. nu. 30. f.229
Eccleſiæ læſæ per locationem ſui prælati, datur reſtitutio in integrum. nu. 23. f.199
Eccleſiæ quo ad protectionem, ſunt de territorio iudicis ſecularis; ſecus quo ad impugnationem. nu. 134. f.93
Eccleſiæ regimen ſub annuo cenſu committi nõ debet. nu. 1. f.198
Edictum de teſtibus eſt prohibitorium. ſub nu. 19. f.17. nu. 16. f.71. nu. 23. f. 164. nu. 1070. f.149
Quod procedit tam in cauſa ciuili, quam criminali.
Edictum de filijs præsbyterorum, quo ad beneficium obtinẽdum, non habet locum in tranſuerſalibus. nu. 4. f.78
Edictum de accuſationibus eſt prohibitorium. ſub nu. 19. f.17
Edictum de partibus caducis, & de aſſe intelligitur. ſub nu. 7. f.272
AEdificans, ſeu reficiens non impeditur per noui operis nuntiationem. nu. 13. f.209
Effectus, non verba ſunt conſideranda. nu. 35. f.229
Effectus nouæ conſtitutionis antiquam innouantis, quæ ſit. nume. 7. f.215
Effectus, non modus in agendis inſpiciendus eſt. nu. 205. f.100
Effuſio denotat abundantiam. nu. 865. f.134
Et iudicis arbitrio relinquitur quantitas, & abundantia. num. ſeq. fol. eod.
Aegrotus qui mulierem ſuppoſuit medico, qui eum aliter ſanare nolebat; an eam de adulterio poſſit poſtmodum accuſare. nume. 23. f.286
Electio, quæ conſiſtit in animo, quid ſit nu. 15. & nu. 21. f.223
Electio in eccleſia collegiata non confirmatur, niſi patronus laicus conſentiat. nu. 27. f.174
Electio, & confirmatio tantum iuris tribuit, quantum collatio. nu. 10. f.53
Electio prælati; ſiue vacet per mortem, ſiue per priuationem, ad quem ſpectat. nu. 7. f.76
Electio ſymoniaca eſt caſſanda, ſi propter hoc pecunia fuit promiſſa electoribus, quamuis electus ignoret, niſi factum ſit in fraudem electi. Et cum electo per ſymoniæ vicium non diſpẽſat epiſcopus. nu. 1. f.182
Electio ſymoniaca in fraudem eius qui ſperabatur eligi non vitiat electionem. nu. 5. f.182
Electio ſola, an tribuat ius in re, vel ad rem. nu. 9. f.53
Electio in alternatiuis eſt debitoris. nu. 21. & nu. 40. f.215
Et pœna à iudice eſt imponenda, quia ipſe videre debet, quæ expediat. nu. 24. & nu. 44.
Quid ſi verba directa ad partem. nu. 26. Quid ſi vtraq; corporalis. nu. 27. Limit. nu. 28. & 29. Quid ſi vtraq; pecuniaria. nu. 26. Quid ſi vna corporalis, & alia pecuniaria. num. 30. Quid ſi vna corporis, ſed non mortis afflictiua, alia pecuniaria. nu. 32. Limit. ibi. Quid ſi ad iudicẽ. nu. 39. Quid ſi vtraque pecunia, vel corporalis; & qđ de corporali dr. ibid. Limit. vt nu. 41. Quid ſi vna corporalis alia pecuniaria. nu. 42. Quid ſi nec ad partẽ, nec ad iudicẽ. nu. 43. Quid ſi vna pars ad iudicem alia ad partẽ. nu. 45. f.eo.
In electione licet non conferatur gratia, tamen pro eo dari pecuniam ſymoniacum eſt. nu. 16. f.173
Idem in ſepultura, & exequijs. nu. 17.
Electo ſe opponẽs ne confirmetur, nec ſe inſcribit iuxta tex. c. ſuper his. de accuſat. an ſaltem puniatur pœna. c. t. de elect. lib. 6. & quando grauiori. nu. 110. f.58
Electus in locum minus legitimè priuati, non efficitur inhabilis. nu. 15. f.76
Electus, & confirmatus, nondum tamen conſecratus, an poſſit contra exemptos iuriſdictionem exercere. nu. 45. f.229

Electus, & confirmatus, ſi non eſt conſecratus, non dicitur propriè ſponſus in eccleſia; & ipſa adhuc dicitur vidua. nu. 120. f. 59
Electus voluntarie per abuſum ſecularis poteſtatis, eſt irregularis. ſub nu. 13. f. 262
Eleemoſyna, baptiſmus; & martyriũ, an proficiant exiſtenti in peccato mortali, ad vitam æternam. nu. 2. verſi. Vide q̃ not. f. 224
Eleemoſinæ à publico peccatore cur non recipiendæ. nume. 4. & nu. 16. f. 290
In eleemoſina ſeruandus eſt modus. nu. 21. f. 178
Eligendus eſt meliorem afferens conditionem. nu. 17. f. 206
Eliminare quid. nu. 3. Et quid propelli. ibidem. f. 171
Emancipato facta a patre hæretico nõ tenet. nu. 4. & quare. f. 237
Emendatio libelli in ciuili iudicio, debet fieri ante litem conteſtatam. nu. 936. f. 138
Emere, & vendere aliud; & aliud eſt venditioni, vel emptioni conſentire. ſub nu. 25. f. 190
Emens rem eccleſiaſticam à ſchiſmatico, eſt ipſo iure excommunicatus, niſi reſtituat. nu. 2. & nu. 5. f. 238
Emens vero rem eccleſiaſticam a non ſchiſmatico, regulariter non eſt excommunicatus ipſo iure ſed excõmunicandus. nu. 3. f. 238
Emens frumentum de menſe Maij minori prætio, quam tempore contractus valeat, recipiendum tamen in menſe Auguſti, quo verſimiliter plus, vel minus valere poſſet, an vſuram committat. nu. 76. f. 306
Emens cum pacto retrouendendi, an committat vſurã. nu. 84. f. 306
Et quid ſi vltra pactum præfatum concurrit modicitas prætij.
Et emptor ſit ſolitus fœnerari, quod late diſcutitur, & nu. ſeq.
Et quid in foro pœnitentiæ. nu. 86. & 93. f. eod.
Emergens quæſtio quæ ſit. nu. 31. f. 62
Emolumentum, non poteſt dici niſi honeſtum, & iuſtum. Et ibi ratio. nu. 3. f. 176
Emptio de annuis redditibus alicuius prædij pro centum, cum pacto, q̃ venditor reſtituto precio, prædictum contractum poſſit reſcindere, an ſit licita. nu. 104. f. 310
Emptio actionis ad conſequendam pecuniam numeratam, an ſit licita, ſi minori precio. nu. 105. f. 310
Emptio de pecuniarijs redditibus ad vitã, an ſit licita. nu. 103. f. 309
Emptor rei eccleſiaſticæ in caſu reuocationis, de qua in. c. 1 de ſchiſmat. contra alienatorem regreſſum habet. nu. 4. f. 238
Emptor locator, & ſimiles non tenentur ſtare locationi. nume. 45. f. 206
Emptor ſi egit actione quanti minoris; an iudex poſſit ſententiare ſuper redhibitoria, quando res vendita nihil valet. num. 30. verſi. Vnde in. l. bouem. f. 186
Emphyteuta, vel feudatarius, an vendens emphyteuſim, vel feudũ poſſit ſibi prouidere ne amittat, eam redimendo. nu. 53. f. 187
Enormitas delicti, facit legum diſpoſitionem tranſcendere, puniẽdo. nu. 42. f. 218
Epiſcopi appellatione in iuriſdictionalibus, venit electus, & cõfirmatus, licet nondum conſecratus. nu. 55. & nu. 59. f. 230
Epiſcopi condemnatio, an ſoli Papæ reſeruanda ſit. nu. 7. f. 5
Epiſcopi duarum ciuitatum poſſunt committere diſtributionem male ablatorum eius qui in ſua quaque ciuitate male acquiſiuit. nu. 40. Quid ſi confinio duarum diœceſum fuerunt male acquiſita. nu. 41. f. 216
Epiſcopi duplex eſt iuriſdictio; & an liceat eam vendere. ſub nume. 1. f. 15
Epiſcopi, & Vicarij regulariter idem eſt conciſtorium. nu. 167. f. 94
Epiſcopi nil exigere debent pro permiſſione inſtituendi rectores eccleſijs ſibi ſubiectis, monachos proficendi, vel mortuos ſepeliendi; alioquin exacta reſtituuntur duplicata. num. 1. & in ſin. fol. 194
Epiſcopi, & generaliter omnes clerici probibentur extraneis, vel conſanguineis non catholicis, aliquid relinquere. nu. 2. f. 227
Epiſcopi in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt. nu. 54. f. 235
Epiſcopi prouidentia in faciendis male ablatis incertis reſtituere, in quo verſetur nu. 42. f. 216
Quid ſi nemo compareat. nu. 44.
Epi prouidentia in maioribus dubijs eſt adhibenda. nu. 22. f. 116
Epiſcopo non permittitur diſpenſatio in illo caſu; in quo quis cõmiſit ſymoniam. nu. 15. f. 180
Epiſcopum quis non poteſt accuſare, niſi prius eum monuerit de crimine in quo perſeuerat. nu. 1. f. 5
Epiſcoporum, quæ ſit poteſtas. ſub nu. 405. f. 274
Epiſcopus, an poſſit diſpenſare, vt clericus, qui poſt ſuſceptos ordines voluntarium commiſit homicidium, poſſit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare. nu. 395. & nu. 402. f. 264
Et an in minoribus ordinibus, ſuo iure. nu. 396.
Epiſcopus, an poſt latam ſententiam poſſit reſtituere famæ. nume. 22. f. 178
Epiſcopus, an poſſit deponi ab inferiore à Papa. nu. 68. f. 236
Epiſcopus; an poſſit diſpenſare cum homicida voluntario quo ad beneficium curatum, & an quo ad ſimplex. nu. 441. f. 274
Epiſcopus, an poſſit cum priuatis beneficio per ſymoniæ peccatum diſpenſare. nu. 8. Et alij q̃ non, & ratio aſſignatur primo, poſtea auctor concludit, quòd ſic. f. 175
Epiſcopus, an poſſit reſtituere præsbyterum à ſe remotum inuito patrono. nu. 14. f. 209
Epiſcopus, an in caſibus, in quibus poteſt diſpenſare, requirere debeat conſenſum capituli; & quod non, communis eſt opinio. nu. 415. f. 274
Epiſcopus à canonis ſententia abſoluit; niſi ſuperiori abſolutio reſeruetur. nu. 76. f. 226
Epiſcopus à Pontificalibus ſuſpenſus, celebrando non ſit irregularis. nu. 129. f. 261
Epiſcopus accuſatorem ſuum repellere poteſt excommunicationis exceptione. nu. 10. f. 8
Epiſcopus catholicum etiam extraneum inſtituere poteſt. nume. 3. f. 225
Epiſcopus, contra cuius hoſpitium ſit improuiſus inſultus, ſtans in eo timuit de ſua, & ſuorum morte, vnde conſuluit ſuis, vt aſſumant arma, & baliſtas, dicẽs, diſendite vos, & nos, illi ſic fecerũt, & plura homicida hincinde perpetrata ſunt, an ſit irregularis. nu. 358. f. 272
Epiſcopus clericum raptorem ſine licẽtia Papæ ad ordines, vel ad beneficium reſtituere non poteſt. nu. 6. f. 290
Epiſcopus damnans aliquem ad perpetuum carcerem, ſi moritur carceratus; an ſit irregularis. nu. 263. f. 268
Epiſcopus debet præsbyterum cuius crimina notoria ſunt ad rationem ponere etiam non præcedente infamia, vel monitione. nume. 9. Ad rationem ponere quid. ibid. f. 20
Epiſcopus dicitur conſecrari, Abbas benedici, clericus verò ordinari. nu. 4. f. 192
Et dicitur ordinari etiam Epiſcopus; & ibi quare. nu. 5. Et in quo differatur ordo præsbyteralis ab Epiſcopali. nu. ſeq. remiſſ.
Epiſcopus diſpenſat in minoribus cum Apoſtata. nu. 3. & quid in Apoſtata regulari. vide ibid. f. 242
Epiſcopus diſpenſat cum homicida in beneficio; & quid in depoſito ab ordine. nu. 7. f. 290
Epiſcopus eſt pater pauperum. nu. 30. f. 216
Epiſcopus, & Archiepiſcopus nõ dicitur quis ante conſecrationẽ; licet electus, & confirmatus fuerit. nu. 4. f. 21
Epiſcopus; & inquiſitor hæreticæ prauitatis pronuntiauerunt quẽ hæreticum, ſcienres, q̃ ſtatim poſt pronuntiationẽ ille morti traderetur; an ſint irregulares. nu. 262. f. 268
Epiſcopus, & inquiſitor; ſi vterq; procedat, ad quem appellandũ. ſub nu. 71. remiſſ. f. 236
Epiſcopus, & alij prælati per ſe non poſſunt cauſas ciuiles agere. nu. 107. f. 38
Epiſcopus ex officio inquirere poteſt contra tenentes bona diſtribuenda inter pauperes. nu. 351. verſi. Et ex hoc. f. 103
Epiſcopus extraneum, conſanguineis præferre non debet, eum inſtituendo. nu. 3. f. 226
Epiſcopus habet generalẽ diſpẽſationem, & curam omnium eccleſiarum in ſua Diœceſi. nu. 23. f. 216
Epiſcopus in quibus diſpenſare poteſt. nu. 10. f. 239
Epiſcopus interdum minus canonicè eligitur, ſeu promouetur ad epiſcopatum. nu. 6. f. 165
Epiſcopus inſtitutionem, & deſtitutionem clericorum habet à iure communi nu. 11. f. 232
Epiſcopus, in dignitate cum ſymoniaco nunquam diſpenſat. nume. 12. f. 180
Epiſcopus inſtituens extraneum, vel conſanguineum hæreticum, ſeu Paganum, etiam poſt mortem, excommunicatus eſt. nume. 1. f. 226
Et quid ſi ignoranter. nu. 9.
Epiſcopus, iuriſdictionem quare locare non poſſit. nume. 3. Et iuriſdictionem ordinariam, quibus in caſibus Epiſcopus dare poſſit. nu. 4. f. 197
Epiſcopus in dignitate, vel beneficio curato ignoranter etiam ſymoniace acquiſito, non diſpenſat ad illud idem ſine noua vacatione. nu. 16. f. 180
An autem poteſt aliud beneficium obtinere, ex quo in culpa nõ eſt. nu. 17. Quod tamen intellige de ſimplicibus beneficijs.
In beneficio verò ſimplici ſi ſponte renuntiat, poteſt Epiſcopus diſpenſare ad illudmet. Diſtingue, tamen vt ibid.
Epiſcopus in caſibus in quibus poteſt diſpenſare, intelligendum eſt dummodo ipſe non ſit, qui commiſerit ſymoniam.
Epiſcopus laicum excommunicare poteſt propter adulterium. nu. 1. f. 286
Epiſcopus licet habeat iuriſdictionem delegatam, per quam poteſt viſitare moniales exemptas; tamen capitulo ſede vacante non competit. nu. 42. f. 229
Epiſcopus non diſpenſat niſi in caſibus permiſſis. nu. 2. f. 280

Epiſcopus non ſolum habet dignitatem, ſed dignitatum culmen. nu.18. f.188
Epiſcopus non exercet iuriſdictionalia, ſine conſilio capituli. nume.25.f.88. & nu.95. f.91
Tamen communiter de conſuetudine non ſeruatur.
Et valet talis conſuetudo, & præſcriptio. nu.26. f.88
Nec ſolus inquirit; ſed vna cum ſenioribus eccleſiæ. nu.104. f.92
Epiſcopus non poteſt clericum ſubditum ſuum extra territorium delinquentem, & extra territorium exiſtentem per ſtatutum ſuum excommunicare. nu.154. f.93
Nec per ſententiam. nu.155.&.158. f.eod.
Epiſcopus negligens in proſequenda hæreſi, dignitate epiſcopali priuatur. nu.66. f.226
Epiſcopus non diſpenſat cum electo per ſymoniam. nu.6. Quod intellige, vt ibid. f.182
Epiſcopus non diſpenſat cum infami; niſi in caſibus expreſſis in c. cum te. de re iudi. nu.10. f.180
Epiſcopus non poteſt diſpenſare cum ſymoniaco accuſato, ſi ipſe commiſit cum eo ſymoniam. nume.7. Quæ tamen procedunt, vt ibid. f.171
Epiſcopus non poteſt ſe intromittere in exequendo relicta ad pias cauſas propter diſpoſita in teſtamento, in quo nullus eſt datus exequutor. nu.33.
Nec etiam ſi extaret ſtatutum ipſius epiſcopi, quòd ad eũ de male ablatis diſpenſandis ſpectet diſtributio. nu.34. Quid ſi extaret ſynodalis conſtitutio. nu.37. & nu.39. f.216
Epiſcopus per exceptionem criminis non poteſt repellere ab accuſatione ſua, quem ante a familiaritate ſua neglexit ſeparare. nu.1. Fallit tamen, vt infra. nu.10. f.8
Epiſcopus poteſt diſpenſare, vbicunq; a iure eſt permiſſa diſpenſatio. nu.408. f.274
Epiſcopus poteſt agnoſcere de conſanguinitate inter coniuges, & de quolibet alio matrimonij impedimento. nu.262. f.103
Epiſcopus pro ordine conferendo, nec miniſtri, nec notarij eius aliquid temporale exigere debent. nu.1. Quod amplia, vt ibidem. nu.3. f.170
Epiſcopus poteſt diſpenſare, vbi diſpenſatio nõ reſeruatur Papæ. nu.12. f.192
Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ſymoniaco ignoranter recepto poſt renuntiationem. nu.5. f.181
Idem eſt in prælatis inferioribus exemptis. nu.6. vbi tamen ponitur differentia. f.eo.
Epiſcopus poteſt eſſe procurator pro eccleſijs ſuis, & miſerabilib⁹ perſonis. nu.110. f.38
Epiſcopus proprijs ſumptibus eccleſiam pauperem conſecrare debet. nu.6. f.174
Epiſcopus, qui emit epiſcopatum non poteſt ordinare; licet ordinem emerit. nu.11. verſi. Ex quo infert. f.191
An autem ordinatus ab eo habet ordinis executionem. ibid.
Epiſcopus quando inſtat cõtra beneficiatum ſubditum, vt illi oſtẽdat titulum beneficij; & ille reſpondet libellum ſibi offerri, & replicatur vt ibi. quid iuris ſit. remiſſiuè. nu.57. f.187
Epiſcopus qualis eſſe debeat. nu.374. f.273
Epiſcopus quandoque deponitur, quod tamen rarò contingit. nume.19. f.69
Epiſcopus, quid reſpondere habeat officiali ſuo iuriſdictionem habenti, & eum interroganti, quid agendum ſit de capto pro crimine, pro quo venit imponenda pœna mortis. nu.323. f.272
Epiſcopus recipiens quem ad ſeruitium, licitè promittit ſalarium annuum donec prouideatur. nu.6. f.175
Quòd intellige, vt ibid.
Epiſcopus ſubditorum exceſſus diſſimulare nõ debet. nu.2. & quare. Et an puniri poſſit. ibidem. f.197
Epiſcopus ſupplet negligentiam prælatorum. nu.3. f.201
Epiſcopus tranſlatus ad ſecundã eccleſiam, ſi antequã adeptus ſit corporalem poſſeſſionem, repulſus ſit exceptione criminis, an reijciatur à prima dignitate. nu.122. f.59
Epiſcopus, vel alter inferior à Principe, an, & quando poſſit dare iuriſdictionem. remiſſiuè. nu.5. f.198
Epiſcopus, vel alij iudices ſuperiores admonere, & excommunicare licite non poſſunt, non indicãtes furtum, vel furẽ. nu.11. f.298
Epiſcopus, vel prælatus non poteſt inquirere de vſura ad priuatũ intereſſe illius, cui reſtituendæ ſunt vſuræ, ſed ad pœnitentiam. nu.352. f.103
Aequalitas eſt in iudicijs ſeruanda. nu.37. f.30
Aequalitas dicitur ſeruari, licet ſeruetur inæqualitas, data inæqualitate perſonarum. nu.19. f.188
Aequitas, & rigor concurrentes, quis eorũ præferatũ. nu.16. f.207
Et quid ſit rigor, quid æquitas; & quot eorũ ſpecies. remiſs. ibid.
Aequiparatorum eadem debet eſſe natura, & ꝙ in vno eſt diſpoſitum, in altero quoq; obſeruandum eſt. nu.17. f.203
Equus alicuius, ſi offecit mulã alterius; & mula calce percuſſit mulionem; an mulio poſſit agere ad damnum contra dominum mulæ. ſub nu.13. f.249
Et quid ſi equus mulam calce percuſſiſſet. ibid.
Errans conſentire non videtur. nu.40. f.70
Error in proprio facto non eſt tolerabilis. nu.38. f.70
Error, cui non reſiſtitur cum poſſit, comprobatur. nu.1. f.224
Error in ſpeculatiuis circa ea, quæ homini à natura indicta eſt cognitio, grauiſſimus, & inexcuſabilis eſt. nu.28. f.262
Error etiam ſi in iure conſiſtit, impedit, & vitiat iuriſdictionis prorogationem. nu.20. f.77
Quod tamen limita, vt nu.21.
Errorem ſuum, an, & quando poſſit corrigere. nu.18. f.62
Errorem ſuum corrigere, quem pudere non debet. nu.4. & potius à ſeipſo, quam alterius correctionem expectare. & ibi probat. nu.ſeq. f.81
Erroris extraiudicialis materia vbi tractetur. nu.19. f.61
De errore, ſeu confeſſione teſtatoris. nu.21.
De errore commiſſo in contractu. nu.22.
De errore notarij. nu.23.
De errore arbitri, & arbitratoris. nu.24.
Erroris iudicialis commiſſi ab aduocato, vel procuratore materia vbi tractetur, & quando corrigi poſſit. nu.25. f.eod.
De errore commiſſo per partem, ponendo, confitendo, reſpondo articulis, producendo inſtrumenta, vel quid ſimile faciendo. nu.26.
De errore commiſſo per teſtem. nu.27.
Et quid de errore cõmiſſo per iudicẽ nu.28. vbi latiſſime hunc artic. pertract. & aliquid nu.114. Et quid in delegato. nu.114. f.66
Et quomodo corrigere poſſit errorem ſuum, ne vileſcat eius auctoritas. nu.137. f.68
Eſculenta, & poculenta modici valoris in traditione ſpiritualium licite poſſunt interuenire. nu.13. f.172
Aetas puerilis quæ. nu.5. f.278
Euangelica denuntiatio ſolum ſit ad pœnitentiam. nu.29. f.188
Euentus nihil operaturus fruſtra expectatur. numu.672. f.124. nume.1147. f.155
Eugenius iiij. priuauit omnes epiſcopos, & omnes alios prælatos, qui erant in concilio Baſilienſi. nu.22. f.69
Euidens quis dicatur. nu.3. f.16.
Euidentia non accuſat, ſed ſcelus. nu.5. f.16
Euidentia delicti, an admittat denuntiatorem. nu.10. f.16
Euſebius, & Didimus retractauerunt Origenis errores. ſub nume.33. f.226
Excellentia graduum, maioritatẽ temporis deſiderat. nu.25. f.203
Exceptio criminis, an obſtet repetenti beneficium, ſiue agat poſſeſſorio, ſiue petitorio. nu.109. f.58
Exceptio banni, an impediat litis conteſtationem. nu.196. f.46
Exceptio banni notorij, poteſt opponi per procuratorem. nume.201. f.46
Et quod ẽt per tertium ſine mandato, & eſt cõis opinio ibid. f.eo.
Exceptio criminis occulti, an poſſit opponi contra eligendum. nu.61. f.55
Exceptio criminis non obſtat in beneficialibus agenti poſſeſſorio adipiſcendæ. nu.1. & nu.6. Quod tamen intellige, vt ibidem.
Practicam verò, tunc procedendi, vide nu.10. f.78
Exceptio criminis, vel defectus proprietatis in beneficialibus quãdo obſtet. nu.12. f.20
Exceptio criminis, quæ ipſo iure infert priuationem, non debet admitti contra agentem petitorio nu.13. f.20
Exceptio de ſui natura non tendit ad vindictam. nu.14. f.10
Exceptio declinatoria, quæ oritur poſt litem conteſtatam, non excluditur per litis conteſtationem. nu.10. f.3
Exceptio defect⁹ notoriæ proprietatis, obſtat petẽti reſtitutionẽ. ibidem. nu.7. f.286
Exceptio duplex, propria, ſcilicet, & impropria. nu.115. f.59
Exceptio excommunicationis obſtat agenti poſſeſſorio recuperãdæ. nu.5. f.286
Exceptio, eſt actionis excluſio propriè. nu.17. & nu.59. Et quæ ſit eius natura. nu.112. f.53
Exceptio excõicationis in vim dilatoriæ oppoſita, an ſit magni præiudicij, & an probetur per famã cum vno teſte. nu.633. f.121
Exceptio falſi procuratoris poteſt opponi, etiam poſt ſententiam. nu.66. f.56
Exceptio hæc, ꝙ cauſa eſt alteri delegata, eſt iuſta, & admittenda. nu.29. f.77
Exceptio non præcedentis inquiſitionis ſuper infamia eſt dilatoria, & inducta in fauorem inquiſiti. nu.637. f.121
Exceptio, non præcedente inquiſitione ſuper infamia, eſt dilatoria, & in fauorem inquiſiti inducta. nu.40. f.72
Exceptio, quæ ſi probaretur, non reuelat probantem, non eſt admittenda. nu.25. f.19
Exceptio, ꝙ reus fuit abſolutus, vel condemnatus, an poſſit opponi

poni ad proceſſum. nu. 206. f.46
Exceptio, quæ reddit iudicium retro nullum, poteſt opponi etiam contra perſonam accuſatoris in quacunque parte iudicij. nume. 9. f.3
Exceptio recuſationis ſi eſt legitima, geſta poſt eam non valent. nu. 34. Quod intellige, vt ibid. f.77
Exceptio recuſationis, an poſſit opponi contra iudicem inquirentem, & quod ſic; quando adſunt legitimæ cauſæ. Et quæ dicitur cauſæ legitimæ. nu. 214. f.96
Exceptio rei iudicatæ dicitur mixta; & quando poſſit opponi; & quid de alijs exceptionibus litis finitæ. nume. 187. poſt prin. fol. f.45
Exceptio inhabilitatis, quæ competebat in primo iudicio, an poſſit opponi, ſi per eũdem accuſatorem inchoatur eadem, vel aliqua accuſatio contra ipſum alias accuſatum. nu. 11. f.3
Exceptio inimicitiæ, & ſimilia, an poſſit opponi, quando in reſcripto, in quo mandatur inquiſitionem fieri, dicitur, venientibus ad Sed. Apoſt. A. & B. multa enormia de ſuo epiſcopo nũtiauerũt, quæ non poſſumus, ſalua conſcientia, ſub diſſimulatione tranſire, quare mandamus, vt inquiras &c. nu. 239. Et an q̃ ſuggeſta ſunt falſa, tõmiſſiue. ibid. f.98
Quid ſi in litera continetur, Peruenit ad nos, q̃ talia epiſcopus eſt homicida, verum contra inquiſitionem obijci poterit, q̃ impetrans erat excommunicatus. nu. 240. f.eo.
Exceptio voluntaria quæ dicatur. nu. 8. f.22
Exceptio, vbi infamat, mandatum ſpeciale ad eam opponendam, exigitur. nu. 281. f.11
Exceptiones declinatoriæ ſunt proponendæ ante ingreſſum negotij. nu. 704. f.26
Exceptiones omnes, quæ poſſunt opponi contra accuſatorem, opponuntur contra iudicem inquirentem. nu. 956. f.141
Fallit tamen duobus modis. vt ibid.
Et quæ ſint illæ exceptiones, vide ſub nu. ſeq.
Exceptionis natura. nu. 5. f.53
Exceptionum vires ex perſona patientis æſtimantur. nu. 645. f.122
Exceſſus; quando grauis dicatur. nu. 6. f.291
Exceſſus, & defectus ſunt vitia. nu. 201. f.178
Excipiẽs, quãdo ſe obliget ad pœnã extraordinariam. nu. 20. f.74
Excipiens. exceptionem ſuam ita probare debet, ſicut actor ſuam intentionem. nu. 72. f.56
Excipiens contra electum de periurio, an ſufficiat, q̃ probet illum iuraſſe ſoluere infra menſem, & q̃ lapſus eſt menſis, an etiã neceſſe ſit probare, q̃ non voluit. nu. 71. f.56
Quid de eo qui fuit excommunicatus, ſi non ſoluiſſet infra menſem, vel quid aliud feciſſet. nu. 74. f.56
Excipiens, non poteſt de iure tertij ad rei fauorẽ excipere. nu. 87. verſi. & pro hoc dicto. f.57
Ad excipiendum de crimine contra electos petentes cõfirmationem, conſecrationem, vel ordinationem, qui admittantur. nu. 43. f.54
Quid ſi contra excipientem replicatur, q̃ ſua non intereſt, an teneatur probare de ſuo intereſſe. nu. 67. f.56
Quid ſi contra electum opponatur, & ipſe contradicat, quis habeat probare. nu. 66. f.56
Excluſio vnius, dicitur excluſio generalis, quando ex vna cã, & ex vnica obligatione reſultant plures agendi formæ. nu. 296. f.100
Excommunicati, magis quam infideles vitandi. nume. 8. & quare. nu. 9. f.214
Excommunicati ſunt, qui pactis, aut promiſſionibus, iuſtitiam, vel gratiam a ſede Apoſt. conſequuntur. nu. 3. f.175
Excommunicatio non fertur; niſi pro grauibus culpis. nu. 5. f.236
Excommunicatio quando dicitur contemni. nu. 8. f.277
Excommunicatio, non repellit quem a defenſione. nu. 54. f.55
Excommunicatio iuſta, etiam quo ad eccleſiam triumphantem operatur. nu. 30. f.208
Excommunicatio, ſi opponatur religioſo, ex eo, q̃ adminiſtrauerit ſacramẽta in parochia aliqua ſine licentia: quid probare habeat opponens, vt obtinere poſſit. nu. 88. f.57
Excommunicatio, loco non circumſcribitur, & ſequitur hominẽ; ſicut lepra leproſum. nu. 7. f.289
Excommunicatio, an feratur per hæc verba, præcipio ſub pœna excommunicationis. nu. 8. f.281
Excommunicatio perſonæ inſtantis, vt ſuperioris officium moneatur ad inquiſitionem committendam, vel ſoluentis pro ſcriptura, vel bulla non inficit inquiſitionis ſubſtantiam; niſi nomẽ illius in litera exprimatur. nu. 241. f.98
Excommunicatio requirit corpus animatum, & baptizatum. nume. 67. f.185
Excommunicatio, & anathema differunt. nu. 3. f.234
Excommunicatio eſt medicinalis, non mortalis. nu. 123. f.39
Excommunicatio eſt iuriſdictionis. nu. 16. f.190
Excommunicatio fertur ipſo facto per hæc verba, Noſcas te excommunicationi ſubiacere. nu. 5. f.281
Excommunicatio non ſeparat à Deo, ſed a communione hominũ. nu. 10. & nu. 21. donec fuerit abſolutum. nu. 22. f.208
Excommunicatio infidelem, quando dicatur ferri. nu. 30. f.219
Excommunicatio eſt maior pœna, quam habeat eccleſia. num. 14. fol. f.214
Excommunicatio, gladius ſpiritualis. nu. 6. f.289
Excommunicatio ſecundum ius canonicum, ſucceſſit loco pœnæ interdictionis aquæ, & ignis. nu. 74. in fi. f.34
Excommunicatus in vno loco, eſt vbiq; excommunicatus. num. 7. fol. 289
Excommunicatio, pœna mortis interpretatur de iure canonico. nu. 5. f.295
Excommunicatio, & ſuſpenſio differunt. nu. 2. f.165
Excommunicatio poteſt ferri pro delicto. nu. 3. f.289
Excommunicationes tot requirunt abſolutiones; quot ſunt excõmunicationes. nu. 24. f.208
Excommunicationis effectus quis ſit. nu. 16. f.214
Excommunicationis iuſtæ triplex effectus. nume. 19. & nume. 26. fol. 208
Excommunicationis nullę notoriè, nullus eſt effectus. nu. 33. f.208
Excommunicationis exceptio põt etiam poſt litis conteſtationem opponi. nu. 8. f.3
Excommunicationis iniuſtæ effectus. nu. 32. f.208
Excommunicationis pœnæ non niſi creatura rationalis, & baptizata eſt capax. nu. 10. & ſub nu 14. f.214
Excommunicato participans mitius, vel grauius, ſecundum tempus participationis, eſt puniendus. nume. 8. verſi. Vndecimo. fol. 247
Excommunicato pluribus excommunicationibus; an ſufficiat vnica abſolutio remiſſ. nu. 420. f.275
Excommunicatus ab homine, ab homine abſoluendus. nu. 11. f.213
Excommunicatus difficilius reſurgit, & gratiam Dei recipit; eius bona meritoria debiliora ſunt. num. 7. Angelus eius bonus ſibi ad cuſtodiam datus minus laborat in eum cuſtodiendo. num. 28. & econtra malus. nu. 29. f.208
Excommunicatus, etiam pendente iudicio, non debet de cætero audiri, agendo. nu. 5. f.3
Excommunicatus, infamis, & Iudæus doctorari non poſſunt. nume. 3. f.202
Excommunicatus; propter neceſſitatem abſolui poteſt à quacunq; excommunicatione; etiam ſi de illis, in quibus ſolus Papa abſoluit; etiam ſi ſit laicus abſoluens; & quomodo hoc intelligatur. nu. 10. verſi. Quarto ſequitur. f.296
Excommunicatus ob rapinam, nõ poteſt abſolui etiam à proprio prelato, niſi prius ablata reſtituat. nu. 9. f.289
Excommunicatus, vel interdictus celebrans in eccleſia non conſecrata an efficiatur irregularis; & quod ſic. nu. 119 f.261
Quid ſi celebrat, vel officiat populo extra eccleſiam, veluti in naui, vel exercitu. idem. nu. 120.
Fallit ſi cum vno, vel etiam pluribus ſocijs dicat officium, non tamen officiando populo, nec dicendo Dominus vobiſcum. nu. 171. f.eo.
Excommunicatus, vel ſuſpenſus, an baptizando irregularis efficiatur. nu. 131. f.261
Excommunicatus ob contumaciam non reſpondendi de hæreſi, in qua permanſit per annum; an damnetur vt hæreticus late. nu. 15. Et an requiratur ſententia. ibid. f.234
Excommunicatus poteſt iterum excommunicari. nu. 46. f.219
Excommunicatus à iure, poteſt etiam excõmunicari ab homine; ita & ſuſpenſus à iure. remiſſ. nu. XI. f.179
Excommunicatus quicquid acquirit pauperibus diſtribuitur. nume. 16. f.216
Excommunicatus acquirens, acquiſita tenetur reſtituere. nu. 44. fol. 219
Excommunicatus vnus interueniens electioni, ſi ignoranter admiſſus ſit, non vitiat totum actum. nu. 4. f.182
Excommunicatus, ſtatuto, vel conſuetudine cauente, vt ſoluat quolibet menſe. 10. ſolid. an illi poſſint ſolui pro abſolutione obtinenda. nu. 5. f.185
Excommunicatus, an iterum excommunicetur. nume. 16. & nume. 23. f.208
Excommunicatus, an contra excommunicatum excipiat. nu. 300. & an agat. ibidem. f.100
Excommunicatus excommunicatione minori propter participationem, celebrando non ſit irregularis. nu. 86. f.160
Excommunicatus in vno loco, & non in alio; quis eſſe non poteſt. nu. 30. f.235
Excommunicatus largè hæreticus dicitur. nu. 7. f.274
Excõicatus non impeditur monaſterium ingredi. nu. 11. f.179
Excommunicatus, ſi per annum induratus ſteterit in excommunicatione, eſt ſuſpectus de hæreſi. nu. 9. f.278

Excom-

Excommunicatus, vendere, emere, & alios contractus facere poteſt, niſi prohibeatur. nu.39. f.219
Excommunicatus in mortis articulo à quolibet abſolui poteſt. nume.124. f.39
Excommunicatus excommunicatione maiori à iure, vel ab homine, ſcienter celebrans, irregularis efficitur. nu.82. Secus ſi ignoranter ibidem. f.260
Fallit quando ignorans ſe excommunicatum, conſcius eſt de culpa, per quam potuit excommunicari, quia tunc celebrando efficitur irregularis. nu.83. f.eod.
Et ignorantia quando craſſa dicatur in duobus præmiſſis caſibus. nu.84.
Excommunicatus ſcienter ordines recipiens eſt irregularis. ſub nume.135. f.262
Excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus celebrare præſumentes ſunt irregulares. ibid. f.eo.
Excuſatio qualibet facti poteſt proponi etiam per non habentem mandatum. nu.167. f.44
Excuſator, an admittatur, ſtatuto dicēte, quod quilibet per ſeipsū non comparens pro confeſſo habeatur. nu.161. f.44
Excuſator ſi intra terminum citationis ſtatutum ad comparendū, compareat, dicens citatum abſentem fore adeò in partibus longinquis, quòd notitia citationis non poteſt ad eum peruenire, vel quod alias eſt legitimè impeditus; & iudex vltra proceſſit, an valeat proceſſus? & ibi de materia excuſatoris. nu.178. f.45
Et an ſaluum ſit iam citato ad petendum reſtitutionem ex cauſa iuſtæ abſentiæ. ibid. Et an valeat bannum eo in caſu. nu.180. remiſſiuè. f.eo.
Excuſſionis iudicium, an poſſit agitari ſemel cum iudicio, quòd intentatur contra tertios poſſeſſores. nu.644. f.122
Et quomodo procedat. ſub nu.ſeq.
Executio ſupplicij matris delinquentis, quanto tempore propter educationem partus debeat differri. nu.6. f.243
Executio duplici modo fit. nu.1144. f.155.
Executio in cauſa criminali, pluribus modis retardari poteſt. nume.1158. f.155
Executor pœnæ corporalis, ſententiam quam iniuſtam videt exequi non debet. nu.1123. f.153
Executor merus non poteſt renunciare, quin exequatur. nu.194. fol. 46
Exempla non reſtringunt diſpoſitionem, vel regulam. nu.12. f.74. & nu.20. f.207.
Exempla paterni criminis in filijs metuuntur. nu.8. f.231
Filius naturaliter ſequitur veſtigia patris. ibidem.
Filius regulariter non debet portare iniquitatem patris. Quòd intellige, vt ibid. f.231
Exemplis non eſt iudicandum. nu.9. f.232
Quando autem, & quæ allegari poſſint. ibid. latè.
Exempti; ſi in aliquo caſu ſubijciantur iuriſdictioni ordinarij, tūc ordinarius non vtitur poteſtatē ordinaria, ſed delegata. nu.14. & nu.31. & 32. f.228
Exemptio probanda. nu.1. f.195
Exemptus ratione delicti, an amittat priuilegium exemptionis, vt poſſit per proprium diœceſanum puniri. remiſſiuè. nu.31. f.229
In exercitio ſibi commiſſo, præfertur vnuſquiſq; alteri cuiuis, ēt ſuperiori. nu.10. f.202
Exercitium damnatum ſagittariorum, & balliſtariorum, ars vocatur. nu.2. f.281
Exigens à clerico volente ire ſtudiatum pecuniam pro licentia obtinenda, an committat ſymoniam. nu.5. f.203
Quòd declara, vt nu.6.
Exigere quid. nu.7. f.180
Exiſtēs in maiori dignitate, vt archiepiſcopus: ſi delinquat in loco iuriſdictionis minoris dignitatis; vt Epiſcopi; an poſſit ab eo puniri; & cōis eſt opinio, quod ſic. nu.17. in fi. f.290
Exiſtens in vno territorio, ſi percuſſit cum telo vel ſimili exiſtētes in alio territorio, an poſſit ab vtroq; iudice puniri; & an ſit locus præuentioni. ſub nu.14. f.289
Expēſæ neceſſariæ ſunt miniſtrandæ tàm monacho accuſanti, quā Abbati accuſato, & ratio ibi ponitur. nu.5. f.19
Expenſæ quando debeantur monacho, aut ſeculari clerico pro lite proſequenda. nu.13. f.19
Expenſæ factę ab Epiſcopo pro electione confirmāda, poſſunt peti. nu.11. f.193
Expenſæ circa expoſitum factæ, vel languidum, vel res eorum, an, & quæ poſſint repeti. nu.16. f.244
Experientia eſt rerum magiſtra. nu.626. f.120. & nu.27. f.216
Exponens partum, necare dicitur. nu.6. f.243
Exponere quid. nu.2. f.243
Expoſitio ad c. epiſcopus. de præben. nu.3. f.102
Extenditur diſpoſitio pœnalis ex eadem ratione publicæ vtilitatis vt eccleſiæ, vel animæ. nu.15. f.208
Extenſio, vbi ex identitate rationis etiam in exorbitantibus fit, non dicitur proprie extenſio, ſed comprehenſio. nu.62. f.230
Extinctum non amplius reuiuiſcit. nu.40. f.228
Extraneo hæretico, nedum patri, matri, aut fratri in neceſſitate ſubueniendum eſt. nu.5. f.227
Extraneus, ſeu alterius diœceſis, an admittatur ad promouendum inquiſitionem. nu.245. f.98

F

FAcere, vel ratificare; vel ſcire, & non prohibere, paria ſunt in caſu. c. ſi à patre. de infant. & langui. in ponſ. nu.2. f.243
Facere dicitur, qui non facit. nu.7. f.189
Facilius perditur priuilegium, quam ius cauſæ, vel conſuetudinarium. nu.26. f.195
Facilitas credendi non vituperatur; ex quo eſt ſignum bonitatis. ſub nu.14. f.186
Facilius inuenitur, quod à pluribus quæritur. nu.62. f.236
Facultas adhærens perſonæ ex contractu, non tranſit in ſucceſſorem. nu.691. f.200
Facultas arbitrandi, ſeu declarandæ voluntatis contrahentium, an tranſeat in ſucceſſorem ſingularem. nu.67. & nu.69. Quid in arbitrio, & in arbitratore ſucceſſoribus. f.206
Factum lege permittente, pœnam non meretur. nu.9. f.246
Facta in dubio iudicantur ſecūdum cauſas mouentes. nu. 27. f.76
Facta ante inſinuationem reſcripti Apoſtolici licet valeant; non tamen valent, quæ poſt inſinuationem fiunt. nu.32. f.97
Facto alterius, alter grauari non debet. nu.480. f.100
Falcem in alienam meſſem mittere non licet; qualiter intelligendum. nu.55. f.235
Falſitas veritati opponitur. nu.20. f.223
Fama ſæpè eſt fallax. nu.625. f.120
Fama, & clamor differunt, remiſſiuè. nu. 23. f.88
Fama, à quibus perſonis, & vnde originem ſumere habeat. nume. 510. f.112
Fama, & vita æquiparantur. nu. 164. f.263
Fama bona, eſt illæſæ dignitatis ſtatus, vita, ac moribus comprobatus, & in nullo diminutus. nu.483. & aſt cōis opinio. Definitionem autem malæ famæ. vide nu.485. f.110
Fama bona plus valet, quam multus theſaurus. nu.614. f.120
Fama rem dubiam ſaltem facit. nu. 627. f.121
Fama, quæ habuit ortum à participe criminis, ſufficiens eſt ad indicendam purgationem. nu.5. f.285
Fama facit inceſtuoſos haberi pro legitimis. nu.624. f.121
Fama in criminalibus quid operetur. nu.634. f.121
Fama ſola de iure ciuili non ſufficit ad inquiſitionem. num. 382. fol. 104
Fama, per quot homines habeatur. nu. 495. f.111
Fama, quòd cum vno teſte probet; quomodò intelligi debeat. nume. 630. f.121
Fama in quo loco eſſe debeat. nu. 500. f.111
Fama, vbi eſt, quod in diœceſi ſint hęretici; qua forma procedendū ſit. nu. 59. f.236
Fama publica excuſat à præſumpta calumnia; non tamen à vera. nu.386. f.105
Fama, ſeu diffamatio quot teſtibus probetur. nu.531. f.113
Fama, iuncto teſtimonio de credulitate non facit plenam probationem, ad imponendam pœnam. nu.1. f.75
Fama facit ſemiplenam probationem; & eſt communis opin. nu.629. f.121
Fama habetur loco accuſatoris. nu.90. nu.93.105.391. & 528. f.91
Fama qualis eſſe debeat, quando quæritur de mortuo in longinquis partibus. nu.499. f.111
Fama, quando, & quo tempore oriri debeat. nu.611. f.112
Et quid ſi contracta eſt, ſeu ſuperuenit procedente proceſſu inquiſitionis. nu.525. f.112
Fama ſola regulariter non facit iudicium ſufficiens ad torturam; ſecus ſi iuncta ſit cum alijs indicijs, & præſumptionibus. nume.1098. f.151
Fama, ſeu diffamatio quid ſit, & quotuplex. nu.482. & num.588. Vnde dicatur. nu.488.491.494. latè. & 505. f.110
An autem alia ſint neceſſaria ad præambulū inquiſitionis de veritate. nu.664. f.eo.
Famam perdere grauius eſt, quam bona. nu.10. f.165
Famam eſſe in vniuerſitate, quid ſignificet. nu.503. f.111
Famæ inter homines definitio. nu.487. f.110
Famæ, & rumoris differentia. nu.493. & ibidē quid ſit rumor. f.110
Famæ ſeu diffamationis effectus, vſq; ad num.636. & ibi latiſſimè tractatur materia probationis famæ. nu.613. f.120
Famæ in probatione cōis opin. qualiter colligatur. nu.556. f.114
Famæ, notorij, ſeu manifeſti, differentia. nu.492. f.110

Familia priuilegio domini gaudet.nu.34. f.219
Familiæ herciſcundæ iudicium,quid.nu.8. f.223
Familiares,cubicularij,& domeſtici,admittuntur ad probationem innocentiæ infamati. nu.47. f.71
Familiari inimico,nulla peſtis efficacior.nu.11. f.214
Familiaris,an admittatur ad accuſandum.nu.22.& nu.ſeq. f.8
Familiaris inimicus,ingratitudinem retribuit.nu.10. f.214
Familiaritas maior in conuiuijs, quam in colloquio contrahitur. Conuiuium ſeu la tauola è vna meza corda.nu.9. f.218
Familiaritas quandoq; contemptum parit.nu.6. Quod tamen intellige,vt ibid. f.213
Famoſa actione ſi quis conueniatur,ſi dubitat ſe condemnari,debet ante ſententiam ſoluere,no infametur.nu.51. f.187
Fatuitas ex verbis comprehenditur.nu.55. f.286
Fauor eſt quandoq; abbreuiare lites.nu.1162. f.156
Fauor in ſciente ceſſat.nu.813. f.96
Fauor publicus priuato præferendus eſt.ſub nu.14. f.212
Fauore quod introductum eſt,non debet in odium retorqueri. nu.283. f.100
Fœmina ordinari non poteſt. Nec de facto ordinata characterem recipit.nu. 61. f.259
Fœmina,an propter homicidium in irregularitatem incidat. nume.61. f.259
Fœmina non leuat faidam.nu.1062. f.148
Fœmina eſt animal imperfectum nu.229. f.267
Fœmina coronam portare non poteſt, ſicut poteſt clericus. nume. 63. f.259
Fœminā interficiens,vel mutilans;an ſit irregularis.nu.218. f.267
Fœmininum promiſcui generis, comprehendit vtrunque genus. nu.6. f.293
Fœmininum appellatiuum comprehendit vtrunq; ; ſubſtantiuum vero non.nu.7 & vt ibid f.193
Fœnerator,quis dicatur.ſub nu.16. f.300
Feriæ vnde.nu.2. f.279
Fictio,& ſimilitudo non debent plus operari, quàm veritas. nume.418. f.106
Fictio non debet operari æquè,ac veritas,nu.9. f.178
Fidei definitio,nu.1. f.223
Fideiuſſor quando pro crimine poſſit interuenire.remiſſiuè. nume.124. f.47
Fideiuſſor non poteſt puniri pœna corporali pro principali. nume.223. f.47
Fideiuſſor,an teneatur, quando inquiſitus eſt abſolutus, & poſtea inde ad annum ſit ſtatutum,ꝙ non obſtante quacunque abſolutione poſſint reuideri proceſſus præteriti, quo facto talis fuit condemnatus nu.1048. f.148
Fideiuſſor,ſi non poteſt inquiſitum in iudicio exhibere,vult tamē eum defendere, & in ſe iudicium ſuſcipere, vel vult inducias ad illum præſentandum,an ſit audiendus. nu.1040. f.147
Et an teneatur ad duplum,vel quadruplum,in quo ex forma ſtatuti venit condemnandus, ſi non ſoluit infra certum tempus. nu.1041. f.eod.
Fideiuſſor, an eſſe poſſit vnus ex malefactoribus pro alio. nume.1031. f.147
Fideiuſſor,licet fuerit in mora præſentandi illum, pro quo fideiuſſit,præſentando tamen etiam poſt moram congruo loco,& tempore,liberatur à pœna.nu.1034 f.147
Fideiuſſionem facere in ſcriptis,vel non,in quo differant; & an fideiuſſoris hæres poſſit muram purgare;& an talis fideiuſſor poſſit promittere quamcunque pœnam pecuniariam.ibid. remiſſiue. f.eod.
Fideiuſſor qui promiſſit ſiſtere inquiſitum ad voluntatem iudicis ſub certa pœna, qui tandem ab illo iudice captus fuit, & aufugit, an teneatur illum præſentare.nu.1037. Quid autem ſi promiſſit ſiſtere ſub certa pœna certa die, vel ſoluere condemnationem;& intra illam diem inquiſitus propter illud maleficium eſt bannitus,an fideiuſſor conueniri poſſit; & an poſſit ſe tueri exceptione illa. f.147
Fideiuſſor negans ſe fideiuſſiſſe, ammittit beneficium diuiſionis, & excuſſionis.nu.985. f.143
Quod tamen intellige, vt ibid.
Fideiuſſor obligans ſe pro alio ad pœnam corporalem in criminalibus,non recipitur.nu.33. f.29
Fideiuſſor, ſi non repreſentat principalem, ad quid tenetur. nume.1038. f.147
Fideiuſſor præſentans principalem,ſi ipſe aufugiat de carcere, an amplius teneatur ad ſiſtendum. nu.1035. f.147
Fideiuſſor debet eſſe locuples pro qualitate cauſæ,& poſſidēs immobilia in eodem foro;& ibi plura in materia.nu.1030. f.159
Et an teneatur ſoluere quartum plus, quod pro multa impoſitū fuit à iudice, ſi non ſoluerit condemnationem infra certum tēpus.nu.1218. f.eod.
Fides,& infidelitas conſiſtunt in intellectu.nu.10. f.168
Fides firma,& ſine dubio eſſe debet.nu.8. f.274
Fides hoſtibus,vel prædonibus non ſeruanda.nu.178. f.264
Filiatio eſt impoſſibilis,ſeu difficilis probationis quo ad veritatē. nu.613. f.128
Filij appellatione non comprehenditur natus ex adulterio. nume.1060. f.148
Filij Neophitorum,aliquando ſunt melioris conditionis,quam filij Chriſtianorum,nu.9.circa fin. f.231
Filij parentes, & parentes filios, libertus patronum, & frater fratrem,quibus in caſibus accuſare poſſint.nu.24. f.9
Filij,ob delictum paternū hęreſis,puniſtur;& ratio ibi.nu.75.f.14
Filio illegitimo incapaci poteſt patēr relinquere, ſi eſt ingreſſus religionem. nu.8. f.179
Filius,an amittat feudū,ob delictum patris de hæreſi.nu.12. f.231
Filiusfam,non poteſt obligare pro debitis alienis, nec pro ſuis libros ſuos,vel alias res ſine patris licentia.ſub nu.7. f.
Sicut nec monachus ſine abbatis licentia.
Filius a patre poteſt exhæredari ſi ea neceſſaria non præſtitit;vel ſi eum expulit.nu.20. f.244
Filius à patria poteſtate liberatur,& efficitur ſui iuris;ſi pater eius eſt hæreticus,ſub nu.2. f.273
Filius an parentes accuſare poſſit.nu.33. f.15
Filius ante partum oneroſus,in partu doloroſus;& poſt partum laborioſus.nu.65.poſt prin. f.33
Filius beneficio,cui pater immediate miniſtrauit,præfici non poteſt.nu.2. f.78
Filius illegitimus non eſt in patria poteſtate.nu.4. f.143
Filius,& ſi legitimus, non poteſt ſine diſpenſatione miniſtrare in eodem beneficio,in quo pater ſacerdos miniſtrauit; & ratio ibi ponitur.nu.9. f.28
Filius naturaliter ſequitur veſtigia patris. nu.8. f.238
Et paterni criminis exempla in filijs metiuntur.ibid.
Filius non debet portare iniquitatem patris. nu. 58.f.230. & ſub nu. 8. f.231
Filius pp grauitatem delicti paterni punitur nu.7. & quare. f.231
Filius qui eſt in poteſtate, ſi negat ſe in poteſtate fuiſſe, ammittit beneficium.nu.984. f.143
Filius rogatus reſtituere hæreditatem diuerſo tempore, deducit legitimam,quæ eſt tertia pars, & Trebellianicam, quæ eſt quarta pars.nu.1223. Et qualiter fiant illæ deductiones.ibid. f.160
Filius ſacerdotis non eſt ad ordines,epiſcopatum, vel alia beneficia promouendus. nu.7. f.28
Filius viuente patre non eſt verè dominus;ſed quaſi.nu.74. f.236
Filius,vel pupillus occiſorem patris, vel tutoris ſui poſt pœnitentiam,an poſſit accuſare.nu.4. f.15
Fine adepto,ceſſant quę ſunt ad finem.nu.641.& nu.661. f.122. & nu.36. f.189
Finis bene ordinatus. ex inordinato principio ſequi non poteſt. nu.9. f.61
Finis maleficia diſtinguit.nu.18. f.223
Finis iuris ciuilis, & canonici diuerſus. nu.26.& nu.ſeq. f.302
Fiſcus in exigendo fauorabilior,eſt quā priuatus.nu.1215. f.159
Fiſcus,in diuidendis cum ipſo,facit diuiſionem; & alteri dat electionem.nu.1216. f.159
Fiſcus ſuccedens priuato,iure vtitur priuati.nu.33. f.199
Florentinus occidens aggreſſorem ſuum, cum fugere poſſit punitur;Peruſinus econtra.nu.11. f.251
Forenſis,an admittitur ad accuſandū actione populari.nu.20. f.17
Forenſis committens delictum,ꝙ tale eſt de iure municipali, non autem de iure communi,excuſatur.nu.218. f.96
Forēſis ciuis effectus ex forma ſtatuti,vel ex priuilegio,an debeat puniri tanquam forenſis, vel tanquam ciuis;& ibi vide plura in materia.nu.171. f.131
Forenſis;& ciuis poſſunt accuſare tenentē quid appenſum ad feneſtras,quod pōt trāſeūtibus nocere.ſub nu.21.vel ſ.aut iſtius.f.
Forenſis quis dicatur.nu.770. f.131
Forenſis contentioſi,& pœnitentialis diuerſitas.nu.17. f.248
Forma noua mutata edificij alia,non antiqua, & eadem dicitur. nu.5. f.208
Formę defectus vitiat electionem.nu.48. f.55
Formæ defectus,an ſuppleatur,vel non.nu.8. f.192
Fornicationis,& mœchiæ nomine,omnea coitus illiciti ſpecies cōprehenduntur.nu.3.& nu.9. f.282
Fornicator bigamiam incurrit.nu.15. f.286
Fornicator notorius, an celebrando irregularis efficiatur. remiſſ. nu.99. f.160
Fornicator ſimplex,minus peccat adultero,& alijs,excepta tactuum & oſculi ſpecie.nu.20. f.282
Fortitudo,ſine iuſtitia non eſt laudanda. nu.10. f.279
Forum pœnitentiale diſtinguitur à contentioſo. nu.8. f.242
Forus animæ,& quaſi animæ,quando dicitur.nu.6. f.276

Fraus, & dolus, quo pacto probatur ſub nu.4. f.182
Fractoris carcerum pœna.nu.3. f.242.
Franciſci Philelphi laudes. nume. 12. fol. 223. & nume. 348. fol. 272
Franciſcani quinquaginta ſuſpenſi, ob Cremonenſem quendam eorum hoſpitem, qui, ad eos diuerterat, occiſum. nume.86. f.90
Frater, pro fratre, in cauſa criminali ciuiliter mota, in teſtē admittitur. Secus ſi criminaliter. nu.15. f.71
Frater, an poſſit accuſare fratrem, pater filium, & filius patrem. nu.11. f.15
Fratres mendicantes de iure non poſſunt prædicare, niſi ex priuilegio, prout & audire confeſſiones. nu.15. f.212
Fratres æqualiter debent inter ſe diuidere. nu.75. f.220
Fratres minores, & prædicatores ſi defendendo ſe cum moderamine inculpatæ tutelæ occidunt, vel mutilant; an incidant in irregularitatem. nu.205. f.205
Et quid ſi votum interceſſit non occidendi. nu. 206.
Fraudes, & circumuentiones à iudicijs ſunt eliminandæ. num.377. fol. f.304
Fraus, & dolus quo pacto probatur. ſub nu.4. f.182
Fraus, & prauitas aliorum non debent nocere illi, qui aliàs debebat eligi. nu.7. quòd declara, vt ibi. vſq; ad finem. f.182
Frequentatio, & mora aggrauat delictum. nu.9. f.247
Frequentiam, quot vices inducant. nu.38. f.72
Fructum non generans, lucrum generare non debet. nu.35.
Fructus ex præbenda percipiendi in abſentia, an intelligantur conceſſi, data licentia ad ſtudium accedendi. nu.17. f.205
Limit. Niſi ſtudium prout vt Bononienſe haberet priuilegium huiuſmodi. nu.18. f.205
Fruſtra, hæc dictio, actus nullitatem denotat. nu.158. f.49
Fruſtra illud fieri dicitur, quod in effectu tolli, vel exceptione elidi poteſt. nu.261. & quomodo id intelligatur. f.49
Fuga in aliquibus perſonis eſt vituperoſa. nu.163. f.263
Fugans pecora cum panno rubeo, vt inciderent in fures furti tenetur; ſi verò per iocum, actione in factum tenetur. nu. 5. verſi. Gl. in verſi. eiuſdem. f.250
Fugiens ad eccleſiam propter vnum crimen, poſſit ne de alio puniri, vel accuſari. nu.30. f.11
Fugienti quilibet poteſt reſiſtere. nu.1122. f.153
Fundans intentionem ſuam in negatiua, debet eam probare. nu.9. ſemiſſ. vt ibid. f.168
Fur vnde dicitur. nu.2. f.245
Fur à latrone, an, & in quo differat. nu. 1. f.145. nu. 2. f.251. & nume.1. f.295
Fur moram facere ſemper videtur. nu.5. f.298
Fur nocturnus lat... ...llari poteſt. nu.2. f.277
Fur ſemel furti conuictus, vt promoueri poſſit ad ſacros ordines, quæ requirantur. nu.5. f.298
Fur, ſi rem quam ſubtraxerat deſijt poſſidere, quæ poſtea peruenit ad tertium; an ad aliquid teneatur. nu.4. f.298
Fur, ſi dum quæreretur ad mortem; qui non poterat fugere niſi per alteram ex duabus vijs; ſi aliquis ſciens illum quæri ad mortem; dixit per hanc non fugit; an ſit irregularis. nume. 247. f.268
Et an debeat dicere mendacium. ibid.
Fur, ſi ei reuerſa eſt res furtiua; quia ille cui alienauit, eam commodauit, vel depoſuit penes eum; ſi concurrat in ea re vendicanda depoſitarius, & verus dominus, cui teneatur reſtituere. nume. 9. f.298
Fur, qui comprehendi poteſt, non debet occidi. nu. 3. f.245
Fur, qui vendidit rem furtiuam; ſi vult illam recipere, & domino tradere; an hoc poſſit cum bona conſcientia. nu. 3. f.197
Fur, & latro ſynonima ſunt. nu.1. f.251
Furatus quinq; ſolidos, aut vltra, laqueo ſuſpenditur. nu.7. f.277
Fur etiam dicitur, qui de die furatur. nu.1. f.246
Furem nocturnum, an occidere liceat. nu.9. f.146
Furem vt indicet, licet quis poſſit recipere pretium, prohibetur tamen recipere, vt non indicet; & ibi ratio. nu.11. f.179
Furem, vel latronem percutiens, non tamen lethaliter; ſi poſtea alij aduenerint; & ſimiliter percuſſerint, an ſit irregularis, late. nu.220. f.266
Furem diſcernit quantitas ab abigeo. nu.6. f.293
Fures communiter ex forma ſtatutorum furca ſuſpenduntur. nume.86. f.36
Furta potius à vicinis, quàm ab extraneis præſumuntur facta. nu.19. f.128
Furti, & rapinę differentia. nu. 8. f.294
Furtum committitur capiēdo rem alterius minus caute dimiſſam. nu.1. f.298
Furtum in immobilibus non committitur; ſed dicuntur occupari, & inuadi. ibid.
Incorporalia non poſſunt furari, contrectari: nec poſſideri. ibidem. f.eod.
Furto opem præſtans, furti tenetur. nu.14. f.289
Furtum committens Senis, ſi illud Florentiam tranſportauit, & ibi contrectauit; an poſſit puniri Florentiæ de furto, & quæ ſit ratio; & quòd non, communis opinio. nu.85. in fin. f.290. & nu.5. f.293
Sed contra Bar. cuius opinio fecit ſuſpendere centum millia furum. nu.6. ibid.
Furtum, an committere dicatur, qui inuentum non reſtituit. nu. 3. f.293
Furtum, an ſit peccatum mortale. nu.10. f.294
Furtum, an grauius, & deteſtabilius rapina. nu.9. f.288
Furtum, an dicatur committere, qui Florenum dimiſſum in via capit. nu.2. f.298
Furtum, an committat, qui pluries eandem rem contrectat. nume.5. f.293
Furtum committens in vno territorio; ſi portat rem ad aliud territorium, & ibi contrectat, an poſſit ibi ſuſpendi. ibid. f.eod.
Furtum quid, & vnde dicatur. nu. 1. & nu.13. f.293
Furtum faciens quinq; ſolidorum, ſi ex eo violatur pax, fur furcis eſt ſuſpendendus. nu. 101. f.221
Furtum non committitur ſine dolo. nu.14. f.296
Furtum non poteſt committi, niſi ex contrectatione rei alienæ facta inuito domino. nu.891. f.135
Furtum quandoq; committitur, & committens furti non tenetur. ſub nu.5. f.294
Furioſus committendo homicidium, non incurrit in irregularitatem. nu.27. & de ratione. ſub nu.28. f.258
Furor qualiter probetur. nu. 37. f.258
Furoris duæ ſunt ſpecies ſecūdum Plat. alia humana, & mala; alia diuina, & bona. nu.30. f.258
Furioſus, ſeu mente captus dilucida interualla habens, ſi modo tempore dementiæ homicidium commiſerit, an irregularitatem non incidit. nu.29. f.258
Furioſus qui culpa ſua incidit in furorem, an committendo homicidium irregularis efficiatur. nu.31. f.258
Furioſus ſemel, ſemper præſumitur furioſus. nu. 38. Fallit in furore accidentali, iuncto temporis interuallo. nu.39. f.258
Fuſtium ictus eſt maior qualibet pęna pecuniaria. nu.68. verſi. Vnde poſſumus. f.33

G

Gallicanæ mulieres deoſculantur hoſpites ſuos; Italę vero manus tangunt. nu.15. f.282
Gallopreſſus, Bidellus Azunis. nu.747. f.130
Gehenna quid ſit. nu.10. f.191
Et vnde dicta ibid.
Geminata verba geminatum ſignificatum important. nume. 877. fol. 135
Generales inquiſitores, ſi debitum ordinem non ſeruauerunt in inquiſitione, debent illum prudenter, & caute corrigere. nume.1. f.61
Generi per ſpeciem derogatur. nu.70. f.33
Genus à quo remouetur, & quælibet eius ſpecies remouetur. nu. 211. f.47 & nu.426. f.106
Geſtum nomine meo me contradicente, vel ignorante, poſſum habere ratum. nu.12. & nu. 24. f.196
Giezi primus ſymoniacus in veteri teſtamento. nu.9. f.191
Giezitæ qui, & vnde. nu. 30. f.170
Gladiatores omninò ſunt prohibiti. nu.13. f.279
Gratia gratis concedi debet. nu.7. f.192
Gratia ſpiritus ſancti aliquando confertur, licet non adſit eius præſentia. nu.14. f.173
Gratis datum, non dicitur proprie ſorti accedere. nu.6. f.300
Gratis oblatum per monachum nulla præcedente taxatione, non inducit ſymoniam. nu. 5. f.184
Grauari nullus debet in aliquo, maximè à ſuo ſuperiore. num. 88. fol. 228
Grauatio opinionis quæ ſit. nu. 119. f.59
Grauatus in vno, in alio debet releuari. nu. 12. f.218
Gregarius miles quis. Et quis egregius. nu. 5. f.207
Gregem fugans, vt in fures incidat, furti tenetur; ſi ex ioco, actione in factum. ſub nu. 5. f.250
Grex vnde, & in quo ab armento differat. nu.4. f.207
Guarentigiatum inſtrumentum continens factum, præciſe ad factum adimplendum aſtringit. nu.17. f.199
Gutta vna ſola ſanguinis Chriſti, fuiſſet ſufficiens ad redimendum totum humanum genus. nu.110. f.225

H

Habitare, verbum, eſt frequentatiuum. nu. 7. f. 13

Habitus exterior interiorem mentis diſpoſitionem repreſentat. nu. 10. f. 215

Habitus exterior oſtendit intellectum animi, ſeu intentionis intrinſecæ. nu. 333. f. 102

Hannibal primus in prælio, vltimus é prælio. nu. 22. f. 219

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obſtat. Res anguſta domi. nu. 6. f. 201

Hæmophæſit, eſt figura, quæ committitur, quãdo exponitur ignotum per ignotius. nu. 5. f. 15

Herciſcere quid. nu. 7. f. 223

Hæredes, an poſſint defendere bona, & memoriam defuncti per procuratorem. nu. 152. f. 43

Hæredes vniuerſales ex parte locantis, & ex parte conducentis, an ad inuicem ſtare teneantur. nu. 40. & nu. 62. Limit. duobus modis, vt nu. 46. nu. 50. nu. 51. nu. 52. nu. 53. nu. 54. & nu. 56. f. 200

Limit in colono partiario, cui hæres non tenetur ſtare. nu. 41.

Limit. dummodo hæres adiuerit hæreditatem. nu. 42. f. eod.

Hæredes ex delicto defuncti tenentur etiam vltra vires hæreditarias. nu. 5. & nu. 7. f. 292

Hæres, an, & quando tenetur probare ſe adimpleſſe voluntatem defuncti iuxta formam Authe. hoc amplius. C. de fideicom. nume. 83. f. 57

Hæreditas. vel legatum ſi aufertur ab hærede, vel legatario inſtituto à clerico, tanquam ab indigno, illud applicatur fiſco eccleſiæ; non ſeculari nu. 21. verſi. Vnde ſi. f. 175

Quod tamen limita, ſub dubio forté; vt ibid.

Hæreſim abiurare, quando quis compelli cauſatiuò poſſit. nume. 25. f. 228

Hæreſis vnde dicatur. nu. 6. f. 223

Hæreſis definitio. nu. 1. f. 222

Hæreſis, an ſit infidelitatis ſpecies. nu. 13. f. 223

Hæreſis crimen, eſt crimen eccleſiaſticum nu. 1. f. 237

Hæreſis crimen eſt mere eccleſiaſticum. nu. 9. f. 231

Hæreſi finis proximus quis ſit. nu. 23. f. 223

Hæreſis crimẽ eſt mere eccleſiaſticum. nu. 9. f. 228. & nu. 9. f. 271

Hæretici omnes ſunt excommunicati. nu. 4. f. 228

Hæretici omnes excõmunicati, & anathematizati ſunt. nu. 1. f. 234

Hæretici largo ſumpto vocabulo; qui nu 6. f. 214

Hæreticis credentes, vt hæreticis, tanquam hæretici puniri debẽt. nu. 37. f. 235. & nu. 7. f. 278

Hæreticis adſtricti, ab omni obligatione liberantur. nu. 2. f. 237

Serui, ad ſcriptitij, originarij, & ſimil. à poteſtate domini liberãtur ibid. f. eod.

An autem poſt reconciliationem liberi remaneant. nu. 7.

Et vaſſalli a domino, & ſi reſtituatur, an recuperet bona. ibid.

Et an fiſci vel eccleſiæ. nu. 10.

Liberi a patrono. ibidem.

Vxor à marito; licet ſecus ſit in excommunicato. ibid.

Filius a patria poteſtate. & efficitur ſui iuris. f. eo.

Hæretico ad fidem redeunti, vt remittatur pœna mortis, quæ requirantur. nu. 8. f. 228

Hæretico conſanguineo, an potius ſubueniendum ſit, quam extraneo fideli. nu. 4. f. 226

Hæreticorum triplex pœna. nu. 7. f. 234

Hæreticorum ſcripta non habent fidem authenticam. nu. 1. f. 225

Hæreticorum bona poſt publicationem, quibus applicantur. nume. 2. f. 231

Hærede, vel legatario inſtituto clerico, ſi auferatur ab eo hæreditas vt ab indigno, applicatur fiſco eccleſiaſtico. nu. 2. f. 231

Hæreticus qui. nu. 18. & 20. f. 222. & nu. 1. f. 228

Hæreticus, quis dicitur ex ſolo dicto. nu. 10. Quòd tamen intelligẽ. vt ibid. f. 223

Idem de eo, qui deuiat in leui articulo à documentis, & tramite fidei. f. eod.

Hæreticus quis probatur, probando illum excommunicatum, quia contumax in ſe purgando; & quod ſtetit in excommunicatione per annum. nu. 21. f. 234

Hæreticus abſolutus, vel reconciliatus non recuperat debitum in diem, vel ſub conditione. licet dies, vel conditio venerit poſt reconciliationem. nu. 9. Quid autem in legato. vide ibid. f. 237

Hæreticus in hæreſi perſeuerans, punitur pœna mortis; ſecus autẽ in redeunte. nu. 8. f. 231

Hæreticus, omnis ſchiſmaticus eſt; non contrà. nu. 7. f. 238

Hæreticus, & ſchiſmaticus reintegrantur, & incorporantur eccleſiæ per pœnitentiam. nu. 5. f. 224

Hæreticus eſt qui pertinaciter aſſerit vſuram non eſſe peccatum. nu. 29. f. 302

Hæreticus, & ſchiſmaticus æquiparantur. nume. 4. Differunt tamen. ibidem. f. 224

Hæreticus etiam bonis operibus præditus, ſi in hæreſi decedat, vitam æternam non conſequetur. nu. 2. Quid autem proſint ſibi bona opera. ibid. f. 224

Hæreticus eſt, qui dicit imperatorem eſſe mundi monarcham. nu. 9. f. 224

Hæreticus ſola miſericordia bona recipit. nu. 3. f. 231

Hæreticus rediens ad fidem, detruditur in carcerem. nu. 7. f. 231

Hermaphroditus, in quo præualet ſexus muliebris, an poſſit eſſe teſtis in cauſa criminali. nu. 1073. f. 149

Hermaphroditus, an propter homicidium in irregularitatem incidat. nu. 64. Et quod ſic, ſi magis in ſexu maſculi incaleſcit. Aliàs non. f. 259

Et ſtatur eius aſſertioni, in quo ſexu magis incaleſcat. ſub nume. 65. f. eod.

Electioni quoque eiuſdem ſtatur, quando in vtroq; ſexu æqualiter eſt potens. ibid. f. 259

Homagij, & fidelitatis differentia. nu. 2. f. 177

Et vtriuſq; definitio. nu. 3.

Homagium eſt ſpecies ſeruitutis, & quid ſit; & quid ab homo magio differat. nu. 14. f. 28

Homagium facere pro habendis ſpiritualibus; ſymoniacum eſt. nu. 1. & nu. 11. f. 177

Homagium præſtare, vel quid temporale pro ſpirituali dare ſymoniachum eſt. nu. 26. Et quomodo intelligendum ſit. ibid. f. 170

Homicida qui, nu. 6. & nu. ſeq. f. 245

Homicida verus qui. nu. 4. f. 280

Homicida proprie non dicitur, qui lege permittente occidit. nume. 2. f. 246

Homicida ex mandato, vel præcepto, in irregularitatem incidit. nu. 7. f. 260

Homicida non cenſetur ille, cuius amici, vel conſanguinei eo prohibente, & cauſam non dante commiſerunt homicidium. nume. 1. f. 277

Homicida ex propoſito, an gaudeat immunitatibus eccleſiæ. nu. 5.

Et intellectus c. 1. de homicid. late diſcutitur, ſub nu. 5. f. 245

Homicida eſt, qui cauſam abortus dat, ſi conceptum erat viuificatum anima rationali; aliàs ſecus. nu. 1. f. 277

Homicida, an in minoribus ordinibus poſſit miniſtrare, non obſtãte irregularitate. nu. 8. f. 280

Homicida, vt excuſetur ab occiſione furis, tam in foro fori, quam in foro poli, quid requiratur. nu. 8. & ſub nu. 9. f. 246

Homicida eſt, qui explendæ libidinis cauſa, ſeu odio amatorium poculum datſ inde mors ſequatur. nu. 2. 4. & 5. f. 246

Idemq; ſi abortum ſecutum ſit. nu. 4. f. eo.

Homicida tam eſt is, qui ligat, quam qui [illegible] ficit. nu. 6. f. 251

Homicida non poteſt, quamuis pœnit[illegible] miniſtrare in ordine ſuo, licet crimen ſit occultum. nu. 3. f. 73

Homicidia ſunt imputanda duritiei inſultantium. nu. 319. f. 271

Homicidij quot ſpecies. nu. 5. f. 245

Homicidij crimen, probatum etiam per viam inquiſitionis, operatur, vt quis puniatur, ac ſi via accuſationis contra eum procederetur. nu. 17. Et quæ ſit talis pœna. ibid. f. 78

Homicidij appellatione, an veniat qui veneno interemit. remiſſ. nu. 4. f. 245

Homicidio vel mutilationi, qui occaſionem, vel cauſam dedit; an ſit irregularis. nu. 233. f. 267

Homicidium, an ſit grauius fornicatione, & adulterio, & quocũq; peccato proximum reſpiciente. nu. 21. f. 297

Homicidium, an propter neceſſitatem ſit licitum committere. nume. 19. f. 297

Homicidium caſuale imputatur ei, qui dabat operam rei licitæ, ſi non adhibuit diligentiam quam debuit. nu. 1. f. 256

Homicidium caſuale committi poteſt, ex magna, minori, leui, & leuiſſima culpa. remiſſ. nu. 398. f. 274

Homicidium caſuale non imputatur ei, qui non occidit, nec fuit in culpa, etiam ſi ad cautelam veniam poſtulauit. nu. [illegible] f. 278

Homicidium caſuale non imputatur etiam promouendo ad ſacros ordines. nu. 4. f. 278

Homicidium caſuale non imputatur ei, qui dabat operam rei licitæ, nec fuit in culpa. nu. 2. f. 275. & nu. [illegible] f. 278

Homicidium caſuale imputatur illi, qui rei illicitæ operam dabat, vel etiam ſi licitæ, quando culpa poteſt illi imputari. nu. 1. & ſub nu. 41. f. 250

Homicidium caſuale, ſi facto proprio quis commiſit; an, & quando ſit irregularis. nu. 232. f. 267

Homicidium committens fortuitò præter voluntatem ſuam, an irregularis efficitur. nu. 160. f. 263

Homicidium, & mutilatio, etiam poſt peractam pœnitentiam; impediunt ordinis executionem. nu. 428. f. 275

Homicidium, & periurium reddunt quem inhabilem ad obtinenda beneficia. nu. 7. & nu. 24. vbi q; etiam hæreſis. f. 78

Homi-

Homicidium quid, & vnde dictum. nu. 2. f. 245

Homicidium eſt horribilius, ſymonia verò grauius crimen. nu. 10. Quod intellige, vt ibid. f. 172

Homicidium quatuor modis committitur. nu. 6. f. 280

Homicidium manu propria committens, irregularis efficitur, ſiue chriſtianum, ſiue infidelem interficiat. nu. 1371. f. 262

Homicidium non videtur committi; ſi mulier ex percuſſione alicuius fecit abortum. nu. 3. & nu. 8. f. 245

Homicidium, vel mutilatio commiſſum ex alicuius negligentia; ſeu deſidia, an faciat eū irregularem. nu. 338. & nu. 395. f. 272

Homicidium iuſtitia mediante committens, an irregularis efficiatur. nu. 138. & quod ſic; & exemplum ponit in officiali, Aſſeſſore, Executore, & Lictore, &c. f. 262

Homicidium ſi commiſſum eſt ex proiectione lapidis de vna domo, in qua erant plures; nec conſtat quis prætereuntem occiderit, quis tenebitur. nu. 189. f. 265

Nocentem impunitum relinquere ſanctius eſt, quam innocētem condemnare. ibid.

Homicidium ſi ſine peccato ſit; tamen facit quem irregularem. nu. 59. f. 297

Homicidium ſolo actu præter voluntatem, & culpam commiſſū, impedit promouendum nu. 3. f. 276

Homicidium ſolo actu commiſſum, non inducit irregularitatem; niſi voluntas, vel culpa adfuerit. nu. 5. f. 275

Hominem à morte liberare volens; ſi retrabat quis conſulendo, no liberaret; an talis ſit irregularis. nu. 324. f. 271

Hominem monſtruoſum interficiens; an ſit irregularis. nume. 219. f. 266

Homines diſparis profeſſionis non debent ſimul iungi. nume. 7. f. 103

Homines ſunt promptiores ad detrahendum, quam ad laudandū. nu. 21. f. 112

Homines humilioris loci tantum, non cæteri fuſtibus ſubijciuntur. nu. 105. f. 37

Homini quid prodeſt, ſi totum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur. nu. 99. f. 144

Hominum leuium natura. nu. 513. f. 112

Hominum carere commercio, & eſſe inter homines, non modica eſt pœna. nu. 18. f. 214

Homo nouus qui. nu. 2. f. 241

Homo verus ex quibus conſtet. nu. 2. f. 227

Homo proximum ſuum diligere debet, ſicut ſeipſum. nu. 16. f. 296

Homo non dicitur, qui ratione caret. nu. 3. f. 227

Homo, omnibus rebus, quæ eius cauſa creatæ ſunt, longè nobilior. nu. 11. f. 288

Honor anteponendus eſt omni lucro. nu. 11. f. 165

Honorandus, quem Imperator præ cęteris honorat. nu. 24. f. 203

Humanitas noſtra pro conſeruatione ſui indiuidui, debet facere quicquid poteſt. nu. 99. f. 143

Humanum eſt peccare, Angelicum emendare, & diabolicum perſeuerare. nu. 5. f. 61

Hyppocrita mortuus eſt ſpiritualiter. nu. 617. f. 120

Hypocritarum natura. nu. 617. f. 120

Hyppothecaria, quando agi poſſit contra tertium poſſeſſorem non facta prius excuſſione principalis. nu. 55. f. 200

I

IAmnenſes rapinam pyraticam lucrum appellant. nume6. f. 172

Ictus fuſtium eſt maior qualibet pœna pecuniaria. nu. 68. verſi. Vnde poſſumus. f. 33

Idem iuris eſſe debet de parte, quo ad partem, q̄ eſt de toto, quo ad totum. nu. 110. f. 47

Idoneæ, prouidæ, & honeſtæ perſonæ, quæ dicantur nu. 11. f. 163

Idoneus ad docendum quas qualitates habere debeat. nu. 18. f. 201

Idoneus magis eligendus, per epiſcopum, ad ſtudium tranſmittendus. nu. 26. f. 406

Ieiunium, vel quadrageſimam, ex neceſſitate præciſa, vel vrgenti violans excuſatur in totum, ſub nu. 9. f. 296

Et quid de neceſſitate coactiua, & compulſiua. ibid.

Ieiunia, quando quis dicatur. ſub nu. 6. f. 49

Ignorans, nec vere, nec ficte dicitur conſentire. nu. 18. f. 190

Ignorans contumax dici non poteſt. nu. 94. f. 140

Ignorans contradicens non eſt in culpa. nu. 18. f. 190

Ignorans ſymoniace promotus, an debeat puniri, nec ne. nume. 8. f. 185

Ignorans conſentire non dicitur. nu. 7. f. 184

Ignorans licèt quando non eſt doctus, non peccat non intelligendo canonem, qui eſt de iure poſitiuo, tamen poſteaquam fuit inſtructus per ſuperiorem grauiter peccat, non credendo, & deponendo errorem. nu. 21. f. 191

Et legem vel canonem poſitiui iuris ignorare non eſt peccatum. ſub nume. 23.

Quod intellige vt ibi. & de ratione. nu. ſeq. f. eo.

Ignorantia quomodo probetur. nu. 47. f. 12

Ignorantia poteſt probari tribus modis. remiſſiuè, nu. 2. f. 276

Ignorantia probabilis excuſat. nu. 10. f. 226

Ignorantia prauæ conſuetudinis ſi non eſt craſſa, item quis excuſatur, vt in ignorantia legis, quæ non eſt peccatum. nu. 6. f. 173

Ignorantia errorum mater. nu. 7. f. 232

Ignorantia non excuſat à dimiſſione beneficij, ſi pecunia data ſit pro paruulis, vel pro ignorantibus. nu. 10. f. 190

Ignorantia probabilis excuſat. nu. 10. f. 226. & nu. 85. f. 220. Quod tamen limita, vt ibid.

Ignorantia in duobus caſibus, quando craſſa dicatur. nu. 84. f. 260

Ignorantia iuſta facti alieni, quem excuſat. nu. 18. f. 25

Illegitimi ſuorum appellatione, an veniant. nu. 26. f. 18

Illegitimi viri, notabiles, & valentes quandoque reperiuntur. nu. 8. f. 28

Illegitimitatis exceptio concernit priuatum, & publicum commodum, & iudicis honorem. nu. 27. f. 5

Illegitimitatis exceptio eſt dilatoria, & per conſequens proponenda ante litis conteſtationem. nu. 1. f. 2

Fallit tamen ibid. & nu. 8. & 9. f. 3

Illegitimus, quare promoueri non poteſt. nu. 430. f. 275

Illegitimus ordinatus, ad beneficia, cum cura, vel dignitatis cum cura, vel ſine, promoueri non poteſt. nu. 69. f. 260

Illegitimus irregularis eſt. nu. 68. f. 260

Et quare. nu. 70. f. eo.

Illicite acquiſitum inter pauperes diſpenſandum nume. 15. & nume. 47. f. 216

Illiteratus, eſt irregularis. nu. 75. Et quare. f. 260

Illuſio, & diuiſio omnis reprobanda eſt; & ea maximè quæ in fidei dedecus intendit. nu. 8. f. 215

Immiſſio in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ, quando agitur de eccleſia, fieri non debet. nu. 17. f. 177

Illuſtris illuſtri iniuriam inferens non punitur corporaliter. nume. 106. f. 37

Immunitas non ſolum clericis omnibus, ſed omnibus etiam de eorum familia de iure ciuili conceditur. nu. 25. f. 219

Impellens Titius Seium in medium rixę; ſi aliquis moritur; an alij ſint irregulares. nu. 267. f. 269

Imperator olim diuus nominabatur; & quid hodiè apud oratores, tām de Imperatore, quam Rege, Duce, & Marchione. nume. 5. fol. f. 222

Imperator conſilia ſapientum quærit, & Papa priorum dicta. nu. 1118. f. 153

Imperator, & alij ſoluti legibus ſuperiorem non recognoſcentes, nulla præcedēte diffamatione poſſunt inquirere. nu. 653. f. 223

Imperator præfertus Papæ in temporalibus. nu. 8. f. 202

Imperator Conſtantinus, & Iulianus laudantur. remiſſiuè. nume. 11. f. 209

Imperatoris propria epitheta, quæ ſint. nu. 3. f. 222

Impetrans inquiſitores ſi repellatur, an poſſit alius ſubrogari. nu. 28. Et ibi quæ ſit communis opin. f. 71

Quid autem in impetrante excommunicato. remiſſ.

Impetratori, ſeu promotori inquiſitionis, an poſſit opponi, quod non præmonuit. nu. 252. f. 98

Impoſſibile eſt, q̄ quaſi contractus ſit criminalis. nu. 231. f. 48

Impotentia eſt nomen generale. nu. 9. f. 15

Impropriationes ſunt fugiendæ. nu. 58. f. 189

Incendiarius qui dicatur. nu. 6. f. 288

Incendiarius eccleſiæ eſt ipſo iure excommunicatus. nu. 3. f. 292

Inceſtus ſimplex maior eſt adulterio. nu. 8. f. 282

Inceſtus quilibet, an maior ſit adulterio. nu. 22. f. 282

Inceſtus definitio, & quando committi dicatur. nu. 7. f. 282

Incidens quæſtio, quæ dicatur. nu. 30. f. 68

Incolatus, eſt medium inter ciuem, & forenſem. nu. 772. f. 131

Incontinenti quæ ſiunt, videtur ineſſe. nu. 3. f. 222

Incuria quid; & eſt quaſi idem cum negligentia. nu. 342. f. 272

Incorporalia furari non poſſunt; nec contrectari; nec poſſideri. ſub nu. 6. f. 293

Indefinita regulariter æquipollet vniuerſali. nu. 302. f. 108

Fallit tamen, vt ibid.

Indignatio diuina præſumitur contra eos, qui aliquid turpe, & in vituperium fidei Chriſtianæ fieri patiuntur. nu. 13. f. 214

Indigno ablatum, cui applicandum; & ibi qua ratione. nume. 21. f. 275

Indulgentia Lateranenſis concilij, quibus conceſſa. nu. 5. f. 218

Induſtria, in malam partem; ratione adiuncti capitur. nume. 2. f. 245

Infamans aliquem falsò, tenetur ad reſtitutionem bonæ famæ. nu. 625. f. 120

Infa-

Infamantes æquiparantur canibus mordentibus, ſeu latrantibus. nu.6. f.177
Infamato de ſymonia, à principio poteſt indici purgatio. nume.4. f.175
Infamato non debet tradi poſſeſſio. nu.22. f.78
Infamato apud legales, & bonos viros indicitur purgatio. numa.52. f.72
Infamato à principio, etiam da graui crimine poteſt indici purgatio, ſed deficiens punitur tanquam auctor ſceleris. numa.6. & vt ibid. f.174
Infamatus apoſtaſia, cogitur ſe purgare. nu.1. f.241
Infamatus quis dicitur, ſi de ſymonia conſtat. nu.10. f.171
Infamans, qui ſe purgare non poraſt, beneficio priuatur. numa.2. f.175
Infamatus, infamia probata per teſtes, an admittatur ad probationam bonæ famæ, vt axcludat inquiſitionem, vſque ad ſi. cap. nu.46. f.72
Infamatus da aliquo crimina ſpeciali, contra quam eſt probata diffamatio. an probando bonam famam ganeralam releuetur. nu.598. f.119
Infamatus dicitur, cuius opinio apud bonos, & graues viros læſa aſt. nu. 8. f.75
Infames á munaribus non repalluntur. nu.16. f.225
Infamas in eccleſia Dei, adminiſtrara non debent. nu. 850. f.134
Infamis amittit honorē iam quæſitom. nu.114. f.59
Infamia qualis aſſe debeat, vt ad inquiſitionem procedi poſſit. nu.36. f.72
Infamia qualis aſſa dabaat, ad hoc vt inquiſitio fieri poſſit ſuper crimina, in caſibus, in quibus eſt neceſſarium præambulum infamiæ. nume. 458. & ibi diſtinguit. Et quod ſit arbitraria, quando agitur contra ſimplicem clericum, vel priuatum. nume. 462. 466. 470. & 471. vbi communas ait. Et quod ſufficiant laniores probationes, tàm contra priuatos, quàm prælatos. d. nume.462. f.108
Infamia, ſeu mala fama ab omnibus eſt vitanda. nu.486. & quos effectus producat. ibid. f.119
Infamia quæ inſurgit ex ſymonia quæ ſit, & quis poſſit illam tollere. nu.15. f.178
Infamia canonica irrogatur anta ſentantiam. nu.19. f.178
Infamia frequens, & clamoſa præcadera debet inquiſitionem contra prælatum. nu. 2. f.69
Infamia ſufficiens ad inquirendum da veritate criminum, non oritur ax ſola denuntiatione. nu.3. f.71
Et quid facere habeat tunc ſuperior. ibid.
Infamia inquiſitionem ſemper præcedit. nu. 7. f.8
Infamia furti purgarionem requirit. nu. 28. f.28
Infamia accuſati, an excuſat à calumnia. nu.1235. f.160
Infamia proptar paucorum dicta non inducitur. nu. 49. f.72
Infamia leuis neminem à dignitata repallit. nu.463. f.109
Infamia, & frequens alamor, ad hoc vt poſſit fieri inquiſitio; ad quam vanira debeat. nu.476. f.110
Infamia facti impedit alactionem. nu. 8. f.8
Infamia à fando dicta. nu.11. f.171
Infamia facti irrogatur ex delicto publico. nu.20. f.178
Infamia probata alicuius, an infamatus admittatur ad probandum bonam famam. remiſſiuà. nu. 14. f.76
Infamia iudicatur maior relegationa. nu.97. f.36
Infamia æquiparatur morti. nu.94. f.36
Infamia iuris non infamat, ſed facti ſia. nu.116. Et an infamia iuris priuet ipſo iura honora iam quæſito. nu.117. f.59
Infamia ſola non ſufficit ad puniendum quam da ſymonia. nume.5. f.174
Infamia non ſolum prohibet quem in honoris acquiſitione, ſed honorant iam acquiſitum facit omittere; & ibi ponit cautelam. nu.50. f.187
Infamibus, & criminoſis portæ dignitatum patere non debent. nu.14. f.2
Infamiæ facti affectus. nu. 4. f.7
In infamiæ probatione debet attendi veriſimilitudo. nume. 58. Et teſtes debent reddere cauſam, ex aliqua præſumptione. numa.60. f.72
Infamis, an aſtriatur damnatus ex inquiſitione. nu. 1251. f.161. & nu. 9. f.74
Infamis, excommunicatus: & iudæus, an poſſint doctari. num.3. fol. 202
Infamis, an poſſit aſſe teſtis. nu. 19. f.225
Infamis infamia iuris, tam de iure canonico, quam ciuili repellitur ab accuſando. nu.17. Fallit in ſexdecim modis vt ibi. f.4
Infamis infamia facti non repellitur ab accuſando de iure ciuili, ſecus de iure canonico. nu.18. f.4
Infamis, & quilibet alius admittitur ad allegandam cauſam meri facti neceſſariam pro abſenta; & eſt communis opi. nu.159. f.43
Infamis ſi à ſtatuto prohibeatur eſſe aduocatus, quomodo intelligendus ſit. nu.657. f.123
Infamis non poteſt amplius infamari. nu.18. f.208
Infamis poteſt aſſe procurator, Arbiter, Tutor, & Curator, niſi pupilli ſint ſpactabiles. nu.17. f.129
Infans quis dicatur. nu. 44. f.258
Infans, an propter homicidium incidat in irregularitatem. nu.42. & nu.48. f.258
Infans ſponſalia non contrahit. nu. 43. f.258
Infans, furioſus, damens, ſurdus, & mutus à natiuitate ſi accuſantur, quid facare debeat iudex. nu.247. f.48
Infans infantiæ proximus, & furioſus non admittitur ad accuſandum. nu.21. f.4
Infantes qui. nu.1. f.243
Infanta maior poteſt ordinari ad minores ordines. nu. 3. verſi. Facit.c. f.281
Inferior ſuperiorem accuſare poteſt. nu. 3. f.171
Inferior denuntians ſuperiorem, nō tanetur ei obedire in his, quę impedirent ſuam danuntiationam. nu.9. f.73
Inferior non abſoluit à ſentantia Papæ, quam profert ter in anno. nu.77. f.236
Inferior tenetur inquirere ad mandatum ſuperioris; & quæ ſint præambula neceſſaria. nu.453. f.108
Qui in delegato ibidam.
Inferior a Papa non poteſt diſpenſare cum homicida voluntario, quo ad ordines. nu. 394. Quod tamen intelliga, vt ibid. f.274
Inferior ſuperiorem corrigere an poſſit. nu.30. f.25
Infernus vbi, & quotuplex. nu.11. f.191
Infeudatio ſapit naturam alienationis. nu. 20. f.165
Infidelas, an ſint excommunicati. nu. 5. f.223
Infidelis impropria hæreticus dicitur. nu.4. f.223
Infidalis voluntaria fidem inſceptam ſeruare cogitur. nu. 3. f.241
Infidalis axcommunicatio per viam indirectam. nu.15. f.214
Infidelis Deo, hominibus fidalis non præſumitur. nu. f.323
Infidelis eſt, qui non habet fidei certitudinem, & infideli credendum non aſt. nu.1. f.253
Infidelis, an poſſit incidare in irregularitatem. nu.66. f.258
Infidelis, etiam in ſymoniæ crimine, non admittitur ad accuſandum. nu. 4. f.173
Infidelis non dabet eſſe melioris conditionis, quam conuerſus ad fidem. nu.15. f.207
Infidelium ad terras pro redimendis captiuis licet ire; dummodo euntes iurent prius, quód nihil ad eos ſubſidij portabunt, vel mittent extra dictam cauſam redimendi captiuos, etiam poſt factam treugam. nu.1. & nu. 3. f.213
Sed an res prohibitas poſſit portare, pro redemptione captiuorum. ſub nu. 8. f.60
Infinitas vitanda. nu.19. f.250
Infirmos cuſtodiantes; ſi aliquid nociuum tradent infirmo grauiter peccant. ſub nu. 9. f.277
Ingenuus quis dicatur. nu. 5. f.206
Et an ius patronatus ab eo exigi poſſit. nu. ſeq.
Ingratitudo aſt ventus vrens fontam miſericordiæ, & rorem pietatis exſiccans. nu. 4. & vnde proueniat. ibid. f.213
Ingratus beneficij recepti, quis eſſe non debet. nu. 3. f.213
Ingratus eſt qui beneficium non reddit, ingratior qui diſſimulat, ingratiſſimus omnium qui obliuiſcitur. nu. 5. f.213
Ingreſſus licet vitiatur, non tamen vitiatur monachatus. numa.10. f.173
Ingreſſus religionis non tollit irragularitatem; & quare. numa.6. f.248
Ingreſſus monaſterij eſt quid ſpirituale. nu. 2. f.179
Ingreſſus in monaſterium, æquiparatur morti. nu. 16. f.289
Ingreſſus religionis axtinguit omnia crimina. nu. f.275
Inimici non ſolum repelluntur ab accuſatione, ſed etiam à denuntiatione, val inquiſitionis proſequutione. nu. 7. & nu. 29. f.71
Inimicitia trahitur in tertiam perſonam. nu. 6. f.13
Inimicitia quomodo probetur. nu. 2. f.13
Inimicitia grauis, & capitalis quæ dicatur. nu. 14. f.14
Inimicitia orta præſumitur ex teſtimonio contra aliquem in cauſa criminali. nu. 10. f.22
Inimicitia, an prouenira debeat ex iuſta, & rationabili cauſa, ad hoc vt accuſator ab accuſatione repellatur. nu. f.14
Inimicitia, qualis eſſe debeat, vt quis repellatur, nec iudex contra accuſatum procedat. remiſſiue. nu. 29. f.96
Inimicitia, ex conuerſatione cum inimicis præſumitur. nu. 8. f.30
Inimicitia qualis debeat eſſa, ad hoc vt repellat quam a teſtimonio. nu.10. f.170
Inimicitia quo tempore conſiderari debeat ad repellendum accuſatorem. nu.18. f.14
Inimicitia, & maleuolentia, an ſit crimen, & quando. nume.516. f.118

Inimi.

Inimicitia, & inimicitiæ ſuſpitio etiam in exceptis caſibus facit accuſatorem illegitimum. nu. 5. f.16
Inimicitiæ effectus. nu. 4. f.13
Inimicitiæ graues inter accuſatorem, & accuſatum ex crimine publico oriuntur. nu 18. f.13
Inimicitiæ graues in cauſa criminali nedum oriuntur inter accuſatorem, & accuſatum; ſed etiam inter fratrem vtriuſq; . nume. 2. f.16
Inimicitiæ probandæ modus vnus. nu. 9. Alios autem modos vide. nu. 11. remiſſiue. f.75
Inimicitiæ, quæ faciunt accuſatorem illegitimum, quales eſſe debeant. nu. 13. f.14
Inimicitiæ ex denuntiatione, vel promotione inquiſitionis cauſantur. nu. 26. f.164
Inimicitiæ, quælibet ſpecies non ſufficit ad repellendum quem à teſtimonio. nu. 19. f.75
Et quanta fides teſti tunc adhibeatur, in iudicis arbitrio conſiſtit. nu. 20. f.eo.
Ad inimicum remouendum ab accuſatione, ſit ne opus exprimere inimicitiam in ſpecie, & eius circunſtantias; an vero ſufficiat exprimere in genere. nu. 23. f.15
Inimicus ab accuſatione repellitur. nu. 8. Declarā, vt nu. 12. 13. 15. & 22. f.13
Inimicus, etiam à voluntaria exceptione repellitur. nu. 2. f.21
Inimicus manifeſtus etiam officio iudicis repellitur. nu. 9. f.22
Inimicus, etiam in caſibus in quibus criminoſus, infamis, ſeu pauper ad accuſandum admitteretur, ab accuſatione repellitur. nume. 22. f.15
Iniuria quando cenſeatur remiſſa. nu. 19. f.14
Iniuria ex perſona aggrauatur. nu. 4. f.167
Iniuria facta vni conſanguineo tranſit ad alios in gradu proximiores. nu. 32. f.16
Iniuria dicitur fieri illi eccleſiæ, de cuius inſtitutione tractatur, ſi pro ea commiſſa ſit ſymonia. nu. 3. f.194
Iniuria illata vni ex conſanguineis, vel affinibus, videtur omnibus de conſanguinitate, vel affinitate illata. nu. 19. f.71
Iniuria, quando alicui dicatur illata. Et quæ ſit differētia inter verba iniurioſa, minatoria, & diffamatoria. remiſſ. nu. 858. f.134
Iniuria ſi ex poſt facto remittatur, tollitur quo ad ipſum remittentem, ſed non quo ad publicam vindictam. nu. 892. f.135
Iniuria facta fratri, non intelligitur facta fratri vterino ex conſuetudine ciuitatis Senarum. nu. 21. f.71
Quod ſecus eſt in vtrinque coniuncto, vel de eadem familia, & cognomine, etiam quocunq; gradu diſtante. ibidem.
Iniuriā ſuorum proſequi quando quis dicatur. nu. 22. f.18
Iniuriam paſſus, an & ipſe citandus ſit, quemadmodum & inquiſitus. nu. 923. f.138
Quid ſi non citatur, quia hoc non requirit ſtatutum, ſi tamē ipſe comparet, & vult aſſiſtere cauſæ, an admittatur. nu. 925.
Et quid de ſyndico denuntiante. ibidem.
Iniurians clericum, & ipſi, & eccleſiæ, cui videtur illata iniuria tenetur ſatisfacere. nu. 3. f.214
Iniuriantes cruce ſignatis, ſunt cenſura eccleſiaſtica compeſcendi. nu. 29. f.219
Iniuriarum actione tam ciuiliter, quam criminaliter agi poteſt cōtra calumniantem. nu. 17. Quōd procedit vt ibi. f.167
Iniuriæ inde naſci non debent, vnde iura naſcuntur. nu. 3. f.61
Innocens quis poteſt dici multis modis. nu. 1024. f.146
Innocentia criminari non debet. nu. 3. f.167
Innocentia quandoq; probatur per proprium inimicum. nume. 31. f.169
Innocentes non condemnari publicè intereſt. nu. 1072. f.150
Inno. & Io. And. magna eſt auctoritas. nu. 560. f.115
Inobedientia eſt grauiſſimum peccatum. nu. 9. f.283
Inobediens non dicitur, qui non poteſt, aut non tenetur comparere. no. 176. f.45
Inofficioſi teſtamenti querela, accuſatio dicitur. nu. 257. f.268
Inquireotis, & deficientis pœna, quæ ſit. nu. 1232. f.160
Inquirere poteſt omnis ille, qui poteſt corrigere, & punire. nume. 105. f.92
Inquiri non debet contra aliquem de veritate criminum, niſi præcedat infamia. no. 1. & nu. 4. f.75
Inquiri regulariter non debet contra illos, qui non ſunt infamati. nu 438. f.107
Inquiri poteſt de omni crimine regulariter ad publicam vindictā. nu 1173. f.157
Inquiſitio, an fieri debeat contra præſentem, an etiam fieri poſſit contra abſentem. nu. 273. f.99
Inquiſitio, an propter ſcandalum tantum formari poſſit. nume. 472. f.109
Inquiſitio, an tollatur, vel ſuſpendatur, ſi inquiſitus interim promouetur. 1182. f.158
Inquiſitio, an formari poſſit contra ſubditum in alterius territorio delinquentem. nu. 259. f.93
Inquiſitio, an per ſuperuenientiam accuſatoris ſuſpendatur. nume. 1166. f.156
Inquiſitio, an poſſit formari pro delicto per leuem culpam commiſſo. remiſſ. nu. 820. f.132
Inquiſitio, an fieri poſſit de vulnerato ad mortem contra vulnerantem, & de morte antequam vulneratus moriatur. remiſſiuè. nu. 411. & nu. 676. Et quid ſi facta fuit de vulnere, an poſſit procedi ſuper morte. ibidem. nu. 136. nu. 899. nu. 159. & nume. 1206. f.106
Inquiſitio, accuſationis naturam ſapere debet, cum in eius locum ſuccedat. nu. 784. f.131
Inquiſitio antequam formetur, frequens debet præcedere infamatio. nu. 13. f.186
Inquiſitio continens bonum multitudinis, longe maius, & diuinus eſt, quam bonum vnius. nu 228. f.97
Inquiſitio duplex. nu. 14. f.1
Inquiſitio quadruplex. nu. 15. f.1
Inquiſitio de facili cōtra prælatum, ſicut contra ſubditum non eſt facienda nu. 40. f.88
Inquiſitio de veritate criminum, propter leuem præſumptionem fieri non debet; licet poſſit inquiri ſuper fama. nu. 34. f.70
Inquiſitio de iure ciuili regulariter non permittitur. nu. 396. f.105
Poteſt tamen Iudex inquirere tam de iure ciuili, quam de iure canonico, in omnibus caſibus, in quibus poteſt ex officio ſupplere; & qui ſint illi caſus. ibidem. remiſſiuè. f.eod.
Inquiſitio in caſibus, in quibus ſilet propter ſuperuenientem accuſationem, an probationes perfectæ in iudicio inquiſitionis proſint in proceſſu accuſationis. nu. 1175. f.157
Inquiſitio de delicto alibi commiſſo fieri non poteſt, niſi ratione originis. nu. 833. f.133
Inquiſitio de veritate criminum non eſt facienda, niſi primo conſtet de infamia. nu. 1. f.71
Et tunc non inimici. vel periuri, ſed viri idonei ad proſequēdam inquiſitionem, & ad teſtimonium admittantur, & non probato crimine, infamato purgatio indicitur. f.eod.
Inquiſitio de iure canonico ſuper occultis criminibus fieri nō poteſt. nu. 399. ſed ſuper famoſis. nu. 440. f.105
Inquiſitio duplex, nobilis. ſ. & mercenaria, ſiue indicens. nume. 380. f.104
Et quando vtraq; intentari poſſit. nu. ſeq. f.eod.
Inquiſitio de epiſcopi fama, & infamia, vbi, & apud quos fieri debeat. nu. 508. f.112
Inquiſitio, etiam contra epiſcopum ad denuntiationem vnius poteſt admitti. nu. 2. f.167
Inquiſitio aut ſuper fama, aut ſuper veritate criminis ſit. nume. 33. f.25
Inquiſitio facti, & iuris quæ ſit. Et quæ ſit iuris, non facti. nu. 69. nu. 70. & 74. f.90
Inquiſitio ſit nemine petēte; & ex mero iudicis officio expeditur. nu. 152. f.68
Inquiſitio fieri non debet, niſi præcedente infamia. nu. 16. f.61
Inquiſitio ſit ad publicam vindictam. nu. 126. f.92
Inquiſitio generaliſſima, quæ ſit ex mero iudicis officio quæ ſit; & ibi quæ ſit generalis, & quot modis dicatur generalis. num. 56. Aliam diuiſionem vide nu. ſeq. Aliam. nu. 61. Et alias nume. 65. f.89
Inquiſitionem generaliſſimam quis poſſit facere. nu. 94. f.91
Ad cuius inſtantiam nu. 257. f.97
Contra quos fieri poſſit. nu. 267. f.99
Quæ ſint præambula neceſſaria. nu. 433. f.107
Et quo in loco facienda ſint. nu. 677. f.124
Qualiter in ea ſit procedendum. nu. 701. f.126
Qui ſint effectus eius. nu. 1240. f.161
Inquiſitio habet ſuum ordinem, qui in illa eſt ſeruandus. nu. 2. Notoria habent aliquem ordinem ibidem. Et qualis ſi iſte ordo. ibid. remiſſiue. f.61
Inquiſitio in cauſa merè ciuili, quo in loco fienda ſit. nume. 683. f.124
Et qualiter in ea procedatur, ſiue fiat ad publicam, ſiue ad priuatam vtilitatem. nu. 709. f.127
Inquiſitio poteſt fieri in genere nu. 844. f.133
Inquiſitio præparatoria, ſiue ordinata, quæ ſit, & quot modis fieri poteſt. nu. 62. f.89
Inquiſitio, quando emanat de Principis conſcientia, non eſt neceſſe, quod conſtet de fama, & quare. nu. 454. f.108
Inquiſitio eſt de proceſſu ordinario iudicij. nu. 148. f.93
Inquiſitio non ſit de occultis criminibus. nu. 15. & nume. 143. & ibi quare. f. 61. nu. 33. f.70
Inquiſitio, an per tranſactionem impediatur; & an licitum ſit tranſigere ſuper crimine. ibidem. remiſſiuè. nu. 1181. f.157

Inqui-

Inquiſitio quælibet, excepta ſpeciali quo ad delicta, & quo ad perſonas, præparatoria dici poteſt. nu. 63. f. 89
Inquiſitio, quæ fit per ſyndicos contra officialem, qualiter ſit formanda. nu. 81. f. 90
Inquiſitio, quæ fit ad publicam vtilitatem in cauſa merè ciuili, non requirit de neceſſitate præambulum infamiæ. nu. 444. f. 107
Idemq; ſi fiat ad priuatam vtilitatem. ibidem. Et an eo caſu ſit neceſſaria charitatiua monitio. ibid. f. 107
Inquiſitio quo caſu valeat, non præcedente infamia. nu. 13. f. 163
Inquiſitio qualiter, quando, contra quem, & a quo ſit facienda, & quis ſit eius effectus; & vnde eliciatur. nu. 1. f. 88
Inquiſitio quo in loco ſit facienda. nu. 14. f. 165
Inquiſitio qualiter ſuſpendatur vel tollatur. nu. 1195. f. 156
Inquiſitio ſuccedit in locum accuſationis. nu. 37. f. 11. nu. 93. f. 137. nu. 392. f. 108. nu. 846. f. 133. nu. 1161. f. 156. & nu. 1171. f. 157
Inquiſitio ſi ſimpliciter committatur, intelligitur facta commiſſio, vt fiat inquiſitio ſuper fama. nu. 4. f. 71
Inquiſitio, ſi per Papam alicui ſpecialiter delegetur, non põt etiã legatus de latere ſe in illa intromittere. nu. 1. f. 76
Inquiſitio ſuper veritate criminum fieri non debet, non præcedente infamia. nu. 144. f. 68
Et an dicta teſtium validentur, reperta infamia. nu. 146.
Inquiſitio ſi impetrata eſt, tam in capite, quam in mẽbris, an mortuo prælato, & electo ſucceſſore, vigore commiſſionis poſſit contra ſucceſſorem inquiri. nu. 341. f. 104
Inquiſitio ſi alicui delegetur, an ille poſſit ſe excuſare prætextu criminis, vel infamiæ. Et communis opinio eſt, quod non. nume. 202. f. 96
Inquiſitio ſuper infamia, vt deueniatur ad ſpecialẽ inquiſitionem delictorum, quo in loco fieri debeat. nu. 691. f. 124
Et quid de ſpeciali delictorum inquiſitione. ibid.
Inquiſitio ſpecialis ad pœnam, non poteſt fieri contra prælatum regularem ſine infamia. nu. 464. f. 109
Inquiſitio ſi fiat contra collegium, an quilibet de collegio poſſit opponere exceptiones ſibi competentes. nu. 958. f. 142
Inquiſitio ſpecialis contra certam perſonam, quando non admittatur. nu. 394. f. 105
Inquiſitio ſi eſſet delegata contra prælatum de certis criminibus, & cum eſſet aliqualiter proceſſum ſuper inquiſitione tandẽ cauſa fuit remiſſa ad ſuperiorem, coram quo inquiſitus comparens impugnat proceſſum, & offert ſe paratum ſubire inquiſitionem coram inquiſitoribus per ſuperiorem dandis, demum commiſſa inquiſitione ſub forma petita; & inquiſitoribus diem inquiſito aſſignãtibus, ipſe comparet, & negat ſe infamatũ, & petit, quod antequam procedatur ſuper veritatẽ criminis, inquiratur ſuper infamia, an ſit audiendus. nu. 148. f. 68
Inquiſitio vna, alteri non præiudicat. nu. 20. f. 163
Inquiſitio generalis, ad quem finem fiat. nu. 393. f. 105
Inquiſitio, vt contra prælatum regularem fieri poſſit, ſufficit fama frequens, & clamoſa, licet ſcandalum, vel periculum non generet. nu. 465. f. 109
Inquiſitio, tanquam obſcura; & dubia non procedit, quando ſub eadem iuriſdictione ſunt plura loca eiuſdem nominis, nec locus aliter ſpecificatur per coniecturas. nu. 831. f. 133
Inquiſitione impetrata contra caput, & membra, an mortuo capite poſſint canonici eligere. remiſſiue. nu. 39. f. 189
In inquiſitione non eſt neceſſaria litis conteſtatio. nu. 32. f. 77
In inquiſitione qualis ordo ſit ſeruandus. nu. 46. f. 88
Inquiſitione pendente, an quis promoueri poſſit. remiſſ. nume. 1183. f. 158
In inquiſitione propriè lis non conteſtatur. nu. 1160. f. 155
Inquiſitione ſummarie facta ſuper ſuſpitione dilapidationis, fit inquiſitio ſuper veritate plenarie, non ſummarie. nu. 43. f. 187
Inquiſitionem, an poſſit quis promouere per procuratorem. nume. 159. f. 99
Inquiſitionem promouenti contra Abbatem, vel alium prælatum, à quo promouens prius debebat recipere expenſas, an pendente inquiſitione ſint miniſtrandæ expenſæ. remiſſiue. nu. 265. f. 99
Ad inquiſitionem non proceditur, niſi præcedente infamia. Declara tamen vt ibi. nu. 32. f. 25
Inquiſitionem promouere, an ſit licitum contra eum, quem pœnituit, & pœnitentiam egit. nu. 253. f. 98
Inquiſitionem, quæ fit præuia denũtiatione, debet præcedere monitio. 16. f. 186
Inquiſitionem promouere, an poſſit is, qui accuſare non poteſt. nu. 243. f. 98
Inquiſitionem, ad denuntiationem illius, qui præpoſitus eſt ad explorandum, & denuntiandum, quis poſſit facere. remiſſiue. nu. 99. f. 91
Quod præambulum autem ſit neceſſarium. nu. 443. f. 107
Et vbi fieri debeat. nu. 682. f. 125
Et qualiter in ea procedatur. nu. 710. f. 127
Inquiſitionem de confirmando electo, quis poſſit facere. nume. 101. f. 91
Et quæ præcedere habeant, vt fieri poſſit. nu. 445.
Et quo in loco fieri debeat. nu. 685. f. 125
Et qualiter in ea procedatur. nu. 713. f. 127
Inquiſitionem debet præuenire clamoſa inſinuatio. nu. 827. f. 132
Inquiſitionem promouens, ſi non eſt perſona idonea, non tenetur iudex etiam inquirere ſuper fama, niſi ad cautelam. Et quid iuris, in promotoribus conſtitutis ad denuntianda maleficia. ibid. nu. 236. f. 98
Inquiſitionem ſuper ſtatu alicuius eccleſię, vel loci, tam in capite, quam in membris quis facere poteſt. nu. 95. f. 91
Et cuius inſtigatione ſit facienda. nu. 231. f. 97
Et contra quos fiet. nu. 268. f. 99
Et quæ præambula ſint neceſſaria. & quando. nu. 435.
Et quo in loco facienda ſit. nu. 679. f. 125
Et qualiter in ea procedatur. nu. 703. f. 126
Et qui ſit eius effectus. nu. 1241. f. 161
Inquiſitionis diffinitio. nu. 13. f. 1
Inquiſitionis diffinitio ſecundum Hoſtien. reprehenditur. nume. 71. f. 90
Inquiſitionis cauſa, & effectus. nu. 845. f. 133
Inquiſitionis proſecutor, ſeu promotor, an habeat ius in proceſſu. nu. 255. f. 99
Et an poſſit appellare. nu. 256.
Et an poſſit repelli per iudicem, quandocunq; ſibi placuerit. nu. 257.
Et ſi repulſus ſit, an alius eius loco ſubrogari poſſit. nu. 258.
Et an citari debeat, ſi agatur de nullitate proceſſus. remiſſiuè. nu. 264.
Inquiſitionis ſpecialis quo ad delicta, & perſonas deſcriptio. nume. 21. f. 2. & nu. 82. f. 90
Qualiter autem in ea procedatur. nu. 721. f. 128
Et eius effectus qualis ſit. nu. 1247. f. 161
Inquiſitionis de promouendo definitio. nu. 87. f. 91
Et qui ſint effectus. nu. 1242. f. 161
Inquiſitionis, & accuſationis vna differentia. nu. 13. f. 61
Inquiſitionis generalis quò ad perſonas, & ſpecialis quò ad delicta deſcriptio. nu. 19. f. 2
Inquiſitionis generalis quò ad delicta, & ſpecialis quò ad perſonas deſcriptio. nu. 20. f. 2
Inquiſitionis generalis quò ad delicta, & quò ad perſonas deſcriptio. nu. 16. f. 2
Inquiſitionis generalis, quæ fit ſuper ſtatu, & ſpecialis, quæ fit contra certam perſonam, plures ſunt differentiæ. nu. 60. f. 89
Inquiſitionis generaliſſimæ, quam concilium prouinciale, vel epiſcopale facit, deſcriptio. nu. 83. f. 90
Et ad cuius inſtigationem talis generaliſſima inquiſitio fieri debeat. nu. 227. f. 97
Inquiſitioni generali formatæ contra collegium, quilibet de collegio ſe opponere poteſt. nu. 5. f. 76
Inquiſitionis generalis quo ad delicta, & quo ad perſonas diffinitio, ex Ang. nu. 72. f. 90
Quis eam facere poſſit. nu. 102. f. 91
Ad cuius verò inſtigationem fiat. nu. 234. f. 97
Contra quos fieri poſſit. nu. 269. f. 99
Quæ præcedere habeant. nu. 446. f. 108
Vbi autem fieri debeat. nu. 687. f. 125
Qualiter autem in ea procedatur. nu. 715. f. 127
Quis autem ſit eius effectus nu. 1244. f. 161
Inquiſitionis generalis quo ad delicta, & ſpecialis quo ad perſonas deſcriptio. nu. 80. f. 90
Quis eam facere poſſit. nu. 103. f. 92
Ad cuius verò inſtantiam fieri poſſit. nu. 235. f. 97
Contra quos fiat. nu. 271. f. 99
Quæ præcedere habeant. 449. f. 108
Et quo in loco fieri debeat. nu. 690. f. 125
Et qualiter in ea procedatur. nu. 720. f. 128
Et quis effectus inde reſultet. nu. 1246. f. 162
Inquiſitionis generalis quo ad perſonas, & ſpecialis quo ad delicta deſcriptio. nu. 78. f. 90
Quis eam facere poſſit. nu. 102. f. 92
Ad cuius inſtigationem fiat. nu. 234. f. 97
Contra quos fiat. nu. 270. f. 99
Quæ præambula præcedant. nu. 448. f. 108
Quo in loco autem fienda ſit. nu. 688. f. 125
Et quæ ſit eius forma. nu. 717. f. 128
Effectus autem quis inde proueniat. nu. 1245. f. 161
Inquiſitionis iudiciũ, an ſit ordinariũ, vel extraordinariũ. nu. 89. f. 91
Inquiſitionis iudicium, an, & qualiter differat ab alijs iudicijs. nu. 92. f. 91

Inqui-

Inquiſitionis iudicium, quando pendere dicatur. nu. 1250. f.161
Inquiſitionis iudicium qualiter finiatur. nu. 1237. f.161
Inquiſitionis pœna, quæ ſit. remiſſiuè. nu. 51. f.88
Inquiſitiones præparatoriæ, quæ quandoq; fit ſuper infamia; quæ ſint præambula neceſſaria. nu. 450. f.108
Inquiſitionis per oculorum inſpectionem definitio. nu. 88. f.91
Et quis eam facere poſſit. nu. 96. f.91
Ad cuius verò inſtigationem ſit facienda talis inquiſitio. nume. 238. f.97
Et quo in loco fienda ſit. nu. 681. f.125
Et qualiter in ea procedatur. nu. 788. f.131
Et quis ſit eiuſdem effectus. nu. 1243. f.161
Inquiſitionis, quæ ſit contra malefactores, & homicidas, forma quæ ſit. nu. 716. f.127
Inquiſitionis, quam facit prælatus viſitando, deſcriptio. nume. 84. f.90
Inquiſitionis ſubſtantialia, an ſeruari debeant in criminibus leuibus. nu. 907. f.143
Inquiſitionis via, vt procedi poſſit, quot requirantur. remiſſiuè. nume. 19. f.88
Inquiſitionis via conuictus, qua pœna de iure canonico puniendus ſit. nu. 1185. f.158
Et qua pœna de iure ciuili. nu. 1191. f.155
Inquiſito vt poſſit ſe defendere exhibenda ſunt non ſolum nomina teſtium; ſed dicta, & capitula eorundem; & eſt communis opinio. nu. 1083. f.150
Quod procedit etiam quando inquiritur contra prælatum regularem. ibid.
Inquiſitor, an dicatur ille, cui in literis Apoſtolicis ita dicitur, ſuperpoſitis coram nobis, & alijs negotium tangentibus, veritatem inquiras. nu. 221. f.97
Inquiſitor, an ordinariam; vel delegatam iuriſdictionem habere dicatur. remiſſ. nu. 71. f.236
Et ſi inquiſitor, & epiſcopus procedat, ad quem appellandũ ſit. ibid. remiſſ. f.236
Inquiſitor, cui ſimpliciter eſt delegata inquiſitio, an neceſſitetur prius inquirere ſuper fama, quàm ſuper veritate criminis. Et diſtinguit. nu. 32. & nu. 34. f.71
Et ſi vellet prius inquirere ſuper veritate, quàm ſuper fama, an poſſet appellari. nu. 33.
Inquiſitor datus de conſenſu partium, recuſari non poteſt. nume. 154. f.68
Inquiſitor datus à Papa, ſi eſt negligens in inquirendo, an Legatus generalis poſſit ei mandare, quod procedat. nu. 161. f.93
Inquiſitor de quibus habeat inquirere contra regulares; & qualẽ ordinem ſeruare debeat. nu. 12. f.164
Inquiſitor generalis, teſtibus ſuper infamia non receptis, de veritate criminis quando inquirat. Et quid in delegato ad vnam cauſam. ibidem. remiſſ. nu. 3. f.69
Inquiſitores in crimine hæreſis, an elapſo quinquennio poſt mortem hæretici inquirere poſſint. nu. 150. f.43
Inquiſitor poteſt deputare proſecutores ad inquiſitionem. nume. 16. f.164
Inquiſitor hæreticæ prauitatis non poteſt procedere contra Epiſcopum; ſed illum Papæ denuntiare debet. nu. 69. f.236
Nec contra alios ad actus iudiciales hodie ſine Epiſcopo. nume. 70. f.eo.
Inquiſitor ſi dolo, vel lata culpa fugauit inquiſitum, tenetur ſibi ad expenſas, & criminaliter etiam puniri poteſt. nu. 1233. f.120
Inquiſitor, ſeu corrector, ſi indebite grauat, ab eo poteſt appellari. nu. 217. f.97
Inquiſitores, an poterint procedere contra Abbatem promotum ad Epiſcopatum, pendente inquiſitione. nu. 37. f.189
An autem ſi eligatur ſubditus, agi debeat tanquam contra membrum, an verò tanquam contra caput. ſub nu. 38. f.189
Inquiſitus, an eo caſu, quo crimen non eſt probatum, debeat ſimpliciter abſolui. nu. 1236. f.160
Inquiſitus, an ex probationibus factis in generali inquiſitione, ſi fuit repertus culpabilis, poſſit puniri abſq; alijs probationibus. remiſſiuè. nu. 1079. f.149
Inquiſitus auditis verbis iudicis, quid facere habeat. nu. 953. f.141
Et quid dato ſibi termino ad deliberandum. nu. 954. f.eo.
Quid autem, quando examinati ſunt teſtes contra eum. nume. 1078. f.149
Inquiſitus, contra quem delictum nõ eſt plenè probatum, ſed ſemiplenè, qua pœna ſit puniendus. remiſſiuè. nu. 1231. f.160
Inquiſitus, & probatus culpabilis per generalem inquiſitionem, poteſt puniri abſque alijs probationibus. nu. 3. f.76
Inquiſitus ſemel, an poſſit amplius inquiri, ſeu accuſari, vel cõtra eum agi. nu. 1254. f.162
Inquiſitus, probata infamia per teſtes, ſi vult bonam famam probare ad inquiſitionis excluſionẽ, an debeat admitti. nu. 593. f.119
Inquiſitus poteſt petere tempus ad ſe defendendum. nu. 724. f.128
Inquiſitus, quas defenſiones facere poſſit. nu. 1056. f.148
Inquiſitus, quandoq; liberatur à vinculis, præſtando fideiuſſores. Fallit tamen in eo, qui ſemel aufugit è carceribus, vel fidem fregerit. nu. 1048. f.148
Inquiſitus, quando proceditur contra eum ad promotionem, vel obligationem alterius, iudex non debet eum interrogare, nec ipſe reſpondere tenetur. & eſt communis opi. nu. 963. f.142
Inquiſitus quid facere debeat circa confeſſionem, vel negationẽ, quando eſt culpabilis, vel non; & ibi vide auctoris conſilium. nu. 970. f.143
Inquiſitus reſpondens inquiſitioni, ſi dicat ſe non culpabilem, an admittatur talis reſponſio. nu. 1023. f.146
Quid ſi negat, vel confitetur per verbum credo. nu. 1025. f.eo.
Inquiſitus, ſeu eius aduocatus, ad quæ animaduertere habeat, tam coram iudice ordinario, quam coram delegato. nu. 226. f.97. & nu. 266. f.99
Inquiſitus, ſi appellet, vel aliter dicat proceſſum nullum cõtra ſe, tunc non eſt citandus promotor inquiſitionis. nu. 17. f.64
Inquiſitus ſi dedit fideiuſſorem de ſoluendo omnem condemnationem, & bannitus fuit in mille, an mortuo eo poſſint fideiuſſores conueniri. nu. 1039. f.147
Inquiſitus ſi petat à iudice, ad hoc vt poſſit facere ſuas defenſiones, vt in inquiſitione apponat tempus, & locum, an teneatur apponere. nu. 785. f.131
Inquiſitus ſi dicat iudici, do vobis huiuſmodi fideiuſſores, qui ad veſtri requiſitionem præſentabunt me de die in diem ſub tali pœna, & illi erant præſentes, & nihil dixerunt, & ſic fuerunt ſcripti in libro curiæ, an prædicti ſint obligati, vt fideiuſſores. nu. 1043. f.148
Inquiſitus ſi non opponit, quòd infamia non preceſſit contra eũ, & patitur procedi ſuper veritate criminis, non poteſt amplius opponere. nu. 147. f.68
Inquiſitus, ſi eſt puniendus pro pluribus vulneribus, ſeu pluribus delictis in pœna pecuniaria, an debeat condemnari in vna ſumma pro omnibus delictis, an verò regulariter pro ſingulis. nume. 1310. f.159
Inquiſitus ſi confiteatur ſimpliciter ſe percuſſiſſe. L. qui erat officialis; & de numero reſedutorum, & Poteſtas vult ipſum condemnare pœna, qua tenetur percutiens officialem, & reſeduti; quæ longe grauior eſt, an poſſit. nu. 979. f.143
Inquiſitus ſi iudici inquirere volenti dicat, quòd prius terminum accuſare volentibus præfigat, & accuſatore deficiente aſſerat, quòd eſt paratus ſe purgare, an ſit audiendus. nu. 675. f.124
Inquiſitus ſi produceret inſtrumentum pacis de vulneribus tantum, & ſequuta eſſet mors, an ſibi in aliquo prodeſſet, ſi ſtatuto mitigatur pœna ob pacem remiſſiue. nu. 1057. f.148
Quid ſi ſtatutum diſponit, quòd pœna mitigetur, ſi hæres fecerit pacem, an ſufficiat pax facta à teſtatore. Et quid ſi dicat ab hæredibus, & plures ſint hæredes, & non habuit niſi ab vno. ibidem. remiſſiuè. f.eo.
Inſcriptio quid. nu. 26. & nu. 28. f.53
Et triplex eſt eius forma. nu. 29. f.eo.
Inſcriptio quid ſit. remiſſiuè. nu. 913. f.137
Inſcriptio ad pœnam talionis in libello fieri ſolet. nu. 24. f.14
Inſcriptio non eſt neceſſaria, quando agitur ad priuationem beneficij, & non ad pœnam naturalem delicti. nu. 23. f.79
Et admittitur tunc procurator. ibidem.
Inſcriptio ad pœnam talionis, an ſit de ſubſtantiali eſſe accuſationis. nu. 31. Et quod ſic; & eſt communis opi. nu. 32. f.54
Inſcriptio, an ſit neceſſaria in caſibus, in quibus defunctus poteſt accuſari. nu. 35. f.54
Inſtantia finitur per prolationem diffinitiuæ. nu. 55. f.64
Inſtantia triennali perempta, vigore confeſſionis, poſtea à parte emanatæ, poteſt iudex ſententiam proferre. nu. 39. f.11
Inſtantia, an detur in cauſa criminali. nu. 59. f.151
Inſtantia, licet pereat, non tamen pereunt acta facta reſpicientia factum. nu. 1176. f.157
Inſtantię peremptio non perimit ius. nu. 40. f.12
Inſtigare quid. nu. 314. f.271
Inſtigatus, ſeu promotor in inquiſitione pluribus modis interuenire poteſt. nu. 66. f.89
Inſtrumenta partibus conſentientibus conficiuntur. nume. 20. fol. 225
Inſtrumenta confecta per notarium damnatum de falſo aliquam fidem non faciunt, nec recipi debent tãquam publica, & authentica. nu. 9. f.255
Et an ſint ipſo iure nulla. num. 11. vbi latè diſtinguit. & cõis eſt opin. quòd ſic. nu. 12. & nu. 13. vbi hoc limit. f.eo.
Inſtrumentum, licet plurium teſtium ſubſcriptione validetur, tamen quòd plures ſubſcripſerint, probatur per duos teſtes. nume. 533. f.112

Inſtru-

Inſtrumentum falſum, & pro quo notarius fuit condemnatus de falſo, an probet inter partes. nu. 23. f. 226
Inſtrumentum reddens, videtur reddere ius ex inſtrumento ſibi competens. nu. 5. f. 176
Inſultus quid ſit. nu. 823. f. 132
Inſultum ſi quis fecerit de die, & tandem inſequendo de nocte vulnerauit, quod tempus in inquiſitione apponi debeat. nume. 790. f. 131
Et quid ſi vno tempore vulnerauerit, & ex vulneribus alio tempore obierit, quod tempus apponatur. ibidem.
Inſultus ſi fiat in vno loco, vel territorio, & vulnus in alio, an confundantur. nu. 780. f. 125
Et quid de eo, qui exiſtēs in vno territorio, cum baliſta, vel alio telo, vulnerauit exiſtentem in alio. ibidem.
Intellectus varios habet motus. nu. 605. f. 120
Intentio in his; quæ aguntur, maxime conſideranda. nu. 1. f. 280
Intentio ſola in prohibitis inducit ſymoniam. nu. 4. f. 190
Quod intellige vt nu. 10. f. eo.
Interdictum vnde vi, vel bonorum rapto. licet regulariter non detur contra conſilium dantem. datur tamen ro defectum principalis, & quando. nu. 16. verſi. Vnde licet. f. 248
Et quid in foro pœnitentiali. ibid.
Interdictus celebrans, eſt irregularis. nu. 104. & 117. f. 260
Intereſſe priuatum. qualiter intelligatur, quando obijcitur contra electum de crimine. nu. 55. f. 55
Intereſſe ad quod locator tenetur conductori, continet, & damnū emergens, & lucrum ceſſans. nu. 15. f. 199
Intereſt noſtra, ne probra noſtra detegantur. nu. 421. f. 199
Interfectus in rixa, ſi ignoratur quis eum interfecerit, an omnes ſint irregulares. nu. 223. f. 266
Interficere volens] aliquem, niſi ei dem certam pecuniam, an teneat dare, vt liberem illum a morte, & ſi non dedero, & interfectus ſit ille, an ego ſim irregularis. nu. 355. f. 272
Interlocutoria multiplex eſt. nu. 29. f. 62
Interlocutoria habens vim diffinitiuæ reuocari non poteſt; & eſt communis opin. nu. 41. f. 62
Limita tamen vt ibidem.
Interlocutoria, an, & quando reuocari poſſit. nu. 34. & 57. f. 62
Interlocutoriam, quæ tendit circa litis ordinationem, iudex pōt contrario imperio reuocare, & eſt cōm opi. nu. 33. f. eo.
Interminatio quid. nu. 95. f. 220
Intermiſſione ſine quid dicatur fieri. nu. 3. f. 181
Interpellatio quam facit dies maior eſt, & maioris effectus quam monitio extraiudicialis. nu. 11. f. 6
Interpretatio in iudicijs qualis eſſe debeat. Et an cadat expoſitiua interpretatio in facto alieno. nu. 740. f. 48
Interpretatio ſtricte fieri debet, quādo de tertij præiudicio agitur. nu 48. f. 229
Interpretatio, ſeu declaratio ſtricte, & propriè pro congrua verborum expoſitione accipitur. nu. 65. f. 64
Interpretatio latiſſima ſemper ſit, etiam contra propriam naturā, quotieſcunq. per aliquam conceſſionem recedimus à iure ſpeciali, & redimus ad ius commune. nu. 187. f. 95
Interpretatio quotuplex. nu. 10. f. 218
Interpretatio libertatis quoties eſt dubia, ſecundum libertatem reſpondendum erit. nu. 15. f. 244
Interrogationes, quæ fieri debeant à iudice teſtibus, in cauſa inquiſitionis. nu. 16. f. 75
Interrogationes ſuccedunt loco probationum. nu. 705. f. 126
Interrogationibus ſuper iure reſpondendum non eſt. nu. 895. f. 135
Interrogatorium, per quod teſtis eſſet interrogandus; an ſciret ex auditu; vel ex credulitate, eſt recuſandum. nu. 4. in fin. f. 75
Interrogatus, an captus eſſet à morte liberandus; ſi reſpondit malum eſt, quod euadat impunitus, an fiat irregularis; ſi poſtea condēnetur ad mortem. nu. 325. f. 271
Interrogatus ab officiali, quid faciendum ſit de tali capto ſi reſpondet, quòd pro delicto commiſſo ab eo, eſt pœna mortis, licet ille moriatur, propter hoc interrogatus non efficitur irregularis. nu. 4. f. 295
Intruſio eſt legitima cauſa remouendi aliquem ab eccleſia. nume. 4. f. 28
Intruſus quis dicatur. nu. 5. f. eo.
Inuaſus, ſi dubius eſt; an inuadens facit ad offenſum perſonæ, & rerum poteſt impune, ſe defendere; etiam quo ad forum pœnitentialem. nu. 8. verſi. Vltimo not. f. 246
Inuaſio propriè ad res immobiles pertinet. nu. 883. f. 135
Inuentarij confectionis effectus. nu. 4. f. 57
Inueſtitura in beneficio ad Archidiaconum pertinet, & quomodo hoc procedit. nu. 11. f. 192
Inuocatio Machometi ab infidelibus, Chriſtianis audientibus, per Principes ſeculares prohibenda. nu. 14. f. 215
Inuidia extirpanda. nu. 45. f. 203
Inuitus, vel ignorans non donat. nu. 18. f. 232
Inuoluntarium quot modis dicitur. nu. 9. f. 194
Io. de Imo. mortuus eſt de anno 1436. die 18. Februarij. nu. 45. f. 65
Io. And. Canoniſtarum Princeps. nu. 102. f. 58. & vtriuſque lumen. nu. 4. f. 218. & eius magna eſt auctoritas. nu. 560. f. 115
Ioā. de Lignano fuit vir optimus, maximus philoſophus. n. 101. f. 58
Io. de Paiare de Senis omnium ſingularium memoriam habebat; licet quaſi ſtultus fuerit. nu. 26. in fin. f. 190
Ipſo iure quid importet hoc verbum. vide num. 4. & 5. & limit. vi nu. 6. & nu. 10. & vide infra in verba. v. Verbum futuri tpis. f. 207
Iracundia non excuſat à peccato. nu. 4. f. 242
Iratus qui accidit ad pœnam, nunquam tenebit mediocritatem, quæ eſt inter nimium, & parum. nu. 3. f. 6
Irregulares ſunt illegitimi accuſatores clericorum. nu. 9. f. 17
Irregulares ſunt omnes infraſcripti. videlicet. nu. 134. f. 261
1 Ordinatus extra tempora.
2 Non ordinatus celebrans.
3 Non ordinatus diuinum officium exercens.
4 Ordinatus exercens officium ſuperioris ordinis, quem non habeat.
5 Ordines plures ſacros eodem die recipiens.
6 Minor annis. 14. in ſubdiaconum ordinatus.
7 Promotus per ſaltus.
8 Ordinatus in præsbyterum nullum prius ordinem habens.
9 Ordinatus in Epiſcopum, ordine ſacro prætermiſſo.
10 Rebaptizatus.
11 Symoniacus in ordine.
12 Neophytus.
13 Clericus audiens legem, vel Phyſicam vltra duos mēſes, niſi de licentia.
14 Pœnitens publicè.
15 Monaſterium ingrediens pro agenda pœnitentia, pro delicto etiam leui, & occulto.
16 Accuſatus accuſatione pendente.
17 Condemnatus de crimine.
18 Conuictus, ſeu confeſſus de crimine enormi, & manifeſto.
19 Denuntiatus de crimine.
20 Accuſator accuſatione pendente.
21 Excommunicatus ſcienter ordinem recipiens.
22 Suſpenſus.
23 Interdictus.
24 Ordinatus ab Hæretico, Schiſmatico, vel ſuſpenſo etiam ignoranter.
25 Matrimonium contrahens cum ioculatrice, vel vili muliere, vel ancilla.
26 Promotus poſt inhibitionem ſub pœna anathematis.
Irregulares ſunt omnes infraſcripti, etiam poſt peractam pœnitentiam. ſub nu. 135. f. 262
27 Homicida.
28 Symoniacus in ordine, vel in beneficio quo ad illud reſtituendum.
29 Excommunicatus, vel ſuſpenſus, vel interdictus faciens ſe ordinari in contemptum clauium.
30 Item tales celebrare præſumentes, vel beneficia conferre.
31 Beneficium recipiens ab interdictum contemnente.
32 Interdictum violans.
33 Falſarius literarum Papæ. Fallit in occulto.
34 Hæreticus, & qui talis fuit.
35 Sacramenta eccleſiaſtica hæreticis exhibens.
36 Sodomita.
37 Præsbyter confeſſionem reuelans.
38 Incorrigibilis in nimia contumacia perſeuerans.
39 Criminoſus notorius de iure, vel de facto.
40 Aſſaſſinos occultans; vel defendens, vel eorum officio vtēs; licet mors ſequuta non fuerit.
41 Apoſtata.
42 Schiſmaticus.
43 Intruſus.
44 Electus voluntariè per abuſum poteſtatis ſecularis.
45 Infamis omnis de iure, vel de facto.
46 Omnes caſus, in quibus Papa diſpenſare non poteſt, qui ponuntur. remiſſiue.
47 Omnes, in quibus ſolus Papa diſpenſat, quos ponit. remiſſiue. f. 262
Irregulares ſunt quicunque ad ordines, vel honores ſine diſpenſatione promoueri non poſſunt. ſub nu. 134. f. 261
Ineligibilis quicunque.
Qui promouere impediuntur.
Promoti omnes, qui eijciuntur.
Deponendi omnes.
Ordinis executionem non habentes poſt peractam pœnitentiam; nu. 136. f. 262

Irregularis an dicatur, qui adeò ſe arctauit in victu, quod membrū aliquod ſibi debilitatum eſt, & ſubinde inciſum, vel mutilatum. nu.159. f.263
Irregularis, an dicatur, qui alterum occidit, quando non apparet quis ex eis aggreſſor fuerit. Conſtat tamen quod alter alterum aggreſſus eſt. nu.175. f.264
Irregularis an effectus fuerit, quando Diuus Petrus abſcidit auriculam ſeruo Pontificis. nu.172. f.264
Irregularis an efficiatur, qui cibum, vel potum contra conſuetudinem medicorum infirmo dedit, propter quod mortuus eſt. nume.168. f.263
Irregularis, an efficiatur, qui effecit, vt moriturus citiꝰ moreretur. nu.155. f.263
Exemplum ponendo. vt hic. & nu.157. f.eod.
Et quid in dubio. nu. 156. f.eod.
Irregularis an quis fiat ex qualibet mutilatione. nu.190. Et an propter ſanguinis effuſionem. nu.204. f.265
Irregularis, an quis fiat, ex eo quod præſtitit opem, fauorem, vel auxilium. nu.268. f.269
Irregularis efficitur quicunque interuenit in cauſa criminali, in qua pœna ſanguinis ingeritur. Et exemplum ponit in iudice, Aſſeſſore, Aduocato, Actore, Notario, dictante, vel promulgante ſententiam, Procuratore, Teſte, & Accuſatore. nu.139. f.262
Ampliat, ſiue ſint laici, ſiue clerici. nu.ſeq.
Ampliat in Aduocato, & Procuratore, ſiue interueniāt pro Actore, ſiue pro Reo. nu.142. vbi declarat. f.262
Sed quid ſi Iudex, vel officialis ſuſcipit officium in cauſa ſanguinis; ſed nihil fuit executus vide nu. 144.
Irregularis efficitur præſtans auctoritatem ſuam, vel benedictionē purgationi vulgari, vel vindictæ ſanguinis, etiam ſi mors inde non ſequatur. nu.141. f.262
Irregularis omni eccleſiæ miniſterio priuatur. ſub nu.3. f.248
Irregularis in dubio quis iudicari debet. nu.303. f.279
Irregularis, qualiter quis fiat ex conſilio, perſuaſione, ſuggeſtione inſtigatione, vel monitione. nu.304. f.170
Irregularis propter crimina, non ſolum deponitur ab officio ſacerdotali; ſed etiam ab omni officio cuiuſcunq; ordinis. nume.378. f.273
Irregularitas, an per religionis ingreſſum tollatur. nu.421. f.275
Irregularitas, an tollatur per pœnitentiam. nu.433. Et quid ſi occulta. nu.436. & nu.439. f.275
Irregularitas, an incurratur propter homicidium commiſſum ante baptiſmum. nu.24. f.257
Irregularitas cauſa ex delicto, vel peccato occulto, tollitur per religionis ingreſſum, & vitæ probitatem; niſi proueniat ex homicidio, vel ex mutilatione. nu.427. f.275
Irregularitas cauſatur ex homicidio, & mutilatione membrorum. nu.3. f.280
Irregularitas cauſata à peccato, an tollatur per baptiſmum. nume.85. f.258
Irregularitas cauſata ex homicidio, inducta eſt de iure diuino. nume. 380. f.273
Et impedit ordinis executionem, etiam poſt peractam pœnitentiam. ſub nu.439. f.275
Irregularitas publica, cuius indicendæ rationem non tollit ingreſſus religionis, per ingreſſum religionis non tollitur; operatur tamen ingreſſus, vt facilius cum ingreſſo diſpenſetur. nume.431. f.275
Irregularitas contracta ex delicto, & culpa; quam ius aliqua ratione induxit; quæ tamen ratio ceſſat ex ingreſſu religionis; tollit etiam irregularitatem. nu.429. f.275
Irregularitas eſt pœna temporalis. ſub nu.435. f.275
Irregularitas ex deformitate corporis quò ad ordines ſuſcipiēdos contrahitur. num.78. Quò verò ad ordines ſuſceptos. vide nume.ſeq. f.260
Irregularitas non priuat quem beneficio ipſo iure. nu. 379. f.273
Irregularitas non contrahitur, niſi in caſibus à iure expreſſis. nume.16. f.257
Irregularitas, an in dubio præſumenda ſit, pulchrè & latè diſcutitur. nu.17. & iudicatur, vt in nu.ſeq. f.257
Irregularitas in foro contentioſo quo ad impoſitionem pœnæ nō præſumitur in dubio. nu.18. f.eo.
Irregularitas in foro pœnitentiali in dubio præſumitur. 19. f.eo.
Irregularitas, per quas perſonas incurritur. nu.23. Et ſub numeris ſeq. f.257
Irregularitas propter homicidium incurri poteſt, licet ex illo homicidio pœna quis non afficiatur. nu.50. f.259
Irregularitas quid ſit. nu.12. & ſub nu. ſeq. f.256
Irregularitas, quæ ex homicidio voluntario cauſam accipit, procedit à iure diuino. nu.1. f.245
Irregularitas qualiter tollatur; & quod quatuor modis per baptiſmum, per religionis ingreſſum, & per pœnitentiam. nu.382. & 383. per diſpenſationem. nu.384. f.273
Irregularitas qualiter, & quibus caſibus incurratur. nu.67. & numeris ſeq. per diſcurſum. f.259
Et qualiter contrahatur ex defectibus, qui ſunt in homine ſiue peccato. vide vſque ad nu. 76. f.eo.
Irregularitas qualiter per violationem cenſuræ, ſeu inobedientiā contrahatur. nu.81. Et infra per diſcurſum. f.260
Irregularitas qualiter, & quibus caſibus ex deformitate corporis proprij contrahatur. remiſſiue. nu.77. & nu.ſeq. f.260
Irregularitas qualiter per ſuſpenſionem contrahitur, vel non. nome.87. vſque ad nu.100. f.260
Irregularitas in quibus caſibus per homicidium, vel mutilationē incurratur. nu.136. late tractatur in numeris ſeq. f.262
Irregularitas quo iure ſit introducta. nu.15. & ſub nu.21. f.256
Irregularitas quandoq; contrahitur ex homicidio per alios perpetrato. nu.3. f.276
Irregularitas, quæ inſurgit ex proprio delicto, non tollitur per religionis ingreſſum; ſed fauore religionis, cum tali diſpēſatur; ſecus verò in ea, quæ ex proprio delicto non inſurgit. Et talis poteſt promoueri ad ordines abſque diſpenſatione. Sed non ad dignitatem, abſque diſpenſatione. nu.423. f.275
Irregularitas, quæ contrahitur ex proprij corporis deformitate, quæ ſit. nu.370. f.273
Et an tollatur per ingreſſum religionis. nu.426. vbi an cum tali diſpenſetur. f.275
Irregularitat, qua ratione fuerit inſtituta. nu.66. f.259
Irregularitas ratione homicidij, ſola voluntate non contrahitur. nume.221. & nume.230. vbi, quid in mutilatione. Et quare. nu.231. f.266
Irregularitas ſola voluntate non contrahitur. nu.3. f.246
Irregularitas vnde dicta ſit. nu.14. f.256
Irregularitates, quæ in veteri teſtamento figuraliter inueniuntur, quibus Domino panes offeri prohibebantur; quid ſignificent. nu.21. in fin. f.257
Irregularitatis prouenientis ex bigamia, quis ſit effectus. nume.367. f.eod.
Irregularitatis, qui ſint effectus principales. nu.365. f.273
Irregularitatis, quæ peruenit homini, ex defectibus, qui in eo ſunt ſine facto, & peccato ſuo, vt puta natalium; effectus. nu.366. f.273
Irregularitatis quot ſint ſpecies, latè traditur. nu.22. f.257
Irregularitatis ex cenſuræ violatione contractæ, effectus. nume. 378. f.273
Irregularitatis, quæ ex homicidio contrahitur; quis ſit effectus. nu.380. f.eo.
Irreuerenter agere dicitur, qui attenuat ius, ſine iuris diſpoſitionem. nu. 17. f.216
Iudas an commiſerit ſymoniam, vendendo dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. nu.30. f.197
Iudæi ab eccleſiis permittuntur. nu. 8. f.209
Iudæi ad fidem conuerſi, non debent bonis quomodocunq; acquiſitis priuari. nu.23. f.10
Iudæi conuerſi ad fidem non perdunt agnationem, & habent ſucceſſionem paſſiuam ex teſtamento, & ab inteſtato. nu.18. f.207
Iudæi dicti ab Heber. nu.9. f.205
Et quis iſte Heber. nu.10. f.eod.
Iudæi dicuntur à Tribu Iuda. nu.6. f.205
Iudæ Tribus fuit digniſſima, & magis bellicoſa.
Iudæi, & omnes infideles hæretici dici poſſunt. nu. 8. f.274
Iudæi, & infideles ſubſunt dominio eius, in cuius territorio degunt. nu.13. f.215
Iudæi, & Sarraceni vtriuſque ſexus in terris Chriſtianorum debēt taliter veſtire, vt diſcernantur à Chriſtianis. nu.1. & num.6. & in die Veneris ſancta, & Paſchæ in publicum prodire non debent. d.nu.1. f.214
Iudæi in die veneris ſancta non poſſunt tenere hoſtia; & feneſtras apertas. nu.1. f.207
Iudæi inter ipſos poſſunt habere officia, & dignitates. ſub nume.2. f.215
Iudæi non dimittentes nutrices chriſtianas ſuos filios lactantes in eorum domibus, excommunicantur. nu.10. f.209
Qualiter autem hoc procedat. nu.11. f.eo.
Quid ex diſpenſatione. nu. 13. f.eo.
Iudæi volentes, baptizandi, inuiti, non cogendi, ſine iudicio non puniendi, aut ſuis bonis ſpoliandi. nu.1. & 9. f.210
In feſtis eorum minime perturbandi, nec cimiteria eorum violanda, nec corpora eorum exhumanda; & quare. nu.4. vbi quid de paruulis. nu.ſeq. & nu.7. & 8. f.eod.
Iudæi, nutrices, vel ſeruientes Chriſtianos habere non debēt, alias commercium Chriſtianorum eis interdicitur. nu.5. f.253
Et ſolum in domo habere nutrices prohibentur. nu.14. f.214
Iudæi, propter eorum delictum, & culpam, chriſtianorum ſunt ſerui; iu-

uiſ; ſuſtinentur tamen in eorum ceremonijs, & alijs ob pietatem ſibi conceſſis. nu. 2. f. 213
Iudæi non poſſunt compelli ad ſeruandum ferias, & feſtiuitates chriſtianorum. nu 17. f. 210
Iudæi nullibi habent dominium, ſed omnibus ſunt exoſi, & per totum mundum diſperſi. nu. 6. f. 215
Iudæi quibus in caſibus ab eccleſia coerceantur. nu. 19. f. 207
Iudæi quare ab eccleſia ſuſtineantur, & ſi mortaliter peccent. nume. 16. f. 210
Iudæi ſynagogas reparare veteres, non autem de nouo conſtruere poſſunt. nu. 1. f. 207. & nu. 1. f. 208
Quid ſi penitus deſtructa. nu. 9. f. 208
Iudæi ſunt, qui ad literam legem Moſaicam tenent. nu. 2. f. 207
Iudæi ſunt dicti Iſraclitæ; & quare. nu. 7. f. 205
Iudæi ſunt ſerui chriſtianorum. nu. 5. & 6. f. 210
Et quare. nu. 8. f. eod.
Vnde filios non habent in poteſtate. ibid. nu. 6.
Iudæi, vel Pagani publicis officijs præficiendi non ſunt; & ſi eis regalia iura venduntur, chriſtianus non ſuſpectus ad ea colligẽda præficitur. nu. 1. & nu 3. f. 222
Iudæis cum habitantes, vel moram trahentes, an excommunicati ſint ipſo iure, an magis ſententia requiratur. nu. 3. f. 207
Iudæis regales redditus licite venduntur. nu. 7. f. 222
Iudæis non ſunt auferendæ pecuniæ de facto, nec vulnerandi, aut occidendi, niſi mediante iuſtitia. nu. 9. Et contrafaciens qualiter puniendus. ibid. f. 210
Iudæis officia omnia publica, quæ chriſtianis grauamen inferre poſſunt, prohibita. nu. 6. f. 222
Iudaizare dicitur, qui adhærent literæ, quòd nec Chriſtiani, nec Iuriſtæ debent facere. nu. 3. f. 205
Iudæo commercium eſt chriſtianorum prohibitum. nu. 14. f. 206
Iudæorum bona licite acquiſita, ſi chriſtianus fiat non dimittuntur. nu. 16. f. 207
Iudæorum in domibus, vel Sarracenorum inſeruientes excommunicantur. nu. 1. f. 207
Iudæos baptizatos ſuis bonis ſpoliare permittentes, ēt ſi ſint Principes ſæculares, excommunicantur. ibidem.
Iudæos, vel Paganos proponens publicis officijs punitur, & præpoſito denegatur chriſtianorum commercium, donec depoſuerint officium; & inde quæſita pauperibus chriſtianis diſtribuuntur. nu. 1. f. 215
Limita & declara. nu. 43. & 49. f. 216
Iudæus abutens, vel ratione loci, vel ſeruitij, ſeruis, & aſcriptitijs, & originarijs, perdit iura, quod in ipſis habet. nu. 10. f. 206.
Iudæus] ad iudæum legentem medicinam, an ſit prohibitum ſcholares intrare, & quid de conſuetudine; & an valeat. nu. 11. f. eod.
Iudæus baptizatum, vel baptizari volentem emere non poteſt. nu. 1. f. 222
Iudæos, excommunicatus; & infamis non poſſunt doctorari. ſub nu. 3. f. 205. nu. 12. f. 206. & ſub nu. 5. f. 215
Iudæus contra iudæum, hæreticus contra hæreticum admittitur ad accuſandum. nu. 15. f. 9
Iudæus chriſtianum in ſeruum habere non poteſt; ſecus in aſcriptitium, vel originarium. nu. 1. & quos. nu. 5. f. 206
Iudæus confugiens ad baptiſmum, an ſtatim baptizandus; & quare. nu. 3. f. 210
Iudæus dicitur confeſſor, ſiue confitens; & quare nu. 84. f. 205
Iudæus] medicina a iudæo non recipienda. nu. 8. f. 206
Iudæus an poſſit eligi in medicum. nu. 9. & quando. nu. 10. f. eo.
Iudæus non poteſt doctorari, quia non poteſt habere dignitatem. nu. 12. f. 206. ſecus autem inter ſe ipſos. vt ſub nu. 5. f. 215
Iudæus non poteſt habere ſeruum chriſtianum, ſiue fuerit chriſtianus tempore emptionis, ſiue poſt. nu 2. f. eod.
Iudæus lædens clericos, an temporalis, an eccleſiaſticæ ſit iuriſdictionis. nu. 13. f. 214
Iudæus percutiens clericum qualiter puniendus. nu. 1. & 4. f. 214
Iudæi poſſunt exigere à chriſtianis ſeruitia a iure permiſſa. nume. 11. f. 210
Iudæus ſi ordinatur, non recipit characterem. nu. 15. f. 210
Iudæus, vel paganus non poteſt præfici officio publico inter chriſtianos. nu. 2. Secus inter ipſos. nu. 9. f. 215
Iudex, an ex fama in vno loco exiſtente, poſſit in alio inquirere. nu. 506. f. 111
Iudex, an ex officio ſuo poſſit repellere accuſatorem illegitimum. nu. 7. f. 8
Iudex, an poſſit de iure canonico ſuper omnibus criminibus indifferenter ad publicam vtilitatem inquirere. Et communis eſt concluſio, q ſic. nu. 398. f. 105
Iudex, an poſſit abbreuiare terminum iuris communis, vel ſtatutorum. remiſſiuè. nu. 920. f. 138
Iudex, an poſſit inquirere, & punire teſtem coram ſe falſum deponentem. nu. 108. f. 92
Et qua pœna, an ordinaria, vel extraordinaria. ibidem.
Et an iudex debeat eſſe ordinarius, vel delegatus. nu. 109. f. eo.
Iudex, an poſſit ſe vindicare, vel iudicare ſuper iniuria ſibi illata. remiſſiuè. nu. 223. f. 97
Iudex, an poſſit moderare pœnas a iure impoſitas. nu. 32. f. 165
Iudex, an poſſit compellere accuſatorem ad ponendum diem in accuſatione. nu. 787. f. 131
Iudex, an ad petitionem inquiſiti debeat inquirere contra inſtigatorem inquiſitionis. remiſſiue. nu. 263. f. 99
Iudex, an poſſit procedere ad inquiſitionem per denuntiationem Regum, vel Principum ſæcularium. remiſſiue. nu. 247. f. 98
Iudex, an poſſit ſententiam latam ſtatim executioni mandare. nume. 1140. f. 154
Iudex, an, & quando mulctam relaxare teneatur. nu. 116. f. 281
Iudex, an forenſes delinquentes poſſit punire ſecundum ſtatuta ſua, an verò ſecundum ius commune. nu. 13. f. 289
Iudex, an de neceſſitate teneatur ſupplere in acceſſorijs, vt fructibus, & expenſis. nu. 130. f. 67
Et an faciat litem ſuam, ſi non ſupplet, vbi ſupplere habeat, & an ex officio motu proprio. nu. 132. f. 67
Et quid in delegato nu. 133. f. 68
Iudex, an poſſit permixtim inquirere de infamia, & de criminib'. nu. 643. f. 122
Iudex, an imponenda pœna debeat admittere delictum, prout probatum eſt cum qualitate aggrauante delictum, & augmentante pœnam, quæ tamen non fuit intentata in libello inquiſitionis; an vero prout fuit intentatum ſine illa qualitate. nume. 1209. f. 159
Iudex, an poſſit indifferenter interlocutoriam ſuam reuocare, & quòd ſic. nu. 38. f. 62
Fallit tamen. 16. modis, vt in diſcurſu. num. ſeqq.
Et vſque ad quod tempus. nu. 54. f. 64
Et an in ea reuocanda requiratur cauſæ cognitio, vel conſenſus partis. nu. 58. f. eo.
Et an pluries, & quoties reuocari poſſit. nu. 61. vbi quod bis; & eſt communis opin. f. eo.
Et an iudex poſſit cogi corrigere. nu. 62. f. eod.
Iudex ad denuntiationem officialis poteſt inquirere. nu. 373. f. 104
Iudex, an morituro poſſit dare electionem mortis. nu. 31. f. 216
Iudex a quo poteſt ſtatuere terminum appellanti. nu. 24. f. 165
Et an talis terminus in dubio dicatur peremptorius. nu. 25. f. eo.
Iudex abſque tela iudicij non debet contra aliquem procedere, licet de delicto conſtet per depoſitionem aliquorum teſtium. nume. 3. f. 75
Iudex appellationis ab interlocutoria remittis partem ad iudicẽ, quando eſt male appellatum, & poſtea condemnat in expenſis. nu. 103. f. 66
Iudex à quo appellanti, etiam non petenti apoſtolos, tradere tenetur; & an ſi non petantur deficiat appellatio. nu. 33. f. 54
Iudex ad plenam probationem poteſt ſe informare per proprium auditum, ſicut in his, quæ viſu percipiuntur, rem oculis ſubijciẽdo. nu. 579. f. 117
Iudex, aut prælatus de facili in concernentibus præiudicium alterius, non debent his, quæ aſſeruntur credere. Aliàs ſecus. nu. 14. f. 186
Facilitas credendi non vituperatur, ex quo eſt ſignum bonitatis. ibidem.
Iudex condemnãs reũ inquiſitum ad publicam vindictã; an debeat etiam condemnare ad ſatisfaciendum læſis. nu. 1229. f. 160
Iudex ante omnia debet laborare, vt partes reducat ad concordiã. nu. 6. f. 176
Iudex actum pro expedito, & perfecto nõ habet, niſi prolatis omnibus verbis ſententiæ. nu. 98. f. 66
Iudex ad priuatam vtilitatem, parte non poſtulante, officium ſuũ impartiri non debet. nu. 1090. f. 150
Iudex, an poſſit reuocare ſententiam, ſi poſt condemnationem conſtat de innocentia. nu. 1007. f. 145
Iudex, a quo reum appellantem debet mittere ad iudicem, ad quẽ cum actis cauſæ ſub fida cuſtodia. nu. 1137. & nu. 1157. f. 154
Iudex condemnans aliquem odio, licet faciat iuſtitiam, peccat. nu. 9. f. 176
Iudex cognoſcens de cauſa iniuriæ, criminaliter ex officio, poteſt compellere iniuriantem ad ſatisfaciendum læſo. nu. 6. f. 214
Iudex circa cuſtodiam delinquentis, quando venit imponenda pœna corporis afflictiua, quid facere habeat. nu. 1049. f. 148
Iudex cognoſcens de appellatione interlocutoria, æquiparatur coniudici pronuntianti diffinitiuè. nu. 46. f. 63
Iudex cauſarum ciuilium, de cauſis meri imperij incidenter, inquirere poteſt. nu. 107. f. 92
Iudex conſtitutus à Papa, vel Legato ſuper iniurijs, & violentijs illatis alicui monaſterio, an poſſit procedere per viam inquiſitionis. nu. 112. f. 92

Iudex, citato poſtquàm venit, crimen, & cauſam citationis exprimere debet. nu. 918. f. 138
Iudex delegatus datus ſuper violentijs, & iniurijs, inquirit ad priuatam vtilitatem. nu. 361. f. 103
Iudex debet conſiderare per quam viam agi debeat. & ibi, quæ attendi debeant. nu. 34. f. 189
Iudex debet omnem diligentiam, & cautelam adhibere, vt veritatem inueniat. nu. 272. f. 50
Iudex de iure ciuili non poteſt ſuper criminibus per viam inquiſitionis procedere; & eſt communis opin. antiq. nu. 369. f. 103
Iudex delegatus cauſa rei ſeruādæ, poteſt defendere poſſeſſionem per eum traditam vſque ad ſententiam diffinitiuam; & ibi mirabile dictum Inno. nu. 16. f. 177
Iudex dicitur pater illius ciuitatis, quam regit. nu. 125. f. 92
Et dicitur etiam pater ſubditorum. nu. 127. f. eo.
Iudex debet omnes habere defenſiones, ſeu admittere omni tempore. nu. 248. f. 48
Iudex de re quam cognouit pronuntiare debet. nu. 16. f. 10
Iudex domicilij non poteſt inquirere, niſi duobus concurrētibus; nu. 132. f. 92
Iudex diffinitiuè ſententiando, ſiue benè, ſiue malè functus eſt officio ſuo. nu. 64. f. 64
Iudex, quando procedit ex inquiſitione, niſi in quibuſdam criminibus, debet arbitrio ſuo ſententiam moderare. nu. 16. f. 79
Iudex, quando cognoſcit vt bonus vir, quandoq; poteſt ab eo appellari, licet inique arbitretur; ſicuti non appellatur ab arbitrio boni viri, & quando, late. nu. 127. f. 59
Iudex quilibet bonus, debet omnia diligenter examinare, & maxime per ocularem inſpectionem, ſi poteſt. nu. 97. f. 91
Et omnibus modis laborare, vt veritatem habeat. ſub nu. 233. f. 97. & nu. 367. f. 103
Iudex quantum poteſt laborare debet, nec eius vileſcat auctoritas. nu. 8. f. 261
Iudex quando ex officio procedit, & quando ad alterius inſtigationem, quæ ſint differentiæ. nu. 68. f. 90
Iudex qui minorem, vel maiorem pœnam omiſſa ſtatuti pœna imponeret, fatuus eſſet. nu. 1203. f. 159
Iudex quando procedit per inquiſitionem, poteſt moderare pœnam. nu. 10. f. 74
Et quæ tunc conſiderare habeat. ibidem.
Iudex quando poſt diffinitiuam ſententiam poſſit in expenſis condemnare. nu. 127. & ſeq. f. 61
Iudex domicilij, an ſubditum ſuum alibi delinquentem punire poſſit. nu. 14. f. 289
Iudex ex interuallo non poteſt in ſententia aliquam clauſulam adijcere, ſiue velit corrigere, ſiue mutare, ſecundum communē. nu. 115. f. 67
Iudex, & pars poſſunt remittere accuſatori pœnam calumniæ. nume. 256. f. 49
Iudex eccleſiaſticus poteſt carcerare etiam ad pœnam. nu. 2. f. 242
Iudex eccleſiaſticus, an poſſit inquirere contra laicum. nu. 120. f. 92
Iudex & ſi debeat condemnare, vt locator permittat conductorem vti re locata, non tamen ex hoc præciſe compellit. nume. 14. f. 109
Iudex ex officio poteſt, & debet libellum ineptū lacerare. nu. 188. & nu. 197. f. 44
Iudex eccleſiaſticus, vel prælatus, ſi iudici ſæculari præcipiat, vt puniat malefactorem; an ſit irregularis. nu. 298. f. 290
Iudex eccleſiaſticus poteſt torquere; & verberibus cædere; citra tamen ſanguinis effuſionem. nu. 5. f. 291
Iudex eccleſiaſticus contra quemlibet cognoſcit de hæreſi, & ſi eſt clarum, etiam inferior, alias ſecus. nu. f. 228
Iudex eccleſiaſticus, an, & quando pecuniaſiter punire poſſit, & pecunia ad quem vſum conuerti debeat. nu. 9. f. 214
Iudex eccleſiaſticus potens punire pœna ſpirituali, non debet pœna pecuniaria punire. nu. 8. f. eo.
Iudex facilius recuſatur, quam teſtis. nu. 196. f. 96
Iudex Floren. qui Florentinum in hac ciuitate delinquentem, poteſt punire, quo ſtatuto eum punire debeat. remiſſiue. nume. 1207. f. 159
Iudex fatuus eſt, qui in alio, quam petitum eſt, condemnat. nume. 49. f. 88
Iudex in actione quanto minoris pro qua emptor agit, an poſſit ſuper redhibitoria ſententiare, quando res vendita nihil valet; nu. 30. verſi. Vnde in l. bouem. f. 186
Iudex laicus non poteſt cognoſcere de cauſa merè ſpirituali. nume. 1016. f. 145
Iudex laicus, quando poſſit in clericum ſuam iuriſdictionem exercere. nu. 22. f. 228
Iudex, licet principaliter non impartiatur officium ſuum non petenti, tamen quandoq; ſecundario poteſt. nu. 335. f. 103
Iudex laicus, an poſſit inquirere, & punire clericum coram ſe falſum deponentem. nu. 110. f. 92
Index loci, & fundi, in quo fit miſſio, mittit actualiter in poſſeſſionem mittendum. nu. 1156. f. 155
Iudex non ſolum ex dictis teſtium, ſed etiam ex diuerſis generibus probationum, poterit reum condemnare. nu. 1087. f. 150
Et ibidem quid in cauſa ciuili.
Iudex non poteſt, niſi ex euidenti cauſa, pœnam alterare, commutare, minuere, vel augere. nu. 118. f. 221
Iudex nunquam præſumitur per ſuam ſententiam præiudicare, ad iudicium non vocato. nu. 61. f. 200
Iudex non habens merum imperium, an poſſit condemnare teſtē, qui falſum depoſuit coram eo, poſtquam aufugit. remiſſiue. nume. 111. f. 92
Quid in arbitrio. nu. 112. f. eo.
Quid in iudice habente merum imperium, ſi cognoſcit, vt arbiter. nu. 113. f. eo.
Quid in iudice cartulario. nu. 114. remiſſiuè. f. eod.
Quid ſi ſemel quis fuit punitus, an poſſit iterato accuſari. remiſſiue. nu. 115. f. eo.
Quid ſi iudex maior falſum depoſuit coram minore. num. 116. remiſſiuè. f. eo.
Quid ſi iudex Senen. coram quo vertebatur lis, remiſit examinationem cuiuſdam teſtis Floren. ad iudicem Floren. qui teſtis falſum depoſuit, an iudex Floren. vel Senen. poſſit inquirere cōtra eum. nu. 117. f. eod.
Et an punitio facta ab vno, excludat alium. nu. 118. f. eo.
Iudex non poteſt eſſe furioſus, infamis, mutus, cæcus, fœmina, minor, & ſimilis. nu. 955. f. 141
Iudex non iudicat de his, quæ ipſe cognouit vt priuatus, ſed tantum de his, quæ cognouit per probationes in iudicio factas. nu. 4. f. 16
Iudex non poteſt reſeruare condemnationem expenſarum; ſed ſi condemnat, poteſt reſeruare taxationem. nu. 129. f. 67
Iudex officio nobili poteſt ſententiam a ſe latā corrigere, & mulctam impoſitam mitigare; & eſt communis opin. nu. 85. f. 65
Iudex in cauſa criminali multa conſiderare debet, tam circa perſonam teſtium, quàm aliarum rerum. de quibus ibi. nu. 4. f. 188
Iudex in iudicando præ oculis viam regiam habere debet. nume. 10. f. 61
Iudex in cauſa inquiſitionis, an poſſit cognoſcere vigore prorogationis in eum factæ. nu. 224. f. 97
Iudex in dubio, non debet aliquem irregularem reputare. nume. 17. f. 257. & nu. 224. f. 266
Iudex in commiſſis arbitrio ſuo, vbi ius expreſsè non decidit, debet ſequi æquitatem. nu. 132. f. 60
Iudex ſi in reſcripto poteſt inquirere cōtra T. & quoſdam alios, an poſſit ex hoc contra plures, quàm quatuor inquirere; & ſic verū diſpoſitio c. 2. de reſcrip. lib. 6. habeat locum. nu. 345. f. 102
Iudex in inquiſitione non tenet locum accuſatoris; & ratio. nume. 27. f. 88
Iudex in eodem libello poteſt inquirere contra plures reos delinquentes ex varijs delictis. nu. 767. f. 131
Iudex inquirens, ſi dicat, condemnamus talem inquiſitum pro dictis exceſſibus in mille libris, vel dicat, condemnamus in libris. cc. pro tali in. cc. pro tali in. c. & pro tali in. cccc. an differant. nu. 1211. f. 159
Iudex inquirens, quando plures fuerunt vulnerantes, & vnus tantum intulit vulnus mortale, ad hoc, vt omnes teneantur de occiſo, quid facere habeat nu. 885. f. 135
Iudex inquirens, an æquiparetur proſequenti ſuam, vel ſuorum iniuriam. nu. 227. f. 97
Iudex in ſententia cauſam aſſignare non tenetur. nu. 6. f. 252
Iudex inquiri facit per inſpectionem, an mulier ſit virgo, vel corrupta. nu. 58. f. 89
Item, an ſit ita arcta, quod mulier fieri non poſſit nu. 59.
Iudex inquirere ſolum poteſt de criminibus vindicta publica dignis. nu. 436. f. 106
Iudex incolatus, an poſſit inquirere contra incolam extra territorium delinquentem. nu. 131. f. 92. & nu. 274. f. 99
Iudex in criminali cauſa teſtibus, non teſtimonijs credere debet. nu. 1179. f. 157
Iudex in notorio delicto ex officio procedit. nu. 1. f. 16
Iudex, vel Pontifex non tenetur de commiſſis per familiam ſuam; niſi circa officia ſibi commiſſa delinquat. ſub nu. 9. f. 192
Iudex, licet pro defenſione iuſtitiæ interficiat malefactorem, eſt tamen irregularis. nu. 487. in fi. f. 269
Iudex, quando procedit ex inquiſitione, niſi in quibuſdam criminibus, debet arbitrio ſuo ſententiam moderare. nu. 16. f. 78
Iudex poſt formatam inquiſitionem, & citationem factam, an poſſit inquiſitioni addere, vel detrahere, & qualiter. numa. 925. f. 138
Iudex propter ſigna ſola non leuia, vel propter probationem ve-

Iudices, ſeu inquiſitores poſſunt deponere de geſtis coram ſe; an autem, & qualiter eis adhibeatur fides. num. 11. & late de materia, quando iudici credi debeat. nu. 25. f. 69
Iudicia quædam ordinaria, quædam extraordinaria. nu. 46. f. 31
Iudici, an ſit neceſſarium antequam inquirat, præfigere terminum accuſare volentibus. nu. 673. f. 124
Iudici extra territorium non paretur. nu. 179. f. 2
Iudici iniuſte exequenti, an de facto poſſit reſiſti. nume. 1153. & nu. 1141. f. 154
Iudici aſſerenti, vel negāti confeſſionem non creditur. nu. 3. f. 179
Iudicij finis quis ſit. nu. 7. f. 7
Iudicij euentus incertus eſt. nu. 4. f. 282
Iudicij ordinarij appellatione in ſtricta materia, non venit iudicium quod fit per inquiſitionem. nu. 91. f. 31
Iudicij rota iuris, & pondus eſt in confeſſione, nu. 995. f. 144
In iudicijs, pro eodem negotio quis non debet trahi coram diuerſis iudicibus. nu. 19. f. 163
In iudicijs non debet eſſe perſonarum acceptio. nume. 37. & nume. 751. f. 88
Iudicis officium duplex, Nobile, & Mercenarium; & ibi quòd ex vtroque poteſt calumniantem punire. nu. 15. f. 169
Iudicis animus cognoſcitur per verba inſerta in ſententia. nume. 542. f. 114
Iudicis intereſt omnia vias quærere qua poteſt veritatem habere. nume. 1169. f. 156
Iudicis inquiſitio, vel iuriſdictio, an inficiatur propter impedimentum ſuperueniens in ſuam perſonam pendente inquiſitione. nu. 205. f. 96
Et an ſublato impedimento, dato, quòd habeat inficere iudicis inquirentis iuriſdictionem, reſtituatur poteſtas inquirendi. nume. 206. f. eod.
Quid ſi impedimentum erat occultum à principio, & poſt ſententiam detegatur, an ſententia debeat retractari. nu. 207. f. eo.
Iudicium vbi ſemel cœptum eſt, ibi & finem accipere debet. nume. 2. f. 277
Iudicium non debet eſſe deluſorium. nu. 30. f. 29
Iudicium, quo in loco tenendum eſt. nu. 684. f. 128
Iudicium eſt actus trium perſonarum. nu. 284. f. 100
Iudicium accuſationis de ſuſpecto non eſt publicum. nu. 42. f. 30
Iudicium ſi eſt ſummarium, in quo procedi poteſt ſine libello, ſi fiat libellus ineptus, non nocet. nu. 749. f. 130
Iudicium intentatum per accuſatorem, cui impoſitum fuit perpetuum ſilentium, reo non excipiente, tenet. nu. 35. f. 25
Iudicium, an deſinat eſſe publicum, ſi pœna publici iudicij per ſtatutum alteretur. nu. 63. f. 32
Iura ita intelligenda ſunt, vt aliquem producant effectum. nu. 21. in prin. f. 196
Iura, realem effectum, non verba conſiderant. nu. 19. f. 74
Iura eſſe in ciuitate parum eſt, niſi ſint qui illa exerceant. num. 9. fol. 163
Iura, eius eſt interpretari, cuius fuit condere. nu. 1. f. 188
Iura inſtituendi, & deſtituendi videntur connexa. nu. 17. f. 232
Iura ſpecialia facilius tolluntur, quàm communia. nu. 1163. f. 156
Iura ſcire regulariter quilibet præſumitur. nu. 10. f. 192
Iuramenti, vt diuerſa eſt forma, ita diuerſus infertur effectus. nume. 5. f. 69
Iuramenti ab inquiſito præſtandi, duplex eſt forma. 951. f. 141
Iuramenti forma, quam inquiſitores ab inquiſitis, & teſtibus exigunt. nu. 11. f. 61
Iuramenti pſtandi in cauſa inquiſitionis, forma duplex. nu. 4. f. 69
Iuramento ſolo alicuius quandoq; ſtatur. nu. 1. f. 276
A iuramento licito abſtinere, vt faciunt fraticelli, reprehendendum eſt. nu. 9. f. 178
Iuramentum in cauſis criminalibus, an poſſit deferri. nu. 39. f. 17
Iuramentum ad non cogitata non extenditur. nu. 159. f. 68
Iuramentum calumniæ, ſicut excuſat à præſumpta calumnia, ita antequàm probatum ſit, non præſumitur calumnia, ſed poſtquam probatum non fuit. nu. 30. f. 169
Iuramentum de calumnia, etiam in criminalibus præſtādum eſt, & eſt communis opin. nu. 950. & idem nu. 990. f. 141
Iuramentum de hæreticis iudicandis obſtinatione damnabili præſtare nolens, hæreticus reputatur. nu. 654. f. 236
Iuramentum in defectum probationis, an poſſit deferri in cauſis criminalibus. remiſſiuè. nu. 1069. f. 149
In omni iuramento intelligitur excepta authoritas ſuperioris. nume. 948. f. 204
Iuramentum fidelitatis præſtatur Epiſcopo propter eminentiam dignitatis. nu. 8. f. 177
Iuramentum fidelitatis, & non homagij, quare potius præſtetur; & ratio diuerſitatis. nu. 9. Et tale iuramentum præſtatur potius dignitati, quam perſonæ. nu. ſeq. f. 177
Iuramenti conditio non recepit, rebus ſic ſtantibus. ſub nu. 8. f. 287
Iuramentum voluntarium, aut neceſſarium, an poſſit deferri in cauſa monachatus. remiſſiue. nu. 14. f. 293
Iuramentum de tacenda veritate an valeat. nu. 13. f. 164
Iuramentum aſſumit naturam cōtractus, vel rei, quibus adijcitur. nu. 13. f. 198
Iuramentum de calumnia, an præſtari debeat in cauſa inquiſitionis. nu. 987. f. 143
Iurans aliquem non accuſare, ab illius accuſatione repellitur. nume. 1. f. 27
Iurans non ire cum mercibus, niſi facta pace, ſi vadit facta treuga, an incidat in pœnam excommunicationis, & periurij. nume. 18. f. 213
Iuriſpoſitiui inuentio, & ſubiectum. nu. 13. f. 281
Iuris ignorantia non excuſat à delictis. nu. 8. f. 192
Quod intellige, vt ibid.
De iuris apicibus non cognoſcit diſputare, vbi agitur de bona fide. nu. 73. f. 56
Iuriſdictio non ſui iudicis, etiam in cauſa criminali prorogari poteſt. nu. 18. Quod tamen intellige, vt nu. 22. f. 77
Iuris conceſſio triplex; & latè, & pulchre declaratur. nu. 28. f. 302
Iuriſdictio conceſſa Epiſcopis contra exemptos, an ordinaria, vel delegata. nu. 32. f. 229
Iuriſdictio vni data, ab inferioribus, vel æqualibus, intelligitur ademptа. nu. 725. f. 33
Iuriſdictio delegata expirat morte. nu. 33. f. 229
Quod tamen intellige, vt nu. 38. f. eod.
Iuriſdictio delegati expirat etiam per ſententiam nullam. nu. 57. f. 64. nu. 78. f. 65. & nu. 134. f. 68
Iuriſdictio, & pœna diuiſionem recipiunt. nu. 699. f. 125
Iuriſdictio eſt res inæſtimabilis. nu. 3. f. 197
Et idem de patria poteſtate. ibidem.
Et de libertate. nu. 18. f. 167
Iuriſdictio, ſeu officium, etiam mercenarium non finitur per ſententiam nullam. nu. 68. f. 64
Iuriſdictio primi iudicis non tollitur per accumulationem alterius. nu. 131. f. 92
Iuriſdictio generalis, & vniuerſalis præſumitur ordinaria. nume 34. f. 229
Iuriſdictio, quæ conceditur à lege, in dubio cenſetur ordinaria. nume. 37. f. 229
Iuriſdictionem ordinariā, quibus in caſibus Epiſcopus dare poſſit. nu. 4. f. 197
Iuriſdictionem epiſcopalem exercere, eſt quid ſpirituale. Et ſi aliquid temporale pro ea exercenda daretur, committeretur ſymonia. nu. 1. f. 197
Et duplex eſt Epiſcopi iuriſdictio. ibid.
Et an liceat eam vendere. nu. 2. f. eod.
Iuriſdictionis voluntariæ quæ ſunt, poſſunt etiam extra territorium expediri. nu. 686. f. 124
Iuriſdictionis poſſeſſio quomodò probetur. nu. 562. & ſub nu. 571. & 572. f. 115
Idem de decimarum perceptione. nu. 563. 571. & 572.
Iurium correctio eſt vitanda. nu. 36. f. 235
Ius matrimoniale quid. nu. 18. f. 286
Ius cōe non ita de facili tollitur, ſicut ſtatutum. nu. 325. f. 102
Ius inſtituendi cui competit, competit ius reſignationis recipiendæ. nu. 19. f. 253
Ius patronatus, an veniat in publicatione bonorum; & an filius eo iure priuetur. remiſſiuè. nu. 181. f. 231
Ius patronatus tranſit cum vniuerſitate. nu. 10. verſ. Et prædicta. fol. 176. & nu. 15. f. 193
Tamen non poteſt emi, nec vendi. ibid.
Ius publicum, in quibus conſiſtit. nu. 16. f. 231
Ius publicum pertinet ad ſacra, & ad ſacerdotes, & ad ius eccleſiarum nu. 366. f. 103
Ius publicum conſiſtit etiam in ſacris, & ſacerdotibus. nu. 40. f. 55
Ius rhodi quòmodo recuperatur. nu. 6. f. 287
Ius excipiendi cauſatum à perſona contra perſonam, non extenditur ad perſonam non excluſam. nu. 276. f. 100
Ius canonicæ, eſt ius ſpirituale. nu. 4. f. 190
Ius patronatus ex gratia ſpeciali laico conceditur. nu. 7. f. 236
Ius canonicum, quandoq; appellatur ius diuinum. nu. 8. f. 88
Et à quo ortum habuit. nu. 9. f. eod.
Ius eſt ars boni, & æqui. nu. 328. f. 101
Ius patronatus non poteſt vendi principaliter. nu. 11. f. 177
Ius pœnale ex identitate rationis extenditur. nu. 3. in fin. f. 214
Iusdicenti extra territorium impune non paretur. nu. 77. f. 50
Ius naturale eſt immutabile. nu. 209. f. 96
Ius conuerſiſpirituale eſt, vnde qui emit illud, ſymoniam committit. nu. 5. f. 7
Ius ſpeciale in vno caſu, arguit in contrarium ius commune. nume. 40. f. 235

Ius ciuile, ſi committeret aliquid arbitrio iudicis, & poſtea de iure canonico eſſet datus certus, ac determinatus modus, ita q non eſſet arbitrarium, iudex ſecularis debet admitti ſecundum illum modum; alias poſſet ab eo appellari; & idem è conuerſo. nume.129. f.60
Iuſtitia eſt omnium virtutum clariſſima. nu.19. f.203
Iuſtorum gaudium, in punitione impiorum. nu.7. f.277

L

LABLA ſunt ianua linguæ, gutturis, & palati. ſub nume. 201. f.265
Laborandum cuique, ne proximo fiat iniuria. nume.4. f.247
Laici non debent occulta conuenticula facere, nec prædicare, nec ſacerdotes reprehendere. nu 1. f.132
Laici cuiuſcunque profeſſionis ſint prædicare non debent. nu.1. & nu.4. f.236
Laici, clericis ſunt oppidò infeſti. nu.1239. f.161
Laici abutuntur priuilegijs ab eccleſia illis conceſſis gratiòae. nume. 10. f.194
Laici in cauſa criminali in clerici fauorem teſtificari poſſunt, ſed non contra. nu.32. f.18
Laici duellum acceptantis, vel offerentis, quæ ſit pœna. nume.16. Et quæ clerici. nu.17. f.281
Laicis, qui caſus ſpirituales prohibeantur. nu 6. f.136
Laico, an pro rebus ſuis tuendis hominem liceat occidere. remiſſ. nu.9. f.251
Sed an pro perſonæ ſuæ defenſione, quando potuit fugere ſub nu. 10. f.eod.
Et quid ſi verecundia illi erat, quòd fugeret, vt ſi erat miles, vel ſtipendiarius ibidem.
Mercatori non eſt verecundia fugere: ſub nu.10. f.eo.
Doctori quoq; fuga non eſt vituperoſa. ibidem.
Laicus, an de crimine clericum ciuiliter accuſare poſſit. nume. 11. f.17
Laicus, & mulier, an poſſint prædicare. nu.13. f.132. & nu. 1. f.236
Laicus electioni tractandæ poteſt ſe interponere. nu.6. f.236
Laicus non admittitur ad accuſandum criminaliter clericum. nume. 19 f.9. & nu.8. f.16
Laicus calumnians clericum, punitur arbitrio iudicis; ſi clerico ex crimine veniebat imponenda pœna depoſitionis. nume. 21. f.167
Laicus poteſt excommunicari, arceri, & perſonaliter affigi pro decimarum ſolutione. nu.4. f.277
Laicus, an, & quando poſſit ſimpliciter accuſare laicum. nume.19. f.17
Laicus non admittitur in cauſa criminali contra clericum. nume. 1075. f.149
Laicus non poteſt acquirere ius eligendi. nu. 15. f.174
Laicus non eſt admittendus ad accuſationem clerici. nu.19. f.9
Laicus ſi committit homicidium, vel parricidium, & eſt de ſeculari iuriſdictione eccleſiæ, qualiter puniendus. nu.11. f.242
Lapis quilibet, large eſt pars domus nu. 192. f 165
Lapus late expoſuit decretalem Iacobus de ſymo. ex eo, q ipſe appellabatur Iacobus, & erat Florentinus, vbi Iacobus vocatur Lapus. nu.2. f.195
Lata culpa in delictis, an æquiparetur dolo. remiſſ. nu.819. f.131
Lateranenſis concilij deciſa. nu.1. f.218
Latro famoſus per binũ actum furandi, quis efficitur. nu.469. f.109
Et an, & quando furca ſuſpenduntur de iure communi. ſub nume.1. f.251
Et an ſint ſynonima fur, & latro. ibid.
Et in quo differatur à iure. nu.2. f.eod.
Latronis, & raptoris diſcrimen. nu. 3. f.251
Laureatius de Pynu magnus practicus. ſub nu. 87. f.307
Legatario, vel hærede inſtituto à clerico, ſi auferatur hæreditas, vt ab indigno, fiſco eccleſiaſtico applicatur. ſub nu.2. f.131
Legatorum poteſtas quæ ſit in diſpenſatione. remiſſiue. ſub nume.404. f.174
Legatum conditionale quando dicatur. nu.84. f.35
Legatum reuocatur propter inimicitiam grauè ortam poſt conditum teſtamentũ inter teſtatorem, & legatarium. nu.27. f.14
Legem, vel canonem iuris poſitiui male intelligere, non eſt peccatum. nu.23. f.191
Leges locales ſunt ſpeciales, non generales. nu.1204. f.159
Leges non dedignantur ſacros canones imitari. ſub nu.25. f.301
Leges ſcire, eſt virtus, non verba earum tenere. nu.5. f.205
Leges, & capitula non ſunt adinuicem continuanda. nu.6. f.1
Legis eſt nemini velle præiudicare. nu.64. f.200
Legis anima, & intellectus conſiſtit in ratione. nu.293. f.100
Legis auxilium fruſtra inuocat, qui in legem committit. 31. f.286
Legendi verbum, etiam ad ſcholares extenditur. nu.4. f. ſoz
Legitima, an debeatur patri, vel patrono in bonis expoſiti. nume.19. f.244
Leno eſt infamis ipſo facto. nu.17. f.282
Lenocinij crimen contrahit, qui vxorem in adulterio perſeuerantem retinet. nu.1. f.284
Lenocinium quid, & quando committitur. nu.16. f.282
Leproſus, an ſit irregularis. nu. 80. f.266
Leproſus in iudicio per procuratorem agere debet. nu.60. f.32
Læſio modica eſt faciliter toleranda. nume.26. Et quare. nume. 31. f.129
Lex Euangelica, legi veteris teſtamenti præferenda eſt. nume.12. & quare. nu.14. f.68
Lex, vel ſtatutum faciens mentionem de amputatione membri, ſi aliud non exprimatur, intelligitur de manu. nu.199. f.265
Lex quando dicatur recepta, vel non. remiſſ. nu.4. f.240
Lex rebus, non verbis imponenda eſt nu.378. f 104
Lex vbi dicit, quod aliquis non audiatur, repellit eum à limine iudicij nu. 192. f.46
Lex, & ſententia æquipollent. nu.153. f.83
Lex pœnalis, ad alios caſus non eſt extendenda. nu. 3. f.290
Lex monet, ne quis proſiliat ad accuſandum, niſi prius paratis probationibus. nu.16. f.168
Lex, ſi dicat fruſtra, vel nullatenus audiatur, qualiter intelligi debeat. nu. 260. f.49
Lex quando prohibet, non videtur neceſſaria partis exceptio. nume.210. f.162
Lex quãdo iubet aliquid non reprobari, inducit præſumptionem iuris, & de iure. nu. 319. f.101
Lex non debet eſſe de impoſſibili. nu. 82. f.220
Lex quandoq; in crimine hæreſeos delegatam dat iuriſdictionẽ. nu.15, & nu. 32. & 33. f. 228
Quod tamen intellige, vt nu. 38.
Lex.2. C. de reſcin. ven. an locum habeat in re vendita minori pretio, quàm ſit dimidia iuſti prætij, pacto adiecto, q emptor non ſoluens infra menſem, teneatur pretium augere, & augumẽtum illud ſuppleat valorem iuſti pretij. nu.111. f.1ſ
Lex ciuilis non poteſt punire quem de crimine hæreſis; c u ſic eccleſiaſticum; niſi ſit approbata per Papam. nu.16. 234
Lex extenditur ad comprehenſa ſub ratione, licet legis diſpoſitio, poſtea ſtrictius loquatur. nu. 347. f.102
Lex Corne. de ſicca. ad hoc vt quis teneatur de occiſo, non requirit, q vulneratus moriatur, ſed quod quis vulnerauerit animo interficiendi. nu.900. f.136
Lex canonica, non excluditur à lege diuina. nu.7. f.88
Lex diuina, legi poſitiuæ præfertur. nu.3. f.88
Lex diuinas res omnes, & humanas diſponit; arma autem ab ea diſpoſita exequuntur. ſub nu 13. f.205
Lex, vel canon intelligi debet, vt faciat ad titulum: ſub quo poſita eſt. nu. 2. verſi. Sed quæro. f.224
Lex promotionis factum requirit, non autem voluntatem. nu. 231. f.267. & ſub nu. 275. f.269
Contra nu. 352. in ſi. f.272
Lex, licet prohibeat aliquem ad iudicium admitti, tamen ſi de facto admittitur, tenet proceſſus. nu. 262. f.49
Libellus inquiſitionis, an ſit neceſſarius; & quæ ſit cõmunis opin. nume.731. f.129
Libellus ex parte actoris in cauſa capitali, an poſſit per procuratorem offerri. nu.154. f.43
Libellus de iudicij ſubſtantia dicitur. nu.155. f.43
Libellus inquiſitorius, an debeat continere inſcriptionem, ſicut accuſatorius; & q non, communiter tenetur. nu. 914. f.137
Libellus qualis eſſe debeat, quando proceditur ad petitionem alicuius. nu. 732. f.129
Libellus in materia irregularitatis, qualiter formandus. num. 981. fol. 273
Libellus accuſatoris agentis ad pœnam alternatiuè, non debet admitti reo excipiente. nu 86. f.35
Libellus contra vniuerſitatem, qualiter concipiendus ſit. remiſſiue. nu.38. f.184
Et an ſint neceſſaria nomina ſingulorum. nu. 39. f.eo.
Et de citatione. nu. 40. remiſſiue. f.eo.
Libellus neceſſarius non eſt, vbicunque ex mero iudicis officio procedit. nu. 783. f.131
Libellus inquiſitionis quid continere debeat. nu. 843. f.133
Libellus ſupplicatorius poteſt per quemlibet offerri. nume.157. fol. 43
Libellus in inquiſitione, quæ ſit ex mero iudicis officio, qualiter ſit concipiendus; & quid importent ſingula ipſius verba. nume. 733. f.129
Hæc eſt quædam inquiſitio. nu.734.
Quæ ſit, & fieri intenditur. nu.735. f.eo.

Per. D.B. Poteſtatem.nu.736. f.130
Et per. D.F. iudicem maleficium. nu.737.
Ex mero officio. nu.739.
Necnon ad denunciationem. P. Capitanei. nu.740.
Contra, & aduerſus. S. Io.fa la briga de nobilibus Corradinorum.nu.742. & nu.750.
De Senis. nu.756.
Et quid ſi dicta verba non apponantur, an in dubio præſumatur inquiſitos forenſis, vel ciuis.nu.758. & 759.
Homicidam. nu.761. f.eod.
Narciſum Mancij Barbitonſorem.nu.762. f.131
De partibus Hiſpaniæ. nu.763.
Auxiliatorem. nu. 764.
Et Iul. Rodulfi lanificem. nu.766.
Mandatorem.nu.773.
In eo, de eo, & ſuper eo. nu.775.
Fama publica præcedente, & clamoſa inſinuatione.nu.776.
Non quidem a maleuolis, ſed honeſtis, &c.nu.777.
Non tantum ſemel.nu.778.
Etiam per modum notorij.nu.779.
De anno præſenti, & de menſe Maij. nu.781. f.131
Exiſtens in domo habitationis ſuæ, in parochia.&c.795. f.132
Commiſſit, & mandauit.nu.797.
Dicto.S.nu. 798.
A. Meuij. S. Martini de Senis, &c.nu.799.
Popularem, & de numero reſedutorum, &c. nu.800.
In ciuitate Senarum vulnerauit. nu.801.
Et ad hoc alloquium, & tractatum. &c.nu.803.
Deinde. D.S. de anno præſenti, & de menſe Iunij. nu.805.
De nocte. nu.806.
Armatus vno ſtoccho ferreo. nu.810.
Scienter, & doloſe. 818.
Appenſatè.nu.821.
Mouendo ſe de loco ad locum fecit inſultum, &c.nu.822.
In platea communis Senarum, &c.nu.827. f.132
Iuxta palatium dominorum.nu.854. f.134
Et contra.d.S.nu. 855.
Dixit verba iniurioſa, & contumelioſa. nu.856.
Che mi hai adulterato la mia donna.nu. 860.
Che hai tradito la tua patria.nu. 862.
Admenauit. nu.863.
Sanguis exiuit. nu.864. f.134
Et. D. A. defendendo, &c. nu.880. f.135
Veſtem rubeam, &c.nu.881.
Et vt dictus. S.P. omnia facilius committeret.d.N. quodam enſe de ferro, &c. nu.884.
Contra voluntatem.d.A.nu.890.
Contra formam iuris, & ſtatutorum.nu.893. f.135
Super omnibus, & ſingulis.nu.897. f.136
Emergentibus, & connexis. nu.899.
Secundum formam iuris, ſeu ſtatutorum. nu.901.
Die.20.Ionij; inchoata, facta, & formata, &c.nu.903. f.136
Liberalis in neceſſitatibus nemo exiſtit. nu.34.in prin. f.18
Liberi quid fieri dicitur.nu.6. f.251
Libertas inæſtimabilis res eſt.nu.18. f.167
Idem de iuriſdictione.nu.3. f.197
Et de patria poteſtate. ibid.
Libertus dicitur, qui ad libertatem per manumiſſionem peruenit. nu.6. f.206
Libertus patronum non accuſat, iudex tamen inquirit cōtra eum. nu.290. f.110
Libertas, an delictum, vel infamiam tollat.nu.22. f.10
Liberti a patronis hæreticis liberantur, ſub nu.2. f.137
Liberum arbitrium, & plena poteſtas, quantumcunque alicui data ſit, intelligitur tamen ſi modo dolus malus ceſſet. nume.28. f.60
Libido fœlix, quæ dicitur.nu.1. f.283
In librorum principijs, quæ quæri conſueuerunt. remiſſiuè. nume.1. f.1
Licentia conceſſa clerico ſe abſentandi cauſa ſtudij, non extenditur vt poſſit percipere fructus ex præbenda in abſentia. nume.17. f.205
Limita tamen, niſi ſtudium haberet tale priuilegium, vt eſt Bononiæ.nu.18. f.eod.
Licentia non obtenta nemo legere debet. nu.7. f.201
Licita ſunt quædam ante, quæ non ſunt licita poſt, & econtra. nu.8. f.196
Lingua noſtra eſt magnæ lubricationis. nu.606. f.106
Lis cœpta quæ dicatur; & in quo differat lis mota, & lis cœpta.nu. 24. & 25. f.164
Lite pendēte quando quis priuetur ſuo officio.remiſs. nu.3. f.171
Lite pendente inter ſuperiorem, & ſubditum ſuper ſuperioris criminibus, non debet ſuperior aliquid agere contra ſubditum, nu.3. f.163
Litera apoſtolica, & clauſula vna ſola, quandoq; nihil operatur. nu.153. f.68
Per literas apoſtolicas debet conſtare de gratia facta: nu.7. f.177
In literis eſt fienda mentio de ordine. nu.1. f.155
Litigator aſſerens, quod iudex aliquid datum, vel promiſſum recepit pro ferenda ſententia, ſi nequit probare, iudex debet iurare, vt liber ſit, quod neque per ſe, neq; per alium acceperit.nu.301. f.105
Litis conteſtatio die feriata in honorem Dei, fieri non poteſt. nume.156. f.33
Litis conteſtatio, an requiratur de iure canonico in criminalibus. nu.934. f.139
Litis conteſtatio, an requiratur in inquiſitione. Et ibi quæ ſit communis opin. late. nu. 960. f.142
Litis conteſtatio quomodo fiat.nu. 962. f.142
Locās operas ſuas, vt cum beſtijs in arena pugnaret, cum eſt apud hoſtes, ſtatim non ſit infamis. nu.157. f.95
Locatio, & Mutuum multipliciter differunt.nu.9. f.305
Locatio ad longum tempus dicitur alienatio. nu.21. f.155
Locatio ad vitam, an valeat, & transferat ius in rem, nec ne? nume.71. f.200
Locatio poteſt fieri ad lōgum tempus; & venditio vſusfructus.nu. 102.verſi. Et ideo dicit. f.309
Locatio, quando morte finiatur. nu 66. f.200
Locatio, & venditio iuriſdictionis tendunt in præiudicium ſubditorum. nu.1. f.197
Locatione ad longum tempus, transfertur vtile dominium. nume.22. f.199
Locator obligatur ad patientiam præſtandam; & ſic ad factum. nu.10. f.198
Locator poteſt cogi ad cedendum actionem contra conductorem ſingularem et ſuccedentem. nu.39. f.199
Locator conductori, quando dicitur moleſtiam inferre. nume.4.& nu.3. f.198
Locator, an prēciſè compelli poſſit ad obſeruationem contractus. nu.8. f.198
Loci appellatione, quid denotetur.nu.501. f.111
Loci, vel generis ratione præſumitur pro aliquo, vel cōtra aliquē. nu.4. f.8
Locus, & tempus ſunt de ſubſtantia contractus, & eum comitātur. nu.565. f.115
Locus commiſſi delicti, ſaltem cum duobus confinibus in inquiſitione apponi debet.nu.828. f.132
Quod intellige, vt nu.834. f.eod.
Locus, an apponi debeat in inquiſitione, quādo de crimine agitur ciuiliter, eo caſu quo poteſt. & cōis eſt opin. quod ſic.nu.828. f.133
Locus, vbi actus eſt geſtus, quo ad deciſionem inſpiciendus eſt.nume.144. f.93
D.Ludou. de Alberg. de Aret. doctor ſolemnis.nu.906.verſi. & hanc conſulendo. f.136
Lucrum quid ſit.nu.8. f.300
Ludens ad aardum cum Epiſcopo, ligat conſtitutione Epiſcopi excommunicantis, licet epiſcopus non ligetur. remiſſ.nu.29. f.170
Ludi propter publicam lætitiam ſunt tolerandi.nu.11. f.279
Ludus, ex quo periculum corporis, & animæ ſequi poteſt, exerceri non debet.nu.5. f.279
Ludus inter pueros, etiam clericos, non eſt prohibitus.nu.2. f.278
Et quid de ludo lapidum, ſeu inter pueros, ſeu inter maiores. ſub nu.5. f.eod.
Ludus, qui virtutis cauſa fiebat, licet in eo ſanguis effundi poſſet, de iure.ff. erat permiſſus. nu.6. f.278
Et quid hodie. nu.7. f.278
Ludus eſt quædam laboris alleuatio.nu.3. f.250
Ludus brachiorum, & pugnorum vtroque iure permiſſus, etiam ſi inde mors ſequeretur.nu.12. f.279
Ludus alleuiandi laboris cauſa, videtur clericis permiſſus. num.2. & nu.5. f.250
Ludus brachiorum clericis permiſſus. nu.5. f.251
Ludus ſolatij cauſa clericis prohibitus non eſt. nu.1. f.250
Luens in corpore propter ſoluendi impotentiam, omninò liberatur, etiam ſi exinde ad pinguiorem fortunam deueniat. nume.12. f.248
Lux malè agentibus odioſa.nu.4. f.232

M

MAGISTER docens debet eſſe prouidus; & diſcretus. nu.2. f.201
Magiſter, vel dominus dando palmatam ſcholari cū baculo, non eſt in colpa. nu.8. f.256
Secus ſi caput immoderate percuteret cū baculo. ibid.

Magiſtris, dominis, & ſimilibus, quare moderata correctio permiſſa ſit. nu. 11. f. 256
Magiſter in ſcholares, vel alius exercens officia ſua in loco interdicto, an incurrant in irregularitatem; & quod non; ſed grauiter peccant, & puniendi ſunt. nu. 125. f. 261
Magiſter in vnaquaque cathedrali eccleſia, vel alia, in facultatibus ſufficienti, debet a prælato, & capitulo eligi, & eidem aſſignari redditus vnius præbendę. In Metropolitana, etiam Theologus, quibus ſi præbenda non ſufficiat, Theologo prouidendum eſt de præbenda, magiſtro autem de aliqua eccleſia in ciuitate, vel diœceſi. nu. 1. & nu. 3. f. 203
Magiſter vnde dicatur, & eiuſdem orthographia. nu. 1. f. 205
Magiſter quis dicatur; & vnde Magiſtratus; & quibus competat. nu. 2. f. eod.
Magiſter D. N. I. Chriſtus dicitur. nu. 2. f. eod.
Magiſter, ſeu præceptor quomodo probetur, quod animo monendi, ſeu docendi diſcipulum correxerit. nu. 9. f. 256
Magiſtri dum legunt, etiam ſi abſentes percipiunt fructus ſuorum beneficiorum. ſub nu. 1. f. 204
Magiſtri doctrina debet eſſe humilis. ſub nu. 3. f. 256
Maiores quandoq; reſtituuntur. nu. 14. f. 284
In maiori numero, ineſt minor. nu 578. f. 116
Maiorum ratio potius habenda. nu. 27. f. 203
Et Doctores dicuntur reuerendiſſimi, & philoſophiam ſequi dicuntur. ibidem.
Mala tria producuntur ex publico crimine ſacerdotis. nu. 4. f. 285
Et delicti venia concedit audaciam delinquendi. ibidem.
Mala infinita ex vſura prouenientia. nu. 56. & ſub nu. 58. f. 304
Malè meriti egeſtate laborare debent, vt alijs ſint exemplo. nume. 10. f. 284
Maledici qui dicantur. nu. 512. f. 112
Malefactorem ſi plures aſſociarunt, eum tamen diſſuadendo a delicto; ſi tamen paſſi damnum, non fuerunt auſi iniuriam propulſare propter timorem aſſociantium; vnuſquiſq; eorum in foro contentioſo inſolidum tenebitur pro damno dato. nu. 19. verſic. Ex prædictis. f. 248
Quid autem in foro animæ. ibid.
Malefactores qui puniuntur in foro contentioſo contriti, non puniuntur amplius a Deo. nu. 23. f. 290
Maleficia non debent remanere impunita. no. 31. f. 19
Maleficium quibus coniecturis, ac præſumptionibus inueniri poſſit. nu. 718. f. 128
Maleuoli propriè, qui dicantur. nu. 514. f. 112
Et an maleuolus dicatur, qui dicit ſe non amicum. nu. 515. f. 112
Malitijs hominum obuiandum. nu. 12. f. 210
Malorum hominum conſortia, ſæpe bonos corrumpunt. ſub nume. 7. f. 206
De malo non poteſt præſumi niſi malum, donec aliud appareat. nu. 16. f. 70
Malum nullum impunitum, & bonum nullum irremuneratum. nume. 105. & nu. 76. f. 220
Malum quandoque committitur ſub ſpecie boni. nu. 2. f. 236
Malum conſilium, conſultori peſſimum vnde originem traxerit. remiſſiue. nu. 308. f. 270
Mamilla mulieris eſt membrum, hominis verò non, nume. 197. & nu ſeq. f. 265
Mancipia, vnde dicta. ſub nu. 19. f. 205
Mandans tenetur ex homicidio propter mandatum, non ex mandato. nu. 937. f. 139
Mandans comprehenditur in diſpoſitione perſonaliter loquente concernente actum, ne dum facientes per ſe. nu. 6. f. 212
Mandans, an, & quando comprehendatur in ſtatuto puniente facientem quid. nu. 7. f. 212
Mandans q; alicui prouideatur ab aliquo de præbenda vacante; ſi illi prouideatur de præbenda tanquam vacante, quæ non vacabat, poterit iterum prouidere. nu 83. f. 65
Mandans in actu ſerui corrupti punitur propter mandatum; ex ſola perſuaſione; in alijs caſibus ſecus. nume. 14. verſi. Et glo. in. l. 1. f. 289
Mandans quis Titio, quod gereret negotia, inter Titium; & mandantem contrahitur obligatio ex mandato, inter Titium verò; & illum cum quo gerit negotium oritur obligatio ex negotio geſto. nu. 14. in fin. f. 290
Mandans Titio, vt Seium occideret, vel mutilaret, ſi ille executus ſit mandatum, an mandans ſit irregularis. nu. 287. f. 270
Et an mandatarius. ibidem. remiſſiue.
Et quid ſi mandauit, vt vulneraret, & poſtea expreſsè prohibuit, quod non occideret, vel mutilaret; an ſi poſtmodum ſecutum eſt homicidium mandans fiat irregularis. nume. 288. f. 270
Et quid ſi mandatarius in caſu prædicto non occidat, ſed occidatur, an mandans ſit irregularis. nu. 289. f. eod.
Et quid ſi mandauit, vt occideret de die; & occidit de nocte; an ſit irregularis. nu. 290. f. eo.
Et quid de eo, qui conceſſit arma, vt interficeret officialem poſt depoſitum officium, & ille interficiat durante officio. nume. 291. f. 270
Et quid ſi alteretur pœna, quia grauius homicidium de nocte, quam de die, vel grauius puniatur interficiens officialem, quam priuatum, an puniatur mandans cum illa qualitate, vel ſine. nu. 292. f. 270
Et quid ſi re integra mandans reuocauit mandatum, & non obſtante reuocatione mandatarius homicidium commiſit, an mandans ſit irregularis. nu. 293. f. eo.
Et quid ſi mandatarius ſcit, quòd mandans fecit pacem cum occidendo, vel parentelam, & amicitiam cum illo contraxit: & hoc non ſignificauit mandatario, an teneatur. nume. 294. f. eod.
Quid ſi mandatarius, qui interfecit, iuratus, & examinatus depoſuit, quod propter præceptum, vel mandatum non interfecit; ſed propria voluntate, an mandans ſit irregularis. nu. 296. f. 270
Quid de eo qui mandauit fieri maleficium per illum, qui alias ſine mandato erat facturus. remiſſiue. nu. 297. f. eo.
Mandantis, & mandatarij delictum eſt vnum, & idem ſpecie, & numero nu. 440. f. 139
Mandantis, & Mandatarij delictum, an dicatur vnum, & idem numero; an obligentur ſimul, & puniantur eadem lege. Qualiter quis teneatur de mandato, an mandans teneatur principaliter, vel acceſſoriè. Quid ſi mandatarius ſolum attentauit. Et quid ſi exceſſit fines mandati. remiſſiuè. nu. 774. f. 131
Mandata odioſa, non debent ſuas ſpecies excedere. nu. 68. f. 230
Mandatarius in delictis, ſi excedat fines mandati, an mandans teneatur. remiſſiuè. nu. 802. f. 132
Mandati fines diligenter ſunt cuſtodiendi nu. 333. f. 272
Mandati ratione quis non tenetur de delicto commiſſo per mandatarium, ſi illud non eſt applicabile in perſona mandantis. nume. 71. f. 185
Mandatum ſpeciale, an requiratur ad proponenda crimina, vel defectus. nu. 124. f. 59
Mandatum habens ad proponendas excuſationes propter inimicitias, ſi illas proponit, poterit iudex ſibi offerre ſaluum conductum. nu. 165. f. 44
Mandatum habens in cauſa criminali, an poſſit allegare cauſas abſentiæ facti. nu. 177. f. 45
Mandatum habens generale, vel ſpeciale ad cauſam, an poſſit proponere crimina contra electum. nu. 169. f. 50
Et quid ſi habeat in mandato expreſſa aliqua mandatum ſpeciale requirentia ibidem.
Mandatum ſpecialiſſimum requiritur in matrimonio. nu. 136. f. 41. & nu. 270. f. 53
Mandatum, ſi fuit factum in vno loco, & delictum commiſſum in alio, an mandans in vtroque loco puniri poſſit. no. 796. f. 132
Manentes del Buon de Monte ſcholaris Florentinus commendatur. ſub nu. 333. f. 102
Manerium, & Manſum quid. nu. 2. f. 186
Manifeſto facinori, qui deſinit obuiare, non caret occultæ ſocietatis ſcrupulo. nu. 3. f. 208
Manifeſtum, & euidens eſt, quod coniecturis ſumitur. nu. 2. f. 174
Manumitti, an poſſint incidentes in ſeruitutem propter delictum. nu. 9. f. 208
Manus arida membrum eſt. nu. 33. & quare. nu. 34. & quomodo intelligendum. nu. 35. f. 118
Manus arida, an ſit membrum. nu. 203. f. 265
Manus abſciſſione puniendus, ſi eam non habeat, pœna pecuniaria puniendus. nu. 37. f. 218
Quid ſi non habeat nec dextram, nec ſiniſtram, in quarum alteram ſtatutum vult delinquentem puniri. nu. 38. f. 218
Marchiones, Comites; Vicecomites; & Duces nobiliſſimi appellantur. ſub nu. 4. f. 202
Marito præcedente, ſi vxor dotem non habet; debet certam partē bonorum mariti conſequi, iuxta diſpoſitionem auth. Præterea. C. vnde vir & vxo. ſub nu. 10. f. 292
Maritus, an præferatur cęteris in accuſando vxorem de adulterio, & teneatur ſe inſcribere. nu. 4. f. 284
Etiam ſi ſit filiusfami. nu. 8. f. eo.
Et quid ſi ſit minor. nu. 10. f. eo.
Et intra q; tempus. nu. 12. f. eod.
Maritus, an vxori, quæ ſæpius deliquit, & pœnituit, alimenta præbere, & eidem adhærere debeat. nu. 9. f. 284
Maritus committens adulterium, perdit donationem propter nuptias, & mulier dotem. nu. 3. f. 287
Maritus, & vxor, an, & quando mutuo ſe accuſare poſſunt de adulterio. nu. 18. f. 285

Et

Et qui ſint effectus.ibidem.
Maritus,& vxor,vna caro cenſentur.nu.170. f.264
Maritus eſt caput vxoris,non econtra.nu.20. f.285
Maritus genitalis thori vindex eſſe debet; & præfertur etiam patri vxoris,niſi ſit infamis. nu.5. f.284
Maritus poteſt agere contra patronum,pro ea tantum iniuria,pro qua vxor liberta agere poſſet. nu.318. f.101
Maritus,qui ſuit leuo vxoris ſuæ, eam non accuſat de adulterio. nu.29. f.286
Maritus, qui ſuſpicatur, quòd vxor ſua ſit in domo ſcholarium, poteſt petere a iudice, vt domus illorū perquiratur. nu.16. f.298
Maritus ſi vxorem accuſat de adulterio, an teneatur ſe inſcribere, & quando. nu.24. f.53
Et quid ſit accuſare iure mariti. ibidem.
Martyrium, baptiſmus, & eleemoſyna an proficiant exiſtenti in peccato mortali,ad vitam æternam. nume.2. verſi. Vide quod not. f.284
Maſculinum concipit fœmininum,non èconra. nu.5. f.193
Mater filios in poteſtate non habet.nu.5. f.143
Mater,an poſſit accuſare filios ſuos.nu. 12. f.15
Mater cohabitans cum inimicis filij, de iure Codicis ab eo poteſt exhæredari. nu.9. f.13
Mater non poteſt repetere alimenta,quæ filio ante triennium præſtitit.nu 17. f.244
Cum filium vſq; ad triennium alere teneatur.ſub nu.6. f.243
Mater de ætate filij non interrogatur ad plenam probationem;ſed quò ad præſumptionem.nu.24. f.70
Mater,licet à filio de crimine falſi accuſari non poſſit, poteſt tamē contra eum agere.nu.339. f.102
Matrimonij carnalis cauſa, non tranſit in rem iudicatam. nume.121. f.67
Et quid in ſpirituali. ibidem.
Matrimonio conſumato alter coniugum religionem non poteſt ingredi,etiam altero conſentiente.nu.3. f.292
Matrimonio ex crimine ſodomiæ maior infertur iniuria, quam ex crimine naturaliter commiſſo.nu.26. f.285
In matrimonio contrahendo cum tali,requiritur ſpecialiſſimum mandatum.nu.70.f.50.& nu.136. f.41
Pro matrimonio contrahendo an liceat dare pecuniam. nume.180. f.173
Matrimonium diſſoluitur ſola fornicatione. nu.2. f.242
Matrimonium non conſiſtit inter ſeruum,& liberum,ſed cōtubernium. nu.9. f.284
Matrimonium contractum per filiumfamilias, etiam in poteſtate patris exiſtentem tenet. ſub nu.7. f.292
Matrimonium propter adulterium totaliter non ſoluitur, ſed ſeparatur thoro. nu.8.& nu.46. f.286
Matrimonium quando dicatur perfectum.ſub nu. 2. f.292
Matrimonium,licet ſeparetur propter adulterium, quò ad thorū, remanet tamen coniugale vinculum. nu.2. f.287
Matrimonium vi contractum;conſenſu mutuo conualeſcit,ſiue expreſſo,ſiue tacito. nu.2. f.293
Matrimonium eſt vnum ex ſeptem Eccleſiæ ſacramentis. nume.2. f.286
Mœchans vt furetur,magis fur,quàm mœchus dicitur.nu.19.f.223
Mœchiæ appellatione venit omnis illicitus coitus.nu.1. f.281
Medicina à Iudæo non recipienda.nu.8. f.206
Nec cum eo in balneo morandum. ibid.
Medicina omnis eſt venenoſa.nu.6. f.277
Medico datum infirmitate durante,an repeti poſſit.nu.8. f.277
Medico,quod per imperitiam commiſit,imputari debet.nu.2.nu.4.& 5. f.276
Medicorum paucorum teſtimonio,quando, & in quibus creditur. nu.10. Et quando vni ſolo.nu.11.verſi. Item aduerte. f.249
Medicus ſi mulieri prægnanti, & infirmanti abortum ſuadeat pro ſalute vitæ ſuæ,an teneatur. nu.8. f.247
Et quid de muliere.ibidem.
Medicus,vel alius,qui ſuaſit abortum mulieri prægnanti,an ſit irregularis.nu.336. f.272
Medicus,poſtquàm infirmus,qui viſus fuerat conualuiſſe, recidit, an poſſit petere paratam mercedem. nu.14. f.248
Medicus,an teneatur mederi pauperi in bruto ſuis expenſis. nume.7. f.277
Medicus reſpondens per verbum videtur,affirmat.nu. 3. f.252
Melior, quanto quis eſt; tanto minus hominibus placere poteſt. nu.35. f.88
Melius eſt ante tempus occurrere,quam poſt vulneratam cauſam remedium quærere.nu.180.in fi. f.264
Melius eſt pro veritate pati ſupplicium, quàm pro adulatione beneficium. nu.38. f.88
Melius eſt nocentem abſoluere,quàm innocentem condemnare. nu.142. f.255
Membra ea appellantur,quæ habent diuerſa officia. Quæ verò adiuuat officium membri, propriè officia membri appellantur. nu.193. f.265
Membri appellatione quid veniat. remiſſiuè. nu.871. f.134
Membrum propriè quid dicatur. nu.196. f.265
Membrum aridum,an dicatur propriè membrum.nu.201. f.265
Membrum largo modo eſt quælibet particula corporis. nume. 192. f.265
Et lapis quilibet largè eſt pars domus.Ibidem.
Memoria hominis eſt labilis.nu.568. f.115
Mendacium eſt peccatum contra naturam;& quare.543. f.114
Mendacium quo ad amiſſionem beneficij, in multis nocet. nume.977. f.143
Qualiter autem hoc intelligendum ſit.nu.982. f.eod.
Mentecaptus propter homicidium, non efficitur irregularis. nume.28. f.258
Mentiri pro ſalute corporis ſui,vel alterius,an liceat. num.971. & nu.989. f.143
Mentis ſanæ quiſque preſumitur. nu.33. f.258
Fallit in eo qui aliquando fuit furioſus. nu. 34.
Mentium bonarum eſt vereri culpā,vbi culpa non eſt. nu.13.f.182
Mercatores,an poſſint eſſe milites. ſub nu. 3. f.291
Mercator quis propriè dicatur, & quæ mercimonia ſint licita. remiſſiue. ſub nu.3. f.291
Mercatores,& nautæ,tanquam miſerabiles perſonæ ſunt ſub protectione eccleſiæ.nu.1. f.291
Mercatores,quandiu ſunt in mercimonijs, ſicut peregrini dicūtur miſerabiles perſonæ.nu.5. f.222
Mercatori non eſt verecundia fugere.ſub nu.9. f.251
Mercatoribus in ſuis mercimonijs ſubueniendum eſt.nu.4. f.232
Meretrix,quæ dicatur; & ibi pulchrè. nu.9. f.172
Meretrix quare ordinarie ad accuſationem, & teſtimonium non admittatur.nu 4. f.172
Meritum magis meretur,qui bonum aliquod operatur in ſe, & in alium,quàm in ſe tantum,vel in alium tantum.nu.18. f.203
Metus iuſtus qualiter probetur in foro contentioſo;& in foro pœnitentiali. nu.180. f.264
Miles, an doctor ſit præferendus. Et quis eorum ſit dignior. nume.331. f.105
Miles cœleſtis militiæ,& miles armatæ militiæ æquiparantur. nume. 57. fol.258. & nume.13. verſi. Nec obſt. vbi hoc declarat. f.193
Miles ebrioſus militia priuatur. ſub nu.2. f.21
Miles,& aduocatus æquiparantur.ſub nu.17. f.202
Miles poteſt effici impubes,& infans.nu.16. f.203
Miles Poteſtatis, ſi cepit aliquem malefactorem in aliquo caſtro, vel villa, & dubitat non poſſe eum ſecurè ducere, poteſt illum officiali illius loci commendare.nu.1050. f.148
Miles præſumitur ignorare iura.nu. 326. f.101
Miles,ſi fuit in bello;& per eum non ſtetit,quin occideret;ſit irregularis.nu.148. f.263
Secus ſi talis non dedita ad id opera,percuſſiſſet. ibid.
Militare miniſterium,eſt executiu Legiſtalis,& Canoniſtalis. ſub nu.12. f.202
Militia non eſt dignitas.nu. 3.verſi. Contrarium. f.203
Militia poteſt æſtimari.ſub nu.22. f.203
Militibus,quando concedantur priuilegia militaria; & quādo nō. nu.334. f.102
Minerua Dea ſcientiæ,quare ſic dicta.nu.2.verſi. Item. f.214
Minime mutanda ſunt, quæ certam ſemper interpretationem habuerunt.nu.130. f.92
De minimis non eſt curandum. nu.307. f.101
Miniſter intelligitur de quolibet miniſtrante in ipſa ordinatione. nu.2. f.170
Miniſterij,& miſterij differentia.nu.3. f.179
Miniſtrans in aliquo alio ordine eccleſiaſtico,contra interdictum eccleſiæ,efficitur irregularis.nu.105. f.260
Et ibi exemplum ponit de Diacono,Subdiacono, & Acolito.
Fallit vbi non miniſtrant in aliquo officio certo ordini deputato;& exemplum ponit. nu.106. f.261
Fallit ſecundo, quando certo ordini deputato ex conſuetudine miniſtratur, etiam per non ordinatum; & exemplificat. nume.107. f.eod.
Minor vigintiquinque annis, an, & quando poſſit accuſare. nume.23. f.4
Minor ex contumacia non poteſt banniri ad mortem.num.994. fol. f.144
Nec poteſt haberi pro confeſſo,niſi interueniat curatoris auctoritas. ibid.
Minor iurans dicere veritatem, & cum iuramento reſpondens inquiſitioni ſine curatoris auctoritate, an valeat iudicium. nume.998. f.144

Minor ætate canonica irregularis eſt, hoc eſt, ad ordines interim promoueri non poteſt. nu. 76. f. 260

Minori. 14. ann. poteſt concedi præbenda, quæ requirat obſequij aſſiduitatem; ſecus ſi requireret conſilij maturitatem. nume. 3. fol. 181

Minor confeſſus extra iudicium, an poſſit cogi in iudicio ad perſeuerandum in illa. nu. 1002. f. 144

Minor, an in criminalibus habeat legitimam perſonam ſtandi in iudicio. nu. 993. f. 144

Minori non licet ignorare iura diuina, vel naturalia ad fidem pertinentia. nu. 8. ſed iura poſitiua ſic. ibid. f. 241

Minori, an detur in delictis in integrum reſtitutio. nu. 997. f. 144

Et an in caſibus, in quibus poteſt eſſe in iudicio. ibid.

Minus conceditur, maiore conceſſo. nu. 17. f. 279

Quod intellige, vt ibidem.

Miſericordia diſciplinæ debet eſſe admixta. ſub nu. 3. f. 256

Miſericors quilibet eſſe debet. nu. 411. f. 274

Miſerabilium perſonarum fauore, poteſt iudex ad priuatam vtilitatem inquirere. nu. 351. f. 102

Idem de oppreſſis, & nonnullis alijs caſibus, de quibus ibidem.

Miſſi ad prædicandum, qui dicantur. nu. 53. f. 235

Miſſio in poſſeſſionem rei ſeruandæ cauſa, habet locum inter religioſos. nu. 7. f. 176

Miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto, ex cauſa rei ſeruādæ, vel ex ſecundo decreto, tenetur ſtare colono. nu. 60. f. 200

Mitius agitur cum ſponte confeſſo, quam cum conuicto. nume. 976. f. 143

Mixta, vbi ſunt inſeparabilia, iudicantur ſecundum qualitatem potentiorem. nu. 332. f. 102

In mixtis, magis dignum, attrahit ad ſe minus dignum. num. 330. fol. 101

In mixtis, an attēdatur qualitas, quæ prodeſt, an verò quæ nocet. nu. 335. f. 102

Moderari, verbum, diminutionem continet, non augmentum. nu. 28. f. 74

Modificare verbum, idem quod moderari. nu. 29. f. eod.

Moderatio ignauia vocatur; Temeritas ſub titulo fortitudinis latet; & cautus pro timido accipitur. nu. 10. f. 236

Modus ordinandi, antiquæ decretalis. nu. 8. f. 170

Modus procedendi contra infamatos de apoſtaſia. nu. 2. f. 241

Modus procedendi contra intimantes, ſeu deferentes crimina ſuperioribus. nu. 11. f. 23

Moleſtare non dicitur heres, petens à legatario fieri inuentarium, & ſatiſdari de vtendo arbitrio boni viri. nu. 5. f. 198

Moleſtare non dicitur, niſi malo animo fiat. nu. 5. f. 198

Moleſtare quando quis dicatur. remiſſiue. nu. 7. f. 198

Moleſtiæ prohibitio intelligitur de ea, quæ non venit ex natura contractus. nu. 4. f. 198

Monachatus omnem maculam abſtergit. nu. 425. f. 275

Monachi, & moniales excuſantur à ſuis ignorantia. nu. 10. f. 193

Et mulieres generaliter. nu. 11. f. eod.

Quid in monachis clauſtrum exeuntibus. nu. 12. f. eod.

Et quid de clericis ſecularibus. nu. 13. f. eod.

Monachi, & alij de collegio poſſunt agere ad reuocationem eorū, quæ prælatus male alienauit. nu. 4. f. 176

Monachi per ſymoniam recepti, ſi ſunt ſymoniaci, in arctiora monaſteria transferuntur. nu. 1. & 2. f. 182

Monachis denunciantibus Abbatem, vel promouentibus inquiſitionem, ſunt miniſtrandæ expenſæ. nu. 15. f. 164

Monachorum appellatione venit Abbas. nu. 1. f. 196

Et quare. nu. 2. nu. 9. & nu. 12. f. eod.

Idem in ſcholarium Rectore. nu. 3. f. eod.

Contrarium verò nu. ſeq. f. eod.

Et quando debeat hoc ampliari, & quando reſtringi. nume. 5. & nu. 6. f. eod.

Monachum ſymoniacè fuiſſe receptum; ſi per accuſationem conſtat, receptus, & recipiens deponuntur. Si verò conſtet per inquiſitionem, receptus in arctius monaſterium truditur; recipienti autem, & maioribus pœna condigna imponitur, interimq; ab executione ſacrorum ordinum ſuſpenduntur. nu. 1. f. 183

Monachum doctum melius eſt proponere cathedræ, quàm clericum, aut præsbyterum indoctum. nu. 11. f. 104

Monachus, an poſſit quemcunq; denunciare. nu. 7. f. 19

Monachus, an poſſit facere eleemoſynam. nu. 9. f. 19

Monachus, an propter propriam neceſſitatem poſſit monaſterium obligare. nu. 10. f. 19

Monachus non habet officium docendi, niſi eligatur. nume. 15. fol. 204

Monachus non tenetur parere Abbati illicita præcipienti. 4. f. 19

Monachus non poteſt pariter inſiſtere diuinis, & monaſticam regulam diſtrictè tenere. nu. 8. & nu. 16. f. 204

Monachus dicitur ſeruus monaſterij. nu. 11. f. 19

Monachus donare nec poteſt, ſicut non filiusfamilias, nec alias res facere. nu. 8. f. 19

Monachus poteſt Abbatem ſuum accuſare, alios non. nume. 425. f. 19

Monachus tempore neceſſitatis poteſt facere eleemoſynam de bonis monaſterij ſine conſenſu Abbatis, ſi Abbas interim haberi non poteſt. ſub nu. 3. f. 295

Monachus poteſt promoueri in rectorem eccleſiæ ſecularis. nu. 2. quod intellige. vt ibi. f. 189

Monachus habetur loco filij, Abbas loco patris. nu. 6. f. 189

Monachus vix bonum clericum facit. nu. 9. f. 204

Monachus, qui dicitur mortuus mundo, poteſt impregnare mulieres, & maxime commatres. nu. 2. f. 277

Monachus contra quem inquirit Abbas, debet ne habere expenſas à monaſterio pro aduocatis, procuratoribus, & alijs neceſſarijs. nu. 6. f. 19

Monachus nec proprietatem, nec poſſeſſionem proprio nomine habere poteſt. nu. 8. f. 164

Monachus ſpoliatus poteſt agere poſſeſſorio contra Abbatem. nu. 7. f. 164

Monachus debet habere officium plangentis non docentis. nume. 6. f. 203

Monachus, ac religioſus poteſt aſſumi ad curam animarum. nume. 20. f. 204

Monachus Abbatem accuſans, debet habere expenſas à monaſterio. & ratio ibi aſſignatur. nu. 4. f. 19

Monachus an poſſit aſſumi in magiſtrum. nume. 13. ſimil. nume. 14. f. 203

Monachus per ſymoniam receptus non debet ibi morari, ſed in arctiori monaſterio mitti. nu. 7. f. 179

Monachus poteſt deputari a ſede Apoſtolica generalis inquiſitor. nu. 1. f. 69

Monachus in ſtudio de licentia Abbatis exiſtens, cui infirmitate eū pro aliquis expenſas fecit, an poſſit eas repetere ab Abbate, vel a patre ſuo naturali. nu. 12. f. 19

Monachus, & monialis regulariter extraneum accuſare non poſſunt, niſi duobus concurrentibus. nu. 452. f. 49

Monachus remotus a monaſterio, in quo fuerat receptus per ſymoniam, debet mitti in arctius monaſterium: & ſi arctius non inuenitur, in æquali eiuſdem ordinis, pœnitentiam aget. remiſſ. nume. 4. f. 184

Monachus, ſi gratis offerat, nulla præcedente taxatione non incidit in ſymoniam. nu. 5. f. 184

Monachus expulſus, vel licentiatus ab Abbate, vel a monachis ſi an, & quando acquirat primo monaſterio, vel ſecundo. nume. 21. f. 244

Monachus pendente lite non abſoluitur ab obedientia, niſi liti præiudicet. nu. 14. f. 164

Moneas, & inducas, per hanc clauſulam non datur poteſtas præciſe compellendi. nu. 6. f. 179

Monere quid. nu. 315. f. 291

Monialem cognoſcens ſtuprum, adulterium, inceſtum, & ſacrilegium committit. nu. 20. f. 281

Moniales, an poſſint procuratorem conſtituere in cauſa criminali. nu. 250. f. 48

Moniales pro nulla cauſa poſſunt exire monaſterium. nu. 253. f. 59

Monialis quælibet dicitur coniuncta coniunctione ſpirituali. nume. 11. f. 282

Monialium appellatione non veniunt monachi. nu. 4. f. 193

Monialium appellatione venit Abbatiſſa, Prioriſſa, vel prælata. nu. 2. f. 193

Monialium receptio pertinet ad prælatum, & moniales. nume. 3. f. eod.

Monitio facta præſenti ad audiendam ſententiam, an ſufficiat, abſq; alia citatione; & quare. nu. 1114. f. 152

Monitio in ciuilibus, licet nō ſit neceſſaria, niſi ex vrbanitate, operatur tamen notabilem effectum, de quo ibi. nu. 10. f. 6

Monitio in pecuniarijs cauſis, non ſolum quandoq; ex vrbanitate requiritur, ſed etiam ex neceſſitate. nu. 26. Et quando ibid. f. 186

Monitio debet præcedere eum, qui in pœnam debet incidere. nu. 10. f. 215

Monitio vnica de proſequenda accuſationem, an ſufficiat, ad hoc vt actori, qui ab ea deſiſtit perpetuum ſilentium imponi poſſit. nu. 31. f. 25

Monitio, an in accuſatione requiratur. nu. 25. f. 186

Monitio, an, & quando in accuſatione ſit neceſſaria. nu. 8. f. 6

Monitio in denunciatione ſemper eſt neceſſaria. nu. 9. f. 6

Monitionem præceſſiſſe quis teneatur probare, an actor, vel reus. nu. 12. f. eod.

Monitionis præambulum, vtrum ſit neceſſarium ad inquiſitionē formandam. nu. 650. f. 123

Monomachia quid, & vnde. nu. 3. f. 280

Mora

Mora aggrauat delictum. nu.9. f.247
Mors infirmi, vt non imputetur medico, quæ concurrere debent. nu.1.& ſeqq. f.276
Mors caſualis promouendum non impedit. nu.6. f.277
Mors illius qui deceſſit in naufragio, vel in bello probatur per famam, vel communem opin. nu.626. f.121
Mors vſurarij omnibus iucunda. ſub nu.58. f.304
Mors vulnerati, ipſius culpa, non medici negligentia præſumitur eueniſſe. nu.150. f.263
Mortem, vel mutilationem, qui aliter euadere non poteſt, ſine metu irregularitatis, interficere poteſt. nu.187. poſt prin. f.265
Mortem alicui cominans, qui ſolitus eſt minas ſuas exequi; ſi percutiatur à comminato; an incurrat in aliquam pœnam. ſub nume.180. f.264
Ad mortem quis communiter non damnatur, niſi ſponte ſit confeſſus; vel alias conuictus. nu.1145. f.155
Mortui eleemoſynis, & bonis operibus quomodò iuuantur. nume. 8. f.292
Mortuus, quibus in caſibus damnari queat. nu. 149. f.43
Mortuus dicitur de medio ſublatus. nu.4. f.189
Mortuus poſt.40. dies, non præſumitur mortuus ex vulnere, ſed ex mala cura. nu.9. f.249
Mortuus non amplius poteſt interfici. nu. 17. f.208
Mortuus ex vulnere qui dicitur. nu.8. f.249
Et an, & quomodò probari poſſit. nu.11. f.eod.
Et quid quando recidit. ſub nu.13. f.eod.
Mulier ſponte recedens à marito, non perdit quaſi poſſeſſionem, quæ animo ſolo retinetur. nu.18. f.186
Mulier, quę interficit proprium fœtum, ſeu puerperium in corpore; an ſit irregularis. nu. 215. f.266
Et idem ſi dubitat, an fœtum eſſet viuificatum. nu. ſeq.
Mulier dimiſſa à viro propter adulteriũ, ſi poſtea & ipſe vir adulterium committit, an poſſit repeti ab vxore. nu. 43. f.287
Mulier etiam per teſtes de adulterio conuicta in iudicio, nõ nocet adultero. ſub nu.9. f.285
Mulier ſi eſt nobilis, & vir plebeius, ſi facta ſit ab illo donatio ipſi mulieri, valet; & quare. nu.19. f.173
Mulier accuſans de crimine non auditur, niſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequatur. nu.385. f.105
Mulier in cauſa criminali, an ſit idonea teſtis de iure canonico; & quid de iure ciuili. nu. 1072. f.149
Mulièr Romana, quæ ſui corporis, cum eſſet apud hoſtes, quæſtum fecit, non eſt illicò infamis. nu.156. f.93
Mulier ob adulterium non cogitur intrare religionem, niſi viro placuerit, & ècontra. nu.17. f.284
Mulièr regulariter repellitur ab accuſatione publica. ſub nume.4. f.172. & nu.251. Et a populari crimine. f.49
Mulier non tenetur pœna ſenatuſconſulti turpilliani. nu.18. f.24
Mulier ingrediens monaſterium, dicitur matrimonium contrahere. nu. 458. f.106
Mulièr, & ruſticus, an iuris ignorantia excuſentur. nu.13. f.240
Mulier procurans ſibi abortum, qua pœna puniatur. nu.6. f.247
Et quid de viro. Et quid ſi per pecuniam. ibid.
Mulier ſterilis, an dicatur mulièr. ſub nu.202. f.265
Mulieres, an includantur in maiori parte populi, aut viciniæ. nume. 98. f.111
Mulieres Iudæorum orarium in capite portare debent; & quid illud ſit. nu.7. f.215
Mulieri aliquid dans ad bibendum, ne conciperet, vel homini ne generaret, non eſt irregularis, ſed grauiter peccat. nu. 216. f.266
Mulieri aſſerenti ſe prægnantem ex T. an credatur. nu.3. f.277
Mulieri petenti viri reſtitutionem, obſtat exceptio adulterij manifeſti. nu.6. f.286
Mulieris prægnantis pœna differtur, donec pariat; & interdum poſt partum, ſi aliter partus educari non poſſit. nu.3. f.243
Mulierum encomia. nu.65. f.33
Mulctari inconntinenti nemo poteſt ob calumniam. nu.26. f.28
Multa fieri prohibentur, quæ ſi facta fuerint, tenent. nu.1167. f.156. nu.19. f.179. & nu.26. f.191
Multæ ſunt voluntariæ commutationes. nu. 71. f.169
Multitudo dictum vnius facile ſequitur. nume.916. fol.137. & nume. 948. f.141
Multorum appellatione quot veniant. nu.496. f.111
Munus, vnde dicatur. nu.14. f.192
Monuſculum poteſt dari pro pœnitentia; non tamen nollens dare, poteſt compelli. nu.11. f.194
Mutatio nominis non excuſat id, quod ſui natura malum eſt. nume.3. f.177
Ex mutatione facti etiam breuiſſima, totum ius mutatur. nume. 3. f.180
Mutilans aliquem manu arida, vel alio membro arido, an incidat in irregularitatem. nume.202. f.265
Et quid de mutilante manum ſterilem. ibid.
Mutilare quid importet. nu.13. f.210
Mutilatio, & homicidium æquiparantur quò ad irregularitatem contrahendam. nu.174. f.264
Mutilatio, quando proprie dicatur fieri. nu.7. f.15
Mutilatio, proprie quid. nu.873. f.135
Mutuans alicui centum ad terminum, & ſimul eidem vendens res vltra dimidiam veri valoris ſoluendi ad eundem terminum, quæ alias is emptor ſine illo mutuo non erat empturus, an vſuram committat. nu.83. f.306
Et quid de mutuante centum, & vendendo accipienti furmẽtum cariori pretio, quam ille emeret; ſi mutuum nõ reciperet. nu.4. verſi. Et etiam contra. f.170
Mutuans pecuniam ſcholari, vt iuret ſecum; an committat vſurã. remiſſ. nu.6. f.202
Mutuum vellatum, quod dicatur. nu.132. f.312

N

Anum donans, an pœna. c. qui furatur. de furt. teneatur. no.2. f.295
Naturali motu vnuſquiſque ſcire deſiderat. nume.11. f.192
Natura quadam cognatione nos coniunxit, qua nos mutuò diligimur. nu.10. f.75
Naturam facilius eſt errare, quàm diſſimilem poſſe Principem ſibi formare Rempublicam. nu.30. f.271
Naturam ſuam non alterant, extrema diuerſæ naturæ. nume.329. f.101
Nauis leuandæ gratia iactatæ res, an ſint eius, qui eas colligit, & quando. nu.29. f.70
Nauta adeò ſuſpectus eſt, vt contra eum inquiri poſſit abſque diffamatione. nu.662. f.123
Nautæ, vt ſuſpecti, & diffamati habentur à lege, quod ſubtrahant poſita in naui. nu. 368. f.103
Nautæ, qui derobantur in aqua dulci, an comprehendantur in diſpoſitione. c. excommunicationi. de raptor. quod excommunicat derobantes nautas, vel itinerantes. ſub nu.4. f.291
Neceſſarium quotuplex. nu.6. f.296
Neceſſitas, an excuſet à lege diuina. nu.12. f.eo.
Neceſſitas, an excuſet à fornicatione. nu.32. f.297
Neceſſitas, an excuſet à furto. nu.13. f.296
Neceſſitas cauſatiua quæ. nu.8. f.296
Neceſſitas ex ſuppoſitione, quæ & præciſa vocatur, quot modis cõſideratur. nu.7. f.296
Neceſſitas non excuſat in foro pœnitentiali. nu.1. f.291
Neceſſitas non habet legem. nu.28. f.297
Neceſſitas multa licita facit, quæ aliàs non licerent, ſub nume.10. f.206
Neceſſitatis appellatione comprehenditur quodlibet iuſtum impedimentum. ibidem.
Neceſſitatis ethymologia. nu.5. f.296
Neceſſitatis effectus. nu.9. Et dicitur altera lex. Et quanto tempore duret. nu.34. f.296
Et ieiunium, vel quadrageſimã ex neceſſitate violenta, vel præciſa violans, excuſatur in totum. ibidem.
Et quid de neceſſitate coactiua, & copulatiua. ibidem.
Et Dauid propter neceſſitatem comedit panem propoſitionis ibidem.
Negans, quando negatiuam probare teneatur. nu.86. f.57
Negans partem, & partem confitens, an, & quando gaudeat priuilegio ſtatuti concedentis beneficium confitenti, & pœnam neganti. nu.1020. f.145
Quid autem in minore. nu.1022. f.eod.
Negationes duæ affirmant. nu.2. f.219
Negatiua hæc, talis iuit ad talem locum, licet non ſit coarctata loco, an ſit probabilis, & quomodo. nu. 90. f.58
Negatiua non coarctata loco, & tempore, licet ſit impoſſibilis probationis, tamen quandoq; probari potuit. nu.75. & nu. 86. vbi latè. f.56
Et fallit. 9. modis, vt nu. 95. f.eod.
Negatiua, vbi eſt cauſa immediata intentionis alicuius, debet illã probare, ſiue ſit cauſa actionis ipſius, ſiue exercitij, ſiue officij iudicis; & qualiter intelligi debeat. nu.77. f.57
Negatiua qualiter probari poſſit. remiſſiue. nu.37. f.70
Negatiua qualitatis quæ ſit; & cui incumbat onus eam reprobandi. nu.108. f.58
Negatiua an poſſit probari per inſpectionem librorum fiſcalium. nu.82. f.57
Negatiua iuris quæ ſit; & quod duplex poteſtatis, ſcilicet & ſolemnitatis, vel formæ. nu. 106. f.58
Negatiua facti, pura, & ſimplex, quæ ſit. nu.92. f.58

Negatiuæ facti ſecunda ſpecies. nu. 100. f.eo.
Negatiua facti prægnās, quæ eſt tertia ſpecies, quæ ſit; & quare ita dicatur. nu. 105. f.eod.
Negatiuam proponens dicitur illam probare, ſi contrarium non probetur, quomodò intelligitur. nu. 76. f.56
Negatiuarum ſpecies triplex. nu. 91. f.58
Negligentiæ, vt quis conuincatur admonitio requiritur. num. 8. fol. 202
Et an requiratur iudicialis. nu. 9. f.eod.
Negligentia dicitur priuatio diligentiæ, nouerca eruditionis, & ſemper ſonat in dubium, & eſt peccatum mortale. nume. 339. & nu. ſeq. f.272
Negotiatio dicitur licitum exercitium. nu. 3. f.291
Negotium cum hæretico, & excommunicato nullus habere debet. nu. 4. f.227
Nemo debet contra nimis ſcrupuloſam conſcientiam erroneam recipere ordines, nec in ſuſceptis miniſtrare. nu. 25. f.191
Quòd intellige vt ibi.
Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei. nu. 2. f.240
Nemo tam ignarus eſt, qui non velit mortis periculum, aut corporis cruciatum declinare. nu. 168. f.44
Et nullum condignum præmium authori talium periculorum euitandorum tribui poteſt. ibidem.
Nemo eſt dominus membrorum ſuorum. nu. 14. f.3. nu. 34. f.29. & nu. 225. f.47
Nemo in ciuilibus ſine actione experitur, nec in criminalibus, vbi non competit accuſatio. nu. 523. f.101
Nemo debet alterius odio grauari. nu. 8. f.180
Nemo præſumitur dicere, quod non agitauerit mente. nu. 530. fol. 113
Nemo dat quod non habet. nu. 3. f.193
Neophitus ad docendum non admittitur. nu. 3. f.204
Nepotem poſſit intitulari in illa eccleſia, in qua auus fuit. remiſſ. nu. 11. f.28
Nepos propriè dicitur per lineam deſcendentem. nu. 5. f.78
Nepos hæretici damnati, licet non poſſit habere beneficium, vel publicum officium, poteſt tamen ad illa eligi. nu. 38. f.235
Nepos ex filio, vel filia, an poſſit immediate beneficio aui miniſtrare. nu. 3. f.78
Nicolaus Picininus Capitaneus prudentiſſimus, telo paruo percuſſus. nu. 4. f.281
Nicolai Picinini Capitanei victorioſiſſimi laudes. nu. f.219
Nihil cum ſcandalo agendum. nu. 3. f.175
Niſi, dictio exceptiua nu. 3. f.25
Niſi, dictio, orationem conditionalem reddit. nu. 107. nu. 111. & nume. 118. f.66
Nobilior eſt, qui melioribus, & dignioribus præeſt. nu. 11. f.203
Et maior dicitur. nu. 30. f.eo.
Nobilius eſt regens, quam qui regitur. nu. 4. f.202
Nobilius eſt diſponens; & ſic mandans, quam exequens, & ſic qui diſpoſitum implet. nu. 13. f.298
Nobilior eſt committens executionem alicuius actus, quam ille qui exequitur. nu. 12. f.202
Nobilior eſt proprietarius iuſtitiæ, quàm ipſius miniſter. nume. 15. f.eo.
Nobiliſſimum ſcientia facit hominem. ſub nu. 20. f.203
Nobilis ex natura, ſeu origine, ſi ex forma ſtatuti effectus ſit popularis, an puniendus ſit vt nobilis; vel vt popularis. nume. 752. f.130
Nobilis quis dicatur, vnde veniat nobilitas, quot ſint eius ſpecies, & effectus, & qualiter amittatur. nu. 598. f.130
Nobilius inæſtimabile, quàm æſtimabile eſt. nu. 81. f.203
Nobilius eſt dare, quàm accipere. nu. 31. f.204
Nobilitati non detrahitur per mercaturam. ſub nu. 3. f.291
Nocentem impunitum relinquere ſanctius eſt, quam innocentem condemnare. ſub nu. 189. f.265
Nomen proprium delinquentis, patris, cognomen, & nomen familiæ, quare in inquiſitione apponatur. nu. 743. f.130
Quid ſi duo eſſent eiuſdem nominis. nume. 745. in fine. remiſſiuè. f.eod.
Quid ſi nomen eſt ſingulariſſimum, an illud ſolum ſufficiat. nu. 746. f.eo.
Quid ſi adijciantur plures demonſtrationes, quam vt ſit neceſſarium, & erratur in aliqua, an talis adiectio vitiet inquiſitionē. nu. 748. & ibi plura in materia. f.eod.
Nomen habēs ſingulare, an ſufficit, quòd ſolum ponatur in inquiſitione. nu. 746. f.130
Nomina appellatiua immutabilia, propria ſunt mutabilia. nume. 4. f.177
Dummodo non fiat mutatio in fraudem. ibidem.
Nomina teſtium in crimine hæreſis parti non panduntur, nec dantur teſtibus interrogatoria. nu. 61. f.136
Nomina, rebus debent eſſe conuenientia. nu. 19. f.219
Nominibus non eſt curandum, vbi conſtat de intentione, & qualitate contractus. nu. 5. f.191
De nominibus non eſt curandum. nu. 6. f.234
Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe. nu. 97. f.58
Non patiens tenetur ad intereſſe. nu. 11. & ſeq. f.198
Non ſufficit veniſſe, qui non ſtetit. nu. 8. f.175
Nota idem eſt, quod infamis. nu. 3. f.156
Notarij officium in ordinatione non eſt neceſſarium. nu. 12. f.170
Notarij duo, ſi ſimul adhibeantur ad conficiendum inſtrumentū, ſi vnus priuetur officio, an valeat inſtrumentum. nu. 30. f.126
Notarij non poſſunt conſcribere inſtrumenta pro hæreticis, vel eorum fautoribus. nu. 3. f.231
Et an teneant talia inſtrumenta. ibidem.
Notarius damnatus de falſo, ſi copiat inſtrumentum boni notarij, & bonus notarius ſe ſubſcribat, an valeat tale inſtrumentum. nume. 31. f.226
Et quid ſi iuit ad partes remotas, vbi non erat nota condemnatio, & plura confecit inſtrumenta, an valeant. nu. 32. f.226
Et toties quoties ſe ingerit notariatus officio, toties incidit in pœnam falſi. ibid.
Notarius an ex pacto, vel pro labore poſſit recipere aliquid ab ordinando. nu. 10. f.170
Et an ſponte oblatum. nu. 30. f.eod.
Notarius de falſo ſecrete condemnatus, vt puta, ab Epiſcopo in camera; an poſſit conficere inſtrumenta validè inter ignorantes. nu. 27. f.226
Notarius de falſo damnatus, an poſſit conficere inſtrumentum, de quo fuerat rogatus ante condemnationem. nu. 26. f.126
Notarius, qui nondum eſt condemnatus de falſo, ſed pendet iudicium, an poſſit inſtrumenta conficere. nu. 24. f.126
Et an ad noua officia aſpirare poſſit. ibidem.
Notarius in inſtrumento, niſi quæ vidit, & nouit, ſcribere debet. nu. 14. f.225
Notarius, licet non poſſit contractum minuere, poteſt tamen verba ambigua declarare. nu. 66. f.64
Notarius ab Epiſcopo ſalariatus, nil debet recipere pro ordinatione, ſi non eſt ſalariatus diſtinguitur. nu. 11. f.170
Notoria habent aliquem ordinem. ſub nu. 2. f.60
Et qualis ſit ille ordo. remiſſiuè. ibidem.
Notorie criminoſus non celebrat. nu. 44. f.187
In notorijs ordo iuris non requiritur. nu. 13. f.167
De notorio crimine, an, & quando poſſit inquiri. nu. 384. f.105
In notorio, an citatio, & probatio requiratur. nu. 6. f.16
Notorium, & ſententia æquiparantur. nu. 34. f.166
Notorium, quando ex confeſſione, & alijs actis inducatur, nume. 7. f.16
Notorium multiplex eſt; & quæ requirantur. nu. 285. f.51
Notorium facti probatur per duos teſtes, licet requirat notitiam quaſi totius populi, vel maioris partis. nu. 534. f.113
Notorium vbi eſt, ibi non eſt diſputare, ſed diſputatum eſſe. nume. 200. f.46
Et notorium quomodò pateat. ibid.
Notorium aliud facti permanentis, & aliud facti tranſeuntis. nume. 2. & 3. f.16
Notorium illud dicitur, quod patet ex actis. nu. 173. f.44
Notorium licet releuet ab onere probandi, non autem releuat ab onere proponendi. nu. 189. f.45
Nouum eſt id, cui quid additur, qua forma antiqua immutatur. nu. 7. f.209
Nox, & dies vnde. nu. 7. f.246
Nox, & dies, quando dicatur. remiſſiuè. nu. 808. f.152
Nullum, & inſufficiens æquiparantur. nu. 21. f.168
Nullus debet ſine accuſatore damnari. nume. 370. & nume. 12. fol. 103
Fallit in 17. caſibus. vt ibidem.
Numiſma optimum medium, quo omnia menſurantur. nume. 39. verſi. Et quid ſimile. f.303
Nuntius etiam infamis poteſt conſtitui ad denunciandum. nume. 244. f.98
Nutritus ab infantia, an nutritorem ſuum accuſare poſſit. nume. 13. f.8

O

OBEDIENTIA, ratione iuriſdictionis debetur. nu. 94. f.95
Obedientia humilibus parum prodeſſet, ſi contemptus contumacibus non obeſſet. nume. 6. fol. 217

Obedientiæ iugum non tollit poteſtatem accuſandi eum, cui debetur reuerentia; & ratio ibi redditur nume. 2. nume. 7. & nume 23. f. 19
Obijciens in formam electionis, an obliget ſe ad pœnam extraordinariam. nu. 123. f. 59
Oblatum gratis per monachum, nulla præcedente taxatione, non inducit ſymoniam. nu. 5. f. 183
Obligans ſe ad non alienandum per contractum, ſi alienat, alienatio ipſo iure eſt nulla. nu. 29. f. 166
Obligatio ſemel extincta non reuiuiſcit; nec ſanitas ſemel adepta perditur; niſi ex proprio facto. nu. 17. f. 250
Obligatio ex delicto criminaliter noto, in iudicio nunquam contrahitur. nu. 230. f. 48
Obligatio tollitur ſolutione eius, quod debetur. nu. 19. f. 250
Obligatio eſt anudora, quæ. nu. 20. f. 173
Obligatio quando dicatur indiuidua. nu. 25. f. 35
Obligatio mandati non oritur in delictis inter mandantem, & mādatarium; & eſt communis concluſio. nu. 15. f. 290
In obligationibus facti deſcendentibus ex decreto, vel ſententia iudicis, an, & quando ſuccedat obligatio ad intereſſe. nume. 18. f. 199
Obligatus reddere, reddendo, quod debet, non dicitur donare, qđ reddit. nu. 30. f. 216
Obuentiones licitè vendi poſſunt. nu. 6. & nu 12. f. 197
Obſequium amicos, veritas odium parit. nu. 34. f. 88
Occidens, vel mutilans pro defenſione rerum ſuarum, an ſit irregularis. nu. 187. f. 265
Et quid ſi non occidit, vel mutilat; ſed ad ſanguinis effuſionem procedit ſe non defendendo an ſit irregularis. nu. 188. fol. 265
Mortem, vel mutilationem, qui aliter euadere non poteſt, ſine metu irregularitatis interficere poteſt. nu. 187.
Prælatus debet, pro defendendis poſſeſſionibus, & libertate eccleſiæ, ſe opponere occupare volentibus, etiam cum armis ibid.
Et Iudex, licet pro defenſione iuſtitiæ interficiat malefactorē, eſt tamen irregularis. ibid. f. eod.
Occidens prius illum, à quo interfici timebat, an irregularis efficiatur. nu. 179. f. 264
Occidens aggreſſorem ſuum pro neceſſaria vitæ ſuæ defenſione, an irregularis efficiatur. nu. 161. f. 263
Et quid ſi fugere potuit, & non fugit, ſed occidit. nu. 162.
Et quid ſi ſcienter fugit per loca periculoſa, vt inſequens eum caderet in præcipitium, veluti in puteum, prout in eum cecidit, & perijt. nu. 168.
Et quid ſi mortem euitare poterat non occidendo, ſed mutilationem membri non poterat, niſi inuaſorem mutilando, vel occidendo. no. 173. f. 264
Et qualiter probari poſſit. quod ob neceſſariam ſui defenſionem occidit. nu. 165. 166. & ſeq. f. eod.
Occidens aggreſſorem patris ipſius occidentis pro illius neceſſaria defenſione, an irregularis efficitur. nu. 169. f. 264
Et quid iuris de occidente aggreſſorem filij, vel mariti, vxoris, vel ſocij, vel aliter coniuncti ipſi occidenti pro neceſſaria illorum defenſione. ibid. & nu. 209. f. 266
Occidens furioſum, ſeu dormientem aggreſſorem ſuū, aliter euadere non valens, an efficiatur irregularis. nu. 176. f. 264
Occultatio, an, & quando peccatum. nu. 14. f. 294
Occultatio alienæ laudis eſt furti ſpecies. nu. 7. f. 294
Et peccatum non remittitur; niſi reſtituatur male ablatum. ibid.
Et doctor, aut Magiſter, qui opiniones alienas ſibi appropriat, tenetur ad earum reſtitutionem. ibid.
Et furtum quandoq; committitur, & committens furti non tenetur. ibid. f. eod.
Occupatio, & rapina propriè ad res mobiles pertinet. nume. 882. f. 135
Ocularis inſpectio, omnem probationis ſpeciem ſuperare videtur. nu. 98. & nu. 233. f. 97
Oculus non dicitur officium capitis, nec auris, tanquam membri. nu. 195. f. 265
Et caput, an ſit propriè membrum. ibid.
Odij cauſa non eſt quis à reconciliatione remouendus, nec fauore admittendus. nu. 19. f. 176
Officia exercentes, vt plurimum incurrunt odia, & inimicitias. nu. 32. f. 88
Officiales, ſeu Vicarij Epiſcoporum, vel Archiepiſcoporum, an poſſint inquirere. nu. 162. f. 94
Et quando poſſunt. nu. 173. f. eo.
Officialis, an illicitè extorta, pauperibus erogare teneatur. nume. 46. f. 217
Et quid de aduocato, qui plus quam deberet, lucratus eſt, ibid.
Quid autem in vicarijs temporalibus. nu. 174. & 175. f. eo.
Officiales quādo capiunt bannitum, antequam executionem fieri faciant, quid facere debeant. nu. 745. f. 1.0
Officiales, milites, notarij, & alij, qui capiunt malefactores, qui damnantur ad mortem, an ſint irregulares. nu 261. f. 269
Officiales dun, ſi ſunt in ciuitate, puta, ſenatum, Poteſtas, ſcilicet & Capitaneus, vnus cœpit furem, & alter cœpit inquirere, an poſſit? nu. 160. f. 93
Officiales videns deferētem arma, poteſt illum punire abſque alia probatione. nu. 21. Et ibi quæ ſint illa, quæ probantur ad oculū. remiſſiue. f. 88
Officialis capto malefactore ſi quærit ab aliquo, quid facere debet de illo, ille reſpondit morte puniendum, vel mutilandum, hoc conſilio motos officiales illum ſuſpendi facit, an conſulens ſit irregularis; & ibi pulchre diſtinguit. nu. 322. f. 272
Et quid reſpondere habeat epiſcopus, interrogatus à ſuo officiali habenti iuriſdictionem temporalem, quid agendum ſit de capto pro crimine, pro quo venit imponenda pœna mortis. nu. 323. f. eo.
Officiali vni iurato in leuibus tantum creditur. nu. 18. f. 163
Officium miſſæ eſt indiuiduum. nu. 571. f. 216
Officium aſſumens contra iuris diſpoſitionem tenetur dimittere, & acquiſita reſtituere. & cui. nu. 11. & nu. 47. & 48. f. 215
Officium dicens, qui non eſt obligatus; an plus mereatur, quām ille, qui eſt obligatus. nu. 14. verſi. Et in fin. f. 174
Omne rarum pretioſum. nu. 7. f. 202
Omnia ſpiritualia large poſſunt dici ſacramenta. nu. 13. f. 173
Omnis Chriſti actio, noſtra eſt inſtructio. nu. 722. f. 128
Omnium habere memoriam, & medium in cunctis ſeruare, diuinum potius eſt, quām humanum. no. 1259. f. 262
Onus probandi factum tempore furoris, vel tempore ſanæ mentis, cui incumbat. nu. 52. f. 258
Operam dans rei vtili, & neceſſariæ, excuſatur ab homicidio fortuito, & caſuali. nu. 1. f. 275
Opinio, quandoq; præfertur teſtibus. nu. 13. f. 76
Opinio, quid ſit. nu. 489. f. 110
Opinio habet dubitationem nu. 4. f. 223
Opinio vltimo loco per glo. vel doct. relata, in dubio videtur approbata nu 4. f. 243
Orandum non eſt pro his, qui in peccato mortali deceſſerunt. nu. 5. f. 226. & ſub nu. 1. f. 227. & nu. 3. f. 295
Oratio ſumpta ex vniuerſo verificari debet in quolibet particulari. nu. 103. f. 37
Orationes, oblationes, & indulgentiæ morientibus in hæreſi, & excommunicatione non proſunt. nu. 2. f. 217
Ordinandus, præſentatori ſuo aliquid dans, ſymoniacus eſt. nume. 1. f. 179
Ab ordinando, notarius, an ex pacto, vel pro labore poſſit aliquid accipere. nu. 10. f. 170
Ordinans ſcienter indignum, an videatur diſpenſare; latè proſequitur. nu. 7. f. 239
Ordinarij locorum magis mouentur amore pecuniæ, quam ex zelo conſcientiæ, ad faciendum conſtitutiones ſibi nummos imburſantes. nu 38. f. 216
Ordinatio prouenit ex dono Dei, non Papæ. nu. 23. f. 170
Ordinationem, ſeu conſecrationem petens, dicitur aliquid iuris petere. nu. 11. f. 53
In ordinatione interuenit Epiſcopus, & notarius. nu. 5. f. 170
Ordinatus in eccleſia per pecuniam expelli non debet, vt alius intrudatur. nu. 1. f. 171
Ordinatus ad ordinem ſacrum ab Epiſcopo, qui epiſcopatui renūciauit, an ſit irregularis. nu. 132. f. 261
Ordinatus extra tempora.
Non ordinatus celebrans.
Non ordinatus diuinum officium exercens.
Ordinatus exercens officium ſuperioris ordinis: quem non habet.
Ordines plures ſacros eodem die recipiens.
Ordinatus in preſbyterum, nullum prius ordinem habens.
Ordinatus in Epiſcopum, ordine ſacro prætermiſſo.
Ordinatus ab hæretico, ſchiſmatico, vel ſuſpenſo etiam ignorāter; omnes iſti ſunt irregulares. ſub nu. 135. f. 262
Ordinatus ab Epiſcopo non ſuo, an ſit irregularis. nu. 133. f. 261
Et qua pœna poſſit puniri.
Ordinarius, quandiu tolleratur ab eccleſia, nullus ſubditorum poteſt eius iudicium ratione criminis euitare. nu. 193. & eſt communis opin. nu. 199. f. 95
Fallit tamen, quòd dictum eſt de ordinario quinq; modis. vt ibid.
Quid autem in delegato. ibid.
Pro ordine prohibetur nedum extorſio; ſed & volūtaria donatio. nu. 6. f. 170
Ordinatus in ſubdiaconum, qui præſentatori ſuo promiſerat nil

ab eo petiturum, non poteſt in ſuſcepto ordine abſque diſpenſatione miniſtrare, nec ad ſuperiores ordines tolli, licet credideritit ſe non peccare. nu. 1. f.192
Ordinem quis, non debet recipere ab eo, quem credit ſymoniacũ; poteſt tamen in prius acceptis ab eo miniſtrare. nu.1. f.191
Ordines minores ſunt ſacri. nu.128. f.39
Ordines eccleſiaſtici, qui ſint. nu.127. f.39
Ordines, licet ſint plures, tamen vnum eſt ordinis ſacramentum. nu.16. f.191
Et peccans ſymoniacè in vno, omnes vulnerat. ibid.
Ordines recipere nemo debet contra nimis ſcrupuloſam conſcientiam erroneam; nec in ſuſceptis miniſtrare. Quod intellige, vt ibi. nu.25. f.191
Ordinis character imprimitur à Deo. nu.9. f.239
Ordo minor quilibet, large ſacer dicitur. nu.99. f.274
Ordo iuris in notorijs non eſt ſeruandus. nu.11. f.186
Ordo iuris peruerti non debet. nu.135. f.68
Ordo ſacer, quid ſit. nu.127. f.39
Ordo iudicarius non eſt neceſſarius in ſententijs ipſo iure prouenientibus. nu.11. f.207
Ordo, & familiæ ſtatus mutabitur, ſi quod requiritur in corpore, non inuenitur in capite. nu.437. f.107
Ordo charitatis vnde originem trahat. nu.74. f.116
Ordo laicalis quid ſit. nu.159. f.39
Ordo iuris in regularibus non ſolum in parte remittitur, ſed etiam ſit aliqualis remiſſio iuſtitiæ. nu.13. f.188
Et ex cauſis leuioribus ipſi regulares remouentur. nu.14.
Ordo ſi peruertitur in inquiſitione, ita vt prius inquiratur de criminis veritate, quàm conſtet de infamia, an valeat proceſſus. nu.529. Et an dicta teſtium. Et an tali ordini poſſit quis renunciare. Et quid ſi taceat. ſub. nu.531. f.112
Ordo ſymoniace receptus, non habet executionem, licet character imprimatur. nu.5. Et nu.17. f.73
Origo eſt immutabilis. nu.135. f.93
Origo quando inſpiciatur. nu.54. f.32
Origenes nec ſomnum, nec cibum aſſumebat ſine lectione. nume. 1. f.214
Origenes, an excuſandus ſit, nec ne. nu.33. f.256
Fuit autem in annis D.N.224. & eodem tẽpore floruit Vulpianus Iuriſconſultus, qui Romæ fuit aſſeſſor Alex. Mamææ Imper. & ibi plura de eo. nu.133. f.40

P

PAcis appellatione non venit treuga. nu.2. num.8. & nu.17. f.212
Pacis beneficium, an proſit in adulterio. nu.1066. f.148
Et an proſit ſi fiat per mulierem. ibid. f.148
Pacis violator qua pœna puniendus. nu.100. f.221
Pacta, & clauſulæ incontinenti poſita, diſpoſitioni ineſſe videntur, nu.97. f.66
Pacti addictionis in diem, exemplum. nu.97. f.308
Pacti legis commiſſoriæ exemplum. nu.98. f.308
Pactio temporalium eſt licita, quando tractatur de cõuerſione ad fidem. nu.30. f.174
Pactio, vt detur temporale pro ſpirituali, vt cauſat ſymoniam conuentionalem; ita mens recipiendi, vel dandi, cauſat ſymoniam mentalem. nu.5. f.190
Pactum de reuendendo dicitur eſſe pars pretij, & facit rem minus valere. nu.86. f.307
Pactum inter contrahentes factum, quòd ſi res vendita intra certum tempus emptori diſplicuerit. Vel ſi venditor intra certum tempus prætium reſtituere voluerit, res ſit inempta, an operetur vt etiam fructus debeant ab emptore reſtitui. late diſcutitur. nu.96. f.308
Pagani, & Iudæi æquiparantur. nu.8. f.226
Paganis, vel hæreticis etiam conſanguineis, nihil in teſtamento relinqui poteſt. nu.2. f.226
Paganorum dapibus veſci non licet Chriſtianis; & quare. nu.2. & nu.6. f.212
Pagano, an ſit licitum promittere pecuniam, & dare, vt baptizetur. nu.58. f.174
Paganus quis ſit de iure ciuili. ſub nu.15. f.205
Paganus ſi propter paupertatem non vult venire ad fidem, tunc licitum eſt dare pecuniam. Secus ſi non habet propoſitum ſe cõuertendi, niſi cupiditate pecuniæ. nu.31. f.174
Paganus ſi ratione publici officij, vel ex mandato iudicis, vel alicuius officialis aliquem occidit, iuſtitia mediante; an ſi recipiat baptiſmum, remoueatur irregularitas; ſi modo contracta fuit. nu.4. verſi. Verbi gratia. f.249
Et quid de bigamia. nu.5. verſi. Præterea. f.eod.
Pagus quid ſit, vnde dicatur, & cuius aſpect⁹. nu.14. & nu.15. f.205
Palij traditio eſt quid ſpirituale, vnde prætium non debet interuenire, nec in traditione, nec in acceptatione. nu.11. f.178
Papa à nullo poteſt iudicari. num.3. Fallit tamen in crimine hæreſis. f.125
Papa, an poſſit diſpenſare cum homicida voluntario. nume.14. f.248
Papa, an poſſit facere nouos articulos fidei. nu.9. f.157
Papa, an poſſit accuſari de ſymonia. nu.2. & quod non, niſi tribus concurrentibus, de quibus, ibi. f.171
Papa ex pacto recipiens pecuniam pro collatione beneficij an committat ſymoniam. nu.15. f.170
De Papa ad alium non infertur. nu.28. f.170
Papa, bis, ſeu ter in anno excommunicat portantes ad infideles, prohibita. nu.12. f.213
Papæ creditur; licet originale non oſtendat. nu.4. f.195
Papa cum homicida voluntario poteſt diſpenſare, quo ad beneficij retentionem. nu.400. f.274
Papa in beneficijs abſolutam, habet poteſtatem. ibid.
Papa, cum homicida voluntario, vt poſſit miniſtrare altari, & poſt peractam pœnitentiam, an poſſit diſpenſare. nu.388. f.273
Papa, cum ad denuntiationem alicuius committit inquiſitionem, tunc inquiſitor non procedit per modum inquiſitionis; ſed per viam denuntiationis, quò ad hoc, vt proſequutor inquiſitionis repellatur niſi præmonuerit. nu.668. f.123
Papa conſtitutionem concilij confirmat, non ècontra. nu.10. f.ı88
Papa diſpenſare poteſt cum omni irregulari. nu.393. f.274
Papa debet potius delectari in odorem bonæ famæ, quam malæ. nu.10. f.22
Papa eſt vicarius Chriſti, & ſummus adminiſtrator. nu.108. f.221
Papa ſolus diſpenſat cum ſymoniaco ad beneficium eccleſiaſticũ; ad ſimplex vero, quilibet epiſcopus. nu.21. Quòd tamen intellige, vt ibid. f.178
Papa ex officio in beneficijs maximè curatis, & epiſcopatibus, propter animarum ſalutem, plura poteſt. nu.37. f.77
Papa eſt ordinarius omnium. nu.61. f.230
Papa eſt ſolutus a rigoroſitate infamiæ. nu.4. f.165
Papa electos, & confirmatos, nondum conſecratos, non epiſcopos, ſed electos vocat. nu.60. f.130
Papa eſt principalis diſpenſator, non abſolutè dominus bonorum eccleſiaſticorum. nu.18. f.170
Papa hæreticus non eſt nominandus inter Romanos Pontifices. nu.7. f.255. & nu.6. f.226
Papa non diſpenſat contra legem diuinam. nu.390. f.273
Papa non poteſt dare poteſtatem abſoluendi laico. nu.5. f.295
Papa non debet facere id, per quod ſtatus eccleſiæ deculoretur. no.27. f.170
Papa non inquirit, vel committit inquiſitionem ad denuntiationem alterius, niſi præcedat monitio, quæ debet eſſe trina. nu.670. f.124
Papa in quibus diſpenſat cum homicida caſuali. nu.4. Et in quibus diſpenſat Epiſcopus. ibid. f.250
Papam iudicare de voluntate alterius impoſſibile eſt. num.24. fol. 170
Papa iure poſitiuo non ligatur. nu.35. f.232
Papa ius ordinarium obſeruare debet. nu.2. f.17ı
Papa in beneficialibus ſupremam habet poteſtatem. nume. 8. fol. 237
Papa in omnes laicos ratione delicti concernentis totam Chriſtianitatem, & fidei decorem, habet iuriſdictionem. nu.5. f.208
Papæ illicitũ præcipienti, vel contra votum profeſſionis, non obediendum. nu.6. & multo minus Epiſcopo. nu.8. f.195
Papa in poſitiuis non ligatur propria conſtitutione. nume.16. f.170
Papa in terris ſibi ſubiectis quò ad temporalia, omnia iura ſibi vẽdicat. nu.5. f.238
Papa in concilio, ſeu vniuerſali ſynodo, eſt maior omnibus. nume 4. f.155
Papa omnes Cardinales in genere vocat fratres. nu.13. f.218
Papa per ſimplicem commiſſionem, non creditur velle violare regulas iuris. nu.3. f.165
Papa poteſt facere quadrata, rotonda, & èecontra. nu.28. Quòd tamen intellige, vt ibid. f.77
Papa poteſt committere ſymoniam aliquando. remiſſiuè. nume.25. f.160
Papa propter delictum eccleſiaſticum poteſt abſoluere obligatos a quacunq; obligatione. nu.1. f.237
Papa quando narratiuè, & quando aſſertiuè loqui dicatur. nume.36. f.73
Papa quandoq; alloquitur vnum in plurali. nu.2. f.167
Quodq; ſit indicium talium literarum. ibid.
Aliquando per ironiam aliquis appellatur Dominus, eod. nu.
Papa quibus in caſibus diſpenſet. remiſſ. nu.404. f.274

Concilij

Concilij poteſtas, quæ ſit circa diſpenſationem. remiſſiuè. nume. 405.
Legatorum poteſtas, quæ ſit circa idem. ibid.
Patriarcharum, & Archiepiſcoporum circa idem quæ ſit poteſtas. ibid.
Epiſcoporum, quæ ſit poteſtas circa idem. ibid. f. eo.
Papa, quando narratiue, & quando aſſertiue loqui dicatur. nume. 455. f. 108
Papa recipiens pecuniam pro collatione beneficij ſpiritualis; committit ſymoniam. nu. 19. f. 170
Quod intellige, vt ibid.
Papa ſolus cum ſymoniaco diſpenſat; & ibi plures ponuntur ſpecies ſymoniacorum. nu. 7. f. 189
Papa ſolus diſpenſat cum irregularibus, qui portauerint ligna; vt hæretici comburerentur. nu. 403. f. 274
Papa ſolus poteſt prædicare, ſeu indicere crucem contra aliquem dominum, vt tanquam criminoſus impunè offendi poſſit; & quod offendentes priuilegium, vel indulgentiam mereantur. nume. 26. f. 234
Papa ſpiritualia poteſt vendere, & emere. nu. 13. f. 169
Papæ, non Sanctis, datu fuit poteſtas legis condendæ. num. 6. fol. 88
Papa ſi mandat inquiri de fama, licet impetrans repellatur, nihilominus poteſt procedi ad vlteriora per idoneos. nu. 30. f. 72
Papa ſolus cum ſymoniaco in ordine diſpenſat. nu. 2. f. 195
Papa ſtatuendo contra legem diuinam, videtur potius errare, quàm legem condere. nu. 4. f. 68
Papa ſi præciſe ſcribat in inquiſitione teſtes recipiẽdos; niſi dicat prælatum apud ſe fore infamatum, ſemper erit inquirendum de infamia, qualitercunque verba reſcripti hæc importabant. nume. 156. f. 68
Et quid ſi expreſſè mandaretur inquiri contra non infamatum; an reſcriptum ſubreptitium præſumeretur. nu. ſeq.
Papa vbi mandat inquiri de infamia, non videtur habuiſſe reſpectum ad impetrantem; & tunc omninò ad inquiſitionem procedendum eſt. nu. 242. f. 98
Paraſceue quid; & quare dies paſſionis Chriſti ſic vocetur. nume. 1. f. 207
Parcendum non eſt ei, qui ſæpè deliquit. nu. 11. f. 284
Parentela rectè probatur, ſi duo deponant de vno gradu ab vno latere, & alij duo ab alio latere. nu. 670. f. 116
Parentes filijs etiam ſpurijs alimenta præſtare tenentur. nume. 2. f. 203
Parentes pueros ſuos ſecum in lecto tenere non debent. nume. 1. f. 243
Parentes, domini, vel patroni exponẽtes filios apud xenodochia, vel hoſpitalia, an perdant ius patriæ poteſtatis, vel dominicæ. nu. 11. f. 243
Paria ſunt excludere crimen directè, vel aliquid deducere, quo crimen indirectè excludatur. nu. 195. f. 46
Paria ſunt, quod quis probet per vnum teſtem tantum infamiam; & quod præceſſerit fama per fide dignos. nu. 19. f. 168
Parochia ſi non habet niſi duos, vel tres parochianos, an quis poſſit infamari. nu. 15. f. 76
Et an tunc reſpiciatur fama vicinorum parochiarum. ibid.
Parochiani deficientibus eccleſiæ ſuæ redditibus tenentur rectorẽ ſuum alere. ſub nu. 16. f. 17
Parochianũ alienum quis non poteſt abſoluere, nec in alterius eccleſia ſine rectoris licentia celebrare. nu. 21. f. 170
Parricidæ qua pœna afficiantur. nu. 7. f. 242
Parricidium quando dicitur committi. nu. 6. f. 242
Parricidium grauius eſt ſimplici homicidio, ſui autem interfectio maior parricidio. nu. 26. f. 282
Pars, vniuerſo ſuo non congruens, turpis eſt. nu. 424. f. 106
Particeps criminis non admittitur in teſtem contra ſocium. nume. 1076. f. 149
Participans alicui in crimine damnato, eadem ſententia damnatur. nu. 36. f. 219
Participans excommunicato, mitius, & grauius, ſecundum participationis tempus puniendus eſt. nume. 8. verſi. Vndecimo. fol. 247
Partitio illuſtrem; ac perſpicuam orationem reddit. nu. 54. & nume. 481. f. 89
Partitio animum incitat, mentem præparat, & memoriam reformat. nu. 55. & ſub nu. 471. f. 89
Ex particularibus ad vniuerſalia non infertur. nu. 98. f. 58
Partus quanto tempore dicatur animatus. nu. 7. f. 247
Paſtellus quid. nu. 2. f. 170
Pater, an teneatur dotare filiam, quæ contraxit eo inuito. nume. 9. f. 192
Pater, an teneatur dotare filiã contrahentem matrimonium clam, & ipſo ignorante. remiſſ. nu. 9. f. 283
Pater, an poſſit interpretari confeſſionem filij factam in iudicio nu. 239. Et an poſſit reuocare nu. 241. f. 48
Et quid in prælatis venientibus ad defenſionem ſui monachi, vel conuentus. nu. 243. f. 48
Pater, & filius vna perſona cenſentur. nu. 171. f. 264
Pater egeſtatis, victuſq; cauſa, poteſt vendere, & pignorare filium. nu. 10. f. 296
Pater, & dominus poſſunt interuenire in cauſa criminali defenſorio nomine, præterquam in tribus caſibus, qui ſunt, litis conteſtatio, per tormenta examinatio; & ſententiæ auditio. nu. 232.
Et quando in cauſa pecuniaria, vel capitali. nu. 235. f. 48
Pater filium infantem exponens, patria poteſtate hoc ipſo priuatur. nu. 1. & nu. 22. f. 243
Dominus quoq; infantem ſeruum exponens dominica poteſtate eo ipſo priuatur ibid. nu. 3. & nu. 17.
Et idem iuris eſt de Patrono libertum infantem exponente, qui ob id iuriſpatronatus priuatur. ibid.
Idem iuris in ſingulis caſibus prædictis, ſi ab alio expoſiti fuerint, ſcientibus, & ratum habentibus, Patre, Domino, & Patrono, ibi. & nu. 10.
Et procedunt præmiſſa, etiam in languidis expoſitis, cuiuſcunq; ætatis ſint, & ſub nu. 14.
Et tam in maſculis, quam in fœminis expoſitis. nu. 9.
Fallit in filio illegitimo expoſito, ſub nu. 2.
Sed contra. nu. 7.
Fallit ſecundo in emancipato, ſub nu. 3.
Sed contra nu. 7.
Fallit etiam in matre exponente. ſub nu. 4.
Sublimita tamen, vt nu. 8. tamen extra ordinem puniuntur, vt nu. 6. f. eod.
Pater filio literis operam danti, an, quando, & quomodò ſubuenire debet. nu. 3. f. 203
Pater filium monachum, licet prius ingratitudinem commiſerit; exhibere non poteſt. nu. 424. f. 275
Pater ingratam filiam dotare non tenetur, nec eam inſtituere. nume. 11. f. 392
Pater non tenetur ſubuenire filio valenti ſibi victum quærere. nume. 9. f. 183
Pater poteſt legitimè exhæredare filium, ſi ſibi non præſtitit neceſſaria; ſeu ſi eum expulit. nu. 20. f. 244
Patri pecunia dari poteſt, vt filium baptizari ſinat; etiam ſi pecuniam ob cupiditatem accipiat. nu. 32. f. 174
Pater, quando dicatur conſtitutus in mora non maritando filiam. nu. 12. f. 193
Patiens ſe promoueri ad dignitatem, cuius eſt incapax, puniri debet. nu. 203. Quod tamen intellige, vt ibid. f. 96
Patriarcharum, Papæ, Concilij, Legatorum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, quæ ſit poteſtas in diſpẽſationibus. remiſſ. nu. 404. & ſeq. f. 274
Patria poteſtas non attenditur in ſpiritualibus. nu. 8. f. 292
Patria poteſtas ineſtimabilis res eſt. ſub nu. 3. f. 197
Patribus familias vires ſui patrimonij pandere, eſt periculoſum; nu. 18. f. 298
Patrimonij ſui vires, nemo ignorare præſumitur. nu. 86. f. 229
Patris hæretici delictum, an tollat filio beneficium. num. 19. fol. f. 231
Patronus, & Parochianus Rectorem eccleſiæ etiam collegiatæ accuſare poteſt, & quando. nu. 14. f. 17
Patronus libertum infantem exponens, iurepatronatus priuatur; ſub nu. 1. f. 243
Quid de domino ſeruum exponente.
De patre filium. ibid. f. eod.
Patronus, ſi probat libertum cõſpirare cum inimicis, damnatur in metallum libertus. nu. 12. f. 71
Paulus Apoſtolus quamuis homicida diuina miniſtrauit. nume. 392. f. 274
Et tenebat veſtimenta lapidantium S. Stephani. ſub nu. 5. f. 247. & nu. 21. verſi. Præterea Paulus. f. 257
Pauper quis dicatur. nu. 25. f. 5
Pauper an poſſit accuſare. nu. 24. f. 5
Pauper, an poſſit agere contra diuitem, vt ei ſubueniat. nume. 18. f. 296
Pauper diuerſimodè excipitur. remiſſ. nu. 2. in fin. f. 201
Pauperes facilius ſaluantur, quam diuites; & quare. nu. 71. f. 220
Pauperibus cibos delicatos petens; an mereatur, vel peccet. nume. 25. f. 178
Paupertas res periculoſa, etiam animæ. nu. 50. f. 304
Pax quid ſit. nu. 17. f. 223
Pax, & treuga differunt. nu. 57. f. 219
Pax ſimpliciter facta de vulnere, non opitulatur ad remiſſionem pœnæ, ſi ex vulnere ſecuta ſit mors. nu. 92. f. 36

Pax, licet facta fuerit cum bannito, poteſt tamen impunè offendi, ſtante ſtatuto, q̃ bannitus impune offendi poſſit. nu.193. f.46
Diſtinguit tamen. nu.ſeq.
Pax facta per epiſcopũ de blaſphematione, ac maledictione Dei, an proſit blaſphemanti. remiſſ. nu.1663. Et an pœna debeat diminui confeſſo ſacerdoti, qui ipſi pœnitentiam impoſuit. ibid. f.148
Peccans per ignorantiam, minus peccat, quam qui per dolum. nume.8. f.192
Peccans in ijs, quæ ſunt contra legem, vel naturam, quæ conſuetudine non tolluntur, non excuſatur a pœna temporali. nu.9. f.173
Quod intellige, vt ibid. f.eod.
Peccata, ſeu delicta, quæ aliàs irregularitatem inducunt, an eã inducant, ſi ſint occulta nu.364. f.273
Peccata tanto grauiora ſunt, quanto diutius infœlicem animam detinent. nu.11. f.8
Peccati grauitas dupliciter conſideratur. nu.31. f.238
In Peccatis, de iure canonico, non currit præſcriptio. nume.12. f.173
Peccati venia licentiam tribuit delinquendi. nu.4. f.284
Peccator præceſſit, an vitari debeat. & de excommunicato, q̃ non; & de ſymoniaco, q̃ ſic. ibid. nu.8. f.172
Peccator poteſt probare ſe de crimine emendatum per confeſſionẽ ſuum. nu.6. f.176
Et Doctor poteſt ferre teſtimonium de peritia ſcholaris. ibid. f.7;8
Peccatum quid ſit. nu.8.
Peccatum non remittitur, niſi reſtituatur male ablatum. num.616. f.120. nu 16. verſi. Vnde cauſa. f.207. & ſub nu.7. f.794
Peccatum vnum aliud generat. nu.2. f.191
Peccatum grauius eſt in mortuum, quam, in viuum. nume.36. fol. 54
Peccatum, quod ſola voluntate committitur, ſola voluntate contraria aboletur. nu.361. f.273
Peccatum ſchiſmatis quale. nu.3. f.238
Peccatum in voluntate eſt. nu.6. f.284
Peccatum voluntatium malorum eſt. nu.12. f.149
Peccatum mortale, an conſiſtat in tactibus, & oſculis, & alijs huiuſmodi illicitis illecebris. nu.14. f.182
Peccatum tribus modis impletur, ſcilicet ſuggeſtione, delectatione, & conſenſu. nu.1. f.293
Peccatum contra naturam eſt peſſimum omnium carnalium vitiorum. nume.19. & nume.23. & grauius eſt ſacrilegio. nume.30. f.783
Peccatum non dicitur reuelatum in confeſſione, quando quis dicit amico ſuo, tibi hoc dico vt ſacerdoti in confeſſione. nume.141. f.68
Peccatum in foro pœnitentiæ in dubio præſumitur. nu.20. f.747
Et idem fit in foro quaſi pœnitentiali, & exemplum traditur per authorem. nu.21. f. eod.
Peccatum aliquod grauius eſſe alio peccato, quomodò dignoſcatur. nu.13. f.238
Peccatum ex maioritate perſonæ, in dignitate conſtitutæ aggrauatur. nume.17. f.170
Peccatum inſanabile ſui ipſius interfectio. nu.27. f.282
Peccatum omne mortale, nõ repellit quem à ferendo teſtimonio. nu.14. f.75
Peccatum mortale, remouet hominem à Dei gratia, & ab ipſius contemplatione. nu.3. f.283
Pecunia non debet exigi pro exercendo miniſterio eccleſiaſtico. nu.1. & nu 2. f.179
Pecunia pro chriſmate, aut pro ipſo liquore exigi non debet. nume.6. f.180
Pecunia Traiectitia quæ ſit. nu.14. f.308
Pecunia ſymoniacè recepta cui reſtituenda. nu.112. f.217
Pecunia quemadmodum non poteſt recipi pro collatione ordinis quando confertur, ita nec poſtquam collatus eſt; nec conſuetudo in contrarium excuſat. nu.7. f.193
Pecunia ad quid inuenta. nu.39. verſi. Si quis vero. f.393
Pecunia non eſt danda pro abſolutione. nu.4. f.181
Pecunia extorta per conceſſionem ſymoniacam debet in quadruplum reddi. nu.18. f.175
Et cui applicetur. nu.20.
Pecunia ſi vni tantum ex eligentibus datur, inficitur tota electio. Quod eſt mirabile. nu.3. f.182
Pecunia de publico pro educatione partus ſolui debet, quando de ipſius matre ſupplicium ſumendum eſt, ne ſupplicij executio differatur. nu.4. f.243
Pecunia propter cupiditatem etiam poteſt dari patri, vt admittat filium baptizari. nu.32. f.174
Pecunia ſi datur contradicentibus de facto, nõ committitur ſymonia. nu.6. f.180
Pecunia, vt pro ingreſſu religionis abſq; vitio recipi poſſit, duplex practica. nu.6. f.172
Pecuniam vni tantum dans efficit electionem ſymoniacam. nume.2. f.182
Pecuniam haſta, & pila ludere, & ſponſionem facere gloriæ, & virtutis cauſa licet. nu.9. f.179
Pecuniã dans laico non habenti ius in electione, eam tamen impedienti, non videtur ſymoniam committere. nu.7. f.182
Pecuniam dans prælato ne ipſum in iure ſuo de facto moleſtet, illam repetit, ſi prælatus non ſtat promiſſis. nu.1. f.182
Pecuniam dare prælato, an liceat, vt ſymoniam non committat. nu.33. f.174
Pecuniam qui dedit pro monachatu, an ſit monachus, an vero preſbyter. nu. 9. f.172
Pecuniam dans, pro habenda voce neceſſaria in electione, vel nõ, ſymoniacus eſt. nu.3. f.186
Pecuniã an liceat accipere pro non detegendo occulto peccatore Epiſcopo. nu.18. & ibi diſtinguitur; & quod non. f.176
Pecuniam pro matrimonio contrahendo, an dare liceat. nu.18. fol. 173
Pecuniam recipient ad vſuras, an peccet. ſub nume.27. remiſſiue. f.173
Pecuniariæ pœnæ loco, ſubrogatur corporalis. nu.5. f.214
Pecuniæ verbum accipitur largè, ſtrictè, & ſtrictiſſimè. nume.10. f.210
Pecuniæ, & rei cuiuſque temporalis pro re ſpirituali traditio, ſymoniam inducit. nu.12. f.192
Pedagium tranſlatum de loco ad locum perdit dominus id poteſt imponere, ſiue exigere. nu.11. f.206
Pœna à diuerſis conſtitutionibus ſi imponatur ipſo facto, delinquẽs vtraq; tenetur. nu.9. f.213
Pœna alternatiua, & ſi in tempore non fuerit à reo ſoluta attamen reus poteſt compelli à fiſco ad eam ſoluendam. nume.49. f.211
Pœna, an debeat imponi ſecundum ſtatutum, quod vigebat tẽpore delicti, vel ſecundum ſtatutum factum tempore ſententiæ. remiſſ. nu.1206. f.153
Pœna amputationis manus ſi in defectum non ſoluentis, venit imponenda, de qua manu intelligitur; & ibi vide plures quæſtiones in materia. remiſſ. nu.1127. f.160
Pœna ſi alternatiue impoſita ſit, cuius electio. nu.20. Bar. opi. nu.22. Bald.23. Abba.24. Socin.25. diſtinguit. f.218
Pœna à diſciplina, in quo differt. nu.5. f.231
Pœna canonis, an tollatur per pœnam legis. remiſſiuè. nume.1196. f.159
Pœna c. ad liberandam. de iudæ. an habeat locum in exercentibus pyraticam prauitatem contra alios, non contra Chriſtianos. nu.98. f.220
Pœna c.1. de elect. lib.6. quandò locum habeat. nu.ſeq. f.58
Pœna corporalis, quandoq; venit in defectum pecuniariæ. nu.51. & nu.113. Quod tamen limita, vt ibid. & de materia latiſſimè nu.ſeq. f.219
Pœna corporalis quælibet etiam parua, eſt maior qualibet pœna pecuniaria, etiam maxima. ſub nu.42. Quod tamen declara, vt ibidem. fol.211. & nume.114. vbi & in quibus locum habeat. fol. 221
Pœna corporalis ſi in defectum, legitimæ impoſita eſt, an punitus perueniens ad pinguiorem fortunam teneatur amplius ſoluere. nu 120. f.221
Pœna corporalis nunquam imponi poteſt pro ſola contumacia. nu.1033. f.147
Pœna commitentium furem, quæ ſit. nu.19. f.298
Pœna commenſuranda eſt delicto. nu.9. f.196
Pœna vna, ſi eſſet pecuniaria, puta, ſoluat centum, & alia corporalis, puta, vel inde amputet ſibi manum; dicatur magis corporalis, quam pecuniaria. nu.46. f.211
Pœna de iure canonico eſt arbitraria. nu.1189. Et omnes pœnæ hodie ſunt arbitrariæ, cauſa ſubſiſtente. nu.1192. f.158
Pœnæ debent tenere ſuos authores. nu.24. f.47
Pœna deferentium arma, & alias res prohibitas infidelibus, quæ ſit. nu.45. f.219
Pœna delicti, quando proceditur per viam inquiſitionis, de iure ciuili non alteratur. nume. 278. Quid de iure canonico. nume.279. f.56
Pœna delicto conformis eſſe debet. nu.98. & nu.105. Et ex qualitate, & quantitate delicti, de qualitate, & quantitate pœnæ iudicamus, & econtra. nu.60. f.219
Pœnæ diuerſæ, non alternatiuè impoſitæ pro vno, & eodem delicto, cuius ſit electio, an verò vna per aliam tollatur. nume.55. f.211
Quid ſi vna imponatur per legem, alia per canones? nume.56.

Quid ſi vna eſt fori pœnitentialis, alia iudicialis? nu. 57.
Quid ſi vna ſtatutaria, alia legalis. nu. 58. f. 211
Pœna in alternatiuis a iudice eſt imponenda; quia ipſe videre debet, quæ expediat. ſub nu. 24. & 44. f. 210
Et cuius ſit electio. nu. 20. & Bar. opi. nu. 22. Bal. 23. Abba. 24. & Soci. 25. diſtinguentium. f. eod.
Et aliquando eſt debitoris. vt nu. 21. & 40.
Quid ſi verba ſint directa ad partem. nu. 26.
Quid ſi vtraq; corporalis. nu. 27. limita. vt nu. 28. & 29.
Quid ſi vtraq; pecuniaria. nu. 26. f. eod.
Quid ſi vna corporalis, & alia pecuniaria. nume. 30. & nu. 41. fol. 211
Quid ſi vna corporis; ſed non mortis afflictiua, alia pecuniaria. nu. 32. limit. ibid. f. 211
Quid ſi ad iudicem. nu. 39.
Quid ſi vtraq; pecuniaria, vel corporalis ibid. limit. tamẽ quod de corporali dicitur, vt nu. 41. f. eo.
Quid ſi nec ad partem, nec ad iudicem. nu. 43. f. 211
Quid ſi vna pars ad iudicem, alia ad partem. nu. 45. f. eod.
Pœna eſt ſimilitudo ſupplicij. nu. 33. f. 168
Pœna, ex pluralitate, & geminatione delictorum, multiplicatur, & augetur. nu. 856. f. 134
Pœna fori pœnitentialis, an tollat pœnam fori cõtentioſi. remiſſ. nu. 1197. f. 159
Pœna in delictis (ſecundum ſtatuta Italiæ) de nocte commiſſis duplicatur. nu. 5. f. 246
Pœna in dubio ſemper venit applicanda fiſco; quando imponitur ex delicto. nu. 117. f. 21
Pœnalis diſpoſitio ratione publicæ vtilitatis, vt eccleſiæ, vel animæ extenditur. nu. 15. f. 208
Pœna. l. Flauiæ de plagia eſt mors. nu. 1. f. 295
Pœna læuis, læuiter delinquenti imponenda. nu. 2. f. 295
Pœna. l. 1. C. de rapto. virgi. an habeat locum in caſu. c. cum cauſa. de raptor. nu. 7. f. 292
Pœnæ. 12. quibus plectuntur credentes, receptatores, defenſores, & fautores hæreticorum. nu. 33. f. 235
Pœnam de ſiccar. vt quis incurrat, requiritur animus occidendi. nu. 811. f. 132
Pœna negligentium obſeruare conſtitutionem. c. ſicut olim. de accuſatio. nu. 12. f. 163
Pœna ordinaria Turpilliani, quæ ſit. nu. 20. f. 24
Et quæ extraordinaria. nu. 21. f. eo.
Pœna pecuniaria imponi non debet, vbi perſonalis imponenda eſt. nu. 11. f. 197
Pœna pecuniaria cum venit apponenda; cui nam applicanda. ſub nu. 19. f. eo.
Pœna perpetui carceris hæretico pœnitenti indicta; hodiè poteſt in aliam commutari, ſi ſuperiori videbitur. nu. 3. f. 237
Pœna perpetui carceris, an quis damnari poſſit. nu. 117. f. 38
Pœna perpetui carceris æquiparatur pœnæ damnationis in metallum. nu. 118. f. 39
Pœna quæ imponit purgationem alterius pœnæ non ſolutæ, an ſit pœna criminis, vel contumaciæ. nu. 35. f. 34
Pęna quãdo pro delicto imponitur, an imponatur per quemlibet modum agendi. nu. 31. f. 165
Pœna minor imponitur in foro pœnitentiali, quam iudiciali. nume. 2. f. 15
Pœna quando venit corporis afflictiua, reus fideiuſſoribus non eſt relaxandus. Idem ſi eſſet pœna pecuniaria, quæ poſſet effici corporis afflictiua ob non ſolutionem. nu. 1047. Et quid ſi alternatiuè vbi ponit cautela, qua reus fideiuſſoribus relaxari poteſt. f. 148
Pœna quæ veniebat imponenda accuſato conuicto, quando non conuenit calumniatori, is debet alia pœna plecti. nu. 7. f. 167
Pœna talionis imponitur accuſatori calumnianti, tam in priuatis, quam publicis criminibus. nu. 48. f. 31
Pœna ſenatuſconſulti turpilliani eſt multiplex. nu. 19. f. 24
Pœna ſi eſt alternatiua furcarum, vel capitis, non debet iudex dare reo electionem. nu. 43. in fin. f. 211
Pœna ſpecialis vbi eſt impoſita, generalis non ſe extendet. nume. 6. f. 231
Pœna ſpoliantium mercatores, vel peregrinos. nu. 4. f. 290
Pœna ſuos tenere debet auctores. nu. 70. f. 185
Pœna ſi diuerſis conſtitutionibus ipſo facto imponitur; delinquẽs vtraq; pœna tenetur. nu. 1199. f. 159
Pœna ſoluenda per reum in alternatiuis, quouſq; debeat ſolui, vt non dicatur in mora? nu. 48. f. 211
Pœna ſemel electa, non poteſt, nec iudex, nec pars, ad aliam refugere eligendo. nu. 54. f. 211
Pœna ſtatuta a ſtatuente, ſuper qua inſuper det arbitrium iudici arbitrandi, aliàs in caſum ſingularem; ſi eſt pecuniaria, iudex arbitrabitur pecuniariè; & ſic econtra, ſi eſt corporalis, arbitrabitur corporaliter. nu. 51. Idem, & quando eſſet dictio alius. nume. 53. vbi limit. f. 211
Pœna vendentium iuriſdictionem epiſcopalem, quæ ſit. nume. 5. f. 197
Pęna, vbi non eſt in ſtatuto determinata, recurrendum eſt de ſimilibus ad ſimilia, aut ad ius commune. nu. 1293. f. 159
Pœna vbi eſt arbitraria, poteſt iudex arbitrari, vſq; ad mortem. nume. 82. verſi. Facit quod not. f. 35
Et quid ſi de conſuetudine eſſet facta ordinaria. ibid.
Pœna in foro conſcientiæ, an ſolui debeat. nu. 5. f. 194
Pœna, vbi non eſt in iure expreſſa, relinquitur arbitrio iudicis. nume. 125. f. 59. & nu. 96. f. 220
Pęna vbi imponitur ipſo iure, vel ipſo facto, tunc non requiritur condemnatio; ſed ſola declaratio. nu. 1187. f. 58
Et an in declaratione requiratur citatio. nu. ſeq.
Pęna, vbi fiſco, & priuato eſt communis, fiſcus totam recipit, & priuatus à fiſco poſtea partem petit, & recipit. nu. 1214. f. 159
Pœna vbi arbitrio iudicis relinquitur, poteſt arbitrari vſq; ad quantitatem pęnæ ordinariæ, quæ impoſita eſt, quando per viam accuſationis ageretur. nu. 27. Et ſi maiorem, vel eãdem imponat, appellari poteſt. Quòd tamen limita, vt nu. 30. f. 74
In pœnalibus benignior ſententia amplęctenda eſt. nu. 133. f. 68
Pœnarum quot ſunt genera, tam ciuiliter, quam criminaliter. nume. 30. f. 165
Pendente lite monachus non abſoluitur ab obedientia, niſi præiudicat liti. nu. 14. f. 164
Pendentia, idem operatur, quod ſententia. nu. 25. f. 226
Pendentia proceſſus, an efficiat ipſum inquiſitum, vt reſpectu ipſius producat aliquem effectum. nu. 1240. f. 161
Et an pendente, vel finito iudicio inquiſitionis ſuper crimine contra inquiſitum, poſſit agi ciuiliter pro parte ad ſuum intereſſe. nu. 1249. f. 161
Pęnæ quantitas, non delicti qualitas attendi debet. nu. 53. f. 32
Pœnæ debent tenere ſuos authores. nu. 222. f. 47. & nu. 28. f. 235
Pœnæ non ſolum imponuntur ad pœnitentiam delicti, ſed ad terrorem aliorum. nu. 8. f. 168
Pœnæ ſunt molliendæ, non exaſperandæ. nu. 23. f. 185
Pœnæ cur imponatur. nu. 52. f. 219
Pœnæ diuerſæ ſi pro vno delicto imponantur non alternatiuè, an vna tollatur per aliam. nu. 10. f. 213
Pœnæ diuerſæ ſi imponatur ab eadem lege alternatiuè, quæ ſit imponenda, & cuius ſit electio. remiſſ. nu. 1198. f. 169
Pœnæ reſtringendæ, non ampliandæ ſunt. nu. 49. f. 230. & ſub nume. 16. f. 257
Pœnæ mutatio, & alternatio, vbi tractetur. nu. 119. f. 221
In pœnis ad vindictam, an minor tollat maiorem. nume. 1195. fol. 159
Pœnitens morti proximus, abſoluitur à peccato ante ſatisfactionem manifeſtæ offenſæ. nu. 4. f. 292
Pœnitens ſi pœnitentiam condignam non peregerit in hoc mundo, illam ſupplebit in purgatorio. nu. 12. f. 290
Pœnitenti, & contrito quantumcunq; facinoroſo, eccleſiaſtica ſacramenta deneganda non ſunt. nu. 4. Et conſuetudo in contrarium non teneret. f. 295
Pœnitentia perfecta tria requirit. nu. 60. f. 219
Pœnitentia in foro pœnitentiali; vbi dubitatur de peccato imponenda eſt. nu. 2. f. 243
Secus in foro contentioſo. nu. 3. Et ibi de ratione diuerſitatis.
Pœnitentia fructuoſa agi non poteſt, niſi res aliena reddatur. nume. 354. f. 103
Pœnitentia in quibus conſiſtit. nu. 4. f. 245
Pęnitentia, licet peccatum abſorbeat; in priſtinum tamen ſtatum non reformat. nu. 433. f. 275
Pœnitentia pro delicto actualiter conſumato maior eſt imponenda. nu. 2. f. 247
Pœnitentia vnicuiq; peccatori, etiam ſceleſtiſſimo pęnitenti deneganda non eſt. nu. 2. f. 292
Pœnitentiæ locus non eſt in delicto conſummato; ſeu perfecto, quo ad hoc, vt delinquens non puniatur. nu. 19. f. 11
Pęnitentiæ quantitas in morte conſtitutis non eſt imponenda; ſed ignoſcenda. ſub nu. 4. f. 292
Pęnitentiæ ſunt arbitrariæ nu. 6. f. 243. & nu. 10. f. 179
Pœnitentia, non imponitur niſi peccanti. nu. 15. f. 296
Pęnitentia quo ad vitam æternam etiam in delicto conſummato, admittitur. nu. 3. f. 224
Pęnitentia parentibus, qui filios occiderunt, an imponenda, & qualis. nu. 5. f. 243
Et ſuffocatio filiorum facta per parentes in lecto, vel aliter quo modo puniatur. ibid.
Pęnitentia non debetur niſi pęnitenti. nu. 22. f. 179
Pęnitentia ſufficit ei; qui male ablata reſtituere non poteſt. nume. 7. f. 247

Pœnitentia ſolennis, quæ dicatur. remiſſ. nu. 8. f. 290
Pœnitentia multos habet effectus. nu. 23. f. 179
Pœnitentia quo ad pœnam in delictis, non admittitur ſecus in hæreſi. nu. 7. f. 278
Pœnitentia, quantumcunq; ſit; non eſt modus tollendæ irregularitatis. nu. 434. f. 275
Pœnitentia in delicto hæreſis, etiam conſummato, admittitur. nu. 2.
Quod tamen intellige, vt ibi. f. 237
Pœnitere quis non poteſt ſine reſtitutione. nu. 14. f. 74
Penſio annua certa poteſt conſtitui pro beneficio ſpirituali, de redditibus alicuius dignitatis, vel eccleſiæ. nu. 4. f. 177
Percuſſus in aliquo loco, ſi in alio moritur, quis locus in inquiſitione ſit apponendus. nu. 835. f. 133
Quid de exiſtente in vno loco; qui percutit telo, vel ſagitta exiſtentem in alio loco. nu. 836. f. 133
Quid de inſultante in vno territorio, & interficiente in alio. nu. 838.
Quid de mittente gentem de vno territorio ad aliud. 838.
Quid ſi volo inquirere, vel accuſare teſtem de falſo, qui iurauit coram iudice in vno loco, & in alio depoſuit. 839.
Quid ſi mandatum eſt delictum in vno loco, & in alio commiſſum. nu. 840.
Et an locus commiſſi delicti, an verò ratificationis ſit apponendus. nu. 841. f. eod.
Pro perdito habetur, quod ſtatim pendendum eſt, & pro dato habetur, &c. nu. 112. f. 155
Peremptorium in prima citatione in cauſa criminali apponi poteſt. nu. 16. f. 28
Peremptorium in prima citatione ſine cauſa regulariter non ponitur, aliàs poteſt appellari. nu. 17. f. 28
Peritis in arte ſua eſt credendum. nu. 10. f. 277
Periti vnius dicto tunc ſtatur, quando ſolus eſt in loco. nume. 3. fol. 276
Periurus, non eſt idoneus teſtis, & ei non creditur. nu. 23. f. 75
Periurus quantumcunque emendatus, non admittitur in teſtem, niſi vt ibi. nu. 23. f. 188
Per præpoſitio auget in compoſitione. nu. 1. f. 289
Et copula, &, diuerſa copulat. ibid.
Perſeuerantia voluntatis efficit peccatum. nu. 17. f. 193
Perſona illuſtris per procuratorem criminaliter agere debet. nume. 38. f. 42
Perſonæ duæ ſi participant in eodem iure, licet vna eximatur ab agendo, remanet tamen actio alterius. nu. 278. f. 200
Perſonaliter qui debet aliquid expedire, non poteſt alij committere. nu. 26. f. 166
Perſonam ſuam exponens, dicitur ſatis exponere. nu. 69. f. 220
Perſuadere quid. nu. 310. Et an plus ſit, quam compellere, cogere, ſeu mandare. nu. 311. f. 271
Perſuadens, quandoq; plus punitur, quam faciens. ibid.
Perſuadens; an dicatur mandare. nu. 312. f. 271
Peruerſio ordinis cauſæ ad cauſam, quando reddat proceſſum nullum. nu. 638. f. 121
Peruerſos nolle perturbare, fauere eſt. nu. 2. & nu. 40. f. 118
Petenti coniugis reſtitutionem, adulterij exceptio opponi non poteſt. nu. 11. f. 286
Petrus, an effectus fuerit irregularis, abſcindendo auriculam ſeruo Pontificis. nu. 172. f. 264
Petrus vocatus eſt Cephas, hoc eſt caput eccleſiæ; & quare. nume. 103. f. 221
Pictori, ſcriptori, vel fabro, ſi pollex abſcindatur, vel debilitetur, tota manus debilitata dicetur. nu. 874. f. 135
Pietatis prætextu, impietas ſæpè committitur. nu. 9. f. 236
Pietatis cauſa nihil iniuſte agendum. nu. 3. f. 276
Pyratæ, & curſarij qui. nu. 94. f. 220
Pyratæ licet aliàs eſſent excõmunicati, ex Lateranenſi concilio; tamen ex. c. ad liberandam. de iudę. cum authoribus, & fautoribus excommunicantur. nu. 35. f. 219
Plagij crimen committit, & crimine plagij tenetur, abducens ancillam, non autem propriam. nu. 184. f. 45
Plenitudinis poteſtatis via, multa expediuntur in curia; quando pernicioſa iuris ſubtilitas veritati præiudicaret. nu. 27. Quod ſecus eſt ſi ius alterius ſubuerteretur, vel veritas deſtitueretur. ibid. f. 77
Pleriſq;, dictio, ponitur declaratiuè. nu. 551. f. 114
Plinius patruus ſecundi, vbiq; locorum ſemper volebat ſibi aliqd legi. nu. 12. f. 212
Pluralis loquutio cõtenta eſt duobus. nu. 470. & ſub nu. 495. f. 109
Plures an admittantur ad excipiendum, contra eundem eodem tẽpore; & quando. nu. 56. f. 55
Plures poſſunt eſſe promotores, & proſecutores inquiſitionis. nume. 18. f. 364
Plures, an admittantur ad promouendum inquiſitionem. nu. 248.
Et an plures admittantur ad accuſandum. nu. 249. f. 98
Et an plures ad excipiendum. ibid.
Plures inſimul alicui damnum inferentes, an teneantur inſolidum damnificato. nu. 16. f. 248
Et quid in foro contentioſo, & pœnitentiali. ibid.
Et quid de præſtantibus conſilium, auxilium, vel fauorem in caſu prædicto. nu. 18. f. eod.
Et quid de præſentibus tantum; ſed nec conſilium, nec opem damnificanti præſtantibus; late diſcutitur. nu. 19. f. eo.
Pluribus intentus, minor erit ad ſingula ſenſus. Et qui binos lepores. &c. nu. 55. f. 219
Plus, & minus, non differre ſpecie, quomodò intelligen. ſub nu. 8. verſi. & hoc eſt. f. 294
Poculenta, & eſculẽta modici valoris poſſunt interuenire in traditione ſpiritualium. nu. 13. f. 178
Poculum amatorium dans alicui, ſiue ſit fœmina, ſiue maſculus; ſi inde mors ſequatur, licet præter intentionem, grauiter punitur. nu. 2. verſi. Tales tamen. f. 246
Et an teneatur de homicidio. ibid.
Polliceri qui dicitur. nu. 1. f. 246
Pollicitatio quid, & in quo differt à pacto nudo. nu. 2. f. 246
Pollutio, an, & quando polluit eccleſiam. nu. 1. f. 285
Pollutio nocturna, luxuriæ ſpecies, an ſit peccatum mortale. nu. 12. f. 182
Pontifex Rom. ſolus poteſt abſoluere vaſallos à iuramento fidelitatis, & terram alicuius domini exponere occupanti. nume. 25. fol. 234
Pont. Sum. prę omnibus habet poteſtatem, & plenam ex cauſæ peccatorum veniam indulget; quod ſecus eſt in inferioribus; cum habeant limitatam poteſtatem; & quare. nu. 104. f. 221
Populares diuites, & honeſti, gaudent priuilegio nobilium. nume. 754. f. 130
Portans ligna pro comburendis hæreticis propter indulgentiam conſequendam, an fiat irregularis. nu. 279. f. 270
Et quis poſſit cum eo diſpenſare. nu. 403. f. 274
Poſitioni criminoſæ; an teneatur quis reſpondere. nu. 713. f. 128
Poſitionibus in cauſa criminali reſpondere debet per verbum veritatis, non per verbum credo. nu. 147. f. 43
In poſitionis Papa non ligatur propria conſtitutione. nume. 16. fol. 270
Poſſeſſio, pro domino quandoq; accipitur. nu. 8. f. 298
Poſſe id dicimur, quòd de iure, honeſte, & commodè, ſine timore, & ſine difficultate poſſumus. nu. 350. f. 272
Nec dicimus poſſe, quòd per extraordinarium remedium poſſimus. nu. 251. f. 272
Poſſeſſio iuriſdictionis, & iuris decimandi probatur per teſtes ſingulares in cauſis. nume. 572. & eſt communis. ſub nume. 573. fol. 316
Poſſeſſorium recuperandæ non datur mulieri ſpolianti ſe quaſi poſſeſſione viri. nu. 9. f. 286
Poſſeſſorium recuperandæ datur pro ſpoliatione illegitimè facta per iudicem. nu. 9. f. 164
In poſſeſſione ſua omni tempore quilibet etiam priuatus eſt tuendus. nu. 20. f. 219
Poſſidentis, & occupantis in pari cauſa melior eſt conditio. nu. 1172. f. 157
Potentia operari plus non debet, quam quòd in actu eſt. num. 70. fol. 200
Potentius eſt ius, quod quæritur ex præſcriptione, quàm illud qđ quæritur ex præſumptione. nu. 42. f. 12
Poteſtas, vel iudex, non tenetur pro familia ſua. niſi delinquat circa officia commiſſa. ſub nu. 9. f. 192
Poteſtas, ſi accuſaretur de aliquo, quem fecit decapitari, poſſet opponere exceptionem rei iudicatæ. nu. 198. Et idem de executore. ibid. f. 46
Poteſtates, quædam ſunt temporales; quædam verò perpetuæ. nume. 23. & quæ hæ ſint. ibid. f. 234
Poteſtatem, is habere dicitur, qui publico fungitur officio, vel habet iuriſdictionem. nu. 22. f. 234
Practica ſententiæ abſolutoriæ in poſſeſſorio recuperandæ. nume. 17. f. 286
Præbenda poteſt conſiſtere in rebus temporalibus tantum. nume. 3. f. 190
Præbendarum diffalcatio eſt prohibita ſi perpetuò, non ſi ad tempus fieret. nu. 33. f. 204
Præbendarius in præbenda, non habet plenum ius. nu. 29. f. 199
Præcedentia declarant ſequentia. nu. 545. f. 114
Præcepta moralia tenentur ſeruare tam clerici, quam laici. nume. 20. f. 297
Præceptum quid, & vnde, & quot modis ſumatur. num. 284. fol. 270

Præceptum, & iuſſus importãt neceſſitatẽ.nu. 281. & nu.ſeq. Et differunt a mandato.nu. 282. f.270
Præceptum de ſoluendo, factum à iudice in confeſſum lite non conteſtata, reuocari poteſt, cum ſit interlocutoria.nu. 39. Et idem in arbitro.nu.40. f.62
Præceptum, iuſſus, vel mandatum, quando faciat quem in irregularitatem incidere.nu. 280. & nu. 286. f.270
Et ſemper prædicta præcedere debent, nec ſufficit, quòd incontinenti ſequantur.nu. 283. f.278
Præces non inducunt ſymoniam. nu.8. f.182
Præces pro obtinendo beneficio ſpirituali emiſſæ, non inducunt ſymoniam. nu.1. f.190
Præcepit, verbum, regulariter neceſſitatem importat.nu.51. f.64
Prædia eccleſiæ non ſolum locari poſſunt, verum & obuentiones eccleſiaſticæ. nu. 73. f.200
Prędia eccleſiæ, & obuentiones, an, & quando laico locari poſſint. nu. 74. f.200
Prædicandi munus, & tranſitus ad aliam religionem habent ſe tãquam excedentia, & exceſſa, & in quo ratione petendæ licentiæ differant.nu. 18. & 19. f.212
Prædicandi munus tantummodò idoneis concedendum. nume.5. f.212
Prædicantes paganis, penès eos poſſunt recipere cibos ab eis. nume. 1. f.212
Prædicare quid.nu. 12. f.232
Prædicare infidelibus, an hodiè abſque licentia ſuperioris liceat. nu. 16. f.212
Prædicare eſt officium curæ, quare non competit, curam non habẽtibus animarum.nu. 14. f.212
Prædicare qui poſſit.nu. 53. & à quibus licentiam habere debeãt. ſub nu. 57. f.235
Prędicator, & doctor in loco eminentiori ſtare debet. nume.5. f.232
Prædicatum ad paganos, nec religioſi, nec alij clerici poſſunt ire ſine licentia ſuperioris; & quare.nu.4. nu. 13. & nu. 19. f.212
Præfectus prætorio; & Senatus; an propter eorum prærogatiuam poſſint ſententiam eorum diffinitiuam; & ſi validam, corrigere. nu. 85. verſi. Quarto fallit. f.65
Prægnans torqueri non debet. nu.5. f.243
Nec poſt partum per dies 40. poſt quos etiam vltimo ſupplicio poteſt affici.ibid.
Prælati bono exemplo, & opere inferiores inſtruere debent. nume. 20. f.219
Prælati, ſunt tanquam ſignum ad ſagittam.nu.28. Quòd declara, vt nu.30. f.88
Prælati curare debent, ne debiliores, à potentioribus opprimãtur. nu.57. f.219
Prælati, leges quomodò ſcire debeant. nu. 12. f.223
Prælati dilapidationem, quo ad effectum ſuſpendendi eum ab adminiſtratione, ratione ſuſpitionis, ex coniecturis probare ſufficit.nu. 19. & eſt ſpeciale, vt ibi. & nu.38. f.186
Pręlati ſuſpitio antequã probetur, ſaltem per coniecturas, non dicitur ſuſpenſa poteſtas alienandi. nu.36. f.187
Si tamen conſtat euidenter de ſuſpitione dilapidationis, vel Papæ ſic videtur, ſuſpendi poſſet.nu.37. f.187
Et in hoc ſufficit leuis ſuſpitio.nu. 28.
Prælati criminatio tractari debet cum his, quorum intereſt. nume. 1. f.6
Prælati inferiores, licet regulariter non poſſint diſponere cõtra cõſtitutionem ſuperioris. nu. 191. Fallit tamen, quando per cõtrariam diſpoſitionem redderetur ad ius commune. f.95
Prælati, & capitula ad ſtudia theologiæ ſcholares dociles mittere tenentur; & ipſis prouidere ſi non habeant modum.nu. 1. f.204
Prælatis ſi propter adminiſtrationem impediretur inquiſitio, remouetur ab adminiſtratione, & alius ſubrogatur. nu. 39. f.187
Prælatis etiam regularibus inquiſitis, debent exhiberi nomina teſtium. nu2.7. f.164
Prælatis, & alijs officialibus cõgruit prouinciam malis hominibus purgare. nu. 12. f.296
Prælato, an, & quando miniſtrandæ ſint expenſæ. nu. 16. f.163
A prælato notorie criminoſo, an recedere poſſit.nu.28. f.191
Prælato quando interdicatur adminiſtratio lite pendente. nume. 22. f.165
Prælato canones non obſeruanti, non debetur reuerentia. nume.195. f.95
Prælato haberi iuriſdictionem temporalem, licitum eſt committere cauſam criminalem, etiam ſi pœna mortis veniret imponendi.nu 7. f.291
Prælato ſeruiri poteſt ſpe futuræ remunerationis, & conſequendi beneficium ſpirituale. nu.5. f.175
Prælato confirmato non imputatur, ſi pro confirmatione ipſius, eo prohibente fuit data pecunia. nu. 1. f.169
Prælato an liceat dare pecuniam, vt non committat ſymoniam. nu.33. f.174
Per prælaturam, vel collationem beneficij, confertur executio clauium.ibid. & nu.20. f.170
Prælatorum officium eſt, Chriſtianos reducere ad pacem. nume.56. f.219
Prælatorum officia. nu.37. f.88
Prælatorum accuſatio, præſumitur fieri ex odio; ideo non faciliter admittendus accuſator.nu.39. f.88
Contra prælatum infamatum de dilapidatione inquiritur de veritate, & interdum interdicitur ſibi omne genus alienationis. nu.2. f.155
Prælatus, an in caſu dilapidationis debeat ſuſpendi, vel quid de eo agi debeat, arbitrio iudicis relinquitur. nu.47. f.187
Prælatus, an poſſit ex ſola ſuſpitione, non præcedente infamia, pcedere ad inquiſitionem. nu.474. f.109
Prælatus ad quod tempus fructus eccleſiæ ſuæ locare poteſt. nume.1. f.198
Prælatus allegans ſibi deberi procurationem, probare debet. nume.2. f.174
Prælatus dans licentiam clerico ſe abſentandi ſtudij cauſa; non cõcedet ei, vt poſſit percipere ex hoc fructus præbendæ ſuæ in abſentia. nu. 17. f.205
Fallit, ſi ex priuilegio hoc ſtudio in quo ſtudet, competeret vt eſt Bononiæ.nu.18.
Prælatus debet pro defendendis poſſeſſionibus; & libertate eccleſiæ, ſe opponere occupare volentibus, etiam cum armis.nu. 187. verſi. Prælatus debet. f.265
Prælatus, an per ſolam inſtallationem acquirat poſſeſſionem aliarum rerum. remiſſ. ſub nu.3. f.195
Prælatus, non poteſt compellere hæredes vſurarij, vt det in manibus eius pecuniam reſtituendam, a quibus extorſit, cum ſit certum cui reſtitui deberet.nu.8. verſi. quod not. f.247
Idemq; de reſtitutione incertorum; quæ fieri debet inter pauperes; quam poteſt facere obligatus. ibid.
Prælatus, ſeu rector ſolus ſolemnitate aliter non ſeruata poteſt locationes, ſeu redditũum, aut fructuum venditiones ad tempus non modicum facere.nu. 102. verſi. Et ſubijcit poſtea. f.309
Prælatus etiam religioſus exigẽte neceſſitate, vel vtilitate eccleſiæ ſeruata debita ſolemnitate, poteſt iura, & reditus, aut poſſeſſiones eccleſiæ alicui ad vitam, vel ad aliud certum tempus etiã pecunia recepta concedere.nu. 102. verſ. Monetur quia. f.309
Prælatus de lapidatione infamatus, compelli poteſt ad reddendam adminiſtrationis rationem. nu. 17. f.88
Prælatus, & alius habens aliorum curam, tenetur illos corrigere, aliàs grauiter peccat.nu.2. f.186
Prælatus ex ſola iudicij pendentia de ſuſpecto contra eum, non debet remoueri ab adminiſtratione.nu. 17. f.186
Prælatus inferior habens iuriſdictionem poteſt excommunicare. nu.2. f.289
Prælatus inferior ſi fuit priuatus in Curia Rom. an vacet prælatura in curia.remiſſ.nu. 10. f.76
Pręlatus in iudicio ſuo poteſt deprimere, & exaltare ſubditos ſuos nu.42. f.187
Prælatus iudicatur ex moribus eorum, quos domeſticos, & familiares habet. nu.2. f.8
Prælatus inquiſitus de dilapidatione deponitur tantum ab adminiſtratione temporalium, non autem ſpiritualium; niſi vt ibi. & nu.41. f.187
Prælatus malus, bonum ſubditum retinet. nu. 29. f.88
Prælatus non debet eſſe facilis ad credendum ſiniſtra de ſubditis ſuis. nu.452. f.108
Prælatus omittens correctionem punitur in hoc, & in altero ſeculo.nu.4. f.186
Prælatus probata dilapidatione, remouetur in totum ab adminiſtratione; & eſt communis.nu.48. f.187
Prælatus procedit ad inquiſitionem cum ſenioribus de eccleſia, & ſic debet habere conſilium canonicorum eccleſiæ cathedralis. nu.24. f.88. & nu. 104. f.92
Prælatus pro iure quęſito conſeruando pecuniam dare poteſt, nec committitur ſymonia. nu.2. f.182
Prælatus quomodo conuincatur de dilapidatione.nu.20. Et an eũ excuſet nobilitas. ibid. f.186
Prælatus regularis, licet poſſit impedire ſubditum ſuum ne ordinetur, ordinis tamen adepti exercitium prohibere nequaquam poteſt ſine cauſa. nu. 17. f.179
Prælatus renuntiando, vel alienando, licet non poſſit præiudicare eccleſiæ; niſi in his quæ ſunt parui præiudicij, tamen fallit, ſi talia faciendo, reddit ad ius commune.nu. 189. f.95
Prælatus ſi promittit ſeruare eccleſiam indemnem, euadit pęnam priuationis adminiſtrationis; contrariatur tamen opin.commu. nu.52. f.187

Prælatus ſiue maior, ſiue minor, non poteſt vices ſuas vendere, vel pro pecunia concedere. nu. 1. f. 197
Prælatus quando inquirere teneatur. nu. 78. f. 88
Prælatus ſubijciens eccleſiam ſuam alicui laico accuſari poteſt. nume. 12. f. 28
Prælatus ſolus, contractum, quo quæſitum eſt ius eccleſiæ, reſcindere non poteſt. nu. 3. f. 176
Prælatus, licet renuntiando, vel alienando non poſſit ſolus ſine capitulo eccleſiæ præiudicare, niſi in his, quæ ſunt parui præiudicij; tamen fallit ſi taliter faciendo rediretur ad ius commune. nu. 53. f. 230
Prælatus, vel alius contra quem pendet inquiſitio de ſuſpecto, nõ poteſt alienare etiam mobilia. nu. 30. f. 166
Et an poſſit adminiſtrare. nu. 31. ibid.
Præoccupationis materia vbi tractetur. nu. 905. f. 136
Præpoſitos ad denuntiandum quis poſſit conſtituere. nu. 100. f. 52
Præsbyter non dormiens inter paſtum, aut potum ſumptum, & celebrans, præſumitur celebraſſe ante digeſtionem. nu. 6. f. 20
Præsbyter, ſuppreſſo nomine confitentium, poteſt celare, & publicare peccata, quæ audiuit in confeſſione nu. 3. f. 285
Præsbyter qui tenetur ſpiritualia gratis impendere, ſi aliquid recipiat ex pacto tenetur reſtituere; quia ſymoniaca conuentio eſt; ſecus ſi fuiſſet mentalis; quia tunc ſufficit penitentia. nu. 3. f. 182
Præsbyter ebrioſus miſſam celebrans ante ebrietatis digeſtionem, beneficio priuandus eſt. nu. 1. f. 20
Præsbyter licite, & moderate ſcholares corrigere põt. nu. 1. f. 248
Præſcriptio de iure cano. in peccatis non currit. nu. 12. f. 173
Præſcriptio longi temporis requirit titulum, & poſſeſſionem continuatam. x. anno. inter præſentes. & xx. inter abſentes. nume. 585. f. 128.
Præſcriptio non procedit contra libertatem. nu. 13. f. 207
Præſcribuntur iura colonaria. nu. 14. f. 207
Præſens quis dicatur. nu. 274. f. 99
Præſentantes in numero approbantium doctorandum, poſſunt interuenire. nu. 7. f. 176
Præſentantes, vel poſtulantes non poſſunt preſentationem, vel poſtulationem factam renocare; & quare. nu. 49. f. 83
Præſes cõtra publicos exactores ad priuatam vtilitatem inquirit. nu. 300. f. 103
Præſes in alieno territorio habetur pro priuato. ſub nu. 18. f. 290
Præſertim, dictio, implicatiua. nu. 7. f. 163. quis ſit eius intellectus. nu. 30. f. 189
Et quid importet. nu. 24. & 33. f. 188
Et quid in ſtatutis, maxime exorbitantibus. nu. 33. ibid.
Præſidis boni, & grauis officium. nu. 18. f. 2
Præſidis boni, & grauis, & cuiuſlibet alterius domini, vel iudicis intereſt. pacatã, atque quietam, quam regit prouinciam habere. nu. 76 & nu. 447. f. 107
Præſtantis opem, materia vbi tractetur. remiſſioẽ. nu. 886. f. 135
Præſtans miniſterium delicto committendo tenetur, & ſi illud ſit modicum. nu. 4. verſi. ſeptimo. f. 247
Præſumendum eſt ſemper pro fide dignis, niſi aliud appareat. nu 456. f. 208
Præſumitur quiſque ſanæ mentis. nu. 33. f. 258
Fallit in eo qui aliquando fuit furioſus. nu. 34.
Præſumptio ſimplex eſt ſuper dubio. nu. 92. f. 220
Præſumptio non certificat, niſi ſit iuris, & de iure. nu. 91. f. 220
Præſumptio iuris, & de iure qualiter cognoſcatur. remiſſiuẽ. nume. 9. f. 222
Admiſſus tamen probatio in contrarium per confeſſionem. nume. 41. f. 12
Præſumptio eſt, quòd quis loquatur, quod in mente, & corde gerit. nu. 592. f. 116
Præſumptio violenta ſufficit ad condemnationem. nu. 14. f. 78. & nu. 1. f. 284
Præſumptio iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium. nu. 320. & nu. 408. f. 111
Præſumptio calumniæ, quæ inſurgit ex non probatione, eſt præſũptio iuris tantum; non iuris, & de iure. nu. 26. f. 168
Et ibi quid ſtatuendum per iudicem.
Præſumptio iuris non ita fallitur, ſicut falli poteſt præſumptio hominis. nu. 20. f. 70
Præſumptio naturæ tollitur per accidentem contrarium. num. 35.
Fallit quando accidens, ſaltem aptitudine, non eſt durabile. nume. 36. f. 258
Præſumptionibus eſt fauendum. nu. 574. f. 116
Præſumptione violentiſſima, poteſt quis damnari de grauiſſimo crimine. nu. 72. f. 236
Præſumptionis natura quæ ſit. nu. 87. f. 57
Præſumptionis duplex diffinitio. nu 93. f. 220
Præterea, hæc dictio eſt repetitiua. nu. 42. f. 219
Prætio reducens quem ad pœnitentiam, non committit ſymoniã. nu. 5. f. 176
Prætium iuſtum quod dicatur. nu. 108. f. 311
Prætium pro abſolutione exigi non debet. nu. 1. & nu. 4. Quòd intellige, vt ibi. f. 181
Præuaricari quid. nu. 2. f. 166
Prçuaricatio qualiter probetur. nu. 45. f. 12
Præuaricator qua pœna punitur. nu. 5. f. 166
Primates qui de crimine epiſcopi cognoſcere poſſunt, qui ſint. nu. 6. f. 5
Primi motus non ſunt in poteſtate noſtra. nu. 18. f. 192. nu. 8 f. 223 & nu. 26. f. 297
A primordio tituli poſterior formatur euentus. nu. 4. f. 180
Princeps, vel dominus loci, vel ciuitatis, an poſſit excipere contra electum de crimine ſymoniæ, periurij, adulterij, & ſimil. nume. 42. f. 54
Princeps, vel dominus faciens legem, cuius auctoritate homines morti traduntur, an ſit irregularis. nu. 260. f. 268
Princeps, an poſſit priuare aliquem iure iam quæſito. nu. 88. f. 65
Princeps an poſſit reuocare ſententiam a ſe latam; & quando. nume. 85. f. 65
Princeps eſt ſolutus legibus. nu. 87. f. 65
Princeps ſciens veritatem poteſt omni iudiciario ordine prætermiſſo iudicare. nu. 8. f. 16
Princeps, ſententiam reuocare poteſt, antequam tranſiuerit in rẽ iudicatam. nu. 90. f. 65
Princeps quicquid facit, vt Deus facit. nu. 9. f. 16
Principes ſæculares propter hæreſim, per iudicem eccleſiaſticum dignitatibus, & honoribus priuantur. nu. 12. f. 228
Principes ſæculares ſuper temporalibus ab eccleſia poſſeſſis, & in feudum ei conceſſis, fundatam habent intentionem ſuper homagio, & fidelitate. nu. 14. f. 28
Principes ſæculares iudæorum, quando dicantur negligere mandata canonis exequutioni mandare. nu. 1. Et an poſſint excommunicari. nu. ſeq. f. 214
Principes recipientes pecuniam vt conſentiant electioni, vel promotioni ad aliquam prælaturam, tenentur eam reſtituere; & ibi eſt ratio. nu. 8. f. 174
In principe, in his, quæ agit, in dubio præſumitur cauſa. nume. 89. f. 65
Principem percutiens, non ſolum repercutiendus eſt; ſed etiã grauiori pœna afficiendus. nu. 10. poſt prio. f. 167
Principale à quo remouetur, & acceſſorium quoque remouetur. nu. 423. f. 106
Principali demandato omnia demandata videntur. &c. nume. 5. f. 154
Priuati ad poſtulationem, propter priuatum intereſſe, quis debet facere, quòd prodeſt poſtulanti, & facienti non nocet, nec tertio nu. 229. f. 97
Priuatio beneficij in clerico, non dicitur modica pœna. num. 849. fol. f. 134
Priuatio præſupponit habitum. nu. 19. f. 214. nu. 5. f. 249. nu. 24. vec ſie. Mihi tamen. f. 257. & nu. 13. f. 278
Priuatum factum non debet ad publicam læſionem redundare. nu. 281. f. 210
Priuatus officio, quo caſu à ſolo Papa reſtituatur. nu. 49. f. 235
Priuatus notarium creare non poteſt. nu. 22. f. 225
Priuatus hæreticos punire poteſt. nu. 9. Quod tamen intellige, vt ibidem. f. 234
Priuatus iure electionis de ſe factæ, non vitio perſonæ, ſed ſolennitatis, non ſit inhabilis ad eandem dignitatem. nume. 14. fol. 76
Priuatus per iudicem non ſeruato iudiciario ordine; quid facere debeat. nu. 12. f. 76
Priuilegia ad recuperandam terram ſanctam proficiſcentium. nume. 6. f. 128
Priuilegia omnia, etiam ſpiritualia, generali priuilegiorum mentione tolluntur. nu. 5. f. 227
Priuilegiati ſocius gaudet priuilegio ſocij, & ibi quomodò. nume. 3. f. 212
Priuilegio aliquo gaudere non debet, qui contubernales ſuos malè adminiſtrando afflixit. nu. 933. f. 139
Priuilegio in abſentia percipiendis fructus ex ſua præbenda, qui gaudeant. nu. 22. f. 205
Priuilegium. c. ſi quis ſuadente. 17. q. 4. non conceditur ratione ſolius characteris. nu. 24. f. 228
Priuilegium tandiu durat, quandiu durat cauſa. nu. 4. f. 203
Priuilegium perditur ratione delicti. nu. 3. f. 227
Priuilegium reſpectu concedentis, eſt latè interpretandum; & ſecundum ius commune. nu. 46. f. 229
Et idem reſpectu eius, qui conceditur. nu. 47.
Priuilegium ratione delicti amittitur. nu. 18. f. 290

Priuilegium, ſine cuiuſquam iniuria fieri debet. nu. 18. f. 232

Priuilegium recipiendorum fructuum conceſſum cruce ſignatis non durat vltra triennium. nu. 11. f. 218

Et quid ſi clericus interim moreretur. ibid. remiſſ.

Priuilegium conceſſum accuſatori in iudicijs, reo etiam conceſſū videtur, vt æqualitas ſeruetur. nu. 608. f. 120

Probata ſymonia per vnicum teſtem, & infamiam, vel aliam præſumptionem, debet ſtatim ille contra quem probatum fuit, prohiberi ne ſacris miniſtret; & ibi quid poſtea agendum ſit, ſi vel probatum fuerit, vel non. nu. 9 f. 172

Probare plene dicitur, qui per duos teſtes omni exceptione maiores probat. nu. 23. f. 168

Qoud tamen Cyn falſum credit. Cuius opin. com. reprobatur.

Probatio bonæ famæ ſequens, licet tollat poteſtatem inquirendi ſuper veritate criminum, non tollit tamen purgationis indictionem nu. 64. f. 73

Probatio bonæ famæ, confundit probationem malæ famæ, ſi omnia ſint paria. nu. 62. f. 73

Probatio bonæ famæ confundit probationem contrariam ceteris paribus. nu. 597. f. 119

Probatio furoris, & probatio ſanæ mentis ſi concurrant, quæ præualet. remiſſiuè. nu. 41. f. 258

Probatio inducta ad vnum effectum, alium effectum operari non debet. nu. 286. f. 100

Probatio obſcura non releuat probantem. nu. 175. verſ. In contrarium. f. 264

Probatio per iuramentum quandoq; admittitur, propter difficultatem probationis. nu. 24. f. 71

Probatio earum quæ in animo ſunt, admittitur per iuramentum. nu. 28. f. 169

Probatio Rei ita debet eſſe priuilegiata, ſicut Actoris. 609. f. 120

Probatio, iudici fieri debet. nu 477. f. 110

Probationes plures imperfectæ, an ſimul iungantur, & commiſceātur ad faciendam plenam probationem. nu. 580. f. 117

Probationes non ſunt perimendæ, ſed dilatandæ. num 200. f. 96. & nu 575. f. 116

Probationes in criminalibus debent eſſe luce clariores. nu. 2. f. 75. nu. 621. & 635. f. 121. & nu. 14. f. 168. nu. 1058. f. 149

Probationes ſi ſint hincinde pares, debet is obtinere, cuius probationibus iuncta eſt fama. nu. 2. f. 120

Probationes vbi ſunt omninò contrariæ, tam reſpectu loci, quam temporis, ſtandum eſt teſtibus magis idoneis. nume. 53. f. 72. & nu. 594. f. 119

Et attendendum eſt dignitas, & fama, veriſimilitudo, numerus, qualitas actoris, & rei, & quæ præferatur, & quid ſi vna excedit aliam. ibi. latè. f. 119

Probationum timore, quando quis dicatur confiteri. nu. 11. f. 174

Probationis magis veriſimilis qualitas, præfertur qualitati, etiam reſpectu numeri. nu. 57. f. 72

Proceſſus plurium delegatorum ad indaganda, & referenda crimina an ſit credendum. nu 4. Et ibi quòd non. f. 167

Proceſſus, ſi ſpecialiter inquirit contra aliquem, & generaliter contra omnes auxiliatores, & mandatores, valet. nu. 887. f. 135

Proceſſus, habitus ſuper veritate criminum, non præcedente inquiſitione ſuper infamia, an valeat. nu. 39. f. 72. & nu. 636. f. 121

Proceſſus habitus coram inferiore, in cauſa delegata à Papa, eſt ipſo iure nullus. nu. 2. f. 66

Proclamatio ad libertatem, & poteſtas manumittendi, reſpectu eius qui manumittitur differunt. nu. 10. f. 208

Procurans aliquem capi per officialem, occaſione alicuius delicti, propter quod certum erat illum non debere condemnari ad mortem, vel membri mutilationem non efficitur irregularis, licet iudex illum puniat pœna mortis, vel mutilationis. nume. 252. f. 268

Procuratio debetur ab eccleſijs, qui ſunt in ciuitate. nu. 5. f. 174

Procuratio pro reconciliatione, an debeatur. nu. 3. f. 174

Procuratio pro conſecratione eccleſiæ, præter officium viſitationis, licitè debetur, & poteſt exigi. nu 1. f. 174

Procurator admittitur ad excipiendum de crimine. nu. 1. f. 53

Procurator, an admittatur in delictis, ex quibus imponitur pœna perpetui carceris. nu. 116. f. 38

Procurator, an admittatur poſt concluſum in cauſa. nume. 218. fol. 47

Procurator, an ad ſententiam admittatur, & quòd non, communis eſt concluſio. nu. 219. f. 47

Procurator, an admittatur ad appellandum. nu. 220. f. 47

Procurator, an admittatur ad executionem pęnalem. nu. 221. f. 47

Procurator, an admittatur ad petendam cancellationem banni. nu. 227. f. 47

Procurator, an admittatur, quando agitur principaliter de nullitate ſententiæ condemnatoriæ. nu. 228. Et quid quando ageretur per viam appellationis, ibid. f. 47

Procurator, an admitti debeat ad præſtandum iuramentum calumniæ. nu. 208. f. 47

Procurator, an admittatur in delictis ex quibus imponitur pœna arbitraria. nu. 82. f. 35

Procurator, an admittatur in delictis ex quibus imponenda eſt pœna alternatiua. nu. 83. f. 35

Procurator, an admittatur ad concludendum in cauſa. nume. 215. fol. 47

Procurator, an admittatur ad allegandas cauſas abſentiæ rei citati non comparentis nu. 158 diſtinguit ſub nu. 174. f. 47

Procurator, an admittatur, vbi ob delictum imponitur pęna priuationis omnium bonorum. nu. 58. f. 33

Procurator, an admittatur extante ſtatuto, quo cauetur, vt pro primo furto, quis decem ſoluat, pro ſecundo ſuſpendatur, ſi quis fecerit vnum furtum alibi, & ſecundum in loco ſtatuti. nu. 80. f. 35

Procurator, an admittatur in cauſa vbi dubitatur, an imponi debeat pœna corporalis, vel pecuniaria. nu 90. f. 35

Procurator, an admittatur nomine accuſati, ſtante ſtatuto, quod accuſatus excipere, vel defendere non poſſit, niſi perſonaliter compareat. nu. 203. f. 46

Quid autem ſi ſtatutum diſponat, q̃ bannito non reddatur ius, vel quid ſimile. nu. 204. f. 46

Procurator, an admittatur ad reſpondendum poſitionibus. nume. 213. f. 47

Procurator, an admittatur extante ſtatuto, quo cauetur manum dextram, vel ſiniſtram delinquenti amputari, ſi ipſe nullam habeat. nu. 87. f. 35

Procurator, an admittatur extante ſtatuto, quo cauetur quod delinquens puniatur tali pœna, vel alia, nec ſpecificetur qualis. nu. 88. f. 35

Procurator ad media cauſæ criminalis, an admittatur. nu. 9. & nume. 212. f. 46

Procurator, an admittatur ad conteſtandam litem. nu. 207. f. 46

Procurator, an admittatur ad defenſionem eius, contra quem inquiritur. nu. 348. f. 102

Procurator, an admittatur in capitali cauſa ad opponendam exceptionem, quòd accuſator eſt bannitus, & quòd interfectus eſt bannitus. nu. 191. f. 46

Procurator, an admittatur ad proponendam exceptionem merè dilatoriam, vt puta, quòd accuſatus non interfecit illum, de quo accuſatur, vel q̃ mortuus erat ille; longè prius; & q. non, cómunis eſt opi. & quomodò procedat. ibid. & nu. 182. f. 45

Procurator, an admittatur, vbi ob crimen venit imponenda pœna corporis afflictiua. nu. 73. f. 33

Procurator, an, & quando admittatur reſpectu modi, & formæ agēdi. nu 275. f. 51.

Et quid quando proceditur per viam accuſationis. nu. 276.

Quid ſi per viam inquiſitionis nu. 277.

Quid ſi per viam exceptionis. nu. 280.

Quid ſi per viam denunciationis. nu. 282.

Quid ſi per viam notorietatis. nu. 283. f. eo.

Procurator in cauſa criminali, an interuenire poſſit, quādo ex forma ſtatutorum pœna pecuniaria imponitur delicto, pro quo de iure communi venit imponenda pœna corporis afflictiua. nume. 69. f. 33

Procurator, an indiſtinctè tàm ex parte rei, quàm ex parte actoris admittatur, vbi venit imponenda pœna relegationis. nu. 115. f. 38

Procurator, an conſtitui poſſit ad proponendam exceptionem dilatoriam; & communis opinio eſt, q̃ ſic, ſi opponatur in modū excuſationis abſentiæ. nu. 181. f. 45

Procurator, an conſtitui poſſit ad proſequendam exceptionem mixtam. nu. 184. f. 45

Procurator, an per aliquod remedium interuenire poſſit, in delictis, propter quæ imponitur pœna amputationis manus, ſi non ſoluantur centum intra menſem. nu. 76. f. 34

Procurator, an interuenire queat, vbi pœna ſeparationis thori imponenda veniat. nu. 130. f. 39

Procurator, an interuenire poſſit in delictis, in quibus imponitur pœna mixta. num. 74. Et exemplum pœnæ mixtæ ibi ponitur. f. 74

Procurator, an interuenire poſſit quando contumax habetur pro confeſſo. nu. 138. f. 41

Procurator, an interuenire poſſit in interdicto de libero homine exhibendo. nu. 61. f. 32

Procurator, an interuenire valeat, vbi imponi debet pęna priuationis, ſeu depoſitionis ab ordine. nu. 125. f. 39

Procurator, an interuenire poſſit in caſibus, in quibus mortuus damnari poteſt. nu. 148. f. 43

Procurator, an pro abſente in cauſa criminali admitti poſſit. nu. 131. f. 40

Procurator, an poſſit admitti in delictis, ex quibus imponitur pœna, vt quis impune poſſit oſtendi, vel quòd non audiatur. nume. 132. f. 39

Procurator, an poſſit admitti in cauſa, ex qua venit imponenda pœna infamiæ. nu. 93. f. 96

Procurator, an poſſit admitti in cauſa criminali, in qua imponitur pœna pecuniaria. nu. 50. f. 31

Procurator, an poſſit interuenire vbi proponenda eſt pęna relegationis. nu. 100. f. 36

Procurator, an poſſit interuenire, vbi pœna reuocationis in ſeruitutem imponi debet. nu. 93. f. 36

Procurator admittitur in cauſa criminali, quando imponitur pœna corporis afflictiua ex eo, quod condemnatus non eſt ſoluendo. nu. 78. f. 34

Procurator ad media cauſæ criminalia, an admittatur. num. 209. & nu. 212. f. 47

Procurator conſtitutus generaliter ad omnes cauſas, in ciuilibus tantum intelligitur conſtitutus. nu. 266. f. 50

Et an, & quando, poſſit excipere de crimine. nu. 267. ibid.

Procurator conſtitutus à pluribus admittitur, nec cogitur eligere cuius nomine agat. nu. 260. f. 98

Procurator communiter conſtituitur, quando non poteſt quis intereſſe rebus ſuis. nu. 142. f. 42

Procurator fiſci, quando inquiritur ad eius vtilitatem, debet eſſe præſens. nu. 357. f. 103

Procurator in accuſatione iniuriarum interuenire prohibetur. nu. 47. f. 32

Procurator in cauſa criminali indiſtinctè repellitur, tàm in delicto publico, quam in priuato. nu. 39. f. 30

Procurator in cauſa ſtatus non ſatiſdat de iudicato ſoluendo, licet ſatiſdet de defendẽdo; & quod dolus mal' abeſt. ſub nu. 35. f. 29

Procurator in crimine ſuſpecti tutoris, an inſtitui poſſit. num. 59. fol. 32

Procurator in cauſa criminali ex parte accuſatoris interuenire poteſt. nu. 8. f. 22. & nu. 66. f. 33

Procurator in cauſa iniuriarum, quando criminaliter agitur, interuenire non poteſt. nu. 85. f. 134

Procurator in caſibus, in quibus non admittitur, an etiam non admittatur, ſi reus præſens ſit. nu. 141. f. 42

Procurator interueniens poſt litem conteſtatam damnari poteſt. nu. 133. f. 40

Procurator in criminalibus non admittitur. nu. 273. Fallit tamen in. 39 caſibus. vt ibidem. f. 50

Procurator in caſibus in quibus non poteſt interuenire ad plenam defenſionem; an ſaltem poſſit interuenire ad aliquem actum iudicialem. nu. 153. f. 43

Procurator in cauſa criminali admittitur ad allegandas legitimas cauſas conſiſtentes in facto ob abſentiam, & in iure propter perſonam accuſatoris non legitimi. nu. 23. f. 28

Procurator non poteſt interuenire ad defenſionem proditoris, vel alij condemnati ex ſtatuto ipſo iure, ſi ipſius petatur executio. nu. 226. f. 47

Procurator non poteſt iurare de calumnia ſine ſpeciali mandato. nu. 137. f. 41

Procurator non admittitur ad proſequendam cauſam criminalẽ. nu. 2. nu 22. & 29. & ſeq. f. 28

Procurator non admittitur in cauſa criminali; & vbi agitur ad finẽ deponendi aliquem à dignitate. nu. 52. f. 28

Procurator non admittitur, quando perſona domini eſſet legalior, & per eum poſſet melius veritas haberi nu. 62. f. 32

Procurator non poteſt conſtitui ad vtilia tantum, & non ad inutilia. nu. 104. f. 37

Procurator non admittitur, in omnibus caſibus in quibus eadem pœna imponitur per viam inquiſitionis, quæ imponeretur per viam accuſationis. nu. 21. f. 74

Procurator poteſt interuenire in iudicio furti. nu. 95. f. 36

Procurator quando ex parte accuſatoris in cauſa criminali interuenire poſſit. nu. 66. f. 33

Procurator, quando non admittitur, an ſaltem poſſit quis admitti ratione adminiſtrationis ſibi competentis. nu. 245. f. 48

Procurator, qui in cauſa criminali non admittitur, poteſt à iudice ex officio repelli parte non opponente. nu. 8. f. 8

Procurator, quando non poteſt interuenire, ſi interuenerit, & non fuerit exceptum de impotentia, an admitti debeat; & ibi latè diſtinguit. nu. 254. f. 49

Procurator qñ in crimine hæreſis interuenire poſſit. nu. 140. f. 41

Procurator quare in cauſa criminali ex parte rei non admittatur; & redduntur rationes. nu. 29. f. 29

Procurator, quando ex parte accuſatoris non admittatur in criminalibus, & plures aſſignantur rationes. nu. 36. f. 29

Procurator reuocatus pendente iudicio poſt reuocationem non auditur. nu. 6. f. 3

Procurator rei ſatiſdare debet de iudicato ſoluendo. nume. 134. fol. 40

Procurator, ſi non admittatur in cauſa principali, nec etiã admittitur in cauſa appellationis. nu. 113. f. 38

Procurator, vbi in cauſa criminali admittitur, an requiratur ſpeciale mandatum. nu. 265. f. 50

Procurator, vtcum admittatur ad producẽdum teſtes probatorios, & reprobatorios. nu. 214. f. 47

Procuratorem conſtituere in cauſa criminali in qua pœna pecuniaria venit imponenda, nemo inuitus cogitur. nume. 57. fol. 31

Procuratore repulſo à plena defenſione ob qualitatem cauſæ, an ratione proprij intereſſe quis admittatur. nu. 229. Et ibi quod dominus pro ſeruo. Pater pro filio, maximè ſi ex forma ſtatuti propter delictum filij deberet aliqua fieri executio in bonis patris, Abbas pro monacho; Epiſcopus pro clerico. Dominus pro vaſſallo. Et ciuitas pro ciue. Et vxor pro marito, & econtra. Et eſt communis omnium opin. nu. 236. Et conſors pro conſorte. nu. 238. Et an poſſit agere pro iniuria talibus illata. nu. 237. vbi de communi atteſtatur. f. 48

Procuratorem non admitti ratione qualitatis cauſæ, an procedat reo in carcere detenio. nu. 143. f. 42

Procuratoris vſus ad prouiſionem fuit inuentus. nu 56. f. 32

Prodigalitas circa quæ verſetur; & ibi quid ſit prodigus. nume. 9. f. 165

Prodigus bonis interdictus, an delinquendo in irregularitatem incidat. Quòd ſic, nu. 58. f. 259

Fallit in delicto commiſſo in non faciendo. nu. 59.

De quo tamen author dubitat. ſub nu. 60. f. eo.

Prodigus, & pupillus doli capax æquiparantur. nu. 60. f. 259

Prohibito aliquo, prohibentur omnia, quæ ſequuntur ex illo, quòd procedit etiam in ſtatutis exorbitantibus, & pœnalibus. nu. 6. f. 232

Cui prohibentur ſequentia, & præcedentia prohibita videntur. nu. 425. f. 106

Prohibitum ſi quid ſit, & omnia, per quæ ad illud deuenitur, prohibita cenſentur. nu. 6. f. 71

Prohibitum ſpecialiter plus timetur, quam generaliter. num. 1. fol. 231

Proijciens aliquid in locum, per quem nullus tranſire conſueuit, non tenetur proclamare. nu. 2. f. 276

Proijciens rem in mari, an præſumatur eam habuiſſe pro derelicto nu. 30. f. 70

Promiſſio indiſcreta, an contineat donationem. remiſſ. nume. 12. in fin. f. 178

Promiſſio ante ordinationem, interueniente iuramento facta, q ordinatus non poſſit aliquid petere contra iuramentum præſtitum, tale iuramentum poteſt ſeruari: in ordinante verò ſecus & ibi rationes. nu. 7. f. 196

Promittens ſiſtere. P. in iudicio tali die ſub pœna: ille cui promiſſum eſt, probãdo promiſſionem, & lapſum dies, debet obtinere: niſi aduerſarius probet aſſiſtentiam. nu. 78. f. 57

Promittens ſub pœna, vel iuramento ſoluere quid alicui intra certum tempus, an incidat in pœnam, vel in periurium, ſi alij effecto interim excommunicato, non ſoluit. nu. 13. f. 237

Et an excuſetur in caſu hæreſis, ſi non ſoluit fiſco. nu. 14.

Promotor, vel inſtigator inquiſitionis, ſi deficiat in probatione, ad quid teneatur inquiſito. nu. 1234. f. 160

Promutor, ſeu pſecutor inquiſitionis, an poſſit appellare. nu. 256. f. 99. & nu. 1135. f. 154

Et an habeat ius in proceſſu.

Et an poſſit repelli per iudicem quandocunque ſibi placuerit. nu. 243.

Et ſi repulſus ſit, an alius eius loco ſubrogari poſſit. nu. 258.

Et an citari debeat, ſi agatur de nullitate proceſſus. remiſſiuè. nu. 261. f. eo.

Promotores, & denuntiatores inquiſitionis videntur eſſe principales in cauſa. nu. 20. f. 164

An autem in eadem poſſint teſtificari. ibid.

Promotores, & perſecutores inquiſitionis plures eſſe poſſunt. nume. 18. f. 164

Promouendus ſi confitetur ſuum crimen, non debet ex hoc puniri, ſed ſolum ab ordinis ſuſceptione remoueri. nu. 1014. f. 145

Pronuntiatio, an ſit neceſſaria in criminalibus. nu. 1004. f. 145

Pronuntiatio vbicunque pendet aliquid à motu iudicis, an ſemper requiratur. nu. 943. f. 148

Pronuntiatio ſola alicuius in Cardinalem, abſq; eo, quòd detur capellus. &c. an faciat eum Cardinalem. nu. 27. f. 219

Propelli quid; & quid eliminare. nu. 3. f. 171

Prorogationis iuriſdictionis duo ſingularia notatu digna. nu. 19. fol. 77

Proſternere, & vulnerare differunt. nu. 3. f. 277

Pro-

Proverbia vulgaria, poſſunt loco iurium allegari.nu.8. f.213
Proœmium quid. nu.9. f.214
Provincia quælibet regulariter vnum Archiepiſcopum,&.x.Epiſcopos habere debet. nu.2. f.162
Proviſio generalis tantum debet operari quo ad genus, quantum ſpecialis quo ad ſpeciem. nu.152. f.93
Provocans aliquem ad odium, ſiue in genere, ſiue in ſpecie, propter quod ſequutũ eſt homicidium, an teneatur pœna eadem, qua principalis,au mitiori.nu.4.verſi. texto not. f.247
Proximus pubertati quando dicatur maſculus, vel fœmina. nume.47. f.258
Publica,& communis vtilitas præferri debet priuatæ.num.230. fol. 97
Publica crimina regulariter non infamant,niſi per ſententiam. nu.18. f.178
Publicatio proceſſus,an ſit de ſubſtantia in cauſa ciuili. nu.1032. & quid in criminali; & ibi quæ ſit communis opin. f.149
Publicatio, & renunciatio ſunt duo extrema præcludentia viam producendi teſtes. nu.14. f.69
Publicatio atteſtationum, quando non obſtet iudici inquirenti ex mero ſuo offi.10.nu 1084. f.150
Publicæ vtilitatis intereſt, vt delicta puniantur. nu.12. f.176
Publice,aduerbij, quæ ſit præſtantior ſignificatio. nu.550.& nu.555.vbi plene.& vnde deriuetur.nu.552. f.114
Publici,dictionis ethimologia. nu.44. f.30
Pudor ſubrogatur quandoq; loco pœnæ, & eſt condecens pœna uelut,& quando. nu.15. f.69
Puella ſi ſit nobilis,vel notabilis,vir verò plebeius, valet donatio, quia non dicitur facta temerarie, ſed remuneratiue. nume.19. f.173
Puer a matre alendus eſt, vſque ad trieennium. num.6.verſic.videtur. f.243
Puer quando capax doli dicatur.nu.46. f.258
Pueri,infantes,& furioſi,& mente capti,non dicuntur crimẽ committere. nu.10. f.1
Pugna iudiciaria ſit inter duos,actorem ſcilicet,& reum. num.2. fol. 280
Puniri,quis debet in ea prouincia,in qua deliquit.nu. 123. f.92
Puniri non debet quis duplici pœna ex eodem delicto. num.16. fol. 234
Puniendus eſt quis in eo,in quo delinquit. nume.26. f.74. & nume.7. f.239
Pupillus doli capax,an propter homicidium eius negligentia commiſſum, veluti, quia delictum prohibere potuit, & non prohibuit,in irregularitatem incurrat.nu.49. f.258
Pupillus regulariter ſtipulari non poteſt. Fallit tamen in ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore,ſi ſari poteſt. nu. 1044. f.148
Pupillus ſuccedens tutori, vel maior curatori in adminiſtratione, tenetur ſtare locationi factæ per eos. nu.44. f.100
Purgare ſe non poſſe dubitans,qua cautela vti debeat.num.20. fol. 234
Purgatio an propter ſolã ſuſpitionẽ hæreſis,indici poſſit. nu.475. Quid in inquiſitione,& alijs criminibus. ibid. f.199
Purgatio, a quibuſcunq; præceſſerit infamia, infamato indicenda eſt,ſecundum omnes. nu.1237. f.161
Purgatio canonica indicitur propter infamiam.nu. 1110. f.152
Purgatio indicitur contra infamatum, licet in inquiſitione nihil contra eum probatum ſit. nu.11. f.71
Purgatio iudicis officio indicitur. nu.12. f.78
Purgatio non habet locum, quando delictum eſt verè probatum. nu. 118. f.59
Purgatio canonica eſt arbitraria. nu.29. f.169
Purgatio vulgaris eſt illicita. nu.2. f.280
Purgatio indicitur ex ſola ſuſpitione hæreſis, in qua deficiens, punitur vt conuictus. nu. 10. f.228
Purgatio quandoq; indicitur ad tollendam infamiam facti. nume. 238. f.161
Purgationes ſunt arbitrariæ. nu.7.f.75.& nu.7. f.281
Pythagoricorum opinio quæ.nu.30.Et ibi reprobatur.nu. f.167

Q

Qualitas dotandæ virginis attenditur in dote conſtituenda.nu.5. Et regionis conſuetudo ibid. f.283
Qualitas prohibitiua quando attendi debeat, non permiſſiua.nu.79. f.34
Qualitates in idoneo ad docendum requiſitæ. nume.12. f.211
Quando caput dolet,cætera membra dolent.nu.32. f.70
Quando quis dicatur confiteri timore probationum. nu. 11. Et quid quando ſponte ſua confiteretur. nu.12. f.174
Quantitas magna,vel parua,quæ dicatur,arbitrio iudicis relinquitur.nu.304. f.101
Quaſi dictio,improprietatis nota.nu.11. f.101
Quæ de nouo emergunt,nouo indigent auxilio.nu.2. f.3
Quæ in animo conſiſtunt, per proprium iuramentum probantur. nu.39. f.70
Quælibet cauſa etiam colorata excuſat a dolo, & per conſequens à præſumpta calumnia.nu.18. f.168
Quærendum non eſt ſæpius,de eiuſdem hominis delicto. num.58. fol. 55
Quæſtioni in genere formatæ certum reſponſum dari non poteſt. nu.2. f.180
Qui de proximo cingendus eſt, pro cincto habetur. num.1153. fol. 153
Qui declarat,nil noui facere dicitur. nu.67. f.64
Quis non debet peccare, vt infans habeat vitam æternam. nu.26. fol. 173
Quicquid agunt homines,intentio iudicat omnes;quomodo intelligeo.nu.9. f.191
Quicquid,verbum,eſt vniuerſale.nu. 3. f.300
Qui omne dicit,nihil excludit.ſub nu. 103. f.27
Quod directe fieri non poteſt, indirecte quoq; prohibetur.nu.4. Et ibi multa in materia exempla. f.170
Quod a pluribus quæritur, facilius inuenitur. num.1118. & ideo Imperator conſilia ſapientum quærit, & Papa prioris dicta. fol. 153
Quod vna via prohibetur, ex alia via concedi debet. num.291.et nu.340. f.110
Quod principaliter agitur attendi debet.nu. 188. f.45

R

Rapiens rem ſacram,etiam in loco ſacro, non eſt excommunicatus ipſo facto nu.3. f.298
Rapina quid, & in quibus committitur.nu.2. f.288
Rapuiſſe,verbo,quid contineatur.ibid.
Rapta poteſt contrahere ex libera voluntate cum raptore, niſi aliud obſtet. nu.2. f.293
Raptor decedens, ſi non reſtituit, vel de reſtituendo cauit, carere debet eccleſiaſtica ſepultura. nu.1. & nu.16. f.290
Raptori non manifeſto, non denegatur eccleſiaſtica ſepultura. nu.9. f.290
Raptoris diffinitio.nu. 1. f.288
Raptus de iure ciuili committitur etiam cum ſponſa de futuro;ſecus de iure canonico.,ſub nu. 1. f.192
Raptus quot modis accipitur.nu.5. f.288
Raptus quando proprie committi dicitur.nu. 1. f.292
Raptus,ſtuprum violentum in virginem.nu.6. f.282
Ratihabitio retrotrahitur,& mandato æquiparatur.nu.361.f.273
Ratihabitio etiam in pœnalibus retrotrahitur. nu.15. f.213
Ratihabitio,ſemper adhibetur poſt actum. nu. 360. f.272
Ratum habens violentam manus iniectionem in clericum, non incidit in excommunicationem niſi facta fuerit eius nomine iniectio. nu. 363. f.273
Ratio legis conſideranda. nu.8. f.240
Ad rationem ponere, quid ſit. ſub nu.9. f.20
Ratio diuerſitatis quare potius præſtetur iuramentum fidelitatis, quam Homagij.nu.9. Et iuramentum fidelitatis præſtatur potius dignitati,quam perſonæ.nu. 10. f.177
Rebaptizatus,& rebaptizans ſcienter, qua pœna puniuntur. nume.7. f.241
Recedens,& appellans;an ſit citandus ad ſententiam. nu.38. f.77
Receptans hæreticos ad ſepulturam, qua pœna puniuntur. nume.6. f.227
Receptatores, & fautores hæreticorum, pari pœna puniuntur. nu. 1. f.227
Recipiens pecuniam à ſubiecto,ob negationem faciendam,vel nõ faciendam tenetur.l.Iul.repetun.& ex edicto de calumniatoribus.nu.419. f.106
Reconciliatio eccleſiæ quomodò ſit. nu.2. f.285
Reconuentio, an habeat locũ in cauſa inquiſitionis. nu.1164.f.156
Rector cautus quid facere habeat,ne teneatur oſtendere famam inquiſiti. nu.43.f.72. & nu.642. f.122
Aduocatus vero inquiſiti,qd facere habeat ꝑ defenſione rei.ibid.
Rector quando vices ſuas alteri committere poteſt. nu.4. f.197
Rector eccleſiæ, an cõſuetudine ceſſante poſſit exigere aliquid ꝑ benedictionibus nubentiũ,vel pro exequijs mortuorũ.nu.6.f.183
Et quid iuris ſi vigeat conſuetudo.nu.7.& ibi diſtinguitur.
Rector eccleſię,ſeu prelatus ſolus põt ſolemnitate alter nõ ſeruata, locationes,ſeu redditũ,aut fructuũ vẽditiones ad tẽpus nõ modicum facere.nu.102.verſ. Et ſubijcit poſtea. f.309
Rectores prouinciarum poſſunt cognoſcere de criminalibus cauſis illu-

illuſtrium. nu. 170. Et ad quid ibid. f. 84
Rectoris in eccleſia inſtitutio eſt quid ſpirituale. nu. 2. f. 194
Recuſatio Cardinalis de facili non admittitur. nu. 15. f. 77
Redhibitoriæ, & quanto minoris actiones, quæ, & quando his agẽdum ſit. nu. 30. f. 156
Redimi poſſunt Chriſtiani etiam durante guerra ab infidelibus. nu 4. f. 212
Reges, & Principes quando admittantur ad excipiendum contra clericum nu. 15. f. 17
Reges, & Principes quando poſſunt habere ius in electione epiſcopi. nu. 7. f. 174
Regula, & argumentum corruit data inſtantia; dummodò caſus ſit ſimilis inſtantiæ. nu 2. in fi. f. 246
Regula illa, q remedium ordinarium facit ceſſare extraordinariũ, quomodo intelligatur. nu. 168. f. 156
Regulam ſtrictiorem volens intrare, ſatis eſt, q petat licentiam à ſuperiore, & ſi non obtineat. nu. 17. f. 212
Contra regularem, talis admittitur, qui non admitteretur contra ſæcularem. nu 27. f. 189
Regulares facilius remouentur ab adminiſtratione, quam ſæculares. nu. 25. f. 74. nu. 53. f. 83 & nu. 9. f. 184
Regulares maiorem obedientiam præſtare debent, cum abdicauerint à ſe velle, & nolle. nu 16. f. 179
Regularium tria ſpecialia. nu 52. & nu. ſeq. f. 88
Regularium hæreticis fauentium, credentium, & eorum defenſorum, quæ ſit pœna. nu. 50. f. 235
Regulæ iuris, vt plurimum degenerant, in odium furum. num. 16. fol. 290
Regulæ in materia irregularitatis traduntur. nu. 134. & 135. f. 261
Irregulares ſunt quicunque ad ordines, vel honores ſine diſpenſatione promoueri non poſſunt. nu. 1. f. 261
Ineligibilis quicunq; irregularis eſt. nu 2. f. 262
Irregulares ſunt omnes, qui promoueri impediuntur. nu. 3.
Promoti omnes, qui eijciuntur, irregulares ſunt. nu. 4.
Deponendi omnes, irregulares ſunt. nu. 5.
Ordinis executionem non habentes poſt peractam pœnitentiã. nu. 6. & nu. 136. f. eo.
Rei appellatio generalis eſt. nu. 490. f. 110
Reipublicæ intereſt ne ſubditi iniuſte vexentur. nu. 2 f. 15
Reipublicæ intereſt, ne nocens abſoluatur, & innocens condemnetur. nu. 257. f. 49
Reipublicæ intereſt, bonos habere ſubditos. nu. 136. f. 93
Et q atrocia crimina puniantur, & q ciuitas malis hominibus purgetur. nu. 390.
Reipublicæ intereſt ſubiectos conſeruari, ne gladiis pereant. nume. 169. f. 44
Relapſus in hæreſim, an, & quando audiendus non eſt. num. 1 & nu. 29. f. 229
Relaxatio torti nõ reperti culpabilis, qualiter fiat. nu. 109. f. 152
Relegatio ſuſpenſioni comparatur. nu. 932. f. 139
Relegationis pœna quæ ſit. nu. 102. f. 37
Relegatus ciuitatem, & bona retinet. nu. 1 f. 38
Relegentes, dictio, iteratiua. nu 8. f. 163
Religio ſuadenda non eſt ei, de cuius incontinentia timetur, ſed potius matrimonium. no. 5. f. 242
Religionis ingreſſus eſt quid ſpirituale, & pro eo nil temporale accipi debet. nu. 2. f. 172
An religioſi, quibus ſunt conceſſæ eccleſiæ ad vſum, concedendo omnes fructus, poſſint recipere annuam penſionem; & ibi quod ſic. nu. 8. f. 172
Religioſi prætio recepti, vnà cum recipientibus de monaſterio expelluntur. Et in arctioribus monaſterijs ad pœnitentiam peragendam detruduntur. Si vero recepti fuerint ante concilium, ad aliud monaſterium eiuſdem ordinis deputãtur; dummodo multitudo non ſit in cauſa, quia tunc renuntiata prima receptione, remanent in eodem, & de nouo debent recipi. nu f. 193
Religioſi, nec alij clerici poſſunt ire ad prædicandum ſine licentia ſui ſuperioris, & Sed. Apoſtolic. Paganis. Et quare. nume. 13. & 19. f. 212
Religioſus ſi eſt in ſtudio de conſenſu ſuperioris poteſt facere eleemoſynam nu 4. in fin. f. 295
Religioſus dimittens habitum efficitur apoſtata religionis. nu. fol. 242
Religioſus in veſte proprietatem habet. nu. 4. f. 251
Religioſus tranſiens ad aliam religionem, etiam ſine licentia, non eſt apoſtata; & quare. nu. 6. f. 242
Rem alienam reperiens, ſi nõ reperit, ad quem pertineat, an poſſit illam licite retinere, & quid ſibi agendum ſit. nu. 3 f. 70
Remedium vnde vi ad recuperandam poſſeſſionem, an competat ſpolianti primo, quem tu poſtea ex interuallo ſpoliaſti. nu. fol. 288
Remiſſio in delictis, an de neceſſitate, an vero de vrbanitate fiẽda ſit. ſub nu. 15. remiſſ. f. 296
Remiſſio rei, an hodie fiat, quando ipſe appellat à ſententia criminali. nu. 1156. f. 155
Remiſſionis delinquentis remedium, quare ſit inuentum. nu. 124. fol. 92
Remiſſionis ſcriptura debet fieri ſigillata. nu. 16. f. 169
Remittere eſt donare. nu. 7. f. 192
Remotus a Monaſterio quod per ſymoniam acceptauerat, in aliud Monaſterium arctius debet detrudi, & ſi arctius non inueniatur, in æquali eiuſdem ordinis pœnitentiam agat. nume. 4. fol. 284
Renuntians præbendæ, quam fuerat per ſymoniam ignorãter adeptus, ſi poſtea de nouo aſſumatur ad eam, nil poteſt ex prima receptione habere. nu. f. 181
Renuntiatio, per quam quis perderet vitam, vel ſtatum, non valet nu. 1055. f. 148
Renuntiatio iurium in cauſa criminali, an valeat. num. 217. fol. 47
Et quid facere habeat iudex, vt talis renuntiatio teneat. ibid. f. eod.
Reo, an liceat fugere e carceribus remiſſ. nu. 183. in fin. f. 265
Reo comparenti in cauſa criminali induciæ ad deliberandum dandæ ſunt. nu. 28. f. 24
Reorum eſt fugere. nu. 38. f. 30 & nu. 174. f. 44
Reus, an poſſit renuntiare termino defenſorio. nu. 1054. f. 148
Reus condemnatus, ſi decedat intra tempus appellandi, quid agendum ſit nu. 1138. f. 154
Reus condemnatus, licet properet mori, tamen quis admittitur pro eo, etiam ſine mandato. nu. 163. f. 44
Reus data teſtium contrarietate, abſoluendus eſt. nu. 10. verſi. Nec obſt. f. 149
Reus non debet eſſe melioris conditionis, quam actor in probationibus. nu. 81. f. 57
Reus abſolutus propter illegitimitatem accuſatoris, poteſt iterum accuſari nu. 4 f. 16
Reus ſi poteſt facere defenſiones, & non facit, an iudex poſſit illas facere nu. 1089. f. 150
Reus vnius criminis, omnium factus eſt reus. nu. 600. f. 120
Reus ſi non probat innocentiam ſuam, habetur pro conuicto. nu. 19. f. 78
Reus ſi confitetur adhibita tortura, non poteſt propter talem confeſſionem damnari, ſed oportet, vt ſponte in ea perſeueret. nume. 1102. f. 151
Et quid tali in caſu facere habeat cautus iudex. ibi. late.
Reus veriſimiliter fidelius, diligentius, & accuratius defendit ſuã cauſam propriam, quam procurator alienam. nu. 32. f. 29
Reus citatus ad petitionem illegitimi accuſatoris, an comparere teneatur. nu. 26. f. 5
Reparare dicitur, qui non immutat formam priſtinam rei. nume. 4 f. 208
Replicatio, qua non intereſt, contra quem excipientem opponi debeat; & an poſt litem conteſt. opponi poſſit. nu 65. f. 56
Replicatio fornicationis, obſtat excipienti de fornicatione. nume. 10. f. 285
Reprehenſio quotuplex. nu. 30. f. 238
Reprehenſionis charitatiuæ ordo ſeruandus à prælato. num. 31. fol. 88
Repulſus ab excipiendo, ex eo, quod exceptio non adaptabatur ad viam intentatam, admittitur per viam agendi, ſi de exceptione non fuit cognitum. nu. 8. 88
Requirere, & diſcutere inter ſe differunt. nu. 1. f. 7
Res de facili ad ſuam naturam reuertitur. nu. 16. & nu. 188. f. 95. & nu. 16. f. 228
Res inter alios acta, alteri non nocet. ſub nu. 9. f. 285
Res quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, non veniunt in generali prohibitione. nu. 36. f. 166
Res ſemel extincta, nunquam reuiuiſcit. nu. 5. f. 237
Reſcripta debent habere tempus datæ nu. 78. f. 220
Reſcripti Apoſtolici facta ante inſinuationem licet valeant, non tamen valet quę poſt inſinuationem fiunt. nu 32. f. 77
Reſcriptum male impetrans, regulariter condemnandus eſt in expenſis. nu 64. f. 56
Reſponſio dubia interpretatur pro reſpondente. nume. 1010. fol. 145
Reſponſio ambiguitatem omnem tollere debet. nu. 3. f. 280
Reſponſio intelligitur congruere præcedenti interrogationi, & ab ea determinationem recipit. nu. 547. f. 124
Reſponſio ad inquiſitionem, accuſationem, vel poſitionem continentem vnum principaliter, & aliud demonſtratiue, ad principaliter contenta, facta tantum intelligitur. nu. 980. f. 143
Reſpublica, & pupillus æquiparantur. nu. 1045. f. 148

Reſti.

Reſtituendi incerta malè ablata, cui ex iuris diſpoſitione facultas conceditur. nu. 32. f. 216
Reſtituendum, quomodò diſtribuendum, data paritate neceſſitatis eorum, quibus reſtituendum, ſi reſtituendum omnibus non ſufficiat. nu. 41. f. 216
Quid data paritate eorum in quibus eſt facienda diſtributio. nu. 46. f. eo.
Reſtituere, an poſſit facere ſimplex ſacerdos confitentem ſibi illicita, ac incerta extorſiſſe. num. 21. num. 24. num. 26. & nume. 28. f. 216
Reſtitutio ablatorum vbi fienda. nu. 10. f. 289
Reſtitutio malè ablatorum eſt de caſibus reſeruatis epiſcopo. nume. 20. & nu. 24. f. 216
Reſtitutio, an nec ne poſſit fieri per eum, qui tenetur reſtituere. nu. 25. & nu. 29. f. 216
Reſtitutio incertorum, quæ fieri debet inter pauperes; poteſt fieri per ipſum obligatum, nec epiſcopus poteſt eum compellere, vt ipſe ſit diſtributor. nu. 6. verſi. Et etiam in alio. f. 247
Reſtitutio in integrum eſt neceſſaria ad retractationem ſententiæ latæ contra præicnrem. nu. 124. f. 67
Reſtitutio, quo ad integram pœnitentiam, non ſufficit raptori. nu. 6. f. 247
Reuocatio, an ſit defenſio; & an confeſſio ſi ſit iurata, poſſit vt erronea reuocari. remiſſiue. nu. 1008. f. 145
Reuocatio ſimplex in mandato de occidendo ſufficit; & quæ ſit ratio; & cur non idem de conſilio, ſuaſione, & ſuggeſtione. nume. 317. f. 271
Rex Angliæ habitu in omnibus eccleſijs ſui Regni, eſt dominus, licet in aliquibus non ſit actu, & exercitio. nu. 16. f. 174
Rex in lege Moſaica ex tribu Iudæ eligebatur; Sacerdotes verò ex tribu Leui ſub nu. 6. f. 205
Rex, qui in ſuo regno vendicat ſibi ius Imperiale; an poſſit decernere, quod inſtrumentum in aliquibus falſum, valeat, in eo, quod veritatem continet. nu. 29. f. 226
Rex illuſtris propriè dicitur; & quandoq; datur etiam Imperatori, impropriè tamen, tale epithetum. nu. 2. ibid. & nu. 5. f. 222
Rigor iuris vnde deſcendat; & quare inuentus. nu. 16. f. 278
Roboam Salomonis filius, cur regnum perdidit. nume. 1119. fol. 153
Roma eſt communis patria. ſub nu. 21. poſt princ. f. eo.
Romæ quot ſint excommunicati, attende. nu. 4. f. 175
Romanorum decem Principum filij, fuerunt alio, pro adiſcendo tranſmiſſi. ſub nu. 4. f. 204
Romanorum tres Horatij, cum tribus Curiatijs ex parte Albanorum duellum inierunt. nu. 1. in fi. f. 280
Roſſus Florentinus commendatur. nu. 85. f. 90
Rubrica dicitur de textu, & probat. nu. 2. f. 1
Rubricæ Decreti non probant. nu. 3. f. 1
Rubricæ Sexti, Clem. & Authen. non ſunt continuandæ. nume. 7. f. 1
Rubrica negatiuè concepta, & habens ſenſum perfectum poteſt ſicut nigrum allegari ad deciſionem. nu. 2. f. 297
Rubor, maxima eſt pars pœnitentiæ. nu. 3. f. 242
Rumor, & fama præcedens excuſat ab omni præſumpta calumnia accuſatorem. nu. 375. f. 104
Ruſtici dicuntur de populo. nu. 21. f. 17

S

Sabaudiæ dux fuit electus in Sum. Pont. & vocatus Fœlix quintus huius nominis. nu. 9. f. 76
Sacerdos celebrans, an poſſit abſque quod fiat irregularis, occidere aggreſſorē ſuum ſe defendēdo. nu. 185
Et an poſſit incontinenti ad altare accedere, & officium perficere. nu. 186. f. 265
Sacerdos detegere poteſt peccatorem ſibi confeſſum in pœnitētia, conſentiente peccatore. no. 2. f. 180
Sacerdos, ea quæ in confeſſione audiuit, nullo pacto propalare debet: et ſi iuraſſet dicere veritatem; & ibi quæ ſit rō. nu. 254. f. 272
Sacerdos excōicatus, vel ſuſpenſus ſimpliciter ab ordinibus ſuis, miniſtrādo in ordine acolitatus, irregularis efficitur. nu. 127. f. 261
Secus ſi ſolum eſſet ab adminiſtratione miſſarum ſuſpenſus. nu. ſeq. f. eo.
Sacerdos imponens pœnitentiam minorem debito, an ſit tutus à peccato. nu. 14. f. 170
Sacerdos in pœnitentia imponenda, circunſtantias augentes, vel minuentes peccatū, cōſiderare debet; & quæ ſint. nu. 1. f. 147
Sacerdos interficiens aliquem ſua defendendo, non debet ita grauiter puniri, ſicut ſi ſine defenſione occidiſſet; & efficitur irregularis. nu. 11. f. 246
Et quid quando aliter mortem euadere non poteſt. ibid.
Sacerdos non debet reuelare vt teſtis, quod vt Deus in foro pœnitentiali audit. nu. 140. f. 68
Sacerdos poteſt pœnitenti pœnitentiam alleuiare; & Papa poteſt in totum remittere. nu. 62. f. 219
Sacerdos pro ſacramentis præſtandis ſuis parochianis nihil poteſt percipere. nu. 2. f. 182
Sacerdos prægnanti, aut lactanti pœnitentiam abſtinentiæ iniungere non debet. nu. 7. f. 243
Sacerdos quilibet in extremo vitæ pœnitentem abſoluere poteſt; licet abſolutio ad Papam pertineret. ſub nu. 3. f. 292
Sacerdos qui aliunde venit ad exequias faciendas, vel ſacramenta præſtanda poteſt recipere aliquid non ratione præmij, ſed contemplatione laboris præſtiti in exhibenda præſentia ſua; & ibi perſiſtendo. nu. 13. f. 183
Sacerdos ſepeliens aliquē in cœmeterio, in quo certus ſit aliquos excommunicatos eſſe ſepultos, an incurrat in irregularitatem. nu. 115. f. 261
Secus ſi cœmeterium ab homine eſſet interdictum. nu. 116.
Sacerdos ſimplex, an poſſit facere reſtituere ſibi confitentem illicita, ac incerta extorſiſſe. nu. 21. 24. 26. & 28. f. 216
Sacerdotem vendens an ſymoniam committat. nu. 31. f. 197
Sacerdotes inferiores, an habeant poteſtatem ligandi, & ſoluēdi. nu. 5. f. 221
Sacerdotes in lege Moſaicā ex tribu Leui ſolummodo creabātur. ſub nu. 6. f. 205
Ex tribu verò Iudæ Reges. ibid.
Sacerdotes debent eſſe ſcientes valdè, maximè ſi animarum curā habeant. nu. 6. verſi. ſexto. f. 232
Sacerdotes, qui depoſuerunt contra Suſannam, Danielis iudicio tanquam falſarij damnati fuerunt, & lapidibus interempti. nu. 583. f. 157
Sacerdotes, qui currunt ad diuitem vſurarium mortuum, pauperem verò vilipendunt, reprehenduntur. nu. 3. f. 198
Sacerdotes illud euangelij, ſi peccauerit in te frater tuus, debent implere. nu. 50. f. 186
Sacerdotes propter ordinis excellētiam, & officij dignitatem, Dij appellantur. nu. 8. f. 232
Sacerdoti, an liceat locare operas ſuas ad diuina officia. remiſſiuè. nu. 5. f. 198
Sacramenta ignoranter ab hæretico recepta, an conferant ſacramēti eſſentiam. nu. 34. f. 226
Sacramenta, quæ poſſint recipi à ſymoniaco, ſuſpenſo, excommunicato, vel depoſito. nu. 19. & nu. 23. f. 191
Sacramenta ſunt liberè conferenda. Ordinarius tamen poteſt cogere vt obſeruentur laudabiles conſuetudines. num. 1. & nume. 8. f. 194
Sacramenta vnde. nu. 4. f. 179
Sacratus dicitur is, qui in ordine ſacro conſtitutus eſt. nu. 5. f. 168
Sacrilegium, peculatus, & plagium quid. nu. 12. f. 294
Sacrilegus nuptiarum gladio ferire oportet. nu. 19. f. 285
Sagittarius, & baliſtarius contra chriſtianos eſt excommunicādus. nu. 1. f. 281
Salarium ſi non extitat, vel præbenda, quæ magiſtris poſſit aſſignari, an, & quando & ex quibus eccleſijs, ac beneficijs ſibi debeat prouidere. nu. 32. & nu. 34. f. 204
Saltem, dictionis natura. nu. 603. f. [illegible]
Samaritani vnde dicti. nu. 18. f. 205
Sanguinem, & ſi non licet edere diebus ieiuniorum, attamen licet oua, & lac; & ſi ſint ex ſanguine. nu. 6. f. 209
Sarraceni qui ſint, dicuntur cœlicolæ, & quare. nu. 11. & nu. 12. itē & pagani. nu. 13. & vnde. nu. 16. & nu. 17. f. 205
Sarracenis ad Chriſtianos accedentibus, ſi quis vendiderit ad eos aſportari prohibita, tenetur eadem pœna, qua & aſportantes. no. 4. f. 208
Sarracenis aſportans prohibita, an nec ne debeat habere animum nocendi Chriſtianis. nu. 12. f. 208
Sarracenis Chriſtiani deferentes merces prohibitas, vel in ipſorū nauibus nauigantes excommunicati ſunt, bonis priuantur, & capientium efficiuntur ſerui. nu. 1. f. 208
Sarracenis deferentes arma, ferrum, & lignamina puniuntur triplici pęna de iure canonico, de iure ciuili capite feriuntur, & bona eorum confiſcantur. nu. 4. f. 208
Sarracenis, qui tempore guerræ ſubſidium præſtant, vel cum eis commercium habent, excommunicati ſunt. nu. 1. f. 213
Sarracenis quaſuis merces, aut alio modo conſilium durante bello inter eoſdem præſtantes, excommunicati ſunt. nu. 2. Et quid facta pace. nu. 3. 5. 6. & 7. f. 213
Sarracenis tempore belli portantes prohibita; an duplici excommunicatione puniendi. nu. 8. f. 213
Sarracenos docentes conſtruere naues, eadem pœna, qua & aſportantes prohibita puniuntur. nu. 13. f. 208
Satisfactio quid. nu. 68. f. 219
Schacorum ludus clericis permiſſus. no. 4. f. 250

Scandalo cum nihil agendum. nu. 3. f.275
Scandali euitandi gratia multa conceduntur, quæ alias non concederentur. nu. 461. f. 109
Schedularum porrectione clam facta, quis non infamatur. nume. 7. f.75
Scientia docibilis, homo docilis. nu. 13. f. 204
Scientia iuris ciuilis, & canonica eſt inæſtimabilis. nu. 22. f. 203
Militia poteſt æſtimari.
Scientia parit æternitatem, & perpetuitatem in hoc ſeculo. nume. 5. f. 204
Scientia, & ſi ſit quid ſpirituale, attamen licitè permutari poteſt cum ſpirituali. nu. 35. f. 204
Scientia nobiliſſimum facit hominem. ſub nu. 20. f. 203
Scientia habet in ſe pietatem. nu. 21. f. 204
Scientia pro patientia. nu. 4. f. 224
Scientia in facto proprio præſumitur. nu. 96. f. 58
Scire quid. nu. 3. f. 223
Schiſma quid ſit. nu. 1. f. 273
Schiſma vnde dicatur. nu. 2. f. 237
Schiſma, & hæreſis differunt remiſſ. nu. 6. & ſub num. ſeq. f. 238. & nu. 11. f. 223
Schiſma, an ſit grauius peccatum quàm hæreſis, infidelitas, vel idololatria, vbi quod hæreſis. nu. 10. f. 238
Fallit tamen, vt nu. 13.
Schiſmatici quot modis dicuntur. nu. 9. f. 238
Schiſmatici appellatione, venit ſchiſmaticus propriè, non large. nu. 1. f. 235
Schiſmatici propriè qui dicantur. nume. 4. & ſub nu. 8. & nume. 9. f. 238
Schiſmaticorum geſta reſpectu ſpiritualium, & temporalium, an teneant late diſtinguitur. nu. 8. f. 239
Schiſmaticus large hæreticus dicitur. nu. 9. f. 223
Schiſmaticus dicitur hæreſiarca; & quare. nu. 1. f. 238
Schiſmaticus regulariter non eſt excommunicatus, Alij contra. nu. 6. f. 338
Schiſmaticus confert ordinem, ſed non executionem. nu. 4. f. 239
Schiſmaticus interdum grauius peccat, quam infidelis. nume. 13. fol. 228
Schiſmatis tempore qualiter quis credere debeat; & vni adherere. num. ſeq. nu. 12. f. 239
Scholares inuiſtæ non debent conuerſari cum laicis, vel medicis, & mechanicis: & quare. nu. 4. f. 209
Scholares nobiles, ac magnifici benè faciũt donare magiſtris ſuis. nu. 30. f. 204
Scholares debent, & domi, & in ſcholis dare operam literis. nume. 28. f. 205
Scholares per quinquennium, dum exiſtunt in ſtudio percipiunt fructus ſuarum præbendarum, & ſi abſentes. ſub nu. 1. f. 204
Scholares deſtiuantes horas ſtudio, & in viſendis amaſijs laudantur. nu. 17. f. 204
Scholares non intrantes, nec ſtudentes non gaudent priuilegio ſcholarium. Quòd intellige, vt nu. 24. & nu. 26. f. 205
Scholares facientes caſtra, & numerantes regulas, non ſunt ſcholarium priuilegijs honorandi. nu. 25. f. 205
Declara, vt nu. 26. f. eo.
Scholaris, an, & quando poſſit legere. nu. 13. f. 201
Scholaris diſputaturus, præfertur illo in actu etiam Doctoribus. ſub nu. 10. f. 202
Scholaris aſſerens ſe doctorem, an, & quando teneatur pęna falſi. nu. 14. f. 201
Scholaris legere non debet, niſi proficiat. nu. 5. f. 201
Scholaris non poteſt ſe obligare ad intrandum cum certo doctore. nu. 4. f. 201
Scholaris, ſi ſolus cum ſola amaſia ſua reperitur, non præſumitur dicere pater noſter. nu. 3. f. 284
Scholaris tempore approbationis reputatus habilis; ſi efficiatur inutilis poteſt a doctoratu degradari. nu. 15. f. 201
Scholaris miſſus a prælato ad ſtudiũ; non poteſt in principio quinquennij percipere, vel vendere fructus totius quinquennij; & eſt communis opi. nu 31. f. 205
Si tamen vendat, vel percipiat; an ſucceſſor tali venditioni, ſtare teneatur. ibid.
Scholaris magis idoneus per Epiſcopum eligendus eſt, & ad ſtudium mittendus. nu. 16. f. 206
Et paribus exiſtentibus duobus, vel pluribus locus eſt gratificationi. nu. 17. in fin. f. eo.
Scholaris tranſmiſſus ad ſtudium, á prælato, ſi in ſcholis Theologiæ, & domi iuri canonico det operam, an perdat priuilegium .c. ſuper ſpecula. de magiſt. nu. 29. f. 205
Scholaris volens ſtudere, debet eſſe docilis, ſubtilis ingenio, tenax memoria, & robuſti corporis; & quare. nu. 2. f. 204
Scrutinarius qui. nu. 2. f. 231
Scripturæ ſigillatæ ſigillo authentico magis creditur, quam inſtrumento. nu. 19. f. 165
Scriptura priuata ſi in parte continet debitum, & obligationem ſcribentis, & in parte continet creditum, vel ſatisfactionem, pro ea parte capitur, quæ continet debitum, & obligationem, & non pro alia. nu. 10. f. 69
Sæculi huius breuis eſt fructus, & futuri æternum ſupplicium. nume. 5. f. 180
Sedes Apoſtolica ſi vacat per priuationem Papę factam à cõcilio, noua electio ad quem pertineat. nu. 8. f. 76
Semiplena probatio, non eſt probatio; quia nullum, & in ſufficiẽs æquiparantur. nu. 21. f. 168
Semiſſes vſuræ, quæ ſint. nu. 15. f. 300
Semita tutior in dubijs eligenda. nu. 16. f. 286
Senatoris Senarum ſententia memoria digna, & factum memorabile. nu. 1103. f. 151
Senatus; & pręfectus prætorio; an propter eorum prærogatiuã poſſint ſentẽtiam propriã diffinitiuam; & ſi validam corrigere. nu. 85. verſi. Quarto fallit. f. 65
Seneca reprehẽdit Alexãdrum, eo quod donaſſet ciuitatem pauperi. nu. 19. f. 178
Senenſes ſumunt annos Natiuitatis domini à Conceptione. nume. 791. f. 131
Senenſis mandans delictum committi Florentiæ, perpetrato delicto, an Senis, vel Florentiæ puniri debeat. ſub nu. 14. f. 289
Et quæ ſit communis opinio. ibid.
Senſus incluſus, ſiue præſumptus ex alijs accidentibus, habetur pro expreſſo. nu. 557. f. 114
Sententia alternatiua, an ſuſtineatur. nu. 15. f. 7
Sententia, an poſſit ferri contra abſentem in crimine capitali. nume. 132. & nu. ſeq. f. 40
Sententia á publico excommunicato lata, eſt nulla. nu. 208. f. 46
In ſententia benignior ſit interpretatio, ſicut in vltimis voluntatibus. nu. 108. f. 66
Sententia capitalis lata ex confeſſione, vera, & expreſſa; non põt dari, niſi iure ſpeciali. nu. 6. f. 9
Sententia contra mortuum, quomodò, & quibus in caſibus ferenda. nu. 1130. f. 154
Sententia corporis afflictiua lapſis fatalibus non poteſt retractari, niſi á Principe ex ſpeciali gratia. nu. 5. f. 9
Sentẽtia debet eſſe certa ſaltẽ per relationem ad acta. nu. 12. f. 7
Sententia eſt referenda ad acta probatoria. nu. 11. f. 11
Sententia damnationis criminis hæreſis, an extendatur ad filios filiorum. remiſſiuè. nu. 13. f. 241
Et quid in filijs illegitimis. nu. 14 remiſſiuè. ibid.
Sententia debet eſſe conformis libello, qualitercunque agatur. nu. 48. f. 88
Sententia diffinitiua lata, expirat iudicis officium ſuper acceſſorijs. nu. 128. f. 67
In ſententia eſt exprimenda cauſa, quotieſcunque per ſententiam tertio, præter ſententiantis voluntatem præiudicari poſſet. nume. 16. f. 76
Sententia, hoc modo concepta, abſoluo T. a petitis, ſaluo iure iterum agendi, valet. nu. 119. f. 67
Sententia incerta, an teneat. nu. 14. f. 7
A ſententia in cauſa inquiſitionis lata, an poſſit appellari. nume. 1131. f. 154
Sententia incerta ſuper principali ferri non poteſt, licet ſuper acceſſorijs poſſit. nu. 62. f. 66
Sententia in cauſa beneficiali lata tranſit in rem iudicatam, in præiudicium ſuccumbentis. nu. 122. f. 67
Sententia in qua iudex dicit pronuntio ſic per talem legem, valet, licet ea lex non inueniatur, vel non probet. nu. 16. f. 7
Sententia illa, quam cõmuniter ferunt iudices maleficiorum ſub iſta forma; videlicet, condemnamus in centum, & ſi condemnatio eſt facta in plus, vel minus, quam debeat ex forma ſtatutoiũ, illam reducimus ad debitam quãtitatem ſtatutorum, an valeat. nu. 95. f. 66
Et quid ſi ſententia dicat, quia nobis conſtat delictum per te commiſſum eſſe, ideò ſi ex tali delicto tanta pœna tibi debet imponi ſecundum formam ſtatuti, eam tibi impono; an valeat. nume. 94. f. eo.
Sententia lata non publicè; ſed in ſecretò, eſt ipſo iure nulla. nume. 28. f. 226
Sententia lata contra ius ſcriptum eſt nulla. nu. 75. f. 65
A ſententia lata in criminali ſi appelletur, & iudex ad quem confirmet, quis debet ſententiam executioni mandare. num. 2154. fol. 155
Sententia lata contra ius litigatoris tranſit in rem iudicatam, ſi nõ appelletur. nu. 7. f. 165
Sententia lata vigore patrocinij fautoris hæretici, an valeat. nu. 3. verſi. Verum autem. f. 238

Sca.

Sententia lata in cauſa criminali, an tranſeat in rem iudicatam. nu. 2. f.9
In ſententia magis fauemus reo, quam actori. nu. 109. f.66
Sententia nulla non finit iuriſdictionem iudicis ordinarij. nume. 1258. f.162
Sententia propter notorietatem iniuſtitiæ eſt nulla. nu. 113. f.67
Sententia proprie quæ ſit. nu. 8. f.7
Sententia præcepti de ſoluendo de ſe eſt interlocutoria. nume. 110. f.66
Sententia per quam imponitur perpetuum ſilentium eſt interlocutoria habens vim diffinitiuæ. nu. 34. f.25
Sententia per iudicem retractari, & corrigi poteſt, ſi is pro quo lata eſt eam iniuſtam in toto, vel in parte fateatur. nu. 125. f.67
Sententia quomodo ferenda. nu. 112. f.66
Sententia quando Iudex pronunciat ſecundum conſilium ſapientis, an valeat. nu. 13. f.7
Sententia, qualiter ſit formanda, quando in defectum non ſolutionis pœnæ pecuniariæ, pœna mortis, vel corporis afflictiua ſit imponenda. nu. 1224. f.160
Et quid ſi condemnatus ſit ſoluendo, vult tamen potius luere in corpus, an cogatur ſoluere. ibidem.
Et an ſi talis non eſt ſoluendo, iudex poſſit dicere nollo, quod luas in corpus, ſed volo te expectare donec ſis ſoluendo. Et an conſequatur plenam liberationem luendo in corpus. ibidem. remiſſiue. f.eo.
Sententia ſi feratur ſuper poſſeſſione, an dicatur proprie interlocutoria, vel diffinitiua. remiſſiue. nu. 32. f 62
Sententia ſi fuit nulla ipſo iure, in caſibus, in quibus ordinarius, vel delegatus poteſt iterum ſententiare, an poſſit ſententiare ex eiſdem actis. nu. 84. f 65
Sententia, vbi agitur de quæſtione animæ, non eſt præcipitanda. nu. 5. verſi. Dicit tamen Aug. f.247
Sententiam ſanguinis ſcribens; an ſit irregularis. nu. 274. f.269
Sententiæ duæ ſuper eodem facto non tenent. nu. 106. f.66
Sententiæ latæ criminaliter, an trahant ſecum executionem. nu. 33. f.165
Sententiæ criminales à quo ferendæ, & quæ ſit earundem forma. nu. 1116. f.152
Eu ſeparatis non fit illatio. nu. 274. f.51. nu. 379. & 414 f. 104. nu. 15. f. 191. & nu. 1139. f. 154
Sepeliens ſcienter, & ſolemniter, & publicè excommunicatũ, grauiter peccat, & vicinus eſt irregularitati. nu. 124. f.261
Sepeliri non debent cum cadaueribus veſtimenta, & ornamenta, & alia huiuſmodi. nu. 58. f.210
Sepelira corpora cohumantes manu armata, capite puniuntur. nu. 19. f.210
Septies in die cadit iuſtus. nu. 974. f.143
Sepultura eccleſiaſtica ei, qui non recepit corpus Chriſti deneganda non eſt. nu 4. f.280
Sepultura eccleſiaſtica morienti in torneamentis, licet pœnitenti, cur denegetur. nu. 8. f 270. & nu. 3. f.280
Sepultura eccleſiaſtica cuilibet decedenti in peccato mortali denegatur. nu. 2. f 290
Et an debetur pœna æternu. nu. 11. tñ commutatur in temporalem per ſacerdotem, per pœnitentiam, vel contritionem. ibid.
Sepultura, vt non violetur, quilibet poteſt interuenire. nu. 151. fol. 43
Sequeſtratio poſſeſſionis fit quandoq; propter pendentiam. nume. 40. f.187
Sequeſtrum non tollitur per ſatiſdationem, vbicunq; per ſatiſdationem non tollitur cauſa inducens ſequeſtrum. nu. 4. f.275
Sermones ſecundum ſubiectam materiam ſunt intelligendi. nume. 554. f.206
Seruã accipiens in vxorem, credens eam eſſe liberam, non tenet matrimonium de iure ciuili. ſub nu. 14. verſi. Et vt habeas. f.244
Et quid ſi dominus ſciens maritauerit ſeruam. ibid.
Et idem ſi ſciat illam maritari; & taceat. ibid.
Serui Aſcriptitij, & originarij poſſunt teſtari inter ſuos. num. 12. fol. 206
Serui Aſcriptitij ſunt liberi, etſi teneantur erga dominum ad quędam ſeruitia, quæ in iure expreſsè reperiuntur, aut conſuetudine, aut præſcriptione. nu 6. f. 206
Serui Aſcriptitij dicuntur, quia aſcripti glebæ, ſcilicet; poſſeſſioni; & cum ipſa transferuntur. nu. 3. & quomodo conſtituuntur. nu 4. f 206
Seruis Aſcriptitijs, Chriſtianus, an aliquid de nouo imponere poſſit. nu. 9 & nu. 15. vbi & an ex pacto, vel ex donatione. f.207
Seruitus morti æquiparatur. nu. 99. f. 36
Seruos Dei litigioſos eſſe non oportet. nu. 108. f 38
Seruus, cuius dominus reperitur ſtrangulatus, præcipitatus, vel ſaxo, fuſte, lapide, vel alio telo percuſſus, abſq. alia diffamatione inquiri poteſt. nu. 663. f.123
Seruus datus pro noxa, eripitur ad libertatem auxilio prætoris, ſi nouo domino præcium attulerit. nu. 35. f.206
Seruus dupliciter accipitur. Immò, & tripliciter. nu. 16. & 20. f.205
Et ſerui vnde dicti. ibid.
Seruus & ſi Chriſtianus, quis tñ effici poteſt. nu 6. & nu. 8. f.208
Seruus, vel ſubditus, qui domino in atrocibus obediuit, non excuſatur. nu. 32. f.286
Seruus non poteſt obligare res peculiares. nu. 10. in fi. f.17
Seruus non efficitur liber per baptiſmum. num 21. fol. 10. & nume. 3. f 206
Seruus, quòd domino poſt actionem quæſitam præiudicare non poſſit, qualiter intelligatur. nu. 100. f.66
Seruus infidelis chriſtiani, per baptiſmum non efficitur liber. nu. 21. f. 10. & nu. 3. f.206
Seruus irregularis eſt. nu. 73. Et quare. nu. 74. f.260
Seruus Iudæus non poteſt aſcriptitijs plus oneris imponere, quam à iure ſit ſibi permiſſum. nu. 7. f.206
Seruus propter delictum reuocatur in ſeruitutem. ſub nu 7. f.287
Seruus Iudæi proclamans ad baptiſmum, an, & quando, & qualiter efficiatur Chriſtianus, & nu. ſeq. diſtinguendo. nu. 13. f.206
Seruus poteſt dominum accuſare in caſu ſpeciali nu. 2. f.172
Seruus, ſi vulnerat, vel occidit ſciente domino, tenetur dominus. nu. 3. f.224
Seruus vernaculus, quis dicatur. nu. 12. in fi. f.206
Sæuitia nimia, culpæ aſcribitur. ſub nu. 3. f.156
Sicarius qui, & vnde dicatur. nu. 7. f.245
Sicut, vt ſimilitudinarie, ita, & cauſatiuè, vt hic, quandoq; accipitur. nu. 2. f.171
Sigilla per comparationes probari poſſunt. nu. 17. f.165
Et eorum fit frequens probatio per comparationem. nu. 18.
Propter ſola ſigna non læuia, vel propter probationẽ veritatis ab vno teſte, poteſt iudex que prohibere, donec veritas appareat; non tamen poteſt priuare, nec deponere. nu 6. f 172
Signis, & præſumptione veriſimili, etiam in grauiſſimis criminibus, quis punitur. nu. 5. Quod ẽt procedit in hæreſi, vt ibi. f. 275
Simplicitas dolo cõtraria, & duplicitati, ſumme laudanda eſt. ſub nu. 2. f.241
Contraria vero diſcretioni vituperanda eſt. ibid.
Simul ſtare, ac conuerſari non debent diſparis profeſſionis ſtudij ſiue exercitij; & ratio. nu. 3. f.109
Singula quę non proſunt, multa iuuant; quomodò procedat. nume. 581. f. 117
Singulares, qui non deliquerunt, an teneãtur ex ſoldo, & libra proportionabiliter; & an qui deliquerunt, & contra quos proceſſit inquiſitio, poſſint puniri pœna æquali delicto. nu. 50. Et diſſentientes ſi apparere poſſunt, non puniuntur. f. 185
Socida { Si quis dat in ſocidã oues 50. alteri habenti alias oues 50 cum pacto, quod de prædictis centum intelligatur contracta communis, & æqualis ſocietas, an talis cõtractus ſit licitus. nu. 125. f.312
Et quid ſi in caſu præmiſſo inter eos conuentum ſit, vt vnus maiorem partem lucri reportet. nu. 126.
Socida { Pactum appoſitum in ſocida, quòd oues datæ in ſocidã ſint periculo recipientis, quando culpa ſua perierint, eſt licitum. nu. 130. f.312
Socida { Periculum animalis in ſocidam dati, ad quẽ pertineat. remiſſiue. nu. 132. f.312
Socida { Regula in materia ſocidæ, & ſocietatis eſt, quod vbicunq; in eis interuenit mutuum verum, vel vellatum, ratione cuius alterius ex ſocijs conditio ſit deterior, talis cõtractus eſt illicitus. nu. 132. f 312
Et ibi ponuntur exempla.
Societas initur morte. nu. 41. in fin. f. 199
Societas quid ſit. nu. 113. f.311
Societas nõ inducitur ex ſola affectione, vel voluntate. nu. 11. f. 13
Societas, quot modis fiat. nu. 114. f.311
Societatis occultæ ſcrupulo non caret, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. nu. 347. f.272
Societas { Damna, & lucra, an inter ſocios æqualiter ſint communia; & quibus caſibus. nu. 115. f.311
Societas { Ponens in ſocietate trecenta cum pacto, quod lucri medietatem habeat, & ducenta capitalis ſint ſalua vſuram committat. nu. 110. f.3
Societas { Pecuniã tradens mercatori ad mercandum, cum pacto, quod lucri partem percipiat, & capitale ſit ſaluum, an vſuram committat. nu. 116. f. 311
Societas { Tradens centum oues æſtimatas cum pacto, quod ex primis fructibus ouium recipiat tradens integrum capitale, an licitè agat. nu. 127. f.312
Societas { Tradens oues ad ſocidam pro libris. nu. quicquid de ouibus contingat, an licite agat. nu. 124. f. 312
Socij qualiter diuidant inter ſe capitale, quando ſocietas durans

diu, multis eahauſtis laboribus, nec aliquid lucri ſactum fuit. remiſſiuè. nu. 123. f. 312

Socij temporales, quorum vnus ponit pecuniã, & alios operas, ſiue perſonam, diuidunt inter ſe lucrum æqualiter; niſi aliud conuentum ſit; no. 74 & quid in ſocietate ſpirituali; & quomodo intelligi debeat. nu. 76. f. 220

Socius ſocij mei ſocius meus non eſt. nu. 10. f. 13

Socius ponens ex pacto operas in ſocietate, an debeat illas proprijs ſumptibus facere, veluti nauigare. remiſſ. nu. 122 f. 312

Socius priuilegiati gaudet priuilegio ſocij, & quando. nu 3. f. 212

Socius, an poſſit paciſci, quod tres partes lucri ea quatuor ipſe percipiat. nu. 121. f. 312

Socius qui operas poſuit, an teneatur ad aliquam partem capitalis deperditi verſus ſocium, qui pecuniam poſuit nu. 124. f. 312

Socius negans ſe ſocium, perdit beneficium quod habet ratione ſocietatis. nu. 983. f. 143

Sodoma, & Gomora deletæ fuerunt cum tribus alijs ciuitatibus, & in eis infantes, & furioſi, ac mente capti periere; licet inculpabiles. nu 60. f. 185

Solemnitatẽ allegans in aliquo actu interueniſſe, debet illam probare. nu. 70. f. 56

Solemnitatis intrinſecæ, & extrinſecæ materiæ vbi tractetur; & qs eas probare habeat. remiſſiue. nu. 107. f. 58

Solidus pro aureo accipitur, & econtra. nu. 7. f. 222

Soluendo qui nõ eſt, qua cautela vti debeat, vt è carceribus exeat, ſecundum Ang. & qua de mente authoris. nu. 124. f. 221

Soluens etiam per centum annos alicui vnum per caponum, vel recipiens aliquem ad hoſpitalitatem, vel veniens ad Molendinum inum non propterea tenebitur, ad ſic ſemper agendum. nu. 16. f. 183

Soluens pecuniam poſt contradictionem, & ius ſibi plenè acquiſitum, non committit ſymoniam; & ibi quare. nu. 25. f. 190

Soluenti vſuras fit reſtitutio. nu. 18. Et ratio. nu. ſeq. f. 196

Soluere dicitur qui depoſitum facit, vel fideiuſſores de ſoluendo dat. nu. 77. f. 34

Soluere dicitur, qui luit in corpus. nu. 121. f. 221

Solutio facta pro tempore futuro, an præiudicet ſucceſſori. nume. 72. f. 33

Solutio communis Cyno in ſoluendis contrarijs Canoniſtarum. nu. 143. f. 93

Sors quot modis accipiatur. nu. 4. f. 300

Sorcilegia, vel incantationes circa quid fiant. nu. 1. f. 246

Sortilegijs non eſt credendum. nu. 1. f. 241

Species derogat generi. num. 599. Quod tamen intellige, vt ſub nu. 601. f. 119

Species præcedens, reſtringit ſequens genus. nu. 418. f. 274

Specialitas duplex circa idẽ induci non debet. nu. 3. & nu. 5. f. 172

Spectabiles, ſuperilluſtres, & clariſſimi quem gradum teneant. nu. 4. f. 222

Sperare aliquid in mutuo eſt contra charitatem; & ibi ratio. nu. 23. f 196

Spirituale pro temporali dare, & ommittere ſpirituale, vel eius exercitium, paria ſunt. nu. 14. f. 176

Spirituale ius vt quæratur, nil poteſt dari, ſed pro quæſito conſeruando ſic. nu. 5. & nu. ſeq. vbi diſtinguit. f. 182
Et quid in temporalibus, & an recipiens teneatur reſtituere. nu. 6. f. eo.

Spirituali quicquid annectitur, ſpirituale videtur. nu. 12. f. 196

Spiritualia vendens appellatur Giezita. nu. 31. f. 170

Spiritualia omnia large poſſunt dici ſacramenta. nu. 13. f. 173

Spiritualia ſeminanti, non eſt inconueniens quòd temporalia metantur. nu. 13. f. 183

Spiritualium differentia. nu. 23. f. 169

Spiritualium, quæ ſint incorporalia. nu. 5. f. 192
Quæ corporalia nu. ſeq.
Quæ ſpiritualia per cauſam. nu. 7. Quæ propter ſtatum. nu. 8.
Quæ ratione dependentiæ. nu. 9. Quæ officij ratione. nu. 10.
Quæ ratione connexitatis. nu. 13. Et quæ vſus ratione num. 14. & 15. f. eo.

Spiritualium receptorum ratione, Deum aliquid offerendo recognoſcimus, & pro peccatis delendis eleemoſinam dare poſſumus. nu. 18. f. 183

Spiritus ſancti gratia aliquando confertur, licet non adſit eius præſentia. nu. 14. f. 173

Spiritus ſancti præſentia non eſt in coniunctione carnali coniugum. nu. 15. f. eo.

Spoliare, hoc verbum, ponitur & in malam, & in bonam partem. nu. 44. f. 203

Spoliatus, non ſeruato ordine iudiciario, reſtituitur. nu. 23. & nu. 26. f. 77

Sponſus ad accuſationem ſponſæ adulterantis admittitur. nume. 7. f. 284

Spurius, filius nun eſt nominandus, nec eſt alendus à patre. nume. 1059. f. 148
Et an comprehendatur a ſtatuto loquente de filio. ibid.

Statuens, an proprio ligetur ſtatuto. remiſſ. nu. 12. f. 280

Statuta ſunt ſtricti iuris. nu. 277. f. 100

Statuta loci, vbi inquiritur ſunt inſpicienda. nu. 149. f. 93

Statuta recipiunt interpretationem paſſiuam à iure communi. nu. 660. f. 123

Statuta, non ſunt localiter intelligenda. nu. 150. f. 93

Statuta punientia homicidas, an comprehendant mandantes homicidium fieri. nu. 13. Et an opem præſtantes. remiſſ. ibid. f. 248

Statuta, quæ communiter vigent in Italia, quòd officiales poſſint inquirere ſuper omnibus, tam per viam inquiſitionis, quam per viam accuſationis, quomodo ſint intelligẽda. nu. 498. f. 105

Statuto ſi cauetur, quòd contra aduocatos inquiri non poſſit, alio ſtatuto verò cauetur, quòd contra milites ſimpliciter inquiri poſſit; an contra aduocatum, & pariter militem poterit de crimine inquiri. nu. 324. f. 101

Statuto prohibente ne Rector poſſit reprobari, vt eſt Senis, doctores non poſſunt dicere, quòd nollunt approbare. nu. 16. f. 201

Statuto ſtante, quod condemnatus, ſeu bannitus in mille libris, poſſit impune offendi, ſi condemnetur pro pluribus exceſſibus ſingulariter pro quolibet delicto in certa ſumma, quæ omnes aſcendant ad libras mille, non eſt locus ſtatuto; ſecus ſi ſimul. nu. 1212. f. 159

Statuto ſtante, quod accuſatus excipere, vel ſe defendere non poſſit niſi perſonaliter compareat; an tali caſu procurator admittatur. nu. 203. f 46

Statuto ſi caueatur, quod contrahẽs matrimonium cum Guelpha non audiatur in ciuili; nec in criminali cauſa; an accuſatus de tali delicto poſſit comparere per procuratorem. nume. 124 poſt prin. f. 39

Statuto, ſi cauetur, quòd poteſtas debeat cauſam inquiſitionis intra menſem à die inchoati proceſſus, expediuiſſe, à quo tempore inchoata dicetur inquiſitio. nu. 904. f. 136

Statuto ſi cauetur, quòd quis debeat condemnari in certa pœna pecuniaria, & adijciatur, quòd ſi non ſoluit, amputetur ſibi manus, & alio ſtatuto diſpoſitum ſit, quod contra negantem pœna duplicetur, modo in vtraq; fuit quis condemnatus, vtrum ad fugiendam pœnam corporalem, teneatur ſoluere vtramque. nume. 1225. f. 160

Statuto dictante, quòd non ſoluens collectas, datia, vel præſtãtias non audiatur in cauſa criminali, vel ciuili, an non ſoluens poſſit inquiſitionem promouere. remiſſiue. nu. 254. f. 98
Et ſtante tali ſtatuto ſi. T. non ſoluens fuit vulneratus à. S. an iudex poſſit inquirere contra ipſum. S. de dicto vulnere, ſtante alio ſtatuto, quod iudex poſſit omnia delicta punire, tam per viam accuſationis, quam inquiſitionis. nu. 275. Limita tamen, vt nu. 302. & 308. f. eo.

Statuto, & conſuetudine non extante pro præbenda, nil debet exigi. nu. 11. & vt ibi. f. 195
Statuto autem exigente, ſi onus imponitur ſuper præbenda, valet in fauorem cultus diuini. nu. 12.
Si verò onus imponitur recepto, nihil valet. nu. 13.
Extante verò conſuetudine, ſi à laicis debet dari, remittit ad not. in. c. ad apoſtolicam. de Symon. ſi à clericis non, niſi vt ibi. nu. 14.
Et ratio quare valeat in laicis. nu. ſu.

Statutum condemnãs ipſo iure proditorẽ, vel alium delinquentẽ; ſi ſtatuti ipſius executio petatur; an ad defenſionem talis cõdemnati poſſit interuenire procurator. nu. 226. f. 47

Statutum contra ius commune latiſſime interpretandum. nu. 54. & ſub nu. 52. f. 230

Statutum dictans, quod bannitus poſſit offendi, pendente lite ſuper banno offendi non poterit. nu. 310. f. 101

Statutum dictans, quod fama habeatur pro plena probatione in certis caſibus, ſi probetur fama de illo delicto contra reum, & iudex contra ipſum ſpecialiter inquirat; reus vero probet innocentiam ſuam contraria fama, quæ probatio præualere habeat. nu. 602. f. 120

Statutum diſponens, quòd qui duxerit hominem ligatum habeat tantum; an valeat. remiſſ nu. 3. f. 295

Statutum diſponens, quòd bannitus poſſit impunè offendi, quam exceptionem pariat. nu. 137. f 45

Statutum diſponens, quòd ſi rapina fuit cõmiſſa in confinio duarum communitatum, quod vtraq; communitas æqualiter teneatur, ſi æqualis eſt; alias autem pro emendatione damni reducatur ad æqualitatem, qualiter intelligatur, quod communitates teneantur, ſub nu. 15. f. 290
Et an tali caſu admittatur probatio per iuramentum pro emenda. ibid.

Statutum dictans, quòd quicunque dederit opem, vel auxilium banni-

banniti puniatur in tantum, qualiter intelligendum, latè. nume 270. f.269
Statutum dictans, ſi quis commiſſerit tale crimen ſoluat pœnam aliquam; vel amputationem manus dexteræ, vel ſiniſtræ; & talis delinquens nullam habeat; erit tunc arbitraria iudici impoſitio pœnæ. nu. 38. f.211
Statutum dictans, quod offenſo licitum ſit offendere offenſorem ſuum intra tres dies eodem genere offenſionis; an dicatur idem genus, quando eadem pœna veniret imponenda, quæ veniret primæ offenſioni. nu.8. f.276
Et ſi quis ſe defendendo excedat modum, an habeat beneficium ſtatuti. ibid.
Statutum diſponens, ꝙ ſi accuſatus, vel inquiſitus declinaret iuriſdictionem, ꝙ ſit extra protectionem communis, & poſſit impunè offendi; quomodo euitari queat. nu. 238. f.48
Et quid ſi ſtatutum indiſtincte diceret, ꝙ quicunq; &c. ibidem. remiſſiuè.
Statutum diſponens reum fideiuſſoribus relaxandum, vbi eſt pœna pecuniaria, non habet locum, quando pœna per aliud ſtatutum eſſet alternatiua pecuniaria, & corporalis. nu. 47. f.211
Statutum dictans, ꝙ quicunque commiſerit tale delictum, puniatur in centum niſi ſoluat intra menſem; ſi notorie conſtat eum non ſoluendo, an poſſit ſtatim puniri. nu. 123. f.221
Statutum dictans, ſi quis cognouerit mulierem nuptam, comprehēdit monialem. nu.417. f.106
Idem ſi loquetur de virginem cognoſcente. nu.429.
Idem ſi ſimpliciter loquutus eſſet. nu.430.
Statutum diſponens idem, ꝙ antiqua conſtitutio diſponebat, trahitur ad præterita, etiam ſi loquatur per verba ſonantia nouæ conſtitutionis editionem. nu. 15. f.227
Statutum dictans, in cauſa appellationis, vel nullitatis probationes non eſſe recipiēdas, qualiter intelligi debeat. nu.656. f. 113
Statutum dictans, quòd poteſtas ſolum poſſit inquirere de delictis commiſſis per annum ante inchoatum proceſſum, quomodo cognoſci poterit, an ſit præſcriptum poteſtati cognoſcendi. nu. 906. Et an habeat locum dictum ſtatutum in occultis delictis. ibid. f. 136
Quid in delictis, quæ non habent cauſam momentaneam, ſed ſucceſſiuam, ſeu permanentem. nu.907.
Et an incidenter poſſit. nu.908.
Et an talia delicta aggrauent alia delicta, ſuper quibus inquiritur; & communis opi. ꝙ ſic. nu.909.
Et quid ſi ſtatutum diceret, quod de talibus maleficijs ante rem pus, vel in alio loco commiſſis; non poſſit formari proceſſus, & quicquid actum in contrarium, ſit ipſo iure nullum; talia maleficia non poſſent allegari ad aggrauandum; communiter tamen ſeruatur contrarium per officiales; & male. ibidem. f.60.
Statutum dictans, ꝙ quis puniatur certa pęna, vel alia, quæ iudici videbitur, quomodo intelligendum. nu. 50. f.211
Arbitrium iudicis eſt circa ea quæ lex ſiue ſtatutum ſibi præfixit, & non extra, aut vltra.
Statutum dictans, quod propter delictum filij aliqua fiat executio in bonis patris; & delictum tale ſit, per quod procurator non admittatur; an pater ratione proprij intereſſe admittatur. num. 219. & 237. fol. 48. & ibi quod.
Abbas pro monacho.
Epiſcopus pro clerico ſuo.
Dominus pro vaſſallo.
Ciuitas pro ciue.
Vxor pro marito; & econtra &
Conſors pro conſorte. nu. 238
} & eſt communis omnium opi. nu. 236.
Statutum exorbitans eſt reſtringendum. nu. 139. f.41
Statutum exorbitans in fauorem animæ, late interpretandum eſt. nu. 14. f. 196
Statutum exorbitans à iure naturali, & diuino ſtrictè eſt interpretandum. nu.404. f. 105
Statutum epiſcopi non ligat clericum, extra diœceſim delinquentem. nu. 141. f.93
Statutum factum ab inferioribus, an poſſit reuocari. nu. 53. f. 64
Statutum imponens pœnam vulneranti, non habet locum in proſternente. nu. 4. f. 277
Statutum imponens tempus ad agendum, ſi poſtea dicat, & ab indè in antea non audiatur, proceſſus non tenet: nu. 313. f. 201
Statutum imponens pœnam nouam, & minorem, impoſita à iure communi, an videatur a pœna legali recedere. nu. 1201. f. 159
Statutum imponens pœnam portanti arma, non vendicat ſibi locum in cultellum paruum portanti, aptum ſolum ad panem incidendum. nu 3. f. 250
Statutum inhabilitans quem ad publica officia, non tamen extenditur ad poteſtatem eligendi ad illa. nu. 39. f.235
Statutum iubens ſimpliciter homicidam decapitari, qualiter intelligatur. nu. 658. f. 123
Statutum, licet ſimpliciter dicat, ꝙ Poteſtas teneatur pro familia ſua, intelligitur quo ad pertinentia ad officia. nu. 659. f. 113
Statutum loquēs de cicatrice, qualiter intelligendū. nu. 870. f. 134
Statutum loquens de Iudæis, an ad paganos extendatur. nu. 18. & nu. 19. f.218
Statutū municipale ſe habet ad ius commune tanquam ſpecies ad genus. nu. 71. f. 33
Statutum pœnale, & correctiuum ſi eccleſiæ fauorem, vel animæ reſpicit, ex identitate rationis extenditur. nu. 15. f. 208
Statutum puniens mulieres iocalia portantes, eſt iniquum. nume. 64. f. 35
Statutum puniens currentem equo in platea aliqua pœna, non comprehendit currētem contra voluntatem, ex ferocitate equi, nu. 4. f. 275
Statutum puniens ſanguinis effuſionem, non intelligitur de modica ſanguinis effuſione. nu. 306. f. 101
Statutum puniens portantem arma, non comprehendit portātem arma defenſibilia. nu. 816. Et quid de portante arma itinerationis cauſa. Et quid de illo, qui portat arma, vt interficiat bannitum. ibidem. f. 132
Statutum puniens portantem arma, non habet locum in portante cultellum paruum. nu. 305. f. 101
Statutum puniens inſultum factum cum armis, an habeat locum in eo, qui armatus fecit inſultum; & ꝙ ſic. nu. 826. f. 132
Statutum Papæ non confirmatur à concilio, cum ſit inferius. nume. 11. f. 88
Statutum pœnale ſtrictè interpretandum. nu. 3. f. 280
Statutum prohibens, quod homicida ad honores non admittatur, locum non habet in eo, qui lege permittente homicidium commiſit. nu. 3. f. 246
Statutum prohibens ędificare caſtra, non prohibet ædificata diruta reſarcire. nu. 3. f. 208
Statutum pro delicto de nocte commiſſo, duplicatam pœnam imponens, an locum ſibi vendicet in delicto in Aurora, vel in creſpuculo. i. paulo poſt occaſum ſolis commiſſo. nu. 6. ſub nu. 7. vbi de communi. f. 246
Statutum quo diſponitur, ꝙ forenſis maiori pœna afficiatur, quam ciuis, an valeat. remiſſiuè. nu. 757. f. 130
Statutum, ꝙ ſi quis abſciderit alicui membrum, ſimile membrum ſibi abſcindatur, an habeat locum in digito. nu. 194. f. 205
Statutum, ꝙ bannitus impunè interfici poſſit, an valeat. nu. 182.
Et an poſſit auferre defenſionem neceſſariam, quæ eſt de iure naturali. nu. 183. f. 264
Reo, an liceat fugere è carceribus. ibid. remiſſiuè.
Statutum, quòd filius maſculus excludat fœminam ab hæreditate paterna ab inteſtato, ex parte filij, eſt fauorabile, & ideò extendendum, quò ad fœminam verò odioſum, & ideo reſtringēdum. nu. 51. f. 230
Statutum, quòd loquitur de inſultante cum armis, habet locum in eo, qui armatus fecit inſultum, licet arma non extraxerit. nume. 889. f. 135
Statutum, ꝙ confitenti pęna diminuatur, qualiter intelligendum ſit, late. nu. 978. f. 143
Statutum, quo imponitur pœna pecuniaria pro homicidio, an valeat. nu. 67. f. 33
Statutum Eugubij, & Senarum, quod punit cognoſcentē ſolutam pęna. 300. aureorum, an habebit locum in Iudæis, cui cōceſſum fuit priuilegium, ꝙ in omnibus, & per omnia tanquam veri, & originarij ciues haberentur. nu. 20. f. 215
Statutum Senen. quo diſponitur, quod qui receſſerit a certo officio non poſſit ad illud aſpirare, vel illud acceptare; & talis acceptatio ſit nulla; an ſi officium per talem acceptetur poſſit accuſari per forenſem nu. 21. verſ. Cum. n. f. 17
Statutum ſi velit officialem non habere poteſtatem cognoſcendi de crimine, ex quo veniret imponenda pœna corporis afflictiua; ſed ſolum de delictis, in quibus pęna pecuniaria imponitur; & ex ſtatuti alterius forma blaſphemans Deum debet puniri in 200. & ſi non ſoluerit intra 10. dies debet ei amputari lingua; an tali caſu officialis cognoſcet. nu. 77. verſi. Et prædicta. f. 34
Statutum ſi eſt in eccleſia, quod receptus in monachum, vel canonicum teneatur ſoluere certum quid; ſi receptus illud ſoluat ſine exactione, non tamen licite recipitur. ſub nu. 5. f. 184
Statutum vrbis Senarum contra ruſticos ducentes aſinos, & mulas, qui poſt percuſſionem, dicunt, caue. nu. 2. f. 279
Statutum, vel lex imponens pœnam communicanti cum pyrata, excommunicato, bannito, vel receptatore banniti, vel ſimili; quomodò intelligendum. nu. 37. f. 219
Statutum, ſi confitenti diminuit tertiam, vel quartam partem pœnæ, qualiter iudex in condemnando formabit ſententiam. nu. 1221. f. 159
Et qualiter ſi ex negatione pęna augeri debet. ibid.
Et quid ſtante præfato ſtatuto, & alio, quod pro pace habita ab offenſo,

offenſo, aut ab eius hæredibus quarta pars relaxatur, quomodo deducendæ ſint illæ quartæ. nu. 1222. f. 260

Statutum ſi concedat cuilibet poteſtatem accuſandi de aliquo crimine, vbi de iure communi non datur; an tunc tale crimen dicatur publicum nu. 43. verſi. Per prædictum. f. 30

Statutum ſi conſtituat cuſtodes in comitatu per caſtra, & villas, ne maleficia committantur, an intelligatur, quòd poſſint denunciare. nu. 374. f. 104

Statutum ſi diceret, q ab hora nonarum, vſque ad horam veſperarum, nullus ingrediatur palatium poteſtatis, ſub pœna centum ſi accuſetur quis ingreditſe tali die, an ſufficiat, ſi non apponatur hora. nu. 789. f. 131

Statutum ſi dicat debitorem deſcriptum non eſſe audiendum, pendente lite ſuper debito audiri debet. nu. 311. f. 101

Statutum ſi dicat, q ſimplici dicto alicuius ſtetur, quomodò intelligendum. nu. 655. f. 123

Statutum ſi dicat teſtes receptos contra magnates non poſſe reprobari, an hoc nõ obſtante poſſit officialis inquirere. nu. 326 f. 201

Statutum ſi dicat, q bannitus pro debito, non audiatur, quomodo intelligendum ſit. nu. 303. Et quid importent verba illa non audiatur, vel audientia denegetur, remiſſiue. nu. 322. f. 201
Et an teneat proceſſus ſi non opponatur exceptio, q non debet audiri. Et an iudex poſſit ex officio repellere ibid.

Statutum ſi dicat, quod pro homicidio non admittatur beneficiũ pacis, vel concordiæ, an habeat locũ in mãdante. nu. 1064 f. 148

Statutum, ſi dicat, quod contra notorie infamatum, vel aliter poſſit de facto, & ſine ſolemnitate cognoſci, an requiratur citatio. nu. 716. f. 129
Quid ſi diceret, q quia poſſit de facto capi. nu. 728.
Et quid ſi dicat quem de facto condemnari. nu. 729. f. eo.

Statutum ſi dicat, q pro tali delicto pœna capitis imponatur, & illud dicat iudex in ſententia, quid importent iſta verba; & an poſſit amputari caput. nu. 1228. Et quid ſi ſtatutum dicat, q capite puniatur ibidem. f. 260

Statutum ſi diſponat, q non ſoluens collectas non audiatur; ſi excipiatur contra aliquem, q non ſoluit; cui incumbat onus probationis. nu. 79. f. 57

Statutum ſi diſponat delinquentem puniri in centum, vel plus, vel minus, prout iudici videbitur; an poſſit ex hoc iudex pœnam pecuniariam alterare in corporalem. nu. 53. f. 121

Statutum ſi diſponit, q ſtetur conſciẽtiæ alicuius, an poſſit puſtea inquiri de malitia, ac imperitia illius. nu. 403. f. 105

Statutum ſi diſponat, q qui luſerit ad azardum priuetur beneficio, ſi aliquis accuſetur, quòd luſerit, an quæſtio dicatur criminalis; vel ciuilis. nu. 6. f. 53

Statutum Senarũm ſi quis receptauerit aliquid à fictarolo, ſeu pẽſionario, qui aufugeret, vel ei commodaret aſinum, vel equum; ſit obligatus ad debitum fugiẽtis, creditori ipſius fugientis, qualiter intelligendum. nu. 38. f. 219

Statutum ſi eſſet in ciuitate quod ſtarius frumenti non vendatur niſi ſolidos 20. an venditor poſſit pro menſuratione aliquid recipere; & quando. nu. 42 f. 170

Statutum, ſi grauius puniat effuſionem ſanguinis factam cum armis, an veniat dens. nu. 827. f. 132

Statutum ſi permittat pacem fieri de omnibus criminibus, excepto furto, an poſſit fieri de robaria. remiſſiue. nu. 1065. f. 148

Statutum ſi prohibeat, q non poſſit cognoſci per inquiſitionem de cognitione carnali, an cenſeatur prohibere inquiſitionem de attentatione facta cum moniali, cauſa cognoſcendi eam carnaliter. nu. 411. f. 106

Statutum ſi punit inſultum factum domi, habet locum ſi fiat prope domum per quinque pedes. nu. 825. Et quid ſi fiat in porticu, vel in hoſtio. Et quid ſi dicat, ſi fiat in domo. Et an habeat locum in domo conducta. Et quid ſi fiat in domo communi. ibid. f. 132

Statutum ſi requirat, q delinquens habeat pacem à filijs occiſi, an ſufficiat, q habeat a ſpurijs. nu. 1058. Et an ſufficiat, q à maſculis habeat, licet contradicant fœminæ. nu. 1061. f. 148

Statutum ſi requirat ſanguinis effuſionem, vel q ſanguis exiuerit, qualiter intelligi debeat. nu. 866. f. 134

Statutum ſi ſimpliciter diſponat, q de quolibet crimine poſſit iudex inquirere, quomodò intelligatur. nu. 654. f. 123

Statutum ſi velit, q in inquiſitione non requiratur tempus, & locus, an ſaltem requiratur in probatione. nu. 853. f. 834

Statutum ſi velit inquiſitionem fieri debere in loco maleficij, & maleficium ſit inchoatum in vno loco, & terminatum in alio, quis dicetur locus maleficij. nu. 696. f. 125

Statutum ſi velit, quod contumax habeatur pro confeſſo, & conuicto, cautela eſt, ſi delictum tale ſit, quod in eo non poſſit interuenire procurator, q mittas delinquentem ad partes remotas; & poſtea compareat excuſator. nu. 179. f. 45

Statutum ſi velit, quòd ſtetur iuramento alicuius, an contra talem poſſit inquiri de periurio, ſeu de falſitate. nu. 400. f. 105
Et quomodo intelligi debeat. ſub nume. 402. & an valeat. nume. 409. f. eo.

Stocchi, quales contractus dicantur apud Bononien. nu. 80. f. 306

Studentes in Theologia, vel in ſeruitio eccleſiæ exiſtentes, quotidianas diſtributiones non habent. nu. 7. f. 218
Secus tamen in cruce ſignatis; & quare ibid. f. 218

Studia celebrantur, vt ſcholares confluant, & pecunias dimittant. nu. 28. f. 204

Studium iuris canonici tendit in vtilitatem vniuerſalis eccleſiæ. nu. 30. f. 205

Studium Senarum priuilegium habet, quod fratres, & alij clerici poſſunt in eo leges, & phyſicam audire abſq; licentia. num. 134. verſi. Item clericus. f. 261

Studium vbicunque, etiam ſi non ſit regia ciuitas, conſtitui poteſt. nu. 43. f. 203

Studium melenchoniam generat. nu. 27. f. 205

Studium diuinorum ſcriptorum commendandum. nu. 2. f. 232

Studium] ad alia ſtudia quam Theologiæ eſt neceſſaria licẽtia Papæ. nu. 16. Limit. ibidem. f. 205

Studium] Miſſus à prælato ad ſtudium, an in principio quinquennij poſſit percipere, & vendere omnes fructus ipſius quinquennij. nu. 31. f. 205

Studium] ad ſtudium commorari ſufficit quinquennium. nu. 10. & nu. 15. f. 204

Studium] commorantes ad ſtudium videntur laborare pro vtilitate, & commodo totius eccleſiæ. nu. 11. f. 204

Studium] ad ſtudium tranſmiſſis, an poſſit referri. q. q non ſunt dociles, vel q nõ ſtudent. nu. 19. & 20. Vel q ſunt multi, ſiue plus quam ſuſtineri poſſint. nu. 21. f. 205

Stuprantis virginem pœna notatu digna. nu. 2. f. 283

Stuprum, & adulterium differunt. nu. 11. f. 283

Stuprum ſtricte, & propriè cum virgine committitur. nu. 12. f. 283

Stuprum vt committatur, requiritur defloratio; non autem dormitio. nu. 4. f. 283

Stuprum ſecundum leges cum quibus perſonis committi dicatur. nu. 10. f. 283

Stuprum propriè, & large quid. nu. 2. & nu. 5. f. 281

Subdiaconus calumnioſe accuſans Diaconum, ſubdiaconatu priuatur, publice verberibus caſtigatur, in exiliumq; mittitur. nu. 1. f. 267

Ad ſubdiaconatus ordinem quis ſine titulo non poteſt promoueri. nu. 2. f. 192

Subditorum culpa redundat in pœnam prælatorum, non corrigentium. nu. 8. f. 192

Subditus ſi excommunicetur; an poſſit talis per delegatum, ad inquiſitionem, abſolui ſine ſpeciali mandato. nu. 5. f. 263

Subiectum iuris ciuilis, eſt bonum commune. nu. 33. f. 203

Subiectum facit nobiliorem ſcientiam. nu. 29. f. 203

Subiectum medicinæ, eſt homo ægrotus. nu. 34. f. 203

Subiectum iuris canonici eſt homo. nu. 32. f. 203

Subiectum theologiæ, eſt Deus omnium nobiliſſimus, perfectiſſimus, & optimus. nu. 31. f. 203

Subrogatus quando debeat ſapere naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. nu. 55. f. 31. nu. 138. f. 93. & nu. 21. f. 285

Subſcriptio quid. nu. 27 & quotuplex ſit forma ipſius. nu. 29. f. 54

Succedens clerico habenti adminiſtrationem, vt prælatus, & ſimiles, an, & quando teneatur ſtare colono. nu. 30. f. 199

Succedens per viam tranſmiſſionis alteri, non tenetur ſtare colono. nu. 27. f. 199

Succeſſio in eccleſia non datur. nu. 20. f. 28

Succeſſor, an tenetur ſtare colono, nu. 20. & nu. 25. f. 199
Limitatur ſub nu. 29.

Succeſſor, an teneatur ſtare ſolutioni factæ prædeceſſori. num. 21. fol. 199

Succeſſor beneficiato non habenti adminiſtrationem, vt canonico non tenetur ſtare colono. nu. 25. f. 199
Limit. vt nu. 29.

Succeſſor fiſci, & econtra, Fiſcus ſuccedens, an, & quando teneatur ſtare colono. nu. 32. f. 199

Succeſſor in dignitate, & ſi ſuccedat in cauſa coram ſuo prædeceſſore inceptata, reſpectu tamen citatorij edicti non ſuccedit. nu. 26. f. 24

Succeſſor cuiuſuis alterius, an, & quando teneatur ſtare colono. nu. 34. Quando locatio ad longum tempus. Quando ad modicum. nu. 35. & nu. 50. Quando ad libitum, vel locatoris, vel conductoris. nu. 36. & nu. 65. f. 200

Succeſſor per viam tranſmiſſionis, an, & quando ſtet colono. nume. 43. f. 200

Succeſſor fiſci tenetur ſtare colono. nu. 46. Quid ſi expelleret, an priuaretur iure ſuo. nu. 48. f. 200

Suffocatio filiorum facta per parentes in lecto, vel aliter quomodo

dò puniatur, & quando. ſub nu. 5. f. 143
Suffraganeus habens alium epiſcopatum extra prouinciam Metropolitani ſui ex diſpenſatione Papæ; an poſſit punire Metropolitanum, in illa diœceſi Metropolitano non ſubiecta, delinquentem. nu. 20. f. 290
Suffragia fiunt per lupinos albos, & nigros. nu. 69. f. 185
Suggerere quid; & in bonam partem etiã accipitur. nu. 313. f. 270
Sui qui dicantur. nu. 24. f. 18
Summus Pontifex præ omnibus habet poteſtatem; & plenam peccatorum veniam indulget, quod ſecus eſt in inferioribus; cum habeant limitatam poteſtatem. Et quare. nu. 104. f. 221
Suorum appellatione qui veniant. nu. 23. f. 18
Suorum appellatione, an veniat ſingularis amicus. nu. 25. f. 18
Superior delicta inferiorum diſſimulare non debet, ſed ea debita forma punire. nu. 2. f. 71
Superior, qui aditur per viam nullitatis, non poteſt pronunciare ſuper principali. nu. 2. f. 71
Fallit in caſu. l. abſentem. C. de accuſ. ibidem.
Superior denuntiatus, non debet poſt denuntiationem contra eum factam, procedere contra ſubditum in aliqua cauſa. nume. 3. f. 73
Superior, quando tutè ad locum inquiſiti accedere nõ poteſt, quo in loco ipſum citare habeat. nu. 680. & nu. 692. f. 124
Superior propter delictum inferioris, iure ſuo priuari non debet. nu 27. f. 235
Superior, an poſſit ab inferiore, in cuius iuriſdictione deliquit corrigi; & quod non communis eſt opin. nu. 19. f. 290
Superior ſententiam nullam reformare poteſt. nu 69. f. 65
Superior iudicio, & correctioni inferioris ſe ſupponere poteſt; clericus vero non. nu. 14. f. 232
Superior non debet diſſimulare delictum illius, contra quem laborat infamia. nu. 22. f. 88
Superior vbi agitur de confirmatione Epiſcopi, ex officio, etiam nulla præcedente infamia, aut denuntiatione, inquirere debet de meritis perſonæ electæ, de ſtudijs eligentium, & forma electionis. nu. 714. f. 124
Superiores, quaſi ſignum ad ſagittam. nu. 21. f. 219
Superlatiuus non eſt dare ſuperius. nu. 20. f. 203
Suſpectis de hæreſi indicitur purgatio arbitrio iudicis. num. 13. & nu 64. f. 234
Suſpectus propter delictum commiſſum, non remouetur à tutela. nu 18. f. 215
Suſpectus ex aliqua cauſa, in criminalibus, & eccleſiaſticis non eſt admittendus. nu. 39. f. 54
Suſpenſio a diuinis eſt multiplex. num. 91. & de illius effectu infra per diſcurſum. f. 260
Suſpẽſio ex quibus criminibus inducatur. remiſſiuè. nu. 377. f. 273
Suſpenſionum multæ ſpecies. nu. 22. f. 164
Suſpenſus ab ingreſſu eccleſiæ, celebrando in eccleſia, eſt irregularis. nu. 130. Secus extra eccleſiam. nu. 130. f. 261
Suſpenſus a diuinis, an celebrando efficiatur irregularis. nu. 89. & late ſub nu. 92. & ſeqq. f. 260
Suſpenſus à diuinis quo ad Deum tantum, vt peccator, celebrãdo non efficitur irregularis. nu. 92. f. 260
Fallit quando executio poſt pœnitentiam impeditur. num 93. fol. 260
Suſpenſus ad tempus, an interim celebrando efficiatur irregularis. quod ſic. nu. 100. f. 260
Suſpenſus minori ſuſpenſione, vel à canone, vel ab homine, celebrando irregularis non efficitur. nu. 94. f. eo.
Suſpẽſus, & excommunicatus poſſunt repelli à teſtimonio. nu. 6. & nu. 11. f. 164
Suſpenſus directè propter infamiam, celebrando efficitur irregularis. nu. 97. f. 260
Secus ſi indirectè, & exemplificat. nu. ſeq. f. eo.
Suſpenſus maiori ſuſpenſione propter delictum, celebrando eſt irregularis; & eſt communis opin. nu. 95. f. 260
Suſpenſus ab officio celebrans in contemptum clauium, eſt irregularis. nu. 88. f. 260
Suſpẽſus propter illegitimitatem, vel propter defectum corporis, celebrando non efficitur irregularis. nu 96. f. 260
Symbolum Apoſtolorum omnes Chriſtiani explicitè ſcire tenentur. nu. 11. f. 227
Symonia ſecundum exteriorem proteſtationem dicitur quædam hæreſis. nu. 20. f. 159
Symonia maior hæreſi; & ibi quomodò. nu. 55. f. 187
Symonia commiſſa in monachatu, non vitiat monachatum. nume. 8. f. 179
Symonia commiſſa à patre, vel ab alio, licet promoto ignorante, impedit adminiſtrationem. nu. 11. f. 189
Symonia ſub palio iuſtæ, & honeſtæ cauſæ, non debet committi. nu. 8. f. 193
Symonia vocatur hæreſis Neophyta. nu. 10. f. 193
In ſymonia poteſt eſſe, vt mens deprauata tantum ſit in vna parte. nu. 27. f. 197
Symonia nõ committitur de iure diuino in beneficio. nu. 17. f. 196
Symonia à quo dicta. nu. 28. f. 170
Symonia pro ſpirituali cauſa, etiam poſita petitione, interuenit. nu. 16. f. 178
Symonia, & crimẽ læſæ maieſtatis, & hæreſis in multum differunt. nu. 54. f. 187
Symonia non committitur ſine conuentione. nu. 4. f. 179
Symonia commiſſa circa aliquid ordini connexum, quid operetur. nu. 9. f. 192
Symonia probata per vnicum teſtem, & infamiam, vel aliam præſumptionem, debet ſtatim ille, contra quem probatum fuit, prohiberi, ne ſacra miniſtret. nu. 9. f. 172
Et quid poſtea agendum ſit, ſi vel probatum fuerit, vel nõ. ibid.
De ſymonia eodem modo punitur ille, de cuius crimine conſtat, quàm ille, qui confeſſus, & conuictus eſt. nu. 4. f. 174
De ſymonia conuictus, deponendus eſt. Idem in infamato, qui nequaquam ſe purgare poteſt. nu. 1. f. 174
De ſymonia, vt quis puniri poſſit, ſola infamia non ſufficit. nume. 5. f. 174
De ſymonia infamato à principio poteſt indici purgatio. nume 4. f. 175
Symonia non ſolum committitur in inſtitutione beneficij, ſed et ſi ſit, vt quia deſeruiat in eccleſia vt vicarius. nu. 5. f. 180
Symonia dicitur hæreſis, & eſt crimen grauius cæteris. Et in ea dãtur gradus. nu. 5. & nu. 28. f. 188
Symonia non ſolum committitur in beneficio ſpirituali obtinendo, ſed etiam in qualibet adminiſtratione eccleſiarum. nume. 3. f. 192
Symonia non impedit monachatum, licet impediat locum in monaſterio. nu 15. f. 193
Symonia mentalis ſola intentione inducitur. Quæ ſola pœnitentia abſque reſtitutione tollitur. nu. 11. f. 179
Si verò interuenit pactum, eſt verè ſymonia. Nec remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum. nu. 12. f. eo.
Quando autem non interuenit pactum, nec mens deprauata, nulla eſt ſymonia in datione liberaliter facta. remiſſiue. nume. 13. f. 179
Si dubium eſt, recurritur ad coniecturas. remiſſi. nu. 14. f. eo.
Et in quo differat a conuentionali. nu. 11. f. 190
Symonia ita committitur ex datione temporalis pro ſpirituali, quemadmodum ex remiſſione temporalis, quod debetur. nume. 6. f. 192
Symonia ſola ipſo iure ſuſpendit à celebratione diuinorum. nume. 3. f. 172
Symonia committitur, ſiue à principio aliquid exigatur, ſiue ex pacto reditus annuus pro beneficij inſtitutione, vel collatione promittatur. nu. 3. f. 172
Symonia non ſolum patratur in committendo, ſed & in omittẽdo. nu. 4. f. 176
Symonia eſt hæreſis. nu. 9. Sed largiſſimo modo ſumpta. vt nu. 15. & 16. f. 169
Symonia in curia eccleſiaſtica, & in ſæculari. l. Iulia de ambitu, nõ habent locum. nu. 14. Et vbi verũm. ibid. f. 170
Symonia inter crimina primum locum obtinet. nu. 1. f. 169
Symonia committitur per ſolam conuentionem, vt detur aliquid temporale pro ſpirituali. nu. 3. f. 179
Symonia, an committatur pro benedictione calicis, & veſtium. nu. 16. f. 192
Symonia eſt exigere pecuniam ab eccleſijs pro chriſmate. Nec excuſat conſuetudo. nu. 1. f. 177
Et nedum pro chriſmando, ſed nec pro liquore ipſo. nu. 2. f. eo.
Symonia peſtis appellatur; & quare. nu 4. f. 171
Item tabes, rabies, & hæreſis. ibidem.
Symonia ſola voluntate quo ad eccleſiam non committitur, ſed benè quo ad Deum. nu. 4. f. 169
Symonia committitur non ſolum dando pecuniam conferenti ordinem; ſed & dando miniſtris. nu. 5. f. 179
Symonia inducitur per receptionem pecuniæ in exequijs mortuorum. nu. 2. f. 194
Et exequiæ dicuntur quid ſpirituale, vel quaſi. nu. 3. f. eo.
Et idem de benedictione nubentium. ibidem.
Symonia ſit in præiudicium eccleſiæ, de cuius bonis committitur. nu. 20 quòd procedit. vt ibi. f. 196
Symonia pacto interueniente dicitur conuentionalis, ſine pacto mentalis, quæ eſt minus deteſtabilis nu. 19. f. 193
Et vna tollitur per pœnitentiam, altera verò nequaquam. nume. 20. f. eo.
Symoniaca ſententia, quæ dicatur. nu. 26. f. 170
Symoniace ordinem conferens, ſuſpenditur à collatione ordinũ, acci-

accipiens verò ab adminiſtratione. nu. 1. & nu. 8. f. 195
Symoniacè recepta, quando in duplum reſtituantur. nu. 4. f. 194
Symoniacè, licet quis fuerit adeptus beneficium, etiam ignoràter, non tamen poteſt illud retinere. no 4. f. 181
Symoniace receptus non ſemper eſt ſymoniacus. Et ibi diſtinguitur qui ſint ſymoniaci, & qui non. nu. 6. f. 180
Symoniacum eſt recipere præmium ꝓ ingreſſu religionis, & alijs rebus, de quibus ibi; & conſuetudo contraria non valet. nume. 1. f. 172
Symoniacum eſt pretio, vel fauore celare peccatorem, & alia facere, de quibus ibi. nu. 1. f. 176
Symoniacum eſt aliquid pro conſecratione Epiſcoporum, benedictionibus Abbatum, ordinationibus clericorum accipere: nec excuſat conſuetudo. nu. 1. f. 193
Symoniacum non eſt pecuniam dare pro Gaſtaldaria, licet ſit turpe. nu. 12. f. 193
Symoniacum poſſunt accuſare perſonæ criminoſæ. nu. 1. f. 172
Symoniacus, an conficiat corpus Chriſti; & ꝙ ſic, vt quilibet alius. nu. 8. verſi Nam licet. f. 172
De iure tamen celebrare non poteſt, etiam poſt peractam pœnitentiam. ibid.
Symoniacus primus quis fuerit. nu. 29. f. 170
Symoniacus; an ſit ipſo iure ſuſpenſus. nu. 20. f. 179. & nu 4. f. 171
Et an poſſit prohiberi à iudice ne celebret; & nu. 9. remiſſiuè.
Symoniacus, an incurrat infamiam iuris ipſo facto, an verò per ſententiam. nu. 17. f. 177
Symoniacus deponendus eſt. nu. 1. f. 171
Symoniacus dicitur hæreticus. nu. 1. f. 171
Symoniacus, & de ſymonia damnatus, eſt infamis infamia iuris, & cum eo Epiſcopus non diſpenſat, niſi in certis caſibus, vt ibi. nume. 14. f. 180
Symoniacus in ordine, eſt ſuſpenſus ſolum ab illo ordine, in quo ſymoniace receptus eſt, ſecundum tex. in c. per tuas. de ſymo. licet regulariter ſit ſuſpenſus ab omnibus. nu. 13. f. 192
Symoniacus in ordine prohibetur miniſtrare in quolibet ordine. nu. 9. f. 180
Fallit tamen ſi eo ignorante eſt commiſſa ſymonia. vt ibi.
Non poteſt tamen promoueri ad maiores, niſi diſpẽſetur, aliàs videretur promotus per ſaltum. nu. 10. f. 180
Et an ſit ſuſpenſus ipſo facto. nu. 14. f. 191
Symoniacus in ordine eſt præciſus ab eccleſia. nu. 6. f. 172
Et nullus præciſus poteſt celebrare. ibidem.
Symoniacus in ordine conferendo, an ſit ſuſpenſus. nu. 17. f. 191
Et quæ ſit ratio differentiæ inter recipientem, & conferentem. nu. 18.
Symoniacus in ordine etiam occultus, eſt ipſo iure ſuſpenſus; & ſcientes, diuinaq; audientes ab eo peccant. Nec abſoluitur, niſi vt ibi. nu. 5. f. 171
Symoniacus in beneficio poteſt diſpenſare, & ibi diſtinctiones variæ ponuntur. nu. 13. f. 180
Symoniacus in beneficio manifeſtus, eſt ſuſpenſus, etiam quo ad alios, & non poteſt abſolui, niſi vt ibi. nu. 6. f. 171
Symoniacus in beneficio non eſt ſuſpenſus quo ad alios, ſed quo ad ſe, nec audientes ab eo ſacra peccant. Reuerititurq; ad ordinẽ ſuum, vt ibi. no. 8. f. 171
Symoniacus non poteſt conferre ordinis executionem, eo quia eſt ſuſpenſus. nu. 2. & nu. 13. f. 191
Symoniacus notorius in beneficio, ab ipſo deponitur. nu. 1. & nu. 6. vbi de hoc pulchrè. f. 175
Si vero fuerit conuictus, idem procedit, nec deponitur ab ordine. ſub nu. 3. f. eo.
Symoniacos per ingreſſum religionis non habilitatur ad exercendum receptum per ſymoniam. nu. 7. f. 179
Symoniacus, pendente accuſatione, remouetur ab adminiſtratione. nu. 1. f. 171
Symoniacus tunc verè dicitur hæreticus, quando affirmat ſpiritualia poſſe vendi. nu. 19. f. 169
Symoniacus, ſuſpenſus, depoſitus, & excommunicatus, æquiparantur quo ad collationem executionis ordinum. nu. 17. f. 191
Symoniam committens dicitur inferre contumeliam, ſeu iniuriã, ob quam commiſit ſymoniam. nu. 2. f. 192
Symoniam committens nomine alterius, puniendus eſt, & ibi ratio; & pœnas ſymoniacorum. nu. 14. f. 190
Symoniam committit, qui pro vicariatu, vel pro habenda alia adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum, pecuniam dat. num. 1. fol. f. 192
Et tam dantes, quàm recipientes, ſunt ab illa eccleſia eijciendi. ibidem.
Symoniam, vt arbitrari quis poſſit, an committatur per munera, conſideranda ſunt qualitas dantis, & recipientis; qualitas, & quantitas muneris, & donationis tempus, & alia. nu. 2. de quibus etiam nu. 22. & 17. f. 178
Symoniæ propter delictum in electione commiſſum, poteſt quis deponi. nu. 3. f. 174
Symoniæ quid proprium. nu. 22. f. 196
Symoniæ definitio. nu. 3. f. 169
Symoniæ triplex ſpecies. no. 13. f. 176
Symoniæ conuentionis deſcriptio, ſecundum Hoſt. nu. 27. f. 170
In ſymoniæ crimine, probationes nõ ita claræ requiruntur; & eſt ſpeciale in ea. nu. 5. f. 175
In crimine ſymoniæ omnes qui repelluntur, non repelluntur in alijs criminibus exceptis nu. 16. f. 188
Symoniæ, & læſæ maieſtatis crimen differunt. nu. 9. Quòd tamen intellige vt ibi. f. 188
Symoniæ, & læſæ maieſtatis crimen, licet quò ad quædam æquiparentur. nu. 24. Tamen in multis differunt. ibid. f. 186
Symon hæreticus, & ibi eius opin. de creatione mũdi. nu. 18. f. 169
Symonis magi ſocia Seneces fœmina. nu. 17. f. 169
Synagogæ interpretatio. nu. 2. f. 207
Syndicator virtute generalis inquiſitionis factæ contra Poteſtatem, & eius familiam, poteſt eum condemnare, & punire. nume. 1080. f. 149
Syndicatores ciuitatis, qui ſyndicant aliquem officialem, vel eius membra, poſſunt contra eos inquirere de delictis per eum perpetratis, & collaterales, & familiam non præcedente aliqua infamatione. nu. 651. f. 123
Syndicatores Poteſtatis, Capitanei, & aliorum officialium, & eorum qui cum eis ſunt, an poſſint inquirere contra eos in genere de delictis per eos commiſſis, non præcedente diffamatione, vel clamoſa inſinuatione nu. 442. f. 107
Syndicus, vel procurator fiſci, an ſit citandus, quando appellatur à ſententia iudicis inquirentis. nu. 1136. f. 154
Syndicus vniuerſitatis, an admittatur in iudicio pro ipſa vniuerſitate. Et quare. nu. 248. f. 43
Syndicus inquirens generaliter contra Poteſtatem, & eius familiã vigore inquiſitionis poteſt condemnare. nu. 22. f. 2
Syndicus in cauſa vniuerſitatis accuſabit nomine proprio, licet ad commodum vniuerſitatis. nu. 42. f. 184
Syndicus alicuius vniuerſitatis, ſi accuſat aliquem de publico crimine, propter quod imponitur pœna mortis, an omnes de vniuerſitate ſint irregulares. nu. 261. f. 268
Et quid ſi ex mandato vniuerſitatis. nu. 299. f. 270
Syndicus, ſi in accuſando admitteretur, & inde mors ſequeretur, an omnes de vniuerſitate eſſent irregulares. Et ibi ponitur cautela. nu. 45. f. 185
Synodus poteſt cognoſcere, & damnare Papam de hæreſi. nume. 2. f. 225
Synodus vniuerſalis, & generale concilium, ſunt ſynonima. nume. 77. f. 220

T

TABELLIONATVS officium non eſt dignitas; ſed onus. nu. 15. f. 215
Fallit in notario Principis. nu. 21. f. eo.
Tabelliones, aduocati, vel ſimiles ſi exercent eorum officia poſt ſuſpenſionem; an fiant irregulares. nu. 3. in fi. f. 231
Tacens non videtur conſentire. nu. 17. f. 75
Tacere; & contradicere in quo differant. nu 10. f. 189
Tacitum tantum operatur, quantum expreſſum. nu. 34. f. 54
Talleæ, & collectę hodie omnes ſunt damnatæ. nu. 89. f. 22
Talio, onis, quid, & vnde dicatur. nu. 30. f. 54
Taliter, dictio, ſimilitudinis nota. nu. 2. f. 171
Taxatio, vel obligatio, vbi dedit cauſam conſuetudini, vt exigantur aliquid pro exequijs mortuorum, non valet. nu. 14. f. 183
Temeritas ſub titulo fortitudinis latet; Moderatio ignauia vocatur; & cautus pro timido accipitur. nu. 10. f. 236
Temporale pro ſpirituali, etiam in recompenſatione non poteſt accipi. nu. 10. f. 195
Nec ſi veniret conuertendum in vſum diuinum. ibidem.
Temporale aliquid poſſit ne dari pro collatione ſacramenti. num. 45. & nu. 15. f. 194
Et, ſi eſt laudabilis conſuetudo, an ſeruari, & quando debeat. ibid.
Temporis qualitas de iure communi aggrauat delictum, & pœnã. nu. 807. f. 138
Temporis diuturnitas, quando tollat in tortura delictum. nume. 13. f. 273
Tempus, & locus videntur eſſe de ſubſtantia inquiſitionis, ſicut & accuſationis. nu. 782. f. 131
Tempus, & locus, quare in inſtrumentis contractuum apponãtur. no. 103. f. 58
Tempus habet multas varietates. nu. 604. f. 120

Tem-

Tempus facile à memoria recedit. nu. 567. f. 127

Tempus, intra quod prælatus debet inſtruere magiſtrum. nume 7. f. 202

Tempus datæ inſpicitur ad validitatem reſcripti, quo ad impetrantem nu 5. f. 73

Tempus quod datur marito ad accuſandum vxorem de adulterio, quod eſt vtile, non currit exiſtenti in carcere. nu. 145. verſ. & pro hoc. f. 43

Tempus trium menſium, de quo in. c. nulli. de iudæ. quando currere incipiat. nu. 10. f. 222

Tempus longum, vel non modicum dicitur decennium. num. 14. fol. f. 199

Tergiuerſari propriè, & impropriè dicitur. nu. 3. f. 166

Tergiuerſator qua pœna puniendus. nu. 6. f. 165

Terminus qualis in criminalibus ſit ſtatuendus. remiſſiuè. nume. 919. f. 138

Territorij appellatione, quandoq; continetur diœceſis. numo. 56. f. 230

Tertius pro Reipub. intereſſe poteſt admitti ad accuſati abſentis defenſionem nu. 116 f. 7

Teſtamenti veteris, & noui auctoritates in cauſis, tam in procedẽdo, quam in decidendo allegari poſſunt. nu. 2. f. 88

Teſtamentum ſumit vires poſt mortem teſtantis nu. 82. f. 556

Teſtator legans poſſeſſionem, quam habet in tali loco, non nudã poſſeſſionem, ſed proprietatem videtur legare. nu. 9. f. 298

Teſtes, an ſint interrogandi ſuper occultis criminum circunſtantijs. nu. 138. f. 68

Teſtes, an poſſint cogi ad teſtificandum remiſſiuè. nu. 133. f. 60

Teſtes, an dicere teneantur in ſuo teſtificatu diem, & horam. nume 566. f. 115
  Quid de loco, & perſonis. ibidem.

Teſtes, an poſſint compelli ad teſtificandum. nu 9. f. 171

Teſtes, an ſint torquendi, an verò eis credatur ſine tortura. nume 1093. f. 150

Teſtes, ad minus tres requiruntur in crimine hæreſis, duo tamen ſufficiunt, ſecundum communem opin nu 60. & ſeq. f. 236

Teſtes ſingulares non probant, etiam ſi eſſent mille nu. 582. f. 117

Teſtes criminoſi, an admittantur, & habilitentur contra ſymoniacum nu 6. f. 188
  Et an faciant plenam fidem. nu. 7. f. eo.

Teſtis dicti ſui cauſam reddere debet. nu. 2. f. 75

Teſtes debent admitti in crimine ſymoniæ concurrentibus qualitatibus. c. per tuas. de ſymo. nu 36. f. 189
  Quæ vero fides ipſis ſit adhibenda, relinquitur iudicis arbitrio. ibidem.

Teſtes deponentes de fama, an poſſint interrogari de loco. nume 504. f. 111
  Et nunquid reſpondere teneantur. ibidem. remiſſiuè.

Teſtes de iure communi ex cauſa reprobari non poſſunt. nume. 317. f. 101

Teſtes duo probant ſubſcriptionem ſeptem teſtium. nu. 12. f. 76

Teſtes deprauati, & barraterij, quando admittantur ad probandam famam nu 518. f. 112

Teſtes examinari pro indicijs habendis, ad hoc vt delinquẽti præiudicent, quæ ſint neceſſaria. nu. 1099. f. 151

Teſtes fornicos non eſt neceſſe adhibere in teſtium, vel partis examinatione; & quare. nu. 18. f. 69

Teſtes, in cauſa inquiſitionis, minus idonei, qui ſint. nu. 10. & nume. 26. f. 71

Teſtes in partibus ipſis ſingulares, & varia deponentes, non probant. nu 537. f. 118

Teſtes non iurati, nihil probant. nu. 6. f. 75

Teſtes qualiter deponere habeant ſuper fama, vt diffamationem probent. nu. 537. latiſſime per plures quæſtiones vſque ad nume. 593. f. 113

Teſtes quando ſubtrahunt ſe à teſtificatione, qualiter compelli poſſint. nu. 1095. f. 150

Teſtes, qualiter ſuper infamia, vel clamore frequenti deponere habeant. nu 478. & nu. 480. f. 110

Teſtes qui depoſuerunt in cauſa, poſſunt atteſtari de modo, & forma iuramenti ab eis præſtiti in actu teſtificandi. nu. 12. f. 69

Teſtes, ſi ſunt varij in loco, non probant. nu. 507. f. 211

Teſtes ſynodales qui nu. 14. Vnde, quales eſſe debeant, & quid agere, & quibus expenſis alendi. nu. 15. f. 163
  Et quibus in caſibus, & quo vſq; eis credatur. nu. 17. f. eo.

Teſtes ſi dixerint, quòd viderunt talem poſſidere tanto tempore ſine intermiſſione, vel poteſtatem tenuiſſe familiam; quomodo ſaluandi. nu. 3. verſi. Tu vide. f. 181

Teſtes ſi diſcordant de loco, & tempore initi contractus, non probant. nu. 564. f. 115

Teſtes, ſufficit quòd iurent ſecundum vnam, vel aliam formam, de qua in. c. cum dilecti. de accuſat. qualitercunque agatur; & eſt communis opin. nu. 707. f. 127
  Et ibi late de formis iuramenti, & interrogationibus teſtium.

Teſti an credatur, ſi poſt depoſitionem dicit ſe inimicum. nume. 17. f. 75

Teſti inimico non creditur nu. 22. f. 75

Teſtibus ſuper furore deponentibus non creditur, niſi cauſam ſui dicti reddant. nu. 40. f. 258

Teſtibus inuicem contrarijs, ſtandum eſt illorum dicto, qui in fauorem rei accuſati deponunt, licet alij ſint magis idonei. nume. 33. f. 18

Teſtificandi onus quis inuitus ſubit. nu. 34. f. 18

Teſtificans in cauſa criminali, efficitur inimicus eius, contra quem teſtificatur. nu. 1. f. 16

Teſtimonium falſum ferens, qualiter puniatur. nu. 1252. f. 162

Teſtimonium dicere qui ſint prohibiti. late. nu. 1071. f. 149

Teſtimonium de credulitate non probat. nu 3. f. 75

Teſtimonium contra furem, ad partis inſtantiam quis perhibere tenetur. nu. 13. f. 298

Teſtimonium plurium in probando bonam famam, præfertur, dũmodò probent bonam famam, ſicut alij teſtes malam. nu. 50. & diſtinguitur. nu. ſeq. f. 72

Teſtis a parte exoratus, non dicitur ſuſpectus. nu. 5. f. 171

Teſti aſſerenti ſe inimicum creditur, licet cauſam inimicitiæ non alleget; & an ſemper ei credendum ſit. nu. 12. f. 76

Teſtis criminoſus quare repellatur, & non iudex. nu. 197. f. 95

Teſtis dictum, regulatur ſecundum cauſam. nu. 573. f. 116

Teſtis dictum debet neceſſario concludere. nu. 544. f. 114

Teſtis deponens per verbum mihi videtur, an probet. nu. 5. & ſub nu. ſeq. f. 252

Teſtis deponens de fama viciniæ, qualiter deponere habeat. nume. 497. f. 111

Teſtis deponens ſententiam latam à iudice, non tenetur aſſignare cauſam, quare ita lata ſit. nu. 590. f. 119

Teſtis dictum ſuum poteſt incontinenti corrigere. nu. 102. f. 66

Teſtis in parte falſus, in totum reprobatur; & quare. nu. 13. f. 225

Teſtis idoneus non eſt, qui conſpirauit contra prælatum, etiam in bonum. nu. 35. f. 187

Teſtis inuitus cogitur reddere teſtimonium. ſub nu 12. f. 17

Teſtis licitè interrogatur, an ſit amicus, vel inimicus. nu. 8. & num. 16. f 75. & nu. 517. f. 112

Teſtis, licet quis eſſe in aliquo facto nõ poſſit, poteſt tamen quandoq; ſuper eo interrogari. nu. 23. f. 70

Teſtis non poteſt deponere per procuratorem. nu. 261. f. 99

Teſtis non poteſt dictum ſuum corrigere, poſtquam potuit loqui cum parte. nu. 612. f. 120

Teſtis non poteſt corrigere dictum ſuum directè, nec indirectè. nu. 18. f. 75

Teſtis non debet admitti ad probandum illud, quod probatum nihil prodeſt. nu. 8. f. 188

Teſtis non arctatur dicere circunſtantias, niſi interrogetur. nume. 7. f. 69

Teſtis non ſolum arctatur ad non dicendum falſum, ſed etiam ad dicendum plenam veritatem. nu. 12. f. 61
  Et an etiam non interrogatus. ibidem. remiſſiuè.

Teſtis pauper propter ſuſpitionem a teſtimonio repellitur. nume 51. f. 304

Teſtis poteſt interrogari, an ſciat, vel credit, quòd deponit. nu. 4.
  Et quomodo. ibidem. f. 75

Teſtis vnicus, præcedente fama, non coniungitur cum ea ad plenè probandum in crimine ſymoniæ; & eſt communis opinio. nume. 8. f. 172

Teſtis qui ex interuallo reuertitur ad corrigendum dictum ſuum, eſt ſuſpectus. nu. 522. f. 112

Teſtis quod ſemel contra aliquem depoſuit, an iterum contra eundem teſtificari poſſit. nu. 35. f. 18

Teſtis, qui ubicunque depoſuit, reperitur. nu. 611. f. 120

Teſtis, quis eſſe non debet in propria cauſa nu. 81. f. 112

Teſti, qui vnum dixit extra iudicium, & aliud in iudicio, an credẽdum ſit? remiſſiue. nu. 15. f. 75

Teſtis ſi committit falſum tacendo, quis locus ponatur in libello. nu. 830. f. 133

Teſtis ſi fuit per diſpenſationem emendatus, diſpenſatio quo ad omnes cauſas tam ciuiles, quam criminales prodeſt. num. 417. Intellige tamen, vt ibidem. f. 274

Teſtis ſingularis non probat ſemiplenè. nu 631. f. 121

Teſtis ſi dicat Titium poſſediſſe fundum x. annis, alius. xx. & alius xxx. an dicatur probata poſſeſſio, ſaltem. x. annorum. late. nume. 577. f. 116

Teſtis ſi dicat, vidi pecuniam numerari; ſed neſcio, an donauerit, vel mutuauerit; præſumitur potius mutuum, quam donatio. nu. 12. verſi. In dubio. f. 178

Teſtis, ſi poſtquam aliqua capitula affirmauit, & probauit, & ſuper aliqui-

aliquibus dicit ſe ignorare; & poſtea interrogatus ſuper articulo famæ, dicat, q de omnibus niſi publica vox, & fama; an probet ſaltem famam eſſe de his, ſuper quibus dixit ſe ignorare; & ibi ponit modum practicandi. nu. 610. f. 120
Teſtis tenetur ſolum reddere cauſam de his, quæ proprio ſenſu percipit. nu. 591. f. 119
Teſtis tenetur reddere cauſam dicti ſui per aliquem ex quinque ſenſibus. nu. 93. f. 58
Teſtis, vltimo dicto ſtandum eſt. nu. 509. f. 112
Teſtium examinatio in cauſa criminali de iure ciuili, an poſſit delegari. nu. 1085. f. 150
Teſtium attendenda eſt dignitas, & fama. nu. 54. f. 72
Item qui aptiora, & magis veriſimilia negotio, de quo quæritur, deponunt. nu. 55. f. 72
Item numerus. nu. 56. & 60. f. eo.
Et an qualitas actoris, & rei attendatur. d. nu. 56. f. eo.
Textus inserti in decreto per Gratianum non probant, niſi vt ibi. nu. 9. f. 170
Timens interfici, vult aufugere, ego dixi, q nō timeret, & promiſi fidem, & ſecuritatem, vnde propter perſuaſionem meam, & fidē promiſſam non fugit, poſtea fuit interfectus in eo loco, quo interfici timebat, an ſiam irregularis nu. 327. f. 271
Titulus præſenſus probatur ex diuturna præſtatione. Et ibi quid operetur in ſacramentis. nu. 19. f. 283
Titulus ſolus non concludit præſcriptionem, nec ſola poſſeſſio. nu. 569. f. 116
Toleratus familiaritatis ratione, videtur approbatus quo ad officium accuſandi. nu. 5. f. 8
Thomas de Conturbia, Cantaurien. Archiepiſcopus interfectus fuit tempore Arici maioris regis Anglorum. nu. 1. f. 247
Et propter defenſionem libertatis eccleſiæ, & bonorum eiuſdem. ſub nu. 287. f. 265
Thomyris Regina Scytharum, caput Cyri in vtrum ſanguine plenum coniecit. nu. 49. f. 219
Tormenta aliorum, aliorum ſunt remedia. nu. 53. f. 219
Torneamenta fieri non debent, & vulneratis in eis conceditur pœnitentia, ſed ſi moriuntur, denegatur eccleſiaſtica ſepultura, ſi animo pugnandi acceſſerint; alias ſecus. nu. 1. f. 279
An tali pœnitenti concedi debeat corpus Chriſti. nu. 14. f. eo.
Torneamenta quot nominibus appellantur. nu. 3. f. 279
Torneamentum quid, & vnde. nu. 2. f. 279
Torqueri quis de iure non poteſt, vbi plenè de maleficio conſtat per teſtes. nu. 1129. f. 153
Torturæ quantitas diſcretioni iudicis relinquitur. 1100. f. 151
Tortus, ſi ex immoderatis tormentis moreretur, aut contra iuſtitiam eſſet tortus, iudex teneretur. l. Cor. de ſic. nu. 1101. f. 151
Totum differt realiter a ſuis partibus. nu. 19. f. 184
Tractare aliud eſt, & aliud effectui mandare. nu. 416. f. 106
Tractatum habens Senis de homicidio Peruſij committendo, an poſſit ſolummodò Senis de tractatu puniri, remiſſiue. nume. 804. f. 132
Tractatum ſciens de morte alicuius, ſi illum non reuelat ei, in cuius necem conſpiratum eſt; an ſecuta morte ſit irregularis. nume. 353. f. 272
In traditione ſpiritualium licite res modici valoris poſſunt interuenire. nu. 13. f. 178
Tranſactio ſuper alimentis futuris abſque auctoritate prætoris fieri non poteſt. nu. 5. f. 196
Tranſitus in rem iudicatam, cauſatur ab acquieſcentia partis condemnatæ. nu. 3. f. 9
Tregua quid ſit. nu. 16. f. 212
Et per treguā non dicitur eſſe finitum libellum. nu. 5. f. eo.
Et quare prohibitus portare ad infideles tempore belli vetita, vtique, & tempore treguæ prohibeatur ibid.
Et tregua appellatione pacis non venit. nu. 8. & 17. f. eo.
Trientes vſuræ, quæ dicantur. nu. 31. f. 300
Tumefactio ex percuſſione, an vulnus dicatur. nu. 10. f. 245
Turpe eſt a turpibus laudari. nu. 9. f. 75
Turpis rei nulla eſt obligatio. ſub nu. 14. f. 289
Turpitudinem propriam allegans quando audiendus. nu. 5. f. 177
Turpius eijcitur, quàm non admittitur hoſpes. nu. 50. f. 55. nu. 21. f. 78. nu. 18. f. 139. ſub nu 4. f. 241
Tutor ex generali ſuſpitione poteſt tanquam ſuſpectus remoueri. nu. 848. f. 134
Tutor, & curator producentem falſum inſtrumentum contra pupillum accuſantes, non tenentur ſe inſcribere. nu. 25. f. 53
Tutor, & curator qualiter in cauſa capitali poſſit venire in iudicio. nu. 246. f. 48
Tutor pendente lite de ſuſpecto, remouetur ab adminiſtratione, nu. 32. f. 166
Tutor pendente iudicio de ſuſpecto contra eum, debet abſtinere ab adminiſtratione. Secus verò in prælato. nu. 18. f. 186
Tutor nomine pupilli accuſat, & ſe inſcribit ad pœnam talionis, nu. 22. f. 4
Tutor nomine proprio accuſat, ad vtilitatem tamen pupilli. nume. 300. f. 270
Tutor, ſi de ſuſpecto accuſetur, ex eo, q non confecerit inuentarium, an teneatur probare ſe confeciſſe. nu. 83. f. 57
Tutor, vt recte adminiſtret res pupilli, et conſulitur, vt faciat expēſas ſecundum facultates. nu. 20. verſi. Hæc ſecundum. f. 186

V

VAlor aliarum rerum in pondere, numero, & menſura non conſiſtentium, eſt indeterminatus, & quare. nu. 32. f. 304
Valor rerum pondere, numero, & menſura conſiſtētium, naturaliter determinatus eſt. nu. 31. f. 302
Quod de intellige de valore intrinſeco, non extrinſeco, vt nu. 33. f. 203
Vanæ voces populi non ſunt audiendæ. nu. 59. f. 72. nec attendendæ. nu. 524. ſub nu. 522. 589. & 595. f. 119
Variatio diei inducit variationem delicti in ſubſtantia. num. 788. fol. 131
Variatio temporis in ſoluendo pecuniam pro re ſpirituali, non tollit ſymoniam, licet ſit diſtincta. nu. 3. f. 198
Vaſſallus poteſt excipere de crimine contra electum. nume. 42. in ſi. f. 54
Vbi eadem eſt ratio, & ibi idem ius. nu. 363. f. 103
Velamina, per quæ datur delinquendi materia, leuanda. num. 5. fol. 215
Vendendi verbum, an comprehendat alias ſpecies alienationis. nu. 23. f. 165
Vendens executionem ordinis, videtur vendere ordinem, & ſic donum Dei. nu. 12. f. 170
Vendens fructus ad centum annos alicuius domus, vel prædij, an, & quando dicatur alienare; vel vſumfructum conſtituere. num. 101. in ſi. f. 308
Vendens rem cariori pretio, quia ſolutionem differt ad tempus, quando vſuram committat, & quando non. Et quando peccat, vel non, latè diſcutitur. nu. 72. f. 305
Vendens oues, ex quibus ſingulis quatuor ſoldi quotannis de fructu percipiātur, pro pretio ſoldorum duorum pro qualibet oue annuatim durante vita vendentis ſoluendo, etiam ſi oues omnes morerentur, an licitè faciat. nu. 109. f. 311
Vendens pannum, vel equum pro centum illi, qui mox eidem venditori illum pro nonaginta eſt reuenditurus, an vſuram committat. nu. 79. f. 306
Vendens frumentum tunc cariſſimum pro pretio currenti, pacto adiecto, q pro quantitate pretij debita venditori, teneretur emptor ipſi venditori frumentum certo tempore pro pretio, quod tunc valebit vendere, an vſuram committat nu. 78. f. 306
Vendens rem data dilatione ad ſoluendum, non tamen carius, quā valeat, vt emptores ad ſuam apothecam alliciat, an vſuram cōmittat. nu. 74. f. 306
Vendens rem cariori pretio, quia erat portaturus, & venditurus rem illam ad alium locum, vbi tali pretio venderetur, an vſurā committat. nu. 75. f. 306
Vendens ſacerdotem; an committat ſymoniam. nu. 32. f. 197
Vendit A. decem pannos. B. pro florenis. 500. ad vnius anni terminum. Si. C. conueniat cum B. emptorem, vt de præſenti tradat ſibi florenos. 400. & quod ipſe. C. contentabit præfatum venditorem de dictis. 500. in dicto termino anni, an talis contractus ſit vſurarius. nu. 82. f. 306
Venditio cenſus decem corbium frumenti ſoluendi indifferenter de omnibus bonis vendentis annuatim, an ſit contractus licitus. nu. 101. f. 308
Venditio cenſus vnius floreni ſuper prædio conſtituti pro florenis x. an ſit contractus vſurarius. nu. 99. f. 308
Venditio cum pacto luendi, & cum pacto, q fructus computentur in ſortem, ſimulata præſumitur. nu 89. f. 307
Si verò cum pacto luendi concurrat pactum, quòd pro maiori pacto reuendatur, venditio etiam præſumitur vſuraria. nu. 90. & nu. 94. f. eo.
Quid ſi cum pacto luendi adeſt pactum, quod emptor poſſit quandocunque venditorem ad redimendum compellere; non econtra. nu. 91. f. eo.
Quid ſi cum pacto luendi adeſt pactum, quòd emptio poſt quadriennium ipſo iure reſcinderetur. nu. 92. f. eo.
Quid ſi venditor nolebat vendere, ſed mutuo accipere; emptor autem dixit velle emere, non mutuare; & ideò factus eſt contractus venditionis cum pacto reuendendi. nu. 95. f. 307
Vēditio facta pro mille de fructibus certi pdij p annis 12. ex quo annuatim pcipiunt fruct⁹ valoris 150. an ſit licita. nu. 107. f. 311

Venditio facta de penſinne ad vitam ementis pro mille, cum pacto, q̄ ſi emptor infra biennium, moriatur, teneatur venditor illius hæredibos quingenta reſtituere, ao ſit licita. nu. 106. f. 310
Venditio facta de redditibus alicuius ciuitatis in rationem quinque pro centenario annuatim, an ſit contractus licitus. nume. 100. f. 308
Venditio fortius declaratur per datiooem prætij præcedentem traditionem rei, quàm contra; & ratio ibi ſcitè. nu 6. f. 191
Venditio rei valeotis centum pro quinquaginta, cum pacto, quòd emptor illa non ſoluens infra menſem, centum ſoluere teneatur, an ſit licita. nu. 110. f. 311
Et quid ſi in caſu proximo res vēdita ſolum valeret quinquaginta, & pactum præmiſſum ſubijceretur. nu. 112. f. 311
Venditio retractatur in re probibita alienari; quando veoduntur plures res, quarum pars vendi poteſt, alia non; non autem in omnibus. nu. 13. f. 177
Venditio rei ſpiritualis, quare prohibita nu. 2. f. 198
Venditio vſusfructus poſſeſſionis magni valoris facta ab eccleſia pro mille ad vitam fructuarij, an valeat, & ſit vſuraria. nu. 102. fol. 308
Venditio vſusfructus poteſt fieri etiam ad longiſſimum tempus; & proprie venditio dicitur; quando vnicum præſtatur pretium pro taoto tempore. nu. 102. verſi. Et ideò dicit. f. 309
Venditiones tot videntur, quot ſunt res; quando quælibet res habet diſtinctum pretium. nu. 13. verſi. Facit. 1. f. 177
Secus autem ſi vno pretio tantum. ibid.
Venditor poteſt cauere de re tradenda, ſi pretium ſoluatur ſibi intra certum tempus. nu. 13. f. 192
Venereorum concupiſcentiæ corpus transformant; & inſanias quibuſcunq; præparant. nu. 2. f. 183
Verba Apoſt. c. 12. ad Roma. non voſmetipſos defendentes, &c. quomodo intelligenda. nu. 209. f. 266
Verba intentioni, non contra, ſeruire debent. nu. 5. f. 177
Verba in dubio accipienda ſunt in ſuo potentiori ſignificatu. nume. 2. f. 239
Verba ſont notæ paſſionum animæ. nu. 541. f. 133
Verba ſonantia io ius concernunt vniuerſitatem, ſonantia in factū concernunt homines de vniuerſitate. nu. 16. f. 184
Verba cum effectu intelligenda ſunt. nu. 15. f. 250
Verba hæc, non poſſit inquietari. Non fatigetur. Non teneatur pars reſpondere. Et non habeat vocem in capitulo, quid importent. remiſſiuè. nu. 315. f. 101
Verba ſtatuti, in quantum concedunt poteſtatem loquitendi, latiſſime ſunt interpretaoda. nu. 141. f. 101
Verba hæc, actionem non dabo, quid importent. nu. 314. f. 101
Verba hæc, inquiras, tam tua, quàm mea auctoritate io literis Papæ poſita, quid importent. nu. 215. f. 97
Verba hæc, quæ à iudice proferuntur in ſententia. Et prædicta omnia, & ſingula conſtant nobis, & curiæ noſtræ, &c. & poſtea ſubijcitur. Et per contumaciam quem citari, & requiri fecimus, vt hæc in actis &c. quomodò intelligantur; & de pluribus alijs verbis in ſententia apponi poſitis. nu. 118. & numeris ſequen. f. 153
Verba illa, de pluribus, & pluribus vulneribus, verificantur in quatuor. nu 675. & 878. f. 135
Verba, vbi ſunt clara, ceſſat coniectura. nu. 39. f. 219
Verba hæc, prohibeo ſub anathematis interminatione, videntur ferre ſententiam. nu. 9. & nu. 15. f. 189
Et an talem ſententiam poſſit Epiſcopos reuocare. nu. 17. f. 190
Verba io obligatione poſita, debent aliquid operari. nu. 149. f. 68
Verba generalia debent reſtringi ad id, quod iuſtum, non quod iniuſtum eſt. nu. 1029. f. 146
Verba de plano, & ſine ſtrepitu, quid importent. nume. 10. & nume. 28. f. 164
Verba, quando dicantur prolata eodem orationis contextu. nume. 113. f. 66
Verba ſtatutorum propriè ſunt intelligenda. nu. 26. f. 189
Verba Iuriſconſulti debent intelligi ſecundum iuris diſpoſitionē. nu. 538. f. 113
Verborum narratiuorum materia, vbi tractetur. remiſſiuè. nume. 35. f. 72
Verbum inquietare, quid denotet. Et quid oriatur per verbum nō poſſit inquietare. nu. 4. f. 195
Verbum emptionis comprehendit omnem alium contractum, non gratuitum. nu. 12. f. 169
Verbum futuri temporis adiunctum verbo ipſo iure, requirit etiā ſententiam. nu. 4. & 5. f. 207
Secus ſi loquatur per verbum præteriti temporis. nu. 6.
Vel ſi verbo futuri temporis adiunctum eſſet, verbum omninò, vel penitus.
Vel dictio mox, vel ſtatim. nu. 7.
Vel verba ipſo iure, & facto. nu. 8.
Vel verbum omnibus modis. nu. 9. quod idem importat, quod verbum ipſo iure. ibid.
Vel ſi verba futuri temporis eſſent duplicata. nu. 10.
Et ſi quis ſit condemnatus ipſo iure a lege, vel canone, attamen requiritur ſententia declaratoria fuiſſe commiſſum, quid lex, vel canon punit ipſo iure. nu. 13. f. eo.
Et antequam feratur talis ſententia declaratoria, an condemnatus ſtante verbo illo ipſo iure faciat fructus ſuos. nu. 14. f. 207
Verbum, de cætero, extenditur ſolum ad futura. nu. 14. f. 227
Verbum, placuerit. intelligitur ſecundum arbitrium boni viri. nume. 1036. f. 147
Verbum, extorquere. ſonat in violentiam. Aliquando tamē ſonat aliter. nu. 5. f. 182
Verbum, dare. liberalitatem demonſtrat. nu. 31. f. 170
Verbum, ſtudioſe. quare in definitione ſymoniæ ponatur. nume. 6. f. 169
Verbum, credimus. prolatum à legiſlatore, inducit iuris diſpoſitionem. nu. 2. f. 188
Idem de verbo videtur. nu. 3.
Et quid in teſte in vtroq;. remiſſ. ibid.
Verbum, ſæpe. in duabus vicibus verificatur. nu. 467. f. 169
Verbum, omne. eſt vniuerſale collectiuum, & diſtributiuum. nume. 986. f. 143
Verbum, difficile. quomodo exponendum nume. 59. circa med. fol. 32
Verbum, miniſter. in ordinationibus qualiter accipiendum. nume. 9. f. 170
Verbum, opponi. quid comprehendat; & quid verbum puniri. nu. 18. verſi. Sed glo. f. 53
Verbum, pauper. diuerſimodè accipitur. remiſs. nume. 2. in fin. f. 201
Verbum, regionis, qualiter ſumatur. num. 487. verſi. Et ſecundum eum. f. 110
Verbum publicum ſimpliciter prolatum: quomodo intelligēdum; & qualiter cum adiuncto aliquo. nu. 554. verſi. Sexto. f. 114
Verbum, diuina. comprehendit regulas canonicas, & Theologicas, vel canonicum ius, & diuinum; verbum, vero humanas. ciuiles regulas amplectitur. num. 13. Et ibi etiam alius intellectus. f. 177
Verbum, per induſtriam. ſignificat ex propoſito. nu. 3. f. 245
Verbum, reddatur. poſitū in ſtatuto, quid ſignificet. nu. 287. f. 100
Verbum conferant. adaptatur tam ad actum inter viuos, quàm ad vltimam voluntatem. nu. 4. f. 227
Verbum, continetur. propriam ſignificationem denotat. nume. 814. f. 132
Verbum, pluribus. & multis, verificatur in duobus. nu. 876. f. 135
Verbum, ſi quis. eſt vniuerſale. nu. 47. f. 55
Et idem de verbo aliqui. ibidem.
Verbum futuri temporis, non importat canonem latæ ſententiæ. nu. 7. f. 197
Verbum vnum, vt conueniat rebus, & perſonis, quibus adiūgitur, poteſt intelligi directe, & oblique. nu. 63. f. 230
Et proprie, & improprie propter ſubiectam materiam accipitur. nu. 64. f. eo.
Verbum, ſubiectio. quid importet. nu. 5. f. 195
Verbum, reuerentia. importat paternitatem. nu. 5. f. 195
Verbum, obedientia, importet, quem io iudicem. nu. 5. f. 195
Verbum domini, non eſt ligatum. nu. 56. f. 296
Verbum, penitus quid importet. nu. 35. f. 166. & nu. 6. f. 207
Verbum ambiguum, & æquiuocum neceſſariò non concludit. nume. 558. f. 115
Verbum, debet, & verba imperatiua, quandoq; ob ſubiectam materiam neceſſitatem non important. nu. 285. f. 276
Verbum, poteſt. relatum ad iudicem pro forma, importat neceſſitatem. nu. 5. & nu. 11. f. 239
Verbum, videtur. interdum reſponſionem non includit. 7. f. 252
Et quot modis hoc verbum ſumatur. remiſſiue. ibidem.
Verbum villicus, quid denotet. ſub nu. 17. f. 88
Verecundiæ definitio. nu. 10. f. 288
Veritas prius inquiri debet per iuramentum inquiſiti, quàm per teſtes. nu. 952. f. 141
Veritas qualiter melius inuenitur. nu. 1120. f. 150
Veritas ſæpius agitata, melius explendeſcit in lucē. nu. 1121. f. 153
Et per ampliores homines perfectiſſima veritas inuenitur. ibidem.
Veſtem, librum, vel aliam rem perdens; ſi ſuſpicatur q̄ ſit in domo Titij, ſi inſtat coram iudice, vt quæratur domus illius, & aperiantur capſæ, an iudex debeat hoc facere. nu. 15. f. 198
Veſtes ſecundum temporum conditionum ſunt portandæ. nume. 12. f. 215
Veſtis, qua vtitur monachus: an ſit ipſis monachij & an illam poſſideat. ſub nu. 8. remiſſ. f. 17

Vexa-

Vexato, an liceat aliquid dare vexanti, ne vexetur. remiſſiuè. nume. 6. f. 181

Viaticum non datur niſi pœnitenti. Et quæ pœnitentia ſufficiat, vt requiri poſſit. nu. 15. & 16. f. 191

Vicarij, & Epiſcopi regulariter idem eſt conſiſtorium. nume. 167. f. 94

Vicarij ſubiecti qui ſint; & quam habeant poteſtatem. nume. 175. fol. 94

Vicarius, an in caſibus, in quibus ex ſpeciali mandato poteſt inquirere, habeat delegatam, vel ordinariam iuriſdictionem. nume. 178. f. 94

Et quis effectus reſultet ex hoc. nu. 180. f. 94

Vicarius generalis Epiſcopi poteſt inquirere ex generali mandato ad publicam vindictam, non ſolum, vt cauſam inſtructam referat Epiſcopo, quando videret inquiſitum condemnatum, ſed vt abſoluat, quando videret abſoluendum, etiam ſine alia relatione. nu. 171. f. 94

Et an debeat Epiſcopus, vel alius ſuperior ex eadem inquiſitione ſine nouo proceſſu inquiſitum condemnare. nu. 172. f. 94

Vicarius generalis Epiſcopi, an poſſit inquirere de crimine vſurarum. nu. 163. f. 94. & nu. 410. f. 106

Vicarius ſine ſpeciali commiſſione beneficia conferre non poteſt. Nec ab adminiſtratione remouere. nu. 168. f. 94

An autem poſſit inquirere, & punire ad pœnam pecuniariam, vel ſimilem. nu. 176. f. eo.

Vicarius quilibet regulariter, dicitur habere ordinariam iuriſdictionem, non delegatam. nu. 179. f. 94

Vicecomites, Comites, Marchiones, & Duces nobiliſſimi appellãtur. ſub nu. 4. f. 202

Videtur verbum in legiſlatore, quid importat. nu. 1. f. 252. & nume 2. f. 295

Viles homines, an in teſtimonio ferendo ſint torquendi. ſub num. 1095. & ſeq. f. 150

Vincens vincentem ſe multo magis vincit ſe. ſub nu. 17. f. 203

Vim vi repellere licet. nu. 24. f. 297

Vindicta malorum, cedit in laudem bonorum. nu. 5. f. 277

Vindicta, quaſi dulcis oppreſſorũ ſubleuatio dicitur. nu. 294 f. 100

Vinum qualiter ſit bibendum, & quoties. nu. 19. f. 21

Vinum Campanum bonum, melius Hiſpanum, optimum vernacia quinque terrarum litoris Orientalis Ianuæ. nu. 14. f. 178

Violentia, quot ſpecies habet. nu. 4. f. 288

Violentia, vbicunque eſt, dolus eſt, non contra. nu. 12. f. 289

Violentia excuſat ab adulterij pęna. nu. 38. f. 286

Violatores eccleſiarum qui dicantur. nu. 8. f. 288

Vir duplex animo eſſe non debet. nu. 2. f. 241

Vir, & vxor à pari iudicantur. nu. 19. f. 280. & nu. 8. f. 287. nu. 13. & nu. 24. f. 284

Vir eſt caput mulieris; & viro obedire debet mulier. nu. 24. f. 286

Vir mandans vxori, vt alio ſe transferret, ne ab exercitu tranſeunte violentiam pateretur; ipſa tamen domi permanſit, & oppreſſa eſt, an vir poſſit eam repellere, & auferre dotem. nu. 36. f. 287

Virginem ſtupro defloratam quis non cogitur inuitus ducere in vxorem. nu. 3. f. 283

Virginem deflorans, an indiſtinctè ſi nolit defloratam capere in vxorem, detrudendus ſit in carcerem. nu. 6. f. 283

Et quid ſi non poteſt illam habere in vxorem. nu. 7. f. eo.

Et an tale delictum ſit depoſitione dignum in clerico. num. 8. fol. eo.

Virginitatem, vt ſeruet alicui, non licet ſeipſum perimere. nu. 210. f. 266

Virginitas, ſecunda dos dicitur. nu. 6. f. 283

Virginitas, cum connaſcatur cum perſona, ſemper præſumitur adeſſe ſecus in ætate minore, & raro. nu. 7. & 8. f. 283

Viri bracchas portare debent, non vxores. nu. 15. f. 215

Viri ſanguinis non dimidiabunt dies ſuos. nu. 5. f. 186

Virtus, & vitium in voluntate conſiſtunt. nu. 8. f. 169

Virtus omnis detrimentum patitur ab vno vitio. nu. 601. f. 120

Virtus in primis virum nobiliſſimum reddit. nu. 755. f. 130

Virtutis laus in actione conſiſtit. nu. 24. f. 170

Viſitator datus à Metropolitano, à quo certus caſus excipitur, in alijs videtur poteſtatem habere. nu. 182. f. 94

Vita, & ſalus hominis cunctis rebus præferenda eſt. nu. 1088. f. 150 & nu. 70. f. 220

Vita ſpiritualis, præferenda eſt corporali. nu. 22. f. 197

Vita noſtra, dicitur medium inter cœlum, & infernum. 5. f. 189

Vitam æternam, vt citius quis conſequatur, non debet ſeipſum occidere. nu. 211. f. 266

Vitioſa cauſa non accedit, non vitioſæ, nec econtra. nu. 7. f. 181

Vitium, ſpeciem præcipuè accipit à fine. nu. 17. f. 223

Vitium in idem plerunque duo contraria concurrunt. nu. 16. f. 176

Vitium quid comprehendat. nu. 10. f. 15

Via fieri dicitur, id quod ſit, ſed difficillime. nu. 3. f. 177

Vnicus teſtis præcedente fama, non coniungitur cum ea, ad plenè probandum, in crimine ſymoniæ; & eſt communis opinio. nu. 8. f. 172

Vnius dictum, præfertur quandoq; dicto aliorum. nu. 5. f. 76

Vnitas eccleſiæ, in quibus conſiſtit. nu. 5. f. 238

Vniuerſitas eſt corpus fictum, & imaginatum. nu. 301. f. 270

Vniuerſitas poteſt puniri, quando pœna concernit totam vniuerſitatem. nu. 62. f. 185

Vniuerſitas, quare capitali cauſa damnari non poteſt. num. 249. fol. 48

Vniuerſitas incapax eſt pœnæ talionis. nu. 43. f. 184

Vniuerſitas tenetur de delicto officialium ab ipſa electorum. nume. 49. f. 185

Vniuerſitas decedentibus omnibus de vniuerſitate, ſi ſuccedant in locum eorum alij; eadem tamen eſt: & idem de populo. nume. 21. f. 184

Vniuerſitas in omittendo delinquit, non in committendo. nu. [illegible] & nu. 22. f. 184

Vniuerſitas, quid de mente Bart. nu. 18. f. eo.

Vniuerſitas, an poſſit poni in banno, & plura in materia vniuerſitatis. nu. 936. f. 139

Vniuerſitas ſi puniatur, an poſtea poſſint ſingulares puniri. nume 72. f. 185

Vniuerſitas, an, & quando cõmittendo poſſit delinquere. num. 24. & nu. 66. f. 184

Vniuerſitas, an poſſit accuſari, & puniri. nu. 10. & nu. 31. f. 184

Vniuerſitas fictione iuris aliud, aliud homines vniuerſitatis. nume 10. f. 184

Vniuerſitas quando dicatur delinquere. nu. 27. & 28. f. 184

Vniuerſitatis homines, licet leuato vexillo, vel ad ſonum campanæ irent ad committendum delictum non communicato conſilio, vniuerſitas tamen non dicitur delinquere; ſed ſingulares dãtes cauſam delinquendi, puniuntur vt ſeditioſi. nu. 29. f. 184

Vniuerſitas, an poſſit accuſare, nu. 41. Et quod non. ibid. f. 184

Vniuerſitas ſi vendatur; vt puta, caſtellum, villa, vel ſimilia, hoc modo; vendo caſtellum, vel villam, cum pertinentijs ſuis, & iure patronatus; an valeat. nu. 10. verſi. Tamen. f. 176

Et quid ſi dicatur cum iurepatronatus. ſub nu. 11. & 12. f. 177

Vniuerſitas vnica tantum eſt perſona ficta, & repræſentata. nume. 502. f. 111

Vniuerſitas eſt corpus inanimatum carens dolo. nu. 14. f. 184

Vniuerſitas poteſt delinquere committendo in ſtatutis ordinandis, rectoribus creandis, & ſimilibus. nu. 25. f. 184

Vniuerſitas communicato conſilio delinquens, an cenſeatur ſinguli de vniuerſitate delinquere. nu. 302. f. 270

Vniuerſitas pro delicto negligentiæ tenetur, & contra eam proceditur. nu. 23. f. 184

Vniuerſitas, an poſſit delinquere. nu. 11. & ibi plures diſtinctiones ponuntur vſq; ad nu. 27. f. 184

Vniuerſitas eſt corpus fictum, & repræſentatum. ibidem.

Vniuerſitas an poſſit puniri, & quo pacto, & quomodò particulares delinquentes. nu. 46 f. 185

Vniuerſitas, an poſſit accuſari, vel an poſſit contra eam inquiri. nu. 31. & 32. f. 184

Et poteſt ciuiliter conueniri ex delicto Rectorum. nu. 33. f. eo.

Et accuſari, ſi deliquit communicato conſilio, ad ſonum campanæ. nu. 34.

Et ſi in ea non ſunt infantes, furioſi, & ſimil. poteſt accuſari. nume. 35.

Et poteſt vniuerſitas delinquere, & per conſequens accuſari. nu. 36. f. 184

Vniuerſitas poteſt puniri pœna ſpirituali, & pœna pecuniaria. nu. 51. f. 185

Et ſi deberet imponi pœna capitalis, in pecuniariam commutatur. nu. 52. f. eo.

Quod intellige, vt ibidem, & nu. ſeq.

Vniuerſitas admittitur ad accuſandum per ſyndicum, & ibi diſtinguitur. nu. 54. f. 185

Vniuerſitas tenetur de eo, q ad eam peruenit. nu. 55. f. 185

Quando autem nil ad eam peruenit, diſtingue, vt ibi. & nu. 56. & nu. 62. f. eo.

Vniuerſitatis ad petitionem, an poſſit procedi ad inquiſitionem. nu. 251. f. 98

Vniuerſitatis cauſa, non autem ſingulorum ſi tractetur, poſſunt teſtificari in ea illi de vniuerſitate. nu. 13. f. 184

Voluntas in maleficijs, non exitus ſpectatur. nu. 40. f. 287

Voluntas, ſeu opinio non præſumitur mutari ſine cauſa. nume. 596. f. 119

Voluntas coacta voluntas eſt nu. 33. f. 297

Voluntas, & propoſitum diſtinguunt maleficia. nu. 2. f. 280. & nume. 2. f. 198

Volun-

Voluntas turbata non excuſatur peccatum. nu.4. f. 180
Voluntas ſignis exterioribus non declaratur. nu. 7. f. 169
Voluntas, licet ſecuta receptione efficiat vſuram, non tamen efficit ſymoniam, ita quod teneatur ad reſtitutionem. nu. 15. f. 196
Et ratio ſubditur. nu. 16. f. eo.
Votum, vbi ſalus corporalis, vel ſpiritualis ammittitur, vel peccatum mortale incurritur, non eſt ſeruandum. nu. 207. f. 265
Et idem de pacto, iuramento, præcepto, conſuetudine, lege, vel alio ſimili vinculo. ibidem.
Votum vnius quandoq; præfertur pluribus. nu. 959. f. 142
Vox vnius quandoq; præfertur pluribus. nu. 959. f. 142
Vrbanus ſeptem Cardinales ſuffocari fecit. nu. 21. f. 69
Vrſum, Leonem, vel Ceruum tenens; ſi aliquem interficit, an ſit irregularis. nu. 244. f. 268
Vſufructuarius non tenetur ſtare locationi. nu. 26. f. 199
Vſura in contractu commodati committi non poteſt; & quare. nume. 70. f. 305
Limitantur prædicta à nu. 67. incluſiué, vſque ad nu. 70. incluſiue. quando tales contractus ſunt veri. Secus ſi ficti, & ſimulati. nu. 71. f. 305
Vſura Græcè quomodò appelletur. nu. 36. f. 304
Vſura vnde dicta ſit. nu. 10. f. 300
Vſura corporalis pluribus modis ſubdiuiditur. nume. 18. & num. ſeq. f. 301
Vſura ſolum in contractu mutui committitur. num. 7. & 9. f. 300. & nu. 64. f. 304
Et eſt communis ſententia. & ſub nu. 70. f. 305
Et de ratione. nu 66. f. eo.
Vſura, an ſit mutuare pecuniam ſcholari ad hoc, vt ipſum audiendum iniret in ſcholis. nu. 6. f. 202
Vſura in contractu emptionis committi non poteſt; & quare. nu 67. f. 305
Vſura ſolum committitur in rebus, quæ pondere, numero, vel menſura conſiſtunt. nu. 65. f. 304
Vſura fœnus appellatur. nu. 16. f. 300
Vſura quid ſit. Et in hoc ſeptem ponuntur diffinitiones vſuræ, à varijs auctoribus traditæ. nu. 1. & nu. ſeq. f. 299
Vſura iure diuino in veteri teſtamento eſt prohibita; & probatur. nu 21. f. 301
Ex nouo quoque teſtamento ſimiliter oſtendit eſſe prohibitam. nu. 22.
Iure quoque naturali. vt nu. 23.
Iure etiam canonico. nu. 24.
Iure verò ciuili, an ſint vſuræ prohibitæ, latè. proſequitur. nume. 25. f. eo.
Vſura quare ſit prohibita rationes decem & nouem aſſignantur. nu. 30. vſque ad nu. 55. f. 302
Prima ratio dicto. nu. 30.
Secunda, nu. 34. f. 303
Tertia, nu. 37.
Quarta, nu. 38.
Quinta. nu. 39.
Sexta, nu. 40.
Septima, nu. 41.
Octaua. nu. 42.
Nona, nu. 43. f. 304
Decima, nu. 44.
Vndecima. nu. 45. f. 304
Duodecima, nu. 46.
Decimatertia. nu. 47.
Decimaquarta, nu. 48.
Decimaquinta, nu 49.
Decimaſexta, nu. 52.
Decimaſeptima, nu. 53.
Decimaoctaua, nu. 54.
Decimanona, nu. 55. f. 304
Vſurarij de domo ignis olim, propter eius odium, & infamiam à nemine ſumebatur. nu. 60. f. 304
Vſurarij occurſum olim pueri expaueſcebant. nu. 62. f. 304
Vſurario in eccleſia olim oſculum pacis non dabatur, nec ab eo accipiebatur. nu 61. f. 304
Vſurarius omnium hominum peſſimus nu. 57. & ſub nu. 58. f. 304
Vſurarius porco aſſimilatur, cuius vita omnibus eſt odioſa. Mors autem omnibus iucunda. nu. 58. f. 304
Vſurariorum cauſæ, hodie cognoſcuntur ſummarie, & de facto, &c. nu. 79. f. 220
Vſuræ præſtatio eſt contra ius diuinum, & humanum. Symonia verò contra humanum tantum. nu. 28. f. 197
Vſuræ mentalis diuiſio multiplex. nu. 20. f. 301
Vſuræ ſpecies duæ, ſpiritualis, & corporalis. Et quæ ſit vſura ſpiritualis. nu. 17. f. 300
Vſuræ proprium quid. nu. 21. f. 196
Vſus communis, & tolerantia contra ſubſtantiam rei, ſeu actus, nihil operatur. nu. 211. f. 96
Vſus communis loquendi, habet locum etiam in ſtatutis correctiuis nu 4. f. 179
Vſusfructus, an, & quando dicatur conſtitui in re. remiſſ. num. 101. in ſi. f. 308
Vtile per inutile vitiari non debet. nu. 12. f. 225
Vulnera plura, ſeu plures percuſſiones, quando dicantur. nu. 879. Et ibidem vide plures. qq. remiſſiue.
Vulnerans ſeipſum, ſi ex medici imperitia ex illo vulnere perijt, an ſit irregularis nu. 188. in ſi. f. 265
Vulnerans aliquem mortiſere, ſi captus ſit, & conſanguinei ipſius vt euitet pœnam capitis captus, illum interficiant, iuxta conſilium aduocati cuiuſdam, quando procedat. nu. 214. f. 266
Vulneratum ad mortem interficiens, an irregularis efficiatur. nu. 213. f. 266
Vulneratus à pluribus, quorum vulnus de per ſe non eſt ſufficiens ad mortem, ſed omnes ſimul mortem inflixerunt; an omnes ſint irregulares. nu. 222. f. 266
Vulneratus, ſi poſt triduum fuit viſus ire cum baculo; ſi poſtea moritur; an ex vulnere deceſſiſſe præſumatur, nu. 8. verſi. Sed cõtra prædicta. f. 249
Et quando quis dicatur ex vulnere deceſſiſſe referuntur variæ Doctorum opinio. latè. ibid.
Vulnus quando dicatur. nu. 9. f. 245
Vulnus, ſeu percuſſio, quando dicatur illata in facie. nu. 866. f. 134
Vulnus, & percuſſio, in quo differant nu. 864. f. 134
Vulpianus clariſſimus Iuriſconſultus fuit anno D. N. 224. & fuit aſſeſſor Romæ Alexandri Mameæ Imp. quo tempore floruit etiã Origenis ſcriptor celeberrimus. nu. 133. verſi. Itẽ non obſt. f. 40
Vxor, an poſſit maritum de adulterio accuſare. nu. 15. f. 284
Vxor, an poſſit facere eleemoſynam de bonis mariti. num. 4. & nume. 17. f. 296
Vxore indigente; ſi matrimonium accuſatur, debet habere expenſas. nu. 5. in ſi. remiſſ. f. 57
Vxor eſt quodammodò in dote vniuerſalis ſucceſſor. nu. 63. f. 200
Vxor propter ſodomiam à viro ſuo commiſſam ab eo diſcedere poteſt. nu. 22. f. 285
Vxor olim, ſi poſt viri mortem infra annum luctus veſtibus lugubrib⁹ nõ vtebatur, efficiebatur infamis; hodie ſecus. nu. 18. f. 215
Vxor ſi eſt nobilis, & vir plebeius, non ſolum poteſt dotari, ſed ſibi dos augeri. nu. 12. f. 283
Vxor prohibere poteſt, ne bona mariti in ſuum præiudicium publicentur. nu. 144. f. 42
Vxor Lot, cur mutata in ſtatuam ſalis. nu. 25. f. 286
Vxor pars corporis viri, ſocia rei humanæ, & diuinæ domus. nume. 28. f. 58
Vxor ob adulterium dimiſſa, an maritum adulterantem poſſit repetere. nu. 7. f. 287
Et actio ſemel extincta quando reuiuiſcat. ibidem.
Quando delicta paria mutua compenſatione delentur. ibidem.
Vxor, ſi eius vir cadauera, vel ſepulchra armata manu ſpoliabat, poterat ei repudij libellum dare. ſub nu. 19. f. 210

X

XEnia modici valoris; vt puta, eſculenta, & poculenta poſſunt tradi in receptione ſpiritualium. nu. 13. f. 178

F I N I S.

TRACTATVS PLVRES iuris doctiſsimè, & exactiſsimè ab Auctore in hoc opere diligenter admodum explicati.

DE Procuratore, an, & quando in criminali cauſa admittatur. num. 29. fol. 29
De errore, an, & quando corrigi poßit. nu. 18. f. 62
De inquiſitione, qui ſubdiuiditur in infraſcriptos articulos. nu. 56. f. 89
Inquiſitionis quot ſint ſpecies. ibidem.
Earum diffinitio. ſub nu. 70. f. 90
An earum iudicium ſit ordinarium, vel extraordinarium. nu. 89. f. 91
Qualiter ab alijs iudicijs differat. nu. 92. f. eo.
Inquirere quis poßit. ſub nu. 93. f. eo.
Ad cuius autem inſtantiam, inſtigationem, vel promotionem. ſub nu. 226. f. 97
Contra quos. ſub nu. 266. f. 99
Super quibus criminibus, vel cauſis ſub nu. 348. fol. 102
Quibus præambulis fieri debeat. ſub num. 432. fol. 106
Quo in loco. ſub nu. 676. f. 124
Qualiter in ea procedatur. ſub nu. 700. f. 126
An recõuentio in ea locũ habeat. nu. 1164. f. 156
Qualiter autem ſuſpendatur, vel tollatur. nume. 1165. f. eo.
Qua pœna puniri debeat conuictus per eam. ſub nu. 1184. f. 158
De effectibus tam proceſſus, quam ſententiæ eius. ſub nu. 1239. f. 161
Qualiter eius iudicium finiatur. nu. 1257. f. 162
De vniuerſitate, an poßit delinquere, accuſari, & puniri. nu. 10. f. 184
De ſucceſſore, an, & quando colono ſtare teneatur. nu. 20. f. 199
De pœnæ electione in alternatiuis. nu. 20. f. 210
De iuriſdictione Epiſcopis conceſſa contra exemptos, an ſit ordinaria, vel delegata. 31. f. 229
An in ea ſuccedat capitulum ſede vacante. nume. 41. f. eo.
Et an electus, & confirmatus; nondum tamen conſecratus poßit talem iuriſdictionem exercere. nu. 45. f. eo.
De irregularitate, qui diuiditur in articulos mox adyciendos, hoc eſt.
Quid ſit irregularitas. nu. 12. f. 256
Vnde dicatur. nu. 14. f. eo.
Quo iure fuerit introducta. nu. 15. f. eo.
Quot modis ſummatur. nu. 22. f. 257
Qui eam incurrant. nu. 23. f. eo.
Quæ fuerit cauſa, vt induceretur. nu. 66. f. 259
Qualiter, & quibus caſibus contrahatur. nu. 67. fol. eo.
Effectus eius qualis ſit. nu. 365. f. 273
Libellus contra irregularem qualiter formetur. nu. 381. f. eo.
Qualiter autem remoueatur. nu. 382. f. eo.
De vſura, in quo explicantur ſequentes articuli, videlicet.
Vſura quid ſit. nu. 1. f. 299
Vnde dicatur. nu. 10. f. 300
Quot ſint eius ſpecies. nu. 17. f. eo.
Quo iure fuerit prohibita. nu. 21. f. 301
Quare. nu. 30. f. 302
Qualiter, & quibus in rebus committatur. nume. 64. f. 304

MARIANI SOCINI
SENIORIS SENENSIS
Iuriſconſulti celeberrimi.

DOCTISSIMA COMMENTARIA
SVPER PRIMA PARTE
LIBRI QVINTI
DECRETALIVM.

Fœliciter incipiunt.

De accuſationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *In librorũ principijs, quæ quæri conſueuerunt. remiſſiuè.*
2 *Rubrica dicitur de textu, & probat.*
3 *Rubricæ decreti non probant.*
4 *Continuatio ipſius rubricæ.*
5 *Continuatio non eſt neceſſaria in capite libri.*
6 *Leges, & capitula non ſunt ad inuicem continuanda.*
7 *Rubricæ Sexti, Clem. & Auth. non ſunt continuanda.*
8 *Diffinitio quibus conſtat.*
9 *Accuſationis diffinitio.*
10 *Pueri, infantes, furioſi, & mente capti, non dicuntur crimen committere.*
11 *Delictum vindicta publica dignum, non poteſt committi ſine dolo, vel lata culpa.*
12 *Denuntiationis diffinitio.*
13 *Inquiſitionis diffinitio.*
14 *Inquiſitio duplex.*
15 *Inquiſitio quadruplex.*
16 *Inquiſitionis generalis quò ad delicta, & quò ad perſonas deſcriptio.*
17 *Iudici extra territorium non paretur.*
18 *Boni, & grauis Præſidis officium.*
19 *Inquiſitionis generalis quò ad perſonas, & ſpecialis quò ad delicta deſcriptio.*
20 *Inquiſitionis generalis quò ad delicta, & ſpecialis, quò ad perſonas deſcriptio.*
21 *Inquiſitionis ſpecialis quò ad delicta, & perſonas deſcriptio.*
22 *Syndicus inquirens generaliter contra poteſtatem, & eius familiam vigore inquiſitionis poteſt condemnare.*
23 *Accuſationis, inquiſitionis, & denuntiationis materia, vbi tractetur.*

QVãquam
hic ſit libri principium; tñ,
quia non eſt caput toti' cõ
pilationis, omittã quę in li
brorũ principijs q̃ri cõſue-
1 uerũt: videlicet, † quis ſit li
bri titulus, q̃ ſint cauſæ, & cui philoſophiæ parti ſup
ponatur. De qbus vide Io. And. ſ. in procemio. & ibi
ẽt Io. de Lig. latiſsimè, & Io. Mo. in ꝓhę. 6. p Doct. in
ris ciuilis in rubr. ff. de iuſti. & iur. & ĩ ꝓęmio Cod. &
p Azo. in ſum. in prin. Codicis. & Dy. in rub. de noui
ope. nun. Ego dixi latiſsimè in proęmio Clemẽ. vbi
2 ẽt habes † an rub. dicat̃ de textu, & an ꝓbet. de quo
habes gl. ꝙ ſic, in proęmio Sexti. in verſi. titulis. & de
pęnit. diſt. 1. §. hæc verba. & ideò ſcriptor, qui tenet̃
ſcribere librũ, tenetur ẽt ſcribere rubricas, niſi aliud
haberet cõſuetudo, per. c. cũ dilectus. &. c. fi. ſ. de cõ
ſuet. & per. l. minime. ff. de legib. not. Io. And. in ꝓœ
3 mio. 6. in gl. ſuper verbo, titulis. Fallit † tñ in rub. De-
creti, qa illæ nõ ſunt authenticæ, niſi prima, vt notat
gl. 3. q. 9. chartæ. licet aliq nõ habeant illã glo. rõ eſt,
quia iſtæ rubricæ poſitæ fuerũt ꝓ ſummarijs magi-
ſtraliter p Gratianũ, cuius dicta non probant, niſi vt
dicta magiſtralia. Et ideò qñq; reprobãtur, vt tradit̃
per gl. 2. q. 3. c. euphemiũ. §. hinc colligit̃. & latius vi
de in dicto ꝓęmio, vbi ẽt vide qd iuris ſit, ſi rub. ſit
generalior tex. vel ècõtra. Itẽ qd iuris ſi rubrica ha-
beat orõnem, vel perfectã, vel ĩperfectã, vel ſi loqnat̃
negatiuè, vel modalirer, & plures alias q̃ſtiones ibi
4 videre potes. ¶ Cõtinuatur † aũt hæc rubrica ad præ
cedentes pluribus modis. ¶ Er primo dictũ fuit ſu-
pra de ciuilibus negotijs, & actionibus: verũ qa deli
cta ſæpe frequentantur, & reipublicæ intereſt illa pu
niri, vt. l. ita vulnerat'. ff. ad leg. aquil. & Exodi. c. 22.
vbi dñs inquit ad Moyſẽ, Maleficos non patieris vi-
uere. & trãſumptiuè. 23. q. 5. §. ſed obijcitur. Et qa ad
ea puniẽda principaliter prodita ſunt tria remedia,

videlicet, accuſatio, denũtiatio, & inquiſitio; ideò de
his ſubijcitur. Ideò aũt dixi principaliter, q̃a ẽt alijs
duobus modis delicta puniunt. videlicet p notorie-
tatẽ, vt. c. euidentia. & c. qualiter. 2. j. eod. & p modũ
exceptionis. c. ſup his. j. eod. ¶ Vel ſecundo põt cõti
nuari aliter, q̃a nati ex matrimonio, de quo in pcedẽ
ti libro tractatũ fuit, tanq̃ filij Adæ peccatores ſunt;
& peccata, ſeu maleficia non debẽt impunita rema-
nere, & principalia remedia ad ea punieda ſunt, ac-
cuſatio, inqſitio, & denũtiatio. ergo de illis ſubijcit.
¶ Vel tertio ſic, & magis pximè; ſupra dictũ fuit de
quadã ſpecie accuſationis in tit. qui ma. accu. poſſ. er-
go nunc videndũ erat de accuſationibus in genere.
igit ſubijcitur hic hæc rubrica. ¶ Vel quarto ſic, cõ-
tinuando ad inferiora. Tractaturus cõpilator de ma
leficijs, & eorũ pœnis, incœpit ab hac rubr. quia accu
ſatio, denuntiatio, & inqſitio ſunt principalia reme
5 dia ad delicta punieda. ¶ Vel quinto põt dici, q † cũ
hic ſit caput libri, non eſt neceſſaria continuatio, vt
6 not. gl. in rub. de condi. furt. ¶ Vtrũ † aũt leges, & ca-
pitula ſint ad inuicẽ continuanda, dic q non, vt not.
gl. in. l. gall'. de libe. & poſthu. & l. 1. C. de peti. bono.
7 lib. x. ¶ † Quid aũt in rubricis Sexti, & Clemẽ. & Au
then. dic, q continuandæ nõ ſunt, vt dicit Archid. Io.
de Imo. & do. Domi. in rubr. de ſum. trin. lib. 6. vide q̃
dixi de ſumma trini. in clementinis. ¶ Verũ, vt iquit
Cic. Oĩs quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitu
tio, debet à definitione proficiſci: vt ponitur in. l. 1. i
prin. ff. de iuſti. & iu. & ibi dicit iuriſconſultus, iuri
8 operã daturũ, prius noſſe oportet quid ſit ius. ¶ † De
finitio aũt debet conſtare ex genere, & differentijs,
vt eſt apud Philoſophũ. 2. Poſteriorum. & 3. Topic.
& debet eſſe conuertibilis cum ſuo definito, vt not.
in. l. 1. ff. de dolo. pp quã cauſam fortè iuriſconſultus
inquit in. l. oĩs. ff. de reg. iur. q oĩs definitio in iure pi
culoſa eſt: parum eſt enim, q non ſubuerti poſſit. Tõ
ad notitiã dicendorũ, q̃ro ptimo, quid ſit accuſatio.
Solue ſm Doct. Accuſatio eſt delatio criminis alicu
9 ius hoĩs † ad vindictã publicã apud cõpetentem iudi
cẽ legitima interueniente inſcriptione. Eſt enim ac
cuſare reum criminis deferre ad vindictã publicã, vt
. c. ſuper his. j. eodẽ. & . l. cum rõnib', & . l. nõ ignorat.
& . l. ſi quis ex fam. C. qui accu. non poſ. & . l. libellorũ
. ff. de accuſ. ibi, reũ deferre. canonizata. 2. q. 8. c. fin. §.
libellorũ. & in. l. hij oẽs. §. 1. ff. de accuſ. canonizata. 2.
q. 1. c. prohibentur. hanc definitionem ponit Hoſt. in
ſum. eod. tit. & Azo in ſum. eod. titu. & oẽs Doctores
ſequuntur. Sed non placet mihi: quia delatio ſonat
in factũ, ſed nulla accuſatio eſt facti; licet eius exerci
tium ſit in facto; ergo nõ eſt bona definitio. eſt enim
defectiua, vt ſtatim patebit. Vnde vt clarior ſit, ego
dico q accuſatio eſt ius deferendi criminis alicuius
hoĩs doli capacis ad vindictam publicã in iudicio,
interueniẽte legitima inſcriptione, ſicut dicimus de
actione, quæ eſt ius perſequẽdi in iudicio, quod ſibi
debetur, vt Inſtitu. de actio. §. 1. & . l. nihil aliud. ff. de
actio. licet exercitium accuſationis conſiſtat ẽt in fa
cto. Ideò aũt dixi, q eſt ius, quia hoc ponitur vt gen'
ſuum; reliqua verò verba ponuntur ad differentiam.
Ideò aũt dixi criminis, quia nõ delicti, vel nõ crimi
nis non eſt accuſatio. Ideò aũt dixi, deferrendi, ad
differentiã inquiſitionis, exceptionis, vel notorieta-
tis, in qbus non proceditur ad delationẽ partis, vt. j.

patebit. Ideò aũt dixi, alicuius hoĩs, quia cætera ani
malia ſenſu carentia, non dñr delicta, vel crimina cõ
mittere, ſed aut pauperiẽ facere, vt. l. 1. & per totum
tit. ff. ſi quad. paup. fec. dic. aut damnum dare, vt. j.
de iniur. & . ff. ad leg. aql. & . C. vel noxiã cõmittere, vt
10 toto tit. de noxal. actio. Ideò aũt dixi, † doli capacis;
quia pueri, infantes, furioſi, & mente capti, & alij ſẽ
ſu carentes, non dicuntur delictum, aut crimen com
11 mittere; quia ſine † dolo, vel lata culpa, delictum cõ-
mitti non põt, quod vindicta publica ſit dignum, vt
Bart. in. l. 2. ff. ſi quis teſta. lib. eſſe iuſ. fue. & iſti tales,
nec dolum, nec latã culpã poſſunt cõmittere, vt tra-
ctatur latè i clemẽ. 1. de homic. Ideò aũt dixi, ad vin
dictã publicã, ad differentiã ciuilis actionis ex cri-
mine, quæ tẽdit ad priuatã vtilitatem. Item ad diffe
rentiã denuntiationis, quæ tendit ad pñiam, vel cor
rectionẽ, nõ ad vindictã publicã, vt ſtatim dicam in
deſcriptione ipſius denuntiationis. Ideò dixi, apud
competentẽ iudicem in iudicio, quia verba illa ſunt
neceſſaria, q̃ ſonant in factum, & exercitium, vel po
tes dicere in iudicio. ad differentiã denuntiationis,
quæ ſit ẽt extra iudicium qñq;. Ideò aũt dixi, inter-
ueniente legitima inſcriptione, ad differentiã inqui
ſitionis, in qua non requiritur inſcriptio, vt not. gl. in
. c. inquiſitionis. & ibi dicã. j. eod. & tradit Bar. in. l. li
bellorũ. ff. de accuſ. in ſi. pri. & in. l. 2. §. ſi publico. ff. de
adult. & per Ang. in. l. ſi vacãtia. C. de bon. vacan. lib.
10. Item ad differentiã denunciationis, in qua ſimi-
12 liter non eſt neceſſaria inſcriptio, vt. j. dicã. ¶ † Denũ
ciatio verò ita deſcribitur, omiſſa Doct. deſcriptio-
ne, q eſt ius deferendi criminis alicuius hoĩs doli ca
pacis ad pœnitentiam, vel correctionem, præcedẽte
legitima monitione. Ideò autem dixi pœnitẽtiam,
vel correctionẽ, ad differentiã accuſationis, inquiſi-
tionis, notorietatis, & exceptionis: quæ ſiunt ad vin-
dictam publicam. Ideò autem dixi, legitima præce
dente monitione, quia alias denuntiatio non tenet,
vt dicam. j. eo. c. 2. Cætera verò verba declara, vt
13 dixi in præcedenti definitione. ¶ † Inquiſitio au-
tem eſt alicuius criminis manifeſti ex bono, & æquo
à iudice competenti canonicè facta inueſtigatio, ſe-
cundum Hoſtien. in ſum. in titu. de inquiſit. §. 1. Sed
hæc definitio non placet mihi: in multis enim eſt de
fectiua, vt. j. patebit. Vnde tu aduerte, quia ſecun-
14 dum quoſdam † duæ ſunt ſpecies inquiſitionis, quæ-
dam facti, quæ ſit ad curiæ informationem, de qua
ſecundum eos loquitur tex. in. l. congruit. de off. præ
ſid. & . l. 4. ff. ad leg. iul. pecul. & auth. de collato. §. iu-
bemus. Alia verò eſt iuris, quæ ſit ad criminia puni-
tionem, de qua ſecundum eos, loquitur. l. ea quidem
C. hoc tit. & . l. 2. §. ſi publico. ff. de adult. Alij verò di-
cunt, quòd inquiſitio eſt duplex, vna præparatoria
ad inueniendum, de qua loquitur. d. l. cõgruit. & alia
iura primo alleg. Alia ſecundaria ad puniendum, de
qua loquuntur iura ſecundo loco allegata. Hanc te-
net Inn. in. c. bonæ. 2. de elect. ver. teſtes. Tu verò dic
ex mẽte Ang. in. d. l. ſi vacãtia. C. de bon. vacã. lib. 10.
plurimis tamen additis, cuius diſtinctio habuit ori-
ginem a quadam diſputatione. Nicol. de Mat. quam
15 refert Barto. in. d. §. ſi publico. quòd † inquiſitio eſt
quadruplex, quædã generalis quò ad delicta, & quo
ad perſonas, vt cum præſes, vel alius ordinarius in-
quirit contra homines facinoroſos, & homines ma-

læ conditionis, & famæ: Quædam eſt generalis quò
ad perſonas, & ſpecialis quò ad delicta, vt quando
inquiritur contra illos in generali, qui Titium in-
terfecerunt. Tertia eſt inquiſitio generalis quò ad
delicta, & ſpecialis quò ad perſonas, vt quando in-
quiritur contra aliquem hominem certum infama-
rum in genere. Quędam eſt inquiſitio ſpecialis quò
ad delicta, & quò ad perſonas, vt cum inquiritur
contra Titium ex eo quòd interfecit Sempronium.
16 ¶ Prima ſpecies inquiſitionis deſcribitur, quòd † eſt
ius ꝓcedendi per officium ad inueſtigandum omnẽ
facinoroſum pœna dignum in territorio inquiren-
ris. hæc diffinitio ꝓbat in. l. 3. & . l. congruit. ff. de of-
ficio pſid. & in. c. 1. ſ. de offi. ord. c. bonæ. ſ. de elec.
Ideò autem dixi ius, quia hoc eſt eius genus, vt di-
xi in definitione accuſationis, & quia nulla inquiſi-
tio eſt facti, niſi in exercitio ſuo, vt dixi in definitio-
ne accuſationis. Ideo autem dixi, ꝓcedendi, quia ta
lis inquiſitio nõ fit ad condemnandum, vel punien-
dũ, ſed ad inueniendum, vt in dictis iuribus, & idem
dicas de hoc verbo, inueſtigandum. Ideo autẽ dixi ꝑ
officium, ad differentiã accuſationis, & denuntia-
tionis, quia inquiſitio non deſeruit accuſationi; ſed
duntaxat in ea ꝓceditur ex officio. Ideo autem di-
xi, facinoroſum, quia pro cauſa ciuili non habet lo-
cum regulariter inquiſitio, vt dicit Inno. in. c. ad no-
ſtram. ſ. de iureiuran. & ibi latiſsimè per R. D. Ar-
chiep. Panor. D. Nicol. Sicul. patrem, & ꝓceptorem
meum, & D. m. & ſic quotieſcunq; dixero de D. m.
intelligatis, velim, de ipſo D. Nicol. decretorum
monarcha. & in. c. exhibita. ſ. de iud. & per Io. And.
& D. m. in. c. fin. de foro compe. lib. 6. quoniam pro
priuato commodo agendum eſt ciuilibus actioni-
bus, vt. c. 1. ſ. de libel. obla. inſti. de actio. in princip.
vel aliàs eſt à parte iudicis officium implorandum,
vt not. Ioan. And. & . D. m. in. c. fi. prælleg. & Ange.
in. d. repet. l. ſi vacantia. Ego verò dixi in clem. 1. de
offi. ordi. vbi poſui nouẽ caſus in quibus ad priuatũ
commodum, non præcedente petitione partis, pôt
iudex inquirere de qbus docto. tãgunt in prælleg.
17 iuribus. Ideo autẽ dixi in territorio ſuo, quia † extra
territoriũ iudici nõ patet impunẽ. vt in. c. 2. ſ. de cõ
ſtit. lib. 6. & . l. fi. ff. de iuriſd. omni. iud. licet Ang. di-
cat, ꝙ ideo dicuntur dicta verba; quia extra territo-
rium per non ſubditum, ſi delictũ committeretur ;
non pertineret ad eũ vindicta publica, & ſic ſuperua
cua eſſet inquiſitio. per not. in. l. 2. C. vbi de crim. agi
opor. Sed mihi non placet opinio ſua: quia talis in-
quiſitio, quæ fit ad inueſtigandũ, pôt fieri ad dupli-
cem effectum, videlicet, vt repertos facinoroſos per
nouum ꝓceſſum puniat, vt ſtatim dicam in inquiſi-
tione ſpeciali. & hoc dicit Ang. & hoc modo ꝓcedit
eius dictum. Secundo modo, vt repertus facinoro-
ſos, & homines malæ conditionis à ciuitate repel-
18 lat. Intereſt enim † boni, & grauis Præſidis, & cu-
iuſlibet ordinari pacatam, & integram prouinciam
habere, & eam purgare malis hominibus, vt. d. l. 3.
& d. l. congruit. & alijs iuribus. ſ. alleg. Et vide Spec.
in tit. deleg. §. ſupereſt. in princ. Vnde fiet tunc in-
quiſitio, vt hominem malæ conditionis, & famæ ex-
pellat, quamq̃ non ſit ſubditus, & malam conditio-
nem, & famã receperit ex delictis alibi perpetratis.
Ideò autem dixi, pęna dignum; quia pp facinus non
dignum pœna, non dicetur quis facinoroſus, vt pu-
ta, ſi illud faceret lege permittẽte, vt. l. Gracchus.
C. de adulter. cum ſimi. Sed cõtra hoc facit, quod ſta
rim dixi, de expulſione, & ideò forte melius eſſet
addere ad diffinitionem dum dicit pœnã, & expul-
ſione dignam, niſi diceres ꝙ hæc expulſio ſapit pœ-
19 nam quandam, & bene. ¶ Generalis † verò inquiſi-
tio quò ad perſonas, & ſpecialis quò ad delicta, ſic
deſcribitur, quòd eſt ius procedẽdi per officium ad
inueſtigandum perſonam, quæ delictum, vel malefi-
cium commiſit iam compertum pœna dignum.
Ideò autem dixi, iam compertum; quia ſi non eſſet
compertum, inquiſitio eſſet generalis, vt præcedẽs.
& adde dum dixi, maleficium, ſcilicet pœna dignũ
vt ſtatim dixi. Item in territorio inquirentis, reli-
qua verò verba examina, vt dixi in pręcedenti inqui
ſitione. Et hoc probatur in. d. l. 4. §. mandatis. ff. ad
20 . l. Iul. pecul. † ¶ Inquiſitio verò generalis quò ad
delicta, & ſpecialis quo ad perſonas, eſt ius proce-
dendi per officiũ, ad inueſtigãdum crimina cõmiſ-
ſa per inquiſitum certum diffamatum, pro hac de-
ſcriptione facit quod nota. in c. cum oporteat. & . c.
cum dilecti. ȷ̃. eod. & ꝙ not. Bar. in. l. 2. § ſi publico.
ff. de adulte. & in. d. §. mandatis. & addè illa verba,
de quibus dixi in proxi. præcedenti diffinitione. &
21 etiam not. vt dixi in præcedentibus. † ¶ Inquiſitio
verò ſpecialis quò ad delicta, & quò ad perſonas, eſt
ius quoddam procedendi per officium ad conde-
mnandum, vel puniendum certos facinoroſos ho-
mines, pęna dignos, in territorio inquirentis de ali-
quo certo crimine, non à maleuolis & ſuſpectis; ſed
à fide dignis perſonis diffamatos. Ideò autem dixi
ad condemnandum & puniendum, quia ex prædi-
cta inquiſitione poteſt perueniri ad diffinitiuam,
& puniri condemnatus. Ideò autem dictum fuit,
à maleuolis, & ſuſpectis diffamatos, quia ad hoc vt
de iure poſsit inquiri, neceſſe eſt vt ꝓcedat diffama-
tio ab honeſtis, & fide dignis perſonis; vt. d. c. cum
oporteat. & . c. qualiter. 2. & . c. inquiſitionis. ȷ̃. eod.
Addit etiam Ang. in. d. repe. l. ſi vacantia. de quadã
inquiſitione generali, quò ad perſonas de neceſsita-
te, & ſpeciali quò ad delicta, vt eſt quando officialis
inquirit contra aliquam ciuitatem, caſtellum, vel vil
lam, in qua ſit commiſſum delictum, & illam deſcri
bit, vt deſcripta fuit inquiſitio generalis quò ad
perſonas, & ſpecialis quò ad delicta. Addit &
aliam ſpeciem inquiſitionis, videlicet, quæ eſt
generalis quò ad delicta, & eſt generalis neceſſa-
ria, & ſpecialis quò ad perſonas, vt cum viſita-
tor inquirit contra homines in genere in eccleſia
conſiſtentes; Vel cum ſyndicus vnius officialis inqui
rit generaliter contra poteſtatem, & eius familiam
in genere; & hanc deſcribit vt deſcripſi. ſ. quartam
ſpeciem inquiſitionis. Et no. prædicta; quia canoni-
ſtæ parum, vel nihil habent; & apud legiſtas etiam
plura de prædictis non reperies, & tamen neceſſaria
ſunt ad intellectum dicendorum. ¶ Et per prædi-
22 cta deciditur quæſtio, an † ſyndicus inquirens ge-
neraliter contra poteſtatem, & eius familiam, vi-
gore dictæ inquiſitionis poſsit condemnare; nam
dicendum eſt, quòd ſic, vt dicit Angel. pluries ſe in
practica ſeruaſſe. De hac autem materia dic, vt di-
cã latius. ȷ̃. eod. c. qualiter. 2. in ſecundo membro

princip. & per totam illam decretalem. ¶ Poſtre-
23 mo † circa hanc rubricam Ioã. Andr. in nouel.facit
remiſsionem,in qua parte iuris tractetur de accuſa-
tione,inquiſitione,& denuntiatione. De prima di-
cit,quod tractatur.2.q.7.&. 8. per totam.3.q.4.5.9.
10.&.11.&.4.q.1.4.5.&.6. per totum.&.15.q.3.per
totam.&.c.de famulis. ſ.de ſer, non ordi. de procu.
tuæ,vt li.pend.c.2.de teſt.c.de cæterò.&.d. c. fiu.de
ver.ſigni.c.forus.ver.accuſator.De ſecũda aũt parte
rubricæ.videlicet de inquiſitione,tractatur.2.q.1.c.
primo ſemper.&.c. Deus omnipotens. 86. diſt.c.ſi
quid.15.q.7. ſi quid.ſ. de offi. ordi. c. 1. vt lite non
conten. quoniam. §.ſunt & alij.de celeb.miſſ.c.ſi.de
colluſ. deteg. c. fi. & in c.licet de offic. vica. lib.6.&
de offi.dele.c.ſtatuimus.2. in 6. De tertia partæ ru-
bricæ, videlicet de denuntiatione tractatur in c. ſi
peccauerit.2.q.1.&.7.c.ſi quis erga.&.c. qua ꝓpter.
de ind. c. nouit. de dolo & contu. c. veritatis.de te-
ſti.c.in omni.de præſum.c. cum in iuuentute. de iu-
reiura. c. quemadmodum. de cogna. ſpiri.c.tua.de
diuor.c.porrò.

C A P. I.

S V M M A R I V M.

1 *Illegitimitatis exceptio eſt dilatoria, & per conſequẽs ꝓponenda ante litis conteſtationem. Fallit tamen ibi, & in num.8.& 9.*
2 *Quæ de nouo emergunt,nouo indigent auxilio.*
3 *Deportatus licet non poſſit accuſare; poteſt tamen proſequi accuſationem iam inchoatam.*
4 *Bannitorum querelæ, ſi ex forma ſtatuti non debeant audiri, bannitus tamen poſt inchoatam accuſationem non prohibetur illam proſequi.*
5 *Excommunicatus etiam pendente officio, non debet de cætero audiri agendo.*
6 *Procurator reuocatus pendente iudicio poſt reuocationem non auditur.*
7 *Audientiæ denegatio,& non redditio iuris differunt.*
8 *Excommunicationis exceptio poteſt etiam poſt litis conteſtationem opponi.*
9 *Exceptio,quæ reddit iudicium retro nullum poteſt opponi,etiam contra perſonam accuſatoris in quacunque parte iudicij.*
10 *Exceptio declinatoria, quæ oritur poſt litem cõteſtatam, non excluditur per litis conteſtationem.*
11 *Exceptio inhabilitatis, quæ competebat in primo iudicio an poſſit opponi, ſi per eundem accuſatorem inchoatur eadem, vel aliqua accuſatio contra ipſum aliàs accuſatum.*
12 *Specialitas duplex circa idem induci non debet.*
13 *Accuſari de eodem delicto regulariter duo non poſſunt.*
14 *Accuſatus in quo non debeat fatigari non exiſtente legitimo accuſatore.*
15 *Accuſatorem illegitimum,quæ faciunt.*
16 *Criminoſus,an ſemper repellatur ab accuſando.*
17 *Infamis infamia iuris tàm de iure canonico, quàm ciuili repellitur ab accuſando. Fallit in ſexdecim modis, vt ibi.*
18 *Infamis infamia facti non repellitur ab accuſando de iure ciuili,ſecus de iure canonico.*
19 *Accuſatus ex tali crimine, quod non infamat niſi de facto,non poteſt accuſare,vt ibi,& nu. ſeq.*
20 *Accuſato accuſare permittitur accuſatorem ſuum de pari crimine. Fallit tamen pẽdente iudicio accuſationẽs ſuæ, & de iure canonico vt ibi.*
21 *Infans infantiæ proximus,& furioſus non admittitur ad accuſandum.*
22 *Tutor nomine pupilli accuſat, & ſe inſcribit ad pœnam talionis.*
23 *Minor viginti quinq; annis an,& quando poſſit accuſare.*
24 *Pauper an poſſit accuſare.*
25 *Pauper quis dicatur.*
26 *Reus citatus ad petitionem illegitimi accuſatoris,an comparere teneatur.*
27 *Illegitimitatis exceptio concernit priuatum,& publicum commodum,& iudicis honorem.*

Si legitimus. Ad petitionem
non legitimi ac
cuſatoris, reus
nõ eſt in iudicio vocandus.vel ſic.In accuſatione iu-
diciaria prius eſt quærendum de perſona accuſantis.
h.d. ¶ Nota primo duplex ſummarium, & concor-
dat.2.q.1.c.in primis.23.diſtin.c.illud.&.l. ſi quæra-
mus. ff. de teſt. ¶ Secundo not. ibi, non fatigetur,
1 arg.ſecundum D. Ant. & D.m. quòd † exceptio il-
legitimitatis accuſatoris eſt dilatoria, & per conſe-
quens proponenda ante litis conteſta. facit.l. ſi ma-
ritus.§.ſi præſcriptiones.ff.de adul.& tex. in.c.exhi-
bita: de iudi.& no. gloſſ.in ſimi.in. c.1.de elec.lib.6.
glo.in.l.reum.C.de procur.& Bar.in.l.1.§.accuſatus.
ff.ad turpil.alleg.D.m.ſimile in illa exceptione, tua
non intereſt. no.glo.in. c.ex parte.de teſti.&.c.ſuper
his.ſ.eo.Bar.in.l.ſi vnus.§. ante omnia.de pact. de
quo plenè dicam in d.c.ſuper his, in.6.q.poſt glo.ſu
per ver.accuſatione. vnde volunt ꝙ ſi non eſt oppo-
ſita ante litis conteſt. quòd poſt non poſſet opponi:
Quidam tamen dicunt, ꝙ etiam poſt lit.conteſt.po-
teſt opponi; dummodo prius nomen accuſati non
ſit receptum inter reos. Sed quando nomen accu-
ſati dicatur receptum inter reos,variæ ſunt opinio-
nes,de quibus per Bart. & latius per Ioan. de Imol.
in.l.is.qui reus.ff.de pub.iudic. per gloſſ. & Ioan.de
fantu.2.q.8.per ſcripta, & per Bald.in.l.1.C. qui ac.
non poſ.Infertur igitur ex prædictis,quòd ſi accuſa-
tus comparens nihil opponit contra perſonam ac-
cuſatoris,quòd iudicium tenebit;quod probatur in
dictis iuribus,& in.l.1.C.eodem tit. & in.l.qui accu.
ſare;&.l. hoc accuſare. ff.eo.tit. & de exce.c.1.lib.6.
glo.in c.1.de reſcrip.lib.6.Et hoc tenet expreſsè Bar.
in.l.1.§.accuſatus.ff.ad turpil.& idem dicendum de
exceptione competente ex perſona accuſati, quod
dictum tamen poſt litis conteſtationem, vel nomen
accuſati receptum inter reos, nõ poteſt opponi ex-
ceptio de illegitimitate accuſatoris.Limitat hoc D.
m.& benè,ſi modo accuſatus ſciebat talẽ exceptio- 1
nem ſibi competere; ſecus ſi ignorabat, & poſtea
peruenit ad eius notitiam, per not. per gloſſ. 2.in.
q.6.§.exceptio.&. c. ad audientiam. 2. de reſcript.
de procur. cap. in noſtra. & quod not. in.c.2.de or-
di.cogni. &.c.paſtoralis.& cap.exceptionem. ſ. de
exceptioni. & ibi dixi. Et not. quòd cum miniſte-
rio dixi duntaxat de ignorantia exceptionis dila-
toriæ, propter perſonam ipſius accuſatoris, quæ à
principio

principio competebat ipſi accuſato, non autẽ de ſu
perueniẽte exceptione dilatoria de nouo poſt inter-
poſitam accuſationem, quæ regulatur eodem mo-
do. Et ſortius videtur poſſe opponi, vt traditur in
2 dictis iuribus, cum ea † quæ de nouo emergũt, nouo
indigeant auxilio, vt.l.de ætate.§.ex cauſa. ff. de in-
terroga. acti. nam licet de nouo ſuperueniat exce-
ptio inhabilitatis, ſi tamen accuſator à principio
erat habilis, non repellitur, per not. per Bar. in.l.vra-
nius.ff.de fideiuſſ. &.l.is qui reus.ff.de publi.iudic. ꝑ
3 illum tex. qui vult, quòd † licet deportatus nõ poſ-
ſit accuſare, poteſt tamen proſequi accuſationem
iam inchoatam, & idem tenet Barto.in.l.deferre.ff.
de iu.fiſc. per illam legem, quæ vult, quòd damna-
tus non poteſt deferre, ſed cauſam iam inceptam, po
4 teſt proſequi. Ex quo infert, † ꝙ ſi ex forma ſtatuti
diſponitur, quòd querelæ bannitorũ non debeãt au
diri, quòd ſi aliquis fuit bãnitus poſt inchoatã accu-
ſationem, & producit bannũ, non obſtat ei quomin⁹
poſsit inchoatã accuſationẽ proſequi, & ad.d.l.Vra-
nius.&.l.penul.ff.de ſuſpe.tuto. quæ vult, quòd ſi pẽ
dente accuſatione ſuſpecti tutoris finiatur tutela,
quòd finitur & ipſa accuſatio, reſpondet, quòd in
illis ſuperuenit defectus ex parte cauſæ materialis,
vel finalis. ſed in caſu noſtro ſupuenit defectus cau-
ſæ efficientis. facit.l.patre furioſo. ff. de his qui ſunt
ſui, vel alie. iuris. & quod not. in.l.cæcus.ff.de iudi. &
ſequitur hic prædictam opi. Barto. D.m. nec aliquid
obijcit. Ang. tamen, in prædicta.l. Vranius. repro-
bat dictum Bartol. ex eo, quòd dictum ſtatutum re-
moueat quærelam bannitorũ, & eo ipſo, quòd ban-
nitus aliquid petit, licet ſit bannitus inchoato iudi-
cio; tamen dicitur querelare, ergo non debet audi-
5 ri. Adducit ſimile de excommunicato, † qui nõ de-
bet audiri agendo; & tamen ſi pendente iudicio ex-
communicatur, non auditur de cetero; quia incipit
eſſe inhabilis, vt not. in.c.dilectus.ſ̃. de reſcrip. & ꝙ
dixi, in.c.exceptionem. de excep. Ad idem adducit
6 Ang. ſimile de procurarore, qui fuit reuocatus pen-
dente iudicio: quia, non auditur poſt reuocationem;
licet antea per eum agitata teneant, vt not. in.l.1.C.
de.ſatiſda. & ꝓ dicto Ang. facit quod not. in.l. quid
ergo.ff.de infami. vbi ponderatur an lex reſiſtat ini-
tio, vel non. Ad idem quod not. in cle. eos. de conſan-
gui. & affi. iuncta.gloſſ. quæ vult, ꝙ illa clem. quæ ex-
communicat ipſo iure ſcienter contrahentem cum
moniali, nõ habet locum in eo qui contrahit igno-
ranter; licet poſtea ſciuerit illã eſſe monialẽ. Subdit
tamen Ang. ꝙ ſi bannum liquidatum eſſet poſt cri-
men, iudex ex officio poſſet ferre condemnatoriam
contra accuſatum, per.l.1.&.l. quamuis. C.de adult.
& idem ſi delictum non eſſet liquidatum ante ban-
num, & iudex vellet accuſationem terminare, ſecun
dum quod quandoque poteſt, vt not. in.l.pe. in prin.
ff.de pub.iud.&.l.liber homo.§.fin.ff.eodem. Tu ve-
rò, dic, quòd verior eſt opi. Bartol. in terminis ſuis ſe
cundum Ioan. de Imol. in.d.l. Vranius. & pro ea, ad-
ducit. quod not. Iacob. Butr. in.l.adulterium. C.de
7 adult. vbi facit † differentiam, an ſtatutum dicat,
non reddatur ius: an verò dicat, non audiatur. Nam
primo caſu quando dicit, non reddatur ius, tollit
exceptionem dilatoriam, quæ debet opponi in ini-
tio, vt dictũ eſt, quo facit in ſimil.l.filiusfa.§.vetera-
ni.ff.de procurat. vbi miles nõ debet audiri pro ali-
quo agens; & tamen ſi iam ſit inchoatum iudicium,
& non ſit oppoſita exceptio, non poteſt amplius op
poni. Secundo caſu non producit exceptionem,
quæ poteſt opponi in quacunque parte iudicij, &
quotieſcunque redderetur ius, videretur naſci, &
cauſari aliqua exceptio, pro quo facit, quod not.
Compoſt. & poſt eum Ioan. And. in.d.c. dilectus. de
reſcrip. in illa quæſt. ꝙ quis non trahitur vltra vnam
dietam per reſcriptum apoſtolicum à finibus ſuæ
diœceſis, in qua volunt, quòd talis exceptio poſsit
opponi quomodocunque traheretur. Nec obſt.
quod dictum fuit.ſ̃.de excommunicato, quia, illud
eſt ſpeciale propter periculum animarum, inſur-
gens ex communione cum excommunicato, quod
periculum toties imminet, quoties cum eo com-
municabitur, vt in.c.pia.de excep.in.6.ex quibus ha-
bes vnã notabilem limitationem ad id, quod.ſ̃.dixi
de exceptione dilatoria inhabilitatis accuſatoris, ꝙ
8 non poteſt opponi poſt litis conteſt. quia, † fallit in
exceptione excommunicationis, quam quis poteſt
opponere etiam poſt, licet eam ſcienter omiſerit
ante opponere, vt dixi in.c. exceptionem.ſ̃.de ex-
cept. arbitror etiam, quòd idem ſit in quacunque
9 excceptione, † quæ redderet iudicium retro nullũ,
vt illa poſsit opponi etiam contra perſonam accu-
ſatotis, etiam in quacunque parte iudicij; vt puta ſi
aliquis accuſabat vt procurator in caſibus, in qui-
bus admittitur: vel ſi erat talis inhabilitas, quæ non
purgaretur per taciturnitatem rei facit.l. 2.§.1.ff.
qui ſatiſd. cog. & circa hoc, vide quæ dixi in clem.
pe. de procura. nam ex.j̃. dictis poteri, pulchras li-
mitationes colligere ad materiam noſtram. Item
aduerte, quia id quod dixi, quòd non poteſt quis
opponere de illegitimitate ſuperueniente poſt li-
tem conteſtatam, per.l.is qui reus.ff.de pub.iud. nõ
videtur verum, nam contra illud fortiter. ob. quòd
not. Bartol. in.l. hos accuſare.§. hoc.ff. eodem. vbi
ſecundum vnam lectionem, quæ etiam approbatur
per illum tex. qui probat, quòd exceptio illegiti-
mitatis ex perſona accuſati, poſtea ſuperueniens
poſt litem conteſtatam, ſeu poſtquam nomen ac-
cuſati eſt receptum inter reos, non poteſt opponi
licet poſsit illam opponere, ſi ante litem conteſta.
competijſſet, & non oppoſuiſſet; ergo qua ratione
poteſt accuſatus repellere accuſatorem propter ex
ceptionem ſibi ſuperuenientem in perſona ſua poſt
litem conteſtatam, eadem ratione videtur dicen-
dum de illegitimitate ſuperueniente in perſona ac-
cuſatoris, etiam quòd illa ſuperueniat poſt litis con
teſta. & quod ibi ſingulariter dicit gl. & docto. quæ
10 gloſſ. vult, quòd † exceptio declinatoria, quæ oritur
poſt litem conteſtatam non excluditur per litis con
teſtationem. Sed quæro iuxta prædicta, vtrum poſt
litis conteſt. iudex poſsit repellere illegitimum ac-
cuſatorẽ in caſibus in quibus poteſt ex officio ſup-
plere. Sol. ego credo quòd ſic, argumen. not. per D.
Anton. & D.m. in. cap. paſtoralis.ſ̃.de excep. in illa.
q. an poſt lapſum termini poſsit iudex ſupplere op-
ponendo dilatoriam. Secundo quæro iuxta prædi-
cta, quid ſi non fuit oppoſita exceptio inhabilitatis
perſonę accuſatoris, & reus fuit abſolutus ab inſtan
tia, vt.j̃. dicã, vel quid ſimile. Vtrum ſi ꝑ eundẽ ac-

11 cuſatorē † inchoatur eadem, vel alia accuſatio con-
tra ipſum alias accuſatum, quod fieri pōt, ſecundū
id, ꝙ dicam, in.c.de his.ĩ.eo.an tunc poterit opponi
exceptio inhabilitatis, quæ cōpetebat in primo iu-
dicio.Sol.Bar.in ſimilib' terminis, ī.l.hos accuſare.
§.hoc beneficio.ff.eod.in illa.q. in qua quærit, vtrū
ſi aliqua exceptio dilatoria cōpetebat accuſato ex
perſona ſua, & illam non oppoſuit ante nomen ſuū
receptū inter reos; poſsit illā opponere facta abo-
litione contra eundē repetentē in caſibus, in quibus
poteſt repetere, & concludit, ꝙ ſi eſt ille repetens,
qui accuſauit, non poteſt illam exceptionem oppo-
nere, vt.l.ſi qs repetere.ff.ad turpil.aut ali' vult repe
tere ipſum accuſatum intra.30.dies, vt tradit in.l.li
bellorū.§.fi.ff.eod.de quo dicā in.c.de his.ĩ. eod. &
pōt opponi exceptio inhabilitatis, vt.d.l.hos accu-
ſare.§. hoc beneficio.ff.eo. ex quo idē videtur infe-
rendum in caſu ꝓpoſito, vt contra eundem nō poſ-
ſit opponi, contra tertium ſic. Sed tu aduerte, quia
iudicio meo longa eſt differentia vtrū loquamur in
repetitione accuſationis facta abolitione, an verò in
reo abſoluto ab inſtantia, primo caſu procedit opi.
Bar.& ideò fit quia talis repetitio videt̄ reaſſumere
dictā accuſationem in eo ſtatu, quo erat tempore fa
ctæ abolitionis, vt not. in.d.l. ſi quis repetere.ff.ad
turpil. ergo non mirum ſi non poteſt opponere talē
exceptionem contra eundem accuſatorem, cū illā
aliàs non oppoſuerit debito tēpore; & maximè cum
ꝑdicto caſu nō ſit quòd poſsit imputari ipſi accuſa-
tori, qn̄ eidem conceditur repetitio, cū ſolū illa con
cedatur ſibi, ſi facta eſt abolitio, vel ꝓpter indultum
principis, vt.l.1.C.de gener. abo.&.d.l.ſi quis repe-
tere.cum duabus ſequen. ff. ad turpil. aut ꝓpter iu-
ſtum impedimentū accuſatoris, vt.l.libellorū.§.fin.
ff.eod.&.l.aut priuare. ff.ad turpil.ſecus ſi ſine im-
pedimento impetraret abolitionē; quia non poſſet,
vt dicā.ĩ.eod.c.de his.Et ſi tu diceres, quòd eadem
ratio habet locum in tertio repetēte, & cōparente;
quia debet admitti in eo ſtatu, vt facit.d.l.ſi quis re
petere. Item cap.2.vt lite penden.lib.6. Reſpon-
deo, quòd hoc non eſt verum; quia tertius videtur
admitti ad repetēdū ex quodam priuilegio, vt tra-
ctatur in dictis iuribus. vnde non debet gaudere ſe-
cundo priuilegio, ne poſsit opponi de illegitimitate
ſuæ perſonę; & ita loquit̄ dicta.l.hos accuſare.§.hoc
12 beneficio. ff. eo. † non enim debet circa idē duplex
ſpecialitas induci, vt not. in.l.1. C. de dot.promiſ.
Vel dic ſecundo, & melius, quòd ideò poteſt op-
poni huic tertio exceptio illegitimatis; qoia qua
ratione ſcientia illegitimitatis ſuperuenit de nouo
poſt litis cōteſtationem poteſt accuſatus illam op-
ponere, vt.ſ̄.dixi; & eadem ratione, & fortius iſtam
opponit, cum non ſit, quid huic poſsit imputari,
quando non oppoſuit; quæ ratio ceſſat, quando
ille idem qui accuſauit repetit. Et no. quòd eſt no-
ua conſideratio, per quam tolluntur plurima con-
traria, & maximè dictorum iurium. Si verò accu-
ſatus fuiſſet abſolutus ab inſtātia, puta propter ine-
ptum libellum ſecundum formam. d. l. libellorum.
§.quòd ſi libelli. quia de ineptitudine libelli poteſt
quandocunq; opponi, vt.c.dilecti.ſ̄.de empt. & ven
di.&.c.cum ad ſedem.ſ̄.de reſti.ſpol. & ibi per Ioā.
And.& D.m.Ego plenè dixi in clem.2. de re iudica.

& no.Bald.in.l.actori. C. de rebus creditis. & quod
not. gloſſ. inſti.de obli.in principio, & Bal.& Guil.
de cu.in.l.ſi patronus libertam. ff. de iureiura.& Ia-
cob. But.in.l.licet. C.de procurato.& idem conſul-
uerunt. D.Pet.de Anca. D.Anto.& D.Flo.vnde, hoc
caſu arbitror, quòd ſi de nouo ab aliquo, vel ab eo-
dem accuſatore, & de eodem crimine accuſaretur,
quod fieri poteſt, vt dicam. ĩ. in. c. de his, quòd
poſsit opponi exceptio inhabilitatis perſonæ, tàm
ex perſona accuſatoris, quàm accuſati; licet illa non
fuerit oppoſita, & lis fuerat conteſtata; cum non
repetatur accuſatio, ſed de nouo inchoetur. Aduer-
te tamen, quia illud, quod dixi, ꝙ ſi alicui accuſato
competit exceptio dilatoria ex perſona ſua, quòd
ſi illam non opponit, tenet accuſatio. Verbi gratia,
plures accuſant vnum de eodem crimine, competit
exceptio ex perſona accuſati, ſi principaliter accu-
ſatorum non intereſt, vt.l.ſi plures. ff.eodem. &.2.
q.1.in primiſ.ſuper verbo, accuſatores, & glo.in.c.
cupientes.§.ſi verò.de elec. lib.6.de quo per Specu.
in titu.de accu.verſic.item excipitur contra plures,
& per glo.in.c. 1.ĩ. de colluſ.deteg. Si tamen accu-
ſatus non opponit, tenet accuſatio; quod etiam tra-
dit Barto.in.l.hoc accuſare.§.lege.& in.d.l.ſi plures.
eodem.titu. Hoc tamen fallit in crimine adulterij,
in quo eſt ſpeciale, quòd ſi non opponatur talis ex-
ceptio, iudicium eſt nullum.vt.l.ſi maritus.§.fi.ff.de
13 adulte.† & per Bart.in.d.§.lege. & idem dicendum
eſt, ſi vnus accuſat duos, quòd regulariter fieri non
poteſt de eodem delicto; tamen tenet iudicium ſi
non opponatur, vt.d.l.ſi maritus.§.fin. vbi eſt text.
bo.& per Bar.in.d.§.lege. ¶ Vlterius quæro, pro in-
tellectu literæ, in quo nō debeat accuſatus fatigari,
14 ſi accuſator non eſt legitimus. Solu. dic ſecundum
Ioan. And. ꝙ nō fatigatur etiā in veniendo, vt no.2.
q.7.c.q̄rendum.&.c.alieni.&.ĩ.eo.c.nulli.in gl.1.Vel
dic ſecundū.Io.And. ꝙ nō debet fatigari ſuper prin
cipali, licet debeat fatigari in veniēdo; vnde Innoc.
dicit, ꝙ non fatigabitur in ꝓbando innocentiā ſuā,
& ſubdit, ꝙ ſi reus vocaret̄ de longinquo, accuſator
debet ſe prius inſcribere, q̄ accuſatus citet̄, per.l.2.
C.de requi.re. & hoc tenuit Innoc.In contrarium tñ
facit.c.licet.ĩ.eod.de quo articulo ibi dicam, circa
principalem tamen.q.ꝓ intellectu ipſius, adde, quæ
15 dicam.ĩ.in glo.fi. ¶ Glo.1.ponit † tria, quæ faciunt
accuſatorem illegitimum, videlicet, crimē, infamia,
& inimicitia.In eadē ibi, non pōt euere.dic autho-
ritas hæc habetur Lucæ.c.6. vnde dantur illi duo ver
ſus: Tollere feſtucam, qui vis de fratris ocello, Quæ
tua conturbat lumina, tolle trabem.Et dicit Cice-
ro.3.Tuſcula.ſtultitiæ proprium eſt, aliorum vitia
cernere, & ſuorum obliuiſci. & Aug.10. confeſſ.de
talibus loquitur, Curioſum genus, ad alienam vitā
cognoſcendam, deſidioſum ad propriam corrigen-
dam.& has authoritates refert hic Io.And. In fi.glo.
16 dic, circa † primam qualitatem de criminoſo, an
ſemper criminoſus, vt illegitimus repellatur; diſtin-
gue, ꝙ aut quis accuſat ad vindictam publicā, aut
vt ſuā, ſuorumq; iniuriā ꝓſequatur. Primo caſu, aut
loquimur de iure ciuili, aut canonico. Si de iure ciui
li, dic ꝙ criminoſus regulariter non repellit̄, niſi ſit
criminos' ex tali crimine, ꝙ ipſo facto irroget infa-
miā; quia tunc repellit̄ tanq̄ infamis, ſi eſſet infamia
iuris;

iuris;admitteretur tamen in caſibus,de quibus dicam in ſeq.q. Si verò infamaret de facto, tunc admittitur.vt eſt tex.in.l.qui accuſare.ff.eod.&.l.is.qui reus.ff.de pub.iud. & quod ſtatim dicam.Si vero loquimur de iure canonico, quia in eo non proceditur ita ſtrictè,dicendum eſt, quòd ſatis eſt, ad hoc vt repellatur,quòd tempore quò accuſat,poſſit accuſari de aliquo crimine graui. 2.q.7. quærendum. &.c. ſi qui ſunt. non enim videtur venire bono zelo ad publicam vindictam, qui perſeuerat in crimine. Idem dicit D.m.de quolibet perſeuerante in crimine, vel peccato mortali;licet non fuerit condemnatus.ar.dictorum iurium,& ſic intelligo dictum. Spe. in ti.de accuſatore.verſi. Item quòd eſt crimino ſus. vbi vult quod non admittatur. per.c.à nobis.de except.2.q.6.ſi quis à ſuo.& ſeq.2.q.7. qui ſine. &c.poſtulatus.§.tria.vbi dicit Spe. quòd ſufficit,quòd fuit crimino ſus,licet hodie non ſit.6.q.1. crimine.25.diſtinct.c.ſin.quod arbitror verum, niſi illud purgaſſet per bonam vitam ſequentem,vel quid ſimile.Secundo caſu quando ad ſuam vtilitatem,nõ eſt dubium, quòd non repellitur etiam de iure canonico, vt probatur.2.q.1.prohibentur. Facit quod ſtatim dicam in ſecunda quæſtione. ¶ Circa ſecundam qualita-

17 tem.ſ.infamiam. concludunt Doct. quòd ſi eſt † infamis infamia iuris,tàm de iure canonico, quàm ciuili repellitur, vt eſt text.6.q.1.c.infamis.ff.eo.l.qui accuſare.&.2.q.1.prohibentur.Specu.in titu.de accuſato.verſi.item quòd eſt infamis.& in tit.de accu. §.3.verſ.de hoc.in.3.parte.& Bal.in rubr.C. eod. tit. & in.l.neminẽ.C.de inceſt.nupt.vbi dicit, quòd habens eodem tempore duas vxores, vel duas concubinas,vel vnam vxorẽ,& vnam concubinã, non põt accuſare,nec teſtimoniũ ferre ; quia eſt infamis per illum tex. & hoc procedit etiam ſi accuſatus eſſet infamis;quia per hoc, infamis accuſator non efficitur legitim⁹, vt per Spec.in tit. de accuſatore.verſi.quid de his.per tex.6.q.1.c.qui crimen.ſed tu dic , q̃ hæc regula fallit in.16.caſibus .¶ Prim⁹ ſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequatur.Secundus in crimine læſæ maieſtatis. Tertius,in crimine hæreſis. Quartus, in crimine ſimoniæ. Quintus,in crimine fraudatæ annonæ. & hos ponit Specu. in titu. de accuſatore.§. itẽ q̃ eſt mulier.& verſi.itẽ q̃ eſt infamis.& verſic.in ſumma.Sextus,in.l.cornel.C.de fal.& in teſtamento falſi,liberti,paterni,vel materni. Septimus,in crimine ſuſpecti tutoris. Octauus,in crimine fraudati cenſus,quod cõmittit , qui furatur pecuniã ſibi cõmiſſam. Nonus , in crimine perduellionis,q̃ eſt ſimile crimini læſæ maieſtatis. Hos.4.vide p Specul. vbi.ſ. Decimus , in crimine falſæ monetæ, vt.l.1.C.de fal. mo. Vndecimus, in crimine ſacrilegij.2.q.1.in primis. Duodecimus,in maleficis,vt.l.1.C.de malefi.& mathe.Tertiuſdecimus,in latronibus, vt.l.prouinciarum.C.de ferijs.& p Spec. in tit. de accuſato. verſic. item repellitur, q̃ fuit ſocius.cum verſic.ſed quid de his,qui ſunt infames. Quartuſdecimus,in eo,qui poteſt accuſare accuſatorem ſuũ.vt Bar. in.l.qui accuſare,eo.tit.& tex.in.l.is qui reus.ff.de pub.iud.Et ſi diceres,q̃ iſte debet repelli propter inimicitiã. vt not. glo.3.q.11.c.2.dic tu pro reſponſione vt.ĩ.dicam,& etiã dicam.ĩ.eod.c.repellantur. Et vide quod latius dixi in.c.1.de mutu.peti.in articu.6.prin.14.fallentia. circa quartum caſum. in fi. Quintuſdecimus,in eo qui fuit per epiſcopũ toleratus , qui licet ſit infamis,tñ in odium ipſius epiſcopi eũ tolerãtis, poteſt ipſum accuſare , vt.ĩ.eo.c.nulli epiſcoporum ,& ibi dicã.Sextuſdecim⁹,in arenario,qui licet ſit infamis; tñ accuſat arenariũ.vt.C.de inoffi.teſta.l.in arenam. & hũc ponit Spec.in.d.verſi.quid de his.& hoc quo

18 ad infamiã iuris. Sed † maius dubiũ eſt , in infame infamia facti.Spec.in.d.verſi.quid de his.tenet,q̃ nõ repellatur,& ſequitur Bar.in.l.qui accuſa. ff.eo. contrarium ſentit hic gloſſa noſtra,dũ dicit bonę famę, & opinionis.& Goff.in.c.omnipotens.ĩ.eo. & gloſſ. 2.q.7.in.c.ipſi apoſtoli,& Spe.palleg.tit.§.item q̃ eſt ſuſpectus.Do.Ant.hic dicit,hoc relinquẽdũ arbitrio iudicis.D.m.hic, & bene diſtinguit.q̃ aut loquimur de iure ciuili, aut canonico. Primo caſu pcedit prima opi. quia oẽs admittũtur ad accuſandũ,qui non prohibentur,vt.d.l.qui accuſare.ff.eod. Eſt enim edictum de accuſationibus prohibitorium, ſicut edictũ de teſti.de poſtu.& de ſponſa. vt dicit Spec.in tit.de accu.in princip.Vnde cum infamis de facto nõ prohibeatur,ergo admittitur;immo fortius,q̃ poſſit accuſare,eſt tex.in.d.l.is qui reus.ff.de pub.iud. vbi, ẽt poſt condemnationem in cauſa criminali , quæ non infamat de iure,licitum eſt condemnato accuſare ; tũ talis infamat̃ infamia facti de facto, vt.l.honori. ff.de obſeq.libe.facit.c.teſtimoniũ, & quod ibi not. ſ.de teſtibus.& q̃ not.Dyn. in regula infamibus.de regu.iur.lib.6. Aut loquimur de iure canonico, & procedat.2.opi.per.d.c.qui crimen. 6.q.1.&.c. cũ in

19 tua.ſ.de ſpon. ¶ Sed † quæro iuxta pdicta,de notabili.q. Aliquis eſt accuſatus ex tali crimine , quod non infamat niſi de facto, & nomen accuſati eſt receptum inter reos,an talis poterit accuſare. Angel. in.d.l.is qui reus.tenet,q̃ ſic,quia ſi poſt ſententiam condemnatoriam permiſſum eſt,fortius ergo ante. per.l.q̃ ſi dubitet.ff.de acqui.hære.vbi dicitur,quòd licet quis dubitet, an quis fuerit defunctus apud hoſtes,vel ciuis Ro.vel in ciuitate,q̃ põt adire hæreditatem; quia in omnem euentum debet poſſe adire. Ioan. de Imo. in.d.l. is qui reus. tenet contrariam opinio.per illum tex.quoniam indiſtinctè loquitur, quòd accuſatus non admittitur. Item, quia non valet conſequentia, poterit accuſare poſt ſententiam, ergo & ante , tolle inſtantiam , in.d.l.is qui reus.

20 &.l. neganda. C. qui accuſ. non poſ. † Nam licet permittatur accuſato accuſare accuſatorem ſuum de pari crimine; non tamen poteſt illud proſequi pendente accuſatione,& ſic argumentum non procedit,arg.not. per gloſſ. 1.q.1.ſicut vrgeri. quæ vult , quòd ad tollendum argumentum ſufficit dare inſtantiam,ſimilem rationem habentem. non enim eſt eadem ratio permittendi ; quoniam ideò pendente iudicio, prohibetur,ne propter accuſationẽ , quam faceret de nouo,dimittat defenſionem ſuam, iuxta illud. Pluribus intentus, minor eſt ad ſingula ſenſus. & iuxta illud , Qui binos lepores, &c. vt eſt text. cum gloſſ. in.l.ſi.C.de aſſeſſo. &.l.5. C. qui mili. non poſſ. &.l. libertus. §. præſcriptio. ff. ad munici. quæ ratio ceſſat poſt latam ſententiam, & finitum iudicium. Nec ob.l. quod ſi dubitet, quia ibi vtroque caſu eſt eadem ratio,& hoc mihi placet. Et ex prædictis videtur inferendum , quòd in caſibus

bus, in quibus dixi inſamem admitti ad accuſan-
dum, non admittatur pendente iudicio accuſatio-
nis ſuæ, niſi in reaccuſatione accuſatoris ſui; quo ca-
ſu poteſt reaccuſare; ſed non proſequi. Et ſi tu di-
ceres quomodo poteſt accuſatus accuſare accuſa-
torem ſuum, cum propter accuſationem præſuma-
tur inimicus, & non ſolum accuſati; ſed etiam ami-
corum ſuorum, vt not.gl.in verbo æmulorum.2.q.6.
c.decreto.&.q.7.c.ſi quis epiſcopus.&.6.q.1.omnes.
1.tex. & docto. in.c. frequens. de reſti.ſpolia.libr.6.
& facit.c.meminimus.j̃.eod. Reſpondeo, quòd de
iure ciuili poteſt accuſatus accuſatorem ſuum reac-
cuſare, & ita procedant quæ ſupra dixi; quia de iu-
re ciuili inimicitia non facit accuſatorem inhabilẽ,
vt hic per D.m. & ego dicam in.c.repellantur. j̃. eo.
Secus autem eſt de iure canonico, per quod prohi-
bitus eſt inimicus accuſare, vt in dictis iuribus, &
ſic limitandus fortè eſt.14. caſus, de quo ſupra dixi,
vt ille nõ procedat de iure canonico propter aliam
inhabilitatem, ſcilicet inimicitiæ. De tertia quali-
tate, ſcilicet inimicitiæ ponit hic D.m. Ego vero di-
21 cam in.c.repellãtur. j̃. eod.† ¶ Sed quærit hic.D.m.
vtrum minor admittatur ad accuſandum. & dic, ꝙ
aut loquimur in pupillo, aut in adulto minore. 25.
annis. primo caſu, aut eſt infans, & clarum eſt, quòd
non poteſt, propter defectum ſenſus, & intelle-
ctus, vt.l.2.§. pupillus.ff.eod. 2.q.1.prohibendum.
quoniam, illa ætas quicquid videt ignorat. vt.l.1.
C.de fal. mone. Sed tutor accuſat nomine pupilli;
& idem dicendum eſt de furioſo; quia ille etiam
caret intellectu, & ſic non poteſt accuſare. ſed ac-
cuſat curator nomine ſuo, & ad inſtar tutoris in-
fantis. & ratio vtriuſque eſt in promptu; quia in
iudicijs requiritur voluntas intellectus, ſeu propo-
ſitum, cum dicantur quaſi contrahere, vt.l.3.§.idem
ſcribit. ff. de pecul. ſed furioſus, & infans carent
intellectu, ergo &c. Si vero non eſt infans, ſed
proximus infantiæ, idem dicendum eſt, cum in eo
non cadat etiam dolus. & ita dicit Bald. in rubrica.
22 C. qui accuſa. non poſſ. † Prædictis igitur caſibus
accuſat tutor nomine pupilli, & ſe inſcribit ad pœ-
nam talionis, vt.l.2. C. qui accu. non poſ. & ſequi-
tur Barto. in.l. 2.§. pupillus.ff. eod. Quidam ta-
men dicunt, per. d.l.2.C. qui accu. non poſſ. quòd
non eſt verum, ꝙ tutor accuſet nomine pupilli, &
iura quæ dicunt nomine pupilli, intelliguntur.i.ad
vtilitatem pupilli. ita dicit gloſſ.in.l.2. &.l.Polla.C.
de his quib. vt indig.& Bald.in.l.2.C.qui accuſ.non
poſſ. Nec obſtat. d.l.2. quia loquitur in inſcriptio-
ne, quam non facit tutor nomine pupilli, ſed nomi-
ne ſuo; ſimile in.l. fina. C. de iniur. vbi vnus accuſat
alieno nomine, & alter ſe inſcribit.& fuit hæc opin.
Richar.Malũb.vt refert Bar.in.d.l.tutorẽ.& Bal.in.d.
l.2. Si vero eſt proximus pubertati, & doli capax ac-
cuſat pupillus cũ authoritate tutoris, vt.d.l.2.§. pu-
pillus.ff.eod.&.l.clarũ.C. de auth.præſtan. & prædi-
cta procedunt in caſibus præmiſsis, videlicet ſi ſuam
vel ſuorum iniuriam proſequatur, vel quid ſimile, vt
d.§. pupillus. Et etiam in crimine læſæ maieſtatis, vt
per Spec.in tit.de accu.ver.itẽ excipitur, ꝙ eſt pupil
lus. vbi etiam dicit, quòd etiam pupillarem actionẽ
non poteſt intentare, niſi ad eum pertineat propriũ
intereſſe, vt eſt tex.in.l.mulieri. ff. de popu. actio. Si
23 vero † ſit adultus, diuerſæ ſunt opin. Bart.in.l.2.§.1.
ff.eod.&.l.ſi marit⁹.§. lex iulia.ff. de adulte.tenet, ꝙ
aut eſt minor.25.annis, aut maior. Primo caſu, ꝙ nõ
poſsit accuſare. Secundo caſu dicit, ꝙ poteſt: ſed
fallit in crimine adulterij, vt.d.§. lex Iulia. Et hanc
etiam opin.tenet Iac.de Rauen.Pet.& Cyn.in.l.2.C.
qui accu.non poſſ.& Iacob.Butr. ibidem, & videtur
eam ſentire Spec.in tit.de accuſ.ver.ſed quid de pu-
bere. Et pro hac opin.facit, quoniam à pari viden-
tur procedere, & teſtificatio, & accuſatio in crimi-
nali; ſed minor vigintiquinque annis non poteſt te-
ſtificari in cauſa criminali, vt.l. teſtimonium.ff.de
teſtib.&.4.q.3.ver. item teſtimonium.ergo &c. Et
hæc opin.fuit Vgolini antiqui gloſſ.vt refert gloſſ.in
d.§. pupillus.quam ibi videtur ſequi gloſſ. D.m.hic
tenet contrarium. vult enim, ꝙ minor qui exceſsit
quartumdecimum annum, poſsit accuſare cum au-
thoritate curatoris. Mouetur primo per tex. in.l.cla-
rum.C.de auth.præſtan.vbi dicit, quòd eſt tex. aper
tus, qui permittit minori vigintiquinque annis ac-
cuſare. Secundo mouetur, quia edictum de accu-
ſationibus eſt prohibitoriũ, ſicut edictũ de teſtib. &
de poſtu.& de ſponſa.vt dicit Specu. in tit. de accuſ.
in prin.ergo quilibet intelligitur permiſſus, qui non
reperitur prohibitus, vt eſt tex. in.l. qui accuſare.ff.
eod. Tertio mouetur per tex. in.d.§. pupillus. quia
cum ibi prohibeatur pupillus: ergo adultus videtur
permiſſus, facit. cap.nonne. de præſumpt. &.l.cum
prætor.in prin.ff. de iudi. Quarto mouetur per locũ
à ſpeciali: nam ſpeciale eſt in crimine adulterij, ꝙ
minor non admittatur· ergo eſt regula in contrariũ
in alijs criminibus.facit.l.1.ff. ad munici. &.c.2. dé
coniug.lepr.& hanc opin.tenet Azo in ſum. & Goff.
& refert Specul.ĩ dicto ver. ſed qd de pubere. & Io.
And.ibi, qui mouet dicta argumẽta. Nec obſtat ſecũ
dum.D.m.parificatio teſtimonij, quia rñdeo, quòd
maior idoneitas requiritur in teſte, q̃ in accuſatore:
quoniã crimina probantur teſtibus. vide glo. not.in
c.cum R.s̃.de off. deleg.Innoc.in.c.venerabilis.s̃.de
except.& eſt bonus text. in.c. licet hely. j̃.de ſimo.
Azo tñ in p̃al.loco.& Ioan. And. in dicta addi.aliter
reſpõdent, & melius iudicio meo, videlicet quod in
accuſatore minore deficit propter minorem ætatẽ,
ſuppletur authoritate curatorum, vt.d.l.clarum.&.l.
q̃uis.de acquir.poſſ.quæ ratio ceſſat in teſte, cum ſo
lus deponat ſine curatoris authoritate, vt.l.nullum.
C.de teſti.&. in.c. venerabili. de teſti. Ego arbitror
attẽtari, ꝙ minor quicunque etiam.xxv. annis, licet
maior.xx. non poſsit aliquo modo accuſare, niſi vt
pupillus; hoc probat iudicio meo apertè tex.in.d.l.
clarum. vbi permittitur pupillis accuſare, & mino-
ribus ſicut pupillis cum authoritate curatoris. dicit
enim ibi tex.admittẽdo minores, in quibus caſibus
leges pupillos accuſare concedunt. Sed pupillo non
conceditur accuſatio regulariter, niſi ſuam, vel
ſuorum iniuriam proſequatur, vel quid ſimile:
ergo &c.& ſic non obſtat primum argumentum fa-
ctum per. D.m.de.l.2. Ad ſecundum argumentum
ſimiliter patet reſponſum, quia immo reperitur
prohibitum, in.d.l.clarum. Ad tertium argumen.
de.§. pupillus. dicendum eſt, quòd ibi non ſumitur
argu. à contrario ſenſu, cum expreſsè reperiatur
prohibitum minori. Ad quartum argu. de.§. lex

iulia.

iulia.reſpondeo, quòd eſt ſpeciale,vt minor nõ ad-
mittatut, niſi accuſet adulterium commiſſum cum
vxore ſua,& ſic vt ſolum ſuã poſsit proſequi iniuriã;
ſed ſuorum iniuriam accuſando, fortè adulterium
commiſſum contra fratrem non admitteretur; & in
hoc verſatur ſpecialitas.d.§. lex iulia. Nec obſt.ꝙ
maior.20. annis licet ſit minor. 25. poſsit teſtificari
in cauſa criminali,quia reſpoudeo,quòd ideo teſti-
ficatio maiori 20. annis conceditur, ne rei veritas
pereat, ſimile in.l.quoniam.C.de bereti.&.ſ.de te-
ſti.cogen.c.fin.& quod ibi no.in fin.vltimæ gl. & hoc
24 modo reſpondet Ioan.And.in.d. addit. ¶ † Quærit
hic etiam.D.m.quid de paupere, au admittatur ad
accuſandum. Solu. dic, quòd uon regulariter;vt.l.
qui aecuſare.ff.eod.&.2.q.1. prohibentur. dicit ta-
men hic D.m.ꝙ hoc eſt verũ, niſi eſſet honeſta per-
ſona,quod mihi placet, & eſt glo.in.d.l.qui accuſa-
re.& not.Bal. in.l.humilem. C. de inceſtis nupt.vbi
dicit,quòd nõ refert,an quis ſit pauper diuitijs, vel
moribus, & melius Cicero iu vltimo paradoxo. vbi
dicit.quòd animus, diues, non arca appellari ſolet.
& facit.text.inſtitu.de ſuſpec. tut.§.fiu.coniuncto.§.
propter paupertatem de excuſ.tut.ſimile etiam, iu
teſte, in auth. de teſtib.§.1. Dicitur autem pauper
25 in † caſu noſtro, qui nou vltra habet quinquaginta
aureos,vt.d.l.qui accuſare.&.d.c.prohibẽtur. Quid
autem iu alia materia,quando quis dicatur pauper,
dicit ipſe,faciendo tria membra, quòd ſi reperitur
expreſsè diſpoſitum, illud eſt ſeruãdum. ſi vero non
teperitur expreſsè diſpoſitum, & cauſa non ſit gra-
uis præiudicij; tunc relinquitur arbitrio iudicis,qui
conſiderare debet qualitatem facti,negocij, & per-
ſonarum. Nam vnus dominus diceretur pauper
licet haberet tria milia florenorum. & tameu ſi eſ-
ſet plebeius diceretur diues; facit quòd not. glo.in.
c.ſi.de re iudi.lib. 6. & vide quod pleniſsimè dixi in
repe.c.ſi.ſ.de iureiuran.in. 3.q. principali. & hauc
opin.habuit,vt arbitror.D.m. à Bart.in.l.ſi conſtan-
te. in.2.q. princi. ff. ſol. mat.vbi eum vide omnino.
& vide gloſſ.& Bald.iu auth. præterea.C.vnde vir &
vxor.& inſtit.de excuſa.tuto.§. propter pauperta-
tem,& in.l.paupertas.ff. de excuſ.tuto.& per Archi.
8.diſt.c.quo iure. Aduerte tameu,quòd forte poſ-
ſit attentari, quòd ſiue cauſa ſit grauis præiudicij,
vel non, debeat attendi vulgaris opin. & maximè
vbi ſtatutum de paupere loqueretur, cum iu ſtatu-
to vulgaris hominum intellectus præponatur etiam
proprio ſignificatui verborum, vt in.l. librorum.§.
quòd tamen Caſsius. ff. de leg. 3.& eſt text. in.l.la-
beo.ff. de ſuppel.lega. &.ff. de fundo inſtruc. & in-
ſtrumento legato.l. cum delanionis. ¶ Gloſſ. 2.in
prin. exponit literã. & ponit exceptionẽ, & limita-
tionẽ ad exceptionẽ.& in ſi.adaptat tex. ad rubrum.
In eadem ibi,abſoluatur. dic no.practicã ꝓcedendi
qñ accuſator repellitur,tanquam illegitimus.debet
enim reus abſolui ab obſeruatione iudicij. Nota
26 ergo ex gloſſ.& ex tex.ꝙ † citatus ad petitionẽ ille-
gitimi accuſatoris tenetur comparere,immo,ſi uon
comparet poteſt puniri tanquam contumax, quod
procedit etiam ſi poſtea conſtiterit accuſatorẽ non
fuiſſe legitimum, dummodo non conſtiterit ante
citationem.tex.eſt no.in.c.veniens.ĩ.eo. & ibi dicã.
Non obſt. quòd reus uõ debeat fatigari ad petitio-
neui illegitimi accuſatoris, vt trad. in.l.ſi quis ex
aliena. ff.de iudi.&.l. ex quacunque. ff. ſi quis in ius
voc.non ierit.quia reſpondeo, quòd illud procedit
quaudo notorium eſſet, & conſtaret iudici, vel ex
forma libelli, ſeu citationis, quòd accuſator eſſet
illegitimus,quia tunc iudex deberet repellere accu-
ſatorẽ à iudicio ex officio ſuo, vt eſt gloſſ.in.c.nulli.
ĩ.eo.& in.c.alieni.2.q.7.vbi glo. vult,ꝙ iudex poſsit
repellere infamem,etiam ſi accuſatus illum admit-
teret,& vide omnino illam glo.notabilem, ad mate
riam noſtram.& ad idem tex.in.l. quos prohibet. ff.
de poſt. Idem tenet Archid.poſt Hugo.in.c.quæren-
dum.2.q.7.Nec ob.quòd iudex non debet procede-
re ex officio propter priuatum commodum, vt.c.ad
noſtram. ſ.de iureiuran. & ibi per Innocen. &.l.4.§.
hoc interdictum.ff.de damno infec.& dixi. ſ.in rub.
27 quia † exceptio illegitimitatis non ſolum concer-
nit priuatum commodum, ſed & honorem iudi-
cis,& commodum publicum. vt.c.quærendum.2.q.
7.Nec obſt.dictus.§.ita. qui videtur facere in con-
trarium; quia ille text. habet locum in Apoſtolico
tantum; ipſe enim poteſt admittere quos vult cum
non ſit ſuperior, qui ſibi poſsit prohibere. Sed in
alijs qui habent ſuperiorem, hoc non eſt verũ; quia
non poſſunt admittere quos volunt. Si enim accu-
ſatus velit admittere quoſlibet poteſt; tamen ad iu-
dicis officium pertinet inquirere, an ſint criminoſi,
infames,vel quid ſimile,et ſi illos tales repererit, re
pellet,etiam inuito accuſatore propter publicã vti-
litatem. Si verò non eſſet notorium, quòd accuſa-
tor eſſet illegitimus, tunc reus deberet comparere;
ſed non fatigatur in proſecutione iudicij probata
illegitimitate. & hoc modo procedit text. in.l.ſi
quis ex aliena. &.d.l.ex quacunq; ſupra allegata. &
adde,quæ dixi in ſi.ſuper text.Iu fine gloſſ.dic, nota
ex hac gloſſ. ꝙ licet contra infamatum de crimine
non admittatur minus legitimus accuſator; ſi tamẽ
ex accuſatione accuſatus fuit infamatus, ipſi accu-
ſato eſt indicenda purgatio officio iudicis, vt in iu-
ribus allegatis in gloſſ.& in.c.cum.P.ĩ. eod.&.c.per
tuas.ĩ.de ſimo.de quo dicã in.d.c.cum.P.Dic etiam
ex mente Ioan. Andr. quòd iudex ex officio poſſet
inquirere, vt not.in.c.qualiter.ĩ.eod.& in.c.1.de col
lu.detegen.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopum quis non poteſt accuſare niſi prius eum monuerit de crimine in quo perſeuerat.*
2 *Conueniri quis quomodo dicatur.*
3 *Accuſare plures non poſſunt, denuntiare verò ſic.*
4 *In denuntiationis iudicio prius diſcutiendum eſt de perſonis denunciantium.*
5 *Denuntiatio an ſit ex toto nulla nõ præcedente monitione.*
6 *Primates qui de crimine epĩ cognoſcere poſſunt, qui ſint.*
7 *Epiſcopi condemnatio, an ſoli Papæ reſeruanda ſit.*
8 *Monitio, an & quando in accuſatione ſit neceſſaria.*
9 *Monitio in denuntiatione ſemper eſt neceſſaria.*
10 *Monitio in ciuilibus licet non ſit neceſſaria niſi ex vrbanitate, operatur tamen notabilem effectum, de quo ibi.*
11 *Interpellatio quam facit dies maior eſt, & maioris effe-*
ctus

Eus quàm monitio extraiudicialis.
12 *Monitionem præceſſiſſe quis teneatur probare an actor, vel reus.*

Si quis epiſcopus.

1 † ¶ Qui non præmonet repellitur à denunciando
h.d. Vel ſic ſecundum alium intellectum, ad accu-
ſandum epiſcopum non admittitur quis, niſi prius
eum monuerit de crimine, in quo perſeuerat.h.d.
Vel aliter, denunciari poteſt apud ſuperiorem epi-
ſcopus per idoneos, ſi per eos prius monitus non ſe
emendat. hoc dicit. non recipit congruam diuiſio-
nem, quia vno contextu colligitur. ¶ Nota primo,
ibi, conuentus, de ſignificatu huius verbi conueniri.
2 † nam dicit quis conueniri, etiam quando extra iu-
dicium interpellatur. quod facit ad ſtatuta, & pœ-
nas appoſitas in contractibus committendas; & de
ipſo verbo, & ſimili, vide Bartol.in.l. amplius non
3 peti.ff.rem ratam haberi. ¶ Secundo nota, ꝙ † licet
plures nō admittantur ad accuſandum, de quo ali-
quid incidenter tetigi.s̄.eo.c.4. tamen admittuntur
4 ad denuntiandum. † ¶ Tertio nota, prius diſcutien
dum eſſe de perſonis denuntiantium in iudicio de-
nuntiatorio; Secundo, de ſolennitate denunciatio-
5 nis. ¶ Quarto no. ꝙ † licet monitio nō præcedat de-
nunciationem; denunciatio tamen non eſt ex toto
nulla: ſed poteſt emendari monendo de nouo, tene-
bit tamen denunciatio, non vt olim; ſed vt nunc. Et
qualis, & quotuplex debeat eſſe monitio dicam.ī.
in gloſſ. Sed aduerte, quod licet Doct. ita commu-
Cōm. intel. niter* intelligant, ad quod dicendum fortè moti
ſunt per regulam, non firmatur. de regu. iur.libr.6.
tamen tex. hoc non probat; Immò videtur probare
contrarium, cum dicat non olim, ſed nunc ad pri-
mates cauſæ eius canonicè deferantur; vnde loqui-
tur per nouum actum delationis, non autem dicit
6 text. delatæ proſequantur. ¶ Vltimo no. ꝙ † prima-
tes cauſæ poſſunt cognoſcere de crimine epiſcopi,
& qui ſint iſti primates Goffr. dicit ꝙ ſunt ſuperio-
res epiſcopi. Innoc. quòd ſunt omnes legitimi iudi-
ces ipſius epiſcopi, ſiue illi ſint primates, ſiue archie
piſcopi. vt.c.ſanè de foro compet.&.c.duo ſimul.de
offi.ordi. ſiue ſit concilium, ſiue ſynodus vt.c.1.s̄.de
iudi. vel ſecundum Hoſtien.& Abbat.antiq. iſte text.
loquitur de concilio, in quo primates conueniunt,
vel cui primates præſunt, ſecundum Ioan. And. Tu
aduerte; quia in hac materia quis poſsit cognoſce-
re de crimine epiſcopi, & quis poſsit iudicare, plu-
res fuerunt opin. gloſſ. enim in verſicu. cauſatio. 12.
diſtinc.c.præceptis. tenuit quòd epiſcopi; quod in-
tellige de prouincialibus, qui alterius epiſcopi ſunt
iudices, & poſſunt eum abſoluere ſi innocentem in-
ueniant: ſed eum condemnare non poſſunt, quia
7 condemnatio † ſoli Papæ reſeruatur. ſed glo.3.q.6.
c.accuſatus.& 5.q.4. duodecim. reprobat hanc opi.
& ſequitur Archid. in.d.c. accuſatus. per.c. dudum.
eadē.q.& cauſa.&.c.ſi quis epiſcopus.6.q.4. pro quo
adduco regulam, quæ diſponit, quòd is demum ab-
ſoluere poteſt, qui condemnare poteſt. vt.l.3.ff. de
re iu. Alia fuit opin. glo.2.q 6.§.biduum.verſicu. an-
notauerit, quæ vult, quòd ſolus metropolitanus poſ-
ſit cognoſcere de crimine epiſcopi, & ſententiam
ferre ſub hac forma; videlicet, iudico te deponendū
eſſe. depoſitio autē realis pertinet ad ſolum Papam;
mouetur glo. per illum tex. qui vult, quòd licet præ-
ſes non poſsit in inſulam deportare, pronuntiat ta-
men deportandum eſſe. vt.l.relegatorum.ff. de in-
terdic. & releg. Sed dicta opin. non placet hic D.m.
& benè; nam longa eſt differētia inter vnum caſum,
& reliquum. In dictis enim iuribus ideò præſes pro-
nuntiat, quia habet iuriſdictionem, ſed non depor-
tat, quia non habet inſulam; vnde expectat, ꝙ prin-
ceps aſsignet inſulam. Sed in caſu noſtro ſolus Ar-
chiepiſco. non habet iuriſdictionem; niſi vt patebit
ex infra dicendis, ergo &c. Omnes enim canones,
& tex. in hac materia varij ſunt: text. enim in cap. de-
nique. 6.q.3. videtur velle ꝙ ſolus primas poſsit co-
gnoſcere. tex. vero. 10.q.3.c. quia cognouimus. vult,
quòd ſolus metropolitanus poſsit cognoſcere. ad ꝙ
facit tex. 13. diſt.c.de his. & ita colligit ibi gloſſ. tex.
vero. 23. diſt.c.illud. vult, quòd requirantur. 5. vel. 6.
epiſcopi. Alij vero canones volunt, ꝙ ad minus re-
quirantur. 12. epiſcopi præter metropolitanum, &
hoc dicit gloſſ. 3.q.8. in ſumma. & ibi Archid. & in
d.c.ſi quis epiſcopus. 6.q.4. per text. 3.q.8. ſuggero.
& 15.q.7.c.Felix. & ſi tantus numerus non ſit in pro
uincia, debēt vocari vicini epiſcopi, vt ibi per gloſſ.
per tex. 6.q.4.c.1.&.2. facit.c.ſi fortè. 60. diſtin. & ſi
duodecim epiſcopi prouinciales non ſufficiunt, vel
diſcordant in condemnando, vel abſoluendo, vocan
tur archiepiſcopus, vel epiſcopi vicini. 6.q.4.c.1. vbi
gloſſ. vult. ꝙ ſit ſpeciale in cauſa epiſcopi, quòd oēs
debent concordare. Alij verò, vt ibi refert glo. intel-
ligunt illum text. loqui in delegatis. & ita intelligit
gl.in.c.non poteſt.s̄. de ſenten. & re iud. & malè, &
ibi cōmuniter* reprehenditur per D.Ant. &.D.m. Cōm. opi.
& benè. Alij vero aliter intelligunt illum text. ſed
non inſiſto. Quidam etiam canones dicunt, ꝙ conci
lium, ſiue ſynodus cognoſcit de crimine epiſcopi.
19. diſt.c.placuit.&.c.ſi epiſcop⁹. &.6.q.4.c.ſi qs epi
ſcopus.&.18. diſt.c.propter. Nōnulli etiam canones
volunt, quòd cōcilium, ſiue ſynodus, vel. 12. epiſco-
pi cum archiepiſcopo debent cognoſcere de crimi-
ne epiſcopi; ſed non poſſunt diffinire ſine manda-
to papæ. text. eſt, & ita intelligit eum ibi glo. 3.q.6.
c.accuſatus. &.5.q.1.c.1. &.2. qui loquitur de. 12.
epiſcopis.&.3.q.6.c.quanuis.&.c.dudum. glo. etiam
in dicto.c.accuſatus. 3. q. 6. recitat aliam opin. di-
ſtinguendo tempora. vult enim, quòd olim. 12. epi-
ſcopi, vel ſynodus, vel concilium poſsit cognoſcere
de crimine epiſcopi, & eum abſoluere, & cōdemna-
re; cum cauſæ tunc temporis non deferrentur ad cu
riam Ro. Hodiè verò ſolus Papa poteſt abſoluere,
& condemnare, vel alter de ipſius mandato. Sed hęc
opi. non videtur bona, nam & tempore Apoſtolo-
rum deferebatur cauſæ epiſcoporum ad Ro. pōtifi.
& ſine eo non poterat epiſcopus condemnari à pro-
uincialibus epiſcopis, metropolitanis, vel primati-
bus. tex. eſt ad hoc. 3.q.6.c. quanuis. Quid ergo di-
cēdum: nec. D. Ant. nec Doct. de hoc aliquid dicunt;
niſi quod dixi in prin. not. exponendo literam. D.m.
hic etiam tranſiuit ſatis lento, & ſicco pede; ſed la-
tius, & melius attingit hunc articulum. in.c.non po-
teſt.s̄. de ſent. & re iud. vbi diſtinguit, quòd aut agi-
tur con-

tur cõtra epiſcopum criminaliter, aut ciuiliter. pri-
mo caſu, aut crimen exigit depoſitionem, & debẽt
conuenire omnes epiſcopi prouincię, ad minus. 12.
cum metropolitano, vt.d.c.ſuggero.&.c.ſelix.& ali-
is iuribus. ſ̄. allegatis. & hoc etiam tenet Inno. in.
.c.graue. ſ̄. de præben. Subdit tamen D.m. quòd
olim iſti poterant condemnare, & abſoluere per.
.c.ſi quis epiſcopus.6.q.4.ſed contra hanc opi.vide-
tur tex.in.d.c.quamuis.3.q.6. inducendo, vt.ſ̄. dixi.
Ad.c.verò ſi quis epiſcopus.allegatũ in contrarium,
licet ſit difficile contrarium, poteſt reſponderi, ꝙ
ibi, de mandato papæ fuerat ſynodus congregata,
& data poteſtas cognoſcendi,& decidendi de crimi
nibus epiſcoporum. & licet hæc videatur diuina-
tio; tamen poteſt hic intellectus ſumi per alia iura,
quæ ita dicunt, & ita intelligit ibi glo. Vel poteſt
reſponderi, quòd quoad condemnationem, debeat
expectari mandatum papæ. & dum tex. dicit ꝙ di-
ſcordabant condemnando, vel abſoluendo, intelli-
go quantum ad opi. & vota, ſeu voces eorum; quia
cognoſcendo quibuſdam videbatur abſoluendus,
& quibuſdã condemnãdus; condemnationẽ tamen
ipſam nõ poterant facere ſine mãdato papæ. Quid-
quid tamen olim fuerit, hodie eſt expeditum, quòd
nedum Archiepiſcopus: ſeu primas: ſed nec. 12.epi
ſcopi, aut ſynodꝰ poſſunt diffinire cauſam epiſcopi
exigẽtem depoſitionem, ſed ſolum. 12.epiſcopi cũ
metropolitano, vel ſynodus cognoſcunt, & deciſio
papę reſeruatur, vt.d.c.accuſatus.&.c.quamuis. &
.c.multum ſtupeo. 3.q.6. & ita etiam debẽt intelli-
gi iura, quę volunt, ſeu requirunt deciſionem ſedis
Apoſto. & ita tenet Inno.in.c.quòd ſicut.de elect.&
Archi. in.d.c.quamuis.ſ̄. allegato. Si verò eſſet ta-
le crimen, quòd non exigeret depoſitionem ab or-
dine, accuſatur tamẽ epiſcopꝰ vt remoueatur ab epi
ſcopatu,& tũc aut eſt cõſecratus,& requiritur idem
numerus epiſcoporum, & deciſio reſeruatur papæ.
arg.dictorum iurium.&.c.2.de traſla.prela. & quod
no.Inno.in.d.c.quod ſicut.p.c.ex tuæ.ſ̄. de cler. non
reſi. Et adde ad prædicta, ꝙ notanter. dicit Archid.
2.q.6.§. biduum. vbi dicit, quòd metropolitanus
non poteſt detrudere epiſcopum in monaſterium.
quod placet.D.m.in.d.c.non poteſt.vbi dicit, quòd
concilium prouinciale hoc non poſſit; cum ex dicta
cauſa ſequeretur remotio ab epiſcopatu, quam ſolꝰ
papa facere poteſt, vt.ſ̄.probatum eſt. Si verò eſt
tale crimen, quòd exigeret minorem pœnam depo-
ſitionis ab ordine, vel epiſcopatu.D.m.in.c.non po-
teſt.de ſent.& re iudi.& hic dicit, ꝙ nedum cõciliũ;
ſeu. 12. epiſcopi cum Archiepiſcopo, ſed ſolus ar-
chiepiſcopus poſſit cognoſcere, per tex.10.q.3 qa
cognouimus.&.c.ſacro.j̄.de ſent.excom.& ita deci-
dit. D. Altegradus qui hanc.q. diſputauit per iura
pręalleg. & refert, & ſequitur Ioan. And. & D. Do.
in.c.vt litigantes. de offi.ordi.lib.6.per ꝑalleg. c.co-
gnouimus. pro qua deciſione etiam adducit. Ioan.
And.in.c.Romana.in fi. de offi. ord.libr. 6. vbi non
ſolum Archiepiſcopꝰ, ſed etiam eo abſente officia-
lis ipſius archiepiſcopi profert ſuſpenſionem, excõ-
municationem, interdictum, & ſimilia, contra epi-
ſcopum. Et pro prędictis facit etiã.c.de his.12.diſt.
& ibi gl.ſuper verſi. aſtringit. Fortius.ergo. 12.epi-
ſcopi.& metropolitanus, ſeu ſynodus.& ita loquitur
c.placuit.&.c.ſi epiſcopus. 18. diſt. &.c.ſi quis epi-
ſcopus in concilio. 11.q.3.&.c. propter diſt. 18. lo-
quuntur enim illa iura in excommunicatione, & ſu-
ſpẽſione.¶.Si verò de crimine ciuiliter ageretẽ regu-
lariter cognoſcit, & diffinit Archiepiſcopus, quia
eſt ordinarius ſuffraganeorũ ſuę prouincię, vt.c.pa-
ſtoralis. ſ̄.de offi. ordi. dummodo non excipiatur
de crimine, vel ciuiliter agatur ad depoſitionem ab
epiſcopatu; nam tũc requiritur numerus epiſcopo-
rum, de quo.ſ̄.&.34. diſt.c. quorundã. & hoc tenet
Inno. in.c. graue.ſ̄.de ꝑb.&.in.c.ꝙ ſicut. ſ̄.de elect.
& D.m.in.d.c.non põt ſ̄.de ſen. & re iud. & D. An.
in.d.c.graue. Sed tu aduerte, quia contra prędictã
opi. videtur tex.in.c.illud.23.diſt. vbi videntur ſuf-
ficere.6. epiſcopi, ſi per modum exceptionis crimẽ
objicitur. & ibi etiam hoc ſequitur Archid. & ſatis
videtur hoc eſſe rationabile, vt maior numerus re-
quiratur, quando crimen objicitur agendo, quàm ſi
objiceretẽ excipiendo. Et ſic ꝓcedit, ꝙ dixi ꝙ ſi de
crimine excipitur ad eum finem, ad quem ageretur
per viam accuſationis, requirantur. 12.epiſcopi cũ
metropolitano, vel ſynodus. Intelligendo tamen,
ꝙ ſolum poſſit cognoſcere, non autem ſententiare.
Si verò non exciperetur ad eum finem, ſed ad alium
finem, & effectum; ſcilicet, vt remoueatur ab accu-
ſatione, vel teſtificatione, vel quid ſimile, & tunc
ſufficiant ſex epiſcopi. Ita loquitur. c. illud. facit
quod not.in.c.ſuper his.j̄.eo.vel dic, & meliꝰ, q̃tum
ad.d.c.illud.ꝙ loquitur de epiſcopo, qui adhuc non
erat conſecratus, ſeu confirmatus, vnde non mirum
ſi ibi requiritur minor numerus, quàm ſi eſſet con-
firmatus, & conſecratus per archiepiſcopum.tex.eſt
in.c.quemadmodum.ſ̄.de iureiuran. vel dic, ꝙ iſte
tex.loquiẽ de epiſcopo, qui tenetur ſe purgare, quo
caſu requiritur pręſentia ſex epiſcoporum. & ita di-
cit ibi glo. in fi. Nota tamen quod.ſ̄.dixi, faciendo
differentiã qualiter objiciatur crimen per modum
exceptionis. Et ex prædictis videtur inferendum, ꝙ
ſi ageretur contra electum de crimine, ſeu accuſare-
tur electus nondum confirmatus, ſeu conſecratus;
ꝙ crimen eſſet dignum depoſitione, quòd fortè hoc
caſu non requireretur ſolennitas niſi ſex epiſcopo-
rũ:cogitabis. De depoſitiõe autẽ ſacerdotis, aut cle
ticorũ inferioris ordinis, quis poſſit illã facere dixi
latè in.c. non põt.ſ̄. de re iud. De depoſitione verò
Cardinalis, & à quo poſſit iudicari.vide p Io. And.
poſt Hoſt.in.c. dilectus. 1. de ꝑbẽ, in prin.qui dicit,
ꝙ ſolũ iudicaẽ à Papa. ¶ Glo.1.&.2.ſentiunt cõtra-
riũ.de.c.licet.&.c.veniẽs.j̄.eo.In quibus ꝓbaẽ, ꝙ ad
8 eſſe † accuſationis nõ eſt neceſſe monitionẽ ꝑcede-
re.glo.ſoluit exponendo tex.dum loquiẽ de accuſa-
tore, vel accuſato, hoc eſt denũciatore, vel denũcia-
to, & eodẽ modo exponit gloſſa ſequẽs. in fi. de quo
dic, vt ſtatĩ dicã.¶ Glo. ſup ver.charitatiue. colligit
vnũ notabile ex tex.deinde ſentit cõtrarium de quo
dixi in glo. ꝑce.In fi.glo. dic, alij intelligũt tex. ꝓ-
priè, & dicũt ſpeciale eſſe in accuſatione epiſcopi,
vt priusq̃ accuſeẽ debeat moneri, ꝙ verũ dicit.Do;
Ant.& benè; qm̃ incorrigibilitas exigitur ad conclu
dendũ facultatem accuſandi, vt exigitur aliqñ in Pa
pa.40. diſtin.c.ſi papa. & ibi gl. not.ab.Et aliquan-
do etiam in inferiore, vt traditur in.c.cũ non ab ho-
mine.ſ̄.de iud. & eſt ratio in prõptu; quia non põt
apparere

apparere etiam iudici hoc præambulum incorrigi-
bilitatis,niſi prçceſſerit monitio,& denuntiatio. Si
verò non exigeret incorrigibilitas etiam in accuſa-
tione inferioris,non eſſet neceſſe ꝙ ꝓcederet moni-
9 tio,vt.c.licet.&.c.veniens.ꝭ.eo. † licet ꝓmonere hu-
manũ, & laudabile ſit. argu.l.quidã Iberus.ff.de ſer-
uituti. vrba. prędio.& not. glo.in.c. licet hely. ꝭ. de
ſimo. quod etiam tenet Spec. in tit.de ꝓpa.iudi.ver.
porrò.Cũ verò agatur per viã denuntiationis, ſemp
eſt neceſſaria monitio, ſiue agat̃ de correctione infe
rioris.vt.ſ.de vi.& hoc.cle.c.fi.ſiue paris,vel ſuperio
ris.vt.ſ.de cõſti.ex lr̃is.ſiue de negligentia ſupioris,
vt.c.1.ſ.de ſup. negli.ꝑla. & debet tunc talis moni-
tio eſſe charitatiua,vt ſe emẽdet denunciatus. Et in
caſu huius.c.requirit̃ triplex monitio, ſecũdũ D.m.
hic,&.in.c.nouit.de iud.quod etiã vult tex.i.c.ſi quis
erga.2.q.7.17.q.4.pſbyterorum.Si autẽ fieret extra
iudiciũ,regulariter ſufficit vna monitio.18.diſt.c.ſi
epus.& cle.1.de hær.&.c.cũ à nobis.ſ.de elec.Fallit
in caſibus,in qbus ſpecialiter diſponit̃, ꝙ requiritur
triplex monitio; vt in corrigenda ſupioris negligen-
tia, vt.c.1.ſ.de ſup.negli.ꝑla.& de hac materia mo-
nitionis,vide latiꝰ doct.& maximè.D.m.in.c.nouit.
10 ſ.de iudi.& ſubdit hic D.m.† ꝙ licet in ciuilibus nõ
requiratur monitio; niſi ex vrbanitate,vt.d.l. quidã
Iberus.& tradit̃ in.l.3.C.de pign.tñ dicta monitio,
etiã in ciuilibus operatur vnũ notabilem effectũ,ſe-
cundũ D.m.hic.Nã debes ſcire,ꝙ contumax in pri-
ma citatione debet cõdemnari in expenſis, licet nõ
fuerit contumax in ſecunda, vel tertia, vt no.gl.74.
diſt.honoratuꝰ.&.4.q.v.in.c.qſquis. & glo.in.c.1. de
do.& contu.lib.6. Si verò quis nõ fuerit cõtumax in
prima citatione, ſed in ea cõparuerit,& confitetur
debitũ,nõ debet cõdemnari in expẽſis.Fallit,ſi fuiſ-
ſet monitus vt ſolueret,& ſatisfaceret in prima cita-
tione anteq̃ ageretur; quia hoc caſu, licet cõpareat
in prima citatione,& fateatur debitũ;ſeu ſit paratꝰ
ſoluere; nihilominus debet cõdemnari in expenſis.
Et hoc tenuit Guil. de cu. in.l. edita. C.de eden. &
Ang.refert. in.l.3.C.de pign. & has remiſsiones di-
cit D.m.ſe habuiſſe à dom.Ludo.de Ro. qui omniũ
ſingularium memoriam habebat, vt in ſimili dicit
Bar. de dom.Franciſc. de Tigri. de piſis. Tu tamen
dic, ꝙ idem tenuit Guil. in.l.omnis.C.de epiſco. &
cle.&.d.l. quidã Iberus. & ſequitur Do. Ant. in.c.1.
ſ.de libel.obla.Et ex hoc ego infero, ꝙ quotieſcun-
que eſſet appoſita certa dies ſolutioni debiti, ꝙ ſi
elapſo tempore creditor egit contra debitorem; ꝙ
licet debitor citatus comparuerit in prima cita-
tione,& faſſus fuerit debitum, ſeu ſit paratus ſolue-
re,nihilominus debet in expenſis condemnari.mo-
11 ueor;† quia maior eſt interpellatio, & maioris effe-
ctus quã facit dies, quàm ſit monitio partis extraiu-
dicialis, vt probatur.in.l.magnam. C.de contrah.&
cõmitt.ſtipul. &.l.traiectitię.ff. de actio. & obli.cõ-
iuncta.l.vinũ..ff.ſi cert.peta.cũ ſimi.ergo ſequit̃,ꝙ ſi
monitio operatur dictũ effectũ; fortius debet opera
ri aduẽtus,& ceſsio diei,& fortius,debet opari mo
12 nitio, & euentus diei.¶ Quis autẽ† teneatur ꝓbare
monitionẽ prçceſsiſſe, actor,an reus;dic ꝙ actor te-
netur ꝓbare monitionem præciſsiſſe, vt not.glo.in
.l.neq;.natales.C.de ꝓba.& facit ꝙ dicã in.c. ſuper
his.ꝭ.eo. ſed contra, de.l.in fideicommiſsi.in princ.
ff.de vſu. vbi dicitur, ꝙ prçſumptio eſt, ꝙ quis prius
moueatur, quam ad iudicium trahatur; ergo prç-
ſumptio eſt ꝓ actore,& ſic reus tenetur ꝓbare. Sed
ille tex.non probat, dicit enim, tametſi facile eueni
re poſsit, vt mora non ꝓcedente,ad iudicẽ peruenia
tur.vnde ſentit, ꝙ euenire põt. & hoc ſi debitum eſt
purũ non habens adiectã diem; nam põt eſſe,quòd
quis vadat ad iudicium antequam interpelletur; li-
cet ex vrbanitate hoc minimè ſoleat euenire.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Prælati criminatio tractari debet cũ his, quorũ intereſt.*
2 *Cautela illa eſt laudabilis in qua agit totum ratio, & fu-
ror nihil ſibi vendicat.*
3 *Iratus qui accedet ad pęnam, nunquam tenebit mediocri-
tatem, quæ eſt inter nimium, & parum.*
4 *Abbas à quolibet de monaſterio, & etiam à conuerſo ac-
cuſari poteſt.*
5 *Ius conuerſi ſpirituale eſt, vnde qui emit illud, ſimoniam
committit.*
6 *Culpa à reatu differt.*
7 *Iudicij finis quis ſit.*
8 *Sententia propriè quæ ſit.*
9 *Accuſatio prælati debet tractari cũ illis quorum intereſt.*
10 *Dominus pro ſeruo, Abbas ꝓ monaſterio, ſupior ꝓ ſubdi-
to ꝓ eorũ intereſſe admitti debẽt ad accuſati defenſionẽ.*
11 *Tertius pro Reipub. intereſſe poteſt admitti ad accuſati
abſentis defenſionem.*
12 *Sententia debet eſſe certa ſaltem per relationem ad acta.*
13 *Sententia quando Iudex pronuntiat ſecundum conſilium
ſapientis an valeat.*
14 *Sententia incerta, an teneat.*
15 *Sententia alternatiua, an ſuſtineatur.*
16 *Sententia in qua iudex dicit pronuntio ſic per talem le-
gem, valet licet ea lex non inueniatur, vel non probet.*

Illa præpoſitorum.

1 Crimiuatio † ꝓlati tractari debet cũ his, quorũ in-
tereſt.h.d. Vel ſic. Illi debẽt accuſare quorum inte-
reſt; alias accuſatio non tenet.h.d. Diuiditur.primo
ponitur decisũ exordiũ, cũ deciſa facti narratione.
Secundo deciſio, vel diſpoſitio. Secunda ibi, ſi verò.
2 ¶ Nota primo, ex ordine literę, ꝙ † illa eſt cautela
laudabilis, in qua totũ agit ratio, & furor nihil ſibi
vendicat. Reſtringenda eſt.n. ſub ratione poteſtas
nec quid agendum eſt, priuſq̃ concitata ad trãquil-
litatem mens reddeat. nam commotionis tempo-
re, iuſtum putat omne quod fecerit. eſt nota.tex.in.
c.illa prępoſitorum. 11.q.3.ex quo canone, ſecũdũ
Io.And.hic, fortè fuit ſumptum hoc deciſum exor-
dium, & hoc ideò exorditur Papa; quia erat multũ
iratus,& turbatus cõtra illum abbatem Campaniæ,
ex eo,quòd quidã Dux de quo hic in ſupraſcriptio-
ne,denuntiauerat eundem Abbatem de diuerſis gra
uibus criminibus. Vnde Papa ne iratus prorũperet
ad iudicium, præponit dictã authoritatem. pro qua
etiam facit, quod notabi. tradit Cicero primo offi-
3 cio. vbi inquit Nunq̃ † iratus, qui accedit ad pęnã
medio

mediocritatem illam tenebit,quę eſt inter nimium,
& parum. Et ideò Val. libr. 4. c. 1.& Hyeronim.ad
Saluianum ſcribunt,quòd ea de cauſa, Terentius pe
percit villico. & Plato caſtigationem ſerui commi-
ſit amico.& prædicta nota , pro orationibus fiendis
4 ad iratos iudices.¶ Secũdo † not.ꝙ quilibet de mo
naſterio poteſt accuſare,& denuntiare proprium ab
batem; cum tex.noſter indiſtinctè loquatur. Ex quo
infert D.m.quòd etiam conuerſi admittuntur , cum
eorum etiam interſit habere bonum prælatum, nec
dicantur puri laici , allegat gl.in.c.ex eo.de electio.
5 lib.6.& eſt ius ſpũale, † & rõ eſt quia qui emit illud,
ſimoniam cõmittit. 1.q.3.c.ſaluator.ad fi.glo.in ver.
tales.in.c.2.de.inſtitu.ꝓ quo facit; quia p cõuerſum
ita acquirit monaſterio,ſicut p monachum.vt p gl.&
Bar. in.l.heredes.§.fi.ff. de acqui. poſ. ¶ Tertio not.
6 ꝙ † aliud eſt culpa, & aliud reatus. Nã hic iungũtur
copulatiuè , & copula regulariter cadit inter diuer-
ſa.& põt dici ſecundũ D. m.ꝙ culpa licet ſit nomen
generis;tñ ponitur hic,vt ſpecies cõprehendens de-
lictum ſine dolo cõmiſſum Reatus verò,ponit ꝓ de-
licto per dolum commiſſo , quaſi velit, ꝙ non ſolum
de dolo ; ſed etiam de negligentia põt abbas accu-
ſari,pro quo bo.eſt tex.in.c.ſi quis abbas.18.q.2.vbi,
probatur, ꝙ abbas poteſt priuari propter ſolam ne-
gligentiam. & vide glo. in ver. negligentia. & verſic.
reatu. in. c.ea quæ.ſ.de offi.Archi. quæ dicit, ꝙ ne-
gligentia eſt peccatũ mortale, & ſubdit. D.m. quòd
magna differentia ſit inter pũ , & delictum, in reg.
peccatum.de regu.iur.lib.6.facit.c.1.81.diſt.dic etiã,
ꝙ quandoq; reatus ponitur pro peccato veniali, vi-
de glo.in.c.teſtamentum. 6.diſt.verſi.reatum. Alibi
verò ponitur pro defectu , ſiue impedimento , vide
gloſ. in verſ. reatum.in. c. innotuir. de elect. Quarto
7 no. ꝙ † finis iudicij eſt vt reus condemnetur, vel ab-
8 ſoluatur;& ideò illa propriè dicitur † ſententia , quę
continet abſolutionem , vel condenmationem , vt
eſt tex.in.c.in his.ſ.de verb.ſig.& ibi dicam.¶ Vlti-
9 mo not.ꝙ † accuſatio prælati debet tractari cum il-
lis,quorum intereſt. Ex quo infertur,ſecundum Io.
And.ꝙ ſicut in inſtitutione prælati ſunt vocandi illi,
quorum intereſt principaliter , ita & in eius diſtitu-
tione ; quia in illorum præſentia res tractanda eſt
etiam frageretur per modum inquiſitionis , ad hoc
c.qualiter , & quando.2.ſ.eod. 86.diſt.c. ſi quid. de
ſtatu. mo.c.2.in fi. de offi. Archi.c.ad hoc.in fi. Qui
autem ſint illi, quorum intereſt ; & ad quid vocandi
ſint,dicam in glo.fi.ſuper ver.quatuor. ¶ Glo.1.col-
ligit ex tex.vnum notabile. In fi.gloſſ.dic,not. ex iſta
glo.iuncto tex.ꝙ patroni eccleſiæ,& parochiani poſ-
ſunt agere ciuiliter de crimine contra prælatum ; vt
priuetur benefitio ; cum eorum intereſt bonum ha-
bere prelatum ; ego de hoc dicam.in.c.cum.P.ſ.eo.
& de materia huius glo.tractatur.ſ.in iuribus in glo.
alleg. Glo. 2. eſt expoſitiua , & ſatis clara . In fi.glo.
dic , de materia huius glo.dic. vt in iuribus in ea al-
leg. ¶ Glo.ſuper verſi.quorum,eſt expoſitiua. In fi-
ne dic,aduerte quia ex tex.quem glo.allegat,gl.ſen-
tit, ꝙ iſti.quorum intereſt,ſunt Cardinales , quando
Papa cognoſcit , vel canonici quando epiſcopus co-
gnoſcit. vt vult tex.in.d.c. ſi quid.Inno.verò exponit
tex.noſtrum dupliciter; primo quorum intereſt,ſci-
licet ſubditorum accuſantium . ſecundo quorum in-
tereſt,ſcilicet de prelatis accuſatorum , vt interſint,
& conſulent accuſationi , cum eorum interſit . Sed
prima expoſitio plus mihi placet , licet doct.ſimpli-
citer tranſeant . Nam ſuperiores accuſatorum non
ſunt de neceſsitate vocandi , vt.c.licet.&.c. veniens.
ſ.eod. & ibi dicam ; licet ad cautelam vocari poſ-
ſint , & ita intelligit hic.D.m.dictum Inno. ſi tamen
ſpontè ſe offerunt pro intereſſe eorum , admittendi
ſunt,non ſolum per ſe,ſed etiam per procuratorem ,
ad quod facit.l.ſeruus.ff.de public.iud. & quòd not.
Bar.in.l.pen.§.ad crimen.ff.de publi.iudic. vbi vult,
10 quòd † dominus pro ſeruo, abbas pro monacho,ſu-
perior pro ſubdito pro eorum intereſſe debeant ad-
11 mitti. immo etiam † tertius ꝓ intereſſe Reipublicę
põt admitti ad defenſionem accuſati abſentis;vnde
ſi accuſatus de homicidio timet cõparere,põt cõpa
rere tertius,& allegare,ꝙ licuit accuſato illũ interfi-
cere quia bãnitus erat , quẽ ex forma ſtatuti licebat
impunè ſibi occidere , vt ſingulariter not. Barto. in.
l.vbi.C. de tranſac. facit quod no. in.l. 1. & 2.C.quã.
lice.ſine.iud.ſe vend.& ꝑdicta no.ad materiam.c.ve-
niens. ſ.eo. & ibi plenè dicam . ¶ Glo.fi. colligit ex
tex .notabile , & allegat plura iura. In fin. glo. dic ,
12 no.ex hac glo. † quòd ſententia debet eſſe certa ſal-
tem per relationem ad acta , ex quo infertur , quòd
non ſufficit ſententiam eſſe certam per relationem
ad aliam ſcripturam , niſi illa ſit de actis , & hoc vo-
lunt iura allegata in glo. Idem Inno. in.c.2.de libel-
li obla.& idem Ioã.And. in addi.Spec. in tit.de ſen.
prola.§.qualiter. verſ.quid ſi iudex . Ex quo infert
13 Ioan.And. ꝙ † ſi iudex ſecundum conſilium ſapien-
tis pronuntiat , ſententia non valet , maximè quia
conſiliũ non eſt in actis . Vide de materia glo.in l.2.
C.ſi aduer.lib.& ibi Bar.tenet hanc ſententiam . Sed
Bal. ibi tenet contrarium, & D.m.in.c. venerabilis.
ſ.de excep. & vide Ioan.And.in addit. ad Specul.in
titu.de excep. §.viſo.verſ. porrò. Et de hac materia
14 † an ſententia incerta teneat, vide in.l.eum qui cer-
tarum.ff. de verb. obli. &.l.non poſſumus.ff. ſi pars
hæred. pe. per Barto. in.l. ait prętor. &.l. 2. ff. de re
iudi.&.c.præterea.2. ſ.de trãſact.per.Inno.in.c.fin.
de exceſ.pręla.per gloſ.& docto.in.c.auditis.de pro-
cu. &. c.ſi ſacerdos. de off. ordi. &.c. latores. de cle.
excom. mini. tex. & doc. in.c. cum inter. de re iud.
gloſſ. 11. q. 3. §.cum ergo. Archid. 33. diſt.in.c.fin.
& per Bart. in.l.à diuo Pio. §. in venditione.ff. de re
15 iud . Et in prędictis etiam locis vide † de ſententia
alternatiua, & etiam vide.l.pen.& fin. & per totum
16 illum tit.C.de.ſen.quæ ſi.cert.quan. profer. † Vnum
tamen ſingulariter not.circa hanc materiam , quòd
ſi iudex ita diceret,pronuntio ſic per talem legem ,
quòd ſi illa lex non reperiretur , vel non faceret ad
propoſitum;nihilominus ſententia teneret , & hoc
eſt notabile dictum Inno. in. c.cum ex officij. ſ. de
præſcript.

C A P. IIII.

S V M M A R I V M.

1 *Accuſatus , vel denuntiatus de aliquo crimine interim promoueri nõ debet. Ampliatur,& limitatur, vt ibi, & nume.5.*

2 *Requi-*

2 *Requirere, & diſcutere inter ſe differunt.*
3 *Accuſationis pendentia impedit ius de nouo acquirendum, quamuis non impediat acquiſitum.*
4 *Infamiæ facti effectus.*
5 *Accuſatus, & lite pendente promotus an ſit deponendus.*
6 *Accuſati electio an teneat.*
7 *Infamia inquiſitionem ſemper præcedit.*
8 *Infamia facti impedit electionem.*
9 *Accuſator, an promoueri, & eligi poſſit.*
10 *Abolitio petitur ab accuſatore, non à reo.*

1 OMNIPOTENS. †Accuſatus, vel denuntiat⁹ de ali
quo crimine, interim promoueri non debet. hoc di-
cit. ¶ Nota primò ſummarium, quod habet locũ
non ſolum in dignitate eccleſiaſtica, verum etiam
in ſeculari. tex. eſt. in. l. reus. ff. de mune. & hono. & in
.l. qui ſtatus. ff. de re milita. & .l. gñliter. §. ſpurios. ff.
de decurio. Idẽ dicendũ de inquiſito, vt. ĩ. dicam. &
idem etiam in eo, contra quem excipitur de crimi-
ne, ſi per talem exceptionem eſt infamatus, vel dic,
2 vt. ĩ. dicã. Secũdo nota ex tex. ꝙ † aliud eſt require-
re, & aliud eſt diſcutere. Requirere enim videtur de-
notare initiũ; diſcutere verò ꝓpriè ꝑtinet ad proceſ
ſum. vide tex. 3. q. 6. c. diſcutere. qui eſt palea. quot
aũt modis dicaĩ diſcuſſor. vide gl. C. de diſcuſ. lib.
10. in rubro. Tertio not. quòd ex pendentia accuſa-
tionis grauatur accuſati opinio, ita vt nõ dicatur ha
3 bere integram perſonam, vnde licet † pendentia ac-
cuſationis non priuet accuſatum iure iam quæſito,
ſeu exercitio illius iuris, vt not. gloſſ. in. c. ſæpe. de
appel. & .l. prima. §. integer. ff. nil noua. appel. pen.
& .ſ. vt lit. penden. per totum. impedit tamen ius de
nouo acquirendum. hoc tamen notabile limita, &
declara vt infra dicam. ¶ Gloſſ. 1. adaptat tex. no-
ſtrum ad rubricam, demum confirmat tex. per ratio
nem. In eadem ibi, opinio, dic, quòd ſic ſequitur, ꝙ
4 eſt infamatus infamia facti, † quę ſecundum Goffr.
habet duos effectus, vnus vt pręſtet impedimentum
ad dignitates acquirẽdas, vt dixi in notabili. Secun-
dus vero effect⁹ eſt, quo ad querelam inofficioſi te-
ſtamenti: quia ſi talis accuſatus; ſeu denuntiatus eſ-
ſet inſtitutus per aliquem, frater illius teſtatoris poſ
ſet querelare teſtamentum, ſi de eo non eſſet men-
tio facta in teſtamento, tanquam turpi perſona in-
ſtituta, vt. l. fratres. C. de inoffic. teſtamen. Subdit
tamen Goffred. quòd etiam dicta accuſatio repel-
lit ab accuſando, denuntiando, & teſtificando, &
ſimil. de accuſatione dic, vt dixi in. c. 1. ſ. eod. & de
dictis effectibus, in iuribus. ſ. allegatis. & .c. teſtimo
nium. ſ. de teſtib. & per gloſſ. Bald. & doct. in. l. 1. C.
de ſum. trinit. & fid. cath. & Bald. in. l. 1. C. de ſec.
nup. & per eum vide etiam de triplici ſpecie infa-
mię facti, in. c. 1. an remo. deb. teſtes qui pares eſſe
deſi. in vſibu. feudorum. Aduerte tamen. quia quod
dixit Goffr. de accuſatione, quòd per ipſam infa-
matur accuſatus, non eſt verum ſimpliciter, vt di-
cam. ĩ. in gloſſ. ¶ In eadem gloſſ. ibi, de procu. l. re-
um. dic, vbi probatur, quòd accuſatus de crimine
repellitur à procuratione pendente accuſatione. In
fin. gloſſ. dic, vt plena habeas hanc materiam, Vtrũ
accuſatus, vel accuſator pendente accuſatione, poſ
ſit promoueri, diſtingue, quòd aut loquimur in
accuſato, denuntiato, vel inquiſito; aut in accuſa-
tore, denuntiatore, vel inquiſitore, vel promotore
inquiſitionis, aut in eo qui crimen per modum ex-
5 ceptionis obijcit. Primo caſu, dic, quòd † aut
querimus vtrum poſsit promoueri, aut querimus
vtrum poſsit eligi, primo caſu, dicendum quòd non
poteſt promoueri, ſiue accuſatus fuerit infamatus
ex accuſatione, ſeu inquiſitione, ſiue non; tex. eſt
in dicta. l. reum. alleg. in gl. & in alijs iuribus. ſ. al-
leg. in notab. Sed videndum eſt, vtrum promo-
tio facta de tali accuſato, denuntiato, vel inquiſi-
to, pendente iuditio, teneat: quidam, vt hic re-
fert Ioan. And. tenuerunt quòd non; ſed promo-
tus debeat remoueri, etiam ſi poſtea promotus re-
periatur innocens. Ita refert tenuiſſe Goffr. &
Vincen. in. c. fin. de teſtib. per præalleg. l. qui ſta-
tus. ff. de re milita. & .l. qui. cum vno. §. reus eod. tit.
niſi ſecundum Goffre. appareret per calumniam
fuiſſe accuſatum, per. l. qui de libertate. ff. de lib.
cau. Barto. Brix. in q. ſua venereali. q. 80. quæ inci-
pit, Eſto quòd pendente. quam ponit ſub titu. de
pœnis, tenet contrarium, & eum ſecutus fuit Tan-
cr. vt refert hic Ioan. Andr. licet D. Ant. allega-
ret ipſum Bart. tenuiſſe contrarium. dicit tamen
Barto. tenuiſſe in. c. tantis Daniel. 81. diſtin. pro-
motum, accuſatione pendente, de eo deponen-
dum eſſe; licet poſtea appareret innocens. Mo-
uetur, quia contempſit legem. & idem dicit te-
nere Archid. ſed, vt dixi, Ioan. Andr. hic allegat
Barto. Brix. aliter tenentem. ſubdit tamen hic Io-
an. Andr. quòd Damaſus, qui hanc diſputationem
fecit, allegauit pro vtraque parte. d. l. qui de liber-
tate. & tandem decidit, ſub dubio forte, talem de-
ponendum eſſe: quia contempſit legis prohibitio-
nem. per. l. non dubium. C. de legib. gloſ. tamen in
d. c. tantis Daniel. tenet expreſsè talem non eſſe
deponendum. vtraque opinio eſt ſatis ſuſtentabi-
lis, & poſset ſuſtentari per diſtinctionem Goff. vi-
delicet, quòd aut apparuit accuſatorem fuiſſe mo-
tum ad accuſandum, vt promotionem impediret,
& tunc tenet promotio. Aut fuit motus iuſta, &
rationabili credulitate, & tunc non tenet promo-
tio. Si vero ageretur per viam exceptionis, tunc
dicendum eſt, quòd aut contra talem præceſsit in-
famia, & dic idem quòd ſtatim dixi, ſecundum
D. m. quia non poteſt promoueri; aut non pręceſ-
ſit infamia, & poſsit. vt. c. ſuper eo. ſ. de electio.
quod tamen limitandum eſt, ſecundum quod di-
6 cam, in. c. ſuper his. ĩ. eod. † Si verò quærimus de
electione, vtrum teneat electio accuſati, inquiſi-
ti, vel ſimil. Ioan. Andr. ponit hic duas opinio-
nes. Quidam dicunt, quòd electio tenet, ſed non
debet confirmari electus; niſi purget ſe, vel aliàs
abſoluatur. mouentur, quia ſi talis non poſſet eli-
gi, daretur locus fraudibus, & materia delinquen-
di aperiretur, vt ſcilicet; vacante eccleſia ſi aliquis
dubitaret aliquem eligendum, illum accuſaret, vel
accuſari faceret, vt impediret electionem, quod
eſſe non debet. facit. ĩ. de ſimo. c. ſicut. 2. verſ. quã-
uis. & de diuor. c. quanto. ad fi. & dicam in. c. repel-
lantur. ĩ. eod. refert tamen alios tenentes quòd
non

non valeat electio. Nec obſtat quod allegatur in
contrarium, quia reſpõdetur, quòd debet prǽfigi ter
minus accuſationi trium menſium, vel ſecundum ar
bitrium iudicis. infra quem terminum debeat accu
ſator probare accuſationem ſuam, vt in auth. de ſan
cti.epiſc.§.ſi quis autem.colla.9. Sed vt dicit Ioan.
And. ille tex. non probat; quia non loquitur de eli-
gendo, ſed de electo confirmato in epiſcopum, cui
dantur tres menſes ad ſe conſecrandum.75. diſtinc.
c.1. Tu verò diſtingue ex mente Hoſtien. quem ſe-
quitur hic Ioan. And. do.Anto. & D.m. quibuſdam
additis, quòd aut proceditur per viam inquiſitio-
nis, aut per viam accuſationis, denuntiationis, vel
7 exceptionis. Primo caſu,† cum infamia ſemper prǽ-
cedat inquiſitionem, vt.c.qualiter.&.c.cum opor-
teat.&.c. inquiſitionis. ĩ. eod. inquiſitus non pote-
rit eligi, vt.c. cum in cunctis. de elect. & in.d.c. tan-
tis Daniel. Secundo caſu diſtingue, quòd aut præ-
ceſsit infamia, vel per talem accuſationem, denun-
tiationem, vel inquiſitionem, vel exceptionem cau-
8 ſata eſt infamia, & non poteſt eligi, quia † ſola infa-
mia facti impedit electionem, vt in reg. infamibus.
de reg.iur.lib.6.&.l.2.C.de dignita.lib.12. &.d.c.cũ
in cunctis. cum ſimi. Si verò infamia non præceſsit,
nec per tales actus accuſatus, vel denuntiatus eſt in-
famatus, & poteſt eligi per rationem, de qua ſupra
dixi. Et ſic habes, quòd non ſequitur, eſt accuſatus,
vel denuntiatus, ergo infamatus. ¶ Secundo caſu
principali, cum loquitur in accuſatore, Barto. Brix.
9 in præalleg.q.80.dicit,† quòd licet talis promoueri
non debeat; tamen ſi fuit promotus, non remouebi-
tur, ſi contra eum non feratur ſententia. Damaſus di
cit eum non deponendum, niſi calumnioſam accu-
ſationem inſtituerit. allegat, quia de accuſatore non
eſt expreſsè prohibitum, quominus promoueri poſ-
ſit, vel eligi, & pœnæ ſunt reſtringendæ, vt in regu.
10 odia.& in.c.in pœnis.de reg.iur.lib.6. Et quia† accu
ſatus petit abolitionem, quam non facit reus.C.de
abolitio.l.1. Et ſubdit hic Io.And. idem etiam for-
tius dicendum in promotore inquiſitionis, vel denũ
tiatore, ſecundum Vinc.& Abba.in.c.per tuas. de ſy
mo.& idem tenet Spec.in titu.de inquiſitio.§.penul.
verſ. ſed nunquid impetrator inquiſitionis. & Ioan.
And.ibi in addit. & idem in excipiente contra con-
firmatum ne conſecretur. ĩ.eod.c.ſuper his. Non ob
ſtat.c.2. de calum. quia ibi loquitur de inquiſitione
finita, non ea pendente, & loquitur ibi, quando con
ſtat de calumnia denuntiantis. Quid autem ſi denun
tiatio fiat debenti cõferre, vel eligere, vtrum teneat
electio, vel collatio, non obſtãte denuntiatione, dic
quòd ſic; quia habens eligere, vel conferre, non tene
tur illi obtemperare. Si tamen poſtea conſtiterit eũ
criminoſum, priuabitur; & ita tenet. D.m. hic, de
quo tamen remittit ad plenius not. per Inno. in.c.ad
diſſoluendum.ſ. de deſponſ. impub. &.c.cum inter.
ſ. de elect.

CAP. V.

SVMMARIVM.

1 Epiſcopus per exceptionem criminis non poteſt repellere ab accuſatione ſua, quem ante à familiaritate ſua neglexit ſeparare. Fallit tamen vt infra.nu.10.

2 Prælatus iudicatur ex moribus eorum, quos domeſticos, & familiares habet.

3 Claudo, ſi propinquus manſeris, diſces & ipſe claudicare.

4 Loci, vel generis ratione præſumitur pro aliquo, vel contra aliquem.

5 Toleratus familiaritatis ratione videtur approbatus quò ad officium accuſandi.

6 Dolus ex facto, & circunſtantijs præſumitur, & probatur.

7 Iudex an ex officio ſuo poſſit repellere accuſatorem illegitimum.

8 Procurator, qui in cauſa criminali non admittitur, poteſt à iudice ex officio repelli parte non opponente.

9 Aduocati ſemper debent ſtudere, vt ſibi faciant iudicem beneuolum.

10 Epiſcopus accuſatorem ſuum repellere poteſt excommunicationis exceptione.

11 Peccata tanto grauiora ſunt, quanto diutius infœlicẽ animam detinent.

12 Familiaris an admittatur ad accuſandum. & nu.ſeq.

13 Nutritus ab infantia, an nutritorem ſuũ accuſare poſſit.

14 Filij parentes, & parentes filios, libertus patronum, & frater fratrem, quibus in caſibus accuſare poſſint.

15 Iudæus contra Iudæum, hæreticus contra hæreticum admittitur ad accuſandum.

16 Arenarius arenariæ profeſſionis filium exhæredare non poteſt.

17 Accuſanti de adulterio opponitur lenocinium.

18 Dominus negligens punire ſubditum de crimine, poteſt illum vt criminoſum repellere ab accuſatione ſua.

19 Laicus non eſt admittendus ad accuſationem clerici.

Nulli epiſcoporũ.

1 Epiſcopus† per exceptionem criminis nõ poteſt re-
pellere ab accuſatione ſua, quem ante à familiari-
tate ſua neglexit ſeparare.h.d. Et eſt idem text. de
verbo ad verbum, & eiuſdem papæ Paſcalis.3.q.5.
c.nulli. ſecundum tamen antiquos libros incipit li-
ceat. & eſt palea. ¶ Not. primo præſumendum fore
2 contra prǽlatum retinẽtem inhoneſtos familiares.†
Iudicatur enim ſæpenumero quis ex moribus eorũ,
quos habet ſecum domeſticos, & familiares. Vnde
Pſalmiſta, cum ſancto ſanctus eris, cum peruerſo per
uerteris. Reg.c.12. & Pſal.17. Et Plutar. antiquus
philoſ. in commen. de ratione cognoſcendi verum
amicum ab adulatore, ſcribit tantum habere vim aſ
ſiduam conſuetudinem, vt imprudentes etiam imi-
temur vitia eorum, quibus cum viuimus. Habemus
3 etiam tritum ſermone prouerbium. Si† claudo vici-
nus, & ipſe claudus ambulare diſces. Hinc Iuuen. Sa
tira.2.contra hypocritas, inquit.

Morbida facta pecus totum derumpit ouile,
Vnaq; conſpecta liuorem ducit ab vna.

Et hinc fortè dicitur, amici, & inimici hominis do-
meſtici eius. Et Bias vnus ex.vij. ſapiẽtibus Græciæ,
pernicies homini quæ maxima: homo alter, ſcilicet,
qui ſit malæ conuerſationis, vt habetur Matt.c.7.&
Marci.c.10. & quod not.in.c.3. de præſump. &.l.qđ
ſi nolit.§.qui mancipia.ff.de ædil. edic. & per Bal.in
.l.cum

,l. cum veterum.C. de dou. ante nupt.& in.l.2.C.de
dona. inter vir. & vxo. & in.l. ſi donationes in con-
4 cubinam.ff. de donat. ſicut † etiam ratione loci, vel
generis præſumitur pro aliquo, vel contra aliquem.
glo.fin.40.diſtinct.c.illud.& glo. 32.q.5.c. tolerabi-
lius. & gloſſ.fin.47. diſtinct.in.c. quantumlibet.vide
quod dixi in rep.c. fina.ſ. de iureiur. in quinta quæ-
5 ſtio.princip. ¶ † Secuudo not. ꝙ toleratus ratione
familiaritatis videtur approbatus, etiam quò ad of
ficium accuſandi, vide Innocen.in.c.cum venerabi-
lis.de excep.¶ Vltimo not.ex illis verbis antequam
ſe ab illis impetendum cognoſceret, ꝙ non ſufficit
epiſcopo repellere quem à ſua familiaritate, ſi eum
criminoſum tolerauerit, ad hoc vt repellat eundem
ab accuſatione; niſi talis repulſio fieret per epm an-
teq̃ ſciret ſe ab ipſo accuſandum:nã ſi repellit poſtq̃
ſciuit, videtur repuliſſe in fraudem. arg.not.in.c.ſug
6 geſtum.&.c.meminimus.ſ.de appel.nam † ex facto,
& circunſtantijs præſumitur, & probatur dolus. vt
in.c.2.ſ. de renuntia. & in.l. dolum.C. de dolo. vide
quod dicã in.c.repellantur.j.eo.in fi.glo.1.¶ Glo.1,
format vnam quæſtionem, & ſoluit. D.m.dicit hanc
quæſtionem eſſe notandam,ex qua habetur, ꝙ licet
accuſatus in odium ſui,non poſsit excipere de ille-
7 gitimitate accuſatoris; iudex † tamen ex officio pôt
talẽ illegitimum repellere,allegat tñ in contrarium,
quod not.Bar. in.l. non ſolum.§.fina.ff. de iniur. vbi
vult, ꝙ ſi alicui denegatur audientia, non poteſt iu-
dex ex officio ſuo repellere accuſatorẽ illegitimum,
Subdit tñ ꝙ ſibi plus placet dictum huius glo. arg.l.
locatio.§.quod illicitè.ff.de publica.vbi probatur,ꝙ
ex delicto acquiritur ius priuato,& reipublicæ. licet
ergo priuatus non admittatur, vel ꝙ nolit,vel ꝙ non
poſsit opponere, debet tñ iudex ex officio ſuo poſſe
agere, & remouere talẽ illegitimum,ratione publici
intereſſe. Facit quod no.Bar.in.l.inter omnes.§.re-
ctè.ff.de fur. Illegitimus enim accuſator repelli de-
bet, non ſolum pp priuatum commodum, ſed etiã
propter iudicis dignitatem. Pro quo facit tex.in.l.
quos prohibet.alleg.in glo. & facit gl.in.c.1.de iudi.
8 lib.6. quæ vult, † quòd licet in cauſa criminali non
poſsit interuenire procurator;tamen ſi interuenit,&
altera pars non excipit,ſed eum tolerat, quòd tenet
iudicium:Subdit tamen gl. notabiliter, ꝙ iudex ne-
dum poteſt,ſed debet talẽ procuratorẽ repellere: &
ſic ſm.D.m.idẽ vr̃ dicendum in caſu Bart.in.d.l.non
ſolum.§.fi.videlicet,ꝙ non obſt.ꝙ ſtatutum deneget
audientiã, nihilominus poſsit iudex ex officio ſup-
plere:vt eſt gl. not.in.c.1.de elect.lib.6. quæ vult, ꝙ
licet poſt litem conteſta. pars non poſsit petere cau
tionem à procuratore, tamẽ iudex ex officio poteſt
compellere procuratorem ad oſtendendum manda
tum,ſeu ad cauendum, ne aliàs iudicium ſit deluſo
rium. vide ad prædicta, quæ plenè ſcripſi in clem.1,
in fi.de ſeq.poſſ.& fruc.Et ex prædictis infert Io.An.
9 bonam eſſe † cautelam aduocatorum, & partis,vt ſi-
bi faciant iudicem beneuolum, vt not.in.c. conſu-
luit. de off.delega. Cauere tamen debet iudex, ſe-
cundum Hoſt.hic, & Io.And. à pœna.c.cum æterni.
de re iudi.lib.6.propter malum iudicium. ¶ In ea-
dem glo.ibi.c. exceptionem. ad fi. dicit Ioan. And.
hic,quòd per illud.c.Vincen.& Tanc.dixerũt,quòd
10 epiſcopus † poteſt remouere accuſatorem ſuum per
exceptionem excõicationis. ad quod ſtꝫ allegat.c.à
nobis.de excep.& idem tenet Inn. Et not.ꝙ ille tex.
eſt valde ſingularis ad limitationem tex.noſtri, pro
batur ibi,ꝙ licet quis communicando cum excõmu
nicato,videatur illum approbaſſe: poteſt tamẽ eum
repellere ab accuſatione ſua, non obſtante tali com
munione. Et ſi tu diceres quæ ratio differentiæ eſt
inter illum caſum,& caſum noſtrum? Reſpondeo,
ꝙ duplex poteſt eſſe,vna propter periculum pecca-
ti, quod inſurgeret ex noua communione cum ex-
11 communicato:& † tanto grauiora ſunt peccata,quã
to diutius infœlicem animam detinẽt alligatam, vt
.c.cum tanto.de conſuetu.Secunda ratio poteſt eſſe,
quia approbare malos mores,ſecundum quòd dicit
tex.noſter quò ad familiaritatem dependet à volun
tate approbantis, & ideò non poteſt poſtea repro-
bare,vt hic,&.c.quemadmodum.de iureiuran.&.l.ſi
vxor. in fi. de adult,8.q.2, dilectiſsimi. &.l. Pompo-
nius. &.c. horrendus. &.c. veniens. alleg. in gloſſ. 2.
in prin. cum ſimi. Secus vbi non penderet à volun-
tate,ſeu approbatione ſua,quia tunc poteſt opponi
exceptio, non obſtante probatione ſua, per tex. in
.d.c.à nobis. &.c.dilecto. de præben. &.c. noſti. de
elect. not. Io. And.in reg.ſcienti.de reg.iur.lib.6. &
glo.in.l.1.C. vbi de cri.agi op. quæ vult, quòd poſ-
ſim opponere de nullitate proceſſus facti coram iu-
dice, quem à principio approbaui,non excipiendo
contra eum; quando in poteſtate mea non erat face
re illum iudicem meum, ſaltẽ ex vi prorogationis.
Immo fortius redeundo ad caſum.d.c.à nobis.voluit
Docto. quód etiam ſi iſte epiſcopus excipiẽs,fuiſſet
excõmunicatus maiori excõicatione,poſsit repelle-
re accuſatorem excõicatum minori excõicatione
ab accuſatione ſua. Quòd tñ intellige procedere,&
locum habere in caſibus, in quibus cõicatio cũ ex-
cõicato minori excõicatione induceret peccatum
mortale,de quibus in.c.ſacro.j.de ſenten. excomm.
12 ¶ Glo.2.tria facit.Primo coadiuuat tex.quòd † fami
liaris admittatur ad accuſandum per quatuor iura.
ad quod allegat tria iura in contrarium.Secundo gl.
oſtendit,quòd criminoſus admittatur,ibi, immo vi
detur, quod probat per tria iura; & quatuor allegat
in contrarium. Tertio ſoluit contrarium, & prima
ſolutio,ibi,forſitan.ſecunda ibi,ſed dicas. tertia ibi,
aliter fortè.In ead.ibi.l.Pomponius.dic, vbi proba-
tur quod geſtionem ſemel approbatam non repro-
13 bo.In ead.ibi.l.iniquum.dic,vt ibi probatur, † quòd
familiaris per me nutritus ab infantia, nõ poteſt me
accuſare. & ſic videtur velle illa.l. &.c. alieni. 2.q.7.
&.3.q.vltima.§.ſi quis ex ſa. alleg. in gloſſ. quæ iura
ad idem tẽdunt.i.contradicere tex.noſtro, qui vult,
ꝙ familiaris admittatur ad accuſandum dominum,
cuius contrarium volunt illa iura. Sol. duplex datur
hic per Docto.vna,ꝙ ſpeciale ſit in epiſcopo, quòd
poſsit accuſari à nutritis in domo ſua, in odiũ ipſo-
rum epiſcoporum,qui debent habere,& nutrire per
ſonas honeſtas, vt in.c.cum paſtoris.allega.in gloſſ.
Secunda ſolutio eſt, ꝙ contraria loquuntur in fami-
liaribus nutritis in domo ab infantia, qui accuſare
non poſſunt; ſecus in alijs non nutritis. & ita loqui-
tur tex.noſter. & ita cõiter * approbatur per Docto.
Ego vero do tertiam ſolutionem magis notabilem,
vt iura in contrarium allegata vendicent ſibi locum
in fa-

in familiaribus, & nutritis, non criminoſis, contra
quos excipitur de inhabilitate propter alimenta, &
nutrimenta præſtita, cum videatur nimis iniquum
ab illis mala recipere, quibus plura beneficia contu
limus. Secus autem eſt, quando vellem excipere cō-
tra familiarem, etiam nutritum, & alimentatum de
crimine. quod in eo approbaui, non repellendo eū
criminoſum à me. Et ita excipiebat iſte epiſcopus.
Vnde aduertendum eſt ad modum excipiendi. Ad-
uerte tamen, quia illud quod dixi, ꝙ talis nutritus
& alimētatus non admittit ad accuſandū nutritorē.
qđ etiā probatur in.l.penult.C.qui accu. nō poſſ. &
14 3.q.11.c.fi.§.penul.&.3.q.5.c.1.&.2. Fallit † in caſi-
bus, in quibus filij parentes, & parentes filios admit
tuntur ad accuſandum, ſicut & libertus patronum,
& frater fratrem, quia omnium iſtorum vnus alium
accuſare poteſt, de quibus Spec.in titu.de accu.ver.
item poteſt frater. videlicet in crimine lęſę maieſta
tis.vt.d.l.pen.C.qui accu. non poſſ. & in crimine hæ
reſis, vt in.c.literas.de præſump.23.q.8.legi. cum ſi.
Item ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequantur, vt
in dictis iuribus. Item intellige quòd non admitti-
tur ad accuſandum de magno, & graui crimine: ſe-
cus de leui. vt.l.ſi ſororem, &.l. ſi magnum C.qui ac-
cu.non poſſ. In eadem glo.ibi.C.de hæret.l. quoniā.
15 dic vbi probatur, ꝙ † Iudæus contra Iudæum, hære-
ticus contra hæreticum admittitur. In eadem ibi, in
16 arenam. dic vbi dicitur, ꝙ † pater arenariæ profeſ-
ſionis non poteſt filium arenarium exherædare. In
17 eadē ibi.C.de adult.l. quoniā.dic vbi probatur, † ꝙ
contra accuſantem de adulterio opponitur lenoci-
nium. In eadem ibi.l.filium:dic vbi probatur, ꝙ ſi
vendidi filium meum liberum genero meo, non po-
teſt gener meꝰ me accuſare de plagio, quaſi ignora
uerit, quia non præſumitur ignoraſſe. In fi.glo.dic
Cõ. opin. hæc vltima ſolutio ibi, ſed dic* cōiter improbatur.
18 ¶ Poſtremò quærit hic Inno. vtrum negligens pu-
nire ſubditum de crimine poſsit illum, vt crimino-
ſum repellere ab accuſatione ſua. & videtur dicen-
dum ꝙ non. arg. tex.noſtri, contra tamen determi-
Cõm. opin. nat ipſe, & cōi.er* ſequunt Doct. qa licet ꝑlatus non
puniat ſubditum: non tamen propter hoc videtur
approbare eius mores. forte enim non puniuit non
habens probationes in promptu. 2.q.7. plerunque.
Facit.l.duo ſunt titij.ff.de teſt 1. tute. vel propter ti-
morem futuri ſcandali, vt.c.cum iandudum.de præ-
ben.vel etiam ſi neglexiſſet corrigere: nam aliud eſt
negligere, & aliud approbare ad familiaritatis offi-
cium, ad quod duntaxat honeſtas perſonas debet
admittere.2.q.7.cum paſtoris. & ſequitur Do. Ant.
& D.m. hic, qui ſubdit in fi. & bene. quòd tex. no-
ſter intelligēdus eſt in familiari clerico, non autem
19 in laico, quia laicus † ex aliqua cauſa eſt repellēdus,
ſcilicet, quia non eſt admittendus ad accuſationem
clerici, allegat not. in. c. de cætero.ſ̄.de teſtib. ego
dicam.in.c.cum.P.j̄.eodem.

C A P. VI.

S V M M A R I V M.

1 *Accuſatus, & abſolutus de eodem crimine, ab alio accu-ſari non poteſt.*

2 *Sententia lata in cauſa criminali, an tranſeat in rem indicatam.*

3 *Tranſitus in rem iudicatam cauſatur ab acquieſcentia partis con lemnatæ.*

4 *Nemo eſt dominus membrorum ſuorum.*

5 *Sententia corporis aſſiſtiuo lapſis fatalibus non poteſt retractari, niſi a Principe ex ſpeciali gratia.*

6 *Sententia capitalis lata ex confeſſione vera, & expreſſa, non poteſt reuocari, niſi iure ſpeciali.*

7 *Confeſſus in cauſa criminali, an poſſit appellare.*

8 *Abſolutionis à crimine, triplex ſpecies.*

9 *Abſolutus ab obſeruatione iudicij, vel propter libellum ineptum, vel propter illegitimitatem accuſatoris, an poſſit, & ab alio, & ab eodem reaccuſari.*

10 *Abſolutus vigore tranſactionis initæ cum accuſatore an, & quando poſſit iterum ab eo accuſari.*

11 *Adulterij ſui domus vindictam negligens videtur quodammodo incidere in crimen lenocinij.*

12 *Abſolutus per viam exceptionis an poſſit iterū accuſari.*

13 *Crimina quandoq; ſunt punienda per viam exceptionis.*

14 *Exceptio de ſui natura non tendit ad vindictam.*

15 *Abſolutus per viam denuntiationis ad vindictam publicam an poſſit iterum accuſari.*

16 *Iudex de re quam cognouit pronuntiare debet.*

17 *De delicto eiuſdem hominis non eſt ſæpius cognoſcendum.*

18 *Abſolutus à denuntiatione peracta pœnitentia an poſſit iterum accuſari.*

19 *Pœnitentia locus non eſt in delicto conſumato, ſeu ꝑfecto.*

20 *Baptiſmus plus confert, quàm pœnitentia, contritio, vel ſacerdotis abſolutio.*

21 *Seruus infidelis chriſtiani, per baptiſmū non efficitur liber.*

22 *Libertas an delictum, vel infamiam tollat.*

23 *Iudæi ad fidem conuerſi non debent bonis quomodocunq; acquiſitis priuari.*

24 *Condemnatum ab vno iudice, ſed non debita pœna delicti an alius iudex poſſit punire.*

25 *Abſolutus per diſpenſationem, an poſſit iterum accuſari.*

26 *Abſolutus quia ſe purgauit an poſſit iterum accuſari. remiſſiuè.*

27 *Abſolutus, ex eo quòd ad eccleſiam confugit an iterum poſſit accuſari.*

28 *Eccleſia, ad ſe fugientes liberat omni pœna corporali.*

29 *Eccleſia illi patrocinium non præſtat, qui eam impugnare nititur.*

30 *Fugiens ad eccleſiam propter vnum crimen, poſſit ne de alio puniri, vel accuſari.*

31 *Abſolutus de crimine ciuiliter, an & quando poſſit iterū accuſari ciuiliter.*

32 *Abſolutus in dubio an videatur abſolutus, quia non probatum, vel quia non delictum.*

33 *Sententia eſt referenda ad acta probatoria.*

34 *Abſolutus per iuramentum præſtitum an poſsit iterum accuſari.*

35 *Iuramentum in cauſis criminalibus an poſſit deferri.*

36 *Abſolutus per viā inquiſitionis an poſsit iterū accuſari.*

37 *Inquiſitio ſuccedit in locum accuſationis.*

38 *Abſolutus per viā pręſcriptionis an poſsit iterū accuſari.*

39 *Inſtantia triennali perempta, vigore confeſsionis, poſtea a parte emanata, poteſt iudex ſententiam proferre.*

40 *Inſtantiæ peremptio non perimit ius.*

41 *Contra præſumptionē iuris, & de iure licet non admittatur probatio, admittitur tamen probatio in contrarium per confeſsionem.*

42 *Potentius eſt ius, quod quæritur ex præſciptione, quàm illud quod quæritur ex præſumptione.*
43 *Abſolutus per viam accuſationis non poteſt iterum accuſari. Limitatur hæc concluſio quinq; modis, vt ibi:*
44 *Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum accuſari, ſi doceatur, de prævaricatione primi accuſatoris.*
45 *Prævaricatio qualiter probetur.*
46 *Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum accuſari à tertio volente ſuam, & ſuorum iniuriam proſequi, & probante ſe ignoraſſe primam accuſationem.*
47 *Ignorantia quomodo probetur.*
48 *Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum à tertio accuſari, ſi accuſationi quæ nunc ſecundario inſtituitur adijcitur noua qualitas nouam faciens accuſationem.*
49 *Abſolutus per viam accuſationis poteſt iterum accuſari ſi abſolutoria fuit ſecuta propter aliquam qualitatem additam, & non probatam, quam nunc accuſator detrahere velit. Limitatur tamen vt ibi.*
50 *Abſolutus per viam accuſationis pōt iterum accuſari de crimine diſtinctè quod ſe haberet vt ſpecies ſeparata. Limitatur tamen, vt ibi.*
51 *Abſolutus ab accuſatione de vulnere an poſſit poſtea accuſari de morte.*
52 *Accuſatus, & condemnatus de vulnere an poſſit poſtea accuſari de homicidio, vel an poſſit addita qualitate, vide remiſſine.*
53 *Abſolut', & de nouo accuſat' qualiter excipere debeat.*

1 De his. † Accuſat', & abſolut' de eodē crimine ab alio accuſari
non poteſt. h.d. ¶ Nota pri-
2 mo, ꝙ † ſententia lata etiam in cauſa criminali tran
ſit in rem iudicatā, non ſolum quò ad ipſas perſonas
agentes; ſed etiā quò ad tertiū. & ideò ſi non extitit
appellatū, etiam quò ad tertiū non pōt accuſatio de
nouo inſtitui. Et hoc videt̄ clare procedere, qn̄ ſen-
tentia abſolutoria fertur pro accuſato, ꝙ tamen in-
telligendū, & limitādum eſt, vt. j̄. latius dicā. Si verò
ſententia ferretur contra accuſatum, vtrum talis ſn̄ia
tranſeat in rē iudicatā; doct. in cle. paſtoralis. viden-
tur velle ꝙ non ſi ex tali ſententia venit imponenda
pœna mortis, vel alia pęna corporalis mēbri mutila
3 tiua. mouentur, quia † tranſitus in rē iudicatā cauſat̄
ex acqeſcētia partis cōdemnatę. vt. c. ꝙ ad conſulta-
tionē. de re. iud. Sed hāc acqeſcētiā non debet qs poſ
4 ſe facere; † qa nemo ē dn̄s mēbrorū ſuorū, vt. l. liber
hō. ff. ad leg. aquil. &. 23. q. 5. c. ſi nō licet. &. c. cōtin-
git. de ſen. excō. ergo nō vr̄ poſſe acquieſcere; & ꝑ cō
ſequēs ſn̄ia non videtur tranſire in rem iudicatā. Et
hanc opi. dicit hic D.m. ſecutum fuiſſe. Sed tandem
īueſtigata diligēter veritate, dicit ſe credere hāc op.
nō fore verā. mouet̄ per tex. in. l. diui. ff. de pœnis. vbi
5 patet, ꝙ † ſn̄ia corporis afflictiua non pōt retractari
de iure cōi poſt lapſa fatalia ad appellādū, licet nūc
appareant ꝓbationes innocentiæ accuſati; ſed, dūtaxat
ex gratia ſpeciali à principe impetrata retractat̄
ſententia. Nō obſtat motiuū doc. qa illud ꝓcedit, qn̄
quis iniuſtè de facto vellet exponere corp' ſuū; ſecus
ſi nō appellauit; qa vr̄ ita tacitè cōſentire ex diſpoſi
tione iuris, vt. l. furti. ff. de his qui no. infa. Nā, & hoc
6 † videmus in cōfeſſione vera, & expſſa; cuius virtute
quis damnat̄ ad mortē, vt. C. de pœnis. l. qui ſn̄iam.
Inno. in. c. qualiter. 2. j̄. eo. nec talē ſn̄iam pōt reuo-
care niſi iure ſpeciali, vt not. in. c. cū ſpeciali. s̄. de ap-
7 pel. vbi dubitat, an † cōfeſſ' in cauſa criminali poſſit
appellare, de quo artic. dic, vt ibi dixi. Secundo not.
ſummariū, ex quo habes vnū priuilegiū cōpetens ac
cuſato. ad repellendū accuſatorē ex pſona ipſius ac-
cuſati. Ex quo infertur, ꝙ de alijs criminib' pōt ac-
cuſari à contrario; & hoc probat̄ clarum in. c. licet.
in gl. in ver. de cætero. i fi. & ibi doc. j̄. eo. & ibi vide-
8 bim'. ¶ Gl. noſtra tractat † de triplici ſpecie abſolu-
tiōis à crimine. prima eſt ꝑ diſpenſationē. ſecūda, ꝑ
ſn̄iam crimine non probato. tertia ꝑ pęnitentiā. Et
cōcludit gl. ꝙ prima impedit reiterationē accuſatio
nis; ſecūda etiā reguliriter impedit, niſi in duob' ca-
ſib'. tertia nō impedit. ¶ In eadē ibi, licet. §. vlt. dic,
vbi tex. dicit, ꝙ ſi cōtra exercitorē egi actione in fa-
ctū, & fuit abſolut', ex eodē delicto, nō poſſū agere
furti. Et idē ē cōtra, ne ſæpius de delicto eiuſdē hoīs
cognoſcat̄. ¶ In fi. gl. dic, hæc materia vtrū abſolut'
poſſit de eodē crimine iterum accuſari, eſt vtilis, &
quotidiana, & habet plura mēbra, & capita, ex qui-
bus iura, & doct. vident̄ cōtrariari; vnde ꝓ cōcordia
iuriū gl. & doc. colligēdo varia dicta, & concluſiones
poſitas in diuerſis locis, addēdo etiā, q̄ plenè dixi in
materia deſiſtētiæ calumniatoris, & abſolutionis. j̄.
eo. c. licet. &. j̄. de calum. c. 2. j̄. de colluſ. c. 1. ¶ Di-
ſtinguo igit̄ poſt D. Ant. & D.m. pluribus additis, ꝙ
9 interdū † qs eſt accuſatus, & abſolut' ab obſeruatio-
ne iudicij, vel ꝑꝑ ineptū libellum, vel ꝑꝑ illegitimi-
tatē accuſatoris, vt dicit glo. fin. c. 1. s̄. eo. & hoc ca-
ſu, pōt & ab alio, & ab eodē reaccuſari, vt tradit, in.
l. libellorum. ff. eo. 2. q. 8. c. libellorū. not. in. c. cum. P.
j̄. eo. 2. q. 5. ꝓhibent̄. idem Spec. in tit. de aboli. verſ.
porrò. Aduerte tn̄, quia de iure canonico fortiter
ob. ꝙ ab eodē non poſſit accuſari, ꝑꝑ inimicitiā con
tractā ex prima accuſatione, q̄ inimicitia facit accu
ſatorē illegitimū de iure canonico, ſed dic, vt dicā
in. c. repellantur. j̄. eo. Si tn̄ eſſet abſolut' vigore lega
lis abſolutionis cōtingentis per mortē accuſatoris,
vel per lapſum biēnij, vide, quæ dixi in. c. 1. j̄. de col-
10 luſio. circa fi. ¶ † Quādoq; & ſecundo, quis eſt abſo
lutus vigore tranſactionis; qa tranſegit cū accuſato-
re. Et diſtingue, ꝙ aut tranſactio tenet, aut nō. Pri-
mo caſu tranſigens non pōt eū iterū accuſare. Alius
vero tertius nō prohibet̄, vt. l. tranſigere. C. de tran-
ſact. & ꝑ Bar. in. l. ſi marit'. §. ſi negauerit. ff. de adul.
& ita debet intelligi quod dicit Spec. in tit. de abol.
verſ. porrò. Secundo caſu, qn̄ tranſactio nōn tenet',
dic, ꝙ aut accuſator renuntiauit, vel tranſegit anteq̄
accuſatio proponeretur, aut anteq̄ accuſatus inter
reos reciperetur lite conteſta. primo caſu, aut alius
tertius eum præuenit accuſando, & non admittit̄, vt
l. 3. §. ſi quis. ff. de ſepul. viol. aut alius non ꝑuenit eū,
& regulariter admittit̄. Fallit in crimine adulterij,
vbi nō pōt accuſare, etiā ſi alius eū non ꝑuenit; tex.
eſt in. l. miles. §. ſocer. ff. de adul. & tenet Bart. in. d. §.
11 ſi negauerit. & rō huius fallentię eſt, quia ille † qui
negligit vindictā adulterij dom' ſuę, videt̄ quodam-
modo incidere in crimen lenocinij, vt. l. 2. §. lenoci-
nij. ff. de adul. & ideo ex illo capite eſt illegitim' ac-
cuſator, ꝑ. l. ſi vxor. §. fi. ff. de adul. & l. qm̄ Alexādrū.
C. de adul. Tu etiā dic, ꝙ dicta regula fallit ſi ipſi de-
ſiſtēti, ſeu renūciāti fuit impoſitū ſilentiū ſm̄ formā
l. diffamari. C. de inge. manumiſ. & l. ſi ea. C. q accu.
nō poſ.

nõ poſ.facit tex.ſecundũ vnũ intellectum, de quo ibi
dicam, in.c.licet. ȷ̃.eo.Fallit.3.ſi deſiſtens, vel renun
tians, vel tranſigens iuraſſet nõ accuſare, vt.c.veniẽs.
ȷ̃.eod.& ibi de hoc dicã.Secundo caſu, qñ poſt litem
conteſtatam deſtitit, vel tranſegit, dic, ꝙ ipſe idẽ non
admittitur, non tñ repellitur vigore pacti, vel tran-
ſactionis, quæ non tenuerunt; ſed ꝓpter ſuſpicionẽ,
& infamiam, per.l.qui deſtitit.ff.ad turpil.&.l.accu-
ſationem.C.qui accu.non poſ.Bar.in. d.§.ſi negaue-
rit. Tu potes aliã rationẽ aſsignare; quia poſtq̃ ſemel
accuſauit, volens iterũ accuſare, videtur potius mo-
ueri malo zelo, & inimicitia, quam pp aliã cauſam,
quæ inimicitia repellit de iure canonico; vt ſtatim
dixi, & dicã.in.c.repellant.ȷ̃.eo.niſi diceres, ꝙ pro-
pter renunciationẽ, vel deſiſtentiã quam facit, videt̃
abſoluta inimicitia, ſeu abolita, & reintegrata ami-
12 citia, & vide, q̃ dixi.ȷ̃.de collu. c.1. ¶ † Quãdoq; &
tertio, quis fuit abſolutus per viã exceptionis, & di-
ſtingue, ꝙ aut exceptio fuit ꝓpoſita ad eundẽ finẽ,
ad quem proponitur accuſatio, videlicet, ad vindi-
ctam publicã; vel eſt tale crimen quod poterat, & de
bebat puniri pęna naturali p viã exceptionis, & non
põt amplius accuſari, vt.l.quod in diẽ.§.ſi rõnẽ.ff.de
13 cõpẽſa.& not.in.c.ſup his.ȷ̃.eo. † Et quæ ſint illa cri-
mina, q̃ ſunt punienda etiã per viã exceptionis, vide
in.c.1.de excep. &.c.2.de ordi.cogni. &.l.2.§.ſi pu-
blico.ff.de adulte. Si verò proponit ad alium finẽ, q̃
ad vindictã publicã; nec ſint crimina, quæ per viam
exceptionis valeant puniri, & tunc põt iterũ accuſa-
ri.Bar.allegat.l.vindicantẽ. cũ.l.ſeq.ff.de euic.rõ eſt;
14 quia † exceptio de ſui natura nõ tendit ad vindictã,
vt.c.2.in fi.& quod ibi no.s̃.de ordi.cogni. Hoc idẽ
tenet Bar.in.l.ſi cui.§. idem.ff.eo. facit quod not.in
c.ſup his.ȷ̃.eo.& ꝙ ſtatim dicã in ſeq.membro; adde
& quæ dicã in.d.c.ſup his.in.4.q.ſup verſi.accuſatus.
vbi plenius dicã de hoc mẽbro. Fallit tñ primus ca-
ſus huius tertij mẽbri, in his caſibus in quibus dicã
15 abſolutũ ab accuſatiõe poſſe iterũ accuſari. ¶ † Quã
doque, & quarto, quis fuit abſolutus per viam denũ
tiationis, & hoc caſu Inno.in.c. cũ dilecti.ȷ̃.de pur-
ga.cano.tenet, ꝙ põt iterum accuſari; quia denuntia
tio non fit ad vindictam publicam. quod quidã limi
tant ſecundum eum, niſi denuntiatus ꝓpter denun-
tiationem ex toto ſatisfeciſſet delicto. Quod placet
hic D.m. qñ per viam denuntiationis ſoluiſſet pœnã
naturalẽ delicti, aliàs ſecꝰ.Sed tu aduerte, qa. D.Bar.
de Saliceto format hanc quæſt.in repet.l.ea quidem.
Cõm. opi. C.de accuſ.verſ.15.quæſt.Et ibi dicit, ꝙ cõiter * con
cludunt ꝙ ſic, ſicut ſi eſſet abſolutoria lata ſup accu-
ſatione, vt.l.ſi cui.§.eiſdem.ff.eod. propter identita-
tem rationis. Sed addunt aliqui, quòd cautus iudex
nõ debet reum abſoluere ſimpliciter; ſed debet pro
curator dicere denuntiationẽ minꝰ bene denũtiaſſe,
vel retuliſſe; vt ſic iterato poſsit denuntiari, vel accu-
ſari. Et hoc colligunt, ex.l. diuus Adrianus.circa fin.
ver.ſi vero parũ.ff.de cuſto.re. Sed hæc truffa eſt ſe-
cundum præfatũ.D.Barth.quia ſiue ꝓcedat per de-
nuntiationẽ debet abſoluere ſimpliciter, ſi nõ eſt re-
pertus culpabilis, vt in.c.fi.de calumnia. ſiue per in-
quiſitionem, vt in.c.licet heli.ȷ̃.de ſimo. & de hoc.ȷ̃.
in decimo mẽbro. Et in vtroq; caſu eſt eadem ratio,
16 q̃ in accuſatione, qa de † qua re iudex cognouit, de
eadem iudicare debet.l.qua.ff.de iudic. Nec obſtat

l.diuus, quia ibi loquitur reſpectu denuntiantis vtrũ
veniat puniẽdus, vt patet ex ſequẽtibus ſecundũ prę
fatũ D.Bar. ¶ Sed tu aduerte, quia non eſt verũ, ꝙ di
cta rõ ſit quare non põt iterum cognoſci, vt patet ex
præcedentibus & ſequen. Sed illa benè eſt ratio, vt
poſtquam cognouit de delicto, debeat pronuntiarè
ſuper delicto. Sed poſtquam pronunciauit abſoluen
17 do, illa eſt ratio, † quia de delicto eiuſdem hominis
non eſt ſępius cognoſcendum, vt noſtra dicit glo.&
ſæpius dictũ eſt, & dicet̃.ȷ̃. Fateor tamẽ, ꝙ ſi cogno-
uit duntaxat de denuntiatione, videlicet, an fuit le-
gitimè facta, ꝙ non debet ſimpliciter abſoluere; ſed
ꝓnuntiare ad hoc etiam ſuper denuntiatione. Sed ſi
cognouit de delicto, an obſtet exceptio rei iudica-
tæ, põt colligi ex his quæ dicã in decimo, & vndeci-
mo mẽbris. Et hæc procedunt, qñ proceſsit iudex p
18 viã denuntiationis ad vindictã publicã. ¶ † Si verò
denuntiatus fuit abſolutus peracta pœnitẽtia, gloſſ.
noſtra in fi.concludit, ꝙ poteſt iterũ accuſari; quod
etiam tenuit glo.in verſ.pœnitentia.in.c.admonere.
alleg.in glo.&.c.gaudemus.de diuor. gl.in.c. pecca-
ti venia.de reg.iur.lib.6.& glo.49. diſt.c.1.de tẽpo.
ordi.& gl.in.c. qui crimen. 6.q.6.facit.1.q.7.ſi quis.
&.50.diſt. peruenit Archi.7.q.1.c. cũ ꝑcuſsio. quod
dupliciter limitatur, primo ſecundum quoſdã, quos
ſequitur hic D.Ant. niſi pœnitentia fuerit publica;
quia tunc non põt amplius accuſari. allegat ad hoc
Hoſtien.in.c.tuæ. de ꝓcura. & ſentit hic gloſſ.noſtra
dum dicit, egiſſet pœnitentiam occultè.quaſi ſẽtiat
à contrario, ꝙ ſecus eſſet ſi publicè egiſſet pœniten-
tiam.ſed hoc non placet hic D.m. Mouetur quia ſi-
cut quis delinquendo offendit Deum, Rempublicã,
& proximum; ita debet dupliciter puniri, videlicet,
in pœnitentia fori animæ, vt Deo ſatisfaciat, & ani-
mæ ſuæ. Et hinc eſt, ꝙ à confeſſore ſuo imponitur pę
nitẽtia vbicunq; ille talis delinquerit.16.q.1.c. pla-
cuit. Itẽ quia lædit rempublicam per delictũ, vt pro
batur.in.l.locatio.§. quod illicite.ff. de publica.pu-
nĩt etiam in foro contentioſo, & iudiciali, nec debet
vbiq; puniri, ſed remittẽdus eſt ad locũ vbi deliq̃rit,
vt.3.q.6.c.1.in auth. qua in prouincia.C. vbi de cri.
agi.op.cum ergo tendant ad diuerſos effectꝰ, impo-
ſitio vnius pœnę, non tollit aliam pœnam, vt.l.an &
eadẽ.ff.de except.rei iud. ¶ Nec obſtat, ꝙ pœniten
tia fuerit publica, ſiue occulta; quia ſiue fuerit publi
ca, ſiue occulta ſemper tẽdit ad eundẽ finẽ, ſcilicet,
vt Deo, & animæ ſuę ſatisfaciat. Et dic, ꝙ publicè
imponitur quandoq; ad ſedandũ ſcandalũ. 26.q.6.
c.fina. Et ad prædicta vide Hoſtien.in ſumma, in tit.
de accuſat.§.effectus.verſi. pœnitentialis, vbi dicit,
ꝙ propter peccatum mortale, duplex debetur pęna,
ſcilicet, æterna, & corporalis. Et ad p̃dicta etiã facit,
tex.in.c. fęlicis.§.fina.de pœn.lib.6. vbi ꝓbatur, ꝙ
punitus per iudicem eccleſiaſticũ de crimine eccle-
ſiaſtico, põt iterũ puniri per iudicẽ laicum, quamuis
pœna legalis excedat. Sed pęnitentia etiam publica
cõmuniter eſt leuior pœna naturali delicti. 33.q.2.
admonere.nam ſi integra naturalis delicti impone-
retur, tũc ſecus eſſet, vt dixi.s̃.in prima limitatione.
Ad hoc facit, quod diſputando etiam tenuit Iac. de
Belui.quam diſputationem ipſe refert, in.l.1.C.vbi
de cri.agi.op. vbi tenuit, quòd iſte qui de eodẽ cri-
mine poteſt puniri à duobus iudicibus; ſi fuit puni-

diſtinguitur, an ſit ſeruus proprius, an colonus, vel
aſcriptitius. & rurſus ſi ſit liber diſtinguitur, an ſit
Chriſtianus, vel infidelis; nam aliter & aliter ſecun-
dum diuerſum genus perſonarum, fugiens ad ec-
cleſiam priuilegio gaudet. imo de iure ciuili, nec
etiam ſi Chriſtianus, & liber eſſet qui ad eccleſiam
confugeret, ſecularis iudex teneretur præſtare iu-
ramentum impunitatis ſimpliciter, vt ſupra dixi,
& latius videre potes per Azo. in ſumma. in titu. de
his qui ad ec. confu. gloſſ. tamen. in. c. reũ. 17. quæſt. 4.
refert quoſdam tenere, quòd accuſari non poſsit ab
eodem, ſcilicet qui iurauit, & impunitatem com-
miſit; ſed ab alio tenent quòd accuſari poſsit. Hęc
tamen opinio reprobatur ibi per gloſſ. de iure cano-
nico, & bene, quòd vt dixi. ſupra in caſu noſtro ſer-
uandum eſt; tàm in foro ſeculari, quàm eccleſiaſti-
28 co. † Fugiens igitur ad eccleſiam liberatur ab omni
pœna corporali, quæ à iudice erat inferenda, ſecun
dum Vgo. & ſequitur Archid. 36. quęſt. 1. in capit. de
raptori. & in. d. cap. reum. & ibi etiam Vgo. & Ar-
chidiac. tenent, quòd omnis pœna corporalis. mor-
tis, vel membrorum mutilatiua, vel fuſtigatio-
nis, aut verberum ei remittatur. & hæc eſt ipſa ve-
ritas. Eſt tamen verum, quòd propter hoc non li-
beratur fugiens, quominus teneatur reſarcire dam-
num, vel ſatisfacere de iniuria, quam intulit. & hoc
voluit text. in. d. cap. reum. ibi dum dici, tamen legi-
timè componat, quod iniquè fecerit. Et hoc di-
cunt procedere quidam, vt Vgu. ſiue fugiens fue-
rit Chriſtianus, vel Iudæus, vel alius infidelis,
ex eo quòd iura hanc humanitatem concedentia
loquuntur indiſtinctè; ergo indiſtinctè ſunt intelli-
genda, vt. 18. diſtinct. capit. ſi Romanorum. &. l. de
pretio. ff. de publicia. quod non placet Archidiacon.
29 Mouetur, quia † eccleſia non debet patrocinium
præſtare illi qui ſemper nititur eam impugnare. 23.
quæſt. 4. diſplicet. facit. capit. frater. 17. quæſt. 4. not.
in. cap. fruſtra. j. de vſuris. &. l. poſt legatum. ff. de his
qui. vt indi. & ſequitur Archidiac. in. c. diffinuit. 17.
30 quęſtio. 4. quòd mihi placet. † Sed aduerte, quia mi
hi nunc legendo inſurgit dubitatio, vtrum fugiens
ad eccleſiam propter vnum crimen, poſsit de alio
puniri, ſeu accuſari. Ego hanc quæſtionem non me-
mini legiſſe tactam ab aliquo. Sed in ea dicendum
arbitror, attendendam fore formam promiſsionis
impunitatis. Nam ſi propter nouum delictum con-
fugeret ad eccleſiam, & propter illud ſibi ſit pro-
miſſa impunitas; poſſet de alio delicto accuſari,
cum promiſsio ad hoc ſe non extenderit. Si vero
quis aufugiſſet ad eccleſiam ex eo quòd tanquam
facinoroſus eſſet infamatus; non tamen magis de
vno delicto, quam de alio; & hoc caſu cum pro-
miſſa foret impunitas ſimpliciter, arbitror quòd de
nullo crimine præcedenti poſsit accuſari, vel puni-
31 ri. † Quandoque & octauo, quis fuit abſolutus, dum
ageretur de crimine ciuiliter, & nunc accuſatur cri-
minaliter, & in hoc concludunt tàm Domi. Anton.
quàm Do. meus, quòd aut vtraque pœna tendit
ad vindictam, & abſolutus ciuiliter non poteſt ac-
cuſari criminaliter, vt. l. prætor. §. 1. ff. de iniur. &
traditur in. c. dilectus. de capel. mo. vnde abſolu-
tus nomine iniuriarum, non accuſatur poſtea de oc-
ciſo homine. Tu tamen limita, vt. j. dicam in vl-
timo membro. Aut ciuilis actio tendit ad rem fa-
miliarem, criminalis ad vindictam publicam; &
tunc aut fuit abſolutus, quia actor non probauit; &
poteſt iterum accuſari criminaliter, vt. l. vnica. C.
quando ciui. act. crimi. præiud. not. Innocen. in. cap.
cum dilecti. de purgatio. canoni. & facit quod not.
in. l. ſi duo patroni. §. Iulianus. ff. de iureiuran. Aut
fuit pronuntiatum ſuper facto, & ſic fuit abſolu-
tus; quia delictum non commiſit. & hoc caſu ad eo-
dem accuſari non poteſt, etiam criminaliter argu-
men. l. ſi quis cum totum. ff. de except. rei iud. à ter-
tio vero poteſt accuſari, vt per Barto. in. l. 1. ff. vi bo-
no. rapt. &. l. qui de crimine. C. qui accuſ. non poſ.
32 † Vtrum autem in dubio videatur ſententiarum
quia non probatum, vel quia non delictum, tan-
git hic Do. Anton. qui dicit, quòd licet prima fa-
cie videatur lata ſuper facto: & ſic quia non deli-
ctum, argu. l. fin. ff. de iureiuran. &. l. 1. §. ſi fideiuſſor.
ff. quarum re. ac. tamen ipſe tenet contrarium, vi-
delicet, quòd in dubio videatur abſolutus; quia non
probatum. & tenet Barto. in. l. ſi duobus. §. fina. ff. de
iureiuran. mouetur per. l. ſi à te. ff. de excep. rei iud.
& idem tenet in. l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de ver
bor. obligatio. &. l. ex duobus. ff. de duob. reis. in. 10.
quæſt. vbi allegat pro caſu. l. Iulianus. ff. de condic. in
deb. &. l. procurator. §. fin. ff. rem rat. hab. &. l. duo-
bus. ff. de libera. cau. Nec obſt. iura in contrarium
allegata; quia loquuntur in delatione iuramenti,
quod habet vim ſolutionis, quòd non eſt in ſen-
tentia. Item, quia iſte qui iurat, iurat de facto ſuo, &
poteſt ſcire factum eſſe, vel non eſſe. Sed iudex
iudicat de facto alieno, quòd regulariter ignorat.
vnde non poteſt ſimpliciter ſcire factum eſſe, vel
non factum eſſe. Et hoc mihi placet. Nec obſtat
quod dicit Ang. in. d. l. duobus. vbi dicit ſe non poſ-
ſe videre, nec in practica conſiderare cauſam du-
bitationis prædictorum. nam aut conſtat ex actis
non eſſe probatum, & tunc non eſt caſus dubius,
ſecundum eum. Aut conſtat contrarium, videlicet
probatum eſſe; & tunc non poteſt dici ſententiam
latam quia nõ probatum; ſed ex eo quòd ſic placuit
iudicanti, ex quo ex actis ſententia apparet iuſta.
Sed vt dicit Ioã. de Imo. & benè, in. d. l. duobus ſi ap-
pareret ex actis prima fronte probatum fore, & for
tè re vera non eſt probatum, quòd iudex non ad-
hibuit fidem teſtibus videns quòd pallore, vel ma-
chinatione, vel calliditate depoſuerunt. vt not. in.
l. 3. §. tu magis. ff. de teſtibus. Inno. in. c. quoniã con-
tra. de proba. Item & ſecundo, licet ex actis non ap-
pareat probatum eſſe; tamen poſsibile eſt, quòd
iudex motus fuerit ad abſoluendum ex eo quòd
non ſit debitum, non ex eo ſimpliciter quòd non
33 ſit probatum; † vnde cũ ſimus in dubio, & regulari-
ter ſententia ſit referenda ad acta probatoria, vt no.
in. l. ſi quis ad exhibendum. ff. de excep. rei iud. & in
l. 2. C. de ſent. quæ ſine cert. quant. &. c. ſi confirma-
tionem. de elec. lib. 6. In dubio dicemus eam la-
tam, quia non probatum; cum non appareat de alia
34 cauſa. † Quandoq; & nouo, quis fuit abſolutus per
iuramentum præſtitum; & hoc membrũ non tangũt
hic Docto. Et tamen in eo aduertendum; quia hęc
quęſtio præſupponit illã aliam difficilem quęſtio-
35 nem † quia quęritur, vtrum in caſibus criminalibus

poſſit deferri iuramentum; quam queſtionem examinat Barto.in.l. 3.&.l. eum qui.§. in popularibus, ff.de iureiuran. &.l. maritus.ff. de quæſtio. In qua idem Bartol. diſtinguit, an agatur criminaliter, vel ciuiliter. Et rurſus in criminali ſubdiſtinguit, an agatur populi actione, an publico iudicio. Et rurſus in popularibus facit differentiam, an de tur ad commodum agentis, vel alterius. nam in crimine publico vult ipſe, quòd nullo modo poſſit deferri iuramentum apertè ipſi reo accuſato, ſiue loquamur ante litis conteſtationem.ſiue poſt. an autem actori à reo poſſit deferri, refert opi.à iudice verò defertur reo ſolum ad purgationem; vnde videtur quod in actionib' publici criminis, queſtio noſtra non procedat. Sed tu dic melius in hac materia, vt dixi in repet.c.fin.ſ.de iureiuran. In prima queſtio. primi membri, vbi tenui, quod in omnibus caſibus, tàm priuatis, quàm publicis, in quibus licitum eſt partibus tranſigere, etiam licet iuramentum deferre. & ibi vide latius fundamentum huius queſtionis, & claras reſponſiones ad argumen. Bart. Sed reuertendo ad principale propoſitum noſtrum, dico quòd ſi reus eſſet abſolutus per iuramentum delatum a parte parti, vel quia actor detulit reo iuramentum, vel econtra, quòd idem per omnia dicendum arbitror, quod dixi in ſecundo membro reſpectu tranſactionis. Si verò iuramentum eſſet delatum à parte parti in caſibus, in quibus non poſſet deferri, ſed de facto delatum fuit, & propter indicis ſimplicitatem, ob eam cauſam reus fuerit abſolutus, etiam diſtinguendum arbitror, vt dixi.ſ.in ſecundo membro reſpectu tranſactionis factæ ſuper crimine; ſuper quo tranſigi non poteſt, quòd tale iuramentum videtur habere vim tranſactionis, vt.l.2. ff.de iureiuran. Si vero iuramentum eſſet delatum à iudice ipſi reo; quia in publicis iudicijs non defertur reo niſi ad purgationem, idem per omnia dicendum, quòd in abſoluto per purgationem, de quo dixi.ſ.in.6. membro, remittendo me ad ea, quæ dicam in.c.ex tuarum.ĵ. de purgatio. canoni. forte tamen ſecuta abſolutione. Idem dicendum eſſet, quod decimus in vltimo membro; ſi modo prima accuſatio tenderet ad vindictam publicam. & adde, quæ dixi.ſ.in.c.1. de colluſione detegen.

36 † Quandoque & decimo, quis fuit abſolutus per viam inquiſitionis; & hoc caſu Inno. in.c.cum dilectus.ĵ. de purgatio. canoni.ponit duas opinio. Prima eſt, quòd poſſit iterum accuſari. Secunda, eſt directè per contrarium, quòd non poſſit. & hanc ſequitur ibi, & eandem opi. ſequitur Bart.in.l.ſi cui.

37 §.1.ff.eod.mouetur: quia † inquiſitio ſuccedit in locum accuſationis. hanc etiam ſequitur D. Anto. & Do.meus; ſubdit tamen Do. meus, quòd de iure ciuili non eſt tantum dubium, quantum de iure canonico. nam de iure ciuili eadem pœna imponitur, ſi proceditur per viam inquiſitionis, quę imponeretur ſi procederetur per viam accuſationis, argumen.not.in.l.4.C.de ſepul. viola.&.l.ea quidem. C.de accuſatio. ſentit Bar.in.3.l.§.præterea.ff.de ſuſpec. tuto. & in.l.2. §.ſi publico.ff. de adult. In vno tamen mitius agitur etiam de iure ciuili per inquiſitionem: quia damnatus per inquiſitionem non infamatur, ſicut ſi eſſet condemnatus per viam accuſationis, vt not.gloſ.in dicto.§.præterea.&.l.fin. C.de ſuſpec. tut. Et ibi per Cyn. & in.l. 1. C. de modo mult. de quo tamen artic. vide Bart. & Ioann. de Imo.in.l.infamem.ff.de publi.iudici.& Bald.in.l.etiā furti.C.de furt.& in.l.1.C.ſi tut.non gell.& per Spec. in tit.de ſenten.§.1.verſ. quid de iſtis. I go aliquid dicam, in.c.qualiter & quando.2.ĵ.eod.in.17.artic. princip.q.12. Sed de iure canonici, ſecundum Do. meum maius poteſt eſſe dubium, ex eo, quòd minor pœna imponitur, ſi proceditur per viam inquiſitionis, quàm ſi proceditur per viam accuſationis. de quo aliquid dicam in.d.c. qualiter & quando.2. Sed hoc non obſtante, ipſe tenet eandem ſententiam, quia licet maior pœna imponatur; tamen vtraque tendit ad vindictam publicam, vt dixi.ſ.in 8. membro.& per conſequens non poteſt amplius accuſari. nam illud quod imponatur minor, vel maior pœna conſiderandum eſt reſpectu condemnationis, videlicet, vtrum condemnatus minori pœna naturalis delicti, poſſit iterum accuſari; de quo dicam.ĵ. in vltimo membro; non autem reſpectu abſolutionis; quia in abſoluto ſolum diſtinguitur, vt dictum eſt, ſcilicet, an vtraq; pœna tendat ad vindictam publicam, vel non, vt dixi.ſ.in nono mēbro.nam ſi vtraque tendat ad vindictam publicam, & fuit abſolutus, non poteſt iterum accuſari. Eſt ergo concluſio, ꝙ abſolutus per viam inquiſitionis ad vindictam publicam regulariter non poteſt amplius accuſari; quod tamen limita, vt dicam inf.in

38 vltimo membro. † Quandoq;& vndecimo, quis fuit abſolutus, ſcilicet per viam præſcriptionis; quia fuit præſcriptum poteſtati cognoſcendi de crimine; & hoc caſu arbitror, quòd amplius non poſſit cognoſci, & ſi cognoſceretur & inquiſitus, vel accuſatus confiteretur ſe deliquiſſe; nihilominus veniret abſoluendus, facit quod ſing. dicit Bald. in.l. genero. ff.de his qui not.infam.per.l.ſed ſi vnius.§.ſi cū ante. ff.de iniur. &.l.ſi non conuitij.C.eo. de quo dic, vt latius dixi in.c.qualiter.2.in. 11.artic. princip.q.66. Aduerte tamen, quia contra id quod dicit Bald. de confeſsione facta poſt tempus, fortiter obſtant not.per eundem Bald. in.l.properandum.in fin.prin

39 cipij.C.de iud.vbi dicit, quòd † quantuncunq; tempus trienij ſit lapſum; tamen ſi poſt illud, pars confitetur in iudicio, vigore confeſsionis, non obſtante triennij lapſu; iudex poſſet ſententiam promulgare; eo quia confeſsio facta in iuditio inducit notorium.l.ictus fuſtium. ff. de infami.& traditur in.c. cum dilecti.ĵ.eod. & c.fina. de cohabitatio. cleri.& mulie. cum ſi. & in notorio iuris non requiritur ordo iuris.c. ad noſtram. 2. de iureiurand. & .c. euidentia.ĵ. eod.& ita dicendum eſt, quòd iudex virtute notorij reſultantis ex iſta confeſsione procedere poteſt. Ita reperio tenuiſſe Angel. de aretio in tractatu ſuo maleficiorūm, poſt.D.Lodo.Monta. pro quo dicto melius facit, quod traditur in.c.qualiter.ĵ. eod. &.c. Piſanis. de reſtitutio. ſpolia. &.c. cum dilectus. de ordi. cogni.&.c.1.&.2. de accuſa. libr. 6. & Barto. in.l. ſi confeſſus. ff. de cuſto. reo. vbi volunt, quòd licet confeſsio ſit facta extra inſtantiam, vel in minus ſollenni inſtantia, quia inducit notorium, poteſt ſequi condemnatio. Ad hęc tamen argumenta poſſet de facili reſponderi, quod

40 ꝙ † peremptio inſtantiæ non facit perire ius in ca-
ſibus prædictis; ſed in caſu noſtro lapſu temporis,
& completa præſcriptione perit ius. Sed contra di-
41 ctum Bald. iudicio meo fortius obſt. quia † licet con
tra præſumptionem iuris, & de iure non admittatur
probatio; vt in authen. ſed iam neceſſe. C. de dona.
ante. nupt. l. fina. ad Macedo. & l. antiquæ. C. ad Vel-
leia. traditur in. c. quoniam contra. de proba. tamen
admittitur probatio in contrarium per confeſsio-
nem, vt not. gloſſ. Bald. & Docto. in dicta auth. ſed
iam neceſſe. & traditur in auth. de nu. §. ſi vero ſolũ.
& l. Iulianus verum debitorem. ff. de condicti. inde.
Item admiſſa probatione, & facta debet iudex ſe-
cundum illam pronuntiare, vt not. in. c. cum contin-
gat. in gloſſ. in verſ. nihilominus. de officio delegat.
ergo & in caſu noſtro idem videtur dicendum, vt ha
bita confeſſione contra præſcrip. poſſit iudex inqui-
42 rere. Sed ad hoc poſſet reſponderi ꝙ † potentius eſt
ius quod, quæritur ex præſcriptione, quàm illud,
quòd quæritur ex præſumptione; quia poſtquã præ-
ſcriptum eſt, lex fingit rem eſſe iſtius, ſeu iſtum li-
beratum eſſe; adeò quòd ſimilis ſolnenti dicitur eſ-
ſe præſcriptio. l. ſi pupillus. ff. de adminiſtratio. tu. &
ibi per Barto. & vide circa prædicta; quæ late dixi
in. c. qualiter. 2. ℑ. eod. in. 11. artic. princip. q. 66. vi-
de, quę dicam in c. qualiter. 2. de accuſatio. in. 17.
43 princip. artic. in. q. 13. † Quandoque & vltimo, quis
fuit abſolutus per viam accuſationis; & ſic cum eſſet
actum contra eum criminaliter ad publicam vindi-
ctam, nec fuit abſolut⁹ ab obſeruatione iudicij, ſed
ſimpliciter. & hoc caſu regula eſt ſecundum omnes
Con. opin. *quòd non poteſt iterum accuſari, etiam à tertio,
44 tex. eſt hic, & in. l. ſi cui. §. 1. ff. eo. † ¶ Quod limita-
tur primo, ſecũdum docto. niſi diceretur de præua-
ricatione primi accuſatoris; ſecus ſi non probaretur
de colluſione, ſeu præuaricatione primi accuſatoris,
45 per. l. 3. ff. de præuari. † Qualiter autẽ probetur præ-
uaricatio, dic quòd per teſtes, qui interfuerunt, quã-
do reus, & accuſator conuenerunt ſuper fienda col-
luſione, ſeu pręuaricatione primi accuſatoris, per.
l. 3. ff. de præuarica. Et ſi tu diceres, ꝙ hoc eſt diffi-
cile probare quoniam, hęc aguntur in ſecreto, po-
teſt reſponderi, ſecundum notabilem practicã Bar.
in. l. 1. §. præuaricationem. ff. ad Senatuſcon. Tur-
pili. quòd hoc probatur ex coniecturis, puta ſi ac-
cuſatus continuè conuerſatur cum accuſatore, &
eum ſalutat, & ſępe cum illo communicat. non enim
eſt veriſimile, ꝙ ſi aduerſarius ſuus accuſator non
colluderet ſecum, vellet cum illo conuerſari; quoni-
am regulariter ex accuſatione ex crimine maximè
publico; graues, & capitales oriuntur inimicitię, vt.
l. 1. & l. ſi inimicitiæ. ff. de his qui. vt indig. facit. c. ſeq
& ibi dicã, vbi videbimus plures remiſſiones ad hoc.
Idem dicit Barto. ſi accuſatus ex accuſatione non
indignaretur; quia præſumeretur colluſio, ſicut in
ſimili dicimus in marito, qui non curat nec indigna
tur de adulterio vxoris ſuę; quia ex hoc videtur qua-
ſi lenocinium cõmittere, vt. l. 2. §. lenocinij. & l. ma-
riti lenocinium. in princi. ff. de adulter. Quod ta-
men ego arbitrarer limitandum, ſi modo non indi-
gnaretur ex eo, ꝙ eſſet multũ catholicus, & vitæ ſan-
ctę, qui viam Chriſti vellet imitari. hoc eſt retribue-
re bonum pro malo, & pro crucifigentibus ſę orare.
Nam habita conſideratione ad qualitatem vitę, di-
cerem præſumendum ſecundum illam vitæ qualita-
46 tẽ, in qua magis depẽderet. † Secũdo limita, ſecundũ
Doct. ſi modo non cõpareret tertius accuſator, qui
ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequeretur, & proba-
ret ſe ignoraſſe primam accuſationem. vide tex. qui
requirit hæc duo ſimul iuncta, in. d. l. ſi cui. §. 1. ff. de
47 accuſa. † Qualiter autem probet hanc ignorantiam,
vide gloſſ. in. d. l. ſi cui. quæ vult, quòd probatur eo
ipſo, quòd non probetur ſcientia; quia in facto alie-
no præſumitur ignorantia, vt. l. verius. ff. de proba.
& hoc not. ſing. Barto. in. l. ſuper ſeruis. C. qui mili-
ta. non poſſunt libr. 12. per illum tex. Item poteſt
probari per proprium iuramentum, vide quod not.
in. c. nulli. de elect. lib. 6. & quod not. ibi gloſſ. Quia
eorum quæ in animo conſiſtunt admittitur proba-
tio per proprium iuramentum, vt not. gloſſ. inſtit.
de act. §. aliæ. & gloſſ. in. c. ſignificaſti. 1. verſ. ſi ita eſt.
de hom. & no. glo. in. c. ſtatutum. §. aſſeſſorem. de
reſcrip. lib. 6. not. Hoſtien. in. c. nobis. 2. inſ. de ſen-
ten. excommunic. & c. 2. de conſti. & glo. 82. diſt.
propoſuiſti. ver. probabitur, & ibi Archid. Item &
tertio, probabitur per abſentiam ſuam à loco, tem-
pore, quo fuit inſtituta accuſatio, vel ſi illo tempo-
re fuit infirmus graui infirmitate, vel ꝙ in alijs ma-
ximis negocijs erat intricatus; puta circa ducendam
vxorem, vel erat minor; vt eſt bo. tex. in. c. fina. qui
matri. accu. poſ. de hac meteria, vide in præallega-
tis iuribus. per Specul. in titu. de abolitio. §. 1. verſ.
ſed qualiter. & l. cum de indebito. in glo. ſuper verſi.
ignorantiæ. ff. de proba. & l. ſi quis delegauerit. in
princ. ff. de noua. & c. ad audientiam. ſ. de reſcrip.
& per gloſſ. in. c. innotuit. de elect. de æta. & qualita.
c. accepimus. ℑ. de cri. fal. c. ad ſalſariorum gl. fina.
1. q. 1. c. ſi quis. & glo. pen. in. c. vt circa. de elect. lib.
6. glo. 12. q. 2. in. c. qui & humanis. Paul. de Lig. in
c. 2. de temp. ord lib. 6. Et contra qualiter accuſatus
probet ſcientiam iſtius, qui vult eum accuſare de no
uo, dic ꝙ ſimiliter probabit per teſtes. Item, ꝙ iſte
accuſator erat in loco, & fama publica erat ĩ loco de
prima accuſatiõe inſtituta, maximè in vicinia ei⁹, q
nunc vult de nouo accuſare, arg. not. in. l. ſi tutor. C.
de peric. tuto. & curato. & quod not. Barto. in. l. cęl-
ſus. ff. de vſuca. & quod not. D. m. & ibi dixi in. c. de
quarta. in prima ſolutione gloſſ. fina. ſ. de præſcrip.
Ioan. And. in regula. pręſumitur. de regu. iur. lib. 6.
& per Bar. i. l. 2. C. ſi ſer. vel lib. ad decur. aſpir. lib. 10.
Item ſi copia petitionis fuit tranſmiſſa ad domum
ſuam, vel fuit viſa apud eum, arg. not. in. l. non eſt fe-
rendus. ff. de trãſact. & quod not. Bald. in. l. 3. C. quo-
modo. & quando iud. Quod declara, vt plene dixi,
in gloſſ. ſuper verſ. ſcienter. in. clem. 1. de procura.
48 vbi vide. † ¶ Tertio limitatur, niſi accuſationi, quę
nunc ſecundario inſtituitur adijceretur noua quali-
tas, propter quam noua tribueretur accuſatio; ver-
bi gratia, pone, accuſaui te de ſimplici percuſsione,
pro qua eſt actio iniuriarum; fuiſti abſolutus, volo
te accuſare de percuſsione facta hominib⁹ coaduna
tis, ꝓ qua eſt actio legis Iuliæ de vi. pub. quæ aliã pę
nam imponit, vt. l. 3. C. ad. l. Iulia. de vi. & hoc caſu,
& ſimilibus poſſet de nouo accuſari non obſtante
abſolutione. hoc tenet Barto. in. l. denuntiaſſe. ff. de
adulte. Ego arbitror, hoc procedere quò ad tertiũ;

ſed quò ad ipſum accuſatorem arbitror, quòd non debeat admitti ex alia cauſa, videlicet, propter præſumptam calumniam. vt.ſ. dixi.& dicã ſtatim. ideo dixi quòd noua tribueretur actio; quia ſi per qualitatem additam augeretur, vel minueretur pœna reſpectiuè, quæ imponitur pro delicto ſimplici, non daretur tunc noua actio, exemplum in.l.Aquilia, quæ contra confitentem datur in ſimplum; contra negantem verò datur in duplum. nam duplum imponitur per reſpectum ad ſimplum, non per ſe ſimpliciter. Poteſt etiam figurari exemplum in ſeruo delinquente. nam ſi dominus ſciuit, punitur in ſolidum; ſi ignorauit liberatur dando ſeruum pro noxa, vt.l.1.§.1.ff.ſi famil.fur.fe.dice. nã hoc caſu per additionem nouæ qualitatis, non poteſt de nouo accuſari; qa primò fuit abſolutus; vt per Bar.in præal. l.denuntiaſſe.per tex. nor. in.l.in delictis.§. ſi detracta noxæ.ff.de noxa.act. ¶ Quarta† limitatio eſt, ſi
49 abſolutoria fuit ſecuta per aliquam qualitatem additam, quam non probaui,& nunc illam volo detrahere.nam his concurrentibus, quòd qualitas non ſit reſpectiua ad factum ſic probatum,& quòd quis cõueniatur ex delicto proprio, non ex delicto alterius, poſſet iterum accuſari nõ obſtãte abſolutione de iſto delicto.qꝺ Intellige à tertio,& etiã à primo accuſatore, ſi modo primus non poſſet repelli ex alliquo capite, vt pp calumniam, argum.l. habebat.in princ. ff.de inſtiro. act. ſecus ſi ſententia eſſet ſecuta; quia non eſſet probatum delictum; per.l.ſi quis cum totum.§.ſi ancillam.&.l.egi tecum.ff. de excep.rei iudica.vel ſi ex delicto alterius quis cõueniretur.qa nõ poſſet amplius accuſari, tex.eſt in dicta.l.in delictis. §.ſi detracta. Et hæc due limitationes ſunt de mente Barto.in.d.l.denuntiaſſe. vbi ipſe larius ponit, & declarat.vide ibi eũ, quia materia, eſt ſatis difficilis, & dubia. ¶ Nota tamen, quòd ſi de qualitate adiecta primę accuſationi, vellẽ te denuo accuſare, non poſſum; licet iſta qualitas faciat nouã ſpeciem delicti.verbi gratia te accuſaui de iniuria illata homini bus coaduratis, fuiſti abſolutus, volo accuſare de coadunatione, quę eſt crimen.l.Iulie de vi, vt.l.fina. C.ad legem.Iul.de vi publi.& priua.& traditur in.l. 1.ff.ad.l. Iul. de vi. certè non potero te accuſare de coadunatione, ſecundum Bartol. vt ipſe punctaliter dicit in.l.in eum.ff. eod.& ratio eſt in promptu; quia iſte qui egit de toto crimine, videlicet, de iniuria lata coadunatis hominibus, videtur etiam egiſſe de qualibet eius parte, & ſic de coadunatione, per con ſequens obſtat exceptio rei iudicatę, vt.d.l. ſi quis
50 cum totum.ff. de except.rei iudic.† ¶ Quinto limitatur, niſi ageretur nunc de crimine diſtincto, quod ſe haberet vt ſpecies ſeparata; licet ex eodem facto deſcenderet; verbi gratia, accuſaui te de homicidio; quia interfeciſti T. in eccleſia ſancti Martini; de homicidio fuiſti abſolutus; nunc accuſaris, quia commiſiſti ſacrilegium, occidendo hominem in eccleſia, & etiam diuina turbaſti officia, per.l.ſi quis in hoc genus.C.de epi.& cleri. Certè tunc arbitror, quòd, de nouo poſſis accuſari, non obſt. abſolutione. argu.not. per Barto. in.l.ſenatus.ff. eod. vbi latè amplectitur hanc materiam in ſimilibus terminis, quæ eſt ſatis difficilis. vide eum ibi. moueot, quia etiam ſi ex prima accuſatione quis fuiſſet etiam na turaliter punitus; nihilominus poſſet iterum accuſari, poſito quòd accuſatus eſſet capax alterius pœnę, arg.not. ibi. per Bar. Non obſtat quod dixi.ſ. in octauo membro, quia ibi, non eſt ſpecies omnino diſtincta; & ſeparata, prout eſt in caſu noſtro. Item, quia ibi ſi fuiſſet condemnatus in prima accuſatione, in ſecunda ageretur ad illud minus quod veniſſet in prima. hic verò agitur ad integram pœnam,& integrè punitur ex vtroque delicto, naturali pœna delicti, ſi eſt capax, vt dixi, & eſt tex.in.l. adulterium.ff. de adulterijs. & in.l. qui de crimine. & ibi probatur.C.de accuſa.vide Bar. in.d.l.ſi adulterium.vbi, hoc expreſſè tenet, in verſ.quarto quęro quid releuat. & adde, quæ dicit in.l.ſepulchri violati.ff. de ſepul.viola. ſecus ſi ex vno, eodemque facto orirentur duo crimina, vel duo tituli criminis. quæ crimina haberent ſe vt genus; vt homicidium, quod eſt genus,& parricidium, quod eſt ſpecies. nã iſto caſu, non poteſt puniri niſi vna pœna naturalis delicti. & ita intelligitur.l. prætor edixit. §. 1.ff. de iniu. Prædicta tamen limitatem, niſi in prima accuſatione accuſatus fuerit abſolutus; quia tunc diſtinguendum eſſet, vt dixi in octauo membro. & per prædicta deciditur notabilis quæſtio. ¶ Pone, quòd
51 primo † actũ fuit de vulnere hoc modo. Accuſo.T. quia percuſsit.S.gladio.T. fuit abſolutus; potero ne illum accuſare de morte? Spec.in tit.de accuſa.verſ. quid ſi primo actum ſit.tenet quòd non. Mouetur, quia hęc ſecunda accuſatio eſt eadem cũ prima,& vtraq; tendit ad vindictam publicam,& vtraque eſt criminalis; non enim poteſt dici ciuilis de libero ho mine, tum quia non petitur impenſa curę, nec æſtimatio operarũ, tũ quia pœna nõ petitur ad propriã vtilitatem; ſed ad publicam vindictam. Item, quia licet in prima fuerit facta mentio vulnerum,& in ſecunda mentio mortis; tamen eadem eſt accuſatio; quia in.l.cornel. de ſic. inſpicitur voluntas eius, qui percuſsit, an ſcilicet percuſsit animo occidendi, an non. non autẽ inſpicitur exitus, hoc eſt mors. vnde mors non inducit nouam ſpeciem accuſationis; ſed quendam modum.& hoc, eſt etiam de mente Bart. in.d.l. ſenatus. vbi tamen hoc limitat; niſi ex forma ſtatuti ad pęnam.l.cornel.de ſic. requireretur vera, & effectualis mors; ex vulnere verò ad interficiendũ illato, minor pœna imponeretur. nam tunc, ad hoc vt ſecundo non poſsit accuſari, requireretur qꝺ in prima accuſatione eſſet adiecta mors, argu.l.1.&.2. C.ſi ex fal.inſtru. & hoc videtur ſenſiſſe etiam. Spec. in tit.de accu. ver. quid ſi primo actum.in fin. & idẽ Ioan. And.in addit.in dicto, titu. quæ Additio incipit, qui verſiculus fuit Alber. Galeoti. & ita allegat Federi.de Sen. diſputando tenuiſſe in ambobus mẽbris.ſ.poſitis. hoc eſt tàm in membro iuris communis, quàm ſtatutorũ,& ibi vide latius per eum. Idem ego arbitror, ſi ex prima accuſatione de vulnere cognoſceretur, quòd etiã de iure communi non eſſet locus pœnę.l.cornel. de ſic. verbi gratia. Accuſo.T. qui habens in manu gladium, eum ad terram proie cit, & .S. pugno percutiendo vulnerauit. vnde accuſo eum de vulnere. nam hoc caſu arbitror, quòd etiam de iure communi, licet fuerit abſolutus, quòd poſsit denuo accuſari de morte, ſi percuſſus propter illam percuſsionem fuit mortuus. moueor, quia

prima accuſatio non fuit inſtituta ad mortem, nec ad pœnam.l.cor.de ſic.quia ad pœnam.l.corn. de iure communi, vt dixi, requiritur voluntas, & intentio accuſati, vt.l.is qui cum telo.C.ad.l.cornel. de ſic.& l.diuus.ff.eo. Sed ſi dico, quòd ille habebat gladiũ euaginatum,& eum proiecit in terram, &.S.pugno percuſsit, non videtur habuiſſe animum occidendi; quia non pugno, ſed gladio percuſsiſset.ex quo ſequitur quòd noluit interficere, licet interfecerit. Et hoc allegaui in quadam cauſa de facto. Nam cum quidem haberet lanceam ferratam in manu,& inimicum poſſet ferire ferro, haſta percuſsit; quòd licet ex illa percuſsione haſtæ moreretur, quòd non debebat puniri pœna.l. cornel. de ſic. ad mortem; & ita fuit iudicatum. Recordor enim, in tertio anno ſtudij mei iuris ciuilis, quendam Matheum de Prato pro homicidio captum, liberatum extitiſſe. allegabatur ad eius liberationem quo ad pœnam mortis, quòd cum haberet enſem in manu, lapide inimicum percuſſerat,& ſic videbatur feciſſe animo non occidendi, & ad hoc allegabat.D.me' tunc tẽporis, qui fuit D. Ant. de Roſel. Aret.l. omne delictum.§. ſi quis commilitonem.ff.de re mili. vbi tex. dicit quòd percutiens militem lapide, punitur pœna exilij; percutiens vero gladio, punitur pœna mortis; quaſi percutiens lapide non facit animo occidẽdi. Sed aduerte quia tex. ille non loquitur, quando mors fuit ſecuta; pdictus tamẽ captus euaſit à morte: fuit enim punitus pœna pecuniaria, quod tamẽ, in eo arbitror contigiſſe potius propter magnũ fauorem quem habebat, ex eo quòd iuuenis erat valde humanus, & liberalis: quàm ſecundum formam iuſtitiæ. Vnde recordor, quòd tunc temporis dicebam, quòd prædicta, & dictum.§. intelligerem ſecundum qualitatem rei geſtę. uam ſi fuiſſet longinquus ab inimico, ita quòd non fuiſſet tutum. aut telum, aut enſem projjcere, ſicut lapidem aptum ad interficiendum; & per conſequens dicebam, ꝙ ſi iſte proieciſset lapidem, quia enſem non poterat, vt illum, quoquo modo poſſet, interficeret, ꝙ tunc licet ille non fuiſſet mortuus, de iure communi debuiſſet pœna mortis puniri, fortius ergo ſi eſſet mortuus; Et ita contigerat de facto in dicta cauſa, ſi tamen nõ fuiſſet mortuus magis eſſet dubitandum, per.d.§.ſi quis commilitonem. Si verò exiſtens propè inimicum, habens gladium euaginatum in dextra, eum poſuit in ſiniſtra, & lapidem in manu accepit,& eũ manu retinens percuſsit pectus inimici, vel proiecit verſus crura inimici; his caſibus, & ſimilibus, licet ſecuta fuerit mors, dicerem eum non teneri pœna. l.cornel.de ſic.vide, quæ not. Ioan.And. in dicti addi. Et prædicta perpetuò notabis, quia peregrina; & quotidiana ſunt. Nota tamen, quòd ſi actum fuiſſet de vulnere ciuiliter, & ad impenſas curæ vulneris, & ad æſtimationem operarum. Nam ad aliud vt aliàs dixi, pro libero homine non poteſt agi ciuiliter; cum liberum corpus ęſtimationem non recipiat, vt.l.ex hac lege.ff.ſi quadr.pau. fe.dic, &.l.liber homo.ff.ad.l.Aqui. certè hoc caſu poſſet accuſari de morte, vt dixi.s̃.in.7.membro.& tenet Spec. in titu.

52 de accuſatore. ver.ſi vulneraſti.† Quid autem ècontra, ſi in prima accuſatione fuit actum de vulnere,& fuit cõdemnatus, & nunc agitur de homicidio. Vel quid ſi ex prima accuſatione fuit damnatus,& nunc additur alia noua qualitas in ſecunda accuſatione, vtrum ſecunda accuſatio ſit admitenda? Vide Bart. in.d.l. ſenatus. & Spec.& Ioan.And.in dictis addi.

53 ¶ Poſtremò† pro complemento huius articuli.not. bonum conſilium Bar. in.d.l.ſenatus. in fi.q.quòd ſi fuiſti accuſatus,& abſolutus,& nunc de nouo accuſaris, excipis quòd non potes accuſari; quia ſemel de hoc delicto fuiſti accuſatus,& abſolutus, nam debes animaduertere, quòd ſi delictum illud eſt iterabile, ita quòd bis eodem menſe poſsit committi. nam vt exceptio ſit clare probata, debes ſecundum Bart. facere articulos, qualiter locus poſitus in accuſatione eſt iſte idem, qui poſitus eſt in prima,& rixa eadem. Item ſubſtantia rixæ, & modus vulneris, & ſubſtantia delicti eadem tàm in ſecunda, quàm in prima accuſatione. Ego verò in his caſibus iterabilibus, facio fieri interrogatoria, quibus accuſans interrogatur, vtrum accuſatus de illo menſe iterauerit illud delictum, vel ſi ſemel, aut pluries illud idem delictũ commiſit, & ſi reſpondet, ꝙ ſemel tãtum, habes intentionem accuſati; ſi autem quod pluries, facias fieri interrogatoria, ꝙ interrogetur quoties, quo loco, qua die, quibus præſentibus, & quo genere, ſeu quo animo vulnerandi. & facias articulos, ſecundũ formam tibi traditam per Bar. in dictis locis.

C A P. VII.

S V M M A R I V M.

1 *Cohabitans inimicus non eſt legitimus accuſator, & nu. 6. Vbi declaratur.*

2 *Inimicitia quomodo probetur.*

3 *Amicitia quomodo probetur.*

4 *Inimicitiæ effectus.*

5 *Amicitiæ lex prima.*

6 *Inimicitia trahitur in tertiam perſonam.*

7 *Habitare verbum eſt frequentatiuum.*

8 *Inimicus ab accuſatione repellitur. Declara, vt in num. 12.13.15.& .22.*

9 *Mater cohabitans cum inimicis filij, de iure Codicis ab eo poteſt exhæredari.*

10 *Socius ſocij mei ſocius meus non eſt.*

11 *Societas non inducitur ex ſola affectione, vel voluntate.*

12 *Inimicitiæ graues inter accuſatorem, & accuſatum ex crimine publico oriuntur.*

13 *Inimicitiæ, quæ faciunt accuſatorem illegitimum, quales eſſe debeant.*

14 *Inimicitia grauis, & capitalis quę dicatur.*

15 *Inimicitia an prouenire debeat ex iuſta, & rationabili cauſa, ad hoc vt accuſator ab accuſatione repellatur.*

16 *Commodum ex improbitate ſua nemo conſequi debet.*

17 *Legatum reuocatur propter inimicitiam grauem ortam poſt conditũ teſtamentum inter teſtatorem, & legatariũ.*

18 *Inimicitia quo tempore conſiderari debeat ad repellendũ accuſatorem.*

19 *Iniuria quando cenſeatur remiſſa.*

20 *Accuſator manifeſtè inimicus repelli debet per iudicem ab accuſatione, etiam parte non opponente.*

21 *Reipublicæ intereſt ne ſubditi iniuſtè vexentur.*

22 *Inimicus, etiã in caſibus in quibus crimino ſus infamis, ſeu pauper ad accuſandum admittentur, ab accuſatione*

repelli-

repellitur.

23 *Ad inimicum remouendum ab accuſatione, ſit ne opus exprimere inimicitiam in ſpecie, & eius circunſtantias; an verò ſufficiat exprimere in genere.*

24 *Iudicem ſuſpectum ratione inimicitiæ recuſans, cauſam inimicitiæ exprimere debet,*

1 Repellantur. †Coha bitans inimicis non eſt legitimus
accuſator.h.d.primo, ponit dictũ. ſecũdo, rõnẽ di-
2 cti,ibi,qa infeſtationes. ¶ Nota primo,† modũ ꝓ-
bandi inimicitiam. probatur enim ex conuerſatio-
ne, & cohabitatione cum inimicis. idem etiam di-
3 cendum de amicitia.†quæ etiam ex frequenti con-
uerſatione preſumitur. vt.l.latæ culpæ.§. amicos.ff.
de verb. ſigni.& vide tex.in.l. cum allegas.C.de ca-
ſtren.pecu.vbi tex. dicit, ꝙ ex conuerſatione naſci-
tur amicitia, & nata augetur. Bal.:in.l.1.C. qui ac.
non poſ.vbi dicit, ꝙ conuerſatio auget parentelam.
& vide.88.diſt.c.eijciens.ratio eſt; quia cum hęc cõ
ſiſtant in animo probantur ex coniecturis,vt.c.2.de
4 renun.lib.6.dixi latius in.c.præceden.†Secundo no-
ta, vnum effectũ inimicitiæ. nam inducit inimicos
ad detrahendum inimicis,& ad blaſphemiam eorũ-
dem,& nedum effectus iſte cauſatur in inimico im-
mediato, ſed etiam mediato,vt eſt in amico inimi-
ci, vt hic in tex. noſtro.nam propter amicitiam ha-
bitam cum inimico meo, inducitur ipſe amicus ini
mici mei ad blaſphemandum me,ꝙ tñ eſſe non de-
bet,vt dicit.D.meus& teſtantur verba Ciceronis in
5 libro,quem de amicitia ſcripſit. Hæc† igitur pri-
ma lex in amicitia ſanciatur, vt neque rogemus res
turpes, nec faciamus rogati. Turpis enim excuſa-
tio eſt,& minimè accipienda, cum in cęteris,pecca
tis, tum ſi quis contra rempublicam ſe amici cauſa
feciſſe fateatur. Vnde beliſsimè inquit Valerius,
quòd cũ quidam improperaret amico, ex eo quòd
non faceret quod rogabat, reſpondit. Quid mihi
prodeſt amicitia tua,ſi pro te quid inhoneſtum actu
rus ſim. Principium amicitiæ eſt bene loqui,lauda-
re,ac extollere aliquem. ſecundum Ioan. Andr.hic
¶ Tertio not.ſummariũ,videlicet, quòd cohabitãs
inimicis non eſt legitimus accuſator. ex quo primo
6 infertur, † quòd inimicitia trahitur in tertiã perſo-
nam. Prædictum tamen notabile, & quod.s̃. dixi
in primo notabili. debet intelligi de cohabitatione
non repentina,ſed frequenti, & aſſidua.facit tex.in.
l.licet.§.infactum.ff.nau. cau.ſtab. vbi probatur, ꝙ
ſi hoſpes repentinus, veluti viator, dedit damnum
in caupona, ſeu hoſpito, caupo, ſeu hoſpitator non
tenetur; quod ſequuntur hic Vincen. & Ioan. Andr.
7 & mihi placet; ex eo quòd † verbum habitare, eſt
frequentatiuum, vt eſt apud grammaticos,& prædi
cta nota.ad intellectum ſtatutorum loquentium de
habitatione. vide Bal. in.l. ea quæ. in fin.C.quomo-
8 do & quando iudex.† Secundo infertur, quòd † re-
pellitur inimicus ab accuſatione.nam propter quod
vnumquodq; eſt ſancitum,& illud magis ſancitum,
eſſe intelligitur,vt anthen.multo magis.C.de ſacro-
ſanctis eccle.de hoc latius.ĩ.dicam in gloſſ.¶ Glo.
1.coadiuuat tex.noſtrum per quatuor iura,demum
allegat duo in contrarium,& non ſoluit: & tandem
arguit ex cohabitatione præſumi. & in ead.l.liberi.
9 dic,vbi probatur †quòd de iure Codicis erat iuſta
cauſa,qua filius matrem ſuam poſſet exheredare,qa
cohabitaret cum inimicis filij. ¶ In eodem ibi, ſi
inimicis.dic,ad idem facit.c.inſinuante. allegatum
in fi.glo. & vide Spec.in titul.de accuſatore.verſ.Itẽ
10 quod cum inimico.In eadem † ibi.l.ſocius.dic, vbi
dicitur, quòd ſocius ſocij mei, ſocius meus non eſt.
In eadem ibi.c.legitimi.dic,vbi diciditur,quòd quę
cum ſorore mea ſunt, non ſunt meæ ſorores; imo
nec frater fratris mei, eſt mihi neceſſarius frater.ff.
de ritu nuptia.l. generali.§.inter priuignos.& ad idẽ
facit quia vaſallus vaſalli mei, non eſt vaſallus me-
us. & ſic libertus liberti mei, non eſt libertus me-
us.l.Modeſtinus.ff.de verb.ſignific. Sed ad hęc con-
traria, & ſimilia; duplex reſponſio datur per Docto.
Prima, ꝙ iura præallegata innituntur veritati; quia
in veritate ſocius ſocij mei &c. nec libertus liberti
mei &c. tex. autem noſter innititur præſumptioni,
quæ probatur ex coniecturis, vt dixi in.c. præceden.
Secunda ſol.eſt.quia ſocius ſocij mei, non eſt ſocius
meus; quia ad contrahendam ſocietatem requiritur
conſenſus vtrinſque; ſed ad amicitiam, vel inimici-
tiam ſofficit affectio,vel animus.& quandoq; ex par
te alterius tantum, vt videmus per experientiam;li-
cet amicitia regulariter debeat eſſe reciproca, & ſic
probatur ex coniecturis,vt dixi. Vel dic generalius
ad omnia prędicta contraria,quòd loquuntur in ca-
ſibus,in quibus ſola voluntas, vel affectio operari nõ
11 poteſt. nam† ex ſola voluntate, vel affectione non
inducitur ſocietas, nec fraternitas,nec libertinitas,
ſeu ius patronatus & ſimil. de quo vide quod latius
dixi in clem. vnica de prob. Nos verò loquimur in
caſibus in quibus plurimum operatur affectio,& vo
luntas. In fin. glo. dic,& ad hoc allegat Ioan. And.
illud quod habetur.2.Regũ.c.22.& Pſalmiſt. Pſal-
mo.17. cum ſancto ſanctus eris, cum peruerſo per-
uerteris, vt dixi in.c. nulli.s̃.eod. vnde Salluſtius in
Catil. Si quis etiam culpa vacuus in amicitiam pra
uorum incideret, quotidiano vſu, atque illecebris fa
cilè propriã amittit virtutem, ſimiliſq; cęteris effi-
ciet.Et ideò diuus Hierony.ad.Demetriũ.ita ſcribit
Mores, & ſtudia dominarum plerunq; ancillarum,
& comitum moribus indicantur. Adde,quæ dixi in.
c.nulli.s̃.eod.& vide tex.in.l.ſi plures.prima.§.ſi pa-
rens.ff.de adminiſtratio. tutorum. vbi tutor ex mala
conuerſatione efficitur ſuſpectus de tutela. ¶ Glo.
3.ibi vel odium.dic,etiã per timorem, vel premiũ.
vnde Cæſar, vt refert Salluſtius in princip. eiuſdem
orationis ſuæ, ita exorditus eſt. Omnes homines
qui de aliqua re dubia conſultant,ab ira,odio,ami-
citia;& premio vacuos eſſe oportet. In fin.glo. dic,
ad idem.c.cum æterni, de reg.iur. in.6. ¶ Poſtre-
mo, pro expedienda principali materia tex. noſtri,
ego oppono contra tex. noſtrum, & contra ſecundã
illationem, quam feci.s̃. in vltimo notabili. nam cla
12 rũ eſt † ꝙ ex accuſatione ex crimine publico graues
oriuntur inimicitiæ inter accuſatorem, & accuſa-
tum,& etiam amicos accuſati,vt not.in.c. memini-
mus. ĩ. eod. tex. & Doct. in.c. freqnens. de reſtitu.
ſpol. lib.6. glo.in verbo ęmulorum. in.c. decreto. 2.
q.6. not. in.l. ſciendum .ff.de leg. & .l. prima. &.l.ſi
inimicitiæ. ff.de his qui.vt indi.tetigi in.c. 1. s̃.eod.
nota.

not. Barto. in.l.1.ff.ad turpil. Sed accuſatus admit-
titur ad reaccuſandum accuſatnremſuum, vt.l. is
qni reus.ff. de publi. iudic.&.l. neganda.C.qui accu.
non poſ. ergo inimicus non repellitur. So. ſecun-
dum Doct. Iſta iura procedunt de iure ciuili, quo
inre inimicus non repellirur, vt in.d.iuribus,& ſen-
tit gloſ. in.l.qui accuſare.ff.eod. vbi hoc expreſsè te-
net Bart.ad quod facit;quia hæc materia accuſatio-
nis eſt prohibitoria,vt.d.l.qui accuſare.& ſæpius di-
xi. Cum ergo de iure ciuili inimicus non reperiatur
prohibitus accuſare, imò fortius reperitur permiſ-
ſus expreſsè, vt.ſ.dixi.ſecus eſt antem de iure cano-
nico,ſecundum quod inimicus non eſt legitimus ac
cuſator. Ita loquitur tex. noſter, & probatur. 3.q.
5.c.2.3.4.c.nullus,&.e. omnes.&.c.cum.P.&.c. me-
minimus.&.c.cum oporteat.&.c.qualiter, & quan-
do. 2. j. eod. & ita debet intelligi glo.c.1.ſ. eod. &
quod tradit.Spec.in tit.de accuſatore. verſ. itē quod
eſt inimicus. ¶ Sed contra prędicta opponitur, ſi
ex accuſatione cauſatur inimicitia; ergo qnilibet
accuſans debet tepelli; cum enim accuſatio præce-
dat exceptionem accuſati: ergo iam cauſata eſt ini-
micitia, & per conſequens debet poſse repelli ab
accuſatione, & hoc voluit gloſ. 3.q.11.c.2. Sed Io.
de Fantu.tenet contrarium, dicens, quòd in dubio
debemus in hoc ſequi leges, ex quo aperta non re-
peritur contradictio; per not.in.c. 1. de operis noui
nunci. Sol.dic,quòd iura, quæ dicunt ex accuſatione
inimicitiam cauſari,& per conſequens accuſatorem
non poſſe accuſare, debent intelligi de accuſatore
qui in probatione deficit, & iudex ei pepercit eum
non condemnando de calnmnia.2.q.3.§. notādum.
vel fortè impetrauit abolitione, vt.l.2.C. de abolit.
vnde ſi nunc vult aceuſare; licet noo repellatur tanq̄
ſemel calumniatus; tamen repellitur, qnia præſu-
mitur inimicus ex præcedenti accuſatione. Secus
autem eſt,ſi ounc primitus vult accuſare;aliàs enim,
nullus admitterēt de iure canonico ad accuſandum,
cum,quilibet,eo ipſo quòd accuſaret, diceretur ini
micus;quod eſt falſum.vide Spec. in titu.de accuſa-
tore, in.d.verſic. itcm quod eſt inimicus. in.fi. Sed
Ioan. de Imo. in.l.is qui reus. ff.de publi. iudici. di-
cit,quòd aut quis vult repellere accuſatum accuſan-
tem,ex eo quia dicit eum criminoſum; & ſic exci-
piendo vult hoc probare, & debet admitti, per ea
quæ dixi in.c. 1. ſ.eod. facit quod notat Ioan. And.
in.c.ad hæc ſi in vna.de appellatio. Nam,vt ibi pa-
tet in ſimili, debebit poſſe probare per viam exce-
ptionis ad finem repellendi enm ab accuſatione,ēt
pro crimine, de quo pendet accuſatio contra ipſum
accuſatum;qui vult alium accuſare. quod tamen li-
mita niſi ſuam iniuriam proſeqnatur, vel niſi in caſi-
bus ſpecialis, de qoibus dixi.ſ.in.c.1. Qnod intel-
lige niſi eſſet excommunicatus,per ea quæ dixi in.c.
ſacris.j. de ſeot.excom.in.6. membro principali.q.
2. Aut quis vult repellere accuſatum,qui vult alium
accuſare ex hoc ſolo, quia pendet accuſatio; & tunc
videtnr quòd non poſſet niſi in caſibus, de quibus
late dixi in.c.1. de mutu. peti. in.6.princip. articu.
fallen.14.per totum. Et ex prædictis ego infero, ꝙ
cum ille qui teſtimonium tulit contra aliquem in
canſa criminali pręſumeretur inimicus accuſati; nō
poſſet de iure canonico ab illo accuſari, nec etiam
iſtum accuſare. Quod tamen,quādo,& qualiter ꝓ-
cedat, dicam in.c.cum.P.j. eod. ¶ Sed quęro iuxta
13 ꝓdicta,† quales debeant eſſe inimicitiæ,quæ habeāt
facere accuſatorem illegitimum. So.Io.And.hic, io
verſ.inimicis,poſt Vincē.dicit,quòd debēt eſſe gra-
ues,ſeu capitales; non autem leues, vt auth. de teſti.
§.ſi verò. inſtit. de excuſat.tut.§.inimicitiæ.ff.de his
qui vt indi.auferunt.l.inimicitię.Hoſtien.in ſum. eo.
tit.§.quis poſsit. verſ. ſed quę inimicitiæ. tenet hoc
relinquendum arbitrio iudicis;quia in fraudem poſ
ſet quis aſſerere inimititias.j. eod.c.inquiſitionis.&
c.per tuas.de ſimonia. Idem tenet etiam Specul.io
tit.de accuſatore. verſ.ſed quæ inimicitiæ, per ꝑal-
leg.iura.Idem etiam tener.Bal.in auth.ſi dicatur.C.
de teſt. allegat Inno. in.c. cum oporteat. infra eod.
¶ Fgo,dico,quòd inimicitia debet eſſe granis, aut
capitalis.& in hoc an ſit grauis, vel capitalis vt plu-
rimum verſatur arbitrium iudicis,qui habebit con-
ſiderare quantitatē iniuriæ, & qualitatē perſonarū,
& animi indignatinnem;Vt plurimū enim, grauis,
14 ſeu† capitalis inimicitiá dicitur, ſi aliquis interfecit
aliquem ex meis conſanguineis, propter quod pōt
agi actione iniuriarum, vt traditur. in.l.lex cornel.in
princip. ff. de iniur. Idem etiam ſi aliquis accuſaſ-
ſet de capitali crimire; nam tunc inter accuſato-
rem, & accuſatum dicitur orta capitalis inimicitia,
vt ſupra dixi. ¶ Nota tamen, quòd non ſolum qui
interfecit,ſed qui dat operam vt interficiatur,& qui
minatus eſt aliquem interficere,dicitur effectus ini-
micus capitalis. vt tradit Bart.in.l.3. in fi.ff. de adi-
men. leg. faeit.l.licet.ff.de arb. quod mihi placet.
Nam inimicus non dicitur ſolum, qui iniuriam fa-
cit;ſed etiam qui minatur, & libenter faceret, ſi poſ
ſet, vt not.ſingulariter Bal.in.l.1.C.ſi quacun. præd.
pote. allegat gl.quā dicit nota. & aureā, in.l.athletę.
§. ſi dat remiſsionem. ff.de excuſa. tuto. ego tamen
iſtam glo. in lib.meo non reperi. Dic tamen, quòd
illa dicitur grauiſsima inimicitia contra illum qui
mouit cauſam ſtatus,vel omninm bonorum;lieet ci
uiliter egerit, vt inſtit de excnſat.tut. §. item pro-
pter litem. ff. de excuſatio. tuto.l. propter litem. ſa-
cit,quod dixi.io.c. vltra tertiam.ſ.de teſti. Item di-
cirur capitalis inimicus, qui inuaſit bona mea, vel
ille, de cuiꝰ ſęuitia probabiliter rimetur,tex.eſt, in.
c.accedens.ſ.vt lite non cōſtet.de reſtitu. ſpoli.c.ex
tranſmiſſa. & glo. de excuſat. tuto.§.inimicitiæ,in-
ſtit.2.q.5.c.decreto. Item dicit inſurgere inimici-
tia grauiſsima in omnibus caſibus, in quibus dici-
tur fieri atrox iniuria. vt per Bar.in.d.l.3. in fi.de adi
men.lega.quando autem dicatur fieri atrox iniuria,
vide gloſſ.in verſ. atroces. in.c.fina.de donat. & tex.
in.c.fi. de exceſ. præl.Spec.in titu.de legatis.§. nunc
dicamus.verſ.que autem dicatur atrox. & inſtitu.de
iniur.§.atrox. Patet igitur ex prædictis, ꝙ in conſi-
deranda capitali,vel graui inimicitia plurimum ver
ſatur iudicis officium, & arbitrium, vt.ſ.dixi; ad ꝙ
15 vide notabilem gloſ.& ſingularē.3.q.5.c.2.† ¶ Sed
q̄ro inxta ꝓdicta, vtrū ad hoc vt inimicitia repellat,
neceſſe ſit, ꝙ prouenerit ex cauſa iuſta, & rationa-
bili; vel ipſo accuſatore; an verò ſufficiat qualiter-
eunq;orta ſit. Sol. videtur dicendum, quòd debeat
eſſe iuſta, & rationabilis; ſecus autem ſi accuſatus
iniuſtè mouetur ad inimicitiam accuſatoris; puta,
quia

quia ipſe accuſatus fuit ille qui dedit cauſam inimi-
citiæ,vt not.gloſſ.in.c.vt debitus in verſ.ſi minus ra-
tionabiliter. ſ. de appel.vbi gloſſ.vult, ꝙ iudex non
poſsit recuſari ex inimicitia , ſi recuſans dedit cau-
ſam inimicitiæ;quod etiã videtur ſequi Goff. & Ioã.
Andr.allegando.l. itaque fullo.ff. de furtis. vbi dicit
16 † quod nemo debet ex improbitate ſua conſequi
commodum. Ad quòd etiam , vide text.& ibi no-
tat Barto. in.l. cum ſecundis tabulis.ff.de his qui. vt
17 indi. vbi traditur, † ꝙ legatum propter inimicitiam
grauem , ortam poſt conditum teſtamentum inter
teſtatorem,& legatarium, regulariter reuocatur, vt
l.1.&.l.ſi inimicitiæ.ff.de his quib. vt indig. &.l.1.ff.
de adimen. lega. tamen illud eſt verum, niſi ipſe te-
ſtator dederit cauſam inimicitiæ, vt.d.l.cum ſecun-
dis tabulis. Ita ergo pari ratione videtur dicendum
in caſu noſtro. Sed tu dic contrarium,videlicet quòd
non inſpicitur quis dederit cauſam inimicitię.Item
nec inſpicitur iuſtitia , vel iniuſtitia cauſæ ; ſed ſatis
eſt, quòd tale quid interuenerit quod prouocauerit
animum ad inimicitiam: hoc ſentit Bartol. in.l.1. in
fi.ff.de his quibus , vt indig. & ſequitur D. meus hic
per not.in.cap.cum.I.& A.de re indic.vbi licet quis
fecerit coniurationem etiam licitam poteſt repelli à
teſtimonio. allegat not. per Archid. in.c. ſtatutum.
§.cum autem.de reſcript.lib.6.facit etiam.cap.quia
diuerſitatem. de conceſ.pręb.vbi , qui fuit cauſa im
pedimenti,poteſt allegare impedimentũ.facit etiã,
ꝙ notatur in.c.fin.de appel.& ꝙ notat Inno.in.c.pe-
nultimo.j. eod. pro quo etiam facit.l.nec timorem.
ff.quod metus cauſa. vbi patet, quòd excuſatur quis
ab his quæ geſsit per metum;licet culpa ſua dederit
cauſam metui.Idem etiam tenuit D.meus.in.c.me-
minimus.j.eod.in gloſſ.fina.& D.Ant.ibi, in tertio
notabili.ad idem etiam. c.veniens.de ſponſ.tetigi in
rubr.ſ.de dilationi.in.18.quæſt.Non obſtat:c.vt de-
bitus.ſ.in contrarium allegatum;quia,illa gloſſ.cõ-
muniter reprobatur, & tenent ibi doctores contra-
Com. opin. rium, & ſic communis doctorum opinio * facit pro
deciſione noſtra.dic,vt infra dixi.& pro hac opinio-
ne facit ; quia in his. quæ ſunt facti non conſidera-
mus vtrum quis timeat periculum facti,vel iuris, vt.
l. interpoſita. C.de tranſactioni. ita etiam in ſimili
tenet.Bald.in.c.cum nuncius. de teſtib. ¶ Item non
obſtat tex.in.d.l.cũ ſecundis tabulis. videlicet quòd
ex ortu inimicitiæ præſumitur reuocatum legatum.
quoniam talis præſumptio ceſſat , quando teſtator
dedit cauſam , & non reuocauit legatum, vel cauſa
inimicitiæ fuit irrationabilis ex parte teſtatoris.
At in caſu noſtro inimicus repellitur propter præ-
ſumptam calumniam. vide, quæ dixi in.d.c.vt de-
bitus in gloſſ. ſuper verſ. ſi minus. ſ. de appellat. &
ad prædictam deciſionem. vide gloſſ. ſingularem ,
quæ hoc idem tenet in ſimili.l.athletæ.§. dat remiſ-
ſionem.verſ.facta. ff.de excuſat.tuto. vbi quis poteſt
petere excuſationem propter iniuriam , cuius ipſe
cauſa fuit . ¶ Prædicta tamen limitat D. meus , &
benè, ſi modo accuſatus nullam fraudem,vel dolum
commiſit in præbendo cauſam inimicitiæ allegat
text. & quod ibi ſingulariter notat Bartol. in.l. 1.§.
quidam.ff.de quæſtioni.vbi Bart.refert de quodam,
contra quem non poterat probari debitum ; niſi per
vnum teſtem.vnde ad hoc vt ille ſolus teſtis nõ poſ-
ſet cõtra eum teſtificari, vulnerauit eum,adeo quòd
illum prouocauit ad inimicitiam. nam dicit ibi Bar
tol.quòd hoc ſibi non prodeſt.ſed in hoc verſatur ar
bitrium iudicis,qui conſiderabit circunſtantias , &
rei qualitates , de qua agitur.ad quòd etiam addu-
cit.§.ſi ſeruus.poſitum in.d.l.1.ff.de quæſt. vbi eſt bo
nus tex.& placet mihi hæc ſententia , pro qua facit.
c.intelleximus.in fin.ſ.de iudi.& quod notatur.in.d
l.licet.ff.de arbi.&.c.fin.de teſtibus. in articu.de illo
qui fecit accuſari teſtes , vt aduerſario ſubtraheret
copiam probandi.facit etiam quod dixi,in.c.omni-
potens. ſ. eod.in eo , qui accuſauit , vt impediret
18 promotũ. † ¶ Vlterius quæro,quod tempus ſpectan
dum ſit, ſeu quo tempore conſideretur inimicitia ad
repellendum accuſatorem. Solu.dic,quòd conſide-
ratur tempus accuſationis ; licet enim inimicitia
olim fuerit, ſi tamen de illa fuit facta pax,vel recon
ciliatio,non poterit obijci exceptio inimitiæ , quæ
olim fuit , hoc ſentit Barto.in.l.3.§.fi.ff. de adimen.
legatis. Bald.in authen.ſi dicatur. C. de teſtib. vnde
19 ſi poſt inimicitiam † contractam inceperint ſimul
conuerſari,ridere,vel ſimiles actus facere,præſumi-
tur remiſſa iniuria,& facta reconciliatio , vt ibi dicit
Bald.vide inſtitu.de iniuri.§.fina.vbi etiam gloſſ.ſin-
gulariter dicit, quòd ſi fuit remiſſa iniuria in vltima
voluntate;licet teſtator conualeſcat, non tamen re-
uireſcit iniuria,vide Ioan.And.in.c.2. de homic.lib.
6.& aliquid vide ĩ.c.1.de offic. deleg.& ibi etiam In
nocen.Bald.in.cap.1.quibus modis feu.amit.in fine
princip. vbi tangit, vtrum per oſculum pacis datum
in eccleſia intelligatur remiſſa iniuria.& quid de ſu-
mente corpus Chriſti.Guilie.dicit quòd videtur re-
conciliatus.l.ſi tibi decem.ff.de pactis. debet igitur
eſſe inimicitia tempore accuſationis,non autem ſuf
ficit inimicitiam fuiſſe olim, dummodo ſecuta fue-
rit reconciliatio. aliàs autem , inimicitia,quæ olim
fuit præſumitur hodie durare.vt notat Bald.in.d.au-
then.ſi dicatur.verſic.quęro.in fin.& ſentit Bartol.in.
d.l.3.ff.de adi.leg.Innocẽ.in.c. cum oporteat.j.eod.
pro quo etiam facit, quia quotieſcunq; ad eſſe alicu
ius requirit aliqua qualitas,tũc debet eſſe illa quali
tas tempore quo diſpoſitio applicatur ad actum,vt.
l. in delictis.§.ſi extraneus. ff. de noxali.ergo an qua
litas inimicitiæ adſit , inſpicitur tempus accuſatio-
nis. Specul. tamen videtur ſentire contrarium in ti-
tu.de accuſatore. verſic. item quod eſt inimicus.vbi
dicit,ꝙ ſufficit quòd fuerit olim , licet nunc non ſit,
p tex.3.q.5.c.1.&.6.q.1. qui crimen. notat etiã ipſe
Specul. in titu.de iudice deleg.§. ſupereſt. verſ.item
quod quædam. vbi in ſimili dicit poſſe accuſari,vt
ſuſpectum illum,qui olim fuit inimicus meus, licet
nunc non ſit,per tex.3.q.5. accuſatores.facit.c.pro-
poſuit.ſ.de appel.quod verũ dicit Ioã.And.in addi.
ad dictum verſi. ſi nouiter fuit facta recõciliatio.per
nota.in.c.per tuas.j.de ſimo.iuncta gl.pro qua opin.
facit, quia propter inimicitiam proximè præceden
tem videtur adhuc durare quædam indignatio,quæ
non ita faciliter deponitur.Sed pro opin.Bart. facit,
quia ceſſante cauſa, &c.vt.c.cum ceſſante de appel.
Item quia licet ſit facta de proximo reconciliatio ;
tamen fortius videtur admittendus ; quia apparet
de proximo bonus animus, qui præſumitur durare.
In contrarium tamen facit dictũ hominum vulgare,

1 de ini-

de inimico recõciliato raro aut nunquam fidẽdum.
Quamobrem, totum hoc arbitror relinquendũ eſſe
arbitrio iudicis, qui debebit animaduertere, vtrum
fuerit multum capitalis, & qualis vitæ ſit ille recon-
ciliatus. vide quæ dixi in.c. poſtremo.in.2.membro
20 princip.de appel. † Item quæro, quid ſi pars non op
ponit de inimicitia accuſatoris, vtrum iudex poſsit
accuſatorem manifeſte inimicum repellere ex offi-
cio ſuo. Solutio. dic quòd ſic, imo nedum poteſt, ſed
debet, vt traditur in.c.meminimus.ĵ.eod.quinimo,
& fortius videtur dicendum, quòd etiam ſi accuſa-
tus vellet quòd admitteretur, quòd iudex tamẽ de-
beat ipſum repellere, facit.l.vnica.C. ſi propter ini-
micitias. libr. 10. quæ tamen rubric. communiter
non habetur, & habetur rubr.de peti.ad muni.no-
21 mi. Ad quod etiam adduco, quia † intereſt Reipub.
ne ſubditi calumnioſè, vel iniuſtè vexentur. vt Inſtit.
de his q ſunt ſui vel alien. iuris.§.1. Ex prædictis ego
22 † infero, quòd etiam in caſibus in quibus crimino-
ſus, infamis, ſeu pauper admitteretur ad accuſandũ,
de quibus dixi in.c.1.ŝ.eo. non tamen admittitur ini
micus, per rationem tex. noſtri. hoc probatur expreſ
ſè in.c.cum.P.ĵ.eo.& ibi tenet glo.magna.per.c.per
23 tuas. &.c. licet hely.ĵ. de ſimo. ¶ Vltimo quæro, †
vtrum ad remouendum inimicum ſit opus exprime
re inimicitiam in ſpecie, & eius circunſtantias; an ve
ro ſufficiat exprimere in genere. Sol. Bald.in.l.ſi quis.
C.de teſtib. videtur concludere, quòd debeat fieri
ſpecificatio in ſpecie, vt not. Barto. in.l.3.§.lex Iulia.
ff.de teſti. Inno. in.c. præſentium. de teſtib. lib.6. &
ibi Ioan. Andr. in glo.& not. Inno.in.c.fi.ĵ.de purga.
cano. Bald.in.d.authen. ſi dicatur. facit etiam ad præ
dicta, quod dixi.in.d.c.poſtremo.de appel.in ſecun-
24 do membro principali. vbi dixi, † quòd recuſans iu
dicem vt ſuſpectum ratione inimicitiæ, debet cau-
ſam inimicitiæ exprimere, per.l.ſi merces.§.culpæ.
ff.locati. facit.&.c.legitima.de appella. lib.6. nota.i.
l.labeo.ff. de flumi. & cle.conſtitutionem.de electio.
Ego tenerem contrariam ſententiam, videlicet, ꝙ à
principio ſufficiat allegare inimicitiam grauem, &
capitalem in genere, & in proceſſu declarare, & cir-
cunſtantias exprimere. & dicit Ioan. Andr.in.d.c.pr̨e
ſentium.in fi.& ibi Pau.& Abb. Antiq. & tradũt Pet.
Anch.& Ioã.de Imo.in cle.conſtitutionem. de elect.
& ibi vide quod latius dixi in prima oppoſitione.
Item adde pr̨edictis, quòd non ſolum inimicus re-
pellitur ab accuſatione, ſed etiam à voluntaria ex-
ceptione criminum; de hoc dicemus. in.c. memini-
mus.ĵ.eo.vbi melius conuenit.

CAP. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatoris calumnioſi pœnitentia, quãdo ex accuſatione ꝓuenit mors, vel membrorũ mutilatio, vel debilitas.*
2 *Pœna minor imponitur in foro pœnitentiali quàm iudiciali.*
3 *Niſi dictio exceptiua.*
4 *Filius, vel pupillus occiſorem patris, vel tutoris ſui poſtea pœnitentem an poſſit accuſare.*
5 *Hemophæſis eſt figura quæ committitur quando exponitur ignotum per ignotius.*
6 *Debilitatio quando propriè contingit.*
7 *Mutilatio quando propriè dicatur fieri.*
8 *Deformitas quid ſit.*
9 *Impotentia eſt nomen generale.*
10 *Vitium quid comprahendat.*
11 *Frater an poſſit accuſare fratrem, pater filium, & filius patrem.*
12 *Mater an poſſit accuſare filios ſuos.*
13 *Filius an parentes accuſare poſſit.*
14 *Affinis an affinem accuſare poſſit.*

1 Accuſaſti. † Ponit pœnitentiã ac-
cuſatoris calumnioſi
cũ ex accuſatione ſe-
quitur mors, vel membrorum mutilatio, vel debili-
2 tas.h.d. ¶ Nota primo, ꝙ mitior † pœna imponitur
in foro pœnitentiali, quam in foro iudiciali, vt dixi
in.c.de his.ŝ.eo. Glo.1.ſentit vnũ contrarium, quòd
accuſatori non debeat iniungi aliqua pœnitentia.2.
ſoluit. ¶ Gloſſ.2.ſentit oppoſitionem, ꝙ non liceat
accuſare aliquem iniuſtè etiam pro pace. quoniam
non debet quis malum facere, vt inde bonũ eueniat.
3 glo.reſpondet, ꝙ hæc dictio † niſi, ſumitur impro-
priè: quia non propriè excepit à regula, cum exce-
ptio debeat eſſe de regula. nam & pro pace non licet
accuſare calumnioſè. allegat ſimile, dic, vt in ea. Et
tn eadem in fi. dic clarius colligendo dicta doct. ꝙ
dictio niſi, poteſt referri ad ſequentia, & eſt ſenſus,
ꝙ pœnitentia. de qua in tex. noſtro imponitur accu-
ſatori calumnioſo, niſi pro pace admitteretur; puta
propter euitandum ſcandalum, quod poſſet inſurge
re, ſi huiuſmodi pœnitentia imponeretur. Vel dic &
tertio referendo etiam ad præcedẽtia, ꝙ tex. poteſt
intelligi, vt referatur ad peccatum, hoc eſt, ꝙ licet
quis in veritate accuſet criminoſum; ſi tamen non
accuſat pro pace, hoc eſt, pro bono zelo iuſtitiæ, ſed
malo zelo; dicitur peccare, & debet pœnitere, vt hic.
Si verò pro pace, & zelo iuſtitiæ, tunc talis eſt tutus,
etiam quò ad Deum. & ita debet intelligi & limita-
ri glo. præcedens. ¶ Nota tamen, quòd licet quis ac-
cuſando ꝓ pace, & bono zelo iuſtitiæ criminoſum,
non committat aliquod peccatum; tamen non eui-
tat irregularitatem, ſecundum Ioan. Andr. hic, pro
quo v.de.51.diſt.c.qui in aliquo.& in cle.1.de homi.
& vide Fede.de Sen. conſilio. 225. Et ex prædictis
deciditur quæſt. ¶ Pone. T. interfecit patrem, vel tu-
4 torem meum, & pœnituit; vtrum poſsim eum licitè
accuſare? & videtur dicendum ꝙ ſic; quia ſi non ac-
cuſo amitto hereditatem, vt. C.de his quib. vt indig.
l.1.&.l.hæredem.ff.eod. In contrarium facit; quia
ſi iſtum accuſo. non videor moueri bono zelo, ſed
malo, poſtq̃ ipſum pœnituerit; ergo teneor pœniten
tiam agere. facit. 86.diſt. c.odio. & hoc vltimũ plus
placet Vincen. vt vide licet ipſe debeat abſtinere ab
accuſatione, vt hic refert Ioã. And. Sed Spec. in titu.
de accuſatore. verſic. quid ſi quis interfecit aliquem.
vbi punctualiter format hanc. q. refert Vincen. tene-
re contrarium, ꝙ etiam tenet hic Ioan. And. per no.
in.c.de his.ŝ. eod. & hoc communiter * tenetur, & Com.
mihi placet; quia, vt dictum fuit in.d.c.de his.ŝ.eod. opi.
abſolutio facta in foro pœnitentiali, non tollit ac-
cuſationem in foro iudiciali, quod tamen limitat
hic Ioan. And. niſi conſcientia ſibi repugnaret. quo
caſu

caſu conſulit, vt quis conſcientiam ſequatur. argum.
nota. per eum, in.c.fi. de præſcrip. & in.c.fi. de cenſi.
in prima gloſſ. & ſequitur D.Ant.hic. ¶ Gloſſ. ſuper
verbo, carena. exponit, in fi.dic, eandem expoſitio-
nem, & magis clarum habes, in.c.2. de ſponſ. duorũ.
&. vide in geneſ. c.3. ¶ Sed quæro, qualiter intelli-
gatur litera dum dicit, ꝙ debet pęnitere in pane, &
aqua. per.40. dies, & ſeptem ſequentibus annis vtrũ
quolibet die debeat ieiunare. Sol. dic ſecundum Io.
And. poſt Vincen. ꝙ nou; ſed imponenda eſt pœni-
tẽtia arbitrio ſacerdotis per certas ferias, videlicet,
vt ieiunet in qualibet ſeptimana p tres dies, videli-
cet. 2.4. & 6. feria. vide. ɩ ꝫ.q.3.c. pen.nā ħ tres dies
ſunt legitimæ, ſeu canonicæ feriæ, vt ibi, &. 12.q.2.
de viro. de conſec. diſt.3.c.1. ¶ Glo.fi. exponit, & in
5 fi.dic, iſta expoſitio videtur † quædam hemophesis,
quæ eſt figura, quæ dicitur committi quando expo-
nitur ignotum per ignotius. Item dicit hic. D.m.
ꝙ hæc expoſitio non eſt bona, ſumendo proprium
6 ſignificatũ huius nominis debilitas; quia † debilita-
tio propriè cõtingit, quando impeditur exercitium
alicuius membri; puta ꝓpter aliquam percuſsionẽ
non data carentia membri. Vnde habet membrum
neceſſarium, ſed non potens ad exercitium ſibi ap-
propriatum; vt puta ſi quis habet manum aridam.
Tu verò dic, ꝙ glo. noſtra etiam benè loquitur, &
pro ea eſt text. apertus in.l. ſi fugitiui. C. de ſeruis
fugiti. ibi dum text. dicit, amputato pede debilitetur.
tur. & ſic vult, ꝙ etiam debilitatio contingit in am-
putatione, ſeu mutilatione membri. ¶ Potes tamẽ
ſaluare D. meum. diſtinguendo, ꝙ aut loquimur in
debilitatione totius corporis; & procedit quod ſta-
tim dixi, vt ſcilicet etiam per mutilationem dicatur
corpus debilitatum; & ita loquitur tex. noſter. &.l.ſi
fugitiui. aut loquimur reſpectu membri, & membrũ
nõ dicitur propriè debilitatum per mutilationem,
ſeu amputationem; ſed per impedimentum exerci-
tij illius membri. & ita intelligo gloſſ. & quòd Hoſt.
dicit in ſum. de corp. vitia. §. 1. & Barto. in.l.2.ff. de
pub. iud. & traditur in.l. item offilius. ff. de ędil. edic.
7 † Mutilatio vero propriè dicitur fieri ex abſciſsio-
ne membri, ſeu detruncatione, vt clem. 1. de homic.
8 & per Hoſtien. in.d.§.1. in fi. ¶ † Deformitas verò,
eſt habere maculam in oculo, habere tortũ naſum,
habere gibbum, habere ſex digitos in manu vna, &
ſimil. vide Hoſtien. in ſumma, in.d.loco. &.§. defor-
9 mitas. ¶ † Impotentia verò, eſt nomen magis ge-
10 nerale, vt ibi per eum.§. impotentia. † Vitium verò
comprehendit debilitatem, mutilationem, deformi
tatem, & impotentiam, quod probatur ex nigro,
coniuncto rubro. ſ. de corpo. vitia. & de prædictis
etiam vide in meo repertorio ſub rub. de corpore
vitiato, & in prin. & prædicta notabis pro ſtatutis lo
11 quentibus per prædicta. verba. ¶ † Poſtremo quęrit
hic D.Ant. an frater poſsit accuſare fratrem. Solu.
dicit ipſe quòd nõ. & ꝙ ſi accuſaret, eſt pœna exilij,
per.l. ſi magnum. C. qui ac. non poſſ. idem dicit de
patre, qui nõ poteſt accuſare filiũ, nec filius patrem;
niſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequantur. & hoc
idem tenuerunt hic Vinc. & Io And. Tu verò latius,
dic, ꝙ frater, vel ſoror de crimine capitali crimina-
liter fratrem, vel ſororem accuſare non poſſunt; & ſi
accuſauerit pœna exilij punitur; niſi ſuam, vel ſuo-
rum iniuriam proſequantur, & niſi in leuibus crimi-
nibus; vt in præalleg.l. magnũ. &.l. ſi ſororẽ. in princ.
eo. titu. vel de crimine læſæ maieſtatis, vt.l. penul. C.
qui ac. non poſ. vel in crimine hæreſis, vt.c. literas. de
præſum. 23.q.8.c. legi. vide Spec. in titu. de accuſat.
12 verſ. item quod eſt frater. † Pater etiã, & mater filios
ſuos accuſare non poteſt, niſi de crimine in ſe com-
miſſo, vt.l. ꝓpter. C. qui accu. non poſſunt. &.l. inau-
ditum. ff. ad.l. Cornel. de ſic. Spec. in.d. verſ. itẽ quod
eſt frater. in fi. ꝙ eſt verum ſi delictum eſſet leue; licet
in ſe commiſſum. Idem etiam ſi eſſet graue, ſi eſſet
commiſſum cõtra tertium, vt.d.l. propter. &. d.l. ma
gnum. Secus ſi delictum eſſet graue, & commiſſum
contra parentes, vt Bar. in.d.l. inauditum. vbi dicit,
ꝙ tex. in.d.l. propter, qui vult, quòd mater poſsit ac-
cuſare filium ſibi inſidiantem; debet intelligi de in-
ſidijs, quæ non ſteterunt in meris finibus cogitatio-
nis, ſed tranſiuerunt ad aliquem actum proximum,
vt quia coniurauit in mortem matris, vel ſtetit in lo
co aliquo certo armatus, vt matrem interficeret; ſed
non interfecit, quia non tranſiuit. Item debet intel-
ligi iſte tex. de inſidijs habitis circa graue delictum,
& periculum maximum, vt Bald. in.d.l. propter.
Vtrum autem in crimine hęreſis, vel læſæ maieſtatis
poſsit accuſare, & videtũ dicendum ꝙ ſic, arg. eorum
13 quæ dixi, & .ĩ. dicã. † E conuerſo etiam nec filius pa
rentes accuſare poteſt, vt.l. hi tamẽ omnes. §. liberi.
ff. eo. &. 2.q.1. prohibentur. Spec. in titu. de accuſat.
verſ. item quod eſt libertus. Hoc tamen fallit ſi cri-
men eſſet graue, & cõmiſſum in ipſum filiũ, vt dixi
in præcedent. Item fallit in crimine læſæ maieſtatis,
& hæreſis, vt ibi per Spec. Non obſt. tex. & quod ibi
not. 2.q.7. quæritur. quia intelligit ſecundum prædi-
ctam diſtinctionem, videlicet, in caſu pręmiſſo. Vel
loquitur ibi de quærimonia filij contra patrem, non
14 per modum accuſationis. ¶ Vtrum autem † affinis
poſsit affinem accuſare: dic ꝙ ſic, arg.l.2. in fin. C. de
aboli. Nec ob.3.q.5. ſimiliter. quia exponitur, dum
tex. ibi dicit, affines nõ poſſunt eſſe accuſatores. hoc
eſt, non poſſunt eſſe accuſatores, & teſtes. vide Spec.
in.d. verſ. Item quod eſt frater. in fi. & Io. And. ibi in
addi. quod mihi placet; quia, vt ſæpenumero dixi,
materia accuſationis eſt prohibitoria. Et idem ar-
bitror de alijs conſanguineis, exceptis fratribus, &
ſororibus, &c. Nec obſt.c. accuſatores, vel teſtes. 3.
q.5. quia poteſt reſponderi, vt dixi, ꝙ non poſſunt
eſſe accuſatores, & teſtes. & hoc vult tex. dum dicit,
etiam conſanguinei accuſatoris.

CAP. IX.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in notorio delicto ex officio procedit.*
2 *Notorium aliud facti permanentis, & aliud facti tran-ſeunt, & num.3.*
3 *Euidens quid dicatur.*
4 *Iudex non iudicat de his quæ ipſe cognouit vt priuatus, ſed tantum de his quæ cognouit per probationes in iudicio factas.*
5 *Euidentia non accuſat ſed ſcelus.*
6 *In notorio an citatio, & probatio requiratur.*
7 *Notorium quando ex cõfeſſione, & alijs actis inducatur.*

8 *Princeps*

8 *Princeps ſciens veritatem poteſt omni iudiciario ordine prætermiſſo iudicare.*
9 *Princeps quicquid facit, vt Deus facit.*
10 *Euidentia delicti an admittat denuntiatorem.*

Ex euidentia.

¶ Super notorio procedit iudex nemine accuſante.h.d. Vel ſic, adepto fine, omnia
ceſſant, quæ quærebãtur ad finem.h.d. ¶ Nota pri-
1 mo caſum,† in quo iudex ex officio procedit, vide-
licet quando delictum eſt notorium, ad idẽ.c.nos.
de coha.cle.& mulie.2.q.1.de manifeſta.&.l.ea qui-
dem. C. de accuſat. &.c.bonæ. 1.§. porrò. de elect.
& ratio eſt in promptu;quia accuſator requiritur ad
hoc vt crimen detegat;ſed talis finis habetur per fa
cti euidentiam ;ergo non requiritur accuſator. &
hoc ſentit glo.fin. in princ.& ſubdit D.m.quòd tex.
noſter debet intelligi in notorio facti permanentis.
Mouetur, quia tex.noſter dicit euidentia patrati ſce
2 leris,&c. Sed † euidens dicitur illud, quod ſemper
3 appatet ;ergo loquitur de notorio facti permanen-
tis. vide gloſ. ſingularem in verſ. manifeſtum.in.c.2.
de verb. ſigni.lib.6. vbi gl.notabiliter loquitur. ad
intelectum tex.noſtri, vide bonum tex.2.q.1.§.quã
do autem crimen.vnde in tali notorio euidenti,non
requiritur etiam probatio. vide bonam glo. in.d.c.
manifeſta. Secus autem dicit ipſe in notorio facti
tranſeuntis;licet enim illud ſit notoriũ alijs,non ta-
men eſt notorium iudici. Ideò in ipſo procedendũ
eſt ſeruato ordine iudiciario.& etiã ſentit Ioã. And.
in.c.fi. de fo.comp.lib.6.in nouel. Sed tu aduerte,
quia dicta differentia non videtur bona, & videtur
reprobari,in.d.c.2.in glo.quia iſta videntur ſynoni-
ma,euidens,& manifeſtum,& notorium;licet quan-
doq; vnum ad plus accipiatur, quàm aliud.& poſ-
ſunt dici notoria, euidentia & manifeſta facti per-
manentis,facti tranſeuntis,& facti interpellati.licet
iſta diſtinctio fiat in notorijs.de qua materia dic vt
traditur, in.c.fi.&.c.veſtra.de coha.cle.& mu.¶ Itẽ
aduerte quia videtur difficile poſſe figurare exem-
plum in notorio facti permanentis,cum delicta non
videantur habere permanentiam in ſe: ſed videan-
tur tranſitoria, & momentanea quò ad ipſam pa-
trationem. Sed poteſt figurari exemplum in crimi-
ne, quod fieret propter rem habentem permanen-
tiam vt in tenenti aliquid adpenſum notoriè contra
legis diſpoſitionem,vel in tenente concubinam no-
toriè,& euidenter, vt.d.c. tua nos. & not.in.d.§.quã
do autem crimen. Doct. tamen figurant hoc exem-
plum, de eo qui deliquit in præſentia iudicis, &
plurimorum. quod mihi placet; licet ſit notorium
facti tranſeuntis,dummodo ſecundum D.m.habue
rit permanentiam certo tempore, itaꝙ nec iudici
nec alijs tergiuerſari potuit; alias ſecus. puta ſi per
negationem poſſet offuſcari, vt probat tex.in. d.§.
4 quando autem crimen. in prin. Nec obſt. † ꝙ iudex
non debet iudicare de his quæ ipſe cognouit vt pri-
uatus;ſed ſolum de his quę cognouit per probatio-
nes factas in iudicio,vt.l. illicitas.§. veritas.ff.de of-
fic.pręſi. & traditur,in.c.1.de re iudi. lib.6. quia il-
lud procedit,quando id de quo iudicat non eſt eui-
dens, ſed eſt notum ſibi vt priuato;ſecus ſi ſibi eſſet
notum,vt euidens,& notorium quia tunc de illo iu-
dicat vt iudex,vt hic,& ita debent limitari dicta iu-
ra. & quod not.glo. in.l.1.C.qui et aduer. quos de
qua materia vide in dictis iuribus. & in.c. olim.de
verb.ſigni.& per beatum. Tho.ſecunda.2.q.67.c.2.
Et de materia notorij, vide in.d.c.noſtra. de coha.
cleri. & mu. & D. Do. in.c.1.de offi. deleg. liber.6.
Hoſtien.in ſumma,in tit. de cri. ſine ordi. pu. & per
Spec. in tit.de crim. notor. ¶ Glo.1. ſentit contra-
rium,ꝙ ipſa euidentia non ſit illa, quæ non indiget
5 accuſatore;quia † euidentia non accuſatur, ſed ſce-
lus.glo.fatetur contrarium, & exponit literam.dic,
vt in ea. ¶ Glo.2.coadiuuat literam per rationem,
6 & ſimilia.† Vtrũ autem in notorio requiratur,cita-
tio, vel probatio, & in quibus notorijs requiratur
vide Doct. in.d. c. noſtra. & alijs iuribus præal. Et
7 quãdo † ex confeſsione, vel alijs actis in iudicio fa-
ctis inducatur notorium,tractatur in.c.cum ſpecia-
li.§. porrò. ſ. de appel.&.c.fi.ſ.de coha. cle. & mu.
&.l.cum fideicommiſſum.ff.de confeſ. &.c.cum di-
lecti.j. eo. & ibi dicam aliquid. Sed extra glo. op-
pono. hic dicitur, ꝙ delictum notorium non indi-
get accuſatore,& ad hoc probãdum inducit autho-
ritas D. Auguſt. Sed contra, quia illa authoritas
ſumpta eſt ex materia, in qua tractat D.Auguſt.de
morte Abel, ſuper Geneſi, quem interfecit Cain,
cuius delictum non erat notorium; quia neſcieba-
tur niſi ab vno. & ſic cum non eſſet euidens,ſeu no-
torium; nõ videtur hæc authoritas bene induci.Sol.
dicunt quidam,ꝙ ideò illud delictum fuit notoriũ;
quia Cain fuit illud confeſſus. Sed hæc ſol. non pla-
cet Vinc. nec Io. Andr. quia licet per confeſsionem
quis ſit dignus depoſitione; tamẽ delictum in ſe nõ
efficitur notorium. Nam ex hoc ſeqneretur, ꝙ fal-
ſum, & quod nunquam fuit, poſſet effici notorium
ſi pars confitetur, quod eſt abſurdum. Sed dicit hic
Io. And. & D. Ant.ꝙ hæc opinio, ꝙ per confeſsio-
nem non inducitur notorium,communiter* repro- Cōm. opin.
batur.de quo dic, vt dixi in.c.noſtra.& in alijs iuri-
bus prælleg. ¶ Sed tu aduerte;quia ſi recte memi-
ni,nam in pręſentiarum videre nõ potui; Cain non
fuit confeſſus delictum; & ideo arbitror poſſe reſpõ
deri ad contrarium aliter,ſcilicet,quòd hæc autho-
ritas adducitur;quia ſicut in caſu mortis Abel,eui-
dens erat delictũ ipſius Cain; quia Deo omnia ſunt
palam,& manifeſta.& ideò non fuit opus accuſato-
re.Ita,& quando ipſi iudici aliquid eſt euidens, iſta
euidentia non indiget accuſatore.& ad hoc adduco;
quia licet iudex regulariter non poſsit iudicare, de
8 eo quòd cognouit vt priuatus; tamen † princeps
quando ſcit veritatem, poteſt omni iudiciario or-
dine pętermiſſo iudicare, ſola veritate inſpecta, vt
c. ad petitionem.j.eo. non enim fallit nec fallitur,
9 vt.l.fi.C.de ponde.& auri illat.libr.10. nam † quic-
quid facit princeps,facit vt Deus,vt auth.de hęre.&
fal. in princ.Deus autem, eſt ipſa veritas, vt.c.cum
eſſes.ſ.de teſta.vide Bal.in.c.1.§.inueſtitura.de no-
ua fidelita. for. in vſib. feu. & aliquid in cle.2.de re
10 iudi.¶ † Vltimo quæro, vtrũ euidentia delicti ad-
mittat denuntiatorem. Sol.Ioan. Andr.hic quòd
ſic, per.l.ea.quidem.C.eo.titu. Hoſtien. remittit ſe
ad not.in.c.romana.§. ſanè.&.§. notoria. de cenſib.
lib.6.vbi vide.

C A P. X.

SVMMARIVM.

1 *Teſtificans in cauſa criminali efficitur inimicus eius contra quem teſtificatur.*

2 *Inimicitiæ graues in cauſa criminali nedũ oriuntur inter accuſatorẽ, & accuſatum: ſed etiã inter fratrẽ vtriuſq;.*

3 *Iniuria facta vni conſanguineo tranſit ad alios in gradu proximiores.*

4 *Reus abſolutus propter illegitimitatem accuſatoris poteſt iterum accuſari.*

5 *Inimicitia, & inimicitiæ ſuſpitio etiam in exceptis caſibus facit accuſatorem illegitimum.*

6 *Accuſatio non præſumitur bono zelo facta ex viciſſitudine accuſationis iteratę à conſanguineis de eodem crĩe.*

7 *Accuſato infamato de crimene per accuſationem debet indici purgatio.*

8 *Laicus non admittitur ad accuſandũ criminaliter clericũ.*

9 *Irregulares ſunt illegitimi accuſatores clericorum.*

10 *Bigamus non eſt legitimus accuſator clerici.*

11 *Laicus an de crimine clericum ciuiliter accuſare poſſit.*

12 *Actionis diffinitio.*

13 *Argumentum de teſte ad accuſatorem non tenet.*

14 *Patronus, & Parochianus Rectorem eccleſiæ etiam collegiatæ accuſare poteſt, & quand.*

15 *Reges, & Principes quando admittantur ad excipiendum contra clericum.*

16 *Ius publicum in quibus conſiſtit.*

17 *Clericus an, & quando clericum accuſare poſſit.*

18 *Clericus an, & quando laicum accuſare poſſit.*

19 *Laicus an, & qñ poſſit ſimpliciter accuſare laicum.*

20 *Forenſis an admittatur ad accuſandum actione populari.*

21 *Ruſtici dicuntur de populo.*

22 *Iniuriam ſuorum proſequi quando quis dicatur.*

23 *Suorum appellatione qui veniant.*

24 *Sui qui dicantur.*

25 *Suorum appellatione an veniat ſingularis amicus.*

26 *Illegitimi ſuorum appellatione an veniant.*

27 *Affines an aliquo modo ſuorũ appellatiõe cõtineri poſſĩt.*

28 *Vxor pars corporis viri, ſocia rei humanæ, & diuinæ domus.*

29 *Commater vtrum poſſit accuſare occiſorẽ compatris ſui.*

30 *Affinitas ſpiritualis an ad temporalia trahatur.*

31 *Clericis duobus dicentibus me tali die commiſiſſe aliquod crimen an potius credendum ſit, quam duobus laicis cõtrarium deponentibus.*

32 *Laici in cã criminali in clerici fauorem teſtificari poſſunt, ſed non contra.*

33 *Teſtibus inuicem contrariis, ſtandũ eſt illorum dicto qui in fauorem rei accuſati deponũt, licet alij ſint magis idonei.*

34 *Teſtificandi onus quis inuitus ſubit.*

35 *Teſtis quod ſemel contra aliquem depoſuit an iterum cõtra eundem teſtificari poſſit.*

Cum p. manconella·

Laici, vel inimici etiam clerici, clericos accuſare nõ poſſunt. h.d. tres ſunt partes. primo repellit I. primũ accuſatorem. ſecundo repellit B. ſecundum accuſatorem: tertio purgationem indicit. 2. ibi, cumq; præfatus. B. 3. ibi, ſed vtrique. ¶ Nota primo, ꝙ
1 † ex teſtificatione in cã criminali, teſtificans efficitur inimicus eius contra quem teſtificatur. immo fortius probat tex. noſter, quòd volens teſtificari in cauſa criminali, efficitur inimicus & repellitur ab accuſatione; & ſic probat, ꝙ ex hoc graues, & capitales inimicitiæ oriuntur. nam aliàs talis non repelleretur, vt dixi in. c. repellantur. ſ. eod. & . j. dicam.
2 ¶ Secundo not. ꝙ ex † accuſatione in cauſa criminali nedum oriuntur graues inimicitiæ inter accuſatum, & accuſatorem; ſed etiam inter accuſatum,
3 & fratrẽ accuſatoris, & fratrem accuſati; † & ſic, iniuria facta vni conſanguineo, tranſit ad alios in gradu proximiores, vt no. in. c. accedens. 2. ſ. vt lite non cõteſt. & . l. lex corn. ff. de iniur. & in. l. vni. C. ſi quac.
4 prædit. pot. ¶ Tertio not. ꝙ † ſi reus abſolutus eſt propter illegitimitatem accuſatoris põt nihilominus iterum accuſari. de quo dic. vt in. c. de his. ſ. eo.
5 in primo membro. ¶ † Quarto not. ſingulariter, ꝙ inimicitia, & inimicitię ſuſpicio adeò facit accuſatorem illegitimum, ꝙ non admittitur etiam in
6 exceptis caſibus, vt. c. per tuas. de ſimo. † ¶ Quinto not. ꝙ propter viciſsitudinem accuſationis iteratæ à conſanguineis de eodem crimine, præſumitur, ꝙ quis non bono zelo accuſet. ¶ Sexto not. ꝙ laicus non eſt legitimus accuſator clerici. de hoc latius di-
7 cam. j. † ¶ Vltimo not. ꝙ ſi accuſatus eſt infamatus de crimine per accuſationem, debet ipſi accuſato indici purgatio, de quo aliquid dixi in. c. 1. ſ. eod.
8 ¶ † Gloſ. 1. in prin. colligit vnam regulam, ꝙ laicus non admittitur ad accuſandum clericum; à qua regula in verſ. niſi. vſq; ad verſ. in his. excipit, ſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequantur: & etiam excipit. tria crimina, & in. d. verſ. & in his. ponit duas limitationes, quò ad caſus exceptos, videlicet niſi accuſẽt malo zelo, vel niſi ſint malæ famæ, & viles perſonę, quo caſu, nõ admittunẽ niſi in accuſando infamatũ, vel vilem clericũ. Et in fi. gl. ibi, & quare. gl. oppo. ad tex. & prædictum notabile, & ſoluit. In eadem ibi, ſed quemq̃. dic, vbi ęquiparatur crimen ſimoniæ, crimini lęſę maieſtatis. In eadem, ibi, laici enim bonę famæ. dic, vt hæc materia tibi clare liqueat facienda ſunt principaliter quatuor membra, ſecundũ D.m. Primum vtrum laici poſsint accuſare clericũ. Secundum, vtrum clerici poſsint accuſare clericos. Tertium, an clerici poſsint accuſare laicos. Quartum, vtrum laicus poſsit ſimpliciter laicum accuſare. ¶ Circa primum membrum diſtingue. ꝙ aut laicus vult accuſare clericum criminaliter, aut ciuiliter. primo caſu non poteſt, etiam ſi eſſet parochianus, vel etiã patronꝰ eccleſię. 4. q. 6. omnibus. & . c. de cętero. de teſtib. 2. q. 1. prohibentur. & not. gloſ. in verbo. laici. 2. q. 7. in ſumma, & ratio duplex redditur. prima quia ex odio præſumitur accuſare; cum ipſi laici, vt plurimum, clericis ſint infeſti, 2. q. 7. c. laicos. & . c. laici. ſecunda ratio eſt; quia laici debẽt reuereri clericos, vt patres. tex. 6. q. 1. omnes. & . c. ſacerdotes. Prędicta tamen regula fallit primo ſi ſuã, vel ſuorum iniuriam proſequantur, vt hic in glo. & idem tenet glo. 2. q. 7. in ſumma. Quando autem dicantur ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequi, infra dicã. Secundo fallit, in tribus caſibus exceptis poſitis hic in glo. videlicet, in crimine ſimonię, hęreſis.

& læſæ maieſtatis, & idem dicit.d.glo.in ſum. quæ
addit & quartum, videlicet, crimen ſacrilegij, ſecũ-
dum quoſdam, per tex. 17.q.4.§.qui autem. Prædi-
cta tamen procedunt, vt hic dicit gl.&.d.gl. in ſum.
ſi moueantur bono zelo pro iuſtitia, & ſint bonę fa-
mæ, conditionis, & vitæ, & non viles. Nam ſi non
bono zelo, ſed ex inimicitia mouerentur nullo ca-
ſu admitterentur; ſi vero eſſent viles, & malæ condi-
tionis, & vitę, admitterentur ſolum ad accuſandum
clericum vilem, & infamatum; aliter non, etiam in
caſibus exceptis. & ſequuntur hic Doct. qui addunt
tertiam limitationem, videlicet, quòd ita demũ in
prędictis caſibus laici admittantur ad accuſandum
clericum; ſi poſſunt aſcendere ad illum ordinem, in
quo accuſatus eſt conſtitutus. per tex. 2.q.7.ipſi apo
9 ſtoli. Ex quo infert, ſecundũ eos, ꝙ † irregulares nõ
admittũtur ad accuſandum clericum, cum non poſ-
ſint ordinem habere; vt.d.c.ipſi apoſtoli.& ſequitur
hic Inno. Sed tu aduerte; quia ex hoc ſequeretur, ꝙ
10 † bigamus non poſset accuſare clericum cum non
poſsit ordinari, vt in rubro, & nigro de biga. per to-
tum. Item nec corpore vitiatus, vt de corpore vi-
tiato. per totum. Item nec habens vxorẽ; licet non
ſit bigamus; quia nec ipſe põt ordinari. Et ſi diceres
immo poteſt ſi moreretur vxor, ego ſimiliter dicã,
ꝙ irregularis poteſt accuſare; quia poteſt abſolui ab
irregularitate; cogitabis. Nota tamẽ, ꝙ etiam in ca-
ſibus in quibus laicus non eſt accuſator idonèus cle
rici, procedit iudicium, ſi non opponatur de tali il-
legitimitate, tenet glo. & ſequunt doct.in.c.ex par-
te Adę.de teſti.& in.c.ſup his.j.eo. nam iſta exceptio
eſt dilatoria, & per conſequens debet opponi ante
11 lit.conteſt. ¶ Secundo caſu, quando † vellet accuſa-
re de crimine ciuiliter. D.m.hic dicit pauca; ſed hãc
q. examinauit, in.d.c.ex parte.de teſti.vbi plures re-
citat opinio. Damaſus qui, hãc.q.diſputauit, tenuit,
ꝙ laicus non debeat admitti; niſi ille cuius intereſt.
12 Nam † actio nihil aliud eſt, quàm ius proſequendi
in iudicio, ꝙ ſibi debetur, vt inſtit. de act. in princ.
§. 1.&.l.nihil aliud.ff.de actio. & oblig. ergo ſi eius
nõ intereſt, nõ debet admitti, vt.l.1.ff.de variis. &
extraord.cog. Item quia quæſtio ciuilis de crimine,
ſapit etiã in aliquo naturam accuſationis, cum per
ipſam perdatur beneficiũ; ergo non debet admitti.
¶ Et ad.d.c.ex parte, quò ad videtur cõtrariari di-
ctæ opi. Reſpondet Damaſus, ſecundum glo.ibi, vi-
delicet, ꝙ ideò fuit admiſſus; quia non fuit exceptũ;
& ideò ponderatur ibi, ꝙ ille tacuit, ꝙ laicus eſſet.
Item reſpondet ad.c.tam literis.eo. tit. quod etiam
allegatur in contrarium, ꝙ ille tex. loquitur in teſti-
monio, nec eſt bona æquiparatio teſtis ad accuſato-
rem, quia † teſtis inuitus compellitur teſtimoniũ red
13 dere, vt.ſ. de teſti. cogen. per totum. † Nemo verò
inuitus compellitur accuſare. vt in rubro & nigro.
C. vt nemo inuitus.c.& hanc opi. ſequitur Io. An. in
d.c.ex parte. Glo. tamen ibi, tenet dictam opi. regu-
lariter; ſed dicit, ꝙ fallit in patrono, & parochiano
quorum intereſt, habere bonum rectorem, vnde ſal-
tem admittentur ad denunciandũ. 16.q.7. filijs. Sed
14 glo.d.c.filijs.in verſi. denunciẽt. dicit, quod † pa-
tronus, & quilibet parochianus poſſunt accuſare re-
ctorem, etiam ſi ſit rector eccleſię collegiatę. allegat
c.plebs.63.diſt. Glo. verò.c. Maximianus. 81.diſtin.
indiſtinctè tenet laicum repellendũ. excipit tñ, ſub
dubio fortè, patronum, qui pręlatũ accuſare põt de
dilapidatione; cũ tunc ſua interſit defendere res ec-
cleſię. idẽ etiam ſentit gl.in.c.qualiter & qñ.2.j.eo.
à cõtrario ſenſu, vbi ab impetitione, vel inquiſitiõe,
ſeu denunciatione clerici excludit laicũ alterius ec
cleſiæ, vel parochiæ; ex quo nõ vr̃ moueri bono ze-
lo, cum ſua nõ interſit, ergo à cõtrario ſenſu, ſi ſua in
tereſt; qa parochianus, vel patron' deberet admitti;
ꝙ etiã ibi ſequit̃ Goſ. in tit. de inquiſitio. §.1. ver. ſed
nunqd extrane'.gl.in.c.conſtitutũ. 16. q.1. admittit
patrono ad accuſandũ clericũ de dilapidatione, ex
eo ꝙ videt̃ ſequi ſuorum iniuriã. ſecus dicit in alio, q̃
patronũ. 2.q.2.in ſum. Glo. tñ in.c.venerabili. verſic.
ſuſpectus.de offi.dele. loquendu de crimine dilapi-
dationis admittit quemlibet laicũ de illa parochia
ad denunciandũ pp intereſſe arg. c.fi. 16.q.1. Goſ.
in.c.qđ Dei. de ſta. regu. dicit admittendũ quẽliqet
parochianũ ad petendam deſtitutionem pręlati. Qđ
limitat Hoſti.in.d.c.ex parte Adæ. ſi modò ſint pa-
rochiani patroni; aliás ſecus. Mouetur quia tales nõ
debent ſe impedire de huiuſmodi ſpiritualibus, per
not. in.c. Oſius epiſcopus.ſ.de elec. &.c. contingit,
ſ.de arbitr. Fede. conſilio. 23. & conſilio. 93. con-
cludit laicum patronum admittendum ad accuſan-
dum clericũ ciuiliter, ad hoc vt remoueatur. & idẽ
concludit de parochiano; immo fortius per argu-
menta ſua vr̃ concludere idẽ in quolibet laico; quia
iſta non eſt ꝓpriè accuſatio, ex quo non agit̃ ad de-
poſitionem; ſed ſolum vt remoueatur à beneficio, ꝑ
c.ꝑ tuas.j.de ſimo.& ar.c.qñ. &.c.tam literis. ſ.de
teſti. vel vt oſtendat titulũ beneficij. Lapus allegatio
11. cõcludit, quòd patronus, & quilibet parochian'
poſſunt petere vt ꝑlatus declaretur priuatus, vigore
iuris cõis, vel alterius diſpoſitionis. D. Ant. diſtin-
guit, ꝙ aut agitur de cr̃ine præcedente promotionẽ,
per qđ annullatur ipſa ꝓmotio ipſo iure, & admit-
titur quilibet de populo; quia cuiuslibet intereſt ne
anima fratris ſtet in peccato. Aut agit̃ de crimine
poſtea cõmiſſo, vel nõ inducente priuationẽ bñficij
ipſo iure; qa tunc admitunt̃ ſolũ parochiani. Sed con
tra primũ mẽbrũ. D. An.&.D.m. allegant glo.& doc,
in.c.dudum.2.de elec. verſ. ex parte. Tu dic ſiñ. D.m,
ꝙ aut q̃rimus de exceptione ꝓporenda cõtra pro-
mouendum, & dicendum ꝙ quilibet patronus, vel
parochianus admittendus eſt. Ita dicit gl.in ver. ali-
quorum.in.c. vt circa. de elec. lib.6. Inno. & Io. And.
latius in.c.ſuper his.j.eo. & ibi dicit Inno. vnũ nota
5 bile, & memoria dignũ; videlicet, ꝙ † reges.& prin-
cipes admittuntur, ad excipiendũ contra clericũ; ſi
veriſimiliter habent illum ſuſpectum de aliqua fa-
ctione. vnde idem dicit. D.m. de quolibet qui poteſt
prætendere aliquod intereſſe; & ibi de hoc dicam.
Io. And.in.c.nobis. de iure patro. poſt. Inno. Si verò
quærimus vtrum laicus poſsit accuſare, vel denun-
ciare clericũm, dicendum eſt quód propter crimen
dilapidationis admittitur quilibet laicus in defectũ
ſ.de reb.ec.nõ alie.in.c. ſi qs ꝑsbyterorũ. & ibi not.
qđ videtur contingere propter quoddam intereſſe
16 † pubici iuris, quod etiã conſiſtit in ſacris, & ſacer-
doribus, vt.1.diſtin.ius publicum.&.l.1.§.huius ſtu-
dij.ff. de inſti. & iure. de hac latius in.d.c.ſi quis
præsbyt. Si verò quęrimus reſpectù alterius crimi-

nis, dicit.D.m.admittendum ſolum patronum, vel
parochianos ; quoniam eis expedit habere bonum
prælatum ; vt.c.audacter.&.c.qualis. 8.q.1.40.diſt.
c.nullus + deficientibus enim redditibus parochiani
tenētur alere rectorē eccleſiæ ſuæ. glo.not.in.c. om-
nis chriſtianus.de conſe.diſt.1.facit quod not.in.c.1.
&.c.de his.de ec.ædifi. Alij verò laici quorum prin-
cipaliter non intereſt, non admittuntur tum pro-
pter deficiens intereſſe, tum quia laici clericis ſunt
infeſti. Subdit tamen.D.m.quòd forte magis eſſet
honeſtum dicere, ꝙ nec patroni, nec parochiani ad-
mittuntur, niſi per viam denuntiationis, per not.in
d.c.laicos, & hoc quantum ad denuntiationē cano-
nicam; quantum enim ad denuntiationem euange-
licam admittitur quilibet laicus, dummodo non ſit
criminoſus. de qua materia in.c. nouit.ſ̃.de iu. &.3.
q.1.peccaui.¶ Circa ſecundū membrum, quo quæ-
17 ritur, vtrū † clericus poſsit clericum accuſare, cōclu
dunt Doc.ꝙ ſic, ſi bonæ ſit famę, licet accuſat' ſit ſu-
us ſuperior, vt.c.ex parte.&.c.veniēs.&.c.licet.ĩ.eo.
clericus verò malæ famę non admittit̃, vt.c.cum di-
lectus.ĩ.eo.niſi in exceptis caſibus, quos ſupra reci-
taui; quoniam in illis admittitur, ēt contra clericum
non infamatū, vt.c.cum ſuper.de confeſ.15.queſt.3.
c.fi. Et ſic not.vnam differentiam inter clericos ac-
cuſatores, & laicos; qm̃ laici malę famæ ſolum ad-
mittuntur contra clericos infamatos, vt dixi ¶ Cir-
18 ca tertiū mēbrum, quo quærit̃, vtrum † clericus poſ-
ſit laicū accuſare, Inno.ponit duas opi.primo, ꝙ non
pōt aliquo modo accuſare criminaliter, etiā ſi ſuā,
vel ſuorum iniuriam proſequeret̃, vt eſt tex.in.c.nul
lus clericus.11.q.1.qm̃, nec + in cauſa criminali pōt
clericus contra laicū ferre teſtimoniū. 11.q.1.c. te-
ſtimonium.Secunda opi.Inno.diſtinguit, vtrū ex ac-
cuſatione veniat imponenda pęna ſanguinis, vel nō.
primo caſu, non pōt.ſecundo ꝙ poſsit, & hanc diſtin
ctionem facit glo.2.q.7.c.laicos. Sed quia ibi vide-
tur reſidere cum prima opi. vide ibi. & etiam Arch.
in.d.c.nullus clericus.D.m.dicit, ꝙ aut clericus vult
accuſare ad publicā vindictā, & nullo modo admit-
titur, etiam ſi non veniret imponenda pœna ſangui-
nis. Mouetur per.c.ſicut ſacerdotes.2.q.7.ratio eſt,
quia accuſatio dicit̃ genus illaudabilis intentionis.2.
q.7.&.c.ſi.quis epiſcopus, aut diaconus.& ideo cle-
ricus debet abſtinere, vt.c.cū ab omni ſpē.ſ̃.de vi.&
ho.cleri.debet enim vita clericorū eſſe ſeparata à vi-
ta laicorū, vt not.in.d.c.ſicut ſacerdotes. facit etiam
quod not.in ſimil.in.c.2.ſ̃.de poſtu.vbi + clericus ꝓ-
hibetur aduocare, ne alteri videat̃ velle nocere. for-
tius ergo debet ab accuſatione abſtinere. Tu tñ vide
tex.in.l.vnica.C.de famo.libel.qui dicit, ꝙ qui accu
ſat, publicæ ſalutis cuſtodiam gerit. Item vide tex.in
c.& qui emendat.45.diſt.qui dicit quòd ille qui pe
tit vindictam dr̃ facere eleemoſinā. Aut cleric' vult
accuſare ad priuatā vindictam proſequendo ſui, vel
ſuorum iniuriā.& diſtingue, qđ aut non venit impo-
nenda pęna ſanguinis, & ſine dubio pōt laicum ac-
cuſare, vt.c.cum ſit generale.ſ̃.de fo. compe. &.c.ꝓ-
latis.de homici.lib.6.c.olim.ĩ.de iniur. &.c.grauis.
de reſtitu.ſpol. Aut venit imponenda pœna ſangui-
nis, & tenet.D.m. qđ etiam poſsit accuſare, ſi ſuam,
& ſuę eccleſiæ iniuriam proſequatur; cum proteſta-
tione, tamen, quòd non intendit accuſare ad vindi-
ctam, vel pœnam ſanguinis, ſed ſolum pro ſuo iure
cōſeruando, & emendatione rerū ſuarū, vt.d.c. præ-
latis. Sed dicit ibi Io.And.in nouel.quòd ſanius eſt
conſilium, ſi dicit, Conqueror de tali, quàm ſi dicat,
Accuſo talem; vt ſic ſatisfaciat verbis, tex.in.d.c.præ
latis.& no.2.q.7.laicos.&.c.ſequenti.dicit tamen, ꝙ
licet diceret accuſo, ſi tamen vteretur dicta prote-
ſtatione, eſſet admittendus; nec incurreret irregu-
laritatem, ſi ex tali accuſatione accuſatus puniretur
pœna ſanguinis.vide.33.q.3.Maximianus.& eadem
cauſa.q.6.c. vnum ſolum. &.c.tuam.§.fi. &.c.poſtu-
laſti.in.fi.vbi videbimus.& ita conſului cuidam ab-
bati, cui commiſſum fuerat furtum. ¶ Circa quar
19 tum mēbrum quo quęritur vtrum † laic' poſsit ſim-
pliciter accuſare laicum, dic quòd aut crimē eſt pu
blicum ſtrictè, largè, vel largiſsimè. & quilibet ad-
mittitur, qui ſpecialiter nō prohibetur, vt.l.1.ff.de
pub.iud.vbi tractatur per Bart. & Doc.+ quæ ſint cri
mina publica.de quo etiam tractatur in rubri.C.qui
ac.non poſ.probatur, qa edictum de accuſatione eſt
prohibitorium, ſicut edictū de teſti.& ſimil. & ideò
quilibet admittit̃, qui ſpecialiter non prohibetur,
vt.l.qui accuſare.ff.eo. Aut crimen eſt priuatum; &
dic ſecundum glo. & Bart. in rub.de popula. actio.
quòd ad pœnam corporalem accuſat tantum ille, cu
ius intereſt. Ad pœnam verò pecuniariam pōt qui-
libet accuſare de populo.& vide Spe. in tit.de accu.
§.3.+ Cui autem veniat pœna pecuniaria applican-
da, dic, vt per Bar.in.l.agraria.ff.de ter.mo.&.l.3 de
ſepul. viol.plenè per Angel.in.l.ſi quis.in princ.ff.de
iur.om.iudic. Sed hic quæro de vna notabili quæſtio
20 ne, quam de facto habui his diebus, vtrum † foren-
ſis admittatur ad accuſandū actione populari. Ang.
in.l.1.ff.de pub.indi.tenet quòd non: Mouetur, quia
ipſius non intereſt, cum ſit forenſis, ſed ad accuſan-
dum debet admitti ſolum ille cuius intereſt. dixi.ſ̃.
eo.c.illa: immo ſi plures ſunt quorum intereſt, ma-
gis idoneus eligitur, vt not.gl.ff.de populari. actio.
facit.l.1.&.2.eo.tit. Præterea forenſis non dr̃ de po-
21 pulo; licet † ruſtici dicāt̃ de populo, in auth.de q̃ſto.
& de inco.poſt prin.ibi, magna &c. facit.l.q ex vico.
ff.ad municip.Nec obſt. tex.in.d.auth.de q̃ſto. poſt
prin.qui videt̃ probare, ꝙ etiā forenſis dicatur de po
pulo, qa ibi loquitur in noua + Roma, quæ cōis eſt pa
tria.l.Roma.ff.ad municip. Sed idē Ang. tenet con-
trariū in.l.ſi quis id quod.ff.de iu.om.iu.&.l.2.§.hoc
interdictū. & ibi gl.ff.ne quid in loco publico. licet
ibi Ang.nō ita clarè loquat̃. Tu dic ſm̃ Io.de Imo.in
d.l.1.ff.qe publi.iu.qđ aut iſtius forenſis nō intereſt,
& nō admittitur, ita procedit prima opinio. Aut
iſtius forenſis intereſt; & admittur; puta + ſi volo ac
cuſare te, quia tenes aliquid appenſum ad feneſtras,
qđ poteſt tranſeuntibus nocere, & illos interficere
& hoc caſu intereſt cuiuſlibet tranſeūtis, ſiue ciuis,
ſiue forenſis qa ſatis eſt, ꝙ nocere poſsit forēſi, arg.
l.labeo.ff.de teſta. libe. Bal.tñ in rub.C.qui.accu.nō
poſ.dicit, ꝙ ſi accuſatio induceretur à ſtatuto pręter
iuris cōis diſpoſitionem, quia ſtatutum faceret illud
delictum quod non erat, ꝙ tunc forenſis non admit-
teret̃, & mihi placet, maximè ſi ipſius forenſis aliàs
nō intereſt. Et ita obtinui his diebus de facto. Cum
enim + ſtatutū Senenſe præter iuris cōis diſpoſitionē
inducat vacationē eorū, q receſſerūt à certò officio
vt non

vt non poſsint ad illa aſpitare, vel illa acceptare, ni-
ſi vſque ad tantum tempus ſub certa pœna, & acce-
ptatio, ſeu electio ſit nulla; & quidā ciuis acceptaſ-
ſet vnum ex dictis officijs, accuſabatur per quēdam
forenſem, fuit obiectum quòd non erat legitimus
accuſator, quia forenſis. & ita fuit determinatum. Et
ad prædicta vide quæ notantur in.l. in prouinciali.
§.fi.ff.de op.no.nun. ¶ Sed quoniam ſupra facta fuit
mentio, quòd licet aliquis non ſit legitimus accu-
ſator, tamen admittitur ad accuſandum, ſi ſuam vel
ſuorum iniuriam proſequatur, quod quaſi contingit
in omnibus illegitimis accuſatoribus omni illegi-
timitate, præter quàm ſi eſſet illegitimus propter
defectū mētis; vt puta pupillus, vel furioſus. ¶ Quę-
22 ro † quando dicatur quis ſuorum iniuriam ꝓſequi.
Sol. Doct. in hoc articulo variè loquuntur, ex eo quia
in iure hoc non reperitur expreſsè determinatum.
13 glo.in.l.pen.C. ad turpil. dicit, quòd † appellatione
ſuorum continentur omnes illi, qui inuiti non co-
guntur ferre teſtimonium. & idem tenet Spec. in tit.
de accu.§.3. in princip. Qui autem ſunt iſti prohi-
biti teſtimonium ferre ratione coniunctionis, dic,
vt traditur.ff. de teſti.l.3. &.l.lex iulia. Hoſti.in.c.de
cætero.de teſti. dicebat ſuos dici illos, de quibus tra
ditur in.l.1.&.2.primo reſp.ff.eo. Goſ. verò intelligit
ſuos, omnes illos ꝓ quibus poteſt agi actione iniuria
rum, not. inſti.de iniur.§.fi.&.ff.de iniur.l.lex corn. &
ideo cōtinetur etiam ſpōſa. facit etiam quòd not. in.
l.hi tamen.ff.de accu. & vide gl.fi.50.diſt.c. ſtudeat.
Abbas dicit, quòd continentur omnes illi, qui ſunt
in patria poteſtate. Item hi, qui non ſunt in patria
poteſtate, dummodo ſint in primo gradu, per.c.ſi ve
rò.de ſen.excomm. Glo.in ver. ſuorum. in.c. quocūq;.
de ſen.excomm.lib.6. vult, quòd comprehendantur
etiam familiares. Sed Ioan. Andr. latius ibi loqui-
tur. Gloſſ. vult, quòd veniant filij, & ſerui. inſti.de his
qui ſunt ſui vel alie.iuris. per totum. Idem domeſti-
ci.C.de his qui ad accu. Item vxores, & mācipia.p
tex.in.l.2.C.de epiſc.& cle. Item coloni.C. de re mi-
li.l. quicunq;. & omnes de quibus habetur.4.q.3.c.
2.§.item.l.iulia.&.15.q.3.c.nō eſt, glo.in.l.neganda.
C.de accu. dicit, quòd hoc verbum ſuorum, non eſt
latè interpretandum; & aliter non declarat. Alibi
verò dicit glo. quòd vbi alicui de cognatione fit in-
iuria, videtur fieri omnibus, de illa cognatione. Vn-
de appellatione ſuorum veniunt omnes, qui ſunt de
illo ſtipite, quantuncunque diſtanti gradu, vt.l.lex
cornel.ff. de iniur. & ſic continentur omnes, qui ſunt
ex eodem caſato, loquendo ſecundum vulgare Se-
nenſe; facit.l.vnica.C.ſi quacunq;.pręd.pote. & quod
not.in.l.raptores.C. de epiſco. & cler. per Cyn. Et
alibi dicit gloſſ. conſiderandam eſſe affectionem, vt
l.vt vim.ff. de iuſti. & iure. & not.in.l. alienam.C. de
procur. alleg. tex.not. in.l. petitionem.§. egredien-
tes.C.de aduoc.diuer.iud. qui loquit̃ taxatiuè vſque
ad quartum gradum; ſicut in ſimili dicimus in.c.nō
debet. de conſang. & affi. Bal.in.l.1.C. qui accu.non
poſ. videtur probare gloſſ.in.d.l.pen.C.ad turpil. vbi
vult, vt omnes contineantur qui inuiti non cogun-
tur teſtimonium ferre; quia parificantur teſtimoniū,
& accuſatio, vt.l.2.ff.eo. vbi Bal. ponit caſum pro di-
24 cta opin. Ipſe tamen in.d.l.pen. dicit, ꝙ † aliquando
hæc dictio, ſui ponit̃ in iure ad differentiā agnato-
rum, qui non ſunt ſui. & iſto modo non accipitur in
materia noſtra. ſed traditur de hoc in.l.gallus.&.l. in
ſuis.ff.de libe.& poſthu.& inſti.de hæred.quali.& dif
feren.§.ſui autem. Interdum vero hæc dictio, ſui po-
nitur ad differētiam prorſus extraneorum, qui nullo
modo ſunt coniuncti, & ita vult, ꝙ capiatur in caſu
noſtro. Vult enim, quod ſui intelligantur omnes cō-
iuncti, vel qui inuiti non ferunt teſtimonium, & alij
omnes, qbus paratur ſucceſsio, vt inſti.de leg.agnat.
ſuc.§. placebat. ¶ Gui.de Suza.in.l. iniquum.C. qui
accu.non poſ. dicit, quod omnes illi dicuntur ſui, pro
quibus agere poſſumus ſine mandato, tanq̃ coniun-
ctæ perſonæ, vt.l. ſed & hoc.ff.de procura. & illi pro
quibus poſtulare poſſunt hi, qui ſunt de tertio ordi-
ne poſtulantium, de quibus in.l.1. in fin. cum.l.ſeq.
ff.de poſtu. & hanc opin. ſequitur Ioā. And. in titu.de
accu.§.3. in princ. exceptis duobus vltimis crimini-
bus enumeratis in dictis legibus. Enumerant̃ aūt ibi
hæ pſonæ, parentes, patroni, patronæ, & eorū liberi:
frater, ſoror, ſocer, ſocrus, gener, nurus, vitric⁹, nouer
ca, priuignus, pupillus, & fatuus. Sed D.m.in.d.c.de
cętero.de teſti. approbando hanc opi. dicit, excipien
das tres vltimas perſonas, quia non poſſunt dici ſui,
ex quo ſibi nil attinent; licet aliàs ipſis perſonis mi-
ſerendum ſit. & hæc opi. ſatis mihi placet, coniunctis
tū pſonis de quib⁹.4.q.3.§. lege iulia.&.l. lege iulia.
ff.de teſt. & de quib⁹ in.l.lex corn.ff.de iniur. & adde
prædictis quod tradit Spe. de aduo.§. abijcitur. ver.
coniunctas. & in tit. de reſcriptis.§. ratione autem.
Sed pro cōplemento materiæ formo quatuor q. pri-
25 ma vtrū † appellatione ſuorū, in materia noſtra ve-
niat ſingularis amicus. Bal.in.d.l.1.C. qui accu.non
poſ. tenet quòd ſic, quòd verus amicus eſt alter ego,
facit.l.coloni.C. in quibus cau.colo.cenſi. lib. 11. &
tenet Guil.in fi.in.l. ſed etiam hæ.ff. de procu. facit
quòd dixi in cle. paſtoralis. de re.iud. Secundo quęro
26 iuxta prædicta, † vtrum illegitimi filij veniant hac
appellatione ſuorum. Bal. tangit hanc.q. in.d.l.1. vbi
concludit, quòd ſi ſunt naturales quòd continen-
tur; quia naturale nomen habent, arg.l.tutelas.ff.de
capi.dimi. facit.l.hos accuſare.§.oībus.ff.de accu. &
ff.de ī ius vocā.l.nec parētes. &.C. de interdic.matr.
l.libertū. Si verò non ſunt naturales, ſed nati ex im-
probato coitu; & tunc aut ſunt nati ex certo comple
xu, & tenet idem qđ.ſ̃. quia naturalis dolor eos com
pellit, arg.l.2.ff.de libe.cau.&.l.quamuis.C. de adul.
in ratione ſui. Aut ſunt nati ex incerto complexu, &
coitu, vt ſunt vulgò quæſiti; & tūc vult ipſe, quòd per
reſpectum ad maternam lineam, quæ eſt certa, conti
neantur appellatione ſuorum; aut per reſpectum ad
paternā lineam, & tūc ſecus; cū nō ſit poſsibile oſten
dere patrem: quia ſi poſſet, nō diceretur vulgò quæ-
ſitus, vt.ff.de ſta.ho.l. vulgò concepti. & de in ius vo-
can.l. quia mater. & vide Bald. & Bar. C.de interdic.
ma.in.d.l.libertum. & quod dixi poſt Doct. in cle.1.
de baptiſ. Inno.in.c.nonnulli. de reſcrip. Bald.in.l.fi.
C.de verb.ſignific. & in.l.filium.ff. de his qui ſunt ſui
vel ali.iur.in.l.generaliter.C.de inſti. & ſubſti. & vi-
de.l. eos.C. de decu. lib. 10. ¶ Tertio quæro iuxta
27 prædicta, vtrum hic † appellatio ſuorum extenda-
tur ad aliquem gradum affinitatis. Bal. in.d.l.1. di-
ſtinguit, quòd aut vult accuſare mulier, aut maſcul⁹;
primo caſu regulariter repellitur. vt.l. quod ſi viro.

ff.de iniur. Fallit in vxore accuſante mortem mariti,
hoc enim ſoli vxori;non autem alijs mulieribus per-
mittitur,vt.l.de crimine.C. qui accu.non poſ. Et ibi
28 per Cyn. † Eſt enim vxor pars corporis viri,ſocia hu
mane,& diuinæ domus,vt.l.aduerſus.C.de cri.expil.
hære.imo vno ſuperſtite,dicitur etiam pendere ma-
trimonium,vt in auth.neque virum quod ex dote.§.
nuptialis.colla.8.aut maſculus vult accuſare ratione
affinitatis, & tunc aut iniuria habuit initium ante
affinitatem, aut tempore affinitatis, aut ea ſublata.
Primo caſu non poteſt, quia qualitas debet ineſſe
perſonæ tempore delicti, vt.l. in delictis.§.ſi extra-
neus.ff.de noxal.&.ff.de adult.l.ſi vxor.§.ſi quis vxo-
rem.Secundo caſu poteſt.vt.l.1.ff.de poſtu.& dixi.ſ.
poſt.D.m.Tertio caſu non poteſt,vt nota.ff. de re iu.
l.ſed hoc ita.&.ff. de diuor.l. quod ait lex. ibi, finita
eſt legis authoritas.&.ff.de poſtu.l.qui eorum.§. affi
29 nitatis. ¶ Quarto,& vltimo quæro, vtrum † comma
ter poſsit accuſare occiſorem compatris ſui:dubita
30 tio autem inſurgit, vtrum † ſpiritualis affinitas, &
compaternitas trahatur ad temporalia.& videtur quod
ſic,cum maior,& potentior ſit cauſa ſpiritualis affi-
nitatis, quàm corporalis,ſeu temporalis,ſicuti + ani
ma eſt dignior corpore, vt not.27.q.2.qui dormie-
rit.dicit Bal.in.d.l.1. quod de hoc nō meminit ſe le-
giſſe caſum legis;vel decretalis.ſubdit tamen, quòd
ad deciſionem facit quod not. Spec. in tit.de relati.
§.qualiter.verſ. quid iuris. ¶ In fi.glo.dic, So.glo.eſt
vera in ſe,non tamen congruit literæ;quoniam Papa
repulit iſtum I. non quia inimicus; ſed quia laicus
erat.Ideò Inno. ſoluit, quòd fortè fuit repulſus,quia
laicus malæ famæ erat. vnde non debebat admitti
contra clericum,etiam in criminibus exceptis. & li-
Cōm. opin. cet Doct.tranſeant communiter * hęc tamen ſolutio
mihi non placet. Primo, quia continet diuinatio-
nem,cum non appareat,quòd iſte Io.eſſet infamat⁹.
Secundo,quia poſito quòd eſſet malæ famæ; tamen
debebat admitti contra iſtum P. pariter infamatū,
vt dicit gl.noſtra.&.ſ.tetigi. ꝓbatur; quia ipſi P.in-
dicitur purgatio; Ideo fortè huius vltimi contrarij
timore Vincen.dat aliam ſol.quam ſequuntur Ioan,
Cōm. opin. And.& D.m.& Doc. communiter, * videlicet quòd
tempore quo iſte Ioan. fuit repulſus, ipſe P.Manco-
nella accuſatus non erat infamatus; ſed ex his, quæ
poſtea emergunt ſurrexit infamia. Sed tn aduerte;
Cōm. opi. quia licet Doct.communiter * ſequantur hanc ſol.ta
men mihi non placet; nam poſito,quòd ipſe cleric⁹
accuſatus non eſſet infamatus;tamen poterat accu-
ſari à laico de crimine ſimoniæ;niſi diceres, quod eſſet
infamatus, & ſic iungeres vtrâque ſolutionem. Hæc
ſol. continet diuinationem tàm in perſona ipſius.P,
quod adhuc nō eſſet infamatus, quàm in perſona ipſius
Io.quod eſſet infamatus.Præterea tex.hic repellit iſtum
I.ſolum quia laicum; ideò ego do quartam ſolut. vi-
delicet quòd iſte.I. qui accuſauerat prius iſtū P. non
accuſauerat illū de crimine ſimoniæ;ſed de alio cri-
mine non excepto,propter quod tanquā laicus erat
repellendus, & fuit repulſus. & iſto modo litera eſt
plana.Nec obſt.tex. ibi dum dicit de crimine ſimo-
niæ conſtantius accuſaret; quia loquitur de ſecunda
accuſatione inſtituta per.B.Nec verbū cōſtantius,in
cludit accuſationem prius factā de crimine ſimonię,
ſed ponitur comparatiuè ad accuſationē in genere.

¶ Gloſſ.a. exponit literam. dic, vt in ea dicitur.
¶ Glo.penul.aſsignat rationem.dic,vt ipſa. ¶ Glo.
fi.format primo vnam.q.& ſoluit. demum in verſic.
nunquid.format aliam.quæſt, deinde in verſ. quid ſi
non poteſt.format tertiam.quæſt. & ſoluit diſtin-
guendo. In eadem ibi,ſtatuit.dic,vt not.in.c.2.de
ſortileg.in glo.2. In eadem ibi.c.de cauſis.&.c.cum
veniſſent.de iudi. In eadem ibi,ſuo iuramento,dic.
de hoc vide Hoſti.in.c. inter ſolicitudines.j. de pur-
ga.canon. In eadem ibi conuictus. dic, vt proba-
tur in.c.ad abolendam.§.qui vero. de hæret. & cap.
accedens.j.eod. &.c.inſinuante. de ſimo.& vide ra-
tionem per gloſſ.in.c.cum dilectus.de purga.canon.
Qualiter autem ſit ordinandus,dicam in.d.c.fi.j.de
purga.canon. In eadem ibi,bonos laicos,vel etiam
bonas mulieres.dic,vt in.c.cum iuuentute. de purg.
canon.in gloſ.fin.&.18.q.2. in decima. & vide gloſſ.
idem tenentem.2.q.7. ſecuti. In fin.gloſſ.dic,quòd
c.in primiſ.parum, aut nihil facit; vnde ipſe allego.
2.q.6.c.in criminibus. in fi.81.diſtinct.in.c.clerici.
D.meus hic dicit,quòd in.d.c.clerici. eſt vna gloſſ.
31 notabilis, quæ vult,quòd † ſi duo clerici dicunt me
commiſiſſe aliquod crimē tali die,duo vero laici di-
cunt quòd ego fui cum eis per totam illam diē, nec
me viderunt committere illud crimen, & quòd non
potuiſſet eſſe quòd me non vidiſſent ſi commiſiſſem
illud, quòd ſtatur dicto laicorum,potius quàm cle-
ricorum. quod eſt ſingulare. Ex quò infertur,quòd
32 † laici poſſunt teſtificari in cauſa criminali in fauo-
rem clerici; ſed non contra. facit.l. non eo minus.
C. de procurato. Secundo infertur aliud ſingulare,
33 videlicet,quòd† quando teſtes vtriuſque partis ſunt
contrarij, ſtandum eſt illorum dicto, qui deponunt
in fauorem rei accuſati, licet alij ſint magis idonei.
quod perpetuo not.ad limitationem.c. in noſtra.de
teſti. Sed in hoc non inſiſto, cum non ſit principa-
lis materia noſtra. ¶ Poſtremo oppono, ſecun-
dum Doct.contra tex. noſtrum, nam iſte B. non de-
bebat repelli ab accuſatione P. ex eo quòd prius in
34 teſtem fuerat productus contra P. cum † onus te-
ſtificandi quis inuitus ſubeat, vt.ſ. de teſti. cogen.
per totum. &.l.ſi quando.C. de teſti. vnde cum hoc
fecerit ratione publici oneris, & officij neceſsitate,
debet excuſari;non autem debet inimicus reputari,
vt not. in.c. inter.de reſtitu.ſpolia. &.c.ex literis.de
tranſact. ſicut in ſimil, dicimus, quòd + in neceſsi-
tatibus nemo liberalis exiſtit, vt.l. rem legatā.ff. de
adimen.lega. Solu.ſecundum Doct. contrarium eſt,
difficile. Quidam dixere, quòd ad contrahendam
inimicitiam non eſt inſpiciendum an cauſa ſit iuſta,
vel iniuſta; ſatis eſt enim,quòd animus ſit inclina-
tus ad inimicitiam, de quo dixi, in.c.repellantur.
ſ.eod. Sed ex teſtimonio in cauſa criminali ſolet
accuſatus prouocari ad inimicitiam,vt not.in.c.me
minimus.j.eod.Bartol.in.l. poſt legatum.§. ſi verò.
ff.de his.qui.vt indi. Sed dicit D.m. quòd hæc ratio
placet ſibi quò ad illum, qui perhibuerit, teſtimo-
nium, vt poſſet repellere eum ab accuſatione illius,
contra quem tulit teſtimonium in cauſa criminali,
ipſe tamen qui tulit,non debet repelli tanquam ini-
micus,cum nō habuerit cauſam prouocandi animū
ad inimiciriam contra accuſatum.pro quo gl.not.4.
35 q.3.§.item in criminali,quæ tenet, quòd † teſtis qui

ſemel

ſemel perhibuit teſtimonium in cauſa criminali, po
teſt etiam in a[illegible]a c[illegible]ſa contra eum perhibere teſti-
monium. facit tex. i[illegible].c. ꝑterea. ſ̄. de teſti. cogen. vbi
hoc idem not. D. ni. verum ipſe in hoc artic. conclu-
dit, quòd aut teſtis ſponte venit ad ferendum te-
ſtimonium; & tunc præſumitur inimicus. arg. l. quæ
omnia. §. 1. ff. de procur. facit. c. cum in tua. de ſpon-
ſa. Aut ipſe deponit inuitus; & non præſumitur ini-
micus. arg. prædictorum. ¶ Tu dic, quòd hæc fuit
originalis opin. Hoſt. qui ita diſtinguit, & eum ſe-
quitur Io. And. in. c. meminimus. j. eo. ſuper glo. fin.
Nam ſi per iudicem fuit coactus iſte B. obedire; ta-
lis coactio debet eum ab omni ſuſpicione excuſare,
& a calumnia. 23. q. 1. quid culpatur. &. ſ̄. de tempo.
ordi. ad aures. & vide quòd not. in. c. fraternitatis. de
teſti. in gl. 2. Spec. in tit. de teſta. §. 1. verſi. item quod
in alia cauſa.

C A P. X I.

S V M M A R I V M.

1 *Monachus poteſt Abbatem ſuum accuſare, alios non.*
2 *Obedientiæ iugum non tollit poteſtatem accuſandi eum, cui deberet reuerentia; & ratio ibi redditur, & nu. 7. & nu. 13.*
3 *Monachus Abbatem accuſans debet habere expenſas à monaſterio; & ratio ibi aſſignatur.*
4 *Monachus non tenetur parere Abbati illicita ꝑcipienti.*
5 *Expenſæ neceſſariæ ſunt miniſtrandæ tàm monacho accuſanti, quàm Abbati accuſato; & ratio ibi ponitur.*
6 *Monachus contra quem inquirit Abbas debeat ne habere expenſas à monaſterio pro aduocatis, procuratoribus, & alijs neceſſarijs.*
7 *Monachus an poſſit quencunq; denuntiare.*
8 *Monachus donare non poteſt, ſicut nec filiusfamilias, nec alias res facere.*
9 *Monachus an poſſit facere eleemoſinam.*
10 *Monachus an propter propriam neceſſitatem poſſit monaſterium obligare.*
11 *Monachus dicitur ſeruus monaſterij.*
12 *Monachus in ſtudio de licentia Abbatis exiſtens, cui infirmitate capto aliquis expenſas fecit; an poſſit eas repetere ab Abbate, vel patre ſuo naturali.*
13 *Expenſæ quando debeantur monacho, aut ſeculari clerico pro lite proſequenda.*

1 Ex parte. † Monachus poteſt abba-
tem ſuum accuſare; alios
non; & accuſatione pen-
dente debet à monaſterio expenſas habere. h. d. Di-
uiditur. ponit primo regulam affirmatiuam. ſecun-
do ponit regulam negatiuam, ibi, licet alios. tertio
decidit. q. circa materiam, ibi, quibus. ¶ Nota pri-
2 mo quòd † iugum obedientiæ, quo aſtringitur mo-
nachus, vel alius clericus, non tollit poteſtatem ac-
cuſandi eum, cui debetur talis obedientia. Et ratio
eſt, quia ſi ſuperior eſt criminoſus; non dicitur in-
ferior accuſans venire contra obedientiam, ſi mo-
nachus ille non paret illi in his, quæ illicita ſunt; nec
tenetur tolerare malum prælatum. ¶ Secundo not.
3 quòd † monachi accuſantes abbatem debent habe-
re expenſas à monaſterio. Ex quo infertur, quòd in

huiuſmod accuſatione monachus dicitur procura-
re vtilitatem monaſterij; quoni[illegible] intereſt ha
bere bonum prælatum, & non [illegible] aliàs autem
non deberet habere expenſas; facit. l. vnica. C. de fa-
mo. libel. vbi tex. dicit, quòd qui accuſat, publicæ ſa
lutis cuſtodiam gerit & vide tex. in. c. & qui emen-
dat. 45. diſt. dixi. ſ̄. in. c. præced. ¶ Gloſſ. 1. in princ.
quærit quæ ſit rationabilis cauſa ad repellendum
monachum. & ponit plura exempla. Demum in
ver. ſed pro eo. fortificat tex. Et in fin. reddit ratio-
nem, quare monacho ſint miniſtrandæ expenſæ, &
abbati. In eadem ibi, conſpiratores. dic ſecundum
Vincen. & Ioan. Andr. idem ſi eſſent infames, vel ir-
regulares. 16. q. 1. legi. de corpo. viti. cap. expoſui[illegible]i.
In eadem ibi, non tenetur obedire ei, dic, Iſta gloſſ.
4 eſt intelligenda, vt † monachus non teneatur obedi-
re abbati, ſi abbas, præciperet ei, quòd non accu-
ſet eum; nam tunc non eſſet parendum, cum tale
præceptum ſit iniuſtum. 11. q. 3. Iulianus. ſed in alijs
tenetur obedire lite pendente, ita tamen, vt non
impediatur proſequi accuſationem, vt. c. olim. j.
eod. Sed contra prædicta oppono, & videtur, quòd
monachus non poſſit accuſare abbatem; quia eo
modo veniret contra votum profeſſionis, quo vi-
detur eſſe aſtrictus, vt fidelis ſit abbati. 22. q. 5. c.
de forma. Sol. ſecundum Vincen. quem ſequitur hic
Ioan. And. & D. Anton. licet monachus accuſet ab-
batem, ne ipſum perire permittat; non tamen dici
tur minus fidelis. vide. 23. q. 4. ipſa pietas. 5. q. 5. c.
2. & 3. nam cum repellitur, tunc viuificatur. 5. q. 5. c.
5 1. ¶ In fi. gloſſ. dic. Not. ex glo. quòd † omnes ex-
penſæ neceſſariæ ſunt miniſtrandæ tàm monacho
accuſanti, quam abbati accuſato; & ratio eſt, quia
vterque dicitur procurare vtilitatem monaſterij [illegible]i.
Monachus ne monaſterium habeat malum paſto-
rem; Abbas vero, quia ſi bonus eſt, vt aſſerit mona-
ſterij intereſt habere ipſum. Imò fortius volunt
Vincen. Io. Andr. Ant. & D. m. quòd abbas habebit
expenſas, etiam ſi remotus ſit ab adminiſtratione,
vt. l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inoſ. teſt. ſec ſi
eſſet priuatus: quia tunc nullam haberet cum mo-
naſterio communionem. Et idem dicit hic Ioan.
And. in † vxore indigente, ſi contingit accuſare ma-
trimonium, ſecundum Hoſt. in ſum. eod. tit. §. ſi quis
poſſit. ver. Quid ſi contingat matrimonium accu-
6 ſare. ¶ Vtrum autem † monachus contra quem in-
quirit abbas, debeat habere expenſas à monaſte-
rio pro aduocatis, procuratoribus, & alijs neceſſa-
rijs. vide Spec. in tit. de inquiſitione. §. vltimo, qua-
ſi per totum. ¶ Glo. 2. in princ. limitat regulam ne-
gatiuam hic poſitam, & ponit rationem ipſius. Et
demum ſubdit, quod denuntiare poteſt monachus.
ad quod format argumentum in contrarium. & nō
ſoluit. Poſtremo format. q. de monacho, qui eſt in
ſcholis de licentia abbatis. ¶ In ea, ibi, ſed contra
7 videtur. dic, Inn. tenet, quòd † monachus poſſit de-
nunciare quemcunq;. Ala. fortius dicebat, quòd po-
teſt denunciare etiam contradicente abbate. Vincē.
diſtinguit, quòd aut ipſe vult denuntiare in forma
iudicij, & non admittitur; niſi contra proprium ab-
batem, ſicut hic dicimus in accuſatione. Aut extra
iudicium ad pœnitentiā, & debet admitti, Hæc opin.
communiter * tener. Non ob. c. placuit. alleg. in glo. * com. op.

pro contrario:quia illud eſt verum, quando mona-
chus vellet exire monaſteriũ pro lucro terreno.Sec⁹
ſi pro lucro animarum, vt eſt in caſu noſtro. Sed cir
Cōm. opin. ca accuſationem, concluſio communis* Doct.eſt, ꝙ
abbatem proprium poteſt monachus accuſare peti
ta tamen venia, & licentia ab ipſo ſecundum Goff.
& Archid. 1. q. 7.c. cum paſtoris. ſicut in ſimili dici-
mus in filio contra patrem. Inno. vbi. ſ.c. proximo.
tenet, quòd nulla exigatur abbatis licentia, quòd
placet. D.m. per tex. noſtrum, & benè. Aut vult accu
ſare alium, quàm proprium prælatũ, cui debet obe-
dientiam, & tunc aut vult accuſare prælatum cuius
eſt officialis; puta eſt cubicularius epiſcopi, & vult
eum accuſare, & poteſt ſecundum Inno.in.c.præced.
& ſine licentia abbatis. 2.q.7.c.cum paſtoris &.c.ſe.
quia aliàs non exequeretur laudabiliter officium
ſuum. Subdit tamen, quòd ſanius faceret monachus,
ſi denũtiaret crimen prælati; & ſequitur hic Io.And.
Cōm. opin. Aut vult accuſare extraneum, & communis* glo.&
Doct.opi.& concluſio eſt, quòd non poſsit; niſi duo-
bus concurrentibus; videlicet, quòd interſit mona-
ſterij, & habeat abbatis licentiam. 16.q.1.monachi.
¶ In eadem, ibi, † pro alienis debitis, dic, imo nec
etiam pro ſuis poſſunt obligare libros ſuos, vel alias
res, ſine licentia abbatis; ſicut nec filiusfa. vt.l.1.§.1.
8 ff.quæ res pigno.ob. poſ. fortius ergo † nec donare
poteſt, vt.l.filiusfam.ff. de dona. &.l.cõtra iuris.§.1.
ff.de pac. vide Doc.ĩ.c.2.ne cle.vel mona.lib.6. Vtrũ
autẽ † veſtis qua vtitur monach⁹ ſit ipſius monachi,
& an illam poſsideat, remittit Io.And.hic ad Spe. in
tit. de acto.§.1.verſ. item excipitur contra actorem
9 quod eſt monachus. † Vtrum autem competentem
poſsit facere eleemoſinam. Do.m. hic tenet, quòd
ſic; remittit tamen ſe ad not. per glo. in clem.2. de
vi.& ho.cle. quæ idem tenet, quod intellige, quando
eſt in ſtudio de licentia abbatis; aliàs autem ſi non
habet adminiſtrationem, non poteſt eleemoſinam
facere, vt dicit illa gl. Quod tamen qualiter proce-
dat dic, vt ibi dixi; quia non eſt de materia noſtra.
¶ In eadem ibi, & hoc ſi abbas, dic, hæc fuit additio
10 ſecundũ Hoſti. qui dicit, ꝙ † etiam propter propriã
neceſsitatem non poteſt monaſterium obligare; niſi
haberet ab abbate ad hoc poteſtatẽ. allegat iura al-
Cōm. opi. leg. in glo.&.10.q.2.hoc ius. hoc tamen cõmuniter*
reprobatur. Ideo diſtingue, ꝙ aut monachus habuit
licentiam ab abbate, qui promiſit ſibi ſacere expen
ſas; & tunc põt obligare monaſterium ſine alia con-
ceſsione vſq; ad expenſas, quas duntaxat abbas, vel
monaſteriũ promiſit illi miniſtrare; probatur in ſi-
mili in filiofam. in.l. ſed lege. §. quòd dicitur. ff. ad
Maced. nam vno conceſſo, omnia videntur conceſ-
ſa, ſine quibus &c. vt in iuribus hic allegatis in gloſſ.
&.l.ad rem mobilem.&.l.ad legarum.ff.de procura.
Si verò contingeret, quòd aliquis conſaguineus, vel
extraneus promiſiſſet facere ſumptus vel vltra ex-
penſas ſolitas vellet monaſterium obligare, nõ poſ-
ſet, ꝙ etiã ſentit Arch. in.d.c.2.&.d.c.cũ paſtoris. ne
cle. vel mo.lib.6. facit quia † nec ſeruus põt obligare
11 res peculiares, vt.l.1.§.1.ff. q̃ res pi.ob. poſ. † & mo-
nachus dicĩt ſeruus monaſterij. 54. diſt. multos.no.
12.q.1.nn dicatis. facit ad prædicta.l. ſeruus. & ſeq.
12 ff.de fideiuſſo. ¶ Quid autem † ſi monachus erat in
ſtudio de licẽtia abbatis, & cum infirmitate captus
eſſet, aliquis fecit ſibi expenſas, an poſsit repetere
ab abbate, vel patre ſuo naturali? Lap. & Abba.in
c.2.ne cle.vel mo. dicunt, ꝙ negari non poteſt quin
iſte geſſerit negotium vtriuſq; patris; ſcilicet abba-
tis, & patris, dicunt tamen aduertendum, cuius con
templatione fecerit; & ille cuius contemplatione fe
cit, illi obligatur. In dubio autem dicunt conſideran
dum eſſe qualitatem perſonarum, vt.c.requiſiſti. de
teſta. ſed in hoc nolo inſiſtere, cum non ſit principa-
lis materia noſtra. Vide Spec. in tit. de ſalario.§.fin.
verſ. quid ſi monachus. Tancre. & Vioc. in glo.ſi.di-
13 cunt, † quòd iſtæ expenſę dabuntur etiam pro lite
proſequenda, de quo tex. apertus in.c. olim.ĩ.eod.
vnde accuſatores habebunt non ſolum expenſas vi-
ctus; ſed etiam litis. ¶ Et vt habeas plenè hanc ma-
teriam diſtingue ſecundum D.m. quòd aut quæri-
mus de monacho, aut ſeculari clerico. Primo caſu,
aut monachus proſequiĩ cauſam propriã; puta ele-
ctionis ſuę, & tunc non habebit expenſas à monaſte
rio. tex. in.c. cupientes.§. ſi verò diſcordia. de elec.
lib.6. Sed tu dic, quòd ille tex. hoc modo non probat
ſimpliciter; ſed videtur velle, ꝙ hoc ſit verum, ſi ta-
lis ſit potens ſoluere ipſas expenſas, & habere vnde
poſsit facere. alias ſecus; quia tunc electores, ſeu ec-
cleſia tenentur. & hoc tenet ibi in verſ. impotentia.
& tenet Hoſti. in ſum. in tit. de elect.§.quid iuris de
expenſ. verſ. hic quo; & ibi vide latiſsimè circa mate
riam electionis. Aut proſequitur cauſam monaſte-
rij; puta, accuſando abbatem, & tũc ſi habet aliquod
peculium non debet habere expenſas à monaſterio.
arg.c.quanto. de offi.ordi. facit iſte tex. à contrario,
ibi, cum proprium non habeat. not. Spec. in tit. de in
quiſitione.§.ſi.prope.ſi. Aut non habet peculium, &
& habebit expenſas à monaſterio. dicit tamen Inno.
& bene, quòd monachus non admittitur indiſtin-
ctè ad accuſandum abbatem. ſed aliqua pręcedente
cauſa, & cognitione; licet illa fiat abſq; pręſentia par
tium, & ſic cognoſcatur, vtrum procedat bono, vel
malo zelo. arg. 2.q.7. quęrendum. &.c. ſi qui ſunt. &
ſi admittitur ad accuſandum, vel denunciandum ha
bebit expenſas; licet aliqui diſtinguant inter accuſa
tionem, & inquiſitionẽ, quòd reprobat hic Io. And.
Secundo caſu, quo quęritur de clerico ſeculari, dic,
quòd ſi eſt pauper, & vult denũtiare habebit expen
ſas ab illa eccleſia, ſecundum Abba.arg.c.cum pro
cã. de procu. Aut vult accuſare; & tunc ſecus, ratio
differentię eſt; quia primus actus eſt laudabilis. 2.q.
7. ſi quis. quod etiam ſequuntur. D.Ant.& D.m.hic.

CAP. XII.

SVMMARIVM.

1 *Presbyter ebrioſus miſſam celebrans ante ebrietatis dige-
ſtionem, beneficio priuandus eſt.*
2 *Eccleſia, & beneficia in dubio intelliguntur conceſſa eſſe
perpetuò.*
3 *Beneficia ad tempus, & perpetuò commendari poſſunt.*
4 *Commenda à quibus, qualiter, & de quibus beneficijs fie
ri poſſit; remiſſiuè.*
5 *Ebrietatis delictũ ſolũ, non eſt dignũ beneficij priuatione.*
6 *Presbyter non dormiens inter paſtum, aut potũ ſumptũ;
& cele-*

& celebrans, præſumitur celebraſſe ante digeſtionem.
Et an celebrās ante digeſtionē ſit priuandus beneficio. ibid.
Ieiunus quando quis dicatur. remiſs. ibid.
7 *Celebrans ante digeſtionem; an conficiat corpus Chriſti.*
8 *Confeſſio ſpontanea, non etiam coacta præiudicat.*
9 *Epiſcopus debet presbyterum cuius crimina notoria ſunt ad rationem ponere; etiam non precedente infamia, vel monitione. Ad rationem ponere, quid.*
Et quid ſit ratio. ibid.
10 *Condemnatus vel priuatus per ſententiam, ſi appellat, interim nō eſt ſpoliandus. & ibi quare.*
Appellatione interpoſita tollitur effectus ſententiæ.
11 *Agenti petitorio recuperandæ, non obſtat exceptio criminis, nec defectus proprietatis.*
12 *Exceptio criminis, vel defectus proprietatis in beneficialibus, quando obſtet.*
13 *Exceptio criminis, quæ ipſo iure infert priuationem, non debet admitti contra agentem petitorio.*
14 *Infamibus, & criminoſis portæ dignitatum patere non debent.*
Agenti petitorio adipiſcendæ in beneficialibus, obſtat exceptio crīs cum infamia; etiam ſi habeat titulum. ibid.
Et agenti petitorio recuperandæ obſtat exceptio notorij criminis; licet non includat ipſo iure priuationem, & tituli nullitatem. ibid.
15 *Commenda eccleſiæ, an poſſit reuocari ad libitum commendantis.*
16 *Dormitio, an ſit de ſubſtantia digeſtionis.*
17 *Beneficij priuationis non eſt iuſta cauſa tabernam intrare, & ſemel inebriari.*
18 *Ebrietas quid ſit.*
Crapula quid ſit, & vnde dicatur nu. eo.
19 *Vinum qualiter ſit bibendum, & quoties.*
20 *Ebrietas quale peccatū ſit; an ſcilicet veniale, uel mortale.*
Ebrietas quot modis accipitur, ibidem.
21 *Ebrij pœna, quæ ſit*
Miles ebrioſus militia priuatur, ibidem.
22 *Ebrietatis, & vinolentię effectus.*

Si conſtiterit.

Poteſt multipliciter intelligi. Sed amplectēdo oēm lec. ita cōiter* ſummatur.
Cōm. opin. 1 † Presbyter ebrioſus miſſam celebrans ante ebrietatis digeſtionē beneficio priuādus eſt, & officio. h. d. Diuidit, primo, inſtruit iudicem, quando ſit contra actorem pronunciandum. ſecundo, qn̄ pro actore cōtra reū. ſecunda, ibi, cęterum. ¶ Nota primo ex tex. nr̄o, arg.
2 ſecundū Hoſti. ꝙ † eccleſiæ, & beneficia in dubio intelliguntur conceſſa eſſe perpetuò. probatur hic; qm̄ aſſerenti contrariū incūbit onus probandi. ad idē. c. cū veniſſet. de inſtit. &. c. paſtoralis. de dona. ¶ Ex qbus infertur, ꝙ
3 † beneficia ēt ad tempus pn̄t cōmendari, imò & perpetuò poſſunt cōmendari ſecūdum
4 Abba. Sed † à qbus poſsit hęc cōmenda fieri, & qualiter, & de quibus beneficij, vide. c. nemo deinceps. de elec. lib. 6. & per Io. And. in. c. dudū. 2. de elect. & aliquid tradit hic Inno. Sed non inſiſto, qa non ē materia
5 nr̄a. ¶ Secundo not. ꝙ † ſolum delictū ebrietatis non eſt dignum priuatione beneficij; nā hic mandatur non ſolū inquiri de ebrietate, ſed ēt ſi ante digeſtionē celebrauit. & ſic nota, ꝙ alterum ſolū non ſufficit, ꝙ hic ſequitur D. m. q plus dicit, ꝙ ſi ebrietas rara fuit, non eſt peccatū mortale. 25. diſt. § nūc aūt. ver. aliàs. & ver. ebrietas. de quo per Doct. in. c. à crapula. &. c. clerici. de vita & ho. cle. & latius. j. dicam.
6 ¶ Tertio not. ꝙ † ille qui non dormit inter paſtū, aut potū ſumptum, & celebrauit, præſumitur celebraſſe ante digeſtionem, & per conſequens non ieiuno ſtomacho, debet tn̄ in hoc conſiderari diſtantia tēporis, & qualitas, vel quantitas ſumpti cibi, vel potus, & diſtantia ieiunij præcedentis. nā poſſet eſſe adeò paucitas cibi, & adeò facilis digeſtionis, ꝙ breui digeſsiſſe præſumeretur. † qn̄ autem quis dicatur ieiunus, vide gl. in. c. ſacramenta. de cōſe. diſt. 1. in verſ. à ieiunis. & i. c. literas de tēpo. ordin. & ibi Inn. ¶ Quarto nota. argu. ꝙ talis † celebrans ante digeſtionē vr̄
7 dignus priuatione. Vtrum † autē conficiat corpus Chriſti, dic, ꝙ ſic; licet grauiter peccet. de conſec. diſt. 2. liquidò. &. c. quod à patribus. 75. diſt. ¶ Quin
8 to not. ibi. ſine coactione. ꝙ ad hoc † vt confeſsio p̄iudicet confitenti, debet eſſe ſpontanea, non autē coacta. de quo in. c. fi. s̄. de confeſ. Bar. in. l. 1. §. diuus. ff. de quæſtio. & in alijs iuribus hic alleg. ¶ Sexto not. ſe
9 cundum Hoſt. ꝙ † vbi crimina presbyteri ſunt notoria, pōt, & debet epiſcopus ipſum presbyterū ponere ad rationem, ēt non præcedente infamia, vel monitione. vide Hoſt. in ſum. in tit. de cri. ſine ord. pu. & dicit Io. And. hic, ꝙ iſta verba, ponere ad rationē nō præcedente infamia; denotant denuntiationem, vel inquiſitionem. vnde ponere quem ad rationem idē eſt, ꝙ inquirere contra eum. Aliter accipitur verbū ratio, prout eſt calculatio vltro, citroq; dandi, & acquirendi &c. de quo vide latè in ſumma in tit. de ob. & ra. §. de hoc & per Paulum in cle. dudum. de ſepul. & Archid. 12. diſt. c. conſuetudo per Lap. in. c. ex eo. de elect. lib. 6. dicit tamē. D. Ant. ꝙ quotieſcunque epiſcopus habet aliquem ſuſpectum circa beneficiū ꝙ retinet, ꝙ poteſt eū vocare, & interrogare qualiter teneat illud; & ſic dicitur ad rationē ponere. & ꝙ confeſsio facta eo modo corā epiſcopo trāſit ad no
10 toriū. ¶ Vltimo not. ꝙ licet quis ſit † condemnatus, vel priuatus per ſententiam; ſi tn̄ appellat, nō debet interim ſpoliari appellatione pendente. ratio eſt; qa † per appellationē ſuſpēditur, ſeu tollit̄ effectus ſententiæ, vt. l. vnica. §. integer. ff. nil no. app. pen. & in. c. ad hæc. &. c. dilecti. s̄. de app. Et ideò taliter priuat⁹, qui appellauit, pōt interim exercere iuriſdictionem in ſubditos. ¶ Gl. 1. ponit caſū, & ſatis clarè loquit̄. In fi. gl. dic, vult hæc gl. ꝙ iſte D. agebat petitorio petēs reſtitutionē eccleſiæ, qua dicebat ſe ſpoliatū. ſed
11 cōtra hunc intellectum fortiter ob. quia † agenti petitorio recuperādæ, nō obſtat exceptio criminis, nec defectus proprietatis; nam & prædo reſtituēdus eſt, vt. c. literis. &. c. itē cum quis. &. c. ſoli. de reſti. ſpol. huius contrarij rimore variatur intellectus huius. c. quatuor modis. Inno. enim Hoſt. & Io. And. ſupplent ad gl. noſtrā, ꝙ hic agebatur petitorio, & hic intellectus fortificat per tex. noſtrū duobus modis. Primo dū dicit, ꝑpetuū ſilentiū. & ibi, dū dicit, in pace. & ſecundū hūc intellectū, litera eſt ſatis clara; nā cū ageret ad proprietatē, & iſtę exceptiones concernerent ꝓprietatem, & nō poſſeſsionē, debebāt admitti; qa inferebant defectum tituli ipſo iure, ſecundū not. p Inno. in. c. inter dilectos. de exceſ. prælato. Secundo pōt reſponderi ad cōtrarium, intelligendo tex. nr̄m

prout glo. noſtra ſimpliciter intelligit. videlicet, ꝙ
iſte D. ageret petitorio: ſed ideò iſtæ exceptiones
admittunt̃, quia iſte D. præsbyter fuerat condemna
tus, & conuictus iudicialiter; & eum priuauerat epi-
ſcopus eccleſia ſua, & illã cõtulerat alteri. ſ. iſti G. vn-
de cum ꝑ viã iudicialem eum priuauerit, non dr̃ ei
violentiã feciſſe. 7. q. 1. præſentium. & d. c. itẽ cũ qs.
facit bo. tex. in. l. 2. ff. ꝙ met. cau. & hunc intellectum
ſentit hic Io. And. nam dum tex. dicit, conuictus ipſe
ſupplet, & condemnatus. Iſte intellectus eſt verus in
ſe; ſed non placet D. m. qa nullum habet dubium. Itẽ
non congruit literæ, cum nihil dicat, ꝙ iſte eſſet cõ-
demnatus; ſed ſolum facit mentionẽ de ſpoliatione,
q̃ ſonat in vitium. Sed tu aduerte, quia tex. videt̃ in-
nuere ſententiã fuiſſe latã, cum dicit in fi. ibi, ꝓpter
ꝙ de iure debuit ſpoliari. & ibi, dum dicit, poſt ap-
pellationẽ. Tertius intellectus eſt, ꝙ iſte D. presbyter
primo in iudicio fuit conuictus, & condemnatus per
epiſcopum ſuum; ſed anteq̃ eſſet actualiter priuat⁹,
fuit ſpoliatus ꝑ iſtum G. cõtra quem agit iſte D. peti
torio. Et ad contrarium, ꝙ exceptio criminis, vel de-
fectus proprietatis non debet admitti. reſpondet̃, ꝙ
illud eſt verum, niſi exceptio eſſet notoria, prout in
tex. nr̃o, ex eo quia fuerat in iudicio condẽnatus, ſeu
conuictus; qm̃ talis exceptio notoria obſtat, maximè
in beneficialibus, vt. c. conſtitus. de fil. præb. & c. ſi-
gnificaſti. de adul. & c. ad decimas. de reſti. ſpol. lib.
6. & tradit̃ in. d. c. ex literis. Nec ob. ſecundũ D. Ant.
ꝙ hęc ſnĩa dirigatur ad proprietatem, dum dicit, ꝑ-
petuum ſilẽtium, &c. qa hoc potuit iudex ex officio
ſuo, ex quo ſibi cõſtabat de defectu proprietatis in
cauſa beneficiali. arg. eorum q̃ traduntur, in. c. cũ no
bis. de elect. & in regula. 1. de re. iur. lib. 6. De hac tñ
12 materia † qũ obſtet exceptio criminis, vel defectus
ꝓprietatis in beneficialibus; quia materia eſt valde
difficilis, & intricata, vide q̃ pleniſsimè ſcripſi in cle.
1. de cau. poſ. & propriè. Quartum intellectum ſẽtit
Inno. in. d. c. inter dilectos. videlicet, ꝙ iſte G. agebat
petitorio. & ꝙ iſte D. nõ erat priuatur ꝓpter crimen
ipſo iure; ſed duntaxat conuictus, & ꝙ fuerat ſpolia-
tus ab ipſo G. ante priuationem, contra quem nunc
agebat petitorio. hæc lect. ſecundum D. m. eſt nota-
bilis, & ſatis amica literæ, q̃ nihil dicit de ſententia,
ſed ſolum mandat inquiri, an fuit confeſſus, vel con-
uictus. Sed tunc obſtant cõtraria; qa ex quo non fue-
rat priuatus, nõ debebat admitti exceptio criminis;
13 nã † etiã cõtra agentem petitorio nõ debet admitti
exceptio criminis, quæ infert priuationem ipſo iure
ſecundum Inno. in. d. c. inter dilectos. ¶ Sed põt re-
ſpõderi, ꝙ ideo ob. hæc exceptio; quia delictum erat
notorium; cum iure conſtaret de crimine ꝑ cõfeſſio
nem, vel qa cõuictus erat, facit. c. cum olim. de verb.
ſigni. vnde talis exceptio, tanq̃ notoria, obſtat peten
ti reſtitutionem beneficij, ex quo concludit faculta-
tem priuãdi, & hoc potius ſupplente iudicis officio,
q̃ virtute excipientis. iudex enim non debet reſtitue
re beneficium notorio criminoſo; imo debet eũ pri-
uare etiã ſine accuſatore, vt. ſ. eod. c. euidentia. 2. q. 1.
de manifeſta. facit etiã quia (vt iniquit Horati⁹) Tur
pius eijcit̃ q̃ nõ admittitur hoſpes, vt. c. quemadmo-
14 dum. ſ. de iureiur. Et quia † criminoſis, & infamibus
portæ dignitatum patere non debent, vt in reg. infa-
mibus. de re. iu. li. 6. & l. quotiens. C. de dign. li. 12.

q. 5. c. presbyter. mouet̃; quia ſicut † agenti petitorio
adipiſcendæ in beneficialibus, obſtat exceptio cri-
minis cum infamia, non obſtante ꝙ haberet titulũ,
vt. c. accedens. j. eod. ita & † agenti petitorio recupe
randæ debet obſtare exceptio notorij criminis, licet
non includat ipſo iure priuationem, & tituli nullita-
tem. ſatis eſt enim, quòd ipſe dedit cauſam; & para-
ta facultas facilis eſt ad priuandum. & ſic dicit limi
tandum. d. c. item cum quis. de reſti. ſpol. Et hãc lect.
D. meus dicit notabilem, qa per eam multa iura li-
mitãtur. ¶ Glo. 2. ſatis eſt clara in ſe. In eadem, ibi,
quandocunq;. dic, ſecundum Tancr. & ante cõditio-
nis euentum, de qua conuenerat, vt tunc reſtitueret̃.
15 In fi. glo. dic, vult. ꝙ † commenda eccleſiæ poteſt re-
uocari ad libitum commendantis. Idem etiam vult
gl. in. c. qui plures. 21. q. 1. alleg. in glo. Glo. tamen in.
c. nemo. deinceps. de elect. lib. 6. vbi principaliter tra
ctatur hæc materia, tenet contrarim, quòd non poſ-
ſit ad libitum reuocari. Sed tu conclude concordan-
do, quòd quandoque ſonat in cuſtodiam, & tunc po
teſt ad libitum reuocari; & ita procedat prima opi.
& hoc regulariter fieri dicitur, quãdo fit ſimpliciter
non determinata cauſa. Quando verò commenda fit
in titulum, vt ſi fiat ex cauſa ad tempus, & tunc ante
tempus, vel cauſa non ceſſante, non poteſt reuocari.
& ita intelligitur gl. in. d. c. nemo deinceps. Et quia
non eſt materia noſtra principalis, dic, vt plenius in.
d. c. nemo. ¶ Gloſſ. pernoctauerit. in fi. dic, vbi dici-
tur non pernoctaſſe extra vrbem, q extra vrbem ali-
qua parte noctis ſtetit. & vide bonum tex. in. l. 1. ff. de
his quæ in teſt. delẽ. & vide gl. in ver. plecto. in cle. cau
ſam. de elect. gl. 76. diſt. noſce per Bar. in. l. quinqua-
ginta. de excu. tut. ¶ Gloſ. in ver. dormitione. ĩfert ex
tex. & benè, & clarè loquitur. In fi. glo. dic, videtur er
16 go glo. relata ex tex. ꝙ † dormitio ſit de ſubſtãtia di-
geſtionis; nam poſt ſumptum cibum non videtur qs
poſſe celebrare, niſi prius dormiat. Et hoc quidam
obſeruant ad cautelam in vigilia natiuitatis Domi-
ni, in qua media nocte incipiunt miſſę celebrari. Sed
dicit hic Abb. quòd non dormiſſe poſt ſumptum ci-
bum non fuit cauſa huius iuris; ſed ebrietas, in qua
præſumebatur eſſe quando celebrauit; nam poteſt ci
bus digeri abſq; dormitione; vnde refert ſe ſocium
habuiſſe qui per octo dies nõ dormiebat. facit quod
nota. in. c. ſacramenta. in glo. allegatum. & quod no.
Io. And. in. c. ex parte. de celeb. miſ. & adde; quæ. ſ. di
17 xi in tertio nota. & ſubdit hic Hoſt. † ꝙ intrare taber
nam, vel ſemel inebriari, non eſt iuſta cauſa priua-
tionis beneficij; de quo remittit ſe ad not. in. c. a cra
pula. ſ. de vita & hon. cleri. Ego dicam. j. in. c. fi. Sed
celebratio facta ante digeſtionẽ fuit iuſta cauſa pri-
uationis, ad hoc. 7. q. 2. c. nihil. ¶ Gloſſ. ſuper verbo,
ante epiſcopum. ſupplet ad tex. & benè. In eadem
ibi, præſente aduerſario. dic, hoc verum in his quæ
tendunt ad priuatum commodum; in tendentibus
autem ad publicam vtilitatem, iudex ſupplet pręſen
tiam, dic, vt not. in. c. cum dilectus, de appella. & c.
cum dilecti. de elect. & in iuribus allegat. in gloſſ. &
vide D. m. in. c. fi. de confeſ. vbi ponit, quæ requiran-
tur ad hoc vt cõfeſſio præiudicet. ¶ Glo. ſuper verſi.
ſine coactione, quærit quare tex. dicat ſine coactio-
ne, & benè ſoluit. ¶ Poſtremò, quia Doctores hic tra
ctãt aliquid de ebrietate, licet pauca, & imperfectè;
& quia

& quia hic articulus ſatis eſt principalis ad text.no-
ſtrum,ideo vt habeas huius materiæ plenariam co-
18 gnitionem,primo quæro, † quid ſit ebrietas? Solu.
dic,quòd ebrietas eſt immoderatus vſus vini, ſicut
crapula eſt immoderata voracitas cibi.dicitur enim
crapula quaſi cruda epula, quia homines voraciter
epulantes;perfectè non digerunt; ſed materiam in-
digeſtam emittunt.vide Doct.in.c. à crapula. de vi-
ta & boneſt.cler. & ibi in gloſſ.1.Immoderatum au-
tem vſum accipio, ſecundum qualitatem perſonæ.
poteſt enim eſſe aliquis adeò fortis complexionis,
vt in duplo maiorem quantitatem requirat, quam ſi
eſſet debilis complexionis. Et idem dicendum eſt
de crapula. nam etiam plures vidi crapula ine-
briari,& ſine immoderato vſu vini, in mentis aliena
tionem venire. De defectibus autem à crapula pro-
uenientibus, habes in.c. ne tales.&.c. legimus. de
conſec.diſt.5.vbi Hyeronimus inquit,legimus quoſ
dam morbo articulari;& podagrę humoribus labo-
rantes, proſcriptione bonorum ad ſimplicem men-
ſam,& pauperes cibos redactos,conualuiſſe. Vnde
hsbemus de illo Cardinali, qui cum ad Balneas Pe-
triolas veniſſet,ex eo, qnòd nihil digerere poſſet, ca
ptus à Ghino de Tace,& in carceribus recluſus cru-
das fabas comedebat; adeò quòd ſanitati priſtinæ
reſtitutus eſt. & vide qnod habetur eccleſiaſti.c. 27.
vnde illud eſt tritū ſermone prouerbium, plures oc-
cidit gula,quàm gladius. ¶ Secundo quæro, † qua-
19 liter vinum ſit bibendum? Solu. dic,mixtum aqua,
tex. eſt in.d.c.à crapula. adeò quòd quidam dicunt,
quòd bibens vinum purum mortaliter peccat. Pri-
mo, quia talis videtur facere contra prohibitionem
concilij,vt in.d.c. à crapula. Item quia in calice po-
nitur de aqua, vt.c.cum Marthæ. de celebra.miſ.&
de cōſec.diſt.2.c. nō oportet.&.c.in ſacramēto cor-
poris.& pluribus alijs.cc.illius diſt.Sed hoc non pla-
cet Teuthonicis;quia ſatis eſt, ꝙ tēperent ſe à vino,
& temperatè viuant,licet non ponāt aquam in vino.
Facit quod dicam.ĩ.in.4.q. maximè, vbi vinum eſ-
ſet tenue,vt eſt Ferrariæ.Et vide notabilia verba Va
leri.lib.2.c.1.de inſtitu.antiq. qui ſic inqt: Vini vſus
olim Romanis mulieribus erat ignotus, ne ſcilicet
in aliquod prolaberentur; quia proximus Libero
patri intemperantiæ gradus ad inconceſſam Vene-
rem eſſe conſueuit. Vnde & Terentius, ſine Cerere,
& Baccho friget Venus. Narratur etiam in hiſtorijs
Romanis, virum,qui cum vxorem vinum purum bi
bentem inueniſſet,& ob eā cauſam, cā interfeciſſet,
ſententia liberatū fuiſſe. ¶ Tertio q̄ro,quoties ſit bi
bendum? Sol.dic, quòd non eſt bibendum vltra ter-
tiam vicem.tex.44.diſtinct.c.quando.2.Ego tamen
hæc oīa reducerem ad qualitatem complexionum,
& temporis;& ita omnia ad ſobrietatem,& neceſſi-
20 tatem reducenda ſunt. ¶ Quarto quæro,† an ebrie-
tas ſit peccatum mortale, vel veniale? Sol.D.Floren-
ti.in.d.c.à crapula.dicit, ꝙ interdū ebrietas accipit
ꝓ mentis obliuioneq́; & tunc nō cenſet peccatū mor
tale.15.q.1.ſanè.not. glo.25.diſt.c.3.§.aliàs ea de-
mum. Interdum ſumit ebrietas criminis ꝓ vino im
moderatè ſumpto data opera ad ebrietatem;& tunc
eſt mortale peccatum, quod arbitror limitandum;
niſi fieret conſilio medici ad recuperandam ſanita-
tem, nā & Florentiæ vidi Magiſtrum Vgonem Ben-
tium cognatum meum,medicorum, atque philoſo
phorum principem, quendam filium ſi rectè memi-
ni,Bernardi de Vzano frequenti ebrietate,liberaſſe
à periculoſo, vt dicebatur, morbo. Interdum verò
ſumitur ebrietas pro frequenti actu bibendi,nō da-
ta opera,& ſtudio inebriandi;& tunc non eſt pecca-
tum mortale;licet ſecuta ſit ebrietas. Ita dicit glo.in
d.§. aliàs ita demum.hoc tamen videtur cōtra tex.
in.d.§. aliàs ita demum. vbi tex. videtur velle quòd
ex tali frequentia inducatur peccatum mortale.Sed
dicit D. Florent. quòd ſi talis frequentia actus bi-
bendi venit in illo,qui ignorat potentiam vini, non
eſt peccatum mortale, ꝓut cōtingit ī Noe. 35. diſt.
c.ſexto die. vbi circa vini vſum habes tex. notabilē.
Si autem ſciret vini potentiam, & tunc non crede-
bat,quòd ſibi noceret,nō eſt peccatū mortale,vt no
tat Arch.in.d.c.ſexto die. Sed ſi credebat poſſe ine-
briari ſciens vini potentiā, tunc dicit,ſi raro id fiat,
nō eſt peccatum mortale;vt.d.§.aliàs ita demum.&
25.diſt.c.ante omnia. ſecus ergo ſi id frequēter fiat.
Ego arbitror totam hanc materiam temperandam,
ac moderandam ex guloſitate, & immoderato ap-
petitu. Vnde in ea plurimum operabitur intentio,
culpa, & conſcientia; eam tamen cenſui relinquen-
dam theologis. ¶ Vltimo circa materiam noſtram
21 quæro, † q̄ ſit pœna ebrij? Sol.dic,quòd ſi eſt laicus,
& ſtetit in meris finib' ebrietatis,ita ꝙ pp ebrietate
nō cōmiſerit aliud delictū; nulla in foro temporali
pœna tenetur. Fallit in milite,qni pp ebrietatem,ſe
cundum quoſdam, à militia remouetur, vt.l.omne
delictum.§.pen.ff.de re mili. Sed ille tex. meo iudi-
cio,loquitur in eo,qui aliter delinqnit, ꝓpter ebrie-
tatem;& ſic qui nō ſtetit in meris finibus ebrietatis.
Credo tamen, quòd æquum, & ſalubre foret illam
pœnam ibi poſitam, ſibi vindicare locum etiam in
milite, qui frequenter inebriatur propter periculū
rei militaris. In foro autē pęnitentiali eſt arbitraria
de pœn.diſtinct.1.c. menſuram. ¶ Si vero ſit cleri-
cus ſecundum iura antiqua.30.diebus à communio
ne abſtinebit, aut corporali ſupplicio puniebatur,
vt puta, fuſti.vel ſi.vt.d.c.ante omnia.35.diſt. Hodiè
autem propter ebrietatem clericus ſuſpenditur ab
officio,vel beneficio,vt.d.c.à crapula. ſi monitus nō
deſiſtit. Si verò quis nō ſtetit in meris finibus ebrie-
tatis,ſed aliud delictum propter ebrietatem com-
miſit, vtrum ſit puniēdus? Bar.videtur ſentire, quòd
ſic,in.l. ſeruorum.§. delinquunt.ff. de pœnis gl.verò
in verſ.temulentia. in.l.1.C. ſi quis Impera.maledi.
videtur ſentire,quòd non.& pro hac opin.videt̄ tex.
in.c.aliquos.&.c.ſanè.&.cap.inebriauerunt. 15.q.1.
¶ Quidam diſtinguunt,quòd ſi ſua culpa quis inci-
dit in alienationem mentis, imputatur ei,& ꝓpter
hoc eſt puniendus, vt.c. ſi quis inſaniens. 15.q.1.ꝙ
reprobatur per gl.15.q.1.in ſum. & per gl. in.d.c.ſa-
nè.D.Floria.de ſancto Petro in.l.5.§.iniuriam.ff.ad.
l.aquil. dicit delictū cōmiſſum ab ebrio puniēdum;
ſed mitius,q̄ ſi eſſet commiſſum à nō ebrio, per tex.
in.l. omne delictum.§.pē.ff. de re mili. qui tex.meo
iudicio ſatis benè probat. ¶ Ego verò in hoc arti-
culo ita diſtinguo, ꝙ aut quærimus quò ad delicta,
q̄ ad ipſorum pęnam requirunt dolum, & tunc talia
delicta ab ebrio commiſſa,non ſunt punienda, ſecū
dum illam naturalem pœnam delicti; quia ebrius

non

ROMA

nõ poteſt dici in dolo,cũ ſit mente alienatus. Et hoc
voluit Auguſtinus contra Fauſtum,inquiens,ꝙ Loth
culpandus eſt non inquãtum ille inceſtus;ſed inquã-
tum illa ebrietas meruit.¶ Arbitror tñ, ꝙ extraordi
nariè:& ſic mitius punitur, vt.d.l.oẽ delictum.§.pen.
arg.eorum,quæ dicunt Doct.in.l.1.C. vnde vi.&.l.vt
vim.ff.de iuſti.& iure.In eo qui exceſsit defendendo
moderamen inculpatæ tutelæ.Aut quærim' de deli-
ctis,quæ ad ipſorum pœnã naturalẽ requirunt culpã
latã,vel leuẽ; & tunc dico, ꝙ ſi ebrius dedit operã vt
inebriareť,puniť pęna huius delicti.Si verò nõ dedit
operã,fuit tñ in culpa bibendo plus ſolito,& debito,
tũc puniť,ſed ad pęnã ſufficit culpa.Si verò nullã de-
dit operã ; ſed alius vt inebriaretur miſcuit ſal cũ vi-
no,vel dentem caballinũ,vel quid ſimile, dico ꝙ nõ
punitur aliqua pęna.& idẽ dico ſi ſumpto cibo,vel vi
no moderarè, pręter cõſuetudinẽ fuit effectus ebri⁹.
& ita concordanť dicta iura,& opiniones. ¶ Poſtre-
22 mo circa† ebrietatẽ,& vinolentiã,& eorũ vitiorũ ꝓ-
ximos effectus ; vide has duas aureas authoritates.
Prima Bernardi in libro, de contẽptu mũdi,q ita no
tabiliter inqt.Quid turpius ebrioſo, cui fętor in ore;
tremor in corpore;qui promit ſtulta,pandit occulta;
cui mens alienatur,facies tranſmutatur;ibi nullũ ſe-
cretũ, vbi regnat ebrietas . Alia eſt Auguſtini ita lo-
quentis,ebrietas aufert memoriam,diſsipat ſenſũ,
confundit intellectũ,hebetat,& impedit linguã, con
citat libidinẽ,corrũpit ſanguinem , totũ deniq; cor-
p⁹ debilitat.Adde laſciui Proptij notabilia carmina.

Vino forma petit,vino corrumpitur ætas.
Vino ſæpe ſuum neſcit amica virum.

dixi in.c.dilectus.de ſpon.q.10.in fi.Et ideò emana-
uit verſus ille , vt bibas parce , iubet hoc lex,& Pa-
triarcæ;& alibi vinum cum moderamine ſumptum,
& corpori,& animæ conferre eſt certum.

C A P. X I I I.

S V M M A R I V M.

1 *Inimicus etiã à volũtaria exceptione repellitur; & nu.8.*
2 *Confirmatus per Papam, non poteſt benedici,nec conſe-
crari per inferiorem ſine ipſius Papæ licentia.*
3 *Abbatiſſa ea rectè appellatur, quæ fuit confirmata in Ab
batiſſam licet nondum benedicta.*
Idem de Abbate, vt ibi.
4 *Epiſcopus,& Archiepiſcopus non dicitur quis ante con-
ſecrationem,licet electus , & confirmatus fuerit.*
5 *Abbatiſſa benedicitur ſicut Abbas .*
Benedictio tamen vtriuſq; parit diuerſos effectus.ibid.
6 *Abbatiſſa,an de neceſsitate ſit benedicenda .*
7 *Benedictio Abbatis contra legitimam appellationem; an
teneat;& an ſit iterabilis.*
8 *Exceptio voluntaria quæ dicatur .*
9 *Inimicus manifeſtus etiam officio iudicis repellitur .*
10 *Inimicitia orta præſumitur ex teſtimonio contra aliquem
in cauſa criminali.*
11 *Crimina excepta nõ faciunt inimicũ legitimũ accuſatorẽ.*

1 Meminimus. † Inimicus
etiam à vo-
luntaria ex-
ceptione repellitur.h.d.primo narrat factum, man-
datum non executum, & eius cauſam, ſecundo man
dat illud exequi, ibi, quia verò.Et ſecundum Hoſti.
hoc.c. eſt pars.c. meminimus. s̄. de appel. quod ad
finem huius cõfirmatur,&.c. meminimus.s̄. qui cle.
vel vouen.ma. ¶ Nota primo, ex tex.argu.ſecũdum
2 Io. And. quòd † confirmatus per Papam non poteſt
benedici , nec conſecrari per inferiorem,ſine licen-
tia ipſius Papæ,ad idẽ.c.ſi eo tempore.de elec.lib.6.
& ibi vide de hoc in glo.fi.&.c.cum in diſtribuendis.
s̄.de tempo.ordi.& in.cap.eccleſia.2.s̄.vt lite pend.
quod verum putat hic Ioan.Andr.niſi aliud haberet
conſuetudo illius loci, vt.c.nihil.in fin.s̄.de elect. &
idem tenent Doct.in.d.glo.fin. ¶ Secundo not.quòd
3 † electa,& confirmata in abbatiſſam,licet nondum
benedicta appellatur abbatiſſa . & idem dicendum
eſt de abbatibus, probatur in.c. inter monaſteriũ.s̄.
de regu.licet in illis ſit maius dubium. ad quod.c.1.
de ſupplen.negli.prælа. Et hoc tenuit Hoſt. ꝙ poſsit
dici abbas ante benedictionem , per text.noſtrum .
4 Secus eſt in† epiſcopo,& archiepiſcopo electis,& cõ
firmatis;quia ſi non ſunt conſecrati appellantur ele-
cti ; non autem epiſcopus recepto pallio,vt in.c.tua.
de his quæ fiunt à pręla.facit quòd not.in clem.1.de
baptiſ. & in.c.niſi de autho. & vſu pal. Et poteſt aſ-
ſignari ratio diuerſitatis; quia propter conſecratio-
nem epiſcopi confertur ordo, vt not.glo.in proęmio
6.quòd non contingit in abbate,vel abbatiſſa,qbus
non confertur ordo per benedictionem. Item quia
non eſt conueniens , ꝙ epiſcopus obtineat nomen
epiſcopale, ſeu pontificale priuſquam habeat ordi-
nem epiſcopalẽ ; cum per ipſum ordinem exerceat
5 epiſcopalia. ¶ Tertio not.ꝙ † abbatiſſa benedicitur
ſicut abbas. probatur in.c. indemnitatibus. de elect.
lib.6. Aduerte tamen; quia benedictio vtriuſq; non
eſt eiuſdem effectus,quoniam abbas benedictus be
nedicit monachos;vt de ſupplen.negli.prælа.cap.1.
& confert ordines minores , vt.c. contingat.de æta.
& quali. & hoc non poteſt facere abbatiſſa ; quia ta-
les act⁹ ſunt viriles, vt ꝓbatur in.c.dilecta. de maio.
& obe.&.c.dilecti.de arbi.&.c. noua.s̄. de pœnit. &
remiſ.Et ſic habes,ꝙ benedictio abbatis, & abbatiſ
ſæ eſt diuerſi effectus.benedictio enim abbatiſſę põt
fieri ſingulis diebus,facit.c.2.de cõſe. eccle. vel alta.
Secus in benedictione abbatis, cũ illa non ſit omni-
nò ſimplex,ſed ex ea dependet ordinãdi poteſtas, vt
eſt gloſſ.in ver.benedici. & ibi Pau.de Leaz.& ibi di
xi in clem.attendentes.de ſta.mo. vide Hoſtien.in.c.
cum contingat.de æta.& quali.D.m.in.c.cum ſis.de
6 cõſec.eccle.vel alta. ¶ Vtrum autem † abbatiſſa de
neceſsitate ſit benedicenda, dic, quòd in monaſte-
rijs in quibus abbatiſſa conſueuit benedici , ſi intra
annũ non facit ſe benedicere, priuata eſt iure iã quę-
ſito;ſecus vbi conſuetudo hoc nõ haberet. & vide gl.
& quod ibi dixi in.d.cle.attendentes. ¶ Quarto no.
ꝙ contra petentem benedictionem ſolitam confer-
ri abbati,& abbatiſſæ poteſt excipi de crimine;ſicut
contra petentem conſecrationem epiſcopalem . Ex
quo infertur, quòd talis benedictio non eſt meri fa-
cti, ſed tribuit aliquid iuris; nam ſi eſſet meri facti
exceptio non admitteretur contra habentem plenũ
ius, vt not.in.c. conſtitutus. s̄. de appella. &.c.acce-
dens.j̄.eod.& vide, ꝙ ego no.in.c. ſuper his.j̄. eo.in
4.not.4.q.&.d.c. accedens. Facit quia talis benedi-

cendus

cendus exa[illegible], de quo vide Io.And.in.c.venera
bilem.de elec.[illegible] ver.examinato.verſ. ſed nunquid.
Ex quo [illegible]bat hic Guil. ꝙ iſte cui Papa committit
benedictionem, debet admittere exceptionem;non
enim eſt merus exequutor cum habeat examinare,
vt dictum eſt.23.diſt.laici.Vnde dubitabat Boatin⁹
7 hic, ſecundum Io.And.† ſi fieret benedictio abbatis
contra legitimam appellationem,an teneret. dubiũ
pendet,an talis benedictio ſit iterabilis, vel non:de
quo in gl.in.d.ver.benedici.in.d.clem. attendentes.
& ibi dixi. In conſecratione autem epiſcopi non eſt
dubium;quia imprimit characteré, etiam ſi illa iniu-
ſtè fiat,vt probatur in gl.verſ.firmitatis.in.c. ꝓuida.
de elect.lib.6.licet quidam tenuerint cõtrarium.de
quibus in proœmio.6.¶ Quinto not.ꝙ inimicus re-
pellitur nedum ab accuſatione,vt.c.cum.P.ſ̄.eo. ſed
8 etiam à voluntaria exceptione. † dicitur autem vo-
luntaria exceptio, quia ſponte non moleſtatus venit
ad iudiciũ,vt faciebat iſte.H.qui nullũ ſpeciale inte
reſſe prætendebat.ſim.dicit Inn.in.c.ſuper his.ĩ. eo.
& ibi dicam in verſ.accuſatus.in gl. & dicit Inn.in.c.
dudú.2.de elec.ꝙ talis exceptio ĩ multis habet vim
actionis.vide ꝙ dicam in gl.ſuper verb.accuſ.ĩ.eod.
9 c.ſuper his.¶ Sexto not. ꝙ† manifeſtus inimicus nõ
ſolum repellitur ſi opponatur à parte;ſed etiam indi
cis officio,vt de his duobus notab.plenè dixi in.c.re
10 pellantur.ſ̄.eo.¶ Vltimo not.ꝙ†ex teſtimonio con-
tra aliquem in cauſa criminali ꝑſumitur orta inimi-
citia,ꝙ qualiter debeat ĩtelligi,dixi.ſ̄.c.cũ.P.¶ Gl.
2.ſentit cõtrariũ,& ſoluit.In fi. dic, vt dixi in.4.not.
Gl.3.ſentit contrarium;& fortè intelligit gl.etiam ſi
laicus eſſet;cum ſimonia ſit de criminibus exceptis,
ſoluit glo.ꝙ iſte fuit repulſus,tanquam inimicus ma
11 nifeſtus.In fi.glo.dic, no.ergo ex gl. ꝙ † crimina ex-
cepta non faciunt inimicum legitimum accuſato-
rẽ.de quo dic,vt dixi,in.d.c.repellantur.ſ̄.eo.¶ Gl.
fi.eſt literalis,& in fi.dic de materia hac , vt dixi in.
d.c.cum.P.ſ̄.eod.Extra gl.oppo.primo enim videt̃,
ꝙ iſte iudex iuridicè diſtulerit non benedicere iſtã
abbatiſſam, ex quo de ea pẽdebat accuſatio, vel de
latio,vt.c.omnipotens.ſ̄.eo.Sol.dicũt quidã,ꝙ ideò
hic non benè differebat benedicere , ex eo quia iſte
H.non porrexerat accuſationem,ſed dicebat accuſa
turum; vnde propter futuram accuſationẽ nõ debe-
bat ſe impediri.Alij dicunt , ꝙ benè fecit differẽdo.
Et ſic fatentur contrariũ;ſed hoc nõ placet hic Hoſt.
q dicit,ꝙ imo malè diſtulit,& ad.c.omnipotens.re-
ſpondet,ꝙ loquitur quando apud bonos , & graues
erat orta infamia ex accuſatione, vel denuntiatione
iam facta; hic vero non erat orta infamia ; quia non
erat formata accuſatio,nec formari poterat , cũ eſ-
ſet inimicus;immo per accuſationẽ formatam à re-
pulſo propter inimicitiã,nõ cauſatur infamia, vt.c.
cũ in iuuentute.de præſump.&.c.qualiter.2.ver.anti
quioribus.inf.eo.Sed tu aduerte,qa nõ ſequit̃ eſt ac-
cuſatus,ergo infamat⁹.Ad quod vide,qđ dixi in.c.1.
in gl.fi.&.c.cũ.P.ſ̄.eo.adde tñ, ꝙ etiam poſito ꝙ de-
buiſſet differri talis benedictio,ex eo,ꝙ quis diceret
ſe velle accuſare,tamẽ in caſu noſtro debebat differ
ri,cũ fruſtra expectaretur euentus,nil operatur⁹ ; nã
cum iſte eſſet manifeſtus inimicus, etiã accuſans de
bebat repelli.¶ Secundo oppono.nã ex quo iſte de-
tulit appellationi,non debebat amplius ſe intromit
tere , vt.c.cum appellationibus. de appel. lib.6.Sol.
hæc littera non ſentit,ꝙ detulerit;ſed de facto vide-
batur differre non benedicẽdo.& hoc patet per te[illegible].
dum dicit,non decet.nõ autẽ dicit,non decuit.quia
denotaret ꝙ detuliſſet.Et dato ꝙ poneret illũ detu
liſſe;hæc tamen litera non probaret deferentẽ poſſe
pœnitere;nam hic fiebat remiſsio per iudicem ad
quem,quod fieri põt, vt.d.c.cum appellationibus.

CAP. XIIII.

SVMMARIVM.

1 *Accuſator ante inſcriptionem ab accuſatione ſine pœna deſiſtere poteſt. & num.8.*
2 *Accuſatio nunquid poſſit fieri per literas.*
3 *Canonici proprium prælatum accuſare poſſunt.*
Et inferior ſuperiorem accuſare poteſt.
4 *Citationis modus ſuper crimine.*
5 *Citationis effectus ad ſucceſſorem tranſit.*
6 *Iudex ſeruata iudiciaria grauitate procedere debet.*
7 *Deſiſtenti ab accuſatione eſt imponendum perpetuum ſilentium;ampliatur, & declaratur , vt ibi, & nu.11.*
8 *Procurator in cauſa criminali ex parte accuſatoris interuenire poteſt.*
9 *Delator criminis deſiſtere poteſt ab accuſatione , dummodo id faciat antequam ſe inſcribat.*
10 *Papa debet potius delectari in odorẽ bonæ famæ,q̃ malæ.*
11 *Modus procedendi contra intimantes , ſeu deferentes crimina ſuperioribus.*
l. qui crimen.c.qui accuſ.nõ poſſ.quomodo intelligẽ. ibid.
12 *Intellectus verus iſtius.c.licet.*
13 *Abſentiæ beneficium quandoque præualet beneficio minoris ætatis.*
14 *Accuſator occultus cauſatiuè compellitur accuſare.*
Libertus ſi impetrauit reſcriptum cõtra patronum;an per hoc dicatur eum vocaſſe in ius.ibid.
15 *Accuſator,an poſſit deſiſtere quandocunq; ante litis conteſtationem,abſq; eo quòd incidat in turpilianum.*
Vgolinus antiquus gloſſator iuris ciuilis.ibid.
16 *Puniri non debet quis duplici pœna ex eodem delicto.*
17 *Argumentum a contrario ſenſu non eſt permiſſum, quando ſumeretur contra iuris diſpoſitionem.*
18 *Mulier non tenetur pœna ſenatuſconſulti turpiliani.*
19 *Pœna ſenatuſconſulti turpiliani eſt multiplex.*
20 *Pœna ordinaria turpiliani, quæ ſit.*
21 *Pœna extraordinaria turpiliani quæ ſit.*
22 *Deſiſtere ab accuſatione,quando quis dicatur.*
23 *Actor in cã ciuili poſt datũ libellũ cauſam ꝓſequi cogitur.*
24 *Inſcriptio ad pœnam talionis in libello fieri ſolet.*
25 *Citatus ab vno iudice,an coram eius ſucceſſore abſq; alia citatione comparere teneatur.*
Innocentius fuit ſucceſſor Cæleſtini Papæ. ibid.
26 *Succeſſor in dignitate ; & ſi ſuccedat in cauſa coram ſuo prædeceſſore intentata , reſpectu tamen citatorij edicti non ſuccedit.*
27 *Citatio in cauſa criminali abſq; eo quod mittatur libelli copia; an valeat.*
Et quid in ciuili cauſa.ibid.
28 *Reo comparenti in cauſa criminali induciæ ad deliberandum dandæ ſunt.*
29 *Accuſare eundem de eodem crimine plures non poſſunt. Fallit tamen vt ibi.*

30 *Inſe-*

30 *Inferior ſuperiorem corrigere an poſſit.*
31 *Monitio vnica de proſequendo accuſationem, an ſufficiat ad hoc, vt actori, qui ab ea deſiſtit perpetuum ſilentium imponi poſſit.*
32 *Ad inquiſitionem non proceditur, niſi præcedente infamia. Declara tamen vt ibi.*
33 *Inquiſitio fit aut ſuper fama, aut ſuper veritate criminis.*
34 *Sententia per quam imponitur perpetuum ſilentium, eſt interlocutoria habens vim diffinitiuæ.*
35 *Iudicium intentatum per accuſatorem, cui impoſitum fuit perpetuum ſilentium, reo non excipiente, tenet.*

1 Licet. † Ante inſcriptionem poteſt accu
ſator ab accuſatione deſiſtere ſi-
ne pœna; & ſi non venerit ad ter-
minum, ei ſilentium imponitur. h.d. ſecundum Io.
And. Vel ſic, & notabilius. Dicēs ſe accuſaturum ali-
quem coram iudice, ante inſcriptionem poteſt ſine
pœna deſiſtere, & non accuſare; ſed ei deſiſtenti im-
ponitur perpetuum ſilentium. h.d. Primo narrat fa-
ctū. Secundo, ibi, nos igitur. duo diffinit, & tertium
committit. ſecundum ibi, quia verò. tertium ibi, ne
autem. Itē prima pars quinq; intendit, videlicet Ar-
chiepiſcopi delarionem, ipſius citationem, & etiam
comparitionem, differentium requiſitionem, & ipſo
rum reſponſionem. ſecunda, ibi, Celeſtinus. tertia,
ibi, cum autem. quarta, ibi, ne aliquid. quinta, ibi, ip
ſum autem. & dicit hic Io. An. quòd hæc decre. tra-
ctat de eodem facto, de quo in.c.fin. j. de purga.ca-
2 noni. ¶ Not. primo ex tex. ꝙ † accuſatio poteſt fieri
per literas; & ꝙ accuſator poteſt petere, ꝙ reus citē
vt veniat reſponſurus libello, etiā abſq; quòd mitta-
tur copia libelli. Sed primo dicto obſt. tex. in.l.2.C.
de exhib. reis. vbi dicitur, ꝙ quando accuſatus eſt ci
tandus de longinquo, citatio non debet cōmitti an-
tequā accuſator ſe inſcribat; cuius contrariū innuit
hæc litera, dum dicit, ꝙ ideò non imputatur iſtis ca
nonicis; quia deſiſterunt citra vinculū inſcriptionis.
ſi ergo neceſſaria eſt inſcriptio; ergo debet eſſe præ-
ſens; quia aliàs ad pœnam talionis non poſſet ſe in-
ſcribere. ad idem eſt tex. in.c. per ſcripta. 2.q.8. vbi.
tex. vult, ꝙ per literas nō poſsit fieri accuſatio. dicit
D.m. hic, ꝙ Doc. non tangunt hoc; tangit tamen Io.
And. in.c.1.ſ. eod. & adde hic, quod ibi dicitur. Pōt
tamen reſponderi ſecundum eum, ꝙ illa.l.2. proce-
dit de iure; ſed conſuetudo reperitur in aliquibus lo
cis, ꝙ citatio fit non præmiſſa inſcriptione, & ſic ſal-
uatur, & intelligitur tex. noſter de conſuetudine; quo
niam aliàs Papa nō ſeruaſſet iudiciariam grauitatē;
ſicut atteſtatur hic obſeruaſſe. Sed tu vide, Io. And.
qui format hoc contrarium in.c.1.ſ. eod. vbi dicit,
quod quando accuſatus debet venire de longinquo,
accuſator debet prius ſe inſcribere, q̄ accuſatus ci-
tetur. per.d.l.2. ſecundum Vinc. licet Papa hic con-
trarium fecerit, vt ipſe ibi dicit. ſed pro dicto Do.
mei, ꝙ in hoc operetur conſuetudo, & valeat, vide in
Spec. in tit. de accu. §.1. verſ. in his. in tertia parte. vbi
dicit ꝙ qui vult accuſare debet, ſe præſentare corā
iudice, & dicere, Domine Iudex ego volo talē accu-
ſare de tali crimine vnde peto vt eum citetis. Iudex
vero debet dicere, De quo vis eum accuſare, obliga
te, ꝙ accuſabis, & inſcribes, & accuſationem proſe-
queris, & alia facies, quæ requiruntur in accuſatione
fienda. hoc tamen ſecundum ipſum Specul. de con-
ſuetudine non ſeruatur. Sed ſolue contrarium aliter,
& melius; videlicet, ꝙ hic non fuit propriè accuſa-
tio, ſed intimatio criminum, quam faciebant ipſi
canonici, & ſuper ipſius criminibus petebatur cita-
ri delatus, ſecundum Io. And. hic poſt Inno. & ſic
non obſt. c. per ſcripta. ſ. alleg. in contrarium, quod
vult vt dixi, qđ per epiſtolas, vel literas non fiat ac-
cuſatio, & ideo ꝙ iſta nō fuit ꝑpriè accuſatio. ¶ Se-
3 cūdo no. ꝙ † canonici poſſunt accuſare ꝑpriū ꝑlatū;
& ſic inferior poteſt accuſare, vel denuntiare ſupe-
riorem, dixi in.c. ex. parte. & .c. cum. P. ſ. eod. & di-
4 cam. in.c. veniens. j. eo. ¶ Tertio not. † modum ci-
tationis ſuper crimine; videlicet, vt citetur reus, vt
veniat ad reſpondendum his, quæ ſibi obijciuntur
ſuper tali crimine, & ſic videtur, ꝙ non ſit neceſſa-
rium, ꝙ in tali citatione, inſeratur tenor libelli. de
hoc dicam. j. latius. & in hoc tex. iſte videtur nota-
bilis, allegat Bar. in.l. inter accuſatorē. ff. de pub. iud.
contrarium tamen tenet glo.1. in.c.2.ſ. de dila. vbi
dicitur, ꝙ debet inſeri tenor libelli. De hoc latius.
5 dicam. j. poteſt gl. ¶ Quarto not. ꝙ † citatio prade-
ceſſoris arctat citatum vt compareat coram ſucceſ-
ſore, & ſic effectus citationis trāſit ad ſucceſſorem.
6 & de hoc latius. j. dicam. ¶ Quinto not. ꝙ † iudex
debet ꝓcedere ſeruata iudiciaria grauitate, ad hoc
vide. c. licet. ſ. de proba. & fuit iſta grauitas in non
procedendo contra abſentem, vel in deliberando
an eſſet citandus, vel & tertio in aſsignando termi-
num, quantus eſſet dandus ſecundum Boatiuum.
7 ¶ Sexto not. ꝙ † deſiſtenti ab accuſatione eſt impo
nendū perpetuum ſilentium. nec amplius eſt audiē-
dus, ſi vellet accuſare, imo plus probat iſte tex. ſecun
dum D.m. quòd non ſolum ille, qui deſtitit ab accu
ſatione repellitur; ſed & ille, qui dicit ſe coram iu-
dice accuſaturum & deſiſtit; quod tamen arbitror
verum, ſi fuit impoſitum ſilentium per ſententiam
vt hic; aliàs fortè ſecus eſſet. ſed de hoc dic, vt latius
8 dixi in.c. de his. ſ. eo. ¶ Septimo not. ꝙ † in cauſa
criminali ex parte deferentis poteſt interuenire ꝓ-
curator, de quo hic per Inno. Ego dicam in.c. ve-
9 niens. j. eo. ¶ Octauo not. ꝙ † delator criminis po-
teſt deſiſtere ab accuſatione impunè; dummodo id
10 faciat antequā ſe inſcribat. ¶ Vltimo not. ꝙ † papa
debet potius delectari in odorem bonæ famæ, q̄ ma
læ, & ideò committit inquiſitionem ſuper bona, &
mala ſama. Et not. ꝙ hic nō committit inquiſitionē
ſuper ſubſtantia criminis, ſed ſuper infamia, ꝙ qua-
liter intelligatur dicam in gloſ. fi. ¶ Gloſ. 1. format
duo contraria, & ſoluit. & ſecundum ponitur, ibi,
ſed videtur. & in ſolutione primi contrarij intermi-
ſcet vnum incidens, ibi, & no. In eadem glo. ibi. l. tē-
pus. dic, iſta. l. & ſequentia iura alleg. in glo. volunt,
quòd qui abeſt rei publicæ cauſa habeat terminum,
intra quem ire, & redire commodè poſsit, habita ra
tione infirmitatis, hyemis, diſcriminis viarum, tem-
poris, & ſimilium. ſi verò ſpontè moraretur in loco,
illud ei non proficit. ¶ In eadem, ibi, quia accuſa-
tor prius monendus eſt. dic, & ad idem facit glo.4.
q.5. quiſquis. Hoſtiē. tamen hic dat tertiam ſo. vide-
licet, quòd ideò iſti fuerūt reqſiti; quia adhuc ſe non
inſcripſerāt, cū nō per modum accuſationis, ſed per
modum cuiuſdam denuntiationis, ſeu intimationis
contra

contra archiepiſcopum crimina propoſuiſſent. Not.
11 ergo ex glo.& ex dictis Holt. vnum † modum pro-
cedendi contra intimantes, ſeu deferentes crimina
ſuperioribus, & quantum eſt in ſe, infamantes de-
latos; videlicet, quòd ſi ſint præſentes moneantur vt
accuſent, & ſi nõ accuſant imponitur eis perpetuum
ſilentium ſuper poteſtate accuſandi. Tu verò pro
ſolutione contrarij diſtingue, & clarius ſecundum
D.m. quòd interdũ ſtatuitur terminus accuſatori,
intra quem debeat accuſare ſecundum formam.l.
diffamari. C. de ingen. manu. &.l. ſi ea.C. qui accu,
non poſ.&.l.titia.ff.eod.& tunc ſi hoc non fecit intra
terminum ſibi ſtatutum, imponitur ſibi ſilentium
per ſententiam, quæ tranſit in rem iudicatam ſi non
appellauit; adeò quòd volens poſtea accuſare, am-
plius non auditur vt in dictis iuribus; & eſt text. not.
in.d.l.titia.& dixi in.c.de his.ſ. eod. Quandoque ve
rò terminus ſtatuitur accuſato ad inſtantiam accuſa
toris, & hoc caſu ſi accuſator non comparet in ter-
mino, non eſt incontinenti ipſi accuſatori ſilentium
imponendum; ſed iterum citandus eſt, ſaltem quò
ad hoc, vt accuſatus abſoluatur ab inſtantia iudicij.
Ita † loquitur.l.qui crimen.C. qui accu.non poſ. Et
ſi accuſator intra dictum terminum non comparet,
imponitur ſibi ſilẽtium perpetuum, vt ibi, ad quod
facit qđ not.in.c.conſuluit.ſ.de offi.delegat. punitur
etiam talis accuſator contumax extraordinariè, &
ad ſumptus litis, vt.d.l.qui crimen. Facit ergo iſtam
termini aſsignationem ad hoc, vt poſsit accuſatori
imponere perpetuum ſilentium. vide Spec. in tit. de
accu.verſ.quinto. in princ.in.3.parte. vbi etiam tra-
dit qualiter debeat fieri iſta citatio accuſatoris, qui
abeſt per totam contumaciam, & per Bal.in.d.l. qui
12 crimen. † Sed contra prædicta opponitur; videtur
enim, quod nõ debuerit iſtis canonicis imponi per-
petuum ſilentium, argu. eius quod dicit gloſ.in ſeq.
parte, quæ vult, ꝙ iſte nuntius exceſsit formam man
dati accuſando, nam ſi exceſsit formam mãdati ac-
cuſando, non debebant iſti haberi pro accuſatori-
bus, & ſic iuridicè non poterat eis perpetuum ſilen-
tium imponi. Præterea ſi hoc eſſet verum, quod nun
tius in literis exceſsiſſet formam mandati non eſſet
congrua ratio, quæ aſsignantur in tex.ibi, dum dicit
non imputatur eis deſiſtentia; quia deſtiterunt citra,
inſcriptionem; quia non poteſt dici deſiſtere, qui
non inchoauit accuſationem. Præterea & tertio, ſi
nuntius iſte non habet mandatũ ad proponendam
accuſationẽ, & ad faciẽdum citari archiepiſcopum,
non debuit Papa adhibere ſibi fidem, quod tamen
fecit, & dicit ſeruaſſe iudiciariam grauitatem. Vnde
dicit hic D.meus, quòd propter hæc contraria, hæc
decret. redditur valde intricata, & difficilis; maximè
præſupponendo, quod dicit glo.noſtra, quod iſtis ca
nonicis parcitur; quia nuntius exceſsit formam mã-
dati. vnde dicit, quod ſi opin.gl. eſſet vera, contraria
erunt quaſi indiſſolubilia. Et ideò ipſe aliter intel-
ligit tex. quàm intelligat gloſſ. noſtra, videlicet, ibi
dum dicit, quòd nuntius exceſsit formam manda-
ti. continet allegationem canonicorum; ſed Papa
noluit ſtare huic allegationi; vnde proceſsit con-
tra illos tanquam contra accuſatores, vel profeſſos
ſe accuſaturos; & ideò cum dicerent ſe nolle accuſa-
re, imponitur eis ſilẽtium; non tamen imputatur eis
ꝙ deſtiterint ab accuſatione, vel propoſito accuſan-
di, quia adhuc ſe non inſcripſerant; vel quia hoc for-
tè non fuit petitum. Imponitur tamen eis ſilentium,
ne illa citatio videatur omninò fruſtratoria, vel quia
cum ex tali denuntiatione infamaſſent archiepiſco-
pum, potuit eis præfigi terminus ad accuſandum, ſe
cundum formam.d.l.diffamari.C. de ingen. manu.
quo termino elapſo debet eis ſilentium perpetuum
imponi. Sed dicit D.m.hic, ꝙ licet iſte vltimus in-
tellectus ſit verus in ſe; tamen non congruit literæ;
quia hunc ſilentium imponitur eis vt deſiſtentibus, &
ideò dicit, quòd melior eſt præcedẽs. Sed tu aduer-
te; quia ſecundum intellectum D.m. iſti debebant in
expenſis condemnari, & non fuerunt condemnati.
vnde propter hoc iſte tex. redditur valdè difficilis.
13 Præterea ego dicerem, quòd † ver' intellectus iſtius
c. eſt. ꝙ nulla fuit propoſita accuſatio, nec per nun-
tium, nec per canonicos; quoniam ipſi canonici in-
timarunt per literas crimina ipſius archiepiſcopi;
nec apparet, ꝙ nuntius propoſuerit accuſationẽ. hic
intellect' probatẽ ex tex. ibi, dum dicit, ſi quid ſuper
præmiſsis aduerſus te pro ſe, vel alijs ꝓponere vel-
lent. Et ſic not. verbum proponere, quòd nec per nũ-
tium, nec per ipſos aliqua accuſatio fuit propoſita;
nam ſi propoſita fuiſſet, non quæſiuiſſet Papa, an vel
lent proponere; ſed vtrum vellent proſequi, vel ge-
rere cauſam, vt dicit text. in.l.qui crimen.C. qui.ac-
cu.nõ poſ. Nũtius tamẽ fortè in aliquo exceſsit for-
mam mandati; puta quia fecit archiepiſcopum ci-
tare; vt hic dicit Inno.& ſeq.Io. And. nõ tamẽ accu-
ſando; ſed dicẽdo fortè ſe nolle accuſare, vel canoni-
cos accuſaturos. vnde propter talem accuſationem
non debuerunt iſti canonici condemnari in expen-
ſis; vt dicit glo. noſtra, & benè. litera tamen non ape
rit in quo iſte nuntius exceſſerit formam mandati;
vnde per hunc intellectum poteſt reſponderi ad cõ-
traria D.mei; Primo, quòd iſtis accuſatoribus impo
nitur perpetuum ſilentium propter intimationem
criminum, quam fecerunt de archiepiſcopo; vt quia
dixerunt poſtea ſe nolle ꝓponere quod ſcripſerant;
vnde non propter factum ipſius nuntij; ſed propter
factum ipſorummet imponitur eis ſilentium; nec
eſt verum, quod propter deſiſtẽtiam ſolum impone-
rẽt eis ſilẽtium, quia hoc nõ dicit tex. noſter; licet in
ſecũda parte in ver. quia verò. dicat, quòd deſiſtẽtia
nõ imputatur eis. Intelligo ergo vt dixi, quòd ꝓpter
hæc tria imponitur ſilẽtium; videlicet, quod infama
uerãt archiepiſcopum, & fuerũt moniti vt propone-
rẽt accuſationem, & dixerunt ſe nolle proponere. Et
in hoc redditur iſte tex. not. Item nõ obſt. ſecũdum,
argu. D.mei, quia poſſumus dicere, quod ibi deſti-
terunt à propoſito volendi accuſare, quòd videban-
tur habere cum intimarent crimina contra archie-
piſcopum; & hæc ſolu. probatur apertè per text. in
l.miles.§.ſocer.ff.de adult. vbi tex. dicit, ꝙ ille ſocer
fuit proteſtatus ſe accuſaturum nurum, & non accu
ſauit; & tamen dicit tex. maluit ab accuſatione deſi-
ſtere. Tertium arg. D. mei eſt valde difficile, quòd
Papa non debuit adhibere fidem huic nuntio reſpe-
ctu citationis, ſi non habuit mandatum; poteſt re-
ſponderi tamen, qđ ſatis poterant credere, & trahi
in eã partem, ꝙ citari faceret archiepiſcopum per
literas canonicorum, quę intimabant crimina ipſius
archi-

archiepiſcopi . vnde ne fortè videretur negligere
eorrectionẽ archiepiſcopi fecit ipſum citari, attẽtis
pluribus, quæ ibi occurrebãt, ſcilicet nuntij; petitin;
& intimatio ſacta per literas. In eadem glo. ibi. §. ſe
natus. dic, vbi dicitur, qnòd ei qui defert res in fiſcũ
imponitur perpetuum ſilentium ſi fuerit contumax,
& fideiuſſores eius tenentur. Vltimo not. ſecundum
13 Vinc. ex hac gl. in ver. & not. vnum caſum in quo † be
neficium abſentiæ præualet beneficin minnris æta-
tis. ¶ Glo. 2. infert ex tex. in fi. dic, vt dixi in præce-
denti. ¶ Glo. in ver. de cætero. quærit, an iſti cano-
nici poſſent accuſare iſtum archiepiſcopum de no-
uo delicto, & ſuluit quod ſic. In eadem glo. ibi, qui
deſtitit. dic, ibi tex. dicit, quòd ille qui deſtitit, am-
plius agere, vel accuſare prohibetur. In eadem ibi, ſi
rem meam. dic, hæc iura alleg. in gl. volunt, quod in
rei vendicatinne, & actinne ad exhibendum ſi ali-
quis fuit abſolutus, quia nõ poſsidebat; ſi poſtea in-
cepit poſsidere, & de nouo agatur cõtra eũ, non ob-
ſtat exceptio. rei iudicatæ. In eadẽ glo. in fi. dic, & ra
tio eſt; quia per talem deſiſtentiam non eſt effectus
infamis; ſecus autem ſi pro deſiſtentia incidiſſet in
ſenatuſconſul. turpil. & ſic eſſet effectus infamis,
vt. l. 2. ad ſenatuſconſul. turpil. & ideò propter hanc
cauſam non poſſet accuſare, etiam de alio crimine.
vide quæ dixi in. c. de his. ſ. eod. & de infame in. c. 1.
ſ. eod. ¶ Glo. pen. ſentit cõtrarium ad tex. quòd iſti
debebant compelli agere. argu. authen. qui ſemel.
C. quomo. & quando iud. glo. ſoluit diſtinguendo. In
eadem, ibi, ſi quis iratus. dic. & adde quod notatur.
4. q. 5. c. 1. in verſ. accuſator. & 5. q. vlt. c. epiphanium
hæc tamen ſecundum Vinc. habent locum in mani-
14 feſto delatore. † Occultus vero accuſator cauſatiuè
compellitur accuſare. 5. q. 1. In eadem, ibi, libertus.
dic, ibi dicitur, quòd † ſi libertus impetrauit reſcri-
ptum contra patronum, quod per hoc non dicitur
vocaſſe patronum in ius ſi pnſtea deſiſtat vocare. In
15 eadem gl. in fi. dic, vult ergo glo. noſtra, † ꝙ accuſa-
tor poſsit deſiſtere quãdocunq; ante lit. conte. abſq;
eo quòd incidat in turpil. & hanc opin. videtur ſequi
hic. Ioan. And. qui ſimpliciter tranſit cum illa, eam
notando. & fuit hæc opi. † Vgul. antiqui glo. iuris ci
uilis, pro qua facit. l. quæſitum. ff. ad ſenatuſconſul.
turpil. Secundo facit; quia ante lit. conteſt. non dici-
tur agere; ſed agere velle, vt. l. amplius non peti. ff. rẽ
ra. habe. Tertio facit. d. l. miles. §. ſocer. ff. de adult. &
l. libertus. alleg. in glo. & l. quamuis. ff. de in ius voc.
& l. in ſenatus. §. quæ poſt. ff. ad ſenatuſconſul. turpil.
& l. ſine metu. C. de adulte. 2. q. 6. §. ſi quis libellos.
Probatur etiam dicta opin. per. l. qui crimen. C. qui
ac. non poſ. vbi tex. vult, quod deſiſtentes ante lit. con
teſt. puniantur pœna extraordinaria; ergo non pœ-
na ſenatuſconſul. turpil. Contrariam tamen ſenten-
tiam tenet glo. in. l. 1. C. ad turpil. quæ vult, quòd pœ
na ſenatuſconſul. turpil. habeat locum etiam ante
lit. conteſt. per. l. in ſenatus. §. qui poteſt. & fuit hæc
opin. originalis Io. & Azo. antiqunrum glo. Et de his
opin. recitat Spec. in tit. de accuſat. §. 5. poſt princip.
& ibi latius Io. And. in addi. maximè in add. magna,
quam omninò vide. & Bar. in. l. quæſitum. ff. ad turp.
& tenentes hanc ſecundam opi. reſpondent ad con-
traria. Primo, ad. d. l. quæſitum. ꝙ eſt verum, quòd
ante lit. conte. non tenet verbis ſenatuſconſul. turpil.
ſed tamen ex ipſius mente tenetur. Spec. tamẽ in di-
cto loco reſpondet aliter, qnòd ibi fuit ſolum obla-
tus libellus principi, meritò ibi releuatur; quia non
accuſauerat, ſed accuſare voluerat. Et eo modo re-
ſpondet Bart. in. d. l. miles. §. ſocer. quia ibi non ac-
cuſat, ſed dicit ſe velle accuſare. Ad. l. libertus. reſpõ-
det. Spec. eodem modn, quo reſpondet ad. l. quæſitũ.
videlicet, ꝙ loqnitur ſolum quando libellus fuit ob-
latus principi. Sed Bar. aliter reſpondet; videlicet,
ꝙ illa lex loquitur in caſu, in qno licitum eſt deſiſte-
re; & eodem modo reſpõdet ad. d. l. quãuis. Ad. l. ſi-
ne metu. reſpondet Spec. ꝙ illud ibi contingit fauo-
re matrimnnij; & quia maritus reperijt, ꝙ fuerat de
ceptus, vt ibi patet ex text. ad ꝙ addncit tex. 2. q. 3.
Paulum. Bar. verò, & melius, in. d. l. quæſitum. reſpon
dit, quod ille tex. loquitur in perſnnis, quæ poſſunt
deſiſtere ſine metu pœnæ, per. d. l. in ſenatus. §. eos.
Ad. §. ſi qnis libellos. reſpõdet Specu. ꝙ loquitur in
libello appellatorio. Ad. l. in ſenatus. §. qui poſt. re-
ſpõdet, ꝙ ibi excuſatur propter iuſtam cauſam. Ad.
l. verò, qui crimẽ. quæ fortius videbatur obſtare, plu-
res dantur ſol. Gnſ. primn ſoluit, quod in. d. l. qui cri-
men. non negatur quin etiam iſte teneatur pœna ſe-
natuſcouſul. turpil. vnde vult, qnòd præter pœnã ex-
traordinariam, qua punitur ibi ipſe deſiſtens, punia
tur etiam pœna ſenatuſconſul. turpil. Sed hæc ſol. nõ
16 videtur bona, ex eo, quia † ex eodem delicto nõ de-
bet quis puniri duplici pœna, vt. l. ſanctio. ff. de pœ-
nis. 81. diſt. præsbyter. & ſ. de iud. c. at ſi clerici. §. de
adult. in fi. ideò Goſ. ſoluit aliter; & ſecundo modo;
videlicet, ꝙ. l. qui crimen. loquitur quãdo accuſator
fuit cuntumax poſt datum libellum, & poſt præſtitũ
fideiuſſorem per ipſum actorem; ſed reus non de-
derat fideiuſſorem, nec in aliqun proceſſum fuerat
contra eum niſi ad citationem. Sentit ergo Goſ. in
hac ſecunda ſol. quod opi. Vgol. ſit vera, quãdn reus
ſimpliciter eſſet citatus, nec eſſet in alio fatigatus;
ſecus ſi comparuiſſet, & dediſſet fideiuſſorem, vel
quid ſimile feciſſet; quia hoc caſu, licet eſſemus ante
lit. conteſt. haberet locũ pœna ſenatuſconſul. turpil.
Et ita intelligit. l. 1. C. ad turpil. & l. ſallaciter. C. de
calumnia. & l. in ſenatuſconſul. in prin. ff. ad turpil.
Hoſtiẽ. in ſum. in tit. de calum. ver. patet. dicit quod
tex. nnſter videtur decidere has contrarietates, dum
dicit, quod citra vinculum inſcriptionis licuit illis ca
nonicis deſiſtere ſine pœna; ergo à contrario, text.
noſter vult, qđ poſt inſcriptionẽ non liceret, quãuis
lis non eſſet conteſtata, & in hoc reſidet Hoſtiẽ. Sed
volens tenere opi. Azo. poſſet faciliter reſpondere
17 ad tex. noſtrum; quia vacat hic † argumentũ à cõtra-
rio ſenſu, ex eo ꝙ ſumeretur contra iura, quòd fieri
non debet, vt. l. 2. C. de condit. inſer. vide Spec. in tit.
de alleg. & diſpu. §. poſt hæc. circa medium, verſ. vel
non obſt. Ego latiſsimè dixi iſto anno, legendo or-
dinariè ius cinile, quaſi per modum cuiuſdam tra-
ctatns, in. l. 1. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. eſt
iuriſ. ¶ Vel melius poteſt reſponderi, ꝙ arg. ſumitur
à contrario. ſi ergo à contrarin facta fuiſſet inſcri-
ptin, fateor quòd puniretur; ſed non pœna ſenatuſc.
turp. ſed extraordinaria, vt. d. l. qni crimen. C. qui
accu. nnn poſ. ¶ Sed redeundo ad materiam noſtrã:
Cyn. in. l. 1. C. ad turp. ponit aliam opin. dicit enim
ibi, ꝙ ſi accuſator dedit libellum, & fideiuſſorem de
proſe-

proſequendo; ſi deſiſtit, incidit in turpil. licet de-
ſiſtat ante lit. conte. Et hanc opi. ponit. gl. in. l. 1. C. vt
intra cert. temp. Bar. in. l. quæſitum. ff. ad turpil. quē
per omnia ſequitur hic D. m. aliter diſting. Ego pro
ſequar verba Bar. plura addendo neceſſaria: dicit igi
tur Bar. ꝙ quidam ſunt caſus, in quibus licet deſiſte
re ex qualitate perſonę accuſatoris, de quibus in. l.
accuſationem. in. fi. & l. mulier. & l. in ſenatus. §. eos.
ff. ad turpil. ¶ Quidam ſunt caſus etiam, in quibus
ſecundum eum licet deſiſtere ex qualitate delicti.
l. athales ſeruus. ff. de fal. ſentit ergo Bar. ꝙ in crimi-
ne falſi non habet locum ſenatuſcon. turpil. ꝙ mihi
non placet; nam contra hoc eſt tex. expreſſus in. l. lu-
cius. ff. ad turpil. vbi tex. vult, quòd pp indulgentiam
reorum non incidit quis in turpil. & tamen intende
batur ibi crimen falſi. ergo ſi non fuiſſet indulgentia,
incidiſſent in pœnam ſenatuſcon. turp. Præterea ſpe-
18 ciale eſt † in fęmina, ꝙ non teneatur pœna ſenatuſcō.
turpil. propter fragilitatem ſexus, vt. d. l. mulier. vbi
etiam intendebatur crimen falſi; ergo in maſculo ſe
cus eſt. Vnde plus placet opi. quam ipſe Bart. ponit
in. d. l. lucius. ff. ad turpi. vbi dicit, ꝙ. l. athales. non po
nit ſpecialitatem falſi; ſed ideò ibi deſiſtens non pu
nitur; quia ibi iſte non accuſauit, ſed dixit ſe proba
turum quædam crimina. Pōt etiam alio modo re-
ſponderi, ſecundum Bar. ꝙ iura, quæ dicunt, ꝙ il-
li qui intendebant crimen falſi poſſunt deſiſtere; pro
cedunt quantum ad hoc, videlicet; vt deſiſtens non
amittat commodum, qđ erat ei prouenturum ex il-
lo teſtamento, vel ſcriptura, quam diceret falſam.
& ita loquitur. d. l. athales ſeruus. & l. papinianus. §.
meminiſſe. ff. de inoffic. teſt. & l. alia. C. de his qui. vt
indi. Sed quantum ad pœnam ſenatuſcon. turp. non
licet deſiſtere ſine abolitione. His ita præmiſsis di-
cit Bar. ꝙ quoddam eſt tempus poſt lit. conte. & hoc
caſu nullo modo pōt deſiſtere; imo deſiſtens ſecun-
Gen. opi. dum omnes * incidit in pœnam ſenatuſcon. turpil.
Quod intellige, niſi parceretur propter ſexus fra-
gilitatem, vt. ſ. dixi. Item limito ſecundo; niſi deſi-
ſteret propter iuſtam cauſam; puta, propter indul-
gentiam conceſſam reo accuſato, vt. d. l. lucius. ad
turpil. Vel quia accuſator fuiſſet impeditus legiti-
mis ex cauſis, & occupationibus, vt. d. l. in ſenatus. §.
qui poſt. Et has limitationes adde ad omnes ca-
ſus, & tempora, in quibus dicam. ī. deſiſtentem in-
cidere in pęnam turpil. & quòd dicit Bar. de lit. cōte.
dico idem in omnibus caſibus, in quibus etiam lis
nō cōnteſtatur; vt eſt in leuibus criminibus, dummo
do deuentum eſſet ad acta, quæ habentur ꝓ lit. cōte.
Sed prædictis videtur fortiter obſtare. l. qui crimen.
C. qui accu. non poſ. quæ vult, ꝙ taliter delinquen-
tes puniantur pœna extraordinaria; niſi diceres, ꝙ
loquitur ante litis conteſt. & ad idem tendit. l. 1. C.
vt intra cert. tem. Et de hoc latius. ī. dicam. Quodd a
eſt tempus ſecundum Bar. ante lite conteſt. poſt ta-
men datum libellum, & pſtitos fideiuſſores de pro-
ſequenda lite, & adhuc non licet deſiſtere, ſed deſi-
ſtens incidit in pœnam turpil. vt. d. l. 1. C. ad turpi.
& d. l. 1. C. vt. ī. cert. tempus. Sed prædictis tunc ob.
d. l. qui crimen. quæ vt dixi, vult, ꝙ puniatur pœna
extraordinaria, & ad ſumptus litis. Item obſt. d. l. 1.
C. vt intra cer. temp. licet Bar. eam alleget pro ſe. q̄
vult; quòd taliter deſiſtens puniatur in quarta parte
omnium bonorum, & efficiatur infamis. Contra-
ria ſunt difficilia, nec ea tangunt Bar. & D. meus. Et
ad. l. qui crimen. vidiſti. ſ. dictos intellectus, ſecun-
dum Goſ. Vnde ego imaginor dici poſſe, ꝙ iſta pri-
ma ſit vero concluſio, quam Bar. ponit, ꝙ deſiſtens
poſt porrectum libellum accuſatorium, & datos fi-
deiuſſores indubitanter incidit in pœnā ſenatuſcon.
turpil. qa de hoc eſt tex. apertus in. d. l. 1. C. ad turpil.
19 ¶ Sed aduerte; qnia † pęna ſenatuſco. turpil. eſt mul
tiplex. Eſt enim pœna infamiæ, quinq; librarum au
ri, quantitatis promiſſæ pro exhibitione, ob qnam
datur fideiuſſor, & pœna extraordinaria. & hæc pro
bātur, in. l. 3. §. fi. ff. de præuari. & l. 2. C. ad turpil. Sed
hæ pœnę aliter, & aliter imponuntur pp cōſideratio
nem diuerſam. Propria enim pœna ſenatuſcon. tur-
20 pil. videtur † eſſe quinq; librarum auri, & infamię pp
deſiſtentiam; ſed quo ad fideiuſſorem propter non
adimpletam promiſsionem exhibitionis, eſt pęna ꝓ
21 miſſæ quantitatis. † Pęna aūt extraordinaria im-
ponitur propter contumaciam adhibitam in iudi-
cio circa non proſecutionem accuſationis, pp delu-
ſum iudiciū, & iudicē. Et iſta in prin. cauſæ eſt extra-
ordinaria, & arbitraria, vt. d. l. qui crimen. in qua ēt,
quia accuſaror vexauit accuſatum faciendo eum ve
nire ad iudiciū, tenetur ipſi accuſato refundere ex-
penſas litis, & ipſa pęna extraordinaria vr̄ habere lo
cū in accuſatore, ſi accuſator monitus per iudicem,
vt proſequeretur accuſationem ſuam, illud non egit.
Si vero accuſator fuit contumax in fine temporis da
ti ad terminandam accuſationem criminalem, qđ
eſt biennium de iure ciuili, punitur in. 10. parte bo-
norum, & efficitur infamis. Et ratio, quia hoc caſu
acrius punitur, eſt, quia maior eſt contemptus, &
contumacia, ſecundum Bal. in fine temporis, q̄ in
principio. Et ad has pœnas imponendas aduerte-
rem ad modum agendi. Poſſet etiam fortè dici, ꝙ
aut quis deſtitit expreſsè renunciando; & tunc hoc
caſu incidit in turpil. propriè, hoc eſt in pœnā quin-
que librarum auri, & infamiæ. Aut deſtitit tacitè cō
tumaciter non proſequendo, & punitur pœna extra-
ordinaria, & parti accuſatæ ad ſumptus, vt. d. l. qui
crimen. Aut in fine tēporis; & punit̄ pœna infamię,
& quartę partis omnium bonorum, vt. d. l. 1. C. vt in-
tra cer. temp. plus tamen placet mihi præcedens in-
tellectus; quia etiā quo ad pœnā ſenatuſcōſul. turpil.
22 † propriè deſiſtere intelligitur, qui intra præfinitum
accuſationis à præſide tempus reum ſuum non pere
gerit, vt. l. ab accuſatione. §. deſtitiſſe. ff. ad turpil. vbi
eſt tex. expſſus. & l. in ſenatus. §. q poſt. ff. ad turp. vbi
ille incidiſſet in ſenatuſconſul. turpil. niſi fuiſſet iuſta
occupatione impeditus, Suſtinendo hunc ſecundum
intellectum. dic, ꝙ illi tex. loquuntur quantum ad.
pœnam extraordinariàm, de quia in. d. l. qui crimen
& d. l. 1. C. vt intra cer. temp. Poſito autē, ꝙ deſiſtens
teneatur ad plures pœnas, vtrum per ſolutionē vni-
us, tollatur alia: fortè in caſu noſtro dicendum eſſet,
ꝙ non arg. eorum quæ dixi. ſed in hoc non inſiſto. vi
de de hac materia in. l. quotiens. ff. de act. & ob. l. 1. ff.
arb. furt. cęſa. & l. 1. & ibi per Bar. ff. vi bono. rap. & l.
in ſenatus. §. 1. ff. ad turpil. & latius per Bar. in. l. ſan-
ctio legum. ff de pœnis. Bald. in. l. data opera. C. qui
accu. non poſ. 17. q. 4. attendendum. & c. 1. de re iu.
lib. 6. Sed reuertendo ad diſtinctionem Barto. &
D. mei.

D.m. dic, ꝙ quoddam aliud tempus eſt ante datos
fideiuſſores poſt productam tamen accuſationem;
& hoc caſu dicit Bart. ꝙ aut reus eſt citatus, & nullo
modo licet deſiſtere, per authen.qui ſemel.C.quo-
mo. & quan. iud. coniuncta.l.abſentem.ff. de pœn.
vbi dicitur, quòd contra abſentem in cauſa crimi-
nali proceditur ad modum iudiciorum ciuilium;
23 † ſed in cauſa ciuilia actor poſt datum libellum co-
gitur cauſam proſequi, & illam ad finem perduce-
re, vt.d.auth.qui ſemel.ergo &c. Ego de hoc dicto
ſatis dubito in caſu noſtro. Nec.l.abſentem. probat
hanc comparationem; niſi quò ad conuicendam
contumaciam, & maliciam abſentis; nec compa-
ratio illa eſt vniuerſalis, ꝙ patet per.l.diuus Pius.ff.
de quæſtio.coniuncta.l.1.ff. de confeſ.in quibus pro
batur, ꝙ aliter proceditur contra confeſſum in cau-
ſa ciuili, & aliter contra confeſſum in cauſa crimina
li; patet etiam in dilationibus dandis, & in condem
natione fienda de abſente poſt lit. conteſt. nam ali-
ter proceditur, in cauſa ciuili, & aliter in cauſa cri-
minali; vt videre potes.in.d.l.abſentem. Cogitabis;
quia non potui habere tempus ad inueſtigandum
ſubtilius; poſita tamen opi. Bar. pro vera, illam limi-
tarem, ꝙ procedat in quantum reus citatus compar
uiſſet; ſecus fortè ſi fuiſſet contumax. arg.d. auth.
qui ſemel. Et pro opi. ſua videtur tex. hic. à con-
trario ſenſu; dum dicit, ꝙ iſtis canonicis parcitur; qa
citra vinculũ inſcriptionis deſiſtere voluerunt, ergo
à contrario ſenſu ſi iſti canonici inſcripſiſſent, non
parceretur eis. Et hoc ideò; quia citatio accuſati
communiter committitur poſt datum libellum. in
24 † libello autem ſolet fieri inſcriptio ad pœnam ta-
lionis, vt.l.libellorum.ff.de accu. canonizata.2.q.8.
c.accuſatorum. & ſeq.& maximè qñ citandus eſt de
longinquo.vt.l.2. de requi.re. vnde quando eſſet fa-
cta inſcriptio, crederem dictum Bar. procedere ſi fa
cta eſſet citatio, vt hic.& pro hoc etiam eſt tex.in.d.
l. in ſenatus.§.qui poſt.ff.ad turpil. Arbitror tamẽ,
ꝙ ſi eſſet contumax puniretur pœna extraordinaria
arbitraria in principio; non propriè pœna ſenatuſ-
conſ. turpil. & in fine cauſę pœna quartæ partis bo-
norum, vt dixi.ſ.& ſic intelligo contrarium ſenſum
tex.noſtri. Quoddam verò eſt tempus ſecundũ Bar.
poſt accuſationem interpoſitam reo adhuc non cita
to, & hoc caſu licet deſiſtere ſecundum eum, ſicut in
cauſis ciuilibus. Idem ego dicerem, ſi pars eſſet ci-
tata, & non comparuiſſet, vt ſtatim dixi, vel etiam ſi
pars eſſet citata vt veniret ad videndum productio-
nem libelli, vt in tex. noſtro ſecundum vnum intelle
ctum, & ita intelligit Bal. hunc tex. in.l.1.C.vt intra
cer.temp.& de hoc ſatis dixi. ſ.in glo.1. ¶ Quoddã
eſt tempus ante accutionem propoſitam poſtquam
tamen pars minata, & profeſſa eſt ſe accuſaturum;
& tunc licet pœnitere ſine metu pœnę, etiam ſi de-
diſſet libellum principi, vel præſidi, in quo dixiſſet
ſe velle accuſare, vt.l.miles.§.ſocer.ff.de adult.& ita
poteſt intelligi.l. quæſitum.ff.ad turp. & probat hoc
tex.noſter, intelligendo, ꝙ nuntius iſte ꝓfeſſus fuiſ-
ſet canonicos iſtos accuſaturos. Et ſic ſecundum
iſtum tex.limitarem dictum Bart. vt ſcilicet proce-
dat, etiam ſi propter talem profeſsionem de accu-
ſando iudex citaſſet partem. In hoc tamen punire-
tur iſte, qui taliter profeſſus eſſet; quia ſi interroga-
tus à iudice an vellet proponere accuſationem, ſi di
ceret ſe illam nolle proponere, imponendum eſſet
ſibi ſilentium perpetuum, vt hic. Et ex prædictis ha
bes expeditam hanc materiam difficilem, & intri-
catam, quã Doc. breuiſsimè, & intricatiſsimè tradi-
derunt. Extra glo. oppo. videtur enim, ꝙ citatio q̃
fuit facta de iſto archiepiſcopo per Celeſtinũ Papã,
qui deceſsit anteq̃ reus compareret, non debuit trã
25 ſire ad † Inno. ſucceſſorem Celeſtini; & ſic iſte archie
piſcopus non tenebatur cõparere; ſed de nouo erat
citandus, vt.l.in ſumma.§.fina.ff.de re iud. &.l.cum
apud Sempronium.ff.iudi.ſol.&.l.ꝓperãdũ.§.ſinaũt
26 in medio.C.de iud.† licet enim ſucceſſor in dignita-
te, ſuccedat etiam in cauſa corã eo agitata, ſiue in-
tentata; vt.c.quoniam abbas.de offi.de leg.&.l.mor-
tuo.ff. de iud. non tamen ſuccedit reſpectu citatorij
edicti. Sed citatus iterum citandus eſt, vt.l.edictũ.
&.l.& poſt edictum.ff. de iud.&.l.neratius.ff.de reg.
iur. Sol. dicit hic Hoſt. ꝙ iſte archiepiſcopus com-
paruit ſponte; nam terminus erat circunſcriptus; &
ſic ſecundum Hoſti. ſi iſte non comparuiſſet, non
fuiſſet contumax. & pro opi. Hoſti. facit quod not.
in.l. conſentaneum.C.quomodo & quando.iu. Sed
prædictis obſtat fortiter tex.in cle. ne Romani.§.fi.
de elec. vbi dicitur, ꝙ illi, qui tenentur venire ad cu-
riam, debent venire non obſtante morte Sum.Pont.
& ſic non obſtante vacatione; quia de proximo ſpe-
ratur reformatio eccleſiæ. Io. And. hic diſtinguendo
dicit, attrendendam formam citationis, ſecundum
formam traditam in.c.ſi gratioſè. de reſcript.lib.6.
& finaliter remittit ſe ad not. in.d.cle. ne Romani.
vide tu, quæ dixi.in.d.clem.ne Romani.in glo. ſuper
verbo, quacunq;.& vide quod dixi de citat.in.7.art.
verſ.12.quæſt. Secundo oppo. contra tex. noſtrum, &
27 contra tertium not. nã dicitur hic, ꝙ † valet citatio
in cauſa criminali abſque eo ꝙ mittatur copia libel-
li; quia ſatis eſt, ꝙ nuntius dicat, ꝙ citatus veniat re
ſponſurus obiectis in libello nondum oblato, & hãc
opi. tenet Bar. in.l. inter accuſatorem.ff.de pub. iu.
vbi dicit, qđ in citatione fienda in cauſa criminali,
non eſt neceſſe inſerere formam libelli, ſicut nec in
ciuili, vt not.in auth. offeratur.C.de lit. conte. ad ꝙ
allegat tex. noſtrum. pro quo ego etiam adduco, ꝙ
not.in.l.abſentem.ff.de pęnis. inducendo, vt.ſ.dixi,
& quod not. glo. 2.q.8. per ſcripta. vbi glo. vult, ꝙ
28 † reo comparenti in cauſa criminali ſint dandæ in-
duciæ ad deliberandum. Sed contra prædicta vi-
detur tex. apertus in.c.ſi primates.in fi.5.q.2. vbi di-
citur, ꝙ in cauſa criminali non debet fieri citatio; ni
ſi in cauſa per ſcripta ſignificetur quicquid citato
opponitur, vt reus poſſit præparari ad citationis re-
ſponſionem. & idem not. glo. 1. in.c.2 de dila. Et
hinc eſt, ꝙ glo.3.q.2.in ſum.dicit, qđ deliberatoriæ
ipſi reo comparenti non ſunt dandæ, cuius ratio eſt;
quia pręſupponit gl. miſſum tenorem libelli. Et hãc
opi. ꝙ neceſſe ſit inſeri copia libelli, tenet Guil. de
Cu.in.l.edita.C.de eden. verſ. ſed quæro.D. m. hic,
& in.d.c.2.de dila. in glo.1. diſtinguit, ꝙ aut citatio
ſit de longinquo; & tunc non eſt neceſſe quòd mit-
tatur copia; ſed ſolum in citatione debet exprimi
quod opponitur reo, vt deliberatè veniat. & ita lo-
quitur.c.ſi primates. & ita etiam intelligit tex. no-
ſtrum, pro quo facit tex. noſter dum dicit; ꝙ veniret
archie-

archieṗs rñſurus obiectis;quia intelligit exprimen-
do cām vt.ſ̄.dixi. Aut citatio fit de ꝓpinquo , & tūc
ꝓcedit dictū Bar.ſimpliciter;qa tūc nec libellꝰ , nec
libelli copia , nec alia informatio eſt fienda, ſeu in-
ſerenda in citatione de neceſsitate.Bart.tamen in ex
traua. ad reprimendum. in glo.in verbo,in crimine,
aliter ſoluit cōtrariū de.d.c.ſi primates. dicit enim ,
ꝙ ſpeciale eſt in epiſcopo ibi. propter eminentiam
dignitatis epiſcopalis, vt debeat inſeri tenor libelli.
ita intelligit.d.glo.1.in.c.2. de dila.Hæc ſolutio non
eſt bona ; quia eſt apertè contra tex. per quem ipſe
monetur ad dicendum , quod non eſt neceſſe quòd
inſeratur tenor libelli ; & tamen tex. noſter apertè
loquitur in citatione archiepiſcopi , qui eſt maioris
dignitatis,quam epiſcopus.vnde plus placet ſolutio
D. mei ; pro qua facit quòd not. Specu.in titu. de
iudice delegato.§. ſequitur. ver. in curia. & in titu.
de prob.§. videndum. ver. quid de auditoribus .
Poſſet etiam dici, quod ideò in tex. noſtro non fuit
inſertus tenor ; quia non erat porecta accuſatio;ſed
iſte nuntius dixit canonicos accuſaturos , & citatio
hæc non fuit facto principaliter ad petitionem par-
tis;ſed quaſi ex voluntate quadam ipſies Cœleſtini ,
qui fuit motus ex plurimis circuuſtantijs , de qui-
bus dixi.ſ̄.in glo. 1.ſuper intellectu huius cap.¶ Ter
tio opp.hic. D.Ant. ꝙ iſti duo non debebant inter-
rogari , an vellent proponere accuſationem; quia
29 † plures eundem de eodem crimine accuſare non
poſſunt,ſed magis idoneus eligendus eſt,vt.l.ſi plu-
res.ff. eod. Sol. hic æquè principaliter omnium in-
tererat ; ideò omnes admiſsi fuerunt , vt.l. 3.§.ſi ad
plures.ff.de ſepul. viola. Secus vbi omnium princi-
paliter non intereſſet ; quia tunc magis idoneus eli-
giť, vt.d.l. ſi plures. dic tu , vt dixi.ſ̄. de ordi. cogni.
articu.20.q.3.4.&.5. ¶ Quarto oppono ſecundum
Doct. nā tex.dicit , ꝙ ideò iſti intimarunt crimina ;
qa videbatur in corrigibilis. ergo videtur ex hoc, ꝙ
30 † inferior poſsit corrigere ſuperiorem. Sed contra
hoc eſt tex. in.c.cum inferior.ſ̄.de maio. & obe.Sol.
ſec.Ioan. And. hic loquitur ſecundum denuntiatio-
nem Euangelicam , quæ omnes ligat. 2. q.1.ſi pec-
cauerit. in qua monens poteſt dici ſuperior quocun
que peccatore, excepto Papa; de quo fuerunt opin.
de quo remittit ſe ad not. in.c.magnæ.ſ̄.de voto. in
glo.hic patet. poſt. princip. & probatur. 40. diſtin.
multi. Dicit hic D.Ant. tenendum eſſe,quòd de om
nibus criminibus , de quibus Papa poteſt accuſari ,
& denuntiari , & incorrigibilis fieri, vt not.glo.in.c
ſi.Papa. 40. diſtin.& ſentit Ioan.And.in.d.c.magnę.
poſt Hoſtien. Ego in hoc non inſiſto ; cum non ſit
principalis materia noſtra.Ideò dic, vt traditur per
ipſum Ioan. And.in.d.c. magnæ. Subdit tamen hic
Ioan. And. ꝙ inferior monet ſuperiorem ad eius
duritiam conuincendam , vt.ſ̄.c.prox.in fi.& etiam
aliquid per eum in.c. 2. in glo. fi.ſ̄.eo. vbi ego ali-
quid tetigi , & vide in.c.1. de ſent. excom. lib.6.
¶ Quinto opp. dicitur hic , ꝙ Papa quæſiuit, vtrum
iſti vellent proponere accuſationem , & ipſis non
proponentibus imponitur perpetuum ſilentium ;
ergo Papa poſuit in poteſtate iſtorum canonico-
rum, an vellent accuſare. Sed contra ; quia imo de-
beat ipſos cogere ad accuſandum, vt.l.ſi quis homi-
cidij. verſ. coges.C.eo.tit. Sol.ego dico, ꝙ iſte tex.
loquitur de coactione cauſatiua , non præciſa; quia
ſi non accuſat imponitur ſibi ſilentium , vt hic. &
huc quando ad huc non accuſauerant , ſed infama-
uerant , vel dixerant ſe accuſaturos . Si verò accu-
ſaſſent, diſtingue, vt.ſ̄.dixi ; quia etiam præciſe non
compellitur deſiſtens ; ſed punitur aliter, & aliter, vt
31 dixi.¶ Sexto oppo. vltra Doct. dicitur † qđ iſtis im-
poſitum fuit perpetuum ſilentium , ex eo,qđ ſemel
monitio noluerunt accuſare . Sed contra ; qua ad
hoc vt quis priuetur vt non agat, vel accuſet , debet
præcedere duplex monitio , nam propter vnam non
debet priuari. vt expreſſè tenet Ang. in authen. de
hære . & fal.§. ſi quis autem non implens. per illum
tex . ¶ Sol. poſito , ꝙ dictum Ang. eſſet verum , de
quo plenè diſputaui in repe. quam feci in.c.ſi hære .
des.ſ̄.de teſtam. poteſt reſponderi , ꝙ ideò hic iſtis
canonicis fuit impoſitum perpetuū ſilentium ; quia
dixerunt in prima interrogatione non eſſe eorum
intentionis accuſare ; & ſic videtur , ꝙ non ſit opus
ſecunda monitione, cum illa fiat ad ſcrutandam vo
luntatem , quę ſi certa apparet, non eſt eundem per
coniecturas , vt.l.continuus.§.cum ita.ff. de ver. ob.
ſecus ſi nihil dixiſſent;quia tunc fuiſſet neceſſaria ſe-
cunda monitio;& ita procedit dictum Ang. Et pro
hac mea ſolutione , adduco,quòd pleniſsimè ſcripſi
in.c. 1.de do. & contu. in artic.1. de citato, qui di-
xit nollo venire. Et vide ad prædicta eundem Ang.
in auth. de Eccleſia tit.§. ſunt autem, vbi ipſe ponit
idem dictum ; licet ita ibi illud non probet clarè, ſeu
firmet. Tu vide, ꝙ dixi in.d.c.ſi hęrede. Et ex prę-
dictis ſurgit vna notabilis limitatio ad tex.noſtrum,
& ad alia iura , quæ dicunt , ꝙ ſi ille monetur vt ac-
cuſet , vel agat , imponitur perpetuum ſilentium ſi
non accuſet. Aduerte tamen ; quia fortè hoc eſſet
verum ſi ſimpliciter moneretur vt accuſaret , non
adiecto certo termino intra quem accuſet ; ſecus ſi
adijceretur terminus , de quo articulo , dic vt dixi
latiſsimè , in repet.d.c.ſi hæredes . Item eſſet limi-
tandum , quod dixi , niſi ſententia eſſet lata,impo-
ſitiua perpetui ſilentij , à qua non fuiſſet appella-
tum ; quia talis ſententia tranſit in rem iudicatam ,
vt.l.titia.ff.de accu.vide ꝙ dixi in rub.de dila.in ma
teria citationis. artic.27.q.5.ver.10. quęro. ¶ Vlti-
mo op.cōtra tex. nam ſi Papa magis delectatur bo-
na fama , quam mala nō debebat ꝑmittere fieri in-
32 quiſitionē cōtra iſtū Archiepiſcopū,maximè qa † ad
inquiſitionē non procediť niſi ꝓcedente infamia , vt
c.cū oporteat.&.c.qualiter.2.ꝟ.eo. Sol. dicit Io. An.
33 hic poſt Inno.quē ſequunť cōiter* Doc.ꝙ † quædam
eſt inquiſitio,q̄ fit ſuper ſama, & nō ſup veritate cri-
minis ; & iſta pōt fieri ꝓcedente denūtiatione alicu-
ius certę pſonæ, vel aliqua infamia quāuis modica ,
vt hic.& rō eſt ; qa talis inqſitio eſt modici ꝑiudicij.
¶ Quædā vero inquiſitio fit ſup veritate crīs ad pœ-
nā; & iſta nō debet fieri niſi ꝓcedente infamia, & ita
loquunť contraria. Primū tñ dictū limitat hic D.m.
ſi perſona denuntians eſt idonea ; ſi autem non eſſet
idonea nulla fieret inqſitio ; niſi ad cautelā. per.c.cū
in iuuentute.& ibi not.ſ̄.de præſump. Eſt aūt effectꝰ
inquiſitionis ſup fama;quia ſi conſtiterit de infamia
procediť poſtea ad inqſitioné criminis , vt.d.c.qua-
liter. ¶ Sed pro cōplemento materiæ.c.noſtri. q̄ro
34 primo verū iſta ſñia per quam imponitur perpetuū

ſilentium, ſit diffinitina, an vero interlocutoria. eſt autem effectus huius.q.notabilis; qnia ſi eſſet interlocutoria, videretur, quòd nou poſſet appellare ab ea de iure ciuili, vt.l.a.ff. de ap. reci. Secus ſi eſſet difinitiua. Item eſt effectus de iure canonico; quia ſi eſſet interlocutoria, videretur neceſſarium, quòd exprimerentur cauſæ grauaminis in appellatione, vt c.vt debitus.s̄.de appel.& in cle.appellanti. eod.tit. Secus ſi eſſet diffinitiua. Sol. dic, quòd eſt ſententia interlocutoria habens vim diffinitiuæ; & ideò ab ea appellatur de iure ciuili; quia non expectat aliam ſententiam poſt ſe, tex. eſt apertus. in.l.ſi cum titia. ff. eod. & Bald. in.l.ſi ea.C.qui accu. non poſ. Item nõ eſt neceſſe, quòd exprimantur cauſę grauaminis, cum habeat vim diffinitiuę, ſecundum no.in.d.c. vt debitus.de appel.& in.d.clem. appellanti. ¶ Poſtre-
35 mo quæro, pone† quòd iſti canonici quibus impoſitum fuit perpetuum ſilentium, accuſaſſent archiepiſcopum, nec archiepiſcopus excepiſſet contra eos, quòd impoſitum fuiſſet eis perpetuum ſilentium; vtrum teneret iudicium? Sol. credo, quòd ſic, per not. per Bar.in.l.1.§.accuſationem.ff.ad ſenatuſcon. turp. circa qđ, vide, quòd not.glo.in verſ.finiri.& quę ibi dixi in cle.1.de reſtit.in integ. Et quod traditur per glo.&. Doct. in.l.properandum.§.1.C.de iudi.

¶ Vltimo opp. contra tex. noſtrum, videtur enim, quòd Papa iniuſtè egerit imponendo perpetuum ſilentium canonicis, ex eo quòd iſti duo canonici interrogati videlicet.I. & O. an vellent pro ſe, vel alijs proponere, reſponderunt, quòd non ſcripſerunt animo accuſando; nam licet ipſi hoc affirmarent; alijs tamen non debebat imponi perpetuum ſilentium, qui erant plures; & maximè cum ipſe. O. non fuerit de delatoribus à principio tex. noſtri. hoc non tangitur per Doct. arbitror tamen poſſe reſponderi pluribus modis. Primo, quòd ſilentium fuit ſolum impoſitum ipſis canonicis duobus, non alijs. vnde ver. nos igitur. dum dicit, canonicis, debet intelligi ſcilicet duobus ſtatim nominatis. Sed hæc Sol. videtur deſtrui per ver. quia verò prædicti canonici. niſi diceres, ꝙ verſ. quia verò. referetur ad primos canonicos delatores, non autem ad illos duos. facit glo.in ver.relaxetis. in.c.capitulum.s̄.de reſcrip. Vel poteſt ſecundo modo ſolui, ꝙ iſti duo canonici habebant mandatum ab alijs, quod videtur ſatis denotari ex illis verbis pro ſe, vel alijs poſitis in tex. Et hæc ſolutio eſt clara; niſi quòd habet aliquid diuinationis. Vel tertio, qđ iſti præiudicauerunt alijs, quaſi habentes mandatum; quia conſortes eiuſdem litis. facit. 3.q.6. hæc quippe. &.c.cum dilecti.s̄.de do.& contu. & ſentit hic Inno. & dicam in ſeq. Vel quarto ſolue notabilius, quòd ſi Papa ex officio fecit aliquod officium, fuit iuridicè inductus pluribus concurrentibus, videlicet; quia illi detulerant archiepiſcopum, literas deſtinando, & nuntiũ; & poſtea non proſequebantur, cum archiepiſcopus comparuiſſet. Præterea acceſsit ad prædicta, quòd iſti duo concanonici dixerunt, quod non erat intentionis eorum accuſare; vnde non mirum ſi Papa impoſuit ſilentium. Aduertendum eſt etiam; quia quædam decre. in princip. habent. G. decani. ſancti Stephani. T.I.M.& O. Aliæ verò habent ſolum, T.I.& M.

C A P. XV.

S V M M A R I V M.

1 *Iurans aliquẽ non accuſare ab illius accuſatione repellitr.*
2 *Procurator non admittitur ad proſequendam cauſam criminalem. & nu.22.& 29.& ſeq.*
3 *Canonicus ſolus proprium prælatum accuſare poteſt, maximè ratione intruſionis.*
4 *Intruſio eſt legitima cauſa remouendi aliquẽ ab eccleſia.*
5 *Intruſus quis dicatur.*
6 *Cauſa ad remouẽdum quem à beneficio, quæ ſufficiens ſit.*
7 *Filius ſacerdotis non eſt ad ordines, epiſcopatum, vel alia beneficia promouendus.*
8 *Illegitimi viri, notabiles, & valentes quandoq; reperiuntur.*
9 *Filius, etſi legitimus, non poteſt ſine diſpenſatione miniſtrare in eodem beneficio, in quo pater ſacerdos miniſtrauit, & ratio ibi ponitur.*
10 *Succeſſio in eccleſia non datur.*
11 *Nepos, an poſſit intitulari in illa eccleſia, in qua auus fuit. remiſſiuè.*
12 *Prælatus ſubijciens eccleſiam ſuam alicui laico, accuſari poteſt.*
13 *Homagium eſt ſpecies ſeruitutis, & quid ſit homagium, & quid homoligium, & in quo differant hæc duo. ibid.*
14 *Principes ſeculares ſuper temporalibus ab eccleſia poſſeſſis, & in feudum ei conceſſis, fundatam habent intentionem ſuper homagio, & fidelitate.*
15 *Citatio facta ad diem feriatam valet.*
16 *Peremptorium in prima citatione, in cauſa criminali apponi poteſt.*
17 *Peremptorium in prima citatione ſine cauſa regulariter non mittitur; aliàs poteſt appellari.*
18 *Citatus non comparens intra terminum aſſignatum, quando excuſetur ob viarum diſcrimina.*
19 *Conſecratio chriſmatis debet confici in die cœnæ ante reſurrectionem.*
20 *Citatus in cauſa criminali poteſt proponere excuſationes ſuas, & per nuntium, & per epiſtolam.*
21 *Citatus, qui debet perſonaliter comparere, non excuſatur à contumacia, licet per procuratorem allegantem excuſationes friuolas compareat.*
22 *Procurator non admittitur in cauſa criminali, & vbi agitur ad finem deponendi aliquem à dignitate.*
23 *Procurator in cauſa criminali, admittitur ad allegandas legitimas cauſas, conſiſtentes in facto ob abſentiam; & in iure propter perſonam accuſatoris non legitimi.*
24 *Citatus etiam ad inſtantiam illegitimi accuſatoris comparere tenetur priuilegium ſuum allegaturus, ne tanquã contumax puniatur.*
L. 2.ff. ſi quis in ius voc. non ierit & l. 1.ff. ſi quis iuſdic. non obtemper. intellectus. ſub nu.24.f.28.
25 *Calumniatus ſemel, debet repelli ab accuſatione eiuſdem de eodem crimine.*
26 *Mulctari in continenti nemo poteſt ob calumniam.*
27 *Contumacis præſentiam ſupplet Deus; & iudex.*
28 *Infamia furti purgationem requirit.*
29 *Procurator, quare in cauſa criminali ex parte rei non admittatur; & redduntur rationes.*
30 *Iudicium non debet eſſe deluſorium.*
31 *Maleficia non debent remanere impunita.*

32 *Reus veriſimiliter fidelius, diligẽtius, & accuratius defendet ſuam cauſam propriam, quam procurator alienam.*

33 *Fideiuſſor obligans ſe pro alio ad pœnam corporalem, in criminalibus non recipitur.*

34 *Nemo eſt dominus membrorum ſuorum.*

35 *Cuſtos carceris propter negligentiam quandoq; pœna capitali punitur.*

Procurator in cã ſtatus nõ ſatiſdat de iudicato ſoluendo; licet ſatiſdet de defendẽdo; & qđ dolus malus aberit. ibid.

36 *Procurator, quando ex parte accuſatoris non admittatur in criminalibus, & plures aſſignantur rationes.*

37 *Aequalitas eſt in iudicijs ſeruanda.*

38 *Reorum eſt fugere.*

39 *Procurator in cauſa criminali an indiſtinctè repellatur, tàm in delicto publico, quàm in priuato.*

40 *Delicta publica quę.*

41 *Delicta priuata quę.*

Accuſatio ſuſpecti tutoris cõpetit cuilibet de populo; etiã ſi agatur ad purgationem, vel ad remotionem ibid. verſ. Præterea.

Et quando accuſatus non principaliter, vt puniatur; ſed ad finem vt remoueatur; et vt puniri poſſit ſi apparuerit eum deliquiſſe; an tunc admittatur procurator cum ſpeciali mandato. nu. 50. verſi. Et pro hac ſententia.

Et ad quem remitti debeat cum ex dolo puniendus eſt.

42 *Iudicium accuſationis de ſuſpecto, non eſt publicum.*

43 *Crimen publicum dicitur tribus modis.*

Statutum ſi concedat cuilibet poteſtatem accuſandi de aliquo crimine, vbi de iure cõi nõ datur, an tunc dicatur crimen publicum. ſub nu. 43. verſi. Per prædicta.

44 *Publici dictionis ethimologia.*

45 *Argumentum ab ethimologia eſt validum.*

46 *Iudicia quædam ordinaria, quædam extraordinaria.*

47 *Procurator in accuſatione iniuriarũ interuenire ꝓhibet.*

48 *Pœna talionis imponitur accuſatori calumnianti, tam in priuatis, quam in publicis criminibus.*

49 *Argumentum non ſumitur à contrario ſenſu, quando reſultaret correctio.*

50 *Procurator, an poſſit admitti in cauſa criminali, in qua imponitur pœna pecuniaria.*

51 *Attendi debet, quod principaliter intenditur, nõ autem, quod venit in conſequentiam.*

52 *Attendi debeat ne, quod euenire poteſt.*

53 *Pœnæ quantitas, non delicti qualitas attendi debet.*

54 *Origo quando inſpiciatur.*

55 *Subrogatus, quando debeat ſapere naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*

56 *Procuratoris vſus ad prouiſionem fuit inuentus.*

57 *Procuratorẽ cõſtituere in cauſa criminali, in qua pœna pecuniaria venit imponenda, cõſtituere nemo inuitus cogit. Fallit tamen, vt ibi.*

58 *Perſona illuſtris per procuratorẽ criminaliter agere dẽt.*

59 *Procurator in crimine ſuſpecti tutoris, an inſtitui poſſit.*

Verbum difficile quomodo intelligendum. ibid. circa med.

60 *Leproſus in iudicio per procuratorem agere debet.*

61 *Procurator, an interuenire poſſit in interdicto de libero homine exhibendo.*

62 *Procurator non admittitur, quando perſona domini eſſet legalior, & per eum poſſet melius veritas haberi.*

Et quis probare habeat quòd perſona domini ſit legalior. remiſſ. verſi. Et quis habeat.

63 *Iudicium, an deſinat eſſe publicum; ſi pœna publici iudicij per ſtatutum alteretur.*

64 *Statutum puniens mulieres iocalia portantes eſt iniquum.*

65 *Mulierum encomia.*

Filius ante partum oneroſus, in partu doloroſus; & poſt partum laborioſus. ibid. poſt prin.

Accuſatio publica ex forma ſtatuti ſi cõpetat; non tñ erit publicũ, quo ad effectus iudicij publici. verſ. Reuertẽdo.

66 *Procurator, quando ex parte accuſatoris in cauſa criminali interuenire poſſit.*

67 *Statutum, quo imponitur pœna pecuniaria pro homicidio; an valeat.*

68 *Procurator, an admittatur, vbi ob delictum imponitur pœna priuationis omnium bonorum.*

Ictus fuſtium eſt maior qualibet pœna pecuniaria. verſic. Vnde poſſumus.

69 *Procurator, an in cauſa criminali interuenire poſſit, quando ex forma ſtatutorum pœna pecuniaria imponitur delicto, pro quo de iure communi venit imponenda pœna corporis afflictiua.*

70 *Generi per ſpeciem derogatur.*

71 *Statutum municipale ſe habet ad ius commune, tanquam ſpecies ad genus.*

72 *Iuriſdictio vni lata, ab inferioribus, vel æqualibus intelligitur adempta.*

Arbiter; vt ſi arbiter; & arbitrator procedere poteſt; ex forma libelli quomodo proceſſerit dignoſcetur. verſi. ſed ſi quomodo.

Idẽq; de eo, q põt procedere ordinarie, & ſummariè. ibid.

Statutum ſi velit officialem nõ habere poteſtatem cognoſcendi de crimine, ex quo veniret imponenda pœna corporis afflictiua; ſed ſolum de his ubi pœna pecuniaria imponatur; & ex forma alterius ſtatuti blaſphemãs Deum debet puniri in 200. & ſi non ſoluerit intra 10. dies blaſphemanti amputetur lingua; an tali caſu officialis cognoſcet. verſi. Et prædictam.

73 *Procurator, an admittatur, vbi ob crimen venit imponenda pœna corporis afflictiua.*

74 *Procurator, an interuenire poſſit delictis, in quibus ĩponitur pœna mixta. Et exemplum pœnæ mixtæ ibi ponitur.*

L. 1. ff. de in lit. iuran. intellectus. verſi. Nec obſt. & nu. 75. verſi. Non obſt.

Excommunicatio ſecundum ius canonicum ſucceſſit loco interdictionis aquæ; & ignis ibid. in fi.

75 *Pœna, quæ imponit purgationem alterius pœnæ non ſolutæ, an ſit pœna criminis, vel contumaciæ.*

L. quicũque. C. de ſeruis fugit. & l. ſi quis iniuriam. ff. de iniur. intellectus.

76 *Procurator, an per aliquod remedium interuenire poſſit in delictis, propter quæ imponitur pœna amputationis manus, ſi non ſoluantur centum intra menſem.*

77 *Soluere dicitur, qui depoſitum facit, vel fideiuſſores de ſoluendo dat.*

78 *Procurator admittitur in cauſa criminali, quando imponitur pœna corporis afflictiua, ex eo quod condemnatus non eſt ſoluendo.*

79 *Qualitas prohibitiua qñ attendi debeat, non permiſſiua.*

80 *Procurator, an admittatur extante ſtatuto, quo cauetur, vt pro primo furto, quis decem ſoluat, pro ſecundo ſuſpẽdatur, ſi quis fecerit vnum furtum alibi, & ſecundum in loco ſtatuti.*

81 *Delictum commiſſum extra territorium, an aggrauet pœnam commiſſi delicti in territorio.*

82 *Procurator, an admittatur in delictis, ex quibus imponitur pœna arbitraria.*

Pœna vbi eſt arbitraria . poteſt iudex arbitrari vſq; ad mortem.verſi.Facit quod.

83 Procurator,an admittatur in delictis,ex quibus in ponenda eſt pœna alternatiua.

84 Legatum conditionale quando dicatur .

85 Obligatio,quando dicatur indiuidua.

86 Libellus accuſatoris agentis ad pœnam, alternatiuè, non debet admitti reo excipiente .

87 Procurator,an admittatur extante ſtatuto, quo caueatur manum dextram,vel ſiniſtram delinquenti amputari , ſi ipſe nullam habeat .

88 Procurator , an admittatur extante ſtatuto, quo cauetur quod delinquens puniatur tali pœna,vel alia , nec ſpecificetur qualis .

89 Alius;alia,aliud,hæc dictio quid operetur.

90 Procurator,an admittatur in cauſa, vbi dubitatur, an imponi debeat pœna corporalis, vel pecuniaria.

91 Condemnatio de occiſo non poteſt ſequi ex proceſſu facto contra vulnerantem de vulnere .

92 Pax ſimpliciter facta de vulnere, non opitulatur ad remiſſionem pœnæ,ſi ex vulnere ſecuta ſit mors .

93 Procurator,an poſſit admitti in cauſa,ex qua venit imponenda pœna infamię.

94 Infamia æquiparatur morti .

95 Procurator poteſt interuenire in iudicio furti .

96 Fures communiter ex forma ſtatutorũ furca ſuſpẽduntur.

97 Infamia iudicatur maior relegatione.

98 Procurator , an poſſit interuenire,vbi pœna reuocationis in ſeruitutem imponi debet .

99 Seruitus morti æquiparatur .

100 Procurator an poſſit interuenire, vbi proponenda eſt pœna relegationis.

101 Capitalia quæ dicatur .

102 Relegationis pœna quę ſit .

103 Oratio ſumpta ex vniuerſo , verificari debet in quolibet particulari .

Qui omne dicit,nihil excludit.ibid.

104 Procurator non poteſt conſtitui ad vtilia tantum , & nõ ad inutilia.

105 Homines humilioris loci tantum, non cæteri fuſtibus ſubijciuntur .

106 Illuſtris,illuſtri iniuriã inferens, nõ punitur corporaliter.

107 Epiſcopus, & alij prælati per ſe non poſſunt cauſas ciuiles agere.Et quatuor rationes aſſignantur.ibi.

108 Seruos Dei litigioſos eſſe non oportet .

109 Cauſæ,quæ in iudicio agitantur, materiam criminibus ſolent præparare.

110 Epiſcopus poteſt eſſe procurator pro eccleſijs ſuis,& miſerabilibus perſonis .

111 Relegatus ciuitatem , & bona retinet.

112 Deportare quid ſit .

113 Procurator ſi non admittatur in cauſa principali , nec etiam admittitur in cauſa appellationis.

114 Appellatio extinguit pronuntiatum.

115 Procurator,an indiſtinctè tàm ex parte rei,quàm ex parte actoris admittaẽ,vbi venit ĩponẽda pęna relegationis.

116 Procurator,an admittatur in delictis,ex quibus imponitur pœna perpetui carceris .

117 Pœna perpetui carceris, an quis damnari poſſit.

118 Pœna perpetui carceris æquiparatur pœnæ damnationis in metallum.

119 Dominus non amittit dominium ſerui damnati ad perpetuum carcerem;ſecus damnati in metallum.

120 Damnatus ad perpetuum carcerem, vel in metallum, exceptis alimentis non eſt capax relictorum .

121 Damnato perpetuo carceri deputatur panis anguſtiæ , & aqua doloris .

122 Procurator,an poſſit admitti in delictis, ex qbus imponiẽ pœna,vt quis impunè poſſit offendi,vel ꝙ non audiatur.

123 Excommunicatio eſt medicinalis, non mortalis.

124 Excõicatus in mortis articulo à quolibet abſolui poteſt.

Statutum ſi velit contrahentem matrimonium cũ Guelpha non audiri in ciuili, vel criminali cauſa;an tali caſu poterit conſtitui procurator.ibid.in prin.

125 Procurator,an interuenire valeat, vbi imponi debet pœna priuationis,ſeu depoſitionis ab ordine .

126 Ordo ſacer quid ſit .

127 Ordines eccleſiaſtici qui.

128 Ordines minores ſunt ſacri .

129 Ordo laicalis quid ſit.

130 Procurator, an interuenire queat, vbi pœna ſeparationis thori imponenda veniat .

131 Procurator,an ꝑ abſẽte in cauſa criminali admitti poſſit.

132 Sententia,an poſſit ferri contra abſentem in crimine capitali. & nu.ſeq.

133 Procurator interueniens poſt litẽ conteſtatã dãnari põt.

Origenes qui fuit Chriſtianus;& infinita volumina librorum ſcripſit,fuit tempore Alexandri Imp.qui Manea dictus eſt,& anno.D.N.224.verſ. Item non obſt.

Vulpianus clariſſimus Iuriſconſultus fuit eodem tpe.ibid.

134 Procurator rei ſatiſdare debet de iudicato ſoluendo .

135 Contumax communiter in Italia habetur pro confeſſo.

136 Mandatũ ſpecialiſſimũ requiriẽ in mrĩmonio. & nu.270.

137 Procurator nõ põt iurare de calũnia ſine ſpeciali mãdato.

138 Procurator, an interuenire poſſit quando contumax habetur pro confeſſo.

139 Statutum exorbitans eſt reſtringendum.

140 Procurator quando in crimine hęreſis interuenire poſſit.

141 Procurator in caſibus, in quibus non admittitur, an etiã non admittatur, ſi reus pręſens ſit.

142 Procurator communiter conſtituiẽ,quando non poteſt intereſſe rebus ſuis .

143 Procuratorem non admitti ratione qualitatis cauſæ , an procedat reo in carcere detento .

144 Vxor prohibere poteſt,ne bona mariti in ſuum præiudicium publicentur .

145 Abſens nec condemnari,nec abſolui poteſt.

Tempus , quod datur marito ad accuſandum vxorem de adulterio,quod eſt vtile , non currit ei exiſtenti in carcere.verſ.& pro hoc.

146 Carceratus, an dẽat per ſe, vel ꝑ procuratorẽ reſpondere.

147 Poſitionibus in cauſa criminali reſponderi debet per verbum veritatis,non per verbum credo .

Accuſatus;an poſſit reaccuſare accuſatorem ſuum, vel extraneum;ſiue ſit accuſatus;& nomen accuſati non ſit receptum inter reos;ſiue ſit receptum remiſſ.nu.147.verſ Facit quod not.Ang.

148 Procurator , an interuenire poſſit in caſibus , in quibus mortuus damnari poteſt .

149 Mortuus quibus in caſibus damnari queat.

150 Inquiſitores in crimine hæreſis , an elapſo quinquennio poſt mortem hæretici inquirere poſſint.

151 Sepultura, vt non violetur, quilibet poteſt interuenire .

152 Hæredes,an poſſint defendere bona, & memoriam defuncti per procuratorem .

153 Procurator in caſibus , in quibus non poteſt interuenire

ad

ad plenam defenſionem, an ſaltem poſſit interuenire ad aliquem actum iudicialem.

154 Libellus ex parte actoris in cauſa capitali, an poſſit per procuratorem offerri.

155 Libellus de iudicij ſubſtantia dicitur.

156 Litis conteſtatio die feriata in honorẽ Dei, fieri nõ poteſt.

157 Libellus ſupplicatorius poteſt per quemlibet offerri.

158 Procurator, an admittatur ad allegandas cauſas abſentiæ rei citati non comparentis. vbi diſtinguit ſub nu.174.

159 Infamis, & quilibet alius admittitur ad allegandum cãm meri facti neceſſariam pro abſente, & eſt cõmunis opin.

160 In banno ſi quis poſitus eſt, & ſibi aſſignatus terminus octo dierum ex ſtatuto, vtrum ſi compareat accuſator, banni terminus ſit differendus.

161 Excuſator, an admittatur, ſtatuto dicente, quòd quilibet per ſeipſum non comparens pro confeſſo habeatur.

162 Comparens nomine citati, ſi allegat quòd citatus in loco, ad quẽ eſt citatus habet capitales inimicitias admittitur cum mandato; & eſt cõis opin. & an ſine mandato ibid.

163 Reus condemnatus, licet properet mori, tamen quis admittitur pro eo, etiam ſine mandato.

164 Citatus perſonaliter non poteſt excuſari à contumacia propter guerram, ſi aliqui conſueuerunt tutè accedere cum ſaluo conductu.

165 Mandatum habens ad proponendas excuſationes propter inimicitias, ſi illas proponit; poterit iudex ſibi offere ſaluum conductum.

166 Contumacia, quæ eſt delictum, in dubio non præſumitur.

167 Excuſatio qualibet facti poteſt proponi etiam per, non habentem mandatum.

168 Nemo tam ignarus eſt, qui non velit mortis periculum, aut corporis cruciatum declinare.

Et nullum condignum præmium authori talium periculorum euitandorum retribui poteſt. ibidem.

169 Reipublicæ intereſt ſubiectos cõſeruari, ne gladio pereant.

170 Iudex, ſi nollet audire excuſatorem, eo caſu, quo debet admittere, poſſet appellari. & proceſſus eſſet nullus.

171 Citatus ad locum non tutum, propter aerem peſtiferum, & turpem excuſatur.

172 Citatus, an teneatur comparere, ſi iudex eſt excõicatus, vel infamis, vel ſi accuſator non eſt legitimus; & an pro eo admittatur procurator ad allegandas cauſas abſẽtiæ.

173 Notorium, illud, dicitur, quòd patet ex actis.

174 Reorum eſt fugere.

175 Bonorũ annotatio, & excõicatio fertur rõne cõtumaciæ.

176 Inobediens non dicitur, qui non poteſt, aut non tenetur comparere.

177 Mandatum habens in cauſa criminali, an poſſit allegare cauſas abſentiæ facti.

178 Excuſator, ſi intra terminum citationis ſtatutum ad comparendũ, cõpareat; dicens citatũ abſentẽ fore adeò in partibus longinquis, ꝗ notitia citationis non poteſt ad eũ ꝑuenire, vel ꝗ aliàs eſt legitimè impeditus; & iudex vltra ꝓceſſit, an valeat ꝓceſſus? & ibi de materia excuſatoris.

Et an ſaluum ſit ius citato ad petendam reſtitutionem ex cauſa iuſtę abſentiæ. ibidem. Et an valeat bannum eo in caſu. nu.180. remiſſiuè.

179 Statutum ſi velit, ꝗ contumax habeatur pro confeſſo, & conuicto; cautela eſt, ſi delictum tale eſt, quòd in eo non poſſit interuenire procurator, quòd mittas delinquẽtem ad partes remotas; & poſtea compareat excuſator.

181 Procurator, an conſtitui poſſit ad proponendam exceptionem dilatoriam, & communis opinio eſt quòd ſic, ſi opponatur in modum excuſationis abſentiæ.

182 Procurator, an admittatur ad proponendam exceptionẽ merè dilatoriam, vt puta, ꝗ accuſatus non interfecit illũ de quo accuſatur, vel ꝗ mortuus erat ille longè prius; & ꝗ non communis eſt opi. & quomodo procedat. ibidem.

183 L.pen.§.ad crimen.ff.de pub.iud.intellectus ex Imol.

184 Plagij crimen committit, & crimine plagij tenetur abducens ancillam, non autem propriam.

185 Procurator, an conſtitui poſſit ad proſequendam exceptionem mixtam.

186 Exceptio mixta, quæ ſit.

187 Statutum diſponens, quòd bannitus poſſit impunè offendi, quam exceptionem pariat.

Exceptio rei iudicatæ, an dicatur exceptio mixta, & quando poſſit opponi; & quid de alijs exceptionibus litis finitæ. ne ibid. poſt princ.

188 Iudex ex officio poteſt, & debet libellum ineptum lacerare. & nu.197.

Quod principaliter agitur attendi debet. ibid. poſt prin.

189 Notorium, licet releuet ab onere probandi, non tamen releuet ab onere probandi.

190 Dubietas iuris, æquiparatur dubietati facti.

191 Procurator, an admittatʳ in capitali cauſa ad opponẽdam. exceptionem, quòd accuſator eſt bannitus, & quòd interfectus eſt bannitus.

192 Lex, vbi dicit, quòd aliquis non audiatur, repellit eum à limine iudicij.

193 Pax, licet facta fuerit cum bannito, poteſt tamen impune offendi, ſtante ſtatuto, quòd bannitus impunè offendi poſſit. diſtinguit tamen. nu.ſeq.

194 Executor merus non poteſt renuntiare, quia exequatur.

195 Paria ſunt excludere crimen directè, vel aliquid deducere, quo crimen indirectè excludatur.

196 Exceptio banni, an impediat litis conteſtationem.

198 Poteſtas, ſi accuſaretur de aliquo, quem fecit decapitari, poſſet opponere exceptionem rei iudicatæ. Et idem de executore. ibidem.

199 Calumnia euidens, ineptitudinis libelli loco habetur.

200 Notorium vbi eſt, ibi non eſt diſputare, ſed diſputatum eſſe. & ibidem quomodo notorium pateat.

201 Exceptio banni notoria, poteſt opponi per procuratorẽ & eſt cõis opinio quod ẽt per tertium ſine mandato ibidem.

202 L.1. & l. præſes. C. ad. l. flau. de plagia. intellectus.

203 Procurator, an admittatur nomine accuſati, ſtante ſtatuto, quòd accuſatus excipere, vel defendere non poſſit; niſi perſonaliter compareat.

Quid autem ſi ſtatutum diſponat, quòd bannito non reddatur ius, vel quid ſimile. nu.204.

205 Accuſatio ipſo iure non tollitur in ciuilibus ꝑ hæc verba accuſationẽ non dabo; & ſimilia. Secus in criminalibus.

206 Exceptio, ꝗ reus fuit abſolutus, vel condemnatus, an poſſit opponi ad proceſſum.

207 Procurator an admittatur ad conteſtandam litem.

208 Procurator an admitti debeat ad præſtandum iuramentum calumniæ.

209 Procurator ad media cauſæ criminalis, an admittatur. & nume. 212.

210 Idem iuris eſſe debet de parte, quo ad partem; quòd eſt de toto, quo ad totum.

211 Genus à quo remouetur, et qualibet eius ſpecies remouetʳ.

213 Procurator, an admittatur ad reſpondendũ poſitionibus.

214 Procurator, vtrum admittatur ad producendum teſtes probatorios, & reprobatorios.

215 *Procurator, an admittatur ad concludendum in cauſa.*

216 *Concluſio in cã dicitur de actis iudicij, non de actis litis.*

217 *Renuntiatio iurium in cauſa criminali, an valeat.*

Et qd facere habeat iudex, vt talis renũtiatio teneat. ibid.

218 *Procurator, an admittatur poſt concluſum in cauſa.*

219 *Procurator, an ad ſententiam admittatur, & quòd non communis eſt concluſio.*

220 *Procurator, an admittatur ad appellandum.*

221 *Procurator, an admittatur ad executionem pœnalem.*

222 *Pœnæ debent tenere ſuos authores.*

223 *Fideiuſſor non põt puniri pœna corporali pro principali.*

224 *Fideiuſſor quãdo pro crimine poſſit interuenire. remiſſiuè.*

225 *Nemo eſt dominus membrorum ſuorum.*

226 *Procurator non poteſt interuenire ad defenſionem proditoris, vel alij condemnati ex ſtatuto ipſo iure, ſi ipſius pe tatur executio.*

227 *Procurator, an admittatur ad petendam cancellationem banni.*

228 *Procurator, an admittatur, quando agitur principaliter de nullitate ſententiæ condemnatoriæ. Et quid quando ageretur per viam appellationis. ibidem.*

229 *Procuratore repulſo à plena defenſione ob qualitatem cauſæ, att° ratione proprij intereſſe quis admittatur. Et ibi ꝙ dñs pro ſeruo. Pater pro filio, maximè ſi ex forma ſtatuti pp delictum filij deberet aliqua fieri executio in bonis patris, Abbas pro monacho; Epiſcopus ꝓ clerico. Dñs pro vaſallo. Et ciuitas pro ciue. Et vxor pro marito, & è contra. Et eſt communis omnium opi. nu. 236. Et conſors pro conſorte. num. 238. Et an poſſit agere pro iniuria talibus illata. nu. 237. vbi de cõi atteſtatur.*

230 *Obligatio ex delicto criminaliter moto, in iudicio nũquam contrahitur.*

231 *Impoſſibile eſt, quòd quaſi contractus ſit criminalis.*

232 *Pater, & dominus poſſunt interuenire in cauſa criminali defenſorio nomine, præterquã in tribus caſibus, qui ſunt, litis conteſtatio, per tormenta examinatio, & ſententiæ auditio. Et qñ in cã pecuniaria, vel capitali. nu. 235.*

238 *Statutum diſponens, ꝙ ſi accuſatus, vel inquiſitus declinaret iuriſdictionem, ꝙ ſi extra protectionem communis; et poſſit impunè offendi; quomodo euitari queat. Et quid ſi ſtatutũ indiſtinctè diceret, ꝙ quicũq; &c. ibid. remiſſiuè.*

239 *Pater, an poſſit interpretari confeſſionem filij factam in iudicio. Et an poſſit renocare. nu. 241.*

Et quid in prælatis venientibus ad defenſionem ſui monachi, vel conuerſi. nu. 243.

240 *Interpretatio in iudicijs qualis eſſe debeat. Et an cadat expoſitiua interpretatio in facto alieno.*

242 *Iudex debet omnes habere defenſiones, ſeu admittere omni tempore.*

244 *Confeſſio tanquam erronea quando reuocari poſſit: Quis poſſit illam reuocare, & propter quam cauſam. remiſſ.*

245 *Procurator, quando non admittitur; an ſaltem poſſit quis admitti ratione adminiſtrationis ſibi competentis.*

246 *Tutor, & curator qualiter in cauſa capitali poſſit venire in iudicio.*

247 *Infans, furioſus, demens, ſurdus, & mutus à natiuitate, ſi accuſentur, quid facere habeat iudex.*

248 *Sindicus vniuerſitatis, an admittatur in iudicio pro ipſa vniuerſitate. Et quare.*

249 *Vniuerſitas, quare in capitali cauſa damnari non poteſt.*

250 *Moniales, an poſſint ꝓcuratorẽ cõſtituere in cã criminali.*

251 *Mulier regulariter repellitur ab accuſatione publica; Et à populari crimine.*

252 *Monachus; & monialis regulariter extraneum accuſare non poſſunt; niſi duobus concurrentibus.*

253 *Moniales pro nulla cauſa poſſunt exire monaſterium.*

254 *Procurator, quando non poteſt interuenire, ſi interuenerit, & non fuerit exceptum de impotentia, an admitti debeat. & ibi latè diſtinguit.*

255 *Actitata cũ falſo ꝓcuratore valent, pp conſenſũ habitũ.*

256 *Iudex, et pars poſſunt remittere accuſatori pęnã calũnię.*

257 *Reipublica intereſt, ne nocens abſoluatur, & innocens condemnetur.*

258 *Fruſtra; hac dictio, actus nullitatem denotat.*

259 *L. pen. §. ad crimen. in verbo. fruſtra. ff. de pub. iud. intellectus. & nu. ſeq.*

260 *Lex ſi dicat, fruſtra, vel nullatenus audiatur; qualiter intelligi debeat.*

261 *Fruſtra illud fieri dicitur, ꝙ in effectu tolli, vel exceptione eludi poteſt. & quomodo id intelligatur.*

262 *Lex, licet prohibeat aliquem ad iudicium admitti, tamen ſi de facto admittatur tenet proceſſus.*

263 *Ceſſante ratione legis, ceſſare habet, & eius diſpoſitio.*

264 *Confeſſus, etiam ex inepto proceſſu condemnari poteſt, ſi ad id agebatur.*

265 *Procurator, vbi in cauſa criminali admittitur, an requiratur ſpeciale mandatum.*

266 *Procurator conſtitutus generaliter ad omnes cauſas, in ciuilibus tantum intelligitur conſtitutus.*

Et an & quando poſſit excipere de crimine. nu. 267.

268 *Crimina, vel defectus obijciens, ſi deficiat in probando, grauiter punitur. & quæ pœna ibid.*

269 *Mandatum habens generale, vel ſpeciale ad cauſam, an poſſit proponere crimina contra electum. Et quid ſi habeat in mandato expreſſa aliqua mandatum ſpeciale requirentia. ibid.*

270 *In matrimonio contrahendo cum tali, requiritur ſpecialiſſimum mandatum. & .s. nu. 136.*

271 *L. ſeruum quoq; §. publicè. ff. de procurat. intellectus.*

272 *Iudex debet omnem diligentiam, & cautelam adhibere, vt veritatem inueniat.*

273 *Procurator in criminalibus non admittitur. Fallit tamẽ in 39. caſibus. vt ibidem.*

274 *Ex ſeparatis non fit illatio.*

275 *Procurator, an, & quando admittitur reſpectu modi, & formæ agendi.*

Et quid qñ proceditur per viam accuſationis. nu. 276.

Quid ſi per viam inquiſitionis. nu. 277.

Quid ſi per viam exceptionis. nu. 280.

Quid ſi per viam denuntiationis. nu. 282.

Quid ſi per viam notorietatis. 284.

278 *Pœna delicti, qñ proceditur per viã inquiſitionis, de iure ciuili non alteratur. Quid de iure canonico. nu. 279.*

281 *Exceptio, vbi infamat, mandatum ſpeciale ad eam opponendam, exigitur.*

283 *Denuntiatio, quadruplex.*

285 *Notorium multiplex eſt; & quæ requirantur.*

286 *Citatio, quibus in caſiqus, non eſt legitima; & an, & quãdo citatus tenetur comparere, vel non.*

Veniens. Hæc decretalis famoſa eſt, & materiam difficilem, ſubtiliſsimã, & intricatiſsimã continet. vtilem tñ, & quotidianam, & in vtroq; foro practicabilem. tractatur enim per glo. & Doct. principaliter materia; an, & quando in cauſis crimina-

criminalibus ſit admittendus procurator. Et quan-
quam Doct.iuris ciuilis hanc materiam tanquã du-
biam,& ſubtilẽ pluries repetierint, & in commen-
tarijs ſuis latè , diffuſeq́; loquuti fuerint, & nouiſsi-
mè Io.de Imo.vltra alios,aliorum dicta referẽdo la-
tiſsimè,& accuratiſsimè tractaſſe videatur in.l. pen.
§.ad crimen.ff.de pub.indi. adeo ꝙ præſumptuoſũ ,
& inſolentiæ proximum videat̃ hanc materiã aſſume
re,& aliquid de nouo attentare;tamen vt ex infra di
cendis apparebit , ipſi hanc materiam in plurimis
defectiuam,& non benè ordinatã tradiderunt.Qua-
re pro poſſe ego illam tibi explicatiſsimam, clariſsi
mam,& tritiſsimam reddam.& hoc dicit in ſumma.
1 ¶ Qui † iurauit aliquẽ nõ accuſare,ab illius accuſa-
tione repellitur.h.d. ſecundum ꝙ cõitet ſummatur
à Doctoribus ; & ſecundum ꝙ principaliter facit ad
titulum noſtrum . Sed quoniam hoc.c.ad aliud vul-
gatum quotidiè allegatur, quod principaliter facit
ad materiam principalem,quã hic intendo tractare
2 poſt glo.& Doct.ideò ſic ſummo.¶ † Ad proſequẽ-
dam accuſationem criminalem non admittit̃ procu
rator,licet poſsit allegare cauſas abſentiæ , ſeu alias
exceptiones non tangentes crimen propoſitũ;& qui
iurauit ſtare mandato alicuius,non admittitur ad ac
cuſandum illum,ſi virtute iuramenti fuit ſibi iniun-
ctum,ꝙ non accuſaret.h.d. Diuiditur principaliter
in duas partes.In prima narrat factum . In ſecunda
ponit pronunciationem,citationẽ,& purgationẽ iu-
diciorum.ſecunda ibi, cum igitur.Itẽ prima ſubdiui
dit̃ in quinq;.Primo,ponit accuſationem.ibi, qñ ſup
tribus.Secundo,ipſius citationẽ.ibi, vnde prædictũ.
Tertio , ipſius non venientis triplicem excuſationẽ.
ibi,idem verò. Quarto,excuſationum repulſionem,
ibi licet aſit.Quinto,procuratorum admiſsionem,&
ipſorum exceptionẽ.ibi,nos ꝓcuratores.¶ Not.pri-
3 mo ex principio,ꝙ † ſolus canonicus poteſt accuſa-
re proprium ꝑlatum,& maximè ratione intruſionis,
cũ eius interſit habere prælatum legitimè inſtitutũ.
Ad idem in.c.cum.p.&.c.ex parte.&.c.licet.& ꝙ ibi
4 dixi.ſ̃.eo. Eſt † enim hæc legitima cã remouendi ali
quem ab eccleſia , vt in.c.inter cęteras.ſ̃. de reſcrip.
&.c. cum iam dudum.ſ̃.de præben. &.c.eum qui.de
5 præben.lib.6.¶ Dicitur † autem intruſus, qui detinet
beneficiũ per illegitimã inſtitutionem,à non habẽte
poteſtatem factã,vel per occupationẽ.c.quia diuerſi
tatem.de conceſ.præben.&.d.c.cũ qui.&.c.2.ſ̃.de re
ſti.in integ.12.q.2.c.alienationes.no.glo.in.c.ſup.de
cã poſ.& propriè.& Inn.in.c.nihil.de elec.&.c.quali-
6 ter.2.j̃.eo.¶ Secũdo no. † ꝙ ſufficiens videt̃ eſſe cau
ſa ad remouendum quem à beneficio,ſi ille eſt filius
7 ſacerdotis;quia † illegitimus non eſt promouend⁹ ad
epiſcopatum,vel ad ordines, aut alia ſpiritualia be-
neficia,vt.c.1. de fi.pręsby.lib.6.&.ſ̃. de fil.præsby.ꝑ
totum.dicit tamen Io. And. hic, ꝙ hæc probatio eſt
difficilis,vt.c.Michaël.de fil.pręsby. vnde non mirũ,
ſi dicitur ꝙ iſte in probatione defecit.ſecundũ Hoſt.
& Io.And. ¶ Tu aduerte; quia hæc cauſa nõ videtur
concludens ; quia non ſequitur,eſt filius ſacerdotis,
ergo eſt illegitimus;quia poteſt eſſe genitus ante ſa-
cerdotium ex legitimo matrimonio, vt cõtingit Io.
And.& ipſe refert,volens ſe excuſare ab obiectis plu
rimorum,qui illum aſſerebant illegitimum,ex eo,ꝙ
pater ſuus ſacerdos fuerat;quia dicit ſe genitum an-
te aſſumptum ſacerdotium ex patre ſuo magiſtro
grammaticæ, non tamen dicit ſe genitum ex legiti-
mo matrimonio. Sed potius præſumendum eſt pro
ipſo,quàm cõtra ipſum,cum fuerit tam excelſi, cla-
8 riſsimi,ac ſubtiliſsimi ingenij, quamuis, & † quan-
doq; illegitimi viri notabiles , & valentes reperian-
tur,vt ipſe refert in addi.Spe.in tit.de fil. præsby.ſu-
per rub.licet hoc ſit de rarò contingentibus;niſi dice
res,ꝙ tunc concludens eſt cauſa,quãdo pater ſacer-
dos immediatè miniſtrauit in eodem beneficio. nã
9 hoc caſu † licet filius ſit legitimus, nõ poteſt ſine di-
ſpenſatione miniſtrare in eodem beneficio,nec in ip
10 ſo intitulari;† ne denotetur ſucceſsio in eccleſia Dei,
11 vt.c.ad extirpandas.de fil.pręsb.† De nepote autem
vtrum poſsit intitulari in illa eccleſia,in qua au⁹ fuit
intitulatus,dic,vt dixi in diſpu.q̃ feci Paduæ;q́ inci-
pit,Archidiacon⁹.Et ideò tex.vt cã eſſet concludens
ad priuationem,ſeu remotionem.in.c.inter cæteras.
de reſcrip.dicit,ꝙ ſi talis ſit filius ſacerdotis, & in ſa
cerdotio genitus; hoc tñ vltimum eſſet concludẽs re
ſpectù eccleſiæ Occidentalis, reſpectù verò eccleſiæ
Orientalis, quæ non ſuſcepit votum continentiæ in
miniſtris altaris,vt.c.nicena.21.diſt.hoc arg.nõ pro
12 cederet.¶ Tertio not.ꝙ † ꝑlatus,etiam epiſcop⁹ põt
accuſari,ſi eccleſiã ſuam ſubiecit ſeruituti alicui⁹ lai
ci;nam hic accuſabatur iſte epiſcopus, ꝙ præſtitiſſet
homagiũ Duci Boemiæ(hodie verò illa dignitas eſt
13 regalis)ex eo,ꝙ † homagiũ eſt ſpecies ſeruitutis, vt
hic dicitur.& qd ſit homagiũ, & quid homoligium ;
& quæ differentia ſit inter hæc duo, vide gl.ſuper ver
bo homoq; ligius.& ꝙ ibi latius dixi in cle.paſto.de
re iudi.& aliquid ꝑ Inno.in.c.fi.de reg.iur. dicã poſt
Doct.in.c.ex diligenti.de ſimo.& ratione talis exceſ
ſus vñ,ꝙ ꝑlatus poſsit deponi.ar.tex.noſtri,& no. hic
D.Ant.Et aduerte;quia litera noſtra dicit,qđ contra
priuilegiũ eccleſię Epiſcopus præſtiterat homagiũ,
& in antiqua compilatione dicebatur ſecundũ Hoſt.
contra eiuſdẽ eccleſiæ priuilegiũ imperiali liberali-
tate cõceſsum,& per ſedẽ Apoſtol. confirmatum,ex
14 quo infertur ſecundũ Hoſtiẽ.qđ † principes ſeculares
ſup tpalib⁹ ab eccleſia poſſeſsis,habent fundatã intẽ
tionẽ de iure cõi ; vt ratione taliũ bonorũ tempora-
liũ teneant̃ prælati ꝑſtare homagiũ, & fidelitatẽ;niſi
aliquo priuilegio temporali iuuentur. Sed hoc dicit
D.m.non eſſe verum ſimpliciter ; ſed qñ bona appa-
rent conceſſa in feudum;quia tunc verum eſt, qđ ra-
tione feudi debetur principi ſeculari fidelitas , vt.c.
verum.ſ̃.de fo.comp.&.c.ſolitæ.ſ̃. de maio. & obe.
ſecus ſi bona temporalia à principibus ſecularibus
eſſent eccleſię ſimpliciter cõceſſa;nã tunc ꝑlatus rõ-
ne talium bonorũ non debet aliq̃ fidelitatem prin-
cipi ſeculari, facit. 10.q.1.c. nouerit. & ꝙ no. in.l.1.
in fi.C.de ſacroſan.eccle.& Inno.in.d.c.ſolitæ. & ſe-
cundũ hanc diſtinctionẽ eſt intelligẽdus tex. noſter,
& dicta Doct. hic ¶ Quarto no. ibi ad feſtum,quod
15 valet † citatio facta ad diẽ feriatam;de quo articulo,
quia non eſt materia noſtra,dic,vt per Doc.in.c.fin.
de fer.& per Spe.in tit. de cita.§.1.ver.itẽ excipit̃. &
in tit.de dila.§.1. ver.ſed pone.& ꝑ gl.15.q.4.c. pla-
cita. Archid.2.q.1.c.ſicut.&.q.6.c.nos ita. & tractat̃
in.l.1.§.nunciatio.ff.de ope.no.num.&.l.oẽs.C.de fe
rijs.cũ ſimil. dicit tñ hic Hoſt. qđ dum tex. dicit ad
feſtũ; debet exponi id eſt poſt feſtũ, vel vſq; ad feſtũ,

p not.in.c. fi.de dila.& ſic concludit D.m. ꝙ mens li-
teræ fuit apponere iſtũ terminũ, non vt in eo proce-
datur;ſed ad deſignãdũ,ex quo tẽpore debeat ꝓce-
dere;quaſi immediatè poſt feſtũ,vñ debebat eſſe iſte
Eṗs in curia in feſto,vt reſpõderet poſt feſtũ.Qninto
16 no.ibi peremptoriè,ꝙ † ẽt in cã criminali põt appo
ni pereniptorium in prima citatione, qñ fit citatio
de longinquo,ſecundũ D.Ant.hic,& lati⁹ in.c.conſu
luit.de offic.deleg. Et qđ in cã cñiali poſsit aſsignari
vnus termin⁹ peremptoriè ꝓ omnibus, ponit Arch.
5.q.1.§.1. & Bal.in.l.2.C. qño, & qñ iud.regulariter
17 † verò in prima citatione nõ mittitur peremptoriũ
ſine cã,aliás põt appellari,vt no.Hoſt.in.c.ex literis.
de reſt.in inte.ponit Bal. in.c.1. de mili.vaſal.q cõtu.
in vſi.feu.vbi ſingulariter dicit,ꝙ iuſta eſt cã, qñ citã
dus eſt aliquis dñs, vel tyranus,qui ſit terribilis citã
ti,alleg.no.per Io. And.in.c.nou minus. de immuni.
eccle.facit ꝙ no.D.m.in.c.cũ M.de cõſti.in materia
ꝓteſtationis in fi.& ꝙ no.in.c.1.ſ.ꝙ me.cau.&.c.ſi iu
ſt⁹ met⁹.de app. vide ẽt ad materiã gl.ſing. in cle.1.
de vi.& ho.cle.& quæ notantur in.l.ad peremptoriũ.
18 ff.de ind.¶ Sexto not.ibi viarum diſcrimina,ꝙ† non
excuſatur qs, ſi non cõparuit intra terminũ aſsigna-
tum.hoc tñ intellige, qñ quis allegaret viam diſcri-
mina pp frigora,vel pluuiã,vel quia eſſent lutoſę, vñ
dicit hic Inn.ꝙ iſta allegatio erat nimis generalis;ſe
cus aũt ſi aliquam legitimam ſpeciem impedimẽti
allegaret circa viarum diſcrimina;vt puta hoſtium,
inundationis aquarum; qualis fuit,& eſt in pñti an-
no,adeò ꝙ verendnm eſt ne ſit tertium diluuiũ; vel
niuis ingentis,qualis fuit anno præterito;ita qđ prę-
berent iuſtam excuſationẽ,vt.c.accedẽs.ſ.vt lit.non
cõteſt.& in cle.paſtoralis.de re iud.&.l. 2.ff.ſi qs cau.
vñ cũ generalis eſſet allegatio, Papa dicit,ꝙ ſuę accu
ſationes erant friuolæ, & de excuſatione viarũ ſatis
dictũ eſt.¶ Item, & de alia excuſatione conſecrandi
19 chriſmatis,ꝙ eſſet friuola.Papa erat certus;qa † dẽt
confici in die Cęnæ ante reſurrectionem, ẽt ſi locus
ſit interdictus,vt.c.quoniam.de ſenten.excom.lib.6.
præterea,pñt per aliũ epiſcopũ expediri,vt.c. aqua.
de cõſecra.eccle.vel alta.&.ſ. de offic.ordin.c.quòd
ſedem.¶ Item,& tertia excuſatio,quòd filius Ducis
eſſet per ipſum baptizandus,non erat legitima;quia
per hoc non debuit retardare obedire ſedi Apo. pro
batur in.c. cũ parati. de appe. ¶ Septimo not.quòd
20 † citatus etiam in cauſa criminali,poteſt proponere
excuſationes ſuas, & per nuntium,& per epiſtolam
ſi non comparuit intra terminum. ¶ Octauo not.
21 quòd † citatus, qui debet perſonaliter comparere,
non excuſatur à contumacia;licet per procuratorem
compareat allegãtem excuſationes;ſi modo illæ ſint
22 friuolæ. ¶ Nono not.quòd † in cauſa criminali non
admittitur procurator etiam vbi agitur ad finem de
ponendi quẽ à dignitate.de quo latius infra. ¶ De-
23 cimo not. quòd † licet in cauſa criminali nõ admit-
tatur procurator ad diſputãdum ſuper crimine; ad-
mittitur tamen ad proponendum exceptiones con-
tra accuſatorem de ipſius indignitate, ſeu illegiti-
mitate;& ſic probat iſte tex.ſingulariter, ꝙ in cauſa
criminali non ſolum admittitur procurator ad alle-
gandas legitimas cauſas abſentię in facto conſiſten-
tes;ſed etiam ad allegandum illas,quæ conſiſtunt in
iure propter perſonam accuſatoris non legitimi.

24 ¶ † Vndecimo not. ꝙ † citatus etiam ad inſtãtiam
illegitimi accuſatoris tenetur comparere,ſaltem al-
legaturus priuilegium ſuum, & ſi non cõparet, põt
puniri vt contumax;licet poſtea appareret, qđ accu
ſator eſſet illegitimus;nam,ex quo tempore citatio-
nis illud non cõſtabat,debebat comparere. Et ideò
hic in fine mãdatur citari pp contumaciã præceden
tem. Et ita debet † intelligi.l.2.ff.ſi quis in ius voca.
non ie.& ibi not.&.l.1.ff.ſi quis ius di.non obtem. vi-
delicet, ꝙ non ſolum iudex poteſt punire contemnẽ
tem præceptum ſuum,& citationem;quando adhuc
non conſtat de illegitimitate actoris, vel accuſato-
ris;ſed etiã poſtquam conſtiterit, cũ per prius fuerit
commiſſa contumacia. ¶ Duodecimo not.ibi,quod
25 aduerſus eũ. ꝙ † ſemel calumniatus debet repelli ab
accuſatione eiuſdem de eodem crimine dixi latius
in.c.de his.ſ.eod. ¶ Tertio decimo,not.ꝙ ille, q iu-
rauit non accuſare,nõ eſt legitimus accuſator in cau
ſa,in qua iurauit.vt hic in glo.¶ Vltimo no.argumẽ-
26 tum optimum ex fi.tex.quòd † propter contumaciã
nõ debet quis mulctari incontinenti,ſed de nouo de
bet citari,qñ imponenda eſt mulcta.facit quod not.
in.l.2.ff.ſi quis in ius voc. nõ ierit:& quòd not.D.m.
in.c.1:de iud.¶ Explicitis notabil.anteq̃ deſcendam
ad apparatum,oppono primo. Videtur enim,quòd
non debuerint admitti excuſationes allegatę p pro-
curatorem ſuper cauſa principali; quia p hũc modũ
vř admitti procurator in cauſa principali. Sol.Ioan.
And.dicit,quòd in hoc exuberauit officium iudicis.
ſed D.Ant.dicit,quòd ideò admittitur;qa excuſatio
contumaciæ eſt annexa cauſę principali reſpectù in-
habilitatis accuſatoris, & de hoc infra videbimus.
¶ Secundo principaliter oppono.videtur enim, qđ
Papa non debuerit imponere ſilentium accuſatori,
accuſato contumaciter abſente. Solu.ſimiliter dicit
Io.And.quod in hoc exuberauit officium iudicis, &
Papæ.ſed D.Ant.hic dicit,quòd immo Papa hoc in
27 ſtè egit,quia † aliquo exiſtente contumace, Deus,&
iudex ſupplent eius præſentiam;& ideò cum hic pro
ponerentur tales exceptiones ad excuſandam abſen
tiam accuſati;quæ ſi propoſitæ fuiſſent per ipſum ac
cuſatum præſentẽ,certum erat, qđ accuſatus nõ te-
nebatur reſpondere; ergo potuit,& debuit iudex de
clarare accuſatum nõ teneri reſpõdere,& illegitimo
accuſatori ſilentium imponere, vt.l. properandum;
§.ſinantem.C.de iud.Facit qđ dixi in.c.1.ſ.eo.& mi-
hi hoc plus placet.¶ Tertio principaliter oppono. vř
enim quòd per confeſsionẽ factam coram auditori-
bus datis duntaxat ſuper articulo excuſationis, non
debuerit imponi ſilentiũ accuſatori. Sol. dicit Inno.
quòd ẽt in hoc exuberauit officium iudicis, ſeu Pa-
pæ. Vel dic ſecundum Io.Andr. qnod iſte canonicus
accuſator iterum repetijt confeſsionem corã Papa.
Vel poteſt dici ſecundum D.Ant.quod licet iſta cõ-
feſsio eſſet facta coram auditoribus ſuper articulo
excuſationis contumaciæ,tñ ex ea ſequebatur,quod
non tenebatur accuſatus comparere,& reſpondere;
quia accuſator erat inhabilis, ideò ſuper hoc tanq̃
connexo poteſt pronunciare. ¶ Vltimo oppono ad
id,quod dř in fin.videtur enim,quod nõ debuerit ali
qua purgatio indici; quia cum accuſatio prædicta
fuerit calumnioſa, quòd patet quia accuſatori fuit
impoſitũ ſilentiũ; ergo accuſato non debuit parere
præiu-

præiudicium reſpectu purgationis. Solu.ſecundum
Goſ.quem ſequitur Io.And.iſte accuſatus erat aliàs
28 inſamatus,& ex tali accuſatione erat orta † infamia
facti, quæ requirit purgationem, ſecundum no.in.c.
omnipotés.ſ.eod.2.q.5.c. omnibus. & licet infamia
habuerit ortum à leuibus, vel à calumniantibus; tñ
ſi tranſiuit ad bonos,& graues, indicenda eſt purga-
tio, arg.not.per glo.in.c.cū dilectus.ĩ.de pur.cano.&
ita debet intelligi glo. in.d.c. omnibus. quæ videtur
velle, ꝙ ex calumnioſa accuſatione indici poſsit pur
gatio. Nā debet intelligi, qñ talis aliàs erat infama-
tus apud bonos,& graues; aliàs aũt ex ſola accuſatio
ne maximè calumnioſa non data infamia apud bo-
nos,& graues non videret indicenda purgatio; vt.c.
inquiſitionis.ĩ.eod.cum ſimil. ¶ Glo.1. circa mate-
riam quæ hic principaliter expeditur; an ſcilicet in
cauſa criminali poſsit interuenire procurator, ponit,
duas opi.prima eſt, ponendo regulam, qđ in cā cri-
minali regulariter non admittatur procurator, ad q̃
regulam tradit nomen fallentias. ¶ Secunda opi.fuit
Melendi, qui diſtinxit in effectu inter perſonā accu-
ſati,& accuſatoris,& ex parte accuſati, an eſſet lis cō
teſtata. In fi.glo.dic, circa hãc materiam gl. & Doct.
vario modo procedunt. Glo.enim hic, in prima par-
te, procedit vt dictum eſt; ponendo regulam negati-
Cōm. opin. uam, quam cōmuniter * videtur velle tex.videlicet,
qđ regulariter in cauſa criminali non admittit̃ pro-
curator, à qua regula excipit. 8.vel.9. caſus, & hunc
eũdem modum ſeruat glo.2.q.6.ſi quando. ſimiliter
ponit regulam, & fallentias. & eodem modo etiam
procedit glo.5.q.3.in ſum. licet ponatur paucas fal-
lentias.& eundem modum latius amplectitur Spec.
in tit.de procu.§.1.verſ. item ꝙ cauſa eſt criminalis.
¶ Alia fuit opi. Melendi, vt dixi, quam refert glo. no
ſtra, quæ fortè habuit originem ex his, quæ dicit glo.
3.q.9.in ſum.gl.verò in.l.pen.§.ad crimen.ff.de pub.
Cōm. opin. iud.& cōiter * glo.iuris ciuilis, vbi tractant hanc ma
teriam, tradunt hanc theoricam, quòd à relegatio-
ne.ĩ.vſq; ad relegationem incluſiuè admittatur pro-
curator. Fallit in quibuſdā caſibus. Et hunc modum
etiam ſeruat Azo in ſum.in tit.de procur.ver. ſi autẽ
ſit criminalis. & latius Hoſt.in ſum.in tit. de procur.
§. in qua re. ¶ Quidam verò diſtinguunt inter cri-
mina publica,& priuata. Alij autem diſtinguunt in-
ter crimina, per quæ venit imponenda pœna pecu-
niaria; & crimina, per quæ venit imponenda pœna
corporis afflictiua; nonnulli etiā aliter diſtinguunt.
¶ Ego verò omittam ſingularum opinionum reci-
tationem; quarum effectus ex.ĩ. dicendis clarè ap-
parebit; & proſequar omninò ordinem ab alijs di-
uerſum,& materiam hanc, vt dixi in principio, latiſ-
ſimè, & clariſsimè ſecundum debitũ ordinẽ exami-
nabo. ¶ Pro euidentia igitur dicendorum aduerten-
dum eſt, ꝙ hanc totā materiam ego principaliter di
ſtinguo in tres articulos principales, ſeu in tria mem
bra principalia. ¶ Primum erit in inueſtigando pro
fundamento dicendorum, quæ ſit ratio, quare in cau
ſa criminali non admittatur procurato. ¶ Secundum
vtrum in cauſa criminali admittatur, vel nō admit-
tatur procurator, habito duntaxat reſpectu ad quali
tatem cauſæ; ſeu quantitatem pœnæ. ¶ Tertium, an
in cauſa criminali admittatur, vel non, procurator re
ſpectu qualitatis iudicij, ſeu modi agendi. Et not.qđ
quodlibet ex dictis membris examin... p.
principales qq.q̃ principales.qq.diuidentur in alias.
qq.ad illam materiam adaptabiles, prout in princ.
cuiuſlibet membri, & quæſtionis clarius apparebit.

Circa primum igitur membrum proſequar dun-
taxat duas quæſtiones. Prima erit, quare in cauſa cri
minali ex parte rei non admittat̃ procurator. ¶ Se-
cunda erit, quare ex parte accuſatoris nō admittat̃.
29 ¶ † Quæro igitur primo, quæ ſit ratio, quare in cau-
ſa criminali non poteſt interuenire procurator ex
parte accuſati. Sol.dic, ꝙ plures dantur rationes. Pri
ma eſt, quam aſsignat gl.ſuper verbo, magis, in.l.pe-
nul.§.ad crimẽ.ff.de pub. iud.videlicet, ex eo ꝙ ꝓcu
rator non poſſet damnari; nam cũ ipſe non delique-
rit, nō debet puniri, vt.c. quæſiuit.ĩ. de his quæ fi.à
maio.par.cap.&.l.ſancimus.C.de pęn.Item nec dñs,
ſeu principalis poſſet damnari; quia poſtquam iudi-
cium eſt agitatum cum procuratore, debet ſentẽtia
ferri contra procuratorem, vt.l.1.C. de ſenten. & in-
ter.om.iud.& ſic iudicium eſſet deluſorium. Et hãc
etiam rationem ponit Goſ.in titu.de procu.ad fi. &
Specu. in tit.de proc.§.ratione autem cauſę.& verſi.
item quod cauſa eſt criminalis; & in tit. de accu.§.fi.
verſ.porrò ſi ſit cōtumax.in prima parte. Sed hæc rõ
nō placet Bar.in.d.l.pen.§.ad crimen. Mouetur; quia
ꝙ dr̃ in.l.1.C.de ſentẽ.qđ procurator damnatur, vel
abſoluitur, non principalis, procedit qñ in procura-
tore poteſt cadere ſententia, ita ꝙ ad ipſum poſsit
congrue referri; aliàs ſecus, vt.l.fi.C.de iniur.not.in.l.
nihil.C.de procu. Exemplum poteſt figurari in cau-
ſa matrimoniali, vt not.glo.in.d.l. nihil. Et in cauſa
ſtatus legitimitatis. vel ſimi. vt tractatur in.d.l.1.C.
de ſen.&.c.cauſam quæ.ſ. qui fi. ſint legi.facit quod
not.in.l. vnica.§. ne autem. &.§. ſin verò talis.C. de
cadu.tol. & ſequitur Ioan.de Imo.in.d.§.ad crimen.
Præterea, ꝙ illa ratio non ſit bona, patet; quia ſunt
certi caſus, in quibus poteſt ferri ſententia contra
abſentem,& interuenire procurator; & tamen ſen-
tentia tunc non fertur contra procuratorẽ, ſed con-
tra principalem, vt patebit ex his quæ dicam.ĩ. in
13.q.& tribus ſeq. primæ.q.2. membri principalis.
¶ Secunda ratio eſt ſecundum Goffr.& Specu.in lo-
cis prælleg. quia procurator non poſſet conſeq per
actionem mandati contrariam id, quod amitteret,
ſi pœna capitali puniretur, vel aliquo membro mu-
tilaretur, aut alia pœna corporis afflictiua, quod ta-
men ſecus eſſet in ciuili,& pęna pecuniaria, vt.l.plan
tius.ff.de procur.& hanc etiam rationem ſentit Bar.
in extrauag.ad reprimendum.in verſi. legitimè. hæc
ratio non videtur bona. nec placet Ioan. de Imo.in.
d.§.ad crimen. reprobatur enim ex rationibus aſsi-
gnatis in præced. ratione. ¶ Tertia ratio aſsigna-
30 tur per Doc. † ne iudicium ſit deluſorium, cōtra.l.fi.
ꝓtor.ff.de iudi. quia ſi reus dubitaret ſe condemnan-
dum, ſemper ſe abſentaret, & litigaret per procura-
torem; & ſic ſententia capitalis non poſſet ferri con-
tra eum, vt.l.abſentem.ff. de pœnis.&.l. abſentem.
C.de accu. nec etiam poſſet ferri contra procurato-
rem, quia ipſe non deliquerit; vt dixi in prima rõne.
& hanc rõnem tradit Bart.in.d.§. ad crimen. quam
Ioan.de Imo.dicit ſatis bonam. ¶ Sed aduerte, quia
ſecundum hanc rationem videretur dicẽdum, quòd
pro carcerato, ſeu præſente admitti debeat procu-
rator,

rator, quod tamen eſt falſum ſecundum plurimorũ
Doct.opi.& ſic videtur, quod dicta ratio non ſit ſecu
ra, de quo tñ dic, vt dicam in.17.&.18.q.1.q. princi
palis ſecundi mẽbri princ. ¶ Quarta ratio aſsigna-
31 tur, ne maleficia † remaneant impunita, vt.l.ita vul-
neratus.ff.ad.l. Aquil. & vide remiſsiones quas dedi
in.c.ad liberandam.de Iudæ.in.27.notab. nã ex quo
reus eſſet abſens, non poſſet puniri. hæc tñ ratio rein
cidit quaſi in idem cum præcedenti. Præterea ẽt con
tra abſentem in cã capitali non poſſet procedi; & ſic
delicta viderentur remanere magis impunita; niſi di
ceres, qđ ex toto non remanerent impunita; quia cõ
tra contumacem abſentem deueniretur ad annota-
tionem bonorum, vt.j̃.dicã, ad quã non deueniret, ſi
32 procurator interueniret. † ¶ Quinta ratio datur per
Bar.in.d.§.ad crimẽ. videlicet, ꝙ re' veriſimiliter fi-
delius, diligentius, & accuratius defendet ſuã cauſã
propriã, q̃ ꝓcurator alienã, arg.l.1.ff.de Carb. edic.
&.l.2.§.fi.ff.de adul. dicunt tamen Bal.& Ang. ꝙ hæc
ratio fuit originaliter glo.in.l.nõ ſolum.§.fi.ff. de ꝓ-
cur. Ego tñ illam non habeo; & hanc rationẽ videtur
ſequi in effectu. D.Bar.de Salice.in.l.reos.C.de accu.
ſiue loquamur in pñte, ſiue in abſente. ¶ Aduerte ta
men; quia dicta ratio non vr̃ bona ſecundum Bal. qa
non eſt generalis; quia ſecundum eam, procurator ꝓ
carcerato, vel pro abſente eo caſu, quo abſens poteſt
damnari, non poſſet interuenire, quod tamen eſt fal
ſum, vt dicã in.15. & tribus ſeq.qq. primæ.q. princ.
ſecundi mẽbri princ. ¶ Et ob hanc cauſam Bar. for-
tè voluit, ꝙ pro abſente non admitteretur procura-
tor, ſed excuſator, vel defenſor. Pro carcerato verò di
cit Bar. ꝙ ideò admittitur, quia melius defendet cau
ſam per ſe, & per alium, q̃ per ſe ſolum. ¶ Sed Barth.
de Saliceto vult, ꝙ in neutro caſu admittatur procu-
rator; ſed inſtructor, informator, vel præparator. Sed
aduerte; quia pro abſente in caſu, in quo poteſt ꝓce
di contra abſentem, videtur qđ admittẽdus ſit pro-
curator, ea ratione; quia melius eſt qualemcunque
procuratorem admitti, quàm indefenſum remanere
abſentem, vt dicit hic D. Ant. ¶ Ratio verò prædicta
concluderet, quando pp non interuentum procura-
toris non poſſet procedi contra abſentem; ſed cum
ponamus procedi poſſe, admittet iudex procurato-
rem, ſi habebit ſpeciale mandatum; & ſi etiã non ha
beret ſpeciale, admittet cum generali; & ſi non habe
ret etiam generale, admittet eum, vt quemlibet de-
fenſorem, facit.l.non ſolum.§.fi.ff.de procu.&.l.ſeruũ
quoq;.§.publicè eod.tit.& aliquid tangam in dictis.
qq. & in q.8. primæ quæſt. princ.d. ſecundi membri
33 princ.& in.6.quæſt.ſecundi memb.princ. ¶ † Sexta
ratio datur per alios, ꝙ ideò in criminibus capitali-
bus procurator non admittitur; quia non poteſt legi
timare perſonam ſuam, ſicut in ciuilibus; nam ſicut
in ciuilibus debet cauere de iudicato ſoluendo, vt.l.
non ſolum.§. qui alieno.ff. de procura. ita videretur
dicendum in criminalibus; ſed in criminalibus non
poteſt quis ſe pro alio obligare ad pœnam corpora-
34 lem; quia nemo eſt dominus membrorum ſuorum.
vt.l.liber hõ.ff.ad.l.aquil.&.c.contingit.2.j̃.de ſentẽ.
excom.&.23.q.5.c.ſi non licet.& ideò promiſsio nõ
valet per quam quis promittit repræſentare accuſa-
tum; aliàs ſoluere pęnam capitalem. Facit quod not.
in.l.ad cõmentarienſem.C. de cuſto. reo. &.l.diuus.
35 &.l.fi.ff.de cuſto.reo. licet ex legis diſpoſitione † cu-
ſtos carceris propter negligentiam quandoque pœ-
na capitali teneatur, vt dictis iuribus; cum ergo in
criminalibus procurator non poſsit legitimare per-
ſonam ſuam, nec mandatum modo prædicto; ſequi-
tur; quòd nõ debet admitti; & hanc rationem ſequi-
tur hic D. Ant.& eam ponit Specu.in tit. de accuſat.
§.ſequitur.ver.porrò ſi ſit contumax: in tertia parte.
& eam etiam ponit Bar. in extrauagã. ad reprimen-
dum.in ver. legitimè. ex qua ratione infert D. Ant.
ad deciſionẽ multarum.qq.de quibus.j̃.dicã & eam
ſequitur D.m.hic. ¶ Sed tu aduerte; quia ſecundum
Io.de Imo.in.d.§.ad crimẽ.hæc ratio non videtur ve
ra; quia ſicut in ciuilibus eo caſu, quo ratio ſubiectæ
materiæ non patitur præſtare ſatiſdationem, vt eſt
tex.cum glo.in.d.l.non ſolum.§. ſi ſtatus.ff. de ꝓcur.
vbi † procurator in cauſa ſtatus non ſatiſdat de iudi
cato ſoluendo, licet præſtet ſatiſdationem de defen-
dendo, & de dolo malo quod abſit; Ita etiam nõ vi-
detur abſurdum in criminalibus; quia ex quo ratio
ſubiectę materiæ nõ patitur præſtari talem ſatiſda-
tionem, ꝙ admittatur procurator ſine ea. Facit.d.l.
non ſolum.§.fin.& quod dixi.s̃.in prima, & ſecunda
ratione. Et propterea dicta ratio eſt contra.l.1.ff. an
per ali.cau.appell. ¶ Quid ergo dicemus; profectò
videtur difficile conſiderare veram, & concludẽtem
rationem. Nec videtur poſſe aſsignari vnica ſola ra-
tio, quæ multipliciter morderi non poſsit. Vnde di-
camus, ꝙ nulla ex dictis rationibus concludit de ne
ceſsitate; ſed plures conſiderationes ſimul iunctæ ex
prædictis rationibus ſimul iunctis, fuerunt cauſa di-
ſpoſitionis iuris diſponentis, quòd in cauſa capitali
procurator non debeat admitti; & maximè quinta,
coniuncta ſexta, & alia, ne iudicium ſit quodammo
do deluſorium, & ex.j̃.dicendis clarius apparebit;
& adde quod ſtatim dicam in fi. ſeq.q.
36 Secundo quæro, quæ ſit ratio † quare ex parte ac-
cuſatoris non admittitur procurator, ſolutiones di-
uerſæ aſsignantur. ¶ Prima, ſecundum Iac.But. quia
ex quo crimen eſt publicum, fruſtra quęritur de con
ſtitutione procuratoris; nam ipſe procurator conſti-
tutus ita eſt dominus accuſationis ex crimine publi
co, ſicut conſtituens, facit quod not.in.l.licet.ff.de
procur. Sed Bartol. dicit in.d.§.ad crimen, quem ſe-
quitur ibi Ioan.de Imol. quòd hæc ratio licet ſit bo-
na, non tamen eſt generalis; concludit enim ſo-
lum, quando quis accuſaret, vt quilibet de populo;
ſecus ſi accuſator vellet accuſare vt ſuam, vel ſuorũ
proſequeretur iniuriam de crimine publico, & vel-
let conſtituere procuratorem; quo caſu videretur
poſſe ſecundum dictam rationem, quod tamen eſt
falſum ſecundum Imo. quod tamen ego arbitror ve
rum, quando veniret imponenda pœna corporalis;
& hoc caſu propriè iudicaretur agi ad vindictam
publicam; aliàs autem videretur admittendus pro-
curator; ſecundum tamẽ diuerſas qualitates de qui-
bus dicam.in.1.q. & ſequen. vſque ad.15. primæ.q.
princip. ſecundi membri princip. Item ſecundum
eos non procederet ratio prædicta; quando lis eſſet
conteſtata, argu.l.ſi cui.ff.de verb.ſignific. nec etiam
procederet, quando crimen eſſe priuatum, in quo
caſu etiam quandoque non poteſt conſtitui procura
tor, vt ex infra dicendis apparebit in.qq. primæ.q.
princ.

prĩnc.dicti ſecundi membri princ. Mihi tamen videtur, quòd ipſam rationem conſiderauerit legiſlator in d.§.ad crimen.dũ dixit, ꝙ etiam ex parte accuſatoris fruſtra vr̃ admitti procurator;quaſi ſẽtiat,ſi poteſt quis ꝑ ſe,vt principalẽ, agere cãm accuſationis, fruſtra q̃rimus de procuratore,vt.J.latius.¶ Secũda ratio eſt ſecundam alios, ne iudicium ſit deluſoriũ; & ne maleficia remaneant impunita;nam cum accuſator teneatur ad pœnam calumniæ, ſi videret ſe cõdemnandum de calumnia, litigaret per procuratorem,& ſe abſentaret, & ſic quantum ad hoc videtur eſſe eadem ratio, quam dixi.s̃.ex parte rei in tertia ratione & ſeq.ſed Bar.dicit,ꝙ cũ hodiè cõmniter ex forma ſtatutorũ accuſator nõ puniatur pœna talionis; nec ponit̃ in carcerem ſicut accuſatus, ꝙ iſtæ rationes ceſſant; vnde dicit ipſe,ꝙ vera erit ratio, qđ veriſimiliter accuſator diligentius aget cauſam propriam per ſe,q̃ per procuratorem,vt dixi in.4.ratione præced.q. Sed dicit Io.de Imo.ꝙ ex quo pœna calumnię nõ eſſet corporis afflictiua, & per conſeqẽs poſſet cadere in abſentem, videtur dicendum,ꝙ debeat admitti procurator; niſi ſtatutum expreſsè prohibeat;quia & hoc caſu ex parte rei admitteretur ꝓcurator, quando pœna nõ eſſet corporis afflictiua, vt dicam in prima.&.2.q.primæ.q.princ.ſecundi mẽbri princ. Nec obſt.ratio diligentioris defenſionis;
37 quia illa nõ eſt vniuerſalis,vt dixi in ꝑced.q.¶† Adverte tamen; quia fortè dici poſſet,quòd hoc operet̃ ęqualitas, quæ ſeruanda eſt in iudicijs, vt in regula, non licet actori.de regu.iur.lib.6.& regula nõ debet actori.ff.eo. Vnde cum accuſato non permittat̃ cauſam agere per procuratorem;ergo nõ debet permitti accuſatori.arg.dictorum iuriũ.&.l.ſi cũ dies.§.fin. ff.de arb.&.C.de fruct.& lit.expen.l.3. ¶ Sed poſſet reſponderi ad hoc,qđ diuerſitatis ratio diuerſum operetur effectũ; vide qđ dicam in dictis.qq. Sed D. Bar.de Salic.in.d.l.reos.dicit,ꝙ ratio eſt, quæ colligitur ex.d.l.licet.ff.de procura.& ſic reincidit in idem, quod prima.ſubdit tamen,ꝙ aut pæna calumniæ eſt talis,ꝙ poteſt interuenire procurator,& non eſt quęrendum tunc de ratione;quia q̃ſtio nõ procedit. Aut quæſtio eſt talis in qua procurator non poteſt interuenire;& tunc ſiue accuſator ſit præſens,ſiue abſens, eadem eſt ratio in accuſator, quæ in reo accuſato. Sed tu aduerte circa duas dictas rationes, quòd Iuriſconſultus principaliter videtur conſideraſſe, ꝙ nõ admittat̃ ꝓcurator tàm ex parte accuſatoris, quàm ex parte rei, quia fruſtra admitteretur ex parte rei; ideò fruſtra; quia in cauſa capitali, ex qua veniebat imponenda pœna corporis afflictiua,nullo modo cõtra abſentẽ procedi poterat, vt.l.abſentem.ff.de pœnis.ſi ergo procedi nõ poterat,videbat̃ dicendũ, qđ fruſtra quæritur, an admittatur procurator. Et ſi tu diceres,poteſt procedi ſaltem ad annotationẽ bonorum,vt.d.l.abſentem.ergo non admitteretur fruſtra; quia reſpondeo, ꝙ eo caſu admittatur procurator, ſeu excuſator, qui poteſt excuſare abſentem,ita vt retardetur ſententia annotationis bonorũ,ſcilicet legitima cauſa abſentiæ allegata. & ita intelligo tex. in.d.l.pẽ.§.ad crimen.in fi.reſp.Ex parte vero accuſatoris, ſi publica cõpetebat accuſatio,fruſtra quærit̃ de admiſsione procuratoris; nam poſtquã poteſt aliquis vt principalis accuſare,fruſtra vult admitti alieno nomine.& de his.& de intellectu.d.§.ad crimen. latius.J.videbitis. ¶ Sed quero iuxta prædicta, quare tex.in.d.§.ad crimen. dicit,ꝙ in cauſa publici iudicij fruſtra admittitur procurator ex parte accuſatoris;& multo magis fruſtra admittit̃ ex parte accu-
38 ſati.Sol.poteſt dici,ꝙ ratio eſt;qa reorũ eſt fugere,vt. l.ꝓperandũ.§.1.ibi,parte. fugiẽre iũcta gl.C.de iud. &.c.nullus. de ꝑſump. vnde maior erat ꝑſumptio, ꝙ reus ſe abſentaret,qñ videret ſententiã ferendã contra ſe,quam accuſator;& ſic veriſimilius iudiciũ eſſet deluſorium;ideò multo magis ex parte accuſati prohibetur interuentus procuratoris,quã ex parte accuſatoris,fruſtra autẽ dicit, propter cã.s̃.tactam in pręced.q. ¶ Aſſumo nunc ex ordine ſm̃ principale mẽbrum; vtrum in c̃rali admittatur ꝓcurator, habito duntaxat reſpectu ad qualitatẽ cauſæ,ſeu quantitatẽ pęnæ,q̃.q.ſubdiuido principaliter in. 7.qq.principales. ¶ Prima erit,qd iuris, ſi aliquis vult admitti vt procurator ad plenam defenſionẽ. ¶ Secunda, vtrum in caſibus, in quibus procurator nõ poteſt admitti ad plenam defenſionem, ſeu agitationem cauſæ principalis;an ſaltem poſſit admitti ad aliquem articulum præparatorium, ſeu iudiciarium; & ad quos articulos. ¶ Tertia, quid iuris de tertio, qui comparet in cauſa criminali, non vt procurator,ſed pro ſuo intereſſe. ¶ Quarto erit, quid iuris de tertio, qui comparet in cauſa criminali accuſando,vel defendendo non vt procurator,ſed ratione adminiſtrationis ſibi cõpetẽtis;vt qa eſt tutor curator,vel ſimil.¶ Quinta erit,vtrum in caſibus,in quibus nõ poteſt procurator interuenire,& interuenit;nec fuit oppoſita exceptio incompetentię, reſpectu qualitatis cauſæ,teneat iudicium necne.¶ Sexta erit,an in caſibus,in quibus admittitur procurator in cauſa criminali, requirat̃ ſpeciale mandatum,& an teneatur ſatiſdare. ¶ Septima,& vltima quæſtio huius ſecũdi mẽbri principalis erit,ſub compendio epilogando, enumerando,& examinãdo caſus ſpeciales, in q̃bus admittitur procurator in cauſa criminali, & q̃libet ꝑdictarũ q̃ſtionum ſubdiuidetur in ſuas q. Et ſubijcietur cautela,ad hoc, vt procurator non admittatur.

Circa primam.q. prædicti ſecundi membri proſequar infraſcriptas quæſtio. ¶ Prima,vtrum in cauſa criminali admittatur procurator, ſiue delictum ſit publicum,ſiue priuatum. ¶ Secunda,vtrum admittatur, ſi venit imponenda ſolum pœna pecuniaria;& quid iuris, ſi veniret imponenda pœna priuationis omnium bonorũ, aut maioris partis. ¶ Tertia,quid iuris, ſi venit imponenda pœna merè corporis afflictiua. ¶ Quarta,quid iuris, ſi venit imponenda pœna arbitraria mixta. ¶ Quinta, qd ſi venit imponenda arbitraria.¶ Sexta,qd iuris,ſi venit imponenda alternatiua. ¶ Septima, quid ſi dubitatur; an veniat imponenda corporalis, vel pecuniaria. ¶ Octaua, quid ſi venit imponenda pœna infamiæ. ¶ Nona,quid ſi venit imponenda pœna reuocationis in ſeruitutem. ¶ Decima,quid ſi venit imponenda pœna relegationis. ¶ Vndecima, quid ſi venit imponenda pœna, perpetui carceris. ¶ Duodecima, quid ſi venit imponenda pœna, vt quis poſsit impunè offendi. ¶ Tertiadecima, quid ſi venit imponenda pœna priuationis, ſeu depoſitionis ab ordine. ¶ Quartadecima, quid ſi venit imponenda pœna,

pœna ſeparationis thori. ¶ Quintadecima vtrum in
caſibus, in quibus dicetur procuratorem non admit
tendum, admittitur pto abſente, quando contra eũ
procedi poteſt. ¶ Sextadecima, vtrum in caſibus
prædictis, ſcilicet in quibus non poteſt admitti pto-
curator, admittatur, ſi ex forma ſtatuti accuſatus,
vel inquiſitus de crimine capitali, habeatur pro con
feſſo, ſi fuerit contumax. ¶ Decimaſeptima, vtrum
in caſibus prędictis admittatur pro reo pręſente, ſed
non carcerato. ¶ Decimaoctaua, vtrum in caſibus
prædictis, ſcilicet in quibus regularitet non admitti
tur, admittatur pro reo pręſente, & carcerato. ¶ De-
cimanona, & vltima, vtrum in caſibus, in quib' mor
tuus poteſt damnari, admittatur procurator in caſi
bus, in quibus non admitteretur pro viuo.
39 Primo igitur quæro, † vtrum indifferenter in cau-
ſa criminali repellatur procurator, ſiue delictum ſit
publicum, ſiue priuatũ. Ex pro examinatione huius.
q. ante omnia videndum eſt, quod dicatur delictum
publicum, & qđ priuatum. Circa qđ Iuriſconſultus
40 in. l. 1. ff. de pub. iudi. dicit, quòd † ea ſunt publica cri
mina, quæ ex lege publicorum iudiciorum, deſcen-
dunt, velut ex. l. iulia maieſtatis. &. l. iulia de adulte.
& alia plura ibi enumerata, de quibus ibi, & etiam
quædam enumerat glo. Ideò autem dicuntur publi-
ca; quia cuilibet de populo competit accuſatio, vt
41 inſtit. de public. iud. in princip. † Delicta verò pri-
uata dicuntur, ſicut furti, iniuriarum, abigeatus, &
ſimi. de quibus in lib. 47. digeſtorũ à tit. de priuatis
delictis, in quo incipit. 47. lib. vſq; ad titulum de pu
blicis iudicijs. ¶ Et de prædictis vide Specul. in tit.
de accuſa. §. 2. in princip. Et poſſunt dici priuata,
omnia illa, quæ non enumerantur inter publica de-
licta. Ideo autem dicuntur priuata; quia ad illa re-
gulariter non admittitur, niſi ille, cuius intereſt pto
ſua iniuria, non pro aliena, vt. l. 3. de priua. delic. &
l. 3. §. ſi is. ff. de ſepul. viol. Ioan. Andr. in addit. Specu.
in tit. de accuſat. in quarta parte in fin. de quo etiam
per glo. & Doct. in. l. fin. ff. de priuat. delic. ¶ Eſt ta-
men aduertendum, quòd non ſemper ſequitur, com
petit publica accuſatio; ergo delictum eſt publicũ.
Nam etiam in delicto priuato, pp quod imponitur
pœna pecuniaria applicanda fiſco, admittitur qui-
libet de populo ad accuſandum pro illa pœna; & tñ
non dř publicum delictum; ſed dicitur competere
publica accuſatio. vt dicit glo. ſingularis in rubr. de
popul. actio. & hoc etiam tenet, ibi Barto. alleg. l. qui
ſepulchra. C. de ſepul. viol. &. l. 1. ibi, vel ab accuſa-
tione receſſum. ff. de iure fiſci. iuncta. l. 3. §. fin. de pri
ua. delic. ¶ Facit etiam. d. l. 1. de iure fiſci. ibi dum
dicit, rem litigioſam venundari. iũcta. l. fin. C. de li-
tig. ¶ Et ibi ſentit glo. & tenet Bar. & Bald. & idem
Bar. & Ioan. de Imo. in. l. 1. ff. de public. iud. Pro pri-
uato autem delicto, pp quod imponitur alia pœna
quàm pecuniaria, non admittitur niſi ille cuius prin
cipaliter intereſt pro ſua iniuria, vt ſupra dixi. & ita
debet intelligi gloſſ. in. l. 3. in. fin. ff. de priua. delict. &
quod. ſ. dixi. Præterea † accuſatio ſuſpecti tutoris cõ
petit cuilibet de populo, etiam ſi agatur ad purga-
tionem, vel remotionem, vt. l. 1. §. conſequens. cum.
§. fin. ff. de ſuſpec. tuto. & inſtitu. eod. §. conſequens.
& ſeq. qui tex. loquũtur indiſtinctè, & per conſequẽs
indiſtinctè intelligendi ſunt. 10. diſtinct. c. ſi Roma-
42 norũ. &. l. de pretio. ff. de public. tamẽ † iudicium ac-
cuſationis de ſuſpecto non eſt publicum, vt tenet
Bar. in. l. 1. ff. de publ. iud. licet glo. & Angel. teneant
contrarium. Sed melior videtur opi. Bart. ſuper hoc
tamen non inſiſto; quia non eſt principalis materia
noſtra; ſed ſatis eſt, ꝙ non eſt neceſſaria conſequen-
tia, quilibet poteſt accuſare de tali crimine; ergo
crimen eſt publicum, maximè quò ad materiam
43 noſtram. l. 1. de pub. iud. † Vnde dicit Bar. in. d. l. 1. ff.
de pub. iud. quòd tribus modis poteſt dici crimẽ pu
blicum. Vno modo latiſsimè, eo ipſo quòd intendit
publica vtilitas; videlicet; vt quis puniatur corpo-
raliter, vel pœna ſit applicanda fiſco; licet aliàs non
competat cuilibet de tali crimine accuſatio, ſi tale
crimen ſit priuatum. & hoc modo ſumitur. in. l. quod
ſenatus. &. l. prætor. §. ſi dicãtur. ff. de iniur. &. l. loca-
tio. §. quòd illicitè. ff. de publi. & hoc modo poteſt
intelligi glo. fin. in. c. 1. de collu. deteg. quæ dicit, ꝙ
de iure canonico omnia delicta dicuntur publica.
Secundo modo dicitur crimen publicum latè, eo
ipſo quòd competit cuilibet accuſatio. & hoc modo
ſumitur in. §. conſequens. ſ. alleg. & in. d. l. quòd ſena
tus. in princip. licet aliàs quò ad alios effectus non
dicatur publicum iudicium. Tertio modo ſumitur
ſtrictè, quò ad effectum noſtri principalis membri.
&. l. penul. §. ad crimen. &. l. infamem. ff. de public.
iudic. & tunc illud ſolum dicitur publicum iudiciũ,
de quo cautum eſt in iure, vt ſit publicum. & dicit
Ang. quòd omnia crimina, quæ puniũtur per ea quę
habentur in aliqua rubrica incipien. ad legem, &c.
hoc eſt ad. l. iul. maie. &. l. iuliam de adul. &. l. iul. de
ſica. & ſic de ſingulis; talia enim dicuntur deſcende-
re ex lege publicorum iudiciorum. & hoc dicit ap-
parere ex. l. 1. ff. de public. iudic. rectè intellecta; &
ideò dicit, quòd in illis non eſt neceſſe nominatim
cauere, quòd ſint publica. Per prædicta igitur patet,
quid iuris, † ſi per ſtatutum detur cuilibet poteſtas
accuſandi de aliquo crimine, vbi de iure communi
non datur, an tunc dicatur publicum iudiciũ. Nam
per prædicta Bar. tenet quòd nõ; & ſequitur Angel.
niſi exprimatur in ſtatuto, ꝙ ſit publicum iudiciũ;
& ſic damnatus de tali crimine non erit infamis, vt
damnatus de publico iudicio; & poterit interueni-
re procurator; licet ſecus quando eſſet crimen pu-
blicum, vt. d. l. pen. §. ad crimen. ¶ Sed aduerte; quia
quòd dicit Ang. quòd in crimine publico nõ poteſt
interuenire procurator; non eſt ſimpliciter verum;
vt ſtatim dicam. ¶ Item aduerte; quia ſecundum
Io. de Imo. nõ eſt peccatum dicere, quòd vbicũque
in iure eſt ſtatutum, ꝙ de aliquo delicto publico ſit
accuſatio, quòd tunc illud crimen intelligitur pu-
blicum, & publici iudicij, per. l. 3. §. fin. ff. de pręuar.
vbi tex. innuit, ꝙ ſiue per legem, ſiue per ſenatuſcon
ſultum ſit inducta publica accuſatio, publicum vi-
detur eſſe iudiciũ, quòd not. ad limitationem eorũ
quæ dixi. ſ. ſecundum Angel. Et eodme modo, ſi per
ſtatutum inductum ſit, ꝙ publica ſit accuſatio, arg.
l. omnes populi. ff. de inſti. & iure. Facit etiam ethi-
44 mologia vocabuli; quia † publicum dicitur, quaſi po
pulicum; quia cuilibet competit accuſatio, vt. ſ. di-
45 xi. &. † argumentum ab ethimologia in dubio vide-
tur eſſe validum, niſi obſtet aliud, vt. c. cum ſecun-
dum. de præben. &. l. tugurij. ff. de verb. ſigni. & hoc
videtur

videtur fuiſſe de mente gloſſ.ſuper rubr.ff. de publi.
iud.quæ dicit, quòd publica dicunt̃ quaſi populica.
& Azo in ſum.de publ.iud.& hæc opi. ſecundum Io.
de Imo.fortè videtur verior;licet in practica ſeruan-
da ſit opi. Bart.& Ang.quia illa tendit ad mitiorem
interpretationem. Facit regula in pœnis. de reg.iur.
lib.6.&.l.ſi de interpretatione.ff.de pœnis.Quando-
q; verò dicitur publicum iudicium, hoc eſt ordina-
46 rium,vt not.glo.in.c.1.de collu.detegen.†nam quæ
dam iudicia ſunt ordinaria, quædam extraordina-
ria,vt tradit Specu.in tit.de procu.§.2.in.4. parte.&
D.m.in rub.de iud. ¶ Quandoque dicitur publicũ,
ex eo quòd ſolenniter, & publicè quis poteſt accuſa
ri,vt not.glo.5.q.3.c.qui.epiſcopus.poteſt etiam ſu-
mi alijs modis,vt in dictis iuribus. ¶ Sed reuertẽdo
ad principalem.q.noſtram, qua quæritur,an indiffe
renter in cauſa criminali admittatur procurator, ſi-
ue delictum ſit publicum, ſiue priuatum, glo.in.d.l.
pen.§.ad crimen.ff.de pub.iud.refert opi.Prima eſt,
quòd in priuatis delictis admittatur procurator,sũ-
pto argumento à contrario ſenſu in.d.§. ad crimen.
nam cũ tex. ibi dicat ad crimen publici iudicij fru-
ſtra procurator interuenit; videtur à contrario ſenſu
ſentire,quòd ſecus ſit in priuato. ¶ Secunda opinio
fuit,quam gl.ibi ſequitur,quòd etiam in priuato cri
mine non admittitur procuratot intelligendo,quòd
adſint aliæ qualitates,propter quas prohibeatur in-
teruenire,de quibus latius in ſequẽ.q. & hoc probat
glo. quia crimen iniuriarum eſt priuatum, vt patet
47 ex his quæ ſupra dixi. tamen † in accuſatione iniu-
riarum prohibetur procurator interuenire, vt.l.fin.
C.de iniur.de quo latius.ĩ.dicam,igitur,&c.¶ Item
probat; quia regulariter prohibetur interuenire ꝓ-
curator in crimine, quo imponitur pœna maior re-
legatione, vt dicam in.10.q.huius.1.q. ¶ Facit etiã
48 † quia ſicut in publicis imponitur pęna talionis ac-
cuſatori calumnianti,ita & in priuatis,vt.l.& in pri-
uatis.ff.ad ſenatuſconſ.turpil.Et prædictam opin.cõ
Com. opin. muniter * tenent Docto. pro qua videtur caſus in.l.
3.C.vbi ſena.vel clariſsimi. vbi tex.dicit, ſiue deli-
ctum ſit publicum, ſiue priuatum,quòd per procu-
ratorem exerceri non poteſt; & ſic clarè probat, ꝙ
etiam ſunt quædam crimina priuata, quæ per pro-
curatorem exerceri non poſſunt. Ad idem etiam
facit tex.in.l.1.C.vt omnes tàm ciuiles quam crimi.
&c.iuncto principio cum fine.Nam ibi in principio,
fit mentio de furto;quod clare eſt priuatum delictũ;
& tamen in fine dicitur,in verſ.accuſationem. quòd
accuſatione inſtituta contra officialem finito offi-
cio,debet ipſe per ſe cauſam proſequi,& non per ꝓ-
curatorem. ¶ Hoc etiam probatur optimè in.l.1.ff.
an per ali.cau.ap. quæ facit differentiam, an cauſa
ſit pecuniaria,vel capitalis;& in capitali non diſtin-
guit,an delictum ſit publicum,vel priuatum; ſed ſo
lum diſtinguit, an veniat imponenda pœna vſq; ad
relegationem,vel ſupra relegationem,de cuius.l.in-
tellectu latius.ĩ.dicam.in.10.q. ¶ Videtur ergo con
cludendum,quod non ſit diſtinguendum,an delictũ
ſit publicum, vel priuatum; ſed qualis pœna veniat
imponenda; nam ſi veniat imponenda pecuniaria,
etiam ſi eſſet publicum,poſſet interuenire procura-
tor. Sed ſi veniret imponenda corporalis, etiam ſi
eſſet priuatum, non poſſet interuenire procurator.

¶ Aduerte tamen; quia Ang.in.d.§. ad crimen. di-
cit, ꝙ licet in conſulendo, vel iudicando non ſit re-
cedendum à dicta opin. tamen diſputationis gratia
dici poſſet, quòd exceptis quibuſdam criminibus
ſpecialibus,de quibus dicam in.7.&. vlti.q.princip.
iſtius ſecundi membri princ. non poteſt interuenire
procurator in crimine publici iudicij,etiam ſi ex ta-
li crimine veniat imponenda pecuniaria pœna, ſiue
ſententia poſsit ferri in abſentem, ſiue non, per tex.
in.d.§.ad crimen, qui loquitur indiſtinctè. Nec eſt
bona conſequentia ſecundum eum; ſententia poteſt
ferri in abſentem; ergo poteſt interuenire procura-
tor,quia tex.in.d.§. ad crimen.ſimpliciter prohibet,
quod in crimine publici iudicij non poſsit interue-
nire procurator. ¶ Nec obſt.l.ſeruum quoque.§.pu
blicè.ff. de procu. vbi dicitur, quòd vbicunque po-
teſt procedi contra abſentem, ita quòd abſens dam
nari poſsit; ibi admittitur quilibet ad innocentiam
excuſandam; & ſic ad plenam defenſionẽ; quia ipſe
Angel.intelligit hoc verum,quando crimen eſſet pri
uatum.ſecus ſi publicum,ne contradicat tex.d.§.ad
crimen.qui indiſtinctè voluit, quod in crimine pu-
blico non admittatur procurator ad plenam defen-
ſionem. & ſic videtur voluiſſe Ang. vel quòd in cri-
mine priuato indiſtinctè admittatur procurator, &
malè. vel quod in crimine priuato ſeruetur dũtaxat
diſtinctio gloſſ.an veniat imponenda pœna relega-
tionis,vel maior. ſed in crimine publico nõ fiat illa
diſtinctio. ¶ Sed tu aduerte; quia de eo quod dicit
de abſente,dicam in.15.q.huius primæ.q. principa
lis ſecundi membri. ¶ Item aduerte; quia contra
dictam opinionem Ange. eſt.tex.in.l.1.C. vt omnes
iud.tàm ciuil. quàm crimin.&c. & contra text. qui
clarè concludit in cõtrarium in.d.l.3.C.vbi ſena. vel
cla.& apertè contra tex.in.d.l.1.ff.an per ali.cau. ap
pel.D.Anton.hic dicit,quòd licet in iudicando, vel
conſulendo non ſit recedendum ab opinio. gloſſ. &
communi. * de iure tamen videtur dicendum,quòd
ſiue delictum ſit publicum, ſiue priuatum, dummo-
do veniat imponenda alia pœna, quàm pecuniaria;
non poteſt regulariter interuenire procurator. mo-
uetur per.l.2. à contrario ſenſu.C. de procura. nam
dum tex.ibi loquitur, quod in cauſa pecuniaria ad-
mittatur procurator; ſentit à cõtrario quòd ſecus ſit
in alia cauſa, quàm pecuniaria. Secundo mouetur
per tex.noſtrum, in quo Papa dicit, quòd non po-
terat admittere procuratotem; quia cauſa erat cri-
minalis. & hoc dicit probari hic iuncto.c. veritatis.
de dolo & contuma.nam vt ibi patet; poteſt proce-
di contra abſentem ad pœnam depoſitionis; & ta-
men ſi prælatus accuſatus ſit de tali crimine, ex quo
veniat deponendus, non poteſt interuenire procu-
rator.vt hic in tex. noſtro. ad idem etiã allegat text.
in can. in criminalibus. 3.q.5. vbi text. ſimpliciter
dicit, quod in criminalibus non poteſt interuenire
procurator. Mouetur etiam per ea, quæ dixi.ſ̃.in
6.ratione; quia ex parte rei in cauſa criminali non
poteſt interuenire procurator, quando venit impo-
nenda alia pœna,quàm pecuniaria.vt dixi.ſ̃.in pri-
ma q.primi membri. ¶ Prædicta tamen opinio non
placet Io.de Imo.in.d.§.ad crimen.per tex.in.d.l.1.
ff.an per ali.cau. appel. vbi litera apertè vult, quòd
in cauſa relegationis admittatur procurator ſe-
cundum

Côm. opin.

cundum vnum intellectum, & ſecundum omnes, *
vbi venit imponenda pœna minor relegatione, ad-
mittiť ꝓcurator. vnde ſi venit imponenda pœna de-
poſitionis ab ordine, admittet ꝓcurator. de quibus
duob' articulis, videlicet, de relegatione, dicā in. 10.
q. & de depoſitione in. 13. q̃ſt. ¶ Nec obſt. l. 2. C. de
procurato. quia ibi non debet ſumi argumentum
49 à contrario ſenſu; quia reſultaret † correctio. d. l. 1. &
ſic non eſt ſumendum, vt. l. 2. C. de condi. inſert.
¶ Item non obſt. tex. in. d. c. in criminalibus. quia li-
cet ille ſimpliciter loquatur; tamen debet diſtingui
per alia iura, & ſic ꝑ dictā. l. 1. ff. an per ali. cau. app.
nec eſt hoc abſurdum, vt patet ex. d. l. ſcio quæſitum.
ff. de teſti. facit quod not. in. l. nam & poſteriores. ff.
de legib. & in authen. offeratur. C. de lit. conteſta. &.
c. cum expediat. de elec. in. 6. ¶ Nec obſtat ratio al-
legata per D. Ant. quia illa ratio fuit reprobata, vt
ibi latius dixi. ¶ Nec obſtat tex. iſte; quia poteſt re-
ſponderi, vt reſponſum fuit ad. c. in criminalibus. vi-
delicet, quòd licet tex. noſter ſimpliciter loquatur,
ꝙ in cauſa criminali non poſsit quis procuratorem
admittere; tamen diſtingui debet per alia iura, vt
ſ. dixi. ¶ Nec obſtat quòd ſupra dixi, ꝙ hic eſſet pœ
na imponenda, quæ poterat cadere in abſentem, per
id quod habetur in. d. c. veritatis. quia poteſt reſpon
deri, quòd immo non poterat cadere; quia hic non
erat lis conteſtata, quo caſu non poteſt procedi ad
pœnam depoſitionis contra cõtumacem, vt notatur
in. d. c. veritatis. ſecus fortè ſi lis fuiſſet conteſtata.
& tangit. D. Ant. hic. ¶ Vel fortè poſſet reſponderi,
ſecundum Ioan. de Imo. quòd aliud ſit de iure cano-
nico, & aliud de iure ciuili. Glo. tamen hic non vi-
detur facere aliquam differentiam inter hæc duo iu
ra; & ideò dicit Ioan. de Imo. tenendam præceden-
tem opi. ſeu ſolutionem. ¶ Sed tu aduerte; quia in-
dicio meo tex. noſter fortiſsimè obſtat. & dicta re-
ſponſio non videtur bona; nam licet Papa ſimplici-
ter dicat, ꝙ nõ poſſet procuratorem admittere; quia
cauſa erat criminalis; tamen ipſe reſtringit ſe ad
cauſam propoſitam; in qua veniebat imponenda pœ
na depoſitionis à beneficio, quam tamen clarum
eſt minorem eſſe relegatione arg. eorum quæ dicam
in. 10. q. coniuncta. 13. & tamen dicit Papa, quod in
cauſa prædicta non poterat procuratorem admitte-
re; & tamen de iure canonico in cauſa criminali, in
qua venit imponenda pęna depoſitionis ab ordine,
admittitur procurator, vt dicam in. 13. q. ergo reſpõ
ſiones Io. de Imo. non videntur bonæ. ¶ Quid ergo
dicendum? profectò cõtrarium eſt difficilimum; &
videtur deſtruere omnes prędictas opi. niſi dicam',
quòd aliud ſit de iure canonico; &c. ¶ Ego arbitror
poſſe reſponderi ad tex. noſtrum multipliciter. Pri-
mo, ꝙ ideo dicit hic, ꝙ non poterat admittere pro-
curatorem; quia cauſa erat criminalis ex eo, quia lis
non erat conteſtata, vt. ſ. dictũ fuit. ¶ Nec obſtat,
ꝙ quando agitur ad depoſitionem, ſeu deſtitutionẽ
prælati, ꝙ poteſt procedi contra abſentem contu-
macem etiam lite non conteſtata, vt. d. c. veritatis. &
maximè quando agitur ad depoſitionem pręlati ꝑꝑ
crimen dilapidationis, vt tenet glo. 3. q. 2. c. quia ca.
arg. l. ne diu. C. de pœnis. nam ſicut ibi proceditur
contra apparitores, ſeu nuntios; licet lis non ſit con-
teſtata; quia verſatur publicum cõmodum; ita quã-
do propter crimen dilapidationis petitur deſtitu-
tio prælati; quam opin. recitat & ſequitur Ioã. Andr.
& D. m. in. d. c. veritatis. in ver. intellectu. extra gloſſ.
licet Cardinalis Zaba. dicat ibi, ꝙ dicta opi. nõ pro-
batur iure. Sed in caſu noſtro agebatur ad depoſi-
tionem prælati; & inter alia intendebatur crimen
dilapidationis ex eo, quòd iſte Epiſcopus aſſerebať
ſubiecisse eccleſiam ſeruituti; & per conſequens non
videtur ponderandum, an lis eſſet conteſtata, vel nõ,
quantum ad hoc, vt poſſet procedi in cã prædicta ẽt
contra abſentem contumacem, etiam lite non con-
teſt. quo caſu quando procedi poteſt contra abſen-
tem, videtur admittendus procurator, vt dicam in
15. q. ¶ Sed ad hoc reſpondendum arbitror, ꝙ licet
in cauſa prædicta poſſet procedi ante lit. conteſt. ta-
men hic non poterat procedi ante lit. conteſt. quia
non ſolum intendebatur crimen dilapidationis; ſed
etiam intendebantur alia crimina, de quibus hic in
tex. in quibus criminibus clarum eſt, ꝙ non potuiſ-
ſet procedi lit. non conteſt. vnde videtur attenden-
da qualitas prohibitiua, non permiſsiua, argu. l. fin.
§. ſed ſi qs. ff. naut. caupo. ſtabul. & l. fulcinius. §. quid
ergo. ff. ex quib. cau. in poſ. ea. & l. ſi qs in graui. §. fi.
& l. ſeq. ff. ad Sylla. facit. l. antepen. §. penul. ff. manda
ti. & l. pædius. §. fi. ff. de arbit. & ideò non mirum, ſi
non poterat admitti procurator. ¶ Præterea quod
ſ. dictum fuit, ꝙ quando intentatur crimen dilapi-
dationis, poteſt agi lit. nõ conteſt. arbitror verum;
quando ſubeſſet timor dilapidationis in futurum;
ſecus ſi talis timor non ſubeſſet; quia tunc ceſſat ra-
tio, propter quam poteſt procedi lit. non conteſt.
vt tractatur in. d. c. veritatis. ¶ Tertio arbitror re-
ſponderi poſſe; quia hic non apparet ad quam pœ-
nam ageretur; & ideò cum Papa reſpondet, ꝙ quia
cauſa erat criminalis, non poterat procuratorem
admittere. debet intelligi, ꝙ agebatur ad talem pœ-
nam, in qua non poterat admitti procurator. ſecun-
dum quod. j. latius dicemus. & nota prædicta; quia
nouiſsima ſunt. ¶ Vel poſſet dici, ꝙ aliud ſit de iu-
re canonico, & aliud de iure ciuili, vt. ſ. dixi. & ratio
diuerſitatis, vt arbitror, poſſet aſsignari; quare ma-
gis admittatur procurator de iure ciuili quãdo agiť
ad depoſitionem ab ordine, ſeu ab officio, quam de
iure canonico prout ego aſsignabo in. 12. q. huius
primæ. q. ¶ Hæc tamen ſolutio non multum placet,
per ea quæ ibi dicam; ideò tene præcedentes ſolu-
tiones. ¶ Concludendo igitur quò ad principales
terminos quæſtionis noſtrę, breuiter dico, ꝙ quan-
tum ad materiam admittendi procuratoris non at
tenditur an iudicium ſit publicũ, vel priuatum; ſed
attenditur qualitas pœnæ vt. ſ. dixi; quòd probatur
in iuribus pro hac parte inductis; & maximè per di
ctam. l. 1. ff. an per alium cau. appel. vbi non ſit diffe-
rentia inter publicum, & priuatum; ſed ſolum quæ
50 pœna ſit imponenda. ¶ Secundo quæro, vtrum † in
cauſa criminali, ex qua venit imponenda pœna pe-
cuniaria poſsit interuenire procurator. Sol. diſtin-
gue, ꝙ aut talis pœna imponitur de iure communi,
aut ex forma ſtatutorum. ¶ Primo caſu, communis
e concluſio eſt omnium * Doct. tàm iuris canonici, Côm. opin.
quàm ciuilis, quod poſsit interuenire procurator, vt
d. l. 1. ff. an per ali. can. appel. & eſt tex. in. l. 2. C. de
procura. ¶ Nec conſideratur ſecundum Io. de Imo.

in. d. §.

In.d.§.ad crimen.quòd contingere poſſet, ꝙ reo exiſtente non ſoluendo in ſubſidium, poſſet imponi pęna corporis afflictiua, iuxta not. in.l.fina. de in ius voc. & in.c.finem. in fi. de do. & contu. & in.c.2. de maleſi.&.l.ſi quis id quod.§. in ſeruos.ff.de iuriſ.om. iudici. de qua artic.dic vt latiſſimè dixi in.c.ad deliberandum.ſ.de iudæ. Et ratio eſt; quia hoc poteſt contingere ex accidenti,& extra ordinem; ideò non debet attendi. vt.l.fi.de in lit.iur. alias ſequeretur, ꝙ nunquam in aliquo caſu in cauſa criminali, etiam quādo imponeretur pœna pecuniaria, poſſet interuenire procurator, quod eſt falſum, vt.d.l.1.ff. an per ali. cau. appel.&.d.l.2.de procura.¶ Et pro hac ſententia Io.de Imo.allego, quòd ipſe idem dicit in alio articulo; nam licet tutor qui accuſatur de ſuſpecto non ad finem principaliter, vt puniatur,ſed ad finem vt remoueatur,& puniri poſsit, ſi appareat eum deliquiſſe,& in dolo verſatum fuiſſe; ✝ quo caſu remittitur puniendus ad præfectum vrbis.l.1.§. fin. ff.de ſuſpe.tu. ex hoc tamen non ſequitur,ꝙ non admittatur procurator cum ſpeciali mandato, licet in conſequētiam poſsit reſultare effectus pœnæ criminalis, ad quam ſi principaliter ageretur, non admitteretur procurator, ſaltem quando pœna deberet imponi per eundem iudicem, de quo videtur caſus notab. & ſing.in.l.non ſolum.§.fi.de procur. quæ intelligitur ſecundum lect. Bar.& Ang.quando cauſa ſuſpecti tutoris ageretur ciuiliter, vt ipſi dicūt, in d.l.penul.§.ad crimen. licet glo.ibi videatur ſentire contrarium, & malè.& intellectum Bar.ſequit Bartho.de Salice.in.l. reos.C.de accu.¶ Pro hoc etiam
51 facit quod.ſ. dixi, videlicet, † quòd debet attendi quod principaliter intenditur; non autem illud qđ poteſt in conſequentiam venire, vt.l.ſi quis nec cauſam.§.ſi.ff.ſi cer.pe.&.l.inter ſtipulantem.§. ſacram. ff.de verbo. obli. &.l.4.in prin.ff.de fideicom. lib. & l.ſancimus.§ pen.C.de dona.cum ſimi. ¶ Sed aduerte; quia contra hoc fortiter obſtat, quod dicam ?.in.4.quæſt.huius.1.quæſtionis.in qua concluditur. quòd vbi pœna eſt arbitraria, non admittitur procurator; cum poſsit imponi pœna corporis afflictiua, vt ibi dicam. ¶ Item & ſecundo fortiter obſtat, quod dicam in.6. quſt. dictæ primæ quæſt. quando imponitur pœna alternatiua; & electio eſt iudicis. ¶ Item & tertio, fortiter obſtat, quod dicam in.4 q.eiuſdem.quando pena eſt mixta;vel quia expreſſè diffinitur, quòd in defectum pœnæ pecuniariæ non ſolutæ intra certum tempus, imponatur pœna corporis afflictiua; vel caſu ſimili, in quibus omnibus dicitur, ꝙ attenditur quod euenire poteſt; & ſic an contingere poſsit,quòd pœna ſit corporis afflictiua. ¶ Quid ergo dicemus? contraria videntur fortiſsima prima fronte;ad quorum examinationem veni-
52 ret examinandus articulus ille, an inſpici debeat qđ euenire poteſt, de quo per glo. & Doct. in.l.ſi idem cum eo.§. ſi.ff.de iuriſd.om.iudi. & per Cy. in.l.fi.§. ſinautē.C.com.de lega. & per Dy. in.l.in diem.ff.de aqua plu.arc.& per Bar. & Doct. latius in.l.inter ſtipulantem.§. ſacram.ff.de verb. oblig. aliqid in reg. cum quid vna via.de reg.iur.lib.6.¶ Et ex dictis,maximè Bar.poteſt reſponderi ad contrarium,quòd in caſu præcedenti ex quadam generalitate non principaliter diſpoſita, & ordinata ſecundum præſentē ſtatum inducentem talem contingentiam de futuro, pœna corporis afflictiua venit imponenda per quoddam ſubſidium; & quaſi extraordinariè; vt qui non poteſt luere in ęre, luat in corpore. Et licet veniat ex quadā generale regula, ne delicta remaneāt impunita, quo caſu non conſideratur quod euenire poteſt. tex.n.primn loco allegati, loquuntur, quando condemnatus ex delicto pœna pecuniaria, punitur pœna corporis afflictiua,eo quòd propter inopiam non habet vnde ſoluat; quo caſu ſuccedit alia regula,quòd qui non poteſt luere in ære,&c.ſecus in caſibus contrarijs,in quibus ſecundum ordinatam, & regularem diſpoſitionem propter delictum perpetratum, etiam reo exiſtente ſoluendo, poſsibile eſt incurrere pœnam corporis afflictiuam; & hanc ſolutionem reperio ſenſiſſe Ioan.de Imo.in.l.2.ff. de pub.iud.licet Bar.ibi,aliter videatur dicere.ſed plus placet quod.ſ.dixi. pro qua etiam opin.facit, quod quantum ad hoc, vt in defunctum pœnæ pecuniarię non ſolutæ propter inopiam ſit imponenda pœna corporis afflictiua,multa debent cōcurrere,quibus attentis de raro contingere poteſt, quòd ex illa regula,ꝙ qui non poteſt luere in ære,&c. debeat luere in corpus.ſecūdum quod not. & latiſſimè dixi in.d. c.ad liberandam. Et prædicta notabis, quia quantū ad materiam noſtram non reperi per Doct.adhuc tacta,vel conſiderata fuiſſe. ¶ Secundo caſu,quando imponitur pœna pecuniaria ex delicto ex forma ſtatuti;ſubdiſtingue,quòd aut imponitur eo caſu, quo ex tali delicto imponebatur pecuniaria; vel ſaltem non imponebatur pœna corporis afflictiua; & idem dicendum eſt, quod ſtatim dixi in præcedenti caſu. ¶ Aut per ius commune ex tali delicto imponebatur pęna capitalis,ſeu corporis afflictiua;& per legē municipalem illa pœna eſt reducta ad pœnam pecuniariam;& hoc caſu videtur dicendum, ꝙ poſsit interuenire procurator, arg.l.2.C.de procu. quia videntur ceſſare rationes prohibitiuæ interuentus ꝓcuratoris,de quibus dixi in.1.q.primi membri.facit etiam.d.l.1.ff.an per ali.cau.app.Guid.de Suza. format hanc quæſtionem in.l.ſeruum quoque.§.publicè.ff.de procur.&.l.2.C.eo. tit.& in ſuis.qq. ſtatutorum.& dicit ſe vidiſſe pronunciari pro,& cōtra; tenet tamen ipſe,quòd procurator non debeat admitti,per.d.§.ad crimen. & quia origo inſpicienda eſt. C. ad Macedo.l.3.ff.manda.l.ſi procuratorem. 1.rń. & quia pœna ſuccedens in locum primę, debet ſapere illius naturam, vt.l.ſi eum.§.2.ff.ſi quis cau.& ff.de dona. inter vir. & vxo.l.ſi donare.§.ſi ſponſus. Io.And.in addi.ad Spec.in tit. de procur.§.1.ver. itē quod cauſa eſt criminalis. refert hanc opinionem.& dicit,ꝙ cōiter * Doct.moder.tenetur contrariā ſententiam, per iura primo loco alleg. vbi pœna eſſet ſolum pecuniaria. & hanc tenet Gand. in tracta. ſuo de maleſi.tub.21.& tenet etiam Bar. & cōmuniter * moder.poſt Io.And. vt apparet in.d.§.ad crimen.&
53 in.d.§.publicè.mouētur,† quia potius debemus attendere quantitatem pœnę,q̄ qualitatem delicti, vt l.quod ad ſtatum.ff.de pœn. &.l. publicorum.ff. de pub. iudi.&.l. qui cum maior.§. penul.ff.de bon.lib.
54 tradit Bar.in.l.2.ff.de pub.iudi.† ¶ Non obſt.quod debeat inſpici origo; quia illud eſt verum, niſi accedens alteret naturam originalem, per id quod habetur,

betur in.l. 1.§.beſtias.ff.de poſtul.&.l.ſi eadem.ff.de
55 off.aſſeſ.¶ Nec obſt.† ꝙ ſubrogatum debeat ſapere naturam eius, in cuius locum ſubrogatur; quia illud eſt verum, qñ ſubrogatum non tranſit in aliam rem alterius naturæ. Facit qd not.in.l.cum in fundo.§.ſi fundus.ff.de iure dot. & not. Bar.in.l.1.§. hæc actio. ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſ. fue. ¶ Et haut etiam ſententiam tenet Do.Bart. de Sali.in d.l.reos.C.eod.& Bal.ibi, qui dicit Dy. ita tenuiſſe,& Do.Anto.hic, & côiter * omnes Doct. concordant, ꝙ poſſit interuenire procurator in caſu prædicto. ¶ Subdunt tamẽ, ꝙ quis non poſſit inuitus per procuratorem agere;

Cōm. opin.

56 quia ſufficit, ſi per ſe agat.& ratio eſt; qa† vſus ꝓcuratoris fuit inuentus ad prouiſionem, vt.l. 1.ff.de ꝓcura.ꝙ non eſſet, vbi inuitus quis compelleretur inſtituere procuratorem.¶ Ex prædictis ergo ſequitur
57 duplex regula. prima ꝙ † inuitus nõ compellatur qs conſtituere procuratorem in tali cã. Secunda, ꝙ re-
58 gulariter† admittantur procurator. Prima regula fallit in perſona illuſtri; & in illa perſona, quæ eſt ſupra dignitatẽ illuſtrẽ, vt eſt tex.in.l.quicunq;.& in auth. hoc ius.C.de procu.& in auth. vt ab illuſtribus, & q ſupra eam dignitatem, &c. facit quod not.Hoſti.in tit.de procu.§.ſi quis dare.ver.item ſecundũ Goffre. nã perſona illuſtris non poteſt per ſe talem cãm agere; ſed debet agere per procuratorem; aliàs autẽ & ipſa,& iudex, qui eam admittit, puniuntur, vt.d.l.qcunque.& ratio redditur ibi. ¶ Et aduerte; qa ſecundũ hunc modũ poſſet fortè intelligi.l.ſi.C. de iniur. de cuius intellectu dicam in.x.q. & adde quę dicam ibi de epiſcopis,& alijs prælatis ſuperioribus.¶ Secundo fallit, ſecundũ glo.in.l. 1.ff.an per ali.cau.app.
59 †q̃ fuit additio, in crimine ſuſpecti tutoris, in quo nõ poteſt procurator inſtitui, vt.l.non ſolum.§.ſi.ff.de procu. qd verum dicit Bar.in.d.§.ad crimen. quãdo tutor accuſaretur ad vindictam publicam.Nam hoc caſu cum poſſit puniri vltra relegationem, ex eo, ꝙ pœna eſt arbitraria, vt.d.l. 1.in ſi.iuncta glo. videtꝙ non poſſit interuenire procurator, vt dicam in.5.q. huius membri. & ita poteſt intelligi.d.l.non ſolum. §.ſi.vt dũ tex.ibi dicit,† difficile eſt.exponatur, hoc eſt nullo modo auditur procurator. pro qua expoſitione facit.l. a.§.ſi. in verbo difficile.ff.qñ appel. ſit. not.glo.ſi.in.c. præſentium. de teſti. & in glo. in verbo difficile.in.c.cum ſint.ẽ. de deci.& glo.ſuper verbo difficile.2.q.6.in.c.biduum. ver.aduerſus.¶ Sed tu aduerte; quia ſecundum hunc intellectum.d.l.nõ ſolum.§.ſi.non obſt. regulæ.ẽ. poſitæ, duplici rõne. Primo, quia crimen eſt publicum, vt ſentit Bar..in.d. §.ad crimen. ſeu vbi ſolum ageretur, vt remoueretur, datò ꝙ ex remotione illa infametur; tñ iudiciũ habetur ꝓ pecuniario,& ciuili, vt dicam in 8.queſt. & ſic ſecundum illum intellectum dicta regula non procedit. & glo.in.d.l.1.ff. an per ali.cau. ap.ineptè poſuit hanc fallentiam; quia hoc caſu concordat cũ
60 regula. ¶ Tertio poſſum' dicere, ꝙ fallit† in lepro ſo, qui debet in iudicio per procuratorem agere, vt not.Inno.in.c.ex.parte. 2. ẽ.de corpor.viti.& ibi clarius Io.And.facit.c.1.de coniu.lepro.facit etiam.c. intelleximus.de indi.vbi vide qd de excõicato.¶ Se-
61 cunda regula.ẽ. poſita, ꝙ † poteſt per procuratorẽ agere fallit ſecũdum aliquos in interdicto.de libero homine exhibẽdo,& deducẽdo quia licet ſit pecuniarium; tamẽ non poteſt procurator interuenire, niſi pater fuit impeditus. quo caſu procurator ſpecialiter inſtitutus poterit adeſſe;& ratio poteſt eſſe, magnitudo ꝓiudicij, ex eo ꝙ talis cã ſtatum quodãmo do reſpiciat, vt.l. 1.&. 2.ff.de cap. dimi. Et hoc tenẽt moder.in.l. 1.ff.an per ali.can.app. Ego tñ de hoc dubito, per ea quę dicam.j.in.ix.q.de quo dic, vt ibi dicam.¶ Secundo fallit in generali doctrina.l.ſi.C. de
62 procura. † quandocunque perſona domini eſſet legalior; & per eum poſſet melius veritas haberi; quia dato quod natura cauſę admittat procuratorem; tamen hoc caſu non admittitur, ſi iudici hoc non placuerit, vt.l.ſi actor.ff.de procu. Et licet Iaco. Butrig. contra hoc daret remedium, inſtruendo, ꝙ quis facere t procuratorem ſpecialiter inſtitutum ad omnia, de quibus iudex poſſet interrogare; tamen hoc non placet Bar. per.l .de minore.§.tormenra.ff.de quæſt. quia non poſſet iudex ex aſpectu procuratoris perpendere veritatẽ, ſicut ex aſpectu domini; videlicet, quo colore, quo tremore, quo pallore, qua trepidatione,&c.Nã alius eſt aſpectus procuratoris,& alius domini.de quo articulo dicendum eſt, vt d.l.fin. Et idem tenet Bal.in.l.ſi actor.ff.de procu. qui dicit, ꝙ d.l.ſi.&.d.l. ſi actor. locum habent etiam in criminalibus. & ſequitur Cy. in.d. fin. niſi dominus eſſet impeditus. & idem in.l.reos.C.de accuſa.vbi vide. Et† quis habeat probare, ꝙ perſona domini ſit legalior, vide Bar. & Bal.in.l.ſi actor. vbi etiam tradunt qualiter hoc probetur.¶ Et ex prædictis ego infero, ꝙ ſatis facile eſt iudici, etiam in cauſis, in quibus dicemus procuratorem admittendum, ipſum non admittere, volendo perſonam principalis tanq̃ legalioris; niſi dominus probaretur impeditus, vel non probaretur legalior.¶ Sed aduertendum eſt, ꝙ prædicta videntur procedere, duntaxat ex parte rei accuſati. Sed ex parte accuſatoris maius eſt dubium. Dubitatio autem deſcendit ex his, quæ dicuntur per Bar.& Doct.in.l.1 .ff.de pub.iudi.& Bal.in.l.reos.C. de acc.& aliquid in rub.C. qui acc. non poſſ.in qui-
63 bus locis tractatur, † an ſi per ſtatutum alteretur pœna publici iudicij, illud iudicium deſinat eſſe publicum. In qua queſt.Iac.Butrig. determinauit, ꝙ nõ, per.l.quamuis. & auth. ſed nouo iure.C.de adul. per quam alterata eſt pœna iuris communis; & tamen delictum non deſinit eſſe publicum, vt ibi. ¶ Præterea alterata eſt pœna peculatus, vt.l.3.C.ad leg.iul. pecul.& tamen remanet publicum; & idem probatur in.l. ſi quis in hoc genus. & in auth. ibi poſita.C. do epi.& cle. Vnde Bal. quantum ad propoſitum noſtrum in.d.l.reos. dicit, ꝙ ex parte accuſatoris non admittitur procurator; & ita dicit tenuiſſe Butriga. in.d.l. ſeruum quoque.§. publicè. Bar. verò in.l.1.ff. de pub.iud.dicit quãtum ad prædictã quæſtionẽ; an delictum deſinat eſſe publicum, ꝙ contra prædicta deciſionẽ, quæ vr̃ velle, ꝙ nõ deſinat eſſe publicum, eſt tex.in.l.1.ff.de pub.ind.quæ vult, ꝙ publica iudicia dicãtur, quæ deſcẽdunt ex legi publicorum iudiciorum; ſed homicidium in prędicto caſu, qñ punitur ex ſtatuto, non deſcendit ex.l. Cornelia de ſicca.ſed ex illo ſtatuto igitur &c. ¶ Prætereo contra dictam deciſionem videtur caſus, ſecundum opin.glo.ff. de concuſſ.in.l.1.ſed ſecundum intellectum Azo. videtur caſus pro deciſione Iaco. Butrig. Vnde Bar. in d.l.1.

d.l.1.quo ad propoſitum aliter diſtinguit. & ideò vi
de ipſum. ¶ Sed quo ad propoſitum noſtrum aſſu-
mendo diſtinctionem ipſius, dico, ꝙ quandoq; per
ſtatutum, vel nouam legem efficitur aliquod deli-
ctum ex iure communi. Exemplum, dicit ſtatutum,
ꝙ ſi quis iuerit de nocte, puniatur in tantum. Vel
pone exemplum, dictat ſtatutum, ꝙ mulier, quæ por
64 tauerit† talia iocalia, puniatur in tantum; prout eſt
in hac ciuitate, quòd ſtatutum eſt contra decorem,
& ornamentum ciuitatis. & maximam iudicio meo
65 ſapit iniquitatem, & ingratitudinem, cum † mulier
ſit ſocia diuinæ & humanæ dom⁹. vt.l.1.ff.de rit.nup.
19.q.1.§.1.&.ff.rer.amot.l.1.maximè cum tot one-
rat, tot labores, & anguſtias ſuſtineat propter partũ,
nam† filius ante partum oneroſus, in partu doloro-
ſus, & poſt partum laborioſus eſt, vt in.c.fi.ſ.de con-
uer.infid. vnde nimis indignum, ac reprehenſibile vi
detur, ꝙ homines huiuſmodi leges faciant contra
mulieres, quæ quaſi hoc vnicum ſolatium habent, &
hae vnica voluptate fruuntur, ſeipſos autem non
coærcent. Quid enim vituperabilius eſſe poteſt, quã
equos, & cætera animalia bruta prætioſis ornari io-
calibus, & veſtibus, vxores verò non poſſe? Quid tur
pius, ꝙ equus tuus prætioſius ſit inſtructus, quàm
vxor tua veſtita? Mulieribus enim, non magiſtratus,
nec ſacerdotia, nec triumphi, nec inſignia, aut ſpo-
lia bellica contingere poſſunt. Munditię autem, &
ornatus, & cultus, hec fœminarum ſunt inſignia, his
gaudent, & his gloriantur; & ea ducti ratione maio-
res noſtri perbellè hunc† mundum muliebrem, non
virilem appellarunt, ac etiam legum latores, in.l.1.
&.l. pędiculis.§.penul.& fin.& in.l. vxori.in princ. &
ff.de aur.& arg. leg. in.l.argumento.§.mundus. Ad
prædicta etiam vide orationem Lucij Valerij tri-
buni plebis pro abrogãda lege Opia ab Opio tribu
no condita Romę tempore Punici belli, quæ pluri-
ma ornaméta prohibebat mulieribus, de qua per Ti
tum Liu. in princ. de bello Macedo. licet M.Portius
Cato conſul in contrarium diſſeruerit, præualuit ta-
men, & meritò oratio Lucij Valerij. & de his ſatis
in fauorem mulierum, maximè amaſiarum veſtra-
rum dictum ſit. ¶ Reuertendo igitur ad materiam
dico, quòd in prædictis caſibus tale crimen non vi-
detur publicum, argumen.d.l.1.ff. de publ.iudi. Et
quamuis competat† accuſatio publica ex forma ſta-
tuti, non tamen erit publicum, quo ad effectus pu-
blici iudicij, vt tractatur in dicta.l.1. & per Bald.in
rub.C.qui accu. non poſſ. facit, quod dixi ſuprà in
pręcedente quæſtione. ¶ Et hoc caſu quantum ad
potentiam conſtituendi procuratorem, dicendum
eſt, quòd aut imponitur pœna corporis afflictiua;
& dicendum, vt dicam in ſequen. quæſtio. ¶ Aut im-
ponitur pecuniaria, & dicendum eſt, vt ſtatim di-
cam in vltimo caſu. ¶ Quandoque verò ſtatutum
facit, quòd id, quod eſt delictum de iure communi,
tranſeat in nouam ſpeciem delicti, ſeu nouum no-
men delicti, & tunc etiam illud nouum delictum
non eſt publicum, vt.l.1.ff.de concuſ. ſecundum in-
tellectum glo. Et ſi imponitur pœna pecuniaria ex
tali delicto, quantum ad diſtinctionem procurato-
ris dicendum eſt, vt dicam in ſequenti caſu. ¶ Quan
doque verò, & tertiò per ſtatutum, vel legem no-
uam alteratur ſolummodo pœna publici iudicij,
remanente nomine delicti, ſecundum ius commu-
ne; vt quia pro homicidio imponitur pœna pecunia
ria; & hoc caſu tale iudicium dicitur publicum. Et
ita poſſunt intelligi iura allegata ſupra per Butriga.
Facit ad prædicta quod not.in.l.ſi duo patroni.§.Iu-
lianus.&.§.ſequen.ff.de iureiuran. de eo, quòd ibi
dicitur de iuramento formiter, vel informiter præ-
ſtito. Et quod in ſimili dicimus de conſuetudine di
ſponente aliquid formiter, vel informiter; ſicut ius
commune, ſecundum quod tractatur in.l.2.C.quæ
ſit lon. conſuetu. & in.c.1. de conſtitut.lib.6. Facit
quod not. in.l.1.C.de iure emphyteu. & Inſtitu. de
locato.§.1. & latius per Barto. in.d.l.1. ¶ Sed con-
cludendo quantum ad materiam noſtram dico,
66 quod † licet imponatur pœna pecuniaria; & publi-
ca competat accuſatio, quòd cum quæritur in ca-
ſibus prædictis, vtrum ex parte accuſatoris poſſit
interuenire procurator, breuiter poſſumus diſtin-
guere, ꝙ aut loquimur poſt litem conteſtatam, aut
ante. ¶ Primo caſu dico, quòd poteſt interuenire,
argumen.l.licet.ff.de procura.&.l.ſi cui.ff. de verbo.
ſignifi. nam hoc caſu ceſſant omnes rationes, pro-
pter quas ex parte accuſatoris prohibetur interue-
nire procuraror. de quibus ſupra in.2.queſtio. pri-
mi membri. ¶ Secundo caſu ſubdiſtingue, quod aut
quis proſequitur propriam iniuriam ratione pro-
prij intereſſe, & poteſt conſtituere procuratorem;
quia ceſſat dicta ratio.d.l. licet. &.l.ſi cui.& aliæ, de
quibus ſtatim dixi. Aut quis vult accuſare, vt quili
bet de populo, vt ex publica cauſa; & hoc caſu non
admittitur procurator, non ex eo, quò iudicium
poſſit eſſe deluſorium; ſed propter primam ratio-
nem, quam aſſignaui ſupra in.2. quæſt. ex parte ac-
cuſatoris. & hoc videtur ſenſiſſe Fede.de Sen.in con-
ſil.ccxviij.& Do. Anto.hic, licet paucis verbis. Et ex
67 prædictis infertur, † quòd valet ſtatutum, per quod
pro homicidio imponitur pœna pecuniaria. Con-
trarium tamen tenet Hoſtien.&Io. And.in.c.fina.de
conſuetu. & Tancre. in ſua compendioſa. Vide Io.
de Imo. in.d.l.1.in fi.ff. de pub. iudi. & quod tradit
Archid.24. queſt.3.c.duo iſta. Quid autem, præter
pœnam pecuniariam adijceret ſtatutum, quòd im-
punè poſſet offendi? dic vt dicam.ĩ.in.12.q. ¶ Sed
68 quæro iuxta prædicta, † quid ſi ex delicto venit im-
ponenda pœna priuationis omnium bonorum, an
admittatur procurator? & videtur dicendum ꝙ nõ;
quia talis cauſa ęquiparatur criminali, etiam ſi ſit ci
uilis, vt.ff.de excu.tuto.l. propter litem.& Inſti.eo.
§.propter litem.not.Do. Anto.Do.m. & Io.de Imo.
in.c.vetum. de iureiur. & ibi dixi. & glo.in.l.1.C.de
re.poſtu.lib.x.not.Bar.in.l. admonendi.ff.de iureiu-
ran. facit.c.Abbas.ſ.quod met. cau. &.c. frequens.
de reſtitu. ſpol. lib.6. Et idem ſi maioris partis bo-
norum; & maximè ſi veniret imponenda pœna ex
aliquo publico iudicio; & poteſt poni exemplum in
l.1.ff.ad leg. iul.de vi pub. vbi punitur quis in tertia
parte bonorum; & eſt delictum publicum, ꝙ patet;
quia ponitur inter publica iudicia, vt dixi.ſ.in.1.q.
& facit qđ not.in.l.3.§.ſeptimus.ver.& poſt hos duo
terribiles libri.C. de vet.iur.enuc. Sol. ego arbitror,
ꝙ procurator poſſit interuenire, per.l.1.ff.an per ali.
cau.app. vbi tex. ſimpliciter loquitur, ꝙ in cauſa cri-
minali, ex qua venit imponẽda pecuniaria, etiã cum

infamia , poteſt procurator interuenire ; ſi ergo po-
teſt interuenire, quando ſubſequetur infamia vltra
pœnam pecuniariam;ergo fortius, quando ſola pe-
cuniaria ſine infamia. Non obſt. argumenta.ſ̄. for-
mata;quia reſpondeo ad primum , quòd licet æqui-
paretur cauſę criminali,nō tamen æquiparatur cau-
ſæ criminali, ex qua venit imponenda pœna à rele-
gatione.ſ̄. Vnde poſſumus dicere , ꝙ æquiparatur
alicui cauſæ criminali,ſed non in omnibus.quod pa-
tet;quia ictus fuſtium eſt maior qualibet pœna pe-
cuniaria , vt.l.in ſeruorum.§.1.ff.de pœn. nec ſequi-
tur,eſt cauſa criminalis;ergo non poteſt admitti ꝓ-
curator.Nec obſtat,ꝙ eſſet cauſa publici iudicij, vt
d.l. 1.quia vt.ſ̄.dixi in prima quæſt. huius membri.
non ſequitur,eſt publicum iudicium ; ergo non ad-
mittitur procurator, argumen. à ceſſantibus ratio-
nibus,de quibus dixi in prima,& ſecunda queſt.pri-
mi membri. Er parte autem accuſatoris poſſet eſſe
dubitatio,ſecundum ea, quæ dixi in præced.q. vnde
potes diſtinguere, vt ibi dixi in fi. ¶ Sed aduerten-
Cōm. opi. dum eſt circa prædicta;quia licet communis opin.*
ſit ſecundum quod.ſ̄.dixi, ꝙ quanquam de iure cō-
muni ex delicto veniat imponenda pœna corporis
69 afflictiua; tamen† ſi ex forma ſtatutorum ex illo de-
licto imponitur pecuniaria, videtur quòd etiam ex
parte rei non poſsit procurator interuenire. & hoc
probo ſic;dicit Bar. in.l.1.ff. vi bon. rapt. quòd licet
per ſtatutum imponatur pœna pecuniaria , vel mi-
nor pœna quàm de iure communi,tamen non intel
ligitur receſſum eſſe à pœna legali; immo eſt in ele-
ctione iudicis, quam pœnam velit imponere, per.l.
quoties.ff.de actio.& obliga. niſi aliud appareat ex
mente ſtatuentium; vt puta, quia dicit ſtatutum , ꝙ
ſi non reperitur pœna ſtatuta in ſtatuto , recurratur
ad alias pęnas ſimiles per ſtatutum impoſitas ; & ſi
non reperirentur ſimiles,recurratur ad ius commu-
ne ; & prædictam opinionem ſenſit Bar. in.l.ſanctio,
ff.de pœn.& prædicta opin.fuit originalis Vberti de
Bobio in lib. cauillationum.& Io.de Deo , vt refert
Io.And.in additio. Spec.in tit. de pęn.teme.litigan.
in fin.& etiam Guido de Suza.in.l.3.C.ad leg.aquil.
quam refert Io. And.in addi.Specu.in rub.de fur.ad
quam allegat.ff.arbor.fur.cæſa.l.1.2.&.3. ſi ergo iu-
dex ſecundum prædictam opinionem poteſt elige-
re pœnam iuris communis; & illa ſit corporis affli-
ctiua;ergo non poterit interuenire procurator , vt
dicam in quinta,& ſexta quęſt.huius primę quæſtio.
Sol.retenta iſta opin. contrarium videtur difficilli-
mum;& facit pro opi. quam dixi.ſ̄.in ſecundo mem
bro.2.q. huius membri.vbi poſui opin.Guid.de Su-
za.Sed debes ſcire, ꝙ contrariam opin.tenuit idem
Vber. in.l.ſi tutori.C.ad leg.iul.de vi pub. vbi dicit
hanc.q.de facto fuiſſe Ianuæ,& habito conſilio peri-
tiſſimorum virorum Docto.diuerſarum ciuitatum ,
fuit obtentum , ꝙ licet per legem municipalem ex-
preſsè nō tolleret,lex communis; tamen tacitè ſubla
ta intelligeretur. Facit quod not.inſtit. de off.iud. in
prin.& fertur Alber. Papien. hoc dictum ſimpliciter
tenuiſſe. Et hoc etiam ſequutus fuit Iac.de Belui.in
q.quam poſuit in tit. de requi. re. in.3.memb. Spec.
in.d.tit.de pœn.te.lit.in fi. recitato opi.Cy.in.l.ſepul
chra.C.de ſepul.vio.Bal. verò vbiq; reprobat primã
opin. vult enim ſimpliciter , ꝙ intelligatur receſſum

à pœna cōi, hoc tenet in.d.l.ſepulchra. &.l.2.in fi.C.
de iureiur.& melius in repe.l.data opera.C.qui acc.
70 non poſſ.Mouentur,quia† p ſpēm derogatur gn̄i , vt
71 in reg.gn̄i.de reg.iur.lib.6.Sed† ſtatutum municipa
le ad ius cōe ſe habet , vt ſpecies ad genus,vt.l.oēs
populi.ff.de iuſt.& iur.nam ſtatutum municipale dr̄
cōtinere minus loco; quia eſt ſpecialiſsimum in illo
loco;& illud habet loco ſpeciei, qđ eſt minus gn̄ale,
& illud loco generis, qđ eſt magis gn̄ale, vn not.Dy.
in.d.reg. generi. ſtatutum ergo habet loco ſpeciei ,
quia ſpāliter prouidet in loco illo , & ideò leges lo-
cales dn̄r ſpeciales,nō generales,vt.C.de epi.& cler.
l.priuilegia.&.l.generali.& facit ad prædicta qđ tra-
ditur in.c.1.de conſtitu.lib.6. Ad hoc tamen argm̄
poſſet rn̄deri,ꝙ licet reſpectu loci dicatur localis,&
ſpecialis ; reſpectu tamen contenti dr̄ generalis; ſed
in hoc non inſiſto,& prædictam opin. tenet etiã D.
Flor.in.l.2.ff. ad leg.aquil. facit.l.qui cum vno.§.qui
poſt.ff.de re mil.Item facit pro dicta opi.l.cum præ
tor.ff. de iudi. &.l.hodiè.ff.de pęn.&.C.de infa.l.& ſi
72 ſeuerior.& qđ dicimus in ſimili,ꝙ † ſi vni eſt data iu
riſdictio in certum genus pſonarum,ab inferioribꝰ ,
vel æqualibus,intelligitur adempta,de quo artic. vi
de Bal.in.l.conſulta diualia.&.l.teſtamenta. C.de te
ſta.&.d.l.cum prætor.&.l.1.ff.de off.preſe. anno. ali-
quid tradit Ange.in.l.ſi vacantia.C.de bo. vac.lib.x.
in repe.& ſecundum hanc opi. quæ videtur eſſe com
munis,* contrarium patet ſolutum; ſed ſecundum ꝓ Cōm. opi.
dictam opin. contrarium videtur difficillimum,per
quod videretur tenenda, & fortificari opin.Guid.de
Suza. de qua dixi in ſecundo caſu ſecundę queſt. no-
ſtrę. Vel poſſumus dicere tenendo dictam opin.ꝙ ſi
conſuetudo haberet, vt imponeretur ſola pecunia-
ria,res eſt expedita,vt dicetur in.v.proxima.q.Sed ſi
conſuetudo non habet, tunc etiam poſſemus diſtin-
guere, ꝙ ſi apparet ex modo agēdi,quæ pęna veniat
imponenda;puta,quia accuſator,vel iudex inquirēs
intentat conditionem ſtatuti;& hoc caſu admittitur
procurator; aut intentat formam iuris communis ;
& non videtur admittendus; vnde ex modo libellan
di ; & procedendi poterit hoc cognoſci , vt dicimus
in ſimili,in eo, †qui pōt procedere vt arbiter,& arbi
trator, vt.c.quintauallis.de iureiu.&.l.ſi ſocietatē.§.
arbitrorum.ff. pro ſoc. &.c. niſi eſſent.ſ̄. de præben.
& in eo qui pōt ꝓcedere ſummariè,& ordinariè , vt
tractatur in cle.ſæpe.de verb. ſig. dixi in cle. diſpen-
dioſam.de iudi.Si verò non apparet, tunc dico,ꝙ e-
tiam ex proceſſu,qn̄ procurator voluerit interueni-
re,hoc poterit apparere;nam ſi admittat,vr̄ ꝙ inten
dat pęnam ſtatuariã imponere , & valebit ꝓceſſus ,
vt dicam in.5.q.prin.huius ſecundi membri. Si verò
nollet admittere,aſsignabit cām, & per conſequens
apparebit, quam pœnam intēdat imponere. arg.ꝓ-
dictorum;& vt dixi,ꝓdicta procedunt , retenta opi.
prima.Sed retenta ſecunda , res eſt clara. Quæ autē
ꝓdictarum opin.ſit verior, non intendo nunc exami-
nari, quia fortè alias dabit̄ dicendi locus ſed ꝓ nūc
arbitror cōem* amplectendã;& ꝓdicta not.tanq̄ no- Cōm. opi.
73 uiſſima,& peregrina.¶ Tertio quæro,† quid ſi agat̄
ex crimine, in quo veniat imponēda pœna corporis
afflictiua;puta mortis, fuſtigationis , vel mutilatio-
nis,an admittat̄ ꝓcurator. Solu.dicendũ eſt.ſecũdũ
cōem*opi. Doct.ꝙ non, cũ illa cenſeat̄ maior relega Cōm. opi.
tione,

tione, vt colligitur ex.l.fi.C.de iniur.&.l.capitalium.
§.nō ſolent.ff. de pœn. Facit.l.in ſeruorum.in fi.eod.
tit. & eſt tex. quòd non poſsit interuenire in.l.1.§. &
ſi ea.ff.an per ali.cau.app. &.l.fi.C. de iniur. Et hæc
arbitror procedere tàm ex parte accuſati, quàm ac-
cuſatoris; dummodo accuſator ratione calumniæ te
neretur pœna talionis. Sed ſi accuſatori calumnianti
veniret imponenda pecuniaria pœna, vt cōmuniter
prouident ſtatuta, accuſato verò conuicto pœna cor
poris afflictiua; tunc dicendum arbitror, vt dixi.ſ.
in.q.præced.in artic.quare ex parte accuſatoris non
admittatur procurator. ¶ Aduerte tamē; quia quod
ſupra dixi, fallit in certis caſibus, de quibus dicam
j.in 14.q. huius primæ q.princi.in ſecundo contra-
rio; & quod dicam in.10.q.in fin.in contrario ibi for
74 mando. ¶ Quarto quæro, an † in delictis, ex qui-
bus venit imponenda pœna mixta, poſsit procura-
tor interuenire? Exemplum, dictat ſtatutum, quòd
pro tali delicto debeat amputari manus, ſi condem
natus ex illo non ſoluerit centum intra menſem, vel
quid ſimile. Sol.D. Ant.hic dicit, quòd non admitti-
tur; mouetur quia amputatio manus eſt in obliga-
tione, & centum ſunt in facultate ſoluendi; quia vbi
aliquid debetur ſub nomine pœnæ; illud dicitur eſſe
in obligatione, vt.l.2.ff.de pen.leg. & in.l.1.§.item ſi
ita.ff.ad leg. falcid. Nec obſtat ſecundum eum.l.1.
ff.de in lit.iur. vbi non attendimus, quòd obligatio
poſsit excreſcere, ſeu ſupercreſcere; quia † ille tex.lo
quitur de augmento, quod venit extrinſecus, non
ex natura obligationis, ſed ex officio iudicis, facit.l.
centum Capuæ.ff. de eo quod cer.loc. Bald.verò in.l.
reos.C.de accuſa. primo arguit pro dicta opinione;
quia cum iſta pœna poſsit eſſe capitalis, ergo de ea
iudicandum eſt, vt de capitali, etiam quo ad repel-
lendum procuratorem.argum.l.fin.ff. ſi ex nox.cau.
aga. In contrarium tamen allegat; quia dicta pœna
corporalis amputationis manus; non videtur eſſe
pœna criminis, ſed contumaciæ; ergo non debemus
dicere hoc crimen eſſe capitale; quia illud dicitur
crimē capitale, cuius pęna eſt capitalis, vt criminis,
ſeu delicti, non vt contumaciæ; & ideò licet pœna
exilij, ſeu dānationis in metallum, & aquæ, & ignis
interdictio ſint pœnæ capitalium criminum, vt.l.2.
de pub.iudi.tamen excommunicatus, ratione contu
maciæ, ex eo quòd aliquid non fecit, non dicitur
damnatus propter crimen capitale; nec dicitur pœ-
na criminis capitalis, ſed contumaciæ; licet ſepara-
tus ſit à communione fidelium, quæ † excommuni-
catio ſecundum ius canonicum, ſucceſsit loco pœnæ
interdictionis aquę, & ignis, vt not.gloſſ. Inſtitu.de
capi.diminu.§.media.& tractatur in.c.paſtoralis.de
appella.&.c.illud.de cler.excommun.miniſtr. &.l.3.
C.de apoſta. Concludit tandem Bal.quòd ad viden-
75 dum, an † pœna, quæ imponit rationem alterius pœ
næ non ſolutæ, ſit pœna contumaciæ, vel criminis;
debemus conſiderare, quòd aut ſatisfactione illius
pœnæ purgatur crimen, ſeu punitur; & tunc talis pœ
na eſt criminis; aut non; & tunc non eſt pœna cri-
minis, ſed contumaciæ. Et ſubdit Bald.conſideran-
dum eſſe, quòd aut vtraque venit ex eadem cauſa,
dato, quòd prima veniat purè, ſecunda ſub aliqua
conditione, & vtraque eſt pœna criminis; vnde in
actione quod metus cauſa, pœna triplici contra non
reſtituentem eſt pœna criminis, non contumaciæ,
licet veniat ratione contumaciæ. Facit.l.ſi cum ex-
ceptione.§.1.& fina.ff. quod met.cau.& melius.§.ſi
mō. eadem.l. Aut ſecunda pœna non venit ex ea-
dem cauſa, & tunc ſecunda pœna non eſt pœna pri-
mi criminis. Exemplum, poteſt ſumi ex.l.1.ff.de in
lit.iuran. Vnde concludit, quòd ſi pœna perſonalis
imponitur in defectum pecuniariæ per eandem le-
gem, talis pœna dicitur criminis; & dicitur capita-
lis; & per conſequens non poſſet interuenire pro-
curator. Nam abſurdum eſſet dicere in contrarium,
quòd intelligeretur pœna contumaciæ; quia ratio-
ne contumaciæ non debet imponi magna pœna
corporalis, & ideò proceditur ad annotationem
bonorum contra contumacem. Aut talis pœna cor-
poralis non venit per eandem legem, nec eſt in di-
ſpoſitione, ſed venit ex.l.quicunque.C. de ſer.fugit.
vbi dicitur, quòd qui non poteſt luere in ære, luat
in corpus; & tunc talis pœna non faciet dici tale de-
lictum capitale; quia hoc non contingit naturali-
ter, ſed ex accidenti, allegat not.in ſimili in.l.certi
condictio.ff.ſi cer.peta. deinde ſubdit, quòd aut lex
incepit à præcedenti impoſitione pœnæ pecunia-
riæ, & in eius locum ſubrogauit pœnam perſona-
lem in defectum pecuniariæ non ſolutæ, & dicen-
dum, quòd videtur corporalis; aut lex imponit ſim-
pliciter, & abſolutè, vel pœnam pecuniariam, vel
perſonalem; & in hoc membra ſunt per ſe clara, &
ſic reſidet Bald.in d.l.reos. Bart.verò in.d.l.2.ff. de
pub.iud.concludit, quòd ſi pro delicto imponitur
pœna pecuniaria; & ſi illa non ſoluatur, imponitur
perſonalis, quod vno ſolo caſu cenſetur tale deli-
ctum capitale; & per conſequens non poterit inter-
uenire procurator, videlicet; quando ex eadem le-
ge, & non officio iudicis ipſa pœna capitalis venit
imponenda; quia tunc cum ſubrogetur loco pœnæ,
cenſetur tunc pœna ipſius delicti argumē.l. obliga-
tionum ferè.§.fi.ff. de actio.& obliga. ſecus dicit, ſi
ſtatutum dicat, quòd ſi nō ſoluatur pœna pecunia-
ria, imponatur capitalis officio iudicis; quia tūc nō
dicitur crimen capitale; & idem ſi pœna capitalis
veniret imponenda ex diuerſa lege; vt quia fortè
lex communis imponat pœnam pecuniariam, & ſta
tutum diſponat, quòd ſi illa pœna non ſoluatur in-
tra certum tempus, amputetur ſibi caput, vel ma-
nus, quo caſu non videtur pœna capitalis.argumen.
l.1.ff. de in lit.iuran. &.d.l. quicunque.C.de ſer.fugi.
&.ff.de iniur.l. ſi quis iniuriam. ¶ Sed Ioā.de Imol.
in.d.l.2.ff.de pub. iudic.dicit, quòd dicta diſtinctio
Barto.videtur imponere legem verbis, & non rebus
cōtra.l.2.C.commu.de leg.& quia ex quo pœna ca-
pitalis ſubrogatur loco pœnę pecuniarię, non debet
attendi, quo iure ſubrogetur, arg.l.Gallus.§.ſi eius.
ff.de lib.& poſthu.vnde ſatis debet eſſe, quātum ad
iudicandum crimen capitale, quòd inſpecta ordi-
nata diſpoſitione facta ſub ipſo crimine, poſsibile
ſit pœnam capitalem imponi poſſe, argumen.l.ſuf-
ficit.ff.de condi.indeb. Facit, quod dicam in duabus
ſequen.qq. Nō obſt.†.l.1.ff.de in lit.iur. quia ibi pœ-
na non ſubrogatur loco pęnæ, ſed augetur condem-
natio propter contumaciam. Item non obſt.† .l.qui-
cunque.&.l.ſi quis iniuriā.quia ibi, ſecundū regularē
ordinatā diſpoſitionē, non veniebat imponenda pę-

na corporalis,ſed extraordinaria,& in ſubſidium; vt
delictum non remaneret impnnitum , per.l.ita vul-
neratus.ff.ad leg.aqnil.cum ſimi. ideò tunc illud nõ
ſic cõſideratur. Facit.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.
ff.de verb.obl.Nam.d.l.ſi quis iniuriam.&.l.quicun-
que.volunt illud vulgatum ,quòd qui nõ poteſt lue-
re in ære,&c.& ſic pœna non eſt ordinata, & regula-
tis;ſed in terminis noſtris pœna imponitur ſecundũ
regularem diſpoſitionem ipſius delicti ; vnde etiã ſi
condemnatus ſit ſoluendo; posſibile eſt ipſum incur
rere in pęnam capitalem, ſi non ſoluerit intra ſtatu-
tum tempus,quæ pœna in eo,qui non eſt ſoluendo ,
non poteſt imponi.dic dhe hoc,vt latius dixi in.c.ad
liberandam.ſ̃.de iudę. in.6.limit. & ibi videbis iu-
ra allegata hoc probãtia. Et prædicta not.ad ea,quę
dixi.ſ̃. in contrarijs formatis ad.2.q. Sed redeundo
ad principale propoſitum , arbitror poſſe diſtingui,
ſecundum Io.de Imo.quibuſdam additis,quòd aut
pęna corpotalis eſt in obligatione;vt quia dicat ſta-
tutum,propter delictum tale quis puniatur amputa
tione pedis , ſi non ſoluta centum intra menſem ; &
hoc caſu non poterit interuenire procurator ,vt.ſ̃.
dixi in opi.Do.Anto. Ego arbitror, quòd ſi ſtatutũ
diceret , ſi non poteſt luere in pecunia , luat in cor-
pus;ſeu puniatur tali pœna corporali,quòd data ido
nea fideiuſsione pro illa pœna pecuniaria,poſſet in-
teruenire procurator,per ea quæ dixi in rub. de dila
76 tio.artic.22.q.26.ver.xviij.quæro.¶ Vtrum † autem
hoc caſu detur aliquod remedium accuſato, vt poſ-
ſit interuenire procurator , poteſt colligi ex dictis
Bar.in.l.1.ff.de custo.reo. ubi dicit in fi.quòd reme-
diũ eſt,quòd accuſatus ſoluta fiſco pœnam pecunia-
riam,transferendo in eum dominium ſub conditio-
ne,ſi condemnetur , vt.l.ſub cõditione.ff.de ſolut.qa
tunc non poteſt euenire, quòd non ſit pecunia ſolu-
ta;nec poteſt perire ſoluenti, & maximè cum ſit ſo-
lu ta in quantitate;& ſic non poteſt effici non ſoluen
do,quãtum ad dictam pœnam, etiam tempore quo
condemnabitur,ſi veniet,condemnandus;ſecus autẽ
ſi accuſatus vellet facere depoſitum de illa pecunia,
ex qua veniret condemnandus; nam cum pęna cor-
poralis debeat ſolui, ſi non ſoluatur pœna pecunia-
tia,posſibile eſt, ꝙ interim fideiuſſor efficiatur non
ſoluendo,vel ꝙ pecunia pereat ; & ſic veniret imponenda pœna corporalis,& per conſequens rõne du-
bij non poſſet interuenire ꝓcurator , vt ſtatim dicã.
& ideò in primo caſu accuſatus eſſet relaxandus fi-
deiuſſoribus ; in ſecundo verò non , vt per Bar.in.d.
l.1.& ſequitur Ioan.de Imo.in.d.l.pen.§. ad crimen.
Nec obſt.l.nemo dubitat.ff.de reg.iur. vbi tex. vult ,
77 ꝙ † ille qui facit depoſitũ, vel dat fideiuſſores de ſol-
uendo, dicitur ſoluere ; & ſic videtur, ꝙ etiam in ſe-
cundo caſu posſit interuenire ꝓcurator,& posſit re-
laxari fideiuſſoribus;quia rñdetur, ꝙ licet tũc ſit ſol
uendo,cum facit depoſitum,vel dat fideiuſſores ido
neos;tñ posſibile eſt, ꝙ tpe factæ condemnationis ,
& fiendæ ſolutionis pecunia erit perdita ; quia cum
deponatur,vt ſpecies perire põt;& licet etiam depo
neretur vt genus ; depoſitarius poſſet effici non ſol-
uendo ; & ideò non debet admitti procurator , nec
relaxari fideiuſſoribus.Et ꝓ hac ſnĩa adduco etiã;qa
posſibile eſt,ꝙ etiam ſi depoſitum non perierit , vel
fideiuſſores ſint ſoluendo, ꝙ nihilominus non ſolue-
rit,& ꝑ conſequens erit pœna corporalis.¶ Et præ-
dicta faciunt ad.q.quam pridiè habui de facto. Nã
cum † ex forma ſtatuti quidã officialis non haberet
ptãtem cognoſcendi de criẽ , ex quo veniret impo-
nenda pœna corporis afflictiua; ſed ſolũ de delictis,
ex quibus veniret imponenda pęna pecuniaria; & ex
forma ſtatuti blaſphemans Deũ , deberet puniri in
ducentis;& ſi nõ ſoluerit intra.x.dies,debeat ampu-
tari lingua;nã cum facto depoſito ptãs cognouiſſet ,
videbatur per prædicta , quòd ſnĩa ab eo lata nõ te-
neret , tanq̃ à iudice in cõpetẽti lata;& ita dicẽdum
de ſimilibus.qq. ¶ Quandoq; verò primo loco im-
ponitur pœna pecuniaria;& ſi nõ ſoluatur intra cer-
tum terminum,imponitur pęna corporis afflictiua ;
& hoc caſu etiã idem dicendum eſt;videlicet, quòd
non poteſt interuenire procurator , pp dubium , qđ
poteſt contingere de imponenda pœna corporali,vt
not. in.d.l.2.ff.de pub.iud. & in prælleg.l.1.§. item
ſi ita.ff.ad leg. ſal.facit etiam qđ not. Bal.in repet.l.
data opera. ver.item notandum.C.qui acc.non poſſ.
& qđ tradit idem Bal. in.l.tranſigere.C. de tranſact.
ver.ſed pone quòd vna.& qđ not.Bal.in.l.1.C.de hæ-
re.inſti.vnde poterit accuſatus ſibi prouidere de re-
medio,vt ſtatim dixi in præced.membro.¶ Sed ad-
uerte;quia vr̃ poſſe dici,quòd ẽt in vtroque caſu poſ
ſit prouideri de alio remedio ; videlicet vt admittaĩ
procurator cum conditione, vt habeatur ꝓ non ad-
miſſo,inquantum contingeret, quòd pęna corpora-
lis veniret imponẽda.arg.eorum quæ dicam.ĩ.in. 5.
q.princ.huius.2.memb.de quo dic , vt ibi dicam.Il-
lud autem indubitabile videtur eſſe ſecundũ cõem* Cõ. opi.
78 opin.† quòd ſi aliquo modo veniret imponenda pœ
na corporis afflictiua, ex eo quòd cõdemnat' nõ eſ-
ſet ſoluẽdo,quòd hoc nõ obſt.admitteĩ ꝓcurator,vt
dixi in.2.q.& dicam in ſeq.ex quo videtur ſubtiliter
inſerendum , quòd in duobus caſibus præceden.ſi à
principio reus eſſet omninò nõ ſoluendo,quòd debe
ret admitti procurator; & quòd p̃dicti duo caſus ꝓ-
cedant, in quãtum reus eſſet ſoluendo;& nõ ſolueret;
quia tunc videtur aggrauari eius delictum rõne con
tumaciæ nõ factæ ſolutionis. In caſu verò quo non
põt, non vr̃ imputandum , ſi non ſoluit. Sed hoc nõ
obſtante, arbitror idem dicendum eſſe ; quia in præ
dictis duobus caſibus pœna non venit corporis affli
ctiua extraordinariè , ſicuti qñ ſimpliciter imponi-
tur pœna pecuniaria,vide quæ dixi in.c.ad liberan-
dam.ſ̃.de iudæ. & quæ dicam. ĩ.in.6.q. ¶ Quando-
que verò imponitur pro delicto pęna pecuniaria, &
corporis afflictiua; & tunc aut imponitur alternati-
uè:& de hoc dicam in.6.q. Aut imponitur copula-
tiuè; vt puta ſi quis tale quid fecerit, puniatur in cẽ-
tũ,& fuſtibus caſtigetur; & hoc caſu non eſt dubiũ ,
quòd non põt interuenire ꝓcurator pp alterã partẽ
79 copulatiuæ;† qm̃ attendi debet qualitas,quę nocet,
ſeu qualitas prohibitiua;non aũt qualitas, quæ pro-
deſt,ſeu pmisſiua, cum illa, q̃ nocet, non deſtruatur
p illam,quæ ꝓdeſt,vt.l.fi.§.ſed & ſi quis.ff.naut.cau.
ſtab.not.per Butrig.in.l.3.§. ſi quis palam.ff. de iur.
fiſ.& per Bal.in.l.ſi vir.ff.de vſuca. ꝓ dona.per Dyn,
in reg. poſſeſſor. de reg.iur.lib.6.quaſi propè fi. dixi
ſ̃.in fi.1.q.huius ſecundi artic.vbi habes alia iura ad
hoc allegata; & prædicta arbitror procedere tàm ex
parte accuſati, q̃ accuſatoris;niſi fortè ex parte accu
ſatoris

ſatoris alteretur pęna,ſecundũ qđ dixi.ſ.in.2.q. hui⁹
mẽbri. quare ex parte accuſatoris &c. & in.2.q. pri-
80 mi membri. ¶ Sed quæro iuxta prædicta;dicit † ſta
tutũ,ꝙ pro primo furto quis ſoluat. 10. pro ſecundo
ſuſpendatur ; modo quidam fecit vnum furtum ali-
bi ; deinde in loco vbi eſt ſtatutum , fecit ſecundum
furtum ; procedit iudex contra ipſum , quæritur,an
admitratur ꝓcurator ? Bal. in repet.l.ſeruum quoq;.
§.publicè.ff.de procur. dicit,ꝙ quæſtio ſtat in hoc;
81 vtrum † delictum commiſſum extra territorium,ag
grauet pœnam commiſsi delicti in territorio; & vr̃
ꝙ ſic,ſecundũ eũ;quia infamia ſequitur hũc, quocũ-
que vadat , & ſic eſt infamis vbique , vt.l.ex ea.ff.de
poſtul.In contrarium vr̃, ꝙ iudex iſte de delicto cõ-
miſſo in alieno territorio , nõ habeat cognitionem ;
nec poſsit punire;immo debet remittere;& pro hoc
videtur caſus in.l.ſi cui.§. cum ſacrilegium.ff. de ac-
cu. & illum tex. ſingulariter notat Old. ad hoc.;& in
hoc reſidet Bald.in auth. ſed nouo iure. C.de ſer.fug.
82 ¶ Quinto quæro, † vtrum in delictis, ex quibus ve-
nit imponenda pœna arbitraria , poſsit procurator
interuenire?Sol.Bald.in.d.l.reos.verſi.quæro quid in
pœna arbit.diſtinguit,ꝙ aut pœna eſt arbitraria ori
ginaliter, aut non originaliter; ſed procedendo di-
ſpenſatiuè,ſecundũ qđ tradit in.l. quid ergo.§.pœna
grauior.ff.de infami.&.l.hodiè.ff.de pęn.& Bart.in.l.
ſi qua pęna.ff.de verb.ſig.Primo caſu, quando pœna
eſt arbitraria originaliter , ex eo ꝙ à iure non eſt ex-
preſsè determinata,ſed per iudicem eſt determinã-
da;vel ſtatutum,vel lex expreſsè diſponunt, ꝙ ſit ar-
bitraria; & hoc caſu vult Bald.ꝙ talis pœna non di-
catur capitalis actu,ſed ex potentia;quia poteſt im-
poni pœna capitalis , vt.l.1.§.expilatores.ff.de effra.
& expil. Facit quod not.Inſtit. de iniur.§. in ſumma.
vbi glo.vult,quòd † ſi pęna eſt arbitraria , poteſt iu-
dex arbitrari vſq; ad mortẽ. de quo dixi in.c. tenor.
ſ.de reg.iur.& dicam in.c.inquiſitionis.in prin.in.3,
glo.ĩ.eo.Interim tamen eſt iudicandum de iſta pœ-
na, vt de capitali, arg.l.ſi.C.de iniur. coniuncta.l.fin.
ff.eo. dicit tamen Bal.hoc verum,niſi talis pœna ar-
bitraria per cõſuetudinem eſſet facta ordinaria ; qa
tunc de illa iudicaremus ſecũdum illam cõſuetudi-
nem ,ſecũdum not.in.d.l.quid ergo.§. pęna grauior.
& ſecundum quod dixi in.d.c. inquiſitionis. & ſic ex
dictis Bal.quãtum ad propoſitum noſtrum , videtur
dicẽdum, quòd ceſſante conſuetudine interpretati-
ua, nõ poſsit admitti procurator ratione poſsibilita
tis , & dubij interim exiſtẽtis circa pęnæ impoſitio-
nem , quæ poſſet eſſe corporis afflictiua; ſubſiſtente
verò cõſuetudine, eſſet dicẽdum,quòd illa cõſuetu-
do attendenda eſſet,an imponeretur pęna pecunia-
ria , vel corporis afflictiua,vt primo caſu admittat̃ ,
ſecundo non. Aduerte tamen circa prædicta;quia ſi
eſſet aliqua naturalis pœna delicti,iudex,cui datum
eſſet arbitrium,vel qui ex qualitate proceſſus habe-
ret arbitrium,vt eſt videre in cauſa inquiſitionis, ſe-
cũdum ꝙ trad.in.c.inquiſitionis.in prin.ĩ.eod.nõ vi
deretur poſſe arbitrari vltra pęnã naturalẽ, ſecundũ
ꝙ dixi in.d.c.inquiſitionis .& adde, quæ dicã in ſeq.
q.in ſi.&.ĩ.in tertio membro princ. ¶Secũdo caſu ,
quãdo loqueremur de pęna arbitraria nõ originali-
ter,ſed ex accidenti , dicendum eſt ſecũdum Bal.ꝙ
propter hoc, delictũ nõ eſt iudicãdum capitale ; ſed
ſolum debemus intueri pęnam ordinariam;aliàs ſe-
queretur , quòd cum in quolibet crimine iudex ho-
diè habeat arbitriũ ex accidẽti,per.d.l.hodiè. ſeque
retur vt dixi , ꝙ in nullo crimine poſſet interuenire
procurator , quòd tamen eſt falſum.Facit,quia licet
iſta fiant quandoq; , vt plurimum tamen non fiunt;
& ſic nõ videtur conſideranda, nec ad regulam tra-
henda, vt.l.Seia.§.medico.ff.de annu. lega. facit.l.nã
ad ea.ff.de legib. & hoc videtur tenere Ang. in effe-
ctu in.d.§.ad crimen.& prædicta adde ad ea, quę di-
xi.ſ. in contrarijs formatis contra deciſionem.2.q.
huius membri.dicit tamen Io.de Imo.in.d.§.ad cri-
mẽ.ꝙ Richar.& Bar.de Sali. in.l. reos.C.de accuſ.vi-
dentur ſentire contrarium,dicẽtes, quòd illud quod
dicitur in.§.pęna grauior.quòd debet inſpici cõſue-
tudo quãtum ad arbitrandam pęnam, procedit quo
ad hoc,vt intelligatur diſpenſatum ſuper infamia, ſi
pęna grauior imponitur, non autem quãtum ad ma
teriam noſtram. Sed dicit Io.de Imo.quòd fortè ve-
rius eſt primum dictum , quòd etiam videtur fuiſſe
de mẽte Bar. in.d.§. ad crimẽ. nã ex quo de conſue-
tudine pœna eſt determinata,nõ debet iudex illam
excedere ſine cauſa; ſicut nec debet excedere pœnã
maiorem determinata, vt.d.§.pęna grauior.arg.l.mi
nimè.ff.de legi.aliàs autem ſi excederet ſine cã,pars
tanquam grauata poſſet iuſtè appellare,de qua ma-
teria latius dicam in.c.ſuper his.in glo.ſi.ĩ.eo.& di-
xi in cle.1.de iur. pat. & hæc opin. plus mihi placet.
83 ¶ Sexto quæro, † quid ſi ex delicto venit imponẽda
pœna alternatiua,& vna ſit pecuniaria,& altera cor
poris afflictiua, vtrum poſsit procurator intervueni-
re?Bar.in.l.2.ff.de pub.iud.dicit,quòd ſi duæ impo-
nuntur pęnæ alternatiuæ,vna pecuniaria, & alia cor
poris afflictiua,quòd crimen dicetur capitale, pro-
pter vnam partem alternatiuæ,quæ hoc continet.Fa
84 cit,quia † legatum dicitur conditionale, quãdo vna
pars alternatiua eſt pura,& alia conditionalis , vt.l.
cum ita.&.l.cum illud.ff.quando di.leg. ced. Facit.l.
ſi ex toto.in ſi.ff. de leg.1.& ſic ſequitur ſecundũ Bar.
quòd nõ debeat admitti procurator;& idem etiam
poteſt colligi ex dictis Bal.ĩ.d.l.reos.C.de accuſ. vbi
ſimiliter vult,quòd ſi vna pœna ſit capitalis , & alia
pecuniaria,iudicium dicatur capitale;quia in diſpo
ſitione alternatiuæ vtrunque eſt in obligatione , vt
Inſtit.de actio.§.huic autem.&.l.Stichum aut Pam-
85 philum.ff.de ſolu. Facit,quia ſi in vna parte alterna-
tiuæ continetur res diuidua,& in alia indiuidua,ob-
ligatio dicitur indiuidua,vt tractatur in.l.2.& in.l.in
executione.ff.de verbor.obligat. Sed dicit Ioan.de
Imo.in.d.§. ad crimen. quòd in hoc articulo debe-
mus ita diſtinguere , quòd aut electio eſt iudicis;&
tunc propter dubium non poterit procurator inter-
uenire . Facit quòd ſtatim dixi ſecundum opinio-
nem Barto.& Bald. Aut electio eſt rei, quòd tamen
rarò contingit ſecundum eum ; & hoc caſu ante-
quàm reus eligat, non poteſt procurator interueni-
re;ſed ſi reus eligeret pœnam pecuniariam , poſſet
procurator interuenire; quia vna electio non poteſt
ad aliam tranſire,vt dixi latius de hoc articulo alter
natiuæ.& cuius debeat eſſe electio , in.c.ſicut iudæi.
ſ.de iudæ.Et ideò accuſat’ debet eſſe cautus, ſi vult
poſſe reſpondere per procuratorem , vt ante omnia
eligat pœnam pecuniariam , inquantum contingat

eum debere condemnari. Et idem per prædicta ar-
bitrarer dicendum, ſi iudex à principio eligeret pe-
cuniariam, inquantum accuſatus veniret condemnã
dus; & hoc vbi ſibi daretur electio; nam & hoc caſu
poſſet procurator interuenire, & fortè ſi iudex ad-
mitteret procuratorem, videretur tacitè elegiſſe pę-
nam pecuniariam, hoc tamen venit examinandum
in.xv.q.princ.huius membri. Si verò electio eſſet ac-
cuſatoris, tunc debet inſpici, quæ pœna ſit electa in
libello accuſatorio. Facit quod not. in.l. vbi autem.
86 §.qui illud.ff. de verb.oblig. Aduerte tamen, † quòd
ſi accuſator ageret ad pœnam alternatiuè, non ad-
mitteretur procurator; niſi facta declaratione: talis
tamen libellus non deberet admitti excipiente ad-
uerſario, vt.c. Abbate. de re iudi.lib.6. & in.c. cau-
ſam quæ. & in.c. cum contingat. de off. deleg. &
c.conſtitutus.de reſtitut. in integ. & per Archid.3.
q.3.§. offeratur. per Doct. in.l. edita.C. de eden.
¶ Sed tu aduerte; quia hæc quæſtio altiorem requi-
reret examinationem, eam proſequendo ſecundum
membra quæ feci in.d.c.ſicut. de iudæ.ſed ne pluries
idem repetatur, loquendo compendioſè, breuiter
dico, quòd in omnibus caſibus, in quibus ibi dixi, ꝙ
nõ poſsit eligi pœna corporis afflictiua, ſiue electio
ſit partis, ſiue iudicis, ſiue ſtatutum ſimpliciter lo-
quatur; vt puta, condemnetur in centum, aut in am-
putationem pedis; & alia exempla ꝓſequere, vt ibi;
nam in caſu prædicto poterit interuenire procura-
tor; nam ſi impoſita eſt pœna alternatiuè, vna mor-
ris, & alia pecuniaria; vel vna amputationis mẽbri,
& alia pecuniaria, diſproportionabilis valdè, cũ non
poſsit eligi corporalis, poterit interuenire procura-
tor; nam vt ibi dixi, ad quẽcunque pertineat electio,
non poteſt eligi niſi pecuniaria: & idem etiam ſi ma
nus amputanda eſſet fętida, & cancroſa incurabilis,
vt ibi latius dixi; & ratio eſt, quia in prædictis caſi-
bus ſola pecuniaria eſt in obligatione. In ſumma er-
go, vbicunque, vel naturali diſpoſitione ſtatuti, aut
legis, vel ex aliquo coniuncto, ſeu incidenti ſuperue
nienti accidenti appareret, ꝙ non poteſt eligi, niſi
pecuniaria, poteſt interuenire procurator; aliàs di-
cendum eſſet, vt dixi in diſtinctione Io.de Imo. Sed
87 hic inſurgit notabile dubium, pone† ꝙ ſtatutum di-
cat, quòd amputetur ſibi manus dextra, aut ſiniſtra;
& accuſatus nullam habeat, vnde ſucceſsit pœna ar
bitraria, vt dixi in.d.c.ſicut.vbi allegaui iura hoc ꝓ-
bantia, an hoc caſu admittatur procurator? & ſecun
dum ea quæ dixi in.q.præced.videtur, quòd ſic; quia
iſta pœna non eſt arbitraria originaliter, & ideò vi-
detur admittendus procurator. In contrarium facit,
quia quæcunq; pœna fuiſſet electa originaliter, non
debuiſſet admitti procurator, ad quemcunque per-
tinet electio; & hoc arbitror verius. ¶ Moueor pri-
mo; quia originalis erat omninò talis pęna, propter
quam procurator non debeat admitti. Secũdo; quia
iudex debet arbitrari ſimilem pœnam, nõ inæqua-
lem, arg.eorum quæ ſtatim dicam in.q.quam ſtatim
ſubdam ad hanc.6.q. & hanc limitationem potes
addere ad ea, quæ dixi in prox.præced.q. Sed ſi ſtatu
tum diceret de pœna pecuniaria, vel corporali alter
natiuè; & accuſatus eſſet incapax vtriuſq;: quia om-
nino eſſet pauper, & careret potentia imponendę il-
lius pœnæ, hoc caſu videretur admittendus procu-
rator; quia hæc arbitraria non haberet eandem ra-
tionem, quam præcedens; & cum non ſit originalis
videretur dicendum, vt dixi in.q.præced. Caſus ta-
men, non videtur de facili poſſe contingere; quia po
ſito, quòd ipſe non ſit ſoluendo; tamen poſſet alter
pro eo ſoluere. Præterea non videtur, quòd hoc caſu
ſuccedat pœna arbitraria: ſed duntaxat ſit in obli-
gatione pecuniaria, cum pœnæ corporalis in vna par
te alternatiuè contemptæ, talis ſit incapax, & maxi-
mè quia pendente iudicio poſſet iſte ditari, vel per
legatum, vel per donationem. facit.l.ſi defunctus.C.
88 arbitr.tute. ¶ Sed iuxta hæc quæro, † quid ſi ſtatu-
tum dicat, puniatur tali pœna, vel alia, nec ſpecifice-
tur qualis ſit. Sol.dic, quòd ſi expreſſa eſt corporalis;
vt puta, puniatur in amputatione manus, vel alia pę
na, non admittetur procurator; quia cum dicat ſta-
89 tutum, vel † alia, intelligitur de ſimili. vt not.gloſſ.&
ibi Bal. ſingulariter eam notat.& ſequũtur Doct.in.l.
ſi fugitiui.C. de ſer.fug. Facit quod not.in.c.ſedes.ſ.
de reſcri.&.l. quidam relegatus.ff.de reb.dub. & qd
not. Barto.in.l.1.ff.ſi fami.fur.fec.dic.&.c.in ſacris.ſ.
de ſepul. Nam dictio, alius facit poſitionem, & eſt re
petitiua qualitatis præcedentis, vt in dictis iuribus.
& dixi in cle.1.de reſc. & hoc arbitror procedere ſi-
ue ad iudicem, ſiue ad partem competat electio al-
ternatiuæ. Si vero pœna expreſſa in vna parte alter-
natiuæ, eſſet pecuniaria; puta, puniatur in centum,
vel alia pœna. & hoc caſu arbitrarer admittendum
procuratorẽ; quia non poteſt eligere iudex, vel pars,
ad quam ſpectaret electio, aliam pœnam, quę eſſet
diſsimilis pecuniariæ. Ad quem articulum adde quę
dixi in.d.c.ſicut. in prin. in vlti.q. & licet iudex, ad
quem ſpectaret electio, poſſet cauſa cognita diſsimi
lem pœnam imponere, quo caſu videtur maius du-
bium, & dubitatio inſurgit; an à principio dicatur
arbitraria, vel ex accidenti, vt dixi in præced.q. quia
cum videatur competere originaliter, dum dixit, vel
alia pœna, videtur quòd non poſsit interuenire pro-
curator; vt dixi in præced.q. Contrarium tamen ar-
bitror verum; quia arbitraria originalis erat pecu-
niaria, vt dictum eſt. Corporalis verò arbitraria ex
accidenti, propter aliquam cauſam; vt puta, cum
multis craſſantibus opus ſit exemplo, vel propter
ſimilem cauſam; & ideò poſſet interuenire procura-
tor, vt dixi in q.præced. & hoc adde ad ibi dicta. Et
prædicta not. quia vt arbitror, alibi non reperies.
90 ¶ Septimo quæro, † vtrum in caſibus, in quibus du-
bitatur, an veniat imponenda pœna corporalis, vel
pecuniaria, admittatur procurator? verbi gratia.
Accuſatur quis de vulnere, & dubitatur, an vulnus
ſit mortale, vtrum debeat admitti procurator, ſal-
tem ſub conditione, vt habeatur pro non admiſſo, ſi
contingat illum mori. Bal.in.d.l.penul.§.ad crimen.
ff.de pub. iud. videtur tenere quòd ſic. Facit quod
not.in.l. eleganter.§.ſi dolo.ff.de dolo.& dicit tene-
re Iacob. de Belui. & etiam videtur tenere Iacob.de
Are. vt refert Bald. in.l. prætor ait. in princip. de
damn. infect. per quem text. videtur probari dicta
opinio.& ſecundum prædictam opinionem videtur
ſequi, quòd in caſibus, in quibus eſt dubium, an
poſsit ſequi pœna corporalis, an pecuniaria, quòd
debeat admitti ſub dicta conditione, quòd adde
his, quæ dixi in.4. quæſtione, in cautelis, quas

dedi

dedi circa admittendum procuratorem. Sed dicit
Io. de Imo. in.d.§.ad crimen. quòd fortè prædicta
opin. non eſt vera; quia pars ſemper poſſet eligere
dare procuratorem ſub tali cōditione;& poſtea cō-
demnatus pœna corporis afflictiua deluderet iudi-
cium;& ſic delictum remaneret impunitum, contra
l.ita vulneratus.ff. ad leg. Aquil. &.l.ſi prætor ait.ff.
de dam. infe. ¶ Sed tu aduerte; quia melior videtur
ratio præcedens,vel opi. vt admittatur procurator,
etiam ſine illa cautela.arg. not. per Bal. in.l. ſeruum
quoque.§.publicè.ff.de procur. verſi. tertio quęro.
vbi dicit, ꝙ talis poteſt reſpondere per procurato-
rem;& ita dicit Dy.cōſuluiſſe; quia ex illo proceſſu
non ſequitur condemnatio de occiſo; ſed ad pœnā
ſtatutariam, vt.l.ſi vulnerato ſeruo.ff. ad leg. Aquil.
ꝙ dicit notabile. Facit etiam, quia non tenentur fi-
deiuſſores talis proceſſus de occiſo, ſecundū Iac.Bu
trig.& Iac.de Belu.& ratio eſt;quia mutatur tàm ſpe
cies criminis,q̃ ſpecies pœnę; & requiritur nouus li-
bellus de occiſo,vt not. Iac.de Are.in.l.damni infe-
cti.§.Sabini.ff.de dam.infec.& tenet Bal.in.d.l.ſi vul
nerato ſeruo. Ad quod etiam facit quod ipſe Bal.
not.in.c.1.quib.mo.feu.amit. &.c.1.§.iniuria.de pa.
iur.fir.in vſib. feu.vbi vide. Pro ꝓdicta opin. facit qđ
tradit D. Floria. poſt Bal. in.d.l.ſi vulnerato. vbi te-
91 net,ꝙ† ex proceſſu facto contra vulnerantem de vul
nere, non poſsit ſequi condemnatio de occiſo; ſed
debeat fieri nouus proceſſus. & tenet Iaco.de Belui.
in quæſt.quę incipit, Regni conſtitu.cauetur. quam
etiam ponit in.l.fi.C.de duo. re. & ad hoc etiam fa-
cit quod not. Do. Floria.in.l.ait lex.in prin.ff.ad leg.
92 Aquil.vbi vult, ꝙ † pax facta de vulnere,non opitu-
letur ad remiſsionem pœnæ;ſi ex vulnere ſequuta ſit
mors, ſi facta ſit ſimpliciter de vulnere.& Bar.& Io.
de Imo.in.l.damni infecti.§.Sabini.ff. de dam. infe.
& Dy.& Bar.in.l.fideiuſſores magiſtratuum.ff.de fi-
deiuſſ.& per Bar.in.l.denunciaſſe.§.qui tamen.ff. de
adul. Spec.in titu. de accuſa.§.1. verſi. quid ſi primo
actum. Hoc tamē arbitror verum, vt dixi.ſ̃.niſi eſſet
actum taliter de vulnere,ꝙ ſententia poſſet ſequi de
occiſo; vt puta ſi eſſet actum contra vulnerantem, ꝙ
animo occidendi vulneraſſet, per.l.is qui cum telo.
C.ad leg.cor.de ſica. & Inſti. de pub.indi.§.item lex
cornelia.vel ꝙ telum in vulneratum animo occiden-
di iniecerit, vt.l.1.in prin.§.diuus.ff.ad leg. corn.de
ſic. quia tunc non poſſet interuenire procurator, ꝙ
probatur per not. ſingulariter per Io.And.in ſimili-
bus terminis in addi.Spec.in rub.de inquiſit.vbi om
ninò vide, & perpetuò notabis. Nec arbitror hunc
admittendum ſub conditione, ſecundū quòd dictū
fuit in prima opin. Bal. quia dicta cautela mihi non
placet;ne iudicium poſſit reddi deluſorium, contra
qđ, debet iudex totis viribus laborare;& ideò licet
debeat ferre ſententiam pro eo, qui diſtulit oppone
re exceptionem reddentem iudicium retro nullū, ſi
ipſam oppoſuit,& ꝓbauit; tamen ipſum debet con
demnare in expenſis, vt not.glo.magna ſingulariter
circa medium. in.c.1. de reſcri. & probatur in.c.ex-
ceptionem. & ibi dixi.ſ̃.de except. Item aduerte;
quia prædictam limitationem arbitror procedere,
ſi ageretur de iure communi; ſed ſi ageretur ex for-
ma ſtatuti imponentis pœnam illi, qui occiderit,
quo caſu non ſufficit vulneraſſe, etiam animo occi-
dendi, vt not. Bar.& ſequuntur Doct.in.l.is qui cum
telo.ff.ad leg.aquil.& alijs iuribus.ſ̃. allegatis. arbi-
tror,quòd eſſet attendenda concluſio; an eſſet talis,
pp quam ex petitione, ſeu libello accuſatorio, vel
inquiſitorio poſſet ſequi cōdemnatio de morte, de-
mum ſequuta,quo caſu dicerem ꝓcuratorē non ad-
mittendum;ſecus ſi ſimpliciter actum eſſet de vulne
re,licet adiecta eſſet qualitas, quòd aīo occidendi,
arg.not. ꝑ Io.And.in.d.addi. & prædicta not. & ite-
93 rum not. ¶ Octauo quæro,† quid ſi eſt tale delictū,
in quo non venit imponenda pœna corporis afflicti
ua,nec relegationis, ſed infamiæ; vel alia pœna mi-
nor relegatione coniuncta infamia; an admittatur
94 procurator? & videtur dicendum ꝙ non; quia† infa-
mia æquiparatur morti, vt not. in.l.tranſigere.C.de
tranſac. qua ergo rōne ſi ex crimine venit imponen-
da pœna mortis,non admittitur procurator;eadem
rōne nec in caſu noſtro. In contrarium videtur tex.
apertus in.l.1.ff. an per ali.cau.app.vbi tex.vult.ꝙ ſi
pecuniaria ſit cauſa, ex qua ignominia ſequitur,pōt
per procuratorem agi; & tenet ibi glo. pro qua glo.
eſt tex. in.l.furti.§. qui alieno.ff. de his qui not. infa.
95 vbi † in iudicio furti poteſt procurator interuenire,
quod iudicium eſt criminale,vt.l.1.ff. de fur.& Inſt.
de ob.quæ ex deli.in prin.&.ff.de act.& obl.l.ex ma-
leficijs,& infamat.vt.l.1.ff.de infa.nec ex tali delicto
iure digeſtor. imponebatur pœna corporis afflicti-
ua; licet hodiè quandoq; imponeretur, vt in auth.
96 ſed nouo iure.C.de ſer.fugi.& † communiter* ex for Com. opin.
ma ſtatutorum furca ſuſpenduntur. Sol.poteſt dici,
vt ſingu. dicit glo. in.l. non ſolum.§.fi. in glo. pen.ff.
de procur.quæ diſtinguit,quòd aut non agitur prin-
cipaliter ad infamandum; ſed ad pœnam pecunia-
riam,vel ſimi. & infamia venit in conſequentiam; &
hoc caſu admittitur procurator, vt in iurib.ſecundo
loco alleg. Aut agitur principaliter ad infamādum;
97 & non poteſt interuenire procurator. Facit; † quia
infamia iudicatur maior relegatione, vt traditur in
d.l.tranſigere.C.de tranſ. & de neceſsitate probatur
hoc caſu rōne repugnantiæ; quia ſi aliud diceremus;
videlicet, quòd poſſet interuenire procurator de ne
ceſsitate,ſequeretur,quòd effectus intētatus ad infa
mandum ſequi nō poſſet; nam procurator nō infa-
maretur; quia alieno nomine interuenit in iudicio,
vt.d.§.qui alieno. Itē nec dn̄s,cū ipſe non fuerit con
demnatus,ſed procurator, vt in.d.§.q alieno.¶ No-
98 no quæro,† an ꝓcurator poſſit interuenire,qn̄ venit
imponenda pœna reuocationis in ſeruitutē. Exem-
plum in dn̄o accuſante libertum de re capitali, vt re
uocet eum in ſeruitutē; & ita figurat caſum Ang. in
l.ſed & hæ.§.1.ff.de procu. Tu dic, ſecundum Io.de
Imo.& melius,quòd ibi tex.non videtur propriè lo-
qui,quando libertus accuſatur de crimine capitali;
ſed quando accuſatur vt ingratus erga ſuum patro-
num, vt patet ibi in tex. Et hoc caſu Ang.in.d.l.pe-
nul.§.ad crimen.dicit,quòd licet ex parte accuſato-
ris poſſit interuenire procurator;tamen ex parte rei
99 nō credit,quòd poſſit interuenire,cōſiderato,ꝙ† ſer
uitus morti comparetur; & ſic eſt merè capitalis,
hoc tamen non ponit pro conſtanti; ſed dicit cogi-
tandum. Io.de Imo. & ſentit Bar. in.d.§. ad crimen.
& Do.Ant.hic, melius dicunt, quòd etiam ex parte
rei admittitur procurator. & ratio eſt; quia illa cau-

ſa principaliter agitur ad commodum pecuniariũ,
applicandum agenti; ideò procurator non prohi-
betur interuenire, maximè quia exiſtens in poſſeſ-
ſione libertatis, ꝓuocatur in ſeruitutem. & profec-
tò ſatis miror de opin. Ange. cum tex. in.d.l. ſed &
hæ.§.1. apertè dicat, ꝙ patronus per procuratorem
accuſare poterit, & libertus reſpondere per procu-
ratorem. Poſſet tamen, vt arbitror opin. Ang. ſalua-
ri; quando quis accuſaretur, vt reuocaretur in ſerui-
tutem pœnę; videlicet, vt damnetur in metallum;
& ſic efficiatur ſeruus pœnæ. Nam cum iſta pęna ſit
maior relegatione, non eſt dubium, ꝙ non admitti-
tur procurator, vt.d.l.1.§. ſed ſi ea.ff. an per ali. cau.
app.&.l.1.C. de iniur.& ſecundum hunc intellectum
poſſet intelligi.2.q.6.c. ſi quando. vel intellige tex. il
lum, vt ſtatim dicam; & hoc etiam probatur in.l.2.
ff. de pub. iud. & ratio differentiæ ſit; quia iſta nõ ten
dit ad commodum pecuniarium, ſed ad vindictam
publicam, & eſt crimen capitale, ſecus quando pa-
tronus ageret, vt reuocaret in ſeruitutem ad ſuum
commodum, vt dictum eſt. ¶ Aduerte etiam, ꝙ etiã
in cã ſtatus ad proprium cõmodum, quandoq; non
poteſt interuenire procurator, etiam ex parte acto-
ris; puta, quando exiſtens in poſſeſſione ſeruitutis
prouocat in libertatem, vt eſt in.l.1.C. de aſſer. tol.
& ita poteſt intelligi.c. ſi quando.2.q.6. & ita intel-
ligit ibi glo. ꝓbatur.54. diſt.c. frequens. tenet Spec.
in tit. de procu.§.1. ver. item excipitur contra pro-
curatorem, ꝙ eſt cã ſtatus, vbi vide. ¶ Decimo quæ-
100 to, † quid ſi venit imponenda pœna relegationis; an
poſſit interuenire procurator? Sol. hæc quæſtio eſt
valde difficilis, & intricata; & variæ traduntur opin.
Glo. hic in ver. item ſi crimen. tenet ꝙ admittatur.
& idem tenet glo.2.q.6.c. ſi quando. & glo. in.l. pen.
§. ad crimen. ff. de pub. iud. & in.d.l. ſeruum quoq;.
§. publicè. ff. de procu. &.l. abſentem. ff. de pęn. &.l.1.
ff. an per ali. cau. app. per illum tex. per quem etiam
aliæ glo. mouentur, intelligendo ꝙ dictio, vſque, po-
ſita ibi, ponatur excluſiuè. & hanc opin. ſequuti fue
Com. opin. runt communiter* antiqui Doc. tàm iuris canonici,
q̃ ciuilis. & Io. And. & Hoſt. hic. Iac. de Aret. Odof.
Cõm. opi. Iaco. But. Guil. de Cu. Ray. de Forli. & communiter*
antiqui Doct. vt dixi. Sed Iac. de Rauen. Pe. & Vltra-
mon. vt refert Cy. in.l. reos. C. eod. tit. tenent, ꝙ non
poſſit interuenire procurator; & ſequitur Mart. Syl-
limani. volunt.n. quòd in crimine publici iudicij
non poſſit interuenire procurator; niſi quando ve-
nit imponenda pœna pecuniaria; vnde concludunt,
ꝙ ſi venit imponenda pœna relegationis, quòd non
poſſit interuenire procurator. ¶ Non obſtat.d.l.1.
quia ſecundum eos, dictio vſque, ibi ponitur inclu-
ſiuè; & ſic facit contra primam opin. pro hac ſecun-
da opin. Et hoc probant per tex. illum, qui dicit.
101 ſed capitalis per procuratorem agi non licet. † Ca-
pitalis enim eſt, quæ adimit vitam, libertatem, vel
ciuitatem, vt.l.2. ff. de pub. iud. vnde ſi verba ſequen-
tia in.d.l.1. dum dicunt, ſed & ſi ea cauſa ſit, ex qua
ſequi ſolet pœna vſque ad relegationem, non opor-
tere per aliam cauſam agi; ſi dictio vſque, poneretur
excluſiuè. dictus verſiculus nihil importaret. ergo
vt verba aliquem effectum producant, dictio vſque
debet intelligi incluſiuè. ¶ Secundo, mouentur per
tex. in.d.§. ad crimen. qui generaliter loquitur, quòd
in crimine publici iudicij non admittitur procura-
tor; ergo ſi relegatio venit imponenda ex tali cri-
mine, non debet admitti procurator. ¶ Tertio, mo
uentur per.l.2.C. de procura. dum tex. dicit appel-
lationes pecuniariæ. ¶ Quarto, pro dicta opinione
dicunt eſſe caſum in.l. fina. C. de iniur. canonizata
3.q.9.§. niſi in crimine. Nam ſi ſpeciale eſt ibi in
perſonis illuſtribus, quòd in crimine iniuriarum
admittatur procurator; ergo in contrarium eſt ius
commune, vt.l.1. in fi. ff. ad municip. cum ſimili. ſed
in crimine iniuriarum poteſt imponi pœna relega-
tionis, vt.l. fin. ff. de iniur. igitur &c. D. Cyn. in.d.l.
reos. dicit, quòd opinio glo. communiter* ſeruatur Com. opin.
de conſuetudine; & ſic ſentit, quòd opinio Vltra-
mon. ſit verior de iuris rigore. Et ad.§. publicè. re-
ſpondet, quòd ille tex. non diuiditur in tres partes,
ſecundum quod glo. ibi legit; ſed totus ille.§. loqui-
tur in eo, qui venit ad allegandas cauſas abſentiæ.
ſed vt ſupra dixi, communem* opin. Citramon. ſe- Com. opin.
quitur glo. per tex. in.d.§. publicè. quem intelligunt
de eo, qui venit ad excuſandum innocentiam, & ad
allegandum cauſas cauſæ, ſecundum Iaco. Buttriga.
& ſic ad defendendum. ¶ Nec obſtat.l.1. ff. an per
ali. cau. appel. quia ſecundum Iaco. de Aret. & Bu-
trig. ille tex. dum dicit capitalis. debet accipi ſtri-
ctè pro ea cauſa, quæ vere ingerit pœnam mortis, &
in verſi. ſed ſi ea. loquitur de alijs capitalibus, quæ
continent damnationem in metallum, vel deporta-
tionem, vt tenet Oldra. ¶ Non obſtat.§. ad crimẽ.
quia licet loquatur indiſtinctè; tamen debet diſtin-
gui ſecundum alias leges. Et ita reſpondent etiam
ad.l.2. ff. de procura. Facit quod dixi.ſ. in ſecunda
quæſtio. huius membri. ¶ Non obſtàt.l. fin. C. de in-
iur. coniuncta.l. fin. ff. de iniur. quia ſecundum Gu-
liel. de Cun. opin. prædicta debet intelligi, quando
duntaxat imponeretur pœna relegationis, vel remo
tionis ab ordine; aut interdictionis, vel ſimilis pri-
uatiua; & clarum eſſet, quòd maior non poſſet im-
poni; ſecus quando imponeretur pœna corporis af-
flictiua; vt ictus fuſtium, vel ſimilis; quia tunc non
poteſt interuenire procurator. & ita loquuntur di-
cta contraria. Et ſi quis diceret, quomodo hoc eſt?
nam & in.l. fin. C. de iniur. poteſt imponi pœna exi-
lij, vel alterius interdictionis. reſpondetur, quòd ſa-
tis eſt, quòd poſſit imponi pœna corporis affli-
ctiua, cum imponatur arbitrio iudicis, vt dixi.ſ.
in quinta quæſtio. & ideò non poteſt interuenire
procurator, vt ibi dixi. Bar. in.d.§. ad crimen. di-
cit, quòd communiter* eſt tenenda opi. glo. quia Cõm. opi.
minimè ſunt mutanda, ex.l. minimè. ff. de legib. &
ſecundum prædicta iudicandum eſſet. ¶ Sed di-
ſputatiuè de iuris rigore videtur ſibi opinio. Vltra-
mon. verior. vnde intelligit dictam.l.1. quòd illa di-
ctio vſque, non excluſiuè ponatur. & ſic ille tex. facit
pro opinione Vltramon. vt ſupra dixi. ¶ Item mo
uetur per alia iura allegata per Vltramon. Non ob-
ſtat.§. publicè. quia intelligit illum tex. de eo, qui
venit ad excuſandum, vel allegandum cauſas ab-
ſentiæ, non cauſas cauſæ; ſeu ad plenam defenſio-
nem. ¶ Item mouetur per.l. fi. C. de iniur. coniuncta
l. fi. ff. de iniur. ¶ Nec obſt. ſecundum eum, reſponſio
Guliel. quia licet in actione iniuriarum poſſibile ſit
imponi pęnã corporis afflictiuã; qa arbitrio iudicis
&c.

&c. tamea talis pœna videtur eſſe determinata, quæ
conſueuit imponi pro tali delicto; vt traditur in.l.qd
ergo.§. pœna grauior.ff. de infamibus. vt dixi ſupra
in.5.quæſt. vnde poteſt eſſe talis perſona, quæ debet
relegari; & tamen non poteſt interuenire procura-
102 tor. ¶ Præterea † pœna relegationis eſt, qñ damna-
tur quis, vt debeat morari in certo loco, vt.l.relega-
torum.ff.de interdic.& relega. ergò eadem ratio eſt
in relegatione, quæ eſſet in deportatione; qa nunq̃
poſſet interuenire procurator; & in hoc reſidet Bar.
Cõm. opin. in.d.§.ad crimen. Hoſti.hic tenet communiter* opi.
glo. & Citramon. quam ẽt tenet Fede. in conſi. 94.
& tenet Bal. in.d.l.reos.C.de accuſa. in princip. vbi
dicit, ꝙ miratur de opinio. Vltramon.& quod aliqs
illam ſequatur, quia eſt contra eos caſus ex coniun-
ctione duarum legum, ex quibus vna dicit, ꝙ ad pę-
nam relegationis poteſt abſens cõdemnari, vt.l.ab-
ſentem.ff.de pœnis. alia dicit, qđ vbicunq; abſens
poteſt damnari, ibi poteſt interuenire procurator
ad plenam defenſionem, vt eſt tex. in.d.§.publicè:
& ideò dicit ꝙ opi. Vltramon. eſt ſimpliciter falſa.
& opi. Citramon. ſimpliciter vera. Et ſecundũ præ-
Cõm. opin. dictam opi communem* dicit etiam hic D.m.con-
ſulendum, & iudicandum fore. Subdit tamen, quòd
veritate inſpecta potius eſſet tenenda contraria opi;
Mouetur primo per ea, quæ dixi in.16.ratione; quã-
do ex parte accuſati non admittatur procurator; ſed
potes reſpondere, vt ibi dixi. ¶ Secundo, mouetur
ex his, quæ dixi etiam in.5. ratione. ſed poteſt etiã
reſponderi, vt ibi dixi.& ad.l. abſentem.ff. de pœn.
quæ vult, quòd pœna relegationis poteſt imponi
etiam abſenti, & ſic per conſequens videtur, ꝙ poſ-
ſit interuenire procurator reſpondet D.m. qđ licet
abſens poſsit contumaciter relegari; tamen procu-
rator non poteſt interuenire; quia non poteſt legi-
timare perſonam ſuam præſtando ſatiſdationem, vt
ſ̃. dixi in.6. ratione primæ.q. Iſta tamen reſponſio
non videtur bona; vt ibi dixi. Itẽ ſecundum eum, qa
homines confiſi, ꝙ poteſt interuenire ꝓcurator, de
facili eum conſtituerent; & quandoq; per negligen-
tiam procuratoris damnarẽtur, cui eſt obuiandum.
¶ Nec obſt.§.publicè. quia vt notabiliter dicit ibi
Bar. ille tex. non loquitur in procuratore, ſed in ex-
cuſatore, qđ patet; quia dicit, per quẽcunq; & vtitur
ſimilibus verbis, quæ clarè indicant quemlibet ad-
mittendum, etiam ſi ſit fœmina, vel minor; vnde non
poteſt intelligi in ꝓcuratore. Nec ob. quòd tex. ibi
dicit, quòd admittitur ad excuſandum innocentiã;
quia excuſator debet admitti etiam ad excuſandũ
ſuper crimine; quia ex quo poteſt procedere iudex
in illo caſu contra abſentem, ex officio debet ſup-
plere præſentiam abſentis; & inueſtigare etiam de
eius innocentia. Facit.l.properandum.C.de iudi. &
authen.qui ſemel.C.quomodo & quando iudex.30.
q.5. iudicantem.& quòd not. in.c.2. de arbi. libr.6.
vnde ſi iudex per ſe debet hoc facere, fortius debet
admittere quencunq; excuſatorẽ volentẽ oſtendere
innocentiam accuſati; quia excuſator qualiſcunque
ſit, poteſt prodeſſe, & non obeſſe; cum non habeat
mandatum; ſed procurator poſſet etiam obeſſe.
¶ Ex prædictis igitur patet, ꝙ in hoc articulo du-
plex eſt principalis opi. vna glo.& Citramontanorũ.
Alia Vltramontanorũ, quã de iuris rigore videt ſeq

Cyn.Bar.& D.meus. Prima fundatur ſuper.d.§.pu-
plice, coniuncta.d.l.abſentem.ff.de pœnis. Secun-
da fundatur principaliter ſuper.l.fi.ff. de iniurijs. vt
igitur veritas iſtius articuli ſatis intricati clarè elu-
ceſcat, examinandi ſunt intellectus dictarum iu-
rium. ¶ Pro prima igitur opi. vt dixi, videtur tex.
in.d.§. publicè.coniuncta.l. abſentem. Nam in.d.l.
abſentem.§.1. dicitur. ꝙ in cauſa relegationis ſñia
poteſt ferri contra abſentem; ergo poteſt interue-
nire procurator, vt.d.§.publicè. verſ.vbicunq;. Et
quanquam Bar. conetur reſpondere, ꝙ ibi non ad-
mittitur vt procurator; ſed vt quilibet, qui poſsit ꝓ-
deſſe accuſato; non autem obeſſe; hæc tamen reſpon
ſio videtur contra tex. illum, qui formaliter dicit
quemlibet pro reo abſente verba facientem; & in-
nocentiam oſtendentem audiri debere; ergo ſequi-
103 tur, ꝙ etiam procurator debet audiri; cum † oratio
ſumpta ex vniuerſo verificari debeat i quolibet par-
ticulari, vt.l.ſi.is, qui ducenta.§.vtrũ.ff.de rebus dub.
& quia† qui omne dicit, nihil excludit, vt.c.ſolitæ.de
maio.& obe.&.l.à procuratore.C. mandati. Et pro-
pterea, vt tangunt Bal.& Ang. ex reſponſione Bart.
ſequeretur, ꝙ quis poſſet facere procuratorem ad
faciendum omnia, quæ ſibi prodeſſent; non autem
104 illa, quę ſibi nocerent, qđ videtur falſum; † qa ta
lis procuratoris forma eſt reprobata, per id, quòd
not. Inno. in.c.conſtitutus. de procu. & quòd nota-
tur in.c.fi. de dila.&. per glo. in.c.relatio.21.q.1. per
Specu. in titu. de procur.§. ratione autem formæ.
verſ. item excipitur.& per Paulum in clem.1.de ꝓ-
cur. ¶ Tu aduerte; quia Bar. non videtur hoc vo-
luiſſe; ſed videtur ſenſiſſe, ꝙ excuſator etiam inno-
centiæ in caſu prædicto admittatur ſine mandato.
¶ Non obſt.l.fi.C. de iniu. quia poteſt reſponderi,
vt.ſ̃. dixi poſt opin.Cyn.Bart. tamen dictam reſpõ-
ſionem reprobat, pro qua reprobatione facit; quia
in caſu.d.l.fi.iudex non poterat excedere pęnam re-
legationis; quia perſona erat illuſtris, vel ſimilis; &
tamen dicitur ibi, quòd eſt ſpeciale, quòd poſsit
conſtituere procuratorem; ergò in contrarium
eſt ius commune, vt.l.1.in.fi.ff.ad municip. cum
ſi.ergò vbi aliàs venit imponenda pœna relegatio-
nis, regulariter non videtur admittendus procura-
tor. Vnde Ang. in.d.§.ad crimen.dicit, ꝙ non vide
tur, ꝙ opi.gloſſæ, & Citramontanorum poſsit ſuſti-
neri; niſi dicamus, ꝙ ſpeciale ſit in crimine iniuria-
rum, quòd procurator non poſsit conſtitui in illo
crimine; licet non poſsit imponi pœna.ſ̃. relegatio-
nem; quaſi ſentiat, quòd in alijs criminibus poſsit
conſtitui; ſed in crimine iniuriarum regulariter non
poſsit: & ſpeciale eſt in perſona illuſtri, vt poſsit. &
hanc ſolu.tangit Cyn. in.d.l.fi. licet Ang. ipſum non
allegat. Sed hęc ſol.non videtur bona; quia non eſt
bona ratio diuerſitatis inter crimen iniuriarum; &
aliud crimen, maximè quia quò ad poteſtatem dan
di procuratorem in criminalibus, nõ videtur atten-
denda qualitas criminis; ſed qualitas pœnæ impo-
nendæ ex illo, vt.d.l.1.§.1.ff. an per ali.cau.ap.& di-
xi.ſ̃. ſæpius, & maximè in.1.&.3.q. huius ſecundi
membri. Vnde D. Richar. de Sali. aliter reſpondet
ad.d.l.fi.videlicet, ꝙ ſpeciale erat in perſona illuſtri,
ꝙ ſibi in crimine iniuriarum imponeretur pœna re
legationis. Et ex hoc in conſequentiam reſultabat,
quòd

qnòd ſpeciale erat in eo, ꝙ poſſet dare procuratorem in dicto crimine; quia quicquid eſt cauſa, cauſę, eſt cauſa cauſati, vt in dictis iuribus. Sed hęc reſpõſio non videtur bona ſecundum Imo. quia nedum illuſtri debet imponi pœna corporis afflictiua; ſed relegationis, aut minoris; imo etiam idẽ eſt in alijs inferioribus à perſona illuſtri; vt non poſsit imponi pœna corporis afflictina, ſed relegationis, vel minor; niſi ſit vilis, aut humilis perſona, ſecundũ.l.humilem.C. de inceſt. nupt. Facit qđ notatur in.l.annona.ff. de extraor. crimi. & probatur in.d.l.fin. ex-
105 preſſè.ff.de iniur. in quantum dicit, ꝙ † ſolum homines humilioris loci fuſtibus ſubijciuntur, & non cæteri; & benè facit, qđ habet in.l.capitalium.§. nõ ſolent. &.§. generaliter. &.l.moris.§. iſtę feræ.ff. de pœnis. & ſic patet, quòd attenta ratione Do. Richar. idem debuiſſet ſtatui in alio homine honeſtæ vitæ circa conſtitutionem procuratoris, qđ ſtatuitur in illuſtri perſona, qđ tamen eſt falſum; vt patet ibi in tex. dum dicit, nulli alij licere. & ideò dicta ſolutio non videtur bona. Et ob hoc fortè Ricar. dedit aliã ſolutionem; videlicet, ꝙ interdum ſumus; certi à principio pœnam relegationis debere imponi; & tunc admittatur procurator. & ita loquatur opin. glo. & communis. Interdum vero ſumus dubij ratione criminis, ex eo, ꝙ datur iudici arbitrium, vt inſpectis circunſtantijs perſonæ, loci, & temporis. vt eſt in crimine iniuriarum, vt.l.prætor.§.atrocem. ff.de iniur. & inſti. eo. tit.§.atrox. Et tunc propter dubium non admittitur procurator; ſed ſpeciale eſt in illuſtri; & ſic loquatur.d.l.fi.C. de iniur. ¶ Et pro hoc facit, ſecundum eum; quia poterit eſſe quod illuſtris intulerit iniuriam illuſtri; & ſic ceſſabit priuilegium. Item à principio non conſtabit iudici, ꝙ ille, qui intulit iniuriam, fuerit illuſtris; & ideò propter hac dubietates in dubio repelletur in crimine iniuriarũ procurator. Fallit in perſona illuſtri; & hãc ſolutionem ſequitur Bar. de Salic.in.d.l.reos. ¶ Sed certè hæc reſponſio non videtur bona ſecundum Io.
106 de Imo. qnia † licet illuſtris intulerit illuſtri; non tñ videtur qđ debeat imponi pœna corporis afflictiua, per.l.fin.ff.de iniurijs. &.d.l.capitalium.§. non ſolent.ff.de pęnis. & quia eſſet nimis reſtringere. dictam.l.fin.C.de iniurijs.maximè, quia dicta lex finalis videt̃ præſupponere, ꝙ conſtabat ipſum eſſe illuſtrem; & ſic etiam eſt veriſimile ipſum eſſe illuſtrẽ, cum talia ſcilicet eſſe illuſtrem, veriſimiliter conſueuerint eſſe notoria; & ideò dicere quòd illud contingat; quia dubium eſſet, an eſſet illuſtris, videtur deluſorium; quia vt dixi, litera ibi pro conſtanti videtur ponere, quòd ibi conſtabat illuſtrem; & ſic ſimiliter, ex quo conſtabat ipſum illuſtrem, conſtabat pœnam relegationis imponendam; ergò non debet eſſe ſpeciale in ipſo illuſtri, vt poſsit procuratorem conſtituere; contrarium cuius vult ille tex. ¶ Præterea dico; qnia eadem ratio militaret in inferioribus ab illuſtribus, qui non eſſent vilioris conditionis; & ſic poteſt reprobari, vt præcedens. Vnde Io. de Imo. dicit, quòd ad.l.fi.C.de iniur. poteſt aliter reſponderi ſaluando communem opin. ꝙ illa intelligatur, quando intentabatur crimen iniuriarum, ex quo poterat ſeq; pœna capitalis; vt in caſu.l.primæ. C.de famo. libel. quo caſu ſpeciale ſit in perſona illuſtri; vt poſsit conſtituere procuratorem. Facit, quòd not.Cyn.in.d.l.fin. Item poteſt intelligi, quando crimen iniuriarũ deſcendit à.l.corn.de ſiccar. quia fortè vulnerauerat animo occidenti. Facit.l.prætor dixit.§.ſi dicatur.ff.de iniurijs quo caſu, etiam in perſona honeſtiori imponitur pœna deportationis. vt.l. 3.§.fi.ff. ad.l.cornel. de ſic. Facit quod habetur in. l. antepe.ff.de iniur. vbi apertè videtur innui, quod interdum in crimine iniuriarum imponitur pœna deportationis. Nam verbum exilium, poſitum in d.l.antepen.vt differat à verbo relegationis, ꝙ verbũ & ibi ponit̃, debet intelligi de deportatione. Facit quòd not. glo. in.l.2.C. de epi. aud. Non ob.ꝙ.d.l. antepe.loquat̃ de pęna calumniãtis in crĩe iniuriarũ, cũ pęna calumniæ ſit pœna talionis, & ſic ſimilitudo ſupplicij, vt.l.fi.C.de accu. &.l.1.§.crimẽ.ff.ad turp. Erit ergo ſpeciale in pſona illuſtri; vt in iſtis caſibus in crĩe iniuriarũ poſsit dare procuratorẽ; videlicet, qñ pęna capitalis, vel deportationis veniret imponẽda; ſecus ſi pœna relegationis; quia tunc non eſſet ſpeciale; cum etiam in alio haberet locum procuratoris conſtitutio; vnde ſecundum Ioan.de Imo. non eſſet ſpeciale qđ pro leui, & verbali iniuria illata p illuſtrem, illuſtris poſſet agere per procuratorem; quia nemo dubitat, quòd etiam pro tali iniuria, ex qua venit imponenda ſola pecuniaria, veriſimiliter etiam alius quilibet poſſet agere per procuratorem, per not.in.c.cum te.ſ.de re iud. vbi ſecundum vnum intellectum patet exemplũ de iniuria verbali. ¶ Sed tu aduerte; quia licet hæc ſolutio videatur eſſe notabilis; tamen iſte intellectus videtur continere diuinationem. Præterea videtur contra.d.l.fi. quæ generaliter, & indiſtinctè loquitur de qualibet cauſa iniuriarum; & ſic videtur generaliter intelligenda. ¶ Vnde ego arbitror poſſe dari nouum, & veriorẽ intellectum ad.d.l.fi.de quo aliquid tetigi. in prima fallentia.2.q.huius.2.membri. ꝙ ſpeciale ſit in perſona illuſtri; vt liceat ſibi ſe defendere per procuratorem in crimine iniuriarum; nam perſona illuſtris regulariter non poteſt cauſam agere, ſeu defendere ſe, per ſe principaliter; ſed per procuratorem, vt.l. quicunq;.C.de procura. & latius dixi in.d.fallentia. ¶ Nec contra hunc intellectum obſt.d.l.fi.ꝗdum dicit, vt nullus alius ſibi liceat hoc vẽdicare, quaſi ſentiat, ꝙ hoc ſpeciale ſit in perſona illuſtri; & tamen perſonæ illuſtri non poteſt imponi pœna ſupra relegationem, vt.d.l.fi.ff.de iniurijs. ſed vſq; ad relegationem iam dictum eſt, ſm̃ communem opin. quod quilibet põt cauſam agere per procuratorem; quia reſpondeo, ꝙ illa lex continet ſpecialitatem in hoc, videlicet, qđ vbi aliàs perſona illuſtris non põt ciuilem cauſam agere per ſe, ſed per procuratorẽ; in cã tamen iniuriarum, in qua illuſtri non venit imponenda pœna corporis afflictiua, hoc licitum eſt. Vnde pondero, ꝙ tex. ibi dicit per verbum, licere: quaſi velit dicere; & ſi alijs indifferenter licitum ſit cauſam criminalem, in qua venit imponenda pęna vſq; ad relegationem, agere per procuratorem; tamen in perſona illuſtri potuiſſet eſſe dubitatio per prælleg.l.quicunq;. Et ideò Imperator dicit, licere; quaſi dicat, licet alias non liceat in cauſa ciuili, illuſtri per ſe agere. Item licet in cauſa criminali non ſit licitum agere per procuratorem, vt in.d.§.ad crimen.

men. tamen licitum ſit illuſtri in cauſa iniuriarum
agere per procuratorem. Et ratio ſpecialitatis ſit;
quia non eſt cauſa ciuilis. Item nec cauſa crimina-
lis multum grauis, in qua ex genere pœnæ non poſ-
ſit conſtitui procurator, cum veniat imponenda pœ
na illuſtri vſq; ad relegationem. ¶ Nec obſt. tex.ibi
dum dicit, ita tamen vt nullus alius. quia reſpõdeo,
ꝙ hoc alteri non cõceditur ex iure ſpeciali, ſed ſim-
pliciter ex iure cõi; quando venit imponenda pœna
vſq; ad relegationem. Vel reſpõdeo, & melius, quòd
nulli alij hoc conceditur in crimine iniuriarum, ſed
quòd ſimpliciter poſsit cauſam agere per procura-
torem; ſed in ipſis perſonis inferioribus ab illuſtri-
bus, vt ibi dicit tex. formaliter mos iudiciorum, qui
hactenus obtinuit, obſeruetur in poſterum; quaſi ſen
tiat, quòd ſi ſimus certi de pœna; vel ex qualitate p-
ſonæ, vel ex conſuetudine vt procurator admittatur;
tunc debebit admitti, ſi venit imponenda pœna à
relegatione ſupra, vel eſt dubium de pœna, vt dictũ
fuit in.5.q. & hic eſt meus nouiſsimus intellectus;
ſecundum quem nulla continetur diuinatio; nec lite
107 ra violatur. ¶ Et ex prædictis infero, quod † idem
dicendum eſſet in epiſcopis, & alijs inferioribus præ
latis, quod dictum fuit de perſona illuſtri; quia tales
ſicut illuſtres, non poſſunt per ſe ciuiles cauſas age-
re; ſed per procuratorem. 5.q.3.c. quia epiſcopus. iũ
cta glo. & tenet Hoſt. in ſum. in tit. de procur. §. quis
dare. ver. item epiſcopus. vbi aſsignat quatuor ratio
108 nes. prima, quia ſecundum apoſtolum, † non opor-
tet ſeruos Dei litigioſos eſſe. 2.q.7.c. ſicut ſacerdos.
Secunda, ne cogantur recedere à diuinis officijs, vt.l.
109 omnes qui. C. de epi. & cleri. Tertia, quia † cauſæ,
quæ in iudicio agitantur, materiam criminibus ſo-
lent præparare. C. de iudic. l. properandum. Quar-
ta, quia ęquiparantur illuſtribus, vt. C. de epi. & cle. l.
epiſcopale. Ego tamen de hoc dicto dubito valdè;
& fortè non eſt verum, & contra ipſum videtur text.
in. c. cum olim. ſ. de teſtib. vbi probatur, quòd epi-
ſcopus poteſt perſonaliter agere. Facit, &. c. fin. ſ. de
110 iur. calum. Item video, quòd † epiſcopus poteſt eſſe
procurator pro eccleſijs ſuis, & miſerabilibus perſo-
nis, vt. c. 1. & fi. de poſtula. & in cauſis ſpiritualibus,
in quibus poteſt eſſe procurator laici, vt. c. per vene-
rabilem. ſ. qui fi. ſint legi. & ibi Io. And. in princi. ſed
quia non eſt principalis articulus noſter, non inſiſto.
vide in. dd. iuribus. & per Spec. in titu. de procur. §. 1.
verſ. item quòd eſt epiſcopus. ¶ Item non ob. opin.
glo. de qua in. d. §. ad crimen. vt. ſ. dixi, quæ vult, ꝙ
ſit dare relegationem in locum certum, vt. l. relega-
torum. ff. de interdic. & relega. quæ pœna non vide-
tur cadere in abſentem; & ſic ſaltem non videtur poſ
ſe dari procurator. Sed poſſet reſponderi; & primo,
quòd opi. gloſſ. debet intelligi, & limitari in relega-
tione ad locum certum; ſecus in relegatione fienda
ad incertum locum; & hanc opin. ſequutus fuit D.
Frãc. de Ramponibus; quam etiam tangit Bal. in. d.
§. ad crimen. Item poſſet dici & ſecundo, quòd etiã
in relegatione fienda ad certum locum poſsit ferri
ſententia in abſentem; & per conſequens videt̃ poſſe
111 interuenire procurator; quia † cum talis retineat
ciuitatem, & bona, vt. d. l. relegatorum. §. 1. veriſimi-
liter habebit effectum ſententia; quia ſi præcipietur
ſibi, ꝙ debeat parere ſententiæ, ille parebit, ne aliàs
aggrauaretur eius pœna, per. l. relegati. ff. de pœnis.
Nec obſtat ſi diceres, quòd eadem ratione ſententia
deportationis debet poſſe ferri in abſentem; quia
poteſt augeri pœna, ſi condemnatus non pareat ſen
tentiæ, damnando illum in metallum, vt not. in. d. l.
relegati. quia reſpondetur ſecundum D. Richard. &
Bart. de Salic. in. d. l. reos. quòd natura vocabuli repu
112 gnat in deportatione; ex eo, quia † deportare; eſt
ad aliquem locum portari naui, vel vehiculo, vel iu-
mẽto, vt. l. 1. ff. de ſerui. ruſti. prædio. &. l. ferri. §. por-
tari. ff. de verbo. ſigni. Et ideò talis ſententia non vi-
detur poſſe ferri in abſentem; quia non videtur poſ-
ſe ferri, ſecundũ quod denotat vis, & proprietas ver
bi, quæ ratio ceſſat in relegato. ¶ Sed aduerte; quia
hæc reſponſio non placet Io. de Imo. quia etiam re-
legatus in inſulam, videtur in illam deportandus.
Et ideò interdum tenetur in carceribus, vt. d. l. rele-
gatorum. in fine princ. vnde poſſet aliter reſponde-
ri; videlicet, quòd cum deportatus amiſerit ciuita-
tem, & bona, ex quo non habet quid perdat, niſi li-
bertatem, per quam poſſet damnari in metallum;
ſicut non timebat deportationem propter abſentiã;
ita non timebit damnationem in metallum; vnde
ſecus dicendum eſt in relegato, qui non perdit bona.
Ad prædicta etiam adducit, quod in ſimili videm⁹;
nam damnari actione perſonali poteſt quis, licet ab
ſens, & licet in illo loco non habeat bona, in quibus
ibi poſsit fieri executio; & per conſequens patet,
quòd non ſequitur, non poteſt fieri ſtatim executio
contra abſentem; ergò abſens non poteſt damnari.
Et hinc eſt, quod ille qui nil habet in bonis, poteſt
damnari; quia poteſt peruenire ad pinguiorem for-
tunam, vt. l. ſi defunctus. C. arbit. tutel. & hoc modo
communis opinio poteſt ſuſtineri; & ſic reſidet Ioan.
de Imol. Subdit tamen, quòd fortè non eſſet malum
de iure limitare dictam opi. glo. ſecundum opin. D.
Franciſ. de Rampo. videlicet; quando relegatio eſſet
facta ad locum incertum. Ad alia autem arg. ſ. for-
mata contra communem opin. patet reſponſum ſu-
pra. Aduerte tamen; quia ſecundum Io. de Imo. con-
tra communem opi. poſſet adduci. d. §. ad crimen.
coniungẽdo princ. cum fine. dicitur enim ibi in prin
cipio ſimpliciter, quòd ad crimen publici iudicij
non admittitur procurator. & in fine tex. videtur vel
le, quòd ſentẽtia poteſt ferri in abſentem, ꝙ nihilo-
minus differtur propter iuſtam excuſationem; & ſic
videtur ille tex. comprehendere cauſam criminalẽ,
ex qua veniebat imponenda pęna relegationis, quæ
contra abſentem imponi poteſt; non autem intelli-
gi poteſt de grauiori; quæ non poteſt imponi con-
tra abſentem, vt. d. l. abſentem. dummodo eſſet ab-
ſens ex iuſta cauſa, propter quã etiã ſentẽtia relega-
tionis eſſet differenda, vt ibi in fine. & ſic finis illius.
§. videtur comprehendere cauſam relegationis; &
tamen vult, quòd nõ admittatur procurator, ſed exe
cutor. Sed ad hoc poteſt reſponderi, quòd text. in
d. §. ad crimen. non debet intelligi, quando eſt talis
pœna, quæ poteſt ferri in abſentem. Nec obſtat li-
tera in fine, dum dicit, de ſententia differenda; quia
non debet intelligi de ſententia pęnæ ex delicto; ſed
de ſententia annotationis bonorum, de qua in. l. 1.
ff. de requiren. reis. &. d. l. abſentem. Vel dic, quòd
tex. ille poteſt intelligi in criminibus ſpecialibus, in
quibus

quibus pœna,vel ſentētia capitalis poteſt ferri cōtra
abſentem,etiam de iure ciuili;vt patet in.l.lege Cor
nelia.§.conſtitutum.ff.ad.l. Corn.de ſiccar. & in ca-
ſu.l.ne diu.C. de pęnis. & hodie in crimine læſæ ma-
ieſtatis, vt in extrauagā. ad reprimēdum. & dicam
infra in.15.q. Et ſi tu diceres, quòd tunc non ad-
mittitur ſolum excuſator abſentiæ; ſed ſimpliciter
admittendus eſt procurator ad defendendum. Re-
ſpondeo, quòd hoc eſt dubium, vt.ĩ.videbimus in
quæſt.15.Sed poſita opin.quod admittatur procura-
tor;reſpondeo,quòd in caſibus prædictis non reſta-
bat,niſi ferre ſentētiam;& ideò.§.ad crimen. loqui-
tur, ꝙ admittitur excuſator, & differtur ſententia.
Nam ille tex.loquitur ſolum de actu ſentētiādi. Nec
etiam obſtat,ſi diceretur, quòd etiā eo caſu,in quo
procedi poteſt contra abſentem, non debeat admit
ti procurator in cauſis criminalibus á relegatione.
ſ̃.per ea quæ not.in.l.1.ff. an pet ali.cau.app. vbi pa-
tet,quòd in cauſa app.poteſt procedi contra abſen-
tem; quia illa imitatur naturam cauſæ principalis;
vnde ſicut in principali non poterat admitti procu-
rator, ex eo, ꝙ abſens non poterat damnari;ita nec
in cauſa appellationis quæ ſequitur ipſius naturam,
vt dixi; licet in illa poſsit procedi contra abſentem;
& pro hoc facit regula generalis poſita in.d.l.1. in fi.
113 quæ dicit generaliter, quòd ſi† cauſa principalis nō
pōt agi per procuratorem,nec etiam cauſa appella-
tionis poterit agi, ſecundum Bal.in.d.§.ad crimen.
¶ Aduerte,quia ex.d.opi.Bal. vr̃ ſequi,quòd ĩ cauſa
appellationis,& in cauſa criminali, in qua nō pote-
rat procedi cōtra abſētem in cauſa principali, poſ-
ſit procedi cōtra abſentem ĩ cauſa appellationis. Et
hoc voluit Bal.dum ſentit,quòd in cauſa appellatio-
nis poſsit procedi cōtra abſentem;ſed nō debet ad-
mitti procurator; quia nō debebat admitti in cauſa
principali;& ſic nō poterat procedi cōtra abſētem;
aliàs debuiſſet admitti procurator, vt dicam in.15.
q.ſed hęc opi.Bal.nō videtur vera, per.l.abſentem.ff.
de pœnis.&.l.abſentem.C.de accu.quæ loquitur in-
diſtinctè;& ſic videtur velle, quòd tàm in cauſa ap-
pellationis,quàm in cauſa principali, in cauſa ĩ qua
venit imponēda pœna à relegatione.ſ̃.nō poſsit fer
ri ſentētia in abſētem.Et propterea argu.Bald.vide-
tur cōcludere cōtra ipſum, nam ſi cauſa appellatio-
nis imitatur naturam cauſę prīcipalis,vt dictum eſt;
ergo ſicut in cauſa principali nō poteſt cōtra abſen-
tem procedi, ſi talis eſt natura cauſæ, ita nec in cau
ſa appellationis. ¶ Tertio moueor per tex.in.d.l.1.
ff.an per al.cau.appell. vbi text. vult, quòd in cauſis
criminalibus à relegatione ſupra,nō poteſt quis per
alium cauſam agere; ſed debet ipſe adeſſe audito-
rio; & ſic videtur quod requiratur eius præſentia.
Nec ob.l.fi.§.illud.C.de remp.ap. quia reſpondeo,
quòd ille tex.loquitur ĩ ciuilibus,vel ĩ cauſis,in qui-
bus cōtra abſentem poterat procedi in cauſa prin-
cipali. Nec obſt. etiam ſi allegaretur, quòd ex quo
ſentētia eſt lata in principali cōtra reum; illa ſtatim
traxit ſecum executionem quò ad ea,quæ ſũt iuris;
videlicet,quò ad infamiam,ſeruitutem,& perditio-
nem ſtatus ſui.l.qui vltimo.ff.de pœn.& ideò tũc fa-
cilius poterit procedi cōtra abſentem in cauſa ap-
pellationis;quia reſpōdeo,ſecũdum Io.de Im.quòd
114 hoc nō videtur ſufficiēs; quia † per appellationem
interpoſitam videtur extinctum pronũciatum, vt l.
1.in fi.ff.ad turpil. & ſi ſentētia ferretur in cauſa ap-
pellationis,ageretur ex ſecũda,nō ex prima,vt trad.
in.l.ſi quis.ff.ad treb.&.l.eos.C.de appell.&.l.furti.ff.
de infami.¶ Aduerte tamē;quia Bald.in noſtro prin
cipali articulo variauit;nam primo dixit,quòd in re
legatione ad certum locum poteſt interuenire pro-
curator; ſed in relegatione ad incertum locum nō;
propter rationes quas.ſ̃.allegaui in opi.D.Fede.de-
inde dixit;vel dic meliꝰ, quòd vtroq; caſu idem eſt;
nec videtur, quòd ſentētia ſit deluſoria;quia ſaltem
per eam inducetur obligatio ad pœnam,quòd vide
tur ſufficere;quia aliàs ſi ſecus diceremus, nō poſſet
ferri ſentētia cōtra abſentem ĩ cauſa pecuniaria, ſi
damnatus nulla haberet bona,in quibus poſſet fieri
executio, & ſic reſidet Io.de Imo.ſed ratio prędicta
mihi nō videtur cōcludēs; quia idem cōcluderet in
qualibet alia pęna maiore relegatione;ideò tene,ꝙ
ſupra dixi in alijs rationibus.ſ̃.aſsignatis,ex quibus
patet,ſimpliciter defenſatam communem opi. quæ
placet Ioā. de Imo.& mihi;nec ab ea recedēdum eſ-
ſet,maximè cum glo. vbiq; hāc firmet; ſecundum ꝙ
ſingulariter not.Iac.But. in.l.1.C. qui pro ſua iuriſd.
115 qui dicit,quòd † opi.glo.per eam firmata, ſeruāda
eſt pro lege; & idem not. Bal.in.l.cum hæreditas.C.
depoſi. & adde quæ dicam.ĩ.in.15.q. ¶ Vltimò ad-
uerte,quòd licet Doc.circa prædictum caſum rele-
gationis ſimpliciter trāſeāt, nō faciētes differētiam
inter accuſatorem,& accuſatum;tamē ego arbitror
dicēdum,quòd retēta opi. Vltramō.nō ſit fiēda dif-
ferētia,ſed retēta opi. Citramōta. dicendum eſſet,
quòd licet ex parte accuſati poſsit interuenire pro-
curator;tamē ex parte accuſatoris dico, ꝙ lite con-
teſtata proſequēdo publicum intereſſe nō admitte-
retur procurator. Ad quòd faciũt quæ dixi.ſ̃.in ra-
tionibus.2.q.primi membri princ. & quæ dixi in.2.
q.ſecũdi membri. Quid autem iuris ſit, ſi hoc caſu
veniret imponēda pęna pecuniaria? dic, vt dixi in.d.
q. ¶ Et ad ſecũdum arg.quod poſſet formari in cō-
trarium,quòd vbi venit imponēda pœna relegatio-
nis,nō admittatur procurator;quia vbi venit impo-
nēda pœna fuſtigationis,vidētur æquiparari.l.cogni
tionum.§.1.ff.de var.& extraord.cri.& per cōſequēs
nō videtur admittendus procurator, vt dixi in.3.q.
reſpōde, vt dicam in arg.formatis in cōtrarium ad
deciſionem 13.q.& adde quæ dicam in.12.q. Et ex
prædictis eſt expeditus iſte articulus difficilis,& in-
116 tricatus.¶ Vndecimo quæro,† an in delictis,ex qui
bus venit imponēda pœna perpetui carceris, admit
tatur procurator? Solu.pro ſolutione huius.q.debes
animaduertere, quòd de iure ciuili non poteſt quis
damnari ad perpetuum carcerem.l. capitalium.§.
ſolent.ff.de pęn.immo in ſeruo vix cōceſſa fuit dicta
poteſtas damnādi ad perpetuum carcerem, vt in.l.
incredibilè.C. de pęn.&.l.1.C. de his qui nō poſſ.ad
liber.pue.niſi fortè diceremus,quòd vbi olim ex de-
licto veniebat imponēda pęna, ꝑ quam irrogabatur
ꝑpetua ſeruitus, hodiè cũ illa pęna nō ſit in vſu,poſ-
ſit ĩponi pęna ꝑpetui carceris,vt dixit Bald.ĩ.d.l.in-
credibile.quo caſu ꝓcederet dicta.q.maximè attēta
diſpoſitione.l.hodiè.ff.de pęn.vel poſſet ꝓcedere ex
forma ſtatuti diſponētis, ꝙ ꝓ aliquo delicto impo-
natꝰ pęna ꝑpetui carceris; vel de iure canonico ſm̃ ꝙ
nō eſt

non eſt dubium, ꝙ talis pœna pôt imponi. vt.c.pen.
de apoſta.&.c.nonim⁹.j.de verb.ſigni.c. vt cõmiſſi.
de hæret. lib.6. quantum ergo attinet ad principa-
lem.q.noſtram, licet Doc.hanc non tangant; tamen
arbitror dici poſſe, ꝙ non poteſt interuenire procu-
118 rator, quia hæc † pęna perpetui carceris, ęquipara-
tur pœnæ damnationis in metallum, vt not.Inno.in
c.qualiter.2.in glo.magna.j.eod. & ſequitur Barto.
in.l.2.ff. de publi.iud. Sed in iudicio, in quo venit
imponenda pœna damnationis in metallum, non po
teſt interuenire procurator, arg.l.2. coniuncta.l.pẽ.
§.ad crimen.ff.de public.iudic. & hoc etiam proba-
tur latius ex his, quæ dixi.ſ.in.3.&.9.q. quia cũ iſta
pœna ſit maior relegatione; non poteſt interuenire
procurator, vt.l.1.§.ſi ea.ff. an per ali. cau. appel.
¶ Aduerte tamen circa prędicta, ꝙ dicta ęquipara-
119 tio Inno.& Bar. non videtur bona; quoniam † do-
minus non amittit dominium ſerui damnati ad per-
petuum carcerem.l.aut damnũ.§.ſui.in fi.ff.de pœn.
ſed ſi eſt damnatus in metallum, dominus priuatur
dominio ſerui, vt.d.§.fin. in prin. ſed poſſet dici, ꝙ
licet non ſit bona quò ad omnia; tamen communi-
Com. opi. ter * æquiporãt; & licet dominus non perdat domi-
nium ſerui damnati ad perpetuum carcerem; tamẽ
illud dominium videtur parui effectus; quia per ta-
lem ſeruum domino non poteſt acquiri; nec in ipſo
ſpectatur perſona domini ad faciendum ipſum ca-
pacem, vt.d.l.1.C.qui ad liber. perueni. non poſ. &
tenet Ioan. de Imo. in.l.ſecunda.ff. de publi. iud. &
idem tenuit quidam ſolennis Docto. D. Benedi. de
120 Plumbi. qui voluit quòd † damnato ad perpetuum
carcere, vel ex forma ſtatuti, vel de iure canonico,
non poſsit aliquid relinqui vltra alimenta; & ſic etiã
in hoc vr̃ ęquiparari damnato in metallum, qui nõ
eſt capax relictorum; licet quò ad alimenta poſſit
capere, vt.l.1.&.2.ff. de his qui pro non ſcript.habẽ-
tur.& tangitur in.l.1.C.de hæred. inſtit. ¶ Sed ad-
uertu; quia etiam videtur poſſe attentari, ꝙ damna-
to perpetuo carceri de iure canonico non poſſint re
121 linqui alimenta; † cum ſibi deputetur panis angu-
ſtiæ & aqua doloris. Facit, ꝙ habetur in.d.c.noui-
mus.&.c.quamuis.de pœn.lib.6.dixi in.d.c.pen.de
apoſtat.& in.c.ad audientiã.j. de homic. in.58.q.7.
q. princip. ¶ Sit ergo concluſio, quòd non poteſt
interuenire procurator; qñ imponitur pœna relega-
Com. opin. tionis in locum certũ, ſecundũ communem * opin.
de qua dixi in præcedenti.q.fortius in caſu noſtro,
maximè quia de facili poſſet effici iudicium delu-
122 ſorium. ¶ Duodecimo quæro † an in criminibus,
ex quibus venit imponenda pęna; vt quis poſsit im-
punè offendi, vel ꝙ non audiatur tàm in ciuili, quàm
in criminali cauſa, admittatur procurator? Sol.Bar.
in.l.2.ff.de public.iudic.concludit, ꝙ talis cã dicatur
capitalis; ſi talis pœna eſt perpetua; vt puta, ſi ſtatu-
tum dicat, ꝙ declinans iuriſdictionẽ poteſtatis poſ-
ſit impunè offendi; nam perdit ius illius ciuitatis, cu
ius videtur factus hoſtis, vt.l.amiſſione.§. qui defi-
ciunt.ff.de capit.dimin.ad inſtar pœnæ deportatio-
nis, per quam quis perdit ciuitatem; & propter hoc
dicitur capitalis. Secus ſi talis pœna non ſit perpe-
tua; verbigratia, dictat ſtatutum, ꝙ bannitus à cen-
tum libris ſupra poſſit impunè offendi; quia tunc nõ
cenſetur capitalis, cum ſoluendo centum poſſit eui-
tare aliam pœnam ad inſtar pœnæ excommunica-
123 tionis, † quæ eſt medicinalis, non mortalis, ſeu per-
petua, vt.c.1.de ſen.excõ.lib.6. Ange. verò in.d.l.2.
dicit, ꝙ ſecundum dictum Bar. fortè non eſt verum;
quia videtur ſufficere, ꝙ pœna poſſit eſſe perpetua,
arg.l.ſufficit.ff.de cond. inde. & not.in glo.in perpe-
tuas.in.c.fi. de reſcript. lib.6.& in.c.fi.ſ.de ſol. Nam
poterit eſſe, ꝙ condemnatus nunq̃ ſoluet, nec vnquã
habebit potentiam ſoluendi. Facit, qđ dictum fuit
ſ.in.5.q. Nec ob. ꝙ dictum fuit de excommunica-
124 tione; quia † ſaltem in mortis articulo poterit ab-
ſolui à quolibet, vt traditur.17.q.4.c.ſi quis ſuaden
te. dicam in.c.omnis.1.de pęnit.& remiſ. ꝙ non con
tingit in bannito propter pecuniam; quia de banno
non poteſt exire, niſi ſoluat, ſecundum Ang. Bald.
verò in.l.ſeruum quoq;.§.publicę.ff. de procu. verſi.
vlterius quæritur. dicit. ꝙ † ſi ſtatuto cauetur, ꝙ con-
trahens matrimoniũ cum Guelpha non audiatur in
ciuili, vel criminali, quòd accuſatus de tali crimine
non videtur poſſe reſpondere per procuratorem; qa
hæc pœna videtur maior deportatione.l.hi qui ſan-
ctam.C.de apoſta. ergo non poteſt interuenire ꝓ-
curator, vt patet ex his quæ dixi in.10.q. Contrariũ
tamen ipſe determinat. Mouetur; quia quædam pę-
næ ſunt afflictiue corporis; & in his habet locum
§.publicè. Quædam verò excluſiuæ, vt eſt pœna prę
dicti ſtatuti; & etiam pœna remotionis ab ordine,
& ſimilis; & in his non habet locum.§.publicè.ratio
poteſt aſſignari; quia prima pœna non cadit in ab-
ſentem; & ſic non poteſt interuenire procurator, vt
dixi in.1.q.1.principalis. Secunda verò cadit in ab-
ſentem: & ideò poſſe interuenire procurator, vt te-
net Iac. But. in.d.l.hi qui ſanctam. Et ex hoc infert
Bald. ꝙ licet bannum in ſe habeat hanc conditionẽ,
ꝙ non debeat reddi ius bannito, & ꝙ poſſit impunè
offendi, tamen admittitur procurator. Nec obſtat,
ꝙ talis non debeat audiri, per conſequens non de-
bet admitti procurator; quia verum eſt, qñ bannum
eſſet decurſum, & traxiſſet ſecum executionem; ſed
antequam currat, admittitur defenſio, quòd eſt val-
de notabile ſecundũ Bal.& eandem ſnĩam tenet ipſe
in.d.l. reos. in princip.C.eod. &.d.l.penult.§.ad cri-
men. Ang. verò in.d.§.ad crimen.videtur impugna-
re hanc opin.ex eo; quia ſi non debet audiri; ergò
poterit impunè offendi; quia de iniuria non poterit
quærelare. Sed conſtat ſecundum eum, ꝙ hæc pęna.
ꝙ poſſit impunè offendi, eſt capitalis, quæ vel eſt, vel
poteſt eſſe perpetuò duratura, vt.ſ.dixi.ergò.videt̃,
ꝙ non poſsit interuenire procurator. ¶ Ego arbi-
tror poſſe dici, quòd ſtante, ſtatuto, qđ poſſi impu-
nè offendi, quòd cum hęc pęna ſit maior deportatio
ne, videatur non admittendus procurator; niſi con-
tra abſentem procedi poſſet vt.j.dicam. Sed ſi con-
tra abſentem procedi poſſet, cum videatur hæc pę-
na poſſe cadere in abſentem, vt.ſ.quis pronuntietur
offendibilis, videtur quòd poſſit procurator inter-
uenire; & hoc ſentit Ioan.de Imo. in.d.§.ad crimen.
Subtiliter tamẽ conſiderando, videtur, quòd cũ ſim
pliciter hæc pęna cadat in abſentem, vt de ſe patet,
quòd verior ſit opi.Bal.ſi autem ſtatutũ diceret, qđ
condemnatus à centum libris ſupra poſſit impunè
offendi; non video, quare non debeat admitti pro-
curator; quia iſta videtur eſſe pœna contumaciæ, nõ
delicti.

delicti. Facit quod dixi.ſ.in.4.q.propterea ſi ſtatu-
tum dicit dicto modo, pœna potentiæ offenſionis
videtur imponi à iure, non autem à iudice. Sed pro-
curator interuenit ſolum reſpectu pœnæ imponen-
dæ à iudice. Pœna autem imponenda à iudice eſt
pœna pecuniaria; ergò debet poſſe interuenire pro-
curator, & hoc ſentit Bald.in.d.l.reos.in.q.penul.
125 ¶ Tertiodecimo quæro, † an in delictis, ex quibus
venit imponenda pœna priuationis, ſeu depoſitio-
nis ab ordine, poſsit interuenire ꝓcurator? Sol.Iac.
Cõm. opi. But.Bart.Bald.& Doc.cõiter * omnes in.d.§.ad cri-
men.& in.d.l.reos. tenent ꝙ admittatur procurator;
& ſequuntur Io.de Imo.& Mod. Mouentur; quia ta-
lis pœna cenſetur minor relegatione. Facit quod ha
betur in.l.cognitionum.§.1.ff.de var.& extraor.cog.
&.l.1.§.1.ver.planè.ff.an per ali.cau.appell.& quòd
no.in.l.qd ergò.§. pęna grauior.ff.de infa. ſiue ergo
quis deponendus ſit ab ordine, vel priuandus publi-
cis honoribus, vel ſimili pœna condemnandus, non
prohibetur procurator admitti, arg.d.l.cognitionũ.
§.1.quia omnes dictæ pœnæ, videntur minores rele-
gatione; ergo eſt admittendus procurator, vt dixi in
Cõm. opin. 10.q.& hæc eſt communis * concluſio Docto. Sed tu
aduerte; quia contra hanc communem opin. forti-
ter dupliciter oppo. Primo de tex.noſtro, in quo vi-
debatur agi ad depoſitionem; & tamen hic Papa di-
cit quòd non admittitur procurator; quia cauſa erat
criminalis. ¶ Circa quòd aduerte; quia intellectum
iſtius decre. vt vidiſti, tetigi.ſ.in.1.q.princ.q. & te-
nendo duas primas ſolutiones nouas, quas ibi dedi,
contrarium patet ſolutum, ſed tenendo vltimam ſo-
lutionem Ioã. de Imol.ꝙ aliud ſit de iure canonico,
& aliud de iure ciuili; quia de iure ciuili procura-
tor admittitur, de iure canonico non; contrarium
licet in ſe pateat ſolutum; tamen ſolutio videtur le-
uis, niſi addatur ratio; quare magis de iure canonico
reperiatur prohibitum talem cauſam per procura-
torem agi, quàm de iure ciuili; vnde pro examina-
tione dicti dubij debes aduertere, ꝙ aliter accipitur
126 de iure ciuili ordo, & aliter de iure canonico. † De
iure canonico ordo, eſt ſacramentũ eccleſię ab Apo-
ſtolo introductum; cuius character per impoſitionẽ
manus prælati ſecundũ formam eccleſiæ cooperãte
Spirituſancto imprimitur ordinato, vt in certis offi-
cijs valeat miniſtrare, vt tradit Hoſt. in ſum.in titu.
de tempo.ordin. Facit.32.diſtin. in ſum. &.c.2.ſ.de
127 ſacra.non reiter. † Sunt autem ordines eccleſiaſtici
ſecundum Iſido.lib.6.ethimo.& tranſumptiuè.21.di
ſtin.c.clericos. hi; videlicet, hoſtiarius, pſalmiſta, le-
ctor, exorciſta, accolitus, ſubdiaconus, diacon', prę-
sbyter, & epiſcopus. quod autem ſit vniuſcuiuſq; offi
cium, vide ibidem; & ſic videtur ꝙ ordines ſint nouẽ,
Com. opin. non ſeptem, prout cõiter * tenetur, ſed hic nõ eſt no
ſter articulus: ideò dic, vt trad.per glo.& Arch.in.d.
c.clericos.& à ſubdiaconatu ſupra incluſiuè; hodiè
128 ordines ſunt maiores, & appellanť ſacri. † Sed.ĩ.ſub-
diaconatum minores; & licet communi vulgari ma-
iores appellentur ſacri, tamen ordines minores etiã
ſunt ſacri, vt not.in.c.clericus ſi tonſuram.ſ. de vit.
& honeſt.cler. & not. glo.32.diſtin.in ſum. vbi dicit,
quòd quatuor præcipuè dicuntur ſacri à ſanctimo-
nia, id eſt à caſtitate, & continentia, quam indicunt,
vel ꝑ excellentiam, vel quia magis participant de
ſacramento corporis Chriſti; & transferunt ordina-
tos in ſortem domini; ita vt non liceat amplius re-
trocedere. Facit.c. cum ex eo. de elec.lib.6.&.c.1.de
cleri.coniung. & licet conſtitui in minoribus tenan-
tur continere, vt.c.vt clericorũ.de vita. & honeſt.cle-
ricor. tamen & in quantitate delicti, & in potentia
contrahendi matrimonium longa eſt differentia, vt
c.1.de offic.ordin.&.c.1.de cleri. coniuga. &.c.1.de
vi.& honeſt.cler.lib.6. de iure autem ciuili aliter ac-
129 cipitur ordo. † Dicitur enim ordo cuiuſq; corporis
vniuerſitatis, vel collegij, vt puta decurionum, docto
rum, menſaliorum, lanificum, & ſimil. vt not.in rub.
& in tex.ff.de decr.ab ordi.faci.& not.glo.63.diſtin.
c.vota. Facit tex.4.diſtin.c. denique.18.diſtinct.c.1.
iuncta gl.&.20.q.1.c.præſens.11.q.3.c. ſi autem.&.l.
cognitionum.§.1.ff.de var.& extraord. cog. vnde de
iure ciuili dico, quòd depoſitio ab ordine importat
etiam illam pœnam, per quam quis prohibetur ho-
noribus fungi, vt.d.l.cognitionum.§.1. quia talis mi
nuit exiſtimationem, vt ibi. ¶ Ex prædictis ergò
patet ratio diuerſitatis, quare magis quis poteſt re-
ſpondere per procuratorem, quãdo agitur ad depo-
ſitionem ordinis de iure ciuili, quàm de iure cano-
nico; quia vbi maius periculum, ibi cautius eſt agen
dum, vt cap. vbi periculum. de elec.lib.6. ſed ꝓpter
excellentiam ordinis ſacramenti, maius videtur ineſ
ſe periculum; quia eccleſia quaſi nihil habet maius.
Vnde ex grauiſsimus dumtaxat criminibus quis de
ponitur ab ordine, vt tractať.81.diſtin.c.1.&.c. Maxi
mianus.35.diſtin.c.1.& glo.67. diſt.in.c.epiſcopus.
50.diſtinc.ſi epiſcopus.&.c.ſi quis pręsbyrer.gloſſ.1.
82.diſt.c.pręsbyter. Inno.in.c. ex tenore. de tempo.
ordin.& in.c.1.de corpo.vit. Crimina autem nõ gra-
uia talem pœnam non inducunt, vt.c. ſicut noſtris.
de iureiur. hoc autem non contingit in depoſitione
ab ordine ciuili, ſed tenendo primam, & ſecundam
ſolutionem, de qua.ſ.in d.prima.q.per quas declara
ui intellectum tex.noſtri; contrarium clarè patet ſo-
lutum. ¶ Secundo opponitur; & videtur quòd etiam
de iure ciuili in iudicio, ex quo venit imponenda pœ
na depoſitionis ab ordine, non poſsit interuenire
procurator; quia in iudicio, in quo venit imponen-
da pœna fuſtigationis non admittitur procurator, vt
dixi.ſ.in.3.quæſt.huius.1.q.2.q.principalis. ſed pœ-
na depoſitionis ab ordine, & fuſtigationis quò ad
plebeios æquiparatur, vt in.l. cognitionem.§.1.ff.de
var.& extra.cog. ergò qua ratione etiã in iudicio in
quo plebeio veniret imponenda pœna fuſtigationis
non admittitur procurator, eadem ratione nec de-
bet admitti in iudicio, in quo venit imponenda pœ
na depoſitionis ab ordine. ¶ Solutio. cõtrariũ prima
fronte videtur difficile, nec tangitur à Docto. Ego ar
bitror poſſe ſolui, quòd illa æquiparatio, quæ fit ibi,
ſit quò ad effectum illius.§. ſed non ſimpliciter quò
ad alios effectus, in quibus diuerſa eſſet ratio in vna
pęna, quàm in alia; ſed maior vř ratio, quare prohi-
beatur procurator interuenire, qñ venit imponenda
pœna fuſtigationis, quam depoſitionis ab ordine, vt
patet ex his, quæ dixi.ſ.in princip.in prima.q. prin-
cipali.& prædicta adde, his quæ dixi.ſ.in.3.q. in fin.
130 & in.8.q. in fine. ¶ Quartodecimo quæro, † an in
cauſis, in quibus venit imponenda pœna ſeparatio-
nis thori poſsit interuenire procurator? verbi gratia;
vir con-

q̃ñ vir contra vxorem, vel vxor contra virum coram
iudici eccleſiaſtico propter adulteriũ agit ad ſepara
tionem thori. Solu.dico, quòd ſicut eſt tex. apertus
in.c.tuæ.s̄. de procura.vbi tex.vult, ꝙ in tali cauſa,
quæ videtur mixta inter ciuilem, & criminalem, ad-
mittatur procurator, licet tex.ibi dicat, quòd hoc ſu
ſtineri pôt, ſi neceſsitas id poſtulauerit; & ſic à con
trario videtur velle, ꝙ ſecus, ſi non eſſet neceſsitas;
tamen idem dicendum eſt in vtroq; caſu ſecundum
Com. opin. Hoſt.& Ioan. And. & Doct. communiter. * vnde dũ
tex. ibi dicit, ſi neceſsitas poſtulauerit. ſubaudien-
dum eſt, verbum, maximè, vt in.c. paſtoralis. de
offi. dele.&.c. ꝙ ſedes. de offi.ord.& ſequunť Ang.&
Io. de Imo. in.l. penul.§. ad crimen.ff. de pub. iud.
131 Quintodecimo quæro, † an in caſibus, in quibus di
xi in cã criminali procuratorem non admittendum,
procedet hoc indiſtinctè, vt non admittatur etiam
pro abſente? Sol. circa hanc.q. variæ fuerunt Doct.
opi. Martinus enim antiquus gloſſat. voluit, in.l.reos.
C.de accu.ꝙ ſi lite conteſtata, reus ſe abſentauit, ꝙ
poſsit admitti procurator, ex eo; quia cum lis ſit cõ
teſtata, poteſt procedi contra abſentem, & ſenten-
tia dabitur contra dominum, qui fuit litem conte-
ſtatus, & ita debet intelligi.l.reos.C.de accuſa. quæ
vult; quòd rei capitalium criminum abſentes poſ-
ſint per procuratorem defendi; ſecus ſi reus ſe ab-
ſentaſſe ante litem conteſtatã, quo caſu non poteſt
procedi contra eum lite non conteſtata, & hoc ca-
ſu loquatur.l. penul.§.ad crimen.ff.de public. iud. &
ideò hoc caſu non poſſet interuenire procurator; &
hanc ſententiã ſequutus fuit Melendus antiquus gl.
iuris canonici. de quo hic in glo.1. noſtra.in fin. per
tex. 5.q.3.c.reos.& ſic patet, ꝙ.d.l.reos. &.d.c.reos.
loquuntur in procuratore, qui venit ad allegandas
cauſas abſentiæ ante litem conteſtatam; & idem po
nit glo. in.d.§.ad crimen.vt ſtatim videbim⁹ in.2.q.
princ. huius ſecundi membri. nos autem loquimur
de procuratore, qui venit ad plenam defenſionem.
Com. opin. 132 Sed hęc opinio cõmuniter * reprobatur, ex eo; † q̃a
ſiue lis ſit conteſtata, ſiue non, videtur, ꝙ in crimine
capitali non poſsit ferri ſententia contra abſentem
ff.de pœn.l.abſentem. quia eſſet deluſoria, vt.l.ab-
ſentem.C.de accu. Præterea ex dicta opi. videtur in
133 ferri, ꝙ † procurator interueniens poſt litem con-
teſtatam, non debeat damnari; cuius contrarium te-
Com. opin. nent communiter * Doc. in.l.nihil.C. de procu. de
qua materia tractatur latius in.l.1.C.de ſen. &.c.q̃-
relam.s̄.de elec. & ibi per glo. & Doc. & in glo.fi.in
c.licet cauſam.s̄.de probatio. ¶ Secunda opi. fuit,
ꝙ aut ſententia poteſt ferri contra abſentem; & tũc
admittatur procurator; ita poteſt intelligi.d.l. reos.
& hanc tangit Bar. in.d.§. ad crimen. ſed ipſemet di
cit, ꝙ iſte intellectus ad.d.l.reos. non placet ſibi, pri-
mo; quia non conuenit.d.l.reos.ꝙ patet; quia litera
ibi dicit, ꝙ leges publicorum iudiciorũ permittunt
reos capitalium criminum abſentes poſſe defendi.
Sed nulla lege digeſtorum hoc reperitur cautum, ꝙ
in crimine capitali poſsit ferri ſententia contra ab-
ſentẽ, niſi in vno caſu, videlicet, in caſu legis.l.Cor-
nelia.§. conſtitutum. ver.ſed in ſeruos.ff. ad.l. Corn.
de ſica.vbi tex.vult, ꝙ ſerui, qui ſpadones fecerunt; li
cet vltimo ſupplicio damnandi ſint; tamen poſſunt
abſentes condemnari. Et eſt hic vn⁹ caſus ſpecialis,
in quo in cauſa capitali vltimi ſupplicij poteſt ferri
ſnĩa contra abſentem, & hic ſolus caſus de iure di-
geſtorum reperitur, vt dixi; ergo non eſt veriſimile,
ꝙ ex vno caſu ſpeciali legiſlator in.l. reos. fecerit illã
regulam; quinimò & iſte caſus procedit ſecundum
vnum intellectum, de quo in.d.ver.ſed in ſeruos. ſed
ſecundũ intellectũ ſecundũ aliũ gl.tex. ille intelligi-
tur, quando venit imponenda pœna vſq; ad relega-
tionem, quo caſu poteſt procedi contra abſentem.
Item non obſt. ꝙ alius caſus reperiatur, de quo in
l.ne diu.C. de pœn.quia de illo non potuit conſide-
rare regula.l.reos. quia.d.l.reos. fuit Alexandri Im-
peratoris, qui Maneas, ſeu Manieas fuit cognomina
tus à matre Manea, quæ fuit Chriſtiana auditrix Ori
genis, quam ob cauſam eã filius iuſsit interfici. Hic
enim Alexander fuit vigeſimus Imperator Roma.
creat⁹ anno Dñi 224. & hic habuit aſſeſſorũ Vulpia
nũ Romæ clariſsimũ Iuriſconſultũ, vnde fuere eo tẽ
pore duo viri clariſsimi Vulpian⁹ ſcilicet, & + Orige
nes, qui Origenes fuit Chriſtian⁹, & vt ſcribit Hie-
ronymus ſeptẽ millia volumina librorum compoſu
it exceptis epiſtolis quas ſcripſit. Et idem dicit Iſi-
dorus; & habebat, vt fertur, quatuordecim ſcripto-
res continuos, ſeptem viros, & ſeptem puellas, quæ
ex ore ipſius diuerſorum librorum materias conſcri
bebãt; nunquam iacuit ſupra lectum; nũquam calce-
os portauit; carnes nunquam comedit, vinũ nunquã
bibit; vt legitur in lib. eccleſiaſticæ hiſtoriæ &.l. ne
diu. fuit Gratiani, & Valentini, qui fuerunt longo
tempore poſt Alexandrum; Fuerunt enim anno Do-
mini.381. Eſt tamen & hodiè tertius caſus, in quo
poteſt ſententia ferri in cauſa capitali contra abſen-
tẽ; videlicet in crimine læſæ maieſtatis, vt in extra-
uag. Henrici Imperatoris, quam promulgauit Piſis,
quæ incipit, ad reprimendum.& prędicti caſus adhi
bendi ſunt ad id quod.d.glo.3.q.9.in ſumma. Præ-
terea, ꝙ dicit Bar. non eſt in ſe verum; quia licet ſi-
mus in caſibus, in quibus poteſt procedi ad pœnam
capitalem contra abſentem, quòd poteſt hodiè cõ-
tingere de iure ciuili in dictis tribus caſibus; tamen
non videtur poſſe admitti procurator per tex.in di-
cto.§.ad crimẽ. qui loquitur indiſtinctè. ergò ſic in-
diſtinctè videtur intelligendus.19. diſt.ſi Romano-
rum. Item, quia quando quis eſt carceratus, &
præſens, nõ videtur poſſe interuenire procurator in
crimine capitali, arg.l.1.ff.an per ali.cau. ap.de quo
articulo dicendum, vt dicam in.17.q. Item quia vi
detur inconueniens, quod in cauſa tanti præiudicij
dictum, factum, vel neglectum procuratoris noceat
domino; & ideò videtur, ꝙ non debeat admitti ꝓ-
curator. Et pro hac etiam ſententia allegat etiã Io.
de Imo. quia accuſator, & accuſatus debent eſſe p̃-
ſentis in iudicio; & quando crimen eſt graue, ambo
debent ſtare in vinculis, ſeu in carcere, vt.l.1.2.&.3.
ff.de cuſto.reo.&.l.pen.& fi.C.de accuſa. Vnde cum
Iuriſconſultus sciret hoc eſſe de iure: & tñ in.d.§. ad
crimen.dicit, ꝙ ad crimẽ publici iudicij proſequẽ-
dum fruſtra interuenit procurator, videtur conſe-
quenter intellixiſſe, ꝙ etiam quando ambo ſunt in
vinculis, nõ admittitur procurator; ergò multo mi-
nus, quando reus eſt abſens. Nec obſtat ſecundum
Bar.l.ſeruum quoque.§.publicè.verſ.vbicunque.qui
vult, ꝙ vbicunq; abſens poteſt damnari, ꝙ tunc de-
beat

beat admitti veniens ad plenam defenſionem; quia
reſpondet, quòd ibi non veniebat vt procurator; qa
tunc non debuiſſet admitti per illam rationem, ne
in cauſa tanti præiudicij dictum, factum, aut negle-
ctum per procuratorem noceat domino, ſecundum
quod aliàs in ſimili dicitur in. l. non ſolum. in prin.
ff. de procu. & in. c. 2. de confeſ. lib. 6. Sed debet in-
telligi dictus verſ. vbicunq;. quòd debebit, ſeu po-
terit admitti vt defenſor abſentiæ, inſtructor, ſeu
informator iurium abſenti competentium, & per
conſequens poterit prodeſſe abſenti, & non nocere.
Facit ꝙ not. in. d. l. non ſolum. §. fina. nec eſt de hoc
mirãdum ſecundum Bar. ſi taliter debebit audiri; qa
vbicunq; iudex proceſſurus contra abſentem eſt, re-
quirere debet veritatem omnibus modis, & per cõ-
ſequens debebit audire tales inſtructores, ſeu defen
ſores cauſæ abſentię; vt not. in authen. qui ſemel.
C. quomodo & quando iud. & l. ampliorem. C. de
appella. & licet glo. ibi dicat ꝙ ſpeciale eſt in cauſa
appellationis; tamen Inno. hic tenet contrarium; &
Bar. ibi. Facit etiam, ꝙ ipſe Barto. not. in. l. 4. §. hoc
autem iudicium. ff. de dam. infec. & quod not. in. l. &
ſi non defendatur. ff. de pœnis. & l. 1. §. fin. ff. de quæ-
ſtio. & l. qui cũ maior. §. ſi libertur. & §. ſequen. ff. de
bon. liber. 30. quæſt. 5. iudicãtem. 22. q. 8. c. occidit.
Facit. l. penul. ff. de interroga. actio. & hanc eandem
opinio. ponit Bart. in. d. l. ſeruum quoq;. §. publicè. &
in. d. extrauagan. ad reprimendum in ver. legitimè.
pro qua Bar. ibi allegata; quia in cauſa appellatio-
nis parte abſente, lite non conteſtata; poteſt perue-
niri ad diffinitiuam, vt. C. de tempo. appella. l. fin.
§. illud. & tamen tunc non admittitur procurator,
vt. d. l. 1. §. pri. ff. an per ali. cau. appel. Item moue-
134 tur; quia † procurator rei debet ſatiſdare iudica-
tum ſolui; niſi fuerit releuatus à domino prò eo ſa-
tiſdare, vt Inſtitut. de ſatiſda. § ſi verò aliquis. ſed
in caſu noſtro, nec procurato ſatiſdare poteſt, nec
dominus põt eum releuare à ſatiſdando. ergo, &c.
135 Vnde Barto. ibi dicit, ꝙ † ſi ſtatuto cauetur, ꝙ ac-
cuſatus, aut inquiſitus de crimine capitali, habeatur
pro confeſſo, ſi ſit contumax, prout eſt communi-
ter in Italia, & condemnetur, ꝙ talis non poterit
comparere per procuratorem, de quo tamen, dic, vt
ſtatim dicam in ſeq. q. ¶ Et pro hac ſententia etiam
adducunt quidam, ꝙ in caſu prædicto; ideò per ꝓ-
curatorem non poteſt cauſa criminalis agitari; quia
iudex ex inſpectione in faciem, & perſonam rei mul
ta recognoſcere poterit; videlicet, qua trepidatio-
ne, quo colore, quo pallore, &c. vt. l. de minore.
§. tormenta. ff. de queſtio. Facit. l. 3. ff. de teſt. & ma-
ximè ex verbis rei reſpondentis, vt in dictis iuribus.
quæ comprehendere ex verbis procuratoris non po
teſt, cum ipſe innocens ſit, nec inſpicitur rei præſen
tia, ex quo non reſpondet, arg. l. in lege. ff. de con-
trahent. empt. & ff. de peti. hęred. l. nec vllam. §. quòd
ſi quis. & ff. de iure codic. l. 2. §. furioſus. ¶ Et præ-
dictam opi. videtur ſequi D. Ant. hic, per. l. inter ac-
cuſatorem. ff. de pub. iud. vbi inter accuſatorem, &
reum admittitur excuſatio pro abſente, ne reus ci-
tatus abſens damnetur; vnde vult D. Ant. quòd ad-
mittantur tantum excuſatores in caſu, in quo etiam
abſens poſſet damnari. Ad quòd etiã alleg. tex. no-
ſtrum & c. ſuper his. ĩ. eo. in quibus probat, ꝙ in cau
ſa, in qua poteſt procedi ad diffinitiuam contra ab-
ſentem, vt ad pœnam depoſitionis, non poteſt inter
uenire procurator; niſi reſponderes, quòd iura præ-
dicta reſtringuntur, quando vellet interuenire pro-
curator ante litem cõteſtatã, per. c. veritatis. de dol.
& contu. Sed in hoc intellectu, & de alijs intellecti-
bus quantum ad tex. noſtrum, dic, vt dixi. ſ. in. 1. &
8. q. huius. 1. q. princ. Et hanc opi. tenet D. Ricar. de
Salice. in. d. §. publicè. & Bartho. de Salice. in. d. l. re-
os. C. de accuſato. ¶ Contrariam tamen ſententi-
am tenet Dyn. in. d. §. ad crimen. qui voluit, quòd in
omnibus caſibus, in quibus põt procedi contra ab-
ſentem ad pœnam capitalem, poſsit interuenire pro
curator; & ſic ſi ex forma ſtatuti poſſet contra abſen
tem procedi, voluit, ꝙ admitteretur, de quo dicã in
ſeq. q. Et hanc ſententiam Dyn. tenet Io. Aud. in ad-
di. Spec. in tit. de procu. §. 1. in verſ. item ꝙ cauſa eſt
criminalis, quaſi in fi. vbi dicit, quòd in. d. §. publi-
cè. apertè innuitur, ꝙ etiam in capitalibus admitti-
tur procurator ad defendendum innocentiam, ſi ab
ſens poteſt damnari; & dicit tenuiſſe Iac. de Are. &
refert Dyn. ſic conſuluiſſe in quadam cauſa Reginæ;
vnde concludit ibi Io. And. quòd ad excludendum
defenſorem duo requiruntur. Primum, ꝙ pœna ve-
niat imponenda ſupra relegationem, vt dixi in. 1.
& 10. q. Secundum, ꝙ abſens non poſſit diffiniti-
uè condemnari. Et hæc opi. plus vr̃ placere Ioan. de
Imo. in. d. §. ad crimen. mouetur per tex. in. d. §. pu-
blicè. nã ſecundũ eũ, non violando literam in quantũ
ille tex. dicit quemlibet admittendum. vr̃ per conſe
quens velle, ꝙ admittatur ẽt procurator, arg. l. is qui
ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. & maximè; quia li-
tera dicit ibi, quemlibet debere admitti. vnde videt
eſſe mens, quòd ſi veniat quis cum mãdato, & vt ꝓ-
curator admittatur; quia tex. non dicit quemlibet,
tanq̃ quemlibet; ſed quemlibet ſimpliciter; ſi autem
non habeat mandatum, admittatur, vt defenſor. Et
ſic videt intelligere Inno. hic, ſi benè ponderetur. Pro
hoc etiam facit; quia in crimine læſæ maieſtatis po-
teſt procedi contra abſentem, vt patet in. d. extra-
uag. ad reprimen. & tamen vr̃ ibi ſufficere, ꝙ poſſit
comparere per procuratorem ꝑ tex. ibi dũ dicit, per
ſonaliter, & legitimè non cõparuerit. & non dixit ꝑ
ſonaliter tantũ; licet Bar. ibi conetur reſpondere, di-
cens, ꝙ legitimè dicitur comparere, qñ perſonaliter
cõparet, ſi eſt ſingularis pſona; vel per procuratorẽ,
ſi eſt vniuerſitas, per not. in. l. 2. de accu. dicam. ĩ. in
6. princ. huius. 2. q. princ. ſecundi membri. ¶ Sed hæc
reſponſio vr̃ quædam cauillatio; nam facilè fuiſſet
Imperatori exprimere ibi, ſi voluiſſet; & ideò cum
illud non expreſſerit, vr̃ voluiſſe, ꝙ vtroq; caſu ſuffi-
ciat per procuratorem comparere, arg. l. 1. §. ſin aũt
à deficientis. C. de cad. tol. iuncta. l. 1. & d. §. publicè.
ff. de procu. & maximè attento, ꝙ illa verba perſo-
naliter, vel legitimè videntur pariformiter referri ad
ſingularem perſonã, & ad vniuerſitatem; & ſic debẽt
vtrunq; pariformiter determinare, arg. l. iã hoc iure
ff. de vul. & pu. Nec ob. rõ, quæ allegatur in oppoſitũ
per Bar. videlicet, ꝙ non eſt cõueniens, ꝙ in cã tanti
præiudicij fiat præiudicium domino per dictum, fa-
ctum, vel neglectũ procuratoris; quia reſpondet Io.
de Imo. ꝙ per eius dictum, factumue non pręiudi-
ciatur dño; niſi ſuper illo habuerit ſpecialiſſimum
manda-

136 mãdatum, vt videmus in ſimili † in matrimonio, in
quo requiritur ſpecialiſsimum mandatum. c.fina.de
procura. lib.6. de quo artic. dicam in.d.6.q. & hanc
doctrinam poſuit Bar.in.l.filluſſa.ff. de dona.& ſic li
cet nõ poſsit reſpõdere ſine ſpecialiſsimo mandato
poſitionibus, tamen poterit alia proſequi, ſicut in ſi-
137 mili videmus, ꝙ † procurator poteſt cauſam agita-
re, & tamẽ nõ poteſt iurare de calumnia, niſi habeat
ſpeciale mandatum, vt.c.fi.de procu.lib.6. in authẽ.
principales.C.de iura.cal. Facit etiam; quia factum
procuratoris declinãs in delictũ, nũquam nocet do-
mino, ſecũdum not.in.l.non ſolum.§.1.ff.de procur.
Facit.l.ſi procurator.ff. de condi. inde. nec eſt etiam
verum, quòd negligẽtia procuratoris nõ debeat no-
cere domino in caſu pdicto; quia immò debet poſſe
nocere; nam minus malum eſt abſenti, ꝙ in aliqua
particula cauſæ negligentia committatur per procu
ratorem, quàm ꝙ defenſio cauſæ negligatur, & nul-
lus compareat; & ideò melius, & vtilius eſt ſibi talẽ
procuratorem admitti, licet poſsit committere ali-
quam negligentiam; nam melius eſt taliter admitte
re, quã ex toto repellere, arg.l.tutor.C.de neg.ge.&
hac ratione conſiderata, tex.in.l.non ſolum.§.fi.ff. de
procu.dicit, quòd eo caſu, quo iudex deliberat om-
ninò procedere contra abſentem in cauſa ſuſpecti,
ꝙ debet admittere procuratorem, etiã ſine ſpeciali
mandato; quia tunc minus malum eſt, ꝙ aliquis ad-
mittatur, quam quòd nullo admiſſo procedatur. Nã
veriſimiliter veritas melius pateſiet; & hac rõne at-
tenta, etiam tex. in.d.§.publicè. qui voluit quẽlibet
admittendum, videtur intelligendus, quando iudex
deliberat omninò procedere contra abſentem; nam
primo loco debet procurare quãtum poteſt, vt reus
principalis compareat, & ſi hoc etiã fieri nõ poteſt,
debet procurare vt compareat procurator, habens
ſpeciale mandatum, & ſi hoc etiam fieri non poteſt,
admittat ſine ſpeciali mandato, & etiam admittat
quemlibet defenſorem ſine aliquo mandato, arg.d.l.
non ſolum.§.fi. Nec obſtat ſi dicatur, quòd veriſimi-
lius magis fideliter dominus defendet cauſam p ſe,
quàm per procuratorem; & ſic per hoc non debeat
admitti procurator, quia in prædicto caſu prædicta
ratio nõ poteſt vẽdicare ſibi locum, quãdo iudex eſt
omninò proceſſurus cõtra abſentem ad ſententiam,
vt eſt tex. apertus in.d.l.nõ ſolum.§.fin. Et ratio pa-
tet manifeſta de ſe ex his, quæ.ſ.dixi. & ſic conclu-
dit Io.de Imo.quòd vbi cõtra abſentem poteſt pro-
cedi ad ſententiam pœnæ capitalis, debet admitti
procurator, quam etiam ſentẽtiam tenuit Dyn.& ẽt
ſecũdum quod cõſuluit, vt dictum eſt; & tenet etiam
Cy.in.d.l.reos.& Io.And.vbi.ſ.& ſequũtur commu-
niter * Doct.ſecũdũ Io.de Imo.excepto Barth.Rich.
Bar.de Sali.& Do.Ant.de But.hic.¶ Sed aduerte; qa
arbitror, ꝙ dici poſſet, ꝙ Bar. fortè intellexit, ꝙ non
admittatur procurator, ſed inſtructor, vel informa-
tor; quia dato, ꝙ quis habeat mandatum, tamen me
lius eſt, ꝙ admittatur vt inſtructor, q̃ tanquã pcura-
tor; quia primo caſu ſatisfactum erit abſenti, & iudi
ci quo ad inſtructionẽ ſine aliquo præiudicio abſen-
tis, quã in ſecundo caſu, in quo pp mandatum poſſet
magis præiudicari; ſi tamen ille, qui habet mandatũ
nollet admitti vt inſtructor, aut informator; ſed vt
procurator, procederet dictum Io.de Imo. ¶ Item
aduerte; quia Io. de Imo. non reſpondet ad alia duo
argumẽta, quæ.ſ.vltimo loco formaui pro opi.Bart.
vnde potes dicere, ꝙ ad vltimũ argumẽtum de ſatiſ-
datione pręſtãda põt rñderi, ꝙ pręedictum argumen-
tũ nõ procedit, vt patet ex his, quę dixi in.1.q.princ.
in aſsignãdo rationes. ¶ Sed maior difficultas eſt in
reſpondẽdo ad aliud pen. arg.d.l.1.§.1.ff.an per ali.
cau.ap.ſed poteſt rñderi, vt.ſ.latius dixi ĩ.q.1.&.10.
nam illa lex loquitur in caſu, in quo nõ poterat pro-
cedi contra abſentem, ꝙ patet ex eo, ꝙ ibi dicit cau
ſam appellationis eſſe eiuſdem naturæ, cuius eſt cau
ſa principalis; ſi ergo in principali poteſt pcedi cõ-
tra abſentem, ergo & in cauſa appellationis; & ſi in
cã principali poteſt interuenire procurator, ergo &
in cauſa appellationis, per rationem ibi aſsignatam
in tex.de quo latius dicendum, vt dixi in.1.q.huius
2.q.princ.in ver.nec etiam obſtat ſi diceretur. ¶ Ad
aliud autem argumentũ.ſ. formatũ per alios p opi.
Bar.rñdetur, ꝙ arg.procedit, quando abſens poſſet
haberi, & contra abſentem procedi non poſſet, vt eſt
in caſu noſtro. ¶ Nec etiam obſtat ſi diceretur, ꝙ ſi
procurator admitteretur, iudicium redderetur de-
luſorium, quia ex quo ius noluit contra abſentem
procedi poſſe, illud non conſiderauit. Nec etiam.§.
ad crimen. in quo nulla ſit differentia præſentiæ, &
abſentię, quia licet ille tex.ſimpliciter loquatur; ſuf-
ficit tamẽ, ꝙ alia lege diſtinguatur, per not. in.l.Se-
io.ff.de teſtib.& in.c.cum expediat. de elect.lib.6.&
l.nam & poſteriores.ff. de legib. & ſic reſidet Ioã.de
Imo.¶ Sed tu aduerte; quia nouiſsime reperi qnan-
dam repet.Ange. quam fecit in.d.§.publicè. quæ, vt
arbitror, fuit vltima; quia reperio illum.§.per eum
bis repetitum, licet vtraque repetitio fuerit ſatis bre
uis, quia non præterit decem colnmnas, in qua ipſe
dat nouiſsimum intellectum ad.d.§.publicè.dicens,
quòd licet in iudicando, & conſulendo non ſit rece-
dendum ab opin.glo. tamen diſputationis cauſa di-
ſtinguit, ꝙ quandoq; reus accuſatus de crimine ca-
pitali eſt abſens ex iuſta cauſa, & poteſt interuenire
procurator ad plenam defenſionem; & ita intelligit
l.reos.C. de accuſa. & ita per conſequens poteſt di-
ci, quòd intelligatur.c. reos.5.q.3. vbi litera forma-
liter dicit, reos capitalium criminũ abſentes, etiam
per procuratorem defendi leges publicorum iudi-
ciorum permittunt, nec apparet, ꝙ litera loquatur
in defenſore, qui ſolum venit ad allegandas cauſas
abſentiæ; & ideò intelligit illa iura generaliter.ff. de
de lega.præſtan.&.d.l.de prætio.& ratio eſt, ſecundũ
eum, quia vtile eſt reipublicæ, quòd abſentes defen-
dantur. Vnde ratione publicæ vtilitatis illud videtur
inductum. Allegat etiam ad prædicta.d.§.publicè.
& quod not.in.l.1.ff.de no.ope.nun. ¶ Si verò reus
accuſatus de crimine capitali non abeſt ex iuſta cau
ſa, ſed ex iniuſta; fortè qa latitat, & tunc verum eſt, ꝙ
ad crimen publici iudicij fruſtra interuenit procu-
rator; ita intelligit.d.§.ad crimen.in.1. reſpon. volẽs,
ꝙ ſecũdum reſpõſum illius.§.loquatur in caſu, ĩ quo
procurator comparuit ad allegandas cauſas abſen-
tię, & ꝙ per eius comparitionem ſentẽtia differatur;
& quòd debeat intelligi in alijs caſibus, vel cauſis
nõ capitalibus, in quibus poſsit ferri ſentẽtia contra
abſentem. Si.n. non potuiſſet ferri contra abſentem
propter cauſam abſentiæ allegatam, non retardare-

tur prolatio ſententiæ, ſed propter ipſam materiam
cauſæ. ¶ Et ſi diceres ad quid prodeſt, quòd procu-
rator interueniat ad plenam defenſionem in caſu, in
quo in abſentem non poteſt ferri ſententia? Rñdeo,
ꝙ prodeſt, ne fiat annotatio, vel deſcriptio omnium
bonorum, ſecundum formam.l.1.ff.de requir.re.&.l.
2.C.eod.titu. Item poterit prodeſſe quo ad impe-
diendum damnum, ſecundum ꝙ dicam in ſeq.q. in
fi. probatur autem defenſio non probato crimine;
vnde propter hoc inſurgit magna vtilitas, tum rõne
dictæ annotationis, tum etiam, quia abſens ex actis
poterit ſe informare, an debeat comparere, vel non.
¶ Et hic intellectus eſt valde ſubtilis, & ſingularis,
tamen, vt ipſe dicir, non eſt recedendum à communi
opin. quæ plus mihi placet, intelligendo, & decla-
rando, vt.ſ.dixi.& maximè, quia ſi abeſt ex iuſta cã,
non videtur latitare, & per conſequens vr̃ etiam ſa-
tis eſſe allegare cauſas abſentiæ ad impediendũ an-
notationem bonorum. ¶ Inſuper aduertendum eſt,
ꝙ p̃dicta procedũt reſpectu rei accuſati. Sed vtrum
eo caſu quo poteſt procedi contra abſentem, & quo
poteſt admitti procurator ex parte accuſati, an de-
beat admitti ex parte accuſatoris, Doct. non tangũt,
videtur tamen dicendum, ꝙ debeat admitti, per re-
gulam, quæ vult æqualitatem in iudicijs ſeruãdam,
vt in reg. non debet actori. de reg.iur.lib.6.&.ff.eo.
reg. non debet. vnde ſi reo accuſato licet compare-
re per procuratorem, debet etiam licere accuſatori.
¶ Solu. ego arbitror dicendum contrarium, & hoc
indubitanter procedit, retenta opin.de qua.ſ.intel-
ligendo, ꝙ talis procurator non poſsit interuenire
ad plenam defenſionem, ſicut nec procurator rei ad
plenam defenſionem, ſecundum opin.Bar.& ſequa-
cium, ſed bene arbitror, ꝙ poſsit interuenire procu-
rator, vel defenſor ad allegandas cauſas abſentiæ
ipſius accuſatoris, ad hoc vt effugiat pœnas accuſa-
toris abſentis per contumaciam. de quo per Spec.in
tit.de accuſa.§.5.in tertia parte ſui operis. Bart.in.l.
quæſitum.ff.ad ſenatuſcon. Turpil.dixi latius in.c.li-
cet.ſ.eo.¶ Sed retenta opin. communi, maius videt̃
eſſe dubium, an poſsit venire, vt defenſor? arbitror
tamen idem dicendum; quia etiam hoc caſu militãt
rationes, quare ex parte accuſatoris non admittatur
procurator, de quibus dixi.ſ.in.2.q. primæ.q. prin.
Nõ obſtat argumẽtum.ſ. in cõtrarium formatum;
quia poteſt reſpõderi, vt dixi in.d.2.q.nam diuerſi-
tatis ratio hoc facit, vt non ſeruetur æqualitas; & ma
ximè, quia facilius admittitur procurator ex parte
conuenti, quàm ex parte accuſatoris, vt.l.licet.ff.de
procura.cum ſimi.intellige tamen, vt ſtatim dixi, ꝙ
poteſt venire ad allegandas cauſas abſentiæ.& adde
138 quæ dixi in.d.2.q. ¶ Sextodecimo quæro, quid † ſi
ſtatuto diſponitur, quòd accuſatus, vel inquiſitus de
crimine capitali, ſi ſit contumax, habeatur pro con-
feſſo, & condemnetur, & ponatur in banno, an hoc
caſu admittatur procurator. Sol. Bar.in.d.extrauag.
ad reprimen.in verſic.legitimè.tenet, quòd non, ne
in aliquo habeat nocere domino, argu.eorum, quæ
dixi.ſ. in p̃ceden.q.in opin.Bart.& quia hoc non re-
peritur iure cautum; quinimmò ſecundum Bart.hoc
videtur eſſe de mente ſtatuentium, ꝙ tunc nõ admit
tatur procurator, vel abſens; aliàs autem nunq̃ abſẽs
poſſet cõdemnari vt cõtumax; quia compareret per
procuratorem, & ſic nõ poſſet haberi pro cõfeſſo; &
per cõſequens nõ poſſet damnari, aut poni in bãno.
¶ Dyn.verò tenet, & conſuluit contrarium, vt patet
ex his, q̃ dixi.ſ.in p̃ced.q.in opin. ſua voluit ergo, ꝙ
etiam ſi ex forma ſtatuti contra cõtumacem poſſet
procedi, tanq̃ contra confeſſum, quod nihilominus
admittetur procurator; & hanc ſequitur Io. And.in
addi.Spec.in tit.de procu.§.1.verſi. item ꝙ cauſa eſt
criminalis.in fi.magnæ addi. quam dicit tenere Iac.
de Are.in.l.inter accuſatorem.ff.de pub. iudi.& per
hanc dicit conſuluiſſe Dyn. & hæc plus mihi placet
cum limitatione, de qua ſtatim dicam, & corrobo-
ratur ex his, q̃ dixi in p̃ced.q. ¶ Nec obſtat primum
argumẽtũ Bar. ꝙ hoc nõ reperiatur iure cautũ; quia
immò reperitur. nam cum dictũ ſit in p̃ced.q. ꝙ vbi
cõtra abſentem poteſt procedi in crimine capitali;
poteſt interuenire procurator, retenta opi.commu-
ni, poterit interuenire in caſu noſtro; & ſic ſi interue-
nit; non dicitur contumax, & per conſequẽs non po
terit haberi pro confeſſo. ¶ Nec obſtat aliud argu-
mẽtum Bart. ꝙ ſtatutum nõ poſsit hr̃e effectũ; qa im
mò poterit habere effectũ, qñ nõ comparet nec p ſe,
nec per procuratorẽ; vnde ſatis videtur ſufficere, ꝙ
p̃dictum ſtatutum, quod eſt adeò exorbitans, & præ
139 iudiciale, poſsit habere effectum in aliquo caſu, † &
reſtringendum eſt potius, q̃ relaxandum. arg.not.in
l.2.ff.de noxa.& in.c.cum dilectus.ſ.de conſuet.& in
reg.in pęnis. de reg.iu.lib.6.& voluit Io.de Imo.in.d.
§.ad crimen. ¶ Aduerte tamen; quia ſecundum ſen-
tẽtiam Ange.de qua in præcedẽ.q. eſſet diſtinguen-
dum; vtrum abſens cõtumaciter abeſſet, prout videt̃
velle ſtatutum, videlicet; quia latitaret; & hoc caſu
poſſet ſaluari opin.Bar. Et ſi tu diceres, non dicitur
abeſſe, vel latitare, ex quo comparet per procurato-
rem. Rñdeo, ꝙ ſi cã abſentiæ ſuæ eſt iniuſta, fortè qa
cum poſsit comparere, non comparet p ſe, quia for-
tè ſentit ſe culpabilem; & ideò vult comparere per
procuratorẽ, & tũc meritò habet̃ ꝓ cõfeſſo, nec ad-
mittitur procurator. ¶ Si verò nõ latitaret, ſed eſſet
abſens ex iuſta cauſa, tunc admitteretur procurator
etiam ad defenſionem innocentiæ. Et hæc eſt mea
noua conſideratio, quæ habuit ortum ex opin.Ang.
Ex qua infero, ꝙ antequã legitimaretur pſona talis
procuratoris, neceſſarium eſſet, ꝙ doceretur de legi-
tima cauſa abſentiæ; aliàs poſſet iudex eum non ad-
mittere. Item fortè poſſet dici, ꝙ iudex intellecta iu
ſta abſentię cauſa poſſet differre iudiciũ, donec ipſe
poſſet p ſe comparere, niſi fortè oporteret ipſum in-
tra certum tp̃s cãm expedire, & impedimẽtum eſſet
futurũ longum. cogita. ¶ Et ex p̃dictis infertur, quid
dicendum ſit in caſibus, in quibus de iure cõi cõtu-
max habetur ꝓ confeſſo, & vt cõfeſſus, & conuictus,
140 de crimine poteſt cõdemnari. Exemplum † in crimi
ne hęreſis in quo citatus, vt de fide reñdear ſub ex-
cõicationis vinculo, innodatus pro eo ꝙ compare-
re ſubterfugit, & cõtumaciter ſe abſentat, quàm ex-
cõicationem pertinaci animo p annum ſuſtinet, ex
quo tunc condemnatur vt hæreticus, vt.c.cum con-
tumacia.de hęret.lib.6.dico.n. ꝙ hoc caſu admitte-
retur procurator, probando, quod ille ſe no abſentat
cõtumaciter, ſed ex iuſta cauſa, quod voluit ille tex.
vt patet ex verbis ſuis. Faciũt etiam prædicta ad ea,
quæ traduntur in.c. rurſus. &.c. quicunque.11.q.3.

& hæc

& hæc procedunt ex parte accuſati. Ex parte autem
accuſatoris quid iuris ſit, collige ex dictis in fi.præ-
141 ceden.queſt.¶† Decimoſeptimo quæro,† vtrum in
caſibus, in quibus dixi procuratorem non admitten
dum propter naturam cauſæ, & qualitatem pœnæ,
indiſtinctè procedat, etiam ſi reus accuſatus eſſet
præſens. Sol.Bal.in.l.reos.C.de accu.tenet ꝙ ſic, di-
cens, ꝙ ſi ruſticus, qui neſcit dicere facta ſua, ſit præ-
ſens, ꝙ certè poterit loqui per procuratorem, vt cō-
cõm. opin. muniter* dicunt Docto.quia ex quo aliquis eo præ-
ſente loquitur, videtur ipſemet loqui; & ſic non vi-
detur defendere ſe per procuratorem, ſed per ſeip-
ſum iuris fictione, arg.l.ſi procurator.ff.de verb.obl.
& quod not. in.l.ſi defenſor.ff.de interro. act.&.l.cū
oſtendimus.§.fi.ff. de fideiuſſ. tutuo. & in hoc dicit
cõa opin. concordare omnes Doct.* Sed cōtra hoc facit, quod
dixi.ſ̄.in.15.q. ſecundum opin. Bar. ſecundum quā
videtur dicendum, ꝙ non debet admitti procurator
etiam pro præſente. Pro quo facit.l.1.ff. an per ali.
cau.ap.&.d.l.penunl.§.ad crimen.ff.de pub.iud.hoc
modo inducendo, Accuſator, & accuſatus debent
eſſe præſentes in iudicio criminali; & quando crimē
eſt graue, debent teneri in cuſtodia, vel carcere, vt.l.
pen.& fi.C.de accuſ.&.l.1.2.&.3.ff.de cuſto.reo. cū
ergo Iuriſconſultus hoc ſciret eſſe de iure, & nihilo-
minus in.d.§.ad crimen.dixit, ꝙ ad crimen publici
iudicij proſequendum fruſtra admittitur procura-
tor, & in.d.l.1.dixerit, ꝙ in cauſa criminali, ex qua
venit imponenda pęna ſupra relegationem, non in-
teruenit ꝓcurator, videtur intellexiſſe, vt etiam qñ
vterque eſt præſens, ſeu in vinculis, ꝙ non debet ad-
mitti procurator. Hoc etiam videtur probari, & for-
tius in.d.l.1.ff.an per ali.cau.appe.aliter inducendo
hoc modo, videlicet; nam ſi ſententia fuerat lata in
cauſa principali; ergò neceſſario ibi fuerat præſens;
aliàs nō debuiſſet damnari, vt.l.abſentem.ff.de pęn.
& conſequenter debebat eſſe in vinculis tàm actor,
quàm reus propter grauitatem pœnæ, vt in dictis iu
ribus, & tamen ibi non admittitur procurator, ſi ve-
nit imponenda pœna à relegatione ſupra. Et pro
hoc etiam facit, quia ſubeſt ratio, quam.ſ̄.dixi; vide
licet, ꝙ ipſe principalis melius agitabit cauſam per
ſe, quàm ꝑ procuratorem. arg.l.a.§.ff.de adult. Ego
verò in hoc articulo prius arbitratus ſum vtramq;
opin. concordari poſſe hoc modo; videlicet, ꝙ aut
accuſatus eſt præſens, & procurator ipſius formali-
ter reſpōdet, habita informatione prius à domino,
qualiter debeat reſpondere in effectu; & hoc caſu
procedat opi.Bal.aliàs procedat alia opin. Sed de-
mum habita diligentiori conſideratione, non video
poſſe ſuſtentari dictam opin. quia videtur expreſsè
contra tex. in.l.non tantum.ff. de appel. vbi non ſo-
lum quis admittitur ad appellandum pro volente,
ſed etiam pro contradicente in cauſa, in qua quis ve
nit capitali pœna puniendus. Vnde deciſio huius.q.
videtur difficilis; in prædicta tamen difficultate ar-
bitror, ꝙ prima opin.ſit verior; videlicet, ꝙ pro præ-
ſente admittitur procurator, vt ſciat melius reſpon-
dere, habito tamen mandato ſuper ſpeciali reſpon-
ſione, de quo articulo dicam.ĩ.in.6.q. princip. hu-
ius ſecundæ queſt.princ. vnde hoc caſu cum præſens
per præſentem procuratorem reſpondeat, videtur
ipſemet reſpondere. arg.d.l.ſi procurator. cum alijs
iuribus.ſ̄.alleg. Faciunt ea, q̄ ſtatim dicam in ſeq.q.
Nec obſt. argumenta in contrarium formata; quia
licet ita debeat eſſe, vel cōiter ſit, ꝙ in cauſa crimi-
nali, qñ crimen eſt graue tàm accuſatus, q̄ accuſator
debeant ſtare in vinculis, tamen poterit eſſe, quòd
non erunt in vinculis. quo caſu quærendum erit de
procuratore, quod vr̃ etiam ſentire Iuriſconſul.in di
142 ctis iuribus, cum tractat de procuratore,† qa cōiter
quis conſtituit procuratorē, qñ non poteſt intereſſe
rebus ſuis. Facit.l.1.§.vſus.ff.de procur.Nec.obſt.rō
ſ̄.alleg. quia in caſu noſtro non procedit, cum prin-
cipalis ſit præſens, & habeat informare ipſum procu
ratorem; quinimò melius defendet cām per ſe, &
per procuratorem, q̄ per ſe ſolum. Et prædicta ꝓce-
dunt ex parte accuſati. Ex parte accuſatoris quid iu
ris ſit, Docto.non tangunt. Ego arbitror, ꝙ exordia
cauſę, hoc eſt ad accuſandum, ſeu libellum accuſato-
rium ꝓcuratorio noīe concipiendum non admitta-
tur, moueor; quia poſtq̄ crimē eſt publicum, & cui-
libet competit accuſatio, poſtq̄ quis poteſt accuſa-
re noīe prorio, non debet admitti alieno, arg. eo-
rum, quæ dixi in.2.q.1.q.prin.in prima rationæ aſſi-
gnata; quare ex parte accuſaroris non admittatur
procurator; & hoc limitari pōt.arg.eorum quæ dñr
in.d.q.In reliquis aūt actibus, arbitrarer idem dicen
dum eſſe ex parte accuſatoris, ꝙ dictum fuit ex par-
te accuſati; & adde quæ dixi.ſ̄.in 15.q.in fi.¶ Deci-
143 mooctauo q̄ro,† vtrum in caſibus, in qbus dixi pro
curatorem non admittēdum, rōne qualitatis cauſæ,
ꝓcedat qđ dictum eſt, ēt ſi reus accuſatus ſit carce-
ratus.Sol.Odof. quem ſequitur Gād.in tract.malefi.
& ēt Rayn.tenent, ꝙ non admittatur procurator; &
idem Richar. de Sali. in.d.l.ſeruum quoq; .§.publi-
cè.& Bar.de Sali. in.l.reos.C.de accu. & D. Anto.de
But.hic.mouenť, quia talis ꝓcurator non poteſt præ
ſtare cautionem, de qua dixi.ſ̄.in 6.rōne.1.q. Alle-
gat etiam ad hoc.l.1.ff.an per ali.cau.ap. inducendo
vt.ſ̄.dixi in alia.q. Nec obſtat ſecundū D.Ant.l.non
tm̄.ff.de appel.quę vr̃ facere in cōtrariū, quia rñdet,
quòd ibi procurator interuenit rōne proprij intereſ
ſe inſurgentis ratione cuiuſdam cognationis, quæ
eſt inter omnes homines, vt.l.vim.ff.de iuſti. & iure.
& hoc propter periculum ſententiæ iam latæ, quan-
do notum eſt illam fore iniuſtam, & damnatus vo-
luntariè properat mori. Secus vbi dubius eſt de iure
ſuo, & non conſtat illum iniuſtè condemnatum. Fa-
cit.d.l.1.ff. an per ali. cau.appel. Item mouetur D.
Barto. quia ſi admitteretur ad reſpondendum poſi-
tionibus, vel ad teſtes producendos, eius dictum, vel
factum poſſet nocere domino, quòd videtur incōuē
niens in cauſa tanti præiudicij; videlicet, relegatio-
nis, vel minoris. Facit quod not.in.l.fi.C.de iniur.ar-
guendo à ſpecialis, vt.ſ̄.ſępius fuit inducta. Dicit ta-
men D.Ant.hic, ꝙ quis poſſet comparere, vt inſtru-
ctor, vel præparator, non vt procurator, ſuſcipiendo
in ſe tutelam iudicij; vnde, ſecundum eum, poterit
comparere ad iurandum de calumnia, ſi ad hoc ha-
bet ſpeciale mandatum; quia per hoc non ſuſcipit
in ſe tutelam iudicij. Facit.l.qui autem.§.fi.ff.de cō-
ſtit. pec. Bar. verò in.d.l.pen.§.ad crimen.ff. de pub.
iudi. tenet contrarium, per.l.ſciendum.&.l. ſeruus.
ff.de pub. iudi.& quia in carcerato videntur ceſſare
omnes rationes, per quas ex parte accuſati vr̃ pro-

hiberi interuentus procuratoris; nam ſententia po-
terit ferri in ipſum pſentem, & contra ipſum pſen-
tem exequi; & ſic iudicium non erit deluſorium. Itẽ
quia melius, plenius, & vberius defendet ipſe reus
cauſam per ſe, & per procuratorem, quàm per ſe ſo-
lum, iuxta illud vulgatum. In cauſa propria aduoca-
tum quære; & quod no. de ludo ſcacchorum in.l.er-
ror. C.de iur. & fac, igno. Nec obſtat ratio in contra
rium facta; videlicet, ꝙ nõ ſit æquum, ꝙ procurator
præiudicet domino; quia eius dictum, factũ, vel ne-
glectum, non poterit præiudicare ſine ſpecialiſsimo
mandato ad ſic reſpondendum, & ſi tale mandatum
habuerit, non procurator, ſed ipſemet principalis
præiudicium ſibi facit, arg.l.licet.&.l.qui autem.in
fi.ff.de conſt, pec. nec eſt veriſimile, ꝙ in tàm arduo
negotio committatur aliqua negligentia, eo maxi-
me, quia cum reus ſit carceratus, veriſimiliter infor
mabit ſe de geſtis per procuratorem; & concludit
finaliter, ꝙ pro carcerato procurator admittetur ad
omnes actus iudiciales, præterq̃ ad ſententiã; & ſic
intelligit quod not.in.l.2.C.de accu. Sed Ioã. Aud.
in addi. Spec.in tit.de procu.§.1. verſi. ſed nunquid
ad media. dicit, ꝙ procurator interuenit ad media
cauſæ, non ad litis cõteſtationem; quia ille eſt actus
pertinens ad principalem; quòd videtur ſatis rõna-
le, ſecundũ Io.de Imo. ¶ Nec obſtat ſecundũ Io.de
Imo.l.1.ff.an per ali.cau.ap.alleg.in cõtrariũ; q̃a de-
bet intelligi, quando reus poſt ſententiam ſe abſen-
taſſet, ſecundũ ꝙ dixi in præced.q. nam hoc ẽt cõtin
gere poteſt, & à iure conſiderandum eſt, arg.l.caſti-
tati.C.de adult. Nec etiam obſt. ꝙ quando crimẽ eſt
graue, tàm accuſator, quàm accuſatus debent teneri
in vinculis; quia licet illud ſit verum regulariter; tñ
quandoq; euenit oppoſitum, ex eo, ꝙ alter ſe abſen-
tat; & hoc caſu, quando alter eſt abſens, debẽt intel-
ligi iura tractantia, an ꝓcurator debeat admitti, vel
non. Pro quo facit tex.in.d.§. ad crimen.in verſi. ſed
excuſationem.per quem ver.clarè datur intelligi, ꝙ
voluit intelligere de abſente in principio illius.§. Fa
cit etiam quod habetur in.l.inter accuſatorem.ff.de
publi. iudi. & in.d.l.ſeruum quoque.§. publicè.ff.de
procu. vbi tex.refert ſe ad abſentes. & ſimiliter in.d,
l.reos.C.de accuſa.&.c.reos.5.q.3. & ideò vr̃ dicen-
Cõm. opin. dum, ſecundum Io.de Imo.cum. cõi*opi. quam ſer-
uat conſuetudo, prout etiam hic dicit D. Ant. quæ
vult, ꝙ pro carcerato admittatur procurator ad ple-
nam defenſionem ſuper crimine. & hanc etiam opi.
ſequuntur Domini de Rot. deciſ. 102. & deciſ. 201.
licet aliqui habeant deciſ. 196. Et per prædicta etiã
patet, ꝙ licet ſecundũ D. Ant. & quoſdã alios, quãdo
reus eſt carceratus, videatur ſufficere, ꝙ admittatur
inſtructor, præparator, vel aſsiſtens; non tamen videt̃
eſſe repugnans, ꝙ admittatur quis, vt procurator; im
mò videtur eſſe iuri conforme, vt.d.§.publicè. & per
ea, quæ.ſ̃.dicta ſunt: pro quibus etiam facit.l.exigen
di.C. de procur. &.d.l.non tantum.ff.de appel. Nec
obſtat reſponſio D. Ant. quam dat hic ad.l.non tan-
tum.de qua ſtatim dixi in opin.ſua; videlicet, ꝙ ad-
mittatur ad vnum articulum tantum, videlicet, ap-
pellationis rõne generalis cognationis inter hoĩes
exiſtentes, quia ſi bene ponderetur illa.l.non loquit̃
etiam de eo, quia admittitur ad proſequendũ appel
lationem, nec etiam eſt vera ratio præfati D. Anto,
de cognatione, quam tangit etiam glo.in.l.non tan-
tum.quia lex illa non conſiderauit illam generalem
cognationem, vt poteſt colligi ex not.in.l.ſed. & hæ.
ff.de procu.cum not.in.l.3.§.parẽtes.ff.de in ius vo.
q̃uis ille.§. loquatur in alia rõne, ſed propria ratio
ad.l.non tantum.fuit, quia ibi damnatus erat in vin
culis; & ideò iudicium non poterat eſſe fruſtratoriũ.
Et propterea iudex ex pñtia perſonæ poterat cõpre
hendere quo colore, quo pallore, &c, vt,l.de minore.
§.tormenta.ff.de quæſt. & hoc etiam voluit Bar.in.d.
l.non tantum.licet poſsint etiam aliæ rõnes adduci,
de quibus ibi per Doct. Et præterea ſi ratio cogna-
tionis eſſet vera, quare non ita dicendum eſſet, ꝙ ad
mittatur procurator ad alios actus, q̃ ad ſolum ar-
ticulum appellationis, cum vtrobiq; pariformiter
vendicet ſibi locum? Item ſi diceremus, ꝙ.l.non tñ.
haberet locum ſolũ in articulo appellationis, certè
non poſſet adaptari ratio.l.non tñ.quia ſi reus ꝓpe-
raret mori, non faceret aliquam defenſionem; & re-
nunciare poſſet appellationi tacitè, vel expreſsè, qđ
non eſt dicendum. Bal.verò in repe.d.§.publicè. di-
cit, ꝙ eſt diſtinctio cõis*glo.& Doct. vtrum accuſa- Cõ. opin.
tus ſit abſens, an ſit carceratus, vt pro detento, & car
cerato admittatur procurator, ſed non bene probat̃
per.d.l.2.C.de accu. quia ibi dominus non venit ꝓ-
curatorio nomine, ſed tanq̃ tertia perſona veniens
ex trãſuerſo pro ſuo intereſſe pecuniario. Facit.l.1.
144 C.de bo.dam.ſicut in ſimili † poſſet vxor prohibere
ne bona mariti deſtruerẽtur, vel in præiudicium ſuũ
publicarẽtur, vt.l.ſi quis poſt. C.de bo.dam.& pater
poteſt ꝓhibere ratione ſui intereſſe, vt.l. ſi filius.eo.
tit: nam quò ad iſtam tertiam perſonam venientem
ex tranſuerſo cã non eſt crialis; & ideò conſtituit ꝓ-
curatorem; vt.l.Lucius.ff.de appel. Facit etiam qđ
not.in.l.2.ff.ſi ex nox.cau.aga. Concludit ibi tandem
Bal. ꝙ cõis* conſuetudo habet, & obſeruat, ꝙ ꝓ car- Cõ. conſuetudo.
cerato admittatur procurator. Idem tamen Bal. in
d.l.reos.C.de accu. dicit, ꝙ detentus in carcere pro
pœna capitali conſtituit procuratorem ad oĩa, præ-
terquàm ad tria; non enim conſtituit ad litis conte-
ſtationem. Item nec ad torturam ſubeundam. Item
& tertio, non conſtituit ad audiendam ſententiam
contra dominum; quia dominus debet eſſe præſens
apud acta, & debet duci in palatio ad audiendã ſen
tentiam; quia abſens à iudicio non põt damnari ca-
pitaliter.l.abſentem.ff.de pæn.ſed ad audiẽdã ſñiam
pro ipſo accuſato benè admitteret̃ procurator, vt.l.
quamuis.C.de adul. vbi eſt caſus, ſecundũ vnã lect.
ſubdit tamen, ꝙ ad ſñiam formandam in perſonam
dñi ſui contra dñm, non admittitur procurator in cã
145 capitali; † quia abſens nec condemnari, nec abſolui
poteſt.l. abſentẽ.ff. de pæn.quia principalis ita debet
duci ad banchũ in cã abſolutionis, ſicut in caſu con-
demnationis; ſed qñ ſñia venit formãda in perſonã
domini pſentis, tunc poteſt interuenire procurator
ad illum actum, vt ipſe Bal. concludit. Ang. verò in
d.repeti.§. publicè. pro ſñia Bar. & cõi*obſeruantia Cõis obſeruantia.
allegat.l. ſi non defendatur.ff.de pæn. vbi tex. expſsè
dicit, ꝙ ad defenſionem ſerui indefenſi admittitur
vnuſquiſq;; & loquit̃ de carcerato; ſubdit tñ, ꝙ mul-
tum miratur de opi.Bar.nã Bar.dicit, quòd ideò in
cã capitali nõ interuenit procurator. quia nõ poteſt
domino piudicium gñare; vnde ſi hæc rõ eſt vera, ita
videtur

videtur habere locum, quando dominus eſt carce-
ratus, ſicut etiam quādo non eſt carceratus; & ſic nul
lo caſu poſſet interuenire procurator; & pro hoc di-
cit ſe allegare caſum ſingularem in.l.miles.§.quidā.
ff.de adul. vbi litera dicit, ꝙ + vtile tempus, quod dat
marito ad accuſandum de adulterio, non currit ei
exiſtenti in carcere; ergo patet, ꝙ non poteſt conſti-
tuere procuratorem ad accuſandum de adulterio;
quia ſi poſſet, ei curreret tempus, vt.l.1.ff.de diuerſ.
& temp. præſcrip. & hoc de curſu tēporis tenet Bar.
in.d.§.quidam, & probatur in.l. Papinianus exuli.ff.
de mino. vnde conſuluit Ang. quòd carceratus ſemp
faciat actus per ſeipſum, & accuſator ſemper dirigat
acta in perſonam accuſati; & non in perſonam pro-
curatoris, ꝙ eſt menti tenendum Io. de Imo in.d.§.
ad crimen. dicit, quòd cōis * conſuetudo eſt, quòd
procurator pro carcerato nō conteſtetur litem, ſed
cuſtoditus debet præſentari, vt illam conteſtetur, vt
l.2.ff.de cuſt.reo. ratio poteſt eſſe, ne ſcilicet videatur
effectus dominus litis per conteſtationem. Item ſub
dit, ꝙ nec ad ſententiam audiendam poteſt cōſtitui
procurator; quia carceratus debet duci ad tribunal,
vt dictum eſt; licet enim ſit in carcere, tamē videtur
abeſſe, vt.l.4.§.abeſſe.ff.de dam.infe. Facit etiam ad
prędicta quod not.in.d.l.2.C.de accuſa. & hanc opi.
videtur tenere Io.An.in addi. Spec. vt dixi in ꝑced.q.

Cōis obſue tudo.

146 ¶ Quidam verò dixerunt, † quòd carceratus debet
reſpondere per ſe, non per procuratorem in omni-
bus actibus ſubſtantialibus, de quibus in.l. prolatā.
C.de ſenten. Io.de Imo. tandem dicit concludi poſ-
ſe, quòd pro carcerato poſsit interuenire ꝓcurator,
pręterquàm in ſententia; vnde vult, quòd ſi ꝓcurator
habeat mandatum ſpecificum ad conteſtandum li-
tem, & ad confitendum, vel negandum, ꝙ poſsit litē
conteſtari, cum non videatur aliqua rō in contrariū
prohibitiua; fateť tamen, ꝙ melius faciet iudex ꝓui
dere, quòd ipſe reus ꝑſonaliter litē conteſtetur, arg.
d.l.de minore.§.tormēta.ff. de quęſtio. pro qua opi.
facit; quia vbi ius diſponit in hac materia, quòd ꝓcu
rator poſsit interuenire, vr̄ diſpēſare quò ad omnes
actus, præterq̄ ad ſnīam, vt.l.fi.C.de iniur. vnde illud,
quod ibi operatur diſpenſatio facta contra commu
nes regulas ratione dignitatis, operetur etiam alia
cauſa, pp quam iudex diſpenſat; vnde cum ius ꝑmit-
tat interuentum procuratoris pro carcerato, & pro
abſente, eo caſu, quo poteſt procedi cōtra abſentē,
verior videtur opi. quòd poſsit interuenire ꝓcurator
ad omnes actus, præterq̄ ad articulum ſnīæ; licet, vt
dixi, prudentius faciat iudex. ſi compellat principa-
lem per ſe litem conteſtari, & poſitionibus reſpon-
147 dere, † quibus in criminali cā rn̄deri debet per ver-
bum veritatis; non autem per verbum credo, vt di-
cit Bar.in.l. marcellus.ff.re.amo.&.l. inter omnes.§.
rectē.ff. de fur. & hęc opin. videtur mihi verior. Prę-
dictę tamen opin. aduerſatur dicta opin. Ang. quam
arbitror Io. de Imo. non vidiſſe, ſed ad ipſam, & ra-
tiones ſuas arbitror poſſe reſponderi. Primo ad ra-
tionem de pręiudicio patet reſponſio, ex his, quæ
ſ̄. dicta ſunt pro opin. Bar. Ad tex. verò in.l.miles.§.
quidam. rn̄deo ſecundū qđ ſenſit Ang.in.l.pen.§. ad
crimē. quòd ibi nō currūt illa tēpora, quia volēs aliū
accuſare, accuſare non poteſt per procuratorē; licet
pro carcerato admittatur reſpōſio, quod dictum eſt
notab. ſecundum Ang. dicit tamen Io.de Imo. quòd
fortè illud intelligi poſſet, quando carceratus vellet
accuſare coram alio iudice, non coram illo penes
quem eſt. Facit quod not. idē Ange.in.l.4.ff. de adul.
debet etiam intelligi, quando eſt carceratus ex alia
cauſa, quam ex ea, ex qua eſſet accuſatus; nam tunc
recurrendum eſſet ad illam difficilem materiam, de
qua in.l.is qui.ff.de pub.iudi.&.l.neganda.C.qui ac-
cuſ. non poſſ. in qua tractatur, + in accuſatus poſ-
ſit reaccuſare accuſatorem ſuum, vel extraneū, ſiue
ſit accuſatus, & nomē accuſati non ſit receptum in-
ter reos, ſiue ſit receptum, & ſic ſit in vinculis, ſuper
qua materia nō inſiſto; quia indigeret alia repetitio-
ne; ſit ergò concluſio in hac queſtione, quòd pro car
cerato admittitur procurator cum mandato ſpecifi-
co ad omnes actus, pręterq̄ ad ſententiam cōtra eū
formandam. ¶ Et prædicta procedunt reo exiſtente
in carcere pro illo delicto in loco, quo iudicium fit.
Sed ſi reus eſſet captus pro homicidio Senis, & Peru
ſij agitaretur iudiciūm, quia Peruſinus nō poſſet in-
teruenire; ſecus eſſet. ita dicit Bal.in.l.reos.§.ſup his.
C.de appel. Et ſatis placet per rationes.ſ̄.alleg. ¶ Itē
prædicta procedunt ex parte accuſati; ex parte autē
accuſatoris potes concludere ex his, quę dixi in fin.
148 duarum pręced.q. ¶ Decimonono quęro, † an in ca
149 ſibus, in quibus mortuus pōt damnari, † vt eſt in cri
mine lęſę maieſtatis, vt.l.fi.C. ad leg.iul.maie. & in
crimine hęreſis, vt in.c.cum ſecundū.de hęret.lib.6.
&.c.ſi quis eþs.j̄.de hæret.24.q.2.c.fin. & vide alios
caſus in glo.ſummæ. & vide glo. & Doct.in.l. ad indi
ciorum.ff.de accuſa. vbi numerantur alij caſus. ¶ Et
aduerte; quia Bar. in.l.ſi qs defunctum.C. de apoſta.
fuit in mirabili opin. dicit enim poſt Richar. quòd
150 iura, quæ volūt, quòd † de crimine hęreſis pōt cogno
ſci poſt mortem, debēt intelligi intra quinquenniū,
quòd dicit ſingulare ꝓpter inquiſitores, qui inqui-
runt poſt mortē, vt bona eorū publicentur. Sed hoc
dictum non vr̄ verum, nec tutum: quia contra tex.in
c.2.§.fi.de pręſcrip. lib.6. vbi requiruntur 40.anni,
niſi fortè diceremus, quòd quantum ad publicatio-
nem bonorum procedat ille tex. ſed quantū ad dam
nationem memorię procedat dictum Bar. licet Bar.
videatur loqui in publicatione bonorum, ſed non
inſiſto; quia non eſt principalis materia noſtra.
¶ Redeundo igitur ad propoſitum queſtionis, quę-
ritur, vtrum in caſibus prædictis admittatur procu-
rator. Sol. Bald.in.d.l.reos.C.de accuſa. quaſi in fi.re-
ñet quòd ſic, quod probat apertè; qa cum aliàs de-
functus non poſsit loqui, ſi aliud diceremus exclude
remus defenſionem, quòd eſſe non debet. Facit qđ
151 not.in ſimili. nam † vt non violetur ſepoltura, quili-
bet poteſt interuenire, vt.l.quęſitum.ff.de ſepul.vio.
Facit etiam, quia mortuo tali accuſato, extinguitur
pęna inferenda quò ad perſonam, & ſolum remanet
quæſtio bonorum, vt.l.3.C.ſi penden. appel.&.l. fin.
C.ſi reus vel accu.mor.ſue. ſed in quæſtione bono-
rum admittitur procurator, vt dixi.ſ̄. in.2.q. ergo
&c. & poſito, quod veniret damnanda eius memo-
ria; tamen idem dicendum eſt propter rationē præ-
dictam, ne tollatur defenſio. Et quia niſi in conſe-
quentiam ex delicto venit imponenda, ſeu irrogan-
da infamia, admittitur procurator, vt dixi.ſ̄.in.8.q.
152 Et ex prędictis etiam infertur, quòd † hęredes pote-

runt defendere bona, & memoriam defuncti per ꝓ-
curatorem. ¶ Et ex prædictis Deo, duce, latè, & cla-
rè eſt expedita prima q. princ. prædicti ſecundi mẽ-
bri princip. Nunc igitur iuxta præmiſſum ordinem
tranſeundum eſt ad ſecundam princip. q. huius. 2.
membri princ.
153 Secundo igitur principaliter quæro, † vtrum in
caſibus, in quibus procurator non poteſt interueni-
re in cauſa criminali ad plenam defenſionem, poſsit
ſaltem interuenire ad aliquem actum iudicialem?
Circa quam quęſtionem quidam dicunt, ꝙ ſic; quia
ceſſat ratio, propter quam prorſus repellitur, quan-
do interuenit ad plenam defenſionem, ergo admit-
titur, & hoc tenet glo. in. l. penult. §. ad crimen. ff. de
pub. iudi. & glo. ſecundum vnam lectu. in. l. quamuis
indubitati. C. de adulte. Sed glo. in. l. 2. C. de accuſa.
tenet, ꝙ poteſt interuenire, præterquàm ad ſenten-
tiam; loquitur tamẽ in caſu illius. l. de quo latius. j.
dicam. & tenet Inno. in. c. dilectus. s. de teſti. cog. &
Spec. in titu. de procur. §. 1. verſi. ſed nunquid media.
Alij tenent contrarium, quia à quo remouetur ge-
nus, remouetur & quælibet eius ſpecies. l. cauſa co-
gnita. C. de recuſa. Sed in cauſis capitalibus remoue-
tur genus, in quibus ratione pœnæ non admittitur
procurator in tota cauſa; ergo & à qualibet eius par
te; & ſic concludunt, quòd ad nullum articulum ple-
næ defenſionis admittatur in dictis cauſis, & hoc te
net Iac. de Cano. & Cy. in. d. l. 2. Nos autem per ordi
nem examinabimus infraſcriptas qq.
¶ Prima erit, vtrum ex parte actoris in cauſa capi-
tali poſsit libellus offerri per procuratorem. ¶ Se-
cunda erit, quia oblato libello iudex committit ci-
tationem, & reus non comparet, quandoq́; propter
impedimentum facti, quandoq́; propter aliam cau-
ſam, vtrum ꝓcurator admittatur ad allegandas cau
ſas abſentiæ. Et hæc ſubdiſtinguitur in plures caſus,
ſeu. qq. vt ibi videbimus. ¶ Tertia, an admittatur ad
litis conteſtationem. ¶ Quarta, an admittatur ad iu
randum de calumnia. ¶ Quinta, an admittatur ad
reſpondendum poſitionibus. ¶ Sexta, an admitta-
tur ad concludendum in cauſa. ¶ Septima, an admit
tatur poſt concluſionem in cauſa. ¶ Octaua, an ad-
mittatur ad ſententiam. ¶ Nona, an admittatur ad
appellandum, ſeu ad dicendum de nullitate. ¶ De-
cima, an admittatur ad pęnalem executionẽ. ¶ Vn-
decima, & vltima, vtrum admittatur ad petẽdum, ꝙ
bannitus, vel condemnatus à relegatione ſupra can-
154 cellari debeat. ¶ Primo igitur q̃ro, † vtrum ex par-
te actoris in cauſa capitali poſsit libellus offerri per
ꝓcuratorem; & vr̃ dicendum ꝙ ſic, per. l. denunciaſ-
ſe. in prin. ver. ſed & ſi per procuratorem. ff. de adul.
per quem tex. vidẽtur hoc voluiſſe Vber. de Bob. &
Io. de Deo, vt dicit Spec. in tit. de procu. §. 1. ver. ter-
tiodecimo quęro. Sed Io. And. ibi i addi. Spec. dicit,
quòd præfati Doct. hoc non aſſeruerunt, ſed dixerũt;
quidam dicunt. ¶ Secundo pro dicta opi. vr̃ tex. ex-
preſſus in. l. eum qui. ff. ad. l. iul. de vi pub. ibi, dum
tex. dicit, libelli dati mihi à Domitio Saluiano no-
mine Domitij Saluiani, pro qua etiam facit; nam li-
bellus pertinet ad præparatoria cauſæ, & ſola eius
oblatio nõ deſiderat cauſe cognitionem, vt. l. miles.
ff. de adul. Bal. tamen in. d. l. ſeruum quoq́;. §. publi-
cè. ff. de procu. tenet contrarium; quia in cauſis capi-
talibus libellus debet offerri in perſonam dñi; ergo
non poteſt offerri per procuratorem; quia tunc for-
maretur in perſonam procuratoris ꝓcuratorio no-
mine. hoc etiam probatur, quia neceſſaria eſt inſcri-
ptio, vt. l. libellorum. ff. de accuſ. &. 2. q. 7. c. libello-
rũ. quę alieno nomine fieri nõ poteſt. l. 2. C. de accu.
Et per hanc rõnem Spec. in. d. ver. tertiodecimo. te-
155 net prædictam opi. ¶ Tertio ꝓbatur, † quia libellus
eſt de ſubſtantia iudicij, vt. l. accuſaturus. ff. de adult.
ſed iudicium capitale non poteſt ſubſtãtiari in per-
ſonam procuratoris; quia non eſt capax, vt. s. ſępius
dictum eſt; ergo non admittitur ꝓcurator ad produ
cendũ libellum, & pręſertim ſi libellus haberet aliã
vim annexã, vt puta; ſi ex forma ſtatuti haberet vim
lit. conteſt. quo caſu die feriata offerri non poſſet, ẽt
156 à perſona legitima, quia † litis conteſtatio nõ poteſt
fieri in die feriata in honorem Dei, niſi in caſu. l. pro-
uinciarum. C. de fer. & pro hoc facit qđ dicam. j. in
3. q. Nec obſt. l. denunciaſſe. allega. in contrarium, in
prin. quia loquitur in quodam pręambulo ad libel-
lum offerendum, non autem de ipſa libelli oblatio-
ne. ¶ Item non obſt. d. l. eum qui. ff. ad leg. iul. de vi
pub. quia ibi loquitur in libello ſupplicatorio princi
pi oblato, qui poteſt corrigi per procuratorem, nõ
in libello conuentionali, ſeu iudiciali, ſm̃ Old. nam
157 † libellus ſupplicatorius poteſt per quemlibet offer
ri, nec oblatio, aut confeſsio dr̃ eſſe pars iudicij futu
ri, vt. l. libertus aduerſus. ff. de in ius voc. &. l. 1. C. de
pręci. impe. offe. Facit quod not. Inno. in. c. cum cla-
mor. de teſti. &. c. cum oporteat. j. eo. & hanc etiam
opin. tenet Bal. in. l. reos. C. eo. In contrarium tamen
facit, qđ ſtatim dicã in ſeq. q. Sed poteſt ſolui, quòd
illud procedit vbi non ſubeſſet alia ratio, per quam
prohiberetur interuentus procuratoris, vt eſt in ca-
ſu noſtro per rationes. s. alleg. ¶ Secundo quæro, q̃a
oblato libello iudex committit citationem, & reus
non comparet, quandoq́; pp impedimentum facti,
158 ſecundum ꝙ ſtatim dicam, † vtrum procurator ad-
mittatur ad allegandas cauſas abſentiæ accuſati nõ
comparentis? Sol. Bar. in. d. l. pen. §. ad crimen. ff. de
pub. iud. diſtinguit, ꝙ aut iſte ꝓcurator vult propo-
nere cauſas abſentię neceſſarias, aut probabiles, aut
volũtarias. Primo caſu poteſt figurari exemplum; qñ
reus eſſet infirmus, vel carceratus, vel alio neceſſario
impedimento facti detentus, & hoc caſu dicit, quẽ-
libet admittendum; etiam ſi ſit mulier, vel minor, vt
notatur in. d. §. publicè. & idem tenet hic Innocen. &
Io. And. & Do. Anton. & Spec. in titu. de procur. §. 1.
verſic. decimo. & in titu. de accuſa. verſi. ſi autem. in
tertia parte. quinimmò etiam admittitur infamis,
vt in. d. §. publicè. quia iſta eſt allegatio meri facti ne
ceſſarij; & ideò admittitur quilibet, etiam ſine ſa-
tiſdatione de rato, vt not. Innocen. hic, & gloſſ. ſin-
gularis in. l. in eo. §. 1. ff. de regu. iur. licet quod di-
ctum eſt de infame, Innocen. admittat ſub dubio
fortè. & Bald. in. d. §. ad crimen. Nec obſtat. l. quos
prohibet. ff. de poſtul. vbi dicitur, ꝙ infamis omni-
nò repellitur à iudicio; quia illud procedit regula-
159 riter. Fallit in caſu noſtro; † quando quis veniret ad
allegandum cauſam meri facti neceſſariam pro ab-
ſente; quo caſu quilibet admittitur, vt. d. §. publi-
cè. arg. l. non ſolum. §. fi. ff. de procu. &. l. exigendi. C.
de procu. & hanc eandem ſententiam tenet Archid.

2. q. 3.

Com. opin. 2.q.3.c.reos. Odoſ.Bald.& communiter* Docto. &
Io.de Imo.in.d.§. ad crimen.& eſt communis* Do-
cto,ſententia ; quia etiam quilibet in caſu prędicto
admittitur ſine mandato. ¶ Nec obſt. ſi diceres, ꝙ
tales non debent admitti, cum non poſsint ſatiſda-
re;quia reſpondeo ſm̃ Bal.ꝙ non eſt neceſſaria ; nam
cum in iſtum allegantem cauſas abſentiæ,non poſsit
fieri executio, fruſtra quæritur de ſatiſdatione, vt.l.
liberto.§.fi.ff.de neg.geſt. an autem teneatur ſaltem
ſatiſdare de repręſentando abſentem poſt terminũ,
videtur quòd ſic,arg.l.vniuerſa.C.de preci.impe.oſ-
ſe. &.l. ſi conſtante.§.quoties.ff.ſol. mat. Bald. con-
tra in.d.§. publicè. per.d.§.quoties. ſm̃ Guid. de Su.
& facit quod not.in.d.l. liberto.§.fin. ¶ Sed quærit
160 Bal.circa prædicta.Pone,ꝙ quis† eſt poſitus in ban-
no, & ſibi eſt aſsignatus terminus octo dierum ex
ſtatuto, comparet accuſator,vtrum terminus banni
ſit differendus?& ſoluit,ꝙ ſic, probata excuſatione ;
quia non creditur iuramento excuſatoris.ff.de re iu-
di.l.3.§.ſi ad diem.&.l.qui commeatus.& ꝙ talis ter
minus ſit differendus, facit.l.quęſitum.ff. de re iudi.
&.ff.ſi quis cau.l.2.§.ſi quis iudicio. ¶ Sed pone,di-
161 cit † ſtatutum,ꝙ quilibet habeatur pro cõfeſſo, niſi
comparuerit per ſeipſum, an admittatur excuſator?
& videtur dicendum ꝙ non; cum iſte videatur per-
ſonaliter citatus, non poteſt per alium comparere;
vt.c.1. de indi. lib.6.&.l.fi.C. de procura.Bal.in.d.§.
publicè. tenet contrarium ; quia ſtatutum debet in-
telligi de contumace,ſed iſte non poteſt dici contu-
max,ſi non poteſt comparere.igitur &c. ¶ Item de-
bet intelligi quantum ad allegandas cauſas cauſæ,
non cauſas abſentię, arg.l. vir bonus. & eorum quę
ibi not.ff.iud.ſol.&.C.de reb. cred.l. generaliter.§.2.
162 ¶ Secundo caſu,poteſt figurari exemplum,ſi† com
parens nomine citati allegat, quòd citatus in loco,
ad quem eſt citatus, habet capitales inimicitias; &
hoc caſu poteſt duplex oriri dubitatio. Prima,an ad
mittatur procurator cum mandato. Secunda, an ſi-
Com. opi. ne mandato. ¶ Circa primam communis* concluſio
eſt omnium Doct.in.d.§.ad crimen. & in.d.§.publi-
cè. & in.d.l.reos.C. de accuſa.& hic, quòd admittat̃
procurator;& hoc tenet Specu.in ꝑallega.§. ¶ Circa
ſecundam dubitationem D.Ant. hic videtur tenere,
ꝙ admittatur quis etiam ſine mandato, & fuit opin.
Bar. in.d.§.ad crimen.Mouetur;quia dato,ꝙ citatus
poſsit excuſari;tamen ignoratur, an velit excuſatio-
ne vti, ex quo poteſt comparere,licet non tutè ; &
hanc tenet Ang.in.d.§. publicè. & in.d.§.ad crimen.
& Do.Bart.de Sali.Sed Bald.in.d.§.ad crimen. ſentit
contrariũ;quia negari non poteſt,quòd quis habeat
iuſtam cauſam abſentiæ in tali caſu,per not.in.c.ac-
cedens.2.s̄.vt lit.non conteſt.&.l. de ętate.ff. ad Tre-
163 bel.&.l.ſciendum.§.1.ff.de lega.Facit etiam; † quia
licet reus condemnatus properet mori ; tamen ad-
mittitur quis pro eo,etiam ſine mandato, vt.d.l.non
tantum.ff. de appel. &.ĩ.dicam. & opin.videtur ve-
rior, ſm̃ Io.de Imo.in.d.§. ad crimen.& videtur etiã
eſſe de mente Inno.pro qua facit;quia non debemus
præſumere,ꝙ reus velit ſe periculosè opponere capi
tali inimicitię,etiam cum literis ſalui cõductus, ſeu
ſecuritatis,vt.c.accedẽs. ꝑalleg. & glo.in.c.ex parte.
de appel. tradit Io.And.in.c. ſtatutum.§.cũ verò.de
reſcrip.lib.6.qđ tñ vr̃ verum; ſi tales literæ ſalui con-
ductus non redderent illum tutum ad veniendũ, ſm̃
morem patrię;quia fortè fide fragi ſunt vel fortè;qa
nimis maxima inimicitia eſt, vt puta; interfectionis
parentum, filiorum, vel ſimi. ꝑꝑ quam vix ſeruatur
fides,etiam apud bonos, & maxime ſi eſſet cum ty-
ranno illius loci,vt dicit Io.And.in addi.Spec.in tit.
de accu.§.fi.verſi.ſed quid ſi bannitus.& etiam facit
quod ibidem not. Spec. & idem videntur velle Do.
164 de Rot.deciſ.250.vbi dicunt, ꝙ† perſonaliter citat⁹
non poteſt excuſari à contumacia ꝑꝑ guerram,ſi ali
qui conſueuerunt tutè incedere cum literis ſalui con
ductus;nam tali eſt imputandum, ſi tales literas nõ
impetrauit.Ang.verò in.d.q.quę incipit,Bononien-
ſis.diſtinguit,ꝙ aut quis ſolum timet comparere ꝓ-
pter bannum,ne executio banni fortè fiat contra ip-
ſum comparentem ; & tunc ſi ad iudicem pertinet
banni executio, data ſecuritate incontinenti ceſſat
cauſa timoris, & per conſequens effectus cauſatus à
timore,vt.c.cum ceſſante.de appella.&.l.adigere.§.
quamuis.ff.de iure pat.Si verò non timet banni exe-
cutionem,ſed aliud; vt puta inimicitias,vt dictũ eſt;
& tunc non poteſt compelli comparere, etiam cum
ſaluo conductu, quòd tamẽ ego intelligo, vt dictum
eſt ; niſi per ſaluum conductum eſſet ſibi ſufficienter
prouiſum;& ita debet intelligi qđ not.Bart. de Salic.
165 in.d.l.reos.vbi dicit, quòd † ſi habẽs mandatum ad
proponendas excuſationes ꝑꝑ inimicitias,illas pro-
ponit, ꝙ iudex poterit ſibi offerre ſaluum cõductũ,
quę not.ad plures alias materias. ¶ Sed redeũdo ad
principalẽ materiã,dico,quòd pro opi.Bal.& Io.de
Imo.facit;quia ex quo reus citatus ꝑꝑ iuſtã cãm nõ
cõparet,veriſimiliter debet iudex imaginari, quòd
nõ compareat ex aliqua legitima cã, quam ꝙ faciat
166 ex mera voluntate;† quia in dubio nõ debemus prę
ſumere contumaciam, quæ eſt delictum, vt.l.omne
delictum.§.contumacia.ff.de re mil.& not. in glo.in
l.filius.ff.de interrog. act. quę glo. cõſuenit reputari
ſingu.pro qua facit.11.q.3.c. qui reſiſtit. de maio.&
obed.c. ſi quis.& qđ not. gl.in.c.ex literis.s̄. de con-
ſtitu.3.q.1. in ſum. per Bald.in.l. ſi mora.ff.ſol.matri.
nota. in.l.1.§.fi.ff. ſi quis ius dicen. non obtemp. per
Cyn.in rub.C. de crimi.ſtellio. & not.glo. de pœnit.
diſtin.1.c.ſerpẽs.& hanc opinio. videtur ſequi Inno.
167 hic,dum dicit,† quamlibet excuſationem facti poſ-
ſe proponi ; etiam per non habentem mandatum.
¶ Sed aduerte; quia Ang.in.d.q.quæ incipit Bono-
nienſis. ſuper ſeptimo dubio.dicit, quòd licet ab ea
deciſione,quæ vult,quòd non admittatur excuſator
ſine mandato, non ſit tutum recedere;tamen de iu-
ris rigore videtur tenendum contrarium. Mouetur;
quia talis examinatio an locus ſit tutus, non eſt pe-
riculoſa citato, quod patet; quia aut citatus illam
ratificat,& clarum eſt; aut improbauit, & poſt re-
probationem poterit adeſſe in iudicio, ſicut pri-
mo; vnde cum per poſitionem dictarum exceptio-
num conditio citati videatur reddi melior, vt cle.pa
ſtoralis.de regu.iur.&.d.l.ſciendum.&.l.de ætate.pa
tet, quòd cum ipſo geſtu negotium abſentis vtiliter
geratur ; veriſimile eſt abſentem hoc ratum habitu-
168 rum;quia† nemo præſumitur adeò ignorare, qui nõ
velit mortis periculum, aut corporis cruciatum de-
clinare, cum hoc à iure naturali deſcendat, vt.l.vt
vim.ff.de iuſti.& iu.quinimmò pro talibus periculis

euitandis authori nullum condignum præmium re-
tribui poſſet, vt eſt tex. ſingularis in.l.ſi pater.§.1.ff.
de dona.Pręterea verba tex.in.d.§.publicè.ſimplici-
ter dicunt, quòd reipublicè intereſt abſentes à qui-
buſcunque defendi; vnde cùm verba illa ſint latiſſi-
ma,& etiam in.l. reos.C. de accuſa.&.5.q.3.c. reos.
169 referenda ſunt ad omnes abſentes. Præterea, †cùm
Reipublicæ interſit ſubiectos conſeruari, ne gladio
pereãt;ergo negari non poteſt,quòd propter tale in-
tereſſe debeat admitti quilibet excuſator;& ſic Cle-
mens defenſauit Robertum in.d.cle.paſtoralis. Vi-
detur tandem concludere Ange. quòd dictum Bart.
poteſt procedere, quando citatur exemptus à iuriſ-
dictione iudicis,qui præſens eſt,& ſine timore com-
parere non poteſt. ¶ Et aduerte; quia Ang.ibi alle-
gat,quod Inno.ibi tenet idem quòd Bar. & non be-
nè;quia Inno.hic ſentit contra Bart.Mihi plus placet
opinio.Bal. per rationes,& iura ſuperius allegata,&
maximè ſi allegaretur cauſa notoria loci non tuti;
quo caſu non videtur quòd debeat admitti excuſa-
170 tor.facit quod ſtatim dicam. ¶Et aduerte;quia† ſi
iudex nollet audire talem excuſatorem,eo caſu,quo
debet admittere, poſſet appellari, vt dixi in.d.c.ex
parte.de appella.vel proceſſus eſſet nullus, vt ſtatim
dicam in alia quęſt. Et adde etiam, quæ dicũtur per
Io.de Imo. in.l. inter accuſatorem.ff. de pub.iudi. &
quod latius dixi in.d.c. ex patte. & in.c.ſuper eo.2.
in.2.q.princ.ſ.de appel.& quod not.Ioan.And. poſt
Compoſt. in.c. dilectus filius.1.ſ. de reſcript.& Ar-
chid.3.q.9.c.hortamur. & Spec.in tit.de appel.§.re-
ſtat.verſi.& nota.circa fi. Et vide etiam circa prædi-
cta,ꝙ non ſolum debet eſſe ſecurus locus, ad quem
citatur,ſed etiam iter,per quod debet tranſire. Ad
quod vide notabile conſilium Old. in ordi.43.quod
incipit, quæritur vtrum citatio. ¶ Et per prædicta
171 ego idem arbitror dicendum, † ſi aliquis citaretur
ad locum non tutum, propter aerem peſtiferum,ſm
quod traditur in.c. cum dilecti.ſ.de do. & contu. &
not.gloſſ.23. diſt.c. communis. facit.74.diſt.c.quo-
rundam. & text. apertus iudicio meo, quem ad hoc
allegat.D.m.in.l.2.§. pen.ibi, vel aliqua fortuita ca-
lamitas.ff. ſi quis cau. per quem tex.dicit Gregoriũ
xij.ſe excuſaſſe, quare non iuerit ad conſilium Piſa-
num. Quid autem ſi locus,ad quem quis citatur,ſit
turpis? videtur maius dubium,quòd admitteretur,
non eſt dubium cum mandato. Facit.l. ſi cum dies.
§.pen.ff. de arbit. & dixi poſt glo.in.d.c.ex parte.de
appel.& vide quod not.glo.in.c.cùm locum.de ſpõſ.
& Old.d.conſi.43.¶Tertio verò caſu,de cauſis,quæ
proponuntur, quæ conſiſtunt potius in iure, quàm
172 in facto,poteſt figurari exemplum.† Si citatus non
tenetur comparere,quia iudex eſt excommunicat',
vel non eſt ſuus iudex, vel accuſator non eſt legiti-
mus,quia eſt excommunicatus,vel infamis,vel ſimi
lis,de infame tamen dic,vt dixi in.c.1.ſ.eo.& hoc ca
ſu Odof.& Bal.in.d.§. publicè.tenent,ꝙ admittatur
procurator ad allegandas cauſas abſentiæ. Idem In-
no.hic. Facit,quia hoc caſu non diſputatur de crimi
ne,ſed eſt quoddam iudicium ſeparatum,arg.l.præ-
ſes.C. de plag. &.C. de adulte.l. quoniam Alexan-
drũ.Facit.ſ. de iud.exhibita.dicit tamen Bal.in.d.§.
publicè. & Inno.hic, quòd non admittitur excuſa-
tor,ſed requiritur mandatum.& idem voluit Bal.in
d.l.reos.& Io.And.& D.Anto.hic, dicentes, ꝙ tales
exceptiones non poteſt quis opponere, niſi habeat
mandatum ab homine, vel à iure; & voluit Bald.in
d.§.ad crimen. ¶ Et aduerte ſecundum Io. de Imo.
ibi,ꝙ Ange.videtur ibi malè recitaſſe Inno.nam re-
citat ipſum dicere, quòd excuſator ſine mandato,&
ſine ſatiſdatione admittatur ad allegãdas cauſas ab
ſentiæ facti;& etiam ad probandas; vnde poterit in-
ducere teſtes, & ſimiliter admittitur excuſator ad
allegandas cauſas abſentiæ iuris, vt quia citatus ſit
exemptus à iuriſdictione citantis, licet ſuper hoc
non inducat probationes; & ſi exemptio illa patet
ex actis,admittetur ad illam,etiam infamis; & ſub-
dit Bart.dixiſſe hunc excuſatorem allegantem cau-
ſas abſentiæ iuris, debere habere mandatum, cum
accuſatus poſſit iuriſdictionem prorogare;& etiam
eodem modo videtur Bal.recitaſſe Inno.ſed Ioan.de
Imo. dicit, quòd ſi bene ponderentur verba Innoc.
ipſe ponderauit tres caſus; quia aut excuſator venit
ad allegandas cauſas abſentiæ iuris; quia iudex eſt
excõicatus, vel ſimilis,& non admittitur ſine man-
dato. Aut cauſas abſentiæ facti, & admittitur ſine
mandato,& ſatiſdatione. Aut cauſas abſentiæ,& nõ
auditur;quia non eſt conueniens,quòd fiat præiudi-
cium domino per alium,qui non habet mandatum;
& ideò ſine mandato non admittitur. Fatetur tamẽ,
ꝙ ſi allegaret tales cauſas cauſæ, quæ paterent ex a-
ctis, ꝙ ad illas deberet admitti talis excuſator ſine
mandato. Et hæc fuerunt verba Inno.in effectu, qui
voluit poſſe allegari cauſas cauſæ, quæ patent ex a-
173 ctis. Facit; † quia illud quod patet ex actis dicitur
notorium. vt not. idem Inno. in.c. per tuas.ſ. de te-
ſtib.& in.c.ex inſinuatione. de appel.&.c. cum olim.
de verb.ſig.traditur in.c. noſtra.&.c.fi. de coha.cler.
& mul. per glo. & Doct.in.l. vbi pactum.C. de tranſ.
ad quod vide ſingularem limitationem Do.de Rot.
deciſ.430.qui dicunt illud procedere, quando eſt in
cauſa concluſum, de quo dic, vt ibi. ¶Sed Aduerte;
quia Ang.in.d.q. quæ incipit, Bononienſis.in.7.du-
bio.dicit, ꝙ licet ipſe conſentiat dictæ opin.Bart.&
aliorum; quia non audet contradicere eorum autho
ritati,tamen dictæ deciſ. multum obſtat ſecundum
eum;quia talis allegatio abſentiæ iuris, ratione im-
potentię iudicis, vel ſimi. non poteſt eſſe periculoſa
citato; & eſt examinabilis ſeorſum à cauſa princi-
pali, & ꝙ non poſſit eſſe periculoſa; facit argumen-
tum,de quo.ſ.dixi, ꝙ aut principalis illam ratifica-
uit, & eſt clatum. Aut reprobauit,& poterit eſſe in
iudicio ſicut primo, & iuriſdictionem prorogare, ſi
volet, nec priuilegio exemptionis, ſeu declinatorię
iuriſdictionis veriſimile eſt, ꝙ citatus velit renun-
ciare. Facit.l.voluntaria.C. de excuſa.tuto.maximè
174 cum † reorum ſit fugere, vt.l.inter ſtipulantem.§.1.
ff.de verb.oblig. Item aduerte ſm Io.de Imo.ꝙ non
debet quis intelligere Inno.voluiſſe,ꝙ cum mãdato
debeat quis admitti in cauſa capitali, in qua nõ po-
teſt procedi contra abſentem ad allegandas cauſas
cauſę, & probandas per teſtes;quia hoc eſſet contra
tex.in.d.§.ad crimen.ꝙ mihi placet; ſed qualiter in-
telligatur, patebit ex.j.dicẽdis. Ego verò ita diſtin-
guerem, ꝙ aut in cã põt procedi contra abſentem;
& dicendum eſt, ꝙ cùm procurator ſimpliciter ad-
mittitur ad plenam defenſionem, vt dictum fuit.ſ.
in.15.

in.15.q. præced.q.princ. fortius admittetur ad prædictum articulum. Aut non poteſt procedi contra abſentem;& dic,quòd aut nos loquimur quo ad effectum impeditiuum ſententiæ proferendę; & non eſt dubium, q non admittetur procurator;quia fruſtra admitteretur ad iſtum effectum, ſi ſententia non poteſt ferri contra abſentem. Aut vult admitti,vt impediat annotationē bonorum de iure ciuili, vt.l.1.ff. de requi.re. de quo.ſ. dixi. Et de iure canonico, ad impediendam excommunicationem, ſecundum q traditur.2.q.9.in ſumma.11.q.3.c.rurſus.&.c. quicunque. & hoc caſu arbitror, quòd pro abſente poteſt quis comparere cum mandato, & allegare non ſolum cauſas facti abſentiæ neceſſarias, aut probabiles, ſed etiam voluntarias, quæ in iure conſiſtunt.

175 Moueor primò, quia†talis annotatio,& excōmunicationis ſententiæ prolatio fit ratione contumaciæ,
176 vt dictis iuribus: ſed ille, † qui non poteſt, aut non tenetur comparere, non dicitur inobediens, vt.c.ſi quando.ſ.de reſcrip.&.c. cum teneamur.ſ. de præben. ¶ Secundò moueor, per tex. noſtrum, in quo probatur, quòd licet in cauſa criminali non admittatur procurator ad diſputandum ſuper crimine, & ad plenam defenſionem, vt in.d.§.ad crimen.1.rñſo. tamen admittitur ad proponendas cauſas abſentiæ, & cauſas repulſiuas accuſatoris. ¶ Tertiò moueor; quia fruſtra videtur admitti ad allegandum,niſi admitteretur ad probandum. Item quia hoc negotium poteſt tractari ſeparate à negotio principali, ſecundum q.ſ.dixit Ang.¶ Sed iuxta prædicta quę-
177 ro, † vtrum habens mandatum in cauſa criminali ad ipſam proſequendam, poſsit allegare cauſas abſentię facti,& videtur dicendum q non;quia habens mandatum ad vnam rem,non poteſt ſe intromittere de alia.l.maritus.C. de procura.Pet.de Bellapert. tenet contrarium. Nec obſtat.l. maritus. quia nos ſumus in caſu, in quo nimis magnum pręiudicium generaretur abſenti,ſi per mandatum in cauſa intelligeretur prohibitus procurator allegare cauſas abſentiæ, quas poſſet allegare etiam ſine mandato, vt ſ.dixi. quæ ratio ceſſat in.d.l.maritus. & hoc ſequit̃ Io.de Imo.in.d.§.ad crimen. q dicit notandum pro limitatione.d.l.maritus. tenēt Do.de Ro.deciſ.314. & probatur hæc concluſio expreſsè in tex. noſtro; quia hic licet procurator fuiſſet conſtitutus ad cauſam criminalem; tamen fuit auditus allegans cauſas abſentię:ſubdit tamen Ioã. de Imo.q hoc reputaret magis clarum,ſi haberet mandatum ad cauſam defendendam, & proſequendam, prout communiter conſueuit dari mandatum,iuxta illud quod habetur in.c.accedens.&.c.mandatum. de procur.nam tales cauſas allegare, eſt defendere,vt de ſe patet;& probatur in.l.inter accuſatorem.ff.de pub.iudi. ¶ Item
178 quæro,†quid ſi intra terminum citationis ſtatutum ad comparendum,compareat aliquis excuſator,dicēs citatum abſentem fore adeò in partibus longinquis, quòd notitia citationis non poteſt ad eum peruenire;vel quòd eſt infirmus, vel aliàs legitimè impeditus; & iudex vltra procedit,an valeat proceſſus? Sol.dicit Bar.in extrauag.ad reprimen.in verſi.neglexerit.quòd ſi excuſator obtulit ſe probaturum incontinenti, & iudex contempſit,quòd proceſſus eſt nullus,quaſi per eum ſtet quominus certus fiat;aliàs ſecus;allegat.c.interpoſita.de appell.& ſubdit, q etiã ius eſt ſaluum parti petendi reſtitutionem ex cã iuſtæ abſentiæ, per id quod nota.in.l. ab eo.C. qño & qñ iud.&.l.fi.ff. de reſtitu.in integ. quod dictum habeas menti,quia in hac materia nō tangitur p Doct. & quotidiè venit in practica. Ego tamen arbitror, q primum dictum Bar. non ſit verum,nec probatur in.d.c.interpoſita. immò ibi probatur contrarium. Nam dicitur ibi, q ſi opponitur exceptio legitima, & offertur probatio incontinenti; & iudex non admittit, & propter exceptionem non admiſſam pars appellauit, quòd iuſtificatur appellatio ſolũ ꝓpter repulſam exceptionem; nec eſt aliàs neceſsè probare veritatem ipſius exceptionis;& ſic reuocantur attentata per viam attentati. Secus ergò videtur velle ille tex.ſi non fuerit appellatum;videlicet,quòd ꝓceſſus non teneat,quòd immediatè appellet.Placet tamen mihi aliud dictum Bar.quòd abſenti cōcederetur reſtitutio ex clauſula generali propter iuſtam
179 abſentiam.¶ Et ex prædictis ſume†cautelam, vt ſtatim dicam;vt immediatè, q quis cōmiſerit aliquod delictum, in quo non poſsit interuenire procurator, vt mittas eum ad remotas partes. Nam & prædicta vendicant ſibi locum, licet ex forma ſtatuti contumax habeatur pro confeſſo, & conuicto.arg. eorum quę.ſ.dixi. non tamen conſulo alicui, vt fraude vtatur. ¶ Sed iuxta prædicta ad eorum declarationem
180 quæro, † quid ſi iudex non admittit comparentem nomine abſentis ad eius defenſionem, allegantē iuſtum impedimentum infirmitatis, vel quid ſimile, & allegationibus huiuſmodi non obſtantibus ad vlteriora procedit, fortè ad bannum, vtrum proceſſus valeat? Do.Nel.latè ponit in tracta.bannit.in.5.
181 q.tertiæ partis,primi temporis. ¶ Item quæro,†an ad proponendam exceptionem dilatoriam poſsit conſtitui procurator. Sol. dic,q ſi talis exceptio opponitur in modum excuſationis abſentię, dicēdum eſt, vt dixi in præced.ſi verò opponitur in modum ſimplicis,& purę exceptionis,glo.hic in verſi.ſed ad excuſandum.etiam tenet, q admittatur ꝓcurator. & idem tenet hic Hoſtiē.& Io.And.& tenent Vincē. Phil.Pet.& Inno.in.c.pręced.& glo.2.q.6.ſi quando. per tex.noſtrum. &.c.ſequens.& Spec. in tit.de procura.§.1.ver.ſed pręcedens regula.iuncto verſi. decimo.& Bar.in.d.§.ad crimen.& iura,q̃ repellunt procuratorem, loquuntur, quando venit ad aſſumēdam defenſionem cauſæ; & maximè hoc dicendum eſt, ſecundum Hoſt. quando aliàs procedi poſſet contra abſentem; & in hoc reſidet Do.Anto. & Io.de Imo. qui dicit,quòd hoc tenetur apud omnes, * per.l.1.§. Com. opin.
vſus.ff. de procu. & quia hoc non reperitur prohibitum, cum ſolum prohibeatur procurator interuenire ad proſequendum crimen, vt.d.§.ad crimen. non autem ad proponendas exceptiones dilatorias, immò videtur permiſſum, arg.tex.noſtri. ¶ Quæritur
182 inſuper, †quid iuris in exceptione merè peremptoria, vtrum admittatur procurator ad proponendum illam;vt puta, comparet aliquis tanquam procuratur proponens, q accuſatus non interfecit illum, de quo accuſatur, ex eo, quia ea die qua dicitur ĩterfectus, accuſatus erat in loco valdè remoto à loco, vbi talis dicitur interfectus, adeò q impoſsibile fuiſſet accuſatũ in illo loco fuiſſe, vel dicit illũ fuiſſe mor-

tuum

tuum longè anteriori tempore,quám ea die, qua dr̃
interfectus,ſecũdum ꝙ traditur in gl.in.l.is qui reus.
ff.de pub.iud.& in.l.1.C.qui accuſ.non poſſ.& hoc ca
Cõm. opin. ſu,ſecundum omnes, * vt dicit Io.de Imo.in.d.§.ad
crimen.nõ admittitur procurator ad talẽ exceptio-
nem opponendam,eo caſu, quo non debet admitti
183 ad plenam defenſionem, ita † intelligit.d.§.ad cri-
men. quia tunc in effectu proſequeretur cauſam cri-
minis.Quod tamẽ fortè videretur limitãdum;niſi tã
lis exceptio eſſet notoria,argu.eorum, quę dicam in
ſeq.q.dicit tamen D.Ant.ꝙ ſi eſſet talis peremptoria,
ria,quæ poſſet examinari ſeparatè à negocio princi-
pali, ꝙ ad hanc admitteretur procurator,tanq̃ ſim-
plex allegator,vel excuſator ad merita cauſæ; & hoc
voluit Iac.But.arg.l.1.&.l.præſes.C.ad leg. flauiã de
184 plag.nam† de crimine plagij non tenetur abducens
ancillam propriam,ſed alienam. Si ergo pro parte
accuſati de crimine plagij opponitur, ꝙ ancilla ab-
ducta erat propria ipſius abductoris,dicit tex.ꝙ hoc
antea eſt diſcutiendum;ergo poteſt interuenire pro-
curator;quia ſi diſcutitur ſeorſum à crimine, alia eſt
cauſa,quam ſit cauſa criminis.Iac.tamen But. tenet
contrarium;quia an hoc ſit,vel non ſit,totum tendit
ad deciſionem criminis;& ſic videtur cã criminalis;
& hoc tenet Bar.in.d.§.ad crimen.ſed pro deciſione
iſtius.q.adde quæ dicuntur in ſeq.q.¶ Item quærit,
& quarto, circa hunc articulum exceptionis propo-
185 nendæ, † vtrum quando exceptio eſt miſta, poſsit
conſtitui procurator ad illam proſequendam? & vt
186 intelligas quid ſit id,de quo quæritur,dic,ꝙ† exce-
ptio miſta eſt illa, quæ poteſt opponi in vim dilato-
riæ,& peremptoriæ. Exemplum,ſi ſtatutum dicit,ꝙ
quærelæ bannitorum non debeant audiri. Nam iſta
exceptio dicetur miſta; ſi excipiatur, quòd occiſus
potuit impunè interfici ex forma ſtatuti. Eſt tamen
aduertendum ad formam excipiendi; nam ſi dicat
excipiens,quòd non debet procedi ex eo,quia quę-
relę bannitorum,vel pro bannitis non debent audi-
ri,ex eo,quia occiſus erat bannitus,non debet ꝓ eo
accuſator audiri; & hoc caſu dicetur opponi in vim
dilatorię. Sed ſi excipiens diceret accuſatum obſol-
uendum, quia occiſus erat bannitus,tũc videtur op
poni in vim dilatoriæ.Facit quod not.in.c.1.de lit.cõ
187 teſta.lib.6.&.l.1.C.de ordi.cogn.Si autem† ſtatutum
diſponeret,quòd bannitus poſſet impunè occidi.Io.
And.hic, & Iac.But.in.l.2.C. de accu.&.l.adulteras.
C.de adulte. volunt, ꝙ ex tali ſtatuto cauſetur merè
peremptoria.Sed Iacob. de Are. vt refert Io.And.in
addi.Spec.eo.tit.§.fi.ver.quid ſi bannitus.& Iaco.de
Bel.vt refert Bart.in.d.§. ad crimen. & videtur ſequi
ibi Bar.tenent,ꝙ cauſetur exceptio mixta;nam cau-
ſatur ex ſententia banni;& ſic rei iudicatè;& ideò ſi-
cut † exceptio rei iudicatæ dicitur mixta,& põt op-
poni,& ad ꝓceſſum,& ad merita cauſæ, ſicut & aliæ
exceptiones litis finitæ, vt.d.c.1.de lit.conteſt. lib.6.
&.c.1.de ord.cogn. & tenet Bart.in.l.cũ quærebatur.
ff.de ſolu. ita & hæc exceptio, quæ cauſatur ex ſen-
tentia banni; & iſta videtur verior ſententia.Sed re-
deundo ad propoſitum prin.q.dicendum eſt,ꝙ ſi ta-
lis exceptio mixta opponitur in vim peremptoriæ,
non debet admitti procurator. Si verò opponitur in
vim dilatoriæ, maius eſt dubium.Iac.Butri.in.d.l.2.
&.3.C.eo.tit. voluit, ꝙ poſsit opponi ſicut merè di-
latoria,ex quo opponitur in vim dilatoriæ. Et idem
Io.And.qui dicit,quòd aduocati ciuilis fori nitũtur
in quantum poſſunt opponere talem exceptionem
in vim dilatoriæ; & omittunt opponere in vim pe-
remptoriæ; licet vtroque modo proponere poſsint;
& hoc ne repellantur. Sed Iaco.de Are. diſputando,
vt refert Io. Andr.in.d.vet.quid ſi bannitus. vr̃ velle,
ꝙ non poſsit proponi, ex quo aliquo modo tangit
crimen.Idem Iac.de Bel.& Franc.de Tig.de Piſis,vt
dicit Bar.in.d.§.ad crimen.& Bar.de Sali.in.d.l.reos.
C.de accu. quod tamen limitant, niſi talis exceptio
eſſet notoria; quia tunc iudex ex officio debet ſuper
ſedere in proceſſu,& reijcere accuſatorem, ne reus,
& ipſe fatigentur ſuper inani proceſſu, per glo.ſing.
in.l.qui cum maior.§.libertus.ff. de bon.lib. ſed cla-
rius dicit in.d.l.qui cum maior.§.ſi præſens. moueu-
tur etiam per not.per gl.in.l. vbi pactum.C.de tran-
ſact.Facit quod not.per glo.& Docto.in.l.1.ff. de off.
188 aſſeſſ.vbi,† iudex ex officio debet lacerare libellum
ineptum,& not.Io.And. & Innoc. in.c.1.de off. vica.
&.11.q.1.in.c. Chriſtianis. ſed pro Iac. Butri. & Ioan.
And.facit;quia debet attendi,† ꝙ principaliter agit,
vt.l.ſi quis nec cauſá.§.1. & quod ibi not.ff.ſi cer.pe.
Item facit,ſecundũ Io.de Imo.quia qñ opponitur in
vim dilatoriæ, non videtur opponi ad proſecutionẽ
publici criminis;ſed potius ad impediẽdum, ne fiat
illa proſecutio, ꝙ non videtur prohiberi.d.§.ad cri-
men.Nam ex quo opponitur exceptio ad proceſsũ,
ex eo, ꝙ dicit non debere procedi ſuper ipſo crimi-
ne,non videtur velle admitti ad proſecutionem cri-
minis;& hæc opin.ſecundum Io.de Imo.fortè de iu-
re videtur verior.D.Ant.hic dicit, quòd ſi opponitur
in vim peremptoriæ,non diſtinguitur,an ſit notoria,
vel non; debet tamen diſtingui, an eam proponat
vt ſimplex allegator,vel inſtructor, & admittitur;an
vt procurator,& nõ admittitur, licet ſit notoria; ſed
189 ſecundũ eũ,† notorium non releuat ab onere propo
nendi,licet releuet ab onere probandi,vt eſt glo.ſin-
gu.in cle.appellanti.de appel.not.per Io.An. in.c.2.
§.vt lit.non conteſt. Facit qd not. Bart.in.l.ſi adulte-
rium cum inceſtu.§. idem Pollioni.ff. de adult. & in
hanc partem videtur inclinare D.Bar. de Sal. in.d.l.
reos.dicens,ꝙ rationes Doct.non inferunt procura-
torem admitti debere, cum poſsit ſubueniri per in-
ſtructorem,& informatorem. Cum ergo ſm̃ D. Ant.
procurator non poſsit legitimare perſonam ſuam,
non debet admitti. Sed Io. de Imo.in.d.§.ad crimẽ.
dicit,ꝙ fortè opi.communis * poſſet defenſari; quia Cõm. opin.
ex quo factum eſt notorium, & ſic extra ordinem iu
ris procedendum, videntur ceſſare huiuſmodi ſolen
nitates rigoroſæ, vt.c. ad noſtram.3. de iureiur.&.c.
Ioannes. de cle. coniug. Si verò exceptio non ſit no-
toria, non admittitur procurator ad ipſam propo-
nendam,ſi opponitur in vim peremptoriæ, per tex.
in.d.§.ad crimen. quia vt.ſ. dixi in princ.iſtius. 2.q.
prin.2. membri prin.à quo remoueretur genus &c. &
hoc procedit ſiue dubietas ſit in facto;vt quia dubi-
tatur,an ſit bannitus,ſiue in iure;vt quia dubitatur,
190 an ſit ritè bannitus,vel ritè cãcellatus;† quia dubie-
tas iuris,æquiparatur dubietati facti,vt dicit Bar.in
d.§.ad crimen. & tradit in prima conſtitut.C.§.qui-
bus.& not.glo.& Io. And. in.c.1.de poſt.præla. lib.6.
& in.c.ſolet.de ſenten.excomm.lib.Bald.verò in.d.l.
reos.

191 reos.format.q. † an procurator admittatur in capi-
tali cauſa,ad opponendam exceptionem, ꝙ accuſa-
tor eſt bannitus;& ꝙ interfectus erat bannitus; & ar
guit primò, ꝙ admittatur; quia ꝙ bãnitus poſsit im
punè offendi , eſt publici iuris;ergo offendens talem
eſt executor iuſtitiæ , & per cõſequens nõ debet au-
192 diri , qui talem offendẽtem accuſat. Præterea,† vbi
lex dicit, ꝙ aliquis non audiatur,repellit illum à li-
mine iudicij , vt.l.ſi ſeruus.C.de his qui ad ecel.con-
fu.&.l.pen.§.fi.C. qui accu.non poſſ.not.D. Anto.in
c.ſedes.de reſcrip.& vide quod ibi dixi. Immò plus
193 licet† eſſet facta pax cum bannito;tamen põt impu
nè offendi ; quia cum talis offenſio ſit publici iuris ,
non poterit per pactum derogari , ſicut nec iudex
poſſet dare bannito licentiam regulariter,ſiue ſecu-
ritatem,aut fiduciam,ita & minus quilibet de popu
lo.Facit quod not.in auth.de mand.prin.§.neq; au-
tem homicidijs.&.ff.de pœn.l.relegatus. Præterea ,
194 iſte occidens eſt merus executor;ſed† merus execu-
tor nõ poteſt renunciare,quin exequatur.ff. de iudi.
l.ſi prętor.not. per Dyn. in regu. ꝙ quis mandato.de
reg.iur.lib.6. Subdit tamen,ꝙ dici debet,ꝙ aut iſta
offenſio eſt conceſſa fauore publico , & non poteſt
renunciari,vt.l.2.§.ſed quia veremur.de iur.cal. Aut
eſt conceſſa fauore renunciãtis; verbi gratia, ꝙ qui-
libet de populo poſsit occidere bannitum ſuum ini-
micum , ita ꝙ hoc non permittitur cuilibet, ſed ini-
mico;& hoc caſu poteſt huic iuri renunciari; & ſi fa-
cta eſt pax, nõ poteſt ille offendi.Facit.l. 1.in fi.ff. de
ali.lega. ¶Item facit ratio;quia qualitas inimicitiæ
non ſubeſt;deinde format argumenta in cõtrarium,
195 ꝙ procurator non admittatur;quia† paria ſunt ex-
cludere crimẽ directè,vel aliquid deducere, quo cri
men indirectè excludatur ; quia idem iuris eſt quò
ad effectum. Facit quod not.in.c.dudũ.de elect.ſed
ſuper crimine capitali non admittitur procurator ,
eo ꝙ venit ad excluſionem criminis;ergo &c. Dein-
196 de ſoluendo dicit,ꝙ duo ſunt videnda. Primum,† an
exceptio banni impediat litis cõteſtationem,dicit,
ꝙ ſi ex forma ſtatuti talis exceptio poteſt opponi iu
riſdictioni, ꝙ impedit ; ſed ſi ſimpliciter ſtatutũ di-
cit,quòd bãnitus poſsit impunè offendi,debet diſtĩ
gui, quòd aut libellus continet manifeſtũ errorẽ , vt
quia dicitur talis offendit talem bannitum; & tunc
iſta exceptio impedit conteſtationem;& idem vult
197 Bal.in.d.§.publicè.vbi dicit,† quòd ſicut iudex põt
ex officio libellum ineptum reijcere , vt.l.1.ff.de of.
aſſeſſ.fortius deberent procurator , pater, & ſimiles
perſonę admitti.¶Aduerte tamen;quia iſta nõ eſſet
exceptio bãni,quòd patet; qa nõ oportet docere de
banno , ſed de ineptitudine libelli. Aut ineptitudo
non apparet ex ſerie libelli;& tunc dicit ipſe , quòd
quidam dicunt,quòd aut iſtud bannũ eſt notoriũ,&
impedit proceſſum,vt.ſ.dixi. Aut non eſt notorium,
& tunc debet examinari talis exceptio poſt lit. con-
teſt.& per conſequens nõ admitteretur procurator;
finaliter dicit Bal.breuiter concludẽdum fore,quòd
iſta exceptio banni,vt rei iudicatę,habeat impedire
198 conteſtationem. Vnde ſicut† ſi Poteſtas accuſaretur
de aliquo , quem fecit decapitari, poſſet opponere
exceptionem rei iudi. ita & quilibet executor iuſti-
tiæ poteſt dicere,res erat iudicata, & ego feci execu
tionẽ,& ſic impedit ꝓceſſum ; & licet iſta exceptio
ſit perẽptoria , tñ poteſt examinari ſeorſum à prin-
cipali,& ſic impedit proceſſum, vt. d.l.præſes. Idem
tamen Bald. in.c.1. hic fini.lex Cor.in vſi.feu. ſimpli-
citer tenet,quòd procurator non admittat, & malè.
Idẽ in.l. 1.C.quõ & qñ iud.dicit,quod poſt opi.Iaco.
But.tu dic,quòd ſi crimẽ nõ diſputetur;& cauſa ven-
tilatur,ſeu defenditur,vt ſi concluditur de impoten-
tia iudicis,vera ſit opin. But.ſ.quòd admittat procu
rator, ſed ſi cauſa defenditur ; tunc cum debeat lis
conteſtari,& per conſequens reus teneatur perſona-
liter comparere ex natura cauſæ, non admittitur ꝓ-
curator , ſub quacunque forma verborum opponã-
tur talis exceptio peremptoria, & ita procedat,ſecũ
dum eũ,opi.Iac.de Belui.& hanc dicit eſſe veritatẽ;
ſubdit tamẽ,quòd iudex ex officio ſimpliciter,ſi cõ
ſtaret de calumnia accuſatoris , ipſum reijcere poſ-
199 ſet;quia† euidens calumnia habetur loco ineptitu-
dinis libelli, vt ſing. tradit Inno.in.c.1.ſ.de off. vic.&
ſic non ex vi exceptionis repelleretur ; ſed ex vi noto
200 rij, vt etiam tenet Cyn.nam† vbi eſt notorium , ibi
non eſt diſputare , ſed diſputatum eſſe, vt not.Innoc.
in.c. ſtatuimus.ſ.de off. deleg. vnde ſufficit tantum
allegare;notorium autem erit, ſi producet bannũ
ex archiuio publico,cum toto proceſſu;aliàs nõ præ
ſumeretur pro ſententia,cum ſit interlocutoria con-
tra ius,quę verba dicit notanda.D.Nel.de S.Gemin.
in tracta.bannit.in.2.parte.2.temporis.q.14.vbi di-
201 cit,quòd † cõiter* tenetur,& obſeruatur, quòd ta- Com. opin.
lis exceptio bãni notoria , poteſt per procuratorem
opponi,per iura.ſ.ꝓ hac parte inducta,& quòd op-
poſita lit.cõteſt.impediat.& recitat opin.Io. And.in
addi.Spec.in tit.de accu.§.ſequitur.ver.quid ſi ban-
nitus. immò plus dicit obſeruari , quòd ſine aliquo
mandato tertius admittatur ad producendũ bannũ,
quo producto iudex vlterius non põt procedere. eſt
enim hic fauor publicus contra bannitos, & iudici
conſtat illud, ſuper quo procedebat nõ eſſe delictũ.
vt per Bar.in.l.vbi pactũ.C.de tranſa.& Bal.ibi.p.l.1.
§.1.ff.ne quis eum qui in ius voc. vbi etiam tãgit. Si
verò bannum non ſit notorium,puta; quia non con-
cordant qualitates,ſeu demonſtrationes mortui no-
minati in proceſſu cum demonſtrationibus banni ;
& ſic neceſſe eſt fieri probationes de idẽtitate, & nõ
admittitur procurator ; & ita procedat opin.Iac. de
Belui.dicit tñ,quòd ſępiſsimè vidit ſeruari cõtrariũ
per rationes Iac.Butrig. & quòd hoc verũ putat.Nã
producto banno habente aliquam concordantiam
cum demonſtrationibus mortui, non diſputatur de
delicto,ſed de liquidatione notorij,arg.l.1.C. qui &
aduer.quos.&.l.ad rem mobilem. &.l.legatum.ff.de
procura. Pro hoc facit; qa iudex, qui ex inſpectione
banni iam producti adducit in ſuſpitionẽ innocen-
tiæ,debet à ſeipſo innocentiam querere, & liquida-
re , per.l.ſi non defendantur.ff.de pœn.30.q.5.iudi-
cantem.& traditur in.l.properandum.ff.de iudi.Fa-
tetur tñ, quòd ſi demõſtrationes eſſent multũ variæ;
ita quòd iudex potius in ſuſpitionẽ contrariã addu
ceretur,quòd nõ admitteretur ꝓcurator, arg.l.ſatis
apertè.C. de fal.cum ſi.& hæc opi. mihi ſatis placet.
Et ꝓdicta procedunt , qñ prædictæ exceptiones ve-
niunt examinandæ coram iudice cauſæ criminis; ſi
aũt veniunt examinandę corã alio,maius eſt dubiũ.
Et vt hic refert Io. And. Bar. & Io. de Imo.in.d.§.ad
crimen.

crimen.& Bald.in.l.reos. fuit olim maxima quæſtio
Bononiæ de occiſoribus Raganenſis Bononienſis;
nam cum filij accuſarẽt occiſores patris, excipieba-
tur,ꝙ potuerat impunè occidi,replicabatur, ꝙ fue-
rat cancellatus de banno, replicabatur, ꝙ non ritè;
vnde hæc quæſtio,an ritè,vel nõ, ꝓpter imperitiam
iudicis maleficiorum', fuit commiſſa collaterali dñi
Poteſtatis; dubitabatur,an in eius examinatione de
beret admitti procurator. Iac. But.diſputãdo tenuit
ꝙ ſic;quia hæc.q. venit examinanda ſeorſum à prin-
cipali,per.d.l.præſes.C. ad leg.fla.de plag.Iacob.de
Bel.tenuit contrarium; nam cum examinatio exce-
ptionis, & replicationis generent planum præiudi-
cium principali,ergò non admittitur ꝓcurator; q̃a
in iſtis capitalibus plenum præiudicium non poteſt
gñari per procuratorem,vt ſæpius dictum fuit; & ꝓ
iſta parte dicit fuiſſe iudicatum.Nec obſt.ꝙ quando
exceptio,quæ tangit crimen,venit ſeparatim exami
nanda à crimine, pót interuenire procurator; quia
ſecũdum eum, illud eſt verum,qñ examinat̃ ad aliũ
202 finem,q̃ ad deciſionem criminis;ita† loquũtur ſecũ-
dum eum.d.l.1.&.l.præſes.ſed qñ examinatur ad fi-
nem criminis excludendi,& deciſionem ipſius,licet
examinetur ſeorſum;tñ dr̃ vna cã, & idem iudicium
cum crimine, arg.l.arbitro.&.l.ab arbitro.ff.qui ſa-
tiſd.cog. Facit.ff.à qui.ap. non lic.l.fin.&.C. de iudi.
authẽ.ad hæc.dicit tñ Io. de Imo. ꝙ dicta reſponſio
non vr̃ bona;quia in dictis.ll. examinatio quæſtionis
proprietatis ancillæ tendebat ad excluſionem crimi
nis plagij; & tamen potuit ibi interuenire procura-
tor, vt.l.2.C.ad leg.fla. de plag.&.l.de fide.C.de fal.
ſed poſſet dici,ſm̃ Bal.ꝙ illa.l.2. nõ obſt.ex eo, quòd
exceptio proprietatis ibi eſt alterius naturæ, q̃ quæ-
ſtio principalis; quia cã illius exceptionis eſt merè
pecuniaria,cum in ea tractatur duntaxat,quis ſit do
minus, ergo pót interuenire procurator,vt.l.2.C.de
procur. Sed in quæſtione noſtra exceptio oppoſita,
& replicatio nõ ſunt alterius naturæ; quia in ipſis nõ
vertitur quid pecuniarium, ſed potius capitale cri-
men,ideò de ea iudicatur,vt de crimine capitali;cũ
ad ipſum, tanq̃ ad principalẽ ſuum, accedat,vt.d.l.
arbitro.&.l.ab arbitro. Vel pót dici ſm̃ Io. de Imol.
ꝙ aut quæſtio proprietatis proponitur principali-
ter ꝑ viam principalis quæſtionis; vt quia agitur rei
vendicatione contra illum, qui dr̃ plagium commi-
ſiſſe;& tunc pót interuenire procurator;quia licet ex
iſta cauſa poſsit interuenire deciſio criminis,tñ prin
cipaliter non intẽtatur ad hunc finẽ,ſed ad finem pe
cuniarium;videlicet,ad hoc vt ſeruus plagio ſubtra-
ctus reſtituatur; & ideò poteſt interuenire procura-
tor, vt.d.l.1.&.2.C.ad.l.fla.de plag.& hæc reſponſio
facit notabiliter ꝓ opi.Iac.But.in eo, ꝙ dictum eſt
s̄.ꝙ ſi opponitur in vim dilatoriæ ad proceſſum, de-
beat admitti procurator,licet in conſequentiam tan
gatur crimen. Aut quæſtio proprietatis proponitur
per viam exceptionis;exemplum,ſi accuſo te, quod
ſeruum plagio abduxiſti;tu negas excipiendo,ꝙ ſer-
uus ſit tuus;& hoc caſu; quia ex deciſione iſtius q.in
conſequentiã venit deciſio criminis, dicendum eſt,
ꝙ hoc caſu non admittitur procurator; & hoc caſu
nõ loquuntur.l.1.&.2.&.l.præſes. Tu potes tẽperare
prædicta ex his, q̃ dixi in opi.D.Nel. Ex quibus ha-
bes expeditam hanc difficilem,& intricatam queſt.

203 ¶ Sed quæro circa ꝓdicta, pone, † ex forma ſtatuti
cauetur, ꝙ accuſatus non debeat admitti ad aliquã
exceptionem,vel defenſionem,niſi compareat perſo
naliter;an hoc caſu nomine accuſati poterit compa-
rere procurator, & opponere, ꝙ occiſus potuit im-
punè occidi?Bal.in.d.§.ad crimen. dicit ꝙ non; quia
iſta eſſet defenſio;vnde dicit, ꝙ cautela tũc eſt,quòd
procurator compareat corã iudice, & imploret eius
officium, vt pronuntiet ſuper accuſatione ꝓcceden-
dum nõ eſſe, cum iudex debeat conari, ne procedat
ſuper inani proceſſu; vnde implorato dicto officio,
iudex debebit facere, cum cõſtet ſibi accuſationem
calumnioſam eſſe,per nota.ꝑ glo.in.d.l.qui cum ma
ior.§.libertus.&.§.ſeq.ff.de bo.liber. & quia tenetur
iudex defendere illum,q non eſt puniendus; & hanc
practicam poſuit Richar.Malum.in.l.filiusfa.§. vete
rani.ff.de procur. ¶ Aduerte tamẽ;quia ratio Bal. vr̃
cõtrariari practicę.& cautelę prędicta; quia implo-
rando ꝓdictum iudicis officium, vr̃ implorari defen
ſio,quæ vr̃ prohibita ꝑ ſtatutum.Facit quod not.Bar.
in.l.1.ff.qd̃ vi aut clam.& qd̃ latius dixi in cle.vnica.
de ſeque.poſſ.& fruc.Sed poteſt reſponderi ſecũdum
Io.de Imo.ꝙ hoc operet̃ qualitas notorij, & ſic hoc
caſu non vr̃ prohibita talis defenſio, arg.c.ad nr̃am.
de iureiur.ȝ.& aliorum iurium.s̄.alleg.in ſimili. pro
quo dicto etiam allego, ꝙ not.glo. in cle.1.de re in-
di.& glo.in.l.1.§.hoc interdictum.in gloſſ.ſuper ver-
bo perfectam.ff. de tab.exhib. & vide quæ dixi in.d.
clem.vnica. Tutius tamen conſilium eſt ad euitãdas
opi. ꝙ compareat tanq̃ informator, vel inſtructor,
204 arg.eorum,quę.s̄.dicta ſunt. ¶ Quid autem, † ſi
ſtatutum diſponit, ꝙ bannito non reddatur ius, vel
qd ſimile, vide per Butrig.in.l.1.&.2.C.eo.&.l.adul-
teram.C.de adul. & traditur in.l. eleganter.§.ſi quis
poſt.ff.de condi. inde.&.l.1.& qd̃ ibi not.ff. de alea.
Bar.in.l.2.§.1.ff.ad Velleia. & vide Bart.in.l.nam &
205 poſtea.in prin.ff.de iureiur.vbi dicit,ꝙ† per hęc ver-
ba Accuſationem non dabo. & ſimilia, in ciuilibus
non tollitur accuſatio ipſo iure, vt ibi.&.l.1.§.1.ff.
ad Treb.vbi etiam ponit.In criminalibus verò tolli-
tur ipſo iure,vt.l.item apud.§. ait prætor.ff.de iniu.
& arg.l. ſi tibi.§.quædam.&.l. ſi vnus.§ pactus.ff. de
pact.& vide Inno.in.c.quia fruſtra.j.de vſur.& quod
traditur in.c. conſtitutionem. de elec. ¶ Sed quæro
206 circa prędicta,† quid de exceptione,ꝙ reus fuit ab-
ſolutus,vel condẽnatus;non eſt dubium, quòd talis
exceptio poteſt opponi ad proceſſum, cum iſta ſit
exceptio litis finitæ,& per conſequens mixta; & etiã
poteſt opponi ad merita cauſæ,ſm̃ not.in.c.1.de li.
conteſt. lib.6. & per Bar. in.l. cum quęrebatur.ff.iu-
di.ſol. & ideò an ſit admittendus procurator, potes
colligere ex his,quę.s̄.dixi.& vide quę latè dixi in.c.
207 de his.s̄.eo.tit.¶ Tertio quæro, † vtrum procurator
admittatur ad conteſtandam litem.Sol.quidam di-
xerunt quòd non. Alij verò quòd ſic. Tu verò dic,
quòd quantum attinet ad caſum,in quo pót proce-
di contra abſentem, faciliter colligetur deciſio ex
his, quę dixi.s̄. in 17. & 18.q. Sed extra prædictos
caſus non video,quòd aut ex parte accuſatoris, aut
ex parte rei poſsit interuenire procurator; quia ſi cã
eſt capitalis,debet eſſe vterque in vinculis,aut in car
cere;& ſi non eſt in vinculis,aut in carcere, ꝑ procu-
ratorem non poſſet lis conteſtari,per rõnes aſsigna-
tas.s̄.

tas.s̄.in.1.&.2.q.primæ.q. ſeu primi membri princ.
& adde quæ dixi in.d.q.17.& 18.¶ Quarto quæro,
qnia poſt lit.conteſta.exigendum eſt ſacramentum,
208 vt patet.s̄.ex continuatione rub. de iura.calũ.† vtrũ
ad hoc iuramentum pręſtandum admittatur procu-
rator? Sol. Doct.hoc non tangunt ſpecialiter, quòd
repeterim,ſed magis latè,& amplè tractant hanc.q.
per quam patet deciſio præſentis q.Qnærunt.n.vtrũ
209 media cauſæ crĩalis poſſunt exerceri per procurato-
rem, & Spec. in tit de procu.§.1.verſ. ſed nunquid
media.dicit,ꝙ multi dicunt ꝙ ſic; & hoc etiam ſer-
uant, ſed ipſe hoc non approbat; quia talia ſint de
proſecutione negotij, quæ pertinent ad media cau-
ſæ, vt.s̄. de off. delega.c.ſuper qnæſtionnm.§.inten-
tionis. &.§.porrò. ad quam proſecutionem non ad-
nittitur procurator; vnde ſi non admittitur ad ip-
ſam cauſam criminalẽ ſimpliciter; ergo non admit-
210 titur ad eius partem; quia† idem iuris debet eſſe de
parte,quo ad partem,ꝙ eſt de toto,quod ad totum,
vt.l. quæ de tota.ff.de rei ven. &.s̄.dixi in prin.iſtius
2.q.princ.allegat etiam Spec.aliàs rõnes, quæ non
multum faciunt ad propoſitum. Sed Io.And.in ad-
di. dicit, ꝙ Roff.in libello iuris canonici,in tit.qua-
liter in accuſa.proce.neu.contu.dicit, ꝙ quidam te-
nuerunt, vt Tanc. ſecundam opin. per.l.1.in.fi.C.vt
om. tàm ciui.q̃ cri. per quam.l.hoc etiam tenuit Al-
211 ber. Gale. quia vt dixi.s̄.in prin.iſtius.2.q. à quo re
mouetur genus,remonetur & quælibet eius ſpecies.
Item quia ſi ſpeciale eſt in quibuſdam, ꝙ dent pro-
curatores ad media cauſę tantum,non tamen ad ſen
tentiam,vt.l.fi.C.de iniur. ergò in alijs ius commu-
ne eſt in cõtrarum, vt.l.1.ff.ad mnnici.&.l.2.C.de ac
cuſ. qua mouentur tenentes contrarium; & prædi-
cta.l.2.non loquitur in procuratore,ſed in domino,
q defendendo ſeruum cauſam ſuam proſequitur.Ac-
cur.in.l.penul.§.ad crimen. tenet, ꝙ poſsit admitti
procurator. Idem etiam tenuit Guid.de Suza.in.q.
ſtatutorum.& Gandi.in tracta.malefi.in rub.2 t.di-
cens Odoff.rectè tenuiſſe; ponit tamen caſum in car
cerato propter crimen; & ratio eorum eſt; quia ad
certam ſpeciem dari poteſt procurator,vt.ff.de pro-
cura.l.1. nec hoc reperitur prohibitum in crĩalibus
ergo intelligitur permiſſum, vt.l.ab ea parte. & ibi
traditur.ff.de proba. & ad.l.2. de cuſto. reo.quæ di-
cit,ꝙ reus debet in vinculis cauſam agere,dicunt,ꝙ
loquitur in lit.conteſt.ad quam fiendam reus debet
ſe præſentare.In alijs antem non ſic eſt.Nam certum
eſt,ꝙ medium cauſę præſupponit principium. Si er-
go cauſa principiata eſt per conteſtationem litis, &
reus detinetur taliter, ꝙ ſi expedit, de facili poteſt
ab eo veritas haberi, etiam per tormenta,non videt
ſecundum eos,quare per procuratorem non poſsint
nominari,& produci teſtes pro reo,& impugnari te
ſtes accuſatoris,& his ſimilia agere, cum dum reus
manet in vinculis,ceſſent omnes rationes,quę viden
tur obſtare, & cum in procuratorem non ſit ferenda
ſnĩa. Ita dicit Io.And.in.d.addi. ¶ Sed tu aduerte,
quia ꝓ carcerato, quid iuris ſit,ſatis dictum fuit.s̄
212 in.18.q. Ang. verò in.d.§.ad crimen. dicit. ꝙ † ad
media cauſæ nullo modo admittitur procurator; &
hoc dicit tenere glo. in.d.§. ad crimen. niſi pro car-
cerato. Bal.in.d.l.reos.C.de accu. ver.quæro primo.
dicit, quòd videtur admittẽdus ad vnum articulum
etiam de medijs cauſæ;quia ceſſat ratio,quare repel
litur;ergo admittitur; & hoc dicit tenere glo.in.d.§.
ad crimen. & glo.ſecundũ vnã lect.in.l.quamuis in-
dubitati.C. de adulte. & finaliter ponit,qđ dixi.s̄.in
prin.iſtius.2.q.prin. an ad vnum articulum &c. Ego
verò arbitror dicendum,ꝙ aut nos loqnimur in ca-
ſu, in quo poteſt procedi contra abſentem,& admit
tetur procurator ad hunc actum,ſecũdum quòd ple
nius dixi in.15.q.pro pſente verò, & carceraro di-
cendum eſt, vt dixi in.17.&.18.q. Sed quando non
poteſt procedi contra abſentem,ſecundũ qnòd tra-
ditur in.l.abſentem.ff.de pœn.arbitror, quòd ad nul
lũ actum intermedium admittatur procurator;quia
vt ſæpius dictum eſt à quo remouetur genus &c. qđ
intellige eo caſu, qno eadem ratio in vno articulo,
quare nõ admittatur procurator, quæ eſt in ipſa ſim
213 plici defenſione.¶ Quinto quęro, vtrum † ad reſpon
dendum poſitionibus admittatur procurator? Sol.
Bal.in.d.l. ſeruum quoq;.§. publicè.ff. de procur. te-
net quòd nõ;vnde cõcludit,quòd ꝓcurator non po-
teſt conſtitui ad confitendum; ſed quòd reus debet
cõfiteri per ſeipſnm,vt.l.2.ff.de cuſt.reo.nam iſta cõ
feſsio æquiparatur ſententiæ,ad quam non admitti-
tur procurator, vt ſtatim dicam in.8.q. Facit quod
not.in.l.ictus fuſtium.ff.de infami. Item allegat, qđ
not.Cy.in.l.clarum.C.de autho. præſtan.& hanc ean
dem ſententiam tenet D. Bar. de Sali.in.d.l.reos. &
mihi placet;diſtinguendo tamen,& declarando ſecũ
dũ limitata,& declarata de abſente,præſente, & in-
carceraro,ſecundũ quòd dixi in pced.qq. Ex prædi-
214 ctis ẽt infertur deciſio ad.q.† vtrũ admittaĩ ꝓcura-
tor ad producendum teſtes probatorios,vel prepro
batorios? & vr̃ quòd nõ,glo.tamen in.d.§.ad crimen.
ſentit,quòd admittaĩ, ex eo, quòd talis procurator
nõ eſt damnandus. Alij verò tenent contrariũ;quia
totum pondus cauſæ reſidet in hoc articulo; & quia
eſt de proſecutione negocij; & hoc tenet Spec.in ti.
de procu.§.1.ver. ſed nunquid media. eius opin.reci
tani.s̄.in.4.q.proxima. & hoc etiam tenet Andr. de
Piſis, & quidam alij per illam rationem ſępius alle-
gatam,à qun remouetur genus &c. Et has opin.re-
fert Bal.in.d.§.publicè. Refert tamen & alios dice-
re contrarium;quia cnm reus ſit detentus ex cã capi
tali, pro detento admittur procurator, per.l.2.C.
de accu. & per id quod not. Guli.in.l.reos.C.de ap-
pel. Sed dicit Bal. quòd iſta diltinctio de detẽto nõ
benè probatur per illam.l.quia ibi dominus non ve
nit procuratorio nomine; ſed tanquàm veniens ex
tranſuerſo pro ſuo pecuniario intereſſe. Facit.l.1.C.
de bo. dam. ſicut ſi vxor vellet, poſſet contradicere
ratione dotis ſuæ, de quo articulo latius dicam in
proxima.3.quæſt.princip. huius ſecundi membri.
Tu verò potes dicere, vt.s̄.dixi in præceden. quęſt.
quòd pro carcerato, & præſente, & quando poteſt
procedi contra abſentem, admittitur procurator;
aliàs autem arbitror, quòd hoc caſu non admittaĩ.
215 ¶ Sexto quæro, † vtrum admittatur procurator ad
concludendum in cauſa? Sol.Bal.in.d.§.publicè. di-
cit, quòd videtur dicendum,quòd ſic, per.l.quam-
216 uis indubitati.C.de adulte. nam † concluſio dicitur
de actis iudicij, non de actis litis, ſicut ſunt proba-
tionis. In contrarium tamen allegat; quia concluſio
fit renuntiando, quia vtraque pars renuntiat pro-
batio-

bationibus,& allegationibus,vt traditur.in.c.paſto-
ralis.de cau.poſſ.& proprie. de quo latius dixi in tra
ctа, de renun.& concln.iudicia.in.§.fin.¶ Sed aduer
217 te;quia videtur,quòd† in criminali nõ valeat renun
ciatio , p not.in.l.pactum inter hęredem.ff.de pact.
tameu concludit,quòd admittatur procurator,& ꝙ
valeat renuntiatio, quando non conſtat, quòd par-
tes habeant aliam defenſinnem,vel offenſionem;vn-
de dicit , quòd ſi iudex vult , ꝙ renuntiatio indubi-
tanter teneat, faciat confiteri partem,quòd non ha-
beat aliam defenſionem,niſi prout in actis apparet;
& pro hac opin. dicit eſſe glo. not. in.l. 1.ff. de furt.
quæ concluſio videtur mihi clariſsima pro carcera-
to , vel quando poteſt procedi ad diffinitiuam , vel
contra abſentem;aliàs multum dubito. Et ex deci-
ſione præcedentium.qq.& maximè quinq; proximè
præceden. videtur tenendum cõtrarium. cogitabis.
Et aduerte;quia arbitror,ꝙ allegatio de dicta gl. in
d.l.1.ff.de furt. ſit incorrecta , quia illam non habeo
in meo ; nec reperi in quibuſdam alijs. ¶ Septimo
218 quæro, † vtrum poſt concluſionem in cauſa admit-
tatur procurator? Sol.patet ex prædictis. Bal.in.d.l.
quamuis indubitati. C.de adul.videtur tenere,quòd
admittatur , quòd arbitror verum, ſi modo non at-
tentaretur aliquid,quod poſſet eſſe multum præiudi
ciale principali,ita quòd haberent obſtare aliqua ex
rationibus.ſ.poſitis in primo membro . ¶ Octauo
219 quæro, † an ad ſententiam admittatur procurator?
Sol.glo.& Bal.in.d.§.publicè.tenet quòd nõ;& idem
tenet in.d.l.reos.C.de accu. & Ioan. de Imo. in.d.§.
Cõm. opin. ad crimen. & eſt communis* opin.Docto.quæ & mi
hi placet . vide quæ dixi in.xviij.q. ¶ Nono quæro,
220 vtrum† procurator admittatur ad appellandum?So
lu.D.Ant.hìc videtur velle, ꝙ ſic,per.l.non tãtum.ff.
de appel.dicit tamen, quòd non admitteretur ad to
tam cauſam appellationis;& ſic ad illam proſequē-
dam,ſed ad ſolum actum appellationis interponen-
dæ. Et ſubdit, quòd dici poſſet, ꝙ in.l.non tantum.
admittitur procurator ratione proprij intereſſe re-
ſpectu cognationis, quæ eſt inter hominem , & ho-
minem. ¶ Tu verò dic , vt dixi.ſ.in.xviij.q. ꝙ vera
ratio eſt ,ꝙ admittitur in.d.l.non tantum.quia dam
natus erat in vinculis , & dic vt ibi dixi. Et finaliter
conclude, ꝙ pro carcerato , vel quando poteſt pro-
cedi contra abſentem , ſicut admittitur ad cauſam
principalem , ita ad cauſam appellatinnis , quæ eſt
eiuſdem naturæ cum principali,vt dixi.ſ.in.11.q.pri
mæ.q. ſecundi membri. Et ſic patet,ꝙ nõ ſolum ad-
mittitur ad actum appellationis , ſed etiam ad totá
cauſam. Si verò quærimus,vtrum admittatur ad ap
pellandum pro non carceraro,vel qnando poteſt ꝑ-
cedi contra abſentem , tex. videtur expreſſus quod
non , in.l.1.ff.an per ali. cau. app. de cuius.l. intelle-
ctu.vide quod.ſ.ſæpius tactum eſt.& maximè in.2.
quæſt. primæ quæſt. princ. primi membri princip.
221 ¶ Decimo quæro, † vtrum admittatur procurator
ad pœnalem executionem ? & de iſta quæſt.ſecundũ
Bal.in.d.§.publicè.non eſt dubium, quòd talis exe-
cutio non cadit in procuratorem;quia non deliquit?
222 pœnæ† enim ſuos debent tenere authores, vt.l. ſan-
ctius.C.de pęn.&.c.quæſiuit. de his quæ fi.à ma.par.
capi.& melius probatur,quantum ad caſum noſtrũ.
223 23.q.5. cum homo. vbi probatur , ꝙ fideiuſſor non
224 poteſt puniri pro principali , pœna corporali. † Qũ
autem pro crimene poſsit interuenire fideiuſſor, vi-
de Bal.in.l.3.C.quia accu.non poſſ. ratio autem pręę
225 dictorum eſt ; quia † nemo eſt dominus membrorũ
ſuorum.l.liber homo.ff.ad leg. aquil.23.q.5.c.ſi non
226 licet.¶ Et aduerte;quia etiam† ſi per ſtatutnm ciui
tatis proditor, vel alius delinquens ipſo iure intelli-
gatur damnatus ; ſi deinde ipſius petitur executio;
etiam hoc caſu,in iſto iudicio executionis non arbi-
tror , quòd poſsit interuenire procurator ad defen-
ſinnem;nam poſito,ꝙ non reperiatur alia ſententia,
ſcilicet condemnatoria, tamen requiritur ſententia
declaratoria commiſsi delicti, vt dicit Ioan. And.in
c.1.de homi.lib.6.&.c.commiſſa. eo.titu. lib.6.&.c.
ſi.de præſcrip.cum ſimi.cum ergo requiratur diſpu-
tatio ſuper cauſa,ſequitur, ꝙ non poteſt interuenire
procurator ; & hoc tenet Bal.in.d.l.reos.C.de accuſ.
227 & mihi placet.¶ Vndecimo,& vltimo q̃ro,† vtrum
admittatur procurator ad petendum,ꝙ banniti , &
condemnati ad mortem, bannum , & condemnatio
cancellari debeat? Bal.in.d.l.reos.arguit,ꝙ ſic, quia
non diſputatur de crimine,ſed ſolum de proceſſu;&
colligitur ex nota.per Inno.in.c.dudum. de elect. In
contrarium arguit;quia in cauſa appellationis venit
etiam cauſa nullitatis ; & tamen illa cauſa nullitatis
non poteſt per procuratorem agitari , vt.d.l.1.ff. an
per ali. cau.app. & ſtatim in.q.proximè ſeq. dicam.
Concludit tandem contrariam ſententiam fore ve-
ram ; quia nec directè , nec indirectè hoc caſu pro-
nunciandum eſt ſuper crimine ; ſed in appellatione
non admittitur,quia cognoſcitur de crimine,& pro
nunciatur ſaltem tacitè ſuper eo ; vnde dicit, ꝙ vti-
mur,quòd bãnum,& condemnatio poſſunt peti can
cellari per procuratorem , & ſequitur D. Nellus de
ſancto Gemin. in tracta.de banni.in tertia parte ſe-
cundi temporis,quæſtio.68.& hoc ſatis mihi placet.
228 Et ex hoc infero , qnòd † ſi de nullitate ſententiæ
condemnatoriæ ageretur principaliter , ꝙ deberet
admitti procurator, arg. prædictorum. Sed quando
ageretur de nullitate per viam appellationis ; quia
talis nullitas venit acceſſoriè ad appellationem ; &
per conſequens videtur ſequi eius naturam , arg. re-
gu.acceſſorium.de reg. iur. lib.6.videtur, quòd non
admittatur procurator ; & hoc firmauit Bal. vt di-
ctum eſt. Ego tamen in hoc ſatis dubito propter di
uerſitatem rationis; nam per viam appellationis di-
ſputatur de crimine , & ſic non poteſt interuenire
procurator , quæ ratio ceſſat, ſi proſequatur quis vi-
am nullitatis ; vnde ſi interpoſita appellatione per
principalem , quæ trahit ſecum etiam nullitatem ,
compareret procurator ad nullitatem conſtitutus ,
& vellet proſequi duntaxat viam nullitatis , dicem⁹
iſtum admittendum; quia non diſputatur de crimi-
ne , aut de iuſtitia , vel iniuſtitia ſententiæ ; ſed de
nullitate , vel de validitate ipſius . Et per hæc expe-
dita ſit hæc.2.q.princ.ſecundi membri principalis.
229 Tertio principaliter quæro , † vtrum in caſibus,in
quibus non admittitur procurator ad plenam de-
fenſionem propter qualitatem cauſæ , admittatur
quis ad defenſionem ratione proprij intereſſe? Sol.
glo.hic in verſi.idem dominus. tenet quòd ſic. vnde
conclude,ꝙ dominus poteſt venire ad defendēdum
ſeruum pro intereſſe ſuo ; & hoc caſu venit ipſe , vt
ipſe,

ipſe, non vt procurator ſerui, vt.l.ſeruus.&.l.ſciendum.ff.de pub.iudi.&.l.Lucius.ff. de appella. & hoc tenent D.Ant.& Doct.& per hoc dicunt Doct.hic,& in.d.§. ad crimen. quòd † pater ratione ſui intereſſe pôt interuenire pro filio, maximè ſi ex forma ſtatuti propter delictum filij deberet fieri executio aliqua in bonis patris. Facit quod habetur in.l. cum filius. ff.de verb.obl. Et eadem ratione Abbas pro ſuo monacho, Epiſcopus pro clerico, Dñs pro vaſallo, Ciuitas pro ciue, & ſimi. argu.l.1.ff. de lib.ho.exhi.&.ff. ad municip. in.l.de iure. & quod nota.in.c. dilectus. de appel.&.c. authoritate. de priuileg.lib.6.&.c. ad Apoſtolicæ.de re iud.lib.6. ¶ Et etiam eadem rõne videtur, ꝙ vxor poſsit comparere pro marito, & ècôtra. Facit quod not.in.c.non eſt vobis.s̄. de ſpon.&.l.1.§.per hanc.ff.de rei ven.& quod not.Innocen.in.c. inter quatuor.s̄.de maio.& obedi. & tenent hoc expreſsè Do.de Ro.deciſ.253.aliàs deciſ.198.allegant not.in.c.nonnulli.de reſcrip.& eo.titu.c.ex parte decani.& de teſti.c. de cætero. &.s̄. eod.tit.c.cum P.& ſequitur hic Do.Anto. Bald.verò in.l.reus.C.de accu.dicit, quòd pater pro filio, dominus pro ſeruo videntur indiſtinctè admittendi ad plenam defenſionem in cauſa criminali.C.eod.l. ſi cuiuſdam.&.ff.de pœn.l. ſi non defendantur. à contrario ſenſu. gloſſ.in d.§.ad crimen. videtur dicere hoc modo, Aut pater, vel dominus volunt venire, vt domini pro eorum intereſſe, & debent admitti. In domino planum eſt, per d.l.ſi cuiuſdam.quia eius poteſt pecunialiter intereſſe, quia ſeruus pecunia æſtimatur, vt.ff.de adul.l.ſi poſtulauerit.§.iubet.ff. de condi.ob. cau.l.penul. De patre etiam videtur conſtare; nam videtur ſua intereſſe propter operas, vt.l.fi.ff.de his qui deie.vel eſſul. Item poteſt ſua intereſſe, ſi ex forma ſtatuti pater compellitur ſoluere condemnationem pro filio; & dico ex forma ſtatuti, quia licet de iure communi filio condemnato in ciuili iudicio pater teneatur de peculio, etiam ſi filius eſſet de crimine condemna-
230 tus.ff.de noxa.l.& ſi condemnatus. quia † in iudicio nũquam contrahitur obligatio ex delicto criminaliter moto, nec vnquam cadunt in quaſi côtractum;
231 quia † quaſi contractus impoſsibile eſt, ꝙ ſit criminalis.arg.ff.de pact.l.ſi vnus.§.pactus.verſi. ſed ſi pactum. Iſtud.dicit Bald. quia quidam dicunt filio condemnato criminaliter ad pecuniam, quòd pater teneatur de peculio, vt Gand. refert iſtam opin. quam tenet ipſe, & malè; quia peculium à condemnatione criminali ſeparatur, nec venit in ea, vt.l.3.§.fi.ver. ſed vtrum.in fi.ff. de minor. & facit.l. ſi filius.de bo.dam. Aut pater, vel dominus non veniunt pro pecuniario intereſſe, ſed vt defenſores alieno nomine; & tunc glo.d.§.ad crimen. dicit, ꝙ ad omnia poſſunt venire, præterquàm ad ſententiam, ita not.gl. in.d.l. ſi cuiuſdam. Breuiter vt habeas veritatem, ſecũdum
232 Bal.dic, ꝙ † ſiue pater, & dominus veniant defenſorio nomine filij, vel ſerui, ipſi ad tria venire non poſſunt, ad reliqua poſſunt. Sunt autem hæc tria, litis conteſtatio, per tormenta examinatio, & ſententiæ auditio. Ad reliqua verò poſſunt venire, verum ſi filius eſt litẽ conteſtatus, & in carcere detinetur; quia pœna futura eſt corporalis, vel eſt relaxatus fideiuſſoribus, quia pœna non eſt futura corporalis, pater poterit interuenire, & cauſæ aſsiſtere. Refert tamen, an veniat proprio intereſſe, an veniat defenſorio nomine, quando venit proprio nomine, poteſt conſtituere procuratorem, vt.l.Lucius.ff.de appel.ſed quãdo venit defenſorio nomine, nõ poteſt côſtituere procuratorem; quia in criminalibus defenſor, vel procurator nõ efficiũtur domini. Hinc eſt, quod ipſi nunq̃ côdemnantur, ſed verba condemnatoria diriguntur in dominum, vt.C.de iniur.l.fin. vnde credit, ꝙ ſiue ſit pater, ſiue ſit procurator; tunc ſi lis ſit conteſtata in crimine, nõ poſsit procuratorem ſubſtituere; quia vt dictum eſt, non efficiuntur domini. Et dicit cogitandum eſſe; quia non video, ꝙ ſi eſſet talis cauſa criminalis, in qua poſſet ſimpliciter conſtitui procurator, maximè ſi eſſet pecuniaria, vel ſimilis, ꝙ per litis conteſtationem non efficiatur procurator dominus litis, niſi dicatur, ꝙ procedat dictum Bal.in caſibus, in quibus regulariter non poteſt interuenire procurator, ſcilicet; quia poteſt procedi côtra abſentem, vel in ſimilibus caſibus, de quibus dictum eſt, in quibus procurator litem côteſtatus, non efficitur dominus litis; ſed non inſiſto; quia non eſt materia noſtra. Sed proſequendo dicta Bal.dicit Bald. ꝙ ex prædictis patet, ꝙ procurator, vel quicunque tertius comparens, non poteſt cogi confiteri; quia vt dixi, iſte actus coactionis, & torturæ non cadit, niſi in princi-
233 pali. ¶ Et ideò dicunt Docto. ꝙ † vbicunque eſt locus torturæ, ꝙ procurator, & defenſor debent exhibere principalem, vt ſubijciatur tormentis, non autem poteſt torqueri procurator, vel fideiuſſor; quia alius pro alio torqueri non poteſt, vt.C.de pœn.l.ſan
234 cimus.&.l.pen.ff.de condi.ob cau. Idem eſt † in tutore; quia debet ſpontè authorari, non autem debet per vim cogi, vt.l.1.ff.de autho.tut. Si ergo eſt locus torturæ in pupillo, vel in adulto, ipſe pupillus, vel adultus torquetur, vt not.Doct.C.de autho.præſtan.l.clarum. Iuxta hoc debes tamen ſcire, quòd Guliel.
235 tenuit, ꝙ † pater admitteretur ad plenam defenſionem filij, ita ꝙ poſſet excuſare filium, & litem conteſtari, & cætera facere, dummodo ſatiſdaret de côdemnatione ſoluenda, ſi futura eſſet pecuniaria, vel de filio repræſentando, ſi condemnatio futura eſſet capitalis. Breuiter ſecundum Bal.benè dicit in iudicio pecuniario; ſed in cauſa capitali non benè, ſed peſsimè dicit; quia illa ſatiſdatio de filio repræſentando nihil operatur, cum filius repræſentatus non haberet neceſſe ſtare actitatis per patrẽ, & illa actitata eſſent fruſtratoria. Præterea in cauſa criminali debet dici ius ex vinculis, nec ante debent admitti excuſationes, quàm accuſatus ad iudicium venerit. Iſte eſt caſus.l.2.C.de exhi.te.debet ergo in præſentia iudicis, & accuſati hoc fieri, vt.l.1.ff. an per ali.cau.ap. ¶ Tu aduerte; quia in quantum pater, vel dominus, vel ſimiles perſonæ venirent non pro ſuo proprio intereſſe, ſed defenſorio nomine, non eſt materia.q.noſtræ, ſed fuit dictum.s̄. in præcedẽn.qq. ma-
236 ximè in ſecunda præcedẽ.princ.q.ſed † in quantum venirẽt pro ſuo intereſſe communis * omnium opin. eſt, ꝙ admittatur pro filio pater, & dominus pro ſeruo, abbas pro monacho, epiſcopus pro clerico, & ciuitas pro ciue. ¶ Et ratio poteſt etiam aſsignari, quã
237 tangit Bal. quia † tales poſſunt agere pro iniuria facta prædictis perſonis, in patre tractatur in.l.ſed & ſi vniuerſæ.§.filio.ff.de iniur. de dño tractatur.16.q.1.

Com. opin.

c.reuertimini. de abbate tractatur de ſenté. excom.
c.parochianos.vbi etiam tractatur de patre, & quid
de epõ.¶Si ergo prædictę perſonæ pñt agere pro in-
iuria ſacta,ergo pñt aſsiſtere ne fiat , arg.l.vt vim.ff.
de iuſti. & iu. quia melius eſt ante tempus occurre-
re.l.fi.C.in quib.cau.in integ.reſt.nõ eſt nec.& in.c.1.
de in integ.reſt.&.c.quemadmodum.de iureiur.hæc
Cõm. opi. tũ ratio eſt multum gñalis. Communis * tamẽ ſenté
tia eſt omnium Doct. quam etiam tenet. D.m. in.c.
3.ſ.eo.& D.Ant.hic.¶Et aduerte;quia vt.ſ.prædixi
prædicti nõ interueniũt tãquam procuratores , aut
deſenſores,ſed pro ſuo intereſſe, & debent admitti.
Et ideò etiam omnes alij , quorum quomodolibet
intereſſe.Ex quibus patet,quòd conſors pro conſor-
te admittitur,ratione proprij intereſſe,quod habet,
ratione ſaltem aliqualis præiudicij propter ſenten-
tiam latam cõtra cõſortem,de quo articu. dicã.ĩ.in
7.q.prin.huius.2.membri,in.27.ſallẽtia.Et prędicta
ſaciũt,ſecũdum Doct. ad cautelam ſumẽdam cõtra
238 † ſtatutum,diſponens,quòd ſi accuſatus,vel inquiſi
tus declinarẽt iuriſdictionẽ Poteſtatis, quòd ſit ex-
tra protectionem communis,& poſsit impunè offen
di; prout eſt in hac excelſa ciuitate Senarum . Nam
cautela erit,quòd ſi filius eſt clericus,pater pro filio
declinet,& Abbas pro monacho. Hæc tamẽ cautela
nõ videtur eſſe ſufficiẽs,ſi ſtatutum indiſtinctè dice-
ret,quòd quicũque declinauerit iuriſdictionem po-
teſtatis,ſit extra protectionem communis, & poſsit
impunè offendi.de iſta tamẽ materia;quia nõ perti-
net principaliter ad materiam noſtram,dic vt p Ioã.
de Imo. poſt Docto.in.d.§.ad crimen. & per Docto.
hic,per Bal.in.d.l.reos.per Bald.Ang.& Ioã.de Imo.
in.l.4.ff.de acqui.hæred.per Pet. de Ancha. in repet.
c.ea quæ fiunt á iudice.de reg.iur. lib.6. in.q.15.per
D.m.in.c.ſi diligẽti.de ſo.competẽ.& aliquid in.c.fi.
de vit.& honeſt. cleri.¶Sed quæritur ſecundum Bal.
239 Pone, † filius eſt cõfeſſus in iudicio,pater vult inter-
pretari illã cõ feſsionem,an poſsit? reſpõdeo , quòd
240 † interpretatio in iudicijs debet eſſe talis,quæ expo
nat,nõ quæ perimat, vt.ĩ.eo.c.cum dilectus.hoc prę
miſſo,certum eſt,quòd pater nõ poterit interpretari
exponẽdo; quia interpretatio expoſitiua nõ cadit ſu
per ignotis,& ideò nõ cadit ſuper ſacto alieno, vt.ff.
de rei vend.l.Pomponius ſcribit ſi frumẽtum.§. fina.
¶ Iuxta prædicta item quærit Bald. in.d.l.reos. Po-
241 ne, † quòd pater vult cõfeſsionem filij reuocare, an
poterit?& videtur,quòd ſic,ſi pater vult probare er-
rorem , vt not.io.l.2.ff.ſi ex noxa.cau.aga. In contra-
rium videtur,quòd alia ratione nõ admittitur pater
ad litis cõteſtationem in capitali cauſa filij,eo quòd
tale iudicium nõ debet fundari cum patre;& eadem
ratione non debet admitti ad reuocandum id,quod
actitatum eſt in ipſa litis cõteſtatione. Nõ obſtat.l.
2.ſi ex nox.cau.aga.quia loquitur in ciuili , vbi pater
habet ius iniuſtitiæ , vt.l.tã ex cõtractibus.ff. de iud.
ſed hic loquimur in criminali,& capitali. Credo pa-
242 trem admitti debere,quoniam† iudex omnem de-
fenſionem debet habere,ſeu admittere in omni tem
pore.ff. de quæſtio.l. vnus.§. cogniturum. &.l.1.§. ſi
quis vltra.ff.de ali.præſtã.ff.de appel.l.nõ tãtum.&.l.
1.cum.l.ſequ.de lib.cau.Quæ dicta ſunt de patre , &
243 domino. eadem intelliguntur † de prælatis veniẽti-
bus ad defenſionem ſui monachi,vel cõuerſi, vt not.
per Doct.in.l.ſi cuiuſdam.per Iac.de Are.ĩ auth.cau-
ſa quę ſit cum monacho.C.de epiſc. & cler.per Bald.
in.l.reos.C.de accuſa.Sed circa prædictas duas quę-
ſtiones vlterius non inſiſto ; quia non eſt principa-
244 lis materia noſtra. Sed † de reuocatione confeſsio-
nis tanquam erroneę, & quis poſsit illam reuocare,
& propter quam cauſam,vide quod traditur in.l.er-
ror. & ibi per Doct.C. de iure. & ſac.igno.& in reg.
quod ſemel.de reg.iur.lib.6.&.l.1.&.l. non ſatetur.ff.
de cõfeſſ.l.fi.§.vſus.ff.de appel.c. ex parte. de cõfeſſ.
29. diſtinct.c.1. per Archid.in.c.1. de accuſatio.lib.
6.vbi traditur de cõfeſsione ſacta in cauſa crimina-
li. gloſſ.& Docto.in.c.ex literis.de diuor.Archidiac.
2.q.1.in ſumma.Ioã. Andr.in.c.atteſtationes.de de-
ſponſa.impube.aliquid in.l.generaliter.C.de nõ nu-
me.pecu.cum alijs ſimilibus. ¶ Quarto principali-
245 ter quęro , † vtrum in caſibus , in quibus regulari-
ter nõ admittitur procurator , de quibus.ſ. dictum
eſt,admittatur ſaltem quis ratione adminiſtrationis
ſibi competentis; vt quia eſt tutor, curator, vel ſimi-
li.Sol.Bald.in.d.l. reos. dicit , quòd aut prædicti ve-
niunt defendendo.& dicendum eſt,prout habetur in
246 l.clarum.C. de autho.præſtan. quia † non debet tu-
tor ſolus,vel curator ſolus in cauſa capitali venire in
iudicio; ſed debet venire principalis perſona, & tu-
tor , & curator, debent ſibi authorari . Sed tunc eſt
247 quæſtio , ſecundum Bald. † quid ſi de ſacto accuſe-
tur infans,vel furioſus,vel demens , vel alius ſimilis ,
vt ſurdus,& mutus à natiuitate , qui non poſsint eſſe
in iudicio? & videtur de neceſsitate dicendum ſo-
lum tutorem , vel curatorem admitti, argum.l.1.§.
ſufficit.ff.de admini.tuto.dicit tamẽ Bald.quòd bo-
nus aſſeſſor in tali cauſa viſo infante , debet pronũ-
ciare ex officio ſuo vlterius nõ eſſe procedẽdum cõ-
tra inſantem ; in furioſo tamen, demente, & ſimili-
bus hoc non poſſet ſacere; quia non poteſt apparere
de defectu, quia quis poſſet fingere furorem , & de-
mentiam,& non eſſet furioſus, neq; demens ; dic de
hac materia, vt latius traditur in.l.2.C. qui accu.nõ
poſſ. in.l. Polla. de his quib. vt indig. &.d.l.clarum.
C.de auth. pręſtan. & quæ latiſsimè dixi de pupillo
248 in.c.1.ſ.eod.tit.¶Sed quæro,iuxta prędicta, † quid
de ſyndico vniuerſitatis?Solu. Docto.dicunt , quòd
pro vniuerſitate admittitur ſyndicus; quia aliàs vni-
uerſitas non poſſet ſe defendere , cum ſit corpus fi-
ctum,& inanimatum,& cõtinet in ſe infantes, & fu-
rioſos,mente captos,& ſimiles,qui nõ poſſunt eſſe in
iudicio , vt dictum eſt ; & ideò non mirum,ſi nomi-
ne vniuerſitatis defendendo , ſyndicus admittatur,
hoc tenet Specu. in titu.de procurato.§.1.verſi.item
ſi cauſa eſt criminalis.ibi , quartodecimo ſi vniuer-
ſitas.per.l. tam collatores.C. de re milita. lib.12. &
C.de epiſco.& cler.l. cum clericis. Et eſt ratio ; quia
249 vt dixi , † vniuerſitas cum ſit corpus fictum, non ha
bet caput , & ideò non poteſt damnari in cauſa ca-
pitali,vide Bald.de pac.conſtan.verſi.vniuerſitatem.
& intellige prædicta accuſando, & defendendo , de
quo dic, vt latius dixi in.c. dilectus.2.ĩ. de ſimonia.
vbi omninò vide fin.quęſt. Et hæc procedunt in his ,
qui non poſſunt propter defectum ætatis, aut intel-
lectus , vel quia non habent verum corpus , ſed fi-
ctum, & repreſentatum per ſe cauſam agere. ¶ Sed
250 quæro, † quid de his , qui non poſſunt cauſam age-

re per

re per ſe, quales ſunt moniales? Sol. Debes animad-
uertere, quòd iu accuſatione non videtur poſſe pro-
251 cedere quæſtio, tum quia † regulariter mulier repelli
tur ab accuſatione publica, vt.l.de crimine. C. qui
accu. non poſſ. canonizata.26.q.3.c.de crimen. Et
ẽt in populari crimine, vt.l.mulieri.ff.de popu.acu-
252 ſat.tũ ẽt; quia † monachus, & monialis regulariter
accuſare non poſſunt extraneum, niſi duobus cõcur
rentibus; videlicet, vtilitate monaſterij, & licentia
Abbatis, vt.16.q.1.c.monachi. Circa quæ vide, quæ
dixi in.c.ex parte.ſ.eo. multò ergo minus ſi eſt mo-
nialis. Quare etiã dixi, quòd regulariter mulier re-
pellitur ab accuſando; & quòd dixi de monacho cõ
tra extraneum, patet ex his, quæ no.iu dictis iurib⁹.
Cęterum ſiue in caſib⁹, in quibus regulariter mulier
admittitur, vel monialis admitteretur ad accuſan-
dum, vel in caſibns, in qnibus accuſaretur, videtur
253 dicendũ qnòd procurator admittatur ex eo; quia †
moniales pro nulla cauſa poſſunt exire monaſteriũ,
vt.c.1.de ſtatu regu.lib.6.ergò videtur de neceſsita-
te eis concedi, vt tales cauſas poſsint agere per pro
curatorem; vel poſset fortè dici, quòd aut iudex po-
teſt ad locum monaſterij accedere, & ibi causã exa-
minare, & tunc procurator non admittitur, uiſi in
caſibus, in quibus alias admitteretur, p not.in.c.2.
de iudi.lib.6.& per id quod traditur in.d.c.1.de ſta
254 tu regu. ¶ Quiuto principaliter quæro, † vtrum in
caſibus, in quibus nõ poteſt procurator interuenire
ſi interuenit, nec fuit oppoſita exceptio impotẽtiæ,
reſpectu qualitatis cauſæ, debeat admitti? Solu. In
hac quæſtione variæ maiorum noſtrorum reperiun-
tur ſententiæ. Glo. in.l. quamuis indubitati. C. de
adult. tenet, quòd ꝓceſſus teneat; quia talis excep-
tio, tanquam dilatoria, debet opponi ante litem cõ
teſtatam, ꝓ qua facit ille tex. idem tenet glo.in ver.
criminalis. in fin.in.c.1.de iud.lib.6.pro qua facit.l.
ita demum. C.de ꝓcur. &.l. filiusfa.§. veterani.ff.de
255 procurato. Item quia † agitata cum falſo procurato
re valent per confeſſum habitum.ff.de iudi.l. licet.&
ff.rẽ ratã haberi.l.3.§. falſus. Eandem ſñiam fuit ſe-
quutus Bernar. vt refert ibi gl.& ſequitur ibi Inno.&
Hoſt. Io. Mona.& Archi.in.c.qui generaliter.de pro-
cur.lib.6.& Archi.5.q.3.c.reos. & Spec. in tit.de pro
cur.§.1. verſ. ſed pone in caſu. & Oldra. in conſilio.
129. & hanc eandem ſententiam notat Bar.in.l.poſt
mortem.§.fi.ff. de adopti. allegando glo. pro ſingu-
lari in authen. quib.modis natur.effic.legit.§.ſi quis
ergò.verſ.ſic incipit, Quòd qualiter fiat. ¶ Coutra-
riam ſententiam tenet Franc. Accur. vt refert Cyn.
in.d.l.quamuis indubitati. Mouetur; quia verba ſen-
tentię ſunt referenda ad perſonam domini.l. fina.
C. de iureiur.& abſens damnari uon poteſt.l.abſen-
tem.ff.de pœnis. & in procuratorem ſententia eſt
ferenda.l.1.C.de ſeute. & interlocu.omni.iudi. ergò
ſemper poterit opponi hæc exceptio.l. licet. C. de
procura. ¶ Et pro hac opinione facit tex.in.d.l.pe-
nul.§.ad crimen.ff.de publicis iud. vbi tex. dicit fru-
ſtra admittitur procurator; ſed ſi teneret proceſſus,
non diceretur fruſtra; ergò, &c. Ioan. And.in.c.1.de
iudi.lib.6.iu nouel.ex dicta ſententia Franciſ. tenet,
ꝙ quò ad fienda, ſeu agenda procurator repellitur;
geſta tamen antequam opponatur, valebunt, arg. di
ctorum iurium. & hanc tenet Bal.in.d.l.ſeruũ quoq;.
§.publicè. Nec ob.l.ita demnm.&.§.veterani. quia
loqnuntur in exceptione competente ratione perſo-
næ; ſed nos loquimur in exceptione competente,
ratione cauſæ. Domini de Rota deciſio.544.q̃ inci.
Item ſi citatus, tenent opin.primam, & dicunt, ꝙ li-
cet Io. And. concludat, quòd proceſſus teneat quo ad
præterita; non tamen quò ad futura; quia quò ad fu-
tura poteſt opponi; non tamen poteſt opponi poſt
concluſionem in cauſa, quiu poſsit ferri ſententia ab
ſolutoria pro reo. ¶ Bar. in.d.§.ad crimen.in fin.q.
dicit ſe dubitare; dicit tamen ſe conſueuiſſe dicere,
quòd aut procurator fuit admiſſus ex parte accuſa-
toris, aut ex parte rei; ſi ex parte accuſatoris, valet
256 proceſſus, ratio eſt; qa † pars, & iudex poſſunt remit
tere accuſatori pœnam calumnię, & ſolum propter
pœnam calumniæ erat, quòd non debebat admitti.
Aut ex parte rei, & non poteſt interuenire, niſi poſt
concluſionem, prr.d.l.quamnis. ¶ Et ſubdit, quòd
de hoc dubitat; quia vna ex rationibus quare in cau-
ſa criminali non admittatur procurator eſt; quia di-
ligentius principalis aget cauſam ſuam per ſe, quã
per aliuin. ¶ Item mouetur per tex. ibi, qui dicit
fruſtra, vt.ſ.dixi.& dicit verius eſſe, niſi vellet admit
ti poſt concluſiouem in cauſa; & hanc opin.ſequitur
Ioan. de Fantucijs. in.c.1. de iudi. lib.6. ¶ D. Ant.
hic diſtinguit, quòd aut ſumus in caſibus, in quibus
abſens poteſt damnari; & tunc tenet iudicium; quia
ibi eſt defectus in ſolenuitate; quia non potuit præ-
ſtare cautionem de iudicato ſuluendo, quæ cautio
non poteſt peti poſt litem conteſtatam.l.pomponi-
us.§.ratihabitionis.l. filiusfam.§. veterani.ff.de pro
curato. Ant ſumus in caſibus, in quibus abſens po-
teſt damnari, & tunc non valet iudicium; quia non
eſt tunc defectus ſolennitatis, ſed cum abſens non
poterat damnari, concluſio videtur nulla. ¶ D.m.
tenet hic iudiſtinctè opinionem ſecundam Franciſ.
quia aut interuenit procurator ex parte actoris, &
reus fuit abſolutus; ꝙ fortè non eueniſſet, ſi priuci-
palis fuiſſet p̃ſens; qa diligentius tractaſſet cãm ſuã.
Aut interuenit ex parte rei, & fortè ex negligentia
ꝓcuratoris fuit condemnatus, cũ eſſet innocens, &
257 † intereſt Reipublicæ ne nocẽs abſoluat; & ne inno-
cens damnet. ¶ Vnde cum hoc ſtatutum fuerit in fa
uorem publicum, non põt pars reuunciare. Facit
l.ius publicum.ff. de pactis. ¶ Item mouetur per
258 tex.in.d.§.ad crimen. qui dicit † fruſtra, vt dixi.ſ.&
ſic denotat act⁹ nullitatẽ, per.c.quia fruſtra.de vſur.
quia illud eſt verum impropriè, ſed impropriatio-
nes non ſunt trahendę in conſequentiam, vt.c.intel-
ligentia. de verbo. ſigni. Io.de Imo. in.d.c.1.de iud.
libr.6.dicit, ꝙ aut procurator interuenit ex parte a-
ctoris, aut ex parte rei. Primo caſu, aut interuenit
poſt concluſionem cauſæ tautũ, & põt, vt.d.l.quãuis.
C.de adul. Aut ante cõcluſionẽ in cã; & tuuc, aut ne-
gotium eſt liquidatũ cõtra reum, & poteſt interue-
nire; quia ceſſant rationes, propter quas prohibe-
tur interuenire. Facit.24.q.3.§.ecce. ¶ Si verò non
eſt liquidatum contra reum; & ſic reus eſt in cauſa
abſolutus; & tunc non debet admitti; quia tunc non
vendicat ſibi locum ratio diligentioris agitationis,
& ſufficit vnam de cauſis finalibus. adeſſe.l.libero-
rum.§.uotatur.ff.de his qui nota. inſam. ¶ Secun-
do caſu, quando procurator interuenit poſt con-

cluſionem in cauſa, vel ante, & liquidatum eſt deli-
ctum pro reo; tenet proceſſus;quia ceſſant rationes
prædictę. Si verò eſt liquidatum contra reum, non
tenet proceſſus per rationem diligentioris agitatio
nis.D. Domin.de ſancto Gem.in.d.c.1.de iud.lib.6.
dicit, ꝙ deciſio huius dubij conſiſtit ſolum in rōne;
quare procurator nō admittitur in cauſa criminali,
in qua finalis ratio ſecundum. D. Ant. videtur eſſe;
quia ſententia careret executione;quia pœna debet
tenere ſuos authores,de his,quę fiunt à maio. parte
capi.c.quæſiuit.de elect.c.ſi.compromiſſarius.lib.6.
Sed ſi conſtat de delicto ex parte rei, erit inefficax
ſententia; quia procurator non debet puniri; ſi non
conſtat,debet puniri accuſator,& non procurator.
Et ideò lex dicit fruſtra interuenit procurator; ſci-
licet,quantum ad ſententiam exequendam; quia in
effectu fruſtra reperitur agitatum iudicium, ex quo
ſententia non habebit executionem. Vnde conclu-
dit, ꝙ prima ſententia eſt vera, quòd proceſſus te-
neat. Nec obſtat tex. in.d.§. ad crimen. dum dicit
259 fruſtra.quia † debet intelligi in effectu; ſcilicet, op-
poſita exceptione, pro quo facit.c.quia fruſtra. de
vſuris.vbi dicitur,ꝙ fruſtra vſurarius impetrat auxi
lium legis; & ideò dicit, ꝙ nullatenus audiatur. Et
vt ibi tenet Inno. illa exceptio eſt dilatoria, ꝙ nul-
260 latenus audiatur;& ſic patet,ꝙ † licet lex dicat,fru-
ſtra agit; vel nullatenus audiatur; intellige ſcilicet
oppoſita exceptione; quia aliàs tenet proceſſus,vn-
de.d.§.ad crimen.debet intelligi fruſtra admittitur;
ſcilicet,ſi opponatur, vel fruſtra.ſcilicet,quò ad exe-
cutionem ſententiæ,quæ in pœna corporali non po-
terit ferri in procuratorem. ¶ Et pro hoc dicto, ego
adduco tex. in.l.1.C.de non numer. pecu. coniun.
his quæ ibi dicit Bal. & tradunt Docto.vbi dicitur,
261 ꝙ † illud intelligitur fieri fruſtra, quod in effectu
poteſt tolli, vel elidi exceptione, ꝙ tamen non op-
poſita exceptione teneret. Ad idem facit, ꝙ not. in
262 Clem. conſtitutionem. de electio. vbi patet. ꝙ † li-
cet lex prohibeat quem admitti ad iudicium; tamē
ſi de facto admittatur,tenet proceſſus. ¶ Et ad ra-
tiones Legiſtarum dicit D. Dom. poſſe reſponderi,
ꝙ de iure canonico poſſunt verba ſententiæ concipi
in perſona domini; licet cauſa fuerit per procurato-
rem agitata,vt not.in.c.quærelā.s̄. de electo.de quo
latius.s̄.dixi in prima q. princip.primi membri prin
cip. Ad aliud, ꝙ ſententia in cauſa criminali non
poteſt ferri in abſentem, dic, quod ſecus eſt de iure
canonico, vt patet in.c. veritatis. de dolo & contu.
cum ibi no. Tu verò dic,de intellectu illius.c.vt ſu-
pra latius dixi. Et aduerte; quia,ſi bene ponderen-
tur verba D. Domini. concluſio ſua videtur contra-
ria rationibus primo aſsignatis. Sed D. Io.de Imo.
latius complectitur hunc articulum in.d.§.ad crimē.
prope finem. vbi dicit, quòd paſſus eſt valde dubi-
us propter tantorum Doctorum opiniones; dicit
tamen in hac ambiguitate diſtinguēdos duos caſus.
Primus eſt, quando procurator perſeuerauit vſque
ad concluſionem in cauſa,& vſque ad ſententiam.
Secundus eſt, quando interuenit ſolum ante conclu
ſionem in cauſa. Primo caſu ſubdiſtinguit, quòd
aut venit ex parte accuſati, aut ex parte accuſato-
ris; ſi interuenit ex parte accuſatoris; & tunc aut
liquidatum erat negotium, & concluſum eſt con-
tra reum præſentem, &carceratum,& tunc videtur,
ꝙ poſsit interuenire; nec vitietur ſententia, quæ fe-
retur;quia ceſſare videntur omnes rationes prohibi-
tiuæ. Nam iudicium non . . it deluſorium; quia reus
præſens condemnabitur, & conſequenter punietur,
& ſic maleficium non erit impunitum; ceſſat etiam
ratio fidelioris defenſionis;ex quo negotium eſt iam
examinatum,nec accuſator venit puniendus de calu
mnia, ex quo probatum eſt crimen, & iſte videtur
caſus ſecundum vnum intellectum.d.l. quamuis in-
dubitati.licet alij dicant,ꝙ aliud operatur etiam ibi
fauor abſentiæ cauſa Reipublicæ ipſius procurato-
ris. Sed communiter videtur * teneri quòd idem Cōs opu.
eſſet, etiam ſi ſe abſentaſſet cauſa Reipublicæ; quia
ceſſant rationes prohibitiuę, de quibus ſupra dixi;
videntur ſentire etiam Butrig. & etiam Bart. in.d.§.
ad crimē. Si verò negotium erat concluſum pro reo,
tunc non eſt dubium, quòd ex parte accuſatoris nō
poteſt admitti procurator, cum ipſe de calumnia
venit puniendus, quam calumniam præſumitur cō-
miſiſſe eo ipſo, ꝙ non probauit, vt.l.1.C.de calum.
An autem ſi ſe abſentauerit poſt dictam cōcluſionē
in cauſa factam pro reo, poſsit reus abſolui, viden-
tur ſentire Domini de Rota per illud quòd ſupra di-
xi, quòd licet tunc non poſsit condemnari abſens
de calumnia, ſi eſt pœna, quæ non cadebat in abſen
tem; & pro hac parte etiam benè facit.l.ſi accuſato-
ribus.ff.de accuſatio.& hoc ſequitur Bar. ibi. ¶ Sed
aduerte; quia contra iſtam opinionem facit; quia
ibi ſumus in cauſa,in qua per ſententiam fit alijs prę
iudicium. Ita demum videtur alijs fieri præiudici
um, ſi actor ſit præſens tempore ſententiæ.l. qui re-
pudiantis.§. fin. & ibi not.ff. de inoffi. teſtam. &.l.ſi
ideò.ff.de euictio. Sed talis eſt huiuſmodi cauſa;qa
abſolutus de crimine publico non poterit poſtea ab
alio accuſari,niſi doceatur de præuaricatione primi
accuſatoris, vt.d.l.2.§.fi.ff.eo. &.l.3.ff. de præuaric.
&.c.de his.s̄.eod. & ibi latius dixi; ergò videtur, qđ
non poſsit ferri abſolutoria pro reo abſente accu-
ſatore,ꝙ habet præiudicare alijs, niſi dicas, ꝙ illud
contingit ex eo; quia iam erat concluſum in cauſa
pro ipſo reo; ſecus ſi ipſe accuſator ante cauſam cō-
cluſam ſe abſentaſſet; & ſic poſſent procedere con-
traria. Contra hoc tñ aliqualiter facit, ꝙ not.Bar.in
d.l.qui repudiantis.§.fi.&.ff. de inffi. teſta.l. ſępè. &
in.l.ſi ſuperatus.ff.de pigno.Aut vult interuenire ꝓ-
curator ex parte accuſati poſt cōcluſionem in cā; &
tunc ſi erat concluſum contra reum, non pōt inter-
uenire;ne aliàs iudicium eſſet deluſorium, cum ac-
cuſatus ſit damnandus, & non procurator; & damnā
dus debet eſſe pſens;vt dictum eſt.Aut erat conclu-
ſum pro ipſo reo; & tunc velle videntur ipſi Do. de
Rota.per illud qđ.s̄.dixi,ꝙ poſsit interuenire;& poſ
ſit abſolui in abſentia. Sed hoc fortè non eſt verum,
per regulam,quæ vult,ꝙ illo caſu poſsit fieri abſolu-
tio; quo poſset fieri condemnatio; niſi reperiat̄ ex-
preſſè oppoſitum, vt not.in.l.3.ff. de re iudic. &.l.3.
C.vbi ſenat.vel clariſſ.per argumentum à ſpeciali,&
in.c.inferior.21.diſt. Cum ergò non poſſet dānari ſi
eſſet abſens; nō pōt etiam abſens abſolui. Aduer-
te etiam;quia ꝙ ſupra dixi,ꝙ poſtquā eſt concluſum
in cauſa pro præſenti, ſi interuenit procurator ex
parte accuſatoris; licet nō debet interuenire, poſsit
reus

reus abſolui. Aliqui tamen tenuerũt contra illam ra-
tionem; quia cum reus abſoluitur, accuſator debet
de calumnia puniri, vt.l.1.C.de calum.ꝙ hoc caſu fi-
eri non poſſet, ex quo eſt abſens; & hanc opinionem
tenet Cyn.in.d.l.quamuis. Sed non placet Bart.quia
licet non poſſit nunc damnari de calumnia, alias ſi
repreſentet ſe poterit damnari, vel poterit procedi
ad annotationem bonorum, iuxta.l.1.ff.de requir.
reis:& ideò non debet hic impedire executionẽ;ſci-
licet abſolutionis rei; & hoc de primo caſu princi-
pali, qñ vult procurator interuenire poſt concluſio-
nem in cã. ¶ Secundo caſu principali, quãdo inter-
uenit ante concluſionem conclude, ꝙ ante conclu-
ſionem in cã,in qualibet parte litis poterit opponi,
ẽt poſt litem conteſtatam.arg.d.§.ad crimen.& per
illud, ꝙ dixi.s̄.poſt Bar.& D.Barth. de Salic. ¶ Aut
interuenit procurator, & perſeuerauit in cauſa vſq;
ad concluſionem in cã incluſiuè; & nihil fuit oppo-
ſitum;& hic eſt caſus dubius, an tũc valeat ꝓceſſus;
& potes dicere, ꝙ aut interuenit ex parte accuſato-
ris;aut ex parte accuſati; ſi ex parte accuſatoris; &
tunc, aut negotium eſt liquidatum contra reum; &
valet proceſſus; & poſſet reus præſens condemnari;
& iſte eſt caſus, ſecundũ vnum intellectum d.l.quã-
uis indubitati. pro quo optimè facit.l. poſthuius.§.
ſi quis ex his.ff.de inoffi.teſta.& quòd not.Inno.in.c.
in noſtra. de procura. & in.c. cauſam quæ.2.qui filij
ſint legit. & facit, quia ceſſant tunc omnes rationes
prohibitiuæ; quia iudicium non erit deluſorium,
cum reus præſens poſſit damnari; & punietur, &
ſic maleficium non remanebit impunitum. Item
nec eſt curandum, an alius cauſam melius agitaſſet,
ex quo crimen ad lucem peruenit.23.q.3.c.ecce in-
quiunt.vndecunq;enim crimina clarucrint, punien-
da ſunt. ¶ Aut negotium eſt liquidatum pro reo; &
tunc proceſſus videtur nullus. Primo per tex.in.d.§.
ad crimen. Item, quia ſtat ratio fidelioris agitatio-
nis; & ideò non videtur poſſe ferri ſñia pro reo ab-
ſolutoria in pręiudicium aliorum; quaſi cauſa ſit agi
tata cum illegitimo contradictore.l.ſi cũ non iuſto.
ff.de collu.deteg. Nec hoc caſu poſſet accuſator ab-
ſens puniri de calumnia, ſaltem quandò pœna eſt ta
lis, quæ non caderet in abſentem. Facit ad prædicta
ꝙ not. Inno. in.d.c.in noſtra.&.d.c. cauſam quæ. &
Bar.in.d.§.ſi quis ex his. ¶ Secundo caſu. quando
interuenit procurator ex parte rei,vſq.ad concluſio-
nem in cauſa incluſiuè; & tunc ſi ex concluſum con-
tra reum abſentem, proceſſus eſt nullus; quia ſunt
omnes rationes prohibitiuę interuentus procurato
ris in cauſa criminali, de quibus ſupra dixi. ¶ Aut
eſt concluſum pro reo abſente;& tunc videntur ſen-
tire Do. de Rota per illud quod ſupra dixi,ꝙ poſſit
reus abſolui; & accuſator præſens de calumnia con-
demnari;& hoc videtur ſatis æquum fauore liberta-
tis,& abſolutionis, arg.l.Arriannus.ff.de actio.& ob
liga. Et facit ꝙ not.Cyn.in.d.l.quamuis.Contra hoc
tamen facit; quia ſicut non poſſet ferri condemna-
toria, ita nec abſolutoria deberet poſſe,arg.l.3.ff.de
re iudi. Niſi excuſando dicas, ꝙ illa regula procedit
qñ eſt eadem ratio, vt.s̄.dixi;ſecus ſi diuerſa, prout
eſt in caſu propoſito, nam quando eſt concluſum cõ
tra reum abſentem ſtant omnes rationes prohibi-
tiuæ,vt dixi; ſed quando eſt concluſum pro reo, ceſ-
ſant omnes prædictæ rationes prohibitiuæ; ideò ſe-
263 cus ſit;cum † ceſſante ratione legis, ceſſare debeat
diſpoſitio legis.l. adigere.§.quamuis.ff. de iure pa-
tron.&.c.cum ceſſante.s̄.de appella. Et hæc pars vi
detur benignior, & ſic amplectenda, vt.l.benignius.
ff.de leg. Ego arbitror concludendum eſſe, ꝙ ſiue
loquatur poſt concluſionem in cã, ſiue ante, ſiue ex
parte accuſatoris,ſiue ex parte rei, vbicunq; ceſſant
rõnes, vel ante liquidatũ negotiũ,vel poſt, pp quas
prohibeatur interuentus procuratoris, ꝙ proceſſus
teneat; quanquam à principio ante liquidatũ nego-
tium non potuiſſet ꝓcurator interuenire. Et ideò ſi
ex parte accuſatoris interuenit, vbi non poterat in-
teruenire; & reus non excipit;& pro accuſatore liq-
datum eſt negotiũ, ꝓceſſus tenebit; quia ceſſant ra-
tiones prohibitiuæ, cõcludẽtes quare ex parte accu
ſatoris non poſſit interuenire ꝓcurator, & maximè
quia poſtq̃ deuentũ eſt ad finẽ,debẽt ceſſare oĩa,quę
ſunt ad finem, vt dixi in.c.euidentia.s̄.eod.& reus vr̃
potuiſſe præiudicare ſib non opponendo; & qa vn-
decunq; crĩa claruerint, ſunt punienda. Et ideò vide
264 mus, ꝙ † etiam ex inepto proceſſu pp cõfeſſionem
rei accuſati, põt reus condemnari,ſi ad id agebatur,
vt per Inno. in.c. qualiter & qñ. 2.ĩ.eo.& Bar.in.l.ſi
confeſſus.ff. de cuſto. reo. per glo.in.l.ſi filium.C.de
libe. cau. Et quia iura euitant circuitum tanquam
actum fruſtratoriũ.l.dominus teſtamento.ff.de con-
ditio. indebi. Et vide quæ dixi in clem. auditor. de
reſcrip.& quia intereſt reipublicæ ne delicta rema-
neant impunita.l.illud.ff.ad.l. Aquil.cum alijs iuri-
bus vulgatis. vnde cũ ceſſent rationes, debet & ceſ-
ſare effectus, vt.s̄.dictum fuit. Sed ſi pro reo conclu-
ſum eſt, tunc ſecus; quia non ceſſant dictæ rationes.
¶ Et idem dicendum eſt, quando interuenit ex par-
te accuſatoris, ſingula ſingulis referendo. ¶ Et ex
prædictis ego infero, ꝙ antequam ſit liquidatum
negotiũ,ſemper poterit opponi exceptio iſta, quòd
non poſſit interuenire procurator;tàm ex parte ac-
cuſatoris, quàm ex parte accuſati;ſi rationes prædi-
ctæ impeditiuæ interuentus ꝓcuratoris habẽt obſta
re. Et idem etiam arbitror,ſi liquidatum eſſet nego
tiũ; & in cauſa concluſum eſſet, ſed ipſa liquidatio
reduceretur in dubium,ita ꝙ propter aliquam cau-
ſam, aliæ probationes eſſent fiendæ, & admittendæ;
& nõ ceſſarent prędictæ rationes impeditiuæ. Et ſe-
cundũ prædicta intellige,& declara quæ dixi.s̄.in.7.
q.2.q.princip.2.membri princip. ¶ Sexto principa-
265 liter quæro, † vtrum in caſibus, in quibus in cauſa
criminali admittitur procurator, reqratur ſpeciale
mandatum ? Sol.Specu.in tit. de procura.§.1.verſi.
266 ſed nunquid media.dicit ꝙ non; vnde dicit, ꝙ † li-
cet quis conſtituatur gñraliter ad omnes cauſas; ta-
men de ciuilibus tantum intelligitur.C. de epeſc. &
267 cler.l.cum clerici.& auth.clericus.quinimo † ſiue ge
neralis,ſiue ſpecialis ſit procurator ad cauſam, non
poteſt proponere crimina;vel defectus, etiam exci-
piendo contra perſonam eius, qui litigat de ſua ele-
ctione, vel prouiſione,vel de alio;niſi ſpecialiter fue
rit ſibi de mandatum, ꝙ excipiat de crimine.s̄. de
268 teſti.in integ.c.coram. & eſt ratio. Nam † grauiter
punitur crimina,vel defectus obijciens,ſi deficiat in
probando.c.1.de elect.lib.6.quodãmodo enim eius
ſtatus diminuitur. quia ſuſpenditur ab omnibus be

neficijs ſuis per triennium; & ſi ſe illis ingeſſerit, ꝑ-
petuò priuatur, vt ibi; & ſic puniť circa ſtatū digni-
tatis ſuæ, manente libertate. Cum ergo hoc diminu
tionē ſtatus inducat, vt.l.1.ff.de varijs & extra ordi.
crimi.non debet admitti procurator, niſi ſibi ſpe-
cialiter demandetur.l.non ſolum.§.fin.ff. de procu-
ra. & arg.ff.de mino.l.illud. Præterea, cum dn̄s pu-
niatur,& in pęnā cadere pōt; vt patet,ergo per man
datū gn̄rale, vel ſpeciale non debet poſſe propone-
re criminales defectus, ne dn̄s pœnam huiuſmodi
patiatur; iſta ſunt verba quaſi formalia Spec.deinde
allegat quędam in contrarium; quæ non multum fa
ciunt ad noſtram q. princ. ¶ Tu aduerte; quia de
quæſtione generali proſequitur Spe.magis quæſtio-
269 nem ſpecialem, † vtrum habens mandatum gene-
rale,vel ſpeciale ad cām,poſsit ꝓponere cr̄ia contra
electum,ꝙ hodiè eſt expeditum in cle.2.de ꝓcurat.
vbi plus dicitur,ꝙ etiam ſi in ꝓcuratorio eſſente ex
preſſa quædam requirentia ſpeciale mandatum, ſe-
cundum formam.c.qui ad agendum. de procurat.
lib.6.tn̄ vigore talis mendati non poſſet procurator
opponere in perſonam electi crimina, vel defectus;
rōnis igitur prædictæ cōcludunt, ꝙ requiratur ſpe-
cialiſsimum mandatum in cā criminali;& hanc ſen-
tentiam ſequitur Bal. in repe.l. ſeruum quoq;.§.pu-
blicè.ff.de procurat. in fi.q.per.c.1. de elec.lib.6.& ꝑ
not. in.c.præſentium. de teſtib.lib.6. & per.d.cle.2.
de procurat. Bal.etiam in.d.l.reos.C.de accuſat.pri-
mo arguit, ꝙ non requiratur ſpeciale mandatum,
per.l.ſi vnus.§.procurator.ff. de iniur.quam etiam.l.
allegat in contrarium Spec.decidit tamen in contra
rium, ꝙ requiratur ſpeciale mandatum.per.d.clem.
2.& per not. per Inno.in.c. ſuper his.j. eod. & ratio
eſt; quia iudicia criminalia ſunt pœnalia valdè;& in
iſtis pœnalibus requiritur ſpeciale mandatum.l.3.
§.ſi procurator.ff. quod quiſq; iuris. Ad.l.contrariá
reſpondet.ꝙ loquitur qn̄ de crimine ciuiliter agere-
tur. Io.de Imo.in.d.l.pęn.§. ad crimé.ff.de publ.iud.
primo dicit, ꝙ non admittitur procurator ſine ſpe-
ciali mandato; deinde dicit, ꝙ etiam ſine ſpeciali
mandato admittitur,quādo iudex eſſet proceſſurus
omninò contra abſentem, vt.l. non ſolum.§.fi.ff.de
procur, deinde dicit, ꝙ procurator non videtur ad-
mittendus ſine ſpecialiſsimo mandato; ſicut dicim'
270 in ſimili † in matrimonio, in quo requiritur ſpecia-
liſsimum mandatum ad contrahendum cum tali,vt
c.fi.de procura.lib.6.&.l.generali.ff.de ritu nupt.Fa
cit ꝙ not.in.l. ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acqr.
hæred.deinde ſubdit.ꝙ iudex debet laborare quan-
tum pōt,vt compareat reus;& ſi id fieri nō pōt, cō-
pareat procurator habens ſpeciale mandatum; & ſi
id non fiet, admittat etiam ſine ſpeciali mandato;
& vltimatè etiam ſine vllo mandato. ¶ Ego arbi-
tror ita dicēdum,ꝙ aut quis vult venire tanq̄ procu-
rator ad plenā defenſionē;ita ꝙ per eius dictum,aut
factum, vel neglectum, plenè præiudicetur domi-
no;& hoc caſu requiritur ſpecialiſsimum mandatū,
ꝑꝑ rationes ſupra aſsignatas; & maximè ad actus,q
aliás de ſui natura non requirunt ſpeciale mandatū,
prout eſt ad iurandum de calumnia, & reſponden-
dum poſitionibus, & ſimilibus, ꝓut.ſ.dixi. Aut vult
venire, vt quilibet defenſor; prout publicè eſt vtile
abſentē à quibuſcunq; defendi. Et hoc caſu,cum ad-
mittatur quilibet etiam ſine mādato,vel inſtructor,
vel ſimilis, fortius admittetur cum mandato; licet
271 non habeat mādatum ſpeciale. Ita † intelligo.§. pu
blicè.in.l.ſeruum quoq;.ff.de procurat. Et ita debes
intelligere ea,quæ ſæpius dixi,maximè in.2.q.15.q.
2.membri princ. vbi etiam tetigi,ꝙ licet non poſsit
reſpondere poſitionibus ſine ſpecialiſsimo manda-
to; tn̄ talia poterit proſequi, maximè; quia melius
eſt,ꝙ per talem cā defendatur, vel inſtruatur, poſt-
quam pōt procedi contra abſentem ad diffinitiuā;
& cā aliàs de ſui natura admitteret procuratorem;
arbitrarer, non admittendum procuratorē ſine ſpe-
ciali mandato in cauſa criminali; & ſi compareret
aliquis pro abſente ſine ſpeciali mandato, iudica-
rem principalem contumacem; & contra ipſum
procederent remedijs prædictis. Sed ſi lis eſſet cō-
teſtata, vel talis caſus, in quo poſſet procedi contra
abſentem ad diffinitiuam, vt dixi;admitterem pro-
curatorem ſine mandato;quia iudex inquantum po
teſt, debet ſupplere præſentiam abſentis, vna cum
Deo, & iuſtitia; ne abſens fortè innocens condemne
tur,per.l. abſentem.ff.de pœn. Et quia, vt ſępiſsimè
272 dictum eſt, † debet omnem cautellam & diligen-
tiam adhibere ad inueniendam veritatem.Facit.30.
q.5.c. iudicantem. & ꝙ not.in.l.properandum.C.de
iudic. & ꝙ. dixi.ſ.in pluribus mēbris. 1.q.2.q. prin.
2. memb. prin.& ꝙ latius dixi in.d. 15.q.1.q.princ.
1.memb. prin. ¶ Septimo, & vltimo pro comple-
mento iſtius ſecundi membri princ. compendiosè
enumerandi ſunt caſus, in quibus in cauſa criminali
admittitur procurator; qui tn̄ pro maiori parte latè
in ſuperioribus quæſtionibus examinati ſunt. Sed
quia glo. hic, & etiam vbiq;, & etiam Docto. pro-
273 cedunt,ponendo regulam negatiuam, ꝙ † in crimi-
nalibus non admittatur procurator,ad quam regu-
lam dent fallentias ſpecialium caſuum. Idcirco, vt
prædictorum, & plurimorum aliorum caſuum ha-
beatur notitia compendioſa, dic, ꝙ prædicta regula
fallit, ſecundum aliquos.¶ Primo, in priuatis deli-
ctis, in quibus volunt ſimpliciter procuratorem ad-
mitti debere; vel ſecundū alios in priuatis delictis,
ꝓ qbus venit imponenda pęna à relegatione.j.ſecus
ſi à relegatiōe.ſ.de quo dic, vt dixi in.1.q.1.q. prin.
ſecundi membri princ. ¶ Secundo fallit in cauſa cri
minali, ex qua pœna pecuniaria venit imponenda,
quantuncunq; magna; ēt ſi omnium bonorū; diſtin-
guendo tn̄ inter accuſatorem, & reū; an veniat im-
ponenda pęna de iure cōi,vel ex forma ſtatutorum,
de quo dic, vt latius dixi in. 2. q.1.q.prin.2.membri
princip. ¶ Tertio fallit, ſi ex crimine capitali nō ve-
niret imponenda pœna corporis afflictiua, niſi in cō
ſequentiam, magis rōne cōtumaciæ,q̄ naturalis pę-
næ delicti, de quo dic, vt dixi in.4.q.dictæ.1.q.prin.
¶ Quarto fallit, qn̄ ex naturali pœna delicti veniret
imponēda pęna mixta; vt puta, amputeť ſibi manus;
ſi nō ſoluerit centū; & reus vtatur cautela ſolutionis
centū in caſu condemnationis fiendæ, de quo dic, vt
dixi in. d.4.q. ¶ Quinto fallit, qn̄ venit imponen-
da pœna pecuniaria naturaliter; tamen ex accidēti
poteſt eſſe corporis afflictiua, de quo dic, vt dixi in
5.q.d. primæ.q. princ. ¶ Sexto fallit, ſi pœna, quæ
venit imponenda ex delicto, ſit naturaliter arbitra-
ria; tamen conſuetudo habet, ꝙ non imponatur ni-
ſi pe-

ſi pecuniaria, vel niſi vſq; ad relegationem, & non ſu
pra; dic, vt dixi in.d.q.5. ¶ Septimo fallit; quando ex
delicto veniret imponenda pœna alternatiua; vna
corporis afflictiua, altera pecuniaria, vel à relegatio
ne infra; & reus ſit incapax pœnæ corporis afflicti-
uæ; vel pœna corporis afflictiua ſit ineligibilis, de
quo dic, vt dixi in.6.q.d.1.q.prin. prædicti.2.memb.
prin. ¶ Octauo fallit, quando dubitaretur; an veniret
imponenda pœna pecuniaria, vel corporis afflicti-
ua, & adhiberetur cautela, quòd habeatur pro non
admiſſo, ſi contingat ipſum puniri debere pœna cor
porali, ſecundum aliquos. Alij verò contra, de quo
dic, vt dixi in.7.q.1.q.prin. ¶ Nono fallit, ſi crimen
ciuiliter intentaretur; quanquam veniret imponen-
da pœna reuocationis in ſeruitutem, de quo dic, vt
dixi in.8.q.1.q.prin. ¶ Decimo fallit; vbicũque veni-
ret imponenda pęna etiam vſq; ad relegationem in-
cluſiuè, ſecundum aliquos. Alij contra; diſtinguendo
inter locum certum, & incertum; & inter accuſato-
rem, & accuſatum, de quo dixi in.10.q.d.1.q.princ.
¶ Vndecimo fallit; ſi veniret imponenda pœna à re-
legatione infra, etiam coniuncta infamia, dummo-
dò principaliter non ageretur ad infamiam, ſed ad
aliam pœnam, de quo dic, vt dixi in.8.q.d.1.q.prin.
¶ Duodecimo fallit etiam; ſi ex crimine veniret im-
ponenda pęna, quòd quis poſſet impunè offendi, ſe-
cundum aliquos. Alij verò aliter diſtingunt, de quo
dixi in.12.q.d.1.q.princ. prædicti ſecundi membri
princ. ¶ Decimotertio fallit, ſi veniret imponẽda pę
na depoſitionis ab ordine, de quo, dic, vt dixi in.13.
q.prædictę primæ q.princ. ¶ Decimoquarto fallit; ſi
ex delicto veniret imponenda pęna ſeparationis tho
ri, de quo dic, vt dixi in.14.q.dictę primæ.q.princ.
¶ Decimoquinto fallit, in quacunq; cauſa criminali;
ét ſi ex ea venit imponenda qualiſcunq; grauiſſima
pœna, & contra abſentem poſſet procedi, ſecundum
tamen varias opiniones de quibus dixi in.15.q.d.1.
q.prin. ¶ Decimoſexto fallit, vbi ex forma ſtatuti ab
ſens haberetur pro confeſſo, ſecundum tamen varias
opiniones de quibus dixi in.16.q.d.1.q.prin. ¶ De-
cimoſeptimo fallit, quando accuſatus eſſet præſens;
ſecundum quoſdam. Alij contra, de quo dic, vt dixi
in.17.q.d. primæ.q.prin. ¶ Decimooctauo fallit;
quando accuſatus eſſet in carcere, aut in vinculis ſe
cundum aliquos. Alij contra, de quo dixi in.18.q.d.
primæ.q.prin. ¶ Decimonono fallit; quando proce-
deretur contra mortuum, dic, vt dixi in.19.q.d.pri-
mæ.q.princ. ¶ Vigeſimo fallit; quando procurator
vellet ſolum interuenire ad dandum ſolum libellum,
ſecundum aliquos, dic, vt dixi in.2.q.princ.d.ſecun-
di membri princip. ¶ Vigeſimoprimo fallit; quan-
do vellet quis venire ad allegandas cauſas abſentiæ
neceſſarias, de quo dic, vt dixi in primo membro ſe-
cundæ.q.princ. ¶ Vigeſimoſecundo fallit; quando
procurator vellet venire ad allegandas cauſas abſen
tiæ probabiles, de quo dic, vt dixi in ſecundo mem-
bro.d.ſecundę.q.prin. ¶ Vigeſimotertio fallit; ſi quis
vellet venire ad allegandas cauſas abſentiæ volunta-
rias, de quo dic, vt dixi in tertio membro.d. ſecun-
dæ.q.princ. ¶ Vigeſimoquarto fallit, quando vellet
venire ſolum ad proponendas exceptiones dilato-
rias, de quo dic, vt latius dixi in.2.q.princ. ſecundi
membri princip. ¶ Vigeſimoquinto fallit; quando
veniret ad proponendas exceptiones peremptorias,
quę tamen cauſa poſſet ſeparari à crimine; & de qui-
bus poſſet cognoſci ſeparatim à crimine, dic, vt dixi
in.d.ſecunda quęſt. verſi.inſuper quæritur. ¶ Vigeſi-
moſexto fallit; quando vellet interuenire ad propo-
nendas exceptiones mixtas in vim dilatorię, maxi-
mè ſi eſſent notoriæ, de quo dic, vt dixi in.d.ſecunda
q.verſi. vnde quęritur.&.4. ¶ Vigeſimoſeptimo fal-
lit; quando vellet venire ſolum ad certa media acta
cauſę, ſecundum aliquos, de quo dic, vt latius dixi
à.4.q.vſq; ad.11.q.prędictę.2.q.princ. ſecundi mem-
bri princ. ¶ Vigeſimooctauo fallit; quando procura-
tor vellet venire poſt concluſionem in cauſa, per.l.
quamuis indubitati.C. de adult. de quo dic, vt dixi.
ſ.in.7.q.2.q.princ.ſecundi membri princ. ¶ Vigeſi-
monono fallit; quando per appellationem cauſa de-
uolueretur ad iudicem alterius territorij, vt tradit
Do.Bald. poſt Rayne.in.l.reos.C. de accuſatio. vide
quod dixi.ſ.in.2.q.2.q.princip. ¶ Trigeſimo fallit;
quando procurator vellet interuenire ad annullan-
dam ſententiam latam in cauſa criminali; vnde ad-
mittitur procurator ad dicendum, ſeu petendum,
quòd banniti, ſeu damnati ad mortem debeant de
banno, ſeu damnatione cancellari; & dic, vt.ſ. in.11.
q.2.q.princip. ¶ Trigeſimoprimo fallit in patre, do-
mino, epiſcopo, abbate, & ſimilibus perſonis, quæ
poſſunt venire ad defendendum, non principaliter;
ſed pro ſuo intereſſe; & dic, vt dixi in.3.q.princ. prę-
dicti ſecundi membri princip. ¶ Trigeſimoſecundo
fallit in his, qui ratione adminiſtrationis, quam ha-
bent, admittuntur; vt tutores, & curatores. de qui-
bus dixi in.4.q. princip. dicti ſecundi membri prin.
¶ Trigeſimotertio fallit in cauſa vniuerſitatis, in
quaſi vniuerſitas, vel accuſaretur; vel vellet accuſare;
& idem de quolibet alio corpore ficto; & dic, vt dixi
in.d.4.q.prin.verſ.ſed quęro iuxta prædicta. ¶ Trige
ſimoquarto fallit in monialibus, & ſimilibus perſo-
nis, quibus omninò eſſet prohibitus exitus clauſtri;
& dic, vt dixi in.d.4.q.prin. verſ. ſed quęro quid de
his. ¶ Trigeſimoquinto fallit in conſortibus eiuſdẽ
litis, arg.no.3.q.c.hoc quippe.& quòd not.Inno.in.c.
licet.ſ.eo. Facit tex.& quod ibi tradit Inno. in.c. cũ
dilecti.ſ.de dolo & contum.tenet Bald.in.l. ſeruum
quoq;.§.publicè.ff. de procurato. quod ego intelli-
go; quando ageremus de delicto cõnexo, aut corre-
latiuo; vt puta, adulterij, inceſtus, vel ſimi. aliàs non
video, licet plures dicantur comiſiſſe idem delictũ,
274 quòd vnus poſſit interuenire pro alio; quia † ex ſe-
paratis nõ fit illatio. ¶ Trigeſimoſexto fallit in per-
ſonis illuſtribus, per.l.fi.C.de iniur. Sed de intellectu
illius.l.dic, vt dixi.ſ.in.10.q.1.q.princ. ſecundi mem-
bri princ. ¶ Trigeſimoſeptimo fallit, ſecundum ali-
quos, in cauſa inquiſitionis; & dic, vt dicam in.2.q.
3.memb.princ. ¶ Trigeſimooctauo fallit; quãdo age
retur de crimine per viam exceptionis, de quo dic,
vt dicam in.3.q.3.membri princ. ¶ Trigeſimonono,
& vltimo fallit; quando de crimine tractaretur per
viam denunciationis; & dic, vt dicam in.4.q.3.mem
bri princ. Et ex prædictis, Deo duce, habes expedi-
tum hoc ſecundum membrum princ.

Supereſt igitur, vt veniamus ad tertium, & vltimũ
275 membrum principale, quòd eſt; † an, & quando
admittatur procurator in criminalibus reſpectu

modi, & formæ agendi. Hoc autem tertium mem-
brum in quinq;.q. principales diuiditur; ſicut poteſt
de crimine cognoſci quinq; modis. ¶ Prima.q. eſt
quid ſi procedatur per viam accuſationis. ¶ Secun-
da, quid ſi per viam inquiſitionis. ¶ Tertia, quid ſi
per viam exceptionis. ¶ Quarta, quid ſi per viā de-
nuntiationis. ¶ Quinta, & vltima, quid ſi procedatur
per viam notorietatis. Quæro igitur primo, vtrum
276 † in cauſa criminali, in qua ad puniendū crimen ꝓ-
ceditur per viā accuſationis, poſsit interuenire pro-
curator? Sed hæc.q. declarata eſt omnibus.qq.poſi-
tis.ſ̃.in præced. 2.memb.princip. quoniam ibi dicta
procedunt, quando ad puniendum crimen ageretur
277 per viam accuſationis. ¶ Secundo quæro, † quid ſi in
cauſa criminali proceditur per viam inquiſitionis;
an admittatur procurator? Sol.Spec.in tit.de inqui-
ſitione.§.1.verſ.Item poteſt quis.tenet quod ſic, per
c.I.&.A.de re iudica.&.c.ſuper his.j̃.eo.de quo tan-
gam in.c.qualiter & quando.2.j̃.eod. in vltima.q.7.
q.prin. ¶ Sed D.Ant. hic dicit, ꝙ Legiſtæ tenent, ꝙ
278 non; quia de † iure ciuili per viam inquiſitionis non
alteratur pœna delicti; & ideò non interuenit procu
rator; niſi in caſibus, in quibus poteſt interuenire ꝑ
viam accuſationis, de quibus dictū eſt.ſ̃.in præced.
ſecundo membro. & tenet Bar.in.l. ſi cui.§.1.ff.eo.&
l.2.§.ſi publico.ff.de adul.& hanc eandem opi.tenet
Andr.de Piſis, & Oldra.& poſt eos ſequitur Bal.in.l.
ſeruum quoq;.§.publicè.ff.de procur.qui etiam idē
279 ſentit in.l.reos.C.de accu. ¶ † De iure autem cano
nico dicit D.Ant. ꝙ vbi eſt eadem pœna accuſatio-
nis, & inquiſitionis; vt eſt in criminibus exceptis, de
quibus in.c.inquiſitionis.in prin.j̃.eod. & ꝑ Io.And.
in.c.qualiter.§.debet.j̃.eod. & ibi dixi in.15.q.prin.
& per Spec.in tit.de inquiſit.§.nunc dicendum.verſ.
ſi per modū inquiſitionis.& ſeqq.& hoc caſu, nō ad-
mittitur procurator, quod intellige, niſi prout ad-
mitteretur ſi procederetur per viam accuſationis; &
hoc ſentit gl.in.d.c.inquiſitionis.& D.de Rota. deci
ſione.52. ¶ Aliàs autem de iure canonico, ſi proce-
ditur per viam inquiſitionis, admittitur procurator,
vt traditur in.c.cum.I.& A. Facit quòd not. in.c. cū
cauſam.ſ̃.qui fil.ſint legi.& glo.in.c.venerabilis.ſ̃.de
dolo & contu. ¶ Et ratio eſt; quia iſta inquiſitio vo-
catur cauſa ciuilis; cum non intendatur ad vindictā,
& ad naturalē pęnam delicti; ſed ad intereſſe publi-
cum, ne ſcilicet criminoſus indignè teneat eccleſiā;
& hanc eandem concluſionem, & diſtinctionem te-
net Hoſt.& poſt eum Do.Ant.in.d.c.inquiſitionis.&
ibi aliquid dixi.& Hoſt. in.d.c. qualiter.vbi etiā di-
cam in ſi.ſeptimæ.q. & hanc diſtinctionem etiā ſen-
tit Bal.in.l.reos.C.de accuſa.allegat Innoc.in.c.cum
oporteat.j̃.eo. ¶ Ego breuiter concluderem, quòd
vbicunq; in crimine inquiſitionis veniret imponen-
da talis pœna, propter quam in cauſa per viam accu
ſationis non poſſet interuenire procurator; nec etiā
poſſet interuenire in cauſa criminali, per viam inqui
ſitionis intentata; vide quæ dixi in.d.c.qualiter.2.in
280 15.q.princi. ¶ Tertio quæro, † quid ſi cauſa crimi-
nalis deducatur in iudicium per viam exceptionis;
an admittatur procurator? Solu. D.Anto.hic diſtin-
guit, quòd aut opponitur crimen ad finem repellen-
di aliquem vt inhabilem, & admittitur; quia finis
dicitur ciuilis, vt.c.ſuper his.j̃.eo. Subdit tamen, ꝙ
281 hoc caſu, vbi † exceptio infamaret, quòd patet ex
his, quæ not.in.c.2.ſ̃.de ordi.cog.& exigitur ſpecia-
le mandatum, per not.in.d.c. ſuper his. & in clem.2.
de procu. ¶ Et ideò dicendum, ſecundum eum, ꝙ ſi
opponatur crimen ad finem deijciendi beneficiatū
ab obtento, vt in dictis iuribus; quia iſta non eſt na-
turalis pœna delicti; ſed potius inhabilitatis perſo-
næ; & ſic quodammodo ciuilis; quòd tunc admitte-
retur. Si verò opponetur ad finem puniendi, quod
eſt quandoq;, ſecundum ea, quæ habentur, in.d.c.2.
de ord. cog.&.c.1. de excep.&.l.2.§. ſi publico.ff.de
adul.&.c.ſuper his.j̃.eod.& per Specu.in titu.de cri-
mi.per mo. excep.propo. & hoc caſu per omnia di-
cendum eſt, prout dictum fuit, quādo procederetur
282 per viam accuſationis. ¶ Quarto quæro, † quid ſi de
crimine proceditur per viam denunciationis, an ad
mittatur procurator? Sol.dicit hic D.Anto.quòd aut
loquimur in denunciatione euangelica, & ex parte
denunciantis; & hoc caſu, cum quilibet poſsit denū-
ciare, ſeruanda eſt diſtinctio.l.licet.ff. de procura.de
cuius intellectu dixi.ſ̃.in.1.q.primæ.q.prin. ſecundi
membri prin. quia non intenditur finis pœnæ natu-
ralis, ſed pœnitentie. Si verò denunciatio eſt canoni-
ca, dicendum eſt ſecundum D.Anto.prout dictū fuit
in inquiſitione.Specu.tamen in tit. de denunc.§.qui
denunciare.verſ.item poteſt.dicit, quòd quis poteſt
denunciare per procuratorem, & illam proſequi, ar-
gu.c.cum in iuuentute.de præſump.&.c.ex parte.A.
283 de teſtib. ¶ Tu aduerte; quia † denunciatio non ſo-
lum eſt duplex, ſed quadruplex; videlicet, euangeli-
ca, iudicialis, canonica, & regularis; vide Doctor.&
maximè D.m.in.c. nouit.ſ̃. de iud.& quaſi in nulla
prædictarum ſpecie, denunciator denunciat ad finē
naturalis pœnæ imponendæ delicti; ſi tamen dare-
tur aliquo modo, quòd veniret imponenda pœna, in
qua de ſui natura non admitteretur procurator per
viam accuſationis; arbitrarer, quòd etiam non ad-
mitteretur per viam denunciationis, argu.dictorum
in duabus præced.qq. ¶ Quinto, & vltimo quæro,
284 † quid ſi ad puniendum crimen procederetur per
viam notorietatis, an admitteretur procurator? Sol.
Doct. non tangunt. ¶ Ego arbitror dicendum, &
285 aduertendum; quia cum † notorium ſit multiplex;
videlicet facti permanentis, facti tranſeuntis, & fa-
cti interpellati. Itē cum aliquod dicatur notorium,
quòd poſsit aliqua exceptione, excuſatione, vel de-
fenſione celari, & aliquod, quod nulla tergiuerſatio-
ne celari poteſt; dicendum eſt, quod in eo, quòd nul-
la exceptione, vel excuſatione celari poteſt, fruſtra
quæritur, an admittatur procurator, vt de ſe patet;
quia in tali non eſt neceſſaria accuſatio, vel denūcia
tio, inquiſitio, aut exceptio, nec teſtes, aut aliæ pro-
bationes, prout dixi.ſ̃.eo.c.euidentia. & tractatur la
tius in.c.noſtra.de coha.cler.& mulie.7.q.1.c.mani-
feſta. &.c. de manifeſta. &.c.bonę.1.de elec.&.C.de
accu.l.ea quidem. nec libellus recipitur, aut cauſæ
cognitio adhibetur, vt.c.quoniam. de fil.præsby.de
quo per Spec. in tit.de noto.crimi.§.1.in princ. Si ve-
ro non eſſet tale notorium; ſed eſſet tale, quòd poſſet
aliqua excuſatione, vel defenſione celari; & compa-
reret procurator nomine rei delinquentis, ſeu qui di
citur deliquiſſe; an eſſet admittendus talis procura-
tor, ponderanda eſſet qualitas ipſius delicti, & pęnæ
impo-

imponendæ, vt latiſsimè dixi in.24.q.primæ.q.prin. 2.mēbri prin.& data tali qualitate pœnę, pp quam ſi procederetur per viam accuſationis, nō deberet ꝓcurator admitti, dico, ꝗ hoc caſu ponderanda eſſet qualitas,& forma propoſitæ excuſationis,exceptionis,vel defenſionis per ipſum procuratorē;& an poſſet de ipſis cognoſci ſeparatim à delicto, vel non; & ſecundum ipſarum qualitatem,& formam admittere, vel non admittere procuratorem, ſecundum ea, quæ latius dicta fuere in ſecundo mēbro prin.maximè in.q.2. ſecundæ.q.prin. in.1.2.&.3.membro. Et ex his Deo duce,eſt expedita hæc difficillima materia;an,& quando in cauſa criminali admittatur procurator.¶ Gl.ſuper verſ.ſilentiū.quęrit de tribus q̄ſt. & ſol.In eadem gl.ibi,quēadmodum.dic, vt ibi principaliter tradit̄ de hoc articulo; quia cōuenit illi tit. de iureiur.ratione iuramēti,cōueniret ēt hic ratione accuſationis. Sed quia materia procuratorū fuit nimis lōga,dic, de hoc,vt latius dixi poſt Doct.in.d.c. quemadmodum de iureiur.In ea glo.ibi,ſed nūquid pōt.de hoc artic.dic, vt latius dixi poſt Doct.in.d.c. quemadmodum.In fi.glo. dic,de hac materia vt latiſsimè dixi in.c.de his.ſ̄.eo.¶ Gl.fi. colligit argu.ex
286 tex.ꝗ demū limitat;deinde ſumpta occaſione† enumerat plures caſus,in quibus citatio non eſt legitima; & an, & quando,citatus tenetur comparere, vel non.¶ In fi.glo.dic,no.hanc glo.quæ quotidiè allegatur;& dic de hac materia,quæ non pertinet principaliter ad titulum, vt latius traditur.2.q.3.c.ſi epiſcopus.& latiſsimè dixi poſt Inno.& Doct.in.c. præterea.ſ̄.de dila.& per Io.And.in regula, ſcienti.de reg. iur.lib.6.in mercur. vide etiam Hoſt.in.c.bonæ.2.de electio.in gl.& per Specu.in tit.de cita.§.1.Et ex his, Deo duce,huic.c.veniens.dici poteſt;benè veneritis. In quo materiam principalem, an, & quando,& in quibus caſibus, & cauſis admittatur procurator in cauſa criminali,habes longè copioſius,& clarius expeditam,quā cæteri Doctores tractent,ſimul iuncti.

C A P. X V I.

S V M M A R I V M.

1 *Denuntiator criminis ſe non inſcribit; quia tendit ad correctionem;Accuſator autem ſic;quia tendit ad pęnam.Excipiens verò, ſi quis per talem exceptionem deijcitur ab obtento,ſe inſcribit ad pœnam extraordinariam.Procurator admittitur ad excipiendum de crimine.*
2 *Crimen quot modis opponatur.*
3 *Accuſationis effectus.& nu.19. quomodo accipiatur.*
4 *Denuntiationis effectus,& quotuplex ſit denuntiatio.*
5 *Exceptionis natura.*
6 *Crimina vndecunq; claruerint, ſunt punienda.*
Et quot modis puniantur.nu.7.
8 *Confirmationem petens dicitur certare de beneficio obtinendo; & quando dicatur adeptus beneficium. ibidem.*
9 *Electio ſola, an tribuat ius in re, vel ad rem.*
10 *Electio,& cōfirmatio tantū iuris tribuit,quantū collatio.*
11 *Ordinationem, ſeu conſecrationem petens, dicitur aliquid iuris petere.*
12 *Connexorum,idem eſt indicium.& nu.121.*
13 *Conſequenti deſtructo,ſuum antecedens ſtare non poteſt.*
14 *Criminaliter dicitur agi, qualitercunq; agatur ad vindictam publicam,etiam ſi ipſum crimē per viam exceptionis opponatur.*
15 *Agens contra clericum, vt priuetur ſolum beneficio propter crimen;an dicatur criminaliter agere;adeò, ꝗ procurator interuenire non poſſit.*
Et an contra eum taliter agere poſſint, patronus, parochianus, & ſimiles.ibidem.
16 *Statutum, ſi diſponat, ꝗ qui luſerit ad azardum priuetur beneficio; ſi aliquis accuſetur, quòd luſerit, an.q.dicatur criminalis; vel ciuilis.*
17 *Exceptio, eſt actionis excluſio propriè.& nu.59. & quæ ſit eius natura.nu.112.*
18 *Calumnioſus non admittitur ad opponendum.*
Verbum opponi, quid comprehendat; & quid de verbo puniri.verſ.ſed glo.
20 *Abigeatus crimen, quale.*
21 *Crimina lęuia quæ ſint. remiſſiuè.*
22 *Apparitores qui.*
23 *Denuntiator, quibus caſibus ſe inſcribere debeat.*
24 *Maritus ſi vxorem accuſat de adulterio, an teneatur ſe inſcribere;& quando.*
Et quid ſit accuſare iure mariti.ibid.
25 *Tutor,& curator,producentem falſum inſtrumentum contra pupillum accuſantes, non tenentur ſe inſcribere.*
26 *Inſcriptio quid.et nu.28.Et triplex eſt eius forma.nu.29.*
27 *Subſcriptio quid;& quotuplex ſit forma ipſius.nu.29.*
30 *Talio,onis, quid;& vnde dicatur.*
31 *Inſcriptio ad pœnam talionis, an ſit de ſubſtantiali eſſe accuſationis;& quòd ſic;& eſt communis opi.nu.32.*
33 *Index à quo, licet appellanti, etiam non petenti apoſtolos, tradere tenetur; an ſi non petantur deficiat appellatio.*
34 *Tacitum, tantum operatur, quantum expreſſum.*
35 *Inſcriptio, an ſit neceſſaria in caſibus, in quibus defunctus poteſt accuſari.*
36 *Peccatum grauius eſt in mortuum, quàm in viuum.*
37 *Criminoſus, an contra electum, ſeu confirmatum poſſit excipere, & quando.*
38 *Criminis exceptio, nemini ius ſuum proſequenti obſtat.& nu.53. Fallit tamen in excommunicatione, quando venit vt actor. ibidem.*
39 *Suſpectus ex aliqua cauſa, in criminalibus, & eccleſiaſticis non eſt admittendus.*
40 *In cauſis ſpiritualibus, vel beneficialibus, an requiratur libellus, & litis conteſtatio; & an procedatur ſine ſcriptis.*
41 *Cap.illud.23.diſtin. intellectus. & nu.51.*
42 *Princeps, vel dominus loci, vel ciuitatis, an poſſit excipere contra electum de crimine ſimoniæ, periurij, adulterij, & ſimil.*
Et idem de vaſallo. in fin.ibid.
43 *Ad excipiendum de crimine contra electos petentes confirmationem, conſecrationem, vel ordinationem, qui admittantur.*
Quid ſi contra excipientem replicatur, ꝗ ſua nō intereſt, an teneatur probare de ſuo intereſſe nu.67.
Quid ſi contra electum opponatur, & ipſe contradicat, quis habeat probare.nu.68.
44 *Ius publicum conſiſtit etiam in ſacris, & ſacerdotibus.*
45 *Bonaguida fuit Aretinus.*
46 *Appellatio ab interlocutoria, licet de iure ciuili nō admittat̄, qñ grauamē venit reparandum in diffinitiua; nihilominus ſi durius venit reparādū, tūc admittit̄ appellatio.*

 47 *Ver-*

47 Verbũ ſi quis, eſt vniuerſale; & idẽ de verbo aliqui ibidẽ.
48 Formæ defectus vitiat electionem.
49 Crimen obijciens electo, ſi offert ſe incontinenti probaturum; an ſit audiendus.
Quid ſi non oppoſuit crimen in confirmatione, an poſſit poſtea opponere in conſecratione.nu.57.
50 Turpius eijcitur, quàm non admittitur hoſpes.
52 C.cum inter.extra de excep.intellectus.
54 Excommunicatio, non repellit quem à defenſione.
55 Intereſſe priuatum, qualiter intelligatur, quando obijcitur contra electum de crimine.
56 Plures, an admittantur ad excipiendum contra eundem eodem tempore; & quando.
58 Quærendum non eſt ſæpius, de eiuſdem hominis delicto.
60 Confirmatio facta ſine communi cognitione, non tenet.
61 Exceptio criminis occulti, an poſſit opponi cõtra eligẽdũ.
62 C.ſi quis epiſcopus.83.diſtin.intellectus. & c.cum in cunctis extra de electio.
63 Calumnioſus quis dicatur.
64 Reſcriptum malè impetrans, regulariter condemnandus eſt in expenſis.
65 Replicatio, tua non intereſt, contra quem excipientem opponi debeat, & an poſt litem conteſt. opponi poſſit.
66 Exceptio falſi procuratoris, põt opponi, ẽt poſt ſententiã.
69 Bonus quilibet præſumitur.
70 Solemnitatem allegans in aliquo actu interueniſſe, debet illam probare.
71 Excipiens contra electum de periurio, an ſufficiat, ꝙ probet illum iuraſſe ſoluere infra menſem, & ꝙ lapſus eſt mẽſis; an etiam neceſſe ſit probare, quòd non voluit.
Quid de eo qui fuit excommunicatus, ſi non ſoluiſſet infra menſem, vel quid aliud feciſſet.nu.74.
72 Excipiẽs exceptionem ſuam ita probare debet: ſicut actor ſuam intentionem.
73 De iuris apicibus non congruit diſputare, vbi agitur de bona fide.
75 Negatiua non coarctata loco; & tempore, licet ſit impoſſibilis probationis, tamen quandoq; probari poteſt. & nu. 89. vbi latè. & fallit. 9. modis. vt num. 95.
76 Negatiuam proponens, dicitur illam probare; ſi contrariũ non probetur; & quomodo intelligatur.
77 Negatiua, vbi eſt cauſa immediata intentionis alicuius, debet illam probare, ſiue ſit cauſa actionis ipſius, ſiue exercitij, ſiue officij iudicis; & qualiter intelligi debeat.
78 Promittens ſiſtere. P. in iudicio tali die ſub pœna; ille cui promiſſum eſt, probando promiſſionẽ, & lapſum diei debet obtinere; niſi aduerſarius probet adſiſtentiam.
79 Statutum ſi diſponat, ꝙ non ſoluens collectas non audiatur; ſi excipiatur contra aliquem, ꝙ non ſoluit; cui incumbat onus probationis.
80 Affirmanti, non neganti incumbit onus probandi.
81 Reus non debet eſſe melioris conditionis, quàm actor in probationibus.
82 Negatiua, an poſſit probari per inſpectionem librorum fiſcalium.
83 Tutor, ſi de ſuſpecto accuſetur, ex eo, ꝙ non confecerit inuentarium; an teneatur probare ſe confeciſſe.
84 Inuentarij confectionis effectus.
85 Hæres, an, & quando teneatur probare ſe adimpleſſe voluntatem defuncti iuxta formam Auth. hoc amplius. C. de fideicõm.
Excipiens, non poteſt excipere de iure tertij in ſui fauorẽ. verſi. & pro hoc dicto.
86 Negans, quando negatiuam probare teneatur.
87 Præſumptionis natura, quæ ſit.
88 Excommunicatio, ſi opponatur religioſo, ex eo, ꝙ adminiſtrauerit ſacramenta in parochia aliena ſine licẽtia; quid probare habeat opponens, vt obtinere poſſit.
90 Negatiua hæc, talis iuit ad talem locum, licet non ſic coarctata loco, an ſit probabilis; & quomodo.
91 Negatiuarum ſpecies triplex.
92 Negatiua facti pura, & ſimplex, quæ ſit.
Negatiuæ facti ſecunda ſpecies.nu.100.
Negatiua facti prægnas, quæ eſt tertia ſpecies, quæ ſit; & quare ita dicatur. nu.105.
93 Teſtis tenetur reddere cauſam dicti ſui per aliquem ex quinque ſenſibus.
94 Actori aſſerenti incumbit onus probandi.
96 Scientia in facto proprio præſumitur.
Confeſſus ſe recepiſſe centum; ſi poſtea vult probare ſe non recepiſſe niſi quinquaginta ex illis centum, quæ cõfeſſus fuit ſub ſpe futuræ numerationis; quomodo facere debeat. verſi.8. fallit.
97 Non probat hoc eſſe, ꝙ ab hoc contingit abeſſe.
98 Ex particularibus ad vniuerſalia non infertur.
99 Confeſſio nõ eſt propriè ꝓbatio; ſed probationis releuatio.
101 Ioannes de Lignano fuit vir optimus, & maximus Philoſophus.
102 Io.And. Canoniſtarum Princeps.
103 Tempus, & locus quare in inſtrumentis contractuum apponantur.
104 Conſuetudo inducens, ꝙ in inſtrumentis non ponatur locus, & tempus, non valet.
106 Negatiua iuris quæ ſit; & ꝙ duplex poteſtatis; ſcilicet; ſolemnitatis, vel formæ.
107 Solemnitatis intrinſecæ, & extrinſecæ materia vbi tractetur; & quis eam probare habeat. remiſſiuè.
108 Negatiua qualitatis quæ ſit; & cui incumbat onus eam probandi.
109 Exceptio criminis, an obſtet repetenti beneficium, ſiue agat poſſeſſorio, ſiue petitorio.
110 Electo ſe opponens ne confirmetur, nec ſe inſcribit iuxta tex. hunc; an ſaltem puniatur pœna.c.1.de elect.lib.6. & quando grauiori.
111 Pœna.c.1.de elect.lib.6. quando locum habeat.
113 Crimen per viam exceptionis probatum, non infamat.
114 Infamis amittit honorem iam quæſitum.
115 Exceptio duplex, propria ſcilicet; & impropria.
116 Infamia iuris non infamat, ſed facti ſic. Et an infamia iuris priuet ipſo iure, honore iam quæſito.nu.117.
118 Purgatio non habet locum, quãdo delictum eſt verè probatum.
119 Grauatio opinionis quæ ſit.
120 Electus, & confirmatus, ſi non eſt conſecratus, nõ dicitur propriè ſponſus in eccleſia; & ipſa adhuc dicitur vidua.
122 Epiſcopus tranſlatus ad ſecundam eccleſiam, ſi antequam adeptus ſit corporalem poſſeſſionem, repulſus ſit exceptione criminis, an reijciatur à prima dignitate.
123 Obijcieas in formam electionis; an obliget ſe ad pœnã extraordinariam.
124 Mandatum ſpeciale, an requiratur ad proponenda crimina, vel defectus.
125 Pœna, vbi non eſt in iure expreſſa, relinquitur arbitrio iudicis.
126 Iudex, ſi iniquè arbitratur in commiſſis eius arbitrio, poteſt appellari ab eo.

127 Iu-

127 *Iudex, quando cognoſcit vt bonus vir, non poteſt ab eo appellari, licet inique arbitretur; ſicuti non appellatur ab arbitrio boni viri; & quando. ibi latè.*
128 *Liberum arbitrium, & plena poteſtas, quantuncunq; alicui data ſit; intelligitur tamē; ſi modo dolus malus ceſſet.*
129 *Ius ciuile, ſi committeret aliquid arbitrio iudicis, & poſtea de iure canonico eſſet datus certus, ac determinatus modus, ita ꝙ non eſſet arbitrarium, iudex ciuilis deberet arbitrari ſecundum illum modum, aliàs poſſet ab eo appellari; & idem econuerſo.*
130 *Conſcientia alicuius, quando aliquid committitur; an poſſit ab eius ſententia appellari.*
131 *Appellare a pœna legis, quando liceat.*
132 *Iudex in commiſſis arbitrio ſuo, vbi ius expreſsè non decidit, debet ſequi æquitatem.*
133 *Teſtes, an poſſint cogi ad teſtificandum. remiſſiuè.*

1 **Super his.** † Denuntiator criminis ſe nō inſcribit; quia
ad correctionem tendit; accuſator autem ſe inſcribit; quia tendit ad pœnam. Excipiens etiam ſe inſcribit ad pœnam extraordinariam, ſi per talem exceptionē quis deijciatur ab obtento; aliàs ſecus. h.d. primò. Ad excipiendum de crimine admittitur procurator. h.d. ſecundò. Diuiditur in duas partes principales. Primò, quæritur, an excipiens, teneatur ſe inſcribere, & diſtinguit. Secundò, an talis cauſa exceptionis poſsit agi per procuratorem, ſecunda ibi, licet. Prima ſubdiuiditur in duas; quia primò ponit tres modos opponendi crimina. Secunda, illos proſequitur. ſecunda ibi, quādo crimen. In hac. 2. parte tria facit. Primò proſequitur modum denuntiationis. 2. modum accuſationis, ibi, ſed cum. adijciēs rationem diuerſitatis. ibi, quoniam. 3. proſequitur modum exceptionis. ibi, cum autem. In quà bimembrem ponit diſtinctionem; videlicet, de qua re, & quando; & differentiam diſtinctionis proſequitur tripliciter. Primam proſequitur ibi, ſi autem. Secundam proſequitur ibi; ſed cum opponitur. cui adijcit rationem. Tertiam proſequitur ibi, poſt confirmationem. Eſt autem decretalis iſta, pars. c. ſuper his. s̄. de teſtib. cog. & c. ſup his. j̄. de pœnis, & loquitur de eodem facto, de quo loquitur. c.
2 tā literis. s̄. de teſt. ¶ Nota primo, † triplicem modum opponendi crimina; videlicet, per modum ac-
3 cuſationis, denunciationis, & exceptionis. † Accuſatio enim tendit ad pœnam; vnde cōtra beneficiatum tendit ad depoſitionem; quia accuſatus conuictus deponitur ab officio, & beneficio; ſi eſt talę crimen, quod requirat talē pęnam; immò ſi crimē fuerit enorme, debet detrudi in perpetuum carcerem,
4 vt. c. tuæ. j̄. de pœnis. † Denunciatio verò non tendit ad pœnam, ſed ad correctionem, vt quis deſiſtat a peccatis; ſiue illa ſit euangelica, ſiue canonica, ſiue iudicialis, ſiue extraiudicialis, licet quandoq; denūciatus teneatur etiam ſatisfacere, vide quæ dixi. s̄.
5 eo. in rub. ¶ † Exceptio vero ſecundū ipſius propriā naturam, tendit ad repellendum aduerſarium dilatoriè, vel peremptoriè, vt verbum ſonat, vt. c. 2. s̄. de ordine cog. & c. a nobis, de except. & l. 1. ff. except. cum infinitis ſimi. quandoq; tamen propter quandā connexitatem iuris obtenti, & obtinendi, ſi opponitur exceptio ad impediendum obtinendum, deijcit a iure iam obtento, & quæſito; quia vnum ſine altero ſtare non poteſt, & hæc ratio eſt tex. noſtri. Et hinc eſt, quòd is, contra quem probatur crimen per viā exceptionis, non amittit priora beneficia; vt hic dicit text. noſter, & de hoc. j̄. dicam. ¶ Secundò no-
6 ta, ꝙ † crimina ſunt puniēda, vndecunq; apparuerint
7 24. q. 3. c. Ecce. & adde quæ dixi. s̄. in rubri. † Crimina autem puniuntur, ſeu corriguntur altero ex tribus modis poſitis in text. ꝙ intellige ad partis petitionē; nam & alijs duobus modis puniuntur officio iudicis, vt dicam in gl. 1. & tetigi. s̄. eod. in rubri. Ter-
8 tio nota, quòd † petens confirmationem, dicitur certare de beneficio obtinendo; & ſic non dicitur fore adeptus beneficium. Poſt confirmationem verò, dicitur obtinuiſſe beneficium, licet nondum fuerit or-
9 dinatus, vel conſecratus. Ex quibus infertur, ꝙ † per ſolam electionem non acquiritur ius in re, ſed ius ad rem; vt vult glo. in. c. quanto. 63. diſt. c. 1. & vide gloſſ. penul. c. ex parte. s̄. de arbi. & quod not. in. c. tranſmiſſa. s̄. de tranſlatio, & l. priuatorum. C. de iuriſd. omn. iud. Poſt confirmationem dicitur quęſitum ius
10 in re, ſicut per collationem. Vnde no. † ꝙ tantum ius tribuit electio, & confirmatio, quantum collatio, vide Inn. in. c. cum olim. de cauſa poſ. & propriè, & vide quod not. in. c. ſi. de præben. lib. 6. & c. fin. de con-
11 ceſsio. præben. lib. 6. Quartò nota, ꝙ † petens ordinationem, ſeu conſecrationem, dicitur petere aliquid iuris, quod patet; quia hic admittitur exceptio contra eum. Sed ſi peteretur aliquid, quod eſſet meri facti conſecutiuum ad eius obtentum de præterito, non admitteretur exceptio, ſed accuſatio, vt. c. conſtitutis. s̄. de appella. & c. accedens. j̄. eo. Simile nota in benedictione abbatiſſæ, in. c. meminimus. s̄. eo. &
12 vide, ꝙ ibi dixi in. 4. notab. Quintò nota, quòd † connexorum idem eſt iudicium; nam hic propter impedimentū obtinendi, deijcitur quis ab obtento connexo obtinendo, probatur in. c. ſuper eo. 1. & ibi not. s̄. de appell. & in clem. 2. de iudic. & vide Bald. in. l. 2. C. de ſponſa. facit regula, acceſſorium, de reg. iur.
13 lib. 6. Sextò nota, quòd † deſtructo cōſequenti, ſuum quoq; antecedens ſtare non poteſt; & ad hoc iſte eſt
14 text. ſingularis. ¶ Vltimò nota, ꝙ † qualitercunq; agatur ad vindictam publicam, vt delictum puniatur naturali pœna delicti, dicitur agi de crimine, etiam ſi ipſum crimen opponatur per viam exceptionis. Ex
15 hoc deciditur quæſtio, qua quæritur; vtrum † dicatur quæſtio criminalis, adeò, quod nō poſsit interuenire procurator, ſi agatur cōtra clericum ſolum, vt priuetur beneficio propter crimen; & hanc q. ponit Federicus de Senis. conſil. 23. vbi decidit, quòd non quia finis quæſtionis criminalis, vt dictum eſt, tendit non ſolum ad finem priuationis beneficij; ſed & depoſitionis, vt hic. Præterea quando agitur ad hoc ſolum, vt clericus priuetur beneficio, hoc videtur attentari ſolum propter inhabilitatem ipſius clerici; non autem principaliter propter delictum ipſius clerici. Et hinc eſt, ꝙ patronus parochianus, & ſimi. poſſunt agere contra clericum beneficiatum, vt eo modo priuetur beneficio; & tamen criminaliter agere non poſſunt, de quo latiſsimè dixi in. c. cum P. in glo. 1. in primo membro. s̄. eo. Et dicit D. m. ꝙ prædicta ſententia probatur per tex. expreſſum in. c. per tuas, verſ. tales. j̄. de ſimo. vbi tex. not. dicit, quòd nō agebatur

batur criminaliter, vt deponeretur ab ordine, ſed ci
uiliter, vt remoueretur ab adminiſtratione; qa dãno
ſus videbatur eccleſię, Et ſic notabiliter probat iſte
text. ꝙ licet agatur ad bonum publicum; nihilomi-
nus dicitur agi ciuiliter, ex quo non agitur ad impo
nendã pœnam naturalem delicti, ſed vt remoueatur
tanquam immeritus, & ad prædicta vide text.in.c.
tuæ.2.reſpon.ſ.de procur.vbi qui agit ad ſeparatio-
nem, non dicitur agere ad naturalem pœnam deli-
cti, & ideò dicitur cauſa ciuilis, nõ autem crimina-
16 lis.Et ex hoc infert.D.Ant.ꝙ† ſi ex forma ſtatuti di-
ſponeretur, ꝙ ſi quis luſerit ad Zardum priuetur be-
neficio, ꝙ ſi aliquis accuſaretur, quia luſiſſet ad Zar-
dum, diceretur quæſtiò criminalis; quia tũc priuatio
diceretur pœna naturalis ipſius delicti, quòd etiam
ſequitur hic D.m. nec hoc contradicit deciſioni Fe-
de. Sed oppo.ſecundum Doct.ad tex.noſtrum, & cõ
tra quartum notabile; videtur enim, quòd cõtra pe-
tentem confirmationem, vel conſecrationem, non
17 admittatur exceptio criminis. Nam† exceptio pro-
priè eſt actionis excluſio, vt.c.2.ſ. de ordi.cogni. &
l.2.ff.de except.ſed petens conſecrationem, vel con-
firmationem nullam intentat actionem, ſed dunta-
xat implorat iudicis officium, ergo contra eum non
debet poſſe opponi exceptio, vt ſit actionis excluſio
Sol.dicit Inno.ꝙ iſta non eſt propriè exceptio, vt ſit
actionis excluſio; ſed eſt exceptio intentionis; & fa-
cti, quoniam ea propoſita debet iudex ſuperſedere,
donec examinetur veritas ipſi' exceptionis, ſi eſt ve-
riſimile quod opponitur. vt.c.ſuper eo.ſ. de elect.&
in auth.quomodo opor. epi.§.ſi quis autẽ, col.9. 23.
diſt.c.illud. ¶ Subdit tamẽ hic Inno.& Hoſt.quòd ſi
talis longo tempore tacuit quouſq; videret ordina-
tionem, vel conſecrationem imminere videtur ſuſpe
ctus, arg.l.diffamari.C.de inge.manu.&.c.1.ſ.de fri-
18 gi.& malefi.† Calumnioſus aũt nõ admittitur ad op
ponendum, vt.d.auth.quomo.opor.epi.&.l.ſi cui cri
men.ff.eo. ¶ Gl.1.ſentit contrarium ad tex.noſtrum;
videlicet, ꝙ tex.ſit defectiu', dum dicit, ꝙ eſt triplex
modus opponendi; quia vult ipſa gl.quòd etiã quar-
to modo puniantur crimina; videlicet, per modũ in-
quiſitionis, ergo videtur fateri contrarium. In eadẽ,
ibi, quartum modum, dic, ſecũdum hoc, Papa vide-
tur defectiuus, quod eſt abſurdũ. Ideò tu dic, melius
ſecundum Io.And. poſt Petr. & Abba. ꝙ ſi quærere-
tur quot modis poſsit agi de crimine, glo.benè dice
ret; nam de crimine poteſt agi tribus modis, de qui-
bus in text. Item poteſt agi, & quarto modo, ſecun-
dum quod dicit gl.videlicet, per viam inquiſitionis.
Sed hic tex.noſter non quærit quot modis poſsit agi
de crimine; ſed quot modis poſsit crimen opponi;
& ſecundum hoc Papa non fuit defectiuus, ſed ple-
nè loquutus fuit; quia non poteſt opponi crimen, ni-
ſi tribus modis, vt in text. Sed glo.nõ põderauit dif-
ferẽtiam inter agi, & opponi, vnde + verbum oppo-
ni, poſitum hic in text.ſoluit cõtrarium. Comprehẽ-
dit enim ſolũ, quod fieri poteſt per partẽ, & per iudi
cem; & ſic etiã inquiſitionẽ, maximè ſi habet aduer-
ſarium, not.per D.Dom.poſt Io.de Imo.i.c.2.de of-
fi.iudi.&.c.1.vt lite pend.lib.6. Si autẽ tex.fuiſſet lo-
quutus per verbũ puniri, cõprehẽderẽtur ẽt crimina
notoria, quæ ꝓter accuſationẽ, denũtiationẽ, excep-
tionẽ, & inquiſitionẽ puniũtur ẽt per viã notorieta-
tis, vt tetigi.ſ.in rubr.& vidè latiſsimè per Specu.in
tit.de not.cri.& Hoſt.in ſumma in titu.de crimi.ſine
ordi.puni. ¶ Subdit etiã hic Io.And. ꝙ etiam poteſt
quis petere remoueri a beneficio per aliũ modũ; vi-
delicet, per viam accuſationis, vt.c. quærelam.ſ.de
19 elec. ¶ Subdit etiam D.m.ꝙ verbum, † accuſatio. po
ſitum in tex.debet intelligi largè, ſcilicet; vt compre
hendat eam accuſationem, quæ proponitur ad vindi
ctam publicam, & ſic quæ tendit ad depoſitionem,
& etiam eam accuſationem, quæ tendit ad hoc ſolũ,
vt quis priuetẽ beneficio. Gl.2. primo excipit quinq;
caſus, in quibus accuſator ſe nõ inſcribit, demũ ſub-
dit, quid ſit inſcribere. In eadem ibi, crimine abigea
20 tus.dic, hoc autem † crimẽ abigeatus committitur,
quãdo grex abigitur pãno rubeo, vel ſimili modo;
& poſtea cum ſocijs ordinat iſtum gregem furari. In
eadem, ibi.l.1.dic, eſt text.4.q.4.§.aliquãdo. in prin.
21 In eadem, ibi, leuibus criminibus.dic, † quæ aũt ſint
leuia crimina; vide Specu.in tit. de libel.concept.§.
nunc dicendum. verſi.42.& per Bar.poſt glo.in.l. le-
uia.ff.de accu. In eadem, ibi, ea quidem, dic, illa lex
habetur canonizata.4.q.4.§.aliquãdo.dicunt tamen
Doct.quòd iſta nõ eſt bona exceptio; quia illa lex nõ
loquitur in accuſatione, ſed in denunciatione noto-
22 rij criminis, loquitur enim † in apparitoribus ideſt
nũtijs, qui denũtiant crimina notoria, nec eis credi-
tur niſi ſuper notorijs, vt.d.l.ea quidem.C.de accu.
&.d.§.aliquando.in fi.& hic dicit expreſſe glo. In ea-
23 dẽ, ibi.C.de iudi.l.ne quis.dic, † hos caſus, & plures
alios habes notatos.2.q.7.in ſumma, & ibi per gl.&
l.qui crimen.C.qui ac.nõ poſ. &.l.2.C.de cal. & per
gl.in aut.vt lice.matri, & auię.§.cauſas.& per.l.quã-
uis.de adul.&.c.tuæ.de procur. Addit etiam hic Ho-
ſti.alios caſus, quos ſequuntur Doct. ¶ Sit igitur ſex-
24 tus caſus, ſi † maritus accuſat vxorem de adulterio,
vt.l.quamuis.2.C.de adul. quod verum dicit Hoſtiẽ.
quem ſequitur Io.And.& Doct.ſi modo maritus ac-
cuſet iure mariti; ſecus, ſi vt extraneus; quia tunc
eſſet neceſſaria inſcriptio, vt eſt text.in.d.c.tuæ. de
procur.& pro hoc etiam text.4.q.4.§. item ſi mari-
tus. Et quid hic importet accuſare iure mariti, vide
omninò ibi glo.quæ videtur velle, ꝙ hodiè iure nouo
teneatur ſe inſcribere, per.d.§.cauſas.in auth.vt lice.
ma.& auiæ.coll.8.in ſumma.& idem glo.2.q.8. glo.
in.d.cap.tuæ, per illum text. Sed poteſt reſponderi,
quòd illa iura, quę in caſu prędicto requirunt in-
ſcriptionem, debent intelligi, quando non accuſat
iure mariti. Septimus caſus eſt, quandò mulier accu
ſaret proſequendo ſuam, vel ſuorum iniuriam.15.
q.4.c.de crimine.ff. ad turpil.l.1.§. accuſatorem. &
l.mulier. Octauus, in crimine falſę monetæ, vt.l.1.
C.de fal.mon. Nonus, in eo qui accuſat de neceſsi-
25 tate, ratione publici officij; vt † in tutore, vel cu-
ratore accuſantibus producentem falſum inſtru-
mentum contra pupillum, vel quid ſimile; quia ta-
les non puniuntur ſi deficiant in probatione accuſa-
tionis; niſi probaretur euidens calumnia, vt.l.2.C.
qui accuſa.non poſ. Decimus, in hęrede, qui accu-
ſat vindicando necem defuncti, vt.l.tutorem.ff.de
his quib.vt indig. ¶ In eadem gloſſ.in fin. dic, Ioan.
Andr.dicit hanc opinio.quę probatur, in.d.c.tuę.de
procura.tenendam, & Bar.in.l.ſi cui.in princip.ff.eo.
26 dicit, quòd † inſcriptio eſt ipſe libellus accuſato-
rius

rius, continens crimina oppoſita.l. libellorum.ff.eo.
27 † Subſcriptio verò eſt illa, quæ fit in fine, in qua accu
ſator ſe inſcribit. Bal.verò in.l. qui crimen.C. qui ac-
cu.non poſ.dicit, ꝙ ſubſcriptio eſt confeſsio, hoc eſt
aſſeueratio, & promiſsio, quam facit accuſator de ve
28 ritate accuſationis, & de proſequendo eam. † Inſcri-
ptio verò eſt cõfeſsio, & aſcriptio ad pœnã talionis.
Tu dic, ꝙ iura ſynonimè vtũtur iſtis duobus vocabu
lis, inſcribere, & ſubſcribere, & hoc ẽt dicit Bar.in.l.
ſi cui.in prin.& ẽ tex.in.l.pen.C.de accu.& vide oĩnò
29 tex.in.§.itẽ ſi qs.in fi.4.q.4.¶ † Prædictæ aũt ſubſcri-
ptionis, & inſcriptionis triplex reperitur forma.
Vna, ꝙ pars ſubſcribat ſe perſeueraturam vſq; in fi-
nem, vt.d.l.ſi cui.in princ. Secunda forma eſt, vt ac-
cuſator propria manu ſi ſcit ſcribere, vel alterius, ſi
neſcit, ſubſcribat, ita ſe profeſſum, ſicut ſcriptũ eſt,
vt.d.l.libellorum.verſi.item ſubſcribere. Tertia for-
ma eſt, ꝙ pars profiteatur ſe velle ſuſtinere ſimilem
pœnam, ſi in probatione defecerit; & hoc tenet gloſ.
Cõm. opin. noſtra, & communiter * approbatur; & probatur in
30 l.fi.C.eo.tit. &.d.l.ſi cui.&.l.2.C. de fide inſtru. † Eſt
autem talio, vt ſcribit Suidas Græcus grammaticus
in eo libro, quem ſcribit, de verb.ſigni. Cum quis, id
vel beneficij, vel iniuriæ patitur, ac recipit, ꝙ alij fe-
cerit; & ſic pro recompenſatione, & retributione pu
nitur; dicitur autem a tali, quod eſt quale, hoc eſt, vt
quale quis alij facere intendit, tale recipere debet.
Et idem etiam vult Papias, licet eius verbi originem
non ponat; & vide glo.quæ idem vult, in verbo talio-
nem.2.q.3.c.calumniator. Sed quæro iuxta prædicta
31 vtrum † inſcriptio ad pęnam talionis ſit de eſſe ſub-
ſtantiali ipſius accuſatoris, gl.1.4.q.4.§.inſcriptio, te
net, quòd ſic; adeò ꝙ ſine ipſa non valet accuſatio, &
hoc ẽt voluit Pet. de Bellapertic.in.l.fin.C. eod. titu.
& hoc videtur probari in.d.§.inſcriptio, &.l. qui cri-
men.C.qui ac.non poſ.&.2.q.7.c.quiſquis.Gl.tamen
in.l.2.C.de fide inſtru.tenet contrarium, mouetur;
quia licet accuſator ſe non inſcribat, tamen tenetur
ad pœnã talionis, vt.l.1.C.de aduo.di.iudiciorum.&
l.3.§.item diuus.ff.de teſti.& hoc etiam ſentit glo.in
l.pen.§.fi.C.eo. Quidam tamen, vt hic refert Io.An-
dr.tenuerunt, ꝙ ſi accuſator ſe non inſcribit, non pu-
nitur, niſi probetur calumniatus fuiſſe.2.q.3.§.notã-
dum.C.de calum.l.2.Philipp. tamen in c.1.de calũ.
tenet contrarium. Sed hic, & benè dicit Ioan. Andr.
Cõm. opin. 32 ꝙ † communis * opi.eſt, ꝙ inſcriptio ſit de eſſe libel
li accuſatorij; & tamẽ licet accuſator ſe nõ inſcribat
ad pœnam talionis; nihilominus ad illam tenetur, ſi
non probat; & per hoc non ſequitur, ꝙ non teneatur
33 ſe inſcribere; nam & † iudex a quo, appellanti etiam
non petenti Apoſtolos tradere tenetur.l.eos.C. de
appell. & tamen ſi appellans non petit illos, deficit
appellatio; vt ibi tractatur, & in cle.quamuis.de ap-
pell. Vnde dicit Io.And. ꝙ Spec.in titu.de accu.verſi.
Item ꝙ non.ad finem tituli.dicit, ꝙ hodiè conſuetu-
dine plurimarum regionum non fiunt inſcriptiones
quod ſatis dicit Io.And.tolerari poſſe, per.l. ordo.ff.
de pub.iudi.&.l.hodiè.ff.de pęn. Facit quòd not.Bar.
in.d.l.libellorum.verſi.item inſcribere, &.d.l.ſi cui.in
prin.vbi dicit, quòd talis inſcriptio nõ eſt in vſu. Sẽ-
tit ergo Io. Andr.quòd de iure deficit accuſatio ſine
ſubſcriptione, licet debeat puniri accuſator, ſi non
probat. Quidam tamẽ hic eum aliter allegãt, & ma-
lè iudicio meo. Bal.in.l.fi.C.eo.tenet, quòd talis ĩſcri
ptio nõ ſit de eſſe formali libelli accuſatorij, ſed qđ
ſit de ordine, & ideo ꝓceſſus nõ vitiatur, licet in eo
ſubſcriptio omittatur; nec tñ ꝓpter omiſsã ſubſcri-
ptionẽ remanebit impunita calumnia, quia talis ſub
ſcriptio tacitè ſubintelligitur, vt.l.pen.C.eo.titu.&.l.
3.C.qui accu.nõ poſſ.& hæc opi.mihi placet, & eam
fueram imaginatus, antequam viderem Bal.ex qua
infero, ꝙ ſi pars opponeret de omiſſa ſubſcriptione.
nõ procedit iudicium. Ita intellige omnia iura, quæ
videntur velle inſcriptionem fore neceſſariam. Si
verò pars nõ opponit, procedit iudicium, & nihilo-
minus punitur accuſator. Ita intelligo alia iura, quæ
volunt accuſatorem puniri ſimili pœna, licet ſe non
inſcribat. Nam aliàs videretur mihi abſurdũ, quòd
ſi libellus eſſet nullus, & nullum iudicium propter
omiſſam inſcriptionem, quòd accuſator deberet pu
niri pęna talionis, argu.c.non præſtat. de reg.iur.lib.
6.& quod not.gloſſ. Inſt.de oblig.in princ. Et ſi dice-
res, ſi hoc tacitè ſubintelligitur, nõ eſt neceſſe, quòd
etiam ad petitionẽ accuſati, ſe inſcribat accuſator,
34 cum † tantum operetur tacitum, quantum expreſ-
ſum.l.cũ quid.ff. ſi certum pet.&.l.3.ff. de leg.1. Re-
ſpondeo ſecundum Bald. in.l.3.&. qui accu.non poſ.
quòd fieri debet ad maiorem terrorem accuſatoris,
vt maturiꝰ cõſideret, quo pacto accuſet, & vt faciliꝰ
a calumnia diſtrahatur, cum expreſſam videat ante
ſe pœnam propoſitam, ſi calumniet, vide quod nota.
in cle.1.de ætate & qualit.& quòd ibi dixi.& 23.di-
ſtin.c.quãquam.&.c.aduerſus. ĩ. de hære. & eſt text.
expreſſus in inſcriptione.4.q.4.§. item ſi quis in fin.
ibi, vt alterutram partem digna legum terrere poſ-
35 ſit authoritas. Secũdo quæro iuxta prædicta vtrũ † in
criminibus, in quibus defunctus poteſt accuſari, quę
habes notata p gl.in.l.ex iudiciorũ.ff.eo.&.l.fi.ff.ad.
l.Iul.pecul. neceſſaria ſit inſcriptio. Solu.gloſſ.in hoc
ſingularis, quam non memini alibi legiſſe, in.§.ſi for
tè.24.q.2.dicit, ꝙ eſt neceſſaria.& eã ſequitur Bald.
in.l.qui crimen.C.qui accuſa.non poſſ. Et ad quam
pœnam debeat accuſator eo caſu ſe inſcribere, dicit
ibi glo. ꝙ ad illam, ad quam ſupponeretur mortuus,
ſi viueret, & de tali crimine eſſet conuictus, non au-
tem ad illam, ad quam nunc defunctus ſupponere-
36 tur, & ratio eſt; quia † grauius eſt peccatum in mor-
tuum, quam in viuum.l.qui ſepulchra.C. de ſepul.
viola. Gloſſ.in verſic.accuſatione. ſentit duas.qq.pri-
ma, vtrum quis repellatur ab accuſatione prætextu
criminis. Secunda, vtrum repellatur ab exceptione.
In eadem, ibi, criminoſus accuſare non debet, dic.
de hoc artic.vt plenè dixi in.c.1.ſ̃.eo.in glo.1. in pri-
ma.q. ¶ In eadem, in fi.dic, ſentit ergo gloſſ. noſtra,
37 quòd † cõtra electum, ſeu confirmatum poteſt quis
excipere, licet ſit criminoſus, etiam ſi ſolum proſe-
quatur publicum intereſſe, aliàs enim glo. in hac ſe-
cunda parte nõ aduerſaretur primæ parti, prout vi-
detur aduerſari. Nã & in prima parte nõ repellere-
tur criminoſus ab accuſatione, ſi proſequeretur ꝓ-
prium intereſſe, vt dixi.ſ̃.eod.c.1.Inn. in hoc articu-
lo multum inſtat. Primo dicit, ꝙ regulariter nõ ad-
mittitur, ſi ſolum excipiens proſequitur publicum
intereſſe, mouetur; quia hæc exceptio voluntaria ha-
bet vim accuſationis, vt hic, &.c.ſuper eo.& in auth.
de ſanctiſſ.epi.§.1.& per Inno.in.c.1.&.2.ſ̃.de elec.
vnde

vnde ſicut accuſator repellitur prætextu criminis,
niſi proprium proſequatur intereſſe, & ſic ſolum di-
citur voluntarius accuſator, vt.c.1.ſ̄.eo. ita & exci-
piens, & per hoc etiam allegat tex.23.diſtin.c.illud.
vbi textus vult, diſcentiendũ fore ante omnia de per-
ſonis cõtradicentium, & ſic an ſint criminoſi, vel nõ.
Secus vult Inn. ſi excipiens exciperet propter priua-
tum intereſſe; puta, quia eſt parochianus, vel patro-
38 nus; quoniam, † nemini ius ſuum proſequenti ob-
ſtat criminis exceptio.4.q.6.omnibus.16.q.1.c.con
ſtitutum.2.q.7.filijs ac nepotibus, nam talis non di-
citur excipiens voluntarius, cum ſtimulatus ad hoc
veniat, arg.not.per D.m.in.c. cum inter.&.c.dilecti.
ſ̄.de except.tetigi.ſ̄.eod.c. meminimus, in 5.notab.
39 quod tamen eſt verum, ſecundum Inno. niſi † ex ali-
qua cauſa eſſet ſuſpectus; quia talis in criminalibus,
vel eccleſiaſticis non eſt admittendus.3.q.10.c. fin.
& ad hoc etiam allegat.l.apud Celſum.§.Marcellus.
ff.de doli exceptio.ſubdit tamen, quòd iſte.§.vide-
tur facere in contrarium; nam indiſtinctè videtur vel
le, ꝙ excipiens admittatur; nec contra excipientem
de crimine admittatur criminis replicatio. Soluit ta
men ipſe Inno. quòd iſte tex. procedit, quando alius
agit contra excipientem; quia non poteſt replicare
de crimine ipſius excipientis. Sed hic petens confir-
mationem, vel conſecrationem non agit contra ex-
cipientem, ſed duntaxat implorat iudicis officium;
ideò poteſt replicare de crimine excipientis, ſi non
proſequitur ſuum proprium intereſſe. Refert ſecun-
do Inno. alios tenere contrarium, & melius ſecundũ
eum, videlicet, ꝙ criminoſi ſimpliciter admittantur
ad excipiendum; quia iſte, qui petit confirmationẽ,
vel conſecrationem, ſi habet aduerſarium, debet da-
re libellum, in quo debet exprimere cauſam, quali-
ter fuit electus a toto capitulo, vel maiori parte, aut
ab alio ad quem fuerat deuolutum ius eligendi, vt c.
ex parte de conceſ. præben. Item fiet litis conteſta-
40 tio; niſi dicatur, ꝙ † hæc duo ſpecialiter non requi-
rantur, ex eo, ꝙ cauſa ſit ſpiritualis, vel beneficialis,
& ſine ſcripto proceditur.11.q.1.c. ſi quis cum cle-
rico.&.c.1.ſ̄.de do.& contum. Sed hoc eſt hodiè ex-
peditum in clemen. diſpendioſam. de iudi. Sequitur
ergo ex prędictis, quòd contra talem de crimine ex-
cipiẽtem non debet admitti replicatio, vt.d.l.apud
Celſum.§.Marcellus.&.c. dilectus. de except. Ad.c.
illud.23.diſt. reſpondit, ꝙ quantum ille text. dicit,
diſcutiendas fore ante omnia perſonas contradicen
41 tium, ꝙ † debeat intelligi, ꝙ debent diſcuti, & exami
nari in hoc, videlicet; an habeãt probationes in prõ-
ptu, ne diu differatur vacatio eccleſiæ; vnde ſi non ha
berent probationes in promptu, non admittentur
propter periculum vacationis, per.c. quam ſit. de ele
ctio.lib.6. & ſic non differtur propter talem accuſa-
tionem confirmatio, vel conſecratio.2.q.7. plerique;
&.ſ̄.de probat. latè. Vel exponitur ſecundo modo,
vt debeant examinari perſonæ; an ſcilicet veniãt bo-
no, vel malo zelo, vel odio; vel vanagloria.2.q.7.c.
quærendum, &.c. ſi qui ſunt. Archid. verò in.d.c. il-
lud. latè tractat hunc articulum, & finaliter conclu-
dit, ꝙ criminoſus non admittitur ad excipiendum,
niſi proſequatur proprium intereſſe; imo plus dicit,
ꝙ ſi canonici ſunt conſpiratores, excommunicati,
vel criminoſi, procurator eorum non admittitur ad

huiuſmodi exceptionem, per.c.fin.de ꝓcurat. quòd
intelligo, niſi proprium proſequeretur intereſſe, &
hoc tenet hic D. Anto.& D.in. Eſt ergo concluſio, vt
diſtinguamus, an proſequatur publicum intereſſe,
& non admittatur; an priuatum, & admittatur; nam
primo caſu talis excipiens dicitur voluntarius, & ſic
quaſi actor, vel accuſator, ideò non debet admitti.
In ſecundò verò caſu, talis excipiens dicitur quaſi
reus neceſſarius, & ſic nõ ꝓpriè actor, vel accuſator,
vide D. Ant.in.c. dilecti.&.c. cum inter.&.c. ſignifi-
cauerunt.ſ̄.de except.& Doct.in.c.exhibita, de iu-
di. ¶ Ex prędictis deciditur alia notabilis quęſtio,
42 quam tangit hic Innoc. videlicet; † vtrum princeps,
vel dominus loci, aut ciuitas admittatur ad excipiẽ
dum contra electum, de crimine ſymoniæ, periurij,
adulterij, & ſimi.& concludit, ꝙ non; quia timẽdum
eſt, ne faciant cauſa extorquendi pecuniam, facit.c.
ſignificante.ſ̄. qui ma.accuſ.poſſ. ſecus ergo ſi ceſſa-
ret iſta ſuſpicio; quia tũc admitterentur præ alijs.16.
q.1.c.conſtitutum. ¶ Et dicit hic Hoſtien. quòd hoc
poterit iudex arbitrari ex diuerſis coniecturis, nam
ſi incontinenti offerunt probationes paratas, vide-
tur admittendus, arg.c. literas. de reſtit. ſpolia. vel ſi
is, contra quem exciperet, eſſet infamatus de alio
delicto; & ſic vult hoc eſſe ſummariè examinandũ p
pręlatum, ex quo deuenit ad eius aures, imo plus di-
cit, ꝙ ſi pars deficeret, vel deſiſteret, non debet iudi-
cis officium conquieſcere, quin de obiectis ſumma-
riè per viam inquiſitionis cognoſcat, per.c. crimina.
ſ̄. de colluſio. detegend. &.c. omnipotens.ſ̄.eod.&
plus dicit ſingulariter Inn. quòd ſi princeps haberet
iuſtam cauſam ſuſpicionis contra electum; puta, de
proditione, rebellione, coniuratione, aut reuelatio-
ne ſecretorum, & ſimi. & hoc contingat ratione pa-
triæ ſuæ, vel familię, a qua electus eſt, vel traxit ori-
ginem, quę habeat capitalem inimicitiam cum ipſo
principe, & hoc caſu erit admittendus; quia ſatis di-
ceretur proſequi proprium intereſſe, allegat de iu-
reiur.c.petitio. & ꝙ ipſe notat in.c. nobis.ſ̄. de iure
patro. & ibi Io.And.in verſi. neſcius, & quòd notat.
Inn.in.c.ſacroſancta. de electio. pro quo dicto facit
glo.in.c. nullus.61.diſt.& 63.diſtin. ſi fortè. Tu vide
etiam Oldra.conſil.101.vbi vult, quòd † vaſallus ad-
mittatur, cum ipſe teneatur eccleſiam defendere, &
eius interſit illam a noxa conſeruare, vt.c.1. de for-
ma fidelita. in vſibus feudorum. Item quia intereſt
ipſius habere bonum prælatum, & bonum dominũ
cum ſit etiam futurus ſuus iudex in cauſa feudi, vt.c.
cæterum.ſ̄.de iudi.&.c. verum de foro comp. ¶ Sed
43 quæro iuxta prædicta magis generaliter, † qui admit
tantur ad excipiendum de crimine contra electos
petentes confirmationem, conſecrationem, vel ordi
nationem. Innoc. in hoc fuit varius; & videtur ſuper
hoc plurimum dubitaſſe, primo enim dicit, quòd ſi-
cut quilibet admittitur ad defendendũ, vt.l. ſeruum
quoquè.§. publicè.ff. de procur. ita debet admitti
quilibet ad huiuſmodi exceptiones, cum eo modo
dicatur etiam ſe dèfendere; vnde etiã laicus admit-
tetur; quia cuiuſlibet catholici Chriſtiani intereſt,
vt eccleſia habeat nedum bonos prælatos, ſed etiam
bonos, & honeſtos clericos, vt authen. de ſanc. epi.§.
ſi quis coll.9. & in auth. quomodo opor. epiſc.§. ſi
quis coll.1.&.ſ̄. de teſti.c. quoniam, &c. ex parte, &c.
vnico.

vnico.ſ.de obli.ad ratio.23.diſtinctio.c.qui epiſco-
pus. in fi.&.c.illud.62. diſt.c.1.63. diſtinct.c.plebs.
44 & not. 81.c. Maximianus.8.q.1.c.licet.nam & † ius
publicum conſiſtit in ſacris,& in ſacerdotibus. 1.di-
ſtinct.c. ius publicum.ff. de iuſti. & iur.l. 1. in fin. &
hanc opinio. fuit ſecu. Bonagui. qui dicit Clementē
45 Papam ita dixiſſe, non tamen determinando;& † fu
it ille Bonagui. Aretinus vt dicit Archid. in.c. 1.de
electio. lib.6.Refert ſecundo Inn.alios dicere,quòd
regulariter nullus admittitur,nec rõne publici inte-
reſſe,nec rõne priuati;niſi in criminib' a iurę expreſ
ſis, vt.d.c.vnico de obli.ad ratio. Et eſt ratio ſecun-
dum iſtos , licet talis electus promoueatur; nihilo-
minus parti remanet ſuum ius ſaluũ, vt.c.poſt elect.
in fin.ſ.de conceſ. præben. Hoſtien.tamen reſpon-
debat huic arg. ꝙ quamuis non perimatur actio; ta
men deterior fit petentis conditio, & ideò debet ad
mitti quis propter priuatum intereſſe. Facit.c. fin.
ſ.de alie.mut.iud.Item facit;quia melius eſt ante tē
46 pus occurrere,&c.Item, quòd dicimus de† iure ciui
li in appellatione ab interlocutoria , ꝙ licet graua-
mē veniat reparãdum in appellatione a diffinitiua;
nihilominus ſi venit durius reparandum, poteſt ap-
pellari ab interlocutoria ; licet alias regulariter ap-
pellari non poſſet, vt not.Bar.in.l.1.§.quæſitum.ff.de
appel.& per eum in.l.2.ff.de ap.reci.finaliter Inn.vi-
detur reſidere in ſententia , ꝙ ad opponendum cri-
men nõ admittat̃,niſi is,cuius ſpecialiter intereſt,ra
tione priuati intereſſe.Nec ob.ſecundum eum.l.ſer-
uum,quoq.§.publicè.ſ.alleg.quia loquitur,quando
defenſor agit nomine alterius,& ſatiſdat;ſed iſte ex-
cipiens videtur nomine ſuo excipere. Subdit tamen
Inno. quòd contra formam electionis non videntur
admittēdi; niſi ſolum illi,quorũ intereſt ratione ſuæ
electionis,vel collationis, & hi ſolum canonici,qui
haberent eligere, vel alius, qui haberet conferre, vt
c.2.ſ.de elect.& hãc videtur ſequi Lap.Ab.& Math.
in.c.1.de elec. li.6.& dicit Lap.ibi.ꝙ hæc opi.proba
tur per tex. in cle. conſtitutionem. de elect. vbi tex.
vult,ꝙ admittantur illi ſolum,quorum intereſt;ergo
ſi non intereſt,non debēt admitti.Ego hunc articu-
lum ſatis plenè examinaui in.d.cle.conſtitutionem ,
propè fi. ſed non ſicut hic,vnde aduerte ; quia idem
Inno. in c.1.de elec.lib.6.ſentit,ꝙ etiam contra for-
mam electionis admitteretur quilibet,qui admitte-
retur ad excipiendum,quod dictum ſequitur hic Ar
chi. & ſatis videtur probari ex generalitate d.c.1.lo
47 quitur enim ibi tex. per † verbum , ſi quis,quod eſt
vniuerſale. Itē probat̃, per tex.in.c.vt circa.de elect.
lib.6.qui loquitur per verbum, aliqui,& ad idem.c.
is qui.&.c.procurator. eod.tit.& lib.qui tex.vidētur
loqui indiſtinctè,& ſic ſunt intelligendi indiſtinctè ;
ſiue exceptio fiat contra formam,ſiue contra perſo-
48 nam. Ad quod etiam facit,quia† defectus formę vi-
tiat electionem.c. quia propter.ſ.de elec.ergo inter
eſt vniuſcuiuſq; caſſari dictã vitioſam formã.¶Gar-
zias verò,vt refert gloſſ.in verſic.aliqui.in.d.c.vt cir
ca.de elec.lib.6.dicit,ꝙ curia Ro.admittit quomo-
dolibet clericum contra electum in epiſcopum,ſiue
ſit ibi beneficiatus, ſiue inde oriũdus;& hoc inquan
tum obijceret contra perſonã electi. Inquantum ve-
rò obijceret contra formam electionis,admittit ſo-
lum canonicos de eccleſia,vel alios habentes vocem
ad talem electionem , & in hoc videtur reſidere Io-
And.in d.gloſ. ipſe tamen ibi in nouella videtur po-
tius adhærere opinioni,quam ponit Inn.in d.c.1. de
elect.lib.6.quòd ſcilicet,quilibet admittatur ad ex-
cipiēdum contra formam, qui admitteretur contra
perſonã,& hoc etiam videtur ſequi gloſſ.in.c.cupien
tes.§.ſi verò.verſic.vnicus. de elect.lib.6.Io.And.hic
poſt recitatas opinio. Inno.videtur inclinare in opi-
nio.quam tetigi.ſ.in præced.q.ſecundum Hoſtien.vi
delicet , ꝙ hoc ſit arbitrarium ; vt etiam quandoq;
49 quilibet laicus admittatur.† Quid ſi obijciens offert
ſe incontinenti probaturum , certè audiendus erit ,
arg.c. literas. de reſt. ſpoliato. & idem ſi is , contra
quē obijceret, eſſet infamatus de illo crimine ; quia
certè videretur admittendus. arg.c. omnipotens.ſ.
eo.&.c.accedēs.ĩ.eod.vnde debebit iudex hoc ſum
mariè cognoſcere, & examinare,vt dixi in præceden
ti q.D. Ant.hic non facit differentiam , vtrum obij-
ciatur contra formam, vel contra perſonam;ſed ſo-
lum diſtingiuit gradus dignitatũ. Dicit enim,quòd
contra electum in epiſcopum,in perſonam,vel con-
tra formam admittitur ſubditus; contra promouen
dum verò ad eccleſiam curatam , dicit admittendũ
quemlibet parochianum. Si verò quis promouere-
tur ad dignitatem, vel magiſtratum, poſt epiſcopũ,
dicit admittendum quemlibet de diœceſi;quia quo
dammodo eſt eius ſuperior.Contra canonicos verò,
& alios electos ad particularia beneficia,admittun-
tur omnes de eccleſia,& etiam illi,quorum ſpeciali-
ter intereſt. Et ſic non facit differentiam,an obijcia-
tur contra formam, vel contra perſonam. D.m. ali-
ter diſtinguit, dicit enim, quòd aut ille,qui excipit,
eſt laicus,& nullo modo admittitur, maximè de cri
mine contra electum,niſi ſua interſit ratione priuati
intereſſe ; vt quia patronus , vel parochianus,vel ex
alia ſimili cauſa; arg.c.illa præpoſitorum.ſ.eo.& ibi
tetigi in quioto not. mouetur etiam;quia hæc excep
tio habet vim cuiuſdam accuſationis, vt.ſ. dictum
fuit;ſed laicus ab hac accuſatione repellitur,niſi ſuũ
proſequatur intereſſe,vt.d.c.illa.&.not.in.c.ex parte
ſ.de teſti.& quod dixi in.c.cum.P.ſ.eo.Aut iſte qui
excipit eſt clericus, & dicit hunc admittendũ,ſi alia
cauſa rationabilis non obſtet. Intereſt enim cuiuſli-
bet clerici ne malus proficiatur in eccleſia.Præterea,
ſi clericus poteſt accuſare alium clericum proſequē
do ius publicum,vt dixi in.c.cum.P.ſ.eo.fortius de-
bet admitti ad excipiendum , vt.c.ad agendum. de
50 reg.iur.lib.6. Nam † turpius eijcitur,quam non ad-
mittitur hoſpes , vt.c.quemadmodum.ſ.de iureiur.
Et pro hoc etiam adducit; quia talis clericus non vi
detur prohibitus;imo potius admiſſus , cum hoc.c.
loquatur generaliter , & ſic etiam loquitur generali
ter.c.1.c. vt circa.c.procurator , &.c.is qui de elect.
lib. 6.&.ſ.dixi.D. m. in.d.c.vt circa. de elect. lib. 6.
poſt D.Ant.aliter nititur concordare prædictas opi-
nio. diſtinguit enim,ꝙ aut obijcitur in formam ele-
ctionis defendendo eccleſiam ; & hoc caſu admitti-
tur quilibet,qui aliàs admitteretur ad obijciendum
crimen contra perſonã;& ita procedit opinio Inno.
poſita in.d.c.1.de elec.lib.6.ꝓ quo allegat. D.Dom.
dictum Hoſt. in.c. cum Bertoldus.ſ. de re iudic. vbi
dicit,ꝙ quilibet de eccleſia, etiam parochianus ad-
mittitur ad defenſionem eccleſiæ , licet non veniat
ad

ad iudicium pro defenſione ſui iuris particulariter,
allegat.c.ſi quis præsbyterorum.de tebus eccle.non
alie. Aut quis non venit ad iudicium per modum de
fenſionis eccleſiæ; & hoc caſu tepellitur volens obij-
cere cõtra formã, ex quo nõ intereſt ſua;& ita proce
dat prima opin. Inn.& Mathei. Lap. & Abb. Si verò
obijcitur contra perſonam,& tunc;aut loquimur de
electo ad beneficium ſimplex nullam habens curã
animarum,& tunc nõ admittitur niſi is cujus ſpecia
liter intereſt, ratione priuati intereſſe, vt.c.vt circa.
de elect.lib.6. Aut eſt electus ad beneficium curatũ,
vel collegiatum; & tunc diſtinguit inter criminoſũ,
& non criminoſum;quia aut opponẽs etiã eſt crimi-
noſus,& ſibi obſtat crimẽ, ſi ſua aliàs nõ intereſt,nec
rõne proprij intereſſe;vel publici;vt quia nõ eſt cleri
cus illius eccleſię,vel patronus,vel parochianus,& ta
lis repellitur, quia perſonæ talium repelluntur. 23.
diſt.c.illud.¶ Aut ſua intereſt;qa clericus,patronus,
vel parochianus,& tunc aut venit ad iudicium pro-
intereſſe communi,aut priuato;ſi pro communi,aut
is venit tanquam ſpecialiter ſtimulatus;vt quia voca
tur per iudicem ad iudicium,& ad inſtãtiam electi,
& tũc admittitur.Nec ob.exceptio criminis, vt not.
voluit gloſſ.in.c.exhibita de iudic. Aut ipſe nõ venit
ſtimulatus ſpecialiter; ſed voluntariè ſe opponit vo-
cando electũ ad iudiciũ; & tunc repellitur exceptio
ne criminis;quia cum iſte non veniat pro ſuo priua-
51 to intereſſe,ſed communi repellendus eſt;ſicut† po-
teſt intelligi.c.illud 2 a.diſt.& not.gloſſ.in.d.c.exhi-
bita.de iudic. Nec ob.c.cum inter.s̄.de except.quia
52 † loquitur in excipiente, qui ſtimulatus venit,&
ideò cum detur contra ipſum impugnatio;nõ debet
denegari defenſio;ſed ſi venit voluntariè ad iudiciũ,
cum electus nihil petat ab opponente; iſta ſua ex-
ceptio habet vim accuſationis; & actionis; & not.
Inno.in.c.ſuper eo.de elec.& in tex.noſtro;ſicut ergo
accuſator repellitur propter crimen, ſic & iſte vo-
luntariè excipiens. Aut iſte venit ad iudicium pro-
intereſſe ſuo priuato; & tũc venit ſpecificè in formã
actioris principaliter vocando dictum electũ ad iu-
diciũ,& tũc nõ repelleretur exceptione criminis;qa
53 † nullum crimen regulariter repellit quem a proſe-
cutione iuris ſui 4.q.6. omnibus. Fallit tamen in ex-
ceptione excommunicationis,quæ repellit actorem
ab agendo, vt.s̄.de indi.c.intelleximus. & ſic poſſet
alio modo intelligi gloſ.in.d.c.exhibita. Aut iſte ve
nit in forma rei,& tunc non repellitur etiam excep-
54 tione excommunicationis, quæ † non repellit a de-
fendendo, vt.s̄.de except.cum inter. Vnum tamen
aduerte circa prędictam materiam de priuato inter
55 eſſe;quia† non dicitur priuatum intereſſe in caſu no
ſtro intereſſe burſale;& quia diceret quis eccleſiã ſi-
bi obligatam,& hoc tenet Inn.& ſequitur Mathe. in
clemen. conſtitutionem. de electio. & ibi dixi quaſi
56 in fi. Tertio quæro,† vtrum plures admittãtur ad ex
cipiendum contra eundem electum petentem con-
firmationẽ.Sol.Inno.hic dicit, ꝙ ſi illi obijciant di-
uerſos defectus, vel diuerſa crimina,ꝙ admittentur,
arg.c.veniens.s̄.de teſt.&.c.fin.s̄.qui matrim.accuſ.
poſſ.auth.ſi omnes.C.ſi ſe ab hæredi.abſt. Si verò de
eodem delicto omnes exciperent, tunc iudex eligit
magis idoneum,vt.l.3.de popula. actio,& nota.in.l.
ſi plures.ff.eo.& ſubdit Inn.ꝙ quando vnus excipit,
omnes alij,qui volunt excipere,eodem tempore de-
bent excipere,& ſi tunc non exciperent,non ſunt po
ſtea audiendi,arg.ff.de liber cauſa.l.ſi pariter.& niſi
ex iuſta cauſa deberẽt admitti,vt not.in.d.c.fi.s̄. qui
matrim.accuſ. poſſ. Facit,ꝙ ſtatim dicã in q.ſeq. &
hoc ſequitur hic Io. And.& D.Ant.Nec obſt.ſecũdũ
Io.And.qđ not.in.c.pen.J.de purg.can.per Inn.in gl.
quę incpit.forſan.quia ibi tractatur de accuſatione,
ſeu inquiſitione fiẽda de illo crimine, de quo fuit ex
ceptũ,& iudicatũ;hic verò de exceptione admitten
da poſt exceprionem, & vide latius Io. And. in d.c.
pen.in glo.ſuper verb.inceſtus.quæ incipit forſan, &
57 adde quæ dicam in ſeq.q.Quarto quæro vtrum† ſi nõ
oppoſuit crimen in confirmatione, poſsit poſtea op
pouere in cõſecratione. Sol.quidam, quos hic refert
Inn.& Io. And.dicũt ꝙ nõ, niſi ex cauſis, de quibus
in.c.fi.s̄. de qui matri.accuſ.poſſ.Refert tñ Inn.alios
tenere contrarium,& melius;quia nunc nouiter ali-
quid petit,ꝙ ptimo non fuit petitum.& idẽ Io.And.
in.c.ꝙ ſicut.poſt Cõpoſt.s̄.de electio.in ſua glo.ma-
gna,vbi dicit idem per text.noſtrum.& per.§.ſi quis
autẽ. in auth.quomodo oportet.Ego vero ex mente
Doct.D.Ant.& D.m.hic,& in d.c.ꝙ ſicut. diſtinguo;
ꝙ aut quis poſt cõfirmationem vult excipere de for-
ma electionis; aut de crimine, & de perſona electi.
Primo caſu dic, vt Io.And in.d.c.quòd ſicut.Secun-
do caſu ſub diſtingue, ꝙ aut electus fuit confirmat⁹
cũ cauſæ cognitione,aut non;primo caſu dic, ꝙ aut
opponitur crimen idem in conſecratione,quod fuit
oppoſitũ in cõfirmarione,& de quo fuit plenè diſcuſ
ſum, & non poterit vlterius de illo excipi.c.cũ dile-
58 cti.de electio.&.l.3.ff. de popul.actio. quoniam † de
delicto eiuſdem hominis,nõ eſt ſępius quærendũ. vt
l.licet.in.fi.ff.nau.cau.ſtabu. & in.c.de hinc. 25. diſt.
Et ratio huius eſt;quia exceptio quæ obijcitur ad im
pediẽdã cõfirmationẽ videtur obijci ad publicã vin
dictã, & ſic videtur habere vim accuſationis; vt hic
&.s̄.pluries dixi.Ergo non mirũ ſi non poteſt ampli⁹
opponi ad cõſecrationem, quia etiã tũc tenderet ad
publicã vindictam;& ſic ſecus eſſet, ſi prius oppoſita
fuiſſet exceptio ad aliũ finẽ; & vt dixi in.c. de his.s̄.
eo.in tertio membro, vel ſi prius fuiſſet oppoſita ad
vindictam publicam,& nunc opponeretur ad aliũ fi
nem.Nec obſtat,ꝙ iſta exceptio nunc opponitur ad
alium finem quam prima;cum prima fuerit oppoſi-
ta ad confirmationem,hic vero ad conſecrationem;
quia reſpondeo, quòd immo in effectu opponitur
ad tollẽdum illud idem, quòd fuit oppoſitum in pri
ma, vt hic in textu noſtro. in verſicu.poſt confirma-
tionem. ergo obſtat exceptio rei iudicatæ, vt in.l.
egi.ff.de except.rei ind.l.harum.ff.ſi ſeruit⁹ vend. Et
prædicta arbitror procedere ſiue eſſet ille idem,qui
vellet obijceret talem exceptionem,qui prius obie-
cit; ſiue alius tertius; ſiue iſte tertius fuerit ſciens,
ſiue ignorans;& ratio eſt in prõptu, nam ex quo iſte
fuit confirmatus,non obſtat exceptio obiecta; quia
videtur iudicatum ipſum non eſſe criminoſum,& ſic
videtur, ꝙ ſententia faciat ius quo ad alios ſcientes.
Aduerte tamen; quia hoc membrum videtur limi-
tandum,ſecundum limitationes, & declarationes,
quas poſui in.c.de his.in fi.membro.s̄.eo. videlicet;
niſi iſte tertius non veniret ratione proprij in-
tereſſe, & diceret ſe ignoraſſe. Item niſi doceretur
de col-

de colluſione, ſeu prꝗuaritatione primi excipientis;
& de his latius dic, vt dixi in.d.c.de his. ¶ Aut quis
vult obijcere diuerſam exceptionem ab ea,quá pri-
mo oppoſuit,& hoc caſu dicendum arbitror,quòd ſi
eſt ille idem, qui obiecit contra confirmationem,
quod nunc non admittatur; niſi diceret crimen cõ-
miſſum poſt confirmationem, vel ipſius criminis no
titiã perueniſſe ad eum poſtea, arg. nota.in.d.c.fin.
qui matrim. accuſ.poſſ.& not.in.c.paſtoralis,&.c.ex
ceptioné. de exceptio.& vide quæ dixi in.c.1.ſ̃.eod.
in.2. notabili. Idem dicendum arbitror de quolibet
alio tertio, qui tamen fuerit præſens, vel ſciens cum
ageretur negocium cõfirmationis,vt not.in.d.c. fin.
Facit quod.ſ̃.dixi.de eo qui malitioſè diſtulit oppo
ſitionem vſq; ad conſecrationem, vt illam impedi-
ret; ſecus autem ſi probabiliter ignoraſſet cauſam il
lam agi;quia tunc, ſecũdum D.m.in.d.c.quòd ſicut.
diſtinguendum eſt, quòd aut reſtat aliquid iuris con
ferendi ipſi confirmato, vt puta, conſecratio,& tunc
admittitur exceptio per text.noſtrum. Aut non re-
ſtat aliquid iuris, vt puta; quia erat conſecratus, vel
erat talis prꝗlatus, qui non indigebat cõſecratione,
ſed benedictione; & tunc aut confirmatus eſt in pe-
titione prælaturæ, & non debet admitti aliqua ex-
ceptio; quia non poteſt operari naturam ſuam pro-
priè, vel impropriè; nec reſpectu accuſationis, nec
reſpectu intentionis, cum iſte confirmatus nil petat,
59 nec ſit intentionis petendi. † Exceptio autem pro-
priè eſt actionis excluſio, vel ſaltem intentionis ex-
cluſio, vt dixi.ſ̃.in prima oppo. poſt notab. poterit
tamen iſte per viam accuſationis, vel denuntiationis
ipſum crimen intentare, ſecundum not. in.d.c.ſi.ſ̃.
qui matrim. accuſ. poſſ. & de hoc plenè per Fede-
ric. conſilio. 103. Aut confirmatus non eſt in peti-
tione beneficij, ſed agit petitorio adipiſcẽdæ,& dic,
vt dicam in.c.accedens.ĩ.eod. Secundo caſu, quan-
60 do † confirmatio eſſet facta ſine cauſæ cognitione;
licet olim eſſent variꝗ opiniones, de quibus in d.c.ꝙ
ſicut.tamen hodiè eſt expeditum, ꝙ talis confirma-
tio non tenet, in.c.fin.de elect.lib.6. ¶ Quinto quꝗ-
61 ro, † vtrũ cõtra eligendũ poſsit opponi exceptio cri-
minis occulti? Sol.Inno.hic, quem ſequuntur D. Ant.
& Io.And.dicit, ꝙ ſic, dummodo id crimen probari
poſsit, vt.c.ſuper eo.&.c.inter.&.c. cum Vintonien-
ſis.ſ̃.de elect.&.c.cõſtitutus.de appellatio.vnde ad-
mittitur talis exceptio contra electum, ne confirme
tur, & confirmatum ne ordinetur, & ordinatum ne
conſecretur,& conſecratum ne poſſeſsionem adipi-
ſcatur, dummodo opponatur crimen cum infamia,
62 vt.c.accedens.ĩ.eod.& ibi dicam. Ita † debet intel-
ligi.c.ſi quis epiſcopus.83. diſt. &.c. cum in cunctis.
de elect. Et ſubdit, ꝙ nullo prædictorum caſuum ex
63 cipiens calumnioſè tranſibit ſine pœna. † Calumnio-
ſum autem intelligit, qui non probat.C.de aduoc.
diuerſorum iudiciorum.l.1.&.2.&.3.q.4.c. qui non
probauerit. & ſi propter aliquem prædictorum exci
piẽs appellaſſet,& ſuccumbat, debet in expenſis cõ
demnari, vt.c.vt debitus.ſ̃.de appellatio. Idem etiã
ſi non fuit oppoſitum, ſed aliàs fuit proſecutus in iu
ditio propoſitam exceptionem, in qua ſuccũbat; nã
& tunc debet in expenſis condemnari, vt.d.c.acce-
64 dens. † Eſt enim hoc regulare in malè impetrante re
ſcriptum, vt.c.cꝗterum.ſ̃.de reſcript. Item in malè
excipiente, vt.c.finr m.ſ̃.de dolo & contum.& in te-
merè ad iudicium prouocante, vt.c. calumniam.ĩ.
de pœnis.&.l.eum quem.ff.de iud. ¶ Sexto quæro,
dictum fuit.ſ̃.ſecundum vnam opinionem, ꝙ ſunt
quidam caſus, in quibus quis nõ admittitur ad exci
65 piendum, niſi ſua interſit; quæro ergo † contra quẽ
excipientem debeat opponi hæc replicatio, tua nõ
intereſt; & vtrum poſsit oppini poſt litem conteſta-
tam? Sol. dicit Inno. quòd ſecundum aliquos, ta-
lis exceptio poteſt opponi etiam poſt litis conteſta-
tionem; nam ex quo ſua non intereſt, nullam ha-
bet proſequi actionem, ergo proſequi non poteſt.
fatetur tamen de iſta replicatione, tua non intereſt,
ꝙ ſi non opponeretur vſq; ad ſententiam, & ſenten-
tia firmaretur contra petentem confirmationem, ꝙ
ſentẽtia valeret, & præiudicaret ſibi quo ad omnes
alios.ff.de inoff.teſt.l.poſthumus.§.ſi.&.l.cum puta-
rem.ff.famil.erciſc.quamuis ſi ſententia pro eo ferre
tur confirmatiuæ electionis, non præiudicaret alijs,
ſi fuiſſent abſentes, vel ignari quominus poſſent ad
huc excipere contra electum, vt dixi.ſ̃. & probatur
in.l. etiam.ff.de minori. & in ſimi. in.c. in noſtra. de
procurat. Nec obſtat ſecundum eum, quod not. in
d.c.in noſtra. &.l.licet.C.de procurat.in quibus dici
66 tur, ꝙ † exceptio falſi procuratoris poteſt opponi,
etiam poſt ſententiam; quia ibi ſententia non facit
ius inter partes, cum procurator ibi non eſſet pars;
cum nõ ſuo, ſed alieno nomine ageret, nec dominus
erat in iudicio; vt in caſu noſtro excipiens, licet eius
non interſit, tamen pars eſt, ex quo eius nomine con
teſtatus eſt litem, arg.d.l.cum putarem. Item nõ ob-
ſtat ſecundum Inn. ꝙ dixi, ꝙ exceptio inhabilitatis
contra eius perſonam, non poteſt opponi poſt litis
conteſtationem, vt.l.ita demum.C.de procurat.nã,
ſecundum eum miles poteſt habere actionem nomi
ne alterius; licet contra eum poſsit excipi de inhabi
litate. Sed hic, ille cuius intereſt nullam habet actio
nem, vt dixi, ideò hæc exceptio admittitur etiã poſt
litis conteſt.quoniam ius ipſius excipientis nõ ſup-
pletur per litis conteſt.ſi ſua intereſt, quod tamẽ ſup
pletur in milite cum per litis conteſta.efficiatur do
minus litis; vt traditur in.d.l.ita demum.l.qui ſtipen
dia.C.de procurat. Finaliter Inno.tenet contrariam
ſentẽtiam; videlicet, ꝙ talis exceptio ſit perſonalis,
& declinatoria, quæ debet opponi ante litis cõteſt.
vt.l.ſi.C. de except. & in Inſtitu. de except.§. fin. &
in hoc reſidet hic Ioan. Andr. & hanc eandem tenet
Bar.in.l. ſi vnus.§.ante omnia.ff.de. pac.& in.l.poſt-
humus.§.ſi quis ex his.ff.de inoff. teſt.& tangit D.m.
in.c.1.ſ̃.eo.& ibi dixi in ſecundo notab. Aduerte tñ;
quia Inno.in articulo de quo ſtatim dicã in ſeq.q.vi-
detur tenere primã ſentẽtiã, dũ dicit, ꝙ eſt diuerſus
effectus, an talis exceptio tua nõ intereſt, opponatẽ
ante litẽ conteſtatã, vel poſt, de quo ſtatim dicam in
ſeq.q.D.Ant.hic cõcordat prædictas opin.per diſtin
ctionem, dicẽs, ꝙ aut ius excipiendi fundatur ſupra
priuato intereſſe,& vera ſit prima opinio; videlicet,
ꝙ ẽt poſt litẽ conteſtatã poſsit opponi, ſicut quæli-
bet alia peremptoria; quia deficiente intereſſe defi-
cit ipſum ius principale agendi, vel excipiẽdi, quod
in iudicium deductum eſt. Aut ius excipiendi fun-
datur ſuper alio; tamen perſona habilitatur ex inter
eſſe; & tunc procedat ſecunda opinio; quia talis ex-
ceptio

ceptio videtur habere vim dilatoriæ, & hanc diſtin-
ctionem ſcripſit Do. Ant. ex dictis Bald. in d. l. poſt-
humus. §. ſi quis ex his. vbi Bal. limitat dictum Inno.
hic. Dicit enim, quod prædicta ſecunda opinio. Inn.
procedit, quando iſta exceptio, tua non intereſt, ve-
niret incidenter, hoc eſt, vt dicit D. Ant. ſi ius agen-
di, vel excipiendi fundaretur ſuper alio; ſec' vult, vbi
talis exceptio veniret directò ad perimendũ ipſum
principale negotium; quaſi velit dicere, ꝙ tunc tan-
quam peremptoria poſſet quãcunq; opponi ante ſen-
tentiam, vt. l. peremptorias. C. ſen. reſc. nõ poſſ. Septi
67 mo quæro, † contra excipientem ſecundum formã
textus noſtri replicatur, ꝙ ſua non intereſt, vtrũ exci
piens contra confirmandum, vel conſecrandum ha-
beat probare, ꝙ ſua interſit? Inn. diſtiguit, ꝙ aut hic
exceptio proponitur ante lit. conteſt. & tenetur pro-
bare is, qui contra electionem, ſeu confirmationem,
ꝙ ſua interſit, vt. c. venies. 2. ſ. de teſt. Aut poſt litem
conteſtatam, & tunc tenetur probare qui obijcit,
quòd ipſius excipientis non interſit, quam probatio
nem, vel per ipſius confeſsionem, vel alio modo fa-
ciet; aliàs autem perueniétur ad ſententiam; ſicut di
cimus in exceptione contra procuratorem, in. l. põ-
ponius. §. ratihabitionem. ff. de procur. notat glo. ſu-
per verſic. abſentia. in. c. 1. de electio. lib. 6. & quòd
trad. per Cyn. & Iacob. in. l. optimam. C. de contrah.
& committ. ſtipula. & per Bar. in. l. licet. C. eo. poſt
ſententiam verò, non dicitur ſententia nulla; quia fa
cit jus, vt. ſ. dixi in. 4. q. Et prędicta no. ad limitatio-
68 nem præced. q. Octauo quęro, † opponit quis contra
electũ petentẽ confirmationẽ, vel conſecrationẽ, de
fectum criminis, vel formæ; electus verò contradicit,
quęritur quis habeat probare? Inn. hic dicit, ꝙ ſi op
ponitur defectus criminis, opponens habebit proba
69 re; quia † quilibet præſumitur bonus; niſi probetur cõ
trarium vt. c. 1. de ſerut. & l. meritò. ff. pro ſocio. Si
verò opponitur defectus formæ. Compo. in. d. c. ꝙ ſi-
cut. de elect. diſtinguit, ꝙ aut huiuſmodi oppoſitio
fit ante confirmationem, & electus tenetur probare
formam debitam interueniſſe, vt. c. bonæ. & c. in Ge
neſi. ſ. de elect. Facit. c. cum. olim. de dolo & contu-
maci. in verſic. canonicè. Poſt confirmationem verò
tenetur probare excipiens formam non interueniſ-
ſe. Inno. verò hic, quem finaliter ſeq. Compo. in. d. c.
ꝙ ſicut: dicit, quòd negans formã interueniſſe, & ſic
excipiens, tenet ipſam negationem probare; quia, ſe
cũdum Compo. ibi. ex quo confirmatus non cogitur
dicere titulum ſuæ profesſionis; quia ex quo fuit con
firmatus, & non fuit appellatum, & in facto conſtat
confirmatio, præſumitur electionem debita forma
celebratam fuiſſe, arg. not. in. l. 1. C. de contrah. & cõ
mitt. ſtipul. & l. ſciendum. ff. de verbo. obliga. dum-
modo ſcrutinium, vota canonicorum, & decretũ ca-
pituli oſtendãtur in publico inſtrumẽto, vel alia au-
thentica ſcriptura; ſecus autem ſi non appareret pu-
blicum, aut authenticum inſtrumentum; quia tunc
70 ſuccederet regula, quę vult, quòd † ille quia allegat
ſolẽnitatẽ, debet illam probare, vt. l. quęcunq;. ff. de
publici. & l. 2. ff. de probat. Item facit; quia in iudi-
cio nihil creditur, niſi quatenus per acta probetur, vt
not. in. c. quoniam contra. ſ. de proba. Si verò oppo-
neretur defectus cõtra electum; vt quia non erat ſub
diaconus, vel quia, cum eſſet alienigena nõ habebat
literas cõmendatitias demiſſorias; dicit Inno. quòd
electus debet probare ſe ordinatum, & ſe cum literis
dimiſſum; quoniam iura dicunt, in his caſibus neceſ
ſarias literas commendatitias. 71. diſtinct. per totũ.
Subdit tamen, quòd poſſet eſſe tanta pręſumptio ꝓ
ordinato, quòd non eſſet neceſſaria alia probatio, &
onus probandi incumberet aduerſario; videlicet, ſi
longo tempore ſeruiſſet in ordine ſubdiaconali, ar-
gu. c. ſi. j. de eo qui furt. ordi. ſuſce. vel quia certũ eſ-
ſet eum fuiſſe dimiſſum ab epiſcopo ſuo; & cum hac
71 opin. pertranſit hic D. Ant. Nono quæro, † quid ſi
cõtra electum opponitur periurium; an ſufficiat ad
probandum hanc exceptionem, probare, quòd ille
iurauit ſoluere intra menſem, & lapſus eſt menſis; an
ꝙ etiam neceſſe probare, ꝙ nõ ſoluit? Inn. hic dicit,
ſic debet probare eum non ſolniſſe; quia licet probet
iuramentum, & terminum lapſum, non tamen neceſ
72 ſariò per hoc probat periurium. † Excipiens verò,
debet ſuam exceptionem probare, ſicut actor inten
tionẽ ſuã, vt. c. in pſentia. ſ. de probat. quia in excep
tionibus, excipiens dicitur agere, vt. l. in exceptioni-
bus. ff. de proba. & l. 1. C. de probat. vnde licet inten-
tio, ſeu exceptio ſua contineat negatiuam; tamẽ illã
tenetur probare, vt. c. 3. ſ. de proba. & c. ea noſcitur.
ſ. de his quæ fi. a præla. mouetur; quia ſi per ſolũ ter-
minũ lapsũ probaretur periurium, plures, vel multi
probarentur periuri, qui in faciẽdis ſolutionibus nõ
ſunt multũ cauti, nec curant de illis publica, aut au-
73 thentica inſtrumenta facere; vnde † cum agatur de
bona fide, non congruit de apicibus iuris diſputare,
vt. l. ſi fideinſor. §. quædam. ff. mandati. & notat. glo.
in. l. ſi dictum. §. ſi compromiſero. ff. de euictio. Item
quia iurans præſumi non debet immemor ſuæ. ſalu-
tis; & quoniã tunc exceptio odioſa eſt 2. q. 7. c. ſi quis
epiſ. ergo eius probatio non eſt amplianda, ſed co-
arctanda, vt. c. dilectorum. ſ. de teſtib. cog. Idem eti
74 am dicit Inno. † in eo qui eſſet excommunicatus,
ſi intra menſem non ſoluiſſet, vel quid non feciſſet;
quia per ſolum termini lapſum non probaretur ex-
communicatio, vt. c. præterea. ſ. de appell. de quo re-
mittit ſe ad no. in. c. propoſuit. j. de cle. excomm. mi
75 ni. ¶ Non ob. ſecundum eum, ꝙ † probatio nega-
tiuæ non coarctatæ loco, & tempore ſit impoſsibi-
lis; quia dicit ipſe, ꝙ imo poterit probari per con-
feſsionẽ illius, qui debebat recipere, & ſi aliter pro-
bare nõ põteſt, imputet ſibi qui excipit, arg. l. fin. C.
de probat. & 5. q. 6. c. Epiphaniũ. Nec obſtat, quod
76 eo ipſo, ꝙ † quis proponit negatiuam dicitur illã ꝓ-
bare, ſi nõ probatur cõtrarium; vt. c. quia veriſimile
ſ. de præſump. & l. aſſeueratio. & l. ſi ex cautione. C.
de non numer. pec. quoniam ſecundum Inno. illa iu-
ra vendicant ſibi locum in caſibus a iure expresſis.
In alijs verò, probat excipiens ſiue excipiat affirma-
tiuè, ſiue negatiuè. Vel ſecũdum eum, illa iura habẽt
locum in cauſa ciuili, vbi non agitur de crimine; ſe-
cus vbi ageretur de crimine etiam ciuiliter; vt in ca-
ſu noſtro. Hoc tamen dicit verum Inno. ſi exceptio
hæc opponatur a tertio, ſi verò opponeretur ab eo,
cui quis erat obligatus ſoluere, tũc nõ ipſe creditor,
ſed debitor deberet probare ſolutionem; ipſe autem
cr ditor ſolum tenetur probare promisſionẽ ſibi fa-
ctã, vel oſtendere ſententiã, in qua ille fuit cõdemna
tus ad ſoluendum intra certum terminum; & eſt ra-
tio

tio differentiæ,ſecundum eum ; quia difficilius con-
ceditur hæc opponendi poteſtas tertio, qui vult ꝓ-
bare periuriũ pp non factam ſolutionem , cũ omni-
nò non ſit de hoc certus , atg.l. Marcellus.ff. rerum
amot. quã ipſi creditori, qui eſt certus de facto ſuo.
Facit.c. ab excommunicato.ſ. de reſcript. & qđ ibi
not . Item , quia quando à tertio obijcitur exceptio
periurij, obijcitur vt crimen; & ideò arctatur magis
probandi poteſtas.vt.ſ.dixi ; quando verò obijcitur
à creditore, videtur ſolum obijci ad finẽ ciuilis obli
gationis , qua eſt aſtrictus debitor ad ſatisſaciendũ
creditori , vt Inſtitu. de oblig. in princ.niſi fortè op-
poneretur exceptio non numeratæ pecuniæ , vt.d.l.
aſſeueratio.&.d.l.ſi ex cautione,vel alia ſimilis.&hoc
idem ſequitur. Inno.& Io.And.hic.D.Ant.hic dicit,
quòd aut opponens periurium fundat intentionem
ſuam ſuper non facta ſolutione,ex qua cauſatur per-
iurium immediatè,& illam debet probare. Si verò
quis agit ex obligatione , vel promiſsione iurata , &
fundat intentionem ſuam ſuper obligatione iurata ;
ſufficit , ꝙ illam probet. Bar. in.l. in illa.ff.de verb.
oblig.vbi latè tractat hunc articulum , & quem re-
fert hic D. Ant.ſequitur opi. Inno.hic poſitam , di-
77 cens,ꝙ † vbi negatiua eſt cã immediata intentionis
alicuius debet illam probare , ſiue talis negatiua ſit
cã actionis ipſius , vt.d.l.hoc iure. &.l.ita ſtipulatus
verſ. ꝙ ſi ab initio.ff.de verb.oblig.ſiue ſit cauſa exer
citij actionis , vt in auth. hoc ſi debito.C. de pigno.
& in auth.pręſenti.C.de fideiuſſo. vel ſi eſt cauſa of-
ficij iudicis, vt.l.magis puto.§.non paſsim.ff.de reb⁹
eorum. &.l.ſi quis cõſortium.C. de fabricen. lib.11.
qui tex.hoc not.probat,ſecundũ Bar.Prædicta tñ di-
cit Cyn.vera;niſi reus conuentus ſit obligatus ei,qui
negat ; ſiue negatio veniat ad infringendã exceptio-
nem , quæ opponitur , ſiue veniat ad confirmationẽ
78 iuris ipſius conuenti; verbi gratia,† promiſiſti mihi
ſiſtere.T.tali die in iudicio ſub certa pœna,peto pœ
nam,& probo ꝓmiſsionẽ, & lapſum diei;dicit Cyn.
quem ſequitur Bar.ꝙ debeo obtinere,niſi probes il-
lum ſtetiſſe,vel te iuſta cã impeditum fuiſſe,arg.l.2.
ff. ſi quis cautio. &.ff.de re miltia.l.3.§.ſi ad diẽ.&.l.
qui commeatus.ff. de re milita. nam cum hoc mihi
debeaſ, vt priuato, vel vt officiali, eo ipſo ꝙ nego te
ſtetiſſe ; probata eſt intentio mea ; niſi per aduerſa
rium probetur ſiſtentia ; & prædicta ſecundũ eum ,
79 faciunt ad deciſionem multarum qq.¶ Pone, † op-
pono tibi exceptionem , ꝙ non debes audiri ; quia
non ſoluiſti collectas ex forma ſtatuti; nam cum ſo-
luere collectas ſit debitum communi , & non mihi ;
ſi hoc oppono ad mei vtilitatem, debeo illud proba
re. Si verò peterem te puniri; quia non ſoluiſti col-
lectas; quia te accuſo ad vtilitatem communis , de-
beres probare te ſoluiſſe,vt in.d.l.3.§.ſi ad diem.&.l.
qui commeatus. Bal.verò in.l.cum mulier.ff.ſol.ma-
trim.tenet contrarium,mouetur ; quia cum hæc ne-
gatiua , Tu non ſoluiſti collectas, non ſit coarctata
loco,& tempore, & per conſequens ſit impoſsibilis,
ſeu improbabilis per rerum naturã, ideò ſuccedit re
80 gula,ꝙ† affirmanti , non neganti incumbit onus ꝓ-
bãdi,& hãc ſnĩam tenet Pet.in.l.2.C.de iure emphy.
Et ad dictum Inno. hic poteſt reſponderi , ꝙ loqui-
tur, qñ quis intendit ſe iuuare ex ſententia , ſeu con-
uentione hominis, quæ cum ſit ſtricti iuris non dici-
tur alij nocere, vel prodeſſe , quam ei cum quo actũ
eſt per tit.res inter alios ac. & per tex. in.l.ſi vnus.§.
ante omnia . &.§.in ſumma.ff.de pact. Sed quæſtio
Bar. procedit , quando quis vellet ſe defendere ex
beneficiu ſtatuti,ꝙ omnibus debet prodeſſe, tanquã
generale.ſed plus placet opi. Bar. per ea quæ.ſ.dixi,
&.j.dicam;& probatur; quia ſicut quando quis fun-
dat intentionem ſuam ſuper negatiua , debet illam
probare, vt.d.l.ita ſtipulatus. verſ.ꝙ ſi ab initio.&.d.
l.ſi quis conſortium. ita & excipiens debet probare
negatiuam,ſuper qua fundat intẽtionem ſuam; ma-
81 ximè ; quia † quo ad probationem , non debet eſſe
melioris conditionis reus, quam actor , vt in regula
non debet.de reg.iur.lib.6.& in regula,cum ſint iura
partium.de reg.iur.lib.6.&.c.cum inter.ſ. de excep.
cum ſi. Nec ob.quod talis negatiua ſit im ꝓbabilis ;
quia poſſum reſpondere, vt.ſ.dixi , ſecundum Inno.
ꝙ ſibi imputet,qui illam proponit ; & hoc idem te-
net Bal. approbans opi.Bar.& Inno. in.l.2.C.de iur.
emphy.verſ.quæritur an dominus.& ſeq. dicit enim
ibi Bar. ꝙ ſi aliquis videt ſe nõ poſſe probare , quód
vult opponere , ꝙ non debet opponere , per tex. in
l.noſtris. C.de calum. vbi tex.not.dicit,non licere in
eo, ꝙ non poſſit oſtendi iudicium animos commo-
uere;& ad idem.c.vt circa , de elec.lib.6. ibi dũ tex.
dicit,ꝙ credunt ea, quæ ſic exprimunt vera eſſe,& ſe
poſſe probare.Item videtur, ſecundũ Bar.quòd imo
82 † talis negatiua probari poſſit p inſpectionem libro
rum fiſcalium , arg.l.2.iuncta glo.C.de erro. aduoc.
&.l.Sempronia libellos.ff.de furt.&.l. Titiæ textores.
ff.de lega.1. & eſt etiam bon.tex.in.l.matriculã.C.de
agen.in reb.lib.12. poſſet etiam probari , ſecundum
alium modum de quo ſtatim dicã ſecundũ Bar. Sed
reuertẽdo ad dicta Bar.& D.Anto.hic, dicunt enim
83 ipſi,ꝙ idẽ eſt † in accuſatione ſuſpecti tutoris,ex eo
quòd non confecerit inuentarium, vt.l.3.§.tutores,
ff.de ſuſpec. tu.&.l. tutor qui repertoriũ.ff. de admi.
tu.dũmodo tutor accuſetur ad publicam vtilitatem.
Si verò non accuſaretur ad publicam vtilitatem;ſed
contra tutorem agentem contra me,opponerem, ꝙ
non debet audiri ; quia non confecit inuentarium ;
dicit Bar. ꝙ fortè opponẽs deberet probare ; & ſi tu
diceres, ꝙ imo hoc non videtur verũ , cum enim fe-
ciſſe inuentarium ſit cã intentionis tutoris agentis ;
& ſic exercitij actionis tutoris cum non poſſit agere
inuentario nõ cõfecto, vt.l.ſi.C.arbi.tut.ergo debet
probare tutor. Reſpondit. Bart. ꝙ ideò non tenetur
ꝓbare; quia põt eſſe,ꝙ excuſatur ab inuentarij con-
fectione,ſecundũ not.in.l.tutor.q.ſ.alleg. Ad tollẽdã
tñ oẽm dubitationẽ, dicit ipſe,quòd tuti⁹ eſt , quòd
excipiens dicat,dico te non confeciſſe inuẽtarium ;
& inquãtum confeceris,peto copiã;vnde cum copia
ſit danda , repellitur indubitanter , ſi non fecit. An
aũt de eo, ꝙ non confecit inuentariũ,incumbat mi-
hi probatio , vel ſibi ſi oppono qđ non confecerit ?
dicit Bar.hoc eſſe ſibi dubiũ.Sed D. Ant.hic dicit,eũ
fore repellendũ, ſi non ꝓbat ſe feciſſe; qa confectio
inuentarij requiritur ad legitimandam perſonam
ſuam , eo qđ tutor eſt, & vt tutor venit ; & ita eſt in-
tentio ſua ; & mihi placet opi. D. Ant. quia vt.ſ.di-
84 xi, † confectio inuentarij eſt ius tribuẽs adminiſtra-
tionẽ, & per cõſequens exercitiũ actionis regulari-
ter alijs neceſſarijs concurrentibus. Idẽ etiam dicit

85 Bar.de eo † qui agit, vel excipit cõtra heredẽ,dicẽs
eum priuatum pp non adimpletam voluntatẽ teſta-
toris defuncti,ſecundũ formam auth.hoc ampli'.C,
de fideicõmiſ.vult enim.Bar.& ſequit.D.Ant.ꝙ ſi il-
le,cui tale legatũ debebat̃ ageret dicens ſibi nõ eſſe
ſolutũ,ſecundũ formam.d.ath. eſſet ſundata intẽtio
ſua; vñ hęres teneret̃ ꝓbare ſe ſoluiſſe ; aliàs aũt qui
agit debet probare heredem non ſolniſſe,qđ tñ dicit
verũ Ang. in.l.in illa.ff.de ver.ob. qñ quis ageret ad
priuationẽ,ex eo,ꝙ legatũ non eſſet ſibi ſolutum; &
quia hæreditas pp negligentiã hæredis non ſoluẽtis
debet ad eũ peruenire ; qa tunc ipſi hæredi debitori
incũbit ꝓbatio,ꝙ ſolnerit debito tempore, p.l.1.C.
de ꝓba.&.l.2.C.de iure emphy.in gl.magna. Sec' ſi
ageret cõtra eũ ad priuationẽ:qa non eſſet ſacta ſo-
lutio alteri ; & eo caſu,quo ſibi nõ venit applicanda
hęreditas, poſſet iſte repelli exceptione illa, tua non
intereſt;& quò ad te liberas ędes habes,vt.l.loci cor
pus.§ cõpetit.ff. ſi ſeruit' vend,& ꝓ hoc dicto Ang.
allegat Petr.de Ancha.rõnem;quia† ſi ius tertij non
põt obijci contra agentẽ in fauorẽ ipſius excipiẽtis
per viã exceptionis, vt.l.is cõſequentet.§.1.ff.famil.
erciſ.&,l.2.ff.ſi ager. vec. vel emphy.pet. & ꝙ not.in
c. inter dilectos.ſ̃. de dona. fortiùs verò non debet
poſſe induci p viã actionis. Tu dic,ꝙ ẽt idem in rei
veritate voluit Bar. licet multũ cõpendioſè loquut'
86 fuerit. Subdit tñ Bar. & ſequitur D.Ant.hic,ꝙ † tũc
demum negans tenet̃ probare negatiuã ſuã,ſi illa eſt
fundamentũ ſuæ intentionis; quia p̃ſumptio non fa-
cit pro ipſo negante;aliàs ſecus;qa tunc in aduerſa-
87 riũ transfertur onus probandi. Hæc† enim eſt natu-
ra p̃ſumptionis , vt ꝙ quis aliàs teneretur probare ,
transferatur in aduerſariũ, ſi præſumptio pro eo fa-
cit , vt eſt tex.cum glo. in.c.vt noſtrũ.vt eccle.bene-
fic.&.c.ſi iudex laicus. de ſen.excum.lib.6.& not.gl.
in.l.ſi tutor.C.de peri. tu.verbi gratia , dico me non
deliquiſſe,vel non cõmiſiſſe cãm ingratitudinis, per
l.oĩ modo.C.de inoffi.teſta. in auth.de appel.cog.§.
illud quoq; &.l.cum pater.§. rogo,ff.de lega. 2. & p̃-
dicta procedunt, ſiue ſit negatiua facti,ſiue qualita-
tis , de qua.j̃.dicam , Et ita ẽt tenent Cyn.& Iac.de
Are.in.l. actor.C.de proba. & ſequuntur Archid.Io.
And. Ioan.Mon.& Pau.in.c.1.de confeſ.lib.6. Et ad
p̃dicta vide ẽt,ꝙ tradit Io.And.in reg.ſine poſſeſsio-
ne.& in regula infamibus,eo.tit.& libro in Mercur,
per tex.& glo.in.c.fin.de ſucceſ.ab inteſ.& per Doct,
in.c.p̃terea.ſ̃.de appel.& p D.Ant.in.c.fin.ſ̃.de præ-
ſum.Et ex prædictis cõcludit Lapus de Caſtel.alleg.
88 132.ꝙ † ſi quis opponit , dicens aliquẽ religioſum
excõicatũ ex eo,ꝙ adminiſtrauit ſacramenta in pa-
rochia aliena ſine licentia , per clem.1. de priuile.ꝙ
non ſufficit probare, ꝙ miniſtrauit , & ꝙ ſit religio-
ſus;niſi etiã probauerit , ꝙ ſine licentia miniſtrauit.
Idem ẽt dicit, & forti',ꝙ quotieſcunq; vna pars ha-
bet fundatam intentionem ſuam,tũc aduerſario ne
gãti,& fortius aſſerenti,incumbit onus probandi, vt
j̃.dicam. Subdit tñ hic D.Ant.referendo Bal.in.d.l,
89 in illa.ꝙ † hæc negatiua, & ſimiles poſſunt probari.
licet non ſit coarctata loco,& tempore;hoc modo;vi
delicet , per implorationem officij iudicis, vt faciat
iudex inueſtigare, & explorare per nuntios ſuos , an
talis ſoluerit, vel nõ;an talis venerit, vel non.ad talẽ
locum ; ſicut dicimus in fienda diſcuſsione, per.d.l,
ita ſtipulatus. ver. ꝙ ſi ab initio.&.l.cũ quidã.§.fina.
cum.l.ſeq.ff. de.lega.2.nam dicit ipſe , ſi nuntij refe-
runt ſe perquiſiuiſſe diligẽter ab oĩbus,qui veriſimi-
liter ſcire debebant , & repererunt , ꝙ illi ſciunt , ꝙ
talis ſoluit,vel non ſoluit; vel venit, aut non venit, ꝙ
eum non veniſſe, vel non ſoluiſſe,ſatis probatũ erit ,
per.l.magis puto.§.non paſsim.ff.de reb.eo.ſ̃.alle.&
ſi nuntius referat ſe diligenter inquiſiuiſſe, & ſe non
potuiſſe habere reſpõſ.certũ ab his, qui hoc veriſimi
liter ſcire debebãt, p̃ſumitur pro negante, vt.l.ex pa
cto.§.penul.ff.ad Trebel. nam prædicto caſu,vbi nõ
poteſt ſe aliter informare , ſufficit ꝙ ex vehementi
opi. ſe informet, atq.l.cum omnis.§.à barbaris.ff.de
re milita. Sed tu aduerte;quia licet ſequatur hoc D.
Ant. tñ hæc opi. Bar.ſi vera eſſet, induceret ſatis fa-
cilem modum probandæ cuiuſlibet negatiuæ,etiam
non coarctate loco , & tempore. Tñ ego de hoc di-
cto ſemper dubitaui. Et nouiſsimè reperi D. Pet.de
Ancha.in.d.l. in illa.vbi ipſe reprehendit Bar.& mo-
uetur; quia ſecundum prædictum modum negatiua
non coarctata loco , & tempore, etiam eſſet ꝓbabi-
lis per alium modum, quã per confeſsionem aduer-
ſarij , cuius contrarium videtur velle tex. in.c, 1. de
confeſ. lib.6.& tex.in,l.actor.C.de proba.canoniza-
ta.6.q.fin.c.accuſator. & ibi vide glo. not. de mate-
ria negatiuę . Vnde dicit.D.Pet. ꝙ hæc diſcuſsio ſe-
cundum practica Bar.non eſt ſufficiens ad ꝓbatio-
nem negatiuæ, niſi vbi lex hoc expreſsè diſponeret ,
pro dicto tñ Bar. eſt glo. ordinaria in.l. 1.§. hoc in-
terdictum.verſ.an verò.in fin.ff.de itin. actuq;priua.
& glo.in auth. de hęre.& fal.§.ſi verò abſint. in verſ.
90 vidiſſe.quæ glo. voluit , ꝙ † hęc negatiua , talis non
iuit ad talem locũ,licet non ſit coarctata loco,& tẽ-
pore,põt probari per teſtes,qui deponant,ꝙ ille nõ
iuit, & dicunt ſe ſcire ; quia ibi ſtabant,& non vide-
runt,nec potuiſſet ire , quin vidiſſent.Sed Do.Lodo.
Ponta.illas glo.reprobat;& tenet opi. Petr. A ancha.
Dyn.in.§.hoc interdictum. dicit, ꝙ tales teſtes non
carent ſuſpicione.Mihi videtur, ꝙ vtraq; p̃dictarum
glo.dicat verum in terminis ſuis , illa.n.l.1.§.hoc in-
terdictum.loquit̃ in vſu,nõ in actu momentano , nõ
mirum ideò, ſi illi teſtes exiſtentes vicini teſtifican-
tes illũ non fuiſſe vſum probant ; vnde glo. ibi ſentit
ſecus in actu nõ momentaneo;niſi coarctaretur cer-
to loco,& tempore, ſecundum not.in.l.optimam.C.
de contrahen. & commit.ſtipula. & idem voluit glo.
in.l.Pantonius.§.rei.ff. de acquiren. hæredi.Glo.ve-
rò in.d.§.ſi verò abſint.loqtur in negatiua coarctata
loco,& tẽpore, & ad paruũ tempus, & rem certã ; vt
in confectione inuentarij , & in negatiua p̃grauãti ,
q̃ admixtam affirmatiuam habet, in qua ille dicit ſe
adfuiſſe,& vidiſſe,q̃ tũc agebant̃,& in nullo conſcios
eſſe ſactę malignitatis; & ſic habet vim affirmatiuę ,
ſcilicet;cum dicat ſe ſtetiſſe vſq; ad finem inuẽtarij ,
& nil fieri potuiſſe , quin vidiſſet;dictũ tñ Bar.apud
me ſatis eſt dubium,vt dixi ; tum quia illa non vide-
tur ſatis ſufficiens probatio, cum in canon deponа-
tur de aliquo,ꝙ ſenſu corporeo percipiat̃; tum etiã;
quia negatiua non videretur ita improbabilis,vt in-
ra dicunt ; dictum tamen Bart.in ſe peregrinum eſt ;
contra ipſum tamen facit, ꝙ.j̃.dicam in materia ne
gatiuæ indeterminatæ. ¶ Poſtremò pro comple-
mento huius materiæ probationis negatiuæ, vt eam
perſe-

perfecti'habeas, diſtingue ex notatis per glo.6.q.fin.
c.accuſator. & per Hoſti.in ſumma in tit. de proba-
tio.§.2. verſ. vt autē plenius. & Spec.in tit.de proba.
§.probare. verſic. ſuper hoc ſcias. quaſi in princ. qđ
91 † negatiuarū triplex eſt ſpecies. Quædam facti, quę-
dam iuris, & quędam qualitatis, ſeu ſolennitatis; li-
cet de hac Iaco.de Belu.facit quartem ſpeciem, ſci-
licet ſolennitatis; ſed negatiua ſolēnitatis compre-
henditur ſub negatiua qualitatis. Rurſus etiam di-
ſtingue, ꝙ negatiuarum facti, alia eſt pura, ſimplex,
& in determinata. Alia determinata per coarctatio-
nem loci, & temporis. Alia eſt prægnans; quia ha-
bet implicitam affirmatiuam, vt.j. ſuo loco oſten-
92 detur.† Negatiua facti pura, & ſimplex, & indeter-
minata, quæ nullam habet determinationem loci, &
temporis, vel alterius rei, eſt omninò improbabilis;
verbi gratia, dico non mutuaſti, vel non numeraſti,
ſecundum quod loquitur.l. ſi ex cautione &.d.l.aſſe-
neratio.C.de non numer.pecu.vel nego me fuiſſe ci-
tatum, ſecundum ꝙ loquitur.c. bonæ.1. de elect. &
hæc negatiua propriè eſt illa, quę eſt improbabilis
per rerum naturam, vt.l.actor.C.de proba.canoniza
ta.6.q.fin.c. accuſator. &.c. 1.de confeſ. lib.6. Ideò
autem dicitur improbabilis talis negatiua; quia ne
93 gationum non ſunt cauſæ; hoc eſt, quia † cum teſtis
teneatur reddere cauſam dicti ſui per aliquem ex
quinq; ſenſibus corporeis, vt.c.cum cauſam.s̄.de te-
ſti.& ibi per Inno.&.l.ſolam.C.de teſti. & per glo.in.
l.ꝙ meo.§.ſi venditorem.ff.de acqui.poſſeſ.ſequitur,
ꝙ dicta negatiua non poteſt probari; quia ſenſus cor
porei percipiunt ex aliquo obiecto, illud autem qđ
dicitur non eſſe, non ponit, nec cauſat aliquod o-
biectum; ergò negatiua ſimplex non poteſt proba-
ri. Et de hac negatiua dico, ꝙ loquuntur iura, quæ
dicunt, ꝙ repellendus eſt teſtis, qui vellet hāc negati
uam ꝓbare, nec careret ſuſpicione falſi, vt.c.cum ec
cleſia.de cauſa poſ. & proprie.&.c.iurauit de proba
tio. In hac autem negatiua indeterminata hæc tra-
94 ditur regula per Doct.; ꝙ † onus probandi trasfer-
tur in affirmante id, qđ negatur, vt.d.l. actor. &.l.ei
qui.de ꝓbat.& in alijs iuribus.s̄.alleg. Quod tamē
ego arbitror limitandum, niſi aduerſarius eius, qui
proponit negatiuam, haberet intentionē ſuā funda-
tam ex p̄ſumptione, vel alio modo; nam tūc niſi ne-
ganti incumbit onus probandi, arg.eorum quæ.s̄.di
xi. Nec excuſatur ex eo, ꝙ dicit ipſam negatiuā im-
probabilem eſſe; quoniam ipſe ſibi imputet, qui ꝓ-
ponit illud, qđ probare non poteſt, vt probatur.6.
q.2.c.ſi tantū.&.2.q.7.c.pleriq;.&.l.noſtris.C. de ca
lumnia. &.c.vt circa.de elect.lib. 6. nam poteſt ſibi
dici, Amice ſi non deficit tibi ius, deficit tibi proba
tio, vt.l.duo ſunt Titij.ff. de teſta.tutel. & not.in.l.ſi
fuerit.in princ.ff. de rebus dub. Facit ꝙ not. in.c.1.
de confeſ.lib.6.vbi probatur, ꝙ aliquando admitti-
tur poſitio negatiuę indeterminatę. Illud tamen ꝙ
95 s̄.dixi, ꝙ † talis negatiua non coarctata loco, & tem
pore eſt improbabilis, fallit, ſecundum Spec.Hoſti.
in locis prealleg.in ſex caſibus. Primus eſt in caſu.
c.tertio.s̄.de ꝓbatio.vbi dicitur, ꝙ illa negatiua, ꝙ
capitulum non conſenſit, probatur quodam modo
mirabili; videlicet, vt omnes canonici dicāt, ꝙ quo-
tieſcunq; ſuper de tali re fuit habitus tractatus in ca
pitulo, ſemper maior pars contradixit facto, de quo
quæritē; & ad idē facit, ꝙ not.in.c.tam literis.s̄.de te
ſti.c.ea noſcitur.s̄. de his quę.fi.à prela. Sed poſſes di
cere, ꝙ illa nō eſt negatiua omninò indeterminata;
quoniam illud de quo quęritur, & de quo deponunt
teſtes, eſt perceptibile ex eorum ſciētia; pp requiſi-
tam eorū pręſentiam ad tales actus; cū illud, de quo
quæritur ſine eorum p̄ſentia explicari non poſsit. Fa
96 cit, qa † in facto proprio præſumitur ſcientia. Secū-
do fallit in caſu.c.fraternitatis. &.c.literæ.s̄. de frig.
& malefic. ſed illa negatiua non eſt propriè indeter-
minata; quia deponiē de eo, qđ percipitur per aſpe-
ctum corporis, ſecundū conſcientiā, & peritiā artis
illius, q deponit, vt.l.in prin.ff.de ven.inſpi. Tertio
fallit in caſu.c.fi.s̄.de iureiur.vbi negatiua, ꝙ re' ma
leficiū nō commiſit, probaē per iuramentū; ſed dic,
ꝙ illa nō eſt probatio, ſed purgationis infamię iu-
ramentum, de quo dic, vt latius dixi in repet.d.c.fi.
de iureiur. & vide gl.in.l.fi.§.ſicubi.C. de his qui ad
ec.cōfugi. ¶ Quarto fallit in caſu.l.vñ Neratius.§.ſi
qs hominē.cū duabus ſeq.ff.ad.l.aquil.&.ff.de inter-
ro.ac.l.qui ſeruū.nā.ꝙ nō interfecerim.T.poſſum ꝓ-
bare p aſpectū Titij viuentis. ¶ Quinto fallit in caſu
c.qm̄ contra.s̄.de proba.vbi negatiua illa ordinē iu-
diciariū non fuiſſe ſeruatum, ꝓbatur ex inſpectione
actorū, & ſcripturarū tabellionis deputati ad ſcribē
dum acta; & ad idem.c.ſator.&.c.cōſanguinei.de re
iud. Sexto fallit in negatiua, qua dr̄, ꝙ aliqua clauſu-
la nō fuit appoſita in literis iudicū; nam de hoc ſtaē
teſtimonio eorum, vt.c.inter dilectos. de exceſ. p̄la.
&.c.olim. de reſcrip. iſta tñ fallentia reincidit in idē
cū prima. ¶ Septimo fallit vltra Hoſt.& Spec.in illa
negatiua, bona non defendi, quę probatur ex miſſo
proclamate, qđ quicunq; voluerit defendere bona
cōpareat; & nullus comparet, ipſa bona defenſurus.
hoc tradit Bal.in.l.ſed bona.C.de bo. auth. iu.poſ.
¶ Octauo fallit in caſu ſingulari, quem ponit glo.in.
l.2.C.de non nu.pecu.quę ſingulariter vult, quòd † ſi
volo ꝓbare quòd nō recepi niſi quinquaginta ex cē
tum quę fuit confeſſus me recepiſſe, quam confeſsio
nem dico me feciſſe ſpe futuræ numerationis; pro-
babo enim illam negatiuam, probando, quòd vno
tempore, vna manu recepi.25.& alia manu alia. 25.
poſt meam confeſsionem. Sed tu aduerte; quia illud
ideò videtur eſſe, quoniam in caſu non tranſacti tē-
poris ad opponendam exceptionem non numeratæ
pecuniæ, eo caſu obijciens exceptionem, non tene
tur ſibi numeratam non eſſe probare; ſed aſſeren-
ti numerationem feciſſe, incumbit onus probandi,
vt.l.ſi ex cautione.&.d.l.aſſeueratio.C.de nō nu.pec.
vnde qua ratione aſſerens non numeratam tenetur
probare totum, ſi nihil apparet numeratum, eadem
ratione debet probare partem; ſi ſolum de vna par
te appareret, arg.l. quæ de tota.ff.de rei vendi.ſecus
ergo arbitror ſi tranſacta eſſent tempora, per quæ in
obijcientem exceptionem non numeratæ pecuniæ
tranſitum eſſet onus probandi pecuniam non fuiſſe
numeratam; nam hoc caſu, non video quo iure ſit
probata hęc negatiua per probationem exceptio-
97 nis.25. in alia manu; cū † non probet hoc eſſe, quod
ab hoc contingit abeſſe, vt.l.non hoc.C. vñ cogna.
98 & quia † ex particularibus nō ſequiē vniuerſale, vt pa
ret ad ſenſum, & ꝓbatur in reg.ſemel malus.de reg.
iur.lib.6. Si tñ dicta fallentia eſſet vera indiſtinctē;

eſſet iudicio meo ; valdè peregrina , & ſingularis, &
memoria digna. ¶ Vltimo fallit in probatione, quæ
fieret per confesſionem partis aduerſæ reſpondentis
fortè poſitiobus, arg. c. 1. de confeſ. lib. 6. Iſta tamen
99 † non eſt propriè probatio , ſed probationis releua-
tio, vt per Cyn. in l. actor. C. de proba. & traditur in
d. c. bonæ. & l. eum qui. in prin. ff. de iureiur. & in. d. c.
1. de confeſ. lib. 6. & Io. And. in rubr. de proba. & ibi
100 D. m. ¶ † Secunda ſpecies negatiuæ facti, vt. ſ. dixi,
dr̃ negatiuę determinatæ, ex eo, ꝙ ſit loco, & tẽpore
coarctata ; & de hac poteſt dari exemplum ; dico te
interfeciſſe Titium tali die in ciuitate Senarũ; tu pro-
bas te non interfeciſſe , ex eo, ꝙ in illa die probas te
fuiſſe in ciuitate Mediolani, & ſic eſſet impoſsibile ,
ꝙ illa die fuiſſes in ciuitate Senarũ, & per conſequẽs
hæc negatiua eſt probabilis ; non tñ poteſt probari
niſi indirectè, & de hac loquit. c. ex tenore. ſ. de teſt.
& l. optimam. & ꝙ ibi not. C. de cõtrah. & commit.
ſtipula. & Inſti. de inutil. ſtipu. §. item verborũ. dicit
tñ Io. And. in addi. Spec. in tit. de proba. §. probare.
in prin. in addi. quæ incipit. Tu dic vbi dicit, ꝙ tanta
poſſet eſſe locutionis coarctatio , ꝙ etiã directè hęc
negatiua caderet in intellectũ teſtis ; & ſic poſſet di-
rectè ꝓbari. Idem dicit, in. d. c. bonæ, in gl. q̃ incipit,
ideſt. vbi ponit exemplũ , ſi video te non habere pi-
leum in capite ; qa poſſum directè deponere ſicut ſi
vellẽ deponere, ſeu probare affirmationẽ ; nã ita di-
rectè percipio te non habere pileũ , ſi non habes; ſi-
cut directè ꝑcipio te habere ſi habes; ſecus ſi negati-
ua non caderet ita directè in intellectũ teſtis, licet eſ-
ſet coarctata loco, & tẽpore; verbi gratia, dico te nõ
interfeciſſe Titiũ ſecũda hora noctis; quia alibi eras
illa hora ; nam in hoc teſtes non poſſunt directè de-
ponere; ſed indirectè; quia alibi eras, & in hoc ſe plu
rimũ inuoluit Io. And. in. d. c. bonę. Sed. Io. de Lig. ibi
dicit, ꝙ negatiua nullo modo põt ꝓbari; qa nõ põt
directè cadere in ſenſum teſtis. Nã affirmatiua dire-
ctè probat̃ per obiectũ repræſentatũ ſenſui, ſed non
ens non implicat ſpecies; & ſic non cauſat ſubiectũ;
ergo non põt directè percipi ꝑ ſenſum ; ſed indire-
ctè , ſcilicet ꝑ remotionẽ à ſenſu viſus; & ſic per hoc
mediũ indico , ꝙ nihil eſt in loco. Iſtud aũt nihil eſ-
ſe, non percipitur directò; & hæc opi. pl' placet, & eſt
101 philoſophica cõſideratio. Fuit enim † Io. de Ligna,
viri optimis & philoſophi maximi. Eſt tñ eadem in
102 effectu cum opi. † Io. And. canoniſtarum principis.
103 Et ex ꝑdictis infero, † quæ potuerit eſſe ratio, vel cã
inductiua, quare iura voluerunt in contractib' appo
ni tempus, & loca; nam illa potuit eſſe rõ; vt ſcilicet,
daretur facultas defenſionis aduerſario circa pote-
ſtatem reprobandi inſtrumentum de falſitate pp lo-
cum, & tempus appoſitũ in inſtrumento. Ad ꝙ vide
104 D. de Rota deciſio. 349. vbi concludunt † non vale-
re conſuetudinẽ inductiuã, ꝙ in inſtrumẽtis non po-
105 nar̃ locus, & tẽpus. ¶ † Tertia ſpecies negatiuæ fa-
cti, dicir̃ prægnans, quę ideò dicitur prægnans; quia
habet implicatã affirmatiuam; verbi gratia, dico, ꝙ
non ſpontè renuntiaui , implicat enim , ꝙ renuntia-
ui per metũ , aut violentiam ; & hæc probanda eſt ꝑ
illum , qui illã proponit ad fundamentũ intentionis
ſuæ, ſiue illam ꝓponat per viam accuſationis, ſiue ꝑ
viam exceptionis, niſi præſumptionem habeat pro
ſe, vel fundatã intentionem ſuam ; nam dictam ne-
gatiuam probando , probat. ius implicatam affir-
matiuam, vt. c. ſuper. de renun. Item poteſt poni e-
xemplum; dico, teſtatorẽ non fuiſſe compotẽ mẽtis;
implicat. n. ꝙ erat furioſus, aut mente captus; & hoc
teneor ꝓbare. 3. q. 9. c. iudicas. & c. fin. de ſucceſ. ab
inteſt. & l. nec codicillos. C. de codicili. vel ſi dico me
non eſſe in poteſtate patris ; implico enim, me libe-
ratum fuiſſe. vt. l. filius. & l. circa. & ibi not. ff. de pro-
106 ba. & vide gloſſam in clem. fi. de reſcrip. ¶ † Secun-
da principalis ſpecies negatiuæ, eſt negatiua iuris, &
põt dici duplex. Vna negatiua poteſtatis, alia ſolen-
nitatis, vel formæ. In prima poteſt figurari exemplũ.
Dico , ꝙ non potes eſſe procurator, vt. l. mutus. ff. de
procura. vel non potes eſſe teſtis, vt. l. 1. ff. de teſti. vel
non potes contrahere matrimoniũ, vt. c. cum apud.
ſ. de ſponſa. vel non potes poſtulare , vt. l. 1. §. pueri-
tiam. ff. de poſtul. vel non potes agere, vt. l. vix certis.
ff. de iudic. vel nõ potes accuſare, vt. c. cum. p. & c. re-
pellantur. ſ. eod. & in hac proponens eam probare
tenetur , qualitercunq; proponatur ad fundamentũ
intentionis ſuæ. Nam oĩa huiuſmodi , & ſimilia re-
gulariter ſunt licita, niſi probentur prohibita. 11. q. 1.
c. aliud. ff. de re iudi. l. non omne. & l. ab ea parte. ff. de
proba. In alia ſpecie negatiuę iuris, vel ſolennitatis ,
vel formę , poteſt figurari exemplum . Dico eman-
cipationem non tenuiſſe, dico teſtamentum non ti-
tè factum, vel electionem non celebratam ſub debi-
ta forma; & de hac loquitur. l. quæcũq;. ff. de publici.
& c. ea noſcitur. ſ. de his, quæ fi. à præla. Et quis hãc
teneatur ꝓbare, materia eſſet nimis longa, & plures
occuparet lectiones. Fit enim illa principalis diſtin-
107 ctio, † vtrũ ſolennitas ſit intrinſeca, vel extrinſeca de
qua materia vide Bar. Ang. & Moderni. in. l. ſciendũ.
ff. de verb. obl. & in. d. l. optimam. & l. 1. C. de fide in
ſtrum. & iur. haſt. fiſcal. lib. 10. & in. c. 3. ſ. de probat.
& per Bal. in. l. 1. C. de vſur. & vide quæ dixi in clem.
cauſam. & clem. cõſtitutionẽ. de elec. & in clem. 1. de
proba. Iſta tñ ſpecies ponitur per plures ſub ſequen-
108 ti ſpecie, vt tetigi. ſ. in prin. ¶ † Tertia, & vltima ſpe
cies principalis negatiuæ, eſt negatiua qualitatis, &
iſta diſtinguitur in tot ſpecies, quot poſſunt dari qua
litate, cui aũt, huius negatiuæ ꝓbatio incũbat, Doc.
varie loquuntur ſecundũ varias materias . Ego verò
darẽ regulã, ꝙ ſemper ille, qui proponit talẽ negati-
uã ꝓ fundamento intentionis ſuę , debeat illã ꝓba-
re; niſi haberet aliquo iure , vel iuris pręſumptione
fundatã intentionem ſuã , ꝑ quam transferretur on'
ꝓbãdi in aduerſariũ. Et ad hãc regulã poſſunt red-
duci oĩa dicta Doc. in diuerſis locis in hoc articulo.
& põt poni exemplum. Dico me non recollegiſſe tot
fruct' ex tali fundo, vel te nõ eſſe maioris ætatis, vel
te nõ eſſe diuitẽ, vel te nõ eſſe pauperem, vel te nõ eſſe
militem, nõ eſſe bñficiatũ, nõ eſſe ordinatum, nõ eſ-
ſe legitimum & ſimil. q̃ reperire, & tractare poti' eſ-
ſet laborioſum, q̃ ſubtile; & plures occuparet lectio-
109 nes. ¶ Decimo q̃ro, † an contra repetentẽ bñficiũ,
q agit poſſeſſorio, vel petitorio obſtet criis exceptio.
Io. And. hic, de hac. q. remittit ſe ad dicta ꝑ eum in. c.
inter dilectos. de exceſ. ꝑla. & ibi dicã D. Ant. remit-
tit ſe ad no. ꝑ eum i. c. item cum qs. ſ. de reſti. ſpo. vbi
videeũ, & ibi ꝑ D. m. ¶ Vltimo circa hãc partẽ q̃ro ,
110 q † opponit ſe electo ne cõfirmet̃, nec ſe inſcribit vt
hic, vtrum puniat̃ ſaltẽ pęna. c. 1. de elec. lib. 6. dicit

hic

hic Io.poſt Hoſt.ꝙ ſic;ſec⁹ tñ dicit Hoſt.ſi ſe opponat cõtra cõfirmatũ ne cõſecret,vel ordinet,ꝙ tũc nõ punit pęna illi⁹.c.1.ſed grauiori;qa pl⁹ delinqt,p.c.vt clericorũ.de vi.& ho.cle.videlicet,priuatione bñficij,vt.c. cũ dilecti.§.pen.de ele.Vñ forti⁹ vult, ꝙ hæc dẽant intelligi,vt hẽant locum,videlicet;vt puniat grauiori pęna;qñ veniret ad impediẽdũ poſſeſsionẽ cõfirmati, vel cõſecrati;vel ſi contra adeptũ poſſeſsionẽ denuntiatet,arg.c.1.ĩ.tit.1.D.Anto.tñ hic dicit,quòd inquantum Hoſt.vult opponentẽ ſe confirmãdo non debere ſe obligare ad aliq̃ pęnã,eſt verũ,ſi contra eũ non ſit pſumptio calumniæ,vt.l.1.C.qui ac.nõ poſ.& Inn.in.c.finẽ.ſ.de dolo & contu.Sed tu aduerte;quia primũ dictũ Io.And.& Hoſt.q volunt,quòd opponẽs ſe contra electum ne cõfitmetur puniatur pœna.c.1. de elec.lib.6.non eſt verum,per no.per.Doc.ibi, qui 111 volũt,quòd † pęna illius.c.habeat locũ ſolũ in appellatione interpoſita ad Papã; & ibi glo.in ver.ad nos. Vnde melius facit.c.vt circa de elect.lib.6.ꝙ.ſm Io. And.loqtur ẽt in appellatione interpoſita ad ĩferiorẽ;Sed aduerte; qa ẽt illa parum facit; qm illa habet locum qñ quis obijcit exceptionẽ, & appellat;vnde ſec⁹ eſt, vbi ſola proponeret exceptio abſq; appellatione, argu.eorũ q not.gl.in.d.verſi.ad nos.& ꝙ not. Doc.in.d.c.vt circa.& quòd not.gl.in verſ.ad ſedẽ.in c.is qui.de elec.lib.6.Itẽ aduerte in eo,quòd dictũ ẽ ſ.de denũtiatione cõtra adeptum poſſeſsionẽ,quòd punit grauiori pœna;quia hoc non vr̃ verum, ſi denũtiatio fit ad pœnitentiam,vt.ĩ.dicam.¶ Gloſſ.ſuper ver. impedit promouẽdum.qrit de effectu huius exceptionis ,ppoſitę cõtra cõfirmãdum,& ſoluit, quòd nocet ẽt ad beneficia quærẽda,quòd tñ limitat in gl. ſeq.ſup ver.non deijcit.In ſi.gl.dic,no.ergò gl.q̃ vult, quòd virtute huius exceptionis probatæ,iſtę electus repellat nedum ab iſta dignitate ad quã fuit electus; ſed ẽt à qualibet alia dignitate, quã poſſet in futurũ adipiſci.Glo.tñ ſequens hoc limitat,vt dixi, quando ex tali exceptione ,pbata, eſſet grauata eius opinio, cui adde dũ dicit grauata, pp probatã exceptionẽ. Nã ſemp ,pbata exceptione per hũc modum,vr̃ grauata eius opinio,vt.l.Lucius.ff.de his qui no.infami. &.c.ſuper eo.de elec.&.c.cum.tu.de teſti. Sed con-112 tra hanc gl.opponit D.m. nã † de natura exceptionis eſt, vt proponat tãtum ad repellendũ ab illa dignitate,cuius tunc qs qrit cõfirmationẽ,nõ autẽ debet opari remotionẽ à qualibet alia. Solu.dicit ipſe, hoc nõ operat virtute exceptionis,ſed grauatio opinionis, & famæ, quæ cauſata eſt à prima repulſione. 113 Sed cõtra pdicta,ego oppono.vr̃ enim, ꝙ † crimen ,pbatum per viã exceptionis,non infamet,vt. not.in d.l.Lucius.&.c.2.de ordi.cogni.Præterea & ſecundo, 114 ſi iſte infamaret perderet priora bñficia;nam † infamis amittit ẽt honorẽ iam q̃ſitum , vt.l.infamia.C.de decur.libr.10.&.c.inter dilectos.& ibi p D.m.ĩ.de exceſ.prela.& tradit in regula infamibus.de reg.iur. lib.6. ſed hic vr̃ velle, ꝙ non perdat priora bñficia; 115 ergò,&c.Sol.dic, ꝙ † duplex eſt exceptio.Vna propria q̃ actionis eſt dũtaxat excluſio, quæ proponitur à ,puocato in iudicio cõtra ,puocantẽ ad excludẽdũ eũ ; & iſta non infamat;& de hac loquit.l.1.ff.de excep.&.c.2.ſ.de ordi.cogni.& not.in.d.l.Lucius. Alia verò exceptio eſt impropria,vt.ſ.dixi,qñ opponitur ſpontẽ ab aliquo contra aliquẽ, eũ nequaq̃ ſtimulãtẽ,vel ,puocantẽ; vt eſt in caſu noſtro,& iſta in multis habet vim accuſationis, vt eſt tex.noſtro apparet & ex his q̃.ſ.dixi.& iſta infamat.Sed aduerte; qa ar-116 bitror, ꝙ † infamia iuris non infamet, ſed dũtaxat infamia facti ; & hoc tenet D.m.in.d.c.ſuper eo. de qua materia vide ibi eũ latius. Et iſta talis infamia habet hũc effectũ, vt nõ repellat à iam q̃ſito non habente connexitatẽ cum q̃tendo;ſecus in infamia iuris.Ita loqtur.l.infamia. & alia iura in cõtrariũ alle-117 gata.† verũ tñ infamia iuris priuet ipſo iure, honore iam q̃ſito,dic, vt tradit in dictis iurib⁹.& in.l.2.& ibi p Bar.C. de dign.lib.12.¶ In eo aũt ꝙ gl.in.ſi.dicit, quòd ſi iſte purgaret ſe,nõ repelleret ab aliqua dignitate conſequenda;dicit D.m.ſe reputare hanc gl. valde ſingularẽ;vult enim ipſe poſt Io. And.quòd gl.noſtra intelligat de purgatione , quæ fieret per probationẽ;nõ aũt de purgatione ,ppria, quæ fieret per iuramẽtum;Nã tunc ob.c.cum dilect⁹.ĩ. de purga. ca-118 no.&.c.ad noſtrã.de proba.q̃ iura volunt,quòd † qñ delictum eſt vere ,pbatum,vt in caſu noſtro; qa aliàs hic nõ repelleret niſi eſſet ,pbatum; nõ habet locum purgatio,allegat ſimile,in.c.ſi.diligenti.ſ.de fo.cõp. poſſes ẽt intelligere de purgatione propria, quæ fieret per iuramẽtum,& ad.c.ad noſtrã.&.c. cum dilectus. põt reſponderi, ꝙ loquunt in probatione directa,ſcilicet,quæ fieret per viã accuſationis,vel actionis;ſecus in purgatione indirecta, quæ fieret per viã exceptionis,vt in caſu noſtro, in quo D.m.vult,quòd admittat purgatio cũ iuramẽto,ẽt ad hoc, vt admittat ad alias dignitates , quòd dicit memoria dignũ, allegat not.in.c.inter ſolicitudines de purg.cano.Itẽ 119 quia,dictum eſt, † grauatio opinionis eſt illa quę repellit à dignitate futura, quę ſatis videtur tolli p purgatione.2.q.5.c.pſbyter.& quòd ibi not.Sed contra ea quæ.ſ.dixi,& cõtra tex. noſtrũ opponit hic D.m. dicẽs,quòd hęc exceptio non debet deijcere ab obtento,ſed ab obtinendo , cum ad hoc fuerit oppoſita hic iſta exceptio eris.Facit.c.cũ dilect⁹.ſ.de ordi. cogni.cuius tñ contrarium vult hic text.nr̃ ibi, dum dicit,deijcit,ab obtento. Sol.dic, quòd ſi obtentum nullam habet cõnexitatẽ cũ obtinendo,exceptio nõ deijcit à tali obtẽto,vt.ſ.dixi,& probatur hic in tex. noſtro,ibi,dũ dicit,ſed ob hoc prius habita nõ amittit.Aut obtentũ habet cõnexitatẽ cũ obtinendo, qd petit,ita ꝙ ſine illo ſtare nõ poſsit,vt in caſu noſtro, 120 & tunc deijcit ab vtroq; ; nam † licet quis ſit elect⁹, & cõfirmatus,& nondũ ſit conſecratus,nõ eſt ,ppriè ſponſus in eccleſia ; ſed adhuc dicit vidua, vt.c.2.de tranſla.pla.ſi ergò ſponſus futurus reijcitur ab obtinẽdo , hoc eſt à conſecratione propter quod ſponſus effici non põt;vtile, ac neceſſarium eſt pp connexita-121 tem vt deijciat ẽt ab obtento.† Connexorum enim idem eſt iudicium,vt dixi.ſ.in notab. ¶ Sed quærit 122 hic D.Ant.Pone, quidam † epiſcopus eſt tranſlat⁹ ad ſecundam eccleſiam,& anteq̃ eſſet adeptus corporalem poſſeſsionem fuit repulſus exceptione criminis, quærit vtrum reijciat à prima dignitate. Sol.dicit ipſe ꝙ q̃dã tenẽt,quòd nõ;mouent primo p text.nr̃m. ſecundo; qa ante adeptã poſſeſsionem,ſeu ante cõſecrationẽ, nõ eſt plenè trãſlatus ad eccleſiã ſecũdam, vt not.in.c.cũ in cunctis.§.cũ verò.de elec.&.c.ſi tibi conceſſo.de pben.lib.6.niſi forſan tõne talis cris , & infamiæ ſimul iunctæ aliud dicerem⁹ ſm Hoſt. & per

hanc decre.dicit D.Ant.ꝙ aſsignatur ratio,quare an
te cõfirmationẽ,ſeu conſecrationem', beneficia ele-
cti,& confirmari nõ poſſunt conferri;qa adhuc vacil
lat ius ipſius cõfirmati, cũ poſſet reijci ꝑexceptionẽ
cñs. Sed aduerte;quia ꝙ dictum fuit de poſſeſsione
non videtur verum;quia cum deficit id quod eſt me-
ri facti,non debet quis admitti ad excipiẽdum ;ſed
debet agere , vel accuſare, vt.c.conſtitutus.ſ.de ap-
pella.&.ſ.dixi.procederet tamen dictum D.Anton.
poſito,ꝙ in facto ita contigiſſet,vel ex eo , quod ali-
quid iuris ſupereſſet adipiſcendæ poſſeſsionis. ¶Se-
123 cũdo quærit hic D.Ant.poſt Io.And.† vtrũ obijciẽs
in formam electionis obliget ſe ad pœnam extraor-
dinariam. Sol.Ioã.And.ꝙ ſic,per.c.cum dilecti.ſ.de
elect. Si verò quis impetraret inquiſitionem, vel de-
nuntiationem non inſcribit ſe; quia vna procedit ex
officio iudicis, alia vero ad pœnam. ¶ Vltimo circa
124 hanc partem quærit hic D.Ant.† vtrum ad propo-
nenda crimina, vel defectus requiratur ſpeciale man
datũ;& dicit, ꝙ ſic;vnde ſine ſpeciali mãdato nõ ad-
mitteretur;quoniam per talem exceptionem minui
tur ſtat' excipientis cum priuetur beneficio; ſcilicet
per trienniũ , vt.c. 1.de elect.lib.6.&.ff. de mino.l.il-
lud.§.fi.ff.de procur.l.non ſolum.§.fi.de procuratore
ad appellandum cõtra electum, poſtulatum, vel ꝓ-
uiſum non eſt dubiũ;quia talis non eſt idoneus ; niſi
oĩa ſint clara in procuratorio expreſſa , quæ quis in-
tendit obijcere in formam , vel perſonam, vt.c.pro-
curator.de elect.lib.6. Non ob. text.in.l. actione.§.
renunciare.ff. pro ſocio.&.l. ſed ſi vnius.§.procura-
torem.ff.de iniur.quia ibi non diminuitur ſtatus do-
mini , cum procurator renunciat ſocietati , vel qui
actionẽ iniuriarum nomine domini intentans agen-
do ſuccumbit; & ideò ibi generalis procurator ad-
mittitur ad excipiẽdum de crimine tertij, & ad hoc
vide ꝙ tradit Spec.in tit.de ꝓcur.§.1.ver.ſed nunqd.
& ſeq.Quantum verò ad primam deciſionem,eſt bo
nus tex.expreſſus in clem.non pót. de ꝓcur.vbi tex.
vult,ꝙ ad excipiendum de criminibus cõtra electũ,
poſtulatum, vel prouiſum non ſufficiat ſpeciale man
datum; imo fortius vult , ꝙ ſi eſſent in procuratorio
expreſſa quædam exigentia ſpeciale mandatum , &
adiecta clauſula generalis ; non ſufficiat ſi æqualia ,
vel grauiora crimina obijciantur . Aduertẽ tamen ;
quia ſufficeret mandatum ſpeciale ad obijciendum
crimina,vel defectũ in genere contra electum, poſtu
latum,vel prouiſum; nulla tamen ſpecificatione cri-
minum, vel defectuum, & hoc tenet expreſsè gl.ſup
ver.in mãdatis.in.d.clem.nõ pót. de ꝓcu.licet Guil.
ibi tenuerit contrariam ſententiã;videlicet, ꝙ neceſ
ſaria ſit expreſsio.Sed plus placet prima opi. de quo
latius dixi in.d.clem.1. prædicta tñ procedãt in man
dato ad obijciendũ crimina, vel defectus in perſonã
electi. Si verò daretur mandatũ ad obijciendũ in for
mam electionum,vel in perſonis eligentiũ quale mã
datum requiratur , vide glo.ſuper verbo in perſonã.
& ꝙ ibi dixi in.d.cle.non pót. ¶Glo.ſuper verſi.poſt
confirmationem.aſsignat rõnem ; quia poſt confir-
mationem teneatur ſe inſcribere, & non ante. Et in
fi.dic,de hac materia, vt traditur in.d.c.inter corpo
ralia.·de tranſla.præla. &.c.ſi electio.de elect.lib.6.
¶ Glo.ſuper ver. arbitriũ. in prin.colligit argumen-
tum fortificando tex.ſecundo q̃rit, vtrũ poſsit appli
cari pena per iudicẽ arbitrata,& ſoluit;& ad eũdem
effectum tendit glo.ſeq. In fi.dic,ex iſta glo.& ex ſe-
125 quẽti not.quatuor ſingularia principia,ꝙ † vbi pœ-
na non eſt in iure exꝑſſa , illa relinquit arbitrio iudi-
cis , de qua materia vide in proemio digeſtorũ.§.il-
lud aũt.In glo.ſuper ver.criminalẽ.& vide ꝙ not.in.l.
hodiè.ff. de pen.& ꝑ gl.& per Bart.in.3.q.in.l.fi.ff.de
priua.delic.& per Doct.in.c.de cauſis. de offi.deleg.
126 ¶ Secũdo not.ex gl.ꝙ† in cõmiſsis arbitrio iudicis,
pót appellari,ſi iudex iniquè arbitratᷣ.Sed cõtra hoc
facit,ꝙ not.Inno.in.c.pñti.quod hodiè incipit ſtatu-
127 tũ.de reſcrip.lib.6.vbi tenet,ꝙ†qñ iudex cognoſcit
vt bonus vir,non poteſt ab eo appellari, licet iniquè
arbitretᷣ;ſicut nec appellatur ab arbitrio boni viri;&
idẽ ſequitᷣ Bart.in.l.1.in fi.ff.de leg.2.in noua.lec.ve-
rũ qa Doct.& iura videntᷣ variè loqui;quia qñq; vidẽ
tur velle poſſe appellari,qñq; verò non ; ideò pro il-
lorũ concordia, diſtingue poſt D.m.& Do.Anto.hic
plurimis additis , ꝙ qñq; iudex cognoſcit vt iudex,
qñq; iudex cognoſcit non vt iudex, ſed vt bonus vir,
vel ſuccedens in locũ boni viri.Primo caſu ſubdiſtin
gue,quòd aut aliqd cõmittitur ad liberũ iudicis ar-
bitriũ, vt in dilationibus dandis,ſm̃ Inno.qđ tñ.dicit
D.Ant.non eſſe oĩnò arbitrarium, vt traditur in.c.1.
ſ.de dila.vel in ferijs meſsium inducendis , vt dicit
Inn.in.c.fi.ſ.de fer.in gl.magna ad fi.vel in determi-
nandis cauſis ſuſpicionum,q̃ non ſunt exꝑſſæ in iure,
vt in.c. cũ ſpeciali.ſ.de ap. & tunc nõ pót appellari.
& hoc tenet Bar. in.d.l. ſi qua pena.de verb.ſig.arg.l.
non quicqd.ff.de iudi.&.c.conſuluit.de offi.deleg.te
net Io.And.in addi.ad Spec.in titu.de cita.§. ſequitᷣ.
ver.ſed nunqd.& Doc.hic;& ita debet intelligi,quòd
not.Doct.ſcilicet Inno.in.c.fi.ſ.de fer.& Hoſt.in.c.1.
&.c.qualiter.ſ.de iud. Ego tñ arbitror ꝓdicta limitã
da,ſi modo dol' mal' abeſſet;ſecus ſi dolo, vel frau-
128 de iniquè arbitrat' eſſet;moueor , qa† quantũcunq;
alicui ſit data poteſtas plena,& liberũ arbitriũ;tñ in-
telligitᷣ dummodo dolus mal' ceſſet, ꝑ tex.in.l.credi
tor.§.lucius.ff.mãda.& ibi Bal.& vide Bar.in.d.l.1.de
leg.2.&.l.fideicõmiſ.§.quanq̃.de lega.3.& clem.fin.
de verb.ſignifi.per Cy.& Bart.in.l.ſi cũ ea.C.de dot.
promiſ. & Bal.in.l.ſocietatem.§.arbitrorũ.ff. pro ſo-
cio.& Doc.in.c.Quintaualis.de iureiur.& dixi plenè
in repe.l.ſi qs arbitraror.ff.de verb.obl. vide ẽt aliqd
ꝑ Bar.in.l.ita demũ.ff. de arbit.Interdum verò aliqd
cõmittitur arbitrio iudicis ſimpliciter ; & tũc nõ eſt
dubium,ꝙ ab eo pót appellari ſi excedit modũ. Ita
ꝓcedat.gl.noſtra pro qua eſt tex.in.d.l.ſi qua pœna.
coniuncta.l.aliud.§. inter.ff.de verb.ſign.& idẽ tenet
gl.& Bar.in.d.l.ſi qua pena.& Io.And. in dicto loco.
Bar.in extrauag.ad reprimen.in glo.ſuper verſi.edi-
ctũ.&.l.eius qui.ff.de ap.reci. & probatᷣ,in.l.ab arbi-
tris.ff. q ſatiſd. cog. & vide quod not.in.c.arbitris.de
offi.deleg.lib.6.& Io.de Imo. in cle.1.de iud. & Doc.
hic. Tu vero diſtingue, vt dixi in.2.q.quintæ princi-
palis.q.in.c.fi.de iureiu.in repet.videlicet, quòd aut
talis actus non eſt ꝑiudicialis partibus,aut eſt ꝑiudi
cialis . Primo caſu nõ pót appellari, facit quòd not.
gl.in.c.paſtoralis.ſ.de reſcrip.& ratio eſt in prõptu;
quia grauamẽ eſt illud,qđ cauſat appellationẽ. Secũ
do ſubdiſtingue,quòd aut iudex pronũtiat ea,q̃ non
ſpectãt ad eius officiũ ordinarium;ſed ad partiũ vti-
litatem,& præiudicium,& poteſt appellari. Ita po-
teſt

teſt intelligi gl. noſtra, & quòd not. glo. in.c.2.ſ. de corp. viti.& glo.& Bar.in.d.l.ſi qua pœna.cum ſimil. Facit etiam ꝙ not. Bar. in.l.filius.coniuncta.l.1.ff.de mili.teſta. Aut iudex prouintiat ſuper his, quæ ſpectant ad eũ,& ad eius officium de iure cõi, vt in prouiſione, pro viſitatione fienda de prouuntia per archiepiſcopũ, & á tali pronuntiatione nõ põt appellari, glo.eſt notab.in.c.1.de conceſſ.pben.& per tex. in.c.irrefragabili.ſ.de off.ord..& idem tenent Inno. Hoſt. Io. Mon.& Archid. Nota tñ ſingulariter circa
129 prædicta, ꝙ † quando ius ciuile committeret aliqd arbitrio iudicis, & poſtea per ius canonicum eſſet datus certus,& determinatus modus;ita ꝙ non eſſet arbitrarium,ꝙ iudex ſecularis,& ciuilis deberet arbitrari ſecundũ illum certum,& determinatum modum de iure canonico; aliàs à ſnĩa ſua poſſet appellari;& idem èconuerſò, quando aliquid de iure canonico eſſet arbitrarium, ꝙ de iure ciuili haberet certum,& determinatum modum, ꝓ quo vide not.per Bar.in glo.ſuper ver. edictũ in extrauag.ad reprimẽ. & ſequitur Io. de Imo.in clem.1.de iudi.& ibi dixi.
130 Interdum & tertio, † aliquid committitur conſcientiæ alicuius; & ſecundum hoc, an poſsit ab eius ſnĩa appellari, variæ ſunt opi. Glo. ſuper ver.relinquatur. in prin.in.c.ſtatutum.§. aſſeſſorem. de reſcrip.lib.6. tenet ꝙ non;& illam ſequitur Io.And.in addi.Spe.in tit.de ap.§. in quibus. ver. ſed quæritur. & idem tenet D.Card.Zab.in.c.expoſita.ſ.de arbi. & conſuluerunt Bar.de Salic.& ſequitur D.m.& ſentit Bald.in. l.fin.C.de contrah.empt.& D. Ant.hic. Contrariam tamen ſnĩam videtur tenere glo.in clem.1.de iure patro.& Iac.de Belui.in.l.ſocietatem.§. arbitrorum.ff. pro ſocio.tenet, ꝙ poſſit appellari; & ſequit̃ D. Ant. in.c.fi.ſ. de iureiuran. ¶ Sed potes concordare ṗdictas opin.altero ex infraſcriptis modis;videlicet, ꝙ aut loqnimur in his,q̃ ſunt parui ṗiudicij, & non põt appellari.Ita loquuntur iura allegata pro prima opi. Aut loquimur in his, quæ ſunt grauis ṗiudicij,& tũc põt appellari. Ita loquuntur iura ſecundo loco allegata. Hanc diſtinctionem facit Bal.in.l.1.C.de iureiur. Vel poſſunt concordari ſecundo modo; videlicet,ꝙ non põt appellari quò ad hoc, vt iudex teneatur deferre; & ita ꝓcedit prima opi.p hoc tñ nõ excluditur quis à facultate appellandi ad finẽ,vt negotiũ deuoluat̃ ad ſuperiorẽ; ita ꝙ ſuperior emendare poſſit pperã,& iniquè factũ p inferiorẽ. Ita ꝓcedat ſecunda opi.& idẽ tenẽt D. de Rota deciſ.18.Vel tertio dici põt, ꝙ de iuris rigore appellatio non debet admitti. Ita ꝓcedat ſecunda opi. Superior tñ ex offitio poterit corrigere iniuſtè factũ per inferiorẽ, ita ꝓcedat ſecunda opi. ſecundũ D.m. Vel quarto dici põt ſecũdũ aliquos,ꝙ aut lex dicit, qđ fieri debeat, & grauat conſcientiã ſuam,& põt appellari. Aut relinquit ſimpliciter cõſcientiæ, & non põt appellari. Io.de Imo.in.d.§.aſſeſſorẽ.tenet,ꝙ p viã iuſtitię, vel alterius ſimilis modi nõ poſſit qs appellare; ſecus ſi vellet miſericorditer implorarè officium iudicis, vt corrigat malè factũ. Quæ aũt dictarũ opi.ſit verior, vide q̃ dixi in cle.1.de iur.pat. ¶ Secũdo caſu principali,qñ iudex cognoſcit,nõ vt iudex, ſed vt bonus vir,ſeu ſuccedens in locũ boni viri, dicendum eſt,ꝙ non põt appellari. Ita procedat opi.Inno.in.d.c.præſenti. & Bar. in.d.l.1.ff. de leg.2. & ideò dicimus, ꝙ à iudice recurſus non appellatur. Poſſet tñ iudicis officium implorari, & petere fieri reductionem ad arbitrium boni viri. Ita põt intelligi glo.ſequens. Vel põt intelligi.d.glo.ſm̃ D.m.poſt.D. Ant.qñ iudex ꝓceſſit extraiudicialiter in commiſsis arbitrio ſuo; puta,in iniungendis pęnitentijs, vel diſpenſationibus fiendis,& in hoc dicit D.m. hanc gloſſam eſſe ſingularẽ,quã dicit ſe alibi non legiſſe. Si verò iudex procederet iudicialiter in commiſſis.arbitrio ſuo, opus eſſet appellatione,aliàs ſnĩa tranſiret in rem iudicatam.Facit.c.ꝙ ad conſultationẽ.ſ.de re iudi. & ꝙ.ſ. dixi. & vide, q̃ latius dixi in.d.clem.1.de iure patro.
131 ¶ Tertio no.ex hac.glo.ꝙ† à pęna legis nõ appellat̃, ꝙ eſt verũ ſi aliquis vellet arguere lege de iniqtate; qa nimis magnã pęnã imponeret; ſecus aũt vbi quis allegaret ſe non cõmiſiſſe delictum,& per conſeqns non incidiſſe in pęnam; nã tunc appellat̃ à iudice declarante iſtũ incidiſſe in pęnam, tanq̃ à malè declarante. Facit ꝙ no.gl.in.c. cupiente. de elect.libr.6.& ꝙ not.in.c.peruenit.1.ſ. de ap. quia tunc potius diceretur appellare à iudice,qñ à lege. Quarto no.ex
132 gl. † ꝙ iudex in cõmiſsis arbitrio ſuo, vbi ius exp̃ſſè nõ decidit,debet ſequi æquitatẽ,de quo vide p Doc. in.c.1.de cõſti. & eſt bon.tex.in.l.Thais.§.ſorore. & l.fideicõmiſſaria libertas.ff. de fideicõ.lib. & declara ṗdicta vt dixi latius in.d.cle.1.Glo.ſup ver.crĩalis. opponit cõtra tex.ꝙ imo talis q̃ſtio ſit crĩalis; qa in ea exigunt̃ tot eṗi,quot in cã criminali.glo.ſol.ꝙ per hoc nõ ſequit̃,ꝙ quæſtio ſit criminalis; & ſubdit, ꝙ in ea nõ poſsũt cogi teſtes ad teſtificandũ. In eadem ibi,hoc quippe.dic,idem tenent Ioan.Phyl. & Hoſt. & examina,& declara hanc glo. vt dixi in.c.2.ſ.eod. in fin.vltimi notab. In fine glo.dic, licet D.Ant.hic
133 tractet hunc articulum, † an teſtes poſſint cogi; tamen quia non eſt principalis materia noſtra, dic de ea;vt traditur in.c.dilectorum.ſ.de teſti. cogen.quia melius ibi congruit illa materia, quàm hic.

C A P. XVII.

S V M M A R I V M.

1 *Gñales inquiſitores, ſi debitum ordinem non ſeruauerunt in inquiſitione, debent illũ prudẽter, & cautè corrigere.*
2 *Inquiſitio habet ſuum ordinem, qui in illa eſt ſeruandus.*
Notoria habet aliquem ordinem; ibidem. Et qualis ſit iſte ordo.ibid. remiſſinè.
3 *Iniuriæ inde naſci non debent, vnde iura naſcuntur.*
4 *Errorem ſuum corrigere, quem pudere non debet; & potius à ſeipſo, quam alterius correctionem expectare. & ibi ꝓbat.num.ſeq.*
5 *Humanum eſt peccare, Angelico emendare, & diabolicum perſeuerare.*
6 *Correctio eſt actus charitatiuus.*
7 *Charitas omnis ordinata, incipit à ſe ipſo.*
8 *Iudex.quãtũ põt,laborare debet,ne ei' vileſcat auctoritas.*
9 *Finis benè ordinatus,ex inordinato principio ſeq nõ põt.*
10 *Iudex in iudicando præ oculis viam regiam habere debet.*
11 *Iuramenti forma,quam inquiſitores ab inquiſitis, & teſtibus exigunt.*
12 *Teſtis non ſolum arctatur.ad non dicendum falſum,ſed & ad dicendum plenam veritatem.*
Et an etiam non interrogati.ibid.remiſſinè.
13 *Inquiſitionis, & accuſationis vna differentia.*

14 *Accuſatio poteſt etiã fieri de occultis criminibus; dummodo probari poſſint.*
15 *Inquiſitio nõ fit de occultis crimib⁹. & nu. 143. et ibi quare.*
16 *Inquiſitio fieri non debet, niſi præcedente infamia.*
17 *Delegatus ad vnam cauſam non poteſt corrigere errorem ſuum; ſecus in delegato ad vniuerſitatẽ cauſarum; et quã.*
18 *Errorem ſuum, an, & quando quis poſſit corrigere.*
19 *Erroris extraiudicialis materia, vbi tractetur.*
De errore, ſeu confeſſione teſtatoris. nu. 21.
De errore commiſſo in contractu. nu. 22.
De errore notarii. nu. 23.
De errore arbitri, & arbitratoris. nu. 24.
Erroris iudicialis commiſſi ab aduocato, vel procuratore, materia vbi tractetur; & quã corrigi poſſit. num. 25.
De errore commiſſo per partem, ponendo, confitendo, reſpondendo articulis, producendo inſtrumenta, vel quid ſimile faciendo. nu. 26.
De errore commiſſo per teſtem. nu. 27.
Et quid de errore commiſſo per iudicem. nu. 28. vbi latiſſime hunc artic. pertractat. & aliquid. nu. 114.
Et quid in delegato. d. nu. 114.
Et quomodo corrigere poſſit errorem ſuum, ne vileſcat eius auctoritas. nu. 137.
20 *Correctionis, ſeu variationis circa electionem prælati, rectoris; vel officialis, materia vbi tractetur.*
29 *Interlocutoria multiplex eſt.*
30 *Incidens quæſtio, quæ dicatur.*
31 *Emergens quæſtio, quæ ſit.*
32 *Sententia ſi feratur ſuper poſſeſſione, an dicetur propriè interlocutoria, vel diffinitiua. remiſſiuè.*
33 *Interlocutoriã, quæ tendit circa litis ordinationem, iudex poteſt contrario imperio reuocare. & eſt communis opin.*
34 *Interlocutoria, an, & quando reuocari poſſit. & nu. 57.*
35 *Iudex reuocans interlocutoriam, quando reſarcire ſacere debeat expenſas appellanti, ſi quas feciſſet.*
Et quã ſine cauſa reuocat, an valeat reuocatio? & an poſſit appellari? nu. 37. & an faciat litem ſuam. ibid.
36 *Conſuetudo eſt optima legum interpres.*
38 *Iudex, an poſſit indifferenter interlocutoriam ſuam reuocare. & q̃ ſit. Fallit tamen. 16. modis.*
Et vſq; ad q̃ tempus. nu. 54.
Et an in ea reuocanda requiratur cauſa, & cognitio; vel conſenſus partis. nu. 58.
Et an pluries, & quoties reuocari poſſit. nu. 61. vbi q̃ bis. & eſt communis opi.
Et an iudex poſſit cogi corrigere. nu. 62.
39 *Præceptum de ſoluendo, factumã iudice in confeſſum lite non conteſtata, reuocari poteſt, cũ ſit interlocutoria.*
Et idem in arbitrio. nu. 40.
41 *Interlocutoria habens vim diffinitiuæ reuocari non põt; & eſt communis opi. Limita tamen, vt ibid.*
42 *Appellari poteſt etiam de iure ciuili à iudice pronuntiãte ſuper iuriſdictione. & eſt communis opi.*
43 *Cauſæ expſſio an ſit neceſſaria, quando appellatur à ſententia habente vim diffinitiuę, per quam finiatur iudicis iuriſdictio; vt appellationis deſertæ, incompetentiæ iudicis, vel peremptæ inſtantiæ. & q̃ poſſit reuocari nu. 44. vbi de communi. q̃ tamen improbat auctor.*
45 *Io. de Imola mortuus eſt anno. 1436. die. 18. Februarij.*
46 *Iudex cognoſcens de appellatione interlocutoria, æquiparatur coiudici pronuntianti diffinitiuè.*
47 *Apellatio confirmata, refertur ad effectum primæ ſuiæ.*
48 *Appellatio legitima licet ſuſpendat iuriſdictionem iudicis in principali cauſa, non tamen ſuſpendit reſpectu reuocationis grauaminis.*
49 *Præſentantes, vel poſtulantes non poſſunt præſentationem, vel poſtulationem factam reuocare; & quare.*
50 *Appellatio ſuſpendit, ſeu extinguit, & reducit ſententiam ad terminos litis conteſtatæ.*
51 *Præcipit, verbum, regulariter neceſſitatem importat.*
52 *Diffinitiua ſententia quæ dicatur. Et quę interlocutoria mera. Et quæ habens vim diffinitiuę ſententiæ. ibidem.*
53 *Statutum factum ab inferioribus, an poſſit reuocari.*
55 *Inſtantia finitur per prolationem diffinitiuæ.*
57 *Iuriſdictio delegati expirat etiam per ſententiam nullam. & nu. 78. & 134.*
59 *Cauſarum merita partium aſſertione panduntur.*
60 *Index ſi in interpoſitione decreti inuenit ſe deceptum, põt illud proprio motu ex mero officio reuocare.*
63 *Index ſententiam diffinitiuam à ſe latam reuocare non poteſt; ſiue ſit ordinarius, ſiue delegatus. nu. ſeq.*
Fallit tamen multis modis. vt nu. ſeq. & ibidem ponit fallẽtias ſallentiarũ. In delegato etiã ſallit. 4. modis vt nu. 79.
64 *Iudex diffinitiuè ſententiando, ſiue benè, ſiue malè functus eſt officio ſuo.*
65 *Interpretatio, ſeu declaratio ſtrictè, & propriè pro congrua verborum expoſitione accipitur.*
66 *Notarius, licet non poſſit contractum minuere, poteſt tamen verba ambigua declarare.*
67 *Qui declarat, nil noui facere dicitur.*
68 *Iuriſdictio, ſeu officium, etiam mercenarium non finitur per ſententiam nullam.*
69 *Superior ſententiam nullam reformare poteſt.*
70 *Cauſa nullitatis trahit ad ſe cauſam principalem.*
71 *Superior, qui aditur per viam nullitatis, non poteſt pronuntiare ſuper principali.*
Fallit in caſu l. abſentem. C. de accuſ. ibidem.
72 *Delegatus, an poſſit ſuper cauſa nullitatis, ſententiã nullam reformare, ſi hoc à parte petatur.*
73 *Delegati iuriſdictio eſt ſtricti iuris.*
74 *Decurio, vel ſimilis perſona ſi damnatur ad beſtias, vel ad aliam pœnam, ad quam de iure non poterat damnari, non ille qui ſentẽtiam tulit, eam reuocat, ſed ſuperior.*
75 *Sententia lata contra ius ſcriptum, eſt nulla.*
76 *L. ſi quis filio ex hæredato. §. quid ſi quis. ff. de iniuſt. teſt. & l. incredibile. C. de pœn. intellectus.*
77 *Delegatus, ſententiam à ſe latam non poteſt corrigere.*
80 *Delegatus à principe ſubdelegare poteſt.*
81 *Delegatus ab inferiore à principe ad vniuerſitatem cauſarum, æquiparatur ordinario.*
82 *Delegatus cum poteſtate exequendi, an poſſit ſententiam ſuam reuocare; & cui æquiparetur.*
83 *Mandans, q̃ alicui prouideatur ab aliquo de prabenda vacante; ſi illi prouideatur de prabenda tanquam vecante, quæ non vacabat, poterit iterum prouidere.*
84 *Sententia ſi fuit nulla ipſo iure, in caſibus, in quibus ordinarius, vel delegatus poteſt iterũ ſententiare; an poſſit ſententiare ex eiſdem actis.*
85 *Iudex officio nobili poteſt ſententiam à ſe latam corrigere, & mulctam impoſitam mitigare; & ſi validã; & eſt communis opin.*
Præfectus ꝑtorio, & ſenatus pp eorũ ꝓrogatiuam ſententiam eorum propriã, diffinitiuã; poſſunt corrigere. verſ. Quare fallit.
86 *Princeps, an poſſit reuocare ſententiã à ſe latã; & quãdo.*
87 *Princeps eſt ſolutus legibus.*

88 Pri-

88 *Princeps, an poſſit priuare aliquem iure iam quæſito.*

89 *In principe, in his, quæ agit, in dubio præſumitur cauſa.*

90 *Princeps, ſententiam reuocare poteſt, antequam tranſiuerit in rem iudicatam.*

Iudex põt ſententiam diffinitiuam a ſe latam reſpectu falſæ latiniatis corrigere verſ.6.fallit.

91 *Actiorum appellatione, venit etiam ſententia diffinitiua; & eſt communis opinio.*

Iudex, qñ reſeruauit ſibi poteſtatem iterũ pronuntiãdi põt ſñiam ſuam diffinitiuam corrigere. verſ.7.fallit.

92 *Sententia incerta ſuper principali ferri nõ poteſt, licet ſuper acceſſorijs poſſit.*

93 *Sentẽtia illa, quam communiter ferunt iudices maleficiorum ſub iſta forma, videlicet; condemnamus in centum; & ſi condemnatio eſt facta in plus, vel minus quam debeat ex forma ſtatutorum, illam reducimus ad debitam quantitatem ſtatutorum; an valeat.*

Et quid ſi ſententia dicat; quia nobis conſtat delictum per te commiſſum eſſe, ideo ſi ex tali delicto tanta pœna tibi debet imponi ſecundum formam ſtatuti, eam tibi imponimus; an valeat. nu.94.

95 *Delegati cautè faciunt, ſi primo condemnant in expenſis, & poſtea pronuntiant reſcriptum non valere.*

96 *Iudex poteſt condemnare quem ad ſoluendum, niſi probauerit intra certum tempus ſe ſoluiſſe. & nu.117.*

97 *Pacta, et clauſulę incõtinẽti poſita, diſpoſitioni ineſſe uidẽt*

98 *Iudex actum pro expedito, & perfecto non habet, niſi prolatis omnibus verbis ſententiæ.*

99 *Iudex ſi dicit Titium condemno; immò. T. abſoluo; an talis ſententia valeat.*

100 *Seruus, quòd domino poſt actionem quæſitam præiudicare non poſſit, qualiter intelligatur.*

101 *Iudex poſt actum ſententiæ perfectum, & conſumatum, poteſt incontinenti ſe corrigere.*

102 *Teſtis dictum ſuum poteſt incontinenti corrigere.*

103 *Iudex appellationis ab interlocutoria, remittit partem ad iudicem, quando eſt malè appellatum, & poſtea condemnat in expenſis.*

104 *Iudex, qui pronuntiat ſe incompetentem propter impetrationem minus canonieè factam, poteſt poſtea pronuntiare ſuper expenſis.*

105 *Argumentum de toto ad partem valet,*

106 *Sententię duæ ſuper eodem facto non tenent.*

107 *Niſi, dictio, orõnem cõditionalẽ reddit; et nu.111.et.118.*

108 *In ſententia benignior fit interpretatio, ſicut in vltimis voluntatibus.*

109 *In ſententia magis fauemus reo, quam actori.*

110 *Sententia præcepti de ſoluendo, de ſe eſt interlocutoria.*

112 *Sententia quomodo ferenda.*

113 *Verba, quando dicantur prolata eodem orationis contextu.*

115 *Iudex ex interuallo nõ poteſt in ſententiã aliquã clauſulã adijcere, ſiue uelit corrigere, ſiue mutare. ſecundũ cõmunẽ.*

116 *Litem habeo. §. pen. ff. famil. hercis. intellectus.*

119 *Sententia, hoc modo concepta, abſoluo. T. a petitis, ſaluo iure iterum agendi, valet.*

120 *Beneficiorum collatio, omni ſubreptione, fraude, & dolo carere debet, & in ea debet adeſſe omnis paritas.*

121 *Matrimonij carnalis cauſa, non tranſit in rem iudicatam.*

Et quid in ſpiritualis. ibidem.

122 *Sententia in cauſa beneficiali lata, trãſit in rem iudicatã, in præiudicium ſuccumbentis.*

123 *Sententia propter notorietatem iniuſtitiæ eſt nulla.*

124 *Reſtitutio in integrum eſt neceſſaria ad retractationem ſententia latę contra præſentem.*

125 *Sententia per iudicem retractari, & corrigi poteſt, ſi is pro qua lata eſt, eã iniuſtã in toto, vel in parte fateatur.*

126 *Confeſſio iudiciarium ordinem non exigit.*

127 *Iudex quando poſt diffinitiuam ſententiam poſſit in expenſis condemnare; & nu ſeq.*

128 *Sententia diffinitiua lata, expirat iudicis officium ſuper acceſſorijs.*

129 *Iudex non poteſt reſeruare condemnationem expenſarũ; ſed ſi condemnat, poteſt reſeruare taxationem.*

130 *Iudex, an de neceſſitate teneatur ſupplere in acceſſorijs, vt fructibus, & expenſis, et qd ordinarius eadẽ die poſſit. nu.133. Et an faciat litem ſuam, ſi non ſupplet, vbi ſupplere habebat, et an ex officio motu proprio. nu.132.*

131 *Debet, de ſui natura neceſſitatem importat.*

133 *In pœnalibus benignior ſententia amplectenda eſt.*

135 *Arbiter in acceſſorijs poteſt poſt ſententiam eadem die addere.*

136 *Arbiter, ſimplicem notionem habere dicitur, & potius delegatus, quam ordinarius cenſetur.*

138 *Teſtes, an ſint interrogandi ſuper occultis criminum circunſtantiis.*

139 *Iuramentum ad non cogitata non extenditur.*

140 *Sacerdos non debet reuelare vt teſtis, quòd vt Deus in foro pęnitentiali audit.*

141 *Peccatum non dicitur reuelatum in confeſſione, quando quis dicit amico ſuo, tibi hoc dico vti ſacerdoti in confeſſione.*

142 *Cap. qualiter & quando. 2. extra de accuſ. intellectus.*

144 *Inquiſitio ſuper veritate criminum fieri nõ debet, nõ præcedente infamia.*

Et an dicta teſtium validẽtur reperta infamia. nu.146.

145 *Accuſator, vbi deficit, nullus damnari poteſt.*

147 *Inquiſitus, ſi non opponit, ꝙ infamia non proceſſit contra eum, & patiatur procedi ſuper veritate criminis, non poteſt amplius opponere.*

148 *Inquiſitio ſi eſſet delegata contra prælatum de certis criminibus, & cum eſſet aliqualiter proceſſum ſuper inquiſitione, tandem cauſa fuit remiſſa ad ſuperiorem, coram quo inquiſitus comparens impugnat proceſſum; & offert ſe paratum ſubire inquiſitionem coram inquiſitoribus per ſuperiorem dandis, demum commiſſa inquiſitione ſub forma petita; & inquiſitoribus diem inquiſito aſſignantibus, ipſe comparet, & negat ſe infamatum; & petit, quòd antequam procedatur ſupra veritate criminis, inquiratur ſuper infamia; an ſit audiendus.*

149 *Verba in obligatione poſita debent aliquid operari.*

150 *Accuſatus ſi offert ſe paratum ſubire inquiſitionem, & adueniente die propoſita accuſationis, dicat in illa non eſſe procedendum ſine inſcriptione, an ſit audiendus.*

Et quid in denuntiato, qui ait monitionem non præceſſiſſe. ibidem.

151 *Compendium leue, quod dicatur.*

152 *Inquiſitio fit nemine petente, & ex mero iudicis officio expeditur.*

153 *Litera apoſtolica tota; nedum clauſula vna ſola, quãdoq; nihil operatur.*

154 *Inquiſitor datus de conſenſu partium, recuſari nõ poteſt.*

155 *Ordo iuris peruerti non debet.*

156 *Papa ſi præciſe ſcribat in inquiſitione teſtes recipiendos, niſi dicat prælatum apud ſe fore infamatum, ſemper erit inquirendum de infamia, qualitercunq; verba reſcripti hoc improbarent.*

Et quid

Et quid ſi expreſsè mandaretur inquiri contra non infa
matum , an reſcriptum ſubreptitium præſumeretur. nu.
ſeq.
158 *Debitor ſuſpectus vt capi poſſit, quando ex literis dimiſſo*
rijs aliquis iudex requiritur, quæ requirantur .
159 *Iudex ſi de facto debitorem carceraſſet , non adhibita co-*
gnitione, de facto etiam poteſt eum relaxare .
Nec tenetur in ſyndicatu propter dictam relaxationem .
ibidem .

Qualiter & quādo.

1 † Generales inquiſitores ſi debitum ordinem nõ ſer
uauerunt in inquiſitione , debent illum prudenter ,
& cautè corrigere.hoc primo.Secũdo ponit formam
iuramenti, quam exigunt inquiſitores ab inquiſitis.
Secunda.ibi,formam verò.Prima non ſub diuiditur;
quia primo commendat inquiſitores;& in fine infor
mat eos,cum benè proceſſerũt.In medio verò ; vide
licet in verſ.ſi verò qualibet.vſq; ad alium verſ.ſi ve-
rò præſcriptum . inſtruit ipſos inquiſitores , ſi malè
proceſſerunt . Et dicit hic Io.And. ꝙ iſta decretalis
eſt pars illius decre. qualiter & quando.ſ. de iud. &
a fine iſtius fuit illa deciſa.Et hoc dicit patere in hãc
compilatione decretalium . Et ſubdit hic, ꝙ ſubeſt
hic,ꝙ ſub iſta deciſa,&.ĩ.poſita hic in tex. erat olim
quòd habetur in.c.qualiter & quando.ĩ. eo.vſq; ad.
2 §.debet igitur. ¶ Noto primo principiũ,ꝙ † inqui-
ſitio habet etiam ſuum ordinem , qui in illa ſeruan-
3 dus eſt;nec mirum , ſecundum Io.And.quia† etiam
notoria habẽt aliquem ordinem, vt.c.ad noſtrã.2.ſ.
de iureiur.qualis autẽ ſit iſte ordo , videbimus.ĩ.eo.
c.qualiter & quando.2.¶ Secundũ not.tex.notabilẽ
3 ibi,q quotidiè allegatur, † ne inde naſcantur iniurię,
vnde iura naſcuntur. & concordantia iura ponuntur
hic in gl.ſuper ver.iniuriæ. ¶ Tertio no.ibi.non pu-
4 deat vos, ꝙ † non debet quem pudere corrigere er-
rorem ſuum ; mio potius debet velle ſe ipſum corri-
gere, quam in eo perſeuerare, vel expectare alterius
5 correctionẽ.¶ † Humanum enim eſt peccare, vt hic
in tex.dum dicit,tanquam homines exceſſiſtis. An-
gelicum emendare, pęnitere,& corrigere. Diaboli-
cum perſeuerare, vt text.in auth.vt fra.filij.in princ.
coll.9. & eſt bonus tex. in auth. de nupt.§. 1. coll.4.
Magnæ enim eſt ſapientiæ ſe corrigere in eo , quod
quis.malè loquutus ſit, vt tex. in.c.magnæ.22.q.4.&
text.in.c. cum ceſſante. de ap. ibi ſano vſus conſilio.
&c.Ariſto.2.Eth. Cicero. 2. Tuſcul.in prin. ibi. Ma-
gis pudendum eſſet, ſi in ſententia falſa permaneres.
6 Et ideò eſt,quia † correctio eſt actus charitatis, ſecũ
dum B.Tho.2.2.30.q.1.& probatur.45.diſt.c. & qui
7 emendat.&.c. tua.& ſeq.ſed † omnis charitas debet
incipere a ſeipſo, ſi ordinata eſt.c.3.de ſupple.negli.
præla.23.q.5.ſi non licet.debet tamen cautè,& pru-
denter errorẽ ſuum corrigere; ne ſcilicet vileſcat e-
ius authoritas . Vnde no.tu ſcholaris , quando eris
valens ſcholaris , vel famoſus Doctor, ꝙ ſi diſputan-
do,vel conferendo,vel allegando in errorem incide
ris,fingas potius lapſu quodam linguæ,& ex tempo-
re,quam conſideratè illud dixiſſe,nec velis illud per
tinaciter defendere; quoniam eo modo poſſent plu-
ra alia inconuenientia incurrere , vide ad prædicta
8 tex.in.c.2.ſ. de auto.& vſu pal.¶ Quarto no.ꝙ † iu-
dex debet laborare,quantum poteſt,ne eius vileſcat
authoritas,vide tex.bo.in.l.obſeruandum. in fi.ff.de
offi.præſi.vbi dicit tex.ꝙ iudex debet operari,vt au-
ctoritatem dignitatis augeat ingenio ſuo. ¶ Quin-
9 to no.ex ver.quoniam. ꝙ † ex inordinato principio,
non poteſt ſequi ordinatus finis ; dicit enim not.tex.
difficilè,id eſt impoſſibilè,eſt igitur ordinatè proce
dẽdum. Nam vt Hieroymi. ſuper Hieremiam.c.20.
ibi, Non poteſt eſſe maturitas conſilij, vbi nullus eſt
iudicij ordo. Et B.Bernar.contra Caluniacenſes in-
quit. Nullus quidem ordo quidpiam recipit. &c.vt
10 referunt hic Hoſt.& Io.and. ¶ Sexto not.quòd † iu-
dex iudicando debet præ oculis viam regiam habe-
re , & in ea incedere , hoc eſt iuſticia ſeruare , vt
hic dicit gl.& fortè hoc dicit propter ea, quæ haben
tur 23.q.5.c.Regum.vbi dicitur, Regum eſt officiũ
proprium, facere iudicium,atq; iuſtitiam,& ibi vi-
de tex.no.c.rex debet. & vide prouerb.c.20.vbi dici
tur,Diſſipat impios rex ſapiens. Miſericordia & ve-
ritas cuſtodiunt regem,& roboratur clementia thro
nus eius,&.c.22. dicitur. Qui diligit cordis mundi-
tiam, propter gratiam labiorum ſuorum , habebit
amicum regem. Et Ariſto. Polit.c.7. Oportet prin-
cipem habere moralem virtutem. Et Seneca in trag.
Vbi non eſt pudor,nec cura iuris, ſanctitas,pietas,fi
deſq;,inſtabile regnum. Vide & Naſonẽ,Regia,cre-
de mihi res eſt ſuccurrere lęſis. & poſt hoc audi. Vir.
Tu regere imperio populos Romane memento.Hæ
tibi erunt artes,paciq; imponere morem . Parcere
ſubiectis,& debellare ſupbos. Nec debet eſſe apud
regem iudicantem acceptio perſonarum. Vnde ſcri-
ptum eſt Exodi.c.23.Nõ declinabis in iudicio pau-
peris.& in Leuitico.c.24.Aequum iudicium ſit inter
vos,ſiue peregrinus, ſiue ciuis peccauerit, vt Eccle-
ſiaſtes,cap.5.Iuſtifica puſillũ , & magnum ſimiliter ;
vide de miſericordia in.c.nouit.ſ.de iudi. ¶ Septi-
mo not. ex ſecunda parte principali in ver.formam.
11 † practicam recipiendi iuramentũ ab inquiſitis , vel
a teſtibus recipiendis ſuper inquiſitionis proceſſu ,
ſcilicet; vt iurent dicere plenam , & liberam verita-
tem exceptis criminibus occultis. Aliam formam vi
12 debimus in.c.pen.ĩ.eo.Ex quo infertur , quòd† non
ſolum arctatur teſtis ad non dicendum falſum,ſed e-
tiã ad dicendum plenam veritatem . Vtrum autẽ ẽt
teneantur non interrogati, dicam in.c.ſeq. Vltimo
13 not. vnam † differentiam inter inquiſitionem;& ac-
14 cuſationem. Nam licet † accuſatio poſſit etiam fi-
eri de occultis criminibus , dummodo probari poſ-
15 ſint, vt.c.plerique.2.q.7. † Inquiſitio verò non fit de
occultis criminibus, nec in ea diſcutitur ſuper ipſis
16 occultis criminibus ; & ratio in promptu eſt, † quia
inquiſitio non debet fieri niſi præcedente infamia ,
vt.c.qualiter.ĩ.eod. ſed de occultis non eſt infamia ;
igitur &c.¶ Sed opponitur contra text.videẽ enim ,
quòd Papa non fecerit rationem remittendo pro-
ceſſum eiſdem iudicibus, qui ſemel grauauerant nõ
ſeruando debitum ordinem, arg.c.peruenit.&.c.in-
terpoſita.ſ.de app.Sol.ſecundum Inn.ideò Papa re-
mittit hic ad eoſdem ; quia forte ex cauſa ipſi præ-
termiſerũt debitum ordinem ; puta,propter magnã
infamiam epiſcopi , vel ex maximo zelo iuſtitiæ, nõ
propter aliquod occultum odium ; ſecus ſi ex odio
pro-

proceſsiſſent; nam tunc Papa non remiſiſſet ad cos
propter cauſatã ſuſpicionem. 3.q.5.c. quia ſuſpecti,
ſecundum verò Hoſt. Papa remiſit; quia partes volue
runt. Glo.1.colligit argumentum ad text. demũ op-
ponit, ꝙ iudex non poſsit corrigere errorem ſuum;
quia ſiue benè, ſiue malè iudicauerit, ſemel eſt fun-
ctus officio ſuo. glo.dat. duas ſolutiones ad contra-
rium. Et in fi.glo.dic, vult ergo glo. iſta faciendo pri-
17 mam ſolutionem, ꝙ licet† delegatus ad vnam cau-
ſam nõ poſsit corrigere errorem ſuum, quia deſinit
eſſe iudex, vt.c.in literis.s̄.de offic.deleg.tamen de-
legatus ad vniuerſitatem cauſarum poteſt; quia eſt
quaſi quidam ordinarius.l. cum prætor.§.1.ff. de iu-
dic.&.l.1.ff. quis & a quo ap.& vide glo.s̄.de appell.
c.cum cauſam. ¶ Secundo no.ex ſecunda ſolutione
glo. ꝙ licet aliàs non poſsit corrigere errorem ſuum
ſi diffinitiuè pronuntiauit qualiſcunq; ſit iudex, ſiue
delegatus, ſiue ordinarius; tamen ſecus eſt reſpectu
proceſſus; quãdo non pronuntiauit diffinitiuè; quia
tunc poteſt corrigere errorem ſuum. Et quia articu-
lus iſte principaliter tractatur hic ꝑ Moderniores, &
etiam per antiquos Doct.& in ſe eſt vtilis, & quoti-
dianus, ideò ad eius pleniſsimam examinationem,
18 †an, & quando quis poſsit corrigere errorem ſuum
collectis hinc inde traditis a Doctoribus noſtris, qui
in hac materia varias ponunt opinio. Ego ſic diſtin-
guo; videlicet, ꝙ aut quærimus de errore cõmiſſo ex
tra iudicium, aut de errore commiſſo in iudicio. Pri
19 mo caſu, quia non eſt materia noſtra, dic,† vt tradi-
tur in.c. ſi quis præsbiterorum.de reb.eccle. nõ alie.
& per D.m.in.c. diuerſis fallacijs.s̄. de cleri.coniug.
&.l.ſerui electione.ff. de lega.1.&.l.2.in princip.&.l.
apud Aufidium. in fi.de optio.lega.l. is cui.ff.de leg.
3.& per Bar.in.l.abſenti.ff. de donat.& dixi in clem.
20 1.de renun. & de † correctione, ſeu variatione circa
electionem prælati, ſeu rectoris, vel officialis, vide in
c.cum terra.&.c. cum inter.R.s̄.de elect. & per Pau.
in clem.ne Romani.de elec.& Arch.13.diſt.c.1.¶ De
21 †cõfeſsione autem teſtatoris, quam facit in teſtamẽ
to, an poſsit teſtator illam corrigere ſi dicit ſe erraſ-
ſe, vide Doc.in.c.fi.de ſuc.ab inteſta.per Cy.in.l.rõ-
nes.C.de proba.&.l.generaliter.C. de non nu.pec.&
l.1.& ibi per Doct.per Cy.& Bar.C. de confeſ.d.Iac.
de Belui.in auth.de iureiur.a maiori.præſtito.coll.5.
Et per Angel.in diſputa, quæ incipit, Aſtenſis miles.
verſi.ſatis viſum.per Pet.de Bella Pertic.in.l.1.§. Iu-
lianus.ff.de lib.agno.& trad.in.l.cum quis.§. codicil
22 lis.&.l.Lucius.§.Semproniæ.ff.de lega.3.¶ De† erro
re autem commiſſo in contractu, quem pars vult, cor
rigere, vide aliquid in dd. iuribus & in tit.de nõ nu.
pec.C.Et.l.1.C. de confeſ.&.c.fi.s̄.de confeſ. & quæ
23 dixi in clem.1.de proba.¶ De † errore autem nota-
rij commiſſo in inſtrumento per illum cõfecto, qua-
liter poſsit corrigi, vide plenè Ioan. Andr.in data.6.
lib.in Mer. & aliquid per Lapum in.c. abbate. de re
iud.lib.6.& per D.Ant.in.c.3.s̄. de fide inſtr.per Ar-
chi.35.q.9.§.1.per Specul.in titu.de inſtru.edi.§.in-
ſtrumentum.ver.ſed nunquid, & ibi Ioã.And.in ad-
di.in ver.aliquid ergo.&.§. oſtenſo.ver.quid de con-
tract.&.§. poſtremo.ver.ſed nunquid confecto.& per
Guliel.in.l.Imperator.ff.de ſtatu homi.per Barto.in.
ſi libtarius.ff.de regu.iur.& per Bal.de pace Conſtã-
24 tiæ in verbo.pacto. ¶ De † arbitro autem, & arbi-
tratore qualiter poſsit corrigere laudum, vel corri-
gere dictum ſuum, ſeu declarare ſi dicit ſe erraſſe, vi
de Inno.in.c.veniens.de iureiur.& gl.& Doc.in.c.cũ
I.&.A.s̄.de re iud.& D.Ant.& D.m.& Io.de Imo. in
c.Quintauallis de iureiur.& Ioan.Andr.in addi.Spe-
cu.in tit.de arbitro.§.fi.verſi. licet autem per gloſſ.&
Docto.in.l.ſi ſocietatem.§. arbitrorum.ff. per ſocio.
& Bar.& Bald.in.l.diẽ proferre.ff.de arbi.vbi eſt tex.
principalior in materia.& Cy.in.l.fi.de contrah.em-
ptio.aliquid per Butrig. & Bar.in.l.petens.C.de pa-
ctis. ¶ Secundo vero membro principali de corri-
gendo errores, quos dicit ſe in iudicio commiſiſſe;
ſubdiſtingue, ꝙ aut loquimur de errore commiſſo
ab aduocato, vel procuratore. Aut de errore cõmiſſo
per partem. Aut loquimur de errore commiſſo per
teſtem. Aut loquimur de errore commiſſo per iudi-
cem; de primis tribus membris non eſt principalis
materia noſtra, & ideo ſufficiant tibi remiſsiones.
25 ¶ De † primo igitur membro, dic, vt Do.me.in.c.
cum cauſam. de ap.& ibi per Doct.35.q.9.§.his ita.
c.loci noſtri.& ibi per gl.& Archi.& per Domin.2.q.
1.c.nos in quẽquam.& per Spec.in ti.de confeſ.§.po
ſtremò.verſ.ſed qd per aduocatum.&.l.fin.C. de er-
rore aduoc.C.de iur.& fact.igno.l.error. ¶ De ſecun
26 do membro; videlicet,† de errore commiſſo per par
tem qualiter poſsit illum reuocare; puta, ponendo,
confitendo, & reſpondendo articulis, vel producen-
do inſtrumenta, vel quid ſimile faciendo; dic, vt tra-
ditur in.c.fi.s̄.de confeſ. &.c.fi. de iureiuran.lib.6.&
d.c.cum cauſam de appell.& per Ioan.Andr.in.c.cũ
olim de cenſi. ſuper glo.fi. & vide glo.in.c. ex parte.
de verb.ſig.Doct.in.c.ex literis.de diuor.& Ioã.And.
in.c.ſcriptum.de elec.& in.c. atteſtationes.s̄. de di-
ſpon.impub.Archid.in.c.1.de accuſ.lib.6.Inno.in.c.
mulieri.s̄.de iureiur.& in.c. cũ venerabiles.s̄. de ex-
cept.& aliquid per eum in.c.ſeq.& in.c. ex literis.s̄.
de reſtitu.in integ.per Dyn.in reg. quòd ſemel.de re
gu.iu.lib.6.Specul.in tit.de depoſition.§.9. verſi.ve-
runtamen vidi dubitari per glo.Iaco. de Aret.Cy.&
Bar.& Bal.in.d.l.error.C.de iur. & facti igno. & in.l.
non fatetur.ff. de cõfeſſ. & in.l.1.C. de confeſſ.& ibi
27 per Cy.& Bal.¶ De tertio membro; videlicet,† de
errore commiſſo per teſtem, qualiter poſsit ipsũ cor
rigere, dic, vt per gl.& Doc.in.c.cum cauſam.s̄.de te
ſti.per gl.D.Ant.& Io.de Imo. in.c.cum in tua. &.c.
præterea.de teſt.cogen.per Spe.in ti.de teſte.§.ſatis
vtiliter.ver. ſed nunquid. per Iac.de Are.in.l.2.C.de
iura.calum. & in auth.de teſt.§.quia iud. Barto.in.l.
eos qui.ff.de fal.&.l.quidquid aſtringendæ.ff.de ver.
ob.& cõſil.133.incipit, elemoſina. & ꝑ Bal.in.c.1.de
cõtrouer.inueſt.& in.c.1.§.ſi domino, quid ſit inueſt.
& in tit.de notis feudorũ verſi.notandũ.& in.l.nullũ.
C.de teſt.cũ ſim. ¶ De quarto, & vltimo mẽbro; vi-
28 delicet,† de reuocatione erroris cõmiſsi ꝑ iudicem,
quæ eſt propriè materia noſtra, ſic diſtinguo, ꝙ aut
iudex errauit in proceſſu, hoc eſt in interlocutorijs,
aut in diffinitiua. Circa primum mẽbrum pręmitte,
29 ꝙ † quędam eſt interlocutoria, quę tẽdit ad litis or-
dinationẽ; videlicet, quando iudex iubet aliquẽ ad-
eſſe, vel comparere tali die. Quædam eſt interlocuto
30 ria, quæ decidit incidentem quæſtionem, † dicitur
autem incidens quæſtio illa, quę reſpicit merita cau
ſæ, & cõpenſationis pacti de nõ petẽdo, & ſimil.not.
in.c.

in.c.1. de ordi. cogni. & aliquid per Ioan. Andr.in.c.
nulli.de elec.lib.6. & per Inno.in.c.2.de offic.iud. &
per glo.in ver.poſtulauit.c.ſuſcitata.de reſt.in integ.
&.l.1.C.de ordi.iudi. & Ioan.de Imol.in.c.cum ceſ-
ſante.ꝟ.de appell.& per eundem poſt Bar.in.l. quòd
iuſsit.ff.de re iud.Quædam eſt interlocutoria,q̃ deci
31 dit emergentē queſtionem,vel exceptionē. † Emer-
gens autem quæſtio eſt,quæ proceſſum reſpicit,vt p
gl.& Doct.in.d.c.1. de ordi. cogni. & in.d.l.ꝙ iuſsit.
de re iudi.& in.d.c.cum ceſſante.per Ioan.de Imo.vt
puta teſtem admittendo,vel non admittendo, pro-
curatorem admittendo,vel non admittendo. Quæ-
dam verò eſt interlocutoria , quæ continet aliquid
dari,vel reſtitui,vel æquipollens , vel præceptum de
ſoluendo in confeſſum , interlocutoria expēſarum ,
32 vel ſimilis , vel ſecundum quoſdam;ſi† feratur ſuper
poſſeſsione ; ſed illa non videtur propriè interlocu-
toria,ſed diffinitiua,de qua materia per D.m. in.c.1.
ꝟ.de iudi.& Bal.in.l. poſt ſententiā.C.de ſen.& Bart.
33 in.d.l.quod iuſsit.In prima ſpecie † interlocutoriæ ,
Com. opin. q̃ tendit circa litis ordinationē, Doct.omnes*tenēt,
ꝙ iudex poſsit illam contrario imperio reuocare, vt
d.l.quod iuſsit.In alijs verò interlocutorijs , de qui-
34 bus ſupra,fuerunt opin.Azo.tenuit,ꝙ † quælibet in-
terloquutoria poſsit reuocari,dummodo non conti-
neat aliquid dari, vel fieri. Alij verò contra,vt Vgo-
linus,de quibus per glo.& Doct.in.d.l.quòd iuſsit.&
per Ioan.Andr.in.d.c.cum ceſſante. Tertia alia fuit
opin.principalis, quòd quęlibet interlocutoria poſ-
ſit reuocari,hanc tenet gl.in.l.1.C.quæ ſen.reſcin.nō
poſſ. Quarta fuit principalis opi.Inno.& Abba.in.d.
c.cum ceſſante. diſtinguentium , quòd aut ſententia
interlocutoria tranſiuit in rem iudicatam ; quia non
fuit appellatum;vel ſi fuit appellatum,deſerta eſt ap
pellatio; & tunc talis interlocutoria non poteſt reuo
cari inuita parte, pro qua lata fuit;licet adhuc duret
iudicis officium,& iuriſdictio; quia principalis cau-
ſa nondum eſt finita. Aut interlocutoria non tranſi-
uit in rem iudicatam;puta,quia inſtat tempus ad ap
pellandum,vel pendet appellatio interpoſita; & hoc
caſu tenent,quòd iudex poſsit illam reuocare,dum-
modo adhuc non deſinat eſſe iudex; vel quia nō fuit
ſibi adhuc facta inhibitio per iudicem ad quē,ſecū-
dum formam.c.non ſolum.&.c. Romana.&.c.ſi a iu
35 dice.de appell.lib.6. † debet tamen iudex reuocans
reſarciri facere expenſas appellanti , ſi quas feciſſet.
Holt.in.d.c.cum ceſſante. tenet tertiā opi. videlicet,
ꝙ iudex indifferenter poſsit quamlibet interlocuto-
riam reuocare,ſiue illa tranſiuerit in rem iudicatam;
ſiue non;mouetur,quia licet,quo ad partis præiudi-
cium , interlocutoria tranſeat in rem iudicatam,ta-
men quo ad iudicem non tranſit , vt traditur in.c.cū
dilecti.ꝟ. de elec. &.c. cum clamor.ꝟ. de teſt.& per
gloſ.in.§.quia verò,in authen.de teſt.coll.7.Io. And.
in.d.c.cum ceſſante.dicit,ante omnia inſpiciendam
36 fore conſuetudinem , & illam tenendam ; quia † eſt
optima legum interpres , vt.c.cum dilectus.de con-
ſue.&.l.de quibus.ff.de.ll.Ceſſante autem conſuetu-
dine,dicit iudicem poſſe reuocare quamlibet inter-
locutoriam ex cauſa, per.d.l. quod iuſsit.ff.de re iu-
di.& per id quòd not.in.l.1.in fin.ff.de præto. ſtipu-
la. ſine cauſa tamen non poſſet , per not.in.c.ſacro.ꝟ.
de ſenten.excom.per Inno.in ver.reuocari.vbi tenet,

37 ꝙ † licet iudex reuocet interlocutoriam ſine cauſa,
quòd tenet reuocatio,quia tamen grauat partē,po-
teſt appellari.Et dicit Barto.in.d.l.quòd iuſsit.ꝙ fa-
cit litem ſuam,per.l.ſanctius.in fi.C.de iudi. & tenet
in eadem.l. quòd quælibet interlocutoria poſsit re-
uocari; niſi ſit talis per quam expiret iudicis officiū;
nam ſi expiraret,idem dicendum eſſet, quod in dif-
finitiua.¶ Ego verò in hac materia facio quinq; mē-
bra principalia,primum,vtrum, iudex poſsit indiffe
renter ſuam interlocutoriam reuocare. Secundum,
vſq; ad quod tempus. Tertium,vtrum in ea reuocan
da requiratur cauſa;& cognitio,vel conſenſus aduer
ſæ partis.Quartum,vtrum poſsit pluries reuocari,&
quoties. Quintum,vtrum iudex poſsit cogi corrige-
re,de quibus quinq; membris nunc per ordinem vi
38 debimus.Et primo,quò ad primum dico,ꝙ † regu-
lariter quælibet interlocutoria poteſt reuocari , ſiue
illa concernat proceſſum,ſiue emergentem , ſiue in-
cidentem quæſtionem decidat , per.d.l.quòd iuſsit.
& arg.l.dicere autē.ff.de arbi.&.l. diem proferre. in
prin.eo.ti.facit.c.fi.de appell.lib.6. & ſiue contineat
aliqd dari,ſiue fieri,vt.l.1.in fi.&.l.pen.ff. de prætor.
ſtipul.& in.l.ſi opus.ff. de no.ope.nunt.tamen poteſt
reuocari cauſa cognita,vt.l.pen.ff.de ope.no.nun.In
noc.in.c.quòd ad conſultationem.ꝟ.de re iud.& idē
tenēt Pet.& Cy. in.d.l.pen.C. quæ ſen.reſcin.nō poſ.
39 & Bal.in.l.ſi debitori.ff.de iudic.vbi dicit,ꝙ† præce-
ptum de ſoluendo , quod facit iudex in confeſſum,ſi
ſit lite non conteſtata , eſt ſententia interlocutoria;
& ideò contrario imperio reuocari poteſt , allegat
d.l.1.in fi.ff.de præto.ſtipu. Huius autem regulæ ra-
tio eſt in promptu;quia cum per ipſam interlocuto-
riam iudex non ſit functus officio ſuo,vt.c.ſignifican
tibus.&.c.quærenti.ꝟ.de offi.de leg. non eſt mirum ſi
iudex poteſt illam reuocare. Hæc autem regula ha-
bet locum , ſiue loquamur in iudicio ordinario,ſiue
in delegato , vt probatur in iuribus ſtatim allegatis,
& hoc etiam tenet Barto.in.d.l.quòd iuſsit. prò quo
40 etiam facit;quia etiam† arbiter poteſt talem inter-
locutoriam reuocare, vt.d.l.diem proferre. in princ.
&.l.dicere. Hæc tamen regula fallit in pluribus caſi-
41 bus.Primo, † in interlocutoria habente vim diffini-
tiuæ;quia de tali interlocutoria iudicamus, vt de dif
finitiua reſpectu reuocationis , vt dicit Bar.in.d.l.ꝙ
iuſsit.& hoc communiter * ſequuntur Docto.in.d.c. Com. opin.
cum ceſſante. & Bald. in.l.1.C. quæ ſen. reſcin. non
poſ. Prædictam tamen fallentiam arbitror limitan-
dam,ſi modo nō ſit talis interlocutoria,habens vim
diffinitiuæ,quæ iudicis officio mercenario expedia-
tur;quia tunc cum per talem interlocutoriam habē
tem vim diffinitiuæ iudex ſit functus officio ſuo,non
poteſt illam reuocare, vt.d.l.dicere.& in.d.c.iudex.
in fi.de offi.deleg.&.d.c.ſignificantibus.ꝟ.de offi. de
lega.ſecus ſi ad eam proceſſiſſet officio iudicis nobi-
li;vt puta,in interpoſitione decreti ſuper alienatio-
ne rerum immobilium minoris ; Nam tale decretū
poteſt cauſa cognita reuocare, licet habeat vim dif-
finitiuæ , vt.l. quamuis.ff. de reb. eor. &.l.ſi præſes.
C.de prædi.mino. & quòd no.in.c.2. de purg.vulga.
& authen.ei qui.C. de bo.author. iud.poſ. Facit etiā
quòd dicam in ſecundo membro principali de reuo
catione diffinitiuæ.Secundo caſu fallit,quando eſſet
talis interlocutoria,quæ finiret officiū iudicis , exē-
plum

plum; ſi iudex pronuntiauit ſe iudicem incompeten
tem, vel non eſſe procedendum vlterius, vel ſi abſol-
uit eonuentum ab obſeruatione iudicij, vt probatur
in.d.c.ſignificantibus.&.d.c.index. Hoc tamen dicit
verum Bal.in.l.ſi præſes deſertã.C.quomodo & quã-
do iudex. ſi modo talis ſententia eſſet lata a delega-
to, vt.d.c.ſignificantibus.ſecus ſi eſſet lata ab ordina
rio; quia tunc poſſet illam reuocare ſecundum eum,
vt.d.l.præſes. Sed tu aduerte; quia tex.ille loquitur
quando ſententia eſſet nulla; ſed ſi ſententia non eſ-
ſet nulla, non arbitror procedere dictum Bal. quia
eadem ratio militat in ordinario, quæ in delegato.
Secundo limitatur hæc ſallentia, ſecundum Doctо.
niſi a tali interlocutoria eſſet appellatum; quia tunc
poterit iudex talem interlocutoriam reuocare; mo-
uentur; quia per ipſam appellationem ſuſpenſa eſt
ſententia interlocutoria; vnde cum propter ſuſpen-
ſionem non poſſit dici finita iuriſdictio ſua, meritò
debet poſſe illam reuocare. Hoc no.tenet D.de Ro.
deciſione. 71. aliqui habent deciſione. 83. Ego ve-
rò habeo deciſ.484.& vide Io.Mon.in.c.in generali.
de reg.iur.lib.6.& vide not.glo. quæ de iure ciuili re
putatur ſingularis in authen.habita.C.ne filius pro
42 pat.quę vult, ꝙ† etiam de iure ciuili poſſit appellari.
a iudice pronuntiante ſuper iuriſdictione, & eam ſe-
Cōm. opin. quuntur Docto.* excepto Nicolao.de Mat. Sed tu ad
uerte; quia contra hoc videtur, quòd dicam.ĩ.in.7.
fallentia. Item ſecũdo aduerte; & ex prędictis not.li-
mitationem, ſeu impugnationem eorum, quæ dicũt
quidam Doct.vt D.m.& quidam alij in.c.peruenit.
43 2.ſ̃.de appell. vbi volunt, ꝙ † quando appellatur a
ſententia interlocutoria habent vim diffinitiuæ, ꝙ
per eam finiatur iuriſdictio iudicis; puta appellatio
nis deſertæ, vel ſe nõ eſſe iudicem competentem, vel
peremptæ inſtantiæ; vel quid ſimile, ꝙ non ſit neceſſa
ria expreſſio cauſarum in ipſa appellatione; nam ex
præſſio cauſarum fit, vt debitus honor deferatur iu-
dicibus; videlicet, vt ab eis non diſcedatur ſine cau-
ſa; nam ſi appellans exprimeret cauſam legitimam
grauaminis; tunc poterit iudex illam interlocutoriã
reuocare. Vnde dicunt ipſi, cum in caſu prædicto eeſ
ſet potentia reuocationis, debet ceſſare cauſa, pro-
pter quam cauſæ exprimendæ ſunt. Nam hoc non vi
detur verum in caſibus prædictis; nam cum per ipſã
appellationem, vt dictum eſt, poteſtas reuocandi in
terlocutoriam tollatur, videtur, quòd debeat fieri in
ipſa appellatione expreſſio cauſarum, & hoc videtur
argumentum inconuincibile, per quod neceſſe ſit al
terum dicere, ſcilicet; vel ꝙ ſententia poſita in.d.c.
peruenit.non ſit vera, vel hæc determinatio. Dom.i.
de Rot.ſit falſa; niſi diceres, quòd ea q̃ dicunt in.d.
c.pærueuit. habent locum in alijs ſententijs interlo-
cutorijs habentibus vim diffinitiuæ, præterquam in
iſtis, per quas finitur iudicis iuriſdictio. Hæc verò
theorica habeat locum in prædictis exemplis.ſ̃.po-
ſitis. Hæc tamẽ ſolutio mihi multum non placet. Vn
44 de fortè melius eſſet dicere, ꝙ† prædicta opi.Domi.
Cōm. opin. de Rot.non ſit vera; licet Doc. hic communiter * eã
ſequatur; quia ſi ratio eorum concluderet, ꝙ propter
ſuſpenſionem iudex a quo interlocutoriam reuoca-
ret prædictam, pariformiter videretur dicẽdũ, quòd
lata ſententia diffinitiua, ſi ab ea appellatũ eſſet, poſ
ſet iudex a quo interlorutoriam iam latam reuoca-
re. Nam cum appellatio a diffinitiua ſuſpendat ipsã
diffinitiuam, & reducet ſtatum cauſę quaſi ad effe-
ctum lit.conte.excluſiuè quo ad ipſum iudicem; vi-
deretur dicendum, quòd interlocutoriam præceden
tem ipſam diffinitiuam poſſet reuocare, conſequens
autem in vtroq; caſu eſt ſalſum; nam poſt diffinitiuã
non poteſt interlocutoriam reuocare, vt dicam.ĩ.in
ſecundo membro ſecundi membri princ. Item nec
ipſam diffinitiuam poteſt reuocare; ergo & antece-
dens eſt falſum. Nec ob.ſi diceres, quòd per ſenten-
tiam diffinitiuam præcedens interlocutoria lata trã
ſit in rem iudicatam quo ad partem, & quo ad iu-
dicem, vt dicam in ſecundo membro huius ſecundi
membri, quia illud videretur dicendum, niſi eſſet
appellatum; & ipſa diffinitiua ſententia eſſet ſuſpen-
ſa per appellationem. Cogitabis; quia ratio, quę eſt
in diffinitiua valet; quia ipſe iudex cauſæ ſit functus
officio ſuo, & ob id non poſſit ſententiam diffiniti-
uam reuocare, procedit in dictis duabus ſallentijs.
Tertio limitantur prædictæ duæ fallentiæ; & etiã ſeq.
in omnibus caſibus, in quibus ſententia diffinitiua
poteſt reuocari, limitari, vel declarari; nam & multò
fortius in dictis caſibus debebunt poſſe corrigi, de-
clarari, & limitari ſententiæ interlocutorię. Tertio
ſallit, ſi ab interlocutoria fuit bis appellatum, & ſẽ-
per ſit confirmata, hoc not.tenet gl. & ſequitur Pau.
in clẽ.ſi.de appell. Facit quòd no.Bar.in.l.a diuo Pio.
ff. de re iudi. &.d.l.quòd iuſſit. Bertram. tñ tenet cõ
trarium, vt refert D.m.& fortè fuit motus; quia licet
a ſententia interlocutoria non ſit appellatum, & trã-
ſacta ſint tempora ad appellandum, & ſic tranſiuit
in rem iudicatam; tamen quò ad iudicem non tran-
ſiuit, vt.d.c.cum dilecti.ſ̃.de elect. & per conſequens
debet poſſe illam reuocare. Sed primã opi. glo. &
Pau. ſequitur D.m̃.pro qua facit; quia poſtquam fu-
it bis appellatum, & appellans ſemper ſuccubuit;
& ſic approbata eſt ipſa interlocutoria, cum tanta
cauſæ cognitione, non debet fieri poſſe reuocatio,
cum ipſa reuocatio habeat in ſe notoriam iniuſtitiã,
quæ redderet nullam ipſam reuocationẽ, vt.c.inter
cætera.ſ̃.de iudi. vnde hoc caſu ſententia interlocu-
toria tranſit in rem iudicatam, etiam quo ad iudi-
cem. Faciunt not.in.c.fraternitatis.ſ̃. de frigi. & fin.
maleficia, & vide quòd dixi in clẽ. ſi.de appell. & ex
prædictis videtur inferendum, quòd ſecus eſſet dicẽ
dũ ſi in ſecunda appellatione ab interlocutoria non
eſſet lata ſententia; ſed eſſet deſerta appellatio pro-
pter ceſſantem rationem quandam, & eorum quæ
dixi in.d.clem.ſi. Item aduerte; quia hanc ſallentiam
arbitror limitandam; videlicet, quòd nõ poſſit reuo
cari quo ad vtilitatem ip ſis, contra quem lata fuit
dicta interlocutoria bis cõfirmata; ſecus autem quo
ad vtilitatem tertij, qui nunc appellaret pro ſuo in-
tereſſe, nec antea ſciuiſſet prędictam cauſam agi per
eum, qui appellauit; nam cum in caſu prædicto non
obſtante diffinitiua bis confirmata poſſit tertius, q
fuit ignorans appellare propter ſuum intereſſe; ita
debet poſſe, & fortius appellare ab interlocutoria, ſi
ſibi præiudicet; vnde propter appellationem interpo
ſitam licebit iudici dictam interlocutoriam reuoca-
re, & vide ad prædicta quòd no.in.c.cum ſuper.ſ̃.de
re.iu.Bal.in.l.a ſentẽtia.ff.de app. Cogita; quia noua
conſideratio eſt, & adde quæ dixi in. 16. fallentia.

¶ Quarto

¶ Quartọ fallit, in interlocutoria lata de conſenſu
partium;nam tunc ad reuocationem ipſius non ſuffi
cit alterius partis conſenſus, vt not.in.c.ſignificante.
ſ̄.de appell.¶ Qninto fallit, ſi iudex detulit appella
tioni; quia tunc tota eius iuriſdictio tranſlata eſt in
ſuperiorem,vt.c.cum appellationibus.de appell.lib.
6.ꝙ videtur procedere,ſi ad hoc accederet partiũ cõ
ſenſus;quia ex quò iudex detulit,non poſſunt partes
renunciare aliquo modo, & hoc expreſſè tenẽt.D.
45 An.D.m.& Io.de Imo.† cuiꝰ anima requieſcat in pa
ce,tanquam ſamoſiſſimi,& excellẽtiſſimi iuris vtri-
uſq; Doctoris,qui vt heſterno veſpere accepi,diẽ ſuũ
clauſit extremum. 18. die præſentis mẽſis Fcbruarij
Milleſimo qnadringẽteſimo trigeſimo ſexto, in.c.in
terpoſita.§. ille deniq;.ſ̄.de appell. niſi iudex ad quẽ
cõſentiat,& remittat cauſam ad iudicẽ a quo, vt.d.
c.cum appellationibꝰ.& tenent D.de Rot.deci.360.
Quod no.mentiq; tene. Glo. tamen de hoc videtur
dubitaſſe in.d.c.cum appellationibꝰ.de quo vide la-
tius ꝑ D.Domin.ibi;quia nolo inſiſtere, & hoc anno
habui de ſacto.¶ Sexto ſallit,rõne prædicta in omni
bus caſibus,in quibus ipſe iudex priuatus eſſet iuriſ-
dictione, qnę deuolnta eſſet ad ſuperiorem;puta, ꝓ-
pter traditos apoſtulos intra legitima tempora, vt.
c.ſup.&.c.ab eo.de appell.lib.6.nã predicto caſu, ſal
tem exercitio iuriſdictionis priuaretur ipſe index,
ergo nõ debet poſſe reuocare, & hos caſus dicit.D.
m.ſatis rõnabiliter tenẽdos,& practicandos.¶ Septi
mo ſallit,& hãc ſeptimam ſallentiam addo ego,quæ
ẽt iudicio meo tenenda eſt;videlicet,in indice appel
lationũ.q pronuntiauit ſuper interlocutoria, pronun
tiãdo malè appellatũ,& cãm remittendo ad priorẽ;
nã ſi ab illas ſentẽtia eẽt ſecũda vice appellatum,nõ
poſſet iſte iudex ſecũdus a quo,q ſẽtẽtiã interlocuto
riã cõfirmauit,reuocare ipsã interlocutoriã;& repo-
nere partes in priſtino ſtatu;& hoc tenẽt D.de Rot.
deci.350.in antiqs,q̃ incipit,vtrũ ſi appellet.mouen
tur;quia eo ipſo, ꝙ pronnntiauit ſuper articulo ap-
pellationis,functus eſt officio ſuo;& ideò ſicut iudex
poſt diffinitiuam ex eo quia functus ex officio ſuo,
nõ poteſt illam reuocare, vt.l.iudex.poſtea.ff.de re iu
dica.ita nec iſtam.Item quia iudex ad quẽ,pronũtiã
do, & remittẽdo cãm ad priorem iudicem, deſinit,
eſſe iudex, vt no.Archi.in.c.pia. de except.lib.6.ſup
46 ver.cõdemnãs.Item,quia talis† iudex cognoſcens de
appell.ab interlocutoria,æquiparatur coniudici pro
nuntianti diffinitiuè; vt probatur in.d.c.cum appel-
lationibus.ibi, dum dicit, ea die condemnationem
facient.&c.coniuncta.l. Paulus.l.1.ff.de re iud.vbi di
citur,de pronuntiante diffinitiuè, innctis not.per Ar
chi.in.d.c.pia.& hoc idẽ tenet D.Domin.in.c.ſi a iu-
dice.de appell.lib.6.in.ſi.q.Aduerte tñ;quia vt.ſ̄.di-
xi,in.2.limit.2.ſallẽtiæ,ex prædictis videtur deſtrui
illa opi.Do.de Rot.nam ſi per appellationem ſuſpẽ-
ditur ſententia; ergò videtur, ꝙ poſſit reuocari tale
grauamen; ſed potes dicere, ꝙ propter talem pro-
nuntiationem iſtius iudicis ad quem, adeò in totum
expirat eius iuriſdictio, ꝙ ipſe illam non poteſt ali-
quo modo reaſſumere, per apellationem maximè;
47 quia† appellatio refertur ad effectum primę ſenten-
tiæ poſtquam confirmata eſt, ſed in prædicto caſu ſe
cundæ fallentiæ,quando a primo iudice ſententia in
terlocutoria fuit lata, non videtur hoc procedere ſi
eſt appellatum propter ſuſpenſionem prædictam, q̃
ſit per appellationem; vel dic, vt in dicta ſecunda li
mitatione, ꝙ illa theorica. D.de Rot.non eſt vera;
vel dic, ꝙ eſt limitanda, & reſtringenda, ſecundum
iſtam ſeptimam ſallentiam; videlicet, ꝙ illa proce-
dat in caſu,quando eſſer appellatum a pronuntiatio
ne iudicis ad quem.Aduerte etiam; quia ſnnt & aliç
fallentiæ,ſed magis dubitabiles.¶ Octaua igitur eſt
ſallentia;videlicet, poſt factam inhibitionem iudici
a quo per iudicem ad quem,ne procederet in cauſa.
Hoc voluit Hoſt. in.d.c.cum ceſſante. allegat.c. Ro-
mana.§.ſi verò.de appell.lib.6. Sed D.m.in.d.c.cum
ceſſante.dicit, ſe de hoc ſatis dubitare; mouetur,qa
licet index poſt inhibitionem non poſſit procedere
in cauſa principali, vt.c.non ſolnm.§.ſi.de appell.lib.
6.tamen debet poſſe illatum grauamẽ reuocare.In-
hibitio enim principaliter ſit in fauorem ipſius ap-
pellantis,ne interim grauetur; ergò non debet in eiꝰ
odinm retorqneri, videlicet; vt non poſſit releuari
grauamen per iudicem a quo, reuocantẽ ipſum gra-
48 uamen; probat per ſimile.† Appellatio ligitima ſu-
ſpendit iuriſdictionem iudicis in principali; tamen
non ſuſpendit reſpectu reuocationis grauaminis, vt.
c.ſi a iudice.eo.tit.lib.6.niſi diceres, ſalnando Hoſti.
ꝙ hoc ſit ne iudex ad quem illudatur, ſicut in ſimili
49 dicimus, ꝙ† præſentantes, vel poſtulantes nõ poſsũt
præſentationem, vel poſtulationem ſectam reuoca-
re,ne ſuperior illndatur, vt.c.bonæ. 2.ſ̄. de poſtula.
præla.¶ Nono ſallit,quãdo iudex ad qnem commi-
ſit cauſam appellationis, hoc ponit Spe.in tit.de ex-
cep.§.viſo. ver.ſed pone.ſed mihi nõ placet;quia nõ
deber poſſe plus iuris in alium traſferre, quam ipſe
habeat; ſi coram eo cauſa agitaretur, poſſet iudex a
quo ſententiam interlocutoriam reuocare; niſi de-
tuliſſet.appellationi, vel facta eſſet inhibitio, vt.ſ̄.di
xi,& hoc probatur,per.c.ſi a iudice.de appell. lib.6.
ergo &c.dicit tñ Io.de Imol. ꝙ hoc poſſet ſaluari ſe-
cundum tradita per Garziam in.c.cupiẽtes.§. fin.in
gl.ſuper ver.gratia.in ſi.de elec.lib.6.¶ Decimo ſal-
lit ſecundum Spe.in præallegato ver.ſed pone.quan-
do citatio ſacta eſt in cauſa appellationis; qa tũc nõ
poteſt reuocare ſecundum eum; quia iuriſdictio tũc
eſt abdicata ab eo, & trãſfuſa in ſuperiorem;ſed hoc
non videtur verũ,nec iure probatur, quòd abdicata
ſit ab eo iuriſdictio.Itẽ hæ duæ ſallentiæ non placent
D.m.in.d.c.cum ceſſante. quia dicit ipſe, nõ probã-
tur iure. Itẽ,quia rationes,quæ concludunt, quòd iu
dex poſſit renocare, poſitæ in.d.c. cum ceſſante.in
princi.& in ſi.militant etiam in iſtis duobus caſibus.
Item,quia.d.c.cũ ceſſante.loqnitur generaliter. Itẽ,
quia in iſtis duobus caſibus militat rõ.d.c. ſi a iudi-
ce.nec aliqua videtur ſufficiens ratio poteſtatis, re-
uocandę.¶ Vndecimo fallit, ſecundum aliquos, per
ea,quæ habentur in.c.ſi.de appell.lib.6.videlicet;vbi
ab interlocutoria non eſt appellatnm,& fortins ſi eſt
appellatũ,& cõfirmata ipſa interlocutoria;& eſt ta-
lis interlocutria, quæ nõ præiudicet negocio princi-
pali, nec cũ eo connexa eſt,nec reddit indiciũ retrò
nullũ.Nã eò caſu, cũ talis interlocutoria videatur ꝑ-
fectè trãſiſſe in rẽ iudicatã, cũ de ipſa nõ poſsit am-
plꝰ cognoſci in appellatione a diffinitiua.videt̃, ꝙ nõ
poſſit reuocari.Sed tu aduerte;qa Io. And.in.d.c.cũ
coſſante.ſentit oppoſitum; videlicet; ꝙ iudex prin-
cipalis

cipalis cauſæ poſsit ex officio reuocare ipſam inter-
locutoriam cauſa ſubſiſtente; licet hoc non poſſet iu-
dex appellationis a diffinitiua; mouetur per genera-
litatem tex in.d.c.cum ceſſante. & per no. per Inno.
in.d.c. quòd ad conſultationem.ſ. de re iud. vbi te-
net, quòd licet interlocutoria tranſeat in rem iudi-
catam quo ad partem; non tamen quo ad iudicem,
ſed hoc videtur durum. Ioan.de Imo.tenet, quòd iu
dex cauſæ principalis poſsit; & tamen non poſsit iu-
50 dex appellationis a diffinitiua, conſiderato, ꝙ † ap-
pellatio ſuſpendit, ſeu extinguit, & reducit ſententiã
ad terminos litis conteſtatæ, iuxta no.in.l.ita demũ.
C.de procur. & ſic videtur, quòd eadem ratione de-
beret poſſe iudex appellationis. Vnde ſubdit, quòd
vterq; deberet poſſe, vel neuter. Ego arbitror dicen-
dũ, quòd ſi ſententia diffinitiua adhuc non eſt lata,
quòd ipſe iudex poſsit reuocare, niſi alia cauſa im-
pediat; lata tñ ſentẽtia diffinitiua, videt̃, quòd non
poſsi, arg.eorum quæ dicam in ſequenti membro, &
ita procedat arg. Io.de Imo. nã ſententia diffinitiua
lata, etiam quo ad iudicem ſententia interlocutoria
tranſit in rem iudicatam, vt dicam in ſecundo mem
bro. ¶ Duodecimo fallit in interlocutoria expenſa
rum, lata prætextu iuramenti iudicialis, alleg.no.p
Inn.in.c.ſacro.ĩ.de ſen. excomm. in ver.reuocare. &
quòd habetur in.l.ſaucimus.C.de iudi.cum auth.ibi
poſita. Sed tu.aduerte; quia Inn.in.d.c.ſacro, hoc nõ
dicit, imo dicit cõtrarium, in.c.fina.ſ.quòd me.cau.
circa fi. vbi expreſsè ſentit, iudicem poſſe reuocare
taxationem expenſarum, ſi modo videt illam minus
legitimè factam. ¶ Tertiodecimo fallit, ſi ſententia
interlocutoria executioni eſſet miſſa; quia tunc non
poteſt reuocari, niſi cauſa cognita de conſenſu par-
tium, in quarum fauorem lata fuit; hoc tenet glo. in
l.1.in fi.ff.de prætor. ſtipul. per.l.penul. eo.tit.& ſeq.
Bar. in.d.l. quòd iuſsit, quòd tamen non placet Io.
de Imol.dicit enim eſſe tex. in contrariũ in.d.l.pen.
ff. de prætor. ſtipul.vbi ſententia erat iam mandata
executioni; quia ſtipulatio erat iam interpoſita ad
certum diem, quòd patet, ibi, dum dicit̃, quòd pro
pter ſecundum pręceptum obſt.exceptio primæ ſti-
pulationis.& tamen ibi inuita parte fuit mutata, qđ
patet, ibi, dum tex.dicit, quòd iudex præcepit caue-
51 ri in longius tempus.vnde no.† verbũ, p̃cepit, quòd
regulariter importat neceſsitatem, per.l.1.ff.quòd
iuſſu.& ſatis probatur per tex. in.l.pen.ſ.allegata.&
fuit hæc originalis opi. Dyni.vt refert Ioan. And.in.
d.c.cũ ceſſante.vbi tenet, quòd in.d.l.pen.fuit facta
reuocatio inuita parte, nec apparet ibi, quòd fecerit
illud cauſa cognita. Et ſic videtur concludendum, ꝙ
ſiue ſit facta executio, ſiue non, poſsit reuocari etiã
parte inuita. Et not. ꝙ fatetur Ioan.de Imol.ꝙ ſi re-
uocatio fieret ſine cauſa, poſtquam interlocutoria
tranſiuit in rem iudicatam, quòd poſſet pars tanquã
grauata appellare. ¶ Quartodecimo fallit in ſenten
tia, quę licet aliàs de ſui natura eſſet interlocutoria,
tamen quia lata eſt ſeruato iudiciario ordine cũ ad
id principaliter ageretur oblato libello, & lite con-
teſt.poſſet reuocari.potes ponere exemplum, in iudi
ce, qui pronuntiaret aliquam ſentẽtiam, vel proceſ-
ſum cauſſandum, vel nullum; nam licet aliàs de ſe ta
lis ſententia eſſet interlocutoria, tamen cum princi-
paliter ad id coram iudice ageretur oblato libello
&c.poteſt dici quaſi diffinitiua, arg.l.fin.§.illud.C.
de temp.appell.quia, licet (vt dixi) dicatur interlo-
cutoria, qa ex toto non diffinit principale negotiũ;
52 tamen dr̃ † difinitiua; quia diffinit illud de quo pricĩ-
paliter quæritur in hoc iudicio, ſicut in ſimili dici-
mus de ſententia lata ſuper poſſeſſorio, de qua.ſ.di-
xi, & ideò non poteſt reuocari. Quę autem dicatur
ſententia interlocutoria, & quæ diffinitiua, vide glo
in verſi. diffinitiua. & ibi latiſsimè dixi in cle. vnica
de ſeq. poſ.& fruc.& in cle.fi.de appell.& p gl. & Ar-
chi.2.q.1.in ſumma.& per Doct.in.c.examinata. de
iudi.& gl.2.q.6.§.diffinitiua.& per D.Ant.In.c.ſæpe.
ſ.de appell.Oldra.conſi.18.& traditur in.c.in his.ĩ.
de ver.ſign.p Inn.in.d.c. quòd ad conſultationem. &
latiſsimè dixi in rubri.de re iudi. Quæ autẽ dicatur
interlocutoria habens vim diffinitiuæ, tradit Io.An.
in.c.peruenit.de appell.Oldra.conſi.276.gl.2.in.c.fi.
de appell.D.de Rot.deci.281. & trad.in.l.intra vtile.
ff.de mino. & p Bar.in.d.l.qđ iuſsit.& in.l.2.ff.de ap-
pell.reci.& dixi plenè in ead.rub.de re iud. Et ex his
habes not.expeditum hoc primũ membrũ. ¶ Quin-
todecimo.fallit in interlocutoria, quæ fuit per prin-
cipem confirmata; nam tunc non poteſt reuocari,
hoc tenet Ang.in.l.Paulus.1.ff.de re iud.pro qua fal
lentia poſſunt adduci rationes, de quibus.ſ.in.3. fal
lentia. tenent Spec.& Ioan. And. ibi in addit. in tit.
de ſenten.§.vt autem.ver.quid ſi Papa.& in.c.4.ſ.de
inſtitu.& Goffre.in ſumma de confir. vtili vel inuti.
53 Nec ob.quòd † ſtatutum factum ab inferioribus po-
teſt reuocari, vt not.gl.in.c.3.de inſti.quia ratio dif-
ferentiæ eſt, quòd ſtatutum etiam ſine confirmatio
ne intelligitur approbatum, vt.l.omnes populi.ff.de
iuſti.& iure. Et ſic illa confirmatio videtur fieri ad
cautelam, nec debet plus operari, quam illa, quæ fit
par legem mortuam, quæ ratio ceſſat in ſentẽtia. Idẽ
tenet Io.de Imol.in.d.l.Paulus. ¶ Decimoſexto fal-
lit in interlocutoria; quia iudex declarat ſententiam
ſuam: quia illa non poteſt reuocari, ita tenet Ang.in
d.l.quòd iuſsit.de re iud.per no.in.l.quidquid aſtrin
gendæ.ff.de verb.ob. Dicit tamen Io. de Imo. quòd
Ang.in.d.l.quidquid.tenet contrarium; & ꝙ ille text
loquitur in iure declarandi competenti parti; ſecus
ſi competat iudici, vt.d.l.quòd iuſsit. Sed tamen in
Angelo meo ego non habeo dictam reprobationem
in.d.l.quidquid. ¶ Circa ſecũdum membrum vide-
54 licet; † ad quantum tempus poſsit iudex ſententiam
interlocutoriam reuocare, & dico, quòd pro maiori
parte patet deciſio ex his, quæ dixi in pręcedenti mẽ
bro, nam ſecundum aliquos poteſt reuocare vſq; ad
10.dies, q dãtur ad appellandũ; & ſecundũ alios vſq;
ad quatuor mẽſes, q dantur iudicatis, & ſecundum
alios quo.ad ſententia fuerit miſſa executioni. Tu ve
rò dic, ꝙ in his caſibus, in quibus conceditur reuoca
tio interlocutoriæ, ipſa reuocatio ad partis petitio-
nem poteſt fieri duntaxat vſq; ad 10. dies, vt not.gl.
in.d.c.cum ceſſante. & probatur in.c. cum dilecti.ſ.
de elec. & no. Inno.in.d.c.quòd ad conſultationem.
de re iudi. Ex officio verò iudex poteſt illam reuoca
re vſq; ad ſententiam diffinitiuam excluſiuè; quoniã
tanto tempore durat inſtantia, & eius iuriſdictio.
55 Nam † per prolationem diffinitiuæ finitur inſtan-
tia, & iudex dicitur functus officio ſuo, vt.l.iudex po
ſtea.ff.de re iud.& hoc tenet Bar. in.d.l. ꝙ iuſsit. &
D.m.

D.m.in.d.c. cum ceſſante.& facit quod not.in.c.ſi.de
appell.lib.6. Ego tamen arbitror hoc limitandum,
ſi modo talis ſententia diffinitiua, fuit aliqua, licet
fortè iniuſta;ſecus ſi fuiſſet nulla; quia per talem ſen
tentiā nullam,non finitur iuriſdictio iudicis ordina-
rij,vt.l.ſi præſes quaſi deſertam.C.quomodo & quā-
do iu.& ideò poſſet interlocutoriā reuocare;& aliam
diffinitiuā proferre,vt ibi trad. Hæc tñ limitatio pro
cedit,vt dixi,in iudice ordinario;ſecus in delegato;
56 quia † iuriſdictio delegati expirat etiam per ſenten
tiam nullam, vt.l. ſi vt proponis. 1.C. quomodo &
quando iu.de quo tamen dicendum eſt,vt in.c.q̄ren
ti.& ibi per Io. And.de offic.deleg.Spec.in tit.de iu-
57 di.dele.§.reſtat.in prin.† lata autem ſententia diffi-
nitiua non pōt interlocutoria reuocari; ſcilicet per
judicē a quo, ſi eſt interlocutoria,quæ reſpiciat, vel
ſit cōnexa cum cauſa principali;aliàs ſecus, vt trad.
in.d.c.fin.de appell.lib.6.& adde q̄ dixi in præceden
ti membro in 7.ſallentia.Aduerte etiam; quia quod
dixi, ꝙ poſt latam ſententiā diffinitiuam non pōt in
terlocutoria reuocari,ꝓcedit ēt ſi lata nō eſſet diffi-
nitiua,ſed perempta eſſet inſtantia; vt puta,de iure
ciuili,quo iure datur inſtātia.¶ Circa tertium mem
58 brum in quo quæritur,† vtrum in reuocatione requi
ratur cauſæ cognitio, & partiū conſenſus, variæ ſunt
opi.Inn.quē ſeq.Abb.tenet,ꝙ intra 10.dies.qui dan
tur ad appellandum non exigitur partiū conſenſus,
nec cauſę cognitio;ſed poſt 10.dies exigitur cū ſen-
tentia tranſiuerit in rē iudicatā. Contrariū tñ ſentit
ipſe Inn.in.c.ſacro. de ſen.excomm. Quidam vtrūq;
dictum concordant,videlicet;vt intra.10.dies poſſit
reuocari,nec pars poſſit appellare, ſed poſt.10. dies
non poteſt recuſari, quominus appellari poſſit. Sed
tu vide aliam opi. Inn.in.c.auditis.& c. querelam.ſ.
de procura.vbi tenet, ꝙ iudex poteſt interlocutoriā
reuocare etiam parte abſente,& videntur tenere D.
de Rot.in nouis deciſi.422. illi tamen dicunt.hoc ve
rum,niſi eſſet interlocutoria habens vim diffinitiuæ;
vt eſt illa, quæ fertur ſuper deſertione appellatio-
nis.Sed tu aduerte; quia opi.iſta non videtur vera in
interlocutoria requirente ad eius probationem cau
ſæ cognitionem, cum illa debeat ferri parte præſen-
te; aut contumaciter abſente, per not.in.l.a procedē
te.C. de dila.& in.l.in cauſæ.§.cauſa autē cognita.ff.
de mino.Bar.in.l.ſi opus.ff.de ope.no.nunt.Io. And.
dicit, ꝙ ex cauſa ſemper iudex poteſt reuocare; ſine
cauſa,non;ſi tamen reuocabit ſine cauſa, valebit re-
uocatio;niſi appellet.Sed in addi.Spe.in tit.de ſentē.
prola.§.ſpecies.ver.eſt quoq;.tenet cōtrariū,dicens,
ꝙ pōt interlocutoriā reuocare ſine cauſæ cognitio-
ne,ſecūdum ꝙ etiam voluit Inn.& ſentit Bart.in.d.l.
ꝙ iuſſit. D.m. concludit, ꝙ interlocutoria non po-
teſt reuocari ſine cauſa,propter metū appellationis.
Si vero ſubeſſet cauſa, cum illa non poſſit cognoſci
59 parte nō vocata; quia † merita cauſarū partiū aſſer-
tione panduntur, vt.l.ſi.C.ſi per vim vel alio modo.
Ideò debent partes vocari, maximè ſi fuit lata cum
cauſę cognitione, arg.c. 1.de reg. iur.&.l.nihil tam
naturale.ff.de reg.iur.& maximè dicit Bar.hoc pro-
cedere,ſi ſententia erat miſſa executioni;& hoc ſen-
tit gl.in.d.c.cum ceſſante.Et ad prædicta vide Bal.in
60 c.1.de mili.vaſ.qui cōtu.eſt in vſi.ſeu.vbi dicit, ꝙ †
quādo iudex inuenit ſe deceptū in interpoſitione de
creti, poteſt illud reuocare proprio motu ex mero
officio, per.c.conſultationibus.ſ.de offi.deleg.ꝙ tñ
ego limitarem,ſecundum pręcedentem doctrinam.
61 ¶ Circa quartum membrum,† an poſſit pluries in-
terlocutoria reuocari? breuiter dicit Bar.quē cōmu
niter * ſequūtur Doct. & Io.de Imol.in.d.c.cū ceſſan
te. ꝙ reuocatio poteſt fieri bis, & non vltra; allegat
not.in.l.fideicōmiſſi.§.ſiquis alicui decem.ff.de leg.
3. & ꝙ traditur per tex.& glo.in clē.cum a repulſio-
ne. de app. not.in.c.fraternitatis. de frigi.& malefi.
¶ Poſtremò circa quintum,& vltimum membrum,
62 † vtrum iudex poſſit compelli reuocare interlocuto
riam.Dy.quem ſequitur Bar.in.d.l.ꝙ iuſſit.tenet, ꝙ
nō, per.l.non quicquid.ff.de iud.&.l.1.C.quomodo
& quando iu.nam tex.dicit in d.l.quòd iuſſit.contra
rio imperio reuocari poteſt; ergo non neceſſitate, vt
probatur in dictis iurib⁹;hoc tamē verum eſt, nō de
neceſſitate præciſa; ſed cauſatiuè, ne faciat litē ſuā;
vel aliàs ne lædatur conſcientia ſua, compellitur re-
uocare,ſi interlocutoria per eū lata fuit iniuſta, arg.
eorum quæ dixi.ſ.in notabilibus, & eorum, quæ no.
gl.hic ſuper ver.corrigere.Et ſic habes expeditū pri-
mum membrum principale reuocationis interlocu-
toriæ. Aſſumo igitur ex ordine ſecundum membrū
principale de reuocatione diffinitiuę,In quo ego tra
63 do, primò hanc regulam; videlicet, ꝙ † iudex ſen-
tentiam diffinitiuā a ſe latam non pōt cōtrario im-
perio reuocare, vt eſt tex.in.l. iudex poſtea.ff. de re
iudi.etiam ſi eadem die perperam a ſe factum vellet
corrigere, vt.l.cum quærebatur.eo.tit.& ratio eſt in
64 promptu;quia† per ſententiam diffinitiuam,ſiue be
nè,ſiue malè latā,functus eſt iudex officio ſuo, vt.d.l.
iudex.hæc antē regula procedit,ſiue loquamur in or
dinario, ſiue in delegato, nā tex.in.d.l.iudex.loqui-
tur generaliter.Ad ꝙ ēt facit.l.Paul⁹.1.coniuncta.d.
l.iudex.Hæc autem regula fallit in pluribus caſibus.
¶ Primo fallit reſpectu declarationis, ſeu interpre-
65 tationis,†accipiēdo interpretationē, ſeu declaratio
nē ſtrictè,& ꝓprie pro cōgrua verborū expoſitione,
talē enim pōt facere iudex,etiā poſt latā ſniam diffi
nitiuā, vt.probatur in.d.l.1.in fi.ff.de præto.ſtipula.
vbi prætor interpretatur ſniam,& hoc idē tenet.glo.
66 35.q.9.his ita.& probatur in ſimili † de notario,qui
nō pōt minuere cōtractū,& pōt declarare verba am
bigua, vt.l. actorū.ff.de re iud. ſed melius tradit in.l.
ab executore.ff.de appell.& ibi tenet hoc gl.& ſequi
tur Bar.ſi modo ſit iudex habēs merū imperiū,per il
lum tex. & ſequit D.m.hic; & placet mihi. Moueor;
67 qa † ille, qui declarat nil dr̄ de nouo facere,vt.c.pa-
ſtoralis.§.1.ꝫ.de ſen.excō.&.l.hęredes palā.§.fi.verſ.
ſi tamē.de teſta.& ꝙ no.in ꝓœmio.6.in prin. ſi tamē
iudex male declareret poſſet ab eius ſnia appellari,
vt eſt tex.in.d.l.ab executore.Hæc tamē fallentia nō
habet locū in delegato;quia, vt.ſ.dixi hoc ſolū cōpe-
tit maioribus magiſtratibus;hoc tamē fortè fallit in
delegato principis,arg.l.a iudice.C.de iud.& eorū q̄
infra dicā.Sed tu aduerte;qa iura, & rationes.ſ.alle-
gatæ, vidētur cōcludere idē in minorib⁹ magiſtrati
bus.Glo.tñ in.d.§.his ita.& tex.dicit contrariū in.d.
l.ab executore.ff.de appell. ¶ Secūdo fallit, vbi ſnia
68 diffinitiua eſſet nulla.Nā cū tūc ceſſet ratio,qa† p ſē
tētiā nullā non finit iuriſdictio, ſeu officiū, ēt ſi illud
ſit mercenariū,vt.l.ſi pręſes quaſi deſertā.C.quomo-
do &

do & quando iu.ceſſat etiã regula , & per cõſequens
poteſt reuocare,vt.d.l.ſi præſes.&.l.3.C.de acc. vnde
quandoq; ex eiſdem actis poterit pronũtiare;& hoc
idem ſentit Inno.in.c.de cętero.ad fi.s̃.de re iud.vbi
dicit, ꝙ ipſe idem iudex qui ſententiã, vel ſucceſſor;
debet adiri,per viã nullitatis, nã ſuperior poteſt ſo-
lũ adiri per viã appellationis,vt trad. in.d.l.4.Gl.ta-
men ibi dicit,ꝙ eſt in electione partis,an velit adire
eundẽ iudicẽ,vel ſucceſſorẽ,vel ſuperiorẽ per.l.abſẽ
tẽ.C.de accu.Bart.in.d.l.iudex.vult, ꝙ ſolũ ſit in ele-
ctione partis,ſi petatur pronnntiari ſententiã nullã,
ſed ſi petatur nõ ſolũ pronũtiari ſententiã nullã , ſed
etiã ſenrentiã ſerri ſuper principali non poterit per
hoc adiri ſuperior; niſi ſententia ſuiſſet nulla per do
lũ indicis,& ita intelligit,& limitat Barto.l.abſentẽ.
69 C.de accu. quæ vult, ꝙ † ſuperior poſsit reformare
ſententiã nullã.Idem vero Bar. in.l.ſi vt proponis.C.
qũo & qnando iu.tenet indiſtinctè , ꝙ hoc ſit in ele-
70 ctione partis,dicens ꝙ † cauſa nullitatis trahit ad ſe
cauſam principalem.allegat no.per Inn. in.c. cũ con
tingat. de officio deleg.& ꝙ no.in.d.l.abſentẽ. & di-
cit ſe ſimile verbum aliàs nõ dixiſſe . Sed tu aduerte;
qnia idem dixit ipſe Bar.in.l.ſi expreſſum. ad fi.ff.de
appell.ſed fortè tunc quando fuit commentatus.d.l.
ſi vt proponis,non fuerat cõmentatus.ff. noui ſecun-
dam partẽ.Et habes ex prędictis notabilẽ limitatio-
nem ad ea, quæ.s̃.dixi in hac fallentia, ꝙ ordinarius
poteſt ſententiã reformare , ſeu corrigere; quia hoc
eſt verũ ſi modo nõ ſit lata per dolũ,ſecus ſi eſſet lata
per dolũ , vt.d.l.abſentẽ.Facit ꝙ.j̃.dicã;dicit tñ Ioã.
de Imo.ꝙ licet prædicta opi.gl.Inno.& Bart.in.d.l.ſi
vt proponis. ſeruanda ſit in practica propter eorũ au
thoriratẽ;fortè tamẽ verior videtur opin.qnam tenet
Bar.in.d.l.ſi index. Mouetur ; qnia non reperitur iure
71 cautũ,quòd† ſuperior qui aditur per viam nullitatis
poſsit pronunciare ſuper principali , niſi in caſu.d.l.
abſentem.quæ videtur loqui in caſu ſpeciali;quando
propter iniuriam,& dolũ indicis lata fuit,vnde aliàs
debem⁹ remanere in caſu.d.l.4.C.de accu. quę vult,
quòd adeat idẽ iudex,vel eius ſucceſſor. Imo fortius
dicit Ioan.de Imol. attentari poſſe,ꝙ ſuperior nullo
modo poſsit adiri per viam nullitatis , niſi vt dixi,in
caſu.d.l.abſentẽ . ꝙ etiã videtur ſentire Innoc.in.d.c.
de cætero.Nec ob.ſm̃ eũ,quòd habetur in.l.quædam
mulier.ff.fam.erciſ.&.l. Cornelia pia.ff.de iure patr,
quia illa iura loquuntur,quando ſuperior fuit aditus
per viã appellationis,quo caſu incidenter veni⁊ exa-
minanda nnllitas;ſecus ſi ſimpliciter vellet adire per
viam nullitatis, & vide Bal.in.d.l.abſentem.Sed ad-
72 uerte; quia maius eſt dubium, † an delegatus ſuper
cauſa nullitatis;poſsit reformare ſententiam nullã,ſi
hoc a parte petatur;& videtur,quòd ſic,per.d.l.abſẽ
tem: iunctis notatis per Bart.in.d.l.ſi vt proponis.In
73 contrarium ſacit ; quia † iuriſdictio delegati eſt ſtri-
cti inris,vt.c.P.&.G.de offic.deleg. & ſic videt̃,quòd
poſsit ſe ſolũ intromittere in eo, quòd eſt ſibi cõmiſ
ſum,& hoc tenet D.Bart.de Salic.in.d.l.ſi vt ꝓponis.
Ad contrarium verò reſpondet,quòd loquit̃ in ordi-
nario ; ſed quia hic nõ eſt principalis articul⁹ noſter,
dic de eo,vt per Inn.Hoſt.Io.And.& Doct.in.c. vt de
bitus.s̃.de appell. & latins p Io.de Imo.in.d.l.iudex
poſtea. Sed aduerte;quia contrà dictam fallentiam ,
& prædicta opponitur fortiter;videtur enim , quòd
licet ordinarius ferat ſententiam nullam, ipſe tamen
nõ poſsit eam reuocare, ſed ſuperior. Vnde opponi-
tur.d.l.moris.§.iſte.ff.de pœnis. vbi text.vult , quòd
74 † ſi decurio,vel ſimilis perſona damnatur ad beſtias,
vel ad aliam pœnam , ad quam de iure non poterat
damnari, quòd non ipſe,qui ſententiam tulit, ſed ſu
perior debet illam reuocare,& tamẽ ſententia vide-
75 tur nulla;quia lata contra ius ſcriptũ, vt.c.fin. de re
iud.&.l.ſi expreſsim.ff.de appel.& not.in.c.inter cæ-
teros.s̃.de ſent.& re ind.Sol.dicit gl.in.d.§.iſte,ꝙ ibi
ſententia non eſt nulla. Sed contra iſtam ſol.fortiter
ob. text.in.l. ſi quis filio exheredato.§. quid ſi quis
fuerit.ff.de iniuſt.teſt.qui tex.vult,quòd ſententia ſic
nulla ſi decurio fuit damnatus ad beſtias. Sed porcs
reſpondere,qnòd dum text.ibi dicit, quòd ſenrentia
non tenuir, debet intelligi ſcilicet cum effectu , hoc
eſt,irreuocabiliter;quia poteſt per ſuperiorem reuo-
cari;ita dicit gl.in.d.§. quid ſi quis.& glo.in.l.incre-
dibile.C.de pęn.vel melius dic , ſecundum Oldra.&
Iac.de Are. ꝙ ideò in.d.§.iſta.ſententia tenuit ; quia
in ea nõ fuit expreſſus error;ſecus ſi fuiſſet expreſſus;
puta,ſi dixiſſet, damnamus talem decurionẽ ad be-
ſtias;nam ſi tũc talis ſentẽtia eſſet nulla, poſſet ipſe-
76 met iudex, vel eius ſucceſſor illam reuocare.Ita† lo-
quitur.d.§. quid ſi quis. & Barto.ibi. & ita debet in-
telligi.d.l.incredibile, videlicet, quòd ille fuit dãna-
tus ad perpetua vincula,non exprimẽdo ſeruum, vel
liberum, ſecus ſi expreſsiſſet liberum;quia tunc ſen-
tentia non renuiſſet. Item aduerte;quia hæc ſecunda
fallentia procedit in ordinario ; non autem in dele-
77 gato;quia † delegatus,etiam ſententiam a ſe latam.
non poteſt corrigere; & ratio eſt in promptu , qnia
78 † eius iuriſdictio expirat etiam per ſententiam nul-
lam.Hæc probantur in.d.l.ſi vt proponis.& ibi Bart.
& Bal.in pręalleg.l.ſi præſes.&.d.l.iudex poſtea.Bar.
& Docto.in.c.in literis.s̃. de offi.delega.Nec ob.di-
ctum.c.in literis.quia immo delegatus per prolatio-
nem ſententiæ diſſinitiuæ, etiam validæ non eſt fun-
ctus officio ſuo , ſeu expirat eius iuriſdictio; ſed de-
mum poſt executionem ſententiæ ; quia illud eſt ſo-
lum reſpectu executionis;ſed eo reſpectu, vt nõ poſ-
ſit amplius ſe impedire de cognitione cauſæ, dicitur
functus officio ſuo etiam per ſententiam nullam ; vt
79 ibi per Doct.Hoc tamẽ quod dixi † de delegato fal-
lit in pluribus caſibus. Primo enim fallit in delega-
to principis.; quia ille poterit iterato iudicare,ſicut
ordinarius,hoc tenet Angel.in.d.l. iudex poſtea per.
l.a iudice.C.de iud.Sed Ioã.de Imol. dicit,quòd hoc
non procedit ſine dubio , neq; prædicta fallentia ꝓ-
batur in.d.l.a iudice . quia licet ibi dicatur , quòd
80 †delegatus a principe,habet hoc ſpeciale,quòd po-
teſt ſubdelegare,& habet etiam alia ſpecialia; tamẽ
iure cautnm non reperitur,quòd habeat hoc ſpecia-
le , quod ſententiam nullam poſsit corrigere , vnde
debemus ſtare prędictæ regulæ . Pro hoc dicto facit;
quia eadem eſt ratio in delegato principis , quo ad
hoc,vt expiret iuriſdictio per ſententiam, quæ eſt in
alio delegato; ergò &c.Secnndus caſus in quo fallit,
eſt in delegaro generali; ſeu ad vniuerſitatẽ cauſarũ,
hoc ſentit gl. noſtra hic & ſequitur D.m.& Angel.in
81 d.l.iudex poſtea. etiã ſi ſit † delegatus ab inferiore a
principe. Mouetur;quia talis ęquiparatur ordinario,
per not.in.l.1.ff. quis & a quo. & quòd traditur in.l.

cum prætor.§.1.ff. de iudic.vnde poteſt ipſemet cor
rigere,& aliter pronuntiare, vt.d.l.ſi præſes.niſi nul-
litas ſurrexiſſet ex turpitudiue iudicis ; quia tunc nõ
poſſet ipſemet corrigere , vt.d.l.abſentem.ff.de pœ-
nis.ſicut etiam dixi ſupra,in ordinario. Sed aduerte;
quia.d.l.1.ff.quis & a quo,& alia ſimilia iura non lo-
quuntur in caſu noſtro ,ſed ſolum quo ad poteſtatẽ
ſubdelegandi, & ideò ſecunda iſta fallentia eſt valdè
dubia,ſecundum Io. de Imol.& benè,nec auctoritas
gloſſ. noſtrę hic aſtringit; quia poteſt intelligi de re-
82 uocatione interlocutorię . Quid autem in† delegato
cum poteſtate exequendi? videtut enim dicendum,
quòd in duabus præcedentibus fallentijs ; quia talis
videtur æquiparari quaſi ordinario , vt.l. a diuo Pio.
in prin.ff.de re iud.facit quòd not.in.d.l. a iudice. In
contrarium tameu facit,ꝙ dixi.ſ̄.in.dd. duab' falleu
tijs , & gide quæ dicã.ĩ. in.15.fallent.in fi. ¶ Tertius
caſus in quo fallit,eſt,ſi delegatus,licet ad vnam cau
ſam,vel ſpeciem,etiam ab inferiore a ptincipe,ſen-
tentiam tulit contra formam reſcripti; & ſic ſenten-
tia fuit nulla,nam tunc cum ceſſet ratio, quia non di
citur functus officio ſuo , poteſt iterum pronuntiare
ſicut arbiter,vt.l.quòd tamen in princ.ff.de arbit. Et
fuit hæc originalis opi.Lamber.de Sali.quem ſequũ-
tur Ia.de Are. & Oldra.& etiam Bal.in.d.l. dicere.§.
nam videndum.ff.de arbit.& Angel.in.d.l.iudex po-
ſtea.& Barth. de Salic.in.d.l. ſicut proponis. vbi hoc
ſentit etiam Bart. & etiam ſequitur Io.de Imo. in.d.
l.index poſtea.Ex quibus infertur,quòd iura quę di-
cunt,quod delegati, qui ferunt ſententiã nullam,nõ
poſſunt iterum ſententiare,debent intelligi;quando
ſententiaueruut ſeruata forma delegationis; & ratio
eſt in promptu;quia ſi delegatus extra formam dele
gationis ſententiam tulit,vt priuatus cenſetur;& per
cõſequens ad eã non habetur aliquis reſpectus;ſecus
ſi ſententia eſſet nulla ; propter aliquod aliud acci-
dens,puta ; quia ſeutentiauit die feriata,vel abſente
parte non contumaciter. ¶ Quartus caſus fallentiæ
eſt,ſecnndum Bart. in.d.l.iudex. ſi delegatus tuliſſet
ſententiam nullam per errorem facti; quia tunc po-
teſt iterum pronuntiare, allegat dictum Inno.in.c.1.
de re iudi.& ſequitur D.m. Sed tu aduerte;quia Inn.
hoc non dicit,ſi benè ponderentur eius verba,loqui
83 tur enim in facto extraiudiciali;puta,† mandatur ali
cui,quòd prouideat de præbenda vacante ; nam ꝓ-
uideudo per errorem de præbenda,tanquam vacan-
te,quę non vacabat,poterit iterum prouidere; & ita
intelligit Innocẽ.c.in literis.de offi.delega. vbi tenet
ſimpliciter, quòd delegatus non poſsit corrigere ſen
tentiam nullam ; quia per eam deſinit eſſe iudex, &
ſubdit, ſecus autem in omnibus alijs præterquam in
ſententijs;nam in alijs factis,& alijs ſimilibus pręter
ſententiam,ſi non tenet,quòd fecit per errorem, vel
non benè factum eſt , vel non habuit effectum de iu-
re,poteſt iterum facere,ſiue ſit ordinarius,ſiue dele-
gatus ; de ordinario allegat.c.cum terra.ſ̄. de elect.
de delegato verò,allegat.c.ſignificaſti. de offic.dele.
Et ponit exemplum Inno.in delegato ad prouiden-
dum alicui de beneficio. Nam iu illo fit pleniorꝰ in-
terpretatio , ad hoc vt beneficium principis debitũ
ſortiatur officium , not.in.c.cum dilecti. de dona.&
in.l.ſi.de conſti.princip.ff. & per hoc dicit Hoſt.in.c.
1.de reg.iur.quòd etiam ſi prouiſio non tenuiſſet ꝓ-
pter iuris errorem , poteſt uihilominus iterum pro-
uidere.Sed de hoc dic latius,vt per.D.Anto.& D.m.
in dictis iuribus. Sed quæro iuxta prædicta pro com
84 plemento huius.2.principalis fallentiæ† vtrum ſi ſen
tentia fuit nulla ipſo iure in caſibus, in quibus ordi-
narius, vel delegatus poteſt iterum ſententiare , an
poſsit ſentenriare ex eiſdem actis? Hec quæſtio tan-
gitur hic per Docto.& per gloſſ.in.c.ad probandum.
ſ̄.de re iudic.& ibi dixi not.per D.Ant.in.d.c. in lite
ris. per Paul. & Ioan.de Imol. & ibi etiam tetigi in
clem.1. de re iud.3.q.5.c. qnia ſuſpecti.3.q.6.c.hoc
quippe.per Bat. in.l.2.ff. iud.ſol.&.l. abſentem.C.de
accu.&.l.is apud quem.C. de eden.&.l.ſi expreſsim.
ff.de appell.gl.in.l. conquærebatur.ff.de re iud.&.l.ſi
vt proponis.C.quomodo & quando iudex. Veritas
eſt,quòd ſi vitium , ſeu nullitas ſententiæ concludit,
ſeu reſpicit etiã acta,ex illis non poteſt iterum iudi-
cari. Exemplum poteſt poni,in.c.1. de reſcrip.lib.6.
Si vero nullitas nõ concludit etiam ad acta;quia fot-
tè ſententia fuit lara die feriata,vel prolata parte nõ
citata;alia tamen acta ſunt legitimè facta,& tunc ex
eiſdem actis debet etiam iudicari . ¶ Tertio fallit
85 principaliter prędicta regula,† in his,quę iudicis of-
ficio nobili expediuntur,quia poteſt ſententiam a ſe
latã corrigere, vel mitigare mulctã impoſitã , vt.l.il-
licitas.§.pen.ff. de offic.præſi.& probatur in.l.diuus.
ff.de reſti.in inte. & ſequitur hic D.m. & communi-
ter * Doct.in.l.iudex poſtea.¶ Quarto fallit, ſecundũ Cõ. op.
qnoſdã,in† perfecto prætorio,& ſenatu, qui propter
eorum prærogatiuam poſſunt ſententiam diffiniti-
uam propriam corrigere; quamuis validam, per.l.2.
in fi.C. de ſent. ex breuic. recitan.hæc tameu fallen-
tiam communiter * reprobatur;qnia illa.l.2.non lo- Cõ. opin.
quitur in caſu noſtro;ſed loquitur quo ad ſentẽtiæ re
citationẽ, nã licet iudex debeat per ſe ſententiã reci
tare;tñ fallit in præfecto pretorio,& ſenatu;tñ de re-
tractatione ,vel correctione nihil dicit , vnde debet
86 ſtari regulæ ſupradictæ. ¶ Quinto fallit in † princi-
87 pe,nam† ptinceps ſolutus eſt legibus,vt.c.propoſuit
ſupra de conceſ. præben.&.l. princeps.ff.de leg.licet
digna vox ſit,eũ velle viuere legibus,vt.l.digna vox.
C. de legi. & hanc fallentiam ſequitut hic Do.me.&
Communiter * Doct. & placet mihi. Moueor ; quia Cõm. opin.
omnia iura requirentia aliquam ſolennitatem , vel
formam circa proceſſum , vel ſententiam degenerãt
in ſententia principis , vt.c.in noſtra.ſupra.de ſepul.
&.c.1.ſ̄.vt lite non conteſt.Facit.§.ſed quòd princi-
pi.Iuſtit. de iur.nat.gen.& ci.quòd dicit hic Do.me.
etiam procedere ſi ſententia tranſiſſet in rem iudica
tam,quòd tamen ego arbitror limitãdum, ſi ex cau
ſa vellet retractare ; aliàs incideremus in aliud du-
88 bium , † vtrum priuare aliquem iure iam quæſito
poſsit,de quo per Docto.in.c.quæ in eccleſiarum.ſ̄.
de conſti.per Doct.in.l.quoties.C.de præc.imp.offe.
89 &.l.reſcripta.& ibi Bald. eo.tit. † In dubio tamen in
principe præſumitur cauſa, per Innoc.Do.Anton.&
Docto.& maximè.Do.m.in.d.c. quæ in eccleſiarum.
90 Cy.in.d.l.quoties.† ante autem quam ſententia trã-
ſiuit in rem iudicatam,non eſt dubium, quod poteſt
reuocare. ¶ Sexto fallit† reſpectu latinitatis ſenten-
tiæ ; quia poteſt illam corrigere , vt eſt text. in.l.a-
ctorum.ff.de re iudi.& ſeqnitur hic Dom.m.& gloſſ.
35.q.9.§.is ita, & Docto. in.d.l.iudex poſtea. & Iac.

But.

But.in.d.l.dicere.ff.de arbit. Nec obſtat.d.l.actorū.
91 quia loquitur de actis,non de ſententia;† quia acto-
rum appellatione venire etiam ſententia diffinitiua,
ſecundum Io. And.in addit.Spec.in tit. de ſent.§.1.
in princ.Io. Cald.in.d.c.cum dilectus.ſ.de cau.poſſ.
& proprie.&.D.m.in.c.quoniam contra.ſ.de proba.
not.tex.cum glo.in.l. in fraudem.C.vt lit. pen.& hoc
Cōis opin. communiter * tenent Docto. in.d.l. actor. ¶ Septi-
mo fallit,ſecundum.D.m.hic,†quando iudex reſer-
uaſſet ſibi poteſtatem iterum pronūtiandi, per tex.
& quod ibi not. glo.in.l. item Labeo.§.familiæ.in fi.
in glo. ſuper ver. purè.ff.fami. erciſ. &.l.quid tamen.
ff.de arbit.Sed Bal.in.d.l.item Labeo.dicit,ꝙ iſta re
ſeruatio nihil operatur ſup principali; ſed benè quo
ad acceſſoria;vnde etiam in acceſſorijs eſſet idem di
cendum,quòd dicā.j.in vlti.ſallen. ¶ Mouetur Bal.
92 quia † ſuper principali non poteſt ferri incerta ſen-
tentia,ſed ſuper acceſſorijs ſic, alleg.not.per Doct.
& Dy.in.l.triticum.ff.de verb. obl. per Cy.in.l.ſi te-
ſtamentum.C.de inſti.& ſubſti.ſub cond. ſac. & hæc
opin.plus mihi placet.Non obſt.tex.in.d.§. ſamiliæ.
quia loquitur reſpectu acceſſorij, nō principalis. de
quo dicam in vlti. ſallentia. Et ex prædictis infertur
deciſio ad illam notabilem,& vulgatam quæſt.vide-
93 licet;† an valeat ſententia illa,quam communiter ſe
runt iudices maleficiorum ſub iſta forma;videlicet,
condemnamus T. in centum, & ſi condemnatio eſt
facta in plus,vel in min9,quàm debeat ex forma ſta-
tutorum,illam reducimus ad debitam quantitatem
ſtatutorum;nā ſecundū opi.D.m. dicta ſententia vi-
detur valere;ſed ſecundū opi.Bal.nō valeret.Bart.in.
d.l.iudex poſtea.concludit poſt iacob. de Are.quòd
aut dicta clauſula ponit̄ poſt verbum,cōdēnamus.&
tunc nihil operatur;quia poſt illud verbum emiſſum
nō poteſt corrigere, vt.d.l.iudex poſtea.&.l.actorū.
ff.de re iudi.vide Pet.de Ancha.in repe.c.ea quæ. de
reg.iur.lib.6. vbi tenet opin.Bar.& Iaco. de Bel.qui
diſputant iſtam.q. Item,quia dicta verba non faciūt
ſententiam conditionalem, ſed reſoluendam ſub cō
ditione,vt.l.2.ff.de in diē addi.ſed iſta reſolutio non
poteſt fieri p iudicē, vt.d.l.iudex poſtea.igitur, &c.
Præterea illa cognitio, ſeu additio eſt incerta; er-
go nō tenet, vt.C.de ſen.quæ ſine cer.quant.& idem
per hanc.q.tenet Bar.in.l.moris.§.iſtæ ſerè.ff.de pęn.
Si verò talia verba proferuntur conditionaliter in ip
94 ſa ſententia; vt quia dicit; quia † nobis cōſtat deli-
ctum per te commiſſum eſſe, ideò ſi ex tali delicto
tanta pœna tibi debet imponi,ſecundum formam
ſtatuti,eamt ibi imponimus; nam tunc ſententia va
let, ſicut valeret, ſi nulla pœna eſſet impoſita, vt.l. 1.
§.1.ff.ad Turpil. Sufficit.n.declaratum eſſe delictum
commiſſum, & in executione declarabitur pœna.
Dicit tamen Bar. hoc non eſſe faciendum, niſi ma-
gna ex cauſa, quoniam talis forma demonſtrat tur-
pitudinem, & ignorantiam aſſeſſoris, pro qua opi.
Bar.facit quod not.io.And.poſt.Pe.& Abb.in.c.ſi.in
95 fi.ſ.de reſcrip.vbi dicit,ꝙ† cautè faciant delegati,ſi
primo condemnant in expenſis, & poſtea pronun-
tiant reſcriptum non valere; quia ſi primo id∫pro-
nuntiant,iam videntur iudices non eſſe, & ſic in ex-
penſis condemnare non poſſe,quod etiam tenet Spe
cu.in titu.de expen.§.iuxta. verſi.nono.& ſeq. Facit
etiam pro ſentētia Bar.illud vulgatum.Euolat emiſ-
ſum ſemel irreuocabile verbum. 43. diſt.§.fin. Ang.
verò in.d.l. iudex poſtea. circa primum membrum
Bar.dicit,quòd ſibi nō placet dicta opin.ex eo;quia
tātum operantur dicta verba poſita poſt verbum,cō
demno,quantum ſi eſſent poſita ante. Mouetur pri-
mo, per glo.ordi.in.d.l.item Labeo.§. penul.ver.ſed
ſi purè.ff.fami.erciſc. quæ dicit,quia non dixit, ſaluo
quod.j.dicam. & per glo. in.l. obligationum ferè.§.
conditio.ff.de actio.& oblig.vbi probatur, quòd iu-
dex in euētum conditionis poteſt reſoluere. Et hoc
idem videtur tenere Spec. & Io. And.ibi in addi. in
tit.de ſen.§.ſpecies.ver.quid ſi iudex.vbi dicit,quòd
96 † iudex poteſt condemnare ad ſoluendum, niſi quis
probauerit ſe ſoluiſſe intra certum tempus; dicit ta
mē, quòd tutius eſt expectare, an ſolutio probetur,
antequàm feratur talis ſententia, ſicut factum fuit,
in.c.ſuborta. de re iudi. Et dicit io. And.quòd non
eſt dubium, quòd interlocutoria poteſt taliter fer-
ri, per.c.cum veniſſet. verſi. nos igitur. ſ. de inſtit. &
per not.per glo.fina.in fi.in.c. ex parte.j. de verb. ſi-
97 gnific. Allegat etiam; † quia pacta, & clauſulæ.quę
apponūtur in eodm contextu orationis, ſiue appo-
nantur in principio, ſiue in medio. ſiue in fine vidē-
tur ineſſe diſpoſitioni, ſicut ſi eſſent poſitæ in prin-
cipio, vt.l.ſi teſtamentum.C.de inſtit. & ſubſtit. ſub
condi.ſac.&.l.lecta. verſi.dicebam.ff.ſi cer.peta.Nec
obſt. ſecundum eum.d.l.iudex poſtea.per quam mo
uetur Bar.quia dicit,quòd.d.l.procedit poſtquàm iu
dex condemnauit, & ipſam ſententiam condemna-
toriam habuit pro abſoluta, & perfecta. Nam tunc
verum eſt,quòd non poteſt mutare, aut corrigere.
98 quod non contingit in quæſtione propoſita; † iudex
enim non videtur habere actum pro expedito,& per
fecto,niſi prolatis omnibus verbis ſententiæ. Facit
l.contractus.C. de fide inſtrumen. & ideò per verba
eodem contextu prolata,non poteſt,dici,quòd cor-
rigat ſententiam abſolutam; & pro dicta ſententia
Ang.allegat Ioan. de Imo. glo. in verſi. immò verò.
99 16.q.1.c.prædicator.quæ vult, ꝙ † ſi iudex dicit iſto
modo.Titium condemno,immò abſoluo T.quòd ta
lis ſententia valeat, per nota. in.l.Stichus immo Pā-
philus.ff.de manu.teſta.&.l. ſi ita ſcriptum.ff. de hæ-
re.inſtit.& eandem glo.ſequitur ibi Archidia.per p̄-
dicta iura. 16.q.1.c.prædicator. & glo. 11.q.3.c. ſi is
qui pręeſt. Facit etiam.l.1.§.fina.ff.de ſtipula.ſeruo.
coniuncta.l.contra iuris.§. fina.ff. de pact. in quibus
100 probatur,† quòd licet ſeruus non poſſit pręiudica-
re domino poſt actionem quæſitam, vt.d.l.contra iu
ris. &.l. ſeruus.C.de pact. illud tamen debet intel-
ligi, niſi incontinenti vellet præiudicare, vt.d.l.1.§.
fin.ff.de ſtipu.ſeruo. Facit etiam pro dicta opi. Ang.
quod not. Spec.in tit. de arbitr.§.fina.verſi.licet au-
101 tem.vbi etiam.videtur velle, quòd† poſt actum ſen
tentiæ perfectum, & conſumatum, quod plus eſt,
quòd iudex poſſit ſe corrigere, dummodo illud fa-
ciat incontinenti, arg.eius, ꝙ dicimus in ſimili de
102 † teſte, qui incontinenti poteſt dictum ſuum corri-
gere, vt.c.p̄terea.ſ.de teſti.cog.& arg.d.l.lecta.verſi.
dicebā,Et hanc eandē ſnīam tenet Ang.conſ.xl.Nec
obſt.dictum Io. And.in.d.c.ſi.de reſcript. & Spec. in
tit.de expen.§.iuxta. ver. nono.& ſequen.quia dicta
opinio non probatur iure. Et videtur potius pro-
bari contrarium, in.c. vt debitus.ſ. de appellatio.

103 vbi ex ordine literæ apparet, ꝙ † iudex appellationis ab interlocutoria, remittit partem ad iudicẽ, qñ eſt malè appellatum, & poſtea condemnat in expenſis; & ſic poſtq̃ non habet ſe vlterius intromittere, ꝓ
104 quo etiam vr̃ caſus in clẽ. 1. de reſcrip. vbi† iudex, q pronuntiat ſe incompetentem pp impetrationẽ minus canonicè factam, poteſt pronuntiare ſuper expenſis, & pro hoc facit; quia licet per talem ꝓnuntiationem appareat eum nõ eſſe iudicem in cã principali; non tñ apparet eum non eſſe iudicem ſuper articulo competentiæ, vel incompetentiæ, immò potius oppoſitum, ꝙ patet, quia de illa cognoſcit, & pronuntiat. Et ideò non mirum ſi ſuper articulo expenſarum factarum occaſione dicti articuli incompetẽtiæ, poterit, ſicut & iudex principalis cauſæ lata ſnĩa pronuntiare ſup expenſis factis occaſione ipſi°,
105 †arguendo de toto ad partem, arg. l. quæ de tota. ff. de rei vend. ¶ Sed aduerte; quia ſi quis vellet tenere opin. Bar. poſſet reſpondere ad iura. ſ. alleg. in contrarium; & primo ad glo. allegatam per Ang. in. d. l. item Labeo. põt reſponderi, ꝙ illa glo. non probatur per illum tex. nam dum dicit, ꝙ purè adiudicare poteſt. debet intelligi. i. non facta mẽtione, ꝙ velit alteri parti ſeruire; & ita intellexit Cyn. reprobando illam gl. in. l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. Secundo poteſt reſponderi, ꝙ illa glo. loquitur, qñ iudex limitat ſuum dictum in eodem orationis contextu; nã hoc videtur poſſe facere, ſicut etiam poteſt conditionem adijcere, vt. l. 2. §. biduum. ff. quan. appel. ſit. Sed queſtio prędicta, & dictũ Bar. loquũtur vbi in diuerſis orationibus ſit additio, inter quæ longa eſt differentia, vt patet ex notatis in ſimili. in. l. ſi quidem. C. de except. & l. exceptionem. C. de proba. & quod dicitur in. c. cum venerabili. de excep. Tertio poteſt reſponderi, ꝙ illa glo. loquitur quando iudex intendit modificare ſnĩam per clauſulam adhibitam, nõ autem corrigere in totum, ſed in partem; ſecus eſt in q. propoſita; nã ibi iudex adiudicauerat certam rẽ; & per clauſulam modificat, ꝙ deberet ſeruitutem alteri; & ideò dicitur ibi, ꝙ poteſt illud facere in cõtinenti. Vel quarto poteſt ſolui contrarium, ſecundum Bal. ibi, ꝙ illa glo. debet intelligi, ꝙ non ſolum ſpecificat non deciſa, ſed etiam ſpecificat non decla
106 rata; quia† duæ ſnĩæ ſuper eodem non tenent, vt. l. 1. C. quan. prouo. non eſt nec. Item non obſtat glo. in d. l. obligationum ferè. §. conditio. quia illa loquit,
107 quando apponitur† dictio, niſi, quæ reddit orationẽ conditinnalem de ſe; nõ autem reſolutiuam in euentum conditionis, ſicut in vltimis voluntatibus, ut in l. quib° diebus. §. qui citò. ff. de cond. & demon. Nec obſtat, ꝙ in contractibus illa verba habeant vim re-
108 ſolutiuam; quia † in ſententia, ſicut in vltimis voluntatibus ſit benignior interpretatio, quã in contracti-
109 bus; †nam in illa magis fauemus reo, q̃ actori, arg. l. Arrianus. ff. de act. & obl. Facit qđ not. Bar. in. l. centeſimis. §. ſi. ff. de verb. obl. Item poteſt dici, ꝙ illa gl. loquitur in ſententia interlocutoria excõicationis, quæ facilius poteſt reuocari, ſeu mutari, q̃ diffinitiua, vt ex pđictis apparet, & ex. ĩ. dicẽdis; & ſentit Io. Andr. in addi. ad Spec. in. d. ver. quid ſi iudex. & eodẽ modo poteſt rñderi ad dictum Spec. & Io. Andr. ibi;
110 videlicet, ꝙ loquuntur in† ſnĩa pcepti de ſoluendo, quæ de ſe eſt interlocutoria, licet quo ad aliquid habeat vim diffinitiuę, & poſito ꝙ loquerentur in diffini
111 tiua; poteſt rñderi, ꝙ† dictio, niſi, facit conditionẽ, ſicut in vltimis voluntatibus; non autem reſoluit, ſicut in contractibus, vt. ſ. dixi. & ita etiã poteſt rñderi ad id, quod dixi, & not. in. c. ex parte. de verb. ſig. Ad. l. lecta. ver. dicebam. cum ſi. poteſt rñderi dupliciter. Primo, quòd clauſula ibi non fuit appoſita in eodem orationis contextu, ſed in diuerſis. Secundo, quia illa. & l. contractus. C. de ſi. inſtru. & ſi. loquunt quando actus fuit geſtus à partibus habentibus poteſtatem eandem actum de nouo faciendi, reſoluendi, & qualificandi. Vnde ex quo incontinenti aliqd de nouo adijcitur, dicitur ineſſe; ſed nos loquimur in iudice, qui poſt prolatam condemnationem, vel abſolutionem non poteſt corrigere, vel mutare, aut abijcere, & adijcere. In quo habet locum illud vulga
112 re, euolat emiſſum, &c. maximè, conſiderato, ꝙ† ſententia cum præmatura, certa, magna, & rigoroſa ſolemnitate debeat ferri, vt. c. ſi. de re iud. lib. 6. & l. 1. &. 2. C. de ſen. ex breui. reci. Item non obſtat quod habetur in. d. l. 1. §. ſi. ff. de ſtip. ſer. quia illa loquitur in contractibus, in quibus non ſic rigoroſè proceditur, vt patet ex ſupradictis; & probatur in. l. pactum quod bona fide. coniuncta. l. 1. C. de pact. Item non obſt. glo. in. d. c. prędicator. quia poteſt rñderi multipliciter. Primo, quòd ibi fuerunt verba prolata in eod. orationis cõtextu. Et aduerte; quia dicit Io. de
113 Imo. quòd tunc † verba dicuntur prolata in eodem orõnis contextu, quando ſunt prolata in eadem vnica oratione; vel ſaltem taliter concipiuntur, quòd ex eod. contextu apparet ſequentia venire ad determinationem præcedẽtium; & intellige etiam, ſiue hoc pateat expreſsè, ſiue ex iuris interpretatione, vt qñ dicit condemno, ſaluo quod. ĩ. dicam; nam licet poſtea adijciatur in alia oratione, intelligitur ex iuris diſpoſitione, ſeu interpretatione dictum in eadem oratione, arg. l. Modeſtinus. ff. de ſoln. Secundo modo poteſt rñderi, quòd ibi verba ſucceſsiuè, & incõtinenti prolata detegunt iudicem erraſſe ex lapſu linguæ, & nullo modo præcedentibus verbis mentaliter conſenſiſſe. Vnde non mirum, ſi ſtatur vltimo ipſius dicto. Facit quod not. Io. And. in. c. 2. ĩ. de purg.
114 vul. & ideò† ſi eſt iudex ordinarius, videtur, quòd ſtetur vltimo dicto, cum ex errore videatur primũ emanaſſe; & ſic videatur ſententia nulla, quæ non facit iuriſdictionem, vt dixi ſupra in quarto caſu ſecundæ fallentiæ. In delegato tamen eſt maior dubitatio; ſi quis tamen idem vellet tenere in delegato, poteſt reſpondere, ſecundum Ioan. de Imo. quòd talis ſententia non finiat iuriſdictionem iudicis delegati, quia detegitur emanaſſe ex lapſu linguæ, ex his, quæ immediatè dicta ſunt; ſecus quando dicit, quòd noluit, putans ſe bene dixiſſe, cum tamen erraret, putauit enim legem, vel ſtatutum aliquid diſponere, quod tamen non diſponebat, allegat quod in ſimili dicimus in. l. 1. & per totum titu. de cõdi. indeb. & quod not. in. l. eleganter. ff. de dolo. Facit quod dixi. ſ. in quarto, & quinto caſu. 2. fallen. principa. Poteſt & tertio reſponderi ad dictum glo. in. d. c. prædicator. quòd debet intelligi in ſententia interlocutoria expenſarum, vel ſimili. Item non obſt. dictũ Spec. in. d. §. ſi. verſi. licet. quia non probatur iure, nec videtur bonum ſimile; quia teſtis deponit verbum

bum ſuum,ſeu dictum verbotenus,licet eius atteſta-
tiones in ſcripturis redigantur , nec in eius depoſi-
tione requiritur tanta ſolennitas , quanta in prola-
tione ſententiæ , vt dictum eſt.D.Ioã.de Imo.in.d.l.
iudex poſtea.dicit,ꝙ quæſtio prædicta eſt ſatis dubi
tabilis,& finaliter concludit,quòd pro cõcordia di-
115 ctarum opin.poſſet ita diſtingui,quòd aut† iudex ex
interuallo vult adijcere aliquam clauſulam , & tunc
nõ poteſt,ſecundum cõem * opin.ſiue velit corrige-
re ſẽtẽtiã,ſiue mutare,vt tradit̃ in.d.l.iudex poſtea.
nisi quo ad declarationem, quia tunc ſeruanda eſſet
diſpoſitio.l.Paulus.ff. de re iudi. de quo dicam.ĩ.in
15.fallen. Aut iudex vult incontinenti adijcere ali-
quam clauſulam ad correctionem, vel mutationem
ſententiæ, & tunc aut vult illam addere poſt ſenten-
tiam habitam pro perfecta , & abſoluta , & non po-
teſt,vt.d.l. iudex poſtea. & videntur voluiſſe Bart.&
Aug.licet Spec.voluerit contrarium in.d.§.fi.verſ.li-
cet autem.in tit.de arbi.& minus benè,quia dictum
ſuum nullo iure probatur, nec iura,quę ipſe allegat ,
probant intentionem ſuam , & cõtrarium probatur
in.d.l. iudex poſtea.Aut iudex vult aliquam clauſu-
lam adijcere antequàm ſententia ſit habita pro pfe-
cta,& abſoluta,& tũc aut talis clauſula venit ad mo-
dificationem,vel qualificationẽ ſententiæ. Aut venit
ad mutationẽ, vel correctionem in totum,vel in par
tẽ. Primo caſu,videtur,ꝙ poſsit dictam clauſulã adij
cere; & hoc clarum eſt,quãdo adijceret in contextu
eiuſdem orationis verè,vel interpretatiuè;vt quia in
iudicio cõi diuidundo dicit , adiudico talem fundũ
tali;ita tamen , ꝙ debeat ſeruitutem viæ fundo tali ;
vel quia dicit , adiudico talem fundum Titio , ſaluo
eo quod.ĩ.dicã. Nam ſi etiã in alia oratione poſtea
adijciat,vt dictum eſt de ſeruitute, valebit,per text.
in.d.l. item Labeo. Si autem hoc vellet facere in di-
uerſa oratione,tunc maius dubium eſſet;& glo.in.d.
l.item Labeo.videtur ſentire, quòd non poſsit à con
trario illiꝰ gloſſ.& Cy.in.l.terminato.C.de fruc.& lit.
expen.Dicit tamen Ioã.de Imo.ꝙ fortè de iure con-
traria ſnĩa eſſet verior,nam ex quo talis ſnĩa ſit incõ-
tinenti, antequã ſententia ſit habita pro perfecta,&
abſoluta,videtur quòd cẽſeatur ineſſe,& perinde ha
beatur,ac ſi ab initio eſſet poſita,ex quo venit ſolum
ad qualificationem ſententię,arg.d.l.lecta.ver.dice-
bam.ff. ſi cer.pet. Facit quod habetur in.l. ſi binarũ.
116 ff.de ſer.vrba. præd.& ſic † intelligatur.d.l.item La-
beo. quando ex interuallo vellet adijcere puræ adiu
dicationi prius factę. Nam tunc hoc nõ poterit, quo
caſu poteſt ſaluari opin.Si autem clauſula, quæ adij-
citur,venit ad correctionem ſẽtẽtiæ,tunc dicit for-
tè dici poſſe, quòd aut opponitur in eodem cõtextu
orationis, aut non. Primo caſu valeat correctio. Se-
cundo non,arg.nota.in ſimil.in.l.exceptionem.C.de
proba.&.l.ſi quidẽ.C.de except.dicit tñ, ꝙ ſibi plus
placet, vt diſtinguamus , ꝙ ſi ex contextu orationis
apparet iudicem erraſſe ex lapſu linguæ,& ſic in eo,
ꝙ præceſsit nullatenus cõſenſiſſe, & tunc valet dicta
adiectio,ſaltem in ordinario,per gl.in.d.c. prædica-
tor.In delegato eſſet maius dubium,ſecundum eum
per ea,quæ.ſ̃. dixi.& quod not.Ioã. And.in.c.2.ĩ.de
purg. vulg. Aut non detegitur ex verbis,ꝙ ipſe erra-
uerit,& tunc aut ex verbis clauſulæ additæ,ſententia
redditur conditionalis, & ſuſpenſiua, & poteſt fieri
talis additio,nec eſt curandum,an iudex dicat,Si ex
forma ſtatuti talis venit condemnandus in centum
ex tali cauſa,ipſum condemno in centum,an verò di
cat,Titium condemno in centum,ſi ex forma ſtatuti
venit in dicta quantitate condemnandus; & ſic in ca
ſu prædicto non eſt curandum , vtrum verbum con-
demno,præcedat, vel ſequatur,ex quo vtroque caſu
ſententia redditur conditionalis ; quinimmò fortius
dicit poſſe dici,idem dicendum eſſe , ſi iudex ita di-
cat.Condemno Titium in centum,& hoc ſi in tanta
quantitate ex forma ſtatuti venit condemnãdus , ex
quo ita incontinenti adijcitur conditio , per.d.§.bi-
117 duum.Ex quo infert,quòd† ſi iudex dicat,cõdemno
T.in centum,niſi probauerit ſe ſoluiſſe,ꝙ valet dicta
118 ſententia,tenendo,ꝙ dicta† dictio,niſi,faciat cõdi-
tionẽ,ſuſpenſionem,ſeu conditionem ſuſpẽſiuam, &
non reſolutiuam,ſm̃ quod.ſ̃.dixi.Aut verba clauſulę
additæ non reddunt ſententiam conditionalem , ſeu
ſuſpẽſiuam,ſed tendũt ad reſolutionem ſententiæ,&
ſic faciunt conditionem reſolutiuam,vt in exemplo
Bar.quando iudex dicit , condemno T.in centum,&
ſi ex forma ſtatuti in plus, vel minus venit condem-
nandus, reduco dictam ſnĩam ad dictam cõdemna-
tionem;nam tunc conſtat, ꝙ conſentit in cẽtum , li-
cet ex cauſa putatiua putans ſtatutum ſic velle, & in
effectu ex vi clauſulæ intendit ſententiam reſoluere;
& hoc caſu poteſt ſaluari opi. Bart. ſed in interlocu-
toria videtur,ꝙ facilius poſsit addi clauſula,arg.eo-
rum quæ.ſ̃.dicta ſunt. Mihi videtur, quòd ſi ſentẽtia
non ſit habita pro abſoluta,& perfecta , quòd iudex
poſsit illam mutare , & corrigere,& reſoluere;dum-
modo clauſulę additę, per quas ſententia ſit qualifi-
canda,mutanda,corrigenda, aut reſoluẽda aliud nõ
obſiſtant,vt puta, incertitudo;vel quid ſimile. Video
119 enim,ꝙ† valet ſententia,abſoluo T.a petitis ſaluo iu
re iterũ agendi,& maximè,qñ hoc appareret , ꝙ iu-
dex ex aliqua cauſa ad hoc moueretur. Et ad.d.l.iu-
dex poſtea.reſpondeo,ꝙ loquitur, qñ iudex vult ali-
quid addere,poſtquàm ſententia eſt habita pro per-
fecta,& abſoluta.& hęc nota ; quia quotidiana ſunt.
120 ¶ Octauo fallit in cauſa beneficiali;nã† cũ in ipſorũ
collatione debeat adeſſe oĩs paritas, & abeſſe omnis
ſubreptio,fraus,& dolus,vt.c.cum olim.ſ̃.de re iud.
&.c.cum dilecti.ſ̃. de elect. videtur ꝙ pari ratione ,
quaſi iniuſtitia reddat ſententiã nullã, & poſsit reuo
121 cari,& retractari.Pręterea,ſicut † cauſa matrimonij
carnalis non tranſit in rẽ iudicatã,vt.c.lator.&.c.cõ-
ſanguinei.ſ̃.de re iud.Ita nec cauſa matrimonij ſpiri
tualis, & ex hoc idẽ videtur dicendũ in cauſa matri-
monij carnalis , de quo vide gl.35.q.9.in ſumma, &
idem ꝙ.ſ̃.dixi,tenet Inn.in.d.c. cum olim.ſ̃.de dolo
& contum.Hęc tamen fallentia non videtur bona;qa
122 † in præiudicium ſuccumbentis ſententia in cauſa
beneficiali tranſit in rẽ iudicatã, vt probatur in.d.c.
cum dilecti.& gl.in.c.1. de conceſ.pręben. & de hoc
intellectu dic,vt latius traditur per Io.And.& per D.
m.& Do.Anto.in.c.cum Bertholdus.ſ̃. de re iud.vbi
Inn.tenuit dictam fallẽtiam ſecundum primum in-
tellectum ad iſtũ text. Vide etiã D.Ant.& D.m.in.d.
c.cum olim.de dol. & contum.& tangit. Innocen.in
c.fraternitatis. in verſic.nouimus.ſ̃.de frigi.& male.
Nono fallit ſecundum Innoc.in.d.c.cum Bertholdus
per illum text. ſecundum alium intellectum , quan-

Cõm. opin.

do ex tenore ſententiæ deprehenditur ipſius euidēs
iniquitas.Hæc fallentia mihi placet, licet iſte intelle
Cōm. opin. ctus, quo ad iſtum tex.communiter* reprobetur,de
123 quo ibi.Moueor;quia † propter notorietatem iniu-
ſtitiæ ſententia fuiſſet nulla, vt.c.inter cæteras.ſ.de
re iudi.Facit quod not.Bart.in.l.1.C. de erro.calc. &
ſic iſta fallentia reincidit in idem cum ſecūda prin.
¶ Decimo fallit, ſi etiam conſtaret de iniuſtitia per
probationes factas per partem petētem reuocatio-
nem ſententiæ tanq̄ iniuſtæ, altera parte non oppo-
nente de impotentia reuocationis; ſed dicente, &
contradicente ſententiam reuocandam non eſſe.Nā
ſi appareret ſententiam non benè latam,poterit illā
reuocare,quia ex quo cognoſcit de dicta cauſa, de-
bet de illa pronuntiare, vt.c.ſuper.ſ. de cau.poſſ. &
propriet. &.l.de qua re.ff. de iudi. Facit.l. illicitas.§.
veritas.ff.de off.præſid.11.q.3.in.c.illa.&.c.tunc ve-
ra. & 30.q.5.c. iudicantem.&.c. cum Bertholdus.ſ.
de re iudi.vbi eſt tex.de hac fallentia, ſecundum ſe-
xtum intellectum,quem ponit ibi Innoc.& idem te-
net Innocen.in.c. cum dilecta.ſ. de reſcript. & vide
quod habetur in.l.duobus.ff.de excep.rei iud.& hāc
fallentiam ꝑpetuò nota;quia notabilis eſt.¶ Vnde-
cimo fallit, quando iudex ſententiando fuit circon-
uentus dolo aduerſarij,hoc tenet Innocē.in.d.c.cum
Bertholdus.per illum tex. ſecundum alium intelle-
124 ctum.¶ Hæc fallentia mihi non placet; quia† ſi ſen-
tentia fuit lata contra præſentem, ad eius retracta-
tionem neceſſaria eſt in integrum reſtitutio,licet do
lo aduerſarij fuerit lata,argu.l.diuus.ff.de reſti.in in-
teg.&.c. cum venerabilis. de except. & quod not.D.
m.in.c. licet.ſ.de probatio. & Barto.in.l.ſi prætor.§.
Marcellus.ff.de re iudi.Innocē.in.d.c.cum dilecta.ſ.
de reſcri. Si verò ex falſis allegationibus dolo factis
per præſentem, ſententia fuiſſet lata contra abſen-
tem, ipſa eſſet nulla ipſo iure; & ſic hoc caſu dicen-
dum eſſet,quod in ſecunda fallentia,reſpectu tamen
intellectus.d.c. cum Bertholdus. &.d.§. Marcellus.
dic,vt latius traditur in dictis iuribus per Docto.Et
vide ad prædicta quod no.35.q.9.c. veniam.&.c.ſen
tentiam. &.l.à te.ff. de dolo. ¶ Duodecimo fallit,
125 † ſi is,pro quo lata eſt ſentētia, cōfiteretur eam in-
iuſtam in totum, vel in partem;nam tunc poteſt re-
tractari, & corrigi per iudicem. Hoc tenet Innocen.
in.c.quia plerique.ſ.de immu.eccle.iuxta princ.per
c.2. de purg.vulg. & ſequitur.D.m.in.d.c. cum Ber-
tholdus,ex eo; quia per confeſsionem partis ceſſat
præſumptio, quæ erat pro ſententia, vt traditur per
Legiſtas in.l.Iulianus.ff.de condi.indebi. immò plus
dicit D.Anto.in clem.1.de re iudi.quem ſequitur ibi
Io.de Imo.& ibi dixi,ꝙ poterit retractari abſq; alia
noua inſtantia,per.c.Piſanis.de reſtitu.ſpolia. & per
c.1.&.2. de accu.lib.6.& de elect.c.per inquiſitionē.
& per not.per eundem D.Anto.in clem.conſtitutio-
126 nem.ad fi.de elect. & ratio eſt; quia † confeſsio non
exigit iudiciarium ordinem, vt in dictis iuribus.
¶ Tertiodecimo fallit, in ea correctione,vel retra-
ctatione, quæ fieret indirectè impetrata prius reſti-
tutione in integrum, de quo vide Innoc.in.d.c.cum
Bertholdus.in.7.lect. & ibi per.Do.me.& Doctor.in
d.l.ſi prætor.§. Marcellus.&.d.l. diuus.de reſti.in in-
teg.& Innocē.in.c.1.de depoſi.Docto.in.c.ex literis.
ſ.de reſt.in integ.& in pluribus alijs iurib.illius titu.

¶ Quartodecimo fallit,ſi incontinenti vellet muta-
re,vel corrigere,ex eo, quia lapſu linguæ dicebat il-
lud, quod non intendebat dicere, quia tunc poſſet
corrigere,& mutare;dic tamen de hoc puncto,vt di-
xi.ſ.in.7.fallen. ¶ Quintodecimo fallit, in acceſſo-
rijs,ſeu in his, quæ veniunt, ſeu pertinent ad conſe-
quentiam principalium; puta expenſarum, fructuū,
127 & ſimi.quia † poteſt ſi condemnauit in principali,
nec aliquid dixit de fructibus, vel expenſis, addere
condemnationem expenſarum,vel fructuum,dum-
modo id faciat eadem die, text. eſt in.l.Paulus.1.ff.
de re iudi.&.c.cum appellationibus.de appell.lib.6.
ꝓbatur in.l.item Labeo.§.familiæ. ſecūdum not.in-
tellectum Bal.ibi.ff.fami.herciſ. hoc tñ eſt verum,vt
dixi,ſupplendo. Nam ſi nō condemnauit in expēſis,
poteſt de nouo condemnare; ſecus ſi pronuntiauit,
vel taxauit expenſas in diffinitiua;nam tūc & eadem
die nō poſſet mutare,augēdo,vel minuēdo,ſecundū
Bar.& Ang.in.d.l.Paulus.alleg.not.p Inno.in.c.audi
tis.de procu.ſed Innoc.ibi hoc expreſsè nō dicit;ſed
gl.hoc expreſsè dicit in.l.2.C.de ſen.ex bre.recit.Itē
ſi de expēſis, vel fructibus non pronuntiaret ea die,
128 nō poſſet altera die pronūtiare,ꝓ quo facit;quia† la
ta ſentētia diffinitiua expirat iudicis officium ſuper
acceſſorijs,vt.l.4.C.de depoſi.& ideò nō videt̄ poſſe
ſupplere,niſi ex quodam fauore,eadem die,quod ta
mē limitat D.Goff. niſi dicat iudex in ipſa diffiniti-
ua,Differo de fructibus iudicare;quia tūc, ſecūdum
eum,poterit etiam ex interuallo iudicare de fructi-
bus, qui veniūt etiam iudicis officio mercenario; &
idem etiā dicit,ſi nihil dixit de fructib9, dummodo
ſint tales,qui debeātur iure actionis principalis, vel
per officium iudicis, quod ſuccedit in locum actio-
nis principalis. Mouetur;quia licet inſtātia ſit finita
ſuper principali, nō tamē eſt finita ſuper fructibus,
qui æquè principaliter petūtur. Idem etiā tenēt Spe
cu.& Io.And.in addi.Spec.in titu. de alle.& diſpu.§.
ſatis.verſi.quid de fructibus. & ſequitur Ang.in fru-
ctibus,qui principaliter petuntur iure actionis. Sed
vbi venirent iudicis officio mercenario; dicunt hoc
eſſe dubium; quia ſopita lite principali nō poteſt du
rare tale officium,allegant not.per Innocē.in.c.cum
129 dilecti.ſ.de do.& contuma.vbi dicit, † quòd iudex
nō poteſt reſeruare condemnationem expenſarum;
ſed ſi cōdemnat in expēſis,poteſt reſeruare taxatio-
nem, quæ eſt quædam executio cōdemnationis, de
quo dic, vt per gloſſ.Cyn.& Barto.in.l.terminato.C.
de fruct.& lit.expē.Sed tu dic,quòd Inno.ibi hoc nō
dicit,ſed hoc dicit in.c.finem.eo.tit. Sed de hac ma-
teria dic,vt latius traditur in dictis iurib.vt.c.ex par
te.ſ.de reſc.&.d.c.cum appellationib9.de app.lib.6.
& aliquid in.c.1.de ſeq.poſſ. & fruct.& latè p Ioā.de
Imo.in.d.l.Paulus.Bald. in.d.l.terminato.& aliquid
in.d.l.item Labeo.§. familiæ. Inno.in.c. fina.ſ.quod
130 met.can.† Vtrum autem iudex teneatur de neceſsi-
tate ſupplere in ipſis acceſſorijs,vt expenſis, & fru-
ctibus.Spec.& Io. And.in.d.verſi.quid de fructibus.
dicunt,ꝙ ſic,per tex.in.d.l.Paulus.qui dicit iudicem
debere ſupplere. Vnde ponderandum eſt verbum,
131 † debere, qđ de ſui natura importat neceſsitatē, vt
not.glo.in clem.2.de ſta.monac.&.D.m.in.c.propo
ſuit.ſ. de appel. Barto.& Doctor.in.l.3.C.de pigno.
132 vbi volunt, quòd† ſi iudex non ſupplet,ꝙ intellige

vbi

vbi debet ſupplere, facit litem ſuam, vnde tenetur
ſupplere etiam ex officio proprio motu, non implo-
rato per partem. Facit.l. properandum.§.ſinautem
alterutro.C.de iudi. & hoc idem ſequitur Angel. in
d.l.Paulus.Dyn.verò.& Bar.in.l.4.§.hoc autem iudi-
cium.ff.de dam.infect. tenent contrarium, per illum
tex.Io.de Imo.in.d.l.Paulus.dicit, quòd fortè verior
eſt opin. Specu. quia.§. hoc autem iudicium.loqui-
tur in alio caſu; ſed in practica ſeruatur opi. Dyn. &
133 Bar. † quoniam in pœnalibus benignior ſententia
amplectenda eſt, vt in reg.in pœnis.de reg.iur.lib.6.
&.l.ſi de interpretatione.ff. de pœn. Eſt enim pœna
quo ad iudicem, licet reſpectu partis ſit intereſſe; vt
not.in.l.1.§.1.ff.ſi quis ius dicen. Aduerte tamen; qa
prædicta.15.fallentia, videtur habere ſolum locum
in ordinario, vt poſsit in acceſſorijs ſupplere eadem
die.In delegato autem videtur ſecus dicendum; qm̃
134 † lata ſententia videtur eius officium expirare, etiã
ſi nulla eſſet, vt.ſ. dixi in ſecunda fallentia. & hoc vi-
detur aliqualiter ſentire Bar. in tranſcurſu verborũ.
in.d.l.iudex poſtea.ff.de re iudi. In contrarium tamẽ
facit, quod dicit ibi glo.inquantum vult, quòd illa.l.
iudex poſtea.habeat locum etiam in delegato, quan
do ſententia tenuit; & tamen ibi glo.vult, quòd fallat
in caſu.d.l.Paulus.ergo ſentit, quod.l.Paulus. habeat
locum in delegato; & idem dicit gloſſ.in.l.arbitro.§.
135 & ſimil.ff.de arbitr.vbi vult, quòd † in acceſſorijs ar-
biter poſsit addere eadem die, & ſic vult, quòd.d.l.
Paulus. habeat locum in arbitro; ergo fortius debet
136 habere locum in delegato, cum † arbiter habeat ſo-
lum ſimplicem notionem; & dicatur potius, quaſi
quidam delegatus à partibus, quam ordinarius; &
hanc opinionem dicit Io. de Imo. veriorem; & ita
dicit ſe de facto in practica ſeruaſſe, per gloſſ.in.d.l.
arbitro. licet tex. in.d.l. Paulus, loquatur in præto-
re; & ſic de iudice ordinario. Et ſubdit Io. de Imol.
quòd ſi delegatus haberet poteſtatem exequendi,
hoc eſſet minus dubium, cum talis quodammodo
æquiparetur ordinario, per not. in.l. à iudice.C. de
iudi. & in.l.à diuo Pio. in princ.C. de re iudi. Et ex
prædictis habes expeditam pleniſsimè hanc mate-
riam, an, & quando quis poſsit, & debeat corrigere
errorem ſuum, & maximè reſpectu iudicis, quam
Doct. imperfectè varijs locis tradunt. Habes & ex
prędictis expeditam glo. ſequentem ſuper verbo cor
rigere. Sed quærunt hic Docto. quia text. noſter di-
137 cit, † quòd iudex debet inuenire aliquam congruẽ-
tem correctionem in erroris occaſionem, ne vile-
ſcat eius authoritas, qualiter hoc poſsit facere. Solu.
dicit Io. Andr. quòd delegatus vocabit notarium, &
aſſeſſorem, & percunctabitur acta, & reperto erro-
re, dicet erratum eſſe, quoniam hoc facere debuiſtis,
vel non debuiſtis, neſcio ſi occupatio vos excuſet; &
præcipiet illum errorem emẽdari, vel poterit ſuper-
ſedere ſuper negotio, & ad velandum magis errorẽ,
poterit de nouo procedere, quaſi acta ſint deperdi-
ta, arg.c.fin.ſ.de probat. Et hoc eſt, quod fortè vo-
luit tex. dum dicit, tempore opportuno &c. & eſt ſi-
mil.in.c.niſi.ſ.de vſu pal. ſecundum Hoſt. In glo.ſu-
per verſic. via regia.in fi.dic, adde quæ.ſ.dixi in ſexto
not. & vide tex. moralem.23.q.5.c. regum. &.c. rex
debet. ¶ Gloſſ.penul.quærit de ratione tex. & ſoluit.
In fi.dic, idem tenent Goffr. Vincen. & Io.And.in.c.
de teſtibus.ſ.de teſti. ¶ Sed quæro circa hanc gloſſ.
138 † vtrum ſuper occultis circunſtantijs criminum ſint
teſtes interrogandi. Inno.& Hoſtien concludunt hic,
quòd ſic, dummodo crimina non ſint occulta, ſed ſu
per eis præceſſerit infamia; & ſequitur hic Io. And. &
ſubdit, quòd ſi is, contra quem fit inquiſitio de for-
nicatione eſſet infamatus de fornicatione in genere,
mulier tamen eſſet incerta, quòd teſtis non debet
reuelare hanc fornicationem, quia eſt occulta, quòd
eſt notabile. Si verò mulier eſſet infamata, tunc te-
ſtis debet ſuper hoc deponere, etiam ſi prius iuraſſet
non reuelare; quia, aut quòd iurauit, intellexit non
reuelare etiam vt teſtis iuratus, & tale iuramentum
fuit temerarium, vt.c.1.de cri.fal.&.c.conſtitutus.de
139 teſti. Aut hunc caſum non cogitauit; & † tunc iura-
mentum ad hoc non extenditur, vt.c.ad noſtram.2.
&.c.quemadmodum.ſ. de iureiur. & idem ſi iurauit
non reuelare, niſi ex iuſta cauſa; prædicta tamẽ pro-
cedunt, niſi illud ſciret in foro pęnitentiali; tanquam
140 † ſacerdos, quia tunc non debet illud reuelare, vt te
ſtis; & ratio eſt, quia ſacerdos in foro pœnitentiali
audiuit, vt Deus; ſed teſtis examinatur vt homo pri-
uatus; & vide quod no.in.c. dilectus.j. de exceſ.præ-
la. &.c. ſi ſacerdos.ſ. de off.ordin.& quod tradit Io.
And.in.c.1.de poſtu.præla.verſi. requiſitus. Sed ad-
uerte; quia vt dicit Innoc.in.c. vtriuſque.j.de pœnit.
141 & remiſſ. & ſequitur hic.D.m. † non dicitur pecca-
tum reuelatum in confeſsione, ex eo, quòd quis di-
cat amico ſuo, Tibi hoc dico vti ſacerdoti in con-
feſsione, vel ſimil.ſed eſt neceſſe, quòd illud dixerit
in cõfeſsione pœnitentiali, quæ fit ad exonerandum
conſcientiã. ¶ Extra glo.opponitur, & videtur, quòd
hoc iuramẽtum, de quo in fi.nõ debebat præſtari, ni
ſi eſſent exhibita capitula, & crimina ſpecificata in
inquiſitione, ſuper quibus teſtes eſſent examinandi,
142 vt.c.qualiter.j.eod.Solu. dic, ꝙ † illud.c.loquitur in
inquiſitione ſpeciali, de qua ibi videbimus; ſed hoc
fit in generali; puta, ſi fiat inquiſitio cõtra epiſcopũ,
& canonicos alicuius ciuitatis generaliter, quo caſu
teſtes generaliter iurant dicere veritatem, quã ſciũt,
vel credũt ꝓ illa eccleſia reformãda, tàm in capite,
143 quàm in membris, exceptis occultis criminibꝰ; † de
occultis.n.nõ fit inquiſitio, cum deficiat infamia; &
ſic fictus accuſator. Sed quærit hic Hoſtiẽ. in quo iſti
144 prętermiſerũt ordinem. Sol. dicit ipſe, ꝙ † fortè inqui
ſiuerũt ſuper veritate criminis, anteq̃ cõſtaret de in-
famia, ꝙ fieri nõ debet, vt.c.cum oporteat.&.c.quali
ter.j.eod.quia, vt ſtatim dixi, nõ præcedẽte infamia
145 deficit verus, & fictus accuſator, † ſine quo nullꝰ de-
bet dãnari, vt.c.1.ſ.vt eccl.bene.& plus dicit Hoſtiẽ.
146 ꝙ † licet ſuperſedeatur ſuper primo proceſſu, & fiat
noua inquiſitio ſuper infamia, ꝙ licet infamia repe-
riatur, nõ tamẽ validabũtur dicta teſtium receptorũ
ſuper veritate criminum propter inordinatum pro-
ceſſum; nam dato, ꝙ inquiſitus eſſet præſens, & non
opponeret de inordinato proceſſu, & ꝙ infamia pęę-
cedere debeat, & ꝙ potuerit huic ordini expreſſe re-
nũtiare, vt.l.fi.C. de fideiuſ.&.l.1.§.poſt operis.ff.de
no.ope.nun.maximè cum hoc ſit inductum in fauo-
rem ſuum, tamẽ nõ præſumitur renũtiare huic fauo-
ri.Sed Io.And.hic dicit, ꝙ hoc dictum nõ videtur ve
rum; quia eſt expreſsè cõtra tex.in.c.2.eod.tit.lib.6.
147 vbi probaẽ, ꝙ † ſi inquiſitus non opponit, ꝙ infamia

non præceſsit contra eum, & patiatur procedi ſuper
veritate criminis, quòd amplius non poteſt opponi,
quòd infamia non præceſſerit. Vnde ponit alia exem
pla; videlicet, ꝙ fortè inordinatè proceſſerint, ex eo,
quòd non vocauerunt inquiſitum, vel nõ tradiderũt
illi capitula, ſuper quibus erat facta inquiſitio, vel
quid ſimile. ¶ Quærit hic etiam Io. And. de notabili
148 quæſtione. Pone, † delegata erat inquiſitio contra
prælatum de certis criminibus, cum verò proceſſum
eſſet aliqualiter ſuper inquiſitione, tãdem cauſa fuit
remiſſa ad ſuperiorẽ, coram quo inquiſitus compa-
ret, & incipit impugnare proceſſum. Superior verò
dicit, cur quęris fugam? Dicit inquiſitus, domine nõ
quæro fugam, ſed vt ſciatis, quia confido de innocẽ-
tia mea, ſi vultis hunc proceſſum dimittere, offero
me paratum ſubire inquiſitionem coram inquiſito-
ribus per vos dandis, demum committitur inquiſi-
tio ſub dicta forma, quam obtulit inquiſitus, & tan-
dem inquiſitoribus diem aſsignantibus inquiſito,
comparet inquiſitus, & negat ſe iñfamatum, & quòd
antequàm procedatur ſuper veritate criminis, inqui
ratur ſuper infamia. Quærit, an ſit audiendus? Hoſti.
primò arguit, quòd non; quia hoc modo inquiſitus
veniret contra ſuam obligationem, per quam promi
ſit ſubire inquiſitionem; ſed prędicto modo videre-
149 tur declinare, ergo &c. Secundo; quia prædicta † ver-
ba obligationis prædictę debent aliquid operari, vt
c. ſi papa. de priuile. lib. 6. cum ſimi. & prædicto mo-
do nihil operarentur. Cum ſine aliqua obligatione
ſuperior hoc facere potuiſſet, ergo &c. Adducit etiã
Hoſt. quia per prædicta verba videtur inquiſitus vo-
luiſſe, quòd contra eum poſſet inquiri ſolum de veri
tate criminis. Contrarium tamen determinat Hoſt.
vt dicit Io. And. Mouetur; quia ſicut remanet ſaluum
ius, quòd expreſsè non reuocatur, ſic & iuris ordo,
niſi illi expreſsè fuerit renuntiatum. Non obſtant al-
legata in contrarium; quia non eſt verum, quòd in-
quiſitus veniat contra obligationem ſuam; nec eſt ve
rum, quòd eo modo dicatur declinare inquiſitionẽ,
150 immò dicitur ſubire. Pone enim, quòd † accuſatus
offert ſe paratum ſubire inquiſitionem, demum ad-
ueniente die propoſitæ accuſationis, dicat, non eſſe
in illa procedendum ſine inſcriptione, & ſimile in
denuntiatore, ſi poſtea dicat, in illa non eſſe proce-
dendum, niſi pręceſſerit monitio, certè dicit Hoſtiẽ.
talem admittendum, licet prima fronte videatur po
tius declinare, quam ſubire accuſationem. Facit. c.
ſuper his. s̄. eod. & c. qualiter. j̄. eod. fortius ergo, ſe-
cundum eum, idem dicendum eſt in inquiſitione;
nam per illa verba non intelligitur quis renuntiaſſe
ſubſtantialia, & ſolennia accuſationis, denuntiatio-
nis, & inquiſitionis; & hoc eſt, quod fortè ſentit tex.
in. c. qualiter. j̄. eod. ibi, dum dicit, ne fortè per leue
compendium ad graue diſpendium veniatur; nam
151 † poteſt dici leue compẽdium, quando iudex in in-
quiſitione breuitatis cauſa omittit inquiſitionem
infamiæ, vel in accuſatione inſcriptionem, vel in de-
nuntiatione monitionem, quoniam his prætermiſsis
facillimè ad graue diſpẽdium perueniri poteſt, cum
eo modo reo ſubtrahatur defenſio, & aperiatur via
calumnioſæ accuſationi, vt. c. licet hely. j̄. de ſimo. im
mò fortius ſecundum Hoſt. maior ratio viget, vt poſ-
152 ſit opponi in inquiſitione, cum † illa fiat nemine ꝓ-
ſequente, & mero iudicis officio expediatur; vnde ta
lem exceptionem non præcedentis infamię, tanquã
peremptoriam ſemper poterit opponere, etiam poſt
teſtium receptionem, niſi expreſsè renũtiauerit. Sed
tu dic idem, ſi tacitè renuntiauerit, ſecundũ Io. And.
vt dixi. s̄. in. q. præced. per. c. 2. eod. tit. lib. 6. Ad aliud
argumentum, quòd verba debent aliquid operari,
reſpondet, quòd non eſt propterea abſurdum, ſi nihil
153 operentur, cum † quandoq; nedũ vna clauſula apo-
ſtolica, ſed etiam tota litera parum, aut nihil opere-
tur, vt. c. quia in cauſis. s̄. de procu. & c. etſi Chriſtus.
s̄. de iureiuran. Prȩterea dicit ipſe, quòd multum di-
cta obligatio operatur. Primo, quia tali offerẽti ſub-
trahitur fuga, dilatando proceſſum, & quia abbre-
uiabitur dies adminiſtrationis. Secundo, quia ſerua-
bitur cõſcientia ſuperioris, quia fortè reputabat in-
154 quiſitum miſerum peccatorem. Tertio, quia † ſi cõ-
ſentiret in certos inquiſitores, non poſſet illos am-
plius recuſare, & eo modo negociũ dilataretur, vt. c.
ſuper quæſtionum. §. verum. s̄. de off. deleg. Quarto,
quia ſi fortè aliqui proſequebantur inquiſitionem,
quos dicebat ſibi maleuolos, nõ poterit de hoc am-
plius opponere. Concludit igitur Hoſt. ꝙ poſtq̃ di-
cta obligatio operatur, vt dictũ eſt, quòd debet fieri
155 inquiſitio infamiæ, † ne iuris ordo peruertatur, vt. l.
iuris ordinem. C. de iuriſ. om. iud. ꝑ prędictam nãq;
obligationem non vr̃ renunciaſſe, nec conceſsiſſe, ꝙ
inquiratur de occultis criminibus, contra not. in. c.
tua nos. j̄. de ſimo. Præterea dicta obligatio poteſt
habere triplicem intellectum, videlicet; quia aut ſe
obtulit ſubire inquiſitionem duntaxat ſuꝑ infamia.
Aut ſuper veritate criminum, Aut ſuper vtroq;. Pri-
mus intellectus eſt ridiculus. Secundus iniurioſus,
ſubuertens requiſitum ordinem ad inquiſitionem.
Tertius verò rationabilis, & ſecundum iura; ergò in
dubio illi adhęrẽdum eſt. Plus ẽt dicit Hoſt. & ſequit
156 Io. And. & D. Ant. ꝙ † ſi Papa præciſè ſcribat in inq-
ſitione teſtes recipiẽdos, niſi expreſsè dicat ꝑlatum
apud ſe fore infamatum, ꝙ ſemper erit inquirẽdum
de infamia, vt. c. cum oporteat. j̄. eod. etiã qualiter-
cunque verba reſcripti per reuolutionem clauſula-
rum poſſent hoc improbare, ꝙ de fama primitus in-
quiratur; cum hoc concordet iuri cõi, ſm̃ quod debe
mus interpretari, vt. c. cauſam quæ. s̄. de reſcrip. & c.
cum dilectus. s̄. de conſuet. & ff. de confirm. tuto. l. in
157 confirmando. & † ſi expreſsè mandaretur recipi te-
ſtes contra non infamatum ſuper veritate criminis,
non præmiſſa inquiſitione ſuper infamia, reſcriptũ
prima facie videretur, & pręſumeretur ſubreptitiũ,
arg. c. ex parte. s̄. de off. de off. delega. vnde cõſulẽdus
eſſet princeps, & anteq̃ procederetur, eſſet expectan
da ſecunda iuſsio, vt auth. de man. princ. §. deinde,
coll. 3. & in auth. vt nulli iud. §. hęc verò iubemus.
coll. 9. Ex his enim heſterno die in allegatione in. q.
158 de facto dicebam, ꝙ † cum per Poteſtatem ciuita-
tis Senarum eſſent directę literę Poteſtati Montis
Ilcini ad petitionem cuiuſdam Ioannis, vt cogeret,
& compelleret realiter, & perſonaliter omnes, & ſin
gulos debitores dicti Ioan. quòd vigore dictarũ lite-
rarum Poteſtas Montis Ilcini nõ poſſet ꝓcedere ad
capturam, niſi præcedentibus ſubſtantialibus requi
ſitis, vt probatione debiti, contumacia, excuſsione
bonorũ mobilium, & immobilium, iurium, & actio-
num,

num,ſuſpitionis fuga;& ſimi.& quòd ſuſpitio ſuper-
uenit de nouo, quod diu permanſerit in ſuſpitione,
vt traditur per Doct.Bar.& Bald.in.l.conſentaneum.
C.quomo.& quando iud.Bar.in.l. ait prætor.§.ſi de-
bitorem.ff.de his quæ in frau.credi.&.l.nemo carce-
rem.C.de exact.tribu.lib.10.& ibi per Ange.in repe
ti.& in.l.fi.C.de ſponſ.glo.in.l.3.§.tutores.ff.de ſuſp.
tuto. Ange.in.l.ab arbitrio,ff. qui ſatiſd.cogan. cum
ſimi. nam dictum mandatum iudicis debebat ciui-
liter intelligi,vt.ſ.dixi.Ad quod etiam inducebam,
quod not.Bar.in.l.4.§. prætor ait.ff. de dam.infec.&
& quod nota.in.l. gallus.§.quidam rectè.ff.de lib.&
poſth.&.l.fideicommiſſum.in princ.ff.de vſu.cum ſi-
mi.& eſt bonus tex.in.c.cauſam quæ.ſ. de reſcrip.&
159 c.ſuper eo.de off.delega. Vnde dicebam, quòd † cũ
de facto carceraſſet non adhibita cognitione, quòd
de facto poterat relaxare, per glo.not.in.l.minor.in
princ.ff.de euict.Bal.in.l. dies feſtos.C. de fer.& in.l.
ſi pacto quo pœnã.1.col.C. de pact.& eſt bonus tex.
in.l.fin.§.pen.ff.de lib.ho.exhi.&.l.1.§.Offilius.cum.
l.ſeq.ff. de eo per quem fac.erit. nec debebat teneri
in ſyndicatu propter dictam relaxationem; & ita, vt
arbitror, iudicabitur.& vide ad prædicta,quę dicam
in.c.cum oporteat.j. eod,in.2.q. Poſtremò Io.And.
poſt Goff. ponit plura alia ſpecialia, quæ requirun-
tur in inquiſitione. Ego de illis dicam in.c. qualiter.
j.eodem.

CAP. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Monachus poteſt deputari à ſede Apoſtolica generalis inquiſitor.*
2 *Infamia frequens, & clamoſa præcedere debet inquiſitionem contra prælatum.*
3 *Inquiſitor generalis, teſtibus ſuper infamia non receptis, de veritate criminis quando inquirat. Et quid in delegato ad vnam cauſam. ibidem. remiſſiuè.*
4 *Iuramenti præſtandi in cauſa inquiſitionis, forma duplex.*
5 *Iuramenti, vt diuerſa eſt forma, ita diuerſus infertur effectus.*
6 *Confeſſio etiam iurata excuſationem admittit.*
7 *Teſtis non arctatur dicere circunſtãtias, niſi interrogetur.*
8 *Confeſſio etiam iurata, vbi ad bonum, & malum retorqueri poteſt: in malam partem accipitur, niſi confitens ex iuſta cauſa probata excuſetur. & nu. ſeq.*
10 *Scriptura priuata ſi in parte continet debitum, & obligatio non ſcribentis, & in parte continet creditum, vel ſatisfactionem, pro ea parte capitur, quæ continet debitũ, & obligationem, & non pro alia.*
11 *Iudices, ſeu inquiſitores poſſunt deponere de geſtis coram ſe, & an, & qualiter eis adhibeatur fides. ibidem. & latè de materia, quando iudici credi debeat. nu. 25.*
12 *Teſtes qui depoſuerunt in cauſa, poſſunt atteſtari de modo, & forma iuramenti ab eis præſtiti in actu teſtificandi.*
13 *Acta, in modum actorum, & forma, per teſtes probari poſſunt.*
14 *Publicatiò, & renuntiatio ſunt duo extrema præcludentia viam producendi teſtes.*
15 *Pudor ſubrogatur quandoq; loco pœnæ, & eſt condecens pœna delicti, & quando.*
16 *Delicta leuia, leui caſtigatione digna ſunt.*
17 *Actis ſtatur, donec contrarium probetur.*
18 *Teſtes forinſecos non eſt neceſſe adhibere in teſtium, vel partis examinatione, & quare.*
19 *Epiſcopus quandoq; deponitur, quod tamen raró contingit.*
20 *Clemens quartus depoſuit ſimul. 11. epiſcopos, qui adhæſerant Maufredo in occupatione Siciliæ, & ipſius coronationi interuenerant.*
21 *Vrbanus ſeptem Cardinales ſuffocari fecit.*
22 *Eugenius quartus priuauit omnes epiſcopos, & omnes alios prælatos, qui erant in concilio Baſilienſi.*
23 *Teſtis, licet quis eſſe in aliquo facto non poſſit, poteſt tamen quandoq; ſuper eo interrogari.*
24 *Mater de ętate filij non interrogatur ad plenam probationem, ſed quo ad præſumptionem.*
26 *De malo, non poteſt præſumi niſi malum, donec aliud appareat.*
27 *Facta in dubio iudicantur ſecundum cauſas mouentes.*
28 *Cauſa, quid ſignificet. remiſſiuè.*
29 *Nauis leuandæ gratia iactata res, an ſint eius, qui eas colligit, & quando.*
30 *Proijciens rem in mari, an præſumatur eam habuiſſe pro derelicto.*
31 *Rem alienam reperiens, ſi non reperit, ad quem pertineat, an poſſit illam licitè retinere, & quid ſibi agendum ſit.*
32 *Quando caput dolet, cætera membra dolent.*
33 *Inquiſitio non fit ſuper occultis.*
34 *Inquiſitio de veritate criminum, propter leuem præſumptionem fieri non debet; licet poſſit inquiri ſuper fama.*
35 *Bonorum optima eſt mixtura.*
36 *Confeſſio poteſt reuocari ante ſententiam, propter iuſtum errorem.*
37 *Negatiua, qualiter probari poſſit. remiſſiuè.*
38 *Error in proprio facto non eſt tolerabilis.*
39 *Quæ in animo conſiſtunt, per proprium iuramentum probantur.*
40 *Errans conſentire non videtur.*

Cum dilecti. Si is, contra
quem inquiri-
tur, iurauit ſo-
lum reſpondere ad interrogata, poſt confeſsioné au-
ditur, volens excuſationem probare, quæ confeſsio-
nem non perimat, ſed exponat; ſecus ſi iurauit ple-
nam, & meram dicere veritatem. h.d. Diuiditur in
tres partes. Primo.n. ponitur, Legatorum inquiſitio.
Secundo, ibi, quia verò. ponitur dubium, propter qđ
fuit facta commiſsio. Tertio, ibi, mãdamus. ponitur
bimembris forma relegationis, & ſecũda forma ponitur ibi, quòd ſi excuſationes.& ſub iſto.j.poſito in
tex.ibi continebatur caſus pro maiori parte. de quo
1 per gl.in verbo, dilapidatione. ¶ Not. primo, † q mo
nachus poteſt deputari generalis inquiſitor à Sede
Apoſtolica. de quo dic, vt hodiè habetur in.c.ſtatu-
tum.de reſcrip.lib.6.Docto.&.D.m.in.c. cũ cauſam.
2 ſ.de iudi. ¶ Secundo not. q † ad hoc, vt poſsit proce
di ad inquiſitionem contra prelatũ, neceſſe eſt, quòd
ꝓcedat infamia, & q ſit frequens, & clamoſa, de quo
3 dicam.j.eo.c.qualiter. Not. tamen, q † generalis in-
quiſitor poteſt inquirere de veritate criminis, etiam
non receptis teſtibus ſuper infamia, & hoc quando
conſtaret de infamia per frequentem clamorem in-
famiæ, vt hic; ſecus in delegato ad vnam cauſam, de
quo

4 quo dicam in.c.ſeq.¶ Tertio not.† duplicem formã
pręſtãdi iuramẽtum in cauſa inquiſitionis;poſſunt.n.
teſtes etiam inquiſiti iurare reſpõdere ad interroga-
ta,& quæ ſita,& hæc eſt prima forma. Alia eſt,vt iu-
rẽt veraciter reſpõdere plenã, & meram veritatẽ; &
5 de hac loquitur.c.præced.in fi.¶ Quarto not.ꝙ† ſi-
cut diuerſa eſt forma iuramẽti, ita diuerſus infertur
effectus;nam pręſtitũ iuramẽtũ, ſecũdum primã for
mã,admittit excuſationem;dũmodo illa ex toto nõ
perimat cõfeſsionem.Si verò ſecũdum ſecũdam for
mã,nõ poteſt cõfitens ex poſt facto aliquam excuſa-
tionẽ adducere;puta, ſi diceret ſe omiſiſſe cũ reſpon
deret,cum nihil tacere debuerit,cum attingit factũ,
de quo quæritur,nec aliquid immiſcere falſi. Quod
not.in confeſsionibus in foro pœnitẽtiali. Et ex pre-
6 dictis infertur,ꝙ†licet cõfeſsio ſit iurata,tamen ad-
mittit excuſationem. Secundo infertur, ꝙ excuſatio
etiam admittatur circa cõfeſsionem factam ꝓceden
te iuramẽto calumniæ,dummodo nõ veniat ad peri
mẽdum ex toto confeſsionem factam; & ratio eſt in
prõptu,quia iuramẽtum calumniæ cõtinet ſecũdam
formam, vt.c.1.de iura.calum.lib.6. Et ſequitur hic
Inno.qui dicit, quòd ſecus eſt in teſte,& remittit ad
not.in.c.præterea.ſ.de teſti.cog.& in.c.cum clamor.
&.c.cum tua.ſ.de teſti. Sed dicit hic D.Anto. quòd
7 etiam† teſtis non arctatur dicere circonſtantias,niſi
de illis interrogetur,vt.c.cauſam quæ.ſ.de teſtib.de
8 quo dic,vt in dictis iurib.¶ Quinto no.ꝙ†vbi con-
feſsio etiam iurata, poteſt retorqueri ad bonum,&
ad malum,debet fieri interpretatio in malam partẽ,
& contra confitentem,ex quo prima fronte ſonat in
malum, niſi cõfitens ꝓponeret excuſationes iuſtas,
& illas probaret;& in hoc eſt tex.ſing.ſecũdum.D.m.
Nam tex.dicit,ꝙ iſtę cõfeſsiones poterãt retorqueri
ad bonũ,& ad malũ,& tamẽ dicit,quòd ſi epiſcopus
vult fugere condemnationem, neceſſe eſt vt excuſet
cõfeſsionem ſuam,& illã probet. ¶ Sed dicit hic D.
Ant.ꝙ ideò epiſcopus tenetur probare;quia preſum
ptio eſt pro cõmuni forma pręſtãdi iuramenti,quod
ſecũdum eum eſt, ꝙ præſtetur ſecundum ſecundam
formã tex.noſtri. Sed pro primo dicto facit, qđ tra-
dit Bar.in.l.1.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſſ.fue. Nec di-
ctum D.Ant.vr̃ valere;quia ſi fuiſſet præſtitum iura-
mẽtum,ſecũdum formam ſecũdam, nõ admitterẽ-
tur excuſationes,vt hic eſt contra tex.noſtrũ.¶ Sexto
9 not.†ꝙ cõfeſsio,quæ cõtinet partim fauorem,& par
tim odium cõfitentis,capitur pro ea parte,quę facit
cõtra eum, vt notab.dicit glo.& Bar.in.l.ſi.C.de cõ-
10 uen.fi.debi.lib.10.vbi dicit, ꝙ† ſi priuata ſcriptura
in parte continet debitum, & obligationem ſcribẽ-
tis, & in parte continet creditum, vel ſatisfactionẽ,
pro ea parte capitur,quæ continet debitum,& obli-
gationem ſcribentis, & ſic pro ea parte capitur,pro
qua obligatur,& pro alia non,de quo Bar.in.l.nuda.
ff.de dona. Et ego dixi in repe.c.ſi.ſ.de confeſ.&.c.
11 bonæ.ſ.de poſtu.præla.¶ Septimo not.ꝙ† iudices,
ſeu inquiſitores poſſunt deponere de geſtis coram
ſe,& eis adhibẽda eſt fides,quod qualiter intelliga-
tur,dicam in glo.ſuper reſponſionem.¶ Octauo no-
12 ta,ꝙ†teſtes,qui depoſuerunt in cauſa, poſſunt atte-
ſtari de modo, & forma iuramenti ab eis præſtiti in
13 actu teſtificãdi.Et ex hoc habes,ꝙ† acta in modum
actorum,& forma poſſunt probari per teſtes,de quo

14 in.c.qm̃ contra.ſ.de proba.¶ Nono not.duo†extre-
ma ꝓcludentia viam producẽdi teſtes;videlicet, pu-
blicatio,& renuntiatio,de quo dic,vt dixi in clem.2.
15 de teſti. ¶ Decimo not.ꝙ† pudor aliquando ſubro-
gatur loco pœnæ;& eſt condecẽs pœna delicti,quod
arbitror verum, qñ delictum eſſet leue, & pſona eſ-
16 ſet in dignitate. ¶ Vndecimo not. ꝙ† leuia delicta,
leui caſtigatione ſunt digna, vt ſcribit Hieron. con-
tra Pelagianos, dicens,leuia,leuibus,& grauia gra-
uibus cõparantur,nec ferula pignũ vitium, eſt gla
17 dio dignum.¶ Duodecimo not.ꝙ† ſtatur actis, do-
nec probetur cõtrarium; vnde licet pars dicat ſe ali
ter feciſſe, vel non feciſſe,quam acta dicãt,tamẽ ſibi
non creditur, niſi aliter legitimẽ probet,vt.c.ad au-
dietiam.ſ.de præſcrip.de qua materia traditur per
D.m.in.c. ſicut.ſ.de teſtib.¶ Tertiodecimo not.ex
18 ſi.tex.arg. ꝙ † in examinatione teſtis,vel partis,non
eſt neceſſe adhibere forinſecos teſtes; ſed probatur
dictum ex ſola ſcriptura actorum ꝑde quo in.c.quo-
niam contra.&.c. poſt ceſsionem.ſ.de ꝓbat.& in.l.
in donationibus.C. de donat. ¶ Vltimo colligit,hic
19 Io.And.†epiſcopũ deponi,ꝙ tamẽ rarò cõtingit,ſiñ
eum.vide.c.ex literis.de exceſſ.præla. &.c. veritatis.
de do.& contu.Refert tamen Spec.in titu.de accuſa.
20 §.2.ad fi.ꝙ† Clemẽs 4.depoſuit ſimul.11.epiſcopos,
qui adhæſerãt Mãfredo in occupatione Siciliæ,& in-
21 teruenerant coronationi ipſius.Et† Vrbanus ſuffoca
22 ri fecit ſeptem Cardinales. Et†Eugenius.4.qui nunc
ſedit,priuauit oẽs epiſcopos,qui ſunt in cõcilio Baſi
lienſi,& omnes alios prælatos. Glo.1.figurat caſum,
& ſatis clarè loquitur. In eadem,ibi,confeſſus fuit,
ꝙ commiſerat ſymoniam. dic, hoc quod dicit gl.nõ
placet mihi,intelligẽdo ſimpliciter,vt dicit ipſa glo.
quia ſi fuiſſet confeſſus ſe commiſiſſe ſymoniam, &
dilapidationem,non video qualiter iſte admittẽdus
ſit ad excuſandum ſe; nam qualitercunque iuraſſet,
non poſſet adducere aliquam excuſationem, & ſic
non concluderent verba tex.qui dicit, ꝙ confeſsio-
nes erant tales,quæ retorqueri poterant ad bonum,
& malum; & ideò magis apertè loquitur gloſſ.ſuper
ver.dilapidatione. licet etiam illa minus perfectè lo
quatur;& ideò D.Ant. hic melius figurat caſum; vi-
delicet,ꝙ iſte fuit confeſſus ſe alienaſſe quędam bo-
na eccleſiæ, & ſuper naufragio reſpondit ſe quædam
bona recepiſſe;ſuper ſymonia verò reſpondit, ꝙ ve-
rum erat,quòd receperat quandam pecunię quãti-
tatem á quibuſdam ordinatis.Vnde cum iſti inqui-
ſitores eſſent in calculo ferẽdę ſententiæ, comparuit
dictus epiſcopus,& dixit, ꝙ virtute confeſsionis nõ
debebat condemnari, proponẽs excuſationẽ ad con
feſsionem ſuam, dicens,ꝙ bona eccleſiæ,quæ vendi-
derat, propter vrgentem neceſsitatem vẽdiderat,&
ſic non erat dilapidator.Item, ꝙ illa,quę ex naufra-
gio receperat,non animo ſibi retinendi, ſed conſer-
uandi receperat, & vt redderet dominis,vel vt inter
pauperes diſtribueret.Et ꝙ pecuniam,quam recepe
rat á clericis, receperat non propter beneficia con-
ferenda, ſed loco penſionis debitæ eccleſiæ epiſco-
pali.Ipſi verò inquiſitores replicabant eum non au-
diẽdum, & orta altercatione inter eos de forma iu-
ramenti, vt dicit glo. negotium fuit delatum ad Ro.
Ponti.qui propter dubium commiſit cauſam deci-
dendam, vt ſequitur in tex.Et per hæc habes etiam
pro

pro maiori parte expeditam quintam glo. ſuper ver
bo,dilapidatione. Glo.ſuper ver. reſponſionem.pri-
mo allegat ſimile;deinde infert,& contra illationem
opponit, & ſoluit. In eadem,ibi,non creditur iudi-
ci.dic, hoc quod dicit gloſſ.videtur expreſsè contra
tex.noſtrum; quoniam hic creditur iſtis inquiſitori-
bus,niſi iſte inquiſitus probet contrarium,ſecūdum
D.m.Sed iudicio meo gloſſ.hoc non vult,immò illud
idē vult,quod vult tex.videlicet,quòd creditur, ſed
poteſt probari contrarium. Et circa hoc dicit Inno-
cen.quòd iſti inquiſitores non recipiuntur vt teſtes;
ſed quia fuerunt iudices, conſuluntur in ipſo caſu.
18.diſt.c. de eulogijs. Facit.c.2.ſ. de arbitr. nam &
23 † quandoq; interrogatur quis ſuper facto,ſuper quo
nō poteſt eſſe teſtis,vt.l.prouinciarum.C.de fer. Ad-
uerte tamen;quia ſecundum Inno. iſtis non creditur
ad plenam probationem, ſed quo ad præſumptio-
24 nem, ſicut in ſimili dicimus † in matre, quando in-
terrogatur de ætate filij,vt.l.etiam.ff.de probat.Ho-
ſtiē.dicit,quòd immò iſtis creditur,quādoq; quo ad
plenam probationem, vt.c. inter dilectos.ſ. de ex-
25 ceſſ.præla.Tu conclude,ſecundum Doct.quòd † durā
te officio non poſſunt iudices eſſe teſtes corā ſe,quia
diſtinctæ debent eſſe perſonæ.4.q.4.c.1. &.c. dile-
cto.ſ.de teſti.depoſito autem officio, vel in alio ar-
ticulo,qui coram alio verteretur, poſſunt de geſtis
corā eis adhiberi teſtes,vbi laus, vel vituperium eis
adſcribi non poteſt; de geſtis autem per ſe non cre-
ditur,niſi ad ſui præiudicium, de qua materia vl de
latiſsimè.L..n. in.d.c.cū à nobis. de teſti. & ibi Do.
Ant.&.c.cum dilecti.ſ.de elect.Ioā.And.in addit.ad
Spec.in tit.de teſte.ver.item quod adminiſtrator.&
dicit Io.Andr.hic, quòd quando eſt talis actus, qui
probari non poteſt per teſtes, ſtatur teſtimonio iu-
dicum in plurali, de qua materia dic,vt in dictis al-
lega. ¶ Glo. ſuper verſi.retorqueri,colligit notabile
ex text. In fi.autem dic,hæc glo.videtur contra text.
noſtrum;nam hic fiebat interpretatio in deteriorem
partem, niſi fuiſſet ſecuta excuſatio, & excuſationis
probatio; & contra ipſam etiam eſt tex.in.c.fi.ſ.de
tranſla.epiſco.Solu.dicit Hoſt.quòd quando factum
in ſe non eſt malum, & dubitatur qua intentione ſit
factum,habet locum glo.noſtra. ſed quando factum
26 in ſe eſt malum, † de malo non poteſt præſumi niſi
malum, donec aliud appareat,vt.c.1.de præſumpt.
&.c.quemadmodum.de iureiur. Vel dic, & melius
ꝙ quando malum nō habet magis reſpectum ad bo
num,quàm ad malum,habet locum glo.ſi verò pri-
ma fronte habet reſpectum ad malum, licet poſsit
retorqueri ad bonum,tamen interpretatur in dete-
27 riorem partem. Nam † facta in dubio iudicantur ſm̄
cauſas principaliter mouentes; & vide ad prædicta
Bart.in.l.1.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſſ.fue. Gloſſ.ſuper
verſi.ex cauſa.in fi.dic,Hoſti.hic, & Io.And.hic poſt
28 eum,& D. Ant. † ponunt plura ſignificata huius di-
ctionis,cauſa,de quo dic,vt ibi ꝑ eos,& Io.de Imol.
in.c.fina.de iura.cal.lib.6. per Pan. in cle.dudum.de
ſepult.Archid.11.diſt.c. conſequens.vide reper.meū
in titu.de verbo.ſignific.in.c.cauſa.Glo.ſuper verbo,
dilapidatione. fuit pro maiori parte expedita.ſ.in
glo.1.Et in eadem,ibi,furtum committit.dic, cōtra
hoc vr̄ tex.in.l.falſus.§.ſi iactum.ff.de furt. Solu.dic,
29 ſm̄.D.m. ꝙ aut † res proiecta propter naufragium,
nō fuit habita pro derelicto,ſed proiecta fuit, vt eui
taretur periculum tempeſtatis, vt dicit text.in.l.qui
leuandæ nauis.ff.ad.l. Rhod. & tunc habet locum gl.
noſtra; quia proijciens remanet dominus, vt ibi.&
d.l.1.§.fi.eo.titu.& Inſtitu.de rerum diui.§.fin.& re-
cipiens malo animo,vt illam approprict ſibi, com-
mittit furtum;vt dicit glo. ſecus ſi crediderit domi-
num habuiſſe illam pro derelicto.Sed ſi arbitraretur
dominum habuiſſe pro derelicto licet non habuerit,
non committit furtum, per.l.1.in fin.ff.de furt.imo
vſucaperet titulo pro derelicto, ſi modo iuſto erro-
re fuerit motus, vt.l.nemo.&.l.ſeq.ff. de vſucap.pro
derelicto. Aut quis proiecit,vt illam haberet ꝓ dere
licto; & tūc nedum ꝙ recipiens committat furtum,
imo ipſa res efficitur occupantis,vt.d.§.penul.Inſti.
de rerum diuiſio.&.d.§.ſi iactum.vbi tex. ſubiungit,
quòd in dubio non tenetur furti. ¶ Ex quo infero
contra tex.noſtrum, & cōtra ea quæ dixi.ſ.in.5.nò-
tabili. & in gl.ſuper ver.retorqueri. Nam ſi in dubio
recipiens, nō dicitur committere furtum; ſed vt illā
reſeruet; ergò ex confeſsione, quòd recepiſſet rem
ex naufragio non debebat damnari, qualiſcunq; for
ma iuramenti præceſsiſſet. Cogitabis; quia videtur
mihi dubium valdè difficilè;niſi fortè diceres, quòd
erat præſumptio aliqua contra eum,propter aliquas
circunſtantias,vt puta;quia paſsi naufragium deue-
nerant ad illum locum, vbi erat epiſcopus, & con-
quærebantur;& dolebant de rebus amiſsis;& tamen
epiſcopus racuerat, vel quid ſimile. Vel dic,quòd li-
cet reſpectu iſtius articuli confeſsio eſſet accipienda
in benigniorem partem; in dubio tamen ſecus eſt in
alijs duobus,videlicet;dilapidationis, & ſimoniæ.
30 ¶ Vtrum † autem ſit præſumendū,quòd proijciens
rem in mari habuerit eam pro derelicta, vel nō;di-
cit.D.m.recurrendum eſſe ad coniecturas; ſi enim
proiecit librum apertum præſumitur, ꝙ habuerit ꝓ
derelicto. Si verò clauſum,& pannis inuolutum,ſe-
cus;& hoc exemplum ponit glo.in.§.fin.Inſti.de re.
diui.&.l.1.§.fi.ff.ad.l. Rhod.de iact.&.d.§. iactum.&
ibi etiam Bar.Ego verò conſiderarem etiam cauſam
propter quam proiecit; nam fortè erat tanta tempe
ſtas,quòd non aduertebat proijciens an clauſum,vel
31 apertum proijceret. † Vtrum autem reperiens rem,
nec reperiens ad quem pertineat, poſsit illam lici-
te retinere.D.m.hic poſt Barto.in.l.falſus.§.qui alie-
num.ff.de furt. cōcludit, quòd aut putauit illam ha-
bitam pro derelicta, & poteſt illam vſucapere;licet
in veritate non eſſet pro derelicto, vt.ff.ꝓ derelicto.
per totum. Aut non putauit; & tunc ſi non reperit
dominum,facta proclamatione,debet illam eroga-
re pauperibus,vt auth.omnes peregrini.C.commu-
nia de ſucceſ.vide text.no.14.q.5.c.ſi quid inueniſti
&.c.quia fruſtra.j.de vſuris.¶ Extra glo.oppo.con-
tra tex.videtur enim, ꝙ ex ſola infamia epiſcopi nō
debebat demandari inquiſitio contra canonicos, &
ſuper ſtatum totius eccleſiæ, ex quo non erant in-
famati, vt.c.cum oporteat.&.c.qualiter.j.eo. Solu.
dicit Innoc.hic, & in.c.licet hely.j.de ſimo.ꝙ ꝓpter
infamiā epiſcopi, & ſic capitis,præſumptio eſt con-
32 tra membra; iuxta illud vulgare, † Quando caput
dolet cetera membra dolent. Facit.c. cū I.& A.ſ.de
re iud.Hæc ſol.reprobatur communiter; * quia licet Cōm. opin.
epiſcopus ſit infamatus, non tamen debet inquiri
contra

contra canonicos;niſi pręcedēte infamia eorū,argu.
c.quæ ſunt.ſ̄.de his quæ fiunt a mai. parte capit. Cū
33 † ſuper occultis non fiat inquiſitio,vt.c.præced. Nec
34 obſt.arg. Inn. quia illa eſt leuis pręſumptio;ſed † pp
leuem pręſumptionē nō debet fieri inquiſitio de veritate criminum,vt.c.qualiter.j̄.eod.licet poſsit fieri inqſitio de ſama,vel infamia,quę facilius fit cū nō ſit multū præiudicialis,vt.j̄.c.prox.&.c.licet.ſ̄.eod. Vnde Hoſtiē.ſoluit aliter,ꝙ hic non fiebat inquiſitio contra canonicos; ſed duntaxat contra epiſcopum; & ad textum dum dicit,ſuper ſtatu eccleſiæ.reſpondet exponendo,ſtatū eccleſię,hoc eſt ipſius epiſcopi 7.q.1.c.ſcire debes.vel ſecūdo ſolue ſecūdum eū; qa canonici erant ſpecialiter infamati. Vel ſolue tertio ſm̄ eūdem,ꝙ fit inquiſitio cōtra epiſcopū,tàm in capite,quàm in mēbris, vt inqratur qualiter ſe habeat in ciuitate,in caſtellis,& eccleſijs;& qualiter erga canonicos,clericos,& laicos ſuę ciuitatis,vel diœceſis. ¶ Secūdo opp. videtur enim, ꝙ iuramentū debuerit ſolum præſtari ſm̄ ſecundam formam poſitam hic in textu, & probatur in.c.pręced.Sol. dicit Hoſt.ſm̄ aliquos,ꝙ vtraq; forma poteſt miſceri,videlicet; vt iuret plenam,& merā dicere veritatē,& ad interroga-
35 ta veraciter reſpondere. Nam † bonorū optima eſt
mixtura.12,diſt.c.nouit. in fi.Innoc.verò in.d.c.licet Hely.de ſimo.dicit,ꝙ aut inquiſitio fit de certis criminibus,& debet obſeruari dicta ſecunda forma, de qua in tex.Aut fit generaliter de criminibus;& tunc quia periculoſum eſſet iurare ſecundum illam formam,cum anceps poſsit ſubire periuriū,debebit ſeruare primam formam. Sed hoc vltimū eſt contra.c. præced.quod loquitur de generali inquiſitione. Vnde Innoc.in dicto loco concludit, quòd ſufficit iurare, ſecūdum vnam formam qualitercunq; agatur; &
Cōm. opin. hoc communiter * tenent Docto. Sed dicit hic D.m.
ꝙ nō putat hoc verum;quia Papa in.c.præced.dicir, ꝙ in ſimili vult obſeruari dictam formam primam. Subdit tamen, quòd ſi iudex nō ſeruat illam formā, ꝙ licet malè ſaciat;tenet actus, vt hic.Nam nō dicitur hic,ꝙ benè fecerir; ſed tantū quęritur, an admittatur excuſatio, & diſtinguitur ſub qua forma fuit præſtitum iuramentum. Vltimo opponitur ſecundū Doctores;videtur enim,ꝙ ſub quacunq; forma fuerit præſtitum iuramentum debeat admitti excuſa-
36 tio;quoniam † ante ſententiam poteſt quis reuocare confeſsionem ſuam propter iuſtum errorem,vt.c. fin.ſ̄.de confeſ.&.l.error.C. de iudi.Solu. dicit Inno. & ſequitur Hoſt. quòd aliud eſt confeſsionē reuocare,aliud declarare, per quā declarationē ſe excuſet; quia ſi vult reuocare,debet probare errorem, & contrariū eius,ꝙ confeſſus eſt. Et ideò hic deberet probare,quòd nihil habuiſſet de naufragio, & quòd beneficia non fuiſſent per ſimoniā cōceſſa, & qđ bona
37 eccleſię nō alienaſſet.Qualiter autem iſtæ † negatiuæ
poſsint probari, collige ex his,quæ dixi in.c.ſup his. ſ̄.eod.Si verò vult confeſsionem declarare,& eo modo ſe excuſare;tunc non reuocat confeſsionem; nec tenetur probare contrarium, vt.l.ex diuerſo.§.fina. ff.de rei vendi.&.l.ſicuti.§.ſed.& ſi.ff.ſi ſeruitus. Solū ergò tenetur probare excuſationes ſuas, remanentibus firmis confeſsionibus.Sed in caſu noſtro, non poteſt hanc excuſationem probare,ſi iurauit ſecundum formam ſecūdam;quia hoc modo detegeretur periurium,ſi nō plenam dixit veritatem; & ſi tu diceres, quòd iſte diceret ſe erraſſe circa expreſsionē
38 excuſationis,dico,quod iſte † error non eſt tolerabi
lis;quia erat de ſacto proprio, & iſtud etiam igno-
39 raſſe, vel erraſſe circa circunſtantias iſtas † conſiſte-
ret in animo, quod non poteſt probari,niſi per iuramentum,vt.§.alij.Inſtit. de actio.vel per circunſtantias,vt.c.2.de renuntiatio.lib.6.&.l.dolum.C. de donat.vnde cum circunſtantiæ ſint in contrarium,& iuramentum proprium obſtet, ideò non admittitur. ¶ Quidā tamē,vt hic dicit Inn.in glo.fi.dicūt, quòd ſi quis iuraſſet, nō poſſet reuocare cōfeſsionem ſuā, ſicut errorem.Facit gl.in verſ.qualitatem.in.l.rationes.C. de prob. vide Bar. in.l.ex hac ſcriptura.ff. de
40 dona.ſed tamen mihi non placet; quia † errās non vi
detur conſentire, vt.l.ſi.per errorem.ff. de iuriſdict. omn.iud. vide quòd not. in.c.cum poſitionibus. de iureiur.lib.6.& quòd tradunt Doct.in.c.fi.ſ̄.de confeſ.& dixi in clem.1.de prob. quaſi in fine.

C A P. X I X.

S V M M A R I V M.

1 *Inquiſitio de veritate criminum non eſt facienda,niſi primo conſtet de infamia.*
Et tunc non inimici, vel periuri, ſed viri idonei ad proſequendam inquiſitionem,& ad teſtimonium admittuntur. & non probatio crimine, infamato purgatio indicitur.
2 *Superior,delicta inferiorum diſſimulare non debet,ſed ea, debita forma punire.*
3 *Infamia ſufficiens ad inquirendum de veritate criminum, non oritur ex ſola denuntiatione. Et quid facere habeat tunc ſuperior. ibidem.*
4 *Inquiſitio ſi ſimpliciter committatur,intelligitur facta cōmiſſio, vt fiat inquiſitio ſuper fama.*
5 *Conſequenti commiſſo, intelligitur, commiſſum & antecedens.*
6 *Prohibitum ſi quid ſit, & omnia, per quæ ad illud deueniutur,prohibita cenſentur.*
7 *Inimici non ſolum repelluntur ab accuſatione, ſed etiam à denuntiatione, vel inquiſitionis proſequutione.& nume.27.*
8 *Inimicitia,ex conuerſatione cum inimicis,præſumitur.*
9 *Citatus poteſt comparere ante diem termini.*
10 *Teſtes, in cauſa inquiſitionis, minus idonei, qui ſint. Et nu.26.*
11 *Purgatio indicitur contra infamatum,licet in inquiſitione nihil contra eum probatum ſit.*
12 *Patronus,ſi probat libertum conſpirare cum inimicis,damnatur in metallum libertus.*
13 *Accuſator non cogitur ſuſcipere legationem ad eum,qui ſe amicum, vel domeſticum dicit eius,qui accuſatur.*
14 *Conſanguinei non admittuntur in teſtes in cauſa criminali conſanguineorum.& nu.21.*
Quod tamen intellige, vt nu.17.
Quid in actione iniuriarum. nu.18.
Quid ſi non ſint ex eadem familia, vel cognomine.nu.20.
Limita tamen duobus modis principale dictum. numero 23.
Et vſque ad quem gradum repellatur.nu.25.
15 *Frater, pro fratre, in cauſa criminali ciuiliter mota,in teſtem admittitur.Secus ſi criminaliter.*

16 *Edi-*

16 *Edictum deteſtibus eſt probibitorium.*

19 *Iniuria illata vni ex conſanguineis, vel affinibus, videtur omnibus de conſanguinitate, vel affinitate illata.*

21 *Iniuria facta fratri, non intelligitur facta fratri vterino ex conſuetudine ciuitatis Senarum.*
Quod ſecus eſt in vtrinque coniuncto, vel de eadem familia, & cognomine etiã quocunq; gradu diſtante. ibidem.

22 *Bar. in. l. qui in teſtamento. ff. de teſta. declaratur.*

24 *Probatio per iuramentum quandoq; admittitur, propter difficultatem probationis.*

28 *Impetrans inquiſitores ſi repellatur, an poſſit alius ſubrogari. Et ibi qua ſit communis opin.*
Quid autem in impetrante excõicato. remiſſiuè.

30 *Papa ſi mandat inquiri de ſama, licet impetrans repellatur, nihilominus poteſt procedi ad vlteriora per idoneos.*

31 *Complices, qui dicantur.*

32 *Inquiſitor, cui ſimpliciter eſt delegata inquiſitio; an neceſſitetur prius inquirere ſuper fama, quam ſuper veritate criminis. Et diſtinguit nu. 34.*
Et ſi vellet prius inquirere ſuper veritate, quàm ſuper fama, an poſſet appellari. nu. 33.

35 *Verborum narratiuorum materia, vbi tractetur. remiſſ.*

36 *Papa quando narratiuè, & qñ aſſertiuè loqui dicatur.*

37 *Infamia qualis eſſe debeat, vt ad inquiſitionem procedi poſſit.*

38 *Frequentiam, quot vices inducant.*

39 *Proceſſus habitus ſuper veritate criminum, non præcedente inquiſitione ſuper infamia, an valeat.*

40 *Exceptio, non præcedente inquiſitione ſuper infamia, eſt dilatoria, & in fauorem inquiſiti inducta.*

41 *Contumax inobediens in facultate opponendarum exceptionum, non debet eſſe melioris conditionis, quàm præſens, & obediens.*

42 *Cap. 2. de accuſ. in. 6. limitatur.*

43 *Rector cautus, quid facere habeat, ne teneatur oſtendere famam inquiſiti.*

44 *Aduocatus cautus debet ante omnia petere dari ſibi copiam diffamationis, & obijcere ſi aliquid deerit.*

45 *Iudex ſuper infamia qualiter ſe informabit.*

46 *Infamatus, infamia probata per teſtes, an admittatur ad probationem bonæ famæ, vt excludat inquiſitionem. vſque ad fi. cap.*

47 *Familiares, cubicularij, & domeſtici admittuntur ad probationem innocentiæ infamati.*

48 *Bona fama ſi probetur per mille teſtes, centum verò deponant de mala fama, quò ad indicendam purgationem, & faciendam inquiſitionem, præualet dictum paucorũ, Et quæ probatio præualet, diſtinguitur. nu. 51.*

49 *Infamia propter paucorum dicta non inducitur.*

50 *Teſtimonium plurium in probãdo bonã famã, præfertur, dummodo probent bonam famam; ſicut alij teſtes malã. & diſtinguit nu. ſeq.*

52 *Infamato apud legales, & bonos viros indicitur purgatio.*

53 *Probationes; quando ſunt omninò contrariæ, habito reſpectu ad locum, & ad tempus; ſtandum eſt teſtibus magis idoneis.*

54 *Teſtium, attendenda eſt dignitas, & fama.*
Item qui aptiora, & magis veriſimilia negotio, de quo quæritur, deponunt. nu. 55.
Item numerus. nu. 56. & 60.
Et an qualitas actoris, & rei attendatur. d. nu. 56.

57 *Probationis magis veriſimilis qualitas, præfertur alteri qualitati, etiam reſpectu numeri.*

58 *In infamiæ probatione debet attendi veriſimilitudo.*
Et teſtes debent reddere cauſam, ex aliqua præſumptione. nu. 60.

59 *Vanæ voces populi non ſunt audiendæ.*

62 *Probatio bonæ famæ, confundit probationem malæ famæ, ſi omnia ſint paria.*

63 *Bonus, quilibet præſumitur.*

64 *Probatio bonæ famæ ſequens, licet tollat poteſtatem inquirendi ſuper veritate criminum, non tollit tamen purgationis indictionem.*

1 Cum oporteat. † De veritate crium
non inquiritur, niſi primo conſtet de infamia, & tũc
non inimici, vel periuri, ſed viri idonei ad proſequẽ-
dum inquiſitionem, & ad teſtimonium admittũtur,
& non probato crie, infamato indicitur purgatio.
h.d. Diuiditur principaliter in tres partes. In prima,
ponitur denuntiatio epi, & datio inquiſitorum. In
ſecunda, ibi, verum. ponitur comparitio, & allegatio
epi contra denuntiatores, & teſtes. In tertia, ibi, di-
ſcretioni. ponitur triplex inſtructio inquiſitorum. ſe-
cunda. ibi, qđ ſi. tertia, ibi, & ſi nihil. ¶ Not. primo,
2 quòd † ſuperior nõ debet diſſimulare delicta inferio
rũ, vel denuntiationem delictorũ, ſed debet illa de-
bita forma punire, aut ſup infamia inquirere, vel in-
3 quiſitionem committere. ¶ Secundo no. † quòd ex ſo
la denuntiatione criminum facta contra aliquẽ, non
oritur ſufficiens infamia ad inquirendum de verita-
te criminum; ſed debet ſuperior inquirere ſuper in-
4 famia. ¶ Tertio no. quòd † cõmiſſa ſimpliciter inqui
ſitione ſuper crimine, intelligitur facta commiſſio,
vt fiat inquiſitio ſup fama; nam cum iſtud ſit quod-
5 dam ſubſtantiale preambulum, & antecedens, † per
commiſſionem conſequentis, intelligitur cõmiſſum
ipſum antecedens, vt not. in. l. imperialis. §. ſimiles.
C. de nup. & l. ad rem mobilem. & l. in rem allegatũ.
6 ff. de procu. Facit etiam, quia † cum quid prohibet,
omnia vñr prohibita, per quæ deuenitur ad illud, vt
in. c. cum quid. de reg. iu. lib. 6. de hoc latius. ĩ. in 2.
7 quæſt. ¶ Quarto not. quòd † inimici repellũtur nõ ſo
lum ab accuſatione, vt dixi in. c. repellantur. ſ. eod.
ſed etiam à denuntiatione, vel proſequutione inqui-
8 ſitionis. ¶ Quinto not. quòd † inimicitia pſumitur ex
conuerſatione cum inimicis, vt. d. c. repellãtur. ſ. eo.
9 ¶ Sexto not. ſecundũ D. Ant. quòd † citat' poteſt cõ
parere ante diem termini; hoc tñ non poteſt colligi
hic, quia iſte eps non comparuit ante diem termini
coram iudice citante, hoc eſt, coram inquiſitorib',
ſed coram ſummo Pontifice. Vtrum tamen notabi-
le ſit verum in ſe, dic, vt per Spec. in tit. de dila. §. di-
lationum. verſi. quid ſi iudex. Bart. in. l. eum qui. ff. de
verb. obl. Io. And. in. c. fi. de fer. dixi in cle. 2. de appel.
10 ¶ Septimo not. † quòd conſanguineus denũtiatoris,
vel pſequentis inquiſitionem, periurus, & crĩoſus, &
11 ſimiles non ſunt idonei teſtes. ¶ Vltimo not. † quòd
licet in inquiſitione nihil ſit probatum contra infa-
matũ, non debet ſimplicitur abſolui, ſed ſibi indicit
purgatio, vt. c. 2. ĩ. de purg. ca. & 2. q. 5. i. c. preſbyter.
¶ Glo. 1. infert. ex tex. & allegat iura concordantia;
deinde allegat duo iura in contrarium, & tandẽ col-
ligit argũ. in eadem, ibi. §. cum patronus. dic, vt ibi
dicitur,

12 dicitur,ꝙ † ſi patronus probat libertum conſpiraſſe
cum inimicis,damnatur in mettallũ.In eadem, ibi,
13 l.4.§.1.dic , vbi dicitur , ꝙ † accuſator non cogitur
legationem ſuſcipere ad eum, qui ſe amicum,vel do
meſticum dicit eius,qui accuſatur. In eadem,ibi,nã
ſocius.dic de his duobus contrarijs , vt dixi in.c.re-
14 pellantur.s̃.eod.¶ Glo.2.colligit, ꝙ † conſanguinei
non admittuntur in teſtes, in cauſa criminali conſan
guineorum. In fi.glo. dicit Abb.quem recitando ſe-
quitur Io. And. & limitat hanc glo. ſi modo agatur
15 de crimine criminaliter;ſecus ſi ciuiliter;quia† tunc
admittuntur etiam fratres pro fratribus, cum nõ re
16 periantur expreſsè prohibiti;&† edictum de teſtibus
ſit prohibitorium , vt.l.1.ff. de teſtib. &.c. literas. de
præſumpt.vnde concludit, quòd non tanquam con-
ſanguineus repelleretur, ſed tanquam inimicus.glo.
17 verò.3.q.5.refert Alanum tenere,ꝙ etiam † in cauſa
criminali admittatur conſanguineus,ſi eſt talis opi-
nionis,qui non præſumatur deierare; videtur tamẽ
glo.ibi tenere contrarium. Bart.verò in.l.qui teſta-
mento.ff.de teſtamen. tenet expreſsè conſanguineũ
repellendum in cauſa criminali, dummodo ſit con-
ſanguineus in illo gradu , qui ponitur in.l.lege Iulia.
ff.de teſti.D.Anto.hic videtur primo Inclinare in ſen
tentiam Bar.deinde concludit,quòd hoc ſit arbitrio
iudicis relinquendum : in ciuili tamen aliter diſtin-
guit.D.m.hic,aliter diſtinguit,& melius,ꝙ aut cau-
ſa eſt merè ciuilis, aut ciuilis criminaliter intentata.
Primo caſu, quia non eſt materia noſtra remittit ad
nota.in.c. in literis.de teſtib.Sed.D. Ant.dicit,quòd
ſi ſint fratres in eiuſdem poteſtate,vel habent com-
munia bona,vel ſimul cohabitent,quod non admit-
tuntur. Primum patet in.l.parentes.C. de teſtib. Se-
cundum per Spec. in tit. de teſti.§. 1. verſi. ſed nun-
quid. Tertium patet in.c.conſanguinei.3.q.5.vbi au
tem prædicta deficiunt,admittuntur.Sed quanta fi-
des tunc eis ſit adhibenda,relinquitur arbitrio iudi-
cis.& quia iſte non eſt articulus noſter, dic, vt in di-
ctis iuribus.¶ Secundo caſu.quando ageretur de cri
mine ciuiliter, dic, ſecundum.D.m.& etiam D.Ant.
18 hic, quòd † in actione iniuriarũ nullo modo admit-
19 titur conſanguineus; quoniam† iniuria videtur illa-
ta omnibus de conſanguinitate, aut affinitate, vt eſt
tex.in.l.lex Cornelia.in princ.ff.de iniur.ſed fortè ſe-
cundum patriæ conſuetudinem poſſet admitti, ſi
20 † non eſſet de eadem familia, vel de eodem ſangui-
ne , cognatione , ſeu conſortio ; nam tunc iniuriam
paſſus , licet aliàs eſſent conſanguinei , vel affines ,
poſſet talem in teſtem producere, eo caſu, quo aliàs
poſſet in alia cauſa,quàm iniuriæ, vt argumen.à ceſ-
ſante ratione. Et potes figurare exemplum in hac al
ma ciuitate Senarum , in qua viget conſuetudo , ꝙ
21 † iniuria facta vni, non intelligitur facta alteri fratri
vterino ; & tamen intelligitur facta cuilibet , vel de
eadem familia , vel de eodem cognomine, etiam in
quocunque gradu diſtante. Si verò ageretur ex alia
cauſa ciuiliter,dic,quòd in omnibus caſibus, in qui
bus quis in cauſa merè ciuili eſt reijciendus , etiam
fortius in cauſa criminali ciuiliter intentata;immò
etiam in caſu quo admitteretur, minor fides ei adhi
benda eſſet, q̃ ſi ageretur merè ciuiliter.Facit.c.tam
literis.de teſtib.¶ Tertio caſu,quando de crĩe crimi
naliter ageretur , diſtingue , ꝙ aut quis proſequitur
vindictam publicam, & erit arbitrariũ ; an conſan-
guineus admittatur, & quãta fides ſit ei adhibenda.
Ita procedat opi. Alani in glo. 3.q.5. in ſumma. bo.
tex.in.c. cum.P.s̃. eod. vbi frater carnalis admiſſus
fuit in cauſa criminali , nec apparet illum fuiſſe re-
22 pulſum propter conſanguinitatem.Aut quis† proſe-
quitur iniuriam propriam , vel pro particulari inte-
reſſe,& tunc indiſtinctè repellitur , ita procedat di-
ctum Bar.in.d.l. qui in teſtamento. & tenuit etiã hic
D. Ant.in quadam noua additione. Sed aduerte; qa
iſto modo debet potius agi ciuiliter, niſi diceres , ꝙ
vtrũque proſequeretur eo caſu,quo poſſit, maximè
ex forma ſtatuti .¶ Aduerte tamen, quòd in omni-
bus caſib',in quibus dixi,tàm in cauſa ciuili, quàm
in criminali conſanguineum repellendum , arbitror
23 limitandum. Primo, niſi† eſſet tale quid, quod non
poſſet probari,niſi ℘ domeſticos,& conſanguineos;
quia tunc admitteretur conſanguineus,vt nota.in.l.
conſenſu.C.de repud.&.l.quoties.C.de naufr.lib.11.
ſentit glo.3.q.5.in ſumma.bonus tex.in.c.videtur.s̃.
24 qui matri.ac.poſſ. Nam videmus, quòd† propter dif
ficultatem probationis, admittitur quandoque pro-
batio per iuramentum , vt.c.fi. & ibi per Inno.s̃. qđ
met.cau.& .l.fi.§.ſi quando.C.vnde vi.Secundo limi-
to, niſi par ratio affectionis,& cognationis remoue-
ret omnem ſiniſtram ſuſpitionem ; vt puta , quia eſ-
ſet conſanguineus in eodem gradu accuſatoris,& ac
cuſati. Hoc tenet expreſsè Barto.in.d.l.qui teſtamẽ-
to.per tex.in.l.non ſolum.ff.de ritu nupt. Facit quod
not.in.c.cum R.canonicus.de off.deleg.& ita conſu-
25 lui iſto anno. ¶ Sed quærit hic. D.m.† vſq; ad quem
gradum conſanguinitatis repellatur conſanguineus.
Sol.dicit ipſe vſq;ad illum,intra quem non compel-
litur teſtificari contra conſanguineũ, de quo in.l.lex
Iulia.ff.de teſti.canonizata.4.q.3.c.2.§. item lege Iu
lia. Vel melius ſecundũ eũ,ꝙ attendatur qualitas af
fectionis,ſecundũ cõſuetudinem patriæ,nã in qbus-
dam locis ſtricta dilectio durat vſque ad centũ gra-
dum,in alijs durat inter oẽs eiuſdem cognationis,vt
in ſimili not. Io. And.in.c.poſtremo.de app.¶ Glo.
26 in verbo, ad denuntiandum.querit , † vtrum ad de-
nuntiandum admittañ crĩoſi, & infames; & arguit
℘ vtraq; parte,& concludit ꝙ non. Et tandẽ recitat
opin.Io.quam reprobat.In fi.dic,ſecundũ Io.And.ꝙ
aut loquimur in denuntiatione Euangelica;& habet
locum.opi.Io.aut iudiciali, vel canonica,& habet lo-
cum glo.noſtra,de hoc artic.vide Spec.in tit. de de-
nun.&.D.m. in.c.noult.s̃.de iudi. ¶ Glo. ſuper verſ.
27 inimicos, quærit,† quę inimicitiæ repellant à denun
tiando,vel teſtificando ; & primo arguit , ꝙ tantum
graues;deinde qđ ẽt leues;& concludit hoc eẽ relin-
quẽdũ arbitrio iudicis. In fi.gl.dic de hac materia,q̃
inimicitia repellat, & q̃ dicañ grauis, vt dixi i.c.repel
28 lanñ.s̃.eo.¶ Glo.pen.q̃rit,† an repulſo illo , q impe-
trauit inqſitores, poſſit alius ſubrogari, & arguit, ꝙ
ſic; tãdem ponit opin.Io.quã approbat,& reprobat
opi.Tãc.In fi.gl.dic, Inn.aliter diſtinguit, ꝙ aut im-
petrator adhibuit tm̃ nudũ miniſteriũ,& habeat lo-
cũ opi. Tãc. vt videlicet eo repulſo poterit iudex ex
offõ ſuo ℘cedere, vel aliũ cõſtituere in locũ inqſitio
nẽ ℘ſequẽtis. Si verò nõ fuit ſimplex nud' miniſter,
ſed ẽt author, & tũc debet iudex ſupſedere p rõnem
poſitã in glo.Dñ.n.nudũ miniſteriũ adhibuiſſe , ſi põ
fuit

fuit expreſſum nomē impetrantis;verbi gratia, quia
Papa dicit ad andientiam noſtram perlatum,vel cre
bro rumore delatum,vel qnid ſimile;nam hoc caſu,
quia Papa quocunq; impetrante dediſſet inquiſito-
res,dr̄ adhibuiſſe nudum miniſteriuni; ſec' vbi eſſet
Com. opin. expreſſum nomen impetrantis;& hoc cōiter* tenent
29 Doctores.¶ †Quid aūt ſi impetrans fuiſſet excōica-
tus? Inno. hic concludit idē. Tu dic de hoc,vt tradit̄
per gl.& Doct.in.c.1.de reſcrip.lib.6.Aduerte etiam
30 ſm̄ Inn.quia † ſi Papa mandaſſet inquiri de ſama,li-
cet impetrans repelleret̄, nihilominus poſſet proce-
di ad vlteriora per idoneos; & ratio eſt,qa Papa tūc
non vr̄ habuiſſe reſpectum ad impetrantē.Extra glo.
formant hic Doct.plures.qq.quas hic ponā meo ſoli
31 to more.¶ Primo igit̄ quæro, † qui dicant̄ cōplices?
Sol.dicit Io.And. ꝙ dicunt̄ ſocij coniuncti ad malū,
non ad bonum.Bar.in.l.1.C.ſi rector prouin. dicit,ꝙ
per iſtū tex.veniunt filij,nepotes,cōſiliarij, & dome
ſtici.Ego vero hoc verbū arbitror capiendū ſecuudū
ſubiectā materiā; qnia vt plurimū refert ſe ad id de
quo q̄ritur; & prædicta uotabis pro inſtrumentis pa
32 cis q̄ fiunt quotidiè.¶ Secundo quæro,† vtrum is,cui
ſimpliciter eſt delegata inqſitio, neceſsiter̄ prius in-
quirere ſuper fama,q̄ ſuper veritate crīs?Sol.dic, qđ
aut Papa ſimpliciter cōmiſit inquiſitoribus,& dicen
33 dū eſt,ꝙ ſic,arg.eorum q̄.s̄.dixi in.3.notabili. Et † ſi
delegatus vellet prius inquirere ſup veritate,q̄ ſnper
fama,poſſet ab ei' ſnīa appellari,vt.c.2.eo. tit.lib.6.
34 ¶ Aut† Papa fecit mentionē de fama,vt puta;qa di-
cit,plurimorū clamore ad nos delatū eſt,talē talibus
criminibus infamatū,quare tibi cōmittimus inquiſi
tionem,&c.& hoc caſu Ioan.vult, ꝙ talis non neceſ-
ſitetur inquirere ſuper fama, poſtq̄ Papa aſſerit illū
infamatū. Contrariam ſnīam tenet Tanc. mouetur;
quia ad Papā talis clamor deferri potuit per inimi-
cos infamati.Item poteſt eſſe,ꝙ Papæ fuit ſacta ſal-
ſa delatio.Io.Andr.hic diſtinguit, ꝙ ant Papa loquit̄
narratiuè,& procedit opin.Tanc. Aut loquit̄ aſſerti-
uè,& ꝓcedit opi.Io.arg. not.in.c.ſi Papa. de ptiuile.
lib.6.& clem.1.de proba.vbi pleniſsime dixi de hac
35 † materia verborum narratiuorū.vide & Spec.in tit.
36 de inquiſitio.§.nūc tractemus.verſ.hoc aūt.† dicitur
autē narratiuè loqui,ſm̄ Ioā.And.hic,ſi dicit multo-
rum relatione accepimus, vel ad andientiā noſtram
peruenit,talem talibus criminibus infamatū.Si vero
diceret,cū conſtet nobis talē de tali crimine infama
tū,tūc aſſertiuè loqueret̄.Idē tn̄ Io.And.in addi.Spe.
in.d.§.hoc autē.concludit ꝙ ſi Papa diceret. Multo-
rum fidedignorum relatu accepimus.&c. ꝙ tunc nō
neceſsitaret̄ inquirere ſuper fama; & ſic talia verba
in effectu dicerentur habere vim verborum aſſerti-
uorum;cum hoc caſu non poſsit dici, ꝙ relatio fue-
rit à ſuſpectis,vel maleuolis pſonis,vt dixi in clem.1.
de proba. hoc tn̄ non placet D.Anto.quem ſequitur
hic D.m.dieit enim, ꝙ præſuppoſito ꝙ Papa id per-
ceperit à fidedignis; non tn̄ ſequitur, ꝙ ille ſit tali-
ter inſamatus, ꝙ poſsit fieri inquiſitio ſuper verita-
te,cum potuerit audiniſſe à duobus,vel tribus; & ſic
Papa verū diceret, & tn̄ per hoc nō concluderet̄ infa
mia,vt.c.inquiſitionis.§.tertię.j̄.eo.&.j̄.dicā.¶ Ter-
37 tio quæro,† qualis debeat eſſe infamia,ad hoc vt ꝓ-
cedi poſsit ad inquiſitionē?Sol.dieit Ioā.And.ꝙ de-
bet eſſe clamoſa infamatio,per qnā crimē reddatur
quaſi manifeſtum. vt.c.qualiter.j̄.eo. Itē debet eſſe
38 frequēs,vt.s̄.c.proximo.& ſubdit,ꝙ† duæ vices indu
cunt frequentiam,vt.c.monaſteria.de vita & ho.cle.
&.c.venerabilē.de elec.cum ſimi.Idem tn̄ Ioā. And.
in.c.licet.Hely.de ſimo. dicit,quod debet eſſe trina,
per.c.cū eccleſia.de cā poſ.& proprie.per not.in.l.cū
de in rem verſo.ff.de vſur.Ego vero de hac.q.licet eā
tractet D.Anto.dicam in.c.qualiter.j̄.eo.¶ Quarto
39 quæro, † vtrum non præcedente inquiſitione infa-
miæ, valeat proceſſus habitus ſuper veritate crimi-
num? Inno.hic tenet, quod ſufficiat relatio famæ;li-
cet ſuper ea non inquiſiuerit iudex,nec ſit ſibi facta
probatio per teſtes,vt.j̄.de purg.can.c.inter.j̄.eo.D.
Ant.in.c.qualiter.in gl.1.dicit,qnod moderni Doct.
in hoc articulo varias habuerunt opin. Nam Petr.&
Abb.diſtinguunt,ꝙ,aut iudex procedit alio promo-
uente inquiſitionem; aut procedit ex mero iudicis
officio.Primo caſu volunt,quod inquiſito negāte in-
famiam præceſsiſſe,non poſsit iudex procedere; niſi
primo probetur infamia per promouentem iuqniſi-
tionē.Secundo caſu volunt,ꝙ poſsit inquirere de ve-
ritate;licet inquiſitus neget ſe inſamatum;nam ſatis
eſt,ꝙ ſibi conſtet de inſamia;quia non eſt iudex co-
ram quo hanc fidem ſacere poſsit; cum non ſit alius
iudex,quam ipſe.Si tn̄ propter hoc appellaretur,ſuf-
ficit,ꝙ inquirens faciat fidem corā ſuperiore de infa
mia;& hoc ne illudatur correctio.Hæc etiā vera dicit
D.Ant. niſi procedatur ex officio ad pœnā criminis;
quia tunc ſufficit inſamiam ſubeſſe; licet illa non ſit
ꝓbata corā ordinario.Sinautem procedatur ex offi-
cio debito, & vrgenti, vt in matrimonio carnali,vel
ſpirituali, hoc caſu dicit procedi poſſe abſq; alia in-
famia.Primū probatur in.c.3.de clan.deſpon. Sm̄ in.
c.cum nobis. de elect. Idem dicit vbicunq; ex mero
iudicis officio procederet̄, maximè in his, in quibus
vertitur periculū animarū,vt.c.ad noſtram.s̄.de iu-
reiuran. &.c.1.de offi.ordi. D.m. hic,pro concordia
p̄dictarum opin.diſtinguit,quòd aut iudex eſt dele-
gatus,aut ordinari':primo caſu, aut in reſcripto eſt
facta mentio de inſamia,& proceſſus factus ſup ve-
ritate criminum tenet;ant non eſt facta mentio, &
non tenet tunc; aut iudex ꝓcedit ſuper veritate cri-
minum omiſſo ꝓceſſu famæ,ſciente, & patiente in-
40 quiſito,& tenet proceſſus;nam † exceptio, non præ-
cedente inquiſitione ſnper infamia,eſt dilatoria, &
inducta in fauorem inquiſiti;vnde ſibi imputandum
eſt,ſi à principio non excipit,per tex.not.in.c.2.eod.
tit.lib.6.Aut inquiſitus erat p̄ſens,ſed ignorabat te-
ſtes recipi ſup veritate crīs. Credebat enim,quod re
ciperentur ſuper fama;& tunc nō valet proceſſus,vt
c.inquiſitionis.§.tertiæ.j̄.eod. Aut inqſitus erat ab-
ſens,& per contumaciam; & tunc aut non eſt adhuc
proceſſum ad actum,per quod præcludatur potētiæ
opponendæ dilatoriæ exceptionis, vt lit.conteſt.vel
alterius actus,qui habeat̄ pro lit.conteſt. & cōparēs
excipit,& dic vt ſtatim dicā; aliàs ſecus;qa tunc non
admitteretur.Facit gl.not.in.c.1.de elect.lib.6.Et ad
prædicta allegat not. dictum Inno. in.c. præterea de
41 dilat. in vlt.col. quoniam † non debet eſſe melioris
conditionis contumax inobediens in facultate op-
ponendarū exceptionum, quā præſēs,& obediēs; &
42 per p̄dicta dicit D.m. † limitādum.c.2.eod.titu. lib.
6.vbi tex.exigit p̄ſentiam abſq; reclamatione; nam
idem

idem dicit ſi erat abſens per contumaciam.Ad idem
allegat tex.in authē. qua in prouincia.C. vbi de cri.
agi.opor. Si vero inquiſitus erat præſens & excepir,
vt prius inquireretur ſuper fama; & quia nō ſuit ad-
miſſa exceptio appellauit; & hoc caſu proceſſus ha-
bitus ſuper proceſſu criminū,non tenet,cum appel-
latio fuerit legirima;nam eo ipſo , quod opponitur,
talis exceptio criminum iudici, ſi eſt iudex delega-
tus,debet prius recipere teſtes ſuper infamia , q̃ ſup
veritate,vt.d.c.2.nec ſufficit. ꝙ iudex dicat ſibi cō-
ſtare de infamia,facit dictū.c.2.& ſequit̄ hic Hoſtiē.
Et prædicta, vt dixi, procedūt in delegato,ſm̄ eum ,
quòd arbitror ego procedere, in delegaro ad vnam
cauſam tantū,ſeu ad vnam ſpeciem;ſecus in delega-
to generali,ſeu inquiſirore generali,argu.c. præcedē
tis;& quod dixi.s̄.in ſecundo notabili. Facit , quòd
not.glo.& ibi dixi,in.c.qualiter.s̄.eod.nam in eo ar-
bitrarer dicendum , quòd dicam in ordinario. ¶ Si
vero eſſet ordinarius , diſtingue , quòd aut procedit
alio principaliter promouente inquiſitionem; & di-
cendū eſt,vt dixi in p̃ced.membro. Aut procedit ex
mero ſuo officio; & tunc, ſi vult, pōt recipere teſtes
ſuper infamia.Si vero non vult , qa dicir ſibi conſta-
re de infamia per inueſtigationem extraiudicialiter
factam,vel per frequentem clamorem, & tūc poteſt
procedere ſuper verirare criminum etiam parte cō-
tradicente,arg.c.qualiter.j̄.eo.qm̄ ſatis eſt,quod ad
eum frequens,& clamoſa criminum relatio peruene
rit,vt probat̄ ibi,&.c.præced. de qua non tenetur ali
cui facere fidem;ſi tñ inquiſitus appellaret, ex eo qđ
aſſereret ſe non eſſe infamatum;tunc oportet iudicē
ordinarium facere fidem de diffamatione, vt not.in
d.c.qualiter. & ad p̃dicta vide notabilia dicta Ang.
in repet.l.ſi vacantia.C.de bo. vac.lib.10.in ver. & p
43 hoc cauti rectores.Vbi dicit,ꝙ† cautus rector ne ha
beat oſtendere famam, ponit inquiſitionem ex me-
ro eius officio.Aliud ponit,ibi in verſi.Sit igitur cau-
44 tus aduocatus.vbi dicit,quòd† cautus aduocatus an
te omnia debet petere dari ſibi copiā diffamationis,
& ſi viderit aliquid deeſſe debet obijcere. Er p̃dicta
not.perpetuò circa hāc materiam. ¶ Quinto quęro,
45 † qualiter iudex ſe in formabit ſuper infamia? Solu.
Inno.dicit,quòd dupliciter, vno modo recipiēdo te
ſtes,qui probent infamiam.Alio modo extraiudicia
liter de plano per rumorem , ſeu famā viciniæ apud
bonos,& graues,per.c.cum in tua.de ſponſa. & ſeq-
46 tur hic,D.Ant.¶ Sexto quæro, † vtrum probata infa
mia per teſtes,infamatus admittatur,volens proba-
re bonam ſamam ad finem excludendi inquiſitio-
nem?Hæc quæſtio eſt notabilis, & quotidiana; & va
riæ in ea reperiuntur opi.Io.And.hic,dicit quoſdam
47 tenere,quòd ſic,qui dicunt,† ad hāc probarionē in-
nocentiæ admittendos etiam ſamiliares , cubicula-
rios, & domeſticos.2.q.7.c.cum paſtoris.12.q.1.ſint
manifeſtæ.18.q.2. in decima.2.q.5. omnibus.in fin.
81.diſt.c.clerici.& in auth.de monach.§.cogitandū.
In contrariū arguit,ꝙ hoc non videat̄ prodeſſe; nam
48 † ſi mille teſtes dicerent eum bonæ famæ,cētum ve-
ro dicerēt eum malæ ſamæ,prævalet dictum pauco-
rum;qm̄ quantum ad indicendam purgationē, & ſa
ciendam inquiſitionē vr̄ hoc ſufficere; quia ſatis eſt,
quòd remaneat infamatus apud alios, quorū reſpe-
49 ctu indicēda eſt purgatio;licet† pp paucorum dicta

non inducat̄ infamia , vt.c.inquiſitionis.j̄.eo. Et hoc
dicit tenere Io.& Philip. ad quòd adducit,quòd ip-
ſe not.in.c.ſup hoc.s̄.de renū.ſup gl.1.¶ Tāc.& Vinc.
50 tenent contrarium,dicentes † teſtimoniū plurimo-
rum eſſe p̃ferendum , dūmodo probent bonā ſamā;
ſicut alij teſtes malā. ¶ Idem tenet Spec.in tit.de in-
qſitione.§.nūc tractemus.ver. quòd ſi plures.Hoſt.di
51 cit,quòd ꝓbatio debet admitti.Sed† an p̃iudicet ꝓ-
bationi cōtrariæ debet attēdi,qd habeat , & teneat
cōis vox exterior;& ēt quantitas teſtium, & perſo-
narū;& ſic ſm̄ diuerſas qualitates arbitrabit̄ iudex ,
q̃ probatio pręualeat.Inno. in.c.inquiſitionis.j̄.eod.
tetigit hunc articulum,& vix comprehendi pōt , qd
ipſe velir.Io.And.hic dicit,quòd vbi primi,& ſecūdi
teſtes deponunt de infamia vicinię,putat verū dictū
Tanc.p.c.cū in tua.s̄. de teſti.in gl.fi. Sed ſi primi li-
cer pauci deponunt de fama vicinię,& alij licet mul
ti deponunt de fama alterius loci , procedat opi. Io.
& Phi.Idem tñ Io.And.in.c.inquiſitionis.j̄.eo. dicit,
quòd ſi teſtes deponūt de infamia, & cōis vox eſt in
cōtrariū, de qua pōt iudex ſe informare ꝓprijs auri
bus; tunc ad dictum illorum teſtium non fiet inquiſi
tio,arg.c.inquiſitionis.j̄.eo.Aut Iudex non poteſt ſe
informare p̃dicto modo , ſed recipit teſtes vtriuſq;
ſup bona fama. Et tunc aut teſtes vtriuſq; partis po
nunt ſuper fama habiro reſpectu ad cōem opi. & ha
bet locum op.Tanc.¶ Aut habiro reſpectu ad ſe ; qa
teſtes vnius partis dicunt eum infamatum apud ſe.
52 Alij verò dicunt contrarium,& tunc † indicetur pur
gatio , ex quo apud legales,& bonos viros eſt inſa-
matus.2.q.5.in.c.oībus.¶ D.m.hic poſt Bart.in.l.de
minore.§.tormenta.ff.de quęſti.diſtinguit,quòd aut
teſtes vtriuſq; partis deponunt ſup ſama eius loci,&
eiuſdem tēporis. Aut ſup ſama diuerſi tēporis. Aut
53 ſup fama diuerſi loci. ¶ Primo caſu, ex quo † pro-
bationes ſunt omninò contrariæ habito reſpectu ad
locū,& ad tempus, ſtandum eſt teſtibus magis ido-
neis;Ad hoc quòd not.in.l.ob carmen. & in.l.3.ff. de
teſti.& larius in.c.in noſtrā.s̄. de teſti.& in.c.cum in
54 tua.s̄.de ſpon.¶ † Eſt enim primo dignitas,& fama
55 teſtiū pōderanda. † Itē q aptiora,& magis veriſimi-
56 lia deponūt negotio,de quo quærit̄. † Itē numer⁹,&
ſm̄ Hoſt.ēt attendit̄ qualitas actoris,& rei;ſed hoc vl
rimum non eſt ponderandū.Er dicir D.m.ſe putare,
57 quod† qualitas ꝓbationis magis veriſimilis, p̃ferat̄
alteri qualitati,ēt reſpectu numeri.¶ Nam licet pro
vna parte ſit maioritas numeri,tñ præfertur ꝓbatio
magis veriſimilis;moueor per nor.in.d.l.ob carmē.
&.4.q.3.ſi teſtes , & quod not.Inno.in.c. auditis.de
p̃ſcrip.& per glo.in.c.1.eo.titu.lib.6.& maximè,hoc
58 dicit procedere † in infamia , in qua debet attendi
veriſimilitudo;qa vt dicit Bart.in.d.§.tormenta.non
ſufficit dicere talē infamatum apud populum ; quia
59 † vanæ voces populi non ſunt audiendæ , vt in cap.
60 oſius.s̄.de elec.Vnde† debēt teſtes reddere cauſam,
ex aliqua veriſimili p̃ſumptione, vt ēt ſentit hic Inn.
Bar.tñ in.d.§.tormenta.videt̄ velle ante omnia attē-
dendum numerum.Omiſsis opin.Doct. & collectis
61 hincinde quæ veriora ſunt.Ego hoc dico† eſſe relin-
quendum arbitrio iudicis.p.l.3.§. tu magis.ff.de te-
ſti. habebit enim iudex conſiderare qualitatem te-
ſtium, qualitates depoſitionū , & quantitatē nume-
ri; & hoc etiam inuicem commiſcere ; & hincinde
ponde-

ponderare. ¶ Secundo caſu, qñ teſtes vtriuſq; partis
deponunt de diuerſo tempore, vt puta; quia quidam
teſtes probant Titium malæ famæ tempore cõmiſſi
delicti. Alij verò teſtes deponunt eundem Titiũ præ
ſenti tempore bonæ famæ. Et tunc p̃ferenda eſt iſta
ſecunda probatio, pp mutatam opi.q̃ non p̃ſumitur
mutata, ſine cã, vt in.l.2.ff.quis ord.in bo. poſ. ſerue.
& in.c.non debet.de conſan.& aff.& in.c.certè.12.q.
1.ꝙ ego arbitror limitãdum, ſi modo iſti teſtes depo
nerent de eodẽ loco, ſed ſi deponerẽt de diuerſo lo-
co cum diuerſitate temporis, idẽ dicendũ arbitror,
ꝙ dicã in tertio mẽbro. ¶ Tertio caſu; qñ teſtes cõ-
cludunt ſup diuerſitate loci, vt puta; quia teſtes vni⁹
partis dicunt eũ infamatũ in tali caſtro. Alij dicunt,
eũ bonæ famæ in ciuitate, & in hoc, quæ ꝓbatio ſit
p̃ferenda, dicunt conſiderari aliæ circunſtantiæ. Nã
ſi in loco à ciuitate remoto fuit cõmiſſum delictum,
& ibi ſit infamatus, licet in ciuitate ſit bonæ famæ,
p̃ualebit probatio malę famæ. Et ita debet limitari,
ꝙ dixi.ſ̃.ſecundũ Io.And.ſi verò locus commiſſi deli
cti pariter diſtaret à ciuitate, & caſtro, attendenda
eſt cauſa, pp quã teſtes mouentur. Item ẽt tempus vt
62 dixi in præcedent. ¶ Et † ſi oĩa ſunt paria, probatio
bonæ famæ confundit ꝓbationẽ malæ famæ, vt not.
in ſimili in.l.admonendi.ff.de iureiuran. & in.c.ſi. &
qđ ibi latiſſimè dixi.ſ̃. de iureiur. Nã ſi ꝓbationes
adinuicem ſe cõfundunt, remanet p̃ſumptio iuris, q̃
63 habet, ꝙ† quilibet pręſumatˀ bonus, arg.reg. q ſemel
malus.de reg.iur.lib.6.& in.l.meritò.ff.pro ſocio. E-
go tñ arbitrarer, p̃dictã diſtinctionẽ D.m. ꝓcedere,
64 quò † ad poteſtatẽ inquirẽdi ſuper veritate criminũ;
ſed q̃tum ad indicendã purgationem, probatio ſe-
quens bonę famę non releuat, quominus indicenda
ſit purgatio, ſi apud aliquos infamat⁹ eſt; ita ꝙ ex in-
famia generetur aliqua ſuſpitio.2.q.5.omnibus, &
voluit.ſ̃.Io. And, & ſequitur hic D. Ant.licet.n. non
ſit infamatus quòad totã viciniam, vel quò ad teſtes
deponentes de bona fama; tñ poteſt eſſe infamatus
pœnes aliquos, ꝙ ſufficit ad indicendam purgatio-
nem, licet non ſufficiat quò ad inquiſitionem; & ita
dicit D.Ant.intelligendum dictum Inn.in.c.inquiſi-
tionis.ſ̃.alleg.in glo. infamauit.in fine. ¶ Poſtremò
tangit hic.D.Ant. aliquas alias quæſtiones, de qui-
bus ego dicam.j̃.in.c.qualiter,

C A P. XX.

S V M M A R I V M.

1 *Denuntiare non poteſt publicus concubinarius, excõica-tus conſpirator, & is qui non præmonet. Et an accuſare; & quando.nume.11.*
2 *In alternatiuis ſufficit vnum eſſe verum.*
3 *Accuſatio non poteſt fieri per alium, nec per ſcripturam.*
4 *Denuntiatio per alium fieri poteſt.*
5 *Tempus datæ inſpicitur ad validitatem reſcripti, quo ad impetrantem.*
6 *Cõcubinatus ſolus nõ reddit quẽ inhabilem ad denũtiãdũ.*
7 *Appellatione pendente nihil eſt innouandum. Quod ta-men intellige, vt ibidem. Et nu.13.*
8 *Superior denuntiatus, non debet poſt denuntiationẽ cõtra eũ factam, procedere contra ſubditum in aliqua cauſa.*
9 *Inferior denuntians ſuperiorem, non tenetur ei obedire in his, quæ impedirent ſuam denuntiationem.*
10 *Ex denuntiatione ſolent graues inimicitiæ naſci.*
12 *Denuntiatio ad vindictam propriæ iniuriæ non fit, ſed ad correctionis finem.*

1 Cum dilectus. † A denun-
tiatione re
pellitˀ pu-
blicus concubinarius, excõicatus, conſpirator, & is
qui nõ pręmonet h.d.diuiditˀ in duas partes. Primo,
inſtruit iudicẽ ſuper declaratorijs; & eis deficiẽtib⁹,
ſuper principali. Secũdo, mandat fieri inhibitionẽ,
ibi, eidẽ. ¶ Noto primo ſummariũ, ex quo patet, ꝙ
ad repellendũ denũtiatorẽ, ſufficit alterũ prædicto-
rum; videlicet, ꝙ non præmoneat, vel quia conſpi-
rauit, vel quia ſit publicus concubinarius; & pp hæc
excommunicatus; nam reſcriptũ alternatiuè conce-
2 ptũ erat. & ſic † ſufficiebat vnũ eſſe verum, vt.c.inter
cęteras.ſ̃.de reſcriptis. ¶ Secundo not.ibi, quorum
3 nomine. ꝙ † licet accuſatio non poſſit fieri per aliũ,
ſeu per ſcripturã, vt probatˀ.2.q.8.c.per ſcripta.tñ ſe
4 cus eſt in denuntiatione, † quæ per alium fieri põt,
vt hic; & de hoc aliquid dixi in.c.licet.ſ̃.eod. ¶ Ter
5 tio not.ibi, tum fuiſſe. ꝙ† ad conſiderandum valida
tem reſcripti, reſpectu impetrantis inſpicitur tem-
pus datæ, de quo in.c.eam te.ſ̃.de reſcript.&.c.dile-
6 ctus.ſ̃.de præben. ¶ Quarto not. ꝙ † ſolus concubi-
natus non reddit quem inhabilem ad potentiã denũ
tiandi; nã hic conſideratˀ non ſolũ concubinatus, ſed
excõicatio pp concubinatum. Hoc tamẽ nõ placet
D.m.hic, per not.ſ̃.c. proximo. & in.c.ſi peccauerit.
2.q.1.& in.c.nouit.ſ̃.de iud. Et ad tex.noſtrũ reſpon
det, ꝙ hic ſit mentio de excõicatione ad maiorem
aggrauationem dilecti. Tu dic, ꝙ idem voluit hic Io.
And.qui dicit, ꝙ hoc non erat neceſſarium; ſed ſolũ
fuit allegatũ, & quòd hic duo cõiunguntur, quorum
7 alterũ ſufficeret. ¶ Quinto no.ex ſecũda parte, ꝙ† ap
pellatione pẽdẽte, nihil eſt innouãdũ, vt in rubro, &
nigro.ff.nil not.ap.inter. ꝙ eſt verũ in his, q̃ pertinẽt
ad cãm, quæ agit, vt hic in tex.dũ dicit ſuper his.er-
go à cõtrario.ſec⁹ eſt ſup alijs.ff.apud eũ à quo.l.vni.
&.c.Romana.§.ſi verò.de ap.lib.6.dixi in.c. ſup eod.
1. de app. niſi recuſaretˀ vt ſuſpectus.vt.c.accepta.&
in.c.ad hoc.ſ̃.de app.licet gl.ſi.hic, aſſignat aliã, rõ-
nem, ſed dic, vt dicã in ea; quia illa nõ procedit, niſi
qñ vellet procedere in alijs, ¶ Vltimò, colligit hic D.
8 m.arg.ex fine literæ. ꝙ † per denuntiationẽ cõtra ſu-
periorẽ non debet ſupior denuntiatus ꝓcedere con
tra ſubditũ in aliqua cã, hoc tñ dictũ, licet ſit verũ in
ſe, ſecundũ diſtinctionẽ quã.j̃. ponã poſt eũ; tñ non
colligitur ex litera. In eo eũt articulo ita diſtĩguit; &
bene; qa aut cã denũtiationis impediretˀ aliquo mo
do p proceſſum ferendũ p ſuperiorem contra denun
ciantẽ, & non tenetˀ ei obedire, nec cãm ſub eo age-
re; imo debet ſuperior ceſſare, vt.c.olim.j̃.eo.quoniã
9 † inferior denuntians ſuperiorẽ, nõ tenetˀ, vt dixi, obe
dire ſupiori in his, q̃ haberẽt impedire cãm denũtia-
tionis ſuę.8.q.4.nonne.&.c.olim.j̃.eo. in quibus ꝓ-
batur, qđ ſi per ꝓceſſum, vel p̃ceptũ ſuperioris non
impediretˀ denuntiatio inferioris, qđ tunc inferior
tenetur obedire, & cãm ſub eo agere. Facit ꝙ dixi in.
c.ex parte.ſ̃.eod. Poſſet tamen inferior recuſare ip-
ſum ſuperiorem vt ſuſpectũ ꝓpter denuntiationem,
10 † ex qua ſolẽt graues inimicitię naſci, arg.l.1.ff.de his
quib. vt ind. facit ꝙ dixi in.c. repellantur.ſ̃. eodem.
facit etiam.c. propoſuit.&.c. ad hæc. de appellat.

11 Glo. 1. opponit, ꝙ † concubinarij, & alij criminoſi debeant admitti ad denũtiandum; quia tales admit tuntur ad accuſandum. 4. q. 6. omnibus. Glo. ſoluit, ꝙ ibi proſequebantur ſuam iniuriam, hic non. In eadẽ in fine ſecundũ D. Ant. dic, qđ ideò admittunt;
12 qa † denuntiatio non fit ad vindictam propriæ iniuriæ; ſed ad finem correctionis; nã ex fine denuntiationis, q̃ nedum ad correctionẽ; ſed ad publicã vindictã tenderet, non vendicaret ſuam iniuriã. ¶ Glo. fi. aſsignat rõnem ad tex. Tu dic, qđ ratio text. noſtri
13 eſt illa q̃ aſsignaui in. 5. notabili. videlicet; qa † app. pend. & c. hæc igitur ratio gl. procedit ſolum quando ſuper alijs, quam ſuper his ſuper quibus appel latum eſt, epiſcopus denuntiatus vellet procedere.

C A P. X X I.

S V M M A R I V M.

1 *Crimen probatum per inquiſitionem, regulariter non punitur pena ordinaria; ſed ſi impedit ordinis executionẽ, fit depoſitio, ſicut in accuſatione; ſi verò impedit tantũ beneficij retentionem, fit priuatio à beneficio, nec poteſt iudex talem pœnam moderari.*

2 *Crimina quædam depoſitione digna, impendiunt ordinis executionem etiam poſt peractam pœnitentiam, quædã non. Et nu. 11. Et quædam, quæ impediunt beneficij retentionem etiam per acta pœnitentia. nu. 13.*

3 *Homicida non poteſt, quamuis pœnituerit miniſtrare in ordine ſuo, licet crimen ſit occultum.*

4 *Dauid, etiam poſt peractam pœnitentiam homicidij, prohibitus fuit ędificare templum Deo.*

5 *Ordo ſimoniacè receptus, non habet executionem, licet character imprimatur. Et nu. 17.*

6 *Conuictus de crimine per viam inquiſitionis mitius punitur, quam per viam accuſationis.*

Quod intellige de iure canonico, ſecus autem de iure ciuili. num. 7.

8 *Condemnatus per viam inquiſitionis, ſi de iure ciuili infamaretur, infamiam euitat de iure canonico.*

9 *Damnatus per inquiſitionem non efficitur infamis, & eſt communis opin.*

10 *Iudex quando procedit per inquiſitionem, poteſt moderare pœnam. Et quæ tunc conſiderare habeat. ibidem.*

12 *Exempla non reſtringunt diſpoſitionem, vel regulam.*

14 *Pœnitere quis non poteſt ſine reſtitutione.*

15 *Denuntians, an teneatur ſe inſcribere in caſibus tex. noſtri. Et nu. 18.*

Et an monitio ſit neceſſaria. nu. 16.

19 *Iura realem effectum, non verba conſiderant.*

20 *Excipiens, quando ſe obliget ad pęnam extraordinariam.*

21 *Procurator non admittitur, in omnibus caſibus, in quibus eadem pœna imponitur per viam inquiſitionis, quæ imponeretur per viam accuſationis.*

22 *Accuſator, cur ſe inſcribit ad pœnam talionis: Denuntiatus verò non.*

23 *Denuntiantis finis, & principalis intentio, eſt correctio.*

24 *Iudex inquirens nunquam ſe inſcribit ad pęnam talionis.*

25 *Regulares facilius remouentur ab adminiſtratione, quam ſeculares.*

Beneficium ſimoniacè recipiẽs, an poſſit deponi ab ordine. ibid.

26 *Puniendus eſt quis in eo, in quo delinquit.*

27 *Pęna vbi arbitrio iudicis relinquitur, poteſt arbitrari vſq; ad quantitatem pœnæ ordinarię, quæ impoſita eſt, quãde per viam accuſationis ageretur. Et ſi maiorẽ vel eãdẽ imponat, appellari poteſt. Quòd tamen limita. vt nu. 30.*

28 *Moderari, verbum, diminutionem continet, non augumentum. Idem de verbo modificare. nu. 29.*

Inquiſitionis. Si crimen per inquiſitionẽ probatũ, impedit etiam poſt peractam pęnitentiam ordinis executionẽ. vel beneficij retentionem punit; ſicut in accuſationis iudicio; alias pęna erit arbitraria. h. d. prima pars vſq; ad. §. tertiæ dubitationis. ſecundũ Doc.
1 ſed D. m. aliter ſummat. videlicet; † Crimen probatũ p inquiſitionẽ, regulariter nõ punit pęna ordinaria; ſed ſi impedit ordinis executionẽ, fit depoſitio ſicut in accuſatione; & ſi impedit tm̃ beneficij retentionę, fit priuatio à beneficio; nec poteſt iudex talẽ pœnã moderari. h. d. & hunc dicit verum intellectum prin. huius decre. malè declaratę per Doct. de quo. j. Diuiditur in duas partes; quia in prima conſultatio. in ſecunda, reſpõſio, ibi, in quo quidem. & dicit hic Hoſti. ꝙ primã partẽ, ſeu quæſtionem, quæ cõtinebatur ſub iſta deciſa, & . j. nõ habemus; dicit tamen Io. And. quòd prima q. erat de nominibus, & dictis teſtium, an eſſent credenda; & an exceptiones contra eos eſſent admittendę, quæ cõtinebantur ſub iſta deciſa; & . j. hęc tractantur in. c. qualiter. j. eod. §. debet.
2 ¶ Noto primo, quòd † quedam ſunt crimina depoſitione digna, quæ impediunt ordinis executionem, etiam poſt peractam pœnitentiã. Ex quo infertur, quòd nõ omnia crimina depoſitione digna impediunt ordinis executionẽ, vel beneficij retentionẽ poſt peractam pœnitentiam; licet enim quis furtum, vel adulterium commiſerit; tamen poſt peractam pœnitentiam licitè adminiſtrat in ordine ſuo, ex quo in iudicio de tali crimine non conuincitur, vt. c. ſi. de tempo. ord. Quædam verò vt dixi, impediunt ordinis executionem, quamuis peracta ſit pœnitentia,
3 & crimen ſit occultum, vt homicidium. † Homicida enim nõ poteſt miniſtrare in ordine ſuo quamuis eum pęnituerit, & crimen ſit occultum, vt. d. c. ſi. & c. miror. l. diſt. & c. ſicut dictum. j. de homi. Vnde
4 † prohibitus fuit Dauid etiam poſt peractam pœnitentiam homicidij, ædificare templum Deo, de conſe. diſti. 1. c. 1. & . 1. q. 7. ſi quis omnem. Idem etiã eſt
5 in ſimoniacè ordinato; quia † ordo receptus per ſimoniam non habet executionem; licet character imprimatur; nam in ipſo ortu dicitur deceſsiſſe. 1. q. 1.
6 c. quod quidam. ¶ Secundo not. quòd † conuictus de crimine p viam inquiſitionis mitius punitur, quã conuictus per viam accuſationis. Si enim delictum eſt graue, pœna condigna per viam accuſationis eſt depoſitio ab officio, & beneficio, vt hic, & . c. ſup his. s. eo. & in. c. tuæ. j. de pęn. Sed per viam inquiſitionis põt eſſe pęna arbitraria, vt ſtatim dicã; & idẽ probat in. c. qualiter. j. eod. & limita, vt ibi dixi in. 14. prin-
7 cipali articulo. q. 1. Item ṕdicta procedunt † de iure canonico; nã de iure ciuili, reſpectu pęnæ imponẽdę non eſt differẽtia; an procedat per viã accuſationis, vel per viã inquiſitionis; qm̃ vtroq; caſu eadẽ pœna punitur conuictus, vt. l. 4. C. de ſepul. viola. & . l. ordo

ff. de

ff.de pub.iud.&.l.2.§.ſi publico.ff. de adul.&.l.ea q-
dem.C.eod.titu.& in.l.3.§ præterea.ff.de ſuſpec.tut.
& ibi glo. Et ex hoc infert D.m. notabile dictum;vi-
8 delicet,quòd vbi† cōdemnatus per viam inquiſitio-
nis efficeretur infamis;ſaltē euitat infamiam de iure
Cōm. opin. canonico;& ſic procedant gl.de iure ciuili,quæ*cō-
9 muniter † volunt damnatum per inquiſitionem non
effici infamem, de quo aliquid dixi in.c.ſuper his.ſ.
eod.& dicam plenius in.c.qualiter.j.eod. ¶ Vltimo
10 not.ꝙ † iudex cum proceditur per viā inquiſitionis,
poteſt moderare pęnā regulariter. Ad eam aūt mo-
derandam debet conſiderare qualitatem perſonę,&
delicti,& circūſtantias,per quas delictum aggrauat̄,
vel alleuiat̄,vt temporis,loci,intentionis,& ſimil.fa-
cit.c.cū quidā de iureiur.¶Glo.1.colligit atq.ex tex.
& illud confirmat.In fi.glo.dic,hoc dictum glo.com
Cōis opin. 11 muniter*reprobat̄,qm̄ † ſunt & alia plura delicta,q̄
impediunt ordinis executionem poſt peractam pę-
nitentiam,de quibus in.c.niſi.§.propter conſcientiā.
ſ.de renun.&.c.ex tenore.&.c.fi.de tempo.ordi.quia
hæc duo crimina,quæ ponuntur in tex.noſtro ponun
12 tur exempli gratia;& ideo† non reſtringunt diſpoſi-
tionem,vel regulam,vt.c.1.ſ. ne cle.vel mo.&.c.cum
plures.de offi. deleg.li.6.&.c.ſi Papa. de priuil.lib.6.
&.l.damni.ff.de dam.infec.&.l.1.§.quod vulgò.ff.de
vi & vi arma.& ſequitur hic Io.And.qui dicit Iulianū
vnico contentum fuiſſe exemplo,in.l.ita vulneratus.
in fi.ff.ad.l.Aquil.&.l.marcellus.&.l.ſi quis obrepſe-
rit.ff.de fal.& Inno.in.c.in audientia.j.de ſenten. ex-
comm.Vnde Goff.in.c.2.ſ.eod.& refert hic Io.And.
13 ſuper tex.volunt,quòd† etiam ſint alia crimina, quę
impediunt beneficij retentionem ēt poſt peractam
pœnitentiā vltra allegata hic in gl. & vltra iura alle-
gata.ſ.per me;videlicet,furtum,vel violentia;vt pu-
ta,ſi furtiuè,vel per violentiam quis adeptus ſit be-
neficiū.14.q.6.c.ſi res.vel ſi fuit habitum per dolum,
vel fraudem.3.q.1.reintegranda.vel vitioſe,vt.c.du-
dum.ſ.de elect. in his enim licet agatur per denun-
tiationē,vel inquiſitionem, tn̄ cogitur quis reſtitue-
14 re;& ſic priuatur;& ratio eſt, quia † non poteſt aliter
pœnitere,vt.d.c. ſi res.&.c.peccatū. de reg.iur.lib.6.
& ſequitur hic D.Anto. ¶ Gloſſ.2.ſuper ver.in accu-
ſationis.quærit, vtrum in iſtis duobus exemplis tex.
15 † denuntians teneatur ſe inſcribere, & arguit ꝙ ſic;
& tenet contrariū. Deinde glo.in verſ. item non vi-
16 detur.quærit † vtrū ſit neceſſaria monitio; & ſoluit,
ꝙ non; cōtra quod opponit,& nō ſol. Deinde in ver.
17 item idem eſt.quærit, † an ſimonia in beneficio im-
pediat ordinis executionem,& ſol.ꝙ ſic. ¶ Demum
in ver.ſignatur.contrarium oppo.cōtra tex.in eo, ꝙ
tex.vult,ꝙ quando impeditur ordinis executio pro-
cedat̄ in inquiſitione, ſicut in accuſatione;vn̄ oppo.
de.c.dilectus.j.de ſimo.gl.ſol.dupliciter. ſecunda ſo
lutio ponitur ibi, & hoc intellige. ¶ In eadem, ibi,
18 ſed non credo,dic Innocē.hic dicit,ꝙ† talis ſe nō in-
ſcribit,etiam ad pœnam extraordinariam; quoniā
licet ſimilitudo ſit reſpectu pœnæ in accuſatione, &
inquiſitione; quia vtroq; caſu conuictus priuetur of-
ficio, & beneficio, tamen in alijs non eſt ſimilitudo;
quia accuſatus deponitur, & degradatur, inquiſitus
nō;ſed remouetur ab adminiſtratione,vt.c.qualiter.
j.eod. ¶ Hoſt.verò,quem refert hic Io.And.tenet,ꝙ
tam denunciās,q̄ promouēs inquiſitionē debeant ſe
inſcribere in illis caſibus,in q̄bus ſit depoſitio in inq
ſitione,ſicut in accuſatione. Non ob.c.qualiter.quia
illud procedit regulariter. Fallit in iſtis caſibus exce
ptis,& in his,in q̄bus ſit depoſitio,& in omni crimi-
ne enormi,ſm̄ ꝙ dicit Arch.3.q.3.c. calūniator.in fi.
nec apparet effectualis differētia inter degradatio-
nē;& priuationem beneficij, & officij;quia priuatus
officio, & beneficio effectualiter ſatis dr̄ degradat⁹.
19 † Iura enim nō verba, ſed realē effectum conſiderāt,
vt.c.cōmiſſa.de elec.lib.6.Itē q̄a videmus,ꝙ calum-
20 nioſè denuntians punit̄,vt.c.2.j.de cal.Et† excipiēs
obligat ſe ad pœnam extraordinariam;qm̄ delictum
eſt tale,ꝙ deijcit ab obtento; fortius ergo debet in-
ſcribere iſte promotor inquiſitionis ſi defecerit in
ꝓbatione;& hoc, ne ſi fortè aliter diceremus,para-
ret̄ via fraudibus, & malicijs;quia nullus accuſaret,
ſed viā inquiſitionis intentaret. Et ex p̄dictis infert
21 Hoſti.ꝙ† in oībus caſibus,in q̄bus eadē pœna impo-
nit p viā inqſitionis,q̄ imponeret̄ p viam accuſatio-
nis,nō admittitur procurator,de quo remittit ſe Io.
And.ad not.in.c.veritatis.ſ.de do.& cōtu.& D.Ant.
ſup glo.pen.& dixi in.c.veniēs.ſ.eod.D.m. hic diſtin
guit,ꝙ aut crimen impedit ordinis executionem; &
tunc cum immineat depoſitio etiā ab ordine, debet
fieri inſcriptio ad pœnam talionis; ita procedit opi.
Hoſt. nā ius in hoc cōſiderat effectū pœnæ imponē-
dæ,nō formam procedendi, vt clarè colligitur,in.c.
ſup his.in rōne illius tex.ſ.eod. dicit̄ enim ibi, quod
22 †ideò accuſator tenetur ſe inſcribere,quia accuſatio
tendit ad pœnā depoſitionis. Denuntians verò,ideò
non tenet̄;quia denuntiatio tendit ad correctionem;
vbi ergo denuntiatio, vel promotio inquiſitionis tē-
dūt ad finē depoſitionis,vt eſt in duobus caſibus hic
poſitis, & in alijs ſimilibus debet fieri inſcriptio ad
pęnam talionis,propter eandem rōnem.Nec obſt.ſi
23 diceremus,ꝙ† principalis finis,& intentio denūtian
tis eſt correctio;vnde licet pp criminis qualitatē alte
retur pęna;nō tn̄ debet fieri inſcriptio; q̄a reſpōdeo,
quòd etiā exceptio criminis oppoſita cōtra cōſecrā
dū,intendit impedire conſumandum; quia tn̄ pro-
pter cōnexitatem iuris acquirendi ex conſecratione
cū iure q̄ſito per electionem,& confirmationem, qđ
ꝑditur impedita cōſecratione, tenetur excipiens ad
pęnā extraordinariam, licet ſe non inſcribat ad pœ-
nam talionis, ex eo qđ non priuatur bn̄ficijs habitis;
ſed beneficijs cōnexis cum iure obtinendo, vt.d.c.ſu
per his. Vnde vult ille tex.à cōtrario,quòd ſi talis ve
niret priuandus alijs beneficijs obtentis, nō haben-
tibus connexitatem cum iure obtinendo haberet lo
cum inſcriptio ad pœnam talionis; cum ergo in caſi
bus hic exceptis,& in alijs ſimilibus,de quibus dixi.
ſ.in gl.1.per remiſſionem. quis priuetur ab ordine,
& bn̄ficio,& ab omni bn̄ficio,debet habere locū in-
ſcriptio pęnæ talionis;& hæc ratio eſt inconuincibi-
lis,ſm̄ D.m.Aut crimen eſt tale,ꝙ nō impedit ordi-
nis executionē,ſed tātum bn̄ficij retētionē,quo caſu
ſit depoſitio à beneficio,nō aūt ab ordine, & nō ha-
bet locū inſcriptio ad pęnam talionis, ſicut dicimus
in excipiente,qm̄ exceptio ſolum deijcit ab obtento,
vt.d.c.ſup his.& hęc opi.mihi placet.¶ Not.tn̄,quòd
24 † Iudex inquirens nunquam ſe inſcribit ad pęnā ta-
lionis,hoc tenet Ange.in repe.l.ſi vacantia.C.de bo.
vac.lib.10.verſ.itē quarto.¶ In eadē gl.ibi admoni-

tio probata fuit.dic,idē videtur velle glo.& ſequitur
ibi Lau.& Archid.2.q.7.c.accuſatio. & dicit hic Io.
And.ꝙ rō eſt, quare habeat locum monitio, qm̄ mo
nitus ēt extra iudicinm poſſet ſponte dimittere be-
neficium.arg.dicti.c.licet.Hely. & hoc credit verius
eſſe;& de boc vide ēt.1.q.3.c. ex multis.& 12.q.2.c.
indignè.& ibi glo.In eadē,ibi,quantū ad depoſitio-
nē.dic, hæc gl. videt̄ velle,ꝙ hæc differant.ſ.ꝙ depo-
oatur ſimpliciter,vel deponat̄ ab officio,& admini-
ſtratione;ſed non videt̄ benè dicere ; quia depoſitus
ab officio eſt depoſitus ab ordine,ꝙ idem eſt,ꝙ eſſe
ſimplieiter depoſitum ab ordine.Sed dicunt Doct.ꝙ
dum glo.dicit depoſitū ab officio,& adminiſtratio-
ne,debet intelligi ab officio adminiſtrationis. Facit
ꝙ not.ſ.in rub.de vita & ho.cle. &.l.t.ff.de tutel. &
l.1.ff.de pac.In eadem gl.in fi.dic,vult glo. ꝙ debeat
fieri differētia īter ꝑlatos ſeculares, & in illis habeat
locū tex.nr̄;& regulares,& in illis habeat locū.c.cum
dilectus.allegatū in contrarium.& hoc videtur ſequi
hic Hoſt.& D.Ant.Sed contra hanc ſol.facit gl. ſeq.q̃
25 vult,ꝙ† facilius remoueantur regulares,quā ſecula-
res.Vnde aduerte;quia Hoſt.vr̄ velle,ꝙ licet † benefi
cium ſit ſimoniacè receptū, tamē non debet fieri pp
hoc depoſitio ab ordine,niſi in duob' caſib'. Primus
in.c.2.ĵ.de ſimo. Secundus , qn̄ beneficium haberet
certum ordinē annexum ; ſed in hoc caſu dicit D.m.
ꝙ non videt efficacē rōnem,quare debeat fieri depo
ſitio ab ordine ſi eſt proceſſum per viā inquiſitionis,
licet enim bn̄ficium habeat annexū ordinē, tn̄ ſimo-
nia nō eſt commiſſa in ordine,vnde licet aliquis ba-
bēs ordinem det pecnniā pro beneficio , ſimonia eſt
commiſſa in beneficio.Vnde D.m.hic,dat alium in-
tellectū ad tex.noſtrū, quem fueram profectò imagi
nat',ante q̃ ipſum viderē; & vt clarius loquar q̃ ipſe,
dico,ꝙ tale crimē eſt , quod impedit ordinis execu-
tionē;& bn̄ficij retentionem, ēt poſt peractā pęnitē-
tiam;& in iſtis ſi agat̄ per viā inquiſitionis, iudex nō
habet arbitriū,vt poſsit arbitrari dimittēdo ſibi or-
dinē,vel bn̄ficiū;imo neceſſe eſt , ꝙ deponat ab offi-
cio,vel bn̄ficio,ſicut ſi ageret̄ per viā accnſationis,in
qua arbitraria poteſtas non eſt cōceſſa iudici.Si igit̄
eſſet cōmiſſa ſimonia ſolū io beneficio,nō debet de-
26 poni ab ordine;quia † in eo quo quis delinquit pu-
oiendus eſt,vt.c.1.de tranſla.ꝑla.&.c. ſi cōpromiſſa-
rius de elec.lib.6. Et rō eſt;quia licet ſimonia ſit cō-
miſſa in bn̄ficio , non tn̄ impeditur ordinis executio
poſt peractā pęnitentiā; q̃ fuit ratio,quare in iſtis,in
quibus poſt peractā pęnirentiā quis non pōt habere
ordinis executionē , vel retinere bn̄ficium ēt ſi pro-
cederet̄ per viā inquiſitionis ; & ſic iudex noo habet
arbitriū alterandi pœnā.Vnde ad.c.dilectus. allega-
tum in cōtrariū,reſpondet̄ nunc faciliter, ꝙ ideò nō
remouetur ab ordine,ſed retento ordine detrudit̄ in
monaſteriū;quia ſimonia nō fuerat cōmiſſa in ordi-
ne;ſed duntaxat in acquiſitione monaehatus , & ſic
non eramns in caſu,in quo poſt peractā pęnitentiam
impediretur ordinis executio. ¶Glo.3.in princ.ex-
ponit lireram;deindè ponit inquātum poterit iudex
arbitrari,& ſol.In eadē,ibi,nō puniatur in plus. dic,
27 Nota perpetuò hanc glo. ꝙ † vbi pœna relinquit̄ ar-
bitrio iudicis,pōt arbitrari vſq; ad quantitatē pęnæ
ordinariæ ſtatuendę per viā accuſationis, cuius loco
arbitraria eſt ſubrogata;ſed non debet illam eandē,

vel maiorē imponere,& ſi eandē imponeret,vel ma-
iorē,poſſet appellari ſm̄ Hoſt. & Io. And.facit verbū
28 † moderari.poſitum in tex. ꝙ diminutionem conti-
net,nō augumentum;vt.c.fi.ĵ.de verbo.ſigni. & not.
gl.ſuper verſ.moderationem.in clem.1.de iure patr.
& eſt tex.in.c.ſtatutum.de præb.lib.6.&.c.ſtatutum.
29 de hære.lib.6.† Et idem dicendum eſt de verbo,mo
dificare,vt eſt tex.cū glo.in cle.oe Romani. de elect.
in prin.hæc tn̄ arbitror limitanda,ſi modò , vt dictū
eſt,ſtatutum, vel lex loqueretur per verbum mode-
30 rari,aut modificare. ſecus † ſi ſimpliciter diſponeret
remittendo pęnā in arbitrio iudicis;nam tunc vide-
tur,ꝙ poſsit etiam vſq; ad mortem arbitrari,vt not.
glo.ſimplicirer Inſtit.de iniur.§.in ſumma. & ſeqnit̄
D.m.& ibi dixi in.c.cum te.ſ.de reg.iur. Facit.l.ſac-
cularij.§.ſunt quædam.ff. de var.& extraor.crimi.&
traditur per Bal.& Doct.in.l.quid ergò.§.pœna gra-
uior.ff.de infamibus.&.l.hodiè.ff.de pen.Hęc autem
limitatio,fortè limiranda eſt;quando illud delictum
aliàs non haberet certam, & determinatam pœnam
à iure; quia tunc non poſſet niſi maxima ſubſiſtente
cauſa tranſcendere illam pœnam, vt.d.§.pœna gra-
uior.per Bal.& Bar.in.d.l.hodiè.Et ſic habes vnū mo
dum probandi,ꝙ iudex tranſcenderit æquum modū
arbitrando. Alium modum habes per glo. ſingularē
in.d.l.hodiè. videlicet, quando iudex tranſcenderet
pœnam ſolitam commnniter imponi ex cōſuetudi-
ne,& hoc ſequitur hic D.m. quod not.perpetuò. In
fin.glo.dic,ſecundum D.m.ꝙ hæc glo.quæ facit dif-
ferentiam inter regulares, & ſeculares non procedit
quò ad articulnm glo.noſtræ;qnia in vtriſq; , ſi deli-
ctum eſt graue, imponitur pœna priuationis ab ad-
miniſtratione,vt.c.qualiter.ĵ.eod.licet iudex poſsit
illam moderari,vt dicam;ſed poteſt ſaluari,vt in re-
gularibus licet delictum non ſit ita graue , puniatur
grauius,q̃ in ſecularibus, vt.c.per tuas.ĵ.de ſimo. nā
magis eſt repręhenſibile idem delictum in regulari-
bus,q̃ in ſecularibus, quòd tamē intellige vt not.Io.
And.in.c.accuſatus. de hære. lib.6.in nouel. in verſi.
grauius.& traditur per Beatum Tho.2.2.q.186.in.c.
fi.¶Glo.vltimo loco oppo.videtur enim , quod etiā
in delictis, quæ non impediūt ordinis executionem
poſt peractam pœnitentiam, quòd pœna non ſit ar-
bitraria;ſed certa;etiam ſi procederetur per inquiſi-
tionem; videlicet, pœna remotionis ab adminiſtra-
tione, vt.c.qualiter.ĵ.eo.Sol.contrarium multiplici-
ter ſoluitur.Prima ſol.fuit Goff. quòd contrarium lo
quitur in prælatis, iſtud.c. loquitur.in habētibus ad-
miniſtrationem. Secunda ſol.fuit, quòd contrarium
loquitur in grauibus delictis.tex. noſter verò loqui-
tur in leuibus. Tertia ſol.quòd contrarium loquitur
in inquiſitione,quæ fit aliquo promouente, vel denū
tiante,petēte illam pœnā imponi;vnde fertur ſentē-
tia conformis libello;ſed tex.noſter qn̄ iudex proce-
dit ex mero ſuo officio.Facit quod dicit gl.ꝓcedens.
Quarta & vlti.ſol.quam tenent Doct.hic,eſt,ꝙ aliud
eſt quærere , an iudex poſsit imponere pœnā remo-
tionis ab adminiſtratione,& dr̄ ꝙ ſic.Aliud eſt quę-
rere,an poſsit alterare, mitiorem ēt imponēdo ſecū
dum merita perſonæ,& qualitatem exceſſus , & pōt
vt hic,& hanc ſol.ponit hic Hoſt.& eum ſequitur Io.
And.in tertia glo.& ſequitur D.m.& D.Ant. & mihi
placet.& vide Spe.in tit. de inquiſitio.§.pen. col. 1.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Inquiri non debet contra aliquem de veritate criminum; niſi præcedat infamia. & nu. 4.*
2 *Teſtis dicti ſui cauſam reddere debet.*
3 *Iudex abſq; tela iudicij non debet contra aliquem procedere, licet de delicto conſtet per depoſitionem aliquorũ teſtium.*
5 *Dicta duorum, vel plurium paucorum, non infamant.*
6 *Teſtes non iurati, nihil probant.*
7 *Schedularum porrectione clam facta, quis non infamatur.*
8 *Teſtis licitè interrogatur, an ſit amicus, vel inimicus. & nume. 16.*
9 *Inimicitiæ probandæ modus vnus. Alios autem modos vide. nu. 11. remiſſiuè.*
10 *Natura quadam cognatione nos coniunxit, qua nos mutuò diligimus.*
12 *Teſti aſſerenti ſe inimicum creditur, licet cauſam inimicitiæ non alleget; Et an ſemper ei credendum ſit.*
13 *Atteſtanti, de his quæ conſiſtunt in animo creditur.*
14 *Peccatum omne mortale, non repellit quem à ferendo teſtimonio.*
15 *Teſti, qui vnum dixit extra iudicium, & aliud in iudicio, an credendum ſit. remiſſiuè.*
16 *Interrogationes, quæ fieri debeant à iudice teſtibus, in cauſa inquiſitionis.*
17 *Teſti, an credatur ſi poſt depoſitionem dicit ſe inimicum.*
18 *Teſtis non põt corrigere dictum ſuũ directè, nec indirectè.*
19 *Inimicitia, quælibet ſpecies non ſufficit, ad repellendum quem à teſtimonio.*
Et quanta fides teſti tunc adhibeatur, in iudicis arbitrio conſiſtit. nu. 20.
22 *Teſti inimico non creditur.*
23 *Periurus, non eſt idoneus teſtis, & ei non creditur.*

§. tertię dubitatiõis.

1 Contra † non infamatum ſuper veritate criminum
inquiri non debet, etiam ſi libellus infamatorius clã
fuerit oblat⁹, nec ſuper principali creditur teſti, qui
iuratus deponit ſe illius inimicum, contra quem in-
quiritur. h. d. vſq; ad. §. quęſiuiſti. Diuiditur. in. 2. pri
mo triplex conſultatio. 2. reſponſio. 2. ibi, ad hæc re-
ſpondemus. ¶ Not. primo, ibi, eiſdem videntibus.
2 ꝙ † teſtis debet deponere cauſam dicti ſui, de quo
in. c. cauſam. s̃. de teſti. & l. teſtium. C. de teſti. ¶ Se-
3 cundo not. ꝙ † iudex abſq; tela iudicij non debet pro
cedere contra aliquem, licet conſtet de delicto per
depoſitionem aliquorum teſtium; circa hoc dic, ſe-
cundũ D. m. quòd tex. multipliciter poteſt intelligi.
¶ Primo, quòd iſti teſtes depoſuerunt extra iudi-
cium, vel in iudicio, non præcedente ordine, qui-
bus caſibus, licet aliqui deponant iſtum commiſiſſe
delictum; tamen iudex non debet moueri ad inqui-
rendum, vel puniendum. Ad inquirendum non; qa
4 † inquiſitio non debet fieri non præcedente famoſa
5 infamatione, † dicta vero duorum, aliàs plurimo-
rum, paucorum tamen, non infamant, vt. j. eod. §.
fin. Ad puniẽdum non, quia deficit verus accuſator,
& fictus; nam pro ficto habetur clamoſa, & frequens
inſinuatio. Item deficit ordo. Secundo modo po-
teſt intelligi, ꝙ formata tale iudicij ſuper infamia, te
ſtes depoſuerũt ſuper veritate criminis; vnde ex hoc
6 non poteſt iudex punire, tum quia † teſtes ſuper ve-
ritate criminis depoſuerunt non iurati; & ſic nihil
probant, vt. c. de teſtibus. s̃. teſti. & l. iuriſiurandi. C.
eo. & l. ſi quis libertatem. in fi. ff. de peti. hæred. per
Spe. in tit. de teſti. §. 1. verſi. Item ꝙ deponunt Cyn.
in. l. momẽtaneæ. C. qui legit. perſo. & per Bart. in. l. ſi.
duo patroni. §. idem Iulianus. ff. de iureiur. & ſentit
hic glo. ſuper verſic. ſuper illis. tum etiam, quia præ-
termiſſus eſt ordo iudicialis, hoc eſt inquiſitio ſuper
fama; hoc tamen limita ſecundum. c. 1. & . 2. eod. tit.
lib. 6. & tetigi in. c. cum oporteat. s̃. eod. ¶ Tertio
7 not. quòd † per porrectionem ſchedularum factam
clam, nõ dicitur quis infamari; & ideo ad petitionẽ
talium porrigentium ſchedulas infamatorias non
poteſt formari inquiſitio; ſi alia legitima infamatio
non pręcedit, quod limita niſi taliter infamatus pe-
tat ſtatui terminum porrigẽtibus illas ſchedulas ad
probandum ea, quæ ſcripſerunt ſecundum formam
l. diffamari. C. de inge. manu. & . 5. q. 3. p tot. ¶ Quar-
8 to not. ꝙ † licitè interrogatur teſtis, an ſit amicus,
vel inimicus; nec per hoc dicitur interrogari de cri-
mine; quia poteſt quis effici inimicus alterius pro-
pter delictum illius, vt. l. cum in tabulis. ff. de his qui.
vt indig. dixi in. c. repellantur. s̃. eod. ¶ Quinto not.
9 ꝙ † ille qui reſpondet ſe alium non diligere, vide-
tur indirectè fateri ſe inimicum illius; & ratio eſt;
10 quia † natura inter nos quandam cognationem con
iunxit, per quam debemus mutuò diligere, vt. l. vt
vim. ff. de iuſtitia & iure. Et ſic habes vnum modum
probandi quem inimicum; ſed contra hoc videtur
facere, quòd notatur in regu. qui tacet. de regu. iur.
lib. 6. ſed dic, vt ſtatim dicam in glo. ſuper verſi. ini-
micos. ꝙ iudex non debet ſolũ ſtare contentus huic
reſponſioni; & poteſt ſolui etiam contrarium argu.
11 d. l. vt vim † alios verò modos probandæ inimicitiæ
collige, vt dixi in. c. repellantur. s̃. eo. ¶ Sexto not. ſe
12 cundũ aliquos, ꝙ † creditur teſti aſſerenti ſe inimi-
cum; licet non allegat cauſam inimicitiæ; & ratio
13 eſt, ſecundum eos, quia † atteſtatur de his, quæ con-
ſiſtunt in conſcientia; dic vt dicam ſtatim in glo. in
14 verbo inimicos. ¶ Vltimo not. ꝙ † non omne pec-
catum mortale repellit quem à teſtimonio, maximè
qñ tale peccatum fuit commuſſum, vt euitaretur on⁹
teſtificandi, & probatur hic optimè; quia ille, qui
fraudulenter dicit ſe inmicum, vt euitet onus teſti-
ficandi, agit contra charitatem ꝓximi, & dicit men
dacium in cauſa proximi; & ſic peccat mortaliter.
22. q. 2. c. ne quis. & . c. 2. j. de cri. ſal. quod not. ad limi
tationem eorum, quæ dicuntur in. c. teſtimoniũ. s̃.
de teſti. Et prædicta faciunt ad materiam, quam tra
15 dit Bar. in. l. eos. ff. de fal. vbi quærit † an ſit credendũ
teſti, qui dixit vnum extra iudicium, & aliud in iu-
dicio, de quo vide D. m. in. c. p tuas. s̃. de proba. Glo.
ſuper verſ. ſecretò. ibi exemplo Danielis. dic, habe-
tur hiſtoria Dani. c. 13. ¶ Glo. ſuper ver. ſolummo-
dò ſuper illis. In fin. dic, ſecundũ In. & Io. And. ꝙ hæc
gl. habet locum, quãdo fieret generalis inquiſitio de
omnibus criminibus, vel ſuper ſtatu eccleſiæ; ſi vero
fieret de ſpeciali crimine poſt receptã inquiſitionẽ,
non eſt quærendũ de fama; ſed an teſtes illud ſciant,
etiã ſi occultè. ¶ Gl. ſup ver. in occultò, ibi, deterio-

tes,dic,de hoc latius,vt tradit̃.6.q.1.in ſum. ¶ Glo.
ſupet vet.inimicos ſe aſſerunt. ibi, debet interroga-
re.dic , Ioan.Vinc. Hoſtien.Inno.& Pet. ponunt hic
16 multas interrogationes,† quæ fiunt teſtibus in cauſa
inquiſitionis, & plures colligunt̃ hic ex tex. Nã q̃ret
index à teſte, an inquiſitus ſit infamatus, an ſciat, vel
credat, an ſit amicus, vel inimicus, an ſciat illũ com-
miſiſſe crimen. Item colligitut ex fine à quot audi-
uerit, & à quib⁹. Itẽ querit̃ de habilitate ipſius teſtis,
vel inhabilitate, & ẽt de plurimis alijs, vide Doc.in
c.cum cauſam.de teſti.& Inno.in.c.dudũ.2. de elect.
& in.c.2.de conſeſ.¶ Sed circa prædicta aduerte;qa
17 opponitur contra tex.noſtrum in eo, ꝙ vult, ꝙ † non
credatut teſti , ſi poſt depoſitionem dixit ſe inimi-
18 cum; quia † ſicut teſtis non poteſt directè corrigete
dictũ ſuũ,vt.c.ꝑterea.de teſti.cogen. Ita nec indire-
ctè,vt.c.tuæ.de ꝓcu. & in reg.cũ quid vna via.de te.
iur.lib.6. Sol.diſtingue , ꝙ aut teſtis dicit ſe inimicũ
anteq̃ iuret;nec dicit in fraudem, & aſſignat capita-
les inimicitias,& nõ debet recipi ad teſtimoniũ;ſed
ſi non eſſent graues inimicitiæ , vel de hoc dubitat̃,
non debet iudex pp hoc repellere ; ſed debet inter-
19 rogare quales ſint inimicitiæ; quia † cũ non ſufficiat
quælibet ſpecies inimicitiæ.vt traditur in.l.ſi quis te
ſtibus. & auth. ſi dicatur. & ibi per Bal.& Bar.C. de
teſt.&.c.ꝑ tuas.ĩ.de ſimo. & Spe. in tit. de teſte.§.1.
in prin.Bar.& Bal.in.l.teſtiũ in prin.ff.de teſt.ibi ſe-
quit,ꝙ nõ ſufficit ſe dicere inimicũ, ꝓ quo dicto vi-
de tex.ſingularẽ cũ glo.ver.ſpeciẽ.in.c.pia.de excep.
lib.6.& ibi vide rõnem;ſecus ſi quælibet ſpecies cõ-
tenta ſub genere ſufficeret , vt ibi dicit glo. & ibi vi-
de iura per eã allegata; & ſi inimicitiæ non eſſent ca
20 pitales, † quanta fides adhibenda ſit, arbitrio iudi-
21 cis relinquitur, vt dictis iurib⁹;& † ſic videt̃, ꝙ iudex
non debet eſſe cõtentus ſola reſponſione teſtis aſſe-
rentis ſe inimicum . Aut teſtis dicit ſe inimicũ poſt
ꝑſtitum iuramentũ, & tunc ſecundũ Hoſt.& Io.And.
nõ adhibet̃ ſibi fides ſuper principali, ẽt ſi hoc dicat
22 in fraudẽ. Quod ꝓbatur; quia aut dicit verũ, ꝙ † eſt
inimicus, & non debet ei credi vt inimico; aut dicit
23 falſum, & ſic † eſt piurus, & ſic ei non debet credi , vt
periuro;& ideò dicit tex.hic in ver.niſi cũ miſterio ,
de fraude cõmiſſa circa hoc, ante ꝑſtitũ iuramentũ.
Aut teſtis dicit ſe inimicum, poſtq̃ iurauit, & depo-
ſuit ; & tunc aut incontinenti in fine depoſitionis dũ
ſuper generalibus interrogatur , dicit ſe inimicum ,
& creditur ſibi;qa incontinenti videt̃ corrigere.d. ſu
um, ante conpletũ teſtimonium; aut ex interuallo, &
creditur priori dicto ſup prĩcipali;iudex tñ debet cõ
ſiderare quãta fides ei ſit adhibẽda , ſecundũ.D.m.

SVMMARIVM.

1 *Fama, iuncto teſtimonio de credulitate , non facit plenam probationem ad imponendam pœnam .*
2 *Probationes in criminalibus debent eſſe luce clariores .*
3 *Teſtimonium de credulitate non probat .*
4 *Teſtis poteſt interrogari , an ſciat, vel credat, quod deponit. Et quomodo ibidem.*
Interrogatorium per qđ teſtis eſſet interrogandus; an ſciret ex auditu. vel ex credulitate, eſt reſecãdũ.ibid. in fin.
5 *Duo, vel plures dicuntur pauci .*
6 *Dicta paucorum non infamant; Quod tamen intellige. vt ibid.remiſſiuè.& nu.10.& 12.vbi latè .*
7 *Purgationes ſunt arbitrariæ .*
8 *Infamatus dicitur , cuius opinio apud bonos , & graues viros læſa eſt .*
9 *Turpe eſt, à turpibus laudari .*
11 *Duo notorium probant .*
12 *Teſtes duo probant ſubſcriptionem.7.teſtium .*
13 *Opinio quandoq; præfertur teſtibus .*
14 *Infamia probata alicuius , an infamatus admittatur ad probandum bonam famam.remiſſiuè .*
15 *Parochia, ſi non habet niſi duos, vel tres parochianos , an quis poſſit infamari .*
Et an tũc inſpiciatur fama vicinarũ parochiarum. ibidem.
16 *Certus locus ad eſſe famæ non requiritur .*

.§. Quæſiuiſti.

Non punitur quis de crimine, de
quo cõſtat per famã, & teſtiũ credulitatẽ, indicit̃ tñ
illi purgatio; nec dicta paucorum infamant.h.d.Di-
uidit̃ in.2. partes. in prima ponit̃ duplex q̃ſtio. in.2.
1 reſponſio.2.ibi,ad qđ.¶ Nota primo,† ꝙ quo ad pę
nam imponendã,fama iuncto teſtimonio de credu-
2 litate,non facit plenam ꝓbationem. Nam † proba-
tiones in crĩalibus debẽt eſſe luce clariores , vt.C.de
proba.l.ſciant.canonizata.2.q.8.ſciant. Et ex hoc, &
3 ex tex.not.ꝙ † teſtimoniũ de crudelitate nõ probat,
dic, vt dixi in.c.3.de præſum.&.c.cauſam.&.c.quo-
ties.& ibi , per D.m.ſ̃.de teſti.Bald.in.l. non ſolum.
C.de teſti. & in repet.l. data opera.C. qui accu. non
4 po. Et ex prædictis, & ex tex.tertio infertur , ꝙ † te-
ſtis poteſt interrogari an ſciat ; vel credat , ꝙ depo-
nit, ꝙ dicit Io.And.intelligẽdum, ſi ſingulariter fiat ;
ſecus ſi fieret in gñlibus interrogatorijs;nã tale inter
rogationẽ nec debet iudex admittere, nec facere, cũ
ſit captioſa;qa teſtes ſimplices ſępe deciperent̃, dicẽ
tes, ſe credere ꝙ ſcirent, & ſic viderent̃ recedere à pri
ori dicto, de quo vide Spec.in tit.de teſte.§.iã de in-
terrogatorijs. & fortius dicito Io.And.ꝙ † reſecandũ
eſt interrogatoriũ, per quod teſtis eſſet interrogan-
dus, an ſciret ex auditu, an ex credulitate, vide D.m.
5 in.d.c.quoties. ¶ Secũdo not.ꝙ † duo, vel plures, di-
6 cunt̃ pauci, & ꝙ † dicta paucorum non infamant, qđ
qualiter intelligat̃, videbimus in glo.c.qualiter.ĩ.eo.
7 ¶ Tertio no.ibi, ſecundũ arbitriũ iudicantis.ꝙ † pur
gationes ſunt arbitrariæ , vñ ſtat in arbitrio iudicis
qualitas, & numer⁹ purgatorũ, ꝙ limita, vt dixi in.c.
8 cũ.p.in gl.fi.ſ̃.eo.¶ Vltimo no.† ꝙ ad hoc vt qs dicat̃
infamatus, debet ei⁹ infamia eſſe apud bonos, & gra-
ues;qa de infamia praui hoĩs nõ debet curari ; cũ ſit
9 † turpe, à turpibus laudari, vt.c.magnę. de voto. qa
quodãmodo videret̃ de cõplicibus laudantiũ, vt dixi
ẽt poſt Io. An.in.c.repellant̃.ſ̃.eo. ¶ Glo.ſup ver.de-
poſitionis.in.fi.dic , eſt facta timore contrarij.ſ̃. eo.
c.in prin.vbi dicit̃, ꝙ eſt pæna arbitraria.Sol.dic ſecũ
dũ In.& Hoſt. ꝙ inquantum tex. velit pœnã depoſi-
tionis imponi per viã inquiſitionis, debet intelligi ,
qñ eſſent alia crimina, quæ poſt pactam pœnitentiã
impedirent ordinis executionem , aliàs pœna eſſet
10 arbitraria.vt.ſ̃.eo. ¶ Gl.fi.colligit, ꝙ † paucorũ di-
cta non infament;demum quærit , & ſol. In eadem ,
ibi, inducunt famã.dic, non intelligas, quòd gl. velit,
ꝙ duo, vel plures nõ ꝓbent famam, vel infamiã; quia
hoc eſt

hoc eſt falſum, vt probatur in.c.tā literis.ſ. de teſti.
& not.glo.4.q.3.§.item ſæpe. In glo.ſuper vet.fama.
21 in fi.& gl.2.q.1.in fi.§.ſi.quę etiam vult,† ꝙ duo pro-
bent notorium;idem vult Bar.in.l. de minore.§.tor.
menta.ff.de q̄ſtio. de quo dixi, in.c.tertio loco.ſ.de
p̄ſum.& not.glo.in.l.3.§.eiuſdē.ff.de teſtib.Facit.l.2.
22 C.de bo.poſſeſ.ſec.tabul. vbi † probatur ſubſcriptio
7.teſtium per duos teſtes.Sed dic,ꝙ tex.debet intel-
ligi,qñ teſtes deponunt de fama, vel infamia exiſtē-
ti apud eos; ſecus ſi duo deponerent,ꝙ quis eſſet in-
famatus apud bonos,& graues. Vnde dicit hic Gof.
ꝙ regula poteſt eſſe duplex. Vna de pœna imponen-
da.Alia de inquiſitione faciēda,& ad vtranq; reſpō-
detur negatiuè. Nam ſi teſtes deponunt de credu-
litate, iſtud non ſufficit ad probationem,& pęnā de-
licti, vt.ſ.dixi; nec ſufficit ad inquiſitionem,cum de
beat eſſe infamatus apud bonos,& graues. Non ob.
ꝙ duo poſſunt impetrare inquiſitionē; qa vltra hoc
oportet, qđ probent infamiam, vt.c.cum oporteat.
ſ.eod.¶ Quidam tamen intelligunt tex.noſtrum,ꝙ
licet duo,tres, vel plures probent infamiam, ex eo;
quia probāt aliquē infamatū apud bonos,& graues;
tamen ſi communis vox, & opi. viciniæ non habet
23 ipſum pro infamato; ipſa† opinio præfertur teſti-
bus,ſm̄ Hoſt. Non obſt.c.cum in tua.de ſpon.quia li
cet probetur infamia per teſtes; tñ vbi probationes
non inducuntur, maximè de loco vbi eſt in certa in-
famia, tutius, & melius eſt habere proprijs auribus
certitudinē de illa in loco, vbi dicitur infamat⁹,arg.
ſ.de elec.c.poſtq̄.&.c.ſcriptum.de purga.cano.c.cū
dilectis. vult ergo, ꝙ quando per cōmunem vocem
conſtat aliquē eſſe bonę famæ, licet duo, vel plures
pauci dicant illū infamatū,non tñ fiat inquiſitio, vt
hic. Sed ſi non conſtat de fama bona, & probata ſit
infamia,licet quis vellet plures inducere, apud quos
eſſet bona fama, vel per quos vellet probare bonam
famam;tñ non debet admitti, ſed indicenda eſt pur
gatio.2.q.5.omnibus.Subdit tamen Hoſt.ꝙ benè fa
ceret iudex illos recipere, & morem gerere produ-
centi, arg.l.circa.ff.de proba.&.2.q.7.c. cum paſto-
ris.cum ſimil. Et hinc ſumpta occaſione D. Ant. hic
24 tractat, † an probata infamia alicuius,admittatꝰ in-
famatus ad probandam bonā famam,de quo dic,vt
dixi.in.c.cum oporteat.ſ.eo.in.6.q. In fine glo. dic,
ſecundū Io. And. ꝙ quidam tenent, arg.huius glo.ꝙ
25 † ſi parochia non habet niſi duos,vel tres parochia-
nos, nō poſſit quis infamari. Refert tamen Abb.di-
cere contrarium;cum etiam inſpiciatur fama vicina
rum parochiarum,vt.c.ſuper.eod.de cenſi.&.c.ſuper
eod.de cogna.ſpiri.& in hoc reſidet Io.And. & tran-
Com. op. ſeunt communiter * Doc. Sed D.m. dicit. ꝙ & glo.
26 & Abb.malè dicunt;quia†ad eſſe famæ non requiri-
tur certus locus, nam poteſt eſſe quis infamatus nō
habito reſpectu ad certum locum, videlicet; apud
collegium, vel vniuerſitatem ſcholarium, vt.l.inter
oēs.ff. de furt. Facit.l.apud iulianū.§. Seio.ff. de leg.
1.& ibi glo.&.l.inter oēs.ff.qui ſatiſda.cog.& ſic po-
teſt eſſe infamatus apud bonos,& graues non habi-
to reſpectu ad certum locum, ꝙ idem dicit Bar. in.
d.l.minore.§. tormenta.ff. de quęſti. Ex quo ſequi-
tur glo.non benè dicere,in eo,ꝙ vult maiorem par-
tem viciniæ requiri, ad hoc vt quis dicatur infama
tus, de quo latius dicam in.c.qualiter.j.eod.

CAP. XXII.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitio, ſi per Papam alicui ſpecialiter delegetur, non poteſt etiam legatus de latere ſe in illa intromittere.*
2 *Proceſſus habitus coram inferiore, in cauſa delegata à Papa, eſt ipſo iure nullus.*
3 *Inquiſitus, & probatus culpabilis per generalem inquiſitionem, poteſt puniri abſq; aliis probationibus.*
4 *Culpabilis, ex inquiſitione generali, non reſtricta ad certum genus perſonarum, an poſſit puniri.*
5 *Inquiſitioni generali formatæ contra collegium, quilibet de collegio ſe opponere poteſt.*
6 *Vnius dictum, præfertur quandoq; dicto aliorum.*
7 *Electio prælati, ſiue vacet per mortem, ſiue per priuationem, ad quem ſpectat.*
8 *Sedes Apoſtolica ſi vacat per priuationem Papæ factam à concilio, noua electio ad quem pertineat.*
9 *Sabaudiæ dux fuit electus in ſum. Pont. & vocatus Felix quintus huius nominis.*
10 *Prælatus inferior ſi fuit priuatus in Curia Rom. an vacet prælatura in curia. remiſſiuè.*
11 *Priuatus per iudicem non ſeruato iudiciario ordine; quid facere debeat.*
12 *Criminoſus petens reſtitutionem beneficij, ſi de crimine notoriè conſtet, non auditur.*
13 *Circuitus non ſemper vitandus.*
14 *Priuatus iure electionis de ſe factæ, non vitio perſonæ, ſed ſolennitatis, non fit inhabilis ad eandem dignitatem.*
15 *Electus in locum minus legitimè priuati, non efficitur inhabilis.*
16 *In ſententia eſt exprimenda cauſa, quotieſcunq; per ſententiam tertio, præter ſententiantis voluntatem præiudicari poſſet.*
17 *Tacens non videtur conſentire.*
18 *Iuriſdictio non ſui iudicis, etiam in cauſa criminali prorogari poteſt. Quod tamen intellige, vt nu. 22.*
19 *Prorogationis iuriſdictionis, duo ſingularia notatu digna.*
20 *Error etiam ſi in iure conſiſtit, impedit, & vitiat iuriſdictionis prorogationem.*
Quod tamen limita vt nu. 21.
23 *Spoliatus, non ſeruato ordine iudiciario, reſtituitur. & nume. 26.*
24 *In beneficialibus, ſi conſtat petenti reſtitutionem ius ipſo iure non competere, ſed etiam ſi competeret; reſoluendum fore, non eſt reſtituendus.*
25 *Defectus poteſtatis, non videtur defectus ordinis, nec ècontra.*
27 *Plenitudinis poteſtatis via, multa expediuntur in curia, quando pernicioſa iuris ſubtilitas veritati præiudicaret. Quod ſecus eſt, ſi ius alterius ſubuerteretur, vel veritas deſtitueretur. ibidem.*
28 *Papa poteſt facere quadrata, rotōda; & ècontra; Quod tamen intellige. vt ibidem.*
29 *Exceptio hæc, ꝙ cauſa eſt alteri delegata, eſt iuſta, & admittenda.*
30 *Delegatio, eximit à iuriſdictione inferioris iudicis.*
31 *In inquiſitione non eſt neceſſaria litis conteſtatio.*
32 *Facta ante inſinuationem reſcripti Apoſtolici licet valeant; non tamen valent, quæ poſt inſinuationem fiunt.*
33 *Appellatio ſine grauamine fieri non debet.*

34 *Exeeptio reeuſationis ſi eſt legitima, geſta poſt eam non valent; Quod intellige; vt ibidem.*
35 *Reeuſatio Cardinalis de facili non admittitur.*
36 *Iudex publicatis atteſtationibus, non debet alios teſtes recipere. Fallit tamen in Papa; vt nu.ſeq.*
37 *Papa ex officio in beneficijs maximè curatis, & epiſcopatibus, propter animarum ſalutem, plura poteſt.*
38 *Recedens, & appellans; an ſit citandus ad ſententiam.*
39 *Citatio peremptoria in quibus actibus requiratur, remiſ.*

1 **Ad petitionē.** † Si qua inquiſitio per Papam ſpecialiter delegetur, legatus etiam de latere non pōt ſe in illa intromittere.h.d. & ita * communiter ſummatur. Sed D.m.dicit, ꝙ hoc ſummarium non congruit literę. Vnde ipſe aliter ſummat, videlicet; Si is, de cujus crimine in iudicio conſtat, petit reſtitutionem propter iuris ordinem non ſeruatum, non eſt audiendus; ſed eum, tanquam notoriè criminoſum, debet ſuperior de nouo priuare.h.d. Diuidit̄ in duas partes. Primo, ponitur facti narratio. Secundo,
2 diffinitio. 2.ibi, cum agitur. ¶ Noto primo, ꝙ † proceſſus habitus coram inferiore in cauſa delegata per Papam eſt ipſo iure nullus, ſed D.Ant. dicit, quòd hoc notabile de neceſſitate non concluditur hic; qa
3 hic fuit appellatus. ¶ Secundo not. ꝙ † inquiſitus, & probatus culpabilis per inquiſitionem generalē poteſt puniri, abſq; alijs probationibus; quia ſufficiunt probationes in inquiſitione generali; & ſufficit citare, quòd veniat ad contradicendum, ſi velit quid opponere, quòd tamen dicit D.m. procedere, quando generalis inquiſitio fuiſſet formata contra certum genus perſonarum; videlicet, cōtra aliquam vniuerſitatem, vel collegium; & ratio eſt; quia hoc caſu videtur ſpecialiter formata cōtra quemlibet, vt facit, in ſim.c. per inquiſitionem. ſecundm vnam lec,
4 ſ̄.de elect.&.c.2.ſ̄.de confeſ. Vtrum aūt † ex inquiſitione generali non reſtricta ad certum genus perſonarum, culpabilis poſſit puniri; verbi gratia. Repert' eſt Titius occiſus, iudex inquirit, quis illum occiderit, & per teſtes receptos probatum eſt, ꝙ.S. interfecit. T. tamen nunq̄ fuit citatus; poterit ne ex talibus probationibus puniri ſine nouo ordine iudicij? D.m.dicit, ꝙ dubium eſt notabile, & remittit an not.p Inno, in.c.bonæ. 1.ſ̄. de elec. Tu vide Bald.in.c.1.§. iniuria. de pace jur. fir. vbi tenet, ꝙ nō. Et Ang.in repe.l.ſi vacantia.C.de bo. vac. verſ. item ſcias. de quo dicā in.c.qualiter, & qñ.ĵ.eo.in.1 t.articulo princip,
5 q.93. ¶ Tertio not. ꝙ † quilibet de collegio pōt ſe opponere inquiſitioni generali formatæ contra collegium; ratio eſt; quia cuiuſlibet ſingulariter intereſt, vt ſtatim dixi, agitur enim de intereſſe, & pœna cuiuſlibet; ſecus ſi exceptio cōcerneret fauorē collegij, vt collegij; quia tunc ſm̄ Inno. deberet proponi per collegium, ſeu repræſentantem collegium, aut maiorem partē ipſius, vt not. in.c.edoceri.ſ̄.de reſcrip. quod limita. vt not.in.c.1.ſ̄.de his. quæ ſi.à ma.par. ca.&.c.dilecti de ma. & obe. in quibus probatur, ꝙ
6 † qñq; dictum vnius præfertur dicto aliorū. ¶ Quar-
7 to not. ꝙ † electio prælati ſpectat ad collegium, ſiue vacet per mortem prælati, ſiue per priuationē factā judicialiter à ſuperiore. Et dicit hic D.m. ꝙ iſte tex,
8 allegebatur in arg. in concilio Piſano, ꝙ † licet vacaret Sedes Apoſtolica p priuationē Papæ factam in concilio per ipſum concilium, tñ noua electio Papæ debebat fieri per collegiū Cardinaliū, vt hic. In cōtrarium reſpondebatur, ꝙ iura tribuentia talē poteſtatē Cardinalibus, loquebant̄, qñ vacaret per mortem, vel renuntiationē; vnde aliud videbatur, ſi per priuationem concilij vacaret; vt ſcilicet, ad concilium pertineret. 79. diſt.c. ſi duo. & tangit D.m. in.c. licet. de elec. In inferioribus tamē indiſtinctè rediјt electio ad collegium, vt hic. Fortè tamen pp euitādas opin. aſſertum concilium Baſilienſe poſt aſſertam priuationē factam de Eugenio Quarto, citauit omnes Cardinales, vt venirent ad nouam electionē;
9 & vt aſſeritur nunc, † elegerunt in Summum Pontificem ducem Sabaudiæ, cui impoſitum eſt nomen
10 Felix Quintus. Quid autem, † ſi alius pręlatus inferior fuerit priuatus in curia Ro. an vacet prælatura in curia. vide glo.in ver. collato in clē. t.vt lit.pen.& ibi
11 dixi. ¶ Quinto not. ꝙ † priuatus per iudicem, etiam non ſeruato ordine iudiciario, non videtur poſſe petere reſtitutionem ſpoliationis; ſed debet petere reſtitutionem in integrum aduerſus ſententiam, ſecūdum D.Ant. Sed tu dic, vt traditur in.c.cum quærenti. de reſtitu. ſpolia. ¶ Sexto not. ꝙ † criminoſius pe-
12 tens reſtitutionem beneficij, non auditur, ſi de crimine notorio conſtet, etiam iure notorietatis, de quo dic, vt latius dixi in.c.ſi conſtiterit.ſ̄. eodem.
13 ¶ Septimo not. ꝙ † non ſemper vitandus eſt circuitus, ſed aliquando ſeruādus, vt ſatisfiat iuri. ¶ Octa-
14 uo not. quòd † priuatus iure electionis de ſe factæ, non vitio perſonæ, ſed propter defectum ſolennitatis, non inhabilitatur, quominus poſſit eligi ad eādem dignitatem; vt probatur in.c.ſuper eo.de elect.
15 imo plus ſingulariter probat iſte tex. quòd † electus in locum minus legitimè priuati, non efficitur inhabilis; quia iſte defectus non eſt electi, ſed priuantis, vnde excuſatur propter authoritatem ſuperioris, quem credebat ritè, & rectè proceſſiſſe; ſecus autem ſi acceptaſſet electionem alio legitimè deſtituto; quia tunc efficeretur inhabilis ad illam dignitatem; vt eſt tex.in.c.1.de conceſ. præben. ¶ Vltimo
16 not. quòd † in ſententia eſt exprimenda cauſa, quotieſcunq; per ipſam ſententiam poſſet præiudicari tertio præter voluntatem ſententiantis, de quo dic, vt latiſſimè dixi in.c. ſicut nobis. de reg. iur. ¶ Glo. t. ſentit contrarium, quòd proceſſus legati debuerit valere, ex eo quod iſte G. abbas tacendo, & non reſpondendo inquiſitioni factę per legatum, videtur renuntiaſſe literis, vt probat glo.in princip. per ſex iura. In contrarium tamen allegat iura. De-
17 inde colligit, quòd † tacens non videtur conſentire; & allegat duo iura in contrarium. In eadem, ibi, non valuit, quod fecit. dic, intelligit ergo glo. ꝙ priuatio abbatis, non valuit, ex eo quòd legatus carebat iuriſdictione; & ratio eſt, quia Papa dictam cauſam inquiſitionis ſpecialiter alijs commiſerat. Et ſic.2. infert, ꝙ ſi vna cauſa eſt alteri ſpecialiter delegata, apud alterum iudicem illius cauſæ non poteſt fieri prorogatio. Aduerte tamen; quia Inno. hic variauit; nā in principio idem tenuit, ꝙ glo. ſed in ſi. tenet contrariū, vt dixi in prin. & ad contrariū, ꝙ deberet valere proceſſus legati, virtute iuriſdictionis prorogatę,

reſpon-

reſpondet dupliciter. Primo, quòd contrarium pro
cedit,quando quis egiſſet in figura indicij ordinarij,
nam tũc receditur à iudice delegato, & prorogatur
iuriſdictio ordinarij; ſecus ſi agatur in figura iudicij
non ordinarij; ſed hæc reſponſio non placet D. Ant.
Secundo reſpondet Inn. quòd contraria loquuntur
in merè ciuilibus, vbi iudices non procedunt inuitis
partibus. Et pro hoc etiam facit, quòd taciturnitas
abbatis non videtur potuiſſe auferre iuriſdictionem
inquiſirionis delegatæ per Papam,& illam dare de-
legaro, quòd videtur etiã ſequi hic Io. And.Sed hęc
reſponſio non placet D. Ant. licet enim abbas non
potuiſſet priuatiuè conſentire in alium iudicem pri
uando ipſos,quibus delegata erat inquiſitio, tamen
18 accumnlatiuè videtur potuiſſe; nam † etiam in cau-
ſa criminali prorogatur iuriſdictio non ſui iudicis,
vt.l.1.C.de iuriſdic.om.iudi.& trad. in.c.ſi diligenti.
de fo.compe.& per Inno.in.c.de canſis. de offic. de-
leg.& per D. Ant. in.c.P.& G.de offic. deleg. Vnde
Inn. reſpondet tertio, quòd contraria luquuntur,
quando pars fecit aliquid poſitiuè, adeundo iudi-
cem, faciendo aliquid, per quod poſſir dici proro-
gaſſe iuriſdictionem illius, & receſſiſſe aliter impe-
tratis. Sed hic iſte abbas nihil fecit poſitiuè,quia nõ
adiuit legatum, ſed ſolum paſſus eſt illum procede-
19 re.Et ſic,ex hac ſolu.not.† duo ſingularia in materia
prorogationis iuriſdictionis. Primum,quod ad vali-
ditatem prorogationis iuriſdictionis non eſt neceſ-
ſarius conſenſus expreſſus, ſed ſufficit tacitus; ſcili-
cet, adeundo iudicem, & litigando coram eo. Idem
Doc.in.d.c.ſi diligenti. & Bar.in.l.2.ff.de iudi. Secũ-
dum eſt,quòd per ſolam patientiam patientis iudi-
cem procedere cõtra ſe, non prorogatur iuriſdictio
non ſui judicis, niſi ex parte ipſius interueniat ali-
quid facti. Et hæc ſol. placet hic D. Ant. pro qua al-
legat dictum Inno.in.c.olim.el.3. de reſti.ſpo. qnod
tamẽ intelligit, niſi eſſet proceſſum ad aliquod actũ,
propter quod videretur prorogata iuriſdictio; quia
licet per patientiam non renuncietur literis, poteſt
tamen prorogari iuriſdictio. Vnde poteſt dici,ſecũ-
dum Inn.qnòd iſte abbas erranit in iure;quia credi-
20 dit non poſſe declinare iuriſdictionem legati;qui† er
ror, etiam ſi in iure conſiſtat, impedir prorogatio-
nem iuriſdictionis, vt.l. ſi per errorem.ff. de iu. om,
iu. & quod dicitur in.l.2.ff. de indi. Sed hæc reſpon-
ſio non placet Inn. quia iſte legatus erat iudex com-
petẽs ipſius abbatis, quaſi velit dicere, ꝙ hic nõ age
batur de prorogatione iuriſdictionis; ſed de declinã
da iuriſdictione legati. Et ex prędictis dicit D.m.col
ligi nota. limitationem in materia prorogationis; vi
21 delicet, ꝙ † error iuris ita demum vitiat proroga-
tionem, quando loquimur de vera prorogatione; vt
quia fiat prorogatio non ſui iudicis; ſecus ſi proroga
tur iuriſdictio ſui iudicis ordinarij, qui potuit ali-
qua exceptione declinari; nam ſi nõ declinatur,etiã
ex errore iuris tenet proceſſus, vt no.in.d.l. ſi per er-
rorem.&.l.ſi conuenerit.ff.de iur. om.iu. dixi in.c.ſi-
gnificaſti.de fo.compe.in.6.articulo principali.verſ.
a.q.&.c.1.ſ̃. de iudi.& ibi per D.Ant. qui concludit
finaliter, ꝙ ideò hic nõ valuit proceſſus;quia abbas
nnllum actum fecerat, per quod videtur renuntiaſſe
literis,& ſic legatus non fuit iudex competens, & ſic
deficir proceſſus propter defectũ iuriſdictioni. Inn.

tamen in alia gloſ. videtur concludere, ꝙ priuatio
abbatis non fuit inualida propter defectum poteſta
tis; dicit enim, ꝙ inputandũ fuit abbati;quia a prin
cipio non excepit; quia hæc exceptio, tãquam decli
naroria debebat proponi in principio, vt dixi in.c.
inter monaſterinm.ſ̃. de regula. vnde videtur velle
Inn.quòd iſte abbas potuit conſentire in iſtum lega
tum. Et hoc etiam videtur ſenſiſſe Hoſt.hic,dum di-
cit quòd abbas tardè propoſuit hanc exceptionẽ, &
quòd hic non valuit priuatio abbatis, non propter
defectum poteſtatis; ſed propter iudiciarium ordi-
nem non ſeruatum. Vnde diſtinguit hic D.m. ꝙ aut
inquiſitio eſt conmiſſa ad petitionem partis; & tũc
regulariter litigando, vel patiendo ſuum iudicẽ pro
cedere in illa cauſæ, videtur renuntiare reſcripro per
eũ impetrato, vt.c.vt debitus.& ibi dixi.ſ̃.de appell.
&.c.ex cõquęſtione.de reſti.ſpol. & ita cõtingit hic,
quia inquiſitio fuit commiſſa ad petitionem iſtius
G.abbatis; & tamẽ re integra fuit paſſus legatũ pro
cedere,& per conſequens tacitè videtur renuntiaſſe
impetrationi, & iſte intellectus, qnem etiam tenet
Inn.in glo.& Hoſt.mihi placet;videlicet, ꝙ hic pro-
ceſſus non fuit inualidus, ratione defectus iuriſdi-
ctionis, ſed ratione defectus omiſſi ordinis;nam hic
nõ fit mẽtio de defectu poteſtatis,ſed de ordine non
ſeruato. Aut & ſecũdo; inquiſitio fuit commiſſa mo-
tu proprio, & hoc caſu ſi Papa reuocat ad ſe inquiſi-
tionem ex certa ſcientia, proceſſus factus per infe-
riorem non tenet; licer pars non excipiat, vt no.in.
c.cum M.ſ̃.de conſti.&c. vt noſtrum & ibi dixi.ſ̃. de
appel. Sed ſi Papa alteri commiſiſſet inquiſitionem,
vel cognitionem;proceſſus factus per alium inferio-
rem aliàs habentem iuriſdictionem benè teneret, ſi
pars non opponeret; quia licet pars tali non poſſit
delegato talem juriſdictionem rollere; poteſt tamẽ
in pręiudicium ſuum in alium conſenrire; vt in ſimi-
22 li dicimus de † cauſa criminali, in qua, vt.ſ̃.dixi, licet
prorogare accumulatiuè iuriſdictionẽ alterius, non
tamen in præiudicium ſui iudicis. ¶ Glo.2.op. ꝙ pro
bationibus factis coram legato, nõ debuit Papa ſen
tentiare, cum ille eſſent uullę, tanquã ſactæ coram iu
dice incompetenti.per.c. at ſi clerici.ſ̃. de iud. tan-
dem ſolu. renendo contrarium, ꝙ immò faciũt fidẽ;
ſed hoc non eſt reſpondere ad contrarium, vnde po-
teſt colligi ex glo.2.ſol. ꝙ Papa hoc fecit ex plenitu-
dine poteſtatis. Vel.3.dicit glo.Papa ſententiauit nõ
pp acta ſacta corã legaro;ſed quia de nouo fuit facta
fides coram eo.In fi.gl.dic, hæc vltima ſol.placet, D.
Ant.dicit ramẽ, ꝙ tex. põt etiã intelligi, ꝙ probatio
nes erãt ſactæ corã legaro ante appellationem, ideò
erant validæ; vnde prætextn illarum potuit Papa ſen
tentiam ferre. Sed tu dic, quòd hæc ſol.non eſt bona,
ſi poneremus defectũ poteſtatis. Ideò aduerte; qnia
tenendo alium intellectum; videlicet, quòd hic non
ẽet aliquis defectus poteſtatis, ſeu iuriſdictionis, ceſ-
ſat contrarium; quia valent probationes factæ corã
legato, tanquam iudice ſuo; & licet ſententia non te
nuerit propter omiſſum ordinem iudiciarium, ta-
men probationes remanant validæ, vt not. in.c.ad
probãdum.ſ̃.de re iudic.&.l.expræſſum.ff.de appel.
¶ Glo.ſuper ver. reſtituendus foret.ſenrit contrariũ
23 de.c.conquærente.de reſt.ſpol.vbi † ſpoliatus nõ ſer-
uato judiciario otdine reſtituitur. In eadem, ibi.

propter

propter ſcandalum;dic, vel tertio,& melius, ꝙ ideò
hic non fit reſtitutio; quia notoriè conſtabant crimi
na abbatis, propter quæ veniebat priuandus; & ſic
24 nota ſingulare, ꝙ † in beneficialibus nõ ſolum ſi cõ-
ſtat ius ipſo iure non competere petenti reſtitutio-
nem, nõ eſt ipſe reſtituendus; ſed etiam ſi conſtaret
ius competere, ſed reſoluendum fore, per tex. no-
ſtrum, & ſequitur D. Ant. & facit, ꝙ dixi poſt D. m.
in.c.ſi conſtiteris.ſ. eod. remittit tamen D. Ant. de
hoc ad no.in.c.in literis. & in.c.item cum quis.ſ. de
reſtitutio.ſpol. Sed tu vide de hoc articulo lati⁹ ꝑ D.
m. in diſputa.ſua.quæ incipit Titius clericus. in ter-
tio dubio.ꝙ reſpectu iſtius reſtituendi, non fuit hic
aliqua ſpecialitas in Papa; nam idem dicendum eſ-
ſet in quolibet inferiore habente poteſtatem reſti-
tuendi; & ex his patet reſponſum ad contrarium al-
legatum in gloſſ. in fin. quia ibi fuit prętermiſſus
ordo; ſed non conſtabat de criminibus inquiſiti.
¶ Gloſſ. in verſiculo non ſeruatum. format contrari
um, de.c. qualiter. j.eodem. & ſoluit. In fin.gloſſ.dic,
25 hæc ſol. non eſt bona; quia † defectus poteſtatis, non
videtur defectus ordinis, nec è contra; vnde reſpon-
de ad contrarium, quòd licet in regularibus non ſit
ex toto ſeruandus ordo; tamen aliquis ordo ſeruan
dus eſt, vt traditur in.d.c. qualiter. & hunc fortè prę
termiſit legatus, quem ſeruare debebat. ¶ Glo. in
verſ. prouidemus.in fi.dic, vult ergo, ꝙ Papa proceſ-
26 ſit de plenitudine poteſtatis; quia de iure iſte † ſpo-
liatus, iuris ordine nõ ſeruato, debebat reſtitui, de
quo dic, vt dixi in gloſſ.3. Et dicit hic Hoſt. quòd
27 † per hanc viam plenitudinis poteſtatis multa expe-
diuntur in curia, quod dicit ſibi placere, quando ꝑ-
nicioſa iuris ſubtilitas præiudicaret veritati, de quo
in.c.dilecti.ſ.de iud. ſecus ſi ex plenitudine poteſta
tis ſubuerteretur ius alterius, vel veritas deſtituere-
tur, de re iudi.c. in cauſis. quod frequenter contin-
gic, quamuis in hoc mundo non ſit locus quærelæ,
ſecundum eum.9.q.3.c.aliorum, & vide quæ dixi in
c.cum olim.ſ.de re iudic. & vide Hoſtien. & Io.And.
28 in.c.cum veniſſent.ſ.de iudic. vbi dicit, quòd † Pa-
pa poteſt facere quadrata, rotunda, & è contra, quod
intellige, ſi eſſent buccellæ panis, vel marzapanes;
ſed non de illis quadratis, de quibus loquuntur Ge-
ometræ. ¶ Glo. pen.in fi.dic, de hoc articulo vt di-
xi in.c.pen.ſ. de re iu. vel poteſt dici, quòd hic fuit
cognitum de iure vtriuſq; ; ideò de vtroq; potuit pro
nuntiare; ſecus ſi non fuiſſet cognitum; ſed plus pla-
cet intellectus glo. prout dixi in.d.c.pen. in gl. 1. poſt
prin. Extra glo. opponitur. dicitur hic, quòd erat fini-
ta inquiſitio; contra, quia nondum erat lata ſenten-
tia. Sol. dic, quòd erat finita quo ad indagationem,
& teſtium examinationem, ſecundum Pet. & Abb.
29 ¶ Secundo opponitur, quòd hæc † exceptio, quod
cauſa erat alteri delegata, erat iuſta; ergo debebat
30 admitti; quia † delegatio eximit a iuriſdictione infe-
rioris iudicis, de offic. delega.c.paſtoralis.§.1.&.ſ.
de reſcript.c.cęterũ.de reſti.ſpoliat.c.audita. Sol. ſe-
cundum Inno. & Hoſt. exceptio erat legitima; ſed
tardè fuit oppoſita; debebat enim opponi inter ip-
ſa iuris auſpicia, vt de reg.iur.d.c.cum inter. & ideò
ſucceſſit regula.l.de qua re.ff.de iudi. Goffr. tamẽ hic
31 dicit, quòd quia † in inquiſitione non eſt neceſſa-
ria litis conteſtatio ſemper ante correctionem, vide-
tur eſſe quis in initio; & ſic deberet poſſe opponi ta-
lis exceptio. Sed dicit D. Ant. & benè, quòd hoc nõ
eſt verum, per not. per Io. And. & Doc. in.c.cum.M.
ſ.de conſti. & per glo.in.c.1.de elect.lib.6. & per not.
in authen. offeratur. C.de lit.conteſt. & in authen. niſi
breuiores. C.de ſen. ex breui. reci. Itẽ dicit hic Goffr.
vt refert hic Io. And. quòd dato, quòd valuerit co-
gnitio legati; tamen amotio, & ſubrogatio non de
32 beret valere; quia † licet ea, quæ fiunt ante inſinua-
tionem reſcripti apoſtolici valeant; non tamen va-
lent, quæ fiunt poſt inſinuationem, vt.d.c. audita.
ſ. de reſtit. ſpoliato. &.c.ex tua. de fil. præsby. Item
ſecundum Goff. ex quo abbas appellauerat, legatus
non debebat procedere, nec etiam debebat exequi
ſententiam, quamdiu poterat apellari, vt traditur
in.c.non ſolum.de appell.lib.6.dicit D. Ant. quòd te
nendo opin. quam gloſſæ cõmuniter * tenent, quòd
proceſſus non valuit ex defectu poteſtatis, ceſſat con
trarium. Sed tu dic, quòd ſententia, & amotio non
valuerunt propter non ſeruatum ordinem, vt dicit
tex. Non obſtat, quòd dictum eſt de appellatione;
quia illud procedit, quando iudex detuliſſet, vel ap-
pellatio eſſet iuſta, & legitima. Sed hic Hoſtien. di-
33 cit, quòd appellatio non valuit; quia † nõ fuit facta
a grauamine, vt.c.cum in eccleſia. &.c.vt debitus.ſ.
34 de appel. ¶ Tertio oppo. quòd † legitima erat ex-
ceptio recuſationis, & per conſequens geſta poſt re-
cuſationem non deberent valere. Sol. dic, ꝙ argu-
mentum procedit quando recuſatio eſt propoſita in
debito tempore, & debita forma, quòd hic non fuit;
dic, vt dixi in.c.cum ſpeciali.de appell. Vel dic 2. ſe-
35 cundum D. Ant. poſt Io. And. & Hoſti. ꝙ † nõ de fa-
cili admittitur recuſatio contra Cardinales, & dic
de hoc, vt dixi in.c.nouit.de appell.in fi.not. ¶ Vlti-
36 mo opp. ꝙ † publicatis actis, Papa non debuit alios
teſtes recipere, vt.c.fraternitatis.de teſta. & clẽ.fi.eo.
tit. Sol. Inn. & Hoſt. dicunt, ꝙ Papa hic recipit iſtas
probationes ex officio, & hoc cõtinetur ſub iſta de-
ciſa. &.l. quę ponitur ante ver. cum igitur. ſub qua, cõ
tinentur etiam ſecũdũ eos, allegationes; vnde volũt
etiã, ꝙ licet inferior iudex publicatis actis nõ poſſit
iterato teſtes recipere, vt in contrarijs. Vel poſtquã
cõcluſum eſſet in cauſa, vt.c.cum Ioan.ſ.de fide in-
37 ſtru. tamen † Papa poteſt; maximè cum agitur de be
neficijs, & maximè curatis, & præcipuè epiſcopati-
bus, quo caſu, ſecundum eos, quilibet iudex. & maxi
mè Papa 9.q.3.c.cũcta. &.c.per principalẽ. põt, quã
tuncunq; ſit in cauſa cõcluſum, etiã inuitis partibus
ex officio nouas ꝓbationes recipere, & negotiũ, & sẽ
tentiã examinare ꝓpter animarũ periculũ; & ne qs
per ſubreptionẽ abſcõdat, vt.c.cũ nobis. &.c.cũ dile
ctus.de elec. Si enim hoc licet, vbi de vnius, aut duo-
rũ ſalute agitur, vt.c.ſeries.de teſti. &.c.fin.de ꝓbat.
fortius, vbi immineret periculũ tot animarũ.ſ.vt lit.
nõ conteſta.c.qm̃.§.porrò. vnde ſupplet in his de fa-
cto. Facit.c.2.de poſtul. ſm̃ Hoſt. & ad hoc vide Hoſt.
& Io. And. in.c.cũ venerabilis.ſ.de cõfeſſ. &.c.cũ in-
ter.eo.tit.ver. irritãdã. & dic de hoc, vt latè dixi ĩ clẽ.
1.de in integ.reſtit.in 25. & 26. fallentijs. ¶ Sed q̃ro,
38 vtrũ † recedẽs, & appellans ſit citãdus ad ſniam? Sol.
dicit Inn. quòd non; dic tu, vt dixi in clem. 1. de dol.
39 & contum. ¶ Vltimo, quærunt hic Doctores † in
quibus actibus requiratur citatio peremptoria,
qui

qui articulus non pertinet principaliter ad tex. noſtrum. Vnde pro eo dic, vt hic per Io.And.D.Ant.& D.m.in.c.1.ſ. de iudic. & per Bal. in.c.1. de mi. vaſ. qui contu.& in.l.tres denuntiationes.C.quomodo & quando iud.

CAP. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio criminis non obſtat in beneficialibus agenti poſſeſſorio adipiſcendæ, & nu.6. quod tamen intellige, vt ibidem. Practicam verò, tunc procedendi, vide nu. 10.*

2 *Filius beneficio, cui pater immediatè miniſtrauit, præfici non poteſt.*

3 *Nepos ex filio, vel filia, an poſſit immediatè beneficio aui miniſtrare.*

4 *Aedictum de filijs præsbiterorum, quo ad beneficium obtinendum, non habet locum in tranſuerſalibus.*

5 *Nepos propriè dicitur per lineam deſcendentem.*

7 *Homicidium, & periurium reddunt quem inhabilem ad obtinenda beneficia. & nu.24. vbi qđ ēt hæreſis.*

8 *Repulſus ab excipiendo, ex eo, quod exceptio nō adaptabatur ad viam intentatam, admittitur per viam agendi, ſi de exceptione non fuit cognitum.*

9 *Crimina plura promouens, non arctatur ad omnia probanda; ſed ſufficit vnum probare, ſi quodlibet per ſe ſufficit.*

11 *Deficiens in purgatione, punitur vt conuictus, per viam agendi.*

12 *Purgatio iudicis officio indicitur.*

13 *Deficiens in purgatione, debet puniri per viam inquiſitionis, non per viam accuſationis.*

14 *Præſumptio violenta ſufficit ad condemnationem.*

15 *Iudex, quando procedit ex præſumptionibus, multum debet ponderare ſuam ſententiam. Quod tamen intellige, vt nu.19.*

16 *Iudex, quando procedit ex inquiſitione, niſi in quibusdam criminibus, debet arbitrio ſuo ſententiam moderare.*

17 *Homicidij crimen, probatum etiam per viam inquiſitionis, operatur, vt quis, puniatur, ac ſi via accuſationis cōtra eum procederetur. Et quæ ſit talis pœna. ibidem.*

18 *Cap. ſignificaſti. extra de adulte. intellectus.*

19 *Reus, ſi non probat innocentiam ſuam, habetur pro conuicto.*

20 *Præſumptio iuris non ita fallitur, ſicut falli poteſt præſumptio hominis.*

21 *Turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes.*

22 *Infamato non debet tradi poſſeſſio.*

23 *Inſcriptio non eſt neceſſaria, quando agitur ad priuationē beneficij, & non ad pœnam naturalem delicti; & admittitur tunc procurator. ibidem.*

25 *Exceptio, quæ ſi probaretur, non reuelat probantem, non eſt admittenda.*

Accedens. Exceptio criminum, poſſeſſionem prælati non retardat; niſi fuerit de his publicè infamatus. h d. vel dic; & melius ſe-
1 cundum D. m. Agenti † poſſeſſorio adipiſcendæ in beneficialibus, non obſtat exceptio criminis, niſi de eo ſit infamatus, & infamato, accuſatore nō comparente, vel non probante, indicitur purgatio, in qua ſi
defecerit, punitur vt conuictus h.d. Diuiditur in.2. partes. In prima, deciſè narrat factū. In ſecunda, ſub certa forma mandat diffiniri negotium.2.ibi, mandamus quatenus. Et in tex. ibi cōferendam.&.ī.dic, ſub iſto.ī.cōtinetur, quòd iſte non fuit admiſſus ad poſſesſionem propter crimina contra eum obiecta; & ideò petijt a Papa prouideri ſibi de remedio opportuno; vnde Papa prouidet, vt ſequitur, ibi, mādamus quatenus.&c. ¶ Noto primo, ibi, G. nepos. ꝙ li
2 cet † filius clerici nō posſit præfici beneficio, in quo pater ante immediatè miniſtrauit, vt.c. ad extirpandas.ſ. de fil. præsby. ſecus tamen eſt in nepote. Aduerte tamen; quia tex. noſter poteſt dupliciter intelligi. Vno modo, ꝙ iſte eſſet nepos ex filio, vel filia; & tunc
3 nō eſt clarum, imò dubium, † vtrum posſit præfici in beneficio, quòd immediatè prius auus obtinuerat, de quo in.d.c. ad extirpandas. vbi glo. & Inn. tenent, quòd ſic, facit. ff. de ritu. nup. l. ſenatus. & l. iuſta. ff. de verb. ſign. Alij vero tenent contrarium, vt Goff. per l. lege. ff. de ritu. nup. de quo articulo dic, vt traditur per Hoſt. in ſumma in tit. de fi. præsby. §.2. verſi. nunquid. Ego diſputaui Paduę. Et incipit diſputatio. Archid. Senenſis, in quarto dubio. Secundo modo poteſt intelligi de nepote ex fratre, vel ſorore; & in hoc tex. procedit, ſine dubio; quia nepos poteſt ſuccedere in beneficio patrui, vel auunculi; & ita intelligit tex. noſtrum hic D. Ant. probatur idem, in.c. ex par-
4 te.ſ. de offic. deleg. & c. non ſine. de arbit. quia † edictum de filijs pręsbyterorum quantum ad articulum noſtrum, non vendicat ſibi locum in tranſuerſalibus;
5 † propriè tamen nepos dicitur per lineam deſcendētem, vt. l. iuriſcōſultus. ff. de gradib. ¶ Secundo not.
6 ꝙ † agenti poſſeſſorio adipiſcendæ, non obſtat exceptio criminis, etiam ſi ſit tale crimen, quod ipſo iure inferat nullitatem collationis; dummodo illud ſit ſine infamia; nam hic opponitur exceptio homicidij, quod inficit collationem ipſo facto, etiam ſi præcedat, vt.c. cum noſtris. de cōceſ. pb. ¶ Tertio no.
7 duo crimina, † quæ reddunt quem inhabilem ad beneficium cōſequēdum, homicidium ſcilicet, & per-
8 iurium. ¶ Quarto not. ex verbo deindè. quòd † repulſus ab excipiendo, ex eo, quòd exceptio nō adaptabatur ad viam intentandam, admittitur per viā agēdi; quando de exceptione nō fuit cognitum, vide ad hoc, quæ dixi in.c. conſtitutus.ſ. de appel. ¶ Quin-
9 to not. quòd † promouens plura crimina, non arctatur ad omnia probanda; ſed ſufficit vnum probare, quando quodlibet per ſe ſufficit, argu.c.2.ſ. de re-
10 ſcrip. & ibi not. ¶ Sexto not. † practicam procedendi, quando opponitur exceptio criminis cum infamia contra agentem poſſeſſorio adipiſcendæ in beneficialibus; quia petens non ſtatim repellitur, nec ſtatim admittitur, licet non probetur exceptio; ſed indicitur purgatio, & effectus petitionis ſuſpenditur vſque ad euentum purgationis, in qua ſi deficit, imponitur ſibi ſilentium; ſed ſi purgatur, admittitur ad beneficium, & aduerſar⁹ punitur in expenſis, vt hic; Itē punit hodiè & alia pęna, de qua in.c.1. de electio.
11 lib.6. ¶ Vltimo not. ꝙ † deficiēs in purgatione, punitur vt conuictus per viam agendi, ſecundum Goffr. & dicit Ab. ꝙ alibi non ita clarè probatur. Sed contra hoc vltimum notabile opp. D. Car. Flo. hoc mo-
12 do, † purgatio indicitur officio iudicis; ergo in ea
defi-

deficiens deberet puniri, vt conuictus per viam in-
quiſitionis, quaſi velit dicere, ꝙ licet p̄ceſſit accuſa-
tio; tamen quia ceſſauit, & propter remanẽtem infa-
13 miam indicta fuit purgatio, † deficiens in ea debet
potius puniri per viam inquiſitionis, quam accuſa-
tionis, vt.c.cum inter. de purg.can. Secundo moue-
tur; quia ideò conuictus in purgatione punitur, vt
conuictus; quia probabilis præſumptio, quæ inſurre
xit ratione infamiæ propter defectum purgationis
14 tranſit in † violentam præſumptionem, quæ ſufficit
ad condemnationem, vt dicit glo. in verſi. beneficio
priues. in.c. inſinuatum. ĩ. de ſimo. vnde cum hoc ca-
15 ſu † procedatur per præſumptionem, debet iudex
multum põderare ſententiã ſuam; vt not. dicit Inno.
in.c. quia veriſimile. s̃. de præſum. &.c. afferte. eo. tit.
quaſi velit dicere, ꝙ iſte potius debet puniri per viã
16 inquiſitionis, quam per viam accuſationis quia † in
inquiſitione, niſi in quibuſdam criminibus, iudex ſe-
cundum arbitrium ſuum debet ſententiam modera
re, vt eſt tex. in.c. inquiſitione. in princ. s̃. eod. & ibi
dixi. D.m. hic in effectu reprobat hoc vltimum no-
17 tabile, & dictum D. Cardi. Mouetur; quia † crimen
homicidij, de quò hic, probatum etiam per viam in
quiſitionis, operatur, vt imponatur eadem pœna,
quæ imponeretur per viam accuſationis; vnde conui
ctus debet deponi ab officio, & beneficio, nec eſt lo
cus arbitrio iudicis, aut moderationi, vt in.d.c. inqui
ſitionis. in princ. Sed hic in caſu noſtro deficiens in
purgatione, non deponitur ab officio, ſed tãtum im-
ponitur ſibi ſilentium ſuper beneficio; ergo non pu-
nitur vt conuictus per viam accuſationis, vel inquiſi-
tionis; vnde ipſe in articulo pulchro notanter dicit,
ſe vltra alios diſtinguere, quod aut nullus modus prę
ceſſit indictionem purgationis, ſed iudex ſolum in-
famato indixit purgationem, & deficiens in ea non
punitur vt conuictus per viam accuſationis, vel in-
quiſitionis, ſed extraordinariè, & modo particulari;
ſcilicet. quia ſuſpenditur tãtum ab officio, vt eſt tex,
18 in.c. ſignificaſti. ĩ. de adul. † qui tex. ita debet intelli-
gi, vt no. ibi Ioan. And. Aut præceſſit aliquis modus
agendi; & tunc deficiens in purgatione punitur ſe-
cundum illũ modũ agendi, qui præceſſit; vnde ſi præ
ceſſit accuſatio, punitur vt accuſatus, ſi inquiſitio,
punitur vt inquiſitus, vt not. glo. in.d.c. inter. de purg.
cano. Et ratio eſt; quia indictio purgationis propter
infamiam, non facit ex toto ceſſare iudicium inten-
tatum; ſed propter infamiam ortam, propter quam
19 orta eſt præſumptio cõtra infamatum; & ideò † trãſ-
fertur onus probandi innocentiam in ipſum reum,
& ſi illam non probat, habetur pro conuicto in iudi-
cio intentato, argu.c. vt noſtrum. s̃. de conceſ. præ-
ben. &.c. ordinarij. §. 2. de offic. ordi. lib. 6. Nec obſt.
ſecundum eum, quòd dictum fuit ſupra, quòd iu-
dex debet temperare ſententiã ſuã, quando procedi
tur ex præſumptione; quia illud procedit in præſum
ptione hominis, & nos loquimur in præſumptione
20 iuris, quæ † non ita fallitur, ſicut falli poteſt præſum-
ptio hominis. Sed dicit D.m. quòd contra prædicta
ob. tex. noſter; nam ſecundum prædictam diſtinctio-
nem hic, iſte deficiens in purgatione debet deponi
ab officio, cum eſſet graue crimen homicidij, & de-
ficeret in purgatione præcedentie iudicio per viam
accuſationis. At hæc pœna hic non imponitur, ſed
imponitur tantum ſibi pœna perpetui ſilentij ſuper
beneficio. Sol. dicit ipſe, & ſentiunt Doct. hic, & in-
nuit litera, quòd hic non agebatur per viam verę ac-
cuſationis, ſeu inq̃ſitionis ſed quaſi p quandã viam
ciuilis accuſationis, ſeu ciuilis modi; quia accuſaba-
tur tantum vt priuaretur beneficio; ideò deficiente
probatione in accuſatione inſtituta, vel accuſatione
ceſſante, infamato reo propter infamiam indicitur
purgatio, & deficiens in ea debet ſolum priuari be-
neficio; quia ad hoc ſolum tendebat prima accuſa-
tio. Sed tu aduerte; quia verſi. ſi verò. vbi deficienti
in purgatione, imponitur perpetuum ſilentium in
præbenda, non loquitur quãdo præceſſit accuſatio;
ſed ſolum quando præceſſit exceptio criminis; & di
cit, quòd ſi iſte eſt infamatus, indicitur ei purgatio;
in qua ſi defecerit, imponitur ei ſilentiũ; & id ex eo
eſt, quia iſte exceptiones ſolum intẽdebat ad impe-
diẽdum ipſum circa acquiſitionem ipſius beneficij;
& ideò remanet regula D.m. prima; & ex dicta pri-
ma regula deſcendit ratio deciſionis iſtius dicti. Sed
benè tex. noſter obſt. dicto D.m. in. verſ. deĩde ſi legi-
timos. vbi tex. loquitur, quando actum fuit per viam
accuſationis; & dicitur, quòd ſi aliquod prædictorũ
criminum probatum fuerit, & per conſequens etiã
ſi eſſet homicidum, imponitur ſibi perpetuum ſilen
tium, cum deberet deponi ab officio, & beneficio;
vnde magis obſt.c. inquiſitionis. ĩ prin. s̃. eo. & reſpe-
ctu contrarij benè ſuccedit ſol. D.m. quam. s̃. retuli,
videlicet, quòd hic agebatur non per viam veræ ac-
cuſationis, ſed ciuilis modi; &c. & ratio poteſt eſ-
ſe, quia accuſatio tendebat ad illum effectum, ad
quem tendebat exceptio prius propoſita; & vt dixi
in verſ. ſi verò. non poſſumus dicere, quòd ibi eſſet
indicta purgatio, ſuſpẽſo iudicio accuſationis; quia
tex. dicit, ſi verò non apparuerit accuſator. ſed ſolum
imponitur ſilentium ſuper beneficio propter pro-
poſitam exceptionem criminis, quę proponitur ad
impediendum; vnde in purgatione deficiens, debet
puniri vt conuictus per viam exceptionis; niſi dice-
res, quòd verſ. ſi verò. dum dicit, ſi legitimus non ap
paruerit accuſator. debet intelligi, hoc eſt, quia ince
pit, & poſtea deſtitit; ſed non placet, cum nõ adapte
tur literę. Et not. benè prędicta; quia noua ſunt. Sed
contra id, quod dictum fuit. s̃. in principio diſtin-
ctionis D.m. vbi dixi, ꝙ vbi non præceſſit certus mo
dus agendi, deficiens debet tantummodo ſuſpendi;
opponit D.m. de tex. noſtro in.d. ver. ſi verò. vbi dici-
tur, quòd ſi nullus apparet accuſator, debet indici
purgatio infamato; & ſi deficit, imponitur ſibi ſilen-
tium ſuper præbenda; ergo non tantum ſuſpenditur,
ſed priuatur beneficio, quòd eſt cõtra.c. ſignificaſti.
& quòd ibi no. Ioan. And. ĩ. de adul. Sol. dicit D.m.
quòd cõtrarium eſt difficile, & nõ tactum per Doc.
Reſpondet tamen, quòd illud.c. ſignificaſti. & quod
ibi dicit Io. And. procedit, quando infamatus eſſet
in poſſeſſione beneficij; & tunc ſuſpendatur ſi deficit
in purgatione; ſecus ſi non eſſet in poſſeſſione bene-
ficij, quia tunc debet tali beneficio priuari, & im-
21 poni ſibi perpetuum ſilentiũ; & ratio eſt, quia † Tur-
pius eijcitur, quam non admittitur hoſpes, vt.c. quẽ-
22 admodum. de iureiur. & quia † infamato non debet
tradi poſſeſſio; vt hic, &.c. inter. ĩ. de excer. præla. Itẽ
quia fruſtra tractaretur de ſuſpẽſione beneficij, cum
illud

illud plenè non obtinuerit. Vide ad prædicta D.m.
in.c.cum P.&.in.c.cũ dilectus.j.de purg.can.Tu ad-
uerte;quia licet conſidetatio ſit ſubtilis, & rationes
ſint bonæ,tamen contrarium faciliter ſoluitur, intel
ligendo tex.vt debet intelligi;videlicet,quia hic præ
ceſſerat exceptio criminis, quæ tendebat ad impe-
diẽdũ iſtũ, ratione cuius exceptionis videbatur iſte
effectualiter priuari tàm iure adepto, quàm adipi-
ſcẽdo;ſi opponebatur exceptio ctiminis cũ infamia;
& ideò nõ mirum ſi poſtea deficiẽti imponitur per-
petuum ſilẽtium;& prædicta not.ad materiam.c.ſup
his. in ver.poſt cõfirmationem.ſ.eod. & hic eſt ver⁹
intellectus tex.noſtri, & ipſum not. Sed aduerte; qa
dictam diſtinctionem D.m.ſentit hic Goff. & tefert,
& ſequitur Archid.2.q.1. in primis ſuper.3.gloſſ. &
in.c.inter.j.de purg.can.& ibi etiam refert Io. And.
licet non ita plenè, & ibi Io.And.ſentit reſponſionẽ,
quam dedi ad verſi.ſi verò.& eam reprobaui.ſ. Glo.
1.in prin.colligit.deinde oppo. & ſol. diſtinguendo.
In fi.dic, facit,quod habeẽ, in.c.ſuper his.ſ.eod.vbi
tetigi de hoc articulo,& tangit hic etiã Hoſt.& Com
poſte.plenius in.c.quòd ſicut.ſ.de elect.& ibi per Io.
And.poſt glo. & Inno.in.c.inter canonicos.eod.titu.
&.c.cum olim.ſ. de dolo & contu. & aliquid in.c.cũ
olim.de cauſa poſ. & propriè, & in.c.poſt electionẽ.
de conceſ.præben.Ego hunc artIculum reſpectu pe-
titæ poſseſsionis,plenius examinaui,in.c.cõſtitutus
de appell.vbi declaraui intellectum illius, & iſtius.c.
& ideò breuiter hic me expediam.Dico igitur,quòd
interdum eſt quis tantum electus, & hoc caſu nõ eſt
dubium,quòd admittitur exceptio tàm contra per-
ſonam electi, quám contra formam electionis, vt.c.
1.&.c.vt circa.de elec.lib.6. Et ratio eſt;quia cũ iſte
non ſit aſſequutus plenum ius, exceptio proportio-
natur ad excludendum ius petitum confirmationis,
vel potentiæ petendi ipſam confirmationem,vt.d.c.
ſuper his.Interdum & ſecundo,quis eſt electus,& cõ
firmatus,& petit conſecrationem, vel ordinem an-
nexum illi beneficio, quod fuit ſibi collatum, vel ad
quod fuit electus,& confirmatus; & hoc caſu etiam
admittitur,vt.d.c.ſupet his.& ratio eſt;quia licet iſte
habeat ius in beneficio; tamen quia deficit ſibi ali-
quid iuris,quod petit,vel petere debet,ſine quo ob-
tentum retinere non poteſt,debet admitti exceptio;
quia ſatis exceptio dicitur operare effectum ſuũ,re-
ſpectu iuris obtinẽdi. Et idẽ ſi peteret aliquid aliud,
quòd haberet aliquid iuris conſecutiui ad retinẽdũ
beneficium,exemplum in petitione ſigilli, vt dixi in
c.vt noſtrum.ſ.de appell. poſt glo. in 2.ſolutione ſeu
ſecundo intellectu.Idem eſt in benedictione Abba-
tis,vt dixi in.c.meminimus.ſ.eod.in.4.notabili.pręe-
dicta tamen limita,& declara,vt dixi in.c.ſuper his.
ſ.eod.in.4.q.poſt gl.ſ.eod.iunctis his,quæ dixi in.c.
ſuper his.ſ.eod.in.3.membro princ.de abſoluto per
viam exceptionis, & in vltimo membro principali
de abſoluto per viam accuſationis. Interdum & ter-
tio quis eſt cõſecutus plenum ius, ita quòd nihil de-
ficit ſibi,niſi ſecunda poſſeſsio;& ſubdiſtingue,quòd
aut quis agit petitorio adipiſcendæ, ad quod agitur
petendo poſſeſsionem,quam nunquam habuit, alio
poſsidente. Aut officio iudicis,ſimiliter petẽdo poſ-
ſeſionem vacantem.Aut agit petitorio recuperandę,
petendo reſtitutionem poſſeſsionis, quam habuit,
ſed fuit ſpoliatus. Primo, & ſecundo caſu diſtingue,
vt hic in tex.noſtro,cuius effectus eſt, quòd aut op-
ponitur exceptio criminis cum infamia, & admitti-
tur talis exceptio;& differtur traditio poſſeſsionis;&
ſi crimen probatum fuerit, imponitur petenti poſ-
ſeſionem, perpetuum ſilentium, vt hic,& ratio deſcẽ
dit ex his, quæ dixi.ſ. in vltimo nota. Si autem non
defecerit,condemnatur aduerſarius in expenſis. Si
vero opponitur crimen ſine infamia, tunc fit execu-
tio,& traditur poſſeſsio,qua executione facta, ſi ap-
paruerit accuſator, debet admitti, & probato cri-
mine imponitur ſibi perpetuum ſilentium ſuper be-
neficio, quòd intelligo; quando ad id principalitet
agitur,prout hic etat reſpectu pręcedentis exceptio-
nis ſolum ad hunc effectum tendentis;aliàs autem ſi
ageretur ad alium finem, vt quia intentaretur actio
ad naturalem pęnam delicti reſpectu homicidij, eſ-
ſet dicendum,quòd eſſet deponendus ab officio, &
beneficio.Reſpectu verò alterius delicti, eſſet impo-
nenda illa pœna naturalis delicti.Si verò actor defi-
cit,abſoluitur reus,& condemnatur ipſe actot in ex-
23 penſis,quod intelligo in terminis.c.noſtri.† quando
ſcilicet ageretur ad priuationem beneficij, non ad
naturalem pœnam delicti,arg.eorum,quæ dixi in.d.
c.ſuper his. quo caſu non eſt neceſſaria inſcriptio, &
admittitur procurator,ſecundum quòd ibi dixi ple-
nè.Accuſato tamen indicitur purgatio,quod intelli-
ge niſi interim tranſacta eſſet infamia.Quare autem
contra petentem poſſeſsionem beneficij, quam nun
quam habuit non admittatur exceptio criminis ſi-
ne infamia, dicit hic Hoſtien. quem ſequitur D.m.
quòd ratio eſt; quia exceptio venit ad conflictum iu
ris.Sed ille qui petit poſſeſsionem,non petit aliquid
iuris,ſed quoddam facti,& ideò non admittitur;ſed
exceptio criminis cum infamia admittitut per ra-
tionem glo.& vide de hoc,quæ latius dixi in.d.c.cõ-
ſtitutis.de appell.vbi etiã examinaui, quare admit-
tatur exceptio concernens defectum poteſtatis cõ-
ferentis,vel ſubreptionem gratiæ,aut alia abſorbens
ipſum ius principale,ratione cuius petitur poſſeſsio,
de quo dic;vt ibi dixi, & traditur,in.c.cum olim.de
cauſa poſ.& propri.Idem dicit hic D.m.ſi aliquis pe
tit declarari titulum ſuum fore legitimum,vel confir
mationem ſuam legitimè factam. Tertio, & vltimo
caſu nõ admittitur exceptio criminis cum infamia,
arg.c.item cum quis.ſ.de reſti.ſpol.quod eſt verum,
niſi infamia eſſet manifeſta;quia cum hoc caſu iudex
ex officio ſuo poſsit impedire.2.q.5.præsbyter. for-
tius debet poſſe retardate reſtitutionem. Idem etiã
ſi crimina eſſent notoria,arg.eorum, quæ dixi in.c.ſi
conſtiterit.&.c.præcedenti.ſ.eod.Si vero non ageret
poſſeſſorio,ſed petitorio, qui appetit beneficium,quod
aliàs obtinuit,& alius occupat;& hoc caſu nõ admit
titut etiam exceptio criminis cum infamia, niſi ſit
24 tale† crimen,quod inducat priuationem ipſo facto;
vt homicidium præcedens collationem; vel hæreſis,
25 vel ſimil.& tatio eſt, quia † fruſtra admitteretur ad
probãdum exceptionem, qui ea probata remaneret
priuatus;vt not. Inno.in.d.c. intet canonicos. Si verò
quia eſſet in poſſeſsione beneficij, & nihil peteret;
ſed ageret nomine beneficij pro iuribus ipſius,nõ de-
bet admitti aliqua exceptio;quia ex quo toleratẽ,agere
põt.8.q.4.c.nõne. & not.in.c.ſciſcitatus.de reſcript.

CAP.

CAP. XXIIII.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitio qualiter, quando, contra quem, & à quo facienda ſit, & quis ſit eius effectus; & vnde eliciatur.*

2 *Teſtamenti veteris, & noui auctoritates in cauſis, tàm in procedendo, quàm decidendo allegari poſſunt.*

3 *Lex diuina, legi poſitiuæ præfertur.*

4 *Papa ſtatuendo contra legem diuinam, videtur potius errare, quàm legem condere.*

5 *Dictum alicuius ſancti fundatum auctoritate veteris, aut noui teſtamenti, præfertur etiam in cauſarum deciſionibus conſtitutioni. Sum. Pont. Secus autem ſi tali auctoritate non fulciatur. ibidem.*

6 *Papæ, non Sanctis, data fuit poteſtas legis condendæ.*

7 *Lex canonica, non excluditur à lege diuina.*

8 *Ius canonicum, quandoq; appellatur ius diuinum.*
Et a quo ortum habuit. nu. 9.

10 *Papa conſtitutionem concilij confirmat, non ècontra.*

11 *Statutum Papæ non confirmatur à concilio, cum ſit inferius.*

12 *Lex Euangelica, legi veteris teſtamenti præferenda eſt; Et quare nu. 14.*

13 *Argumentum ab ordine literæ valet.*

15 *Digniora ſunt præferenda.*

16 *Doctor, ſi eſt doctoratus à Papa, vel Imperatore præferendus eſt antiquiori. Quod tamen intellige, vt ibidem.*

17 *Prȩlatus de lapidatione infamatus, compelli poteſt ad reddendam adminiſtrationis rationem.*
Verbum villicus, quid denotet. ibid.

18 *Prælatus, quando inquirere teneatur.*

19 *Inquiſitionis via, vt procedi poſſit, quot requirantur. remiſſiuè.*

20 *Iudex, vt rectè iudicet, rem oculis ſubijcere debet, & ſic oculata fide videre. & nu. 57.*

21 *Officialis videns deferentem arma, poteſt illũ punire abſq; alia probatione. Et ibi quæ ſint illa, quæ probãtur ad oculum. remiſſiuè.*

22 *Superior non debet diſſimulare delictum illius, contra quẽ laborat infamia.*

23 *Fama, & clamor differunt. remiſſiuè.*

24 *Prælatus procedit ad inquiſitionem cum ſenioribus de eccleſia, & ſic debet habere conſilium canonicorum eccleſiæ cathedralis; & nu. 104.*

25 *Epiſcopus non exercet iuriſdictionalia, ſine conſilio capituli. Quod tñ cõiter de conſuetudine nõ ſeruat; et ſub nu. 95. Et valet talis conſuetudo, & præſcriptio. nu. 26.*

27 *Iudex in inquiſitione nõ tenet locum accuſatoris; & ratio.*

28 *Prælati, ſunt tanquam ſignum ad ſagittam. Quod declara, vt nu. 30.*

29 *Prælatus malus, bonum ſubditum retinet.*

30 *Naturam facilius eſt errare, quàm diſſimilem, poſſe principem ſibi, formare Rempublicam.*

31 *Reprehenſionis charitatiuæ ordo ſeruandus a prȩlato.*

32 *Officia exercẽtes, vt plurimũ incurrũt odia, et inimicitias.*

33 *Prȩlatorum officia.*

34 *Obſequium amicos, veritas odium parit.*

35 *Melior, quanto quis eſt, tanto minus hominibus placere poteſt.*

37 *In iudicijs non debet eſſe perſonarũ acceptio. & nu. 751.*

38 *Melius eſt pro veritate pati ſupplicium, quàm pro adulatione beneficium.*

39 *Prælatorum accuſatio, præſumitur fieri ex odio; ideò non faciliter admittendus accuſator.*

40 *Inquiſitio de facili contra prælatum, ſicut cõtra ſubditum non eſt facienda.*

41 *Clericus depoſitus, dicitur capite diminutus, licet impropriè.*

42 *Depoſitio verbalis ab ordine, dicitur degradatio, Et quod requiratur numerus epiſcoporum. nu. 44.*

43 *Degradatio realis, quæ fit ſecundum formam. c. 2. de pœn. lib. 6. eſt verbalis degradationis executio.*

45 *Delictum quodlibet, non ſufficit ad depoſitionem, aut ad remotionem beneficij, ſed debet eſſe graue.*

46 *In inquiſitione qualis ordo ſit ſeruandus.*

47 *Criminum corrigendorum modi quatuor.*

48 *Sententia debet eſſe conformis libello, qualitercunque agatur.*

49 *Iudex fatuus eſt, qui in alio, quam petitũ eſt, condemnat.*

50 *Accuſatio habet pœnam ordinariam. Denunciatio pœnitentiam. Inquiſitio arbitrariam.*

51 *Inquiſitionis pœna, quȩ ſit. remiſſiuè.*

52 *Regularium tria ſpecialia. & nu. ſeq.*

53 *Regulares facilius ab adminiſtratione remouentur, quàm ſeculares.*

54 *Partitio, illuſtrem, ac perſpicuam orationem reddit. & nu. 481.*

55 *Partitio animum incitat, mentem præparat, & memoriam reformat. & ſub nu. 471.*

56 *Inqſitio generaliſſima, quæ fit ex mero iudicis officio, quæ ſit; & ibi q̃ ſit generalis, & quot modis dicat̃ generalis. Aliã diuiſionẽ vide nu. ſeq. Aliã nu. 61. Et alias nu. 65.*
Inquiſitionem generaliſſimam quis poſſit facere nu. 94.
Ad cuius inſtantiam nu. 227.
Contra quos fieri poſſit. nu. 267.
Quæ ſint præambula neceſſaria. nu. 433.
Et quo in loco facienda ſint. nu. 677.
Qualiter in ea ſit procedendum. nu. 701.
Quæ ſint effectus eius. nu. 1240.

58 *Iudex inquiri facit per inſpectionem, an mulier ſit virgo, vel corrupta.*
Item, an ſit ita arcta, quod mulier effici nõ poſſit. nu. 59.

60 *Inquiſitionis generalis; quæ fit ſuper ſtatu, & ſpecialis, quæ fit contra certam perſonam, plures ſunt differentiæ.*

62 *Inquiſitio prȩparatoria, ſiue ordinaria, quæ ſit, & quot modis fieri poteſt.*

63 *Inquiſitio qualibet, excepta ſpeciali quo ad delicta; & quo ad perſonas, præparatoria dici poteſt.*

64 *Diffamatio eſt prȩparatoria ad inquiſitionem ſpecialem. remiſſiuè.*

66 *Inſtigator, ſeu impetitor in inquiſitione, pluribus modis interuenire poteſt.*

67 *Cap. venerabilis. extra de tex. intellectus.*

68 *Iudex quando ex officio procedit, & quando ad alterius inſtigationem, quæ ſint differentiæ.*

69 *Inquiſitio facti, & iuris quæ ſit. Et quod ſit iuris, non facti. nu. 70. & 74.*

71 *Inquiſitionis diffinitio ſecundum Hoſt. reprȩhenditur.*

72 *Inquiſitionis generalis quo ad delicta, & quo ad perſonas diffinitio, ex Ang.*
Quis eam facere poſſit nu. 102.
Ad cuius verò inſtigationem fiat. nu. 234.
Contra quos fieri poſſit. nu. 269.
Quæ præcedere habeant nu. 446.

vbi

Vbi autem fieri debeat. nu.687.
Qualiter autem in ea procedatur.nu.715.
Quis autem ſit eius effectus.nu. 1244.
73 *Definitio quęlibet genere, & differentijs conſtare debet.*
75 *Actio eſt ius proſequendi in iudicio, eius quòd debetur, non proſecutio. & nu.321.*
76 *Præſidis boni, & grauis, & cuiuſlibet alterius domini, vel iudicis intereſt, pacatam, atque quietam, quam regit prouinciam habere.& nu.447.*
77 *Ius dicenti extra territorium, impunè non paretur.*
78 *Inquiſitionis generalis quo ad perſonas, & ſpecialis quo ad delicta deſcriptio.*
Quis eam facere poſſit. nu.102.
Ad cuius inſtigationem fiat. nu.234.
Contra quos fiat.nu.270.
Quę præambula præcedant. nu.448.
Quo in loco autem fienda ſit.nu.688.
Et quæ ſit eius forma.nu.717.
Effectus autem quis inde perueniat. nu.1245.
79 *Delicti ratione, quis ſortitur forum. & ſub nu.129.*
80 *Inquiſitionis generalis quo ad delicta, & ſpecialis quo ad perſonas deſcriptio.*
Quis eam facere poſſit.nu.103.
Ad cuius verò inſtantiam fieri poſſit. nu.235.
Contra quos fiat.nu. 271.
Quæ præcedere habeant.nu.449.
Et quo in loco fieri debeat.nu.690.
Et qualiter in ea procedatur.nu.720.
Et quis effectus inde reſultet.nu.1246.
81 *Inquiſitio, quæ fit per syndicos contra officialem, qualiter ſit formanda.*
82 *Inquiſitionis ſpecialis quo ad delicta, & quo ad perſonas deſcriptio.*
Qualiter in ea procedatur.nu.721.
Et eius effectus qualis ſit, nu.1247.
83 *Inquiſitionis generaliſſimæ, quam concilium prouinciale, vel epiſcopale facit, deſcriptio.*
Et ad cuius inſtigationem talis generaliſſima inquiſitio fieri debeat.nu.227.
84 *Inquiſitionis, quam facit prælatus viſitando, deſcriptio.*
85 *Roſſus Florentinus comendatur.*
86 *Franciſcani quinquaginta ſuſpenſi, ob Cremonenſem quēdam eorum hoſpitem, qui, ad eos diuerterat, occiſum.*
87 *Inquiſitionis de promouendo definitio.*
Et qui ſint eius effectus.nu.1242.
88 *Inquiſitionis per oculorum inſpectionem definitio.*
Et quis eam facere poſſit. nu.96.
Ad cuius verò inſtigationem ſit facienda talis inquiſitio.nu.232.
Et quo in loco fienda ſit.nu.681.
Et qualiter in ea procedatur.nu.788.
Et quis ſit eiuſdem effectus.nu.1243.
89 *Inquiſitionis iudicium, an ſit ordinarium, vel extraordinarium.*
90 *Fama habetur loco accuſatoris. & nu.93.391.&.528.*
91 *Iudicij ordinarij appellatione in ſtricta materia, non venit iudicium, quod fit per inquiſitionem.*
92 *Inquiſitionis iudicium, an, & qualiter differat ab alijs iudicijs.*
95 *Inquiſitionem ſuper ſtatu alicuius eccleſiæ, vel loci, tàm in capite, quàm in membris quis facere poteſt.*
Et cuius inſtigatione ſit facenda.nu.231.
Et contra quos fiat. nu.268.
Et quæ præambula ſint neceſſaria; & quando.nu. 435.
Et quo in loco facienda ſit.nu.679.
Et qualiter in ea procedatur.nu.703.
Et qui ſint eius effectus.nu. 1241.
97 *Iudex quilibet bonus, debet omnia diligenter examinare, & maximè per ocularem inſpectionem, ſi poteſt.*
Et omnibus modis laborare, vt veritatem habeat. ſub nu.233.& nu.367.
98 *Ocularis inſpectio, omnem probationis ſpeciem ſuperare videtur.& nu.233.*
99 *Inquiſitionem, ad denuntiationem illius, qui præpoſitus eſt ad explorandum, & denuntiandum, quis poſſit facere. remiſſiuè.*
Quod præambulum autem ſit neceſſarium. nu.443.
Et vbi fieri debeat.nu.682.
Et qualiter in ea procedatur. nu.710.
100 *Præpoſitos ad denuntiandum, quis poſſit conſtituere.*
101 *Inquiſitionem de confirmando electo, quis poſſit facere.*
Et quæ præcedere habeant, vt fieri poſſit.nu. 445.
Et quo in loco fieri debeat.nu.685.
Et qualiter in ea procedatur.nu.713.
105 *Inquirere poteſt omnis ille, qui poteſt corrigere, & punire.*
106 *Iudex ſolus habens merum imperium, ſuper cauſis meri imperij principaliter, poteſt inquirere.*
107 *Iudex cauſarum ciuilium, de cauſis meri imperij incidenter, inquirere poteſt.*
108 *Iudex, an poſſit inquirere, & punire teſtem, coram ſe falſum deponentem.*
Et qua pœna, an ordinaria, vel extraordinaria. ibidem.
Et an iudex debeat eſſe ordinarius, vel delegatus. nume. 109.
110 *Iudex laicus, an poſſit inquirere, & punire clericum coram ſe falſum deponentem.*
111 *Iudex non habens merum imperium, an poſſit condemnare teſtem, qui falſum depoſuit coram eo, poſtquam aufugit. remiſſiue.*
Quid in arbitro.nu.112.
Quid in iudice habente merum imperium, ſi cognoſcit, vt arbiter.nu. 113.
Quid in iudice cartulario. nu.114.remiſſiuè.
Quid ſi ſemel quis fuit punitus, an poſſit iterato accuſari.nu.115.remiſſ.
Quid ſi iudex maior falſum depoſuit coram minore.nume.116.remiſſ.
Quid ſi iudex Senen. coram quo vertebatur lis, remiſit examinationem cuiuſdam teſtis Floren. ad iudicem Floren. qui teſtis falſum depoſuit, an iudex Floren. vel Senen. Poſſit inquirere contra eum.117.
Et an punitio facta ab vno, excludat alium.nu.118.
119 *Iudex conſtitutus à Papa, vel Legato ſuper iniurijs, & violentijs illatis alicui monaſterio, an poſſit procedere per viam inquiſitionis.*
120 *Iudex eccleſiaſticus, an poſſit inquirere contra laicum.*
121 *Iudex incolatus, an poſſit inquirere contra incolam extra territorium delinquentem. & nu.272.*
122 *Damnari nullus debet ſine accuſatore. & nu.370. Fallit in.17.caſibus.vt ibi.& nu.539.*
123 *Puniri, quis debet in ea prouintia, in qua deliquit.*

Re-

124 *Remiſſionis delinquentis remedium, quare ſit inuentum.*

125 *Iudex dicitur pater illius ciuitatis, quam regit.*
Et dicitur etiam pater ſubditorum. nu. 127.

126 *Inquiſitio ſit ad publicam vindictam.*

128 *Intellectus communis. l. 1. C. vbi de cri. agi opor.*

129 *De criminibus tribus in locis cognoſcitur; videlicet, vbi deliquit, vbi domicilium habet, & vbi ex conſenſu iudicium receperit.*

130 *Minimè mutanda ſunt, quæ certam ſemper interpretationem habuerunt.*

131 *Iuriſdictio primi iudicis non tollitur, per accumulationem alterius.*

132 *Iudex domicilij non poteſt inquirere, niſi duobus concurrentibus.*

133 *Iudex ſecularis poteſt cognoſcere de delicto commiſſo per ſuum ſubditum in eccleſia.*

134 *Eccleſiæ quo ad protectionem, ſunt de territorio iudicis ſecularis, ſecus quo ad impugnationem.*

135 *Origo eſt immutabilis.*

136 *Reipublicæ intereſt, bonos habere ſubditos.*
Et quod atrocia crimina puniantur, & quod ciuitas malis hominibus purgetur. nu. 390.

137 *Inquiſitio ſuccedit in locum accuſationis. & nu. 392. nu. 846. nu. 1161. & 1171.*

138 *Subrogatum debet ſapere naturam illius, in cuius locum ſubrogatur.*

139 *Iudex territorij poteſt inquirere contra delinquentem in loco exempto, iuxta iuriſdictionem.*

140 *Delictum commiſſum extra territorium, aut intra territorium, ſed in loco exempto à pari iudicantur.*

141 *Verba ſtatuti, in quantum concedunt poteſtatem inquirendi, latiſſimè ſunt interpretanda.*

142 *Statutum epiſcopi non ligat clericum, extra diœceſim delinquentem.*

143 *Solutio communis Cyno in ſoluendis contrarijs Canoniſtarum.*

144 *Locus vbi actus eſt geſtus, quo ad deciſionem inſpiciendus eſt.*

145 *Contractus, & delicta æquiparantur.*

146 *Intellectus. c. 2. §. ſtatuto. de conſtitu. lib. 6. & nu. 151.*

148 *Inquiſitio eſt de proceſſu ordinario iudicij.*

149 *Statuta loci, vbi inquiritur ſunt inſpicienda. Et ibidem inſtruit iudicem.*

150 *Statuta, non ſunt localiter intelligenda.*

152 *Prouiſio generalis, tantum debet operari quo ad genus, quantum ſpecialis, quo ad ſpeciem.*

153 *Lex, & ſententia æquipollent.*

154 *Epiſcopus non poteſt clericum ſubditum ſuum extra territorium delinquentem, & extra territorium exiſtentem per ſtatutum ſuum excommunicare.*
Nec per ſententiam. nu. 155. & 158.

156 *Mulier Romana, quæ ſui corporis, cum eſſet apud hoſtes, quæſtum fecit, non eſt illicò infamis.*

157 *Locans operas ſuas, vt cum beſtijs in arena pugnaret, cum eſt apud hoſtes, ſtatim non fit infamis.*

159 *inquiſitio, an formari poſſit contra ſubditum in alterius territorio delinquentem.*

160 *Officiales duo, ſi ſunt in ciuitate; puta Senarum, Poteſtas ſcilicet & Capitaneus, vnus cœpit furem, & alter cœpit inquirere, an poſſit?*

161 *Inquiſitor datus à Papa, ſi eſt negligens in inquirendo, an Legatus generalis poſſit ei mandare, quod procedat.*

162 *Officiales, ſeu Vicarij Epiſcoporum, vel Archiepiſcoporum, an poſſint inquirere; & quando poſſunt. nu. 173.*
Quid autem in vicarijs temporalibus. nu. 174. & 175.

163 *Vicarius generalis epiſcopi, an poſſit inquirere de crimine vſurarum. & nu. 410.*

164 *Dictio, ſeu nō, ſtat coniunctiuè; & copulatiuè, oportet quòd vtraque pars ſit vera.*
Et quòd ſtet copulatiuè, vt dictio, aut. nu. 177.

165 *Dictio, aut ponitur pro ideſt.*

166 *Alternatiua, quotieſcunque ponitur inter duo, quorum vnum congruit diſpoſito, alterum non, ſemper ponitur pro ideſt.*

167 *Vicarij, & epiſcopi regulariter idem eſt conſiſtorium.*

168 *Vicarius ſine ſpeciali commiſſione beneficia conferre non poteſt. Nec ab adminiſtratione remouere.*
An autem poſſit inquirere, & punire ad pœnam pecuniariam, vel ſimilem. nu. 176.

169 *Appellatio ſi interponatur ad Papam, non poteſt quis in ea ſe intromittere, vt cognoſcat, ſed bene inquirere ad finem, vt illam inſtructam mittat ad ſuperiorem.*

170 *Rectores prouinciarum poſſunt cognoſcere de criminalibus cauſis illuſtrium. Et ad quid. ibidem.*

171 *Vicarius generalis epiſcopi poteſt inquirere ex generali mandato ad publicam vindictam, non ſolum, vt cauſam inſtructam referat epiſcopo, quando videret inquiſitum condemnandum, ſed vt abſoluat, quando videret abſoluendum, etiam ſine alia relatione.*
Et an debeat epiſcopus, vel alius ſuperior ex eadem inquiſitione ſine nouo proceſſu inquiſitum condemnare. nu. 172.

175 *Vicarij ſuffecti qui ſint; & quam habeant poteſtatem.*

178 *Vicarius, an in caſibus, in quibus ex ſpeciali mandato poteſt inquirere, habeat delegatam, vel ordinariam iuriſdictionem.*
Et quis effectus reſultet ex hoc. nu. 180.

179 *Vicarius quilibet regulariter, dicitur habere ordinariam iuriſdictionem, non delegatam.*

181 *Capitulum ſede vacante, an poſſit inquirere.*

182 *Viſitator datus à Metropolitano, a quo certus caſus excipitur, in alijs videtur poteſtatem habere.*

183 *Capitulum ſede vacante, an poſſit viſitare. Et quid poſſit. ibidem.*

184 *Capitulum, eſt neceſſarius, non voluntarius adminiſtrator.*

185 *Capitulum ſede vacante, an poſſit inquirere contra monaſteria monialium exemplarum, quæ viſitat Epiſcopus auctoritate Apoſtolica. latiſſimè.*

186 *Capitulum, quomodo ſuccedit epiſcopo.*

187 *Interpretatio latiſſima ſemper fit, etiam contra propriā naturam, quotieſcunque per aliquam conceſſionem recedimus à iure ſpeciali, & redimus ad ius commune.*

188 *Res de facili reuertitur ad ſuam naturam.*

189 *Prælatus renuntiando, vel alienando, licet non poſſit præiudicare eccleſiæ, niſi in his, quæ ſunt parui præiudicij, tamen fallit, ſi talia faciendo, redit ad ius commune.*

190 *Clauſula non obſtante, & ſi aliàs in aliquibus caſibus eſſet neceſſaria, tamen fallit, quando per id quod diſponitur, reditur ad ius commune.*

191 *Prælati inferiores, licet regulariter non poſsint diſponere contra conſtitutionem ſuperioris. Fallit tamen, quando per contrariam diſpoſitionem redderetur ad ius commune.*

192 *Criminoſus, vtrum poſſit inquirere.*
Et quomodo intelligendum ſit, quod non poſſit. nu. 196.

193 Or-

193 *Ordinarius, quandiù tolleratur ab eccleſia, nullus ſubditorum poteſt eius iudicium, ratione criminis euitare. & eſt communis opin. nu. 199.*
Quid autem in delegato. ibidem.
Fallit tñ, ꝙ dictũ eſt de ordinario quinq; modis. vt ibid.

194 *Obedientia, ratione iuriſdictionis debetur.*

195 *Prælato canones non obſeruanti, non debetur reuerentia.*

197 *Teſtis criminoſus, quare repellatur, & non iudex.*

198 *Iudex facilius recuſatur, quàm teſtis.*

200 *Probationes non ſunt perimendæ, ſed dilatandæ.*

201 *Accuſator difficilius recuſatũ, q̃ iudex, & teſtis. Et quare.*

202 *Inquiſitio, ſi alicui delegetur, an ille poſſit ſe excuſare prætextu criminis, vel infamiæ. Et cõmunis opin. eſt, ꝙ nõ.*

203 *Patiẽs ſe promoueri ad dignitatem, cuius eſt incapax, puniri debet. Quod tamen intellige, vt ibidem.*

204 *Bigamus, & homicida, licet occulti, et pœnitentes nõ poſſunt adminiſtrare ſine peccato.*

205 *Iudicis inqſitio, vel iuriſdictio, an inficiatur pp impedimẽtum ſupueniens in ſuam perſonam pendente inquiſitione. Et an ſublato impedimento, dato, ꝙ hẽat inficere, iudicis inquirẽtis iuriſdictionẽ, reſtituatur ptãs inqrẽdi nu. 206. Quid ſi impedimentum erat occultũ à principio, & poſt ſentẽtiã detegatur; an ſentẽtia debeat retractari. nu. 207.*

208 *Sententia à publico excommunicato lata, eſt nulla.*

209 *Ius naturale eſt immutabile.*

210 *Lex q̃n prohibet, non videtur neceſſaria partis exceptio.*

211 *Vſus communis, & tolerantia contra ſubſtantiam rei, ſeu actus, nihil operatur.*

212 *Forenſis committens delictum, ꝙ tale eſt de iure municipali, non autem de iure communi, excuſatur.*

213 *Fauor inſciente ceſſat.*

214 *Exceptio recuſationis, an poſſit opponi contra iudicem inquirentem; & quod ſit, quando adſunt legitimæ cauſæ; & quę dicantur cauſæ legitimę. ibid.*

215 *Verba hæc inquiras tàm tua, quàm mea auctoritate in literis Papæ poſita, quid importent.*

216 *Appellare non poſſe, & recuſare non poſſe à pari procedunt. Quod tamen intellige, vt ibidem. Et an verum ſit ſimpliciter. nu. 218.*

217 *Inquiſitor, ſeu corrector, ſi indebitè grauat, ab eo poteſt appellari.*

219 *Diœceſanus, ſi dicat clericum minus canonicè poſſidere eccleſiam, & petat ipſum oſtendere ſuum titulum, clericus verò petat ſibi libellũ offerri; Epiſcopus uerò dicit, ꝙ uult inquirere, cum tanto tempore vacauerit, ꝙ ad ipſum deuoluta eſt poteſtas, clericus verò dicat, ꝙ ex hoc eum habet magis ſuſpectum, an ſit recuſationis locus.*

220 *A correctione non appellatur, nec ratione correctionis poteſt fieri recuſatio.*

221 *Inquiſitor, an dicatur ille, cui in literis Apoſtolicis ita dicitur, ſuper poſitis coram nobis, & alijs negotium tãgentibus, veritatem inquiras.*

222 *Iudex inquirens, an æquiparetur proſequenti ſuam, vel ſuorum iniuriam. Et nu. 282. vbi cui æquiparetur.*

223 *Iudex, an poſſit ſe vindicare, vel iudicare ſuper iniuria ſibi illata. remiſſiuè.*

224 *Iudex in cauſa inquiſitionis, an poſſit cognoſcere vigore prorogationis in eum factæ.*

225 *Iudex, vt inquirere poſſit, quæ requirantur, & quibus carere debeat qualitatibus.*

226 *Inquiſitus, ſeu eius aduocatus, ad quę animaduertere habeat, tàm coram iudice ordinario, quàm coram delegato. Et nu. 266.*

228 *Inquiſitio continens bonum multitudinis, longè maius, & diuinius eſt, quàm bonum vnius.*

229 *Priuati ad poſtulationẽ, pp priuatum intereſſe, quis debet facere, ꝙ ꝓdeſt poſtulãti, et faciẽti non nocet, nec tertio.*

230 *Publica, & communis vtilitas præferri debet priuatæ.*

236 *Inquiſitionem promouens, ſi non eſt perſona idonea, non tenetur iudex & inquirere ſuper fama, niſi ad cautelam. Et quid iuris, in promotoribus conſtitutis ad denuntianda maleficia; ibid.*

237 *Oẽs, qui admittuntur ad accuſandum, etiam ad denuntiãdum admittuntur; & idem de prohibitis accuſare; quia nec denuntiare poſſunt. Et an ſit verũ. remiſſiuè. nu. 243.*

238 *Inimicitia, qualis eſſe debeat, vt quis repellatur, nec iudex contra accuſatum procedat. remiſſiuè.*

239 *Exceptio inimicitiæ, & ſimilia, an poſſit opponi, q̃n in reſcripto, in quo mandatur inquiſitionem fieri, dicitur, venientibus ad Sed. Apoſt. A. & B. multa enormia de ſuo epiſcopo nũtiarunt, q̃ non poſſumus, ſalua cõſcientia, ſub diſſimulatione trãſire, quare mãdamus, vt inquiras &c. Et an, ꝙ ſuggeſta ſunt falſa. remiſſiuè. ibid.*
Quid ſi in litera continetur, Peruenit ad nos, ꝙ talis epiſcopus eſt homicida, vtrum contra inquiſitionẽ obyci poterit, ꝙ impetrans erat excommunicatus. nu. 240.

241 *Excommunicatio perſonæ inſtantis, vt ſuperioris officium moueatur ad inquiſitionem committendam, vel ſoluentis proſcriptura, vel bulla, non inficit inquiſitionis ſubſtantiam; niſi nomen illius in litera exprimatur.*

242 *Papa, vbi mandat inquiri de fama, non videtur habuiſſe reſpectum ad impetrantem, & tunc omninò ad inquiſitionem procedendum eſt.*

243 *Inquiſitionẽ ꝓmouere, an poſſit is, qui accuſare non põt.*

244 *Nuntius etiam infamis poteſt conſtitui ad denuntiandũ.*

245 *Extraneus, ſeu alterius diœceſis, an admittatur ad promouendum inquiſitionem.*

246 *Crimen priuatum dicitur, quando agitur contra aliquẽ de ſuſpecto ciuiliter, nec admittitur niſi ille cuius intereſt. Et qui ſint illi, quorum intereſt. ibidem.*

247 *Iudex, an poſſit procedere ad inquiſitionem per denũtiationem Regum, vel Principum ſecularium. remiſſ.*

248 *Plures, an admittantur ad promouendum inquiſitionem. Et an plures admittantur ad accuſandum. nu. 249. Et an plures ad excipiendum. ibidem.*

250 *Procurator conſtitutus à pluribus admittitur, nec cogitur eligere cuius nomine agat.*

251 *Vniuerſitatis ad petitionẽ, an poſſit ꝓcedi ad inqſitionẽ.*

252 *Impetratori, ſeu promotori inquiſitionis, an poſſit opponi, ꝙ non præmonuit.*

253 *Inquiſitionem promouere, an ſit licitum contra eũ, quem pœnituit, & pœnitentiam egit.*

254 *Statuto dictante, ꝙ non ſoluens collectas, datia, vel præſtantias non audiatur in cauſa criminali, vel ciuili; an nõ ſoluens poſſit inquiſitionem promouere. remiſſiuè.*
Et ſtante tali ſtatuto ſi T. non ſoluens fuit vulneratus à S. an iudex poſſit inquirere contra ipſum S. de dicto vulnere, ſtante alio ſtatuto, ꝙ iudex poſſit omnia delicta punire, tàm per viam accuſationis, quàm inquiſitionis. nume. 275. Limita tamen vt nu. 302. & 308.

255 *Inquiſitionis ꝓſecutor, ſeu ꝓmotor; an hẽat ius in ꝓceſſu.*

256 *Promotor inquiſitionis, an poſſit appellare.*
Et an poſſit repelli p iudicẽ, q̃ñcũq; ſibi placuerit nu. 257.
Et ſi repulſ' ſit, an ali' ei' loco ſubrogari poſſit. nu. 258.
Et an citari debeat, ſi agatur de nullitate proceſſus. remiſſiuè. nu. 264.

259 Inquiſitionem, an poſſit quis ꝓmouere per procuratorem.
260 Denuntiatores, ſeu ſyndici maleficiorum, poſiti per parochias, caſtra, vel villas, licet habeant nudum miniſteriũ, poſſunt tamen alteri committere.
Idem de denuntiatoribus conſtitutis à concilio prouinciali. ibidem.
Idem de eo, qui denuntiat ad finem, vt formetur inquiſitio ſuper infamia. 262.
261 Teſtis non poteſt deponere per procuratorem.
263 Iudex, an ad petitionem inquiſiti debeat inquirere contra inſtigatorem inquiſitionis. remiſſiuè.
265 Inquiſitionem promouenti contra Abbatẽ, vel alium prælatũ, à quo ꝓmouens prius debebat recipere expẽſas, an pendẽte inquiſitione ſint miniſtrãdæ expenſæ. remiſſiuè.
273 Inquiſitio, an fieri debeat contra præſentem, an etiam fieri poſſit contra abſentem.
274 Præſens quis dicatur.
276 Ius excipiendi cauſatum à perſona contra perſonam, non extenditur ad perſonam non excluſam.
277 Statuta ſunt ſtricti iuris.
278 Perſonæ duæ ſi participant in eodem iure, licet vna eximatur ab agendo, remanet tamen actio alterius.
279 Delictum alicuius non debet nocere Reipublicæ, publicam vindictam proſequenti; nec alteri obeſſe. nu. 439.
280 Facto alterius, alter grauari non debet.
281 Priuatum factum non debet ad publicam læſionem redundare.
283 Fauore, ꝙ introductum eſt, non debet in odium retorqueri.
284 Iudicium eſt actus trium perſonarum.
285 Determinata cauſa, determinatum producit effectum.
286 Probatio inducta ad vnum effectum, alium effectum operari non debet.
287 Verbum, reddatur, poſitum in ſtatuto, quid ſignificet.
288 Acceſſorium, quando non dependet a principali, non extinguitur, licet extinguatur principale.
Idem, quando vtrunque principaliter oritur. nu. 289.
290 Libertus patronum non accuſat, iudex tamen inquirit contra eum.
291 Quod vna via prohibetur, ex alia via concedi non debet. & nu. 340.
292 Auxilio extraordinario remoto, ordinarium remotum non cenſetur.
293 Legis anima, & intellectus conſiſtit in ratione.
294 Vindicta, quaſi dulcis oppreſſorum ſubleuatio dicitur.
295 Effectus, non modus in agendis inſpiciendus eſt.
296 Excluſio vnius, dicitur excluſio generalis, quãdo ex vna cã, & ex vnica obligatione reſultãt plures agẽdi formæ.
297 Iudex tenet, & ſupplet locum abſentis.
298 Accuſatio de crimine falſi, tollitur ſpatio. 20. annorum; non autem inquiſitio.
299 Delicta paria mutua compenſatione tolluntur.
300 Excommunicatus, an contra excommunicatum excipiat, & an agat. ibidem.
301 Defenſio naturalis tolli non poteſt.
302 Indefinita regulariter æquipollet vniuerſali.
Fallit tamen, vt ibidem.
303 Statutũ ſi dicat, ꝙ bannitus pro debito, nõ audiatur, quomodo intelligendum ſit. Et quid importent verba illa non audiatur, vel audientia denegetur. remiſſiuè. nu. 312.
Et an teneat proceſſus ſi non opponatur exceptio, ꝙ non debet audiri. Et an iudex poſſit ex officio repellere. ibid.
304 Quantitas magna, vel parua, quę dicatur, arbitrio iudicis relinquitur.
305 Statutum puniens portantem arma, non habet locum in portante cultellum paruum.
306 Statutum puniens ſanguinis effuſionem, non intelligitur de modica ſanguinis effuſione.
307 De minimis non eſt curandum.
308 Contumacia pro quanto minori re eſt, tanto maius eſt delictum, & tanto magis puniendum.
309 Bannum dicitur quædam ſententia.
310 Statutum dictans, ꝙ bannitus poſſit offendi, pendente lite ſuper banno offendi non poterit.
311 Statutum ſi dicat debitorem deſcriptum non eſſe audiendum, pendente lite ſuper debito audiri debet.
313 Statutum imponens tempus ad agendum, ſi poſtea dicat, & ab inde in antea non audiatur, proceſſus non tenet.
314 Verba hæc, actionem non dabo, quid importent.
315 Verba hęc, non poſſit inquietari. Non fatigetur. Non teneatur pars reſpondere. Et non habeat vocem in capitulo, quid importent. remiſſiuè.
316 Statutum ſi dicat teſtes receptos contra magnates nõ poſſe reprobari, an hoc non obſtante poſſit officialis inqrere.
317 Teſtes de iure communi ex cauſa reprobari non poſſunt.
318 Maritus poteſt agere cõtra patronum, pro ea tantum iniuria, pro qua vxor liberta agere poſſet.
319 Lex quando iubet aliquid non reprobari, inducit præſumptionem iuris, & de iure.
320 Præſumptio iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium. & nu. 408.
322 Accuſatio, eſt ius accuſandi.
323 Nemo in ciuilibus ſine actione experitur, nec in criminalibus, vbi non competit accuſatio.
324 Statuto ſi cauetur, ꝙ contra aduocatos inquiri non poſſit, alio ſtatuto verò cauetur, ꝙ contra milites ſimpliciter inquiri poſſit; an contra aduocatum, & pariter militem poterit de crimine inquiri.
325 Ius commune non ita de facili tollitur, ſicut ſtatutum.
326 Miles præſumitur ignorare iura.
327 Aduocatus præſumitur ſcire iura; & ideò Fulcinius à Q. Mutio obiurgatus extitit. Turpe eſt nobili, & patritio, ius in quo verſatur ignorare. ibidem.
328 Ius eſt ars boni, & æqui.
329 Naturam ſuam non alterant, extrema diuerſæ naturę.
330 In mixtis magis dignum, attrahit ad ſe minus dignum.
331 Miles, an doctor ſit præferẽdus. Et quis eorũ ſit dignior.
332 Mixta, vbi ſunt inſeparabilia, iudicantur ſecundum qualitatem potentiorem.
333 Habitus exterior tribuit intellectum animi, ſeu intentionis intrinſecæ.
Manentes del Buon del Monte ſcholaris Floren. commendatur. ibidem.
334 Militibus, qñ concedãtur priuilegia militaria, & qñ non.
335 In mixtis, an attẽdatur qualitas q̃ ꝓdeſt, an verò q̃ nocet.
336 Delicta vt puniantur, rationabile eſt, & ſalutiferum.
337 Accuſatus de aliquo delicto, ſi cõtra eũ vult iudex inquirere de alio crimine, ipſe opponit de pendentia accuſationis de pari, aut maiori, an exceptio impediat inqſitionẽ.
338 Accuſari qui non poteſt, an contra eum poſſit inquiri.
339 Mater, licet à filio de crimine falſi accuſari non poſſit, poteſt tamen contra eam inquiri.
341 Inquiſitio ſi impetrata eſt, tàm in capite, quàm in membris, an mortuo prælato, & electo ſucceſſore, vigore commiſſionis poſſit contra ſucceſſorem inquiri.
342 Crimina morte extinguuntur.
343 Collegij, capituli, & vniuerſitatis, ſemper idẽ eſt corpus.

344 Con-

344 *Connexorum, idem debet eſſe iudicium.*

345 *Iudex ſi in reſcripto poteſt inquirere contra T.& quoſdã alios, an poſſit ex hoc contra plures, quàm quatuor inquirere & ſic vtrũ diſpoſitio.c.2. de reſc.lib.6.hẽat locũ.*

346 *Cap.1.de reſcrip.lib.6.an habeat locum in inquiſitione.*

347 *Lex extenditur ad comprehenſa ſub ratione, licet legis diſpoſitio, poſtea ſtrictius loquatur.*

348 *Procurator, an admittatur ad defenſionem eius, contra quem inquiritur.*

349 *Iudex, vtrum poſſit inquirere ad priuatã vtilitatem, & ꝙ non. Fallit tñ.17.modis, vt ibidem. latiſſimè.*

350 *Iudex poteſt dare tutorem pupillo, etiam nemine petente. Et nu.358.*

351 *Miſerabilium perſonarum fauore, poteſt iudex ad priuatam vtilitatem inquirere; idem de oppreſſis, & nonnullis alijs caſibus, de quibus.ibidem.*
Epiſcopus ex officio inquirere poteſt contra tenentes bona diſtribuenda in pauperes.ibidem.

352 *Epiſcopus, vel prælatus non poteſt inquirere de vſura ad priuatum intereſſe illius, cui reſtituendæ ſunt vſuræ; ſed ad pœnitentiam.*

353 *Cap.1.extra de off.ordi.intellectus.& nu.364.*

354 *Pn̄a fructuoſa agi non poteſt, niſi res aliena reddatur.*

355 *Iudex, licet principaliter non impartiatur officium ſuum non petenti, tamen quandoq; ſecundario poteſt.*

356 *in conſeq̃ntiam q̃nq; quid licet, ꝙ principaliter nõ liceret.*

357 *Procurator fiſci, quando inquiritur ad eius vtilitatem, debet eſſe præſens.*

359 *Cenſitor ad vtilitatem priuatorum inquirere poteſt.*

360 *Præſes, contra publicos exactores ad priuatam vtilitatẽ inquirit.*

361 *Iudex delegatus datus ſuper violentijs, & iniurijs, inquirit ad priuatam vtilitatem.*

362 *Epiſcopus poteſt agnoſcere de conſanguinitate inter coniuges, & de quolibet alio matrimonij impedimento.*

363 *Vbi eadem eſt ratio, & ibi idem ius.*

365 *Cauſa magna, quæ dicatur.*

366 *Ius publicum pertinet ad ſacra, & ad ſacerdotes, & an & ius eccleſiarum.ibidem.*

368 *Nautæ, vt ſuſpecti, & diffamati habentur à lege, ꝙ ſubtrahant poſita in naui.*

369 *Iudex de iure ciuili non poteſt ſuper criminibus per viã inquiſitionis procedere.& eſt cõis opin.antiq.*

370 *Nullus debet ſine accuſatore damnari. & nu. 122. Fallit tamen.in.17.caſibus.vt ibidem.*

371 *Iudices ſecalares, an poſſint inq̃rere de quolibet maleficio.*

372 *Conſuetudo eſt optima legum interpres. & nu.924.*

373 *Iudex ad denunciationem officialis poteſt inquirere.*

374 *Statutum ſi conſtituat cuſtõdes in comitatu per caſtra, et villas, ne maleficia committantur, an intelligatur quòd poſſint denuntiare.*

375 *L. congruit.ff.de offi. præſi.l.4.§.1.ff. ad.l. Iul. pec.&.§. iubemus.in auth.de collato.intellectus.*

376 *Rumor, & fama præcedens excuſat ab omni præſumpta calumnia accuſatorem.*

377 *Fraudes, & circumuentiones à iudicijs ſunt eliminandæ.*

378 *Lex rebus, non verbis imponenda eſt.*

379 *Ex ſeparatis non fit illatio. & nu.414.*

380 *Inquiſitio duplex, nobilis.ſ.& mercenaria, ſiue incidẽs. Et quando vtraq; intentari poſſit.nu.ſeq.*

382 *Fama ſola de iure ciuili non ſufficit ad inquiſitionem.*

383 *L.pen.C.de proba.& l.nullam.C.de teſti. intellectus.*

384 *De notorio crimine, an, & quando poſſit inquiri.*

385 *Mulier accuſans de crimine non auditur, niſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequatur.*

386 *Fama publica excuſat à præſumpta calumnia, non tamen à vera.*

387 *Crimen vbicunq; committitur coram iudice, ita vt eius maieſtas offendatur, poteſt de illo iudex inquirere.*

388 *Iudex, vbicunq; crimen eſt de atrocibus, fama publica præcedente à fide dignis poteſt inquirere.*

389 *In criminibus atrocibus ſolemnitas iuris relaxatur.*

391 *Crimina atrocia, quæ dicantur.remiſſiuè.*

393 *Inquiſitio generalis, ad quem finem fiat.*

394 *Inquiſitio ſpecialis contra certam perſonam, quando nõ admittatur.*

395 *Iudicum malitia, ac proteruitas refrenari debet.*

396 *Inquiſitio de iure ciuili regulariter non permittitur. Poteſt tñ iudex inquirere tàm de iure ciuili, quàm de iure canonico, in oĩbus caſibus, in quibus poteſt ex officio ſupplere; & qui ſint illi caſus.ibidem.remiſſiuè.*

397 *Statuta, quæ cõiter vigent in Italia, ꝙ officiales poſſint inquirere ſuper omnibus, tàm per viam inquiſitionis, quàm per viam accuſationis, quõ ſint intelligenda.*

398 *Iudex, an poſſit de iure canonico ſuper omnibus criminibus indifferenter ad publicam vtilitatem inquirere. Et communis eſt concluſio ꝙ ſic,*

399 *Inquiſitio de iure canonico ſuper occultis criminibus fieri non poteſt; ſed ſuper famoſis.nu.440.*

400 *Statutum ſi velit, ꝙ ſtetur iuramento alicuius, an cõtra talem poſſit inquiri de periurio, ſeu de falſitate.*
Et quomodo intelligi debeat.ſub nu.402.& an valeat. nu.409.

401 *Litigator aſſerens, ꝙ iudex aliquid datum, vel promiſſum recepit pro ferenda ſententia, ſi nequit probare, iudex dẽt iurare vt liber ſit, ꝙ neq; p ſe, neq; p aliũ acceperit.*

402 *Auth.ſed nouo iure.C.de pœ.iud.qui ma.iu. q̃uo ꝓcedat.*

403 *Saltem, dictionis natura.*

404 *Statutum exorbitans à iure naturali, & diuino ſtrictè eſt interpretandum.*

405 *Statutũ ſi diſponit, ꝙ ſtetur conſcientiæ alicuius, an poſſit poſtea inquiri de malitia, ac imperitia illius.*

406 *Dolus non ꝓſumitur in his, quæ ſunt parui præiudicij.*

407 *Dolus futurus nunquam intelligitur remiſſius.*

411 *Inquiſitio, an fieri poſſit de vulnerato ad mortem contra vulnerantem; & de morte anteq̃ vulneratus moriatur. remiſ.& nu.676.Et quid ſi facta ſuit de vulnere, an poſſit procedi ſuper morte. ibidem.& nu.899.& 1208.*

412 *Statutum ſi prohibeat, ꝙ non poſſit cognoſci per inquiſitionem de cognitione carnali, an cenſeatur prohibere inquiſitionem de attentatione facta cum moniali, cauſa cognoſcendi eam carnaliter.*

413 *Caſus omiſſus à ſtatuto, remanet in diſpoſitione iuris communis.*

415 *Correctio per extenſionem non fit & ex identitate rõnis.*

416 *Tractare aliud eſt, & aliud effectui mandare.*

417 *Attentatio, et adulteriũ ſe hñt vt excedentia, & exceſſa.*

418 *Delicta, vbi ſunt diuerſa, licet ex eodem facto deſcendãt, quis ex vtroque punitur.*

419 *Recipiens pecuniam à ſubiecto ob negationem faciendã, vel non faciendam tenetur.l.Iul. repetun. & ex edicto de calum.*

420 *Connexorum, quando alterum reperitur prohibitum, & ratio prohibiti ſe extendit ad non prohibitum, tunc & ipſe venit ſub ratione prohibiti.*

421 *Intereſt noſtra, ne probra noſtra detegantur.*

422 *Fictio, & ſimilitudo non debent plus operari, q̃ veritas.*
423 *Principale à quo remouetur, & acceſſorium quoque remouetur.*
424 *Pars, vniuerſo ſuo non congruens, turpis eſt.*
425 *Cum prohibentur ſequentia, & p̄cedentia prohibita vīr.*
426 *Genus à quo remouet̄, & q̄libet eius ſpecies remota cēſet̄.*
427 *Statutum dictans, ſi quis cognouerit mulierē nuptam, cōprehendit monialem.*
Idem ſi loquetur de virginam cognoſcente. nu. 429.
Idem ſi ſimpliciter loquutus eſſet. nu. 430.
428 *Mulier ingrediens monaſterium, dicitur matrimonium contrahere.*
431 *Iudex inquirere ſolum poteſt, de criminibus vindicta publica dignis.*
432 *Delictum ſi ex leui culpa quis cōmittat, nō debet puniri.*
434 *Conciliū prouinciale, vel ep̄ale, cuius auctoritate debeat congregari, quoties, & qui ſint vocandi. remiſſiuè.*
436 *Caput ſi infirmetur, facilè cætera mēbra inſitiuntur. Et ſi eius languor nō curatur, totum corpus morbus inuadit.*
437 *Ordo, & familiæ ſtatus mutabitur, ſi quòd requiritur in corpore, non inuenitur in capite.*
438 *Inquiri regulariter non debet contra illos, qui non ſunt infamati.*
441 *Cap. cum dilecti. extra de accuſ. intellectus.*
442 *Syndicatores P̄tātis, Capitanei, & aliorū officialium, & eorum, qui cū eis ſunt, an poſſint inquirere contra eos in genere de delictis per eos commiſſis, nō præcedente diffamatione, vel clamoſa inſinuatione.*
444 *Inquiſitio, q̃ fit ad publicam vtilitatem in cā merè ciuili, non requirit de neceſſitate præambulum infamiæ.*
Idemq́; ſi fiat ad priuatam vtilitatem. ibidem. Et an eo in caſu ſit neceſſaria charitatiua monitio. ibid.
450 *Inquiſitionis præparatoriæ, quæ quandoq; fit ſuper infamia, quæ ſint præambula neceſſaria.*
452 *Prælatus non debet eſſe facilis ad credendum ſiniſtra de ſubditis ſuis.*
453 *Inferior tenetur inquirere ad mandatum ſuperioris, & quæ ſint præambula neceſſaria.*
Quid in delegato. ibidem.
454 *Inquiſitio, quando emanat de principis conſcientia, non eſt neceſſe, q̄ conſtet de fama, & quare.*
455 *Papa, quando narratiuè, & qn̄ aſſertiuè loqui dicatur.*
456 *Præſumēdū eſt ſēper pro fide dignis, niſi aliud appareat.*
457 *Cap. ſi. extra de accuſ. intellectus.*
458 *Infamia qualis eſſe debeat, ad hoc vt inquiſitio fieri poſſit ſuper crīe, in caſibus, in quibus eſt neceſſarium præambulum infamia. & ibi diſtinguit. Et q̄ ſit arbitraria, qn̄ agitur contra ſimplicē clericum, vel priuatū. nu. 462. 466. & 471. vbi qd̄ eſt cōis opin. & nu. 473. in fi.*
Et q̄ ſufficiant leuiores probationes tàm cōtra priuatos, quam prælatos. ibidem.
459 *L. tutor. §. 1. ff. de ſuſpe. tut. intellectus.*
460 *L. ſi quis in hoc genus. C. de epiſ. & cle. & l. 2. C. ad leg. Iul. maie. intellectus.*
461 *Scandali euitandi gratia multa conceduntur, quæ aliàs non concederentur.*
463 *Infamia leuis neminem à dignitate repellit.*
464 *Inquiſitio ſpecialis ad pœnam, non poteſt fieri cōtra prælatum regularem ſine infamia.*
465 *Inquiſitio, vt contra prælatum regularem fieri poſſit, ſufficit fama frequens, & clamoſa, licet ſcandalum, vel periculum non generet.*
466 *Clamor, & infamia, quoties requiritur, q̄ ad iudicē peruenerit, ad hoc vt inquirere poſſit.*
Et q̄ ſit arbitrarium. & eſt cōis opin. nu. 471.
467 *Verbum, ſæpè, in duabus vicibus verificatur.*
468 *Conſuetudo ex bino actu inducitur in criminalibus.*
469 *Latro ſamoſus per binum actum furandi, quis efficitur.*
470 *Pluralis loquutio contenta eſt duobus. & ſub nu. 495.*
472 *Inquiſitio, an propter ſcandalum tantum formari poſſit.*
473 *Glo. in verbo apud bonos. in c. cum dilectis. extra de purga. cano. declaratur.*
474 *Prælatus, an poſſit ex ſola ſuſpitione, non præcedente infamia, procedere ad inquiſitionem.*
475 *Purgatio, an propter ſolam ſuſpitionē hæreſis, indici poſſit. Quid in inquiſitione, & alijs crībus. ibidem. remiſſ.*
476 *Infamia, & frequēs clamor, ad hoc vt poſſit fieri inquiſitio, ad quem venire debeat.*
477 *Probatio, indici fieri debet.*
478 *Teſtes, qualiter ſuper infamia, vel clamore frequenti deponere habeant. & nu. 480.*
479 *Iudex, qualiter poterit ſe informare de infamia.*
482 *Fama, ſeu diffamatio quid ſit, & quotuplex. & nu. 588.*
Vnde dicatur. nu. 488. 491. 494. latè. & 505.
An autem alia ſint neceſſaria ad præambulum inquiſitionis de veritate. nu. 664.
483 *Fama bona eſt illæſæ dignitatis ſtatus, vita, ac moribus comprobatus, & in nullo diminutus. & eſt communis.*
Definitionem autem malæ famæ. vide nu. 485.
484 *Dictio, in, ponitur priuatiuè quandoq;*
486 *Infamia, ſeu mala fama ab omnibus eſt vitanda; & quos effectus producat. ibidem.*
487 *Famæ inter homines definitio.*
488 *Verbum regionis qualiter ſummatur.*
489 *Opinio quid ſit.*
490 *Rei appellatio generalis eſt.*
492 *Famæ, notorij, ſeu manifeſti differentia.*
493 *Famæ, & rumoris differentia, & quid ſit rumor. ibid.*
495 *Fama, per quot homines habeatur.*
496 *Multorum appellatione quot veniant.*
497 *Teſtis deponens de fama viciniæ, qualiter deponere hēat.*
498 *Mulieres, an includātur in maiori p̄te populi, aut viciniæ.*
499 *Fama qualis eſſe debeat, quando quæritur de mortuo in longinquis partibus.*
500 *Famam quo loco eſſe debeat.*
501 *Loci appellatione, quid denotetur.*
502 *Vniuerſitas, vnica tm̄ eſt perſona ficta, & repræſentata,*
503 *Famam eſſe in vniuerſitate, quid ſignificet.*
504 *Teſtes deponentes de fama, an poſſint interrogari de loco. Et nunquid r̄ndere teneantur. remiſſiuè. ibid.*
506 *Iudex an ex fama ī uno loco exiſtente poſſit ī alio inqrere.*
507 *Teſtes, ſi ſunt varij in loco, non probant.*
508 *Inquiſitio de ep̄i fama, & infamia, vbi, et apud quos fieri debeat.*
509 *Teſtis vltimo dicto ſtandum eſt.*
510 *Fama, à quibus perſonis, et vnde originē ſumere habeat.*
511 *Teſtis quis eſſe non debet in propria cauſa.*
512 *Maledici qui dicantur.*
513 *Hominum leuium natura.*
514 *Maleuoli propriè, qui dicantur.*
Et an maleuolus dicatur, qui dicit ſe non amicū. nu. 515.
516 *Inimicitia, & maleuolentia, an ſit crimen, & quando.*
517 *Teſtis poteſt interrogari, an ſit maleuolus, vel inimicus.*
518 *Teſtes deprauati, et baraterij, qn̄ admittātur ad probandam famam.*
519 *Bal. in l. 1. C. de ſum. trin. & fid. cat. dictum declaratur.*

520 *Ho-*

520 Hoĩes ſunt prõptiores ad detrahendũ, quã ad laudandũ.

521 Fama quando, & quo tempore oriri debet.
Et quid ſi contracta eſt, ſeu ſuperuenit præcedente proceſſu inquiſitionis. nu. 525.

522 Teſtis, qui ex interuallo reuertitur ad corrigendum dictũ ſuum, eſt ſuſpectus.

523 L. capite quinto. ff. de adult. intellectus.

524 Vanæ voces populi non ſunt attendendæ. & ſub nu. 522. 589. & 595.

526 Accuſationem legitimam debet præcedere inſcriptio.

527 Inquiſitionem debet præuenire clamoſa inſinuatio.

529 Ordo ſi peruertitur in inquiſitione, ita vt prius inquiratur de criminis veritate, quam conſtet de infamia, an valeat proceſſus. Et an dicta teſtium. Et an tali ordini poſſit quis renuntiare. Et quid ſi taceat. ſub nu. 531.

530 Cap. qualiter. 1. infra de accu. intellectus.

532 Fama, ſeu diffamatio quot teſtibus probetur.

633 Inſtrũ, licet plurium teſtium ſubſcriptione validetur, tamen ꝙ plures ſubſcripſerint, probatur per duos teſtes.

534 Notorium facti probatur per duos teſtes, licet requirat notitiam quaſi totius populi, vel maioris partis

535 Cap. 3. extra de teſtib. intellectus.

536 Debitor ſuſpectus de fuga, contra quem non citatum recipiuntur teſtes, capi poteſt.

537 Teſtes qualiter deponere habeãt ſuper fama, vt diffamationem probent. latiſſimè per plures. qq. vſq; ad nu. 593.

538 Verba iuriſconſulti debent intelligi ſm iuris diſpoſitionẽ.

539 Gl. in ver. cõfirmaĩ. in fi. l. 3. §. eiuſdẽ. de teſti. declaratur.

540 Nemo præſumitur dicere, ꝙ non agitauerit mente.

541 Verba ſunt nota paſſionum animæ.

542 Iudicis animus cognoſcitur per verba inſerta in ſnĩa.

543 Mendacium eſt peccatum contra naturam; & quare.

544 Teſtis dictum debet neceſſariò concludere,

545 Præcedentia declarant ſubſequentia.

546 Conuentus ex certa cauſa iurans ſe dare non oportere, intelligitur iuraſſe ſe non tenere ex propoſita cauſa.

547 Reſponſio intelligitur congruere præcedenti interrogationi, & ab ea determinationem recipit.

548 Communis vſus loquendi attendi debet. & nu. 553.

549 Ciuitas quomodo ſumatur, etiam ſecundum Philoſophũ.

550 Publicè, aduerbij, quaſi ſit præſtãtior ſignificatio, & nu. 555. vbi plenè. Vnde deriuetur. nu. 552.

551 Pleriſq; dictio, ponitur declaratiuè.

554 Sermones ſecundũ ſubiectam materiam ſunt intelligendi.
Verbum, publicũ ſimpliciter prolatum, qualiter intelligẽdum; & quomodo cũ abiunctio ibid. ver. 6. mouebatur.

556 Cõis opi. in probatione famæ, qualiter colligatur.

557 Senſus incluſus, ſiue præſumptus ex alijs accidẽtibus, habetur pro expreſſo.

558 Verbum ambiguũ, & æquiuocũ neceſſariò non concludit.

559 Actore non probante reus abſoluitur.

560 Inno. & Io. And. magna eſt auctoritas.

561 Cap. nihilominus. 3. q. 9. & c. parentela. 30. q. 6. intellectus.

562 Iuriſdictionis poſſeſsio quomodo probeĩ. & ſub nu. 571. & 572.
Idem de decimarum perceptione. nu. 563. 571. et 572.

564 Teſtes ſi diſcordant de loco, & tempore initi contractus, non probant.

565 Locus, & tempus ſunt de ſubſtantia contractus, & eum comitantur.

566 Teſtes, an dicere teneantur in ſuo teſtificatu diem, & horam. Quid de loco, & perſonis, ibidem.

567 Tempus facile à memoria recedit.

568 Memoria hominis eſt labilis.

569 Titulus ſolus non concludit ꝓſcriptionẽ, nec ſola poſſeſsio.

570 Parentela rectè probatur, ſi duo deponant de vno gradu ab vno latere, & alij duo ab alio latere.

571 Officium miſſæ eſt indiuiduum.

572 Poſſeſsio iuriſdictionis, & iuris decimandi, probatur per teſtes ſingulares in cauſis. & eſt cõis. ſub nu. 573.

573 Teſtis dictum regulatur ſecundum cauſam.

574 Præſumptionibus eſt ſauendum.

575 Probationes non ſunt anguſtandæ.

576 Conſuetudo non probatur ex dicto vnius teſtis, de vno actu, ſed ex pluribus.

577 Teſtis ſi dicat Titium poßediſſe fundũ. x. annis, alius. 20. & alius. 30. an dicatur probata poſſeſsio, ſaltem. 10. annorum. latè.

578 In maiori numero ineſt minor.

579 Iudex ad plenã probationẽ põt ſe informare per propriũ auditũ, ſicut in his, q̃ viſu ꝑcipiũtur, vł oculis ſubijciẽdo.

580 Probationes plures imperfectæ, an ſimul iungantur, & commiſceantur ad faciendam plenam probationem.

581 Singula q̃ non proſunt, multa iuuãt; quomodo procedat.

582 Teſtes ſingulares non probant, etiam ſi eſſent mille.

583 Sacerdotes, qui depoſuerunt contra Suſannã, Danielis iudicio tãquã falſarij dãnati fuerũt, et lapidibus interẽpti

584 Animal morboſum probatur, ſi vnus teſtis deponit de aliquo morbo, & alius de alio, ꝙ tñ limita, vt ibidem.

585 Præſcriptio longi tẽporis requirit titulũ, & poſſeſsionem continuatã. 10. anno. inter pñtes. & . xx. inter abſentes.

586 Canonizatio alicuius ſancti, quæ requirat.

587 Teſtes in partibus ipſis ſingulares, & varia deponentis, non probant.

590 Teſtis deponens ſententiam latam à iudice, non tenetur aſsignare cauſam; quare ita lata ſit.

591 Teſtis tenetur ſolum reddere cauſam de his, quæ proprio ſenſu percipit.

592 Præſumpio ẽ, ꝙ quis loquatur, ꝙ in mẽte, et corde gerit.

593 Inquiſitus probata infamia per teſtes, ſi vult bonã famã probare ad inquiſitionis excluſionẽ, an debeat admitti.

594 Probationes vbi ſunt oĩnò cõtrariæ, tã reſpectu loci, quã tpis, ſtandũ eſt teſtibus magis idoneis. Et. attendendũ eſt dignitas, & fama, veriſimilitudo, numerus, qualitas actoris, et rei, et q̃ ꝓferatur, qñ vna excedit aliã. ibi. latè.

596 Voluntas, ſeu opinio non præſumitur mutari ſine cauſa.

597 Probatio bonę famæ confundit probationem contrariam cæteris paribus.

598 Infamatus de aliquo criĩe ſpeciali, contra quẽ eſt probata diffamatio, an probando bonã famã gñalem releuetur.

599 Species derogat generi, ꝙ tamen intellige, vt ſub nu. 601.

600 Reus vnius criminis, omnium factus eſt reus.

601 Virtus omnis detrimentum patitur ab vno vitio.

602 Statutum dictans, ꝙ fama habeatur pro plena probatione in certis caſibus, ſi probetur fama de illo delicto contra reum, & iudex contra ipſum ſpecialiter inquirat; reus verò probat innocentiam ſuam contraria fama, quæ probatio præualere habeat.

603 Delicti vera ꝓbatio, ꝓualet ꝓbationi famæ de innocentia.

604 Tempus habet multas varietates.

605 Intellectus varios habet motus.

606 Lingua noſtra eſt magnę lubricationis.

607 In dubio pro reo iudicandum eſt.

608 Priuilegium conceſſum accuſatori in iudicijs, reo etiam conceſſum videtur, vt æqualitas ſeruetur.

609 Probatio Rei ita debet eſſe priuilegiata, ſicut Actoris.
610 Teſtis, ſi poſtquàm aliqua capitula affirmauit, & probauit, & ſuper aliquibus dixit ſe ignorare; & poſtea interrogatus ſuper articulo famæ, dicat, ꝙ de omnibus eſt publica vox, & fama; an probet ſaltem famam eſſe de his, ſuper quibus dixit ſe ignorare. & ibi ponit modum prædicandi.
611 Teſtis, qui obſcurè depoſuit, repetitur.
612 Teſtis non poteſt dictum ſuum corrigere, poſtquàm potuit loqui cum parte.
613 Famæ, ſeu diffamationis effectus. vſq; ad nu. 636. & ibi latiſſimè tractatur materia probationis famæ.
614 Fama bona plus valet, quàm multus theſaurus.
615 Infamans aliquem falsò, tenet̃ ad reſtitutionẽ bonæ famæ.
616 Peccatum non remittitur, niſi reſtituatur ablatum.
Experientia rerum magiſtra. ibidem.
617 Hypocritarum natura.
618 Hypocrita mortuus eſt ſpiritualiter.
619 Conſentire, quid ſignificet.
620 Probationes ſi ſint hincindè pares, debet is obtinere, cuius probationibus iuncta eſt fama.
621 Probationes in criminalibus debent eſſe luce clariores. & nu. 635. & 1068.
622 Communis opin. ſeu vulgaris vſus præualet proprio ſignificato verborum.
623 Filiatio eſt impoſſibilis, ſeu difficilis probationis quo ad veritatem.
624 Fama, facit inceſtuoſos haberi pro legitimis.
625 Fama ſæpè eſt fallax.
626 Mors, illius qui deceſſit à naufragio, vel in bello probatur per famam, vel communem opin.
627 Fama rem dubiam ſaltem facit.
628 In concernentibus animam, in dubio, tutior via eſt eligenda.
629 Fama facit ſemiplenam probationem. & eſt cõis opin.
630 Fama, ꝙ cum vno teſte probet, quõ intelligi debeat.
631 Teſtis ſingularis non probat ſemiplenè.
632 Dotis conſignatio ob vergentiã viri ad inopiam, eſt parui præiudicij; & ideò fama plenè probat.
633 Exceptio excommunicationis in vim dilatoriæ oppoſita, an ſit magni præiudicij, & an probetur per famam cum vno teſte.
634 Fama in criminalibus quid operetur.
636 Proceſſus habitus ſuper veritate criminum, non præcedente inquiſitione ſuper infamia, an valeat.
637 Exceptio non præcedentis inquiſitionis ſuper infamia eſt dilatoria, & inducta in fauorem inquiſiti.
638 Peruerſio ordinis cauſæ ad cauſam, quando reddat proceſſum nullum.
639 Debitor principalis prius excuti debet, quàm ꝙ contra tertios poſſeſſores agatur.
640 Cap. 2. de accuſ. lib. 6. limitatur.
641 Fine adepto, ceſſant quæ ſunt ad finem. & nu. 661.
642 Rector cautus, ne oſtendere habeat famam, quid facere debeat.
Aduocatus verò inquiſiti, quid facere habeat pro defenſione rei. ibidem.
643 Iudex, an poſſit permixtim inquirere de infamia, & de criminibus.
644 Excuſſionis iudicium, an poſſit agitari ſemel cum iudicio, ꝙ intentatur contra tertios poſſeſſores.
Et quomodo procedat. ſub nu. ſeq.
645 Exceptionum vires ex perſona petentis æſtimantur.
546 Iudex, ſi proceſſit ad inquiſitionem criminis non præcedente infamia, reo opponente, ꝙ non poteſt procedi; tamen confeſſus eſt delictum, an valeat proceſſus, ita ꝙ ſequi poſſit condemnatio.
Quid ſi datur libellus diffamationis in occulto, per diffamantes. nu. 647.
Quid ſi inquiſitio fuit formata ſuper infamia, & teſtes deponant ſuper veritate criminum. nu. 648.
Quid autem facere habeat iudex probata infamia. nume. 649.
650 Diffamationis præambulum, licet regulariter ad formandam inquiſitionem ſit neceſſarium.
Fallit tamen. 24. modis. vt ibi.
651 Syndicatores ciuitatis, qui ſyndicant aliquem officialem, vel eius membra, poſſunt contra eos inquirere de delictis per eos perpetratis, & collaterales, & familiam, non præcedente aliqua infamatione.
652 Cap. olim. extra de teſtib. & c. vt noſtrum. in prin. extra vt eccleſia. benefi. intellectus.
653 Imperator, & alij ſoluti legibus, ſuperiorem non recognoſcens, nulla præcedente diffamatione poſſunt inquirere.
654 Statutum, ſi ſimpliciter diſponat, ꝙ de quolibet crimine poſſit iudex inquirere, quomodo intelligatur.
955 Statutum ſi dicat, ꝙ ſimplici dicto alicuius ſtetur, quomodo intelligendum.
656 Statutum dictans, in cauſa appellationis, vel nullitatis probationes non eſſe recipiendas, qualiter intelligi debeat.
657 Infamis ſi à ſtatuto prohibeatur eſſe aduocatus, quomodo intelligendus ſit.
658 Statutum iubens ſimpliciter homicidam decapitari, qualiter intelligatur.
659 Statutum, licet ſimpliciter dicat, quòd Poteſtas teneatur pro familia ſua, intelligitur quo ad pertinentia ad officia.
660 Statuta recipiunt interpretationem paſſiuam à iure cõi.
662 Nauta adeò ſuſpectus eſt, vt contra eum inquiri poſſit abſq; diffamatione.
664 Seruus cuius dñs reperitur ſtrangulatus, præcipitatus, vel ſaxo, fuſte, lapide, vel alio telo percuſſus, abſq; alia diffamatione inquiri poteſt.
665 Monitionis præambulum, vtrum ſit neceſſarium ad inquiſitionem formandam.
666 Denuntiatio non fit ad finem pnĩæ imponendæ, ſed pœnæ. Et qualiter hoc intelligi debeat. nu. 669.
667 Denuntiatio Euangelica requirit monitionem.
668 Papa, cum ad denuntiationem alicuius committit inquiſitionem, tunc inquiſitor non procedit per modum inquiſitionis, ſed per viam denuntiationis, quò ad hoc vt proſequutor inquiſitionis repellatur, niſi præmonuerit.
670 Papa nõ inquirit, vel committit inquiſitionem ad denuntiationẽ alterius, niſi p̃cedat monitio, q̃ debet eſſe trina.
671 Crimina ordinis executionem impedientia, etiã poſt peractam pœnitentiam, non requirunt monitionem ante denuntiationem. & nu. ſeq.
672 Euentus nihil operaturus fruſtra expectatur.
673 Iudici, an ſit neceſſarium antequàm inquirat, præfigere terminum accuſare volentibus.
674 Accuſatio eſt illaudabilis intentionis genus.
675 Inquiſitus, ſi iudici inquirere volenti dicat, ꝙ prius terminum accuſare volentibus præfigat, & accuſatore deficiente offerat, quòd eſt paratus ſe purgare, an ſit audiendus,

678 Con-

678 Concilium prouinciale, ſeu ſynodale, quo in loco congregari debeat, Et vbi diœceſale. ibidem.

680 Superior, qñ tutè ad locum inquiſiti accedere non poteſt, quo in loco ipſum citare habeat. & nu.692.

683 Inquiſitio in cauſa merè ciuili, quo in loco fienda ſit.
Et qualiter in ea procedatur, ſiue fiat ad publicam, ſiue ad priuatam vtilitatem. nu.709.

684 Iudicium, quo in loco tenendum eſt.

686 Iuriſdictionis voluntariæ, quæ ſunt, poſſunt etiam extra territorium expediri.

689 Delictum præſumitur commiſſum ab illis de illo loco, vbi commiſſum eſt.

691 Inquiſitio ſuper infamia, vt deueniatur ad ſpetialem inquiſitionem delictorum, quo in loco fieri debeat.
Et qui de ſpetiali delictorum inquiſitione. ibidem.

693 Delegatus ſi inquirat extra locum ſibi deputatum ſine cauſa, an teneat proceſſus.
Et an ſi citatus in prima, ſecunda, & tertia citatione non excipiat, poſſit poſtea excipere. nu.694.

695 Statuimus, verbum, eſt noui iuris inductiuum.

696 Statutum ſi velit inquiſitionem fieri debere in loco maleficij, & maleficium ſit inchoatum in vno loco, & terminatum in alio, quis dicetur locus maleficij.

697 Contractus extenſus de tempore ad tempus, dicitur vnus contractus, non diuerſus.

698 Delictum eatenus, quatenus in ſuo territorio eſt commiſſum, ſi duo ſunt territoria, vterque cognoſcere poteſt.

699 Iuriſdictio, & pœna diuiſionem recipiunt.

700 Inſultus ſi fiat in vno loco, vel territorio, & vulnus in alio, an confundantur.
Et quid de eo, qui exiſtens in vno territorio cum baliſta, vel alio telo, vulnerauit exiſtentem in alio. ibidem.

702 Conciliorum quot ſint ſpecies. Qui ad concilium ſint vocandi. Qualiter, et quæ poſſint in concilio expediri. Quis poſſit concilium conuocare. Qualem ptātem, vel iuriſdictionem habeant congregati in concilio; & an vocati ad concilium teneantur ibi indifferenter rñdere. remiſſiuè.

704 Exceptiones declinatoriæ ſunt proponendæ ante ingreſſum negotij.

705 Interrogationes ſuccedunt loco probationum.

706 Bonorum optima eſt mixtura.

707 Teſtes ſufficit, ꝙ iurent ſecundum vnam, vel aliā formā, de qua in.c.cum dilecti. ſupra eo. qualitercunq; agatur. & eſt communis opinio.
Et ibi latè de formis iuramēti, et interrogatiōibus teſtiū.

711 Delicta, quæ per denuntiatores publicè electos, denūtianda ſunt, debent eſſe notoria de iure ciuili. & eſt communis opin. ſecus autem de iure canonico.

712 Denuntiatoribus publicis non creditur quò ad plenam probationem, ſed quo ad poteſtatem inquirendi.
Quod tamen intellige in grauibus. Et an de iure teneantur probare ea, quæ denuntiant. & quid de conſuetudine. ibidem.

714 Superior, vbi agitur de confirmatione epi, ex officio ſuo, ēt nulla pcedente infamia, aut nullo denūtiante, inquirere debet de meritis perſonæ electæ, de ſtudijs eligentium, et forma electionis.

716 Inquiſitionis, quæ fit contra malefactores, & homicidas, forma quæ ſit.

718 Maleficium quibus coniecturis, ac præſumptionibus inueniri poſſit.

719 Furta potius à vicinis, quam ab extraneis pſumūtur fcā.

722 Omnis Chriſti actio, noſtra eſt inſtructio.

723 Poſitioni crimi noſæ, an teneatur quis reſpondere.

724 Inquiſitus poteſt petere tempus ad ſe defendendum.

725 Citatio inquiſiti, an ſit neceſſaria.

726 Statutum, ſi dicat, ꝙ contra notoriè infamatū, vel aliter poſſit de facto, & ſine ſolennitate cognoſci, an requiratur citatio.
Quid ſi diceret, ꝙ quis poſſit de facto capi. nu.728.
Et quid ſi dicat, quem de facto condemnari. nu.729.

727 Defenſio eſt iuris naturalis, nec per verba quantūcunq; lata, ſublata intelligitur. & nu.1053.

730 Glo. in l. ictus fuſtium. ff. de infami. intellectus.

731 Libellus in inquiſitione, an ſit neceſſarius; et q̄ ſit cōis opi.

732 Libell' qualis eē debeat, qñ pceditur ad petitionē alicuius.

733 Libellus in inquiſitione quæ fit ex mero iudicis officio, qualiter ſit concipiendus. & quid importent ſingula ipſius verba. Hæc eſt quædam inquiſitio. nu.734.
Quæ ſit, & fieri intenditur. nu.735.
Per. D.B. Poteſtatem. nu.739. Et per. D.F. iudicem maleficiorum. nu.738. Ex mero officio. nu.739.
Necnon ad denuntiationem. P. Capitanei. nu.740.
Contra, & aduerſus. S. Io. fa la briga de nobilibus Corradinorum. nu.742. & nu.750.
De Senis. nu.756.
Et quid ſi dicta verba non apponantur; an in dubio præſumatur inquiſitus forenſis, vel ciuis. nu.758. & 769.
Homicidam. nu.761.
Narciſum Mancij Barbitonſorem. nu.762.
De partibus Hiſpaniæ. nu.763. Auxiliatorem. 764.
Et Iul. Rodulfi lanificem. nu.766. Mandatorem. 773.
In eo, de eo, & ſuper eo. nu.775.
Fama publica pcedente, et clamoſa inſinuatione. 776.
Non quidem a maleuolis, ſed honeſtis, &c. nu.777.
Non tantum ſemel. nu.778.
Etiam per modum notorij. nu.779.
De anno præſenti, & de menſe Maij. nu.781.
Exiſtens in domo habitationis ſuæ, in parochia, etc. 795.
Commiſit, & mandauit. nu.797. Dicto. S. nu.798.
A. Meuij S. Martini de Senis, etc. nu.799.
Popularem, & de numero reductorum, etc. nu.800.
In ciuitate Senarum vulnerauit. nu.801.
Et ad hoc alloquium, & tractatum, etc. nu.803.
Deinde. D.S. de anno præſenti, & de menſe Iunij. 805.
De nocte. nu.806.
Armatus vno ſtocho ferreo. nu. 810.
Scienter, & doloſè. nu.818.
Appenſatè. nu.821.
Mouendo ſe de loco ad locum, fecit inſultum, etc. 822.
In platea communis Senarum, etc. nu.827.
Iuxta palatium dominorum. nu.854.
Et contra. d.S. nu.855.
Dixit verba iniurioſa, & contumelioſa. nu.856.
Che mi hai adulterato la mia donna. nu.860.
Che hai tradito la tua patria. nu.862.
Admenauit. 863.
Sanguis exiuit. nu.864.
Et. D. A. ſe defendendo, etc. nu.880.
Veſtem rubeam, etc. nu.881.
Et vt dictus. S. P. omnia facilius commiteret. d. N. quodam enſe de ferro, etc. nu. 884.
Contra voluntatem. d. A. nu.890.
Contra formam iuris, & ſtatutorum. nu.893.
Super omnibus, & ſingulis. nu.897.
Emergentibus, & connexis. nu.899.

Secundum formam iuris, ſeu ſtatutorum. nu. 901.
Die xx. Iunij inchoata facta, & formata, &c. nu. 903.

737 Iudex, vel officialis ſi in inquiſitione erret in nomine proprio, an vicietur inquiſitio.

741 Denuntiare, quid ſit. Denuntiatio quotuplex ſit. Quis poſſit denũtiatores conſtituere. Qui poſſunt cõſtitui. Quę crimina teneantur denuntiare, & qualiter; & de effectu denuntiationis. remiſſiuè.

743 Nomen proprium delinquentis, patris, cognomen, & nomen familiæ, quare in inquiſitione apponatur.
Quid ſi duo eſſent euſdem noĩs. nu. 745. in. fi. remiſſiuè,
Quid ſi nomen eſt ſingulariſſimum, an illud ſolum ſufficiat. nu. 746.
Quid ſi adijciantur plures demonſtrationes, quam ſit neceſſarium, & erratur in aliqua, an talis adiectio vitiet inquiſitionem. nu. 748. & ibi plura in materia.

744 Demonſtrationes duæ ad minus ſunt neceſſariæ, ad deſignandum nominatum.

745 Officiales quando capiunt bannitum, antequàm executionem fieri faciant, quid facere debeant.

746 Nomen habens ſingulare, an ſufficit, ꝙ ſolum ponatur in inquiſitione,

747 Galloppreſſus, Bidellus Azonis.

749 Iudicium ſi eſt ſummarium, in quo procedi poteſt ſine libello, ſi fiat libellus ineptus, non nocet.

752 Nobilis ex natura, ſeu origine, ſi ex forma ſtatuti effectus ſit popularis, an puniendus ſit vt nobilis, vel vt popularis.

753 Nobilis quis dicatur, vnde veniat nobilitas, quot ſint eius ſpecies, & effectus, & qualiter ammittatur.

754 Populares diuites, & honeſti, gaudẽt priuilegio nobiliũ,

755 Virtus in primis virum nobiliſſimum reddit.

757 Statutum quo diſponitur, ꝙ forenſis maiori pœna afficiatur, quàm ciuis, an valeat. remiſſiuè.

759 In dubio quis præſumitur de loco, vbi iudicium agitatur, ſiue ſit criminale, ſiue ſit ciuile. Et quis præſumatur habitare in loco ſuę originis.

760 Argũ à communiter accidentibus, & vſitatis bonũ eſt,

765 Auxilium, & opem quis quando dicatur præſtitiſſe, & qualiter de eis teneatur. remiſſiuè.

767 Iudex in eodem libello poteſt inquirere cõtra plures reos delinquentes ex varijs delictis.

768 Accuſare quis, an poſſit plures in eodem libello de diuerſis delictis. remiſſiuè.

770 Forenſis quis dicatur.

771 Forenſis ciuis effectus ex forma ſtatuti, vel ex priuilegio, an debeat puniri tanquam forenſis, vel tanquam ciuis. et ibi vide plura in materia.

772 Incolatus, eſt medium inter ciuem, & forenſem.

774 Mandantis, & Mandatarij delictum, an dicatur vnum, & idem numero; an obligentur ſimul, & puniantur eadem lege. qualiter quis teneatur de mandato, an mandans teneatur principaliter, vel acceſſoriè. quid ſi mandatarius ſolum attentauit. & quid ſi exceſſit fines mandati. remiſſiuè.

780 Crimẽ, qñ eſt notoriũ, iuris cõis ſolẽnitas ſublata videtur, Et ſit notorium per confeſſionem. nu. 1015.

782 Tempus, & locus videntur eſſe de ſubſtantia inquiſitionis, ſicut & accuſationis.

783 Libellus neceſſarius non eſt, vbicunque ex mero iudicis officio proceditur.

784 Inquiſitio, accuſationis naturam ſapere debet, cum in eius locum ſuccedat,

785 Inquiſitus, ſi petat à iudice, ad hoc vt poſſit facere ſuas defenſiones, vt in inquiſitione apponat tempus, & locũ; an teneatur apponere.

786 Confeſſio iudicialis debet regulari, & intelligi ſecundum intentionem confitentis.

787 Iudex, an poſſit compellere accuſatorem, ad ponendum diem in accuſatione.

788 Variatio dies inducit variationem in ſubſtantia.

789 Statutum ſi dictat, ꝙ ab hora nonarum, vſque ad horam veſperarum, nullus ingrediatur palatium poteſtatis, ſub pœna. C. ſi accuſetur. quis ingrediſſe tali die, an ſufficiat, ſi non apponatur hora.

790 Inſultum ſi quis fecerit de die, & tandem inſequendo de nocte vulnerauit, ꝙ tp̃s in inquiſitione apponi debeat. Et quid ſi vno tempore vulnerauerit, & ex vulneribus alio tempore obierit, ꝙ tempus apponatur.

791 Senenſes ſumunt annos Natiuitatis dñi à Conceptione.

892 Iudex ſi format inquiſitionem, & dicat de hoc anno, & de menſe Martij, & commiſſum ſit delictum ante. 25. diẽ Martij, et inquiſitio formetur poſt diẽ. 25. an valeat.

793 Annus legalis eſt. 365. dierum.

794 Accuſans aliquem de menſe Auguſti, ꝙ de eodem anno, & menſes Septembris proximè præſenti vulnerauit Titium, an valeat accuſatio.

796 Mandatum ſi fuit factum in vno loco, & delictum commiſſum in alio, an mandans in vtroq; loco puniri poſſit.

802 Mandatarius in delictis, ſi excedat fines mandati, an mandans teneatur. remiſſiuè.

804 Tractatum hñs Senis de homicidio Peruſii committendo, an poſſit ſolummodo Senis de tractatu puniri. remiſſ.

807 Tpis qualitas de iure cõi aggrauat delictum, & pœnam.
808 Nox, & dies, & dies, quando dicatur. remiſſiuè.

809 Delictum ſi ex forma ſtatuti intelligitur commiſſum de nocte poſt ſonum campanæ de ſero, vſque ad aliud ſonum campanæ de manè, an habeat etiam locum, ſi delictum committatur in loco vbi ſonus campanæ non poteſt audiri. remiſſiuè.

811 Pœnam. l. communis. de ſiccar. vt quis incurrat, requiritur animus occidendi.

812 Animus interficiendi, nec ne, ex qualitate, & ſpecie armorum deprehendi poteſt.

813 Armorum appellatione quid veniat? & quid in ſtatutis pœnalibus. ibidem.

814 Verbum, continetur, propriam ſignificationem denotat.

815 Cultellus paruus, aptus ad incidendum panem, non venit armorum apellatione.

816 Statum puniens portantem arma, non comprehendit portantem arma defeſibilia. Et quid de portante arma itinerationis cauſa. Et quid de illo', qui portat arma, vt interficiat bannitum. ibidem.

817 Statutum, ſi grauius puniat effuſionem ſanguinis factã cum armis, an veniat dens.

818 Dolus, quo ad imponẽdam pœnam corporalẽ requiritur.

819 Lata culpa in delictis, an æquiparetur dolo. remiſſiuè.

820 Inquiſitio, an poſſit formari pro delicto per leuem culpam commiſſo. remiſsiuè,

823 Inſultus quid ſit,

824 Aggredi, & inſultare idem important.

825 Statutum ſi punit inſultum factum domi, habet locum ſi fiat propè domum per quinque pedes. Et quid ſi fiat in porticu, vel in hoſtio. Et quid ſi dicat, ſi fiat in domo. Et an habeat locum in domo conducta. Et quid ſi fiat in domo communi. ibidem.

.826 *Statutum puniens inſultum factum cū armis, an habeat locum in eo, qui armatus fecit inſultum, & ꝙ ſic.*

828 *Locus commiſſi delicti, ſaltem cum duobus confinibus in inquiſitione apponi debet. Quod intellige, vt nu.834.*

829 *In crīe falſi nō eſt neceſſe apponere locū commiſſi delicti.*

832 *Teſtis, ſi cōmittit falſum tacēdo, qs locus ponat̃ in libello.*

831 *Inquiſitio, tanquã obſcura, & dubia non procedit, qñ ſub eadem iuriſdictione ſunt plura loca eiuſdē nominis, nec locus aliter ſpecificatur per coniecturas.*

832 *Iudex ſi inquirit de delicto commiſſo in aliqua villa, & plures eiuſdem nominis ſint villæ, & vna ſit ei ſubdita, & alia non, intelligitur de ſubiecta.*

833 *Inquiſitio de delicto alibi commiſſo fieri non poteſt, niſi ratione originis.*

835 *Percuſſus in aliquo loco, ſi in alio moritur, quis locus in inquiſitione ſit apponendus.*
Quid de exiſtente in vno loco, qui percutit telo, vel ſagitta exiſtentem in alio loco. nu.836.
Quid de inſultante in vno territorio, & interficiente in alio. nu.837.
Quid de mittente gentē de vno territorio ad aliud. 838.
Quid ſi volo inquirere, vel accuſare teſtem de falſo, qui iurauit corã iudice in vno loco, & in alio depoſuit. 839.
Quid ſi mandatum eſt delictum in vno loco, & in alio commiſſum. nu.840.
Et an locus commiſſi delicti, an verò ratificationis. 841.

842 *Locus an apponi debeat in inquiſitione, qñ de crīe agitur ciuiliter, eo caſu quo poteſt. & cōis eſt opin. quòd ſic.*

843 *Libellus inquiſitionis quid continere debeat,*

844 *Inquiſitio poteſt fieri in genere.*

845 *Inquiſitionis cauſa, & effectus.*

847 *Cap. ſi extra de purg. cano. intellectus.*

848 *Tutor ex gñali ſuſpitione, pōt tãquã ſuſpectus remoueri.*

849 *Priuatio beneficij in clerico, non dicitur modica pœna.*

850 *Infamas in eccleſia Dei, adminiſtrare non debent.*

851 *Procurator in cauſa iniuriarum, quando criminaliter agitur, interuenire non poteſt.*

852 *Declarans, nil noui addere aut mutare dicitur.*

853 *Statutum ſi velit, ꝙ in inquiſitione non requiratur tempus, & locus, an ſaltem requiratur in probatione.*

856 *Pœna, ex pluralitate, & geminatione delictorum, multiplicatur, & augetur.*

858 *Iniuria, quando alicui dicatur illata. Et quæ ſit differētia inter verba iniurioſa, minatoria, & diffamatiua. remiſſ.*

859 *Blaſphemare, an ſit verbum iniurioſum; & in quo differant blaſphemare, & maledicere. remiſſiuè.*

861 *Adulterium quid ſit; & in quo differat à ſtupro, & in quo inceſtus, à fornicatione. Et quia pœna puniantur prohibiti coitus. remiſſiuè.*

863 *Admenatio quid ſignificet.*

865 *Vulnus, & percuſſio, in quo differant.*

866 *Statutum ſi requirat ſanguinis effuſionem, vel ꝙ ſanguis exiuerit, qualiter intelligi debeat.*

867 *Effuſio denotat abundantiam.*
Et ꝙ relinquitur arbitrio iudicis quantitas, & abundantia. nu. ſeq.

866 *Vulnus, ſeu percuſſio, quando dicatur illata in facie.*

869 *Cicatrix in facie, quid, & quotuplex.*

870 *Statutum loquens de cicatrice, qualiter intelligendum.*

871 *Membri appellatione, quid veniat. remiſſiuè.*

872 *Debilitatio quid, & in quo differat à mutilatione.*

873 *Mutilatio propriè quid.*

874 *Pictori, ſcriptori, vel fabro, ſi pollex abſcindatur, vel debilitetur, tota manus debilitata dicetur.*

875 *Verba illa, de pluribus, & pluribus vulneribus, verificantur in quatuor. & nu.878.*

876 *Verbum, pluribus, & multis verificatur in duobus.*

877 *Geminata verba, geminatum ſignificatum important.*

879 *Vulnera plura, ſeu plures percuſſiones, quando dicantur. & ibidem vide plures. qq. remiſſiuè.*

882 *Occupatio, & rapina propriè ad res mobiles pertinet.*

883 *Inuaſio propriè ad res immobiles pertinet.*

885 *Iudex inquirens, quando plures fuerunt vulnerantes, & vnus tantum intulit vulnus mortale; ad hoc, vt omnes teneantur de occiſo, quid facere habeat.*

886 *Præſtantis opem, materia vbi tractetur. remiſſiuè.*

887 *Proceſſus, ſi ſpecialiter inquirit contra aliquem, & gñaliter contra omnes auxiliatores, & mandatores, valet.*

888 *Auxilium præſtitiſſe cum armis, an dicatur ille, qui habebat arma ad latus, licet manus ad ea non poſuerit.*

889 *Statutum, ꝙ loquitur de inſultante cū armis, habet locum in eo q armatus facit inſultū, licet arma non extraxerit.*

891 *Furtum non poteſt committi, niſi ex contrectatione rei alienæ facta inuito domino.*

892 *Iniuria ſi ex poſt facto remittatur, tollitur quo ad ipſum remittentem, ſed non quo ad publicam vindictam.*

894 *Accuſatio, peto te condemnari ſecundum formam iuris, & ſtatutorum, an de conſuetudine procedat.*
Et quid de inquiſitione. ibidem.

895 *Interrogationibus ſuper iure reſpondendum non eſt.*

896 *Copula, et, de ſui natura ꝓpria, reqrit vtriuſq; concurſū.*

898 *Concluſio, an ſit neceſſaria in libello accuſatorio, ſeu inquiſitorio; & ꝙ non, & ſit communis op. nu.910.*

900 *L. Corn. de ſicca. ad hoc vt quis teneatur de occiſo; non requirit, ꝙ vlneratus moriatur, ſed ꝙ quis vulnerauerit animo interficiendi.*

902 *Clauſula, petēs ſibi iuſtitiã adminiſtrari, qd importet. rēiſ.*

904 *Statuto ſi caueatur, ꝙ ptãs debeat cauſam inquiſitionis intra mēſem à diei inchoati proceſſus, expediuiſſe, à quo tempore inchoata dicetur inquiſitio.*

905 *Præoccupatonis materia vbi tractetur.*

906 *Statutum dicens, ꝙ ptãs ſolum poſſit inquirere de delictis commiſſis per annum ante inchoatum proceſſum, qño cognoſci poterit, an ſit præſcriptum poteſtati cognoſcendi.*
Et an habeat locū dictū ſtatutū in occultis delictis. ibid.
Quid in delictis, quæ nō habent cauſam momentaneam, ſed ſucceſſiuam, ſeu permanentem. nu.907.
Et an incidenter poſſit. nu.908.
Et an talia delicta aggrauent alia delicta, ſuper quibus inquiritur. & communis opi. eſt ꝙ ſic. nu. 909.
Et quid ſi ſtatutum diceret, ꝙ de talibus maleficijs ante tps, vel in alio loco commiſſis, non poſſit formari proceſſus, & quicquid actum in contrarium ſit ipſo iure nullū; talia maleficia non poſſent allegari ad aggrauandum; cōiter tū ſeruatur contrariū per officiales, & malè. ibid.

911 *Iudex poteſt certam legem in accuſando intentare.*

912 *Libellus inquiſitorius, an debeat cōtinere inſcriptionem, ſicut accuſatorius: & ꝙ non communiter tenetur.*

913 *Inſcriptio quid ſit. remiſſiuè.*

914 *Iudex quid facere debeat poſt formatam inquiſitionem in debita forma, ſecundum caſuum contingentiam.*
Et quid his peractis agere debeat.

916 *Multitudo, dictum vnius facilè ſequitur. & nu.948.*

917 *Glo. in c. præterea. extra de dilat. declaratur.*

918 *Iudex, citato poſtquàm venit, crimen, & cauſam citationis exprimere debet.*

919 Ter-

919 Terminus, qualis in crĩalibus ſit ſtatuendus. remiſſiuè.

920 Iudex, an poſſit abbreuiare terminum iuris communis, vel ſtatutorum. remiſſiuè.

921 Citatio facta ad domum, quibus in cauſibus teneat; & quid ſi quid habeat plures domos, & quando fieri poſſit ad ſtationem, ſeu apothecam. remiſſiuè.

922 Citatio, an requiratur ſtatuto diſponente, ꝙ de certo crĩe poſſit quis de facto puniri, condemnari, & banuiri nulla iuris ſolemnitate ſeruata. remiſſiuè.

923 Iniuriã paſſus, an & ipſe citãdus ſit, quẽadmodũ etinqſit°. Quid ſi non citatur, quia hoc nõ requirit ſtatutum, ſi tñ ipſe comparet, & vult aſſiſtere cãſæ, an admittatur. 925. Et quid de ſyndico denuntiante. ibidem.

925 Iudex poſt formatã inquiſitionem, & citationem factã, an poſſit inquiſitioni addere, vel detrahere, & qualiter.

926 Emẽdatio libelli in ciuili iudicio, debet fieri añ lit. conteſt.

927 Iudex quid facere habeat inquiſitio contumace exiſtente de iure ciuili.
Et quid de iure canonico. nu. 930.
Quid citato comparente. nu. 947.
Quid aũt inquiſito comparente, ac cõfitente. nu. 1103.
Quid autem ſi talis confeſſio fiat coram iudice incompetenti. remiſſ. nu. 1011.
Quid ſi inquiſitus comparens partem negat, & partem confitetur, vel factum confitetur, negat tamen aliquam qualitatem.
Quid ſi ſimpliciter negat. nu. 1026.
Quid autem poſt dictam negationem, & licentiam à reo ſibi conceſſam procedendi. nu. 1028.
Quid autem omnibus ſupra dictis peractis facere habeat. nu. 1052.
Quid aũt præcedente termino dato ad defenſionẽ. 1066.
Quid examinatis teſtibus. nu. 1081.
Quid ſi fecit quicquid potuit, vt veritatem aliter, quam per tormenta haberet; & tñ eã ſcire non potuit. 1097.
Et quid ſi reus, qui negauit maleficium, fuit fideiuſſoribus relaxatus, & poſtea apparet ꝙ ex iure communi, vel municipali locus eſt tortura. nu. 1106.
Quid aũt ſi ſtatuto caueatur, ꝙ officialis vltimo menſe ſui regiminis non poſſit aliquẽ abſoluere, vel cancellare de bãno; inquiſitus tamẽ venit abſoluendus. nu. 1109.
Et quid omnibus ſupradictis peractis. nu. 1111.
Quid autem quando diuerſæ pœnæ à iure communi pro delicto commiſſo imponuntur. nu. 1194.

928 In delictis priuatis contra contumacem abſente proceditur ad ſententiam.

939 Contumax etiam poſt litem conteſtatam, non poteſt condemnari de delicto. & eſt communis opin.

931 Relegatio ſuſpenſioni comparatur.

932 Contra abſentem, nunquam proceditur lite non conteſt.

933 Priuilegio aliquo gaudere non debet, qui contubernales ſuos malè adminiſtrando afflixit.

934 Litis conteſt. an requiratur de iure canonico in crĩalibus.

935 Bannum quid, & qui bannire poſſint. & plures. qq. in materia bannitorum. remiſſiuè. numeris ſeq.
Et quæ ſolemnitates debeant obſeruari in dando banno. nu. 941.

936 Vniuerſitas, an poſſit poni bãno, & plura in materia vniuerſitatis. vide ibidem.

937 Mandans tenetur ex homicidio propter mandatum, non ex mandato.

938 Dictio, ex, cauſam proximam denotat.

939 Dictio, propter, cauſam remotam denotat.

940 Mandantis, & mandatarij delictum eſt, vnum, & idem ſpecie, & numero.

942 Ignorans contumax dici non poteſt.

943 Pronuntiatio, vbicunque pendet aliquid à motu iudicis, an ſemper requiratur.

944 Bannum datum rõne cõtumaciæ, reuocatur quamprimum bannitus comparet, etiã ſi compareat poſt terminum in banno aſſignatum vſq; ad pronuntiationem ſñiæ. & ibi plura in materia. Et quid ſi cõparet per ꝓcuratorẽ. 946.

945 Contumax in ciuilibus qñcunq; cõparendo intra annum, refectis expẽſis, et ꝓſtita ſatiſdatione recuperat bona ſua.

949 In cauſis ſummarijs, in quibus nullus ordo iuris poſitiui ſeruatur, debet præcedere aliqualis petitio.

650 Iuramẽtum de calumnia, etiam in crĩalibus præſtandum eſt; & eſt communis opi. & idem nu. 990.

951 Iuramenti ab inquiſito præſtandi, duplex eſt forma.

952 Veritas prius inquiri debet ꝑ iurm̃ inquiſiti, quã ꝑ teſtes.

953 Inquiſitus auditis verbis iudicis, quid facere habeat.
Et quid dato ſibi termino ad deliberandum. nu. 954.
Quid autem, qñ examinati ſunt teſtes contra eum. 1078.

955 Iudex non poteſt eſſe furioſus, infamis, mutus, cæcus, fœmina, minor, & ſimilis.

956 Exceptiones omnes, quæ poſſunt opponi contra accuſatorem, opponuntur contra iudicem inquirentem.
Fallit tamen duobus modis. vt ibidem.
Et quæ ſint illæ exceptiones, vide ſub nu. ſeq. (iectũ.

957 Accidẽtia duo cõtradictoria nõ poſſunt informare idẽ ſub

958 Inquiſitio ſi fiat contra collegium, an quilibet de collegio poſſit opponere exceptiones ſibi competentes.

959 Vos vnius, quandoq; præfertur pluribus.

960 Litis conteſtatio, an requiratur in inquiſitione. Et ibi quæ ſit communis opin. latè.

961 Cap. qm̃. §. ſunt & alij. extra vt lit. non cõteſt. intellectus.

962 Litis conteſtatio quomodo fiat.

963 Inquiſitus, qñ proceditur contra eum ad promotionem, vel inſtigationem alterius, iudex nõ debet eum interrogare, nec ipſe rñdere tenetur. & eſt communis opin.

964 Cap. exhibita. extra de iudi. intellectus.

965 Cap. cum I. & A. extra de re iudi. intellectus.

966 Cap. cum dilectus. extra de purg. cano. intellectus.

967 Inquiſitionis ſubſtantialia, an ſeruari debeant in criminibus leuibus.

968 Iudex, ſi ex forma ſtatuti in criminalibus tenetur facere proceſſum, quomodo intelligendum ſit.

969 Crimina leuia, quæ dicantur. remiſſiuè.

970 Inquiſitus quid facare debeat circa confeſſionẽ, vel negationẽ, qñ eſt culpalis, vel nõ. & ibi vide auctoris cõſiliũ.

971 Mentiri pro ſalute corporis ſui, vel alterius, an liceat. & nu. 989.

972 Anima eſt longè præſtantior corpore.

973 Humanitas noſtra pro conſeruatione ſui indiuidui, debet facere quicquid poteſt.

974 Septies in die cadit iuſtus.

975 Confeſſus crimne, ꝙ non fecit, ob tormentorum pœnam, illã reuocet, aliàs grauiter peccat, & dicitur ſeipſum interficere. Et qualiter prudẽs officialis ſe gerere dẽat. ibid.

976 Mitius agitur cum ſpontè confeſſo, quàm cum conuicto.

977 Mendacium, quo ad amiſſionem beneficij, in multis nocet. Qualiter autem hoc intelligendum ſit. nu. 982.

978 Statutum, ꝙ confitenti pœna diminuatur, qualiter intelligendum ſit. latè.

979 Inquiſitus ſi confiteatur ſimpliciter ſe percuſſiſſe. L. qui erat officialis. & de numero reſedutorum; & Poteſtas

vult

vult ipſum condemnare pœna, qua tenetur percutiens officialem, & reſeditum, q̄ longè grauior eſt, an poſſit.

980 *Reſponſio ad inquiſitionem, accuſationem, vel poſitionē continentem vnum principaliter, & aliud demonſtratiuè, ad principaliter contenta, facta tātum intelligitur.*

981 *Accuſatus de adulterio commiſſo cum.P. vxore Titij, ſi ipſe rñdendo accuſationi confiteatur ſe cognouiſſe dictā P.carnaliter, per hoc non videtur confiteri ipſam vxorem Titij. Fallit tamen vt ibidem.*

983 *Socius negans ſe ſocium, perdit beneficium, quod habet ratione ſocietatis.*

984 *Filius, qui eſt in poteſtate, ſi negat ſe in poteſtate fuiſſe, ammitti beneficium.*

985 *Fideiuſſor negans ſe fideiuſſiſſe, amittit beneficium diuiſionis, & excuſſionis.*
Quod tamen intellige vt ibidem.

986 *Verbum, omne, eſt vniuerſale collectiuū, & diſtributiuū.*

987 *Iuramentum de calumnia, an præſtari debeat in cauſa inquiſitionis.*

988 *Cauſa criminalis nihil habet commune cum cauſa ciuili; & qualiter hoc intelligatur. ſub nu.990.*

991 *Charitas omnis ordinata incipit à ſeipſo.*

992 *Homini quid prodeſt, ſi totum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur.*

993 *Minor, an in criminalibus habeat legitimam perſonam ſtandi in iudicio.*

994 *Minor ex contumacia non poteſt banniri ad mortem.*
Nec poteſt haberi pro confeſſo, niſi interueniat curatoris auctor. ibidem.

995 *Iudicij tota vis, & pondus eſt in confeſſione.*

996 *L.verum.§.minorem.ff.de confeſſ.intellectus.*

997 *Minori, an detur in delictis in integrum reſtitutio.*
Et an in caſibus, in quibus poteſt eſſe in iudicio. ibidem.

998 *Minor iurans dicere veritatem, & cum iuramento reſpondens inquiſitioni ſine curatoris auctoritate, an valeat iudicium.*

1000. *Defenſioni capitali, etiam cū iuramēto renūtiari nō pōt.*

1001 *Defenſio ſtatus, & perſonæ eſt de iure naturali.*

1002 *Minor confeſſus extra iudicium, an poſſit cogi in iudicio ad perſeuerandum in illa.*

1004 *Pronuntiatio, an ſit neceſſaria in criminalibus.*

1005 *Confeſſus, an intra terminum, ſibi datum ad defenſionem ſuam poſſit confeſſionem ſuam reuocare; & quando. ibidem. & nu.1006.*

1007 *Iudex, an poſſit reuocare ſententiam, ſi poſt condemnationem conſtat de innocentia.*

1008 *Reuocatio, an ſit defenſio, & an confeſſio ſi ſit iurata, poſſit vt erronea reuocari. remiſſiuè.*

1009 *Declarans nihil noui facere dicitur.*

1010 *Reſponſio dubia interpretatur pro reſpondente.*

1012 *Iudex ſi in procedendo non ſeruauit ſolemnia à iure requiſita, vel ex forma ſtatutorum, inquiſitus tñ confeſſus eſt, an ex tali confeſſione poſſit ſequi condemnatio.*

1013 *Glo.in.l.filium.C.de lib.cau.intellectus.*

1014 *Promouendus ſi confitetur ſuum crimen, non debet ex hoc puniri, ſed ſolum ab ordinis ſuſceptione remoueri.*

1016 *Iudex laicus non poteſt cognoſcere de cauſa merè ſpirituali.*

1017 *Confeſſus ſemel maleficium, an ſit neceſſe, quòd iterum confiteatur.*

1019 *Defenſionis licitæ materia, & qualiter, & quando liceat. remiſſiuè.*

1020 *Negans partem, & partem confitens, an, et qñ gaudeat priuilegio ſtatuti concedentis beneficium confitenti, & pœnam neganti. Quid autem in minore. nu.122.*

1021 *Culpa vbi non eſt, ibi nec eſt pœna.*

1022 *Beneficium ſi alicui propter aliquid concedatur, nō habet locum, niſi id totum adimpleatur.*

1023 *Inquiſitus reſpondens inquiſitioni, ſi dicat ſe non culpabilem, an admittatur talis reſponſio.*
Quid ſi negat, vel confitetur per verbū credo. nu.1025.

1024 *Innocens, quis poteſt dici multis modis.*

1027 *Citatio, & monitio ad oēs actus, qñ fieri poſſit; & qualiter concedenda ſit pro diſtantia locorum. remiſſiuè.*

1029 *Verba generalia debent reſtringi ad id, ꝙ iuſtum, non ꝙ iniuſtum eſt.*

1030 *Fideiuſſor debet eſſe locuples pro qualitate cauſæ, & poſſidēs immobilia in eodē foro. & ibi plura in materia.*
Et an teneatur ſoluere quartum plus, ꝙ pro mulcta impoſitum fuit à iudice, ſi non ſolueret condemnationem infra certum tempus. nu.1218.

1031 *Fideiuſor, an eſſe poſſit vnus ex malefactorib⁹ pro alio.*

1032 *Fideiuſſor ſi non repñtat principalē, ad quid teneatur.*

1033 *Pœna corporalis nūqm̄ imponi poteſt ꝓ ſola cōtumacia.*

1034 *Fideiuſſor, licet fuerit in mora pñtandi illum, pro quo fideiuſſit, præſentando tamen etiam poſt moram congruo loco, & tempore, liberatur à pœna.*
Fideiuſſionem facere in ſcriptis, vel non, in quo differāt.
& an fideiuſſoris hæres poſſit moram purgare; & an talis fideiuſſor poſſit promittere quamcunque pœnam pecuniariam. remiſſiuè. ibid.

1035 *Fideiuſſor præſentans principalem, ſi ipſe aufugiat de carcere, an amplius teneatur ad ſiſtendum.*

1036 *Verbū, placuerit, intelligitur ſecundū arbitriū boni uiri.*

1037 *Fideiuſſor qui promiſſit ſiſtere inquiſitum ad voluntatem iudicis ſub certa pœna, qui tandem ab illo iudice captus fuit, & aufugit, an teneatur illum præſentare.*
Quid autē ſi promiſſit ſiſtere ſub certa pœna certa die, vel ſoluere cōdemnationem, & intra illam diem inquiſitus propter illud maleficium eſt bannitus, an fideiuſſor conueniri poſſit, & an poſſit ſe tueri exceptione illa.

1039 *Inquiſitor ſi dedit fideiuſſorem de ſoluendo omnem condemnationem, & bannitus fuit in mille, an mortuo eo poſſint fideiuſſores conueniri.*

1040 *Fideiuſſor, ſi nō pōt inquiſitum in iuditio exhibere, vult tñ eum defendere, & in ſe iudicium ſuſcipere, vel vult inducias ad illum præſentandum, an ſit audiendus.*
Et an teneatur ad duplum, vel quadruplū, in quo ex forma ſtatuti venit condemnandus, ſi non ſoluit infra certum tempus. nu.1041.

1042 *Crimen ſi eſt tale, ꝙ pœna pecuniaria imponi debeat, & ita reus fideiuſſoribus ſit relaxandus, & iudex tñ non vult eū relaxare de carcere, an poſſit cōtra iudicē agi.*

1043 *Inquiſitus ſi dicat iudici, do vobis hmōi fideiuſſores, qui ad veſtri requiſitionem pñtabunt me de die in diem ſub tali pœna, et illi erāt pñtes, et nihil dixerunt, et ſic fuerūt ſcripti ī lib. curiæ, an ꝑdicti ſint obligati vt fideiuſſores.*

1044 *Pupillus regulariter ſtipulari non pōt. Fallit tñ in ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore, ſi fari poteſt.*

1045 *Reſpublica, & pupillus æquiparantur.*

1048 *Fideiuſſor, an teneatur, qñ inquiſitus eſt abſolutus, & poſtea inde ad annum ſit ſtatutum, ꝙ non obſtāte quacunque abſolutione poſſint reuideri proceſſus præteriti, quo facto talis fuit condemnatus.*

1047 *Pœna, qñ venit corporis afflictiua, reus fideiuſſoribus non eſt relaxandus. Idē ſi eſſet pœna pecuniaria, q̄ poſſet*

elici

elici corporis afflictiua ob non ſolutionem. Et quid ſi alternatiuè, & ibi ponit cautelam, qua reus fideiuſſoribus relaxari poteſt.

1048 *inquiſitus, licet qñq; liberetur a vinculis, pſtando fideiuſſores. Fallit tñ in eo, qui ſemel aufugit è carceribus, vel fidem fregerit.*

1049 *Iudex circa cuſtodiam delinquentis, qñ venit imponenda pœna corporis afflictiua, quid facere habeat.*

1050 *Miles Poteſtatis ſi cepit aliquem malefactorem in aliquo caſtro, vel villa, & dubitat nõ poſſe cum ſecurè ducere, poteſt illum officiali illius loci commendare.*

1051 *Carceratus ſi laqueo ſe ſuſpendit, an teneatur iudex.*

1054 *Reus, an poſſit renuntiare termino defenſorio.*

1055 *Renũtiatio, p q̃ quis perderet vitam, vel ſtatũ, nõ valet.*

1056 *Inquiſitus quas defenſiones facere poſſit.*

1057 *Inquiſitus ſi produceret inſtrum̃ pacis de vulneribus tñ, & ſequuta eſſet mors, an ſibi in aliquo prodeſſet, ſi ſtatuto mitigatur pœna ob pacem. remiſſiuè.*
Quid ſi ſtatutum diſponit, ꝙ pœna mitigetur, ſi hæres fecerit pacem, an ſufficiat pax facta à teſtatore. Et quid ſi dicat ab hæredibus, & plures ſint hæredes, & non habuit niſi ab vno. ibidem. remiſſiuè.

1058 *Statutum ſi requirat, ꝙ delinquens habeat pacem à filijs occiſi, an ſufficiat, ꝙ habeat à ſpurus. Et an ſufficiat, ꝙ à maſculis habeat, licet cõtradicãt fœminæ. nu. 1061.*

1059 *Spurius, filius non eſt noĩandus, nec eſt alẽdus à patre. Et an compræhendatur à ſtatuto loquente de filio ibid.*

1060 *Filij appellatione nõ cõprehẽditur natus ex adulterio.*

1062 *Fœmina non leuat faidam.*

1063 *Pax facta per epm̃ de blaſpematione, ac maledictione Dei, an pſit blaſphemanti. remiſſiuè. Et an pœna debeat diminui cõfeſſo ſacerdoti, qui ipſi pniãm impoſuit. ibid.*

1064 *Statutum ſi dicat, ꝙ pro homicidio non admittatur beneficiũ pacis, vel cõcordiæ, an habeat locũ in mandãte.*

1065 *Statutum ſi promittat pacẽ fieri de oĩbus crĩbus, excepto furto, an poſſit fieri de robbaria. remiſſiuè.*

1066 *Pacis beneficium, an proſit in adulterio. Et an proſit ſi fiat per mulierem. ibidem.*

1068 *Probationes in crĩalibus debent eſſe luce clariores.*

1069 *Iuramentum in defectum probationis, an poſſit deferri in cauſis criminalibus. remiſſiuè.*

1070 *Edictum de teſtibus tàm in cauſa ciuili, quàm in criminali eſt prohibitorium.*

1071 *Teſtimonium dicere, qui ſint prohibiti. latè.*

1072 *Mulier in cauſa criminali, an ſit idonea teſtis de iure canonico; & quid de iure ciuili.*

1073 *Hermaphroditus, in quo præualet ſexus muliebris, an poſſit eſſe teſtis in cauſa criminali.*

1074 *Clericus non poteſt eſſe teſtis in cauſa criminali coram iudice ſeculari; ꝙ tamen intellige, vt ibidem.*

1075 *Laicus non admittitur in cauſa crĩali contra clericum.*

1076 *Particeps crĩs non admittitur in teſtem contra ſocium.*

1077 *Denuntiator criminis, an repellatur à teſtimonio.*

1079 *Inquiſitus, an ex probationibus factis in generali inquiſitione, ſi fuit repertus culpabilis, poſſit puniri abſq; alijs probationibus. remiſſiuè.*

1080 *Syndicator virtute gñalis inquiſitionis facta contra Poteſtatẽ, & eius familiã, põt eum condemnare, et punire.*

1082 *Publicatio proceſſus, an ſit de ſubſtantia in cauſa ciuili & quid in criminali; & ibi quæ ſit communis opin.*

1083 *Inquiſito, vt poſſit ſe defendere, exhibenda ſunt non ſolu noĩa teſtiũ, ſed dicta, et capitula eorũdẽ. et ẽ cõis opi. Qd̃ pcedit ẽt, qñ inquiritur contra prælatũ regularẽ. ibi.*

1084 *Publicatio atteſtationum, quando non obſtet iudici inquirenti ex mero ſuo officio.*

1085 *Teſtium examinatio in cauſa criminali de iure ciuili, an poſſit delegari.*

1086 *Cauſæ meri, & mixti imperij non poſſunt delegari.*

1087 *Iudex non ſolum ex dictis teſtium, ſed etiam ex diuerſis generibus probationum, poterit reum condemnare. Et quid in cauſa ciuili. ibid.*

1088 *Vita, & ſalus hominis, cunctis rebus præferenda eſt.*

1089 *Reus ſi poteſt facere defenſiones, & non facit, an iudex poſſit illas facere.*

1090 *Iudex ad priuatam vtilitatem, parte non poſtulante, officium ſuum impartiri non debet.*

1091 *Innocentes non condemnari publicè intereſt.*

1092 *Teſtes, qñ ſubtrahunt ſe à teſtificatione, qualiter compelli poſſint.*

1093 *Teſtes, an ſĩt torquẽdi, an uerò eis credatur ſine tortura.*

1094 *Clerici, licet vt teſtes torqueri non poſſint, poſſunt tamẽ per ſuum iudicem puniri de falſo.*
An aũt pro ſuo delicto torqueri poſſint. ibidem. remiſſ.

1095 *Conſtituti in dignitate ſeculari non poſſunt torqueri. Et quid in diuitibus bonæ famæ, ac conditionis.*
Fallit tamen in tribus caſibus, vt ibidem.
Viles homines, an in teſtimonio ferendo ſint torquendi. ibidem. & nu. ſeq.

1096 *Deportatus in inſulam, & ſtatuliber non torquentur; nec alij homines liberi.*

1098 *Fama ſola regulariter non facit indicium ſufficiens ad torturã; ſecus ſi iũcta ſit cũ alijs indicijs, et pſumptionib'.*

1099 *Teſtes examinati pro indicijs habendis, ad hoc vt delinquenti præiudicent, quæ ſint neceſſaria.*

1100 *Torturæ quantitas diſcretioni iudicis relinquitur.*

1101 *Tortus, ſi ex immoderatis tormentis moreretur, aut cõtra iuſtitiã eſſet tortus, iudex teneretur. l. Cor. de ſicc.*

1102 *Reus ſi confitetur adhibita tortura, nõ põt propter talẽ cõfeſſionẽ dãnari, ſed oportet vt ſpõtè in ea perſeueret. Et quid talis in caſu facere habeat cautus iudex. ibi. latè.*

1103 *Senatoris Senarum ſententia memoria digna, & factum memorabile.*

1104 *Capitanei cuiuſdam Florentini impium factum.*

1105 *Confeſſio in tormentis, nullis præcedentibus indicijs, nulla eſt, nec reconualeſcit, licet poſtea ſuperueniant. Et idem de confeſſione facta coram vno iudice, cum duo ex forma ſtatuti adeſſe deberent. ibidem.*

1107 *Abſens de iure communi non poteſt damnari, etiam vbi pœna pecuniaria imponi debet, niſi cõſtet de maleficio.*

1108 *Relaxatio torti non reperti culpabilis, qualiter fiat.*

1110 *Purgatio canonica indicitur propter infamiam.*

1112 *Citatio in ferenda ſententia condemnatoria contra confeſſum, vel conuictum, an ſit neceſſaria.*

1113 *Citatio in ferenda ſententia in cauſa ciuili, eſt neceſſaria, & peremptoria; aliàs ſententia eſt nulla.*

1114 *Monitio facta præſenti ad audiendam ſententiã, an ſufficiat, abſque alia citatione; & quare.*

1115 *Citationis generalis forma.*

1116 *Sententiæ criminales à quo ferendæ, & quæ ſit earundem forma.*

1117 *Aſſeſſores, et vicarij, licet poſſint cognoſcere, nõ e tñ iudicare, nec in crĩali, nec in ciuili cã; poſſũt tñ ex delegata ptãte in cã ciuili; ſecus ĩ crĩali. Et quid de iure canonico. Et quid facere habeãt, qñ præſes, vel Poteſtas iniuſtitiã facit, vt ipſi in ſyndicatu non teneatur. nu. 1120. & ſeq.*

1118 *Quòd à pluribus quæritur, facilius inuenitur. & ideò*

Impe-

Imperator conſilia ſapientũ q̃rit, & Papa priorũ dicta.

1119 *Roboam Salamonis filius, cur regnum perdidit.*

1120 *Veritas qualiter melius inuenitur.*

1121 *Veritas ſæpius agitata, melius explendeſcit in lucem. Et per ampliores hoĩes pfectiſſima veritas inuenitur. ibi.*

1122 *Fugienti quilibet poteſt reſiſtere.*

1123 *Executor pœnæ corporalis, ſententiam quam iniuſtam videt, exequi non debet.*

1124 *Iudex, ſeu Poteſtas in ferenda ſententia inquiſitionis an pro tribunali ſedere debeat.*

1125 *Clauſulæ illæ, quas iudices apponunt in ſñiis crĩalibus, videlicet. T. cõdemnamus in centũ, & ſi condemnatio eſt facta in plus, vel minus, quã debeat ex forma ſtatu. etc. vel hoc pacto, & hãc ſñiam facimus ſecundũ formã ſtatut. & eatenus, quatenus eſſet vltra, vel p̃ter illã caſſamus, & ad formã ſtatuti reducim⁹; an aliquid operẽtur.*

1126 *Clauſula, condẽno, ſi eſt probatũ, quid in ſñia operetur.*

1127 *Cã in ſñia an ſit inſerenda, & quare in ſñia apponantur à iudice iſta verba, Et quia nobis conſtat &c. & quare in cã ciuili viſo libello, viſa litis conteſtatione, &c.*

1128 *Verba hæc, q̃ à iudice proferẽtur in ſñia; Et p̃dicta oĩa, & ſingula conſtãt nobis, & curiæ noſtræ, &c. & poſtea ſubijcitur; Et per contumaciã, quẽ citari, & requiri fecimus, vt hęc in actis &c. quõ intelligantur. & de pluribus alijs rebus in ſñia apponi poſitis. numeris ſeq.*

1129 *Torqueri quis de iure nõ poteſt, vbi plenè de maleficio conſtat per teſtes.*

1130 *Sñia contra mortuũ, quõ, & quibus in caſibus ferẽda.*

1131 *A ſñia in cã inquiſitionis lata, an poſſit appellari.*

1132 *Appellare in omni crimine, an ſit licitum.*

1133 *Iudici iniuſtè exeq̃nti an de fcõ poſſit reſiſti. & nu. 1141*

1134 *Delictum, ſi eſt tale, in quo pœna arbitraria venit imponenda, an poſſit appellari.*

1135 *Promotor inquiſitionis, an poſſit appellare.*

1136 *Syndicus, vel procurator fiſci, an ſit citandus, qñ appellatur à ſententia iudicis inquirentis.*

1137 *Iudex à quo, reũ appellantẽ debet mittere ad iudicem, ad quẽ cum actis cauſę ſub fida cuſtodia. & nu. 1157.*

1138 *Reus condemnatus, ſi decedat intra tempus appellandi, quid agendum ſit.*

1139 *Ex ſeparatis non fit illatio.*

1140 *Iudex, an poſſit ſñiam latã ſtatim executioni mãdare.*

1142 *Melius eſt nocentẽ abſoluere, quã innocentẽ cõdẽnare.*

1143 *In cã crĩali quilibet ẽt cuius nõ intereſt, appellare põt.*

1144 *Executio duplici modo fit.*

1145 *Ad mortem quis communiter non damnatur, niſi ſpontè ſit confeſſus, vel alias conuictus.*

1146 *L. cum reis. C. de pœn. intellectus. & ſub nu. 1149.*

1147 *Euentus nihil operaturus, fruſtra expectatur.*

1148 *Cap. ſicut. 2. q. 1. intellectus.*

1149 *Cap. Adam. dè pœnit. diſtin. 1.*

1150 *L. addictos. C. de epiſc. aud. duo intellectus notab.*

1151 *L. non tantum. ff. de appel. intellectus.*

1152 *Pro perdito habetur, quod ſtatim perdendum eſt, & pro dato habetur, &c.*

1153 *Qui de proximo cingendus eſt, pro cincto habetur.*

1154 *A ſñia lata in crĩali ſi appelletur, & iudex ad quem confirmet, quis debet ſñiam executioni mandare.*

1156 *Remiſſio rei, an hodiè fiat, qñ ipſe appellat a ſñia crĩali.*

1156 *Iudex loci, & fundi, in quo fit miſſio, mittit actualiter in poſſeſſionem mittendum.*

1158 *Executio in cã crĩali, pluribus modis retardari poteſt.*

1159 *Inſtantia, an detur in cauſa criminali.*

1160 *In inquiſitione propriè lis non conteſtatur.*

1162 *Fauor eſt quandoq; abbreuiare lites.*

1163 *Iura ſpecialia facilius tolluntur, quàm communia.*

1164 *Reconuentio, an habeat locum in cauſa inquiſitionis.*

1165 *Inquiſitio qualiter ſuſpendatur, ſeu tollatur.*

1166 *Inquiſitio, an per ſuperuenĩẽtiã accuſatoris ſuſpẽdatur.*

1167 *Multa fieri prohibentur, quæ ſi facta fuerint, tenent.*

1168 *Regula illa, ꝙ remediũ ordinarium facit ceſſare extraordinarium, quomodo intelligatur.*

1169 *Iudicis intereſt omni viu, qua põt veritatem habere.*

1170 *Contumax perdit beneficium. l. vbi cæptum. ff. de iudi.*

1172 *Poſſidentis, & occupãtis in pari cã melior eſt conditio.*

1173 *Inquiri poteſt de omni crimine regulariter ad publicam vindictam.*

1174 *Iudex poſt didicita teſtificata, an poſſit de nouo recipere teſtes ad veritatem criminis.*

1175 *Inquiſitio in caſibus, in quibus ſilet propter ſuperuenientem accuſationem, an probationes perfectæ in iudicio inquiſitionis proſſint in proceſſu accuſationis.*

1176 *Inſtantia licet pereat, non tamen pereunt acta facta reſpicientia factum.*

1177 *Acta accuſationis, an valeãt in proceſſu inquiſitionis. & ècontra. & an acta in vno iudicio valeant in alio. nu. 1180. remiſſiuè.*

1178 *Acta facta in cã ciuili, proſunt in cauſa criminali.*

1179 *Iudex in criminali cauſa teſtibus, non teſtimonijs credere debet.*

1181 *Inquiſitio, an per tranſactionem impediatur; & an licitum ſit tranſigere ſuper crimine. ibidem. remiſſiuè.*

1182 *Inquiſitio, an tollatur, vel ſuſpendatur, ſi inquiſitus interim promouetur.*

1183 *Inquiſitione præcedente, an quis p̃moueri poſſit. remiſ.*

1184 *Crimina morte extinguuntur.*

1185 *Inquiſitionis via conuictus, qua pœna de iure canonico puniendus ſit.*

Et qua pœna de iure ciuili. nu. 1191.

1186 *Crimen, ſi non eſt tale, ꝙ impediat ordinis executionẽ, vel beneficij retentionẽ, ẽt poſt peractam pñiam, pœna arbitraria punitur. Fallit tamẽ quatuor modis. vt ibidẽ.*

1187 *Pœna vbi imponitur ipſo iure, vel ipſo facto, tunc non requiritur condemnatio, ſed ſola declaratio.*

Et an in declaratione requiratur citatio. nu. ſeq.

1189 *Pœna de iure canonico eſt arbitraria. Et oẽs pœnæ hodie ſunt arbitrarię, cauſa ſubſiſtente. nu. 1192.*

1190 *Crimina, quæ impediunt ordinis executionem, vel bñficij retentionem, etiam poſt peractam pñiam, quę ſint.*

Et vſq; ad quã pœnã poſſit arbitrari iudex. ibid. remiſſ.

1193 *Conuictus qua pœna ſit puniendus, qñ pro delicto commiſſo per inquiſitionem diuerſæ pœnæ imponuntur.*

Et quid ſi à iure communi impoſitæ ſint, quid facere habeat iudex. nu. ſeq.

Et quid ſi à duobus ſtatutis, vel ab eodem varię pœnę imponuntur. nu. 1205. remiſſiuè.

1195 *In pœnis ad vindictam, an minor tollat maiorem.*

1196 *Pœna canonicis, an tollatur per pœnam legis. remiſſiuè.*

1197 *Pœna fori pœnitentialis, an tollat pœnam fori contentioſi. remiſſiuè.*

1198 *Pœnæ diuerſæ ſi imponãtur ab eadem lege alternatiuè, quæ ſit imponenda, & cuius ſit electio. remiſſiuè.*

1199 *Pœna ſi à diuerſis conſtitutionibus ipſo facto imponitur, delinquens vtraq; pœna tenetur.*

1200 *Iudex ſecularis, q inquiſitionis via proceſſit, an in pœnæ impoſitione teneatur ſequi formã iuris, vel ſtatutorũ.*

1201 Sta-

1201 *Statntum imponẽs pœnam nouam, & minorẽ, impoſita à iure cõi, an videatur à pœna legali recedere.*
1202 *Pœna, vbi non eſt in ſtatnto determinata, recurrendum eſt de ſimilibus ad ſimilia: aut ad ius commune.*
1203 *Iudex, qui minorem, vel maiorem pœnam omiſſa ſtatuti pœna imponeret, fatnus eſſet.*
1204 *Leges locales ſunt ſpeciales, non generales.*
1206 *Pœna, an debeat imponi ſecundũ ſtatntum, qđ vigebat tpe delicti, vel ſecundũ ſtatutũ factũ tpe ſñiæ. remiſſiuè.*
1207 *Iudex Floren. qui florentinum in hac ciuitate delinqnẽtem põt punire, quo ſtatuto eum punire debeat. remiſſ.*
1209 *Index, an in imponẽda pœna debeat admittere delictũ, prout probatum eſt cum qualitate aggrauante delictum, & augumentante pœnam, q̃ tñ non fuit intentata in libello inqſitionis, an verò ꝗ ut fuit intẽtatũ ſine illa qualitate*
1210 *Inquiſitus ſi eſt puniendus pro pluribus vulneribus, ſeu pluribus delictis in pœna pecuniaria; an debeat condemnari in vna ſumma pro omnibus delictis, an verò regulariter pro ſingulis.*
1211 *Iudex inqnirẽs, ſi dicat, condemnamus talem inquiſitum pro dictis exceſſibus in mille libris, vel dicat, condemnamus in libris. ccc. pro tali in. cc. pro tali in. c. & pro tali in cccc. an differant.*
1212 *Statnto ſtante, ꝙ condemnatus, ſeu bannitus in mille libris, poſſit impunè offendi, ſi condemnetnr pro pluribus exceſſibus ſingnlariter pro quolibet delicto in certa ſumma, quæ omnes aſcendant ad libras mille, non eſt locus ſtatuto, ſecus ſi ſimul.*
1213 *Index, qñ pœna eſt pecuniaria, an debeat in condemnatione adijcere, cui dicta pœna ſit ſoluenda.*
Et an poſſit adijcere mulctam, ſi condemnatus non ſolnerit infra certum tempus. nu. 1217.
Qnid ſi adiecta dicta clauſula, non adiecit certum tẽpus, quantũ terminũ habere dicatur ad ſoluendum. nn. 1220.
1214 *Pœna, vbi fiſco, & priuato eſt cõis, fiſcus totã recipit, & priuatus à fiſco poſtea partem petit, & recipit.*
1215 *Fiſcus in exigendo fauorabilior eſt, quam priuatus.*
1216 *Fiſcus, in diuidendis cum ipſo facit diuiſionem, & alteri dat electionem.*
1219 *Condemnatus, licet reſpectu pœnæ principalis non poſſit fiſco obijcere compenſationem, poteſt tñ reſpectu mulctæ impoſitæ ob non ſolntam condẽnationẽ infra certum tps.*
1221 *Statutum, ſi cõfitenti diminuat tertiã, vel qnartã partẽ pœnæ, qualiter index in condemnando formabit ſñiam. Et qualiter ſi ex negatione pœna angeri debet: ibid.*
Et quid ſtante pręfato ſtatuto, & alio, ꝙ pro pace habita ab offenſo, aut ab eius hæredibus quarta pars relaxetur, qũo deducendæ ſint illæ qnartæ. nn. 1222.
1223 *Filius rogatns reſtituere hæreditatem diuerſo tempore, dedncit legitimam, q̃ eſt tertia pars, & Trebellianicã, q̃ eſt quarta pars; Et qualiter fiant illæ deductiones. ibid.*
1224 *Sñia, qnaliter ſit formanda, qñ in defectum non ſolutionis pœnæ pecuniariæ, pœna mortis, vel corporis afflictiua ſit imponenda.*
Et qnid ſi condemnatus ſit ſolnendo, vult tñ potius luere in corpus, an cogatur ſoluere. ibid.
Et an ſi talis non eſt ſoluendo, index poſſit dicere nolo, ꝙ luas in corpus, ſed volo te expectare donec ſis ſolnendo. Et an conſequatur plenam liberationem luendo in corpus. ibid. remiſſiuè.
1225 *Statnto ſi caueatnr, ꝙ quis debeat condemnari in certa pœna pecnniaria, & adijciatur, ꝙ ſi non ſoluerit, ampntetur ſibi manus, & alio ſtatuto diſpoſitum ſit, ꝙ contra negantem pœna duplicetur, modò in vtraque fuit quis condemnatus, vtrum ad ſngiendã pœnam corporalem, teneatur ſoluere vtramque.*
1226 *Adulter, ſi ex forma ſtatuti puniendus eſt pœna mille floren. qnos ſi non ſoluerit, decapitetur, qnandiu expectandus eſt, vt ſoluat.*
1227 *Pœna amputationis manus, ſi in defectum non ſoluentis venit imponenda, de qua manu intelligitur. & ibi vide plures qq. in materia. remiſſiuè.*
1228 *Statutum ſi dicat, ꝙ pro tali delicto pęna capitis imponatur, & illud dicat iudex in ſñia, quid importent iſta verba, & an poſſit ampntari caput. Et quid ſi ſtatutum dicat, ꝙ capite puniatur. ibid.*
1229 *Iudex condemnans reum inquiſitum ad pnblicam vindictam, an debeat & condẽnare ad ſatisfaciendum læſis.*
1230 *Condemnatus pro furto, vt fuſtigetur, vel ſignetur; etc. an intelligatur etiam condemnatns ad reſtitutionẽ rerum ſubtractarum. Et an ſint neceſſarij duo proceſſus. ibid.*
1231 *Inquiſitus, contra quem delictnm non eſt plenè probatũ, ſed ſemiplenè, qua pœna ſit puniendus. remiſſiuè.*
1232 *Inquirentis, & deficientis pœna, quæ ſit.*
1233 *Inquiſitor, ſi dolo, vel lata culpa fugauit, inqniſitum, tenetur ſibi ad expenſas, & criminaliter & puniri poteſt.*
1234 *Promotor, vel inſtigator inquiſitionis, ſi deficiat in probatione, ad quid teneatur inquiſito.*
1235 *Infamia accnſati, an ex excuſat à calumnia.*
1236 *Inqniſitns, an eo caſu, qno crimen non eſt probatum, debeat ſimpliciter abſolui.*
1237 *Pnrgatio, à quibuſcunque præceſſerit infamia, infamato indicenda eſt, ſecundum omnes.*
1238 *Purgatio qñq; indicitur ad tollendam infamiam facti.*
1239 *Laici, clericis ſunt oppidò infeſti.*
1240 *Pendentia proceſſus, an afficiat ipſum inquiſitum, vt reſpectũ ipſius prodncat aliquem effectum.*
Et an pẽdẽte, vel finito iudicio inqſitionis ſup criẽ cõtra inqſitũ, poſſit agi ciuiliter ꝑ parte ad ſuũ intereſſe. 1249.
1250 *Inquiſitionis indicium, quando pendere dicatur.*
1251 *Infamis, an effitiatur damnatus ex inquiſitione.*
1252 *Teſtimonium falſum ferens, qualiter puniatur.*
1153 *Damnatus publico iudicio, eſt infamis; ꝙ tñ limita duobus modis, vt ibidem, vbi etiam qnid de iure canonico.*
1254 *Inquiſitus ſemel, an poſſit amplius inqniri, ſeu accuſari, vel contra eum agi.*
1255 *De delicto einſdem hominis pluries quæri non debet; & quomodo hoc procedat. ibid.*
1256 *Clericus nullo modo coram iudice ſeculari accuſari põt, nec etiam ciuiliter conueniri.*
1257 *Inquiſitionis indicium qualiter finiatur.*
1258 *Sñia nnlla, non finit iuriſdictionem iudicis ordinarij.*
1259 *Omninm habere memoriam, & medium in cunctis ſeruare, diuinum potius eſt, quàm humanum.*

Qualiter & quãdo.

Superior cõtra ſudditum, maximè prælatum de his tñ inquirere debet, ſuper quibns præceſſit infamia; & tunc vocabit inquiſitum, & dabit ei capitula, & nomina, & dicta teſtium ſunt eidem publicanda; & ipſius legitimas exceptiones admittet, & probato graui criẽ, eum ab adminiſtratione remouebit; in regularibus tamen hic ordo non eſt ex toto ſeruandus. h. d. Et dicit hic. D. m. ꝙ licet ex hoc communi ſumma-

ſummario modica videatur fieri differentia, an inq-
tatur contra prælatum, vel contra ſubditum, tñ fien-
da eſt, vt ex.j. dicendis apparebit. Vel ſm̃ Hoſt. Pet.
& Abb.dic, ꝙ ponuntur hic authoritates noui, & ve-
1 teris teſtamenti, ex quibus elicitur, † qualiter, quan-
do, contra quẽ, & à quo inquiſitio ſit facienda, & qs
ſit eius effectus, & diuiditur in quatuor partes prin-
cipales. In prima, ponitur, qñ ſit fienda inquiſitio. In
ſecunda, qualiter. In tertia, ad quẽ effectum. In quar
ta, limitat præmiſſum ordinem reſpectu regulariũ.
Secũda, ibi, debet. Tertia, ibi, ad corrigendos. Quar
ta, ibi, hunc tamen ordinem. Et in tex. ibi, in Euange
lio.dic, Lucæ.c.16. Et in tex. ibi, in Geneſi. dic.c.18.
Et in tex. ibi, deſcendam. dic, ſcilicet per angelos
meos, vt ibi traditur. Et in tex. ibi, ſuſpendere.dic, ſci
licet à beneficio, & quandoq; ab officio. Et in tex.li-
gare.dic, ſcilicet excommunicãdo. ¶ Noto primo ex
2 principio, ꝙ † tám ſuper modo procedendi in cauſis,
quàm ad earum deciſionem poſſunt allegari autho-
3 ritates veteris, & noui teſtamẽti; nec eſt dubium, ꝙ †
4 lex diuina pfertur legi poſitiuæ, immò ſi † Papa ſta-
tueret aliquid cõtra legem diuinam, potius videret
errare, q̃ legem condere. 25.q.1.c. ſunt quidam. De
quo dic, vt traditur per Inno. & Doct.in.c. quæ in ec-
cleſiarum.s̃.de conſti. &.c.fi.s̃. de conſuet. Et ad præ-
dicta vide gloſſ. ſingularem. 20. diſt.c. de libellis. quæ
5 vult, ꝙ † ſi dictum alicuius Sancti fundatur authori-
tate noui, aut veteris teſtamenti, præfertur etiam in
deciſionibus cauſarum conſtitutioni Summi Ponti.
aliàs ſecus; quia conſtitutio Papæ pręfertur dicto cu-
6 iuſlibet Sancti; quia † Papæ, non ſanctis data fuit po-
teſtas legis condendæ. Circa quod vide, qđ not.in.c.
7 ne innitaris.s̃. de conſtit. & ſic patet, ꝙ † lex canoni-
ca non excluditur à lege diuina, ſm̃ Hoſt. de quo re-
mittit ad not.in.c. cum ſit. de æta. & quali. immò in-
8 terdum † ius canonicum appellatur ius diuinum, vt
9 in.c. nimis. de iureiu. † non tñ habuit ſemper ortum
a iure diuino, vel ab authoritatibus veteris, & noui
teſtamenti, ſed quandoq; etiam a iure ciuili; vt patet
ex pluribus conſtitut. Grego.9. Et quod hic dicitur,
intelligitur, quo ad modum procedendi in inquiſi-
tione. ¶ Secundo not.ibi, ſacri approbatione conci-
10 lij. quòd † Papa eſt ille, qui confirmat conſtitutionem
concilij, non ècontrà. pro quo facit ſm̃ Hoſtien. quia
11 confirmatio pertinet ad ſuperiorem. Et ideò † ſtatu-
tum Papæ non confirmatur a concilio, cum ſit infe-
rius; ſed ſtatutum concilij bene confirmat Papa, vt
not.in.c. ſignificaſti. de elect. ¶ Tertio not. ex ordine
12 literæ, quòd † lex Euangelica, & ſic lex noui teſtamen
13 ti, præferenda eſt legi veteris teſtamẽti; † valet enim
arg. ab ordine literæ, vt dicit gloſſ.in.c. quorundam.
s̃.de elect. & per Bart.in.l.2.§. ſi prius.ff. de vulga. &
pup. dixi in.c. Nicolao. de appel. in primo nota. nec
14 mirum, quia † Euangelica ab ore Dei in humanis a-
gentis immediatè pro redemptione noſtra fuit pro-
15 mulgata. & ideò, vt † dignior eſt præferenda. Ex quo
16 infertur, ꝙ licet quis ſit antiquior Doctor, tñ † ſi no-
uus, eſt doctoratus à perſona digniori, vt à Papa, vel
Imperatore, præferẽdus eſt antiquiori. Facit qđ not.
in.c. ſolitæ.s̃. de maio. & obe. & meliùs in.c. per tuas.
eod.tit. vbi eſt tex. not. qđ tñ non intelligo de Docto-
ribus factis per bullas, prout quoſdam vidi, qui noĩe
duntaxat Doctorum glotiantur, ſed p digna exami-
17 na. ¶ Quarto not. ꝙ † prælatus diffamatus, maximè
de dilapidatione, pôt cõpelli vt reddat adminiſtra-
tionis rationem; ceſſante igitur diffamatione, nõ vr̃
ad hoc poſſe compelli, dic, vt tradit in.c. cum & plã-
tare.j. de priuile. & hoc † denotatur per verbum vil-
licus, quod ſm̃ Hoſt. denotat prælationem. ¶ Quinto
18 not.ibi, apud dominũ, ꝙ † tunc demum tenetur præ-
latus inquirere, qñ ad ipſum peruenit diffamatio. Fa
cit ẽt tex.ibi, ad aures ſuperioris. vnde ſm̃ Hoſt. non
aſtringitur inquirere, quando fama puenit ad alios,
de quo dicam.j. in nono memb. princ. ¶ Sexto not.
19 quot † requiruntur ad hoc vt poſsit procedi per in-
quiſitionem, tàm contra ſubditum, quàm cõtra pla-
tum, de quibus dicam in.d.9. memb. ſeu artic. princ.
20 ¶ Septimo not.ibi, deſcendam & videbo, ꝙ † iudex
quandoq; vt poſsit rectè iudicare, debet ſubijcere rẽ
oculis, & ſic oculata fide videre, vt.l. ſi irruptione.§.
fi.ff. fi. reg. & ff. de mino.l. minor. 25. annis ex aſpe-
ctu. & qd not.in.c. pen.s̃. de prob. vnde dicit Bald. in
21 d.§.fi. ꝙ † officialis videns deferentem arma, poteſt
illum punire ſine alia probatione; quia tale delictum
vr̃ notorium, de quo dic, vt dixi in.c. euidentia.s̃. eo.
& ibi dixi. Et quæ ſint illa, q̃ ad oculum probant, vi-
de in dictis iurib. & Io. And. latius in lect. ſuper arbo
re conſanguinitatis. circa princ. vel poteſt colligi ex
22 his verbis, deſcendam, & videbo, quod † nõ debet ſu
perior diſsimulare delictum illius, contra quem la-
borat infamia. ¶ Octauo not.ibi, per clamorem, &
23 famam. arg. ꝙ aliud † vr̃ eſſe fama, & aliud clamor, de
24 quo dicam in.9. artic. princ. ¶ Nono not. ꝙ † prælatus
poteſt procedere ad inquiſitionem cum ſenioribus
de eccleſia, hoc eſt, ꝙ eps̃ debet habere conſilium ca
25 nonicorum eccleſiæ cathedralis, & rõ eſt; quia † epi-
ſcopus nõ exercet iuriſdictionalia ſine cõſilio capitu
li, vt.c. quanto. &.c. nouit.s̃. de his quæ fi. a prelat. 25.
q.7.c. eps̃. licet hodiè de conſuetudine non ſeruetur
26 cõiter, * & valet conſuetudo, & præſcriptio, vt in.c. Cõm. opin.
pen. de præſcri. ¶ Decimo not.ibi, non tanquam, ꝙ
27 iudex † in inquiſitione non tenet locum accuſatoris;
& hoc ideò, quia alia debet eſſe perſona iudicis, &
alia accuſatoris, vt.c. forus.j. de verb. ſign. &.4.q.4.
c.1. ſunt enim hæc officia incompatibilia. ¶ Vndeci
28 mo not. ꝙ † pręlati ſunt tanquam ſignum ad ſagittã,
& ad hoc quotidiè allegatur. Et ideò debẽt eſſe vir-
tuoſi, vt à ſubditis eorum operationes trahantur in
exemplum; quia vt dicit tex.in.l. priſco. in ver. debe-
29 bis.C. de palati. ſacra. largi. lib.12. † Malus prælatus
timet bonum ſubditum, dic, vt dixi in.c. ad liberan-
dam.j. de iudæ. in.8. not. nã vt inquit Caſsiod. lib.3.
30 Ethim. † Facilius quippe eſt errare naturã, quã diſsi-
milem poſsit princeps formare Rẽpub. vnde Ariſt.
in.1. Oecono. inquit, Impoſsibile eſt non diligentis
domini diligentes facere vicarios. Qualis.n. rector
ciuitatis, tales & habitãtes in ea. Eccleſia.c.10. potes
etiam intelligere, ꝙ iſti ſunt tanquam ſignũ ad ſagit
tam; quia propter iuriſdictionalia, quæ exercent, in-
currunt inimicitiam, & maleuolentiam multorum.
Præcedens tñ intellectus magis placet rõne effect⁹;
ſed iſte magis congruit literæ. ¶ Duodecimo not.
31 ex eadem parte, bonum † ordinem circa charitatiuã
repræhenſionem ſeruandum a prælato. Primo.n. de-
bet prælatus ſubditum arguere. Secundo increpare,
ideſt cõminari. Tertio, ſuſpendere. interdum ligare.
hoc

hoc eſt excõicare, circa q̃ vide tex. glo. & Doct. in. c.
32 cũ non ab hoĩe. de iudi. ¶ Tertiodecimo not. † quòd
exercentes officia, vt plurimum incurrũt odia, & ini
33 micitias plurimorum; & ratio eſt; quia hñt † arguere,
reprehendere, corrigere, & ſimilia exercere, quæ ꝓ-
34 ducunt inimicitias, & odia. Et vt inquit Terẽ. † Obſe
quium amicos veritas odiũ parit. Dicit tñ Hierony.
ad Galat. quòd nõ põt eſſe obſequium vbi diminuit
veritas. Idem tñ Hierony. ſcribit ad Marcellinum. Ita
ſe habet natura, vt hominibus amara ſit veritas, &
35 blanda itia reputant. Et not. ꝙ † quanto quis eſt me-
36 lior, tãto minus poteſt placere hoĩbus; quia † omnis
ætas eſt ꝓna ad malum. 12. q. 1. omnis. Vnde neceſ-
37 ſaria eſt ſuperioris correctio. & in † iudicijs nõ debet
eſſe acceptio perſonarũ, vt. c. qualiter. s̃. eod. & c. no-
uit. s̃. de iud. hinc Apoſt. ad Galat. Si hominibus pla-
cerem Chriſti ſeruus non eſſem. & vide. 47. diſt. c. fin.
in fi. & ad Gala. inquit Apoſt. c. 4. Ego inimicus fa-
ctus ſum vobis, verum dicẽs. vnde Pſal. diſsipat deus
oſſa eorum, qui hominibus placent. & tex. 12. q. 3. c.
38 nemo dicit. † melius eſt pro veritate pati ſuppliciũ,
q̃ pro adulatione beneficium. Et ex prædictis ſequi-
39 tur ſm̃ Io. And. ꝙ † accuſatio p̃latorum p̃ſumitur fieri
ex odio, de quo. 23. diſt. c. diaconi. & ibi in glo. facit
quod ſeqtur hic in tex. & ideò ſancti patres. Et ideò
non ita de facili talium accuſator eſt admittendus,
vt dixi in. c. ex parte. s̃. eod. & ſtatim dicam. ¶ Quar-
40 todecimo not. quòd † nõ ita de facili inquirendũ eſt
contra p̃latum, ſicut contra ſubditũ; nam contra ſub-
ditum ſufficit p̃cedens infamia, ſed in p̃lato nõ ſuffi-
cit, niſi ſit ſcandaloſa, aut, quę ſine periculo diſsimu-
lari non poſsit, dicam. ĩ. in. 9. memb. princip. in. 6. q.
¶ Quintodecimo not. ibi, quo ad diminutionem, ꝙ
41 clericus † depoſitus dicitur capite diminutus. Dr̃ tñ
impropria diminutio; qm̃ etiam minimam quis non
cõſequitur diminutionem ex amiſsione dignitatis,
ex quo perſonæ ſtatus non mutatur, vt Inſtit. de cap.
dimin. in prin. & l. 3. ff. de ſenat. & ob hoc text. expo-
nit diminutionem. i. degradatiuuẽ. ¶ Sextodecimo
42 not. ꝙ † ẽt verbalis depoſitio ab ordine dr̃ degrada-
43 tio; nam priuat, & deijcit. Alia verò † realis degrada-
tio, quæ fit ſecũdũ formã. c. 2. de pęn. lib. 6. eſt verba-
44 lis degradationis executio. Et ideò † in verbali de-
gradatione requirit̃ numerus ep̃orum, nõ actuali, ſeu
reali, vt dicit Io. And. in. d. c. 2. in nouel. & D. m. in. c.
at ſi clerici. s̃. de iudi. & vide quæ dixi in. c. 2. s̃. eod.
coniunctis his, quæ dixi in. c. 3. s̃. de re iudi. ¶ Deci-
45 moſeptimo not. ꝙ † non quodlibet delictum ſufficit
ad depoſitionem, aut remotionẽ à beneficio, de quo
vide in. c. 2. ĩ. de ſortileg. & in. c. ex cõquæſtione. ĩ. de
ſen. exc. & vide. D. m. in. c. at ſi clerici. de iud. in prin.
qui dicit, hoc relinquendum iudicis arbitrio, dicam
in. c. tuæ. ĩ. de pœn. ¶ Decimooctauo not. ex ver. de-
46 bet igitur. † qualis ordo ſit ſeruãdus in inquiſitione,
de quo latius dicetur in. 11. artic. prin. ¶ Decimono-
47 no not. ex verſi. ad cogendos. † quatuor modos, qui-
bus proceditur ad puniendum crimina. Primus eſt p
viam notorietatis, de quo nõ vult loqui tex. nr̃, dum
dicit, vt de notorijs exceſsibus taceatur; & de quo vi
de. 2. q. 1. c. manifeſta. & c. de manifeſta. dixi in. c. eui
dentia. s̃. eod. & vide Spec. in tit. de cri. not. Secundus
modus eſt per viam denũtiationis. de quo. s̃. de iud.
c. nouit. & D. m. in. c. ad noſtram. de iureiuran. & 2.
q. 1. c. ſi peccauerit. & per Spec. in titu. de denun. Ter-
tius modus per accuſationem, vt per totũ hunc titu.
Quartus modus, per inquiſitionem, de qua hic latiſ-
ſimè tractabimus. Poteſt addi quintus modus; vide-
licet, per viam exceptionis, p quem modum ẽr quan
doq; crimina puniuntur, de quo dixi in. c. ſup his. s̃.
eo. Item & ſextus modus per viã actionis; ſed impro
priè dicitur accuſatio, dic, vt in. c. p tuas. ĩ. de ſimon.
¶ Vigeſimo not. ibi illo ſemper adhibito moderami
ne, ꝙ vbicũque ꝓcedit libellus, ſeu petitio qualiter-
48 cunque agatur, † ſententia debet eſſe cõformis peri-
tioni, probatur in. l. vt fundus. ff. com. diuid. & ſimile
habet̃ in. c. licet Hely. ĩ. de ſimo. & ibi dicam aliquid;
& vide tex. not. in. l. fin. C. de fideicom. lib. qui dicit,
49 ꝙ † fatuus eſt iudex, qui condemnat in alio, quam ſit
petitum; & ibi latè, & not. Bal. examinat hunc articu
lum, de quo etiam vide eum in. l. quid ergo. §. pœna
grauior. ff. de infami. in repet. & declara hunc ver. ſin
gula ſingulis referendo; videlicet, reſpectu vniuſcu-
50 iuſq; modi agẽdi, de quo in tex. † Accuſatio. n. habet
pœnã ordinariã. Denuntiatio pęnitentiam, ſiue cor-
51 rectionem. Inquiſitio arbitrariam. Et † de pœna in-
quiſitionis, dicam latè in. 15. memb. princ. ¶ Vltimo
not. ex vltima parte, tria ſpecialia in regularibus. Pri
52 mum; quia † ordo ſeruandus in inquiſitione contra
ſeculares, non eſt vſquequaq; ſeruãdus in inquiſitio-
ne contra regulares; debet tamen aliquis ordo ſer-
uari, de quo dicetur. ĩ. in. 11. memb. princ. Et intelli
ge de ordine, quo ad iudicij ſubſtantialitatem; quia
ad veritatis probationem, illa nequaquam omitten-
da eſt, vt in cle. ſæpe. de ver. ſig. Secũdum ſpeciale eſt,
53 quia † facilius poſſunt remoueri regulares ab admini
ſtratione, q̃ ſeculares prælati, vnde leuiores cauſę, &
leniores probationes videntur ſufficere, ſecundũ Io.
And. & ita tempera quod ſtatim dixi, & ſequit̃ Hoſt.
Et hoc denotat verbum, Facilius, poſitum hic in tex.
Tertium ſpeciale eſt, quia non recipiuntur tot exce-
ptiones, ſicut quando contra ſecularem, nec in ipſis
exceptionibus eſt neceſſarium ſeruare ordinẽ ad vn-
guem, ſm̃ Io. And. & Hoſt. & hoc denotat verbum, li-
berius, poſitum hic in fi. tex. ¶ Glo. 1. ſecundũ D. Ant.
eſt ſatis intricata, & ſatis ineptè loquitur, vnde ipſe
volẽs ipſam declarare, diuidit p partes, & diuidẽdo
magis intricat, & cõfundit, q̃ explicet, aut declaret,
vt apud eum videre poteris. Prima diuiſio ſua eſt im
perfecta, cum non tangat oẽs partes gl. Vnde. D. m.
aliter diuidit, & aliter Io. de Imo. ſed non benè. Vn-
de, vt mihi vr̃, hæc glo. nõ multum ineptè, aut obſcu-
rè loquitur, ſed ſatis clarè, attento eius ordine. Vñ tu
diuide glo. principaliter in vndecim partes. Primo
enim glo. præmittit, qualiter intendit tractare de tri
bus, videlicet; qñ ſit ad inquiſitionem procedẽdum.
Secundo qualiter. Tertio de eius effectu. Secũdo prin
cipaliter gl. in ver. tunc aũt prælatus, ꝓſequit̃ primũ
membrum, videlicet; qñ debeat, vſq; ad verſi. & tunc
diſtingue. vbi glo. 3. volens tractare duas alias p̃miſ-
ſas. qq. videlicet; qualiter, & ad quẽ effectum; diſtin-
guit duos modos procedendi per inquiſitionẽ. vnus
eſt, qñ iudex ex officio procedit, alius quando alio
poſtulante. Quarto principaliter glo. in ver. ſi ex offi-
cio. proſequitur primum membrum præced. diſtin.
ſcilicet; quando ex officio. vſq; ad ver. ſi verò ꝓcedat
iudex. Et hæc quarta pars princip. tria principaliter
inten-

intendit. Primo ponit quis debeat inquirere, & in
quo debeat fieri inquiſitio, quando iudex ex officio
procedit.2.ponit octo,quæ ſeruanda ſunt in inquiſi-
tione, vſq; ad verſi. crimine vero probato. quæ de ſe
ſatis patet.primũ ponit ibi.& recipere iuramentũ.2.
ibi, & ille cõtra quẽ.3.ibi, & ea quę obijciunt.4.ibi,
idẽ ſi ille contra quẽ.5.ibi,vel qa iudex.6.ibi, & con
tra teſtes.7.ibi,& nomina,& dicta.8.ibi, & ſi teſtes.
9. in ver. crimine verò probato, ponit de effectu in-
quiſitionis, in qua ponit duo. primo, qualiter pu-
niatur inquiſitus crimine probato.2.in verſic.ſi verò
crimen probatum non fuerit.ponit, quid agendum
ſit inquiſito contumace.Quinto principalitet in ver.
Si vero procedat.vſq; ad ver. item nunquid reus glo.
proſequitur ſecundum membrum,quãdo iudex non
procedit ex mero officio; & in hac parte gl.quatuor
facit; primo ponit in quo loco, & quis iudex poſsit
inquirere ad promotionem alicuius. vſque ad ver.&
tunc recipiat.vbi ſecundo loco glo.examinat quali-
ter debet procedere, & ſoluit quaſdam quæſtiones,
ſeu dubitationes circa hoc.tertio in ver. Si vero cri-
mẽ probatur gl.ponit effectum prædictæ inquiſitio-
nis,probato,vel non probato crimine;& decidit vnã
dubitationẽ vſq; ad verſi.& cum proceditur. ibi glo.
declarat an dicto caſu neceſſaria ſit admonitio.Sex-
to,principaliter in ver.Item nunquid reus.gl.quęrit,
vtrum in inquiſitione habeat locum reconuẽtio. Se-
ptimo,principaliter in ver.itẽ teſtes.gl. decidit aliã.
q. circa teſtes vſq; ad verſ.item & aliud poteſt. & ibi
gl.Octauo loco,principaliter inſtruit iudicem ſi non
vult procedere ꝑ inquiſitionem, quid agere debeat.
Nono, glo.in verſ.ꝙ ſi aliquis.vſque in finem decidit
aliam.q. videlicet, quis admittatur ad ꝓmotionem
inquiſitionis. In fine gloſſ.dic, licet hæc glo.in ſe, vt
oſtenſum eſt, ſit clara, & ordinata quo ad eius lite-
ralem intellectum, & ſatis etiam ordinata reſpectu
intentionis ipſius;tamen reſpectu materiæ, quę ſatis
diffuſa eſt,& debiti ordinis retinendi, hæc gloſſ.non
procedit doctrinali,aut magiſtrali ordine; & Doct.
etiam magis inordinatè procedunt in hac materia.
Vnde, vt hæc omnia ſuo debito loco tradantur, &
reperiri valeant, & vt longę inqſitionis labor abſit;
ex materia à diuerſis Doct. ſententijs hinc inde tra-
dita; quia materia eſt valde vtilis, & quotidiana,
proſequar per ordinem decem & octo principalia
membra.Primum,erit de diuiſione,& ſpeciebus ip-
ſius inquiſitionis. Secundum,verſabitur circa diffini
tionis, ſeu deſcriptionis vniuſcuiuſq; ſpeciei prout
magis conueniens erit. Tertio, tractabitur,quale ſit
inquiſitionis iudicium, ordinarium, ſcilicet; an ex-
traordinarium. Quarto, an iudicium inquiſitionis
ab alijs differat, & qualiter,& in quibus. Quinto,qs
poſsit inquirere. Sexto ad cuius inſtantiam,ſeu pro-
motionem poſsit inquiſitio formari. Septimo, con-
tra quos poſsit inquiri. Octauo,ſuper quibus crimi-
nibus. Nono,quando poſsit procedi ad inquiſitio-
nem,& quæ ſint præambula neceſſaria.Decimo vbi,
ſeu in quo loco debet inquiſitio fieri. Vndecimo,
qualiter iudex debeat in ea procedere, & qualis or-
do in ea ſeruandus ſit. Duodecimo, vtrum in inquiſi
tione habeat locum reconuentio. Tertiodecimo,
qualiter tollatur, ſeu ſuſpendatur inquiſitio. Quar-
todecimo, quæ pœna imponitur conuicto per viam
inquiſitionis. Quintodecimo,an,& qua pœna puni-
ri debeat inquirens, ſeu ille ad cuius inſtantiam in-
quiritur ſi deficit in probatione.Sextodecimo,an eo
caſu, quo non probatur crimen contra inquiſitum,
inquiſito ſit indicẽda purgatio. Decimoſeptimo,de
quibuſdam effectibus in genere præter præcedẽtes,
& de effectu ſententiæ latæ ſuper inquiſitione.¶ De-
cimooctauo, & vltimo qualiter finiatur inquiſitoris
officium.hæc inſuper membra diſtinguam per quæ-
ſtiones prout erit expediens,& opportunum ad de-
clarationem vniuſcuiuſq; prout apparebit in princi-
pio cuiuſlibet membri.j̃.in proceſſu. Et ſic per hanc
diuiſionem hęc materia dilucidius intelligi poterit,
vt dicit tex.in.l.1.ff.de doli excep.quoniam vt inquit
Cicero primo Rethor.& refert Io.And.s̃.in prin.hu-
54 ius compilationis† partitio illuſtrem,& perſpicuam
totã orationem facit; & Seneca epiſtola.88.in prin.
Facilius per partes in cognitionẽ totius deducimur.
55 vnde notãter dicit gl.in proemio Inſti.† partitio ani
mum incitat,mentem præparat, & memoriã refor-
mat. ¶ Primo igitur ſecundum pręmiſſum ordinem
vidẽdum eſt de diuiſionem, & ſpeciebus inquiſitio-
num;circa quem artic.dic,ſecundum Hoſt. ꝙ prima
56 diuiſio eſt,† quia quędã inquiſitio eſt generaliſsima,
quæ fit ex mero iudicis officio,videlicet;cum in ge-
nerali,vel prouinciali,aut dięceſali concilio inquiri-
tur de ſtatu prouincię;aut prouinciarum,ſeu diœce-
ſis;& de hac loquitur.c. ſeq. & traditur in.c.grãue s̃.
de preben. & in auth. de ſanc.epi.§. vt autem.coll.9.
Quædam verò eſt generalis,quæ fit de ſtatu eccleſię,
ciuitatis,vel loci, in capite,& in mẽbris;vt cũ præla-
tus ex officio viſitat,& in viſitatione inqrit,vt in.c.1.
&.c.irrefragabili.de offi.ordi.10.q.1.placuit.&.j̃.de
hęret.excõicam⁹.& in his duabus ſpecieb⁹,ſm̃ Hoſt.
non habet locũ forma, de qua hic in tex.noſtro in.§.
debet.Tu verò dic de hoc, vt dicam.j̃.in.11.artic.ſeu
membro princ.Et aduerte,quia hęc.2.ſpecies quan-
doq; appellatur generalis,quo ad delicta, & quo ad
perſonas; quandoq; appellatur inquiſitio generalis
neceſſaria quo ad delicta, & ſpecialis quo ad perſo-
nas.Item quandoq; appellatur præparatoria, & quã
doq; ſolennis ordinaria, vt apparebit ex.j̃.dicendis.
57 ¶ Secunda† diuiſio eſt; quia quædam inquiſitio eſt,
quę non concernit crimen; vt cum iudex ſubijcit
rem oculis, & per inquiſitionem, aut inſpectionem
oculorum,aut per oculatam fidem, tanquam facien
tem rem notoriã,vult ſe informare,& iudicare,vt di
58 xi.s̃.in.7.notabili;ſicut etiam dicimus,quando† in-
quirit,ſeu inquiri facit per inſpectionem, an mulier
ſit virgo, vel corrupta, vt.s̃.de proba.c.propoſuiſti.
59 †vel an ſit ita arcta ꝙ mulier effici nõ poſsit,vt.c.fra-
ternitatis.s̃. de frigi. & hic motus quandoq;,ſeu plu
rimum fit ad priuatam vtilitatem; quandoq; etiam
ad publicam.Quędam verò ſpecies inquiſitionis eſt,
quæ concernit crimen; & hæc ſubdiuiditur in alias
ſpecies;quia quædam inquiſitio eſt generalis quo ad
perſonas,& quo ad delicta;vt cum iudex inquirit an
in ciuitate ſit aliqs criminoſus, vt.c.1.s̃. de offi.ord.
&.l.congruit.ff.de offi. pręſi. & hoc modo etiam po-
teſt ſumi inquiſitio generalis,quæ fit ſuper capite,&
ſuper mẽbris,ſeu ſuper ſtatu alicui⁹ collegij,vniuer-
ſitatis,vel eccleſię, vt.c.qualiter.&.c. cum dilecti. &
c.ad petitionem.s̃.eo.Quędam eſt generalis,quo ad

perſonas, ſpecialis verò quo ad delicta.exemplum,
reperitur Titius interfectus, iudex inquirit qui ipſū
interfecerit, & de hac in.l.1.C. de exhib. reis.l. inci-
uile.C.de furt.& in.l.idem eſt.§.pen.ff.de condic. ob
turp.cau.ſm̃ Bald.quæ tamen iura non multum pro-
bant;ſed melius ꝓbat.d.l.congruit.&.d.c.1.de offic.
ord.Quędam inquiſitio ècontra eſt generalis quo ad
delicta,& ſpecialis quo ad perſonas;Exemplū, quan
do iudex inquirit contra aliquam certam perſonam
diffamatam in genere, vt puta, inquirit contra tuto-
rem generaliter diffamatum, vel contra prælatum
generaliter diffamatum, vt.j̃.de collu.detegē.c.fi.&
ꝓbatur etiam hic in exemplo villici generaliter dif-
famati,ſm̃ Aug.Item ſecundum Bal.quādo epiſcopꝰ
viſitat aliquod monaſterium,& inquirit ſingulariter
contra ſingulos, & generaliter contra vniuerſos, an
aliqui malefecerint, pp quod monaſterium debeat
reformari,de qua in.c.per inquiſitionem.ſ̃.de elect.
&.ſ̃.de confeſ.cū ſuper.ſecundum Bal.ſed melius fa-
cit ſm̃ Bal.c.1.§.ſanè.& ſeq.de cenſi.lib.6.Quædā in-
quiſitio eſt ſpecialis quo ad delicta, & ſpecialis quo
ad perſonas; verbi gratia. Inquirit iudex contra Ti-
tium diffamatum ꝙ interfecerit.S. Addit etiā Ang.
in repe.l. ſi vacantia.C. de bo.vac.lib.10.duas alias
ſpecies, quæ tamen ſatis comprehenduntur ſub prę-
cedētibus. Vna eſt generalis, quo ad perſonas de ne-
ceſsitate,& ſpecialis quo ad delicta;videlicet,quan-
do iudex inquirit contra aliquod caſtrum, vel villā,
in qua delictum eſt perpetratum. Alia eſt generalis
neceſſaria quo ad delicta, & ſpecialis,quo ad perſo-
nas; vt cū viſitator inquirit contra homines in gene-
re in eccleſia exiſtentes, vel aliquos in ſpecie. Vel
ſyndicus alicuius poteſtatis, vel officialis inquirit in
ſyndicatu generaliter contra ipſum officialē, & ęius
familiam. Et ſic patet ex.ſ̃.dictis, ꝙ inquiſitio non
fit ſemper ſuper crimine ad puniendum; ſed quan-
doq; ad inueniendum, vt traditur in.c.bonæ.2.ſ̃.de
elect.& ibi per Zab. Et aduerte; quia.ſecūdum Gof.
60 Io.And.D.Ant.& Zab.hic, † inter generalem inqui-
ſitionem, quæ fit ſuper ſtatu, & ſpecialem, quæ fit
contra certam perſonam,ſunt plures differentię.Pri-
ma colligitur ex tex.noſtro in.§.debet,reſpectu cita
tionis,traditionis capitulorum,& ſimilium;quia ſe-
cundum Abb.& præfatos Doct.non debēt tradi ca-
pitula in generali, ſecus ſi contra certam perſonam.
Facit tex.& quod ibi not.in.c. qui contra certam.de
elect.lib.6.&.c.qualiter.ſ̃.eod.& de hoc dicam.j̃.in.
12.q.Secunda differentia eſt; quia in prima reci-
piuntur teſtes, qui inueniuntur, vt.c. veniens.ſ̃.de
teſti.&.l.conſenſu.C.de repudi. Sed contra certam,
& ſpecialem perſonam non recipiuntur niſi idonei,
vt.c.cum.I. & A.ſ̃.de re iudic.& de his latius dice-
tur.j̃.in.11.membro, ſeu articulo principali. ¶ Eſt
61 & † alia diuiſio;quia quędam inquiſitio fit de crimi
ne iam promoti,aut alterius; vt dictum fuit.ſ̃.in ſpe
ciali inquiſitione. Quædam fit ſuper crimine, vel
qualitate promouendi,qui non debet promoueri ſi-
ne diligenti examinatione,& inquiſitione, maximè
per viam poſtulationis,quę pendet ex gratia,de qua
inquiſitione, quia non eſt principalis materia no-
ſtra,vide Inno.Ioan.And. & Doct.in.c.1.ſ̃.de poſtul.
præla. ¶ Eſt etiam alia diuiſio ſecundum Spec. quia
62 aliqua eſt præparatoria,& aliqua ſolennis; † præpa-
ratoria,quam etiā quidam vocant ordinariam,dici-
tur illa, quā facit pręlatus cum viſitat loca ſibi ſub-
iecta,vt.c.1.§.ſanè.& ſeq.de cēſib.lib.6.10.q.1.c.pla
cuit.&.ſ̃.dixi tradit Spe.in tit.de inquiſitio.§. quan-
do. verſic.vt autem compendioſius.Aduerte tamen;
quia ſecundum aliquos,hæc præparatoria poteſt fie
ri tripliciter. Vno modo denuntiatores conſtituen-
do,ſecundum quod traditur in.l.ea quidem.C.de ac
cu.&.l.diuus Hadrianus.2.ff. de cuſto. & exhi.reo.
Secundo modo fit per iudicis pertractationem, &
oculorum inſpectionem, vt patet hic in text. noſtro
ibi, deſcendam. &c.&.l.1.& fi.C.de exhi.re. &.l.iu-
dices.C. de epiſ.audien. Tertio modo fit per inqui-
ſitionem generalem, de qua in.l. congruit.&.ſ̃. di-
63 ctum fuit. Tu verò potes dicere,ꝙ† quælibet inqui-
ſitio præter ſpecialem quo ad delicta,& quo ad per-
ſonas videtur poſſe dici præparatoria;cum fiat ad in
ueniendum,non ad puniendum.Itē poteſt dici præ-
64 paratoria inquiſitio,q̄ fit ſuper ſola infamia;&† dif-
famatio eſt præparatoria ad inquiſitionem ſpecialē,
vt dicetur.j̃. in nono.membro, ſeu articulo princi-
65 pali. Item † eſt alia diuiſio; quoniam inter ſolennes
inquiſitiones,quædam dicitur ordinaria,& quędam
extraordinaria. Ordinaria, quæ fit à iudice ordina-
rio, vt eſt inquiſitio quam facit Archidiaconus, vel
Epiſcopus viſitando, vt.d.§.ſanè. & per Spec.in titu.
de inquiſit.§.quando verſ.vt autem.Extraordinaria,
quæ fit à delegato;& ſic ſumitur, & ꝓbatur,in.c.qm̃
contra.ſ̃. de probat. &.3.q.3.§.ſpatium. & vide per
Spec.in.d.verſ. vt autem.&.§.ſeq. Et inter hæc vide-
tur differentia;quia ordinarius vr̃ poſſe inquirere &
contra non infamatum, dummodo aliàs ſit ſibi ſu-
ſpectus,& dic de hoc, vt dicam.j̃.in.9.q.Delegatus
verò nō poteſt,vt dicam in.d.9.q. ¶ Alia diuiſio eſt,
quòd quædam inquiſitio fit ad publicam vindictā,
quædam ad priuatam vtilitatem. Item quędam fit
ad publicam vtilitatem in cauſa merè ciuili; & pe-
cuniaria,vt.l.ſi vacātia.C.de bo.vac.lib.10. quędam
in cauſa merè criminali. Item eſt alia diuiſio; quia
quædam fit contra pręlatum,quædam contra ſubdi-
tum,inter quas longa eſt differentia; vt de prædictis
apparebit.j̃.in.7. &.8.articulis principalibꝰ. ¶ Alia
diuiſio eſt; quia quædam fit mero iudicis officio.
Quædam ad inſtigationem, ſeu impetrationem ali-
cuius. Et hanc diuiſionem hic facit principaliter gl.
66 noſtra,& Io.And.& Doct.Et aduerte;quia† talis in-
ſtigator, ſeu impetitor poteſt pluribus modis inter-
uenire, vno modo tanquam officialis conſtitutus ad
denuntiandum; vt traditur in.d.l.diuus.&.d.l.ea q-
dem.&.l.ab accuſatione.§.nuntiatores.ff.ad Turpil.
& hodiè communiter ſeruatur per Italiam,quia cō-
ſtituuntur ſyndici per parochias, vel in caſtris. &
etiam debet fieri per concilium prouinciale,aut epi
ſcopale, vt.j̃.dicetur. Secundo modo dicitur inſti-
gator, ſeu promotor tantùm adſiſtens, vel præpoſi-
tus per iudicem; vt eum iuuet,& cum quo nihil pe-
nitus agendum videtur,nec aliquid iuris dicitur ha-
67 bere in ipſa inquiſitione;&† de iſto poteſt loqui tex.
in.c.venerabilis.ſ̃.de teſt. & ita not.ibi.D.m. Qui-
dā vero,&.3.dicitur ꝓſequutor ſpecialis,impetrans,
& aſſumens telam inquiſitionis; & iſte aliquod iuris
habet in ipſa inquiſitione, vt tradit̃ in.c.cū clamor.
ſ̃.de teſt. & de hoc propriè loquit̃ gl.noſtra in ver.ſi
verò

verò procedat,& loquunť Doct. hic;& inter talẽ ſpe
68 ciẽ,& alia,qñ † iudex procedit ex officio, plures ex
glo.noſtra colliguntur differentiæ. Gof. hic ſpeciali-
ter aſsignat quattuor differentias.Prima eſt;quia qñ
iudex ex officio facit inquiſitionem, facit inquiſitũ
iurare,& ſuſpendere;ſecus quando procedit alio ꝓ-
mouente, dicam.in.11.artic. princ.verſ.84.& ſequiť
hic D.Ant.D.Floren.& Io.de Imo.Secunda differen-
tia eſt; quia ſi ex officio inquirit publicatis atteſta-
tionibus,iudex recipit teſtes etiam ſuper eiſdẽ capi-
tulis; ſecus quãdo ad promotionem alterius, de quo
dicam.ĩ.in.d.11.artic.prin.q.94.verſ.Quoniã iudici.
Tertia differentia eſt;quia,primo caſu non admitteť
probatio bonæ famæ per inquiſitum; ſed in ſecundo
admittitur,vt dicam latius.ĩ.in.9.artic.prin.Quarta
differentia eſt;quia primo caſu debet fieri litis cõte-
ſtatio,ſecundo non;dicã.ĩ.in.d.11.artic.prin. ver.&
has differẽtias,& ſequũtur ẽt hic Doct.Tu potes ad-
dere & quintam differentiam;quia primo caſu teneť
iudex indicere purgationẽ inquiſitio non conuicto;
ſecundo caſu non;hanc differentiam ſentit gl.noſtra
hic in verſ.ſi autem non probauit,punitur qui impe-
trauit.vbi glo.nullam facit mentionem, an debeat in
dici purgatio inquiſito cum proceditur ad petitio-
nem alicuius. Sed in verſ.ſi vero crimen probatũ nõ
fuerit.vbi glo.tractat, qñ iudex procedit ex officio,
glo.vult, ꝙ iudex indicet purgationẽ non cõuicto.
Tu vero dic,vt latius dicam in.17.articu.princ.Item
poteſt dari ſexta differentia;quia primo caſu non re
quiritur,ꝙ admonitio pręcedat;ſecundo caſu ſic,ſe-
cundum glo.magnam & Pet.hic;dic,vt latius dicam
in finali quæſtione noni membri principalis. Item,
eſt & alia diuiſio; quia quædam inquiſitio expeditur
iudicis officio mercenario. Quædam iudicis officio
nobili.Hanc ponit Bar. in rep.l.cum mulier.ff.ſol.ma
tri.Sed aduerte;quia prima videtur poti⁹ accuſatio,
quam inquiſitio;& ita videtur ſentire Bal.ibi. Itẽ eſt
69 alia diuiſio; quia quædam † inquiſitio eſt facti, quæ
fit ad curię informationem,vt.d.l.cõgruit. Quædam
iuris,quę fit ad criminis punitionem,vt.l.2.§.ſi publi
co.cum ibi not.ff.de adulte.ſed non placet Bald.in.l.
70 ea quidem.C.de accu.quia † inquiſitio eſt iuris.non
facti;niſi prout deducitur ad exercitium,de quo ſta-
tim latius dicam in ſecundo artic.princ. ¶ Secundo
loco iuxta pręmiſſum ordinẽ aſſumo ſecundũ prin-
cipalem articulum, qualiter inquiſitio deſcribatur.
Et licet hunc articulum tibi expediuerim.ſ̃. in rubr.
tñ,quia hic plenius intendo examinare, & plurimos
video adeſſe legiſtas,intendentes ſolum hãnc mate-
riam inquiſitionis reportare;ideò vt ipſi plenè illam
habeant, hic repetam, quæ.ſ̃.eod.in rub.dixi. Nunc
ad propoſitum rediens, dico ꝙ Hoſt.in ſumma eod.
71 tit.§.1.dicit,ꝙ † inquiſitio eſt alicuius criminis ma-
nifeſti ex bono, & æquo iudicis competentis cano-
nicè facta inueſtigatio. Sed hæc definitio nullo mo-
do placet;tum quia imperfecta,tum quia non poteſt
conuerti cum ſuo definito; nec eſt verum ſemper, ꝙ
inquiſitio ſit manifeſti criminis; & propterea inue-
ſtigatio ſonat in factum, & nulla inquiſitio eſt facti;
ſed iuris,vt ſtatim dicam.Aliter alij deſcribũt;tamẽ
& malè ideò non refero. Ego igitur,vt omnium pręe-
cedentium ſpecierum inquiſitionum definitio, de-
ſcriptio,vel adnotatio habeatur, ꝓſequar alium or-
dinem, ab ordine in pręcedenti articulo ſumptum.
Deſcribam enim prius inquiſitiones principales, de
quibus principaliter eſt agendum, per quarum de-
ſcriptiones facilius apparebit, qualiter alię ſint de-
ſcribendæ, quæ non ita hic principaliter veniũt exa-
minandæ. Et ideò ſuper illis pro aliquali eorum in-
telligentia, aliqua attingemus,non vt transfugę, ſed
vt exploratores; incipiam igitur à definitione gene-
ralis inquiſitionis quo ad delicta, & quo ad ꝑſonas.
72 ¶ Generalis igitur† inquiſitio quo ad delicta,& quo
ad perſonas deſcribitur, per Ange.in repe.l.ſi vacan
tia.C.bo. vac. lib. 10. quòd eſt ius per officium pro-
cedendi ad inueſtigandum omnem facinoroſum ho
minem pœna, vel expulſione dignum, in territorio
inquirentis. hęc deſcriptio videtur benè probari ex
his,quæ traduńt in.l.3.&.l.congruit.ff.de offi.pręſi.&
in.c.1.ſ̃.de offic.ord. & in.c.bonę.ſ̃. de electio. Ideò
autem dixi ius;quia vt.ſ̃.dixi,& latius in rub. tetigi.
73 in definitione accuſationis,† quęlibet bona definitio
debet conſtare ex genere,& differentijs,vt poſsit cõ
uerti cum ſuo definito,vt tradit Philoſophus in.2.Po
ſter. & Topic. & not. in.l.1.ff. de dolo. & in.l. omnis
definitio.ff.de reg.iur.in.l.1.ff.de tutel.&.l.1.ff.de te-
ſtamen. cum ſimil. hoc igitur verbum ius, in defini-
74 tione ponitur vt genus.Item,ideo dixi ius;quia† nul-
la inquiſitio eſt facti,niſi in exercitio ſuo; & ideò ma
lè dixit Hoſt.& malè dicunt alij,qui dicunt,quòd eſt
inueſtigatio quam facit iudex; quia iſta deſcriptio
reſpicit exercitium prout inquiſitio reducitur ad cõ
cretum,hoc eſt,ad ſubiectum;non autem prout diffi
niri debet intellectualiter in abſtracto;& ideò Iuriſ-
75 conſultus non dixit,quòd† actio eſt proſecutio in iu
dicio eius quod debetur;ſed quod eſt ius proſequen
di.ff.de actio.l.nihil aliud. & Inſtitu.de actio.in prin-
cip.Ideò autem procedendi;quia talis inquiſitio nõ
fit ad condemnandum,vel puniendum;ſed ad inue-
niendum.Idem dicas de alio verbo, ad inueſtigan-
dum.Ideò autem dixi,per officium.ad differentiam
accuſationis, & denuntiationis; quia inquiſitio non
deſeruit accuſationi,ſed dumtaxat in ea proceditur
ex officio.Ideò autem dixi, facinoroſam perſonam,
quia pro cauſa ciuili regulariter non habet locum
inquiſitio,vt dicam.ĩ.in.8.artic.princ. Ideò autem
dixi in territorio inquirentis,quia ſecundum Ang.ſi
extra territorium per non ſubditum delictum com-
mitteretur non pertineret ad eũ publica vindicta.Et
ſic ſuperuacua foret inquiſitio,vt.l.2.C.vbi de crim.
agi opor.Sed mihi nõ placet hęc opinio;quia hęc in-
quiſitio poteſt fieri ad duplicem effectum.Primo,vt
repertos facinoroſos per nouum proceſſum puniat,
vt ſtatim dicam in inquiſitione ſpeciali;& dicetur.ĩ.
in.17.articulo,& hoc modo procedit quòd dicit An
ge.Secundo verò fit ad effectum, vt repertos facino-
76 roſos à ciuitate expellat.† Intereſt enim boni, & gra
uis præſidis,& cuiuſlibet domini,aut ordinarij iudi-
cis,pacatam,& integram prouinciam habere, & eã
purgare malis hominibus,vt.d.l.3.&.d.l.congruit.ff.
de offic.præſid.& nota.in.c.1.de offic. ordin. Et vide
Specu.in tit.de legato.§.ſupereſt.in princ. Vnde fiet
inquiſitio etiam reſpectu non ſubditorũ, & qui alibi
deliquerũt ad hũc effectum,vt expellãtur à ciuitate,
ſi ſunt malæ conditionis,& famę; licet malã famã &
conditionem incurrerint ex delictis alibi perpetra-

tis, ne ſcilicet modicum ſermenti, totam maſſam
corrumpat. Nam vt iniqnit Iſocrates, in exhortatio-
nibus ſuis. Qui communicauerit cum ſuperbo, in-
duet ſuperbiam; omnis enim caro ſimilem ſibi con-
iungit. Et Seneca lib. 3. de ira Dei ſic belliſsimè inqt,
Sumuntur á conuerſautibus mores. Et idem in lib.
de Tranquillitate animi, Serpnnt vitia conuerſatio-
ne, & in proximnm quenq; tranſiliunt, & contacta
nocẽt. Et vide alias not. authoritates circa hoc, quas
dedi. ſ̃. eod. in. c. nulli. in primo notabili. & in. c. re-
pellantur. in fine glo. 1. ſ̃. eod. Et ideò dicerem, & me
lius, quòd illa verba in territorio inquirentis, appo-
nuntur; quia iudex extra territorium nullam poteſt
facere inquiſitionẽ, ſiue ſit ſubditus, qui deliquerit,
ſiue in proprio territorio deliquerit, ſiue fiat ad pœ-
77 nam, ſiue ad expulſionem; quia † extra territorium.
ius dicenti non paretur impunè, vt. c. fina. de cõſtitu.
lib. 6. & l. extra territorium. ff. de iuriſd. omn. iud.
Ideò autem dixi, pœna dignam; quia propter faci-
nus non dignum pœna, non debet fieri inquiſitio;
vt puta, ſi lege permittente committeretur. l. Grac-
chus. C. de adule. & dicam. ĩ. in. 8. artic. princ. Ego ve
rò addidi aliud verbum, vel expulſione dignam, ꝓ-
pter ea, quæ ſtatim dixi; quia quandoq; talis inquiſi-
tio fit ad effectum expellendi. Et licet iſta expulſio
videatur eſſe pęna; tamen non eſt propriè pœna, nec
78 naturalis pœna delicti. ¶ † Generalis verò inquiſi-
tio, quò ad perſonas, & ſpecialis, quò ad delicta, de-
ſcribitur ſecundum Ange. quòd eſt ius procedendi
per officium ad inueſtigandum perſonam, quæ ma-
leficium iam compertum commiſit. Ideò dixi com-
pertum. quia ſi non eſſer compertum, eſſet inquiſi-
tio generalis, vt præcedens, & adde dum dixi, male-
ficium ſcilicet pęna dignnm; & illud verbum, de ex-
79 pulſione, non eſt neceſſarium; quia † ratione delicti
ibi commiſsi, ſortitur quis ibi ſorum, vt. c. 1. ĩ. de ra-
pto. & in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi. op.
& adde alia verba, iu territorio inqrentis, & exami-
na ſingula, vt in præcedenti; & hęc ſatis benè proban
80 tur, in. l. 4. §. mandantis. ad legem Iul. pecul. ¶ † In-
quiſitio verò generalis quò ad delicta, & ſpecialis
quò ad perſonas deſcribitur, ſecundum Ang. iu. d. lo
co, ꝙ eſt ius procedendi per officium ad inueſtigan-
dum quæ crimina ſunt commiſſa pet inquiſitũ in ge-
nere diffamatum. Pro hac deſcriptione ſacit, ꝙ not.
in. c. cũ oporteat. & c. cũ dilecti. ſ̃. eo. & in. d. §. mãda
tis. & ꝙ not. Bart. in. l. 2. §. ſi publico. ff. de adult. Ideò
aũt dixi, per inquiſitum. qa ſi contra perſonã in gene
re fieret, eſſet inquiſitio generalis vt prima, & adde
alia verba, q̃ dixi in prima, & examina, vt ibi; eſsẽt tñ
in hac deſcriptione addenda illa verba, vel expulſio-
ne dignã; licet non fuerint poſita in proximè pręce-
denti; qa poſſet eſſe, ꝙ talis iu genere diffamatus nõ
eiſet ſubditus: & diffamatio eſſet ꝑꝑ delicta alibi cõ
miſſa; & ſic eſſet dignus dũtaxat expulſione. Itẽ dum
dixit Ang. diffamatũ, adde, non à maliuolis, nec ſu-
ſpectis, ſed à fide dignis, & honeſtis, q̃ verba decla-
ra, vt dicã in ſequẽti deſcriptione. ſm̃ hũc modũ põt
81 deſcribi ẽt † inquiſitio, q̃ ſaciunt ſyndici contra offi-
ciales in ſyndicatu, excepto dũtaxat, quòd non ſunt
tunc apponenda illa verba, expulſione dignũ. & an
hoc caſu eſſent apponẽda illa verba uõ à maleuolis,
nec ſuſpectis, & c. declarabit ex his, quę dicã. ĩ. in. 9.

82 princ. artic. ¶ † Specialis verò inquiſitio quò ad de-
licta, & quò ad perſonas ſecundũ Ang. eſt ius proce-
dẽdi per officium ad cõdemnãdum, & ad puniendũ
aliquẽ certum ſacinoroſum, pœna dignum in terri-
torio inquirentis diffamatum de aliquo certo deli-
cto, non à maleuolis, nec ſuſpectis; ſed à fide dignis,
& honeſtis. Ideò aũt dixi ad condemnandũ, & puniẽ
dum, quia ex prędicta inquiſitione põt deueniri ad
ſententiã condemnatoriam, & cõdemnatus puniri.
Ideò aũt dictum fuit, diffamatum non à maleuolis,
& c. quia ad hoc, vt de iure poſsit inquiri per hãc in-
quiſitionem neceſſe eſt, ꝙ pręcedat diffamatio, nõ à
maleuolis, & c. vt latiſsimè dicam. ĩ. in. 9. arti. prin. Et
aduertẽdum eſt, ꝙ ſi aliqua ex prędictis inquiſitio-
nibus fieret ad promotionem, inſtigatiouẽ, vel de-
nuntiationem alterius, ita ꝙ eſſemus in tali ſpecie,
ſm̃ ꝙ patet ex diuiſione ſacta in primo ꝓcedenti ar-
ticulo principali, poſſet addi ad deſcriptiones prędi
ctas, ad quęrelã, promotionẽ, vel inſtigationem talis
& c. & hoc põt contingere tam reſpectu inquiſitionis
ſpecialis quò ad delicta, & generalis qnò ad pſonas,
qñ ſyudicus tenetur denuntiare delictum, ẽt ſi igno-
raret delinquentem; ſicut reſpectu inquiſitionis ſpe-
cialis quò ad delicta, & quò ad pſonas. Item poſſet
cõtingere reſpectu inqſitionis generalis quò ad deli
cta, & ſpecialis quò ad perſonas, quãdo ſyndici con
ſtituti per conciliũ prouinciale, aut epiſcopale iu Ci
uitatibus, Caſtellis, Villis, aut parochijs etiam diffa
matos in genere tenetur denũtiare; ſed tunç nou vi-
deutur apponenda illa verba, non à maleuolis, & c.
83 de quo dicã. ĩ. in. 9. arti. prin. ¶ † Generaliſsima verò
inquiſitio, quam ſacit conſilium prouinciale, vel epi
ſcopale, vel ſimil. eſt ius ꝓcedendi per cõcilium, vel
ſimile cõſtituendo exploratores, & denuntiatores ad
inueſtigandum, & inueniendum oẽs ſacinoroſos, vel
inhoneſtos pręlatos, rectores, beneficiatos, ſeu cleri-
cos pęna, aut expulſione dignos, in territorio inquirẽ
tis. Et ſic patet, ꝙ eſt quaſi ſimilis inquiſitionis gene
84 rali, & primæ deſcriptioni. ſ̃. poſitę. ¶ † Inquiſitio ve
rò quã ſacit pręlatus viſitando, poteſt deſcribi, ꝙ eſt
ius inquirẽdi per officium ordinarij, vel alias habẽ-
tis ad hoc iuriſdictionẽ ad inueſtigandum, an in ec-
cleſijs, capitulis, conuentibus, monaſterijs, & ſimili-
bus vniuerſitatibus ſibi ſubiectis, ſit aliquid reformã
dum, aut corrigendũ, tàm in capite, q̃ in mẽbris; &
ſecundũ iſtam generalitatem vr̃ ſatis conformari pri
mę deſcriptioni. Et aduerte; quia ſi fieret inquiſitio
ſpecialiter contra aliquod collegium, vel aliquã vni
uerſitatẽ de aliquo delicto diffamatã in ſpecie, com-
prehẽditur ſup inquiſitione ſpeciali qnò ad delicta,
& quò ad perſonas, ſi inquireret cõtra collegiũ, aut
vniuerſitatem; eo ꝙ cõicato conſilio delictum ipſum
commiſiſſent; quia illud corpus collegij habetur pro
vna perſona ficta; vt fuit inquiſitio, quam ſecit ſpe-
85 ctatiſsimus ille dñs † Roſſus Florentinus in ciuitate
86 Veronę; qñ inquiſiuit contra conuentum, & † fratres
ſancti Franciſci, ex eo quod cupiditate, & auaritia
ducti interfecerant quendam Cremonenſem eorun
dem hoſpitem, & amiciſsimum, & omnes culpabi-
les reperiſſet, qui erant numero quinquaginta, & vl-
tra, deambulandoq; vt fertur, & ad vulgare prouer-
bium, deductum eſt; dicebat. Quid ſacis Roſſe, ſu-
ſpẽdes ne illos? In magno numero ſũt, & ſtatim ſub-

iunge-

iungebat. Et ſi plures ſint, omnes tamẽ delinquerũt,
quos tãdem omnes ſuſpendi fecit ab hortulano eo-
rum minus culpabili, qui ſolum capam poſt factum
homicidium hoſpitis receperat, quod quidẽ factum
tam memorabile vſq; ad hæc tẽpora deductum eſt.
Et ſi fieret contra collegium diffamatum in genere,
cõprehenderet̃ ſub inquiſitione ſpeciali quò ad per-
ſonas. Si contra collegium fieret vt cõmunicato con
ſilio, &c. & generali quò ad delicta, ſi de delicto in
genere eſſet diffamatum; ſed ſi non vt collegium, ſed
vt per ſingulos de collegio eſſet diffamatum in gene
re, inquiſitio eſſet generalis quò ad delicta, & quò ad
87 perſonas. ¶ † Inquiſitio verò quæ fit de promouen-
do, poteſt ita deſcribi, ꝙ eſt ius procedendi per offi-
cium ſuperioris, ad quem pertinet confirmatio, vel
promotio circa ætatem, & qualitatem confirmandi,
88 vel promouendi. ¶ † Inquiſitio verò, quæ fit per ocu-
lorum inſpectionem, & ſi plurimum ſonet in factũ;
tñ vt haberi poteſt in conſideratione, & abſtractu,
põt ita deſcribi, ꝙ eſt ius, & poteſtas ſubijciendi rem
oculis ad inueniendam, & cognoſcendam veritatem
per oculatam fidẽ. ¶ Tertio loco principali, exami-
nãdus eſt articulus tertius principalis, ſecundũ præ-
89 miſſum ordinem, videlicet; † an iudiciũ inquiſitionis
ſit ordinariũ, vel extraordinarium? Circa quem gl. 4.
q. 4. c. 1. videtur velle. ꝙ ſit extraordinarium, cum in
ipſo non interueniant perſonæ requiſitæ ad ordina-
rium; videlicet, actor, ſeu accuſator, quæ videntur re
quiri ad faciendum ordinarium, vt. d. c. 1. &. in. c. fo-
rus. de verb. ſignifi. Sed ad hoc poſſet reſponderi per
90 tex. noſtrum, qui vult, ꝙ † fama habetur loco accu-
ſatoris. Prædictam tamen opinionem tenet etiã glo.
2. in. c. quoniam. s̃. de prob. & Innoc. & Io. And. in. c.
cum oporteat. s̃. eod. in verbo, non ſubito. circa me-
dium. vbi dicũt, quòd inquiſitio eſt extraordinarius
modus agendi. Ipſe tamen Inno. in. c. dilecto. de ſen-
ten. excom. lib. 6. videtur velle, ꝙ ſit iudicium ordi-
narium; dicit enim ibi formaliter. Item credimus or
narium proceſſum, qui etiam fit per modum inquiſi
tionis, vt. c. ſuper his. s̃. eod. &. c. 1. de offi. ordi. & ſub-
dit, & hic eſt proceſſus legitimus, & probatur per ſe-
culares leges, vt in auth. de collato. §. iubemus. & . ff.
de offi. pręſid. l. congruit. & ita refert, & ſequitur Ar-
chid. 86. diſt. in. c. ſi quid. ſuper gloſſ. 2. hæc opinio vi-
detur probari, in. c. qualiter. s̃. eod. Io. And. in. d. c. di-
lecto. ſuper verbo, tueri. in nouel. refert dicta verba
Innoc. & remittit id not. in. c. cum oporteat. s̃. eod.
Spec. in tit. de inquiſito. §. nunc tractemus. verſi. ſed
quid ſi reus. ſub breuibus dicit, ꝙ inquiſitio ſatis eſt
ordinaria accuſatore non apparente. Tu dic, ꝙ aut
quærimus vtrum iudicium ſit ordinarium eo reſpe-
ctu, quo totalis ordo, & forma ſententiandi, & con-
demnandi, qui, vel quæ requiritur in ordinarijs iu-
dicijs, requiratur in inquiſitione; & procedit prima
opinio; quia non dicitur propriè ordinarium, maxi-
mè quando procederetur contra regulares, vt hic in
fi. facit quod dicam. j̃. in ſequenti articulo principa-
li. &. 9. 11. &. 14. Habet tamen inquiſitio ſuum ordi-
nem, vt not. in. d. c. qualiter. &. c. ſuper his. s̃. eod. &
c. 1. eod. tit. lib. 6. & hac ratione poteſt dici ordina-
rium; & ita procedat ſecunda opinio. & de hoc or-
dine dicetur. j̃. in vndecimo artic. princip. Aut non
quærimus, an ſit extraordinarium, ex eo, ꝙ non de-
bet intentari, vbi poteſt intentari ordinarium. Vel
ex eo, ꝙ ſuſpendatur per ſuperueniens iudicium or-
dinarium. Et de hoc dic, vt dicam in. 8. artic. princip.
& in. 13. & aliquid tradit D. Domi. 2. q. 1. multi. &
Archid. in. c. pen. de confir. lib. 6. Et licet prædicta
prius fuerim imaginatus; tamen poſtea reperi pri-
mum membrum prædictæ diſtinctionis tenuiſſe. D.
91 meũ. s̃. in rub. de ind. Vbi dicit, ꝙ † in materia ſtri-
cta, appellatione iudicij ordinarij, nõ venit iudiciũ,
ꝙ fieret per inquiſitionem. Item aduerte; quia præ-
dicta videntur procedere reſpectu inquiſitionis ſpe-
cialis, quæ fit ad crimen puniendum, & ſimiliũ ſpe-
cierum, de quibus dixi in duobus præcedentibus ar
ticulis. Sed reſpectu quarundam aliarum, an in illis
dicatur iudicium ordinarium, vel extraordinarium
in plurimis quæſti. non videtur procedere; cum quæ-
dam non ſemper agantur per viam iudicialem, ſed
quandoq; per viam extraiudicialem; vt in inquiſi-
tione, quæ fit de electo, vel promoto confirmando;
& in inquiſitione, quæ fit per oculorum inſpectio-
nem, & ſimilibus; vt clarè patere poteſt ex pręcedẽ-
tibus, & ex. j̃. dicendis, maximè in. 11. artic. princip.
Item aduerte; quia ſi ex forma ſtatuti licitum eſſet
iudici inquirere de omni delicto, prout communi-
ter diſponunt ſtatuta per Italiam, tale iudicium di-
ceret̃ ordinarium, & regulare, ſicut accuſatio. Et hoc
tenet Ang. in repe. l. ſi vacãtia. C. de bo. vac. lib. 10. ꝙ
dictum videt̃ procedere eo reſpectu, vt non tollatur
per ſuperuenientem accuſationem, ſm̃ ꝙ dicitur. j̃.
in. 13. articu. princ. Sed reſpectu aliorum, quæ. s̃. di-
cta ſunt, tenendum eſt ꝙ. s̃. dixi. niſi ſtatutum aliter
diſponeret. Et not. diligenter; quia in veritate, & in
effectu iſte articulus magis dependet ex his quæ di-
centur. j̃. in. 11. artic. princ. &. 8. 13. &. 14. ¶ Quarto
loco principali ſecundũ præmiſſum ordinẽ examinã
92 dus eſt articulus, quo generaliter quæritur; † an, &
qualiter iudicium inquiſitionis differat ab alijs iudi
cijs. Qui articulus ſatis vr̃ declarari ex his, quæ dicta
ſunt in pręcedentibus; maximè in primo præcedenti
articulo. Et ex his, quæ dicẽtur latius. j̃. in. 11. princ.
artic. Spec. tñ ſpecificè circa hoc in tit. de inqui. §. 1.
verſ. fi. dicit, ꝙ differt in plurimis. Primo, quia in eo
93 † fama habetur loco accuſatoris, vt hic. &. j̃. de ſimo.
c. licet Hely. In alijs verò, nullus punitur ſine accuſa-
tore, vt. c. 1. s̃. vt eccle. benefi. &. c. relatum. 5. q. 2. &
dicetur. j̃. in. 8. articu. princ. Secundo differt; quia in
inquiſitione recipiuntur teſtes lite nõ conteſtata, in
alijs nõ, vt dicetur. j̃. in. 11. artic. princ. ¶ Tertio quia;
recipiuntur teſtes minus idonei, quando fit inquiſi-
tio, tàm in capite, quàm in mẽbris, vt dixi in primo
artic. & dicetur. j̃. in. 11. artic. ꝙ ſecus eſt in alijs, vt
in. c. ex parte. s̃. de teſti. &. 4. q. 3. c. in teſtibus. & maxi
mè in criminalibus, vt. l. ſciant cuncti. C. de proba.
Quarto, quia inquiſitio fit de manifeſtis per famam,
vt hic, dicam latius. j̃. in. 11. artic. princ. quaſi per to
tum. Alia vero iudicia intentantur etiam ſuper oc-
cultis, dũmodo probare poſſint. 2. q. 7. c. pleriq; di-
xi in. c. qualiter. s̃. eod. in fi. notabili. Quinto, quia in
inquiſitione procedit inquiſitor quandoq; ad remo-
tionem, ſeu ſuſpenſionem inquiſiri, interea dum ne-
gotium agit. 3. q. 2. quia ea: ꝓbata tñ prius ſuſpicio-
ne, vt. c. licet. Hely. verſ. quia vero. j̃. de ſimo. &. c. per
tuas. eod. tit. dicam latius. j̃. in. 17. artic. princ. Secus

autem eſt in alijs. 8. q. 4. nonne. Sexto, quia in inquiſitione, pœna eſt remotio ab adminiſtratione, de quo tñ latius dicetur in. q. 14. in alijs vero iudicijs, pœna debita; eſt depoſitio. Intellige tamẽ ſm̃ qualitatem, & naturalem pœnam delicti. Facit. c. ſuper his. ſ. eod. 25. diſt. §. criminis. Poſſes & alias differentias adducere, quas ex pcedentibus &. ĩ. dicendis facilius poteris colligere. Et aduerte; quia Specu. non loquitur de omnibus ſpeciebus inquiſitionis, de quibus. ſ. dictum fuit in primo articulo; ſed potius videtur loqui de ſpeciali inquiſitione quò ad delicta, & quò ad pſonas, & de inquiſitione, q̃ fit in eccleſia in capite, & in membris. Poſſunt ẽt adaptari multæ aliæ, ſed non inſiſto, quia magis clarè patebunt ex. ĩ. dicendis maximè in. 11. articulo principali. ¶ Quinto loco principali ex ordine examinandus eſt quintus articulus principalis, quo quærit quis poſſit inquirere; & qm̃ articulus eſt aliquãtulũ difficilis, & laborioſus, ideò, vt diſtinctè, & clarè eius notitiã poſſis habere, p ordinem infraſcriptas. qq. examinabim'. Prima. q. erit, qs poſſit gñraliſsimã inquiſitionẽ facere. Secũdo, qs poſſit facere inquiſitionẽ, per quã inquirit ſuper ſtatu alicuius eccleſiæ, vel loci, reſpectũ tàm eapitis, q̃ mẽbri. Tertia, quis poſſit inquirere per inſpectionẽ oculorũ. Quarta, quis poſſit inquirere ad denuntiationẽ ſyndici, vel alterius officialis, aut perſonę prępoſitę ad inueſtigandũ, & denuntiandum. Quinta, qs tales denuntiatores poſſit conſtituere. Sexta, qs poſſit inquirere vbi agit de confirmatione electi. Septima, qs poſſit facere inqſitionem generalem quò ad delicta, & quò ad perſonas, ſeu quò ad perſonas tm̃. Octaua, quis poſſit inquiſitionẽ ſpecialẽ facere, quò ad perſonas; & generalẽ, quò ad delicta, vel & ſpecialem quò ad perſonas, & quò ad delicta. Nona, an iudex cõſtitutus à Papa, vel legato ſuper violentijs, & iniurijs illatis alicui monaſterio, poſsit procedere p viam inquiſitionis. Decima, an iudex eccleſiaſticus poſſit inquirere contra laicũ. Vndecima, vtrũ iudex incolatus poſſit inquirere contra incolã, qui deliquit extra territoriũ. Duodecima, quid ſi in ciuitate ſunt duo officiales, poteſtas. ſ. & capitane'. & poteſtas capit furem, & capitaneus vult incipere inquirere, an poſſit. Tertiadecima, quid ſi inquiſitor datus à Papa ad inquirendum de crimine ſit negligens, an legatus generalis poſſit ei mãdare, vt procedat. Quartadecima, an officiales, ſeu vicarij epiſcoporum poſſunt inquirere. Quintadecima, an in caſibus, in quibus vicarij epiſcoporum poſſunt ex ſpeciali mandato inquirere, dicantur habere delegatam, aut ordinariam iuriſdictionem. Decimaſexta, vtrum capitulum, vacante ſede epiſcopali poſſit inquirere. Decimaſeptima, vtrum criminoſus poſſit inquirere, & quid de excõmunicato. Decimaoctaua, an ſi impedimentum venit in perſonã iudicis pendente inquiſitione, habeat inficere iuriſdictionem. Decimanona, præſuppoſito quod habeat inficere, vtrum ſublato impedimento reſtituatur poteſtas inquirendi. Vigeſima, quid ſi à principio impedimentũ erat occultũ, vtrũ ſi detegatur poſt ſententiã, ſententia debeat retractari. Vigeſimaprima, vtrũ contra iudicẽ inquirentẽ poſſit opponi exceptio recuſationis; & hic ſubijcio. q. de diœceſano, qui vult inquirere contra clericum minus canonicè poſsidentem beneficium. Vigeſimaſecunda, quid ſi in literis apoſtolicis continetur, ſuper propoſitis coram nobis, & alijs negotium continentibus veritatem inquiras, an talis dicatur inquiſitor. Vigeſimatertia, vtrum iudex qui inquirit æquiparetur proſequenti ſuam, vel ſuorũ iniuriam. Vigeſimaquarta, vtrum in cauſa inquiſitionis poſſit fieri prorogatio. Vigeſimaquinta, ſub cõpendio cõtinebit quaſdã alias qualitates requiſitas in iudice inqrente, & ſubiungetur practica circa modum, quem debet aduocatus, & pcurator circa prædicta cõſiderare, & obſeruare. Vltima, vtrum ille, qui promouit aliquem ad ordines, vel beneficium, poſſit poſtea inquirere cõtra eum de delictis commiſsis ante promotionẽ.

94 ¶ Primo igitur quæro, † quis poſſit inquiſitionẽ generaliſsimam facere? Sol. dic, ꝙ cõcilium prouinciale, & tẽporale, prout patet ex his quæ dixi in primo, & ſecundo articulo principali. Arbitror etiã, ꝙ hanc poſſit facere quilibet epiſcopus, & archiepiſcop' in ſua diœceſi; & omnis ille, qui poteſt concilium celebrare; vnde poterit tale concilium per ſingulas parochias deputare, & proponere perſonas idoneas, & honeſtas ad inueſtigandum, inueniendum, & referendum omnes delinquentes, vel facinoroſos in parochia exiſtentes; & de hoc aliquid dicam, in. c. ſeq. &. ĩ. in. 11. articulo principali. Item arbitror, ꝙ hanc generaliſsimã inquiſitionem conſtituendo tales denuntiatores, poſſit facere quilibet iudex habens iuriſdictionem, & imperium reſpectũ ſuorum ſubditorum, in quantum ad hoc ſe extẽdat iuriſdictio ſua, tàm reſpectu criminum, quàm reſpectu perſonarũ, quas præpouit ad explorandum, & denunciandum; & ideò etiam capitulum ſede vacante, poteſt illam facere; vt eſt text. in. c. præterea. ſ. de teſtib. cog. ibi, coram te, vel tuo capitulo. ¶ Secundo quæro, † quis

95 poſſit inquiſitionem facere ſuper ſtatu alicuius eccleſiæ, vel loci, tàm in capite, quàm in membris? Sol. dic, ꝙ quilibet epiſcopus poteſt illam facere; & quilibet prælatus habens eccleſias ſub ſe pleno iure, etiã ſi ſit religioſus, vt. c. conquærente. & c. iuſta. ſ. de offic. ord. dummodo talis prælatus ſecum habeat canonicos, facit tex. noſter ibi coram ſenioribus. nam etiã epiſcopus iuriſdictionem non exercet ſine conſilio capituli ſui. 15. q. 7. c. epiſcopus null'. & c. nouit. & c. quarto. ſ. de his quæ fiunt à prælato. & vide ꝙ dixi. ſ. in nono notabili. & vide etiam quæ dicam. ĩ. in. 9. articulo principali. verſ. ſecundo quæro. Vtrum autem hanc inquiſitionem poſſit facere capitulũ ſede vacãte, dicã. ĩ. eod. artic. verſ. 16. quæro. ¶ Tertio quæro,

96 † quis poſſit facere inquiſitionem per oculorum inſpectionem? Solu. dic, ꝙ hæc materia eſt valde differens, & diffor mis; nam, vt patet, hanc plurimũ faciũt ſcholares nobiles, & animi pelegrini in inquirendo amaſias ſuas. & ideò vide iura allegata. ſ. ſup text. in 8. notabili. Quilibet enim q ad iudicandũ eſt conſtitutus, vel qui velit rectã capere informationem, põt

97 illam facere. † Debet enim quilibet bonus iudex omnia diligẽter examinare, & maximè, ſi poteſt habere

98 hãc probationem, quę † videtur omnem ſpeciem pbationis ſuperare, vt. c. euidẽtia. cum ſua materia. ſ. eod. & vide. 30. q. 5. iudicantem. ¶ Quarto quæro;

99 † quis poſſit inquiſitionẽ facere ad denuntiationẽ illius, qui præpoſitus eſt ad explorandum, & denuntiandum? Sol. dic, ꝙ hoc ſatis videtur patere ex his,

quę

quæ dixi.s̄.in prima.q.& ſatis declaratur ex his, quę
100 dicā in verſ. 8.quæro. ¶ Quinto quæro,† quis poſsit
tales denuntiatores conſtituere?Solu.dic,quòd com
muniter in perſonis eccleſiaſticis conſtituuntur per
concilium prouinciale,vel epiſcopale,vt tandem in
huiuſmodi concilijs, quæ celebranda ſunt quolibet
anno,referant, quæ inuenerunt.35.q.6.c.epiſcopus
in ſynodo.& traditur in.c.ſeq.Item patet ex his,quæ
dixi in prima.q.ꝙ quilibet iudex, & ǭlibet vniuerſi-
tas,quæ habet merum,& mixtum imperium, poteſt
conſtituere.vt.l.1.§. quies.ff. de offic.præfec.vrb.&.l.
diuus.ff.de cuſto. reo.&.l. ab accuſatione.§. denun-
tiatores.ff.ad Turpilianū.& in.l.5.C.de curioſ.& ſta-
101 tio.lib.12. ¶ Sexto quæro, † quis poſsit facere in-
quiſitionem,quæ fit de confirmando electum? Solu.
dic,quòd ille ad quem pertinet confirmatio.Ad quē
autem pertineat confirmatio electi, dic, vt traditur
in.c.dilecti.&.c.venerabilē.&.c.ſcriptum.s̄. de ele-
ctio.&.c.cum dilectus.in fi.s̄.de cōſue.& per Hoſtiē.
in ſumma in tit.de elect.§.à quo. ¶ Septimo quæro,
102 † quis poſsit facere inquiſitionem generalem quò
ad perſonas,& quò ad delicta?Solu.dic,quòd quili-
bet dominus in temporalibus,vel ſpiritualibus; dū-
modo habeat imperium,& iuriſdictionem,vt tradi-
tur in.l.3.&.l.cōgruit.ff.de offi.præſid.&.c.1.s̄.de of-
fic.ordi.Et idem dicendum eſt de inquiſitione gene
rali,quò ad perſonas,licet ſpeciali quò ad delicta;in
hoc etiā idem videtur dicendum,prout in quęſt.prę-
103 cedenti. ¶ Octauo quæro,† quis poſsit inquiſitionē
ſpecialem facere quò ad perſonas;& generalem quò
ad delicta?& hæc eſt principalior materia noſtra, ad
quā,vt plurimum adaptantur,& referuntur infraſcri
ptæ.qq.huius quinti principalis articuli. Solu.dic,ꝙ
ante omnia,ille,q vult inquirere debet habere iuriſ-
dictionē contra illum,contra quē vult inquirere,ſiue
ſit iudex ordinarius,ſiue ſit delegatus, vt probaē hic
in tex.noſtro in vtroq; exemplo,tàm noui,quàm ve-
teris teſtamēti. Et debet eſſe talis,qui ex ſua iuriſdi-
ctione poſsit inquirere, vnde dicit Spe. in titu.de in-
quiſi.§.1.verſi. Item ꝙ volens,ꝙ Papa,& Imperator
inquirunt per ſuos legatos,ſeu ſubdelegatos. Itē epi
ſcopi in ſuis diœceſibus, & metropolitani in ſuis ꝓ-
uincijs; licet contra ſubditos ſuffraganeorū ſuorum
non poſſunt inquirere regulariter;niſi in caſibus not.
per Doct.in.c.paſtoralis.de offic.ordi.Et aduerte;qa
104 † prælatus eccleſiaſticus nō poteſt ſol' inquirere,ſed
vna cum ſenioribus de eccleſiæ, vt hic in tex.dixi.s̄.
in.9.notabili.&.s̄.eod.articulo. verſ.ſecundo quæro.
Item præſes prouinciæ,& quicunq; alius q habeat iu
riſdictionem cauſæ criminalis, & merū imperiū, de
quo dic,vt per Spec.in titu.de iuriſ.omn.iudic. ꝓba-
tur in.l.ſi quis vltro.vbi per Doct.ff.de quæſt.&.s̄. de
offi. ord.c.1.&.cū.c.dilectus.s̄.eod. &.j̄.eod.c. ſicut.
86.diſt.c.ſi qs.de cēſi.c.Romana.§.ſanè.& ſeq.lib.6.
105 Ex quibus ēt iuribus probatur,ꝙ† omnis ille qui po
teſt corrigere,& punire,pōt inquirere. Ang.in repe.
106 l.ſi vacātia.C.de bo.vac.lib.10.dicit,ꝙ† ſuper cauſis
meri imperij principaliter poteſt inquirere ſolus iu-
dex habens merum imperium;qa talis inquiſitionis
ſolus ipſe,& nō alius habet poteſtatē,vt.l.1.ff. de offi.
eius cui man.eſt iuriſ.&.l.imperiū.&.l. iubere caue-
107 re.de.ff.iuriſ.omn.iud.& hoc principaliter.Sed † in-
cidēter etiam iudex cauſarum ciuiliū pōt inquirere
de cauſis meri imperij,vt.l.nullū.C. de teſti.&.l.iu-
bemus.C.de ꝓbatio.&.l.pen.C.d.ſi aduer.lib. Et ra-
tio eſt;quia ratione incidentis q̄ſtio meri imperij,ad
iuriſdictionē eius eſt deuoluta.l. quoties.C. de iudi.
108 Et ex ꝑdictis videē decidi q̄ſtio,vtrum† iudex poſsit
inqrere,& punire teſtē, falsū corā ipſo deponētem;
& nō eſt dubiū,ꝙ poteſt pęna extraordinaria,vt tra-
ditur in.d.l.nullū. & ibi per gl.& glo.in auth.de teſti.
§.ſi verò. Alij vero tenent, ꝙ poſsit ēt pœna ordina-
ria,de quo dic,vt dicā.j̄.in.14.prin.artic.Sed aduer-
te circa prædicta,qa ad hoc vt iudex poſsit inqrere,
& punire dicentē falſum teſtimoniū coram ſe, dicit
109 Inno.in.c.cū dilectus.j̄. de pœnis.ꝙ † neceſſe eſt,ꝙ
ſit ordinarius, de quo vide Bar. in.l. diuus.2.ff. ad.l.
Corne.de falſis.&.glo.& Doct.d.l.nullum.& in auth.
de teſti.§.ſi verò.Delegatus verò non videtur poſſe,
ſecūdum Inno.Gl.verò in clem.1.de offi.deleg.videē
velle,ꝙ poſsit.Sed poteſt dici,ſm̄ Ioan. de Imo.in.d.
clem.ꝙ illa gl.vendicat ſibi locum in delegato prin-
cipis;& vide quæ ibi dixi;& fortè dici poteſt,ꝙ ſi iu-
dex qui aliàs principaliter nō habebat iuriſdictionē,
& poteſtatem corrigendi,& puniendi,vellet nouum
proceſſum inquiſitionis formare ſeparatum à princi
pali nō poſsit; ſed incidenter ex officio,ſine alio no-
uo proceſſu poſsit,vt.d.l.nullū.& de hoc ēt vide glo.
Inno.Hoſti.& Io.And.in.c.qm̄ contra.in.fi.s̄.de pro-
batio. Ego dicā in.c.ſuper his.j̄.de pœnis.& hoc mo
110 do vult Bald.poſt glo.in.d.l.nullum.ꝙ† etiam iudex
laicus poſsit inquirere, & punire clericū corā ſe fal-
ſum deponentem;& idē ſentit ibi gl.Sed contrarium
tenet Rayne.de Forli.per no.in.c.ſi diligenti.de foro
comp.Ang.verò in.d.repet.l.ſi vacantia.dicit, quòd
prima opi.procedebat olim de iure ciuili,ſed ſecun-
da opi.hodiè ꝓcedit de iure canonico,de quo latius
vide Petr.de Anch.in repe.regulæ,ea quę de reg.iur.
lib.6.Ego dicā lati' in.d.c.ſuper his.vbi ēt examina-
bo alias plures.qq. quas examinat Ang.in hac mate
111 ria inqſitionis in.d.repet.videlicet;† an ille,qui non
habet merum imperium poſsit condemnare, & pu-
nire teſtem, qui falſum depoſuit coram eo; poſtquā
112 aufugit.Et† quid iuris in arbitro?quam.q.tāgit Bar.
113 in auth.de teſtib.§.ſi verò quidam.Et† quid ſi iudex
114 habēs merū imperium cognoſcit vt arbiter? Et† qd
115 de iudice chartulario? Et † quid ſi ſemel fuit puni-
tus, an poſsit iterato accuſari.l.Cornel. de falſis? Et
116 † quid iuris, ſi iudex maior falſum depoſuit coram
117 minore? Et† quid iuris ſi iudex Senenſis,coram quo
vertebaē q̄ſtio, remiſit examinationē cuiuſdā teſtis
Florentini ad iudicem Florētinū, q teſtis falsū depo
ſuit,an iudex Florētinus, vel iudex Senēſis poſsit in-
quirere contra ipsū?de quo per Bal.in.d.l.nullū. dixi
poſt Pet.de Anch.& Io.de Imo.in cle.1.de offi.deleg.
118 Et† vtrum punitio facta ab vno, excludat alium?de
quo.j̄.in.17.artic.prin. Quas oēs quæſtiones latiſsi-
mè expediam in.d.c.ſuper his.quia ibi melius con-
119 ueniunt. ¶ Nono quæro, † vtrum iudex conſtitutus
à Papa, vel legato ſuper iniurijs, & violentijs illatis
alicui monaſterio poſsit procedere per viam inqui-
ſitionis? Sol. Feder.de Señ. conſil.216. quòd incipit
Dom.Federico, & in rei veritate non eſt ipſius con-
ſilium.tenuit,quòd ſic. Faciunt not.per Innocē.in.c.
120 cum oporteat.s̄.eod.¶ Decimo quęro, † vtrū iudex
eccleſiaſticus poſsit inquirere contra laicum? Sol.gl.

in.c.nos inter.de purg.canon.tenet ꝙ ſic,dummodo
ſint talia crimina,quæ ſpecialiter pertineãt ad iudi-
cem eccleſiaſticum; prout eſt crimen hæreſis, ſimo-
niæ,vſuræ,periurij,ſacrilegij, & ſimilium. ſecundum
tamen varias opi.ratione delicti commiſsi in perſo-
nam,vel rem eccleſiaſticam, de quibus vide gloſſ.&
Doct.& maximè D.Ant. & D.m.in.c. cum ſit gene-
rale.de foro compet.& aliquid per Bart.poſt gloſſ.in
auth.Item nulla.C. de ſacroſanct.eccleſijs. & Pet. de
Ancha.in dicta repet.reg.ea quæ de reg.iur.lib.6.Et
quantum ad propoſitum,vera ſit concluſio,quòd de
omnibus, de quibus iudex eccleſiaſticus poteſt co-
gnoſcere, & punire per viã accuſationis inter laicos,
poteſt etiam per viam inquiſitionis, cum limitatio-
nibus,& qualificationibus, de quibus ibi,dicam la-
tius in.8.9.&.11.artic.princ. Sentit Ioã.And.in.c.1.
de cenſi.lib.6. & Paul.in clem.1.de offi. ordi.& vide
Ioan.Andr.in.c.per humani.de homic.lib.6.Item,in
terris ſubiectis eccleſiæ quò ad temporalem domi-
nium,vide glo. in verſ. de iure.in.c.fi.de excep.lib.6.
quæ etiam tangit aliquos ex prędictis caſibus; & vi-
de glo.& Archid.11.q.1.in ſumma. Item,& propter
negligentiam iudicis ſecularis,vide Docto.& maxi-
mè D.Ant.& D.meum in.c.nouit.ſ. de iudi. ¶ Vn-
121 decimo quæro, † Pone, quidam incola Peruſinus
committit delictum Florentię; tandem cõtra ipſum
reuerſum Peruſium iudex Peruſinus volebat inquire
re;quærebatur nunquid poſſet? Sol.Angel.in repe.d.
l.ſi vacantia.hanc.q. ponit in verſ.incidenter quæro.
& Odofr.quaſi ſimilem.q.diſputauit, ſed aliqualiter
ſub difficilioribus terminis,ponit enim de Lucano,
qui Piſtorienſem interfecit Piſtorij ; contra quem
pręſes Lucanus inquiſiuit,& maleficium reperit per
confeſsionem ipſius rei,ſeu per teſtes. Vnde quære-
batur,an ipſe poſſet eum punire, quam etiam.q.re-
fert Spec.in tit.de compe.iudi.§.1.verſi. longè prius.
Et ſub ſimilibus terminis eandem diſputauit Ange.
Et incipit diſputatio, Bononienſis. vbi ipſe format.
q.vtrum iudex Bononienſis poſsit inquirere contra
Bononienſem bannitum de Bononia, propter deli-
ctum commiſſum poſt bannum extra territorium
Bononienſe; & quoniam argumenta, quę fiunt pro
vtraq; parte ad omnes quæſtiones ſunt communia;
ideò titulos earum poſui, & ꝙ talis iudex non poſsit
inquirere,& ſic pro parte negatiua facit regula;quia
122 † ſine accuſatore nullus debet damnari, vt.l.reſcri-
123 pto.§.ſi quis.ff. de mu. & hono.& quia † quis debet
puniri in ea prouincia,in qua deliquit, vt in authen.
qua in prouincia.C. vbi de crimi. agi opor.ergò non
alibi;vt.l.quęſitum.§.item reſpondebit.ff.de fun. in-
ſtruc.ad idem etiam inducitur.l.1.C.vbi ſena.vel cla
124 riſ.Item ex eo, quòd † iudex domicilij punire non
debeat alibi delinquentem, videtur eſſe inuentum
remedium remiſsionis,vt not.in.d.auth. qua in pro-
uincia.Item facit,quia dictum homicidũ, & iniuria,
quę ex eo delicto inſurgit,videtur tangere iudicem,
125 in cuius territorio fuit commiſſum delictum;nã † &
ipſe eſt pater illius ciuitatis,vt in auth.de armis.poſt
prin.coll.6.& in auth.vt iudices ſine quoquo ſuffra.§.
eius.& per conſequens ad ipſum pertinet delinquen
tẽ punire,vt in auth.de man.princ.§.ꝙ ſi delinquen-
tes.coll.3.&.ff. de iniur.l.ꝙ.ſi vnus.§. quod ait ꝑtor.
Et hęc argumenta refert Angel.in.d.l. ſi vacantia. &
Spec.in præalleg.loco.Idẽ ẽt Ang.in.d.l. diſputatio-
ne, quæ incipit,Bononienſis.allegat, & inducit alia
126 arg.primo,quia † inquiſitio fit ad publicã vindictã,
vt in auth.de mand.princ.§.ꝙ ſi delinquentes.ſed in
caſibus prędictis non eſt offenſa res publica iudicis
volentis inquirere;ergò ad ipſum non ſpectat vindi-
care,vt.l.ſi quis.id quod.&.l.ſi familia.ff.de iuriſdic.
127 omn.iud. Prętereà vt dixi, † rectores ciuitatum di-
cunt patres ſubditorũ,vt in auth.de iudicib.§.ſanci-
m'.& in auth.vt iudices ſine quoquo ſuffr.§. eos aũt.
Cũ ergo offenſus nõ ſit de iuriſdictione offendẽtis;
ergò ad iudicẽ offendẽtis,vt ad patrẽ, nõ ſpectat in-
iuriã vindicare,cũ reputet pater offendentis; nõ aũt
ipſius offenſi. ¶ In contrarium tñ allegat Odof.l.3.ff.
de offi.pręſi. & quod not in auth.vt iud. ſine quoquo
128 ſuf.§.iubemus.Itẽ, † quia.l.1.C.vbi de cri.agi opor.
129 cõiter* ſemper fuit intellecta,quòd † de criminibus
tribus locis agitur,ſeu cognoſcitur,ꝑ quos tres mo-
dos à iudicibus delicta puniri poſſunt; videlicet, vbi
quis delinquit, vbi domicilium habet,& vbi ex con-
130 ſenſu receperit iudiciũ. Sed † minimè ſunt mutan-
da.&c.vt.l.minimè.ff.de legib.Item, cum hoc idem
ſit in contractibus,quod iudex domicilij cognoſcat,
vt.l.hęres abſens.in fi.ff.de indi.ergò fortius, vel ſal-
tem pari rõne,idem dicendũ eſt in delictis, cum hęc
duo quò ad ius politicũ ſint paria,vt.ff.de iud.l.om-
131 nem. † nec enim tollit primi iudicis iuriſdictio per
alterius accumulationẽ,vt.C.qui.po.in pign.habeã-
tur.l.aſsiduis.Cum igit.§.ꝙ ſi delinquentes. in auth.
de mãda.princ.ſimpliciter dicat,quòd iudex puniat
delinquentes,ergo vbicunq; delinquentes,dummo-
do ſint ſuę iuriſdictioni ſubiecti,vt.ff. de ſeruit.vrba.
ꝑdi.l.ſi ſeruitus. Itẽ, quia ſicut ꝑ accuſationẽ de hoc
crie poſſet cognoſci per iudicem domicilij;ergò & ꝑ
inqſitionem,vt.l.congruit.ff.de offi.præſi. & in auth.
de colla.§.iubemus.colla.9.ꝑ puę, videtur legis præ-
cepto ad hoc arctari. Sol.dicit Odofr.ꝙ licet coram
iudice domicilij talis poſsit accuſari, & per viã accu
ſationis cõuictus valeat puniri; tñ non poteſt iudex
domicilij inquirere, per.§. ſi quis accuſatorem.ſ.al-
legatũ.quinimo plus dicit,ꝙ ſi eſſet caſus,in quo de
iure cõi, vel municipali poſsit inqri ſine accuſatore,
de qbus dicet.ĩ.in.8. articulo principali; tñ illud re-
ſtringitur ad delicta in ſuo territorio cõmiſſa; & hoc
ſic oſtendit:quia ſi alibi delinquẽs accuſatur corã iu-
dice domicilij,ipſe non cognoſcit ex eo, ꝙ deliquit,
ſed ex eo,ꝙ eſt de foro ſuo, audit accuſatorem; & ex
iſto capite punit ipſum conuictũ de delicto. Sed in-
quiſitio de delicto principaliter,cõcernit ipſum de-
lictum, quòd non concernit iudicem non iniuriatũ,
ex quo alibi commiſſum eſt; ergò iudex delicti eſt il
le ad quem ſpectat inquirere.Leges ergò volẽtes de-
linquentes puniri ẽt à iudice domicilij, loquuntur ꝑ
132 viã accuſationis; † per viam autem inquiſitionis ſo-
lum vendicant ſibi locum duobus concurrentibus;
videlicet, ꝙ ſit tale crimen ſuper quo poſsit inquiri,
& quòd delictum ſit commiſſum in ſuo territorio.
¶ Et ad iura canonica, quæ latius permittunt inqui
ſitiones, de quibus dicet.ĩ.in.8. articulo principali.
reſpondet,ꝙ illa procedunt in foro ſuo;& ita reſidet
Spec.referendo formaliter verba Odofr. Ex qua con
cluſione videtur inferendũ, ꝙ prædicta procedũt de
iure ciuili, & in foro Iuſtiniani. Secus in foro cano-
nico.

nico. Et idem tenet Albertus de Gãdino in tractatu
ſuo de maleſi. Ang. verò in præalleg.l.ſi vacantia.di-
cit, quòd Cynus diſputando tenuit contrarium, quæ
deciſio ſibi magis placer, per.l. ſi quis in hoc genus.
C.de epiſc.cle. nam ibi fuit commiſſum delictum in
eccleſia;& ſic extra iuriſdictionem ſecularis iudicis ;
133 & tamen † ſecularis iudex poteſt de ipſo delicto in-
quirere,& cognoſcere contra ſubditum ſuum , & ita
dicit iudicatum fuiſſe.Sed dicit Bal.q.d.l. de neceſsi
134 tate non probat ; quoniam† eccleſiæ,etiam quo ad
protectionem,ſunt de territorio iudicis ſecularis , in
quo ſunt ſituatæ , licet non quo ad impugnationem.
Facit quod not.ſingulariter Guil.in.l.pleriq;.ff.de in
ius vocãdo. Prædictam tamen opi. Ang. ſequitur D.
Bart.de Salic.in repet.l.ea quidem.C.de accu. Idem
tamen Auge.in.d.q.quæ incipit, Bononienſis,termi-
nos,de quibus dixi, latius reaſſumit; & dicit , quòd
Cyn.diſputauis Senis.& incipit.diſputatio,rector,ci
uitatis Senẽſis.Et tenuit,quòd poſſet; quia iudex in-
quirens,iuriſdictionem habet in delinquentem, ra-
135 tione originis,quæ†immutabilis eſt, vt.l.aſſumptio
in princ.ff.ad munic.ergò ea poteſt vti,& eam exer-
cere tàm per viam accuſationis, quàm per viam in-
quiſitionis;etiam ſi inquirendi potentia tribueretur
a ſolo ſtatuto ciuitatis iudicis volentis inquirere;cũ
de facili addatur qualitas inquirendi illi , in quo eſt
radix iuriſdictionis, argu.ff.de noxa.l.in delictis.§.ſi
136 detracta. maximè cum † interſit reipublicæ bonos
habere ſubditos , vt in authen. vt iudic.ſine quoquo
ſuffra.§.cogitatio. vt dicit Iuriſcon.in.l.1. & ibi gloſſ.
ff.de iuſti.& iur.ponens hos verſus.Oderunt peccare
mali,formidine pœnæ.Oderunt peccare boni.virtu-
tis amore.Item hoc videtur poſtulare rigor publicæ
diſciplinæ,vt.l.licitatio.§.quod illicitè.ff.de publica.
qui rigor verſatur in punitione delictorum , vt.l.ita
vulneratus.in fi.ff.ad.l.Aquil.& quia ſi poteſt per ac-
cuſationem procedi;ergò,& per inquiſitionem,cum
eadem ſit ratio,vt.ff.ad.l.Aquil.l.illud.&.ff. de fonte.
137 l.1.§.hoc interdictum.& quia† inquiſitio ſuccedit in
138 locum accuſationis, ergò † debet ſapere eius natu-
ram.ff.ſi quis cau.l.ſi eum.§. qui iniuriarum.&.l.1.§.
hæc actio.ff.ſi quis teſta.liber eſſe,iuſſ.fue.Et pro prę
139 dicta concluſione optimè facit;quia† iudex territo-
rij poteſt inquirere contra delinquentem in loco exẽ
pto intra iuriſdictionem , vt.d.l.ſi quis in hoc genus.
C.de epiſc.& cle.ergò & eadem ratione,cum ſubie-
140 ctus deliquit extra territorium ; hęc enim duo † iu-
dicantur a pari, delictum commiſſum extra territo-
rium, aut intra territorium,& in loco exempto;vt te
nuit diſputando Io.Cald.& refert Ioã.And.in.c.Ro-
mana.§.contrahentes.de foro compe.in nouel. Facit
141 etiam,quia † verba ſtatuti inquantum concederent
poteſtatem inquirendi prout ſunt cõmuniter in Ita-
lia,latiſsimè ſunt intelligenda,vt.l.1.§.generaliter.ff.
de lega.præſtan.&.ff. de teſt.milit.l. in fraudem.§.fi.
vbi bonus tex.Sed contra determinationem.Cy.alle
gatur fortiter in contrarium.c.2.§. ſtatuto.de conſti
142 tu.lib.6.vbi tex.vult,quòd† ſtatuto epiſcopi nõ lige
tur clericus delinquens extra diœceſim;ſed ad illum
tex.vt dicit Ang.Cy.perterritus reſpondebat, quòd
aut ibi eſt ſpeciale in ſententia excommunicationis,
aut proceſsit ex ſolito errore Canoniſtarum . Et hæc
143 † Solutio multum erat communis Cyno in ſoluen-
dis contrarijs Canoniſtarum. Et prædicta etiam ar-
gumenta refert Bart.in repet.l.1.C.de ſum.tri.verſic.
octauo quęro. vbi dicit , quòd prędicta argumenta
fuerunt ſumpta ex repetit. Petri de Bella Pertica.
quam fecit in.l.fin.ff.de iuriſdict.omn.iud.Bar. tamẽ
in dicta.l. conatur. concordare dictas opiniones ; &
dicit,quòd opinio Odoff.eſt vera,quo ad impoſitio-
nem pœnę,quæ debet inferri,aut ſecundum iuris ſtri
cti communis rigorem;aut ſecundum ſtatuta loci in
quo delictum eſt commiſſum , vt.l.1.C. vbi ſena.vel
144 cla.nam quo†ad deciſionem inſpiciendus eſt locus,
vbi actus eſt geſtus;vt.ff.de euict.l. ſi fundus. & licet
illa lex loquatur in contractu;tamen non refert pro-
145 pter † æquiparationem,quæ eſt inter contractus,&
delicta,vt.ff.de iudicijs.l.tam in contractibus.Et di-
146 cit,quòd ita eſt† intelligendus.§.ſtatuto.in.d.c.2.de
conſtitu. lib.6. Et hoc quando ſtatutum loquens de
punitione loquitur generaliter,& ipſius verba gene-
raliter , & latè ſunt prolata. Sed ſi ſpecialiter ſtatutũ
loqueretur de delicto, quòd cõmitteretur extra ter-
ritorium; tunc etiam ſubditus delinquens extra ter-
ritorium poſſet illa pœna puniri , vt.C. de commer.
147 & merca.l.fi.&† ita limitat.d.§.ſtatuto. Facit.l.2.C.
de eunu.&.l.fi.ff.de decre.ab ord.fa.Sed quantum ad
potentiam inquirendi, voluit Bart.quòd vera ſit op.
148 Cy. Mouetur; quia† inquiſitio eſt de proceſſu ordi-
149 nario iudicij;ideò † ſtatuta loci, vbi inquiritur,ſer-
uãda ſunt,vt.l.2.C.quem ad.teſt.ape.per Iac.de Are.
Cynum & Bar.in.d.l.1.C. de ſum.tri. Et ideò ſubdit
Bar.quòd iudex inquirens debet adijcere,quòd ipſe
inquirit, & inquirere intendit ſecũdum formam ſta-
tutorum,& punire ſecundum formam iuris commu
nis.Sed dicit Ang. ſalua reueren.Bar.quòd differen-
tia ipſius non videtur bona.Nam ex quo,ſecundum
eum , quando ſtatutum ſpecialiter prouidet de pu-
niendo delicto commiſſo extra territorium , ſtandũ
eſt ſtatuto;quia non deeſt poteſtas puniendi malefi-
cium extra territorium;videtur etiam , quòd ſimili-
ter intelligi debeat ſtatutũ, quod ſimpliciter loqui-
tur,quòd videatur prouidiſſe etiã delicto commiſſo
extra territorium,ex quo verba ſtatuti latiſsimè ſunt
apta nata comprehendere maleficium in quocunq;
150 loco commiſſum;maximè,quia† ſtatuta nõ ſunt lo-
caliter intelligenda , vel ſpecialiter reſpectù certarũ
perſonarum,vel certorum geſtorum ; imò generali-
ter reſpectù omnium locorum , in quibus ſtatuenti
eſt attribuita poteſtas, vt reſpectù omnium geſtorũ,
& perſonarum de quibus ; & in qua ſtatuentes ha-
buerunt poteſtatem prouidendi , vt.l.2.C. de legib.
&.l.iura.verò in ſingulas.ff.de legi.Cum ergo ſpecia-
liter prouidendo,poſsit ſtatutum ligare ſubditũ de-
linquentem extra territorium ad certam pœnã;mi-
nimè videtur dicendum,quòd ſtatutum ſimpliciter,
& generaliter loquens non poſſet obligare ad dictã
pœnam,cum nõ poſsit congrua differentiæ ratio aſ-
ſignari.¶ Nec obſt.ſi diceretur, quòd in dubio nõ vi
detur ſtatuiſſe de perpetratis extra territorium , vt
d.c.2.§.ſtatuto.de conſti.lib.6.Nam ſecundum eum,
hoc etiam poſſet retorqueri contra Bart.vt etiam re
ſpectu proceſſus non poſsit fieri inquiſitio,cum ver-
ba generalia videantur reſtringenda ad delicta com
miſſa intra territorium, non extra. ¶ Non obſt.quòd
quantum ad ordinationem iudicij debemus inſpi-
cere

cere locum vbi iudicium agitatur, quia hoc conce-
dendum eſt, quādo poſſet procedi in loco prædicto.
Sed hoc caſu non poteſt procedi per inquiſitionem,
quæ non eſt permiſſa de iure communi, nec etiam vi
detur permiſſa ex dicto generali ſtatuto, ſi ſtatutū re
ſtringendum eſt ad delicta cōmiſſa intra territoriū.
Concludit ergo Ange. in prædicta diſputatione, ꝙ
ſi delictum extra territorium perpetratū, eſt tale, ꝙ
de eo poſſit inquiri de iure communi, ꝙ tunc iudex
loci originis ſine dubio poteſt inquirere, & idem ſi
intra territorium delictum ſit perpetratum; licet in
loco exēpto, vt eſt tex. ſingularis, q eſt melior qui ſit
in iure ſecundum eum, in. d. l. ſi quis in hoc genus. C.
de ſacroſanct. eccle. Et idem ſi potentia inquirendi
competit ſolum ex forma ſtatuti, non obſtāte, ꝙ ſta-
tutum loquatur ſpecialiter de delicto cōmiſſo extra
territoriū. Et ideò in hac parte dicit inhærendū opi.
Cyn. nam ex quo de maleficio commiſſo attributa
eſt poteſtas cognitionis, & punitionis, non ſolum iu-
dici loci, vbi maleficium eſt commiſſum; ſed etiam
cuilibet iudici, cuius forum delinquens ſortitur; &
ſequitur in. l. 1. C. vbi de cri. agi opor. & ff. de interd.
& relega. l. relegationum. §. culeos. ¶ Quantum autē
attinet ad impoſitionem pœnæ, cōcludit Ang. ꝙ vbi
ſtatutum expreſsè, & ſpecialiter prouidet de pœna
maleficij cōmiſſi per ſubditū extra territorium, illi
ſtandum eſt; idem dicit Bart. Et idem dicit ſi malefi
cium eſt tale, ꝙ nō poſſit committi niſi extra terri-
toriū. Exemplū, in portantibus frumentum cōtra ꝓ-
hibitionē, ſeu decretū. Facit. l. 3. §. trāsfugas. ff. de ſic.
& ff. de capti. & poſtli. reuer. & l. poſtliminū. §. trās-
fugæ. & d. l. fi. C. de commer. & mer. Et idem dicit ſi
delictū pōt committi tàm extra, quàm intra territo-
riū; Nam poterit inquiri, & puniri, ſecundum leges
ſtatuentes, ex quo ſuppetit poteſtas. Fallit ſolum in
vno caſu, videlicet; qñ ſtatutum principaliter impo-
neret pœnā talem, quæ ſecum traheret executionem
abſq; miniſterio hominis; quia tūc niſi ſtatutū gene-
rale ad illud ꝓrigeret, nec ſpeciale aliquid operare-
151 tur, & † ita intelligit. d. §. ſtatuto. per quē Bar. funda-
bat opi. ſuam, vt ſtatuta generaliter loquentia nō ex-
tenderent vires ſuas ad maleficia extra territorium;
quia hoc eſt falſum vt. s̄. oſtenſum eſt, pro quo etiam
152 facit; quia † tantū debet operari generalis prouiſio,
quo ad genus, quātū ſpecialis quo ad ſpeciem. Solū
autē fallit in caſu. d. §. ſtatuto. & in omnibus alijs ſi-
milibus caſibus, in quibus ex forma ſtatuti, delictū
traheret ſecum executionem. Nec dicendum eſt, ſe-
cūdū Ang. prout dicit Cy. quod ſpeciale ſit in ſentē-
tia excommunicationis; & ratio prædictæ fallentiæ
eſt in promptu ſm̄ eum; quia vbi ſtatutū quo ad pœ-
nā trahit ſecum executionem, tunc ſtatuens ſuū ſta-
tutum exequitur principaliter, & directè extra terri
torium, quòd facere non poteſt, vt. l. fin. ff. de iuriſd.
omn. iud. & l. cum vnus. §. fi. ff. de bo. autho. iudi. poſ.
153 quoniam † lex, & ſententia æquipollent, vt. ff. de ma-
nu. l. ſeruus hac lege. Sicut ergo iudex ſua manu, aut
per executores ſuos extra ſuū territorium ſentētiam
exequi nō poteſt; ſic non poteſt per ſtatutum aliquā
pœnam imponere contra ſubditum extra territo-
rium exiſtentem, quæ vna cum delicto trahat ſecum
executionem; quia non poteſt fieri per legis cenſurā,
ꝙ non poteſt fieri per ſentētiam. Et ex prędictis in-
154 fert Ang. ꝙ ſicut † epiſcopus non poteſt clericū ſub-
ditum ſuum extra ſuum territorium delinquentem,
& extra territorium exiſtentem per ſtatutū excom-
155 municare, vt. d. §. ſtatuto. ita † nec per ſententiam, ne
plus poſſit ſentētia, quā ſtatutū, quāquā Fede. in ſen-
tentia excōmunicationis aliud tenuerit ſecundū eū.
156 Et ex prædictis etiam infert, ꝙ † mulier gentiū Ro-
manorū, quæ apud hoſtes exiſtens ſui corporis quæ-
157 ſtum, facit non eſt illicò infamis. Et ſimiliter, nec † il
le qui apud hoſtes locauit operas ſuas, vt pugnaret
cum beſtijs in arena, ne ſtatutū iuris ciuilis Roma-
norum, quod ſecum trahit executionem, effectū por
rigat extra territorium, quod eſt impoſſibile, vt di-
ctū eſt. Et prędicta dicit vtilia ad alia plura, quæ di-
ligens inueſtigator poteſt videre. Sed tu aduerte cir
ca prædicta; nam poteſt duplex oriri, quæſtio, vna
158 † vtrum ſtatutū, vel ſentētia liget exiſtentē extra ter
ritorium ſententiantis, & in hac. q. ſunt etiā aliæ opi.
de quibus dicā in. c. a nobis. j̄. de ſent. excō. & tradit
per D. Domi. in. c. 2. de conſtit. lib. 6. Et tradit plenè
D. m. in. c. fina. de foro. compe. & vide quod ibi dixi
159 latè in. 7. q. ptin. ¶ Secunda q̄ſtio eſt, † vtrum poſſit
formari inquiſitio? circa quam dic, quòd aut eſt tale
delictum, quod poteſt puniri ex forma ſtatuti etiam
delinquens extra territorium, & poteſt iudex origi-
nis inquirere. Si vero eſſet tale delictū, propter quod
ratione pęnæ a ſtatuto tali delinquenti impoſitę de-
linquens extra territorium non poſſet puniri; poſſet
iudex originis inquirere, non ad hoc vt puniat, ſecun
dum formam ſtatuti illius loci, vel ſuę ciuitatis; ſed
benè poſſet inquirere addendo in inquiſitione, vt di
cit Bar. quòd intendit inquirere ſuper prędictis ſecū
dum formam ciuitatis, cui pręeſt. Punire verò, & cō
demnare intēdit ſecundū formam iuris. Sed hoc in-
telligendū puto, quādo tale delictum eſſet punibile
in illo loco. Secus autem ſi non eſſet punibile in illo
loco, puta; quia interfecit bannum illius loci, quem
ibi licitum erat interficere. Nam tunc non poſſet in-
quirere in proprio domicilio; circa ꝙ vide, ꝙ latius
dixi in. c. fi. de foro compe. & ſic habes expeditā hāc
160 difficilē. q. ¶ Duodecimo quæro. Pone, † in ciuitate
Lucana etiā ſunt duo officiales, Poteſtas. ſ. & Capita
neus, Vnus cepit furē, & alter vult inqrere; q̄ritur an
poſſit? Sol. dicit Bal. ꝙ non; quia iſte qui vult inquire
re eſt præuentus per realē citationem alterius, vt. l. ſi
quis poſtea. & l. vbi cæptum. ff. de iudi. & hoc voluit
Bald. in auth. ſed nouo iure. C. de ſer. fugi. ſubdit ta-
men, ꝙ ſi non opponeretur de præuentione alterius,
ꝙ valeret ꝓceſſus; cū iſta ſit declinatoria fori, alleg.
not. per Inno. in. c. cū. M. s̄. de conſt. ¶ Tertiodecimo
161 quæro, † datus eſt inquiſitor a Papa, qui eſt negligēs
in inquirēdo, an legatus generalis poſſet ei mādare
ꝙ procedat? Sol. videtur dicendum, ꝙ non, arg. c. ſtu
duiſti. s̄. de offi. leg. Guil. Naſo, vt refert Spec. in titu.
de inqui. §. 1. verſi. ſed pone, tenet, ꝙ poſſit; quia ex
hoc nulli ſit pręiudicium, arg. c. conſtitutus. s̄. de ap-
pel. ipſe tamen Specu. tenet contrarium, & remittit
ſed ad not. in tit. delegato. §. nunc oſtendendum. ver.
33. Et circa hāc. q. vide legiſtas. Cy. Pet. Bal. & Doct.
in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi op. & per
Ioan. And. & Doct. in. c. fi. s̄. de reſcript. & vide ꝙ ibi
dixi, & in cle. 1. de fo. cōpe. ¶ Quartodecimo q̄to, an
162 † officiales, ſeu vicarij ep̄orum, vel archiepiſcopo-

rum

rum poſsint inquirere?Sol.Specu.in tit. de inquiſi.§.
1.verſi.quid de officialibus.dicit,quòd licet ratione
officij ſui poſsint ordinariè cauſas cognoſcere, ta-
men ſuper criminibus non poſſunt inquirere,& præ-
latos ab adminiſtratione remouere;quia ex generali
commiſsione hęc minimè transferuntur,allegat ex-
trauag.dudũ Alex.4.ſituatam olim ſub tit.de appel.
Et ita dicit Spec.fuiſſe obtentum. Facit.c. Romana.
in fi.de offi. ordi.lib.6. Sed vt dicit Ioan. And. ibi in
addi.nos hodiè non habemus illam extrauag.ſed lo-
co illius habemus.c.licet . de offi.vic.lib.6. quod ex
illa extractum eſt,vt ibi dicit glo.& vult illud.c.licet.
quòd ex generali commiſsione vicarius non poteſt
inquirere,punire, & corrigere,ſeu deponere. Sed tu
aduerte;quia Ioan. Monach.in.d.c.licet.in addi.ſub
163 alijs terminis,videlicet;† an generalis vicarius epi-
ſcopi poſsit inquirere de crimine vſurarum. Primo
arguit,ꝙ non ex generali mandato;per illum tex.c.li
cet.vbi tex.expreſsè dicit, quod poteſtatẽ inquiren-
di,puniendi , aut corrigendi non habet ſine ſpeciali
mandato,& diſiunctiuè ponit poteſtatem inquiren-
di a poteſtate puniendi ; ergo neutram habet, vt.l.ſi
is qui.§.vtrum.ff.de reb.dub.Idem tamen Ioan.Mo-
nach.tenet contrarium; vult enim , quòd licet pote-
ſtatem non habeat puniendi;tamen habeat inquirẽ-
di,ad finem,vt ſuperiori referat,vt puniat; & ad tex.
164 c.licet reſpon.quòd illa† dictio,ſeu,non ſtat diſiun-
ctiuè , ſed coniunctiuè, & copulatiuè; propter quod
oportet,quòd vtraq; pars ſit vera,vt.d.§.vtrum.&.ff.
de auro & argen.leg.l.ſi quis itaq;. pro cuius reſpon-
ſione facit,quod not.gl.in verſ.figura. in fi.in clem.ſę
pè.de verb.ſign. & quod not.glo.2.in.c.2.de confeſſ.
lib.6.& quod not.in.l.cum quidam.C.de verbo.ſign.
quod not.in verſic.prolata.2.q.1.in primis.& ibi Ar
chi.& Io.And.in.c.quamquam.de vſur.lib.6. vel po-
165 teſt reſponderi ſecundum Ioan.Mon.quòd ibi,† di-
ctio,aut,ponit̃ expoſitiuè;& ſic exponitur pro ideſt,
166 pro cui⁹ dicto allego;quia † quotieſcunq; alternati-
ua ponitur inter duo, quorum vnum congruit diſpo
ſito, alterum non , exponitur pro ideſt,vt not.ſuper
verſi.de iure.in.c.Cumana.de elec.& glo.in.l. aduer-
ſus.C.de rei vẽ.&.ff.de repud.l.2.&.l.2.ff. ad.l.Aqui.
cum ſimi. Item mouetur per contingentiam caſus ,
de quo in dicta extrauagã.dudum', ſecundum quòd
figurat glo.1.in.d.c.licet. Vbi dicitur,quòd quidam
officialis epiſcopi depoſuerat quẽdam abbatem ; &
ſic concludit Ioan.Mon: quòd officialis epiſcopi ex
officio ſuo de omnibus cognoſcere poſsit, de quibus
167 poſſet ad partis inſtantiam;cum†ipſius officialis,&
epiſcopi regulariter ſit idem conſiſtorium,vt.c.2.de
conſue. lib.6. & in.c. Romana. in princip. de appell.
lib.6.Sicut ergo epiſcopus poteſt cognoſcere ꝑ viam
inquiſitionis,vt in.c.fi. de offic.ordin.&.ſ̃.dixi;ita &
eius vicarius.Sed ideò ipſe vicarius non poteſt puni-
168 re , quia ſicut † ſine ſpeciali commiſsione beneficia
conferre non poteſt;ita nec poteſt ſine ſpeciali man
dato remouere ab adminiſtratione , ad hoc vt inde
proueniat curæ priuatio , vnde proceſsit conceſsio,
vt in auth.de defen. ciui. poſt principium. & tenent
Do.de Rot.deciſ.463.vt refert.D.m.in.d.c.licet. quę
incipit,itemꝙ ſeruetur.Sed dicit Ioã.And.in.d.c.li-
cet.in nouel.ꝙ iſtud cõmuniter nõ approbat; nec eſt
bona expoſitio.Ioã.Mon.ꝙ ſtet copulatiuè, cum illa
ſtet propriè alternatiuè , vt.c. ſtatutum.§.1.&.2. de
reſcript.lib.6.&.c.cùm nullus.1.&.2.reſpon.de tem-
po.ordi.lib.6.&.d.l.ſi is qui.§.vtrum.cum ſimi.& di-
cit, quòd ita tenetur apud grammaticos. Nec obſt.
ſecundum Ioan.And.pṛędicta extrauag.vbi diceba-
tur de depoſitione abbatis ; quia licet.d.c.licet. po-
tuerit occaſionari ab illa extrauag.tamen ibi nõ po-
nuntur verba illius extrauagantis,nec etiam caſus il
le,& ſic patet,quòd non reſtringit ſe ad illam . Nec
obſt.quod dicit Ioan.Mon. quòd epiſcopus hoc po-
teſt;ergò & vicarius ; quia propter dictã rationem ,
quę potuiſſet inducere dubitationem;emanauit illa
decre.licet.&.c.fin.de offi.vic.lib.6.quę iura deſtruũt
dictum arg.ſecũdum Ioan.And.Lappus Abb. dixit,
quòd licet vicarius epiſcopi non poſsit inquirere de
exceſsibus ſubditorum,& delinquentes punire, ſine
ſpeciali mandato, vt in.d.c.licet, tamen videtur , ꝙ
poſsit inquirere nõ vt puniat; ſed vt referat ſuperio-
ri;vel vt delinquens corrigat,& emendet, quod ma-
lè fecit; vt ſi inquirat cõtra vſurarium,vel raptorem,
vel alium delinquentem,non vt puniat, quia non po
teſt ſine ſpeciale mandato,vt.d.c.licet.vel ad conſe-
quendum intereſſe partis,quod non poteſt etiã cum
ſpeciali mandato; ſicut nec poſſet epiſcopus ex offi-
cio ad priuatam vtilitatem , de quo latius dicam.j̃.
in.8. articulo , ſeu membro principali; ſed ſolũ poſ-
ſet ad intentionem , quòd delinquens pęniteret. Fa-
cit quòd not.Ioan.And. poſt Inno.in.c. ad noſtram.
ſ̃.de iureiu.& in.c.cum.C.laicus.de foro compe.lib.
6.dicam latius in.d.8.articu.princ. nam hoc videtur
poſſe facere vicarius etiam ſine ſpeciali mandato ;
& hoc innuunt illa verba corrigendi , aut puniendi.
poſita in.d.c.licet.poſt verbum inquirendi , ſecundũ
Lap.Sed dicit Ioan.de Fantu.quòd per not. in dictis
iuribus , non videtur benè probari principale dictũ
Lappi.Sed pro dicto Lapp. D. Domin.allegat.c.con-
169 ſtitutis.cum ibi not.ſ̃.de appell.vbi patet, ꝙ† qui nõ
poteſt cognoſcere de appellatione interiecta ad Pa-
pam,pòteſt ſe intromittere,& inquirere ad finem,vt
illam inſtructam mittat ad ſuperiorem,& in hoc re-
ſidet D.Dumin. Ego audiui quod curia ſeruat præ-
dictam opin.Ioan.Mona.& Lap. Vnde pro prædicta
obſeruantia;licet tex.in.d.c.licet.prima frõte videa
tur concludere pro opin.Ioan.And.tamen pro dicta
opin.Lap.facit,ꝙ notatur in.c.maiores.ſ̃. de baptiſ.
&.c.vt debitus.in fin.ſ̃.de appella. & melius.l.fin.C.
170 vbi ſena.vel clariſ.vbi text.vult;ꝙ† rectores prouin-
ciarum poſſunt cognoſcere de criminalibus cauſis
illuſtrium,cum hoc , vt ſi videatur tales abſoluendos
poſsint illos abſoluere; ſed ſi viderent illos condem-
nandos , ſeu puniendos non poſſent illos nec con-
demnare, nec punire;ſed debent referre cauſam prin
cipi. Ex qua deciſione, poſſet inferri vna notabilis cõ
171 cluſio,ad.d.c.licet.videlicet , ꝙ † vicarius generalis
epiſcopi poſsit inquirere ad publicam vindictam ex
generali mandato , vt non ſolum cauſam inſtructam
referat epiſcopo,quòd facere debet;quando videret
inquiſitum condemnandum;ſed vt abſoluat , quãdo
videret abſoluendum , quod facere poteſt abſq; alia
relatione, argu.d.l.fin.C.vbi ſena. vel clariſ. quod eſt
nouum. Et prædicta notabis pro his, quæ dixi in.c.2.
ſ̃.eod. Poſſet tamen inſurgere notabilis dubitatio ;
vtrum eo caſu,quo vicarius cognoſceret condemnã-
dum

dum,& proptet hanc cauſam referret epiſcopo, vel
172 ſuperiori, † an epiſcopus, vel alius ſuperior ex eadē
inquiſitione ſine nouo proceſſu, cōdemnare debeat
inquiſitum? de quo dubio dicam in.15.articulo prin
cipali.Item aduerte circa prædicta, quia inquātum.
173 ſ.dixi.quòd † vicarius epiſcopi non poteſt inquire-
re ad finem,vt puniat; debet limitari, vt dicit glo.fi.
in.d.c. licet. niſi aliqua ſimilia prædictis, vel maio-
ra prædictis ſimul in commiſsione generali fuiſſent
ſpecialiter commiſſa vicario, vt puta; ſi committe-
retur collatio beneficiorum,& aliæ ſimiles,ſeu maio
res. Ad quòd vide quòd not.in.c. qui ad agendum.
de procur.lib.6. & quòd latiſsimè dixi in clem. non
poteſt.de procur.Et vide Lap.in.d.c.licet. &.D.Do-
min.ibi in fi.vbi etiam quærit,quid ſi fuit datum mā
datum generale,& fuit aliquid exceptū. vt puta fuit
excepta poteſtas conferendorum beueficiorum. Tu
vide latius in ſimili in.d.c.qui ad agendum. & ꝙ la-
riſsimè dixi in.d.clem.nō poteſt.& quod etiam teti-
gi in cle.fi.de ſequeſtr.poſ.& fruct. in articulo de ſta
tuto remouente exceptiones contra inſtrumentum,
vel teſtamentum guarantigiatum, vide etiam quòd
traditur in ſimili in.c. ſedes.ſ. de reſcript. Aduerte
etiam; quia videtur,quòd vicarius poſsit inquirere
in caſu.c.vt officium.§.fin.&.c.cōmiſsi.&.c.fi.de hæ-
reti.lib.6.& ſequitur Ioan. And.in.d.c.licet.in nouel.
Item vlterius aduerte circa prædictam opi.quòd vi-
carins non poſsit inquirere, vel ſi poteſt, non poſsit
niſi ad finem vt referat, vel vt abſoluat,vt.ſ.dixi. Ar
bitror enim prædictam opi.veram in vicarijs eccle-
174 ſiaſticis;ſed† in vicarijs temporalibus, ſeu ſeculari-
bus perpetuis, qui eliguntur in locum abſentium,&
viuentium.Item etiam in his qui eliguntur in locum
175 morientium,qui† appellantur vicarij ſuffecti, arbi-
tror non procedere quod dictum eſt, arbitror enim,
quòd tales poſsint inquirere in omnibus caſibus, &
criminibus, in quibus regulariter datur poteſtas in-
quirendi, & ex quibus non venit imponenda pœna
vltimi ſupplicij,aut mutilationis membri. Moueor;
quia tales habent ordinariam,& poſſunt omnia quę
pertinēt ad iuriſdictionem rectoris prouinciæ, præ-
ter vltimum ſupplicium,& membrorum mutilatio-
nem, vt.l.1.C. de offic. eius qui vicem alte.ge.& in
auth.de col.§.quia verò.tenet Azo in ſum.in titu.de
offi.vica.§.1.poſt principium. ¶ Item aduerte; quia
quod dixi de vicario epiſcopi, arbitror etiam limi-
tandum,quòd procedat reſpectu pœnę imponendę,
vel reſpectu cōdemnationis fiendę in caſibus, in qui
bus non poſsit inquirere; propter defectum pœnę
imponendę, quia ad illam non haberet iuriſdictio-
nem,vt puta;ſi vellet inquirere ad publicam vtilita-
tem;ſecus ſi ad priuatam,in caſibus,in quib' poteſt
inquiri ad priuatam vtilitatem,de quibus dicam in
9.artic.principali.Item arbitror limitandum,ſi prin
cipaliter vellet inquirere;ſecus ſi incidenter,arg.eo-
rum quę dictā ſunt.ſ.eod.artic.ver.octauo quæro. Et
intellige hanc limitationem ſecundum quod ibi di-
xi,& latius dicam in.c.ſuper his.j.de pœnis. Poſſet
176 etiam attentari,quòd † vicarius generalis poſsit in-
quirere,& punire, dummodo pena non tenderet ad
priuationem, ſeu depoſitionē ab officio, vel ab ad-
miniſtratione,vel ad aliquod maius;ſecus,ſi tēderet
ad pœnam pecuniariā,vel quid ſimile;& hoc, argu-
mento a ceſſante ratione facto.ſ. per Ioan. And.per
c.fi.de officio vic.lib.6. Hoc tamen non audeo affir-
mare propter generalitatem text.c.licet. dum dicit
177 puniendi. niſi diceremus, quòd † dictio,ſeu.poſita
ibi, poſt verbum exceſſus, ſtet copulatiuè, prout.ſ.
dixi de dictione,aut.& quòd dictio,ſeu,poſsit quan
doq; ſtare copulatiuè,not.Ioan.And. poſt Hoſt.in.c.
ex parte.ſ.de reſt.ſpol.vel expoſitiuè,vt not.in.c.Ro
mana.§.2.de appell.lib.6.¶ Decimoquinto quæro,
178 † nunquid in caſibus, in quibus vicarius poſsit inq-
rere ex ſpeciali mādato dicatur habere delegatam,
179 vel ordinariam iuriſdictionem? Nam † regulariter
quilibet vicarius dicitur habere ordinariam, nō de-
legatam, vt in clem.1.de offi.vica.Sol.Lap. & poſt eū
D.Dom.in.d.c.licet. vidētur velle,quòd habeat de-
legatam. Idem etiam videntur velle Inno. & Hoſt.in
c.1.de offi.archipręsby.& Archid.in.c.1.de offi.vica.
lib.6.& Lap.in clem.1.de hæreti. Sed tu omninò vi-
de Ioan.And.in addi.Specu.in titu.de offic. vica. vbi
aliter diſtinguit, & quia non eſt principalis materia
noſtra, vide etiam.D. de Rot. deciſ.42.Et aduerte,
180 quia hoc † eſt magni effectus,maximè reſpectu ap-
pellationis interpoſitæ, quia ſi haberet delegatam
poſſet appellari ad epiſcopum; ſecus ſi ordinariam,
vt.c.2. de conſue.lib.6. & vide quę latè dixi in.c.ad
abolendam.in.fi.j.de hæret.& facit quod ſtatim di-
181 cam in.q.ſeq. ¶ Decimoſexto quęro, † vtrum capi-
tulum ſede vacante epiſcopali poſsit inquirere? Sol.
hanc.q.ponit gl.in verbo capituli.in clemen.1. de hę
reti.vbi refert opi. pro vtraq; parte. Pro affirmatiua
parte quòd poſsit, mouetur primo; quia epiſcopus
hoc poteſt,& eſt iuriſdictionis,in qua ſuccedit capi-
tulum ſede vacante,vt.c.cū olim.ſ.de maio. & obe.
& in.c.vnico de maio.& obed.lib.6.ergo capitulum
hoc poterit,ne aliàs delicta remaneant impunita ſe-
de vacante,allegat etiam.c.fi.de ſupplen.negl.pręla.
182 lib.6.vbi, † viſitator datus a metropolitano, a quo
certus caſus excipitur, in alijs videtur poteſtatē ha-
bere,quaſi per exceptionē firmetur regula,vt.l.quęſi
tum.§. deniq; Neratius.ff. de fundo inſtructo.&.32.
q.7.in.c. dominus. Cum autem metropolitanus ni-
hil habeat, niſi de iure transfuſo de capitulo in me-
tropolitanum;ergo capitulū prius habebat. Faciunt
etiam ea quę per Innoc.not.in.c.ad abolendam.j.de
here.In cōtrarium vèrò glo.in.d.clem.1.allegat.nam
hoc non reperitur iure expreſſum,quod hoc compe-
tat capitulo ſede vacante, ergò hoc non eſt ei attri-
buendum,vt in.c.2.ſ.de tranſla.præla.Secundo mo-
183 uetur;quia † licet capitulum conſeruet iura epiſco-
patus, & ius reddat accuſantibus, & denuntiātibus.
12.q.2.c.charitatem.&.c.illud.nō tamen viſitat; ſed
ille datur a Papa.41.diſt.in.c.obitum. & hoc apertè
videtur probari; quia eccleſia vacans deſtituitur viſi
tatione;& ſic capitulum nō habet dictam poteſtatē.
Ad illud tamen.c.dicit Archid. poſſe reſponderi, ꝙ
verbum deſtitutæ eccleſię. poſitum in.d.c. obitum.
non reſpicit inquiſitionem; ſed vacationem eccleſiæ
184 vt.ſ.de elect.in.c. eccleſia.1.2. Item † capitulum eſt
neceſſarius,non voluntarius adminiſtrator,& ſic vi-
detur non poſſe illud,quod non incumbit neceſſariò
adminiſtrationi; & hanc opin.tenet Ioan.Mon.in.c.
fin. de ſupplen. neglig.prælato. lib.6. Sed Archid. in
c.pen.eod.titu.& lib.non elegit expreſsè,videtur ta-
men

men plus adhærere primæ opi.affirmatiuæ, ꝙ poſsit
pro quo facit,ſecundum glo. pręallegatam,quia iſte
non eſt actus per quem præiudicetur epiſcopo, ſicu-
ti beneficiorum collatio , & alienatio rerum,& per-
ſonarum,de quibus, in.c.1.de maio.& obe.lib.6.d.c.
olim.&.12.q.2. ſi qua de rebus.&.c.fraternitatem.
Sed finaliter glo. præallegata concludit,quòd iſte ar
ticulus indigeret declaratione;& nititur concordare
opin.dicens, ꝙ volens tenere opi.Io.Mo.poſſet dice
re,ꝙ opinio ſua procedat in viſitatione generali; ſeu
inquiſitione, quæ fit ſup ſtatu tàm capitis,quàm mē
brorum alicuius eccleſiæ,vel monaſterij,vel dięceſis.
Contraria verò opi. habeat locum in ſpeciali inqui-
ſitione , quæ fit contra certas perſonas, vel loca. Et
hanc eandem opinionem tenet Paul. Sed.D.m.in.d.
c.cum olim.Indiſtinctè tenet,quòd poſsit etiam ge-
neraliter viſitare,& ſpecialiter inquirere;quia etiam
inquiſitio generalis,fit ex neceſsitate iuris.10.q.1.c.
relata.&.c.ſupitę.ſ̄. de cenſi. Monetur etiam , per.c.
fin. de ſupplen.negli.prælat.lib.6.vbi datur viſitator
per Archiepiſcopum , ſi capitulum ſit negligens in
exercēda iuriſdictione;ergò capitulum videtur poſ-
ſe viſitare , & talem inquiſitionem facere; & hoc di-
cit admittendum , vbi de proximo non ſperamus ꝙ
eccleſiæ prouideatur de epiſcopo, vt puta;quia fortè
epiſcopus eſt captus ab hoſtibus,ad quod allegat.c.
inter cætera.de offi.ord. poſſet etiam hoc continge-
re ſi ſedes Apoſtolica vacaret; & hæc opin.plus mihi
placet . Sed iuxta ꝑdicta oritur difficilior dubitatio,
185 & quęſtio;videlicet,†vtrū capitulū ſede vacāte poſ-
ſit inquirere contra monaſteria monialium exēpta-
rum , quæ viſitat epiſcopus authoritate Apoſtolica ,
vt in clem.2.de ſta.regula.refert Collect.in.d.c. cum
olim.ſ̄.de maior.& obe. ꝙ cum hæc quæſtio eſſet de
facto,Doctores in cancellaria congregati varias ha-
buerunt opiniones, & tandem varij receſſerunt, ipſe
tamen videtur concludere,quòd ex neceſsitate poſ-
ſit.Lapp.Abb.conſuluit contrarium; & ita refert re-
ſpondiſſe Ioan. And. cum in hac quæſtione conſule-
ret.Mouetur; quia capitulum nō ſuccedit in his quæ
iure ſpeciali competunt epiſcopo, & Ideò non ſucce
dit in poteſtate cognoſcendi de feudo , vt.c. verum.
ſ̄.de foro compe.& pro hac opinione facit,quòd tra
dit Innocen.in.c.ad abolendam. de hæreti.vbi vult ,
quòd capitulum ſuccedat in his,quæ competūt epi-
ſcopo iure ſuo ordinario. Idē Fede.conſilio.30. facit
c.paſtoralis.§.1.ſ̄.de offi.ordin.vbi , mortuo epiſco-
po delegato expectatur ſucceſſor, non autem cogno
ſcit epiſcopus; licet quidam contra. Sed plus placet
186 D.m.præcedens opinio.Mouetur;quia † capitulum
ſuccedit epiſcopo propter communionem , quæ eſt
inter ipſum , & epiſcopum; quoniam vnum corpus
cenſetur, vt.c.nouit.& cap.quanto.ſ̄.de his quæ fiunt
a præla.ergò non ſuccedit in his,quæ competūt epi-
ſcopo ſoli iure ſpeciali;& in hoc reſidet.D.m.in.d.c.
cum olim. Sed tu aduerte; quia hæc deciſio videtur
eſſe dubitabilis,& videtur poſſe attentari contrariū;
187 quia iſta eſt regula, quòd† quotieſcunque fit aliqua
conceſsio,per quam recedamus a iure ſpeciali, & re
deamus ad ius commune,ſemper fit latiſsima inter-
pretatio etiam contra propriam naturam , iſta eſt
gloſſa ſingularis, quam perpetuò memoriæ commē
dabis,in verſic.numerandum.in.c.ſtatutum.de præ-
188 ben.lib.6.& facit,quia†res de facili reuertitur ad na
turam ſuam.35. diſtinct.c. ab exordio.&.l.ſi vnus.§.
pactus ne peteret.ff.de pactis.Cum ergo de iure cō-
muni epiſcopus haberet fundátam intentionem ſuā
a iure cōmuni in omnes eccleſias, & monaſteria dię
ceſis ſuæ.16.q.7.c. omnes baſilicæ. 10.q.1. regenda.
&.ſ̄.de officio ordina.per totum.Exemptio ergo ſa-
cta ab ipſo de aliquo monaſterio,vel eccleſia eſt con
tra ius commune . Cum ergo Papa poſtea concedat
poteſtatem viſitandi epiſcopo; licet concedat autho
ritate Apoſtolica,videtur dicēdum, quòd hoc latiſ-
ſimè ſit interpretandum,& ſic;vt capitulum ſede va-
cante hoc poſsit. Ad idem facit,quod in ſimili notát
Doct. in.c.penul. ſuper gloſſ.fi.ſ̄.de reſcript.vbi vo-
189 lunt,quòd†licet prælatus renuntiando,vel alienan-
do non poſsit præiudicare eccleſiæ ; niſi in his , quæ
ſunt parui præiudicij.12. q.2.c. terrulas. & traditur
in.c.ſine exceptione.ea.cauſa &.q. tamen fallit ſi re-
nuntiando, vel alienādo redi[illegible]tur ad ius commune;
quia pateſt etiam in grauibus pręiudicare, iuxta no.
in.c.1.coniuncto.c.fi.de pactis.lib.6. & tenet Federi
cus conſi.89. & in ſimili not.glo.in clemen. ſæpè. de
ver.ſigni.Facit etiam quod notat Bald.in.l.ſi quis ad
declinandam.in.fi.C. de epiſcopis & clericis. in no-
190 ua.lect.vbi vult,ꝙ† in caſibus, in quibus aliàs vide-
tur neceſſaria clauſula , non obſtante ; talis clauſula
non eſt neceſſaria , quando per id quod diſponitur ,
reditur ad ius commune. Ad prædicta etiam addu-
co quod in ſimili tradit.D.m.in.c. cum acceſsiſſent.
191 ſ̄.de conſti.verſi.Item not. vbi vult, quòd † licet re-
gulariter inferiores prælati nō poſsint diſponere cō
tra conſtitutionem ſuperioris,vt dixi latè in clem.ne
Romani.de elect.& in.c.cū inferior.de maio.& obe.
& in.c.fi.ſ̄.de conſue. & ibi D.m.& Doct.tamen a cō
ſtitutione,ſeu ſtatuto facto per Sedem Apoſtolicam
pręiudicatiuo,ſeu contrario iuri communi; videtur,
quòd inferiores pręlati conſtituendo , & redeundo
ad ius commune poſsint diſponere ſine authoritate
ſuperioris,ꝙ etiam videtur voluiſſe Bart.in.l. omnes
populi.ff.de iuſti. & iure. Sed Bald.contrarium . Ex
prædictis igitur,videtur inferendum , quòd capitu-
lum poteſt etiam viſitare, & inquirere contra mona
ſteria,& moniales exemptas ſede vacāte.Et ad prędi
cta vide,quę ſcripſi in.c.ad abolendam.in.fi.j̄. de hę
re. & in diſputatione mea.quæ incipit. A Sacroſan-
ctę, in finali quæſtione . In contrarium tamen facit,
quia capitulum ſede vacante non videtur quodāmo
do poſſe exercere iura epiſcopalia iuriſdictionalia ,
quaſi iure quodam ſpeciali, per not.in.d.c. vnico.de
maio.& obe.lib.6.ergo per dictam cōceſsionem fa-
ctam per clem.2.de ſtatu reg.nō videtur dicendum,
quòd capitulum poſsit iſtud ſede vacante, cum per
talem conceſsionem non videatur ſimpliciter redi-
ri ad ſimplex,ſeu purum ius commune;& ſic ceſſant
argumenta in contrarium formata; & ideò plus pla-
cet prędicta deciſio, quòd non poſsit;& prędicta no
tabis perpetuò ; quia nouiſsima ſunt,& præbent ſin-
gulares intellectus ad alias materias. ¶ Decimoſe-
192 ptimo quęro, † vtrum criminoſus poſsit inquirere?
Sol.glo.noſtra in verſi.vel quòd iudex ſit criminoſus.
dicit, quòd non, per text.3.q.7.c.iudicet.&.25.diſt.
c.fi.26.diſtinct.c.vna.& hanc opinionem tenet Ioan.
Tancr. & Goffre.Specul.verò in titu. de iudi.delega.
§.ex-

§.excipitur.verſi. item quòd commiſit, diſtinguit, ꝙ
aut crimen de quo excipitur, eſt dignum morte ; &
debet exceptio admitti; aliàs ſecus. Idem dicit ipſe
Spec.in titu.de inquiſi.§.1. verſic. item opponitur ꝙ
193 inquiſitor. quòd † quandiu ordinarius toleratur ab
eccleſia nullus ſubditorum poteſt eius iudicium, ra-
tione criminis declinare. ſ.de cohab.cleri.& mul.in
c.veſtra.&.j.de cleri.excomm.mini.c.fi.& ſic ſentit,
quòd iuriſdictio ordinarij non poſsit declinari ra-
tione criminis, ſecus in delegato;& hanc opinionem
ſentit ibi Ioan.Andr.allegat pro ordinario.c.nonne.
8.q.4. &.d.c.fi.25.diſt. & ſequitur hic Do.Anto.Do.
Cardi. Floren.Ioan. de Imo.& idem tenet hic.D.m.
mouetur;quia modus excipiendi, non ſufficit ad pri
uationē,vt in.c. ſuper his.ſ. eod. facit quod notatur
in.c.2.de ordi.cogui. Delegatus autem benè poteſt
repelli prætextu criminis , vt.c. ſciſcitatus.ſ. de re-
ſcrip.& ibi hanc differentiam ſequitur Io.And. poſt
Inno.mouetur ; quia ſi ordinarius repelleretur præ-
textu exceptionis;ſequeretur abſurdū , quòd in hac
cauſa non eſſet ordinarius,& in alijs ſic;nec debet di
ci , ꝙ per exceptionē debeat priuari officio ex toto;
nam per exceptionem non debet quis priuari offi-
cio ſuo,vt dixi,& not.Inno.in.c.inter dilectos.de ex-
ceſſ. prælat. & probatur in auth. & ſuper hic.Et.d.c.
2.de ord.cog.In delegato verò ceſſat hæc abſurditas;
quia ex toto repellitur per exceptionem ab officio
iudicandi, vt in.d.c.ſciſcitatus. & vide Innoc.in.c.cū
ſuper. de offic.deleg. & an ſi non exciperetur de cri-
mine , vel infamia poſsit delegatus inquirere , & in
cauſa inquiſitionis procedere, adeò quod proceſſus
teneat,ſtatim dicam in.q.20.Et ad prædicta vide D.
m.in.d.c.ſciſcitatus.& in.c.cum venetabilis.ſ.de ex-
cep.vbi vult,quòd contra iudicem non poſsit excipi
de crimine, etiam ſi ſit crimen homicidij. Aduerte
tamen ; quia quòd dictum eſt,quòd contra ordina-
rium non poſsit excipi de crimine, fallit in pluribus
caſibus. Fallit primo in exceptione excommunica-
tionis,hoc voluit Innoc.in.c.nihil.ſ.de elect.& idem
voluit in.c.cum non liceat.ſ.de præſcript. & ibi po-
ſuit rationem huius fallentiæ ſuper gl.1.quia,quam-
uis excommunicatus ſit toleratus;tamen non poſſu-
mus ei communicare ſine periculo animæ noſtræ ,
quod periculum non contingit in alijs criminibus
non inficiētibus ; & idem etiam videtur tenere in.d.
c.cum ſuper.Quid autem ſi nō opponatur exceptio,
& ipſe communi opinione habetur pro non excom-
municato,an teneat ꝓceſſus ſuus;vide omninò not.
q.quæ incipit excommunicatus, qui communi opi-
nione.& vide quæ traduntur in.l.Barbarius.ff.de of-
fi.præto.& quòd ſtatim dicam in 20.q. Fallit ſecun-
do ſecundum Innoc. in notorio ſimoniaco, & forni-
catore ; nam contra ipſum poterit excipi quod non
poteſt inquirere;& ideò eſt , quia talibus non debe-
tur obedientia,& licitum eſt ab eis diſcedere.25.di
ſtinct. in.c.vnum. Et licet hoc dictum Inno.non vi-
deatur iure clarè probari; tamen videtur probari ra
tione ; quia tales ſuſpenſi ſunt ipſo iure ab officio,vt
in.d.c.veſtra. & in.c.per tuas.ſ.de maior.& obe.er-
gò & a beneficio,vt not.gloſſ.in.c.cupientes.de pœ-
194 nis.lib.6. præterea † obedientia debetur ratione iu-
riſdictionis ; ſed ſuſpenſus ab officio eſt ſuſpenſus &
a iuriſdictione, vt in.c.cum dilectus.ſ.de conſue.er-
go &c.qualiter tamen procedat hoc,vide Doct.in.d.
c.veſtra. Fallit tertio , ſecundum quod ego infero ex
prædictis generaliter , quandocunq; exciperetur de
crimine,quod inducit priuationem poteſtatis; ſeu iu
riſdictionis ipſo facto;verbi gratia,ſi excipitur, ꝙ ſit
cōdemnatus de crimine infamante quod priuat of-
ficio publico ipſo facto , vt not. glo.in.l.2.§.miles.ff.
de his qui not.infa.& not.Inno.in.d.c.inter dilectos.
Vel ſi exciperetur de alio ſimili impedimento;& ra-
tio eſt propter ceſſantem rationem abſurditatis , de
qua ſupra dixi.& hoc tenet gl.3.q.7.in ſumma.Et ex
prædictis videtur inferendum, quòd exceptio hære-
ſis , vel ſchiſmatis poſsit opponi contra iudicem in-
quirentem;etiam ordinarium;nam hæretici,& ſchi-
ſmatici ſunt priuati beneficij , vt.c. excommunica-
mus.de hære.&.c.cum tantum.de hæret. lib.6. & fa-
195 ciunt quæ dixi in præcedenti fallen.Fallit quarto † in
prælato, qui non ſeruat canones; nam talis nō poteſt
corrigere,nec ſibi debetur obedientia, hoc ſingula-
riter not. gloſſ.2.q.7.c. ſacerdotes. quod videtur eſ-
ſe valde ſingulare, ſed non placet.D.m.in.d.c.ſciſci-
tatus.ſ.de reſcript. ita ſimpliciter. Sed dicit hoc in-
telligendum in prælato, qui non ſeruat canones con
temnendo,vt puta, aſſerendo eccleſiam non habere
poteſtatem condendi canones.& ita ego intellexi in
c.cum non liceat.de præſcript. Et hoc ideò eſt , quia
talis debet puniri vt hæreticus,vt not.glo.in.c.in ge-
nerali.de elect.lib.6.& Doct.in.d.c.cū non liceat.de
præſcript. Et hoc ideò eſt, quia talis debet puniri vt
hæreticus, vt not. glo.in.c.in generali.de elect.lib.6.
& Doct.in.c.nam concupiſcentiam.ſ.de conſtitut.&
not.gl.in clemen.1.de vſur.aliàs autem effectus eſſet
nimis durus,& nimis dura eſſet interpretatio,ſi gl.il
la ſimpliciter intelligeretur . Fallit quinto, in præla-
to incorrigibili,& notoriè exiſtente in peccato mor-
tali , hoc tenet ſimpliciter Ioan.And. poſt Hoſt. in.c.
1.in fine de cenſib.lib.6.& ratio eſt,quia ad talē prę-
latum non pertinet iudicialis correctio, vt.d.c.iudi-
cet.3.q.7.ſed non placet.D.m.per not.per gloſſ.in.d.
c.cum non liceat.&c. nullus.32.diſt.c.ſacerdotibus.
2.q.7.vbi text.ſingulariter dicit,quòd ſubditi debēt
obedire præceptis prælatorum , licet prælati aliter
agant,quam debeant;niſi in fide errarent. Nec obſt.
dictum.c.iudicet. ſecundum Ioan.And. per quod ēt
mouetur glo.noſtra hic;quia verum eſt, quòd noto-
rio peccatori non licet iudicare ex merito vitæ , vt
ibi dicit Gratianus in verſicu.item in euangelio. in
quo dicitur , Quis ex vobis arguet me de peccato.
& hoc etiam tenet gloſſ.3.q.7. in ſumma. & per hoc
poteſt reſponderi ad alia plura iura poſita in illa.q.
& ad omnia alia iura, quę volunt, quòd criminoſi nō
196 poſſunt iudicare,ſeu corrigere; quia † debent intelli-
gi;ſcilicet ex merito vitæ; aliàs poſſunt quandiù tole
rantur,& ſecundum prædicta limita,& declara, quæ
197 dixi ſupra,in ſecūda fallentia.Et quę ſit ratio,† qua-
re teſtis criminoſus repellitur,& non iudex;dicit In-
no.quòd eſt,quia in iure non reperitur cautū, quòd
iudex repellatur per exceptionem criminis ; ſed ſe-
cus eſt in teſte,vt.c.teſtimonium.ſ.de teſtib.& ratio
rationis poteſt eſſe ſecundum Vinc.& Innocen.in.c.
fi.de cleri.excomm.mini.quia in teſte eſt maius peri
culū;quia a dicto ſuo non pōt appellari , ſecus eſt in
iudice;vt ex ſe patet:Item teſtis non habet officium
publi-

publicum; vt not.Inno. in.c.nihil.ſ. de elect. ſed iu-
dex ſic.Sed tu aduerte; quia maius periculum vide-
198 tur eſſe in iudice,quam in teſte;& ideò† ex faciliori
cauſa recuſatur iudex,quam teſtis, vt plenè dixi in.c.
poſtremò.de appel.vnde licet a dicto teſtis, non ap-
pelletur,tamen iudex non neceſsitatur ſequi dictum
teſtis;vt.l.3.§.tu magis.ff.de teſtib.Et ſi neceſsitatur,
tamen,vt de ſe patet,maius periculum eſt in ſenten-
tia,quam in teſtimonio;cum teſtimonium fiat ad fi-
nem ſententiæ. Et ideò videtur dici poſſe tenendo
prædictam opi.quòd iſta ſe habent teſtis,& iudex vt
excedentia,& exceſſa.Sed aduerte,quia contra prę-
dicta videtur tex.24.q.1.§. his authoritatibus. verſi.
poteſt autē dici. Et licet hęc fuerim prius imagina-
tus;tamen poſtea reperi Archi.quaſi idem ſentientē.
3.q.8.in ſumma.qui idem videtur velle per rationē,
quam ſtatim dixi, & ita refert quoſdā tenere, quòd
exceptio criminis repellit iudicē; quia minor cauſa
repellit iudicem,quam teſtem,vt dictum eſt,& not.
3.q.5.c.1.& cap.accuſatores.2.&.ſ.de offi.delega.c.
Cōm. opin. 199 cum R.canonicus.Sed † communis opin.*eſt quam
ſupra dixi;videlicet, quòd iudex non repellitur exce
ptione criminis, niſi in fallentijs ſupra poſitis; vnde
in teſte arbitror poſſe aſsignari meliorem rationem;
videlicet,quod ceſſat abſurditas, de qua ſupra dixi;
& quia traditur regula,quòd quandiù ſuperior tole-
ratur,obediendum eſt illi; vnde agendum eſt contra
talem crimino ſum per viam accuſationis;& vide ad
prædicta Hoſt.& poſt eum Io.And.in.c.licet.in verſi.
teſtes.ſ.de ſimon.qui dicit, quòd ideò exceptio cri-
minis repellit teſtem,& non iudicem;quia in crimi-
nibus teſtimonium eſt odioſum, & multum lædere-
tur accuſatus, ſi non admitteretur exceptio criminis
contra teſtem. Sed reſpectù iudicis multum lædere-
tur iuſtitia;ſi ita de facili remoueretur iudex.In con-
200 trarium facit;quia videtur, quòd† probationes non
ſunt perimendæ, ſed dilatandæ, vt.ſ.vt lite.non con-
teſt.c.quoniam.in prin.& ideò difficilius remouere-
tur teſtis,& facilius remoueretur iudex vt ſuſpectus;
201 quia nimis periculoſum eſt ſub eo litigare, † accu-
ſator verò difficilius remouetur, quam teſtis, & iu-
dex; quia accuſator nullam fidem inducit,aut proba
tionem; nec condemnat; vnde tene, quòd.ſ.dixi. &
ideò dicit Hoſti.quòd in criminibus,& in recuſatio-
ne,licet teſtis non ita de facili recuſetur; non proce-
dit argumentum de teſte,ad iudicem,ſubdens quòd
caſus ſunt diuerſi,non aduerſi. Sed tu aduerte; quia
etiam circa prædicta poſſet fortè attentari, quod ſi
iudici inquirenti aliquid iuris deficiebat ad prelatu-
ram ſuam,vt puta;electo in epiſcopū deficiebat cō-
ſecratio; erat tamen confirmatus; & ſic poſt confir-
mationem, licet adhuc non eſſet conſecratus,habē-
bat facultatem adminiſtrandi, & exercendi iuriſdi-
ctionalia, vt.c.noſti.&.c.tranſmiſſa.ſ.de electio.not.
glo.63.diſt.c.quanto. Si ergo huic obijceretur exce-
ptio criminis;fortè poſſet habere locum opi.glo.no-
ſtrę, & ſequa.de qua dixi.ſ.in princ.huius.q. faciunt
not.in.c.ſuper his.ſ.eod.& ideò pōt eſſe,quia cū iſte
nō ſit omninò conſecutus plenū ius, nō eſt mirum ſi
facilius repellitur, vt.d.c.ſuper his.ſecus ſi fuiſſet cō-
ſecutus plenum ius,vt.c.accedens.ſ.eo.&.c.conſtitu
tus. de appel.fortius ergo ſi toleratus, vt in.d.c.non-
ne.& hanc opin.ſentit glo.licet non ita clarè, in.d.§.
his authoritatibus.23.q.1.in gl.in verſi.gladio. cogi
tabis.Facit etiam quod not.Bart.Brixi. vt refert Ar-
chid. 3.q.7.in ſumma.vbi videtur velle, quòd ſi iudi-
ci fuerit probatum crimen per modum exceptionis,
quòd repellitur, aliàs ſecus. Refert tamen alios tene
re contrarium; ſed dicit poſſe ſaluare primum dictū
recepta pręcedenti opinione;videlicet, quando prę-
latus,vel iudex non erat conſecutus plenum ius.Sed
202 circa prædicta poſſet oriri dubitatio, † vtrū ille, cui
ſit delegatio inquiſitionis, poſsit ſe excuſare prætex-
tu criminis, vel infamiæ. Sol.Inno.in.c.ſciſcitatus.ſ.
de reſcript. tenet quòd non; licet enim contra eum
poſsit excipi;tamen ipſe non poteſt ſe excuſare, vt.l.
nec infames.C.de decur.lib.10.& hoc dictum com-
muniter* ſequuntur canoniſtæ; ſed Barto.in.l.2.C.ſi Cōm. opin
ſeruus vel liber.ad decu. aſpira.lib.10.hoc reproba-
203 re videtur,dicens per illum tex.quòd† ille, qui pati-
tur ſe promoueri ad dignitatē,cuius eſt incapax, pu-
niri debet,ſi nō manifeſtat incapacitatem ſuam; di-
cit tamen hoc procedere, quādo impedimentū erat
detectum ab alio,vt quia erat condemnatus;aliàs au
tem proprium crimen, ſeu impedimentum non te-
netur quis manifeſtare, quòd eſt ſingulare, pro quo
dicto facit tex.in.c.nam tibi dico.de pœnit.diſtinct.
1.quod tamen vltimum dictum limitat D.m. ſi mo-
do impedimentum,ſeu crimen ſit tale, quod fundi-
tus impediat exercitium iuriſdictionis,vel illius di-
gnitatis; quia hoc caſu tenetur illud manifeſtare,q̄-
uis ſit occultum,& a nemine detectum;aliàs peccat,
204 & puniri debet. Exemplum in † bigamo,& homici
da, qui licet ſint occulta, & quantuncunq; pœniten-
tes non poſſunt adminiſtrare ſine peccato, vt.c.ſi.de
tempo.ordi.&.ſ.de biga.per to. & ideò debet mani
feſtare,& not.50.diſtinct.c.ſi quis viduam.&.c.ex pę
nitentibus.&.81.diſtinct.in.c.quicunq; & ſatis pla-
205 cet.¶ Decimooctauo quæro, † quid ſi impedimen-
tum venit in perſonam iudicis pendente inquiſitio-
ne,an habeat inficere inquiſitionem,ſeu iuriſdictio-
nem? glo.in dicto.c.ſciſcitatus.tenet quòd ſic;& com
muniter* ſequūtur Doct.quod tamen arbitror limi- Cōm. opi.
tandum,ſi erat tale impedimentum,quod etiam im
pediret poſt adeptam iuriſdictionem adminiſtrare,
aliàs ſecus,vt in cæco,vt.l.cæcus.ff.de iudi.Vtrum au
tem de tali impedimento poſsit pars excipere,colli
ge ex his, quę latè dixi in pręcedēti quęſtione.¶ De-
206 cimonono quæro, præſuppoſito,ꝙ† ſit tale impedi-
mentum, quod habeat inficere iuriſdictionē iudicis
inquirentis,vtrum ſublato impedimento reſtituatur
poteſtas inquirendi? Sol.glo.in.d.c.ſciſcitatus. dicit
ꝙ ſic,dummodo reſtitutio fiat ex toto;ſecus ſi iudex
ſolū reſtitueretur famę, non dignitati; ratione cuius
dignitatis habebat iuriſdictionem.¶ Vigeſimo quę-
207 ro, † quid ſi a principio impedimentum erat occul-
tum, an ſi poſt ſententiam latam ſuper inquiſitione,
vel ſimili detegatur,ſententia debeat retractari?Sol.
208 glo.in.d.c.ſciſcitatus.tenet quòd non,niſi† ſententia
fuerit lata a publico excommunicato; quia tunc eſ-
ſet nulla.Sed gl.illa ineptè loquitur; quia primò for-
mat quæſtionem de impedimento occulto, deinde
excipit de publico excommunicato. Vnde tu diſtin-
gue, quòd aut impedimentum a principio erat no-
tum, & de ipſo pars non excepit;aut erat occultum.
Primo caſu dic, quòd aut impedimētum erat natu-

tale

rale,vt quia furioſus,mentecaptus,vel ſimilis;& non
valet nec proceſſus, nec ſententia;quamuis non exci
209 piatur;quia † naturalia iura immutabilia ſunt.5.di-
ſtin.in princip.&.§.ſed naturalia. Inſtitut.de iure na.
gen.& ciui. Aut erat impedimentum iuris; quia ſer-
uus,infamis,fœmina , vel ſimilis, & valet ſententia ſi
non excipiatur ; quia cum talis exceptio ſit dilato-
ria,debet opponi ante litis conteſtationem, vt.c.in-
ter monaſterium.ſ.de re iudi.& dic vt ibi dixi. & in
l.fi.C.de excep.Dicit tamen Compoſtel.quòd in fœ-
mina fuit pronuntiatum contrarium ; licet non fuiſ-
ſet exceptum;& idem dicit tenendum in ſeruo,pro-
pter ſimilitudinem rationis , & æquiparationem ,
quam facit.l.cum prætor.ff.de iud.ipſe tamen ſequi-
tur primum dictum.D.Ant.diſtinguit,quòd aut erat
tale impedimentum, quod impedit finem cognoſcē
di,& iudicandi,& non tenet proceſſus;alias ſecus; &
Com. opin. cum hac doctrina communiter* tranſeunt Doct.Sed
dicit.D.m.ſe dubitare, quia vbi defectus non depen
det a poteſtate partiũ;volũtas, ſeu taciturnitas par-
tium nihil operatur , vt not.gloſſ.in.l.1.C.vbi de cri.
agi opor. & Io.And.in regula , ſcienti.de reg.iur. lib.
6.in Mercur. facit quòd dixi de verbis enuntiatiuis
prolatis a contrahentibus.in clem. vnica. de proba.
Sed partes, ſeruum, aut infamem non poſſunt facere
iudicem; ergo &c.Facit tex.in.l.quos prohibet.ff.de
210 poſtula.vbi † quando lex prohibet, non videtur ne-
ceſſaria partis exceptio,ad idem.2.q.7.in.c.quærен-
dum.&.3.q.7.in.c.tua.in verſi.verum a contrario.Fa
cit.l. Barbarius.ff.de offi. præt.a contrario; nam ſi in
dictis iuribus valent acta ex eo , quia occultus; ergò
ſecus a contrario , ſi notum impedimentum fuerit.
Probatur etiam in.d.c. ſciſcitatus.&.l.verius.ff.de ar
bit.nam ſi ibi ſententia lata a ſeruo, & a libero ſimul
non tenet , fortius non debet tenere ſi a ſolo ſeruo.
Facit etiam quòd notatur in.c.ad probandum.ſ.de
re iudic. Secundo caſu quando impedimentum erat
occultum a principio,ſubdiſtingue, quòd aut ſube-
rat naturale impedimentum , vt quia furioſus &c.&
ſententia eſt nulla; quia hoc caſu communis toleran
tia nihil operatur. Facit.l. furioſo.ff. de re iudi. quia
211 † communis vſus, & tolerantia contra ſubſtantiam
rei,ſeu actus non operatur,vt eſt text.ſingularis in.c.
2.de conſue. Aut impedimentum erat iuris; & diſtin
gue poſt Cald.in.d.c.ad probandum.de re iudic.tres
caſus . Primum,quando communiter ignorabatur.
Secundum, quando partes ipſæ non ignorabant,ſed
alij communiter ignorabant . Tertium , eſt contra ,
quando partes ignorabant,ſed alij ſciebant . Primo
caſu dic,quòd aut ignorantia erat probabilis, & te-
net proceſſus. Aut erat craſſa, & hoc caſu eſt nullus,
ſi erat tale impedimentum,quòd ex ſe induceret nul
litatem.Facit.c.apoſtolicæ.de cleri.excommu.mini.
Exemplum , ſi aliquis fuit publicè excommunica-
tus ; videtur tamen mihi , quòd difficulter hoc poſ-
ſit contingere;quia videtur quaſi impoſsibile,quòd
ignorantia teneat communiter omnes , de his, quæ
publicè aguntur . Facit quòd notatur.16. diſtinct.in
c. quod dicitis.& in.c.1. de poſt.prælato. & in clem.
1.de conceſ. præben. Si tamen impedimentum erat
notorium in loco iudicij , procedit quòd primo di-
xi;ſecus ſi alibi erat impedimentum notorium , ſed
in loco iudicij communis opi. erat quòd nullum ad

eſſet impedimentum; ita ſingulariter refert. Pau. ſe
habuiſſe in.q. de facto a Ioan. Andr. quod placet.D.
m.per not.in.d.l. Barbarius.&.l.2.C. de ſenten. nam
veriſimile eſt, quòd in partibus ſuis ille Barbarius eſ
ſet ſeruus notorius, & tamen proceſſus ſuſtinetur, ſi
in loco iudicij putabatur liber. Facit quòd not.in.c.
ad noſtram.3.ſ. de iureiuran. Aduerte tamen; quia
Do. Anto.videtur de hoc dubitaſſe. Arbitror tamen
dici poſſe,quòd illud procedat,quando in loco ſatis
longinquo illud eſſet fortè notorium ; ſecus ſi in lo-
co proximo,& circunſtanti, ita quòd daretur craſſa
ignorantia , arg.not.in.d.clemen.1. de conceſ.præb.
cum alijs iuribus ſupra allegatis. materia tamen eſt
difficilis, & dubia. Secundo caſu , quod partes ſolæ
ignorant impedimentum,quod tamẽ apud alios eſt
notum,dicendum eſt,ꝙ proceſſus tenet.Faciunt quę
ſtatim dixi,& ꝙ notatur in.l.latæ culpę.ff.de verb.ſi-
gni.& in.c.ſi. qui ma.accu.poſ. Aduerte tamen; quia
hoc videtur limitandum, niſi partes erant de longin
quis partibus ; quia viderentur excuſari, per not.per
Bar.& Doct.in.l.1.C. de ſum.trini.&.l.omnes.popu-
212 li.ff.de iuſti. & iure.dum volunt, quòd † forenſis ex-
cuſatur ſi committat aliquod, quod eſt delictum de
iure municipali;ſed non eſt delictum de iure cõmu-
ni.Arbitror tamen,cõtrarium dicendum in caſu no-
ſtro ; quoniam iſti ſunt in culpa non inquirendo de
perſona iudicis.Facit.l.qui cum alio.ff.de reg.iur. cõ
iuncta.l.licet.§.idem ſcribit.ff.de pecul.Nõ obſt.con
trarium, quòd communiter ſtatuta puniunt dolum,
& non eſt ſimilis culpa.Cogitabis. Poſſet tamẽ dici,
quòd poſtquam partes vident iſtum omninò tolera
tum,quòd partes ipſe debeant excuſari. Cogitabis
tamen circa prędicta; quia nunc venerunt in mentẽ;
& ſingulariter faciunt ad materiam.l.Barbarius,Ter
tio caſu,quando partes ſciebant, ſed alij communi-
ter ignorabant , dicendum eſt,quòd geſta in fauorẽ
213 ſcientium non tenent,vel ſunt retractanda;quia † in
ſciente ceſſat fauor,quod eſt etiam valdè notandum
ſecundum.D.m. quia eleganter limitat materiam.l.
Barbarius. ſentit Io.And. in.c. dilectus.2.ſ. de præ-
ben. & ad prædictas etiam.qq. vide Ioan. de Imo.in
l.quidam conſulebant.ff.de re iud. Aduerte tamen ,
quia fortè poſſent excuſari partes ſi non poterãt ꝓ-
bare impedimentum, nec habebant alium iudicem
coram quo poſſent agere, quod perpetuò not. ¶ Vi-
214 geſimoprimo quæro, † an contra iudicem inquiren-
tem poſsit opponi exceptio recuſationis? Glo. 1.hic
in verſic.item ſi ille contra quem.tenet, quòd ſic,per
tex.noſtrum in verſ.verum ita voluerunt.ibi, non ex
odij ſomite, ſed charitate procedatur affectu. Facit
c.cum ſpeciali.ſ.de appel.&.c. ad petitionem.ſ.eo.
Idem communiter* tenent Doct.Spec.verò in tit.de Cõis opin.
inqui.§.1.ver. Idem quòd eſt certa.idem tenet;dum
modò legitimam cauſam producat. Et quæ ſint legi
timę cauſę, vide quę latiſsimè dixi in.c. poſtremo.ſ.
de appel. & dummodo proponatur recuſatio debi-
to tempore.Circa quòd vide,quę latiſsimè dixi in.c.
inter monaſterium.ſ. de re iudi. & hoc procedit ſi-
ue iudex inquirat extraordinaria poteſtate, ſiue de-
legata;quia vtroq; modo poteſt eſſe ſuſpectus , vt.ff.
de libe. cauſa.l. ordinata.&.C.ſi rector prouin.l.1.
C. ſi quacun. prædit. pot.l.1.&.3.q.7. in.c. iudicet.
Itẽ prędicta vendicant ſibi locum etiã ſi Papa com-
mitte-

mitteret ordinarijs correctionem, ſeu inquiſitionẽ;
215 & diceretur† in literis, inquiras tá tua, q̃ mea aucto
ritate nã per hæc verba, iuris remedia minimè aufe-
runt, vt. ſ. de offi. ord. c. licet. & c. graue. ſ. de cenſi. &
l. 1. & l. ſi ꝓtor. ff. de offi. eius cui man. eſt iuris. Nec
obſt. ꝙ in talibus nõ admittit appellatio, vt. c. ad no
ſtrã. & ibi latè dixi. & in. c. reprehenſibilis. ſ. de appel.
216 Et ſic videt, ꝙ cũ † non poſſit appellari, nec etiam
poſſit fieri recuſatio, cũ hæc videant procedere à pa
ri, vt in. c. ſup eo. 2. de appel. C. de epi. audi. l. ſi cleri-
cus. & C. de ſent. & interlo. om. iudi. l. fi. quia reſpon-
deo poſt Goff. quẽ ſequit Spec. ꝙ iſta procedũt à pa-
ri, hoc modo; vt. ſ. ſicut non admittit appellatio ſine
cã; quia nõ poteſt quis dicere appello, quia corrigis
me, alia cã non aſſignata; ita nec põt dicere recuſo
te; qua corrigis me, ſi aliam cãm legitimã non alle-
217 get. Sed † ſi inquiſitor, ſeu corrector indebitè gra-
uet, fortè modũ excedendo, põt apellari, vt dixi in
d. c. ad noſtrã. ita poſſum ex legitima cã ipſum recu-
218 ſare, & ſequitur D. m. Nec eſt verũ, ꝙ † ſimpliciter
valeat, arg. à poteſtate appellandi, ad poteſtatẽ recu
ſandi, ſm̃ ꝙ latiſſimè dixi, in. d. c. ſuper. eod. 2. de ap-
pel. Aduerte tñ; quia Goff. in. c. licet Hely. de ſimo.
videt velle, ꝙ prædicta de recuſatione procedant ſi
inquireretur contra aliquam certã perſonam; ſecus
ſi contra collegium; quia collegio non videtur com-
petere hæc exceptio; qua qñ debet fieri contra col-
legiũ, debet fieri de plano, & ſine ſtrepitu, vt. c. olim.
j. eo. dicam. j. in. 11. membro, ſeu artic. princip. Sed
hoc nõ place hic Io. de Imo. licet enim facilius ad-
mittantur teſtes, & denuntiatores in caſu prædicto;
tñ non videtur, ꝙ non poſſit propterea repelli inq-
rens reſpectu ſuſpicionis, ꝑ not. in. d. c. cũ ſpeciali. &
3. q. 5. quai ſuſpecti. & mihi placet; quia vtrobiq; vẽ-
dicat ſibi locum eadẽ ratio. Aduerte tñ; quia Arch.
in. c. quia pleriq; de offi. ordi. lib. 6. & ibi Io. And. poſt
eum in nouel. dicit, ꝙ cõtra inquiſitores datos gene
raliter ſuper ſtatu eccleſiæ, non cõpetit eccleſiæ, ſeu
capitulo exceptio recuſationis; nec poterit excipere
cõtra denũtiatores de illegitimitate, allegat ꝙ not.
Goff. in. c. cũ I. & A. de re iudi. & d. c. licet Hely. vnde
in talib⁹ inquiſitionibus gñlibus, non eſt locus ſub-
tilitatibus, de quibus. in. d. c. cũ I. & A. ſ. de re iud. &
maximè quo ad illos, qui pœnitentiam agere debẽt.
Sed dicit Io. de Imo. in. d. c. quia pleriq;. ꝙ illud qđ
dicit Archi. videlicet inquiſitores non poſſe recuſa-
ri, videtur contra illud, quod not. idem Archi. in. d.
c. quia ſuſpecti. 3. q. 6. vbi dicit, ꝙ cum in arbitrarijs
iſti poſſint lędere, poterunt recuſari, etiam ſi cã eſſet
notoria; & ſic non videt iſtud dictum verũ. Sed di-
cit D. Domi. ꝙ poteſt ſaluari, vbi imponenda eſſet
pœnitentia pro peccato; in qua, dato ꝙ aliqualiter
excederent modum pœnitentiæ; illud eſſet magis
vtile animę ipſius; quia pœnitentia eſt medicina ani
mę; & ſic videtur, ꝙ propter hoc poſſint minimè re-
cuſari. Sed dictum Io. de Imo. loquitur, vbi agitur de
imponenda pœna tẽporali, quæ poſſet nimium gra
uare ſine animæ vtilitate, & ideò ſecus eſt; quæ con-
ſideratio eſt ſatis bona. Sed quæro iuxta prædicta;
219 † diœceſanus dicit, ꝙ quidam clericus minus cano
nicè poſſidet eccleſiam, vnde petit, ꝙ talis clericus
oſtendat ſibi titulum, clericus petit ſibi libellum of-
ferri; Epiſcopus dicit, ꝙ vult inquirere, cum tanto
tempore vacauerit, ꝙ ad ipſum deuoluta eſt pote-
ſtas. Clericus dicit, ꝙ ex hoc eum habet magis ſu-
ſpectum, cum cãm ſuam agat, vtrũ ſit locus recuſa-
tioni ex hac cauſa? Sol. Hoſt. dicit, ꝙ non, in. c. licet
Hely. j. de ſimo. & ſequitur ibi Io. And. ſuper verſi.
220 officij ſui. quia ſicut † à correctione non appellatur;
ita nec occaſione correctionis fieri poteſt recuſatio,
vt. c. ſuper eo. 2. de appel. & dixi in ꝓcedenti. q. & hoc
ſequitur D. Ant. & ſecundum ibi dicta limita hanc
221 opi. ¶ Vigeſimoſecundo quæro. Pone; † in literis
Apoſtolicis ita formaliter continetur, ſuper propo-
ſitis coram nobis, & alijs negotium contingentibus
veritatẽ inquiras; vtrum talis dicatur inquiſitor? Sol.
Spec. in tit. de inquiſi. §. 1. verſ. quid ſi litera. conclu-
dit ꝙ non; ſed ꝙ dicitur ſimpliciter iudex, vt. c. ex-
222 hibita. de iudi. ¶ Vigeſimotertio quæro, † vtrũ iu-
dex qui inquirit, æquiparat proſequenti ſuã. vel ſuo-
rum iniuriam? Sol. dic, ꝙ aut inquirit de crĩe com-
miſſo in ſuam maieſtatem, vel in Rempub. & æqui-
paratur. Aut inquirit de iniuria alicuius priuatæ ꝑ-
ſonæ, & non ęquiparatur, hoc tenet Bal. in. l. ea qui-
dem. C. de accu. allegat Inno. idem tenẽtem in. c. ex
parte. 1. de verb. ſigni. ad quem tex. ſe remittit, vbi
223 Inno. generaliter tractat, † an iudex poſſit vindica-
re, ſeu iudicare de iniuria ſibi illata, de quo Cyn. in
l. 1. C. ne qs in ſua cã. & Bart. in. l. ſi quis aliquid. §. 1.
ff. de pœn. traditur in. c. cum veniſſent. ſ. de re iudi. &
ꝑ Bart. Brix. 45. diſt. in. c. & qui emendat. ¶ Vigeſ-
224 imoquarto q̃ro, † vtrũ iudex in cã inquiſitionis poſſit
cognoſcere vigore ꝓrogationis in eũ factæ? Sol dic,
vt dixi in. c. ſignificaſti. de foro cõpet. 5. artic. princ.
verſ. ſeptimo q̃ro. ¶ Vigeſimoquinto, & vltimo q̃ro,
225 & in ſumma not. ꝙ ad † hoc vt qs poſſit inqrere, re-
quirit, ꝙ ẽt prędictas habeat qualitates, ꝑ quas poſ-
ſit eſſe iudex, & careat qualitatibus impedientibus
quem iudicem eſſe; verbi gratia, ꝙ non ſit furioſus,
mentecaptus, nõ mutus, aut cæcus; intelligendo de
cæco prout. ſ. dixi, ſm̃ l. cæcus. ff. de iudi. Item ꝙ nõ
ſit fœmina, nec minor annis requiſitis, de quibus
omnibus vide Hoſt. in ſumma in tit. de iudi. § quæ
ſint neceſſaria. & Azo in ſumma in tit. de iudi. Ex q-
bus omnibus, & ex alijs ſupradictis in hoc principa-
226 li articulo, collige † practicam ſeruandam, vt inqui-
ſitus, & ipſius inquiſiti bonus, & diligens aduocatus
ante omnia animaduertat, & conſideret perſonam,
& qualitatem ipſius iudicis inquirentis; & ſi viderit
aliquam exceptionem competere inquiſito ꝓpter
defectum, & impotentiam exiſtentẽ in iudice; ante
omnia illam exceptionem opponat ſemper honeſtè,
& reuerenter loquendo; vt puta, talis inquiſitus cum
omni debita reuerẽtia comparet, & dicit, quòd ꝓ-
teſtatur, ꝙ non intendit in vos dominum iudicem
conſentire, & ꝙ vos domine P. iudex nõ poteſtis in
dicta inquiſitione procedere ꝓpter talẽ cauſam. Vel
dicat talis inquiſitus, nõ ad iniuriam veſtram, ſed ſo
lum pro ſuo iure conſeruando, cum debita reueren-
tia, dicit, ꝙ vos dñe iudex nõ poteſtis inquirere ꝑꝑ
talem cauſam; vnde cum prius de perſonis quæren-
dum ſit. 2. q. 1. in primis. & c. 1. ſ. eod. & not. in. l. ſi
q̃rimus. ff. de teſta. & maximè de perſona iudicis; vt
l. fi.. C. de excep. circa. ꝙ. vide quę latè dixi in. c. inter.
monaſteriũ. ſ. de re iudi. Ideò petit dictus inquiſitus
ante omnia diſcuti, & pronũtiari de dicta, vel dictis

exceptionis perſonam concernentibus. Et hoc inquantum iudex qui inquireret, eſſet ordinarius. Si verò eſſet iudex delegatus, vltra prædicta, & ſub obſeruantia honoris, & maieſtatis debet inqſitus, & ei' aduocatus diligenter animaduertere ad formam reſcripti, & delegationis, & cautè conſiderare, an ibi ſit aliquis defectus, vel aliqua ſubreptio, vel quid ſimile; aliàs opponere exceptiones legitimas, quę opponi poſſint in materia reſcriptorũ, quas hic omitto; qa eſſet legere materiã reſcriptorum. Et ex prædictis habes expeditam, & declaratã materiã quinti articuli, ſeu membri principalis. ¶ Sexto loco principali, iuxta ꝓmiſſum ordinem eſt examinandus articulus, ad cuius inſtantiam, inſtigationẽ, ſeu promotionem poſſit iudex inquirere, & per conſequens qs poſſit inquiſitionem promouere. Citea quem articulum examinabimus infraſcriptas.q.videlicet. Prima, ad cuius inſtantiam poſſit fieri gñlis inquiſitio. Secunda, ad cuius inſtantiã poſſit fieri gñlis inquiſitio ſuper ſtatu alicuius loci, vel eccleſiæ, in capite, & membris. Tertia, ad cuius inſtantiam poſſit fieri inquiſitio, quæ fit per oculorum inſpectionẽ. Quarta, ad cuius inſtantiam poſſit fieri generalis inquiſitio quo ad perſonas, & quo ad delicta; vel ſpecialis quo ad delicta, & generalis quo ad perſonas. Quinta, ad cuius inſtantiam poſſit fieri ſpecialis inquiſitio quo ad perſonas; licet generalis quo ad delicta; vel ſpecialis, quo ad perſonas, & quo ad delicta. Sexta, qa in pręcedenti tractabatur, ꝙ inimicitia repellit promotorem inquiſitionis, q̃retur qualis inimicitia requiratur. Septima, an poſſit opponi de inimicitia, ſi Papa in reſcripto ita mandat. Venientibus ad ſed. Ap. A. & B. nobis multa enormia de ſuo epiſcopo nuntiarunt, quæ non poſſumus ſalua conſcientia ſub diſſimulatione tranſire; quare mandamus tibi inqſitori. &c. Et hic ſubiungitur alia ſimilis quæſtio, qd ſi in litera continetur. Peruenit ad nos, ꝙ talis epiſcop' eſt homicida, vtrum poterit opponi de inhabilitate impetrantis, ſeu ꝓmouentis inquiſitionem. Octaua, vtrum ille, qui nõ poteſt accuſare, poſſit inquiſitionem promouere. Nono, vtrum extraneus, vel exiſtens in aliena diœceſi poſſit promouere inquiſitionem. Decima, vtrum ad denuntiationem regum, vel principum poſſit iudex ad inquiſitionem procedere. Vndecima, an plures admittantur ad ꝓmouendum inquiſitionem. Duodecima, an admittatur vniuerſitas. Tertiadecima, vtrum ad petitionẽ illius, qui non præmonuit poſſit iudex inquirere. Quartadecima, vtrum licitum ſit promouere inquiſitionem contra illum, quem pœnituit, & pœnitentiam egit. Quintadecima, vtrum ſtatuto dictante, ꝙ non ſoluens collectas, datia, ꝓſtantias, vel quid ſimile non audiatur in cã ciuili, an talis poſſit promoueri inquiſitionem. Decimaſexta, vtrum proſequutor, ſeu promotor inquiſitionis habeat ius in proceſſu inquiſitionis. Decimaſeptima, vtrum promotor inquiſitionis poſſit repelli per iudicem quandocunq; ſibi placuerit. Decimaoctaua, vtrum in locum promotoris remoti, vel repulſi, alius ſit ſubrogandus. Decimanona, vtrum quis poſſit promouere inquiſitionem per procuratorem. Vigeſima, vtrum ad petitionem inquiſiti poſſit iudex inquirere contra promotorem inquiſitionis. Vigeſimaprima, vtrum promotor inquiſitionis ſit citandus ſi annullatur proceſſus inquiſitionis. Vigeſimaſecunda, vtrum promouenti inquiſitionem ſint miniſtrandæ expenſæ. Vigeſimatertia, & vltima ſubijcietur compendioſa practica ſeruanda circa prędicta. ¶ Primo igitur q̃ro,
227 † ad cuius inſtantiam fieri debeat generaliſsima inquiſitio? Sol. dic, ꝙ concilium poteſt illam facere ex
officio, & alij qui habent poteſtatẽ faciendi inqui-
ſitionẽ. Item poſſunt illam facere ad denuntiationẽ
cuiuſcunq; ẽt infamis, & criminoſi; nam cum illa
nihil contineat mali; ſed ſimpliciter ſit bona, vtilis,
& ſalutifera; vt patet ex his, quæ dixi in ſecundo, &
primo articulo. Et ex his, quę dicentur. ĩ. maximè.
in.9.11.&.17. articulis principalibus, non eſt diſtin-
guendum per quem promotio, vel denuntiatio ta-
lis inqſitionis fiat; quia non refert per quem preces,
aut conſultationes porrigantur; ſed quales ſint, vt.l.
vniuerſis.C.de preci. impe. offe. maximè, cum talis
228 † inquiſitio contineat bonum multitudinis, ꝙ lõge
maius, & diuinius eſt, q̃ bonum vnius, ſecundũ Philo
ſophũ primo Ethic. & Beatum Tho. 2.2.q.38. artic.
2. & vide, qđ dixi de ſchiſma.in.ſi.q.in rubri. Vnde
229 † ſi ad poſtulationem priuati propter priuatũ inte-
reſſe, quis debet facere, ꝙ prodeſt poſtulanti, & faci-
enti non nocet, vt traditur in.c.1. & ibi dixi. ĩ. de cri.
fal. &. 11.q.3. quiſquis. & ibi glo. dummodo nec alte-
ri tertio noceat, arg. l. aſsiduis. C. qui potio. in pigno.
habe. & c. cum cauſam. de pręben. Facit. c. apoſtoli-
cæ. de dona. & auth. niſi rogati. C. ad trebel. & per re
gulam, non debet. ff. de reg. iur. Quantomagis pro-
pter bonum, & vtilitatem communem nemini no-
230 centem, cum † publica, & communis vtilitas præfe-
renda ſit priuatę, vt. ſ. dixi, & probatur in. l. 1. §. huius
ſtudij. ff. de iuſti. & iure. & inſti. eo. in ſi. ergò ad peti-
tionem cuiuſcunq; fieri poteſt. Faciunt quæ dicã. ĩ.
in.9. artic. princip. in.2.&.3.q. Facit ꝙ ſtatim dicã in
231 ſeq.q. ¶ Secundo quæro, † ad cuius inſtantiam de-
beat fieri inqſitio gñlis ſuper ſtatu alicuius loci, vel
eccleſiæ tã in capite, q̃ in mẽbris? Sol. dic, vt dixi in
q. pręcedenti; quia rõnes quæ concludũt in illa, con-
cludũt & in iſta; & hoc tenet Goff. in. c. licet Hely. ĩ.
de ſimo. & ſequitur hic Io. de Imo. nã & teſtes minus
idonei admittunẽ, vt. c. cũ. I. & A. ſ. de re iud. dixi. ſ.
in primo artic. prin. & vide q̃ dicã. ĩ. in.9. artic. prin.
232 ver. ſecũdo quęro. ¶ Tertio quęro, † ad cuius inſtan-
tiã fieri debea inqſitio quæ fit per oculorũ inſpectio
nẽ? Sol. dicendum arbitror, ꝙ põt fieri ex officio ad
petitionẽ cuiuſq;; qa huiuſmodi inqſitio fit ad finẽ,
vt iudex certificeẽ de veritate; nec continet aliquid
mali; qnimò iudex qñ videt, poſſe capere informa-
tionẽ p oculorũ inſpectionẽ, debet oĩno illam cape-
re; qa, vt. ſ. dixi in.7. notabili. & in primo articulo.
233 † talis probatio ſuperat omnem ſpeciem probatio-
nis, & iudes debet laborare, vt oĩno, & omnib' mo-
dis veritatẽ habeat. 32.q.5. indicantẽ. & ideò nõ cõ
ſideraẽ qualitas pſonæ ꝓmouentis; vt ẽt contingit in
ſcolaribus amore captis, q faciliter credunt cuilibet
234 circa inquiſitionẽ ſuæ amaſiæ. ¶ Quarto q̃ro † ad cu
ius inſtãtiã poſsit fieri gñlis inqſitio quo ad delicta,
& quo ad pſonas? Sol. dic, vt ſtatim dixi in prima &
2.q. huius articuli. propter identitatẽ rationis. Et dic
idẽ de inquiſitione gñrali quo ad perſonas, & ſpe-
235 ciali quo ad delicta. ¶ Quinto quęro, † ad cuius in-
ſtantiam

ſtantiam poſsit iudex ſpecialem inquiſitionē facere
quo ad perſonas:licet gñalem quo ad delicta,vel ſpe
cialem quo ad delicta,& quo ad pſonas? Sol.dic,ꝙ il
li ad quorū inſtantiā,vel inſtigationē,ſeu promotio-
nē iudex vult inqrere;& debēt eſſe viri idonei,nō ini
mici,non periuri,non criminoſi,aut infames,vt.c.cū
236 oporteat.ſ.eod.Et not.ꝙ ſi† perſona promouēs in-
quiſitionem non eſt idonea, nō tenet iudex inqrere
ēt ſup fama,niſi ad cautelā,vt ibi,not.in.c.cū in iuuē
tute.ſ.de pſump.& vide ꝙ dixi poſt Io.And.& D.m.
in.c.licet.ſ.eod. Aduerte tñ; quia prædicta videntur
pcedere in his promotoribus, qui telā aſſumunt iu-
dicij;ſed in ſimplicibus denuntiatoribus conſtitutis
ad maleficia,qd iuris ſit,Bar.in.l.diuus.ver. ſecundo
237 q̄ro.ff.de cuſto.reo.dicit,ꝙ†oēs qui admittuntur ad
accuſandū,admittunt ad denūtiandū, & oēs qui p-
hibent accuſare, phibentur denuntiare, ꝙ an ſit ve-
rum dicā.j.eod.articu.8.q.verſi.octauo q̄ro, & adde
hic,q̄ ibi dicam. ¶ Sexto q̄ro,quia in pcedenti quæ-
238 ſtione dixi, ꝙ inimicus repellit, † qualis inimicitia
requirat.Sol.dic, vt dixi in.d.c. cū oporteat.ſ.eod.in
gl.in verſ.inimicis.iunctis his, q̄ dixi in.c.repellātur.
ſ.eod.& ibi vide plures.qq.faciētes ad pdicta. ¶ Se-
239 ptimo quæro, † Pone in reſcripto in quo mandatur
inqſitionem fieri dr,veniētibus ad ſedem Ap. A.& B.
multa enormia de ſuo epiſcopo nuntiarunt,quę non
poſſumus,ſalua conſcientia, ſub diſsimulatione trāſi
re;quare mandamus, vt inquiras, &.c.an poterit ex-
cipi.ꝙ illi ſint inimici, maleuoli, & criminoſi, & ꝙ
non ex zelo iuſtitiæ, ſed ex typo malitiæ talia ſum-
mo pontifici nuntiarunt? Sol.dictum eſt,ꝙ ſic,vt.d.c.
cum oporteat.ſ.eod.& hoc tenet Spe.in tit. de inqſi.
§.1.veſ.item ꝙ is contra quē.Item pōt excipi, ꝙ ſug
geſta ſunt falſa,vt dicā in.9.artic.Sed iuxta prædicta
240 q̄ro,quid † ſi in litera continetur,Peruenit ad nos,ꝙ
talis eps eſt homicida, vtrū poterit obijci contra in-
quiſitionem,ꝙ impetrans erat excōicatus,vel crimi
noſus;& videt dicendum,ꝙ non;quia ex officio pro-
ceditur,& ſic nullo impetrante.Item non eſt quęren
dum per quem preces porrigantur.C.de preci.impe
ra.offe.l.vniuerſos.Sol.dicit Spec.in tit.de inquiſi.§.1.
241 verſ.quid ſi in litera.ꝙ† excōmunicatio perſonæ in-
ſtantis, vt officium ſuperioris moueatur ad inquiſi-
tionem committendam, vel ſoluentis pro ſcriptura,
vel bulla,non inficit ſubſtantiam inquiſitionis;ſecus
ſi illius nomen eſſet expreſſum in litera,vt in.c.olim.
j.eod.Sed tu aduerte;quia hanc.q.tangit glo.in verſ.
ſuper alio.in.c.1.de reſcrip.lib.6.vbi arguit,quòd va
leant literę;.ſed tandem concludit in contrariū. Nec
obſt.ꝙ non refert per quem preces porrigantur, &c.
quia imo interdū refert, vt.c.2.de hæret.lib.6.Et ad.
c.cū oporteat.rñdet,prout ibi rñdet glo. ſm opi.Ioā.
de qua ibi dixi. Secundo reſpondeo, ꝙ non loquitur
in excommunicato, ſed in inimico, quæ qualitas nō
reddit inhabilem impetratorem,ſicut qualitas excō
municationis;& prædictam opi.tenet Archid.in.c.1.
&.2.de accu.lib.6.Ego in.d.c.cum oporteat.in gloſſ.
penul. remiſi me hic dicturum de hac.q.Inno. tñ ibi
videtur velle idem dicendum fore in excommunica
to,quod in inimico, vel altero criminoſo. Lap.verò,
in.d.c.1.diſtinguit.quod aut reſcriptum loquitur im
perſonaliter; verbi gratia. Ad audientiam noſtram
peruenit, vel ſimili modo, & tunc non obſtat exce-
ptio excommunicationis;quia cōcedens videtur eſ-
ſe loco partis. Aut loquitur perſonaliter expreſſo no
mine impetrantis ; & tunc procedat opi.gl.in.d.c.1.
Sed D.Ant.in.d.c.1.reprobat dictam diſtinctionem;
& tenet illam gl.indiſtinctè.ſ. quòd reſcriptum nō te
neat;& dicit,ꝙ diſtinctio Lap.poteſt pcedere in ini-
mico,vel aliter criminoſo;& ita dicit procedere not.
per Inno.in.d.c.cum oporteat.Sed aduerte;quia idē
D.Ant. in.d.c. cū oporteat.tenet diſtinctionem Lap.
& ita refert D.Domin.in.c.1: ipſum legētem.c.cum
oporteat. prædictam opi.tenuiſſe.Facit,quia text.in
d.c.loquit.quādo apparet,quòd cōcedens reſcriptū
facit ad inſtātiam excommunicati impetrantis. Sed
quādo Papa loquitur imperſonaliter,nō apparet,an
fuerit motus ad cōcedendum reſcriptū ad inſtātiam
excommunicati,vel alteri',ergo,&c. & in dicta opi.
videtur finaliter reſidere. D.Domin. quę in veritate
fuit Innoc.in.c.olim.j.eod.&.c.fi.de procu.l.Aduerte
242 tñ;quia Inno.videtur velle, ꝙ † vbi mādatur inquiri
de fama, Papa,nō videtur habuiſſe reſpectum ad im
petrātem; & ideò omninò eſt procedēdum ad dictā
inquiſitionem ſuper fama,ꝙ ſatis placet;& ad prædi
cta vide quæ dixi in.d.c.cū oporteat.¶ Octauo quę-
243 ro,† vtrum ille,qui nō poteſt accuſare poſsit inquiſi
tionem pmouere? Sol.ex his,quę dixi.ſ.in.5.q.vide-
tur dicēdum. ꝙ ille,qui nō poteſt accuſare,nō poſsit
inquiſitionē promouere,& hoc tenuit Bar.in.l.diuus.
verſ.ſecūdo quero.ff.de cuſto.& exhi.reo. vbi dicit,ꝙ
oīs qui admittitur ad accuſandum,admittitur & ad
denuntiandū, iuxta.l.hos accuſare. cū.l.ſeq.ff.de ac-
cu.& qui prohibetur accuſare, phibetur & denūtia-
re.Facit ꝙ habetur in.c.1.ſ.eod. & idē tenet D.Bart.
de Salic.in repet.l.ea quidem.C.de accu.ver.2.quæ-
ro rōne ſubiecti,& materiæ.& ſic videtur,ꝙ infamis
non admittatur.Sed aduertē; quia heſterno die per-
uenit ad manus meas quidam ſolennis tractatus ma
leficiorum nuper editus;vt accepi per famoſiſ. Ang.
de Aretio,legentem,Bononiæ, vbi ipſe in gl.in verſi.
nec nō ad denūtiationem.verſi.ſecūdo principaliter
quæro.tenet cōtrarium;& ita dicit,ꝙ communiter * Cōm. opi.
obſeruatur;nam iſti denūtiatores cōſtituuntur, & vt
plurimū ſunt viles perſonę,& abiectę, & quaſi vt nū-
244 tij quidā fori;ſed † nuntius ēt infamis pōt conſtitui,
vt.l.1.C.de infami.lib.12.igitur &c.Itē mouet,quòd
tali denūtiatori,ſeu officiali non creditur, niſi crimē
per eum denūtiatum probetur poſtea. Vnde denun-
ciatio ſua ſolū operatur, vt iudex inquirat, vt.d.l.ea
quidem. Præterea deputatio, & mandatum iudicis
conſtituentis infamiam pro denuntiatore, habilitat
ipſum,vt.l.furti.§.qui ius ſe.& quòd ibi not.ff.de in-
fami. & maximè, quia vt plurimum contingit, tales
inuiti eligūtur ad tale officium. Vnde diſtinguit idē
D.Ange.ꝙ aut quis denuntiat motu proprio;& tunc
eſt verum dictum Bar.quia eadem eſt ratio in denū-
tiante,vel quaſi, quæ in accuſante. Aut denuntiat vir
tute ſui officij,& fortè etiam inuitus,vel ex publico,
& tunc etiam infamis poteſt eſſe denuntiator ; vnde
cum ex neceſsitate officij ſui id agat, non videtur ēt
infamis poſſe repelli,ſicut dictū eſt de nuntio;& hęc
opi.mihi placet, & in veritate eam imaginatus fue-
ram,antequam ipſum viderem. Arbitrarer tamē,ꝙ
primum dictum procedat in promotore, ſeu denun
tiatore, qui aſſumit telam iudicij. Facit ꝙ dixi.ſ. in

primo principali artic. & ꝙ dicam.j̄. in. 16.q. huins
articuli. & dixi.s̄.in.6.q. hnius articuli. & dicam.j̄.
245 in.11.artic.prin.¶ Nono quæro,† vtrum extraneus,
ſen exiſtens alterius diœceſis admittatur ad promo
uendum inquiſitionem?Sol.gl.hic.iu fi.tenet,ꝙ non,
pet not.in.c. ex parte. de teſti. & idem tenet Goff.&
Io.And.& Spec.in tit.de inqui.§.1.verſ.ſed nunquid
extraneus.mouetur;quia nõ agitur criminaliter, ſed
vt remoueatᷣ ab adminiſtratione, de quo videbimus
246 in.13.artic. princip.† Cum enim agitur contra ali-
quem de ſuſpecto ciuiliter,priuatum eſt crimen;nec
admittitur,niſi ille cuius intereſt; & idem tenet Spe.
in.d.ritu.§.nunc tractemus.verſicu.cæterum,vt quia
ſubditus,qui ad hoc tenetur, facit.1.q.7.c.quia pro-
pter.Vel patronus.16.q.vlti.c.filijs.vel parochianus.
23.diſt.c.illud.tales enim admittuntur,vt.s̄.eod.c.il
la. & probatur in.d.c.cum oporteat. Aut nullo mo-
do intereſt; qa non eſt de illis perſonis, & nullo mo-
do admittitur, vt.d.c.illa. qa præſumitur hoc ſacere
malitioſè;& hac ratione dicit Spec. quòd ſi quis al-
terius diœceſis impetret,vel proſequatur inquiſitio-
nem contra aliquem non debet audiri,cum eius non
interſit,arg.d.c.ex parte.ver.tacito quòd laicus eſſet.
Quod tamẽ limitat,niſi eſſet tale crimẽ, quod habe
rer facti perſeuerantiam.13.diſt.c.nerui teſticulorũ.
&.s̄.de cogna. ſpit.c.tua.93.diſt.c.diaconi. & idem
ſequitur hic D.Anto.ad ꝙ vide,ꝙ dicam in.9.articu.
princ.verſ.ſecundo quæro. limitat hoc tamen hic Io.
de Imo.qñ non præcedit infamia; ſecus ſi præcedat,
per ea quæ not.Spec.in.d.verſ.cæterum.Sed mihi vi-
detᷣ,ꝙ Spec.voluerit & melins,ꝙ in eo cuius intereſt
dicatur tunc admitti, qñ præcedit infamia; aliàs nõ,
& benè;quia alias non videtur, ꝙ poſsit formari ſpe
cialis inquiſitio contra perſonam certam, vt dicam.
j̄.in.9.artic.niſi fortè diceres. ꝙ propter famam no
tam,ſicut poteſt iudex ex officio;ita ad iſtius promo
tionem.In extraneo tamen ſimpliciter videtur velle
Spec.ꝙ non admittatur,niſi in caſu præallegato. Ex
prædictis ergo collige,ꝙ ſi extraneus impetraret in-
quiſitionem hoc tacito,ꝙ eſſet extraneus , impetra-
tio eſſet nulla;quia ſubreptitia;& hoc ſingulariter te
net Io.And.in.d.c. ex parte.Item prædicta ſunt limi
tanda ſecundum D.m. in denuntiatione inqſitionis,
q̃ fieret ad pęnã; ſecns in denuntiatione euangelica,
q̃ fieret ad pęnitentiã,arg.not.2.q.1.c. ſi peccauerit.
&.c. nouit.s̄. de iudi. poſſunt etiã prædicta reſtringi
ſecũdum eum, qñ laicus nõ parochianus promoue-
ret cõtra clericũ;ſecus ſi clericus cõtra clericum; qa
ſicut admittitᷣ pro vindicta publica,ita debet admit
ti ad denũtiandũ ratione publici intereſſe,iuxta not.
in.c.cum.P.s̄.eod.facit ꝙ dixi.s̄.in præcedẽti.q. Sed
tu aduerte;qa D.m.nõ benè cõſiderauit rationẽ Spe.
& pęnã imponẽdã per viam inquiſitionis,quę ſolum
videtur reſpicere priuatũ intereſſe,vt dicã in.14.arti.
princ.Arbitror tamen, ꝙ opi.D.mei poſsit ſaluari ,
quando eadem pœna veniret imponenda per viam
inquiſitionis,quæ venit imponenda per viam accu-
ſationis,quod cõtingit in criminibus, in quib' quis
non habet ordinis executionem,etiam poſt peractã
pœnitẽtiam, vt.c.inquiſitionis.in princ.s̄.eod. & ibi
247 dixi. ¶ Decimo quæro, † vtrum iudex poſsit pro-
cedere ad inquiſitionem per denuntiationem Re-
gum,vel Principum ſecularium?Sol.dic,vt dicam.j̄.
248 in.9.artic.princip.¶ Vndecimo quæro,† vtrum plu-
res admittantur ad promouendum inquiſitionem ?
Sol.Io.And.in.c.penul.j̄.eod.in verſi.idoneos. tenet,
ꝙ ſic,per illum tex.& probatur in.c.cum dilectis. de
249 purg.cano. ſicut etiam † plures admittuntur ad ac-
cuſandum,vt.s̄.eod.c.licet. & plures ad excipiendũ.
c.dilecti.s̄.de except. & ſequitur Spec.in titu.de in-
quiſi.§.1.ver.item ſimul plures.Sed dicit Ioã.And.ꝙ
imo videtur,ꝙ magis idoneus ſit eligendus,vt.l.3.ff.
de popul.act.Sol.dicit Inno.plures poſſe eſſe accuſa-
tores,denuntiatores,exceptores, & inquiſitionis ꝓ-
motores,vt in iuribus ſupra allegatis;ſed ex illis ma
gis idoneus eligitur,ſi pars opponat, vt in cõtrario.
l.ſi plures.ff.de accu.& iſte electus erit quaſi princi-
palis,& alij poterunt ſibi adſiſtere, arg.c.inſuper.de
teſt.& Hoſt.ſequitur,quod dicit verũ Io.And. vbi ex
eadem cauſa, vel rõne eiuſdẽ criminis plures proſe-
querentur inquiſitioné,accuſationem,vel exceptio-
nem.Sed ſi eſſent diuerſa crimina ex eodem,vel à di-
uerſis factis deſcẽdentia,plures poſſunt admitti, ſe-
cundum quod traditur,in.l.qui de crimine.C.de ac-
cuſa.& ibi vide glo.not.& Docto.dicit etiam Innoc.
quem ſequitur Hoſt.Io.And.& D.m.& Io.de Imo.in
250 c.pen.j̄.eod. ꝙ ſi fuerit vnus † procurator conſtitu-
tus è pluribus,admittitur,nec cogitur eligere,cuius
nomine proſequatur, cũ ceſſet ratio.l.ne in plures.ff.
de exercit.cum vnus ſolus interueniat in iudicio. &
ſic aduerſarius non diſtinguitur in plures perſonas.
Facit.l.iam tamen.§. in hac ſtipulatione.ff. iudicatũ
ſolui.& idem in hoc tenet Spec.in.d.verſ. item ſimul.
251 ¶ Duodecimo quæro, † vtrum ad petitionem vni-
uerſitatis poſsit procedi ad inquiſitionem?Sol.Inno.
tenet,ꝙ ſic,in.c.cum dilectis.in princip.de purg.ca-
non.ibi,dum tex.dicit ad petitionem plebani de põ
te,&c.& idem tenet Abb.antiq.& Spec.in tit. de in-
qui.§.1.verſ.item etiam ſcias.Sed dicit Io.And.ꝙ il-
lud procedit ſecundum vnam lect.ibi poſitam;vide-
licet,per tex.dum dicit,quorundam,&c.aliàs,ibi nõ
colligitur;ſatis tamẽ placet mihi dictum in ſe,intelli
gendo ſecũdum dicta in præcedẽti.q.¶ Tertiodeci-
252 mo quæro, † vtrum impetratori, ſeu promotori in-
quiſitionis poſsit opponi,ꝙ nõ præmonuit?Sol.dic,
ꝙ hæc quæſtio cõgruentius adaptatur ad.9.arti.prin
cipalem;vnde vide quæ ibi dicam.¶ Quartodecimo
253 quæro , † an ſit licitum promouere inquiſitionẽ cõ-
tra illum,quem pęnituit,& pęnitentiam egit de deli
cto?& videtur dicẽdum,ꝙ non;quia talis promotor
non videtur moueri bono zelo , ꝙ videtur requiri;vt
hic in tex.noſtro. Præterea ſi quis non poteſt talẽ ac-
cuſare,multominus debet poſſe contra talem inqui
ſitionem promouere,vt dixi.s̄.in ver. octauo quæro.
ſed talis nõ debet accuſari,ſecũdũ opi.Inno.in.c.ac-
cuſaſti.s̄.eod.igitᷣ,&c.Sed aduerte;qa in accuſatione
Spe.& Io.And. tenent cõtrariũ, ſm̃ ꝙ dixi.in.d.c.ac-
cuſaſti.licet Io.ibidẽ dicat, ꝙ debet in hoc ſequi cõ-
ſcientiã ſuã,arg.c.fi.de.p̃ſcrip. Iudex tamen indubi-
tanter poteſt contra talem inquirere;qa pœnitentia
non tollit vindictam publicam , prout latè dixi in.c.
de his.s̄. eod. verſ. quandoq; &.4.¶ Quintodecimo
254 quęro,†vtrum ſtatuto dictante, ꝙ non ſoluens colle
ctas,datia,vel pręſtãtias,vel quid ſimile nõ audiat in
cauſa ciuili,vel criminali , vtrum non ſoluens poſsit
promouere inquiſitionem ? Ego arbitror , ꝙ non; &
vide

vide quæ latius dicam.j̃.in.7.artic.prin.verſ. octauo
255 quæro.¶ Sextodecimo q̃ro,† vtrum ꝓſequutor in-
quiſitionis habeat ius in proceſſu? Sol.dic.ꝙ non ha
bet ius ꝓprium,ſed ſolũ ius adſiſtendi; qa ſi ius ha-
beret nõ poſſet mutari,& remoueri, ꝓut dicet ĩ dua
bus ſeq.qq. Et ideò põt iudex procedere in inquiſi-
tione ẽt eo non citato, ſm̃ ꝙ tenet Inno.in.c.cũ cla-
mor.de teſti.& Bal.in.l.ea quidẽ.C.de accu. & Inno.
in.c.pẽ.j̃.eo.ſatetur tamen ibi Inno.quòd iudex pru
denter facit ſi vocat,vel mittit pro promotore vt ab
eo inſtruatur,per.c.cũ dilectus.s̃.eo.ſubdit tñ,quòd
256 credit, ꝙ † promotor poſsit appellare, & ꝙ teneat
appellatio,vbi ipſe,vel alius cãm proſequatur, ſicut
dicimus de procuratore, in.c. pen. de procura.&.ff.
mandati.l.ſi procuratorem.§.ignorantes. & idem te
net Io.And.in.d.c.pẽ.&.in.c.cum clamor. ſuper ver-
bo,quam aliorum. vbi refert alios tenere,ꝙ nõ poſ-
ſit appellare. Er adde quę dixi.s̃.eo.artic.ver.quinto
quæro.& verſ.octauo quęro. & in.q. præcedenti. ſed
pro prima ſnĩa facit, quod not.in.c.1.de elect.lib.6.
257 ¶ Decimoſeptimo quæro, † vtrum miniſter,ſeu in-
ſtigator deputatus ad proſequẽdam inquiſitionem,
poſſit repelli à iudice quãdocunq; iudici placuerit?
Sol.D.Ant.in.c.pẽ.j̃.eo. videt̃ tenere, ꝙ ſic, per not.
per Inno.& Io.And.in.c.cum clamor. de teſti. Io.de
Imo.in.d.c.pẽ.dicit,ꝙ hoc non eſt ſimpliciter verũ;
vnde videtur velle,quòd ſi quis eſt deputatis p iudi-
cem, poſſit per ipſum repelli. Ita procedat dictum
Inno.& Ioan. And.in.d.c.cum clamor.& quòd tradit
Inno.& Hoſtien. in.c. exhibita. de iudi. ſecus ſi quis
proprio motu promouiſſet inquiſitionem, quo caſu
non videtur poſſe repelli à iudice niſi ex cauſa, arg.
not.in.c.2.de procur.lib.6.&.l. poſt litem.ff. de pro-
cura. facit ꝙ traditur in.d.c. cum clamor. & ſic vide
tur iſte talis plus habere iuris in inquiſitione, ꝙ fa-
cit ad id quod dixi in pręcedenti.q. ¶ Decimoocta
258 uo quæro,† vtrum ſi ille, qui impetrauit inquiſitio-
nem, fuit repulſus, quia excommunicatus, inimi-
cus, vel aliàs illegitimus,poſſit alius ſubrogari in lo-
cum illius? Sol. licet de hoc dixerim.in.c.cum opor
teat.in glo.pẽn.s̃.eod.vbi de hoc traditur,tamen,vt
tu legiſta habeas etiam integrã iſtã materiã, dic, ꝙ
glo.hic arguit pro,& cõtra;& tandem ponit opi.Io.
quam approbat; videlicet, ꝙ non poteſt;quia Papa
ſi ſciuiſſet inhabilitatẽ impetratoris,literas non de-
diſſet;& reꝓbat opi. Tan. Inno.ibi aliter diſtinguit.
Tu canoniſta vide quæ dixi in.d.c. cum oporteat. in
glo.pen.& adde quæ dicam.j̃.in.9.artic.prin.ver.12.
259 quæro. ¶ Decimonono quæro, † vtrum q̃s poſſit
promouere inquiſitionem per procuratorem? Sol.
arbitror dicendum, ꝙ ſic, ſiue loquamur in eo,qui
vult promouere inquiſitionem per viam denuntia-
tionis, quam quilibet poteſt facere ad finem conſe-
quendi effectum inq̃ſitionis,& per procuratorem,&
per nuntium,vt probat̃ in.c.ex parte.A.s̃. de teſti.&
in.c.cũ in iuuentute. de præſum.& Spe. in tit.de de-
nuntia.§.qui denuntiare.in prin.& Barth.de Salic. in
l.ea quidem.C.de accu. ſiue q̃s denũtiet ad finẽ for-
mande ſpecialis inquiſitionis, ad puniendum cri-
men ad publicam vindictã, de qua inquiſitione tra-
ctamus in pręſenti, quam denuntiationem tenet̃ q̃s
260 facere ex officio, prout ſunt † denuntiatores poſiti
per parochias,vel caſtra,aut villa, quos nos vocam'
a
ſyndicos maleficiorũ; quoniam licet eis ſit manda-
tum nudũ miniſterium, nihilominus poſſunt alteri
committere,ſm̃ not.in.c.ſi.de offi. dele.ſecundũ, ea
quæ latè dixi in clem.1.de offic.deleg.& quę tradunt̃
in.c. cum Bertholdus.de re iudi. & idem arbitror di
cendũ de denuntiatoribus,qui conſtituunt̃ à conci-
lio prouinciali,qui dicunt̃ quaſi quidam teſtes ſyno-
dales, qui debent inueſtigare, & perquirere perſo-
nas corrigendas in diœceſibus ipſis cõmiſſis, & re-
ferre in concilio prouinciali, qd ſingulis annis cele-
brandum eſt, vt dicam latius in.c.ſeq.nam licet iſti
261 videant̃ quodammodo teſtes, & † teſtis non poſſit
deponere per procuratorem; qa debet deponere de
perceptis ꝓprio ſenſu;tñ non ſunt propriè teſtes;qa
denuntiant ẽt ea, quę proprio ſenſu non perceperũt,
ꝓut quiſq; infamatus eſt,& prout audiuerunt. Vnde
arbitror,ꝙ in his caſibus ſufficiat alteri cõmittere,q
denuntiat, dũmodo cõmittat ſpecialiſsimè expri-
mendo in cõmiſſione oẽs circunſtantias, vt iſte vi-
deat̃ quaſi nuntius,& organũ,vel epiſtola denuntia-
262 toris ꝓpoſiti. Et † idẽ dicendũ ſi quis denunciet ad
finẽ vt formet̃ inquiſitio ſuper infamia, vt tandẽ ex
illa poſſit deuenire ad inquiſitionẽ ſpecialẽ;vt latius
dicã in.9.artic. prin.nã ad talem inquiſitionẽ admit
ti põt etiam perſona regulariter aliàs non idonea,ſe
cundũ ꝙ dixi.s̃.in prin.& not.in.d.c.cum in iuuentu
263 te.¶ Vigeſimo quæro, † vtrũ ad petitionem inqui-
ſiti iudex debeat inquirere contra inſtigatorẽ inq̃-
ſitionis? Sol.dic,vt dicã in.11.artic.prin. ¶ Vigeſi-
264 moprimo quæro, † vtrum promotor inquiſitionis
ſit citandus,ſi agitur de nullitate proceſſus? Sol.dic.
vt dicam in.11.artic. princip. ¶ Vigeſimoſecundo
265 quæro, † vtrum promouenti inquiſitionem contra
pręlatum,abbatẽ,vel alium,à quo promouens prius
debebat recipere expenſas,ſint miniſtrandæ expen-
ſæ pendente inquiſitione? Sol. vide quæ dixi in.c.ex
parte.s̃.eo.& melius cadit hæc.q.ſub.17.artic.prin-
266 cipa. ¶ Vigemotertio quæro, † de practica ſer-
nanda in prędictis?Sòl.dic, vt dixi in proximo præ-
cedenti articulo in ſi.q.ꝙ inquiſitus, & eius diligens
aduocatus,ſeu procurator debet maturè,& diligen-
ter animaduertere poſtquam viderit nihil poſſe op-
poni contra perſonam iudicis inquirentis, ꝙ oppo-
nat contra perſonam, & qualitatem inſtigantis in-
quiſitionem, habendo reſpectum, & diſcurſum fa-
ciendo circa qualitates requiſitas, prout ſuperius
in hoc articulo continetur; quoniam talis exceptio
videtur dilatoria, ſicut exceptio illegitimi accuſato
ris;& ideò ꝓponenda ante litis conteſtationẽ,vt di-
xi in.c.1.s̃.eo.probatur in.l.ſi maritus.2.§.præſcrip-
tiones.cũ ſi.ff.de adulte. Itẽ debet animaduertere,ſi
eſſet iudex delegatus,qui inquirit, an ſit illegitimi-
tas,quę reddat reſcriptum commiſſionis inquiſitio
nis inualidum ipſo iure,vt excommunicatio,de quo
in.c.1.de reſcrip. lib.6.& dixi.s̃. in ver.7.q̃ro. & hoc
caſu poſſet opponi exceptio quandocunq;,vt not.in
d.c.1.ſec' ſi eſſet talis illegitimitas,q̃ redderet reſcri
ptum elidibile per exceptionẽ;nã tũc deberet oppo
ni ante litis cõteſtarionẽ,vt traditur in dictis iurib',
& in.c. ſuper literis.de reſcrip. & ſic habes expeditũ
ſextũ princ.artic. ¶ Septimo loco principali, iuxta
ꝓmiſſũ ordinẽ videndũ eſt,contra quos poſſit inq̃ſi-
tio fieri. Circa quem articulũ examinabimus infra-

ſcriptas quæſtiones. Primo, contra quos fiat inqui-
ſitio gñralisſima. Secũdo, cõtra quos fiat inqſitio ge
neralis ſuper capite, & membris. Tertio, cõtra quos
fiat inquiſitio generalis quo ad delicta, & quo ad p-
ſonas. Quarto, contra quos fiat inquiſitio generalis
quo ad perſonas, & ſpecialis quo ad delicta. Quin-
to, cõtra quos fiat inquiſitio ſpãlis quo ad perſonas,
& gñalis quo ad delicta; ſiue ſpecialis quo ad perſo
nas, & quo ad delicta. Sexto, quid ſi incola Lunẽſis
commiſit homicidium Genuæ, & tãdem contra ip-
ſum redeuntem Lunã, Lunenſis iudex vult inquire-
re pp dictũ homicidium, an poſsit. Septimo, vtrũ in
quiſitio fieri debeat cõtra præſentẽ, an ẽt poſsit cõ-
tra abſentẽ fieri. Octauo, qd ſi ſtatuto cauet, ꝙ ſi qs
nõ ſoluerit datja, collectas, vel pſtantias nõ reddat il
li ius in aliqua cã ciuili, vel criminali. Accidit, ꝙ Ti-
tius nõ ſoluẽs fuit vulneratus à Seio. Vtrũ iudex poſ
ſit inquirere contra Seiũ de dicto vulnere ſtante ſta-
tuto, ꝙ iudex poſsit oĩa delicta punire tã per viam
accuſationis, q̃ inquiſitionis. Nono, cauet ſtatuto, ꝙ
teſtes recepti cõtra magnates nõ poſsint reprobari,
an hoc non obſtante poſsit officialis inquirere. De-
cimo, qd ſi vnũ ſtatutõ diſponit, ꝙ contra aduoca-
tos non poſsit inquiri. Alio vero cauet, ꝙ contra mi
lites poſsit inquiri, vtrum contra illum, qui eſt aduo
catus pariter, & miles poſsit inquiri. Vndecimo. T.
fuit accuſatus de aliquo delicto, cõtra eũ vult iudex
inquirere de alio crĩe. Opponit. T. ꝙ pendet accuſa
tio de pari, aut maiori, an exceptio impediat inqui-
ſitionẽ. Duodecimo, vtrũ cõtra illũ, qui nõ põt accu
ſari, poſsit inquiri. Decimotertio, quid ſi impetrata
eſt inquiſitio tàm in capite, q̃ in membris, an ſi mor
tuus ſit p̃latus, contra eius ſucceſſorẽ poſsit inquiri.
Decimoquarto, quid ſi in reſcripto continetur, ꝙ iu
dex inquirat contra. T. & quoſdã alios, vtrũ iſte inq-
ſitor poſsit inqrere contra plures quatuor. ¶ Deci-
moquinto, vtrum ad defenſionẽ eius, contra quẽ in
quirit, admittat procurator. ¶ Primo igitur quęro,
267 † contra quos fiat inquiſitio generaliſsima? Sol. pa-
tet ex his. q̃ dixi. s̃. in. 2. prin. arti. ver. gñliſsima verò,
nõ enim fit contra certã perſonã, nec ad puniendũ;
ſed ad inueniendum oẽm facinoroſum, & inhoneſtũ
clericum; vt ibi dictũ fuit; & adde, q̃ dicam. j̃. eod. ar
268 ticulo verſ. quinto q̃ro. ¶ Secundo quæro, † contra
quos fiat inqſitio gñlis ſuper capite, & ſuper mem-
bris? Sol. patet de ſe; fit enim vt verbum ſonat contra
caput, & membra alicuius eccleſiæ, collegij, mona-
ſterij, vel loci; & vide q̃ dixi. s̃. in ſecundo principali
articulo ver. inqſitio verò quã facit prælatus. & quæ
dicam latius in. 9. princ. artic. item in. 11. artic. prin.
& adde q̃ dicam ſtatim in verſ. quinto quęro. Et ſimi
liter de ſe patet, contra quem fiat inquiſitio, quæ
fit de promouendo; de ea autem inquiſitione, quæ
fit per oculorum inſpectionem non cadit quæſtio,
269 quia clarum eſt. ¶ Tertio quęro, † contra quos fiat
inquiſitio generalis quo ad deliga, & quo ad perſo-
nas? Sol. huiuſmodi inquiſitio non fit contra aliquã
certã perſonam; ſed contra oẽm facinoroſum homi-
nem, pœna, vel expulſione dignum, vt patet ex his, q̃
dixi in. 2. principali articulo ver. generalis igit̃ inqſi
tio quo ad delicta, & adde quę dicam ſtatim in ver.
270 quinto quæro. ¶ Quarto q̃ro, † contra quos fiat in-
quiſitio generalis quo ad perſonas, & ſpecialis quo
ad delicta? Sol. ẽt iſta non fit contra certam pſonã;
ſed contra incertam, vt inueniat quis commiſit ma-
leficium; & adde q̃ dicã in ſeq. q. ¶ Quinto quęro,
271 † contra quos fiat inquiſitio ſpecialis quo ad perſo
nas, & generalis quo ad delicta, ſiue ſpecialis quo ad
delicta, & quo ad perſona? Sol. dicendum eſt, ꝙ re-
quirit̃ primo, ꝙ ille contra quem inquiritur ſit ſub-
ditus inquirentis, ſiue dignitatẽ habeat, ſiue priuat'
exiſtat, & ſiue ſit p̃latus, ſiue ſimplex clericus, dum-
modo ſit ſubditus rõne eius criſ, ſuper quo inquiri-
tur iuriſdictioni inquirentis; & hæc probãtur hic in
tex. tàm authoritate veteris, quàm noui teſtamẽti, vt
c. ſi diligenti. de fo. compe. & in auth. ſtatuim'. C. de
epiſ. & cle. & in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri.
agi op. Requirit̃ ẽt, ꝙ is, contra quem inquiritur ſit
infamatus; vñ videtur, ꝙ ſolũ fieri poſsit contra infa-
matum; de quo latius in. 9. prin. artic. ¶ Sexto quæ-
272 ro, † quidã incola Lunẽſis commiſit homicidiũ Ge-
nuæ, & tandem contra ipſum redeuntem Lunam, iu-
dex Lunenſis vult inquirere ratione dicti homicidij,
quæritur an poſsit? Sol. de hac. q. & duabus ſimilib',
dic, vt dixi. s̃. in proximo præcedenti articulo verſ.
273 11. quæro. ¶ Septimo quæro, † vtrum inquiſitio fieri
debeat contra pręſentem, an vero poſsit etiam fieri
contra abſentem? Solu. dicit Ange. in repe. l. ſi vacã
tia. C. de bo. vac. lib. 10. verſ. ſed videamus qualiter.
ꝙ inquiſitio fieri debet contra præſentem, contra ab
ſentem vero contumacem non procedit; dicit tamẽ,
ꝙ hæc non ſeruantur de conſuetudine. Sed glo. ma-
gna noſtra hic in verſi: ſi vero infamatus contumax.
&c. ſimpliciter vult, ꝙ etiam contra abſentem con-
tumacẽ poſsit iudex inquirere, ex eo quia poteſt p-
cedi lite nõ conteſt. & teſtes recipi, vt. c. quoniam. §.
ſunt & alij. s̃. vt lit. non conte. & hanc glo. cõiter' ſeq.
Doct. & probatur hic in tex. noſtro. in. §. debet igit̃.
Facit ꝙ not. maximè per Bar. in. l. abſentem. ff. de pœ
nis. & aliquid dicetur. j̃. in. 11. artic. princ. Eſt tamẽ
aduertendum, ꝙ Inno. in. c. qualites. s̃. eod. quẽ ſeq.
Spec. in. tit. de inquiſi. §. 1. verſ. quæro an contra ab-
ſentem cauſa ſtudiorum. dicit, ꝙ contra talem abſen
tem non poteſt formari inquiſitio; & hoc ſentit Io.
And. in ver. per contumacem. dum allegat Spec. li-
cet quidam contra. mouetur Spec. per text. noſtrum
in. §. debet. qui vult, ꝙ inquiſitus debet habere facul
tatem defendendi. Facit. c. cum dilecti. s̃. eo. & ſub-
274 dit Spec. ꝙ † pſentem reputat illum, quẽ citatio ap-
prehendit, licet poſtea ſe abſentet; nam contra talẽ,
vt præſentẽ, poterit procedi, vt. c. ſi. s̃. de eo qui mit.
in poſ. s̃. vt lit. nõ conteſt. c. quoniam. §. ſunt & alij. &
de pcu. c. dilectus. & de teſtibus. c. cũ olim. & in tex.
noſtro. §. debet igit̃. & ita debet intelligi dictum gl.
noſtræ; & adde quæ dicam in. 11. artic. prin. verſ. 12.
275 ¶ Octauo quęro. † Pone. ꝙ ſtatuto cauetur, ꝙ illi
qui non ſoluerit collectas, datia, vel præſtantias non
reddatur ius in aliqua cauſa ciuili, vel criminali. Ac-
cidit quòd. T. nõ ſoluẽs fuit vulneratus, à. S. an iudex
poſsit inquirere contra ipſum. S. de dicto vulnere; ſtã
te ſtatuto, quòd iudex poſsit omnia delicta punire
tàm per viam accuſationis, quàm inquiſitionis? Sol.
quæſtio eſt multum difficilis; & eam diſputauit Iac.
Butr. vt dicit Bald. in. repet. l. cum mulier. ff. ſol. mat.
Et Ange. etiam in. d. repe. l. ſi. vacantia. ſolum mu-
tatis terminis, quòd talis modo ſoluẽs nõ audiatur,
nec

nec agẽdo, nec ſe defendẽdo, nec in ciuili, nec in cri
minali. Et pro hac parte affirmatiua, ꝙ iudex poſsit
inquirere contra. S. plura adducuntur, arg. Primo, qa
276 † qñ ius excipiendi cauſatur à perſona cõtra ipſam
perſonam, non debet virtus exceptionis excludere
illam perſonam, quæ non reperitur excluſa, vt. ff. de
pact. l. ſi vnus. §. pacta. verſic. ante omnia. & l. nam &
poſteriores. in fi. ff. de iureiur. & l. 1. §. ſed & conſultò.
coniuncta. l. cancellauerat. ff. de his quæ in teſta. delẽ.
ſed dicta excluſio ſtatuti oritur à perſona contra p-
ſonam; ergò mutata perſona nõ obſtat exceptio; ſed
in caſu prædicto mutatur perſona; quia alia eſt per-
ſona iudicis inquirentis, & alia accuſatoris; ergo ex-
cluſo accuſatore, non propterea excluditur inquiſi-
277 tor, maximè, quia † ſtatuta ſunt ſtricti iuris, vt. l. con-
ſtitutiones. & l. quidquid aſtringendæ. ff. de ver. obli.
278 cum ſimil. ¶ Secundo probatur; quia quando † duæ
perſonæ participant in eodẽ iure, licet vna eximatur
ab agendo, non tamen perimitur alterius actio, vt. l.
279 fin. ff. de duo. reis. ¶ Tertio probatur, quia † delictũ
non ſoluentis, non debet nocere Reipublicæ publi-
cam vindictam proſequenti, arg. l. 3. §. emancipatus.
ff. de contratab. & l. iniquiſsimum. ff. de iur. & facti
280 igno. maximè, quia † ex facto alterius, alter grauari
non debet, vt in regula non debet alteri. de re. iud. l.
meminerint. C. vnde vi. & l. quicunque. C. de ſerui. fu
281 gi. cum ſimil. nec † factum priuatum debet ad publi-
cam læſionem redundare, vt. l. tranſigere. C. de tran-
ſac. & l. ſi vnus. §. pacta. ver. ante omnia. ff. de pac. & l.
Imperatores. ff. de pub. iudi. & ff. ad. l. Iul. de vi pub. l.
282 qui vota ſi qui vacant. ¶ Quarto probatur, quia † iu-
dex inquirens non repræſentat offenſum, nec dicitur
eius iniuriam proſequi; ſed vindictam publicam; &
æquiparatur ei qui accuſat, vt quilibet de populo; nõ
autem illi, qui proſequitur priuatam vindictam, vel
ſuam, aut ſuorum iniuriam; quia tunc non poſſet; er-
go ſequitur, ꝙ poteſt inquirere, vt. l. iuriſdictioni. &
ibi gl. ff. de iuriſdi. om. iud. ¶ Quinto probatur, quia
licet vnus excludatur, non tamen intelligitur exclu-
ſus alter, cum quo non eſt eadem ratio excludendi;
ſed hic non eſt eadem ratio; quia non ſoluens ideò
excluditur; quia non ſoluendo deliquit. Iudex autẽ,
& Reſpu. non delinquerunt: ergo iudex non excludi-
tur. ff. de calum. l. hæc actio. & de adult. l. 2. §. ſi publi-
co. & ff. de lib. cau. l. liberorum. ff. de acqui. poſ. l. is.
¶ Sexto probatur, quia ꝙ non ſoluens non audiatur,
283 fuit † introductum in fauorem Reipu. ergo non de-
bet in eius odium retorqueri, vt in regula, quod ob
gratiam. de reg. iur. lib. 6. & l. quòd fauore. C. de legi.
¶ Septimo probatur, quia cum ſtatutum dicit, quod
non reddať ius, idem vř importare, ꝙ non reddatur
284 iudicium, vt. l. 1. ff. ſi quis in ius vocã. non ierit. † ſed
iudicium propriè eſt actus trium perſonarum, vt. c.
forus. de verbo. ſignific. ſed in inquiſitione non inter-
ueniunt tres perſonę, igitur, &c. ¶ Octauo probatur,
285 quia † determinata cã determinatũ ꝑducit effectũ,
vt. l. cũ pater. §. dulciſsimus. ff. de lega. 2. l. hæc actio.
ff. de calũ. s̃. de iud. intelleximus. & ff. de aqui. re. do.
l. in agris. cũ ſimil. ſed cã non ſoluendi terminatur in
eius perſona, quæ non ſoluit, ergò eius effectus ter-
minari debet cũ eo, ipſi ergo obſtat exceptio, non iu
286 dici inquirenti. Facit ẽt, qa † probatio inducta ad vnũ
effectũ, alium effectũ operari non debet, vt. l. ſi cui in
princ. ff. de lega. 1. & l. ancillam. ff. de vino trit. & oleo
leg. & l. cũ vinum. ſm̃ Ang. quæ tamen iura non benè
probãt; ſed dictum eſt verũ in ſe, & probať in. l. ſi quis
aurũ. ff. de auro & arg. leg. & l. qui hominẽ. ff. de ſolu.
vñ cum ſtatutũ ſit factum vt puniãtur non ſoluentes;
non debet extendi vt fiſcum aggrauet, & ius ſuæ por
tionis, atq; pęnæ ſibi applicandæ extinguat. ¶ Nono
287 probať, quia † verbũ, reddatur. poſitum in ſtatuto de
ſui natura ſignificat tranſlationem in alium, vt. ff. de
verb. ſign. l. verbũ reddendi. Sed iudex inquirens po-
tius ſibi reddit, q̃ alijs, ergo non diciť alijs ius redde
re; ſed potius decernere. ¶ Decimo probatur, quia
288 † quãdo acceſſorium nõ dependet à principali, licet
extinguatur principale, acceſſorium nõ extinguiť, vt
l. 3. §. fin. ff. de lib. & poſthu. & C. eod. auth. ex cã. ſed
licet ius accuſandi ſit quaſi quid principale, non ta-
men dependet ab eo ius inquirendi; ergò ſtatutum
extinguens accuſationem, non extinguit inquiſitio-
289 nem; quinimò videtur, quòd † vtrunq; oriatur prin-
cipaliter, ergo vno extincto, non extinguiť reliquum,
vt. ff. de fideiuſ. l. generaliter. & ff. de ſolut. l. ſi duo. Vl-
timo probatur, quia licet inquiſitio videatur ſubro-
gari in locũ accuſationis, tñ aſſumit originalem natu
rã, nõ accidentalẽ, vt no. in. l. certi condictio. in prin.
ff. ſi cer. pet. & l. itẽ veniũt. §. irẽ certè. ſed illud, ꝙ non
reddať ius, quia nõ ſoluit, eſt quid accidentale, ergo
nõ debet pręiudicare originali naturæ; & pro ꝑdicta
290 facit, quia † libertus patronũ non accuſat, & tñ iu-
dex inquirit, vt. l. 1. C. ſi tutor non geſſerit. ¶ In con-
trarium tñ pro parte negatiua allegať multipliciter.
291 Primo, qa † cũ quid vna via prohibetur, videť id eſſe
prohibitũ ex alia via, p quã reſultaret idẽ effectus, vt
in reg. cum quid. de reg. iur. lib. 6. ſed ex inquiſitione
reſultat idẽ finalis effectus, qui reſultat ex accuſatio-
ne, ergo, &c. Et ſi diceres, ſi hæc rõ eſſet vera, ergò &
ècontra; ſi ſtatutũ dicit, ꝙ nõ poſsit inquiri de iniu-
ria facta non ſoluenti, non poterit accuſari, quia eſt
idem effectus. Reſpondeo, ꝙ hic alia rõ ſubeſt; nam
292 † remoto auxilio extraordinario, nõ ꝓpterea remo
uetur ordinariũ, vt. l. ſed & milites. ff. de exc. tut. ideò
licet prohibita ſit inqſitio, remanet tñ accuſatio, vt.
l. reſcripto. §. ſi quis. ff. de mu. & hono. ſecus eſt ècon-
tra, qñ prohibita eſſet accuſatio, quæ cũ ſit via ordi-
naria, fortius vř prohibita extraordinaria, cum ma-
ior ſit rõ prohibitionis in tacito, quã in expreſſo; cũ
293 † anima, & intellectus legis cõſiſtat in rõne, vt. l. vlt.
C. de prædi. curia. lib. 10. 4. diſ. erit aũt lex. ¶ Secun-
do probatur, quia cum datur impunitas maleficijs,
omnis via puniendi videtur ſublata, vt. C. de his qui
ad ecc. confu. l. ſi ſeruus. & C. de metat. l. deuotum
lib. 12. ¶ Tertio probatur, quia cum ſtatutum dicit,
non reddatur ei ius, debet exponi ideſt ad eius vtili-
tatem, vt. l. dominum pro atroci. iuncta glo. C. de in-
iur. ſed inquiſitio dicitur fieri ad vtilitatem offenſi,
cum per ipſam videatur adimpleri voluntas ſua, &
294 † vindicta, quæ quaſi dulcis ſubleuatio videtur op-
preſſorum, vt. l. penul. C. de condi. ob. cau. ergo, &c.
295 ¶ Quarto probatur, quia nos † debemus curare effe
ctum, non modũ, vt. l. gallus. §. & quid ſit tantũ. ff. de
lib. & poſthu. ¶ Quinto facit, quia vbi eadẽ eſt cau-
ſa, & eadẽ pęna eidẽ eſt applicãda, ergò modus agẽ-
di non debet facere cenſeri quo ad effectum, inquiſi
tionem eſſe diuerſam ab accuſatione; ergò nec quo

ad prohibitionem ſtatuti. ¶ Sexto probatur, ſi iſte
non ſoluens eſſet filius famil. pater nõ poſſet agere in
iuriarum, vt.l.1.§.ꝙ aũt.ff. de calum.&.ff. de iniur.l.
non ſolum.§. quamquam.&.l. prætor ait.§. atrocem
ergo nec patria, arg.l.vt vim.ff.de iuſtitia & iure.
296 ¶ Septimo probatur; quia † quando ex vna cauſa, &
ex vnica tantum obligatione reſulrant plures agen-
di formæ, excluſio vnius, eſt excluſio generalis, quia
elidit non ſolum perſona, ſed etiam cã, vt.l.1.§.in tu
tela.ff.de tutel. & ratio. diſtra. ſed hoc eſt vnum de-
lictum, & vna criminalis obligatio in ſubſtantia, &
297 numero; igitur, &c. ¶ Octauo probatur; quia † iu-
dex tenet, & ſuplet locum abſentis, vt in auth. vt o-
mnis obe.iudi. ꝓuin.§.ſi verò.& no.ſ.vt lit.non con-
teſt.c.quoniã frequenter.&.ff.de re iudi.l.à diuo Pio.
§.ſi emptor. ergo ſicut abſens offenſus ſi vellet accu-
ſere non poſſet; ita nec iudex. ¶ Vltimo probatur;
qa conditio, & diſpoſitio perſonæ offenſi, diſponit,
& imprimit ex ſe in ipſum, tunc eodem, vel alio ꝓ-
ſequente crimen, eadem diſpoſitio, & expreſsio lo-
cum habet. vt.C. de adulterijs.l. quoniam Alexan-
drum.&.l.qui adulterium.&.l.qui libertũ.C. qui ac-
cu.non poſ.Inſti.de iniur.§.atrox. ſed in caſu noſtro,
in iſtum non ſoluenrẽ lex imprimit, & diſponit, vt
ei tanq̃ indigno ius non reddatur; quolibet ergò, vel
eo, vel alio proſequente, dicendum eſt, vt offenden-
tes eũ, liberi dimittantur, arg.dictorũ iuriũ Sol.Iac.
But.determinauit, ꝙ talis inquiſitio fieri nõ poſſet,
qñ talis non ſoluens poſſet impunè offendi, ex quo
non poteſt deueniri ad vindictã, cum prohibitum vi
deatur eſſe iudiciũ.Sed Ang.in.d. repe.l.ſi. vacantia.
reprehendit hanc deciſionem, per not. per glo. in.l.
298 querela.de ſal.vbi.glo.vult, ꝙ † poſt lapſum. 20.an-
norum accuſanti de falſo, non debet ius reddi, & tñ
poteſt de crimine inquiri; & idem videtur ſentire
gl.in.l.1.C. qui ac. non poſ. vbi dicitur, ꝙ de crimi-
ne calumniæ, pendente accuſatione, non debet audi
ri accuſator, & tamen de calumnia pendente accuſa
tione in iudicio poteſt inquire; ad idẽ.l.1.ff.de.calũ.
finaliter Ang.ibi dicendo cõcludit, ꝙ quandoq; iſta-
tutum facit maleficium licitum, puta; quia dicit, qđ
non ſoluens collectas poſſit offendi, & ei ius in ali-
qua cã non reddatur, & tunc de maleficio commiſ-
ſo in eum, ſicut non poteſt per accuſationem proce-
di, ita nec per inquiſitionem, quia factum fuit lici-
tum; ergo nullo modo poteſt puniri, caſus eſt.ff. de
iniur.l.non ſolum.§.quanquam. & iſte non eſt caſus
noſtræ quæſtionis; quia in.q. præmiſſa non præſuppo
nitur, ꝙ non ſoluens poſſit impune offendi. Si verò
non facit maleficium licitũ; ſed ſolum negat audien
tiam iniuriam paſſo, ſicut eſt in.q. præmiſſa; quia ſta
tutum dicit, ꝙ non ſoluenti non reddatur ius; & tũc
vera eſt opinio, & determinatio Iac. ꝙ nec per inqui
ſitionem procedi poſſit, vt.l.filius.§.veterani. de ꝓ-
cu. cum alijs iuribus.ſ.allegatis pro hac parte. Non
ob.gl.in.d.l.q̃rela. quia dicit ipſe, ꝙ illa eſt falſa, &
eſt contra.d.§. veterani. Aut redditio iuris denegat
ad tempus, vt puta; quia dicit ſtatutum, nõ ſoluenti
non reddat ius vſq; ad annũ; & tunc cũ verba ꝓpriè
ſonẽt, qñ ius redderetur ad petitionẽ non ſoluentis,
ſequitur, ꝙ ex mero officio poterit inquiri, & ita lo-
quitur glo. ſi rectè legatur in.l.1.C.quia ac non poſ.&
l.1.ff.de calũ.& ſic reſidet Ang.& hanc partẽ tenue-
runt Ray.& Iac. de Are. ꝙ poſsit cognoſcere ad vti-
litatẽ fiſci, non aũr ad vtilitatem banniti, arg.l.licita
tio.§.ꝙ illicitè.ff.de publica. & ita dicit Iac. de Are.
in.l.1.§.hoc autem.ff.de aleat.& tãgit in.l. falſi.C.de
fal. vbi ẽt Cyn. Bal. verò in repe.l. cum mulier.ff.ſol.
mat.in ſi. dicir aduertendum, ꝙ quandoq; ſtatutum
diſponit permittendo crimen, & tunc non eſt dubiũ,
ꝙ non poteſt inquiri cum excludat pœnã; & ſic con-
cordat cum Ang. allegat.l. ſi ſeruus.C. de his qui ad
ec.confug.&.l. ſi quis vxori.ff. de furt. Quod tñ dicit
verũ, ſi pœna tollitur in totũ; ſed ſi in parte, ad illam
põt procedi tàm p viam accuſationis, q̃ inquiſitio-
nis, Quandoq; ſtatutum diſponit ſuper perſona, &
tunc aut ſuper qualitate, propter quã non alteratur
delictum, & procedit inquiſitio, vt.l.falſi quidem.C.
de fal. aut pp qualitatẽ, quæ habet alterare delictũ,
& tunc non procedit inquiſitio, ſi eſt talis alteratio,
quæ excludit effectũ delicti. Vnde ad.q.Iac.redeun-
do, dicit ipſe, ꝙ aut qualitas impediens inerat tem-
pore perpetrati maleficij; & ſit vera diciſio.Iac. Aut
non inerat tunc, ſed poſtea ſuperuenit, & hoc caſu,
licet accuſatio non procedat; quia exceptio contra
pſonam impedit proceſſum, vt.l.pen.C.qui ac.non
poſ. tñ procedit inquiſitio. Mouetur; quia Reipu-
blicæ ius inquirẽdi fuit a principio quæſitum, & ipſi
offenſo ius accuſandi; licet ergò offenſo tollatur ac-
cuſatio pp non factã ſolutionẽ; tñ Reipublicæ nõ tol
litur ius inquirẽdi, arg.not. in.d.l. quærela.C.de fal.
ꝙ dicit eſſe not. digniſſimum; & eſt rõ; quia qñ ex
eadem cauſa eſt aperta via pluribus; licet vni poſtea
præcludatur ex facto proprio; nõ tamẽ præcluditur
alteri, vt.l.2.§.ꝙ.ſi in primis.ff.ſol.ma. &.l. cũ dos.ff.
de pac.dota.&.l.ſi poſt mortem.§.fi.ff. de contratab.
&.l.fi.de pac.& prædicta deciſio eſt ſubtilis, & mihi
placet, pro qua facit, ꝙ dicã.j.in proxima ſeq.q.&
adde quæ dicam.j. ver.12. cõmiſceri tñ debet cum
opi.Ang.vide omninò.D.Nellũ in tracta.Bannito.2.
parte.2.partis.q.1. quem non videram. Aduerte tñ,
quia in omnibus caſibus in quibus Ange. Iac.& Bal.
dixerunt, quòd iudex non poſſit inquirere ſaltem
quando delictum nõ alteratur. videntur prædicta lo
cũ habere, niſi offendens paritur nõ ſoluiſſet datia,
vel præſtantias; quia tunc videtur, quòd indiſtinctè
299 poſſit inquiri, quia † paria delicta mutua compen-
ſatione tolluntur. d.l.cum mulier.ff. ſolu.ma.facit.c.
quia fruſtra.j.de vſur.&.c.fruſtra. de re.iud.lib.6. In
contrarium tamen fortiter ob.quòd. dicit Bal.in.l.ſi
creditoribus.C.de ſeruo. pig.dat.manu.dicit enim,
ꝙ vnus ex duobus non ſoluentibus volens agere con
tra alium non audiretur, ſaltem ſi aduerſarius exci-
peret; quia volens agere primo loco debet ſe funda
re in iudicio tàm in perſona, quàm in iure; & ideò
quia ſibi incumbit onus probandi, ſemper eſt dete-
rioris conditionis, vt.l.vbi pactum.C.de tranſac. &
facit.c.1.ſ.eo. præterea licitum eſt allegare dolum,
vel culpam aduerſarij ad defenſionẽ; vbi nõ licet ad
300 impugnationẽ; & ſic † excõicatus contra exõicatum
excipit.ſ.de excep.cũ in iure.& tamen non agit, vt
c.intelleximus. de iud. ſicut ergo offenſus repelleret
ſi ageret propter non ſoluta datia; ergò & iudex, qñ
in locũ ipſius accuſatoris ſuccedit, vt dictũ eſt. Sol.
q̃ſtio mihi videtur ſatis dubia, & difficilis, & eſt no-
ua; & ſi vellem⁹ ipſã rectè, & plenè examinare, opor
teret

teret videre fundaméta cópéſationis in materia de-
lictorum, quæ matetia eſt ſatis longa, & intricata. de
qua pleniſſi. vide poſt omnes. Ludo. Ponta. in. d. l. cũ
mulier. ſed pro nunc magis placet, quòd index poſ-
ſit inquirere, maximè, ſi ſtatutum dictat non audia-
tur in cauſa ciuili, nec criminali agendo, vel defen-
dendo; cum tamen nihil ſit, quòd iſte inquiſitus poſ
ſit opponere iudici, & ipſe tanquã nõ ſoluens nõ de-
beat audiri, ꝙ cõtra eũ poteſt inquiri; verũ tamẽ eſt,
ꝙ audietur quo ad naturalẽ defenſionẽ; ſed non quo
301 ad poſitiuã; qa † naturalis illa defenſio nõ poſſet oĩ-
nò tolli, vt not. in. d. c. intellexim⁹. & in clẽ. paſtoralis
de re iud. & .l. defenſionis facultas. C. de iure fiſ. lib. x.
quod notabis. Item aduerte; quia arbitror, quòd etiã
in caſibus, in quibus. s̃. dixi ſecundum Angel. Bal. &
Iac. quòd non poſſit inquiri propter non ſolutas præ
ſtantias ꝗſenſi, limitandum ſit, ſi modo offenſus nul
las præſtantias ſoluerit; ſecus ſi aliquas ſoluerit, licet
302 non omnes, quia licet de iure † indefinita regulari-
ter ęquipolleat vniuerſali, vt not. in. c. vt circa. de ele.
lib. 6. & in reg. 1. de reg. iur. lib. 6. & in. l. pluribus. ff.
de leg. 3. & .l. vſu. ff. de verbo. ſigni. maximè in colle-
ctiuis, vt. l. ſi defenſor. §. 1. ff. de interroga. ac. tamen
illud non procedit negatinè, prout eſt in caſu, videli
cet; ſi non ſoluerit collectas, vt eſt tex. ſingu. in. l. ſi is
qui ducenta. §. vtrum autem. ff. de reb. dub. Item nec
affirmatiuè in materia odioſa, qualis eſt noſtra, vt eſt
tex. ſingu. in. c. quamuis. 2. reſpon. de præben. lib. 6.
& ibi no. Si quis ergo ſoluit duas, aut plures præſtan
tias, non eſt verum dicere ipſum non ſoluiſſe præſtã-
tias; vt de ſe patet; ſecus autem, ſi ſtatutum diceret.
Qui non ſoluerit omnes præſtãtias nõ audiatur. &c.
Vel qui ꝓ præſtantijs, aut datijs reperitur deſcriptus
debitor, non audiatur, &c. Arbitror tamẽ, quòd in his
duobus caſib⁹ deciſio præfatorũ Doct. recipiat duas
limitationes. Prima, ſi modo præſtãtiæ impoſitæ nõ
ſint paruæ, aut minimæ ſummę, hoc videtur ſing. vo-
luiſſe licet in alia materia, Fran. Tigri. de Piſis, in re-
pe. authen. ſed iam neceſſe. C. de. dona. inter vir. Vbi
303 dicit, quòd † ſi ſtatutum dicat quòd bannitus pro de
bito non audiatur. &c. quod non intelligitur pro de-
bito modico, ſed pro debito magnæ quantitatis, al-
legat. not. per Cy. in authen. minoris debitor. C. quã
304 do mul. tu. offi. fun. po. † Quę autem dicatur magna
quantitas, aut parua, dicit, quòd relinquetur arbi-
trio, & officio iudicis, vt. l. ſed & ſi ſuſceperit. §. 1. ff.
de iudi. latè in repe. c. fi. de iureiuran. tetigi in. c. de
appellationibus. de appel. facit etiam pro prædicta
deciſione, quòd not. in authen. de armis. circa finem.
305 vbi traditur, quòd † ſtatutum, quòd punit portãtem
arma, non habet locum in portante cultellũ paruũ.
Item allego pro dicta deciſione, quòd not. gl. in verſ.
ſanguinis. in. c. cum illorũ. §. ꝙ ſi clauſtrales. j̃. de ſen.
excomm. & quòd not. in. c. propoſuiſti. de conſec. ec-
306 cle. vel alta. In quibus dicitur. quòd † ſtatutũ, quod
loquitur puniendo ſanguinis effuſionem, non habet
locum in parua ſanguinis effuſione. Item facit illud
307 vulgare, quòd † de minimis non eſt curandum, vt.
c. pen. de reb. ec. nõ alie. & .l. Seio. ff. de teſti. in integ.
308 In contrarium tamen fortiter obſtat; quia † prò quã
to minori re eſt contumacia, tanto maius eſt deli-
ctum, & peccatum; & tanto magis puniri debet, vt
eſt glo. ſing. 96. diſt. c. duo ſunt. not. Ioan. Andr. in. c.
cum non ab homine. s̃. de iudi. ergò ſequitur, ꝙ pro-
quanto minori ſumma eſt deſcriptus, tanto maior
ſit contumacia ſua; & ſic magis puniendus. Secunda
limitatio eſt, niſi ille, qui eſt deſcriptus debitor col-
lectarum, datiorum, vel præſtantioram vt euitet pri-
uationem audientiæ, & vt delinquens non poſſit of-
fendi, dixerit ſe illegitimè, & in iuſtè deſcriptum, &
obtulerit ſe paratũ deponere pecuniã illã, in qua eſt
deſcriptus, per. l. fi. C. qui. ad. lib. procla. non licet. &
hoc tenet Iac. de Ar. in. l. ſtatuliber rationẽ. ff. de ſta-
tulib. loquitur tamen in bannito. ſed Bal. in. d. l. fi. in
309 bannito tenet contrarium; quia cum † bannum ſit
quædam ſentẽtia, ſtandum eſt banno donec contra-
rium appareat, vt. ff. de tranſac. l. poſt rem. Sed mihi
videtur, qnòd pręcedens opi. maximè in caſu noſtro
ſit magis iuſta, & æqua, quam opi. Bal. & hoc indubi
tanter procederet iudicio meo, quando pars deſcri-
pta debitrix aliquid oſtenderet, quod faceret rẽ du-
biam, vt eſt tex. not. in. c. ex parte. de ver. ſign. Et pro
hac deciſione adduco deciſionẽ Bald. in. l. ſi ex liber-
310 ta. C. de lib. cau. vbi ipſe vult, quòd † ſi ſtatutũ dicit,
quòd bãnitus poſſit offendi, quòd lite pẽdente ſup
311 bãno nõ poteſt offendi. Sic ergò, † ſi ſtatutũ diceret
deſcriptus debitor non audiatur; pẽdente lite ſuper
debito deberet audire, & per conſequens poſſet for-
mari inquiſitio & ad ipſius denuntiationem, & vtili-
tatem. Et pro complemento iſtius arti. remiſſiuè ta-
men, de iſtis verbis quæ quotidiè ponuntur in ſtatu-
312 tis, † non audiatur, vel audientia denegeť. vide, quòd
videãtur tribuere ius dilatoriè. c. ſedes. & ibi D. Ant.
s̃. de reſcrip. & .l. nulli. C. de iudici. Barto. in. l. omnes
C. de fund. patri. lib. 11. Bald. in. q. quæ incipit, ſtatu
to cauetur, quòd fęnerator. in pri. & .l. reos. C. de ac-
cu. ver. quæro an procurator. per. l. ſi ſeruus. C. de his
qui ad ecc. confugi. & ibi etiam Doc. &. in. l. pẽ. & fi.
C. qui ac. non poſ. & .l. item apud Labeonem. §. quod
ait. & .l. prætor edixit. §. præterea. ff. de iniur. & ſic vi-
detur, quòd ſi non opponatur exceptio, quòd nõ de
bet audiri, tenet proceſſus; cõ tribuat ius dilatoriè,
vt eſt bo. tex. in clẽ. conſtitutionem. in. fi. de elect. Fa-
cit tex. & quòd ibi no. Inno. in. c. quia fruſtra. 1. de
vſur. & Barto. in. l. non ſolum. §. fi. ff. de iniur. vbi di-
cit, quòd iudex non poteſt ex officio repellere; ſed
contra dictum Bar. dicit D. m. in. c. nulli. s̃. eod. & ibi
dixi in glo. In contrariũ tamen facit, quod proceſſus
nõ teneat, quod dicit Bal. de pace cõſtantiæ. in verſ.
non admittemus. vbi dicit, quòd ſtante dicto ſtatu-
to, quòd quis nõ audiatur, ſententia pro tali lata nõ
313 tenet. Item facit; quia † ſi ſtatutum imponeret tem-
pus ad agẽdum, & poſtea dicit ab inde in antea nõ
audiatur, proceſſus non tenet, tradit Bal. no. in. l. fin.
de ædic. di. Adri. tol. in. 13. cõtrario, vbi tenet, quòd
tale ſtatutum ſemper impediat proceſſum, per not.
in. c. cum in tua. qui ma. ac. poſ. & .l. Titia. ff. de acc. &
l. ſi eo tempore. C. de remiſ. pign. & ibi in. d. l. fine. vi-
de tria, aut quatuor ſingularia dicta in hoc. Quidã
314 ẽt voluẽt, quòd p † hæc verba actionẽ non dabo, tolla
tur actio ipſo iure, quidã, quòd ope exceptionis. Nõ
nulli diſtinguit inter cauſas ciuiles, & criminales, vi
de in. l. 1. & ibi glo. & Cy. & Bart. C. de iuris & fac.
igno. & Bar. in. l. 1. in prin. ff. ad Macedoni. & .l. nam
poſtea. in prin. §. præterea. & ibi etiam per Butrig.
ff. de iureiuran. tradit etiam idem Butrig. in. l. 2.

C.vt nemo priuatus titu. &c. & quòd no.in.l.1.ff.ad
Trebel.& ibi Bart.& Doct. &.l.2.§.1.ff.ad Velleian.
&.l.1.ff.de aleato. & vide etiam bo. tex.in.l.tametſi.
iuncta.l. 1.ff.ad Macedo. quæ probat, quòd in caſu
prędicto exceptio poſſit obijci ad proceſſum execu
315 tionis. De his autem† verbis, non poſſit inquietari,
videtur, quòd tribuant ius dilatoriè, vt.l.is qui.& ibi
Bar.& idem de verbo, non fatigetur, vt not.D. Ant.
in.c.1.& ibi dixi.s̄.eo. Et idem ſi diceret non teneatur pars reſpondere. no.D. Ant. in.c. cum ordinem.
s̄.de reſcript. Quid autem de his verbis, non habeat
vocem in capitulo? dicit ſingulariter Bart. quòd intelligitur, hoc eſt non audiatur in iudicio; vt.l.coloni. per illum tex.C. in quibus cau. col. cenſi. &c.lib.
11.& hanc remiſ. ſufficiat dediſſe. ¶ Nono quæro, &
316 eſt ſimil.q. prçcedēti, dicit† ſtatutum, quòd teſtes re
cepti contra magnates nō poſſint reprobari. Quęritur, an hoc non obſtante poſſit officialis inquirere?
Sol.Bar.in conſilio ſuo, qđ incipit. A domino Cyno
de Bononia. decidit, quòd non; mouetur his rationi
bus. Primo præmittendo, quòd tale ſtatutum tenet;
317 quia† de iure communi poſſunt teſtes ex cauſa non
reprobari, vt.c.licet.s̄.de teſti. Sed tale ſtatutum videtur factnm ex cauſa, ne magnates propter eorum
potentiam ſacerent teſtes reprobari, nec præſumit
ſtatutum, quòd quis dicat ſalſum contra magnates,
arg.l.veriſimile.ff.quòd me.cau.hoc præmiſſo, dicit
Bar. quòd officialis nō poteſt inquirere. Primo, quia
ſtatutum dicit ſimpliciter, quòd teſtes non poſſint
reprobari; nec diſtinguit a quo; ergò.&c.vt.l.1.§.generaliter.ff.de leg.præſtan.&.l.item veniunt.§.a quo.
ff.de peti.hære.& quia lex prohibet, &c.ff. de poſtul.
l.quos prohibet. Secūdo, quia quando lex prohibet
aliquē de aliquo redargui; videtur prohibere omnē
modū puniēdi.C.de his qui ad ec.confugi.l. ſi ſeruus
ibi, ſi illā.&c. & de cōmuni ſeruo.manu.l.1. in prin.
ibi, & nullum ex ſacris. Tertio probatur, per tex.in.l.
318 non ſolum.§.quanquam.ff.de iniur. vbi† pro ea tantum iniuria poteſt agere maritus contra patronum,
pro qua vxor liberta agere poſſet; ita & in caſu propoſito, de eo tantum falſo poteſt inquirere Poteſtas
319 de quo alius poteſt accuſare. Quarto probat, † quā
do lex iubet aliquid non reprobari, facit illud eſſe
320 † pręſumptionē iuris, & de iure; & ſic in contrarium
non admittitur probatio.l.fi. C. arb.tut.&.l. antiquæ
C.ad Velleia. &.l.fi.C.ad Macedo. & in auth. vt lice.
ma. & auiæ.§.hæc verò. not.gl.in.c.quoniam.s̄.vt lit.
nō conte.c.fi.j. de Iudæ. Sic ergò in propoſito, cum
præſumptio ſit iuris, & de iure, quòd teſtes dicāt veritatem, non admittetur probatio i in contrarium;
nec inquiretur ſuper eo, quod non eſt delictum. Itē
321 probatur, quia ſicut in ciuilibus prodita eſt † actio,
hoc eſt ius proſeqnendi in iudicio, &c. vt Inſti. de a-
322 ctioni.in prin. ſic & in criminalibus† accuſatio, hoc
eſt ius accuſandi; vt Inſti.de pub. iud. in princ. ergo
323 † ſicut in ciuilibus nemo experitūr, vbi non competit actio; ita nec in criminalibus, vbi non competit
accuſatio; vt.s̄.oſtenſum eſt, & probatur, quia lex reſiſtit, ergò &c.vt.l.cum lex.ff.de fideiuſ.&.l. non dubium.C.de legibus.&.l. ſi non ſortem.in princ.ff. de
condi.indebi. Si ergo non oritur ius accuſandi, appa
ret quòd Poteſtas non poteſt inquirere, & experiri;
& ita conſulendo determinauit Bart. pro quo faciūt
324 allegata.s̄.in.q.præcedenti. ¶ Decimo quæro, † ſta
tuto cauetur, quòd contra aduocatos non poſſit inquiri. Alio ſtatuto cauetur, qnòd contra milites poſſit ſimpliciter inquiri; modo quidam eſt aduocatus,
pariter & miles; an poterit contra eū inquiri de crimine? & videtur primo, quòd iſte caſus omiſſus videatur, vt in.l.Titiæ textores.ff.de lega.primo. & ſic
ſtemus in dirpoſitione iuris communis. Bal. breuiter
dicit, qnòd aut deliquit vt aduocat', & cōtra ipſum
non poteſt audiri; aut vt miles, & poteſt inquiri.
Probatur in.l. ſi quis decurio.C.de fal. Aut delictum
eſt indifferens; quia non reſpicit magis doctoratum,
quam militiam; & illa pars accipi debet, quæ magis
325 fouetur a iure communi; quia † ius commune non
tollitur ita de facili, ſicut ſtatutnm, vt.l.eius.ff. de
milita.teſt. Et ideò ſi eſt tale delictum, de quo non
inquiratur de iure communi, iudicatur de eo, vt de
aduocato. Sed quid ſi delictum eſſet tale, quòd de eo
de iure communi poſſet inquiri, & eſſet indifferens?
Bal.non decidit. Ego arbitror, qnòd poſſit inquiri.
Moueor; qnia potius quis videtur delinqnere vt mi-
326 les, quā vt aduocatus, quia† miles pręſumitur ignorare iura.l.1.C. de iur.& fac. igno.& ideò facilius p̄ſumitur contra iura agere, & ſic delinquere; maximè
327 ſi delictū eſſet iuris poſitiui. † Aduocatus verò præſumiter ſcire iura, quinimo Fulcinus a Q.Mutio ob
iurgatus extitit; dicens, Turpe eſſe patritio, & nobili
viro, & cauſas exorāti, qualis erat Seruius Sulpitius,
ius, in quo verſaretur, ignorare, vt.l.2.§. Seruius au-
328 tem.ff.de orig.iur. Quare, cū† ius ſit ars boni, & æq,
vt.ff.de iuſti.&.iur.l.1.meritò vt iuriſta, ſen aduocatus non præſumitur delinqnere. Adnerte tamen circa prędicta, quia pro primo membro Bal.dicit, ꝙ attendatur, an deliquerit vt aduocatus, an verò vt miles; & ſic de eo iudicemus. Facit gl.in ver. inquiſitis
iūcto tex.& ibi no.D.Dom.in.c.cū expediat.de elec.
lib.6.& glo.in verſ. compromiſſarij, & ibi etiam.D.
Dom.in.c.cum indemnitatibus.§.cæterum.de elect.
lib.6.& quòd no.traditur in.c.tuæ.s̄.de procu. Facit
etiam.l.fin.C.de iure dotium. & quod traditur in au
then. de non eligen. ſecund. nub.§.aliud. Item facit
329 regula, quæ vult, quòd † extrema diuerſæ naturæ nō
alterant naturam ſuam.ff.de ſta. libe.l. ſtatuliber.§.
fi. Item facit.l.ſeruus vrbanus.§.fi.ff.de lega.3.&.l.legatis.§.2.eo.tit. pro ſecundo dicto Bal. quòd ſi delictum eſt indifferens &c. debet aſſumi pars, quę magis fouetur a iure communi, facit.l.non vtiq;.ff. de
eo quod certo loco. ſed pro dicto, quòd vltimo loco
tetigi poſt Bal. aduerte, quia eſſent examinandę multæ regulæ, quæ dantur in materia mixtorū, quas hic
non intendo examinare; ſed ſufficiat illas tetigiſſe ꝑ
intellectu huius.q.& omnium ſimilium; videlicet, il
330 la regula, quòd † in mixtis magis dignum attrahit
ad ſe minus dignum; vt.c.quāto.s̄.de iud.&.c. quod
in dubijs.de conſec.ecc.vel alta.& in.c.hoc eſt.de cōſe. diſtinct.2.ff. de auro & argen. lega.l. pædiculis.§.
Neratius.& de acquir.hæri.l.qui patri.licet in cōtrarium faciat tex. in.d.l.pędiculis.§.fi.& Inſti. de rerū
diui.§.literæ.tangit Bald. in proæmio feudorum. Facit.l.ſed ſi ex meis.ff.de acquir.rer.domi. Et ſecundū
hanc regulam tenendo opi. illorum, qui voluerunt
331 quòd† miles ſit dignior Doctore, qnalitas iſta indifferens attribuetur militi, & nō Doctori; & ſic faceret

ret pro deciſione.ſ.tacta. Sed ſecũdum aliã opi. quæ
vult,quòd Doctor.præfera tur militi, q̃ verior eſt , vt
tenui in.d.c.quanto.de magiſt.eſſet decidẽdũ in cõ-
trarium;niſi quod ratio,quam.ſ.allegaui,quòd tan-
quam Doctor non videtur delinquere, videtur repu-
gnare.Item eſſet conſideranda alia regula,quæ vult;
332 quòd † vbi mixta ſunt inſeparabilia,iudicantur ſecũ
dum qualitatem potentiorem ; vt traditur in.l.lege
Iulia.§. hermaphroditus.ff. de teſti. &.l.quæritur.ff.
de ſtatu ho.4.q.3.§.hermaphroditus. & quòd tradit
in.l.legatis.§.ſi vni.ff.de leg. 3. Quare ſi eſſet Doctior
in aduocatione, quam in militia, iudicaremus de eo
vt de aduocato;ſecus ècontra,quia tunc per contra-
rium eſſet. Et ſi ęqualis eſſet in ambabus,iudicandũ
videretur ſecũdum illam qualitatem,quam ſibi aſſu
meret; vt pręcipuam; vt in dictis iuribus;hęc autem
aſſumptio in dubio dignoſceretur ab exercitio , vel
333 per habitum exteriorem;quoniã † habitus exterior
tribuit intellectum animi,ſeu intentionis intrinſecę,
vide,iura,quæ allegaui in.c.in nonnullis. de iudic.in
6.not.Et ſi portaret vtrunq; habitũ,vt puta;quia to-
gatus incederet ; & cum bireto militari , eſſet quaſi
monſtrum,vt ſolitus erat dicere nobilis ſcholaris do
minus Manentes del Buon del Monte de Florentia ,
de quodam Poteſtate noſtro,qui extenſam togã por
tabat ,& biretum militare; quoniam ſi Doctor erat ,
& melius,caput in quo prudentia,& ſcientia,memo
ria,& intellectiua pars reſidet Doctoralibus inſigni-
is ornare debebat;partes vero cordis,& crura , atq;
partes inferiores expeditas habere breui veſte mili-
334 tari;† militibus enim priuilegia militaria cõceduntur;
ſi ſunt in expeditione,non ſi in domo togati,aut ali-
bi extra expeditionem vitam ducunt,qualem agunt
vt plurimum noſtri milites , vt.l.penul.ff. de teſtam.
milita.& Inſtit.eo.§.illis.Si verò omnia eſſent æqua-
lia,poſſet dubitari,an cõſideranda eſſet cauſa magis
priuilegiata,vel non,de quo articulo in.c.cum in illis
de præben.lib.6. & per Docto. maximè moder. in.l.
2. in princip.ff. de verb. obliga. &.l. præſcriptiones;
§.vim paſſa.ff. de adulte.&.l.ſi ita ſcriptum.ff.de lib.
& poſthu.&.l.clemens.ff.de hæred.inſtit. & fuit not.
q. Ioan.Calde. quæ incipit , Papa conceſsit ſpecialẽ
poteſtatem. Facit.C.de rei vxo.actio.l.1.§.1.&.C.cõ
munia de leg.l.1.&.2.c.ſ. ne.ſe.vac.ĩ. de exceſ. prę̃l.
c. ſicut vnire.16.q.1.c.& temporis qualitas. de pœ-
nit.diſtinct.2.c.medicamentum.22.q.2. non eſt cul-
pandus . Item conſideranda eſſet alia dubitatio, v-
335 trum † in mixtis attendatur qualitas, quæ prodeſt ,
an verò quæ nocet?in qua materia Barto. voluit cæ-
teris exiſtentibus paribus,& inſeparabilius,quòd at
tendatur qualitas nocens, vt.l.ſi quis graui.in fin.cũ
l.ſequ.ff.ad Sillani.&.l.2.§.ſi a pupillo.ff. pro empto-
re.&.l.finali.§.ſed & ſi quis.ff.nautæ,caupo.ſtab.&.ff.
quibus. cau. in poſ.ea.l.Fulcinus.§.qd.ergò.& quòd
ibi traditur &.ff. de arbit.l.Pedius.§.fin.&.ff.de leg.
præſtan.l.3. §.fina.& probatur ſecundum vnum inte
lectum,quem ibi tetigi in.c.ſuper quæſtionũ.§.por-
rò.de officio delega. licet ſecundum alium intelle
ctum probet contrarium , & prædicta opin.fuit Dy.
in reg.poſſeſſor.de reg.iur.lib.6. Ex quibus infertur,
quòd cæteris exiſtẽtibus paribus, ſi attendimus qua
litatem nocentem , iudex poterit procedere per in-
quiſitionem;& hoc mihi placet,pro quo facit ratio,
336 quam.ſ.allegaui.& quia † rationabile, & ſalutiferũ
eſt,vt delicta puniantur , vt.l.ita vulneratus. in fin.ff.
ad.l. Aquil.&.l.1.ff.de iuſt. & iu.Nõ obſt.l.3.§.ſi quis
palam.ff.de iure fiſ.quia ibi;qualitas,quę prodeſt eſt
potẽtior;quoniam per eam tollitur , & ſupprimitur
qualitas cauſæ nocẽtis.Nam quòd deliquerat clam,
deſtruitur per delictum poſtea palam factum;& hoc
tenet Bar.in.d.§.ſi quis palam.Item non ob.l.eman-
cipatum.§.fi.ff.de ſenato.vbi attẽditur qualitas,quę
prodeſt , ſecundum Bartol. quia ibi erant duę quali-
tates,quarũ nulla nocebat.Et prædicta notabis per-
petuò ad deciſionem multorum,q̃ poſſent occurre-
337 re in materia mixtorum.¶ Vndecimo quæro,† po-
ne.T.fuit accuſatus de aliquo crimine, contra eũ iu-
dex vult inquirere de alio crimine,opponit.T.quod
non poſsit,ex eo quòd contra eum pendet accuſatio
de pari,aut maiori,per.l. 1.& quòd ibi not.C.q accuſ.
nõ poſ.quærit,an iudex poſsit inquirere tali excep-
tione nõ obſtante? Sol.dicit gloſſ.in.d.l.1.quòd licet
accuſatus non poſsit accuſari de pari crimine ; tamẽ
iudex poteſt ex officio inquirere; quia ſibi non præ-
cluditur via inquirendi,etiam ad petitionem partis;
licet nomen accuſati ſit receptum inter reos ; & hòc
idem tenet Bal.in.d.l.1.quod probat in.l.1.C.de ca-
lumnia.Et ratio eſt,quia iudici inquirenti nõ òbſtat
exceptio iudicij pendentis,ſecundum In.in.c.cũ cla
mor.ſ.de teſt.Non obſt.d.l.1.quia loqtur in accuſa-
tione,quòd nõ poteſt ab alio accuſari ; & adde quæ
ſtatim dicam in ſeq. huæſt. ¶ Duodecimo quæro ,
338 † vtrum contra eum,qui non poteſt accuſari; poſsit
inquiri?Sol.glo.videtur velle quod ſic,in.l.falſi qdẽ .
339 C.de ſal.per illũ tex.qui vult. quòd † licet mater nõ
poſsit accuſari de crimine ſalſi, poteſt tamen cõtra
eam inquiri.Sed.Rai.ibi dicit, quòd immò poterat
accuſari;licet non a filio;& ideò poteſt iudex inqui-
rere; quia iudex inquirendo ſuccedit in locum accu
ſatoris legitimi.Si autem ſit caſus, in quo nullus poſ
ſit accuſare,refert,an hoc ideò ſit,quia factum ſit li-
citum,& tunc iudex non poteſt inquirere, vt.l.nõ ſo
lum.§. quanquam.ff. de iniur.&.l.1.§. quòd verò.ff.
de aleato.Aut non permittitur accuſatio,non ex eo,
quod factum ſit impunibile,ſed ex eo,quòd pręſcri-
ptum ſit poteſtati accuſandi; & tunc ſupereſt adhuc
poteſtas inquirendi , vt.l. quærela.C.de ſal. & hanc
opi.ſequitur Bal.in.d.l.falſi quidem. quoniam mul-
tũ refert, an originaliter cõpetat ius accuſãdi,an ꝓ
hibeatur criminaliter,& ſimpliciter; nam hoc ſecun
do caſu factum videtur eſſe impunibile;vt.d.§.quod
verò.vnde ſi ſtatutum eſt factum odio banniti;ergò
340 nõ † debet vna permitti via,quod alia prohibetur;vt
in regula cũ quid.de regulis iur.lib.6.cum ambæ ten
dant ad vnum finem.l.1.§.in tutel.ff. de tutel. & rat.
diſtrah.& ſic reſidet Bald.& mihi placet, intelligen-
do ſecundũm ea, quæ dixi.ſ. in verſic. Octauo quæ-
ro.nam ex ibi dictis in ſolutione, patet deciſio hui⁹
q.& ibi etiã dixi de intellectu.l.falſi quidem, & eius
quòd not.glo.in.l.quærela.C. de falſis.an ſit verum.
341 ¶ Tertiodecimo quęro,† Pone impetrata eſt inqui
ſitio tàm in capite, quàm in membris ; mortuus eſt
prę̃latus,& electus ſucceſſor ; an vigore commiſsio-
nis poſsit inquiri cõtra ſucceſſorem ? Sol.Spe. in.tit.
de inqui.§.nũc vidẽdũ arguit, ꝙ ſic,per no.in.c.quo
niã abbas.ſ.de offi.dele.&.c.aduerſus. de immunit.
eccleſ-

regulã, & fallentias.Sit igitur regula negatina, quòd
iudex non poteſt inquirere ad priuatam vtilitatem;
hæc tamẽ regula fallit multipliciter. Fallit primo, in
caſu ſoſpecti tutoris, vt.l.1.&.3.§.præterea.&.l.fin.ff.
de ſuſpec. tuto. & hoc operatur fauor pupilli , vt ibi
in tex.& hunc ſolum caſum dicit Bart. eſſe de iure ci
uili, in quo poteſt ioquiri ad priuatam vtilitatem.Fa
350 cit etiam, quòd† iudex propter pupillorum fauorẽ,
etiam nollo petente, poteſt dare tutorem pupillo, vt
l. credendum.ff. qui pet.tut.&.l. tutores a patruo. ff.
de confirma.tut. Fallit ſecundo, ſecundum Lau.in.d.
clem.1.de offi.ordi. quãdo propter dolum patris eſ-
ſet præcluſa via agẽdi, vt dicto.c.ad noſtrã.&.c. quẽ-
admodum.de iureiuran. & idem tenet Pau.in.c.fin.
de fo.compet.in.6.Fallit tertio, vbi fauor, vel pietas
induceret iudicẽ ad inquirẽdũ, vt eſt gl.ſing.quę non
eſt alibi, ſm̃ Bald.in.l.1.in prin.ff.de ſuſpec.tut.Bald.
tamen in.c.1.§.iniuria.de pace iur.fir.allegat pro di-
cta opi.l.mulierem.C.ſi mancipium.ita fue.aliena.&
ibi not.Cyn. ſed melius facit tex. & quòd ibi not.D.
m.in.c. ſolicitẽ.s̃.de reſtit.ſpol.in verbo, perquirere.
351 vbi volunt, quòd† quando perſonæ ſunt miſerabiles
poteſt iodex ad prioatam vtilitatem procedere per
modum inqniſitionis, per.c.1.eod.titu.& idem dicit
Ioan.Andr.allegando Innocen.in.d.c.ad noſtram. in
omnibus perſonis oppreſsis; & idem etiam, ſi vellet
ſe intromittere pro conſeruatione piæ conſuetudi-
nis, vt.j̃.de ſimo.c.ad apoſtolicam.Et idem de fauo-
re, & pietate tenet Pao.in.c.fi. de foro compet.lib.6.
Et ex hoc ſequitur, quòd† epiſcopus poteſt ex officio
inquirere contra tenentes bona diſtribuenda in pau
peres, vt oot.Ang.in dicta rep.l.ſi vacãtia.Fallit quar
to, in cauſa vſurarum; hęc tamen fallentia videtur ali
qualiter ſub ſecunda, & prædictas ponit Bald.in.c.1.
§.ſi tres.de pace iuramen.firman.in vſi.feud. Aduer-
te tamen; quia licet Bal. ita ſimpliciter tranſeat com
352 Innoc.tamen non vult , quòd† epiſcopus, vel præla-
tus poſsit inquirere de vſura ad priuatum intereſſe il
lius, cui reſtituendæ ſunt vſuræ; ſed ad pœnitentiam;
353 & ita† intelligit.c.1.s̃.de offi.ordi. licet in conſequẽ
tiam , ſit ibi tunc priuatum intereſſe , ſcilicet; quia
354 † fructuoſam pœnitentiam non poteſt agere; niſi re-
ſtituat alienom.14.q.6.c.1.& de vſur.c.cum tu.ſecũ-
dum Hoſt.io.d.c. ad noſtram in glo.pe. Sed Io. And.
ibi, circa id quod dictum eſt de conſequentia, remit
tit ſe ad no.in.c.quia fruſtra.j̃.de vſur.in verſi.audia-
tur.vbi ipſe dicit poſt Innocen. quòd licet vſurarius
agens repellatur exceprione.c. quia fruſtra.tamẽ au
ctoritate ſuperioris poſsit cogi reſtituere illis, a qbus
agens extorſit, & ſic exonerat illum a peccato, & ſic
vtiliter gerit negociũ illius vſurarij quo ad corpus ,
& qno ad animam, per no.in.d.c.ad noſtram. & ali-
quid in.c. intelleximns.in gl.pen.de adult.& ſequitur
D.Anto.in.d.c. ad noſtram. Et quamuis.Io.de Imo.
dicat quòd Inn. ibi nihil dicit, quòd poſsit per con-
ſequentiam ad priuatom intereſſe; tamen hoc volũt
ibi Hoſti.& Ioã.And.vt.s̃.dixi. Aduerte tamen; quia
Io.de Imo.ibi videtur ſibi contradicere; dicit enim.
355 quòd † licet iudex principaliter non poſsit interpo-
nere officium ſuum non petitum; & ſic per viam in-
quiſitionis; tamen ſecundariò poteſt quandoq; licet
non ſit petitum ; vt quando principaliter ſit inquiſi-
tio ſuper correctione criminum, vt.c.1.de offi.ordin.
nam tunc in conſequentiam poterit facere reſtitui
alienum; cum aliàs non poſſet benè corrigere , vt in
356 regula, peccatum de reg. iur.lib.6. & quod † quan-
doq; liceat in conſequentiam, quod principaliter nõ
licet, not.in.l.1.ff.de ſuſpec.tut.& in.c. per venerabi-
lem.s̃.qui fi.ſint legiti.Fallit quinto, fauore fiſci, vt.l.
fi.C.de bo.vac.& ibi per Bar.ſentit Lau.in.d.clem.1.
de offi.ord.quinimo videtur , quòd in caſu prædicto
poſsit procedi ad torturam, vide Bar.in.l. reprehen-
ſionis facultas.C.de iure fiſci.lib.10.dicit tamẽ Ang.
in.d.l.ſi vacantia. quòd in prædicto caſu procuratot
fiſci debet eſſe præſens. hæc tamen fallentia non vi-
detur propriè tangere priuatam vtilitatem; ſed po-
tius publicam; & idem dicendum eſt quando agere-
tur de iuribus principis, vt.l.pen.in fi.C.de bo.vac.te
nent Inno.Io.And.Io. de Imo. & Doct.in.d.c.ad no-
ſtram.& tradit etiam Hoſtien.in.c.cum dilecta.s̃.de
cònfir.vti. ſed vt.s̃. dixi hoc non videtur ſiopliciter
reſpicere priuatam vtilitatem. Et aduerte; quia vt di
357 xi.s̃.† quando inquiritur ad vtilitatem fiſci, procu-
rator fiſci debet eſſe præſens , vt.d.l. ſi vacantia ibi ,
præſente fiſci patrono.& ibi renet Ang. Quid autem
de alijs, vide quòd dixi.s̃.in.7.membro princip.ver.
7.quæro, & dicam.j̃.in.11. membro principali. Fal-
358 lit.6.in datione tutoris,† qui poteſt dari noo peteo-
ti, vt Inſtit. de Attiliano tutore.§. ſed ex his legibus.
&.ff. de ſuſpec.tu.l.tutor.§. præterea. hæc tamen fal.
359 videtur includi ſub tertia. Fallit.7.in† cenſitore, hoc
eſt in collectore cenſus, qui poteſt inquirere ad vtili-
tatem priuatorum; vt ſciat cuius patrominum ſit di-
minntum, ad hoc vt releuetur a cenſu, vt.l.forma.ff.
360 de cenſi.Fallit.8.io præſide, qui† ioquirit ad priuatã
vtilitatem contra publicos exactores; ne inioſtè ve-
xent ſubditos in tributo, vt in authen.de mãd.princ.
§.coges. Et prædictas tres fallentias ponit Ang.in.d.
361 l.ſi vacantia.Fallit nono, in† iudice delegato, qui eſ-
ſet datus ſuper violentijs , & iniuris , qui poteſt in-
quirere ad priuatam vtilitatem; vt latiſsimè dicit Fe
deri.de Sen. conſil.209. & prædictas fallentias poſui
etiam in.d.clem.1.de offic.ordin.Fallit.10. in epiſco
362 po, † qui poteſt inquirere de conſanguinitate inter
coniuges, ſecundum Inno.& Ioã.And.in.d.c. ad no-
ſtram.per.c.porrò.de diuor.&.35.q.6.ſi duo.& idem
dicendum de alio quolibet impedimento matrimo
363 nij, ſecundum Inno.quia† eadem ratio ; ergo idem
ius; ſecundum Hoſtien.argu.c.tua.s̃. de conſanguio.
364 & affi.& ſic † intelligitur.s̃.de offic.ordi.c.1.&.c. ſi-
gnificauit.de clandeſti.deſponſ.c.fi.& tenent Ioã. de
Imol.& D.m.in.d.c. ad noſtrum. quod ego arbitror
verum, quando eſſet tale impedimentum , quòd eſ-
ſet peccati nutritiuum; aliàs ſecus; vt puta, in frigidi
tate in altero coniugum contingente , aut ſimili de-
fectu; quia non eſt eadem ratio. Fallit.11. ſecundum
Doct.in.d.c.ad noſtram. quando iudex vellet inqui-
rere de ſtatu, & iuribus eccleſiæ ; quòd eſt clarum in
Papa, qui ex plenitudine poteſtatis hoc poteſt , vt.c.
cum veniſſent.de inſti.ad fi.ſed in inferiore, hoc non
videtur licere, ſecundum Innocen. quod videtur in-
telligendũ; niſi ex magna cauſa id faciat. Facit quod
not. Innocen.in.c. quoniam.s̃. vt lite non conteſt. &
365 † fortè dicetur magna cauſa, quãdo nõ eſt qui proſe
quatur iura eccleſiæ ; & imminet periculũ ex mora.
Facit quod habetur in.c. cum olim.s̃.de teſti.ſed D.
Ant.

Ant. vult, quod magna cauſa ſit, ſi res eccleſię ſint ma
lè alienatæ; ſed iſtud non videtur ſimpliciter verũ, ſe
cundum not. per Ioan. de Imol. in.d.c. cum olim. ſ̄.
de reſti. ſpol. Aduerte; quia hic caſus videtur potius
pertinere ad publicam, quam ad priuatã vtilitatem;
366 nam † ius quod pertinet ad ſacra, & ad ſacerdotes,
videtur potius publicum, quam priuatum; & ſic etiã
ius ipſarum eccleſiarum. 1. diſtin. c. ius publicum. In-
ſti. de iuſtit. & iure. in fin. & .l. 1. in fin. ff. de iuſtitia &
iure. niſi diceres, quòd de eccleſijs, & ſacerdotibus,
& ſpiritualibus dicitur ius publicum; ſed in bonis tẽ
poralibus ipſarum dicatur priuatum. Fallit. 12. vt ar
bitror generaliter, vbicũque prælatus videret ſubdi-
tos perſiſtere, ſeu perſeuerare in peccato, & non poſ-
ſet tolli peccatum ſine reſtitutione rei alienæ, per re-
gulam peccatum de reg. iur. lib. 6. Fallit. 13. ſecundũ
quod colligi poteſt ex dictis D. Barth. de Salic. in re-
pet. l. ea quidem. C. de accu. quando per denũtiatio-
nes contra abſentes poteſt procedi ad diffinitiuam,
lite non conteſtata. vt auth. qui ſemel. C. quomodo &
quando iudex. ibi perquiſita veritate. & ibi, rationes
aſsignantur. mihi non videtur, quòd illa ſit propriè
inquiſitio; ſed proſecutio iudicij, quæ fit actore con-
tumaciter non proſequente iudicium; vt conſulatur
reo reſpectu abſolutionis diffinitiuæ, cui non poteſt
conſuli per miſsionem in poſſeſsionem; vt ibi dici-
tur, maximè per Bald. & Iacob. de Butri. & dum tex.
ibi dicit, perquiſita veritate, nõ habet reſpectum ad
inquiſitionem, de qua loquimur; ſed ad cognitionẽ
veritatis, quam debet præmittere iudex, antequã ſen
tentiam ferat; quia ſuper incognitis non poſſet cer-
tam, aut iuſtam ſentẽtiam ex propoſito dare; vt de ſe
patet. Et pro his allego tex. expreſſum. 30. q. 5. iudi-
367 cantem. vbi tex. dicit. † iudicantem oportet cuncta
rimari, & ordinem rerum plena inquiſitione diſcu-
tere. Fallit. 14. ſecundum. D. Bartho. in dicto loco in
caſu. l. fi. §. licẽtia. 2. C. de iure deliberã. & ibi poteſt
hoc operari beneficium inuentarij conceſſum hære-
di; vnde cum propter hoc beneficium alleuietur, in
alio grauatur, vt poſsit inquiri, arg. l. eum qui. in prin
cip. ff. de iureiuran. vel quia frequenter euenit, vt hæ-
redes ſubtrahant res hęreditarias, ad hoc vt decipiãt
creditores, & legatarios; cum ſciãt quòd propter be
neficium inuentarij non poſſunt vltra vires conueni-
ri, ſecundum præſa. D. Bart. Sed tu aduerte; quia vi-
detur, quòd ille tex. non loquatur de aliqua inquiſi-
tione, quam faciat iudex ex officio ſuo ad priuatam
vtilitatem, ſed ad probationis indaginem eorũ, quæ
aguntur inter partes. Fallit. 15. ſecundum præſa. Do.
Bar. in caſu. l. quoties. C. de naufra. lib. 11. intelligen-
do. l. illam. quòd ibi ciuiliter agatur ſecundum Cyn.
368 & ſecundũ vnam lect. Et poteſt eſſe ratio; quia † nau-
tæ conſueuerunt ſubtrahere poſita in naui; & de hoc
ſuſpecti, & diffamati habentur a lege, vt probatur in
l. 1. §. 1. & .l. 4. §. hoc dicto. ff. nau. caup. ſtab. hæc ẽt fal
lentia poſſet morderi, vt duæ præcedentes; & ſecun-
dũ prædictas fallẽtias poſſemus addere omnes alios
caſus, in quibus põt iudex ſupplere de facto ad pri-
uatã vtilitatem, quos omitto; quia in illis nõ dicitur
propriè inquirere ſecundum modum inquiſitionis,
de quo loquimur; de quibus caſibus vide Bar. & Mo
der. in. l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infec.
& Docto. & .D. m. in. c. bonæ. 2. de poſtul. præla. Fallit
16. quando incidenter inquireret, vt. l. interdum. §.
qui furem. ff. de furt. quem tex. ſic intelligit Bald. in.
d. l. ea quidem. C. de accu. vel, ſecundum eum, eſt ſpe
ciale ibi, quando quis capitur in furto, vide quòd di
cam. ĩ. in. 15. mẽbro principali. Fallit. 17. in epiſco-
po habẽte quem ſuſpectum circa beneficium, quod
retinet, vt probatur in. c. ſi conſtiterit. ſ̄. eod. & ibi di
xi in. 6. notabili poſt Hoſtieu. & Ioan. Andr. & vide
quæ dixi. ſ̄. in quinto membro principali verſic. 21.
369 quæro, in fin. ¶ Secundo quæro, † vtrum de iure ci-
uili iudex poſsit procedere ſuper criminibus per viã
inquiſitionis? Solu. gloſſ. in. l. 2. §. ſi publico iudicio.
ff. de adulte. dicit, quòd regula eſt, quòd non, & di-
ctam opinionem ſequuti fuerunt Guil. Dyn. & com-
muniter omnes* antiqui Doct. quia regula eſt, quòd
370 † ſine accuſatore nemo puniĩ, vt. ſ̄. vt eccl. benefi. c.
vnico. & .2. q. 1. de manifeſta. 23. q. 4. c. quiſquis po-
teſtatem. & .ff. de mune. & hono. l. reſcripto. §. ſi quis
accuſatorem. & .ff. de magiſtra. conuenien. l. 1. & vide
omninò ad hanc materiam Beatum Tho. 2. 2. q. 67.
articu. 3. facit quod ſcribitur Ioan. c. 5. de illa mulie-
re, quæ cum accuſata fuiſſet Chriſto a Phariſeis, qui
poſt accuſationem fugerant Ieſu dicente; quis ve-
ſtrum eſt ſine peccato arguat illam; & mulieri dixit;
Mulier quis te accuſat? quæ cum reſponderet. Nemo
Domine, inquit Ieſus illi; Nec ego te condemno. &
ſic dimiſit illam, & tangit glo. in. d. §. ſi quis accuſa-
torem. Gloſſ. tamen in. d. §. ſi publico. dat ad dictam
regulam multas fallentias, quas etiam repetit glo. 2.
q. 1. de manifeſta. & gloſſ. in dicto. c. vnico. vt eccleſi.
benefi. Fallit igitur primo, in lenocinio mariti; nam
ſi mulier marito accuſanti vxorẽ de adulterio, vxor
obijciat de lenocinio, licet talis allegatio, ſeu exce-
ptio non repellat maritum; tamen is qui de adulte-
rio cognoſcit, poteſt contra maritum inquirere. d. l.
2. §. ſi publico. & ſequitur gloſſ. in. d. c. de manifeſta.
& .d. c. vnico. vt eccle. benefi. & ibi Ioã. And. Fallit ſe-
cundo. ratione iniuriæ illatæ præsbyteris, & eorũ mi
niſtris in eccleſia, vel in cultu diuino, ſecundũ quòd
traditur in. l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſco. & cle-
ricis. & .2. q. 1. in primiſ. & ponit Ioan. Andr. in. d. c.
vnico. Fallit tertio, in crimine ſuſpecti tutoris. vt. l.
tutor quoq;. §. præterea. ff. de ſuſpec. tuto. Facit. 3. q.
2. c. quia ea. & tenet gloſſ. in. d. c. de manifeſta. & .d. c.
vnico. Fallit quarto, in charta falſa coram iudice ꝓ-
ducta, vt. l. penul. C. de proba. & tenet gl. in. d. l. 2. Fal-
lit. 5. in teſte falſum deponente, vt. l. nullum. C. de te-
ſti. & .ſ̄. latius dixi. Fallit. 6. in calumniatore. C. de ca-
lumnia. l. 1. & .ff. de bon. liber. l. qui cum maior. §. li-
bertus. & .ff. ad turpil. l. 1. §. 1. Fallit. 7. ſecundum ali-
quos in falſo, vt. C. de fal. l. vbi. ſed gl. in. d. §. ſi publi-
co. hanc reprobat, ex eo quòd ibi fuit inſtituta prin-
cipalis accuſatio de falſo; non autem fuit proceſſum
per inquiſitionem. Fallit. 8. ſecundum præallegatas
glo. in crimine notorio, per. l. ea quidem. C. de acc. &
idem ſentit glo. in. d. l. tutor. §. præterea. & hoc idem
tenet Dy. & communiter* antiqui Doct. & Spe. in tit.
de inquiſi. §. quando. in prin. qui tamen addit plures
aliàs fallentias, quam prædictas. Fallit igitur. 9. ſecũ
dum eũ, ſi dominus dicatur a familia occiſus, & cõ-
ſtat eũ occiſum, quocunq; modo ſiue ſit interfect᷒,
iugulatus, ſtrangulatus, vel præcipitatus, vel ſaxo, fu
ſte, aut lapide percuſſus, vel quocunque modo neca-
tus;

tus; quoniam præſes prouinciæ tunc procedit ad in-
quiſitionem, & ſumet queſtionẽ de ſamilia, vt ſciat
occiſorem. Si autem veneno per vim infuſo, vel me-
tu dicatur occiſus, licet nou fiat inquiſitio per ſena-
tuſconſultum Syllanianum; tamen fit per extenſionẽ
ſeu interpretationem Vlpiani, vt hæc traduutur. ff.
ad ſenatuſconſultum Syllani. l. 1. §. occiſorum. &. §. ſi
quis non metu. ſecundum Spec. ſed dicit Ioan. Andr.
in add. ad. d. §. quando. ꝙ illud, quod dicit Spec. de
metu, non eſt congruè dictum, vt patet ex. d. §. occi-
ſorum. &. §. ſiquis non metu. nec Roffre. hoc dixit, de
quo dic, vt traditur ibi. Fallit 10. ſi accuſator pecu-
nia corruptus, dicatut petijſſe abolitionẽ a reo; quia
iudex de hoc inquirere contra eum, & repertum reũ
punire poteſt. C. de abolitio. l. abolitio. Fallit. 11. in
generali inquiſitione, quam facit pręſes ex offitio, p
quam inquirit malos homines; vt illos de ſua prouin
cia expellat. Item ſacrilegos, latrones, plagiarios, fu
res, & receptatores eorũ; & vt in eos animaduertat,
prout quiſq; deliquerit, vt. l. congruit. &. l. 3. ff. de of-
fic. præſi. &. c. 1. ſ. de offi. ordi. Fallit. 12. quando hæ-
res aliqnid de hereditate ſubtraxit, vt. l. fin. §. licẽtia.
C. de iurę deliberan. Fallit. 13. ſi nauis ſit obruta, vel
ſubmerſa; nam trium nautarum addita quæſtione,
ſolet per iudicem fieri iuquiſitio; vt inueniat verita-
tem, quòd ſi nautæ defuerint, in alios nautas, non
magiſtros fiet inquiſitio; & ſi iſti etiam defuerint in
alios non nautas fiet inquiſitio, vt dicit Roſ. in. l. quo
ties. C. de naufra. lib. 11. Fallit. 14. in maleficijs, quan
do ſcilicet vnus de malefactoribus confitetur ſe ha-
buiſſe ſocios, illi enim de ſe confeſſo non creditur cō
tra alios, vt. C. de accu. l. fiu. & iu. c. 1. ſ. de confeſ. vn-
de inquirit iudex de ſocijs, vt. ff. de quæſtio. l. 1. §. ſi qs
vltro. Fallit. 15. in crimine hæreſis, & apoſtaſiæ. C. de
apoſta. l. apoſtatarum. &. C. de Iudæ. l. nemo. Fallit.
16. in crimine leſę maieſtatis, vt. C. ad. l. Iul. maieſta.
l. 2. &. 3. Fallit vltimo in omnibus caſibus, in quibus
quis ſine accuſatore poteſt cōdemnari, vt. d. c. vnico.
ſ. vt eccle. benefi. &. d. c. de manifeſta. 2. q. 1. Et ſic pa
tet ex prædictis caſibus, quòd opi. gloſſ. in. d. §. ſi pu-
blico. quæ vult, quòd. d. regula ſallit ſolum in caſibus
in ea allegatis non eſt vera, cum alij plures. ſ. fuerũt
enumerati, & propter hanc cauſam eã reprobat An
gel. in. d. l. ſi vacantia. licet non faciat mentionem de
prædictis caſibus enumeratis per Spe. ſed enumerat
ipſe quoſdam alios; videlicet, contra omnem ſacrile
gium, latronem, & plagiarum, vt. l. 4. §. mandatis. ff.
ad. l. Iul. pecul. Item contra ſacientes ſeditiones con-
tra cinitatem, vt in authenti. de manda. princip. §. fi.
Io. And. etiam poſt Hoſtien. in. d. c. vnico. vt eccle. be
nefi. numerat quaſdã alias fallẽtias ſupra nou enume
ratas; videlicet, in caſu. c. tam literis. ſ. de teſt. &. c.
3. ſ. de proba. Item cũ quis appellationẽ ſuã nō pro-
ſequitur, vel iudicum literas abradit. ſ. de reſcript.
olim. Item in ſubteptitiè impetraute, vel abutẽte re
ſcripto apoſtolico, vt. ſ. de reſcript. c. fin. Itẽ cũ quis
eſt reus, actor, & iudex; vt cũ ſe obligat ad certa pœ-
nam ſi non probaret, vt. ſ. de elect. dilecti. Item cum
quis ſuccumbit in cauſa appellationis, vt. ſ. de app.
vt debitus. Item cnm quis ſubtrahit probationẽ ad-
uerſario, vt. ſ. de teſt. conſtitutus. Item in promouen
te exceptionem, & ſucumbente in probatione; niſi
aliquid probabile eum excuſet, de dolo & contum.

c. finem. Item in quolibet, qui illudit iudici, vel aliã
malitiam committit, vt. ſ. de aliena. iudicij mut. cã
facta. c. 1. & de poſtula. pra la. c. bonæ. 2. verſi. nec no-
cebat. Sed dicit Io. de Imol. in. d. c. vnico. ſ. vt eccle.
benefi. quòd vt plurimum, prædicti caſus non viden
tur loqui quando fit inquiſitio; ſed quando ex officio
condemnat in expenſis, vel alia pœna; vt patet in
non proſequente appellationem, vel ſuccumben-
te in cauſa, & in impetrante ſubreptitiè, vel abutẽte
reſcripto, vel abradentę; vel deficiente in probatio-
ne, exceptione, vel ſimilibus. Alia opin. fuit quorun-
dã, qui voluetũt, quòd licet de iure vera ſit doctrina
prędictarũ gloſſ. tñ de conſuetudine dicũt, quòd de
quolibet crimine poteſt inquiti ſama publica præce
dente, & clamoſa inſinuatione deferẽte; & ita refert
Alber. de Gandino in ſuo tractatu de malefici. Vn-
de dicit Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de inqui. §.
371 quando in prin. quòd † iudices ſecularis ſori faciunt
ſibi regulã affirmatiuam, quòd poſſint inquirere de
quolibet maleficio; niſi alias per ſtatuta prohibean-
tur, fama ſcilicet præcedente, &c. allegant. d. l. con-
gruit. &. §. iubemus autem. in authen. de collatio. &
C. de aboli. l. 1. circa princ. Subdit tamen ibi Ioann.
Andr. in add. quòd de iure ciuili ſolum poteſt inqui-
ri in pręmiſſis caſibus. Aduerte tamen; quia Io. And.
loquitur de iure communi. Gandi. de conſuetudine.
Ang. verò in. d. l. ſi vacantia. dicit, quòd ſi conſuetu-
372 do eſt, illa ſeruanda eſt; quia † eſt optima legum in-
tęrpres, vt. l. ſi de interpretatione. &. l. minimè ff. de
legi. Alia fuit opin. Bar. in. d. l. 2. §. ſi publico. ff. de a-
dult. qui ſequendo quædã dicta Nicolai de Materel.
in quadam ſua diſputatione. aſſumit in prædicto ar-
373 ticulo ſeptem regulas in effectu. Primam, quòd † ad
denuntiationem officialis poteſt iudex inquirere,
per. l. diuus. ff. de cuſto. & exhibi. reo. &. l. ea quidem.
C. de acc. &. l. 1. C. de cuſto. reo. & ratio eſt; qua ſicut
tutor excuſatur a calumnia, ſi inſtigatus ratione oſ-
ficij accuſat, vt. l. tutorem. ff. de his qui. vt indi. ita &
iudex, propter denuntiationem officialis; vnde di-
374 cit Angel. quòd † ſi ex forma ſtatuti, prout eſt hic
Senis, deputantur cuſtodes in comitatu per caſtra, &
villas ne maleficia committantur, quòd licet ſtatu-
tum vltra non procedat, quòd poſſint denuntiare; ta
men poterunt, vt. l. ab accuſatione. §. denuntiatores.
ff. ad Turpil. Et ratio eſt; quia talis neceſſitatur, & iu-
dex ad denuntiationem tenetur inquirere. Vnde ſi-
cut in ſimili videmus, quòd tutor excuſatur a præ-
ſumpta calumnia accuſando pro pupillo, quando
eſt incitatus a matre, vt. d. l. tutorem. ita & hic. ¶ Se
cundam, ſecundum Bar. quòd iudex ratione inci-
dentis criminis coram eo incidenter commiſſi, po-
teſt de illo inquirere, & punire, vt. d. §. ſi publico. &. l.
nullum. C. de teſt. &. C. de proba. l. penul. &. C. ſi ad-
uerſ. lib. l. penul. & propter incidentem criminis co-
gnitionem, quis excuſatur a metu calumniæ. l. qui
cum natu maior. §. ſi libertus. ff. de bon. liber. cũ ſim.
¶ Tertiam, quòd propter pręcedentem generalem
inquiſitionem, poteſt iudex ſpecialiter inquirere;
quia vbicunq; iudex ex generali inqſitione reperit ali
quem deliquiſſe, in eodem caſu poteſt ad inquiſi-
tionem ſpecialem procedere; vt illum condemnet.
375 & ita † intelligendam dicit. l. congruit. & tex. in. l. 4.
§. 1. ff. ad legem Iuliam pecul. & in authen. de colla-
to. §.

to.§.inbemus. Adducit etiam ſimile in accuſatore,
qui excuſatur a præſumpta calumnia, ſi eſt hęres, &
accuſat illum, quem teſtator dixit criminoſum, vt.d.
l.qui cum maior.§.fin.ff.de bon.libe. ¶ Quartam, q
permittitur inquiſitio propter magnum dolorē, vel
magnam offenſam; vnde dicit, quòd vbicunq; crimē
committitur coram iudice, poteſt iudex contra illū
taliter criminoſum procedere per inquiſitionem.l.
1.C. de calumnia, & in ſalſo teſte, vt.d.l.nullum.C.
de teſt.& in falſa charta.C.de proba.l.pen. & in alijs
delictis, quę committuntur coram iudice, de qnibus
tangit Barto.in.l.eos.C.de fal. allegat ſimile de ma-
rito vxoris adulterum accuſante, & in matre accu-
ſante de morte filij, & in alijs perſonis coniunctis,
quæ ſine metu calumniæ propter immenſum dolo-
rem accuſant, vt.l.fin.ff.de publi.iudi.&.l.mater.C.
de calum.cū ſim. ¶ Quintam, quòd propter immē-
ſum crimen poteſt iudex inquirere. Sunt enim quæ-
dam crimina ita enormia, quòd de illis abſq; metu
calumniæ accuſaret licet; vnde ſicut in illis admitti-
tur accuſator; ita iudex debet poſſe inqrere. ¶ Sex-
tam, quòd propter criminis notorietatem poteſt iu
dex inquirere, vt in.d.l.ea quidem.C.de accu. ¶ Se-
ptima, & vltima magis generalis colligitur ex omni
bus præcedentibus; videlicet, quòd vbicunque ſine
metu calumniæ, & ſine ſolennitate inſcriptionis pro
cedit accuſatio, poteſt iudex inquirere. Sed dicit An
ge.in.d.l.ſi vacantia. quòd prædicta doctrina ſibi nō
placet. Mouetur; quia ſi rumor præcederet, & ſama
publica, quòd T. aliquod maleficium commiſiſſet; ta
376 lis † rumor, & ſama excuſat accuſatorem ab omni p
ſumpta calumnia, vt.l.Pantonius.&.l.cum quidam.
§.quòd dicitur.ff.de acquir.hæred.&.C.de taſtamē.
mili.l.ſi cum vel in vtero.& tamen clarum eſt, quòd
de iure ciuili non poteſt inquiri de omni maleficio,
de quo rumor, & ſama pręcedit, vt.ĩ.patebit. Secun-
do mouetur; nā, dicit ipſe, ego reperio caſum in quo
non ad denuntiationem officialis, non propter inci-
dentem cognitionem, non ob præcedentem gene-
ralem inquiſitionem, non propter magnum dolo-
rem, offenſum ve iudicem, aut criminis atrocitatē,
vel notorietatem, iudex poteſt inquirere; & hoc eſt
in crimine ſuſpecti tutoris; ergo dicta doctrina eſt
defectiua. Nec poteſt dici, quòd in tali delicto poſ-
ſit procedi per inquiſitionem; quia poſſit quis accu-
ſari de illo ſine ſolennitate inſcriptionis, & metu ca-
lumniæ, quod non eſt verum; uam requiritur inſcri-
ptio, & accuſans tenetur de calumnia, vt not.gloſſ.in
l.1.in princ.ff.de ſuſpec.tut.&.l.fin.C.eod. Item nec;
placet Angel. quòd propter præcedentem generalē
inqui ſitionem, poſſit inquiri de quolibet crimine
ne generalis inquiſitio præcedens ſit aliàs fruſtato-
ria; quia ſi hoc eſſet verum, ſemper poſſet fieri fraus;
nam cum iudex vellet ſpecialiter inquirere cōtra ali
quem, generalem formaret inquiſitionem, & poſtea
deſcēderet ad ſpecialem, & ſic circumueniret diſpo
ſitionē.l.reſcripto.§.ſi quis accuſatorem.ff.de mu.&
hono.& illud dictum Euangelij; Mulier quis te accu
ſat &c. & alia iura de quibus dixi.ſ. in princi. huius
377 quæſtionis quæ † fraudes, & circunuentiones elimi-
378 nandæ ſunt, ne dicatur † legem verbis impoſitam, &
nou rebus, vt.l.non dubium.C.de legi.ſed melius fa
cit regula cum quid vna via. de reg. iur. lib. 6. Nec
ob. ratio pr ędicta, quòd aliàs inquiſitio generalis eſ-
ſet fruſtatoria; quia hoc non eſt verum; quia per eam
crimen inueſtigatur, & ſi eſt repertum, poterit iudex
deſcendere ad ſpecialem inquiſitionem, ſi eſt tale, in
quo poſſit procedi de iure per inquiſitionem; vnde
multum operatur; quia vbi prius nō poterat ſpecia-
liter inquirere, nunc poteſt. Prædictam etiā opi. Ni-
colai & Barto. reprobat.d. Barth. de Salice.in.d.l.ea
quidem.C.de accu. Mouetur; quia non ſequitur, ac-
cuſator admittur ſine metu præſumptæ calumniæ,
379 ergò iudex poteſt inquirere; quia † de ſeparatis non
eſt illatio, vt.l.Papinianus.ff.de mino. &.l.naturali-
ter.§.nihil commune.ff.de acquiren.poſ. Et è contra
non ſequitur; accuſator nō admittitur ſine metu ca
lumniæ, ergo iudex non poteſt inquirere. Præterea
verba prædictorum Docto. probant, quòd iudex poſ
ſit ſemper inquirere, ſicut quis accuſare, ſed non te-
neatur de præſumpta calumnia; quando accuſator
non teneretur. Præterea per verba pr ędictorum, non
comprehenduntur omnes caſus, ſeu omnes fallētiæ
traditæ.ſ.per Specu.& Roffr. Et hoc tenet Angel.ſ.
in.2.articu. Item mouetur, quia attenta ratione, & ſi
militudine, quam faciunt, verba torquentur con-
tra eos hoc modo; ſi potentia accuſandi non depen-
det a metu præſumptæ calumniæ; ergo nec potentia
inquirendi, hæc conſequentia videtur bona, ſecundū
æquiparationem, & rationem prædictorum. Antece
dens autē probatur, per.l.1.C.de calum.&.C.de ad-
uoc. diuer. iudi.l.1.&.C.de accu.l.2. Item confirmat
prædicta; quia præſumpta calumnia colligitur ex de
fectu probationum.C. de proba.l. qui non probaſſe
&.d.l.1.C.de aduoc.diuer.iudi.ſed talis defectus ap
paret poſt inchoatam accuſationem, vel inquiſitio-
nem; ergo ipſius permiſſio non depēdet a metu præ
ſumptæ calumniæ, vel non; cum illa appareat ex poſt
facto, & ſic videretur eſſe permiſſa ſimpliciter inqui
ſitio in omni caſu, quod eſt ſalſum; & per prædicta
reprobat.d.Barth.prædictā opi.Bar.& Nicolai. Alia
380 fuit opi.quorūdam, qui voluerunt, quòd † duplex eſ
ſet inquiſitio. Vna nobilis, quæ fit principaliter pro-
pter ſe ex nobili officio. Alia mercenaria, quæ fit in-
cidenter ex officio mercenario. Circa primam, vo-
lunt, quòd fieri poſſit pluribus modis. Primo, quan-
do per ſamam imploratur, vt.l.iuſtiſſimos.C.de of-
381 fic. recto. prouin. Secundo, † quando per proba-
tionem prouocaretur, vt.cum oporteat.ſ.eod. Ter-
tio, quando per publicum denuntiatorem excitatur
C.de accu.l.ea quidem. &.l.diuus.ff.de cuſto.reo.cū
ſim. Prædictam opin.refert Bald.in.d.l.ea quidem.&
Ang.in.d.l.ſi vacantia. Sed ipſi dicunt, quòd eſt vera,
ſecundum quòd de iure canonico remedium, ſeu iu
dicium eſt ordinatium, de quo dixi.ſ.in.3.art.prin.
382 ſed † de iure ciuili ex ſola ſama non inquiritur. Nec
ob. quòd ſola fama videtur accuſare, vt hic; quia hoc
nō ſufficit, niſi fiat inſcriptio, vt.l. libellorum.ff.de
acc.ſed ſama ſe nō inſcribit; ergo &c. Item quòd di
cunt de promotore, ſimiliter non eſt verum de iure
ciuili; quia non ſufficit crimen promoueri, niſi accu-
ſatio ſolenniter inſtituatur, vt.d.l.libellorum. Secun-
do caſu cum loquitur de inquiſitione mercenaria, ſi
ue incidenti, volunt, quòd ſemper poſſit inquiri, ſic
383 † intelligunt.l. penul.C.de proba. &.l.nullum.C.de
teſti. Bal.in.d.l.ea quidē. dicit, quòd iſta eſt veritas,

quòd

quòd de iure ciuili regulariter non admittitur, nec
procedit inquiſitio; niſi in crimine notorio, & licet
non ſit plenè notoriuni;tamen ſatis eſt, quòd ſit ple-
num præſumptiuè fama publica deferrente, ſecun-
dum Cyn. ibi, vel officiali publico denuntiante, vt
ibi. Nec ob.l. congruit. quia per præcedentem in-
quiſitionem generalem, fit iudici notorium pręſum-
ptiuè,& ſemiplenè. Et ideò poſtea inquiritur ſpecia-
liter. Et ideò, illa lex continetur ſub iſta regula, &
eodē modo poteſt reſponderi ad.l.pen.C. de proba.
& ad.l.nullum.C.de teſti.nam in illis iuribus crimen
eſt nototium incidenter; & ideò venit ſub prædicta
384 regula. † De crimine autem non notorio non poteſt
regulariter inquiri. Fallit, ſi committitur principali-
ter contra diuinam maieſtatem, vel etiam ſi ſecun-
dariò, vt eſt in crimine ſacrilegij, vt.l.4.§.1.ff.ad.l.Iul.
pecul.&.C.de epi.& cle.l. ſi quis in hoc genus. Item
ſi crimen committitur contra principem, vel contra
Rempub.quia tale crimen eſt tanquam ſacrilegium;
& ideò contra turbatores publici ſtatus poteſt pro-
cedi per inquiſitionem etiam de iure communi, &
maximè, quia tale crimen non committitur contra
ſingularem perſouam; & ideò non debet expectari
quòd aliquis accuſet. Item quia tales etiam offen-
dunt maieſtatem pretoriam; ideò meritò iudices ex
officio poſſunt vlciſci, vt not. Iunocē.in.c.ex parte.j̃.
de verb.ſig. Item poteſt inquirere, vbi accuſator de-
ſiſtit colludens cum reo, vt.C.de aboli.l.2.dic, vt la-
tiſsimè dixi in.c.1.j̃.de colluſio. Item vbi accuſator
moritur factis probationibus,& ſic de crimine quo-
dammodo nototiè apparet, vt.l.pen.ff.de pub.iudi.
Ang.verò in.d.repe.l.ſi vacantia.dicit, ꝙ materia eſt
difficilis propter tantorum Doct. opi. finaliter tamē
diſtinguit duo membra. Primum, an poſsit inquiri
ad priuatam vtilitatem; & dic, vt dixi in præcedenti
q.Secundo, an poſsit inquiri ad publicam vtilitatē,
in quo mēbro dat iufraſcriptas regulas.prima, ꝙ in
omnibus caſibus merè ciuilibus, & pecuniarijs prin
cipaliter vtilitatem Reipublicæ reſpicientibus, po-
teſt iudex per inquiſitionem procedere, vt.d.l.ſi va-
cantia.&.C. de exac. tribu.l. miſsi. &.C. de bo.præ-
ſcrip.l.ſi quis intra.& ratio eſt; quia cum cauſa ſit me
rè ciuilis, & pecuniaria, non agitur de magno præ-
iudicio priuatorum; ideò facilius conceditur inqui-
ſitio. In cauſis verò criminalibus dat quatuor regu-
las; tres affirmatiuas,& vnā negatiuam. Primā regu-
las eſt, ꝙ vbicunq; crimen eſt tale in quo accuſando
iuris ſolennitas relaxatur, poteſt de illo inquiri. Hæc
regula probatur, in.l.ea quidem.C.eod.&.l.diuus.ff.
de cuſto.reo.&.l.ab accuſatione.§.nuntiatores.ff. ad
ſenatuſconſul. Turpil. Et rario eſt, quare ad denun-
tiationem publici officialis poteſt inquiri, vt in iuri-
bus præallegatis; & quia crimen eo modo efficitur
notorium, vt.d.l.ea quidem.ſed non eſt dubiū, quòd
cum de crimine notorio agitur, multæ iuris ſolen-
nitatis relaxantur, vt.l.1.C. qui & aduer. quos. &.c.
euidentia.s̄.eod.traditur in.c.noſtra.de coha.cler. &
mul.ergò quo iure relaxantur alię ſolennitates, vide-
tur etiam relaxari, ꝙ licet regulariter requiratur ac-
cuſator; tamē procedi poſsit per viam inquiſitionis,
vt.d.c.veſtra.&.c.euidentia. Item probatur dicta re-
385 gula, in.l.1.§.ſequens. Nam clarum eſt, ꝙ † mulier
accuſans de crimine, non auditur; niſi ſuam, vel ſuo-
rum iniuriam proſequatur.ff. eod.l. qui accuſare. &
C. qui accuſa.non poſ.l. de crimine. Et in cā ſuſpecti
tutoris relaxatur, vt per inquiſirionē poſsit procedi,
vt.d.l.1.&.s̄. dixi. ad idem allegat.l. ſi maritus.ff. de
adult.& omnia alia iura, in quibus admittitur ad ac-
cuſandum ſine metu calumniæ, de quibus dixi.s̄.in
opin. Bart. nam cum in illis relaxetur id quod vide-
tur eſſe de natura,& ſubſtātia accuſationis,& malefi
cij; vt videlicet, non teneatur pœna ralionis; ergo vi-
detur concedi viā inquiſitionis. Sed contra prædicta
fortiter obſt.nā ex hoc ſequeretur, ꝙ vbicunq; fama
publica pręcederet, poſſet de iure ciuili iudex inqui-
386 rere, quia clatum eſt, vt.s̄.dixi, ꝙ † fama publica ex-
cuſat à pręſumpta calumnia. Sed pōt reſponderi, ſe-
cundum Ange. ꝙ licet excuſet à præſumpta calum-
nia, non tamen excuſat à vera; ſed quod ſupra dictū
eſt, debet intelligi, quādo tale crimen eſt in quo po-
teſt admitti accuſator; nec poteſt puniri ex præſum-
pta, aut vera calumuia. ¶ Secunda regula eſt, quòd
387 † vbicunq; crimen cōmittitur corā iudice, ita quod
offendatur ipſius maieſtas, poteſt iudex de illo inqui
rere; hæc regula probatur in.d.l.nullum.C. de teſti.
&.l.pen.C.de proba.&.l.pen.C.ſi aduer.lib. ¶ Tertia
388 regula eſt, ꝙ † vbicunq; crimen eſt de atrocibus fa-
ma publica præcedēte à fide dignis, poteſt iudex in-
quirere; hæc regula probatur in.l.4.§.mandatis.ff.ad
l.Iul. pecul. coniuncta.l.congruit. de offi. præſi. quia
389 † iu iſtis atrocibus ſolennitas iuris relaxatur, vt.l.ꝓ-
uinciatum.C. de fer. ergò debet poſſe procedi ꝑ in-
390 quiſitionem, vt dictum eſt. † Intereſt enim Reipub.
vt tam atrocia crimina puniantur,& vt ciuitas malis
391 purgetur.hominibus.† Crimina autem atrocia quæ
ſint, collige ex no. in.l.ab ea.&.l.ferè.ff. de reg.iur.&
l.liber homo.ff. ad.l.Aquil.&.l. auxiliū.§. in dilectis.
ff.de mino. & in auth. de manda.prin.§. neq;.coll.3.
ex quibus iuribus colligitur, in quibus criminibus
poſsit inquiri de iure ciuili, vt probatur in.d.l.ſi quis
in hoc genꝰ.C.de epiſ.& cle. ¶ Quarta regula eſt ne-
gatiua; videlicet, ꝙ exceptis p̄dictis criminibus, iu-
dex nō pōt inqrere, quæ regula probat̄, in.d.l.reſcri-
pto.§. ſi quis accuſatorem.ff.de mu.& hon.& in alijs
iuribus, & ratiouibus allegatis.s̄. in prin. illius.2.q.
D.Barth. de Salice.in.l.ea quidem dicit, ꝙ aut quęri-
tur, an de quolibet crimine poſsit inquiri,& dicendū
eſt, ꝙ ſic, qcquid dicat gl.in.d.§.ſi publico.mouetur
dupliciratione; primo, quia de quolibet delicto eſt
392 permiſſa accuſatio; ergò & inquiſirio, † quæ accu-
ſationis loco ſuccedit, argu.l.eum qui.§.qui iniutia-
rum.ff.ſi quis cautionibus.&.j̃. de ſimon.c.licet He-
ly.nam & inquiſitio, quæ fit ad publicam vindictam,
fit vt maleficia non remaneant impunita. Secundo
mouetur; quia per inquiſitionem generalem po-
teſt inquiri de quolibet crimine, vt.d.l. congruit. &
393 d.l.4.ff.ad leg.Iul.pecul.& † inquiſitio generalis non
fit niſi ad effectum deſcendendi ad ſpecialem, vt.d.l.
4. ergò ſequitur, quòd in ſpeciali poteſt de quolibet
delicto inquiri, iuxta illud generale; propter ꝙ vnum
quodq; eſt, & illud magis, vt in auth.multomagis.C.
de ſacr.ſan.eccle.& ſubdit, ꝙ ad hanc rationem non
percipit bonam reſpōſionem; addit etiam rarionē;
quia pro maiori parte reperitur ſpecialis inquiſitio
ꝑmiſſa in delictis; vt patet ex fallentijs quas.s̄.indu-
xi, ſecundum opi.gl.Roſ.& Spec.in alijs non apparet

ratio; quare magis videatur prohibita; ergo videtur
permiſſa;& hoc quando fama publica præcedit. Sed
394 ſi quæritur,† an ſit permiſſa ſpecialis inquiſitio con-
tra certam perſonam, nullo alio præambulo præce-
dente,per ꝙ verè, vel præſumptiuè cõprehendi poſ-
ſit,ꝙ is,cõtra quem iudex vult inquirere tale delictũ
commiſit,& tunc non eſt permiſſa inquiſitio; & hoc
caſu procedat opi.glo.& antiquorum. Et poteſt eſſe
395 ratio vt † iudicum malitia, & proteruitas refrene-
tur,vt.l.2.in.fi.ff.de cuſto.& exhi.reo. Item ne inqui-
ſiti ſumptibus,ac etiam carceris pędore, & aſperita
te ſic ex abtupro grauati interim de delicto diffamẽ
tur. Sed vt aliquod legitimum præambulum præce-
deret, ꝓpter ꝙ præſumptiuè, vel verè apparere poſ-
ſit iudici delictum perpetratum per illum, contra
quem intendit inquirere. Hæc in effectu concludit
396 D.Barth. D.Cardi. Flo. hic ſimpliciter dicit,ꝙ † de
iure ciuili regulariter non permittitur inquiſitio. Sed
Do.Anto.in.c.vnico vt ec.benefi. videtur velle,quòd
in caſibus, in quib[9] poteſt iudex ex officio ſupplere,
in his omnibus poteſt tàm de iure canonico, quàm
ciuili inquirere. Qui autem ſint iſti caſus ſatis colli-
gi poteſt,ex his,quæ dixi.ſ.in princ. iſtius octaui ar-
tic.principalis.mihi videtur,quòd opi.Barth. de Sa-
lic.ſit ſatis æqua,& ideò tenẽda, & maximè,qa cum
Côm. opi. 397 ipſa concordat communis * practica, & † commu-
niter in Italia vigent ſtatuta, ꝙ officiales poſsint in-
quirere ſuper omnibus tàm per viam inquiſitionis,
quàm per viam accuſationis,quę tamen ſtatuta,ſunt
intelligenda præcedente aliquo præambulo,ꝑ quod
iudex inducatur verè, vel præſumptiuè ad credẽdũ,
de quibus præambulis videbimus in.9. ſeq. articu.
prin. Et pro prędicta cõmuni obſeruantia,& ſtatutis
militant rationes allegatæ,per D.Bar.de Sali. & ſi re
ctè conſiderẽt dicta opi.D.Barth. non multũ diſcre-
398 pat ab opi.Ang. ¶ Tertio q̃ro,† an de iure canoni-
co ſuper omnibus criminibus indifferenter poſsit iu
Com. opin. dex inq̃rere ad publicam vtilitatẽ? Sol.cõis* conclu-
ſio Doct.eſt, ꝙ ſic.& hoc tenet Arch.in.c. fęlicis.§.fi.
de pęn.lib.6. & D.Anto.in.c.vnico.vt ec. benefi.nam
cum pręcedit infamia,illa eſt loco accuſatoris, vt hic
in text.noſtro; & de ſimil.c.licet Hely.&.c. per tuas.
no. in.c.1. de offi.ordi. & hoc etiam videtur ſenſiſſe
glo.in.d.c.vnico.vt ec.benefi.debes tamen intellige-
re, vt intellexit Barth. de Sali.in.q.præcedenti; vide-
licet,dummodo præcedat aliquod pręambulum, ꝓ-
pter quod iudex inducatur ad credendum rationa-
biliter, ꝙ is contra quem vult inquirere commiſerit
delictum, ſecundum ꝙ dicam.ĩ.artic. proximo la-
399 tiſsimè,† ſuper occultis enim criminibus etiam de
iure canonico non poteſt fieri inquiſitio, vt no.in.c.
qualiter.ſ.eod.& probatur hic in tex.noſtro. Et ratio
poteſt eſſe triplex,ſecundũ quod dixi in.q.pręceden-
ti in rationibus aſsignatis ſecũdum Barth.de Salice.
& ſic in effectu videtur parua differentia inter ius ca
nonicum, & ciuile. Intellige tamen prædicta, dum-
modo crimina non ſint leuia, vt dicam.ĩ. in vltima
400 q.huius articu. ¶ Quarto quæro, † ſtatuto cauetur,
ꝙ ſtetur iuramento alicuis, an contra talem poſsit
inquiri de periurio,ſeu de falſitate; puta ſi ſtatutum
diceret, ꝙ de cæteris maleficijs ſtetur iuramento ſyn
dici,ſeu denuntiatoris? & videtur dicendum,ꝙ non,
per no. per Iac. de Are. & Cyn.in.l.1.C. ſi aduer.lib.
vbi volunt, quòd ſtari debeat diſpoſitioni ſtatuti. Et
idem videtur dicendum,ſi lex hoc diſponeret,exem
plum in authen. ſed nouo iure.C. de pœna iud. qui
malè iudica. ibi perſona, quæ dicitur ſuſcepiſſe, iu-
ret, & ſic ſit libera.& in authen.vt litigantes in exor-
401 dio litis.§. ſi quis autem. vbi dicitur,ꝙ† ſi litigator
aſſerens,ꝙ iudex aliquid datum,vel promiſſum rece
pit pro ſententia ferenda, & nequiuerit probare, ꝙ
iudex debet iurare,quòd neque per ſe, neq; per aliũ
acceperit, vel promiſsionem habuerit; & ſic eſt li-
ber. In contrarium tamen facit, quod not.gloſſ.1.in
l.1.C.de iureiuran.Sol.Bald. ibi dicit, quòd aut lex,
vel ſtatutum vlterius procedit diſponendo,quòd nõ
poſsit vlterius quæri de periurio, aut falſitate;vel ꝑ-
mittit,quòd poſsit inquiri, & ſtãdum eſt diſpoſitio-
402 ni ipſius;& ita† procedat authen.ſed nouo iure. Aut
lex,vel ſtatutum vlterius non procedit, ſed ſimplici-
ter diſponit,quòd deferatur iuramentum, vel ſtetur
iuramento;& hoc caſu tenendum eſt, ꝙ poſsit inqui
ri de periuro, & falſitate. Intelligẽdo tamẽ pręcedẽ-
tibus præambulis neceſſarijs requiſitis ad ſpecialem
inquiſitionem formandam;& hoc idem videtur vel-
le Bald.in.d.l.1.C. ſi aduer. lib.&.l. contra negãtem.
in.fi.C.ad.l.Aquil. & aliquid in.l. de periuro.ff. de in
litem iuran.& etiam aliquid in.l.ſolent.ff.de alimen.
& cibar.leg. Et aduerte;quia Bald.in.d.l.1.C.de iure-
iuran.dicit,quòd lex quæ dicit, quòd ſtetur ſacramẽ
to alicuius,debet intelligi in defectum aliarum pro-
bationum, ad hoc allegat glo. quam dicit ſingularẽ
in verſ.iuramẽtum.in.c.ſtatutum.§. cum verò.de re-
ſcrip.lib.6.ſed illa gl.hoc non dicit; ſed hoc dicit ibi
glo. in verbo ſaltem. per illum text. Aduerte tamen;
quia ille text. non videtur ſimpliciter probare opin.
403 Bal.in terminis noſtris;nam ibi in tex. ponitur † di-
ctio,ſaltem.cuius natura eſt ſubſidiaria;vt videlicet,
deficientibus alijs remedijs vltimatè recurratur ad
illud,cui adiungitur dictio ſaltem. Placet tamen di-
ctum in ſe, pro quo allego not.in.c.2.de proba. & in.
c.ex inſinuatione.de procur.& in.l.admonendi.ff.de
iureiur.&.l.in bonæfidei.C.eod.& quæ latiſsimè dixi
404 in.c.fi. de iureiur. nam † lex, & ſtatutum ita diſpo-
nens ęxorbitat a iure naturali, & diuino; ergò ſtrictè
interpretandũ, & reſtringendum, vt in iuribus vul-
405 gatis. Subdit etiã Bal.in.d.l.1.C.de iureiur.ꝙ† ſi ſta
tutũ diſponit, ꝙ ſtetur cõſcientię alicuius,ꝙ non põt
poſtea inquiri de malitia,ſeu imperitia illius, dũmo
do agamus de paruo ꝑiudicio, arg.not. in.d.c.ſtatu-
tũ.§.aſſeſſorẽ.de reſcrip.lib.6.ſecus ſi agerẽt de ma-
gno pręiudicio, vt not.gl.ſingularis in clem.1.de iure
406 patr.& ſatis placet;qa † in his quæ ſunt parui ꝑiudi-
cij nõ præſumitur dolus,ſm̃ tradita in.c. Quintaual-
lis de iureiuran.&.l.ſocietatem.§.arbitrorum.ff. pro
ſocio. & no. in auth.niſi breuiores.C. de ſen. ex bre-
uic.recit. Sit ergo concluſio, ꝙ contra tales põt in-
quiri,niſi cauſa ſit multum leuis; quia ſtatuta nõ vi-
dentur remittere dolũ,& ꝙ debeat qs puniri ſi falsò
407 iurauerit,qa† dolus futurus nõ intelligitur remiſſus
vt.l.ſi vn[9].§.illud nulla.ff.de pac. Nec obſt.ſi diceres,
nec etiã ſtatutum debet poſsè expreſsè remittere, &
tñ.ſ.dictum fuit, ꝙ ſtandum eſt verbis ſi clarè diſpo
nunt;quia rñdeo, ꝙ hoc eſt rõne fictionis, ſeu ꝑſum-
ptionis iuris, & de iure;quia ſtatutum ꝑſumit talem
408 omninò verũ dicere; & ſic† non admittit ꝓbatio in
contra-

contrarium, vt in iuribus vulgatis; & adde quæ dixi.
ſ̄.in.7. prin.artic.verſi.nono q̄ro. & præcedenti.poſ-
409 ſemus tamen incidere in dubitationem,† vtrum ta
le ſtatutum teneat, cum videatur eſſe cõtra ius natu
rale, & diuinum, quo diſponitur, ꝙ in ore duorum,
vel trium ſtet omne verbũ, vt in.c.in omni. de teſtã.
ſuper quo non inſiſto; quia non eſt principalis mate-
ria noſtra, quamuis videatur neceſſaria ad declara-
tionem huius.q.tu dic, vt traditur in.c.2.ſ̄.de proba.
410 ¶ Quinto quæro, † vtrum ſuper crimine vſurarum
poſsit generalis vicarius epiſcopi inquirere? Sol.q̃a,
hæc quæſtio potius reſpicit, reſpectu dubitationum,
quæ ex ea oriuntur, cauſam, ſeu perſonam efficien-
tem, quam ipſam materiam; ideò eam tibi latè ex-
pediui.ſ̄.in.5.prin.artic.verſ.14.quęro.¶ Sexto quę-
411 ro,† Titius eſt vulneratus ad mortem, vtrũ ante mor
tem poſsit inquiri ſuper morte? Sol.dic, vt dicam.ĩ.
in.9.articu.princ.verſi.56.quæro. ¶ Septimo quæro,
412 Pone,† ex forma ſtatuti non poteſt cognoſci per in-
quiſitionem de cognitione carnali; an poterit co-
gnoſcere per inquiſitionem de attentatione facta cũ
moniali, cauſa cognoſcendi eam carnaliter? Sol. hãc
q.reperio tactam per D.Diony.de Peruſio.conſil.20.
quod incipit, Et ſi doctrina cęcum illuminet.vbi re-
fert quendam Doctorem, quem multum vituperat,
413 conſuluiſſe, ꝙ ſic; ex eo, quia iſte eſt † caſus omiſſus
à ſtatuto; ergo remanet in diſpoſitione iuris com-
munis, vt.c.dilectus.de conſue.&.l. ſi verò.§.de viro.
414 ff.ſolu.ma.cum alijs iuribus vulgatis. Item quia † ex
ſeparatis non fit illatio, vt.l.naturaliter.§.nihil com-
mune.ff.de acqui. poſ.&c.ꝙ tranſlationem de offic.
415 leg.cum ſimil. Item quia † ex identitate rationis non
fit correctio per extenſionem, vt auth.quas actiones.
416 C.de ſacroſan.ec.cum ſimil.maximè, cum † aliud ſit
tractare, & aliud effectui mandare, vt.l.inter omnes.
417 §.fi.ff.de fur. Item quia † attentatio, & adulterium
habent ſe vt excedẽtia, & exceſſa; vnde vnũ ſine alio
eſſe poteſt. Et ideò licet de adulterio non poſsit in-
quiri, poteſt tamen inquiri de attentatione, arg.l.qui
de crimine.2.reſpon.C.de accu. Facit etiam, quia
418 † vbi ſunt diuerſa delicta, licet ex eodẽ facto deſcẽ-
dant, quis ex vtroq; punitur.ff.de accuſa.l.ſenatus.vt
in parricidio, & homicidio; licet enim ex vno facto
deſcendant; tamen quia ſe habent vt genus, & ſpe-
cies, delinquens de vtroq; tenetur; vt probatur in.l.
ſi adulterium cum inceſtu.ff.de adulte. & hinc eſt, ꝙ
419 † recipiens pecuniam à ſubiecto ob negationem fa
ciendam, vel non faciendam, tenetur lege Iul.repe.
& ex edic.de calum.l.3.ff.ad leg.Iul.repet. Facit etiã
in ſimili, ꝙ dicitur de illo, qui verberat ſeruũ meũ in
meã iniuriã.ff. de iniur.l.ait prętor.§.1. &.l.p̄tor edi-
xit.§.ſi mihi. Sed præfa.D.Diony.refert.D.Fran.de
Are. & Bald. de Peruſio contrarium conſulendo de-
terminaſſe, dixit enim præfa.D.Fran. in ſuo conſilio,
ꝙ incipit, ſtatutũ eſt Aretij, ꝙ ſi ex forma ſtatuti nõ
põt procedi per inquiſitionẽ ad inquirẽdũ de cogni
420 tione carnali, ita nec in caſu p̄dicto; q̃a † q̃n de duo-
bus connexis vnum reperitur prohibitum, & rõ p̄-
hibiti extendit ſe ad nõ prohibitum, venit & ipſe ſub
ratione p̄hibiti. Facit ꝙ not.ff.de tuto.& rat.diſtrah.
l.ſcire oportet.§.1. &.C. de vſur.rei iudi.l.fi.,&.ff.de
pac.l.ſi tibi decem.§.pactum cum venditore.&.ſ̄.de
immun.eccl.c.fi.& in reg.cum quid.de reg.iur.lib.6.

item quia cum ratio ſit communis ad vtrunq; factũ,
ergo. &c.nam in his, quę eidem rationi ſubijciũtur,
ſufficit vnum exprimere, vt.ff.de legi.l.non poſſunt.
& de furt.l.ſi quis ſeruo.& ad hoc etiam adducit alia
multa iura, quæ allegantur in materia extenſionis;
ſed ratio, & mẽs huius ſtatuti colligitur, ex.l.quãuis.
2.C.de adul.videlicet, ne detrahatur famæ non tan-
tũ mulieris; ſed totius familiæ, & generis ex tali deli
cto, ꝙ ſugillat eius pudicitiam, vt.ff.de ædili.ædic.l.
ꝙ ſi nolit.§.mancipia.ideò propinquitati reſeruatur
421 detectio huius delicti, vt.d.l.quãuis.† Intereſt enim
noſtra, ne probra noſtra detegantur.C.quando &
quib. quarta pars deb.l.1.libr.10. ſed idem reſultat
effectus quocunq; criminis titulo huiuſmodi mulie-
ris commiſſum detegatur, ideò, &c.vnde concludit
ipſe per.d.l.quamuis. maximè iuncto principio cum
fi.quòd non poſsit in caſu prædicto inquiri. Et prædi
cto conſilio.Bal.ſubſcripſit per hæc verba. Si non po-
teſt inquiri de inceſtu, vel ſtupro conſummato, mul-
tominus poteſt inquiri de eo intentato. Cũ ergo intẽ
tatũ quo ad impoſitionem pœnę in caſu noſtro finga
tur conſummatum, vt.d.l.ſi quis non dicã.C. de epiſ.
& cle.quæ eſt canonizata de pęni.diſ.1. ſi quis nõ di-
cam.cum ergo non liceat inquirere de eo, quòd cõ-
miſſum eſt verè, multominus debet licere de eo, qđ
422 cõmiſſum eſt fictè; quia † fictio, & ſimilitudo nõ de-
bet plus operari quã veritas, vt.l.ſi filius.ff. ſi cer.pet.
Non ob. ꝙ hic videatur commiſſum ſacrilegium vio
lando, & ingrediendo monaſterium; quia iſte ingreſ-
ſus confunditur cum ipſa attentatione, vt.d.l.qui de
crimine.C.de accu.&.ff.de furt.l.verum.&.l.qui iniu
riæ. & ſi non poteſt inquiri de principali, non po-
teſt inquiri de eo, quod confunditur cum principali;
423 & † à quo remouetur principale, remouetur acceſ-
ſorium, arg.ff.de iniur.l.non ſolum.§. ego autem.ſiue
ergo cum moniali dicatur commiſſum ſtuprum, ſi-
ue inceſtus, ſiue adulterium non refert; quia ſtatu-
tum omnes iſtos caſus comprehendit ſub illo gene-
rali, & indiſtincto verbo cognitionis carnalis. Et hæc
ſunt quæ Bald. in.d. ſubſcriptione dixit ad literam,
& hanc deciſionem ſequitur præfa. D.Diony. quia
attentatio adulterij committendi eſt pars ipſius
adulterij, vt.l.qui domum.cum.l.ſeq.ff.de adult.ſicut
ergò non poteſt inquiri de toto, ita non videtur poſ-
ſe fieri de eius parte, argu.l.quæ de tota.ff.de rei ven
di.&.c.maioribus.de præbend. cum ſimil. &.52.di-
424 ſtin.c.1.Et quia † turpis dicitur pars, quæ ſuo non cõ
gruit vniuerſo, vt.c.1.de ſponſa.duorum. 8.diſt.c.quę
425 contra. Item, † cui prohibentur ſequentia, videntur
& prohibita præcedentia, ſine quibus nequeunt ſe-
quentia explicari; & ècontra, ſecundum Iac.But.in.
l.indebita.ff.de condi.indebi.& eſt bo.tex.in.c.ſuper
his.ſ̄.eod. Item mouetur per plura arg. quæ fiunt de
acceſſorio ad principale, & ècontra; quæ omitto. Itẽ,
426 quia † à quo remouetur genus, remouetur & quæli-
bet eius ſpecies.l. ſi quis cum totum.ff. de excep.rei
iud.& in reg.in toto.de reg.iur.lib.6.& ad hoc etiam
adducit quædam alia, quæ omitto. Item, quia in ge-
nerali virtute legis continentur omnes eius ſpecies,
vt.l.1.ff.de condi.ex lege. & ex regula generali, cum
quid vna via prohibetur, &c.& ex alia reg.quòd p̄hi
bito aliquo, ſunt oĩa ſimilia prohibita. Et quia cũ ſit
eadem ratio prohibitionis in attẽtatione; ergò for-

tius videtur prohiberi ex vi comprehenſiua, quam
extenſiua, vt.c.ſi poſtquam.de elect.lib.6. cum mul-
tis alijs iuribus, quę omitto; quia quotidiè allegan-
tur in materia extenſionis, & interpretationis ſta-
tutorum. Non obſt.arg. in contrarium formatum;
quia. vt.ſ̄. dictum eſt, propter omnimodam ratio-
nem non dicitur extendi; ſed comprehendi, vt.d.c.
ſi poſtquam. &.c.1.de temp.ordi.lib.6. & in gloſſ.in
clem.quoniã.de vit.& hon.cle.cum ſim. Nec obſt.ꝙ
iſte ſit caſus omiſſus, vt dictũ eſt; quia non eſt omiſ-
ſus, vt.ſ̄.probatum eſt, imo comprehenſus. Et poſi-
427 to, quòd† ſtatutum diceret, ſi quis cognouerit mu-
lierem nuptam, comprehenderetur caſus noſter; qa
428 † mulier ingrediens monaſterium, dicitur matrimo
nium contrahere, vt in authen.de ſacroſan.epi.§.ſed
hoc de præſenti. & authen. niſi rogati.C. ad Trebel.
Et ea dicit, quòd huiuſmodi mulieres ſunt in matri-
monio Chriſti.27.q.1.c.hi qui.&.c.ſi quis epiſcopus.
429 &.c.quæ Chriſto.&.c.viduas.&† ſi ſtatutum loque-
retur de virginibus, ſimiliter continerentur.27.q.1.
430 c.virginem.c.virginibus.&.c.virgines. Et† ſi ſimpli-
citer loquitur, nõ eſt dubium, quòd hunc caſum cõ-
prehendit propter generalitatem ipſius. Concludit
tandem, licet ſub multis verbis, iudicem non poſſe
inquirere, maximè per.d.l.quamuis. quæ loquitur
de adulterio; & in fin.ſub quadam conſideratione ſa
crilegij. Nec obſt.quod vbi diuerſa ſunt crimina, &c.
quia illud eſt verũ, quando vnum non reputatur pars
alterius; aliàs ſecus. Sed in caſu noſtro, attentatio eſt
pars criminis cognitionis carnalis, & cum ipſo cri-
mine conſumitur; ergò vnum crimen reputatur. Fa-
cit quòd not.Cy.in.l. quicunque.C. de ſerui.fugi.in.
7.q.&.C. de ſepul.viol.l.3. & Iac.But.in.l.1.C. vt in-
tra certum tempus.q.2. Aduerte, propter prædictas
auctoritates, quòd non eſt recedendum à dicta opi.
quæſtio tamen eſt diſputabilis ad vtranq; partẽ. Vi-
de quædam, quę faciunt.ſ̄.in.7.artic.priu.verſ.octa-
uo.& in.c.de his.ſ̄.eod.dixi in accuſatione, & inqui
ſitione. & dicam.j̄. de colluſione.c.1.in.4. mẽbro.in
exceptione de adulterio.&.q.ſeq. ibi. ¶ Octauo, &
vltimo circa hanc materiam huius octaui principa-
431 lis articuli ſume hanc doctrinam, ꝙ † ad hoc vt iu-
dex poſſit de delictis inquirere, crimina debẽt eſſe
talia, quæ pœnam, & vindictam publicam merean-
tur; cum quæritur de vindicta publica; aliàs aũt non
432 poteſt fieri inquiſitio, vel accuſatio; vnde cum † ex
delicto leui culpa commiſſo non debeat quis puni-
ri, vt dicit Cyn. in.l. ſi quis.non dicam rapere.C. de
epiſ.& cleri. per conſequens nec fieri inquiſitio, vel
accuſatio, vt ſentit idẽ in.l.data opera.C. qui accu.
non poſ.Bal.tamen ibi tenet cõtrarium, per.l.ſi for-
tuitò.ff. de incendio rui.& naufra. per quam etiam
mouetur Bar.& ꝙ leuis culpa ſit punienda. allegat.l.
reſpiciendum.§.delinquunt.ff.de pęn.ſed Bal.in.d.l.
data opera.dicit, ꝙ nõ probat; & finaliter diſtinguit,
ꝙ aut eſt culpa in faciẽdo, & eſt punibilis; aut in om
mittendo, & nõ eſt punibilis, pro quo vide inra, quæ
allego in.c.1.j̄.de delic. puero.in gloſſ.1.& vide quæ
dixi.ſ̄.eo. in rubrica in diffinitione accuſationis ſu-
per verbo, doli capacis. Ego concludo, ꝙ dumtaxat
de grauioribus, aut grauib' delictis debeat fieri in-
quiſitio.vt.ſ̄.eod.tit.c.inquiſitionis.&.ſ̄. de rẽ indic.
cum I.&.A.&.ſ̄. de iureiur.c.ſi verò.&.ſ̄. de dolo &

contuma.c.veritatis.&.l. leuia.ff.de accu. de leuibus
enim, & his quæ potius diſſimulanda ſunt, nõ debet
inquiri, tenet Spec. in tit.de inquiſi.§.1.propè.prin.
& hoc ſentit tex. noſter dum dicit. ſi rei popoſcerit
qualitas.& tenet Gof.in libel.iuris canonici, in titu.
de inquiſit.§.nunc videamus quę ſunt neceſſaria.vbi
dicit, quòd nõ in omnibus criminibus inquiſitio eſt
facienda; ſed pro illis, quæ ſine diſſimulatione præ-
termitti non poſſunt. Si tamen grauiora delicta ſunt
leui culpa commiſſa, arbitror, ꝙ poſſit fieri inquiſi-
tio; quia tunc delinquentes tenẽtur etiam crimina-
liter, licet non poſſint puniri pœna corporali, ſed pe
cuniaria, vt.d.l.ſi fortuitò.&.l.ſi ædes.in.fi.cod.tit.de
incend.&c.&.l.1.§.1. de ſicca. ſecundum Bald.in.d.
repet. Et ſic habes expeditum hunc.8. principalem
articulum. Nono loco principali videndum eſt, qñ,
ſiue quibus præambulis præcedẽtibus inquiſitio fie-
ri debeat. Sol. vt hic articulus ſecundum ſolitum or-
dinem expediatur, proſequar infraſcriptas quæſtio-
nes, quas præmitto. ¶ Primo, quæ ſint præambula
neceſſaria ad inquiſitionem generaliſſimam. Secun-
do, quæ ad inquiſitionem generalem fiendam ſuper
ſtatu eccleſiæ. Tartio, quæ ad inquiſitionem, quæ fit
per oculorum inſpectionem. Quarto, quæ ſint præ-
ambula neceſſaria ad inquiſitionẽ, quæ fit ad denũ-
tiationem publici officialis. Quinto, quid de ea, quę
fit ad publicam vtilitatem in cauſa merè ciuili; & qd
ſi ad vtilitatem priuatam. Sexto, quid de inquiſitio-
ne, quæ fit per ſuperiorem, vbi agitur de confirma-
tione electi. Septimo, quæ neceſſaria ad inquiſitio-
nem generalem fiendam, tàm quo ad pſonas, quàm
quo ad delicta. Octauo, quid in inquiſitione genera-
li quo ad perſonas, & ſpeciali quo ad delicta. Nono,
quid in inquiſitione generali quo ad delicta, & ſpe-
ciali quo ad perſonas. Decimo, quid in inquiſitione
præparatoria. Vndecimo, quod pręambulum ſit ne-
ceſſarium ad inquiſitionem ſpecialem quo ad deli-
cta, & quo ad perſonas. Duodecimo, quid de inqui-
ſitione, quæ fit ad mandatum ſuperioris. Decimo-
tertio, quia ad inquiſitiones prædictas vt plurimum
requiritur infamia, tradetur qualis debeat eſſe infa-
mia. Quartodecimo, quoties requiratur, quòd cla-
mor, & infamia peruenerit. Quintodecimo an pro-
pter ſcandalum tantum procedi debeat ad inquiſi-
tionem. Sextodecimo, an procedi poſſit ex ſola ſu-
ſpicione prælati, non præcedente infamia. Decimo-
ſeptimo, ad quem debeat venire frequens clamor, &
infamia. Decimooctauo, qualiter iudex poterit ſe
informare de infamia. Decimonono, qa in pçedẽti-
bus.qq.latè tractatur de fama, & infamia, ponet in-
troductoriũ ad alias ſeq.qq. Vigeſimo, qd ſit fama,
ſeu infamia. Vigeſimoprimo, vñ dicatur fama. Vige
ſimoſecundo, p quot homines fama habeatur. Vige
ſimotertio, vtrũ in maiore parte populi, aut viciniæ
quę requiritur ad faciendã famã, computentur mu-
lieres. Vigeſimoquarto, in quo loco debeat eſſe fa-
ma, & penès quos. Vigeſimoquinto, à quibus, & vñ,
ſeu quam originem debeat habere fama. Vigeſimo-
ſexto, quando, & ex quo tempore fama oriri debeat.
Vigeſimoſeptimo, quid ſi fama contracta eſt, ſeu ſu-
peruenit pẽdente pceſſu inqſitionis. Vigeſimoocta-
uo, p quot teſtes probetur fama, ſeu diffamatio. Vi-
geſimonono, qualiter teſtes debeant deponere ſu-

per

per fama,ad hoc vt probent diffamationem.Trigeſimo, vtrum teſtes qui probant infamiam, teneantur reddere cām dicti ſui. Trigeſimoprimo, quid ſi teſtis circa articulum diffamationis dicit vera eſſe cō tenta in dicto articulo, interrogatus de cauſa ſcientiæ,reſpondeat,ſcio; quia maior pars populi hoc ſentit. Trigeſimoſecundo, quid ſi reddit cauſam ; quia audiuit dici à maiore parte iſtius ciuitatis , vel viciniæ. Trigeſimotertio , quid ſi ſolum dixit à maiore parte populi; nec adiecit iſtius ciuitatis,vel viciniæ. Trigeſimoquarto , quid ſi dicit , ſcio ; quia dicitur à maiore parte populi iſtius ciuitatis.Trigeſimoquinto,quid ſi dixit, ſcio ; quia dicitur per totam ciuitatē.Trigeſimoſexto,quid ſi in redditione cauſæ,dicit ſcio;quia audiui publicè dici in iſta ciuitate. Trigeſimoſeptimo,quid ſi dicit;ſcio;quia audiui palā dici. Trigeſimooctauo , quid ſi dicit , ſcio ; quia propter talem infamiam homines iſtius ciuitatis vitant eius familiaritatem.Trigeſimonono,vtrum teſti, qui deponit famam eſſe , quia audiuit dici à maiori parte populi,vel ciuitatis,teneatur exprimere , & ſpecificare à quibus audiuerit , & in quo loco,& quo tempore,& quid iuris ſi diſcordant in loco, & hic multa traduntur vtiliſsima in materia teſtium diſcordātium.Quadrageſimo, vtrum teſtes teneantur exprimere cauſam,quare popul',vel vicinia ſic loquitur, vel opinatur. Quadrageſimoprimo,vtrum probata infamia per teſtes, ſi inquiſitus vult probare bonam famam ad finem excludendi poteſtatem inquirendi,debeat admitti.Quadrageſimoſecūdo,vtrum infamatus de aliquo crimine ſpeciali, cōtra quem ꝓbata eſt diffamatio, probando generalem bonam famam releuetur. Quadrageſimotertio, quid ſi ſtatuto cauetur, quòd fama habeatur pro plena ꝓbatione in certis maleficijs,& probetur contra eum fama de illo maleficio ; reus verò probet per contrariam famam de innocentia ſua , quæ probatio præualet. Quadrageſimoquarto , quid ſi teſtis poſt aliqua capitula affirmauit,& probauit,& ſuper aliquibus dixit ſe ignorare,& nihil ſcire;& tandem interrogatus ſuper articulo famæ, dixit , ꝙ de omnibus præmiſſis erat publica vox,& fama , an probet ſaltē de his , ſuper quibus dixit ſe ignorare.Quadrageſimoquinto, de effectibus famæ,ſeu diffamationis . Quadrageſimoſexto,vtrum non præcedente inquiſitione ſuper infamia , valeat proceſſus ſuper veritate criminum.Quadrageſimoſeptimo, quid ſi inquiſitor permixtim inquirit de infamia,& de criminibus.Quadrageſimooctauo , quid ſi iudex proceſsit ad inquiſitionem criminis non præcedente infamia,reus opponit,ꝙ non poteſt procedi;tamen confeſſus eſt delictum , an valeat proceſſus , ita quòd ſequi poſsit condemnatio. Quadrageſimonono , quid ſi datur libellus diffamationis in occulto per diffamantes. Quinquageſimo , quid ſi formata eſt inquiſitio ſuper infamia, & teſtes depoſuerunt ſuper veritate criminis.Quinquageſimoprimo, quid habeat agere iudex probata infamia. Quinquageſimoſecundo,breuiter, & compendioſè ſubnectam caſus ſpeciales,in quibus ad inquiſitionem formandam non requiritur diffamatio præcedens. Quinquageſimotertio, vtrum præter infamiā , ſint alia neceſſaria ad inquiſitionē ſuper veritate . Quinquageſimoquarto, vtrū ad formandam inquiſitionem ſit neceſſarium præambulum monitionis.Quinquageſimoquinto , vtrū ad hoc vt iudex poſsit inquirere , ſit neceſſarium ꝙ præfigat terminum accuſare volentibus . Quinquageſimoſexto , quid ſi aliquis ſit vulneratus ad mortem,an ante mortem poſsit inquiri de morte . Pri-
433 mo igitur quæro , † quæ ſint præambula neceſſaria ad inquiſitionem generaliſsimam ? Solu. dicendum eſt,quòd in dicta inquiſitione,quæ fit per concilium prouinciale,ponendo perſonas idoneas, & honeſtas &c.vt ſæpius dictum eſt, requiritur concilij prouincialis congregatio ; & in concilio epiſcopali, etiam
434 ipſius epiſcopalis concilij congregatio, † cuius autem auctoritate debeat congregari , & quoties , & qui debeant vocari ad dicta concilia , dicam in.c. ſeq. & traditur in.c.grauè. de præbend. & ibi maximè per Io.de Imol.&.6.q.3.c.ſcitote.&.18.diſtinct. c.quoniam.&.c.placuit.&.c.ſi epiſcopus. &.c.penul. Et habent locum prædicta in generaliſsima inquiſitione,quæ fit generaliter in concilio prouinciali, ſuper ſtatu prouinciæ , vel epiſcopali ſuper ſtatu diœceſis.Item ſi fieret de ſtatu eccleſiæ,ciuitatis, caſtri, vel loci, in capite, & in membris, nec eſt neceſſaria infamia ſecundum Hoſt.& Ioan.And.hic. De inquiſitione autem,quę fit poſtea ad denuntiationem denuntiatorum præpoſitorum per concilium , quæ ſint præambula neceſſaria , ſiue denuntient generaliter quo ad delicta, & quo ad perſonas ; ſiue generaliter quo ad perſonas , & ſpecialiter quo ad delicta ; ſiue ècōtra;ſiue ſpecialiter quo ad delicta,& quo ad perſonas patebit ex.j. dicendis maximè in verſ.quarto.
435 Secundo quæro,†quando,& quę pręambula ſint neceſſaria ad inquiſitionem generalem fiendā de ſtatu ciuitatis,loci,vel alicuius eccleſiæ; tā in capite , quā in membris;non per viam concilij, ſed quando prælatus ex officio viſitat?Solu.dic, quòd ad hanc inquiſitionem non videtur neceſſarium præambulum aliquod infamiæ,ſed ſufficit, quòd habens iuriſdictionem ordinariam,& iuſtificādi poteſtatem, arbitretur talem inquiſitionem fiendam eſſe per viſitationem . Nam huiuſmodi inquiſitionem poſſunt tales facere,quando,& quoties viderint expedire, ſecundum quod not.10.q.1.regenda.18.q.2.c. non ſemel. ſ.de offi.Archidia.c.mandamus.& ibi not. Sed tunc maximè tenetur illam facere, quando infamia prelati,aut alterius rectoris deferretur ad ſuperiorē , vel timeretur ſcandalum,vel quid ſimile,arg.tex.noſtri, & eorum, quæ.j. dicā.ordinariè autē vbi alia neceſſitas non immineret , inquiſitionem hanc viſitando tenentur facere ſemel in anno.10.q.1. decernimus. &.c.epiſcopum.&.c.placuit.ſ. de offi.ordi.conquerente.Et ſic patet, quòd ad talem inquiſitionem formandam nō eſt neceſſarium præambulum infamiæ, & hoc tenet Innocen. in.c.1.ſ. de poſtula. prælat.in verſic.requiſitus.& etiam ibi Ioan. Andr. per not.in c.1.ſ. de offic. ordin. &.ſ.de ſta.mon.c. in ſingulis. &.c. cum ad monaſterium.& in.d.c. decernimus.& c. epiſcopum.8.q.2.c. viſitandi. &.d.c. non ſemel.& ſ.de re iudic.c. cum.I.&.A. & tenet hic Hoſtien.Io. Andr.& Doctor. & Ioan.Andr.poſt Innocen. in verbo,famam.in.c.licet Hely.de ſimon. & Ioan. Andr. in.c.per tuas.in prin.eod.titu.tenet etiam Ang.in.d. repe.l.ſi vacantia. Sed tunc neceſſariò fienda eſt . .

quando frequens clamor, & infamia ad ſuperiorem
peruenit ; & non ſolũ ſi prælatus infamatus eſſet vna
cum alijs de eccleſia; ſed etiam ſi ſolus prælatus, fiet
inquiſitio de omnibus, ſiue ſup ſtatu eccleſiæ; & hoc
ſentit glo. magna hic verſi. vel etiam cum prælatus.
436 quia † capite infirmante, facilè reliqua corporis mẽ
bra inficiunt.6.q.1. in capite. Et ſi langor non fuerit
curatus in capite , morbus totũ corpus inuadit.2.q.
437 7.c. ſicut iniquit. & † totius familiæ, & domini ſta-
tus, & ordo nutabit; ſi quod requirit in corpore, non
inuenit in capite.61.diſt.miramur.& tenet Innoc.&
Io.And.in.c.cũ dilecti.in prin. s̄.eod.Et Spec.in titu.
de inqui.§. nunc tractemus. verſ.quid ſi alio.in fi.fa-
cit.ꝙ dixi in.d.c.cũ I.& A.s̄.de re iudi.&.s̄.eo.c.cum
dilecti. vbi hoc probari vr̃. Sed cõtra prædicta forti-
ter obſt.c.cũ oporteat.s̄.eod.& tex.noſter .in quibus
438 probat̃, ꝙ † regulariter non debet inquiri contra il-
los,qui non ſunt infamati. Nec obſt.c.cum dilecti.s̄.
eod.vbi contrariũ videt̃ probari, quia ſm̃ Hoſt.poteſt
dici, ꝙ ibi erant infamati etiam particulares de ec-
cleſia; vel dũ litera dicit, ibi, de ſtatu eccleſiæ. poteſt
exponi.1.de ſtatu epi.per id, ꝙ habetur.7.q.1.c. ſcire
debet.Innoc.tñ in. c.licet Hely.j̄. de ſimo.vr̃ velle, ꝙ
ex infamia epi ſit præſumptio contra ſubditos; vt ſic
de tota eccleſia poſsit inquiri ; quia qñ caput dolet,
&c.vt dictũ eſt.hoc tamẽ non placet Hoſti.per id qd
habet̃,in.c.quæſiuit.de his quæ fi.à ma.parte cap.vbi
439 † delictum vnius , non debet alteri nocere , & quia
440 † inquiſitio nõ debet fieri ſup occultis, ſed famoſis,
vt.s̄.c.ꝓximo.& ad tex.c. cũ dilecti.rñdet, vt.s̄.dixi;
fatetur tñ, ꝙ cõtra epiſcopũ procedit inquiſitio tàm
in capite, q̃ in mẽbris, quo ad hoc, vt inquirat quali-
ter ſe haber in ciuitate , & in caſtris, & alijs eccleſijs
ſuæ diœceſis, & qualiter erga canonicos ſuos, & alios
441 clericos, & laicos ſibi ſubiectos; & ita † põt intelli-
gi.c.cũ dilecti.& ita reſidet ibi Io.de Imo. Ego arbi-
tror, quòd ſi fieret inquiſitio ſpecialiter propter infa
miam prælati , non poſsit fieri contra membra non
infamata. Sed cũ fit generaliter ſuper ſtatu eccleſiæ,
licet ꝓpter infamiá prælati, dico, ꝙ põt tàm in capi
te, fieri q̃ in membris; quia hoc denotat verbũ illud,
ſuper ſtatu eccleſiæ. Nam ſi poteſt fieri nulla infamia
præcedente, vt.s̄.dixi, fortius ꝓcedente infamia præ-
lati; & ita intellige, quæ dixi in.c.cũ dilecti.s̄.eod.&
adde q̃ dicam in.2.q.in.11.artic.princ. Et ex prædi-
442 ctis infert̃, ꝙ † ſyndicatores Poteſtatis, & capitanei,
vel ſimilium officialium , qui illos ſyndicant , & ſic
ſyndicant caput, & eius membra; videlicet , collate-
rales, iudices , milites, & alios, quos ſecum habue-
runt , poſſunt contra eos inquirere in genere de de-
lictis commiſsis per eos, & eorum officiales , & non
præcedente diffamatione, vel clamoſa inſinuatione.
Et hoc tenet Ang. in.d.repe.l. ſi vacantia.& ità dicit
ſeruari de conſuetudine. Ego tamen vidi communi-
Cõm. obſ. ter * obſeruari, quòd ipſi aſſerunt famam publicá, &
frequentem clamorem ad eos perueniſſe. ¶ Tertio
quæro de inquiſitione , quæ fit per oculorum inſpe-
ctionem ſuper his , quæ crimen non concernunt ?
Sol. quia hęc non eſt principalis materia noſtra, cum
non intendamus de ea principaliter tractare; dic, vt
traditur in iuribus allegatis.s̄.in.7. notabili. nec eſt
neceſſaria aliqua infamia, vt patet; quia habet anne-
443 xam aliquam notorietatẽ. ¶ Quarto quæro, † quod
ſit præambulum neceſſarium ad inquiſitionem, quæ
fit ad denuntiationem publici officialis? Sol. dicen-
dum arbitror , ꝙ præambulum neceſſarium eſt ipſa
denuntiatio, vt verbum ſonat, per not.l.ea quidem.
C.eod.&.l.diuus.ff.de cuſto.reo.&.s̄. de offi.cuſto.c.
1.& de cenſi.c. Romana.§.ſanè.lib.6. ſecundũ Hoſt.
hic.ſed quantum ad frequentem clamorem, ſeu infa
miam, an hæc ſint neceſſaria, dicendum arbitror , ꝙ
aut ſtatuta circa hoc aliquid diſponunt ; & illa ſer-
uanda ſunt, aut non, ꝙ non eſt neceſſarium, ꝙ præce
dat infamia; ſed ſufficit ſóla denuntiatio; & idem ſen
tit hic Hoſt.& Ang. in.d.l. ſi vacantia.per.d.l.ea qui-
dem.&.c.1.s̄.de offic. ordi.Sed tu aduerte; quia hæc
denuntiatio poteſt fieri multipliciter. Vno modo
generaliter; videlicet, quòd plura crimina ſunt com
miſſa non exprimendo perſonas , aut delicta in ſpe-
cie; & hoc caſu iudex procedet ad generalem inqui-
ſitionem, de qua.j̄.verſi. ſeptimo quæro. Et contra
repertos culpabiles poterit deſcendere ad ſpecialẽ
inquiſitionem. Et idem dicẽdum, ſi denuntiaret de-
lictum in ſpecie, ſed non delinquentem niſi in gene-
re; quia quo ad perſonas deſcenderet ad generalem
inquiſitionem reſpectu perſonarum , de qua dicam
j̄.in verſ.octauo quæro. & ſi quem culpabilem repe-
riret, deſcenderet contra eum ad ſpecialem inquiſi-
tionem; & idem, ſi denuntiaret talem facinoroſum,
ſed non deſcenderet ad ſpeciem delicti ; nam pote-
rit generaliter inquirere contra eum de delictis; & ſi
in aliquo culpabilem reperiet, poterit venire ad ſpe
cialem inquiſitionem ; vt fit communiter in inquiſi-
tione, quæ fit contra officiales, qui ſtant in ſyndica-
tu. Et facit ad prædicta.ff.ad.l. Iuliam.pe.l.4. de offi.
præſi.l. congruit. & ꝙ ibi not.ſed ſi officialis denun-
tiaret perſonam in ſpecie, & delictum in ſpecie , ha-
beret locum, quod ſupra dixi, ſecundum Ang. ꝙ non
requiritur infamia; ſi modo ſtatutum diſponeret ta-
li denuntiatori quo ad formandam inquiſitionem
in ſpecie, credendum eſſe; pro vt communiter ſtatu-
ta diſponunt; aliàs autem ſi diſponeret, quòd ad de-
nuntiationem alicuius ſyndici deberet formari in-
quiſitio , fortè tunc intelligendum eſſet ſtatutum ,
ſaltem infamia præcedente; & ſi non clamoſa , ſępè,
aut frequenter , ad hoc vt tale ſtatutum min' deuiet
à iure communi ; vt in iuribus vulgatis. facit quod
dicam in verſ.13.& ſequenti. ¶ Quinto quæro; quia,
vt ſupra dixi in primo articulo principali, quod quę-
444 dam eſt † inquiſitio , quæ fit ad publicam vtilitatem
in cauſa merè ciuili, & in hac non eſt neceſſariũ pre-
ambulum infamiæ, vt dicit Ang.in.d.l.ſi vacantia. Et
idem ſi ad vtilitatem priuatam , vt Inſti. de Attilia.
tut.§. ſed hoc iure. &.s̄. de iureiuran.c. ad noſtram,
niſi fortè cum inquiritur de crimine ſuſpecti tutoris;
quia tunc requiritur quòd pręcedat infamia; & ratio
eſt; quia talis inquiſitio tendit ad crimen puniendũ;
vt.l.hoc enim.ff.de ſuſpect. tuto. vnde requirit̃ infa-
matio, ſicut in alijs criminibus , vt.j̄.dicá. Debes tñ
animaduertere, ꝙ Spec.in titu.de inquiſi.§.nunc tra-
ctemus.verſ.cæterum.dicit , ꝙ licet quãdo procedit
ad inquiſitionem , ratione priuati commodi , nullá
ꝓcedente infamia procedi poſsit; tamen debet præ-
cedere charitatiua monitio; exemplum in.c.tuas du
dum.j̄.de vſuris. &.d.c. ad noſtram.2. de iureiuran.
& idem etiam videtur velle, quando ageretur ad fi-

nem, vt ſeruetur iuramentum, vt.ſ.de iudi.nouit. ꝙ
tamen intellige in caſibus, in quibus poteſt fieri in-
quiſitio ad priuatam vtilitatem, ꝙ eſt quando aliter
parti non poteſt cõſuli, vt traditur in.d.c.ad noſtrã.
&.d.c.tuas.de quibus latè dixi.ſ.in.8.artic.princip.
in principio.& idem etiam tenet Spec.ſi proceditur
ad inquiſitionem per denũtiationem, quam quis fa
cit ratione publici intereſſe; dummodo ſua etiam
interſit, vt priuati; vt quia ſubditus, cuius intereſt ha
bere bonum prælatum. 2.q.7.c. quapropter. vel in
patrono.16.q.vltima.c.filijs. vel in parochiano. 23.
diſtin.c.illud.&.ſ.eod. titu.c.illa. Sed ſi aliquod pri-
uatum intereſſe non prętenderet; non admittitur;
niſi præcedat infamia, vt.d.c.cum oporteat.ſ.eo. Et
ſic in hoc vltimo Specu. videtur contradicere dicto
Ang. ſed fortè intelligendum eſt, quando fieret non
ſolum ad publicam vtilitatem; ſed etiam ad priua-
tam vindictam; vide quæ dixi ſupra in quinto mem-
445 bro principali. ¶ Sexto quæro, † quid de inquiſi-
tione, quę ſit per ſuperiorem, vbi agitur de confirma
tione electi in prælatum? Sol. dic, ꝙ illa poteſt fieri
etiam nulla infamia præcedente, aut denuntiatione,
tenet Spec. in tit.de inqui.§.nunc tractemus. verſic.
fin. vide quæ dicã.j.11. articulo principali. & quòd
traditur per Hoſtien. Inno. & Ioan. And. & Docto.
446 in.c.1.de poſtu. præla. ¶ Septimo quæro, † quæ
ſint pręambula neceſſaria ad inquiſitionem gene-
ralem fiendam tám quo ad perſonas, quàm quo ad
delicta ad inueſtigandum facinoroſos homines vin-
dicta publica dignos? Sol. dicendum arbitror, quòd
aut ſtatuta locorum prębent aliquã formam, & illa
ſeruanda eſt, aut nõ; & in hac nó arbitror eſſe neceſ-
ſariam aliquam infamiam præcedere, aut rumo-
rem, frequentem clamorem, vel quid ſimile; nam
dicta inquiſitio cuilibet habenti ordinariam pote-
ſtatem, & regimen ciuitatum, aut locorum cógruit
447 vt † pacatam reddat ciuitatem, & eam malis homi-
nibus purget, vt inquirat latrones, ſacrilegos, pla-
giarios, & fures, vt.d.l.congruit.ff. de offic. præſi. &
c.1.de offic.ord. tenet expreſsè Do.me. in.c. grauè.
in glo. 1. de præben. Inno.in.c.1.de poſtu.præla. &
maximè hanc inquiſitionem debent facere epiſco-
pi, atq; cęteri præſides, prælati, & rectores, quando
rumor, & infamia ad ipſos perueniũt, ꝙ in diœceſi,
ciuitate, aut loco plurima facinora, ac delicta per-
petrarentur. Vnde concludo, quòd ſatis eſt, quòd
inquirens habeat iuriſdictionem, ſeu territorium
circa prędicta, & hoc volũt etiam hic Doct.& Ang.
448 in prælleg.l.vacantia. ¶ Octauo quæro, † quæ ſint
præambula neceſſaria ad inquiſitionem generalem
quo ad perſonas, & ſpecialem quo ad delicta? Sol.
hæc quæſtio ſatis clare poteſt decidi ex deſcriptio-
ne ipſius, quam poſui.ſ.in.2.articulo principali. Eſt
enim neceſſarium, ꝙ ſit commiſſum maleficium, &
illud ſit iam compertum; ſed non eſt neceſſarium
reſpectum perſonarum, quæ ignorantur, ꝙ infamia
præcedat; cum talis inquiſitio fiat ad inueniendum,
non ad puniendum; & ſic reſpectù perſonarum eſt
eadem ratio, quę eſt in generali reſpectu perſonarũ,
& rerum, vt in.q.præcedenti, niſi ꝙ in iſta non ſo-
lum intendit ad expellendum, ſed ad inueniendum,
449 & inuentos puniendum. ¶ Nono quæro, † quæ ſint
præambula neceſſaria ad inquiſitionem generalem
quo ad delicta, & ſpecialem quo ad perſonas? Solu.
dic, ꝙ requiritur, vt quis ſit infamatus, ꝙ ſit facino-
roſus, ſed non de aliquo delicto in ſpecie, qualis aũt
infamia requiratur, apparebit ex ſeq.q. Et hæc col-
liguntur ex his quæ dixi.ſ.in deſcriptione ipſius in-
450 quiſitionis.2.artic.princ. ¶ Decimo quæro, † q̃ ſint
præambula neceſſaria ad inquiſitionem præparato-
riam, quæ quandoq; fit ſuper infamia, vt per illam
deueniatur ad inquiſitionem ſpecialem ſuper crimi-
nibus? Sol.arbitror, ꝙ fieri poſsit tã propter ſcanda-
lum, q̃ propter ſuſpectionem, & propter rumorem
etiam non frequentem, & propter denuntiatores ét
non multum legitimos. Faciunt quæ dicam.j.in ſeq.
q.& maximè in.q.14.&.15. ¶ Vndecimo quæro,
451 † quando, & quæ ſint præambula neceſſaria ad inqui
ſitionem ſpecialem, quo ad delicta, & quo ad per-
ſonas? & in hac.q. veniunt principaliter examinan-
dę plurimæ aliæ.qq. de quibus.j.per ordinem, quæ
ét faciunt ad deciſionẽ præcedentium; & ideò ſciẽ-
dum eſt, ꝙ ad huiuſmodi inquiſitionem, & ſimiles,
ſuperior procedere poteſt, qñ frequens clamor, &
fama ad eum peruenit à perſonis honeſtis, & non ſu
ſpectis, vel maleuolis, ꝙ ſubditus tale delictum cõ-
miſerit, per ꝙ infamatus ſit apud bonos, & graues;
vt hic in tex.noſtro.dum dicit, Deſcendã, & videbo,
verũ clamor, q venit ad me opere cõpleat, &c. q̃ ver-
ba habentur Gene.c.1. & hic tranſumptiuè. &.2.q.
1.c. Deus omnipotens.& in.c.licet. Hely.j.de ſimo.
vbi eſt ſimilis tex. & in.c.licet.&.c.cum oporteat.ſ.
eo. Facit.c.leges.2.q.6.&.2.q.5.c.accuſatores.& op
timè probatur, in.l.iuſtiſsimas.C.de offi.recto. pro-
uin. Et aduertendum eſt, ꝙ tex.noſter dicit clamo-
rem, & famam. quaſi ſentiat tex. ꝙ fama debet eſſe
frequens, & clamoſa; & dum dicit, nec ſemel tantũ.
vt in.d.c.licet. Hely.de ſimo.& ſic non ſufficit ſemel;
ſed ꝙ ſæpè, & frequenter peruenerit ad aures illius
iudicis, qui vult inquirere. Facit.l.ſi aſsiduis.C. qui
potio.in pigno.habe.&.c.ſi.j.de collu. dete. quoniã
452 † prælatus non debet eſſe facilis ad credendum ſi-
niſtra de ſubditis ſuis.86.diſtin. ſi quid. &.d.c.licet.
Hely. in prin.j.de ſimon. facit.C.de epi. audi.l. ne-
mo.ſin Gof. Io. And.& Spe. in tit. de inqui.§.1. verſ.
itẽ ꝙ tñ.&.§.nũc tractemus.verſ. quid ſi iſte.& verſ.
itẽ requirat.& verſ.hac igitur.& Hoſti.& Io.And.hic
& Doct.cõiter.* Sed qñ circa prędicta verba plures Com. opin.
poſſunt oriri dubitationes, ideò ꝓſequẽdo meũ or-
dinẽ, illas examinabo, & claras reddam. ¶ Duodeci
453 mo q̃ro, q̃a ſupra ſępius dictũ fuit, ꝙ † ad mandatũ ſu
pioris inferior tenet̃ inq̃rere, quę ſint p̃ambula neceſ
ſaria ad hãc inquiſitionẽ? & ante oĩa neceſſarium eſt
mandatũ ſupioris; vt de ſe patet. Sed vtrum ea, q̃ di-
cta ſunt de fama, & frequenti clamore, vendicent ſi-
bi locum, qñ huiuſmodi inquiſitio eſt delegata, vide
licet; vtrum delegatus prius neceſsitetur inq̃rere ſu-
per fama, ſeu diffamatione, q̃ ſup veritate criminũ;
quęſtio eſt difficilis; & licet illam examinauerim in
c.cum oporteat.ſ. eo. tamen vt hæc materia in hoc
loco clarè, & pleniſsimè habeatur, repetã tibi, mo-
tus rationibus, quas.ſ.ſæpius aſsignaui, maximè in
ſecundo membro principali; vnde diſtinguendum
arbitror circa hanc.q.plenius etiam, q̃ ibi dixerim,
ꝙ aut ex forma mandati expreſsè apparet ꝙ Papa,
vel ſuperior vult, ꝙ omiſſa inquiſitione ſuper infa-

mia inquiratur ſuper crimine; & illa forma ſeruanda eſt, vt.c.cum dilecta.ſ.de reſcript.& tunc alia infamia non præcedit ſuper veritate criminis; ita intelligo, ꝙ ſingulariter dicit Bal. in.l.nullus.C. ad.l.Iul.
454 maie.vbi dicit,ꝙ† quādo inquiſitio emanat de cōſcientia Principis,non eſt neceſſe,ꝙ cōſtet de fama; qñ ſola principis ſcientia ſupplet defectum cuiuslibet ſolemnitatis, arg.d.l.nullus.ſin enim;allegat dicta Inno. in.c.cum oporteat.ſ. eo. Et ideò quidam Moderniores dant cautelam,ꝙ quandonon ſunt inditia ſufficientia, ſeu diffamatio ſufficiens ad inquiſitionem, ꝙ iudex faciat inquiſitionem de conſcientia Principis, ſeu regentis ciuitatem,vel alterius tenentis locum Principis; ſecundum ꝙ not. in.l.fin.C. de præſcrip.lon.tem. & Bart.in.l.hoſtes.ff. de cap.& poſtl.reuer.& idem ècontra ſi mandat inquiri ſuper fama;& forma erit ſeruanda,vt ibi. Aut nō apparet, & ſic ſumus in dubio; & tunc ſecundum glo. in.c. 2. eo.tit.lib.6.dicendū eſt, ꝙ ſi Papa cōmittit inqſitionē ad petitionē alicuius, ꝙ tūc delegat' debet prius inquirere de fama; ſed ſi motu proprio cōmittit inquiſitionē criminis, videt tunc committere,vt procedat omiſſo articulo famæ, per tex. 2.q.5.c.omnibus.&.c.ſicut olim.j.eo.& hoc etiam ſentit Inno.ſ. eo.c.cum oporteat. & Spec. in tit. de inquiſi.§.nunc tractemus.verſ.hoc aūt notandum.in princ. Aduerte tamen;qa ex dictis hic, & in.d.c.cum oporteat. p Doct.videtur potius diſtinguendum,ꝙ aut Papa ſimpliciter commiſit inquiſitionem;& dicendum eſt,ꝙ requiritur inquiſitio ſuper fama, arg.eorum, q̄ dixi ſ.in.d.c. cū oporteat.in tertio notabili. tenet glo. i. in.c.cauſam.de re iudic.& Guliel.in clem.1.de offic. ordi. Et ſi delegatus vellet prius inquirere ſuper veritate, quàm ſuper fama, poſſet ab eius ſententia appellari, vt.c.2. de appel. liber. 6. Aut Papa fecit mentionem de fama; vt puta, quia dixit plurimorum clamore ad nos delatum eſt, talem de talibus criminibus infamatum,quare tibi committimus inquiſitionem, &c.& hoc caſu Io. And.vult, ꝙ talis nō neceſsitetur prius inquirere ſuper fama, poſtquam Papa talem aſſerit infamatum. Contrarium tamen tenent Tanc.& Vinc.Mouentur;quia ad Papam talis clamor deferri potuit per inimicos diffamati. Item poteſt eſſe,ꝙ Papæ fuit facta falſa delatio. Sed Io.And. in.d.c. cum oporteat. diſtinguit, ꝙ aut Papa loquitur narratiuè,& procedit opi. Tanc.& Vin. Aut aſſertiuè, & procedit opi. Io.And. arg. not.in.c. ſi Papa. de priuile. lib.6. & in.clem.1.de proba. vbi plenè dixi. de verbis narratiuis tangit Spec.in tit.de inqui.§. nunc tractemus. verſi. hoc autem notandū.
455 † Dicitur autem narratiuè loqui ſecundum Ioan. And.hic, quando dicit multorum relatione accepimus, vel ad audientiam noſtram peruenit talem de talibus criminibus infamatum. Si vero diceret, cū cōſtet nobis talem de tali crimine infamatum; tunc aſſertiuè loqueretur. Idem tamen Io. And. in addi. Spec. in.d. ver. hoc autem notandum. concludit, quòd ſi Papa diceret, multorum fide dignorum relatu accepimus, quòd tunc non neceſsitaretur inquirere ſuper fama; & ſic talia verba in effectu ſatis dicerentur habere vim aſſertiuorum verborum, cū hoc caſu non poſsit dici, ꝙ relatio fuerit facta à maleuolis,vel ſuſpectis perſonis,vt dixi in.d.clem.1.de probat. Hoc tamen non placet D. Anto.in.d.c.cum oporteat. & eum ſequitur D. meus. Dicit enim, qđ p̄ſuppoſito, quòd Papa id acceperit à fide dignis, non tamen ſequitur,quòd ſit talis infamatus, quòd poſsit fieri inquiſitio ſuper veritate, cum potuerit audiuiſſe à duobus, vel tribus;& ſic Papa verum diceret; & tamen per hoc non probaretur infamia, vt in.c. inquiſitionis.§. tertiæ.ſ. eod. de quo latius.j. Sed pro Ioan.And. facit ſecundum Ioan. de Imol.in d.c.cum oporteat. quia, non eſt veriſimile quòd fi-
456 dedignæ perſonę falſum retulerint; & ideò† præſumendum eſt pro ipſarum relatione;niſi aliud appareat. Facit.c.niſi.ſ.de præben. Et hoc maximè arbitrarer dici poſſe, quando Papa diceret multorum, ac plurimorum relatione percepimus,&c.Aut Papa non ſimpliciter commiſit inquiſitionem, nec etiam aliquam mentionem fecit de fama; ſed commiſit inquiſitionem ſuper veritate criminis; & hoc caſu Hoſt.in.c.ſi.j.eod.tenet, quòd requiratur inquiſitio ſuper infamia. Sed Io. And.ibi tenet contrarium. Ego ibi ſaluaui vtrūq; dictum,hoc modo;videlicet, quòd aut committitur inquiſitio ſuper veritate ſimpliciter,ita quod inquiſitor habeat inquirere,& punire; & vera ſit opinio Hoſtien. Aut committitur inquiſitio ſuper veritate ſimpliciter;ita quòd inquiſitor habeat cognoſcere, & referre Summo Pontifici;
457 & procedat opinio Io. Andreæ.† ita loquitur tex. in.d.c.ſi.per quem mouetur Io.And. & ratio eſt; qa cum iſte inquiſitus ſit recepturus à Summo Pōtifice ſecundum merita;vt ibi;ſatis eſt,quòd Papa cognoſcat de veritate; quia ipſe ſolutus eſt ab hac rigoroſitate,& ordine infamiæ,vt dicam in verſ.52. quęro. in.11.&.13.fallen.vnde ſecus arbitror, ſi talis commiſsio fieret per inferiorem,vt cognoſceret, & referret, propter ceſſantem rationem. Qualiter autem poterit delegatus cognoſcere de infamia,in caſibus in quibus dixi eum prius debere inquirere de infamia,cū ei hoc non videatur commiſſum?Spec.in tit. de inquiſi.§.nūc tractemus.ver.ſed quomodo. dicit, ꝙ videtur ſibi commiſſum, tanq̄ acceſſorium;ſed dicit ibi Io.Andr. melius dixiſſet Spec. tanq̄ præparatoriū,ſeu præambulum,vt.c.præterea. de offic. dele. &.ff.de iuriſ.om.iudi.&.l.2.Eſt tñ aduertendum;qa, vt dixi in ſi. præcedentis.q.ꝙ multa dubia poſſunt oriri circa hanc famam, & frequentem clamorem ad quæſtiones.j. ponendas, quibus prædicta dubia declarantur. Et adde ad prędicta dubia omninò quæ dixi in.c. qualiter.ſ. eodem. ¶ Tertiode-
458 cimo quęro,† qualis debeat eſſe infamia, ad hoc vt poſsit fieri inquiſitio ſuper crimine, in caſibus, in quibus requiritur preambulum infamiæ? Sol. dic, ꝙ aut proceditur contra ſecularem. Aut contra regularem. Primo caſu,dic, quòd aut procedit contra prelatum, aut contra priuatum, & ſimplicem clericum;ſi contra prelatum ſecularem,dic,quod nō ſufficit ſimplex fama,vel clamor, etiam ſi ſit frequens; niſi ſit talis,& tāta infamia, quę generet ſcandalum, & quę non poſsit ſine periculo diſsimulari, aut tolerari,vt hic in textu noſtro in verſi. ſed cum ſuper exceſsibus.hoc tamen videtur limitandum,niſi periculum eſſet in mora,vt puta;quia prelatus eſſet dilapidator,vel hereticus;quia tunc eſſet periculum eccleſię, & ne alios de hæreſi inficeret. Et ideò dicit hic

Inn.ad fi.quòd vbicunq; imminet periculum,poteſt
procedi ſine infamia. Facit.7.q.vlti.c.fi.42. diſtin.c.
quieſcamus.& de ſimo.c.inſinuãte.& ſequitur Io. de
Imo. poſt D.Ant.in.c. cum oporteat.s̄.eod. & idem
etiam voluit Inno.in.c.dilectus.j̃. de purga. cano.in
gl.magna.& Ioan.Andr.poſt Inno.hic,qui exempli-
ficat in hæreſi, in qua vt dixi eſt periculum infectio-
nis.Alij tamen exemplificãt in dilapidatione. per.c.
fi.j̃.eo.ſed plus placet exemplum Inn.& tenet Hoſti.
eo.tit.§.quando.Barth. de Salice.in repe.l.ea quidẽ.
exemplificat etiam de tutore dilapidante bona pu-
459 pilli. ſic † intelligit.l.tutor.§.1.ff. de ſuſpe. tutori. &
idem dicit in apoſtata;ſicut in hæreſi,quia etiam eſt
infeſtius.C. de Iudæ.l.nemo. &.C. de apoſta.l. apo-
460 ſtatarum. & per hunc modum† intelligit.C. de epi.
& cle.l. ſi quis in hoc genus. &.C. ad.l.Iul. maie.l.2.
& vide Archi.poſt Hugu.in.d.c.ſi.7.q.vltima.vbi di-
461 cit,quòd†plurima conceduntur,& omittuntur gra-
tia vitandi ſcandali,quæ aliàs nõ concederentur,nec
ommitterentur.l. diſt.c. conſtituerentur. &.c. de his
not.33.q.6.c.quod Deo. De quo articulo per glo.&
Doct.in.c.niſi.s̄.de præben.&.j̃. de re ind.c.qui ſcan
dalizauerit.& adde quæ dicam.j̃.in verſ.15.Secũdo
caſu,quando fieret contra priuatum, aut ſimplicem
clericum;dic,quòd ſufficit fama frequens,& clamo-
462 ſa;licet non ſit talis,quæ generet ſcandalum. †Qua-
lis tamen requiratur,iudicis arbitrio relinquendum
eſt,ſecundum quod dicam in ſeq.q.Ita tamen,quòd
leuiores probationes ſufficiant,tàm cõtra priuatos,
quàm contra prelatos,vt.j̃.de ſymo.c. licet Hely.de
offi.deleg.c.paſtoralis.in princ.de ſent.excomm. cũ
463 illorum.§.ſi verò.& ſic patet,quòd†infamia nõ de-
bet eſſe leuis, quæ non repellit quem a dignitate,vt.
C.de dign.l.2.lib.12. vbi tex.dicit, quòd famoſi qui
multa,& freqnẽti infamia laborant,& annotati sũt,
ſunt a dignitate repellendi , vt tradit Inno.in.c.cum
oporteat.s̄.eod.in glo.magna.Secundo caſu,quando
contra regularem, videntur ſentire Doct.hic,& in.c.
olim.j̃.eod.quòd poſsit fieri inquiſitio ſine infamia,
per.c.ſingulis.cum.c.ſeq.de ſtatu regu.quod dictum
non placet.D.m.in.d.c. olim. quia illa iura non pro-
bant;quia loquuntur in inquiſitione generali,in qua
ſi reperiretur abbas culpabilis, remoueretur ab ad-
miniſtratione. Nec eſt hoc ſpeciale in prælatis regu
laribus,quia idem etiam eſſet in ſecularibus, vt.d.c.
cum olim.j̃.eo.&.c.1.de offi.ordi. & quod not.Bar.
in.l.2.§. ſi publico.ff.de adul. & quòd not. hic.D.m.
464 vnde concludit ipſe , quòd † inquiſitio ſpecialis ad
pœnam,non poteſt fieri cõtra prælatum regularem,
ſine infamia per text. noſtrum , qui contra omnem
prælatum,& ſubditum videtur requirere infamiam,
& frequentem clamorem; loquitur enim textus ſim
pliciter, & indefinitè de prælato;ergo debet intelli-
gi de prælato,tàm ſeculari,quàm regulari. Aduerte
tamen ; quia text.in fi. videtur contrariari opi.D.m.
dum dicit , ordinem. de quo in tex. noſtro , non eſſe
vſquequaq; ſeruandum circa regulares perſonas.
Qualiter tamen tex.debeat intelligi , dicam.j̃.in.9.
articulo principali. & hæc opi. plus mihi placet per
tex.in.c.licet.Hely. de ſimo. vbi text. loquitur de in-
quiſitione formanda contra illum abbatem Pompo
ſianum;& tamen mentionem facit de infamia,& fre
quenti clamore.Facit etiam ratio tex.noſtri in verſi.
verum. Fortè tamen dici poſſet,quòd nõ requirere-
tur tanta infamia contra prelatum regularem, quan
ta contra ſecularem,argu.tex. noſtri in fi.dum dicit,
ordinem hunc requiſitum circa regulares perſonas
non credimus vſquequaq; ſeruandum. & hoc repe-
rio etiam tenuiſſe. Ioan. de Imo.poſt.D.Anton.in.d.
465 c.cum oporteat.vbi dicit, quòd † ſi fieret inquiſitio
contra prælatum regularem, ſufficit fama frequens,
& famoſa;etiam ſi non generet ſcandalum, vel peri-
culum,& per tex.in.fi.dum dicit,quòd facilius,& li-
berius proceditur contra regulares,quàm contra ſe-
culares.& per id, quod habetur in.c.per tuas.1.j̃.de
ſimo. & idem etiam in effectu tenet Angel. in.d. re-
pet.§.ſi vacantia. vbi dicit , quòd in regularibus non
eſt neceſſe, quòd diffamatio ſit tanta, quòd ſine pe-
riculo euitari non poſsit , vel quòd generet ſcanda-
lum.Et ſic patet ex prædictis, quòd quãdoq; maior,
& quandoq; minor diffamatio requiritur reſpectu
perſonarum,& reſpectu periculi,& ſcandali,vt dice-
tur.j̃.in.15.q. & ſequitur etiam Dom. Barth. de Sa-
lice.in.d.l. ea quidem.C. de acc. & adde quæ dicam
in duabus.qq. ſequen. ¶ Quartodecimo quæro ;
466 †quoties requiratur,quod clamor,& infamia perue
nerit ad iudicẽ , ad hoc vt poſsit inquirere? Sol. qui-
dam dicunt,quòd ſufficit bis perueniſſe. Mouentur
467 per†verbum,ſępè,poſitum in tex.quod verificari vi-
detur in duabus vicibus,arg.l. fideicõmiſſa.§.ſi quis
alicui.ff.de leg.3.Facit quod not. in.c.monaſteria.de
vita & hone.cle.&.c.venerabilem.in.fi.s̄.de elect. cũ
concordantijs ſuis ; & tangit etiam Ioan. Andr.in.c.
468 licet Hely.in verſi.frequenter,quia† binus actus in-
ducit conſuetudinem in criminibus , vt.l. nemo. &
ibi traditur.C. de epi. audi. & 25.q.2.c. ita nos.not.
ſingulariter gl.in.l.capitalium.§. famoſos.ff. de pęn.
469 quæ dicit, quòd†per binum actum furandi,quis ef-
470 ficitur famoſus latro. Item facit, quia † pluralis lo-
quutio,&c. vt in regula , pluralis loquutio de re. iur.
lib.6.&.ff.de teſti.l. vbi numerus. canonizata.4.q.3.
verſ.vbi numerus. Aliqui vero dicunt, quòd debent
eſſe tres vices,arg.s̄.de cauſa poſ.& propriè.c.cũ ec-
cleſia.& hoc etiam tangit Ioan.And.in.c.licet Hely.
de ſimo.in verſi.frequenter. allegat.d.c.cum eccleſia
&.l.cum de in rem verſo.ff. de vſur. Vel dicendũ eſt,
quòd toties erit opus, quòd ſuperior moueatur, arg.
ff.de eden.l.ſi quis.In.fi. Vel dicendum, ſecundum In
no.& Hoſti.quos ſequuntur Ioan.Andr.& Doct.in.c.
cum oporteat.s̄.eod. quòd hoc relinquendum ſit ar
bitrio iudicis,arg.ff.de iure delibe.l.1.in.fi.& in au-
then.de teſti.§.2.coll.7. &.l. continuus.§.1.ff. de ver.
obli.tenet.Roffr.in libel.iuris canonici. in tit. de in-
quiſi.§.nũc videamus , neq; enim ſecundũ eum poſ-
ſumus ſcire , per quot vices clamor Sodomorum ad
Deum aſcenderit , qui dixit , Deſcendam,&c.vt hic
in tex.noſtro.nec per quot vices , villicus apud Do-
minum diffamatus eſſet,quòd bona domini ſui dila-
pidaſſet,cũ dixit , redde rationem villicationis tuæ.
Præterea, vt patet ex his, quæ dixi in præcedenti.q.
& quæ dicam in duabus ſeq.quandoq; maior,quan-
doq; minor exigitur diffamatio . Poterit enim eſſe
tanta nequitia, & infamia ſubditi, & ꝙ tot ſimul, &
ſemel denuntiabunt , ꝙ ad vnicum auditum poterit
formari inquiſitio,argu.c.tanta.86.diſtin.&.c.tantis
Daniel.81.diſtinct. Sed ſi quis eſſet bonæ famæ,non
ſuffi-

ſufficeret de eo ſemel audire; ſed requireretur, quòd
bis, vel ter, vel pluries, & a fide dignis, vt.c.ſi quid ve
rò.86.diſt.facit.46.diſt.c.nõnulli. ad fi. Et hoc ẽt te-
net Roffre.in præallegato loco. Superior enim nõ de
bet delectari in infamia ſubditorum; ſed in bona fa
ma, vt.c.licet.s̃.eo. & tenet Spec. in tit.de inqui.§.1.
verſi.ſed qualis. vbi dicit, quòd curia hoc ſæpe obſer
471 uat, & placet mihi, quòd † hoc ſit arbitrarium, & te-
Cõis opin. nent hic communiter* Doct. Iudex enim debebit ar
bitrari, & numerum, & qualitatem referentium, &
etiam qualitatem eius contra quem, vt in.q. præce-
dẽti, & debet adeò clamoſa inſinuatio præcedere, ꝙ
reddatur crimen quàſi manifeſtum; vt hic, & in.d.c.
cum oporteat.s̃.eo.ſecundũ Inn.& Hoſti.& Io. And.
472 ¶ Quintodecimo quęro, † an propter ſcãdalum tan
tum procedi debeat ad inquiſitionem? Dicit hic Io.
Andr.poſt Hoſt.in verbo, periculo. quòd ad hoc ſcã-
dalum inducitur propter vitium incontinentiæ, per
c.veſtra.&.c.tua.s̃.de coha.cleri.& mulie.& idem te
net Hoſt.in ſumma. in tit.de inquiſi.§. quando. Sol.
dic, quòd ſi ſcandalo non ſit adiunctum periculum,
quòd tunc propter ſcandalum non videtur procedẽ
dum, per ea quæ dixi.s̃.in ver. 14. quæro. Inn.verò vi
detur velle in.c. cum oporteat.s̃.eod.quòd ſi maior
pars ſubditorum ſcandalizatur, quòd tunc debeat ꝓ
cedi ad inquiſitionem propter talem infamiam, quę
ſine ſcandalo maioris partis non poteſt tolerari. Si
autem duo, vel tres ſcandalizarentur; tunc ponderã-
da eſt qualitas perſonarũ; quia ſi ſunt tales, & adeò
potẽtes, ꝙ licet ſint tantũ duo, vel tres poſſet pertur-
bari eccleſia; & tunc ad inquiſitionem eſſet procedẽ
dum, arg.c.conſtitueretur.l. diſtin.&. 23.q.4.c. cum
quiſq;. & quia ſi indicitur purgatio, vt remoueatur
ſcandalum, ergò & pro illo remouendo poterit fie-
ri inquiſitio. Sed aduerte; quia hoc non videtur ſuffi
ciens; vt indicẽda ſit purgatio, ſed vt remoueat̃ ſcã-
dalum; poteſt formari inquiſitio. Nam non ſemper
per inquiſitionem ſequitur purgatio; ſed quandoq;
abſolutio, vt dicam.j̃. in.7. articulo principali &
quandoq; etiã ipſius inquiſiti remotio, vt not. Ioan.
Andr.in.c.cum dilectis.j̃.de purg. cano. & ibi etiã.
473 D.m.vbi volunt, quod † illa glo. ſuper verbo, apud
bonos. inquantum opponit.d.c.noſtro & non ſoluit,
quòd ſolutio ſit, quòd loquitur in indicenda purga-
tione, hic in inquiſitione formanda; quinimo vult
ibi.D.m.quòd ſolum ſcandalum non ſufficit ad indi
cendam purgationem; ſed debet eſſe apud bonos,
& graues, per.c.inter. de purg. cano. de quo dicam
in.d.c.cum dilectis. vnde dicit. Do.Ioan.de Imol.in
d.c.cum oporteat. quòd aliqui tenent, quòd hoc ca
ſu propter ſcandalum non poſſet fieri inquiſitio; niſi
etiam pręcedat infamia, quod etiam tenet Inno. in
d.c.licet Hely.in glo.1.per rationes prædictas; & qa
licet propter ſcandalum poſſit indici purgatio; non
tamen poteſt fieri inquiſitio; quia non ſemper pro-
pter inquiſitionem indicenda eſt purgatio, vt dicã.
j̃.in.17. articulo principali. Refert tamen quoſdam
tenere contrarium; quia vt remoueatur ſcandalum
indicitur purgatio.2.q.5.c.præsbyter. ſed inquiſitio
nem ſequitur purgatio; ergò pro ſcandalo poteſt fie
ri inquiſitio contra eũ, qui eſt ſuſpectus pręlato ſuo.
Et hoc etiam tenet Inno. in.d.c. cum dilectis.in glo.
magna.ibi, nobis autem videtur. Sed vt.s̃.dixi, hoc
arg.non tenet, & ideò plus placet alia opi. quòd nõ
præcedente infamia propter ſcandalum, non ſit indi
cenda purgatio; niſi fortè ſcandalum inſurgeret ex
ſuſpicione hæreſis, ſecundum quòd ſtatim dicam in
ſeq.q.ſecundum opi.Do.Ant. Totum igitur hoc iu-
dicarem relinquendum arbitrio iudicantis; quando
tamen iudex animaduerteret, non eſſe infamiam ſuf
ficientem ad inquiſitionem ſpecialiter formandam
& timeretur ſcandalum; tunc conſulerem, quod ipſe
faceret generalem inquiſitionem, ſuper ſtatu eccle-
ſię, vel loci, vt ſtatim dicam in.11. articulo principa
li, vel faceret inquiſitionem ſuper infamia. vt.s̃.dixi
474 in alia.q. ¶ Sextodecimo quæro, † an ex ſola ſuſpi-
cione prælati non pręcedente infamia, poſſit proce
di ad inquiſitionem? Inno.hic videtur velle, quòd ſic
dicens, quòd ſiue ſit ſuſpectus ſuo prelato, vel princi
pi, vel bonis viris & non pręcedente aliter infamia,
poterit procedi ad inquiſitionem; quia ſicuti in ca-
ſu prędicto poteſt indici purgatio.2.q.5.c. in omni-
bus. ita etiam videtur, quod poſſit fieri inquiſitio. Et
idem tenet Inno.in.d.c.cum dilectus.in glo.magna,
in verſi.nobis autem videtur. vbi dicit, quòd ſiue ſcã
dalum, ſiue periculum, ſiue infamia, ſiue ſuſpicio gra
uis ſit contra aliquem, poteſt prælatus ſuus procede
re ad inquiſitionem, vel ſi non habeat probationes,
indicet purgationem, dicit etiam, ꝙ propter ſuſpi-
cionem dominorum, ſiue regum potius eſt indicen-
da purgatio propter honorem, & vitandum ſcanda-
lum, quam ꝙ ſit formanda inquiſitio; quamuis & il-
la facienda ſit, ſi viſum fuerit prælato, 2.q.5.c. Men-
nam.&.c.habet hoc. & idem not.in.c.cum oporteat
s̃.eo.& refert Archi. ita tenere. 2.q.5.d.c. omnibus.
Sed certè ſi non pręcedit infamia, non videtur, ꝙ
poſſit fieri inquiſitio, per.c.cũ dilecti.&.c.cũ opor-
teat.s̃.eo.& text.noſtrum. nec valeat arg. poteſt indi
ci purgatio; ergo poteſt fieri inquiſitio, vt dixi in ꝑ-
cedenti.q.nec etiam ſemper poteſt indici purgatio
propter ſuſpitionem, vt.c.placuit.6.q.2.not. gl.fi. &
ibi Ioan.And.in.c.nos inter.j̃. de purg. cano. & hãc
opi.tenet Bernar. Tancr. Vincen. & Goffred.in.d.c.
nos inter. vbi volunt, quòd etiam purgatio non poſ-
ſit indici ex ſola ſuſpicione, niſi quis ſit infamatus
apud bonos, & graues, per.c.cum in iuuẽtute.de pur
ga.cano. de quo etiam per Archid.in.d.c. omnibus,
vbi etiam refert prædictas opin. & ſubdit ſuam. Sed
non inſiſto; quia de purgatione indicenda non eſt
materia noſtra, dicam in.c.cum dilectus.de purg.ca
no.Do.Ant.in.c.cum. oporteat.s̃.eod.voluit, quòd
475 † propter ſolã ſuſpicionem hęreſis poteſt indici pur
gatio, & idem videtur ſentire de inquiſitione. Sed in
alijs criminibus dicit, quòd iudex debebit arbitrari
qualitatem ſuſpicionis; & ita intelligit dictum Inn.
& Ioan.Andr. in.d.c.inter nos. ſed dicit ibi Ioan. de
Imol.ꝙ communis*opinio eſt, quòd non ſola ſuſpi- Cõis opin.
cio epiſcopi; ſed demum quando tranſiuit ad alios,
vt voluit gl.in.d.c.ex parte. Ego arbitror aduerten-
dum eſſe, vtrum ſuſpicio fuerit pęnes tot, & tales, ꝙ
tranſiuerit in infamiam, & poſſit fieri inquiſitio; aut
non eſt tanta, & hoc caſu non poſſit inquirere ſpecia
liter ſuper crimine; ſed benè ſuper infamia præpara
toria ad inquiſitionem ſuper crimine; cum in ea mi-
nori infamia requiratur, & admittantur etiam pro-
bationes minus ſufficientes, & poſſit ad eam pro-
cedi

cedi ad delationem non fide dignorum, vt dicit Io.
Audr.in.c. cum in iuuentute.ſ. de præſump. in verſi.
credens. Facit quod not. Inno.in.c.licet.ſ.eod.glo.fi.
& Archi.in.d.c.omnibus.in gl. magna.in fi. & quod
dixi.ſ.in verſi. 10.& dicam.j.in verſ.25.¶ Decimo-
476 ſeptimo quæro,† ad quẽ debeat venire iſte frequens
clamor, & fama, ad hoc vt poſsit fieri inquiſitio? Sol.
ſatis clara patet ex text.noſtro, dum dicit, clamorẽ,
qui venit ad me.& idem dicitur in.c.Deus omnipo-
tens.2.q.1. quaſi ſentiat, quòd ad hoc vt poſsit fieri
inquiſitio, debet clamor peruenire ad prælatum, ſeu
ad iudicem; non ad alios; quia licet ad alios peruene
rit; non debet fieri inquiſitio, vt dicit hic Ioan. Andr.
ſuper verbo, ad me.& probatur etiam hic, dum dici
tur, ad aures ſuperioris peruenerit, &.c.licet Hely.j.
de ſymo.ibi dum tex.dicit, tunc enim clamor perue
477 nit ad prælatum.& ratio eſt in promptu; quia† pro-
batio debet fieri iudici, vt.c.quoniam contra.&.c.ex
literis.ſ.de proba.&.c. ſcriptum. de elect.&.c.ſtatu-
tum.§. cum verò.de.reſcript.lib.6.&.l. quinquagin-
ta.ff.de proba.l.1.ff.de condic. ob turpem cau.cum
ſimi.& ideò, licet infamia eſſet in loco cõmiſsi de-
licti contra aliquem; ſi tamen prælatus, vel iudex eſ-
ſet abſens, ita quòd frequẽs clamor, & diffamatio ad
eum non deueniſſet, non poſſet inquirere; ſed debe-
ret prius habere probationem ſuper infamia, vt.j.
dicetur, & traditur in.c.2.de purga.cano. & hoc vo-
478 luit Inno.in.c. cum oporteat.ſ.eo.† qualiter autem
teſtes debeant deponere, patebit ex ſeq.q. ¶ Deci-
479 mooctauo quæro, † qualiter iudex poterit ſe infor-
mare de infamia? Solu. Inno. & Doct.in.c.cum opor-
teat.ſ.eod. concludunt, quòd dupliciter. Primo reci-
piendo teſtes, qui deponant ſuper infamia. Secũdo,
de plano per rumorem viciniæ, & a bonis, & graui-
bus non ſuſpectis certificari poterit, vt.ſ.de ſpon.c.
cum in tua. Tu dic, quòd etiam per frequentem cla-
morem, & clamoſam inſinuationem, & ſecundũ ea
quæ.j. latius ſubijciuntur. ¶ Decimonono quæro;
quia in præcedenti. 17.q.dixi, quòd licet quis ſit in-
famatus, ſi tamen infamia non peruenit ad prælatũ
ſuperiorem, ſeu iudicem, quòd prælatus non poteſt
inquirere ſuper crimine; ſed benè poteſt inquirere
ſuper infamia, quo caſu poteſt iudex etiam non præ-
cedente alia infamia apud eum, inquirere ſuper in-
famia; & ad denuntiationem alicuius, recipiendo te-
ſtes ſuper infamia, & ſic poſtea probata infamia,
põt inquirere ſuper veritate criminis: Vnde quæro,
480 † qualiter teſtes prædicti debeãt deponere, & eadẽ
quæſtio poteſt formari in omnibus ſimilibus caſib.
in quibus requireretur probatio infamiæ, ad hoc vt
poſsit procedi ſuper crimine contra certam perſo-
nam; vt puta, quando committeretur inquiſitio ſu-
per crimine, vt dixi.ſ.eod.arti.verſi. 12. quæro, & in
alijs ſimilibus quæſtionibus. Sol. Inno. hic, & latius
in.c.cum oporteat.ſ.eod.& poſt eum Ioan. Andr. &
Ioan. de Imol.& Doct. multum intricatè loquuntur
inculcãtes validitatem, & inualiditatem atteſtatio-
num reſpectu cauſarum, & reſpectu interrogatio-
num, & reſpõſionum, tàm reſpectu temporis, quàm
loci, & quarundam aliarum qualitatum, & circunſtã
tiarum. Vnde ego vt hæc materia, quæ notabilis eſt,
& maximi effectus, etiam quo ad diuerſas alias ma-
terias per partes ſuas diſtincta, ac diuiſa facilius ap-
prehendi valeat, & maiorem afferat fructum, ipſam
per partes ſuas diuidam; quia, vt inquit Cicero pri-
481 mo Rheto. & refert Ioan. And.ſ. in prohem. † Par-
titio illuſtrem, & perſpicuam totam orationem red
dit. & Seneca ad Lucil. epiſtola.88. facilius per par-
tes in cognitionem totius adducimur. Facit.l.Caius.
§.1.ff.de leg.2.& vide not.glo.in proœmio Inſt.quæ
dicit, quòd partitio animum incitat, mentẽ præpa-
rat, & memoriam reformat. Verum quia hic de p-
banda fama agitur, & materia iſta inquiſitionum, vt
plurimum fomentum, ac ſubſtantiam recipit ab in-
famia, ſeu diffamatione, vel mala fama, vt etiam pla
nè iſtius materiæ habeatur notitia, proſequar infra-
ſcriptas.qq. non tamen faciendo nouũ ordinem per
numerum, ſeu quotas; ſed procedendo per numerũ;
& quotas præcedentes, vt facilius reperiri, & allegari
valeat id de quo quæritur. ¶ Vigeſimotertio igitur
482 quæro, † quid ſit fama, ſeu diffamatio, & quotuplex?
Sol. circa hanc q. dicendum eſt ſecundum Barth.de
Salice.poſt Iac.de Are.quòd fama diuiditur in duas
ſpecies principales; quia alia eſt de homine, & alia
eſt inter homines. Fama de homine ſubdiuidit̃, quia
alia eſt bona; & alia eſt mala. Bona ſtat in ſimplici
nomine generis ſui, & vocatur ſimpliciter fama; &
483 fama cõmuniter * deſcribitur, quòd † eſt dignitatis Cõm. opin.
illęſę ſtatus, vita, & moribus comprobatus, & in nul-
lo diminutus, vt colligitur ex.l. cognitionum.§.exi-
ſtimatio.ff.de var.& extraor.cogni. tradit gl.in verſi.
notorium. & ibi Doct.in.c.veſtra.ſ. de cohab. cle.&
mulier. & glo. 3.q.7.c.infamis.§.porrò.alias incipit
c.quamuis.& ponit hic Hoſt.& pro hac fama habẽ-
da debẽt homines totis viribus laborare.ff.ad treb.
l.facta.§.ſi in danda.nam & ab his, qui foris ſunt, de-
bet quis procurare bonã famam habere, vt in auth.
quomodo opor.epi.§.1. vnde dicit eccleſiaſtic.c.41.
curam habe de bono nomine; hoc enim magis per-
manebit tibi, quã mille theſauri pretioſi. & Apoſto-
lus ad Corinth.c.1. Expedit mihi magis mori, quam
vt gloriam meam quis euacuet; & adde quæ dixi.j.
eo.c.fi. mala autem fama aſſumit ſibi proprium no-
484 men, & vocatur infamia; & ſic † in, ponitur priuati-
uè, & per conſequens deſcribitur per contrarium; vn
485 de ſic deſcribitur. Quod † eſt lęſę dignitatis ſtatus,
vita, & moribus reprobatus, vt probatur in.d.§.exi-
486 ſtimatio. Hęc aũt † mala fama, ſeu infamia ab omni-
bus vitanda eſt; nobilem enim degenerat, plebeium
denigrat, fratrẽ a querelę beneficio priuat, fidem mi-
nuit, honores tollit; & infamatũ ſequitur, vt leproſũ,
vt hęc omnia probantur.ff.&.C.de infami.per to.di-
xi in.c.inter opera.ſ.de ſponſa. Et de hac fama; vel
infamia hominis non eſt materia noſtra. Fama autẽ
inter homines eſt duplex; quędam dirigitur in rem,
& quędam in perſonam. In rẽ dirigitur, an tale quid
ſit, vel non ſit, vt.l.3.§.eiuſdem.ff. de teſti. In perſo-
nam verò dirigitur diuerſimodè, nam quãdoq; quę-
ritur de fama hominis inter homines, & reſpectu ei'
bonitatis, vel malitię, ſtando in ſuo genere genera-
liſsimo; vt puta, an reputetur bonus, vel malus; quan-
doq; vero quęritur de fama deſcendendo ad ſpeciẽ;
vt puta, an reputetur fur, homicida, vel adulter; quan
doq; deſcenditur ad indiuiduum; vt puta, an ſit infa
matus, quòd interfecerit Paulum, vel adulteriũ com
miſerit cum vxore Titij, & de hoc inquiritur, vt hęc
pro-

probantur in.d.l. de minore.§. tormenta.ff. de quæ-
ſtio. &.l. capitalium.§. famoſos.ff. de pœn. &.l. non
omnes.§.a barbaris.ff.de re milit.& de hac ſama in-
ter homines eſt propriè materia noſtra. Quæ ſama
487 ſic deſcribitur, primo per Spec.† quòd eſt vehemẽs
vulgi,ſeu maioris partis opinio rei,de qua agitur cõ
ſentiens, vt colligitur ex.d.l.3.§. einſdem. ſed quidã
dicunt hanc deſcriptionem eſſe inſufficientem; nam
communis opinio manifeſtatur non ſolum vſu,vt.ff.
de ſupel.leg.l.Labeo.ſed etiam rebus, & factis, vt.l.
de quibus.ff. de legi. & tamen talis communis opi-
nio non eſt ſama, ſecundum Barth. de Salice. quia
488 † ſama dicitur a for,faris;vt ſtatim dicam;& ſic de-
bet non ſolũ in opinione retineri;ſed & voce manife
ſtari.Iac. de Are.dicit, quòd dicta diffinitio non eſt
bona;quia cum dicat vulgi, ſeu maioris partis opi-
nio,videtur exigere, ꝙ maior pars populi opinetur,
ſeu teneat id,de quo ſama aſſeritur; ſed hoc non eſt
verum, ſecundum eum;quia quandoq; ſufficit,quòd
maior pars alicuiꝰ regionis hoc opinetur, vt.j.dicã.
Et ſecundum eum † ſumitur verbum regionis ꝓ vna
contrata,ſeu vicinia,ſicut dicimus. quòd olim Ro-
mana ciuitas per regiones diſtinguebatur, vt.l.3. in
prin.ff.de offi.præfec.vigil. Et hodiè Romani vocant
has regiones;licet propriè regio,prout a Rege deri-
uatur,prouinciã denotet,vt in clem. ne in agro poſt
prin. de ſtatu mona. Et quandoq; etiã magis amplè
ſumitur hoc verbum; & quandoq; magis ſtrictè pro
ciuitate,de quo vide per Ioan.And. in verbo regio-
nis.ſ. de ſepul. & ibi in materia plura allegat; vnde
ſufficit ſecũdum Iac.quòd ſit in aliqua regione, hoc
eſt in aliqua vicinia;& ideò ita ipſe deſcribit. Quod
fama,eſt regionis,vel viciniæ,vel maioris partis vici
niæ communis opinio,cum ſermone,vel voce mani-
feſta; ſed & hæc deſcriptio reprehenditur per Do.
Tho.dicit enim, quòd hæc deſcriptio nõ videtur re-
quirere ſamam eſſe aliquo caſu in tota ciuitate, qđ
tamen quandoq; exigitur, nec ſemper exigitur, ſeu
ſufficit,quòd ſit in vna vicinia,& quandoq; ſufficit tñ
vel facti qualitatem, & arduitatem, nec placent ſibi
illa verba,ſermone, vel voce;quia vox, vel ſermo poſ
ſet aliquid affirmare pro certo, & tunc propriè non
diceretur ſama; ſed notoriũ manifeſtum, vel certũ.
Et ideò ipſe in quodam ſuo tractatu de ſama ſic de-
ſcribit;videlicet,ꝙ fama eſt, ꝙ homines alicuius ci-
uitatis,caſtri,villæ,viciniæ, vel cõtratæ communiter
opinantur,exiſtimant,vel ſentiunt,verbis, vel loque
la cõmuniter aſſerendo;nõ tamẽ pro certo, & vero,
vel manifeſto.Bart.verò.in.l.de minore.§.tormenta.
ff.de quæſtio.Ita deſcribit. Quòd fama eſt commu-
nis opinio voce manifeſtata, ex ſuſpicione proue-
niens.¶ Communis autem opinio dicitur, ad diffe-
rẽtiam opinionis ſingularis,vt.l.cum quidã.§. quod
dicitur.ff.de acqu.hæred.&.l.Labeo.ff. de ſupel.leg.
Ideò autem ponuntur in deſcriptione illa verba vo-
ce manifeſtata; quia aliàs non eſſet fama, ſed ſtaret
in nomine ſui generis.ſ. opinionis communis, quæ
quandoq; vſu manifeſtatur,& quandoq; verbis,& fa
ctis,vt.ſ.dixi.Vnde dicit Bart.quòd illud, quod di-
cunt multi Doct. quòd ſama,eſt communis opinio,
& exiſtimatio, ſunt ſynonima, & idem important;
eſt verum quod communis opinio,& exiſtimatio vo
ce manifeſtatur;aliàs ſecus. ¶ Adducuntur etiam in
deſcriptione illa verba,ex ſuſpicione proueniens,ad
differentiam manifeſti; nam ſi diceretur communi-
ter aliquid,quod eſſet certum ab aliquo, vel populo
commiſſum;illud non eſſet ſama,ſed notorium, vel
manifeſtum,vt.l.ciues.C.de ap.&.l.ſi verò.§.quid ꝓ
rei.ff. qui ſatiſd. cog.ff. Facit quod tradit Bart. in.l.
ab accuſatione.§.nuntiatores.ff.ad ſenatuſcon. Tur-
pil. ¶ Sed dicit Barth.de Sali.quòd dicta deſcriptio
Iac.nõ meruit reprehẽdi, nec verba illa ex ſuſpicio-
ne proueniens,ſunt addẽda de neceſſitate;ſed ad be
nè eſſe; nam cùm dixit opinio; ſequitur,quòd venit
ex præſumpto,& ſuſpicato; nam ſecundum Vgutio-
489 nem, & Catholiconem. † opinio dicitur putamen,
vel ſuſpicio,nec aliquid certi ſignificat; ſed per veri-
ſimilia potius quærit quod apprehendit;& ideò opi
nio eſt quaſi pro vero aliquid tenere,quod quis igno
rat, an ſit falſum,vt hæc probantur in.d.l.3.ff. de te-
ſti. &.l.1. poſt princ.ff. de quæſtio. &.l. Barbarius.ff.
de offi.prætor.&.l.1.C. de reſt. & quòd ibi not.dicit
tamen Barth.de Salic.quòd quia commodius eſt ſin
gulas cauſas ſingulis modis exprimere,vt Inſt.quib.
mo.teſt.infir.§.ſed quia.Ideò præfa.D.Tho.de Pipe-
rata latiorem deſcriptionem facit,quam alij,omnes
tamen ad vnum effectum tendunt.Subdit tamen, ꝙ
ad hoc vt multa dubia tollantur,fama poteſt ſic de-
ſcribi. Quod eſt alicuius rei,publica,& communis
alicuius regionis aſſertio, ex ſola ſuſpicione proue-
niens;pro hoc enim quòd dixit alicuius rei,compre-
henditur fama directa in rem, & in perſonam; quia
490 † rei appellatio generalis eſt,vt.l.1.in fi.ff.ſi cer.pet.
&.l.rei.ff. de verb.ſign. per verbum autem, publica.
apparet, ꝙ aſſertio non debet eſſe priuata.46. diſt.
c.ſunt nonnulli.j. de purg. cano.c.cum in iuuentute.
per verbum autem communis, decidũtur plura du-
bia,ſecundum quòd.j. patebit ex ſeq.qq.per id au-
tem quòd dicitur alicuius regionis; denotatur vici-
nia,ſecundum quod dictum fuit.ſ.ſecundum Iac.de
Aret.per id autem,quòd dicitur aſſertio,oſtenditur,
ꝙ debet eſſe voce declarata, vt.l.1.C.de aſſer.tol.fa-
cit.j. de priuil.c. cum olim.& tex.in.c.1.j. de cleri-
co. per ſal. promo. &.c. ſi cum nobis.ſ.de teſti. cum
491 ſimi.aliàs non eſſet fama,† quæ dicitur a for,faris,vt
ſtatim dicã;per id autem, ꝙ vltimo loco ſubiũgitur,
492 ex ſuſpicione promouens.denotatur † differentia in-
ter famam,notorium,& manifeſtũ. Aduerte tamẽ;
quia poteſt eſſe aliquod notorium, vel manifeſtum
inter alios,qui certam ſcientiam habuerunt,rem ſic
eſſe,quod tandẽ deductũ fuit ad famã,quo ad alios,
per aſſertionẽ aliorũ; vel qa ex aliqua præſumptione
homines pro certo illud neſciẽtes, moti fuerunt per
famam ad ſic dicendum.Hæc tamen verba non vidẽ
tur requiri de neceſſitate,ſecundum eum,vt.ſ.dixi.
Et ex prædictis habes, quæ differẽtia ſit inter famã,
& manifeſtum, ſeu notorium, & inter famam, &
opinionem, ſeu communem opinionem; nam po-
teſt eſſe opinio,& non communis. Item poteſt eſſe
communis,& tamen voce nõ manifeſtatur;& ſic nõ
493 erit fama. Sed † quæ differentia ſit inter famam; &
rumorem? Hoſt. voluit in.c.ſuper eo.ſ.de eo qui co-
gno.conſang.vxo.ſuæ.quòd fama eſt,quando tota ci
uitas aliquid dicit,ſeu declamat. Rumor verò,quan-
do aliqua pars viciniæ aliquid dicit, vel ſecundum
Archid. 25.q.6.c.ſi duo, Rumor eſt particularis aſ-
ſertio

ſertio ex incerto authore, & a ſola ſuſpicione prouenientis, vt.d.c.ſuper eo.&.c. Oſius de elect.& hoc magis videtur placere Spec.in titu. de notorio crimine. §.nũc de rumore. Et ſic patet, quòd rumor minus probat, quam fama, vt etiam dicit glo.in.d.c. ſuper eod. nam, fama eſt communis viciniæ acclamatio, ſecundum Archi. Tu dic, vel maioris partis, vt.§.larius dixi. Rumor verò eſt, cum pauci aliquid dicunt, non tamen publicè; vt.c.veniens.propè princi.§.de regu.iu. Poteſt ergò eſſe rumor, & tamen non erit fama; quia non erit communis opinio totius viciniæ, vel maioris partis. Sed in omni fama rumor ineſt, vt patet ex prædictis. Item dicit hic Do.Anton.poſt Hoſt.quòd clamor, de quo hic in tex.poteſt ſumi pro voce querulosa, & publica; licet paucorum tamen potentum; vel eſt paucorum, & quando ſcitur auctor. Fama multorum & quando ignoratur auctor, ſecundum Hoſt. vt.d.c.ſuper eo. Concluditur ergò, quod rumor, clamor, & opinio etiam communis in minus ſe habent

494 quam fama.¶ Vigeſimoprimo quæro, † vnde dicatur fama? Sol. Bar.in.d.l.de minore.§. tormenta. dicit, quod dicitur a for, faris, ſecundum Vgutio, vel ſecundum alios, vt dicit Barth. de Salice.& dicit Catholicon deriuatur a famulor, ris. quia dicitur nobis quaſi famula, dum famulatur nobis, eo quod rumores, & clamores portat per diuerſas regiones, quæ plurimum eſt mendax, adijciens, ac detrahens plurima de veritate ſecundum diuerſas animi paſsiones; vnde verſus. Fama volat, tranſitq; modum quocunq; feratur. Tu melius dic, ſecundum Archid. 11.q.3. c.non ſunt. Quod dicitur a for, faris. licet for non ſit in vſu; vnde dicitur a fando.i.loquẽdo peruagatur, & eſt nomen bonarum, & malarum rerum; vt patet ex his, quæ dixi in præced.q.nec certum habet locum; quia plurimum mendax, quæ tandiù viuit, quandiù non probatur id, de quo fama eſt. Cæterum probato illo amplius non dicitur fama propriè; & hinc ſecundum Archid. dicimus famen, niſi quod eſt loqutio de aliquo, maxime in bono, vt in hymno.S.Ioan.Baptiſtæ, qui incipit, Antra deſerti &c.ibi, leui ſaltem maculare vitã famine poſsis. Et circa id quod dixi, quòd fame ſępè adijcitur, & detrahitur.vide Virgilium. Eneidos quarto; Fama malum, quo non aliud velocius vllum, Mobilitate viget, vireſq; acquirit eundo.

495 ¶ Vigeſimoſecundo quæro, † per quot homines fama habeatur? Sol. in hac quæſtionẽ variè reperiuntur opiniones, glo. enim in.l.ſi arbiter.ff. de probat. in gloſſa magna circa medium, videtur ſentire, quòd debeat eſſe omnium opinio. Facit tex.ibi dum dicit, ſed cum omnium hæc opinio. Item facit tex.in.l.1. C.de teſt.& hoc voluit etiam Hoſt. qui dicit, quòd hæc eſt differentia inter rumorem, & famam; quia fama eſt communis opinio aſſertiua omnium, rumor particularis, de quo dic, vt dixi.§.eod.articu.17.in fi. Alia opinio eſt, quòd exigatur maior pars populi, vt.l.3.§.eiuſdem.ff. de teſtib. & ibi traditur. Tertia fuit opinio, quam tangit hic Inno. & poſt eum Ioan. Andr. quod ſufficiat, ſi dicat ſe a duobus audiuiſſe, per tex. hic, qui dicit, a prouidis, & honeſtis, etiam non maleuolis, &c.nec addit maiorem numerum, facit regula pluralis loquutio.de reg.iur.lib.6. Sed hoc non videtur ſufficere ſecundum præfatos Doct. ſecundum ea quæ dicam.§.verſicu.35.& adde quæ ibi dicam, his quæ hic dicuntur. Quarta fuit opinio, quòd ſufficiat multorum opinio, qui hoc poſſunt ſcire, vt not.in.l.cum quidam.§. quòd dicitur.ff. de

496 acqui.hære. Sed circa hoc inſurgit dubitatio, † quot veniant appellatione multorum? & quidam volunt quòd decem, vel.20. qui ſecundum eos, faciunt famam, licet aliàs in alia materia, quandoq; multi dicuntur duo, vel tres, vt not.gl.Inſt. de iure perſo.§.fi. &.l.1.§.hoc reſcriptum.ff.ad Syllanianum. & per Archid.32.q.7.c.ſi quis. Alibi verò aliàs accipitur, vt latius dicam in.c.latores.§. de cleri. excom.mini. ſed hæc opi. communiter reprobatur, nec placet præfa. Dom.Tho.in tractatu ſuo, vbi ipſe concludit in hoc articulo, quòd aut illud de quò quæritur, eſt magnũ, arduum, & notabile; vt pura, ſi eſſet mortuus princeps, vel magnus vir; vel quando dicitur factum aliquod notabile factum; & tunc non ſufficit famam eſſe in aliqua vicinia, vel contrata, etiam ſi ſit in tota vna vicinia, vel cõtrata; ſed requiritur, quòd ſit fama toti' ciuitatis, vel populi, aut maioris partis eiuſdẽ, quę totum populum repręſentet, vt not.in.l.quod maior. ff.ad municip.&.l.aliud.§.refertur.ff. de reg.iur. Aut factum de quo quæritur non eſt arduũ, vel magnum, ſeu notabile; ſed paruum; & tunc ſufficiat fama viciniæ, ſeu contratę. Facit de præſump.c.illud. debet igitur conſiderare maior pars populi, aut viciniæ, ſecundum qualitatem negotij, de quo quæritur, & hoc videtur ſenſiſſe etiam Ioan. And.in addi.Spec. in titu. de fama.& Bar.in.d.§. tormenta. & Bart.de Salic.in d.l.ea quidem.de accu.vbi ipſe ſubdit, quòd credit, quòd non ſufficiant pauciores quam decem, arg.ff. vi bo.rapto.l. prætor.§.1.&.2.q.1.c. de manifeſta.& quòd ibi notat glo. & quòd not. Cyn. in.d.l. ea qui-

497 dem.& ſic infert, quòd † teſtis deponens de fama viciniæ, vel villæ non debet dicere apud quot homines ſit fama, ſed ſatis eſt, quod dicat famam eſſe apud totum populum, vel totam viciniam, aut maiorem partem, ſi tamen interrogatus quot homines ſunt in vicinia, aut villa, reſponderet, quòd ſunt minus decẽ, hoc caſu non probaretur fama, ſecũdum eum, quod eſt dictum ſingulare, ex quibus videretur inferendũ, quod ſi interrogatus reſponderit, quod in vicinia, vel villa eſſent.14.aut.15.& ipſe depoſuiſſet, quod fama eſſet apud maiorem partem viciniæ, vel villæ, quod talis teſtis non probaret famam; quia poſſet eſſe apud octo, vel nouem, & ſic eſſet apud maiorem partem; & tamẽ quia non eſſet apud.10. non probaretur fama, ſecũdũ eũ, quod eſt dictum peregrinum; non tamen videtur procedere ſine maxima dubitatione; cogitabis. ¶ Vigeſi-

498 motertio quæro, † vtrum in hac maiori parte populi, aut viciniæ includãtur mulieres? Inno.in.c.veniẽs. §.de verb.ſign.ſecũdũ quod refert Bar.in.d.l.de minore. §.tormẽta.ff.de quæſt.& Bar.de Salice.in.d.l.ea quidem.ſentit, quod ſufficit, quod maior pars bonorũ hominũ hoc dicat; hoc eſt decurionum, & conſiliariorum, ad quos ſpectat regimen ciuitatis, vt.l.municipes.&.l. municibus.ff.ad munici. Bar. tamen dicit ſe putare, quòd in iſtis quę non ſpectant ad iſtos principes, qui regunt ciuitatẽ; ſed magis ad alios particulares ſufficiat famam eſſe in vicinia; & etiam inter mulieres, ad quas ſpectat etiam hoc ſcire.l.cum quedã.§.quod dicitur.ff.de acqu.hær. ſed præfa.D.Bar. de Salice. clari' diſtinguit; licet ſua diſtinctio ſũperit fundamẽtum:

Com. opin.

tnm ex dictis Bar, videlicet, ꝙ aut illud, de quo fama
quæritur, pariter concernit vtrumq; ſexnm; quia ad
vtrumq; ſpectat illius notitia. & tunc fama non mi-
nus debet eſſe inter fœminas, quam inter maſculos.
Exemplum de fama mortis vxoris. Regis, vel quãdo
Rex talem duxit in vxorem, & ſic de ſimili: quãdoq;
concernit maſculos tantum; & tunc non exigitur, ꝙ
de illo fama ſit inter mulieres; verbi gratia, ſi quæri-
tur, an fama ſit. quòd fuerit qs decurio ciuitatis, vel
an certum qnid in cõſilio populi, vel inter ſenatores
decretũ fuerit, & ſic de ſimilib' actibus, ad quos nõ
vocãtur mulieres, nec earum intereſt ſcire prædicta.
Interdum verò concernit tantum mulieres, vel prin-
cipaliter illud de quo fama quæritur, intereſt mulie-
rum; & hoc caſu potiſſimè mulierum fama exigitur;
vt puta, ſi quęritur de fama alicuius mulieris, an fue-
rit pulzelata, vel iuuencula, quæ communiter inter
mulieres conſeruantur, vel ſi quæritur de fama peri-
tiæ alicuius obſtetricis, quinimo dicit præfatus Do-
ctor, quòd ſi quęreretur de fama peritię, ſeu ſcientiæ
alicuius, ſufficit famam eſſe inter peritos, & diſcipu-
los eiuſdem ſci entiæ, & ideò ſufficit, ꝙ de canoniſta
ſcholari ſit fama inter canoniſtas, & ſic de ſimi. Facit
qđ not. gloſſ. in. d. §. quòd dicitur, & quod no. in. l. vul
garis. ff. de feurt. & . l. in ratione. §. quod vulgò. ff. ad. l.
falci. & . l. filiusfa. §. ſecundum vulgarem. ff. de leg. i.
nam vnlgare etiam dicitur, qnod inter ſapientes, ſeu
tractantes de illa materia cõmuniter tenetur, vt. dd.
iuribus, & dicam ſtatim in. q. ſeq. & hæc opinio ſatis
mihi placet. Et aduerte; quia debet eſſe inter illos ad
499 quos ſpectat hoc ſcire; vnde† ſi cuius iſtius ciuitatis
eſſet mortuus vltra mare, dum eſſet in exercitu con-
tra Saracenos, vel in aliqua militia in lõginquis par
tibus, ſufficit quòd ſit fama de morte ipſius in terra
ſua, in qua ſunt homines, ad quos ſpectat hoc ſcire.
34. q. 1. c. cum per bellicam. & in auth. bodiè. C. de
repudi. & . ff. de adul. l. miles. §. pen. & . l. fi. ff. de hæred.
500 inſti. ¶ Vigeſimoquarto quęro, † in quo loco debe-
at eſſe fama? Sol. dicit Bar. in. d. l. de minore. §. tor-
menta. ff. de quæſtio. quòd fama de aliquo homine
in genere, debet eſſe in loco ſuæ originis, vt. d. §. tor-
menta dum dicit, in ciuitate ſua, vel loco in quo con
uerſatur, vt eſt bonus text. in. c. 3. s̃. de elect. & facit.
34. diſtinct. illnd. & . s̃. de præſumpt. c. quodam. & . l.
2. C. vbi de cri. agi opor. & . l. nõ omnes. §. a barbaris.
ff. de re milit. ſed fama alicuius rei, vel facti, prout
eſt in delictis, de quibus plurimum inquiritur, & de
fama queritur, videtur quòd debeat eſſe in loco de-
licti, vt. d. l. 1. & auth. qua in prouincia. C. vbi de cri-
mi. agi opor. Subdit tamen ipſe Bar. quod de neceſſi
tate talis fama non exigit locum, quòd probat ipſe;
quia fama debet eſſe inter eos, q poſſunt ſcire illud
de quo quæritur, vt dixi in præcedẽti. q. vnde ſi fama
eſt in vniuerſitate ſcholarium, quod. T. eſt bonus
ſcholaris, vel quòd fecerit furtum alicuius libri, fa-
ma erit probata; & tamen vniuerſitas non habet lo-
cum, vt. l. in ratione. §. quòd vulgò, cum alijs iuribus
501 allegatis in præced. q. & † vbicunq; reperias locum,
dic, quòd ibi non ponitur locus; vt ſignificet locum;
ſed vt ſignificet, qui morantur in loco; vnde cum di-
co, fama eſt in ciuitate iſta, debet intelligi, hoc eſt in
ter homines iſtins ciuitatis. Vel fama eſt in iſta vni-
verſit ate, hoc eſt inter homines iſtius vniuerſitatis.

Facit. l. inter omnes. iuncta glo. ff. qui ſatiſd. cog. & . l.
apud Iulianum. §. Seio. ff. de glo. 1. & . l. vulgatis. ff. de
furt. cum alijs ſimilibus iuribus allegatis in præced.
q. Sed dicit Bart. de Salice. quod Bar. videtur ſibi ipſi
contrariari, ſecundum quod patebit ex his, quæ di-
cam. ĩ. eo. articulo. verſic. 33. Nec videtur hic ipſe ve
rum dicere, ſecundum eum; quia in vniuerſitate, vt
in vniuerſitate, non poteſt eſſe fama; quia fama eſt
communis opinio, & aſſertio, vt patet ex his quę di-
xi. s̃. in. 20. verſi. ſed vnica ſolum aſſertio poteſt eſſe
502 in vniuerſitate; quia† eſt vnica tãtum perſona ficta,
503 & repræſentata. † Cnm ergò dicitur, quod fama eſt
in vniuerſitate, intelligitur inter eos, qui ſunt de vni
verſitate; & licet iſti non habeant locum proprium,
habent tamen habitationem in ciuitate, vel caſtro,
in quo habitant, vel vniuerſitatem faciunt; & extra
locum illum non eſt vniuerſitas illa, ſaltem eadẽ nu-
mero, vnde cum iſta vniuerſitas Senenſis, ſaltem nu-
mero differat ab vniuerſitate ſtudij Bononien. & Pa-
duani, ille qui habet bonam famam boni ſcholaris
in hac vniuerſitate, non propterea habet in vniuerſi
tate Bononienſi; quia ibi incognitus; & ſic ſaltem ra
tione veritatis indagandę, & fidei habẽdæ de fama,
504 † teſtes deponentes de fama iuridicè poſſunt inter-
rogari de loco, & tenentur ad interrogata reſponde-
505 re, vt. l. teſtiũ. C. de teſti. & dicã. ĩ. ver. 38. nã ſi† fama
dicit a for, ris; vt. s̃. dixi in verſi. 21. ergo in aliquo lo-
co fatur, & quandoq; in loco minus lato, vt in terze-
rio, vel quarterio alicuius ciuitatis; quandoq; in la-
tiori, vt in tota ciuitate, quandoq; in latiſſimo, vt in
tota prouincia; ſecundum ergò qualitatem, & exigẽ
tiam facti, quærendus eſt locus, vt. c. poſtquam. & . c.
ſcriptum. s̃. de elect. & . c. quoſdam. s̃. de præſump. &
in. d. §. tormenta. & . l. 1. §. ſi. præſes. ff. de magiſtra. cõ
ue. tunc enim fama de delicto orta contra aliquem,
contra eum præſumptionem inducit; quando cõtra
eum fuerit ſcandalum, vel clamor generatus per vil-
lã, parochiã, vel viciniã. ff. de fun. inſtruc. l. cum dela-
nionis. §. aſinã. de præſump. c. illud de cõſang. & affi.
c. ſuper eo. ff. de teſti. l. 3. §. eiſdẽ. & ſecundũ quod ſta
tim dicã in verſi. ſed qnęro pęnes quos debeat inqui
ri de infamia epiſcopi. Et aduerte; quia quãtũ ad ꝓ-
poſitũ noſtrũ de inquiſitione formanda, Bal. in. d. l.
506 ea qdẽ. C. de accuſ. dicit, ꝙ † ex fama exiſtẽte in vno
loco, nõ põt iudex inqrere in alio; vnde ex fama, quę
eſt Bononiæ contra Bononiẽſem, iudex Senenſis non
poteſt inquirere; licet aliqni contra; quia non refert
vbi ſit fama; ſed malè dicunt ſecundum Bal. qui di-
cit, ꝙ fama debet eſſe in loco iudicij, cum tendat ad
ordinationem iudicij; & quia fama debet accuſare,
& loco accuſatoris habetur, vt hic in text. & . c. licet
Hely. deſimo. ergò adſiſtere debet in loco, ſicut ac-
cuſator, vt. l. ſi accuſatoribus. C. de accuſato. & . 2. q.
507 8. perſcripta. ex quo videtur inſerendum, quòd † ſi
teſtes ſunt varij in loco, non vidẽtur probare, de quo
late dicam. ĩ. verſic. 39. Ego diſtinguerem, quòd aut
quærimus, an fama quo ad ſe ſimpliciter ſumpta,
prout etiam loquimur de fama inter homines de
aliqua perſona, exigat locum; & iſta non exigit lo-
cum; ſed ſatis eſt, quòd communis aſſertio hominũ,
vel maioris partis eorum, qni ipſos cognoſcunt,
& de eo notitiam habẽt, habeat ipſum pro diffama-
to, ſiuę ſit iſtius ciuitatis, vel alteri', vel mixtim. Aut
quæri-

quærimus de diffamatione,habito reſpectu ad locũ, in quo debet fieri inquiſitio. Et hoc caſu dicã, quòd vera ſit opinio Bal. Aut loquimur, an fama ſit in loco, & non eſt dubium propriè loquendo, ꝙ nõ eſt in loco, ſed apud homines illius loci, vbi formatur inquiſitio, & ita loquitur Bar.rectè intellect⁹. Aut quærimus, an homines,apud quos eſt fama, debeãt eſſe in loco, in quo formatur inquiſitio, ad hoc vt inquiſitio valeat;& hoc caſu plus placet opinio Bald.& adde,quę ſtatim dicam,& quæ dixi.ſ.in.7.artic. verſic.

508 6.quero. Sed iuxta prædicta quęro,† penes quos debeat inquiri de fama,ſeu infamia epiſcopi,ad hoc vt poſsit procedi ad inquiſitionem.hoc eſt qualiter teſtes debeant deponere penes quos ſit infamia epiſcopi?Sol.D. Aut.in.c.cum oporteat.ſ.eod. concludit poſt Innoc.ꝙ de infamia epiſcopi inquirendum eſt a Capitulo,& Canonicis;& ſi apud eos non reperitur infamatus,non erit vlterius procedendum; niſi alibi,& inter alios fuiſſet conuerſatus;quia tunc etiã ab illis eſſet quærẽdum.Facit.d.c.quoſdã.&.c.quãto. ſ.de præſumpt.&.c. poſtquã. &.c.ſcriptũ.ſ.de elect. Facit etiam tex.noſter.& hoc verum,niſi propter potẽtiã,& tyrannidem prælati,timeatur de occultatione veritatis per illos de Capitulo.Facit.c.tãta.de exceſ.præla.tam poſſet quæri etiã a viciniis,qui ſi dicãt nũquam habuimus iſtum pro diffamato,vel ſi habui-

509 mus,errauimus,ceſſabit inquiſitio;quia† vltimo dicto eorum ſtãdum eſt,& magis credendum eſt dicto viciniæ, quã paucis teſtibus. Facit.c.inquiſitionis.§. fi.ſ.eod.& quod not.Bar.in.d.§.tormẽta. & ſequitur Ioan.de Imo.in.d.c.cum oporteat.in pen.q. & Spec. in tit.de inquiſi.§.nunc tractemus.verſi.porrò.ibi,de

510 prælato. ¶ Vigeſimoquinto quæro,† a quibus perſonis,& vnde,ſeu quã originẽ debeat habere fama? Sol.text.noſter videtur hoc expreſsè decidere; dicit enim,ꝙ prouenire non debet a maleuolis,& maledicis;ſed a prouidis,& honeſtis viris;& ad idẽ. 11.q.3. in cũctis.&.ĩ. de purg.can.c.cũ in iuuentute.&.l.miles.pen.ff.de adul.hoc tamen dicit Bart. in.d.l.de minore.§.tormẽta.ff.de quæſtio. intelligendũ eſſe,quãdo fama ſolũ habet originẽ ex dicto perſonarũ; quia popul⁹ ideò credit;& ideò dicit,quia tales dixerũt, oportet enim illos eẽ nõ maleuolos, aut maledicos. Intellige ẽt nec leues;ſed graues,prouidos,& honeſtos,vt hic;& talis authoritatis,ꝙ dẽat eis fides adhiberi,vt.l.ſi quis decurio.C.de fal.facit.C.de repu.authẽ.hodiè.Sed quãdo fama haberet originẽ ab alio, quam a dicto perſonarũ, tunc põt habere originẽ ẽt a villibus perſonis,ſecũdum Bar. Tu verò diſtingue, ꝙ interdum fama trahit originem nõ a facto,ſeu delicto,ſed extra delictũ.Interdũ trahit originem a facto,ſeu delicto.Interdum a perſona. Primo caſu,poteſt figurari exẽplum,quãdo fama eſſet,ꝙ aliquis eſſet rector alicuius eccleſiæ,vel ꝙ ſit filiuſfa.vel ſeru⁹; quia communi opinione ita tenebatur; vel vt rector ſe gerebat,vel vt filiuſfa.vel vt ſeru⁹, de qua materia in.l.Barbarius.ff. de offi.præto.&.c. conſultationib⁹. ſ.de iure patron.29.q.2.c.ſi quis.&.ſ.de coniug.ſerno.c.2.&.ſi.22.q.4.c.Innocens.&.1.q.1.c.dedit.&.c. Chriſtus.&.c.multæ.&.c. prophetauit.&.c.Caiphas. cũ ſimil.&.l.1.&.2.C. ad Maced.&.l.1.ff.ad Maced. &.l.1.C.de teſta.& hoc caſu non procedit quæſtio noſtra.Secundo caſu,poteſt figurari exemplum in delictis,vt.C.de adul.l.ſi quis adulterij. cum ibi not.&.l. capite.in fi.ff.de adult.& quod not. in.c.euidentia.ſ. eod.&.l.itaq;.ff.ad.l.Aquil. & hoc caſu ſimiliter non ꝓcedit quęſtio noſtra.Interdũ verò fama trahit originem a perſona; & hoc caſu ſubdiſtingue, ꝙ quandoq; trahit originem ab incerto authore, vt.c.ſanctum.de conſe.diſt.4.& hoc plurimum in fama contingit; quia communiter trahit originem ab incerto authore,vt hic dicit gl.ſuper verbo,a maleuolis, per d.c.ſanctum. Interdum verò fama trahit originem a certo authore;& in hoc ſubdiſtingue,quòd aut quærimus de fauore illius, a quo fama traxit originem; & talis fama non opitulatur, nec probatur in fauorẽ authoris,vt.d.l.miles.§.pen.ſecundum Barth. de Salice.qui text. non multum benè probat iudicio meo;

511 dictum tamen in ſe veriſsimum arbitror, † ne quis videatur eſſe teſtis in cauſa propria,vt.l.in omnibus. ff.de teſti.&.l.rationes. &.l.exemplo.C. de proba.& adde quæ dicam.ĩ.verſi.45.quero.Aut quærimus de fauore alterius, quam eius,a quo fama traxit originem,& adhuc ſubdiſtingue,quòd aut eſt talis materia,ad quam communiter probandam poſſunt haberi communiter viri graues, & prouidi,& honeſti ; & hoc caſu requiritur, ꝙ fama traxerit originem a talibus,non autem a maleuolis,aut maledicis, vt hic.

512 † Dicũtur autẽ malediti,qui maledicere conſueuerunt,& alios iniuſtè diffamare, quibus minimè credendũ eſt,vt.l.ſi cui.§.ijſdem.ff.de accuſa.& horũ nõ paruus eſt numerus,quorum natura peſsima eſt,maximè illorum, qui ob inuidiam non ceſſant maledicere;ſed audiat Prophetam dicentem , Perdat Deus linguam maliloquam,de quibus etiam dicit,Os eorum maledictione,& amaritudine plenum eſt, & dolo.Item alibi, Sepulchrum patens eſt guttur eorum, & linguis ſuis doloſè agebant. Et rurſus. Accuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentes venenũ aſpidum ſub labijs eorum. Quid enim detrahẽtes faciunt,niſi ꝙ in puluerem ſufflant, vt vnde plus detractionis pertrahant;inde magis nihil veritatis videant. Iob.& Gregorius in moralibus, & tranſumptiuè.11.q.3.c. in-

513 ter verba.Item nec debent eſſe leues;nam† leues homines de facili dicunt,quæ tamen de facili credi nõ debẽt,nec de facili ꝓbari poſſunt. 2.q.5.in.c. omnibus.& ibi glo.11.q.3. in cunctis & ibi gl. Facit quod no.in.c. cum in iuuentute.ĩ. de purg.can. tales enim vt plurimum,non adhibita diligenti inueſtigatione, & cauſæ cognitione incognita pro cognitis aſſerunt, quòd valdè pernitioſum,ac præcauendum eſt,& maximè in ferendis ſententijs, vt inquit ille linguæ latinæ decus Cicero.3. offi.& tex. eſt ſingularis.11.q.3.

514 c.ſummopere.Item nec debent eſſe maleuoli.† Maleuoli enim propriè dicuntur inimici, quaſi malum volentes,dixi in.d.c.cum oporteat.ſ.eo. & vide etiã

515 quæ dixi in.c.repellantur.ſ.eo.&† dicitur eſſe maleuolus non ſolum,qui dicit ſe inimicum;ſed etiam ille,qui interrogatus, an ſit inimicus, dicit ſe non eſſe amicum,vt not.in.c. inquiſitionis.§.tertiæ.ſ.eod. &

516 ibi dixi.† Inimicitia tamen, & maleuolentia non eſt crimen ; quia poteſt contingere ex iniuria illata ipſi, qui nunc eſt maleuolus,vel inimicus,vel ex aliqua iu-

517 ſta indignatione,vt dixi in.d.§.tertiæ.& ideò† teſtis poteſt interrogari,an ſit maleuolus,vel inimicus;ſed ideò talibus fama nõ debet prouenire;quia peruer-

tit

tit hnmanũ iudicium. 11.q.3.c. quatuor. dixi latius
in.c. poſtremò. ſ. de appel. Aduerte tamen; quia poſ-
ſet eſſe talis materia, ad quam probandam nõ poſ-
518 ſent haberi communiter; niſi † homines deprauati;
vt puta, volo quòd inquiratur contra aliquem ex eo,
ꝙ alicui vicit pecuniam ſuam cum falſis taxillis, vel
per aliquam ſimilem barateriam; vel peto, ꝙ proce-
datur cõtra eum per inquiſitionẽ, tanꝗ cõtra mittẽ-
tem falſos taxillos; & ad probandam famã inducun
tur teſtes baraterij, & tales perſonæ, quæ in ludis ta-
xillorum quotidiè conuerſantur; & quæ de talibus
ſcientiam, & cognitionem habent; & hoc caſu, ſecũ-
dum præfactum. D. Barth. de Salic. probabitur fama
per huiuſmodi viros, qui neq; graues, neq; honeſti
ſunt; quia aliàs per honeſtas perſonas de facili non
poſſet probari; quia honeſti cum talibus non habent
commercium. Facit quod in ſimili dicimus, & not.
in.l. de ſubmerſis. C. de naufra. lib. 11. &.l. ſi vicinis.
C. de nupt. Item aduerte; quia prædicta procedunt,
quando fiet inquiſitio ſuper infamia ad ſpecialem
inquiſitionem ſuper veritate criminum; ſecus ſi iu-
dex vellet examinare teſtes ad præambulum inqui-
ſitionis ſuper fama; quia hoc caſu poteſt procedi
etiam ex delatione non fide dignorum, vt not. Doct.
in.d.c. cum in iuuentute. Inn. & Ioan. And. in.c. licet.
in glo. fi. ſ. eod. Archid. 2.q.5. omnibus. in glo. pen. In
no. in.c. cum in tua. de ſpon. & Guil. in cle. 1. de offic.
ordi. dixi poſt Inno. & Ioan. And. in.d.c. licet. in vlti-
ma oppoſi. & ratio eſt; quia talis inquiſitio, de qua
dixi. ſ. in verſi. 10. ad hoc vt inquiratur poſtea ſuper
infamia, eſt modici præiudicij, vt ibi dixi, & in.d.c. li
cet. Vnde etiam ex denuntiatione maleuolorum, po
teſt iudex illam facere; & volunt Doct. in iuribus pre
allegatis, ꝙ ſuper informatione famæ, per quam iu-
dex intendit procedere ad inquiſitionem ſuper infa
mia, poteſt iudex procedere ſine aliquo ordine iudi-
519 ciario, & teſtibus non vocatis; & † hoc modo intel-
ligo dictum Bal. in ſua ſolẽni repeti.l. 1. C. de ſumma
Tri. quã tamen pauci habent, vbi dicit, ꝙ iudex põt
procedere ad inquiſitionem ſuper infamia; conſule-
rem tamen iudici, ꝙ non ita leuiter, & incautè ꝓce-
deret ad dictam inquiſitionem, maximè ex dicto ini
micorum; quia etiam talis inquiſitio non procedit
520 abſq; leſione famæ inquiſiti; cum † homines prom-
ptiores ſint ad detrahendũ, quã ad laudãdũ, vt ſæpè-
numero dicitur, nõ ſecundum quod iudex inquirit.
521 ¶ Vigeſimoſexto quæro, † qñ, & quo tempore fama
debeat oriri? Sol. Alb. Gal. dicit, ꝙ debet oriri tẽpo-
re commiſsi maleficij; aliàs fama eſt ſuſpecta; ſicut
522 † eſt ſuſpectus teſtis, q ex interuallo reuertit ad cor-
rigendũ dictũ ſuũ, vt authẽ. de teſt. §. quia verò. &.l.
repeti. ff. de quæſtio. & per Bart. in.l. eos. ff. de fal. &
per. D.m. in.c. per tuas. de proba. & per Doct. & Ioã.
de Imo. & ibi dixi in.c. cãm. de teſti. & ideò talis fa-
ma, vt vana, non eſſet attendenda, vt.l. decurionũ. C.
de pœn. ibi, vanæ voces populi. Sed dicit Bart. in.d.l.
de minore. §. tormenta. ff. de quæſtio. ꝙ.d. opinio eſt
truffa; vnde dicit, ꝙ fama poteſt habere originẽ tem
pore contracti maleficij, & poſt contractum malefi-
cium ante accuſationẽ, vel inquiſitionẽ; ſecundũ ꝙ
manifeſtatur res, vel cauſa mouẽs populum ad ſuſpi
cionẽ; vel credulitatẽ, q̃ ſuſpicio, aut crudelitas mo-
uet populũ, vel viciniã ad ſic dicẽdum, & cõmuniter
ad ſic aſſerendum, ex qua communi aſſerta opi. reſul
tat poſtea fama; vt dixi. ſ. verſi. 10. Exemplum ponit
Bar. de tempore perpetrati maleficij, vt puta; ſi quis
contra furem iuuentum in domo, & de domo exeun
tẽ dominus, vel famulus accurrit poſt eum clamãdo
capiatis talem furem, qui mihi furtum fecit; nam
tunc rumor inſurgit, & ille aufugit; nam ex iſto actu
fugæ, & clamationis, & inſequutionis, & rumoris, ori
tur fama in ciuitate, quòd talis furtum fecerit; & ſic
videtur, quòd fama poteſt habere originem hoc ca-
ſu a vili perſona. Sed dicit Barto. quòd verius eſt, ꝙ
non a vili perſona; ſed magis ab illo actu videtur ori-
ginem trahere, ex quo populus in ſuſpicionem addu
523 citur, vt probatur in.d.l. itaq;. ff. ad.l. Aqu. & † ita po-
teſt intelligi.l. capite quinto. ff. de adul. dicit ẽt Bart.
ꝙ fama poteſt oriri tempore perpetrati maleficij, ex
cauſa antecedenti. Exemplum pone, aliquis erat pra
uus homo, & malę conditionis, & famæ, & cõſuetus
furari, & habebat notam domum in qua factum erat
furtũ; nam de furto perpetrato, ſi incipit ſuſpicio in
p pulo, vel vicinia, vel rumor, & tandem communis
aſſertio, illa dicitur fama. Item poteſt etiam ex poſt
facto inſurgere fama ex aliquo actu manifeſto, ex
quo populus, vel vicinia incipit credere, ꝙ talis fur-
tum commiſerit, ex eo, quòd repertus eſt cum rebus
alicuius defuncti, & derobati, & occiſi longè ante-
riori tempore; tunc enim ex illo actu incipit rumor,
& fama, quòd talis occiderit illum, & derobauerit;
& hoc not. gloſſ. in.l. ſi adulter. ff. de adulte. Facit.l. in-
ciuilem. C. de furt. &.l. ſi qui adulterij. C. ad.l. Iul. de
adulte. vbi autem talis fama ex iuſta ſuſpicione non
524 procederet, tunc tanquam † vana vox populi nõ de-
bet procedere; ſed reijci, vt.d.l. decurionũ. & hęc opi.
placet Barth. de Salice. & mihi. ¶ Vigeſimoſeptimo
525 quæro, † quid ſi fama contracta eſt, ſeu ſuperuenit
pendente proceſſu inquiſitionis? & eſt notabilis quę-
ſtio. Sol. Bal. in.d.l. ea quidem. C. eod. poſt Gãd. dicit,
ꝙ aut conſtat, ꝙ fama ſumpſit ortum a maleuolis,
& nõ valet. Aut a fide dignis, & valet. Aut dubitatur,
& tunc ſi adſiſtũt famæ aliqua veriſimilia, valet; aliàs
ſecus; quia præſumitur orta ex inimicorum rumore;
ſed hæc opi. mihi non placet; nam ſi nos quærim⁹ re-
ſpectũ inquiſitionis formandæ, quæ requirit ad ſui
præambulum famam, hęc opi. omninò eſt falſa; nam
ex terminis quæſtionis prædictæ patet, ꝙ fama non
eſt pręambulũ. Sed tex. noſter in verſ. ad corrigendos
526 itaq;. dicit, ꝙ ſicut † accuſationẽ legitimã debet prę-
527 cedere inſcriptio; ſic † inquiſitionẽ clamoſa inſinua-
528 tio præuenire. Nam cũ † fama loco accuſationis ſuc-
cedat; niſi fama præcedat, nõ debet inquiri, vt. dd. iu
ribus, & ideo cautus aduocatus illius, contra quẽ in-
quiritur, debet incontinẽti petere copiam famæ, ad
hoc vt poſsit impugnare ꝓceſſum inquiſitionis, vt di
cit Ange. iu repe.l. ſi vacantia. Aduerte tñ; quia poſt
prædictam meam conſiderationem reperi Hoſtien.
ſ. eod.c. qualiter. & poſt eum Ioan. And. in verſic. ob-
529 ſeruari. vbi volunt, quòd ſi ordo peruertitur, & in-
quiritur de veritate criminis priuſquã conſtet de in-
famia, non valet proceſſus; deficiente enim infamia,
530 deficit inqſitionis accuſator, † ſine quo nullus regu-
lariter damnatur, vt.c. vnico. ſ. vt eccle. bene. & vide
q̃ latius dixi. ſ. in. 8. articulo principali in principio.
& ex tali iudicio inordinabiliter cæpto, nihil poteſt
ordina-

ordinabiliter ſequi, vt.c.qualiter.ſ.eod.&.c. inquiſitionis.§.tertiæ.2.q.1.c.in primis. Superſedebit ergo in proceſſu criminis, & de nouo fiet inquiſitio infa-
531 miæ; & † ſic dicit intelligendū.d.c. qualiter. Et ſubdit,ꝙ ẽt poſtea reperta infamia, non valebunt dicta teſtiū receptorū ſuper veritate criminū;quia reperiũtur contra inquiſitionis ordinem; putat tñ Hoſti. ꝙ is contra quem inquiritur pōt huic ordini renunciare,arg.C. de fideicom.l.fi.&.ff.de oper.noui nun.l.r. §.in operis. cum huic fauori pro ſe introducto renunciare poſsit,vt.ſ.de regulari.ſtatuimus.non tamẽ eſt præſumendum, ꝙ de facili illi renuntiet.ſ.de renun. c. ſuper hoc. Itẽ non putat Hoſt. ꝙ per taciturnitatẽ inquiſitus videaṫ huic ordini renuntiare; vñ ſi iudex inquirat ſup veritate crīs non præcedente infamia, & inquiſitus nō excipiat,nō valebit iudiciū. Sed Io. And.in.d.c.qualiter. in verbo obſeruari. dicit,ꝙ hoc eſt falſum,per ea quæ not.in.c.2.eo.tit.lib.6.vbi probatur,ꝙ ſi inqſitus non opponit, ꝙ infamia nō præceſsit contra eum, & patitur procedi ſuper veritate criminis,ꝙ amplius non poteſt opponere,quòd infamia nō præceſsit;& dixi in.c.qualiter.ſ.eod.Sit ergo cautus inquiſitus, vel eius procurator, vel aduocat', ꝙ ſemper opponat, quòd infamia nō pceſsit contra eum,& hoc ſępius repetat. Et ex prædictis etiam clarius infertur nunc reprobatio opinionis Bal. Nã aut inquiſitus opponit, quòd infamia nō pcedat;& hoc caſu ſiue habuerit ortum infamia ex inquiſitione formata,ſiue ante,non poteſt procedi; niſi prius procedatur ſuper infamia. Aut inquiſitus nihil opponit,& hoc caſu dico,quòd ſiue infamia peruenerit pẽdẽte proceſſu,ſiue ante,valet proceſſus ſuper veritate criminū,adeò quòd probata veritate criminis, poterit ſequi condemnatio,vt.d.c.2.de accu.lib.6.Et rō poteſt eſſe;quia iam crimen eſt effectum notorium, & ideò non eſt neceſſaria alia inquiſitio, vt dicam.ĩ.in verſ.46.& verſ.48.& adde quæ ibi dicam. Poſſet tñ deciſio Bald.procedere ad hunc effectum, videlicet; vtrum ſi pendente proceſſu ſuper ſpeciali inquiſitione criminum, ſuperuenit infamia, & inqſitus opponit,quòd infamia nō præceſsit,ãn poſsit fieri inquiſitio ſup infamia;& an ſufficiat probare eã infamiam, quæ eſt orta ex inqſitione formata;& arbitror,quòd nō;ſi ſolū ab inqſitione ortū habuit,nec iuuaṫ alijs veriſimilibus circunſtãtijs; ſecus ſi nō habuit ortum ab ipſo proceſſu inquiſitionis;ſed ab alijs fide dignis;licet ortus ſuperuenerit pendente proceſſu;& ſic ſaluo dictū Bal.& adde ꝗ dicã.ĩ.in verſ.41.quæro.& vide & q.ſ.dixi verſ.10.quæro.¶ Vigeſimooctauo quæro,
532 † p quot teſtes probeṫ fama,ſeu diffamatio?Sol.dic. quòd ꝓbaṫ p duos teſtes,vt.l.vbi numer'.ff. de teſti. ſentit glo.in.l.3.§. eiuſdem.ff.de teſtib. & ſatis videṫ probari In.c. inquiſitionis.ſ.eod. & hoc tenet etiam Bart.in.d.l.de minore.§. tormenta.ff. de quæſtio. & Barth.de Salice.in.d.l.ea quidem.C.eo. Nec obſtat, quòd fama requirat lõgè maiorem numerū ad ipſi'
533 eſſe,ſecundum quòd dixi.ſ.in verſic.10.quia† licet inſtrumentum ſubſcriptione plurium teſtium validetur,tamen quòd plures ſubſcripſerint, probatur p duos teſtes, vt.l. comparationes.C.de fide inſtru. &
534 hoc mihi placet. Nã & † notoriū facti, quòd requirit notitiam quaſi totius populi, vel maioris partis, probatur per duos teſtes, vt not. glo.2.q.1.§. quando autem tenet D.Anto. & D. meus. & Doct. in.c. veſtra.de coha.cle.& mulie.& D.Domi.in.c.1.de offic. dele.lib.6.in glo.2.& Bald.in repet.l.data opera. C.qui accu.non poſ Nec obſt.c. inquiſitionis.in fi.ſ. eod.vbi tex.vult, quòd dicta paucorū non infamẽt; quia reſpondeo,vt ibi dixi, poſt Io.And.ſuper glo.fi. quòd aliud eſt quærere, vtrum ſufficiat ad hoc vt qs dicatur infamatus,quòd infamia ſit apud paucos,& clarum eſt, quòd non ſufficit, vt dixi.ſ. verſicu.10. quæro. Aut quærimus, vtrum duo, aut tres teſtes ꝓbent,ſi dicunt aliquem infamatum, & reddunt ſufficientes cauſas dicti ſui, de quibus ſufficientibus cauſis dicetur in ſeq.qq. & dicendum eſt,quòd probãt, ſicuti probant ſeptem, aut plurium teſtium ſubſcriptionẽ,vt.ſ.dixi,& probatur in.l.2.C.de bo.poſ.ſecũdum tabul. Facit etiam quòd not.in.l.fi.C. de fideicom. Et hęc opi.ſatis probatur In.c. tam literis.ſ.de teſti.& tenent Doct.& D.meus in.c.cum in tua.ſ.de ſponſa.& adde quæ dicam.ĩ. in verſ.41. Et aduerte, quia prædicta ego arbitror procedere reſpectu ꝓbationis famæ, quæ requiritur ad formandam ſpecialem inquiſitionem cauſarum, vel ad ſimiles actus, ſeu effectus; ſed quo ad effectum procedendi ad inquiſitionem infamiæ, vel diffamationis;& ſic ad inquiſitionẽ præparatoriã,de qua dixi.ſ.verſ.10. quæro.non requirunt probationes multum exactę; vnde particeps criminis hoc caſu videretur admittẽdus,
535 & etiam alij teſtes non idonei;& † iſto modo poteſt intelligi tex. in.c.3.ſ.de teſti. qui loqtur de muliere in cauſa criminali, & de participe criminis, dixi.ſ. in.6.articulo principali.1.2.&.4.q. ſed ad probandã diffamationem,aut ad probandū indicia, particeps non eſſet idoneus teſtis.Facit quod not.glo.in.l.filiū. C.de libera cauſa. & vide quòd not. Bart. in.l.1.§.ſi ſeruus.ff. de quæſtio. & ſecundum prædicta poteris etiam limitare multa ex ſeq.qq. Item aduerte; quia ad hoc vt teſtes tales examinati ſuper diffamatione præiudicent reo, videtur neceſſarium,quòd reus citetur,& quòd iurent reo citato; & ſic in cõtradictorio iudicio, aliàs aũt ſi ſimpliciter examinarẽtur inſcio, & non citato reo,non præiudicaretur ſibi, ſecundum nota.in.l.ſi quis.ff.de adulte.& ibi per Bar. Facit, qa teſtes examinati ſuper inquiſitione generali non ꝑiudicant reo,cõtra quem poſtea ſpecialiter inquiriṫ, ſi reus non fuit citatus; qñ teſtes iurauerunt in inquiſitione gñali,per.l.ſi qñ.C.de reſtib. & hoc voluit ſingulariter Bart.in.l.fi.ff.de queſtio. Ex quibus videtur inferendū,quòd ſup probãda diffamatione,aut indicijs ſit prius citandus reus; & ſic vr̃,quòd non poſsit capi antẽꝙ fama probetur; quoniam non præcedente legitima diffamatione non videtur procedẽdum ad capturam, vel ſimilem actum arreſtationis perſonæ,vel tormentorū, aut formationis ſpecialis inquiſitionis, ſecundū quòd hic traditur p Doct. & in c.inquiſitionis.ſ.eo.& per Ange.in repe.d.l. ſi vacantia.& Bal.in.l.neminem.C. de exhiben. reis & hoc videntur etiam tenere Doct.ſi alia legitima nō præcedãt indicia; videlicet, quòd debet citari re', qñ teſtes deponunt ſup indicijs;& ſic vr̃, quòd pri' nō debeat fieri captura, ꝗ fama probeṫ;ſed ſimplex citatio ſufficit, quòd tñ cõiter * non ſeruatur, & benè iudicio meo;vnde arbitror, quòd eo ipſo, quòd iudex per legitima indicia probata p teſtes receptos parte abſente,

Com. opin.

ſente, aut per probatam diffamationem, ſimili mo-
do ſi delictum eſt graue, debet ſacere capi maleſa-
536 ctorem, ſicuti dicimus in † debitore ſuſpecto de fu-
ga, contra quẽ non citatum recipiũtur teſtes, ſiñ ea,
quę plenè traduntur per Ang. in repe.l.nemo carce-
rem.C.de exact.tributo. lib.10.per Bar.in.l.ait præ-
tor.§.ſi debitorem.ff. de his quæ in frau. credito. Si
enim hoc licet pro debito priuato, quanto, magis de
bet licere ꝓ publica vltione; ſed carcerato reo, dico,
ꝙ de nouo illo pſente, & citato debent teſtes iurare,
& poſtea deponere ſup diffamatione, & indicijs; qa
primę depoſitiones nõ piudicant malefactori, quo
ad verã probationem indiciorũ, ſeu diffamationis;
& ita intelligo, q̃ dicta ſunt.s̃.per Bart. & Doct.de ci
537 tatione. ¶ Vigeſimonono q̃ro, † qualiter teſtes de-
ponere debeant ſuper ſama ad hoc vt probent diffa
mat'onem? Sol. Inno.& Io.And.& D.Ant.& Doct. in
c.cum oporteat.s̃.eo. & ẽt hic multum intricatè lo-
quunt̃, & confusè, non diſtinguendo ſpecies cãrum,
per quas teſtimoniũ probet; ſed qñq; tranſeundo de
vna ſpecie ad aliã, vt ex.j̃.dicendis apparebit. Vnde
ego, vt hæc materia clarius, & facilius intelligat̃, pri
mo tradam quandam regulam gñalem ad intellectũ
aliarum quæſtionum, quas.j̃.ſubijciam; & per quas
clarè, & diſtinctè intelligentur dicta Doctorum. Sit
ergo prima regula generalis, quòd teſtis ad hoc vt
probet diffamationem, debet talem cauſam redde-
re, quæ cadat in ſenſum ſuum; ſicut generaliter dici-
mus etiam in omnibus alijs atteſtationibus, in.l.qui
teſtamento.§. fi.ff. de teſta. &.l. 1. in princip.ff. de
his, quæ in teſta. delen. & ad hoc addenda ſunt quæ
dicuntur per Inno. & Docto. in.c. cum cauſam.&.c.
præterea.s̃. de teſtib.& 4.q.3.§. item ſola. & Bal. in
rub.C.ſi ex ſal. inſtru. & latius in repe.l. data opera.
C.qui accu. non poſ. per Ange. Bar. & Moder. in.l.
ſciendum.ff.de verbo. oblig.& per Bald.latè in.l.ſo-
lam.C. de teſtib. non enim hic intendo ſingula pro-
ſequi, quę traduntur per Doct.in dictis locis; quia
eſſet examinare materiam teſtium, & atteſtationũ;
ſed ſolum intendo dicere, quãtum attinet ad mate-
riam diffamationis inter homines, quę dirigitur in
perſonas, in qua trado hãc generalem regulam, quę
colligitur ex iuribus, & auctoritatibus ſupra alle-
gatis, quòd ſiue loquamur de ſama prædicta, quæ
ſtat in ſuo genere generaliſsimo, ſiue de ea quæ con
ſiſtit in ſpecie, ſiue de ea, quæ conſiſtit in indiui-
duo ſpeciei, pro quorum intellectu vide quæ dixi.s̃.
in.q.20.ad hoc vt teſtis probet, debet deponere, &
concludere per aliquam ſufficientem cauſam repre-
ſentantem alicui ſenſui corporeo proximo, & con-
uenienti ſcientię eius de quo quæritur, eo modo quo
ſciri põt illud, de quo quæritur; ita vt neceſſario con
cludat eo modo, quo põt neceſſariò concludi, habi-
to reſpectu ad ſubſtantiam, & pręedicamenta eius de
quo quæritur; vñ cum in præſentia de probanda diſ-
famatione agamus, debent teſtes aſsignare ſufficien
tem cãm, per quam concludatur ſubſtantia diffama
tionis, de qua agitur ſm̃ veram ſubſtãtiam, & deſcri-
ptionem, & prædicamenta ad ea neceſſaria, & mi-
nus, & plus prout quandoq; maior, & minor pro-
batio requiritur, ſm̃ ꝙ dixi in. 14.15.& pluribus ſeq.
quæſtionibus. Sed vt hæc materia melius, & clarius
intelligat̃ quo ad materiã noſtrã, diſtinctè ſubijciam
plures quæſtiones, quas confusè & hic, & in.d.c.cum
oporteat.tradunt Doctores proſequendo tamen no
ſtrum ordinem. ¶ Trigeſimo quæro, vtrum teſtes
qui probant infamiam, teneantur reddere cauſam,
ſeu rationem dicti ſui, ad hoc vt probent? Sol.Inno.
hic videtur tenere, ꝙ non; dicit enim, ꝙ non eſt ne-
ceſſe, ꝙ teſtes concordent in cauſis ſcientiæ; qa illas
probare non tenentur; verbi gratia, quomodo ſcis
eum diffamatum? & teſtis reſpondet, quia audiuit,
vel qualiter ſuper hoc teſtes concordarent in cauſa,
cum de cauſa inter loquentes nulla ſit q̃ſtio; & ideò
videtur dicendum ſecundum quoſdam, ꝙ non eſt
neceſſe quod teſtes in hoc concordent in perſonis à
quibus audiuerunt, ſi illas exprimunt; nec etiam in
tempore, aut in loco, de quibus omnib' latè, & not.
dicam.j̃.verſ.39. ¶ Trigeſimoprimo quæro, Pone
teſtis circa articulum diffamationis dicit vera eſſe
contenta in dicto articulo, interrogatus de cã ſcien
tiæ, dicit, ſcio; quia maior pars populi hoc ſentit,
vel huic famæ, ſeu diffamationi conſentit, an ſuffi-
ciat illa cauſa, & ſic an ꝓbet? Sol.glo.in.l.3.§.eiuſdẽ.
ff.de teſti. videtur ſentire, ꝙ probet. Facit tex.in.l.ſi
arbiter.ff. de proba. vbi text. videtur velle, ꝙ teſtis
debet deponere quod omnium eſt opinio, vel quòd
maioris partis. Sed hoc non placet Bart.in.d.l.de mi
nore.§.tormenta.ff. de quæſtio. nec Bartho. de Sali-
ce.in.d.l. ea quidem. Mouentur; quia vt dixi.s̃.q.
20.teſtis debet deponere de his, quæ ipſe poteſt per
cipere per aliquem ſenſum ſuum corporeum pro-
ximum; ſed quòd populus, vel maior pars populi il-
lud ſentiat, teſtis non percipit aliquo ſuo ſenſu cor-
poreo, niſi aliam cauſam reddat; ergò tale teſtimo-
nium nõ probat. Pręterea, ꝙ maior pars populi hoc
ſentiat, poſſet ipſe teſtis conprehendere ex alio actu,
quam ex voce, & aſſertione; ergò non eſſet ſama,
cum non conueniat eius deſcriptioni, vt dixi.s̃.in
16.q. Præterea, & tertio ſecundum Barth. de Salic.
poſſet eſſe, quod teſtes audiuiſſent aliquem, vel ali-
quos dicentes maiorem partem populi, vel viciniæ
hoc ſentire, dicere, tenere, vel conſentire; & ſic ad re
lationem alterius poſſent dicta verba ſimpliciter ꝓ-
ferri, & per conſequens ratio pręedicta non eſt bo-
na; quia non concluderet neceſſariò.l. non hoc.C.
vnde cog. not.in.c.in præſentia.s̃.de proba.l. ad pro
bationem.C.de ꝓba.&.l.ſolam.C.de teſtib. Non ob
ſtat.d.l.arbiter. qa illa verba, omniũ eſt opinio. ſunt
538 † verba Iuriſconſulti, quæ debent intelligi ſecũdum
iuris diſpoſitionem, & vt teſtis ſic dicat, ꝙ omniũ,
vel maioris partis eſt opinio; quia ob omnibus, vel
539 maiori parte audiuit dici; & per † hunc modum de
bet ſuppleri, & intelligi gl.in.d.§.eiuſdem. Nec ob.
q̃d dicetur.j̃.in verſ. 34.ſecundum quòd ibi dicam
¶ Trigeſimoſecundo quæro, quid ſi teſtis reddens
cauſam dicti ſui circa diffamationem dicit, ꝙ ſcit;
quia audiuit dici á maiore parte populi iſtius ciui-
tatis, vel à maiore parte hominum, ſeu gentium
iſtius ciuitatis, contratæ, vel viciniæ? Sol.dic, quòd
probat diffamationẽ reſpectu ciuitatis, vel viciniæ;
540 referendo ſingula ſingulis, & ratio eſt, quia † nemo
pręſumitur dicere, id q̃d non agitaret, vel teneret,
aut non opinaretur in mente, vt.l. Labeo ait.verſ.cę-
terum.ff. de ſuppellec. leg.22.q.2.c.his. autem. nam
541 vt inquit Ariſto. † verba ſunt notæ paſsionum ani-
mæ; &

542 mæ;& hinc eſt, ꝙ † animus iudicis cognoſcitur per
verba inſerta in ſnia, vel per ea quæ dixit iudex circa
probationem ſententiæ, vt eſt gloſſa ſingu. in.d.l.ſi
543 prætor.ff.de iudi.& ideò dicim⁹, quod† mendacium
eſt peccatum contra naturam, cum ſit falſa ſignifica
tio vocis.22.q.2.c.beatus Paulus.&.d.l.Labeo. & vi-
de notabile dictum Baldi in.l. ad cognoſcendos.C.
de inge.manu. ¶ Trigeſimotertio quęro retentis ter
minis ꝑcedentis quęſtionis, Quid ſi teſtis non adijce
ret illa verba, iſtius ciuitatis, vel populi, an ſufficiat?
& videtur dicendum quod ſic; quia in dubio debet
intelligi de populo ciuitatis in qua fert teſtimoniũ,
vt.l.quę conditio.§. cum in teſtamento.ff.de condit.
& demon.&.l.ſi cum dies.§.ſi arbiter. Contrarium
tamen decidit Bar.in.d.§.tormenta. mouetur, quia
544 † dictum teſtis debet neceſſariò concludere, vt di-
ctũ fuit.ſ.ſępius; ſed iſtud dictũ non cõcludit de ne-
ceſſitate famam ibi eſſe;ergò non probat; vnde di-
cit Bar.ibi quod cautus eſſe debet ꝙ deponit, quod
dicat ſe audiuiſſe à maiori parte huius.ciuitatis, vel
populi.Sed dicit Barth.de Salice. quod Bar. videtur
contrariari bis quæ dixi ſupra ſecundum eum:verſic.
24.ſed tu dic, vt ibi dixi; quoniam intentio Bar. alia
fuit iudicio meo.Item aduerte;quia D.Barth. de Sa
lice. ſubdit, ꝙ in.q.de facto vidit ſententiari contra
Bart. nam ex quo in inquiſitione, vel in articulo fa-
mæ, ſeu diffamationis eſt diſcriptus locus; ſequitur
ꝙ teſtis, qui deponit, ꝙ fama eſt apud maiorẽ partẽ
populi, intelligit, & refert ad maiorem partẽ populi
545 illius loci, de quo loquit articulus; nã † præcedentia
declarant ſequentia.l. Titia.§. idem reſpondit.ff. de
verbo.oblig.18.diſtin.c. peruenit cum ſimil. Facit
546 etiam ad prædicta, quia† conuentus ex certa cauſa,
iurans ſe dare non oportere; intelligitur iuraſſe ſe
non eſſe obligatum dare, ex propoſita cauſa, vt.ff.
de iureiuran.l.fi.in princ. Facit.d.§.ſi arbiter.& hoc
tenendum eſt ſecundum eum.Ego vero arbitror di-
ctum verum, ſi modo in articulo ſuper quo teſtis in-
terrogaretur, exprimeretur de loco ciuitatis, caſtri,
villæ, vel vicinię;& interrogatus teſtis ſuper tali arti-
culo, reſponderet vera eſſe contenta in ipſo articulo;
& idem ſi locus non exprimeretur in articulo; ſed
exprimeretur in inquiſitione, ſeu petitione; & teſtis
produceretur ſuper articulis, & tota cauſa, & inter-
rogaretur ſuper articulo, & petitione. Faciunt quæ
dixi in clem.1.de teſtib.& ita procedant iura, & opi.
547 Do.Barth.de Salicet. pro qua etiam facit; quia † re-
ſponſio intelligitur congruere præcedenti interro-
gationi, & ab ea recipit determinationem.ſ.de fide
inſtru.c.inter dilectos. & de offic.ordin.c. ex parte,
&.j.de ſen.excomm.c.cum pro cauſa.&.l. Aurelius.
§.Sticho.ff.de libera.leg.&.l.defenſor.§. qui interro-
gatur.ff.de interrog.actio. cum ſimil. ſed ſi teſtis in-
terrogaretur ſolum de contentis in articulo, & in ar
ticulo non contineretur locus, plus placet opinio
Bart. licet in petitione contineretur locus ciuitatis,
caſtri, vel contratę, propter rationes ſupra aſsigna-
tas; quia de neceſsitate non concluderet. ¶ Trigeſi-
moquarto quæro, quid ſi teſtis reddit hanc rationẽ;
ſcio quia dicitur à maiore parte populi iſtius ciui-
tatis, an probet? Sol Bar. in.d.§.tormenta.tenet, ꝙ
non; quia deponit de eo, quòd ſenſu proprio perce-
pit;ergo non probat, vt ſupra dixi. Alij tenent con-
trarium;quia ipſe ponit pro certo, quòd maior pars
populi hoc dicat.Sed hoc pro certo non poteſt ſcire;
niſi audiuerit, ergò ſaltem implicitè videtur redde-
re cauſam per auditum ipſius, ſaltem pręſumptiuè,
ea pręſumptione, qua vicini pręſumũtur talia ſcire,
vt.l.3.§.ſi præſes.ff.de magiſtra. conue.&.l.ſi ita fue-
rit.ff.de fundo inſtruc.&.l.ſi vicinis.C.de nupt. Facit
etiam, quia illa verba, quòd à maiori parte populi
dr, non implicant, nec vllo alio modo includunt, ꝙ
ab alio audiuerit dici, quòd maior pars populi hoc
aſſerat;ergò nõ ſunt trahenda ad talem ſenſum, quẽ
non explicauit, & quem verba non includunt ex ſe-
rie, aut ex ſignificatio, vt not. ff.de leg.1.l.ſi quis, in
fundi.& hoc eſt tutius tenere ſecundum Bart.de Sal.
548 in.d.l.ea quidẽ. quia ita interpretatur† cõis vſus lo-
quendi, qui debet attẽdi, vt.l.Labeo.ff.de ſuppel.leg.
Nec obſt.ꝙ dixi.ſ.q.31.quia vt ibi dixi, quis poteſt
ſentire, & comprehendere, quod maior pars populi
hoc ſentiat; aliter quam per verba, aut aſſertionem
ipſius, vt puta;factis, quia cõiter ab omnib⁹ vitatur
eius cõuerſatio, vt dicam.j.verſ.38. quòd in caſu no
ſtro non poteſt contingere, vt de ſe patet. ¶ Trigeſi-
moquinto quæro, quid ſi teſtis deponens famam eſ-
ſe, in redditione cauſæ dicit ſe ſcire; quia dr̃ ꝑ totam
ciuitatem, an probet? Sol. Bar.in.d.§ tormẽta. dicit,
ꝙ non; quia non deponit de eo quod percipit ſenſu
corporeo; vt dixi in præcedenti.q.ſed hæc ratio Bar.
non eſt bona; quia imò videtur deponere ſaltẽ impli
citè, de eo quod percipit auditu ꝓprio, vt dixi in prę
ced.q.dictũ tamen Bar. videtur verũ in ſe, qũ per ta-
lia verba neceſſario non concluditur fama; nam po-
teſt eſſe, ꝙ ipſe audiuit à duobus, tribus, vel quatuor
in pluribus, ac diuerſis locis ciuitatis, & quaſi per to
tam ciuitatem;& tamen tot non faciunt famã, vt di-
xi.ſ.in verſi.20.ſed dicit Barth.de Salic. in.d.l.ea q-
dẽ.ꝙ credit, ꝙ probet; quia vno impetu hoc non po-
teſt clamari, vel dici per totam ciuitatẽ, niſi in quoli
bet loco aſſeratur, quod nõ poſſent duo, vel tres, de-
cẽ, aut 20.facere; ideò, quo ad ſenſum loquẽtis, & ẽt
quo ad cõem intellectum, & vſum loquendi, qui de-
549 bet attendi, vt dixi, † ciuitas non ſolũ punitur ꝓ con
tinente, & ſic pro loco, ſed etiã pro contẽto, & ſic ꝓ
perſonis, & populo; quando ad hoc adaptatur ſubie-
cta materia. Facit. ff.locati.l.ſi vno. ꝓbat etiam ꝙ li-
cet ciuitas interdum ſumatur pro loco tñ prout mu
ris cingitur, vt no.in.l.2.C. de mune.& hono. lib.10.
&.c.ſi ciuitas.de ſent. excom.lib.6. &.l.2.ff. de verb.
ſigni.tamen etiã ſumitur interdum ꝓ perſonis in lo-
co commorantibus; & ideò ciuitas ſecundũ Philoſo
phum tertio Polit.dicitur ciuiũ vnitas, vel vt primo
oeconomicæ, dicitur ciuiũ collectio, agris, & pecu-
nijs ſufficienter abundans, quare non mirum cũ ſe-
cundum ſubiectam materiam famæ debet de vtroq;
deponere, & de loco, & de maiore parte populi, ſi de
vtroq; intelligitur depoſuiſſe, cũ non ſit ratio; quare
dictũ ſuũ magis debeat ſumi ſecũdũ vnũ ſensũ, quã
ſecũdũ aliũ; ergò debet vniformiter accipi ſecũdum
vtrumq; ſenſum, ſecundũ Bart.de Salice. mihi tamen
plus placet præcedens opinio Barto. pro qua facit
quòd dicam in ſequenti quæſtio. ¶ Trigeſimoſexto
quęro, Quid ſi in redditione cauſæ dicat teſtis, ſcio;
qa audiui dici publicè in iſta ciuitate? Sol. dicit Bar.
in.d.§.tormẽta ꝙ nõ ꝓbat; quia poſsibile eſt, ꝙ vnus

homo publicè dixerit.i.nõ occultè,vel clam;ſed pa-
lam,& manifeſtè,in loco publico ; & tñ non erit fa-
ma,quia vt ſæpius dictum eſt,neceſſariò non conclu
dit, & quòd huiuſmodi ſignificatum ẽt habeat illud
verbum publicè, ꝓbatur in.l.nemo.C. de ſum.tri.&
C.de repud.l. vxor.&.C. de his.qui per met.iud. non
appel.in.l.2,&.ff.de appel.l. cũ quidã.ſed dicit Bart.
de Sali.in.d.l.ea quidem. ꝙ audiuit,ꝙ Dyn. de ſacto
conſuluit contrarium ; & ita vidit conſuli Bononiæ.
Et fuit motus conſultor , quia inter alia ſignificata
550 iſtius aduerbij publiè,illud præſtãtius eſt,ꝙ† illud
dicatur publicè,quod cõiter aſſeritur, & ꝑ homines
opinatur,vt.l.2.C.ad maced.ſed fama eſt publica,&
cõis aſſertio,vt dictum fuit in 20.q. ergò. &c.& pro
dicto ſignificato ẽt inducebat.l.3.ff. ad macedo. &
551 † verbum pleriſq;, quod ponit in.d.l.dicebat poſitũ
ex abundanti,vel declaratiuè,per.d.l.2.vnde argue-
bat ſic,ꝙ cõiter populus opinatur,& aſſerit, illud pu
blicè dicitur,vt.d.l.3. ad maced. &.ſ.probatum eſt;
ſed ꝙ cõi opinione fatur,illud ſamam inducit,vt pa-
tet ex deſcriptione famæ , in.20.q.ergò,&c. Tertio
inducebat,quia verbum publicè, dr̃ quaſi populicè,
vt.ff.de iuſt.& in.l.1.§.publicum. & melius.ff. de ꝓ-
cura.l.ſeruum quoq;.§.publicè.&.ff. de ope.no.nun.
l.de pupillo.§. ſi quis.in ver.publicè. tradit gloſſ. In-
ſtit. de ſuſpe.tut.§. conſequens eſt. vbi exponit pu-
blica accuſatio.i. populica. & Inſtit. de pub.iudi.in
prin.&.ff.de pub.iudi.ſup rub.ſi ergo tanquam popu
licè dictam aſſertionem importat ; ergò famã facit ;
nam & publicè notum dr̃ , quod publicè innoteſcit
l.eum qui.C.de ſal.Item ad p̃dicta facit,quod tradit
552 Vgul.& Catholicon.qui dicunt,ꝙ † deriuatur à pu-
blico.& publicum venit à populo; nam & publicum
dr̃,ꝙ gñaliter ad omnes pertinet; & vide qđ not.glo.
in.l.fi,C.de ſacroſ.eccle.Quarto inducebat dictus cõ
553 ſultor,† communẽ vſum loquendi,qui debet attẽdi,
vt dixi,& maximè.ſ.in.33.&.34.q. & probatur in.l.
cum delanionis.§.aſinam.ff.de fun.inſtr.&.l. amicu
lus.ff.de verb.ſig.Eſt.n.cõis vſus loquẽdi, & interpre
tatio , quod prædicta verba in vulgari ſermone im-
portant,ac ſi teſtes deponerent,hoc modo. E ſe dice
publicamente in Siena. quæ verba idem important,
ac ſi diceretur, Ogni homo dice apertamente. Quin
554 to mouebatur;quia † ſermones ſunt intelligendi ſm̃
ſubiectam materiam,vt ſæpius dixi,ſed ſubiecta ma
teria eſt de fama,quæ eſt pùblica,& cõis aſſertio, vt
dictum eſt,ergò,&c.& maximè,quia hęc videt̃ fuiſſe
teſtificantis intentio, ex quo iam affirmauit capitu-
lum de ſama,dicendo vera eſſe contenta in articulo;
& ex quo non repugnat proprio ſignificato. Sexto
mouebatur;quia illud verbum adiunctum,dum dici
tur publicè dici,verbum illud dici , imperſonaliter ,
& indefinitè profertur; & ſic de ſui natura põt etiam
in omnibus verificari;cum ratio nõ ſit,vt magis vno,
q̃ alio modo accipiatur , & ſubiecta materia vnifor-
miter reſpiciat oẽs; ſecus ſi perſonaliter eſſet ꝓlatũ,
vt puta,Ego audiui,ꝙ T.publicè dicebat,vel audiui
à T.vel S.publicè dici;& ita procedat allegatio Bart.
facit qđ in ſimili dicimus,nam † verbum ius publicũ,
ſimpliciter prolatum, intelligitur hodiè de Reipub.
Romanorum vniuerſali.i. imperij , vt.l. eum qui ve-
ctigal.ff. de verbo.ſig. ſecus ſi cum adiuncto aliquo
proferatur , vt tradit in rubro, & nigro.C.de iur.rei-
pub.lib.xj. &.C. de ſer.fugi.l.mancipia. &.d.l.fin.C.
de ſacroſ. eccl. & ſubdit D.Barth.de Sali.ad plenio-
555 rem inſtructionem † huius aduerbij publicè,diſtin-
guendum eſſe,ꝙ aut profertur imperſonaliter, vt pu
blicè dicitur, vel publicè audiui dici ; & tunc expo-
nitur.i.populicè,hoc eſt à populo. Aut perſonaliter,
quia dirigitur ad certam perſonam,vt puta, T.publi
cem dixit , & tunc ſecundũ ſubiectã materiã, & eius
exigentiam expoſitio variatur;nam interdum expo-
nitur poblicè.i. coram populo dixit , vt ꝓbat̃ Inſtit.
de iure nat.§. reſpõſa prudentum.ibi dum tex.dicit,
antiquitus ſtatutũ erat, vt eſſent qui iura publicè in-
terpretarentur. nam tales interpretationes fiebãt pu
blicè.i.in loco patenti, & coram populo. Interdum
exponitur publicè.i.coram publicis perſonis,vt cum
lex dicit,ꝙ quis debet publicè proteſtari, vt.l.2.ff.de
his qui per met.iud. nõ ap.&.ff. de appel.l.cum qui-
dam.In dubio aũt vbi materia eſt indifferens, verbũ
publicè plus importat,q̃ palam ; & dr̃ quaſi populi-
cè,vt dixi ; & in hoc reſidet Bart.de Salice.dicens, ꝙ
hæc vt quotidiana,ſunt memoria digna. Sed tu ad-
uerte;quia hæc fuit antiqua quæſtio Iaco. Bald. quæ
incipit, Aliquis intendit,in qua arguit ipſe ; ꝙ tales
teſtes non ꝓbant, ꝑ argũ.ſ.formatum per Bar. Item
556 mouetur;quia fama eſt cõis aſſerta opinio;ſed † cõis
opinio non colligitur ex opinionibus ſingulorum ; vel
ex eo, ꝙ publicè dicatur , ſed ex opinione, & exiſti-
matione vniuerſorum, vt colligitur in.l.1.C.de te-
ſta.&.l. cũ delanionis.§. b.ff. de fun.inſtru. &.l.1.§.1.
ff.de flumi.&.l. cum quidam.§. qđ dicitur.ff.de acq.
hære. Vnde cum teſtis depoſuerit publicam famam
eſſe, ideò quia publicè dicebatur, non ſequitur opi-
nionẽ, vel publicã famam eſſe. Præterea verbum pu-
blicè,eſt æquiuocũ, & publicè.i.palam; & publicè.i.
in loco publico; & publicè.i.per oẽs, & cõiter , vel ꝑ
maiorem partem,ergò ſimpliciter prolatum ſine ali
quo adiuncto; vel ſine alia determinatione , debet
referri ad eam interpretationem, quę habeat minus
odij.l.præſes.ff.de pœn.&.l.pen.eod.tit.ff.de ſuſp.tut.
l.non enim.§.noo ergò. & in reg.in pœnis. Sed quòd
fama intelligatur probata, continet odium , quia in
ꝑiudicium rei,&c.ergò,&c.Sobdit tandẽ ipſe Iac.ꝙ
veritas eſt,ꝙ fama eſt probata,per.l.2.C.ad maced.
& ita dicit de facto Dyn.conſuluiſſe per iura præal-
legata ; & ita etiam vidi de facto conſultum fuiſſe à
D.Dioniſio de Peruſio,& incipit conſilium, Viſa de-
nunciatione.Ipſe non allegat, niſi authoritatem Dy.
& etiam allegat Bal.in.l.teſtium.in fi.C. de teſti. vbi
dicit,ꝙ ad probandum publicam opinionem, ſuffi-
cit,ꝙ dicat vera eſſe ; & interrogatus de cauſa ſcien-
tiæ,dicat,quia publice dicitur,nec eſt tutum dicere,
ꝙ non reddat eo caſu cauſam per ſenſum proprium,
vt dicit Bar.quia immò,nam ſi publice dicitur, pręſ-
ſumitur audiuiſſe; & ita etiam dicit Bal.eſſe in pro-
557 batione cuiuſlibet famæ,quia † ſenſus incluſus, ſiue
præſumptus ex alijs accidentibus, debet haberi pro
expreſſo ab ipſo,pro quo dicto Bal. faciunt quæ dixi
ſ.verſi.24.Ego tamẽ circa prædicta plurimum dubi
to,qm̃ licet verba poſsint accipi multipliciter, dictũ
tamen teſtis non concludens neceſſariò , niſi ex ad-
iunctione aliqua, pro qua nõ remaneat ambiguum,
& neceſſariò concludat,non ꝓbat; licet ſm̃ ſubiectã
materiã verbum videatur accipi eo modo, & accipi
poſsit,

poſsit, vt probet, vt eſt tex.in.c.in præſentia.s̄.de ꝓba. nam ad vitiandum ingreſſum religionis, ſeu ad probandum, quòd non erat facta profesſio, inducebatur ibi, quòd ingreſſus fuerat ibi minor annis. & dicitur ibi, quòd licet teſtes probent, quod ingreſſus eſſet minor annis, talis probatio nõ releuat; quia minor annis poteſt accipi dupliciter; videlicet, minor annis.xiiij. & minor annis. xxv. & tamen ſecundum ſubiectam materiam, de qua agebatur, & quã inducens intendebat probare, erat neceſſarium, ꝙ eſſet minor.xiiij.& tamen dicitur ibi, ꝙ quia ꝓbatio neceſſariò non concludit, non fuit probata intẽtio opponentis, & ideò ſuccubuit. Et aduerte; quia ibi dicendo minor annis, erat quid indefinitum; & ideò verior videtur opin. Bart. quia vt ſæpius dictum eſt,
558 teſtis debet neceſſariò cõcludere. Sed † verbum ambiguum, ſeu æquiuocum, quod poteſt multipliciter accipi neceſſariò non concludit, vt de ſe patet; ergo, &c. licet enim in ipſa probatione verbi ambigui, non fuerit, niſi vna intentio proferentis, vt.l.in ambiguo.& ibi not.ff.de reb.dub. tamen illa confunditur propter ambiguitatem. Facit.l.duo ſunt Titij.ff. de teſta. tute. Probatur etiam hæc opin. quia ſicut
559 † actore non probante reus abſoluitur, vt.c.inter dilectos. de fid. inſtru.& Inſtit.de interdic.§.commodum.&.d.c. in præſentia. ita & in caſu prædicto potius debet interpretari probatio prædicta pro reo, maximè cum quilibet à natura ſit in quaſi poſſeſſione bonæ famæ, vt.c.vnico.de ſcrutin.&.c.dudum.de præſumpt. &.l.meritò.ff.pro ſoc. niſi probetur contrarium, vt in reg. ſemel malus.cum ſua materia.de regu.iur.lib.6. vnde propter dubiam probationem non debet quis priuari commodo iſtius quaſi poſſesſionis, vt not.in dictis iuribus. &.l.Arrianus.ff. de actio.& oblig. Facit etiam pro dicta opin.c. cum in tua.de ſponſ.& quod not.in reg. in pœnis. de reg.iu. lib.6.cogita tu maturius. ¶ Trigeſimoſeptimo quæro, quid ſi teſtis in redditione cauſæ dicat, Scio, quia audiui palam dici? Sol.dic, ꝙ non probat, quia etiã dicitur palam dici, quod dicitur in publico loco, ẽt ſi ab vno diceretur, vt probatur in.l.ſed & ſi pupill⁹. §.proſcribere.ff. de inſti. & in.l.palam.ff.de rit. nup. & in.l.palam.ff.de verb.ſig.ſecundum Salice.& mihi placet; & ſic teſtis neceſſariò non concludit famam, & per conſequens non probat, vt patet ex præcedentibus; & facit illud Euangelicum paſsionis, ego palam loquutus ſum mundo, &c. ¶ Trigeſimooctauo quæro, quid ſi teſtis, qui deponit aliquem diffamatum, in redditione cauſæ, dicat, Scio quia per talem infamiam homines iſtius ciuitatis vitant eius familiaritatem, an probet? Sol.Inno. hic videtur ſentire quòd ſic. pro quo facit.38.q.1.c.ſæpè.87.diſt.c.negotiatorem. & idem videtur ſentire hic Io. And. Sed hæc opin. mihi non placet, quia talis teſtis neceſſariò non concludit famam eſſe, quia poteſt eſſe, ꝙ homines vitent illum, & tamen non loquantur de illo,
560 per ea quæ dixi.s̄.in ver.xx.&.xxxj. † magna tamen eſt authoritas dictorum Docto. ¶ Trigeſimonono quæro, vtrum teſtis, qui deponit ſama eſſe, quia audiuit dici à maiore parte populi, vel ciuitatis, teneatur exprimere, & ſpecificare à quib⁹ audiuerit, & in quo loco, & quo tpe; & qd ſi teſtes in talibus diſcordãt? quæſtio iſta eſt notab.& vtilis, non ſolũ quo ad hanc ſubiectam materiã diffamationis, ſed ẽt ad infinitas alias materias; & ideò diligenter attendenda. Studebo tñ eam tibi clarius, & magis ordinatè declarare, q̃ alter adhuc declarauerit. Dic ergo, ꝙ Inn.in.c.cũ oporteat.s̄.eo.dicit, ꝙ teſtes tenentur exprimere, ẽt ſi non interrogentur; quia non eſt commiſſum diſcretioni, ſeu arbitrio teſtium, q ſint prouidi, aut diſcreti, aut honeſti, quales requiruntur eſſe diffamatores, vt hic in tex. ſed relinquitur arbitrio iudicis, vt.ff.de verb.obli.l. continnus.§.1. & debent adijcere in teſtimonio, ꝙ non tñ ſemel, ſed ſæpè ſciunt eos diffamatos eſſe apud diſcretos, & ꝓuidos viros, & ꝙ multoties boni viri reputauerũt talem, vel tales apud ſe diffamatos. Si aũt dicerẽt teſtes, ꝙ apud ſe talis eſſet diffamatus, quidam voluerunt, ꝙ hoc non ſufficiat, cum non ſint tantæ authoritatis, ꝙ ſufficiat eum eſſe diffamatũ apud eos, & quòd debent adijcere, ꝙ clamoſa, & non tacita eſt in ſamia; & ꝙ eſt tãta, ꝙ facit crimen quaſi manifeſtum. Idem tñ Inno. hic dicit, ꝙ teſtis debet dicere eum, de quo quæritur, de tali crĩe diffamatum; & ſi quæratĩ ab eo, à quo eſt infamatus, debet rñdere apud tales; & niſi eos asſignet, non vř reddere bonam cãm dicti ſui, & ſic nõ valeret dictũ ſuum, vt.s̄. ſæpius dixi. Et ꝓpea non põt aliter ſciri, an ſint graues, vel honeſti, aut maleuoli, vel ſuſpecti, niſi hoc exprimatur, vř tñ, ſm̃ aliquos, quòd debeat ſufficere, ſi dicat ſe audiuiſſe à duobus, vel tribus ꝓuidis, & honeſtis viris; quia tex.hic dicit, à prouidis, & honeſtis. nec adijcitur numerum, de quo dixi.s̄.in q. 22.& ibi dicta videntur ad hanc.q. inngenda. Dicit tamen hic Inno. quòd hoc nõ ſufficit; ſed neceſſarium eſt. quòd teſtis dicat, quòd aliqua pars viciniæ clamat, quòd is de quo q̃ritur, cõmiſerit tale crimẽ; & hoc innuit litera noſtra; dũ dicit, quòd illi ꝓuidi, & honeſti debẽt dicere hoc.& quòd verbũ, clamor, hoc innuit. Ad idẽ facit.2.q.5.c.preſbyter.&.s̄.de eo q cogno.conſan.vxo.ſuæ.c.ſuper eo.& de purg.cano. c.2. Nec ſufficit dicere ſe tm̃ ſemel audiuiſſe, ſed debet ſæpè audiuiſſe, ſm̃ ea, quæ dixi.s̄.in.14.q.nec eſt neceſſe, quòd oẽs teſtes ab eiſdem hominibus audiuerint, ſed ſufficit, quòd audiuerint ab eiſdem, vel à diuerſis eodẽ tempore, vel diuerſis temporibus. Et ſubdit Inno. rationem, quia cum tales teſtes in caſu noſtro teneantur ſolum probare infamiam, ſufficit, quòd concordent ſolum in hoc; videlicet, quòd infamatus ſit, arg.l.ſi quis libertatem.§.quoties.ff.de peti.hære.&.ff.de proba.l. ſi arbiter. &.ff.de ædi. ædic. l.1.C.de iur.& fact. igno.l. cum falſa.nec eſt neceſſe, quòd concordent in cauſis ſcientiæ, quia illas ꝓbare non tenentur; ſed tunc habent teſtes neceſſe probare, & concordare de tempore, quando tempus eſt
561 de ſubſtantia quæſtionis; & † ſic intelligitur.3.q.9.c. nihilominus.&.30.q.6.c.parentela.vt puta; quando vult probare eum, qui dicitur contraxiſſe, vel teſtamentum feciſſe, vel quid ſimile, alibi fuiſſe tempore contractus, vel conditi teſtamenti.vt.C.de contrah. & commit.ſtipu.l.optimam.&.s̄.de teſti.c.ex tenore.&.c.ſeries. de quo per Specu.in tit.de teſte.§.iam de interrogatorijs. & ſic in eo, qui debet probari ſe poſſediſſe deiectionis tpe, vt.l.1.§.hoc interdictum. ff.de vi & vi arma. aliàs autem non tenentur in tpe
562 concordare; vñ † ſi aliqs vellet probare iuriſdictionẽ in loco, de quo q̃rit, licet diſcrepẽt in cauſis, & loco,

& in tempore, & perſonis, non nocet. Verbigratia,
quæritur à teſte, quomodo ſcis, ꝙ talis iuriſdictio-
nem exercuerit, & vnus dicit, quia vidi eũ ſacere ſu-
ſpendere Paulum die Lunæ, alius dicit, quia vidit, ꝙ
fecit exocnlari Petrum die Mercurij, alius dẽ alio,
563 die, & ſic de ſimilibus. Et † idem quando petuntur
decimæ, & vnus dicit ſe vidiſſe, quando colligit gra
num, alius dicit de vino, & alius de hordeo; & idem
dicit hic Inno. de probãda præſcriptione, & ſimili.
Et ſubdit attendendum eſſe in contractibus; quia ſi
564 † teſtes diſcordant de loco, & tempore initi contra
565 ctus, nonprobant; quia † locus, & tempus ſunt de
ſubſtantia contractus, & eum comitantur, de re iu-
di. c. abbate. in fi. lib. 6. licet diſcordent in cauſis, vel
circunſtantijs, vt puta; quia vnus dicit, Scio qa talis
eſt in poſſeſſione iuriſdictionis, quia vidi, ꝙ fecit ta-
lem iuſtitiam; & alius dicit de alio, & alia perſona iu
ſtitiata, quia hoc caſu vterq; reddit bonam cauſam
dicti ſui. Subdit tamen hic, ꝙ alij contradicunt, aſſe-
rentes, ꝙ vbicunq; aliquis tenetur aliquid probare,
niſi teſtes cõcordent de perſonis, loco, & tpe, & cer
tis circunſtantijs, non hñtur pro pluribus teſtibus.
3. q. 9. c. nihilominus. quia omnes sũt in ſuo teſtimo-
nio ſingulares. s. de elect. c. cum dilecti. vnde dicũt,
ꝙ teſtes debent concordare in articulo noſtro, ꝙ ta-
li die audiuerint talem rumorẽ, vel infamiam, & tali
loco, & talibus perſonis; & idem de tempore, not.
Vin. in. c. illud. de præſum. vbi etiam dicit, ꝙ ſi vnus
teſtis dicit famam eſſe in vna parte ciuitatis, & alius
in alia parte einſdem ciuitatis, non probatur fama;
quia debent nominare eaſdem perſonas. 2. q. 8. c. li-
bellorum. ſubdit tamen Innoc. ꝙ licet dictum ſit, ꝙ
debeant concordare, non tamen ſemper tenẽtur de
prædictis certum quid rñdere. Si. n. interrogatur, a
quibus audiuiſti, ſi recordatur rñdeat, & ſi non recor
datur non rñdeat. Et licet non reſpondeat, valebit
566 teſtimonium. Nunquam. n. inuenitur, ꝙ † teſtes te-
neantur dicere diem, & horam; immò facit in cõtra
rium. 2. q. 8. c. libellorum. niſi dies eſſet de ſubſtãtia
probationis, vt dictum eſt, videlicet; quando qs agit
interdicto vnde vi, quo caſu, vt. s. dixi, neceſſarium
eſt probare ſe poſſediſſe ea die, qua fuit ſpoliatus, vt
d. l. 1. §. hoc interdictum. & idem dicendum de loco,
vt. c. ex tenore. s. de teſtib. & vbi eſt neceſſe pſonas
illas, à quibus audiuerunt graues fuiſſe, debent illas
exprimere, vt. s. de teſti. c. licet. Eſt etiam notandum
ſecundum Innoc. quod magis, & expresſius tenetur
concordare in perſonis, & loco, quam tempore; qa
567 illa duo melius memoriæ tenentur, † tempus. n. faci
lè recedit, & de facili quis de tempore obliuiſcitur.
7. q. 1. c. fina. pro quo facit quod quotidiè dicimus,
568 quòd † memoria hominis labilis eſt. 23. diſt. c. prete
rea. & l. iubemus. C. de teſta. Item in præſenti caſu,
& ſimili, ſi plures audiuerunt à pluribus perſonis, &
in pluribus locis, & teſtis de quibuſdã recordatur,
de alijs non, debet dicere, ego audiui dici à tali per-
ſona, & à tali, & a quibuſdam alijs in tali loco, & ta-
li die, & adijcere de quibus alijs perſonis, locis, &
diebus non recordor; & ſic per adiectionem gñalem
pręſumet iudex ipſum concordare cum alijs teſti-
bus; ſubdit deinde Inno. ꝙ in pręſenti caſu quidam
improbabiliter dicunt, quod etiam nullis perſonis
expresſis, ſi teſtes dicunt ſolum, ꝙ rumor, & infamia

ſit per viciniam, quòd ſufficiat; reſeruatur. n. alteri
parti, ꝙ ipſa probet, ꝙ apud viles eſt hęc infamia, vel
ꝙ a vilibus fuit orta, quo caſu non procedit inquiſi-
tio, per tex. noſtrum. & 11. q. 3. c. 3. & ſubdit, ꝙ tex.
noſter hic non dicit, ꝙ teſtes debeant hoc dicere, ꝙ
perſonę ſint honeſtæ, &c. ſed dicit. ꝙ ſuperior non
debet procedere ad inquiſitionem, niſi per bonos,
& graues ad eum peruenerit infamia, non in teſtes,
vel in forma iudicij productos; ſed tanquam volẽtes
cõſulere ſtatui eccleſię; ſi autem ea, in quibus diſcre-
pant ſint talia, quę non ſunt de ſubſtantia probatio-
nis, non minus tanquam plurium valet eorum teſti-
monium, cum id quod ꝓbant, & in quo concordant
ſufficiat ad victoriã cauſæ. Hæc ſunt quaſi formalia
verba Inno. hic in verbo, famam. licet quędam ad-
diderim, quę etiam hic recitat Io. And. in verbo, ho
neſtis. & etiam ꝓ maiori parte quaſi formaliter po-
nit Spec. in tit. de inquiſi. §. nunc tractemus. ver. quid
ſi ille negauerit ſemel. vſque ad verſi. quid ſi teſtes. &
hęc etiam ſequitur hic D. Ant. Et ad prędicta etiam
vide Bal. in. l. diffamari. C. de inge. manumiſ. vbi di-
cit, ꝙ teſtis debet diligenter inquiri, & cautè inter-
rogari de origine infamiæ, & coniecturis, per not. in
l. de minore. §. tormenta. ff. de quęſt. vbi. etiam tra-
ctat Bart. Sed tu aduerte, quoniam ex omnibus pre-
dictis, duę videtur oriri dubitationes. Prima, an te-
ſtes debeant exprimere illos, apud quos, is, contra
quem agitur, ſit diffamatus; & vna opinio eſt ꝙ ſic,
etiam ſi non interrogentur. Alia opinio eſt, ꝙ non,
niſi interrogentur; ſed ſi non interrogentur, valebit
teſtimonium, etiam nullus perſonis expresſis, dum-
modo teſtis dicat de fama vicinię. D. Ant. in. c. cum
oporteat. s. eo. dicit. ꝙ prima opin. eſt tutior; & illã
videtur ſequi Bar. in. d. §. tormenta. Sed dicit Io. de
Imo. in. d. c. cum oporteat. ꝙ ſatis videtur eſſe, ſi te-
ſtes deponunt de fama viciniæ, & dicunt, ꝙ hoc au-
diuerunt a maiori parte viciniæ, quòd iſtud ſufficit,
ſi vlterius non interrogetur. Facit quod not. glo. in
l. 3. de teſtib. quia tunc videtur ſufficienter depone-
re; & videtur, quòd ſi duo teſtes deponunt, & qui-
libet deponat de fama viciniæ, & quòd quilibet au-
diuit a maiore parte viciniæ, quòd per hoc ſit proba
ta fama, per id quod not. glo. in. d. l. 3. & glo. 2. q. 1.
§. quando autem. Facit etiam quod not. Bar. in. d. §.
tormenta. D. Barth. de Salice. videtur idem conclu-
dere, & ſic tenere ſecundam opinio. ſi interrogẽtur,
aliàs non. ¶ Secunda principalis dubitatio, quæ po-
teſt oriri ex prędictis eſt, an teſtes deponentes ſuper
diffamatione, debeant concordare in perſonis, a q-
bus audiuerint; hanc quæſtionem proſequitur hic
D. Anto. tàm circa diuerſitatem perſonarum, quàm
etiam circa diuerſitatem temporis, & loci, ſecundũ
quod etiam fecerunt Inno. & Io. And. & alij, de qui-
bus ſupra dictum fuit; diſtinguit igitur D. Anto. ꝙ
aut eſt diuerſitas in perſonis, tempore, & in loco; &
tunc, aut hæc ſunt de ſubſtantia eius, quod proban-
dum eſt, exemplum patet; quãdo agitur de reproba
tione teſtium; & dicitur, quòd talis fuit abſens à lo-
co contento in inſtrumento tempore confecti in-
ſtrumenti; & tunc clarum eſt, quòd debent concor-
dare de loco, & tempore; aliàs non probarent. Facit
quod habetur in. c. ex tenore. s. de teſtib. & l. opti-
mam. C. de contrahen. & commit. ſtipula. Aut tem-
pus,

pus, & locus non ſunt de ſubſtantia probationis
eius, de quo quæritur;& tunc,aut teſtes non diſcor-
daut iu prædictis; ſed vnus dicit de loco, vel tem-
pore, alter dicit ſe non recordari, vel dicit fuiſſe in
certo tempore,& alijs temporibus, ita ſaltem per
adiectionem generalem poſſunt reduci ad concor-
diam, & tunc probant, vt not.Innoc.in.c.oporteat.
& ſupra dixi; & facit quod habetur de fide inſtrum.
c.cum Ioannes. Si autem omnes dicerent ſe non re-
cordari de tempore, loco, vel perſonis; tunc ſuſpe-
ctum eſſet eorum teſtimonium, vt not. Hoſtien. de
teſti.c.ex tenore. ſi autem diuerſificant in tempore,
vel loco,tunc ſi talis diuerſitas loci,vel temporis in-
ducit diuerſitatem eius,qnod probandum eſt; tuuc
non probant,per id,quod habetur de proba.c.licet.
& quod traditur in hiſtoria de Daniele,& Suſanna,
vt Danielis.c.13.&.l.ob carmen.ff. de teſtib.ſecus ſi
non induceret diuerſitatem eius, quod probandum
eſt,vt patet,quando agitur de probanda poſſesſione
iuriſdictionis, vel de iure decimarum. Si autem eſt
diuerſitas in cauſis ſcientię,tunc dicit D.Ant.atten-
dendum, quòd ſi datur diuerſitas ſolum pęnès ſen-
ſum percipiendi,quod tunc probant, quia aliàs nul
lus teſtis probaret; cum quilibet habeat ſuum pro-
prium ſenſum ſeparatum à ſeuſu alterius. Facit qđ
not.Bart. in.l.1.ff. quemad. teſta.aper. & quod not.
in.c. nihilominus.3.q.9. Exemplum, quando duo
ſucceſsiuè viderunt per vnum foramen T.& B.forni-
cantes. Facit etiam quod not.Cy.in.l.teſtium.C.de
teſtib. Idem dicit,ſi ſolum detur diuerſitàs in orga-
nis reprȩſentantibus ipſum ſenſatum ad ipſum ſen-
ſum, vt quia vnus dicit, quòd vidit T. promittere
decem.S. Alter dicit,quòd audiuit, licet cortina eſ-
ſet in medio.Facit quod not.glo.3.q.9.c.teſtes.&.l.
in ſumma.§.idem Labeo ait.ff. de aqua plu.arcen.
cum ibi not. per Barto. Aut datur diuerſitas in cau
ſis dictorum;& tunc ſi cauſæ ſe habent, vt partes to-
tius eius,quod probandum eſt principaliter, & ſint
tales, ſimul inferunt ipſum totum, quod probau-
dum eſt,ſed neutra per ſe infert;& tunc teſtes ſingu-
lares non ptobant; vnde ſi vnus teſtis dicat, quòd
T.præſcripſit talem rem, quia vidit, quando emit à
S.& eſt tantum tempus. Alter dicit, ſcio quia vidi
ipſum poſsidere per tantum tempus, etiam ſi ſit tē-
pus ſufficiens cum titulo, non probatur præſcriptio,
569 quia † ſolus titulus nou concludit præſcriptionem,
nec ſola poſſesſio; & intellige de præſcriptione lon-
gi temporis, vt.ff.de vſucap.l.Celſus.&.l.diutina.C.
de præſcrip.lon.tempo. ſed ſi duo teſtes deponerent
de titulo, alij duo de poſſesſione longi temporis,be
nè probant, per id quod habetur in.c.licet ex qua-
dam. in fi.ſ.de teſtib. &.c.ſeries. eod.titu. per Inno.
nam tunc benè fit dictorum teſtium coniunctio ad
vnum totum, ad finem vt probetur præſcriptio, ex
quo quȩlibet pars prȩſcriptionis probatur per par-
570 tes,quia non ſunt ſingulares,ſicut aliàs ad † proban
dum parentelam, ſufficit, duo deponant de vno
gradu ab vno latere, alij duo de gradu ab alio late-
re, vt voluit Innocen.in.d.c. ſeries. in glo.&.d.c. li-
cet. Quandoq; verò cauſæ ſe habent indiuiduè ad
vnum totum, & vnus deponit de vno actu, ſeu vna
cauſa,alter de alia, & tales teſtes probant. Exem-
plum, dicit vnus teſtia, talis prȩsbyter dixit miſ-
ſam tali die,quia vidit eum paratum paratu præsby
terali,& audiuit dicere epiſtolam, vel euangelium.
Alter vero dicit, audiuit ipſum paratum ad miſ-
ſam,& ad altare dicere Pater noſter,vel aſſumpſit
communionem, vel quid ſimile; nam hoc caſu vult
D.Ant.quod ſatis probatum ſit talem præsbyterum
571 miſſam celebraſſe tali die; quia † officium miſſæ
eſt indiuiduum, quoniam tota dici debet. 7.q.1.c.
nihil.& not. glo.in.d.c.nihilominus. Idem etiam di
cit,ſi tales cauſæ ſint partes alicuius totius, & quæ-
libet ipſarum infert in ipſum totum,vt contingit iu
iure decimarum,& iuriſdictione. Nam ſi vnus teſtis
dicit,quòd vidit talem rectorem eccleſiæ recollige-
re decimam grani, ex hoc infertur, quòd ille recol-
ligens erat in quaſi poſſesſione iuris decimandi, &
ſimiliter ſi alius dicit, quòd vidit recolligere deci-
mam hordei, vini, vel fabarum. Et eodem modo
quando agitur de probanda quaſi poſſesſione iuriſ-
dictionis, quia ſi vnus dicit,quòd fecit talem deca-
pitari; ſatis ex hoc infertur quaſi poſſesſio iuriſdi-
ctionis,& ſimiliter ſi vnus dicit, quod fecit alium fu
ſtigari, vel reddidit ius inter talem, & talem. Et
idem videtur velle Accurſius in dicta.l. ob carmen.
quando agitnr de probanda poſſesſione alicuius;
nam ſi vnus teſtis dicit, quòd vidit.T. recolligere
granum de tali prædio, ex hoc ſatis infertur, quòd
poſſſidebat; & ſimiliter ſi alius dicit, quòd etiam
vidit ipſum recolligere vuas de dicto prædio. Si au-
tem non agatur de aliquo toto vniuerſali, ſed alios
dictȩ cauſȩ potius inferunt multiplicatos actus ali-
cuius, & tunc ſecundum D.Ant. non probant, quia
ſiugulares; & ideò ſi vnus teſtis dicit,quòd talis fe-
cit miracula, quia vidit,quòd ſanauit unum claudū
à natura,alter dicit, quod illuminauit unum cæcū,
non probabunt iſti teſtes, ut uoluit Vincen.in.c.ue-
nerabili.de teſtib.argumen.26.q.5.c. uec mirum.&
eo modo,ſecundum eum,ſi uuus dicat quem hæreti
cum;quia dixſt,quòd Chriſtus non uenit in uirginē;
alius quia dixit tres perſonas Trinitatis non eſſe æ-
quales; nam per hoc non probatur hæreticus, licet
Butriga. dixit contraiium in.d.l.ob carmen. & non
benè ſecundum D. Anto. per not.in.d.c. uenerabi-
li.& in.d.c. nec mirum. Et idem dicit, ſi unus dicit
T.uſurarium; quia mutuauit Martino ſub uſuris, al-
ter quia mutuauit Ioanni, quod per hoc non pro-
babitut T. eſſe uſurarium; & ſimiliter ſi unus dicit,
quòd. T. occidit.S. alter quòd interfecit Paulum,
non probatur, quòd ſit homicida; quia tales cauſæ
ipſorum teſtium potius inferunt multiplicationem
delicti, quam probent unum totum; & ideò non
probant; dicit tamen, quòd ſi agitur de probanda
infamia, quia uidentur tunc ſatis tendere ad idem
totum. Et etiam uidetur per prȩdicta ſecundum
eum,quòd ſi unus teſtis dicat T.mutuaſſe.S.decem,
quia uidit uumerari,alter qa uidit S.confiteri,quòd
iſti nou probant, quia non ſunt conteſtes ſuper prin
cipali probando. Facit quod notat Specu.iu titu.de
teſte.§.1.uerſi.ſed pone,Egit.Facit quod not.Bar.in
l.2.§.fina.ff. ſi cer.peta. & ſic refert D. Anto. Et per
prȩdicta patet,quòd ſatis in effectu quo ad articulū
noſtrum uidetur tranſire cum dicto Inno. Sed ad-
uerte ſecundum Io.de Imo. ind.c.cum oporteat. in
quantum D. Ant. reptobat Iacob. Butriga. nam

pro opin.ipſius Iaco.multum facit,quia ſi agitur de
probanda fama,vel iufamia,iſtud non eſt vnum to-
tum conſiſtens in iure vniuerſali , ſed eſt facti. Ergò
ſicut ſufficit teſtes in genere concordare ſuper fa-
ma,vel infamia,licer aliàs diſcordent,ſeu ſiut ſingu-
lares in cauſæ ſcientiæ;ergo eodem modo,& eadem
ratione videtur,ꝙ ſi agatur de probando contra hę-
reticum , licet aliàs ſint ſingulares in cauſis , debent
ſufficere. ¶ Item aduerte,ſecundum eum,quia licet
Innoc.hic, & Spec. in tit.de inquiſi.§.1.verſi. quid ſi
vnus.&.§.nunc tractemus. ver. quid ſi ille contra ſe,
572 videantur velle , ꝙ † probetur poſſesſio iuriſdictio-
nis , & iuris decimandi per teſtes ſingulares in cau-
ſis,tamen Hoſt.in ſumma in tit.de teſti.in.§.diuerſi-
tas. tenuit contrarium. idem tenet Goffre. & fortè
iſta opin.de iure eſt verior, ſecundum Ioan. de Imo,
573 quia † dictum teſtis regulatur ſecundum cauſam ;
adeò ꝙ ſi interrogatus de cauſa ſcientiæ, nullam aſ-
ſignet,vel minus ſufficientem, non probat, vt not.in
c.ſi quando.s̄. de reſcript. & in.c. cum cauſam.s̄. de
teſti.&.l.ſola.C.de teſti.& ibi etiam per Bar.& ideò
ex quo teſtis eſt ſingularis in cauſa per eum allega-
ta,nec habet conteſtem; videtur,ꝙ non probet ; & ſi
ſint plures, & ſic ad inuicem non conteſtes, cenſen-
tur ſingulares. Facit quod habetur in.c.bonę.1.&.c.
Com. opin. dilecti. de elect. communiter * tamen videtur teneri
opin.Inno.quæ fortè habuit ortum a.d.l.ob carmen,
§.fina. & ideò durum eſt obtinere in practica opin.
574 Hoſt.& præſertim, quia † fauendum eſt præſumptio
575 ni, & † non eſt probatio anguſtanda, vt.l.quoniam.
in fi.C.de hæreti. & de hoc etiam per Cyn. in.l.2.C.
quæ ſit lon. conſue.in.4.q.verſi.ſed quæro. vbi dicit,
576 ꝙ † ſi vnus teſtis dicit de vno actu, non infertur pro-
batio cõſuetudinis, ſed ex pluribus, cum requiratur
frequentia actuum , vt.l.de quibus . & ibi per Bal.ff.
de legi. & per Pau. de Liaza.in quæſtio.quæ incipit ,
contra inſtrumentum. vbi vide, quia cõcordat cum
dictis per Inno.hic;& de hac etiam materia vide Io.
de Imo. in.l. inter pares.ff.de re iudi. vbi etiam teti-
577 gi,quid iuris,† ſi vnus teſtis dicat, Vidi.T.poſſidere
talem fundũ.x. annis , alter de.xx.alter de.xxx.quòd
probant poſſesſionem, ſaltem.x.annorum; de quo p
Io. And. in.c.1. de arbitr.lib.6.& per Bal.in.l.1.in.fi.
C.de teſta. Et aduerte; quia licet Archidi.in.d.c.ni-
hilominus.videatur velle, ꝙ dicti teſtes non ꝓbeut ,
tamen Io.de Fantu. in.d.c.1.de arbitr.lib.6. dicit, ꝙ
aut iſti teſtes omnes ſpecificant tempus illorum.x.
annorum, ita, & taliter,ꝙ concludunt de eodem tē-
pore,puta; quia vnus dicit,ꝙ poſſedit à.xxx.annis ci
tra,alius à.xx.annis citra, alius à.x.annis citra;& tũc
iſti probant, quia omnes concordant in vltimis an-
nis,arg.d.c.1. aut non ſpecificant tempus , ita quòd
concludunt de eodem tempore , quia vnus dicir de
xxx.alter de xx.alter de x. ſimpliciter, & procedit di
ctũ Archid.& hãc diſtinctionem ſequitur D.Domin.
in.c.1.ſed mihi non placet primum dictum, per ea ,
quæ not. Bart.in.l. Celſus.ff. de vſucap. nam ſi benè
conſideretur , nullus teſtis probat de.x.annis , quia
ſufficit vna die poſſediſſe in vltimis.x.annis , & dici-
tur poſſediſſe à.xxx.annis citra,à.xx.annis citra, & à
x.annis citra; vnde dicerem,ꝙ præfatum primum di
ctum procedit , quando teſtis diceret à.xx.annis , &
per ipſa tempora , & ſimiliter dicerent alij,vel adij-
cerent ſimile verbum, vt traditur in.d.l.Celſus. Cir-
ca ſecundum dictum Io. de Imo. in.d.l. inter pares.
vbi ſimpliciter vult , ꝙ omnes præfati teſtes in poſ-
578 ſesſione.x. annorum ſint conteſtes,cum † in maiori
numero inſit minor , vt.d.c.1.&.l.1.§.ſi ſtipulanti.ff.
de verbo.obliga.&.l.diem proferre.§.ſi plures.ff. de
arbitr.quòd intelligo,quãdo vnuſquiſque diceret de
continuara poſſesſione, & concordarent in fine , vel
in initio poſſidendi ; ſecus ſi diſcordarent , vt voluit
Bal.in.d.l.1.C. de teſta. & vide Spec.in titu.de teſte.
§. iam de interrogatorijs. & Ioã.de Imo.in.d.c.cum
oporteat. Sed D. Barth. de Salice. in.d.l. ea quidem.
C.de accuſa.dicit,quòd ſi teſtes deponẽtes de fama,
deponunt exprimendo aliquos,à quibus audiuerũt,
adijciendo clauſulam generalem ; quòd ẽt à plurib'
alijs audiuerunt,quòd probant, licet non concordẽt
in expresſis. Intelliguntur enim concordare quantũ
ad comprehenſos ſub clauſula generali . Si verò te-
ſtes non addiderunt clauſulã generalem, tenet ipſe,
quòd ſi in expresſis diuerſificãt, nullus probat, quia
nullus p ſe probat,nec omnes ſimul; quia nõ ſunt cõ
teſtes, prout exigitur , vt.ff.de teſti.l.qui falſa vel va
ria.&.s̄.de elect.c.cum dilecti.quod dicit intelligen-
dum,qñ nullus teſtis tot perſonas expresſit,quòd ex
pſsè faciant maiorem partẽ viciniæ, vel populi;quia
cum neuter ſemiplenè probet , non poterit dici oẽs
plenè probare ;ſed vbi quilibet tot homines expreſ-
ſiſſet,quòd eſſent maior pars populi,licet non eoſdẽ
expresſiſſent ; tunc , cum quilibet ſemiplenè probet
famam, dicendum eſt,quòd oẽs ſimul intelliguntur
plenè probaſſe , nec eſt curandum tunc de varietate
loci,aut temporis , quæ non ſunt de ſubſtantia, arg.
not.in.d.l.ob carmen. ſufficit enim probare famam,
ad cuius probationem principaliter intenditur . Fa-
cit.d.l. ſi quis libertatem.§.quoties.ff.de peti. hære.
&.l.ſi arbiter.ff.de proba. Et ſubdit,quòd qua ratio
ne non curaret de varietate tẽporis , vel loci,eadem
ratione nõ curaret de varietate perſonarum, ex quo
vnuſquiſq; ſemiplenè probat; & ita dicit intelligen-
dum dictum Bart. in.d.§.tormenta. & ſubdit ſecun-
dum Inno.ibi,quòd pſuppoſito, quòd in populo, vel
vicinia,de cuius fama agitur,eſſent.xx. & vnus ex te
ſtibus affirmãtibus capitulũ famæ in redditione cau
ſæ,& ſcientiæ diceret,Scio,quia audiui à tali,& à ta-
li, & nominaret ſex, vel octo diuerſos à nominatis ,
quòd fama tunc eſſet probata; quia facta dinumera
tione perſonarum reperitur ab omnibus, vel à maio
ri parte hoc dictum, vel aſſertum eſſe. Sed contra p-
dicta opponit ipſe Barth.de Salice. quia clarum eſt,
quòd nullus teſtis ex prædictis ſemiplenè probat;er
gò nec omnes plenè probant. Vnde dicit,tutius dicẽ
dũ eſſe,quòd ſicut in plena probatione eſt dare gra-
dus,ſecundum magis,& minus, vt.l.3.§.eiuſdem.ff.
de teſti.&.d.§. tormenta.& vt traditur in.l.in bonæ
fidei.C.de iureiuran. &.l.admonondi.ff. eod.de qua
materia dixi plenè in.c.fi. de iureiuran. ſic etiam eſt
dare gradus reſpectù ſemiplenę probationis. Vnde
ad propoſitũ retentis terminis prædictis ,dicit,quòd
primus teſtis,qui nominat tantum ſex perſonas , fa-
cit aliquem fidem de ſama , ſed in minori gradu,
quam ſit probatio ſemiplena , ſed cum adiungitur
alijs,qui ſex alias exprimũt perſonas, tunc quod mi
nus deerat ad fidem ſemiplenæ probationis,ſupplet
iſte

iſte ſecundus;& ſic ambo ſimul iuncti videntur ſemi
plenè probare. Cum ergo poſtea adiungitur terti',
qui exprimit alios ſex, vel octo, addit aliqualem gra
dum fidei, & probationi ſemiplenæ, ſed quia per ſe
non facit ſemiplenam probationem; ideò fidem per
duos priores teſtes ſemiplenè receptam, non poſſu-
mus dicere plenariè fuiſſe completam, & integram
effectam probationem; ſed illam ſemiplenã aliqua-
liter fuiſſe corroboratam, quaſi omnes pro vno ſe-
miplenè probent, licet aliqualiter magis amplè. Et
579 ideò iudex ad plenam probationẽ poterit ſe infor-
mare per proprium auditum. Facit.c.cum Ioannes.
ſ̃.de fi.inſtru. ſicut enim iudex de his, quæ viſu per-
cipiuntur, poteſt ſe informare ſubijciendo rem ocu-
lis, vt.ff.fi.regun.l.ſi irruptione. & dixi.ſ̃. in ſeptimo
nor. ſic etiam poteſt ſe informare de his, quæ auditu
percipiuntur, & proprijs auribus fidem habere, vt
ſ̃.eo.c.inquiſitionis. in glo. in ver. infamatum. & ſic
reſidet D. Barth. de Salice. Sed aduerte;quia in pri-
mis ergo nõ reperio, quòd Inno.hic ponat præfatos
terminos, de quibus dicit ipſe Barth.nec ẽt aliquem
Doct.hæc referentem, dictum tamen in ſe eſt pere-
grinum, & not.& memoria dignum.Sed an ſit verũ,
580 dependet ab alia quæſtio. † an plures probationes
imperfectæ ſimul iungantur, & commiſceantur ad
faciendam plenam probationem, de qua materia in
d.l.in bonæ fidei. &.l.admonendi.& plenè dixi in.d.
c.fi.quaſi circa finem primi membri.3.q. princi. Et
quoniam ad intellectum prædictæ.q.aliqua ſunt ne-
ceſſariò repetenda, breuiſſima concluſio videtur eẽ,
quòd aut probationes tendũt ad idem, aut ad diuer
ſa.Primo caſu, ſunt commiſcibiles, & coniunguntur,
& ſi ſunt ſufficientes ad inducendũ animum iudicis
ad credulitatem, vel certam fidem, inducunt plenã
probationem, arg.not.in.c.3.de probatio.& ibi per
581 D.m. & hoc caſu habet locum illud. Et † quæ non
proſunt ſingula, multa iuuant.C.de probat.l.rõnes.
& procedit hoc, ſiue probationes ſint eiuſdem ſpe-
ciei, vt in duobus teſtibus; ſiue diuerſæ, vt in vno te-
ſte, & fama, vt per glo.in ver. poſſeſſionis.16.q.3.§.
poteſt.item in vno teſte iurato, vel alijs ſimilibus ad
miniculis, & coniecturis concurrentibus cum vno
teſte, arg.l.3.ff.de teſti.&.4.q.3.c.ſi teſtes. Secundo
caſu, quando tendunt ad diuerſa non commiſcẽtur;
vt ſi vnus teſtis deponit de mutuo, alius de confeſſio
ne, nam hæc ſunt diuerſa, nec tendunt ad vnum totũ
perficiendum, cum ſæpè ſit vnum ſine reliquo, vt eſt
tex.ſingularis in.c.cum dilectus.de ſucceſſ.ab inteſt.
& probatur.C.de non nu. pec. per totum.trãdit Bal.
in.l.2.C.de confeſſ.& D.m.in.c.cùm cauſam. de pro
bat.& Bart. in.l.1.§.item cornelio.ff. de quæſtio.vbi
ponit plura ſimilia exempla. & vide etiam Io. Cald.
in.c.veniens.2.ſ̃. de teſti. & aliquid per Spec. in titu.
de fi.inſtru.§.nunc dicendum.in fin.& Bal.in.l.2.ff.de
excuſa. tuto. per Cyn.in.l.proprietatis.C. de proba.
&.l.ſpadonem.ff. de excuſa.tuto.& Iaco. Butriga.in
l.patre furioſo.ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. Bal.
in.l.teſtium.C.de teſti. & aliquid in.l.1.C. qui num.
tute. & per glo.fi.in.c.præterea.ſ̃.de teſti. & plenius
in.d.l.admonendi.& pleniſſimè per me in.d.c.fin. &
ideò vlterius non me extendo. Et videtur etiam con
cludi in dictis locis, ꝙ probationes etiam tunc di-
cunt tendere ad diuerſa; & ſic non coniunguntu, qñ
teſtes ſunt ſingulares. Vnde dicit Bal. ſing.in.l. iuſ-
582 iurandi.C.de teſti.ꝙ † teſtes ſingulares non probãt,
etiam ſi eſſent mille; quia ibi non eſt numerus con-
teſtium; vnde tantum probat vnus, quantum mille,
allegat etiam not. per Spec. in tit.de inquiſi.§. nunc
videndum.ver.item not. Immò quandoq; ſingulari-
tas operatur, ꝙ minus probatur per plurimos ſingu
lares, quàm per vnum ſolum, quando ſcilicet ex hoc
præſumitur dolus, vel repugnantia, vt in teſtibus cõ
tra Suſannam. Faciunt etiam plura, quæ.ſ̃.allegata
fuerunt in recitatione, ſecundum Inno. Io. And. &
alios Docto. Et per prædicta etiam nunc infero ad
opin.Barth.de Salice.& ad materiam noſtram, quo-
niam ad videndum, vtrum dicta opin.ſit vera, & aliç
opin.de quibus.ſ̃.dictum fuit, videndum eſt, vtrum
teſtes ſint ſingulares, & ſi non ſint ſingulares, cõſide
randum eſt, vtrum differant in aliquo prædicamen-
to, vel in materia, aut cauſa, aut reliquis circunſtan-
tijs, & an poſſint cõiungi ad plenam probationem,
quibus examinatis clara apparebit deciſio materiæ
principalis.q. Et quanquam in materia tritè, & altè
examinata per tot, & tam claros Doct. videatur prę
ſumptuoſum os aperire, aut verbum facere; tamen
non vt alicuius præſumptionis, aut temeritatis vitiũ
incurram', ſed ſolum vt veritas verius, & clarius elu
ceſcat per alios Doct. prę̨ſtantioris ingenij, dicam
quid ſentiam in hac materia. Diſtinguo igitur in pri
mis duo membra principalia. Primum eſt, quando
agitur de probando actu, facto, vel negotio, cuius
actus, facti, vel negotij totum eſt indiuiduum, & cu-
ius reiteratio, ſi datur, aut fieri poteſt, infert ad to-
tum vt totum. Secundum membrum erit de aliquo
toto, quod conſiſtit ex pluribus ſuis partibus.

¶ Circa primum membrum diſtinguo, ꝙ aut agitur
de probando aliquo actu, facto, vel negotio, cuius
non datur multiplicatio. Aut agitur de probando
aliquo actu, facto, vel negotio, cuius datur reitera-
tio, vel multiplicatio. Primo caſu, quando non da-
tur reiteratio, vel multiplicatio potes figurare exẽ-
plum. Volo probare, ꝙ T.interfecit S. certè iſta oc-
ciſio nõ potuit fieri, niſi ſemel. Si ergo teſtes ad hoc
probandum variant, dicerem, ꝙ aut variant in præ-
dicamento ſubſtantię, & non eſt dubium, ꝙ non ꝓ-
bant. Exemplum. Si vnus deponit, ꝙ d.T.interfecit
S.alter ꝙ interfecit Paulum, iſti tamẽ teſtes nõ ſunt
contrarij, ſeu repugnantes, quia poteſt eſſe, ꝙ vnus,
& idem duos interfecerit; ſed ideò non probant, qa
de eo, de quo quęritur, non deponit niſi vnus, & ſic
deficit numerus neceſſarius, vt.l.vbi numerus.ff.de
teſtib.&.ſ̃.de teſtib.c.in omni. Aut variant in cauſis
reprę̨ſentatis per proprium ſenſum cuiuſque. Exem
plum, vnus dicit de auditu, alter de uiſu, alter uerò
de tactu, & ſic de ſingulis; & hoc caſu dicerem, ꝙ aut
eſt talis actus, qui reprę̨ſentatur per unum, duos, aut
plures ſenſus, & deponentes per tales ſenſus, licet ua
rios, quo ad teſtimonium non dicuntur ſingulares,
uel uarij; ſed conteſtes, & concordantes, & probant,
& unuſquiſque dicitur ſufficientem reddere cauſam
dicti ſui, per not.in.c.cum cauſam.de teſti. &.l.ſola
teſtatione.C. de teſtib. & alijs iuribus hic allegatis.
Aut non eſt talis actus, qui reprę̨ſentetur per omnes
illos ſenſus, & tunc non probant; non quia dicantur
ſingulares propriè, ſed quia alter nõ reddit ſufficien
tem

tem cauſam.exemplum;vnus dicit,ꝙ vidit T.interficientem S. alter dicit, ꝙ odorauit, vel guſtauit, & quid ſimile. Tales enim non ſunt ſufficientes cauſæ, & ſic nō probant, vt.d.c.cum cauſam.&.d.l.ſola teſtatione. Aut teſtes variant in alijs circunſtantijs, & prædicamentis. Exemplum,in prædicamento loci, vnus dicit Senis,alter dicit Florentię.iſti nedum ſūt ſingulares,& non probant,ſed ſunt ſuſpecti,& repugnātes;nec huic caſui ſubijcio exemplum Suſannæ, quia non videtur mihi conuenire,ſed actui, & facto multiplicabili, vel reiterabili,vt.ĩ.dicam in alio caſu.Eſt enim neceſſarium,ꝙ ſi teſtimonium vnius eſt verum,teſtimonium alterius ſit falſum,& ſi tu diceres,poſſunt teſtes concordari; quia vnus conſiderauit locum,vbi vulneratus fuit,alter locum vbi mortuus eſt;reſpondeo,ꝙ hoc non eſt verum,quia in talibus conſideratur locus,vbi quis percutitur,vt dicit Bar.in.l.libellorum.ff. de accuſ.licet teſtes probādo poſtea,ꝙ ita contigiſſet, & ꝙ eorum talis fuiſſet intentio, poſſent excuſari. Et ideò ſi teſtes deponerēt de prędicamento tēporis,quia vnus de menſe Maij, alter de menſe Septembris; vel vnus de nocte, alter de die,iſti enim ſunt ſingulares,& repugnātes,& ſuſpecti; in hoc tamen vltimo caſu non videtur tanta repugnantia,& excuſarentur,ſi fortè fuiſſet in crepuſculo,vel in aurora: vide quæ dixi in.c.3.ĩ. de homi. & idem de ſimilibus cauſis. Secūdo caſu principali, quando actus,facti, vel negotij daretur multiplicatio,ſeu reiteratio,ſubdiſtingue,ꝙ aut vnus, & idem actus,de quo quęritur per multiplicationem,diuerſificatur in ſubſtantia, immò melius probatur. Primo caſu ſubdiſtingue, ꝙ aut eſt ſingularitas, ſeu diuerſitas in ſubſtantia eius, de quo quæritur. Aut in cauſis penès ſenſum percipiendi, ſeu in organis repræſentantibus ſenſatum, aut alijs prædicamētis accidentibus, ſeu circunſtātijs. Primo caſu, quando diuerſitas eſt in ſubſtantia, non eſt dubium, ꝙ non probant, etiam ſi eſſent mille,nec poſſunt coniungi huiuſmodi probationes,quia non tendunt ad idem. Exemplum,dico, ꝙ T.commiſit adulterium cū Berta,vnus teſtis deponit,ꝙ cum Berta,alius verò ꝙ cū Seia;tales enim teſtes non probant,quia ſunt ſingulares in ſubſtantia eius,de quo quæritur;quia nō reperitur niſi vnus,qui deponat de eo, de quo quæritur,vt dixi.ſ.in exemplo homicidij,& licet vnuſqſq; in dicto ſuo,& in eo, de quo teſtificatur,ſi articulatū eſſet,& iuraſſet, faceret ſemiplenam probationem quia quodlibet teſtimonium per ſe reſpicit diuerſū, factum,& ſic patet,ꝙ non ſunt repugnantes. Secundo caſu,quando variant in cauſis,quia vnus dicit,quia vidit, alter quia guſtauit,& ſic de ſimi. dic vt dixi.ſ. in primo membro de actibus, quorū non datur multiplicatio. Tertio caſu, quando ſunt ſingulares,vel diuerſificant in alijs circunſtantijs, dico,ꝙ non probant;ſiue ſint ſingulares in prædicamento,vbi;verbi gratia,dicit articulus,ꝙ M. concubuit cum B.teſtes dicunt vera eſſe contenta in dicto articulo, interrogati de loco,vnus dicit in tali domo,alius verò in vinea,& alius in horto, vt in teſtibus contra Suſannā, & hoc caſu non eſt dubium, ꝙ non probant,non tamen ſunt repugnantes, nec contrarij,ſed varij,& diuerſi,quoniam actus adulterij, vel fornicationis potuit

583 tuit multiplicari cum illa. Nec obſt,ꝙ † ſacerdotes,

6.

qui depoſuerunt cōtra Suſannam Danielis iudicio, tanquam falſarij,fuerint damnati, & lapidibus interempti, quoniam illud contigit, vel quia vnuſquiſq; depoſuit de præſentia aliorum, adeò ꝙ videbantur de vno actu teſtificari, & per conſequens repugnantia deponere,vt dixi.ſ.in primo memb.vel deponebant de eadem hora,vel quia contra eos propter varietatem loci inſurrexerat ſuſpicio de falſitate;& viſa varietate loci,arbitrantes ſe deprehenſos in varietate, confeſſi ſunt eorum malignitatem,vel id factū fuit ꝓpter reuelationem diuinam, & miraculoſam factam Danieli infanti de falſa illorum teſtificatione.Et idem dicendum, ſi variāt in tempore,vel quibus pręſentibus,vel in ſimilibus prædicamentis,per quæ non tollatur potentia, ꝙ videantur depoſuiſſe de pluribus actibus. Prædicta etiam omnia procedunt,in contractibus, & teſtamentis,& alijs ſimilibus actibus reiterabilibus. Nec obſtat, ꝙ locus, & tempus in multis non videatur eſſe de ſubſtantia, licet talia nō poſſint geri, niſi in aliquo loco, vel tēpore;& ſic videtur,ꝙ varietas in talibus non debeat obeſſe probationi, per not.3.q.9.in.c.nihilominus. quia reſpondeo, ꝙ licet talia non ſint de ſubſtantia; tamen propter varietatem loci, temporis,& perſonarum, quibus præſentibus aliquid actum diceretur,teſtes redduntur ſingulares in dicto ſuo,quia q-libet de ſuo actu videtur deponere. Vnde licet reſpectū cuiuſlibet teſtis omni exceptione maioris,teſtimonium quo ad actum ſuum,videatur facere ſemiplenam probationem;tamen cum teſtimonium omnium non referatur ad idem,ſeu eūdem actum, propter diuerſitatem incluſam,& inductam ex varietate,& diuerſitate locorum,& temporis,&c.non probant plenè aliquem actum;& ideò ſis cautus in iſtis actibus reiterabilib⁹, quia ſi velles reprobare inſtrumentum, & teſtes non recordarentur de loco, vbi actus fuit geſtus,vel de tempore,quia facilius decidit à memoria, vt.ſ.dixi, ꝙ ſi recordantur de actu, geſtu,& ſubſtantia actus geſti, & ꝙ aliter ſe habuit, q̃ contineatur in teſtamento,vel in inſtrumento, vt facias fieri interrogatorium à parte aduerſa, vtrum ille actus fuerit multiplicatus, vel reiteratus,vel nō, vel facias fieri articulum de vnitate,verbi gratia, Itē ponit, ꝙ inter T.& S. vnica duntaxat fuit contracta venditio de dicta domo,vel fiat ſimilis articulus,ſm̄ facti exigentiam, vt not.ſingulariter Inno. Io. And. D.m.& Doct. in.c. cum Ioannes eremita.de fi.inſtr. & ibi dixi.& Spec.in tit. de teſte.§.iam nunc.ver.qd ſi vnus. Bart. Bal. & Barth. de Salic. in.l. teſtium.C. de teſtib. Facit quod colligitur ex glo.t.& ex ibi traditis per D.m.in.c.cum contingat.ſ.de off.deleg.& ibi tetigi in fi. Secundo caſu principali huius ſecundi caſus iſtius ſecundi membri, videlicet;qñ vnus,& idem actus non diuerſificatur in ſubſtantia propter pluralitatem actuum, & reiterationem. Exemplum in fama probanda,& iuriſdictione, & poſſeſſione,& iure decimandi,& probanda qualitate alicuius hominis,quod ſit bonus,vel malus,hæreticus,vel homicida, adulteroſus, vſurarius, & ſimilis; & hoc caſu ſubdiſtinguo, ꝙ aut teſtes ſunt varij in ſubſtantia, aut in cauſis,aut reliquis circunſtantijs,& prædicamentis.Primo caſu poteſt figurari exemplum;ponit quis, & articulatur,quòd fama eſt;quòd T. interfecit.S.

cit.S.

cit.S. Vnus teſtis dicit,ꝙ ſama eſt,ꝙ.T.interfecit.S. Alius dicit, ꝙ ſama eſt.ꝙ interfecir.P. Alius dicit de alio;& hoc caſu idem dicendum eſt, ꝙ dictũ fuit in primo caſu prlmi membri, & in ſecundo caſu ſecundi membri. Secundo caſu, quando variant in cauſis,dicendum eſt, prout etiam dixi in duobus alijs ſimilibus caſibus pręcedentibus de varietate cauſarũm. Tertio caſu de varietate in reliquis circunſtantijs,videtur mihi maior dubitatio, proprer varietates,de quibus in præcedentibus opinio. Arbitror tñ ita dicendum,ꝙ aut tempus, vel locus erant de ſubſtantia actus,& negotij,de quo agitur; & tunc ſi non ſunt tot teſtes, qui ſaltem ſimul iuncti concludãt id, de quo quęritur quo ad poſſibilitatem inquirendi, teſtes nõ probant;exemplum de tempore,dictat ſtatutum; ꝙ inquiſitio nõ poſſit formari de maleficijs commiſſis per duos, vel tres annos ante inchoatum officium iudicis,volentis inquirere. Pone ergo,ꝙ iudex ad hoc vt poſſit formare inquiſitionem contra T. de homicidio contra.P.vel de adulterio commiſſo cum G.vel de furto, &c. propter frequentem diffamationem examinat teſtes ſup diffamatione,vnus dicit,ꝙ fama fuit iam quatuor annis,ꝙ.T. adulteriũ commiſit cum G. Alius teſtis dicit de quinque,alius de tribus;certè diffamatio non videtur probata,maximè quo ad finem potentiæ formandi inquiſitionem;nam quo ad ſe fama,vt ſtatim dicam, benè videtur probata. Sed aduerte;quia licet.ſ.dixerim, ꝙ teſtes prædicti videntur ſaltem probauiſſe de tribus annis, tamen duo primi vidẽtur probauiſſe de quatuor annis, & ſic cum fama ſit poſt actum geſtum circa actum adulterium, vel homicidium commiſſum, non videtur concludi poteſtas formandi inquiſitionem propter præſcriptionem biennalem, vel triennalem. Et idem exemplum poteſt figurari in ſimilibus caſibus. Exemplum de loco ita poteſt figurari. Vnus teſtis depoſuit famam eſſe eius de quo queritur, interrogatus in quo loco,dixit Senis, vbi iudex volt formare inquiſitionem. Alius dicit Florentiæ, alius Bononiæ. Licet enim fama ſit probata, quantũ ad infamiam iſtius hominis,quia non exigit certum locum,vt dixi.ſ.24.q.tamen quantum ad potẽtiam inquirendi, talis infamia non erit ſufficienter probata,vt dixi in.d.q.reṫenta opin.Bart.de qua ibi; licet enim iſtæ ſingularitates inferãt ad vnum totum, videlicet;ad infamiã,& ſic videatur probata, vt ſtatim dicam,tamen non inferunt ad totum qualificatum eo modo, quo neceſſarium eſt ad potẽtiam inquirẽdi. Facit.l.1.§.interdictum.ff.de vi & vi arma. &.c.ex tenore.ſ.de teſti. & quod probatur in.l. non ſolum.§. ſed vt probari.& ibi per Bart.ff.de ope.no.nun.& addo quæ ſtatim dicam in ſeq.membro,de toto quod conſiſtit ex pluribus partibus ſuis, cui materiæ ſatis etiam videtur congruere hoc exemplum.

Si vero locus,& tẽpus,& aliæ ſpecies ſimiles,vel circunſtantię non ſunt de ſubſtantia, arbitror, ꝙ licet teſtes variẽt in loco,tempore,& alijs ſimilibus qualitatibus, ꝙ plenè probent, ſi vnuſquiſque de per ſe ſemiplenè probat. Exemplum in diffamatione, vnus teſtis dicit ſamam eſſe,quòd.T.interfecit S.interrogatus de cauſa ſcientiæ, reſpondit,quia audiuit dici in tali loco huius ciuitatis, & alia maiore parte populi ciuitatis de menſe Maij, Iulij, & Auguſti. Alius dicit,quia audiuit dici de menſe Septembris, & Octobris in tali, & tali loco iſtius ciuitatis, & à maiore parte ipſius populi, ꝙ T. interfecerat S. & ſic variat pęnitus in omnibus locis, & temporibus, certè arbitror,ꝙ iſti probent omninò famã, quia ad hoc tendunt,& quãtum ad hoc non ſunt ſingulares, immò conteſtes,quia de eodem actu, & de eodem toto deponunt. licet diuerſificent in his, per quæ non diuerſificatur ipſum rorum; quinimò ipſæ varietates,& ſingularitates melius inferũt ad ipſum totum probandum,ſicut in ſimili,ſi eſt rale quid,quod poteſt percipi viſu, & auditu probanr duo teſtes, licet vnus dicar,ꝙ ſcit,quia audiuir; & alius dicat,ꝙ ſcit, quia vidit,vt.ſ.dictum eſt. Facit ètiam,quia clarum eſt, quòd vnuſquiſque dictorum teſtium facit ſemiplenam probationẽ eius,de quo quæritur; ergò ambo ſimul iuncti,cum ad idem referantur, faciunt plenam probationem. Et idem dicerem, ſi variarent in perſonis, à quibus audiuerunt. Exemplum,vnus teſtis, qui aſſerit famam eſſe,in cauſa ſciẽtiæ,dicit, qa audiui à talibus ipſum diffamatum,& exprimit,ſeu nominat viginti. Alius ſimiliter dicit, & nominat alios viginti, quinque nominatos per primum, & quindecim non nominatos;& in loco non erant,niſi triginta,iſti probabunt, quia quilibet probat ſemiplenè famam, ex eo, ꝙ quilibet deponit de maiore parte populi illius loci, vt dixi.ſ.ſecundum Bartho. de Salic.ſed ſi vnus teſtis nominaret.xij.aut.xv.alius ſimiliter alios. xij. vel. xv. non nominatos, iſti non probarent plenè, quia nullus eorum probat ſemiplenè,ex eo,ꝙ nullus eorum deponit de maiore parte illius loci; ergò ſimul iuncti non probant plenè; nam & ſi decem teſtes deponerent famam eſſe, & vnuſquiſque in reddicione cauſæ diceret, ꝙ audiuit à talibus, & nominaret.xij.& illos eoſdem.xij. quilibet teſtis nominaret, non eſt dubium,ꝙ ſama non eſt probara ſemiplenè, quia nullum dictum eorum conuenit deſcriptioni famæ;ergò quantum ad famã nullam fidem faciunt; ſed ſi eſſent quatuor teſtes,& vnus nominaret. xij. alius alios.xij. alius nominaret x.in quibus.x. continerentur. iiij. iam nominati: & alius quartus teſtis nominaret alios.x. partim de nominatis ab vno, & partim de nominatis ab alio,ita quòd duo teſtes coniuncti facerent ſemiplenam ꝓbationem;quia deponerent de maiore parte populi illius loci, poſito,ꝙ in loco, vt dixi, non eſſent niſi xxx. & alij duo teſtes coniuncti facerent ſemiplenã probarionem,certè iſti plenè probarent,arg.prædictorum, prout etiam dixi.ſ.ſecundum Barth. de Salice. Et ex prædictis eriam infero,ꝙ ſi ex quatuor teſtibus, duo nominarent eoſdem.xij.ꝙ ſama eſſet plenè probata, quod probo;quia vnus ex primis duobus nominantibus. xij. coniuncto alio ex ſecundis duobus nominantibus alios.xij.faciunt ſemiplenam ꝓbationem;& alij duo.ſ.vnus ex primis,& vnus ex ſecundis, eo modo ſimul iuncti, faciunt aliam ſemiplenam probarionem; ergò omnes ſimul iuncti faciunt plenam probarionem;& idem ego dicerem in probanda iuriſdictione; quia ſi vnus teſtis dicit, ꝙ ſcit, quia vidit illum ſacere laqueo ſuſpendi in tali die, & alius dicit, ꝙ vidir eum ſacere decapitari in tali die,ſimiliter ſemiplenè probat, ergò ſimul iuncti plenè debent probare,quando ambo teſtea inferur:

runt ad vnũ totum;& idẽ in probãdo ius decimandi,
ſi vnus vidit colligere decimas grani,alius decimam
vini,aut hordei,& ſic de ſimilibus. Idem dicerem in
probando, ꝙ.T.poſſedit talem rem', nam ſi vnus te-
ſtis dicat,ꝙ vidit illum colligere vuas, alius dicit de
frumento,alius vero de alijs fructibus,qa vnuſquiſq;
probat ſemiplenè ; ergò ſimul iuncti , cum inferant
ad vnum totum , debent plenè probare . Similiter ſi
volo probare ꝙ frater Bernardinus fecit miracula ,
ſatis eſt,ſi vnus dicat,ꝙ vidit eum illuminare cęcum,
alius ꝙ fecit loqui mutum,alius ꝙ mortuos ſuſcita-
uit.Et idem ſi volo probare,ꝙ T.ſit hereticus, & vnꝰ
teſtis dicit, verum eſſe,quia aſſerebat Ieſum non na-
tum ex virgine,aliꝰ dicit,ꝙ dicebat,ſeu dixerat ani-
mam Chriſti,tanquam hominis, non eſſe in paradi-
ſo ; ſed ꝙ tanq̃ homo, debeat reſurgere i nouiſſimo
die,& ſic de ſimilibus. Et idem de vſurario , & alijs
ſimilibus qualitatibus quæ probabuntur , ſi ſunt de
bona fama,per bonas operationes eius, de quo quæ
ritur ; vt in pio propter exercitium officiorum pio-
rum ; & ſimiliter de malo propter malas operatio-
nes;& ſic patet ex prædictis reprobatam opi.D.Ant.
de qua.ſ̃.retenta opi.Iac. But. cui etiam Io.de Imo.
potius videtur conſentire . Nec ob. ꝙ dixi.ſ̃.ſecun-
dum D.Ant.de depoſitione miraculorum, vſurario,
homicidę,& ſimil.ꝙ teſtes non videntur probare;qa
videntur ſingulares ; quia licet ſint ſingulares in acci
dentibus;tamen quia omnia accidentia prædicta re
feruntur ad eandem probationem vnius totius , &
clarum eſt , ꝙ ſi quilibet ſolus depoſuiſſet , quilibet
per ſe ſemiplenè probaret;ergò cum non tendat ad
diuerſa,ſed ad vnum totum, commiſceri,& coniun-
gi debent ad plenam probationem . Et eodem mo-
do poteſt reſponderi ad dictum Vinc. in.c. venera-
bilis.ſ̃.de teſti. de quo.ſ̃.feci mentionem. & etiã ad
dictum Io. de Imo. referentis Hoſt. circa probandã
iuriſdictionem . Et aduerte pro declaratione , quia
aliud eſt velle probare.T. homicidam S. & aliud eſt
velle probare ꝙ T. ſit homicidioſus, hoc eſt,ꝙ in eo
ineſt qualitas viri ſanguinolenti. Item aliud eſt vel-
le probare,ꝙ frater Bernar.fecit tale miraculum; qa
vnuſquiſq; teſtis debet deponere de illo, & aliud eſt
probare,quod ſit vir miraculoſus; ita quòd hæc qua
litas faciendi miracula;ſit in eo;nã in prædictis caſi-
bus , & ſimilibus probatur qualitas per pluralitatẽ
miraculorum; & quanto magis multiplicantur,tãto
melius probatur,quòd queritur;& hoc arbitror vo-
luiſſe D.Ant.ſ̃.cum dixit, quòd ſi agitur de ꝓbanda
infamia,quod tũc videtur,quòd teſtes probẽt ; quia
ſatis tendere videntur ad idem totum . Et ad ꝑdicta
facit,quòd not.glo.in.l.ob carmen.§.fin.ff.de teſti.&
quòd not.Doct. in.c.licet. ex quadam.ſ̃.de teſtib.&
optimus tex. in.l.ſi arbiter.ff.de probatio. Facit qđ
584 not. in.l. 1.ff. de ædilic. edict. Nam † in probando
animali morboſo ſufficit , quod vnus teſtis dicit de
aliquo morbo, & alius de alio; licet ſecus eſſet,ſi ꝓ-
ducerentur ad probandum morboſum tali morbo,
Ad idem facit quòd not.C. de iuris & facti igno.l.
cum falſa. & .ff. de pet. hæred.l. ſi quis libertatem.§.
quoties.cum ſimi. Aduerte tamen, quia ſi probare-
tur diffamatio.quòd T.ſit diffamatus,quòd ſit homi
cidioſus modo prędicto;videlicet, qđ vnus deponit,
quòd fama eſt, quòd interfecit G.alius quòd inter-
fecit.B. Aliꝰ ꝙ interfecit.M. & ſic de ſimilibus ; nã
per hanc probationem,arbitror,quòd nõ poſſet pro
cedi cõtra T. tãq̃ cõtra diffamatũ de aliquo ſpeciali
homicidio,vt patet ex ꝑdictis. Nã licet ex ꝑdictis re-
ſultet fama in genere, & ꝓbata ſit qualitas, quòd ſit
homicida ; tñ nõ põt contra ipſum inquiri ſpeciali
inquiſitione, tanq̃ cõtra interfectorẽ Gaij, vel Lucij;
quia fama caſu prædicto debet eſſe de hoc , vel illo
homicidio plenè ꝓbata . Sed clarũ eſt,quòd de hoc,
vel illo homicidio non eſt plenè probata ; ergò,&c.
& prædicta diligenter no. vt nouiſſima. Circa ſecun
dum membrum principale de probatione alicuius
totius,quòd cõſiſtat ex pluribus partibus ipſius,exẽ
585 plum,in † præſcriptione longi temporis , in qua re-
quiritur titulus , & poſſeſſio continuata. 10. annorũ
inter ꝑſentes , & 20. inter abſentes , vt.l.fi. & per to.
586 tit.C.de pręſcrip.long.tempo.Idem † in canonizan-
do aliquem ſanctum, ad qđ agendum requiritur plu
ralitas miraculorũ,fides, & excellentia vitæ,& ſimil.
vt in.c.1.per Io. And.& Doct.de reliq.& vener.ſanc.
& hoc caſu,quia talia ſe habent vt partes totius,eius
qđ probandum eſt , & ſunt tales quarum neutra per
ſe eſt ſufficiens ad id, qđ intenditur;hoc caſu dicerẽ,
587 quòd † ſi teſtes in partibus ipſis ſint ſingulares, & va-
ria deponentes,non probãt;vt puta, vnus probat de
titulo, alter probat de poſſeſſione,certè hoc caſu nõ
eſt probata intentio volentis probare præſcriptionẽ
longi temporis ; & idem ſi duo probarent de titulo,
& vnus , vel duo de poſſeſſione duorũ annorũ, alius
de poſſeſſione duorum aliorum annorum , & ſic de
ſingulis ; nam hoc modo non eſt probata poſſeſſio
longi temporis . Facit quòd dixi.ſ̃.de probanda fa-
ma,quę requirit certum locum, vel tempus, quo ad
intentionem potentiæ inquirendi ; ſecus ſi de qui-
buſlibet duobꝰ annis,duo teſtes deponerẽt;ita quòd
compleretur numerus annorum requiſitus ad præ-
ſcriptionem . Idem etiam in probatione miraculo-
rum , ſi ad canonizationem requirerentur ſex mira-
cula, & vnus deponeret de vno,alius de alio nõ eſſet
probata intentio volentis fieri canonizationem , &
ſi eſſent. 10.vel 15.teſtes , vel etiam mille , quorum
qlibet deponeret de vno miraculo diuerſo ab alio ;
quoniam nullum ex ipſis eſt plenè probatum. Nec
ob.quòd vnuſquiſq; ſemiplenè probet de miraculo ,
de quo deponit; ergò ſi deponunt de. 12.aut. 20.mi-
raculis,dicentur ſaltem probare plenè ſex, vel.x.mi-
racula;quia hoc non eſt verum ; quia nullum prædi-
ctorum miraculorum dicitur plenè probatum, cum
in nullo teſtis habeat conteſtem; nec ſemiplena ꝓ-
batio alterius poteſt coniungi cum ſemiplena pro-
batione alterius, cum quælibet ſemiplena probatio
tendat ad ſingula miracula ; nec probationes habẽt
reſpectum ad perſonam facientem miracula ; ita vt
dicamus illam miraculoſam , vt.ſ̃. proximè dixi in
alio membro ; ſed habent reſpectum ad ipſa mira-
cula , & numerum miraculorum ; ſecus ſi prædictæ
atteſtationes producerentur ad probandum virum
miraculoſum, vt dictũ eſt. Et ſic patet,quòd opi.D.
Ant.de qua.ſ̃.circa miracula,non eſt bona; niſi intel
ligatur ſecundũ hanc conſiderationem. Et etiam ex
prædictis infertur reprobatio D.Ant.in eo qđ.ſ̃.di-
xit ,ꝙ ſi vnus teſtis deponit , ꝙ tali die talis presby
ter paratus ad miſſam dixit kirieleiſon , & alter di-
cit,ꝙ

cit, ꝙ dixit præfationē, ſeu Credo in Deum, ꝙ dicitur probatum plenè, quòd ille celebrauit miſſam, ex eo, quòd iſte partes ſe habent ad vnum totum indiuiduum, iſtud enim dictum eſt falſum; nam ſtant iſta ſimul, ꝙ præsbyter prædicta fecerit, & tñ non celebrauerit miſſam, & teſtes neceſſariò non concludūt; ſed verum eſt, ꝙ ſi vnus teſtis deponeret, ꝙ præsbyter paratus dixit præfationē, & leuauit corpus Chriſti, & alius, quod paratus ad miſſam, dixit Agnꝰ dei, ꝙ ex quadam vrgenti præſumptione videretur probatum, quod ille celebraſſet miſſam, non tamen de neceſsitate, vt de ſe patet. Et ex prædictis habes clarè, & latè expeditam hanc difficilem q. & eius vtilē, & quotidianam materiam memoria dignisſimam.

¶ Quadrageſimo quæro, vtrum teſtes teneantur exprimere cauſam, quare populus, vel vicinia ſic dicat, fatur, vel loquatur? Sol. dicit Bart. de Salice. in d. l. ea

588 quidem. C. eod. arguit primo, ꝙ ſic, quia † fama eſt communis opinio, vel aſſertio ex ſola ſuſpitione proueniens, vt dixi. s. in. 20. q. ergo non poteſt teſtis ſcire, quòd ſit fama, niſi ſciat populum moueri ex ſuſpitione ad hoc aſſerendum. In contrarium tamen allegat, quia ſi hoc eſſet, nunquam fama probaretur, qa vt plurimum homines ſic loquentes, dicentes, vel aſſerentes non exprimunt cauſam; cōcludit ipſe, quòd credit, ꝙ ſi non interrogentur, non ſit neceſſe exprimere; aliàs ſecus per rationem primo loco allegatā, & per not. in l. ſola. C. de teſti. & c. cum cauſam. s. de teſtib. & ſi teſtis dicat ſe ignorare cauſam; iudex debet ſe informare à ſic dicentibus, vt tetigi. s. in fimi

589 li in præceden. q. ad hoc vt iudex videat, ne ſit † vana vox populi, quæ non ſit exaudienda, vt. l. decurionū. C. de pœn. Ego verò arbitror, ꝙ hoc dictum non ſit verum, vnde dico, quòd etiā ſi teſtis interrogaretur, quare populus, vel vicinia ſic aſſerat, non teneatur reſpondere, aut cauſam aſsignare, per tex. in. c. ſuper hoc. s. de rēnū. vbi colligitur, & maximè per D. Ant. quòd licet teſtis teneatur cauſam aſsignare, p quam concludat ſe ſcire illud factum, vel non factum, de quo teſtificatur, non tamen arctatur cauſam exiſtentem in eo, qui illud factum, vel non factum, aut dictum fecit, omiſit, vel dixit aſsignare. Ad idem tex. & ibi dixi in notab. in. c. ſi cum nobis. s. de re iudic.

590 vbi tex. vult, ꝙ † teſtis deponens ſententiam latam à iudice non tenatur aſſignare cauſam, quare iudex talem ſententiam tulerit; & ratio eſt in promptu, quia

591 † teſtis ſolū tenetur reddere cauſam de his, quæ poteſt percipere proprio ſenſu; ſed quare alius ſic aſſerat, neceſſariò non percipitur proprio ſenſu teſtis, etiam ſi aliquā cauſam aſsignaret, quia poteſt eſſe, quòd aliam in mente teneat, vt quotidie ſit fingēdo

592 vnum, & tenendo aliud; ſed verum eſt, ꝙ † præſumptio eſt, quòd quis id loquatur, quod in mente habet, aut in corde, vt. l. Labeo. ff. de ſuppl. leg. 22. q. 2. c. his autem. & c. beatus. ¶ Quadrageſimoprimo q-

593 ro, † vtrum probata infamia per teſtes, ſi inquiſitus vult probare bonam famam ad finem excludendi inquiſitionem, debeat admitti? Sol. hæc quæſtio eſt valde nota. & quotidiana, & variæ in ea reperiuntur opin. Io. And. in. c. cum oporteat. s. eod. recitat quoſdam tenere, quòd ſic, qui dicūt, ad hanc probationē innocentiæ admittendos etiam familiares, cubicularios, & domeſticos. 2. q. 7. c. cum paſtoris. 12. q. 1.

ſint manifeſtæ. 18. q. 2. in decima. 2. q. 5. omnibus. in ſi. 91. diſt. in. c. clerici. & in auth. de monachis. §. cogitandum. in ſi. c. cum in tua. de ſponſ. In contrarium allegat, quòd hoc non videatur prodeſſe, quoniam etiam ſi mille teſtes dicerent eum bonæ famæ, poſtquam iam probatum eſt contrarium, tamen videtur præualere dictum paucorum, faltem quantum ad indicendam purgationem, vel etiam ad faciendam inquiſitionē; quia videtur ſufficere, quòd remaneat infamatus apud alios, quorum reſpectu indicenda eſt purgatio; licet propter paucorum dicta non inducatur infamia, vt. s. ſæpius dictum eſt; & hoc dicit tenere Io. & Philip. ad quod adducit, quòd ipſe not. in. c. ſuper hoc. s. de renuntia. ſuper glo. 1. Tancre. & Vinc. tenent contrarium, dicentes, teſtimonium plurimorum præferendum; dummodo probent bonam famam, ſicut alij teſtes malam; & idem tenet Specu. in titu. de inquiſi. §. nunc tractemus. verſi. qui plures. Hoſtien. dicit, quòd probatio debet admitti, ſed an præiudicet probationi contrariæ, debet attendi qd habeat, & teneat communis vox exterior, & etiā qualitas teſtium, & perſonarum; & ſic ſecūdum diuerſas qualitates arbitrabitur, quæ probatio præualeat. Innoc. in. c. inquiſitionis. s. eod. tangit hunc articulum, & vix pōt comprehendi quid ipſe velit, dicit. n. quòd licet teſtes dicant aliquem infamatum, & communis vox non habeat eum infamatum, vox communis præfertur dictis plurimorum teſtium, vt. d. c. inquiſitionis. Nec obſtat. s. de ſponſ. c. cum in tua. quia benedicendum eſt probari infamiam per teſtes, & maximè vbi probationes inducuntur de loco, vbi infamia dicitur contracta, ſed tutius, & melius eſt ſemp proprijs auribus habere certitudinem, & in loco, vbi dicitur infamatus, quam ſi per teſtes, & in alijs locis, vt. j. de purga. cano. c. cum dilectus. & s. de elect. c. ſcriptum. & de præſump. c. quia veriſimile. & tuuc quando conſtat aliquem eſſe bonæ famæ, licet duo, vel plures, vel multi, dummodo non ſint aliàs iurati, dicant eum malę famę, non fiet inquiſitio, vt d. c. inquiſitionis. ſed ſi hoc modo non conſtat de bona fama alicuius, & per duos teſtes probetur eum diffamatum, dicit Inno. ſe non credere iudicem teneri recipere probationes ſuper bona fama, quia licet probaret per multo plures non proficeret ſibi, cum poſsit eſſe bonæ famæ apud aliquos, & malæ apud alios, & propter illos ſit indicenda purgatio, vt. d. c. inquiſitionis. non tamen eſt quin benefaciat ſi illos recipiat, & in hoc parti morem gerat. ff. de proba. l. circa. nam & per eos poterit inſtrui. Facit 2. q. 7. c. cum paſtoris. & d. c. omnibus. & c. ſint manifeſtę. & c. in decima. & d. §. cogitandum. Sed finaliter Inno. dicit ſe credere contrarium, & ſic reſidet; & ſic vix comprehenditur quid velit. Archid. in. d. c. omnibus. 2. q. 5. formaliter recitat Innocen. & etiam opin. Ioan. & Vinc. & ſic pertranſit; dicit tñ, quòd ſi teſtes hincinde producti probant famam, & infamiam, iudex attendet qualitatem teſtium, & an vox cōmunis exterior concordet cum infamia, vel non, vt poſt modum ſuper hoc arbitretur. Ioan. Andr. in d. c. inquiſitionis. dicit, quòd vbi primi, & ſecundi teſtes deponunt de infamia viciniæ, putat verum dictum Tancr. per. c. cum in tua. s. de teſti. in glo. fina. Sed ſi primi, licet pauci deponant de fama viciniæ, & alij,

& alij, licet multi deponunt de fama alterius loci,
procedit opi. Ioan. & Philip. Idem tamen Io. Andr.
in. d. c. inquiſitionis. dicit, quòd ſi teſtes deponunt de
infamia, & vox communis ſit in contrarium, quòd
iudex de hoc poteſt ſe informare proprijs auribus;
& ſic informatus ad dictum primorum teſtium non
fiet inquiſitio, arg. d. c. inquiſitionis. Sed ſi iudex non
poteſt ſe informare modo prædicto; ſed recipit te-
ſtes ſuper bona fama, & tunc aut teſtes vtriuſq; par-
tis deponunt ſuper fama habito reſpectu ad com-
munem opinionem, & habet locum opi. Tancr. aut
habito reſpectu ad ſe; quia teſtes vnius partis dicunt
eum infamatum apud ſe; alij verò dicunt contra-
rium, & tunc indicet purgationem, ex quo apud le-
gales, & bonos viros eſt infamatus, vt. d. c. omnibus.
Barto. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſtio. &
D. m. poſt eum, in. c. cum oporteat. ſ. eod. diſtinguit,
quòd aut vtriuſq; partis teſtes deponunt ſuper fa-
ma eiuſdem loci, & eiuſdem temporis; aut ſuper fa-
ma diuerſi temporis, aut ſuper fama diuerſi loci.
594 Primo caſu, ex quo† probationes ſunt omninò con-
trariæ habito reſpectu ad locum, & ad tempus ſtan-
dum eſt teſtibus magis idoneis; ad hoc quod not. in
l. ob carmen. §. fin. & l. 3. ff. de teſti. & latius in. c. in
noſtra. de teſti. & c. cum in tua. de ſpon. Eſt tamen
primo attendenda dignitas, & fama teſtium. Item
qui aptiora, & magis veriſimilia deponunt circa ne-
gotium, de quo quæritur. Item, & maioritas nume-
ri; & ſecundum Hoſtien. etiam attenditur qualitas
actoris, & rei. Sed hoc vltimum non eſt multum pon
derandum. Et dicit D. m. in. d. c. cum oporteat. ſe pu-
tare, quòd qualitas probationis magis veriſimilis,
præferatur alteri qualitati etiam reſpectu numeri;
nam licet pro vna parte ſit maioritas numeri; tamen
præfertur probatio magis veriſimilis. Mouetur, per
not. in. d. l. ob carmen. & 4. q. 3. ſi teſtes. & quod not.
Innoc. in. c. auditis. ſ. de præſumpt. & per glo. in. c. 1.
eod. tit. lib. 6. & maximè in infamia, in qua debet at
tendi veriſimilitudo; quia vt dicit Barto. in. d. §. tor-
menta. non ſufficit dicere talem infamatum apud
595 populum; quia † vanæ voces populi non ſunt au-
diendæ, vt. c. Oſius. de elect. & d. l. decurionum. vnde
debent teſtes reddere cauſam, ſecundum ea quæ la-
tius dixi. ſ. verſ. 29. vſq; ad verſ. 39. Ego verò dicerẽ,
ꝙ hoc totum relinqueretur arbitrio iudicis, per. l. 3.
§. tu magis. ff. de teſti. habebit enim iudex conſide-
rare qualitatem depoſitionis, qualitatem teſtium,
quantitatem numeri; & hæc etiam adinuicem miſce
re; & hinc inde ponderare, ſecundum ea, quæ latius
dixi poſt Docto. in. c. in noſtra. ſ. de teſti. Secundo
caſu, quando teſtes vtriuſq; partis deponunt de di-
uerſo tempore, vt puta; quia quidam probant T. ma-
læ famæ tempore, quo dicitur commiſſum delictũ.
Alij verò deponunt eundem T. præſenti tempore bo
næ famæ; & tunc eſt præferenda iſta ſecunda proba-
596 tio propter mutatam opi. populi, † quæ non præſu-
mitur mutata ſine cauſa, vt. l. 2. ff. quis ordo. in bo.
poſ. ſerue. & in. c. non debet. de conſan. & affin. 12. q.
1. certè. quòd ego arbitror limitandum, ſi modo
teſtes deponerent etiam de eodem loco; ſed ſi de
diuerſo cum diuerſitate temporis, idem dicendum
arbitror, quod dicam in tertio ſeq. caſu. Tertio ve-
rò caſu, quando teſtes concludunt ſuper diuerſitate
loci, puta; quia teſtes vnius partis dicunt eum infa-
matum in tali caſtro. Alij dicunt eum bonæ famæ
in ciuitate; & hoc caſu quæ probatio ſit præferenda,
debent conſiderari reliquæ circunſtantiæ; nam ſi in
loco à ciuitate remoto fuit commiſſum delictum, &
ibi ſit infamat⁹; licet in ciuitate ſit bonæ famæ, præ-
ualebit probatio malæ famæ; & ita debet limitari
quod dixi. ſ. ſecundum Ioan. Andr. Si vero locus
commiſsi delicti pariter diſtaret à ciuitate, & ca-
ſtro, in quibus diffamatus diceretur, attendenda eſt
cauſa, propter quam teſtes mouentur, & etiam tem
597 pus, vt dixi in præcedenti caſu; & ſi† omnia ſunt pa-
ria, probatio bonæ famæ confundit probationem
malæ famę, vt no. in ſimili in. l. admonendi. ff. de iu-
reiuran. de quo latiſsimè dixi in. c. ſi. de iureiuran.
Nam ſi probationes propter æqualem potentiam
adinuicem ſe confundunt, remanet præſumptio iu-
ris, ꝙ quilibet præſumitur bonus, arg. reg. ſemel ma-
lus. de regu. iur. libr. 6. & l. meritò. ff. pro ſocio. Sed
ego hoc arbitror procedere quantum ad poteſta-
tem inquirendi ſuper veritate criminum; ſed quan-
tum ad indicendam purgationem, probatio ſequẽs
bonæ famę non releuat quominus ſit indicenda pur
gatio, ſi apud aliquos infamatus eſt; ita ꝙ ex infa-
mia generetur aliqua ſuſpicio, vt. d. c. omnibus. 2. q.
5. & ſentit Ioan. And. vt dixi. & ſequitur D. Ant. in. d.
c. cum oporteat. licet non ſit infamatus quo ad to-
tam viciniam, vel quantum ad teſtes deponentes de
bona fama; tamen poteſt eſſe infamatus quantum
ad aliquos alios, quod ſufficit ad indicendam pur-
gationem; licet non ſufficiat ad inquiſitionem; & ita
dicit D. Anto. intelligendum dictum Innocen. in. c.
inquiſitionis. in glo. in verbo, infamet. & opin. Bart.
etiam ſequitur D. Barth. de Salic. licet ſub breuibus,
in. d. l. ea quidem. C. eod. Sed Bald. ibi dicit ſimplici-
ter, quòd ſi iſtæ famæ ſunt incõpatibiles, teſtes ſunt
contrarij, ſi compatibiles, ſunt diuerſi, ſed non con-
trarij, quaſi ſentiat, quòd in primo caſu recurrendũ
eſt ad qualitatem depoſitionis, qualitatem perſona-
rum, & quantitatem numeri, & ad alia, de quibus
dixi. ſ. ſecus in ſecundo caſu. Aduerte etiam circa
prædicta, quoniam videtur procedere; quando iu-
dex admitteret probationes hincinde, vel ad inquiſi
tionem procederet ad promotionem, ſeu inſtiga-
tionem alterius; ſed ſi ex officio procederet, non te-
netur admittere probationes ſuper bona fama, nec
debet fidẽ facere de infamia. Cui. n. fidẽ faceret cum
ipſemet ſit iudex? Sed ſi inquiſitus appellaret, ꝓlatus
põt corã ſuperiore fidẽ facere de infamia, arg. corũ,
q̃ traduntur in. c. cũ ceſſante. ſ. de ap. in gl. & hoc te-
net Spec. in tit. de inquiſitio. §. nunc tractemus. verſ.
nunquid publicatis. Et hoc ne indiſtinctè correctio
illudatur, vt. c. licet. de offic. ord. Sed quaſi ſemper
illuderetur, ſi aliud diceremus. Nam ſemper quis
diceret, ſe bonæ famæ, vide ibi, & adde ad ea quæ
dixi. ſ. de loco, in verſicu. 24. & quod dicam. in. 11.
articulo principali. ¶ Quadrageſimoſecundo quæ-
598 ro, † vtrum infamatus de aliquo crimine ſpeciali,
contra quem probata eſt diffamatio, probando bo-
nam generalem famam releuetur? & videtur dicen-
599 dum, quòd non; quia † ſpecies derogat generi, vt
in reg. generi. de reg. iur. lib. 6. cum ſimil. Sol. Gandi.
in tracta. de maleſi. tenet contrarium; niſi fama ſpe-
cialiter

cialiter probata, aliàs iuuaretur exterioribus,& cer
tioribus circunſtantijs; & ratio eſt, quoniam tales ſa
600 mę ſunt incompatibiles ; quia † qui de vno crimine
factus eſt reus, omniũ factus eſt reus, vt in.c.defleat.
601 ĵ. de reg.iur.de pœnit.diſt.5.fratres.nam & † omnis
virtus detrimentum patitur ab vno vitio, de pœnit.
diſt.5.c.conſideret.§. defleat. vnde non poteſt eſſe
bonæ famæ etiam in genere, qui infamatus eſt de ali
quo delicto in ſpecie,arg.prędictorum;& per conſe-
quens probationes prædictæ ad iuuicem ſe confun-
dunt;& ſic dicta probatio generalis iuuat prob intẽ.
Non ob. iura in contrarium allegata ; quia illud eſt
verum, quando genus poſſet ſaluari in alijs ſpecieb',
& ſpecies excepta, ſeu exempta non eſt incompati-
bilis cum ſuo genere ; & hanc opi. ſequitur Bal.in.d.
l.ea quidem.C.eo.& mihi placet.¶ Quadrageſimo-
602 tertio q̃ro,† Pone ſtatutum dictat, ꝙ ſama habea-
tur pro plena probatione in certis delictis, & pro-
batur ſama de illo delicto contra reum , contra quẽ
iudex intendit ſpecialiter inquirere , reus vero pro-
bat de contraria ſama ſuper innocẽtia ſua, quæritur,
quæ probatio præualeat? & videtur, ꝙ præualeat ꝓ-
batio ſamæ de delicto; quia ex quo cõtra ipſum reũ
probatio famæ prædictę priuilegiata eſt,& exequa-
ta veræ probationi, perinde eſt, ac ſi verè probatum
eſſe delictum contra reum, vt not.in.l.1.§. lex Falci-
dia.ff.ad.l. Falci. &.l.1.ff. de leg. 1.&.l. ſi quis.C. de
603 furt. Sed † vera probatio delicti, quę eſt de ipſa re,
præualet probationi famæ de innocentia ; quia illa
nõ eſt de re;ſed extra rem; ergò,&c.Præterea vtraqꝫ
fama poteſt eſſe vera propter varietatem temporis,
604 & perſonarum;quoniam † multas varietates habet
605 tempus ; & ſimiliter † intellectus noſter habet va-
606 rios motus , & † lingua noſtra magnæ lubricatio-
nis eſt;adeò quòd de eodem,& eodem dię poterunt
eſſe contrariæ famæ. Sol.Paul.in.d.l.ea quidem. te-
net contrarium. Mouetur,quia quoties priuilegium
conceditur actui , debet conſtare de illo actu , vt.ff.
de mili. teſta.l. diuus. ſed de fama contra reum non
conſtat , arg.l.ſcripturę.C. de fide inſtru.&.c. impu-
tari.de fid. inſtru.quia probatio ſecundæ contrariæ
famę confundit primam,vt patet in duabus.qq.præ
cedentibus, ergò.&c. Et per hoc conſtat reſponſum
ad primum argumentum.ſ̃. in contrarium forma-
tum. Non ob. ſecunda ratio ; quia verum eſt, prout
in ea dicitur , ꝙ hoc poteſt eſſe . Item & verum eſt ,
607 ꝙ poteſt etiam eſſe contrarium ; & † in dubio pro
reo iudicandum eſt, vt in.c.inter dilectos.in fi.de fid,
608 inſtru.Præterea, † in iudicijs priuilegium conceſſum
accuſatori videtur conceſſum reo, vt ſeruetur æqua-
litas, vt.l.fi.C.de fruc. & lit.expen. & in regula , non
609 debet actori. de reg. iur. lib.6. ergo ita † debet eſſe
priuilegiata probatio rei, ſicut actoris; hæc tamen ra
tio non concludit , quando ſtatutum aliquid diſpo-
neret ſolum in odium accuſati ; nam tunc non eſſet
pro reo interpretandum; ſecus ſi ſimpliciter, & hæc
deciſio ſatis mihi placet . ¶ Quadrageſimoquarto
610 quæro, quid † ſi teſtis poſtq̃ aliqua capitula affirma
uit,& probauit, & ſuper aliquibus dixit ſe ignorare,
& nihil ſcire, & tandem interrogatus ſuper articulo
famę , dixit , ꝙ de omnibus præmiſsis eſt publica
vox,& fama, an probet ſaltem famã eſſe de his ſuper
quibus dixit ſe ignorare? Sol. quidam dicunt, hoc di
ctum de fama reſtringendum fore ſolum ad ea ca-
pitula de quibus depoſuit , & probauit , non ad ea
quę dixit ſe ignorare. Alij dicunt, ꝙ debet referri ad
oĩa, cum poſsibile ſit teſtem nihil ſcire de eſſentia ,
& quidditate rei, de qua capitulat,& ſup qua inter-
rogatur;& tñ de hoc eodẽ de cuius eſſentia,& quid-
ditate ignorat, ſcit publicam ſamã,& vocem eſſe;&
hoc tenet Spe.in tit.de ſama.§.ſi. Et ideò ęquũ eſt ,
ſm̃ Io. ꝙ teſtis repetatur hoc caſu, vt declaret dictũ
ſuum ; & aſſerit ſeſe de facto feciſſe in.q. vertente.co
tam eo inter Archiepiſcopum Rauennatẽ & cõmu-
611 ne Forliuij ; ſicut † repetitur teſtis, qui obſcurè de-
612 poſuit.ſ̃.de teſti.cũ clamor.ſed † dictũ ſuũ non poſ-
ſet teſtis corrigere poſtq̃ potuit loq cũ parte, vt not.
in auth.de teſti.§. ſi quis verò.coll.7.& ſic refert , &
ſeqtur.d.Barth. de Salic. in.d.l.ea quidẽ.C. de accu.
Sed tu aduerte ; quia circa hoc vidi complures pra-
cticos errare;nã factis plurimis, ac plurimis articu-
lis in fin.omnium articulorum faciunt vnum articu
lum ſub iſta forma. Item ponit , ꝙ de prędictis om
nibus, & ſingulis eſt publica vox , & fama ; & nota-
rij qui examinant,ſaciunt ꝙ teſtis dicit, & commu-
niter etiam ſcribunt, ꝙ de teſtificatis per eum eſt pu
blica vox , & ſama, &c. de non teſtificatis non eſt ,
aut ſimilia; tamen in veritate quandoq; ſciunt famã
eſſe de aliquibus, de quibus, quo ad veritatem nihil
aliud ſciunt. Et ideò ad fugiendum hunc errorem ,
ego ſemper poſt articulum , maximè de quo timeã,
ꝙ teſtis nihil aliud ſciat , niſi per famam ; facio im-
mediatè articulum, ꝙ de contentis in dicto articulo
eſt publica vox,& fama,&c. & ſic multiplico articu
lum famæ poſt ſingulos articulos tales. Vel facio fie
ri interrogatorium , ꝙ ſi teſtis dixerit ſe neſcire de
contentis in tali , vel tali articulo, &c. Interrogetur
ſuper ſingulis ſeparatè , & particulariter, an ſaltem
aliquid ſciat per ſamam ; & ita conſulo ꝙ ſacias; nã
poteris ſępenumero honorem non paruum reporta-
613 re.¶ Quadrageſimoquinto quæro, † de effectibus ſa
mæ, ſeu diffamationis? Sol. licet varij ſint effectus; ta
men, ſecundum meam conſuetudinẽ viderentur at-
tingendi ſolum effectus, quo ad poteſtatem inquirẽ
di ; verum quia in hac materia inquiſitionis , cuius
pręambulum neceſſarium eſt ipſa ſama, vel diffama
tio, vt ſæpius dixi; & propter hanc cauſam plurima
dicta ſunt in pręcedentibus quæſtionib. & quia mul
ti Doc. plenè hanc.q. examinant, vbi examinant hãc
materiã inquiſitionis. Ideò, vt tu plenè habeas hanc
materiam , ego etiam illam hic tractabo. Dico igi-
tur in primis, ꝙ ſama bona magni eſt effect', & ſum
614 mè laborandum eſt, vt conſeruetur ; quia † plus va-
let, q̃ multus theſaurus, vt dixi.ſ̃.in.20.q. Nã per bo
nam ſamam ſæpènumero conſeruantur homines, ſi-
cutiècontra pp malam plerumq; vexantur , & tor-
quent̃ . Vnde ſummoperè debent cauere homines ,
615 ne quẽ infament; † tenent̃ enim ad reſtitutionẽ bo-
616 nę famę, ſi falsò infament; † nec remittit̃ peccatum
niſi reſtituatur ablatũ, vt in reg. peccatũ de reg.iur.
lib.6. Et quãtum difficile ſit infamatum reſtituere ,
docet † experientia rerũ magiſtra;& ſatis colligi põt
ex præcedentibus, & ſequentibus. Aduerte tñ; quia
debet quis laborare vt fama bona nõ ſit fallax; ſicut
617 † contingit in maledictis,& deteſtabilibus,& proti
nus fugiendis hypocritis, qui cum maximè fallãt, id
agunt

agunt vt boni videantur. Eſt enim hypocrira fictor, ſimulator, & repreſentator alterius perſonæ, quam ſit. Facit.n. actum laudabilem à corde valdè diſcrepantem.27.diſt. ꝙ interrogaſti. vnde in Euangelio; Hypocritæ triſtes exterminant facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes. Et exterius agni manſueti apparent; interius verò ſunt lupi rapaces. Sed
618 † hi viuunt corporaliter; ſpiritualiter verò mortui ſunt.12.q.1.nollo.&.c.certè. vnde ſubeunt picula de quibus, de penit.diſt.2.§.euidēter. vbi inter alia plurima dicit, Illa virtus ante Dei oculos nō eſt virtus, quæ abſcondit ꝙ diſplicet, & perdit ꝙ placet. Quæ itaq; apud Dominum poſſunt eſſe merita, quando & mala occulta ſunt, & bona publica. Vide ad hæc not. Satyram.2. Iuuenal. Poetæ. Vltra Sauromatas fugere hinc libet, & glacialem Oceanum, quoties aliquid de moribus audent, Qui curios ſimulant, & Baccanalia viuunt. Secundus effectus famæ eſt; quia facit præſumi bonam fidem, vt.l.ſi marer.C. ne de ſta.defunc.&.l.2.C.ſi ſer.ad decurio.aſpira.quòd verum eſt, ſi ad hoc propoſira eſt. Quandoq; etiam facit præſumi malam fidem, vt not.in.c.apoſtolicæ.de cle.excom.mi.&.c.cum contingat. de reſcript. & ibi dixi traditur per D.m.in.c.de quarta. de præſcript. ſuper glo.fi. & ibi tetigi. & not.glo.in.l.ſi tutor.C.de pericu.tuto. & curato. Et in prædictis locis vide alia ſimilia iura. Tertius famæ effectus eſt, vt quis propter ſamam quandoq; excuſetur à dolo, vt.C. ad.l. Iul.de plagiar.l.plagij.2.& ibi not.gl.&.ff.de abige.l. 1.§.fi. cum ibi no. niſi talis ſciuerit contrarium eſſe verum, vt.l.miles.§.vltimo.ff.de adulte. & probatur in d.l.2.C.ſi ſeruus aut libe.ex quo infertur, quòd author famæ non excuſatur. Quartus effectus eſt, quòd per eam excuſatur teſtator, ita vt non vitietur teſtamentum propter defectum teſtis non legitimi, qui legitimus reputabatur.l.1.C. de teſta. nec etiam propter defectum inſtitutionis, vel exhæredationis, vt.l.fi.ff.de hæredi.inſti. Similiter etiam excuſat contrahentes.l.1.&.2.C.ad Mace.&.l.3.ff. eod. Quintus effectus eſt, quòd validat acta iudicialia, quæ alias fuiſſent nulla.l.Barbarius.ff.de offi. prętο. &.l.ſi aliter.C. de ſenten.& interlo.om. iudi. Sextus effectus eſt, quia videtur facere valere collationem beneficij, vbi aliàs non valeret, de quo dic, vt traditur per Innoc.& Doct. in.c.nihil.ꝟ. de elect. Septimus effectus eſt, quia facit vt filij, qui alias eſſent illegitimi, reputentur legitimi, & ſuccedant ſicut legitimi, vt.ꝟ. qui fil. ſint legi.c. cum inter. &.c. ex tenore. traditur in.l.fi.ff.de condic.ſine cauſa.&.l.qui contra.C.de inceſtuo.nup. Octauus, quia excuſatur quis quandoq; à peccato, vt habetur Ioſue.c.9. tranſumptiuè.22.q. 4.c.innocens. vbi, Gabaonitis ſeruatum fuit pactum quia ſama erat, & quia communiter aduenę reputabantur. Nonus, quia permittit hæreditatem interim adiri, quę aliàs adiri non poſſet.l.cū quidam.§.quod dicitur.ff.de acqui.hęre. Decim⁹, quia declarat intētionem loquentis, & ſignificatum vocabulorū.l.cum delanionis.§.aſinam.ff.de fun.inſtruc.l.auunculus.ff. de verb.ſig.l.1.§.1.ff.de flumi.prędicta tamē iura potius videntur loqui in communi vſu, q̃ in ſama. Item videtur eſſe potens ad remouendam exceptionem oppoſitam contra agentem interdicto vnde vi, ſecundum aliquos. Inn.contra, in.c.2.de reſti.ſpol. dixi ibi poſt glo.in verſ.extra glo.oppo. Vndecimus, quia eſt ſufficiens indicium ad torturam, vide Bar.in.l.de minore.§. tormenta. & in.l.fi.ff.de quęſtio. & fortè aliquid.ĵ.dicemus. Duodecimus effectus eſt, quia quādoq; plenè probat id de quo quęritur, quandoq; ſemiplenè, circa quem articulum variæ reperiuntur opi. Quidam enim dicunt, ꝙ plenè; & hoc ſentit glo.in.l. atqui natura.§.ſi cum me.ff.de nego.geſt.& l.3.C.de proba.&.l.vbi adhuc.C. de iure dot.&.c.cū cauſam. de proba. Aduerte tñ; quia licet illa glo. in d.l.4.communiter ad hoc allegetur; tamen nō probat ſecundū Barth.de Salice.in.d.l.ea quidē.& benè; nam gl.ibi ſuper verbo, legitimis probationibus, dicit, hoc eſt per ſamam conſentientem; & Pet.ibi ſen-
619 tit, ꝙ ſemiplenè; nam † conſentire idem eſt, ꝙ ſimul ſentire, arg.l.1.§.1.ff.de pac.&.l.cōſenſu.ff. de ac. & obli. Aliqui verò dicunt, ꝙ fama inducit ſemiplenā probationem; hoc vult glo.in.l. admonendi.ff. de iureiuran.&.l.in bonæ fidei.C.eod.&.l.3.§.eiuſdem.ff. de teſti.&.c.1.ꝟ.de appell.&.4.q.3.§. item ſępè. Alij volunt, ꝙ fama nullo modo probet; ſed dumtaxat cō
620 firmet probationem iam factā; vnū † ſi ſint probationes hinc inde pares, ille debet obtinere, cuius ꝓbationibus iuncta eſt fama, vt.d.§.eiuſdē.&.§. itē ſępè. qui tex.loquunt per verbū, confirmat; & tenent Iac. de Are.& Iac.de Belui.& Thomas de Piperata in tractatu de ſama.Goſ.verò.i.c.ꝓterea.ꝟ. de ſpon.tenet, ꝙ non plenè probat, ſed pręualet dicto vnius teſtis; ſentit gl.in.c. ſuper eo. de conſan.& affi.&.d.§. item ſępè. Alibi dicit glo. ꝙ inducit pręſumptionem, non probationem, in.c.Illud.de pręſumpt.&.c. præterea. de teſti. Alibi verò dicit, ꝙ ſola fama nō ſufficit, ſed cōiunctis, alijs adminiculis ꝓbat, in.c.cū in dięceſi. de vſur. Alibi verò dicit in.c.ſanctum.de conſec.diſt. 4.ꝙ nedū plenè, aut ſemiplene; ſed nec partē probationis facit Dy.in.l. excuſantur.§.1.ff. de excu.tut.& Cy.in.l.fi.C.de quęſtio.& in.l.4.C.de ꝓba. tenent, ꝙ
621 in ciuilibus fama cum vno teſte probet; ſecus † in criminalibus, vbi probationes debent eſſe luce clariores, vt.l.fi.C.de proba.Spe.etiam tangit hunc articulum in tit.de proba.§.videndū.ver.6.& in tit.de noto.cri.§.fama. & ſatis variè loquitur, nec firmat pedes; & tangit etiam Io.And.in addi.ibi.Bar.verò latius reaſſumpſit in.d.§. tormenta. vbi diſtinguit, ꝙ quędam ſunt in quibus ſufficit famā ſic eſſe, vel fuiſſe; licet in veritate aliud fuerit; & tunc ſufficit probatio famæ, vt.l.Barbarius.ff.de offi.præto.&.l.1.C. de teſta.&.l.1.C.de ſent.& interlo.3.q.7.§.tria.verſ.veruntamen. Quędam verò ſunt in quibus non inſpicitur ſola fama; ſed exigitur veritas, & in his ſubdiſtinguit, ꝙ quędā ſunt in quibus fama, ſeu cōmunis opi. hominum facit veritatem, ſeu habetur pro veritate; & ſufficit probatio famę, vt.l.Labeo.ff. de ſup.leg.& in alijs iuribus allegatis.ꝟ.in.11. effectu. Quædā verò ſunt, in quibus cōis opi.ſeu fama aliud nō diſponit, ſed inducitur ad probandum aliquid diſpoſitū; & tunc, aut fama probatur ſimpliciter ex voce populi nulla data ꝑſumptione, ſeu legitima cauſa, ex qua fama originē traxit, & non probat; quia dr̄ vana vox populi, vt.l.decurionū.C. de pęn.coadiuuat tñ probationes, vt.d.§.eiuſdē. Aut probatur, ꝙ fama traxit originē ex probabilibus coniecturis; & dicit Bar. ꝙ in quibuſdam caſibus facit plenam probationem; videli-

videlicet, in his, q̃ ſunt parui præiudicij; ita intelligit
ꝙ. not.gl.in .d.l. vbi adhuc. Item quandoq; habet effe
ctum tranſlatiuũ; quia transfertur onus probandi de
vno in alium; vt.l.ſi.mater.C.ne de ſta.defunc.& not.
in.c.vni:ut eccl. beneficia. regulariter aũt, vt ipſe di-
cit, ſama non ſacit plenã probationem. An aũt faciat
ſemiplenã, videt̃ concludere, ꝙ potius ſit arbitrariũ;
quã quod ſit dari, certa doctrina; debet enim iudex
animaduertere ad p̃ſumptiones, & coniecturas, ex
quibus fama traxit originem, per quæ poterit infor-
mare motũ animi ſui. Ex quib⁹ oĩbus infert Bart. ad
deciſionẽ multarũ.qq. quas ibi vide p eum. Bal. hunc
articulũ tetigit in pluribus locis; videlicet, in.l.2.§.2.
de excu.tu.& in.d.§.eiuſdẽ. in authen.ꝙ locum.C.de
colla. & in.l.gall⁹.§. ille caſus.ff.de libe.& poſthu.&.l.
conuenticulã.C. de epi.& cle.&.l. at qui natura.§.cũ
ea.ff.de nego.geſt.&.l.1.C. de confeſ.& nunq̃ firmat
pedes. D.m. hunc articulum latè tractat in.c. veniẽs.
ẽ.de teſti.& facit vnã diſtinctionem nouam, quæ tñ
iudicio meo in multis eſt imperfecta. Vides ergo, q̃
variæ, & diſſonę, ac contrariæ ſint Doctorũ noſtrorũ
ſnię. Quare ego in hoc articulo dico principaliter cõ
ſideranda tria mẽbra, ac diſtinguenda. Primũ, an fa-
ma probet. Secundũ, quid probet. Tertiũ, qualiter, &
quantum probet, & qualis ſit eius probationis effe-
ctus. Circa primũ diſtinguo, ꝙ aut ſama ꝓceſſit ex
incertis authoribus, aut ex certis. Primo caſu, non ꝓ-
bat etiã in his, quæ ſunt parui p̃iudicij ſecundum D.
m. in.d.c. veniens.1. quia tunc potius dicenda eſt va-
na vox populi, per.l. decurionum.C. de pęnis. &.c.2.
ſ̃.de elec.& ſupra dixi ſm̃ Bar. Secundo caſu, dic, ꝙ
aut proceſſit ab inimicis, & ſuſpectis, & de ea nõ eſt
curandũ, vt.c. cum in iuuentute.ſ̃. de præſumpt.&.c.
licet ex quadã.ſ̃.de teſti.& hic in tex. noſtro; & idem
dicendum ſi proceſſit ab eo, in cuius vtilitatem ten
deret, & fauorem. Aut conſtat, ꝙ omninò proceſſit
ex inimicis, ſed ex aliqua probabili cã; & tunc pro-
bat, ſed quantum probet ſtatim videbimus. Circa
ſecundũ membrũ, quid ꝓbet ſama; clara eſt deciſio,
ꝙ ſolum probet illud, quod ex fama percipit̃, & pro-
batur, vt.l.3.§. eiuſdem.ff.de teſti. & clarius appare-
bit ex ſequentibus. Circa tertium membrum quali-
ter, & quantum probet, dic, ꝙ aut loquimur in his,
in quibus cõis hominum opinio operatur, & conſue
tudo hominum verſatur, vt circa imponenda nomi-
na, & in capiendo, aut intelligendo, an aliquid ſit
magnum, vel paruum, longum, altum, vel breue, du-
rum, molle, vel aſperum; & ſic de ſingulis; & in his
fama probata, & vulgaris opi. plenè probat, vt.l.1.
ff.de flumi. &.l. cum delanionis.§. aſinam.ff. de fun.
inſtru.&.l.ſi qs.ff. de leg.1.&.l. labeo.ff. de ſuppellec.
leg.&.C.de ingenu.manu.l.ad recognoſcendos. imò
dicit tex. notab. in.l. librorum.§. quod tamẽ Caſſius.
622 ff.de leg.3. ꝙ† cõis opin. ſeu vulgaris vſus in talibus
præualet proprio ſignificato verborum. Et ex prædi-
ctis infertur, quare fama in prędictis plenè probet.
Quædã verò ſunt, in quibus communis opinio prin-
cipaliter non operatur, ſed veritas; & in iſtis ſubdi-
ſtinguo, ꝙ aut loquimur in his, in quibus principa-
liter non tractatur de præiudicio alicuius; licet in
quandam conſequentiam, & in quibus fauor publi-
cus ſuadet vt opinio pręferatur veritati; & in iſtis fa
ma, ſeu communis opinio plenè probat, vt.l. Barba-
rius.ff.de offi. præto. &.3.q.7.§. tria. verſ. verũtamen.
&.l.1.C.de teſt.&.l.ſi arbiter.C.de ſen.& interlo.om.
iud. Aut loquimur in his, in quibus tractatur de prę-
iudicio tertij; nec publica vtilitas facit, vt commu-
nis opinio præferatur veritati; ſed ſolum eſt præferen
da veritas. Et tunc aut loquimur in caſibus, in qui-
bus ex ſui natura impoſſibilis; ſeu difficilis eſt pro-
623 batio directa veritatis, vt† in filiatione, vt.l. lucius.ff.
de condi. & demon. & ſama inducit plenam proba-
tionem; coniunctis tamen his, de quibus per Cy. &
Doct. in.l.ſi vicinis.C.de nupt.&.l. filium.C.de his, q
ſunt ſui, vel alie. iur.& ibi per Bal.& maximè vbi age
retur de filiatione antiqua. Facit quod not. in.d.c. li-
624 cet ex quadam.& hinc eſt quòd dicimus, quòd† fa-
ma facit inceſtuoſos haberi pro legitimis; vt.l. q con
tra.C. de inceſt.nup. Item permittit adiri hæredita-
tem eo tempore, quo non poſſet adiri, vt.l. cum qui-
dam.§. quod dicitur.ff.de acqui.hære. Aut loquimur
in caſibus, in qbus probatio eſt impoſſibilis de ſui
natura; & tunc aut eſt factũ, cuius nulli hominũ qui
nunc viuat, per proprium ſenſum potuit compete-
re cognitio, & ſcientia propter ſacti antiquitatem
& ſama inducit plenam probationem, vt.l.ſi arbiter⁹
ff.de probat.&.l.2.§. item Labeo.& ibi per Bar.ff.de.
aqua plu.arcen. traditur in.c. cum cauſam.de proba.
Facit ꝙ not.gl. in.l. atqui natura.§. cum me abſente.
ff.de neg.geſt.& per Inno.in.c. veniens de verb.ſig.&
D.Ant. tenet in.d.c. veniens.1.ſ̃.de teſt. Quod tñ non
placet ibi D.m. mouetur; qũia imputãdum eſt parti
quare à principio ſibi non prouidit. Nec eſt dicẽdũ
ſecũdum eum, ꝙ ſi probo per famam, ꝙ domus tua
fuerit eccleſia conſecrata iam ſunt mille anni, quòd
hoc ſufficiat; quia communiter iura volunt, ꝙ fama
625 plenè nõ ꝓbet; quia † ſępè fallax eſt; & probationes
debent neceſſariò concludere, vt in.c. p̃ſentia. ſ̃. de
ꝓba. Nec ob.l.ſi arbiter. & ſimilia iura, per quæ mo
uẽtur Doc. quia loquunt̃, qñ eſt probanda p̃ſcriptio
tanti tẽporis, ꝙ memoria non extat in contrariũ; nõ
aũt procedit gñaliter in omni facto, aut dicto anti-
quo, ꝙ dictũ eſt ſingulare, cogitabis; & vide Bal. in.l.
2.C.de rei vendi.&.l. conuenticulã.C.de epi.& cleri.
& in auth. quas actiões.C. de ſacroſan. eccle. Et vide
ꝙ dixi in rub.de cau.poſ.& ꝓprie. tracta. primo. art.
ẽ.ver. item probatur per famam. Aut eſt factũ, quod
repræſentari põt ſenſui viuentũ; quia recens, & cui⁹
extat memoria; & ſubdiſtingue, ꝙ aut eſt tale factũ,
qđ non põt deliberatè cerni, & intelligi; verbi gra-
626 tia, in eo † qui deceſſit in naufragio, vel in bello; &
tunc fama, vel communis opinio probat illum mor-
tuum, vt per Cy. in.l.ſi quidem.C.ſol.ma. ꝙ tñ qua-
liter intelligatur, vide per gl.D.Ant.& Doc. in.c. præ
ſentia.ſ̃.de ſpon.& Bar. in.l.2.§.ſi. dubitet̃.ff. quẽad-
mo.teſt.aperiã.& gl.& Doc. in.c. quoniã.ſ̃. vt lite nõ
conte. eſt bo. tex. in.l. non omnes.§. à barbaris.ff. de
re.mili. Aut eſt tale factũ de quo in præſenti põt ha-
beri notitia, & memoria, & põt deliberatè cerni; &
ſub diſtingue, ꝙ aut loquimur in ciuilibus, aut in cri
minalibus. Primo caſu, aut ſumus in materia piculo-
ſa peccati, ita ꝙ agendo contra famã via eſt piculo-
ſa; qa poſſet quis incidere in peccatũ; ſed abſtinẽdo,
via eſt ſecura, vt in cauſa matrimonali, & in hoc fa-
ma inducit plenam probationẽ, vt in.c. ſup eo.ſ̃.de
conſang.& affi. & ratio eſt in promptu; quia negari

627 non poteſt quin † fama ſaltem faciat rem dubiam;
628 ſed † in re dubia in cauſis animæ, ſemper ſecurior
pars eſt eligenda, vt.c.iuuenis.de ſpon.&.c.ſignifica
ſti.&.c.ad audientiam. de homici.cum ſimil. & in.c.
illud.ĩ.de cler.excom. min. & vide ꝙ not.in.c.ſuper
eo.§.1.ſ̄.de teſtib. Aut loquimur in alijs cauſis in-
differētibus,& ſubdiſtingue, ꝙ aut loquimur in his,
quæ ſunt magni præiudicij; & clarum eſt, ꝙ fama
non probat plenè. An autem probet ſemiplenè, in
hoc eſt dubium; & tex.vr̄ velle ꝙ non, in.c.tā literis.
ſ̄.de teſt.in prin. vbi tex.exp̄ſsè probat, ꝙ fama non
probat ſemiplenè; quia ſi probaret ſemiplenè, cum
ibi eſſent plures alij teſtes, licet ſingulares, deberēt
plenè probare, ꝙ tamen eſt falſum; niſi diceres, ꝙ
alij teſtes ſingulares de per ſe non facebant ſemiple
nam probationem, vt.ſ̄.dixi. In contrarium tamen,
629 ꝙ † fama faciat ſemiplenā probationem, eſt tex.in
Com. opin. d.§.eiuſdem. & videtur cōmunis * opinio, vt.ſ̄. di-
xi.in prin. Ego tamen in hoc arbitror plurimū ver-
ſari arbitrium iudicis, vt animaduertat famam, &
eius probationem, negocij qualitatem, & reliquas
circunſtantias, ex quibus omnibus poterit informa-
re motum animi ſui, & comprehendere vtrum fama
faciat ſemiplenā probationem, vel indicium; & hoc
expreſsè vult tex.in.d.§. eiuſdem. Aduerte tñ; quia
630 vbicunq; gl.& Doc.dicunt, ꝙ † fama cum vno teſte
plenè probet, intelligo de teſte, qui nō ſit ſingula-
631 ris; ſecus ſi eſſet ſingularis; nam cum † teſtis ſingula-
ris non probet ſemiplenè; vt dixi in.c.fi.de iureiurā.
ſequitur, ꝙ non plenè probaret, vt probatur in.d.c.
tam literis. Et ideò, ego ſemper fui huius opinionis,
ꝙ ſi vnus teſtis interrogatus dixit vera eſſe contenta
in hoc articulo, interrogatus quibus præſentibus, di
xit ſolum de ſe teſte, ꝙ cum talis ſit ſingularis, non
probat ſemiplenè, de quo tamē dic, vt latius dixi in
d.c.fi. Aut loquimur in his, quæ ſunt modici p̄iudi-
cij, & in talibus fama plenè probat, ſecundum Ia c.
But. pro quo bonus tex.in.c.cum cauſam.ſ̄.de teſti.
dummodo habeat ortum ex probabilibus coniectu
tis, vt.ſ̄.dixi. Dicit tñ Iac. Butri. ꝙ etiam iſto caſu
iudex conſultius faceret, ſi vltra famā deferret iura-
mentū; & aduerte, quia licet negotium in ſe ſit ma-
gnum; tñ, ſi illud ſuper quo principaliter agitur eſt
parui p̄iudicij. verbi gratia, in reſtitutione dotis pp
vergentiam mariti ad inopiam; nā licet dos ſit ma-
632 gna in ſe; tamen † conſignatio propter prædictam
cauſam eſt parui pręiudicij; & ideò fama plenè pro-
bat vergentiam ad inopiam, vt traditur in.d.l. vbi
adhuc.C.de iure dot.& probatur in auth.de æquali.
doti.§.illud.& vide quæ lati' dixi in.c.ſ̄. de iureiurā.
in prima.q.pri.in.fi.dicit tamen Spec.in tit.de noto.
633 cri.§.fama.ver.quid ſi agenti. ꝙ licet † exceptio ex-
communicationis oppoſita in vim dilatorię, non ſit
magni pręiudicij; tamen non probatur per famam
cum vno teſte; quòd not. perpetuò propter ipſius
authoritatem; ſed non videtur eſſe verum, arg.eorū
quæ dicta ſunt. Si vero loquimur in criminalibus,
634 dic, ꝙ † fama quādoq; tribuit materiam proceden
di ad inquiſitionem; vt patet ex præcedentibus, &
hic in tex.noſtro, & quandoq; indicendi purgatio-
nem.2.q.7.c. præsbyter ſi à plebe. &.ſ̄.c. proximo.
cum ſimil. qńq; ſuſpendendi à beneficio, & officio,
donec ſe purgauerit; diſtinguendo, vt dicam in.c.
cum inter.ĩ.de purg.cano.& per Io.And. in.c.2.eo.
lib.6. Quandoq; coadiuuat probationis iam factas,
ſeu alia adminicula, vt.c.præterea.ſ̄. de teſti. Gra-
635 dum tamen probationis non facit; quia † in crimi-
nalibus, probationes debent eſſe luce clariores, vt
l.ſciant cuncti.C. de proba. &.2.q. 8.c. ſciant. &.c.
Epiphanium.5.q.6.vbi probatur, ꝙ non facit etiam
ſemiplenam probationem; niſi ageretur de crimine
ciuiliter. Vnde gl.in.c.veniens.2.de teſt.& adde quę
dixi in d.c.fi.de iureiuran. in.4. membro. 3.q. prin-
636 cipalis. ¶ Quadrageſimoſexto quæro, † vtrum non
præcedente inquiſitione ſuper infamia valeat pro-
ceſſu habitus ſuper veritate criminum? Sol. Inno.in
d.c.cum oporteat.tenet, ꝙ ſufficiat relatio famæ; li-
cet ſuper hoc iudex non inquiſiuerit, nec ſit ſibi fa-
cta probatio per teſtes, vt.ĩ.de purg.cano.c.inter.&
hic in tex. noſtro. ego tetigi in.d.c. cū oporteat. ſed
hic latius intendo examinare. Io. And. hic in glo.1.
dicit, ꝙ Moderni.Doc.in hoc articulo poſuerint va-
rias, & contrarias opi. Nā Pet. & Abb. diſtingunt, ꝙ
aut iudex procedit alio promouēte inquiſitionem.
Aut ex mero ipſius officio. Primo caſu, volunt, ꝙ in-
quiſitio negante infamiam præceſſiſſe, non poſsit iu
dex procedere; niſi primò probetur infamia per p̄-
mouentem inquiſitionem. Secundo caſu, volunt, ꝙ
poſsit de veritate inquirere; licet inquiſitus neget ſe
infamatum; nam ſatis eſt, ꝙ ſibi conſtet de infamia;
quia non eſt iudex coram quo debeat fidem facere,
cum non ſit alius iudex, niſi ipſemet; ſi tamen appel
laretur, ſufficit, ꝙ delegat' inquirens faciat fidem de
infamia coram ſuperiore; idem tenet Spec.in tit.de
inquiſi.§. nunc tractemus. verſ.hoc autem. & hoc ne
inducatur correctio; & tenet etiam Abbas in.c.inq-
ſitionis.ſ̄. eod.& ſequitur Hoſti. in ordinario; ſecus
autem in delegato; hæc etiam dicit vera Do. Ant.in
d.c.cum oporteat.vbi proceditur ex officio ad pęnā
criminis; quia tunc ſufficit infamiam ſubeſſe; licet
illa non ſit probata coram ordinatio; ſi autem p̄-
cedatur ex officio neceſsitante, vt in matrimonio
carnali, vel ſpirituali, hoc caſu dicit procedi poſſe
abſq; aliqua infamia. Primum probatur, in.c.2.de
clandeſti.deſpon. Secundum de ſpirituali, in.c.cum
nobis.ſ̄.de elec. Idem etiam dicit vbicunq; ex me-
ro iudicis officio procederetur; maximè in his, in
quibus veritur periculum animarum, vt.c. ad no-
ſtram.2. de iureiuran. &.c.1. de offi. ordi. D.m. pro
concordia opi. diſtinguit, ꝙ aut iudex eſt delegatus,
aut ordinarius. Primo caſu, aut in reſcripto eſt facta
mentio de infamia, & proceſſus factus ſuper verita-
te criminum tenet; de quo tamen articulo dic, vt la
tius dixi.ſ̄.in.12.q. Aut non eſt facta mentio de in-
famia; & tunc aut iudex procedit ſuper veritate cri-
minum obmiſſo proceſſu famæ, ſciente, & patiente
637 inqſito, & tenet proceſſus. Nā † exceptio non p̄ce-
dentis inqſitionis ſup infamia eſt dilatoria, & indu-
cta in fauorē inquiſiti; vñ ſibi imputandū eſt ſi a prin
cipio non excipit, p not.tex.in.c.2.eo.tit.lib.6. Con-
638 tra hoc tñ fortiter ob. q † peruerſio ordinis cāę ad
cām non reddit p̄ceſſum nullum, ſed tribuit iuſtam
cām appellādi.l.1.& ibi not.C. de appell.glo. 2.q.6.
1.ſum.& in.§.diffinitiua. & Doc.in.c.vni. de mutuis
peti. &.c.dilectus. de ord. cog. Ioan. And. & Archi.
in.d.c. 2. licet ſecus ſit in peruerſione ordinis cauſa

de ſe

de ſeipſa, ad ſeipſam; quoniam illa vitiat proceſſum, vt.l.prolatam.C.de ſent.dicit Io.de Imol.in.d.c. cum oporteat. quod poteſt dici, ꝙ hic peruertitur ordo eiuſdem cauſæ de ſeipſa ad ſeipſam; quia ex iuris diſpoſitione nõ debet ad inquiſitionem criminis procedi, niſi pri⁹ quæratur de infamia, ut.d.c.cũ oporteat.&.c.qualiter.ſ.eo. & hic. Hęc ſol.nõ videtur mihi bona, maximè eo caſu, quando iudex procederet alio principaliter promouente inquiſi-
639 tionem. Et quia uideo, ꝙ † contra tertium poſſeſſorem non debet prius agi, q̃ excutiat debitor principalis, & tñ dicitur peruerti ordo cãæ ad cauſam, vt dicit Bal.in auth.hoc ita.C.de pign. & in l.1.C.ſi quid in frau.patro.niſi diceres, quia poteſt imputari parti, & reſpicit partem, ſed hic põt imputari iudici; ſed hoc nõ vr̃ verum, quia vt dicit Io.And.in c.2.de pen.lib.6. iſta eſt propriè pũerſio cãę ad cãm, quę non vitiat proceſſum. Vnde poſſet dici ſecũdo modo ſm̃ Io.de Imo.ꝙ peruerſio ordinis cauſæ ad cauſam, qualis eſt iſta, non vitiat proceſſum regulariter; prout & regulare eſt in alijs; niſi aliud a iure reperiatur expreſſum, prout reperitur in caſu nr̃o ꝙ vitiet, ut.d.c.qualiter.&.d.c.cũ oporteat. Aut inquiſitus erat pręſens, ſed ignorabat teſtes recipi ſuper veritate criminis, credebat enim illos recipi ſuper fama, & tunc non valet proceſſus, ut.d.c.inquiſitionis.§.tertiæ.ſ.eo.& ibi tenet Io.And. in uerbo, duo, dicens, ꝙ per hoc non ob.c.2.eo.tit.lib.6. Aut inquiſitus erat abſens, & per contumatiam, & tunc aut adhuc non eſt proceſſum ad actum, per qđ pręcludatur via potentiæ opponendæ dilatoriæ exceptionis, vel alterius acti, ꝙ habeatur pro lit.conte. & reus comparet, & excipit de infamia non præcedente, & nõ admittetur, vt ſtatim dicam. Facit ꝙ not. gl.in.c.2.de elec. lib.6.& ad prędicta allegat no.per Inno.in.c.præterea.de dila.qm̃ non debet eſſe melioris conditionis cõtumax, & inobediens, in facultate opponendarum exceptionum. quam præſens,
640 & obediens; & per prędicta dicit D. m. † limitandum dictum.c.2.eo.tit.lib.6.vbi tex. exigit pñtiã abſque reclamatione; nam idẽ dicit ſi erat abſens per contumatiã; & ad idẽ allegat tex.in auth.qua in ꝓuincia.C.vbi de cri.agi. op. Si uero inqſitus erat pręſens, & excepit vt pri⁹ inquireretur ſuper fama, & quia non fuit admiſſa exceptio appellauit; & hoc caſu ꝓceſſus habitus ſup ueritate criminũ nõ tenet; quia appellatio fuit legitima, nã eo ipſo ꝙ opponitur talis exceptio iudici, ſi eſt delegatus, debet prius recipere teſtes ſuper infamia, quã ſuper ueritate criminũ, vt.d.c.2.nec ſufficit, ꝙ iudex dicat ſibi cõſtare de infamia. Facit.d.c.2.& ſequitur Hoſt. in.d.c.cũ oporteat.& prędicta, ut dixi procedunt in delegato ſm̃ eũ. Quòd ego arbitror ꝓcedere in delegato ad vnã ſpeciẽ, ſeu ad unã cãm; ſecus in delegato gñaliter, ſeu inquiſitore gñaliter dato, vt.c.cum dilecti ſ.eo.& ibi dixi in.2.not.& facit.glo.& ibi dixi in.c.qualiter.ſ.eo. Nã in eo arbitrarer idem dicendũ, qđ dicã in ordinario. Si verò eſſet ordinarius, diſtingue, ꝙ aut ꝓcedit alio principaliter proponente inquiſitionẽ, & dic, vt dixi in pcedenti mẽbro. Aut ꝓcedit ex mero ſuo officio, & tunc ſi vult, põt recipere teſtes ſuper infamia, ſi vero non vult; quia dicit ſibi conſtare de infamia per inueſtigationem extra iudicialiter factã, vel per frequentem clamorẽ; & põt ꝓcedere ſuper ueritate criminũ, ẽt parte contradicente, vt hic; qm̃ ſatis eſt, ꝙ ad eũ frequens, & clamoſa criminũ relatio pueuerit; vt probat in c.cũ dilecti.&.c.cũ oporteat.ſ.eo.de quã nõ tenet alicui fidẽ facere. Si tñ inquiſitus appellaret ex eo, ꝙ aſſerat ſe non infamatũ, tunc oportet iudicẽ ordinariũ facere fidẽ de diffamatione corã iudice ad quẽ. Facit tex.nr̃ & Doct.hic, & Spe.in tit.de inqſi.§.nunc tractemus, ver.hoc aũt ſcias. Sed tu aduerte; qa multũ mirabilis vr̃ opi.Io.And.& aliorũ qui volunt, ꝙ proceſſus teneat inqſito opponente, ſi non appellat, cũ tex.nr̃ in.ver.debet igit. dicat tradendo formã, ꝙ capitula de quibus fuerit inquirendũ, exponẽda ſunt inquiſito, vt facultatẽ habeat ſe defendẽdi; & nõ ſolum dicta, ſed ẽt nomina teſtiũ ſunt ei publicanda; & dicit hic Io.And.poſt.Hoſt. ſimpliciter in ver.fuerit.ꝙ ſi primo fieret inqſitio, & poſtea inqſito traderent capitula, ꝙ nihil ageret; qa peruerteret ordo, per.c.cum poſt.petitã.ſ.de elec.& idẽ ſequtur Io.And.in addi.Spe.in tit.de inquiſi.§.nunc tractem⁹.verſ.qđ ſi inqſitor ad locum.p.d.c.cum poſt. Si ergo hoc caſu ꝓceſſus eſt null⁹, fortius debet eſſe nullus cõtradicente inquiſito, quamuis non appellauerit, & quãuis ſit ordinarius, q ꝓcedit; & ex officio ſuo ꝓcedat, quia hæc capitula non videnẽ inqſito exhibenda, & dicta teſtium, niſi ad finẽ vt videatur, an ſit infamatus, ut poſsit ſe defendere; ut patet, ibi, ne pſuppreſsionem nominum infamandi, per exceptionum verò excluſionẽ, deponendi falſum, audacia pbeat. Vnde hic articulus eſt mihi valdè dubius, & pp ea quæ ſupradicta ſunt in.q.12. & per ea q̃ dicta ſunt hic, & etiam pp dicenda; maximè quia tex.noſter loquitur ſimpliciter, & indiſtinctè. Nec poteſt iudicio meo aliter reſponderi; niſi quòd prędictum dictum Hoſti.& Io.And. hic, in verbo, fuerit, ſit intelligendum ſm̃ pdictã diſtinctionem, & quòd hic non eſt ordo ſubſtãtialis cauſæ de ſeipſa ad ſeipſam, vt.ſ.dixi. vel quòd dum tex.loqtur hic de capitulis exponendis, non loquitur reſpectu proceſſus infamiæ; ſed reſpectu proceſſus habẽdi ſuper veritate criminum; huic tamen intellectui non benè adaptantur verba Hoſt.& Io.And.de quibus.ſ.qui dicunt, ꝙ ſi primo fiat inquiſitio, & poſtea capitula tradantur, ꝙ nihil agitur; quia peruertitur ordo. Videtur tamen dictus intellectus conuenire tex.noſtro, in quantum nihil aliud loquitur de proceſſu inquiſitionis ſuper ueritate, ſed ſolum de ſnĩa ferenda. Sed primo intellectui cõuenit tex. dum dicit, de quibus fuerit inquirendum. & non dicit, de quibus inquiritur; quaſi iſta requirantur, ut pręambula ad inquiſitionem. Item facit tex. dum dicit infamandi audacia præbeatur. quaſi ſentiat, ꝙ loquitur de capitulis, & dictis teſtium ſuper infamia. Et ideò iſte intellectus magis videtur cõuenire textui. Et ad tex. dũm dicit, de prolatione ſententiæ iuxta formam iudicij. põt reſponderi, quia non ſolum refert ad inquiſitionẽ; ſed ad accuſationem, & denuntiationẽ, vt dicit hic gl.in ver. iudicij. Aduerte tñ; qa vbi dixi, ꝙ inqſito tacẽte, & nõ opponẽte; vel opponẽte, ꝙ nõ pceſsit infamia, & nõ appellãte tenet ꝓceſſus, p.c.2.eo.tit.lib.6. videt hoc poſſe ſuſtentari ex alio capite, quia poſtquam de cri-

mine probatum eſt,iam crimen eſt effectum noto-
rium,ergò fruſtrà quærendum eſt de proceſſu ſuper
infamia,quia qñ crimen eſt notorium,iudex a pri in
cipio pôt inquirere abſq; ſolennitate ꝓceſſus infa-
641 miæ,qm̃ † adepto fine,ceſſant quæ ſunt ad finẽ,nt.
c.euidentia.vbi dixi.ſ̃.eo.& dixi in.c:p tuas.2. j̃. de
ſimo.& not.in.l.poſt finitã.ff. de ſuſpec.tut. facit ꝙ
ſtatim dicam in.q.48.Ex quo vr̃ inſerendũ . ꝙ ſola
q̃ſtio validitatis,& in validitatis ꝓceſſus ſuper veri
tate crimiuꝝ non p̃cedente ꝓceſſu ſuper infamia,
vendicat locum antequã crimẽ effectũ ſit notoriũ:
Cogitabis;qa nouiſsima ſunt , Nec miremini ſi Io.
And.in principio dixerit,ꝙ i hoc.Doct.ſunt varij,&
cõtrarij,& vide,q̃ dixi.ſ̃.q.27.& q̃ dicã.j̃.in ſequẽti
bus.qq.Et vide duo not.dicta Ang.in repe.l. ſi vacã
tia.C.de bo.vac.lib.10.in uer.Er p hoc cauti recto-
642 res.vbi dicit.ꝙ † cautus rector ne habeat oſtende
re famã,ponit inquiſitionẽ,ꝙ intendit inquirere ex
mero ſuo officio,de qua forma dicã.j̃:in.11.articu:
prin.Aliud dictũ ponit in ver.ſi igitur cautus aduo-
catus.vbi dicit.ꝙ cautus aduocatus ante omnia de
bet petere dari ſibi copiã diffamationis, & ſi vide-
rit aliquid deeſſe debet obijcere,nõ tamẽ ſufficit ſo
la obiectio ſed debet appellare,vt patet ex ſupradi
ctis.Et ex omnibus prædictis breuiter conclude, ꝙ
ſi nõ pręceſsit inquiſitio ſuper infamia, reus cautè
aget ſi opponet,ꝙ non pręceſsit inquiſitio ſuper in
famia,& ſi iudex,non obſtant exceptione ꝓcedit;
omnino appellet ſiue iudex ſit delegatus; ſiue ordi-
narius,ſiue ꝓcedat ex officio, ſiue ad partis inſtan-
tiã;dummodo non ſit talis delegatus,qui ſolum ha-
beret ꝓcedere ſuper ueritate criminum,ſm̃ ea quę
643 dixi.ſ̃.in.12.q. ¶ Quadrageſimoſeptimo q̃ro,† qđ
ſi iudex permixtim inquirit de infamia & de crimi
nibus: Sol.Spe.in tit.de infa.§.nunc tractemus.ver.
quid ſi inquiſitor.dicit,ꝙ non ſeruatur ordo;quia in
quiſitio infamiæ debet p̃cedere cognitionẽ uerita-
tis,nec proceſſus debet tali comixtione confundi,
aut intricari,vt.ſ̃.de reſcrip.c.cũ dilecta.§.pen.& fi.
ibi not.ꝙ nõ debet ſimul cognoſci de principali, &
exceptionibus contra proſequutorem propoſitis;
ſed prius de exceptionibus dilatorijs,ſeu declinato
rijs inquiret.Idẽ tenet Hoſt.i c.cum oporteat. ſ̃.eo.
& ſequitur ibi Io.de Imo.Sed tu aduerte;quia in cõ
trarium facit.Primo,ꝙ dixi in præcedenti. q. Item
facit in contrarium,ꝙ ſingulariter not. Ang.in. l. de
cem.ff. de uer.ob.&.l.à diuo Pio.§.in venditione. ff.
de re iudi.& vtrobiq; ſequitur Io.de Imo. vbi dicit
644 ꝙ † iudicium excuſsionis poteſt agitari ſimul , cũ
iudicio quod intentatur contra tertium poſſeſſorẽ
Facit etiã qđ not.Bal.in.l.2.C. cõi diui. vnde ergo
arbitror,ꝙ deciſio huius.q.dependeat a deciſione
præcedentis.q.vnde dicerẽ,ꝙ in caſibus, in quibus
dixi in.q.præcedenti proceſſum non tenere , ꝙ etiã
in caſo noſtro non teneat;quia inquiſitio ſuper in-
famia videt̃ neceſſarium præambulum ad inquiſi-
tionẽ ſpecialẽ ſuper criminibus,& hoc caſu proce-
dat opi.Spec.In alijs uero caſibus,vbi dixi in.q. p̃ce
dẽti ꝙ tenet,tenebit ẽt hoc caſu.Nõ ob.dictũ Ang.
& Io.de Imo.his quę dixi in primo caſu:quia in illo
caſu nihil intereſt tertij,ſi uerè probet̃ principalem
non eſſe ſoluendo,ſecundum eos,ad quod allegant
gl.ſingularẽ in.l.niſi hoc actũ.ff.de pac.Nemo enim
poteſt opponere,ſi non intereſt ſua illam oppone-
645 re, cum † vires exceptionum ex perſona opponen-
tis debeant æſtimari.ff.de milli.teſta.l.militis.§. ve
teranus.l.militis.&.l. ille a quo.§.ſi. de teſtamento.
ff.ad Trebel.&.l.qui liberis.§.teſtamento. ff. de bo.
poſ.ſm̃ tabu.& quia paria ſunt non poſſe opponere,
vel nõ opponere;ſed in caſu noſtro,ſm̃ varias opo.ſi
inquiſitus corã ordinario,uel in ſimilib' caſib',non
opponit exceptionẽ p̃poſterationis,vel ſi opponit,
ꝙ nõ ꝓcedatur,niſi præcedat inquiſitio ſuper infa
mia,intereſt multum ipſius inquiſiti;igit̃,&c. Et p̃-
terea licet Ang.dicat,ꝙ pôt admiſceri iudicium ex
cuſsionis cũ iudicio,qđ.intentat̃ cõtra tertium poſ
ſeſſorẽ;tñ prius debet diſcuti articulus,an principa
lis ſit ſoluendo,quam diſcuciatur de iuribus com-
petentibus agenti contra tertium poſſeſſorem.Con
clude igitur,ꝙ ſi non opponitur contra iudicem p-
mixtim inquirentem,tenet iudicium,in caſibus, in
quibus dixi valere in.q.præcedenti. Si verò oppona
tur,licet ſit maius dubium;tamen videt̃ ꝙ non tene
at;& hoc caſu procedat opi.Hoſt.& Io.And.& Spe.
& aliorum; ſaltem dato remedio appellandi,vt di-
xi in pręcedenti.q.Et hæc notabis quia non tangun
tur per Doct.¶ Quadrageſimooctauo quæro.Pone
646 ꝙ † iudex proceſsit ad inquiſitionẽ criminis nõ p̃-
cedente infamia,reus excipit,ꝙ non poterat,tñ con
feſſus eſt delictum,an ualeat proceſſus , ita ꝙ ſequi
poſsit condemnatio? Sol.arbitror dicendum, ꝙ ſic
ad qđ faciunt quæ dicta ſunt in duabus pręceden-
tib' qq.dummodo talis confeſsio fuerit ſpontanea;
ſecus ſi pp tormenta;& adde quæ latius dicã. j̃.in.
647 .11.artic.prin.¶ Quadrageſimonono quęro,† quid
ſi dat̃ libellus diffamationis p diffamãtes in occul-
to? Sol.dicit Ang.in.d.l.ſi uacantia.ꝙ talis diffama
tio eſt ſuſpecta,per c.inquiſitionis.ſ̃.eo.& ideò di-
cit ꝙ iudex ſemper debet eſſe caut',vt recipiat dif-
famationẽ ad banchum ſedẽdo ꝓ tribunali,ne poſ
ſit opponi, ꝙ diffamatio facta ſit in occulto ; & ſic
debet dicere notario maleficiorum , ꝙ ſcribat in li
bro ſuo qualiter p̃dicta, dicta,& oppoſita, fuerunt
dicta,& depoſita apud banchum iuris iudice ſedẽ-
te ꝓ tribunali;& hoc ẽt ſentit gl.in verbo,ſolummõ
do.in d.c.inquiſitionis.Sed tu aduerte;quia Inn.ibi
ſup illa gl.& Io.And.volunt,ꝙ loquat̃,qñ fieret in-
quiſitio gñalis ſup ſtatu eccleſiæ.Si vero de ſpeciali
crimine fiat inquiſitio,poſt acceptã inquiſitionem
non eſt q̃rendũ de fama;ſed an teſtes illud ſciant ẽt
ſi occultè;nã à principio q̃rendum fuit de fama; ut
paret ex p̃cedẽtib. maximè ex his quę dicta ſunt
648 in.q.46.&.47.¶ Quinquageſimo q̃ro, Pone † for-
mata inquiſitione ſup infamia, teſtes depoſuerunt
ſuper ueritate criminis,an ex hoc iudex poſsit pu-
nire? Sol.dic.ꝙ non,tex.eſt ſecundum vnum intelle
ctum in.d.c.inquiſitionis.§.tertiæ.ſ̃.eo.'de quo ibi
dixi in.3.notab.& ratio eſt:quia teſtes fuerunt ꝓdu
cti ſuper infamia,& non ſup veritate criminis;& ſic
ſup veritate criminis depoſuerunt non iurati, & p
conſequens nihil ꝓbãt.vt.c.de teſtibus. ſ̃. de teſti.
&.l.iuriſiurãdi,C.de teſt.cũ ſimil.& in terminis no-
ſtris,ſẽtit gl.in uerbo,ſuper illis:in.d.'§. tertiæ.dixi
649 in.d.3:notab.¶ Quinq̃geſimoprimo quæro,† quid
habeat facere iudex ꝓbata infamia? Sol. dicit Io.
And.in.c.cum oporteat.ſ̃.eo.ꝙ tũc debet inquirere
de ve-

de veritate criminis;& iſte eſt effectus inquiſitionis
ſup infamia,de quo dicā.ĵ.in. 17. princ. artic. facit
qđ dixi.ſ.eo.c.ſi conſtiterit.in.6.not. ¶ Quinqua-
geſimoſecundo quæro; quia & hic in tex.& vt patet
650 ex pcedentibus.qq.concludit,ꝙ† regulariter ad in
quiſitionē formandā neceſſariū eſt pambulum diſ-
famationis;& tñ quandoq; concluſum eſt in pluribꝰ
caſibus,ꝙ non requirit. Ideò vt breuiter, & ſub cō-
pendio habeas caſus in quibus nō reqritur pambu-
lum diffamationis, dic,ꝙ dicta regula fallit in infra
ſcriptis caſibus, videlicet,Fallit primo,ſm Ange. in
d.l.ſi vacantia. vbi inquirit de remotione prælatorū
regularium;quia tunc non eſt neceſſe,ꝙ diffamatio
ſit tanta,ꝙ ſine periculo vitari non poſsit; hæc tñ vt
vides non eſt propriè fallentia;quia licet non reqrat
tanta infamia,quanta in prælatis ſecularibus;tñ re-
qritur frequēs,& clamoſa,de quo latè dixi. ſ.in.13.
q. Fallit ſecundo,vbi inquiſitio fit preſente parte,&
non opponente,ꝙ diffamatio non pceſsit, per. c. 2.
de accu.lib.6.vide ad hoc quę dixi.ſ.in. 18.q.& 46.
& ſeq. Fallit tertiò , vbi inqſitio formatur contra cō-
feſſum,de quo dixi.ſ.in.q.48. Fallit quarto, in inq-
ſitione generali quo ad delicta,& quo ad perſonas,
de quo latius dixi. ſ.in.7.q.huius.9.artic.principa-
lis.Fallit quinto,ſecundum Ang.in inquiſitione ge-
nerali,quę fit contra caput,& mēbra alicuius eccle
ſię,ciuitatis,caſtri,vel vniuerſitatis de delicto in ge
nere,de quo latius dixi.ſ.in hoc.6.articulo.in. 2. q.
651 Et per pdicta infert Ang. ꝙ † ſyndicatores ciuita-
tis,qui ſyndicant aliquē officialem,vel eius mēbra,
poſſunt cōtra eos inquirere de delictis per eos per-
petratis,& collaterales,& familiam,non præceden
te aliqua publica,vel clamoſa infamatione;& ita di
cit de conſuetudine obſeruari.Fallit ſexto,qñ ad in
quiſitionem procederetur per denuntiationē publi
ci officialis, ſm not.in l.ea quidem. C. eo. &.c.1.de
offi.ordi.dic,vt latius dixi.ſ.in.4.q.huius.9. articu.
Fallit. 7. quando fieret inquiſitio ad publicam vti-
litatem in cauſa merè ciuili , vt d. l. ſi vacantia.de
quo latius dixi.ſ.in.5 q.huius.9.artic. Fallit.8. ſe-
cundum Ang. vbi inquireretur ad vtilitatem priua
tam,vt dixi in.d.5.q. Fallit.9.vbi iudex inquirit ex
puro;& mero officio ſuo,nō ad poſtulationem, aut
inſtigationē alterius,vt.c.1. de offi.ord.& tenet hic
Io.And.in verbo, clamore. in. fi. maximè in his, in
quibus vertit periculum animarū;& ſequitur Hoſt.
in ſumma in tit.de inqui. §. & qualiter, & vide quæ
latius dixi.ſ.in.7.q.Et ex pdictis infert Ang.ꝙ cau-
ti rectores,& officiales,ad hoc,vt ab eis non poſsit
peti copia diffamationis,ꝙ ſemper in formanda in
quiſitione dicunt.Hęc eſt quædā inquiſitio,quā ta-
lis iudex ex ſuo officio facit contra talem,&c.ſecun
dum qđ latius dicam.ĵ.in.11. artic.princ. & vide
quæ dixi.ſ.in. 39. & 46. q. Fallit. 10. vbi iudex in-
quirit ex neceſsitate ſui officij,vel vbi verteret picu
lum animarum; vt.c.ad nřam. 2. de iureiuran.&.c.
cum nobis.de elect. & tenet Hoſti. ſed ſatis cōpre-
hendebatur ſub præcedenti fallentia, & has fallen-
tias ponit Ang. in loco prædicto. Tu adde alias ex
varijs locis collectas. Fallit igitur.11.in Papa inqui
rente,hoc voluit Guil.in.clē. 1. de offi.ord.vbi vult,
ꝙ quandocunq; , & quotieſcunq; ſibi uidetur, pōt
inquirere etiam nulla pcedente diffamatione , ma-
652 ximè vbi inquirit de iuribꝰ eccleſiarum; † ita dicit
intelligendum .c.olim.ſ.de teſti.&.ſ.ut ecc. benefi.
c.ut noſtrum.in prin. & ibi per Hoſti. uel etiam ſup
peccato,in.c.nouit.ſ. de iud.& ratio poteſt eſſe; qa
in materia poſitiua qualis eſt iſta, omnia iura in Pa
pa degenerant.ut not.in.c.in noſtra.de ſepul.&.c.1.
653 de lit.conte. Et eadem ratione dico, ꝙ † idem di-
cendū eſt in Imperatore;qa & ipſe ſimiliter ſolutus
eſt legibus poſitiuis.vt.l.princeps.ff.de legi.& Inſti.
de iur.nat.gen. & ciui.§.ſed & qđ principi.& idem
etiam dicerem in quolibet alio principe , aut vni-
uerſitate non recognoſcente ſuperiorē.Faciunt not.
per Bar.in.l.infamem.ff.de pub.iud.&.l.hoſtes.ff.de
capti. Fallit. 12. in inquiſitore generaliter dato,vt
not.in.c.cum dilecti.ſ.eo.& ibi dixi in.2.not.nā ſa-
tis eſt, ꝙ ad eum per frequentem clamorem veniat
infamia non facto proceſſu,nec receptis teſtibus ſu
per infamia;de quo latius dixi.ſ.in 12.q. Fallit.13.
ſi eā committeretur per principem, vt fieret inqui-
ſitio ſuper crimine,& eius veritate,per.c.fi.ĵ.eo.ſe-
cundum intellectum Io.And.quod tñ declara,& li-
mita ſm ea,quæ latius dixi in. 12. q.& facit,qđ ſta-
tim dixi in.11.fall. Fallit.14.in inquiſitione genera-
liſsima,de qua latiꝰ dixi.ſ.in.1.q. huius.9.artic.Fal
lit.15.in inquiſitione,quę fit per ſuperiorē; vbi agit
de confirmatione electi,vt dixi in .6.q.huius.9.arti.
Fallit.16.in inqſitione, q̄ fit per oculorū inſpectio-
nē,vt dixi.ſ.eo.artic.in.3.q. Fallit.17. in inqſitione
generali,quo ad pſonas ; & ſpeciali quo ad delicta;
nam reſpectu perſonarū non eſt neceſſe,ꝙ pręcedat
infamia,vt dixi,ſ.eo.arti.in.8,q. Fallit.18.in inqſi-
tione,quę fit ſuper infamia,& ſic in inqſitione prę-
paratoria ad inquiſitionem ſpecialem criminis ;qa
cū iſta ſit pparatoria,non reqrit aliā pręcedentē in-
quiſitionē;ſed ſatis eſt,ꝙ habeat aliqua ſuſpicio, ꝙ
talis ſit diffamatꝰ ēt per teſtes nō legitimos,vel ini-
micos,vt dixi.ſ.in.10.&. 25.qq.Fallit.19.qñ ex for
ma ſtatuti regulariter permittitur inquiſitio ſicut
cōiter eſt in ciuitatibus Italiæ. Nam hoc caſu, cum
inquiſitio ſit auxilium ordinarium , ſeu regulare ſi-
cut eſt accuſatio;ſequitur,ꝙ ſicut in accuſatione nō
eſt neceſſarium præambulum diffamationis ; ita &
hoc caſu;& hoc voluit Ang. in.d.l.ſi vacantia. Sed
tu aduerte;quia hoc videtur continere magnam du
654 bitationem;nam dum † ſtatutū ſimpliciter diſpo-
nit,ꝙ de quolibet crimine poſsit iudex inqrere,vi-
detur,ꝙ tale ſtatutū debeat recipere interpretatio
nē paſsiuā,videlicet;dūmodo pręcedat diffamatio;
& frequens clamor,vt dicunt Doct.in materia inter
pretationis ſtatutorū;maximè Moderniores in .l. ſi
verò.§.de viro.ff.ſol. ma. & in alijs iuribus vulgatis.
Facit ēt qđ not.idē.Ang.in.d.l.ſi vacantia.in tertio
655 not. ubi dicit,ꝙ† licet ſtatutū ſimpliciter dicat,qđ
ſtet ſimplici dictio alicuiꝰ, dēt intelligi cū iuramen
to.Facit & ꝙ not. Bal.ī.l.inuitꝰ. C. de pcur. vbi vult
656 ꝙ † licet ſtatutū dicat , ꝙ in cā appell.vel nullita-
tis nō recipiāt pbationes,intelligit ſup antiqs capi
tulis,vel directo cōtrarijs.Itē ꝙ not. idē.Bal.in l.1.§.
657 ut initio.ff.de poſtul. ubi dicit,ꝙ † licet ſtatutū ſim
pliciter dicat , qđ infamis nō poſsit eſſe aduocatꝰ;
debet ītelligi,niſi p pſonis à iure exceptis. Facit ēt
quòd not.idē Bal.in repe.l.data opera.C.qui ac.nō
658 poſ.ubi vult, ꝙ † licet ſtatutū ſimpliciter dicat,ꝙ ho-

micida decapitetur;intelligit̃ de homicida,qui de-
capitandus eſt de iure cõi,videlicet;quando homi-
cidium eſt dolo cõmiſsũ. Vide ẽt ꝙ no. Bal.in auth.
vt ingreſsi.C.de ſacroſã.epiſ.& Pet.de Ancha.& D.
Domin.in c.gñrali in gl. pen. de elect.lib. 6.vbi vo-
659 lunt,ꝙ † licet ſtatutũ ſimpliciter dicat, ꝙ Poteſtas
teneatur pro familia ſua, intelligitur quo ad perti-
nentia ad officia;& vide alia plura exẽpla, quę po-
ſui in ſimilib' terminis in clẽ.1.de ſeque.poſ.& fruc.
660 in fi.nam † recipiunt ſtatuta interpretationem paſ
ſiuam à iure communi,vt in.l.1. in princ. iuncta gl.
C.de ſacroſanct.eccle.& optimus tex.in.l.vt grada-
tim.§.ſed ſi lege.ff.de.mu.& hono.&.c.cũ. dilectus.
s̃.de conſue.& maximè hoc videt̃ dicendum in caſu
nr̃o, cum ſtatutum videatur ſatis operari reſpectu
delictorum,de quibus officialis põt generaliter co-
gnoſcere,cum regulariter de iure cõi non poſsit de
omnibus delictis inquirere, ſecundum qd' latè di-
xi.s̃.in.8. artic.princ. Præterea contra deciſionem
Ang. facit, quia ſtatutum in diſpoſitione ſua nihil
dicit de forma,aut ordine ꝓcedendi; ergò qd' non
mutatur pari iure ſtare cenſetur,vt.d.c.cum dilect'.
&.d.§.de viro.&.l.pręcipimus.C.de appel. cũ ſimi.
Cõcludo igit̃,ꝙ dicta opi. Ang.nõ eſt vera;& aduer
te;quia dicta reprobatio eſt magni effectus, per ea
quæ ſupra dicta ſunt in præced.q. maximè in 46.q.
Fallit. 20. ratione ſcandali, de quo tñ dic, vt latius
dixi.s̃.in.15.q. Fallit.21. ratione ſuſpicionis, quòd
tamen limita,& declara,vt dixi.s̃.in.16.q.Fallit.22,
quando iudex vellet inquirere de delicto notorio,
ſecundum Io.And.in.c.ſi conſtiterit.s̃.eo.& Hoſti.
in ſumma in tit.de cri.ſine ordi.pnnię.dixi in.d.c.ſi
conſtiterit.in.6.notab.ratio poteſt eſſe duplex.pri-
ma,quia in plus ſe habet notorium,q̃ diffamatio,vt
dicit Spec.in.tit.de noto.§.fama.&.§. iam de noto-
661 rio.Itẽ,quia † adepto fine,ceſſant,quæ ſunt ad finẽ,
vt.d.c.euidentia.s̃.eo.Faciunt quæ dixi.s̃.in.2.& 3.
fallentijs.Fallit.23.quando inquiſitus ſpontè ſe ob-
tulit ſubiturum iudicium ſpecialis inquiſitionis ſu-
per crimine. Faciunt dicta in.2.&.3. fallen. mos. n.
ſibi gerendus eſt. Facit.l.circa.ff.de probat.quia ꝙ
præcedat diffamatio eſt inductum in fauorẽ ſuum,
vt hic,cui poteſt renuntiare,vt in iurib' vulg. Fallit
vltimo,quando à iure perſona eſt ſuſpecta, ſeu ha-
betur ꝓ diffamata de illo delicto,ſecundum Barth.
de Salic.in.d.repe.l.ea quidem. C. de accu.exem-
662 plum † in nauta,contra quem poteſt inquiri abſque
alia hominis diffamatione,vel clamore freq̃nti,vt.l.
quoties.C.de naufr.l.11. Facit.l.1.§.1.ff.nau.cau.
663 ſtabul.& idẽ dicit † aduerſus ſeruos,quorum dñs re
peritur ſtrangulatus,pręcipitat',vel ſaxo, fuſte, ſeu
lapide,vel alio telo percuſſus, aduerſus quos ꝓcedi
tur abſq; alia diffamatione;quia lex illos habet pro
diffamatis,vt.l.1.§.occiſorum.ff.ad ſenatuſcõ. Silla.
¶Quinquageſimotertio quæro,quia. s̃. pleniſsimè
dictũ fuit de infamia,& qualis, & qualiter p̃cedere
664 debeat;nũc quęrit̃,† vtrũ alia ſint neceſſaria ad p̃am
bulum inq̃ſitionis de veritate?Sol.tex.hic in ver. de
bet igit̃.coniu nctis his quę dicit Io.And.poſt Hoſt.
in ver.fuerit.requirit,ꝙ illi exponẽda ſunt capitula,
contra quem inquirendum eſt; & non ſolum dicta,
ſed nomina teſtium ſunt publicanda inquiſito,vt fa
cultatem habeat ſe defendendi; & vt teſtibus auſe
ratur audacia falſa deponendi;& dicunt Hoſt.& Io.
And.ꝙ ſi talis ordo peruertitur; quia primo inqui-
ritur q̃ capitula oſtendantur,nihil agit, de quorum
verborũ intellectu,dic,vt dixi.s̃.q.46.& dicit Ang.
in.d.l.ſi vacantia.ꝙ inquirend' debet interrogari de
his, de quibus iudex intendit inquirere; vt habeat
reus facultatem ſe defendendi;& poſtea debet inq̃-
ſitio formari, & ſi talis ordo peruertitur, ꝙ primo
fiat inquiſitio,quam inquiſitus interrogetur,inqui-
ſitio eſt nulla; vt hic in ver.debet igitur. Subdit ta-
men Ang. quòd hoc de conſuetudine non ſeruatur,
imò oppoſitum,quia primo fit inquiſitio, & poſtea
inquiſit' interrogatur, & examinatur. Item ſubdit,
ꝙ debet dari inquiſito copia atteſtationum, & no
mina teſtium, ad hoc, vt facili' poſsit ſe defendere;
& talia noĩa teſtium ſunt tradenda inquiſito, poſt
teſtium depoſitionem, & non ante; vt ceſſet omnis
facultas,& cã corrũpẽdi teſtes;& ita tenet hic Hoſt.
& hæc expoſitio capitulorum, & aliorum põt fieri
tàm inquiſito, quàm eius procuratori, qui poteſt
interuenire ſecundum Hoſti. niſi perſonaliter eſſet
citatus,de quo tu dic,vt dixi in.c.veniens.s̃.eod.&
adde ad hanc quæſt.quæ dixi.s̃.eod.in.17.& 46.q.
665 Quinquageſimo quarto quęro,† vtrum ad forman
dam inquiſitionem ſit neceſſarium p̃ambulum mo
nitionis? Sol.gl.magna hic ĩ verſ.cũ verò ꝓcedit ad
denuntiationem.tenet,qd' non;quia non agitur ad
pęnitentiã,quo caſu eſſet neceſſaria ſm̃ formã Euã-
gelij,ſi peccauerit in te,&c,& aliter formãt petitio
denuntiationis cum agit̃ ad pęnã;& aliter cum qs
denuntiat ad pęnitentiã,& idẽ tenet glo.pen.hic in
verſ.iudicij quoq;forma.Sed tn̄ aduerte;qa D.Ant.
hic intelligit,ꝙ dicta particula gl.velit proſequi ter
tium mẽbrum,qñ ſcilicet procedit̃ ad denuntiatio
nem alicui'.Sed gl.magna hic in verſ.ſi verò p̃cedat.
loquit̃,qñ fieret inquiſitio ad inſtigationem alteri',
fortè tñ de mente glo.non fuit in d.verſ. facere dif-
ferentiã iſtam,ſed ſolum voluit quærere, vtrum qñ
proceditur per viam inquiſitionis ad denuntiatio-
666 nem alteri', ſit neceſſaria monitio;quia † denuntia-
tio non fit ad finem pęnitentiæ imponendę, ſed pę-
næ;& idem videtur velle dicta glo.pen. ſuper verbo
iudicij quoq; forma.in ver.cum verò per denuntio-
nem.dum dicit,in prędictis duobus caſibus.& glo.
loquuta fuerat de accuſatione,& inq̃ſitione. Vnde
667 Io.And.hic cõcludit, ꝙ † ſi fieret denuntiatio Euan
gelica,planũ eſt,ꝙ p̃cedere debet monitio,vt.c.no-
uit.de iudi.& hoc qñ denuntiatio fieret ad finem,vt
procedatur ꝑ viam denuntiationis. Sed ſi fieret ad
finem, vt procederetur per viam inq̃ſitionis, non
eſt neceſſaria monitio;& ſic dicit intelligendã hanc
gl.in.d.ver.cũ verò ꝓcedit̃.& limitãdũ eſſe dictum
Spe.in tit.de inq̃ſitione.§.1.ver.ſed nunqd, vbi Spe.
reprobat hanc diſtinctionẽ;& videt̃ indiſtinctè ſen-
tire,quòd monitio debeat p̃cedere. Vbi ẽt dicit, ꝙ
668 hęc pars gl.fuit additio.Mouetur;quia † cũ Papa ad
denuntiationẽ alicuius cõmittit inq̃ſitionem; tunc
inq̃ſitor non ꝓcedit per modũ inq̃ſitionis, ſed per
viã denuntiationis,quantũ ad hoc vt repellat̃ impe
trator,& ꝓſequutor inquiſitionis,niſi p̃monuerit,ꝙ
dicit expreſſè probari.ĩ.de.ſim.c.licet.Hely.ver.cõ
tra quos.& ita dicit notari.ĩ.de calum.c.2.Sed Io.
And.ibi in addi.Spe.dicit diſtinguẽdũ,ꝓut ipſe di-
cit ſu-

cit ſuper hac gl.vt.ſ.dixi;quia abſurdum eſſet,ꝙ im
petrans inquiſitionem , qui tenetur etiam probare
infamiam, teneretur etiam ꝓbare monitionem, &
aduerte anteq̃ ad alia ꝓcedã,ne gl.iſta te decipiat;
669 licet.n.dicat, ꝙ† vbi proceditur per viam denuntia
tionis non ſequitur impoſitio pęnę;ſed pęnitentiæ;
nam hoc non eſt vetum, niſi procederetur per viam
denuntiationis Euangelicę;ſed in denuntiatione ca
nonica ſecus eſt;quia per illam etiam imponitur pę
na,de quo dic, vt latius trad.per D.m.& Doct.in.d.
c.nouit,& per Spe.in tit.de denuntiatione.§.2.verſ.
vt aũt.Io.de Imo.dicit hic,ꝙ ꝓ dicto Spe.facit.c.2.
j̃.de calum.& gl.1.ibi. Item dicit hoc probari , per
670 c.licet Hely.vbi dicit probari,ꝙ† Papa non inqrit,
vel cõmittit inqſitiunẽ ad denuntiationẽ alteri⁹,ni
ſi pręcedat monitio,quę debet eſſe trina,vt.d.c.no-
uit.vñ dicit,ꝙ tuti⁹ eſt,ꝙ præmittatur. Ego verò in
d.c.2.ĩ.gl.1. & in d.c.licet Hely.in.6.not.tenui,ꝙ ſit
neceſſaria,p illũ tex.& vtrobiq; tenet D. m. ſed hic
tenet D.m.diſtinctionẽ. Io.And. vz. ꝙ ſi fit inqſitio.
per viam denuntiationis, ita ꝙ p dictã viam iudex
inqrat;non ſolũ vna, ſed trina monitio pcedere de-
bet;vt in euãgelica;ſed ſi fieret ex puro,& mero offi
cio iudicis;licet fieret ad denũtiationẽ,vel ad impe
trationẽ alterius,nõ requireret monitio,& hæc opi.
vr̃ ſatis æqua,& iuſta;& hanc ſn̄iam,ꝙ reqratur tri-
na monitio,tenet Arch.12.q.2.c.indignè. qui dicit
eam tenuiſſe Io.Vinc.Goſ. Philip. & Beltran.in d.c.
2.j̃.de calum.pro qua ẽt allegat.c.cũ dilectus.ſ.eo.
vbi dicit,ꝙ Io.& Goſ.idẽ not.& ſentit gl.2.ĩ prin.in
c.inquiſitionis.ſ.eo.ibi dũ dicit,ꝙ ideò ibi nõ req-
ritur monitio; quia in illis caſibus , in quibus ordi-
nis exequutio impeditur,ẽt poſt peractam pęniten
tiam nõ poſſet quis ſe corrigere retento beneficio;
ſecus ergo ſentit gl.in alijs caſibus.Et aduerte;quia
licet gl.loquatur in denuntiatione;tñ ex ratione ſua
habet notabilẽ limitationẽ ad opi.illorũ, q volunt,
671 ꝙ requirat̃ monitio;videlicet,ꝙ † procedat niſi ſint
talia crimina, quæ impediant ordinis exequutionẽ
672 ẽt poſt peractã pęnitentiã;& ratio põt eſſe, qa† fru
ſtra expectatur euentus nihil operaturus, vt.c.cum
cõtingat.de offi.delega.cũ ſimil. Sit ergo cõcluſio,
ꝙ aut nõ procedit̃ ad denuntiationẽ , & non eſt ne-
ceſſaria monitio,Aut ad denuntiationẽ,ſed non ꝓ-
cedit̃ denuntiante proſequente inquiſitionẽ,ſed ex
mero officio; & idẽ. Aut denuntiante proſequente,
& regulariter requiritur monitio. Fallit in crimini-
bus,quę poſt peractã pęnitentiã impediunt ordinis
673 exequutionẽ. ¶ Quinquageſimoquinto q̃ro, † vtrũ
ad hoc vt iudex poſsit inqrere,ſit neceſſariũ, ꝙ pri⁹
præfigat terminum accuſare volentibus? Sol.gl.ma
gna hic in verſ.Item,& illud põt facere prælat⁹. di-
cit , ꝙ qñ infamia peruenit ad prælatum de aliquo
criminoſo põt præfigere terminũ volentibus accu-
ſare; & ſi aliqs apparuerit accuſator;debebit illum
audire,& procedet in accuſatione ſm̄ ordinẽ,& for-
mam,quam requirit iudicium accuſationis.Si verò
non apparuerit;põt inquirere, vel indicere purga-
tionem,in qua ſi reus deficit,punitur,vt.ſ.c. proxi-
mo,ſubdit tñ gl. ꝙ melius eſt , ꝙ inquirat,quia pe-
riculoſum eſt accuſare;quia de facili nullus accuſa-
ret, & videtur tenere Spec. in tit.de inquiſi. §. nunc
tractem⁹.verſ.porrò. & ſic patet,ꝙ glo. hic loquitur
conſultiuè,non neceſsitatiuè. Sed glo.1.in.c. inter.
j̃.de purg.cano.ſimpliciter ter.ẽt.ꝙ iudex debet p̃-
figere terminum accuſare volentibus; ſed illa videt̃
potius intelligẽda ſm̄ iſtã,& ſentit Io.And.in addi.
Spec. in.d. verſ.porrò.vbi dicit, ꝙ ideò non eſt ſta-
tuendus iſte terminus de neceſsitate; quia poſſet la
bi inutiliter;dicit tñ hoc admittendũ,quando mo-
ra eſſet periculoſa,aſsignat ẽt ibi Spec.aliã rationẽ,
674 videlicet;quia† accuſatio eſt illaudabilis genus in-
tentionis.2. q. 7.c. ſi quis epiſcopus. quæ ratio non
multum aſtringit,vt de ſe patet;& ideò Io.And.aſsi
gnat aliã,quam dicit meliorem; videlicet, ꝙ poſſet
ſubmitti accuſator amicus rei,cum quo colludere-
tur;ſed dicit,ꝙ iſtam fraudem tollit timor pęnę ta-
lionis;vnde ſubdit , ꝙ in locis in quibus non impo-
nitur pęna talionis,multum pullulat , & frequentat̃
iſta fraus.Et ideò dicit,ꝙ cum Bononiæ eſſet ſtatu-
tum,prout ẽt eſt hic,ꝙ non probans accuſationem,
condemnaretur in viginti ſolidis; & ſic ſępiſsimè p
tales accuſationes inquiſitiones impedirent̃, quòd
poſtea fuit additum aliud ſtatutum, ꝙ per accuſa-
tionem non impediretur inquiſitio; ſed procederet̃
ſup vtraq;, ne delicta remanerent impunita;& hoc
675 facit ad ea quæ dicam.j̃.in.13.prin.artic. ¶ † Quid
autem ſi reus,contra quem iudex vult inquirere di
cit,dñe iudex volo ꝙ inquiratis, ſed præfigatis ter-
minũ accuſare volentibus,& accuſatore deficiente
ſum paratus purgare me? Sol.Spec.in.d.§.nunc tra
ctem⁹.verſ. ſed qd ſi re⁹.dicit,ꝙ nõ debet audiri; nã
purgatio ſequitur inquiſitionẽ,vt.c.inter.j̃. de pur.
cano.Sed contra hoc opponitur;nam id quod reus
petit eſt ordinariũ;ſed illud qd' iudex vult facere.ſ.
inqrere eſt extraordinariũ; ergò debet p̃poni ordi-
nariũ.2.q.1.c.multi.ad ſi.ff.de mino.l.ĩ.ea.2.ſed di-
cit.Spe.ꝙ ex quo reus eſt infamat⁹, põt prælat⁹ inq-
rer̃ ex ſuo iure,& ſatis eſt ordinaria inqſitio, ex quo
non apparet accuſator,vt latius dixi. ſ. in. 3. princ.
artic.& ſm̄ Spec.hanc opi. tenuerunt Vincen. Goff.
& Hoſt.ſed dicit ibi Io.And. in addi.ꝙ indubitãter
tenendũ eſt,ꝙ iudicem volentem inquirere nequaq̃
excludit oblatio purgationis,per. c.ad noſtrã. ſ. de
ꝓba. Conclude ergo , ꝙ eſt in electione iudicis , &
termini aſsignatio,& inquiſitionis, & purgationis.
676 ¶ Quinquageſimoſexto,& vltimo, quęro, † quid ſi
ſit vulneratus quis ad mortem, an poſsit fieri inqui
ſitio ante mortẽ de morte, & quid ſi fuerit facta de
vulnere,an poſsit procedi ſuper morte? Sol. Vide ad
hoc Bart.in.l.ſenat⁹.ff.eo.in verſ.ſed aduerte, & ĩ. l.
prætor.ff.de iniur.& in.l. nunq̃.plura. verſ. q̃ro circa
hoc.ff.de priua.delic.& dicam.j̃.in 11. artic. princ.
& in. 14. artic. princ. Et ex prędictis Deo duce eſt
expeditus hic nonus principalis articulus. Decimo
loco principali examinandus eſt decimus articulus
principalis, quo quæritur, vbi, ſeu in quo loco inqui
ſitio ſit formanda,circa quem articulum declaran-
dum proſequemur iſtas. qq. ¶ Primo,in quo loco
ſit peragenda generaliſsima inquiſitio. Secundo,
quid de generali inquiſitione,quæ fit ſuper ſtatu ec
cleſiæ,ciuitatis,vel loci,tàm in capite, q̃ in mẽbris,
Tertio,quid de inquiſitione , quæ fit per oculorum
inſpectionẽ. Quarto,qd de inquiſitione, quæ fit ad
denuntiationem. Quinto,quid de inquiſitione quæ
fit in cauſa mère ciuili. Sexto,quid de inquiſitione

queę ſit per ſuperiorem, vbi agitur de confirmatione
electi. Septimo, quid de inqſitione generali quo ad
delicta, & quo ad perſonas. Octauo, qd de inqſitio-
ne generali quo ad perſonas, & ſpeciali quo ad deli
cta. Nono, quid de inquiſitione generali quo ad de
licta, & ſpeciali quo ad perſonas. Decimo, & vltimo
in quo loco debeat fieri inqſitio ſup infamia, vt de-
ueniat ad ſpecialē inqſitionē veritatis delictorū; &
qd iuris de ipſa inqſitione ſpeciali delictorū. ¶ Pri-
677 mo igit quæro, † in quo loco generaliſsima inqui-
ſitio ſit peragenda? Sol. patet ex his q̄ dixi. s̄. in ſecū
do mēbro princ. ꝙ in Cōcilio ꝓuinciali, ſeu ſynoda
678 li pagenda eſt, † in quo aūt loco debeat cōgregari
conciliū prouinciale, ſeu ſynodale, nō reperi expſſè
diſpoſitū; videt ergò; ꝙ ꝓuinciale poſsit fieri in quo
libet loco prouinciæ, dūmodo honeſto, & dięceſale
679 in diœceſi. 23. diſt. per totū. Secundo q̄ro, † in quo
loco debeat celebrari inqſitio generalis, quæ ſit ſup
ſtatu eccleſiæ ciuitatis vel loci, tā in capite, q̄ in mē
bris? Sol. clarū eſt, ꝙ ſuperior debet accedere ad lo-
cū quē viſitat, vt ibi inquirat, dūmodo ipſum locū
680 tutè adire poſsit, vt & latius dicā. j. in 10. q. Si † ve-
rò non poſsit tutè accedere ad illum locum, citabit
prælatum, & alios de capitulo, conuentu, ſeu vniuer
ſitate, vel regentes vniuerſitatem, caſtrum, vel vil-
lam ad aliquem locum tutum, vt. c. accedens. 2. vt
lite non conteſt. & adde quæ dicam in. 10. q. Tertio
681 quæro, † quid de inqſitione quæ ſit per oculorū in-
ſpectionem? Sol. patet ex ſe, quia accedere debet ad
locum, qui inſpiciēdus eſt, vt. l. ſi irruptione. ff. finiū
682 regundo, &. s̄. dixi in. 6. notabili. Quarto quæro, †
in quo loco ſit pagenda inquiſitio, q̄ ſit ad denūtia-
tionē? Sol. dic, vt dicā in. 10. q. quia iſta dependet ab
683 illa. Quinto q̄ro, † in quo loco ſit fienda inqſitio in
cauſa merè ciuili? Sol. dic, ꝙ in loco iudicij; ſicut &
cęterę actiones expediuntur; & hoc ſiue fiat ad pu-
684 blicam vtilitatem, ſiue ad priuatam; & † in quo lo-
co ſit tenendum iudicium, dic, ꝙ in loco idoneo, vi.
de latè in. c. fortius. de verb. ſigni. & c. ſtatuim⁹. 2. de
offic. deleg. lib. 6. & l. penul. ff. de iuſti. & iure. Sexto
685 quæro, † in quo loco debeat fieri inquiſitio vbi agit
de confirmatione electi in prælatum? Sol. dic, ꝙ ſi
fiat per viam contentioſę iuriſdictionis, debet fieri
in loco iudicij; ſed ſi voluntarię, poteſt fieri in quo
686 libet loco etiam extra locum iuriſdictionis; nam †
ea quæ ſunt voluntarię iuriſdictionis, poſſunt expe-
diri extra territorium, vt trad. in. c. nouit. de offi.
lega. & in cle. 1. de foro cōpet. & c. ſtatutum. de ꝑbe.
687 libr. 6. Septimo quæro, † in quo loco ſit fienda gene
ralis inquiſitio, & quo ad perſonas, & quo ad deli-
cta? Sol. dic, ꝙ in loco quem quis intendit purgare
malis hominib⁹; vt probatur in. l. cōgruit. ff. de offi.
688 præſi. &. c. 1. de offic. ord. Octauo quæro, † in quo
loco ſit fiēda inquiſitio generalis quo ad perſonas,
& ſpecialis quo ad delicta? Sol. dic, ꝙ in loco vbi cō
689 miſſum eſt delictum; qa † ab illis de illo loco præ-
ſumitur cōmiſſum, vt not. Bar. in l. ſi ita teſtamento
§. fi. ff. de fundo inſtru. & not. in. l. dominus horreo-
rum. ff. locati. Facit quod not. in c. quoſdam. de ꝑ-
ſumpt. & ibi dixi. & not. in. l. ſi vicinis. C. de nupt.
690 Nono quæro, † in quo loco debeat fieri inquiſitio
generalis quo ad delicta, & ſpecialis quo ad perſo-
nas? Sol. dic, ꝙ in loco in quo quis eſt infamatus, vt
691 dicā in ſeq. q. Decimo quæro, † in quo loco debeat
fieri inquiſitio ſuper infamia, vt deueniatur ad ſpe-
cialem inquiſitionem delictorum, & quid de ipſa
ſpeciali inquiſitione delictorum? Sol. expreſſè colli
gitur ex tex. noſtro. dum dicit deſcendā, & videbo.
per quę verba, vt hic dicit glo. patet, ꝙ ſuperior de
bet accedere ad locū vbi eſt infamia. 2. q. 1. c. Deus
omnipotens. 86. diſt. c. ſi quid. & ratio eſt, quia ibi
melius poteſt inquiri. 24. q. 1. c. pudenda. 23. diſtin.
c. illud. de elect. c. poſtquam. & 23. q. 1. c. paratus.
& hoc idem Spe. in tit. de inquiſitione. §. nunc tra-
ctem⁹. in princ. allegat etiam. c. cum dilectus. s̄. eo.
& c. cum dilecta. s̄. de reſcrip. Alibi enim nō poteſt
de vita, & conuerſatione alicui⁹ melius inquiri, quā
in loco vbi infamatus degit; qa ibi poteſt commo-
dè inſtrui. l. 2. C. vbi de crim. agi. opor. & l. vnica. C.
vbi cauſa tam ciuil. q̄ mili. & in auth. de adminiſtra.
§. inſuper. verſ. iubemus. coll. 7. & s̄. de elect. c. ſcri-
ptum. in prin. & Io. de Imo. in. c. fi. j. eo. per. c. quoſ-
dam, & c. quanto. s̄. de præſumpt. & hæc procedunt
præſuppoſito, ꝙ volēs inquirere habeat iuriſdictio-
692 nem, vt dictū fuit. s̄. in 5. artic. princ. Et ſi † ſuperior
non poſſet tutè accedere ad illum locum, debet vo-
care ad ſe infamatum ad alium locum idoneum, &
ſecurum, vt. d. c. accedens. & c. ex parte. s̄. de appel.
& d. c. ſi quid. 86. diſt. & ibi Archi. debet igit iudex
volēs inquirere, perſonaliter accedere ad locū vbi
debet fieri inquiſitio, ſiue ſit ordinarius, ſiue delega
tus; limitando tñ in delegato, niſi delegatio eſſet fa
cta ſub certa forma, vt certo loco inqreret. Nā hoc
caſu non debet alium locum quærere; ſi modo ibi
tutè poſsit ſe habere; & idem ſi alia cā rationabilis
ſubeſſet, vt. d. c. ſtatuim⁹. 2. de offi. leg. lib. 6. qui tex.
licet loquatur in delegato ab Apo. Sede tñ idem vi-
detur dicendū in delegato ab inferiore; cum eadē
videatur ratio. Sed contrarium determinat ibi glo.
2. vt verbum ab Apoſt. Sede, ibi poſitū, aliquid ope
retur; vide ibi per eam, & ſimile qd allegat; & illam
gloſſam ſequuntur doct. Sed aduerte; quia locus de
bet eſſe ſecurus non ſolum inquiſito; ſed etiam iudi
ci inquirenti; & partibus, vt. d. c. ex parte. & glo. &
doct. in. d. c. ſtatuimus. Item aduerte; quia licet talis
delegatus eo caſu quo non poteſt inquirere in loco
ſibi commiſſo poſsit in alio, dic, ꝙ eſt verum ſi ſit
idoneus, & ſecurus, & vicinior loco contento in de-
legatione. In diſtantiori non poſſet, vt dici ibi Io.
And. in nouell. per clem. vnicam. de foro compet. &
per c. vbi periculum. §. porrò. de electio. libr. 6. &
mihi placet. & arbitror idem dicendum in ordina-
rio. videlicet, ꝙ caſu quo in loco quo regulariter te-
netur inquirere, non poſſet inquirere; debeat & ipſe
etiā quęrere, locum viciniorem, & idoneum magis.
693 Sed quæro iuxta prędicta, † quid ſi delegatus inqui
rit extra locum ſibi deputatū ſine cauſa; an teneat
694 proceſſus, & an † ſi citatus in prima, ſecunda, & ter-
tia citatione non excepit, poſsit poſtea excipere?
Archi. in. d. c. ſtatuim⁹. tenet, ꝙ ſic, per not. p Vincē.
& Cōpoſtel. in. d. c. dilectus. s̄. de reſcrip. Nec obſt.
ꝙ iſta exceptio, vt dilatoria, non poſsit ſemper op-
poni, vt. c. inter monaſterium. de re iudi. quia fallit
qñ oritur de nouo, vt. c. inſinuante. de offi. deleg. ſed
hæc exceptio toties oritur, quoties qs trahitur, vel
citat ad locū vbi trahi non debet, vt not. Spec. in tit.
de cita.

decita.§.1.verſ.quid ſi reus. Sed tu aduerte, quòd
ſecundum prædicta videt̃ ſentire præfati Doct. qđ
ſi inquiſitus nunquam opponeret, quòd delegatus
non poſſet in illo loco procedere, quòd proceſſus te
neret, cui⁹ cõtrariom vidẽtur expreſſè velle Archid.
in d.c.ſtatuimus. & Io. And. ibi in nouel. vbi ſuper
glo.1.volunt, quòd per illum tex. inquantum loqui-
695 tur per † verbum, ſtatuimus, quòd eſt noui iuris in-
ductiuum, quod reprobata ſit opi. quam poſuit in
c.cum I.& A.ſ̃.de re iudic.vbi voluit, ꝙ valeret pro
ceſſus factus extra locum decretũ, licet fieret extra
locum aſsignatum, ex quo non opponebatur; ſed de
iure nouo non videtur valere; de quo articulo vide
ibidem; ſed propter hæc, prædicta deciſio remanet
dubia. Tu ergò cogitabis. Itẽ aduerte; quia Specul.
in d.titu.de inquiſi.§. nunc tractemus in princ. di-
696 cit; quòd † ſi per ſtatutum inquiſitio deberet fieri in
loco maleficij, & maleficium fuit inchoatum in vno
loco, & terminatum in alio, vt puta; quia fuit homo
captus ad prædam in vno loco, & ligatus ſup equũ,
& ductus ad alium locum, in quo fuit bonis, & reb⁹
omnibus ſpoliatus, quis dicatur locus maleficij, vt
ibi poſsit iudex inquirere, quam q. dicit diſputaſſe
Iac. Butrig. in qua tenet per.l.vna eſt via.ff. de ſeruit.
ruſ.ẽ.prædio. quòd ſicut vna eſt via, licet per eam ad
plures fundos eatur, ſic vnus ſit locus maleficij; licet
per plures villas procedatur. Itẽ ſicut ſi per modicũ
tractũ duraſſet, quiſq; diceret vnũ locum; ita, & ſi p
longum, arg.l.fin.ff. de fun.inſtruc. & pro loco male
ficij totus ille locus eſſet ſeruandus, vt.ff.de cenſibus
l.forma.& ſic quacunq; parte loci inquiſitio fieret,
ſeruata diceretur forma ſtatuti, arg.l.vulgaris.ff. de
697 furtis. Inducit etiã ſimile; quia † contractus exten-
ſus de tempore ad tempus, dicitur vnus cõtractus,
non diuerſus, vt.l.ſed ſi manente.ff.de præcar.&.l.ſi
cum dies. ff. de arbit. Sic ergò locus extenſus dicit̃
vnus, non diuerſus. Sed tu aduerte; quia Bal.in.c.1.§.
iniur.de pace iura.fir.in vſi.feu. vbi format hanc. q.
698 dicit, ꝙ † eatenus, quatenus in ſuo territorio com-
miſſum eſt delictum, ſi duo ſunt territoria, vterq; po-
teſt cognoſcere, qa delictum hoc habet plures par-
699 tes diuiſibiles. Itẽ quia † iuriſdictio, & pœna, diuiſio-
nem recipiunt, arg. ff. de ſtipu. ſeruo.l.ſi ſeruus. §. fi.
&.l.apud antiques, C.de furtis. & idem dicit Bal.de
700 inſultu, & vulnere, † ſi inſultus fuit in vno loco, vel
territorio, & vulnus in alio; nec enim videtur inſul-
tus confundi cum vulnere propter diuerſitatem ter
ritorij; & vide Bar. in l.quòd ait. ff. de adult. poſſent
plures ſimiles.qq. formari, vt puta; de eo, qui exi-
ſtens in vno territorio cum baliſta, vel telo vulnera
uit exiſtentem in alio. Eſt etiã animaduertendum,
quòd hæc diſceptatio videtur reſpicere dubitatio-
nem illam; videlicet, quis locus ſit ponend⁹ in libel-
lo inquiſitorio; de quo late videbimus in ſeq. artic.
princ. Sed quãtum attinet ad propoſitum noſtrum,
in quo loco poſsit iudex inquirere, videtur breuis
doctrina, ꝙ in loco maleficij, ſeu vbi habetur infa-
mia de maleficio, vel in loco viciniori, vt.ſ. dictum
eſt; dummodo alia extrema concurrant habilia ad
inquiſitionem reſpectu iuriſdictionis, & poteſtatis,
qualitatis delicti, & qualitatis delinquentis, & alia,
de quibus plenè in præcedentibus articulis; & per
hæc ſit expeditus decimus princ. articulus.

¶ Decimo articulo principali abſoluto, tranſeundum eſt ad vndecimum principalem articulum, in quo examinabimus qualiter in inquiſitione procedatur, & de forma, & de practica ſeruanda in proceſſu inquiſitionis, qui articulus eſt difficillimus, & multum inordinatè, & defectiuè traditur per Doct. Vnde ego pro poſſe illum tibi, & clarum, & ordinatum reddam. Idcircò ad ipſius examinationem proſequendo aliorũ ſupradictorum articulorum ordinem, examioabo infraſcriptas quæſtiones. Primo, qualiter in inquiſitione generaliſsima ſit procedendum. Secundo, qualiter procedatur in inquiſitione generali. Tertio, qualiter ꝓcedatur in ioquiſitione quæ fit per oculorum inſpectionem. Quarto, qualiter procedatur in ioquiſitione, quę fit ad vtilitatem publicam. Quinto, qualiter procedatur in inquiſitione, quæ fit ad denuntiationẽ publici officialis. Sexto, qualiter procedatur in inquiſitione, in qua agit̃ de confirmatione electi in pręlatum. Septimo, qualiter procedatur in inquiſitione generali, quo ad delicta, & quo ad perſonas. Octauo, quæ ſit forma generalis inquiſitionis, quo ad pſonas, & ſpecialis quo ad delicta. Nono, qualiter procedatur in inquiſitione generali reſpectu delictorũ, & ſpeciali reſpectu perſonarum. Decimo, qualiter procedatur in inquiſitione ſpeciali reſpectu pſonarum, & delictorum. Vndecimo, quid debet facere iudex volens inquirere ſpecialiter. Duodecimo, an ſit neceſſaria citatio inquiſiti. Decimotertio, an ſit neceſſarius libellus. Quartodecimo, ſub qua forma ſit concipiendus libellus. Quintodecimo, quare dicantur hæc verba, hæc eſt quędam inquiſitio. Sextodecimo, quare ponãtur illa verba; quę fit, & fieri intenditur. Decimoſeptimo, quare adijciantur illa verba, per D. Franc. Poteſtatẽ. Decimooctauo, quare addantur illa verba, & per D.F. iudicem maleficiorum. Decimonono, quare apponantur illa verba, ex mero officio. Vigeſimo, quare apponantur illa verba, necnon ad denuntiationem Capitanei, &c. Vigeſimoprimo, quare dicatur contra, & aduerſus Ser. Ioannẽ vocatum Salabriga de nobilibus Coradinorum. Vigeſimoſecundo, quare in inquiſitione apponãtur dicta verba, de nobilib⁹ Coradinorum. Vigeſimotertio, quare dicatur de Senis. Vigeſimoquarto, quare dicatur homicidam. Vigeſimoquinto, quare dicatur, & Narciſum Mantij Barbitonſoris. Vigeſimoſexto, quare dicatur de partibus Hiſpanię. Vigeſimoſeptimo, quare dicatur auxiliatorem. Vigeſimooctauo, quare dicatur, & Iulianum Radulfi lanificem. Vigeſimonono, quare dicatur illud verbum forenſem. Trigeſimo, quare dicatur mandatorem. Trigeſimo primo, quare dicatur, In eo, de eo, & ſuper eo. Trigeſimoſecundo, quare dicatur, fama publica ꝓcedente, & clamoſa inſinuatione referente. Trigeſimotertio, quare dicatur, non quidem à maleuolis, & ſuſpectis, ſed honeſtis, &c. Trigeſimoquarto, quare dicatur, non tñ ſemel, &c. Trigeſimoquinto, quare dicatur, & etiam per modum notorij. Trigeſimo ſexto, quare dicatur, de anno pręſenti, & de menſe Maij. Trigeſimoſeptimo, quare dicatur, exiſtens in domo habitationis in parochia, &c. Trigeſimooctauo, quare dicatur, commiſit, & mandauit. Trigeſimonono, quare dicatur dicto Sempronio. Quadrage-

drage-

drageſimo, quare dicatur, ꝙ A. Menij Martini de Senis. Quadrageſimoprimo, quare dicatur popularẽ; & de numero reſedutorum. Quadrageſimoſecũdo, quare dicatur, in ciuitate Senarum vulneraret. Quadrageſimotertio, quare dicat̃, ad hoc colloquium; & tractatũ qualiter hoc fieri poſſet habuerunt. Quadrageſimoquartò, quare dicatur. Deinde dictus S. de anno pręſenti, & de menſe Iunij. Quadrageſimoquinto, quare dicat̃, de nocte. Quadrageſimoſexto, quare dicatur, vno ſtocco ferreo. Quadrageſimoſeptimo, quare dicatur, ſcienter, & doloſè. Quadrageſimooctauo, quare dicatur, appẽſatę. Quadrageſimo nono, quare dicatur, mouendo ſe de loco ad locum fecit inſultũ, &c. Quinquageſimo, quare dicatur, in platea cõis Senarum. Quinquageſimoprimo, quare apponãtur dicta verba, iuxtà palatium dominorũ. Quinquageſimoſecundo, quare apponantur illa verba, & contra dictum A. Quinquageſimotertio, quare apponantur illa verba, dixit verba iniurioſa, & cõtumelioſa. Quinquageſimoquarto, quare apponantur illa verba. Che mi hai adulterato la mia donna. Quinquageſimoquinto, quare apponantur illa verba. Che hai tradito la patria tua. Quinquageſimoſexto, quare apponantur illud verbum admenauit. Quinquageſimoſeptimo, quare dicat̃, sãguis exiuit. Quinquageſimooctauo, quare apponantur illa verba, & dictus A. ſe. defendẽdo; &c. Quinquageſimononono, quare apponantur illa verba, veſtem rubeã foderatam, &c. Sexageſimo, quare apponãtur verba; & vt dictus S. prædicta omnia habilius committere poſſet, dictus N. quodam enſe de ferro, &c. Sexageſimoprimo, quare apponantur dicta verba, contra voluntatem dicti A. Sexageſimoſecundo, quare apponantur illa verba, contra formam iuris, & ſtatutorũ. Sexageſimotertio, quare apponantur illa verba, ſuper quib' omnibus, & ſingulis. Sexageſimoquarto, quare ſubdantur illa verba, emergentibus, & connexis. Sexageſimoquinto, quare apponãtur illa verba ſecundũ formam iuris, & ſtatutorum, & ſic ponitur disiunctiuè, non copulatiuè. Sexageſimoſexto, quare apponantur illa verba die 20. Iunij inchoata, facta, & formata fuit, &c. Et qd in delictis, quę nõ habẽt cauſam momentaneam; ſed ſucceſiuam, ſeu permanentem. Sexageſimoſeptimo, quia infra dixi. q. 63. quòd non videtur eſſe neceſſariũ, quòd in libello inquiſitorum ponatur concluſio. Vnde quæro an iſtud ſit neceſſarium. Sexagemooctauo; vtrum libellus inquiſitorius debeat continere inſcriptionem; ſicut libellus accuſatorius. Sexageſimonono, quid debeat facere iudex poſt formatam inquiſitionem; ſecundum varias caſuum cõtingẽtias. Septuageſimo, quid debeat facere iudex his peractis, quid autẽ ſi ſtatutò diſponitur, quod de certo crimine poſsit qs puniri, condemnari, & ſententiari nulla iuris ſolẽnitate ſeruata; an tunc requiratur citatio? Septuageſimoprimo, quia vidim' ſupra, quòd inquiſitus eſt citandus; quęro, an ſit citand' ille, qui iniuriam paſſus eſt. Septuageſimoſecundo, quid ſi paſſus iniuriam non citatur, nec hoc requirit ſtatutum; tamen ipſe cõparet, & vult aſiſtere cauſę, & proceſſui, an ſit admittendus? Septuageſimotertio, quoniam ſæpenumero cõtingit, quòd poſtquam iudex formauit inquiſitionem; & ſecundum illam citauit propter habitam de nouo veriorem notitiam, vult addere, ſeu detrahere aliquem qualitatem, an poſsit? Septuageſimoquarto, quoniam viſum fuit ſupra de forma inquiſitionis, & modo citãdi, & poſt citationem contingit, quòd quãdoq; inquiſitus cõparet; quandoq; verò non comparet, & eſt contumax, quæro qd debeat facere iudex tali inquiſito exiſtente contumace; & ſub hoc etiam continetur, quę ſolẽnitates debeant obſeruari in dando huiuſmodi banno, ratione contumacię. Et quid ſi reo citato, & non comparente, cõparet aliquis amicus, allegãs cauſas abſentiæ; an hoc non obſtante, poſsit iudex procedere ad ſententiã banni, & adaptatur etiam ad hanc materiam notabilis quæſtio, quæ ſæpè de facto cõtingit; quòd in criminalibus quis debeat citari perſonaliter, vel ad domum bis. Deinde ſi non comparuerit debeat citari per proclama, ſiue bãnũ præconis cũ termino trium dierum, quo termino elapſo habeatur pro confeſſo, & banniatur, dato ſibi certo termino. quid ſi ſtatuto cauetur, quòd antequam quis bãniatur debeat per loca publica ꝑ proclama aſsignari terminus trium dierum, intra quem quilibet, qui velit defendere reum, vel adeſſe cauſæ poſsit cõparere, aliàs, null' poſsit bannire. Et ſtante ſtatuto ꝑallegato, quid ſi iudici notum eſt, quòd citatus eſt in loco, ex quo non poteſt in termino in citatione appoſito comparere, & vt omnis ceſſet dubitatio, eſt ibi ex cauſa volũtaria, an iudex habeat neceſſe expectare lapſum termini? Additur etiã alia quæſtio, iudex formauit aliã inquiſitionem contra P. Ioãnis de popolo ſancti Martini, & in illo populo non erat P. Ioannis, ſed P. Antonij, vel erant duo Petri Ioannis; & fecit citari. P. Ioãnis, citatus eſt contumax, & ſic eum banniuit; quæro an valeat; an autem in caſibus prędictis, poſsit quis pro abſente cõparere procuratorio, vel defenſorio nomine, vel pro ſuo intereſſe, aut alio modo nomine alieno. Septuageſimoquinto, Pone, citatus comparet, quid debeat facere iudex inquirens? Septuageſimoſexto, qualis ſit hæc forma iuramenti eo modo quo pręſtatur. Septuageſimoſeptimo, quid debeat facere inquiſitus auditis verbis iudicis, an poſsit petere terminum ad deliberandum; & videtur, ꝙ non ſit dandus, cum de facto ſuo quæratur, de quo certus eſſe debet, de reſcr. c. ab excõmunicato. Septuageſimooctauo, quid debet facere inquiſitus, dato ſibi termino ad deliberãdum? Septuageſimonono, quid ſi fiat inquiſitio cõtra collegium; vtrum quilibet de collegio poſsit ꝑdictas exceptiones opponere. Octuageſimo, vtrum requirat̃ litis conteſtatio? Octuageſimoprimo, vtrũ in criminibus leuibus prædictæ ſolẽnitates requirantur, puta; reperitur qs ludere ad Zardum, vel cũ armis, vel de nocte. Octuageſimoſecundo, quid debeat facere reus circa confeſsionem, vel negationẽ, qui ſentit, vel non ſentit ſe culpabilem, videlicet; an debeat negare, vel cõfiteri. Octuageſimotertio, Pone inquiritur contra P. quòd ipſe percuſsit L. officialem cõis Senarũ, & de numero reſedutorum, quos percutere eſt grauiſsima pœna, inquiſitus fatetur ſimpliciter ſe percuſsiſſe dictũ. L. poteſtas vult ipsũ condemnare pœna, qua tenetur percutiens officialem, & reſedutum, quæ longe grauior eſt, vt dixi, quæritur, an poſsit? Octuageſimoquarto, vtrum in

cauſa

cauſa inquiſitionis iurandũ ſit de calumnia? Octuagaſimoquinto, quid ſi is contra quẽ inquiritur eſt minor; vtrum debeat admitti eius reſponſio, nõ dato ſibi curatore? Octuageſimoſexto, quid ſi inquiſitus comparet, & confitetur, quid debeat facere iudex? & quid ſi talis cõfeſsio facta ſit coram iudice incompetenti, & quid ſi per iudicem in ꝓcedendo non fuerunt ſeruata ſolemnia à iure requiſita, vel ex forma ſtatutorum; inquiſitus tamen confitetur delictum, an ex tali confeſsione poſsit ſequi condemnatio? Vlterius ſequitur, vtrum confeſſus de maleficio ſemel, ſit neceſſe, ꝙ iterum confiteatur. Octuageſimoſeptimo, inquiſitus comparet, & reſpondens inquiſitioni partem negat, & partem confitetur, vel confitetur factum, & negat aliquam qualitatem, q̃ritur, qd iuris de iſto reſpondente? Octuageſimooctauo, pone inquiſitus reſpondens inqſitioni, reſpondet ſe non culpabilem, an hæc reſponſio ſit admittenda? Octuageſimonono, quid ſi inquiſitus cõparet, & negat per verbum, non credo, vel cõfitetur per verbum credo, an admittatur? Nonageſimo, inquiſitus cõparet, & ſimpliciter negat, quid debeat facere iudex? Nonageſimoprimo, qd debeat facere iudex poſt dictam negationem, & conceſſam licentiam; & an vnus ex malefactoribus poſsit fideiubere pro alio? Et ſi talis fideiuſſor nõ repræſentat principalem, ad quid teneatur. Et an talis fideiuſſor, qui promittit ſiſtere, poſsit promittere omnem pęnam pecuniariam. Sed quæro, fideiuſſor pręſentauit principalem, & principalis aufugit de carcere, an teneatur amplius ad ſiſtendum? Sed pone, fideiuſſor promiſit ſiſtere inquiſitum ad voluntatem iudicis ſub certa pœna, qui tandem per illum iudicem fuit captus, & manꝰ eius aufugit, quid iuris? Sed pone, fideiuſſor promiſit inquiſitum ſiſtere ſub certa pœna tali die, vel ſoluere condemnationem; Cõtingit, qđ ĩ illum diem accuſatus bannitus eſt propter illud maleficium, quia ſe non præſentabat; Die verò elapſa fideiuſſor conuenitur, quia eum non repræſentauit; quæritur, an fideiuſſor habeat hanc exceptionẽ, quòd non põt pręſentare, quia bannitus? Et quid ſi inquiſititus dedit fideiuſſorem de ſoluendo omnẽ condemnationem, & bannitus fuit in mille; an mortuo bannito, poſsint fideiuſſores conueniri? Et quid ſi fideiuſſor non poteſt inquiſitum in iudicio exhibere, vult tamen eum defendere, & iudicium in ſe ſuſcipere, vel vult ad illum ꝓſentãdum inducias habere? Sed quæro, an talis fideiuſſor teneatur ad duplum, uel ad quartum plus, ad quod venit condemnandus ex forma ſtatuti, ſi non ſoluit intra. x. dies. Sed quid ſi eſt tale crimen, propter quod veniat pœna pecuniaria, ita quòd reꝰ veniat fideiuſſoribꝰ relaxandus, tñ iudex non vult illum fideiuſſoribus idoneis relaxare, ſed ipſum tenet in carcere, an poſsit contra iudicem agi? Item quæro, pone inquiſitus dicit iudici, Do vobis huiuſmodi fideiuſſores, qui ad veſtri requiſitionem præſentabunt meꝰ de die in diẽ ſub tali pœna. Illi erant præſentes, & nihil dixerũt, & ſic fuerunt ſcripti in libro curiæ. Item pone, inqſitus eſt abſolutus, poſtea indè ad annum fit ſtatutum, quòd non obſtante quacunque abſolutione, poſsint reuideri proceſſus præteriti, quo facto talis fuit cõdemnatus, an fideiuſſor teneatur? Nonageſimoſecundo, his peractis, quid debeat facere iudex. Sed quæro circa hoc, an reus poſsit renuntiare huic termino defenſorio. Sed ſi talis inquiſitus ſciens ſe non habere aliq̃ defenſionem ſic renuntiaret, videlicet. Talis inquiſitus ſpontè, ex certa ſcientia, ſciẽs ſe carere omni ſpecie defenſionis, renuntiauit cuilibet termino ſibi ſtatuendo, tã ex forma iuris communis, q̃ ſtatutorum, qđ perpetuò notabis, tu iudex maleficiorum. Sed quęro, quas defenſiones poſſit facere dictus inquiſitus. Quid aũt ſi produceret inſtrumentum pacis de vulneribus tantum, & ſecuta fuerit mors, an ſibi proſit? Et quid ſi ſtatutum requirit, quòd habeat pacem à filijs occiſi, an ſufficiat, quòd habeat à ſpurijs? Et vtrũ pax facta per epiſcopũ de maledictione, ſeu blasfemation e Dei proſit? Et qd ſi ſtatutũ dicit, quòd ꝓ homicidio nõ admittat beneficium pacis, vel concordię, an admittatur cum mandante. Et quid ſi ſtatutum permittit fieri pacem de omnibus criminibus, excepto furto, vtrũ poſsit fieri de robbaria? Nonageſimotertio, quid debeat facere iſte iudex pendente iſto termino dato ad defenſionem, &c. Et vtrum ex probationibus factis in inquiſitione generali, poſsit puniri repertus, & probatus culpabilis abſq; alijs ꝓbationibus? Nonageſimoquarto, examinatis teſtibꝰ, qd debeat facere iudex. Quid aũt ſi reus poteſt facere defenſiones, & non facit, an iudex poſsit illas facere? Nonageſimoquinto, quia plerunque teſtes ſubtrahunt ſe à teſtificationibus in cauſa criminali, & latitant quandoq; ſuaſionibus delinquentis, vel alterius potentis, quęritur, quod ſit remedium ad hoc vt compellantur venire? Sed quæro, an teſtes ſint torquendi, an verò credatur eis ſine tortura. Item quæro, vtrum in caſibus, in quibus teſtes poſſunt torqueri, an ſeruanda ſit forma. l. cuſtodias. ff. de pub. iudi. videlicet; vt citẽtur eorum aduocati, vt videant eorũ indicia, q̃ ſunt cõtra ipſos teſtes, & ꝙ ipſi ſciunt ea, quę iudex vult ab eis ſcire. Nonageſimoſexto, quid ſi iudex fecit quicquid potuit vt per teſtes, vel per alios modos, q̃ per tormenta haberet veritatẽ plenam, & claram, non tñ potuit illam plenam, & claram habere, quid facere debeat. Sed pone, ſtatuto cauetur, quòd officialis vltimo menſe ſui regiminis nõ poſsit aliquẽ abſoluere, vel cancellare đ banno, inquiſitus tñ venit abſoluendus, quid debeat facere? Nonageſimoſeptimo, his peractis, quid debeat facere iudex. Sed quæro, vtrum in ferenda ſentẽtia prædicta ſit neceſſaria citatio? Nonageſimooctauo, de forma ſententiæ ferendę, quęro, vtrum talis ſententia debeat fieri ꝑ Præſidem, ſeu Poteſtatem, an poſsit fieri ꝑ eius aſſeſſorem, ſeu vicarium? Vlterius quæro, vtrum in ferenda ſententia inquiſitionis, iudex, ſeu Poteſtas debeat ſedere pro tribunali? Itẽ, quæro, quoniam frequẽter iudices, & Poteſtates in ſententijs, quas ferunt in cauſis criminalibus, apponunt iſtam clauſulam, Condemnamus in centum: & ſi ſententia, vel condemnatio eſt facta in plus, vel minꝰ, quàm debeat ex forma ſtatutorum, illam reducimus ad debitam quantitatem ſtatutorum, vel hoc modo. Et hanc condemnationem facimus ſñ formam ſtatutorũ, & eatenus, quatenus eſſet vltra, vel præter formam ſtatutorum, illam caſſamꝰ, & annullamus, & ad formam ſtatuti reducimus, vtrum

aliquid

aliquid operentur huiuſmodi clauſulæ. Quæritur ét
circa articulum ſententiæ, vtrum in ſententia ſit in-
ferenda cauſa. Nonageſimonono, vtrum à ſententia
in cauſa inquiſitionis lata, poſsit appellari. Sed
vtrum procurator inquiſitionis poſsit appellari. Itē
quando appellatur à ſententia iudicis inquirentis,
an ſit citandus ſyndicus, vel procurator fiſci? Et
quid ſi reus condemnatus deceſsit intra tempus ap
pellandi, quid faciendum eſt? ¶ Centeſimo, circa
hanc materiam, viſa ſententia, & eius forma, & ſo-
lemnitatibus neceſſarijs, & etiam viſis quibuſdam
circa articulum appellationis, in hac materia viden
da ſunt aliqua circa executionem. Vnde quæritur,
vtrum iudex lata ſententia poſsit ipſam ſententiam
ſtatim executioni mandare. Sed quid ſi appelletur
à ſententia lata in criminali, & iudex ad quem con
firmat appellationem, quis debeat ſententiam exe
cutioni mandare? ¶ Centeſimoprimo, quæritur
pro complemento iſtius articuli, vtrum in cauſa in-
quiſitionis detur inſtantia.

¶ *Prima quæſtio. 11. articuli principalis.*

701 Primo igitur quæro, † qualiter ſit procedendum
in inquiſitione generaliſsima. Sol. quia hæc quęſtio
potius pertinet ad materiam concilij prouincialis,
& ſynodalis, quā ad materiā noſtram principalem;
ideò dic de hac materia, vt latè traditur per Inn. D.
Ant. & melius per Io. de Imo. in. c. grauè. s̄. de præ-
702 ben. vbi ipſe tradit † quot ſint conciliorum ſpecies;
& qui ſunt vocandi ad concilium; & qualiter, & quę
expediri poſsint in concilio, & præcipuè prouin-
ciali, vel ſynodali; & qualem poteſtatem, vel iuriſdi-
ctionem habeant congregati in concilio; & quis
poſsit concilium conuocare; & an vocati ad conci-
lium teneantur ibi indifferenter reſpondere? Tetigi
etiā de hac materia aliqd in. c. ſeq. & vide. 42. diſti.
in ſum. per totū. 44. diſt. in ſum. per totū. ¶ Secundo
703 q̄ro, † qualiter procedat̄ in inq̄ſitione gn̄ali, quæ fit
ſup ſtatu alicuius eccleſiæ, vel ſup ſtatu alicuius ciui
tatis, vel loci, tā in capite, q̄ in membris. Sol. Spec.
in tit. de inquiſitione. §. viſo igitur. verſ. ſi igitur ali-
quo proſequente. dicit, ꝙ ſi fiat aliquo proſequente
inquiſitionem, citari debet tàm is, qui proſequitur
inquiſitionem, quàm illi contra quos inquiritur; vt
puta, abbas, vel epiſcopus, ſiue monaſterium, vel ec
cleſia de cuiꝰ ſtatu inquiritur; & etiam clerici, cano
nici, ſeu monachi eccleſiæ, vel monaſterij infamati,
& partibus pręſentibus proponere debet ille, qui
proſequitur inquiſitionem, ſeu illā impetrauit; qua
liter monaſterium infamatum eſt ſuper talibus cri-
minibꝰ apud bonos, & graues; & hęc infamia frequē
tibus clamoribꝰ ad ſuperiorem peruenit, quàm ob
cauſam cum inquiſitio commiſſa fuerit inquiſitori-
bus ſupplicat, ꝙ debeāt in illa procedere via regia,
habentes ſolum Deum præ oculis ſine perſonarum
acceptione, & iuxta delegationis formam. Vel ſi eſt
ordinarius dicat, & iuxta formam iuris, ſecundum
not. in. c. qualiter. s̄. eo. &. in. c. cū dilecta. de reſcrip.
& ſubdere debet ad terrorem inquiſitorum, ꝙ ipſi
debent diligentius animaduertere ne perperam ali
quid agant; quia quo iudicio iudicaueritis, iudica-
bimini, &c. vt. d. c. qualiter. Facit. c. cum inter vni-
uerſas. de elect. &. 2. q. 1. in. c. Deus omnipotens. 13.
q. 1. §. 1. circa medium. Facit. C. de iudi. in. l. rem nō
nouam. verſi. ſit etenim. Deinde debet legere literā
commiſsionis, vel ſi ſit ordinarius, qui debet inqui-
rere, debet coram eo verum proponere, vel dare li-
bellum, ſecundum Roffre. in. tit. de inquiſitione. in
5. membro. & hoc expreſsè de libello dicit Roffre.
quia verbo, cauſam proponere debet eccleſia, non
prælatus. Canonici, ſeu monachi, contra quos inq-
ritur, debent per exceptiones ſuas, ſi quas habent,
repellere proſecutorem à ꝓſequutione inquiſitio-
nis; vel ex eo, ꝙ reſcriptum ſit ſurreptitium, vel per
aliquam aliam inhabilitatem contingentem in per
ſonam iudicum, de quibus. s̄. in. 5. artic. princi. vel
contingentem perſonam ipſorum executorum, de
quibus in. 6. artic. prin. &. j̄. etiam tangetur. Sin autē
fieri non poteſt, vt ab inquiſitione proſequutor re-
moueatur, faciet iudex inquirens litem conteſtari
ab vtraq; parte, & iurari, & poſitiones, & articulos
fieri, teſtes produci, & examinari, & etiam inſtru-
menta produci, ſecundum ꝙ in iudicijs fieri cōſue-
uit, ſecundum Roffre. Sed dicit. Spec. ꝙ ſalua reue-
rentia Roffr. cum inquiritur generaliter ſuper ſtatu
eccleſię, iudex debet generaliter inqrere, & inueſti-
gare ſuper diſpoſitione, ſeu ordinatione, & ornatu
eccleſiæ tàm in capite, quàm in membris, etiam ali
quo proſequente inquiſitionem. Et tu ſubde, ꝙ ſi p
eos contra quos inquiritur proponuntur exceptio-
nes, quæ poſſunt proponi attenta conſideratione
eorum quę dicam. j̄. debent prius inquiſitores de
ipſis exceptionibus cognoſcere, arg. c. cū oporteat.
704 s̄. eo. Vnde dicit. Inn. & Hoſti. ꝙ † exceptiones de-
clinatoriæ ſunt proponendæ ante ingreſſum nego-
tij; & ſequitur Io. And. in c. exhibita. in princ. s̄. de
iudi. Et aduerte, ꝙ quilibet de collegio, ſeu eccleſia
poteſt tales exceptiones obijcere in prædicta inqui
ſitione; de quo latius dicetur. j̄. Deinde ſubdit, Spe.
contra opi. Roffr. ꝙ non eſt neceſſarius libellus, nec
lis conteſtanda, arg. s̄. de teſti. c. cum olim. imò de-
bet de plano procedi, & ſine ſtrepitu iudiciario, vt
j̄. eo. c. pen. quāuis ibi loquatur de inquiſitione re-
gularium. Ex quo etiam patet, ſecundum Vincen.
705 in. c. qualiter. in prin. s̄. eo. ꝙ nec fient † interroga-
tiones, quæ ſuccedunt loco probationum, quæ non
habent fieri; niſi poſt lit. conteſt. niſi in certis caſi-
bus, qui traduntur per Spe. in tit. de interro. & poſi.
§. 1. & quia is, contra quem inquiritur, iurat; licet
non ſemper, vt ſtatim dicam, & recipiuntur teſtes.
Aduerte tn̄, quia Archi. in. c. quia pleriq;. de offi. or-
di. lib. 6. & ibi Io. And. in nouella. & idem Archid. 2.
q. 1. in. c. Deꝰ omnipotens. dicit, ꝙ in iſta inquiſitio-
ne exprimuntur capitula, ſuper quibus fieri debet
inquiſitio; quia generaliter inquiritur de vita cleri-
corum, & officijs, & ſtatu eccleſiæ vt ſtatim dicetur.
Item non poteſt excipi contra teſtes, quia recipiun
tur quales inueniuntur; & & eſt ſpeciale, quia quę in
capitulo aguntur, non facilè poſſunt niſi per canoni-
cos probari. Facit. s̄. de teſti. c. veniens. 2. in. fi. Alle-
gat etiam not. per Lan. Goffr. Io. & Bern. in. c. per in-
quiſitionem. s̄. de elect. Item dicit, ꝙ ſi talis inquiſi
tio fit de plano, non competit capitulo contra inq-
ſitiones exceptio recuſationis, de quo dic, vt dixi. s̄.
in. 5. artic. princ. q. 21. Deinde redeundo ad verba
Spec.

Spec.ſubdit Spec.ꝙ teſtes iurant dicere plenam, &
meram veritatem ſuper his, quæ ſciunt, uel credunt
reformanda tàm in capite, quàm in membris exce
ptis occultis, vt in.c.qualiter.in.§.fi.ſ.eo. De quo iu
ramento aliquid dixi, in.c.cum dilecti.ſ.eo. nam ſe
cundum qđ ibi dicitur in tex. duplex in hac materia
tradit forma; vna de qua ſtatim dixi. Alia vt iurēt
ſolum reſpondere ad interrogata, & quæſita; & di-
cunt aliqui, ſecundum Hoſti. ꝙ vtraq; forma poteſt
immiſceri, videlicet; ut plenam, & meram veritatē
ad interrogata veraciter reſpondere debeant; quo-
706 niam, † bonorum optima eſt mixtura. 12.diſt.c.no
uit.in fi.& tradit Spec.in tit.de teſte.§.nunc tractā-
dum.in fi. Inn. verò in.c.licet Hely.ĩ.de ſimo.dicit,
ꝙ aut inquiſitio fit de certis criminibus, & debet
ſeruari prima forma, videlicet; vt iuret plenam, &
meram dicere ueritatē. Aut fit generaliter de crimi
nib⁹ & tunc quia periculoſum eſſet iurare ſecundū
prædictā formā, cū anceps poſſet ſubire periurium,
debet ſeruari alia forma, videlicet; vt ſolū iuret ad
interrogata reſpondere. Aduerte tamen; quia hoc
vltimum videtur eſſe cōtra.c.qualiter.in fi.ſ.eo. vbi
tex.loquitur de generali inquiſitione, & tamen tex.
vult ſeruari illam formā, ꝙ iuret plenam, & meram
707 dicere veritatem. Vnde Inno.concludit: ꝙ † ſuffi-
cit iurare ſecundum vnam, vel aliam formam quali
Cõis opin. tercunq; agitur; & hoc communiter * tenet Doct.
& ſequit Io.de Imo.in.d.c.cū dilecti. Sed dicit ibi
D.m. quòd non putat hoc verum, in d. c.qualiter.in
fi. vbi dicit, ꝙ ī criminalib⁹ vult obſeruari illam for
mam de plena, & mera dicenda veritate. Subdit tñ,
qđ licet iudex malefaciat non ſeruando debitam
formā, ꝙ tamē actus valet, vt.d.c.cum dilecti. Spe,
tamē in tit.de teſte.§. ſequitur.ver.ego verò.miſcet
vtranque formam, hoc modo, Tu iurabis ſuper his
quæ ſcis, & credis in hac eccleſia reformanda, vel ſu
per alijs quibuſcūq;, tàm ciuitatis, quā diœceſis, &
tam in capite, quam in membris quibuſlibet; ſuper
vita, & conuerſatione ipſorum, tàm in ſpiritualib⁹.
quā in temporalib⁹, exceptis criminibus occultis,
excluſo timore, odio, vel amore, plenam, & meram
quam ſcis, & credis mihi dicere veritatem; vt ꝙ ad
inquiſita, & interrogationes meas per ordinem ve-
raciter reſpondebis. Satis mihi placet, ꝙ iudex poſ-
ſit vnam, vel alteram formam ſeruare, & etiam cō-
miſcere; ſed aptius faciet ſeruādo proprias formas;
vt ad id, de quo quæritur adaptari faciat iuramēta
teſtium, poſt iuramenta verò à teſtibus recepta, in-
terrogantur teſtes ſecundum Spec.in tit.de teſte.§.
nunc tractandum qualiter.verſ. porrò. ſub hac for-
ma, videlicet; Quero à te, an ſcis, credis, vel fama eſt
epiſcopum, vel prælatum, aut aliquem clericum ci-
uitatis, vel diœceſis feciſſe confeſsionem ſuper ali-
qua re ſpirituali pro pecunia, vel alia re temporali
data, promiſſa, vel retenta ex pacto, vel conuentio-
ne.1.q.2.c.quampio.&.ĩ.de ſimo.c.cum in eccleſię.
Item, an ſcis, vel credis, vel fama eſt, ꝙ aliquis dede
rit aliquid epiſcopo ꝓ eo, quod eſt incontinens, vel
ꝓ eo, quod habuit cōcubinam, vel ſuſtinuerit eum
delinquentem pro aliquo commodo temporali. ſ.
de vita, & hone.cleri.c.clericorum.ĩ.de ſimo.c.ne-
mo. Itē, an ſcis, vel credis, vel fama ē, quod epiſcop⁹
aliquid receperit, vel habuerit per ſe, vel aliū, taci-
tè, vel expreſsè; vel clericus aliquid dederit, vel pro
miſerit per ſe, vel interpoſitam perſonam pro bene
ficio eccleſiaſtico obtinendo, vel vt eligeretur, arg.
1.q.1.c.reperiunt.&.c. ſunt nonnulli.&.ĩ. de ſimo.
c.de hoc.&.c.ſicut.& .ſ.de æta.& quali.c.tuam. Itē,
an epiſcopus negligens fuerit in monendo clericos
ſuos ſuper vita, & honeſtate, & ſuper indiligētia in
diuinis officijs.& alijs.& quod delinquētes nō puni
uerit, vt.d.c.clericorum.& .12.diſt.c.de his. de cēſi.
c. Romana.§.ſanè.lib.6. Item, an clericum aliquem
ſcis, vel credis, & c.cuiuſcunq; ſtat⁹, vel ordinis cō-
cubinam habere, vel ſuis expēſis in domo, vel extra
retinere; vel ad aliquā accedere; aut ipſam ad ſe fa-
cere venire, aut cum aliqua ſuſpecta muliere cōſor-
tium, vel colloquium habere. ſ. de cohabi.cleri. &
mulie.c.1.2.& 3.&.c.ſeq.&.C.de epi.& cle. authen.
epiſcopus.32.diſt.c.preſbiter.81.diſt.c.legitur. Itē,
an ſcis, vel credis, & c.aliquē clericorum aleatorem
eſſe.ſ.de vita & hone. cle.c. clerici.&. c.inter dile-
ctos.ĩ.de exceſ.præla.vel blaſphemum, vt.c.2.ĩ. de
maledi.cum ſimil. vel vſurarium, vt.46.diſt.c.nō li-
cet.&.ſeq.&.ĩ.de vſuris.c. præterea, vel coniurato-
rem, vel conſpiratorem.11.q.1.c.coniurationum.&
ſeq.&.ſ.de re iud.c.cum.1.&.A. vel alienatorem rei
eccleſiaſticæ.12.q.2.c.monemus. & tribus ſeq.ſ. de
rebus eccle.non alie.c.ſi quis p̃sbyterorū, vel obliga
torē.ſ.de pigno.c.1.& 3. vel malè adminiſtrātē, aut
res eccleſiaſticas dilapidātē, vel cōſumentē, vel ma
lè diſpenſantem.28.diſtin.c. de Syracuſanę.&.ĩ.de
ſimo.c.licet.Hely.&.ĩ.eo.c.fi.3.q.2.c.quia ea. Item,
an ſcis, vel credis, vel fama eſt, ꝙ Sacriſta, vel theſau
rari⁹, vel cuſtos, vaſa, veſtimenta, vel res alias orna
menta, & libros ſeruauerit, & alia neceſſaria cultui
diuino debitè obſeruauerit, vt in.c.vnico.de offi.cu
ſtod.&.ſ.de offi.Sacriſtæ per totum. Et ſic quærit,
& de ſingulis officijs; prout diligens inquiſitor ad
talia officia nouerit ptinere.21.diſt.c.cleros.&. 25.
diſt.c.perlectis. Itē, an diuina officia deuotè, & ſo-
lenniter congruis horis ſint celebrata, & mos eccle-
ſiæ ſuæ obſeruatus.ſ.de celeb. miſ.c.1.&.c.dolētes.
12.diſt.c.de his.& de conſe.diſt.2.c.inſtitutio. Et an
in exequijs mortuorum, & circa euchariſtiam, & re
liquias obſeruandas, & ſimilia adhibuerint debitā
diligentiam. Item circa baptiſmum, pęnitentias, hę
reticorum expulſiones, eorum fautores, & recepta-
tores qualiter fuerint diligentes circa expellendū,
& puniendum. Et ſic de pluribus ſimilibus, de qui-
bus per Spec.in loco præalleg. vbi etiam ſubdit, qđ
quęrendum eſt in quibus conſiſtit honeſtas clerico-
rum, & ad quæ ſint obligati, & qualiter edocti in
his, quæ ſcire tenentur. Vnde patet ex prædictis, ꝙ
cum inquiritur de ſtatu eccleſiæ, teſtes ſuper omni-
bus prędictis examinantur, quę ſciunt, vel credunt-
vel fama ſit in eccleſia reformāda, tàm in capite, q̃
in mēbris, exceptis criminibus occultis; & vide plu
ra alia quæ ponit Spec.in tit.de inquiſitio.§.2.verſi.
vt autem compendioſè. vbi tractat, & ponit ſingu-
lariter de quib⁹ inquirendum ſit à regularibus; tàm
circa ſpiritualia, quàm temporalia; vbi vide. Et ad-
uerte; quia dicit. Io.And.in.d.c.qualiter.in.fi.ꝙ licet
tales non debeant occulta crimina reuelare; tamen
occultas circunſtantias reuelare tenentur, vt proba
tur in.d.c. dilecti. ſiue fuerint interrogati, ſiue non.

Et per

Et per ſimilem modum poſſet diſcurri in ſimilibus,
quando fieret inquiſitio ſuper ſtatu ciuitatis, uel ali
cuius vniuerſitatis,quærendo de rectoribus, officia
libus,& ſubditis. Addunt etiã quidam, ꝙ tales de-
bent iurare non reuelare dictũ ſuum alicui, donec
708 teſtes fuerint publicati.¶ Tertio quæro,† qualiter
procedatur in inquiſitione per oculorum inſpectio
nem? Sol. ſatis claré patet ex ſe, & ex prædictis in
præcedentibus articulis circa hanc queſtionem. Et
aduerte,quia circa inſpectionem amaſiarum ſchola
ribus Senenſibus non eſt opus doctrinam tradere;
quia practici ſunt propter nimiam frequentiam.
709 ¶ Quarto quæro,† qualiter procedatur in inquiſi-
tione quæ fit ad publicam vtilitatẽ, vel ad priuatã
in cauſa meré ciuili.Sol.dic, ꝙ proceditur ſicut in
710 ciuilibus cauſis.¶ Quinto quæro,† qualiter proce
datur in inquiſitione,quę fit ad denuntiationem pu
blici officialis? Sol.dic, ꝙ quandoq; ex tali denun-
tiatione iudex format inquiſitionem generalẽ,quo
ad perſonas;& ſpecialem quo ad delicta. Et de hac
dicendum eſt,vt ſtatim dicam in verſ.quęro. Inter-
dum format inquiſitionem ſpecialem quo ad de-
licta,& quo ad perſonas.Et de hac dicendum vt di
cam ſtatim in uerſ. 10.quæro.Item quandoq; iudex
proſequitur inquiſitionem aliquo promouente, &
inſtigante ſiue ſit denuntiator, ſiue alius. Interdum
ex ſuo officio mero, de quibus latius in dictis quæ
ſtionibus.Et aduerte,quia ideò dixi, ꝙ interdũ pro
pter denuntiationem talium officialium formatur
inquiſitio ſpecialis quo ad delicta, & generalis quo
711 ad perſonas;quia licet † delicta, quæ per tales de-
nuntiatores denuntianda ſunt, debeãt eſſe notoria,
ad hoc vt poſsint denuntiari,vt.l.ea quidem. C. de
accuſa.& ibi per Cy.& Doct.in l.diuus. ff. de cuſto.
reo. Tamen illud eſt verum quo ad maleficia, non
quo ad perſonas. Nam poteſt eſſe delictum noto-
rium;& tamen ignoratur a quo commiſſum fuerit.
Item poteſt ſciri quis commiſerit,& tamen nõ erit
notorium.De iure tamen canonico videtur, ꝙ poſ-
ſit denuntiari delictum non notorium, vt colligitur
ex tex.in.c.epiſcopus.in ſynodo.35.q.6.Sed de iure
Cōis obſ. ciuili eſt maius dubium, & cõmuniter * tenetur qđ
non;tamen ex forma ſtatutorum contrarium obſer
uatur, de quo laté per D. Bartho.de Salice.in.d.l.ea
quidem.in principio. ver. nono.quæro. Et aduerte
etiam;quia vt ſupra dixi, facta denuntiatione, ſu-
perior debet formare inquiſitionem,ex eo,ꝙ talib⁹
712 † officialibus denuntiantibus non creditur,quo ad
plenam probationem;ſed quo ad poteſtatem inqui
rendi,ut.C.de curioſis.l.1.lib.12.& ibi not.Barto.in
d.l. diuus.ff.de cuſto. reo. quod intellige in graui-
bus,ſecundum ꝙ traditur in dictis iuribus. Et licet
ſecundum iura,denuntiatores debeant probare ve
ra eſſe quę denuntiant, vt.d.l. diu⁹.& in.l.ab accu-
ſatione.§.nuntiatores.ff.ad Turpil. tamen uſus, &
Cōis pract. cõmunis * practica hoc non admittit,ſed ſolum in
cedula denuntiationis inſcribunt teſtes, quos aſſe-
runt ſcire ueritatem circa delicta perpetrata,vt per
Bartho.de Salice.in.d.l.ea quidem.¶ Sexto quæro,
713 † qualiter procedatur in inquiſitione in qua agitur
de cõfirmatione electi in prælatũ? Sol.Io.And. poſt
Inno.in.c.1.ſ.de poſtu.prela.dicit,quòd fit de pla-
no ſine iuramento,& in genere, nõ in ſpecie;quãdo
quæritur de criminibus promouendi,ſicut aliàs in
ſimili.ff.de queſtio.in.l.1.§. qui queſtionem. Eſt ta-
men inquirendum de ætate,ſcientia,moribus,irre-
gularitate, natiuitate, & fama perſonæ.Sed non in
tendo inſiſtere, quia magis pertinet ad materiam
electionis.Vide latius per Hoſt.in ſumma,in tit.de
electio.§.& qualiter.Spec.tamen in tit.de inquiſi.§.
714 nunc tractemus.in fi.dicit,quòd † vbi agitur de cõ
firmatione epiſcopi, ſuperior ex officio ſuo, etiam
nulla infamia præcedente, aut nullo denuntiante in
quirere debet de meritis perſonæ electæ, de ſtudijs
eligentiũ,& forma electionis.ut.ſ.de electio.c.ſcri-
ptũ.c.poſtquam.c.cum nobis.& c.nihil. 47.diſt.c.
de Petro.61.diſt.c.mitamur.Sed vt dixi,non inten-
715 do inſiſtere.¶ Septimo quæro,† qualiter proceda-
tur in inquiſitione generali,quo ad delicta, & quo
ad perſonas? Sol.dicit Bald.in.d.l.ea quidem. C.de
accuſat.ꝙ proceditur in hac forma, videlicet: Hæc
716 eſt † inquiſitio,quæ fit per.D.B.Poteſtatem ciuita-
tis Sen. ad inueniendum oẽs, & ſingulos malefacto
res,& homines malę conditionis,& famæ, qui ſunt
ĩ ſuo territorio, & diſtrictu,ad hoc vt poſsit illũ pur
gare malis hominibus,& in iſta inquiſitione nemo
citatur;quia nemo eſt hic pars,uel reus, nec appa-
ret quis poſsit citari,& ex eo non poteſt ſequi con-
demnatio;quia ſi nemo eſt reus;ergo nemo põt re-
cipi inter reos,& ſic nec condemnari.Item quia pro-
ceditur ſine citatione ſingulorum; ergò non poteſt
aliquis condemnari,ut in.l.abſentem.ff.de pœnis. &
etiam ex eo,quia non deducitur certum factum,ſeu
delictum;vnde etiam non poteſt dari copia articu-
lorum, ut de ſe patet.Facit ꝙ tradit Archi.2.q.1.in
c.Deus omnipotens.Item, quia talis inquiſitio non
continet locum,& tempus,ſecundum.l.libellorum.
ff.de accuſa.ergò ſuper iſta nil habet iudex pronun
tiare; ſed eſt quodammodo præparatoria ad inue-
niendũ,uel vt malefactores fugiant, & ſic purgetur
prouincia malis hominibus. Vel vt per eam deſcen
dat ad ſecũdam inquiſitionem ſpecialem,& ſic pra
cticat totus mundus,ſecũdum eum. Ang.verò in.d.
repet.l.ſi vacãtia.dicit,ꝙ iſta eſt forma iſtius inqui-
ſitionis,videlicet;hæc eſt quædam inquiſitio gene-
ralis,quam facit,& facere intendit nobilis,& potẽs
miles dominus.B.ſub examine ſapientis,& iuris pe
riti viri domini L.& ſub eius iudice maleficiorum
domino F.& eius arbitrio; & balia,ad inueniendũ,
perquirendum, & inueſtigandum omnes fures, la-
trones,graſſatores,robatores,& caſtitatis violato-
res,& oppugnatores prouincię,& incẽdiarios, & ſa
crarium monialium,uel virginum raptores, adulte
ros,& contra alios,& ſingulos homines malæ,& im
probatę uitæ,cõditionis, ſtatus,& famæ, exiſtentes
ĩ ſuo territorio,vel diſtrictu,ad hoc vt purgare poſ-
ſit dictam prouinciam,eiuſq;comitatum,fortiam,
& diſtrictum dictis malis hominibus, vt dicta pro-
uincia pacata ſemper, & quieta permaneat. Hæc
doctrina traditur ſecũdum eum.in.l.congruit.ff. de
offic.preſid. Et hęc forma in effectu concordat cũ
forma Bal.licet ſub quodam maiori ornatu verbo-
rum,licet longè magis ornatè potuiſſet concipi;&
eam concepit melius ornatè in ſingulis ingreſſibus
officialium Riccius inſignis bannitor Senenſium.
Et addenda ſunt reliqua, quæ dixi ſupra ſecundum
Bald.

Bal.quę veriſſima ſunt.Et plura etiam adaptari poſ-
ſunt, de quibus.j̃. in. 15.q. in forma inquiſitionis
717 ſpecialis. Octauo quæro, † quæ ſit forma generalis
inquiſitionis quo ad pſonas, & ſpecialis quo ad de-
licta? Sol.dic ſecundum Ang.quòd hæc eſt forma,vi
delicet; Hæc eſt inquiſitio quæ fit, & fieri intenditur
per nobilem militem dominum B. Poteſtatem ex-
celſæ ciuitatis Senarum, ad inueniendum omnes,&
ſingulos qui interfecerunt P.in tali loco,& in tali tē-
pore;& ad inueniendum, & inueſtigādum omnes il
los qui occiſoribus prædictis præſtiterunt aliquod
auxilium,cōſilium,vel fauorem.Et hæc forma,vbiq;
ſeruatur ſecūdum Ang.& in iſta nemo citatur;quia
nemo eſt his pars,& ſatis videntur etiam hic dicen-
da, quæ dicta fuerunt ſecundum Bald.in præced.q.
718 Arbitror tamen,quòd† ad inueniendum illud male
ficium, poteſtas, vel officialis debeat exquirere per
teſtes,quos reputauerit idoneos,per indicia,conie-
cturas,veriſimilitudine, & pręſumptionis, per quas
induci poſſet ad ſuſpicionem,opinionem,vel aliquē
credulitatis gradum, perquirendo,& inueſtigando;
vtrum ille interfectus habuerit inimicos capitales:
Et quales homines ſint ſui inimici capitales.Facit 3.
q.5.c.accuſatores.1. Item an aliquis fuerit illi mina
tus mortem,ſecundum quòd traditur.in.c.literas.ẽ.
de præſumpt.& per Spec.in tit. de inquiſitione.§.2.
verſ.ſed pone.& in tit. de ꝓba.§.vidēdū. verſ.deci-
motertio.Per Cyn.Bar.& Doct.in.l.metum.C.quòd
metus cauſa.vel quia interfectus ſit ante oſtium ali-
cuius, de quo aliquid vide per Barto. in.l. ædiles.ff.
de ædi. ciuilibus. vbi eſt text.not. in fine. Aliqui ta-
men non habent rubricam; ſed ille tex.eſt ſub tit.de
via publica reficiend. Item conſiderare, an eſſet ali-
qua ſuſpicio inter interfectum, & vxorem domini
domus,iuxta quam reperitur cadauer, vel filiā, aut
ſororem illius,vel quid ſimile.¶ Conſiderare debet
ēt qualitatē illius domus. Itē an fortè interfectus ha
beret corriuales,aut cōcurrētes, & ſic de ſingulis,&
p ſingulas coniecturas,circūſtātias, & præſumptio-
nes inueſtigandū eſt de alijs criminibus, vt in dānis
719 datis,& furtis perpetratis. Nam† potius a vicinis,
quam ab exteris præſumuntur facta, & illata, ſecun-
dum quòd dixi in pręced.art.verſic.20.quæro,& ma
ximè a pauperibus,& diſcholis inertibus,nullam ar
tem exercentibus, & facientibus ſumptus non coæ-
quales introitibus,ſed longè excedentes.Et ſic in ſi-
milibus prudenter, & ſapienter prætorem arbitror
oportere diſcutere, & cūcta cū prudētia inueſtiga-
re, atq;rimari anteq̃ rē periculoſam ſuſcipiat, ne ſe-
ra ſit pęnitētia. Et adde quæ dicam.j̃.in.15.q.in for-
ma ſpecialis inquiſitionis, ꝓut hic adaptari poſſet.
720 ¶ Nono quæro,† qualiter procedatur in inquiſitio-
ne generali reſpectu delictorum,& ſpeciali reſpectu
perſonarum?Sol.Ang.in.d.rep.l.ſi vacantia.ponit ta
lem formam,videlicet; Hæc eſt inquiſitio quæ fit,&
fieri intenditur per talem ſyndicum, & ſyndicatorē
electum, & aſſumptum per communem Senarū ad
ſyndicandum nobilem militem dominum B. olim
Poteſtatem dicti Communis per ſex menſibus pro-
ximè pręteritis, inchoatis in Calendis Maij proxi-
mè præteriti,& finitis,vt.j̃.ſequitur, cōtra,& aduer
ſum dictum dominum.B.& contra omnes,& ſingu-
los ſuos iudices,notarios,milites,biriuarios,& fami
liam vniuerſam dicti domini B.De eo in eo,& ſuper
eo, quod ad aures,& notitiam dicti maioris ſyndici
auditu peruenit,quod dictus dominus B.& dicti iu-
dices, notarij, milites, domicelli, & biriuarij in di-
ctis menſibus,& palatio olim reſidentię,& eorū ha-
bitationis poſiti intra tales confines, multas,varias,
& diuerſas baratarias, furta, & falſitates commiſe-
runt. Et quòd dictus B. non tenuit totam familiam,
quam tenere debuit, ſecundum formam electionis
de eo factæ. Necnon dictus dominus B.& dicti iudi
ces abſoluerunt multos condemnandos, & condēna
uerunt plures innocētes, qui debebant abſolui. Nec
venerunt ad ſedendum pro iure reddendo ad ban-
chum diebus debitis,& cōſuetis horis,ſecundū for-
mam electionis prædictę. Et prædicta commiſſa, &
perpetrata fuerunt per ſupradictos ſuperius nomi-
natos, tēporibus ſupradictis, & in loco ſupradicto,
contra formam iuris, ſtatutorum, & ordinamento-
rum dicti communis, ſuper quibus omnibus,& ſin-
gulis,connexis,& dependentibus ab eiſdem, ac ꝓr-
ſus extraneis ſyndicator inquirit, & intendit inqui-
rere,& procedere, expedire, & punire repertos cul-
pabiles ſecundum formam iuris,& ſtatutorum dicti
communis. Et hanc formam dicit approbatam eſſe
ſecundum conſuetudinem totius Italię. Poſſent ta-
men etiam multa alia adiungi.Et quare etiam mul-
ta ex prædictis verbis ponantur,& ad quē finem, &
effectum patebit ex his quæ dicam.j̃. in.11.q. & ſe-
721 quentibus.¶ Decimo quæro,† qualiter procedatur
in inquiſitione ſpeciali reſpectu perſonarum, & de-
lictorum? Sol.Hic aduertendum eſt;nam cum hęc in
quiſitio fiat dupliciter, videlicet; ex puro, & mero
officio inquirentis, quandoq; ad inſtigationem, &
proſecutionem alterius, vt ſæpius dictum eſt; & iſti
modi differant inter ſe quo ad quędam,prout etiam
hic diuerſificat gloſſa noſtra; ideò proſequar ſingu-
las quæſtiones circa hunc articulum, qualibet de
per ſe ſingulariter examinando. Primo,circa inqui-
ſitionem, quæ fit ex mero iudicis officio. Secundo,
circa inquiſitionem quæ fit ad inſtigationē, & inſu-
per animaduertendum eſt, quòd iſte articulus eſt
difficilis,& intricatus; quoniam confusè per Docto.
commiſcentur ea, quæ diſtinctè tradenda eſſent. Et
ideò proſequar diſtinctas quæſtiones proſequendo
ordinem præmiſſum.¶ Vndecimo quæro, quid de-
bet facere iudex volēs inquirere ſpecialiter? Sol.dic.
Aut iudex vult inquirere ex mero officio ſuo. Aut
ad partis poſtulationem. Primo caſu, dicit gloſſ.no-
ſtra in verb.ad inquirendum.verſi.ſi ex officio.quòd
ſi eſt prælatus, qui vult inquirere contra aliquam ec
cleſiam,vel ſubditum,debet deſcēdere ad locum,in
quo intendit inquirere,vt hic.de quo latè dictum eſt
in decimo articulo principali. Deinde dicit glo. in
verſi.Si verò procedat. quòd idem eſt ſi vellet inqui
rere ad partis poſtulationem; quia eadē videtur ra-
tio in vtroq; caſu. Specul.verò in tit.de inquiſitione.
§.nunc tractemus.verſi.porrò.dicit,quòd iudex,ſeu
prælatus pręfixo termino accuſare volentibus,quem
ipſe poteſt præfigere, & non pręfigere, ſecundum ꝙ
latè dixi in.9.art.q.55. vocatis deinde ſenioribus ec
cleſiæ,hoc eſt canonicis, procedit ad inquiſitionem
hac via,& forma,vt idem Specu.tradit in.d.§.verſic.
hac igitur via.Nam poſtquā acceſſit ad locum, vbi
vult

vult inquirere, & vbi de infamia conſtiterit, ſecun-
dum quòd latius dictum fuit in. t 1. artic.princ. Su-
perior, ſeu iudex vocabit ad ſe illum contra quem
vult inquirere dicens ei; Amice, Deus omnipotens,
vt nos compeſceret à prolatione ſententiæ licet ei
omnia ſint nota, & aperta, noluit tamen parte inau
dita, mala Sodomæ iudicare; niſi prius cognoſce-
ret quæ dicebantur. Vnde ait. Deſcendam, ſcili-
cet; mittendo angelos meos, & videbo vtrum cla-
morem, qui venit ad me opere compleuerint, an
non, vt ſciam, ſcilicet; tanquã iudex, vt.d.c. Deus o-
722 mnipotens.2.q.1. Cum igitur † omnis Chriſti actio,
noſtra ſit inſtructio. 12.q.1.c. exemplum. ipſum eo
nor, quantum adeſt poſſibilitas, imitari, Licet ergò
multa ſiniſtra de re pluries, & à pluribus fide dignis,
& idoneis ſint mihi nuntiata, quæ vrgente conſcien
tia vlterius nequeo diſsimulare; ea tamen diuino du
ctus exemplo non ad plenum credo, nec me mouet
ad te condemnandum; niſi prius conſtiterit mihi p
probationes luculentas, de quibus. j. dicetur. Sicut
etiam dominus dixit villico diffamato, quid audio
de te? redde rationem villicationis tuæ, &c. vt hic,
& in. d.c. Deus. & in.c. licet Hely. j. de ſimo. &. j. de
collu. deteg.c. intantum. Deinde ſubdit prælatus, ſeu
iudex. Idcircò ſuper his volo inquirere veritatem. Et
tunc debet inquiſito capitula exhibere, ſeu articulos
ſuper quibus intendit inquirere contra illum, ꝙ ta-
men intellige, vt ſtatim dicam. Certus enim debet
eſſe reus, contra quem inquiritur, de eo, ſuper quo
inquiratur. Quare niſi copiam faciat, poteſt ab eo
appellari, vt not. in.c. nos inter. j. de purg. cano. Nec
inquiſitio debet fieri per chartalem inſcriptionem.
Nam ſi aliqua ſuper quibus non eſſet infamatus, ꝓ-
barentur contra eum, nõ propterea puniẽdus eſſet,
ſm̃ Tancre. vt hæc probantur in tex. noſtro in. §. de-
bet. &. s̃. eo.c. inquiſitionis. & de ordi. cogni.c.2. in
fi. Deinde iudex debet facere iurare reum; & ſi in-
quiritur de ſtatu eccleſiæ infamatæ, exiget iuramen
tum prælati, & clericorum, ſecundum ꝙ dixi. s̃. in
2.q. huius artic. Si verò prelati ſolius, ab ipſo ſolo
prælato exiget iuramẽtum, vt. s̃. eo. qualiter. &.c. cũ
dilectus. &. s̃. de re iudi.c. cum. I. & A. Et hoc proce-
dit cum iudex ex officio procedit, ſi ei hoc videbi-
tur expedire. Sed cum aliquis inquiſitionem proſe-
quitur; tunc non iurat ille; ſed is contra quem in-
quiritur. Sed ſi reus confitetur, procedendum eſt ad
pœnę impoſitionem. Si verò negat, debent teſtes
induci per iudicem, & cogi teſtificari, ſi neceſſe fue-
rit, vt. s̃. de teſti. cogen.c. ſuper his. licet ſecus ſit in
iudicijs ordinarijs, ſi purè, vel incidenter inquiritur
de criminibus, vt in.c. delictorum. s̃. de teſti. cogen.
Item & ipſe reus poterit ſuos teſtes inducere ad ꝓ-
bandam innocentiam ſuam, vt. s̃. eod.c. cum opor-
teat, &. 11.q.3.c. præcipuè. & hoc qñ iudex ex offi-
cio procederet. Sed ſi inquiratur aliquo inquiſitio-
nem promouente, ſeu proſequente cuius nomen eſt
inſertum in reſcripto; tunc ſecundum Spec. in.d. §.
nunc tractemus. verſ. ſi autem inquiratur. debet ſer-
uari hæc forma. Quia primo debet citari is contra
quem inquiſitio formatur; & contradicens admit-
tetur, vt. C. de bon. vacan. l. fi. lib. 10. ibi, data recla-
mandi copia, &c. & fiet ſibi copia reſcripti, & ipſum
impugnabit, ſi voluerit, & quęretur ab eo, an ſit in-
famatus ſuper tali crimine, & ſi confitetur benè eſt,
& ſecundum Roffre. procedetur ſine libello, & litis
cõteſtatione. s̃. vt lit. non conte.c. qm̃. §. ſunt & alij
&. s̃. de re iudi.c. cum I. & A. &. j. eo.c. fi. Et exponun
tur illi capitula, ſuper quibus debet inquiri, & da-
bitur ei facultas ſe defendendi; & dabuntur ei nomi
na teſtium, & dicta eorum ſunt illi publicanda, &
copia facienda; vt ſe defendere poſsit tàm contra
teſtes, q̃ contra eorum teſtimonia, ne præbeatur ma
teria dicendi falſum teſtimonium, vt hic in tex. no-
ſtro. in. §. debet. &.c. olim. &.c. inquiſitionis. s̃. eo. 5.
q.3.c. ſi primates. ff. de eden. l.1. §. edenda. Aliàs aũt
ſi hęc negarentur, tanquam grauatus poſſet appel-
lare. Goffre. verò & Vinc. hic dicunt, & benè ſecun-
dum Specul. in.d. §. ꝙ vbi aliquis proſequitur inqui
ſitionem contra ſingularem perſonam, ꝙ dabitur li
bellus, & fiet litis conteſtatio, & ſeruabitur ordo iu-
ris, arg. tex. noſtri, & tex. in.c. cũ dilectus. j. de purg.
cano. & teſtes, & probationes debet inducere talis
inquiſitionis promotor, ſecundum Tancr. Goffre.
& Roffre. arg. l. qui accuſare. C. de edẽ. & tangit Spe.
in.d. §. nunc tractemus. verſ. inquiſitores quoq;. Et
hoc caſu non exigitur iuramentum à reo; quia non
723 tenetur contra ſe iurare; quia † poſitioni crimino-
ſæ non tenetur quis reſpondere; ſiue agatur de cri-
mine per modum accuſationis, ſiue inquiſitionis,
aut exceptionis iuxta illud, non tibi dico vt te pro-
das. Circa qđ vide, ꝙ not. per Spec. in tit. de teſte. §.
iam de interrogatorijs. verſ. ſed nunquid quæritur.
ad fi. & in tit. de poſitionibus. §.7. verſ. 19. & in.c.2.
s̃. de confeſ. & aliquid hic per Io. And. Sed ſi ex ſu-
perioris officio inquiritur; tunc iurabit propter in-
famiam ortam contra ipſum, vt in.c.1. & in.c. quo-
tiens. j. de purg. cano. &. s̃. eo.c. cum dilectus. &.c. ſi
conſtiterit. 2.q.5.c. pręsbyter. &.c. omnibus. ad finẽ.
Si verò inquiſitor ad locum accedat, & inquirat, nec
exprimit, an ex officio, vel ad alicuius inſtantiam, di
cit Spec. poſt Bonaguidam, & Egi. in.d. §. nunc tra-
ctemus. verſ. quid ſi inquiſitor ad locum. ꝙ ille, con-
tra quem inquiritur poterit petere à iudice, ꝙ expri
mat, an aliquis accuſet, ſeu denuntiet, vel inquiſi-
tionem promoueat. Quòd ſi hoc reperiat, poterit
petere libellum ſibi dari, & inducias deliberatorias
ſuper eo poſtulare. Sed ſi dicat ſe ex officio inqui-
rere, tunc poterit petere, ꝙ ſibi edantur capitula, ſu
724 per quibus iudex vult inquirere, & † poterit petere
tempus, vt ſe poſsit defendere; & ſi ei denegatur, po
terit appellare, vt ſępius dictum eſt; & ſubdit Spec. ꝙ
ꝑmiſſus ordo nõ eſt vſquequaq; in regularibus ob-
ſeruandus, qui de facili, & ex leuibus cauſis à ſuis ad
miniſtrationibus remouentur; vt hic in fi. &. j. de
ſimo.c. per tuas. Et prædicta procedunt, quando is
contra quem inquiritur eſt præſens. Si verò per con-
tumaciam ſe abſentaret, proceditur contra eum nõ
obſtante contumacia, & lite non conteſtata; ſecun-
dum ꝙ traditur in.c. quoniam. §. porrò. &. §. ſunt &
alij. s̃. vt lite non conteſt. & hic per Io. And. in verſ.
niſi ſe per cõtumaciam abſentauerit. Hæc quaſi ſunt
in effectu quæ dicit Spec. circa hunc articulum, qua-
liter procedatur in inquiſitione in.d. §. nunc tracte-
mus. licet ego magis ordinatè retulerim ea, & qui-
buſdam adiunctis; & etiam ea quæ dicunt hic Doc.
Sed vt vides, ex his dictis materia remanet adeò cõ-
fuſa,

ſuſa,& adeò intricata,ꝙ vix pōt colligi certus intel
lectus,& certa forma. Nec ēt Moderniores practici
ſeruant hanc formā; immò oīnò diſcrepat à forma
q̄ in practica quotidiana habet. Ideò, vt hæc mate-
ria clarius,& diſtinctus habeat, ꝓſequar eā per ſin-
725 gula acta iudiciaria. ¶ Duodecimo igit quæro, †an
ſit neceſſaria citatio inqſiti? Sol. dic, ꝙ ſic,arg.tex.
nři,ibi,dū dicit pſens eſſe debet.& ꝓbatur ex eo, ꝙ
dictū fuit. ſ. de villico, dum dixit dñs, Redde rōnē
villicationis tuæ,per quæ verba apparet, ꝙ præſens
erat,& patet ex tex.noſtro ex dictione illatiua dum
dicitur, debet igitur, in tex. noſtro. ſm̄ Hoſti.& Io.
And.qui hoc ēt tenet in verbo,contumaciam.& te-
net etiam Ang. in d.l.ſi vacantia. C. de bo.vacā.lib.
10.& probatur in auth.vt nulli iudicum.§. ſi qs ve-
rò,& adde quæ dixi,ſ.in.7.artic.princ.verſ.7. quæ-
ro.& ratio eſt in promptu,quia pars ex tali inquiſi-
tione pōt lędi;ergò citanda,vt in clē. paſtoralis.&
in.l.de vnoquoq;.ff.de re iudi.cum ſimi.&.ī. etiam
tāget in forma citationis.q.70.&.q.87. Et aduerte;
726 quia †licet ſtatutum diceret, ꝙ contra notoriè infa
matum,vel aliter poſſit de facto,& ſine ſolemnitate
727 cognoſci, ꝙ nihilominus requiritur citatio,hec † p
verba quātuncunq; lata intelligitur ſublata defen-
ſio, quę eſt iuris naturalis, vt in clē.2.de re iudi.l.vt
vim.ff. de iuſti.& iure.l. defenſionis facultas.C. de
iure fiſci.lib.10.& ſic nec citatio, q̄ fit ad defenſio
nem,vt d.clē.2.&.l.nā ita diuus.ff.de adop. & quia
cognitio nō poteſt fieri, niſi de partium aſſertione,
vt.l.fin.de fruct.& lit.expen. Non obſt.ꝙ traditur in
l.verum ſi ex facto.ff.de mino. Quia verum eſt,ꝙ tol
luntur,aliæ ſolemnitates iuris;ſed defenſio non; ſe-
728 cus ſi diceretur, ꝙ†de facto quis poſſit capi; quia
non requiritur citatio. Nam tunc perſonalis citatio
habet loco verbalis,ſicut permittitur in multis ca-
ſibus,vt.l.ait prætor.& ibi per Bar.ff.de his, quæ in
frau.credi.&.l.conſentaneum.C.quo. & quando iu-
dex.&.l.neque.ff.de in ius voc. nec tunc tollitur de-
fenſio, ſed peruertitur; quia vbi prius potuiſſet ſe
defendere ante capturam; nunc capt' defendet ſe.
Si verò verba adiungant executioni,vt de facto pu-
niatur; & tunc ſi adijcerētur poſt probatum crimē,
non requiritur citatio. Cum amplius non ſit locus
729 defenſioni; & † idem dicerem de ſtatuto dicente,
730 condemnetur de facto, † & ita pōt intelligi gl.in .l.
ictus fuſtium. ff.de infami. Aliàs debes pars citari,
ſed poſsent dilationes abbreuiari, vide D.Nellū de
ſancto Gemin.in tract.bannit.in. 4. q. tertiæ partis
731 primi temporis. ¶ Decimotertio quęro, †vtrum ſit
neceſſarius libellus? Sol.quidā dixerunt,ꝙ non, vo-
lentes, ꝙ in cauſa inquiſitionis poſsit procedi ſine
ſcriptis. Et patet ex his quæ ſupra dixi in.11.q. Sed
Azo quem ſequitur glo.in auth. de exhib. & intro-
du.reis.§.ſancimus. tenet contrariam ſnīam,& hūc
ſequitur Ang.in dicta repet.l.ſi vacantia. & idē vo-
luerunt Iac.But.& Bal.& etiā ſenſerunt Goff.& Vin
cen.Roffre.verò videtur velle, ꝙ cum inquiritur cō
tra aliquam ſpecialem perſonam,nō ſit neceſſarius
libellus; & etiam hoc videtur voluiſſe Tancred. Sed
ex his quæ.ſ.dixi, in.11.q.videtur concludendum,
ꝙ ſi iudex procedit ex merò officio ſuo, non ſit ne-
ceſſarius libellus;ſecus ſi ad partis inſtātiam; & hęc
opi.cōiter* approbatur;licet quidam tenuerint cō- *Cōis opi.
trarium etiam hoc caſu; ꝙ tamen intelligebat Spe.
de promotore inquiſitionis, qui aſſumit telam iudi
cij, & inquiſitionis; ſecus ſi ſimpliciter veniret, vt
aſsiſteret iudici,& hoc etiam tenet Io.de Imo. in.c.
cum clamor.de teſti.& adde quę dicam.ī.hoc eod.
articulo.q.80.&.q.99. Sed tu aduerte; quia hodiè
obſeruat, vt etiam qñ iudex procedit ex officio ſuo
puro,& merò,ꝙ formet libellum,& ad ipſum libel
lum faciet inquiſitum reſpondere; & in ipſo libello
exponuntur capitula, ſeu crimina ſuper quib' inqui-
ritur, dē quibus hic dicit tex.noſter. in. § debet, &
hęc practica plus mihi placet;quia eſt magis expe-
dita,& apta, qcqd dicat Io. And. poſt Hoſt.in.c.li-
cet.Hely.ſ.d ſimo.in verbo officij.& ſm̄ hāc opi. pō
nemus practicam libelli; & ea quæ neceſſaria ſunt.
732 Sub qua ergo†forma ſit formandus libellus inqui-
ſitionis,qñ procedit ad petitionem alicuius.quo ca
ſu vt dictū fuit in. qq. præcedentibus ſm̄ opi. Goff.
Spec.& aliorum,dandus eſt libellus. Hæc queſtio vi
detur mihi ſatis ambigua,& multum intricata;nec
reperi tex. qui expreſſè probet hoc. Et difficilis vi-
det forma iſtius libelli. Arbitror tñ,ꝙ ille,q promo
uet inquiſitionem debet tenere hanc formam;vide
licet, coram vobis reuerendo in Chriſto patre D.
D. B. Dei gratia digniſsimo Epiſcopo Senenſi, M.
parochianus parochię ſancti Iacobi doloſè, & ap-
penſatè Deum præ oculis non habendo, & animo,
& intentione committendi infraſcriptum malefi-
cium tali anno,& menſe in d.eccleſia.ī.tales confi-
nes, ſm̄ ꝙ publica eſt vox, & fama apud oēs homi-
nes, vel maiorem partem ipſius parochiæ, & loco-
rum circunſtantiū, adulterium commiſſit cum F. in
ipſa eccleſia; & ſic ipſam eccleſiam violauit. Quare
cum tanta ſit infamia,ꝙ generet ſcādalum, nec poſ
ſit ſine periculo tolerari, petit per R. D. V. inquiri
contra dictum P.& ipſum repertum culpabilem pu
niri,ſm̄ ꝙ iura,& ſacri canones diſponunt. ¶ Hanc
formā ego arbitror ſatis aptam circa inquiſitionē
fiendam ad inſtantiam partis. Quare autem ponan
tur illa verba doloſè, & appenſatè,& quare temp',
& locus, & quare de ſama publica, ſatis dicetur in
ſequentibus quęſtionibus. Quare autem apponan-
tur illa verba,ꝙ generat ſcandalum, & ꝙ ſine peri-
culo tolerari non poteſt. Aduerte; quia iſta videtur
eſſe neceſſaria,qñ fieret inquiſitio contra prelatum
ſecularem. Sed aliàs non eſſent dicta verba neceſſa-
ria,ſm̄ ꝙ colligi poteſt ex his,quæ dixi in. 9. articu-
lo principali;& ſecundum prædicta etiam arbitror
regulandam formam, quando iudex procederet ex
officio; & aduerte, quia in fine concludit iudici, vt
illum puniat;non autem petitur aliquid à parte. Et
intellige prædicta de eo,qui non eſt datus à iudice;
ſed qui ſe obtulit ad inſtigandum inqſitorem,& ꝓ-
ſequendā telam iudicij, vt ſupra ſępius dictum eſt.
Epiſcopus verò,vt arbitror, vel ali' iudex habita no
titia prius de infamia,quam poteſt aſſumere etiam
abſente parte; citabit inquiſitum, vt veniat ad ſe
defendendum aduerſus dictam inquiſitionem,quā
intendit contra eum facere, ad inſtigationem, vel
promotionē talis,per ea quæ dixi ſupra in præced.
q.& ipſi citato faciet copiā dicti libelli, & cōtento-
rū in eo. Nā formabit iudex inquiſitionē ſuper con-
tentis in dicto libello;& hęc ꝓcedunt in ordinario.

In delegato verò, cui cõmitteretur inquiſitio, qua-
lis forma ſeruanda ſit, eſt in arg. c. cum dilecta. ſ. de
reſcrip. cum ſimil. Si verò nulla forma exprimeretur
tunc ſi ad promotionem, vel inſtigationem alterius
qui promouit dictam inquiſitionem, ſeruanda eſt
forma, de qua dixi in princ. huius. q. Si verò ex offi-
cio, ſeruãda eſt forma, de qua ſtatim dicam. ¶ De-
733 cimoquarto quæro, † ſub qua forma ſit concipiẽdus
libellos? Sol. Ang. in d. repet. l. ſi vacãtia. ponit for-
mam ſuam. Sed nuper reperi, ꝙ quidam D. Ang. de
Are. longè latiorem, & ampliorem formam ponit,
in qua comprehendit etiã omnia verba poſita per
Ang. de Peruſio; & ideò omittam formam Ang. de
Peruſio, & proſequat prædictam formam. D. Ang.
de Are. In quãtum ipſe nititur commiſcere plures,
& varias ſpecies delictorum, & reſpectu committẽ
tium, & reſpectu perſuadentiũ, mãdantium, & reſi-
ſtentium, quæ ita demum ſunt neceſſaria cõprehẽ
di, quando caſus acciderit. Aliàs autem reſpectu de
licti, & perſonæ delinquentis, aut cauſam præſtãtis,
vel occaſionem, ſub alia forma, & modo, ſecundum
varias ſpecies delictorum, formãdus eſt libellus in-
quiſitionis, ſm̃ qđ. ĩ. diſtinctè tangetur. Ponit igitur
præfatus Doct. hanc formam; videlicet, Hæc eſt quę
dam inquiſitio, quæ fit, & fieri intenditur per ſpecta
bilem, & generoſum militem D. B. de Paradiſo de
Mediolano, honorabilem Poteſtatem ciuitatis Se-
nenſis, necnon per D. F. de Norcia, eius iudicẽ ma-
leficiorum, ex eorum, & cuiuſq; ipſorum mero offi
cio, authoritate, poteſtate, arbitrio, atq; balia; nec-
non ad denuntiationẽ P. Capitanei, & Sydici com-
pagnæ, & contractæ Pantoneri ſancti Vigilij, cõtra,
& aduerſus S. Ioãnis vocati. Fa la briga de nobilib⁹
Coradinorum de Senis homicidã, & Narciſum Mã
cij Barbitonſorem de partibus Hiſpanię auxiliato-
rem, & Iulianum Radulfi lanificem forenſem mãda
torem, in eo, de eo, & ſuper eo, ꝙ fama publica prę-
cedente, & clamoſa inſinuatione referente, nõ qdẽ
à maleuolis, & ſuſpectis; ſed honeſtis, fide dignis, &
veridicis hoĩbus, & perſonis, nõ ſemel tñ, ſed ſępè,
& ſæpius; ad aures, & notitiã dicti D. Poteſtatis, iu-
dicis, & curię ẽt per modum nototij auditu ꝑuenit.
Quòd de anno præſenti, & menſe Maij dictus Iulia
nus Ioãnis exiſtens in domo habitationis ſuę in pa-
rochia S. Vigilij, cui à duabus via cõis, & ex alio bo
na Andreucij Ioannis, & ex alio Bartholomęi An-
tonij, cõmiſit, & mandauit d. S. ꝙ Meuium Martini
de Senis, populi ſancti Martini popularem, & de nu
mero teſedutorum, & vnum ex officialib⁹ mercan-
tię cõis Senarum, in ciuitate Senarum vulneraret, &
ad hoc colloquium, & tractatum; qualiter hoc fieri
poſſit in dicta domo ad inuicẽ habuerunt. Deinde
d. S. de anno preſenti, & menſe Iunij de nócte, vt di-
ctum mãdatum exequi poſſet, armatus vno ſtocho
de ferro, ſcienter, doloſe, & appẽſatè in ciuitate Se-
narum, mouẽdo ſe de loco ad locum, fecit inſultũ,
impetum, & aggreſſuram contra dictũ A. in plãtea
cõis Senarũ, iuxta palatium Mag. Dñorum poſt ſo-
num campanę, quę pulſatur de ſerò, cui loco ab vna
parte ꝑdictum palatium ꝑdictorum Dñorum, & ex
alia parte platea cõis, cõtra dictũ A. dixit verba in-
iurioſa, & cõtumelioſa, dicẽdo, Traditore, & adulte
ro, che hai tradito, & adulterata la tua patria. Falſa
rio, incẽdiario, & mettitor di mali dadi, tu nõ puoi
ſcampare, io te ne pagherò, & ipſum A. per pannos,
ſeu capuccium capiendo, dictum ſtochum, quẽ ad
latus habebat, euaginauit, & ipſum vibrauit cõtra
dictum A. ipſumq; percuſſit, & vulnerauit vna per-
cuſſione, & vulnere in pectore, ex qua ſanguis exi-
uit; & etiam ipſum percuſſit vna alia percuſſione, &
vulnere in facie ſuper cilio ſiniſtro cum ſanguinis
effuſione, & cum fractura oſſis, ex qua cicatrix, & ſi-
gnum perpetuò erat remanſura, & non contentus
prædictis, ſed mala malis addendo, dictum A. plu-
rib⁹, & plurib⁹ percuſſionibus, & vulnerib⁹ percuſ-
ſit, & vulnerauit in brachio dextro, ex quibus mem
brum prædictum fuit mutilatũ, vel remanſurũ erat
debilitatum; & dictus A. ſe defendendo ex interual
lo percuſſit d. S. vno ictu duobus vulneribus, cõ vno
pari forificũ, ex quibus ſanguis exiuit. Sed ex prędi-
ctis vulneribus dictus A. tandem mortuus eſt. Dein
de dictus S. mala malis addẽdo, vt iniquum votum
ſuum adimpleret, veſtẽ rubeam foderatã de agnel-
linis dicti A. cõis valoris, & æſtimationis florenorũ
decem abſtulit, & de loco ad locum contrectando,
quo voluit aſportauit, & in ſui vtilitatem conuertit;
& vt dictus S. prędicta habilius committere poſſet,
prædictum N. quodã enſe de ferro; quem habebat
ad latus ſemper dicto maleficio aſtitit; & prædicta,
& quodlibet prædictorum ſingula ſingulis referẽdo
ſupradictis locis, modis, & temporib⁹ perpetrata,
& commiſſa fuerunt per ſupradictos inquiſitos, &
quemlibet eorum contra voluntatem d. A. & cõtra
formam iuris, & ſtatutorum cõis Senarũ, ſuper qui-
bus omnibus, & ſingulis, emergentibus, contingen
tibus, connexis, & dependentib⁹ à ꝑdictis, ac pror-
ſus extraneis. Prædictus D. Poteſtas, & iudex, & qui
libet eorum, ex eorum, & cuiuſq; ipſorum mero of-
ficio, ſm̃ formam ſtatutorum dictæ ciuitatis, ingre-
re, & ꝓcedere intẽdunt; & dictos inquiſitos, & quẽ
libet eorum repertos culpabiles punire, & condem
nare intẽdũt, ſm̃ formam iuris, ſeu ſtatotorum cõis
Senarum. Deinde ſubdantur hæc verba, Die 20. Iu-
nij inchoata, facta, & formara fuit dicta inquiſitio
per dictum D. Poteſtatem, & eius iudicem malefi-
ciorum, & quemlibet, vel alterum ipſorum, & ex cu
iuſq; ipſorum mero officio, arbitrio, authoritate,
ptãte, atq; balia. Eſt tñ aduertendum circa ꝑdictã
formam; quia vt. ſ. dixi, ſm̃ contingentiam facti;
vnum quandoq; delictum, & qñq; alterum, & qñq;
plura comprehendenda ſunt, ſub dicta tamẽ forma
ſubſtantiali, quam quilibet diligens, & diſcretus iu
dex poteſt ex ſe cõprehendere, & formare, ſm̃ etiã
quod particulariter, & ſingulariter ex infra dicẽdis
clarius apparebit. Quare vt ſpecificè, & ſingulariter
ſubſtantia verborũ cõtentorũ in dicta inquiſitionis
forma habeat, proſequar ſingula verba neceſſaria,
declaratione, atq; annotatione digna, proſequen-
do ordinem prædictarum quæſtionum. ¶ Decimo
734 quinto quæro, † quare dicatur, Hæc eſt quædam in-
qſitio? Sol. dic. ad dñiam accuſationis, & aliorũ mo-
dorum, ꝑ quos crĩa puniuntur, de quibus dixi. ſ. in
rub. de accu. Et quid ſit, & quotuplex, latè dictũ fuit
in primo, & ſecundo prin. art. ¶ Decimoſexto q̃ro,
735 † qoare ponant illa verba, q̃ fit, & fieri intendit? Sol.
dicit ſingulariter præfatus D. Ang. de Are. ꝙ po-

nuntur

nuntur ad denotandum nõ ſolum tempus præſens;
ſed etiam futurum. Nam per hanc ꝓteſtationẽ in-
tendunt Poteſtas, & iudex manifeſtare, ꝙ in toto ꝓ
ceſſu vſq; ad ſniam incluſiuè ex eorũ mero officio,
& cuiuſq; eorũ, intendunt inqrere, vt ſingulariter di
cit Bar. in ſimili de procuratore, qui in princ. ſui li-
belli dicit. Titius ꝓcurator, & procuratorio nomi-
ne Seij agit, & agere intendit; & ſic deſignat ẽt tem-
pus futurum. Ex quo infert, ꝙ licet poſtea in ꝓceſſu
faceret actum ſimpliciter ſuo nomine, intelligitur
procuratorio nomine facere ex primeua poteſtate
ſua. Ita dicit ſingulariter Bar. in. l. ſi ſtipulat⁹. §. Chry
ſogon⁹. ff. de verb. obli. & ita ẽt in ſimili in caſu nr̃o,
libet poteſtas, vel iudex in proceſſu poſtea nõ dicat,
ꝙ procedat ex mero officio; tñ ex proteſtata primo
ua intentione, intelligit̃ prędicto modo procedere.
736 ¶ Decimoſeptimo quæro, † quare adicijciantur illa
verba, per dñum B. Poteſtatẽ? Sol. dic; ꝙ ſunt neceſ-
ſaria ex perſona iudicis inqrentis habentis inquirẽ
di poteſtatem; & qualẽ poteſtatem debeat habere,
& quis poſsit inquirere, latè dictũ fuit. ſ. in quinto
737 art. princ. & † quid ſi erratum ſit per officialem, vel
iudicem in nomine proprio, an vitietur inquiſitio,
vr̃ ꝙ ſic, quia iſte eſt ſupinus error. l. fi. C. de hære.
Inſtitu. Aduerte tñ; quia ille tex. videtur velle con-
trarium, quia licet ſit ſupinus; ſi tñ erretur, non vitia-
tur inquiſitio. Et hoc tenet D. Raphael. in. l. ſi quis
in fundi vocabulo. ff. de lega. 1. & de alijs ſimilibus
erroribus vide; j. eo. verſic. vigeſimoprimo quæro.
738 ¶ Decimooctauo quæro, † quare addantur illa ver-
ba, & per Dñum F. iudicem maleficiorum? Sol. dic.
ꝙ ex eo ponontur, quia ad ipſum principaliter per-
tinet cognoſcere de criminibus, vt verbum ſonat; li-
cet quandoq; incidenter cognoſcat de cauſa ciuili.
Circa quod vide, qd' traditur in. l. ſolemus. §. latrun
culator. ff. de iudi. & ꝙ traditur in. l. teſtamenta om-
nia. & ibi Cy. & Bal. C. de teſta. & in l. ſi qui ex con-
ſenſu, & ibi per Cy. & Bal. C. de epi. audien. & vide
ẽt quę traduntur in. l. imperiũ. C. de iuriſ. om. iudi. &
in. l. ea q̃. §. magiſtratus. & in. l. inter conuenientes. &
739 ibi per Bar. ff. ad munici. ¶ Decimonono q̃ro, † qua
re appōnãtur illa verba, ex mero officio? Sol. dic. ꝙ
iſta verba ſunt maximè vtilitatis, per ea quę dixi cir
ca præambulum neceſſarium famæ, ſeu diffamatio
nis. De quibus latè vide. ſ. in. 9. articulo principali,
740 q. 46. & tribus ſeq. ¶ Vigeſimo quęro, † quare appo
nantur illa verba, necnon ad denuntiationem P. Ca
pitanei, &c? Sol. iſta verba non ſunt neceſſaria, vt ſi-
ne hac denuntiatione non poſſit procedere ad inq-
ſitionẽ, ſi adſunt alia neceſſaria præambula, de qui
bus latè id. 9. artic. princ. Sed quia communiter in
Italia, & maximè in hac ciuitate Senenſi conſtituũ-
tur ſyndici, ſeu denũtiatores maleficiorum per pa-
rochias, idcircò, quando fit denuntiatio per tales
741 adiunguntur ad inquiſitionem dicta verba. † Quid
autem ſit denuntiare, & quotuplex ſit denuntiatio,
& quis poſſit denuntiatores conſtituere, & qui poſ-
ſint conſtitui, & quæ crimina teneãtur denuntiare,
& qualiter, & de effectu denuntiationis, latè tradi-
tur per D. Bal. & Doct. & latius per D. Bartho. de
Salic. in dicta repe. l. ea quidẽ. C. de accu. & per pręſ-
fatum D. Ang. In tract. prædicto, de quibus vide per
eos; quia non intendo hanc materiã hic cõmiſcere;
& vide ẽt ad prædicta quæ dixi. ſ. in. 6. artic. princ.
742 ¶ Vigeſimoprimo quæro, † quare dicatur contra, &
aduerſus S. Ioannis, vocatum fa la briga, de nobili-
bus Coradinorum? Sol. dic, vt ponatur perſona ei⁹,
contra quem inquiritur rõne delicti perpetrati. Cõ
tra quem aũt inquiri poſſit, ſatis latè dictum fuit. ſ.
743 in 7. art. princ. Sed ideò † apponit̃ proprium nomẽ,
patris cognomen, & nomen familiæ, ad hoc, vt ex-
preſſè, & ſpecificè cognoſcatur homo, contra quem
inquiritur; & contra quem iudex inquirere inten-
dit, ne detur vagatio, & dubietas, arg. not. in. l. ſi in.
nomine. C. de teſta. & in. l. ad recognoſcendas. C. de.
inge. manu. & in Inſtit. de leg. §. ſi quis in nomine.
744 & ꝙ not. in. l. 1. C. de mutat. nomi. † Ad deſignandũ
enim nominatum, ad min⁹ videntur eſſe neceſſarię
duæ demonſtrationes, arg. l. forma. & ꝙ ibi not. per.
gl. & Bar. ff. de cenſi. & in. l. ſi quis in fundi vocabulo.
& ibi per gl. & Bar. ff. de leg. 1. Facit. l. ſi in rẽ aliquis.
ff. de rei vendi. Sicut ergo in talib⁹ rebus duę demõ-
ſtrationes, vel circunſtantiæ ſunt apponendæ ad de-
ſignandũ certũ corpus; ita, & in nomine, vt not. Bar.
in. l. demonſtratio. in princ. ff. de cond. & demõ. ibi.
Sed q̃ro per quę verba, & ibi, ex quo vides, &c. Sed
quãto plures adijciunt̃ demõſtrationes, tãto maior
datur certitudo; & ideò laudãdi ſunt Senenſes, qui
adijciunt nomen patris, aui, & familię. Nam de dif-
ficili continget, ꝙ reperiant̃ plures, in quibus præ-
dicta omnia conueniant, ꝙ facilè eſt reperire ſi ſolũ
ꝑ nomen ꝓprium, ac familię qs denominetur, licet
à quibuſdã imputet̃ ad vitiũ, & malè; & vide ꝙ dixi
in. c. 2. de libel. ob. q. 3. & 4. & ad ꝑdicta vide q̃ ſingu
lariter ponit Bar. & poſt eũ Moderniores. i. l. iter ſti-
745 pulantẽ. §. 1. ff. de verb. ob. vbi dicunt, ꝙ † qñ officia-
les capiũt bannitum, anteq̃ faciant executionẽ, fa-
ciunt captũ cõfiteri, ꝙ ipſe eſt idẽ hõ, & idẽ corp⁹,
q ſic vocabat̃, qui fuit bãnitus, & condẽnatus de tali
crie, & tali tẽpore, & ſub tali noie fuit citatus, & cõ-
demnatus; qua recognitione facta, executio de eo
fieri põt abſq; nouo proceſſu. Sed Bal. in quodã ſuo
conſilio, ꝙ incipit, cũ appareat, &c. Dicit, ꝙ talis re
cognitio ſit potius ad cautelã, q̃ de neceſitate. Sed
ꝑfatus Ang. de Are. tenet, ꝙ immò ſit de neceſſita-
te, ꝑ rões quas ponit Bar. in. d. §. 1. Quinimmò plus
dicit, ꝙ melior practica eſt, & fortè de neceſſitate, ꝙ
talis bannitus non ſolũ recognoſcat, ꝙ ſit idẽ, vt di-
cit Bar. ſed addat̃, ꝙ tale crimen de quo cãtat bãnũ,
& condẽnatio ſua, & loco, & tpe, modo, & forma in
dicto ꝓceſſu cõtenta, cõmiſſum fuit ꝑ eum. Nã tũc
ex dicta confeſſione ſecurè põt fieri executio. Aliàs
aũt cum tale bãnũ, & condẽnatio facta ob cõtuma-
ciã abſentis in veritate non probet bannitum com-
miſſiſſe tale maleficiũ, vt latè tradit Bar. in q. ſua q̃
incipit. Peruſinæ ciuitatis. & not. in. l. ſi ideò. ff. de
euict. & facit ẽt ꝙ ipſe not. in. l. cũ fili⁹. ff. de verb. ob.
& ꝑ Bal. in. l. tranſigere. circa medium. C. de tranſac.
neceſſariò ſequitur, ꝙ iſte bannitus fuit potius pro
pter eius cõtumaciam, quam ex eo, ꝙ tale delictum
commiſerit, arg. l. qui repudiantis. in fin. ff. de inof.
teſta. & ideò de facili poſſet contingere, ꝙ iſte exi-
ſtẽs innocens condẽnaretur, arg. l. abſentis. ff. de pę-
nis, quę practica multũ mihi placet; nec aliter obſer-
uarẽ, aut obſeruandũ conſulo, qñ caſus contingeret;
maximè cum agatur de graui pręiudicio, quam ẽt

ſent it.Io.de Imo.in.d.l.inter ſtipulantem. Sed for-
tè de iuris rigore poſſet aliud dici. Quid autem ſi
in illo loco fuiſſent duo eiuſdem nominis? dic, vt
dicam in.q.74.verſ.additur etiam alia not.quæſtio.
746 ¶ Sed quæro iuxta prædicta, † quid ſi eſt nomen
747 ſingulariſſimum, vt dicit gl.de† Galloprеſſo bidel-
lo Azonis, in.l.hac conſultiſsima.C.qui teſta.fa.poſ.
dic, ꝙ ſufficit, ꝙ in inquiſitione ponatur illud ſolum
nomen, vt ibi traditur;& tradit Bar. in.d.l.demon-
748 ſtratio ſalſa.Sed quæro, † quid ſi adijciantur plures
demonſtrationes, q̃ ſit neceſſarium, vt eſt in caſu p̄-
dicto, & erraſ in aliqua demonſtratione; vt puta;
quia iſte S.cognominabatur Taglia gãbe, & non Fa
la briga; vel de nominibus de Gallucijs, & non de
Curadinis; an talis ſalſa adiectio vitiet inqſitionẽ;
cum aliæ demonſtrationes ſint veræ? Sol.Bar.in.d.l.
demonſtratio ſalſa.ff.de condi. & demon.dicit, qđ
non; quia q̃cquid adijcitur vltra neceſſariam demõ
ſtrationem, vt.s̃.fit fruſtra, & non vitiat, vt.l.1. §. fi.
ff.de dot. præle. & in.l.1.in prin.C. de rei vxo. act.
749 Sicut dicimus, ꝙ † ſi ſummarium eſt iudicium pro-
pter ꝙ procedi põt ſine libello, ſi fiat libellus; licet
ineptus non nocet, vt dicit glo.Bar. & Ang. in.l. vi-
num.ff.ſi cer. pet.Item aduerte; quia ſi fuit erratum
in nomine patris; quia tacitus fuit, & in libello po-
ſitus ſub nomine Sempronij Bartholomei, cum de-
beret dicere.Sempronius Ioannis; ipſe tñ Sempro-
nius Ioannis comparuit, nec oppoſuit, ꝙ non eſſet
ille homo de quo q̃rereẽ. Nam pp hoc non vitiatur
proceſſus inquiſitionis; quia tam iudex, q̃ partes ha
bẽt iſtum pro Sempronio Io. Si verò ſit contumax,
& proceſſus ſit contra contumacẽ, & conſtat ꝙ iſte
eſt ille homo, q̃ fuit de tali crimine diffamatus, &
culpatus; & adhuc talis error non vitiat; ſecus aũt ſi
per alias demõſtrationes, aut ſimilia p̃cedentia hoc
non conſtaret, vt dicit Bar. in.d.l. demonſtratio. &
idem dicendum eſſet, ſi eſſet erratum et in nomine
proprio ipſius delinquentis; dummodo alias cõſtet
de corpore, nõ vitiaẽ, vt in.l.ſi in iudicijs.ff.de iudi.
aliàs ſecus; Et idem & fortius ſi erraẽ in loco origi-
nis, vt.l.quoties.de here. inſti. Aut in nomine arti-
ficij, vt in.l.qui habebat.ff.de rebus dub.tradit Bar.
in.l.ſi quis in fundi.ff.de leg.1.ibi vide et de hac ma
teria. Sed latius per Bar.& Moder.in.d.l.demonſtra
tio falſa.ff. de condi.& demon. ¶ Vigeſimoſecundo
750 quęro, † quare in inquiſitione apponãtur illa verba
de nobilibus Coradinorum? Sol.dic, ꝙ apponuntur
ad maiorẽ demõſtrationẽ, & expreſſionem; & ſi er-
ratur in hoc nomine familiæ, ſeu generis, dicen-
dum eſt, vt dixi in pręced.q. Eſt tamẽ aduertẽdum,
ꝙ licet iſtud videatur regulare, ꝙ hæc verba nõ ap-
ponantur niſi ad maiorem demonſtrationem; quia
751 † in indicijs nõ debet eſſe acceptio perſonarũ, vt in
c.qualiter.s̃.eo.&.c.qualiter.s̃.de iudi.ꝙ tamẽ qua
liter intelligatur dixi in.c.per tuas. 1. j̃. de ſimo. in
glo.ſuper verbo, excellentioris.quandoq; tñ præter
hæc, ſunt neceſſaria alia ſecũdum varias ſpecies de-
lictorum, in quibus acrius, vel mitius punitur nobi-
lis, q̃ ignobilis, & exiſtens in dignitate, q̃ non exi-
ſtens, ſecundũ ea quę latiſsimè dixi in.c.1.j̃. de cler.
vena. Nam ſecundum hanc conſiderationem appo
nenda eſſet hæc qualitas, per quã venit augenda, vel
diminuenda pęna; & hoc maximè, ſi ex forma ſtatu
ti in nobili delinquente, aut magnate pęna duplica
retur. Et idem dicendum eſſet in certis qualitatib',
pp quas pęna augumentaretur; reſpectù tamen de-
nuntiationis non ſpectaret ad iudicem inquirẽtem
ponere qualitatẽ, per quã pęna veniret diminuen-
da, ſed ad reum inquiſitum pro defenſione ſua vi-
detur hoc ſpectare; quamq̃ iudex hoc ſciens iniuſtè
agat, illam non apponendo. Sed iuxta p̄dicta quęro
752 de notabili.q. Pone; aliquis † ex natura, ſeu origine
eſt nobilis, ſed ex forma ſtatuti eſt effectus popula-
ris; vnde quæritur, ſi iſte delinquat, an ſit punien-
dus vt nobilis; an verò vt popularis? Sol. Bar. in.l.
vnica.C.de in fa. dicit, ꝙ iſte talis deſinit eſſe nobi-
lis, quo ad eã q̃ cedunt in ſui honorẽ; non autem ad
ea quæ cedunt in odium ipſi'; & idem tradit Bar. in
repe.l.1.C.de dig.lib.12.vbi ponit notabilia verba,
ex quo inferẽ, ꝙ ſi maiori pęna veniebat puniendus
nobilis, erit etiam tunc eadem pęna puniẽdus. Sed
ſi minori, tunc punietur ea pęna qua popularis. Ego
tamen arbitror inſpicienda fore verba ſtatuti; ſeu
priuilegij, prout etiam ſtatim dicam in.29.q. In du
753 bio aũt procedat dicta opin. † Quis autem dicatur
nobilis, & vnde veniat nobilitas, & quot ſunt eius
ſpecies, & effectus, & qualiter amittatur, vide latè
per Bar.in d.repet. & vide ſingulare dictum Bar. in
l.capitalium.§.denunciaſſe.ff.de pœnis.qui dicit, ꝙ
754 † populares diuites, & honeſti gaudent priuilegio
755 nobilium; & not.ur ſcholaris perpetuò, ꝙ † virt' in
primis virum nobiliſsimum reddit, vt eſt tex.in.l.p
756 uidendum.C.de poſtul. ¶ Vigeſimotertio, quæro, †
quare apponantur dicta verba, de Senis? Sol. dic, ꝙ
regulariter apponuntur ad maiorem demonſtratio
nem. Poſſent etiam apponi ad oſtendendũ augumẽ
tationẽ, vel diminutionẽ pęnæ, eo ꝙ q̃nq; ex forma
ſtatutorũ ſeuerius, vel mitius puniendus eſſet foren
ſis, q̃ ciuis, vel ẽ contra; vñ hęc qualitas tunc eſſet ad
denda; per ea q̃ dixi in pręced.q. Poſſet tñ hic dubi-
757 tari; † vtrum valeat ſtatutũ, quo diſponitur, ꝙ maio
ri pęna ſit afficiendus forenſis, quã ciuis; de quo ſta
758 tim dicã in.q.29. Sed q̃rò iuxta p̄dicta, † qđ ſi dicta
verba de Senis non apponantur in inqſitione; an in
dubio inqſitus p̄ſumatur de Senis; vel forenſis? Sol.
759 dic, ꝙ † in dubio q̃s p̄ſumiẽ de loco vbi iudiciũ agi-
taẽ, ſiue ſit ciuile, ſiue ſit criminale; vt inquiſitio, vel
accuſatio, arg.l. quæ conditio.§. cum ita.ff.de con-
di. & demonſtra. & in.l. nulli. C. de epiſ. & clericis.
quia iſta qualitas; videlicet, ꝙ ſit forenſis, cum non
ſit appoſita, non pręſumiẽ, vel ſubintelligitur, vt in.l.
ita ſtipulatus.§.Chriſogonus.ff.de verb.ob. & praci
puè, q̃ñ iſta qualitas forenſis eſſet neceſſaria ad au-
gumentandã pœnã; quia ſibi imputare deberet inq
ſitor, vel accuſator, ꝙ illam non appoſuit, cũ ſit fun-
damentum intentionis ſuæ, arg. not. in. l. illa. ff.de
verb.oblig.& ꝙ latè dixi in.c.ſup his.s̃.eo.& ita te-
net Ang.de Are. in tracta. maleſici. ſuper verbo de
Bononia.& mihi placet; quia p̄ſumitur quis habita
760 re in loco originis ſuę, ꝑut patet, † à cõiter accidẽ-
tibus, & vſitatis, à quibus bonum eſt argumentum,
vt in.l.illud vſitatiſſimum.ff.de excuſa. tuto. & in.l.
2.ff.de ſpon.& in.l.ſi quis donatarius.ff.de vſufruct.
& ibi vide iura concordantia cum ſimilibus. ¶ Vi-
761 geſimoquarto, q̃rò, † quare apponaẽ illud verbũ, ho
micidã? Sol. dic, ꝙ poniẽ ad cognoſcendã ſpeciem
delicti

delicti ſuper quo inquiritur; vñ ſi ſuper aliō delicto
inquireret, alia ſpēs delicti apponēda diceret, vt. j.
ſępius dicetur, & patet. ¶ Vigeſimoquinto quæro;
762 † quare apponantur illa verba, & Narciſum Mancij
barbitonſorem? Sol. dic, ꝙ iſta non apponuntur de
neceſſitate, niſi ,put in facto contingit reſpectū plu-
rium delinquētiū; & adde quę ſtatim dicā in. 28. q.
763 ¶ Vigeſimoſexto quæro, † quare apponantur illa
verba, de partib' Hiſpanię? Sol. dic, vt ſtatim dixi in
764 23. q. & dicā. j. q. 29. ¶ Vigeſimoſeptimo q̄ro, † qua
re apponat illud verbum, auxiliatorem? Sol. dic, ad
deſignandam aliam ſpeciē delicti exiſtentis in hoc
ſecundo inq̄ſito, prout ſtatim dixi in 24. q. vñ ſi alia
eſſet ſpecies delicti in hoc ſecundo inq̄ſito, alia eſſet
adjicienda; & ſic de ſingulis dicendum eſt ſm varias
765 caſuum contingentias. † Qualiter aũt quis teneatur
de auxilio, ſeu ope præſtita, & qualiter dicatur auxi
lium, ſeu opem p̄ſtitiſſe, non eſt materia noſtra; ſed
vide late multas q̄ſtiones notabiles per Bal. in. l. non
ideò minus. C. de accu. & per Bar. in. l. furti. §. ope. ff.
do furtis. Et omninò vide q̄ dixi in. c. ad audientiā.
j. de homi. in. 4. membro. 7. art. prin. à queſtione 63.
vſq; ad. q. 88. & adde omnia quæ dicam. j. eo. q. 60.
766 ¶ Vigeſimooctauo quæro, † quare apponantur illa
verba, & Iulianum Rodulfi lanificē? Sol. dic, vt deno
tetur alius inquiſitus contra quem inquiritur reſpe
ctù delicti cōmiſſi ex mandato ſuo. Et eſt hic aduer
767 tendum, qđ ex prædictis patet, ꝙ † iudex in eodem
libello põt inquirere contra plures reos delinquen-
tes ex varijs delictis, de quo dic, vt dixi. ſ. in 7. arti.
768 princ. q. 16. Quãuis † quis in eodem libello non
poſſit plures accuſare ď diuerſis delictis, vt ibi dixi.
769 ¶ Vigeſimonono q̄ro, † quare apponatur illud ver-
bum, forenſem? Sol. dic, ꝙ poteſt apponi q̃nq; ad
maiorem demonſtrationem. Item et quia ex forma
ſtatuti grauior pęna venit imponēda forenſi, q̄ ciui,
vt dixi. ſ. in. 25. q. Sed hic cadit quæſtio, quis dica-
770 tur forenſis, vel ciuis? Sol. dic, ꝙ † forenſis propriè
dr̃ ille, qui non habitat in loco; ſed venit de foris; vt
eſt tex. expreſſus in auth. de q̄ſtore. §. ſi verò aliquis
in hac habitantium ciuitate. & in. §. ſi verò aliqs ,p-
ſpexerit. not. gl. & Bal. in. l. ciues. C. de appel. tradit
gl. ſup verbo forenſes. in extrauag. antiquarū Boni-
facij 8. q̄ dicit, ꝙ habitans in loco rõne alicuius of-
ficij, etiam ſi ſit ad tp̄s, non dicitur forenſis; vñ pro-
priè dicitur, qui nullam habet coloniam, & nullum
priuilegium ciuitatis, vel communitatis, iuxta not.
771 in clē. 2. de fo. cõpe, Sed quæro circa prædicta, † qđ
ſi aliquis forenſis ex forma ſtatuti, vel ex priuilegio
ſit effectus ciuis; an debeat haberi pro ciue, an de-
beat puniri tanq̃ forēſis, an verò tanq̃ ciuis? Sol. dic,
ꝙ inſpiciēda ſunt verba ſtatuti, ſeu priuilegij. Qua-
re ſi ſtatutum dicit, ꝙ in omnia, & per omnia ſit ci-
uis, & habeatur pro ciue, debet puniri tanq̃ ciuis,
arg. l. ſi marit'. §. l. Iulia. ff. de adul., & ꝙ ibi not. Bar.
Sed ſi ſtatutum limitatè loqueretur, vt quia ad quę
dam vellet haberi pro ciue, limitatè eſſet intelligē
dum, vt in. l. cãcellauerat. ff. de his quæ in teſta. delē.
cum ſimil. Si verò ſtatutum dicat, ꝙ habeat pro ci-
ue, aut intelligat ciuis ſimpliciter, an videatur de-
notare veritatem, vel fictionem? Bar. in. l. is qui pro-
emptore. ff. de vſucap. dicit ꝙ potius veritatem. Bal.
cõtra in. l. 2. C. de iure. aure. annullorū. vide p eos in

dictis locis, & ꝙ dixi in. c. ꝙ circa. de elect. & qđ tra-
ditur in. l. ciues. C. de incolis. Pro dicto tamē Bar.
facit. l. ſenatores. ff. de ſena. & l. ſciendum. §. ſi fun-
dus. ff. qui ſatiſda. cog. Sed pro dicto Bal. facit. l. La-
beo. ff. da pact. & l. nec emptio. ff. de contrahen.
empt. & C. de dotis ,pmiſ. l. ſi. & l. ſi quis ab aliquo.
C. de cal. & vide latè vtrum debeat puniri vt ciuis,
an vt forenſis, vt traditur per Bar. in tractatu repre-
ſaliarum in. 5. q. principali in 3. 4. 5. & 6. articulis.
Aduerte tamen; quia licet ſtatutum grauius puni-
ret forenſem, quam ciuem, non tamen ſequitur,
772 iſte non eſt ciuis; ergo forenſis; quia † inter hæc duo
eſt vnum mediū, videlicet incolatus, vt in. d. l. aſſum
ptio. ff. ad municipal. & in. d. l. incola. & ita ſæpius
conſului, & in facto obtinuj, vt habitatores, licet nõ
ſint ciues, non puniantur vt forenſes. ¶ Trigeſimo
773 quæro, † quare apponantur iſta verba, mandatorē?
774 Sol. dic, vt dixi. ſ. in. q. 27. † Qualiter autem quis te
neatur de mandato, & an delictum mandantis, &
mandatarij dicatur vnum, & idem delictum nume-
ro, & an mandans, & mandatarius obligētur ſimul,
& puniantur eadem lege, & an mandans teneatur
principaliter, vel acceſſoriè, & quid ſi mandatarius
ſolum attentauit, ſed non perfecit delictum, & qđ
ſi exceſſit fines mandati, & plures, queſtiones nota-
biles vide per Cy. & Doct. & maximè Bal. in. l. non
ideò minus. C. de accu. & per Bar. in. l. non ſolum. §.
mandato. ff. de iniur. vbi etiam vide quid ſi propter
qualitatem exiſtentē in mandante magis veniebat
puniendus, puta; quia nobilis, quam, propter quali
tatē exiſtētem in mādatario; puta, quia popularis,
de quo vide per Bar. in. l. is qui opem. ff. de fur. & p
Bal. in. d. l. non ideò minus. & vide qđ dixi poſt Pet.
de Ancha. in. c. qđ circa. de elect. & in. c. ad audien-
tiā. j. de homi. in. 4. art. 7. mēbri principalis à q. 67.
vſq; ad 77. & q̄ dicā in. c. mulieres. j. de ſent. excõ.
775 ¶ Trigeſimoprimo quæro, † quare apponantur illa
verba, in eo, de eo, & ſuper eo? Sol. arbitror, ꝙ mul-
tiplicētur iſtæ propoſitiones in, de, & ſuper, vt de-
notetur omnis mod' delinquendi reſpectu ſpeciei
delicti, de quo quæritur intrinſecè, mediatè, & im-
mediatè, directè, & indirectè, & augumentatiuè; vt
traditur in dictis dictionibus, in locis congruis, quę
hic non repeto breuitatis cauſa. ¶ Trigeſimoſecun
776 do quæro, † quare apponantur illa verba, fama pu-
blica ,pcedente, & clamoſa inſinuatione referente?
Sol. dic, ꝙ apponũtur pp̄ ea quæ latè dicta fuerunt.
ſ. in. 9. art. princip. in. 10. q. & ſequentibus quaſi in
fine. Si tamen procederetur contra prælatum, vide-
tur, ꝙ debeant ſubiungi illa verba, & cũ tanta infa-
mia generet ſcādalum; adeò ꝙ ſine periculo diu to-
lerari non poteſt, vt dixi. ſ. 13. q. ¶ Trigeſimotertio
777 quæro, † quare apponantur illa verba, nõ quidem à
maleuolis, ſed honeſtis, &c? Sol. patet ex tex. nr̃o ibi,
non quidē à maleuolis. Et ex his quæ dixi in. 9. arti.
princ. maximè. in. q. 22. & 29. ¶ Trigeſimoquarto
778 quæro, † quare dicatur, Non tātum ſemel, &c? Sol.
patet ex his quæ dixi in. 9. arti. princ. q. 14. ¶ Trige
779 ſimoquinto quæro, † quare dicatur, & etiam per
modum notorij? Sol. Ang. in. d. l. ſi vacãtia. C. de bo.
780 vac. lib. 10. in effectu dicit, ꝙ † qñ crimen eſt noto-
rium omnis ſolēnitas iuris videt eſſe ſublata, p not.
i. c. veſtra. ſ. de coha. cle. & mu. & in. l. 1. C. q & aduer.

quos,& hoc not.per Spec.in tit.de notorio.Facit ꝙ
dixi.ſ.in.c.euidentia.& ideò verbum prædictum,vi
detur eſſe magni effectus, & importantiæ.¶Trige-
781 ſimoſexto q̃ro,†quare apponant illa verba, de an-
no præſenti,& menſe Maij? Sol.dic, ꝙ ideò appo-
782 nuntur;quia†tempus , & locus videtur eſſe de ſub-
ſtantia inquiſitionis, ſicut & accuſationis. Aduerte
tñ;quia Ang. in.d.l.ſi vacantia. ſpecialius formauit
q. An tẽpus , & locus debeant poni in libello inqſi-
tionis;& qd de alijs ſubſtantialibus in libello accu-
ſatorio,ſm formã.l.libellorũ.ff.de accu.& 2. q. 8. c.
libellorum.& dicit,ꝙ gl..Inſti.de pub.indi. dicit, ꝙ
ſolẽnitas illius legis non debet ſeruari in inquiſitio
ne;& idem tenet Inno.in.c.vlti.ĩ.de purg. can. Bal,
verò dicit,ꝙ adiectio tẽporis,vel loci in inquiſitio-
ne non eſt neceſſaria ad ſolẽnitatẽ inquiſitionis.Sed
ſi à reo petatur adiectio tpis, & loci, debet fieri ad
ipſius inſtructionem, vt poſſit deliberare, vtrum ve
783 lit cedere,vel contendere;& rõ eſt;quia † vbicunq;
mero iudicis officio proceditur,non eſt neceſſarius
libellus,ſiue ciuiliter,ſiue criminaliter agatur, vt in
auth.de exiben.reis.§.ſuſcepto.in gl.1.& ſic intelli-
gitur,qd' not.gl.Inſti.de pub.iud.Non obſt.l.libel-
lorum.quia loquitur in libello accuſatorio.Sed Iac.
Butri.idem dicit in libello inquiſitorio ,ꝙ in accu-
ſatorio, dum ipſe ponit formam iſtius libelli.Inſti.
de actio. in princ. Mouetur ; quia officium nobile
requirit libellum; maximè ſi inquiſitio fiat cum ꝓ-
motore,vñ dicit,ꝙ excepta ſolemnitate inſcriptio-
nis,omnis alia ſolemnitas in inquiſitione eſt ſeruan
784 da; quia†cum inquiſitio ſuccedat in locum accuſa
tionis,debet ſapere ei' naturã,vt.in.l.ſi.eſt.§. qui in-
iuriarũ.ff.ſi quis cautio.& ita dicit limitandam glo.
Inſti.de pub.iud. in princ. Et ad dictum Inn.rñderi
poteſt,ꝙ non probatur iure. Et hanc opi. ſequitur
Ang. & Bal.licet ſub breuiſſimis verbis,in.l.ea qui-
dem.C.de accu.& Salic. ibi per rationem prædictã:
quia inqſitio ſuccedit in locum accuſationis;vt hic,
& in.c.licet.Hely.ĩ.de ſimo.& in.l. cum patronum.
§.1.ff.de iure patro.Item,quia eadem ratio eſt,quæ
eſt in libello accuſatorio,vt exprimatur tempus,&
locus;videlicet,ne quis vagetur cum aliena iactura;
vendicat et ſibi locum in libello inquiſitorio. Facit
l.prætor edixit,ff. de iniur.& hanc opi. tenuit etiam
Bar.in.l.2.§.ſi publico.ff.de adul.& Cyn.in.l.1.ff.de
eo qd' certo loco,& plus mihi placet, ¶ Sed quæro
785 iuxta prædicta, † quid ſi inquiſitus petat à iudice,
ad hoc vt poſſit facere defenſiones ſuas,vt apponat
in inquiſitione,tempus, & locum,an tenebitur ap-
ponere? Sol.Bar.in.l.is qui reus.ff.de publi.iudi. di-
cit , quòd æquum eſt, vt apponat, ne reo auferatur
defenſio;& vt poſſit inſtrui,an velit cedere,vel con-
tendere,vt.l.1.ff.de eden.& ideò exprimi debet,qua
tenus iudici æquum videbitur,vt.l.pen.de interrog.
actio.ſubdit tamen Bar.in.l. libellorum.& in.d. l. is
qui reus, quòd hoc caſu dies non eſt de neceſſitate
probanda. Si verò iudex non vult exprimere, dicit
Bar.qd' aut delictum probatur per cõfeſſionem rei,
& ſatis eſt ; licet dies non apponatur ; quia ſi iudex
probauit per teſtes , vel reus ad defenſionem ſuam
786 de certa die,præſumptio erit de illomet die;†quia
confeſſio iudicialis debet regulari , & intelligi ſm
intentionem confitentis, vt in.l. ſi quis intentione.
ff.de indic. vnde non præſumetur actus multiplica-
tus ; & ideò ſi die probata per reum , illud fuit lici-
tum inquiſito;quia fecit ad defenſionem, præſume-
mus de vnico duntaxat delicto,& de illa die. Si ve-
rò crimen eſt negatum,& probatur per teſtes, tunc
reus debet facere articulos,ꝙ illo mẽſe vna tm̃ rixa
interuenit inter ipſum inqſitum, & vulneratum, in
qua fuerunt præſentes tales teſtes. Item, ꝙ in dicta
rixa vulneratus fuit inſultatus dictum inquiſitum;
& ſic per teſtes poterit probare,ꝙ defenſionis cã fe
cit, ne alias præſumatur multiplicatio factorum , ſi
teſtes iudici ſimpliciter probarent inquiſitũ vulne-
raſſe circa ꝙ vide ꝙ dixi,in c.cũ Ioannes. ſ. de fide
687 inſtru.† Vtrum aũt in accuſatione iudex poſſit cõ-
pellere accuſatorem ad ponendum diem;dic,vt tra
ditur per Bar. in dictis locis.vbi tenet,ꝙ ſic.Sed qui
dam Moderniores cõtra.Aduerte tñ, ꝙ ſi in libello
apponeretur dies,& probaretur de alia die, qđ hoc
788 caſu reus eſſet abſoluendus;quia† variatio diei in-
ducit variationẽ delicti in ſubſtãtia,vt in. c. abbate
ſanè.de re iudi.lib.6.not.Bar,in.l.denuntiaſſe.§.qd
tamen.ff. de adulte. in d.l.is qui reus,& vide Bal. in
l.1.C.qui accu.non poſ. Itẽ aduerte,quòd dies eſſet
neceſſaria, qñ de illo menſe aliqua die eſſet delictũ,
& alijs non,vt ſingulariter dicit Bar.in.l.non ſolum.
§.ſed vt probari.ff.de no.oper.nun.& idem dicendũ
eſt in hora diei,ſi certa hora diei eſſet delictum , &
789 certa hora non;vt puta, † ſi ſtatutum diceret; ꝙ ab
hora nonarum,vſq; ad horam veſperarum,nullus in
grediatur palatium poteſtatis ſub pena centum flo
renorum. Nã licet apponeretur dies,ſi non appona
tur de hora, probatio ingreſſus illa die,non conclu-
deret delictũ,vt ibi ꝑ Bar.& idem dicendũ ſi certa
die, aut certa hora duplicaret pena delicti. Facit ꝙ
notat ꝑ gl. in .l. cum actum.ff.de nego.geſt.& tradit
Bar.in.d.l.libellorũ.¶ Sed poſſet dubitari circa præ
790 dicta,†quid ſi de die quis fecit inſultum, & tãdem
inſeqndo de nocte vulnerauit,ꝙ tẽp' debeat appo-
ni? Sol.dic,ꝙ de iure cõi,cum inſultus confundat cũ
vulnere,vt not.gl.Cy.& doc.in.l. qui de crimine. C.
de accu.patet,ꝙ apponi debet temp' vulneris.Si ve
rò ex forma ſtatuti veniret qs puniendus,tunc dicit
Bar.in.d.l.libellorum,qđ attendenda ſunt verba ſta
tuti.Quia aut dicit,ſi qui percuſſerit,& temp' per-
cuſſionis eſt apponendum.Si verò dicit,ſi qs inſulta
tus fuerit,eſt ponendum tempus inſultus.Quid aũt
ſi vno tpe vulnerauerit , & ex vulneribus alio tem-
pore obierit, debet apponi tempus vulneris, vt di-
cit Bar.in.d.l.libellorum.per.l.huic ſcripturæ.§.1.ff.
791 ad.l.Aquil.Sed pone†Senenſes ſumunt annos nati-
uitatis dñi à conceptione die 25.Martij,Pone nũc,
792 † quòd per plures dies ante 25.diem Martij com-
miſſum fuit delictum,& de menſe Martij poſt diem
25.Iudex format inquiſitionem,& dicit de hoc an-
no. 1442. & de menſe Martij an valeat inquiſitio?
Et qualiter accipiantur illa verba,de hoc anno?Sol:
Iac.Butrig.Inſtitu.de actio.in princ.dicit,qd' tenet,
793 & qd' intelligitur de anno legali , † qui eſt trecen-
torum ſexaginta quinq; dierum,vt in.l. cum hæres.
§.Stichus.ff.de fideicom.lib. & ſic videtur delictum
perpetratum intra tempus ꝓdictum. Sed Bar. in. d.
l.libellorum.in principio tenet contrarium. Moue-
tur; quia in principio inquiſitionis , & libri inqui-
ſitionum

ſitionum apponuntur anni domini; ergò poſtea in
inquiſitionibus ſecutis intelliguntur repetiti, arg.l.
ſi quis ex argentarijs. §. ſi initium.ff. de eden. & ſic
dicta verba, de hoc anno.debent intelligi prout cur
runt anni domini; vnde concludit, quòd inquiſitio
non comprehendit maleficium.Sed pro prima opi.
facit,qđ not.glo.Bar.Rapha. Cuma. & Io. de Imo.
in.l.diuortio.in prin.in verbo,menſes.ff.ſoluto ma-
794 tri.vbi gl.vult,& Doct. quòd † valeat accuſatio,ſi te
accuſo de menſe Auguſti quòd de eodem anno, &
menſe Septembris proximè præteriti vulneraſti Ti
tium; quia intelligitur de anno legali trecentorum
ſexagintaquinq; dierũ,vt dixi.ſ. Sed dicit D. Ang.
de Aretio. ꝙ poſſumus concordare dictas opinio-
nes;videlicet,quia aut ex verbis inquiſitionis clarè
apparet de quo anno loquutus fuerit; & tunc pro-
cedat opi.Iac.Aut non apparet,ſed eſt ambiguum,
& tunc procedat opinio Bar. & imputet ſibi iudex
inquirens, qui clarè non expreſsit, quæ concordia
parum habet ſaporis. Sed melius poſſet cõcordari,
qđ aut ex ꝓcedentibus apparent appoſiti anni dñi,
& menſis qui continetur in inquiſitione, & poteſt
vtrunq; annum complecti,& legalem, & à natiuita
te;& hoc caſu procedat opinio Bar. per. §. ſi initiũ.
niſi aliud expreſſerit iudex inquirens, vt puta; quia
expreſſerit diem anteriorem, q̃ ſit.25.dies,vt puta;
10.15.vel 20.die Martij,&c. & ideò dico,qđ ſi ex-
preſſit alium menſem anteriorem,vt puta;Ianuarij,
vel Februarij.cum de neceſſitate concludatur alius
annus, & libellus ſit interpretandus ſecundum in-
tentionem libellantis,vt .l. ſi quis intentione. ff. de
iudi.intelligemus de anno legali;& ita ꝓcedat opi.
glo.Bar.Imo.& Rapha.in. d.l. diuortio. & ratio eſt;
quia tunc eſt impoſsibilis repetitio; & ideò con ha
bet locum.§. initium.Si verò in præcedentibus non
ſint appoſiti anni domini, plus placet opinio Butr.
& perpetuò prędicta notabis.Vltimo aduerte circa
prædicta, ꝙ ſi intentatur delictum continuatum ꝑ
totum annum,vt puta;quia aliquis ſcholaris tenuit
vnã puellam per totum annum,vel vnam terram oc
cupatam,non eſt neceſſarium iudici inquirenti ex-
primere menſem;quia talis expreſsio requiritur in
delictis momentaneis,non continuatis,& ſucceſsi-
uis;ita dicit Bar.in.d.l.libellorũ. & not.quæ. ſ. dixi
de annis dñi;quia nouiſsima ſunt;& adde quæ dicã
ĩ. q. quinquageſima in fine. ¶ Trigeſimoſeptimo
795 q̃ro,† quare apponant̃ illa verba, exiſtens in domo
habitationis ſuæ,in parochia,&c? Sol.dic,vt deno-
tetur locus commiſsi maleficij reſpectu mandati,&
tractatus habiti de occidendo;& maximè locus iſte
apponendus eſt,quando iudex intẽderet inquirere,
& punire rõne mandati,& tractatus;circa ꝙ vide q̃
796 dixi. ſ.eo.arti.q.30. & † quid ſi mãdatum fuit factũ
in vno loco, & delictum fuit commiſſum in alio,an
mandans poſſit puniri in vtroq; loco? vide Bar. in.l.
ſi vt proponitur. ff. de fideiuſ. & qđ tradit Petr. de
Ancha.in clẽ.1.vt.lite pen.& Bar.in.d.l. non ſolum.
§.mandati.ff.de iniur.& reſpectù loci,adde quę di-
cã.ĩ.eo.arti.q.50. & ſeq. ¶ Trigeſimooctauo quæ-
797 ro,† quare apponantur hæc verba,cõmiſit,& man-
dauit?Sol.dic,ad denotandam ſpeciem delicti mã-
dati,de quo quęritur;& opponuntur hæc verba,pro
ut de facto contingit aliter, & aliter; & adde quæ
798 dixi.ſ.q.30.¶ Trigeſimonono quęro,† quare appo
nantur illa verba,dicto S? Sol. dic, ꝙ ad denotandã
perſonam mandatarij delinquentis.¶ Quadrageſi-
799 mo quæro,† quare apponantur illá verba, quia A.
Meui; Martini de Senis? Sol. dic, vt demonſtretur
perſona,in quam delictum committendum erat,&
verba quæ ſequuntur, & populi ſancti Martini, ap-
ponuntur ad maiorem demonſtrationem. ¶ Qua-
800 drageſimoprimo quęro,† quare apponãtur illa ver
ba,popularem,& de numero teſedutorum,& vnum
ex officialibus mercantiæ ciuitatis Senatũ?Sol.dic,
ꝙ poſſet dici ad maiorem demonſtrationem. Item
dicta verba apponẽda ſunt de neceſsitate, quando
maior pœna veniret imponenda propter delictum
commiſſum in popularem,q̃ in nobilem, vel in ha-
bentem qualitates prædicta,q̃.in priuatum;& adde
quæ dixi.ſ.q.23.& 29. & quæ dicam infra.q.56.
801 ¶ Quadrageſimoſecundo quæro,† quare apponan-
tur illa verba,in ciuitate Senarum vulneraret? Sol.
802 dic,vt cognoſcant̃ fines mandati, & † an ſi manda-
tarius in delictis excedat fines mandati, mandãs te
neat̃,vide Bal.in.l.nõ ideò minus.C.eo.tit.& Doct.
in.c.1.de homi.lib.6. ¶ Quadrageſimotertio quæ-
803 ro,† quare apponantur illa verba, & ad hoc collo-
quium,& tractatũ qualiter,hoc fieri poſſet, habue-
runt? Sol.dic, vt addatur ẽt iſta ſpecies delicti tra-
ctatus habiti vt delictum committeretur;& ſi dubi
804 tares † vtrũ ille qui Senis habuit tractatũ de homi-
cidio cõmittendo Peruſij, poſſit ſolummodo puni-
ri Senis de tractatu,vide Bar.in.l.ſi amici.ff.đ adul-
& quę dixi.ſ.q.30.¶ Quadrageſimoquarto quæro,
805 † quare apponant̃ illa verba, deinde dict' S. De an-
no pſente,& de menſe Iunij? Sol. dic,vt denotetur
tempus perpetrati delicti;& adde quæ dixi.ſ.q.36.
806 ¶ Quadrageſimoquinto q̃ro,† quare apponant̃ illa
verba de nocte?Sol.dic, ꝙ quq; apponũt̃ ad maiorẽ
demonſtrationem, qñq; verò,quia duplicantur, &
augumentant̃ pęnæ in cõmiſsis de nocte;prout cõi-
807 ter contingit in Italia.Quinimò † de iure cõi quali-
tas temporis aggrauat delictum, & pęnam, vt in.l.
808 aut facta.§.tẽpus.ff.de pęnis.† Qñ aũt dicat̃ nox,vel
dies tradit Bar.in.l.1.§. hoc aũt ſenatus.ff. ad ſena-
tuſconſul.Sylla.&.l. qui diuos.§.1.ff.de manu.teſta.
& in.l.Titius.§.Luci'. ff.de libe.& poſthu. & ꝑ Ang.
in.l.1.ff.de cuſto.reo.dixi latè in.c. 3. ĩ. de homici.
809 † Quid autem iuris,ſi ex forma ſtatuti delicta intel
liguntur commiſſa de nocte,quæ committuntur de
ſerò poſt certum ſonum cãpanæ,vſq; ad aliũ ſonum
campanę,q̃ pulſatur de manè,prout eſt in hac ciui-
tate,& cõiter in Italia, & delictum ſit commiſſum
in loco,in quo non põt ſonus campanæ audiri? Sol.
dic,vt tradit̃ ꝑ Bar.poſt Iac.But.in.d.l.1.§. hoc aũt
ſenatus,& ibi per Lodo.Pont. & per Bal.in.l.fi.C.de
his quibus vt indig.dixi in. d. c. 3. ¶ Quadrageſi-
810 moſexto quæro,† quare apponantur verba, armat'
vno ſtocho ferreo? Sol. dic, vt denotetur ſpecies ar-
morum,cũ quibus fuerunt illata vulnera,& homici
811 diũ ꝑpetratũ. Debes.n.ſcire, ꝙ † cũ ad pęnã legis
Corneliæ de ſica.requirat̃ anim' occidendi,vt in.l.1.
812 §.1.& in.l.lege.&.l.Diu'.ff.de ſicarijs.† ex qualitate,
& ſpecie armorũ poterit deprehendi, vtrũ habuerit
animum interficiendi. Vñ ſi habens gladium in ma
nu acutum percutit cum fuſte, aut cum pugno, vi-

detur non habuiſſe animum interficiēdi:adcò ꝙ li-
cet ſequat̃ mors, non vr̃ teneri pęna legis Corneliæ,
de ſicarijs per not.in.l.omne delictum.§.ſi quis cō-
militonē.ff.de remili.& quòd tradit Bar.in.d.l.1. §.
1.ff. de ſica. Circa ꝙ vide, quæ multum notabiliter
dixi in.c.de his circa.ſi.s̃.eo. ¶ Quid autem veniat
appellatione armorum, vide in.l.armorū.ff.de verb.
ſigni. & licet ille tex.dicat, ꝙ contineantur fuſtes,&
lapides;tamen dicit ſingulariter Ang.in.l. ſi pigno-
re.§.furem.ff.de furt.Lodo.Pon.in.l.1.§.occiſorum.
ff.ad Sylla.ꝙ propriè non veniunt;& ideò non com-
prehenderentur in ſtatutis exorbitantibus,& pęna-
libus.Tu tamen vide, qđ in contrarium facit, quia
814 tex.ibi dicit,† continentur, qđ verbum videtur im-
portare propriam ſignificationem, ſecundum Bar.
in.l.1.ff.de verbo.ſign. Sed vide contra Bar. de hoc
verbo, tex.in l.qui duos. ff. de leg. 3. coniunctis his
quæ latiſsimè dixi in clē, 1.de elect.in illo art.virum
maſculinum comprehendat fœmininum. Sed re-
815 deundo ad artic.noſtrum, dic, ꝙ † etiam non venit
cultellus patuus aptus ad incidendum panem, vt in
816 auth.de arm.is.circa finem.Item,† ſtatuto punien-
te portantes arma, nō eſt puniendus portans arma
defendibilia? vide ꝙ tradit idem Lodo.in.d §.occi-
ſorum.& Bar.in.l.pędiculis.§.argento.ff.de auro, &
argen.leg.& quòd tradit Bar.in.l.1. ff.ad.l.Iul. de vi.
vbi etiam tradit, an incidat in pęnam, portās arma
itinerationis cauſa.Et quid de illo qui portat arma,
vt interficiat bannitum, tradit idem Lodo.in.l.3.§.
vtrum.ff.ad Sylla.& D. Nellus de lancto Gemin. in
817 ſuo notab. tract. bannito. Et † quid ſi ſtatutum
grauius punit ſanguinis effuſionem factam cum ar-
mis, vtrum veniat dens? Conſuluit Bar.& incipit cō
ſilium, ſtatuto caſtri plebei.& eſt. 106.lib.1.& vide
per Io.de Imo.& D.Thomam Doxum in. l. ſtipula-
tio.§.opus.ff.de no.oper.nun. ¶ Quadrageſimoſe-
818 ptimo quæro,† quare opponuntur illa verba, ſcien-
ter,& doloſè? Sol.dic, quia quo ad imponendam pę
nam corporalem ex delicto requiritur dolus, vt tra-
dit Bar.in.l.1.§.1.ff.ſi quis teſt.lib.eſſe iuſ.fue.& per
Bal.in.l.data opera.C.qui accu.nō poſ. & not. in. c.
1.s̃.de præſumpt.vide ꝙ dixi in rubri. ĩ. de delictis
819 pue.& † vtrū lata culpa in delictis ęquiparetur do-
lo, vide latè per Bar.in.l. quòd nerua. ff. depoſi. Sed
820 pro delicto commiſſo † per legem culpam non vi-
detur poſſe formari inquiſitio.Circa qđ vide, ꝙ di-
xi.s̃.in 8.attic.princ. in fi. ¶ Quadrageſimooctauo
821 q̃ro,† quare opponantur illa verba, appenſatè? Sol.
dic, ad grauādum delictum, quoniam grauius vide
tur delinquere qui appēſatè,& deliberatè deliquit,
q̃ qui in rixa, vel ex abrupto, vel ex graui dolore, vel
calore iracundiæ deliquit, vt habetur in.l.1. §. 1. ff.
de ſica.& in.l.reſpiciendum.§.delinquunt.ff.de pęn.
vbi glo. & Bar. & ĩ.l. quidquid calore.ff. de reg.
iur.& in iurib.alleg.in præced.q. ¶ Quadrageſimo-
822 nono quęro,† quare apponantur illa verba, mouen
do ſe de loco, ad locum fecit inſultum,&c? Sol. hæc
ponuntur prout in facto contigit, & ſunt ponenda
maximè, quando poſt inſultum nō ſequeretur aliud
delictum, p qđ confunderetur inſultus; vel ſi pro-
pter inſultum magis aggrauaretur delictum, vel ex
forma ſtatuti eſſet quis puniēdus tàm de inſultu, q̃
de vulnere, vel percuſſione ſecuta; vel ſi grauius eſſet
puniend' de inſultu, q̃ de delicto, aliàs autem ſi gra
uius eſſet puniendus delictum ſecutum, q̃ inſultus,
pœna inſultus confunditur cum pęna delicti poſteà
ſecuti; vt traditur p gl.& Doct. in.l. qui de crimine.
C. de.acc.& p Bar.in.l.reſpiciendum.§.delinquunt.
ff. de pęn. de quo ēt per eum in.l. nunq̃ plura. ff. de
priua.delic.Facit ꝙ dicam.ĩ.q.56. licet Ang. dicat
contrarium,& malè in.d.l.qui de crimine.ꝙ tamen
dixi; ꝙ confunditur, limitandum eſt, ſi modo deli-
ctum incontinenti ſequatur; ſecus ſi ex interuallo, vt
tradit ſingulariter Bal.in.l.fructus.& in.l. diuortio.
823 ff.ſolu. matri.† Eſt autem inſultum ſecundum Ang.
in.d.l. ſi vacantia.in alium ſaltus impetuosè factus,
& ſic motus de loco ad locum, de quo dicit eſſe tex.
qui non eſt alibi.in.l.fi.C.de iudęis.Facit. l.2. C. de
ſica.&.d.§.delinquunt.in.fi.vbi etiā ſingulariter di-
cunt Dy.& Bar.ꝙ eſt motus de loco ad locum.Facit
d.l.2.& ibi Bal.Sed Bar.& D. Florianus in.l. 1. §. cū
arietes.ff.ſi quadru.pau.feciſſe dicatur dicunt, ꝙ in
ſultus eſt, quando mouet ſe quis de loco ad locum.
824 † Aggredi verò,& inſultare idē importāt; aggredi
.n.idem eſt, ꝙ ad alium ire, ſeu redire, ſeu aſſalire;&
ideò non dr̃ inſultus ſi oſtendis me proditoriè cum
ſpata, vel in menſa ſtando, vt tradit Bal.in.c.1.quib'
mo.feu.amit.& Bar.in.d.§.delinquunt.ſed dicit. Lo
do.Pon.in.l.etſi percuſſio.§ ſi.ff.ad Sylla.ꝙ aut volu
mus intelligere hoc verbum ſecundum eius alluſio-
nem,& tunc verificatur, ꝙ dicunt Bar.& Dy.in.d.§.
delinquunt.Aut ſecundum eius diffinitionem;& ve
rificatur, ꝙ dicunt Bar. & Florian.in.§.cum arietes.
Sed ego non video quem ſaporem habeant iſta ver
ba; & vide de hoc verbo etiam in extrauag. Ioan-
nis 22. Et hæc procedunt in inſultu facto in perſo-
nam, de inſultu verò facto contra caſtrum, vel rem,
vide Bal.in.d.c.1.§.ſimiliter.qb.mo.feu.amit.& ibi
dicit, ꝙ poteſt fieri equeſter,& pedeſter, vt d.§.cum
arietes.& in terra,& in mari, vt in.l.quemadmodū.
825 §.ſi nauis.ff.ad.l. Aquil. &† ſi ſtatutum punit inſul-
tum factum ad domum, habet locum ſi propè do-
mum fiat per quinq; pedes, ſecundum Bal.in. d.§.
ſimiliter.ſed Bar.in.l.item apud Labeonem.§.ſi cō-
uitum.dicit, ꝙ habet locum ſi fiat in porticu, vel in
hoſtio;& idem Bart. in l.meminiſſe. ff. de offi. pro-
conſul.& leg.Et hoc dicit procedere, ſi ſtatutum di-
ceret de inſultu facto ad domū; ſecus ſi dicat, de fa-
cto in domo, quia tunc requiritur, qđ intra clauſtra
domus, per.l.1.§.in flumine.ff.de flumis.& vide Bal.
in.l.quidam liber'.ff.de ſer.vrb.prę.& nota, ꝙ habet
locum ſiue fiat ad domum propriam, ſiue ad con-
ductam.Itē ſi fiat ad domum communem; dummo
do fiat ab extraneo; ſecus ſi à condomino ſerui.Bal.
in.l.illud. ff. de ritu.nupt. & in l.1. C. qui teſt. face.
poſ.& per aliquos in.l.ſerui electione.ff.de leg. 1.&
826 † vtrum ſtatutum; qđ punit inſultum factum cum
armis, habeat locum in eo, qui armatus fecit inſul-
tum, vide Bal.in.l. 1.C.de verb. ſig. Bar.in.l.3. §. ar-
mis.ff.de vi & vi.armata. vbi tenet, ꝙ ſic, & iſto an-
no habui de facto,& ita obtinui. ¶ Quinquageſimo
827 quarto, † quare opponantur dicta verba, in platea
communis Senarum,&c? Sol.dic, ad deſignandum
828 locum commiſſi delicti, † qui ponendus eſt in inq-
ſitione ſaltem cum duobus confinibus, p quos red-
datur locus certus, vt traditur. 2.q.8.c.libellorum.
licet

licet loquatur in accuſatione, & in.l.libellorum. &
ibi per Bar. ff. de accuſa.coniunctis his quæ tradit.
Bar.in.l.2.§.ſi publico.ff.de adulte.& ſequitur Ang.
in.d.l.ſi vacantia.& Iaco.But.Inſti.de actio. in prin.
& Bal.in.d.l. ea quidem. & hoc eſt verum regulari-
ter in omni crimine, quod committendo commit-
829 titur.Fallit temen † in crimine falſi, in quo non eſt
neceſſe apponere locũ perpetrati delicti,vt not.glo.
ſingularis quę non eſt alibi, ſecundum Bal. Inſti.de
pub.iud.poſt prin. & Bal.in.c. 1. quibus modis feu.
amit.Sed in delictis,quæ ommittendo committun-
tur,non eſt neceſſe, ꝙ apponatur locus; ſi modo lo-
cus non erat declaratus,& certus,in quo aliquis fa-
cere debeat,qđ omiſit, ſecus ſi debebat aliquid fa-
cere in certo loco,cuius omiſſio erat delictũ, vt pu-
ra; cuſtodiam ſacere, maleficia denuntiare in certo
loco,vel quid ſimile;& hoc caſu confinandus eſt ille
locus, in qno cõmiſſa fuit illa negligentia, per.l.de-
ſertorem.§.qui ſtationes.ff. de re milita. tradit Bar.
in.d.l.libellorum. qđ not.ad ſyndicãdum officialẽ.
Et circa hoc vide etiam Pau.in.l.mora.ff.ſol.mat.&
in.l.1.C.de his qui, vt indigni. quem ad præſens vi-
dere non putui;& vide quòd dixi in.c.1.j̃.de cri.fal.
verſ. ſed quæro iuxta prædicta. vbi dixi poſt Bal. in
830 l.pręsbyteri.C.de.epi.& cle. ꝙ † ſi teſtis, qui com-
miſit falſum in tacendo, licet tacere non ſit factum,
vel non dictum, quod non repreſentatur ſenſui, nec
circunſcribitur loco; tamen imponendus eſt locus
iudicij, quia ille eſt locus qui circunſcribit delictũ.
Facit tex.in.d.c.1.& melius probatur in.l.1. §. occi-
ſorum.ff.ad Sylla.Eſt tamẽ aduertendum circa prę-
dicta, qđ in caſibus in quibus neceſſarium foret lo-
cum apponere, qđ ſi delictum in quolibet loco eſt
vniformiter punibile, ſufficir ſimpliciter apponere
locum, quamuis non apponatur locus loci. Secus ſi
delictum non eſt punibile, vt puta; quia grauius pu
niatur delictum commiſſum in platea, quam extra;
quia tunc locus plateæ ciuitatis, vel caſtri ponend'
eſſet, vt probatur in.l.de pupillo.§.qui nuntiat.ff.de
no.op.nuntia tradit Bar.in.d.l.libellorũ.& ſi in cer-
ta parte loci nõ eſſet punibile, & in certa parte puni
bile, ponendus eſſet, & confinandus ille locus loci, q
concluderet delictum, vt puta; ſi in platea ciuitatis
Senarum, locus ante magnificum palatiũ domino-
rum, vel propè capellam ad.20.cubitos, vel pedes,
ſeu brachia aliqđ ꝙ regulariter non eſt delictum, ſit
delictum punibile, vt prubatur in dictis iuribus, &
per ea, quę not.ſingulariter Bar.in.l.nõ ſolũ. §. ſcien
dum.ver.ſed vt probari.ff.de noui ope.nun.& aduer
831 te ẽt; quia † ſi ſunt plura loca eiuſdem nominis ſub
eadem iuriſdictione, nec locus aliter ſpecificetur p
circunſtantias, ita qđ ab alijs non dignoſcatur, non
procedit inquiſitio, tanquam obſcura, & dubia, vt
tradit Bar.in.d.l.libellorum.ver.ſecundo quæro. &
in.l.quæ conditio.§.1.ff.de condi. & demon. & pro-
batur in.l.ita fidei.ff. de iur.fiſci. Facit qđ not.Bar.
in.l.quoties in ſtipulationibus.ff.de ver. ob. ſecus ſi
dicta loca ſunt diuerſę iuriſdictionis, vt dicit Bar.in
d.l.libellorum. Contrarium determinat ipſe in hoc
vltimo caſu, in.d.l.quæ conditio, quem ſequitur ibi
Io.de Imo.Sed Ang.de Aretio in.d.tractatu credit,
832 ꝙ primum ſit verius; quia † ſi iudex inquirit de deli
cto commiſſo in villa ſancti Martini, & plures ſint
villæ eiuſdem nominis, & vna ſit ſubdita ſua, & alia
833 non; intelligitur de ſubiecta. Vnde † de delicto ali-
bi commiſſo non poſſet fieri inquiſitio, niſi ratione
originis, vt tradit Bar.in.l.1.C.de ſumma Tri. & vi-
de quæ dixi.s̃.in.5.art.princ.verſ.11. quæro. moue-
tur etiam, quia delicta non debent remanere impu
nita, vt in iurib' vulgatis; ſed parum aſtringunt iſtæ
rationes; ſed benè facit, qđ dixi.s̃.eo.artic.ver. 23.
quæro.ibi, ſed quæro iuxta prædicta. Inſuper aduer
834 te; quia id qđ dixi.s̃. † de confinib' apponendis, nõ
eſt neceſſarium, qñ loc' eſt publicus, & notorius, vt
tradit Bar.in l.demõſtratio falſa.ff.de condit.& de-
monſt. & Bal.in.l.ſi quis in fundi.ff.de leg. 1. vt pu-
ta; in palatio dominorum, vel palatio Poteſtatis. Fa-
cit ꝙ not.gl.in.l.vinũ.ff.ſi cer. pet. & in.l.1.§.1. C. de
rei.vxo.actio.& in.l.1.in fi.ff.de dote præle.& quod
835 dixi.s̃.eo.art.verſ.21.quæro.& not.ꝙ † ſi aliquis exi-
ſtens in vno luco percutitur, & deinde in alio loco
moritur, apponendus eſt locus pcuſſionis, non mor
tis, tradit Bar.in.d.l.libellorum.per.l. ait lex.ff. ad.l.
Aquil.& p Floria.ibi.Idẽ not.Bar.in.l. bello amiſſi.
ff.excuſa.tut,& in.l.damni.§.ſabini.ff.de dam.infec.
836 † Quid aũt ſi exiſtens in vno locn percutit telo, vel
ſagitta exiſtẽtem in alio loco? diſtingue, vt per Bar.
in.d.l.libellorum.& vide Cyn.in ſ mili in.l.1. C. vbi
837 de crimine agi opi. & † quid de inſultante vnum in
vno territorio, & interficiente in alio? vide Bar. ibi-
dem, & Cy.in.l.qui de crimine.C.de accu.& D.Flo.
838 in.d.l.ait lex. Item † quid de eo qui miſit gentẽ de
vno territorio ad aliud, quis locus apponendus ſit,
diſtingue, vt p Bar.in.d.l.libellorũ.& in.l.ſemper. §.
hoc interdictum.ff.qđ vi, aut clam. vbi tenet, ꝙ lo-
839 cus ad quem. † Quid autem, ſi volo accuſare, vel in-
quirere cõtra teſtem de falſo, qui iurauit coram iu-
dice in vno loco, & depoſuit in alio, vide qđ tradit
Bar.in.l.pręsbyteri.C.de epi.& cle.& ꝙ dixi in.c.1.
j̃.de crim.falſ.& latius in clẽ. 1. de offic. deleg. vbi
poſt Pet.& Io.de Imo.dixi, & tenui de loco iuramẽ
840 ti. Et † quid ſi vno loco mandatum eſt delictum, &
in alio commiſſum; debet inſeri locus delicti com-
miſſi, vbi agitur de puniendo eum ratione cõmiſſi
delicti; ſecus vbi ageretur de puniendo eum pœna
extraordinaria ratione mandati, & vide quæ dixi
s̃.eo.art.verſ.30.quęro. & collige ex iuribus ibi alle
gatis. Facit ꝙ dixi.s̃.eo.art. verſ. 43. quæro. & vide
omninò quæ dixi in clẽ. 1. in verbo, collatio. vt lite
841 pen. vbi etiam tradidi † quis locus ſit apponendus,
842 an commiſſi delicti, an verò ratificationis. † Quid
autẽ ſi inquiritur de crimine ciuiliter eo caſu, quo
poteſt, ſecundum ea quæ dixi.s̃.in.8.art.prin.dic, ꝙ
etiam apponendus eſt locus, tradit Bar.in.l. prætor
edixit. ff. de iniur. & .l.1.ff.vti poſſid. Bal.in.c.1. qb.
mo.feu.amit. D.m. in.c. tuæ. s̃. de procur.& notant
domini de Rota deciſione.43.& eſt cõmunis* opi- Cõis opi.
nio, quamuis Spec. videatur ſentire contrarium. in
tit.de accu.§.2.in tertia parte. Et adde ad prædicta,
quæ dicta fuerunt.s̃.eo.art.verſ.36. quæro. & ex ibi
dictis, & ex pluribus alijs præced. qq. & ex dictis ẽt
in hac quæſtione, & ex dicendis etiã in ſequentibus
843 qq. videtur concludendum, ꝙ † in libello inquiſito-
rio debent omnes circunſtatiæ exprimi neceſſariæ
ad faciendum delictum punibile, ſuper quo qs prin
cipaliter intẽdit inquirere, & punire, & omnes alias
circun-

circunſtantias,quib⁹ ſublatis, quis poſſet vagari cũ
aliena iactura, & ſic perſona delinquens cum circũ
ſtantijs perſonaliter, vel res in quam delinquit cum
circunſtantijs, delictum cum qualitatibus aggrauã
tibus, tempus,& locũ, & cętera huiuſmodi ſimilia.
Sed aduerte; quia in contrarium fortiter obſtare vi
detur.c.fi.j.de pur.cano.vbi fuit admiſſa inquiſitio
generalis,quæ nõ videbatur debere admitti;immò
ſpecificandũ videbatur crimen cum nomine,& lo-
co ſecundum præallegatam generalem doctrinam;
& tamen ibi indicta fuit purgatio generalis, qđ nõ
videbatur fiendum ; quia licet aliquis dicatur infa-
matus in genere;& non de certo delicto,aut contra
certam perſonam,vilipendẽda videt̃ talis infamia,
nec videt̃ indicenda purgatio taliter infamato,arg.
not.in.d.l. libellorum. & quòd legitur, & not. in. c.
tuæ.s̃.de procura.& qđ not.in.c.penul. de elect.lib.
6. Nec enim in criminibus vagari oportet cum di-
ſcrimine alterius, immò neceſſe eſt, quòd certũ qd
proponatur,vt.ff.de iniur.l.prętor edixit. 1. reſpon-
ſo.&.§.ꝙ autem prætor.&.ff.de ver.ob.in.l. vbi aũt.
§.qui illud.& .ff.de iure fiſci.in. l. ita fidei. Item eſt
hic tex. expreſſus in verſ. debet igitur.ꝙ in inquiſi-
tione talia ſunt exprimenda,& ſpecificanda. In con
844 trarium tamen facit; quia†inquiſitio fieri poteſt in
genere,vt patet.j.de ſymo.c.licet Hely.&.s̃.eo.c.li-
cet.&.c.veniẽs.c.qualiter.&.c.olim.&.c.cum dile-
cti.&.c.pen.&.fi.j.eo.s̃.de offi.ordi.c.1.&.c. irrefra-
gibili.&.s̃.de ſta.mona.c.in ſingulis.&.c. ea quæ. ff.
de offi.pſi.in.l.3.& in.l.cõgruit.& in auth.de collat.
§.iubemus.coll.3.in quibus nõ habetur, ꝙ aliquod
crimen fuerit ſpecificatum , & in genere indicitur
purgatio,vt in.c.fi.& in.c.accedens.&.c. cõſtitutus.
&.c.ex tuarum.&.c.accepimus.j.de purg.can. & in
c.nos inter.&.c. ſi quis de gradu.&. c. moniales. eo.
tit.vbi etiã ſi in aliquibus exprimantur crimina in
genere, ſcilicet furto, periurio, falſo,libidine, & ſi-
milibus,vt in d.c. accepimus.non tamen deſcendi-
tur de neceſsitate ad ſpecialem expreſſionem;ſicut
nec ibi fit ; & licet ſecus ſit in accuſatione, hoc non
eſt mirum ſecundum Inno. quia illa eſt odioſa , &
communiter fit ad proſecutionem iniuriæ, & quan
doq; grauiſſimam pœnam habet. Quòd non ſic eſt
in inquiſitione. Subdit etiam , ꝙ nec aliter eſſe po-
845 teſt.nam†propter infamiam fit inquiſitio, & indi-
citur purgatio,vt in dictis iuribus,quę tñ quandoq;
ex incerto authore procedit, de conſe.diſti.4. c.ſan
ctum eſt. In accuſationibus igitur,& libellis accuſa
torijs, vbicunq; inter partes iure ordinario agatur,
& in poſitionibus, exceptionibus , reſponſionibus,
& ſimil.ordinariè agitatis, non debet illis ſtari ſi in
genere proponuntur ; ſed ſunt omnia ſpecificanda,
& declarãda,quãdo quis accuſatur criminaliter in-
diſtinctè;vt patet in eo qđ legitur,& not.in.d.c.tuę,
& idem in ciuilibus, & pſonalibus accuſationibus.
licet quandoq; in vniuerſalibus admittatur incerta
petitio, quando quis non ex facto ſuo eſt incertus;
ſed ex facto aduerſarij,vel alieno,dummodo poſtea
in proceſſu negotij declaretur.ff.quorum.leg.l. 1. §.
qđ autem,de quo dic, vt plenè traditur, in. c. 1. &
fi.ſupra de libel.obl. Et idem ſecundum Hoſti. in
exceptionibus criminum propoſitis,ad hoc,vt quis
repellatur à teſtimonio,vel ab ordine, vel à benefi-
cio; ſunt enim omnia expreſſim ſpecificanda , vt in
c.ſuper his.s̃.eo.& in.c.præſentium.§.teſtes.ibi, pri
mo tamen recepta.&.§ ſi verò.verſ.ſimiliter nomi-
natim.de teſtib.lib.6.& ibi per Io. And. ſuper glo.
vbi dicit,hoc per illos tex.non probari.Dixit etiam
Inno.quoſdam dicere, ꝙ ſi in modum exceptionis,
contra aliquem opponatur , vt à dignitate repella-
tur,eo ꝙ infamatus eſt de crimine,puta; adulterio,
vel ſimili,non ſemper cogitur dicere perſonam , cũ
qua commiſſum eſt crimen,ſi iuret ſe ignorare,arg.
ff.de fur.in.l.in actione. Et ſubdit deinde Hoſti. qđ
vbi aliquis iudex procedit ex officio ſuo generali-
ter inquirendo, non habet neceſſe aliquid ſpecifica
re illis contra quos procedit; licet poſtea teſtes de-
beant in proceſſu interrogari ſpecificè , & ſpeciali-
ter,vt iudex poſſit certã ferre ſententiam , vt Inſtit.
de actio.§.curare.30.q.5.iudicantem. & qđ legitur
& not.s̃.de teſti.c.cũ clamor.& ſic loquũt iura.s̃.eo.
qualiter.s̃.de offi.ord.c. 1. &. c. irrefragabili.& de
ſta.regu.c.in ſingulis.&.c.ea q̃. cũ alijs ſimilibus.&
ſubdit,ꝙ ſi quis contra aliquẽ ſpecialiter inqrit , &
gñaliter infamatus ſit,ita ꝙ non appareat per famã
de ſpecialibus circunſtantijs,idẽ iuris eſt.Nec obſt.
tex.noſter in §.debet igitur.quia intelligendum eſt.
ſecundum ſubiectam materiam;ita ꝙ,ſecundum ꝙ
fama eſt generalis, vel ſpecialis, capitula generali-
ter,vel ſpecialiter tradi debent,ſecundum not.p Io.
And.in.c.ſtatuimus.§.ꝙ ſi ex locutione.de ſẽ. excõ.
lib.6.& ſic locum habet regula, ꝙ tantũ facit gene-
ralis infamia quo ad omnia , quãtum ſpecialis quo
ad quædam.ff.per ſoc.l.actione.§.renũtiare.&.ff. de
admini.tut.in.l.ſi duo.in fi. Et eo modo dicendum
eſt,ꝙ vbi quis eſt infamat⁹,nec apparet ſpecificè de
ſpeciali delicto, indicenda eſt purgatio in genere;
ſic intellige qđ dicitur in.d.c.accepimus.& in con-
trarijs ibi ſignatis; verum ſi de ſpecialitate conſtet
exprimenda eſt in purgatione,ſicut de ipſa conſtat,
cum fieri poſſit, vt in.c.cum dilectis.j.de pur.cano.
1.reſpon.ver.cumq;.&.s̃.de præſump.c. cõ in iuuen
tute.&.s̃.eo.tit.c.cũ P.&.j.de purg.can. c. quoties.
cum ſimil.& ſecundum hoc in tradutione capitulo-
rũ,non eſt aliquis ſpecialiter infamandus,hoc.n.eſt
ſpecialiter obſeruandum,ne aliquis cogatur ad de-
nuntiandum occultam infamiam alterius, arg.eorũ
quæ leguntur,& not. s̃. de teſti. cog. c. delictorum.
Alioqui ſi diceretur,ꝙ de neceſſitate omnes circun
ſtantiæ eſſent exprimendæ, & qđ aliter non poſſet
inquiſitio procedere,ſæpe cõtingeret, ꝙ multa oc-
culta publicarentur,& plerunq; correctiones pecca
torum impedirentur contra mentẽ,& verba iurium
prædictorum ſecundũ Inn.& Hoſt . Et pdicta quaſi
formaliter ponuntur per Io.And.in.c. fi. j. de purg.
cano.Et eandem ſentẽtiam licet ſub paucis verbis,
in effectu ſentit Paul.in clẽ.conſtitutionem.de elec.
in verbo,circunſtantiarũ. Sed tu aduerte ; quia Iac.
Butri.vt ſupra dixi, in hac.q. &.s̃.q. 36. quem etiam
ſequitur.Bar.in.l. 2.§. ſi publico.ff.de adul.& plures
alij,de quibus.s̃.feci mentionem,tenent contrariũ;
volentes,ꝙ ſicut in accuſatione; ita & in inqſitione
debeant exprimi omnes circunſtantiæ delicti; quia
846 † inquiſitio ſuccedit in locum accuſationis , vt ſæ-
847 pius dictum eſt,& † ad tex.in.c.fi.j. de purg. cano.
reſpondet Bar. ꝙ procedit quando fit inquiſitio nõ
ad pœ-

ad pęnam imponendam; ſed vt prælatus, tanquam
indignus remoueatur ab adminiſtratione, quo caſu
848 etiam † tutor, tanquam ſuſpectus poteſt remoueri
ex generali ſuſpicione, vt. l. hæ enim cauſæ. ff. de ſu-
ſpec. tuto. & ſic videtur idem dicendum in prælato
propter generalem infamiam. Sic dicit D.m. in. d.
849 c.fi. aduertendum eſſe, quoniam † priuatio beneficij
in clerico, videtur eſſe pœna non modica; cum ex
illo ſuſtentetur, & fortè tale beneficium multis ſum
ptibus acquiſiuit, & laboribus, vt dicit tex. in. c. ſu-
per hoc. ſ. de renuntiat. Facit qđ not. in. c. ſuper his,
ſ. eo. & in. c. querelam. ſ. de procu. Nec obſt. ſimile
de tutore, quia eſſe prælatum eſt honor, & commo-
dum; ſed nõ ſic eſſe tutorem; & ex hoc dicit ſatis du
bitari poſſe de dicto Bar. Sed defendendo Bar. dicit
poſſe dici, qđ aut inquiſitio fit, vt prælatus dumta-
xat remoueatur ab adminiſtratione; non autem vt
pœna inferatur; & tunc non dicatur cauſa crimina-
lis, vt dixi in. c. ſuper his. ſ. eo. Et hoc caſu procedit
850 opi. Bar. Nam † infames non debent adminiſtrare
in eccleſia Dei; maximè cum ſe purgare non poſ-
ſint; ſecus videtur, quando iudex procedit inquiren
do, non vt remoueat ab adminiſtratione, ſed vt pu-
niat de delicto, & tunc non procedit dictum Inno.
Ex quo infert D.m. qđ vbi prælatus procedit cõtra
ſubditum beneficiatum, & non exprimit ad quem
finem agat, qđ tunc pęna ſit arbitraria, & poſſit pu-
nire aliter quàm priuando beneficijs, vt not. in. c. in
quiſitionis, & tunc non admittetur inquiſitio ſine
851 circunſtantijs, ſicut dicimus, † quãdo agitur de in-
iuria criminaliter, vt non poſſit interuenire procu-
rator; quãdo pęna eſt arbitraria, ex eo, quia poteſt
contingere, qđ imponatur pœna corporalis, de quo
arti. latiſſimè dixi in 5. q. primę. q. princ. ſecundi art,
princ. in. c. veniens. ſ. eo. & hæc dicit D.m. notanda;
quia quotidiana ſunt; & ſubdit, qđ conſiderandum
eſt, qđ Innocen. tacitè ſentit prædictam opi. Iac. &
Bar. in eo, qđ reddit rationem ſpecialitatis; quia
inquiſitio fit vt inniteat bona fama, & vitetur infa-
mia, quę quidem ratio non procedit, quando fit in-
quiſitio principaliter ad pœnam imponendam; &
ideò in foro ciuili cum ſemper inquiſitio fiat ad pę-
nam imponendam, debent exprimi circunſtantiæ.
Nec Inno. videtur ſentire contrarium per prædictã
rationem; & ſic reſidet D.m. & hęc opinio mihi pla-
cet, vnde conclude, vt ſupra dixi, quòd in hac ſpecia
li inquiſitione ad pœnam imponendam locus, &
tempus exprimi debent, & aliæ circuſtantiæ. Vnde
ſi inquiritur de homicidio, exprimatur quem inter
fecerit, vbi, & quando. Si adulterium, ſeruetur ꝙ ha
betur. 3. q. 8. c. libellorum. & hoc ne cum alterius de
trimento vagetur in incerto, vt. d. l. prætor edixit. &
c. vt qui duos. de elec. lib. 6. de teſtib. c. præſentium.
& ibi not. Inno. & Archi. Vel poſſet dici fortè, ſaluan
do vtranq; opinionem, ſi pars non opponit, proce-
dit inquiſitio ſine ſpecificatione circunſtantiarum;
ſed parte poſteà petente ſpecificationem circunſtã
tiarum, tenebit inquirens ſpecificare. Nec per hoc
852 dicitur aliquid de nouo proponere; quia † qui decla
rat, non mutat, vel aliquid de nouo proponit: ſed
propoſitũ declarat. ſ. de dilat. c. literę. &. ff. de teſta.
l. hæredes palam. §. ſed. & ſi notã. c. paſtoralis. §. 1. de
ſen. excom. plus tamen placet precedens opi. Sed in
generali inquiſitione. & in ea quæ fit ſup ſtat° eccle
ſiæ, & ſimil. non videnť hæc neceſſaria, vel quando
fieret ad finem indicendæ purgationis, vt ſic per eã
rediret quis ad bonã famã. Ita poſſunt intelligi iu-
ra. ſ. in contrarium allegata, & vide omninò quæ di
xi. ſ. ver. 36. quæro. Sed quæro iuxta prædicta, pone,
853 † ex forma ſtatuti in inquiſitione non requiritur lo-
cus, vel tempus, an ſaltem requirantur in probatio-
ne? Sol. Bar. ſi rectè memini, conſuluit in hac quęſtio
ne, & incipit, conſilium. populi hñs. Sed ad præſens
videre non potui; quia fuerunt mihi ſubtracta, &
erat in ordine conſ. 39. &c. ¶ Quinquageſimopri-
854 mo quæro, † quare apponantur illa verba, iuxta pa
latium dominorum? Sol. dic, ꝙ dicta verba non ſunt
neceſſaria, niſi ad maiorem demõſtrationem, loci,
in quo perpetratum eſt delictum, vel niſi ponantur
ex eo qđ augumentetur, vel duplicetur pęna ꝓpter
delictum ibi perpetratum, ſecundum ea quæ latè
dicta fuerunt in precedentibus. ¶ Quinquageſimo-
855 ſecundo quæro, † quare apponantur illa verba. Et
contra dictum A? Sol. dic, vt denotetur perſona in
qua commiſſum fuit delictum. ¶ Quinquageſimo-
856 tertio quæro, † quare apponantur illa verba, dixit
verba iniurioſa, & contumelioſa? Sol. dic, vt deno-
tetur hæc ſpecies delicti, quando tale delictum cõ-
miſſum fuit. Nam hæc verba ſunt apponenda ſecun
dum facti contingentiam, ſi ſic in facto contingit,
vt dixi ſ. q. 25. & idem dicendum eſt, de pluribus
alijs ſpeciebus delictorum, de quibus. j. ſubijcitur.
Nam ſi ſingula perpetrata ſunt, prout ſingulariter
perpetrata ſunt, in inquiſitione ponenda ſunt; quo-
857 niam † ex pluralitate, & geminatione delictorum,
multiplicatur, & augumentatur pęna. De qua mate
ria vide tex. in. c. 1. qui cleri. vel noue. & Bar. & Doc.
ibi, & in. l. nunq̃ plura. ff. de priua. delic. Bar. in. l. ſe-
natus. §. 1. ff. de accuſa. & l. ſi adulterium cum inceſt.
§. 1. ff. de adulter. & l. ſanctio. §. 1. ff. de pęnis. l. agra-
ria lege. de termi. mo. & l. ſi in rixa. ff. de ſica. & per
Bal. in auth. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugi. & in. l. cũ
rationibus. C. qui accu. non poſ. & per glo. & Bar. in
l. fi. C. de primip. lib. 12. & tradit Bal. in d. l. quicunq;
C. de ſeru. fug. vbi ponit plures notabiles quæſtio-
nes. & per glo. 15. q. 8. c. 2. qui. & traditur. 25. q. 2. c.
ita nos. & de cohabi. cleric. & muli. c. clericos. & per
Bar. in. l. vulgaris. §. 1. ff. de fur. & per Io. And. in reg.
in pęnis, & in reg. in obſcuris. de reg. iur. lib. 6. & in
reg. delictum. in mercurialib⁹. gl. in. clẽ. 1. de priuil.
Spec. de contum. §. nunc dicamus. verſic. ſed pone.
858 † Quando autem dicatur iniuria illata, & quæ diffe
rentia ſit inter verba iniurioſa, & minatoria, aut dif
859 famatoria, & † an blaſphemare ſit verbum iniurio
ſum, & quæ differentia ſit inter blaſphemare, & ma
ledicere, vide per Bar. & Doc. in. l. turpia. de lega. pri
mo. & in. l. item apud. §. ſed qđ adijcitur. ff. de iniur.
& quæ dixi in. c. 2. ſ. de male. & quę dicam latius in
rub. de iniurijs. in quo titulo, in locis congruis dice-
mus de pęna, & alijs neceſſarijs ad materiam iniu-
riarũ; hæc enim, & alia ſimilia circa alias ſpecies de
lictorũ ſunt requirenda in congruis titulis. ¶ Quin-
860 quageſimoquarto quæro, † quare apponantur illa
verba. Che mi hai adulterata la mia donna? Sol. dic,
861 vt dixi in. q. preced, in prin. Et † quid ſit adulterium,
& quæ differentia ſit inter adulterium, & ſtuprum,

ince-

inceſtum, & fornicationem, vide quę dixi in rub. de
adulte. & de. qq. quæ circa hanc materiam adulterij
contingere poſſunt, & qua pœna ſingulæ ſpecies ꝓ-
hibiti coitus ſint puniendæ, videndum eſt ſub con-
gruis titulis. ff. & C. de adulte. & .j. de adulte. & ma-
ximè per ſummiſtas Azo. Goffr. & Hoſti. & alios.
862 ¶ Quinquageſimoquinto quæro, † quare apponan-
tur illa verba. Che hai tradito la patria tua? Sol. dic,
vt dixi. 53. q. denotatur enim ſpecies alteri⁹ delicti,
& quaſi crimen lęſe maieſtatis. Et idem dicendum
dę omnibus alijs verbis ſequentib⁹, per quæ deno-
tantur diuerſæ ſpecies delictorum, de quorum deli-
ctorum materia, & quid ſint, & quando committi
dicantur, & in quibus perſonis vendicent ſibi locũ,
& quę ſit pęna, recurrendum eſt ad proprios, & cõ-
gruos titulos; & maximè ad ſummiſtas, & etiam ad
Spe. & de hoc crimine, ꝙ eſt crimẽ lęſæ maieſtatis,
ſeu perduellionis, videndum eſt in titulo. ff. & C. ad
l. Iul. maie. & de falſario in tit. de fal. & de incendio
in tit. de incen. rui. naufra. & ſic de ſingulis; & etiam
ſunt mihi circa prædicta verba, pro notitia inquiſi-
tionis formandæ aliqua ſpecificè examinanda.
863 ¶ Quinquageſimoſexto quęro, † quare apponantur
illud verbum admenauit? Sol. dic, qđ illud ver-
bum eſt iuxta vulgare Italicum, qđ idem impor-
tat, ꝙ vibrare; & eſt ponendum in inquiſitione, &
adijcienda ſpecies armorum, an fuerit cultellus, te-
lum, ſeu haſta; vel ſimplici manu; & quando non fuit
inſecuta percuſſio, ſeu vulnus, ita ꝙ delictum perfi-
ſit, & finem accepit in ſola admenatione, ſeu vibra-
tione etiam punibile eſt, vt eſt tex. ſingularis, & ibi
latè Bar. in. l. item apud Labeonem. §. ſi quis plures,
ff. de iniur. Et quia quandoque ſtatuta magis pu-
niunt, ſi tale delictum committatur cum vna ſpe-
cie armorum, quàm cum alia, exprimenda eſt ſpe-
cies armorum, vt in ſimili dictum fuit. ſ. q. 23. 29. &
41. Sed ſi ex tali vibratione, ſeu admenatione ſequu-
tum fuiſſet vulnus, ſeu percuſſio, ita ꝙ maior eſſet
pęna de vulnere, quàm de percuſſione, tunc non eſ-
ſet neceſſarium facere mentionem de admenatio-
ne, ſed ſolum de vulnere; quia vibratio tunc confun-
ditur cum vulnere, ſecundum ea quæ dixi. ſ. q. 49.
864 ¶ Quinquageſimoſeptimo quæro, † quare dicatur
ſanguis exiuit? Sol. dic, ꝙ iſtud ponitur ad denotan-
dum vulnus, ſeu percuſſionem grauius vindicandũ,
ſeu vindicandam, & puniendã. Nam communiter
ſecundum formam ſtatutorum grauius puniuntur
percuſſiones, ex quibus ſanguis exijt, vel quæ fiunt
cum ſanguinis effuſione, q̃ ſi non exeat ſanguis; &
865 hic debes animaduertere, ꝙ † differentia eſt inter
percuſſionem, & vulnus; vulnus enim propriè dici-
tur fieri, quando fit ſciſſura in cute; vel ſeparatio in
corpore, vt eſt tex. in. l. ſi ſeruus ſeruum. §. rupiſſe. ff.
ad. l. Aquil. & ibi D. Flo. & Bar. in. l. prætor. §. fi. ff. de
iniurijs. & idem dicendũ, ſi ſit facta talis tumefactio
ex percuſſione; ꝙ ei⁹ cauſa ſit facta ſciſſura, ſeu ſepa-
ratio intranſitus; licet nõ appareat, ita ꝙ rumpatur
ꝑ ſaniẽ intrinſecam; vt dicit Bar. in. d. §. fi. Bal. in. d.
§. rupiſſe. dixi. .j. in rub. de homi. aliàs aũt ſi non fit
ſciſſura, ſeu talis ſeparatio, ſed ſolum tumefactio,
tunc dicitur percuſſio, vt in dictis iuribus; & tradi-
dit Yeſſe in extrauaganti, quę incipit dierum. Ioan.
22. quæ notanda ſunt ſingulariter, vt ſcias formare
inquiſitionẽ de vulnere, & percuſſione, quando pę-
næ eſſent diuerſæ. Item eſt aduertendum circa præ-
866 dicta, qđ differentia eſt, † verum ſtatutum requirat
ſanguinis effuſionẽ, an verò quòd ſanguis exiuerit,
quoniam ſtatutum loquens de effuſione, non vendi
cat ſibi locũ, niſi abundanter exeat, vt not. gl. in ver
bo effuſionem. in. c. cum illorum. .j. de ſen. excom. &
not. gl. in verbo effundentis. in clem. ne Romani. §.
fi. de electio. & per D. m. in. d. c. ꝓpoſuiſti. de cõſec.
867 ecc. vel alta. Facit tex. 16. q. 1. in. c. reuertimini. vbi †
verbum effuſio, denotat abundantiã; & ideò ſi fie-
ret inquiſitio de vulnere cum ſanguinis effuſione, &
non probaretur, ꝙ abundanter exiuiſſet, ſed parum
ſanguinis; tunc non poſſet ſeq condẽnatio pro effu-
ſione, ſeu ex forma ſtatuti loquentis de effuſione, ita
dicit Bal. in. l. 2. C. de iure emphy. Circa quãtitatem
tamen, & abundantiam arbitror relinquendum ar-
bitrio iudicis. Secus ſi ſtatutum loqueretur, qđ ſan-
guis exiuerit; quia tunc verificatur in quacunq; par
ua quantitate. Item eſt aduertendum circa hunc ar
ticulum vulneris, & percuſſionis, vt addatur in qua
parte corporis fuit facta percuſſio, ſi pęna diuerſifi-
catur, prout communiter prouident ſtatuta, quæ
maiorem pœnam imponunt percutienti in facie, q̃
alibi à facie. .j. Faciunt ea q̃ dixi. ſ. q. præced. & q.
23. & q. 29. in ſimili, & q̃ dixi de tpe, & loco. ſ. q.
36. & 50. Et meritò ſtatuta maiorẽ imponũt pęnã,
propter eius excellentiam, de qua de conſe. diſt. 4.
c. propter gloriam. & ff. de reli. & ſumpt. fune. in. l.
cum diuerſis. & C. de pęnis. in. l. ſi quis in metallum.
868 Vt autem ſcias † quando dicatur vultus, ſeu percuſ-
ſio illata in facie, dic, ꝙ facies protenditur deſcenſi-
uè vſq; ad barbam, & aſcenſiuè vſq; ad capillos ex-
cluſiuè. Ita dicit Ang. in. d. l. ſi quis in metallum. &
eſt bo. tex. cum gl. ſecundum eum in. l. item mela. in
princ. ff. ad. l. Aquil. Sed parum facit iudicio meo;
vnde non contineretur cutis capillorum, aut occi-
put. Secus ſi ſtatutum loqueretur de percuſſione fa-
cta in capite. Item eſt aduertendũ, ꝙ ſi ex vulnere,
ex quo remanſura eſt cicatrix venit maior pęna im-
ponenda, vt iudex inquirens diligenter inquirat, &
in inquiſitione ponat ſi ex vulnere remanſura ſit ci-
869 catrix. Dicitur † aũt cicatrix, quaſi excęcãs faciem,
hoc eſt deturpans faciem, quæ poſt ſanatum vulnus
remanet. Et aduerte, quia dicit D. Flo. in. l. fi. ff. de
noxa. per illam gl. per quam probatur, poſſe eſſe du
plicem cicatricem, vnam faciem deformantem, &
aliam non deformantem, qđ ad hoc vt inquiſitio
procedat reſpectu cicatricis, non ſufficit dicere ſim
pliciter de cicatrice, ſed eſt neceſſarium addere de
cicatrice faciem deformante. Facit ꝙ in ſimili dici-
mus in. l. qui venenum. ff. de verb. ſig. & idẽ dicit pr
fatus D. Flo. in. l. ex hac. ff. ſi qua. pau. fe. dica. vbi di-
870 cit, ꝙ † ſtatutum loquens de cicatrice, debet intelli-
gi de tali, quę habeat deformitatem. Item eſt etiam
aduertendum ad prędicta, qđ ſi ex vulnere ſequatur
fortè aliqua debilitatio membri, vt etiam addatur
talis qualitas in inquiſitione, per quã pęna grauior
871 venit imponenda. † Quid autem veniat appellatio-
ne membri, vide latè per Bal. in l. data opera. C. qui
accu. non poſ. & per Io. de Imo. in. l. 2. ff. de pub. iud.
872 † Dicitur autem debilitatio, quãdo impedit exer-
citium alicuius membri non data carẽtia membri;
vnde

vnde pp vulnus,vel pp percuſſioné remanebit pcuſ-
ſo,ſeu vulnerato mébrú neceſſariú,ſed nó potés ad
exercitiú appropriatum illi membro. Vnde hæc eſt
differentia inter mutilationem, & debilitationem;
873 quia † mutilatio dicitur fieri propriè ex abſciſſione,
ſeu trúcatione membri, vt in clé.1. de homi.& in.c.
1.qui in clé.vel vo. de quibus dic,vt dixi.ſ.eo. in.c.
accuſaſti. vbi poſui differétiá inter debilitationem,
mutilationem,deformitaté,& vitium. Et aduerte;
874 quia † ſi prætioſo pictori,vel ſcriptori, vel ſimili fa-
bro pollex ſit abſciſus, vel debilitatus, tota manus
videtur debilitata,árg.l.inde Nerati⁹.§.idem Iulia
n⁹.verſ.& ideò ſi.ff.ad.l. Aquil. Eſt ét notandum , ꝙ
875 ſupra dixi in formatione inqſitionis,† de plurib⁹,&
plurib⁹ vulnerib⁹, ꝙ p illa verba intelligút quatuor
876 vulnera. Ná cú † verbú plurib⁹, aut verbú multis ſit
verbum pluralis numeri,& ſic ad pluralitatem refer
tur,ad min⁹ duo intelliguntur,vt regula, pluralis lo
cutio,de reg.iur.lib.6.& in.l. vbi numerus.ff. de te-
ſti.& not.per Bar.in verbo,multis in.l.1.§. hoc reſeri
pnni.ff.ad Syll. & not.gl.Inſti.de iure perſo. §.fi.de
quo vide quòd dixi in.c.latores.ĩ. de cleri. excom.
vbi dixi,quòd accipiatur ſecundum ſubiectá mate
riam;& ideò hic cum ſimus in materia pęnali, ſolú
de duobus intelligemus,per.l.ſi pręſes.&.l. ſi de in-
877 terpretatione.ff. de poenis, †.Geminata ergo dicta
verba,geminatum ſignificatum important; & ideò
878 ſi dicitur, † de pluribus, & plurib⁹, intelligemus de
quatuor,vt in.l.ſi gemina arbor.ff.arbo.fur.cæſa. &
ibi Bar.per illum tex.vbi ſubdit, quòd quando vo-
lumus denotare diuerſos actus,proprius eſt modus
loquendi ſi diceremus, percuſsit pluries;& ibi vide
879 per eum ſingulares quæſtiones.† Quando dicantur.
plura vulnera,ſeu plures percuſsiones,tàm ex parte
inferentis,quàm ex parte recipientis,ita quòd quis
debeat puniri pro pluribus percuſſionibus,aut vul-
nerib⁹.Et quid ſi cum vna percuſſione, ſeu cum vno
ictu fuerunt illata plura vulnera, vt puta; quia cú bi
déte,aut raſtro fuit facta percuſſio; vel percuſſio de
ſcendit à capite in brachium,& in man⁹ tãdem,mu
tilãdo plures digitos vno ictu; vel ſi percutiendo qs
vnico ictu fregit os,puta;maxillam,aut dente,& os
fractum vulnerauit linguam, vel guttur,aut palatú.
Et ſic de ſimilib⁹.qq.& quid ſi pluries percuſsi te in
eodemmet loco cum vno cultello, an videantur plu
ra illata vulnera, & ſic de ſimilibus.qq. vide ibi per
eum. Et de hác materia vide quæ late dicam in c.1.
ĩ.de pœnis. vbi congruit. Quinquageſimooctauo
880 quæro,† quare apponantur illa verba;& dictus A.ſe
defendendo,&c? Sol. non apponunt de neceſſitate,
niſi prout de facto contingit;& iſta defenſio cú per
tineat ad excuſationem delinquentis , potius venit
examinanda in reſponſionib⁹ fiendis per inqſitum;
& ideò de ea. ĩ.dicam. ¶ Quinquageſimonono quæ
881 ro,† quare apponantur illa verba, veſté rubeá, &c ?
Sol.dic,vt denotetur rapina, ſeu furtum. Vnde de-
bes diligenter animaduertere, quòd ſi inquiſitio ſit
propter rapinam, furtum,inuaſioné, occupationé,
deuaſtationem,dámnum, aut incendium,aut per ſi
miles ſpecies delicti, in quibus veniat damnú emé
dandum,& pœna ſimpli,dupli,tripli,aut quadrupli
rei ſubtractæ, inuaſæ,aut occupatæ;debes diligéter
animaduertere; quia quæcunq; illa res ſit, ſiue im-
mobilis,ſiue mobilis,ſiue ſe moués, debet certis de
bitis demonſtrationibus demóſtrari; ita vt non poſ
ſit fieri vagatio cum aliena iactura ; vnde res imobi
lis demonſtráda eſt per confines, ſecundum ea quæ
dicta fuerút.ſ.q.37.& q.50.Si verò eſt mobilis,deſi
gnetur p eius qualitates,vt ſi eſt liber,ponatur eius
facultas,videlicet;in theologia,in iure canonico,vel
iure ciuili,& nomé autoris,vt beati Auguſtini, Am
broſij,Hieronymi;& ſic de ſingulis,vel Decretú,De-
cretales,Sext⁹,Codex,Digeſt.vetus,&c.& an in mé
branis,vel papiro, & an ad modum nouiſſimú,no-
uum, vel veterem;& per alia ſigna ſimilia;& ſi fuerit
veſtis;ponat color , & aliæ ſimiles qualitates , & an
fuerit foderata, vel non,& qualiter,ſeu quibus pelli
bus,aut ſerico;& ſi fuerit res ſe moués,vt homo, de
ſignetur per ſtaturam,per pilum, & aliquam cicatri
cé, aut alia ſimilia ſigna.Si verò equ⁹,aut ſimile ani
mal ſimiliter deſignetur per pilum;vt leardum, mo
rellum,& ſimilia. Si fuerit triticum deſignetur eius
ſpecies tritici, an frumentum,ordeum;& etiá deſi-
gnetur per menſuras,& ſic de ſingulis reb⁹ dicendú
eſt,vt hæc latius traduntur in materia libellorú ; &
omninò addatur valor,& cóis æſtimatio ipſius rei,
aliàs enim ſi non apponeretur,tunc pro pœna acci-
peretur valor minimus rei,per pręallegatam.l.pręſ-
ſens.&.l.ſi de interpretatione. ff. de pœnis. ita dicit
Bar.in.l.pædius.ff.de incen.rui. nauf. per illum tex.
882 &.l.hoc enim.ff.de ſuſpec.tut. Et aduerte; quia † p-
priè occupatio, & rapina ptinet ad res mobiles,ſeu
883 ſe mouétes.† Inuaſio vero ad res immobiles,vt not.
glo.in verbo, occupare.in.c.generali.de elect.lib.6.
& vide glo.quæ de occupatione aliter dicit, in ver-
bo, occupare.in.c.dilecto. de ſen. excomm. lib.6.&
vide per Archid. 12.q. 2.c.3.& glo.7.q.1.c. non fu-
rem.& per glo.in verbo, furtum.in.c. dudum.2. de
elec.& vide gl.1.in.l.domum. C. de rei vend. & tex.
884 Inſti.vi bo.rap.§.pen. ¶ Sexageſimo quæro,† quare
apponant dicta verba.& vt dict⁹.S.pdicta oía habi-
lius cómittere poſſet,dictus.N.quodam enſe de fer
ro,&c ? Sol.dic, ad denotandú quandam aliam ſpe
ciem delicti,videlicet;pręſtantis opem. Nam deno
tatur aſiſtentia in maleficio,vt facilius committere
tur,per quam aſſiſtentiam cum aggreſſor efficiatur
audacior, & aggreſſus timidior, talis aſiſtés dicitur
opem præſtare,vt dicit ſingula.Bar.in.l.ſi in rixa. ff.
de ſica. & in.l.q ſeruo.§.fi. ff. de furtis . & adde quæ
885 dixi.ſ.q.27. Et aduerte tu † iudex inquirens, quòd
quando ſunt plures vulnerantes, & vnus ſolum vul-
nus intulit mortale , quod ſi tu iudex vis, quòd etiá
aliqui,qui non lætaliter percuſſerunt, teneantur de
occiſo,vt apponas poſt narrationé vulnerum vniuſ-
cuiuſq; hæc verba , ꝙ vnus alteri dicto homicidio,
vt habilius committi poſſet, aſtitit, ita ſingulariter
dicit Bar. in d.l.ſi in rixa.ff.de ſicar.Nam tunc licet
vnus per prius ex ſuo vulnere diceretur teneri de oc
ciſo, tamen ex eo quia aſtitit vulneri lætali conſocij
aſſiſtendo,opem pręſtitiſſe videtur,& per conſeqns
tenetur de homicidio,ope pręſtito.Et aduerte;quia
non ſufficit dicere , & ad prædicta committenda
præſtiterunt auxilium, & fauorem; quia ex tali in-
quiſitione nó poteſt ſequi condemnatio de auxilio;
quia non exprimitur qualiter præſtiterunt auxiliú,
vel fauorem ; & ideò dicta verba debent intelligi

in benigniorem partem, vt in. l. præſes. ff. de pœnis. & ſ. ſæpius dictum eſt, quare intelliguntur, quòd vnus percutiendu præſtiterit auxilium alteri, & alter percutiendo alteri; vnde percuſſiu vnius fuit auxilium alterius, &ècontra, quare cum de actu percuſſionis puniatur principalis, non debent puniri, vt pſtans opem, debent igitur addi verba, de quibus. ſ. dixi; vt dicatur, quòd alter aſſiſtendo dictu maleficio, vt habilius cōmitteretur, upem præſtitit, & ſic teneretur, ex eu, quòd præſtitiſſet auxilium per alium actum, quàm per principalem actum ſuæ percuſſiunis, de qua principaliter venit puniendus, & quòd licet quis ſit præſens maleficiu, non dicitur pſtare upem maleficiu, niſi probetur, quòd ibi aſtitit vt habilius maleficium puſſet committi, vt eſt tex. & ibi Bal. in. l. 1. §. ſed in eo. ff. ad Sylla. & ſequitur D. Ludu. Punt. & idem dicendum eſt, ſi adieceris in inquiſitiune, quùd vnus alteri cōſilium præſtitit. Nā ex eo quod dicit cunſilium præſtitit, ópem pręſtare videt, vt in. l. qui ſeruu. ff. de fur. vnde iſtud cōſilium de neceſſitate præſupponit alium actum, quā illum de quu inquiſitus eſt, eu quud proprijs manibus cōmiſerit; & ideò tenetur de upe, vt ſingulariter dicit
886 Bar. in. d. l. qui ſeruo. in fi. & † de materia præſtantis opem, vide in. l. is qui opem. ff. de fur. & remiſſiones, quas dedi. ſ. q. 27. Aduerte etiam, ꝙ ad hoc, vt poſſit prucedi coutra præſtantem opem maleficio, oporret, quùd conſtet principalem deliquiſſe, & delictū perpetratum fuiſſe vere, vel p teſtes, vel p ꝓpriam confeſſionem principalis, non autem per fictā cunfeſſionem principalis, vt qa habeatur pro confeſſo ex forma ſtatuti; ex eo ꝙ eſt contumax. Ita etiā ſingulariter dicit Bar. in. l. ſi is qui. §. ſi tu Titium. ff. de furt. & in. l. denunciaſſe. §. fi. ff. de adul. & adde ad pdicta,
887 quòd † valet proceſſus, ſi ſpecialiter inquiritur contra aliquem, & generaliter contra omnes eius auxiliatures; & mādatores, vt eſt tex. in clē. paſtoralis: de re iudic. & ibi ſequitur Pet. de Ancha. de quo art. dixi. ſ. eo. in. 7. art. prin. & eſt aduertendū circa
888 prædicta, quòd † ille qui habebat arma ad latus, licet manum ad arma non poſuerit; nihilominus dicitur cum armis preſtitiſſe auxilium, vt ſingulariter dicit Bar. in. l. 3. §. 1. ff. de vi, & vi arma, & tenet. Bal. in
889 l. 1. C. de verb. ſign. vbi dicit, quòd † ſtatutum quod luquitur de inſultante cum armib, habet locū iu eo qui armatus fecit inſultum; licet manus ad arma nō poſuerit; & ita hoc anno de facto obtinui. ¶ Quin-
890 quagesimoſexto quęro, † quare apponantur illa verba, cōtra voluntatem dicti A? Sol. dic, quòd iſta verba neceſſariò apponuntur, qñ eſſet tale quid cōmiſſum in perſonam alterius, quòd requireret ad faciēdum illud delictum, contrariam voluntatem reci-
891 pientis, ſeu patientis. Exemplū, in furtu, † ꝙ non poteſt committi, niſi ex cōtrectatione facta inuitu domino, vt in. l. 1. §. furtū. ff. de fur. & in. l. inter oēs. §. recte. ff. de furtis. vel ſi eſt talis leuis iniuria, quàm qs ſola voluntate recipiendo faciat illam non eſſe iniuriam; vt quia non contineat vulnus, aut fractionē, vel grauem percuſſionem, vel quid ſimile, ꝙ quis in perſonam ſuam poſſet cōmittere, vt in. l. 1. §. vſque adeò. ff. de iniurijs. & in. l. cū tranſactionis. C. de trāſact. Sec⁹ autem ſi eſſet tale delictum, quod quis ex ſola voluntate non poſſet facere; quòd non eſſet delictum, vt in homicidiu, mutilatione, aut vulnerib⁹ adulterio, & ſimil. in quibus, nec quu ad ſe, nec quo ad alius, in ipſo actu adhibitus conſenſus tpe delicti excuſat delinquentem, vt in. l. raptores. in fiu. C. de
892 epi. & cle. cum ſimil. quāuis, ſi † ex poſt facto remittatur iniuria, quantum ad ipſum remittentem tullatur; ſed nō quu ad publicā vindictam, vt dicit Bar. in. d. §. vſq; adeò. & traditur in l. 2. ff. ad Sylla. Nā his caſibus non eſſet neceſſe adijcere illa verba, contra voluntatem, & c. quo ad publicam vindictā; niſi fortè ex forma ſtatuti grauius eſſet puniendum tale delictum propter contrariam voluntatem. Exemplū, in ſtatuto Senenſi de adulteriu, quod cōmiſſum in vxurem volentē, leniter punit, & grauius in inuitā.
893 ¶ Quinquageſimoſeptimo q̄ro, † quare apponātur illa verba, cuntra formam iuris, & ſtatuturum? Sol. dic, ꝙ apponuntur, vt deſignetur, quòd delictum ex omni capite eſt punibile. Facit quod dixi in præceden. q. Nam poteſt contingere, quòd ſit aliquod delictum, quod ex forma ſtatutorum ſit punibile, & ex forma iuris communis nun eſſet punibile; & ècontra de iure communi eſſet punibile, & ex furma ſtatutorum non eſſet punibile, quod fieri poteſt, ſecundum ea quæ tradit Bar. in. l. 1. §. 1. ff. ſi quis teſt. lib.
894 eſſe iuſ. fue. Sicut ergò in ſimili dicimus, ꝙ † procedit accuſatio de conſuetudine, peto te cundemnari ſecundum formam iuris, & ſtatutorum, vt not. glo. in. l. ſenatus. & ibi Bar. ff. de accu. & Bal. in. l. 2. C. de proba. Ita, & in inquiſitiune, cum iudex in ea repręſentet perſonam accuſatoris, vt not. Bar. in. l. 1. §. ſi publico. ff. de adulte. & ſ. ſæpius dictum fuit. Sed contra prædictam opi. videtur enim quòd dicta verba nun poſſint appoui; quia ſuper legibus non con-
895 teſtatur lis. Nec † interrogationibus ſuper iure reſpundendum eſt, vt. c. ſopitæ. de cenſ. traditur in. c. 2. de confeſ. lib. 6. & l. ornamentorum. ff. de aur. & argeu. leg. Item, quia videtur intētari diuerſę leges, quod eſt prohibitum. ff. de accu. l. ſenat⁹? Sol. Poteſt dicere, quòd quęlibet lex videtur intentari quo ad iuuandum libellum; & ſi quidem lex communis, & municipalis diſponant idem per idem, non eſt niſi vna lex, vt not. in. c. 1. de conſti. lib. 6. Si verò habent ſe, vt gen⁹, & ſpecies, videtur intentata ſpecies, & genus, tanquam in ſpecie, non tanquam extra ſpeciē; quia gen⁹ repræſentatur in qualibet ſua ſpecie, vt. l. 1. ff. ſi cer. pet. Si verò adinuicem contradicunt, non videtur vtranq; intentare, ſed ſolum id quòd oſtendit intentatum. Alterū verò quod principaliter nō facit pro intentata inquiſitione, vel accuſatione, videtur eſſe quędam allegatiu ſimplex ad corroborationē inquiſitionis, vel accuſationis; ſicut quotidie faciunt allegantes, qui dicunt, allegu talē legem, & ſi illa lex non determinat hoc, allego ſtatutū municipale; nam nemini prohibitum eſt vti pluribus rationibus, quæ in varijs legibus cunſiſtant. Quoniam ſi per ſtatutū aliquod eſt pruhibitum, quod non eſt prohibitum de iure communi, vt extrahere bladū; & inqſitio dicat, ꝙ extrait bladū cōtra formā iuriſq; & de ſtatutis nihil dicat, ꝙ ꝓcedit dicta inquiſitio tū rationibus prædictis; tū quia ipſum ſtatutum eſt pars iuris communis. Nam eius authoritate fit, vt. l. oēs populi. ff. de iuſti. & iur. Facit etiam, quia cum officialis iurauerit ſeruarē leges, & ſtatuta, ad huc vt

nou

non ſit peritus; debet ſupplere ex eis; etiam parti
bus inuitis;& ſtandum eſt;quia in illis non requiri-
tur ſtrepitus iudiciorum, vt.l.lecta.ff.ſi cer.pet. hæc
quaſi formaliter dicit Bal.in.l.1.C.de confeſ.quę di-
cit notanda, quia quotidiana ſunt.Sed aduerte; q̃a
licet ita cõmuniter apponantur dicta verba;tamen
896 quia†copula, & videtur de ſui natura propria req-
rere cõcurſum vtriuſq; , & ſic ex proprio ſignificato
videtur requiri;quòd ſit contra formam iuris, & ſta
tutorum,& ſic vtroq; iure prohibitum, vnde ꝓpriè
non videt̃ verificari, ſi altero tantum iure eſſe ꝓhi-
bitum.Ideò in talibus,& ſimilibus, ad omnem du-
bitationem tollendam,ſum ſolitus dicere hoc mo-
do;videlicet,cõtra formam iuris,& ſeu ſtatutorum,
vel ſecũdum formam iuris,& ſeu ſtatutorum.Nam
prædicta verba,vt de ſe patet,copulañ,& alternati
uè accipiuntur;& ſic verificantur in vtroq;,vel alte-
ro tantum. Facit quòd ſtatim dicã in.q.65. Poſſent
etiam intelligi dicta verba,contra formam iuris, &
ſtatutorum,ſcilicet à iure approbatorum.Circa qđ
vide qđ not.gl.& Doct.in.l.rerum amotarum.ff.rer.
897 amota. ¶Sexageſimotertio quęro,†quare apponã
tur illa verba,ſuper quib' omnibus, & ſingulis? Sol.
898 dic,quòd†cum in libello accuſatorio, ſeu inquiſito
rio non eſſet neceſſaria concluſio,vt.j.dicam , con-
ſuetudo tamen obſeruat,quòd loco cõcluſionis ap-
ponantur dicta verba; ſuper quibus omnibus,& ſin
gulis dictus Poteſtas procedere intẽdit, & repertum
culpabilem punire,vt ſtatim dicam. ¶Sexageſimo
899 quarto q̃ro,†quare ſubdantur illa verba, emergen
tib',& connexis?Sol.dic , ꝙ hęc clauſula eſt magni
effectus , q̃n ſi inquireretur ſimpliciter de vulnere,
nõ poſſet ſequi condẽmnatio de morte ex eodẽ ꝓ-
ceſſu,licet ex vulnere eſſet ſecuta mors, vt not. Bar.
in.l.pretor edixit.ff.de iniur.& in.l.nunquam plura.
ff.de priua.deli.dicam.j.in.15.artic.princ.Sed quã-
do apponuntur dicta verba,vel dicta clauſula,quo-
niã emergens;& contingẽs eſt,vt ex vulnere ſequa-
tur mors; poteſt ex eodẽ proceſſu fieri cõdemnatio
de morte;quia quoties iudici inquirenti, pendente
iudicio ſuperuenit de nouo ius , quòd habuit cauſã
antiquam ante iudicium , valet iudicium, & ſequi
debet condemnatoria, vt in.l.ſi rem.§. fin.ff.de pig.
actio.& ꝙ plenè not.Bar.in.l.1.ff. de exceptione. ꝙ
tamen intellige,ſi vulnus fuit cauſa mortis;quia po
tuit eſſe, ꝙ fuit mortuus ex negligentia, & ex mala
cura,ſecundum ea quæ latè dixi in.c.presbyterum.
j.de homicid.item intellige hoc, ſecundum ea quæ
not.Bar.in.l.ſenatus.ff.de accuſ. videlicet; q̃n ex for
ma ſtatutorum requiritur vera occiſio,ad hoc vt qs
900 puniatur de occiſo, Nam † de iure communi lex
Cornelia de ſica. non requirit,quòd vulneratus mo
riatur ; ſed quòd quis vulnerauerit animo interfici-
endi,ad hoc, vt teneatur de occiſo , vt in.l.is qui cũ
telo.ff.de ſica.Item operantur dicta verba,quia ſi in
inquiſitione omittatur aliqua qualitas,per quã ma
gis aggrauaretur delictum, vt puta;loci, vel tempo
ris ſm̃ ea quę dixi.s̃.verſ.45.& verſ.50.quæro.Nam
ſi inquiſitio ſine dictis verbis eſſet intentata,nõ poſ
ſet vigore proceſſ' inchoati ſine dicta qualitate in-
quiſitus condemnari grauiori pęna, attentata dicta
qualitate, ſm̃ ea quæ tradit Bar.in d. l. ſenatus.ff. de
accuſ. & in.l.in delictis.§. ſi detracta. ff. ad.l. Aqui.
& ibi per.D.Flo.& ea quæ dixi in.c.de his.s̃.eo. Sed
appoſitis dictis verbis, ſuper emergentib',& cõne-
xis,&c.ſi dicta qualitas probatur in dicto proceſſu,
poteſt ſequi condemnatio,arg.not.in.l.1.C. de ordi.
901 iudi.¶Sexageſimoquinto quęro,†quare apponan-
tur dicta verba,ſecundũ formam iuris, ſeu ſtatuto-
rum,& ſic ponitur diſiunctiuè;non copulatiuè? Sol.
Bar.in.l.2.§.ſi publico.ff. de adulte.videtur velle, ꝙ
hæc clauſula ſit vtilis, ad hoc, vt inquirens poſsit pu
nire repertum culpabilem,vel ſecundum formã iu-
ris, vel ſecundum formam ſtatutorum.Nam poterit
ipſe alterum ſequi,circa quòd vide;quòd tradit idẽ
Bar.in.l.1.C.de ſumma Tri.& fi.catho.ver. item quę
ro. quid ſi hoc in ſtatuto.Et adde quæ dicam in 14.
pt in.art.in verſ.5.quæro,eſt etiam vtilis dicta clau-
ſula,ex eo,ꝙ per ipſam iudex præſumitur nolle pro
cedere connexè, ſed diuiſim; cum dicta clauſula ſit
diuiſoria;& ideò ſufficit alterum ex intentatis pro-
bari.Nam cum non loquatur copulatiuè; ſed alter-
natiuè;ſufficit alteram partem adimpleri.Facit qđ
not.Bal.in.l.2.C.de proba.& ꝙ not.D. Flori.in.l. in
delictis .§. ſi detracta. ff. de noxa. importat enim
iſta clauſula in criminalibus illum effectum, quẽ in
ciuilibus importat clauſula non aſtringens ſe ad ali
quod onus ꝓbationis, &c. & quantum ẽt illa clau-
ſula, & ꝑdicta dicit,& petit fieri coniunctim, & di-
uiſim;de qua clauſula vide in.l.diuus.ff.de re iud.&
per Bar.in.l.edita.C. de eden. Item importat ſecun
902 dum Ang.de Are.†effectum illius clauſulę,quę cõ-
muniter ponitur in libellis,petens ſibi iuſtitiam ad
miniſtrari,de qua dic, vt in.c.2.s̃.de ord.cog.&.c.1.
de mutu.peti.& per Io.de Imo, in.l. ſi cum nulla. ff.
de re iud.& in.c.ſi cautio.s̃.de fide inſtr. & per Bal.
in.l.incerti.C.de interdi.& effectum illius clauſulę,
& prędicta petit non tm̃ dicto modo;ſed omni alio
meliori modo,&c.de qua per dictum Io.de Imo.in
d.l.ſi cum nulla.& in d. c. ſi cautio. & adde quæ di-
903 xi.s̃.q.62. ¶Sexageſimoſexto quæro,†quare appo
nãtur illa verba,die 20,Iunij inchoata, facta,& for
mata fuit;&c?Sol.dic,quòd hęc verba habent illum
effectum,quem verba ſonãt,videlicet; cognitionis,
inchoationis ipſius inquiſitionis,quæ cognitio põt
multos notabiles effectus operari,de quib' videbi-
mus.j.co.18.pt in.art. Operatur etiam,& alios effe
904 ctus hæc cognitio.Pone enim,quòd†ſtatuto caue-
tur,quòd poteſtas debeat cauſam inquiſitionis ex-
pediuiſſe intra menſem à die inchoati ꝓceſſus. Nã
per illam clauſulam dicitur inchoari inquiſitio.Fa-
cit ꝙ not.in rub.C.de in ius voc.& Inſt.de perpe.&
tẽ. ac.§.fi. & quòd not.in ſimili per Guil. & Doc. in
l.1. ff.de in ius voc.Facit.l.2.C. vt intra certum tẽp.
Item poſſunt operari reſpectu præocupationis,ſtã-
tibus ſtatutis, quòd inchoata inq̃ſitione per vnũ of
ficialem,non poſsit alius de dicto delicto cognoſce
905 re,de qua†materia pręoccupationis,vide per Doc.
in.l.ſi quis poſtea.ff. de iud. & ꝑ Bar.in. l.ſepulchri.
ff.de ſepul.vio.&.l.2.ff.de cuſto.reo.&.l.1.ff.de pœ-
nis,& per Bal.in.l.1.C.vbi de cri.agi opor. per Bal.
anthẽ. ſed nouo.C.de ſer.fugi.&.l.1.in.fi.C.de ſpor.
& Bar.in.l.1.ff.de offi.conſul.Io.And.in.c.1.de obli.
ad ratioci. Item poſſent operari hæc verba alium
effectum , qui colligitur ex dictis Bar. in.l. fin. ff. ſi
906 quis teſt.lib.eſ.iuſ. fue. Pone enim,quòd†ſtatutum
dicerer,

diceret, quòd poteſtas ſolum poſſet inquirere de delictis commiſsis per annum ante inchoatum proceſſum; vnde ex die commiſsi delicti, & ex die dictę inchoationis inquiſitionis poterit cognoſci, an fuerit præſcriptum poteſtati cognoſcendi. Sed circa prędictam materiam, iudici inquirēti poſſent occurrere plures dubitationes, quas ſub compēdio decidēdo ſubijciam. Prima, an dictum ſtatutū habeat locum in delictis occultis; & Bar. in.d.l. fi. ff. ſiquis teſ. lib. eſſ. iuſ. fue. dimiſit indiſcuſſum; videtur tamen Bar. ibi, coniuncta.l. pen. eo.ti. inclinare in hanc diſtinctionem, quòd aut delictū, & perſona delinquentis erat incognita, vt in exemplo, quòd formarat de falſitate; & tunc non currit præſcriptio, alias ſecus; quia cum maleficium eſſet notum iudici, potuit inueſtigare, & inquirere, & ſcire maleſactorem, quòd ſi non fecit, ſibi imputet, & ſibi currit pręſcriptio, arg. regulæ, quæ non facit. ff. de reg. iur. Et hanc cōſulendo ſecutus fuit quidā D. Lod. de Alberg. de Are. Doc. ſolemnis. Idem tamen Bar. in.l. eum qui. §. in popularibus. decidit, quòd ſolum currit tempus à die ſciētię. Sed Bal. ibi tenet contrarium; quia accuſatio, vel inquiſitio eſt certa; eo ipſo, quòd eſt cōmiſſum delictum; ergò ignorantia nō impedit pſcriptionem maximè, quia in præſcribenda libertate nō requiritur factum præſcribentis, nec requiritur ſcientia, vt ff. quemadmodū ſerui. amit. in.l. ſi partem. §. ſi per fundum. Et idem tenet Bal. in.l. genero. ff. de his qui not. infa. vbi etiam dicit, quòd quantumcunq; inquiſitus poſt præſcriptionem completam ex lapſu temporis fuiſſet confeſſus deliquiſſe, nihilominus eſſet abſoluendus; quia paria ſunt abſolutum eſſe, vel maleficio pręſcriptum eſſe, vt in.l. ſed vnus. §. ſi cō ante. ff. de iniur. Facit. C. de iniurijs; in.l. ſi non conuitij. Tetigi in.c. de his. ſ. eo. vbi reprobaui hoc dictū de confeſsione; quamuis in contrarium faciat; ex eo quòd talis confeſſus videtur prorogare iuriſdictionem illius iudicis de tempore ad tēpus, cū alias eſſet ſuus iudex, quòd poteſt, iuxta not. per Cyn. & Bal. in.l. ſi ex conſenſu. C. de epiſ. audi. tenet Ang. de Aretio. in tractatu maleficiorum, in verſi. comparent inquiſiti, & confitentur. Sed non placet; quia iſta nō eſt ſimplex prorogatio tēporis ad tempus; immò eſſet rei extinctę ad diem ſuſcitandam; quòd eſſe non debet. Vide quòd dixi in.c. de his. ſ. eod. in. 11. artic. princ. Nec ob. ſecundum eum. quòd delicta remanerent impunita, quia non omnia illicita puniuntur, vt.l. pen. ff. quòd met. cauſa. Et ad hoc dicendum allegat etiā theoricam Guil. in.l. ſi cum exceptione. §. 1. ff. quòd met. cau. vbi dicit; quòd vbicunq; tractat de odio finiendo propter temp⁹, intelligit continuum, & currit ēt ignoranti, vt in.l. fi. ff. de dolo. & in.c. ſtatutū, in verſ. numerandum. de pręben. lib. 6. Sed ita eſt in caſu noſtro; igitur, &c. Et hoc etiam tenet Bal. in.l. fi. C. de dolo. Sed aduerte; quia vt dicit. Lod. Pon. in. l. 1. §. occiſorum. ff. ad Sylla. §. ſi per fundum. non probat prædictam opi. quia vt ibi not. Bal. ille tex. loquitur in præſcriptione extraiudiciali, quę cauſatur ex non vſu, & ideò currit etiam ignoranti. Secus eſt in præſcriptione facti iudicialis; vt eſt in caſu noſtro. In qua etiā ſi tractatur de odio finiendo, aut libertate inducenda non currit niſi à die ſcientiæ, vt.l. annus. ff. de calum. & in.l. cum ſex. ff. de ædili. edicto. & ſic videtur, quòd non curat ignoranti ſm̄ d. Paul. de Caſtr. in conſ. ſuo, quòd incipit, Poteſtas ſupradictus non habet in ſyndicatu, &c. Quidā Doc. qui idem conſuluerunt, dicunt, quòd non omnis ignorantia ius poteſtatis conſeruat. Nam quędā ſunt crimina, quę per diligentem inueſtigationem, & inquiſitionē generalē potuiſſent in notitiam Poteſtatis deuenire; quia non ſunt ita occultè commiſſa, quòd de facili nō poſsint deuenire in notitiam per generalem inquiſitionem, de qua in.l. congruit. ff. de offi. pręſi. ad quam iudices tenent. Secus eſt in crimine falſitatis, quod ſecretiſsimè committi poteſt. Nam hoc caſu ignorantia conſeruat ius inquiſitionis, quia fundata eſt ſuper iſta rationabili cauſa, vt.l. ſemper. §. ſed & ſi is. ff. quod vi, aut clam. quæ probat iſtā diſtinctionem, quæ probatur etiam ex coniunctionem duarū legum, videlicet, ex.l. pen. coniuncta. l. fin. ff. ſi quis teſtam. lib. eſſe iuſ. fue. Nam.l. pen. probat primum membrū de his, quæ potuerunt aliquo modo in notitiam deuenire.l. fin. probat ſecundum. Et pro dicta diſtinctione dicunt eſſe caſum, in.c. cum in ma. ſ. qui ma. accu. poſſ. Et videtur, quòd hæc diſtinctio ſit ſatis rationabilis, vt ſi aliquo modo potuit inueſtigari delictum, quòd currat tempus; quia redarguitur negligentia eorum, ad quos pertinet; tā officialis, quàm ēt aliorum. Sed ſi delictum eſt omninò ſecretiſſimum; tunc non eſt quod imputari poſſit officiali, aut partibus. Sed aduerte; quia D. Nellus de ſancto Gemini. in tractatu bannitorum, in. 9. q. ſecundæ partis primi temporis ſimpliciter tenet, quòd non poſſit cognoſcere, etiam de omninò occultis; quia annalis præſcriptio, quàm introducit ſtatutum, ſuccedit in locum pręſcriptionis. 20. annorū, de qua in.l. querela. C. de fal. aut ſimilis, & ſic aſſumit illius naturam, vt.l. eum. §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cau. Sed tales præſcriptiones currunt ēt ignoranti. vt.l. omnes. &.l. ſicut. C. de pręſcrip. 30. vel. 40. annorum. &.l. ſi quis. emptionis in fi. iuncta.l. abſentem. ff. de pœnis. ergò, & hęc annalis, pro qua opi. videt caſus in d. l. pen. & ibi tenuit Ang. quia ab ipſo initio tempore commiſſi maleficij ortum fuit ius; & actio; licet propter ignorantiam non fuerit deductum in iudicium; & ideò ignorantia non nocet initio curſus præſcriptionis, vt.l. ſi partē. §. ſi p fundū. ff. quemad. ſer. amit. Et eſt ratio ſecundum eum, quia præſcriptio currit abſq; aliquo facto ipſius præſcribentis, & eſt præſcriptio fauorabilis. Sic etiam dicitur, in.l. ſequit. §. ſi viā. ff. de vſucap. & allegat. Guil. ita tenuiſſe in dicta.l. ſi cum exceptione. §. 1. Et ita dicit D. Nell⁹ ſe pluries obtinuiſſe, & conſuluiſſe, & vidiſſe iudicari; licet quandoq; viderit contrarium ob immanitatē criminis, & baliæ conceſſæ officiali. Et aduerte; quia ſecundum eum hæ dubitationes procedunt in quantum reſpectù talium ſtatutorum eſſet tractandum de præſcriptione. Sed hoc dicētes non rectè ſentiunt; quia d. ſtatutum, quod concedit, quòd Poteſtas poſſit cognoſcere tantum de criminib⁹ commiſſis per annum retrò à die ingreſſus ſui, concedit iuriſdictionem limitatam; vt ipſe latè tradit ibi in præced. qq. Et ſic clarum eſt, quòd de illo maleficio non habet iuriſdictionem, aut cognitionem, vt.l. diligenter. ff. mandati. iuncta .l. & quia. ff. de iuriſd. om. iudi. & quia neceſſe eſt in inquiſitione

appo-

apponere tempus cõmiſsi maleficij,vt dixi.ſ̃.q.36.
ergò ſequitur, ꝙ ex defectu iuriſdictionis non poſ-
ſet. Et ꝙ habeant iuriſdictionem limitatam,proba
tur etiam,quia tales rectores nullam habent iuriſdi
ctionem,niſi à ſtatutis eis attributam , vt dicam.ĩ.
q.74.in tertio membro. Sed dictum ſtatutum con-
cedit iuriſdictionem de cõmiſsis per annum retrò
tm̃,ergò,&c. Quinimò etiam ſine dictione tantum;
& per has rõnes, & aliàs plures videtur de talib⁹ ab
eis iuriſdictionem excludere.per.l.cum pretor.ff.de
iudi.&.c.nouae.ſ̃.de præſump.et ſi.de iure cõi iuriſ-
dictionem haberent,per.l.maritus.C.de procura.ſe
cundum veram lecturam;& ſic non videtur tractan-
dum de præſcriptione, in qua ſunt dubitationes. ſ̃.
tactæ.Et ſecundum hoc ſequitur ſingulariter, ꝙ pro
talibus delictis non poſſet poteſtas tales contuma-
ces ponere in banno,ſm̃ eum ibi.2.3.&.4.q. de qua
materia tangã.ĩ.q.74.in tertio membro. Item ſecú
dum hoc, non obſt. qđ licet virtute obſtantis præ-
ſcriptionis nõ poſsit ipſo iure cognoſcere,tamẽ po-
terit per viam reſtitutionis in integrum ob iuſtam
ignorãtiam per clauſulam generalem.l.1.in.ſi.ff. ex
qui.cau.ma.& habetur.l. cum filius.§. in hac. ff. de
verb.ob.& per Bar.in.l.1.§.ſi qs pp.ff. de iti. actuq;
priua.&.l.ab hoſtibus.§.ſi quid ſimpliciter. ff. quib.
ex cau.ma.&.l.Emilius.ff.de mino.&.ff.quod cũ fal.
tut.l.ſi falſo.C.ſi aduerſus ven.pig.l.2.p Dyn.in reg.
ſi quis in ius.de reg.iur. lib.6. Quia hic non tracta-
mus de præſcriptione, ſed de iuriſdictione, vt dixi;
Et poſito, qđ tractaremus de præſcriptione, tamen
prędicta iura non vendicant ſibi locum in pęnarum
executionibus,vt.l.auxiliũ.§.in delictis.ff. de mino.
Et ita reſpõdet Ang.in.d.l.penul.ff.ſi quis teſta. lib.
eſſe iuſ. fue. Quæ ppetuò notabis;quia peregrina, &
907 quotidiana ſunt.Item quæro iuxta prædicta, † quid
in delictis, quę non habent cauſam momentaneam,
ſed ſucceſsiuam,ſeu permanentem. Exemplum, ali-
quis ædificauit in loco prohibito, & ædificatum te-
net,vel tenet appenſum,& tranſacti ſunt plures an-
ni,an poterit Poteſtas,ſeu officialis de hoc crimine
cognoſcere, non ob.lapſu temporis reſpectu initij?
Glo.videtur velle, ꝙ non, in.l.eum.qui.§.in popula-
ribus.ff.de iure iuran.In contrarium facit. l. 1. ff. de
vſufruct.accre.& in.l.eum,qui emit.& qđ ibi not. ff.
de fur.facit.l.ſi.ff.de his qui deie.vel effu.Sed dic, de
hoc articulo,vt latè tradit per Bar.& Moderniores
in d. l. eum, qui.§. in popularibus , & per Petr. de
Ancha.in clẽ. 1. de conſan. & affi. Et vide omninò
D. Nellum de ſancto Gemin. in tracta. bannito. in
4.q.ſecundæ partis primi tẽp. Et aduerte circa pdi-
908 cta, ꝙ † ſtante ſtatuto prædicto, licet Poteſtas non
poſsit principaliter cõgnoſcere;incidenter,& ſecũ-
dario poteſt,ſm̃ qđ tradit Bal.in auth. qui ſemel.C.
quomodo & quando iudex. Facit qđ not.Bar.in.l.ſi
quis nec cauſam.ff.ſi cer.peta.in illa.q.an valeat ſta
tutum in fauorem bannitorũ, de quo ibi per eũ , &
909 in.l.interdũ. §.qui furem.ff.de fur. Sed † an ſtãtibus
pdictis ſtatutis , licet iudex non poſsit inquirere;an
ſaltẽ talia delicta aggrauẽt alia delicta ſuper quib⁹
inquiritur. Et ſimilis quæſtio formatur de alijs de-
Cõis opi. lictis alibi commiſsis. Cõmuniter * tenetur qđ ſic,
per Dy.& alios in.l.ſi cui.§.fin.ff.de accu. Et ita cõ
Cõis opi. muniter * ſeruatur p aſſeſſores, quos Io.And. vocat
iudices feróces, in addi.Specul.ſuper rubri. de furt.
vbi non firmat aliquã opinio . Sed hoc firmat Bal.
in authen. ſe nouo iure C. de fur. Sed D. Nellus de
Sancto Gemin.in d. tracta.bannito.in.6.q.2. partis
primi tempo. dicit, quòd quicquid ſit de iure,ſi ſta
tutũ dicere , ꝙ de talibus maleficijs ante tempus ,
vel in alio luoco commiſsis, nõ poſsit formari pro-
ceſſus,& quicquid actum ſit in contrariũ ſit ipſo iu-
re nullum, tali maleficia ad aggrauandũ non poſ-
ſet allegari; quia eorum narratio, & pro illis forma
tus proceſſus nullum producunt effectum, vt in .l. ſi
pater. C. ne de ſtatu defunct. & in.l. accuſaturus. ff.
de adult. cum ſimil. dicit tamen, ꝙ officiales com-
muniter * ſeruant contrarium , & in eorum anima- Cõis opi.
rum perniciem , & contra ipſorum iuramenta de
obſeruando ſtatuta.Item aduerte ſingulariter, ꝙ li-
cet intra tempus ſtatuti iudex incępiſſet inquirere,
ſi tñ inquiſitio non haberet ſua ſubſtantialia , adeò
ꝙ eſſet nulla ex aliquo defectu formæ omiſſæ, & iu-
dex vellet emendare, & talis emendatio iam fieret
elapſo tẽpore, ꝙ hoc facere non poſſet, nec amplius
de dicto delicto cognoſcere poſſet; ita dicit ſingula
riter Bar.in qſtione de facto determinaſſe, in.l.edi-
ta.C.de eden.verſ. pro hoc determinatur quæſtio.al
legat.l.accuſaturus.ff.de adult. qđ eſt notatu dignũ.
Facit ꝙ not.Iac.de Aret.in.l.1.ff.de dam.infec.& ꝙ
not. in auth. offeratur. C. de litis conteſt. & ꝙ not.
Bal.in.l.ſi pater.C.de ſta.defunc. & qđ in ſimili tra
ditur in.c.vt debitus.ſ̃.de appel.in glo.2. & per Io.
And.in addi.Spe.in tit.de litis conteſt.§.effectus. &
gl.16.q.7.§.poteſt.& D.m.in.c.illud.ſ̃.de præſcrip.
& Bar.in.l.naturaliter.ff. de vſucapio . Patet igitur
ex prædictis præced. quæſtionibus declaratam eſſe
formam prædicti libelli inquiſitorij , & quæſtiones
ad prædictam formam pertinentes. Verum circa
ipſum libellum , & formam procedendi aliæ pluri-
mæ oriuntur dubitationes,quas hic ſubijciam. ¶ Se
xageſimoſeptimo quæro. Quia.ſ̃.q.63. dixi, ꝙ non
videtur eſſe neceſſarium , ꝙ in libello inquiſitorio
910 ponatur concluſio, vnde q̃ro, † an iſtud ſit verũ ſim-
pliciter? Sol. Ang.in l.ſi vacantia.C.de bo.vacan.lib.
10.tenet ꝙ non ſit neceſſaria concluſio, qđ apparet
ex eo, quia illa nõ ponitur in.l.libellorũ. ff.de accu.
&.2.q.7.libellorum.Item,quia ipſum ius concludit
ad pęnam,vt in.l.1.ff.ad Turpill.Facit ꝙ not. 2.q.3.
c.notandum.& qđ tradit hic Inno. ergo eodem mo
do non eſt neceſſaria in inquiſitione, cum in locum
accuſationis ſuccedat. Et hoc idem tenet Barth. de
Salic.in repet.l.ea quidem.C.de accu.& in. l. penul.
eo.tit.& Bar.in.l.2.§.ſi publico.ff.de adult. & Bal.in
l.ſi quis ſe. in fi. C. de accuſat.& Bar.in.d.l.libello-
rum.& hoc dicit Bal. teneri per omnes Doc.* & al- Cõis opi.
legat etiam Bal.gl.1.q.4.c.quia præſulatus. Aduer-
te tamen ; quia gl.illa loquitur in ſpoliationem , &
poſſeſſorio recuperãdę, ꝙ non ſit neceſſaria conclu-
ſio. Tamen contrariũ voluit Hoſt. in ſumma, in tit.
de reſtitu.ſpo.§.à quo.verſ.eſt aũt notãdum. Sed nõ
eſt materia noſtra. Videp Io.And.in.c. cum eccle-
ſia.&.c.paſtoralis de cauſſa poſ.& pprię.& p.D.Ant.
in.c.in literis de reſti.ſpolia.& in.c.examinata.ſ̃. de
iudi.Sed quantũ ad articulũ nr̃um dico, ꝙ cõis*cõ- Cõis opi.
cluſio eſt Doc. ꝙ cõcluſio non eſt neceſſaria, ꝙ tenet
D.m.in.c. 1. de lit. conteſt. in.2.q.ver.hoc eſt alibi.

ſubdit tñ Ang. ꝙ licet concluſio non ſit neceſſaria
in accuſatione, aut inquiſitione; tamẽ in Italia ſem-
per ponitur concluſio in vtraq; quia accuſans ſem
per petit accuſatum puniri, ſecundum formam iu-
ris, vel ſtatutorum ciuitatis; & inquirens ſemper cõ
cludit per hæc verba, de quib⁹ dixi ſupra. q. 63. vidi
licet; ſuper quibus omnibus, & ſingulis, connexis,
& dependentibus ab eiſdem, vel prorſus extraneis
dictus iudex inquirit, & inquirere intendit, & pro-
cedere, condemnare, & punire ſecundum formam
iuris, & ſtatutorum ciuitatis; & eſt valdè vtilẽ hanc
911 cõcluſionẽ facere. † Iudex enim põt intentare cer-
tam legem in accuſando; & hoc ẽt tenet Bar. in. d. §.
ſi publico. & adde quæ dicã infra in. 14. artic. princ.
912 ¶ Sexageſimooctauo q̃ro, † vtrum libellus inquiſi-
torius debeat continere inſcriptionẽ, ſicut libellus
Cõis. opi. accuſatorius? Sol. dic, ꝙ non. Hoc cõiter* tenent hic
Doc. & Bar. in. d. l. 2. §. ſi publico. ff. de adul. Ang. in
d. l. ſi vacantia. quia fama, & clamoſa inſinuatio, eſt
loco inſcriptionis, vt hic; & ſequitur Barth. de Salic.
& Iac. Butr. in. d. l. ea quidem, & D. m. in. c. fin. ȷ̃. de
Cõis opi. purg. can. & eſt hæc omniũ cõis* opinio; & vide quę
913 dicã. ȷ̃. in. 14. art. prin. & † quid ſit inſcriptio, vide
Bar. in. l. ſi cui. ff. de accu. Ego latius dixi in. c. ſuper
914 his. s̃. eo. in. fin. gl. 2. ¶ Sexageſimonono quæro; † qd
debeat facere iudex poſt formatam inquiſitionem
in debita forma ſm̃ varias caſuum contingentias?
Sol. dic, ꝙ in quibuſdam locis ex forma ſtatuti di-
ſponitur, ꝙ copia tranſmittatur ad cameram cõis,
ꝓut eſt in hac ciuitate, in qua viget ſtatutum; ꝙ im
mediatè vna copia tranſmittatur ad Bichernam, &
alia ad officiũ Montis; vñ iudex tũc immediatè de-
bet dicere, qui dñs iudex vt. s̃. pro tribunali ſedens,
cõmiſit P. publico, & iurato nuntio cõis Senarum,
ꝙ copias dictæ inquiſitionis ſecũ portet, & vnũ di-
mittat apud officiales Bichernæ, & aliam apud offi
ciales mõtis; & hoc appareat in actis, & ſub qua die:
& demũ nuntio referente ſe dimiſiſſe, & feciſſe q̃ ha
buit in mandatis, ſcribi faciat relationem nuntij in
actis, & ſub qua die; & ꝑdicta diſpoſitio videt̃ ſatis
conformis iuri cõi; quia ſicut in ciuilibus vnus libel
lus porrigit̃, & alius datur parti aduerſæ, vt in auth.
offerat̃. C. de litis cõteſt. & in. l. 1. & ibi Bar. ff. de edẽ.
ita ẽt in criminali mittendo copiã ad camerã ſupio
ris, vel ad aliũ locũ publicũ, ꝑinde eſt, ac ſi iudex in
quirens, qui locũ tenet partis, vt ſæpius dictum eſt,
mittendo dictũ libellũ ad dictum locũ daret ipſum
ſuperiori, ſeu iudici; & eſt ſatis vtilis hæc ꝓuiſio iu-
ris municipalis, & ob hanc vtilitatẽ factũ fuiſſe arbi
tror, ne iudices pro libitò voluntaris, poſſint de fa-
cili mutare formã inqſitionis, & ſic auferre defen-
ſionẽ reo, aut Reipublicę nocere; qm̃ oportet, ꝙ in-
quiſitio ſit conformis exẽplato tranſmiſſo ad came
rã publicã, vel ſimilia loca, arg. l. ſi qs ex argentarijs.
§. ex hoc edicto. ver. ꝑtinere. & ibi Bar. ff. de edẽ. &
in. l. Sẽproni⁹. ff. d leg. 2. & eſt ẽt aduertendũ, vt ſi ex
forma ſtatuti alia forma ſtatueret̃; illa ante oĩa ſer-
uanda eſt, vt ſæpius dictũ eſt. ¶ Septuageſimo q̃ro,
915 † qd debeat facere iudex his pactis? Sol. Io. And. hic
in gl. 1. in ver. Sed ergò vocato ſubdito. dicit, ꝙ iu-
dex vocato ſubdito, cõtra quẽ vult inquirere debet
dicere ſubdito, ego intendo inqrere contra te, ſuper
tali criẽ, ſup quo es infamat⁹, & ſi ſubditus cõfiteret̃

vtrunq; , ſcilicet, crimen, & infamiam, procedet ſu-
perior ad pœnam criminis; ſed mitius punit ꝑꝑ con-
feſſionem. s̃. de elect. c. innotuit. ſi negat vtrunq; , ſci
licet; crimen, & infamiam; vel ſolam famam, ſi nota
eſt infamia, põt ꝓcedere ad inquiſitionem verita-
tis, non laborando in cauſa circa inquiſitionẽ famę.
s̃. eo. c. euidentiam. licet tutius ſit aliquos teſtes ad
916 cautelã recipere; tñ; quia † facile dictum vni⁹ ſequi
tur multitudo, vt. ȷ̃. de purg. cano. c. cũ in iuuẽtute.
§. 1. tum qa requiritur, ꝙ infamatus ſit apud bonos,
& graues, vt ſępius dictum eſt; tum quia multa dicũ
tur notoria, quæ nõ ſunt; ergò ad cautelam recipiat
teſtes. c. bonę. s̃. de elect. alias ſi appellaret̃, in pericu
lo eſſet proceſſus, cum ſit neceſſè coram ſuperiore
probare infamiam negatam, vt dixi. s̃. art. 9. verſ. 4.
q: quare ſi talis ſubditus cõfitetur infamiam, vel ſuf
ficienter probatur, ſecurè proceditur, vt in. c. qm̃ cõ
tra. s̃. de probatio. Sed hæc practica cõiter non ſer-
uatur. Sed communiter* citatur inquiſitus, cuius ci Cõis prac.
tationis forma hęc debet eſſe, videlicet; ſupradictus
D. Iudex pro tribunali ſedens vt. s̃. commiſit P. pu-
blico, & iurato nuntio; ꝙ citet, & requirat prędictos
S. N. & I. inquiſitos; & quemlibet eorum in perſo-
nis, aut ad domos habitationis, & cuiuſq; eorum.
Et ſchedulam continentem totum tenorem dictæ
inquiſitionis ſecum portet, & ei dimittat, & ſcribat
ſub qua die, & ad adijciat terminum, intra quẽ de-
bent comparere ad ſe excuſandum, & defendendũ,
vel ſm̃ formam ſtatutorum ſi hoc prouiſum eſt; vel
ſm̃ qd' ſibi videbitur conuenire; deinde reſcribat re
lationem nũtij, & ſub qua die, hoc modo, videlicet;
Qui P. nuntius publicus prædictus retulit ſe citaſſe
dictos inquiſitos, & quemlibet eorum in perſonis,
vel ad domos, prout contingit, &c. & omnia alia fe
ciſſe, & dixiſſe, quæ habuit à dicto D. iudice in com
miſſione, & mandatis, &c. & eſt aduertendum circa
ꝑdicta, ꝙ ſicut in ciuili non videtur neceſſarium, ꝙ
tranſmittat̃ copia libelli cum citatorio, vt not. Bar.
in. l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dam. infect. & Cy. in. d.
auth. offerat̃. ita ẽt in criminalibus de iure cõi nõ vi
detur hoc neceſſarium; ſed videtur, ꝙ ſufficiat, ꝙ ci-
tetur, ꝙ veniat reſponſurus inquiſitioni formatæ cõ
tra eũ ſuper tali delicto, vt not. Bar. in. l. inter accuſa
torem. ff. de publi. iudi. & ibi etiam Io. de Imo. vide
tur tamen ſatis eſſe cautum, & magis conuenire, vt
trãſmittatur copia libelli, & hoc cõiter* obſeruatur, Cõis prac.
& praticatur; & ex forma ſtatutorum diſponitur; q̃
cõis obſeruantia, & practica potuit habere originẽ
ex dictis gl. & Doc. in. c. præterea. s̃. de dilat. quæ vi-
detur velle, ꝙ debeat mitti copia toti⁹ libelli, vt poſ
ſit reus eſſe cert⁹, & inſtructus ad quid citetur ad pe
titionẽ actoris. Alias aũt, ſi gñaliter citatur vt com-
pareat, nec aliter inſtrueretur ad quid deberet com
parere, non comparens, non videtur eſſe contumax
arg. tex. in auth. de litigioſis. §. ad excludendas con
iuncto princ. cũ fine; & eorum quæ not. Bar. & Io. de
Imo. in. d. l. ſi finita. §. Iulian⁹. ff. de dam. infect. Sicut
ergò in ciuilibus videtur hoc neceſſarium; ita, & in
criminalibus, in quibus proceditur ad ſimilitudinẽ
ciuilium, vt in. l. abſentem. ff. de pęnis. Sed vt dixi, cõ
muniter* hoc non tenetur de iure cõi, vt ſit neceſſa- Cõis prac.
917 rium tranſmittere copiam libelli. Nec obſtat, † ꝙ
dicit gl. in. d. c. præterea. dum dicit, ꝙ debet mitti
copia;

copia; quia intelligi debet generaliter; videlicet; vt
compareat ad reſpondendum ſuper tali delicto; nõ
autem videtur requiri, q explicitè narretur delictũ
cum circunſtantijs loci, & temporis, & alijs ſimili-
918 bus, vt in d. l. 1. C. de exhibẽ. reis. vbi dicit, q † poſtq̃
reus citatus venit, iudex debet exprimere, & decla-
rare crimen, & cauſam pp quam fuit citatus, vt pro
batur hic in tex. noſtro in verſ. debet. vbi dicitur, q
ipſi comparenti exponenda ſunt capitula, &c. Ex
quibus manifeſtè colligitur, q de iure cõmuni ſuffi-
cit citare vt veniat ad reſpondendum ſuper tali de
licto, ſeu tali accuſatione, abſq; eo q mittatur copia
totius inquiſitionis; & eſt tex. in c. licet in beato P.
ſ. eo. per quem tex. ita dicit Bar. in l. inter accuſato-
rem. ff. de pub. iudi. & in extrauagan. ad reprimen-
dã. verſ. per edicta. & Pet. de Ancha. in clē. 1. de foro
compet. Et eſt aduertendum, q vt. ſ. dixi, terminus
eſt ſtatuendus ad comparendum, & reſpondẽdum,
ſicut dicimus in ciuili, in auth. offeratur præalleg. &
919 in l. fi. ff. de ferijs. & in c. 1. ſ. de dilat. & † qualis ter-
minus ſit ſtatuendus in criminalib⁹, habetur in l. 2.
D. de exhiben. reis. quæ l. 2. procedit de iure cõmu-
ni. Et qualiter per tria edicta terminus ſit ſtatuen-
dus, vide varias opiniones per Bar. in d. l. inter accu-
ſatorem. Sed cõmuniter per ſtatuta aliter prouide-
tur; quæ ſtatuta ſeruanda ſunt, & omninò attenden
920 da. † An aũt iudex poſſit talẽ terminum abbreuia-
re. ſ. iuris cõis, vel ſtatutorum? dic. vt tradit p Bar.
& Doct. Moderniores in l. 2. ff. de re iudi. & per gl. in
c. cupiẽtes. in. § q ſi per viginti. & c. licet canon. de
elect. lib. 6. & in c. cum ſit Romana. & in c. cum te-
neamur. ſ. de appell. & p Io. de Fantucijs, & Doct.
3. q. 3. c. induciæ. §. ſpatium. cum ſimilibus. Item eſt
aduertendum, q ſufficit, q talis citatio fiat in perſo
nam, vel etiam ad domum, vel alibi, ita q veriſimi-
le ſit, q ad notitiã inquiſiti deuenerit citatio, vt in
l. 1. ff. de requi. reis. tenent Bar. & Io. de Imo. in d. l.
inter accuſatorẽ. & vide Spe. in tit. de accu. §. 1. verſ.
ſed nunquid ſufficit. & hoc etiam cõiter prouidetur
per ſtatuta, q ſufficiat, q citatio fiat ad domum; &
921 gñaliter † vtrũ citatio facta ad domum teneat, & in
quibus caſibus; & quid ſi plures habeat domos, vi-
de quæ latè dixi, in cle. cũm. ſ. de elect. vbi etiam di
xi de citatione facta ad ſtationem, ſeu apothecã, &
ſ. de dilatio. in rub. et. &. 16. q. 2. p totum. Itẽ eſt ad
uertendũ, q ſi inquiſitio ſit ad denuntiationem offi
cialis, dicit B. in l. ea quidem. C. de accu. q iudex ci-
tabit inquiſitum ſub hac forma, q veniat ad ſe excu
ſandũ à quadã inquiſitione facta ad denuntiationẽ
talis officialis. Facit tex. in d. l. ea quidem. ſm vnum
922 intellectũ. † Quid aũt ſi ſtatuto diſponit, q de tertio
crimine poſſit qs de facto puniri, condẽnari, & ban
niri, nulla iuris ſolemnitate ſeruata; an tunc requirit
citatio? vide D. Nellum de ſancto Gem. latè diſtin-
guentẽ in trac. bannit. in. 4. q. 3. temporis primæ par
tis prin. ¶ Septuageſimoprimo quæro, dixi. ſ. q in-
923 quiſitus eſt citandus; quæro nunc, † an ſit citãdꝰ ille
q iniuriã paſſus eſt? Sol. tex. in l. ſi vacãtia. C. de bo.
vacantib. lib. 10. videt concludere, q ſic; vbi patron.
fiſci debet eſſe pñs; namlicet ibi prima fronte in-
quiſitio videat tendere in fauorem fiſci; tñ poſſet in
effectu in eius fraudem redundare; & ideò dicit ibi,
qđ præſente fiſci patrono debet cauſa pertractari;

& ex hoc infert ibi Ang. qđ licet ex forma ſtatuto-
rum Tuſciæ Poteſtates habeant arbitrium inquiren
di de maleficijs; tñ non poterunt inquirere irrequi-
ſito illo, qui iniuriam paſſus eſt, ne per eorum inqui
ſitionem poſſent fraudare paſſum iniuriam, punien
do illum, qui iniuriam intulit in minus quã debeat;
Aut ẽt abſoluendo iniuriã inferentem, vbi eſſet cõ-
demnandus, & hanc opi. ſequitur Ang. in d. repe. l. ſi
vacantia. dicit tñ, q de conſuetudine hoc non ſerua
924 tur, nec nos ſeruare debemus, cum † conſuetudo op
tima ſit legum interpres. Sed in ciuitate Florentina
ſecus ſeruatur per formam ſtatutorum, nulla enim
inquiſitio ibi fieri põt, niſi primo iudex citet paſſum
iniuriam; & hoc multum mihi placet. Quia ſæpenu-
mero fiunt colluſiones, quæ nõ fierent ſi citaret paſ
ſus iniuriã; & adde q̃ dicã. ĩ. in. 14. princ. art. q. 17.
925 ¶ Septuageſimoſecundo qro, † quid ſi paſſus iniu-
riã non citat; quia hoc nõ requirit ſtatutũ, tñ ipſe cõ
paret, & vult aſsiſtere cauſę, & pceſſu, an ſit admittẽ
dus? Sol. hãc qſtio. reperio tactã in terminis per D.
Ant. de Prato veteri in l. à ſnia. ff. de appel. vbi per ea
quæ latè ibi dicuntur per doct. & per eum latius, di
cit, q ſic, ne fortè colludatur cum inquiſito. Et idem
dicit de ſyndico denuntiante, p l. accuſatore. §. de-
nuntiatores. ff. ad Turpil. vñ & in curia poterit aſsi-
ſtere, vt not. Spe. in tit. de inquiſitio. §. ſi. verſ. porrò.
Facit ad prædicta q habetur ff. ad Turpil. l. 1. §. inci
dit. & ſ. de dolo, & cõtumac. c. veritatis. & ſ. eo. c. cũ
926 oporteat. ¶ Septuageſimotertio quæro, † quoniam
ſæpenumero contingit, q poſtq̃ iudex formauit in-
quiſitionẽ, & ſm illam citauit; & pp habitam de no-
uo veriorem notitiam, vult addere, ſeu detrahere
aliquam qualitatem. Exemplum, inquiſiuerat pro-
pter homicidium cõmiſſum in aliquem, tanq̃ in pu
blicum officialẽ; cuius homicidij pęna eſt grauior,
quam homicidij cõmiſsi in priuatũ, vult nunc de-
trahere aliquam qualitatem; vel econtra, non erat
prius addita illa qualitas, nunc vult eam addere; vel
pri⁹ poſuerat, q de nocte erat cõmiſſum delictum,
nũc vult detrahere, vel prius nõ poſuerat, nunc vult
addere; vel prius poſuerat, q in platea, quo maior
ſit pęna, nunc vult detrahere, vel prius nõ poſuerat,
nunc vult addere, & ſic de ſimil. quare, qritur, vtrum
hoc facere debeat? Sol. dicit præfatus D. Ang. qđ an
te omnia debet citare partem; & ratio eſt, quia po-
teſt lędi, vt in d. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. & ita ſen-
tit Bar. & in Floria. in l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de
noxa. Sed aduerte; quia hęc ratio videtur conclude-
re reſpectu additionis, pp quã inquiſitus venit ma-
iori pęna puniendus; ſecus autẽ reſpectu detractio-
nis, per quã venit minori pęna puniendus; quia tũc
pars non lęditur; & ideò ea non citata videtur fieri
poſſe. Sed poteſt reſponderi, q imò etiam tunc poſ-
ſet lędi, reſpectu abſolutoriæ, quæ veniret pro inqui
ſito, ſi non eſſet facta detractio; ſm ea, quę dicam. ĩ.
in. 15. princ. art. Secundo ſcias, q ſicut copia primę
inquiſitionis formatæ debuit tranſmitti in Bicher-
nam; ſeu ad Mõtem, ſeu ad camerã fiſcalem; ita hæc
additio, vel detractio, vt tradit in d. §. ſi detracta. Fa
cit, q not. glo. & Bar. in l. 1. §. cũ adijcitur. & in. §. ſi.
ff. de verb. ob. Et aduerte; q talis additio dbet fieri
ante litem conteſt. vel anteq̃ nomen inquiſiti, aut ac
cuſati ſit receptum inter reos; & ita communiter. Cõis prac.

926 practitatur;nam ſicut † in ciuili iudicio debet fieri
emendatio ante litem conteſtatam, ſecundum ple-
nè tradita per Doc.in.l.edita. C. de edē.ita etiā in
criminali, vbi proceditur ad ſimilitudinem ciuiliū,
vt in.l.abſentem.ff.de pęnis.qd' eſt verum, ſecundū
Bal. in.d.l.edita.in.6.q.princ.ſi qualitas addita, uel
detracta alterat delictum, & delicti obligationem,
& facit ipſum cadere ſub alia obligatione, aut pęna
lege, vel ſtatuto.Exemplum, ſi pro maleficio de die
ſit pęna pecuniaria;ſed ꝓ maleficio de nocte ſit cor
poralis;quia ſi ſit inquiſitio ſine qualitate de nocte,
nō poteſt fieri additio qualitatis de nocte niſi ante
litem conteſtatā.Si verò qualitas non alteraret deli
ctum, & delicti obligationē, nec ipſum facit cadere
ſub alia lege;tunc poteſt fieri additio, vel detractio
vſq; ad ſniam excluſiuè, ſecundum eum; & ita etiā
ſentit.Bar.in.l.denuntiaſſe. §. qui tamen.ff. de adul.
exemplum, ſm:Bar.ſi ſtatutum dicit, ꝙ pęna in nobi
li pro vulnere duplicetur; quia iſta qualitas nobilis:
hoc caſu non facit nouum delictum, aut nouam pę-
nam;ſed dūtaxat pęnam augumentat;& ideò pote-
rit fieri additio vſq; ad ſententiam:& vide quæ dixi
in.c.de his.ſ.eo.in.12.& vltimo art.prin.& vide quę
dicā.j.eo.in.14.art.princ.verſ.10.q. ¶ Septuageſi-
moquarto quæro, qm̄ viſum fuit de forma inquiſi-
tionis, & modo citandi, & poſt citationem contin-
git, quòd qn̄q; inquiſitus comparet, quandoq; verò
927 non comparet, & eſt contumax;q̄ro, † quid debeat
facere iudex in tali inquiſito exiſtente contumace?
Sol. vt hæc quæſtio clarè habeaṫ, diſtinguo tria mē-
bra, ſeu tria iura. Primum, quid iuris de iure ciuili.
Secundum, qd de iure canonico. Tertium, quid de
conſuetudine, ſeu ex forma ſtatutorum. Circa pri-
mum diſtingue, ꝙ aut pęna, quę venit imponēda ex
delicto eſt à relegatione.j. Aut à relegatione.s̄.Pri
mo caſu, iudex examinabit teſtes abſente inqſito, &
habita fide de delicto ꝓcedat ad condēnationem,
vt in.l.abſentem.ff.de pęnis.& hoc voluit Bar.ibi,&
in.l.inter accuſatorem.ff. de publi. iudic. & hoc eſt
verum, ſecundū glo.in.d.l.abſentem.ſiue ſit abſens,
& contumax ante litem conteſtatam, ſiue poſt;& il
lam glo.ſequitur Iac.de Are. Sed contrarium tenet
gl.in.l.quoties.C.de digni.lib.10.& Pet.de Bel.Per-
tica, qui vult, ꝙ ante litem conteſtatam non proce-
datur ad ſententiam;ita dicit ipſe, vt refert Cy.in.d.
l.abſentem.C.de accu.nā tex.in.d.l.abſentem. ff.de
pęnis.dicit, ꝙ in criminalibus à relagatione.j. pro-
ceditur ad inſtar ciuilium iudiciorum:ſed in ciuili-
bus non proceditur ad ſententiam contra contuma
cem ante litem conteſtatam, vt.s̄. vt lit.nō conteſt.
Cōis opi. per totum.igitur,&c. Moderniores cōmuniter,* &
Bar.in.d.l.abſentem.tenent primam opi. Nec obſt.
ꝙ in ciuilibus non procedatur ad ſententiam; quia
in illis proditum eſt remedium miſsionis in poſſeſ-
ſionem ex primo, & ſecundo decreto. Aut cauſa rei
ſeruandę, ſecundum ea, quę latè traduntur.s̄.de eo.
qui mitti.in poſ.& in tit.de dolo,& contu. per totū,
& Bar.& Legiſtas in.l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.
infec.& per Spe.in tit.de primo, & ſecundo decre-
to per totum.ꝙ remedium non eſt proditum in cri-
minalibus à relegatione infra;& ideò lite ēt non cō
teſt. ꝓceditur ad ſniam.Nō obſt. d. l.abſentem. vbi
dicitur, ꝙ procedit more ciuiliū iudicorum;qa hoc
intelligitur quo ad q̄dam, non quo ad omnia, vt ibi
traditur maximè per Bar.Si verò pęna venit impo-
nenda à relegatione.s̄.diſtingue, ꝙ aut reus inquiſi
tus eſt contumax lite adhuc nō conteſt. Aut cōteſt.
Primo caſu, non eſt dubium, ꝙ non pōt procedi ad
ſniam diffinitiuam cōdemnatoriam regulariter, vt
in.d.l.abſentem.in prin.& in.l.1.ff. de acqui. rerum
do.Fallit in caſu.l.ne diu.C.de pęnis.videlicet;in ap
paritore delinquente in officio;& in caſu.l.lege Cor
nelia.§.item a diuo.verſ.& qui hoc crimine.ff. ad.l.
Corn. de ſica. videlicet;in ſeruis qui ſpadonē fece-
runt.Fallit ēt in crimine lęſæ maieſtatis, vt in extra-
uagan. Henrici Imperatoris. ſit aūt hæc annotatio;
quia reo exiſtente in contumacia bona eius deſcri-
buntur,& adnotant in fiſcum, vt in.l.1.§.ſi præſides,
&.§.ſi.ff.de requi.reis.& in.l.quicunq;.C.eo.de for-
ma huius deſcriptionis, & annotationis, vide p Spe.
in tit.de accuſa:§.ſequitur videre:in princ.& in verſ.
ſed qualiter fiet.& ſi talis contumax, cuius bona ſūt
adnotata venerit.j.annū cōputandū à die, qua inno
tuit ſibi de annotatione, & contumaciæ, vt in. d.§.ſi
pſides, in.ſi.& in.l.aute.eo. tit. bona pdicta denota-
buntur, & ei inſolidū reſtituunt, offerendo ſatiſda-
tionē, ꝙ reſpondebit inquiſitioni. Quinimò, & ſi in
tra annū accuſatus moriatur, vel intra annū ſatiſda-
tionē pdictā offerat, bona pdicta ad hęredes trāsfe-
runtur, vt in.d.l.1.§.ſi.Si verò perſiſterit in contuma
cia à die notitiæ annotationis per annum;tunc inci
pit puniri eius contumacia poſt annum hoc modo,
quia bona illa annotata confiſcantur, vt.d.l.1. ff. de
requi.reis.& in.l.1.in.ſi.C.eo.ſed non ſit infamis, li-
cet ſecundum eos grauetur in aliqua eius opi.apud
bonos, & graues, vt dicit Spe. & Io. And.in d.verſic.
ſed qualiter.admittitur tamē poſt annum, & omni
tempore ad defendendum, vt in.d.l.annus.& in. d.l.
diuus.ff.de cuſto.reo.tradit Bar.in.d.l.1.in princ. ff.
de requi.reis.& aduerte;quia ita demum confiſcan
tur dicta bona ſi à procuratore fiſci capiuntur, alio
quin etiam ſi ſint adnotata, niſi fiſcus illa capiat in-
tra.20.annos, poſt, 20.ānos nō poteſt illa petere, vt
in.d.l.anni. & traditur de materia in.l.in omnibus.
ff.de.diuer.& tempo.preſcrip.& dicit Spe.in.d.verſ.
ſed qualiter. ꝙ hodiè fortè bona ſeruarentur filijs,
& aſcendentibus vſq; in tertium gradum, vt in au-
then. vt nulli iudicum.coll.9.& Io. And. poſt Goff.
in addi. Spec. tenet, ꝙ etiam dotes conſeruantur
vxoribus. Secundo caſu, quando loquimur de con-
tumacia contingente poſt litem conteſta. quidam
voluerunt, quòd poſſit perueniri ad condemnatio-
nem de delicto, per.d.l.abſentem. ff.de pœnis dum
dicit, ſecundum morem priuatorum iudiciorum.
928 Nam† in priuatis delictis proceditur ad ſententiā
contra contumacem abſentem, vt in.l.properandū.
§.1.C.de iudic.& ad hoc etiam addūcunt. l.adulte-
929 ram.C.de adul.& l.ſi qui adulterij.eo.tit. Sed† Azo.
Vgoli. & Doct. cōmuniter * tenent ibi contrariam Cōis opi.
ſententiam, quam ſequitur ibi Bar. per d.l. abſen-
tem.quæ generaliter loquitur, ꝙ abſens non poteſt
damnari; ergò nec poſt litem conteſtatam poterit
damnari, & idem probat in.l.1.C.de requi.reis, & in
l.1.ff.eo. Non obſt.l. abſentē. quia dū tex. ibi dicit,
ſm morem priuatorum iudiciorū.intelligiṫ de deli-
ctis non grauibus, in quibus venit imponenda pœ-
na à

na à relegatione. ĩ. de quibus ſtatim dixi. Nõ obſt.
l.adulteram.quia ibi non dicit, ꝙ damnetur, ſed ꝙ
inter reos recipiatur. Non obſt.l.ſi quis adulterij.qa
ibi reus erat præſens, contra quem ſnĩa ferebatur;
licet accuſator eſſet abſens; & hæc procedunt quo
ad primum membrum de iure ciuili. ¶ Quantum
930 verò ad ſecundũ membrũ,† quid iuris ſm̃ canones?
dicit Spe.in.d.§.ſequitur.verſ.porro. ꝙ ſi lis non eſt
conteſtata, vel eſt conteſtata; ſed non liquet de cau
ſa, nec liquere poteſt; excommunicatur, vt.4.q.5.c.
quiſquis.&.5.q.2.c.prȩſenti.&.11.q.3.c.rurſus.&.c.
quicunq;. et ſi intra annum venerit, abſoluitur; & au
ditur ſuper illo crimine; poſt annum verò ſuper illo
crimine non auditur. Nam intelligitur iuris inter-
pretatione confeſſus, vt in.d.c.rurſus.&.c. quicunq;
&.ſ̃.de pſumpt.c.nullus.& poſt huius excõicationis
ſnĩam poteſt aggrauari, vt procedatur ad ſuſpenſio-
nem, vel perpetuam priuationem officij, & benefi-
931 cij; vel ad † relegationem, vt.d.§.ſequitur. verſ.cæ-
terum.quæ ſuſpenſioni comparatur. Si autem lis eſt
conteſtata, poſſunt recipi teſtes contra eum; & ſi de
cauſa liqueat, ſententia diffinitiua ꝓferri poteſt; &
ita intelligit Spe.d.c.decernimus.3.q.9. &.24.q.c.
de illicita. Hoſt. autem non curat, an lis ſit conteſta
ta, vel non; ſed diſtinguit ſolum, an liqueat de cau-
932 ſa; vel non, ꝙ non admittit Spe. quia † nunquã pro-
ceditur contra abſentem lite non conteſtata, arg. ta
men contra.ſ̃.de dol.& contu.c.veritatis.vbi teſtes
contra abſentem lite non conteſtata ſuper crĩe reci
piuntur, & ſententia profertur. Sed poteſt rñderi, ꝙ
ibi abſens non condemnatur lite nõ conteſtata de
crimine, de quo ibi contra reum agebatur, ſcilicet;
homicidij, inceſtus, & dilapidationis: ſed Papa il-
lum depoſuit, ex eo ſolo, ꝙ propter contumaciam
excommunicatus, celebrauit. & ibi dicitur in verſi.
nos igitur. ꝙ potuit iuſtè fieri, vt.11.q.3.c.de illis.ĩ.
de cle.excom.mi.c.latores.& ſic non eſt contra; vel
dic ſi placet, ſpeciale eſt ad dilapidationẽ, de qua
ibi loquitur, vt in ea, lite non conteſtata procedat,
& teſtes recipiantur; & eſt ratio; quia in ea publica
933 commoda periclitantur, vt.3.q.2.c.quia ea quæ. †
Nullo enim priuilegio gaudere debet, qui malè mi
niſtrando ſuos contubernales afflixit, vt. C. vbi de
crimi.agi opot.l.2.vel ibi loquitur in cauſa inquiſi-
tionis, vt.ſ̃. vt.lit.non conteſta. c. qm̃. §. ſunt & alij.
vel ſm̃ alios, ſpeciale eſt, vt contra quemlibet Præla-
tum, & Clericum cõtumacem procedatur lite non
cõteſt.ad depoſitionem, vt ibi, & de cle.non reſi. c.
in eo.de præben.c.ex tuæ. Sed tu aduerte; quia hæc
quæſtio videtur eſſe magis dubia reſpectu accuſa-
tionis, de qua loqt̃ propriè Spec.in loco præalleg.tñ
reſpectu inquiſitionis, maximè de iure canonico,
934 non videtur eſſe ita dubia; quia † de iure canonico
non videtur requiri litis conteſtatio; & ideò videtur
poſſe procedi contra abſentem; de quo, dic, vt la-
tius dicam.ĩ.q.80. Quo ad tertium membrum, de
conſuetudine, & ex forma ſtatutorum, dic, qd̾ ſtatu
ta maximè in Italia communiter diſponunt quali-
ter procedatur contra abſentes contumaces; volunt
enim illos poni in banno, & haberi pro confeſsis de
935 crimine.† Eſt aũt bannum quædam ſententia inter
locutoria, vt habet̃ in l.1.de req. reis.& auth.itẽ nul
la.C.de ſac.ſan.eccle.& not. Bal. in.l. ſi quis filio.§.
eius qui.ff.de iniuſt.rupt.& irri.teſt.& gl.in.l.1.§.qd
ergò.ff.de ventre inſpici. in verſ. multis coercenda.
&.l.3.in prin.ff.de ſuſpec.tut.& Bal. in.c.1.in princ.
hic finit̃ lex Corrad.in vſibus feudorũ. & eſt ſciẽdũ,
ꝙ licet rectores, vel poteſtates ciuitatũ ȩquiparent̃
præſidibus prouinciarum in aliquib', vt habetur in
l.fi.C.de pſcript.longi temp. nullam tñ aliam habẽt
poteſtatem, quam illam, quam tribuunt eis ſtatuta
locorum, vel quã habẽt ex forma electionis ipſorũ,
ſm̃ Iac.But.in.l.aſsiduis.C.qui pot.in pig.habeãtur.
& in auth.ſtatuimus.C.de epi.& cle. & Bal. in auth.
caſſa.C.de ſacroſan.eccl. Io.And.in addi.Spe.ſuper
rub.de ſyndic.quare tales rectores, quibus ſpecificè
conceſſa eſt poteſtas banniendi, habẽt merũ, & mi
xtum imperiũ, & poterunt ſubditos vbiq; delinquẽ
tes, vel non ſubditos intra iuriſdictionem delinquẽ
tes bannire ſeruata forma ſtatuti. Vñ dicit Bart. ꝙ
tales rectores non poſſunt bannire de iure cõi; niſi
ex forma ſtatutorum concedat̃, ita dicit ipſe in.l.il-
licitas.§.qui vniuerſas.ff.de offi.præſi. Solũ enim de
iure illi poſſunt bãnire, qui habent poteſtatẽ relegã
di, ſeu deportandi, vt.l.1.§. deportatus.ff. de lega. 3.
& not.plenè per gl.Inſti.quib.mo. ius pa. pot. ſol.§.
relegati.&.§.cum aũt.& per Guil.in.l.imperium.ff.
de iuriſ.om.iudi. & quoniam ſtatuta circa hanc ma
teriam bannitorum, & banni ſpecialiter, & ſpecificè
prouidene ſub certis, & diuerſis formis, debent iudi
ces illas diligenter attendere, & obſeruare. Et qua-
liter contra contumaces ferenda ſit ſnĩa banni, qñ
habentur pro cõfeſsis, habes generales formas ſatis
notas omnibus officialibus. Circa quorum ẽt ſtatu-
torum interpretationẽ, & eorum effectum, & mate
riam banni, & bãnitorum eſſent plurima videnda;
quæ exigerent longum tractatum, quæ omninò ꝓp
euitandã tantam prolixitatem prætermittenda in-
ſtitui. Eo maximè, qm̃ clariſsimus doctor.D. Nellus
de ſancto Gem. ſolẽniſsimũ, & ordinatiſsimũ, atq;
omni ex parte abſolutiſsimũ tractatum edidit, qui
inſcribitur, Tractatus de bannitis. in quo habes in
principio. Qui ſint illi qui poſsint in banno poni, in
quo in effectu continetur, ꝙ omnes illi, qui præſen-
tes ex delicto poſſunt diffinitiua ſnĩa condemnari,
poſſunt, & abſentes citari, ſm̃ formã ſtatutorum, &
non comparentes, tanquam confeſsi, banniri. Qui
verò præſentes non poſſent cõdemnari, non poſſent
ẽt bãniri. vide ibi, in verſ.primo igitur. & ibi in verſ.
2.quæro. vide an inquiſitus contumax poſſit defen-
di ante litem conteſt.excipiendo, ꝙ etiam ſi vera eſ
ſent contenta in proceſſu, non poteſt procedi; quia
ille contra quem proceditur, erat talis, contra quẽ
non poteſt procedi, ſecundum ea quæ latè diximus.
ſ̃.in.7.art. princ. & etiam an pro eo poſſint opponi
aliæ exceptiones ſimiles, & quȩſtio etiam incidit in
aliam difficilem materiam, an poſſit quis ꝓ iſto ab
ſente interuenire, vt procurator, aut vt defenſor, vel
ſimilis, de quibus dic, vt latiſsimè dixi in.c.veniens.
ſ̃.co.& ibi in.3.q.latè, vide ẽt, an ſemel bãnitus poſ
936 ſit iterũ bãniri. Et in.5.q.vide, † an vniuerſitas poſ-
ſit poni in banno; nam vniuerſitas poteſt delinque-
re, & puniri, ſm̃ ea quæ latiſsimè dixi, in.c.dilectus.
2. ĩ. de ſimo. & poteſt congregari, & citari, ſm̃ ea
quæ latiſsimè dixi in.c.dilecta.ĩ.de exceſ. prælat. &
ideò citationibus factis vniuerſitas contumax con-

ſtituitur, ꝙ eſt intelligendum, ſcilicet; poſtquã poſt
citationem potuit congregari, arg.ff. quod cuiuſq;
vniuer.nom.in.l.1. in fi.& ideò debẽt aduertere iudi
ces, vt congruum terminum in citatione aſsignent.
Item põt iudex compellere illos de vniuerſitate ad
conſtituendum ſyndicum, qui eam defendat, ex cu-
ius citatione poſſit facilius in contumacia cõſtitui,
ſm̃ Iac.de Are.in l.3.ff.de fidei.liber.& Inno.ĩ.c.Ro-
mana de sẽt.excom. qđ limitat Bal.ſ.ad litem tm̃;
vt ipſe not.ĩ.l.1.in.fi.ff.ꝙ cui.vniuerſi nom. & an ex
cõtumacia talis deſenſor poſſit in banno poni, vide
ꝙ tradiť in auth.item nulla.& in auth. iubemus. C.
de facto ſan. ec.& l. t. §. ſi procurator. ff. ſi quis ius
dic, nõ obtẽ.& ibi plenè per Doc.& vide etiam per
D. Nellum ibi in 6.q. an formata inquiſitione con-
tra filios T. non expreſſis nominibus proprijs, poſ-
ſint idem filij non comparentes poni in banno; vbi
concludit, ꝙ ſic; ſi ex alijs demonſtrationib⁹ poteſt
apparere de quibus filijs ſenſerit. Vide ꝙ dixi.s̃.q.
21. Item vide in dicto tractatu in.7.q. primi artic.
princ.an vna factio ciuitatis puta Guelforum expul
ſa de ciuitate, poſſit ex contumacia banniri ab ea
quæ remanſit in ciuitate; vbi concludit, quòd ſic, ſi
iuſtè fuerunt banniti; aliàs ſecus; & ibi vide qualiter
poſſint obuiare banno. Si dubitatur, quòd hoc caſu
potuerunt Syndicum conſtituere ad iuſtitiam con-
ſequendam, vt.l.1.§.1.ff.ꝙ cuiuſq; vniuerſi.&.l.ſi qs
à filio.§.ſi parti.ff.de leg.1.ſm̃ Lamber.de Rampo.
& Bar.licet Dy.ibi aliter dixerit. Sed de facto in ta-
libus iura non ſeruanť, immò omnia peruersè agun
tur, vt experientia docet. Et vide ẽt in dicto tracta-
tu.q.8.9.&.10.an filij teneantur ex banno patris, &
qui comprehendantur; & quid banniatur familia,
vel ſtirps alicuius. Item circa hãc materiã vide præ
fatum.D.Nellum in dicto tractatu in ſecunda parte
primi tẽporis.q.2. quia ſi ſtatuto caueť, ꝙ poteſtas
non poſſit ſe intromittere de maleficijs cõmiſſis cõ
tra aliquẽ de ciuitate ſua, ꝙ non poterit bannire in-
quiſitũ exiſtentẽ de ciuitate ſua rõne cõtumacię; ſi
modò hoc apparet, ex forma inqſitionis; ſz ſi ex for
ma inqſitionis non apparet, q̃ſtio eſt magis dubia;
ĩdem rñ tenet, licet Cy.in l.generali.C. de ſacro ſan.
ec.videatur tenere contrarium, vbi etiam vide Bal.
& vide Bar. in.l.3.ff.de iudi.qui hoc idem videť te-
nere; vnde per viam officij iudicis poterit declarari
nullũ.& cancellari non ob. ſtatuto diſponente, ꝙ cõ
tra banna lata per Poteſtatem, non poſſit aliquid
etiam de nullitate dici, vel opponi, & idem tenẽdũ,
ſi ſtatuto diſponitur, ꝙ de maleficijs commiſſis per
annum retrò ante introitum ſui officij Poteſtas poſ
ſit tantum cognoſcere, vt ibi per eum in 3.& 4.q. di
xi.s̃.q.66.nec etiam valet ſentẽtia bãni lata per ca-
pitaneum, aut alium vfficialem contra mandantem
homicidium committi, mandatario inquiſito, & pu
nito per Poteſtatem, ſtantibus ſtatutis, vno, ꝙ Pote
ſtas, & capitaneus habeant eandem iuriſdictionẽ,
alio qđ de eodẽ maleficio, ſeu negotio, de quo vnus
rector cępit cognoſcere mittendo copiã inquiſitio-
nis ad camerã, de quo dixi.s̃.q.69.aut per inchoatã
inquiſitionem.de quo dixi.s̃.q.66. alius non poſſet
ſe intromittere, ẽt cum adiectione nouæ qualitatis,
& quicquid in contrarium fiat, ſit ipſo iure nullum;
vbi concludit, qđ non, & bannum contra talẽ con-
tumacem latum per capitaneũ, aut alium officialẽ
eſſet nullum; & ita dicit fuiſſe determinatũ de facto
Florentiæ per tres rõnes principales iuncta alia pri
ma; quia quicquid dixerit Bal.in.§.iniuria, de pace
937 iur. firmanda † mandans tenetur ex homicidio pp
mandatum, non ex mandato, vt in.l.qui ſeruo.§.fi.
ff.de furt.ff.de iniuri.l.non ſolum.§.mandato.& per
Doc.in.l.non ideò. C. de accu. & ſic inquiſitio for-
mata cõtra mandantẽ, verſatur ſuper homicidio, vt
in.l. eo tpe.in princ. ff. de pecul.& in.l.1.C.ſi ſeruus
938 exta.vbi patet, ꝙ † dictio, ex, denotat cauſam pro-
ximam, vt in.l.1.§.ex incendio.ff.de incen.rui. nau.
939 & † dicto, pp, cauſam remotam, vt ibi not.ergò capi
tane⁹ cognouit de illo maleficio, de quo pri⁹ cogno
uerat Poteſtas; & ſic obſtante ſtatuto. Secũdo, quia
940 † delictũ mandatis, & mãdatarij eſt vnũ, & idẽ ſpe-
cie, & numero, ſm̃ tradita p Cy.in.l.1.C.ſi reus, vel
accuſ. mor.fue.& ibi refert ita conſuluiſſe Dy. & ſe-
quiť Ray.in addi.ad Cy.alleg.l. athletas.ff.de falſis.
& idẽ Bar.in.l.hos accuſare.§.1.ff.de accu.& clarius
conſilio qđ incipit, Bernard⁹ de Tuderto.& Bar. in
l.obſeruare.§.1.ff.de offi.conſul.latè p Bal.in.l.non
eſſe.C.de accu. Tertia rõ fuit, ſine qua ẽt p̃dicta lo-
cum haberent; quia ſtatutum vtitur ẽt nomine ne
gotij vñ & ſi non eſſet idem delictum, cuius contra
rium concluſum eſt; tñ eſt idem negotium, proba-
tur in.c.forus de verb.ſig.C.de ſent.& inter.om.ind.
l.cum Papinianus.ff.de nego.ge.l.Pomponius in ne
gotijs.et.C.ad.l.Iuliã.đ vi.l. qm̃ multa.et ita reſidet.
Sed tu aduerte; quia in contrarium facit; quia hæc
videť exceptio declinatoria; ergò debet opponi per
partem, vt dixi in.5.artic.princ.q.12.vbi dixi, ꝙ ſi
non opponitur, non valet proceſſus; ſed poteſt dici,
qđ illud procedit, qñ ſtatutum non annullaret quic
quid actum eſt in contrarium, quo caſu non vř ne-
ceſſaria exceptio, vt not.in.c.1.de reſcript.lib.6.& in
clem.1.in fi.de reſcript.& vide ẽt per p̃fatũ D.Nel-
lum.q.8.de exiſtẽte in vno territorio, & balliſtrantẽ
in alio territorio, à quo poſsit inquiri, vt inquiſitus
citatus, & contumax poſsit banniri, de quo in.l.li-
bellorũ, ff.de accu.per Bar.Cyn.Pet.& Bal.in.l.1.C.
vbi de cri.agi oportet. Io.And.in reg.in obſcuris.de
reg.iur.lib.6.& in addi.Spe.in tit.de rapto. verſ. ſed
pone Albe. de Roſa. in qq. ſtatutorũ. in.4.parte.q.
79.dixi in.c.1. de rapto.verſ.ſed pone. & vide ẽt in
9.q.an Poteſtas poſsit bãnire vigore talis contuma
cię aliquẽ iniuriantẽ ſibi, aut familię ſuę, de qua etiã
p Iac.de Are.& Cy.& Bal.in.l. 1. C.ſi quis in ſua cã.
& Bar. in.l. ſi quis aliquid.§.ſi quis conuitium.ff.de
pęnis.dixi plenè in.c.1.de male.& ibi vide in.10.q.
an vnus officialis poſsit alterum bannire, vbi in effe
ctu concludo, qđ ſic, ſi habet officiũ ſine adminiſtra
tione, vel cũ adminiſtratione, & perpetuũ, vel tẽpo
rale, & inquiritur cõtra eũ de delicto cõmiſſo in of
ficio. Si verò de alijs delictis, dic, vt ibi, & in.11.& vlt.
q.illius ſecundę partis primi tẽporis. vide ſi data eſt
gñalis poteſtas oĩbus officialibus inquirendi ſuper
tali crimine, & de nouo creatur vnus officialis, q ſo-
l⁹, dũtaxat habeat cognoſcere de tali delicto, an po
941 terit bãnire. Sed q̃ro circa p̃dicta, † quę ſolẽnitates
debeant obſeruari in dando huiuſmodi bãno rõne
cõtumacię? Bal.tangit hãc.q.in.l.1.C.de hęre. inſti.
ſed tu conclude ſm̃ præfatum Doct. in dicto tracta-

tu

tu bānitorum in prima.q.tertiæ partis, primi temporis.qđ ſi à ſtatuto diſponitur,vel conſuetudine,q̃ ſolemnitates debeāt obſeruari, ille obſeruādæ ſunt, vt in l.de qb⁹.ff.de legi.& in.l.3.in.fi.ff.de teſti.ſi verò nō eſt data forma, niſi ꝙ ſtatutū diſponit citatū coutumacem haberi pro confeſſo,& banniri debere,hoc caſu,cū quo ad reliquas ſolemnitates ſeruari,debeat ius cōmune, arg. l. ſancimus.C.de reſta. & in.l.præcipimus.C.de appellat.cum ſimil.reliquę ſolēnitates ſeruandæ erunt in inquiſitione requiſitę, de quibus in præſenti tractatu,quæ.ſ.poſſunt cū abſente ſeruari,& talis cōtumacia habebitur quodam modo pro litis conteſtatione,vt in.l.2.C.vbi in rem actio.& per Bar.in extrauag.ad reprimendū.in verbo,cōteſtata,& talibus ſolemnitatibus ſeruatis poterit diffinitiuè bānire ſm̄ eum, in qua ſn̄ia debent obſeruari aliæ ſolēnitates à iure requiſitæ, de quib⁹ in.l.1.&.2.C.de ſent.ex breu.reci.& in.c.fi.de re iud. lib.6.& ꝙ not.p Bar.in dicta extrauag.in verbo,ſup dicto crimine.Sed tn̄ aduerte ; quia cōtra hoc obſt. quòd ſupra dixi, ꝙ ſententia banni eſt interlocutoria;ſed reſpondeo, ꝙ iſtud vendicat ſibi locum ; qñ, ſtatutum diſponit,ꝙ habeatur pro confeſſo, & ponatur in bāno ratione delicti,& dictæ confeſsionis; ſed qđ ſupra dixi,vendicat ſibi locum in bāno ſimpliciter dato,ratione contumaciæ,qđ expectat ſuper ſe ſententiā ſuper delicto. Et eſt aduertendum, ꝙ ad hoc vt vigore citationis poſſit inquiſitus poni, in bāno, requiritur citatio valida, ſm̄ Bal. in. l. 1. in fi.ff.ſi quis ius dicen.non obtēpera.per. l. vir bonus. ff.iud.ſol.Facit.l.accuſatorus.ff.de adul.&.l.ſi pater. C.ne de ſta.defunc.& poterit talis nullitas opponi nō obſtan.ꝙ ſtatutū dicat,ꝙ contra bāna non poſſit opponi de iniquitate,aut nullitate, ſm̄ D. Nellum per not.in clē.paſtoralis.de re iudi. & in clem.ſæpe de verb.ſig.& per Bar.in.l.1.de milita.teſta.& in.l.filius familias.in prin.ff.de dona.& in d.extrauag.ad reprimēdum in ver.ſine figura.de qua materia dic, vt lariſsimè dixi in clē.1.de ſeq.poſ.& fruc. & latiſsimè p Io. de Imo.in.l.fi.ff.à quibus app.non licet.Itē eſt aduertendum, ꝙ ēt hoc caſu ad ponendum aliquem in bāno ratione contumaciæ, ſufficit citatio facta ad domū,arg.l.1.ff.de libe.agno.& in.l.qui aliter.§.2.ff.ꝙ vi,aut clam.& quod.ſ.dixi, in 70.q. & ita de cōſuetudine obſeruatur,tenet Dy.per. l. ſcire oportet.§.oportet.ff. de excuſa.tuto.licet nō multū probet,& in cōtrarium faciat;quia iſtud bānum videtur eſſe pena cōtumaciæ,vt in.l.1.§. quid ergò.ff.

942 de ven.inſpici.&| ignorās non poſſet dici cōtumax, ſed non inſiſto;quia,vt dixi,ita de conſuetudine obſeruatur, vide per eum,& per p̄fatum. D.Nellum in tertia.q.tertiæ partis primi temporis. & quid iuris ſi ſtatutū dicat,ꝙ de certo crīe notoriè infamat⁹ poſſet de facto puniri, condēnari,& bāniri, nulla iuris ſolemnitate ſeruata,an tunc in datione bāni requirat citatio,vide ꝙ dixi.ſ.q.70.in. fi. & qđ ſi reo citato,& nō coparente,cōparet aliquis amicus allegās cās abſentiæ, an hoc non obſtāte poſsit iudex pcedere ad ſn̄iam bāni,& ſi procedit valeat pceſſus, vide Bar.in extrauag.ad reprimendū ſup verbo,neglexerit. & vide q̃ latius dixi.in.c.veniens.ſ.eod. in prima,& ſecunda parte ſecundi mēbri princ.& D. Nellum in. 5.q.3.partis primi tēporis,& de.q. illa vtrū ſtante ſtatuto,ꝙ teſtes recepti cōtra magnates,non poſſint redargui de falſo, an inquiſitus propter hoc maleficium, & citatus,& non comparens habeatur pro confeſſo, collige ex his,quæ dixi.ſ.in 7. articu. princ.q.9.Adaptatur ēt ad hanc materiam notabilis q̃ſtio,quæ ſæpenumerò de facto contingit,qđ in criminalibus quis debeat citari perſonaliter ad domū,bis;deinde,ſi non comparuerit, debeat citari p proclama,ſiue bānum præconis, cum termino triū dierum, quo termino elapſo, habeatur pro confeſſo,& bāniat dato ſibi certo termino;& ſi poſt terminum ſibi datū in tali banno comparuerit ante condemnationem factam,& ſoluerit tunc quando poſt terminum venerit cōi gabellę nomine ſolidos decē pro tali bāno,eximatur de ipſo bāno, nihil vlterius ſoluendo; & ſi dictos ſolidos. 10. non ſoluerit, non intelligatur eſſe exemptus,ſed contra eum, tanquā contra cōtumacem procedi debeat; modo contingit,ꝙ Titius inquiſitus poſitus fuit in bāno , & poſt terminum aſſignatum cōparuit,negauit,& ſatiſdedit;quia ſic patiebatur natura delicti;ſed gabellam non ſoluit, quærit, an iudex poſsit ipſum, tanquam contumacem condemnare, ſeu diffinitiuè bannire; & quid ſi poſt aliquot dies ſoluit, & ſolutio in iudicio producta fuit. D. Nellus in.d. opere bānitorum q.7.tertiæ partis primi temporis dicit,qđ cum hęc q.de facto eſſet Florentiæ,decidit,ꝙ ſolutio nō opitulatur,vide p eum,& in ſeq.8.q.quid ſi dictus reus poſt contumaciam, & ſic poſtquam fuerat habitus pro confeſſo,ſoluit, & comparuit,& negauit;cui incumbat onus probandi;vbi finaliter concludit, qđ inquirenti. Subdit etiam ibi aliam ſecundam quæſtionem,quid ſi ſtaturo cauetur, ꝙ anteq̃ quis banniatur debeat per loca publica per pclama aſsignari terminus trium dierum,infra quem quilibet, qui velit defendere reum, vel adeſſe cauſæ poſsit cōparere,aliàs nullus poſſit bannire;iudex inquirens cōtra T.fecit fieri proclama per loca publica, ꝙ quicunq; vellet defendere Titium,cōpareret intra terminum trium dierum , & nil dixit de ea, qui vellet adeſſe cauſæ,quæritur an T. poſſit bāniri. Iac. Butr. in.l.hi qui.ff.de poſtul. dixit, qđ non. & ſi bannitur non valet; idem Albe. de Roſate in tract. ſtatutorum.q.68.vide latius per D. Nellum in loco præallegato.& hæc faciunt ad ea quæ dixi.ſ.in.9. articu. princ.q.55.Item ſubdit ibi præfatus Doctor,q. 10. an poſt lapſum temporis termini qui facit reum cōtumacē haberi pro cōfeſſo,requiratur,ꝙ accuſetur contumacia ; vel fiat pronuntiatio eum haberi pro confeſſo, anteq̃ perueniatur ad bānum diffinitiuū; & concludit, ꝙ non requiritur accuſatio contumaciæ,alleg.Bar.in extrauag.ad reprimendum. in verbo,neglexerit. dicit tn̄, ꝙ cautius eſt,ꝙ cōtumacia accuſetur; vult tn̄ ibi,ꝙ requiratur pronuntiatio, vt habetur.l.2.§.qđ ſi actor. C.de iura.calu.&.c. 2. de cofeſ.lib.6.&.l.eius,qui delatorem.ff.de iur. fiſci. & in.c.vaſall⁹.ſi de feu.fuerit controuerſia.vbi Bar.tra

943 dit ad ppoſitum notabilē doctrinā, qđ † vbicunq; aliquid pendet à motu iudicis, ſemper requirit pnuntiatio.Facit ꝙ not.in auth.hoc amplius.C.de fideic.poſsit tamē dici,ꝙ illa loquatur in ciuilibus, in quibus accuſatio contumaciæ requiritur;vt.l.pperandum.§.fi.C.de iudi.ſecus in criminalibus, vt di-

xit Bar.in.d.verſ.neglexerit. Tutius tamen eſt,ꝙ re-
quiratur pronuntiatio, per regulam.l. inter accuſa-
torem.ff.de pub.iudi. &.l.abſentem.ff.de pęnis. pōt
tñ hęc ꝓnuntiatio fieri vna cū diffinitiua,vt.d.l.eius
Cõis obs. qui delatorē,& ibi Bar.Hinc eſt,ꝙ* cōiter in omni-
bus bānis dicitur habita dicti inquiſiti,vel accuſati,
vel eius contumacia pro vera, & legitima confeſſio
ne, quæ ſatis includunt dictam interlocutoriam. l.
cum clericis.& ꝙ ibi not. C. de epi. & cle. dicit ta-
men D.Nellus ꝙ credit,ꝙ etiam ſine vlla expreſſio-
ne,bannum valeret;quia tacitè videref pronūtiare;
ſicut dicimus in.l.1.C.de indi.viduit.& in.l.pē.ff. de
his qui ſunt ſui,vel alie.iud.& in.l.qđ in diē.§. ſi rō-
nem.ff.de compenſa. Forma tñ cōis in pronuntian-
do eſt talis, videlicet;& quia conſtat nobis dictū. S.
cōmiſiſſe dictū homicidiū,&c. Et idem de alio deli
cto,&c.per verā,& legitimam confeſſionem habitā
ex ſua contumacia ſm̄ formam ſtatutorum,&c. id-
circò dictum S.in amputationē capitis condemna-
mus, & eius bona publicamus; & ſi quo tempore
venerit in fortiam cōis, ducaſ, & duci debeat vſq;
ad locum iuſtitiæ, & ibi decapitetur,&c. Et ſic ver-
ba ſnīæ formantur non ſub conditione,pro qua pra-
ctica facit,qđ not.glo.in auth.de leno.§. ſi quis aūt.
in verſ.expellaſ.quā gl.alleg. Ia. de Bel.in vſi.feu. in
tit.de pace tenē.in prin. Quę aūt practica ſit ſeruā-
da, ſi talis venit poſtea in fortiam cōis, vide ꝙ dixi
ſ̄.eo.art.q.21.&.ī.&c. Formatur etiam alia quęſtio,
ſtante ſtatuto præalleg.quid ſi iudici notum eſt,qđ
citatus eſt in loco, ex quo nō pōt in termino in cita
tione appoſito comparere; & vt omnis ceſſet dubi-
tatio, eſt ibi ex cā voluntaria; an iudex habeat ne-
ceſſè expectare lapſum termini, an verò poſſit eum
bānire,& fiſcus virtute ſtatuti bona occupare? Bal.
in l.2.C.ſi pen.app.mors interue.ꝑ plures notabiles
rōnes tenet,ꝙ non; ſed ꝙ expectand' eſt finis termi
ni,& placet ꝑdicto D. Nello in dicto loco.q.11. per
not.in.l.inſulā.ff.de verb.obl. & vide ibi ꝑ eū. Indu-
co ēt pro dicta ſnīa,qđ tradit Bar.in.l. cum ſtipula-
tus ſim mihi à Proculo.ff.de verb.oblig. vbi dicit,ꝙ
ſtante ſtatuto, qđ bannitus poſſit impunè offendi,
ſi is qui bānitus eſt Senis,eſt Venetijs,& dat' eſt ter
minus 5. dierum ad comparendū, & lapſi ſunt iam
4.ita qđ impoſsibilè eſt,ꝙ compareat;quòd tñ non
poteſt impunè offendi, vide etiā ibi per Io.de Imo.
Additur etiam alia notabilis quæſtio, iudex forma
uit inquiſitionem contra P. Iohānis de populo ſan-
cti Martini, & in illo populo non erat P. Iohannis,
ſed P.Antonij,vel erant duo Petri Iohannis; & fecit
citari P.Iohannis; citatus eſt contumax; & ſic eum
banniuit,quæritur,an valeat,bannum,hæc.q.depē-
det ab his,quæ dixi.ſ̄.eo.arti.q.21. Bar.in.l.demon-
ſtratio.ff.de condi.& demon. tenet,ꝙ ſic,ſi conſtat,
ꝙ ille erat,qui de maleficio erat inculpat'; & ideò
dicit,in.l.ſtipulāte. §.1.ff.de verb.obl.& in.l.diu'.ff.
de cuſto. reo. ꝙ cauti rectores faciunt poſtea captū
recognoſcere,ꝙ eſt ille,&c.de quo latius dixi in di-
cta.q.21.ſed dicit D.Nellus in dicto loco.q.12, qđ
credit Bar.intellexiſſe,qñ citatio fuit facta perſona
liter,vel ad domum;quia tunc citatio non fuit inua
lida,aut rōne erroris,aut ratione incertitudinis, ꝑ
ibi not.cum de corpore citati conſtaret; & per cōſe
quēs inquiſiti,vt in iuribus ibi allegatis,& in.l.ſi qs
in fundi.ff.de leg.1.ſed ſi citatio fuiſſet facta per lo-
ca publica,vel ad eccleſiam principaliter,vel ad ia-
nuā palatij rectoris,ſm̄ qđ ſtatuta interdum permit
tunt;tunc putat bannum nō tenere ratione erroris,
vel ratione incertitudinis,per.l.duo ſunt Titij. ff. de
teſta.tute.&.l.ſi quis ſeruū.§. ſi inter duos.ff. de leg.
2. dicit tñ quòd cōmuniter*rectores obſeruant cō- Cõis obs.
trarium;quia faciunt captum fateri ſe eſſe illum qui
deliquit, vt in ſententia continetur, vt dixi in. d. q.
21. An autem in caſibus prædictis poſſit quis per
abſentem comparere procuratorio, vel defenſorio
nomine, vel pro ſuo intereſſe, aut alio modo nomi-
ne alieno,plenè dixi in.c.veniens,ſ̄.eo. &. ſ̄. remiſi.
& ibi vide in 3.& vltimo articulo principali.in.2.q.
vbi plenè notaui, an vbi proceditur per viam inqui
ſitionis admittatur procurator;& eſt aduertendum
944 omninò circa prædicta,ꝙ † bānum datum ratione
contumacię,reuocatur quamprimum illo citato cō
parente,etiam ſi compareat poſt terminum in ban
no aſsignatum vſq; ad pronuntiationem ſententię;
quia ſic fit in ciuili, vbi contumax patitur primum
decretum,ad cuius ſimilitudinem proceditur in cri
minali, in quo patitur bannum, quod afficit perſo-
nam ſuam, & alligat nomen ſuum inter reos. Facit
l.1.ff.de requi.reis. & ſicut in ciuili fit miſsio in bo-
nis, vt tedio affect' veniat reſponſur', vt.l.ſi is à quo.
ff.vt in poſ.leg.ita.& in criminali bannitus afficiſ;&
nomen eius,licet ſit cōtumax,aſcribiſ inter reos;vt
945 tedio affectus compareat. Vñ ſicut † in ciuili quan-
docunq; comparendo intra annū refectis expenſis,
& ꝑſtita fideiuſſione recuperat bona ſua,vt in.c.qm̄
frequenter.§.in alijs.vt lit.non cont.ita in criminali
qñcunq; ante ſnīam comparēdo,annullat virtutem
bāni,perindè,ac ſi nunq̄ fuiſſet bannitus;& ſic com
parendo, & faciēdo nunc illud, quod ſi à principio
feciſſet, non fuiſſet bānitus;& ſic patet, ꝙ in banno
certus terminus ſtatuiſ,intra quē cōparere debeat;
aliàs eſt,& intelligiſ bānitus in tali pęna;& talis ter
minis non currit niſi à die notificationis ꝑſonaliter
factę, vel ad domū cum ſchedula ſm̄ formā ſtatuto
rum. Nō autem incipit currere à die annotationis,
& ſic facti bāni,vt.l.1.§.1.& ibi Bar.ff.de requi.reis.
& quamprimum talis comparet in termino banni,
ſtatim bannum,& eius virtus annullatur,vt.l.1.§.ſi.
& ibi Bar.ff.de requi.reis.& ꝑindè eſt ac ſi non fuiſ-
ſet bannitus; quoniā fiebat ad iſtum finem, vt cōpa
reret;vnde ſi comparet,ſtatim expirat virtus,& effe
946 ctus bāni, vt.l.à filia.§.alumno.ff.ad Trebel.& † hūc
effectum comparitionis, & reuocationis cōſeque-
tur,etiam ſi comparet per procuretorem,de quib'
latiſsimè dixi in.c.veniens.ſupra eo.Poſtremò circa
hanc materiam banni ratione contumaciæ in dicto
notabili tractatu,ponuntur per præfatum D. Nellū
plures aliæ notabiles quæſtiones,quarum ſolum ti-
tulos recitabo,& remittam,vt ſaltem per remiſſio-
nes de facili habeatur earum notitia; & ſi breuiter
affirmatiuè, vel negatiuè decidantur ponam etiam
deciſiones. In quarta igitur particula primi tempo
ris format iſtas quęſtiones.Prima,an poſsit appella
ri à tali banno dato ratione cōtumaciæ;& poſt mul
ta argumenta pro,& contra;decidit,ꝙ ſic. Quòd te
net etiam Ang. de Aret. in tractatu ſuo maleficio-
rum in fine tractatus.ſuper gl.præſente Caio,& ap-
pellante.

pellante. in princ. Secunda, poſito, quòd liceat ap-
pellare, cui incumbat onus probandi, an inquirẽti,
an ipſi qui habetur pro confeſſo, & decidit, ꝙ iudici
vel accuſatori, ſi ſumus in accuſatione; niſi iudex an
te diffinitiuã interlocutoriè pronuntiaſſet eum ha-
beri pro cõfeſſo, quo caſu idem ſi non poterat ab in
terlocutoria ex forma ſtatuti appellare, aliàs ſecus;
vide ibi. Tertia, an pendente tpe ad appellandum,
intelligatur ſic bannitus, taliter bãnitus, ꝙ in eo lo-
cum habeant ſtatuta de bãnitis loquentia, & deter-
minat, quòd non, quo ad effectus requirentes homi
nis factum, vt eſt offendere. Secus in effectibus iuris
non requirentis hominis miſterium, quę opinio fun
datur ſuper opinio. Bar. in. l. qui vltimo. ff. de pœnis.
Sed cõtrarium tenet quidam ſolemnis Doctor Mo
dernus in. l. 1. ff. nil innoua appel. pen. in glo. 1. vide
per eos, quia nõ intendo inſiſtere. Quarta, an poſſit
dici bannitus appellatione interpoſita pendente.
Quinta quid iuris pendente cauſa nullitatis. Sexta,
quid iuris pendẽte cauſa reſtitutionis in integrum
per viam iuſtitiæ. Septima, quid iuris pendente cau
ſa ſupplicationis. Octaua, quid iuris ſi nondũ eſt bã
nitus, ſed notorium eſt eum commiſiſſe crimen. No
na, quid ſi ſtatuto cauet, ꝙ certo modo delinquens,
ipſo facto bãnitus intelligatur. In prima autem par
te ſecundi tẽporis ſecundum ordinem pręfati Doc.
in quo ſecũdo tempore tractantur ea, quæ occurrũt
poſt perfectum bãnum, ipſo banno durante. Et in
prima parte tractatur de his, quæ bãniti in ſe ipſis
patiunt, & agant cum ſuis appẽditijs, & ibi in mate
ria prædicta vide per ordinem. 80. quæſt. Deinde in
ſecunda parte ſecundi temporis tractat de his, quæ
per alios fiunt in præiudicium bãnitorum per 60.
quæſt. Deinde in tertia parte ſecundi tpis latè tra-
ctat de his, quæ fiunt in eorum fauorem. p 85. quæ-
ſtio. Tãdem verò idẽ pfatus Doc. in tertio, & vltimo
tpe tractat in prima ipſius tpis de contingentibus
poſt finitum bãnum, aliter quã per mortem p 23.
queſtiones. In ſecunda verò parte pdicti vltimi tpis
tractat, de occurrentibus poſt mortem banniti per
16. quæſtiones. quas omnes quæſtio. videre poteris
947 in præfato opere. ¶ Septuageſimoquinto quæro †
pone, citatus comparet, quid debet facere iudex?
Sol. Dicit hic Io. And. in glo. 1. in verſ. ſi verò infa-
matus, ꝙ ſuperior debet dicere ſubdito, ego intẽdo
contra te inquirere ſuper tale crimine, ſuper quo es
infamatus; & ſi ſubdit⁹ cõfiteretur vtrunq;, ſcilicet;
crimen, & infamiam procedit ſuperior ad pęnã cri
minis; ſed mitius punit propter confeſſionem. ſ. de
elec. c. innotuit. Si verò negat vtrunque, ſcilicet; cri-
men, & infamiam, vel ſolam infamiã, ſi notoria eſt
infamia poteſt procedere ad inquiſitionem verita-
tis, non laborando tũc circa inquiſitionem famę. ſ.
eod. tit. c. euidentia. licet tutius ſit aliquos teſtes ad
948 cautelam recipere; tum quia † facilè dictum vnius
ſequit multitudo, vt. j. de purg. can. c. cum in iuuen-
tute. §. 1. tum quia requiritur, ꝙ infamatus ſit apud
bonos, & graues, vt ſępius dictum eſt; tum quia mul
ta dicuntur notoria, quæ non ſunt. Ergo ad cautelã
recipiat teſtes. ſ. de elect. c. bonæ, aliàs ſi appellaret
in periculo eſſet proceſſus, cum ſit neceſſe coram ſu
periore probari infamiam negatam, vt dixi ſupra
artic. 10. verſi. 42. quæro. Sed ſi ſubditus confite-
retur infamiam, vel ſufficienter probatur, ſecurè ꝓ-
ceditur; dummodo in actis canonicè redigatur, qui
bus creditur. c. quoniam contra. ſ. de proba. Ego ar
bitror, cũ nos loquamur de inquiſitione ſpeciali ſu
per crimine, quòd iudex debet tradere ſibi copiã
inqſitionis, ſi libellus eſt formatus. Facit qđ not. in
auth. offeratur. C. de lit. conteſta. vel ſi libellus inqui
ſitionis non eſt formatus, debet exponere eidem ca
pitula, ſuper quibus inquirẽdum eſt, ſeu inquitir, ſe
cũdum quòd dicit hic tex. in. §. debet. qui ſic poteſt
intelligi, ſecundum quòd dixi ſupra in 9. arti. princ.
q. 42. & q. 49. & licet tex. noſter, vt ibi dixi, poſſit
aliter intelligi; tamen hoc arbitror neceſſarium, vt
ſciat reus id, ſuper quò inquiritur contra eum, ne
inquiſitor poſſit vagari in præiudicium ipſius ſecũ-
dum quòd dixi. ſ. eo. art. q. 14. & vt poſſit ipſe deli-
949 berare, an veli. cedere, vel contendere. Nam, & † in
cauſis ſummarijs etiam, in quibus nullus ordo iuris
poſitiui ſeruatur, debet pręcedere aliqualis petitio,
ſaltem per modum poſtæ, vt traditur in clẽ. ſępe. de
verbo. ſignifi. & prædictam reſponſionem recipiat
iudex mediante iuramento, quando procedit ex of
ficio; quia tunc facit iurare inquiſitum, propter infa
miam contra eũ ortã, per. c. 1. & c. quoties de purg.
can. & ſupra eod. c. cum dilecti. & c. ſi conſtiterit. &
2. q. 5. c. pręsbyter. Spec. in tit. de inquiſitione. §. nũc
tractemus verſ. inquiſitores. Facit quòd not. glo. no
ſtra ibi, recipere iuramentum, & hoc voluit etiam
hic Io. And. poſt Hoſti. in princ. in verbo redde. &
hic in princ. gloſſę noſtræ. Secus ſi proceditur ad pe
titionem, ſeu inſtigationem, vel denuntiationem al
terius; & hoc etiam voluit Spec. in dicto verſic. in-
quiſitores. & in verſ. hac igitur via, & ſentit gl. in hac
ſecunda parte, in verſ. ſi verò procedat iudex. quæ
nõ exigit iuramentum, nec reſpoſionem, cũ ad in-
ſtãtiam partis procedatur, & ſequuntur ẽt Doct. &
ratio eſt ſecũdum Ioãnem quem ſequit Io. And. hic
in prin. gl. ne per id aduerſarius inſtruatur. Sed ipſe
aduerſarius habet probare quæ denuntiauit; vt hic
ſentit gl. & ſequitur D. m. & ſequũtur Doct. Aduer-
te tamẽ; quia, vt. ſ. dixi in 10. artic. princ. ſecundum
Ang. hodiè ſeruatur communiter, * vt facta inquiſi- Cõis. obs.
tione etiam ex officio, inquiſit⁹ interrogatur, & ex-
aminatur ſuper ea; & profectò hęc practica videtur
mihi magis rationabilis, & conformis iuri; licet oẽs
Docto. communiter * teneant contrarium de iure. Cõis. opi.
Sed pro dicta practica facit tex. in. c. 1. ſ. de iura. ca
lum. vbi tex. indiſtinctè videtur velle, quòd debeat
iurari de calumnia in omni cauſa; & ſic vr̃, ꝙ in cau
ſa inqſitionis debeat iurari de calumnia, ſicut ĩ cau
ſa accuſationis; & ſic reperi Io. de Imo. hic dicentẽ,
quòd fortè de iure dicta cõmunis opinio Doct. non
procedit; & contra dictam communem opinionem
fortiter obſtat quòd dicam. j. in verſi. 79. quæro. &
950 facit quia † eſt communis * opinio Doct. quòd in Cõis opi.
criminalibus etiam ſit iurandum de calumnia, vt.
l. 1. C. de iuram. calum. vbi in quacunq; cauſa, ſeu cõ
trouerſia criminali iurandum eſt. Ad idem. C. de fi-
de inſtrum. l. ſi. C. de autho. præſtan. l. clarum. Facit
quòd dicam. j. verſ. 84. quæro. & adde quæ dicam.
j. verſi. 83. quæro. Aduerte tamen; quia quòd dixi,
quòd iudex debet tradere copiam inquiſitionis, ꝓ
cedit quãdo intẽderet procedere per probationes
teſtium

teſtinm.Secus ſi per tormenta,& maximè ſi delictũ
eſſet perſonale;quia tunc cõſulo,imò adiuro omnes
officiales ; ne aliquo modo propalent delictum , &
ipſis qualitates, & circunſtantias ; ne fortè inſtruãt
captum,vt tãdẽ metu tormentorũ mẽdaciter fatea
tur delictum,ſecundum quod dixi.ſ.eo.artic.q.96.
951 ¶ Septuageſimoſexto quero,†qualis ſit hæc forma
iuramẽti eo modo quo preſtatur?Sol.tex.in.c. cũ di
lecti.ponit duplicẽ formã;vna, quòd inquiſit' iuret
ad inquiſita veritatẽ reſpõdere.Alia,ꝙ iuret plenã,
& merã dicere veritatem;& quis Doct.loquãtur de
hac duplici forma iuramenti ſimpliciter; tamẽ ille
text. loquitur de iuramẽto recipiendo, qñ inquiri-
tur ſup ſtatu eccleſiæ,de quo dixi.ſ.eod.articu.verſ.
ſecundo quæro. ſed quãtum ad hanc inquiſitionem
ſpecialem , arbitrio , ꝙ iuramentum debeat reci pi
ab inquiſitio, ꝙ iuret veraciter ad inquiſita reſpon-
dere.Nã alia forma non videtur hic adaptari;ſed tñ
poſſet adaptari vtraq; forma , & poſſet exigi ſm qđ
dixi in dicta.2.q.& eſt longa differentia inter vnã ,
& reliquam,maximè circa correctionem, vel reuo-
cationem confeſsionis,ſecundum quod dixi in d.c.
cum dilecti. Ideò autem ab ipſo inquiſito per iu-
ramentũ prius veritas inquiratur;quia melius ſcire
creditur,vt in c.videtur.Nã ipſe melius informatus
eſt de facto ſuo, quã alius, not.in.c.ab excommuni-
952 cato.de reſcrip.& per conſequens,†prius p iuramẽ
tum ipſius debet inquiri veritas, quam p teſtes.Fa-
cit.ſ.de ꝓba.c. ſicut. & ꝙ habetur in.c.ex literis.ſ.
de iureiur.Facit ĩ.eo.c.ſi cõſtiterit. de celeb. miſ.c.
fin.ſ.eo.& eo.tit.c.1.lib.6.Predicta tñ ꝓcedunt , qñ
iudex ex officio inquirit ſm Ioan.& Goffre.aliàs ſe-
cus;tenet Io. And.hic in princ. & dixi in preced.q.
953 ¶ Septuageſimoſeptimo quæro,† quid debet face
re inquiſitus,auditis verbis iudicis;an poſſit petere
terminum ad deliberãdũ;& videtur, ꝙ non ſit dan
dus,cũ de facto ſuo quæratur,de quo certus eſſe de
bet.ſ.de reſcrip.c.ab excommunicato?Sol.Hoſt.hic
tenet contrariũ,cũ de infamia dubitari poſſit, ex-
pedit peritos conſulere.C.de ingen. manu.l.ſi aniã.
ſ.vt lite non cõteſt. c. 1. & ſeqt hic Io. And.& tenet
hic. Io.de Imo.Goff.verò per rationẽ primo loco aſ
ſignatã,tenuit, ꝙ nõ ſit dãdus terminus ad delibe-
rãdum in criminalib';quia reus certus eſt,an com-
miſerit crimen,vel nõ;vnde ſtatim debet confiteri,
vel negare.Sed Hoſt.in ſumma eo.tit.§. 1.verſi.aliæ.
deliberatoriæ.etiam reprobat;quia ſaltem propter
exceptiones,quibus inquiſitor repelli poteſt,& inq
ſitio differi,quandoq; annullari , de quibus dicã in
q. ſeq. debet ſibi dari talis terminus; & hæc opinio
mihi placet;quia ſi datur terminus ad deliberandũ
in ciuilibus.3.q.3.in.c.offeratur.ſ .de procur.c.dile
ctus.cum ſimil.fortius debet dari in criminalibus ,
vbi maius vertitur periculũ,arg.c. vbi periculũ. de
elect.lib.6.Nã videmus,quòd propter cãm ꝑdictã
plures dãtur dilationes in cauſis criminalibus, quã
in ciuilibus.ff.de ferijs.l.ſi quis.§.pen.& fi.&.l.veluti
&.l.oratione.&.l.vlt.C.eo.tit.l.1.ff.de iudi.l. inter-
dum.ff.de eden.l.ſi quis.§.pen. &.fi.Bal. tamen in.l.
ſi falſum.ff.de acqui.hær.dicit,ꝙ ſi conuenitur quis
ex facto proprio,nõ debet ſibi dari terminus ad de
liberatè reſpõdendũ.Si de facto alieno,vt de robba
ria cõmiſſa in ſuo diſtrictu, debet dari; cũ veriſimi
liter poſſit ignorare , & videtur opinio ſatis æqua ;
vnde concluderẽ,ꝙ vbicunq; eqtas,vel aliqua cauſa
ſuggerit,vt ſit cõcedẽdus terminus, debet concedi
ẽt ſi de proprio delicto inquiratur ꝓpter cãs, quas
954 dixi.¶ Septuageſimooctauo quero,† quid debet fa
cere inqſitus dato ſibi termino ad deliberãdũ? Sol.
dic.ꝙ inquiſitus ante omnia debet cõſiderare, & ꝓ
poſſe laborare,per exceptiones dilatorias inquiſito
rem repellere,& inquiſitionẽ fruſtrari,vel annulla-
re.Et ideò debet conſiderare exceptiones ſibi cõpe
tẽtes ex pſona iudicis ; videlicet, ꝙ non hẽt iuriſdi-
ctionẽ,vel merũ , & miſtũ imperium; & talis q non
poteſt inqrere,vt vicarius epiſcopi, vel ꝙ eſt crimi-
noſus,vel ꝙ eſt ꝑuent',vel ꝙ deficiunt ſibi qualita-
955 tes reqſitæ,vt† poſſit eẽ iudex;vt qa furioſus , infa-
mis,mutus, cecus,femina,minor,& ſic de ſimi.Et ſi
eſt delegat',excipere debet,ꝙ delegatio nõ tenet ,
vel qa reſcriptum ẽ impetratum tacita veritate,&
expreſſa falſitate,vel ꝙ reſcriptum eſt falſum,vel op
ponere alias exceptiones,q̃ poſſunt opponi circa re
ſcripta,& delegationes,de qb' plenius p Spe.in tit.
de repli.pſen.§.1.2.& 3.& per totum illũ titulũ; vel
ſi hec nõ põt legitimè opponere, & illũ habet ſuſpe
ctum , recuſet eũ vt ſuſpectũ, ſm quod prædicta la-
tius, & melius poſſunt colligi , ex his quæ dixi in 5.
artic.princ.& in ſumma dic ſm Bar.in.l.2.§. ſi publi
956 co.ff.de adult.ꝙ regulariter† omnes ille exceptio-
nes,quæ poſſunt opponi contra accuſatorem,de q-
bus in.l.quia accuſare, & trib. ſeq. ff. de accu.&.C.
qui accuſ.non poſſ. per totum,per Specul.in titu.de
accu.§. 3. poſſunt opponi contra iudicem inquirẽ-
tem.¶ Fallit in magiſtratu,qui licet non poſsit ac-
cuſare, vt d.l. quia accuſare. tamen inqrere poteſt.
Nam ideò permittitur ſibi inquirere; qa habet ma
giſtratũ;vnde non debet idẽ eſſe cauſa amiſsionis,
957 & expulſionis,vt.l.qui hominem.ff.de ſolut.&†duo
accidentia contradictoria non poſſunt informare
idem ſubiectum.C.de lati. liber. tollen. in princip.
&.§. illud etiam.ff.pro ſuo.l.ſi ancilla. aliàs eſſet po
nere oppoſitum in ſubiecto. Item fallit in illa ex-
ceptione, que habet plures reos delatos, de qua lo-
quitur.d.l.qui accuſare.in fine. Nam talis exceptio
non habet locum in iudicio inquirente. Nam pro
pter officium in eo ceſſat turpis ſuſpicio.l.1.ff. de
offi. præſid.l.fi.C.ad.l.Iul. repetum. Aliæ verò exce
ptiones ,quæ poſſunt obijci cõtra auccuſatorẽ, poſ-
ſunt opponi contra iudicem inquirentem.Facit ſu-
pra de cler. coniug.c.diuerſis. & ibi not. ſecundum
Bart.in.d.§.ſi publicò.& mihi placet . Arbitror ta-
men propter rationes prædictas , dictas fallentias
non habere locũ in promotore inquiſitionis; nã for
tè dicto promotori obſtarent dicte exceptiones ma
ximè prima. Cogita . Si verò nihil poſſet oppone
re contra perſonam iudicis , tunc aduertat, vtrũ in
quiſitio fiat ad inſtãtiã, inſtigationẽ, vel ꝓſequutio
nẽ alteri', & opponat, vt puta; qa nimicus, qa ſuſpe
ctus,qa extraneus, quia ſua non intereſt,& ſic de ſin
gulis, ſm quod poteſt colligi ex his que dixi.ſ.in.6.
artic.princ.Si verò nihil prædictorũ opponi poteſt;
tunc conſideret,& opponat exceptiones ſibi cõpe-
tẽtes ex pſona, vt puta; qa eſt talis cõditionis, ꝙ nõ
põt cõtra eum inqri,vel nõ eſt ille q continet in re-
ſcripto,de qua materia dixi in.7.artic.prin.Sin autẽ
dictæ

dictæ exceptiones minimè competerent;tunc con-
ſideret,& opponat exceptiones cōpetētes;ex quali
tate rei,vel delicti,ſup quo inquiritur,vt puta; quia
nou poteſt,qnia continet priuatam vtilitatem. Itē,
quia eſt tale delictum, de quo nō poteſt inquire,&
ſic de ſingulis,ſecundum ea,quæ latius dixi iu 8.ar-
tic.prin. Huiuſmodi autem exceptiouibus deficien
tibus, conſideret alias exceptioues cōpetentes ſibi
reſpectu formę nō ſeruatę;vt puta,reſpectu præam-
bulorum requiſitorū,vel aliarū ſimilium exceptio-
num,& illas opponat,puta;quia non præceſsit infa
mia;vel non pceſsit talis,qualis neceſſaria eſt; vel ſi
præceſsit,præceſit à maleuolis,vel ſuſpectis;vel offe
rat ſe probaturum bonā famam,de quib' latius di-
xi in.9.artic.prin. vel quòd nō fuerunt expoſita ca-
pitula prius quā fieret inquiſitio; ſecūdum tamē ea
quę dixi in dicto 9. artic. verſ. quarto quæro, vel ꝙ
nō præceſſit monitio iu caſibus, in quibus requirit
monitio, de quo tamen dic, vt dixi.ſ.in.9.art. prin
cipali.verſ.9.quæro.poteſt couſiderare etiam,& op
ponere varias exceptiones ſecundum varias facto-
rum contingentias,de quibus dixi.ſ.q.74.in verſic.
quo ad 3. vſq; in finem.Itē pōt cōſiderare exceptio
nes,quæ ſibi poſſunt cōpetere,rōne loci, in quo nō
poſsit formari inqſitio,ſm quod latius dixi in 10.ar
tic.prin.& maximè in fin.q.Inſup conſiderare,& op
pouere poteſt reſpectu libelli inquiſitorij non porre
cti, eo caſu quo eſt neceſſarius, vel non porrecti in
debita forma,de quibus dixi.ſ.eo.art.11. verſ. 13.
quæro.14.quæro.& ſequentibus. Pōt ēt excipere,ꝙ
pendet accuſatio de eo,vel ꝙ ſuperuenit accuſator,
ſm ea q̄ dicā. j. in.13.art. prin.Item poteſt excipe-
re,& opponere, ꝙ ſi præſcriptum iuri inquirendi,
ſm quod dicā.j.in 13. art. prin.Vel ꝙ per viā accu-
ſationis, vel inquiſitionis, vel ſimilem, aliàs fuit ab
ſolutus,ſecundum ea quę dixi in.c.de his.ſ.eo.& ad
huc dicam.j.in.13.art.priu.& aduerte;quia de pdi-
ctis exceptionib' ſemp prius cognoſcendum eſt,
ſiue opponanť contra perſonam promouentis, ſiue
reſpectu perſonæ ei',cōtra quē inquiritur; & ſic de
ſingulis ſecundum quod tradit Io. And. poſt Inno.
& Hoſt.in.c. exhibita. in prin.ſ.de iudi. Quid aūt ſi
opponerēt hniuſmodi exceptiones aute litē cōteſt.
ꝙ ille,contra quem pceditur,erat infamis, vel fu-
rioſus, vel fecit ad ſui defenſionem, vel ad vindictā
ex forma ſtatuti,vel ꝙ aduerſari' aliqua ex cā potuit
impunè offendi; & videť, ꝙ nō poſsūt apponi ante
litis conteſtationem; qa tales exceptiones taugunt
merita cauſę, ergò nō poſſunt ante litē cōteſtatā ex
aminari C.de pbat.l.exceptionem. Sed cōtrarium
eſt verū; & cōmuniter* obſeruatur;quia vbi per ex- Cōis obs.
ceptionem propoſitam in vim dilatoriæ oſtenditur
inquirentē, ſiue accuſantem non habere ius iuqren
di;vel accuſandi, vel illud quod eſt propoſitum non
eſſe delictum; ſemper pōt non ad effectum abſoluē
di diffinitinè;ſed ad impediendum proceſſum pro-
poni,& probari,talis.n.exceptio contumaciam im
pedit.C.de his q ad eccle.cōfugi.l.1.& l. item apud
Labeonem.§.quod ait.ff. de iniurijs.& l.ſi maritus.
§. præſcriptiones.ff.de adult.ſecundnm Iac.de Are.
&.ff.de nego.geſt.in.l.ſi pupilli,§.videamus.&.l.ele
ganter.§.ſi quis poſt.ff.de condi.inde.&.ff. de iniur.
l. nam,& poſtea.in prin.&.l.abſentem.iu.fi.ff. de pę
nis.quod etiam ſequitur Bal.in d.l.exceptionem,&
vide quòd not. Bar.in.l.vir bonus,&.l.cum quęreba
tur.ff.iudi.ſol.noc.& ibi dixi, in.c.dilecto.ſ.de app.
D. Anto.in.c.veniens.ſ.eo.gl.& D.m.in.c. ſuper li-
teris.ſ.de reſcrip. Spec.in tit. de exceptio.§. dictæ.
verſic. Martinus. Io.And.in.c.1.de lite conteſt. lib.
6. per Archid. in.c.vt circa.de elec.lib.6.¶ Septua
958 geſimonono quæro, † quid ſi fiat inquiſitio contra
collegium, vtrū quilibet de collegio poſsit dictas
exceptiones opponere? Sol. dic, ꝙ ſi fit inquiſitio
generalis ſuper ſtatu monaſterij, poteſt vnuſquiſq;
exceptiones ſuas opponere, vt not.in.c.ad petitio-
nē.ſ.eo.cū ratione cuiuſq; perſonæ,de qua inquiri-
tur,cenſeatur inquiſitio ſpecialis;ſecus de his, quæ
cōmuniter tangunt conuentū;quia in his nō admit
titur exceptio; niſi proponatur a toto conuentu,vel
a maiori parte,arg.eius qđ legitur,& not.ſ..de elct.
c.in Geneſi. 12.q.2.c. qui manumittitur. niſi cauſa
959 rationabilis aliud induceret, quo caſu † vox vnius
pfertur toto cōnētui,ad hoc,de his quę fi.a ma.par
te cap.c.1.ſecundum Hoſt.in.d.c. ad petitionem.ſ.
eo. & ſequitur Io. And.in verſi.iuris ordinem.& ſe-
quuuť.D.Ant.& Io.de Imo.Faciunt not.in.c. dilecti.
960 2.j.de ſimonia.¶ Octuageſimo quæro, † vtrum re
quiratur litis cōteſtatio?Sol.Roff.in tractatu de in-
quiſitione in 5.membro dicit,quòd in inquiſitione
pceditur lite nō cōteſtata,p.c. quoniā frequēter.§.
ſunt & alij.ſ. vt lite non conteſt. de re iud.c. cum I.
& A.j.eo.c.fi.Goffred.verò, & Vincen.hic in princ.
& communiter* alij dicunt, quòd aut iudex proce- Cōis opi.
dit ex officio;& non conteſtatur lis;ſed quaſi conte
ſtatur lis cum infamia,ſecūdum Hoſt.ſicut aliàs di-
citur de dolo & contum.c.prout nobis.& quòd not.
in.c.cum olim.ſ.de teſt.non tamen dicit hanc qua
ſi lit.conteſt.eſſe neceſſariam; ſed de ipſa per ſimili
tudinem,& comparationē ſic loquitur;nec enim in
famia viſibiliter,& vocabiliter appellať in iudicio;
nec iure aliquo hęc quaſi conteſtatio eſt expreſſa;
nec porrigitur petitio;& ſine his vera litis conteſta
tio fieri non poteſt,de lit.conteſt.c.1.& hoc couſide
rato dicitur in cauſa inquiſitionis procedi lite non
cōteſt.vt dicto.§.ſunt & alij.Si verò quis inquiſitio
nem proſequitur;tunc eo ipſo fit vera litis conteſta
tio; ſicut cum actore, vel denūtiatore.j.de purg.ca.
not.c.1. & hoc ſequitur hic Io. And. in glo. & tenet
Spe. in tit. de inquiſitioue.§. nunc tractemus. verſ.
ſi autem inquirať. Hoſt. ramen vt recitat Io. And.
in.c.cum clamor.ſ.de reſti. Diſtinguit iuter promo
torē conſtitutum a iudice ad inquiſitionem adiuuā
dā,& dicit,tunc lit.non conteſt.aut conſtitutū à ſo-
cijs,vel a ſe ipſo ſpōtè illam promouente;& tunc ſit
lis p eum conteſtāda,vide quę dicam.j.q.99.Io.de
Imo.hic,& Moderniores videntur ſequi ſimpliciter
opi.Hoſt.de qua ſupra dixi.Glo.in.d.§.ſunt & alij,
diſtinguit,ꝙ ſi inqſitus ſe per cōtumaciā abſentat,
& non requiritur lit.conteſt. aliàs ꝙ exigitur. Hoſt.
hic dicit,ꝙ ſi nemine impetrante inquiritur de ex-
ceſsibus alicuius abſentis p contumaciā,planū eſt,
ꝙ non requiritur lit.conteſtatio;ſecus ſi per modū
q̄relæ impetretur inquiſitio, & remittit ad not. in.
d.c.dilecto.quæ verba dicit D.m.in.d.§.ſunt & alij.
ponderanda.Sentit etiā Hoſti.quòd quando aliquis
eſt principalis in inquiſitione, non poteſt proce-
di,

di etiam contra abſentem lite nõ conteſtata; cuius contrarium ſentit gl. ibi. Inno. etiam in.c. cum olim ſ. de teſti. ſimpliciter dicit, ꝙ ſi eſt promotor inquiſitionis, fit litis cõteſtatio; ſecus ſi ex officio, vel cum generaliter proceditur ſuper crimine. Hoſt. in.c. cũ clamor. ſ. de teſti. dicit, ꝙ ſi ꝓſequens inquiſitionẽ, datus eſt à iudice ad ipſam inquiſitionem ꝓmouẽdã; tunc, qa talis nõ eſt propriè pars, ſed miniſter iudicis; non debet cum eo lis conteſtari. Secus ſi nõ eſt dat' à iudice, ſed à ſocijs, vel ipſe ſe obtulit ad inſtigandã inqſitionem, qa cũ eo eſt lis conteſtanda, cum ipſe cenſeatur pars. Facit. j. de purg. cano. c. cũ dilecto. ſ. de iudi. c. exhibita. ſ. eo. c. veniens. &. e. cũ dilecti. Vnde concludit ibi Io. de Imo. ꝙ ſi ex mero iudicis officio proceditur, non eſt cum quo lis cõteſtetur. Si vero ad partis inſtantiã, diſtinguitur vt di-
961 ctũ eſt, & † ita dicit intelligendum. §. ſunt, & alijs. ſ. allegatum, & idem in effectu tenet Hoſt. in d. c. cum dilecti. j. de purg. cano. Sed aduerte; quia vt ſupra di xi, in alia opinione. Hoſt. Io. de Imo. & etiam Hoſt. videntur ſentire, ꝙ ẽt contumacẽ promotore, non videtur poſſe procedi lite non cõteſtata. Spe. in tit de inquiſi. §. nunc tractemus. verſ. ſi igitur. recitatis opi. videtur finaliter concludere, ꝙ in generali inqui ſitione non ſit lis conteſtanda, de quo dixi. ſ. eo. art. verſ. 2. quæro. & verſ. 6. quæro. & ſic loquitur de re iudi. c. cum. I. & A. In ſpeciali verò ſi non eſt proſecutor inquiſitionis, nulla ſit conteſtatio, vt in d. §. ſunt & alij. ſecus ſi adeſt proſecutor, prout dixi. ſ. ſecundum Goff. & Vinc. Ang. verò in. l. ſi vacantia. C. de bo. vac. lib. 10. dicit, ꝙ lis non debet cõteſtari; qa
962 † litis cõteſtatio nõ fit niſi ꝑ interrogationem actoris, & reſponſionem rei, factam animo litẽ conteſtãdi, vt. l. 1. C. de litis cõteſt. Subdit tñ, ꝙ licet non fiat litis conteſtatio; tamen fieri debet per iudicem interrogatio, & per inquiſitum reſponſio, de quo articulo dixi. ſ. eo. arti. verſ. 18. quæro. D. m. in. d. §. ſunt & alij. dicit, ꝙ gl. ibi benè dicit, vt ſine conteſtatione poſſet procedi, ſi reus eſt abſens, & idem tenet glo. in. d. cum I. & A. & ſentit ibi Petrus, & Abbas, & tenet hoc D. m. in. d. §. ſunt & alij. etiam vbi eſt ſpecialis promotor. Monetur; quia licet adſit ſpecialis promotor; tamen non petitur à parte; ſed tantum concluditur iudici vt illum puniat; vnde licet ſit fiẽda, quedam conteſtatio quãdo eſt præſens; ſecus qñ eſt abſens per contumaciam, allegat ſimile in. c. ꝑtuas. ſ. de appell. Item ſecundum eum, text. noſter in. §. debet. qui indiſtinctè permittit in inquiſitione poſſe procedi, quando reus eſt abſens per contumaciam, & hoc maximè tenendum eſt ſecundum eum de iure canonico, ſm̃ quod mitius puniatur reus ꝑ modum inquiſitionis. Nec in pœna imponenda ſit diſtinctio, an ſit proſecutor inquiſitionis; vel non.

Cõis opi.

Sed tu aduerte; qa cõmunis* opinio videtur eſſe, vt patet ex ſupradictis, quã ẽt videtur ſequi. D. m. ibi, & hic, & in. c. cum dilecti. j. de purg. can. ꝙ ſi promotor inquiſitionis eſt præſens, debeat fieri litis conteſtatio; mihi tñ videtur ꝙ Doct. vellent duo contraria, & repugnantia. Nam communis* opinio eſt ſe-

Cõis opi.

963 cundum quod ſupra dixi in verſ. 18. quæro, ꝙ † ſi ꝓceditur in inquiſitione ad promotionem, vel inſtigatione alterius, iudex nõ dẽt interrogare inqſitũ, nec inquiſitus tenetur rñdere, ne aduerſarius inſtruatur vt ibi dixi ergò ſequitur, ꝙ non debet fieri litis cõteſtatio etiam promotore præſente; quia, vt ſ. dixi; conteſtatio litis fit per interrogationem, & reſponſionem, vt in. c. 1. ſ. de litis cõteſt. & in. l. 1. C. de litis conteſt. cum ſimi. Nec video huic arg. poſſe dari reſponſum, retenta prædicta cõi* opinione, ꝙ inquiſitus non debeat interrogari, nec teneat reſpondere; ſed ſolum poſſet ꝓcedere retẽta cã, practica, & obſeruantia de quã. ſ. dixi in verſ. 8. quæro. qđ tñ ibi co natus ſui defendere, quòd ſic, etiam de iuris rigore. Vnde ſatis faciliter videretur poſſe ſuſtineri opinio Ang. ſimpliciter, ꝙ lis non ſit conteſtanda in cã inquiſitionis. Et pro iſta opi. videt̃ eſſe tex. in. d. c. qm̃, §. ſunt & alij. qui ſimpliciter videtur velle, quòd in cauſa inquiſitionis procedi poſſit lite non conteſtata. Item facit tex. noſter qui ſimpliciter vult in verbo, debet. ꝙ poſſit procedi inquiſito abſente; & cũ ꝓceditur inquiſito. præſente nihil dicit de litis conteſt. Nõ obſt. iura per quę mouentur Doctores com muniter. Primo non obſt. c. exhibita. ſ. de ind. quia

Cõis op.

964 † ille tex. loquitur in inquiſitione, quę fit quãdo agit̃ de confirmatione electi in prælatum; qa cõtra ipſã electionem opponitur, vel in formam, vel in perſonam. Non obſt. c. veniens. ſ. eo. quia nihil ibi de litis conteſt. dicitur, & ſimili modo poteſt reſponderi ad c. cum dilecti. ſ. eod. Nec obſt. c. cum I. & A. ſ. de re indi. quia in eo, quod ibi dicitur, de litis cõteſt. fuit allegatio partis. Quinimò videtur ꝓbare tex. ille, ꝙ non ſit neceſſaria litis cõteſtatio; tamen Papa dictã

965 allegationem partis non ponderauit; & † loquit̃ ille tex. in inquiſitione generali ſuper ſtatu eccleſiæ, tã in capite, quã in membris; & ſic non videtur, ꝙ aliquo modo fuerit neceſſaria litis conteſtatio. Non obſtat. c. cũ dilectus. j. de purg. can. quia ſimili modo põt reſpondere; quia illud, qđ ibi dicitur de litis conteſtatione, fuit allegatio partis. Nec obſtat, qđ tex. poſtea ibi, in deciſione dicit, ꝙ pfati iudices ꝑtermiſerunt iuris ordinem; & ſic videntur ſe referre

966 ad omiſſam litis conteſt. quia reſpõdeo, ꝙ † ille tex. poteſt intelligi, ꝙ fuit obmiſſus iuris ordo. ſ. qui tequiritur in indicenda purgatione, de quo ordine vidimus, in dicto titu. & ꝙ ibi non ponderatur litis conteſtatio, ſatis poteſt colligi; qa ibi non fuit proceſſum aliquo ꝓmotore ſpecialiter promouente in qſitionem, licet ad petitionem quorundã fuit inquiſitio cõmiſſa. Præterea ibi procedebatur ad purgationẽ, nõ aũt inquitebatur ſuper crimine ſpecialiter ad pœnam. Si quis tamen vellet tenere cõmunẽ opinionem, * ꝙ requiratur litis conteſtatio, ꝓ qua opinione facit ille tex. c. cum dilectus. ita diſtinguerem, ꝙ aut iudex procedit ex mero iudicis officio, & facta interrogatione per iudicem, & reſponſione per reum mediatẽ iuramẽto, negaretur, &c. dicitur fieri quaſi quædã litis cõteſtatio cum infamia, quæ habetur quaſi loco accuſationis, ſm̃ Hoſti. hic vt. ſ. dixi in princ. Si verò iudex promotore poſtulante, adhuc ſubdiſtinguo, ꝙ aut iſte eſt tanquã aſſiſtens, & coadiuuans iudicem; & idem dicendũ, ꝙ ſtatim dixi. Aut eſt vt verus promotor, & inſtigator, quodammodo aſſumens telã iudicij per datum à ſe libellum; & hoc caſu ſubdiſtinguo, ꝙ aut inquiſit' eſt præſens; aut contumax. Primo caſu præcedẽte interrogatione, & reſponſione fit ẽt litis conteſtatio; ſed in

Cõis op.

in veritate adhuc nõ propria;quia, vt.ſ. dixi in hoc
artic.verſ. 16. quæro. in tali libello non concluditur
parti.ſed iudici; ſapit tamen naturã conteſtationis,
& magis adhæret conteſtationi,quam qñ iudex pro
cedit ex mero officio;& ita loquat.c. cũ dilectis. &
alia iura quæ videt̃ exigere cõteſtationẽ. Sed ſi non
præcederet interrogatio;nõ video quomodo poſſit
fieri litis conteſtatio.Iſte eſt propriè caſus.§.ſunt &
alij. Nã ſi rectè inſpiciant̃ caſus precedẽtes ad quos
continuatur.§.ſunt & alij.loquuntur quãdo reus eſt
967 contumax.¶ Octuageſimoprimo quæro,†vtrum in
criminibus leuibus prædictæ ſolemnitates requirã-
tur,puta; reperitur quis ludere ad azardum, vel cũ
armis,vel.de nocte? Sol. dic;ꝙ non. neq; in modo
procedendi;neq; in modo condemnandi,arg.auth.
niſi breuiores.C.de ſent. ex breu. recitan. ſed ſuffi-
968 cit,ꝙ fiat mandatũ.ſ.ꝙ reus ſoluat pœnã,ẽt† ſi ex for
ma ſtatuti caueatur,ꝙ iudex teneatur facere proceſ
ſum,qui intelligitur in delictis grauibus,nõ in leui-
bus,vt eleganter dicit Bar.in.l.leuia.circa fi.ff.de ac
969 cuſa.&†quæ crimina dicantur leuia, vide ibidẽ, &
plenius in.l.non ſolum.§.ſi mãdato.ff.de iniur. vide
gl.de conſe.diſt.3.c.pœnitentibus.& ibi Archid.In-
no.in.c.ſicut noſtris.ſ.de iureiur.& aduerte,qa in le
uibus non videtur procedere inquiſitio,de quo dic.
970 vt dixi.ſ.ea.q.¶ Octuageſimoſecũdo quæro,†quid
debeat facere reus circa cõfeſſionẽ, vel negationẽ,
qñ ſentit,vel non ſentit ſe culpabilem, videlicet;an
debeat negare,vel cõfiteri?Sol.hic aduerte,qm̃ pro
anima,& pro corpore volo tibi dare cõſiliũ.Si deli-
ctũ eſt tale, ꝙ requirat pœnã perſonalẽ,cõſidera, &
examina benè te ipſum, vtrum illud tale delictũ cõ
miſeris;& ſi quidẽ cõmiſiſti;nullo modo cõpareas,
nec confidas in te,aut in amicis;quoniã tormẽta ne
dum eruũt veritatem; verum ẽt plerũq; falſitatem;
dũmodo tortus ſciat, qd intendat officialis ſcire ab
eo,& auxilio,ac ſpe amicorũ quis ſæpenumero fal-
litur,& deſtituit̃.Hæc experiẽtia efficax rerũ magi-
ſtra manifeſtat.Si verò fueris capt⁹,vel adeò demẽs
971 fuiſti,ꝙ comparuiſti,hic aduerte;quia†quo ad deũ
ꝓ ſalute corporis tui, non eſt licitum tibi mentiri;
quia cum per mendacium perdas animã, vt ſalutẽ
972 recuperes corporis,&†anima ſit longè præſtantior
corpore,vt in.c.cum inferior.ſ. de maior.& obe. &
in.l.fi. C. de ſacroſanc. eccl. meritò hoc tibi non li-
cet,probat̃.22.q.2.c.ſi quis.&.c.primum.&.c. cum
humilitatis.Facit.c.ſuper eo.& ibi not.j. de vſur.&
pati pœnas de delicto melius eſt,quã non pati,vt la
tè diſputando cõcludit Plato in eo libro,qui inſcri-
bitur,Gorgias Leontinus.Faciunt ea quæ dicã.j. in
c.1.de exceſ.præla.ſi tamen poſſes aliquo modo pal
liare delictum;hoc tibi liceret; ſecũdum quod not.
Io.And.D.Ant.& Doct.in.c.3.ſ. de auth.& vſu pal.
Nãm ſi hoc licitum eſt pietatis cauſa,ꝓ ſalute alte-
rius;vt latè tradit. gl.quæ ponit exempla,in.d. c. ne
quis fortius pro ſalute ꝓpria. Facit quòd tradit D.
Domini.in.c.cupientes. de elect.lib.6.& Archid.4.
q.3.in.c.nullus. Aduerte tñ;quia videtur,ꝙ pro ſalu
te propria in peccatore ſit licitum mentiri; quia ſi
deliquit;ergò non perfectus. Sed in nõ perfecto pie
tatis cauſa pro ſalute alterius mentiri;non eſt pec-
catum mortale;ſed veniale, vt.d.c.ne quis arbitret̃.
& ibi gl. ergò pro ſalute propria, non debet aliquo
modo dici peccatum mortale in non perfecto,& vi
de Bal.in auth.contra qui propriã.C. de non nume.
pecu.qui dicit, ꝙ propter defenſionem licitũ eſt re
gulariter mentiri; ſed debet intelligi de defenſione
iuſta,ſed nõ inſiſto in hoc. Et quicquid ſit in foro cõ
973 ſcientiæ. † Humanitas noſtra ꝓ conſeruatione ſui
indiuidui debet facere quicquid põt, nec apud ho-
mines hoc reprehenſibile iudicatur,imò laudabile;
dũ fiat pro ſalute propria,& ẽt ꝓ ſalute alteri⁹,quæ
vulgaris opinio videtur etiam defendi authoritate
dictæ gl.in.d.c.ne quis. Nam cum gl.ibi velit, ꝙ in
viris imperfectis mentiri pro ſalute hominis nõ eſt
peccatum mortale;ſed ſolum perfectis; & quaſi nul
974 lus perfectus reperiatur; † quia ſepties peccat iuſt⁹
in die.Res enim penè eſt cõtra naturam, quòd quis
ſit ſine peccato.25.diſt.in.§.criminis.vide ꝙ dicam.
j.de exceſſ.præl.in rub.aduertat ẽt,ꝙ ſi ſuam condi
ditionem faceret meliorem confitendo, puta; quia
pœna corporalis per confeſſionẽ efficitur pecunia-
ria:ꝙ confiteatur,quando verum eſt; alias non. Fa-
cit quòd ſtatim dicam. Item non credat inquiſitus
mellifluis verbis officialis,& promiſſionib⁹ ſuis.Fa
ciunt.n.largas,& amplas ꝓmiſſiones,vt eruant ve-
ritatem.quas poſtea minimè obſeruant. Ipſis enim
hoc licitum eſt pro inueniẽda veritate.30.q.5.c.iu-
dicantem.Si verò innocẽs es à delicto, de quo es in
famatus;ſi probabile eſt, & ſit tale in quo ſola con-
feſſio non ſufficit;quia reprobari poteſt,vt eſt in fur
to,pro quo vix nõ culpabilis poteſt periclitari; niſi
officialis ſit malus, aut ſtultus,vel ignarus. Nam vo
let inuenire cui fecerit furtum,vbi, & quid de furto
fecerit,vel ſi eſſet ſimile delictũ reprobabile, & hoc
caſu ſemper ego conſului, & conſulerem, quòd in-
quiſitus compareret, & potius vellet omne tormen
tum pati in perſona,quam infamis cum tanta igno
minia degere. Faciunt quæ dixi in nono art. princ.
verſ.20.quæro. Conſulerem tamen, vt conſuluit Pe-
trus Pectinarius,conciuis meus,ꝙ ſi eſſet facinoro-
ſus,vel alia delicta reprobabilia perpetraſſet,ꝓpter
quæ pœna veniret imponenda; quòd nullo modo
comparere debeat; licet pro alio nunc cõmiſſo eſ-
ſet inquiſitus; quia plerunq; officiales fingũt vnum
pro alio;& poſito quòd nulla eſſet fictio,eſt tamẽ pe
riculoſum propter alia delicta. Si verò delictum nõ
eſſet reprobabile;nullo modo cõparet, quamuis in-
nocens ſit,ſi modo ſcit, quid intẽdat officialis. Si tñ
in caſibus prædictis captus fuit, aut comparuit, &
innocens ſit,nullo modo confiteatur, ſi hoc facere
poteſt,hoc tñ facilius eſt conſilio, q̃ facto,& ſi con-
975 tingat,ꝙ†ob pœnã tormẽtorũ cõfeſſus fuerit;illam
reuocet;qa alias grauiter peccat, & ſeipsũ interfice
re dicitur,vt tradit. D.m.in.c.ex parte.ſ.de ſepul.&
c.1.ſ.de teſt.cog.& p.c.ſi nõ licet.23. q. 5. & in iſtis
criminibus, quæ de facili non poſſunt reprobari, &
perquiri,an verũ dicat qui cõfitetur,debet eſſe pru
dens officialis,& diligenter animaduertere,& inue
ſtigare oẽs circunſtãtias,per quas ipſe valeat cogno
ſcere, vtrum inquiſitus ſit confeſſus potius propter
pœnã tormentorum,q̃ per veritatem, & interrogare
inquiſitum, vtrum aliquis allocutus fuerit eum de
dicto maleficio.Hoc dico;qa ſemel vidi de facto, ꝙ
cũ quatuor ciues vellẽt vnũ morti tradere ob inimi
citias,& factiones; ſuppoſuerunt vnũ,q prædiceret
crimen

crimen capitale, de quo intēdebat illum diffamare
apud officialem, ad hoc vt ipſe tandem tortus, illud
delictum punctualiter confiteretur, quod quidem
delictū erat reprobabile; vnde cum in principio in
quiſitus negaret, eo ꝙ innocens erat, interrogauit
poſt tormenta illum, vtrum cum aliquo de ipſo de-
licto verba habuerit, q reſpondens ſe nunquam deli
ctū illud cōmiſiſſe, dixit, qualiter talis venit ad eū,
& narrauit ſibi totum delictum, de quo dicebat in-
famatus, quo audito officialis fecit illū capi, qui ca-
ptus propalauit ſuppoſitores ipſi'; & tandē cōperta
eſt calumnia prudētia officialis, & innocens euaſit.
Sunt .n. cuncta diligenter timanda, attendenda, &
inueſtigāda, exemplo Danielis, ne innocens cōdem
netur. Quis enim ignarus eius qđ quærit, & intendit
ſcire officialis, potens eſt varia ſubire tormenta, &
in negatione perſiſtere? Nemo ferè, ſi vera fateri vo
lum'. Caueant ergò officiales, ne ædificēt ſibi ad gæ
hēnam. Si verò pœna imponenda eſſet pecuniaria,
nocens fateatur delictum; tum quia non licet menti
976 ri, vt dictum eſt; tum quia † cum ſpontè confeſsis
miti' agitur, gl. in verbo ſua ſpontè. 2. q. 1. in primis.
& 1. diſt. c. præsbyterum. ꝟ. de furt. c. fi. 12. q. 1. in c.
non dicatis. 15. q. vltima. in ſumma. traditur in. l. 1.
C. ad. l. Iul. maie. de re mil. non omnis. §. 1. 2. & 3. in
c. de hoc. ꝟ. de ſym. & vide qđ ibi dixi. Tum etiam,
977 quia † in multis nocet mēdacium reſpectū beneficij
amittendi, vt. l. fi. ff. de rei vend. & in. l. 1. §. interdū.
ff. ſi qua pauper. feciſſe dica. & ibi. D. Flo. & l. ſi du-
bitetur. §. 1. ff. de fideiuſſo. & l. verum. §. 1. ff. pro ſo-
cio. & l. ſi præſidi. C. de donat. ante nups. & l. contra
negantem. C. ad l. Aqui. & auth. contra qui propriā.
C. de non numer. pec. & Inſti. de oblig. ex qua. con-
tra. §. fi. vide etiam alia iura per Bal. in. l. 1. C. de furt.
& in. c. ſi vaſallus. ſi de feu. defunc. fue. controuer. Tū
978 etiam, quia † poterit cōſequi beneficium, qđ vt plu
rimum ſtatuta Italię tribuunt confitentibus, & dam
num, ſeu augumentationem pœnæ negantibus, de
qua materia vide latè per Bal. c. 1. §. porrò. quæ fuit
prima cauſa benefi. amitt. vbi vide per eum, de qua
negatoria intelligatur, & ꝙ tale ſtatutum, & benefi-
cium non vendicat ſibi locum in pœnis impoſitis
ipſo iure, per. l. id quod. §. fi. & etiam ibi not. Bar. ff.
de penu leg. & l. 1. & ibi Bar. & D. Flo. ff. ad. l. Aquil.
& l. palam. ff. de ritu nupt. & quòd licet primo nega
uerit, deinde confiteatur nōdum liquidato negotio,
quòd licet non proſit ad diminutionem pęnæ, pro-
deſt tamen ad pœnæ non augumentationem. Vide
etiā Bal. in. d. c. ſi vaſallus. & ibi etiam de eo, qui pri
mo negauit, deinde confitetur in tormentis, & per
Bar. in. q. quæ incipit, per Italiam. & vide etiam per
Bal. in. d. c. vaſallus. vbi dicit, ꝙ tale ſtatutum intel-
ligitur de negante per dolum, vel latam culpam; &
ibi ēt vide, qualiter poſt negationem admittetur
pnīa, & qđ ſi aliquis fatetur delictum, negat tamen
aliq̄ qualitatē, qua ceſsāte pęna ceſſat, vel minuit, vi
de latiſsimè per Bar. in. d. q. quæ incipit, p Italiā. vbi
vide plura notāda circa hāc materiā, dicā ſtatim in
q. 88. vbi ēt dicam de confeſſo in tormētis. ¶ Octua
979 geſimotertio quæro, Pone, † inquiritur contra. P. ꝙ
ipſe percuſsit L. officialem cōmunis Senarum, &
de numero reſedutorum, quos percutere eſt grauiſ-
ſima pęna. Inquiſitus fatetur ſimpliciter, vel fatet ſe
percuſiſſe dictū. L. Poteſtas vult ipſum condemnare
pęna qua tenetur percutiēs officialem, & reſedutū,
quæ longe grauior eſt, vt dixi, quæritur, an poſsit?
Hanc. q. habui de facto; & obtinui, ꝙ non poſſet; qa
980 † reſponſio ad inquiſitionem, ſeu accuſationem, vel
poſitionē continentē vnū principaliter, & aliud de-
monſtratiuè, intelligitur tm̄ facta ad principaliter
contenta, vt ſingulariter not. Spe. in tit. de poſitio. §.
7. verſ. 11. & Ant. de But. in. c. 1. ꝟ. de plus peti. Sed in
dicta inqſitione videtur principaliter intentari per
cuſsio; & qualitas officij vr̄ adiecta demonſtratiuè.
Bar. ēt hoc tenet in. l. ſi cui ſerui. ff. de leg. 1. Vbi di-
981 cit, ꝙ † ſi fuit accuſatus P. de adult. cōmiſſo in S. vxo
rē Titij; & ipſe P. rñdendo accuſationi, dicit cōfiteor
me cognouiſſe carnaliter dictā. S. ꝙ p hoc non videt
cōfiteri illam qualitatem, ꝙ ſit vxor Titij; & ſic non
pōt puniri de adulterio; niſi aliter ꝓbet. Secus ſi ac
cuſatus, vel inquiſitus confiteretur omnia contenta
in inquiſitione vera eſſe, p d. l. ſi cui ſerui. §. ſi à filio.
Sed tu vide eundem Bar. in. l. ſi dubitetur, verſi. fi. ff.
982 de fideiuſſ. vbi dicit, qđ regula ſit, ꝙ † vt per menda
cium quis ammittat beneficium ſibi cōpetens, ne-
ceſſarium eſt, ꝙ dicatur circa idem, qđ eſt cauſa be
983 neficij, vt puta; † ſi ſocius negat ſe ſocium, perdit be
neficiū, qđ habet ratione ſocietatis, vt in. l. ſi vnus. §.
984 fi. ff. pro ſocio. & † filius qui eſt in poteſtate, ſi negat
ſe fuiſſe in poteſtate, amittit beneficium, vt. l. 1. & l.
985 ſed ſi ex parte. ff. quod cum eo. & † fideiuſſor ſi ne-
gat ſe fideiuſiſſe, amittit bñficiū diuiſionis, & excuſ-
ſionis, vt. d. l. ſi dubitetur. §. fi. de quibus omnibus
eſt tex. in. l. ſed hoc ita. in. fi. de re iud. vult tamē Bar.
in. d. §. fi. ꝙ licet in libello aliquid petatur à fideiuſ-
ſore, & narretur eum fideiuſiſſe, & ipſe negat narra-
ta, prout narrātur vera eſſe, ꝙ ipſe non amittit be-
neficium diuiſionis; quia ille qui negat, intelligitur
negare intentionem principalem ipſius libellantis,
quę principalis intentio ex concluſione libelli appa
ret, quę cōcluſio vr̄ eſſe, quare peto ipſum cōdemna
ti, cogi, & cōpelli ad ſoluendum; vnde cum fideiuſ-
ſor, vel ſimilis dicit, nego narrata, prout narrātur ve
ra eſſe; videt ſolum negare concluſionem, non antē
alias appēdicias; & ſic videtur eſſe contra ea, q̄ no-
tat Bar. in. d. l. ſi cui. Sed poteſt dici, ꝙ in primo caſu
principaliter ī iudicium deducebatur adulterium;
& ideò principaliter confeſsio refertur ad hoc. Vel
poteſt dici, qđ ibi reſpondit in terminis Bar. per
986 verbum omnia, † qđ verbum vniuerſale collectiuū,
& etiam diſtributiuum; ſecus ſi ſimpliciter, & inde-
finitè negaret. Præterea longa eſt differentia inter
affirmatiuam, & negatiuam, ſecundum not. in. l. is
qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. & in dicta prin
cipali quęſtione fuit iudicatum, ꝙ inquiſitus nō po
terat puniri, tanq̄ percutiens officialem, de quo vi-
de etiām Io. de Imo. in. d. l. ſi cui. §. ſi à filio. ¶ Octua
987 geſimoquarto quęro, † vtrum in cauſa inquiſitionis
iurandum ſit de calumnia? Sol. Doct. non tangunt
hanc quæſtionem ꝙ repererim; niſi ꝙ Io. de Imo.
tranſcurſim dicit vnum verbum hic, per qđ videtur
ipſe ſentire, ꝙ iurandum ſit de calumnia. Sed tu ad-
uerte, quod in hac quæſtione ex duplici capite vide
tur oriri dubitatio. Primo, quia in cauſa criminali
non videtur eſſe iurandum de calumnia, ſecundum
quod notant Martinus, & quidam alij, in. l. 1. C.
de

de iuram.calum. Mouentur; quia licet in cauſa ciui
988 li ſit iurandū; tamen † cauſa criminalis nihil habet
commune cum cauſa ciuili, vt Inſtit.de public.iudi.
989 in princ.Item quia † in criminalibus licitum eſt mē
tiri, & qualitercunq; redimere ſanguinem ſuum. ff.
de bonis eorum, qui ante ſenten.ſibi mor. conſciue.
l.1.facit.ff.de bonis liberto.in.l.qui cum maior.§.ſi
patris.Secunda dubitatio deſcendit.Nam poſito, ꝙ
ad promotionem alicuius procedatur in inquiſitio
ne, non videt̄, ꝙ requiratur reſponſio ex parte inq-
ſiti; & per cōſequens nec iuramentum, vt dixi.s̄.eo.
art.prim.verſ.19.quæro. & ſecundum ea quæ dixi in
verſ.26.quæro.Ego tñ arbitror, retentis quæ dixi, &
de reſponſione, & de litis conteſtatione, ꝙ fortè iu-
randū ſit de calumnia.Nec obſtat, ꝙ in contrarium
in primo loco allegatum eſt, quia ſm̄ Bulga. & Io. &
Azo. & gl. & Bar. & cōiter.* Doc. in.l.1.C.ď iura cal.
990 etiam † in cauſa criminalibus iurandum eſt de ca-
lumnia, per generalitatem dictę.l.1.&.l.fi.C.de fide
inſtru. & eſt tex.expreſſus in.c.1.s̄. de iura.cal.ibi in
quacunq; cauſa, ſeu controuerſia criminali, ſeu ciui
li.Facit, & tex.in auth. vt litigantes iurent.§.ſi autē
criminalis.coll.9.& in.l.clarum.C.de auth. præſtan.
& in auth.nouo iure.C. de pęna iudi. qui malè iudi.
& cōiter* tenēt Canoniſtę in.d.c.1. Non obſtat arg.
primum.s̄. in contrarium formatum, quia illud eſt
verum, ꝙ criminalis accuſatio, & ciuilis actio nihil
cōe habēt.ſ.quo ad modū concludendi; qa per ciui
lē actionē cōcludit aliquid dari, vel fieri; ſed per ac-
cuſationem criminalē concluditur ad pęnā inferen
dā accuſato, vel inquiſito.Non ob.ſecundū arg.quia
non eſt verū, ꝙ per calumniam liceat redimere ſan-
guinem ſuum; cum illa ſit peccatum mortale; nec li
citum eſt ēt pro ſaluandis omnibus hominibus, qui
viuunt, & quo ad animas, & quo ad corpora, menti
ri, probat̄.22.q.2.c.ne quis.traditur per Doc. in. c.
991 ſuper eo.j̄.de vſur. & ratio eſt in promptum; quia †
omnis ordinata charitas debet incipere à ſeipſo, vt
in.c.3.de ſuppl.negl.præla.&.in.l.ſi pſes.C. de ſerui.
& aqua.23.q.5.c.ſi non licet.de pęni.diſt.3.c.q vult.
992 nam † quid prodeſt homini, ſi totū mundū lucretur
animæ vero ſuæ detrimentum patiatur.Mat.16.c.&
Lucæ.9.c.habet̄ de ſimo.c.Mattheus.& ibi dixi; di-
cit tñ Hoſt.in ſumma in tit.de iur.cal.§.& in quibus
verſ.Item in criminalibus, ꝙ ſecundū leges non eſt
iurandū in cauſa criminali, per rationē.s̄. allegatā;
quia licitum eſt ibi corrumpere, quòd ſine falſitate
fieri non poteſt, & ſine calumnia; ergo nō indicendū
cōtra hoc iuramētum, arg.not.s̄.de coha.cle. & mu
lie.c.clericos, quia hoc eſſet iurare contra mentē, &
anceps incurrere piuriū; ſecus dicit ſm̄ canones.Sed
Bar.tenet, ꝙ idem ſit ſecundum leges.Nec obſt.l.1.
quia id qđ dicitur. ꝙ licitū eſt redimere quocunq;
modo, ꝓ tacito dicitur; quia pro confeſſo non habe
tur, qui aduerſarium corrumpit; ſed non ꝙ licitum
ſit calumniari.Conclude ergò, ꝙ in criminali regu-
lariter exigitur iuramentum calumniæ; quia ſi exi-
gitur in cauſa ciuili; fortius debet exigi in cauſa cri
minali, in qua maius eſt periculum, ꝑ reg. c.vbi pe-
riculum.de elect.lib.6.&.s̄.tetigi in alio artic. Sed
in inquiſitione ita demum videtur exigendum, ſi
per iudicem fieret interrogatio.Hodie tamen ſecun
dum cōmunem ſtylum Italię, tā in accuſatione, quā
in inquiſitione reus cōparens iurat de dicēda veri-
tate; & ſentit Bar. in.d.l.1.& vide ꝙ dixi.s̄.q. 75. &
q.83.& ad prędicta vide quæ latius dixi in.c.2.s̄.de
iur.calum.à.6.verſ. vſq; ad 8. ¶ Octuageſimoquin-
993 to quæro, † quid ſi is contra quem inquiritur eſt mi
nor, verū debet admitti eius reſponſio, nō dato ſibi
curatore? Sol.dic, ꝙ non, qm̄ minor ēt in criminali-
bus, non habet legitimā perſonam ſtādi in iudicio,
vt in.l.clarum.C.de autho.præſt.& in.l. in vniuerſis.
C. qui dare tut. poſ. & eſt tex.in cauſa crīali.in.l.ꝓ-
pter.C.de adul.quòd procedit etiam ſi plures habe
ret liberos, vt in.l.de his.C.de adm.tut.aliàs autem
ꝓceſſus non teneret, vt in.l.1.&.2.C.qui legi.perſo.
& ibi per Doct. Nec etiam confeſſio ſua ſpontanea
præiudicaret, vt traditur in.d.l.clarum. vbi vide per
Bal.qui recitat plures opi. Petr. enim dicit, ꝙ hoc
procedat, ſi haberet curatorem; aliàs ſecus.ff.de cō
feſ.l. certum.§.minorem.hoc tamen non videtur ve
rum; quia ſi minor ſine curatoris authoritate nō po-
teſt producere teſtes, nec alios actus facere, minus
præiudiciales; ergo minus confiteri, & per hoc re-
probatur etiam opinio.Dyn. qui indiſtinctè voluit,
quòd confeſſio adulti teneat, etiam ſine authorita-
te curatoris; licet ſecus ſit in pupillo. Item contra
Dyn.eſt tex.in.d.l.clarum.qui in hoc æquiparat pu-
pillum, & adultum in cauſis criminalibus. Sed Ni-
co.de Mat.diſtinguit, ꝙ quandoq; minor confitetur
ad iudicij ſuſtentationem, & requiritur authoritas
curatoris, ita loquitur.l.clarum.quandoq; ad verita
tis indaginem; & tunc non requiritur. Ratio diffe-
rentiæ eſt; quia in primo caſu iudicium debet eſſe
fundatum ſolemniter, vt.C.qui tut.da.poſ.l.vniuer-
ſis.Sed in ſecundo caſu, vbi agitur de mera volunta
te, nō eſt curandū de apicibus iuris, vt.ff.mād.l.ſi fi-
deiuſſor.§.qdā.Iac.But.in auth. ſacramēta puberū.
in noua lect.aliter diſtinguit, dicēs, ꝙ quædā eſt cō
feſſio, quæ non cadit in curatore; vt confeſſio extor
ta per tormenta; & tunc ſtatur confeſſioni adulti, ꝓ
cedentibus indicijs.Quędam eſt cōfeſſio ſuper qua
poteſt cadere curatoris auctoritas, prout eſt confeſ
ſio voluntaria; & tunc ſecus; & ꝓ primo dicto vide-
tur tex.in.l.auxilium. §. in delictis.in verſ. fateatur
cōmiſiſſe.ff.de min. Sed contra ſecundum dictū vi-
detur tex.in.d.l.certum.§.minorem. ſed loquitur in
ciuili, vbi min⁹ vertitur præiudicium.Sed dicit Bal.
ꝙ illud quòd dicit Iac. de confeſſione præcedente
tortura, eſt verum; dummodo anteq̄ eſſet torquen-
dus fuerit primo examinatus ſolemniter cum cura
tore, & proceſſum cauſa cognita.Nam tunc tortura
videt̄ quędā executio pręcedentis cognitionis, vt.ff.
de adulte.in.l.ſi poſtulauerit.§.quæſtioni.Bar.tamē
in dicta.l.certum.§.pupillo, generaliter vult, & be-
nè, ꝙ in omnibus caſibus, in quibus minor debet re
ſpondere de veritate, ꝙ debet præcedere quædam
cauſæ cognitio; & an ſit interrogandus, vel nō, ꝙ de
bet accedere curatoris authoritas, arg. l. cuſtodias.
ff.de publ.iudi.& ibi not.Bar.& i.d.l.ſi poſtulauerit.
§.quæſtioni, & ſic ſufficit curatorē eſſe præſentem,
& authoritatem, quando iudex pronuntiet eſſe re-
ſpōdendum, vel qñ ei præcipit vt reſpondeat; vel
etiam quando iurat de reſpōdenda veritate. Facit,
qđ dicimus in teſte; quia ſufficit partem eſſe pręſen
tem cum iurat, vt.C. de teſt.l. ſi qñ. & reſpōſio quæ

fit à

fit à minore çquiparatur dicto teſtis, vt not.gl.in.l.1.
§.quod obſeruari.C. de iura.calum.& Bar.in.d.§.in
994 pupillo. Et ex prædictis infertur, ꝙ† minor ex cõtu-
macia non poſſet banniri ad mortem; quia hoc non
fit niſi ideò, quia minor eſt indefenſus in ꝓceſſu cau
ſæ, & in ſentẽtia. Itẽ ex cõtumacia minor nõ põt ha
beri pro confeſſo; niſi interueniat curatoris authori
tas, arg. d.l.clarum.& ibi not. Bal. qui dicit, quòd
ſtatuta communiter prouident in contrarium, qđ
tenet etiam idem Bal.in.l.1.C. de confeſ. ſatis enim
illud eſt, ꝙ ipſe fuerit citatus legitimè, & ſtatutum
velit ipſum haberi pro confeſſo; & ita dicit, ꝙ de fa
cto obſeruatur. Secus tamen dicit ſe credere in pu-
pillo. Et ad prædicta etiam allegat. l.non põt dolo.
ff. de reg.iur.& qđ not. in.l. ſi quis in tantũ. C. vnde
vi. Bal. verò in.d.l.1.C. de confeſ. dicit, ꝙ aut minor
cõfitetur cũ authoritate curatoris, & valet. Aut ſine,
& nõ valet, ſi habet curatorem, vt.l.ſi curatorem. C.
de in integ.reſtit. Fallit, quando eſſet talis actus, cui
nõ poteſt adaptari curatoris authoritas; vt quia cõ
fitetur in tormentis, vel imminente terrore, propter
multa indicia, vel vnum longo tempore continua-
tum.ff. ad Silla.l.excipiuntur.in fi.&.ff. de re milit.l.
non omnes.§.à barbaris. Nam in hac reſpõſione nõ
datur libera facultas negandi; ſed neceſsitantib' in
dicijs præciſè cogitur fateri; & ita ſeruat cõſuetudo
ſecundum eum. Subdit tamen, ꝙ ſi iudex ꝓnuntiat
eum torquendum, ꝙ benè auditur diſputatio, & al-
legatio curatoris; ſed poſtea in executione hui', nõ
requiritur, vt.d.l.ſi poſtulauerit. &. ſ. tenuit Bar. &
ita ſeruatur ſecundum Bal. Aut adultus caret cura-
tore; & hoc caſu non dato curatore in cauſa crimina
li, vbi deueniendum eſſe ad torturam; iudex non po
teſt interloqui minorem torquendum eſſe. Debet
igitur compellere minorem, vt petat curatorem, &
ſeruare quod dictum eſt de habente curatorẽ. Sed
in ſpontanea confeſsione, recitat opiniones de qui-
bus in.d.l.certum.§. minorem. &.d. l. clarum. vide
ibi per eum; & ibi tandem concludit, qđ minor nõ
habet ſolemnem perſonam ad confitẽdum tale qd,
per quod perdat legitimas defenſiones, certas, vel
dubias; vnde ſi habet probationes in promptu, de-
995 bent admitti ipſo iure; quia† in confeſsione ſtatuto
rum pondus cauſæ, & tota vis iudicij, & ſententia
eſt ſequela. Et ideò ſi non valet ſententia contra a-
dultum abſq; curatore; ergò nec cõfeſsio, ex qua ne
ceſſe ſequitur ſnĩa.l.deniq; .§.1.ff.de mi. Et ideò di-
996 citur, ꝙ† .§.minorem. debet intelligi, quando inter
uenerit authoritas curatoris in confeſsione, vel an-
te in iuramento calumniç; & ſequela eſt rñſio, quç ſe
quitur; nã ſi eſt præſtita authoritas in iuramento, eſt
implicitè prçſtita ad rñdendũ; licet ſpecificè nõ ſit
præſtita ad ſic rñdendum. Concludit ergo Bal. ꝙ ſi
præceſſit authoritas curatoris in iuramento prçſti-
to de calumnia, valet minoris cõfeſsio; aliàs eſt ipſo
iure nulla. Vult etiam, ꝙ negatio non teneat, ſi ex ne
gatione cõſequeretur prçiudiciũ. Exemplũ in auth.
de trien.& ſem.§.pec.collar.3. & aptius exemplum
põt figurari. ĩ. per ea, quæ dicentur. q.87. Facit qđ
not.in.l.non eo minus.C.de procu. Et hæc ꝓcedunt
in cauſis, in quibus minor non põt eſſe in iudicio, ſe
cus eſt in caſib', in quibus poteſt eſſe in iudicio, de
quibus vide per gl.3.& Doc.in.c.ex parte.ſ.de reſt.
ſpol.& Bar.in.d.l.certum.§.in pupillo.ff.de confeſſ.
Sed an tunc poſsit reſtitutionem petere tanq̃ læſus?
997 Videtur dicendum, quòd non; quia† in delictis non
datur reſtitutio minori in integrum, vt. l. auxilium.
§.in delictis.ff.de min. Sed hoc nõ obſtãre, arbitror,
ꝙ poſsit aduerſus cõfeſsionẽ ſuam; licet.n. non poſ-
ſit aduerſus delictũ reſtitui, vt.d.§.in delictis, tñ hoc
intelligiẽ data veritate delicti; ſed aduerſus læſionẽ
contingentẽ ex facilitate ætatis in reſponſionib' fa-
ctis in iudicio, vel in ꝓceſſu, aut ſimi. nõ video qua-
re nõ debeat reſtitui. Et ꝙ poſsit reſtitui, videẽ tex.
in.l.ſi ex cauſa.§.nunc videndum. verſ. ſed ſi cum ex
damno.ff.de mino. vbi minor reſtituiẽ aduerſus ne-
gationem, per quam veniebat puniendus. Et tradiẽ
in.l.1.C.ſi aduer.delic. Et vide latè per. D.m. an de-
beat reſtitui in caſibus, in quibus poteſt eſſe in iu-
998 dicio, in.d.c.ex parte.in.gl.3. Sed pone, ꝙ† minor iu
rat dicere veritatem; & cum iuramento reſpondet
inquiſitioni, ſine authoritate curatoris, valebit ne iu
999 dicium? Et videtur dicendum, ꝙ ſic; quia† iuramen
tum videẽ repræſentare minorẽ maiorẽ, vt in auth.
ſacramẽta puberum. C.ſi aduer.vendit.& in.§. item
ſacramenta.c.1.de pace iura. fir. In contrariũ facit;
quia tex. prçdicti loquunẽ de iuramento prçſtito ſu
per contractibus. Iac. But. in dicta auth. ſacramen-
ta. vt refert Bal.in.d.§.item ſacramenta. dicit, ꝙ nõ
tenet talis confeſsio, quamuis minor iurauerit dice
re veritatem, & non venire contra. Et hoc etiam re-
1000 fert, & tenet Bald.in.l.1.C.de confeſ. quòd† defen
ſioni capitali, etiam cum iuramento, non poteſt re-
nuntiari, not.gl.in.l. pactum inter hæredem.ff. de
1001 pact. Et ratio eſt; quia† defenſio ſtatus, & perſonç,
eſt de iure natarali, & per conſequens publici iuris,
vt.l.non tantũ.ff.de appel.& in clẽ. paſtoralis. de re
iudic. Idem tamẽ Bal. tenet contrarium in.d.§.item
ſacramẽta. Mouetur; quia quædã ſunt quæ requirũt
præſentiam curatoris; & tunc dicit verum Iac. ſecũ
dum eum. Quædam quæ non requirunt eius præſen
tiam, vt tortura, & confeſsio facta legitimè, & vten
do iure cõmuni, licet præcedentibus tormentis, &
iſta benè valet. Item, quia præſentia iudicis ſupplet
defectum curatoris. Sed hæc rõ non tenet; quia ſecũ
dum eã ſequeretur, ꝙ proceſſus agitatus per minu-
tẽ in iuditio, ſemper teneret; cum ibi ſemper ſit ꝓ-
ſentia iudicis, cuius conſequeus eſt falſum, vt.l.1.&
2.C.qui legit. perſo. & ideò deciſio huius queſtio-
nis dependet ex his, quæ dicta ſunt in præcedenti
1002 †Quid autẽ ſi minor eſt cõfeſſus extra iuditiũ; v-
trũ poſsit cogi in iuditio ad pſeuerãdũ in illa cõfeſ
ſione? Bal.in.d.l.clarũ. dicit, ꝙ ſic, ſi illa cõfeſsiu eſt
veriſimlis, ar.l.q̃to.in.fi.ff.de çdi.edic.&.ff. de adul.
in.l.capite quinto. Secus ſi non ſit veriſimilis, vt in.l.
1.C.ſi qs impera maled. & in.l.milites.C. de quçſt.
1003 ¶ Octuageſimoſexto quæro † Quid ſi inqſit' cõ-
paret, & confitetur, quid debeat facere iudex? Solu.
aduertat ante omnia iudex, vt ſi delictũ habet cer-
tas qualitates adiũctas in inquiſitione, ꝓpter quas
eius pœna venit augumentanda, quòd nõ admittat
ſimplicem confeſsionem; ſed dicat, ꝙ cõfiteaẽ uia
cõtenta in inqſitione, vt effugiaẽ dubitatio, de qua
dictum fuit.ſ.q.84. Videtur, quòd partes ſuç ſint ſo
lum in condemnando, vt not. in.l. proindè.ff. ad.l.
Aquil. & in.l.1. &.l. certum.§. ſi, & ibi Iac. de Are.
ff. de

ff.de confeſſ. & in .l. ſi debitori .ff. de indi. Sed tu
circa hoc vide tex.in.l.ſi confeſſus. ff.de cuſto.& ex-
hib.reo.vbi tex.vult, quòd ponatur in vincula pu-
1004 blica, donec pronuntietur; Et ſic † videtur neceſ-
ſaria pronuntiatio in criminalibus; licet ſecus vi-
deatur eſſe in ciuilibus, vt in .l.1.C. de confeſs. vide
per Bar.in.d.l.ſi confeſſus.& per Bal. in.l.præsbyte-
ri.C.de epiſc.& cleri. Sed aduerte; quia communi-
ter*obſeruatur,& etiam ex forma ſtatutorum com-
muniter diſponitur,vt.j.dicam.q.92.ꝙ tali confeſ-
ſo detur certus terminus ad omnem ſuam defenſio
nem faciendam.Debet tamen interim teneri in vin
culis, ſi cauſa ē capitalis, vel corporis afflictiua, aut
principaliter, aut in defectũ pecuniatię. Secus ſi ſo-
lum, & ſimpliciter pecuniaria;quia tunc poteſt rela
xari ſub fideiuſſoribus,vt dicã.j.in ver.nouageſimo
1005 primo quæro.Sed quæro,† vtrum intra prędictum
terminum, vel vtrum de iure communi anteq̃ con-
dẽnetur, poſsit reuocare confeſsionem ſuam? Et in-
continenti apud acta, nõ eſt dubium, ꝙ poteſt reuo-
care, etiam non docto de errore, ſecundum ea, quæ
traduntur in.c.ſcriptum.s̃.de electio.& p glo.in.c.ſi.
de iureiuran.lib.6.& p glo.in.c.apud.32. q. 1. Quæ
glo. voluit, ꝙ poteſt reuocari incontinenti antequã
ſit deſcripta in actis. Et idẽ voluit Hoſt.& Io. And.
in.d.c.ex literis:& Io. And.& Archid.in.d.c.ſi. Videt̃
tamen dici poſſe, ꝙ etiam ſi ſcripta ſit, dummodo
incontinẽti poſsit reuocari, aliter non docto de er-
rore. Dummodo nõ pręceſſerit terminus ad delibe
ratè reſpondendum;& dummodo ſit clara reſpõſio;
Sed ſi intricata, etiam ſi præceſſerit terminus, incon
tinẽti poteſt declarari,& reuocari. Et de materia re
uocationis confeſsionis, vide glo.& Bar. in l.credi-
tor.§.1.ff.de appel.& Bal.in.l.2.quo.app.nõ recip.
& traditur per Doct.in.c.ex literis. de diuor. & per
Io.And.in.c.atteſtationes. de deſpon. impu. & per
Archid.in.c.1.de accu.lib.6.& not.D.m.in.c.præte-
1006 rea. de teſti.cog. ¶ Item † poteſt etiam ex interual
lo reuocari probato errore, vt traditur in.l.error. &
ibi per Docto.C.de iur.& fac. igno.& in.c.fin.s̃.de
confeſs.& per Dyn.de reg.ꝙ ſemel.de reg.iur.lib.6.
& in iuribus ſtatim allegatis. Et de cauſa criminali
tradit Archid.in d.c.1.&.2.q.1.in ſum.& Io.And.&
Doct.in.d.c.ex literis.Et vide de hoc artic. per Bal.
in.l.cum precum.C.de lib.cau.& per Bar.in.l.1.§.ſi
1007 quis vltrò.ff.de quęſtio.vbi tradit,† an ſi cõſtat de
innocẽtia poſt condemnationem, poſsit iudex reuo
care, de quo.j.Et vide Bal.in.l.1.C.q̃ accu.non poſ.
1008 vbi ponit,† an reuocatio ſit defenſio. Et an ſi con-
feſsio ſit irrata, poſſit vt erronea reuocari, vide qđ
not.in.c. inter dilectos. s̃.de dona. Facit qđ ponit
glo.ſuper verbo debitę quantitatis.in.l.rationes.C.
de proba.tradit Inno.in.c.dilecti.s̃.eo.& ibi teſtgi.
dixi etiam in clẽ.1.de proba.quaſi in.ſi.& hæc pro-
cedunt reſpectu reuocationis. Sed inquantũ reſpon
ſio eſſet dubia, dico etiam, ꝙ ex interuallo admitti
1009 tur declaratio; tum quia † declarans nihil dicitur
de nouo facere, vt in.l.hæredes palam.§.ſed ſi notã.
ff.de teſta.& in.c.literę.s̃.de dilat.& in.c.paſtoralis.
de ſent.excom. de quo dixi in clẽ.1.de ſeqneſt. poſſ.
1010 & fruct. Tum quia † reſponſio dubia interpretatur
pro rñdente, vt in.c.cauſam quę.in.ſi.s̃.de reſcri. Si-
cut dicimus de dubietate reſpectu libellantis, in.l.ſi
quis intentione ambigua.ff.de iudi. Facit etiam qđ
not.4.diſt.in.c.erit autẽ.&.25.diſt.§.criminis. Sed
1011 quæro circa prædicta, † quid ſi talis cõfeſsio facta
ſit coram iudice incompetenti? Sol.dic de hoc, vt la
tè traditur p Doct.& maximè per D. Ant.& D.m.in
1012 c.at ſi clerici.s̃.de iudi. ¶ Item quæro, † quid ſi
per iudicem in procedendo non ſit ſeruata ſolem-
nia à iure requiſita, vel ex forma ſtatutorum, inqui-
ſitus tamẽ confitetur delictũ; an ex tali confeſsione
poſsit ſequi cõdẽnatio? Gl. in.l.ſi filium.C.de liber.
cau.videtur tenere, ꝙ non. Inno.hic, & Doct. tenent
contrarium, & ſequuntur hic Doct. Facit etiam tex.
cum dictis Inno.in.c.Piſanis.s̃.de reſt.ſpolia.& in.c.
cum dilectus.de ord.cognit.& in.c.1.&.2.de accuſ.
lib.6.not.Io.de Imo. & ibi dixi, in clẽ. conſtitutio-
nem.de electio.tenet Inno.in.c.cum ſuper.s̃.de cõ-
feſs.& in.c.per inquiſitionem.de electio.& ſeqnitur
Bal.in repet.l.cum mulier. ff.ſolu. matri. in vltimo
not. & etiam in quæſtio. ſua, quæ incipit accuſatus
de vi turbatiua.& in .l. ictus fuſtium.in.fin.ff. de in-
fami. & in.l.2. C.de re iudic. in. fin.vbi allegat. c.
Piſanis.: Vbi etiam dicit, ꝙ non poteſt opponi de
ineptitudine libelli, per.l.ait prætor.§.permittitur.
ff.de mino.vbi dicit eſſe tex.ſingularem, & in.l.& ſi
ſeuerior.C.de infam.& in l.quotiẽs. C. de iudi. & in
l.Titia.ff.ſol.mat.& in.l.Presbyteri.C.de epi.& cle.
Et tenet Bar.in.d.l. ſi cõfeſſus.ff.de cuſt.& exhi.reo.
vbi dicit hoc verum, qñ hoc confiteretur in iudicio;
& principaliter, & per ſe. Secus ſi extra iudicium, vt
in.l.capite quinto.ff.de adul. Vel cõfeſsio veniret p
1013 quãdam conſequentiam, ſeu tacitè. Et † ita debet
intelligi glo. in. d. l. ſi filium. allegata. s̃. in contra-
rium. Facit qđ tradit Bar.in.l.2.§.ſi publico.ff.de a-
dult.& ſequitur. D.m. in.c. at ſi clerici. in notab. s̃.
de iudi.per.c.ex penitentibus.50.diſt.qui notabili-
1014 ter dicit, ꝙ † ſi promouendus confitetur ſuum cri-
men, non debet ex hoc puniri, ſed ſolum remoueri
ab ordinis ſuſceptione, quia ad hoc agebatur. Facit
ẽt qđ not.in.c.2.de ord.cognit. Item procedunt prę
dicta in vera confeſsione; ſecus in ficta, quę venit ex
contumacia, aut ſimi. ita ſingulariter voluit Bal. in
addi. Spe.in tit.de accu.ver.& not.ꝙ accuſatio. ibi;
not.ꝙ vbi libellus. Facit qđ not.idem Bal.in.l.error.
in.ſi.C.de iur.& fac.ignoran.& qđ not.Bal.in.l. ab-
ſentem.ff.de pœn.in vlti. q. Et vide quæ latè dixi in
c.ſuper his.j.de pen.poſt prin. ver. ſed circa prædi-
cta dubitatur, & ſic ex prędictis habes vnum ſingu-
latẽ intellectum effectus iſtius confeſsionis. Eſt ẽt
alius effectus ſm aliquos; quia etiam ſi eſſet decurſa
pręſcriptio contra delictum ex forma ſtatuti; tamẽ
videtur, ꝙ talis confeſſus poſsit puniri. Sed non pla
cet, vt patet ex his, quæ dixi.s̃.q.66. Item inſurgit
ex confeſſione alius notabilis effectus; quia poſito;
ꝙ eſſet tale crimen, de quo non poſſet regulariter
inquiri, ſed per accuſationem procedi; vel ſi potuiſ-
ſet opponi talis exceptio, per quã debuiſſet remit-
ti inquiſitus ad forum eccleſiaſticum; tales omnes
exceptiones per confeſsionem videntur remiſſe; cũ
1015 † per confeſsionem crimen ſit effectum notorium,
vt traditur in.c.cum olim.j.de verb.ſig.& in.c.ſi.de
coha.cle.& muli.& in.c.cum dilecti.s̃.eo.& in. l. cũ
fideicõmiſsũ.ff.de cõfeſ.cũ ſimil.ex quo ſeqt̃, ꝙ nõ
fuit neceſſarius accuſator, vt in.c euidẽtia.s̃.eo.&

l.ea quidem.C.de accuſ.& ſequitur Ang. de Aretio
in dicto tract. Placet mihi, qđ dicit de accuſatore;
ſed nõ placet ſimpliciter,qđ dicit de alia exceptio-
ne,per quam remittendus eſſet ad iudicem eccleſia
ſticum;quia ſi eſſet talis perſona , vel talis cauſa; vt
1016 † merè ſpiritualis,de qua iudex laicus nullo modo
poteſt cognoſcere,non valeret proceſſus;& ex con-
feſsione , ratione incompetentiæ non poſſet dam-
nari;ſed operaretur effectum , quem operatur con-
feſſio facta corã iudice incompetẽti,de qua dixi. s̄.
re mittendo,& pro hoc eſt tex. in.c.at ſi clerici.s̄.de
iudi.& ibi tenet. D.m.in notabilibus. & aduerte in
hac cõfeſſione ad ea,quo dixi. s̄.de minore.in.q. ſi-
1017 cẽ. ¶ Vlterius quæro,† vtrum confeſſus de malefi
cio ſemel,ſit neceſſe,ꝙ iterũ confiteatur? Dicit glo.
ꝙ ſic,in.l.1.ff. de cuſto.reo.&.l.ſi quis in ea.C.eo.tit.
& ibi glo.& Franc. Accur.etiam hoc tenebat. Facit
l.1.§.diuus Seuerus.ff.de quæſt.ibi,pro exploratis.
facinoribus haberi non oportere , & ibi glo. ad qđ
etiam allegat.§.ſi quis vltro.ea.lege. Facit etiam.§.
quæſtioni.& tenuit etiam Vber. de Bobio, vt refert
Spe.in tit.de confeſ.§.1.verſ.& hęc in ciuili.& repe-
rio tenuiſſe Alber.Papien.Sed Azo in ſumma.C. de
confeſſ. dicit, ꝙ aut quis confitetur crimen ſpontè;
& ſufficit vna confeſsio. Aut confitetur metu tor-
mentorum,& requiritur,ꝙ perſeueret in confeſsio-
ne,hoc probatur in.l.ſi confeſſus.ff.de cuſto.reo.ꝓ-
batur etiam.ff.de quæſt.l.1.§ quæſtioni.&.§. ſi quis
vltrò.Ita etiam ſentit Cyn.in.l.ſi quis in ea.C.de cu
ſto.reo.& ita tenet Guido de Suza.& Odof.& ita ſer
uat conſuetudo ſecundum Bar. & fuit opin. Roge.
antiqui gloſſator.quam ponit glo.in.d.§. diuus Se-
uerus.& tenet Spe.in.d.§.1.verſ.& hoc in ciuili. Fa-
cit.C.de pęn.l.cum reis.& tenet glo.1.in.l. ſeruos.C.
ad leg.Iul.de vi pub. Facit etiam,quia ſi ſpeciale eſt
in confeſsione facta metu tormentorum , vt perſe-
ueret;ergò,&c.& idẽ tenuit Tanc.vt refert Io. And.
in addi.Spec.ad dictum verſ.& hoc in ciuili.qui di-
cit,ꝙ melius facit,extra de confeſs.c.cum ſuper. &
de elect.c.per inquiſitionem. Cautius tamen vide-
tur eſſe, vt faciat ipſum in tali confeſsione reitera-
re,ne aliquo modo dici poſsit,ꝙ illa confeſsio fue-
rat exorta metu tormẽtorum. Sed ſi omnis ſuſpicio
ceſſat,vt puta; quia præcedentibus vrgentibus indi
cijs,ſtatim vt malefactor captus eſt, & ad iudicem
ductus ſpontè confitetur iudici crimen; nam ex tali
vnica confeſsione poterit damnari ; ſecus ſi ligatus
ad torturam. vel adhibitis minis de torquendo talẽ
confeſsionem feciſſet , quia præſumitur facta metu
tormentorum, vt dicit Bar. in.l.1.§.diuus.ff.de quæ
ſtio.& adde quæ dicam.j̃.q.96. ¶ Octuageſimoſep
1018 timo,† inquiſitus comparet,& reſpondens inqui-
ſitioni partem negat,& partem confitetur,vel con-
fitetur factum,negat tñ aliquam qualitatem; quæri
tur,quid iuris de iſto reſpondente? Sol. Bar.tracta-
uit hãc quęſtionem in.l.eum qui.in princ. ff.de iure
iuran.& in ſua diſputatione,quæ incipit, per Italiã.
vbi in effectu diſtinguit, quòd aut confitetur factũ,
& negat qualitatem , per quam facti ſubſtantia al-
teratur, vt puta; ſi inquiſitio fit, ꝙ delictum com-
miſit de vno menſe, & reus confitetur delictum;ſed
dicit ſe in alio menſe,vel in alio loco commiſiſſe,&
hoc caſu dicitur totam inquiſitionem negare, per.l.
denuntiaſſe.§.qui tamen.ff. de adult. & idem dicit,
ſi negaretur aliqua qualitas, per quam condẽnatio
minueretur;vt puta,quòd eſſet officialis,vel de nu-
mero reſedutorum,ſecũdum ea,quæ dicta fuerunt
ſupra. q. 84. Facit quòd not.glo. Inſtit. de actio.§.
item mixta. Si verò reus confiteretur delictum,ſed
diceret ſe feciſſe ad ſui defenſionem,cum hoc ſit de
genere prohibitorum,ſecundum ea,quæ dixi in.c.1.
s̄.de præſumpt.& in.l.1.C.de ſica.& ſic contrarium
præſumatur ;ſequitur , ꝙ iudex poteſt diuidere di-
ctam confeſsionem,acceptãdo delictum,& delicti
perpetrationem, & reprobando quòd ad ſui defen
ſionem;& ſic inquiſitus tenebitur probare,ꝙ ad ſui
defenſionem fecerit, ita dicit Bar. in.d. l. eum qui.
in princ.& in.l.Aurelius. §.idem quæſijt. ff. de libe.
lega. & hoc videtur eſſe clarum , quando reſponſio
eſſet facta ſub duplici oratione.Exemplum,dico,ꝙ
interfeci T.ſed ad mei defenſionem . Sed ſi vnico
contextu confiteretur ; vt puta , dico ꝙ interfeci T.
ad mei defenſionem.Bald.in.l.nõ codicillum. C. de
codicil.&.l.1.C.de confeſs.& Bartho. de Salice.in.l.
eum qui duas.C.de adult. videntur velle , ꝙ iudex
non poteſt talem confeſsionem diuidere,& videtur
ſentire Bar.in.l.decem.ff.de verb. obliga. Contra-
rium tamen videtur ſentire.Io.And.in.c.ex parte.1.
j̃.de verb.ſignifi.& in.c.1.de offic.deleg.lib.6.& to-
ta difficultas videtur dependere ab his , quæ tradit
Bar.in.d.§.idem quæſijt.& ab his, quæ traduntur in
c.exceptionem.de reg. iur. lib. 6.& in .l. ſi quidem.
C.de exceptio.& in.c.dudum. 2. & in.c. venerabilẽ.
de elect. & quòd tradit Spec.in tit.de depoſi.§. de-
cem.verſi.penul. de quo etiam vide per Bal. in.l. 1.
C.de fur.& ꝑ D.m.& Io. de Imo. in.c. ex tenore. s̄.
de teſtib. vbi dicunt, quòd cautela eſt; quòd neget
delictum;& quòd ſi verum eſt ſe feciſſe,dicat,quòd
fecit ad ſui defenſionem,quam cautelam etiam po
nit glo.in. d. c. exceptionem. & vide etiam aliquid
circa prædictam materiam per Bal.in repeti.l.cum
mulier.ff.ſolu.matrim.& quòd traditur per Io.And.
in .c.1.s̄.de confeſsio. & per Io. de Imo. in.d.l. de-
1019 cem.† Materiam autem licitæ defenſionis,quan-
do,& qualiter liceat, vide latè per Bar. Cyn. & Bal.
in l.1.C. vnde vi.& per Docto. in.l.vt vim. ff. de iu-
ſti. & iur.per.D.m.in.c.clerici arma. de vita, & ho-
neſta.cleric.tetigi in.c. ſignificaſti. 2. de homici.&
in.c.ad audiẽtiam. in quarto membro ſeptimi prin
cipali artic. 2 quæſt.14.vſq; ad 25. Si autem inqui-
ſitus confitetur factum,& negat qualitatem, & non
probetur qualitas intentata,an poſsit ſequi condẽ-
natio ? Bar.in.d.l. eum qui.in prin. ff. de iure iur. &
in .l. ſenatus.C.de accuſ.tenet, quòd ſic. Sed tu dic
de hoc, vt dicam.j̃.in 14. princ.artic. Et ex prædi-
1020 ctis poteſt colligi,an,& quãdo partim † negans,&
partim confitens,gaudeat priuilegio ſtatuti conce-
dentis beneficium confitẽti,& imponentis pęnam
neganti, de qua latè traditur per Bar.in dicta diſpu
tatione,quæ incipit,per Italiam.vbi dicit , ꝙ ſi ne-
gatio eſt circa locum, vel tempus habetur pro ne-
gante,& augetur pęna,quia illa ponunt aliud factũ,
vt dictum eſt. Quandoq; verò quis negat aliquam
qualitatem,quæ diuerſificat factum;& tunc ſi ſtatu
tum ſimpliciter diſponit in pęnam negantis,vt pu-
ta;vt qui negauit puniatur in quarto plus ; & in hoc
conſi-

conſideranda ſunt duo fundaméta.Primum,quia ſi
ſtatutum imponeret pęnam mentienti,ſi negans ha
beret aliquam iuſtam ignorantiam non puniretur;
1021 quia,†vbi nō eſt culpa, ibi nō eſt pęna.C.de pęn.
l.ſancimus.de verb.ſig.l.aliud eſt.in princ.& in.c.1.
de reg.iur.lib.6.Secundum fundamentum eſt,ꝙ ne
gans punitur, quādo grauat aduerſarium onere ꝓ-
bandi,ita ꝙ ſi non grauatur, non punitur negās.ff.
de iureiuran.in.l.eum qui.in princ.ad leg.Aquil. in
l.2.& ibi not.Ex quibus ſequitur,ꝙ ſi ille qui confi-
tetur,negat aliquam qualitatem,vel circunſtantiā,
per quam non grauat aduerſarium; vt quia dixit ſe
nō dolo percuſiſſe,vel ad ſui defenſionem,vel ſimi.
& illo caſu non punitur vt negans,cum aduerſarius
per confeſsionem habeat intentionem ſuam. Si ve-
rò oportet aduerſarium probare;vt puta,negat re-
manſuram cicatricem,vel membrum debilitatum,
etiam non punitur vt negans; quia cum nō ſit in cul
pa,non debet puniri,probatur.ff.de interro.act.l.de
ætate.§.interdum.& ſeq.& eſt caſus.ff.ad leg.Aquil.
l.inde Neratius.cum.l.ſeq.& glo. Inſtit. de actio. §.
item mixta. Si verò non poteſt probabiliter ignora
re;vt quia pendet ex facto ſuo,vel eſt publicè noto-
rium,vel ſimi.& ſi negatur qualitas, vel circunſtan-
tia,quā ceſſante,delictū non eſſet delictum ſaltē pu
nibile,& punitur vt negans. Ita etiam loquitur glo.
in.d.§.item mixta.Facit.l.Iulianus.§.1.ff.de verbo.
oblig.&.l.etiam.ff.de ſolu.&.l.quoties.ff. qui ſatiſd.
cog.de vi bon.rapt.l.prætor.§.doli mali.ff.de adult.
l.denuntiaſſe.§.quid tamen de verbo.obliga.l.t.§.ſi
quis ſimpliciter.Si verò ex qualitate negata, pœna
minuetur,& punietur vt negans; non tñ pro quali-
tate negata,ſed punietur pro maleficio ſimpliciter,
vt confeſſus;quādo factum punitur vt ſeparatum à
qualitate,& qualitas à facto, vt.l.eum qui.§.pęn.de
iureiur.cum ſimi.Sed ſi non eſt diuiſa pœna facti,&
qualitatis;quia confeſſus punitur pęna pecuniaria,
negans corporali;& punitur,vt negans,de ſtatu libi.
l.ſi duo.§.1.Facit.l.in executione.§.ſecūda ad opus.
de verb.obl.& idem,quaſi in effectu vult Bal.in.c.1.
§.porrò.quæ fuit prima cauſa bene.amit.vbi dicit,
ꝙ aut negatio qualitatis habet alterare ſecundum
plus,& minus;& tunc reſpectu qualitatis, habet ꝓ
negante;ſed reſpectù ſortis,habetur pro confitente,
ita ꝙ ꝓportionaliter pęna accedit qualitati,& ſor-
ti; licet alibi hæc conſideratio videatur reprobari,
in.l.ſi.ff.de eo quod cer.lo. Si verò alteratio non eſt
reſpectu plus,& minus; ſed concluſio totius pœnæ,
& tunc habetur in totum pro negante,vt.d.l. denun
tiaſſe.§.qđ tamen.& ibi Bar.in.l.prætor.§. doli ma-
li.ff.vi bono rapt.& pro dicta concluſione facit ſin-
gularis concluſio,quam ponit Bar.in. d. l. eum qui.
quæ eſt,ꝙ vbicunq; agens, vel accuſans, vel inqui-
rens innititur reſponſioni aduerſarij, vel inquiſiti,
ſicuti partem aſſumit pro ſe ad probandum inten-
tionem ſuam,ita debet aſſumere contra ſe ad indul
gendum beneficium ſtatuti,ſeu iuris. Aduertendū
tamen; quia in omnibus caſibus, in quibus dictum
eſt negantem puniri,vt negantē,habet locum ſi ad-
uerſarius plenè probauit intentionem; ſed ſi non ꝓ
baſſet plenè,ſed taliter, ꝙ poſitus ad torturam cōfi
teretur;ſecus eſſet,per not.in.l.eum qui.in princ.de
iureiur.&C.ad leg.Aquil.l.contra negantem. & ita
debet intelligi dictū Bal.in.d.c.1.§.porrò.quæ fuit
prima cau.benefi.amitt.qui dicit, ꝙ non conſequi-
tur præmium confitētis,per.l.2.§.ſi matri.ff.ad Ter
tullia.Non tamen iniungitur pœna negantis; quia
in negatione non perſeuerauit. Si verò ſtatutum cō
ſtitueret præmium confitenti, tunc indiſtinctè ne-
gans qualitatem,punietur ſine aliquo beneficio cō-
feſsionis,vt.l.etiam ſi partis.de lega.1.de annu.leg.
l.nemo.in princ.de manu.teſta.l.ſi ita ſit ſcriptum.
&.l.qui filium.§.ſi.ff.ad leg.Falc.l.beneficio. Volunt
1022 enim illæ leges, ꝙ † ſi alicui conceditur beneficiū
propter aliquid, nō habet locum,niſi id totum ad-
impleat,nec deficiat in aliqua qualitate;nec diſtin-
guitur,an grauet aduerſarium, vel nō;& an proba-
biliter ignorauerit,vel non;vide latius per Bar.in.d.
quæſt.quæ incipit,per Italiam.Eſt tamen aduerten
dum circa prædicta,ꝙ ſi minor negauit,pōt reuoca
re,& fateri:& poſito etiam,ꝙ probatum eſſet aduer
ſus negationem,pōt petere in integrum reſtitutio-
nem,ſecūdum ea,quæ dixi,ſ.q.86.¶ Octuageſimo
1023 octauo quero,Pone.†inquiſitus reſpondens inqui
ſitioni,reſpondit ſe non culpabilem; an hæc reſpon
ſio ſit admittenda?Sol.Bal. in auth.contra qui pro-
priam.C.de nōn nume.pecu.quaſi in.ſi.dicit, ꝙ di-
ſcretus iudex non debet hanc reſponſionem admit
tere:quia talis reſponſio eſt iuris,nō facti;& eſt ob-
ſcura,quia crimen innocentiæ non declarat. Nam
1024 †quis poteſt dici innocens multis modis, vel quia
non fecit,vel quia ſi fecit facere licuit; & ideò talis
reſponſio eſt æquiuoca, & non inſtruit iudicem; &
ideò nō tenetur illam admittere, vt etiam not.Bar.
in.l.1.§.accuſatus.ff.ad ſenatuſconſ.Turpil.ſi tamen
iudex illam admitteret,valeret proceſſus,& litis cō
teſtatio tanquam generalis, nec dicetur ꝓpter hoc
reus contumax in reſpondendo; & idē tenet Gand.
in tracta.de malefic.ſub rub.de defenſione à reo fa-
1025 cienda. ¶ Octuageſimonono quæro, † quid ſi in-
quiſitus comparet,& negat,per verbum, nō credo;
vel confitetur per verbum credo; an admittat? Sol.
Bar.in l.Marcellus.ff. rerum amot.dicit, quòd non;
ſed debet reſpondere de veritate,vt in l.inter oēs.§.
rectè ff.de fur.& adde quæ dixi.ſ.q.75. ¶ Nona-
1026 geſimo quæro,†inquiſitus comparet,& ſimplici-
ter negat,quid debeat facere iudex? Sol. iudices ho
diè ex communi practica, & conſuetudine faciunt
ſibi dari à reo inquiſito poteſtatem procedēdi vſq;
ad ſentētiam diffinitiuam incluſiuè ſingulis dieb',
& horis,eo abſente citato,& non citato,&c. Et eſt
aduertendum,ꝙ vtilis eſt hæc cautela; quia ſi hæc li
centia non eſſet conceſſa; iudex non poſſet ſine de-
bitis citationibus procedere, quia ſi nō poteſt in ci
uilib',vt in clē.paſtoralis.de re iudi.& in.l. de vno-
quoque.ff.de re iudi.& in.l.nam ita diuus.ff. de ado
ptio. Multominus debet licere in cauſis criminali-
bus,in quibus maius periculum vertitur,arg. c. vbi
periculum.de elect.lib.6.& de hac licentia vide per
Bar.& Io.de Imo.&.l.is qui reus.ff.de pub.iud.verſ.
quæro quare.ſ.vbi vult,ꝙ iudex in accuſatione po-
teſt facere dari ſibi dictam licentiam, tàm ab accu
ſatore,quā ab accuſato,de quo etiam tradit Bar.in
l.pęn.eo.tit.Si ergo poteſt in accuſatione, fortius in
inquiſitione, & tenet talis conceſsio licentiæ, arg.l.
ſi.§.ſi.C.de tēpo.appel.not.Bal.in.l.vt perfectius.C

de anna.excep.Hoc autem peracto iudex debet mo
nere inquiſitum ſingulis diebus,& horis, quatenus
debeat adeſſe proceſſui fiendo per ipſum dominũ
iudicem, tám circa receptionem teſtium, q̃ eorum
iuramenta,quam etiam circa productionẽ aliorum
iurium, & ad omnes alios,& ſingulos actus ſucceſsi
uè vſq; ad ſententiam diffinitiuam iuclusiuè,&c. &
ſubiungatur in actis,qui inquiſitus ꝓmiſit ſtare, &
parere mandatis domini iudicis,& pati oẽm condẽ
nationem,&c.& ſi ſunt plures,dicat,& quilibet eo-
rum,&c. Et eſt aduertendum,ꝙ licet talis monitio
videatur partem grauare, tamen licita eſt propter
præambulam licentiam conceſſam iudici ab inqui
ſito;de qua ſtatim dictum eſt.Sed ſi talis licentia nõ
præceſſiſſet, inquiſitus tanquam grauatus poſſet ap
pellare,& dicere, ꝙ velit ſpecialiter citari in quoli-
bet actu,ſecundum quòd dicit Io.de Imo. in. l. qui
ante calendas.in.fi.ff.de verb.oblig.& per Bar.in ex
trauag.ad reprimen.in verſ.per edictum.& per Pet.
de Ancha.in clem.1.de foro compe.Nam ſi in ciui-
libus cauſis,in quibus vertitur minus præiudicium,
vt dictum eſt,licitum eſt appellare propter hoc gra
uamen;fortius in criminalibus,arg.l.non tantum.ff.
da appel. & hoc tenendum eſt,licet Io.And.hic per
tex.noſtrum velit, ꝙ non ſit neceſſaria citatio partis
in examinatione teſtium, dum dicit, nomina teſtiũ
publicanda ſunt;& ſic videtur, ꝙ non ſit neceſſaria
citatio ad videndum eos iurare,alleg.&.c.tanta.86.
diſtin.&.c.2.de purg. cano.Sed non placet hoc, per
rationes.ſ̃.allega.& reprobat hoc.D.m.in.c.2.ſ̃.de
teſtib. ſuper glo.4.& etiam ſentit hoc Io.And.in.c.
1027 1.de conſang.& affi. † Quando autem poſsit fieri
citatio,ſeu monitio ad omnes actus,& qualiter cõ-
cedenda pro diſtantia locorum, vide tex. & glo. &
D.m.in.c.cum ex literis,in glo. fi.ſ̃.de reſtitu.in in-
teg.& gl.in.c.conſtitutionem.de ſenten.excom.lib.
6.& per Doc.in.c.1.ſ̃.de dilatio.& in l.fin. & ibi per
Cy.C.de requi.reis.& vide cõſilium.Fede.conſ.66.
vbi dicit, ꝙ taliter citatus, ſecundum prædictam
formam ſi comparuit in vno actu, debet citari ad
ſequentem actum,vt ibi latè per eum. Quòd intel-
ligo,quando non eſſet conceſſa dicta licentia,quòd
notabis.Eſt tamen aduertendum, ꝙ ſi ex forma ſta
tuti aliter prouideretur circa formam procedendi,
& aſsignationem termini, illa forma diligenter eſ-
1028 ſet obſeruanda.¶ Nonageſimoprimo quæro,† qd
debeat facere iudex poſt dictam negationem,& cõ
ceſſam licentiam?Sol.dic,ꝙ debet animaduertere,
vtrum ex delicto,ſuper quo inquiritur, veniret im-
ponenda pęna pecuniaria, an verò cauſa ſit capita-
lis,aut mẽbri,aut perſonæ afflictiua.Si venit impo-
nenda pęna pecuniaria,ita ꝙ in defectũ, aut in ali-
quam conſequentiam non veniret imponenda pœ-
na corporis afflictiua,ſecundum ea,quæ latè dixi in
c. veniens. ſ̃. de accuſ. in. 2.membro prin.in.4.q.&
5.ſeq. primæ,q.prin.& tradit Bar.in.l.1.ff. de custo.
reo.recipiat fideiuſſores pro dicto inquiſito, vel in-
quiſitis,per.l.1.C.de cuſto.reo.&.l.2.&.3.ff.eo.ſub
iſta forma.pro quo inquiſito, ſeu pro quibus inqui-
ſitis,& quolibet eorũ,&c.ſi ſunt plures. Paulus Mar
tini fideiuſſit,&c.Et ſummat hãc fideiuſsionẽ in ple
na forma,& lata quantum poteſt;non ſolum ꝓ cau-
ſa principali; ſed & pro cauſa appellatione, in qua
condemnaretur,videlicet;hoc,vel ſimili modo pro-
miſit ſtare in iudicio,& parere iudici,& ſoluere om
nem condemnationem ex dicto proceſſu, fiendam
in omnem caſum quomodocunq;, & qualitercun-
que, & per quemcunque fuerit iudicatum,arg.l.cũ
pœna.& ibi glo.ff.de arbit.debes etiam adijcere,ſi-
ue fuerit iudicatum per dictum iudicem,vel p aliũ,
qui loco ſui ſucceſſerit,vel etiã per iudicem appel-
lationis. Nam ſi dicta verba non apponerentur, eo
ipſo ꝙ eſſet appellatum,fideiuſſor eſſet liberatus,vt
in.l.cum apud.ff.iudi.ſol. Et idem ſi acciperetur fi-
deiuſſor ſolum de iuditio ſiſti; quia expiraret fide-
iuſsio adueniente ſententia,vt in.l.Græcè.§.& poſt.
ff.de fideiuſ.. Facit auth.de his qui ingred. ad ap-
pel.in princ.Barto.in.l.ſi quis reum.ff.de cuſto.reo.
Bal.in.l.qui crimen.C.qui accuſ. non poſſ.& Bar.in
auth.de exhib.reis.§.illud quoque.vel ſi eſſet datus
de præſentado, ſtatim lata ſententia, eſſet libera-
tus,vt dicit glo.in.l.ſi quis reum.ff.de cuſto.reo.per
dictam.l.Gręcè.quòd Bar. dicit ibi procedere, qñ
fideiuſſor eſſet dat.º de iudicio ſiſti.Secus ſi eſſet da-
tus de repræſentando quandocunq; iudici placue-
rit,quia omninò poſt ſententiam tenetur ſiſtere,ad
hoc vt poſsit fieri executio,aliàs tenetur ad pęnam.
Sed Bal.in.l. qui crimen.C.qui accu.non poſſ.dicit,
quòd Dyn.tenet contrarium,in.l.continuus.§.cum
quis ſub hac.ff.de verb.oblig.quia iſta ſtipulatio eſt
prætoria, vnde debet interpretari ſecundum men-
tem prętoris,vt in.l.damni.§.ꝙ mihi.de dam.infec.
& ibi per Iac. de Are. & hoc dicit Bar. eſſe verius;
1029 quia † verba generalia debent reſtringi ad id, ꝙ
iuſtum, non quòd iniuſtum eſt; & hæc opinio plus
mihi placet, quia iſta verba generalia intelligun-
tur ſecundum ſubiectam materiam.ſ.quandocunq;
ante ſententiam; & videtur quaſi quædam expreſ-
ſio eorum,quæ inſunt;& ideò non operatur, vt.l.3.
ff.de.l.1. Secus ſi diceretur quãdocunq; etiam poſt
ſententiam. Item ſi eſſet fideiuſſor de parendo, &
obediendo mandatis iudicis; quia talis fideiuſsio
etiam expirat lata ſentẽtia,vt not. Bal. in addi.Spe.
in tit.de reo.in prin.ver.ſed qd ſi quis.Facit qd not.
Dyn.in.l.cõtinuus.§.cum quis.ff.de verb.oblig.de-
bet ergò addi,promiſit ſtare,& parere mandatis iu
dicis,& pati, & ſoluere omnem condemnationem,
quam de eo dictus iudex, vel alius etiam iudex ap
pellationis,de eo fecerit,vt dictũ eſt. Adijcere etiã
debet alias clauſulas obligationis, & renuntiatio-
nis,maximè excuſsionis,& ꝙ toties ꝑſentabit,quo
ties,& pluries,ſecundum ꝙ.j.dicam. Debet etiam
iudex diligenter animaduertere, vt idoneum acci-
piat fideiuſſorem,& qui ſit ſoluendo; quia aliàs te-
neretur in ſyndicatu.Facit l.1.§.ſi magiſtratus.ff.de
magiſt.conue.& Inſtit.de ſatiſda.§.ſciendum.con-
iuncta.l.Imperatores.ff.de re iudic.vnde bona cau-
tela eſt, & ſeruat etiam conſuetudo,vt non ſolũ fide
iuſſorem recipiat, ſed etiam vnum approbatorẽ fi-
deiuſſoris pro idoneo, qui tenet fideiuſſore non exi
ſtente ſoluendo.Facit.l.2.C.de pericu.nominat.lib.
11.Aduerte tñ;quia de iure nõ videtur neceſſarium,
ꝙ recipiat talẽ fideiuſſorẽ,arg.l.1.C.d peric.nomin.
lib.11.ſi modo inquiſitus ſit ſoluendo,vt ibi. Secus
ſi non eſſet ſoluẽdo, arg. à contrario ſenſu illius tex.
Sed ſtatuta communiter ita diſponunt; ſed ſi non
diſpo-

diſponerẽt hoc, cautum eſt; immò eſt neceſſarium.
ꝙ fideiuſſorem recipiat, vt not.in.l.qui crimen.C.ꝙ
accu. non poſſ. loquitur tamen ille tex.in accuſato-
re, vt dicit Bal.ibi in.7.q. ꝙ etiam ſi non eſſet datus
non vitiatur proceſſus, vbi vide; & ꝙ debeat ſuſcipi
1030 fideiuſſor, probatur in.l.1.ff.de cuſt.reo.debet † er
gò eſſe locuples pro cauſæ qualitate, & poſsidẽs im
mobilia in eodem foro.ff.qui ſatiſd.cog. in.l. ſcien-
dum.& quod not.in auth.de exhib. reis. §.ſancim⁹.
&.C.de prin.agen.in rebus.l.fin.lib.12. Fallit pro ne
ceſſarijs perſonis, vbi accipitur quodcunq; offertur,
dum tamen ſit capax obligationis, vt in.l.2.&.3.ff.
de in ius voc.vt eant, & tenet Bal.in.l. qui crimẽ. C.
qui accu. non poſſ. Si vero nullum poſſet præſtare
fideiuſſorem, ſtabitur iuratoriæ cautioni, vt in auth.
vt nulli iudicum.§.nec enim.&.§. neceſſariũ. Facit
auth.cui relictum.C.de indi.vidui.quod notabis ad
excuſandum iudicem. Conſulo tamen, ꝙ iudex fa-
ciat examinari teſtes, qui cognoſcant conditiones
inquiſiti, & ꝙ eſt talis, qui non reperiret fideiuſſores
veriſimiliter, & faciat redigi in actis. Aduerte tamẽ;
quia ille tex. loquitur in fœmina, quæ non reperit fi
deiuſſorem; vnde ſecus videtur in maſculo; & ſic vi-
detur, ꝙ ſit carcerãdus, ſi non reperit fideiuſſorem.
1031 Sed quæro, an † vnus ex malefactoribus poſsit fide
iubere pro alio? Bar.in.l.pen.ff.de tuto.& cura.datis
ab his.tenet ꝙ ſic, ꝑ illum tex. ibi tamen videtur lo-
qui in criminibus leuibus, eadem tamẽ ratio eſt in
quibuſcunq;, dummodo pœna veniat imponenda
pecuniaria. Tu vide quæ dixi in.d.l. reos. in prin. ff.
1032 de duob.re.Sed quæro, † quid ſi talis fideiuſſor nõ
repræſentat principalem, ad quid teneatur? Sol. dic,
ꝙ tenetur ad id, quod deuenit in ꝓmiſsione, vt.l.2.
ff.ſi quis cau.& l.ſi quis reũ.ff.de cuſto.reo. Alias au-
tem ſi nulla pœna promiſſa eſt, nec aliud quid ſimi-
le, ſed ſimpliciter fideiuſsit pro eo, videtur, ꝙ nutu
iudicis poſsit puniri, vt.l. ſi quis reum. ff. de cuſto.
reo.intellegendo tamen ꝙ in pecunia, non in perſo
na, arg.not.23.q.1. in. c. cum homo.& not.in l.2. §.
1033 fi.ff.qui ſatiſd. cogan. quia † pro ſola contumacia
nunquam poteſt imponi pœna corporis, vt not. 4.
q.1.in ſumma, niſi tranſeat in aliam ſpeciem delicti,
vt.l.qui cum vno.§.qui poſt.ff.de re mili. facit quod
ſtatim dicam; & hoc tenet Bal.in ſimili in.l. qui cri-
men.C.qui accuſa.non poſſ.in quinta. q. quod mihi
placet, ſi non exhiberet, aut præſentaret ante condẽ
nationem, & fortè iudex indigeret dicta præſenta-
tione; alias autem arbitror, quòd videatur interue-
niſſe pro ſoluenda condemnatione, ſecundum ſubie
ctam materiam, & hoc niſi conſuetudo habeat cer-
tã formam; nam tunc videtur interueniſſe ſecũdum
formam dictæ cõſuetudinis, per.l.ſi quis reum.ff.de
cuſto.reo. Sentit Io.And.in addit.Spe. in titu.de ac-
cuſa.§.ſequitur.verſ.porrò ſi ſit contumax. in tertia
parte. Facit.l.ſi.C.de fideiuſſ.&.l.ſi prius.§.rectè. ff.
de aqua plu.arc. Et prædicta procedunt; ſi fideiuſſor
nullum dolum committit in exhibendo. Si autem
dolo facit, ꝙ non exhibet; tunc poterit extraordina
riè puniri, vel ad tẽpus relegari, vel fuſtigari, vel for
tè acrius contra eum procedi, vt.d.l.ſi quis reum.fa
cit.l.ſi Barſatoram.C.de fideiuſſ.&.C.ad Turpil.l.1.
tenet Spec.in tit.de accu.in.d.§. ſequitũ. verſ. porrò.
Aduerte tñ; quia D.Nel.de ſancto Gemin.in tractã.
bannit. dicit, ꝙ aut quis promiſit ſiſtere reum, &
tunc dicendum, vt.l.Græcè. ff.de fideiuſ. de quo di-
xi.ſ. Aut promiſit præſentare reum, & tunc aut ſub
certa pœna, vt habetur in.l.2.qui ſatiſ.cog.& ſi non
repræſentat, poteſt ad illam pœnam extraordinariè
puniri. Aut promiſit ſoluere iudicatum; & tunc põt
executiuè conueniri, vt habetur ꝑ Bar.in.l.ſi. C. de
vſur.rei iud.&.l.1.ff.iudi.ſol. per Iac. Butrig. & Bal.
in.l.2.§.1.ff. qui ſatiſ. cog. Spec.in tit.de exec. ſent.
§.ſequitur.ver.quid ſi ſententia. Aut ſimpliciter ꝓ-
miſit repræſentare ad voluntatẽ iudicis; & tunc te-
netur etiam poſt ſententiam, non ad condemnatio
nem, quia illam non promiſit; ſed ad pœnã extraor-
dinariam, quam iudex ei imponere vellet ꝓꝑ inobe
dientiam, vt.d.l.ſi quis reũ.& ſic firmat Spec.in.d.§.
ſequitũ.verſ.porrò. & not.quo ad hanc mulctam nu-
tu iudicis imponẽdam, procedi poteſt ſine libello,
& abſque ordine iudiciario, vt dicit Bal.in.d.l.q cri
mẽ.in.6.q.per rationes, quas ibi vide, & quotuplex
monitio requiratur ad hoc, vt poſsit talem mulctã
imponere, vel pœnam exigere, vide oĩno Bal. ibidẽ.
1034 in 8.q. Aduertè tamen, ꝙ † licet fideiuſſor fuerit in
mora præſentandi, præſentando tamen poſt morã
congruo loco, & tempore liberatur à pœna, vt in.l.
ſancimus.C.de fideiuſ.& in.l.ſi poſt tres.ff.ſi qs cau.
etiam ſi cum iuramento fideiuſsiſſet, arg.22.q.2.c.
beatus.&.ſ.de conſtitu.c.ex literis. ita tenet Bal. in
d.l.qui crimen.q.11.& adde quæ tradunt in.d.l.ſan-
cimus.&.l.pen.C.de fideiuſ. Et in.d.l.ſancimus.vide
differentiam, an fideiuſsio fiat in ſcriptis, vel non, &
ibi etiã vide, an hæres fideiuſſoris poſsit morã pur-
gare; & an talis fideiuſſor qui ꝓmittit ſiſtere, poſſit
promittere omnem pœnam pecuniariam in quacũ-
que quantitate cõſiſtat; puta mille marcarum auri,
Bal.in.d.l.qui crimen.in.9.q.arguit, ꝙ non; quia eſt
contra taxationem.l.eos.C.de modo mul. Facit gl.
& qđ ibi not.Bar.in.l.ſi quis reum.ff.de cuſto.reo.in
contrarium allegat.l.ſi.ff.de præt.ſtip.&.l.procura-
tor.2.§.ſi.ff.rem ra.hab.& hanc opin.tenet Bal. Non
obſt.l.eos.quia loquitur in pœna, quæ infligitũ à iudi
ce: ſecus in pœna quæ promittitur à parte. Sed quæ-
1035 ro, † fideiuſſor ꝑſentauit principalẽ, & principalis
aufugit de carcere, an teneatur amplius ad ſiſtẽdũ?
Bal.in.d.l.qui crimen.in 9.q. dicit, ꝙ liberatur, ex
eo, quia fecit; qđ debuit, arg.l.1.C.loca.&.l.dñs hor
reorum.ff.loca.culpa.n. cuſtodum non debet noce-
re fideiuſſori, vt.l.ad cõmentarienſẽ.C.de cuſt. reo.
qđ ego arbitror verum, qñ ſimpliciter promiſiſſet
ꝑñtare; ſed ſi ꝓmiſiſſet toties præſentare quoties iu-
dici viſum fuerit; hoc caſu licet ꝑſentaret ſemel, nõ
liberaretur ab obligatione, per not. ꝑ Bar.in.l.ſi gẽ
ma.ff. arbo.fur.cæſa.& in.l.1.§. hoc reſcriptum.ff.
ad Silla.coniuncta.l.vbi numer⁹.ff.de teſti.&.c.plu-
ralis locutio.de reg.iur. lib.6.niſi fortè, qñ præſenta
ret ꝓſtaretur, ꝙ deberent ipſum retinere ſub fida
cuſtodia, cũ ipſe non intendat amplius teneri. Facit
qđ ſtatim dicã, & hoc faceret ſcribi in actis; & iudex
acceptaſſet. Hoc dico, ꝙ fortè iudex non teneretur
hanc ꝓteſtationẽ admittere ꝓꝑ præambulam obli-
gationem fideiuſsionis, & ius quæſitum Reipublicæ
& maximè nõ deberet admittere, qñ principalis nõ
eſſet ſoluẽdo, & ipſe fideiuſſor ꝓmiſiſſet ſoluere cõ
demnationem ꝓ ipſo inquiſito, qđ ꝑpetuò notabis.

Aduerte tamẽ;quia reperi Ang.in. l.ſi quis reum.ff.
de cnſt.reo.qui dicit,ꝙ ſi fideiuſſor promiſit præſen
tare toties,quoties,&c. ꝙ non liberatur per primã
pręſentationem,ſed per ſecundam,per. l. fideicom-
miſſa.§.ſiqnis alicui decem.ff.de leg.3.&.l.veluti.§.
hæc vxor.ff. de eden. quæ videtur innuere, ꝙ etiã ꝑ
ſecundam præſentationem non liberatur.Reſpõdet
tamẽ Ang. ꝙ ideò ibi intelligitur totiens, quotiens
opus eſt;quia per reiteratam editionem nõ induci-
tur nonum grauamen. Sed in ꝓpoſito propter rei-
teratam præſentationem ſemper inducitur nouum
grauamẽ;ideò liberatur per ſecundam , per.d.§. ſi
quis alicui decem.Sed dicit D.Nel.de S. Gemin. in
tracta.bannito. ꝙ credit hoc procedere,quando fi-
deiuſſor de re pręſentando totiens,quotiens,&c.in-
teruenisſet poſt ſententiã;ſed ſi hoc promiſiſſet ante
latam ſententiã;tunc ſecus; quia dicta verba impor
tant totiens, quotiens opus erit;quia ſic eſt de natu
ra iudicij,& ſic debent intelligi,per.l.ſi vno.ff. loca.
&.l.ſi ſtipulatus. ff. de vſur. &.l.damni infecti quidã
in prin.ff.de dam.infe.cum ſim.& ideò ſemper vſq;
ad ſenteutiam tenetur,ſed poſt ſñiam ſemper facta
pſentatione etiam vna,vel eo ſemel capto,fideiuſſor
amplius non tenetur per iura alleg.s̃.per Io.And.in
dicta addit.Nec obſtant illa verba,totiẽs, quotiẽs.
1036 quia intelliguntur vt dictum eſt;& quia† verbum
placuerit intelligitur ſm̃ arbitrium boni viri, vt .l.
Thais.§.ſorore.ff.de fideic. lib. qni nunq̃ arbitratur
ex culpa,ſiue negligentia velle fideiuſſorem prægra
uare, per.l.ſancimus.C.de pęn. qnę deciſio ſatis pla
cet,qm̃ ſatis eſt æqua.Ad fugiẽdas tñ opin.conſulo,
ꝙ index ſibi ꝓnideat in receptione fideiuſſoris , in
omnẽ cauſam,verbis expreſsis, & clarè hoc impor-
1037 tantibus. Sed pone , † fideiuſſor promiſit ſiſtere
inquiſitum ad voluntatem iudicis ſub certa pęna,q
tandem per illum iudicem fuit captus,& manus ei⁹
aufugit; quęritur an teneatur ad petitionem iudicis
illnm pręſentare?Odoſ.in.l.ſed & ſi quis.ff.ſi qs cau.
vt refert Io.And.in addi.Spe.in tit.de accn. §. ſeqt.
ver.item quęro ecce.diſtinguit,ꝙ aut fuit captus ex
crĩe,ſeu cauſa,ꝓ qna ille fideiuſsit, & non tenetur;
ſecus ſi ꝑꝑ aliud maleficium.Subdit tñ, ꝙ ſi fideiuſ-
ſor boc caſu venit coram indice,dum ille erat capt⁹
& proteſtatus fuit,ꝙ illum habebat pro pręſentato,
& ſe ex ꝓmiſsione amplius nolle teneri; ꝙ tut⁹ eſt,
licet ille poſtea ſugiat;quia ꝓteſtatio prodeſt.ff. de
neg.ge.l.Neſennius.C.de epi.& cler.auth.ſi captiui.
de qua ſatis extra de conſtitu.c. cum. M. Sed pone,
1038 †fideiuſſor promiſit inquiſitum ſiſtere ſub certa pę
na,certa die,vel ſoluere condemnationem.Contin-
git, ꝙ intra illam diem accuſatus bannit⁹ eſt ꝓpter
iſtnd maleficinm,quia ſe non præſentabat.Die vero
elapſa,fideiuſſor conuenit, quia eum non repręſen-
tanit;quæritur,an fideiuſſor habeat hanc exceptio-
nem,ꝙ non põt pręſentare, quia bãnitus? Odoff.vt
refert Io.And.in.l.ſed & ſi quis.ff.ſi quis can.forma-
bat quæſtionem etiam generalem de bannito,inte-
rim ꝓpter alind maleficium. Sed Spe. reſtringit ad
bãnitum propter idem maleficium, in tit.de accu.
§.ſequitur. verſ.itẽ quæritur ecce. & allegat multa,
& tandem concludit,ꝙ non;& ibi etiam.Io.And. in
addi.quia non ſtat ꝑ fideiuſſorem, ſed ꝑ iudicẽ quo
minus ſiſti poſsit. Aduerte tñ;quia ſi aliquis ſimpli-
citer fideiuberet poſt condemnationem, cum nõ vi
deatur fideiubere de pſentando,ſed de ſoluẽdo,ſine
dubio, tunc per caſnm ſupueniẽtem in perſonã con
dẽnati fideiuſſor eximetur ab obligatione, vt.l.ſi ve
rò.in prin.ff.qui ſatiſd.cog.qđ principium ſic intel-
ligi debet ſm̃ D.Nel.de S.Gem.ibi in tract. bãnito.
j.par.ij..temporis.q. 14. Sed iuxta prædicta quæri-
1039 tur, †quid ſi inquiſitus dedit fideiuſſorem de ſol-
uendo oẽm condemnationẽ, & bãnitus fuit in mil-
le,an mortuo bannito poſsint fideinſſores conueni-
ri?& vr̃ ꝙ non,quia liberato principali liberat̃ fide-
iuſſor.l.fideiuſſor.in prin.ff.de fideiuſ.&.l. Modeſti-
nus.cũ ibi not.ff.de fideiuſ.Cõtrarium tenet D.Nel.
in tract.bãnit.in vlt.par.q. 6. qa iſte fideiuſſor tenet̃
ex ſua obligatione,q̃ vna cũ bãno mandat̃ executio
ni contra fideiuſſorẽ,ꝑ Iac.& Guil.in.l. 2.ff.q ſatiſd.
cog.& ideò licet bãnitus moriatur,nõ tñ contingit
liberatio; & ideò remanet fideiuſſoris obligatio.ff.
de fideiuſs.l. Vranius.§.ſed cñ dno.&.l.vbicũq;.eo.
tit.q̃ lex ſic põt exẽplificari; & hoc ꝓcedit ſm̃ eum,
ſiue bannit⁹ habeat hr̃des,ſiue nõ;cũ.n.moriat̃ poſt
pfectã obligationẽ fideiuſſoris, obligatio non extin
guitur, vt.l.ſine hęrede.in prin.ff.de admi.tuto.licet
ſecus ſit,qñ ſine hærede ante purificatã obligationẽ
decedit, vt l.poſtq̃.in.prin.ff.vt leg.no.ca.in cuius.l.
intellectu.Bar.variat̃, vt patet ex his,q̃ dicit in. d. l.
ſine hęrede.&.l.1. §. idẽ Pomponius. ff. de poſſ. vbi
bo.glo.de quo ibi, quia non eſt materia nr̃a.põt er-
gò fideiuſſor exigi,non obſtante morte bãniti;dicit
tñ Albe.de Roſa.in tract. bãnit.q.64.in.4.par.refe-
rẽs Gandinum. ꝙ cauti iudices anteq̃ procedãt ad
dationem banni; facinnt requiri fideiuſſorem, ꝙ re-
pſentet principalẽ,qđ ſi non facit , eum condẽnat
vt traditur in.l.ſi quis reum.ff.de cuſt.reo.&.s̃. lati⁹
1040 dictum eſt. Sed† quid ſi fideinſſor non põt inqſitũ
in iudicio exhibere, vult tñ eum defendere, & iudi-
cium in ſe ſuſcipere,vel vult ad illum inueniendum
inducias habere,q̃ omnia vñt cõcedi fideiuſſoribus
in cauſa ciuili, vt.l.ſancimus.C.de fideiuſſ.an hoc ſit
ei concedendum?Spe.in tit.de accu.§. ſequit̃. verſi.
porrò ſi cõtumax. ibi, ſed quid ſi fideinſſor. vbi di-
cit,ꝙ primo caſu non eſt audiẽdus;in ſecundo caſu
dicit,ꝙ admittitur, vt darentur induciæ ; vide ibi ꝑ
1041 eum.Sed q̃ro,† an talis fideiuſſor teneat̃ ad duplũ,
vel ad quadruplũ,vel plus,ad qđ venit condẽnand⁹
ex forma ſtatuti,ſi non ſoluit intra.x.dies?Sol.dic,ꝙ
non,quia talis non eſt pęna delicti; ſed more poſtea
commiſſæ in ſoluendo ; & idẽ ſi ꝑꝑ negationem ve-
nitet in plus puniendus,dummodo fideiuſsiſſet an-
te negationem;quia eſt pœna negationis,in qua nõ
interceſsit fideiuſſor, vt ꝓbatur in.l. fi. ff. de fideiuſ.
&.l. 1.& ibi Bar.ff.de in lit.iur.Bar.in.l. 1 .C. de vſur.
fiſc.lib.x.& iõ.cautela eſt,ad hoc vt teneat̃,ꝙ talis fi
deiubeat,non tm̃ ꝓ pęna delicti,ſed & ꝓ pęna,pro
1042 ceſſus, vt dicit Bar.in.d.l.in fi.Sed q̃ro, †quid ſi eſt
tale crimẽ,ꝑꝑ qđ veniat pęna pecuniaria, ita ꝙ re⁹
veniat fideiuſſoribus relaxandus, tñ iudex non vult
illũ fideiuſſoribus idoneis relaxare,ſed ipſum tenet
in carcere,an poſsit cõtra iudicẽ agi?Sol.dicit Bar.
ꝙ contra talẽ põt agi actione iniuriarũ, ita dicit in
l.ſi verò.§.1.ff.q ſatiſ.cog.tenet.D.m.in.c.3.de ma.
& obe.& ad pdicta vide Odoſ.& Bar.in.l.neq; impu
beres.§.1.ff.de in ius vo.& Bal. in.l.fi.§.ſi pfatã.C.de
iure

1043 iure delib. ¶ Itém quæro, pone, † inquiſitus dicit
iudici, do vobis huiuſmodi fideiuſſores, q ad veſtri
requiſitionem præſentabunt me de die in diem ſub
tali pęna. Illi erant præſentes, & nihil dixerunt; & ſic
fuerunt ſcripto in libro curiæ. Quæritur, an prædicti
ſint obligati, vt fideiuſſores? Bar. vr̃ velle, ꝙ ſic, in.l.
cum oſtendimus.§.fi.ff.de fideiuſ.tut.per illum tex.
& ſequitur Ang.de Are.in.d.tract. maleficiorum. in
verſ.pro quibus. Sed in contrariũ facit, quia fideiuſ-
ſor non obligatur niſi verbis, vt in.l.blãditius. C. de
fideiuſ.& mand.& in.l.ſtipulationum aliæ.§.ſatis ac
ceptio.ff.de verb.oblig.Guil.tamen, & Old. tenue-
runt primam ſn̄iam per d.§.fi. Sed Iac.de Raue.te-
net contrariã ſententiam per.d.l.blanditius. & ſen-
tit etiam ibi Bar. Ad.§.fi.rn̄d.ꝙ loquitur in caſu ſpe
ciali. videlicet, in ſtipulatione rem pupilli ſalnam fo
1044 re, in qua etiam pupillus ſi fari poteſt, ſtipulat̃, † q
tñ regulariter ſtipulari non poteſt, vt in.l. 1. in prin.
& in.l.mulier. ff.de verb.obl, Pet.de Ancha, in clẽ. r.
de procu. vno anno tenuit vnam opi.& alio aliam.
Io.de Imo.ibi dicit, ꝙ vtraque opin. poteſt ſaluari;
quia aut prædicti interuenerunt pro maleficio ad
publicam vtilitatem, & procedat prima opin.quo-
1045 niam † Reſpub.æquiparatur pupillo, vt in.l.Rem-
publicã.C.de re. pub. vnde idem iuris eſſet in ipſa,
quòd in pupillo. Si verò interuenerunt ad priuatam
vtilitatem, procedat ſecunda opin. Sed aduerte; qa
ad hoc vt procedat primum membrum, oportet di
cere, ꝙ æquiparatur pupillo ſtipulanti rem ſaluam
fore; quaſi hæc ſtipulatio ſit ſimilis Rempub. ſaluã
fore; aliàs non procederet argm̄. Vide quòd dixi in
1046 d.clem. 1. Item quęro, pone † inquiſitus eſt abſolu
tus, poſtea inde ad annum fit ſtatutum, ꝙ non ob-
ſtante quacunq; abſolutione, poſsint reuideri pro-
ceſſus præteriti, quo facto talis fuit condemnatus,
an fideiuſſor teneatur? Sol. dic, ꝙ non; & dicit Bar.ꝙ
ita fuit de facto obſeruatum, per.l.fi.ff.de pact.quia
ius liberationis quæſitum fideiuſſori pp abſoluto-
riam, non potuit poſtea tolli per ſtatutum. Conſulo
igitur, ꝙ quando iudex incipit de nouo reuidere, ꝙ
1047 de nouo recipiat fideiuſſores. Si verò † pęna eſt cor
poralis, vel corporis afflictiua, tunc non eſt relaxan
dus fideiuſſoribus, quinimmò, ſm̄ criminis grauita
tem, eſt in vincula cõmunis conijciendus, vt.l. 2. in
princ.&.l.1.ff.de cuſto.reo.& idem dicendum eſt, ſi
eſſet pęna pecuniaria, quæ poſsit effici corporis af-
flictiua, per defectum non ſolutionis pecuniæ; ſm̄
not.p Bar. in.l.2.ff.de pub.iud.&.l.1.ff. de cuſt. reo,
& ea quæ dixi in.c.veniens. in quæſtionibus allega-
tis.s̄.in princ.huius.q. Vel ſi eſſet alternatiua, reſpi-
ciens pęnam pecuniariam, vel corporis afflictiuam,
ſm̄ ea quæ dixi in dictis qq. & in.c.ſicut iudæi. j̃. de
iudæ. Aduerte tamen, ꝙ ſi talis vult relaxari fide-
iuſſoribus, quãdo in defectum pecuniarię venit im-
ponenda pœna corporalis, vt ſoluat pecuniam fiſco
transferendo in eum dominium, & ſic ſoluendo in
quantitate, non deponendo in ſpecie; ſicut in ſimili
dicimus in admittendo procuratorẽ in caſu prædi-
cto, de quo dic, vt dixi latius in.d.c. veniens. in ſecũ
do mẽbro prin.primę.q. prin.verſ.vtrum aũt hoc ca
1048 ſu. Item aduerte circa p̃dicta, ꝙ † licet inquiſitus
liberetur qñq; à vinculis, pręſtando fideiuſſores, p
l.2.&.3.ff.de cuſt.reo.& per gl.in.l.1.C.eo. ſi tamen
ſemel aufugit, vel fidem fregerit, non liberatur præ
ſtando fideiuſſores, gl. eſt ſingularis, quæ dicitur nõ
eſſe alibi in.l.lege.in verbo, in vinculis. ff.ad ſenatuſ
1049 conſ.Silla. Patet igitur ex prædictis, ꝙ † quãdo pę-
na venit imponẽda corporis afflictiua, ꝙ iudex dẽt
eſſe cautus, vt ipſum confeſſum tradat militi ſocio,
vt ipſum detineat in carcerib', & carceret, & in vin
cula conijciat, ſi ſit expediens propter criminis gra
uitatem, & ipſum cõmendet pro ęre, & perſona ſub
periculo ipſius militis; & eodẽ modo poſtea faciat
miles cuſtodibus carcerũ, quibus etiam iudex ipſe
poteſt commendare retinendum, & cuſtodiendum
ſub periculo ipſorum, qui ad hoc tenentur, & ex for
ma ſtatutorum, & etiam de iure cõi, vt probatur.C.
&.ff. de cuſto.& exhi.reo.per totum. Facit etiam qđ
not. in auth. ſi quis ei.C. ad leg.Iul. de adul. p quem
1050 tex. dicit Bal. ibi, not. ꝙ † ſimiles Poteſtatis cępit
aliquem malefactorẽ in aliquo caſtro, vel villa; nec
videt cũ ſuis famulis poſſe ſecurè eum ducere, põt
illum cõmendare officiali illius loci, vt carceret, &
in vincula ponat ſuper periculo ſuo, donec veniat ꝓ
1051 r eo. Et aduerte, † qa ſi talis carceratus laqueo ſe ſu
ſpendit, aut gladio interemit non tenetur iudex, vt
eſt tex.& ibi gl.in.l.quemadmodum.§. magiſtrat'.
ff.ad.l. Aquil. Si tamen ignotaretur quomodo mor-
tuus eſſet, eſſet ſuſpicio contra cuſtodes, qui ẽt vñr
teneri de mala cuſtodia. Circa qđ vide glo.& qđ ibi
traditur in.l.cum res.§.ſed ſi res.ff. de lega.2. Quales
autem debeant eſſe carceres, qualia vincula, quales
cuſtodes, qualiter cuſtodire, & de ſimilibus quæſtio
nibus carcerum, etſi poſſet hoc adaptari, tamẽ quia
non eſt principalis materia noſtra; ideò illam omit
to, & aliàs dabitur dicendi locus. ¶ Nonageſimoſe-
1052 cundo quæro, his peractis, † quid debeat facere iu
dex? Sol. dic, ꝙ debet, vt.s̄.tetigi in.q. 77. aſsignare
congruum terminum ipſi inquiſito ad omnem ſuã
defenſionem faciẽdam, & hunc terminum debet aſ
ſignare, ſiue inquiſitus ſimpliciter confiteat̃, & in to
tum, ſiue partem neget, & partẽ confiteat̃, ſiue totũ
neget, & hæc termini aſsignatio cõiter prouidetur
ex forma ſtatutorum, quæ ſeruanda eſt; & eſt etiam
de iure cõi, vt in.l.vnius.§.cogniturum.ff. de quæſt.
Aduerte tamen, ꝙ licet talis terminus non aſsigna-
retur; poſſet tamen inquiſitus ſuas defenſiones face
re. Vide not. p Bar. in.l. in crimine.ff.de adult.& in
extrauag.ad reprimen.ſuper ver.ſine figura.& ratio
1053 eſt, quia † defenſio eſt de iure naturali, vt in clẽ.pa
1054 ſtoralis.de re iudi. Sed quæro circa prædicta, † an
reus poſsit renuntiare huic termino defenſorio? Sol.
Bar.in.l.cuſtodias.in.fi.ff.de pub.iudi.& in.l. quidã
ſunt.ff.de pęnis.& in.l.non tantum.ff. de appell. vi-
detur velle, ꝙ non poſsit renuntiare, pro quo dicto
eſt glo.notab.in.l.pactum inter hęredem.ff.de pact.
1055 quæ vult, ꝙ † non valet renuntiatio, per quam quis
perderet vitam, vel ſtatũ, & probatur in.l.1.2.&.3.
ff.de lib.cau. & quod not. Simon de Burſa.in clẽ. 2.
de re iudi. vbi dicit, ꝙ quis non poteſt renuntiare
defenſionibus tangentibus perſonam. Quidam tñ
voluerunt, ꝙ talis renuntiatio nõ poſsit fieri quo ad
pręiudicium tertij; & ita loquatur.l.non tñ. Sed quo
ad præiudicium ſui ipſius, benè poſsit renuntiare.
Alij verò dicunt, ꝙ opinio Bar. procedat quãdo ſim
pliciter renuntiaret. Sed ſi talis inquiſitus ſciens ſe

nõ habere aliquam defenſionem;ſic renunciaret, vi
delicet, talis inquiſitus ſpontè, & ex certa ſcientia,
ſciens ſe carere omni ſpe defenſionis, renuntiauit
cuilibet termino ſibi ſtatuendo,tàm ex forma iuris
communis,quàm ſtatutorum,valeret talis renuntia
tio,quòd perpetuò notabis tu iudex maleficiorum.
Ad quod vide Ang. & Io.de Imo. in.d.l.cuſtodias.
Bal.tamen in.l.1.C.qui accu.non poſſ. verſic. ſuper
quinto dicit,ꝙ legitimæ defenſioni, per quam fun-
ditus extingueretur crimen, non poteſt renuntiari,
vt not.in.d.l.pactum inter hæredem. Sed defenſio-
nibus,quæ ſunt de apicibus iuris, vel ſtatutorum,&
non de iuregentium,poteſt renuntiari, vt.l.ſi accuſa
toribus.C.de accu.& ibi gl. Primum etiam dictum
limitat in expreſſa renuntiatione:ſecus in tacita, &
velata,quę fit per lapſum termini,per quem lapſum
tacitè videtur renũtiare, ſi nullam facit defenſionẽ;
& ſic fortior eſt hæc excluſio per tempus, quàm re-
nũtiationis, vt.l.facta.§.ſi quis bonorum.ff.ad Tre-
bel:& ratio eſt,quia aliàs termini datio non opera-
retur,ꝙ eſſe non debet,vt in.c.paſtoralis.s̃.de exce-
ptio.& videtur hæc diſtinctio ſatis æqua, & notab.
1056.¶Sed quæro circa ꝑdicta,† quas defenſiones poſ
ſit facere dictus inquiſitus?Sol.dic de exceptionib⁹.
dilatorijs,prout dixi.s̃.q.77.ꝙ inter alias facere po
teſt reuocationem confeſsionis, ſiue fuerit facta in
totum,ſiue in partem,circa quod,vide quòd dixi.s̃.
q.85.Item poteſt producere inſtrumentũ pacis, ad
hoc vt pęna minoretur, vel mitigetur, ſtatuto hoc
1057 diſponẽte.† Quid autem ſi produceret inſtrumen
tum pacis, de vulneribus tm̃, & ſequuta fuit mors,
an ſibi proſit?vide diſtinctionem Bar.in.l.damni.§.
Sabini.ff.de dam.infec.& ibi vide, quid ſi ſtatutum
diſponit,ꝙ pœna mitigatur ſi hæres fecerit pacem,
an ſufficiat pax facta à teſtatore,vbi cõcludit ꝙ nõ,
tribus rationibus; & vide Bal. in. l. 2. C. de libe. &
eo.libe. vbi ẽt vide per eum latè, & per Doct. an ſi
ſtatutũ requirit,ꝙ habeat pacem ab hęrede, & plu-
res ſunt hęredes, &non habuit niſi ab vno:& vide p
Ang,& Io.de Imo.& maximè per D. Ludo. Pon. in
l.eadem,§.Cato.ff.de verb.obli. Tangit etiã.D.Flo-
1058 rian.in.l.fundum.ff.de ſerui.ruſt.prędio.&†quid ſi
ſtatutum requirit,ꝙ habeat pacem à filijs occiſi, an
ſufficiat,ꝙ habeat à ſpurijs?Cyn.in.l.quiſquis.C.ad
leg.Iul.ma.tenet,ꝙ ſic,& idem Bar.in.l.2.ff.de accu
ſa.& in.l.tutelas.ff.de capi.dimin.& in.l.pronuntia
tio.§.familiæ.ff. de verb.ſign. In contrarium facit;
1059 quia†ſpurius non eſt nominãdus filius,vt in auth.
ex complexu.C.de inceſt.nup.& ibi Bar.nec eſt à pa
tre alendus, nec cũ patre habet aliquod participiũ
de iure ciuili,vt in corpore, vnde ſumitur in auth.&
in auth.licet.C.de natu.libe.& in.c. per venerabilẽ.
s̃.qui fil.ſint legit.ergò non comprehenditur à ſtatu
to,quod eſt ius ciuile municipale, vt in.l.omnes po
puli.de iuſti.& iure. quia ſic ſtatutum non reſtringe
tur,vt comprehendat ſpurium,vt in.l.lege Iulia.§.1.
ff.de ritu nup. & ſic ſtatutum reciperet interpreta-
tionem paſsiuã de habilitate, vt.l.vt gradatim.§.&
ſi lege.ff.de mu.& hono. Et pro hoc etiam facit, qa
ad hæredem ſpectat vindicta occiſi,vt in.l.1.&.3.l.
hæredes.ff.qđ cuiuſq; iuris,& ſtatutum, quod dicit
de filio,intelligitur de filio,qui ſit, vel eſſe poſſit hæ
res,ad quem ſpectat vindicatio mortis defuncti; &
per conſequens facere pacẽ.Vnde poſito,ꝙ ex men
te dicti ſtatuti cũ loquatur de filio ſimpliciter,poſſit
etiam intelligi in filio naturali tantũ, & ita loquai
opin.Bar.& iura per eum allegata. Non tamen po-
teſt intelligi de ſpurio.Facit ꝙ not. Io.de Imo.in.l.
ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.de Trebel.& ita conſu-
luerunt Lamb.de Rampo.& Salic.& plures alij doc.
pro qua materia, quia non intendo in ea nunc inſi-
ſtere,vide quòd not.gl.& Pau.in clẽ.1.de bapt.&.35
q.7.c.1.& Spe.in tit.de loca.§.nunc aliqua. verſ.47.
& in tit.qui fil.ſint legit.& per Ang.de Peruſio conſ.
74.per Pet. de Ancha. in.c.in præſentia.s̃. de pro-
batio. per D.Domi. de ſancto Gemin.in.c.ſtatutũ.
in.ſi. princ. de hæreti.lib.6. & vide tex. qui vult, ꝙ
1060 †natus ex adulterio non comprehendatur appel-
1061 latione filij.32.q.4.c.dicat aliquis.& † ſufficit, ꝙ
pax ſit habita a filijs maſculis,licet fœmina contra-
dicat.Bal.& Ang.in.l.pro hæred.§.fin.ff. de acquir.
1062 hręed. quia† fœmina non leuat faidam, vt not.gl.
in.§.pen.de his qui feu.dar.poſſ. Sed Ludo.Pont.in.
l.1.§.potuiſſe autem.ff.ad Sillan.in ver.ſiue cum pa
tre ſuo. tenet contrarium per illum tex. q videtur
ſibi concedere vindictam mortis patris; ergò eius
conſenſus neceſſarius.Facit etiam.l.1.C.de his, qui
ſe differ.lib.x.& quòd ibi ponit Ang. Mihi videtur,
ꝙ tex.in.§.potuiſſe. nihil probet, quia non loquitur
1063 in filia; ſed non intendo circa hæc inſiſtere. Et†
vtrum pax facta per Epiſcopum de maledictione,&
blaſphematione Dei proſit?Bal.dicit,ꝙ non,in.l.ac
cuſatorem. C. qui accu. non poſ. vbi vide quædam
circa hanc materiam.Tn dic,vt dixi in.c.2.j.de ma
ledi.vbi etiam tetigi. An tunc debeat pœna dimi-
nui, ex eo, quia confeſſus fuerit ſacerdoti, qui ſibi
1064 impoſuit pœnitentiam. Et† quid ſi ſtatutum di-
cit, ꝙ ꝓ homicidio non admittatur beneficium pa
cis,vel concordiæ. an admittatꝰ cũ mandante? Bal.
dicit,ꝙ ſic,in repit.l.ſi familia:ff.de iuriſd.om. iud.
1065 Et† quid ſi ſtatutum permittit fieri pacem de om
nibus criminibus, excepto furto, vtrum poſſit fieri
de robbaria?vide Bal.in.l.tranſigere.C.de tranſact.
dixi in.c.1.de collu.in ſecundo caſu quarti membri
1066 princ.Et†vtrum in adulterio proſit beneficiũ pa-
cis?Bar.conſ.175.incip.D.Poteſtas,dicit, ꝙ ſic,per
tex.C.de adult. auth.ſed hodiè, & in corpore vnde
ſumitur. vbi licet marito iniuriato per adulterium
vxoris reconciliare eam ſibi.Non obſt.l. tranſigere.
quæ loquitur in tranſactione,ꝑ quã impediretur,ne
ꝓcedetur amplius ſuper tali crĩe; & ideò non licet,
nec etiam ſimplici pacto. Secus in pace,per quam
remittitur rancor, quæ in omni maleficio eſt licita,
Inſtit.de iniur.§.fi.&.ff.de pact.l.ſi.&.l.ſi tibi.§.quę-
dam.an autem proſit pax facta per mulierem? Bar.
in.d.conſilio dicit,ꝙ non,ſed debet fieri cum mari-
to.Ipſe enim eſt, cui principaliter fit iniuria, & qui
omnibus præfertur in ipſa vindicanda.ff.de adulte.
l.2.C.eod.l.quamuis adulterij.Sed cum muliere nõ
poteſt fieri,cum non poſsit dici iniuriata. Nec po-
teſt accuſare adulterum,quia ſocia criminis C.de li
ber.cau.l.ſi filium.14.q.4.c.nemini.& ſic ab ea non
requiritur remiſsio. arg.l. ait. prætor.de iur.delib.
Præterea probationes factæ contra adulterum,non
præiudicant mulieri, vt in.l.denuntiaſſe.§. fin.ff. de
adult.Non obſt.l. 1. C. de rapto. virg. & in authen.
de

de rapt.mulie.& quòd not. per Dyn. in reg. ſcienti.
de reg.iu.lib.6.in primo contrario. quia loquuntur
in muliere rapta,nõ in ſimplici adulterio; & eſt ad-
uertendum,ꝙ niſi ſtatutum prouideat,ꝙ pax,vel re
miſſio iniuriæ proſit; de iure cõmuni non prodeſt;
quia de omni crimine poteſt dupliciter agi ad pœ-
nam applicãdam parti,& ad vindictam publicam;
vt.l.qui nomine.ff.de ſal.& not. in.l. fin. ff. de priua.
delic.vnde licet pars in ſui præiuditium poſsit iniu-
riam remittere.l.pen. C. de pact. non tamen poteſt
in præiudicium Reipub.not.glo.in.l.2.ff.ad Silla.&
ibi Bar.& Bal.in.l.tranſigere.C.de tranſac.Bar. poſt
Dyn.in.l.ſed ſi vnius.§.ſed ſi ante.ff.de iniur. Poteſt
etiam intra iſtum terminum talis inquiſitus propo
nere alias exceptiones,vel defenſiones,per quas ap
paret,ꝙ crimen intentatũ euacuatur; puta, furtum
quod fecit volente domino,vel ꝙ res ſua erat.In ho
micidio, quòd fecit ad ſui defenſionem,vel erat bã
nitus, vel licita, & permiſſa erat vindicta, vel dor-
miens,vel furioſus erat, aut inſanus; vel ꝙ nõ ſit mor
tuus ex vulnere,ſed ex mala cura. Si adulterium, ꝙ
illa erat meretrix,ꝙ maritus, & vxor conſenſerunt;
& ex forma ſtatuti non ponitur; & ſic de ſingulis pꝗ-
quirendo,& conſiderando defenſiones,quæ aduer-
ſus quælibet delicta poſſunt opponi, quæ videnda
ſunt in locis,& in titulis congruis, & etiam adduce
re defenſionem,probando,ꝙ die;vel hora perpetra
ti delicti fuit in alio loco ita diſtante, ꝙ nõ potuiſ-
ſet eſſe in loco perpetrati delicti, tempore,quo per
petratum fuit, iuxta practicam.l. optimã.C. de cõ-
trahen.E commit.ſtip.& eorum quæ dixi in.c.ſuper
1067 his.ſ.eo. ¶ Nouageſimotertio quæro,† quid de-
beat facere iudex, pendente iſto termino dato ad
defenſionem.&c? Sol.dic,ꝙ ſi reus in totum ſimpli
citer confeſſus fuit, & ipſe faciat defenſiones ſuas,
de quibus ſtatim dixi in.ſi.præced.q.aut ſimiles de
fenſiones reſpectu diuerſarũ ſpecierum delictorũ,
quas ſingulas proſequi nimis eſſet prolixum, debet
iudex ne fallatur, ꝓducere teſtes,& alias probatio-
nes,per quas ſupprimantur defenſiones inquiſiti,vt
puta, ꝙ non licuit illum bannitum interficere, qui
erat cancellatus de banno,vt not.Bar.in. l. emptor.
§.Lucius.ff.de pact. vel ꝙ non erat legitimè banni-
tus,& ꝙ interficiens hoc ſciebat;quia aliàs ſi ignora
bat,non tenetur.l.Corne.de ſica.ſed extra ordinem,
vt in.l.2.§.hæc actio,ff.vi bo.rapt.tradit Bar. in.l.pe
nul.ff.de adulte.vel ꝙ fuit interfectus pendente ap-
pellatione à banno, vel aliter pendebat lis ſuper bã
no, vel eius validitate,ſeu nullitate,vt dicit Bart.in
l.1.§.ſi ſeruus.ff.de acqui.poſ.not.Bal.& Io.de Imo.
in.l.qui à latronibus.ff.de teſtamen. & aliàs ſimiles
replicationes debet perquirere, de quibus ſub cõ-
pendio dixi.ſ.q.85.Item,ꝙ reus non fecit ad defen
ſionem,cum potuerit aufugere, & quamuis inqui-
ſitus debeat cõcludere,ad hoc vt videatur feciſſe ad
defenſsionem,ꝙ non potuerit ſalua perſona,aut ſal
uo honore aliter aufugere, ſecundum ea, quæ latè
traduntur in.l.1.C. vnde vi.tamen ipſe iudex pote-
rit producere teſtes ſuos contrarios teſtibus inquiſi
ti,vt ad inuicem atteſtantes confundantur, & ſic re
maneat confeſsio ſimpliciter;& ſi etiam dicendum
de alijs defenſionibus;videlicet,ꝙ ille erat furioſus,
vel dormiens,vt producat teſtes in contrarium, vel
ꝙ mortuus non deceſsit ex vulnere,ſed ex mala cu-
ra,ſeu cuſtodia cum tranſiuerint quadraginta dies,
aut plures;& ſic non tenetur de occiſo,vt.l. qui occi
dit.in.ſi.& ibi D. Floria. &. l. ſi ex plagij. ff.ad leg.
Aquil.ꝙ qualiter probetur, vide quę latè dixi in .c.
pręsbyterum.j.de homici. Nam iudex producet te
ſtes in contrarium, ꝙ immò diligens fuit adhibita
cura,& ꝙ licet tranſiuerint quadraginta dies,tamẽ
vulnus fuit in tali loco, ꝙ erat mortale propter eius
magnitudinem, & profunditatem, vel aliã ſimilem
cauſam; ſed non breui tempore mors inferebatur
ex vulnere adhibita diligenti cura,arg. eorum,quæ
dixi in.c.pręsbyterum. Et eſt aduertendum, ꝙ cau-
tus iudex circa prædicta debet ſemp deducere qua
litates offenſi,vt in caſu ꝑdicto,ꝙ.ſ. erat homo for-
tis complexionis,& robuſtus; & ideò non ita breui
tempore fuit mortuus; & ſi vulnus non eſſet graue,
ſed leue;ad hoc vt talis præſumat̃ deceſſiſſet ex vul-
nere,articulet,ꝙ ille erat debilis, infirmus, vel val-
dè debilitatus,ita ꝙ ex leui vulnere ꝓſumatur mor-
tuus,tex.eſt notab.in.l.qua ratione.§.ſi quis ſeruum
ægrotum.ff.ad leg.Aqui.& ibi tradunt Bal.& D.Flo
ria.& etiam eſt bonus tex. & ibi etiam tradunt præ
fati Doct.in.l.ita vulneratus.in princ. eo.tit. & ple-
nius per D.Floria.in.l.item Mela.§.ſi plures. eo. tit.
Ex quo ſequitur, ꝙ fortiter errant aduocati, qui ad
defendendum homicidam articulantur,ꝙ vulnera-
tus erat debilis,quia talis articulus eſt contra inten
tionem ipſorum, quòd eſt verum, niſi ex poſt facto
admiſceretur aliqua qualitas infirmitatis ſuperue-
niẽtis, qua erat ſolitus teneri dictus volneratus,vel
non teneri;vt doloris illorum,aut ſimilis,ſecundum
ea quę dixi in.d.c.pręsbyterum.& idem dicendum
eſt de alijs exceptionibus,defenſionibus,& replica
tionibus,ſecundum varias ſpecies delictorum,quæ
dimittendæ ſunt diſcretioni, & iudicio doctiſsimo
rum aduocatorum, officialium, & iudicũ, ſecundũ
varias caſuum contingentias.Si verò inquiſitus par
tem confeſſus fuit,& partem negauit,reſpectu eius
partis quam confeſſus fuit,dicendum eſt,vt ſtatim
dixi.reſpectu partis quam negauit,dicẽdum eſt, vt
ſtatim dicã in ſeq. membro; quia idem iuris eſt de
parte quo ad partem,&c.vt in. l. q̃ de tota.ff. de rei
vendica.Si verò inquiſitus ſimpliciter negauit, ad-
uertendum eſt ad ea,quę iure cõmuni ſunt diſpoſi-
ta,& ad ea, quæ ſecundum communem practicam
obſeruantur,in primis ad formam ſtatutorum,quæ
vt ſæpius dictum eſt,exacta diligentia ſeruanda eſt;
ſecundum autem communem practicam,& obſer-
uantiam propter prius habita indicia ſufficientia,
de quibus ſtatim aliquid ſubijciam, ſaltem per re-
miſsiones;ſi caſus eſt talis,in quo procedi poſsit ad
torturã, ante omnia iudex reum ponat ad torturã,
& faciat ipſum confiteri; & demum poſtea faciat
ipſum reſponderi inquiſitioni; & ſi confitetur ſatis
eſt,& ſeruanda ſunt quæ ſupra dicta ſunt. Si verò ne
gat,iterum reducet ad torturam,vt confiteatur,vel
donec purgentur indicia; & quãdo purgata fuerĩt,
debet ipſum relaxare cum cautela, de qua. j. dicã.
De iure autem cõmuni videtur mihi dicendum, ꝙ
iudex debeat ita procedere. Nã ſi cauſa eſt talis,in
qua non ſit deueniendum ad torturam, debet pro-
ducere teſtes, qui notitiam habeãt de dicto malefi
cio.

cio,& ipſos diligenter examinare,ſecundũ ea, quæ
ſtatim dicam;& ſi probauerint clarè,& plenè,con-
demnabit inquiſitum ſecundum ꝙ iura,aut ſtatuta
diſponunt. Si verò non plenè, aut clarè probant,il
1068 lum abſoluet;quoniam probationes† in crimini-
bus debent eſſe luce clariores,vt in.l..fi.C.de proba
1069 tio.&.2.q.8.c.ſciant.&†vtrum in defectum ꝓba-
tionis poſſit deferri iuramentum in cauſis crimina-
libus,vide per glo.& Doct.in.l.in bonæ fidei.C.de
iureiuran.& in.l.admonendi.ff. eo. tit. & ibi maxi-
mè per Moder. & per Spec. in tit.de iura. dela.§.1.
verſ.vt autem.& latiſsimè per me in repet.c.fi.de iu
reiur.in primo membro,ſeu prima q.princ.& adde
quæ ſtatim dicam de diuerſis generibus probatio-
num. Aduerte tamẽ;quia etiam in cauſa pecuniaria
criminali quandoq; etiam deuenitur ad torturam;
ſed non liberorum hominum,ſed ſeruorum, vt in.l.
diuus Pius.ff.de queſtio.de quo dic,vt ibi.Si verò ſit
tale delictum,in quo ꝓcedi poſsit ad torturam, ad
quam perueniri poteſt duntaxat in capitalib⁹,& a-
trocioribus maleficijs,vt.l.edictum.ff.de queſtio. ar
bitror; ꝙ iudex ante omnia in quantum poteſt ela-
boret alio modo elicere à reis veritatem,quam per
tormenta; quare producet teſtes, qui veriſimiliter
habent notitiam de delicto, ſuper quo inquiritur,&
ipſos recipiet ad iuramenta, & dicta;debita forma
à iure,vel ſtatutis requiſita. Non .n. arbitror à prin-
cipio inchoandum eſſe à tortura, ſed quantum po-
teſt fieri elaborãdum eſt, vt aliter habeatur veritas
ſi fieri poteſt,per tex.in.d.l.edictum.ff.de queſt.ibi,
non aliter explorari,& inueſtigari poſſunt, quam p
ſeruorum quæſtiones,&c. Iudex autem examinans
teſtes inter alia notet, in quantũ hoc fieri poſsit iu-
ridicè, ꝙ cum deponunt ſuper loco, & tpe, vt ſcribi
faciat hoc modo, interrogati de loco,& tẽpore di-
xerunt;loco,& tempore in inquiſitione contentis.
Si enim ſe non referret ad locum, & tempus cõten
tum in inquiſitione, non eſſet probata intentio iu-
dicis inquirẽtis,arg.l.1.&.fi.ff.de incen.rui. & nauf.
& ita ſingulariter dicit Bar.p illũ tex.in.l.1 in princ.
ff.de alea.quòd perpetuò notabis;& adde quæ dixi.
ſ.in.9.art. princ.q.40. Et aduerte, ꝙ omnes teſtes,
qui non ſunt idonei in cauſa ciuili, non ſunt idonei
in cauſa criminali. Sed non omnes teſtes qui ſunt
idonei in cauſa ciuili,ſunt idonei in cauſa crimina-
1070 li;verum eſt,ꝙ† etiam in cauſa criminali edictum
eſt prohibitorium, ſicut in cauſa ciuili;vnde omnes
intelliguntur permiſsi, qui non reperiuntur prohi-
1071 biti,vt.l.1.ff.de teſti.† Prohibiti autem reperiun-
tur minor viginti annis;& qui accuſatus,vel inquiſi-
tus eſt de aliquo crimine, ſecundum quòd not. &
traditur in.l.teſtium.fides.ff.de teſti. circa quod vi-
de,ꝙ traditur ibi,& per Spe. in tit.de teſte.§. opor-
tet. verſ. item quòd pendet accuſatio. Examinati
autem, deponentes faciunt indicium, ſi ex officio
iudicis fuerunt examinati;licet ſecus eſſet,ſi ad pe-
titionẽ accuſatoris,vt tradit Guil.de Suza.& ſequi-
1072 tur D.Flor.in.d.l.teſtium.†Mulier etiã de iure ca-
nonico non eſt idonea teſtis in cauſa criminali. 23.
q.5.c.mulierem.& ibi gl.& gl.in.c. ſuper eo. & in.c.
cum ex literis.de teſti.& ſic ſeruatur in terris ſubie-
ctis eccleſiæ,vt dicit glo.in.c.forus. de verb.ſignific.
Sed de iure ciuili ſecus eſt,vt.l.ex eo.ff. de teſti. qđ
ſeruandum eſt in terris imperij; & ita dicit D. Flor.
in.d.l.ex eo.& de hac materia vide in dictis iuribus.
& per Spe.in.d.§.opponitur.in verſ.item ꝙ eſt mu-
lier. Io.And.recitat,ꝙ Iac. de Are. per iura ibi alle-
gata tenebat,ꝙ mulier etiam de iure ciuili prohibe
1073 tur. Et† idem dicendum de Hermaphrodito, in
quo præualet ſexus muliebris.Spe.in.d.§.in verſ. itẽ
quòd eſt Hermaphroditus. Et adde, quòd dicitur
4.q.3.§.item in criminali,& vide.c.meminimus.ſ.
eo.& ibi etiam Io.And.& quòd tradit Spe.in tit.de
teſte.§.opponitur. verſ. item ꝙ in alia cauſa crimi-
1074 nali. item † nec clericus in cauſa criminali coram
iudice ſeculari. 11.q.1.c. nullus. quòd intelligerem
vbi tractatur de cauſa ſanguinis. Faciũt quæ dixi in
c.ad audientiam.ĩ.de homici.in.4.membro.7.art.
princ.q.4.&.5.& pluribus ſequẽ. Secus in cauſa cri-
minali pecuniaria,ſicut poteſt etiam eſſe coram iu-
dice eccleſiaſtico;quia coram eo non tractatur cau
ſa ſanguinis.Quicquid dicat Spe.in.d.§.opponitur.
1075 verſ. itẽ ꝙ eſt clericus.Item,quòd eſt† laicus, qui
non admittitur contra clericum in cauſa criminali.
2.q.8.c.laicos.&.c.ſeq.& per totũ.&.c.veniẽs. ſ. de
teſti.tradit Spec. in.d.§.opponitur. verſ. item ꝙ eſt
laicus. In contrarium tamen facit glo. 81. diſtin.c.
clerici.de quo dic,vt dixi poſt D.m.in.c. cum.P. ſ.
1076 eod. nec† particeps criminis contra ſocium,not.
1077 gl.in.l.filium.C.de lib.cau. † Denuntiator tamen
criminis non repellitur,de quo vide per Bar.in.l.di-
uus.ff.de cuſto.reo.& Bartho.de Salice.in repet.l. ea
quidem.C.qui accu.non poſſ.& vide latius in dictis
iuribus.& per Spe.in.d.§.quia non intendo aliter ex
aminare, aut inſiſtere, ne videar legere titulum de
teſti.ſed quoad propoſitum pro breui introductio
1078 ne hæc ſufficiant.† Inquiſitus ergò, contra quem
ꝓducuntur teſtes,debet animaduertere,an ſint ido
nei; & ſi non ſunt, opponat legitimas exceptiones,
quas poterit videre in locis congruis, & maximè p
Spec.in.d.§.opponitur.& per Bar.in ſuo ſolemni tra
1079 cta.de teſti.†vtrum autem ex ꝓbationibus factis
in inquiſitione generali; poſſit puniri repertus, &
probatus culpabilis,abſq; alijs probationibus,vide
quòd dixi in.c.ad petitionem.in ſecundo not. ſ. eo.
& quamuis remiſerim me hìc dicturum, tamen o-
mitto,quia fui nimis prolixus. Sed vltra iura ibi al-
legata, vide per Archid. 50. diſtinc. c. miror. & per
Barto.& Nichol.de Matta.in.l.2.§. ſi publico. ff. de
adult.& de offi.ordi.c.1.per Io.And. & Ang.in repe.
1080 l.ſi vacantia.C.de bo.vac.lib.10.vbi dicit,ꝙ† ſyn
dicator virtute generalis inquiſitionis factæ contra
Poteſtatem,ſeu officiales, & eius familiam, poteſt
eum condemnare,& punire. ¶ Nonageſimoquarto
1081 quæro,†examinatis teſtibus, quid debeat facere
iudex? Sol. dic, ꝙ debet publicare ipſas atteſtatio-
1082 nes, & teſtiũ dicta.Sicut†.n.in ciuili,publicatio ꝓ
ceſſus eſt de ſubſtantia,vt not.per gl.in.l.prolatam.
C.de ſenten.ita etiam in criminali,arg.l.abſentem.
ff.de pœ.Aduerte tamen,ne erres,quia Bar.& Doc.
communiter*in.d.l.prolatam. volunt, ꝙ non ſit de
ordine ſubſtantiali; ita ꝙ reddat ſententiã nullam.
de quo per gl.Inno.Io.And.& Io.de Imo. in.c.cum
I.& A.de re iudic.quibus publicatis,debet ſtatuere
terminum inquiſito ad opponendum contra dicta,
& atteſtationes, cõtra quas atteſtationes debet op
poni

poni, prout occurrit, ꝙ ſunt varij, contrarij, repugnantes, non reddunt ſufficientem cauſam, vel ꝑ eũdẽ præmeditatum ſermonem, ꝙ inimici, &c. & per alios modos diſtrahere, de quibus dixi, & remiſsiones dedi. ſ. in.q. præceden. Eſt enim aduertendum,
1083 ꝙ † ad hoc vt inquiſitus poſsit ſe defendere, non ſolum nomina teſtium, ſed etiam dicta, & capitula eorundem ſunt inquiſito exhibenda, vt hic in glo. in ver. & nomina, & dicta. & non ſolum quando inquiritur contra laicos, ſeu contra clericos ſeculares, ſed etiam cum inquiritur contra prælatos regulares. Hoc tenet glo. in.c. pen. j. eo. Hoſti. ibi tenet contrarium, ꝙ non ſint exhibenda nomina, per tex. noſtrũ. quia in d.c. pen. non fit mentio de nominibus, ſed tantum de delictis. Itẽ mouetur; quia exhibere nomina conſiſtit in ſubtilitate iuris, quæ non obſeruatur contra regulares, vt hic in fine. Sed contrarium communiter* tenetur; & tenet ibi. D.m. per tex. noſtrum, qui vult, ꝙ ideò nomina non ſunt ſupprimenda, ne detur audatia infamandi; ergò non ex ſubtilitate, ſed ex bona æquitate; & per conſequens nõ omittẽda, licet agatur contra prelatum regularem; & die, vt ibi latius dixi. Et vide quòd dixi. ſ. in. 9. artic. princ. q. 53. & viſis oppoſitionibus, & exceptionibus oppoſitis, & examinatia diligenter ipſis teſtibus debet animaduertere, & conſiderare vtrum ꝓbent, vel non, & ſi probant clarè, & lucidè, benè quidem, ſi verò nõ ꝓbarent, & ipſe poſsit habere alios teſtes, alios iterum producat, & examinet donec ve
1084 ritas habeatur. Quoniam † iudici inquirenti ex mero officio ſuo non obſtat publicatio atteſtationum; quominus poſsit ad offenſam, & probationem inqſitionis, & defenſam etiam exceptionum nũc propoſitarum teſtes producere, vt not. Bar. in.l. 1. §. ſi quis vltrò, & in.l. vnus. §. cogniturum. ff. de quæſtio. & in l. 2. §. ſi publico. ff. de adult. & per Inno. & Io. And. in.c. cum clamor. & Io. And. in.c. fraternitatis. ſ. de teſti. dixi in clẽ. 2. de teſti. Nam vt dicit Bal. in repeti. l. data opera. C. qui accuſ. non poſſ. publicatio teſtium non ligat iudicem in eo, quòd ex officio facit, allegat not. 35. q. 7. §. ecce: & idem dicit ipſe in repe. l. in pecuniarijs. ff. de fer. in. fi. q. dixi in. d. clẽ. 2. & conſuluit Fede. de Senis. conſ. 255. quia ceſſant in officio iudicis rationes prohibitiuę: quare teſtes publicatis atteſtationibus non debeant produci ſuper eiuſdem articulis, vel directò cõtrarijs, cum ipſe iudex examinans ſemper habeat notas examinationes, & ſic examinato vno, aut duob⁹, nõ poſſet alios examinare; & hoc etiam tenet Ang. in repet. l. ſi vacantia. C. de bo. vacã. lib. 10. dicit tamen ibi Fede. ꝙ quando iudex inquireret ad petitionem alicuius, ꝙ hoc caſu ille talis non eſſet admittendus publicatis atteſtationibus ad producẽdum alios teſtes, vel ad repetẽdum eoſdem ſuper eiſdem articulis, niſi quã tum ad declarationem; quia in eo videntur habere locum rationes prohibitiuæ. Et vide Inno. in.c. cum clamor. ſ. de teſti. qui ponit duas opin. Prima eſt, ꝙ promotor inquiſitionis poſsit producere teſtes etiã publicatis atteſtationibus. Secunda eſt, ꝙ non poſſit, niſi velit docere de colluſione. Io. And. ibi recitat Hoſt. diſtinguentem, ꝙ aut nullus promouet inquiſitionem, ſed ſolus iudex proſequitur, & poteſt niſi forſan inquiſitor ſe ſuſpectum reddat, malitioſè ꝓrogans vt inquiſitum teneat impeditum, ꝙ præſumitur ſi parum; vel nihil expedit, & elongat, dilationem aſsignet, & de menſe in menſem ſolum recipiat vnum teſtẽ, quibus demum publicatis dicit ſe velle alios recipere, & melius veritatẽ inuenire, arg. ff. de eden. l. argentarius. §. cum. verſ. ſed non eſt ita. & iterum procraſtinat, & publicat, & vult procedere in infinitum; de malitioſo igitur proceſſu põt, & debet contra talem præſumi, arg. ſ. de præſump. c. nullus cum talis ꝓrelatio nulli proſit, & maximè in eccleſiaſticis, vt in.c. quam ſit. de elect. lib. 6. & ideò ſuperior inquirẽs aſſignabit terminum, intra quem inquiſitionem receptam expediat, quo elapſo, inqſitum abſoluit, ſi prius non fuerit expeditus. Ad hoc quòd legitur, & not. ã. de appell. c. oblatæ. §. pen. de reſti. ſpo. c. frequens. §. ſolet. lib. 6. & quòd tradit Io. And. in.c. delicto. de appell. in glo. in verbo ineptè. Aut talis inquiſitor promouet, & tunc, aut talis datus eſt à iudice ad ipſam inquiſitionem tm̃ adiuuãdam. Aut datus eſt à ſocijs, vel ipſe ſua ſponte illam promouet, Primo caſu, idem dicendum, quod in præcedenti, quia verè loquendo, iſte non eſt pars, ſed quaſi pars ſimilitudinariè, quia tali non licet libellum offerre, nec litem conteſtari; & in iſtis caſibus poteſt ſaluari prima opi. Inno. In ſecundo caſu, quando datus eſt à ſocijs, vel ipſe offert, ita ꝙ ꝓmouet, & proſequitur inquiſitionem, vt verè pars, quo caſu libellus offertur, & lis conteſtatur, de purg. cano. c. cum dilecti. de iudi. c. examinata. & ſic dicit poſſe intelligi. c. veniens. & c. cum dilectus. ã. eo. & c. prælatorum. j. eo. & hoc caſu fit vera ſecunda opi. Inno. Facit quod not. Io. And. in.c. cum olim. de teſtib. in vltima gl. Poſſet tamen ſecundum eos, etiam hoc caſu iudex ex officio ſuo, ſi viderit expedire, veritatẽ plenius inquirere, arg. c. per tuas de teſti. vel ſecundum Hoſt. iuſtius, & melius eſt, ꝙ abſoluto inquiſito ab inſtantia inquiſitionis primæ, aliam incipiat de nouo, ſecundum ea quæ dicit Io. And. in. c. cum dilectus. de purg. cano. in glo. in verbo. forſan. vel purgationẽ indicat, vt dicam. j. in. 16. prin. arti. & adde ad prædicta quæ dixi. ſ. in. 6. art. princ. & in hoc eodem artic. q. 13. & q. 80. Aduertat etiam iudex, ꝙ eoſdem teſtes non repetat, ſuper eiſdem articulis ad probandum, qđ non probauerunt. Nam cum ipſi iurauerint; & debeant plenam dicere veritatẽ, ſi aliquid omiſerunt ſunt ſuſpecti de periurio, & falſitate; ſed ad declarandum poſſet repetere, ſm ea, quæ tradit Inno. in. d. c. cum clamor. & poſt eum Io. And. dixi in. d. clẽ. 2. de teſtib. Animaduertat tamen iudex, vt diligẽter examinet dictos teſtes, & videat vtrum probẽt, ante quam faciat publicationẽ proceſſus, & ſi non probant, producat alios teſtes, quos poterit; donec viderit plenẽ probatum, quantum probare poteſt, & poſteà publicet teſtes: quia vt dicit Hoſti. in. d. c. cum clamor. quando iudex ꝓcedit ex ſuo puro officio; & aliquos teſtes recipit, & eos publicat, & videt eos non plenè ꝓbare, & alios examinat, reddit ſe ſuſpectum, vt etiã dicit Fede. in dicto conſilio. vbi etiam dicit, ꝙ meritò poſſet a tali appellari, vt. j. dicam. Poſſet tamen iudex excuſari. in quantum prima fronte ipſi plenè probaſſent, ſed propter aliquas exceptiones obiectas per partẽ & probatas, nunc apparet, ꝙ non plenè probant: quia

non

non eſt hoc caſu quid imputãdum iudici. Itẽ poſſet
excuſari, ſi examinationem alteri delegaſſet. Aduet
1085 te tamen; † quia de iure ciuili non videtur hoc pro
cedere; vt in cauſa criminali poſsit delegari exami-
1086 natio teſtium; quia † cauſæ meri, & mixti imperij
non poſſunt delegari, vt in.l.1.ff.de of.eius cui man.
eſt iuriſd. & de articulo noſtro videt̃ caſus in auth.
apud eloquentiſsimum. & ibi glo. & Doc. C. de fide
inſtru. Facit.c.à nobis.q mat. accu. poſſ. ſed de iure
canonico qualiter procedat, tãgitur in.c.2. de iudi.
lib.6. & in.c.1.de teſti.cog. & per gl.in.c. ſuper quæ
ſtionum. §. ſi verò. dico in glo. ſuper verbo, alij dele-
gare. de off.delega. &.3.q.9.c.teſtes. Ego latiſsimè
dixi in clẽ.1.de off.delega. Caueat tamen iudex, ne
conetur vltra debitum extendere fimbrias, ad hoc
vt teſtes probẽt, quoniam ædificaret ſibi ad gehen-
nam, prout ſtatim dicam in alio articulo. in.q.ſeq.in
1087 fi. & eſt notandum, ꝙ † non ſolum ex dictis teſtiũ;
ſed etiam ex diuerſis generib' probationum; vt pu-
ta, ex vno teſte omni exceptione maiore, & ex fa-
ma, & ex alijs pſumptionibus, & indicijs ſimul iun-
ctis poterit condemnare, vt eleganter dicit Bar. in
l.1.c.idem cornelio.ff.de quæſtio. Sicut etiam dici-
mus in ciuilibus, in quib' ex diuerſis ſemiplenis p-
bationibus, etiam ex diuerſorum generum fit vna
integra probatio, vt tradit Bar.in.l.admonẽdi. ff.de
iureiur. de quo art. dixi in repet.c.fi.s̃. de iureiur. in
ſecundo princip. artic. & membro. Tradit etiam D.
Io.in.c.3.ſ. de probat. de qua etiam materia latè di
xi in 9. princ. artic. q.40. Item eſt aduertendum, ꝙ
non ſolum iudex publicatis atteſtationibus ad of-
fenſam poteſt nouos teſtes producere ſuper eiſdem
articulis, vel antiquos repetere ad declarationem,
non vt de nouo aliqd addant, quia eſſet ſuſpicio fal
ſitatis; ſed etiam pars ſuper articulis directò contra
rijs ad defenſionem, poteſt teſtes producere, & iu-
dex debet admittere, tum quia iudicium nõ debet
claudicare; tum quia defenſio nullo modo eſt auſe-
renda inquiſito vſque ad ſententiam, maximè cum
1088 tractetur de † vita, & ſalute hominis, quæ cunctis
rebus præponenda eſt, vt in.l.fi.C. de ſacroſ.eccle. &
quia cum ſit maius periculum: cautius agendum, vt
in.c.vbi periculum. de elec.lib.6. & magis conſulen
dum, vt in.l.1.§.1.ff. de cãrbo. edic. & diligẽtius res
examinanda. C. de appel.l.abditos. &.l.fi.C.de pro-
ba. & hanc opin. tenet Bar.in.d.l.1.§.ſi quis vltrò. ff.
de quæſtio. & colligitur etiam per Doc.in iuribus. s̃.
allegã. & ſatis placet; & licèt poſſet dici, ꝙ timen-
dum eſt magis de ſubornatione in hoc caſu propter
magnum periculum, dico, ꝙ iudex debet in hoc di-
ligẽter conſiderare, & aduertere, qua fronte, qua tre
pidatione, &c. Et ſi videret aliquo modo vacillare,
poterit ponere teſtes ad torturã, ſecundum ea, quæ
ſtatim dicam. Prædicta tamen de producendis teſti
bus publicatis atteſtationibus procedunt, niſi p ſta
tuta locorum aliter diſponeretur, quæ ſunt ſeruãda
1089 in primis, vt ſæpius dictum eſt. † Quid autem ſi
reus poteſt facere defenſiones, & non facit; an iudex
1090 poſsit illas facere? videtur, ꝙ nõ; quia † ad priuatã
vtilitatem, parte non poſtulante, non debet impar-
tiri officium ſuum, vt.l.4.§.hoc autem iudicium. ff.
de dam.infec. In contrarium facit.l.ſi non defenda-
tur.ff.de pœn. quidã dicunt, ꝙ licet poſsit, vt ibi, non
tamen compellitur, per not.in.l.quicquid.ff.de iud.
vel potes dicere, ſecundum alios, & mihi placet, ꝙ
aut loquimur de defenſionibus tendentibus ad de-
fenſam innocẽtiæ; & tunc poteſt ſupplere etiam de
1091 facto; quia † publicè intereſt innocentes non con-
demnari, vt.l.abſentem.ff.de pœn. & ita poteſt intel-
ligi quòd not. Inno.in.c.1.de poſtu.præla. vbi dicit,
ꝙ iudex, qui inquirendo procedit, poteſt ſupplere
de facto. Facit qđ not.in.l.filius familias.§.veterani.
ff.de procur. Sec' ſi ſit nocẽs, & defenſiones tendãt
ad impunitatẽ criminis, quia hoc odioſum eſt, arg.
l.ſi à reo.§.id qđ vulgo.ff.de fideiuſſ. & ideò nõ de-
bet ſupplere contra publicam vtilitatẽ, arg.not. per
Bar.in.d.§.hoc autẽ iudicium. ¶ Nonageſimoquin-
1092 to quæro; quia † plerunq; teſtes ſubtrahunt ſe à te-
ſtificationibus in cauſa criminali, & latitant quan-
doq: ſuaſionibus delinquentis, vel alterius potẽtis;
quæritur, ꝙ ſit remedium, ad hoc vt compellantur
venire? Sol.dic, ꝙ tales poſſunt cõpelli, vt hic dicit
glo.noſtra.in verſ.item teſtes compelli. per.c. ſuper
his.s̃.de teſt.cog. & traditur latius in.c.dilectorum.
eo.tit. & not, ꝙ contra tales poſſunt exerceri reme-
dia, quę prodita ſunt contra cõtumaces, ſup quibus
non inſiſto; ſed quærantur in locis congruis. Item
tradit Bar. notabilem cautelam, & practicam, in.l.1.
§.1.ff.de fal. vbi dicit, ꝙ iudex cõtra tales debet for
mare proceſſum, ꝙ pecuniam receperunt, ne in tali
inquiſitione teſtimonium dicerent; nam hoc timo-
re ne incidant in falſum, venient, & teſtificabuntur.
1093 Sed quæro, an † teſtes ſint torquendi, an vero cre-
datur eis ſine tortura? Sol. dic, ꝙ quædam perſonæ
1094 ſunt, quæ non debẽt torqueri, vt, † ſunt clerici, qui
tamen per iudicem ſuum puniri poſſunt de falſo, vt
in.l.præsbyteri. C. de epiſ. & cle. An autem pro de-
licto ſuo poſsint torqueri, vide glo.in reg.cum.in cõ
templatione. J. de reg.iur. &.12.q.1.c. quæſtionem.
1095 & per Archid.14.q.5.c.1.ſuper glo.fin. Item † con
ſtituti in dignitate ſeculari non poſſunt torqueri, ni
ſi vacillent, vt in.l.nullum. C. de teſti. & idem ſi non
ſunt in dignitate, ſunt tamen bonæ conditionis, &
famæ, & diuites; nam tales poſſunt torqueri ſolum
in duobus caſibus. Primus ſi vacillant, vt.l. ex libe-
ro.ff.de quęſtio. Secundus, ſi conuincuntur de men-
dacio; vt puta; quia afferant ſe non interfuiſſe male-
ficio, & tamẽ ab alijs conuincuntur, vt in.l. vnius. §.
teſtes.ff.de q̃ſtio. Si verò ſint viles homines; aut vi-
lem artem exercentes, videtur, ꝙ non ſint admitten
di, niſi cum tormentis, & niſi ſint à partibus rogati;
vt in auth. de teſti.§.ſi verò ignoti. & in.§.ſi verò hu
iuſmodi. & ibi glo. & tenet D. Azo in ſumma. in tit.
de teſti. ſed Bar.in.d.l.ex libero.in.d. §. ſi verò igno-
ti. tenet contrariam ſententiam, per.l.diuus.§.fin.ff.
1096 de quæſtio. vbi † deportatus in inſulam, & etiã ſta
tu liber non torquetur; ſicut nec alij liberi homines:
& tamen conſtat illos viles eſſe. Non obſtat.§.ſi ve-
rò ignoti. quia ad hoc vt torqueantur, ille tex. requi
rit duo. Primo, ꝙ ſint viles, & ignoti. Secundo, ꝙ ten
tent corrumpere veritatem; vult ergò Bar. ꝙ admit
tantur ſine tortura, ſed ꝙ eis non adhibeat̃ tanta fi-
des, quanta non vilibus adhibetur, vt in.l.2.&.3. in
princ. ff. de teſtib. poſſunt tamen torqueri in dictis
duobus caſibus. Itẽ, & in alio tertio caſu, videlicet;
quando ſpontè vadunt ad dicẽdum teſtimonium.

5.q.5.

5.q.5.c.illi qui.& in.d.§. ſi verò ignoti.in verſ. feſti-
nantes.& ibi tenet.Bar.& in.d.l.ex libero. Sed quę-
ro circa prædicta, vtrum in caſibus, in quibus teſtes
poſſunt torqueri, an ſeruanda ſit forma.l.cuſtodias.
ff.de pub.iudi.videlicet; vt citentuŗ eorum aduoca
ti, vt videant eorum indicia, quæ ſunt contra ipſos
teſtes,& ꝙ ipſi ſciant ea, quę iudex vult ab eis ſcire?
Sol.Bar.in.l.vnius.§.index.dicit, ꝙ non, & benè; ca-
ueat tamen iudex, vt dixi in .q.præced. vt Deum, &
puram conſcientiam ante oculos habeat, ne per tor
menta, vel alio modo cogat teſtes aliqd dicere in
criminali contra veritatem, vbi de vita agatur; quia
teneretur.l.Corne.de ſica.arg.l.1.in prin. ff. ad leg.
Corne.de ſica. & ibi per Bar. ¶ Nonageſimoſexto
1097 quarto, † quid ſi iudex fecit quicquid potuit, vt p
teſtes, vel per alios modos, quam per tormenta ha-
beret veritatem plenam, & claram; non tñ potuit il
lam plenam, & claram habere, quid facere debeat?
Sol.dic, ꝙ animaduertere debet, an ſit adeò proba-
tum per teſtes, vel alio modo, ꝙ ex probationibus
inſurgant ſufficientia indicia ad torturam. Et ſi qui
dem fuerint ſufficientia inditia, & ſint talia crimi-
na, in quibus quis poſsit torqueri, & ſint tales perſo
næ, quæ poſſint torqueri, de quibus omnibus vide p
glo. & Doct.in.l.ſi quis.C.ad.leg.Iul. maie. & p Bar.
in.l.1.§.2.&.l.maritus.& in.l. pęn. & latius per eum
in. l.fi.ff. de quæſtio.& quaſi per totũ tit.& latè per
Bal.in.l.excipiuntur.& ibi per Ludo.Pont.ff. ad Sil-
la.& in.l.fi.& ibi de Io.de Imo.ff. de hære. inſtit. de
qua materia dic, vt latè dixi in tract.quẽ de quęſt.fe
ci. Et ideò hic vlterius non inſiſto. Sed aduerte cir-
ca prædicta, quia poſſes dubitare. Nam ſi fama eſt
ſufficiens indicium ad torturam, vt quidam volue-
runt, & inquiſitio non poteſt formari non pręceden
te fama ſecundum ea, quæ latè fuerunt dicta ſupra
in nono prin.art. ergò videtur, ꝙ quilibet iudex in-
quirens poſsit inquiſitum ponere ad torturam, nã
1098 dico, ꝙ hæc argumentatio non procedit; nam † re-
gulariter fama ſola non facit indicium ſufficiens ad
torturam, vt not.glo.in.l.3.§.eiuſdem.ff.de teſti.ſed
iũcta cum alijs indicijs, ſeu præſumptionibus, vt ibi
not.glo.& not.etiã Bart.in.l.1.§.Cornelio. ff.de quę-
ſtio.& vide etiam per eum in.l.de minore.§. tormẽ
ta.& in.l.fin.eo.tit.Præterea, poſito ꝙ fama faceret
indicium, tamen argumentum non concludit; quia
non eſt verum ſimpliciter, ꝙ inquiſitio non teneat
non præcedente diffamatione, ſecundum ea quæ la-
tè dixi.ſ.in.9.prin.art.q.46.Pręterea, & tertio; poſi-
to, ꝙ non valeret inquiſitio non præcedente diffa-
matione, & ꝙ fama faceret ſufficiens indicium ad
torturam, adhuc dico, ꝙ arg.non concludit, quia fa
ma poteſt haberi per teſtes deponentes, parte non
citata, & per conſequens non faceret legitimum in
1099 dicium, quia † ad hoc vt teſtes examinati pro in-
dicijs habendis præiudicent delinquẽti, neceſſe eſt,
ꝙ ipſe delinquens citetur, & ipſo citato iurent, aliàs
autem non præiudicarent ſibi, vt not.Bar.in.l. ſi qs.
ff.de adult.Facit quòd not.idem Bar.in.l. fina.ff. de
quæſtio.vbi ſingulariter dicit, ꝙ teſtes examinati ſu
per inquiſitione generali, non præiudicant malefa-
ctori, cõtra quẽ poſtea ſpecialiter inquiritur, ſi ma-
lefactor non fuit citatus, quãdo teſtes iurauerunt in
1100 inquiſitione generali. Et aduertat † iudex; vt adhi-
beat debitum moderamen in tortura, vt not.in l.de
minore.§.quorum.ff.de quæſtio.qđ totum relinquit
diſcretioni ſuæ, qui debet conſiderare complexionẽ
illius qui torquetur, videlicet; ætatem, fortitudinẽ,
valetudinem, & imbecillitatem, quandoq; grauio-
ribus, quandoq; leuioribus tormẽtis vtendo. Nam
1101 ſi † tortus ex immoderatis tormentis moreretũ, aut
contra iuſtitiam eſſet tortus, iudex teneretur.l.Cor.
de ſica.vt dicit Bar.in.l.lege Cornelia.ff.de ſica. ſed
ſi moreretur ex tortura moderatè, & arbitrio boni
viri adhibita, & in caſu permiſſo, non teneretur. Ita
intelligi debet, quòd dicit Cyn.in.l. Gracchus. C.
de adult.& Bar.in.l.quęſtioni.ff.de quæſtio. Et eſt e-
1102 tiam aduertendum circa prædicta, ꝙ † ſi adhibita
tortura reus confitetur, propter talem cõfeſsionem
non poteſt damnari, vt in.d.l.diuus.& ibi Bar. ff. de
quæſtio.ſed debet facere, ꝙ inquiſitus poſtea perſe-
ueret ſpontè in dicta confeſsione. Et dicit Iac. Butr.
ꝙ ſaltem debet iudex ſtare per diem naturalẽ poſt
tormenta adhibita, antequam recipiat dictam cõ-
feſsionem, vt ſpontaneam, vt ipſe nota.in.l. 2. C. de
cuſt.reo.Sed Bar.in.d.§.diuus.dicit, ꝙ hoc eſt arbi-
trio iudicis relinquendum, qui iudex debet conſide
rare qualitatem tormenti, & diſtantiam temporis,
ita ꝙ veriſimile ſit; ꝙ ceſſauerit metus tormentorũ;
quo veriſimiliter ceſſante, debet ipsũ ducere ad tri-
bunal in loco publico iudicij, & coram notarijs, &
alijs perſonis publicè recipere confeſsionem ſpõta
neam; & ita dicit Ang.in.d.l.2. C. de cuſto, reo. qua
confeſsione facta, debet ſibi ſtatuere terminum ad
omnem ſuam defenſionem faciendam, ſm̃ ea, quæ
dicta fuerunt.ſ.q.92.debet tamen iudex in ipſa tor
tura diligenter animaduertere, & ſibi præcauere ne
aliquo modo verba aliqua proferat, per quæ poſsit
aliquo modo inſtruere, aut inducere inquiſitum ad
ſic confitendum, vt in.l.1.§.quæſtioni.ff.de quęſtio.
vnde non debet interrogare, an interfecerit T.in ta-
li loco, tali die, vulnerando eum in pectore, aut in ca
pite; eum enſe, aut ſimili ferro, vel alio; & ſic de ſin-
gulis; ſed debet ipſum generaliter interrogare, an à
tali tempore citra fecerit aliquam rixam, & cum
quo, & in quo loco, & qualiter, & quo tẽpore, & an
cũ ferro, & an illata fuerint vulnera, & quæ, & quot,
& in qua parte corporis. Et ſi confitendo, concor-
dauerit in omnibus, debet ſibi credere. Si verò non
concordauerit, aut in aliquo diſcordauerit, ꝙ veri-
ſimiliter ſciri potuerit per eum, debet arbitrari, ꝙ
metu tormentorum confiteatur. Nec debet eum ali
quo modo damnare, quamuis cõfiteatur ſe Titium
interfeciſſe, de cuius T. homicidio inquiritur con-
tra eum: Quia poteſt eſſe, ꝙ audiuit Titium interfe-
ctum, & in certo loco, vel tali die; & propter crucia
tum, & dolorem tormentorum confitetur, ꝙ de tali
facilè poteſt apparere; quia ſicut cõfitetur homici-
dium, & aliquas circunſtantias; ita cõfiteretur aliàs
circunſtãtias notas, vt puta; dicit ſe interfeciſſe cũ
telo, aut vno ſtocho, & is, de quo inquiritur fuit in-
terfectus laqueo, vel cum enſe, aut rõcone, aut cum
lapide: malleo, aut ſecuri, & ſic de ſimilibus. Item ſi
dixerit de ſpecie ferri, eum quo veriſimile eſt, ꝙ in-
terfecerit, cautus iudex debet interrogare vnde ha
buit illud ferrum, & vbi poſuerit, vel habeat, & mit
tere p illo, & videre, an ſit veriſimile, ſciſcitando, &
perqui-

perquirendo à medicis,& ab alijs, qui ipſum vulne
tatum curauerunt, vel ipſum interfectum viderunt.
Et ideò etiam cauti officiales,quando defertur ali-
quem hominem interfectum fuiſſe, debent mittere
iudices,& alios ſuos officiales peritos,& diſeretos;
ꝗ videant,& cõſiderent qualia ſint vulnera illata,&
eorum latitudinem, & profunditatem, & cõſiderẽt
cũ quo gñre ferri,& in qua parte corporis , & alias
circunſtãtias,& locum, vbi fortè fuit inchoatus in-
ſultus,qui poterit apparere ex ſanguinis effuſione,ſi
fortè vno loco ſuit inchoata rixa, & in alio comple-
tum homicidium. Item debet eſſe prudens,& cau-
tus , vt immediatè quòd malefactorẽ cępit , teneat
ipſum ſecreto in loco,ita ꝙ nullus valeat ipſum allo
qui,ne fortè inſtruatur,aut verò inſtruar;ꝙ maximè
debet præcaueri in furibus. Nam poſſet eſſe,ꝙ ſi fe
ciſſet furtum,in quo delicto vix videtur contingẽs,
vt innocens debeat damnari, vt ſtatim dicam,poſ-
ſet fur capt' fortè poſuiſſe rem in aliquo loco, & ali
quis inſtructus ab eo,illam remoueret,& alibi por-
taret, & ſic non reperiretur poſtea in illo loco. De
facili tamen poſſet contingere,ꝙ ex dolore tormẽ-
torum ipſe fateretur , ꝙ fecit illã ex illo loco remo-
ueri,& nominaret illum , per quem remoueri fecit
ꝗ ſi poſſet haberi,res fieri poſſet clara. Si non poſsit
haberi,non de facili eſt ſibi credendũ ; quia non eſt
dubium, ꝙ cruciatus , & dolor tormentorum facit
omnia fateri,etiam falſa;dummodo ille,qui torque
tur poſsit ſcire,ꝗd intendat officialis, ꝙ ab eo dica
tur;nec credo,ꝙ vn' ex mille poſset reſiſtere, vnde,
vt dixi,debet eſſe cautus, & prudẽs officialis circa
prædicta,& in furto perquirere vbi;à quo,quam rẽ,
quo tempore fuit furatus,quid de re,quam furatus
eſt fecerit;& ideò de facili nõ poteſt contingere, vt
innocens damnetur,vt dixi.Solum de vno peſsimo,
& inueterato fure intellexi,ꝗ in ciuitate noſtra plu-
res innocentes ſuſpendi fecit;nam cum ipſe vir bo-
nus appareret,& quotidiè furaretur,quãdo aliquis
capiebatur pro furto,captabat locum aptum tem-
pore torturę,quo audiebat tortum;& ſi tortus con-
fitebatur aliquam rem de ſubtractis ſuſcepiſſe;& in
aliquo loco poſuiſſe, iſte fur, qui illas res ſubtraxe-
rat,illam immediatè portabat in illum locum, ſi fa
cere poterat,quæ res tandẽ prudentia Senatoris no
ſtri in lucem deuenit. Nam cum prædictus fur mul
ta bona ſubtraxiſſet ex domo quadam,cuius domi-
nus abſens erat,in quam dictus fur intrauerat p do
mum cuiuſdam compatris ſui contiguã,die ſequen
ti,qua cõparer à ciuitate deceſſerat, & malitia ad-
hibita,quaſdam res, & maſſaririas ad ſuppellectilẽ
pertinentes ſubtractas dimiſit in domo compatris,
alias verò pretioſiores ſecum portauit ; vnde cũ eſ-
ſet rumor de reb' ſubtractis, ꝗ rumor ad ipſum cõ-
patrem deuenit.Cum tandem caperetur,quia vici-
nus,tandem eſt confeſſus ſubtraxiſſe, & eas habere
in domo, ductuſq; in domum, videns quaſdam ex il
lis eſſe in domo protulit dolendo aduerſus res; hæc
verba,vos eſtis hic;ſed nunquam vos hic poſui, nec
ſubtraxi, quæ verba cum tandem eſſent relata Sena
tori,& de reliquis rebus nullam reperiret , tandem
ſuſcitatus Senator eſt ab eo,vtrum haberet aliquem
inimicum. Rñdit ſe nullum habere, ſed verum eſſe,
ꝙ quẽdam iam habuit, quẽ vt ſibi conciliaret, fecit
ſibi compatrem; vnde Senator à quo pluries dictus
comparer fuerat pcunctatus de ſalute cõpatris ca-
pti, cõmiſcendo verba mordacia cum dulcibus, fe-
cit ipſum capi; & tandẽ cõfeſſus fuit malignitatem
1103 ſuam. Quare † Senator in dicta die ambob' captis.
fecit innocentem indui lugubri veſte cum laqueo
ad collum; nocentem vero candida, & alba veſte cũ
oliuea corona. Et tandem narratis criminibus, quæ
prius innocens ob pęnã tormentorum mendaciter
cõfeſſus fuerat, & demum narrata forma indagarę,
& repertę veritatis, & qualiter nocens veraciter ea-
dẽ crimina cõfeſſus fuerat, qualiter etiam alia plu-
tima furta perpetrauerat, lata prius ſententia abſo-
lutoria innocentis, & deinde nocentis condemnato
ria, innocentem lugubri , ac nigra veſte expoliauit,
& laqueo abſoluit. Nocentem verò veſte ſua candi-
da, atque oliuea corona priuauit, & factis hincinde
debitis permutationibus, vt par erat, innocens cum
magno populi applauſu, & muſicalib' inſtrumẽtis,
candida veſte indutus, & oliuea corona domum re
petijt. Nocens vero laqueo ſuſpenſus fuit. Hanc ſen-
tentiam memoratu dignam hic recenſui, quoniam
materiæ conuenit, & vt officiales prudentes ſint, &
cauti. Et ſi quidem ſubtracta diceretur pecunia nu
merata, & alter fateretur in tormentis, non de facili
debet credere; niſi intelligat, & reperiat alias circũ
ſtatias conformes. Quare cum ſuperioribus menſi-
bus, quidam nouellus Capitaneus ob ſubtractã pe
cuniam, quendam hoſpitem cępiſſet, & hoſpes con
feſſus eſſet ſe pecuniam illam ſubtraxiſſe, & non ſo-
lum illi; ſed pluribus alijs hoſpitibus non paruas pe
cuniarum quantitates ſimiliter ſubtraxiſſe, & aſſere
ret illas expoſuiſſe, ſeu expendiſſe. conſultus à Capi
taneo, reſpondi, nequaquam illi fidem adhibendã,
ſed examinãdum, quid de Marſupio fecerit, quo in
loco poſuerit, quòd cum varijs in locis in tormentis
fateretur ſe poſuiſſe, nec reperiretur , tandẽ dixit ſe
illud combuſsiſſe. Cui etiam confeſsioni reſpondi,
non de facili fidem adhibendam. Et cum præfatus
hoſpes paucis ante mẽſib' hoſpitium conduxiſſet,
conſului Capitaneo, ꝙ vellet perquirere res, quas p
inuentariũ receperat, & quas tunc haberet, & librũ
rationum ſuarum circa introitus, & exitus hoſpitij,
& ea diligenti inquiſitione illius innocentia com-
perta fuit, & liberè relaxatus. Et vide Bal. in authen.
ſed nouo iure. C. de ſer. fug. de eo ꝗ confitetur ſe fe-
ciſſe plura furta, varijs, & diuerſis perſonis, an ſtãdũ
ſit tali confeſsioni ; & maximè in his , quæ de facili
non poſſunt reprobari, ſeu ꝓbari, aliter quã per tor
menta, conſideretq; quã potens ſit cruciatus, & do
1104 lor. ¶ Placet etiam circa hãc materiam, † aliã me-
moratu dignam, vt accepi, & quę meis temporibus
accidit, hiſtoriam ſubiungere. Florentinus non mul
tis luſtris exactis in præſidem Caſtellanæ ciuitatis
electus eſt. Hic quendam ciuem Caſtellanum ex fa-
milia ſatis nobili ob demerita ſua condemnauit, ex
ea familia in Capitaneum Florentinę ciuitatis qui-
dam eligitur. Agebat hic animo quo pacto poſſet
Florentino præfato vices rependere; & ad eam rem
peragẽdam quam vigilantiſsimè intendebat ; verũ
cum propter prædicti ciuis integritatem, intellige-
ret ſe incaſſum laborare, ad cęteros de genere illius
animum conuertit, adhibitaq; ad id diligenti cura,
ſtudio,

ſtudio, & ſolicitudine vindictæ huiuſmodi facultas
oblata eſt. Erat in ea familia Florentina iuuenis qui
dam iam perfectæ ætatis, qui diſſolutam vitã agẽs,
facultates ſuas ferè omnes luxuria, & alea conſum-
pſerat. Ad hunc iuuenem Capitaneus animum cõ-
uertit; interea captus fur, plurima furta confitetur,
hic Florẽtinus erat, & laſciuo iuueni familiaris. Ca-
pitaneus furem clam alloquitur, ſi furtorum ſocium
iuuenem affirmauerit, ſalutem ſibi pollicetur. Fur
illius voluntati fidem præſtans, ſeruandum modum
à Capitaneo recipit. Poſtera die captato tẽpore, iu-
uenis in alea captus carceri mancipatur, erat inter
locum furis, & iuuenis paries intermedius, & in pa
riete foramẽ ad eam rem de induſtria fabricatum;
& per illud fur iuuenem alloquitur, ac de infortu-
nio ſuo condolens, pleraq; furta, perſonas, loca, &
tempora, circunſtantiaſq; omnes per ordinem, vt
inſtructus erat, narrat. Sequenti nocte Capitane⁹, vt
conuenerat, iterum de fure quęſtionem aſſumit, de
ſocijs quærit, fur in narratis iuueni furtis, illum ſo-
cium ſibi fuiſſe teſtatur. Capitaneus hoc intellecto,
quo prudentius rem agere videretur, ad alium locũ
ne iuuenis camerę propinquus, eſſet, furẽ transfert.
Sequenti die, vna cum latrunculatore dulcibus ver
bis, vt in primis fieri aſſolet, Capitaneus iuuenem
alloquitur: Negat iuuenis ſe furto vnquam aliqua
ſubtraxiſſe; ſed cum in nocte quæſtio de illo babere
tur, tandẽ vna cum fure furta, locis, perſonis, & tem
poribus, vt ſibi à fure narrata fuerant, perpetraſſe
fatet; confeſsione deinde à ſingulis abſq; tormentis
recepta, iuuenis pro ſalute ſua, Nuntiatæ virgini vo
tum facit; pro ſubeunda pœna eadem dies ambo-
bus deſignatur, iuuenis abſq; patientia aliqua qua-
ſi deſperatus, dum in pœnitentia recipitur dolore
conſunditur, ꝙ innocens tanta cum infamia morti
damnetur. Nulla verba nullæ ſacerdotis ſuaſiones
iuuenis animum conuertere potuerunt, vt vera pę-
nitentia duceretur. Accedit deinde ſacerdos ad fu-
rem, futuræ mortis alterius ignarum. Ille, & ſi nocẽs
eſſet, ægrè mortem ferebat. Conſolatur ſacerdos;
atque vt illius dolorem leniat, denuntiat iuuenem
innocentem mortem ſubiturum. Hoc cum audiret
fur, dolenter exclamans, tandem rem ipſam animę
ſuæ perniciosiſsimam affirmat. Fraude Capitanei,
ſe mortis illius innocentis cauſam fuiſſe teſtatur. Sa
cerdos ꝓ animę furis ſalute cõſulit, vt rem quãpri-
mum poteſt publicè manifeſtet; verum prudentius
egiſſet, ſi eius rei Capitaneo, & dominis propalãdi
licentiã recepiſſet, poſtera die ambo ad audiendã
ſentẽtiam ducuntur. Aderat ingens hominum mul-
titudo; incipit fur exclamare, veniamq; ab innocen
te poſtulans, Capitanei fraudẽ narrat, mirãtur om-
nes, ſtupet in primis latrunculatur, & fraudis igna-
rus, pauore contremiſcit; huius fraudis ſtatim ad il
luſtriſsimos priores euolat fama. Qui vt tam ſcele-
ſti facinoris veritatem indagarentur, collegia cõue
niunt. Interea decapitationis in ambos ſentẽtia fer
tur, executioni committitur. Mos eſt Florentinis,
quo ſupplicia in aliorum tendant exemplar, vt non
recta via, ſed per circuitum reos ad ſupplicium du-
cãt, idque lege municipali conſtitutum eſt, ad hoc
vt populi multitudo occurrat, quòd certis in locis
tubicen ſono ſupplicij ſignum denuntiet. Ad ſingu-
la igitur loca prædicta cum deuentum erat, adiura-
tione innocentis, nocẽns fraudem, & fraudis conſi-
lium ſeriò explicabat; dum hæc agerentur, decreto
Priorum mandatur Capitaneo, vt damnatorũ exe-
cutionem retardet. Nuntius cum palatij portã exi-
ret equũ forenſi Sachecti podagroſi, qui ad collegia
conuenerat, propè palatium ligatum ſoluẽs, verſus
eam, quam iuſtitiæ portam appellant, quam celerri
mè tendit, de nocẽte ſupplicium iã ſumptum erat;
innocenti iam inſtans ſupplicium imminebat. Nun
tius à longe vociferans ſuperſedendum denuntiat;
inſtatis mortis timore innocens adeò examinatus
eſt, vt vix ad xxv. diẽ potuerit articulatum verbum
proferre. De Capitaneo nullum aliud de tam ſcele
ſtiſsima fraude ſupplicium ſumptum fuit, niſi ꝙ ab
officio cum ignominia depoſitus fuit. Doleo equi-
dem, ac dolui, ꝙ acerbiſsimo, ac memorabili gene-
re pęnæ non fuerit afflictum, atque vnde tam mitis
pœna proceſſerit; haud ſanè intelligere potui. Sint
ergo prudentes officiales, & omnem malignantem,
culpam, atque incuriam fugiant, caueantq; ne ali-
quam tribuant occaſionem, quæ directè, vel indire
ctè incitet, vel expreſsè, mediatè, vel ĩmediatè infa
matos de delicto, & delicti circunſtantijs inſtruant,
aut inſtrui permittant; ſi ad veritatem inueniẽdam
quæſtione opus eſſe cognouerint, vt autẽ in homi-
cidio vulnere, & furto prudenter agendum eſt; ſic
etiam in cęteris criminibus ſecundũ varias caſuum
contingentias, ſeruandum conſulo. Et aduerte, ꝙ ſi
1105 † aliquis confeſſus fuit in tormentis non præcedẽ
tibus indicijs, confeſsio eſt nulla, nec reconualeſcit,
licet poſtea ſuperueniant, glo. in. l. maritus. ff. de q̃-
ſtio. Bal. in. l. fi. C. de accuſ. ſimiliter etiam nec con-
feſsio facta tormentis adhibitis ꝑ ſolum iudicem,
cum ex forma ſtatuti duo debeant interuenire. Ste-
pha. in clẽ. 1. de hęret. in verſ. ipſo iure. & hæc proce
dunt, quando ille qui torquetur confitetur; ſed ſi ta-
lis negaret, & in negatione perſeueraret, debet tan
tum torqueri, ꝙ purgentur indicia, quibus purgatis
relaxãdus eſt cum cautela, de qua ſtatim dicam, niſi
noua indicia ſuperuenirent, propter quę iterum tor
1106 queri poteſt. Et † ſi fortè qui negauit maleficium,
relaxatus fuit fideiuſſoribus, & apparet nunc, ꝙ ex
iure communi, vel ex forma ſtatutorum locus eſt
torturæ, quid debeat facere iudex, glo. in. l. pen. ff. de
quæſtio. dicit, ꝙ faciet ipſum citari; & ſi non vene-
rit, coget eum pignoribus captis, & mulcta indicta,
& ſic etiam alijs remedijs, quæ prodita ſunt contra
contumaces. Sed dicit ibi Bar. ꝙ hoc procedit ſe-
1107 cundum iura communia, † ſecundum quæ abſens
non poteſt damnari, etiam vbi eſt pęna pecuniaria,
niſi de maleficio conſtet, vt. l. abſentem. ff. de pœn.
Sed ſecundum ſtatuta, quę cõmuniter vigent, ſecun
dum quę contumax habetur pro confeſſo; iudex fa-
ciet citari reum, quem fideiuſſoribus relaxauerit,
ſub ac forma, videlicet, vt compareat, aut ad confi-
tendum delictum, non obſtante ſua negatione; aut
ad purgandum indicia, quæ laborant contra eum.
Quo facto, ſi non comparet, poterit banniri, ſm̃ ea,
quæ dicta fuerunt. s̃. q. 64. in. 3. membro. Nam ſicut
ante comparationem, ſi fuit cõtumax poneretur in
banno, & haberetur pro confeſſo; ita quãdo citatus
eſt, ꝙ veniat ad ſubeunda tormẽta, & contumax pa

titur

titur ſe poni in banno;nam & tunc debet haberi ꝓ
confeſſo,arg.l.conſentaneum.C.quo.& quan.iud. &
l.properandum.§.ſin autem reus.C.de iudi. Si verò
comparet,detinẽdus eſt,& torquendus moderatè,
ſecundum qualitatem iudiciorum,& criminis, & ꝑ
ſonæ,vt dictum eſt.ſ.donec vel confiteatur,& perſe
ueret in confeſsione,vel purget indicia. Purgatis au
tem indicijs, vt dicit Dyn. in tract.de inquiſitione,
1108 debet iudex reum relaxare. † Fit autem huiuſmo-
di relaxatio,vt dicit Bar.in.l.fi.in princ.ff. de quæſti.
ſub iſta forma , quia faciet ſcribi in actis , qualiter
præcedentib⁹.legitimis indicijs,adhibuit torturam
cum tali moderamine,& tandẽ purgatis ipſis indi-
cijs cum non repererit ipſum culpabilem iubet, &
mandat relaxari,& hoc dicit ſe pluries practicaſſe;
vel ferat ſententiam abſolutoriam.Et cautela eſt,ꝙ
prius iudex citari faciat iniuriatum,& etiam Syndi
cum communis ad contradicendum quicquid vo-
lunt,& poſſunt, quare talis inquiſitus nõ debeat ſol
ui,& relaxari. Et erit vtile ipſi inqſito, ad hoc,vt nõ
poſsit amplius accuſari eo caſu,quo poſſet,ſecundũ
opin.illorum, qui volunt, ꝙ abſolutus per viam in-
quiſitionis poteſt iterum accuſari, de quo dixi in.c.
de his.in. 10.membro.ſ.eo.Facit ad prædicta quod
tradit Ang. in repeti.l.ſi vacantia. C. de bo. vacan.
1109 lib. 10.Sed quæro,pone,† ſtatuto.cauetur,ꝙ offi-
cialis vltimo menſe ſui regiminis non poſsit aliquẽ
abſoluere,vel cancellare de banno;inquiſitus tamẽ
venit abſoluendus, quid debeat facere iudex? Sol.
dic, ꝙ poterit pronunciare dicto menſe abſoluen-
dum,vel cancellandum fore. Quæ tamen ſententia
non habet effectum,niſi approbetur per ſucceſſorẽ;
Quæ tamen debet per ſucceſſorem approbari, ſi iu
ſta eſt,& non aliter, arg.l.iure noſtro.ff.de teſta. tu-
tel.& hoc tenent Ray. Bal.& Io.de Imo. in.l. ſi filio
exheredato.§.eius qui.ff.de inin.teſta.& Bal.in.l.1.
C.ſi aduer.lib.& hæc procedunt de iure ciuili. Sed
de iure canonico, in caſibus , in quibus non fit pur-
1110 gatio per torturam,† indicitur purgatio canonica
propter infamiam,de quo dicam.j.in.16.princip.
art.vbi principaliter iſte articulus tractatur. ¶ No-
1111 nageſimoſeptimo quæro,† His peractis,quid de-
beat facere iudex? Sol.vt ſupra dixi. Si inquiſitus ne
gauit , nec probatum eſt delictum , & indicia ſunt
purgata, relaxandus eſt, vt ſtatim dictum eſt. Sed ſi
ipſe confeſſus eſt ſpontè,vel in tormentis,& deinde
ſpontè perſeuerauit in confeſsione,vel ſi probatum
eſt delictum per teſtes, debet ſententiam condem-
natoriã ferre, & inquiſitum cõdemnare in pęna de-
bita diſpoſita,vel ex forma ſtatutorum , vel de iure
communi,ſecundum ea,quę ſtatim dicam in.17.ar-
1112 tic.princ.Sed quæro circa prædicta,† vtrum in fe-
renda prædicta ſententia, ſit neceſſaria citatio? Sol.
1113 dic,ꝙ de iure communi neceſſaria eſt. Nam † ſi in
ciuili neceſſaria eſt citatio ad ſententiam,& perem
ptoria; aliàs ſententia eſt nulla,vt in clẽ. paſtoralis.
de re iudi.& in clẽ.ſępe. de verbo. ſignifi. & in.l. de
vno quoque.ff.de re iud.fortius eſt neceſſaria in cri
minali, in qua vertitur maius periculum, vt ſæpius
dictum eſt;& probatur in.l.abſentem.ff.de pęn. tra-
dit Bar.in extrauagan.ad reprimẽ,in verſ. per oun-
1114 tium. † Sufficit tamen monitio facta præſenti ad
ſententiam audiendã. Nã talis monitio habet vim
peremptorij,ſm ea,quæ dixi in.c.conſuluit.ſ.de of.
delega.vbi vide remiſsiones . Aliquando tamen ex
forma ſtatutorum aliter prouidet, quo caſu ſeruan-
da eſt forma ſtatuti,ſm communem * practicam, & Cõis prac.
conſuetudinem,ꝑ quam iudex facit ſibi dare licen-
tiam procedendi vſq; ad ſententiã incluſiue, inqui-
ſito citato,vel nõ citato,de qua dixi.ſ.q.90.& tunc
non eſt neceſſaria citatio prędicta ſpecialis perem-
ptoria.Item propter aliam communem * obſeruan Cõis obſ. & ſtylus.
tiam,& cõmunẽ ſtylum,non eſt aliter neceſſaria ci
tatio ſpecialis prędicta,videlicet;propter monitio-
nem iudicis ſubſecutam,qua iudex monuit dictum
inquiſitum ſingulis diebus , & horis quatenus debe
ret adeſſe proceſſui,&c. ſecundum ea,quæ dixi.ſ.q.
90.quæ monitio,vt ſtatim dixi,habet vim perem-
ptorij, vt etiam tradit Bar.in.l.ſi finita. §. Iulianus,
ff.de dam.infect.obſeruat tamen conſuetudo in qui
1115 buſdam locis,vt † fiat quædã citatio generalis de
omnibus inquiſitis pro ſententijs ferendis in crimi
nalibus, quæ ſecundum varias conſuetudines loco-
rum,quandoq; fit per præconem,quandoq; per tu-
bam,quandoq; cum cornu,quãdoq; cum ſono cam
panæ,quandoq; per edictum publicũ ad valuas pa-
latij affixum,vel per alios ſimiles modos, ſecũdum
ea,quę traduntur in.l.2.C.de decre.decurio.lib.10.
& in rub.& in.l.1.C.quæ ſit lon.conſue. Et hæc om-
nia,ſecundum varias formas ſtatutorum,& conſue
tudines obſeruanda,& adnotanda ſunt in actis. Fit
etiam ſecundum varias conſuetudines,& formas,q̃
dam citatio generalis de omnibus, qui ſua putaue-
rint quomodolibet intereſſe, qui vellent aliquo mo
do allegare,vel opponere,vel appellare, vel de nulli
tate dicere ad defenſam ipſi⁹ inquiſiti, & fortè ſpon
tè mori properantis, ſm ea,quæ traduntur in.l.non
tantũ.ff.de appell.Vel ſi quis vellet dicere,allegare,
vel opponere iura fiſci, aut reipub. Et pro tali cita-
tione generali facit,quod traditur in auth.ſi omnes
C.ſi vt ſe ab here. abſti.& per Hoſt.in.c.ad noſtrã.2.
ſ.de iur.iuran.& per Io.And.in.c.ſi.ſ.q matri.accu.
poſſ.& traditur in.c.fin.de maio.& obed. Vide quæ
dixi latius,& ibi remiſsiones in clẽ.1.de judi.& ad
de quę dixi.ſ.q.12.ad finem.¶ Nonageſimooctauo
1116 quęro,de † forma ſententię ferendę? Sol.aduerten-
dum eſt,ꝙ ſecundum varias delictorum ſpecies, &
ſecundum varias pœnas imponendas,& ſecundum
varias formas ſtatutorum,& conſuetudines locorũ,
aliter,& aliter ferenda,& formãda eſt ſententia.Ex
quib⁹ patet,ꝙ diſcretus,& diligens iudex debet plu
ra conſiderare in ipſa ſententia ferenda, nę teneatur
in ſyndicatu tàm huius ſeculi,quàm alteri⁹. Et quo
niam præter generalem formam,quę quotidiè pra
cticatur,quam per te videre poteris, dum dicitur,
hæc eſt quædam ſententia corporalis, ſeu pecunia-
ria lata, &c. plura poſſunt oriri dubia circa dictam
ſententiam,quæ ſunt ſpeciali nota digna;ideò ead;
ſub breuibus per diſtinctas quęſtiones attingemus.
Quæro igitur primo, vtrũ talis ſententia debeat fer
ri per Præſidem, ſeu Poteſtatẽ,deinde; an poſsit fer
ri per eius aſſeſſorem,ſeu vicarium? Sol. dic, ꝙ aut
loquimur in ſententia pecuniaria; aut in ſententia
corporali. Primo caſu,de iure communi videtur, ꝙ
1117 non poſsit ferri per aſſeſſorẽ,ſeu vicarium; quia † de
iure aſſeſſores, & vicarij , licet poſsint cognoſcere,
non

non tñ poſſunt iudicare; nedum in cauſa criminali,
ſed etiam ciuili, vt.l.1.& per totũ ti.C.de offi. aſſeſ.
niſi ex delegationis põtate hoc faciant; quæ tñ dele
gatio non poteſt fieri in cauſis criminalibus de iure
ciuili. Sed de iure canonico aliud videtur eſſe. Circa
qđ vide qđ trad. per Spec. & Io. And. in addi. in tit.
de offi.deleg.§.excipitur.ver. item q̃ eſt delegatus
in cauſa criminali. & in.c.in archiepiſcopatu. J. de
rapto. vbi tetigi.& q̃ dixi in clẽ.1.de offi.deleg. Se-
cũdo caſu, ſubdiſtingue, qđ aut p̃ſes, ſeu Poteſtas eſt
præſens, aut abſens. Si eſt præſens nullo modo poteſt
eſſe per delegationem ipſius præſidis; quia talis cau
ſa non põt delegari, vt in.l.1.de offi.eius cui mã.eſt
iuriſ. Aut Poteſtas, ſeu præſes eſt abſens; & hoc caſu
vicarius ipſius, ſeu vicẽgerens omnia poteſt, quę po
teſt ipſe præſes, præterquã inferre mortẽ, vel mẽbri ab
ſciſionem realem contra præſentem; ſed contra con
tumacẽ abſentẽ verbaliter põt cõdemnare ad mor
tem, vt eſt tex.& glo. ordinaria & ibi Doc. in.l.2.C.
de offi.eius qui vice alterius gerit.& per Bar. in.l.ob
ſeruare. in prin.ff. de offi. p̃conſu. & benè facit qđ
not.in.l.2.§.2.ff.de leg.3. & in auth. de colla.§. qũ
verò.coll.9.tradit Azo i ſumma.in tit.de offi.eius q
vicẽ alte.ge. & Hoſt. in ſumma.de offi.vic.§.5. poſt
prin. Aduerte tñ; quia hęc procedunt in vicarijs cõ
ſtitutis à Poteſtate; ſecus ſi aliquis eſſet vicarius con
ſtitutus, vel ſubrogatus à ſuperiore in locum præſi-
dis mortui, vel abſentis, qui diceretur vicem gerens
Poteſtatis; quia talis poſſet exercere realem execu-
tionem in quibuſcunq; cauſis, etiam meri imperij,
vt ſentit gl.& tenet Bar. in.l.1.ff.de offi.ei. q. vic. alt.
ge. Facit quòd not. Bar. in.l. filius.ff. de legatio. Pa
tet igitur ex prędictis, q̃ de iure communi tales ſe-
ntentiæ ferendæ ſunt in perſona præſidis, ſeu poteſta
tis, de conſilio tamen ſuorum aſſeſſorum, vt no. Bar.
in.l.1.C. qui accuſa. non poſ. in illa.q. quando nomẽ
dicatur receptũ inter reos. Et ideò in talibus ſenten
tijs ferendis apponuntur illa verba; & de conſenſu,
& deliberatione dicti B. eius aſſeſſoris, ſeu eius col-
lateralis; & d.F. iudicis maleficiorum, & omnium
iudicium, &c. Quæ practica optima ratione fuit in-
troducta, maximè cum tractatur de vita, ſalute, &
periculo hominis. Quo caſu omnia maturè, & pru-
118 denter agenda ſunt. † Quòd autem à pluribus q̃ri
tur, facilius inuenitur; vt in.c. prudentiam. in ptine.
ſ.de offi. dele. 20.diſt. in.c.fi. vnde Imperator quęrit
ſapientiũm conſilia; vt in.l. quæſitũ. in princ. de fun.
inſtruc. & Papa dicta priorũ inquirit. 30.q.1.c. per-
119 uenit. † Roboã enim Salomonis filius regnũ per-
didit; quia noluit ſeniores, ſeu ſapiẽtes ſuos audire
3. Regum.c.14.16.q.1.c. eccleſia habet. 7.q.1.c. de-
niq; & q̃ not. 84.diſt.c.1. Nam & quandoq; cũ mi-
nus peritis prodeſt conferre, vt.ſ. de conſue.c. ad au
dientiã. & ibi vide Io. And. & quæ ibi dixi. Nõ enim
omnes per omnia, ſed certi per certa, vel meliores,
vel deteriores inueniuntur. C. de vete. iur. enucle.l.1.
§ cumque hæc materia. in fi. Nec enim omniũ ęqua
lis eſt gloria, nec omnis æqualis prudentia, ſeu ſcien
120 tia adminiſtrat; & † quærendo, & diſputando, &
opponendo, & partis aduerſę defenſiones ſubeun-
do; melius veritas inuenit. ff. de mune. & hono. l. mu
nerum. propẽ fi. 28.q.1.c. ſic enim. ff. de iur. patro. in
121 l. diui fratres. in prin. ff. de lega.3. in.l. Offili⁹. & † ve
ritas ſępius agitata meli⁹ explẽdeſcit in lucem. 35.
q.9.c. grauẽ. & p ampliores homines pfectiſsima ve
ritas inuenitur. C. de fideiuſ. in.l.fi. in fi. Eſt tñ aduer
tendum, q̃ ad huiuſ conſenſum p̃ſtandum, debet qli
bet ex iudicibus, ſeu officialibus p̃ſidis ſpontè accu-
dere; non aũt vi aliqua, aut præmio induci; vt fortè
condemnet, qui fortè non eſt condemnandus. Nam
ſi præſes ad hoc cõpelleret, vel induceret, teneret in
ſyndicatu, & ſi mors eſſet ſecuta, pęna legis Corne-
liæ de ſica. vt dicit Bar. in.l.1. in princ. ff. de ſica. qua
lege tenerent etiã priores ciuitatis, qui per ſimiles
modos inducerent põtatem, aut alium officialẽ ad
aliquem condemnandum, qui deberet abſolui; vt p
Bar. in.d.l.1. in princ. Facit q̃ dixi.ſ.q.96. Itẽ tene-
rentur depoſito officio lege Iulia de vi. pub. vt in.l.
lege Iulia.1.& ibi Bar. ff. ad.l. Iul. de vi pub. et in.l.q
dolo. & ibi Bar. eo. tit. & aduertant benè aſſeſſores,
& collaterales, & alij ſimiles, q̃ ſi viderent præſidẽ
corũ iniuſtitiam facere, nullo modo conſentiant;
imò expreſsè contradicant, & proteſtentur, q̃ non
conſentiunt, aſsignantes rationes legitimas; & hoc
ſcribi faciant in actis; aliàs autem tenerentur de in-
iuſtitia præſidis, vt.l. quoniam iudices. C. de appell.
vt ibi notant Bar. Bal. & Doc. & hoc indubitatũ eſt,
quando induxerunt præſidem ad ſic faciendum. C.
ad adub. di.l. per hanc. ibi; aduocatos etiam eorum.
C. de exc. mu. lib. x & idem ſi nec conſen-
tiunt, nec contradicunt, & ſunt præſentes, & tacent;
q̃a tenẽtur ad conſulendum; per.d.l. quoniam iudi-
ces. Facit q̃ no. Bal. in.l. filiusfa. §. nam q̃. ff. de p-
cur. & probatur ex his quę not. Inno. in.c.1. de his q̃
fi. à ma. parte. cap. & D. m. in.c. conſuluit. de appell.
ſecus ſi eſſent tales officiales, qui ſolum tenerentur
ad executionẽ facti, non autem ad conſilia, vt ſunt
notarij, milites, ſocij, berouarij, & ſimiles; quia tales
non tenentur; licet expreſsè non contradicant; quia
ipſi non poſſunt reſiſtere domino ſine dedecore, &
ſic reſiſtere non tenentur, vt.l.1.§. officium. C. vt oẽs
iud. tam ciuil. quam mil. Nec obſt. qđ ibi dicit gl.
122 eſſe contextũ; quia verum eſt in caſu illo; q̃a † qui-
libet poteſt reſiſtere fugienti, non autem in alijs ca-
ſib⁹; vbi iuris peritia requiritur, arg.l.2.ff. qđ quiſq;
iuris. Si tamen miles, ſocius, vel alij ſimiles cogno-
ſcant ſententiam iniuſtam; conſulo, q̃ nullo modo
ipſam exequantur. Nam vt dicit Inno. in.c. paſtora-
123 lis. de offi. deleg. † nunquam executor pęnæ corpo
ralis, debet illam exequi; quando videt illam iniu-
ſtã. Quinimò ſicut per amicos, & beniuolos condẽ-
nati põt reſiſti officiali iniuſtè exequenti, vt.j. dicã
in dubbus. qq. ſequẽtibus, fortius põt ipſe hanc exe
cutionem iniuſtæ ſniæ nolle facere. Vnde p̃cedit, q̃
ſtatim dixi, q̃ ſi miles, vel ſoci⁹, aut ſimilis executor
eſſet in dubio; ſecus ſi expreſsè cognoſceret illam
iniuſtam, & non exequendam, vt dicam. j.q. cente-
ſima. Item ſecus, ſi eſſent tales officiales, qui tenent
ad conſulendũ, ſed eſſent abſentes; quia tales nõ te
nerentur, vt.l.1. in prin. ff. de magi. cõue. ibi, qui præ
ſentes fuerunt. &c. & ibi glo. Hæc fuerunt notabilia
verba Bar. in ſimil. terminis in tractatu repræſalia.
in.q.6.q. princ. Debent igitur tales officiales, ſi ſunt
præſentes omninò contradicere, & proteſtari, & ta
lia facere deſcribi in actis; nõ tñ eſt neceſſariũ ipſis
appellare, ſi Poteſtas, vel præſes non obſtante pro-

teſtatione faciat iniuſtitiam, vt ſingulariter not. Io.
And. in ſimili in.c. cũ oẽs. ſ. de cõſt. & in. d.c. fi. ſ. de
reſc. non alie. & in.c. 2. ſ. de loca. qđ aũt in dubio;
an pſumatur ſciens, vel ignorãs, abſens, vel preſens,
Bar. in. d. tractatu repreſaliarũ dicit cogitandũ. Tu
aũt qualiter pſumatur ſciuiſſe, collige, ex his quæ di
xi. ſ. in. 9. artic. princ. q. 45. Itẽ eſt aduertendũ, ꝙ in
talibus ſententijs ferendis adiciuntur illa verba, &
ſub examine. d. F. iudicis maleficiorũ. quę verba ſũ-
pta fuerũt ex. l. 2. C. de his q latro. vel alijs crimi. &
l. ſi ille, qui. &. l. fi. C. de decurio. lib. x. & hoc caſu, qñ
inqſitio formata eſt ſub examine iudicis maleficio
rũ, debet ipſe iudex vna cum Põtate ferre ſniam, vt
ſingulariter dicit Ang. in. d. l. 2. ſi tñ per ſolum Põta
tẽ ferretur, & eſſet iniqua, teneret iudex maleficio-
rũ, niſi proteſtaret, & contradiceret, vt ſtatim dixi
1124 ſ. ¶ Vlterius q̃ro, † verum in ferenda ſnia inqſitio
nis, iudex, ſeu Põtas debeat ſedere ꝓ tribunali? Sol.
dic, ꝙ ſic, & in loco maiorũ ſuorum; ſicut in ciuili-
bus, vt. l. 1. ff. de iuſti, & iur. & ibi Bar. & Doct. aliàs
ſnia non valet; niſi fuerit iuſto impedimento impe-
ditus, vt not. glo. in. l. 2. C. de ſen. ex breuic. recitan.
vel ſi ſit talis officialis, qui de conſuetudine nõ ha-
beat certũ locũ, vt ſunt quidã bargelli, qui vadunt
diſcurrendo per comitatum, qui obſeruant illud,
vbi te inuenero, ibi te iudicabo; vt dicit in. d. l. pen.
maximè ſi res celeritatẽ deſideraret. Facit. l. ꝓuinci
arum. C. de ferijs. &. l. conſtitutiones. ff. de appell. &
ideò in ſententijs ferẽdis dicit, Nos. B. Põtas ſedẽs
pro tribunali ad noſtrum ſolitum iuris bancũ, &c.
ex prorogatione tñ partiũ, vt in accuſatione; etiam
ſi haberet ſolitum locũ maiorẽ, poteſt alibi ſniam
dicere, vt. l. quęro. ff. de ſolutio. Item quæro circa p-
1125 dicta, frequenter † iudices, & Poteſtates in ſenten
tijs quas ferũt in cauſis criminalibus apponũt iſtã
clauſulã condemnamus in centũ. Et ſi ſententia, vel
condemnatio eſt facta in plus, vel in min' quã debẽ
at ex forma ſtatutorum, vel hoc modo. Et hanc con
demnationem facimus ſm formam ſtatutorum, &
eatenus, quatenus eſſet vltra, vel præter formã ſta-
tutorum, illam caſſamus, & annullamus, & ad for-
mã ſtatuti reducimus, vtrũ aliquid operent huiuſ-
modi clauſulę? Sol. de hac. q. vide p. Bar. in. l. moris.
§. iſtæ. ff. de pœnis. per Bal. in. l. item Labeo. ff. fami.
ercis. & in. l. ea. C. commi. vel epiſto. & per Bar. in. l.
1. in prin. ff. ad Turpil. vbi ſe remittit ad. l. iudex po-
ſtea. ff. de re iudi. vbi latè vide per Bar. & Ang. & la-
tius p Io. de Imo. Ego latiſſimè dixi poſt D. m. in. c.
qualiter. ſ. eo. in. 7. fallẽtia, ſecundi princ. membri,
de reuocatione ſententiæ, quę non intendo hic re-
petere. Et adde ad ibi dicta, ꝙ iſta clauſula in caſi-
bus, in quibus diximus ibi, ꝙ poteſt operari, ꝓ tũc
ſolum operatur; quando pęna impoſita eſſet pecu-
niaria. Et ad fugiendas opiniones, & omnes dubi-
tationes apponenda eſſet in principio ſententię, an
te narrationẽ inquiſitionis, & delicti; videlicet. Hęc
eſt quędam ſententia condemnatoria, quam iudex
facit, & facere intendit, ſecundum formam ſtatuto
rum eatenus, quatenus, &c. Nam ſi appareat de in-
tentione iudicis proteſtantis, ꝙ non vult tranſgredi
terminos iuris, ſeu ſtatutorum; tunc ſufficiat, ꝙ iu-
dex declaret delictum, quo facto, ius ſtatim impo-
nit pęnã cõdignã, vt. l. 1. §. 1. ad Turpil. & ibi Bar. &
ſic dicta clauſula operatur ad excuſationẽ iudicis;
qa perindè eſt, ac ſi declaraſſet delicti dumtaxat pę
nam, aut intendit dũtaxat apponere quam iuſtam
1126 arbitratur; ſic † excuſat in ſimili, quãdo dubitat,
an probatum ſit, ſi dicit, condemno, ſi eſt probatũ,
vt not. Bar. in. l. ait prætor. ff. de re iud. de quo vide
remiſſiones plures, quas dedi in. c. 3. in glo. fi. ſ. eo.
ſed ſi ſententia eſſet corporalis, & vltimi ſupplicij;
cũ ſtatim fiat executio; nihil operaretur dicta clau
ſula, arg. not. in. l. ſi quis prouocatione. C. de appell.
Sed ſi non eſſet vltimi ſupplicij, vt fuſtigatio, bulla
tio, vel mitria, vel ꝙ ponatur ad berlinã, ſeu ad ca-
thenam contra ius, vel ſtatuta; & tunc talis clauſula
operabitur, vt videatur redacta ad legitimũ termi-
num, ꝙ non ſit infamis, vt in. l. ictus fuſtium. &. l. qđ
ergò. §. pęna granior. & ꝙ ibi plenè tradit. ff. de infa
mi. ꝙ tamen videtur ẽt dicendũ, ac ſi dicta clauſu-
la non eſſet appoſita, per ea, quæ tradũtur in dictis
iuribus. Queritur etiam circa articulum ſententię;
1127 † vtrum in ſententia ſit in ferenda cauſa? Et videb
dicendum, ꝙ non, ſicut nec in ciuili, de quo artic.
dic', vt latiſſimè dixi in. c. ſicut. ſ. de re. iudi. & per
glo. & Doct. in. l. 2. §. ignominiæ. ff. de infami. per
Ang. & Io. de Imo. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. ff.
de verb. oblig. per D. Ant. in. c. pſentia. ſ. de ꝓbat.
cũ ſimil. Quidã tenẽt contrarium; ſicut in ſimili di-
cimus in ſnia excõicationis, in. c. 1. de ſen. exco. lib.
6. & ob hanc cauſam iudex in proferenda ſnia ap-
ponit illa verba, & quia nobis cõſtat, &c. Sed potes
dicere, ꝙ dicta verba, & quia nobis conſtat, &c. vi-
dẽtur importare ſolum, ꝙ in ciuilibus important il
la verba, videlicet; Viſo libello, Viſa litis conteſta.
de qbus in. l. ſiſtqs in aliquo. C. de eden. de qua clau-
ſula dixi in. d. c. ſicut. in. 9. fallentia. Sed alia cauſę ex
pſsio non eſt neceſſaria, nec ẽt iſta; niſi vt ibi dixi.
1128 Sed q̃ro iuxta pdicta, † qñ iudex dicit. Et pdicta
oĩa, & ſingula cõſtant nobis, & curiæ noſtræ, &c. Et
poſtea ſubijcit. Et per contumaciã, quę citari, & re
quiri facim', ꝙ certo termino elapſo, venire debe-
rent ad confitendũ maleficiũ, & nõ venerũt, vt hoc,
& alia in actis noſtris, & noſtræ curiæ plenius cõti-
nẽt, &c. q̃ro ergò, qualiter dicta verba intelligantũ?
Sol. dic, ꝙ dicta verba debent intelligi copulatiuè,
& coniũctim, ꝙ cõſtare dixerit ex pdictis, ſcilicet;
per legitimas probationes, q̃ ſunt rõne cõtumacię,
ſcilicet; quia fecit citare ad maleficiũ confitendũ, &
pp contumaciam ſequutã habeatur pro confeſſo;
Non aũt poſſunt intelligi ſeparatim, ſcilicet, ꝙ de
maleficio conſtet plenè per teſtes probantes malefi.
ciũ; & ꝙ ẽt conſtet de maleficio per cõtumaciã; qa
eſſet quædam repugnantia, ꝙ oſtenditur; citatio, ꝙ
quis veniat ad confitendum, fit qñ quis de iure poſ-
ſet torqueri; & ſic communiter deponunt ſtatuta,
1129 Sed † vbi de maleficio plenè conſtat p teſtes, qs
de iure torqueri non poteſt; cũm de iure ad tormen
ta deueniatur deficientib' ꝓbationibus. ff. de q̃ſti.
l. diu' Pius. &. C. eod. l. quoties. &. l. fi. & ibi p Cy. ita
ſentit Bart. conſilio ſuo. 111. ꝙ incipit, quæritur, &
in dubium reuocatur. Ego arbitror dicta teſtiũ fo-
re inſpicienda, per quæ apparebit veritas. Nã pote
rit eſſe ꝙ citauit, vt veniret ad cõfitẽdũ, & fuit cõtu
max. Si poſt hãc citationẽ recepit teſtes, qui plenè
ꝓbauerũt, & intellige eo caſu, quo potuit recipe te-
ſtes,

ſtes,lite non conteſtata,vel ex forma ſtatuti, vel ex
alia cauſa.Nam verba iſta ſequentia declarantur ex
præcedētibus, arg.l.Titia.§.idem reſpōdit.ff. de ver
bo.obli.&.l.ſi ſeruus plurium,cū ſimil.ff.de leg. 1. in
fi. Et eſt notandū,ꝙ ſi iudex condemnat in pena pe-
cuniaria pro pluribus vulneribus,vel pluribus exceſ
ſibus, differentia eſt,an cōdemnat in vna ſumma ꝓ
omnibus,vel in pluribus, vt dicam.j.14.princ. mē-
bro.q.11. Et talem condemnationem debet facere
perſoluendam camerario , vt ibi dicam.q.12.& ibi
etiam tangam.q.13.an poſsit condemnare in quar
to pluri,ſi non ſoluerit. Et ibi etiam tangam quali-
ter debeat deducere , & trahere ex condemnatione
fienda quartum,vel tertium propter beneficium cō
feſsionis , vel beneficium pacis, vel etiam in duplo
ꝓp negationem , & in quarto pluri ſi nō ſoluerit in-
tra decem dies, vel in amputatione manus, aut lin-
guæ,aut pedis,ſecundum ꝙ ſtatuta variè diſponunt
in talibus.Et notabis diligenter etiam tu index;vt ſi
fers ſententiam contra minorem cum diſtinctione
tamen, ꝙ aut minor fuit indefenſus in proceſſu cau
ſæ,aut non, ſecundum ea quę traduntur.C.ſi aduer-
ſus rem iud.l.cum & minores. tenet Bal. in.l.clarū.
C.de autor. præſta. Et adde ꝙ dixi.ſ.eo.q.86.ꝙ il-
lam feras aſsiſtente curatore;aliàs autem eſſet ipſo
iurè nulla.Inſuper eſt aduertendum, ꝙ ſi datur ſen-
tētia vltimi ſupplicij,aut corporis afflictiua , appo-
nitur in ſententia, ꝙ condemnatus debeat duci per
loca publica ; ꝙ practica optima ratione fuit intro-
ducta , ad hoc vt dum publicè ducitur , publicè ab
omnib⁹ videri poſsit;vt pęna ipſius alijs ſit exēplo ,
ſecundum ea quæ latius dixi in.c. 1.de exceſ. prela.
vbi omninò vide.Deinde ſubditur in ſententia, qđ
ducatur vſq; ad locum iuſtitiæ conſuetum . Quòd
fuit introductum, per not.in.l.pen.ff.de iuſti. & iur.
& dixi.ſ.ea.q.verſ. Vlterius quæro vtrum in ſenten-
tia. Quandoq; tamen ducitur reus ad locum in quo
graſſatus eſt,ſeu in quo deliquit, vt ibi fiat executio;
& ſępiſsimè vidi obſeruari.Pro qua practica eſt tex.
in.l.capitalium.§.famoſos.& ibi tradit Bar.ff.de pę
nis. Deinde ſubditur. Et ibi eidem amputetur ma-
nus,pes,vel lingua abſcindatur, vel ſuſpendatur,aut
decapitetur,vel pęna capitis imponatur . Et ſic de
ſingulis pęnis ſecundum varias ſpecies delictorum,
de quibus dicam.j.artic.14.& ſi debet imponi pœ
na vltimi ſupplicij;additur,ita,& taliter,ꝙ moriať,
& anima à corpore ſeparetur. Aduerte tamen;quia
ſi ſimpliciter imponitur pęna capitis;non videť im-
poni pęna vltimi ſupplicij, dic, vt tangam.j.14. ar-
tic.princ.verſi.16.quæro. Et hæc procedunt quan-
1130 do ſententia fertur contra viuum. Sed † ſi ſenten-
tia ferenda eſt contra mortuum,nunquam eſt feren
da vt ſuſpēdatur cadauer,vel decapitetur,aut aliqd
ſimile fiat:vt not.Ang.& Io.de Imo.in.l.defuncto.ff.
de pub.iudi. alleg. etiam Cyn.hoc tenentem in.l.2.
C.qui teſt.fa.poſ. Vnde dicit Ang. quòd cauere de-
bet iudex,ne talia committat contra cadauer;quia
tenebitur in ſyndicatu,arg.l.1.§.quoties.ff. de iniu-
rijs.dicit tamen Io.de Imo.in.d.l.defuncto.ꝙ quan
docunq; contrarium ſeruatur in famoſis malefacto
ribus. Quòd videtur tolerari poſſe in odium ipſorū,
Et aduerte;quia hæc ꝓcedunt,etiam ſi ſint talia cri
mina,quæ morte non extinguntur,in quibus poteſt
procedi etiam poſt mortem;qualia ſunt crimina læ
ſæ maieſtatis, & hæreſis , in quibus pōt formari in-
quiſitio poſt mortem,ſecundum ea quę dixi.ſ.in.7.
artic.princ. Si verò pendente inquiſitione mors in-
teruenerit , non poteſt mortuus condemnari ſed cō
tra eius memoriam inquiri , & eius memoria con-
demnari,vel pronuntiari,vel declarari contra Rem
pub.feciſſe;& ꝓpter hoc eius bona in fiſcum infer-
ri.Nā hoc modo memoria eius damnať, & infamia
quadā defunctus afficitur.Sic dicit ſingulariter glo.
Inſti.de hęredi.quæ ab inteſta.defer.§. per cōtrariū.
& adde ad hunc articulum.11.princ. reſpectu pęnæ
apponendæ in ſententia,quæ latius dicam.j.in.14.
1131 princ.artic . ¶ Nonageſimonono quæro,† vtrū à
ſententia in cauſa inquiſitionis lata, poſsit appella-
ri?Sol.dic,ꝙ ſic, & non ſolum ipſe , ſed etiam quili-
bet alius poteſt appellare,& pro ipſo nolente,& mo
ri properante, vt.l.non tantum.ff.de appell.& hoc ſi
condemnatus eſt pręſens. Sed ſi cōdemnatus eſt ab
ſens, & in contumacia feratur ſnīa corporalis , vtrū
poſsit appellare,vide quę dixi.ſ.eo.q.74.Poſtremò
1132 circa hanc materiam† quæro, vtrum licitum ſit in
omni crimine appellare? Quidam voluerunt, quod
ſic; quia etiam in crimine lęſæ maieſtatis poteſt qs
appellare, per.d.l.non tantum.quę loquitur indiſtin
ctè,& per glo.l.Pantonius.§. tel perduellionis.ff.de
acqui.hæred. Non intendo hic tractare hanc mate-
riam;ſed aliàs in materia appellationis dicam. Vi-
de in.d.d.iuribus.& in.l.cōſtitutiones.ff. ad munici.
&.l.quiſquis.C.ad.l.Iul.maie.& aduertat iudex, qđ
ſit magis facilis,& promptus in admittenda appel-
lationē,quā re interijcet, ꝗ in faciendo executionē,
ne teneať in ſyndicatu,de vi publica, vel priuata, vt
dicit Bar. in.l.lege Iulia.ff.ad.l.iul.de vi publi.quin-
imò ſi exequeretur ſnīam,& ſnīa eſſet iniuſta, & vlti
mi ſupplicij, teneretur lege Cornelia de ſica.vt.d.l.
lege Iulia.§.fin.tenet Bal.in.l.ſi.quis filio.§.hi qui.ff.
1133 de iniuſto teſtam.& nota,ꝙ tali † iudici iniuſtè e-
xequenti,ſicut ſi de facto exequeretur ; ita de facto
per amicos, & beneuolos; & alios condemnationi
reſiſti poteſt,vt not.glo.in ſimili in.l.ſi minor.§.1.ff.
de euict.not.Inno.de offi.deleg.c. ſi quando.&.c.pa
ſtoralis.in glo. antepen.& glo.11.q.3.c.non debet.
per tex.61.diſt.c.nullus.64.diſt.c.quia per ambitio
nes.& optimus tex.cum glo.23.q.3.c.non inferēda.
& ea.1.q.5.c.reos.&.l.ꝓhibitum.C.de iure fiſci.lib.
x.&.l.deuotum.C.de metatis.li.xij.Cy. & Guil.in.l.
vt vim.ff.de iuſti.& iur.& per Cyn.& Doct.in.l.addi
ctos. C.de epiſco.audi. &.l.1.C.de iur. & fac.igno.
Nam ſi pōt reſiſti in ciuilibus iudici iniuſtè exequē
ti,vt patet in multis ex dictis iuribus;fortius in crīa-
li,vt.l.in ſeruorum.ff.de pęnis. &.l.non tm̄.ff. de ap-
pell.& ſæpius dictū eſt.Et adde quæ dicā.j.in.q.ſeq.
in princ. & hoc quando appellatio non eſt manife-
ſtè friuola. Sed ſi appellatio eſſet manifeſtè friuola;
quia delictum eſt notorium,ſecus eſt.c. Romana.§.
pen. de appell.lib.6.Innoc.in.c. ſtatuimus.ſ. de of-
fic.deleg.& per Doct.in.c.cum ſit Romana.& ibi di
xi.ſ.de appell. Vel ſit confeſſus , & etiam teſtibus
conuictus , de quo tamen articulo dic , vt latiſsimè
dixi in.c.cū ſpeciali.§.porrò.ſ.de app.& maximè
vbi in dilatiōe eſſet ſuſpitio,& in delictis enormib⁹,
vt.l.prouinciarum.C.de ferijs,&.l.reus.C.de pœnis,

&.l.in conſtitutiones.ff. de app.l.ſi. qs filio.§.irritũ.
ff.de iniuſto teſta.& ibi per Doct. Si tamẽ ex aliqua
cã non recipit appellationem,nec eſt magnũ pericu
lum in mora;non debet exequi ſnĩam; ſed reſcribe-
re ſuperiori,& exprimere cãm, quare nõ admiſit di
ctam appellationẽ.Facit bon' tex.& ibi Bal. Raph.
Io.de Imo.in.l.ſi quis filio.§.hi qui.ff. de iniuſto te-
1134 ſta. Et † quid ſi eſſet tale delictum in quo veni-
ret imponenda pœna arbitraria ex forma ſtatuti;
quo caſu põt arbitrari vſq; ad mortẽ, not.gl. Inſti.
de iniur.§. in ſumma.D.m.in:c.cum te.de re iudi.di
xi.in.c.inquiſitionis.in glo.2.s̃.eo.& in.c.veniens.in
5.q.primæ.q.ſecundi mẽbri princ.Vel ſi lex nõ im-
poneret certam pęnã, quo caſu pęna eſt arbitraria,
not.glo. in ver.ad arbitrium. in.c. ſuper his.s̃.eo. &
ibi dixi,& dedi remiſsiones,& in.c.poſtulaſti.de Iu
dæ.& ibi ẽt remiſsiones, vel ſi imponitur pœna ex-
traordinaria,quo caſu ẽt eſt arbitraria, vt dixi in.c.
1.iuncta glo.pẽ.&.c.3.iuncta glo.fi.de exceſ. præla.
an poſsit appellari,glo.ꝙ ſic,in.d.c.ſup his.in verſi.
arbitriũ. & Bar.in.l. ſi qua pęna.ff.de verb.ſig. Glo,
in.c.ſtatutum.de reſcrip.lib.6.dicit,ꝙ non,ſi eſt cõ-
miſſum cõſcientiæ. Vide etiã glo.in clem.1.de iure
patro.Inno.in.c.paſtoralis.s̃.de reſcrip.in ver.defen
di.&.in.c.conqueſtus.s̃.de ferijs.in.c.per tuas.j̃. de
ſimo.Io.And.in addi.Spe.in tit.de appel.§.in quib',
verſi.16.vbi dicit quòd non.D.Ant.c.1.de conſti.d.
Domi.poſt glo.in.c.1.de re iudi.lib.6. Butr. & Bar.
in.l.ſi ſocieratẽ.§.arbitriorũ.ff.pro ſocio.Bar.in.l.1.
in fi. apparatus.ff. de leg.2.& in extrauag.ad repri-
mendum.verſ.per edictum.Bal.in.l.1.C.de iureiur.
vbi diſtinguit inter ea quæ ſunt parui præiudicij, &
magni.Io.de Imo.in clẽ.1.de iudi.D.m.latè in.c.cũ
dilectus.s̃.de arbit. Ego latiſsimè dixi in.d.c.ſuper
his.in gl.ſuper verbo,arbitriũ.vbi vide, & in repet.
quam feci ſecundo anno ſtudij mei de.l.ſi quis arbi
tratu.ff.de verbo.oblig. Item competeret aduerſus
talem ſnĩam aliud remedium;videlicet,reductionis
ad arbitrium boni viri,vt not. glo.in verſ.diſtinguẽ
dum.in.d.c.ſuper his.& duos bonos modos probã-
di,ꝙ potuerit appellari, & iudex exceſſerit debitũ
arbitrium,poſui in glo.3.in.c.inquiſitionis.s̃.eo.Sed
1135 quæro circa prædicta,† vtrum promotor inquiſi-
tionis poſsit appellare? Sol. Io.And.poſt Inno.in.c.
pẽ.j̃.eo.tenet, ꝙ ſic.Idem tenet Inno.in.c.cum cla-
mor.& ibi Io.And.s̃.de.teſti.videtur ſentire contra-
rium. Sed poſſet ad concordiam reduci,ꝙ aut venit
mandato iudicis ad inſiſtendum, vel adiuuandum
inquiſitionem; & non poteſt, ſm ea quæ dixi latius
1136 s̃.q.94.Item quæro,† quando appellatur à ſenten
tia iudicis inquirentis,an ſit citandus ſyndicus, vel
procurator fiſci? iſtam.q.ponit Bar. in.l.1.§.fi.ff.ad
Turpil. loquitur tñ ſimpliciter in condemnato ap-
pellante; nec diſtinguit,an per viam accuſationis,
vel inquiſitionis;& arguit,ꝙ ſic;quia talis condem-
natus eſt fiſco,& ſic ius eſt quæſitũ fiſco; ergò cũ tra
ctet de eius præiudicio citandus eſt procurator fi-
ſci, vt.l.de vno quoq;.ff.de re iudi.not.in.l.nam ita
diuus.ff.de adoptio. Ipſe tamen Bar dererminat cõ
trarium;quia accuſator debet proſequi cãm appel-
lationis,vt.l.1.§.fi.ad.l.Turpil.vnde videtur lex ſen-
ſiſſe, & feciſſe talem ſyndicum procuratorem fiſci,
ad talem cauſam.Præterea inter priuatum,& priua
tum eſt iudex præſes, inter fiſcum,& priuatum pro
curator Cęſaris.Sed cauſa criminalis,licet tractetur
de pecunia applicanda fiſco, debet coram præſide
tractari,vt.l.1.C.vbi cauſæ fiſca.ergò patet,ꝙ tracta
tur inter priuatos;ergò procurator fiſci nõ eſt citan
dus, vt ibi per Bar.quòd limitat D. Ang. de Are. in
d.tractatu,quando procederet per viam accuſatio-
nis,& ita ſentit Bar.quia tunc dicta cã habet defen-
dentem,ſecus ſi per viam inquiſitionis,quo caſu ci-
tandus eſt, q ipſam cauſam defendere poſsit; & ſic
iudex à quo appellatum eſt,vt ſentit Inno.in.c.cum
ſpeciali.de appell.& ibi D.Ant.& Doct.& Bar.in di
cto.§.fi.not.in.c.venerabilibus.de ſent.excom. libr.
6.per D.Ant.in.c.pẽ.de re iud.& ſentit etiam hic D.
Ant.Aut ſaltẽ citandus eſt ſyndicus, vel procurator
fiſci,cui' intereſt; & hęc practica videt̃ mihi magis
1137 ſecura.Et not.ꝙ† iudex à quo, reum appellantem
debet mittere ad iudicem ad quem,cum actis cau-
ſæ ſub fida cuſtodia, vt.l.eos.§.ſuper his.C. de app.
de qua materia dic,vt ibi p Doc.& de ſimili remiſ-
ſione dicit̃ in actibus Apoſtolorum, Cæſarẽ appel-
las,ad Cæſarem ibis.& de hoc Actuum.c.25.& per
1138 Io.Mona.in.c.1.de appell.lib.6.Quęro etiam,† qd
ſi reus condemnatus deceſsit intra tempus appellã
di, quid fiendum eſt? Bal.in.l. ex iudiciorum.ff.de
publi.iud.dicit, ꝙ ſi moritur intra.x.dies, qui dan
tur ad appellandum,debet hęres eius appellare;ali-
às cum lis ſit conteſtata, & defunctus damnatus, ta
lis ſententia afficiet hæredes. Aduerte tamen; quia
quo ad perſonam ipſius condemnati,non videt̃ hoc
amplius eſſe neceſſarium,vt.l.ſi is qui.C.ſi pen.app.
mors interuene. Niſi in crimine hęreſis, & lęſæ ma-
ieſtatis, in quibus damnatur memoria, vt dixi.s̃.in
præced.q.Sed ſi cum ſententia capitali fieret expreſ
ſa confiſcatio bonorum, propter mortem, non ex-
tingueretur bonorum confiſcatio.Et ratio eſt; quia
cum hoc caſu ſint duæ ſnĩæ, vna extincta, remanet
1139 altera;quia † ex ſeparatis non fit illatio,vt in iuri-
bus vulgatis,&.d.l.ſi is,qui.&.l.fi.C.ſi re',vel accuſ.
mor.fuer. Secus ſi ſnĩam capitalem ſequeretur taci-
ta confiſcatio bonorum; quia hoc caſu vna eſt ſen-
tentia;licet duæ pęnæ, quarum vna eſt principalis,
alia venit per contumaciam;& ideò abolito princi-
pali, acceſſorium eſt ſopitum,& à iudicis cognitio-
ne ſubtractum,vt eſt tex.in.d.l.ſi is,qui.& ibi hãc ra
tionem aſsignant Doc.& Pau.de Liaza.in tractatu,
de appella.q.36.de qua materia vide lati' in dictis
iuribus.& per Io.de Imo.poſt Bal.in.l.qui à latroni-
bus.§.1.ff.de teſta.& per Bal.in.l.ſi quis filio.§.eius.
ff.de iniuſto. teſta. ¶ Centeſimo circa hanc mate-
riam, viſa ſententia, & eius forma, & ſolemnitati-
bus neceſſarijs; & etiam viſis quibuſdam circa arti-
culum appellationis, in hac materia videnda ſunt
1140 aliqua circa executionem. Vnde quæro, † vtrum
iudex lata ſententia, poſsit ipſam ſententiã ſtatim
executioni mandare? Sol.dic, qđ aut appellatum
eſt,aut non. Primo caſu, aut appellatum eſt ſolum
cauſa differendæ executionis;& non auditur appel-
lans,vt.l.ſi quis fortè.ff.de pęnis.vel ſi delictum eſſet
notorium,vt dixi in.q.præced.vel ſi confeſſus eſt, &
teſtibus conuictus,de quo ibi remiſi.videtur tñ cau
tum fore vt differatur executio,& reſcribatur ſupe-
riori,niſi periculum ſit in mora,vt dixi in præced.q.

ſi verò

ſi verò eſſet iuſta, vel non manifeſtè friuola, quo ca-
ſu iudex debet eſſe facilis ad admittendum, vt dixi
in præced.q. nullo modo debet ſnīam exeq. Quin-
1141 imò † ipſi officiali iniuſtè exequenti de facto re-
ſiſti poſſet, vt dixi in.q.pced. Et non ſolum per alios
amicos beneuolos, & ſimiles; ſed ēt per iudices, aſ-
ſeſſores, & collaterales, vt dixi.ſ.q.98. aliàs faceret li
tem ſuam. Quinimò & ipſe miles, & ſocius, cui com
mittitur executio, vel ſimilis, qui cognoſceret talē
ſnīam iniuſtam, debet reſiſtere, & non exequi, vt di-
xi.ſ.q.88. Nam exequendo, faceret litem ſuā, vt.l.ſi
quis mancipia.ff.de euict.&.l.ſi quis.C. de reſcind.
vendi.&.l.fi.C.ſi contra ius, vel vtili.pub.ſentit Ang.
in.l.ſi filius.ff. de indi.ſecus in caſu dubij; vt dixi in
dicta.q.98. Secundo caſu, qñ non eſt appellatum,
fuerunt opi. Glo.in.c. vt officium.de hære.lib.6.te-
net, q̄ poſsit ſtatim mandari executioni, allegat.2.
q.1.c.ſicut.de peni.diſt.1.c.Adā.& ibi hoc idē ſentit
glo.& tenet glo. in.c. cum apud. 11.q.3. per prædi-
cta iura, &.l.cū reis.C. de pœnis. & idem tenet glo.
in verbo quadrimeſtre.in.c.quærenti.de offi. deleg.
per.d.c.Adam.&.l.cū reis.C.de pœnis. Hanc etiam
ſnīam tenuit Guil.in.l.addictos.C.de epi. audi. per
illum tex. Et licet ſecus ſit in ciuili, tñ ratio diuerſi-
tatis eſt ſm̄ Ray. quia ad criminalem ſnīam nunquā
deuenitur, niſi ex probationibus clariſsimis, vt.l.fi.
1142 C.de probat.2.q.8.ſciant cuncti. Cum † ſit melius
nocentem abſoluere, quàm innocentem cōdemna-
re, vt.l.abſentem.ff.de pœnis. Quod ſecus eſt in ciui
li, vt not.in.l.diuus.ff.de re indi.&.l.admonendi.ff.
de iureiurā.iuncta rōne.l.fi.C.de fideiuſ.Guyl. verò
1143 dicit, q̄ ratio eſt; quia † in criminali quilibet etiā
cuius non intereſt poteſt appellare; vt.l.non tantū.
ff.de appel. Quod ſec⁹ eſt regulariter in ciuilib⁹. Bar.
1144 in.l.q vltro.ff.de penis.finaliter concludit, q̄ † quæ-
dam eſt executio, quæ fit à iure ſine miniſterio ho-
minis; vt q̄ cōdemnatus fiat infamis; & immediatè
lata ſnīa talis eſt infamis; vt.d.l.qui vltrò. &.l. furti.
ff.de infami. & eſt tex.3.q.7. verſ. porrò. Quædam
eſt executio, quę requirit factum hominis, & iſta de-
bet fieri poſt decem dies; vt.l.1.ff. nil no.ap.pen. &
hoc dicit ſe putare iure verius. Dicit tamē, q̄ de cō-
ſuetudine ſeruatur contrarium; quia illi.10.dies nō
expectantur. Pro qua conſuetudine facit text.in.d.
l.non tantum. vbi dicitur, quod non tantum ille qui
ad ſupplicium dicitur, pōt appellare; ſed etiam a-
lius; ergò intra 10. dies fiebat executio; & ita etiā
inducit ibi Bar.illum tex. Hoc etiam voluit Spec.in
tit.de execut.ſenten.§.videndum.ver.porrò. Et hāc
opi.ſequitur D.m. in.d.c. quærenti. & latius in.c.2.
de re iudi. Monetur; quia ſi in ciuilibus datur decen
dium; fortius in criminalibus, vbi agitur de maiori
prę iuditio. Pro quo vide bonam glo. in.c. ſæpè. de
appell. Ad.l.nō tātum. & conſuetudinem reſpondet
Cōis opin. 1145 D.m. q̄ procedunt; † quia communiter * non dā
natur quis ad mortem; niſi ſit ſponte confeſſus; vel
in facinore deprehenſus, aut teſtibus, & argumen-
tis conuictus, vt vix ipſe negare audeat, vt dicit tex.
1146 in.l.qui ſententiam.C.de penis. Et † ita poteſt in-
telligi.l.cum reis.C.de penis. Quidam Modernus
Doctor, & ſolennis. D. Ant.de Prato.in.l.executore.
ff.de appell.tenet contrariā ſnīam. Nec obſtat ſecū-
dum eum; reſponſio ad.l.non tm̄.&.l.ad eos. q̄ ibi
loquatur de criminib⁹ notorijs, vel alias maioribus,
vt volunt aliqui; quia ſi hoc eſſet, non admitteretur
ēt tertij prouocatio, vt not.in.l.2.C.quor.app. non
recipi. Et per hoc videt̄ damnati etiā reſpōſio. D.m.
Ego arbitror in hoc articulo ſic dicēdū; q̄ in omni-
bus cauſis in quibus non admitteretur appellatio, ſi
interponeret̄, de quibus dixi ſupra; & in præced.q.
q̄ in præcedentibus caſibus poſsit fieri executio in-
1147 tra decem dies; quia † fruſtra expectatur euentus
nihil operaturus, vt in.c.cum contingat. de offi.de-
leg.&.l. cum quidā.§.hæres. &.l.ventre.ff.de acqui.
hære.&.l.alteri.§.fi.ff.ad Veſ.cum ſimil. In alijs aūt
caſibus plus placet opinio Bar.tanq̄ magis æqua, &
iuſta, quam etiam arbitror de iure veriorē. Primo,
per regulam.l.abſentem. quæ vult, q̄ in criminali-
bus procedatur ad inſtar ciuilium. Si ergò in ciuili-
bus in quibus minus vertitur præiudicium, ſnīa non
pōt interim mandari executioni, qñ eſt talis à qua
pōt appellari, vt not.glo.8.q.4.in ſumma: tradit Io.
And.in.c.ad petitionem.ſ.eo.in verbo, cōmiſſam.
& probat̄, & traditur in.c.nō ſolum.de.appell.lib.6.
per glo.Bar. & Doc.in.l.1.ff.nil no. app.pen. fortius
ergò in criminalibus non debet mandari executio-
1148 ni. Non obſtat.c.ſicut. quia † loquitur qñ ſnīa tran-
ſiuit in rem iudicatam. Qđ patet ex tex.ibi, dum di
cit, iuſtè. Nam ſi aliter intelligeremus, cum ille tex.
loquatur gñaliter, non magis in criminali, quàm in
ciuili, eſſet contra cōmunem * opi. & ea quæ ſtatim Cōis opin.
1149 dixi de iudicio ciuili. Non obſt.c.Adam.q̄ † loqui
tur in notorijs; nam omnia erant notoria Deo: Et in
eo qui non poterat appellare; tum pp̄ ſnīam ſummi
Dei; tum quia notorium crimen, tum quia Adam
confeſſus fuerat crimen. Non obſt.l.cum. reis. quia
nō loquit̄ in executione; immo in ſnīa proferenda, q̄
non eſt differenda; ſi per manifeſtam probationem
conuictus eſt reus, vt ſupplicandi facultas intra tem
1150 pora detur. † Ad.l.addictos. pōt reſponderi du-
pliciter; Primo, vt ſupra reſpōſum fuit. Vel melius,
q̄ rñſio ipſa deſtruitur, cùm concedatur appella-
tio alijs; pōt rñderi ſecundo, q̄ ille tex. non loqui-
tur de executione fiēda intra.x.dies; ſed poſt.x.dies.
Nec obſt.tex.in fi.dū dicit, q̄ cōceditur poteſtas ap
pellandi; ſi tēpora ſuffragant̄; ergò loquitur de exe-
cutione, quæ fieret intra.x.dies; quia reſpondeo, q̄
hoc neceſſariò non ſequitur; ſed vult ille tex. q̄ cle-
rici, aut monachi nihil agant, per qđ impediat̄ exe
cutio damnatorum pro criminibus commiſsis. Qđ
intelligo, qñ fiebat executio poſt.x.dies. Nō obſt.ſi
diceres.tex. poſtea in fine concedit illis poteſtatem
appellandi; ſi tempora ſuffragant̄. quia rñdeo. Qđ
ille tex.in ver. quibus. relationem habet ad perſo-
nas, nō ad tēpus executionis ſnīæ. Qđ oſtendo; quia
ſi loqueret̄ de executione, q̄ fieret intra.x.dies, Im-
perator non loqueret̄ cōditionaliter per dictiones,
ſi tempora ſuffragantur; cum clarū eſſet, q̄ ſuffraga-
rent̄; ſed diceret tex. ſub hac forma; videlicet, quib⁹
cùm tēpora ſuffragentur; interponendo, puocatio-
nis copiam non negamus. Sed cum tex. dicat, ſi tem
pora ſuffragentur: hoc interdit, ſi ſunt intra.x.dies,
debeat ſibi puidere circa defenſionem condēnati
per remediū appellationis. Non autem velle, quādo
fortè fiet executio; ſcilicet, poſt.x.dies, condemna-
tum per xi m eripere. Poſſum etiam reſpondere, q̄

ille tex.loquitur in criminibus, in quib' immanitas
criminis hoc dictaret, vt ſtatim fieret executio, per.
d.l.conſtitutiones.&.l.prouinciarum. Et ſecundum
ea quę dixi in.q.præced.Pro qua ſolutione facit tex.
in princi.ibi,dum dicit,criminum immanitate dā-
natos.Nec obſt.ꝙ ſicut non conceditur ſibi appella
tio, vt.d.l.conſtitutiones.ff.de app.ita non debet cō
cedi alteri;quia poſſum reſpondere, ꝙ in fauorē cle
ricorum,& monach.ob fauorē, & reuerentiā religio
nis hoc concedatur.Et ſic erit vna notabilis limita-
tio ad.l.cōſtitutiones.cum ſua materia.Et ſic habes
duos notabiles,& nouiſsimos intellectus ad.l.addi-
ctos.aliàs nō conſideratos. Primus tñ eſt magis iuri
1151 conſentaneus.Secūdus verò maioris effect'.† Ad
l.nō tantū.ff.de app.poteſt rñderi;& ꝙ ille ibi renū-
tiabat appellationi mori feſtinans;& ideò fiebat e-
xecutio intra.x.dies. Et ſic eſt alius caſus,in quo in
cā criminali poteſt fieri executio intra.x.dies; vide
licet,ſi cōdemnatus renuntiat poteſtati prouocan-
di,& omnibus defenſionibus, ſicut pōt in ciuili; ſm
quæ dixi in.c. paſtoralis. in.3. mēbro princip.s.de
appel.Et ſi tu diceres in.d.l.non tm̄.in prin.dicit, ꝙ
ipſi condemnato conceditur prouocatio; ergò non
renuntiabat.Rñdeo, ꝙ in cauſa criminali capitali,
licet quis renuntiet;poteſt tñ appellare,& pęnitere;
quia nō eſt dñs mēbrorum ſuorum, vt.l.liber homo.
ff.ad.l.Aquil.Circa ꝙ vide quę notabiliter,& latè di
xi,in.d.c.paſtoralis.in.3.membro. Et ſi tu diceres,
ſi renuntiatio non tenet, ergò non pōt fieri interea
executio intra.10.dies;quia perindè eſt,ac ſi non re
nuntiaſſet;quia reſpondeo,ꝙ interea operatur, do-
nec reuocet,& appellet; ita ꝙ eo volente poteſt in-
terea fieri executio. Et ſi tu diceres, quomodo non
valet expreſſa renuntiatio, cum valeat tacita, quam
facit dimittendo labi fatalia? Reſpondeo, vt ſingu-
lariter dixi,in.d.c.paſtoralis. Vel pōt rñderi,qđ ad
tex.in.d.l.non tantum.dum tex.ibi dicit, ad ſuppli-
cium ducitur. exponat, ideſt duci ſperatur. Pro qua
ſolutione adduco tex.& ibi not.ſingulariter per glo.
de conſecra. diſt.3.c.peruenit. vbi ponitur præſens
ꝓ futuro.Et ibi dicit gl.ꝙ hoc eſt, quando futuri ha
betur maxima certitudo, ſicut eſt in caſu noſtro ꝓ-
pter ſnīam latam.Facit etiam,ꝙ not.in.l.pē.ff.de mi
1152 li.teſta. Nam & pro † perdito habetur, quod ſta-
tim perdendum eſt.ff.ꝓ empt.l.ſi quis. Et pro dato
habetur, qđ paratum eſt, vt detur.ff.de leg.3.l.item
legato.& in authen. de exactio. inſtan.dot.§.ſi. Et
1153 † qui de proximo cingendus eſt,pro cincto habe-
tur, vt.l.pen.ff.de mili.teſta. Poſſet etiam intelligi ſe
cundum primum intellectum, quem dedi.ad.l. ad-
dictos.Et prædicta notabis; quia nouiſsima ſunt.
1154 Sed quæro iuxta prædicta, † quid ſi appellatur à
ſententia lata in criminali,& iudex ad quem,confir
mat,quis debeat ſententiam executioni mandare?
Sol.videtur,ꝙ index ad quem;ſicut dicimus in ciui-
li:De quo tamen dic,vt traditur per Inno. & Cano-
niſt.in.c.Raynald'.& in.c.paſtoralis.§. præterea. de
offi.delega.&.c.Romana.de app.lib.6.& ꝑ Legiſtas
in.l.ſi quis priore.ff.ad Trebel.& per Bar.in.l.à diuo
Pio.ff.de re iud.& Ang.in.l.1.eod.tit.& Ang.& Bal.
in repet.l. tale pactum.§.qui prouocauit.ff. de pac.
Cy.in.l.eos.C.de app. Contrarium reperio tenuiſſe
præfatū.d.Ang. de Are.in dicto tractatu maleficio-
rum,vbi dicit, ꝙ credit,ꝙ prim' iudex exequatur,
cū ipſe habeat habilitatem exequendi; quia habet
reum detentum, cum per appellationē non debeat
1155 relaxari. Et hoc maximè procedit † hodiè,cum nō
fiat remiſsio, vt not.Bal.in.l.ſi cui.§.1.ff. de accu.&
in.l.ſepulchri.ff.de ſepul.vio.De qua etiam materia
in auth.vt nulli iudi.§.ſi verò quis. Sicut dicimus in
1156 ciuili; quia † ille mittit actualiter in poſſeſsionē,
qui eſt iudex loci,& fundi, in quo fit miſsio, & qui
habet facultatem actualiter mittēdi,vt.l.cum vnus.
in fi.& ibi Bar.ff.de bo.auto.iudi.poſ.Sed tu aduer-
tē,ꝙ de hoc eſt tex.expreſſus in.l.eos.§.ſuper his.C.
1157 de apell.vbi dicit,ꝙ † iudex cauſę criminalis à quo
appellatum eſt, debet tranſmittere reum ad iudicē,
ad quem appellatū eſt,cum actis cauſæ ſub fida cu-
ſtodia.Nec iſta eſt remiſsio de qua loquitur.§.ſi.qs
verò.in auth.vt nulli iudi.cum alijs iuribus.s. alleg.
Et ideò vr̄, ꝙ cum ceſſet ratio prædicta, ꝙ debeam'
dicere,ꝙ fiat executio per iudicē ad quem,ſnīa con
firmata. Cōiter*,tamē quia etiā iſta talis tranſmiſ- Cõis prač.
ſio non fit, imò nec cōiter appellatur; ideò primus
iudex mandat ſnīam executioni. Poſtremò, circa
1158 hanc centeſimam quæſtionem collige † plures mo
dos,quibus mediantibus pōt executio in cā crimi-
nali retardari. Primus, ſi princeps mandauit aliquē
puniri plus ſolito; quia differt in.30.dies.11.q.3.c.
cum apud,C.de pęn.l.vendicari. Secundus, cum
ſnīa lata eſt contra mulierem prægnantē, quo caſu
differtur executio vſq; ad tempus partus, vt.l.præ-
gnantis.ff de pęnis.&.l.Imperator.ff. de ſtatu homi.
Et an poteſt partum ꝑꝑ lactationem filij differatur,
dixi in.c.v.j.de his, qui ſi.occid. Tertius, ſi lata eſt in
ſeruum, quo caſu differtur, quouſq; reddat rōnem
adminiſtrationis, vt in.l.1.C.de bo.proſcript.proba
tur in.l.ſeru' vni. & ibi Dy. & Bar.&.l.ſeruo legato.
§.ſeruus.ff.de lega.1.Quartus, qñ inſula eſt aſsignan
da à principe.2.q.3.biduum. Item differt cum quis
eſt confeſſus de crimine;donec appareat, an velit in
cōfeſsione pſeuerare.C.de cuſto.reor.l.2.Hæc habē
tur in his verſibus.In perſonali, poſt mēſes quatuor;
in re, protinus eſt omnis ſnīa perficienda.Sic in cri-
minibus;ſed caſus excipe quiq;, Cōfeſſus, pręgnās,
iratus,& inſula,ſeruus. Vide hos per glo.in.d.c.cum
apud.& per Hoſti. de offi. deleg.§. quæ iuriſdictio.
verſi.1. ¶ Centeſimoprimo quæritur, pro comple-
1159 mento iſtius articuli † vtrum in cauſa inquiſitionis
detur inſtantia? Sol.text.videtur expreſſus in.l.pro-
perandum.in princ.C.de iudi.vbi dicitur, ꝙ ſimpli-
citer inſtantia cauſæ criminalis durat duntaxat biē
nio.Sed aduerte;quia quidam volunt, ꝙ ille tex.ſo-
lum procedat, qñ proceditur per viam ordinariam;
& ſic per accuſationem, non aūt per inquiſitionem.
Vnde Bal.ibi arguit primo, ꝙ non detur inſtantia;
quia cum non reperiatur tempus limitatum, niſi in
inſtantia accuſationis; ergò nec nos limitare debe-
mus.C.de diuer.reſcrip.l.falsò. Item quia iudex ad
fauorem publicę diſciplinæ procedit, vt.ff. de pu-
blica. & vect.l.licitatio.§. qđ illicitè. Sed fauor eſt
ampliandus;ergò, &c. Pręterea, vt dicit Bal. latius
extēdit inquirentis officiū, quā accuſatio, vt not.C.
1160 de falſis.l.quærela. Prætereaa † in cā inqſitionis pro-
priè lis non conteſtat; quia non eſt ibi accuſator; &
ſic non eſt cū quo poſsit lis conteſtari, cū in conte-
ſtatione

ſtatione propriè requirat actor,& reus, vt in.l.rē nō nouam.C.de iudi.&.C.de iura.calū.l.2.circa princ. ergò non labit instantia, cū non fuit talis, à quo fuit lis conteſtata; vt hic.In contrarium videt, q̄ ita finiatur instantia inquiſitionis, ſicut instantia accuſa
1161 tionis;quia † inquiſitio ſuccedit in locum accuſationis,vt.C.de abolit.l.2.ergò,&c.vt.ff.de donar.in ter vi.& vxo.l.ſi donatæ.§.1.cū.ſimil.itē, quia eadē eſt rō instantiæ finiendæ.ſ.ne litis ſint immortales; ergò,idē ius,vt.l.illud.ad.l.Aquil.item quia in defectū accuſationis ſuccedit;inqſitio;ergò debet ſapere naturam eius,in cuius locū ſuccedit, vt in.l.ſi eū. §.q iniuriarum.ff.ſi quis cau. Et in hanc partem inclinat Bartholomeus de Capua.ſ.q̄ pereat instantia lapſu biennij, computando bienniū à tempore quo ſunt data capitula in cā inquiſitionis per iudicē parti,contra quam inquiritur,et ad ea facta ſit rñſio,vt hic in.§.debet.Item,ſi ad denuntiationem inquirit, vt pereat instantia biennio à die denūtiationis, ſeu poſitionis reo factę,vt.ff.de adult.l.ſi poſtulauerit.§. queſtioni.&.ff.ad Turpil.l.ab accuſatione.§. nuntiatores. Precipuè, quia quocunq; modo proceditur, debet interuenire conteſtatio litis; ſaltem ex parte rei per oppoſitam contradictionem, vel aliud q̄ habetur loco conteſtationis, vt.ff.de mino.l. Papinianus exoli.§.ſi.Non obſtant allegata in contrarium, q̄ non reperitur hoc expreſſum; quia reperitur hoc expreſſum in ſuo ſimili, vt.ff.de cōdi.ob cau.l.ſi extraneus.Item,non obſtat,q̄ reſpicit ad fauorē, qui
1162 eſt prorogandus;quia † fauor eſt quandoq; abbreuiare litea.C.de epi.& cle.l.clericus.C.vt oēs iud.tā ciui.quā cri.l.vnica.&.C.ad.l. Fal. auth. ſed cum teſtator. Item, quia talis fauor reperitur ſolum in fiſcalibus cauſis ciuiliter motis; non ad vindictam;ergò q̄ in vno excipitur,in cæteris videtur per contrarium ſtatui,vt in.l.queſitum.§. idem reſpondit. de fun.inſtruc.&.l.nam q̄ liquidè.§.ſi.de penu.lega.ſm Bar.de Capua,Cy.in.l.ſi.C.vt.j.cer.tempus.recitat iſtam opi.tū non tenet eam;dicit enim, q̄ cum non eſt aliquis accuſator,curia inquirens facit nomine fiſci;ideò tempus inſtantię non currit fiſco, qualitercunq; ſit cauſa fiſcalis;ergò nec contra curiam inquirentem.Et dicit,q̄ iſta opi.videtur ſib verior,quam opinio. Modernorum Doct. & tenet opi. Guyl. de Cun.in.d.l.properandum. Poſſet tamē defendi opi. Bartho. de Capu. ſecundum Bal. per hanc rationē, ſicut ſe habet triēnium in ciuili;ita ſe habet bienniū in criminali vt.d.l. properandum. Sed in ciuili eſt ſtatutum triennium,ſiue procedatur iure accuſationis,ſiue nobili officio iudicis; vt patet ibi dum dicit,ſuper quæſtionibus conuicto.& q̄ no.in.l.1.§.ſi p. hanc.ff.de rei ven.ergò in criminalibus eſt ſtatutum bienniū, ſiue procedatur inquirendo,ſiue per viam accuſationis. Non obſtat, q̄ iſta lex excipit fiſcales cās;q loqtur in ciuilibus;aliàs ſequeretur, q̄ ſi aliquis accuſat de crimine publico, tanq̄ quilibet de populo,cum exitus controuerſię reſpiciat fiſcum,vt not.in.l.agraria.ff.de termino amo.q̄ nō periret inſtantia,q̄ eſt falſum.Præterea ſi tollitur inſtantia accuſationis, quæ accuſatio eſt remedium ordinarie; multò fortius tollitur inſtantia inquiſitionis, quæ eſt remedium extraordinarium,& irregulare. Quia
1163 † iura ſpecialia facilius tolluntur, vt in.l. eius mili tis.§ ſi militia.ff.de teſta.mili. qd verius credit Bal. de iure ciuili. De iure verò canonico lapſu temporis non finitur inſtantia, vt ſupra dictum eſt; & per eū in.d.l.properandum.C.de iudic.Et ex his; Deo duce,eſt expeditus vndecimus principalis articulus, qui plurimum ſolēnis,vtilis, & quotidianus eſſe dignoſcitur;vt ſuperiora manifeſtant.

Duodecimo principali loco, iuxta præmiſſum
1164 ordinem,tractandum eſt, † vtrum in cauſa inquiſitionis habeat locum reconuentio. Et hæc queſtio procedit ſolum reſpectū impetrantis,ſeu proſequētis inquiſitionem;verbi gratia, Reus inquiſitus petit à iudice,vt reinquirat contra illum, qui impetrauit,vel proſequitur inquiſitionem,vtrum poſſit fieri? Glo.noſtra, hic in verba ad inquirendum.verſi. item nunquid reus. dicit,qd non;quia inquiſitio iudicis officio expeditur, non iure actionis. Et ideò nec denuntiatio,nec reaccuſatio habet locum; quia tunc præſumitur qd odio faciat, vt.c.cum.P.ſ. eod. &.3.q.5.c.2.& non relatione criminis,ſed innocentia reus purgatur.ff.de pub.iudi.l.is qui.& hanc eandē opi.tenent Io.& Goff.vt hic refert Io. And. & etiā tenuit Bart.Brix.q.venerali.31.in fi. vt refert Ioann. And.in addi.Spec.in tit.de inquiſit.§.1.verſic. item nunquid reus.vbi etiam Spec.ſequitur hanc opi.refert tamē ibi Spec.q̄ Vinc.in.c.qualiter.ſ.eo. refert Ber.Compo. in curia contra iudicaſſe. Sed vt dicit ibi Io. And. in addi. Spec.non benè percepit Vinc. non enim dixit, q̄ Bernard. Compo. ſententiauerit in curia; ſed dicit q̄ ſententiauit in cā epiſcopi Fauentini inquiſitionē faciendam contra proſequutorem inquiſitionis; & intellexit ipſe etiam per primas literas;& ſic habere locum reconuentionem,& intellexit Vinc.de antiquo Ber.Cōpo.de quo Ioan. And.facit mentionem in proęmio nouellæ decreta. non autem de nouo Bernardo Compoſtellano, quē minimè videre potuit.

Tertiodecimo loco principali examinandū eſt,
1165 † qualiter ſuſpendatur,ſeu tollatur inquiſitio,circa quem articulū examinabimus infraſcriptas queſtiones. ¶ Primo igitur quæro,vtrum puer ſuperuenientiam accuſatoris inquiſitio ſuſpendatur. Secundo quæro, vtrum in caſibus,in quibus ſilet inquiſitio, propter ſuperuenientem accuſatorem, an probationes perfectę in iudicio inquiſitionis, pſint in proceſſu accuſationis. Tertio quero,vtrum per trāſactionem impediatur inquiſitio. Quarto quæro, vtrum inquiſitio ſuſpendatur,vel tollatur, ſi inquiſitus interim promouetur. ¶ Primo igitur quæro,
1166 † vtrum per ſuperuenientiam accuſatoris inquiſitio ſuſpendatur?Sol.Glo.hic in verbo,ad inquirendum.verſ.item & illud poteſt facere prælatus. vult, q̄ cum infamia peruenit ad ſuperiorem contra aliquē,q̄ ipſe debeat pręfigere terminum accuſare volentibus.Et ſi intra terminum aliqs apparuerit accuſator;illum audiet,& in accuſatione procedet. Sin autem aliquis non apparuerit, procedere pōt ad inquirendum.Subdit tamen,q̄ melius eſt,q̄ inquitat; quia periculoſum eſt accuſare, quia de facili nullus accuſaret;& adde quæ latius dixi.ſ.artic. 9.q.55.& ſic ſentit glo. q̄ à principio apparente accuſatore, non eſt locus inquiſitioni; ſed non ex poſt facto Io. And.in addi.Spec.in tit.de inquiſitione.§.nunc tractemus.

ctemus.verſ. porrò ſi pcedat. recitat Mart. de Fano
diſputaſſe,ꝙ per ſuperuenientem accuſationem nõ
tollatur inquiſitio;maximè ſi probata eſt, non pro-
bata accuſatione. Ad qđ principaliter adducit.l.in
ambiguis.§.1.ff.de reg.iur.Et licet pet præcedētem
accuſationem impedireiut,non tamen per ſequētē,
ad hoc clem.conſtitutionem.de elec. Inducit ēt ti-
morē colluſionis, arg.l.ſi ſuſpecta.ff.de inoffi. teſta.
&.c.2.de procura.lib.6.&.l.eum qui.§.in populari-
bus.ff.de iureiur.Item quia per primam accuſatio-
nem uon tollitur ſecunda; vbi doctum eſt de collu-
ſione, vt.l.ſi quis homicidij. C. de accuſ. Inducit ēt
1167 illam tegulam,ꝙ† multa impediunt fięnda, quæ
nõ dirimunt iam facta,vt not.in.c.1.de vot.lib.6.&
c.ad apoſtolicam.de regul.Non obſtat, ꝙ remediū
inquiſitionis eſt extraordinariū;& ſic ceſſat per ac-
cuſationem,quę eſt ordinarium, vt in.l.in cauſæ.2.
ff.de mino.in princip. Propter qđ arg. quidam vo-
luerunt,ꝙ per ſuperuenientem accuſationem inqui
1168 ſitio ſuſpendatur.Quia† arg.illud procedit, quā-
do extraordinarium eſt contra ius commune.Si aūt
eſt ſecundum ius; vnum propter aliud non tollitur.
ff.de publi.l.1.§.vnde quęritur.Accuſatio autem,&
inquiſitio ſunt ſecundum ius, & tenduut ad eun-
dem finem; videlicet; ad punienda, & prohibenda
maleficia; & ſic concurrere poſſunt.ff.de adul.l.2.&
ſic dicit tenere Cy. in.l.ea quidē.C. de accu.in fi. q.
& per alia plura arg. quę recitabo in reſponſionib⁹,
quas.j.dicam in opi.Bar. Subdit tamen Io. And.in
dicta addi.ꝙ Franc.Matta.in.q.ſua,quæ incipit, iu-
dex habens merum imperium refert patrem ſuum
D.Nico.tenuiſſe,ꝙ iudex ſuper vtraq;procedere po
teſt, per.d.l.ſi ſuſpecta. & per.l.a.C.de aboli. cum
1169† eius interſit omnia via,qua poteſt, veritatem ha
bere.C. de eden.l. is apud quē, & probatur.30.q.5.
iudicantem.Ad.l.in cauſæ. reſponde, vt.ſ. Hoc aūt
intelligit,etiam ſi uon ſit præſumptio de pręuarica-
tione accuſantis;fortius ergò ſi præſumptio eſt.Vbi
autem de hoc haberetur certitudo, iudex illum re-
pellere debet.ff.de lib.homi.exhi.l.3.§.hoc inrerdi-
ctū.&.ff.de ſuſpec.tuto.l.tutor.§.tutor.tameu vna ſi
et condemnatio,quę fieri poterit ex illa via,qua me
lius eſt probatū.ff.de libe.agno.l. ſiue.§. quid ſi hoc
ipſum.& quo.leget.l.1.§. quia autem.ff.nau.cau.ſta.
l.licet.§.fi. ex vtraq; tamen via coniunctim poterit
iudex cōdemnare,vel abſoluere.ff. de libe.& poſth.
l.Gallus.§.ille caſus.Deinde ſubdit, ꝙ Guil. de Su-
xa.in.l.ſi quis in hoc genus.C.de epi.& cle.& in que
ſtionibus ſtatutorum,tenet, qđ per ſuperuenientiā
accuſationis,ceſſet inqſitio, p.d.l.in cauſę.in princ.
&.l.1. in fi.ff. ad munici. &.ff.de eden.l. quidam. in
princ.& de Carbo. edic.l. cum fine. Hanc vltimam
ſenrentiam Guil. tenuit eriam Azo in ſumma. de
excu.tut. Tenet ēt quidā.D.Pet.de Cerua.in.q. quæ
incipit,facta accuſatione.& Dy. in regu. factum le-
gitimè.de reg.iur.lib.6.vbi dicit hoc pcedere,quā
docunq; ſuperueniat accuſatio ante ſententiam fe-
rendam in pceſſu inquiſitionis; ſecus ſi poſt.Et ha-
bent quidam plenius hoc per Dyn.in.l. Vrauius. in
princ.ff.de fideiuſ.& ibi Bar.eum tefert ſic tenuiſſe,
per illum text. & etiam tenet Guil.in.l. ſeruus.ff.de
condict.furti. & Albertus Galeo. in ſua margarita.
Io.And. in dicta additioue dicit, ꝙ ſibi plus placet
primum dictum,maximè in foro ſeculari,vbi accu-
ſati,& inquiſiti eadem eſt pęna; de quo dicam.j.q.
ſeq. Idem tamen dicit tenendum in foro eccleſiaſti
co,cum determinatione tamen ſuperius tacta, vide
licet;quia ſi per accuſurionem ſolā, vel vtranq; pro-
batum ſit delictum, imponatur pęna maior minorē
includens.Si verò per ſolam inquiſitionem erit cri-
men probatum,imponetur pęna illi proceſſui con-
grua. Et ſi pronunciandum eſt ſolum per accuſatio-
nem,non abſoluetur ſimpliciter à crimine, ſed à pę
na debita per viam accuſationis,& ab ipſius litis in
ſtantia. Et ſumma æquitas mouere debet principes
eccleſiaſticos,& ſeculares ad ſic declarandum.Hāc
eandem ſententiam tenet in dicta reg.factum legi-
timè.in Mercur. Bart. verò in.l. ſi maritus.§.1.ff.de
adult.dicit ꝙ prædicta opinio procedit de iure ca-
nonico, quo iure etiam remedium inquiſitionis eſt
ordinarium.Et idem dicit,ſi per ſtatuta permittere
tur indifferenter inquiri de quolibet delicto. Idem
tenet Bar.in extrauag.ad reprimen.in ver.per deuū
tiationem. Et ideò dicit ibi, qđ cū iu caſu illius ex-
trauag.illi tres modi procedendi,ſcilicet;p et accu-
ſationem, inquiſitionem,& denūtiationē, ſint æque
auxilia ordinaria, ꝙ inquiſitio iuchoata non tollere
tur per ſuperuenientiam accuſationis; Aliàs autem
vult, ꝙ per ſuperueniētiam accuſatoris ceſſet inqui
ſitio,per.d.l.in cauſæ.maximè ſi accuſator proſequa
tur ſuam, vel ſuorum iniuriam. Quod tamen dicit
procedere,niſi accuſator fuiſſet ille ad cuius inſtiga
tionem fuiſſet inchoata inquiſitio. Vel etiam ſi fu-
iſſet iuchoata;qa accuſator negligebat,vel retarda-
bat,arg.d.l.ſi maritus.§.1.&.l.2.in fi.ff. de adul. vel
niſi accuſator veniret animo tranſigēdi, vel colludē
di;quia tunc iudex poteſt ipſum repellere, vt.d.l.2.
§.fi.ff.de adult.Non obſtat, ꝙ remedium ordinariū
non tollit extraordinarium,quando extraordiuariū
coadiuuat ordinariū, vt.l.1.§.1.ff. de rei vē.quia nō
tollit quo ad originem, vt ibi; tollit tamen quo ad
executionem, & quo ad exercitium, per.l.cum in ſe
cundo.ff.de iniuſt.rup. Non obſtat,ꝙ qñ auxilia tē
dunt ad eundem finem, & effectū,ordinarium non
tollit extraordinariū,vt.l.Gallus.§.ſi quis.ff.de libe.
& poſthu.&.l.cum ſeruus.ff.de verb.obl.quia nō ten
dunt ad eundē effectum ſm̄ opi. multorum,qui vo-
lunt,ꝙ damnatus ex inquiſitione uon iufametur,de
quo dicam.j.17.artic.princ. Non obſtat,ꝙ lex ma-
gis cōfidit de iudice,q̃ de accuſatore;quia per hoc,
ꝙ procedatur ſuper accuſatione,non excluditur iu-
dex ſup accuſatione,& vltra hoc additur accuſator.
Et pet hoc etiam reſpondetur ad argumentum præ
cedens;quia hic plus habem⁹,q̃ per viam inquiſitio
nis.Hanc ēt.q.tetigit Dy.& remittendo Bar. in.l.in
prouinciali.§.1.ff.de noui ope.nun.& in.l.pē.ff.de ſu
ſpe.tuto.¶ D.Ant.de Butr.hic dicit,ꝙ ſibi plus pla-
cet opi.Io.And.quia ſi procediť ſuper vtraq;, omnia
ceſſant.Sed ſi excluderetur accuſator, pungerent ra
tiones Bar. & negari non poteſt, quinidem ſit finis,
vt puniatur delictum eo modo quo probabiť. Nec
obſt.ꝙ hæ cumulatio nō debeat admitti,ne ſup eo-
dē fatiget in diuerſis inſtātijs; quia poteſt ſequi effe
ctus diuerſus;& quia iudex habebit maiorē aduertē
tiam,& ſolicitudinem in pceſſu p ſe inchoato, quā
habeat ſuper proceſſu accuſationis,in quo non tan-
tum

tum læditur honor ſuus. Hinc eſt, quòd vbi ex offi-
cio inquirit, debet vocari vt pars ad defendendum
proceſſum; vt dixi.ſ.eo.artic.q.99.verſi.item quæro
quando appellatur. Non obſt.ſecundum eum, q͂ ſen
tentia lata in vna cauſa pariat exceptionem rei iudi
catæ in alia, vt.l.fundi.&.l.fundum.ff.de excep.& ſic
non debet admitti hæc accumulatio; vt ibi; quia illa
iura loquunt̃, quando vnus, & idem facit accumula-
tionem. Sed hic hæc accumulatio fit a diuerſis. Prete
rea hic non ſperatur niſi vna ſententia, vt.ſ. dictum
eſt; quia idẽ iudex ſentẽtiabit ſuper illa, ſuper qua
melius probabitur; & non probatũ in vna, nõ debet
alteri preiudicare; & ſic ceſſat quod ſupradictum eſt
de diuerſis effectibus. Et hæc procedunt quando co
ram eodẽ iudice inquiſitus accuſaretur. Sed ſi corã
diuerſis primo eſſet inchoata inquiſitio; & poſtea
corã alio iudice inquiſit⁹ accuſaretur; ſatis putat D.
Ant. quòd accuſator, & accuſatus, & iudex accuſa-
tionis poſſet opponere contra primum iudicem vt
ſuſpendat proceſſum, ne fortè contingat in eodẽ in-
ſtanti eundem trahi coram diuerſis iudicibus. Nam
hoc caſu potius deberet ſuperſederi ſuper inquiſi-
tione donec accuſatio ſopiretur, qñ accuſatio eſſet
maioris penæ; ex eo, quòd tunc eſſet præiudicialis
ad illam. Aliàs vbi veniret, quòd eodẽ modo puniẽ
dus eſſet vtrobiq;, ſatis putat quod tunc eſſet locus
præuentioni; & vbi iudicium eſſet inchoatum, ibi fi
niri deberet.ff.de iudi.l.vbi cœptũ. Subdit tamen, q͂
tutius putat; quòd tunc etiã via ordinaria faciat ceſ
ſare viam extraordinariam inchoatam; niſi timere-
tur colluſio. Et ſic tẽperat Bart. & eius dicta per.d.
l.ſi maritus.§.1. Et procedunt prædicta ſecundum
eum, vbi in vtraq; procedi poteſt ad parem ſenten-
tiã in abſentem, & ad executionem. Vbi autem non
poſſet pariter ꝓcedi ad ſententiã, & executionẽ in
abſentem, tunc ſi inchoata inquiſitione coram vno,
& accuſatus coram alio; coram vtroq; cõparet, nec
eſſet cõtumax, dicit idem. Si vero eſſet contumax in
comparendo coram primo, non poſſet opponi de-
1170 pẽdentia primæ litis, in qua eſt cõtumax; quia † cõ
tumax perdit beneficium illius.l.vbi cœptum.ff.de
iudi. & quia non poteſt ſe iuuare ex eo, cum contu-
macia repugnet.C.de iudic.l.ſancimus.&.c.ex eo,
de reg.iur.lib.6.dixi latè in.c.fi.de mut.petit.articu.
11.verſ.8.limitatur. & in.c.pẽ.de fo.cõp. artic.15.
in.2.membro.verſ.1.limitatur. & quia ſic poſſet elu
dere penã, ſi poſſet excludere ſuũ ꝓceſſũ, nunq̃ cõpa
rẽdo in primo, ex quo pena nõ eſt exequibilis in ab-
ſentẽ. Iudex tamen ſecundus poſſet opponere cõtra
proceſſum primi; quia via ordinaria eſt coram eo in
choata. Maximè vbi maior pœna venit imponenda.
Et ſi non maior; quia poſſet eludi pœnæ executio,
illo coram primo non comparente. Sed ſi non facta
inquiſitione ſententiaretur in inquiſitione, illa ſen-
tentia obſtaret in accuſatione. Et ſiquidem eſſet con
demnatoria, non obſtaret, ex quo non eſt executa,
vt.l.euidenter.ff.de excep.rei iudi. Et quia ſententia
lata in contumacem non præiudicaret tertio.l.qui
repudiãtis.ff.de inoff. teſt. Sed abſolutoria benè ob
ſtaret, & imputet ſibi, qui nõ opponit, vt not.in.l.2.
§.prætor.ff.vi bo. rapt. tenet Inno.in.c.cum dilecti.
de elec.&.c.cum dilectus.de purg.cano.& Io. And.
in addi.Spec.in tit.de inquiſit.§.nunc videndũ. verſ.
vbi autẽ. De quo dixi latius in.c.de his.ſ.eo.in verſ.
quandoq;& 10.& dicam fortè.j.artic.17.Ang.in.d.
l.ſi vacãtia. verſic.quæro igitur an ſuperueniens. pri
mo arguit, quòd inquiſitio tollatur; quia remedium
ordinarium, &c. Item quia accuſator proſequitur
dolorem proprium, & ſic præfertur, &c. Deinde al-
legat in contrarium. Primo quia iſta remedia cõcur
runt in origine; ergo quod prius eſt, eſt exequẽdum,
vt.l.qui prior.ff.de iudi. Secundo, qa iſta duo reme-
1171 dia competunt diuerſis, vt.ſ.dixi. Tertio, quia † in
quiſitio ſuccedit in locum accuſationis; ergò de ea
iudicari debet vt de accuſatione; quia ſubrogatum,
&c. vt in iurib⁹ vulgatis; ergo ſicut accuſatio primo
poſita, primo debet ad finẽ perduci, vt.d.l.q prior.
ita & inquiſitio. Quarto, quia remedium inquiſitio-
nis eſt coadiuuatiuum accuſationis, poteſt ergò cũ
illa concurrere, vt.ſ.dixi. Quinto, quia hoc expedit
Reipub. cum de facili non ita colludatur cum iudi-
ce, vt.ſ.dixi. Sexto, quia etiam ſi colluderetur, accu-
ſatio precedens non toleraret inquiſitionẽ ſequi, vt
ſ.dixi p.l.2.C.de abolitio. Septimo, quia inquiſitio
videtur remedium ordinariũ, de quo articulo latè
dixi.ſ.in.3.artic.princ. Finaliter Ang. cõcludit, qua
ſi eo modo quo Bar. licet. licet aliqualiter latius; vi-
delicet, quòd aut vult accuſare, qui inquiſitionẽ pro
mouit, & non debet admitti, quia tacitè videtur ac-
cuſationi renuntiaſſe, vt.l.fi.C.de codicil. Aut nõ ꝓ-
mouit, & idem; ſi poteſt ſibi imputari negligentia;
quia non accuſauit antequam nomen rei eſſet rece-
ptum inter reos. Sicut hoc caſu nõ admittitur etiam
qui vult proſequi ſuam, vel ſuorũ iniuriam, vt.l.qui
de crimine.C.de accu. Item quia cum me ſciente, &
patiente agitetur iudicium inquiſitionis, quod me
inuito accuſare volente non poterat agitari, videor
conſentire, & mihi præiudicare, vt.l.ſæpè.ff.de re iu
di.not.Inno.in.c.quamuis.de re iudi. Idem etiam ſi
non fuit negligens; ſed iudex inquirit de delicto cõ-
miſſo in ſuam maieſtatem; quia tũc aſſimilatur ꝓ-
ſequenti ſuam iniuriam, vt dicit ibi Ang.in verſ. Itẽ
quæro ſi iudex inquirens. Si verò inquiritur de alio
maleficio non data negligentia, accuſatio tanquam
remediũ ordinariũ, facit ceſſare inq̃ſitionẽ, tãquam
extraordinarium; & ideò iudex debet pronuntiare
procedendum eſſe ſuper accuſatione; dummodo iu
diciũ inquiſitionis non eſſet ſopitum, vt puta; quia
ſit lata ſententia, vel cõcluſum in cauſa; niſi ſuã, vel
ſuorum iniuriam proſequeretur, & diceret ſe igno-
raſſe inquiſitionem, per not. per Cyn.in.l.ſi quis ho-
micidij.4.q.C.de accuſ. Si tamẽ iudex videret accu
ſatorem colludentẽ, poſſet interloqui in inquiſitio-
ne procedendum eſſe, non obſtante accuſatione. D.
Barth. de Salic. in repet.l. ea quidem.C.de accu. di-
ſtinguit, quòd aut accuſator ſuperuenit ante recep-
tionẽ teſtium, ſeu probationem; aut poſt. Primo ca-
ſu, aut negligẽtia poteſt ſibi imputari; & tũc nõ ceſ-
ſat inquiſitio, ſed repellitur accuſator, vt.d.l.fi.in fi.
de adult. Et ratio eſt, quia per negligentiam fecit ſe
ſuſpectum; & ideò lex admodum magis confidit de
iudice. Aut accuſatori non poteſt negligentia impu
tari; & tunc, aut proſequitur ſuam, vel ſuorum iniu-
riã, & ceſſat inq̃ſitio. Niſi diceretur iudici, quòd a-
nimo colludẽdi, & trãſigẽdi veniret, vt.d.l.2.§.fi. aut
ſuam, vel ſuorum iniuriam non proſequitur; & non
auditur,

1172 auditur,& ſic non ceſſat inquiſitio.Nam † in pari
cauſa melior eſt conditio poſsidentis,& occupãtis.
Cum ergo iudex inquirens ſit in quaſi poſſeſsione
huius cauſæ,ſeu proceſſus criminis,& preoccupaue
rit, melior debet eſſe conditio ſua.ff. de noxa.l.ſi qs
a multis. Item, quia in iudice eſt maior ratio; quia
proſequit̃ vindictã publicã,& offenſi.Et cũ ex ſuo of
ficio incũbat ꝓſpicere ne maleficia cõmittant̃,for-
tius vt cõmiſſa puniantur;eſt præſumendum,ꝙ pro
ſequeretur fidelius,nulla paſsione,ſeu affectione cõ
motus. Nec accuſator perdit ſuum intentum; quia
poteſt aſsiſtere iudici,& neceſſaria præparare,qđ ſi
nõ facit;ſatis reddit ſe ſuſpectum.Non obſtat,ꝙ in-
quiſitio ſit remediũ extraordinariũ;qa non eſt verũ
1173 tenẽdo illam opinionẽ,q̃ ipſe ibi ponit,ꝙ† regula
riter de omni crimine põt inquiri ad vindictam pu
blicã, de quo dixi ſupra artic.3. & artic.8. princip.
& cum ſuccedat in locum accuſatoris. eligẽdus eſt
magis idoneus,vt.l.ſi plures.ff.de accuſ.Secundo ca
ſu princip. quando accuſator venit poſt quam pro-
bationes ſunt receptę ſuper inquiſitione,ſubdiſtin-
guit,quòd aut delictũ iã erat probatũ;& ceſſat inqſi
tio.Si autem delictum non erat probatum,audit̃ ac
cuſator,vel eſſet diſtinguendum;an iudex vellet ali-
os producere, ne propter abſolutionem ferendã in
inquiſitione,fieret præiudicium huic volenti accuſa
re.Et ratio rationis ſit,ne delicta remaneant impu-
1174 nita.Subdit tñ,ꝙ ſi teneremus,quòd† poſt didici
ta teſtificata iudex de nouo põſsit recipe teſtes ad
veritatem eruẽ,de quo dixi.s̃.q.94.ꝙ iudex põt te-
ſtes accuſatoris examinare abſq; nouo proceſſu; ne
differatur ſua abſolutio;vel cõdemnatio.Et ſubdit,
ꝙ hæc procedunt quando coram eodem iudice inq
rente fieret accuſatio.Sed quãdo coram alio,qui eſt
paris potentię;tenet cum Bar.quòd iudex accuſatio
nis poterit inhibere iudici inquiſitionis, ne ſuper in
quiſitione ꝓcedat, arg.l.ſepulchri. & quòd ibi not.
Bar.ff.de ſepul.vio.& quòd poteſt ſuam iuriſdictio-
nem tueri,cum ſua interſit,arg.l.1.ff.ſi quis ius dic.
non obtẽp.allegat not.in.c.1.de offi.ordi.quòd di-
cit Salic.procedere in cauſibus,in quibus accuſatio
facit ceſſare inquiſitionem;aliàs ſecus. ¶ Secundo
1175 quæro,† vtrũ in caſibus, in quibus ſilet inquiſitio
propter ſuperuenientẽ accuſationem, probationes
pfectæ in iudicio inquiſitionis proſint in ꝓceſſu ac
cuſationis?Sol.Ang.in.d.l.ſi vacantia.arguit primo,
ꝙ nõ;quia ſunt acta facta inter alios,ergò alijs non
obſunt,nec proſunt,vt in.c.pen.s̃. de re iudi. cũ ſua
materia.Itẽ,qa teſtes recepit in cauſa inquiſitionis
ſunt recepti lite non conteſtata, vt in.c.quoniam.s̃.
vt lit. non conteſt.Item facit, quia p ſuperueniẽtiã
accuſatoris perit inſtantia inquiſitionis; ergo pere
unt acta,vt.l.properandum.§.ſiquidẽ.C.de iudi. &
hanc opi.dicit tenuiſſe Alb.de Gandi.in ſuo tracta-
tu.In contrarium arguit;quia valet ſententia lata ſu
per inquiſitione; ergò neceſſariò valent etiam acta,
1176 vt not.Inno.s̃.de teſti.in.c.cum cauſam.Nam† a-
cta facta reſpicientia factum,non pereunt; licet in-
ſtantia pereat,vt in.l.vlti.C.de teſti.de quo dic,vt la
tius dixi in.c.penult.s̃.de iudi. Nec obſtat,ꝙ ſint di
uerſæ perſonæ;quia iuris fictione ſunt eadem,vt.C.
1177 de euictio.in.l.ſi ob cauſam. Præterea† acta accu-
ſationis valet in proceſſu inqſitionis,vt.C.de abolit.
in.l.2.ergò ècontra, acta facta in proceſſu *inquiſi-*
tionis,debẽt valere in cauſa accuſationis. Facit qđ
not.in.l.cum antea.C.de arbi.& in.l.fi.C. de teſtib.
& in.l.iubemus.C.de libe.cauſa.& ita dicit tenuiſſe
Guido.de Suza.in.l.furti.ff.de infami.Ipſe tamẽ An
gel.in loco.pręalleg.ita diſtinguit; videlicet, quòd
aut accuſatio inſtituitur coram illo iudice,qui ince
pit inquirere;& tunc acta facta in inquiſitione, pro
ſunt in accuſatione;& ex illis poteſt ſequi condẽna-
tio in caſu accuſationis,q iura ſecundo loco allega-
1178 ta.Facit ẽt,ꝙ† acta facta in cauſa ciuili proſunt in
cauſa criminali, vt in.l.locũ.§.cõdẽnatio.ff. de tab.
exhib.ergò fortius,&c.Nec obſt. ꝙ ſint receptæ ꝓ-
bationes lite nõ cõteſtata;qa natura cauſæ,ſup qua
lis nõ cõſtat̃,hoc opat̃;& licet non ſit facta cõteſta-
tio,eſt tñ quaſi facta litis cõteſtatio,& tantum opa
tur,quãtum vera cõteſtatio,vt.C. de procur.l.nihil.
&.C.de conſor.eiuſdem.lit.l.3.De hoc tamen,an re
quiratus litis conteſtatio,vel non;dic,vt latius dixi.
s̃.in.11.artic.princ.Nec obſtat, quòd inſtantia peri
erit;quia vt ſupra dixi, non pereunt acta tendentia
ad deciſionem cauſę.Aut accuſatio producitur co-
rã alio iudice;& tunc probationes factæ in cauſa in
1179 qſitionis; non proſunt in cã accuſationis;quia† in
criminali teſtibus,nõ teſtimonijs iudex credere de
bet, vt in.l.3.§.idẽ diuus.ff.de teſti.& in auth. apud
eloquentiſsimum.C.de fide inſtrum.cum igitur ta-
lis iudex.coram quo accuſatio producit̃,teſtes non
examinauerit,ſed tantummodo videat atteſtatio-
nes ab alio receptas;non poteſt procedere ad cõdẽ
nationem,vel ad abſolutionem. Sed tu aduerte; qa
circa primum membrum Ang.tota difficultas cõſi-
ſtit,ex eo,quòd res alios acta,&c.& quamuis iudex
inquirens videatur ſuccedere in locum accuſatoris,
vt ſæpius dictum eſt;tamen videntur eſſe diuerſæ p-
ſonæ;& ideò hoc caſu non videtur fidem facere, ni-
ſi fortè ille,qui nũc admitteretur ad accuſationem,
inſtitiſſe tanquam promotor in iudicio inquiſitio-
nis;quòd tamẽ non videtur poſſe procedere,ex eo,
quòd talis non videtur admittendus ad accuſatio-
nẽ, de quo tamen dicendum eſt, vt dixi in præced.
queſt. Sed non intendo longius inſiſtere ſuper hoc
1180 articulo,† vtrum acta facta in vno iudicio probẽt
in alio,ſed remitto ad not.in.c.fin.s̃.de ꝓb.in.c.cau
ſam.s̃.de teſtib.c.ad hæc ſi in vna.s̃.de appell. tan-
git Inno.hic, quaſi in fi.& in.c. cum dilectus. de or-
din.cogn.in verbo,non cogentur. & ibi etiam gl. &
ibi per D. Ant. & Doct. & fortè ibi dicam, & in.c.
quoniam.in verſic.ſummatim.s̃.vt lite non conteſt.
& per Inn.in.c.ſolicitẽ.s̃.de reſt.ſpol.& in.c.per in-
quiſitionem.s̃.de elec.& per Doc.in clẽ.cõſtitutio-
nem, ad fi.de elec. Aliquid p.D.m.in.c.etſi clerici.
ſuper gl.& ibi tetigi.s̃.de iud.& p gl.in.l.ſi quis a ſẽ
fundum.C.ad.l.Iuliam.de vi. pub.& per Bar. in.l.2.
1181 vi bon.rapt.Tertio quæro,† vtrum per tranſactio-
nem impediatur inquiſitio?Sol. Hæc queſtio pẽdet
ab alia quæſtione,videlicet; vtrum ſuper criminib⁹
licitum ſit tranſigere;& poſito,ꝙ licitum ſit;vtrũ il-
le cum quo tranſactũ eſt, poſsit de nouo accuſare;
aut cõtra eũ poſsit de nouo inquiri;de quo articulo
vide per Bar.& Bal.in.l.tranſigere.C.de trãſact.& p
Bar.in.l.ſi marit⁹.§.ſi negauerit.ff.de adul.& latè di-
xi.in.c.de his in ſecũdo mẽbro.s̃.eo.ti.Quarto q̃ro,
1182 †

1182 † vtrum inquiſitio ſuſpendatur, vel tollatur, ſi inq
ſitus interim promouetur? Solu. dic, quòd hæc quę-
1183 ſtio, dependat ab alia q. videlicet; † vtrum inqui-
ſitione pẽdẽte inquiſitus poſsit ꝓmoueri, de qua. q.
dic, vt latius dixi in. c. Omnipotens. ſ. eo. & vide Io,
And. in. c. per tuas. 1. ĩ. de ſymo. in verbo, ceſſet. vbi
format q. poſt Abb. Vincen. & D. m. Quid ſi penden
te inquiſitione contra aliquem Abbatem, ille pro-
moueatur ad epiſcopatum, vtrum inquiſitores poſ-
ſint procedere? Et arguit quòd non. 3. q. 2. in. c. fin.
Subdit tamen, quòd ipſi tenẽt contrarium; quia ani
maduertere poſſunt, vt pœnitentiam imponant, nõ
vt ab epiſcopatu remoueant, arg. l. 3. ff. de tranſact,
Dicunt etiam, ꝙ talis promoueri nõ debuit, de quo
dixi in. d. c. Omnipotens. Et ſubdit etiam, quòd ſi
pẽdente inquiſitione in eccleſia promoueret̃ ſubdi-
tus in prẹlatum, procedit inquiſitio, vt in membro;
non vt in capite cõtra illum, ratione principij, vt. ſ.
de elect. in. c. dudum. 1. &. 2. Et in. c. poſt ceſsionem.
ſ. de proba. Dicunt etiam, quòd promotio non te-
net, vt dixi in. d. c. Omnipotẽs. Et ſi impetrata ſit in
quiſitio in capite, & in mẽbris, canonici, mortuo ca
pite, poſſunt eligere quãdiu ſunt canonici. 1. q. 1. c.
dedit. Si autem mortui ſunt illi, in quos debeat fie-
ri inquiſitio, videtur, quòd fiet in ſucceſſores, arg. de
offi. deleg. c. qm̃. & de immu. eccle. c. aduerſus. Sed,
1184 non eſt ita ſecundum Io. And. quia † crimina mor
te extinguntur. C. ſi reus, vel acc. mor. fue. l. 1. quod
intelligendum eſt, quando contra nominatam per-
ſonam facienda erat inquiſitio. Secus ſi fuiſſet faciẽ
da contra capitulum, perſonis nõ ſpecificatis; quia
capitulum ſemper eſt idem, vt. ff. de iudi. l. propone-
batur. 7. q. 1. c. deniq;. & arg. 16. diſt. in. c. adcò. ſecun
dum Abb. Et quaſi in effectu, idẽ vult Spe. in tit. de
inquiſitione. §. nunc videndum. verſi. quid ſi penden
te. & Io. And. ibi in addi. & aliquid tangit in. c. per
inquiſitionem. ſ. de elect. ſuper glo. fi. Ego arbitror,
quòd inquiſitio ſpecialis reſpectu certę perſonæ nõ
ceſſet, ſi inquiſitus interim promouetur; nec talis ꝓ
moueri debet interim propter infamiam, vt dixi in
d. c. Omnipotens. Sed quo ad alias inquiſitiones ita
demum arbitrarer inquiſitionem ceſſare, ſi per pro-
motionem, aut electionem ſatisfactum eſſet fini in-
quiſitionis; aliàs fortè ſecus, vt dixi in. d. c. per tuas.
1. in fi. Et vide omninò quæ dixi. ſ. in. 7. artic. prin.
q. 13. & quod dicam. ĩ. in. 17. artic. prin. q. 9.

Quartodecimo loco principali examinandũ eſt,
qua pœna puniendus ſit conuictus per viam inqui-
ſitionis. Circa quem articulum examinabimus per
ordinem infraſcriptas quęſtiones. ¶ Primo igitur
quæro, iuxta præmiſſum ordinem, quę pœna impo-
natur de iure canonico conuicto per viam inquiſi-
tionis. Secundo, quæ pœna ſit imponenda de iure ci
uili conuicto per viam inquiſitionis. Tertio quæro,
pone, quòd pro delicto commiſſo per inquiſitionẽ
imponuntur diuerſę pœnę, qua pœna ſit punĩdus
inquiſitus conuictus. Quarto quæro, quando a iure
communi reperiuntur impoſitæ variæ pœnæ, pro eo
dem delicto, quid debeat facere iudex? Quinto quę
ro, vtrum iudex ſecularis, qui proceſsit per viam in-
quiſitionis, teneatur in imponendo pęnam ſequi for
mam iuris, an ſtatutorũ. Sexto quæro; quid ſi a duo-
bus varijs ſtatutis, vel ab eodem varię imponuntur
pœnæ. Septimo quæro, vtrum pœna debeat imponi
ſecundum ſtatutum, quod vigebat tempore delicti,
vel ſm̃ ſtatutum factũ, quod viget tẽpore ſententię.
Octaua quæro, quid ſi Florentinus delinquat in hac
ciuitate; vtrum iudex Florentinus qui poteſt ipſum
condemnare, debeat ipſum punire ſecundum ſtatu
tum huius ciuitatis, an verò ſecundum ſtatuta ciui-
tatis Florentię. Nono quæro; quid ſi per iudicẽ facta
fuit inquiſitio de vulnere, & ſequat̃ mors, vtrũ poſſit
ſequi condemnatio de morte. Decimo quęro, vtrũ
in imponenda pœna, debeat iudex attendere deli-
ctum, prout probatum eſt cum qualitate aggrauan
te delictum, & augumentante pœnam, quę tamen
qualitas non fuit intentata in libello inquiſitionis;
an verò ꝓut fuit intentatũ delictũ ſine illa qualita-
te. Vndecimo quæro, pone, ꝙ inquiſitus eſt punien-
dus pro pluribus vulneribus, ſeu pluribus delictis in
pœna pecuniaria, an debeat cõdemnare in vna ſum
ma pro omnibus, & ſingulis delictis reductis ad v-
nã ſummã; an verò debeat condemnare ſingulariter
in ſingulis ſummis, ꝓ ſingulis vulnerib⁹, & delictis.
Duodecimo quæro, quãdo pœna eſt pecuniaria, an
debeat iudex adijcere in condemnatione, cui dicta
pœna ſit ſoluenda. Decimotertio quæro, vtrum iu-
dex in imponendo pęnam pecuniariam, poſsit adiũ
gere mulctam inquantum condemnatus non ſoluat
pœnam, in qua condemnatus eſt intra certum tem-
pus. Decimoquarto quęro, pone, ſtatutum concedit
beneficium confeſsionis, vt ei diminuatur quarta
pars pœnę, vel tertia, qualiter debeat iudex in con-
demnando ſententiam ferre. Decimoquinto quęro,
quid ſi in defectum ſolutionis pœnę pecuniariæ, ve-
niat imponenda pęna mortis, vel pœna corporis af-
flictiua. Decimoſexto quęro, quid ſi ſtatutum dicat,
quòd pro tali pœna imponatur pœna capitis, & il-
lud iudex dicat in ſententia, quid importãt iſta ver-
ba, an poſſit amputari caput. Decimoſeptimo quæ
ro, vtrum iudex qui condemnat reũ inquiſitum ad
publicã vindictã, debeat ẽt cõdẽnare inquiſitum ad
ſatisfaciendum læſis. Decimooctauo quęro, qua pę
na ſit puniendus inquiſitus contra quem delictũ nõ
eſt plenè probatum, ſed ſemiplenè. ¶ Primo igitur
1185 quæro † iuxta præmiſſum ordinem; quæ pœna im-
ponatur de iure canonico conuicto per viã inquiſi-
tionis? Sol. Dic, vt habetur per tex. expreſſum in. c. in
quiſitionis. in prin. ſ. eo. Nã ſi eſt crimẽ, quod impe
diat ordinis executionẽ ẽt poſt peractã pniam, con
uictus punitur, ac ſi eſſet conuictus per viam accuſa
tionis; & ſic fit depoſitio. Et ex hoc infert̃, quòd pro
pter delictum irregularitatis fit depoſitio ab ordi-
ne, etiã ſi procedatur per viam inquiſitionis, vt pu-
ta; quia poſt excõmunicationem celebrauit; & hoc
ideò, quia impedit ordinis executionem, etiã poſt
peractam pęnitentiam, cum requiratur diſpẽſatio
Papę, vt. c. 1. de re iudic. lib. 6. &. c. 1. de ſent. excom-
munic. lib. 6. & hoc probatur in. c. veritatis. ſ. de do
lo & contum. ſecũdum primam lecturam. & ibi. D.
m. Et idem dicerem in omnibus ſimilibus caſibus,
nam ſi impediunt beneficij tantum retentionem,
fit priuatio in beneficio; nec poteſt iudex talem pę
1186 nam moderare. Si verò † crimen non eſt tale, qđ
impediat ordinis executionem, vel beneficij reten-
tionem, etiam poſt peractam pœnitentiam; tũc pu-
nitur

nitur pęna arbitraria. Quod tamen eſt limitandum.
Primo, ſi modo crimen non ſit notorium; ſecus ſi no
torium, & crimen ſit graue; nam tunc debet fieri de
poſitio ab ordine; vt tenet Inno.hic. Mouetur, per.l.
ſi quis. C. qui accu. non poſſunt. Sed illa lex non pro-
bat in quæſtione noſtra; quia loquitur de iure ciuili;
ſecundum quod par eſt pœna inquiſiti, vel accuſati;
vt dicã in ſeq.q. Hoc tamẽ dictum ſequuntur hic Do
ctõ. & D. m. qui allegat c.cum non ab homine. s̃. de
iudi. vbi deprehenſus in crimine deponitur. Fortius
ergo vbi eſt notorium. Tetigi in.c. inſinuatum. j̃. de
ſymo. in ſecunda oppoſi. Secundò limitatur, ſi non
cõſtat de crimine per viam confeſsionis; ſecus ſi cõ-
ſtat per confeſsionem inquiſiti, vt not. hic Inno. p.l.
proinde. ff. ad.l. Aqi. & c.c.2. s̃. de cõfeſ. 2.q.1.c.1. &
2. & ſequuntur Doct. & D.m. qui allegat optimum
text. in.c.fi. de celeb. miſ. traditur per aliquos in clẽ.
conſtitutionem. de elect. ad fin. Et eſt hoc mirabile,
quòd durius agatur cum confeſſo, quàm cum conui
cto, quod eſt cõtra not. s̃. de elect. c. innotuit. 50. di-
ſtinct. c. presbyterum. & .c. ſi quis prepoſtera. & .2.q.
1.c. in primis. 12.q.1.c. nõ dicitis. Sed dic, quòd in-
telliguntur prædicta de confeſſo timore probatio-
nis, quia accerſitus erat ad iudiciũ, vt in glo.2. & ibi
dixi in.c. de hoc. j̃. de ſymo. Secus quãdo ſponte nul
lo ſtimulo fuit confeſſus; quia tunc mitius agitur cũ
eo. Et ratio eſt in promptu, quare puniatur pęna or-
dinaria; quia contra confeſsionem nihil obijci po-
teſt; ſed contra conuictionem multa poſſunt oppo-
ni. Quod tamen dixi de confeſsione, intellige, niſi
ſit facta incidenter; ſic limitat Inno.l. ſi confeſſus. ff.
de cuſto. reo. per.l. ſi filium. C. de libe. cauſa. & ſequi
tur D.m. allegat gl. in.c. ex pœnitentibus. 50. diſtin.
Tertio poteſt limitari, ſi delictũ eſt tale, quod ſit di-
gnum priuatione adminiſtrationis, & prælatus con-
uictus per viã inquiſitionis non poteſt ſine ſcanda-
lo, vel periculo remanere in adminiſtratione; quia
tunc debet ab illa remoueri, vt dicit tex. noſter. Et
ita debet intelligi gl. noſtra in verſi. crimine verò ꝓ
bato. Et omnis ratio, & æquitas hoc ſuggerit, vt di-
cit hic D.m. arg.c. venerabilis. s̃. de offic. deleg. & .c.
cum pridem. s̃. de renuntia. & ibi per Inno. in.c.2.
de oper. nou. nuntia. & .c. nihil cum ſcandalo. s̃. de
præſcript. Secus ſi hæc ratio ceſſat; quia tunc poteſt
epiſcopus arbitrare, & diſpenſare, & pœnam mode
rari; & ita procedat d.c. inquiſitionis. Et hoc habet
locum, etiã in delictis grauioribus adultero, dum-
modo ſint talia, quę non impediant ordinis execu-
tionem; vel beneficij retentionem, etiam poſt pera-
ctam pœnitentiam, vt dixi. Quod ſingulariter not.
ad materiam.c. at ſi clerici. s̃. de iudi. & ſequitur hic
D.m. Aduerte tamen; quia Spec. eodem tit. §. nunc
videndum. verſic. ſi per modum inquiſitionis. & ſeq.
ad cõcordiã.c. inquiſitionis. & .c. noſtrum. & .c. dile-
ctus. & .c. de regularibus. & .c. licet hely. j̃. de ſymo.
ponit varias diſtinctiones, de quibus ibi per eũ. Sed
tu etiam pro vera ſolutione, & concordia vide quæ
dixi in.d.c. inquiſitionis. in princ. & in iuribus præal
1187 leg. Quarto poteſt limitari iudicio meo, niſi † pœ
na imponeretur ipſo iure, vel ipſo facto; quia tunc
non requiritur condemnatio, ſed ſola declaratio; li-
cet qdam dicant, quòd ẽt requiratur cõdẽnatio. De
qua materia vide per gloſſ. in.c. quàm ſit. in verſi. co

ipſo. & gl. in.c. licet. & glo. in.c. cõmiſſa. de elect. lib.
6. glo. fin. in.c.1. de ſchiſma. lib.6. & per Doct. in.c. cũ
Vinctonienſis. s̃. de elect. per Archid. in.c.fi. de præ-
ſcript. glo. in.c. fin. s̃. de cenſi. Io. And. in.c. vt com-
miſsi. de hæret. lib.6. & .c. fęlicis. de pęn. lib.6. & .c.1.
de homic. lib.6. & .c. eum qui. de præben. lib.6. Et vi-
de D.m. in.c. cum non. s̃. de iudi. qui dicit, quòd re-
1188 quiritur declaratio; & † in hac declaratione requi-
ritur citatio, per glo. in clem.2. de pœn. & clem.fi. de
1189 cenſi. Et ex prædictis infertur, ꝙ cum † de iure ca-
nonico pœna regulariter ſit arbitraria, ꝙ damnatus
per inquiſitionem nõ efficitur infamis, de quo dicã
j̃. in decimoſeptimo princ. artic. & ex prædictis ha-
bes declaratam glo. penul. hic, quę loquitur de pœ-
1190 na imponẽda de iure canonico. Et † quę ſint crimi-
na, quę impediant ordinis executionem, aut benefi
cij retentionem, etiam poſt peractam pœnitentiã,
dixi in.d.c. inquiſitionis. ſuper glo.1. Et vſq; ad quam
pœnam poſsit iudex arbitrari, tradit glo.3. & ibi di
xi in.d.c. inquiſitionis. in prin. Et adde ad prædicta,
quæ dicit Io. de Imo. in.l.2. ff. de public. iudi. & qđ
tradit D.m. poſt. D. Cardi. & Alber. de Roſa. in.c. ex
literis. s̃. de conſti. in fi. & vide quę dixi in.c. veniens.
s̃. eo. in. quinta q. primæ q. princ. ſecũdi articuli prin
cip. Et aduerte; quia in arbitrando, videtur, quòd iu
dex aliter debeat arbitrari in regularibus; quos de-
bet grauius punire; & aliter in ſecularibus clericis,
quos debet mitius punire. Alij verò non faciunt dif
ferẽtiam. Vide quod dixi in.d.c. inquiſitionis. in gl.
2. in.fi. & in.glo.3. & ad materiam latius vide quę di
1191 xi in.d.c. inquiſitionis. ¶ Secundo quæro, quæ †
pœna ſit imponenda de iure ciuili conuicto per viã
inquiſitionis? Sol. dic, quòd eſt imponenda natura-
lis pœna delicti, quæ veniret imponẽda cõuicto per
viam accuſationis. vt.l.3. ff. de ſepul. viola. & .l. ordo.
ff. de publ. iudi. & .l.1. §. ſi publico. ff. de adult. & .l. ea
quidem. C. eod. tit. dixi in.d.c. qualiter. De varijs au
tem delictorum pœnis ſm iura ciuilia, & canonica,
latè tractãt hic Inno. Io. And. & D. Ant. Sed tu vide
in proprijs titulis, in quibus aptius cõueniunt; quia
hic propter prolixitatem non intendo amplius inſi
ſtere; licet. s̃. in.11. princip. art. q. 88. remiſerim
me hic dicturum. Prædicta tamen procedunt vbi a
iure certa pœna eſt ſtatuta; ſecus ſi nulla pęna eſt ſta
tuta; quia tunc pœna eſt arbitraria; vt not. in.c. ſuper
his. s̃. eo. s̃. de offi. deleg. c. de cauſis. glo. in verſi. ar-
bitrium. in.c. poſtulaſti. de Iudę. not. in proęmio di
geſtorum. §. illud autem.l. hodiè. ff. de pœn. per Bar.
in.l.1. ff. de effractori. vide tex. in.c.1. iũcta gl. pen. &
c.3. iuncta glo. ff. de exceſ. præla. & quod ibi dixi. Ad
1192 uerte tamen; quia † cauſa ſubſiſtente hodiè omnes
pœnæ ſunt arbitrarię, Bar. in.d.l. hodiè. tex. glo. Bar.
& Bal. in repet.l. quid ergò. §. pœna grauior. & ibi
Doct. ff. de infami. Et dicit ibi Bar. quòd vtile eſt, &
neceſſarium, quòd in ſententia iudex exprimat cau
ſas, & rationes quare recedit a pœna ordinaria; vt vi
deatur, an cum infamia diſpenſatum ſit. Quinimò,
& ſi pœna ſit arbitraria, & iudex excedat modum
arbitrij, augendo, vel diminuendo, qđ cõprehendi
poteſt ex eo, quod in talibus cõſuetum eſt fieri, ſecũ
dũ not. in d. §. pęna grauior. debet etiam dicere cau
1193 ſam, arg. ibi not. ¶ Tertio quæro, pone, quod † ꝓ
delicto commiſſo, per inquiſitionem imponuntur

diuerſæ

diuerſæ pęnæ, quá pœna ſit puniendus inquiſitus cō
uictus?Sol.Quandoq; a iure communi imponuntur
variæ pœnæ;quandoq; varię imponuntur non à iure
communi,ſed vna à iure cōi,& alia a ſtatuto; quan-
doq; varię pœnæ imponuntur ab eodē ſtatuto, quæ
tria membra pro eorum clariori notitia per ſingu-
las quęſtiones proſequemur. ¶ Quarto igitur quæ-
1194 ro,†quando a iure communi reperiuntur impoſi-
tæ variæ pęnæ pro eodē delicto, quid debeat iudex
facere?Sol.Bar.in.l.ſanctio legum. circa princ.ff. de
pœnis.diſtinguit, quando vtraq; pœna eſt certa; q a
nō arbitraria, & imponitur a diuerſis legibus, quòd
aut pœna infertur a lege, aut ab homine;& vtraq;lo
cum habet etiam quo ad executionem, vt.l.non du-
bium.ff.de legib.iuncta.l.iubemus.C.de ſacroſanct.
eccle. Aut vtraq; imponit̄ ab homine;& tunc vtraq;
nō habet locum quo ad executionē, ſed quo ad ori-
ginem, & ita etiam not. Cyn.in.l. qui ſepulchra.C.
de ſepul.vio.Cyn.in.l.nullum.C.de teſti.dicit, quòd
1195 † in pœnis ad vindictam, minor tollit maiorem;
ſed Bal.ibi tenet contrarium; quia ſi vna pœna non
aſcendit ad integram, & naturalem pœnam delicti,
tenet, quòd poſſit etiam alia pœna punire, quòd in
tellige in eo, quod deficit in principali impoſitione
pœnæ. Adnerte ergò;quia in hac repetitione adeo
fui prolixus, vt multis ipſe tedio fuerim, ideò pro-
cedam ſolum per remiſsiones. Vide igit̄ in ſequenti-
bus iuribus, tangit gl.pē.in.c.de cauſis.s̄.de offi.de-
leg.& Innó.ibi in glo.pen.& vide varias opinio.Bal.
in.l.qui ſepulchra.C.de ſepul.viol.& vide Lapūm al
legat.30.& omninò quæ dixi in c.de his s̄.eo.& per
Io.de Imol.in.l.2.ff.de publ.iud.Bal.in.l.1.C.de ſum
1196 ma trin.& † an pœna canonis tollatur per pęnam
legis,& ècontra, vide omninò Io.And.in.c.fin.de pę
nis.lib.6.in verbo, ediderunt.vide etiam per glo.pe
nul.in.c. at ſi clerici.s̄.de indi.& in iurib.ibi alleg.&
in.c.1.de re iud.lib.6.& clem.1.de pœnis.7.q.1.c.cū
percuſsio. per D. m.in repet.c. eccleſia ſanctæ Ma-
1197 riæ.s̄.de conſtit. & † an pœna fori pœnitentialis,
tollat pœnam fori contentioſi? glo.& Doct.in.c.gau
demus de diuor. de offi. ordi.c.1.& in reg. peccatū.
de reg.iur.lib.6.&.c.fi.de tempo.ordi.glo.49.diſt.c.
1.Et vide quæ latiùs dixi in materia, in.c. de his.s̄.
eo.& ēt vide quę dixi in.c.veniens.s̄.eod.in ſecunda
quæſtione primæ q.princip.2.artic. princ. & prædi-
cta vendicant ſibi locum in pœnis impoſitis a diuer
1198 ſis legibus.Sed † ſi imponuntur ab eadem lege,&
alternatiuè, quæ pœna ſit imponenda,& cuius ſit e-
lectio?tradit glo.in.c. a crapula. de vita & honeſta.
cleri.& ibi Io.And.glo.34.diſt.c.fraternitatis. & gl.
in.c.1.de coha. cle. & mulie. vide etiam glo. in.c.12
de offi.vica.& gloſſ.Cyn. Bar.& Bal.in.l.quicūq;.C.
de ſeruis fugiti.Cyn.in.l.ſi fugitiui.eod.tit. vbi fuit
ſibi cōtrarius.Bar.in.l.1.§.expilatores.ff. de effract.
Ego vero latius,& clarius dixi in.c.ſicut.j̄. de iudæ.
poſt glo.fi.Et ad hanc materiam vide notab.limita-
tionem glo.in.c.quod olim.in glo.2.j̄. de Iudæis. q̄
1199 vult quòd†ſi a diuerſis conſtitutionibus pœna im
ponitur ipſo facto, delinquens vtraq; pœna tene-
tur; licet vtraq; ponatur pro delicto; & licet prędi-
ctę conſtitutiones non concernant intereſſe priua-
1200 tum, de quo dic; vt ibi dixi. ¶ Quinto quęro, †vtrū
iudex ſecularis qui proceſsit per viam inquiſitionis
teneatur in imponendo pœnam ſequi formam iu-
ris, an ſtatutorum?Sol.Hæc quęſtio a deciſione alte-
1201 rius.q.dependet;†an per nouam, & minorem pœ
nam impoſitam a ſtatuto, videatur receſſum a pęna
legali?in qua.q.Barto.in.l.1.ff.vi bono.rapto.tenet,
quòd non;ſed quòd eſt in electione iudicis impone
re pœnam ſtatuti, vel iuris communis, per.l.quotiēs
ff.de actio.& obliga.&.l.fi.C. de noua. niſi ſtatutum
1202 aliàs nihil operaretur, vt puta;q a dicit, quòd† vbi
in ſtatuto non eſt determinata pœna, recurratur de
ſimilibus ad ſimilia; & vbi nō reperitur ſimile in ſta
tutis, recurratur ad ius commune. Nam tūc tollitur
pœna iuris communis, ſaltem ope exceptionis, not.
in.l..2.ff.de noua.Facit.l.4.C.de adimen.leg.Bal.ve
rò in repet.l.data opera.C. qui accuſ.non poſ. tenet
ſimpliciter, quòd ſi noua pęna imponat̄ a ſtatuto,
ꝙ per talem impoſitionem, videatur eſſe receſſum
a pęna iuris cōmunis. Vnde ſi delictum capitale de
iure cōi; ſtatutū facit nō capitale, intelligitur eē re-
ceſſum a pœna capitis.ff.de re mil.l.q cū vno.§. qui
poſt.ibi, dū dicit tex.receſsū capitis pęna. & idē di
cit ſi cōſuetudo mutat pęnā;& idē ècōtra;ſi pęnā nō
capitalē de iure cōi, ſtatutū facit capitalem.ff.de
varijs & extraor.crim.l.ſaccularij.§.ſunt quędam.&
1203 dicit, quòd† fatuus eſſet iudex, qui imponeret mi-
norem pœnam, vel maiorem ommittendo pœnam
ſtatuti; cū iurauerit ſeruare ſtatuta.s̄. de iureiur.c.
debitores.& vide quòd not.per Cyn.in.l. qui ſepul-
chra.C.de ſepul.vio.Facit.l.ius ciuile.& qđ ibi not.
ff.de inſti.& iure. Mouetur etiam;quia ſpecies de-
rogat generi, vt in iurib. vulg. ſed ſtatutum ad ius
commune ſic ſe habet vt genus, vt.l.omnes populi.
ff.de iuſti. & iur. quia illud quod habetur loco ſpe-
ciei eſt minus generale; & illud quod habetur loco
generis eſt magis generale, vt tradit Dyn.in.reg.ge
neri. de reg.iur.lib.6. Ergò ſtatutum habetur loco
ſpeciei, maximè;quia ſpecialiter prouidet in illo lo
1204 co; vnde dicit, quòd†leges locales, ſunt leges ſpe-
ciales, nō generales, vt.l.priuilegia. &.l.generali.C.
de ſacroſan.eccle.& idem, licet ſub breuib⁹ verbis,
tenet Bal.in.l.2.in fin.C.de iureiur. Ego vt ſupra di
xi, non intendo in his nūc inſiſtere, nec tractare ma-
teriam iſtam;quia conuenit titulo de pœnis;& ideò
fortè dicam ibi, in.c.1.cui melius adaptatur. Vide
per D. Flor.in.l.1.in prin.& in.l.2.ff.ad.l.Aqui. Sex-
1205 to quęro, †quid ſi a duobus varijs ſtatutis, vel ab
eodem varię imponuntur pœnæ?Sol.dic, vt traditur
in iuribus alleg.s̄.in.3.q.princ. huius 14. artic. Se-
1206 ptimo quæro, †vtrum pœna debeat imponi ſecun
dum ſtatutum, quod vigebat tempore delicti, vel ſe-
cundum ſtatutum factum quod viget tempore ſen-
tentię? Bar.recitat opi. in.l.omnes populi.ff.de iuſt.
& iur.& tandem ponit diſtinctionem ſuam, quá ꝓ-
ſequitur D.m.in.c.fi.s̄.de reſcript. quaſi in fi. vide p
1207 eos. Octauo quęro, † quid ſi Florētinus delinquat
in hac ciuitate. vtrum iudex Florentinus, qui poteſt
ipſum condemnare, debeat ipſum punire ſecundū
ſtatuta huius ciuitatis, an verò ſecundum ſtatuta ci
uitatis Florētinæ?Sol.dic, vt latius dixi.s̄.in.5. arti-
culo princip. q.11.in verſ. quantum verò ad impoſi
tionem pœnæ. & vide per Bar. & Doct. in.l.1.C. de
1208 ſumma trin. Nono quæro, †quid ſi per iudicem fa-
cta fuit inquiſitio de vulnere, & ſequitur mors, vtrū
poſsit

poſsit ſequi cōdemnatio de morte, vide quę dixi. ſ.
in.9.articulo principali.q.5.& in.11.q.63.& vltra re
miſsiones ibi traditas,vide latè per Io.And. in add.
1209 Spe.in rub.de inquiſiti.Decimo quęro,† vtrum in
imponenda pœna debeat iudex admittere delictū,
prout probatum eſt cum qualitate aggrauante deli-
ctum,& augumentāte pœnam,quæ tamen qualitas
non fuit intentata in libello inquiſitionis;an vero ꝓ
ut fuit intentatum delictum ſiue illa qualitate?Bal.
in.l.edita.C.de eden.verſi.6.principaliter q̄ritur, ſi
qualitas.concludit, quòd licet in accuſatione cla-
rum ſit,quòd non debeat imponi pœna, niſi pro de
licto intentato ſine illa qualitate;tamen in iudice in
quirente maius eſt dubium.D. Ange. de Aretio in
tract.malefic. in verſi. quia index. dicit idem in In-
quiſitione.Monetur;quia iudex inquirens non facit
concluſionem;ſed ſolum procedit per ſamā præābu
lam,ſecundum ea quæ latè dixi in.9.articulo princi
pali.Sed in illa qualitate ſama non erat p̄ambula;er-
gò neceſſariò ſequitur, ꝙ de illa qualitate non de-
bet ſequi condemnatio,ſeu pœna;& ſatis mihi pla-
1210 cet.¶ Vndecimo quæro,Pone,quòd † inqſitus eſt,
puniendus pro pluribus vulneribus,ſeu pluribus de-
lictis in pęna pecuniaria,an debeat condemnare in
vna ſumma ꝓ omnibus,& ſingulis delictis reductis
ad vnam ſummam;an verò debeat condemnare ſin
gulariter in ſingulis ſummis pro ſingulis vulneribus
& delictis?Sol.Aduerte; quia hæc quæſtio eſt multū
1211 vtilis.Nam longa† differentia eſt vtrum iudex in-
quirens,dicat, condemnamus talem,inquiſitū pro
dictis exceſſibus,ſeu vulnerib' in mille libris;an ve-
rò dicat,pro tali vulnere cōdemnamus in libris tre-
centis,pro tali in libris ducentis,pro tali in libris cē
tum,& pro tali exceſſu in libris quadringentis,vt eſt
1212 glo.in.l.vbi fideiuſſor.ff.de ſolutio.Nam†ſtāte ſta-
tuto,quòd cōdemnatus ſeu bānitus in mille libris,
poſsit impunè offendi; ſecundum primam formā;
non tamen poterit ſecūdum ſecundā formam im-
punè offendi,ita notat Bar.in.d.l.vbi fideiuſſor.& in
l.2.ff.de condit.inſtitut.& ibi Io.de Imol.& per An-
gel.& Io.de Imol.in.l.quoties in ſtipulationibus.ff.
de verbo.oblig. Facit quod in ſimili tradit Bar.in.l.
qui fundum.§.heres.ff.ad.l. Falcid. quinimò voluit
Bar. quòd ſi iudex ita diceret, condemno dictum
inquiſitum in mille, videlicet; pro tali vulnere in
trecentis,pro tali in ducentis,& pro tali in centum,
& pro tali delicto in quadringentis, quòd talis non
dicetur condemnatus in mille libris;ita ꝙ poſsit im
punè offendi ex forma præfati ſtatuti;quia debet at
tendi dinumeratio quantitatum, & non cumulus;
& ſic non dicetur condemnatus,niſi in quadringen
tis,allegat.l.ædiles autem.§.fin.cum gloſſ.ff.de ędi-
lit. edic. &.l. Lucius.§. qui habebat.ff.ad Trebel.ꝙ
eſt notatu dignum,& frequenter occurrit. ¶ Duo-
1213 decimo quæro,† quando pœna eſt pecuniaria,an
debeat iudex adijcere in condemnatione,cui dicta
pęna ſit ſoluenda?Solu.dic,quòd ſic; & ideò in tali-
bus condemnationibus adijcitur hęc clauſula, vide
licet; Condemnamus dictum inquiſitum in mille
dandis,& ſoluendis generali camerario fiſci,ſeu ca
merario Bichernæ,ſeu Montis,Et eſt aduertendum,
quòd huiuſmodi clauſula apponenda eſt etiam, ſi
pars condemnationis applicari debeat parti,accu-
1214 ſatori, relatori,vel alteri priuato, quoniam † to-
ta pœna prius debet appllicari fiſco, a quo debens
habere partem, debet illam petere, & recipere, vt
in.l.1.C.de vend. rerum fiſc. libro.10.& ibi hoc te-
net Bar.& in.l.Senatus.ff.de iure fiſci.& ibi per Bar.
1215 quòd eſt valdè vtilè, & quotidiè occurrit. † Nam
fauorabilior in exigendo erit fiſcus, quam priua-
tus,vt dixit Bar.in d.l.1.Item dicit ſingulariter Bar.
1216 in.d.l.Senatus.quòd† ſi res eſt applicata fiſco, de
qua alter deberet habere partem, recipit diuiſio-
nem, quòd fiſcus debet diuidere, & dare electio-
nem delatori; vel ſimili, quod eſt ſingulare. Deci-
1217 motertio quæro, † vtrum iudex imponendo pœ-
nam pecuniariam,poſsit adiungere mulctā in quā-
tū plus ſi condemnatus non ſoluat pœnā,in qua con
demnatus eſt,infra certum tempus? Sol.Bal.& Ang.
in.l.2.in fine.ff.de publ.iud.dicūt,quòd ſic, ſi iudex
ſit talis, qui habeat merum imperium; aliàs ſecus,
per.l.1.C.de vſu.fiſ.lib.10.Sed dicit Io.de Imo.quòd
idem ſit, etiam ſi iudex non habeat merum impe-
rium; quia illud quartum plus eſt leuis pœna, quā
poteſt imponere etiam iudex cauſarum ciuilium,&
not.gl.in.l.1.ff.ſi quis ius di.nō obtem.ſed aduerte;
quia in caſu noſtro non videtur eſſe aliqua dubita-
tio de dicta.q.Nam nos quærimus de iudice inqui-
rente de maleficijs, & ſic de habēte merū imperiū;
& per conſequens non eſt dubium,quòd iudex pōt
imponere talem pœnam,& ita dicit Bar.in.d.l.1.C.
de vſur.fiſcali.ſed vt apponatur dicta clauſula quar
ti pluris, aut tertij pluris prouidetur cōmuniter ex
1217 forma ſtatutorū,Et aduerte circa prędicta, ꝙ † fi-
deiuſſor datus a dicto inquiſito, nō tenetur ad illud
quartum plus,quòd venit ratione contumaciæ;niſi
in caſibus de quibus dixi.ſ.eo.arti.11.q.91.ver.ſed
quęro,an talis fideiuſſor.Item aduerte;quia differē-
tia eſt inter ipſam principalem condemnationem,
1219 & illud quartum plus;quoniam† condemnatus,re
ſpectù pęnæ principalis, non poteſt obijcere com-
penſationem fiſco, vt in.l.ob negotium.ff.de cōpen
ſat.Sed bene poteſt obijcere compenſationem ad il
lud quartum plus, vt in.l.ideò condemnatus. & ibi
1220 Bar.ff.de compen.† Quid autem ſi iudex adiecit
dictam clauſulam,quas ſi non ſoluerit,teneatur,ſeu
ſoluere debeat quartum plus, nō tamen adiecit cer
tum tempus,quantam dilationē ſeu terminum di-
catur haberi talis ad ſoluendum? Sol.glo.in.l. item
veniunt.§. idem rectè.ff.de petit. hęred. ponit opi-
niones. Aliqui enim tenuerunt,quòd habeat tantū
tēpus, quātum datur iudicatis,& ſic quadrimeſtre.
Alij verò volunt,quòd etiā poſt dictū quadrimeſtre,
expectet vſq; ad litis cōteſtationē ſuper dicta pęna;
vide ibidē per gl.& Doc.&.ff.qđ metus ca.in.l.ſi cū
exceptione.& in.l.1.in fi.ff.ad legē Falcid.cū ſimili.
Quid aūt ſi adijciatur,ꝙ ſi nō ſoluerit,ſeu nō potue
rit ſoluere,amputetur ſibi manus,vel quid ſimile,di
cam ſtatim in.q.15.¶ Decimoquarto quæro,pone,
1221 † ſtatutū cōcedit beneficiū cōfeſsionis,vt ei dimi
nuatur quarta pars pęnæ, vel tertia;qualiter debeat
iudex in cōdēnādo ſniam formare?Sol.dic,ꝙ debet
ita dicere,cōdemnamus in cētum, deducta quarta
parte, vel tertia parte;& pro hac minoratione pęnę,
facit quod not. in.l.cū qui.in prin.ff.de iureiur. & in
l.ſi conſtante.§.quotiens.ff.ſol.mat.& ibi ponit Bal.
de

de hac clauſula. Et per contrarium ego arbitror, ꝙ
ſi ex forma ſtatuti propter negationem deberet du
plicari, aut puniri in quarto, vel tertio pluri, quòd ſi
militer debet formare ſententiam hoc modo, con-
demnamus in centum, & propter negationem in
duplum, ſeu in quarta, vel tertia parte pluri. Sed cir
1222 ca prędicta inſurgit notabile dubium, Pone, ꝙ† ex
forma ſtatuti propter beneficium confeſsionis, qs
debeat cōdēnari deducta quarta parte, & ꝓpter be
neficium pacis habitę ab offenſo, aut ab hæredibus
offenſi, debet etiā ſibi relaxari quarta pars, de quo
dic, vt latè dixi.ſ.in.11.artic.prin.q.92.qualiter iſtā
rum quartarum fiet deductio; videlicet, an deducā
tur duæ integræ quartæ totius; & ſic ex centū dedu-
centur quinquaginta; an verò vna quarta deducat in
tegra toti', & ſic viginti quinque, altera quarta nō
totius, ſed reſidui; & ſic quarta ſeptuaginta quinq;
ꝗ continet decē & octo, & tres quartas? & videtur
dicendū, quòd duæ integræ debeant deduci, & ſic
quinquaginta, arg. not. per. Bar. in. l. contra negantē.
C. ad. l. Aquil. vbi ponit, qualiter pœna debeat dupli
cari; & ſic vt ſemper habeatur reſpect' ad ſimplum,
& ſic ad pœnam in quacunq; multiplicatione; ergò
idē dicendum eſt in quacunq; deductione, & defal
catione, vt cōtrariorū idem ſit iudicium, vt in iurib'
vulgatis. In contrarium tñ facit fortiter, quod not.
in.c. Raynutius & in.c. Raynaldus.ſ. de teſta. cum
1223 ſua materia, in quibus dicitur, quòd† filius rogat'
reſtituere hæreditatem diuerſo tempore, deducit le
gitimā, quæ eſt tertia pars, vt in. authen. nouiſsima.
C. de inoffi. teſta. item deducit Trebellianicam, quæ
eſt quarta pars, vt. ff. ad Treb. per totum, & tales de-
ductiones fiunt iſto modo; quia primo fit deductio
tertiæ partis de toto, & de reſiduo fit deductio quar
tæ partis. Exemplum, de centum fit deductio tertię
partis, quę continet triginta, & vnum tertium; & ſic
reſiduum remanet in ſexaginta ſex, & duob' tertijs
ex quibus deducitur quarta iſtius reſidui; & ſic. 16.
& duo tertia, vt traditur in dictis iuribus, & in l. quā
quam. C. ad legē Falci. & in. l. in ratione. §. ꝙ vulgò.
ff. ad legem Falci. ſic ergò & in propoſito, ex cētum
deducuntur. 25. & de 75. quę ſunt reſiduum, deducę
tur quarta pars, quæ ſicut dixi, continet 18. & tres
quartas. Et hanc opinionē reperio tenuiſſe D. Ang.
de Aretio in dicto tracta. maleficio. in verſic. deducta.
quæ opinio videtur eſſe ſatis æqua. In hoc tamen, vt
ipſe dicit, attendenda ſunt verba ſtatuti; & ſecundū
quod diſponunt ſeruanda ſunt; & adde ad prædicta,
quę dixi in. 11. artic. princ. q. 86. 87. & 90. Decimo-
1224 quinto quęro,† quid ſi in defectum ſolutionis pœ
næ pecuniarię, veniat imponenda pœna mortis, vel
pœna corporis afflictiua? Sol. dic, quòd iudex debet
dicere iſto modo condemnamus in centum, quæ ſi
non ſoluerit, amputetur ſibi manus, vel abſcindatur
lingua, vel decapitetur; & ad hanc pœnam commu
tarionis pecuniarię in corporalem, adde omninò ꝗ
latiſsimè dixi in. c. ad liberandum. ĩ. de Iudæ. ex qui
bus ſingulariter dictis inter alia in 6. limitatione ibi
poſita, collige, quòd ſi talis condemnatus eſſet ſol
uendo, & potius vellet luere pœnam corporalē, ꝙ
cogitur bona vendere, & ſoluere, vt. l. de pollicitatio
nibus. ff. de pollici. probatur in. l. fi. ff. de in ius vo-
cand. & d. c. ad liberandam. Quinimò etiam ſi talis
ſit ſoluendo, & pęna venit applicanda fiſco, videtur,
quòd iudex poſsit dicere, nolo quòd luas in corp';
ſed volo expectare donec venias ad pinguiorē for-
tunam, arg. eorū quę dixi in. c. Iudęi. 2. ĩ. de Iudæis
in ſecundo membro verſi. ſecundo quęro. & in quar
to, & vltimo membro ſi. q. verſi. & not. Ego tñ hoc ꝓ
baui in. d. c. ad liberādam. verſi. ſed quęro iuxta præ
dicta. vide ibidem; & ibi etiam dixi, ꝙ talis luens in
corpus, conſequitur plenā liberationem, adeò ꝙ po
ſtea perueniens ad pinguiorem fortunā nō tenetur.
1225 Sed quæro iuxta prædicta,† quid ſi ex forma ſtatu
ti quis debeat cōdemnari in certa pęna pecuniaria;
& adijcitur, quam ſi nō ſoluerit, amputetur ſibi ma-
nus, &c. Alio ſtatuto diſponitur, quod contra negā-
tem pœna duplicetur. Modo aliquis negauit, iudex
cōdemnauit in cētum, & in duplū propter negatio
nē, vtrū condemnatus ad fugiendā pœnā corporalē
teneatur ſoluere pęnam originariam delicti, an etiā
negantis? Sol. dic, quòd originariam. Ita dicit ſingu
lariter Bar. in. l. 1. ff. de in litem iuran. & in. l. 2. ff. de
1226 publi. iudi. & ibi Io. And. & Io. de Imo. Itē q̃ro,†
quid ſi ſtatutum dictat, quòd adulter puniatur pœ-
na mille florenorum, quos ſi non poterit ſoluere de
capitetur; vtrum debeat diu expectari, an poſsit ſo-
luere? Sol. Bal. in. l. quicunq;. C. de ſeruis fugi. cōclu-
dit, ꝙ nō expectabitur diu. Sed ſi in eo tempore, vel
parū poſt non poteſt dare, verificabitur, & dicetur
non potuiſſe ſoluere; quia hic eſt actus q nō reqrit mo
rā tēporis, iuxta not. l. 1. C. de his, quibus vt indig.
& per Bar. in. l. ſeruus quoq;. ff. de heredi. inſti. pote-
rat autem iudex hanc negatiuā probare, acceptis,
& examinatis vicinis, & amicis, vt l. 2. quādo fiſcus
vel priu. vel per diſcuſsionem bonorum, vt. l. 2. C. de
fruct. & litium expen. Item per inuentarium, & eſti
mum, vt. l. cum de lege. ff. de probat. & in authen.
de hęred. & fal. §. ſi verò adſunt. quia examinatione,
& diſcuſsione diligenter facta, de qua appareat a-
pud acta, iudex poterit illum corporaliter punire;
& ſequitur Ang. de Aretio. Sed tu aduerte; quia Bal.
in. l. ſi quis id quod. §. in ſeruos. ff. de iuriſdict. omn.
iudi. dicit, quòd talis non poteſt ſtatim puniri, et ſi
notoriè non ſit ſoluendo; quia poſſet alius pro eo
ſoluere, vt. d. §. in ſeruos. Facit. l. Stichus. ff. de pecul.
lega. dixi in. d. c. ad liberandam. q. 5. Fortè dicendū
eſt, ꝙ ſaltem expectari debeat tempus, quod datur
iudicatis, arg. eorum quæ dixi ſupra, eo. artic. q. 13.
1227 † Quid autem ſi in defectum non ſoluentis, venit
imponenda pęna amputationis manus; nec dicitur
de qua manu? Glo. & Doct. in aut. ſed nouo iure. C.
de ſer. fug. dicit, quòd amputabitur manus minus
potens. Tu verò vide quę dixi in. c. ſicut. ĩ. de iudęis,
vbi poſui, quid ſi nō habet niſi vnā manum. Et quid
ſi vnam habet omninò aridam, vel cancroſam; aliā
bonam. Et quid ſi non habet aliquam manum, vide
ibidem latiſsimè prędictas, & ſimiles quæſtiones. vi
delicet; quid ſi ſtatutum dicat, ſi non ſoluerit cen-
tum, amputetur ſibi manus, vel pes, vel aliud quid ſi
mile, cuius ſit electio, & quid ſi verba proferantur
ſimpliciter, & quid ſi dirigantur ad iudicem tantū,
Et quid ſi ad partem tantum, & quid ſi aliqua ad iu
1228 dicem, aliqua ad partē. ¶ Decimoſexto q̃ro,† qd
ſi ſtatutū dicat, ꝙ ꝓ tali pœna imponat̃ pœna capi
tis, & illud iudex dicat in ſentētia, qd importāt iſta
verba,

verba, an poſſit amputari caput, gl. in. l. 1. C. ne iud.
vel paga Chriſtia. man. videtur ſingulariter velle, ꝙ
intelligatur de minori pœna capitali; & ſic de pena
exilij, vel deportationis. Facit tex. cum glo. in. l. eos.
§. cum ſuper his. de appella. Facit etiã quòd tradũt
Io. And. & Goffre. in. c. quanto. ſuper gl. 1. de iureiur.
vbi dicunt Ioan. gloſatorem defendiſſe ſemel quen-
dam a pœna amputationis capitis; cum ſtatutũ di-
ceret, quòd capite puniretur. Pro qua ſententia, fa-
cit tex. in. l. qui cum maior. §. is demum. cum. l. ſeq.
ff. de bo. liber. Secus autem videtur ſi ſtatutum dice
ret, amputetur ſibi caput, per. l. capitalium. in prim
verſi. item amputatio. ff. de pœnis. Facit etiã. l. 1. iun
cta glo. C. de fal. vbi gl. innuit pœnam capitis, appel
lari pœnam capitalem. Prædicta tamen intellige, &
limita, niſi aliter conſtaret de mẽte ſtatuentiũ, arg.
l. 2. C. de libe. præte. cum ſimi. vt puta, ſi diceret, ita
quòd anima a corpore ſeparet, vel quid ſimile. Itẽ
limita, quando ſtatutum imponit dictam penã alio
caſu, quam imponat ius commune. Nam ſi ius com
mune imponeret pœnam amputationis capitis, ſta
tutum intelligeretur ſecundum diſpoſitionem iuris
communis, arg. not. in. c. cauſam quæ. s. de reſcript.
& in. l. 2. de noxa. & l. fi. §. in computatione. C. de iu-
re delibe. & vide alia iura quę allegaui ad hoc in clẽ.
1. in fin. de ſequeſtra. poſ. & fruct. & ſequitur prædi-
cta. Io. de Imo. in. l. 2. ff. de publi. iud. ¶ Decimoſe-
1229 ptimo quæro, † vtrum iudex, qui cõdemnat reum
inquiſitum ad publicam vindictam, debeat etiã cõ
demnare ad ſatisfaciendum læſis? Sol. Io. And. poſt
Inno. in. c. cùm oporteat. 3. eo. tenet, quòd ſic; ſi cri-
minis qualitas hoc requirat, per text. in auth. vt nul
li iudicũ. §. & hoc peruenit ad nos. coll. 6. & in auth.
vt iudices ſine quo. ſuffra. §. ſi quis autem. & §. neceſ
ſitatem. colla. 2. & etiam ſentit hic D. m. licet non al
legat dicta iura, & dictas authoritates; & ita ſerua-
1230 tur de conſuetudine. Nam † ſi pro furto cõdemna-
tur quis; & apponitur in ſententia, quòd fuſtigetur;
aut ſignetur, vel aures abſcindãtur, vel ſuſpendatur;
etiam condemnatur ad reſtitutionem rerum ſubtra
ctarum ad duplũ, vel ad quadruplum, prout eſt fur-
tum non manifeſtum, vel manifeſtum; & ita etiã cõ
muniter prouident ſtatuta; & idem in incẽdiario, &
in omnibus alijs criminibus, in quibus ciuilis, & cri-
minalis deſcendunt ex eadem lege; & ideò non ſunt
neceſſarij duo proceſſus, ſed ex eadem inſtantia in-
quiſitionis poterit cõdemnare ad penã, & ad reſar-
ciendum damnum. Ita tenet Bal. in. l. data opera. C.
qui accuſ. nõ poſſ. alleg. l. qui ædes. ff. de incen. ruina
& naufra. & Bal. in. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de
infami in reper. Et ad prædicta, vide quę traduntur
per Cyn. in. l. ſi quis non dicam rapere. C. de epiſc. &
cler. & per Bar. in. l. reſpiciendum. §. delinquunt. ff.
1231 de pœnis. Decimooctauo quæro, † qua pœna ſit pu
niendus inquiſitus, contra quem delictum nõ eſt ple
nè probatum; ſed ſemiplenè? vide. j. eo. in. 16. artic.
princ. ¶ Quintodecimo loco principali tractandũ
1232 eſt † de pœna inquirentis, & deficientis? Sol. glo. ma
gna hic in verſ. ſi aũt nõ probabit inquiſitionẽ. tenet
ꝙ nõ. p. c. 2. j. eo. tit. prox. Tu diſtingue, ꝙ aut loqui
tur in iudice inquirente, aut in promotore, vel inſti-
gatore inquiſitionis. Primo caſu, dic, quòd regulari
ter iudex non punitur, quando ex neceſſitate officij
compellitur inquirere, ſecundum ea, quæ traduntur
ſupra in quinto articulo principali, & quatuor ſe-
quentibus articulis, ex regulis traditis per Bart. in. l.
2. §. ſi publico. ff. de adult. Faciunt quæ dixi. s. in. 11.
articulo principali. q. 58. ſecus ſi eſſet in euidenti ca
lumnia, per not. per Bart. in. l. in ſenatus. §. an ad eos.
ff. ad ſenatuſcon. Turpil. Pro quo dicto alleg. text. in
l. ſeueriter, alias, præſes. C. de excuſat. tuto. & quòd
1233 ibi not. Cyn. & Bal. qui voluit, quòd † ſi inquiſitor
dolo, vel lata culpa fatigauit inquiſitum, tenetur ſi-
bi ad expenſas; & poteſt etiam criminaliter puniri.
Et per prędictam legem hoc idem conſuluit Bartò.
conſi. 8. quod incipit. Andreolus alias Andreucius.
Idem etiam tenet Dyn. in. l. ab accuſatore. ff. ad ſe-
1234 natuſcon. Turpil. Secundo caſu, † quid de promo-
tore, ſeu inſtigatore inquiſitionis? Et tex. eſt, quòd
teneat; in. d. l. in ſenatus. §. an ad eos. & ibi tenet Bar.
& in. l. 1. §. incidit. ff. ad ſenatuſconſul. Turpil. & ſic
procedat glo. noſtra hic, vt ſupra retuli; vnde tenetũ
talis ad expenſas; & punitur etiã criminaliter. Nec
obſt. prædictis, quòd iudex, & denunciator, ſeu pro-
motor ſe non inſcribunt, ſecundũ ea quę dixi. s. 11.
artic. principali. q. 68. quia non valet argumentum,
iſte ſe non inſcribit; ergò non tenetur ad pœnam ca
lumniæ; de quo latius vide quæ dixi in. c. 2. j. de ca-
lumnia. quaſt. in fi. Et ibi vide latiſſimè, ꝓpter quas
cauſas quis excuſatur in glo. 2. & in iuribus per me
ibi allegatis, vide, an in dubio quis præſumatur po-
tius calumniatus; quam non. Aduerte tamen quia li
cet Doct. ita ſimpliciter tranſeant; tamen videtur, ꝙ
dicta quæſtio non poſſit procedere. Nam cum ſpe-
cialis inquiſitio non poſſit formari, niſi præcedente
infamia, vt patet ex his, quę latiſſimè dixi. s. in. 9. ar
ticulo principali. q. 1. 11. & in alijs quæſtionibus quaſi
1235 vſq; ad finem dicti articuli. Sed † infamia accuſati
excuſat a calumnia; vt. l. miles. §. penul. ff. de adulte.
& authen. hodiè. C. de repud. ergò, &c. Solu. Ad hoc
argumentum potes dupliciter reſpõdere, vt dixi in
c. 2. s. de calum. in. 7. fallẽtia. vel potes ſoluere, & ter
tio, quòd verum eſt, quòd iſte nõ præſumitur eſſe in
calumnia. Iſta tamen non eſt præſumptio iuris, & de
iure, ſed iuris tm; & ideò poteſt probari cõtrariũ. Et
prædicta procedunt quando probaretur contrariũ.
Plurimi tamen clariſſimi Doct. ſimpliciter tenent,
quòd probatio infamiæ inquiſiti; ſeu accuſati nõ ex
cuſet etiã præſumptiuè, vt ibi dixi. ¶ Sextodecimo
1236 loco principali quærendum eſt, † vtrũ eo caſu, quo
crimen cõtra inquiſitum non eſt probatum, debeat
ipſe ſimpliciter abſolui; an verò inquiſito ſit indicẽ
da purgatio? Gloſſ. magna hic in verſi. Si verò crimẽ
probatum non fuerit. Concludit, quòd ſi mala fa-
ma perdurat, quòd iudex debet indicere purgatio-
nem inquiſito, & infamato, ſecundũ qualitatẽ pſo-
næ, & quantitatẽ infamiæ. Et idem tenet gloſſ. hic;
ſuper verſi. a maleuolis. quę plus dicit, quòd indicẽ-
da eſt purgatio, vndecunq; procedat infamia, etiã ſi
a maleuolis, per. c. accedens. j. de purg. cano. & hoc
etiam ſentit glo. 2. q. 5. in. c. habet. Et idem ſentit gl.
in. c. cum dilecti. j. de purg. cano. & hanc opi. refert
etiam Spec. in tit. de inquiſitione. §. nunc tractem⁹.
verſi. quòd ſi crimen plenè. vbi refert opin. Goff. qui
voluit, quòd ſi contra inquiſitum nihil ſit proba-
tum, & crimen, de quo fuit quæſitum habeat facti
perſe-

perſeuerantiam, vt eſt fornicatio; ordinarius debet
eum primo mouere ſeorſum; & poſtea coram teſti-
bus;& ſi ſe non corrigit, ſed in infamia perdurat, ſu
ſpendet eum vſq; ad ſatisfactionem condignam, vt
.j̃. de purga.cano.c.2.ſ.vſq; ad purgationem, vt.d.c.
habet.&.c.ſuper omnia.& hoc caſu intelligit, ꝙ cle-
ricus debet ſuſpendi. Non enim debet ſtatim pp in-
famiam ſuſpendi, niſi enormitas delicti, vel ſcanda-
lum illud expoſcat, vt.j̃.de purg.cano.c.inter ſolici-
tudines.&.2.q.5.c.præsbyter.Subdit tñ Spec.ꝙ for-
tè non eſſet contra ius, ſi tunc ſtatim ſibi indiceretur
1237 purgatio, quæ † ſecundum oẽs* indicenda eſt à qui
buſcunq; infamia præceſsit, argu.text.noſtri,&.j̃. de
purg.cano.c.accedens.&.c.cum in iuuentute. Sed ſi
oẽs dicerent eum innocentem; & ꝙ non credunt in-
quiſitum commiſiſſe crimen, de quo quærit̃, tunc ab
ſoluitur, & non ſuſpenditur, ne purgatione onerare-
1238 tur; † niſi fortè ex abundanti iudex illam indicat,
ad tollendam infamiã facti.2.q.5.c.habet.&.c. Men
nam.Hoſti.& Goff.hic, volunt, ꝙ ſi conſtaret à male-
uolis infamiam ortam, ſicut non eſt inquiſitio fien-
da; ita nec purgatio eſt indicenda; niſi infamia eſſet
multum ſparſa, & ſcandaloſa, quo caſu indicenda eſ
ſet purgatio. Sed tu vide glo.in.c. at ſi clerici.s̃.de iu-
di. quæ vult, quòd licet infamia facti trahat originẽ
ab actu geſto coram ſecularibus, ſeu ex actu geſto in
iudicio vetito; tamẽ eſt indicenda purgatio. Sed Ho
ſti.ibi dicit, quòd eccleſiaſticus iudex non debet de
facili procedere ad indicendam purgationem; quia
1239 † laici clericis oppidò ſunt infeſti.2.q.7.in.c.laici.
D.m.ibi ſequitur gl.ex eo, quòd gl.exigit ibi, ꝙ opi.
eius ſit multum grauata; vñ indicenda eſt purgatio;
allegat glo.noſtram hic in verbo, à maleuolis.& glo.
in.c.cum dilecti.j̃:de purg.can.in ver.apud bonos, &
graues. Ego verò in hoc articulo ita diſtinguerem,
ꝙ aut inquiſitio fuit facta non ꝑcedente infamia, ꝙ
qñ contingere poſsit, collige ex his, quæ latiſsimè di
xi.s̃.in.9.artic.principali.& tunc talis inqſitus cõtra
quẽ delictum, nec plenè, nec ſemiplenè probatũ eſt,
debet ſimpliciter abſolui; nec ei aliquo modo indi-
cenda eſt purgatio, cum deficiat cauſa propter quã
ei eſt indicenda purgatio; videlicet, infamia, vt in.c.
ſi quis præsbiter.&.c.quoties.&.c.inter.j̃.de purga.
cano. Aut contra talem inquiſitum proceſſum fuit
præambula inquiſitione ſuper infamia; & hoc caſu
ſubdiſtinguerem, quòd aut teſtes, q poſtea producti
ſunt ſuper veritate delicti clarè deponunt de innocẽ
tia ſua, vt puta; quia probant negationem coarctatã
loco, & tempore; ſecundum quod probari põt nega
tiua coarctata loco, & tempore, ſecundum ea q̃ latiſ
ſimè dixi.in.c. ſuper his.s̃.eo. & per Doct.in.c. ſuper
hoc.s̃. de renũtia.& per Bar.& Doct.in.l.in illa.& in
.l.hoc iure.ff.de verb.oblig.& hoc caſu cum per iſtos
duos teſtes de veritate innocentię ſit plenè eneruata
infamia, nõ eſt dubium, quòd iſte debet ſimpliciter
abſolui, nec aliquo modo eſt ei indicenda purgatio.
Nam ſi per teſtes ſuper purgatione deponentes de
crudelitate, tollitur infamia; quantomagis debet tol
li per teſtes de veritate, aut ſi per teſtes inductos ſu-
per veritate delicti, non probatur plenè innocentia
ipſi⁹ inquiſiti; tñ aliqualiter eliditur infamia, & ener
uatur; & hoc caſu non eſſet fortè indicenda purga-
tio, maximè, ſi appareret, quod infamia eſſet orta
à ſuſpectis, inimicis, ſeu maleuolis; & hoc caſu pro-
cedat opinio gl.de qua.s̃.quæ vult, ꝙ ſufficiat, ꝙ ha-
buerit ortum ẽt à ſuſpectis, & maleuolis, nam talis
infamia non debet effectum infamiæ producere; qa
vanæ voces populi &c.ſecundum ea, q̃ dixi.s̃.in.9.ar
tic.princ.in.13.q.& ſeq.quod limitandum eſt, vt ſen
tit.D.m.in.c.pen.j̃.de pur.cano. qñ non ſubeſſet ſcã
dalum; ſecus ſi ſcandalum ſubeſſet, vt in.c.inter.de
purg.cano.circa quod tamẽ adde q̃ dixi.s̃.in.9. arti.
principali.q.15. Aut per teſtes productos non eſt
aliquo modo eneruata, aut eliſa infamia; & hoc caſu
adhuc ſubdiſtinguerem; quia aut per contrarium fa
ctum põt purgari infamia, vt puta; quia infamatus
erat de fornicatione, propter mulierem, quam in do
mo retinebat, vel cum qua habebat continuam fa-
miliaritatem; & hoc caſu, cum poſsit ceſſare infa-
mia, expellendo eam de domo, vel ceſſando de fa-
miliaritate; & tunc fiet admonitio, nec erit indicen
da purgatio ſtatim, nec ẽt poſtea tali ceſſante à fa-
miliaritate, vel mulierem expellente; & hoc ſentit
Io.And.in.c.2.in gl.fi.j̃.de purg.can. ſed ipſo perſe-
uerante indicenda erit purgatio; & ita procedat opi
nio Goff. Aut infamia non põt purgari per contra-
rium factum, & tunc indicenda eſt purgatio, vt in.d.
c.ſi quis ꝑsbiter.& tribus ſeq.& in.c.inter, cum mul
tis ſimi.j̃.de purg.cano.& ad prædicta vide, ꝙ not.
Archid.in.c.ſi qs ꝑsbiter.& in.c.ſi legitimi.& in glo.
ſummæ.2.q.5.quẽ ad præſens videre nõ potui, ex eo
ꝙ non habebam in domo. ¶ Decimoſeptimo loco
principali tractandum eſt, iuxta præmiſſum ordinẽ,
de quibuſdã effectibus inquiſitionis, tàm proceſſus,
quam ſententiæ; præter eos qui ſupradicti ſunt; cir-
ca quem articulum examinabimus principaliter in
fraſcriptas quæſtiones. ¶ Primo igitur quæro, de ef-
fectibus generaliſsimæ inquiſitionis. Secundo quæ-
ro, de effectu generalis inquiſitionis, quæ fit ſuper
ſtatu alicuius eccleſiæ, ciuitatis, vel loci; tam in capi
te, quam in mẽbris. Tertio quæro, de effectu inquiſi-
tionis, quæ fit de promouendo, vel ordinando. Quar
to quæro, de effectu inquiſitionis, quæ fit per oculo-
rum inſpectionem. Quinto quæro, de effectu inquiſi
tionis gñalis, quo ad delicta, & quo ad ꝑſonas. Sexto
quæro, de effectu inquiſitionis gñalis quo ad perſo-
nas, & ſpecialis quo ad delicta. Septimo quæro, de
effectu gñalis inquiſitionis quo ad delicta, & ſpecia-
lis quo ad perſonas. Octauo q̃ro, de effectu ſpecialis
inquiſitionis, quo ad perſonas, & quo ad delicta. No
no quæro, vtrum pendentia proceſſus inquiſitionis
afficiat ipſum inquiſitum, vel ſic reſpectù ipſi⁹ inqui
ſiti producat aliquem effectum. Decimo q̃ro, vtrum
pendente, vel finito iudicio inqſitionis ſuper crimi-
ne, contra inquiſitũ, poſsit agi ciuiliter per partẽ ad
ſuum intereſſe. Vndecimo quæro, qñ dicatur pẽdere
iudicium inquiſitionis. Duodecimo q̃ro, vtrum dam
natus ex inquiſitione, efficiatur infamis. Decimoter
tio quæro, vtrum is contra quem ſemel inquiſitum
eſt, poſsit amplius inquiri, ſeu accuſari, ſeu contra
1240 eum agi. ¶ Primo igitur quæro, † de effectu gene-
raliſsimæ inquiſitionis? Sol.collige ex his, quæ dixi
.s̃.in ſecundo articulo principali verſ.generaliſsima
verò inquiſitio.& ex his quæ dicam.j̃.q. quinta. Se-
1241 cundo quæro, † de effectu generalis inquiſitionis,
quæ fit ſuper ſtatu alicui⁹ eccleſiæ, ciuitatis, vel loci;

tam in capite,quam in membris?Sol. effectus colli-
gitur ex deſcriptione ipſius,quam poſui.s̄.in ſecun-
do principali artic. verſi.inquiſitio verò quam facit.
& colligi etiam poteſt ex his quæ ſtatim dicā in.5.q.
1242 Tertio quæro,† de effectu inquiſitionis,quæ fit de
promouendo, vel ordinando? Sol.dic,vt videatur an
inquiſitus ſit dignus promotione , vel ordinatione ,
ſecundum ea q̄ latè traduntur in tit.de æta.& qualit.
& ſimilibus,de quibus non eſt materia noſtra.Quar
1243 to quæro,† de effectu inqſitionis, quæ fit per oculo
rū inſpectionē? Sol.dic,ꝙ quædā fit ad approbatio-
nem,videlicet;vt habeatur veritas rei , vt colligitur
ex his quæ dixi.s̄.in.2.artic.princ.in fi.Eſt tamē quæ
dam,quæ fit ab amatoribus de amaſijs eorum,maxi
mè à ſcholaribus;& hæc multiplex eſt, & ex ea mul-
tiplex inſurgit effectus. Quædam enim fit ſolatij cā,
& recreationis non ad concupiſcentiam,nec ad tem
poris amiſsionem;ſed horis congruis, qualis eſt in-
ſpectio , quam facit Franciſcus Lunenſis familiaris
noſter,qui Andreociā non ardenter concupiſcit ; ſed
amat,& diligit illius pulchritudinem , honeſtatem,
atq; pudicitiam,'& eam quandoq; recreationis cau
ſa inſpicit; & hæc ſummè laudabilis eſt ; ſicuti de lu-
do,& ioco diximus , in.c.inter dilectos.j̄. de exceſſ.
p̄la.verſ.poſtremò quia.in.3.&.4. quæſtionibus prin
cipalis,ibi poſitis ; quare non miretur quiſpiam , ſi
hæc,quæ ridicula videntur,qn̄q; ſubiungo, ea nanq;
ſolatij cā , atq; recreationis libenter attingo. Quæ-
dam verò eſt mulierum inquiſitio,quæ fit ſolum cō-
cupiſcentiæ cā,iuxta illud. Viſus,alloquium,tactus
poſt oſcula factum,in qua tn̄ non multum temporis
labitur;& hæc vituperabilis eſt, ſiue ſequatur effect⁹
mechiæ,ſiue non;quia qui viderit mulierē ad concu-
piſcentiam,iam mæchatus eſt in corde ſuo,vide quę
dixi j̄.in rub.de adulter.ſed nō eſt ita vituperabilis,
& damnabilis,vt ſequens. Quædā verò fit ad concu-
piſcentiam,& cum multa temporis amiſsione;vt fa-
ciunt quidā,non dico amantes,ſed dementes ſchola
res,qui totum tēpus in huiuſmodi fatuitatibus con-
ſumunt ; & vt plurimum hoc illis euenit , qui res de-
ſperatas aggrediuntur ; & hęc tanquam pernicioſa ,
1244 omninò fugienda eſt . Quinto quæro , † de effectu
inquiſitionis gn̄alis quo ad delicta, & quo ad perſo-
nas?Sol.effectus iſtius ſatis colligi pōt ex his, quæ di
xi.s̄. in ſecundo artic.princ. in princ.verſi.generalis
igitur inquiſitio.eſt enim ipſius vnus effectus , vt re-
pertos facinoroſos per nouum proceſſum poſtea fiē-
dum ex ſpeciali inquiſitione iudex puniat; item vt à
ciuitate expellat repertos facinoroſos,quos fortè nō
poteſt punire;quia alibi deliquerunt, nec poſſunt pu
niri ex alijs cauſis , quibus ſortitur quis forum , de
quibus dixi in rub.s̄.de foro compet. & ibi latius di
1245 xi.Sexto quæro,† de effectu inquiſitionis generalis
quo ad perſonas,& ſpecialis quo ad delicta?Sol.dic,
quòd effectus eſt,vt reperiatur malefactor , qui iam
compertum maleficium commiſit , vt tandem for-
mato nouo proceſſu contra eū , puniatur debita pœ-
na,ſecundum ea,q̄ dixi.s̄.in ſecundo princ.arti.verſi.
1246 generalis vero inquiſitio.Septimo quæro,† de effe
ctu generalis inquiſitionis quo ad delicta, & ſpecia-
lis quo ad perſonas?Sol.dic,ꝙ effectus poteſt eſſe du
plex,vt dixi in prima.q. Primus, reſpectù expulſio-
nis,ſi fortè ſolum repetietur infamatus ſolum in ge-
nere propter delicta alibi commiſſa , nec aliter ſor-
titur ibi forum, ita vt poſsit per delicta alibi perpe-
trata puniri;& ſic eſſet dignus dumtaxat expulſione.
Secundus effectus eſt,vt per talem inquiſitionē poſ-
ſit poſtea procedi ad condemnationem inquiſiti ,
etiam ex probationibus receptis ſuper tali inquiſi-
tione,ſecundum ea, quæ dixi.s̄.in.11. artic. princ.q.
93.vel ſaltem , vt poſsit ſpecialis inquiſitio formari
reſpectù delictorum;& ad prædicta vide quæ dixi.s̄.
in ſecundo artic.princ.verſi.inquiſitio verò genera-
1247 lis,&.c. Octauo quæro, † de effectu ſpecialis inqui
ſitionis & quo ad perſonas, & quo ad delicta ? Sol.
dic,ꝙ effectus eſt , vt inquiſitus conuictus culpabilis
damnetur,& debita pęna afficiatur,ſeu puniatur; vt
colligitur ex deſcriptione ipſius inquiſitionis.s̄.in
ſecundo prin.artic.verſi.ſpecialis verò inquiſitio. &
dixi.s̄.in.11.artic.propè finem.& in.14.articu.prin .
1248 Nono quæro,†vtrum pendentia proceſſus inquiſi-
tionis afficiat ipſum inquiſitum , vt ſic reſpectù ipſi⁹
inquiſiti producat aliquem effectum? Sol.dic, ꝙ ſic;
vnde talis non poterit interim eligi, aut promoueri,
ſecundum ea , quæ dixi in.c.omnipotens.s̄.eo. & ibi
hoc tenēt Doct.vide quæ dixi.s̄.in.13.princ.articu.
q.4. vide Inno.in.c. ad diſſoluendum. de deſpon.im-
pu.in glo. magna. & in.c. accuſatus.de ſymo.per Io.
And.& D.Ant.in.c.per tuas.1.j̄.de ſymo. ſuper vlti-
ma apoſtilla ſuper tex. vide per Archidia.50.diſt.c.
ſtudeat.& per Bar.in.l.qui cum vno.§.non omnes.ff.
de re mili.& per Bal.in.l.Caſsius.ff. de ſenato. Deci-
1249 mo quæro,†vtrum pendente,vel finito iudicio inq
ſitionis ſuper crimine contra inquiſitum , poſsit agi
ciuiliter per partē ad ſuum intereſſe? Sol.dicendum
eſt,ꝙ ſic; quia ſicut factum partis agentis pro ſuo in
tereſſe priuato non præiudicat iuri publico ad vin-
dictam publicam , vt.l.2.& ibi glo.& Bar.ff.ad Silla.
ita ècontra factum iudicis non debet p̄iudicare par
ti,quominus proſequi poſsit ſuum intereſſe, vt.l.qui
de crīe.ff. de fal. &.l.fi.ff. de priua. delict. &.l.fi.ff.de
fur.& vt cōtrariorū idē ſit iudiciū,vt in iurib.vulg.&
hoc tenet Bar.in.l.2.§.ſed vtilius.ff. vi bo.rapt. & in
.l.prætor.§.1.ff.de iniurijs.Limita, tn̄ & declara,vt di
cam latius.j̄.13.q. Nec obſt.l.1.C. qui accu. nō poſ.
quia loquitur,qn̄ vnus,& idem eſt promotor iudicij
criminalis; ſed quæſtio noſtra loquitur , qn̄ ſunt duo
diuerſi,vt iudex,& pars ; vn̄ non debet p factū vnius
alteri p̄iudicari, vt ī reg.nō debet.ff.de reg.iur.in.6.
1250 Vndecimo quæro, † qn̄ dicatur pendere iudicium
inquiſitionis ? Sol. Collige ex his quæ dixi.s̄. in.11.
princ. artic.q.66. & ex his quæ not.in clem.2.vt lite
pend.& ibi latius dixi;& vide omninò Ang. in repe.
l.1.C. de iudi.qui concludit, ꝙ per ſolam poſitionē
inquiſitionis in actis , non dicitur inquiſitio pende-
1251 re;ſed per citationem.Duodecimo quæro,†vtrum
dānatus ex inquiſitione efficiatur infamis? Sol.Glo.
in.l.3.§.præterea.ff.de ſuſpect.tuto. tenet, ꝙ non ; &
idem ibi Dyn.vbi dicit,ꝙ illa glo.non eſt alibi. Sed
idem tenet gl.in.l.1.C.de modo mulcta. & in.l.fi.C.
de ſuſpec.tut.& Cyn.ibi, & in.l.1.C. ſi tutor non geſſ.
& vtrobiq; etiā videtur tenere Bal. & mouetur Cyn.
in.d.l.fin. quia ex quo iudex grauat reum plus debi-
to,videtur diſpenſare ſuper infamia, vt in.l.quid er-
gò.§.pęna grauior.ff. de his qui not.infa. iudex enim
inquirendo grauat reum,cum de maleficijs non de-

beat

beat cognoſci ſine accuſatore, vt in.l. reſcripto.§. ſi
quis accuſatorem.ff.de mune.& hono. Contrariam
tamen ſententiam videtur tenere Oldr. & Andr. de
Piſis. Mouentur;quia non debet inſpici ordo proce-
dendi;quia ſi hoc eſſet verum, nullus hodiè damna-
tus etiam per accuſationem eſſet infamis; quia ceſ-
ſat ordo antiquus, vt in.l.ordo.ff. de pub. iud. Sed
Bar. Io. de Imo. & Raphael in.l.infamẽ.ff. de iudi.&
in.l.ſi vacantia.C. de bo.vac.lib. 10. & Bar. de Salic.
in.l.ea quidẽ.C.de accu.in effectu concludunt,ꝙ aut
inquiſitus dãnatus ex inqſitione punitur aliqua coer
ctione, q̃ de ſui natura eum infamat, & tunc infama
tur, vt in.l.ictus fuſtium.ff. de his qui not.infa. Aut
inquiſitus non punitur, ſed ſimpliciter condemna-
tur. Aut inquiſitio permittitur, tanq̃ iudicium ſepa-
ratum per ſe à publico iudicio. Exemplum,in.l.nul-
1252 lum.C.de teſti. & ibi not.in gl.fi.vbi dicit, ꝙ † ille
qui tulit falſum teſtimonium, damnatur officio iudi
cis;quia aures iudicis offendit,non autem.l. Corne-
lia de fal.& ideò non infamatur;quia non dicitur pu
blico iudicio damnatus. Aut inquiſitio ſuccedit dire
ctò in locum accuſationis publici iudicij, & cõdem
natus eſt infamis,vt probatur in.l.Athletas.§.calum
niator. ff.de infami. Nam ſi eſt ſpeciale in patre, ꝙ
non efficiatur infamis, vt in.l.fi.ff.de pub. iudi. ergò
in contrarium eſt ius commune. Præterea verba edi
1253 cti prætoris dicunt,quòd† damnatus publico iudi
cio,eſt infamis,vt in.l.1. ff.de his qui no.infa.Sed dã
natus ex inquiſitione ſuper publico indicio,eſt dam
natus ex publico iudicio,cum inquiſitio ſuccedat in
locum accuſationis,vt in.l.2.§.ſi publico.ff. de adul.
&.ſ.ſæpius dictum eſt. Non obſt.glo. in contrarium
allegatę;quia intelligi debent, vt dicit Bar.ſecũdum
prædictam diſtinctionem. Non obſt.l.1.C.ſi tutor nõ
geſ.quia vt dicit Bar.non dicitur ibi, quòd ille nõ ſit
infamis.Non obſt.ratio Cy. quia grauamen cõſiſtẽs
in ordine procedendi, non diſpenſat cum infamia,
vt.d.l.ordo. Quod tamen.ſ.dixi,quòd damnatus in
publido iudicio efficitur infamis. Limitatur ſecũdũ
Bal.in.l,ẽt.C. de furt. ſi modo ſit ſentẽtia diffinitiua;
ſecus ſi ſit interlocutoria; dummodo non habeat ali
quam facti executionem infamãtem, per.d.l.nullũ.
Secundo limitatur, qñ ſententia diffinitiua eſt lata
contra præſentem,& indefenſum; ſecus ſi contra ab
ſentem indefenſum; ex eo, ꝙ fuit condemnatus ex
ſola contumacia. Nam ẽt ſi eſſet infamatus per ac-
cuſationem non efficeretur infamis, vt ibi per eum;
& prædicta procedunt de iure ciuili. Sed de iure ca-
nonico. D. m.in.c.inquiſitionis.tenet indiſtinctè, ꝙ
damnatus per viam inquiſitionis, non efficiatur in-
famis. Mouetur;quia ex quo de iure canonico indi-
ſtinctè procedi poteſt per viã inqſitionis,ſecundũ ea
quæ dixi in.8.q.princ. in.3.q.& ſic inquiſiti ſint gra-
uati in hoc, debent in alio releuari, vt in.l.eum qui.
ff.de iureiur.& hoc idẽ tenet D.m. in rub.ſ. de iudi.
per rationẽ prædictam.Sed mihi non placet hæc rõ;
& per conſequens, nec dictum, & ipſius reprobatio
patet ex his,quę dicta ſunt.ſ.ſecundũ Bar. Et quãuis
de iure canonico dici poſſet, ꝙ ex eo, ꝙ indiſtinctè
poſsit procedi per inquiſitionẽ,inducatur grauamẽ:
ſatis ẽt dẽt eſſe, ꝙ in alio fiat reuelatio de iure cano
nico, videlicet;reſpectù pœnæ imponendæ, q̃ minor
imponitur per viam inquiſitionis, q̃ per viam accu-
ſationis, vt in.c.inquiſitionis.ſ.eod.& vide ad prædi
ctam materiã quod tradit Spec.i tit.de ſen.§.2. verſ.
1254 quid de iſtis.¶ Decimotertio quæro,†vtrum is cõ
tra quem ſemel inquiſitum eſt, poſsit amplius inqui
ri, ſeu accuſari, ſeu contra eum agi? Sol.dic, ꝙ aut qs
fuit abſolutus, aut fuit condemnatus. Primo caſu,
quando fuit abſolutus,dic,vt dixi.in.c.de his.ſ. eod.
in.x.membro principali coniuncto membro primo,
2.5.&.6.q. cum ſimi ibi poſitis.procedunt tamen q̃
ibi dixi, maximè in 10.membro, in abſoluto ſimpli-
citer per viam inquiſitionis, ꝙ contra eum non põt
amplius inquiri; nec etiam poteſt amplius accuſari;
1255 quia † de delicto eiuſdem hominis pluries quæri
non debet;& ibi latius dixi;& hoc quo ad publicam
vindictam.Sed quo ad priuatũ intereſſe tertij, diſtin
guerem, quòd aut inquiſitio fuit formata ad inſtiga
tionem,ſeu promotionem ipſius tertij, q nunc vult
agere pro ſuo intereſſe; & hoc caſu non audiatur; &
idem ſi iſte tertius nõ promouit inquiſitionem, ſci-
uit tamẽ huiuſmodi inquiſitionis iudicium agitari;
& ex ipſo iudicio veniebat etiam reſarciendum ſibi
ſuum priuatũ intereſſe, ſecundum quòd dixi.ſ.eod.
artic.q.10.& maximè ſi fuit citatus, ſecundum ea q̃
dixi.ſ.in.11.artic.princ.q.71.& ſeq. nam hoc caſu vr̃,
quòd res inter alios acta ſibi p̃iudicium afferat,ſecũ
dum not.in.l.ſępè.ff.de re ind. niſi doceretur de col-
luſione, ſecundũ ea q̃ dixi in.c. de his.in vltimo mẽ-
bro princ.ſ.eo. in prima limitat. & vide omninò ad
prædicta, quæ traduntur in.d.l.ſępè.& quæ latius di
xi in.c.pẽ.ſ.de re iudi.& ſecundũ dicta, & examina-
ta in dictis iuribus,& regulas,& limitationes ibi tra
ditas regulandus eſt iſte artic. Si verò iſte tertins de
cuius priuato intereſſe agitur nunc, non fuit citat⁹,
neq; promouit inquiſitionem,neq; etiam ſciuit iudi
cium inquiſitionis agitari,aut etiam ſi ſciuit;ſed ſuũ
intereſſe priuatum nõ deſcendit ex eadem lege, ſeu
ex eodem indicio; & hoc caſu non obſtante abſolu-
toria poteſt agere pro ſuo priuato intereſſe, hoc ta-
men vt dixi, regulandum eſt omninò ex traditis, &
not.in.d.c.pẽ. &.d.l.ſępè. & adde omninò ad p̃dicta
quòd tradit Io.And.in addi.Spe.in tit. de inquiſitio
ne.§.nunc videndum.&.§. verum aũt ſñia lata.& quę
tradit Bar.in.l.2.ff.vi bo.rap. Nã diſtingui ẽt debet,
an quis fuerit abſolutus;quia non delictum; an quis
fuerit abſolutus;quia non ꝓbatũ. Aut ſententia ab-
ſolutoria eſt prolata ſimpliciter, de quibus ibi p eũ.
Si verò inquiſitus fuit condemnatus, an poſsit itera
to inquiri, vel accuſari, vel contra eum agi, gl.2 q.1.
c.notũ.tenet, quòd ſic, & idẽ tenuerunt quidã, quos
refert Inno.i.c.cũ dilect⁹.ĵ.de purg.can. refert tñ ibi
alios aliter diſtinguere. Bar.in.d.l.2.ff.vi bo.rapt. te-
net idem in cõdemnato, quod in abſoluto. Ego arbi
tror poſſe diſtingui, quòd aut quęrim⁹, an poſsit agi
ad priuatum intereſſe, & nõ eſt dubiũ, p ea q̃ dixi.ſ.
in.10.q.hui⁹ articuli. Aut vult accuſare ad publicam
vindictam;& hoc caſu dicendum eſt, ꝙ de iure ciuili
non eſt dubiũ; quia de iure ciuili etiã per inqſitionẽ
imponit̃ naturalis pęna delicti, ſecundũ ea q̃ dixi.ſ.
in.14.artic.princ.q.2, Sed de iure canonico eſt mai⁹
dubiũ;quia per inqſitionem non punit̃ quis naturali
pęna delicti, vt dixi.ſ.in.14.artic.prin. in prin. Ar-
bitror tñ, ꝙ pœna impoſita per iudicẽ eccleſiaſticũ,
nõ poſsit iſte talis corã alio iudice eccleſiaſtico ac-

cuſari.Sed an poſsit accuſari coram iudice ſeculari,
1256 vt puta:qa nõ ſit clericus:qa† clericus nullo modo
poteſt corã iudice ſeculari accuſari, aut de crimine
ẽt ciuiliter conueniri, ſecundũ eaquæ dixi in.c.at ſi
clerici.&.c.cũ non ab homine.ſ̃. de iudi. &.c.2.&.c.
ſi diligenti.ſ̃.de fo.compe. Data ergò habilitate fo-
ri indicis ſecularis contra iam inquiſitũ, & condem
natum ab eccleſiaſtico, an poſsit iſte accuſari corã
ſeculari?& videtur dicendum, ꝙ ſic, quatenus pœna
legalis exceditur, arg.not.in.c.fœlicis.§.fi. de pœn.
lib.6.& ſequitur Bal.in.l.nullum.C.de teſtib. Circa
quod vide, quod tradit Bar.in.l.1.ff.vi bo.rapt. & in
.l.ſenatus.ff. de accu.& per D.m.in.c.tuæ.ſ̃. de procu
ra.& ꝙ latè dixi in.c.de his.ſ̃.eo.in.4. membro. & vi
de caſum quem poſui, in.c.2.j̃. de maleficis.
1257 Decimooctauo loco tractandum reſtat,†quali-
ter iudicium inquiſitionis finiatur? Sol. arbitror in
hoc ſic dicendum, ꝙ aut ad inquiſitionem faciendã
fuit datus delegatus, & finitur his caſibus, quibus fi-
nitur iuriſdictio delegati, ſecundum ea, quæ trad. in
.c.in literis. &.c.venerabili.&.c.quærenti.ſ̃.de offic.
deleg. per Hoſti. in ſumma in tit. de offic.deleg.§.&
qualiter finiatur.& per Spec. eo.tit.§. reſtat. Si verò
loquimur de ordinario, quantũ ad ipſius iuriſdictio
nem, quando finiatur, dic. vt latius traditur ꝑ Hoſti.
in ſum.in tit. de offi.ordi.§.fi. Sed quantum ad iudi-
cium ipſius inquiſitionis reſpectũ ſententiæ proferẽ
dæ, finitur per prolationem ſententiæ, ſecundũ not.
in.l.Paulus.&.l.iudex poſtea.ff.de re iudi. Niſi antea
ſuſpendatur, fortè per appellationẽ, vel ad ſuperiorẽ
alio modo iuriſdictio transferatur per euocationẽ,
aut ſimilem modum, vt in.c.noſtrum.ſ̃.de appel.vel
1258 ſententia fuerit nulla; quia † ſententia nulla nõ fi-
nit iuriſdictionẽ iudicis ordinarij, ſecundũ ea quę di
xi.ſ̃.eo.in.c.qualiter.ſecundo mẽbro princ. Sed quo
ad executionẽ, lata ſñia valida per eũ, nõ eſt dubiũ,
ꝙ remanet iudex; vt traditur in iuribus prææalleg. Et
ex ꝑdictis Deo duce, expeditum eſt hoc notabile, &
famoſum.c.qualiter.atq; ipſius vtilis, ſubtilis, & quo
tidiana materia, quod qualiter fuerit expeditũ ſupe
riora manifeſtant;& qm̃ vt reor, plurimũ, imò quaſi
certo certior ſum, ꝙ nonnulli reperientur defectus,
plurima ẽt ſuperflua, quædam inſuper nõ ita elima-
tè, diſtinctè, aut maturè tradita; rogo, ſupplico, exo-
ro, impetro, atq; obteſtor oẽs legẽtes, vt placeat de-
fectus ſupplere, ſuperflua reſecare, & confuſa diſtin-
guere, & minus iuridicè dicta emendare. Nec mire-
tur quiſpiam, ſi non omnia clarè, diſtinctè, ordina-
tè, ac plenè tradita ſint; quoniam materia eſt ampliſ
ſima, atq; confuſè à maioribus noſtris tradita. Ex-
cuſationẽ etiam ſuadeat, ꝙ non continuatis lectio-
nibus; ſed interpellatis, & ſolũ feſtis diebus, & inter
uallatis quandoq; ſeptimanis, atq; inter ipſa tempo
ra interpoſitis quotidianis lectionibus, diuerſam,
ac penitus extraneam materiam continentibus, ad
quas munere, ac ſtipẽdio publico aſtringimur, lecta,
expoſita, ac tradita extitit. Cedant etiã ad excuſatio
nem forinſecę cauſę, atq; familiaria negotia, quibus
non parum diſtringor; atq; illud adiungo, quòd
1259 † omnium habere memoriam, & medium, in quo
perfecta virtus cõſiſtit, in cunctis ſeruare, potius eſt
diuinũ, quam humanum. Ad quòd auctoritates plu
rimas vide, quæ dixi. j̃.de exceſ.præla. in rubr.

CAP. X·XV.

SVMMARIVM.

1 *Conciliorum quot ſpecies. & nu.5.*
2 *Prouincia quælibet regulariter vnum Achiepiſcopum, & .x.Epiſcopos habere debet.*
Verbum, alios, quid compræhendat.ibid.
3 *Debeo neceſſitatem importat.*
4 *Concilium epiſcopale, quod vt plurimum ſynodus epiſcopalis vocatur, quale.*
5 *Concilium generale dicitur, cui Papa præeſt.*
6 *Cõcilia ꝓuincialia, quãdo celebrãda, et quid in his agẽdũ.*
7 *Præſertim, dictio, implicatiua.*
8 *Relegentes, dictio, iteratiua.*
9 *Iura eſſe in ciuitate parum eſt, niſi ſint qui illa exerceant.*
10 *Clauſula principaliter, & de plano quid denotat.*
11 *Idoneæ, prouidæ, & honeſtæ perſonæ, quæ dicuntur.*
12 *Pęna negligentium obſeruare conſtitutionem huius.c.ſicut olim. de accuſatio.*
13 *Inquiſitio quo caſu valeat, non præcedente infamia.*
14 *Teſtes ſynodales qui.*
Vnde autem eſſe debeant, quales, & quid agere, & quibus expenſis alendi.nu.15.
Et in quibus caſibus, & quouſq; eis credatur.nu.17.
16 *Prælato, an, & quandò miniſtrandæ ſunt expenſæ.*
18 *Officiali vni iurato in leuibus tantum creditur.*
19 *In iudicijs, pro eodem negotio, quis non debet trahi corã diuerſis iudicibus.*
20 *Inquiſitio vnius, alteri non præiudicat.*

Sicut olim. Metropolitani ad cor
rectionem exceſſuũ
& reformationẽ mo-
rũ ſingulis annis facere debẽt conciliũ prouinciale,
in quo debent ſtatuere perſonas idoneas ꝑ ſingulas
diœceſes, quæ ſolicitè inueſtigent, & in ſequenti con-
cilio referant corrigenda; & epĩ debent facere ſyno-
dos epiſcopales ſingulis annis, & publicare agitata
in cõcilio prouinciali; & negligẽtes ꝑdicta, ab execu
tione bñficij ſuſpẽdũtur.h.d. Diuidit in tres partes.
In prima, ꝓuidet de cõcilio prouinciali, & agẽdis in
illo.In.2.de teſtibus ſynodalibus, & eorum officijs.
In tertia, de pęna hęc non ſeruantiũ; & tacitè inſerit
de ſynodis epiſcopalibus. Secũda, ibi, vt aũt. Tertia,
1 ibi, quiſquis.¶ Noto primo, † duas ſpecies concilij:
qm̃ quædã, eſt prouincialis, quædã epiſcopalis. Pro-
uincialis eſt quã facit Archiepiſcopus in ſua prouin
2 cia. Nã † quælibet prouincia dẽt regulariter habere
vnũ Archiepiſcopũ, & decẽ epiſcopos.6.q.3.c.ſcito
te.tradit.ſ̃.de elec.c.corã. & ad hoc cõciliũ vidẽtur
vocari ſolum epĩ, ꝙ probatur hic; quia ſi alij tenerẽ-
tur venire, fruſtra videretur inqri publicatio fiẽda ꝑ
epiſcopos in propria diœceſi, vt not.in.c.fi.ſ̃.de his,
quæ fi.à ꝑla.&.c.grauè.de ꝓben. In contrarium tamẽ
facit tex. noſter, dum dicit ſuffraganeos, & ad alios
in concilio ſubſequenti, &c. poteſt tamen rñderi, ꝙ
per hoc verbum, alios, includantur ſolum capitula
eccleſiarum cathedralium, vel ipſorum capitulorũ
procuratores, qui etiã debent vocari, vt.d.c.fi. Inno.
tñ in.d.c.grauè. videtur concludere, ꝙ tales nõ ſunt
vocandi. Facit ꝙ habetur, 18.diſt.c.qm̃.&.c. placuit.

&.c.ſi

&.c.ſi epiſcopus.&.c.pen.Vel poſſet dici, vt vult Io.
de Imo. qđ alij non ſunt vocandi de neceſsitate; ſi
tamen voluntarie venerint,admittendi ſunt;ita po-
teſt intelligi,qđ habetur in.d.c.fina.Vel dic,ꝙ de ho
neſtate poſſunt;non tamen de neceſsitate.Sed D.m.
in.d.c.fina.tenet expresè, ꝙ capitula cathedralium
eccleſiarum de neceſsitate ſint vocanda, per tex.il-
3 lum,qui loquitur per † verbum,debeant.qđ impor-
tat neceſsitatem, vt not.glo.in ver. debeant.in.clé.
2.de ſta.mo. Subdit tamen ſingulariter per illú tex.
ꝙ ſolū admittant ad tractandū,non aūt ad iudican-
dum,ſeu decidendū. Ad qđ facit tex.ibi, dum di-
cit debent inuitari.& ſic probat,ꝙ non ad iudican-
dum,ſeu decidendum; quia tunc cogerentur venire,
vt.c.ſi epiſcopus.&.c.placuit.18.diſt.Soli igitur epi-
ſcopi ſunt iudices,imò & de ipſis dubitatur, an ſint
loco aſſeſſorum, & Archiepiſcopus ſolus ſit iudex.
Et aduerte; quia non eſt neceſſe, ꝙ in tali concilio
interueniat Primas; ſed ſatis dicitur perfectum, ſi
4 ad eſt Metropolitanus.92.diſt.c.pen.† Conciliū ve-
rò epiſcopale eſt,ꝙ facit ſolus epiſcopus in ſua dice-
ceſi tantum; & ad hoc vocandi ſunt abbates, & alij
prælati, & ſacerdotes, & totus clerus ciuitatis, &
diœceſis.18.diſt.c.decernimus.&.c.ſup his.de mai.
& obe.dūmodo prouideatur eccleſijs iſtorū,vt in di
uinis,& reliquis nō patiantur diſpendiū,arg.c.pen.
ſ.de clem.non reſi. hoc tñ concilium, vt plurimum
appellatur ſynodus epiſcopalis, vt hic &.1.q.7.c.cō
5 uenientibus.Eſt ēt & tertia ſpecies † concilij.ſ.gene
ralis,in quo præeſt Papa,vt.17.diſt.c.multis.Eſt etiā
quarta ſpecies, videlicet religioſorum, vt hic in glo.
ſ.&.c.in ſingulis.&.c.ea quę.ſ.de ſta.mona.& in clé.
7.In fin.de ſta.mo.de materia cōciliorum, vide Inn.
latiſsimè,& Doct.in.d.c.graue.de p̄ben.Secūdo not.
6 ꝙ † talia concilia prouincialia, & epiſcopalia, de-
bent ſingulis annis celebrari; olim verò bis in anno
18.diſt.c.qm.Hodiè de conſuetudine rarò,aut nunꝗ
celebrantur; & malè ſm̄ Io. And.& tales de iure de-
bent puniri;vt traditur hic in fi.Tertio not.quid age
re debeat conciliū prouinciale; quia debet principa
liter intēdere circa corrigendos exceſſus clericorū,
& reformandos mores ipſorum,& ēt laicorum,arg.
7 tex.noſtri, ibi, † præſertim in clero. quæ dictio eſt
implicatiua,vt not.in.c.ex literis.ſ.de homi.&.l.ꝙ
& lex.in prin.ff.de libe.homi.exhib. Item in tali con
cilio legenda ſunt ſtatuta generalis concilij intra ſex
menſes,&c. diſtat ſi ſunt ennumerata hic Io. And.7.cō
ſtitutiones cōciliorum gñalium,& plures alias vti-
les,& morales conſtitutiones,& canonicas;quas hic
vide per eum.¶ Quarto not.ibi, relegentes.hoc ver-
8 bum,ꝙ ſecundum Io. And.† denotat iterationem;
quia per iteratam lecturam fit magis attenta lectio,
ꝙ not.tu ſcholaris, vt non ſolum legas, ſed relegas.
9 Quinto not.ibi, faciant obſeruari; † parum eſſe iu-
ra in ciuitate fore deſcripta, &c.vt.c.vbi periculum
de elect.lib.6.&.l.2.ff.de orig.iur. Sexto not.ꝙ con-
cilium prouinciale, debet præponere in ſingulis diœ
ceſibus perſonas idoneas; quæ ſecundum Hoſt.&
Io.And.& glo.hic, ſunt quaſi quidam teſtes ſynoda-
les,qui debent inueſtigare, & referre concilio;quā
inueſtigationem debent facere ſimpliciter,& de pla
10 no. Et not.hunc tex.ꝙ † hæc clauſula ſimpliciter,&
de plano, interdum denotat informationem extra-
iudicialem; & de his etiam dicetur in.c.ſeq. Et not.
11 † quæ dicantur perſonę idoneæ, ad qđ facit.c.præce
dens. poſt prin.dicuntur enim idoneę ſi ſunt proui-
dæ, & honeſtæ. Prouidę, vt procul videant,ſe infor-
mando, interrogando ſeniores, & honeſtiores. Ho-
neſtæ verò,ne corruptè aliquem falſo infament, vel
differāt,vt.j.de ſymo.c.nemo.& p̄dictarū pſonarum
officiū durat anno, quo finito aliæ eligi debent, vt
omnis euitetᷣ ſuſpitio, ſm̄ Hoſti. & Io. And. Septimo
12 not. † pęnā negligētiū obſeruare hanc cōſtitutionē,
hæc tñ non eſt canonis latæ ſniæ, cum loquatur per
verbum futuri tēporis. Vide q̄ dixi ad hoc in.c. Iu-
13 dæi.2.de Iud.Octauo not.† caſum,in quo valet inq-
ſitio non p̄cedente infamia; & ratio eſt, qa hic non
inquirit contra certam perſonam,nec de certo crie,
dic de hoc,vt dixi in.c.pręced.in.8.q.princ. ¶ Vlti-
mo iſte tex. quotidiè allegatur contra Metropolita-
nos allegantes ſe ignoraſſe vacationem beneficio-
rum,quæ longo tēpore vacarunt;nā cum ipſi debeāt
14 ibi habere † teſtes ſynodales,ex hoc præſumit,ꝙ ſci-
ant,quos ſi nō habent, videtur eſſe in affectata igno
rantia,ſm̄ Io.And.in.c.ex parte, de conceſ. præben.
vbi concludit, ꝙ ſuperior arbitrabitur hoc; & vide
aliquid in.c.2.eo.tit.Glo.2. in.fi.dic, & hodiè habe-
tur in clem.ne in arg.in.fi.de ſtatu mo.¶ Glo.3.tra-
15 ctat de teſtibus ſynodalibus;† vn̄ debeāt eſſe; & qua-
les, & qd agere debēt, & vn̄ debeāt habere expēſas.
In eadē, ibi, facere non debent, dic, ſm̄ Vincen. ꝙ ſi
iſti ſunt de loco vbi inquirunt,debent ſibi prouide-
re de expenſis;cum ſint vocati in partem ſolicitudi-
nis.2.q.6.qui ſcit.& not.gl.in.c.ſtatutū. de reſcript.
lib.6.& not.in.l.item veniunt.ff.de peti.hære. & hoc
limita, ſecundum prędicta iura: Si verò mitteren-
tur vt delegati; tunc mittens debet prouidere, vt in
auth.de mand.prin.§ illud quoq; & generaliter con
16 cludit,ꝙ † prælato nunꝗ ſunt miniſtrandę expenſæ;
niſi reperiatur in iure expreſſum,vt in viſitatione,&
cōſecratione eccleſię,vt.c.cū ſit.de ſymo. Et aduer-
tē;quia ꝙ dixi, ꝙ debet fieri procuratio per mitten
tem,debet intelligi tam quo ad alia, quam quo ad
expenſas cibi, & potus; nam illas omninò debent
habere à viſitatis,vt habet in.c.ſi epiſcopus.de offic.
ordi.lib.6. & fortè idem dicendum eſt in primo ca-
ſu.Item aduerte.quia ſi iſtis denegarentur expenſæ,
non poſſent coercere aliquem; quia non habent iu-
riſdictionē; ſed debent referre epiſcopo, vt Metro-
politano,qui corrigat illos,ſm̄ Hoſti. & Io. And. al-
legant.c.fi.de offi.archiepi.&.c.1.de empt.& vendi.
& facit, ꝙ not. glo.ſeq.in princip. Glo.fi. infert du-
bium.& ſol.& quærendo, & obijciendo reſpondet,
& infert; ꝙ diminuta videtur Archiepiſcoporū po-
teſtas; & ſubdit, ꝙ iſtis minus creditur, quam alijs
officialibus,& rationem reddit,& ſubdit,ꝙ per in-
quiſitionem prelatorum iſti ſuum officium non di-
mittunt. In eadē,ibi,ſed ſufficit,ꝙ ſint honeſtę. dic,
ſm̄ Hoſti. ꝙ non eſſet improbabile; ꝙ iſti iurarent,
cū inſtituunt; & hoc videtur expreſsè probari in.d.c.
ep̄us.in ſynodo.vbi ponitur forma iuramenti. Facit
c.præterea.de teſtib.cogē.In eadem, ibi,hodiè verò
non poſſunt.& ibi, alia ſuperflua.dic. ſm̄ Doc. ꝙ iſta
pars gl.eſt ſuperflua;quia iſte tex.loquit̄ de concilio
prouinciali,cui fienda eſt relatio; & non de Arch.e-
piſcopo viſitante. Archiepiſcopus enim pōt viſitare

totam prouinciam etiam ſine iſtorum relatione; &
etiam ſi nõ apparet de negligentia epiſcoporũ, vt.c.
17 1.& fi. de cenſi.lib.6. ¶ In eadem, ibi, †minus cre-
ditur q̃ alijs. dic, ſm̃ Hoſti. ꝙ aut iſti nuntiãt noto-
ria, & eis creditur, ſicut alijs, vt.l.ab accuſatione.§.
nuntiatores.ff.ad Turpil.&.l.ea quidem.C.de accu.
Aut non nuntiant notoria; & non creditur illis, vt
l.ſinguli.C.eo.tit.pluribus verò iuratis creditur, do-
nec probetur contrarium, vt.d.c.præterea.de teſtib.
cogen.& ſequuntur hic Io.And. & Doct.& Bar.in.l.
18 diuus.ff.de cuſto.reo.qui vult, ꝙ† in leuib' credatur
vni tm̃ officiali iurato. In fi.glo.dic, ſed quærit hic
Io.And.poſt Ioan.gloſſat.q̃d ſi Archidiac.vult inqui
rere in aliqua villa, & iſti inquiſitores veniunt, & vo-
lunt, & ipſi inquirere; an omnes poterunt inquirere;
& dicit, ꝙ† in iudicib' planũ eſt, ꝙ pro eodem nego
tio coram diuerſis quis trahi nõ debet, vt.c.ex teno
20 re.ſ.de reſcript. Sed hic aliud videtur dicendũ; † q̃a
vna inquiſitio non præiudicat alteri. Subdit tamẽ, ꝙ
non poſſunt inquirere ſine licentia Archid. 80.diſt.
non debere.& quia plena inquiſitio Archid. præiu-
dicat ſemiplenè; & ſequitur Vincen. ſed hoc vltimũ
non placet hic D. Ant.nec Io.de Imo.nec D.m. qui
volunt, ꝙ etiam ſine licentia Archid. poſſunt inqui-
rere auctoritate huius.c. & quia non habent referre
Archid. ſed concilio prouinciali. Item quia viſitãt
abſq; iuriſdictione, interrogando ſeniores, & alias
perſonas diſcretas; & ſic non impediunt Archid.vel
alium ordinarium.

CAP. XXVI.

SVMMARIVM.

1 *In litteris eſt fienda mentio de ordine.*
2 *Differentia inter excommunicationem, & ſuſpenſionem.*
3 *Lite pendente inter ſuperiorem, & ſubditũ ſuper ſuperioris criminibus, non debet ſuperior aliquid agere contra ſubditum.*
4 *Subditus ſi excommunicetur, an poßit talis per delegatũ ad inquiſitionem, abſolui ſine ſpeciali mandato.*
5 *Demandato principali, omnia videntur demandata.*
9 *Suſpenſus, & excommunicatus poſsunt repelli à teſtimonio. & nu.21.*
7 *Monachus ſpoliatus poteſt agere poſſeſſorio contra Abbatem.*
8 *Monachus nec proprietatem, nec poſſeſſionẽ proprio nomine habere poteſt.*
6 *Poſſeſſorium recuperandæ datur pro ſpoliatione illegitimè facta per iudicem.*
10 *Verba de plano, & ſine ſtrepitu quid important, & nume.28.*
11 *Appellãs ꝓ ſe, & adhærentibus eos includit, et ibi ratio.*
12 *Inquiſitor, de quibus habeat inquirere contra regulares, & qualem ordinem ſeruare debeat.*
13 *Iuramentum de tacenda veritate an valeat.*
14 *Pendente lite monachus non abſoluitur ab obedientia, niſi præiudicat liti.*
15 *Monachis denuntiãtibus Abbatem, vel promouentibus inquiſitionem, ſunt miniſtrandæ expenſæ.*
16 *Inquiſitor poteſt deputare proſecutores ad inquiſitionem,*
17 *Inquiſitus ſi appellet, vel aliter dicat ꝓceſſum nullum contra ſe, tunc non eſt citandus promotor inquiſitionis.*
18 *Plures poſſunt eẽ promotores, et ꝓſecutores inquiſitionis.*
19 *Cętera, hæc, dictio quid ſub ſe contineat.*
20 *Promotores, & denuntiatores inquiſitionis videntur eſſe principales in cauſa.*
An aũt in eadem poſſint teſtificari. ibid.
22 *Suſpenſionum multæ ſpecies.*
23 *Edictum de teſte, eſt prohibitorum.*
24 *Differentia eſt inter litem motam, & litem cęptam.*
Et quæ dicatur lis cępta. nu.25.
26 *Inimicitiæ ex denuntiatione, vel promotione inquiſitionis cauſantur.*
27 *Prælatis etiam regularibus inquiſitis, debent exhiberi nomina teſtium.*
29 *Actionis ciuilis; vel accuſationis, vel ꝓſecutionis criminalis, quis ſit effectus.*
30 *Pœnarum, quot ſint genera, tàm ciuiliter, quàm criminaliter.*
31 *Pœna quando pro delicto imponitur, an imponatur per quemlibet modum agendi.*
32 *Iudex, an poſſit moderare pęnas à iure impoſitas.*
33 *Sententię latæ criminaliter, an trahant ſecũ executionẽ.*

Olim. Sententiæ excommunicationũ,
ſuſpenſionum, vel interdicta, la-
tæ poſt denuntiationem per ab-
batem denuntiatum, vel alium pro ipſum in mona-
chos denuntiantes, vel adhærentes eiſdem relaxan-
tur, ſpoliati reſtituuntur, & iuramenta de veritate ta
cenda relaxantur, dicta teſtium denuntiato tradun-
tur, & expenſæ de bonis monaſterij debentur mona
chis proſequentibus inquiſitionem; nec pp hoc ab-
ſoluuntur ab obedientia abbatis, dũmodo obedien
tia nõ præiudicet liti.h.d. Sex ſunt partes poſt deci-
ſam, ſicut ſex ſũt dicta. Secũda, ibi, ac eis. Tertia, ibi,
iuramentis. Quarta, ibi, prouiſio. Quinta, ibi, ſi verò.
Sexta ibi, prędictis aũt. Et in text. ibi, & infra. dic,
ſub iſto.ſ.continetur, qualiter Papa ad inſtantiã mo
nachorum cõmiſerit inquiſitionem ſuper ſtatu mo-
naſterij Tyronenſis, tàm in capite, quàm in mẽbris;
& ꝙ poſt commiſſam inquiſitionem, inquiſitores
inceperunt procedere; & pendente negotio, abbas
aliquos ex prædictis monachis excommunicauit; &
aliquos ſuſpendit, aliquos ſpoliauit, alios aſtrinxit
ad iurandum; ꝙ tacerent veritatem contra eũ; alijs
denegabat expenſas; vnde propter prędicta non ꝓ-
cedebatur in negotio inquiſitionis; quare monachi
habuerunt recurſum ad Summum Pontificem, pe-
tentes vt prouideret; vnde Papa ne retardaretur mo
naſterij reformatio, prouidit vt ſequitur. ¶ Not.
1 primo ex princ.ibi, ordinis, &c. ꝙ† in litteris eſt fien
da mentio de ordine, de quo dic. vt in.c.cum ordi-
2 nem.ſ.de reſcrip. ¶ Secundo not. ꝙ † differentia eſt
inter excommunicationem, & ſuſpenſionem. Excõ-
municatio enim priuat hominem à cõione homi-
num, vt.c. pia.de excep.lib.6. Suſpenſio non. & vide
alias plures differentias, in.c.1.de ſent.excom.lib.6.
& de pluribus ſpeciebus ſuſpenſionũ, vide plenè per
glo.not.in verſ.ſuſpenſi.in clẽ. cupientes de pœnis.
3 ¶ Tertio not. ꝙ † pendente lite inter ſuperiorem, &
ſubditũ ſup criminibus ſuperioris, nõ debet ſupior
aliq̃d agere contra ſubditũ, pp q̃d' poſſit impediri
proſequutio negotij principalis; & ideò nõ poteſt
4 excommunicare ipſum ſubditum. ¶ Sed †, an ſi ex-
commu-

communicatur poſsit delegatus ad inquiſitionem,
talem abſoluere ſine ſpeciali mandato. Io. And. hic
5 dicit, ꝙ ſic; nam † ex quo demandatum eſt principa
le, oia videntur demandata, &c. vt.c. prudeotiam. §.
pen. de offic. de leg. ꝙ intellige ſecundum Hoſti. ſer-
6 uata forma, quæ ibi habetur. ¶ Quarto not. ꝙ † ſu-
ſpenſus poteſt repelli à teſtimonio; ſicut excõica-
7 tus, de quo dicam in glo. 1. Quinto not. ꝙ † mona-
chus ſpoliat' poteſt agere poſſeſſorio contra abba-
8 tem. Sed contra hoc videtur obſtare, q̃a † monachus
nec proprietatem, nec poſſeſsionem habere poteſt
proprio nomine. 12. q. 1. c. nolo. & c. non dicatis. &
hoc vſq; adeò, ꝙ nec propriã veſtem dicĩt poſsidere,
vt not. gl. in. d. c. non dicatis. Sed ad petendam reſti-
tutionem poſſeſsionis, neceſſe eſt ꝓbare poſſeſsio-
nẽ, ſeu poſſeſsionis ſpoliationẽ; vt c. conſultationi-
bus. ſ. de offi. deleg. ergò, &c. Sol. dicit Inno. ꝙ iſta
reſtitutio fit potius ex gratia, q̃ ex iure. Hoſti. verò
dicit, qđ imo etiam per viam iuris, ſaltem ex vi de
nuntiationis, arg. not. in. c. dilecta. ſ. de reſcript. &
l. 1. §. qđ autẽ. ff. de offi. præfe. vrb. Aduerte tamen;
quia potes breuiter concludere, qđ ſi ſpoliatio fuit
facta de monaſterio; puta, ꝙ fuit expulſus, procedit
opinio Hoſti. quia ſicut clericus expulſus à benefi-
cio ſuo, vel à iure præſtandæ vocis, poteſt agere poſ
ſeſſorio; licet prædictorum non habeat dominium;
ita religioſus põt peti reſtitui ad monaſterium, cum
per ingreſſum acquiſiuerit ius in illo, vt ibi deſerui-
ret, & alimentaretur, arg. c. porrectum. & c. fin. de re
gula. Si verò intelligeres, ꝙ iſti fuerant ſpoliati de
prioritatibus, quos poſsidebant, Inno. dicit, ꝙ non
põt agi poſſeſſorio recuperandę, arg. c. cum ad mo-
naſteriũ. §. tales. ſ. de ſtatu regula. & ratio eſt; quia
ipſi non poſſunt dici ſpoliati, cum non poſsideant
nomine proprio, Goff. Hoſt. & Doct. videntur velle,
ꝙ ſi poſt cęptum negotium hoc fuerit attẽtatum, ꝙ
debeant reponi in priſtinum ſtatum, per tex. noſtrũ,
& id ꝙ habetur in. c. dilectus. ſ. eod. & ſ. de conſti. c.
cum M. in fi. Sed fortè poſſet dici, qđ ſi eſſet aliquis
prioratus, à quo nõ poſſet reuocari ad nutũ abbatis,
ꝙ fortè ratione talis iuris daretur quaſi poſſeſſoriũ
recuperãdæ; circa ꝙ vide, ꝙ dixi in clẽ. 1. de ſupple.
neglig. prælat. Sed ſi ad nutum abbatis poſſet reuo-
cari; tunc per viam ordinariam non poſſet petere
reſtitutionem; ſed per viam denuntiationis implo-
rando officium ſuperioris, vel per viam attentati li-
te pendente, ex quo impediretur proſequutio ne-
gotij, arg. not. per Inno. in. c. inſinuante. ſ. ne cle. vel
mona. & per Io. And. in. c. cum ſingula. de præben.
lib. 6. in nouel. & adde prædictis quæ dicuntur in. c.
cum dilecta. & c. edoceri. ſ. de reſcript. ¶ Sexto not.
9 ꝙ † poſſeſſorium recuperandę datur etiam pro ſpo-
liatione illegitimè facta per iudicem, vt. c. conque-
rente. ſ. de reſtit. ſpol. aliqd dixi in. c. ad petionẽ. ſ.
10 eo. ¶ Septimò not. † de iſtis verbis, de plano, & ſine
ſtrepitu; important enim iuris rigoroſi ordinis rela-
xationem, de quibus per tex. & glo. in clem. ſępè de
verb. ſign. & Bar. in extraua. ad reprimendũ. in verſi.
de planò. & in verſi. ſine ſtrepitu. ¶ Octauo not. ibi,
11 adhærentes eidem. † pro cõi conſuetudine appellan
tium pro ſe, & adhærentibus ſuis, nam virtute iſtius
appellationis defendunt & adherentes; quia ſecun-
dũ Io. And. inuoluuntur, & tenẽtur quo ad pœnas,

fortius debent gaudere priuilegio principaliũ, arg.
c. 1. de offi. deleg. & reg. iur. lib. 6. dixi lati' in. c. vna.
12 ſ. de appel. ¶ Nono not. † de quibus habeat inqui-
rere inquiſitor contra regulares, & qualem ordinẽ
habeat ſeruare, & habes ex tex. ꝙ licet ordo iuris
non ſit vſquequaq; obſeruandus; tamen aliquis ſer-
uandus eſt, Io. And. tamen dicit ponderandum eſ-
ſe tex. in ver. ſi verò. qui dicit contra abbatem, nihil
dicit de monachis; quaſi ſentiat, qđ contra mona-
chos proceditur de plano ſine aliquo ordine; ſed cõ
tra abbatem, qui poteſt remoueri ab adminiſtratio
ne, ille debet ſeruari, qui conſiſtit in veritate, non
in ſubtilitate, vel dic, vt dixi in. c. qualiter. 2. q. 12.
13 princ. ¶ Decimo not. arg. qđ † videtur valere iura-
mentum de tacenda veritate; nam hic mandatur re
laxari; ſed ſi non valeret, non eſſet opus relaxatione.
Hodiè tamen videtur, ꝙ ſit nullum ipſo iure, per. c.
quia plerique. de offi. ordi. lib. 6. & nihilominus pro
ceditur contra eum, qui voluit deludere iuriſdictio-
nem iudicis, & probationis copiam ſubtrahere, ſe-
cundum Goffr. & not. in. c. conſtitutus. ſ. de teſti. &
14 c. fi. de teſtib. cog. ¶ Vndecimo not. qđ † penden-
te lite monachus non abſoluitur ab obediẽtia, ſi nõ
præiudicat liti, vt dixi in. c. ex parte. ſ. eo. ¶ Duode-
15 cimo not. ꝙ † monachis denuntiantibus abbatem,
vel promouentibus inquiſitionem, aut accuſationẽ,
ſunt miniſtrandæ expenſæ à monaſterio, vt dixi in
d. c. ex parte. & not. iſtum tex. ſingularem in hoc ſe-
cundum Abb. qđ ſi tales non poſſunt illas habere ab
Abbate, licitum eſt illas ſubtrahere propria aucto-
ritate, cum ipſi procurent vtilitatem monaſterij, vt
l. ſi procurator. §. ſi ignoranter. ff. mand. nec poteſt cõ
tra eos excipi, vt hic, de ſpoliatione. ¶ Tertiodeci-
16 mo not. qđ † inquiſitor poteſt deputare proſecuto-
res ad inquiſitionem, de quo per Io. And. in. c. cum
clamor. ſ. de teſti. de quo dixi in. c. qualiter. 2. in. 6.
q. princ. ſ. eo. & ſequitur ex iſto tex. etiam aliud, ſe-
17 cundum Io. And. ꝙ † ſi inquiſitus appellat, vel aliter
dicat proceſſum nullum habitum contra ſe, ꝙ nõ ſit
citandus promotor inquiſitionis; & dic, vt dixi in
18 d. c. qualiter. 12. q. prin. Item probat hic tex. ꝙ † plu-
res poſſunt eſſe proſecutores, vel promotores inqui-
ſitionis, vt dixi in. d. c. qualiter. in. 6. q. princ. ¶ Vlti-
19 mo not. ex fine dum dicit, contradictores, &c. † ſub
quo, &c. continetur, videlicet; per cenſuram eccle-
ſiaſticã cõpellant, vt ceſſant à contradictione; & ſic
not. de iſta clauſula, &c. ſcripta abbreuiatè; quia con
tinet primo illud, ꝙ apparet in originali, vt not. glo.
in. c. eſtote. ſ. de reg. iur. Si verò non apparet de origi
nali, vel eſt poſita in protocollo, aut in prima abbre
ulatura notarij, dic, ꝙ ſub dictione, &c. venit illud, ꝙ
eſt de natura illi' clauſulę, vt hic, & c. ſignificauit. ſ.
de appell. & c. ex parte. ſ. de reſcrip. vel ꝙ continet
ex natura cõtract', vt. l. Gall'. §. qdã. ff. de lib. poſthu.
& l. ſi duo patroni. §. Iulianus. ff. de. iureiur. vel ꝙ de
conſuetudine conſuenit apponi. Hæc aũt cõſuetudo
dupliciter accipit; q̃a aut apparet cõſuetudo ipſius
notarij, qui poſuit ipſam dictionẽ, &c. & illa attendẽ
da eſt; põt aũt apparere per alia extenſa in ſimilib'
clauſulis eiuſdẽ notarij; ſi verò nõ apparent alia ex-
tenſa, tunc attẽdit cõſuetudo aliorũ notariorũ, arg.
not. in. l. ꝙ ſi nolit. §. qui aſsidua. ff. de ędil. edicto. &
l. ſi prius. §. placuit. ff. de aqua plu. arcen. & l. ſi quis

locuples.ff. de manumiſ. teſtamen.&.l.1. circa medium.C.commu.de leg.de materia vide Spec.in tit. de inſtru.edit.§.oſtenſo.verſ.quid ſi abbreuiatura.& c.quſtote.j.de reg. iur.&.l. Gallus.§.quidam rectè.ff. de libe.& poſthu.&.l.3.§.1.ff.de vſu.lega.&.c.ex parte.s.de reſcrip.&.c. cũ P.s. de fide inſtru. ¶ Glo.1. quærit.pp quam cauſam fiat hæc relaxatio; & ſol. In eadẽ. ibi, veritas inquiri. dic probaĩ ẽt ſm̃ Goff. & Hoſti. in.c. apoſtolicæ.s. de excep. &.l. conſenſum. C.de repud.&.l.proſpexit.ff.qui. & à quibus.& not. gl.3.in princ.in.c. præced. In eadem, ibi, dum tñ ex alia cauſa.dic, puta; ſi eſſent inimici, vel conſpiratores, vel ſimi. In fi.dic, ſentit ergò gl. ꝙ hæc relaxatio fit, vt poſsint ferre teſtimonium in cauſa prædicta; etiã ſi ſniæ fuerint legitimæ. Sed contra hoc facit;
20 quia † cum iſti eſſent promotores inquiſitionis, vel denuntiatores videntur principales in cauſa; & per conſequens non poſſe teſtificari in dicta cauſa, vt.l. omnibus.C.de teſti. Facit ẽt; quia ex quo inquiſitio eſt cœpta contra ſuperiorem, non videtur ſententias prædictas potuiſſe eſſe legitimas, de quo latius dicam.in glo.ſeq.D.m.ab hoc vt eeſſent dicta contraria dicit, ꝙ ſententiæ non erant legitimæ; & ita ego arbitror intellexiſſe glo. & benè probatur; quia hic fit ſimplex relaxatio; ſed quando excommunicatio eſt iuſta, nõ fit relaxatio; ſed abſolutio, & præſtaĩ cautio debita, de qua in.c.ſacro.j.de ſent.excom. & c.ex parte.j.de verb.ſig.de qua cautione hic nihil dicitur. Nec obſt. qd' glo. dicit de teſtimonio ferendo; quia gl.ſe ipſam limitauit, dum dixit, dum tamẽ alia cauſa legitima non impediat. Et inducitur hęc
21 glo. cum tex.noſtro, ꝙ † ſuſpenſus, poteſt repelli à teſtimonio, ſicut excommunicatus, ꝙ intelligit hic Hoſti. de ſuſpenſo ab homine; vt not.in.c. cum dilectus.s. de conſue. &.c.fi.j. de cle. excom. mini. & ſic dicit intelligendum.c.veniens, de teſti.& idem videtur velle Spec.in tit. de teſte.§.1.verſ. quid de ſuſpenſo. Io. And.hic, remittit ſe ad dicta per eum in d.verſ.ibi autem.in addi.ibi, & dicit, ꝙ.c.apoſtolicę, de excep.per qd' mouetur Spec.non loquitur de teſte, nec dicit ſuſpenſum nõ poſſe teſtificari; imò glo. ibi ſentit contrarium; & ad.c.noſtrum.reſpondet, ꝙ hic debuerunt relaxari dictę ſententiæ, non propter teſtimonium ferendum; ſed vt non legitimæ; quia latæ lite pendente, de quo dic, vt dicam in ſeq. glo.
22 cõcludit finaliter, ꝙ † ſuſpenſionum multę ſunt ſpecies, vt dicit ẽt glo.in clẽ. cupientes.de pęnis. vnde ex illarum varietate; & grauitate culparum, aliter, & aliter iudicandum eſt; quaſi ſentiat, & benè, ꝙ quis rõne ſolius ſuſpẽſionis nõ repellĩ; qa hoc nõ reperĩ
23 prohibitũ iure, & † edictũ de teſte eſt prohibitoriũ, vt.l.1.ff.de teſtib. Facit.c.decernimus. de ſent.excõ. lib.6.vbi fit mentio tantum de excõicatis. Si tamen ſuſpenſio eſſet facta propter graue delictum, tunc repelleretur nõ ratione ſuſpenſionis, ſed virtute delicti, per.c.de cętero.&.c. teſtimonium. de teſtib. & hoc modo poteſt ſaluari opinio Hoſti. ¶ Glo.2.colligit duo argumenta, quę proſequitur, & opponit de c.nomen.quod parum, aut nihil facit. In eadem, ibi,
24 cauſa cępta. dic, ſm̃ Hoſti. ꝙ † differentia eſt inter litem motam, & litem cęptam. Nam mota dicitur dumtaxat lite conteſtata, vt.c.ex parte de verſi.ſign.
25 † Cępta verò, & pendens dicitur etiam per citationes, vt.c.licet. &.c.gratũ.de offi. deleg. quinimò ſm̃ eum, poteſt dici negotium cęptum, poſtq̃ ſciuit inquiſitionem commiſſam, vt.c.meminimus.&.c.ſuggeſtum.s.de appel.& idem tenet hic Io.And.ꝙ non placet hic Io. de Imo. quia ſecundum eum propriè loquendo, lis dicitur cępta lite conteſtata, per auth. qui ſemel.C.quomodo & quando iudex.& in corpore vnde ſumiĩ. Sed tu dic, ꝙ melior eſt opinio Hoſti. & Io.And.quo ad terminos glo. & tex.noſtri, q ſunt de pẽdẽtia litis, vt eſt tex.in.clẽ.2.vt lite pẽd.dic, vt ibi dixi. In eadẽ, ibi, ꝙ credo.dic, & hoc placet hic D. Ant.vnde vult, ꝙ iſtæ ſententiæ non ſunt relaxandæ, ex eo ꝙ latæ lite pendente; quia quo ad potentiam excommunicandi, non obſtat prælato pendentia litis, qui eſt in poſſeſſione illius iuris, & potentiæ. Sed relaxantur; quia impediebant litis exercitium, vel quia erãt iniuſtę; nam fortè Abbas illas tulit ex eo, quia ipſi denuntiauerant ipſum. Hoſti. tamen videtur velle, ꝙ relaxentur; quia latę lite pendente; ſed conclude, ꝙ ſuper articulo, ſeu negotio ſuper quo pendet lis, & in pendentibus, & connexis debet inferior abſtinere, vt.c.cum M.s.de conſtit.& c.vt noſtrum.s. de appell. ſuper alijs verò poteſt in ſubditos exercere iuriſdictionem, niſi impediretur pſequutio litis, vel niſi fortè recuſaretur occaſione pendentię litis, vt dixi in.c.ad hæc.s.de appel. quia
26 † ex tali denuntiatione, vel promotione inquiſitionis videnĩ cauſari inimicitię, vt ex accuſatione, vt dixi in.c.repellanĩ.&.c.cum P.&.c.meminimus.s. eo. Aduerte tñ, ſi delictũ ſubditi eſſet notoriũ, & pœna certa, nõ poſſet recuſari, arg.eorũ quæ dixi in.c.ꝑꝑ ſuit.s.de appel.& not.Inno.in.c.ex parte.1.j.de verb. ſign. ¶ In glo.in verbo de plano.dic, vt dixi.s.in notabi. In gl.in verſ.tacenda.dic.vt dixi in notabilib'. In gl.fi.ibi, teſtiũ nomina.dic, nota benè hanc glo.q̃
27 vult, ꝙ † ẽt prælatis regularibus inquiſitis ſint exhibenda nomina teſtiũ. Hoſti.verò hic tenet cõtrariũ, mouet quia in litera noſtra nõ fit mentio de nominibus teſtium. Itẽ, qa exhibere nomina teſtium, conſiſtit in ſubtilitate iuris, q̃ contra regulares eſt omittenda; ſed cõiter * plus placet gl. per.§.debet. quem allegat glo.nam ibi dicitur, ꝙ ideò nomina teſtium non ſunt ſupprimenda, ne detur audacia infamandi; ergò nõ ex ſubtilitate, ſed ex bona ęquitate ſunt nomina exhibenda; ergò, & cum agĩ contra prelatum regularem non ſunt omittenda, ad ꝙ text.not.& ꝙ ibi traditur in clem.ſępè de verb.ſign. vbi ponitur;
28 ꝙ † per iſta verba ſimpliciter, & de plano, &c. nunq̃ intelligitur remiſſus ordo, qui fuit adinuentus obuiando malitijs, vt eſt iuramẽtũ calumnię. Nec obſt. q tex.nr̃ non facit mentionem de nominibus; quia imò videtur illa tacitè includere, cum dicat, ꝙ detur copia dictorum, & in dictis cõiter dicitur talis iuratus, ſic dixit, &c. fatetur tñ hic D.m. ꝙ ex cã poſſent ſupprimi, per text.notab. in.c.fi. de hęret. lib.6. & quòd not. Inno.in.c.quoniam.in princ.s.vt lite non cõteſt. Facit ꝙ dicit Hoſti.qui dicit, ꝙ in caſu huius c.eſt arbitrariũ. Dic tu de hoc, vt dixi in.c. qualiter. 2.s.eo.in.12.q.princ. nec benè dicunt Doct. hic, ꝙ in ꝓceſſu contra regulares fit alia ſpecialitas; videlicet, ꝙ põt fieri non ꝓcedẽte infamia, vt dixi in.d.c. qualiter.in.9.q.prin. Nec obſtat tex.noſter, qa loquitur in inqſitione gñali. Vltimo aduerte; quia D.Ant.

poſt

poſt Inno.proſequitur hic quinq; queſtiones.Prima,
29 †quis ſit effect' actionis ciuilis,vel accuſationis, ſeu
30 proſequutionis criminalis.Secũda,† quot ſunt gene
ra pœnarum,tàm de iure canonico,quàm ciuili.Ter
31 tia,†vbi pro delicto imponitur certa pœna,an dicta
pœna imponat per quemlibet modũ agẽdi.Quarta,
32 †an iudex poſsit moderare pœnas à iure impoſitas,
& quando,& quid ſi nõ repetitur determinatũ,quæ
33 pœna veniat imponenda.Quinta,† vtrum ſententię
latę in cã criminali trahãt ſecum executionẽ.De his
quæſtionibus vide hic per eos;quia hic nõ cõgruũt.

CAP. XXV.

SVMMARIVM.

1 *Contra prelatum infamatum de dilapidatione,inquiritur de veritate; & interdum interdicitur ſibi omne genus alienationis.*
2 *Dicta paucorum licet non infament,tamẽ ad dictũ paucorum denuntiantium committitur inquiſitio.*
3 *Papa per ſimplicem commiſſionem,nõ creditur velle violare regulas iuris.*
4 *Papa eſt ſolutus à rigoroſitate infamię.*
5 *Canonici poſſunt denuntiare proprium Epiſcopum,maximè de dilapidatione.*
6 *Epiſcopus interdum minus canonicè eligitur, ſeu promouetur ad epiſcopatum.*
7 *Sententia lata contra ius litigatoris tranſit in rem iudicatam,ſi non appelletur.*
8 *Formæ defectus;an ſuppleatur,vel non.*
9 *Prodigalitas circa quæ verſetur;& vbi quid ſit prodigus.*
10 *Famam perdere grauius eſt, quam bona.*
11 *Honor anteponendus eſt omni lucro.*
12 *Inquiſitio;quò in loco ſit facienda.*
13 *Iudex,qui habet cognoſcere de aliquo articulo, & referre,poteſt ſtatuere terminum partibus ad comparendum coram ſuperiore.*
14 *Iudex à quo;poteſt ſtatuere terminum appellanti.*
Et an talis terminus in dubio dicitur peremptorius; nu.15.
16 *Remiſſionis ſcriptura debet fieri ſigillata.*
17 *Sigilla per cumpatriotas probari poſſunt.*
Et eorũ ſit frequens probatiõ per comparationẽ. nu.18.
19 *Scripturæ ſigillatæ ſigillo authentico magis creditur;quàm inſtrumento.*
20 *Infeudatio ſapit naturam alienationis.*
21 *Locatio ad longum tempus, dicitur alienatio.*
22 *Prælato quando interdicatur adminiſtratio lite pẽdente.*
23 *Vendendi verbum non comprehendat alias ſpecies alienationis.*
24 *Communis vſus loquendi præualet proprio ſignificatui.*
25 *C.1.extra de his quæ fiunt à prælat. intellectus.*
26 *Perſonaliter qui debet aliquid expedire, non poteſt alij committere.*
27 *Citatus perſonaliter,an poſſit cõparere per procuratorẽ.*
28 *Alienatio facta per prælatum pendente lite de dilapidatione,quando valeat.*
29 *Obligãs ſe ad non alienandum per contractum, ſi alienat, alienatio ipſo iure eſt nulla.*
30 *Prælatus,vel alius contra quem pendet inquiſitio de ſuſpecto,non poteſt alienare etiam mobilia.*
Et an poſſit adminiſtrare, nu.31.
32 *Tutor pendente lite de ſuſpecto remouetur ab adminiſtratione.*
33 *C.quia ea.3.q.2.intellectus.*
34 *Notorium, & ſententia æquiparantur.*
35 *Verbum,penitus,quid importet.*
36 *Res quæ ſeruando ſeruari non poſſunt,non veniunt in generali prohibitione.*

Prelatorum.

1 † Contra prælatum infamatũ de dilapidatione inquiritur de veritate;& interdum interdicitur ſibi omne genus alienandi.h.d.ſecundum Io.And.vel melius.Contra prælatum denuntiatum de dilapidatione,fit commiſſio ſuper veritate inquirenda; & pẽdente negotio debet ſibi interdici poteſtas alienandi.h.d. Diuiditur in duas partes, in prima, ponitur de denuntiatione epiſcopi. In ſecunda, commiſſio ipſius. ibi,diſcretioni. Quæ ſecunda ſubdiuiditur; quia primo mandat inquiſitionem fieri,& remiſſionem,& inquiſito terminum aſſignari,ſecũdo,præcipit interdici poteſtatẽ alienãdi. ibi,poteſtati.¶ No-
2 ta primo,ꝙ† licet dicta Paucorum nõ infamẽt, vt.c. inquiſitionis.in.fi.ſ.eo.tamen ad dictũ paucorũ denũtiãtium committit inquiſitio, & dicit hic Hoſt.ꝙ iſti primò inquirẽt ſuper infamia.Sed Io.And.tenet contrarium,vt dixi in primo ſummario; ſed dictum Hoſtien.plus placet hic.D.m. quia ex quo Papa non expreſſit de infamia, & quòd talis eſſet infamatus, commiſſa ſimpliciter inquiſitione veritatis,videtur, quòd prius debeat inquiri de infamia,cum nõ ſit ve-
3 riſimile,quòd† per ſimplicem commiſsionem Papa voluerit violare regulas iuris. Ego arbitror poſſe ſaluari vtrunq; dictum,hoc modo,quòd aut committitur inquiſitio ſuper veritate ſimpliciter,ita vt inquiſitor tãdem,habeat punire, & tunc procedat dictũ Hoſt. aut committitur inquiſitio ſuper veritate, ita vt inquiſitor habeat cognoſcere,& referre Summo Põtefici, & tunc procedat opinio Io.And.Ita loquitur textus noſter. & ratio eſt;qa cum iſte inqſitus à Summo Pontifice ſit receptus ſecundum merita, vt hic in tex.ſatis eſt,quòd Papa cognoſcat de veritate;qa
4 † ipſe ſolutus eſt ab hac rigoroſitate de infamia, & ab infamię ordine, vt not.in.c.in.noſtra.ſ.de ſepult. &.l.princeps.ff.de leg. Vnde ſecus arbitror,ſi talis cõmiſſio ſit per inferiorem; & adde quę dixi in.c.cum oporteat.ſ.eo. & vide quæ latius dixi in.c.qualiter.l 2.ſ.eo.q.1 in.9.artic.princ.&.q.4.prædic.9. artic.
5 princ.¶ Secundo not.quòd† canonici poſſunt denũtiare proprium epm, maximè de dilapidatione,pro-
6 batur in.c.licet.ſ.eo.Tertio not,quòd † interdũ minus canonicè eligitur, ſeu promouetur ad epiſcopatum, vt contingere poteſt ſecundum Io. And. videlicet; quia fuerit per vim intruſus; vel per laicalem abuſum,vt.ſ.de elect.c.quiſquis vel per ſymoniam, vel quia exiſtens in peccato mortali,vt.c.penulti.ſ. de electione.ſecus ſecundum Ioan. And.ſi fuiſſet defectus formæ; quia talis defectus ſuppletur in confirmatione,ſicut in ſententia lata ſuper ætate.ſ.de ele-
7 ction.c.cum dilecti.Facit,quia † ſententia lata contra ius litigatoris,tranſit in rem iudicatam,ſi non appelletur, vt.c.cum inter.ſ. de re iudic.de hoc artic.
8 † an defectus formæ ſuppleatur, vel non; vide per glo.

glo. & Doct.in.c. ꝙ ſicut.ſ.de election. Aduerte tñ; quia quòd dixi de mortali peccato, non videtur ſim pliciter verum; niſi peccatum ſit graue, vide not. in c.ſicut noſtris.ſ.de iureiur.&.c.ex tenore. &.c.fi.de ſ.de tempo.ordinan.& vide quæ dixi,in.c.omnipo-
9 tens.ſ.co. ¶ Quarto not.quòd† prodigalitas nõ ſolum verſatur circa res; ſed etiam circa famam. Dicitur autem prodigus famæ, qui turpiter viuendo non curat de infamia; & talis ſui ipſius crudelis dicitur. 12.q.1.nolo.11.q.3.non ſunt. Et nota, vt ſis diligens
10 bonæ famæ conſeruator, † nam grauius eſt perdere famam, quã bona.6.q.1.ex merito.&.c.deteriores, &.l.in ſeruorum,in.fi.ff.de pœnis. vnde Eccleſiaſtes. c.41.Curam habe de nomine; quia magis perſeuerabit tibi, quam mille theſauri. Vnde Bal.in.l.rectè.C.
11 vnde vi.dicit, quòd† quis debet honorem anteponere omni lucro, vt probatur in.l. Iulianus.ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamẽ.& Ariſto.in Oeconomi.inquit, Grauiter fert vnuſquiſq; ſama priuari. Hoſti.autem hic dicit, quòd hinc proceſsit illud vulgare, Si nõ caſtè, tamẽ cautè.& probatur, quia licet occulta fornicatio turbet bonam conſcientiã, vt in.c.fi.ſ.de tẽp. ordi.tamen manifeſta, manifeſtius reprobatur. Vnde prima ſuſpendit quo ad Deum; manifeſta uõ quo ad homines etiam, vt in.c.noſtra.ſ.de cohab.cle. &
12 mul. ¶ Quinto not, quòd † inquiſitio debet fieri in loco, vbi moratur inquiſitus, vt dixi in.c.qualiter.2.
13 ſ.eo.Sexto not.arg.pro, & contra, quòd † iudex qui habet cognoſcere de aliquo articulo, & referre, poteſt ſtatuere terminũ partibus ad cõparẽdũ corã ſuperiore, cui fienda eſt relatio. Facit litera noſtra, in, verſ.eidẽ.In cõtrariũ facit, qa ex quo iſta aſſignatio fit ex mandato Papæ, videtur, quòd ceſſante mandato non poſſit fieri. Primum dictum tenent hic Inn.& Io.And.quia in conſequentiam videt hoc cõmiſſum illi, qui habet referre; ne cauſa remaneat ſine termino. Facit etiam; quia† iudex à quo appellatur, poteſt terminum ſtatuere appellanti, vt.c.perſonas.&.c.cũ. it.ſ.de appell.& dixi in.c.ſæpè.eodem tit.ergò fortius debet poſſe iſte, à quo non appellatur; & tenet Specul, in tit.de remiſ.§.2.in prin.&.§. videndum, post prin.& verſi.hoc quoq;.dicit tamen hic Inno.& poſt eum D.m. quòd ſi ab iſto iudice fuit appellatum, & ipſe non detulit appellationi, quòd non poteſt amplius hũc terminum ſtatuere; quia ſuper principali nõ poteſt, ex quo appellatum eſt; ſuper appellatione non poteſt; quia illi non detulit. Sed aduerte, quia hoc vltimum non eſt verum, quòd non deferens nõ poſsit terminum ſtatuere, vt dixi in.d.c.perſonas, verſi.quarto quæro.&.c.peruenit.ſ.de appell. & eſt tex.in.c.1.de appell.lib.6.&.c.cum appell.eo. tit.& lib.& per Spec,in tit.de appel.in quarta parte, in forma quæ incipit, reijciendo. Plura ad hunc articulum tangunt hic Inno.& Io.de Imol.ſed quia non pertinent ad materiã noſtram, dic, vt per eos. Verũ
15 autem† talis terminus in dubio dicatur peremptorius, quidam dicunt, ꝙ non; niſi hoc exprimatur, vnde iſte erit iterum citandus, per not.in.c.cõſuluit.de offi.de leg.&.l.ad peremptorium.ff.de iud.Spe.tenet contrarium in tit.de remiſ.§.2.circa princ.&.§.vidẽdum. & notat glõ in clem.1.de excep.& tenet Inno. in.c.ſæpè.de appell.D.Ant.concordat dictas opiniones, dicens, ꝙ aut partes fuerunt præſentes quibus aſsignatus eſt terminus; & procedit ſecunda opinio, per not.in.l.2.C.quomodo & quando iudex, & glo. in.d.c.cõſuluit. ſed ſi partibus abſentibus, procedit prima opinio, vt not.in.d.l.ad peremptorium. ſed quia hęc diſtinctio ſimpliciter non videtur vera, dic, vt dixi in clem.1.de dolo, & contum.&.c.ſępè.de ap
16 pell. ¶ Septimo not.ꝙ† ſcriptura remiſsionis debet fieri ſigillata; ratio eſt ſecundum Io.And.hic, quia ſi fieret non ſigillata, ſed publica; poſſet negari tabellionem fuiſſe, qui ſcripſit, vt.c.ſcriptum.de elec.&.c. cum.P.de fide inſtr.dixi in clem.1.de procur.Sed tu poſſes dicere, ꝙ etiam poſſunt ſigilla negari.Sol.dicit Io.And.ꝙ.hoc eſt verum; ſed non ita faciliter, aut
17 frequenter. Facit.l.nam ad ea.ff.de leg.Nam † ſigilla per compatriotas qui ſunt in curia probari pñt faciliter; cum plures poterunt inueniri cognoſcentes ſigillum, qui tamen non interfuerunt creationi
18 tabellionis.Et quia† de ſigillis fit frequens probatio per comparationem; ſed melior videtur ratio, ꝙ iſta remiſſio ſit ſigillata, ne quid falſi committatur, nam faciliter appareret, ſi aperiret.& aliqualiter cera frãgeretur, vt.c.cum olim.ſ.de offi.deleg.& ſic videtur
19 inferendum, ꝙ† magis ſit credendum ſcripturæ ſigillatę ſigillo authentico, quam inſtrumento, de quo p Hoſt.in.c.quoniam contra.ſ.de prob.&.c.cum à nobis.ſ.de teſtib.de hac materia vide quæ dixi in.c.2. ſ.de fide inſtru.& in.d.clem.1.de procu. ¶ Octauo
20 not.quòd† infeodatio ſapit naturam alienationis, vt
21 c.nulli.de reb.eccl.non alien.nec mirum, quia† hæc locatio ad longum temp⁹ dicitur alienatio, vt dixi, & ibi not.glo.in clem.1.de reb.eccl.non alien.licet glo.in.l.pen.§.inſtitutio.ff.de leg.2.dicat, ꝙ etiã ille qui locat ad centum annos nõ dicitur alienare, quę cõmuniter *reprobatur, vide Bal.ſing.in.c.1.§.aut ſi libellario.quib.modis feud.amit. ¶ Nono nota ſe
22 cundum quoſdam caſum, in† quo lite pẽdẽte interdicitur adminiſtratio prelatis; quando, ſcilicet; timetur de dilapidatione, ſeu de aliquo alio periculo; & ſic tenet D.Ant.Aduerte; quia hic non dicitur, quòd interdicatur adminiſtratio, ſed ſolum poteſtas alienãdi; & cõtra iſtud notab. facit ꝙ dixi.ſ.in præced. c.& quòd dicam in gl.fi. ¶ Vltimo not.ex fine, quòd
23 †verbum, vendendi non comprehendit alias ſpecies alienationis, ſed ſolum illam, in qua interuenit pretium. In contrarium tamen facit.l.ſtatuliberi à cæteris.§.Quintus.2.ff. de ſtatulib. & not.in.l.illicitas.ff. de offi.pręſid.in quibus, ꝓbatur, ꝙ appellatione venditionis venit omnis ſpecies alienationis. Sol. dicit hic D.m.ꝙ vbi fit mẽtio de pretio, tunc intelligit⁹ de propria vẽditione, & aliæ ſpecies alienationis nõ comprehenduntur, ad hoc.l.1.C.de prædijs decu.ſine decre.non alien.lib.10. Si verò non fit mentio de pretio, tunc ſecus. Sed aduerte; quia primum membrum videtur expreſſè contra tex.in.l.fi.C. de prædijs decur.lib. 10. & ideò Bald. in.l.2.C.de vſucap. pro empto.dicit, ꝙ verbũ, vẽditio, cõprahẽdit alias ſpecies alienationis, vel nõ cõprehẽdit, ſm ſubiectã materiam, & ſecundũ cãm prohibitionis, cui adiungitur, vt not.ibi glo.& not.in.l.2.§.fi. quę res pigno. oblig.poſ.vel dic, vt Bal.in.d.l.2. ꝙ aut eſt ꝓhibitio extraordinaria, & irregularis; & tũc appellatione vẽditionis nõ cõprehẽditur oĩs ſpecies alienationis, vt d.l.fi. Aut ẽ ordinaria, & regularis; & tũc cõtinet oĩs

ſpecies

ſpecies alienationis. Vide de hoc in.d.iuribus latius,
24 de † cõmuni tamen vſu loquẽdi, qui pręualet ẽt pro-
prio ſignificatu, appellatione venditionis venit ſola
25 venditio, quæ cum prætio fit, & † ita poteſt intelligi.
c.1.§.de his quæ fiunt à prælato.in princ.& Domin.
in primo notabi.& mihi placet; q2 cõis vſus ꝑualet,
vt dixi, per.l.librorum.§.ꝙ tñ Caſsius.ff.de leg. 3.&
l.Labeo.ff.de ſuppelle.leg.&.c.ex literis.de ſponſ.di
xi in rubr.de cau.poſ.tract.primo.art.5.q.1.¶ In gl.
26 ſuper.ver.perſonaliter.in fi.dic, not.ex hac gl.ꝙ † il-
le qui debet aliquid perſonaliter expedire, illud nõ
põt alij cõmittere expediendum, vt not.in.c.cum di
lecta.§.de reſcrip.nec habet locũ regula, qui p aliũ.
de reg.iur.lib.6.vide glo.not.coniuncto tex. in ver.
publicè,& perſonaliter.in clẽ.1.de vita & hon.cle.&
not. Bar.in.l. aut q aliter fecit.§. hæc verba.ff. ꝙ vi
aut clam.&.l.hæc verba.ff.de adult.qđ not.pro ſtatu
tis imponẽtibus pęnã aliquid perſonaliter facienti.
27 † Vtrũ aũt citatus vt perſonaliter cõpareat, poſſit p
procuratorẽ cõparere, vide not.in.c.fin.de dila.& la
tius per Doc.c.1. de ind.lib.6. ¶ In glo.fi.in fi.dic,
28 Videtur ergò gl.noſtra velle, ꝙ † pẽdẽte lite de dila-
pidatione contra pręlatum, valeat alienatio facta p
eũ; niſi ſit ei interdicta; ſed poſtq̃ ei interdicta eſt; ali
enatio eſt ipſo iure nulla; & hoc tenet Inno. quẽ ſeq
tur D.m.mouet; q2 ſicut nõ valet alienatio facta cõ
tra legẽ mortuã, vt.c.ſiue exceptione.12.q.2.&.in re
gula, q̃ cõtra ius. de reg.iur.lib.6. ita nec valet facta
29 cõtra legẽ animatã; ſecus † ſi p cõtractũ aliqs ſe obli
gauit ad nõ alienãdũ; quia tunc alienatio ipſo iure
eſt nulla, de quo articulo vide Inn.in.c.Raynald'.§.
de teſtam.& per Doc.In.l.fina.C.de reb. alien. non.
alien.& Bar.& Moder.in.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de
leg.1.&.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de ver.oblig. & Bal.
in.l.voluntas.C.de fideicom. dixi latè in rubrica, de
cauſa poſſeſ.& proprie.in primo tractatu.artic.quin
to.q.9.verſ.4.impeditur.& verſ.5.impeditur.& verſ.
6.impeditur.& verſi.7.impeditur. Sed quo ad ꝓpoſi
tũ noſtrũ, vt videtis glo.tenet, ꝙ ſi nõ eſt nõ eſt inter
dicta alienatio, tenet ipſa alienatio, intellige tñ fa-
cta cũ debitis ſolẽnitatib', & in caſu licito. Facit, q2
ex quo remanſit in adminiſtratione, videt̃ poſſe alie
nare; & idem tenet Io.And.in.c.veritatis.§.de dolo
& cõtu.vbi dr̃, ꝙ irritãtur tñ alienationes factę poſt
interdictum, vel excõicationẽ, vel ſuſpẽſionẽ; & ita
30 refert hic.D.m.Hoſt.verò dicit, ꝙ † ille, cõtra quẽ pẽ
det inquiſitio de ſuſpecto, nõ poteſt alienare ẽt mo
bilia, per iſtum text. qui indiſtinctè dicit interdictã
eſſe ꝑtãtem alienandi, dicit tñ, ꝙ poterit vẽdere q̃tũ
ſibi erit neceſſariũ pro expenſis epiſcopatus, per id
quod habet.§.in.c.præced. Ego verò arbitror ita di
31 ſtinguendum; videlicet, ꝙ aut quęrimus, † vtrum pẽ
dẽte inquiſitione, vel accuſatione de dilapidatione,
vel de ſuſpecto poſſit prælatus miniſtrare. Aut quęri
mus, vtrũ poſsit alienare. Primo caſu, arbitror, ꝙ re-
gula ſit affirmatiua, ꝙ poſsit, vt not.in.c.pręced.& di
xi.§.in notab. & ſentit glò. noſtra dum dicit, ꝙ non
debet remoueri, p c.licet Hely.§. de ſym. ſed debet
ei interdici omne genus alienandi; & hoc etiam ſen
tit Archidia.3.q.2.c.fi.&.12.q.2.c. Vulteranæ eccl.
Sed contra hoc fortiter obſtat.l. eum qui.C. de ſu-
32 ſpec.tuto.vbi probatur, quòd † pendente lite de ſu-
ſpecto contra tutorem, tutor debet remoueri ab ad-
miniſtratione, donec cauſa finiatur; ſed potes dice-
re, quòd illud habet locum in tutore, qui non habet
tantam poteſtatem in bonis pupilli, qñtã pręlatus
in bonis eccleſię, & hoc ſentit hic Io.de Imol.vt not.
in.c.qualiter.2.§.eo.& hoc probatur; quia prælatus
vtitur rebus eccleſiæ ad vſum ſuum, quòd non facit
tutor, vt not.in c.præſenti. de offi.ord.lib.6.& D.m.
in repet.in.c. cum eſſes.§.de teſtam. & hoc origina-
liter voluit Inno. in.d.c.licet. Hely.de ſymo. Prædi-
ctam regulam arbitror limitandam multipliciter.
Primo, niſi eſſet datus coadiutor; quia tunc non
poſſet adminiſtrare temporalia ſine coadiutore, vt
not.in.c. venerabili.§.de offi. deleg.&.c. vnico. in fi.
& ibi not.glo.de cle.ęgro.lib.6. Secundo limito, ni-
ſi expreſsè interim fuiſſet interdicta omnis admini-
ſtratio, puta; quia eſſet ſuſpectus in omnibus admini
33 ſtrandis, & ipſe non appellaſſet. Ita † poſſet not. intel
ligi.c.quia ea.3.q.2. Tertio limito, niſi eſſet pręlatus
notoriè ſuſpectus, vel prodigus, & hoc caſu non vi-
detur neceſſariũ, quòd ſibi interdicatur adminiſtra-
tio, imò à iure videtur ſibi interdicta, ſicut furioſo;
vt voluit gl.ſingulariter in.l.is cui.ff.de teſta. Aduer-
te tamen; quia iſte arti.eſt valdè dubius, & Doc.ſunt
varij. Pet.enim, & Vltramontani tenent illud, qđ di
34 xi.§.ſecundum gl.pro qua opi.facit; quia † notoriũ,
& ſententia æquiparantur, vt.l.emptorem.ff. de act.
empti. & plures aliæ rationes allegantur per Pet. &
Moder.maximè per D.Lodo.Ponta.pro dicta ſenten
tia, in.l.is cui bonis.ff.de verb.obli.quas breuitatis
cauſa omitto. Bar.verò, & Bal. communiter* tenent Cõis opin.
contrarium.& Moder.etiam in.d.l. is. cui bonis. &
reſpondent ad arg.in contrarium formata, quæ non
referro, vt non legam illam.l. Sed nor. quòd vtraq;
opi.poſſet ſaluari hoc modo; quia aut nos loquimur
in his, q hñt plenũ ius in rebus, quas adminiſtrant, vt
ſunt veri domini rerum ſuarum, & in illis procedat
opi. Bart. & Bal. & ſequa. niſi ille, qui contraheret
cum notorio prodigo, contraheret ſciens illum in
aliquos malos vſus conuerſurũ, vt probatur in.l.ſi qs
cum ſciret.fi. reſponſo.ff. de vſuca. pro empto. Aut
loquimur in his, qui non habent plenum ius in re-
bus, quas adminiſtrãt; vt ſunt prælati; & hoc caſu ar-
bitror procedere opi. Pet. Moueor; quia facilius quis
debet remoueri à tali adminiſtratione, quandò non
habet plenum ius, quam quando habet plenum ius;
vt ipſa naturalitas demonſtrat; & probatur ex coniũ
ctione.c.noſtri.&.l.eum quem.C.de ſuſpec.tut.nam
in.l.eum quẽ.vt dixi, eo ipſo quòd pendet lis de ſu-
ſpecto contra tutorẽ, debet abſtinere generaliter ab
adminiſtratione, hic verò in prælato nõ; quia habet
plus iuris, vt dixi; ergò eadem ratione idem videtur
dicendum inter habentem plenum ius, & ius nõ ita
plenum, quòd etiam videtur probari per dictum.c.
quia ea.& maximè procederet dicta opi. quando cõ
trahens ſciret prælatum cum quo contrahit, omni-
nò conſumpturum in malos vſus, vt.d.l.ſi quis cum
ſciret.fi.reſponſo. Secundo caſu princip. videtur mi-
hi dicendum, quòd regula ſit, quòd interdicta ſit oĩs
alienatio pendente lite de ſuſpecto, nec ſit neceſſa-
rium iudicis miniſterium. Moueor per tex. noſtrum
in fi.dum dicit, pęnitus interdicta. non autem dicit
interdicenda; & ſic loquitur per verbum præteriti
temporis, nõ futuri; ergò nõ videtur neceſſaria ſen-
tentia,

tentiã,vel præceptũ iudicis,vt traditur in.d.c.ſi dili-gẽti.de fo.cõpe.&.l.iubem⁹.§.ſanè.C.de ſacroſ.eccl. &.l. in criminali.C.de iur.om. iud.& ꝙ dixi in.c.Iu-
35 dæi.2.j.de Iudæ.Secundo,pondero † verbum,penitus,propter quod videtur dicendũ,ꝙ ẽt ſi tex.loquetur per verbum futuri temporis;tamen non requireretur miniſterum iudicis; ſed ipſo iure eſſet interdicta, per not.in.l.& ſi legibus.C.ſi cont. ius vel vti. pu.& not.D.Ant.in.d.c.ſi diligenti.dixi in.d.c.Iudęi. & ſic videt̃,ꝙ iſte interim nõ poſsit alienare,& alienatio facta non teneat ipſo iure; licet Inno. & D.m. teneat cõtrariũ. Ad fugiendas tamẽ opi.ad cantelã, iudex deberet,& poſſet interdicere. Aduerte tamẽ; quia res, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, videt̃ ꝙ
36 poſsit alienare; quia † hoc nõ venit in generali ꝓhibitione,per.l.lex quæ tutores.C.de admi.tut.& hoc placet Inno.&.D.m. hic. Sed fortè hoc non eſt verũ. Nec obſt.l.quę tutores.quia illa nõ loquitur in ſuſpecto,nec de eo contra quẽ pẽdet lis;ſed de eo,de quo non eſt ſuſpicio;poſſet tamẽ ſaluari hoc dictũ, ſi alienaret res,quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt pro neceſſarijs expenſis.vt dixi.ſ̃. ſecundum Hoſt.& ſentit Archid.in.d.iuribus;probata verò veritate dilapidationis,& prodigalitatis,remouẽdus eſt ab adminiſtratione tẽporaliũ, & ſpiritualiũ,vt.c.qualiter.2.ſ̃.eod. &.c.licet Hely.j.de ſymo.& ibi p Io.And.& Archid. in.d.c.Volateranæ eccleſiæ.&.c.quia ea.2,q.3.

De calumniatoribus Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Calumniari quis dicitur.*
2 *Præuaricari quid.*
3 *Tergiuerſari propriè, & impropriè dicitur.*
4 *Calumniatoris pœna.*
5 *Pręuaricator, qua pœna punitur.*
6 *Tergiuerſator, qua pœna puniendus.*

Continuatur hęc rub. hoc modo ad præcedentia. Dictum fuit. ſ̃. in ti. præced. de accuſationibus; verũ quia accuſatores, & delatores criminum quandoq; calumniantur; & propter hoc puniendi ſunt; ideò ſubijcitur hic rub. de calumniatoribus, & pro euidentia dicendorum Noto,ꝙ aliud eſt calumniari,& aliud pręuaricari,&
1 aliud tergiuerſari.† Calumniari dicitur,qui falſa crimina cõtra aliquẽ intendit, ſcienter ſubaudi, vt.l.1. §.calumniari.ff.ad ſenatuſconſul.Turpil.canonizata 2.q.3.ſi quẽ pęnituerit.§. notandum. Verum aũt ſit differentia inter calumniam, & temeritatẽ, quo ad expẽſas litis, vide no.in.l.1.§.1.ff.ad Turpil.& p Iac. But. in.l.generaliter.C.de epi.& cle.& Bar. in conſi-
2 lio quod incipit Andreol⁹.† Præuaricari eſt aduerſario colludere,ſuas probationes veras diſsimulando, & falſas excuſationes aduerſarij ſciẽter ſuſcipiendo 2.q.3.d.§.notãdum &.l.1.&.2.ff.de calum.& de his
3 poteſt intelligi.c.1.&.2,j.de colu.deteg.† Tergiuerſari verò propriè dicitur ille,qui ꝓpria auctoritate in totum deſiſtit ab accuſatione, vt.d.l.1.ad Turpil. & in.d.§.notãdũ.& glo.in.c.fi.de collu.deteg. & hoc modo ſummitur propriè; quãdoque tamen ponitur impropriè ꝓ diſſimulatione,occultatione,ſeu paliatione,ità ſumit̃ in.c.2.de re iud.lib.6.& ibi Io.And. in nouel.ſuper ver.tergiuerſatione.&.2.q.1.§.in manifeſtis.& ibi Archid.ſuper dicto ver. tergiuerſatio-
4 ne.† Pęna calumniatoris eſt ſimilitudo ſupplicij; q. eadẽ pęna dẽt puniri calũniator, quia puniri debeat accuſatus conuictus.2.q.3.c.2.&.3.l.fi.C.de accuſ.& hoc ſi crimẽ erat ordinariũ. Si verò extraordinariũ, imponitur illa pęna quę ꝓ talib⁹ cõſueuit imponi,vt l.fi.C.eo.&.2.q.8.c.quiſquis.&.c. q crimẽ. & ſi fortè eadẽ pęna imponi nõ põt,imponitur alia, vt ſtatim
5 dicã.j.in.c.1.& probat.5.q.6. qui calumniã. † Pęna verò præuaricationis eſt pœna eadẽ,ſm quaſdã. Sed dicit.D.m ꝙ punit̃ arbitrio iudicis. Facit qd habet̃ in.c.1.j.eo. Idem videtur velle Hoſt.qui dicit,ꝙ punitur extra ordinẽ.vt.2.q.3.§.notandum.ver. præua-
6 ricator. & verſ.præuaricatorẽ.† Pęna tergiuerſatoris eſt quinque librarũ auri, & amiſsionis famæ, vt.l.3. ff.de præuari.&.d.§.notandum.&.l.1. ad Turpil. ità dicũt communiter Doct.hic. Sed tu dic,ꝙ aliter,& aliter punitur; nã & quandoque punitur pęna extraordinaria;quandoque pęna promiſſa pro exhibitione,vt.l.3.§.fin.de præuarica.&.l.4,de exhib.re.quandoque verò certa parte bonorum; & de hoc dic, vt dixi latius in.c.licet.ſ̃. tit. prox. de materia autem huius rubricę habetur.3.q.3.&.8.&.5.q.6. per totũ.

C A P. I.

S V M M A R I V M.

1 *Subdiaconus calumnioſè accuſans Diaconum, ſubdiaconatu priuatur,publicè verberibus caſtigatur, in exiliũq; mittitur.*
2 *Papa quandoq; alloquitur vnum in plurali.*
Quodq; ſit iudicium talium literarum ibid.
Aliquando per ironiam aliquis appellatur Dominus eod.nu.
3 *Innocentia criminari non debet.*
4 *Iniuria ex perſona aggrauatur.*
5 *Sacratus dicitur is,qui in ordine ſacro conſtitutus eſt.*
6 *Calumniator,iudicis officio puniri debet.*
7 *Pęna,qua veniebat imponenda accuſato conuicto,quãdo non conuenit calumniatori, is debet alia pœna plecti.*
8 *Eccleſia quandoq; clericum verberibus afficit, quod tamen intellige. vt ibid.*
9 *Cauſa, quandoq; remittitur cognoſcenda ad eum,qui grauauit; Quod intellige.vt ibid.*
10 *Pythagoricorum opinio quæ. Et ibi reprobatur.*
11 *In dubio præſumitur legem ponere ius generale, non ſpeciale.*
12 *Iudicem ſufficit pronuntiare accuſatorem calumniatum fuiſſe ex quo ſtatim ipſi calumniatori venit imponenda pœna iuris.*
13 *In notorijs ordo iuris non requiritur.*
14 *De Calumnia quis poteſt diuerſimodè puniri.*
15 *Iudicis officium duplex,Nobile,& Mercenarium; & ibi quòd ex vtroq; poteſt calumniantem punire.*
16 *Tertius modus puniẽdi calumniatorũ eſt per accuſationẽ.*

Qua

Quæ debet admitti intra tãtũ tempus, quantum durabat accuſatio illius criminis de quo calumniator accuſabat.
17 *Iniuriarũ actione, tàm ciuiliter, quàm criminaliter agi poteſt contra calumniantem. Quòd procedit vt ibi.*
Cauſa ciuilis grauiſſima, quæ dicatur, & quando criminali æquiparatur. ibid.
18 *Libertas ineſtimabilis res eſt.*
19 *Quartus modus puniendi calumniatorem remiß.*
20 *Calumniator eadem pœna debet puniri qua erat puniendus accuſatus conuictus.*
21 *Laicus calumnians clericum punitur arbitrio iudicis ſi clerico ex crimine veniebat imponenda pœna depoſitionis.*

1 Cum fortius. †Subdiaconus calũnioſè accuſans
diaconũ, ſubdiaconatu priuaẽ, & publicè verberibus
caſtigaẽ, & ĩ exiliũ mittiẽ. h.d. Diuidiẽ. Primo ponit
cãm ꝑpter q̃ reꝑhẽdit. Secũdo, calũniatoris pęnã. Se
cũda ibi, qa ergo. & ĩ tex. ibi. attẽdite. dic tu, ſcilicet
Antemi ſubdiacone. de quo in ſupraſcriptione. q co
gnouerat de principali cã; & ſic nota ſingulariter, ꝙ
2 qñque† Papa loquiẽ vni in plurali: regulariter tñ ad-
uerte; qa tales lrę falſæ pręſumunẽ, vt in. c. q̃ graue. ĩ.
de crĩe fal. Sed fortè Papa hic ita ſcripſit; qa iſte re-
putabat ſe magiſtrũ; vt videm' ſæpe ꝑ experiẽtiã, ꝙ
partes alloquũtur filiũ in plurali, dicẽdo ironicè. Vos
dñe Bartholomeæ qd feciſtis; verba tñ tex. multũ diſ
ſonant a nota, tñ in ſupraſcriptione nõ eſt niſi vnum
3 nomẽ. ¶ Secũdo no. ꝙ† innocẽtia nõ dẽt criari. vnde
Hieronymus ad Marſil. inquit, Quid in hoĩe tutũ, ſi
4 innocẽtia crioſa eſt. ¶ Tertio no: ꝙ† magis puniẽdus
eſt delinquẽs cõtra clericos, q̃ cõtra laicos; quia ex
qualitate pſonæ iniuriã paſſæ aggrauatur delictũ, vt
5 hic dicit gl. 2. ¶ Quarto no. ꝙ† conſtitutus in ordine
ſacro, dr̃ hõ ſacratus; & ita exponit Innoc. ¶ Quinto
6 no. ꝙ† iudex debet ex officio punire calumniantem
accuſatorem; aliàs dignus eſt reprehenſione, de quo
7 latius. ĩ. ¶ Sexto no. ꝙ† ſi pœna quæ veniebat impo-
nenda accuſato conuicto, non poteſt cõuenire accu
ſatori calumnioſo, alia pœna puniri debet. de hoc in
8 glo. pe. ¶ Septimo no. ꝙ† eccleſia poteſt imponere
pœnam verberum etiam clerico; intellige tñ, dũmo
do ſit ſine ſanguinis effuſione, vt. c. in archiepiſcopa-
tu. ĩ. de raptori. ſecundũ Hoſt. & Io. An. itẽ põt impo
nere pœnã exilij. & iura allegat. gl. fi. quæ faciunt ad
prædic. ¶ Vltimo colligit hic Io. de Imo. poſt Hoſt.
9 q† cã qũq: remittiẽ cognoſcẽda ad eum q grauauit.
Contrariũ no. in. c. accepta. ſ̃. de ap. Sed potes dice-
re ſecundũ Hoſt. ꝙ hoc fuit factũ de partiũ volũtate,
qđ eſt licitũ, vt ibi. vel dic, ꝙ hic nõ remittiẽ negotiũ
cognoſcẽdũ, vel decidẽdũ p iſtũ vt iudicẽ; ſed vt exe
cutorẽ, cũ Papa declaret pœnã imponẽdã. ¶ Glo. 2.
colligit arg. qđ probat multis iuribus. In fine gl. dic,
& ad ꝑdicta vide Ariſt. 5. Ethico. vbi reprobat opin.
10 Pythagoricorũ, † qui voluerunt, ꝙ cõtra paſſum cẽt
ſimpliciter iuſtũ, ſed nõ eſt verũ, vt ibi dicit; qa† ſiqs
principẽ ꝑcutit, nõ vtiq; repercuti ſolũ oportet, ſed
grauiori pęna affici, qđ & hic ꝓbaẽ. ¶ Gl. in ver. pri-
uari. oppo. ꝙ iudex nõ debuit poſſe ex interuallo pu
nire calumniatorẽ ex officio ſuo, ſine noua accuſa-
tione, porrigẽda cõtra calũniatorẽ, in qua neceſſa-
ria eſt inſcriptio, vt. l. 1. C. de calum. & ſic Papa vr̃ fe-
ciſſe cõtra ius gl. ſol. plurib' modis. In eadẽ, ibi, ſpãle
eſt. dic, hæc ſol. nõ eſt bona; qa in dubio debem' itel
11 ligere, † quòd decretalis ponat ius cõe, non ſpeciale,
vt not. in. c. ex tenore. de tempo. ord. Facit quòd not.
Io. And. in. c. ex parte. ſ̃. de teſti. In eadẽ, ibi, vel for-
tè iudices. dic, hæc ſecunda ſol. vr̃ melior; & eſt vera
in ſe; videlicet, ꝙ licet iudex in ſententia, qua abſol-
12 uit reũ, nõ puniat calumniatorẽ; tamen† ſatis eſt, ꝙ
pronũtiet accuſatorẽ calumniatum fuiſſe; qa ſtatim
venit imponenda pœna iuris, quæ eſt talionis. 2. q. 3.
§. notandum. & l. 1. ff. ad Turpil. In eadẽ, ibi, pęnã nõ
impoſuerunt, dic, fortè ex eo quia dubitabatur de
pœna, cũ ipſius non videretur capax accuſator, pro-
pter inęqualitatẽ ordinis, quę erat inter accuſatum,
& accuſatorẽ. In eadem, ibi, vel verius. dic, hæc poti'
videtur ratio primæ ſolut. In fi. gloſſ. dic, Vincen. dat
13 aliam ſol. videlicet, ꝙ crimẽ erat notoriũ, † ideò non
fuit neceſſari' ordo iuris, vt. c. euidẽtia. ſ̃. tit. primo.
vel ſolue ſecũdum Hoſt. ꝙ iſte diaconus appellauit;
quia ſubdiaconus accuſator non fuerat punitus. Nõ
ob. ꝙ appellãs nõ debet remitti ad iudicem à quo;
quia, dicit ipſe, hoc proceſsit de partium cõſenſu; &
hoc fortè continebatur ſub iſta decis. & ĩ. D. m. hic,
poſt Bar. in. l. 1. §. 1. ff. ad Turpil. & l. Athletas. §. calũ-
14 niator. ff. de infam. dicit, quòd de † calumnia poteſt
15 quis pluribus modis puniri. † Vno modo ex iudicis
officio mercenario, & hoc caſu pœna debet imponi
ĩ ipſa ſentẽtia, qua accuſatus abſoluiẽ, vt. l. 1. C. eodẽ.
vel ſaltem per totam illam diẽ, qua lata fuit ſentẽtia
abſolutoria; quia in acceſſorijs tãto tẽpore durat of
ficiũ iudicis, vt. c. cũ appellationibus. de appell. li. 6.
& l. Paulus. 1. ff. de re iud. ſed poſt nõ põt, quia ei' of-
ficium expirat, vt. l. 4. C. depoſ. Secundo modo põt
puniri officio iudicis nobili, quòd durat etiam lata
abſolutoria; nã ex quo corã iudice quis deliquit, põt
tũc iudex ex ſuo officio nobili punire, vt. l. nullũ. C.
de teſti. & l. 2. §. ſi publico. ff. de adul. Ego latiſsimè
dixi in. c. qualiter. 2. in. 4. vel. 5. q. prin. ſ̃. de accuſat.
ita poteſt intelligi tex in. l. 1. §. 1. ff. ad Turpi. & text.
noſter ſecundum hunc intellectum, nullam poneret
ſpecialitatem. Arbitror tamen, quòd hoc officiũ nõ
extendatur, vltra quam extenderetur tempus accuſa
16 tionis de calumnia. Tertio modo† poteſt puniri per
viam accuſationis, & hoc non eſt dubium, ꝙ etiam
poſt latam ſentẽtiam, & ex interuallo poteſt fieri, vt
hic in princ. glo. & l. 1. C. eo. debet tamen formari li-
bellus accuſatorius cum requiſitis opportunis: & re
qritur inſcriptio ſicut in cęteris. Aduerte tñ ſingula-
riter ſecũdum Bart. ꝙ talis accuſatio debet admitti
dumtaxat intra tantum tempus, quantum durabat
accuſatio de illo crimine, de quo calumniator accu
ſauit, quòd notandum eſt. Facit. l. quærelæ. C. de falſ.
quòd arbitror limitandum, quando vellet agere de
calumnia ad pęnam talionis; ſecus ſi propter calum
niam vellet agere actione iniuriarum, quòd poteſt,
vt not. in. l. non ideò minus. & ibi per d. Barth. de Sa-
lic. C. de accuſat. Facit ꝙ not. Inno. in. c. ſolicitudinẽ.
ſ̃. de appel. nam tunc non poſſet agere, niſi infra an-
num, intra quem lis eſt conteſtanda, vt. l. ſi nõ conui
17 tij. C. de iniur. & aduerte etiã. † quia non tantum po
teſt agi contra calumniatorem in cauſa criminali,
actione iniuriarum, ſed etiam in cauſa ciuili, dũmo
dò velit quis agere finito iudicio; quia talis poteſt

finito

finito iudicio,criminaliter puniri de iniuria; licet cā
fuerit ciuilis,quòd tamen videtur intelligendũ,ſi ca
lumnia fuit expreſſa. Iſte eſt tex.ſingularis,ſecũdum
Bald.in.l.ſi tibi.C.de liber.cauſa.ſecus, ſi fuiſſet taci
ta;qa tunc ad excuſationē ſufficeret iuramentum;&
ſic rñdet Bal.ad glo.in proęmio Inſtit.q̄ vr̄ velle con-
trariũ.Arbitror tñ hoc verũ,ſi† cā ciuilis eſſet grauiſ-
ſima;vt puta,oīum bonorũ,vel maioris partis,qa il-
la æqparatur crīali, vt.l.pp litē. ff.de excuſ. tut.&.§.
pp litem.Inſti.eo.& ita loquitur.d.l.ſi tibi.C. de lib.
18 cauſa;qa loquitur in cauſa liberali,quæ† libertas,res
eſt ineſtimabilis,vt.l.libertas.ff.de reg.iur.&.l.filiuſ-
fa.§.ſecundum vulgare.ff.de leg.1.& not.p̄dicta;quia
19 peregrina ſunt. Quarto modo pōt † puniri calumnia
tor,ſecundum ſecundā ſolutionē,poſitā hic in glo.in
ver.vel fortè.quā declara,vt.s̄.dixi. In gl.in ver.ī ver-
beribus.dic,hæc gl.ſoluit contrarium;nā videbaī, ꝙ
iſte nullo mō deberet ſubijci verberib⁹, nec ī exiliũ
20 mitti;cum † calumniator debeat ſimili pęna puniri,
qua accuſatus ſi fuiſſet conuictus. Sed iſte diaconus
ꝓpter crimina ſibi oppoſita fuiſſet depoſitus, ſi fuiſ
ſent digna depoſitione, vt.c.tuæ.de pęnis.igitur &c.
Sol.gl.dicit,& benè, ꝙ hoc fuit factum in ſupplemē
tum,quaſi velit dicere,ꝙ quia accuſator non potuit
puniri ſimilitudine pęnæ;quia accuſatus erat diaco
nus,& accuſator ſubdiaconus;ideò priuatur ordine,
quē habet,& in ſupplemētum caſtigatur,& in exiliũ
21 mittiī. Et ſic hēs vnum modum puniēdi laicũ,† cle-
ricum calumnioſè accuſantem,in caſibus,in qb⁹ lai
co ꝑmittitur;quia arbitrio iudicis punitur, ſi ex cri-
mine veniebat imponēda clerico pęna depoſitionis.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Denuntiator in probatione criminis deficiens, ſuſpenditur ab officio,& beneficio, donec purget innocentiam ſuam. & nu. 27. & 35.*

2 *Inquiſitio,etiam cōtra epiſcopum ad denuntiationē vnius poteſt admitti.*

3 *Cauſæ cognitione commiſſa, non dicitur cōmiſſa definitio.*

4 *Proceſſui plurium delegatorum ad indaganda,& referenda crimina,an ſit credendum. Et ibi, quòd non.*

5 *Calũniator,licet nō ſe inſcribat,tenetur tamē de calumnia.*

6 *Calumniari quis præſumitur,eo ipſo,quòd non probat crimen,de quo accuſauit.& nu.13.vbi plures ponuntur fallentiæ. & com.opin.*

7 *Denuntiatus,contra quem nō fuit plenè probatum, abſoluitur;nec eſt locus iuramento.vt ibi.*

8 *Pœnæ non ſolum imponuntur ad pœnitentiam delicti, ſed ad terrorem aliorum.*

9 *Fundans intentionem ſuam in negatiua, debet eam probare. remiſſ. vt ibi.*

10 *In accuſatione,vel pura,& ſimplici inquiſitione non eſt neceſſaria monitio, ſecus verò ſi procedatur per denuntiationem. de quo ibi.*

11 *Calumnioſè non accuſare qualiter quis probet.*

12 *Denuntiator, quomodo purgetur.*

14 *Probationes luce clariores eſſe debent.*

15 *Deficiens in probatione accuſationis puniendus eſt, nec attenditur,an accuſatus potuerit ſe defendere,nec ne.*

16 *Lex monet,ne quis proſiliat ad accuſandum, niſi prius paratis probationibus.*

17 *Accuſatus aliquandò punitur vt crimino ſus, & accuſator,& calumniator.*
Et eſt caſus mirabilis,vbi multæ opin.referuntur.

18 *Qualibet cauſa,etiam colorata excuſat a dolo,& per conſequens a præſumpta calumnia.*

19 *Paria ſunt, quòd quis probet per vnum teſtem tantum infamiam, & quòd præceſſerit fama per fide dignos.*

20 *Accuſator non debet puniri de calumnia, ſi aliqua iuſta cauſa motus eſt.*

21 *Semiplena probatio,non eſt probatio.Quia nullum,& inſufficiens æquiparantur.*

22 *Calumniari ſolitus,ſemper præſumitur calumniari.*

23 *Probare plenè dicitur,qui per duos teſtes omni exceptione maiores probat.*
Quod tamen Cyn.falſum credit. Cuius opin. com.reprobatur.

24 *Accuſator nil probans,præſumitur calumniari.*

25 *Coniecturis.ſolum in incertis eſt locus.*

26 *Præſumptio calumniæ,quæ inſurgit ex non probatione,eſt præſumptio iuris tantum;non iuris, & de iure. Et quid ſtatuendum per Iudicem.ibid.*

28 *Probatio earum,quæ in animo ſunt, admittitur per iuramentum.*

29 *Purgatio canonica eſt arbitraria.*

30 *Iuramentum calumniæ,ſicut excuſat a præſumpta calumnia,ita antequam probatum ſit, non præſumitur calumnia,ſed poſtquam probatum non fuit.*

31 *Innocentia quandoq; probatur per proprium inimicum.*

32 *Denuntians,non tenetur ſe inſcribere ad aliquam pœnam.*

33 *Pœna eſt ſimilitudo ſupplicij.*

34 *Calumniator grauiori pœna punitur pro calumnia, quam accuſatus pro peccato.*

36 *Accuſans,& non probans,ſuſpenditur,ne facilè ad calũniam prælatorum prodeat.*

37 *Calumniator debet puniri eadem pœna,qua accuſatus; Et ſi non poteſt eadem,alia plecti debet.*

1 Cum dilectus. † Denuntiator in ꝓbatione cri
minum deficiens, ſuſpenditur ab officio, & benefi-
cio, donec purget innocentiam ſuam.h.d. Diuidi-
tur,& in prima ponitur commiſsio. In ſecunda pro-
ceſſus examinatio,& denuntiati abſolutio,ſecunda,
ibi,cum autem. In tertia,ibi,vobis, ponitur pęna ca
lumnioſè denuntiantis. Et in tex.ibi,& infra.dic, ꝙ
deciditur, quòd iudices proceſſerunt in cauſa, & eā
remiſerunt inſtructam ad Papam, & Papa deinde
2 proceſsit,vt ſequitur. Nota primo, quòd† etiam ad
denuntiationem vnius tantum poteſt committi in-
quiſitio etiam contra epiſcopum, vt dixi poſt Ioan.
3 And.in.c.licet.s̄.tit.prox.Secundo not.quòd † com-
miſſa cognitione alicuius cauſæ,non videtur cōmiſ-
ſa diffinitio;ſed cognoſcens debet remittere diffini-
tionem ad delegantem,de quo dic, vt traditur in.c.
1.de ſeque.poſ.& fruc.&.c.cum ſuper.s̄. de cau. poſ.
& ꝓpriè &.c.paſtoralis.§.quia verò.&.D.m.in.c.ſup
quæſtionum.de offi.dele.Bar.in.l.a diuo Pio.ff. de re
iud.&.l.qui procuratorē.ff.de procur.&.l. & ſi nō co
4 gnitio.C.ſi cōtra ius.vel vti.pu.Tertio not.quòd † vr̄
credendum proceſſui plurium delegatorum dato-
rum ad indaganda crimina,& referēda,de quo in.d.
c.di-

c.dilectus.de purg.can.&.c.cum a nobis.ſ.de teſt.&
c.cum ad ſedem. de reſtit.ſpol. &.c.fi. & ibi notatur
ſecundũ Hoſt.ſ.ti.primo.& ita ſimpliciter tranſeunt
Duct.ſed contra hoc fortiter ob.l.diuus.l.2. & quud
ibi not.Bar.ff.de cuſto.& exhi.reo.Sol.arbitror poſſe
dici,quòd ideò nõ creditur quo ad imponẽdã pęnã
quia erant ſolũmodo relatores, & denũtiatores, qui
bus nõ erat cõmiſſa,vel delegata cognitio criminũ,
vñ nõ credit̃,niſi in lęuibus,vel notoriјs, vt.l.ea qui-
dẽ.C.de accuſ.ſed hic fuit đlegata cognitio. ¶ Quar
5 to not.† ꝙ licet denũtiaror nõ ſe inſcribat,tenetur de
6 calũnia,de quo tñ dic,vt.ĩ.dicã.¶ Quinto † not.ꝙ eo
ipſo ꝙ quis nõ probat crimen,de quo accuſauit,vel
denũtiauit,præſumitur calumniari, de quo latius.ĩ.
7 in gl.2.¶ Sextu nor.ꝙ † denũtiatus cõtra quẽ crimẽ
non eſt ſufficiẽter probatũ, abſoluitur; nec eſt locus
delationi iuramẽti,quãuis aliquid ſit probatum,pu-
ta;ſemiplenè,de quo dixi in.c.fi.de iureiur.¶ Septi-
8 mo not. ꝙ pęnæ nõ ſolum imponunt̃ ad pœnitentiã
delicti; ſed etiã ad terrorẽ aliorũ;vt probatur in iuri
9 bus in glo.fi.allegaris.¶ Vltimo not.ꝙ † fundãs inten
rionem ſuam ſuper negatiua, debet illam probare,
maximè vbi præſumprio eſt contra eum,de quo dic,
vt dixi in.c.ſuper his. ſ.tit. prox. Glo. 1.quærit & ſul.
10 in.fi.dic.Nota hanc glo. quòd † licet quando proce-
ditur in accuſatione, vel pura inquiſitione non ſit ne
ceſſaria monitio;tñ ſecus eſt,quando inquiſitio com
mittitur ad denuntiationem alicuius. Contrarium
tñ voluit glo.in.c.qualiter.2.in glo. magna in verſic.
& cum proceditur. de quo ibi dixi in.10.q.princip.
Glo.2.colligit ſimile ex prin.& probat;demum quę-
11 rit †,qualiter quis probet non calumnioſè denũtiaſ-
ſe.deinde in ver.& impropriè.ſentit cõtrarium;dein
de quærit, quæ ſit pœna denuntiantis calumnioſè.
12 Vltimo quærit, † qualiter denuntiator purgetur; &
13 ſic reuertitur ad primam.q.In eadem, ibi,† calũnia-
ri præſumitur.dic, in hoc artic.an in dubio quis præ
ſumat̃ calũniari ſi deficit in probatione,ꝙ variè fue-
re opi.Quidã volũt,ꝙ nemo ꝑſumit̃ calumniari, niſi
aliter probetur; & male; quia contra tex.noſtrum,&
ĩ.probabo.Alij volũt,quòd iudex hæc præſumet ex
qualitate accuſatoris, & ex qualitate accuſati; qa ſi
ſit talis,qui nõ conſueuit calumniari, ſed eſt bonę fa
mæ, & opinionis,non præſumitur calumniatus;aliàs
ſecus,arg.l.C.ad.l.Iulia.de vi.pub.l.ſeruos.&.l.ſi cui.
ff.de accu.&.ff.de re mili.l. non omnis.§. a barbaris.
& not.in.c.illo.de pigno. Aliæ etiam opi.traduntur
in iuribus.ĩ.allegandis. Sed gloſſ. videtur hic facere
regulam,quòd in dubio deficiens in probatione vi-
deatur calumniatus, & hanc regulam ponit glo.in.l.
Cõis opi. athletas.§.calumniator.ff.de infamib.& hæc eſt* cõ
munis opi. Doct. & traditur per Bar. in.l.1.§.1.ff.ad
Turpil.& tenet Archid.2.q.3.c.qui non probauerit.
cum multis alijs & probatur in.c.1. de elect.lib.6.&
Cõis opi. Inno.in.c.ſacro.de ſenten.excom.& Doct.hic* com-
muniter. ¶ Ad hanc tamen regulam glo.in.d.§.dat
plures fallentias. Prima eſt, quando ex neceſsitate
officij quis accuſat, vt in tutore, qui nomine pupilli
accuſat interfectores patris pupilli, vt.l.tutorem.ff.
de his quib. vt indig.&.l.2.C. qui accu. non poſſ.
¶ Secundo fallit,quando ex officio pietatis, quis in-
ducit̃ur ad accuſandum, vt in matre accuſante inter
fectores filij ſui, vel ècontra, vt.l.4.C.&.l. calumnia

C.eo.¶ Tertio fallit,quando propter immenſum do
lorem quis accuſat; vt in marito accuſante adulterũ
cum vxore,vel vxorem de adulterio.l.quamuis adul
terij.C.de adult. ¶ Quarto fallit propter immenſita
tem crĩs; vt in accuſatore falſæ monetæ.l.1.C. de fal.
mo.¶ Quinto fallit in eo,qui accuſat ex cauſa habi-
ta a ſuo prædeceſſore, puta;accuſando illos, a quib⁹
teſtator,qui eum inſtituit hæredem, dixit ſe veneno
interfectum.l.qui cum maior.§.1.ff.de bo.lib. ¶ Se-
xto fallit,ſi ad id inducitur ex iuris neceſsitate, ne
aliàs puniatur;vt in hærede qui tenetur accuſare oc-
ciſores defuncti; licet teſtator nihil dixerit.l.1.C.de
his qui vt indig.&.d.l.tutore.¶ Septimo fallit, ſecun
dum Bar.in.l.1.§.1.ad Turp.quando quis accuſat in-
famatum; nam ratione infamiæ excuſatur, vt.l.mi-
les.§.pen.ff.de adult.auth.hodiè.C.de repud.& hanc
fallentiam ſequitur hic ſimpliciter.D.m.Vinc.tamẽ
hic, quem ſequitur Io.And.tenet contrarium; vult
enim,quòd licet accuſator probauerit infamiam,ꝙ
non per hoc excuſetur,etiam ſi reus, cui propter in-
famiam indicta fuit purgatio, puniatur de delicto;
quia non potuit ſe purgare. Hoc etiam tenet Spe. in
tit.de purga.ver.ſed pone. in.3. parte & ſequitur ibi
Io. And.in addi.& tenuit Bartho. Brix. in ſua q.vene
rali.83. & Tancre. per.c. qui non probauerit. 2.q.3.
14 † quia accuſator debuit probationes luce clariores
producere, vt.l.fi.C. de proba. canonizata.2.q.8.
ſciant. & eandem ſententiam ſequutus fuit Dama-
ſus in tractatu de purga. cano.q.2. vbi addit, quòd
15 † ex quo accuſator deficit in probatione puniendus
eſt,non attẽto,an accuſatus potuerit ſe purgare, vel
non. Hanc eandem ſententiam ſequitur Bal.in.d.l.
16 athletas.§.calumniator.Mouetur; † quia lex monet,
ne quis proſiliat ad accuſandum, niſi primo præpa-
ret ſibi probationes, vt.l.2.§.fi.ff. de adult.&.l.fi.C.
de proba.vnde non poteſt excuſari faciendo contra
legis præceptum.Non obſt.ſecundum eum;iura per
Bar.allegata videlicet.l.miles.§.pẽ.& d.auth.hodiè.
quia loquitur in reo excuſãdo a crimine;& ſic habes
17 † caſum mirabilem in quo accuſatus punitur;vt cri-
minoſus;& accuſator, vt calumnioſus.D.Ant.hic li-
cet non alleget Bar.aut dictas opi. videtur concorda
re dictas opi.videlicet,quòd prima opi.habeat locũ
quando infamia proceſsit a fidedignis.Secũda verò
opin. habeat locum quando non proceſsit a fidedi-
gnis,vt not.in.c.qualiter.2.ſ.ti. primo. Tu aduerte;
quia Vinc.& pręfati Doct.videntur idem ſenſiſſe,qñ
a dignis fide proceſsit; & maximè,quia loquit̃ quan
do propter infamiam fuiſſet indicta purgatio, quæ
indici non debet, niſi præcedente infamia a fidedi-
gnis; niſi diceres, quòd de non fide dignis tranſiuit
ad fide dignos,per not.in.c.pẽ.ĩ.de purg.can.& for-
tè iſte nõ probauit niſi de infamia non fidedignorũ;
licet aliter poſteà apparuerit iudici indicẽti purga-
tionẽ infamiam ꝓcedere à fidedignis; ſed poſito,ꝙ
iſte probauerit infamiã proceſsiſſe à fidedignis,mi-
hi vr̃,ꝙ opi.Bar.ſit verior;& eã ſequit̃ hic Io.de Imo.
18 & benè; † qa quęlibet cauſa ẽt colorata excuſat a do
lo, vt.l.igit̃.§.fi.ff. de lib.cauſa.&.l.plagij. cũ ibi not.
C.ad.l.Flauiã.de plag.& per cõſequẽs a ꝑſumpta ca-
19 lumnia.Præterea † nõ videtur maior ratio quare de-
bear quis excuſari, quando accuſator ꝓbauit p vnũ
teſtem tantum, quã quãdo fuit motus per famã prę-
ambu-

ambulam apud fidedignos exiſtentem; & ideò vtro
biq; idem videtur dicendum,vt.c.tranſlato.de con-
ſti. Nec obſt. ꝙ ideò debet puniri de calũnia; qa nõ
plenè probauit; cum probationes debeant eſſe luce
clariores &c.quia illud eſt verum,quo ad hoc,vt re⁹
20 condemnetur;non tamen per hoc ſequitur,† ꝙ accu
ſator debeat puniri de calumnia; ſi aliqua iuſta cau-
ſa mouit eum. Facit quod.ĩ.dicam. & ita poteſt re-
ſponderi ad motiuum Bal. fortè tamen poſſet ſalua-
ri opi.Vinc.& ſequacium,ſecundum quod dicam in
10.ſallẽtia ſecundum D.Ant.Sed aduerte; quia vide
tur quòd opi.Vinc.ſit verior, & probatur in tex.no-
ſtro dum dicit, quòd fuit commiſſa inquiſitio ad de
nuntiationem alterius, ſed inquiſitio non debet fie-
ri,niſi pręcedente infamia fidedignorum,vt.d.c.qua
liter.2.s̃.ti.1.vbi latiſsimè dixi in 19.arti. prin.q.11.
& ſequentibus.&.c. inquiſitionis.& tamen hic denũ
tiator ſuſpenditur propter non probata crimina ſuf
ficienter;ergò inſamia non excuſat. Sol.tex.non po-
teſt intelligi, quando iudex proceſsit non præceden
te infamia;quia de ea non fuit appoſitum, vt.c.2.de
accu.li.6. ſed hæc ſol. non eſt generalis, vnde potes,
ſecundo modo ſoluere,quòd hic fuit ſacta commiſ-
ſio inquiſitionis, vt inquiſitor dũtaxat cognoſceret,
& referret:& ideò non eſt neceſſarium,ꝙ prius inqui
ratur ſup inſamia, vide quæ dixi.s̃.ti.1.c.ſi.in.1. not.
&.14.artic.princ.vbi dedi tertiam ſol.¶ Octauo ſal-
lit,ſi audiuit illũ accuſator crimino ſum a fidedignis;
ſecus ſi a vilibus.Facit.c.inquiſitionis.ĩ.de ſen.excom.
vbi bonus eſt tex. Cõtrarium tamen tenet Vinc. ſed
potes dicere,vt dixi in præce.fal.¶ Nono ſallit,ſi te-
ſtes deceperunt accuſatorem,promittẽtes,& aſſerẽ-
tes ſe ſcire, & poſtea defecerũt,not.glo.2.q.3. Paulũ
itaq;.& idem tenet ibi Vgu. quòd tamen arbitror li
mitandũ,ſi erant tales teſtes,quibus eſſet credendũ;
& qui forte non iocosè,aut ex lęuitate loquerent̃,qđ
not.pro formandis artic.facit.l. obligationũ ſubſtan
tia.ff.de actio.& oblig. ¶ Decimo fallit ſecundum
Vinc. ſi accuſator ſemiplenè probauit per vnũ teſtẽ. Cõis opi.
hoc* cõiter ſequuntur Doc.hic.Tu aduerte,quia Ar-
chid.in.c.1.de elect.li.6.in ſim.videtur tenere cõtra
21 riũ;nã† ſemiplena probatio nõ eſt probatio; qa nul-
lum,& non ſufficiens æquipollẽt,vt.c.ex tuæ.de clet.
non reſi.&.c.2.de tranſla.præla.&.l.quoties.ff.qui ſa
tiſd.cogan.& pro opi.Archid.facit ꝙ dixi.s̃.in.7.ſal.
in opi.Vinc.Ego arbitror quicquid dicat Archid. in
terminis ſuis,quòd in terminis noſtris verior ſit opi.
Vinc. quia ſatis colorata cauſa excuſat a præſumpta
calũnia,vt.s̃.dixi in 7.ſal. Hoc tñ limitat hic D.Ant.
ſi modo alia nõ ſubeſſet cauſa, pp q̃ iſte p̃ſumeretur
22 calũniatus:vt puta;† qa aliàs eſſet ſolitus calũniari,p
reg.ſemel de reg.iur.lib.6.& not.in.l.ſi cui.§.ijſdẽ.ff.
de accuſ.Bal.tñ in.d.l.athletas.§.calũniator. ſimpli-
citer tenet,ꝙ probãs p vnũ teſtẽ nõ excuſet̃,pro qua
opi.adduco tex.noſtrũ.q dicit,ꝙ nõ erat ſufficienter
ꝓbatũ;ergo ĩnuit,ꝙ aliqd eẽt ꝓbatũ,ſecundũ Hoſt.
& ita vr̃ intelligere Archid.2.q.3.calũniator. & Spe.
in tit.de accuſ.§.fi.Sed poſſet rñderi, ꝙ nõ ſequit̃ de
neceſsitate,nõ erat ſufficiẽter ꝓbatũ;ergo erat ꝓba
tũ p vnũ teſtẽ,maximè oĩ exceptione maiorẽ,qñ fuiſ
ſet idicẽda purgatio,ſaltẽ p iuramẽtũ ipſi reo, vt.c.
fi.& ibi dixi.s̃.de iureiu.ꝙ hic nõ fuit factũ. Mihi pl⁹
placet opi.q̃.s̃. tenui cõiũcta limitatione D.Ant. for

tè tñ iudex ad cautelã maiorẽ,& vt fugiat opi.pote-
rit adiungere ꝓpriũ iuramẽtũ ipſius accuſatoris de
ꝓpria ĩnocẽtia.Cogitabis;qa nũc venerũt in mentẽ.
¶ Vndecimo fallit, ſi accuſator ꝓbaſſet per duos te
ſtes,quorum ꝓbationes fuiſſent reprobatæ, ſecun-
dũ Vinc.hic quem ſeq.Io.And.& Spe.eo.ti.in fi.Hoc
tñ limitat.D.Ant. qñ re ꝓbati ſunt pp inſamiã eorũ;
ſec⁹ ſi ex eo,qđ dixerunt falſum, vel fuerunt corru-
pti.Ego verò arbitror vtrunq; dictum.D.Ant. limitã
dum;nam quod dixi de infamia,ſit verum,qñ accu-
ſator ignoraſſet illã,vt ſingulariter not.gl.fi.in.c.1.de
elec.lib.6. Item limita, quod dixit de falſitate, vel
corruptione,qñ producens corrupiſſet, vel ſciuiſſet
eos falſos;aliàs in dubio p̃ſumitur ignoraſſe. Facit.l.
verius.ff.de proba.& hoc ſeqnit̃ hic Io.de Imo.& ex
p̃dictis arbitror concludendum,ꝙ aut accuſatus ple
nè probat intentionem ſuam, & reus debet dãnari.
23 Et dr̃† plenè,aut ſufficienter probaſſe, ſi probauit p
duos teſtes oĩ exceptione maiores,per.c.ĩ oĩ.de teſt.
licet Cy.fuerit in mirabili opi. ꝙ in cã crĩali duo te-
ſtes nõ ſufficiunt, per.l.fi.C.de prob.ſed reprobatur
24 * cõiter.& bene,& ſequitur hic.D.Ant.Aut† accuſa Cõis opi.
tor nihil probat; & tunc p̃ſumitur calumniat⁹. Fallit
in caſibus.s̃.adnotatis;& idem arbitror in oĩb⁹ alijs
ſimilibus caſibus, in quibus fuiſſet motus ex iuſta
cã, quã probare tenetur. Et ſic videtur hoc plurimũ
pendere in arbitrio iudicis; & hoc voluit glo. noſtra
in fi.& benè. Aduerte;quia etiã in caſibus prædicta-
rum fallentiarum,& alijs ſimilib⁹, in qbus qs prima
frõte excuſatur a p̃ſumpta calumnia,nõ autem a ma
nifeſta,per.l.in ſenatus.§.eos.ff.ad Turp.& ibi tenet
Bar.ſecundum vnum intellectum; & idem Bal. in.§.
25 calumniator.& ratio eſt;quia† in incertis,non certis
locus eſt coniecturis, vt.l.continuus.§.cum ita.ff.de
26 ver.obli.& ex prædictis patet ſecundum Bar.ꝙ† præ
ſumptio calumniæ,q̃ inſurgit ex non probatione,eſt
præſumptio iuris tm̃; non autem iuris,& de iure; &
ideò admittitur probatio in contrarium, & ſic inno
centiæ;vnde not.dicit Bart.ſe putare,quòd iudex an
tequam puniat de calumnia, debet ſtatuere termi-
num ad probandum innocẽtiam accuſatori.Sed.D.
m.dicit hic,ꝙ hoc videtur prima frõte cõtra tex.no
ſtrum;qa Papa hic mãdauit ſtatim illum ſuſpendi,&
eum ſuſpenſum teneri,donec ſe purgaret, & ſic ince
pit a ſuſpẽſione;& dicit hic Hoſt.ꝙ ideò Papa man-
dauit hic admitti probationem innocentiæ,& nõ ſu
ſpendit ſimpliciter;quia iſte aliquid probauerat, li-
cet non ſufficienter,allegat.auth.de iud.§.fortè. Sen
27 tit ergo, † quòd deficiens in probatione regulariter
venit puniendus, nec admittitur probatio innocen-
tiæ;niſi aliquid probauerit, ꝙ eſt contra Bart.D.m.
putat poſſe diſtingui,ꝙ aut accuſatori deficienti iu-
dex vult ſimpliciter ſtatim imponere pęnam momẽ
taneam;& hoc non debet,nec poteſt facere,quia eſ-
ſet nimis inhumanum, & rigoroſum,cum ille fortè
potuiſſet habere legitimam cauſam, vnde debet ad
mittere probationẽ inocentiæ,vt.c.1.in fi.de electio.
lib.6.& ita procedat opi.Bar.quòd arbitror verum,
maximè quando quis offerret probationes inconti-
nenti, vt.l.1.C.quando prouoc. non eſt nec. Aut iu-
dex vult imponere pœnam ſucceſsiuam cum limi-
tatione, donec ſe purgauerit; & ita poteſt intelligi
tex.noſter.vnde non placet opin. Hoſt. quòd ex toto
defi-

deficiens in probatione,non admittatur ad proban
dam innocẽtiam.Poſſet tamen ſaluari,ſcilicet;quan
do vellet ſe purgare ſolum per proprium iuramen-
tum. ¶In eadem glo.ibi,quòd iuramentum ſuum.
28 dic,pro hac glo. facit, quia † eorum, quæ in animo
conſiſtunt, admittitur probatio cũ iuramẽto.vt not.
glo. Inſtit.§. aliæ. & in iuribus allegatis in glo.hic.
Sed aduerte; quia ſequeretur, ꝙ faciliter poſſet ex-
cuſari à caumnia, præſtando iuramentum.Item ad-
uerte; quia glo.in fi. videtur velle, quòd iſtud ſit ar-
bitrarium,& ſic potuit admittere,vel non admitte-
re probationem per proprium iuramentum, Hoſti.
hic dicit ſufficere ſolum iuramentum, quia tex.non
loquitur propriè de purgatione canonica; opi. glo.
in fi.plus placet.D.m.quia tex.dicit,quòd canonicè
29 debet ſe purgare, † & purgatio canonica eſt arbitra-
ria, vt.ĩ. de purg. cano. per totum.2.q.5.omnibus.
&.c. conſuluiſti. & Io. de Imo.dicit,quòd glo.fortè
30 voluit,ꝙ† ſicut iuramentum calumniæ excuſat à præ
ſumpta calumnia, ſecundum not.in auth.generali-
ter.C.de epi. & cler. ita & hic; arbitror dici poſſe,
quòd in dubio antequã appareat non probatũ, non
præſumatur calumnia; ſed poſtquam apparet non
probatum, præſumitur; ſed innocentia poteſt pro-
31 bari ex cauſis.ſ.dictis, & quandoq; per proprium
iuramentum,quando quis aliquid probauit; ſed nõ
ſufficienter, vt loquitur tex.noſter, aliàs nimis eſſet
abſurdum,quòd ſimpliciter ſufficeret iuramentum;
& arbitror hoc eſſe arbitrarium,vt dicit glo.in.in fi.
ſed ſi eſſet aliqua ex cauſis prædictis, & iudex aliter
arbitraretur,iuſtè appellaretur,niſi aliæ circunſtan-
tiæ confunderent iſtam cauſam. ¶In eadem glo.ibi,
pœna ergo illius. dic. Sed cõtra hãc glo.& tex.oppo.
32 quia† qui denuntiat,non tenetur ſe inſcribere ad ali
quam pœnam etiam extraordinariã, vt.c.ſuper his.
33 ſ.tit. primo.ergò &c. ¶Item oppo.quia† pœna eſt
ſimilitudo ſupplicij, ſed denuntiator agit ad pœni-
tentiam; ergò ſibi ſola pœnitentia erat iniungenda.
34 Sol.Inno.hic ſimpliciter dicit, quòd hic† grauiori pœ
na afficitur denuntiator propter calumniam, quam
denuntiatus propter delictum; quia denuntiatus
conuictus ſolum fuiſſet compulſus ad agendam pœ
35 nitentiam.Sed† denuntiator calumnioſus ſuſpendi-
tur ab officio,& beneficio.D.Zaba.dicit, ꝙ tex. de-
bet intelligi, quòd hic agebatur ad certã pœnã. Sed
dicit.D.m.quòd iſta eſt reſtrictio ad tex.vnde debet
intelligi,quòd hic agebatur ad pœnã certã, & cõtra
communem intellectum Doct. qui ſimpliciter intel
ligunt,quòd procedat cum agitur ad pœnitentiam,
& verba minimè ſunt mutanda &c. Item ad hoc al-
36 legat tex.in fi.dũ dicit,quòd† iſte ſuſpenditur ne de
facili quis proſiliat ad infamiam prælatorum. Vnde
intelligit D.m.tex. noſtrum in denuntiatione, quæ
fit ad pœnitentiam, & ad cõtraria reſpondet,& pri
mo ad primũ,quòd non valet argumentũ,iſte ſe nõ
inſcribit,ergò non tenetur ad pœnam calumniæ,tol
le inſtantiam, ille qui agit de crimine contra ele-
ctum non confirmatum, ſe non inſcribit, vt.c.ſuper
his.ſ.tit. primo.& tamen iſte punitur de calumnia,
vt.c. t.de elect.lib.6.vnde iſte denunciator, licet nõ
teneatur ſe inſcribere,quia agit ad pœnitentiam,ta
men ſi deficit propter infamiam, quam conatus eſt
inferre denuntiato, debet puniri; quoniam infama-
re eſt graue delictum, de pœnit.diſtin.1.homicida-
rum.6.q.1.c.deteriores.&.c. ex merito. dixi in.c.fin.
ſ.tit.1.& ratio eſt,quia niſi iſte puniretur, de facili
quis proſiliret ad infamandum. Ad ſecundum argu
mentum reſpondet, ꝙ hoc fuit inductum in odium
37 calumnioſi,ꝙ† puniatur ſimilitudine ſupplicij,ſed ſi
non reperitur ſimilitudo ſupplicij,debet puniri alia
pœna condecenti,vt dixi in.c.præceden. Ego arbi-
tror, quòd neuter intellectus ſit verus, nam ſecun-
dum Zaba. deberet puniri pœna priuationis, vt.c.
tuæ.ĩ.de pœn. & ſi nõ poſſet ſimilem ſufferre,debe-
ret fuſtigari, & in exilium mitti.non autem ſuſpen-
di,vt.c.præced. Vnde arbitror, quòd tex.noſter de-
beat intelligi in eo,qui denuntiauit ad pœnã, quòd
patet ex cõmiſſa inquiſitione ſuper veritate crimi-
num. Sed iſte talis non fuit proſequutus inquiſitio-
nem,quòd patet, quia ſe inſcripſiſſet,de quo hic ni-
hil dicitur. Et ideò tex.cum miniſterio dixit proba-
tum non eſſe ſufficienter, & ſic loquitur impersona-
liter;nón autem dicit nõ probauerit.Item facit tex.
dum dicit, ne proſiliant ad infamiam prælatorum;
vnde cum iſte ſolum infamauerit,nec proſecutus fue
rit,infamauerit tamen ad pœnã,& ſic tenuerit quod
dam medium inter pœnitentiam, & pœnam; ideò
etiam Papa elegit mediam viam iſtum ſuſpenden-
do ab officio,& beneficio.Vel dic,quòd poteſt intel
ligi etiam in eo, qui fuit proſecutus inquiſitionem,
dummodò intelligamus, quòd crimina obiecta nõ
eſſent talia,quæ poſt peractam pœnitentiam impe-
dirent ordinis executionem.Nam qua ratione pœ-
na imponẽda per inquiſitionem in alijs criminibus
eſt arbitraria, vt.c.inquiſitionis.ſ.ti.1.eadem ratio-
ne, pœna deficientis in probatione debet eſſe arbi-
traria. Facit quòd dixi.ſ.in rub.Sed in impedienti-
bus ordinis executionem non proceditur;quia pœ-
na eſt certa,vt.d.c.inquiſitionis.& ne aliquid pro ſpi
ritualibus exigatur, vel promittatur.

De ſymonia. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Symonia inter crimina primum locum obtinet.*
2 *Crimen læſæ maieſtatis eſt minus ſymonia.*
3 *Symoniæ definitio.*
4 *Symonia ſola voluntate quo ad eccleſiam non committitur, ſed benè quo ad Deum.*
5 *Eccleſia non iudicat de occultis.*
6 *Verbum ſtudioſè, quare in definitione ſymoniæ ponatur.*
7 *Voluntas ſignis exterioribus non declaratur.*
8 *Virtus, & vitium in voluntate conſiſtunt.*
9 *Symonia eſt hæreſis, ſed largiſſimo modo ſumpta. Et nu. 15. & 16.*
10 *Fides, & infidelitas conſiſtunt in intellectu.*
11 *Multa ſunt voluntaria commutationes.*
12 *Spirituali quicquid anneſtitur, ſpirituale videtur.*
13 *Papa ſpiritualia poteſt vendere, & emere.*
14 *Iudex vendens ſententiam, dicitur ſymoniacus.*
17 *Symonis Magi ſocia Senecies fœmina.*
18 *Symon hæreticus, & ibi eius opin. de creatione mundi.*
19 *Symoniacus tunc verè dicitur hæreticus, quando affirmat ſpiritualia poſſe vendi.*

20 *Symonia ſecundum exteriorem proteſtationem dicitur quædam hæreſis.*
21 *Verbum emptionis comprehendit omnem alium contra-ctum non gratuitum.*
22 *Anima per ſe, corpus per animam viuit.*
23 *Spiritualium differentia.*
24 *In annexis, non ſemper idem ius.*
25 *Papa poteſt committere ſymoniam aliquandò. remiſſiuè.*
26 *Symoniaca ſententia quæ dicatur.*
27 *Symoniacæ conuentionis deſcriptio, ſecundum Hoſt.*
28 *Symonia à quo dicta.*
29 *Quis fuerit primus ſymoniacus.*
30 *Giezitæ qui, & vnde.*
31 *Spiritualia vendens appellatur Giezita.*

COntinuatur hæc Rubrica
ad præcedentem hoc or-
dine. Supra viſum fuit de
accuſatoribus,& calũnia-
toribus, nũc reſtat videre
de criminibus; verum qa
1 † inter crimina primũ lo-
cum obtinet ſymonia, vt
.j̃.eo.c. per tuas.&. 1.q.fi.
c.fi. vnde author tractaturus de criminibus p̃miſit
de ſymonia. Et aduerte; quia licet aliqua crimina
dicantur maiora reſpectu maioris pœnæ, quę impo
2 nitur, vt.d.c.per tuas.&.c.licet.§.pen. vt eſt † crimen
læſę maieſtatis, tamen in veritate mi9 eſt; quia plus
eſt offendere diuinam maieſtatem, quàm principis,
vt.j̃.de hæret.c.vergentis. Vel dic, ꝙ præmittit de ſy
monia, quia videtur crimen magis frequentatum;
ideò prius illi obuiandum. Sed pro declaratione di-
3 cendorum, quæro quid ſit ſymonia? Sol. dic, ꝙ † eſt
ſtudioſa voluntas, ſeu cupiditas emendi, vel venden
di ſpiritualia, vel ſpiritualibus annexa, ſecũdum Da
maſum,& Doct.& vide glo. 1.q. 1. in ſumma, quæ nõ
ponit illa verba, ſpiritualibus annexa. Sed hæc dſcri
4 ptio non videtur bona. Innuit enim, ꝙ † ſola volunta
te committatur ſymonia, quod videtur falſum quò
ad eccleſiam, licet quò ad Deum ſit verum; vt.j̃.eo.
c.tua.in fi. Nam ſi quis tali intentione intrauerit mo
naſterium, vt aliquid daret, licet nullo intercedente,
licet poſtea aliquid det, nõ videtur committi ſymo
nia; nec ab illo conſortio retrahendus, nec monaſte-
rium illud recipiens tenetur reſtituere, de quo artic,
dicam in.c.fi.j̃.eo. nam ea quæ ſola intentione com-
mittuntur quò ad eccleſiam, non videntur punien-
5 da, quæ † non iudicat de occultis. 32.q.5. Chriſtiana.
&.j̃.eo.c. ſicut.2. vide etiam de hoc Hoſt. eo.ti.§.1.
6 & dic, ꝙ † verbum ſtudioſa ponitur ad excludẽdum
7 voluntatem, † quæ ſignis exterioribus non declara-
tur, ſecundum Archid. quia illa ab eccleſia non pu-
nitur, vt dixi.& ſic ceſſat contrarium. Et hoc ponit
Archid. 1.q.1. in glo. ſummæ. Vel dic, ſecundum B.
Thomam, ꝙ ſtudioſa ponitur ad deſignandum ele-
ctionem, quæ principaliter pertinet ad virtutem, &
vitium. Verbum autem cupiditas, videtur denotare
8 vitium, quia † oẽ vitium,& peccatũ penes voluntatẽ
eſt; & intellige de voluntate deducta ad actum,& ſic
quæ non ſtetit in meris finibus voluntatis. Sed con-
tra prædictã diffinitionem multipliciter opponitur
9 vltra Doc.& primo ſic. † Symonia eſt quædã hęreſis,
vt.j̃.eo.c. per tuas.&. 2.q.5. quanto. & de quo aliqd
dicetur in.c.licet hely. j̃.eo. Sed hæreſis eſt infideli-
10 tas, vt.c.1.de hęret. ſed † infidelitas nõ conſiſtit in vo
luntate, ſed in intellectu ſicut fides, vt tradit̃ in.c.1.
s̃. de ſum. trin. ergo ſymonia non tm̃ diffinitur per
11 voluntatem. Secundo oppo. † multæ aliæ ſunt volun-
tariæ commutationes, pręter emptionem,& vendi-
tionem, vt permutatio, cum ſimil. ergò inſufficiẽter
dicitur, dũ dicitur ſolum vendendi,& emendi. Ter-
12 tio opp. † omne ꝙ eſt ſpirituali annexum, videt̃ ſpiri
tuale, vel ſaltem iure ſpirituali cẽſeri, vt clem.2.de
iudi.& in reg. acceſſorium. de reg. iur. lib.6. ergò ſu-
perflua ſunt illa verba, vel ſpiritualibus annexa. Et
ideò fortè glo. 1.q.1. in ſum. illa non poſuit. Quarto
13 oppo. † Papa, ſecundum quoſdam, poteſt vendere,
vel emere aliquid ſpirituale, vt.c. cũ pridẽ. de pact.
&.c. ex parte. de of. deleg.& ſtatim dicam in.c.1. er-
gò vendere, vel emere ſpirituale, non eſt ſymonia.
14 Vltimo oppo. † iudex qui vendit ſentẽtiam dicitur
committere ſymoniam, vt not. glo. in.c. vendentes.
1.q.3. ſed ſententia non eſt quid ſpirituale, nec ſpiri
tuali annexum, ergò non eſt bona diffinitio? Sol. ad
primum contrarium reſpondetur, quòd non eſt ve-
15 rum, ꝙ † ſymonia ſit ſimpliciter hæreſis; ſed largiſſi-
mè, vt dicam in.c. firmiter. de hæreti. quia dicuntur
hæretici, hoc eſt peccatores, ſed ipſum peccatũ non
16 eſt hæreſis, vt ibi dicam. Vel † dicuntur hæretici ſy-
moniaci, ꝓpter primitiuos diſcipulos Simonis Ma-
17 gi, & cuiuſdam † mulieris, quæ vocat̃ Senecies, quæ
fuit ſocia turpitudinis ipſius Simonis. Vel põt dici,
vt colligitur ex dictis B. Tho. 2.2.q.201. ꝙ dicuntur
18 hæretici ab inuentore, hoc eſt, ab ipſo † Simone, qui
& ipſe hæreticus fuit, dicebat.n. mũdum creatũ, nõ
à Deo, ſed à quadam ſuperna virtute, vt dicit Iſido.
lib. Etimo.& B. Augu. lib. de hæreſibus. Vel dic, ſecũ
19 dũ Inno. in.c. quoties. j̃.eo. ꝙ † ita demum ſymonia
eſt hęreſis, ſi aliquis affirmaret ſpiritualia poſſe emi,
vel vendi.& ita ẽt dicit Archid. 1.q.1. fertur.&.6.q.
1.§. licet. Vel dic, declarando, ꝙ ſicut religio cõſiſtit
in quadam fidei proteſtatione; quam tamẽ interdũ
quis habet in corde, ita & vitia oppoſita religioni,
habent quandam proteſtationem infidelitatis, hoc
eſt ex ipſa perpetratione, licet quandoq; non ſit in-
20 fidelitas in mente. Vnde † ſecundum exteriorem ꝓ-
teſtationem ſymonia dicitur quodãmodo hæreſis;
quia in hoc, ꝙ aliquis vendit donum Spiritus ſãcti,
quodammodo proteſtari videtur ſe eſſe dominum
ſpũalis doni, quod eſt hæreticum. Si tamen hoc non
gerit in mente, non eſt hæreticus, vide B. Tho. in di-
cto loco. ¶ Ad ſecundum argumentum rñdetur, ꝙ
21 † verbum emptionis comprehendit omnem alium
contractum, non gratuitum, vt.c.1.j̃.eo. Facit ad ea
quæ dixi in.c.fi.s̃. de accu. Ad tertium argũ reſpon-
det̃, p.c. ſi quis obiecerit. 1.q.3.& qđ ibi not. nam ſi-
22 cut † aĩa viuit per ſeipſam, corpus verò ex vnione ani
23 mæ; ita † quædã ſunt ſpũalia, quæ p ſeipſa ſunt ſpũa-
lia, ſicut ſacramenta,& alia huiuſmodi. Quędã verò
dicuntur ſpiritualia ex eo, ꝙ adhærent ipſis, vt.d.c. ſi
quis obiecerit. Item, non eſt verum ſimpliciter, ꝙ
24 † idem ius ſit in annexis, qñ ſunt ſeparabilia,& vnũ
poteſt ſtare ſine alio, vt tradit. d. reg. acceſſorium.
25 ¶ Ad quartum argũ rñdetur, ꝙ † non eſt verum, ꝙ
Papa non poſſit committere ſymoniã, de quo dicã
j̃.c.1.

26 ī.c.1.Ad vltimũ argumentum rñdetur, ꝙ † illa non
eſt propriè ſymonia, vt traditur in.d.c.vendentes.ni
ſi ſit ſnĩa ſuper ſpiritualibus, quę vendatur. Hoſti. in
27 sũma.eo.tit.§.1.dicit ꝙ† ſymonia cõuentionis, quę
à nullo alio deſcribitur, ita poteſt deſcribi, ꝙ eſt ſpi-
ritualium, vel ipſis annexorum p̃cedente pacto pro
miſsionis, conditionis, ſeruitij, precum, vel cuiuſli-
bet tẽporalitatis receptio; probatur.1.q.1.c.ſiquis
neq;.&.1.q.2.quam pio.ſ̃. de pac. pactionis de rer.
permu.quæſitum.de ęta.& qua.tuam.&.ī.eo. tua.&
28 ibi Hoſti.¶ Vltimo † quæro, vnde dicatur ſymonia.
glo. q.1. in ſumma dicit, ꝙ à Simone Mago; & benè
29 † Ipſe enim primus fuit, qui in nouo teſtamẽto vo-
luit emere gratiã Spirit⁹ ſancti ab apoſtolis; dicitur
† & ſymonia cupiditas Giezita; vñ Giezitæ dicũtur
à Giezi ſeruo Eliſei, qui primus in veteri teſtamẽto
petijt bona tẽporalia ꝓ gratia, de quo Regũ.libr.3.
c.5.&.1.q.1.qui ſtudet.&.c. citò turpẽ.&.ī.eo.non
ſatis.vnde propiè vẽditor ſpiritualium dicitur Gie-
zita, vt dicit glo.in ſumma.1.q.1.Hoſti.§.2.in ſum-
ma.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus pro ordine conferendo, nec miniſtri, nec notarij aliquid tẽporale exigere debent. Quod amplia, vt nu.3.*
2 *Paſtellus quid.*
3 *Acceſſorium eſſe debet eiuſdem naturæ, cuius eſt principale.*
4 *Quod directè fieri non poteſt indirectè quoque prohibetur. Et ibi multa in materia exempla.*
5 *Epiſcopus, & notarius in ordinatione interuenit.*
6 *Pro ordine prohibetur nedum extorſio, ſed & voluntaria donatio.*
7 *Archidiaconus vocat promouendos.*
8 *Modus ordinandi antiquæ decretalis.*
9 *Miniſter intelligitur de quolibet miniſtrante in ipſa ordinatione.*
10 *An ex pacto, vel pro labore, notarius poſſit recipere aliquid ab ordinando. Et an ſpontè oblatum. & nu.30.*
11 *Notarius ab Epiſcopo ſalariatus nil debet recipere pro ordinatione, ſi non eſt ſalariatus, diſtinguitur, vt ibid.*
12 *Notarij officium in ordinatione non eſt neceſſarium.*
13 *Curiæ actio, noſtra eſſe debet informatio.*
14 *In curia Eccleſiaſtica ſymonia, & in ſæculari.l. Iulia de ambitu non habent locum. Et vbi verum.ibid.*
15 *An Papa ex pacto recipiens pecuniam pro collatione beneficij committat ſymoniam.*
16 *Papa in poſitiuis non ligatur propria conſtitutione.*
17 *Peccatum ex maioritate perſonæ in dignitate conſtitutæ aggrauatur.*
18 *Papa eſt principalis diſpenſator, non abſolutè dominus bonorum Eccleſiaſticorum.*
19 *Papa recipiens pecuniam pro collatione beneficij ſpiritualis; committit ſymoniam. Quod intellige, vt ibid.*
20 *Pro collatione beneficij, vel prælaturæ confertur executio clauium, vt ibid.*
21 *Alienum parochianum quis non poteſt abſoluere, nec in alterius eccleſia ſine Rectoris licentia celebrare.*
22 *Vendens executionem ordinis videtur vendere ordinem, & ſic donum Dei.*
23 *Ordinatio prouenit ex dono Dei, non Papæ.*
24 *Virtutis laus in actione conſiſtit.*
25 *Chriſtus quare eiecit de templo columbas vendentes, & nummularios.*
26 *Homagium præſtare, vel quid temporale pro ſpirituali dare ſymoniacum eſt. Et quomodo intelligendum ſit, ibid.*
27 *Papa non debet facere id per quod ſtatus eccleſiæ decoloretur.*
28 *De Papa ad alium non infertur.*
29 *Ludens ad zardum cum epiſcopo, ligatur conſtitutione epiſcopi excommunicantis, licet epiſcopus non ligetur. remiß.*
31 *Verbum dare, liberalitatem demonſtrat.*

In ordinando.

Breue eſt, poteſt tamen ſic
1 ſummari. † Epiſcopus pro ordine ab eo conferẽdo,
vel miniſtri, aut notarij nihil temporale exigere de-
bent.h.d.& duo ſunt dicta. ſecundum, ibi, pro ordi-
2 natione. Et in tex.ibi, paſtellis.dic, † quod licet alia
poſsit ſignificare; tamen hic propriè accipitur pa-
ſtellus pro parua paſtæ maſſa; quia etiam cera eſt in
3 modum paſtæ. ¶ Nota primo † ꝙ ſicut principale
debet eſſe gratuitum; ita & omnia acceſſoria, & cir-
cunferentia; vnde non ſolum prohibetur epiſcopus
aliquid pro ordine recipere; ſed & omnes alij ſui mi
niſtri, & etiam non ſolum pro ordine; ſed nec pro
chartis, aut alia quauis ſcriptura, ne fraus commit-
4 tatur; † ne fiat indirectè, quod directè fieri non põt;
vt hic dicit gl.& hunc tex.perpetuò not. † Si ſtatutũ
eſſet in ciuitate, ꝙ ſtarius frumenti nõ vendatur niſi
ſoldis.xx.quia venditor hoc caſu non poteſt dicere,
volo tantum pro mẽſuratione, niſi eſſet ad illud of-
ficium deputatus; quia tunc debẽret habere tãtum,
quãtum mereretur ille labor; quia aliàs fortè vellet
facere, vt illa bona mulìer, quę nolebat vendere bo-
uem ſine muſicula, de muſicula petebat.xj. Floren.
de boue vnum. Quod not.contra illos, qui vt frau-
dent gabellas ponũt vinum vendendum paruo præ-
tio; ſed nolunt vendere ſine caſtaneis, de quibus
non ſoluunt gabellas. Et etiam contra illos, qui mu-
tuant centum, vt recipienti vendant frumentum ca
riori prætio, quam ille emeret, ſi non reciperet mu-
tuum; & talis committit vſuram, vt videbimus.ī.
de vſuris. & prædicta etiam probantur in regula, cũ
5 quid vna via.de reg.iur.lib.6. ¶ Secundo not. ꝙ † in
ordinatione interuenit epiſcopus, miniſter, & nota-
6 rius, vt.ī. dicetur. Vltimo not. ꝙ † ab ordinando non
ſolum eſt prohibita extorſio pro ordine; ſed nec
volũtaria donatio recipienda eſt, vt dicã.ī. ¶ In gl.
2.in fi.dic, ꝙ ſi tex. intelligitur de Archic.illud quod
dicit text.ī. de voce. debet intelligi de voce, qua
7 † ipſe Archid. vocat promouendos, vel expone, &
melius. Miniſter id eſt diaconus.xxxiij.diſtinct. dia-
conus. & quod dicit tex. de voce, dic, ideſt lectio-
ne Euangelij, ſecundum Goffre. & hoc magis con-
8 ſonat † antiquæ decretali, in qua dicebatur, quod in
ordinando epiſcopus manum imponit, euangelicã
lectionẽ miniſter legit, confirmatoriã epiſtolã nota-
rius ſcribit; & hæc cõtinebantur ſub iſto.&.ī. & dic,
9 ꝙ tex.loquutus fuit ꝑ verbũ, † miniſter. vt oſtẽderet,

qood habet locum in quibuſcunq; miniſtrantibus
in dicta ordinatione. ¶ Glo. ſuper verbo, vendere,
colligit; deinde op. & ſol. ponendo opi. in fi. dic, hic
10 ſunt duo examinanda. Primum, † an ex pacto notarius,
vel ſimilis pro labore poſsit aliquid recipere
ab ordinando. Secundo, vtrum ſpontè, & gratis oblatum
poſsit ab ordinando recipi. Quoad primum
11 Doct. hic concludunt, ꝙ aut † notarius eſt ab epiſcopo
ſalariatus; & nihil debet recipere; aut non, & tūc
aut eius officium eſt adeò neceſſarium, ꝙ ſine ipſo
non poſsit fieri ordinatio, & non poteſt aliquid recipere,
vt dixi in primo not. aliàs ſec'; vnde Inno. vult,
ꝙ etiam ſi notarius, qui non habet ſalarium ex publico
aliquantulum plus recipit debito, ſi eius officium
non erat neceſſarium, quam ſit eius labor propter
facti magnitudinem, non peccat. Sed D. m. hic
12 dicit, ꝙ non videt, † ꝙ officium notarij ſit neceſſarium
ad ordinem conferendum; & ideò dicit, ꝙ ſimpliciter
dici poteſt, ꝙ notarius iuſtè recipit, ſi non
habet ſalarium ex publico, prout faciunt notarij curiales,
qui exigunt pro ſcriptoris pecuniam; quia nō
habent ſalarium ex publico, & Papa tolerat; & ſic
13 † acto curiæ debet eſſe noſtra inſtructio, arg. c. ſignificaſti.
14 de homici. vel dic, † ꝙ ſymonia non habet locum
in curia; ſicut nec in curia principis habet locum
lex Iulia de ambitu, vt not. glo. 82. diſt. præsbyter.
& 1. q. 6. c. fi. & ff. ad. l. Iul. de ambitu. quod verū,
ſecundum Hoſti. in his, quæ ſunt ſymoniaca; quia
prohibita; ſecus in his. quæ ſunt prohibita; quia ſymoniaca,
qa ab his debet curia abſtinere prę cęteris,
arg. c. cum ab omni. de vit. & hon. cleri. maximè,
quia per ea decoloratur ſtatus eccleſiæ. 12. q. 2. & ſi
illi. & ex prædictis deciditur quæſtio not. Vtrum
15 † Papa recipiens pecuniam ex pacto pro collatione
beneficij committat ſymoniam. D. m. hic dicit, ꝙ
hanc. q. non reperit tactam à Doct. niſi ꝙ D. Cardi.
Flo. dicit quod non; quia titulus beneficij eſt iuris
16 poſitiui, & † in poſitiuis Papa nō ligatur propria cōſtitutione,
vt. c. propoſuit. de conceſ. præben. & hoc
ſenſit Hoſti. dum dixit, ſunt ſymoniaca; quia prohibita
à iure poſitiuo. Sed tu dic, ꝙ imò hanc. q. tangit
Archidi. 12. diſt. c. 1. vbi dicit poſt B. Tho. ꝙ Papa
17 poteſt committere ſymoniam, ſicut alius; quia † peccatum
tanto grauius eſt quanto maiorem obtinet
18 locum. 40. diſt. homo Chriſtianus. licet enim † res eccleſiæ
ſint eius; tamen ſunt vt principalis diſpenſatoris,
non vt domini, vt dicit Archi. 1. diſt. ius ciuile. vnde
ſi recipit pro aliqua re ſpirituali pecuniam de reditibus
eccleſiæ, non caret vitio ſymoniæ, & idem ſi
recipit pecuniam ab aliquo laico; licet nō de bonis
eccleſiæ; & hanc concluſionem tenuit B. Tho. 2. 2. q.
101. in fi. ſed D. m. latius hic, & in. c. extirpandæ. §.
quia verò. ſ. de præben. in repet. in fine concluſionis
19 concludit, quod † ſi Papa recipit pecuniam pro beneficij
ſpiritualis collatione, vel inſtitutione, committit
ſymoniam; ſi talis beneficij adminiſtratio,
vel executio concernit poteſtatem, vel adminiſtrationem
clauium, aut officia; aliàs ſecus; licet alio crimine
inuoluatur, ſubdens, ꝙ vtroq; caſu; & quo ad
Deum, & quo ad eccleſiam militantem minimè tutus
exiſtit ille, qui pecuniam dat pro tali beneficio.
Habet ergo dicta concluſio tres partes. Prima pro-
20 batur; quia † per collationem beneficij, vel prælaturę
confertur executio clauium in actum, quę in ordinatione
fuit collata ſolum in habitu. 16. q. 1. eccc. & c.
21 ſeq. ꝙ patet; quia † alienum parochianum, quis abſoluere
non pōt, nec in alterius eccleſia celebrare ſine
licentia rectoris. 16. q. 1. cunctis. 8. q. 1. per tot. &
22 ī. de pęnit. & remiſs. omnis. ſic ergò † vendendo ordinis
executionem, videtur vendere ipsū ordinē, &
donum Dei. 1. q. 1. c. ſi quis obiecerit. & eſt glo. ſing.
in. c. licet. ī. de pęnis. & ſic licet titulus bñficij ſit iuris
poſitiui; tñ ordo eſt iuris diuini, & ipſius executio,
& ſic vendendo executionē, videtur vendere do-
23 num Dei; quia † illa prouenit ex dono Dei, & non
Papæ, de pęnit. diſt. 1. verbum Dei, & ordinis executio
dicit ordinis perfectio. 1. q. 1. perfectionē. vnde
24 Cicero primo officiorum dicit, ꝙ † virtutis omnis
laus in actione conſiſtit. vendere igit, vel emere dictā
executionē, eſt ſymonia. 1. q. 1. pſbyter. & . q. 3. altare.
hoc aūt eſt vtroq; teſtamento prohibitū. 1. q. 1.
qui ſtudet. & . c. Petrus. Itē quia Deus prohibuit ec-
25 cleſiā in figura. 1. q. 3. ex multis. vbi † Chriſtus nō ſolū
eiecit de templo vendentes colūbas, hoc eſt ſpiritum
ſanctum; ſed ēt numularios, ad denotandum
venditores eccleſiaſticorū beneficiorum; cum ergò
hoc ſit à Domino prohibitum, ergò Papa non excuſatur.
25. q. 1. ſunt quidam. ad idē bonus tex. in. c. di-
26 ligenti. ī. eo. vbi tex. † dicit, ꝙ præſtare homagiom,
& ſic dare aliquid tēporale pro ſpirituali, ſymoniacum
eſt, & noſcitur contrarium diuinis, & humanis
legibus; & dicit ibi glo. hoc eſſe contra vtrunq; teſtamentum,
& hæc ꝓcedunt, qñ executio beneficij,
vel officij concernit diuina; ſecus ſi ſolum adminiſtrationem
temporalem, vt in hoſpitali, in quo non
committit ſymoniā; quia ipſe prohibuit; vnde dicitur
ſymoniacum; quia prohibitum; & hoc modò
ꝓcedit ſimilitudo, q̄ dixi de. l. Iul. ambitus. dicit tñ
27 D. m. ꝙ vtroq; caſu debet Papa abſtinere; quia † nō
debet id facere, ꝑ qđ decoloret ſtatus eccleſiæ. 1. q.
7. c. & ſi illa. 25. q. 1. igitur not. in. c. & ſi Chriſtus de
iureiur. Vltima pars cōcluſionis ꝓbatur, ꝙ alius, q
28 dedit pecuniam vtroq; caſu ligetur; quia † licet conſtitutio
papalis non liget Papam; non tñ ſequitur, ꝙ
alter non ligetur etiam in eo facto, in quo non ligatur
Papa. vide Io. And. in. c. cui licet. de reg. iur. in
29 Mercur. vbi concludit, ꝙ † ludens ad zardū cum epiſcopo
ligatur conſtitutione epī excōicātis ludentes
ad zardum; licet epiſcopus nō ligetur, de quo latius
dicam in. c. vniuerſitatis. de ſent. excom. ¶ Quo ad
30 ſecondam principalem q̄ſtionem, videlicet; an † ſpō
tè oblatū poſsit ab ordinādo, recipi tex. videtur ꝓ-
31 bare, ꝙ nō; ꝑ † verbum dare poſitum in fi. quod denotat
liberalitatem, vt. l. rem legatam. ff. de alimen.
lega. Hoſti. dicit, ꝙ exactio prohibetur; ſed ſi gratuitum
datur ſine aliquo pacto tacito, vel expreſſo, nō
improbatur, per. c. ſi quæſtiones. ī. eo.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus in eccleſia per pecuniam expelli non debet, vt alius intrudatur.*
2 *Taliter, dictio, ſimilitudinis nota.*
3 *Beneficio nemo ſine accuſatore priuandus.*

Qui

Qui alium.

Non ſummatur,qa breue. Noto primo, quòd non ſolum non eſt licitum
1 † dare pecuniam pro beneficio conſequẽdo; ſed pro
danda etiam vacatione beneficij, ad hoc vt dans po
ſtea illud conſequatur. Poteſt etiam intelligi tex.de
eo qui fecit aliquem expelli de beneficio per pecu-
niam, & etiam poſtea per pecuniam illud recepit.
Quòd vr̃ probari ex qualitate pœnæ pp duplicem ſy
moniam, quia per ſymoniam commiſſam in benefi
cio,non vr̃,ꝙ quis ſit deponẽdus ab illo, vt dixi in.c.
cum.P.&.c.inquiſitionis.de accuſ.& hoc quando per
viam inquiſitionis, prout etiam intelligitur tex. no-
2 ſter.Probatur etiam † per dictionem,taliter,poſitam
in tex.quæ eſt nota ſimilitudinis, vt not.in.c.de mul-
ta.de præben.&.c. dudum.de elect.¶ In fi.glo.dic ſe
cundum Goff.quòd iſte tripliciter peccat,quia com
mittit ſymoniam,auaritiam,& inuaſionem, vt.c.du
dum.2.de elect. Extra glo.oppo. de.c.1.de off.ordi.
vbi quis videtur iuſtè expelli, etiam per brachium
ſecularem.Sol.Hoſt.dicit hoc eſſe verum, qñ ille qui
tenebat,tenebat iuſtè. Facit.c.dilectus.ĩ.eo.de ho-
mici.poſtulaſti.& ſequitur Io.And. ¶ Vltimo oppo-
nitur,dicitur hic,quòd iſte deponatur. contra, quia
3 † ſine accuſatore non debet quis deponi. Sol.Goffr.
intelligit, ſi iſte fuit accuſatus, & conuictus.2.q.1.c.
ſicut.&.c.nihil. Hoſti.verò dicit eum deponendum,
etiam ſi per viam inquiſitionis hoc conſtiterit,& ſe-
quitur.D.m. quia tex.loquitur indiſtinctè.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Catholicus quilibet admittitur ad accuſandum de crimine ſymoniæ. & nu.7.8.*
2 *Argumentum à minori,vel à maiori,valet.*
3 *Inferior ſuperiorem accuſare poteſt.*
4 *Infidelis,etiam in ſymoniæ crimine, non admittitur ad accuſandum,*
5 *Teſtis à parte exoratus, non dicitur ſuſpectus.*
6 *Chriſtus non erat redarguendus ab aliquo,propria auctoritate.*
9 *Teſtes,an poſſint compelli ad teſtificandum.*

Si dominus.

1 † Quilibet catholicus admittitur ad ac
cuſandum de crimine ſymoniæ.h.d. ſecũdum vnum
intellectum,vel ad teſtificandum, ſecundum alium.
2 Secunda,ibi,non igitur.¶ Not.primo,ꝙ † validũ eſt
argũ à minori,vel à maiori;verbi gratia,licet accuſa
re maiorem,ergò minorem, vt in reg.cui licet ꝙ eſt
3 plus.¶ Secundo not.ꝙ † inferior pōt ſuperiorẽ accu-
ſare, ꝓbatur in.c.licet.&.c.veniẽs.ĩ.de accu. ¶ Ter-
4 tio not.ad contrarium,ꝙ † non catholicus non admit
titur ad accuſandum,etiã de crimine ſymoniæ. ¶ Vl
5 timo not.ꝙ † teſtis præcibus exoratus per partem, vt
ferat teſtimonium, non dicitur ſuſpectus. ¶ In glo.1.
ibi, Iudæ,dic ſecundũ Io. And. melius diceret Iudęo.
Nã verba ſequentia nõ fuerunt dicta Iudæ,ſed Iudęo
percutienti Chriſtum,cui dicebatur, ſic rñdes Pon-
tifici,vt habet Io.c.18.& ita debet corrigi.glo.ſeq.in
eo ꝙ dicit Iudas;poſſet tñ ſaluari. Vel dic,ſecũdum
Goff.quòd tex.intelligitur de illa authoritate, Quis
ex vobis arguet me de peccato? quæ habetur Io.c.8.
& hoc magis placet Hoſt. propter verbum accuſan-
dum in tex. Sed dicit Goff.quòd hæc authoritas pro
bat contrarium, cum probet,quòd nullus eorũ erat
6 dignus redarguere,nec † Chriſtus redarguendus,erat
aliquo modo propria authoritate.Facit tex.cum di-
cit, vt veritatem aſſerat. quòd videtur magis referri
ad atteſtationes. In glo.pen.in fi.dic.de hoc artic.an
7 † quilibet admittatur ad accuſandum,vel teſtifican-
dum de ſymonia,dicetur in.c.per tuas.ĩ.eo.de accu
ſatione dic,vt dixi in primo nota.& in iuribus allega
8 tis. Aduerte tamen;quia tex.non dicit,quòd quili-
bet catholicus admittatur;ſed dicit, ꝙ non quilibet
catholicus eſt repellendus; de quo dic, vt dixi in.c.
9 cum.P.de accuſa. In glo.fi. dic, † an in criminibus qs
poſsit compelli teſtificari,dic, vt traditur per Doct.
& ibi dixi,in.c.delictorum.de teſti. cog. Vel dic ſe-
cundum Io.And.quòd primo eſt exorandus; deinde
compellendus per iudicem, vel per partem.

CAP. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacus, pendente accuſatione, remouetur ab adminiſtratione.*
2 *Papa ius ordinarium obſeruare debet.*
3 *Lite pendente quando quis priuetur ſuo officio.remiſ.*
4 *Symoniacus, an ſit ipſo iure ſuſpenſus.*
Et an poſsit prohiberi à iudice,ne celebret. & nume.9. remiſsiuè.
5 *Symoniacus in ordine etiam occultus, eſt ipſo iure ſuſpenſus; & ſcientes,diuinaq; audientes ab eo peccant. Nec abſoluitur, niſi vt ibi.*
6 *Symoniacus in beneficio manifeſtus, eſt ſuſpenſus etiam quò ad alios, & non poteſt abſolui,niſi vt ibi.*
7 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare cum ſymoniaco accuſato, ſi ipſe commiſit cum eo ſymoniam. Quæ tamen procedũt, vt ibi.*
8 *Symoniacus in beneficio,non eſt ſuſpenſus quò ad alios,ſed quo ad ſe,nec audientes ab eo ſacra peccãt. Reuertiturq; ad ordinem ſuum, vt ibi.*
10 *Infamatus ſatis quis dicitur, ſi de ſymonia conſtat.*
11 *Infamia à fando dicta.*

Accuſatum.

1 † Symoniacus, pendente accuſatione, remo-
uetur ab adminiſtratione diuinorũ.h.d. cum.c.ſeq.
2 Noto primo,ꝙ etiam † Papa neceſsitatur ad ſeruan-
dum ordinem iudiciarium,quod intellige de neceſ-
ſitate ordinaria, non de abſoluta, vt.c.propoſuit.de
3 conceſ.præb. Secundo not.caſum, in quo lite pen-
dente quis priuatur quaſi poſſeſsione ſui officij, de
quo latius in gl. Gol.1.format duo contraria,& ſol.
In eadem, ibi,quantumcunque ſit occultus. dic, hæc
glo.vr̃ contrariari ſibi;nam primo dicit,quòd ſymo-
niacus eſt ſimpliciter ſuſpẽſus, etiam ſi ſit occultus,
deinde in ver. non tñ quò ad alios. dicit, quòd quo
ad alios,nõ eſt ipſo iure ſuſpẽſus;ſed pōt dici,ꝙ prę-

cedẽs pars limitatur per iſtam. Sed vt intelligas tex.
4 & glo. diſtingue duo mẽbra. Primum; an † ſymo-
niacos ſit ipſo iure ſuſpenſus. Secundum, an poſsit à
iudice prohiberi, ne celebret. Circa primum, dic, ꝙ
5 aut eſt † ſymoniacus in ordine, etiam occultus, & eſt
ipſo iure ſuſpenſus, & alij ſcientes, audientes ab eo
diuina, peccant. 32. diſt. §. verum. & Inno. in c. tanta.
j̃. eo. Nec prodeſt renuntiare beneficio, niſi cum eo
diſpenſetur, cum quo ſolus Papa poteſt diſpenſare.
1. q. 1. erga. Nec pœnitentia iuuat, quia tales non põt
pœnitere, cum rem, quaſi furtiuam habeant. 14. q. 6. ſi
res. Facit reg. peccatum. de reg. iuri. 6. Aut quis eſt
6 † ſymoniacus in beneficio; & dic, ꝙ ſi eſt manifeſtus,
eſt ſuſpenſus etiã quo ad alios, vt. d. §. verum. & not.
Inno. j̃. eo. c. tanta. & hoc facit pro opi. D. m. de qua
dixi. ſ. in c. 1. in illo articu. an Papa poſsit cõmittere
ſymoniam; & hoc caſu, licet quis renunciet benefi-
7 cio, tamen eget diſpenſatione. Sed cum † non poteſt
Epiſcopus diſpenſare, dummodò non ſit ille, qui ſy-
moniam commiſit. 1. q. 5. præſentem. & hæc proce-
dunt in ſciẽte ſymoniã commiſſam; Secus, ſi eo igno
rante, vt puta; quia pater, vel alius pro eo pecuniam
dediſſet, arg. d. c. præſentium. Aduerte tamen, quia eo
ipſo, ꝙ ſciuit, debet dimittere beneficiũ, niſi cũ eo
diſpenſetur; & diſpenſare põt ſolus Epiſcopus, ſecun
8 dũ ꝙ ſtatim dixi. & not. j̃. eo. c. ſicut. & c. nobis. † Si
vero eſt occultus, tũc quò ad ſe eſt ſuſpenſus, ſed quò
ad alios non; & audientes diuina ab eo, non peccãt.
Aduerte tamen; quia ſi renuntiaret beneficio, poſſet
poſt peractam pœnitentiam ſuum ordinem exerce-
re; ſed beneficio retento non põt; quia retentio vide-
tur obſtare pœnitentiæ, per reg. peccatũ. de reg. iur.
9 lib. 6. Ad ſecundum membrũ dic, ꝙ † aut eſt notoriũ,
& debet ſolum prohiberi, nõ deponi, vt not. in c. in-
quiſitionis. in princ. ſ. de accuſ. Aut non eſt notoriũ,
nec grauatur infamia, & non debet prohiberi, vt hic
dicit glo. in princ. & hoc eſt propter atrocitatem cri
minis concurrẽte infamia, vt not. in c. inter. de purg.
cano. & not. Io. And. in c. 1. de accu. lib. 6. Non obſt.
contrarium glo. quia tex. non dicit, ꝙ debeat ſuſpen
di; quia ſuſpenſus eſt ipſo iure. Sed dicit, ꝙ debet ꝓ-
hiberi. Et ſic reſpicit factum, non ius. Item ſecũdum
Io. And. poteſt dici, ꝙ etiam poteſt ſuſpendi ab ho-
mine, vt excommunicatus, de hoc dicetur in c. ita
quorundam. j̃. de iudæ. Aduerte, quia arbitror, ꝙ in
10 ſymonia hoc ſit ſpeciale, ꝙ † ſatis dicatur infamatus
quis, ſi de ſymonia appareat per vnum teſtem. Licet
11 enim iſta non ſit infamia, quæ † dicatur à fando, tñ
hẽt effectum infamiæ, vt dixi in c. qualiter, 2. de ac-
cuſa. in decima. q. princ. Et prædicta probantur in c.
ſicut. j̃. eo. & ibi dicam.

CAP. V.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacus dicitur hæreticus.*
2 *Papa, an poſſit accuſari de ſymonia; & ꝙ non, niſi tribus concurrentibus, de quibus ibi.*

Quoties. Idem dicit, quod præce
dens, niſi ꝙ illud loqui-
tur in accuſatione; hoc
verò in inquiſitione; & illud loquitur in ſymoniaco
in genere, iſtud in ſymoniaco in ordine; & ſic non
1 poteſt argui de ſuperfluitate. Not. quòd † ſymoniac'
dicitur hæreticus, quod intellige, vt dixi in rub. ſ. eo.
2 & tandem. D. m. hic quærit, vtrum † Papa poſsit ac-
cuſari de ſymonia; & concludit, quòd nõ, niſi tribus
concurrentibus, de quibus not. glo. 40. diſt. ſi Papa.
Tu dic, ꝙ etiam illis non concurrentibus poſſet ac-
cuſari, ſcilicet, ſi aſſereret ſymoniam non eſſe ſibi ꝓ-
hibitam, ſecundum quòd dixi. ſ. in rub. & c. 1. & ſic
ſe poſſe committere, vel ſymoniam non eſſe pecca-
tum; ſed tunc deberet accuſari, vt hæreticus.

CAP. VI.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacus deponendus eſt.*
2 *Sicut; vt ſimilitudinariè, ita & cauſatiuè, vt hic, quandoq; accipitur.*
3 *Eliminare quid. Et quid propelli, ibidem.*
4 *Symonia, peſtis appellatur, & quare. Item tabes, rabies, & hæreſis. ibidem.*
5 *Signis, & præſumptione veriſimili, etiam in grauiſſimis criminibus, quis punitur. Quod etiam procedit in hæreſi, & vt ibi.*
6 *Propter ſola ſigna non leuia, vel propter probationem veritatis ab vno teſte, poteſt iudex quem prohibere, donec veritas appareat. Non tamen poteſt priuare, nec deponere.*
7 *Ad priuationem beneficii in crimine ſymoniæ non ſufficit vnus teſtis omni exceptione maior; & alter particeps criminis, & muneris.*
8 *Vnicus teſtis præcedente fama, non coniungitur cum ea, ad plenè probandum in crimine ſymoniæ. & eſt communis opin.*
9 *Probata ſymonia per vnicum teſtem, & infamiam, vel aliam præſumptionem, debet ſtatim ille contra quẽ probatum fuit, prohiberi ne ſacra miniſtret; & ibi quid poſtea agendum ſit, ſi vel probatum fuerit, vel non.*
10 *Homicidium eſt horribilius, ſymonia verò grauius crimen. Quod intellige vt ibi.*

1 Sicut. Simoniacus † deponendus eſt. h. d.
& in tex. ibi ſicut. dicit Io. And. ꝙ
2 licet † dictio ſicut, ponatur regu-
lariter ſimilitudinariè, vt not. in c. ſicut. j̃. de exceſſ.
prælat. Hic tñ ponitur cauſatiuè. vide glo. ſ. in c. quo-
niam. ſ. de oſſ. dele. & glo. in c. examinata. de confir.
vti. vel inuti. Et in tex. ibi, ità, dicit Io. And. ꝙ debet
3 exponi pro ideò. Et in tex. ibi † eliminari dic, hoc
eſt, extra limen poni. & ibi propelli. dic, id eſt pro-
cul pelli. quæ not. pro intellectu ſtatutorum. Noto
4 primo, ꝙ † ſymonia appellaẽ peſtis, quia ſicut peſtis
inficit hoiem, & eius plures conſocios, ita & ſymo-
nia inficit ſymoniacum, & ab eo ſcienter audientes
diuina. Appellatur etiã Tabes, vt. c. ſeq. Aliqñ rabies,
vt. c. ſi dominus. ſ. eo. Aliquando hæreſis, vt. c. ꝑced.
Et hic not. quando vellem orare in deteſtationem ſy-
moniæ. Secundo not. ibi, vt eius ſigna. caſum ſpecia-
5 lem, in quo † in criẽ grauiſsimo punitur quis per ſola
ſigna, hoc eſt ꝑ veriſimiles præſumptiones. Regula-
riter. n. in criminalibus ꝓbationes debent eſſe luce
clario-

clariores,vt.l.fi.C.de proba. 2.q.8.ſciant.5.q.6.Epi-
phanium. Idem dicimus in hæreſi,in qua ſufficit le-
ue argū.l.2.C.de hæret. Quod tamen plenè proban
dum eſt,vt ibi dicitur;& tradit Inno.in.c.literas. de
præſumpt. de quo in.c.cum contumacia. de hæreti.
lib.6. Dicit tamen Inno. ꝙ daro,ꝙ nulla ſigna pro-
bentur,ſi tamen grauis ſit infamia, debet remoueri.
Goffr. intelligit de ſignis euidentibus, per quæ reus
conuincatur,per.d.l.fi.&.11.q.3.c. eorum. Ego ve-
rò arbitror diſtinguendum,ꝙ aut quærimus, an iu-
dex poſsit prohibere, an poſsit ſuſpendere, an verò
6 poſsit deponere. Primo caſu,dico,ꝙ † propter ſola
ſigna,non tamen læuia, vel per probationem de veri
tate per vnum teſtem,poteſt prohibere, donec veri-
tas appareat. Ita poteſt intelligi iſte tex.vnde quod
in cap. præcedentibns operatur infamia, hic ope-
ratur probatio vnius teſtis.Et ſic poteſt intelligi iſte
tex.licet videatur aliquantulum obſtare verbum,eli
minari.Sed deponere, aut ſuſpendere,primn,non vi
detur,ꝙ poſsit;cum probationes,quantum ad hunc
effectum,debeant eſſe claræ.Et hoc expreſsè proba-
tur in.c.ſicut.s̄.de teſtib.vbi tex.expreſsè vult, quòd
7 ad† priuationem beneficij propter crimen ſymoniæ
non ſufficiat vnus teſtis omni exceptione maior, &
alter particeps criminis, & muneris. Poſſet tamen
intelligi ſingulariter iſte tex. etiam in depoſitione,
hoc modo; ꝙ de ſymonia appareret per ſigna, hoc
eſt per præſumptiones non leues, & per vnum teſtē;
vnde coniungerentur hic, & etiā in cauſa criminali,
& ad pœnam probationes diuerſi generis; licet re-
gula ſit in contrarium, vt latins dixi in.c.fi. de iure-
iuran.& hoc erit ſpeciale in ſymonia. Sed plus pla-
cet præcedens opin. per not. per glo.2. in.d.c. ſicut.
8 de teſtib.quæ expreſsè vult,quòd†vnus teſtis nō cō-
iungatur cum ſama ad plenam probationem in cri-
mine ſymoniæ;& illam glo.communiter* ſeqnuntur Cōis opi.
9 Doct.per rationes,quas allegat.Sed† ſi probatur de
ſymonia per vnicum teſtem ſolum,aut per infamiā,
vel aliam præſumptionem non lenem;debet iſte ſta-
tim prohiberi ne diuina miniſtret.Et ſi probatur ve-
ritas,debet deponi. Et ſi non probatur, indicitur ei
purgatio. Vel poteſt intelligi, qnòd claruerint per
vnam perſonam,hoc eſt,facta fuerunt clara, vna per
ſona deſerente,& probationes legitimas deferente.
¶ Glo.prima fortificat tex. Deinde format dno con
10 traria,& ſoluit. In fi.Dic,ſecundum Hoſt.quòd† ho-
micidiū eſt horribilius, ſed ſymonia eſt grauius quò
ad inficiendnm,vt dixi.s̄. Dicit tamen D.m.quòd ſi
eſt talis ſymonia,quæ ſit hæreſis, quòd eſt grauius.
Sed ſi non incidit in hæreſim quò ad eum qui com-
mittit,& in quem committitur,eſt grauins homici-
dium,licet ſymonia fortius inficiat characterem.

CAP. VII.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacum poſſunt accuſare perſonæ criminoſæ.*
2 *Caſus,in quo ſpecialiter ſeruus poteſt dominum accuſare.*
3 *Symonia ſola ipſo iure ſuſpendit à celebratione diuinorū.*
4 *Meretrix quare ordinariè ad accuſationem, & teſtimo-
nium non admittatur.*
5 *Specialitas duplex circa idem ex generali diſpoſitione non
debet induci.*
6 *Symoniacus in ordine eſt præciſus ab eccleſia. Et nullus
præciſus poteſt celebrare. ibi.*
7 *Eccleſia in alijs criminibus,præterquàm in ſymonia infe-
ctos tolerat,& pænitentes admittit.*
8 *Peccator præciſus an vitari debeat;& de excommunica-
to,quòd non;& de ſymoniaco,quòd ſic.ibid.*
9 *Meretrix quæ dicatur. & ibi pulchrè.*

1 Tanta. † Symoniacū accuſare poſſunt,
& ſeru', & meretrix, & quilibet
criminoſus.h.d. ¶ Not.primo,
2 caſum † ſpecialem,in quo ſeruus poteſt eſſe in iudi-
cio contra dominum illum accuſando, ſcilicet; de
ſymonia.† Regulariter enim ſeruus cōtra dominum
in iudicio eſſe nō poteſt.l. vix certis.ff. de iud.3.q.4.
c.pen.Et maximè in iudicio accuſatorio, vt.l.qui ac
cuſare.ff.de accnſa.&.2.q.1.prohibentur.¶ Secundo
3 not. quòd † crimen, ſeu peccatum ipſo iure in alijs,
quàm in ſymonia, non ſuſpendit quem à celebratio
ne diuinorum. ¶ Vltimo not.ꝙ diſpoſitio quantnn-
cunque generalis admittens criminoſum ad exerci-
tium regulariter ſibi prohibitum, non intelligitur
admittere meretricē;niſi de ea fiat ſpecialis mentio.
Probatur hnc in tex. quia dicit, quòd admittuntur
4 omnes criminoſi. Et in fi. dicit. & † meretrix. & ſic
communiter * dicunt Doct. propter ipſius vitæ vili- Cōis opi.
tatem. Ego arbitror, quòd in caſu noſtro dictum
Doc.ſit verū,ex eo;quia in meretrice duæ ſunt cauſæ
prohibitionis, ſcilicet qualitas ſexus;quia mulier re
gulariter de crimine publico non eſt legitima accu-
ſatrix,vt.l.de crimine.C.qni ac.non poſ. canonizata
15.q.3.de crimine. Secunda cauſa eſt, qnia crimi-
noſa,& viliſsimæ vitæ. Vnde in caſu noſtro licet tex.
locutus fuiſſet ſimpliciter per verbum, quilibet cri-
5 minoſi;non tamen fuiſſet admiſſa meretrix.Ne†cir-
ca idem ex generali diſpoſitione videretur inducta
duplex ſpecialitas.Facit tex.not.in.l.ſi quando.C.de
inoff.teſt.&.l.1.C.de dot.promiſſ. Idem dicerem in
alijs delictis publicis,vel exercitijs, in qbus quis ꝓ-
hiberetur,& propter ſexum,& ꝑꝑ crimen. Secus aūt
in exercitijs,in quibus qualitas ſexus nō obeſſet; qa
tunc fortè veniret. Et ſic ex prędictis patet,ꝙ etiam
alia mulier alio crimine irretita nō fuiſſet legitima
accnſatrix, licet non eſſet meretrix; niſi hic fuiſſet
facta expreſſa mentin. ¶ Glo.2.oppo. quòd etiam
alius peccator non ſymoniacus poſsit celebrare; &
dat quatuor ſolutiones. Deinde quærit, quis pnſsit
diſpenſare, & quādo.In eadem,ibi,vel ſic dato. Dic,
ſecnndū D.m.licet prima ſnlutio videatur magis co
6 lorata,non eſt tn̄ bona; quia † ſymoniacus in ordine
eſt præciſus ab eccleſia; ergo nulla ſpecialitas in eo;
qnia etiam nnllus alius præciſus ab eccleſia pōt cele
brare;& tamen tex.videtur velle, quòd in eo ſit ſpe-
7 cialitas.Sed glo.volnit dicere, quòd † in alijs cribus
toleratur,& pęnitens admittitur; ſed in ſymonia nō
admittitur;& in hac generalitate eſt ſpecialitas.Alię
ſol.gl communiter impugnantur. Vnde Inno. quem
communiter*ſequuntur Doct.dat aliam ſol. videli- Cōis opi.
8 cet,quòd†alios peccatores,etiam præciſos,dummo
dò ab eccleſia tolerentur,non tenemur vitare etiam
in dininis;qnia etiam ab excōmunicato tolerato,&
occulto, licet audire diuina 6.q.2.ſi tn̄. de conſec.

diſt.2.c.non prohibeat.&.c.cum non ab homine. de ſen.excom.Niſi vitarentur; vt erubeſcentes pęnitentiã agerent, vt not.Inno.in.c. veſtra.de cohab. cler.& mul. Simoniacus verò in ordine, quamuis occultus, vitandus eſt.32.diſt.§.verum.Nam licet† ipſe conficiat corpus Chriſti vt quilibet alius.1.q.1.c. ſi iuſtus fuerit. &.c.ſeq. tamen de iure celebrare non poteſt, etiam poſt peractam pœnitentiam, vt.c. inquiſitio-
9 nis.de accu.in prin.In glo.fina.in fi.Dic, ſed† quę dicatur meretrix.Sol.glo.34.diſt.in.c.vidua.dicit, q̧ dr̃ meretrix, quæ admiſit.xxiij.millia hominum, per.c. diſciplina.45.diſt. Vel quæ admiſit quadraginta, vt .j̃.de cler.excom.mini.c.latores. Vel dic, & meli⁹, q̧ dicit, cuius turpitudo venalis eſt.32.q.4.meretrices. Quod intelligo, quãdo palàm proſtituitur in lupanari, vel taberna, vel ſimili loco. Et qualiter dicatur ſe palàm proſternere. vide tex.j.l. palàm.ff.de ritu nup. & licet niſi ſemel ſe in lupanari proſterneret, diceretur meretrix. Niſi occultè faceret, vt ſaciebat vxor Neronis, in alijs verò locis non. Niſi admitteret oẽs ſine delectu, vt not.in. d.l.palàm. Et vide not.in.l.3. C.de epi.audi.&.c. iuter opera. de ſponſ.

CAP. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacum eſt recipere præmium pro ingreſſu religionis, & alijs rebus, de quibus ibi. nec valet conſuetudo contraria. ibid.*

2 *Religionis ingreſſus eſt quid ſpirituale, & pro eo nil temporale accipi debet.*

3 *Symonia committitur, ſiue à principio aliquid exigatur, ſiue ex pacto reditus annuus pro beneficij inſtitutione, vel collatione promittatur.*

4 *Agentes, & conſentientes ſymoniæ, ſymoniaci ſunt.*

5 *Conſuetudo non excuſat in ſymonia. remiſſiuè.*

6 *Duplex practica pro recipienda pecunia ſine vitio pro ingreſſu religionis.*

7 *Appellatione pecuniæ, quid veniat.*

8 *An religioſi, quibus ſunt conceſſæ eccleſiæ ad vſum, concedendo omnes fructus, poſſint recipere annuam penſionem. & ibi, q̧ ſic.*

9 *Cenſum aliud eſt imponere, vel augere, aliud leuare.*

10 *Contractus ſpiritualis, & temporalis non debent commiſceri.*

11 *An Cardinales beneficia commendata poſſint renuntiare, retenta ſibi penſione annua. & ibi not. cautelam.*

1 Non ſatis. †Symoniacum eſt recipere prætium pro ingreſſu religionis, pro Prioratibus, vel capellis concedendis, pro prælatis inſtituendis, pro concedenda ſepultura, pro chriſmate, vel oleo ſancto, pro benedictionibus nubentium, vel alijs ſacramentis. Nec valet conſuetudo in contrarium.h.d.cum.c.ſeq. Diuiditur, quia primo ponit triplicem prohibitionem diuiſim, cuius transgreſſores, & conſentientes dicit ſymoniacos. Secundo coniunctim ponit aliam prohibitionem, & damnat conſuetudinem, & rationem reddit. Secunda, ibi, pro ſe-
2 pultura.¶ Not. primo, q̧† ingreſſus religionis eſt qd ſpirituale. Et ſic pro eo non debet accipi temporale, de quo in.c.quoniã.j̃.eo.&.c. monachi. de ſta.regu.
3 ¶ Secundo not.† q̧ committitur ſymonia, ſiue a principio aliquid exigatur; ſiue ex pacto aliquis annuus reditus pro inſtitutione, vel collatione beneficij promittatur, de quo dicam infra. ¶ Tertio not. quòd
4 † non ſolum recipientes, & dantes prætium pro re ſpirituali, dicuntur committere ſymoniam; Sed etiã omnes conſentientes, mediatores, tractatores, & ſimiles. Facit. c.inquiſitionis.ſ̃.de electio. Tales enim mediatores tenentur reſtituere. ¶ Vltimo not. quòd
5 † conſuetudo non excuſat in iſtis, dicam in.c.ſeq. ¶ Glo.1.oppo.de.c.tua nos.j̃.eod.&.1.q.2. ſi quis ꝓpter hoc. in quibus probatur, quòd licet aliquid recipere pro ingreſſu religionis; & ſoluit dupliciter. In
6 fi.dic not.ex hac glo.† duplicem practicam recipiendi pecuniam pro ingreſſu religionis ſine vitio. Prima, vt nihil detur ex pacto, ſed purè, gratis, & ex deuotione, pater, vel alius offerat. Secunda eſt, quòd ſi facultates deſint monaſterio, vt dicatur intranti, Porta tu tecum, ſi vis comedere mecum. Nec obſt. iura, quæ videntur velle, quòd paupertas non excuſet; quia intelliguntur, quando diceretur in fraudem de egeſtate, ſecundum D. Franc. Rayn. qui dicit, q̧ moniales poſſunt ita dicere, Nos te libenter reciperemus ad ſpiritualia, ſed ad temporalia non poſſumus, niſi haberemus alios reditus. Vnde ſuper hoc debent ingredientes fundare intentionem ſuam; ſcilicet, quòd donét propter Deum, ne monaſterio ſint onerosi. Vide ad hanc materiam quæ latiſsimè dixi in.c.ex literis.de ſponſa. ¶ Extra glo. quæritur, quia tex.dicit de pecunia, an liceat aliud temporale reci-
7 pere. Sol.dic; quòd non. nam† appellatione pecuniæ venit hic omne, quod pecunia emi poteſt, vt.l.pecuniæ.ff.de verbo.ſignifi.&.l.2.de conſtit.pec.ſecũdum Io.And.& Hoſt.¶ Vltimo quæritur, quia hic dicitur, quòd capellæ non debent concedi ſub annuo cenſu,
8 vtrum † religioſi, quibus ſunt conceſſæ eccleſiæ ad vſum, concedendo omnes fructus, poſſint licitè retinere annuam penſionem. Concludunt, quòd ſic, per .c.in Lateranenſi de præben. &.c.conſultationibus. de dona.&.c.paſtoralis. de priuileg. Nec obſtat.ſ̃.
9 de cenſi.c.prohibemus.&.c.ſignificauit. quia† aliud eſt cenſum imponere, vel augere, quod ibi prohibetur; aliud fructus vendere, vel locare, quod permittitur, vt.c.veſtra. de loca.&.j̃.tit.1.c. fina.& clem.1.de
10 iure patro. Eſt tamen cauendum, ne† temporalis, & ſpiritualis contractus miſceantur, vt.c. ad quæſtiones. de rerum permu. & vide Io. And.in.c.2. de ſtamona. Et hoc inducit hic.D.m. ad deciſionem quæ-
11 ſtio. vtrum† Cardinales beneficia ſibi commendata poſſint concedere ſub annua penſione. Concludit, quòd tempotalia poſſunt locare, vt.c.quoniam.&.c. fina.j̃.tit.1. Si verò volunt renuntiare commendæ, vt beneficium per Papam alteri conferatur, & præcedit pactum, vt habeant aliquid annuum; & tunc non eſt licitum; quia ſymoniacum. Poſſet tamen adhiberi cautela; vt Papa induceret Cardinalem ad renuntiandum, & poſtea beneficio vacanti Papa imponeret certam annuam penſionem ſoluendam Cardinali per inſtituendum, vt.c.niſi. de præben. Et iſtud eſſet ſalubrius eccleſijs, quàm quòd in commenda teneantur.

CAP.

CAP. IX.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo praua, lex mortis vocatur. & ibi quare. Et nedum alleuiat peccatum, ſed potius aggrauat.*
Dubitatur tamen, & diſtinguitur vt nu. 2. & nu. 10.

3 *Conſuetudo appellatur, ipſa temporis diuturnitas. & nume. 8.*

4 *Conſuetudine contra Deum peccans, non excuſatur. Non tamen delictum aggrauatur, niſi committatur, vt ibi pluribus modis.*

5 *Intellectus ad tex. in c. flagitia. 32. q. 7.*

6 *Ignorantia prauæ conſuetudinis ſi non eſt craſſa, ita quis excuſatur, vt in ignorantia legis, quæ non eſt peccatum.*

7 *Intellectus ad tex. in c. obijciuntur. 32. q. 4.*

9 *Peccans in ijs, quæ ſunt contra legem, vel naturam, quæ conſuetudine non tolluntur, non excuſatur à pœna temporali. Quod tamen intellige, vt ibid.*

11 *Temporis diuturnitas, quando tollat delictum.*

12 *Præſcriptio de iure canonico in peccatis non currit.*

13 *Omnia ſpiritualia largè poſſunt dici ſacramenta.*

14 *Gratia aliquando ſancti ſpiritus confertur, licet non adſit eius præſentia.*

15 *In coniunctione carnali coniugum non eſt præſentia ſpiritus ſancti, & quare.*

16 *In electione non confertur gratia, tamen pro ea dari pecuniam ſymoniacum eſt.*
Idem in ſepultura, & exequijs. nu. 17.

18 *An liceat pro matrimonio contrahendo dare pecuniam, vide ibi.*

19 *Si puella ſit nobilis, vel notabilis, vir verò plebeius, valet donatio, quia non dicitur facta temerariè, ſed remuneratiuè.*

20 *Obligatio ad antidora, quæ.*

21 *Baptizanti an liceat aliquid accipere pro baptiſmo, & ibi diſtinguitur.*

22 *Baptiſmum à quocunque collatum tenet.*
Quod amplia vt nu. 23. & ibi diſtinguitur.

24 *Melius eſt dare pecuniam pro baptiſmo, quàm non baptizatus mori. Et ibi, quòd poteſt dari pecunia pro aqua, nõ pro actu baptiſmi. Vel pro labore. quæ opiniones auctori non placent.*

25 *An liceat dare aliquid pro baptiſmo infantis. & variæ ibi opiniones.*

26 *Quis non debet peccare, vt infans habeat vitam æternã.*

27 *Dans pecuniam, vt infans baptizetur, non peccat; ſed accipiens.*

28 *Pagano, an ſit licitum promittere pecuniam, & dare vt baptizetur.*

29 *Beatus Syluester temporalia bona pollicebatur volentibus baptizari.*

30 *Pactio temporalium eſt licita, quando tractatur de conuerſione ad fidem.*

31 *Paganus ſi propter paupertatem non vult venire ad fidem, tunc licitum eſt dare pecuniam. Secus ſi non habet propoſitum ſe conuertendi, niſi cupiditate pecuniæ.*

32 *Propter cupiditatem etiam poteſt dari pecunia patri, vt admittat filium baptizari.*

33 *Prælato an liceat dare pecuniam, vt non committat ſymoniam.*

Cum in eccleſiæ.

Summatũ fuit in præcedenti. Diuiditur. Primo, po-
nit facti horribilitatẽ, & excuſationẽ propter cõſue-
tudinẽ reprobat. Secũdo, illud reprobat, quia ſymo-
1 niacũ. ſecunda, ibi, ne igitur. ¶ Noto primo, ꝙ† pra-
ua conſuetudo appellatur lex mortis, quę ita appel-
latur; quia mortem infert ęternam obſeruanti illam.
Vnde vt hic dicit tex. & .c. præced. talis praua cõſue
tudo nedum alleuiat delictum, ſed illud aggrauat; &
idẽ tex. in. c. cũ haberet. ſ. de eo qui du. in matr. & in
.c. fi. de conſue. Et vt huius articuli tibi clareat intel-
2 lectus, conclude, ꝙ aut quęritur, † vtrum aggrauet
quò ad Deũ, aut quò ad pœnam temporalẽ. Primo
3 caſo, dic, ꝙ aut quærimus de † diuturnitate, q̃ cõſue-
tudo appellatur, reſpectu cuius fortè quis commiſit
delictũ; aut de diuturnitate reſpectu peccati, in quo
quis pſeuerat. Primo caſu dic, vt traditur in. d. c. fina.
4 quia ſi † conſuetudo eſt contra legem diuinam, eam
nõ diſtinguẽdo, in quo poſſet, & ſic non valet; nõ eſt
dubium, ꝙ delinquens non excuſatur; tamen non ag
grauatur reſpectu conſuetudinis, niſi fortè reitera-
ret delictum prætextu talis conſuetudinis, quod for
tè aliàs non reiteraſſet, & ignorantia eſſet craſſa, &
ſupina. Vel fortè poſſet dici, ꝙ conſuetudo hoc mo-
do aggrauat; quia agentes aliquid reſpectu talis pra
uæ conſuetudinis peccant. Item peccant in tenen-
do, vel nõ annullando eam. Et hoc modo poteſt in-
5 telligi† tex. 32. q. 7. flagitia. Aduerte tamen; quia† ſi
6 ignorantia prauæ conſuetudinis non eſſet craſſa, ſed
probabilis, ꝙ talis excuſaretur; vt excuſatur quis ꝓ-
pter probabilem ignorantiam legis; immò ignoran
tia legis non eſt peccatum, vt not. in. l. regula. ff. de iu
re & fac. igno. & .c. cum dilectus. de conſuet. not. In-
no. in. c. per tuas. ĩ. eo. not. in. c. gaudemus. de diuor.
7 Et ita† põt intelligi tex. 32. q. 4. obijciuntur. Secun-
do caſu, ſi loquimur de diuturnitate reſpectu perſe-
uerantiæ, dic, quòd tex. noſter indiſtinctè loquitur,
ſeu ꝓcedit, quia talis perſeuerantia, aut fit per reite
rationẽ, aut per tẽpus ſucceſsiuum; quia delictũ eſt
tale, quod habet cauſam ſucceſsiuam; & clarum eſt,
ꝙ aggrauat, vt dicam in ſeq. membro. Aut per actũ
momentaneum non iteratur, & etiam diuturnitas
temporis aggrauat propter contemptum non pœni
tendo; videtur enim cõtempſiſſe iudicium eccleſiæ,
vt. c. omnis. de pœnit. & remiſſ. Quę tamen intellige,
niſi probabili ignorantia duceretur, arg. eorum, quę
ſtatim dixi. Circa ſecundum membrum, reſpectu pę
næ temporalis, ſimiliter diſtingue, quòd aut loqui-
mur de diuturnitate, quæ conſuetudo appellatur, re
8 ſpectu cuius quis deliquit. Aut† de diuturnitate, in
qua quis perſeuerauit exiſtens in peccato mortali.
9 Primo caſu, dic, ꝙ † in his, quę ſunt prohibita à lege
diuina, vel naturali, contra quæ non valet conſuetu-
do, non excuſatur à pœna temporali, vt. d. c. fin. niſi
ſit probabilis dubitatio, vt. ſ. dixi. Tamen talis con-
ſuetudo non aggrauat. Niſi fortè, vt. ſ. dixi, reſpectu
talis cõſuetudinis quis iteraret peccatum, per. l. nun
quam plura. ff. de priua. delic. Secundo caſu, †ſubdi-
ſtingue, ꝙ aut diuturnitas accipitur reſpectu reite-
rationis, & non eſt dubium, ꝙ aggrauat. Vt puta; ſi
aliquis

aliqnis diù detinet vxorem alterius, non ꝓpter hoc
debet acrius puniri, vt.l.mariti.§.ſex menſium.ff.de
adul. Facit.l.capitalium.§.ſolent.&.§.famoſos.ff. de
pœn. Aur loqnimur de diuturnitare reſpectu cauſæ
ſucceſsiuæ, & idem dicendnm eſt; vt puta, quando
aliquis eſt fugitiuus, vel emanſor, vel deſertor mili-
tiæ, ſeu transfuga; quia tunc debet augeri, non mi-
nui, vr.l.aut facta.§.tempus.ff.de pęn.&.l.nō omnes.
§. a barbaris.&.l. qui commeatus.&.l.3.§. ſi plures.
ff.de re mili. Aut loquimut de diuturnitate reſpectu
10 delicti momenranei, vt homicidij, & ſimil. & † runc
dicendum, ꝙ diuturnitas quandoq; alleuiat, & non
grauat, quandoq; rollit in totum pœnam. Alleuiat
enim, quando non eſt impleta præſcriptio. Ita loqui
tur.l.ſi diurino.ff. de pęn. quæ vult, ꝙ diuturnitas alle
uiet delictum. Quod intellige ſecundum Bar. ſi tunc
de recenri tempore commiſsi delicti nō fuit cogni-
tum. Secus ſi fuiſſet cognitum; ſed propter abſen-
tiam, ſeu contumaciam pœna fuit dilata, vt not. in
11 .l.2.C.de req.reis. Quandoq; † ramen tollir in totum
delictum, ſi per eam cōfirmara eſt præſcriptio agen-
di de crimine, vt.l.adulter.&.l.querelam.C.de fal.&
ibi vide plura iura, quæ allegar glo. Aduerte tamen;
12 quia † de iure canonico, in peccatis nunquam currit
præſcriptio, vt not.glo.32.q.2.admonet. Et proba-
rur ex his, quæ dixi.ſ.in.fi.primi membri. Et ſic not.
caſum, in qno præſcribens non eſt tutus in foro con-
ſciētię, licer in alijs rebus temporalibus præſcriptis,
præſcribens ſit tutus in foro conſcienriæ, vt dicir In-
no.in.c.circa.de iure pat.& Io.And. in reg. poſſeſſor.
Cōis opi. de reg.iur.lib.6.in mercur.& omnes Doct.* commu-
niter, prærer D.Anro.in.c.vigilanti. & ibi dixi.ſ.de
præſcripr. Bal. in aurh.ad hæc.C. de vſur.&.c. ſi quis
per triginta.in vſi.feu. Sed poteſt dici, quòd in caſu
primo non eſt tutus, quia non præſcribir. Secundo
nor.plura hic narrata, in quibus ſymonia commitri-
13 tur. Er quòd † omnia ſpiritualia, largo ſumpro voca-
lo, poſſunt dici ſacramenta, vide glo.in.c.veniens.de
tranſactio.& tradirur in rub.de ſacra. non iteran.
¶ Glo.in ver. conſuetudine.oppo.de.§. pro conſue-
rudinibus.& in effectu dupliciter ſoluit. In eadem in
fi.Dic, vel ſolue ſecundum Vincen.quòd cōtrarium
loquirur de iure ciuili, quod eſt correctum de iure
canonico. ¶ Glo.in verbo, benedictionibus. format
duas quæſtiones, & vnam ſoluit, & de alia remittir.
In eadem ibi, per ipſum tamen gratia non cōfertnr.
dic, hoc etiam dicir glo.32.q.2. commorantur. Sed
Cōis opi. 14 hoc ideò communiter* reprobarur; quia † imò con-
fertur gratia, licer non adſit præſentia Spiritus ſan-
cti, ſecundum Io.And.in.c.vni.ſ.de ſacr.vnctio. Non
obſt.c.connubia.allegatum in glo.vbi dicitur, quòd
15 † in connubijs non datur præſenria Spiritus ſancti,
quia reſpondeo ſecundum Goffr. ꝙ verum eſt, ꝙ in
ipſa coniunctione præſenria Spirirus ſancti non da-
rur, propter honorem; & qnia homo efficitur totus
carnens, & quaſi beſtialis. Facit quod not. Hoſt.in.c.
quod a re.de cler.coniug. Adeſſe ramen poteſt gra-
ria, quia per coninnctionem poteſt quis mereri illā,
agendo cauſa ſobolis procreandæ, vel debitum red-
dēdi.34.q.4. dixit Sara.35.q.7.c.1. Nec valet argm̄,
ſecundum Philoſ. non confertur gratia, ergò nō com
16 mirtitur ſymonia; quia † in electione non confertur
gratia, & tamē dare pecuniam pro illa eſt ſymonia-
17 cum, vt.ĩ.eo.de hoc.&.c.Matthæus. Et † idem in ſe-
18 pultura, & exequijs, vt hic. An † autem licitè poſsit
dari pecunia pro matrimonio. Conclude, ꝙ pro do-
re, & donarionę propter nuptias licitè datur ꝓ one-
re marrimonij, non vt matrimonium contraharur,
vt.c.per veſtras.de donat.poſt diuor.reſti.&.l. ꝓ one
ribns.C.de iure doti. Sed vt contrahatur matrimo-
nium, non valer donatio, vel promiſsio ab altero cō-
iugum; quia videtur fieri ob tnrpem cauſam, ſcilicet;
explendæ libidinis, vt.l ſi ita ſtipularus fuero.§. ſi ri-
bi nupſero. &.l. ſi diuortio.ff.de verb.obliga. Dicir
19 tamen Bar. ſingulariter vtrobique, ꝙ † ſi puella eſſet
notabilis, ſeu nobilis perſona, & vir plebeius, tunc
licitè poſſet aliquid donare, vt contraheretur; quia
tūc nō vr̄ eſſe donatio temeraria, ſed remunerariua;
& hanc.q. rangit glo.in.l. ſi volunrate.C. de do. pro-
miſſ. Doct. etiam ibi tenent dictam concluſionem.
& Ang.in.l.2.§.creditum.ff.ſi cer.pet. Et refert. D.m.
ꝙ D.Barth.de Salic.cōſuluit, quòd† donatio inter vi
rum, & vxorem remuneratiua reneat; quia in.c.fi.ſ.
de do.inter vir.& vxo. ſolum prohibetur ſimplex do
natio. Item quia iſta non eſt donatio; cum nō veniat
ex mera voluntate, vt.l.donari.ff.de dona.&.l.dona-
ri.ff.de reg.iur. Sed fit aliquo cogente, vt videlicet;
20 qnis ſatisfaciat † obligationi ad antidora, quę vult, vt
benefacienti benefaciamus, vt.c. cum in officijs. de
teſta.& ita iſto anno conſului. ¶ Extra glo. quæritur,
21 an † ſacerdoti, qui aliter nō vult baptizare, licitè de-
tur pecunia pro baptiſmo? Glo, 1.q.1.baptizandis. vi
derur concludere, ꝙ aut baprizandus eſt adultus; &
debet potius abſtinere; quia ex quo credir, & non
ſtat per eum quominus baptizetur, habetur pro ba-
ptizato, vt not.in.c.debitum. de baptiſ.not. gloſſ.in
.c.2.ſ.de presby.non baptiz. Vel poteſt ipſe ſeipſum
baptizare. Sed hoc vltimum non procedit; quia vt
dicit ibi glo.& in.c.baptizandis.1.q.1.differentia de-
bet eſſe inrer baptizantem, & baptizatum D.m.hic
22 dicit, quòd poteſt ſe facere baptizari a laico. Nā † à
quocunque conferatur, tenet, vt.c.1.verſi. ſacramen
23 tum.ſ.de ſum.trin. Eriam † ab hæretico, pagano, vel
excommunicato, de conſec.diſt.4. ſanctum. Sed ve-
rum eſt, ꝙ peccat quando non imminet neceſsitas;
qua imminente excuſatur, vt not. in reg. quod non
eſt licitum.ĩ.de reg.iur.&.c.conſilium.de obſer.ieiu.
24 & dixi in.c.quàm ſit.de iudæ. Alij dicunr, quòd † me-
lius eſt dare pecuniam, quàm mori ſine bapriſmo.
Alij, quòd poterit emere aquam baptiſmi; ſed ꝓ ba
priſmo nullo modo debet dare pecuniam. Vel ſecun
dum glo.in.c.ſeq. quòd poſsit dari pecunia pro labo
re, non pro baptiſmo. Sed non placenr iſtæ opin. vt
ibi dicam, & plus placet prima opin.& opi.D.m. Si
25 † verò eſt infans, quidam dicũt, quòd nihil debet da
26 ri; ſed deber dimitri non baptizarus; quia nō † debet
quis peccare, vr infans acquirat vitam æternam.14.
diſt. quod air Sodomitis Loth. & ibi glo. &.46.diſt.
ſicut. Alij verò cōtra, quòd potius eſt dāda pecunia.
Tu dic, ꝙ ſi aliquis eſt, qui ſciat baptizare, debet fa-
cere illum baprizare ab alio, etiam ſi eſſet hęreticus,
vel infidclis. Si verò non eſſer, qui ſciret baptizare;
27 tunc † licitè daretur pecunia, quamuis illicitè recipe
retur; quia iſte non facit vt emat Spiritum ſanctum;
ſed quia ad hoc impellit neceſsitas, & chariras pro-
ximi. Nec in illo ignorāte baptiſmus eſt vitioſus, vt
in ſi-

in ſimili dicimus in.c.ſuper eo.ꝫ.de vſur.† in recipiē-
28 te pecuniam ad vſuras.¶ Secundo quæro, an† liceat
dare pecuniā pagano, vt ſe baptizet, glo.1.q.2.quam
pio.primo dicit, ꝙ nō licet. Deinde tenet contrariū,
29 exemplo† beati Sylueſtri, qui tēporalia pollicebatur
volentibus baptizari. Idem tenet glo.23.q.4.c.fin.
vbi tenet, ꝙ poſſumus aliquos allicere ad fidem ꝓ-
mittendo tēporalia, per illum tex.& per not.23.q.7.
30 quod aūt.&.45.diſt.qui ſyncera.&† ꝙ pro talibꝰ ſpi
ritualibus, vbi agitur de conuerſione ad fidem, licita
eſt pactio; & idē tenet Ray. & idem tenet glo.in.d.c.
dilectus.in fi.ꝫ.eo.& ſeq.Io.And.D.m.hic poſt Vinc.
31 & Hoſt.dicit, ꝙ † aut propter paupertatem paganus
nō vult venire ad fidē, & licitè promittitur pecunia,
vt conuertatur. Sed ſi non habet propoſitum cōuer-
tendi, niſi propter cupiditatem pecuniæ promiſſæ;
tunc ſecus; quia cupiditas eſſet contraria effectui ba
ptiſmi; & ſic parum videretur prodeſſe.15.q.1.nō eſt.
& dantes non euaderent peccatū, arg.35.q.5.ad fi-
32 dē.& maximè ego† hoc arbitrarer verius, ꝙ propter
paupertatē poſſet dari; imò etiam propter cupidita
tem, ſi daretur patri infideli pecunia, vt dimitteret
filium baptizari. Et prædicta adde ad ea, quæ dixi in
c.de his.ꝫ.de accu.iij.& iiij.membro. Vltimo tangūt
33 hic Doct. an† liceat dare pecuniam prælato, vt non
committat ſymoniam. Sol. Barth. Brix.q.73.dicit, ꝙ
eſt ſymonia ex parte recipientis, ſed non ex parte
dantis. Idem Fran.Io.And.& Doct. hic.

CAP. X.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio pro conſecratione eccleſiæ, præter officium vi-*
ſitationis, licitè debetur, & poteſt exigi.
2 *Prælatus allegans ſibi deberi procurationem, probare*
debet.
3 *Procuratio pro reconciliatione, an debeatur.*
4 *Intellectus ad tex.in.c.placuit.1.q.2.*
5 *Procuratio debetur ab eccleſiis, quæ ſunt in ciuitate.*
6 *Epiſcopus proprijs ſumptibus eccleſiam pauperem conſe-*
crare debet.
7 *Eccleſia conſecrari non debet, niſi ſit ſufficiens.*

1 Cum ſit. Pro† conſecratione eccle-
ſiarum nihil debet exigi,
niſi procuratio h.d. Et ſic
habes vnum caſum, in quo præter officium viſitatio-
nis licitè debetur ꝓcuratio; & dicit hic notāter Ala-
nus, & poſt eum Vincen. & Philip. quem ſequuntur
communiter * Doct. ꝙ procuratio debetur prælato
ſolum in caſibus à iure expreſsis. Aliàs autē genera-
liter prælatis pro officio ſuo impendendo non licet
recipere procurationem.1.q.3.c. vendentes.&.c.non
ſolum.&.c.cum ab omni.de vi.& hone.cle. Vbi idē
tenent Vinc.Goff.& Laur. Facit.ꝫ.c.nemo. quod eſt
2 ſingulare, & quotidiè allegatur. Prælatus† igitur alle
gās ſibi deberi procurationē, debet illud probare.
Dicit tamen.D.m.quòd non ſolum in expreſsis, ſed
etiam in alijs, vbi eſſet ſimilis ratio poſſet peti. Facit
quod not.glo.in.c.ſicut.de accu.& quod not.glo.in.l.
a.ff.de condi.indeb.& not.in.l.non poſſunt.ff.de legi.
3 Vnde etiam† pro recōciliatione videtur deberi pro-
curatio, dic, vt traditur in.c.propoſuiſti.de conſec.
eccle.vel alta. & per Archid. de conſec.diſt.1.eccle-
ſijs. Nec prædictis obſtat tex.10.q.3.ad cauendū.vbi
vr̄ ꝓbari, ꝙ nil debet recipi, quia illud eſt cōſilij, nō
4 præcepti, ſecundū Archid. Item nō obſtat tex.†1.q.
2.placuit. Vbi tex.dicit, ꝙ non debet recipi aliquod
munus pro conſecratione eccleſiæ, quia debet intel
ligi vt ibi dicit glo. aliquod, ſcilicet, excepta procu-
ratione. ¶ Glo.1.opponit, quòd pecunia non poſsit
exigi pro conſecratione; quia cum conſecratio ſit ſa
cramentum non debet exigi pecunia. Glo. ſoluit, &
poſtea quærit, & ſolutionem limitat. In eadem, ibi,
potius pro labore. Dic, hoc tenet Goffr. ſcilicet; vt
detur pro labore viæ. Sed non placet Hoſti. quia ſe-
queretur, quòd data vicinitate locorum non debe-
retur procuratio; quòd eſt falſum, ſecundum eum,
& probatur in tex. noſtro, qui loquitur indiſtinctè,
5 quia † procuratio etiam debetur ab eccleſijs, q̄ ſunt
in ciuitate, vt.c.venerabili. de cenſi. Quare autem
poſsit exigi procuratio pro conſecratione, & viſita-
tione, & non pro baptiſmo, glo.10.q.3.relatum.di-
cit, quòd hoc fuit, ne propter auaritiam, vel pauper
tatem homines abſtraherentur a baptiſmo. In fi.gl.
6 dic, not. hanc glo. in quantum † vult, quòd propter
paupertatem eccleſiæ debet epiſcopus proprijs ſum
ptibus eccleſiam conſecrare. Quod etiam ſequitur
Inno. per iura allegata in glo.& per tex.in.c. ſtatutū.
§.prouiſurus.de reſcrip.lib.6. Aduerte tamen; quia
7 eccleſia non debet conſecrari, niſi ſit ſufficiens, ſecun
dum quod traditur in.c. placuit.1.quæſt.2.&.c. ne-
mo.de conſec. diſt.1. & not.glo.in.c. vt quiſque.ꝫ.de
vi.& hone. cler.

CAP. XI.

SVMMARIVM.

1 *Conuictus de ſymonia deponendus eſt. Idem in infamato,*
qui ſe non poteſt purgare.
2 *Manifeſtum, & euidens eſt, quod coniecturis ſumitur.*
3 *Propter delictum ſymoniæ in electione commiſſum poteſt*
quis deponi.
4 *Ille, de cuius crimine notoriè conſtat, & conuictus, & cō*
feſſus æquè puniri debet.
5 *Sola infamia non ſufficit ad puniendum quem de ſymonia.*
6 *Infamato à principio, etiam de graui crimine poteſt indici*
purgatio, ſed deficiens punitur tanquam auctor ſceleris.
& vt ibi.
7 *Reges, & Principes, quandoq; poſſunt habere ius in ele-*
ctione epiſcopi.
8 *Principes recipientes pecuniam vt conſentiant electioni,*
vel promotioni ad aliquam prælaturā, tenentur eam re-
ſtituere. & ibi eſt ratio.
9 *Confeſſores Principum debent animaduertere in eorum*
confeſſionibus.
10 *Confeſſio extraiudicialis in crimine ſymoniæ, quandoq;*
plenè probat reſpectu delicti. Et ſi fiat de delicto digno
priuatione, ſufficit ad priuandum quem beneficio. ibid.
11 *Quando quis dicatur confiteri timore probationum.*
Et quid quando ſpontè ſua confiteretur. nu.12.
13 *Delictum confeſſo ſpontè in iudicio, poterit imponi pœna*
ſtatuta pro tali delicto. & vt ibi habetur.
14 *Communis officialium practica circa confeſſum in tor-*
mentis

mentis, & an dicatur talis confeſſus ſpontè.
15 *Laicus non poteſt acquirere ius eligendi.*
16 *Rex Angliæ habitu in omnibus eccleſiis ſui Regni eſt dominus, licet in aliquibus non ſit actu, & exercitio.*
17 *Electio in eccleſia collegiata non confirmatur, niſi patronus laicus conſentiat.*
18 *Pecunia extorta per concuſsionem ſymoniacam, debet in quadruplum reddi.*
Et cui applicetur. nu.20.
19 *Concuſsio quid ſit.*
21 *Indigno ablatum, cui applicandum. & ibi qua ratione.*

1 De hoc. † Conuictus de ſymonia deponendus eſt. Idem in infamato, qui ſe nõ poteſt
purgare.h.d.Diuiditur in duas partes.Primo,tractat
de Archidiacono,& clerico, & loquitur diffiniendo;
Secundo,de Rege,& Principibus, & loquitur exhortando.Secunda,ibi, Regem autem.Item prima ſubdiuiditur
in duas partes,ſicut duo ponit dicta. ſecunda,ibi,ſi verò.& in tex.ibi, Archidiacono. dic, ſcilicet
habenti vocem in electione, ſecundum Hoſt. &
ibi, eidem.i. electione ipſius epiſcopi. & in tex.ibi,
manifeſtum.dic,ſcilicet per infamiam. Ad quòd fa-
2 cit tex. in.c.cum dilectus.s̄.de dona.vbi† dicitur ma
nifeſtum,quod ſumitur ex coniecturis. Item,etiam
dicitur euidens,vt eſt tex. cum glo.in.l.licet Imperator.ff.de
leg.1.& not.in.l.ſi quis locuples.ff.de manu-
3 miſ.teſta.Not.primo.quòd propter delictum ſymoniæ
commiſſum in electione,debet quis deponi, vt
4 dicam ſtatim.Secundo not.quòd† eodem modo punitur
de ſymonia ille, de cuius crimine notoriè conſtat,
& ille,qui confeſſus,& conuictus eſt.Tertio not.
5 quòd licet in ſymonia multa ſint ſpecialia;tamẽ † ſola
infamia non ſufficit ad puniendum, ſed indicenda
eſt purgatio. Facit ad id quòd dixi.s̄.in.c.ſicut.s̄.
6 eo.Et not. quòd † infamato etiam de graui crimine
à principio poteſt indici purgatio,& deficiens in ea
punitur,vt author ſceleris.Quòd intellige ſecundum
Hoſti. & Io.And. quando veritas per inquiſitionem
aliter non poteſt reperiri;& vide quæ dixi in.c. accedens.s̄.de
accu.&.c. qualiter.2.in.12.&.15.q. princ.
7 Quarto not.quòd† Reges,& Principes quãdoq; poſ-
ſunt habere ius in electione epiſcopi, dic, vt hic in
8 gl.Vltimo not.ꝙ † Principes recipientes pecuniam,
vt conſentiant electioni, vel promotioni ad aliquam
prælaturam,tenentur reſtituere illi eccleſiæ, de cuius
prælatura agebatur, licet talis pecunia non fuit
de bonis eccleſiæ; & hoc fit in recompenſationem
iniuriæ ipſius eccleſiæ, vt ſtatim dicam in glo.fi.Vn-
9 de dicit.D.m.ꝙ† confeſſores Principum debent animaduertere
in confeſsione ipſorum Principum. In
glo.1. in fi. dic, hæc glo. facit ad ea, quæ dixi in.c.ſicut.s̄.eo.
¶ Glo.3.in prin.reddit cauſam,quare tex.
dicat,confeſsi in iure. deinde colligit argumentum,
contra quod oppo.& ſoluit. In eadem;ibi,non præiudicat.dic,hoc
eſt verum quò ad plenum præiudiciũ;
ſed præiudicat in eo, ꝙ ratione talis præiudicij quis
põt poni ad torturam, vt.l. capite quinto. & ibi Bar.
ff. de adulte. de quo artic. latiſsimè traditur per D.
Ant.&.D.m.in.c. at ſi clerici. de iudi. & per Archid.
15.q.5.c.2. & per Inno.in.c. per inquiſitionem.s̄.de
10 elect. Aduerte tamẽ;quia† confeſsio etiam extraiudicialis,
& in crimine ſymoniæ, quandoq; plenè præiudicat
reſpectu delicti, quod per ipſam conſummatur;
verbi gratia, ſi aliquis confitendo gloriatur de
delicto; quia plenè præiudicat quò ad delictum gloriationis,
vt not.in.c.quam ſit.de exceſſ.præla. & Inno.in.d.c.per
inquiſitionem.vbi dicit ſingulariter,ꝙ
confeſsio extraiudicialis de delicto digno priuatione,
eſt ſufficiens ad priuandum quem beneficio.Voluit
tamen contrariũ in.c.quam ſit.de exceſſ.præl.In
eadem,ibi,timore probationum.dic, not.ſing.hanc
11 glo.,quę quotidiè ad hoc allegatur,ꝙ † quis dicitur
confiteri timore probationum, quando iam accerſitur
ad iudicium.Idem not.glo.q.fi.in ſumma.Secus
12 †autem,quando non præcedente ſtimulo aliquo ſpõtè
iret ad iudicem, & confiteretur; quia tunc dicitur
ſpontanea; & ita debet intelligi dictum Inno. in.c.
13 qualiter.2.de accu.vbi voluit, quòd† confeſſo delictum
quantuncunque graue in iudicio,etiam nõ præcedente
proceſſu ordinario, poterit imponi illa pœna,
quæ eſt ſtatuta pro illo delicto; quia debet intelligi,
quando vocatus ad iudicium ratione illius delicti
confeſſus eſt; licet non per viam accuſationis. Et ſic
videtur velle, ꝙ acrius puniatur confeſſus dicto modo,
quàm cõuictus per viam inquiſitionis, ꝙ not. Aduerte
tamen;quia Inno.hic vult,ꝙ etiam quãdo quis
eſt confeſſus timore probationis,ꝙ tamen in aliquo
ſit ſibi parcendum, non tamen in totum, vt.c.ſi.de ꝓba.D.m.hic
dicit,ꝙ hoc non probatur iure, imò contrarium;
quia regulatiter eadem pœna imponitur
ſpontè confeſsis in iudicio,& conuictis, vt hic,&.c.
a.s̄.de confeſ.&.l.ſi cõfeſſus.ff.de cuſto.& exhib.reo.
& not.hanc glo. contra communem practicam officialium,
14 qui† confeſſum in tormentis,faciunt poſtea
confiteri,& dicunt eum ſpontè confeſſum. Nam hic
probatur expreſsè contrarium. Et in fi.glo.dic,hæc
glo. facit,quòd † magis mereatur qui dicit officium
non obligatus, quam ille qui dicit obligatus. Sed
in contrarium eſt veritas; dic, vt not. glo. in verbo.
ſeipſum, & ibi dixi in clem. vnica.de reliq. & venera.ſanct.
In glo.in ver.deponẽdi.in fi.dic de hoc artic.
vt dixi in.c.inquiſitionis.in glo.2.de accu.&.c. qualiter.2.eo.ti.in.15.q.princ.
¶ Glo.in ver.legere & Principis.
ſentit contrarium ad.c.Maſſana.s̄. de elect.vbi
15 tradit,ꝙ† laicus non poteſt acquirere ius eligẽdi. Et
ideò glo.dicit,ꝙ iſti erant patroni.& intellige,ꝙ iſtis
vt patronis dabatur pecunia,vt præſtarent aſſenſum.
Alij intelligunt,ꝙ Rex erat patronus,& Principibus
fuit data pecunia, vt haberent conſenſum regis.Alij
intelligunt,quòd Principes erant patroni;& quilibet
intellectus verus eſt in ſe.Sed primus melior, ſecun-
16 dum Hoſt.& poteſt haberi exemplum in† rege Angliæ,
qui in ſuo regno eſt patronus generalis habitu,
licet in ſingulis eccleſijs non ſit actu,& exercitio.Sed
videtur,quòd tex.loquatur in Rege Hiſpano,ex quo
ſcribitur Archiepiſcopo Toletano;hoc tamen hic aliter
non apparet. In eadem glo.ibi, cõfirmabatur electio.
dic,hoc potuit cõtingere de iure ſpeciali, quòd
17 †electio in eccleſia collegiata non confirmatur, niſi
patronus laicus conſentiret; de iure enim communi
hoc eſt falſum, niſi patronus haberet iuſtam cauſam
cõtradicendi,vide glo.in.c.nobis.de iure pat.&.c.cũ
terra.&.c.cum inter vniuerſas.&.c. ſicut.&.c. ſacroſancta.
de electio. & intellige de priuilegio ſpeciali
concesso

conceſſo a Papa;& ſic intellige.d.c.nobis.ibi,niſi ſe-
cus.Facit.16.q.1.e.hinc eſt.¶Glo.fi.in prin.oppo.ꝙ
etiam recipiens talem pecuniã puniatur in duplũ,
& ſol.fatendo contrarium; deinde colligit arg. con-
tra quod oppo.de.c.veniens.ĩ.eo. & ſol.ponẽdo tres
18 opi.in eadem,ibi, pœna dupli.dic,ꝙ†ſi per impreſ-
ſionem, vel cõcuſsionem ſimoniacam quis extorſit
pecuniam, debet reddere quadruplũ. 18.diſt.c.quo
niam quidem.&.1.q.1. concuſsionis. not. Io. And.
19 poſt Hoſti.in.c. & ſi quæſtiones.ĩ.eo. Cõcutere†au-
tem dicitur, qui prætextu officij ſibi commiſsi com
minando,ab inuito pecuniam extorſit.ff. de concuſ.
l.1.&.2.23.q.2.militare.quòd verum eſt,niſi ſpontè
non conuictus reſtituat; quia tunc ſatis eſt,arg.ff.qđ
met. cauſa.l.ſi cum exceptione.§. hæc autẽ actio.&
inſt.de actio.§.item actio.ſed contra de.l.qui ea mẽ
te.ff.de furt.per quem text.Tancre.tenet hic, quòd
omnimodò teneatur ad quadruplũ, primum Laur.
vide Archid.diſt.18.quoniã.niſi diceres, ꝙ mitiꝰ eſt
agendum cum eo,qui ſpõtè reſtituit,vt dixi in gl.3.
¶ In fi.glo.dic poſt Hoſt. Io.And. & D. Ant. quòd
20 †aut quæritur de eccleſia ſæculari,aut regulari: pri-
mo caſu,aut ille qui dedit pecuniam, non habet vn-
de viuat,& ei reſtituenda eſt,arg.d.c.veniẽs. & not.
in.c.quod à te.ſupra de cler.coniug.aut habet vñ vi-
uat; & tunc aut oẽs de eccleſia delinquerũt,aut par-
ticulares.Primo caſu oẽs debent expelli de eccleſia,
& illa pecunia dimitti eccleſiæ; & ſic ex illa ipſi cri-
minoſi non habent commodum, ſecus ſi non eijce-
rentur; quia tunc debet applicari fiſco Papæ ſecun-
dum Hoſti.qui debet diſtribuere ad pias cauſas;ſed
fortè inferior eccleſia cathedrali deberet applicari
fiſco epiſcopi, arg. eorum,quæ dicit D.m.in.c.2.de
ſucceſ. ab inteſt.Facit.l.fiſcus.ff.de iure fiſci. Si verò
ſolus prælatus,vel particularis de eccleſia deliquit,
ſolus punietur, & pecunia applicabitur ipſi eccleſię,
in cuius iniuriam data fuit; vt hic. Secũdo caſu prin
cipali,dic,quòd aut omnes de eccleſia deliquerunt;
& tunc datur pecunia ei,qui dedit,vt intret ſecundũ
monaſteriũ,vt c.veniẽs.ĩ.eo. Si verò deliquit parti-
cularis de eccleſia,tunc datur pecunia ſecundo mo-
naſterio recipienti talem monachum,quo ad vſum-
fructum tantum, donec viuat ipſe monachus; & ſic
poteſt intelligi finis glo. noſtræ. & debet limitari de
d.c.veniens. Quare autem applicetur fiſco eccleſiæ,
dic,quòd ratio eſt;quia ibi eſt facta iniuria; & ratio
21 rationis eſt, vt arbitror;quia iſta eſt regula, † quòd
vbicunque cauſa propter quam quis eſt indignus,
reſpicit vtilitatem certæ perſonæ, vel certi loci, ſeu
iniuriam,illi perſonæ,vel loco dandum eſt, quod au
fertur ab aliquo tanquam ab indigno, vt eſt tex.&
ibi Bar.in.l. poſt legatũ.§. admittere.ff. de his quib.
vt indi. Vnde† ſi ab vno legatario,vel herede inſtitu-
to a clerico aufertur hæreditas vel legatum tanquã
ab indigno,illud applicatur fiſco eccleſiæ;& non ſæ-
culari,vt not.D.m.in.c.2. de ſucceſ. ab inteſt.niſi ta-
men eſſent talia bona, in quibus aliqui proximi ab
inteſtato fuiſſent ſucceſſuri; quia illis tunc videretur
facta fuiſſe iniuria.Cogitabis, quia non firmo pedẽ;
quia nunc venerunt in mentem.

CAP. XII.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium eccleſiaſticum promittere pro temporali obſe-
quio ſymoniacum eſt.*
2 *Clericus põt eſſe ꝓcurator in cauſa laici; et vbi verũ ibid.*
3 *Excommunicati ſunt, qui pactis, aut promiſſionibus, iuſti
tiam, vel gratiam à ſede Apoſt. conſequuntur.*
4 *Romæ quot ſunt excommunicati, attende.*
5 *Prælato ſeruiri poteſt ſpe futuræ remunerationis, & con-
ſequendi beneficium ſpirituale.*
6 *Epiſcopus recipiens quem ad ſeruitium, licitè promittit ſa
larium annuum donec prouideatur, ꝙ intellige, vt ibi.*
7 *Beneficij ſpe ordinem recipiens, an ſymoniam committat.*
8 *Non ſufficit veniſſe, qui non ſtetit.*
9 *Citatus perſonaliter poteſt conſtituere procuratorem, qui
perſiſtat in cauſa vſq; ad finem cauſæ.*

1 Cum eſſent. Symoniacũ† eſt
pro temporali
obſequio bene
ficiũ eccleſiaſticum promittere.hoc dicit. Not. pri-
2 mo, ꝙ† clericus poteſt eſſe procurator, ſeu ſolicita-
tor in cauſa laici,quod verum ſecundum Abb. in cu
ria Romana,ſeu foro eccleſiaſtico; vt.c.p venerabi-
lẽ cũ ſupraſcriptis,qui fi.ſunt legi.ſecus in foro ſæcu-
lari;niſi vnicam cauſam amici ſui vellet tractare,qa
tunc nõ reperitur prohibitum,hoc tenet ſing. Inno.
in.c.1.ſupra.de obli. ad ratioci. &.c. ſed nec ſupra.
ne cle.vel mona.dicit tamen, ꝙ de licentia ſuperio-
ris audaciter poſſet tractare negotium laici. primũ
dictum Inno.ſequitur Archidi. 86.diſt.c.fin. & vide
ꝑ eũ.21.q.3. Cyprianus. vide latius in tract.meo de
procura.§.4.ver.epiſcopus. & ſeq. ¶ Vltimo not.ꝙ
3 †pro mouendo negotio apud Sedem Apoſtolicã nõ
debet quis recipere promiſsionẽ alicuius ſpirituali
tatis conſequendæ,Inno.& Io.And.dicunt, ꝙ quicũ
que curialis,vel alius,qui facit,vel recipit promiſsio
nẽ de aliqua re temporali, vel ſpirituali pro obtinen
da aliqua gratia, vel iuſtitia,apud Sedẽ Apoſtolicã
eſt excõicatus ipſo facto,de quo hr̃ plenè in extrauа.
Bonifacij,quæ incipit, excõicatus ſymoniacam. Vn
4 de tu† conſidera,quot ſunt in curia excommunicati.
¶ Glo.1.ſentit contrarium, ꝙ licitum fuit iſti patro
no militi,qui cauſam ſuam promouebat coram Pa-
pa remunerare etiam ad beneficium eccleſiaſticũ,
per.c.quid proderit.allegatum in glo.Solu. fatendo
cõtrariũ;videlicet, ꝙ hoc fieri põt, dũmodò nõ ꝓce
dat pactio. Et ꝓdicta glo.infert ad deciſionẽ.q.In.fi.
5 glo.dic, Not.ſingulariter ex hac glo.ꝙ† quis poteſt
ſeruire prælato ſub ſpe futuræ remunerationis, etiã
vt cõſequatur beneficium ſpirituale; nec per hoc cõ
mittitur ſymonia, dummodò principaliter non ſer-
uiat ea intentione; quaſi velit gloſſ. quòd in genere
principaliter poteſt ſperare remunerationem, gloſſ.
1.q.1.c. ſunt nonnulli. dicit, quod ſi ſeruiens eſt di-
gnus, & ſeruitium eſt dignum, & honeſtum; licitè
ſperat beneficium ſpirituale D. Aut. ſeq. gloſſ. no-
ſtram. ad prædicta. vide gloſſ. 59. diſtinct. hoc ad
nos.& gloſſ.61.diſtinct.cap.Oſius.§.ſed aliud.Et de
6 cidit hoc Hoſti.quòd† epiſcopus recipiens clericum
ad

ad ſeruitium, licitè promittit ſibi ſalarium annuū, donec ſibi prouiderit de beneficio competenti; dūmodò non obliget ſe ex pacto, nec committitur ſymonia;dummodò ſola cauſa principalis ſit; quia ille ſit dignus,& idoneus;licet ſecundaria cauſa ſit ratio recepti ſeruitij,& remunerationis. Item dicidi-
7 tur ex prædictis,an† faciens ſe ordinari ſub ſpe habendi beneficij peccet, & ſi recipit committat ſymoniar ; quia ſi non principaliter ea intentione faciat ſe ..rdinari, non peccat, licet ſpem habeat ad beneficium conſequendum;aliàs ſecus vt nor.glo.in d.§. ſed aliud,& 15.q.7.per laycos.& Hoſti.in.c.cū noſtram.ſ̄.de electio. Io. And. in.c. venerabilem. in fin. de electio. Extra materiam gloſſæ opponitur, & videtur, quod hic nobilis non debuit licentiari;
8 quia† non ſufficit veniſſe,niſi ſteterit,vt.c.1.de iudi. Sol. Hoſt. dicit quòd fortè fuit inuentus in curia, & habuit ius reuocandi domum;vel fuit citatus vt per
9 ſonaliter compareret; & ſecundum hoc non. quod† pſonaliter citatus nō habet neceſſe perſiſtere in cauſa vſq; ad finem cauſæ; ſed debet ex cauſa licentiari, & ſufficit, quod ſufficientem conſtituat procuratorem, vide de hac materia Doct.in.c.1.de iud. lib. 6. & c. quærelam.de procura.

CAP. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacus notorius in beneficio, ab ipſo deponitur. & nu. 6. vbi de hoc pulchre. Si verò fuerit conuictus,idem procedit,nec deponitur ab ordine, ſub nnm. 3.*

2 *Infamatus,qui ſe purgare nou poteſt, beneficio priuatur.*

4 *Infamato de ſymonia,à principio poteſt indici purgatio.*

5 *In ſymonia crimine, probationes non ita claræ requiruntur;& eſt ſpeciale in ea.*

7 *In criminalibus ſufficit præſumptio violenta.*

8 *Epiſcopus, an poſſit cum priuatis beneficio per ſymoniæ peccatum,diſpenſare. Et ibi, quòd non; & ratio aſſignatur primò, poſtea auctor concludit, quòd ſic.*

9 *Fictio non debet operari æquè,ac veritas.*

1 Inſinuatum eſt. †Notorius ſymoniacus in beneficio,ab illo deponitur. Idem† in infama
2 to,qui ſe purgare non poteſt. hoc dicit. primo Papa ponit narrationem ſibi factam.ſecundo,contra eam
3 prouideri mandat;ibi,vnde.Nota primo,quòd† ſymoniacus in beneficio,contra quem probatur crimen per viam inquiſitionis,non deponitur ab ordine; ſed priuatur beneficio ſymoniacè acquiſito, dic, vt dixi in.c.inquiſitionis. in glo. 2. ſupra de accuſat.
4 Secundo not. quòd † infamato etiam à principio, poteſt indici purgatio, ſine aliqua inquiſitione ſuper veritate criminis ; & deficiens in ea, punitur vt conuictus per inquiſitionem. Sed contra hoc fortiter obſt.c. ſignificaſti.infra de adult. & quòd dixi in c.accedens.de accu.vbi dixi poſt D.m.quòd vbi fuit indicta purgatio non præcedente aliquo modo agē di,deficiens debet ſolum ſuſpēdi; ergò hic debebat ſolum ſuſpendi, cum non appareat, quòd præceſsit certus modus agendi.Solutio,† contrarium difficile eſt,nec Doct.tangunt. poteſt tamen ſolui ſecundum D.m. quòd hic præceſsit inquiſitio ad priuationem beneficij, & iſti exiſtenti infamato fuit indicta purgatio;& hoc ſentiunt Tancre. Vinc. Phil. Hoſtien. & Io. And. dum dicunt, quòd fuit indicta purgatio; quia non potuit conſtare de ſymonia; vel poteſt ſol-
5 ui ſecundum eum, quòd ſpeciale † ſit in crimine ſymoniæ,in quo non requiruntur probationes ſic claræ. Secundo principaliter opponitur contra text. in
6 eo,quòd vult, quòd† notorius ſymoniacus ſimpliciter deponatur à beneficio; vnde opponitur de his q̄ dixi in.c.qualiter.2. de accuſ. vbi dixi,quòd data notorietate criminis qualitercunque procedatur, etiā ſi per viam inquiſitionis, ſi crimen ſit graue, debet fieri depoſitio ab ordine.Facit.c.cum non ab homine.ſupra de iudi.vbi deprehenſus in crimine deponitur;fortius ergò vbi eſt notorium. Sol, D. m. dicit, quòd iſti potuiſſent deponi etiam ab ordine vt factum fuit in.c.de hoc. ſupra eod. ſed hic Epiſcopus tantum quæſiuit, an poſſet priuari beneficijs. In glo.in fin.dic, quòd etiam ſi iſti non ingreſsi fuiſſent per ſymoniam ; nihilhominus videntur priuandi, per.c. fi. de cleri. pereg. Sol. dic, quòd hoc verum eſt, ſi intraſſent ſine licentia ſuperioris, dummodò cum eis non diſpenſetur,ſecundum Io.And.in.glo. in ver.notorium.dixi in.c.euidētia.de accuſat.Glo. 3.oppo.& ſol.in.fin.dic,hos verſus ponit etiam glo. in.c.inter.infra.de purg.cano. ¶ Glo.fi.in prin.colligit,deinde ſentit contrarium,& ſol.In eadem,ibi, ſententia diffinitiua. dic, contra id quòd habetur in.c.literas.de præſumpt.&.l.fin. C. de probatio. & 2.q.8.ſciant. In eadem,ibi,ad violentiam. dic, & ſic non obſt.contrarium;quia iſte non damnatur ex
7 probabili præſumptione;ſed † violenta, quæ in criminalibus ſufficit ad cōdemnationem,vt.c. affertè. de præſump.In.fi.glo. dic de hoc arti. vt dicam in.d. c.inter.de purg.can.vbi expediam aliàs.qq.quas hic
8 ponit.D.m. Vltimo extra glo. quæro, vtrum † cum iſtis priuatis poſsit epiſcopus diſpenſare, & eos ad beneficia reſtituere. Sol. Hoſti. dicit, q non; quia cum infamia duret, non poſſet cum eis ſine ſcandalo diſpenſari.2.q.4.præsbyter. &.c. omnibus, & ſequuntur Io. And. & D. Ant.ſed hoc dictū non placet hic D.ſimpliciter; nam ſi cum verè conuicto in ſymonia,quandoq; poteſt epiſcopus diſpenſare; vt trad.in.c.poſt tranſactionem.ſupra de tranſla.prela. vbi tractatur materia, & maximè per Io. Cald. & not.in.c.1.de elect. & trad.in c.de ſymoniacè. infra eo. fortius debet poſſe in aliquo caſu diſpenſare cum conuicto interpretatiuè, ſeu fictè, vel præ-
9 ſumptiuè;quia† non debet plus operari fictio,quam veritas,vt.l.quamuis.§. Marcellus.ff. ad Velleian. & not. in.l.3.ff.pro ſocio.

CAP. XIIII.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacum eſt pretio, vel fauore celare peccatorem,& alia facere de quibus ibi.*

2 *Dictio, imò, eſt correctiua.*

3 *Emolumentum non poteſt dici niſi honeſtum, & inſtum. Et ibi ratio.*

4 *Symo-*

4 *Symonia non ſolum patratur in committendo, ſed & in omittendo.*
5 *Prætio reducens quem ad pœnitentiam, non committit ſymoniam.*
6 *Peccator poteſt probare ſe de crimine emendatum per confeſſorem ſuum.*
Doctor poteſt ferre teſtimonium de peritia ſcholaris. ibidem.
7 *Præſentantes, in numero approbantium doctorandum, poſſunt interuenire.*
8 *Conſanguinitatis, vel amicitiæ ratione, quòd iuſtum, & honeſtum non debet exercere, ſed ratione iuſtitiæ.*
9 *Iudex condemnans aliquem odio, licet faciat iuſtitiam, peccat.*
10 *Dictio vniuerſalis, vt euitetur abſurditas, reſoluitur in particularem.*
11 *Furem vt indicet, licet quis poſſit recipere prætium, prohibetur tamen recipere, vt non indicet. & ibi ratio.*
12 *Publicæ vtilitatis intereſt, vt delicta puniantur.*
13 *Simoniæ triplex ſpecies.*
14 *Spirituale pro temporali dare, & omittere ſpirituale, vel eius exercitium, paria ſunt.*
15 *Correctio pœnitentialis fit per ſacramentum confeſſionis.*
16 *Vitium in idem, plerunque duo contraria concurrunt.*
17 *Contrariorum, eadem ratione conuertente, idem ius eſt. Secus verò non.*
18 *Pecuniam, an liceat accipere pro non detegendo occulto peccatore Epiſcopo; & ibi diſtinguitur, & quòd non.*
19 *Odij cauſa non eſt quis à reconciliatione remouendus, nec fauore admittendus.*

1 Nemo. †Simoniacum eſt prætio, vel fauore celare peccatorem, vel reconciliare non pœnitẽtem, vel dignè pœnitentem à reconciliatione remouere. hoc dicit. ſecunda, ibi, nec
2 quenquam. ¶ Not. primò, ꝙ † dictio imò, eſt correctiua. not. in c. innotuit. de elect. & l. Lucius. ff. de hære. inſtit. & ibi Barto. ¶ Secundo not. quòd † non po-
3 teſt dici emolumentum, niſi illud quod eſt iuſtum, ſiue honeſtum; quoniam nullum inhoneſtum dicitur vtile, rectè loquendo, vt Cicero in lib. Officio. & dicit Io. And. quod emolumentum propriè dicitur lucrum, vel reditus molẽdini; adaptatur enim omni commoditati, & vtilitati, vt patet hic; &. ſ. de teſta. c. ſi heredes. vide quod dixi in clem. ſtatutum. de ele
4 ctio. ¶ Tertio not. † quòd ſymonia committitur nõ ſolum impendendo ſpirituale pro temporali; ſed ſi omittitur aliquid ſpiritualitatis impendere ꝓpter commodum temporale, ad quod impendendum
5 quis tenebatur. ¶ Quarto not. quòd † quis poteſt pœnitentem reducere ad reconciliationem per prætium, nec eſt ſymoniacum, ſecundum vnum intelle-
6 ctum. ¶ Quinto not. quòd † peccator poteſt probare ſe de crimine emendatum per ſacerdotem, cui confeſſus eſt. Idem not. in c. teſtimonium. de teſtib. Sic & Doctor poteſt ferre teſtimonium de peritia ſcholaris, tex. cum glo. 12. q. t. c. 1. & l. nemini. C. de aduoc. diu. iud. Et per prædicta dicit. D. m. quòd
7 ſemper putauit, quòd † in numero Doctorum debentium approbare ſcholarem doctorandum, poſſunt computari doctores præſentantes, quia cum ipſi aſſumantur tanquam proprij magiſtri ſcholaris examinandi, vberius teſtimonium poſſunt ferre de peritia ſcholaris, de qua materia vide D. m. in c. propoſuiſti. de probatio. nos contrarium in hoc ſtudio florenti Senenſi ſeruamus de conſuetudine.
8 ¶ Vltimo not. quòd † illud quod eſt iuſtum, & honeſtum, non debet exerceri conſanguinitatis, vel amicitiæ priuatæ cauſa; debet enim principaliter atten
9 di ipſa iuſtitia; & ſic † iudex peccat, qui aliquem cõdemnat principaliter ex odio; licet illi faciat iuſtitiam, & ſeruet ordinem iudiciarium. Faciunt quæ dixi in c. cum eſſent. ſ. eo. ¶ In fi. gl. 1. dic not. hanc
10 glo. ex qua habes, quòd † dictio vniuerſalis, vt euitetur abſurditas, reſoluitur in particularem, quod nota ad ſtatuta; & vide Io. And. in c. quicunque. de ſenten. excom. lib. 6. ¶ Glo. 2. in princi. colligit argumentum, quod probat per ſimile; deinde colligit aliud, & opponit ad primum, & ſoluit. In eadem,
11 ibi, peccatum celat. dic, quòd † licet quis poſsit recipere prętiũ, vt indicet furem, vt in iuribus allegatis pro contrario; tamen non poteſt recipere, vt non in-
12 dicet; quia eſſet cõtra bonos mores, & contra † publicam vtilitatẽ, cuius intereſt, vt delicta puniãtur. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. Sed contra hanc glo. & tex. oppo. vr enim, quòd non poſsit dici ſymonia, ſi non venditur aliquid ſpiritualitatis? Sol. ſecun
13 dum Hoſtien. quòd † triplex eſt ſpecies ſymoniæ, quædam mentalis, quædam conuentionalis, & quædam quaſi conuentionalis; vult ergò glo. quòd tex. noſter loquatur de ſymonia conuentionali, & ponit hic deſcriptionem ipſius, quam ego poſui. ſ. in rub. & de quaſi conuentionali videbimus in c. & ſi quæſtiones. j. eodem. Sed hoc non ſoluit contrarium; quia etiam in illa requiritur, quòd fiat conuentio ratione alicuius ſpiritualis, vel annexi ſpirituali; vnde alij dicunt, vt Tancred. & Philip. quòd verbum ſymonia, hic non accipitur propriè, ſed latè, & impropriè; vnde hoc eſt ſymoniacum, ſcilicet; quia ꝓhibitum. Inno. dicit, quòd iſti puniuntur ad inſtar ſymoniæ, ergò non eſt ſymonia. Sed. D. m. dicit, quòd hoc eſt contra tex. noſtrum in fi. qui non loquitur de pœna, ſed declarat vtrunque ſymoniacum
14 eſſe; & poteſt eſſe ratio, quia † paria ſunt, impendere ſpirituale pro temporali, vel omittere ſpirituale, ſeu exercitium ſpiritualis, vel annexum ſpirituali, quod ex debito incumbit pro aliquo temporali emolumento; vnde cum iſta denuntiatio, ſeu collatio ſint præambula ad correctionem pœ
15 nitentialem, & † correctio pœnitentialis fiat per ſacramentum confeſsionis; ſi quis omittit facere iſtud antecedens, ad quod ex debito tenetur, & per quod peruenitur ad confeſsionem, & pœnitentiam, quæ ſpiritualis eſt, & hoc omittit pro emolumento temporali, committit ſymoniam. In eadem glo. ibi, aliquid facit. dic, probatur. ff. de re iudi. l. qui non facit. & per Io. And. in reg. in generali. de reg. iur. in 6. ¶ In fine glo. dic, quòd iſte vltimus intellectus videtur melior; quia eadem eſt ratio in omnibus; ſed propter ſimilitudinem inter primos duos caſus illi habentur pro vno; & idem de vltimis duobus. Sed contra glo. & textum opponitur; quia ſi reconciliare prætio eſt ſymoniacum, ergò non reconciliare non eſt ſymoniacum, vt in reg.

vbi

vbi repugnantia.ff.de reg.iur.& traditur in.l.ſi is qni
ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.&.32.diſt.hoſpitio-
16 lum. Sol.Io.And.dicit, ꝙ† plerunque duo contraria
in idem vitium incidunt, vt accipere pecuniam ob
accuſandum, vel non accuſandum; denuntiandum,
vel non denuntiãdum, & ſimi.vt.1.q.1.c.ſi.&.2.q.t.
prohibentur. Vel dic, ꝙ reconciliare prætio, vel gra-
17 tis ſunt contraria. Vel dic, ꝙ† contrariorum idem
eſt ius, quando eſt eadem ratio; Secus ſi cõtraria, de
quo Io.And.in reg. qui ſentit.de regu.iur.lib.6. Tu
dic, quòd licet accuſare, & non accuſare ſint contra
ria, tamen accuſare, vel non accuſare, per pecuniã,
eſt vnum; non autem ſunt adinuicem contraria, &
habent ſuum contrarium accuſare, vel non accuſare
ſine pecunia, vnum licet, & alterum prohibetur; &
ſic de ſimilibus.¶ Secundo opponitur, quòd hoc nõ
videatur ſymoniacum, ſed ſacrilegium, vt.1.q.1.sũt
quidam. Sol. ſecundum Goffre. quem ſequitur Io.
And.eſt ſymoniacum, & ſacrilegium. ¶ Tertio op-
ponitur, in eo quòd tex. dicit, dupliciter peccãtem.
18 quia ſequitur à contrario, quòd† poteſt recipere pe
cuniam, ne occultum peccatorem Epiſcopo reue-
let, quod eſt contra.c.ſi peccauerit.2.q.1.&.c.nouit.
de iudi.Sol.dicunt Docto.quòd aut occultus pecca-
tor eſt incorrigibilis, & procedit cõtrarium. Secus ſi
eſt paratus ſe corrigere, ſed hæc non eſt formalis re-
ſponſio ad receptionem pecuniæ; quia arbitror, ꝙ
non poſsit recipere pecuniam in aliquo ꝓdictorum
caſuum. Se benè licet non denuntiare paratum ſe
corrigere, ſed hoc gratis facere; & hoc modo vaca-
ret argumentum à contrario ſenſu.¶ Vltimo oppo-
nitur de contrarietate tex.adinuicem. Nam primo
19 dicit, quòd † propter odiũ non eſt à reconciliatione
remouendus. Sol. quidam habent in litera impœni-
tentem, & ſic non eſſet contraria. Sed dicit Io.And.
quòd melior litera eſt pœnitentem; & tunc reſpõde
ad contrarium. Quòd etiam pœnitentem nõ debet
quis admittere ad recõciliationem fauore, ſeu amo
re carnali; ſed gratia, & charitate ſpirituali.

C A P. X V.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia emi, vel redimi non poteſt.*
2 *Manerium, & Manſum quid.*
3 *Prælatus ſolus, contractum, quo quæſitum eſt ius eccle-
ſiæ, reſcindere non poteſt.*
4 *Monachi, & alij de collegio poſſunt agere ad reuocatio-
nem eorum, quæ prælatus malè alienauit.*
5 *Inſtrumentum reddens, videtur reddere ius ex inſtrumen
to ſibi competens.*
6 *Iudex ante omnia debet laborare, vt partes reducat ad
concordiam.*
7 *Miſſio in poſſeſſionem rei ſeruandæ cauſa, habet locum in-
ter religioſos.*
8 *Eccleſia licet non poſſit vendi, venit tamen in venditione
vniuerſitatis acceſſoriè.
Quod intelligi debet, quando non eſt merè ſpirituale, ſed
mixtum.nu.9.*
10 *Copulatiua copulat æquè principaliter, non acceſſoriè.*
11 *Ius patronatus non poteſt vendi principaliter.*
12 *Cum, &, Et, coniunctionum, natura, & differentia.*
13 *Venditio retractatur in re prohibita alienari; quando ven
duntur plures res, quorum pars vendi poteſt; & alia nõ;
non autem in omnibus.*
14 *Eccleſia loco religioſo poteſt concedi retento annuo cenſu;
ſecus perſonæ ſingulari.*
15 *Eccleſia non poteſt dare gratis.*
16 *Iudex delegatus cauſa rei ſeruandæ, poteſt defendere poſ
ſeſſionem per eum traditam vſq; ad ſententiam diffiniti-
uam; & ibi mirabile dictum Innocen.*
17 *Immiſſio in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ, quando agi-
tur de eccleſia, fieri non debet.*

1 Quærelam. † Eccleſia emi,
vel redimi non
poteſt.h.d. Pri-
mo, ponit quærelam monachorum. Secundo, com-
mittit cauſam inſtruendo iudices in principali. ibi,
2 Manerium.dic, ſecundum Tancre. quòd† maneriũ,
& manſum idẽ ſunt; & eſt vulgare Gallorum, non tũ
dicit, quid ſit. Vnde dic, quòd idem eſt quòd poſſeſ-
ſio, vt dixi in.c.ex inſinuatione.de appella. Manſum
verò dicitur prædium, in quo manent homines, vt
not.in.c.t.ſ. de cenſi. & Bal. in tit. de controuer.in-
3 ueſt.§.ſi quis.¶ Not.primo, quòd† ſolus prælatus nõ
poteſt reſcindere contractum, per quem eſt quæſi-
tum ius eccleſiæ, ſecundum Inno.& Abba.¶ Secun-
4 do not. ꝙ† monachi, & alij de collegio poſſunt age-
re ad reuocationem eorum, quæ prælatus malè alie
nauit, vt.c.ſi quis.de reb.eccle. non alien. ¶ Tertio
5 not. quòd† propter redditionem videtur remitti ius
competens ex inſtrumento, de quo in.c.eccleſia.ſ.
vt lit.pend.&.c.cum pridem.de pact.¶ Quarto not.
6 quòd † iudex debet laborare ante omnia, vt partes
reducantur ad concordiam, vt.l.quidam exiſtimaue
runt.ff.ſi cer.peta.cum ſimilib. ¶ Vltimo not. quòd
7 etiam † inter religioſos propter contumaciam, ha-
bet locum miſſio in poſſeſſionem cauſa rei ſeruan-
dæ; quandoq; tamen intuitu religionis fit ſolum ſe-
queſtratio, vt.c.ex literis. de dolo & contu.non ta-
men negatur ibi, quin etiam poſsit fieri miſsio, vt
hic dicitur. ¶ Glo.pen.ſentit duo contraria. Primũ,
8 quòd emptio, & redemptio debent valere; quia† li-
cet eccleſia non poſsit vendi principaliter, tamen ac
ceſſoriè venit in venditione vniuerſitatis. glo.ſoluit,
deinde opponit, ꝙ ſaltem emptio, & redemptio ma
nerij debebat valere, & ſoluit. In eadẽ, ibi, ita quòd
neutrum fuit acceſſorium alteri. dic, ſentit ergò gl.
quòd ſpirituale tanquam acceſſorium tranſit cum
9 vniuerſitare vendita. Sed dic, quòd† hoc non eſt ve-
rum in mero ſpirituali, ſed in connexo ſpirituali, &
in iure patronatus, quòd ideò tranſit cum vniuerſi-
tate; quia participat de temporalitate, & ſpirituali-
tate, quòd non contingit in mero ſpirituali; quia il-
lud non habet aliquid participationis, & ſic non po
teſt dici eius acceſſorium, de quo dic, vt traditur in
d.c.ex literis. ¶ In eadem glo.ibi pertinentijs ſuis,
& eccleſiam.dic, not.ſingulariter hanc glo.quę vult,
10 quòd copulatiua copulet æquè principaliter, & non
acceſſoriè.Idem not.in rub.ff.de iur. & fac.ignoran.
Et per prædicta dicit.D.m. quòd licet ius patrona-
tus tranſeat cum vniuerſitate, vt.d.c.ex literis. Tamẽ
ſi vniuerſitas vt caſtellum, vel villa, vel ſimi. vẽdere-
tur iſto modo; videlicet, vendo caſtellum, vel villam
cum

cum pertinentijs, & iure patronatus, dicta venditio
11 nnn teneret reſpectu iuris patronatus, † ꝙ vendi nõ
põt principaliter, vt.c.1.de iure patron. Nec obſt.ꝙ
not. Io.And.in.c.1.de iure patro.lib.6. vbi vult, ꝙ ſi
vendo caſtrũ, aut villã cum iure patronatus, valet ta
12 lis venditio; q̃a † dictio, cum, coniungit acceſſoriè, &
non principaliter, pro qua deciſione vide Bar.in.l.ſi
cui.ff.de fundo inſtruct.&.l.3.eo.tit. vbi dicit, quòd
dictio.&, cõiungit æque principaliter; ſed dictio, cũ,
coniungit vnũ principaliter, & aliud acceſſoriè; niſi
eſſent duo, de quorũ natura vnũ nõ veniret acceſſo-
riè ad aliud; vt eſt bonus textus, & ibi not. Bar.in.l.
q̃cunq;.ff.de verb. oblig. Aduerte tñ; quia ſi venditio
fieret iſto modo. Vendo caſtrum cum pertinentijs,
& iure patronatus; talis venditio nõ teneret; quia ver-
bum de iure patronatus, coniungitur cum dictione
pertinentijs, quæ iungebatur acceſſoriè. In eadem
13 glo.in fi.dic, not.ex hac glo. † ſingulariter, ꝙ vbi ven-
dũtur plura principaliter, & eſt aliquid quod vendi
non poteſt; non retractatur venditio in omnibus; ſed
ſolum in re prohibita. Facit.l.1.ff.de euictio.&.l. do-
mum. not. in reg. vtile. de reg. iur.libr.6. ſm D.m.ꝙ
arbitror intelligendum, † quãdo quælibet res habet
diſtinctum prætium; quia tunc videntur tot vendi-
tiones, quot ſunt res. Facit.l.ꝙ dicimus.ff.de verb.
oblig. ſecus ſi vno prætio fuiſſent emptæ, vt eſt tex.
not.in.l.ſi duos.ff.de contrah.empt. ¶ Extra glo.op-
ponitur, & vr̃ quòd hæc eccleſia non potuerit con-
cedi ſub annuo cẽſu, vt.c.non ſatis.s̃.eod.ex quo de
hoc conſtabat, ꝙ eſſet vendita ꝑ confeſſionem iſto-
rum monachorum, debebat eis imponi ſilentium;
vt.s̃.eo.c.cum eſſent. Sol.dñt Doct.quòd eccleſia nõ
fuit vendita; ſed fructus ipſius, ſm quòd traditur i.c.
querelam.j̃.tit.prox. de quo dixi in.d.c.non ſatis.
14 Vel dic, ſecundum Hoſt.quòd loco † religioſo benè
poteſt concedi eccleſia retento certo annuo cenſu,
vt.c. conſtitutus.s̃. de relig.domib. etiam in perpe-
tuum; ſed ſingulari perſonæ non poteſt vltra ſuam vi
tam. Item opponitur, quod ipſis monachis debuerit
imponi ſilentium, cum hic dicat, quòd ſicut non po
tuit redimi eccleſia; ita nec emi. Sol. dicit hic Abb.
ꝙ hæc allegatio nõ fuit allegatio monachorum; ſed
Papæ intẽdentis in hoc inſtruere iudices. ¶ Vltimo
opponitur, & contra text.& glo.de.c. cum pridem.
15 de pactis. vbi probatur, quòd etiã † gratis non licet
dare eccleſiam, cuius contrarium hic innuitur. Sol.
Doct.non fatentur contrarium; quia etiã gratis non
poteſt dari, ſed ſolum concedi per canonicam inſti-
tutionem à ſuperiore habẽte poteſtatem; & ita de-
bet ſubandiri tex. noſter. ¶ Glo.fin.tãgit, qualiter ꝓ
cedatur contra contumacẽ, & an iſti iudices per ta-
lem immiſſionem in poſſeſſionem deſinant eſſe iu-
dices. In fine gl.dic, not.ex.gl.ſm D.m.iuncto texto,
16 ꝙ † iudex delegatus poteſt defendere poſſeſſionem
per eum traditam cauſa rei ſeruandæ, vſq; ad ſñiam
diffinitiuam. ſed Inno.hic dicit mirabile verbum; vi
delicet, ꝙ per hæc verba poſita in fine textus, videli
cet, non permittatis eos exinde moleſtari &c. talis
iudex videtur datus conſeruator, & tanquam cõſer-
uator debet defendere immiſſum in poſſeſſionem.
Vltimo opponitur contra gloſſam, & textum; quia
17 † vbi agitur de eccleſia, non debet fieri immiſſio in
poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ; ſed debet fieri co-
gnitio de iure petentis, ſecundum formam.c.cum
qui.de dol.& contum.lib.6. Sol.illud verum, quan-
do litigatur de eccleſia, vt beneficio; ſecus ſi de ec-
cleſia, vt proprietate, vt hic; ſimilis diſtinctio fit in
clem.diſpendioſam.iuncta glo.de iudi.

CAP. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Symonia eſt exigere pecuniã ab eccleſijs pro chriſmate.*
Nec excuſat conſuetudo.
Et nedum pro chriſmando, ſed nec pro liquore ipſo nu.2.
3 *Mutatio nominis, non excuſat id ꝙ ſui natura malum eſt.*
Nomina appellatiua immutabilia ſunt, propria mutabi lia num.4.
Dummodo non fiat mutatio in fraudem. ibid.
5 *Verba intentioni, non contra, ſeruire debent.*
6 *Ianuenſes rapinam pyraticam lucrum appellant.*

1 Ea quæ. † Exigere pecuniã ꝓ chriſ-
mate ab eccleſijs ſymonia
cum eſt, nec excuſat cõſue
tudo.h.d. Primo, narrat factum reprehenſibile. Se-
cundo, illud prohibet, ibi, quia verò. Tertio, pœnam
comminatur, ibi, pro certo. & eſt pars.c.ea quæ.de
2 cenſi. ¶ Nota primo, quod † pecunia prohibetur
exigi nedum pro chriſmate in quantum eſt ſacramẽ
tum; vt pro chriſmando, vel confirmando aliquem,
ſed etiam pro ipſo liquore chriſmatis. ¶ Vltimo no
3 ta, quod † mutatio nominis non excuſat id, quod eſt
4 de ſui natura malum; maximè cum † nomina appel-
latiua immutabilia ſint, vt.l.ſi quis.ff.de leg.1.licet
nomina propria ſint mutabilia, & mutari poſſint,
vt dicit Io. And. ſi modo non fiat in fraudem, vt in
rub. & in.C. de mutat. nomi. vnde non curamus de
mutatione, ſeu de nomine emptionis, quando id fie
ret in fraudem vſurarum, vt.c.ad noſtram. de empt.
5 & vend.&.c. illa nos.s̃. de pigno. † verba enim in-
tentioni, non contra deſeruire debent, vt.c.intelli-
6 gentia.de verbo. ſigni. Et ſic not. † quòd Ianuenſes,
qui rapinam pyraticam, lucrum appellant, non ex-
cuſantur propter nomen. ¶ Glo.3. format contra-
rium & ſol. In fine dic; & ideò non valeret conſue-
tudo in his, quæ ſunt ſymoniaca; quia prohibita. In
glo. fina. ibi, depoſitione, ſcilicet; ab officio, & be-
neficio; vt patet in textu dum dicit, ordinis, & di-
gnitatis.

CAP. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Homagium facere pro habendis ſpiritualibus, ſymoniacũ eſt. & num. 11.*
2 *Homagij, & fidelitatis differentia.*
Vtriuſque diffinitio. num.3.
4 *Beneficium eccleſiaſticum, quid.*
5 *Turpitudinem propriam allegans, quando audiendus.*
6 *Infamantes æquiparantur canibus mordentibus, ſeu la- trantibus.*
7 *Per literas Apoſtolicas debet conſtare de gratia facta.*
Et ibi quid de ſtylo.

8 *Clerici recipientes beneficia poſſunt præſtare homagium, & iuramentum fidelitatis, & ibi quomodo intelligi debeat tale homagium, & iuramentum.*
9 *Ratio diuerſitatis quare potius præſtetur iuramentum fidelitatis, quam homagij.*
Et iuramentum fidelitatis præſtatur potius dignitati, quam perſonæ.num.10.
12 *Iuramentum fidelitatis præſlatur epiſcopo propter eminentiam dignitatis.*
13 *Verbum, diuina, comprehendit regulas canonicas, & Theologicas, vel canonicum ius, & diuinum; verbum, verò humanas, ciuiles regulas amplectitur. Et ibi etiam alius intellectus.*
14 *Sacerdos imponens pœnitentiam minorem debito, an ſit tutus à peccato.*
15 *Infamia, quæ inſurgit ex ſymonia, quæ ſit, & quis poſſit illam tollere.*
16 *Crimen læſæ maieſtatis, & ſymonia æquiparantur.*
17 *Symoniacus an incurrat infamiam iuris ipſo facto, an verò per ſententiam.*
18 *Publica crimina regulariter non infamant, niſi per ſententiam.*
19 *Infamia canonica irrogatur ante ſententiam.*
20 *Infamia facti irrogatur ex delicto publico.*
21 *Papa ſolus diſpenſat cum ſymoniaco ad beneficium eccleſiaſticum; ad ſimplex verò quilibet epiſcopus. Quod tamen intellige, vt ibid.*
22 *Epiſcopus, an poſt latam ſententiã poſſit reſtituere famæ.*

1 Ex diligenti. † Pro habendis ſpiritualib⁹ homagium facere
ſymonia eſt.h.d. Primo, ponitur ſupplicãtis petitio.
ſecundo, petitionis exauditio, & literarum conceſ-
ſio. ſecunda, ibi, quo circa. ¶ Not. primo, ibi, homa-
2 gium, & fidelitatem, ꝙ† differentia eſt inter homa-
gium, & fidelitatem propter copulam, &, quæ con-
3 iungit diuerſa. † Eſt enim homagium ſecundum Io.
And. idem, quòd hominis ligium, quo homo homi-
ni ligatur; de forma qualiter præſtetur, vide Spec. in
tit. de feu. §. 2. poſt princ. & vide Io. And. & Hoſti. in
.c. cecollentes. de ſtatu monach. Fidelitas autem eſt,
cum quis alteri ſpecialiter iurat, quòd erit illi fide-
lis; & hoc iuramentum continet in ſe plura, de qui-
bus vide. 22.q.5.c.1. & in.c. ego. de iureiur. &.c. 15
qualiter vaſal. iura. deb. in vſibus feud. ¶ Secundo
4 not. ſecundum vnum intellectum, quòd† pro benefi
cio ſpirituali poteſt conſtitui certa annua penſio de
redditibus alicuius dignitatis, vel eccleſiæ; & tale di
citur beneficium eccleſiaſticum. Facit.c. conquæren
te. ſ. de cleri. nõ reſid. poteſt intelligi, ꝙ hic aſsigna-
batur beneficium eccleſiaſticum, ex quo conſtituto
recipiebatur certa annua penſio. Primus tamen in-
tellectus magis placet Abba. Hoſti. & D.m. quia ma
gis congruit literæ; & ex prædictis patet. Non obſt.
c.1.§. ſi quis feudũ. quib. mod. feu. amitta. ¶ Tertio
5 not. quòd† allegãs turpitudinem ſuã audiendus eſt;
quando allegat ad finem, vt deſiſtat à peccato, vide
Bal. in.l. ſi creditorib⁹.C. de ſeruo. pign. dato. manu.
& aliquid per D.m. in.c. inter dilectos. de donatio.
6 Quarto not. ꝙ† infamãtes æquiparantur canibus la
7 trantibus, ſeu mordentibus. Vltimo not. ꝙ† de gra-
tia facta per Sedem Apoſtolicã, debet fieri fides per
literas; & dicit Archid. quod de ſtylo curiæ eſt, vt nõ
poſsint probare per teſtes, de quo vide in prooemio
lib. 6. & dicam in.c. cum olim. j. de priuileg. ¶ Glo.
1. ſentit duas quæſtiones, & ſoluit; in fine. Sed contra
gloſſam, & textum oppo. de c. cũ clerici. j. de verb. ſi
gni. 33. diſt. c. quanquam. de iureiur. c. ego. N. &. ſ. de
8 re iudic. c. cum inter. in quibus probatur, quòd† cle
rici recipientes beneficia eccleſiaſtica poſſunt præ-
ſtare iuramentum fidelitatis, & homagij, vt. c. gra-
uem. de exceſ. prælat. Sol. Io. And. & ſequuntur Doct.
quòd iuramentum fidelitatis poteſt præſtari, ſed nõ
homagium. Non obſt. d.c. grauem. quia debet intel-
ligi de homagio largè ſumpto pro fidelitate, prout
ibi dicit glo. & Docto. talem tamen fidelitatem cle-
ricus non præſtat layco, niſi in caſu.c. nimis. ſ. de iu-
reiu. vnde dicit Inno. quòd fortè non licet alicui cle-
rico facere alicui hanc fidelitatem, niſi pro ſua eccle
ſia, & remittit ad not. in.c. fin. j. de reg. iur. Principes
tamen ſæculares nonnunquam ipſam fidelitatem à
clericis ſuæ iuriſdictionis extorquent, vt.c. petitio. ſ.
9 de iureiur. ¶ Sed quæro† de ratione diuerſitatis, qua
re poteſt potius præſtari iuramentum fidelitatis pro
beneficio eccleſiaſtico, quam homagij. Sol. dicit D.
m. quòd ratio eſt; quia homagium tenet cõmodum
temporale; quia per ipſum quis efficitur ſubditus,
& vaſallus alterius, & obligatur ad certa ſeruitia,
quæ pro ſpiritualibus conſequendis non debentur,
& fortè hoc etiam voluit glo. dum dicit, quòd hoc
erat munus ab obſequio. In iuramento autem fide-
litatis quis ſolum promittit, quòd erit illi fidelis; &
10 † præſtatur potius dignitati, quam perſonæ. Sed cõ-
tra prædicta oppo. nam ex prædictis videtur infe-
rendum, quòd iſte debebat abſolui ſolum ab obliga
tione homagij, & non fidelitatis; tamen hic dicitur,
ꝙ fuit liberatus ab vtroq; Sol. datur triplex per D.m.
Prima, ꝙ iſte, Archidiac. intẽdebat litigare omninò
contra iſtũ, vt eſſet ſibi vaſallus, & ſubditus; & ideò
in totum vitiatur obligatio. Facit.c. cum ſuper. de of
fi. deleg. Secunda ſolutio eſt, quòd propter dignita-
11 tem, & peccatum † Archidiaconi, ex eo, ꝙ recipien-
do homagium commiſit ſymoniam, obligatio vitia
12 tur in totum. Tertia ſolutio eſt, quòd † iuramentum
fidelitatis eſt præſtandum epiſcopo propter eminen
tiã dignitatis. Vltima ſolutio vr non bona; vnde ego
arbitror, quòd vera ſolutio ſit, quòd ex eo, quòd ille
remittit ipſos annuos redditus, & beneficiũ eccleſia
ſticũ, rõne cuius ipſe ſe obligauit ad pdicta duo, ꝙ
pariformiter debet eſſe liberatus ab obligationibus
pdictis. Facit.l. ſi duos. ff. de cõtrah. empt. & quòd di
xi in.c. qrelam. ſ. eo. Nec obſtat ſi diceres, quòd huic
debuit dimitti beneficium; quia beneficiũ retinere
non poterat propter commiſſam ſymoniam. Glo. in
verbo, diuinis. quærit de intellectu literæ; & ſoluit du
13 pliciter. In fi. dic, ſm Hoſt. ꝙ dicit† diuinis, vt cõpre
hẽdat regulas theologicas, & canonicas, ſimile i.c.1.
de iuram. calũ. & remittit ad not. i.c. pen. de ætate &
qual. quaſi velit, ꝙ per verbũ diuinis, comprehendat
ius diuinum, & canonicum; per verbum, humanis,
comprehendatur ius ciuile. Sed Abba. dicit, ꝙ non
meminit vbi ſit iſtud ius humanum, ſi pro iure ciuili
accipitur. Tu dic, quòd imo habetur in iurib⁹ allega
tis in glo. ſeq. licet in illis nõ dicatur, ꝙ ſit ſymonia;
tamen prohibent temporale dari pro ſpirituali. Vel

pôt dici,ꝙ habuit reſpectũ ad i' diuinũ, ꝓut eſt ius
veteris,& noui teſtamẽti;& ad i' humanũ,ꝓut eſt i'
ſummorũ Pontificũ, vt in reg.fi.ↄ̃.de reg.iur.Glo.in
verſ.humanis.allegat iura,q̃ vide.Glo.i verſi.diſcre-
14 to.in fi.dic,vtrũ†aũt à peccato ſit tutus ſacerdos, q
ĩponit minorẽ pęnã,ſeu pęnitentiã debito, vel min'
debito exerceat officiũ ſuũ,vide glo.de pęnitẽ.diſtĩ.
1.ĩ ſumma. Gl.in verſ ĩfamia ibidẽ.c.vlt.dic melius.
15 15.q.3.c.ſanè.In fi.gl.dic, Sed q̃ro,†qualis ſit iſta ĩfa
mia,q̃ inſurgit ex ſymonia;canonica, an verò iuris.
Sol.D.m.dicit,ꝙ eſt ĩfamia iuris;q̃a canonica ĩcurrĩt
ex quolibet mortali pc̃tõ, quo ſublato, tollĩt ipſa ĩfa
mia.6.q.1.c.2.&.3.'Vñ cũ iura loquẽtia de ſymonia
ſpecificè loquanẽ de ĩſamia,dẽt ĩtelligi de ĩfamia iu
16 ris,ꝓbaĩ ĩ.d.c.ſanè.ꝙ† æq̃parat tale crimẽ cũ crĩe læ
ſæ maieſtatis;& hoc voluit gl.hic,dũ dicit,ꝙ nõ pôt
tolli niſi ꝑ Principẽ,& ſic ſi loq̃reĩ de canonica, tolle
reĩ ꝑ pñiam,vt hic in gl. Si verò loquereĩ de inſamia
facti, tollereĩ ꝑ factũ cõtrariũ,vt.2.q.3.§.hinc colli-
gitur.Sed infamia iuris tollitur per ſolũ principem,
vt.l.1.§.de qua.ff.de poſtul.&.c.cum te.& ibi dixi.ſ̃.
17 de regula.Aduerte tñ,ꝙ†ſymoniac' inſamiam iuris
vĩ ſolũ incurrere per ſñiam, non ipſo facto,ſm D.m.
quia iura loquunĩ per verbum futuri tp̃is,& ſic requi
18 ritur ſñia.Itẽ q̃a hoc eſt†regulare in publicis crimi-
nibus;vt quis nõ infameĩ niſi ꝑ ſñiam,vt.l.1.ff.de his
19 q not.infam.& reg.infamib'.de reg.iur.lib.6.†Infa-
20 mia vero canonica irrogaĩ ante ſñiam. Itẽ† infamia
facti irrogaĩ ex peccato publico. Facit in ſimili.c.cũ
dilectus.de ordi.cogni.Itẽ aduerte ad id, ꝙ dicit gl.
21 ꝙ†cũ ſymoniaco nõ diſpẽſat niſi Papa ad bñficiũ ec
cleſiaſticũ;q̃a ſm Hoſt.& ad ſĩplex pôt ẽt ep̃us diſpẽ
ſare,vt.c.penul.de elect.Sed dicit Io.And.ꝙ.d.c.non
loq̃niĩ ĩ ſymoniaco,ſed in ſymonia D.m. verò dicit,
& bènè,ꝙ neutrũ dictũ eſt verũ;nã ĩ ſymoniaco pôt
in bñficio ẽt curato diſpẽſare ep̃s.1.q.1.c.fin. dũmo
dò nõ fiat ad illud in quo commiſſa eſt ſymonia; vel
niſi ſit epiſcopus,qui cõmiſit ſymoniam, vt dixi ĩ.c.
accuſatũ.ſ̃.eo.de qua materia vide D.m.in.c. de ſy-
22 moniacè.ↄ̃.eo.Sed contra;quia ſupra dixi,ꝙ†epiſco
pus non poteſt reſtituere famæ, vt dixi in.d.c.cũ te.
Sol.poſſet dici,ꝙ intelligitur de diſpenſatione, quæ
fit ante ſñiam latam in ſymonia;quia ſñia lata nõ po
teſt reſtituere famæ;diſpenſando tñ in caſibus ſibi à
iure permiſsis, tollĩt infamia indirectè per quãdam
conſequentiã, vt not.in.l.1.§.de qua.ff.de poſtul.vi-
de D.m.in.c.at ſi clerici.§.de adulterijs.ſ̃.de iudi.

CAP. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis pro equo a nobili viro recepto, non præſumitur committere ſymoniam.*
2 *Symoniam, vt arbitrari quis poſſit, an committatur per munera,conſideranda ſunt qualitas dantis,& recipientis;qualitas,& quantitas muneris,& donationis tempus,& alia de quibus latè.nu.12.&.17.*
3 *Conſecratio,& ordinatio non eſt ſymoniaca,licet ordinatori,aut conſecratori aliquid donetur,non tñ ex pacto.*
4 *Iudices parum curant de pauperibus.*
5 *Dubitare quis non debet, vbi dubium non eſt.*
6 *Conſcientiæ puritati nõ debet deeſſe iudicium rationis,et conſcientia non regulata rõne, parit diſpendium ſalutis.*
7 *Diſcretio eſt mater omnium virtutum.*
8 *Conſcientia nimis ſcrupuloſa ſugienda.*
9 *A iuramento licito abſtinere, vt faciunt fraticelli, reprehendendum eſt.*
10 *Cardinalis aliquando dicitur nuntius,tamen ei datur officium legationis,honoris cauſa.*
11 *Palij traditio,eſt quid ſpirituale, vnde prætium non debet interuenire,nec in traditione, nec in acceptione.*
13 *In traditione ſpiritualium licitè res modici valoris poſſunt interuenire.*
14 *Vinum Campanum bonum,melius Hiſpanum,optimũ vernacia quinq; terrarum litoris Orientalis Ianuæ.*
15 *Donum, & munus qualiter differant.*
16 *Symonia ꝓ eã ſpiritualı,etiam poſita petitione,interuenit.*
18 *Cynicus dicitur,quaſi canis latrans, & mordens,& Satyri appellãtur cynici, quaſi maledici,ſeu reprehẽſores.*
19 *Seneca rep̃hẽdit Alexãdrũ,eo ꝙ donaſſet ciuitatẽ paupi.*
20 *Exceſſus,& defectus ſunt vitia.*
21 *In eleemoſina ſeruandus eſt modus.*
22 *Beatius eſt dare, quam accipere.*
23 *Donum, quod facili manu datur,gratius eſt, quam quòd larga manu datur.*
24 *Papam iudicare de voluntate alterius, impoſſibile eſt.*
25 *Cor hominis imperſcrutabile.*
26 *Adminiſtrator, vel iudex nihil quamuis modicum debet accipere,& acceptum debet reddere in quadruplum.*
27 *Arbitrarium eſt de iure canonico, an, & quantum accipi poſſit,per adminiſtratorem,vel iudicem.*

Et ſi quæſtiones.

1 †Cardinalis ꝓ palafreno, ideſt equo à nobili viro re
cepto,nõ p̃ſumiĩ cõmittere ſymoniã.h.d.ſm Abba.
2 Vel ſic,& gñali'.†Ad arbitrãdũ vtrum ꝑ munera co
mitaĩ ſymonia,vel nõ,cõſiderari dẽt qualitas dãtis,
& recipiẽtis;qualitas,& quãtitas numeris, & dona-
3 tionis tp̃s.Vel ſm Io.And.& meli'.†Cõſecratio, vel
ordinatio nõ ẽ ſymonia;licet ẽt prius ordinatori,aut
conſecratori aliq̃d donatũ fuerit non ex pacto.h.d.
diuidiĩ in quatuor partes. Primo,cõmendat q̃rentẽ
de puritate conſcientiæ; & ſcrupuloſitatem curioſã
rep̃hendit.Secũdo,narrat factũ,ibi,in hoc itaq;.Ter
tio, ſoluit q̃ſtionẽ,ibi,ſi ergò. Quarto,rñdet auctori
tati,ex qua dubitatio inſurgebat,ibi,ꝙ aũt.Et in tex
tu ibi,fratris tui,dic,erat Rex Vngariæ ſm Hoſti. vt
apparet in regiſtro, & in tex.ibi,à diuite locuplete,
dic,ꝙ defficit hic gradus quart'; videlicet; qñ fieret
à paupere pauperi;ſed dic,ꝙ hoc fuit omiſſum, ſm
4 Hoſt.quia† iudices parũ curant de pauperibus.xj.q.
3.c.paup. Itẽ,quia in hoc quarto gradu idẽ vĩ dicen
dũ, ꝙ attendẽdæ ſint aliæ qualitates;& in textu ibi,
ſcriptũ.dic,Iſaiæ.33.c.& hoc ideò dixi; quia munus
tripliciter dr̃; à manu;ſcilicet;lingua,& obſequio.
5 ¶ Nota primo,ꝙ† quis nõ debet dubitare,aut dice-
re ſe dubitare,vbi dubitandum non eſt.Facit.c.cum
contingat. de reſcrip.&.c. ſi beneficia. & ibi notat
glo. de pręb.lib.6.33. diſt.c.habuiſſe.&.l.ancillæ.C.
de ſurt.ne q̃s iuſtè obiurgeĩ,vt cõtingit Labeoni in
6 .l.Domitius labeo.ff.de teſta.Secundo not.ꝙ† puri
tati conſcientiæ non debet deeſſe iudicium rationis.
Conſcientia enim non regulata ratione, inducit di-
7 ſpendium ſalutis;debet ergò eſſe diſcreta;nam† di-

ſcretio eſt matet omnium virtutum.1.q.5.c. præſen
tium.&.c,1.de offi.cuſto. & clem.paſtoralis.de re iu
8 di.† nimis ergo ſcrupuloſa conſcientia reprehenden
da eſt, vt.c. non ſolum.de regula.lib.6. & in pſalmo
dicitur, Trepidauerunt timore, vbi non erat timor.
Scrupuloſa enim conſcientia nullo dubio corrobo-
rata debet amplecti; ſi tamen amplectatut ſine de-
claratione non eſt relaxanda; & ſic intellige illud, bo
narum mentium eſt vereri culpam, vbi culpa nõ eſt.
9 Et ex prædictis not. contra iſtos fraticellos, qui† ab-
ſtinent à iuramento licito, tanq̃ à peccato, quòd ĩ pe
ritis reprehendendum eſt, vt.c.cum iure.s̄.de elect.
&.c.cum in iure.de offi.deleg. Et vt plurimum tales
nolunt ſpuere in eccleſia, vt faciebat Ciapellectus, &
poſtea non dubitarent, ſi reperirẽt ſuper altare, mil-
le ducatos, accipere; vide Iuuenalem ſatyra.2. Vltra
10 Sauromatas fugere hinc libet. Tertio not. ꝙ† Cardi-
nalis mittitur qñq; ad tradendum pallium Archie-
piſcopo; & tunc dicitur nuntius, vt.c.ſignificaſti.de
elect.ſed pro honore datur ſibi officium legationis;
quia† Cardinales non mittunt̃ de facili ad partes lõ
11 ginquas ſine titulo legati. Quarto not. quòd † tradi-
tio pallij eſt quid ſpirituale; vnde & dari debet, & ac
cipi ſine p̃tio, probatur.1.q.2.c.ſicut epiſcopum. &
12 100. diſt.c.nouit. Quinto not. ſingulariter, † quales
debeãt eſſe coniecturæ, vt præſumatur donatio gra-
tuita, vel non; debet enim conſiderari qualitas dan-
tis, & accipientis; à diuite facilius præſumatur libe-
ra, q̃ à paupere. Item quantitas muneris; quia de fa-
cili nõ præſumitur, ꝙ quis conferat, quæ ſunt magni
prætij, cum nemo pręſumatur iactare ſuum. vt.c.ſup
hoc. de renuntia.&.l.cum de indebito.ff.de probat.
Item temporis qualitas; quia inſtante neceſsitate re
cipientis, facilius quis præſumitur donare. Ego ta-
men dum legerem.l. cum quid ff.ſi certum pet. quæ
lex ponit, † an ſi quis dicit alicui, tolle hãc pecuniã,
præſumatur donatio, mutuum, vel depoſitum, tetigi
alias coniecturas, videlicet; an præceſsiſſent aliqua
merita, vel nõ, & qualia, & quanta eſſent merita. Itẽ
ſi adeſſent aliæ coniecturæ, vt dies natiuitatis Domi
ni, in quo ſolent donari pecuniæ. Item ſi alicui do-
mino nuntiatur victoria, vel natiuitas filij, vel ſimi-
lia. Vel ſi eſſet mulier formoſa, & ſibi diceretur, tolle
hãc pecuniã, prout fecit quidã Gaſpar, qui vni mulie
ri dederat quinquaginta ducatos, & dubitabat̃ an
eſſet donũ. Interrogatus, quid mihi videretur, iudi-
cio meo reſpondi, ꝙ mihi videbatur donatio, quia
quãtitas erat parua reſpectu donãtis. Item, quia fuit
tradita ſimpliciter, nulla facta mentione numeratio
nis, illa tamen ex benignitate pecuniam reſtituit.
In dubio tamen potius præſumitur contractus nõ
gratuitus; quia nemo vt dixi, præſumitur iactare
ſuum, & dicit Bar.in.d.l.cum quid. ꝙ† ſi teſtis dicit,
vidi pecuniã numerari, ſed neſcio, an donauerit, vel
mutuauerit, ꝙ præſumitur magis mutuum; vide ibi-
dem, & Bal.& Cyn.in.l.2.C.de donatio.ante nupt.
Quid autem † de promiſsione indiſcreta, an videat̃
continere donationem, vide Io.de Imo.in.l.triticũ,
&.l. à Titio.ff. de verb.oblig. dixi in noſtra diſputa-
13 tione quæ incipit. Vxorem. Vltimo not. quòd† in tra
ditione ſpiritualium licitè poteſt interuenire xe-
nium modici valoris; vt eſculenta, poculẽta, & ſimi.
14 & ad prædicta dicit Io. Aud, ꝙ † bonum eſt vinum
Campanum, ſed melius Hiſpanum. Tu dic, ꝙ melius
omnium, & optimum eſt vernacia quinq; terrarum
litotis Orientalis Ian. ſed ab antiquis ſcriptoribus
prætermiſſum fuit; quia loca illa Baccho gratiſsima
nondum illis temporibus colebantur, nec eorum
fertilitas adhuc cognita fuerat; vide D.F.Petrarcam
in ſuo itinerario. ¶ In fine gl.1.dic, not. hanc gl. ſm
Hoſti.pro † Doctoribus, quibus licet allegare retẽta
ſubſtantia; licet ſub alia verborũ forma, vt.c.intelli-
gentia.&.c.nihil.j̃.de verb.ſigni.&.l.ſcire leges.de
15 legib. ¶ Gl.4. ponit† differentiã inter donum, & mu
nus; dic, vt in ea. In eadẽ, ibi, munus ſpecies. dic, eſt
differentia; quia donum ſine cauſa, munus ex cauſa,
vt.l.ſi inter donum. alleg.in glo. Item ſecundũ Hoſt.
donum exile, munus prætioſum; ſed hoc eſt contra
multa iura.ff.&.C.de donatio.inter virum, & vxorẽ.
&.c.fi.de donat.inter vir.& vxo. In eadem, ibi, quiſq;
potens. dic, hoc conſiderari, reſpectu doni faciendi
16 in alia cauſa, quam ſpirituali; quia † pro ſpirituali
poſita petitione non euitaretur ſymonia, vt.j̃.eo.c.
17 ex tuæ. Et aduerte; quia † plura ponuntur hic in glo.
quam dicat tex. Et hoc voluit fortè tex. dum dicit,
maximè ttia, quaſi ſentiat, quod etiam alia ſunt at-
tendenda; vt ſcilicet, conſuetudo accipientis, nam
ſi à clerico ordinando datur res modici prætij ordi-
natori, qui ſine prætio non conſueuit ordinare, iudi-
cabitur ſymoniacũ, quia attendenda eſt cõſuetudo,
vt.c.illo vos.s̄.de pign.&.l.qui ſemiſſem.de vſur. attẽ
denda etiã ſunt alia, vt dixi.s̄.in notab. in ſimili ma
18 teria. In eadem, ibi, Cynicus.† dic, ſecundũ Io. And,
ꝙ Cynicus dicitur, quaſi ribaldus; dicitur a Cynos,
ꝙ eſt canis; quaſi canis mordax, & latrator, vt.c.pręce
ced. Vnde & Satyrici dicuntur etiã Cynici, quaſi re-
prehenſores. In fin.glo.dic, ꝙ in conferendis mune-
ribus, ſicut in reliquis, modus ſeruandus eſt; vnde
19 Seneca ad Lucil.lib.2. de benefi.† reprehendit Ale-
xandrum, ex eo, ꝙ eum donaſſet ciuitatem pauperi
eidem dicenti, Talem ciuitatem non conuenire hu
mili fortunæ ſuæ, reſpondit. Non quæro quid te ac-
cipere; ſed quid me dare oporteat; nam ſi illum non
20 decebat accipere, nec Alexandrum dare.† Ita enim
peccatur in exceſſu, ſicut in defectu, vt.25.diſt.§.ali
ter ea demum.41.diſt.c. non cogantur. Nam & in
21 † eleemoſina ſeruandus eſt modus, vnde magis pec-
cat, quam mereatur, qui delicatos cibos parat pau
peribus, vide bonum tex.42.diſt.c.quieſcamus.86.
diſt.c.non ſatis.& Beatum Thomam.2.2.q.32.c.10.
¶ Glo. in verbo, æquum. ſentit contrarium, & non
ſoluit in fin.dic, ꝙ ibi præceſsit pactum; & ideò non
conſideratur vilitas rei, vt.d.c.ex tuæ.& ibi dicam.j̃.
eo. ¶ Glo.in verſi.non petenti.colligit.infert, & pro-
bat, ibi, Apoſtoli.dic, Actuum Apoſtol.c.25. & po-
22 nit glo. in rubr.ff.commod. vbi dicit, ꝙ† beatius eſt
dare, quam accipere; quia dando placet, accipiẽdo
diſplicet. Vel beatius, ſcilicet ſalubrius eſt dare poſ-
ſe, quam mendicare. Vnde Seneca libro de benefi.
23 dicit, quòd† multo gratius eſt quod facili, quã quod
plena manu donatur. ¶ Glo.in verſic. intentione.
24 primo ſentit contrariũ, quod fuit† impoſsibile, qđ
Papa iudicauerit de intentione alterius; & ſol.dein-
de infert ad deciſionem.q. à contrario ſenſu literæ,
& duos caſus excipit. In eadẽ, ibi, cor hominis. dic,
25 vnde Ioſue, † Cor hominis imperſcrutabile eſt. In fi.
glo,

glo.dic,ſed contra textum, & gloſſam oppo.nam vi
26 detur, ꝙ † nihil quamuis modicum, poteſt capi ab
adminiſtratore, iudice, vel ſuperiore, vt.C.ad.l.Iul.
repet.& in.l.3.C.de aſſe.& auth. vt iudi.ſine quoquo
ſuffra.§ ſi quis &.c.exigit. de cenſi.imò debet reddi
quadruplum.1.q.1.c. iubemus. &.c. commiſsionis.
vt dixi i.c.de hoc.ſ.eod.Sol.duplex datur. ¶ Prima,
quòd contraria procedunt in exigente, hoc verò.c.
in ſpontè dante.Secunda.ſo.ꝙ contraria procedunt
in habente ſalarium ex publico, hoc.c.& ſimilia iu-
27 ra, in non habente;& Hoſti.dicit,quòd† de iure ca-
nonico hoc erit arbitrarium, an, & quantum recipi
poſsit, dummodò non excedatur forma.c.ſtatutum.
§. inſuper.de reſcrip. lib.6.dic, vt trad.in.c.cum ab
omni.de vita & hone.cler.&.l.1.&.2.C. de pœna iud.
qui malè iud.

CAP. XIX.

SVMMARIVM.

1 *Abbas, & maiores de conuentu, ſi pecuniam ex pacto pro receptione monachi habuerunt, ſuſpenduntur ab officio, & beneficio; & taliter recepto reſtituitur pecunia, & in aliud monaſterio mittitur.*
2 *Ingreſſus monaſterij eſt quid ſpirituales.*
3 *Symonia committitur per ſolam conuentionem, vt detur aliquid temporale, pro ſpirituali.*
4 *Symonia non committitur ſine conuentione.*
5 *Symonia committitur nedum à dante, & recipiente; ſed & ſi datur miniſtris.*
6 *Abbas ſolus, & maiores ex delicto Abbatis, & monachorum puniuntur, non autem omnes. Quod tamen intellige, vt ibid.*
7 *Monachus per ſymoniam receptus, non debet ibi morari, ſed in arctiori monaſterio mitti.*
8 *Symonia commiſſa in monachatu nõ vitiat monachatum.*
9 *Pecuniam qui dedit pro monachatu, an ſit monachus, an verò præsbyter.*
10 *Ingreſſus licet vitietur, nõ tamen vitiatur monachatus.*
11 *Excommunicatus non impeditur monaſterium ingredi.*

1 VENIENS. † Abbas, & maiores de
conuentu, ſi pecuniam
ex pacto recipiunt pro
receptione monachi, ab officio, & beneficio ſuſpen-
duntur; & taliter recepto reſtituitur pecunia, & in
aliud monaſterium mittitur.h.d. primo, quærelam
præsbyteri. Secundo, dat iudicem, cui tria mandat.
Tertia, ibi, quoniam.& in textu ibi.30.ſol.dic, ſecun
dum Io.And.fortè illos, de quibus conuenerat. & In
textu poſtularunt.dic, & hoc obtinuerunt.& ideò re
ſtitui mandatur ſecundum Hoſti.& Io.And.¶ Nota
2 primo, quòd† ingreſſus monaſterij eſt quid ſpiritua
le;& ideò pro ipſo non debet exigi temporale. Se-
3 cundo not.quòd† per ſolam conuentionem vt detur
aliquid temporale pro ſpirituali committitur ſymo
nia; ſi poſtea ſpirituale recipitur, etiam poſito,
quod illud tẽporale non tradatur, ſeu conuentio nõ
ſeruetur; probatur in tex. ibi conuentione facta
4 autem.&c. & probatur.ſ.eo.c.nobis.† ſine conuen-
tione non committitur ſymonia, niſi ea intentione
recipiatur; quia tunc eſſet ſymonia mentalis. Tertiò
5 not.ꝙ ſymonia committitur non ſolum à dante, vel
recipiente; ſed & ſi datur miniſtris, vel familiaribus,
6 vt dix.ſ.in rub. Quarto no.ſingulariter, ꝙ † ex deli-
cto abbatis, & monachorum non puniuntur oẽs, ſed
abbas, & maiores, quod intellige, qñ illud delictum
nõ cõmiſsiſſent cõicato conſilio; quia tunc puniren-
tur oẽs, vt.c.Romana.§.vniuerſitatem.de ſent, excõ.
lib.6.Item puniuntur illi, qui interfuerunt, & potue-
runt contradicere;& non contradixerunt, vt not.ſin-
gulariter Inno.in.c.1.ſ de his, quæ fiunt à maio.par
7 te capit. Vltimo not.ꝙ† receptus in monachum per
ſymoniam, non debet ibi morari, nec etiam ſtare in
ſæculo; ſed arctius monaſterium ingredi. Glo.fi.in-
fert, & oppo.& non ſol. In fi.dic, not.ſingulariter ex
8 hac gl.quòd † ſymonia commiſſa in monachatu nõ
vitiat monachatum. Non obſt.contrarium gl.quia
pecunia non reſtituitur ſibi, vt illã habeat; ſed vt det
ſecundo monaſterio.Card. Flo. dicit hic, ꝙ videtur
9 probari in prin.tex.ꝙ iſte† non remaneat monach⁹;
quia Papa ipſum appellat pſbiterum; nõ autem mo-
nachum. Non obſt.finis in quo mandatur, ꝙ intret
aliud monaſterium; quia hoc potuit fieri ad pœniten
tiam peragendã.D.m.tenet, ꝙ remaneat monachus
per tex.dũ dicit, ꝙ debeat in habitu monaſtico de-
ſeruire.ergò non ſolum ad pœnitentiam.Itẽ non mã-
datur vt fiat monachus; ſed vt deſeruiat in habitu; er
gò remanſit monachus.Item, quia propriè ſymonia
non committitur reſpectu monachatus; ſed vt reci-
10 piatur ille, licet ergò vitietur ingreſſus, non tamen
vitiatur monachatus, per quem quæritur quædam
obligatio Deo; & ideò non debet impediri p factũ
recipientis pecuniam, vt not.Io.And.in.d.c.fi.de cõ
11 di.appo.Et in ſimi.videmus quòd† excommunica-
tio non impedit monachatum, vt.c.cum illorũ.ĩ.de
ſenten.excom.& ſic habes caſum ſingularem, ſecun-
dum eum, in quo ſymonia non vitiat actum.

CAP. XX.

SVMMARIVM.

1 *Ordinãdus, præſentatori ſuo aliquid dans, ſymoniacus eſt.*
2 *Confeſſio facta in foro pœnitentiali nõ nocet, licet fiat epiſcopo, & Papæ.*
3 *Iudici, aſſerenti, vel neganti confeſſionem non creditur.*
4 *Eccleſia in foro tantum pœnitentiali, non contentioſo, iudicat de occultis.*
5 *Symonia committitur non ſolum dando pecuniam conferenti ordinem, ſed & dando miniſtris.*
6 *Per clauſulam moneas, & inducas, non datur poteſtas præciſè compellendi.*
7 *Symoniacus per ingreſſum religionis non habilitatur ad exercendum receptum per ſymoniam.*
8 *Filio illegitimo incapaci poteſt pater relinquere ſi eſt ingreſſus religionem.*
9 *Textus inſerti ĩ decreto p Gratianũ nõ ꝓbant, niſi vt ibi.*
10 *Pœnitentiæ ſunt arbitrariæ.*
11 *Symonia mentalis ſola intentione inducitur. Quæ ſola pœnitentia abſq; reſtitutione tollitur.*
Si vero interuenit pactum eſt vere ſymonia. Nec remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.num.12.
Quãdo aũt non interuenit pactũ, nec mẽs deprauata, nulla eſt ſymonia in datione liberaliter facta.remiſ. nu.13.

Si dubium eſt, recurritur ad coniecturas. remiſ. nu. 14.
15 *c. Ad aures de temp. ordin. limitatur duobus modis.*
16 *Regularis maiorem obedientiam præſtare debet, cum abdicauerit à ſe velle, & nolle.*
17 *Prælatus regularis, licet poſſit impedire ſubditum ſuum ne ordinetur, ordinis tamen adepti exercitium prohibere nequaquam poteſt ſine cauſa.*
18 *Turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes.*
Multa impediuntur fienda, quæ iam facta impediri non poſſunt. num. 19.
20 *Symoniacus in ordine eſt ſuſpenſus ipſo iure.*
21 *Excommunicatus à iure, poteſt etiam excommunicari ab homine, ita & ſuſpenſus à iure. remiſ.*
22 *Pœnitentia non debetur niſi pœnitenti.*
23 *Pœnitentia multos habet effectus.*

1 Ex tuæ. †Si ordinandus præſentatori ſuo aliquid dedit, ſymoniacus eſt; non tñ deponitur, ſi eſt occultum. h. d. ſecūda, ibi, vnde. Nota pri
2 mo, ꝙ† quis non pōt damnari ex confeſsione facta ī foro pœnitentiali, etiam ſi ſit facta epiſcopo, vel Papę; quia tunc etiam Papa ſcit, vt Deus, non vt homo, vt. c. ſi ſacerdos. de offi. ordi. & not. in. c. dilectus. de exceſ. præla. Item poſſet intelligi tex. quando confeſ
3 ſio eſſet facta in præſentia ſolius iudicis, quia† iudici aſſerenti confeſsionem, vel negationem non creditur. 6. q. 2. c. ſi tātum. & c. placuit. Et ex prædictis,
4 & ex texto habes, quòd† eccleſia in foro cōtentioſo non iudicat de occultis; ſed ſolum in pœnitentiali.
5 Secundo not. ꝙ† ſymonia committitur non ſolum ſi datur pecunia conferenti ordinem, ſed etiam ſi da
6 tur miniſtris, vt. c. 1. ſ. eo. Tertio not. quod† ꝑ hanc clauſulā, moneas, & inducas. non dař poteſtas cōpellendi præcisè, vt probatur in. c. 1. de teſtib. cogen.
7 Quarto not. ꝙ† per ingreſſum religionis ſymoniacus non habilitatur ad exercēdum receptum per ſymoniam; quia licet per ingreſſum religionis tollatur peccatum cōtractum ſine vitio ingredientis, vt. c. 1. de fil. pſby. non tamen tollitur delictum contractū per eum, vt not. in. c. 2. de apoſta. & hoc etiam videtur voluiſſe gl. in. l. Deo nobis. C. de epiſco. & cle. vbi videtur velle, quòd non tollatur ingratitudo commiſſa per filium in patrem. Guil. tamen ibi tenet cōtrarium, & facit qđ ipſe not. in. l. 1. C. de ſacroſanct.
8 eccle. vbi vult, ꝙ† filio illegitimo incapaci poteſt pater relinquere, ſi eſt ingreſſus in monaſterium. Facit d. c. 1. facit etiam tex. in auth. de mona. in princ. & hoc etiam tenet. D. m. in. c. teſtimonium. de teſti. per. c. penul. 19. q. fin. vbi tex. vult, ꝙ tollatur ingratitudo. Sed poſſet dici, ꝙ d. c. penul. non videtur probare probatione præciſa, niſi oſtenderetur libellum nouellarum, vnde fuit ſumpta illa auctoritas, fuiſſe
9 approbatum; quia† text. inſerti per Gratianum in decreto non probant; niſi aliter de ſe probarent. Facit ꝙ not. Io. And. in. c. 2. de reſcript. Vltimo not. ex
10 fine ꝙ† pœnitentiæ ſunt arbitrariæ. Ad idem. c. menſuram. de pœnit. diſt. 1. ¶ Glo. ſi. colligit, probat per ſimile, oppo. & ſol. In eadem, ibi, ſola intētio. dic, ſe
11 cundum Hoſt. quòd† ſola intentio nō inducit ſymoniam conuentionalē; ſed mentalē, quæ per ſolam pęnitentiā tollitur abſq; reſtitutione, vt. c. penul. ſ. eod.
12 Aut† interuenit pactum, & eſt ſymonia, nec dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatū. ſ. eo. de hoc.
13 Aut† non interuenit pactum, nec mens deprauata; ſed aliquid liberaliter conceſſum eſt, & nō eſt ſymo
14 nia, vt. c. præced. Aut† ſumus in dubio, & tunc recurrendum eſt ad coniecturas, & paucitas muneris eſt vna cōiectura, quòd non ſit commiſſa ſymonia, vt. ſ. d. c. & ſi quæſtiones. ¶ Glo. 2. in princ. eſt literalis de
15 mum oppo. & ſol. In ſi. dic, ex hac glo. not.† duas limitationes ſingulares ad. c. ad aures. de temp. ordi. Prima, quòd illud procedit in regularib⁹, tex. noſter in ſæcularibus. Inno. tamen in. d. c. ad aures. dubitat, an ſuperior ſæcularis poſsit prohibere; nihil tamē firmat; ſed dictum glo. placet hic D. m. per tex. 6. q. 2. c. ſi tantum. & c. placuit. & facit. c. ex tenore. de temp.
16 ordin. & ratio differentiæ eſt; quia† regularis maiorem obedientiam debet, cum abdicauerit à ſe velle, & nolle. 12. q. 1. nolo. & c. non dicatis. Secunda limi
17 tatio eſt, quòd† licet prælatus regularis poſsit impedire ſubditum ne ordinetur, vt ibi; tamen ſine cauſa non poteſt impedire executionem, ordinis adepti;
18 & ratio eſt; quia† turpius eijcitur, quam non admittitur hoſpes, vt. c. quemadmodum. de iureiuran. &
19 quia† multa impediunt fienda, quę non impediunt iam facta. ſ. qui clerici. c. rurſus. & de cleri. ægro. c. 1.
20 & 2. ¶ In ſi. glo. in verſ. cohærcere. dic, ꝙ† ſymoniacus in ordine, eſt ſuſpenſus ipſo iure. 32. diſt. in. c. verum. Non obſt. hoc. c. & ſimilia; quia loquuntur de correctione facti. Vel poteſt intelligi de ſuſpenſione
21 facta ab homine; quia† ſicut excommunicatus à iure, poteſt ab homine excōmunicari, vt dixi in. c. ita quorundam. ī. de Iudæis. Ita & ſuſpenſus à iure; & vide quæ dixi in. c. accuſatum. ſ. eod. Glo. ſi. oppo. qđ
22 † pœnitentia non debetur niſi pœnitenti, & allegat iura, & ſol. In ſi. dic, ſecundum Hoſti. ꝙ talis pœnitentia eſt potius monitoria, & conſultoria, ꝗ ſalutifera
23 ad vitam æternam;† habet tamen multos effectus, de quibus in. §. ſi. de pœnit. diſt. 3. dicam poſt gl. in. c. quod quidam. ī. de pœnit. & remiſ.

CAP. XXI.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia non debet exigi pro exercendo miniſterio eccleſiaſtico. & nu. 2.*
3 *Miniſterij, & miſterij differentia.*
4 *Sacramenta vnde.*
5 *Symonia non ſolum committitur in inſtitutione beneficij; ſed etiam ſi ſit, vt quis deſeruiat in eccleſia vt vicarius.*
6 *Pecunia ꝓ chriſmate, aut pro ipſo liquore exigi nō debet.*
7 *Exigere quid.*

1 Ad noſtram. †Pro miniſterio eccleſiaſtico exercēdo, ſiue pro vicarijs aſsignādis, ſeu pro chriſmate, nullatenus debet exigi pecunia. h. d. ¶ Noto primo
2 regulā gnālē, †ꝙ ꝓ exercendo eccleſiaſtico miniſterio, non debet exigi pecunia; minus ergo ꝓ ipſo my
3 ſterio, vt. c. nō ſatis. ſ. eo. Et no.† differentiā iter miniſteriū, & myſteriū. Miniſterium dr̄ officium adminiſtrandi ſacramēti; myſteriū verò ipſum ſacramētū;
4 ꝗa virtutem habet ſecretā. Vñ† ſacramentum, quaſi ſacræ

ſacræ rei ſignum.1.q.1.c.multi.& hanc differentiam
ponit tex. in.c. cum in cunctis.§. inferiora.de elect.
trad.in.c.1. de vita & honeſt. cleri.Secundo not.ibi,
5 pro vicarijs. ꝙ† non ſolum committitur ſymonia in
inſtitutione beneficij; ſed etiam ſi fit, vt quis deſer-
uiat vt vicarius in eccleſia, bonus tex.in.c.licet.ĩ.de
6 pœn.Tertio not.ibi,pro chriſmate.ꝙ†pro chriſma-
te concedendo, aut pro ipſo liquore non debet exi-
gi pecunia, dixi in.c.ea quæ.ſ̃.eod. Vltimo not.ibi,
7 exigatis. ꝙ in talibus tãtum prohibetur † exactio;
quod verbum denotat ab inuito extorquere; vnde ſi
aliquid ſpontè offertur, non eſt ſymonia,vt dixi in.c.
1.ſ̃.eo.Glo.dat concordantias, & benè.

CAP. XXII.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſari poteſt cum ſymoniacè ordinato, non tamen ſy-
moniaco.*
2 *Quæſtioni in genere formatæ certum rñſum dari non põt.*
3 *Ex mutatione facti etiam breuiſſima, totum ius mutatur.*
4 *A primordio tituli poſterior formatus euentus.*
5 *Conſultatio licet incerta,& generalis ſit;tñ per certam ca
ſuum poſſibilium diſtinctionem,certa tradi debet rñſio.*
6 *Symoniacè receptus non ſemper eſt ſymoniacus. Et ibi di-
ſtinguitur, qui ſint ſymoniaci,& qui non.*
7 *Papa ſolus cum ſymoniaco diſpenſat; & ibi plures ponun
tur ſpecies ſymoniacorum.*
8 *Nemo debet alterius odio grauari.*
9 *Symoniacus in ordine prohibetur miniſtrare in quolibet
ordine.*
Fallit tamẽ ſi eo ignorante eſt commiſſa ſymonia. vt ibi.
*Non poteſt tamẽ promoueri ad maiores, niſi diſpẽſetur,
aliàs videretur promotus per ſaltum.num.10.*
11 *Symoniacus in beneficio poteſt diſpenſari, & ibi diſtinctio
nes variæ ponuntur.*
12 *Epiſcopus,in dignitate nunquam cum ſymoniaco diſpẽſat.*
13 *Cum confeſſo ſpontè mitius agitur, quam cum conuincto.*
14 *Symoniacus, & de ſymonia damnatus, eſt infamis infa-
mia iuris,& cum eo Epiſcopus non diſpenſat niſi in cer-
tis caſibus, vt ibi.*
15 *Epiſcopo non permittitur diſpenſatio in illo caſu, in quo
quis commiſſit ſymoniam.*
16 *Epiſcopus,in dignitate, vel beneficio curato[1] ignoranter
etiam ſymoniacè acquiſito, non diſpenſat ad illud idem,
ſine noua vacatione.*
*An autem poteſt aliud beneficiũ obtinere,ex quo in cul-
pa nõ eſt.nu.17. Qđ tñ intellige de ſimplicibus bñficijs.*
*In beneficio verò ſimplici ſi ſpontè renuntiat,põt Epiſco
pus diſpenſare ad illudmet.nu.18. Diſtingue tñ vt ibid.*
19 *Epiſcopus in caſibus, in quibus poteſt diſpenſare, intelli-
gendum eſt, dũmodò ipſe non ſit, qui cõmiſerit ſymoniã.*

1 De ſymoniacè. †Cum ſymo-
niacè
ordinato;qui,ſymoniacus nõ eſt, diſpẽſari põt.h.d.
2 Not.primo,ꝙ† qſtioni in genere formatæ nõ põt da
ri certũ rñſum; niſi deueniatur ad caſum ſpecificũ;
nã ex facto ius oritur, vt hic,& facit.l.ſi ex plagis.§.
in cliuo.ff.ad.l.Aquil.&.l.1.§.1.ff.ad Turpil.&.l.1.in
3 fi.ff.de excep.doli.† ex breuiſsima enim facti muta
tiõe,totũ iꝰ mutat̃.ff.de excu.tuto.l.ſi is.&.ff.de le.3.
l.hoc legatũ.&.l.fin.ff.de cõtrahẽ. emp. cũ ſimil. vñ
4 dicimus ꝙ†à primordio tituli poſterior format̃ euẽ
tus,vt.l.1.C. de imponẽ.lucra. deſcrip.&.l. cũ filius.
§.hęres.de leg.2.&.l. ſi filiꝰ.2.&.l.fi.C. ad Maced. Et
5 prędicta not.pro† proponendis cauſis in poſtulatio-
nibus,hoc eſt in aduocationibus fiendis, & pro con
ſilijs;vt coneris,licet incerta,vel gñalis ſit cõſultatio
per certã diſtinctionẽ caſuũ poſsibilium, certũ tra-
dere reſponſum;licet Papa hoc non fecerit. Secũdo
6 not.†ꝙ non ſequit̃,iſte eſt ſymoniacè receptus;ergò
eſt ſymoniacus;vnde dic,ꝙ quidam ſunt ſymoniacè
ordinati, non tñ ſunt ſymoniaci,vt puta; ſi eis igno-
rantibus data fuit pecunia pro ordine. Quidã verò
ſunt ſymoniaci, aut ſymonicè ordinati;quia ipſis cõ
ſcijs pecunia data fuit. Quidam & tertio, ſunt ſymo
niaci, & non ſymoniacè ordinati,vt puta; ſi fuit com
miſſa ſymonia ſolũ in bñficio,& nõ in ordine, vel ſi
dedit pecuniã pro alio ordinãdo,aut recepit. ¶ Gl.
vnica ſentit duas op.& ſol.& remittit. In eadẽ,in fi.
dic,vt habeas plenè,& ordinatè hunc articulũ diſpẽ
ſationis in ſymonia, diſtingue ſecundũ D.m. ꝙ aut
fuit cõmiſſa ſymonia ĩ ordine,aut in bñficio. Primo
caſu,aut fuit cõmiſſa per eum,eo ſciente et conſentiẽ
7 te tacitè,vel expreſsè;& † ſolus Papa diſpenſat, ſed
nõ de facili.1.q.1.erga.&.ĩ.eo.c.pen. Aut eo ignorã
te,& ratũ non hñte;& tunc ſecundum Laur.Tanc.&
Hoſt.hic, & Io. Cald.in.c.poſt tranſlationẽ.de renũ.
diſtingue,ꝙ aut delictum eſt manifeſtũ; & ſolus Pa-
pa diſpenſat,arg.c.ex tuæ.ſ̃.eo.Aut occultum, & ẽt
epũs diſpenſat,& idẽ cum ignorãte, per tex. noſtrũ,
qui ſimpliciter permittit diſpenſationem;ergò vide
tur epiſcopũ poſſe diſpenſare, arg.not.per Innoc.in
.c.dilectꝰ.ſ̃.de tẽp.ordi.probatur.1.q.5.c.pſentium.
vbi cum ignoranter ſymoniaco,qui poſtea ſciens cõ
fitetur ſe ordinatũ per ſymoniã;& ſic per cõſequens
non eſt delictum occultum, diſpenſat epũs. Facit.ĩ.
eo.c.de regularibus. Itẽ facit;quia iſte non eſt ſymo
8 niacꝰ,nec eſt in culpa,† nec debet alterius odio gra
uari,vt in reg.non debet.de reg.iur.lib.6. Nec obſt.
c.ex tuæ.ſ̃.eo.vbi vr̃ fieri differentia inter occultum,
& manifeſtũ;quia ille tex.loquit̃ in ſymoniaco,cum
quo ſolus Papa diſpenſat,vt ibi dixi.Itẽ illa differen
tia fit ad aliũ finẽ, ſcilicet,ad hoc, vt videat̃,an poſ-
ſit cohęrceri, vel ꝓhiberi ad ordinis executione. Et
9 aduerte;quia † ſymoniacus in ordine non ſolum ꝓ-
hibetur in illo ordine miniſtrare; ſed in alijs etiam
.1.q.1.c.reperiuntur.32.diſtin.c. verũ. ſed ſi eo igno
rante commiſſa eſt ſymonia, ſolum eſt ſuſpenſus ab
10 illo,in quo fuit commiſſa.† Ad maiores verò nõ po-
teſt promoueri, niſi diſpenſet̃;quia aliàs videret̃ ꝓ-
motus p ſaltũ.52. diſt.c.1.ſecundũ Inno. & Io.And.
hic. Secundo caſu princ. qñ ſymonia fuit cõmiſſa in
11 †beneficio,diſtingue,ꝙ aut eſt curatũ,ſeu dignitas,
aut ſiplex. Primo caſu,Io.Cal.ĩ.d.c.poſt trãſlationẽ,
diſtinguit,ꝙ aut iſte fuit ſciẽs, aut ignorans; ſi ſciẽs,
& ſpontè renuntiat beneficio poteſt epiſcopus cum
eo diſpenſare, vt habeat aliam eccleſiam.Item po-
teſt diſpẽſare,vt habeat in illa eccleſia beneficiũ ſi-
plex, vt in illo miniſtret, probatur.1.q.5.in fi.Inno.
12 tñ hic videtur velle,ꝙ† in dignitate nunquam diſpẽ
ſat epiſcopus cum ſymoniaco, ſed malè;quia cõtra
d.c.1.vbi ꝓhibetur diſpenſatio in dignitate,ſeu ec-
cleſia empta; ſecus ergo in alia,Si verò nõ renũtiat,

ſed expectat ſententiam coudemnatoriam.D.m.di-
cit ſe putare, q episcopus non diſpenſet ēt ad alind
beneficium, per.c.nobis.j.eo. vbi tex. dicit,q talis
non poteſt aliquam diſpenſationem habere. Facit
etiam tex. in.d.c.1.1.q.5. vbi pmittitur diſpenſatio
cum tali,ſi omninò dimiſerit beneficinm ſpontè;ſe-
cus ſi ſentētiam expectauit. Et poteſt eſſe duplex ra
13 tio;ptima, quia† cum ſpontè confeſſo mitius agi-
tur, quam cum couuicto.12.q.1.c.nolo.dixi.s.eod.
14 c.de hoc. Item† damnatus de ſymonia efficitur in-
famis, infamia iuris;& + cum infame non dipenſat
epiſcopus,niſi in caſibus expreſsis in.c.cum te.de re
judi. & hoc facit pro opi.glo. pen.iu.c. ex diligēti.s.
eo.& contra id quod ibi dicit D.m. Si verò ſymonia
eſt commiſſa eo ignorante,diſtingue,q aut pecunia
fuit data eo prohibente,ſen in ipſius odium,puta, à
maleuolis ſuis; & non nocet ſibi, vt.j.eo.c.nobis.&
.c. ſicut. aut fuit data ab amicis ſuis; & tunc ſi ſpon-
tè rennntiat,poteſt diſpenſari per epiſcopum, & ēt
ex magna miſericordia,ſi expectabit ſeutētiam, ſe-
cundum Hoſt.& Cald. ex euidenti tamē vtilitate ec
cleſiæ; ſed hoc ita ſimpliciter dictum non placet D.
m. quia videtur contra.c.pen.de elect.in ver.quam-
uis.vbi tex.venit aduerſatinè ad præcedentia, & per
mittit diſpenſare in ſimplici beneficio, etiam quan
do ſpontè renuntiauit, ergò à contrario ſecus vide-
tur dicendum, vbi beneficium non eſt ſimplex, vel
non ſpontè renuntiauit pro quo etiam allegat tex.
15 in.d.c.1.in fi.1.q.5.vbi † non permitritur diſpenſa-
tio epiſcopo, vt quis habeat illā dignitatem,in qua
commiſſa eſt ſymonia. Item facit,quod not.in.d.c.
cum dilectus.de tempo.ord.per Archi.in.c. licet ca-
16 non.de elect.lib.6.conclndit ergo D.m.q†in digni-
tate,vel beneficio curato ſymoniacè acquiſito etiā
ignoranter, non diſpenſat epiſcopus ad illnd idem
17 ſine noua vacatione.† Alia vero bñficia pōt habere
ſine diſpenſatione, ex quo non fuit in culpa, vt.d.c.
præſentium. vbi permittitur diſpenſatio dumtaxat
18 in ſimplici beneficio. Si † verò beneficium eſt ſim-
plex,& ſpontè renuntiat,poteſt epiſcopus etiam ad
illud diſpenſare,vt.d.ver.quamuis.ſed ſi nou renun-
tiat ſpōtè,vel eo ſciēte cōmiſſa eſt ſymonia;non ad-
mittitur diſpeuſatio p epiſcopū,niſi ex euidenti vti-
litate eccleſiæ,ſecundum Hoſti.& Cald.ſed non pla-
cet D.m.q dicit de ſcientia; quia ver.quamuis. per-
mittit diſpenſationem in ſimplici duobus concur-
rentibus;ſcilicet, quòd ſpōtè renuutiauerit, & q eo
ignorante fuerit commiſſa ſymonia; ſecus ſi ſciēter,
vel ſi expectauit ſententiam,quia nou efficitur iufa-
mis per talem ſententiam. Vel dic, qnòd ſi diſtulit
renuntiare donec fuerit certioratus de ſymonia, cū
nou poſsit dici in culpa,diſpenſatur per epiſcopum;
ſecus ſi certior factus de ſymonia,expectanit ſenten
tiam,vt.c.ſi beneficia.de præben.lib.6. Item aduer-
19 te;† quia in omnibus caſibus,in quibus dixi epiſco-
pum poſſe diſpenſare,debes limitare;niſi ſit epiſco-
pus, qui commiſit ſymoniam.

CAP. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Contradicens electo,qui poſtea propter pecuniam ſibi de-*
voluntate electi datam deſiſtit à contradictione, ſi ele-
ctus poſtea cōfirmatur, eſt ſymoniacus,& tenetur bene
ficio renuntiare.
2 *Sacerdos detegere poteſt peccatorem ſibi confeſſum in pæ*
nitentia,conſentiente peccatore.
3 *Pecuniam dans,pro habenda voce neceſſaria in electione,*
vel non,ſymoniacus eſt.
4 *Voluntas turbata non excuſat peccatum.*
5 *Sæculi huius breuis eſt fructus, & futuri æternum ſuppli*
cium.
6 *Pecnnia ſi datur contradicentibus de facto,non committi*
tur ſymonia.
7 *Conſilij, verbum,materia neceſſitanti iunctum,neceſſita-*
tem, non conſilium importat.

1 Mattheus. † Si coutradicens
electo,propter pe
cuuiam poſtea de
voluntate electi ſibi traditā à contradictioue deſti-
tit,electus poſtea confirmatus,ſymoniacus eſt;& te
netur beneficio renuntiare.h.d. communis diuiſio.
2 Secūda,ibi,quia agitur. Not.primo,q† ſacerdos po
teſt detegere peccatorem ſibi confeſſum in pœnitē-
tia conſentiente peccatore. Nā iſte Cardinalis hoc
ſciuerat in pœnitentia; & ideò debet intelligi, q ex
voluntate peccatoris detexerit. Nec obſt.c.omnis
vtriuſq;ſexus.j. de pęnit. & remiſ.Sed nunc inſurgit
dubium notab. Quid ſi confeſſus in tormentis de-
lictum, quod non poterat aliter per officialem ſciri,
vel probari,an eſſet verum,vel non;& dubitabat il-
lum condemnare,timens ne potius dolore tormen-
torum,quam ex alia cauſa eſſet confeſſus;an ſi dicat
talis coufeſſus officiali, mittite pro tali Sacerdote,
cui confeſſus fui hoc delictum in pœnitentia; au ſa-
cerdos illo volente in caſu prædicto, debeat pateſa-
cere;& quod non debeat, facit;quia efficeretur irre-
gularis,illo poſtea ad mortem condemnato,q autē
debeat,facit ipſe tex. & quia debet ſnccurrere veri-
tati. Cogitabis; quia nuuc venit iu meutem;& for-
3 tè dicam in.d.c. oīs. Secundo not.q†& ex datione
pecuniæ pro habenda voce alicuius electoris,etiam
non neceſſaria, qnia poſt factam electionem,ſeu vt
non contradicatur electioni, committitur ſymouia;
fortius,ergò ſi pro habenda voce neceſſaria. Tertio
4 nota,quòd†volūtas turbata iu peccato,non excuſat
peccatum,& poteſt in tex.noſtro figurari exemplū;
quia amico conſulenti de tali contradictore, dixi,
maledicatur ipſe, da ſibi pecuniam, vt ſit ſecum in
perditionem; vel fortè turbatus dixi amico,fac,qd
tibi videtur. Vltimo nota iſtum tex.in fi.qni allega-
5 tur quotidiè,& ratio eſt;quia†iſtius ſæculi breuis eſt
fructus;ſed futuri æternum ſupplicium.Glo.2.ſentit
coutrarium in tex. & ſol. & concludit; & concluſio-
nem limitat.In eadem, ibi, & ita ius contradicendi
habuerit. dic, iſta glo. videtur velle limitare text. vt
habeat locum in contradictioue iuridica, uou de
6 facto, quaſi dicat,quòd† ſi datur pecuuia contradi-
centibus de facto,non committitur ſymonia; quia
hoc caſu electus videretur potius redimere vexatio
uem,quam ſymouiam committere,vt.c.dilectus.j.
eo.Inno. tenet contrarium;quia vbicunq; ante con-
firmationem datur pecunia, committitur ſymonia. CNo
& idem tenent * communiter Doct. & latius dicam ope.
in.d.c.

in.d.c.dilectus.In fi.glo.in verſi. conſulis.dic, not.ex
7 glo.quòd † verbum,conſilij, ſi iungitur materię neceſsitanti,porius eſt neceſsitatis,quam conſilij.vide gl.in cle.exiui de paradiſo.verſi.ſi.

CAP. XXIIII.

SVMMARIVM.

1 *Prætium pro abſolutione exigi non debet. & nu.4. quod intellige vt ibi.*
2 *Debitor creditori non ſatisfaciens in actione perſonali ad petitionem creditoris excommunicatur.*
3 *Abſolutio poſt ſatisfactionem excommunicatis neceſſaria:ſuſpenſis vero non.*
5 *Excommunicatus, ſtatuto, vel conſuetudine cauente, vt ſoluat quolibet menſe.10.ſolidos;an illi poſſint ſolui pro abſolutione obtinenda.*
6 *Vexato, an liceat aliquid dare vexãti,ne vexetur.remiß.*

Ad aures.

1 Pro† abſolutione excõicari non debet exigi prętiũ.hoc dicit.primo,ponit q̃rela.ſecũdo,iudicis datio.ſecũda,
2 ibi,quoniã agitur.¶ Not.primo,q̃† debitor non ſatisfaciens creditori põt excommunicari ad petitionem creditoris, & hoc fit * cõmuniter in perſonali actione, de quo in.c. Odoardus. de ſolutio. in reali verò fit miſsio in poſſeſsionem, vt.c.tuæ. vt lite non
3 conteſta. Secundo not.quòd† excõicat' donec ſatis fecerit,non eſt abſolutus ipſo facto,licet ſatisfaciat; ſed requiritur abſolutio; licet in ſuſpenſo donec ſatisfaciat, nõ ſit neceſſaria abſolutio facta ſatisfactione;ſed ſufficit ſola declaratio, ſecundum Inno.in.c. bonæ. ſup.de ætat. & qualit. tenet glo. in ver.donec. in clem.1.de deci.m.Pau. tamẽ ibi tenet contrariũ, de quo dic,vt ibi latiſsimè dixi.¶ Gl.1.in verbo ab-
4 ſolutionis.in prin.quærit de ratione,† quare pro abſolutione nõ ſit danda pecunia,& ſoluit;deinde format aliam quæſtionem,& ſoluit;& declarat quid iuris in intereſſe partis,& iudicis.In eadem,ibi,vexationem ſuam redimat.dic,Goff.& Inno.tenent contrarium;videlicet, quòd pro abſolutione nõ debeat dari aliquid temporale; ſed debeat haberi recurſus ad ſuperiorem, vt.c. nullus. de iure patro.& probat tex.noſter,vt ſtatim dicam in.c.ſeq. in glo.3. Idẽ tenent Ala.Vinc.Philip.& Io.And. quando non immineret aliquod periculum; ſecus ſi immineret periculum ex dilatione abſolutionis;vt puta;quia ſperat eligi, vel finitur aduerſus eum præſcriptio, niſi celeriter agat,vel eſt alia cauſa indigens celeritate, quæ opi.mihi placet,vt magis æqua. In eadem, ibi,retundere debet. de hoc etiam in tex.in.c.venerabilibus.
5 de ſentẽ.excom.lib.6.In.fi.gl.dic. Sed quæro† quid ſi cauetur ſtatuto.vel conſuetudine, vt eſt in Francia ſecundum Hoſt.quòd excommunicatus ſoluat decẽ ſolidos quolibet menſe, quo ad ſteterit excõicatus, vtrũ poſsint ſolui ꝓ abſolutione obtinẽda.Sol.Hoſt. dicit,q̃ ſic;quia hoc caſu exigũtur ꝓ cõtumacia,nõ ꝓ abſolutione; & ita dicit poſſe† intelligi, quòd dr̃ de emẽdis,ſeu pęnis,de quibus in.c.dilectus.de offi. ordi.&.c.ex parte. de verb.ſignifi. trad.in.c.1.de iudi.aliqui tamen dicunt, quòd petens abſolutionem debet gratis abſolui,& demum cogi ſatisfacere,ſecundum conſuetudinem, vel ſtatutum, vt.c.ad Apoſtolicam.infra eo.dixi in.c. ſicut olim. ſupra de accu
6 ſat.† An autem vexato liceat aliquid dare,ne vexetur, dicam in.c.dilectus.ĩ.eo.

Tbis obſer.

CAP. XXV.

SVMMARIVM.

1 *Monachi per Symoniam recepti, ſi ſunt ſymoniaci, in arctiora monaſteria transferuntur. & nu.2.*
3 *Intermiſſione ſine, quid dicatur fieri.*
4 *Dictio, ſemper, aſſiduè, indeſinenter, & die noctuq;, nunquam ceſſet ſic facere, & continuè, quid importent.*
5 *Epiſcopus poteſt diſpenſare cum ſymoniaco ignoranter recepto poſt renuntiationem.*
Idem eſt in prælatis inferioribus exemptis.nu.6.vbi tamen ponitur differentia.
7 *Ceſſio debet fieri in manu prælati. quòd intellige, vt ibi.*

De regularibus.

1 Monachi ꝑ ſymoniã recepti,ſi ſunt ſymoniaci, in arctiora monaſteria transferunt̃; aliàs poſt renũciationẽ in eiſdẽ, vel alijs monaſterijs eiuſdẽ ordinis poterũt collocari.hoc dicit. Primo,narratur conſultatio. Secundo,bimembris rñſio. ibi, vnde cum.Noto pri-
2 mo,quòd† ſymoniacus,& ſymoniacè receptus nõ ſolum eijcitur ab illo loco, ſed etiam debet agere pœnitentiam de peccato, & debet in ſolitudine & in arctius monaſterium includi, de quo latius.ĩ. in.c. quoniam. Secundo not.ibi,ſine intermiſsione.quòd
3 † illud dicitur fieri ſine intermiſsione,quòd fit horis debitis;vt tenent Hoſti.& Io.And.vt.c.ſi.de frigid.& malefi.&.c.nunquã.de conſe.diſt.5.& tamen illi tex. loquuntur in alijs terminis.Tu vide glo.22.diſtinct. c.ſacroſancta.quòd facit † ad ſaluanda dicta teſtiũ, qui dixerunt, quòd viderunt talem poſsidere tanto tpe ſine intermiſsione, vel officialẽ tenuiſſe familiã
4 ſine intermiſsione.† Et idem dicendum de dictione, ſemp. quia debet intelligi horis debitis.31.diſtin.c. ſi laicus. &.c.ſacerdotibus. &.c.tenere.&.l. diſtin.c. ſi quis.Idem etiam de dictione, aſsiduè,vt dicit Io. And.ĩ proęmio decre.&.D.Domin.in proęmio.6. & eſt tex.c.ſi.de offi.archipræsby.& glo.in.c.2.eo. titu. Idem,de dictione, indeſinẽter.36. diſtinct.c.ſi quis. Idem,de dictione,die,noctuq; gloſſ.21.q.3.hi,qui. Idem,de hac dictione,nunquam ceſſet ſic facere. de conſecra.diſt.5.c.nunquam.Et idem de dictione,cõtinuè. & vide ad prædicta quæ dicit Bar.in.l. ſi ita.ff.
5 de conditio. & demonſt. Vltimo not. quòd † epiſcopus poteſt diſpenſare cum ſymoniaco ignoranter recepto poſt renuntiationem.Et pondera tex.qui nihil dicit,an fuerit ſymoniacus occultus,vel manifeſtus; & ſic facit pro opi. D.m. contra Io. And. in.c. de ſymoniacè.ſ.eo.titu. ¶ Glo.3.in ver.demittant. quærit,& arguit ad partem negatiuam; & ſolu.In ea-
6 dem,ibi,dic,quòd epiſcopi.dic,† idem in inferioribus prælatis exemptis, arg.c.cum venerabilis.ſ.de conſue. &.c.ſi. de renun. ſecundum Hoſt. in hoc tamen eſt differentia;quia epiſcopi non poſſunt niſi in

mari-

manibus Papæ; ſed exempti poſſunt in manib' lega
ti,vt.c.ſi Abbatem.de elect.lib.6. In eadem, ibi,ni-
hilominus cedant.dic,ſecundum Tanc.quòd imò re
currendum eſt ad ſuperiorem ſuperioris, vt.ſ.de re
gula.c.licet.§ ſi verò. &.ſ. de iure patro.c. nullus.&
facit.c.præced. interim tamen debet abſtinere a bo
nis eccleſiæ,ſecundum Inno.Hoſt.& Io. And.In fi.gl.
dic,not.ex hac glo.quæ ampliat materiam.c. admo
net.&.c.quòd in dubijs.ſ.de renun.quæ iura volunt,
7 quòd† ceſsio debeat fieri in mann prælati;quoniam
vult hæc glo.qnòd illa habeant locum, etiam ſi be-
neficium per ſymoniam, vel aliter iniuſtè obtinere-
tur, quòd intellige, quando præcedit titulus, per
quem prima fronte videtur contractum matrimo-
nium ſpirituale.

CAP. XXVI.

SVMMARIVM.

1 *Renuntians præbendæ,quam fuerat per ſymoniam ignorã*
ter adeptus,ſi poſtea de nouo aſſumatur ad eam, nil po-
teſt ex prima receptione habere.
2 *Beneficio ſimplici ad quod ſymoniacè ignoranter fuerat aſ*
ſumptus renuntians, poteſt de nouo ex diſpenſatione ad
illud aſſumi,nihil vendicando ex prima receptione, &
num. 6.
3 *Minori.14.ann.poteſt concedi præbenda quæ requirat ob*
ſequij aſſiduitatem,ſecus ſi requireret conſilij maturita-
tem.
4 *Beneficium ſymoniacè licet quis fuerit adeptus etiã igno-*
rãter,non tamen poteſt illud retinere.
5 *Canonicus etiam non interueniente auctoritate ſuperio-*
ris,poteſt renunciare canonicatui in manibus capituli.
7 *Vitioſa cauſa non accedit non vitioſæ,nec ècontra.*
8. *Symoniacè ignorans promotus, an debeat puniri,nec ne.*
9 *Actio extincta non reuiuiſcit.*

Ex inſinuatione.

1 † Renuntians præbendæ, quam fuerat per ſymoniã
ignoranter adeptus;ſi poſtea de nouo aſſumaẽ ad il-
lã, nõ põt ex prima receptione aliquid ſibi vẽdica-
2 re.h.d. Vel ſic,& melius.† Renuntiãs beneficio ſim-
plici, ad quod per ſymoniã ignoranter fuerat aſſum
ptus, põt ex diſpẽſatione in eadem vacatione de no
uo ad illud aſſumi;nihil tamen ex prima receptione
vendicabit.h.d.primo,conſultatio,ſecundo,reſpon-
ſio,ibi,reſpõdemus.Et in tex.ibi obtineres.&.j.dic,
ſub iſto infra antiquitus continebãtur hæc verba,cę
terum quia a nobis humiliter requiſiſti,vtrum iuxta
priorem receptionem valeas recuperare. &c.ſecun-
3 dum Io. And. ¶ Not.primo,quòd minori.14.annis
poteſt concedi præbenda,quæ requirit obſequij aſsi
duitatem; ſecus autem ſi loqueremur de prębenda,
quæ requireret conſilij maturitatem; quia illa nõ po
teſt concedi puero, vt.c.indecorum.de ętate & qua
lit.Ad illam quæ requirit obſequij aſsiduitatẽ exce-
dens infantiam eſt idoneus,cum poſsit præbere ob-
ſequium,ratione ordinis, quem obtinet. Facit.c.vel
non eſt compos.de tempo.ord.nam†talis poteſt or-
dinari ad minores, vt probatur. 18.diſt.c.de his. &
77.diſt.c. in ſingulis.&.c.quicunq;.Secundo nota,ꝙ
4 †licet quis fuerit adeptus beneficiũ ſymoniacè ipſo
ignorante, non tamen poteſt illud retinere, concor-
5 dat.c.ſeq.Tertio not.quòd† canonicus poteſt renun
tiare canonicatui in manibus capituli,etiam non in
terueniẽte ſuperioris auctoritate; & hoc dicit Inno.
procedere fortè in odium ſymoniæ,vel quia electio,
& confirmatio ſpectabat ad capitulum; quia ſi ele-
ctio ſpectaret ad capitulum, & confirmatio ad epi-
ſcopum; tunc renuntiatio deberet fieri in manibus
vtriuſq;.19.diſtin.c.ſtatuim'.arg.l. ſicut.C. de actio.
6 & oblig.Quarto nota,ꝙ† ſymonia cõmiſſa promoto
ignorante, non impedit quóminus ex diſpenſatione
epiſcopi,etiam in eadem vacatione beneficij,poſsit
ſymoniacè promotus data renuntiatione, illud ob-
tinere, quòd intellige in beneficio ſimplici;ſecus in
electiuo, vt.c.ſæpe.de quo dic, vt dixi in.c.de ſymo-
7 niacè.ſ.eo. Vltimo not.quòd† vitioſa cauſa non ac-
cedit non vitioſæ,nec ècontra.ff.de aequi.poſſ.l. Põ-
ponius.§.fin. ſecundum Io. And. & Vinc. In fine glo.
2.dic, quòd epiſcopus non poſſet diſpenſare ad il-
lud,ad aliud poſſet,vt dixi.ſ.Gloſſ.in ver.reſignaſti.
8 oppo.quòd† iſte non debeat puniri,cum non ſua cul
pa fuerit commiſſa ſymonia,& ſol. In fi.glo.dic,itẽ
ſecundum Hoſt.poteſt eſſe ratio,vt occurratur frau-
dibus;quia de facili interponeretur alius, qui daret
pecuniam.46.diſt.c. ſicut. vel ſecundum. D.m.quòd
iſte propriè nõ punitur facto alterius, cogitur enim
relaxare; quia ex quo fuit facta prouiſio ſymoniaca,
fuit acquiſitum ſibi ius vitioſum; & ideò talis proui
ſio debet retractari.Facit.c.ſeq.& quod ibi not.glo.
Glo.4.in verſi.elegerunt.ſentit.2.opp.& ſol.In eadẽ,
ibi,capitulum.dic,hoc fortè poſſet concedi ſimplici
beneficio,cum capitulum eſt exemptum ſecundum
Hoſt. qui tamen concludit, ꝙ ſibi plus placet quod
9 ſequitur in gl. ¶ Glo.fi.arguit,quòd† actio extincta
non reuiuiſcit, & in ſequenti arguit in contrarium,
& remittit. In eadem,ibi.l.liber homo.dic.ff.de de-
cur.l.2.§.1. In eadẽ,ibi, inter P.dic,ad idem facit.c.
trãſmiſſa.eo.titu.In fi.gloſſ.dic, quòd ibi iuriſdictio
non erat extincta; ſed ſuſpenſa ratione grauaminis,
& appellationis; & ideò ceſſante grauamine, & per
conſequens appellatione,tollitur ſuſpenſio; hic ve-
rò per renuntiationem primum ius erat extinctum;
ſed fortius in contrarium facit.l. ſi chorus.§. fi.ff. de
leg.3.de quo dic,vt ibi.

CAP. XXVII.

SVMMARIVM.

1 *Electio ſymoniaca eſt caſſanda, ſi propter hoc pecunia fuit*
promiſſa electoribus, quamuis electus ignoret, niſi fa-
ctum ſit in fraudem electi. Et cum electo per ſymoniæ vi-
cium non diſpenſat epiſcopus.
2 *Pecuniam vni tãtum dans efficit electionem ſymoniacam.*
3 *Pecunia ſi vni tantum ex eligentibus datur,inficitur tota*
electio, quod eſt mirabile.
4 *Excommunicatus vnus interueniens electioni, ſi ignoran*
ter admiſſus ſit, non vitiat totum actum.
Fraus, & dolus quo pacto probetur.ibidem.
5 *Electio ſymoniaca in fraudem eius, qui ſperabatur eligi.*
non vitiat electionem.

6 *Epiſco-*

6 *Epiſcopus non diſpenſat cum electo per ſymoniam. quòd intellige, vt ibi.*
7 *Fraus, & prauitas aliorum non debent nocere illi, qui aliàs debebat eligi. quòd declara vt ibi, vſque in finem.*
8 *Præces non inducunt ſymoniam.*

1 **Nobis.** †Electio ſymoniaca eſt caſſanda, ſi propter hoc pecunia fuit promiſſa electoribus, quãuis
electus ignoret; niſi factum ſit in fraudem electi. Et
cum electo reprobato per ſymoniæ vicium, non di-
ſpenſat epiſcopus. h.d. primo, bimembris conſulta-
tio. Secundo, duplex reſpõſio. ſecunda, ibi, quia igi-
tur. & ſecunda, ibi, ad vltimum. & ſub iſto. &. ĵ. dic,
in quo continebatur ſecunda conſultatio, ad quã re-
2 ſponder, ibi, ad vltimum. ¶ Noto primo, quòd†ele-
ctio dicitur ſymoniaca non ſolum ſi datur, vel pro-
mittitur multis pecunia; ſed etiam ſi datur vni tan-
3 tum. Et not. quòd†ſi datur vni, inficitur tota electio,
4 quod videtur mirabile, ſecundum D.m. quia†inter-
uentus vnius excommunicati ad electionem ignorã
ter admiſsi, nõ vitiat totum actum, vt, c. fi. de ꝓcur.
not. in. c. illa. de elect. ſed põt eſſe ratio iudicio meo;
quia actus vnius excommunicati non attribuitur in
ſolidum electioni; ſed act⁹ ſymoniaci attribuitur in
5 ſolidum electioni. ¶ Secundo not. † caſum ſingula-
rem, in quo nõ vitiatur electio per ſymoniam facta;
ſi ſymonia fuit commiſſa in fraudem, vel odium il-
lius, qui ſperabatur eligi. Fraus autem probatur ex
coniecturis, vt puta ſi illi erãt inimici, vel ſi erãt ami
ci, prout videtur velle tex. noſter. dic, quòd apparen-
ter, non exiſtenter ſecundum Io. And. & de proba-
tione fraudis, & doli, qui probantur ex coniecturis,
vide in. c. 2. de renun. lib. 6. & l. dolum. C. de dolo, vel
poteſt dici, quòd tex. appellat iſtos amicos irronicè.
6 Vltimo not. quòd†epiſcopus non poteſt diſpenſare
cum electo per ſymoniam, quòd intelligitur ſecun-
dum quoſdam, niſi inſtante neceſsitate. 1. q. 5. c. præ
ſentium. Alij dicunt, quòd illud. c. corrigitur per
iſtud. dic, vt dixi in. c. ſymoniacè. ſ̃. eo. titu. In glo. 1.
ibi, noceret. dic, quamuis fuiſſet data fraudulẽter, ſe
cundum Alã. & Vinc. ¶ Glo. 2. colligit ex tex. a con-
trario, & illud coadiuuat per tria iura; & tenet cõtra
rium per duos canones. In eadem, ibi. §. vltimo. dic,
7 vbi hoc videtur expreſſum; †non enim debet nocere
prauitas, & factum alterius, poſtquam iſti erãt aliàs
8 illum electuri; ſicut dicimus in†præce, quę nõ indu-
cit ſymoniã, vbi eligẽdus aliàs erat idoneus, de quo
in. c. tuam. ſ̃. de æta. & quali. & hoc probat hic Goff.
per plura iura hic allegata; ſed ſequentem opi. glo. in
verſi. verius eſt. tenet Vinc. & Hoſt. in. c. tãta. ſ̃. eo. &
dicit, ꝙ Io. And. hic tenet ſecundam opi. quia inten
tio, quòd deberet eligere, non poteſt probari, niſi p
ipſum, cui data eſt pecunia; & ſic deponeret vnus, &
criminoſus, & in facto proprio; & qa de facili poſſet
dicere, qui accepit pecuniã, quòd erat aliàs electu-
rus; niſi diceres, quòd imò poſſet probari per alios,
quibus dixerat ſe velle illum eligere; ſed hoc non ſuf
ficit ſecundum Io. And. quia tunc falſum dicebat.
Facit. c. auditis. ſ̃. de elect. vel etiã ſi verè dixiſſet, po
tuit mutare opi. ſed vt dicit Io. And. conclude, quòd
ſi pecunia fuit data alteri, quã electori; tunc aut fuit
data per epiſcopum, qui ſperabatur eligi; & vitiatur
electio, & ſi recipientes aliàs erant electuri eum. Fa
cit. c. ad aures. ſ̃. eo. & c. ſeq. Aut fuit data per alium;
& tunc ſit vera prima opi. quia ceſſant rationes, &
abſurditates Io. And. In fi. gl. fi. dic, vt dixi in. c. de ſy
moniacè. ſ̃. eo.

CAP. XXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniam dans prælato ne ipſum in iure ſuo de facto moleſtet, illam repetit, ſi prælatus non ſtat promiſſis.*
2 *Prælatus pro iure quæſito conſeruãdo pecuniam dare poteſt, nec committitur ſymonia.*
3 *Abſolutionem iniuſtè deneganti poteſt licitè dari aliquid, vt obtineatur. remiſs.*
4 *Iudicij euentus incertus eſt.*
5 *Spirituale ius vt quæratur, nil poteſt dari, ſed pro quæſito conſeruando ſic. & nu ſeq. vbi diſtinguit.*
Et quid in temporalibus, & an recipiens teneatur reſtituere nu. 6.
7 *Pecuniam dans laico non habenti ius in electione, eam tamen impedienti, non videtur ſymoniam committere.*
8 *Datum, ne aliquid per calumniam fiat, poteſt repeti vſq; ad quadruplum, licet recipiens ſeruet fidem, quòd tamen procedit, vt ibi.*

Dilectus filius R.

1 Dans pecuniam prælato, ne ipſum in iure ſuo de fa-
cto moleſtet, illam repetit, ſi prælatus nõ ſeruat pro
miſſa. h.d. ſecundum vnum intellectum, inhærendo
literæ. Vel generalius ſecundum alium; dans pecu-
niam ne in iure ſuo de facto turbetur. poteſt illã re-
petere. h.d. primo, ponit quærelam, ſecundo, dat iu-
2 dicem, ibi, ideoq;. Noto primo, quòd† prælatus pro
iure quæſito conſeruãdo põt dare pecuniã, ne iniu-
ſtè moleſteť; & nõ eſt ſymonia ex parte dãtis, cũ poſ
ſit repetere, vt dicitur hic in prin. glo. quia ſi induce
ret ſymoniã, nõ poſſet repetere, vt. l. 3. ff. de condict.
ob turpem cau. & in regula in pari. de reg. iur. lib. 6.
¶ Gl. 1. colligit, ꝙ ex eo qđ reſtituiť pecunia, &c. de
inde diſtinguit, ꝙ aut vexãs hẽt ius, aut nõ; & in caſu
ſecundo ponit duas opi. & vltimã approbat; deinde
oppo. de. c. decimas. & ſol. tãdẽ infert ad q. q̃ ſol. di-
ſtĩguẽdo. In eadẽ, ibi, q dat, ius nullũ acqrit, ſed dat,
vt ius acquiſitũ retineat. dic, hæc gl. ſequiť opin. quã
3 poſuit in. c. ad aures. ſ̃. eo. videlicet, ꝙ† ꝓ abſolutio-
ne iniuſtè denegata, poſsit licitè aliquid dari; dic, vt
dixi in. d. c. ad aures. In eadẽ, ibi, ſi verò iuſtè. dic, ſed
4 qualiter poterit hoc ſciri, cum† euentus iudicij ĩcer
tus ſit, vt. l. ꝙ debeť. ff. de pec. ſ̃. de regula. c. cũ inter.
C. de iudi. l. rẽ nõ nouã. & l. 1. C. qñ Imperator. vnde
dñt Hoſt. & Io. And. ꝙ recurrendũ eſt ad cõſcientiã.
ĵ. eo. p tuas. 2. & ſ̃. de accuſat. c. qualiter. In fi. gl. dic,
5 ſm Hoſt. ꝙ† ꝓ iure ſpũali quærẽdo nõ licet aliqd da
re; ſed pro q̃ſito cõſeruãdo licet D.m. dicit latius, ꝙ
6 in† tpalib⁹ licet redimere vexationem etiã ꝓ iure q̃-
rendo, & q̃ſito conſeruãdo; ſed recipiens teneť reſti-
tuere, vt. l. 1. & l. generaliter. ff. de calũ. & l. 4. ff. de cõ
dic. ob turpẽ cau. In ſpũalibus verò dic, ꝙ aut quæri
tur de iure quærendo, ſeu de eo qđ reſtat ad ius iam
acquiſi-

acquiſitum'; & tune non licet aliquid dare, etiam vt ceſſet impedimentum facti; quia talis vr̃ ambitios°, & dare vt facilius acquirat, probatur in.c. Matheus. s̃.eo. Aut datur pro iure quæſito cõſeruando; & tunc ſi talis eſt in poſſeſsione, & iniuſtè moleſtatur, licitè datur; ſed non licitè recipitur, vt hic. Si verò iuſtè vexatur, vt quia epiſcop° vult eum deponere, vel alter vult eũ accuſare, vel agere; qoia p̃tendit ius in beneficio; & non licet dare, quia non redimitur vexatio ſolius facti. Facit.c.nemo.s̃.eo.s̃.de pact.c. niſi cũ pridem. Si verò nõ eſt in poſſeſsione iuris q̃ſiti, nõ licet aliqd dare ẽt illicito detentori, vt habeat illã poſſeſſionẽ, vt not.Inno.in.c. ad aures.s̃.eo.tenet gl.16.q.7.c.decimas, quia ſaltem hęc poſſeſsio vr̃ annexa ſpiritualitati pp adminiſtrationem; & ideò non cadit in laicum, vt.c.cauſam.de pręſcript.&.1.q.3.c.ſi qs. Et ideò ſpoliato pro reſtitutione eccleſiæ non licet aliquid dare. Subdit tamen D.m.ſingulariter, quòd ſi retinens poſſeſsionem eſſet adeò potens, quòd de facili, etiam ex mandato ſuperioris, nõ poſſet illam recuperare, liceret aliquid dare pro euitando præiudicio, vt in ſimili dicit Io.And.in.c.ad aures.s̃.eo.de eo qui dat, vt obtineat abſolutionem ab excommunicatione; & hoc mihi vr̃ æquum; & ex prædictis ſe-
7 quiĩ, ꝙ † ſi qois dat pecuniam laico nollum ius hñti in electione, impedienti tñ electionem, ꝙ non videtur committere ſymoniam, hoc tenet Raynal. & refert, & ſequitur Archid. 1.q.3.c. quæſitum, dicit tñ hoc eſſe dubium, & hoc procedit, dicit ipſe, quando daretur pecunia a capitulo ne impediretur electio; ſecus dicit ſi daretur ab aliquo in ſpecie ne impediretur electio alicuius in ſpecie, & in indiuiduo, ita dicit Arch. 1.q.1.c.ſunt qdam.& not.in.c. de hoc.s̃.eo. ¶ Gl.fi.colligit arg.a cõtrario, & illud reprobat; & in fi.colligit aliud, contra ꝙ opp.& pro ſol. remittit. In eadẽ, ibi, maximè.dic, ſm Ala.Tanc.Vinc.Goffr.
8 Philip. Inno. & Hoſt.qui volunt, ꝙ † datũ, ne aliquid per calumniã fiat, poſſet repeti vſq; ad quadruplũ, etiam ſi recipiens obſeruat promiſſam fidẽ, vt.ff.de calum.l.1.&.l.generaliter.§.1.& ſm hunc modũ intelligendum fuit ſm ſummarium. Vel dic, ꝙ tex. poteſt propriè intelligi, ſine ſubauditione, intelligendo ſecundum Hoſt. & Io.And. ꝙ hic fuit facta promiſſio per amicabilem compoſitionem cum auctoritate ſuperioris, arg.c.2.&.c. de cætero.s̃.de trãſactio. & ideò licitè tunc recipitur pecunia, nec recipiẽs tenetũr reſtituere ſi ſeruat promiſſa, vt.c.niſi.s̃.de præben. In fi.glo.dic, pro ſolutione dicti contrarij, vide quæ dixi in.d.c. peruenit.

CAP. XXIX.

SVMMARIVM.

1 *Pro benedictionibus nubentium, & pro exequijs mortuorum, nil debet exigi.*

2 *Sacerdos pro ſacramentis præſtandis ſuis parochianis nihil poteſt percipere.*

3 *Præsbyter, qui tenetur ſpiritualia gratis impendere, ſi aliquid recipiat ex pacto tenetur reſtituere; quia ſymoniaca conuentio eſt; ſecus ſi fuiſſet mentalis; quia tunc ſufficit pœnitentia.*

4 *Canonicus, qui ad horas canonicas vadit, vt diſtributionũ portionem ſuam recipiat, committit ſymoniam mentalẽ.*

5 *Verbum, extorquere ſonat violentiam. Aliquando tamen ſonat aliter.*

6 *Rector eccleſiæ, an cõſuetudine ceſſante poſſit exigere aliquid pro benedictionibus nubentium, vel pro exequijs mortuorum.*

Et quid iuris ſi vigeat conſuetudo num.7. & ibi diſtinguitur.

8 *Clericus ſibi manibus proprijs an victũ quærere debeat.*

9 *Pater non tenetur ſubuenire filio valenti ſibi victum quærere.*

10 *Clericus ſi non poteſt ſibi victum quærere, vel epiſcopus, populus ei debet prouidere de victu.*

11 *Sacerdos qui aliundè venit ad exequias faciendas, vel ſacramenta præſtanda, poteſt recipere aliquid non ratione præmij, ſed contemplatione laboris præſtiti in exhibenda præſentia ſua; & ibi perſiſtendo.*

12 *Conſuetudo, vt aliquid recipiatur pro benedictionibus nubentium, & exequijs mortuorum, an ſit ſeruanda, & an competat actio; & quomodo intelligatur.*

13 *Non eſt inconueniens, quod ſpiritualia ſeminanti, temporalia metantur.*

14 *Taxatio, vel obligatio vbi dedit cauſam conſuetudini, vt exigantur aliquid pro exequijs mortuorum non valet.*

15 *Cõſuetudo ex his quæ ſunt meræ facultatis nõ inducitur.*

16 *Soluens etiam per centum annos alicui vnum per caponũ, vel recipiens aliquem ad hoſpitalitatem, vel veniens ad molendinum tuum, non propterea tenebitur ad ſic ſemper agendum.*

17 *Conſenſus populi inducit conſuetudinem.*

18 *Spiritualium receptorum ratione, Deum aliquid offerẽdo recognoſcimus, & pro peccatis delendis eleemoſinam dare poſſumus.*

19 *Titulus prætenſus probatur ex diuturna præſtatione. Et ibi quid operetur in ſacramentis.*

20 *Conſuetudo dandi aliquid pro ſacramentis, quanto tempore inducatur.*

21 *Benedictio largè dicitur ſacramentum.*

22 *Beneficium eccleſiaſticum, aut rem ſpiritualem, vel illi annexam exercens, non poteſt exigere aliquid.*

1 Suam nobis. † Pro benedictionibus nubẽtiũ, & exequijs mortuorum, nihil debet exigi.h.d.primo, ponit quærelam. Secũdo, dat iudicem, ibi, diſcretioni.
2 ¶ Noto primo, quòd † ſacerdos debet ſuis parochianis gratis ſacramenta impendere. Secũdo not. quòd
3 † pręsbyter qui tenetur ſpiritualia gratis impẽdere, ſi aliquid recipit ex pacto, tenetor reſtituere; qoia eſſet ſymonia cõuentionalis. Sec° ſi eſſet mentalis; qa tunc ſufficeret pœnitentia, vt.c.penul. j̃.eo. Et ideò
4 † canonicus, qui ſolum ea intentione vadit ad horas canonicas, vt recipiat diſtributionum ſuam portionem, committit ſymoniam mẽtalem, vt no.gl.in.c.
5 1.de cleri.non reſiden.lib.6. ¶ Vltimo not. † verbũ, extorquere, quod ſecundum Io. And. ſonat in vitium; quia denotat violentiam. 17.q.7. poſtquam. Io. And. in.c.1. de reli. domib. lib.6. quandoq; tamen dicitur extorqueri, quòd a volente, per importunitatem tamen verborum extorquetur, vt.c.deteſtanda. de conceſsi. præben.lib.6. In fi.gloſſ.1.dic, pro declaratione huius gloſſ. formabo duas.qq.

princi-

6 principaliter.Prima erit,† vtrum ceſſanre conſuetu-
dine poſsit rector eccleſiæ exigere aliquid ꝓ exeqjs
mortuorum, & benedictionibus nubenriũ. Secũda,
7 quid iuris† vrgente cõſuetudine. vide omninò.D.m.
& Ioan.de Imo.in.c.ſignificatum.de præben.¶ Cir-
ca primam,glo.videtur concludere in prima parte,
quòd tam proprius ſacerdos,quam alius non poſsit
aliquid petere,niſi deſint facultates.D.m.hic diſtin-
guit, & benè, quòd aut proprius ſacerdos habet vñ
viuat, & nõ poteſt,vt hic,& in.c. cũ in eccleſiæ.ſ.eo.
ſed gratis oblatum poteſt accipere,vt.c.ſeq.&.c.tua
.j.eo.&.c.& ſi quæſtiones.ſ.eo.Si verò non habet vn
de viuat;tunc ſi poteſt aliundè honeſtè quærere, ſcri
bendo,pueros docendo,& ſimilia exercẽdo,nõ po-
8 teſt aliquid exigere;quia† debet ſibi victum quære-
re manibus ꝓprijs.91.diſt.c. clericus victũ. Facit.c.
cum apoſtolus.ſ.de cẽſi.& in ſimi.l.ſi quis.ff.de edu
9 cat. lib.vbi† pater non tenetur ſubuenire filio valẽti
10 victum quærere. Si verò† non poteſt aliundè ſibi vi-
ctum quærere,tũc,vel epiſcopus ſibi prouidebit,vel
populus compelletur ſibi prouidere, vt not.glo. de
cõſecra.diſt in.1.c.oĩs Chriſtian⁹, vt not.in.c.de his,
11 ſ.de teſta.Si verò eſt† ſacerdos, qui aliundè venit ad
faciendas exequias,vel danda ſpiritualia, põt reci-
pere, non rõne ſpiritualium; ſed in repræſentatiouẽ
laborum,quos ſuſtinet exhibendo pñtiam ſuam, &
ibi morã trahendo,vt not.gl.in.c.quoniam.j.ne præ
la.vic.ſu.& ſic debet intelligi glo.21.q.2.c.præcepi-
mus. Circa ſecundam.q.gloſſ. noſtra breuiter con-
12 cludit,quòd† conſuetudo ſeruanda eſt;ſed tamẽ nõ
competit actio. Hoſt.verò dicit,ꝙ cõpetit actio vbi
eſt conſuetudo.Sed contra hoc videtur tex.in.c.cum
eccleſiæ.ſ.eo.vbi tex. loquitur de exequijs mortuo-
rũ, & benedictionibus nubentiũ,& ibi damnat con
ſuetudo,ꝙ aliquid exigatur.D.Ant.dicit, quòd for-
tè pro ipſis ſpiritualibus,vt aliquid detur, non valet
conſuetudo; ſecus pro labore, & hoc etiam videtur
contra not. per Doc. in.c. cum ſit Romanã.ſ.eo. vbi
volunt, quòd etiam pro labore non poſsit aliquid
exigi,ne videatur exigi pro ſpiritualibus.1.q.3.ſi qs
obiecerit.& ſic etiam faceret contra id,quod dixi in
ſi.præced.q.ſed illud intellige, quando exigitur ra-
tione damni,& intereſſe. Aduerte,quia tota difficul
tas videtur inſurgere ex intellectu.c. ad apoſtolicã.
j.eo. qui tex. habet varios intellectus,vt ibi dicam;
ſed quo ad.q. noſtram dic, quòd vbi non præceſsit
taxatio, valet conſuetudo inducta ex mera liberali-
tate populi propter laudabile fundamentũ;quia nõ
13 eſt† inconueniens,quod ab eo metãtur temporalia,
qui ſeminauit ſpiritualia,vt.c.ſi epiſcopus.de offi.or
di.li.6.c. quoniam. de offi.ordin. & hoc vr̃ velle etiã
14 tex.in.d.c.ad apoſtolicam.ſed† vbi taxatio,vel obli-
gatio dediſſet cauſam cõſuetudini,nõ valeret ꝓpter
vitioſum fundamẽtum, vt.d.c.cum in eccleſiæ.ſ.eo.
Sed contra primum membrum diſtinctionis oppo-
15 nitur;quia † ex his quæ ſunt meræ facultatis non in-
ducitur cõſuetudo, vt.l.1.C.de ſeruit.&.l.1.ff.de via
pub.Io.And. in.c.cum Io.ſ.de cle.coniuga.Bar.in.l.
eã.ff.de in rẽ verſo.&.l.ſi certis annis.C. de pac.cum
16 multis ſimil.vñ† licet per cẽtum annos dederim tibi
vnũ par caponũ,nõ ꝓpterea ſum obligat⁹ dare, vel
ſi me recepis ad hoſpitalitatẽ, vel venerim ad molẽ
dinũ tuũ, ergò videtur, ꝙ ſi loquimur in datis gra-
tis ex mera liberalitate,non poſsit induci conſuetu-
do.D m. hic ſol. dupliciter, quòd fortè qui deſiſte-
bat ſoluere obiurgabatur à populo; & ſic ſoluebat;
17 & ſic apparet de† conſenſu populi. Secũdo ſol.quòd
contraria loquuntur, quando donatio eſt pura, non
relata ad certum quid;ſecus ſi aliquid ſolueretur, vel
offerretur in ricompenſationem laudabilem, prout
18 hic,ratione† ſpiritualium receptorum ad recogno-
ſcendum Deum,& redimẽda peccata eleemoſynis,
de pœnit. diſt.1.c.de medicina.vnde ꝙ in alijs opera
19 tur† prætenſus titulus, qui probatur diuturna præſta
tione, in hoc operabitur cauſa ad quam habetur re-
ſpectus compẽſationis. Tertio ſol. quòd ſpeciale eſt
fauore eccleſiæ. Facit.c. ex parte.ſ.de cẽſi.not.in.c.
ex parte.ſ.de conceſ.præb.& ꝙ dicam in.c.Iacobus
.j.eo.& not.benè prædicta, vt habeas modum arti-
20 culandi.† Quantũ autem tempus requiratur ad hãc
conſuetudinem inducendam.D.m.dicit, ꝙ decen-
nium;quia aſtringit laicos, non clericos, & cõiter * Cõis opi.
inter laicos hoc ſufficit,vt traditur in.l.de quibus.ff.
de legi. Item, quia talis conſuetudo non eſt contra
ius;ſed fauorabilis,& pia,vt.c.ad apoſtolicam.j.eo.
ergò videtur ſufficere decennium, vt.c.fina.de con-
ſue.lib.6.vnde D.m.concludit, quòd data laudabili
conſuetudine,cõpeteret etiam actio;& tenet Hoſti.
& ad materiam vide in.c.2.§. & ſi miles. de feu.da.
in vicem legis commiſ.in vſi.feu.Bat.in.l.prætor ait.
§.t.ff.de no.op. nunt.&.l. qui in aliena.§.1.ff. de ac-
qui.hære.dixi plenè in conſilio quòd incipit, Vene-
21 tenenſis epiſcopus.In gl.pen.in fi.dic,quòd† benedi
ctio propriè non eſt ſacramentum;ſed largo modo,
vt not.in rub.de ſacra.non iteran.& licet gloſſ.dicat,
quòd ſi non eſt ſacramentum, ergò poteſt exigi ali-
quid pro ea;tñ nõ eſt verum,quòd poſsit exigi;quia
22 † pro nullo beneficio eccleſiaſtico exercendo, aut re
ſpũali,vel illi annexa,põt exigi,vt dixi.ſ.in rubrica.

CAP. XXX.

SVMMARIVM.

1 *Monachum ſymoniacè fuiſſe receptum, ſi per accuſationem conſtat, & receptus,& recipiens deponuntur. Si verò conſtet per inquiſitionem,receptus in arctius monaſterium truditur;recipienti autem, & maioribus pœna condigna imponitur, interimq; ab executione ſacrorum ordinum ſuſpenduntur.*
2 *Accuſatio in impoſitione pœnæ etiam in ſymonia, differt ab inquiſitione.*
3 *Archiepiſcopus poteſt punire ſubditos ſuffraganeorum ſuorum; & quomodo;ibid.*
4 *Remotus a Monaſterio quod per ſymoniam acceptauerat, in aliud Monaſterium arctius debet detrudi, & ſi arctius non inuenitur,in æquali eiuſdem ordinis,vbi pœnitentiam agat.remiſſ.*
5 *Oblatum gratis per Monachum nulla præcedente taxatione non inducit ſymoniam.*
6 *Confratriæ,ad quas pauperes recipiuntur,debent eis gratis concedi.*
7 *Ad baptiſmum, & ad fidem quando quis poſſit per pecuniam inuitari. remiſſ.*
8 *Depoſitio,in monacho depoſito per ſymoniam,quid operetur.Et ibi diſtinguit.*

9 *Re-*

9 *Regularis facilius remonetur, quam ſecularis.*
10 *Vniuerſitas, an poſſit accuſari, & puniri, & nu.31.*
11 *Vniuerſitas, an poſſit delinquere, & ibi plures diſtinctiones ponuntur, vſq; ad num.27.*
Vniuerſitas eſt corpus fictum, & repræſentatum.ibi.
12 *Collegium aliud non eſt, quam ſinguli de collegio.*
13 *Vniuerſitatis cauſa, non autem ſingulorum ſi tractetur; poſſunt teſtificari in ea illi de vniuerſitate.*
14 *Vniuerſitas eſt corpus inanimatum carens dolo.*
15 *Collegium, & vniuerſitas ſunt nomina iuris, nec poſſunt excommunicari.*
16 *Verba ſonantia in ius concernunt vniuerſitatem, ſonantia in factum concernunt homines de vniuerſitate.*
17 *Vniuerſitas in omittendo delinquit, non in committendo, & nu. 22.*
18 *Vniuerſitas quid, de mente Bar.*
19 *Totum differt realiter a ſuis partibus.*
20 *Vniuerſitas fictione iuris aliud, aliud homines vniuerſitatis.*
21 *Vniuerſitas decedentibus omnibus de vniuerſitate, ſi ſuccedant in locum eorum alij, eadē tñ eſt; et idē de Populo.*
23 *Vniuerſitas pro delicto negligentiæ tenetur, & contra eã proceditur.*
24 *Vniuerſitas, an, & quando committendo poſſit delinquere, & nu.66.*
25 *Vniuerſitas poteſt delinquere committendo, in ſtatutis ordinandis, rectoribus creandis, & ſimilibus.*
26 *Dolus, homicidium, violentia, & ſimilia non cadunt in vniuerſitate. Poteſt tamen delinquere talia mandando fieri, vel rata habendo.*
27 *Vniuerſitas, quando dicatur delinquere. & nu.28.*
29 *Vniuerſitatis homines, licet leuato vexillo, vel ad ſonum Campanæ irent ad committendum delictum non communicato conſilio, vniuerſitas tamen, non dicitur delinquere; ſed ſingulares dantes cauſam delinquendi, puniuntur vt ſeditioſi.*
30 *Ciuitas, quòd facit conſilium ipſius, dicitur facere.*
31 *Vniuerſitas, an poſſit accuſari, vel an poſſit contra eam inquiri. & nu.32.*
Et poteſt ciuiliter conueniri ex delicto Rectorum.nu.33.
Et accuſari ſi deliquit communicato conſilio, ad ſonum Campanæ nu.34.
Et ſi in ea non ſunt infantes, furioſi, & ſimiles, poteſt accuſari.num.35.
Poteſt vniuerſitas delinquere, & per conſequens accuſari, num. 36.
37 *Collegium defendit ſe per procuratorem; tam criminaliter, quam ciuiliter, & nu.44.*
38 *Libellus contra vniuerſitatem qualiter concipiendus ſit. remiſſ.*
Et an ſint neceſſaria nomina ſingulorum. nu.39.
Et de citatione nu.40. remiſſ.
41 *Vniuerſitas, an poſſit accuſare? Et quòd non.ibid.*
42 *Syndicus in cauſa vniuerſitatis accuſabit nomine proprio, licet ad commodum vniuerſitatis.*
43 *Vniuerſitas incapax eſt pœnæ talionis.*
45 *Syndicus ſi accuſando admitteretur, & moreretur, an omnes de vniuerſitate eſſent irregulares. Et ibi ponitur cautela.*
46 *Vniuerſitas, an poſſit puniri, & quo pacto, & quomodo particulares delinquentes.*
47 *Non delinquentes quandoq; puniuntur.*
48 *Delicta propter difficultatem probationum, non debent remanere impunita.*
49 *Vniuerſitas tenetur de delicto officialiũ ab ipſa electorũ.*
50 *Singulares, qui non deliquerunt, an teneantur ex ſoldo, & libra proportionabiliter; & an qui deliquerunt, & cõtra quos proceſſit inquiſitio poſſunt puniri pęna æquali delicto. Et diſſentientes ſi apparere poſſunt, non puniũtur.nu.65.*
51 *Vniuerſitas poteſt puniri pœna ſpirituali, & pœna pecuniaria.ibid.*
Et ſi deberet imponi pœna capitalis in pecuniariam commutatur ibid.nu.52. quòd intellige. vt ibid. & nu.ſeq.
54 *Vniuerſitas admittitur ad accuſandum per ſyndicum, & ibi diſtinguitur.*
55 *Vniuerſitas tenetur de eo quòd ad eam peruenit.*
Quando autem nil ad eam peruenit, diſtingue, vt ibi. & num,56. & .62.
57 *Cartago, & Troia ſubiecta fuerunt aratro.*
58 *Brixia aratro ob rebellionem ſubiecta eſt, cui poſtea pepercit Imperator, cuius ſententiam ſe vidiſſe ait Bar.*
59 *Bononia antequam ſubijceretur aratro vocabatur Theſſalonia.*
60 *Sodoma, & Gomora deletæ fuerunt cum tribus alijs ciuitatibus, & in eis infantes, & furioſi, ac mente capti periere; licet inculpabiles.*
61 *Amalechitæ pro eorũ peccato deleti ſunt omnes, vſq; ad mingentem ad parietem.*
62 *Vniuerſitas poteſt puniri, quando pœna concernit totam vniuerſitatem.*
63 *Collegium ſi eſt paruum debent puniri culpabiles. Quid ſi magnum.nu. 64.*
67 *Excommunicatio requirit corpus animatum, & baptizatum.*
68 *Collegium quare non deſtruatur delinquendo.*
69 *Suffragia ſiunt per lupinos albos, & nigros.*
70 *Pœna ſuos tenere debet auctores.*
71 *Mandati ratione quis non tenetur de delicto commiſſo per mandatarium, ſi illud non eſt applicabile in perſona mandantis.*
72 *Vniuerſitas ſi puniatur, an poſtea poſſint ſingulares puniri?*

Dilectus filius A.

1 † ſi per accuſationē cõſtat monachũ ſymoniacè fuiſſe receptum, receptus, & recipiens deponunī, ſi per inquiſitionem, receptus in arctius monaſterium detruditur; recipienti verò, & maioribus pœna condigna imponitur; & interim ab executione ſacrorum ordinum ſuſpenduntur.h.d. Primo, conſultatio. Secundo, diſtinguens reſponſio, ibi, nos inquiſitioni, tertio, ſubijcitur mandatum, ibi, coniungens, quar-
2 tò, inſtruit iudices, ibi, illud. ¶ Noto primo, quòd † in pœnæ impoſitione etiam in ſymonia, differentia eſt inter accuſationem, & inquiſitionem. Secundo
3 not. quòd † Archiepiſcopus poteſt punire ſubditos criminoſos ſuffraganeorum ſuorum, quòd procedit ſecundum Inno. in iſto Archiepiſcopo Cantaurienſi, qui non procedit iure Metropolitico; ſed etiã iure legationis, vt.c.1.de offi.leg.dixi in ſum.in.c.1. §.de appel. Sed Io. And.dicit, quòd non videt quare Inno.hoc dixerit; quia hic non dicitur, quòd Archiepiſcopus viſitaret prouinciã, ſed ſolum diœceſim.

ſim. Et pro hac opinione Io. And. facit verſi.iniun-
gens epiſcopis,qui videtur velle,quòd talis punitio
committatur ſuffraganeis.Sed pro Inno.poſſet dici,
quod tex.loquitur,qñ crimina ſunt notoria,quę Ar-
chiepiſcopus poteſt punire viſitando prouinciã, vt
.c.Romana.§.notoria.de cenſi.lib.6.& ſic nõ obſtat
4 .c.paſtoralis. de offi.ordin. Tertio nota,quòd†ille q
remouetur a monaſterio,ex eo,ꝙ ſit receptus per ſy
moniam.debet mitti in arctius monaſterium,vt ibi
pœnitentiam agat; & ſi arctius non reperiretur, ad
æquale eiuſdem ordinis, de quo latius in.c.quoniã.
5 j̃.eod. ¶ Vltimo nota, quod † gratis oblatum per
monachum receptum non inducit ſymoniam; ſi nul
la pręceſſit taxatio;quòd inducit D.m.ad.q quod ſi
in eccleſia eſt ſtatutum,quòd receptus in monachũ,
vel canonicum teneatur ſoluere certum quid, quòd
licet recept⁹ illud ſoluat ſine exactione, quòd tamẽ
licitè non recipitur; quia illa oblatio videtur facta
vigore ſtatuti. 1.q.3.c.ex multis. ¶ Gl. 1. colligit ex
textu,& ponit tria exempla. In eadẽ,ibi, imitãdus.
dic, hanc gloſſam notat Abb.contra prouinciales,
6 qui exigunt pecuniam propter† confratrias ad quas
pauperes recipiuntur,cum ad eas debeant homines
gratis inuitari,quòd etiam facit contra plures rece-
ptos in hoſpitali noſtro.In eadem,ibi,ad hoc enim.
dic,hoc exemplum, & ſequentia non conueniunt ꝑ-
cedenti ſecundum.D.m.quia loquuntur quando pe
cuniæ dantur ab inuitante, & præcedens quando ab
7 inuitato, de hoc articulo † qñ quis poſſit per pecu-
niã inuitari ad fidem,& ad baptiſmum, dic, vt dixi
in.d.c.cum in eccleſiæ.s̃.eo.Glo.in verſi.dantes.col
ligit not. contra quod oppo. & ſol.ponendo opinio-
nem.In eadem,ibi,dixit Vinc.& Tancr.dic,hæc ſolu
tio non eſt vera; quia poſſet eſſe,quòd dans conuin-
ceretur propter falſas probationes, vel quòd iniuſtè
damnaretur,dic,vt dixi in.c.penul.s̃.de re iudi.Glo.
in verſi.ſeueritatis.in fine, dic,vult ergo gloſſ. quòd
etiam monachus receptus deponatur.¶ Sed quæro,
8 quid†operabitur hic depoſitio in monacho? Sol.In-
no.& Hoſti.quòd non vocabitur ad capitulum, nec
ad alios tractatus, non recipiet præbendam ſuam,
ſeu victualia cum alijs;ſed in aliquo ergaſtulo ei ꝓ-
uidebitur: hæc tñ procedunt in monacho, qui non
eſſet clericus, quia talis non poſſet deponi;ſed in or
dinato, idẽ poſſet operari quod in clerico ſęculari.
Glo.in verſi. amotos. opponit de c. inquiſitionis. &
ſoluit remittendo.In fine dic Doct. * cõmuniter ſol.
contrarium procedere in ſæcularibus.tex.noſter lo-
quitur in regularibus, & aſſignant rationes differen
tiæ. Ego tñ aliter dixi in.d.c.inquiſitionis.dic, ergò,
vt ibi dixi.&.c.qualiter.2.in. 14.q.prin.s̃.de accuſat.
Et licet iſti videantur remouendi ab adminiſtratio-
9 ne, vt.d.c. qualiter.maximè; quia† regularis facilius
remouetur,quã ſęcularis;tamen ibi cum illis mitius
agitur; quia non exigebãt,vt ſibi,ſed vt monaſterio
acquirerent;quòd ſec⁹ eſt in ſęcularibus; quia viden
tur exigere, vt ſibi approprient,hodiè dic,vt tradit
in.c.quoniam.j̃.eod.Gloſſ.in verſic.officialibus.op-
ponit, & ſoluit.deinde in verſic.ſed nunquid.quęrit,
& arguit ad partem affirmatiuam allegando plura;
deinde in contrarium arguit multipliciter. In fine
dic; quia Doct.attingunt hunc articulum principali
10 ter hic, †an vniuerſitas poſſit accuſari, & puniri;ſicut

& gloſſa noſtra attingit,& imperfectè.Ideò,vt clarè
habeas hunc articulum,formabo quinq;.q.principa
les, per quas clariſſimè expedietur. Prima,an colle-
gium, ſeu vniuerſitas poſſit delinquere. Secũda, quã
do dicatur delinquere. Tertia,an poſſit accuſari,vel
inquiri contra eam, & qualiter. Quarta,an poſſit pu
niri, & qualiter. Quinta,an punita vniuerſitate,poſ-
ſunt puniri ſingulares de vniuerſitate. Reliqua verò
ad materiam vniuerſitatum pertinẽtia,videbis in.c.
dilecta.j̃.de exceſ.prælat. ¶ Circa primum, videtur
11 dicendum, quòd † vniuerſitas non poſſit delinque-
re;quia eſt corpus fictum,& repręſentatum,vt.l.mor
tuo.ff.de fideiuſſ.&.l.in tantum.§. vniuerſitatis.ff.de
12 rer. diuiſi. vnde licet ſecundum veritatem † colle-
gium aliud non ſit,quam ſinguli de collegio,vt.l.ſed
ſi hac.§.qui manũmittitur.ff. de in ius voc.canoniza
ta.12.q.2.c. qui manũmittitur. not.in.c. nouit.s̃.de
13 his quæ fiunt a præl.vnde† pro cauſa, quæ eſt ꝓpriè
vniuerſitatis, non ſingulorum,poſſunt teſtificari illi
de vniuerſitate, vt trad. in dictis iuribus. & latius in
.c. veniens. &.c. cum nuntius. & ibi per Io. And. &
Doct.s̃.de teſtib. Archid.diſt.81.c. tantis Daniel. &
ſecunda q.6.c.laror.Spec.in tit.de teſt.§. 1.verſic.ſed
nunquid in cauſa vniuerſitatis. ergò videtur, ꝙ non
14 poſſit delinquere, cum tale† corpus ſit inanimatũ,
& careat dolo, vt.l. ſi ex dolo.ff. de donat.coniuncta
.l.1.§. 1.ff.ſi quadr. pauper.fec. dic.& clem. 1.de ho-
micid. &.l.infans.ff.de ſicca. vnde etiam dicimus,ꝙ
15 †collegium, & vniuerſitas ſunt nomina iuris;& ideò
non poſſunt excommunicari, vt hic dicit gloſſ.& eſt
tex.in.c. Romana.§. vniuerſitatem. de ſent. excom.
lib.6. Facit quòd not.Inno.in.c.grauem. de ſent.ex-
com. vbi videtur tenere hãc ſententiam; & not.in.c.
16 irrefragabili de offi.ord. vbi dicit,quòd†verba ſonã
tia in ius, concernunt vniuerſitatem;ſed reſonantia
in factum concernunt perſonas vniuerſitatis. In con
trarium tamen facit.l.metum.§.animaduertendum
.ff.quod met.cauſa, not.glo.ĩ.l.ſicut.§. 1.ff.ꝙ cuiuſq;
vniuerſit.& tenet glo.in.l.aliud §.præfertur.ff.de re.
17 iud.Quidam dicunt, quòd† vniuerſitas poteſt delin
quere omittendo, vt.l.iubemus nullam.C. de ſa-
croſan.eccl. non autem committendo, per rationes
primo loco poſitas. Hæc opinio non placet Cyn. in
.l.ſi quis in tantam.in penul.q. C.vnde vi.quia cõtra
eam eſt tex.in authen.Item nulla.C.de epi.& cler.&
in.§.1.de pace tenẽda,& probatur hic in tex.& in.c.
18 veniens.s̃.eo. &.d.§. animaduertenda.†Bar.in.l.aut
facta.§.nonnunq;.ff.de pœnis. dicit, quod licet vni-
uerſitas nõ ſit aliud,quam homines de vniuerſitate,
vt.d.l. ſicut.§.1.&.l.1.ff. de colleg.illic.ſecundum ꝙ
19 etiam tenent Philoſophi; quia † totum differt reali-
20 ter a ſuis partibus;tamẽ† ſecundum iuris fictionem,
aliud vniuerſitas,& aliud ꝑſonæ de vniuerſitate; nã
vniuerſitas repręſentat perſonam fictã,quę eſt aliud
a ꝑſonis ſingularibus,vt.d.l.mortuo. & paret ex præ
21 dictis;& probatur,quia† decedẽtibus omnibus illis,
qui ſunt in vniuerſitate, & alijs venientibus in locũ
decedẽtium,eadem tñ eſt vniuerſitas,& ſic mortuis
omnibus de populo,& alijs ſubrogatis;idem tamen
eſt populus,vt.l.proponebatur.ff.de iud. Vnde dicit
Bar. quòd vniuerſitas propriè non põt delinquere,
cũ ſit corpus fictũ;ſed quoniã iſtud corpus fictũ,quo
ad plures iuris effectus habetur ꝓ vero,& ſingulares
de

de vniuerſitate propriè delinquunt; & verè, ideò di-
22 ſtinguit, ꝙ aut loquimur† in delictis, quæ cõmittun
tur ommittendo; & iſta poſſunt cõmitti per vniuer-
ſitatẽ; qa licet per principales, & regentes vniuerſita
tem committatur negligentia; tñ ipſa vniuerſitas vr̃
cõmittere, q̃ illos præpoſuit, vt.d.l.iubemus.cõiun-
cta.l.ſi ꝓcuratorẽ.§. tutores.ff.mãd.in.l.municipes.
23 ff.ad munici.& † contra vniuerſitatẽ ꝓceditur pp de
lictũ negligentiæ, vt.c.de illis.s̄.de cond.appo. Aut
24 loqmur iu delictis, † quæ cõmittũtur cõmittẽdo; &
25 diſtingue, ꝙ† quædam ſunt delicta, q̃ põt cõmittere
vniuerſitas dumtaxat; non aũt ſinguli de illa; vt face
re ſtatutum, ĩponere collectas, dare iuriſdictionem,
creare rectorem, & ſimi. & hoc caſu non eſt dubiũ,
ꝙ vniuerſitas põt delinquere, vt auth. Item nulla. &
authen. caſſa.C.de ſacroſan. eccle.&.d.c.grauẽ.j.de
ſent.excom. nec enim poteſt dici, ꝙ priuati hoc fa-
26 ciant, vt.l.omnes populi.ff.de iuſt.& iure.† Quædam
verò ſunt delicta, quæ propriè non cadunt in vniuer
ſitatem, vt dolus, homicidium, violentia, adulteriũ,
& ſimilia, vt probat.ĩ.l.ſed ſi ex dolo.§.1.ff. de dolo.
& hæc non dñr propriè cõmitti p vniuerſitatem; ſed
põt vniuerſitas in hoc delinquere talia mãdando fie
ri per ſingulares perſonas, vel rata hñdo; & ita ꝓce-
dat.d.§.aĩaduertendum.vel ſi fuerit commiſſum ab
officialibus, quibus hoc iniunctum eſt vigore ſtatu-
ti ipſius vniuerſitatis. Facit ꝙ not.in.d.l.1.§.fin.cum
.l.ſeq.ff.de acqui.poſſeſſ. & ita poteſt intelligi glo.in
d.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur. ¶ Circa ſecundam
27 principalem quęſtionem, ſcilicet; † qñ vniuerſitas di
catur delinquere? glo.tangit in.d.l.ſicut.§.1.ff. quod
cuiuſq;.& non benè declarat. Sed gloſſ.clarius loqui
tur, in.d.l. aliud.§.refertur.ff.de reg.iur. vbi dicit, ꝙ
28 † tunc dr̃ delinquere, qñ deliberato, & cõicato con-
ſilio delinquit; vt quia vocatur per ſonum cãpanæ,
vel tubæ, vel præconis, & duæ ſaltem partes veniunt,
& tota, vel maior pars deliberat, & mandat violen-
tiam fieri, vel aliud delictum; aliás ſi cõicato conſi-
lio id non faciat; licet omnes de vniuerſitate cõmit-
terent, vel mandarent, non diceretur vniuerſitas de-
linquere, ſed ſinguli de illa, tex.ſingularis in.l.ſem-
per.§.ſi ĩ ſepulchro.ff. quod vi aut clam. quinimò di
cit.Bar.in.d.l.aut facta.§.nunquam.ff.de pœn.quòd
29 † licet leuato vexillo, vel pulſata campana homines
iuerint ad delinquendum, nõ dicitur vniuerſitas de-
linquere; ſed ſingulares, & principales, qui ſonare ſe
cerunt, aut vexillum eleuauerunt puniuntur, vt con-
citatores aliorum, & ſeditioſi, vt.C.de ſeditioſis.per
tot.& ſecundum hanc diſtinctionem põt intelligi.c.
vbi periculum. de electi.lib.6.&.c.ſi. de pœn.lib.6.
25.q.2.c.ità nos. Oportet ergò, vt prius fiat delibe-
ratio ab vniuerſitate, ad hoc, vt ipſa dicatur delin-
quere; & not.in.c. cum omnes.s̄. de conſtit. & in.l.
ꝙ maior.ff.ad municip.&.l.nulli.ff.quod cuiuſq;.vel
quòd communicato conſilio ratum habeat deli-
ctum. Vnde ſi omnes de vniuerſitate expulerunt me
non communicato conſilio, ſi tamen poſtea commu
nicato conſilio rem meam teneant, ex hoc ſecundo
capite dicitur vniuerſitas delinquere. Secundo facit
.l.ſed ſi ex dolo.§.1.ff.de dolo.&.l.1.§.deieciſſe.ff.de
vi & vi arma.&.c. fęlicis. de pœn.lib.6.& hoc etiam
tenet Inno. in.c. grauem. de ſent. excomm. & idem
in effectu tenet Io. And.&.D.Domin.ĩ.d.c.fęlicis.li-
cet Paulus aliter videatur loqui in clem.1.de pœn.in
verſicu.ciuitas, ſed debet ita intelligi; & ad prędicta
vide glo.in rubri.C.quæ ſit longa conſuet.quę dicit,
30 quòd † illud quod facit conſilium ciuitatis, dicitur
facere ciuitas; & vide Bar.in rubri.ff. de decurio. &
.l.omnes populi.ff.de iuſti. & iure. ¶ Circa tertiam
31 principalem quæſtionem; videlicet, † an vniuerſi-
tas poſsit accuſari, vel contra eam inquiri? Io.anti.
gloſſ. dixit, quòd non, vt hic reffert glo. & trad.per
eum.12.q.2.c. epiſcopus qui mancipium. Tancr.
32 quem ſequitur hic Ber.voluit, quòd † licet non poſ-
ſit accuſari, poteſt tamen contra eam inquiri; & idẽ
Inno. & Hoſt.hic, & in.c.grauem.de ſent.excomm.
&.c. in noſtra. de iniurijs. & etiam vult Inno. quòd
33 † poſsit ciuiliter conueniri ex delicto rectorum, vel
officialium, vt hic, & in.c.veniens.s̄.eo. Idem tenet
Specul.in titu.de accuſato.in fi.Sed Alber. Galeo. in
34 rubric.de ſyndico.verſi.ſed pone.vult, quòd † vniuer
ſitas poſsit accuſari ſi pulſata cãpana, & communi-
cato conſilio delinquat, per.d.l.metũ.§.animaduer-
tendum.&.§. quod ait prætor.ff.quod metus cauſa.
& ita poteſt intelligi, ꝙ voluit idem Specul.in tit.de
accuſatore.verſi.ſed nunquid potes accuſare. Bar.de
35 Brixi.dixit, quòd † vniuerſitas in qua non ſunt infan-
tes, furioſi, & ſimiles, poteſt accuſari; quia põt dolũ
cõmittere, & ad.l.ſed ſi ex dolo.§.1.quæ vr̃ velle, ꝙ
non poſsit dolũ committere, rñdet, ꝙ verũ eſt, ꝙ de
facili non poteſt dolum cõmittere, vt ibi etiã ſubau
dit glo. Mihi verò plus placet opinio Alber.nam vt
36 dixi.s̄. in prima, & ſecunda.q. † vniuerſitas poteſt
delinquere, & poteſt puniri, vt dicam in quarta.q.
ergò debet poſſe accuſari, & contra eam inquiri. Fa
cit textus noſter, qui etiam loquitur in accuſatione.
37 Item facit.l.fina.C.de re mil.lib.12.vbi dicitur, ꝙ †
collegium ſe defendit per procuratorem, & loquitur
tam in ciuili, quàm in criminali; & ex his quę dixi in
præced.q.& dicam in ſeq.patet reſponſio ad argum.
38 gloſæ noſtræ, quæ faciunt in contrarium. † Qualiter
autem ſit concipiendus libellus, & an nomina ſin-
gulorum exprimantur, vide Inno.& Io.And.& Ho-
ſtien. in.c. cum dilectus. de ord. cogn. vbi tenent,
39 quòd † non ſint exprimenda nomina ſingulorum, &
vide in.c.primo.de reſtitu.ſpoliat. Ego tamen arbi-
tror, quòd ſint exprimenda, vel non exprimenda,
attenta qualitate petitionis ad pœnam imponen-
dam, ſecundum materiam quartæ.q.princ. quæ
40 debet iſta regulare; & de † citatione vide textum in
c.ſi.s̄.de maio.& obe.& in.c.1.s̄.quòd metus cauſa.
41 † Vtrum autem vniuerſitas poſsit accuſare, poſuit
hic Io. And. & poſt eum D.Ant. in ſi. & finalis con-
cluſio eorum eſt, quòd non; ſi vellet accuſare de cri-
mine, in quo non poteſt interuenire procurator; &
42 ideò tũc † ſyndicus accuſabit nomine ꝓprio; licet ad
cõmodũ vniuerſitatis, vt dicimus in tutore, in.l.2.C.
q accuſ.non poſſ.de quo tñ arbitror dicendum, vt di
xi in c.1.s̄. de accu. Item facit; quia ſi aliter dicere-
mus, quòd ſyndicus accuſaret nomine vniuerſitatis,
43 cum † illa non ſit capax pęnæ talionis, nec ſinguli de
beant puniri regulariter; quia delictum non eſt ſin-
gulorum; non haberet locum pœna talionis, quæ vr̃
de ſubſtantia. Sed hoc arg. non videtur concludere
in pęnis, quarũ eſſet capax vniuerſitas. Item, qa non
ſequitur, accuſat quis alieno nomine, ergo nõ poteſt
ipſe

ipſe puniri pęna talionis, vt dixi in.c.1.ſ.de accuſa.
Opinio tamen prædicta videtur eſſe ſatis ęqua. Nec
obſtat ſecundum eos.d.l.ſi.C. de re milit.lib.12.vbi
44 dicit, quòd † pro vniuerſitate in cauſa criminali po-
teſt interuenire procurator; quia illud intelligitur
quo ad defendendum, cum non poſsit aliter conſuli
45 vniuerſitati; ſecus in accuſando.† Si tamen in accu-
ſando admitteretur ſyndicus, & inde mors ſequere-
tur, an illi de vniuerſitate eſſent omnes irregulares?
Io. And. hic videtur ſentire quòd ſic; Et ideò dicit,
ꝙ cautela eſſet ſeruare cautelam.c.2. de homicid.
lib.6. Tu dic, vt dicam in.c.ad audientiam.j.de ho-
micid.in.5.q. ¶ Circa quartā quæſtionē princ.vide-
46 licet; an † vniuerſitas poſsit puniri. Ioan.antiq.gloſſ.
in.d.c. epiſcopus qui mancipium.12.q.2.& hic re-
fert glo.voluit, quòd non; ſed ſingulares debeant pu
niri per tex. noſtrum, &.c.veniens.ſ.eo. Tancre. vo-
luit, quòd poſsit puniri, ſed per viā iquiſitionis, & ꝙ
acrius puniuntur, qui fuerunt cauſa delicti, vt in iu-
ribus allega.in glo. Inno.verò vult, quòd per viam ci
uilis actionis poſsit pecunialiter puniri. Item per
viam inquiſitionis ſuper ſtatu vniuerſitatis. Subdit
tñ, quòd tunc non punirentur, niſi delinquẽtes, vt.c.
ſeq.&.c.pen.ſ.de accuſa. Hoſt.dicit, quòd ſi vniuer-
ſitas, vel maior pars reperiatur deliquiſſe, poterit to
ta puniri non capitaliter, corporaliter, vel ſpiritua-
liter per ſententiam excommunicationis, cum non
habeat corpus animatum ad hoc aptum; ſed pœna
pecuniaria, vel alia pęna temporali ad hoc apta, vel
47 ſpirituali, vt interdicti; & erit † caſus ſpecialis, in quo
punietur forſan, qui non deliquit, vel delicto con-
ſenſit, vt infantes, furioſi, vel qui poſtea ſunt nati, aut
ſubrogati, contra not.in.c.quæſiuit.ſ.de his, quæ ſi.
a ma.par.cap.&.l.ſancimus.C.de pœnis. Et ſpeciali
48 tatis ratio ſit, † ne aliàs propter difficultatem proba
tionum delicta remaneant impunita, de ſen.excom.
49 c.vt famæ.§.1. Item vult, quòd † teneatur de delicto
officialium, quos elegit, arg.c.ea quæ.de off.archid.
maximè quando poſſet reſiſtere, vt.j.de ſen.excom.
50 c.quanto. Et ſubdit, quòd † ſingulares etiam qui for-
tè non deliquerunt, tenentur pro ſoldo, & libra pro-
portionabiliter; ſed ſingulares contra quos pręceſsit
ſingularis inquiſitio, puniuntur pœna corporali, ca-
pitali, & ſpirituali etiam excommunicationis, ſi cri-
minis qualitas hoc exigat, & plus, & minus prout
deliquerunt. Hoc etiam quaſi in effectu vult Inno-
cen.in.d.c.grauem.de ſenten.excom.vbi dicit, quòd
51 † vniuerſitas poteſt puniri pęna ſpirituali ſuſpenſio-
nis, vel interdicti.17.q.4.c. miror.&.c.vxor.&.ſ.de
ſponſ.c.non eſt.& pœna pecuniaria, vt.d.§ animad-
uertendum.&.ff.de vi & vi arma.l.ſi vi.23.q.3.c.do-
52 minus. Et † ſi veniret imponenda pœna capitalis, in
pecuniariam mutaretur, vt.l.quid ergò.§.pœna gra
uior.ff.de infami. Subdit tamen, quòd quidā dicunt,
& fortè non malè, quòd contra vniuerſitatem agitur
ciuiliter, vi bonorum raptorum.l. Aquilia, vel iniu-
riarum, & ſimil. quibus iniungitur pœna pecuniaria;
53 ſed criminaliter non. Et ideò † executio fiet in bonis
vniuerſitatis, quæ ſi non habet, priuabitur priuile-
gijs, vel patietur capitis diminutionem, vt.l.ſi vſuſ-
fructus.ff.qui.mo.vſufru. amit.vel ſecundū alios, im-
poneretur collecta per ſoldum, & libram, vt.ſ.dixi.
& erunt immunes, qui ſunt ſine culpa; refert tamen
alios tenere, ꝙ nullus erit immunis. Hoſt. & D.Ant.
hic, & in.c.grauem.tranſit recitando opin. Inno. &
Io.And. Aduerte tamen; quia Bar.in.l.2.ff.de accuſ.
54 videtur velle, ꝙ † vniuerſitas admittatur ad accuſan
dum, per ſyndicum, licet Dy. conſuluerit contra, vi-
de ibi per eum. Bar.verò melius, & clarius diſtinguit
in.d.l.aut facta.§.nunquam.ff.de pœn.& eum ſequi-
tur. D.m. ſed aliquid omittit. Vnde diſtingue, ꝙ aut
55 quærimus, † vtrum vniuerſitas teneatur de eo, quòd
ad eam peruenerit, & non eſt dubium, ꝙ tenetur, vt
.d.§. animaduertendum.&.d.l. ſed ſi ex dolo.§.1.
Aut quęrimus, vtrum poſsit puniri, quando ad eam
nihil peruenit, & ſubdiſtingue, ꝙ aut loquimur in
delictis, in quibus vnus poteſt puniri propter culpā
56 alterius, vt † in crimine læſæ maieſtatis, vt.l.quiſquis.
C.ad leg.Iul.ma.&.6.q.1.c. ſi quis cum militibus.&
in ſacrilegio, vt in.c.fęlicis. de pœn.lib.6.& in hoc
vniuerſitas poterit puniri criminaliter per maximā
capitis diminutionem, quaſi capitaliter; quia ſubij-
citur aratro. Facit.l.ſi vſuſfructus.ff. qui mo.vſuſfru.
57 amit.quę ponit exemplum de † Cartagine, & glo po
58 nit exemplum de Troia.& dicit Bar. ꝙ vidit † ſenten
tiam Imperatoris contra ciuitatem Brixię, quæ erat
rebellis, in qua dicebat illam aratro ſubijciendam,
quam poſtea ex miſericordia relaxauit; & idem tra-
ditur in proęmio ffor. de ciuitate Bononienſi,
59 quæ † fuit ſubiecta aratro, & ſecundum multos prius
vocabatur Theſſalonia, vt.c.cum apud.11.q.3.& po
ſtea reædificata ex indulgentia principis vocata eſt
60 Bononia; nec mirum, nam rex regum Deus † Sodo-
mam, & Gomorram, & tres ciuitates finitimas, in
quibus erant infantes, furioſi, & mente capti incul-
61 pabiles penitus deleuit.& pro peccato † Amalechi-
tarum non ſolum paruuli eorum, ſed & bruta aīalia
vſq; ad mingentem ad parietem iuſſa ſunt deleri, vt
habet.1. Reg.c.15.&.24.q.3. in prin. & ibi vide glo.
in hac materia.&.1.q.4.in ſum. Et ſic hoc caſu ceſſāt
rationes illorum, qui nolebant vniuerſitatem poſſe
62 accuſari pp inculpabiles.† Quædam verò ſunt deli-
cta, in quibus vnus ꝓ alio puniri non debet, & ſubdi
ſtingue, ꝙ aut venit imponenda pęna, quę cōcernit
ipſam vniuerſitatem, nō ſingulares de illa; & tūc pu
nitur ipſa; vt puta; ſi pp delictum debet publicari ali
qua res vniuerſitatis, vt.d l.iubemus nullam.C.de ſa
croſ.eccl.vel priuatur aliquo priuilegio. Aut eſt pœ-
na, quæ poteſt cadere in ſingulos, ſicut in vniuerſita-
tem, vt eſt pęna pecuniaria; & tunc diſtingue, ꝙ aut
63 † collegium eſt paruum, vt magnificorum Dñorum
priorum, vel vniuerſitatis ſcholariū, & tunc debent
puniri ſolum culpabiles, & conſentientes, vt.l.1.cir-
64 ca prin.ff.de mag.conuen. Aut † collegiū eſt magnū,
vt ciuitatis, vel magni caſtelli; & tunc punit̃ tota ci-
uitas; qa non poſſunt faciliter diſcerni diſſentientes
à conſentientibus, vt in auth. itē nulla cōitas.C. de
65 epi.& cler.arbitror tñ, ꝙ † ſi apparerēt diſſentientes,
& eſſet imponenda collecta per ſoldum, & librā pro
ſoluenda pęna, ꝙ nō eſſet imponēda diſſentiētibus.
Et prædicta procedunt, qñ eſt tale delictum, ꝙ pro-
66 priè non cadit in vniuerſitatē; vt † homicidium.adul
terium, & ſimi.in quibus vniuerſitas tenet̃; qa man-
dauit, vel ratum habuit; & tunc ſi eſt talis pœna, quæ
poſsit cadere in vniuerſitatē, vt quia pecuniaria, &
punitur ipſa vniuerſitas, vt.d.§.animaduertēdum.&

d.c,fęlicis.&.25.q.2.c.ita nos. Si verò non eſt talis
pęna, quæ cadat in vniuerſitatem, vt decapitationis,
mutilationis membri, fuſtigationis, & ſimi.& tunc
fit commntatio in aliam pœnam, vt.d.l.quid ergò.§.
pœna grauior.ff.de infam.&.l.hos accuſare.§.oibus.
ff.de accu.Et iſta eſt vera tatio, quando vniuerſitas
non poteſt excommunicari; quia non cadit in illam
67 talis pœna, quia † excommunicatio tequirit corpus
animatum, & baptizatum.11.q.3.c.omnis chriſtia-
68 nus.&.c.audi.&.24.q.3.in ſum.& ſi tu diceres; † qua
re non deſtruitur ipſum collegium? reſpondeo, ne
ſequatur illud abſurdum, ꝙ innocentes pro nocenti-
bus puniantur, cum delicti qualitas hoc nõ ſuadeat;
& propter hoc dixit Bar. quòd ſi vniuerſitas eſſet pu
nienda pœna pecuniaria, deberent puniri ſolum de-
linquentes ſi apparerent; Secus ſi non poteſt appare
69 te qui fuerint, vt quia † ſuffragia fiunt pet lupinos al
bos, & nigros; nam tunc puniuntut omnes, ne deli-
cta remaueant impunita, vt.l.ita vulneratus.ff.ad.l.
Aquil. & dixi.s̃.& ideò ſis cautus, vt in talibus acti-
bus præiudicialibus contradicas, ſi non vis teneri, vt
ſing.dicit Inno.in.c.1.de his quæ fi.à ma.par.ca. Fa-
cit.d.c.Romana.§. in vniuerſitatem.de ſent.excom.
lib.6.ibi, culpabiles, &c.vel ſi non es aptus ad cõtra
dicendũ verbo in publico, adhibe duos teſtes, ꝙ das
70 lupinum contrarium, vt † pœna ſuos teneat autho-
res, vt.c.quæſiuit.de his quæ fi.a ma.par.ca.&.c.ſi cõ
promiſſarius.de elect.lib.6.&.l. ſancimus.C.de pęn.
Aduerte tamen; quia cõtra dicta vltimo loco, quòd
vniuerſitas teneatur ex mãdato reſpectu delicti, qđ
non cadit io eã, videtur facere quòd not. Bal.in.l.1.
71 C.de ſer.fugi.vbi dicit, ꝙ † ratione mandati non te-
netur quis ex delicto commiſſo per mãdatarium, ſi
illud delictum non erat applicabile in perſona man
dantis, vt in cęco mandante ſcribi falſum, & in pue-
ro mandante committi adulterium, aut teſtamentũ
falſum fieri. Facit qđ not.glo.in.l.1.§. quoties.ff.de
vi & vi ar. qnæ dicit, ꝙ mandans, ſeu ratum habens
adulterium commiſſum per alium, non punitur vt
mandans; ſed illam reprobat ibi Bal.Sed potes dice
re, ꝙ Bal.non dicit, qnòd mãdans non teneatur, ſed
non tenetur pœna illius delicti; & fortè ẽt non eſt ve
ta opin.Bal. Sed cogitabis, quia non habeo tempus
altius examinandi. ¶ Circa quintam, & vltimam.q.
72 princ.videlicet, † an punita vniuerſitate poſsint ſin-
gulares puniri? Io.And.hic tãgit, & remittit ad not.
per ſe poſt Io. de Imo.in.c.fin. de pœn. lib.6. vbi Io.
Mona.& Io.And.& D.Domi.concludunt, ꝙ ſic, per
tex.in.d.c.Romana.§. in vniuerſitatem.de ſen.excõ.
lib.6.Sed Bar. quem ſeqnitur hic.D.m.diſtinguit, ꝙ
aut loqnimur in delictis, quæ dicuntur fieri pet vni-
uerſitatem, de qnibus.s̃.dixi, & in his talibus vniuer
ſitas poteſt puniri, tanquam faciens. Alij verò conci
tatores poſſunt puniri, vt fieri facientes, vt.l.1.§.inci
dit.ff.ad Turpil.& ſic dicũt Io.Mona.& Io.And.ene-
niſſe in ciuitate Viterbienſi, arg.l.ſemper.§.ſi in ſe-
pulchro.ff.quod vi aut clam. Aut loquimur in deli-
ctis, qnæ propriè non committnntur per vniuerſita-
tem, ſed eius mandato, & eſt totum contra; quia ſin-
gulariter puniuntur, vt facientes. Vniuerſitas verò
vt mandans, vel ratum habẽs, vt.c.fi.de pœn.& facit
tex.noſter. &.c.veniens.s̃.eo.

CAP. XXXI.

SVMMARIVM.

1 *Abbas aduerſus teſtes deponentes contra eum ſuper ſymonia in iudicio inqniſitionis, poteſt excipere, quòd ſunt inimici, & conſpiratores, alias verò exceptiones criminum non poteſt opponere.*

2 *Prælatus, & alius habens aliorum curam, tenetur illos corrigere, aliàs grauiter peccat.*

3 *Corrigere qni omittit, dicitur occidere.*

4 *Prælatus omittens correctionem pnnitur in hoc, & in altero ſæculo.*

5 *Viri ſanguinis non dimidiabunt dies ſuos.*

6 *Correctio eſt actus iuſtitiæ, tendens ad bonum commune.*
Et non ſolum fit per fraternam monitionem, ſed & per pœnæ impoſitionem. nu.7.
Et ad omnes pertinet.nu.8.& ibi quare.
In hocq; grauior eſt cauſa prælatorum. nu.ſeq.

10 *Sacerdotes, illud euangelij, ſi peccauerit in te frater tuus. debent implere.*

11 *Ordo iuris in notorijs non eſt ſeruandus.*

12 *Denuntiatio canonica ad hoc vt valeat, debet præcedere monitio charitatiua, quæ debet ex charitatis fonte, non autem ex fomite odij, aut propter aliqnod lucrum temporale procedere.*

13 *Inquiſitio antequàm formetur, frequens debet præcedere inſinuatio.*

14 *Index, aut prælatus de facili in concernentibus præiudicium alterius, non debent his quæ aſſeruntur credere; aliàs ſecus.*
Facilitas credendi non vituperatur, ex quo eſt ſignum bonitatis.ibidem.

15 *Denuntiator, an propter deſiſtẽtiam ſit puniendus, quando dubietas in denuntiationis proceſſu oritur, & aperta via ſuperiori, ipſe procedat per inquiſitionem, poſtpoſita denuntiatione. & quæ ſit communis opin.*

16 *Inquiſitionem, quæ fit præuia denuntiatione, debet præcedere monitio.*

17 *Prælatus ex ſola iudicij pendentia de ſuſpecto cõtra eum, non debet remoueri ab adminiſtratione.*

18 *Tutor pendente iudicio de ſuſpecto contra eum, debet abſtinere ab adminiſtratione. Secus verò in prælato.*

19 *Prælati dilapidationem, quo ad effectum ſuſpendendi eum ab adminiſtratione, ratione ſuſpitionis, ex coniecturis probare ſufficit. & eſt ſpeciale vt ibi. & nu.38.*

20 *Prælatus, quomodo conuincatur de dilapidatione. Et an eum exenſet nobilitas.ibidem.*

22 *Dilapidatio, propriè eſt immobilium alienatio.*
Quaſi dilapidatio verò fit in mobilibus bonis.nu.21.

23 *In crimine læſæ maieſtatis admittnntur quilibet teſtes etiam criminoſi, dummodo non ſint inimici.*
Quòd etiam procedit in hæreſi. ibidem.

24 *Symonia, & læſæ maieſtatis crimen, licet quo ad quędã æqnipatentnr, tamen in mnltis differunt.ibidem.*

25 *Monitio, an in accuſatione requiratnr.*

26 *Monitio in pecuniarijs cauſis non ſolum qnandoq; ex vrbanitate requiritur, ſed etiam ex neceſſitate; & qñ ibid.*

27 *Creditor debitorem ante monitionem citans, tenetur ad expenſas, & ad omne intereſſe.*
Qnòd tamen intellige, vt ibidem.
Et quid quando vterque eſt eiuſdem fori.

Et

Et quid ſi diuerſi ſunt fori.nu.28.

29 Euangelica denuntiatio ſolum fit ad pœnitentiam.

30 Redhibitoria, & quanto minoris actiones, quæ, & quando ſit agendum ſit.

31 Iudex ſi eſt ſupremæ poteſtatis; poteſt excedere modum petitionis in ſententia.

Quòd procedit etiam in arbitratore.

32 Ex denuntiatione videtur oriri inimicitia.

33 Denuntiatio ad correctionem, accuſatio verò fit ad pœnam.

34 Aduocatus, & procurator cauſæ principalis non ſunt idonei teſtes in cauſa appellationis.

35 Teſtis idoneus non eſt, qui conſpirauit contra prælatum, etiam in bonum.

36 Prælati ſuſpitio antequàm probetur, ſaltem per coniecturas, non dicitur ſuſpenſa poteſtas alienandi.

Si tamen conſtat euidenter de ſuſpitione dilapidationis, vel Papæ ſic videtur, ſuſpendi poſſet. nu.37.

Et in hoc ſufficit leuis ſuſpitio.nu.38.

39 Prælatus, ſi propter adminiſtrationem impediretur inquiſitio, remouetur ab adminiſtratione, & alius ſubrogatur.

40 Sequeſtratio poſſeſſionis fit quandoq; propter pendentiam.

41 Prælatus inquiſitus de dilapidatione deponitur tantum ab adminiſtratione temporalium, non autem ſpiritualium, niſi vt ibi.

42 Prælatus iudicio ſuo poteſt deprimere, & exaltare ſubditos ſuos.

43 Inquiſitione ſummariè facta ſuper ſuſpitione dilapidationis, fit inquiſitio ſuper veritate plenariè, non ſummariè.

44 Notoriè criminoſus non celebrat.

45 Dilapidationis veritas, ſi non probatur, prælato indicitur purgatio.

46 Differentia inter poteſtatem alienandi per pendentiam iudicij, & adminiſtrationem, quæ ſit.

47 Prælatus, an in caſu dilapidationis debeat ſuſpendi, vel quid de eo agi debeat, arbitrio iudicis relinquitur.

48 Prælatus probata dilapidatione, remouetur in totum ab adminiſtratione. & eſt communis.

49 Dilapidationis crimen tria habet ſpecialia.

50 Infamia non ſolum prohibet quem in honoris acquiſitione, ſed honorem iam acquiſitum facit omittere. & ibi cautela.

51 Famoſa actione ſi quis conueniatur, ſi dubitat ſe condemnari, debet ante ſententiam ſoluere, ne infametur.

52 Prælatus ſi promittit ſeruare eccleſiam indemnem euadit pœnam priuationis adminiſtrationis. contrariatur tamẽ opin. commu.

53 Emphyteuta, vel feudatarius, an vendens emphyteuſim, vel feudum poſſit ſibi prouidere ne amittat, eam redimendo.

54 Symonia, & crimen læſæ maieſtatis, & hæreſis in multũ differunt.

55 Symonia maior hæreſi. & ibi quomodo.

56 Crimen hæreſis, & læſæ maieſtatis in imponenda pœna, in quo differant.

57 Epiſcopus, quando inſtat contra beneficiatum ſubditum, vt illi oſtendat titulum beneficij; & ille reſpondet libellum ſibi offerri, & replicatur, vt ibi quid iuris ſit. remiſſiuè.

1 Licet hely. † Abbas aduerſus
teſtes deponentes
cõtra eũ ſup ſymo-
nia in iudicio inquiſitionis, põt excipere, ꝙ ſunt ini-
mici, & conſpiratores; alias verò exceptiones eiuſm
non põt opponere. h.d. & clarius declarat̃ per.c.ſeq.
Diuidit in tres partes. Primo, ponitur exordium. Se
cũdo, narrat factũ, & ordinẽ proceſſus, & allegatio-
nes pro, & cõtra, ibi, cum igit̃. Tertio, interloquitur,
2 ibi, ne verò. ¶ Not. primo, ꝙ† ꝓlatus, & quicũque ha
bens curã aliorũ, tenet̃ illos corrigere; aliàs grauiter
3 peccat; ẽt ſi in ſe aliàs ſit bonus. † qui enim omittit
corrigere, dr̃ occidere. 43. diſt. c. Epheſijs. & not. i. c.
4 irrefragabili. de off. ordi. & † ex tali peccato prælatus
nõ ſolum punitur æternaliter, ſed ẽt in hoc ſæculo, vt
hic, & c. legant epi. 37. diſt. & hr̃ hæc hiſtoria Hely. 1.
Reg. c. 2. Citius enim tales moriuntur rõne peccati.
5 vñ Pſal. † Viri ſanguinis non dimidiabunt dies ſuos.
11. q. 3. c. epi. & ibi not. glo. vide plures remiſsiones,
quas dedi in. c. ad liberandũ. de iudæ. in. 27. not. Vñ
6 non ſolũ prælati tenentur ad † correctionẽ, q̃ eſt actus
7 iuſtitiæ, & tendit ad bonum cõe, quæ † non ſolum fit
per fraternam correctionem, ſed etiã per pœnæ impo
ſitionem, vt alij timentes, á peccato deſiſtant; ſed ẽt
tenent̃ ad fraternã correctionem, de qua in. c. nouit.
8 ſ. de iudi. & c. ſi peccauerit. 2. q. 1. quæ † ad oẽs perti-
9 net; q̃a tẽdit ad emẽdationẽ fratris delinquẽtis; † vñ
ẽt in hac fraterna correctione grauior eſt cauſa ꝓla-
torũ. Vñ Augu. lib. 1. de ciui. Dei. Sicut enim bñficia
temporalia debet primo quis exhibere illis, quorũ
curã habet; ita & bñficia ſpiritualia, vt correctionẽ,
doctrinã, & ſimi. magis debet exhibere illis, qui ſũt
10 cõmiſsi ſuæ curæ ſpirituali; vñ Iac. dicit. † Sacerdotes
debent illud euãgelij implere, ſi peccauerit in te fra
11 ter tuus. &c. ¶ Secundo not. ꝙ † in notorijs crīnibus
ordo iuris non eſt ſeruandus, vt hic in glo. in ver. no-
12 torijs. ¶ Tertio not. ꝙ † ad hoc vt valeat denuntiatio
canonica, requirit̃, ꝙ ꝓcedat monitio charitatiua, q̃
debet procedere ex ſola charitate, nõ ex odij fomi-
te, aut ꝑ aliquod lucrũ temporale. Et not. q̃a tex. vr̃
probare, ꝙ hoc habeat locum ẽt in crīe ſymoniæ. Cõ
tra quod tenuit glo. in. c. inquiſitionis. in princ. ſ. de
accu. & glo. 2. q. 7. c. accuſatio. & glo. 1. q. 3. c. ex mul-
tis. Sed põt dici, vt per Io. And. ꝙ† fortè ſymonia nõ
fuit cõmiſſa in ordine, vel abbatia. Et ideò requirit̃
monitio accedente ratione illarum glo. vel fortè hic
requiritur monitio ꝓpter alia crimina, ſeu delicta,
de quibus denũtiabatur ipſe Abbas. ¶ Quarto not.
13 quòd † ad inquiſitionem formandã debet præcedere
frequens inſinuatio, vt dixi in. c. qualiter. 2. ſ. de ac-
cuſa. in. 9. q. princ. ¶ Quinto not. ibi, non facilè cre-
14 dere. quòd † iudex, vel ꝓlatus nõ debet credere de fa
cili his, quæ aſſeruntur. Quòd intellige, quantum ad
præiudicium alterius. Sed vbi ceſſaret præiudicium
proximi, facilitas credendi non eſt vituperãda, quæ
eſt ſignum bonitatis. 22. q. 3. c. innocens. 11. q. 3. c. in
cunctis. vide omninò glo. 23. q. 4. c. quam magnum.
Facit. c. & ſi Chriſtus. ſ. de iureiuran. ¶ Sexto not. ex
15 ver. cum igitur. quòd † ſi in ꝓceſſu denũtiationis ori
tur aliqua dubietas, an poſsit ꝓcedi, vel nõ, & ſupe
riori ſit aperta via procedendi per inquiſitionẽ, põt
poſtpoſita denuntiatione procedere per inquiſitio-

nem,& hoc caſu non eſt puniendus denuntiator pp
deſiſtentiam,ſecundum Inno.licèt Hoſti.teneat con
trarium,qui voluit,ꝙ hoc eſſet hic ſpeciale in ſymo-
Cbis opl. nia.Sed cōiter * tenetur dictum Inno. Et not.tex.qui
15 ſingulariter probat, quòd † qñ fit inquiſitio virtute
præcedētis denuntiationis,vr̄ requiri, quòd p̄cedat
monitio, de quo in.d.c.qualiter.2.ſ̄.de accu.in.9.q.
17 ¶ Septimo not.ex ver.quia verò.quòd†prælat' ex ſo
la pendentia iudicij de ſuſpecto contra eū,nō debet
remoueri ab adminiſtratione. Nec obſt.l.eum quē.
18 C.de ſuſp.tut.quæ vult,quòd†tutor pendēte iudicio
de ſuſpecto debeat abſtinere ab adminiſtratione;qa
prælatus habet pinguius ius in prælatura, q̄ tutor in
19 tutela,vt ſæpius dixi. ¶ Octauo not.ꝙ† quo ad effe-
ctum ſuſpendendi prælatum ab adminiſtratione, ra
tione ſuſpitionis, ſufficit probare dilapidationem
ex ſolis coniecturis; & eſt ſpeciale in hoc crīe ſuſpi-
tionis,maximè quia non eſt magni præiudicij,regu-
lariter verò probationes debent eſſe luce clariores.
20 2.q.8.c.ſciant.&.l.fi.C.de proba. ¶ Nono not.†vnū
modum probandi, & per quem conuincitur præla-
tus de ſuſpitione dilapidationis;videlicet,probādo,
quòd eccleſia erat diues,& nūc eſt pauper,ſeu quòd
eccleſia non erat onerata debitis,& nūc eſt. Nec ſm
Doct. excuſaretur prælatus, qui diceret,quòd præ-
texto magnæ nobilitatis ſuæ feciſſet expenſas; quia
expenſæ ſunt faciendæ ſm facultates; & ita†in admi
niſtratione rerum pupilli conſulitur tutori, vt.l. ius
alimētorum.§.in amplis.ff.vbi pup.edu.deb. ¶ De-
21 cimo not.ibi,quaſi de dilapidatione,quòd†ex con-
ſumptione rerum mobilium non dr̄ propriè dilapi-
22 datio,ſed quaſi dilapidatio.†propriè autem dilapi-
datio,eſt alienatio immobilium,vt.ff.de re.eo.&.C.
23 de præd.mino.per tot. ¶ Vndecimo not.ꝙ† in crīe
læſę maieſtatis admittuntur teſtes indifferenter etiā
criminoſi, dummodò non inimici;ſimile in crimine
hæreſis,fauore fidei,vt.c.filij.de hæreti.in fi. ¶ Duo-
decimo not.quòd licet crimē ſymoniæ, & læſę maie
ſtatis æquiparentur quò ad quædam, tamen in mul
tis differunt.Et not.† bonum modum tollēdi argūa
à ſimili,videlicet,probando diſsimilitudinē eius.de
24 quo q̄ritur. ¶ Vltimo not.quòd†facilius repellitur
teſtis,q̄ accuſator,& facilius iudex,q̄ teſtis; & ratio
eſt,ratione maioris præiudicij, quia magnum pręiu
diciū eſt in iudice,maius in teſte, & magnum in ac-
cuſatore. Et ideò ex leuiſsima cauſa accuſat̄ iudex,
de quo dic, vt dixi in.c.poſtremò.de appel.& vide q̄
dixi in.c.qualiter, & quando.2.in.5.q.prin.ſ̄.de ac-
cu. vbi formaliter iſte tex. habetur pro magna par-
te.In fi.glo.ſuper verbo,notorijs.dic,quòd prædicta
procedūt in notorijs facti pmanentis, vide quod tra
dit̄ in iuribus in glo. allegat.vt dixi in.c.euidentia.ſ̄.
de accu.In glo.in ver.inſcriptio.dic, hæc glo.quærit,
25 an†in accuſatione requiratur monitio, & ſol. quòd
nō;& limitat,& proſequitur quoſdā caſus, in quibus
requiritur monitio, & in quibus non requiritur. In
eadem,ibi,de crimine ciuiliter.dic, hoc verum,quā
do ageretur ad commodum publicum per viam cu
iuſdam quaſi denuntiationis; vt ſcilicet,prælatus re
moueatur ab adminiſtratione, vt hic, iuncto.c.ſeq.
in fi.de quo dic,vt dixi in.c.2.ſ̄.de accuſ.ſecus, ſi ad
priuatum cōmodum,arg.c.tuæ.ſ̄.de procu. In ead.
ibi,de ſen.excom.c.ſacro.dic de hoc,vt ibi dicam.&
huic glo.circa materiam monitionis,quaſi ſimilem
habes,2.q.7.c. accuſatio quoque. &.12.q.2.c.indi-
gnè.&.5.q.3.c. ex multis.In eadem,ibi,in pecunia-
26 rijs cauſis.dic,ſecundum Io.And. quòd†ēt quādoq;
in pecuniarijs non ſolum ex vrbanitate, ſed ex ne-
ceſsitate requiritur monitio,videlicet; quando dies
non eſt appoſita;quia tunc neceſſaria eſt interpella-
tio ad conſtituendum debitorem in mora, per.l.de-
bitores.C.de pign. Tu verò diſtingue ſm Inno.D.
Ant.& Io.de Imo.in.c. ſignificantes.de pig.&.D.m.
hic,ꝙ aut dies non eſt appoſita, & requiritur inter-
pellatio, vt debitor conſtituatur in mora, vt ſtatim
27 dixi.Probatur in.l.ſi ex legati.ff.de verb.oblig.Et† ſi
creditor faceret citari debitorē in iudicio ante mo-
nitionem,teneret̄ ad expenſas,& ad omne intereſſe,
quòd ſingulariter not. quod intellige illo confitente
debitum. Hęc tamen interpellatio in iudicio conſti
tuit iſtum in mora;vt ipſi confitenti debitum,poſsit
fieri præceptum de ſoluendo,ſm formam.l.debito-
ri.ff.de indi. Aut dies eſt appoſita obligationi,& ſo-
28 lutioni ab homine,vel tacitè ineſt à lege;& tunc † ſi
actor, & reus ſunt eiuſdem fori, tenetur reus offerre
ſine alia interpellatione,vt.l. magnam.C.de cōtrah.
& commit.ſtip.& dicit hic.D.m.ꝙ putat, quòd hoc
caſu reus citatus ad iudicium poſt euentum diei, te
neatur ad expenſas,& ad oē intereſſe actoris; quod
intellige,& ſi in prima citatione fuit confeſſus, quo
ad id,quod dixi in.d.c.2.ſ̄.de accuſa.in fi.Si verò ſūt
diuerſi fori,ſeu domicilij, non tenetur ire reus ad fo
rum actoris, ſed actor debet ire ad reum, & ipſum
interpellare,iuxta not.in.l.item illa in princ.ff.de cō
ſtit. pec. quod intellige, niſi aliter conuenerit inter
partes,quæ notabis perpetuò. ¶ Glo.in verſi.iudex,
colligit,contra quod opponit dupliciter; primū non
ſoluit,& ſecundum ſic.In ea.ibi,denuntiationis.dic,
29 .ſ.euangelicę,quę fit ſolùm ad pñiam.In fi.dic,idem
Vinc.& Doct. quando litigatur cum iudice ratione
ſuſpitionis,vel iuriſdictionis, vt.c.cum ſpeciali.ſ̄.de
appel.&.c.ſtatutum.ſ̄.de reſcrip. ¶ Glo.in ver.iudi-
cij formam. colligit,& declarat, qualiter iudex de-
bet formare ſenteotiam,ſecundum modum agendi.
Deinde ſignat tria contraria. primum, & vltimum
non ſoluit. de ſecundo remittit. In eadem,ibi.c.ex
parte.dic,ꝙ Papa hic ſuppleuit ex officio. Vel dic,ꝙ
ibi ſic fuerat petitum, ſecundum alios, ex quo non
apparet quid petitum eiſet. In fi.glo.dic,aduerte,vt
30 intelligas hoc vltimum contrarium; quia† ſi vēditur
res vitioſa vitio latenti contra venditorem duplex
datur actio,videlicet;redhibitoria,& quando mino-
ris. Redhibitoria facit retractare emptionem in to-
tum. Quanto minoris facit,vt reſtituatur totum il-
lud pretium, quod fuit ſolutū vltra iuſtum pretium,
attento vitio ſi appareret; Vnde in.l.bouem.alleg.in
glo.dr̄, quòd† ſi emptor egit quanto minoris, iudex
poteſt ſuper redhibitoria ſñiare, quando res vendi-
ta nihil valet;& ideò totum pretium reſtituit̄, & ſic
habet ſñia effectum redhibitorię,cum totum p̄tium
ſit ſuperfluum. Et aduerte;quia licet in.c.qualiter.2.
de accuſa.ego promiſerim me hic dicturum, quali-
ter ſententia debeat eſſe conformis libello, tamen
hic omittam ne ſim prolixior. Aduerte tamen ad
31 vnum,quia† iudex ſententiādo poteſt excedere mo-
dum petitionis, ſi ſit Papa,vel habens ſupremā po-
teſtatem

teſtatem, not. Spec. in tit.de actio. & petitio.§ ſu-
pereſt.verſic.ſed nunquid. & ſeq.& idem in arbitra-
tore, ſecundum Doct.in.c.conſtitutus.s̃.de reli.do-
mi.&.c.niſi.s̃. de præb.tradit Bar.in.l.cum Aquilia-
na.ff.de tranſactio.& D.Ant. hic.Glo.in verſi.ex offi
cio noſtro. quærit de quo officio loquitur tex. dein-
de colligit opiniouem, & ſolutionem. In fi.dic, ſed
aduerte; quia contra gloſam facit;qnia ſicut ille re-
pulſus fuit ex eo, quia præſumebatur inimicus;qnia
productus fuerat in teſtem, vel accuſauerat, vt.d.c.
32 cum P. ita videtur dicendum in † denuntiatione,
cum ex ea etiam videatur oriri inimicitia.D.Ant.
33 dicit,quòd fortè aliud eſt in denuntiatione; quia† il
la fit ad correctionem; & accuſatio ad pœnam; vn-
de regulariter prouocari non debet denuntiatus.
Sed dicit D.m. quòd hoc non conſideratur, an quis
ad inimicitiam rationabiliter fuerit motus, vel nõ;
ſed an inimicitia ſubſit, vel non,de quo in.c.repel-
lantur.&.c.meminimus.s̃.de accuſa.dixi latius; ſed
denuntiatus communiter mouetur ad inimicitiam;
igitur &c. Facit quòd not.in.c.1. de teſtib. lib.6. &
34 quòd etiam dicimus de † aduocato, & procuratore
cauſæ principalis, qui non ſunt idonei teſtes in ap-
pellatione; licet in illa non ſint aduocatus, vel pro-
curator, vt.c. fin. de teſtib. lib.6. item quia poſſent
iſti denuntiatores timere prælatum; ſi remaneret in
adminiſtratione, arg.16.q.2.c. primi. Facit quòd
not. Inno.in.c.cum I.& A.s̃. de re indic. vbi vult,
35 quòd etiam † ille qui conſpirauit in bonum contra
prælatum, non ſit idoneus teſtis;vnde potes ſoluere
aliter, ſecundum D.m.quod Papa à principio admi
ſit omnes teſtes, reſeruando diſputationem poſt pu
blicationem, ſimile in.c. præſentium.de teſti.lib.6.
ſed in fine talem exceptionem admiſit, dum admi-
ſit exceptionem inimicitiæ; & hoc etiam ſentit hic
Io.And. ¶Glo.in ver.de dilapidatione.in princip.
ſentit cõtrarium,quòd ſit dandus coadiutor, quòd
fatetur in caſu ſuo; demum format.2.q.& ſol. In ea-
dem, ibi, interim dum cognoſcitur de dilapidatio-
ne.dic,hæc glo. videtur contra tex.noſtrum; tam in
eo, quòd dicit, quòd pendente iudicio de ſuſpecto
interdicitur denuntiato poteſtas alienandi, quam
in eo, quòd dicit, ꝙ datur coadiutor;nam ibi nihil
dicitur de coadiutore,probata ſuſpicione; licet non
36 plenè. Item † antequam probetur ſuſpicio, ſaltem
per coniecturas,non dicitur, ꝙ ſuſpendatur, vel in-
terdicatur poteſtas alienãdi;ſed potes dicere,quod
fortè glo.habuit reſpectum potius ad iura,quæ alle-
gat, quam ad tex.noſtrum; quia in hoc articulo va-
rio modo loquitur,vt dicam.& ideò Doct. hic,& in
alijs locis in hoc artic.variè loquuntur.Hoſti.hic di-
37 cit, quod † ſi euidenter conſtat de ſuſpicione dila-
pidationis,vel Papæ hoc viſum fuerit ſuſpẽditur ab
38 adminiſtratione;quia†ad hoc ſufficit leuis ſuſpicio,
ſecundum Inno.ff.de ſolu.l.quòd ſi fortè. Sola tamẽ
pendentia accuſationis, vel inquiſitionis de ſuſpe-
cto,non ſufficit ſine alia probatione,vt remoueatur.
Et not.etiam hic Hoſti.quòd ad inquiſitionem pro-
ceditur per ſolam infamiam dilapidationis; licet
non ſit ſuſpectus; ſed non ad remotionem admini-
ſtrationis; & poteſt eſſe ratio,vt dicit hic Inno. quia
maior ſuſpicio requiritur, vt remoueatur ab admi-
niſtratione,quã ad inquiſitionem.Item vult Hoſti.ꝙ
39 †ſi propter adminiſtrationem impediretur inquiſi-
tio,ſuſpenditur ab adminiſtratione, & alius ſubro-
gatur.3.q.2.c.quia.arg.l. eum quem.C.de ſuſpect.tu
to.&.c.olim.s̃. de accuſ.& ita dicit intelligẽda, not.
in.c. venerabili.de offi.deleg. finaliter Hoſt. videtur
concludere, quòd ſi ſuper dilapidatione fuerint duę
inquiſitiones, vna ſummaria, in qua diſcutitur, an
ſit ſuſpectus de dilapidatione, quò cognito ſuſpen-
ditur ab adminiſtratione;& fit ſecunda inquiſitio ſu
per veritate;ideò autem prima inquiſitio fit ſumma
riè; quia timetur ne is contra quem eſt inquirendũ,
poſtea ſuper veritate corrũpat officiales, vel ſubdi-
tos;& ſi perſeuerarct,impediat inquiſitionem ſuper
veritate;& ideò ſuſpendit ab adminiſtratione, cum
apparet ſuſpect' in dicta ſummaria cognitione,arg.
40 c.quia ea.3.q.2.ſecũdum Goff.ſicut & aliàs,†quan-
doq; propter pendentiam fit ſequeſtratio poſſeſſio
nis,vt.l.impetratores.ff.de appel.2.q.6.c.quoties.Et
ſacerdos ſuſpenditur ab executione ordinis.s̃. eo.c.
accuſatum.&.c. quoties.j̃. de purg.cano.c.inter ſo-
licitudines.& ſufficit,ꝙ fiat probatio per cõiecturas
41 in hoc ſummario iudicio, vt dixi.s̃.in.9.not. & † fit
ſuſpenſio ab adminiſtratione temporalium;non aũt
à ſpiritualibus;vnde prælatus remanet,vt.d.c.vene-
rabili.& in ſpiritualibus poteſt adminiſtrare, vt ibi,
&.12.q.2.c. nobis.&.c. Volateranæ.8.q.4.c. nonne.
15.q.fin.vt lite pend.per to.ſecundũ Goff.ꝙ intelli-
git Io.And.niſi etiam timeretur de malitia,aut im-
pedimento ratione poteſtatis adminiſtrandi ſpiri-
tualia;vt quia aſtringeret canonicos, monachos,vel
alios clericos, qui veritatem ſciunt, ne deponerent
contra eum,vel alio modo corrumperet, vel minare
tur,vt.s̃. de teſti.c. tã literis.&.c.conſtitutis. in prin.
& ideò in dicto caſu poſſet ſuſpendi, & ab admini-
ſtratione ſpiritualium. Facit.c.tãta.j̃.de exceſſ.præ-
la.& maximè;quia ſi remaneret prælatus,adhuc poſ
42 ſent ſubditi iuſtè timere,cum† ipſius iudicio, & vo-
luntate poſſunt ſupprimi,& exaltari. Facit.16.q.2.
c.viſis. & quod not.in.c.olim.&.c.cum P.s̃.de accuſ.
43 †facta verò dicta inquiſitione ſummaria ſuper ſuſpi
cione, fiet inquiſitio ſuper veritate, non ſummariè;
ſed plenariè; & cum conſtiterit de dilapidatione,ex
toto remouetur ab adminiſtratione, & priuabitur
prælatura,vt.c.qualiter.2.s̃. de accuſ.non tamen re-
mouebitur ab ordine, ex quo ciuiliter agebatur. Di
cit tñ Hoſt. quòd nõ habebit ordinis executionem,
cum per ſẽtẽtiam remaneat infamatus, quòd pro-
cedit quãdo per dolum, vt hic dicit glo.& ſtatim di
cam. Itẽ, quia eius delictũ eſt effectũ notoriũ iuris,
44 vt.c.veſtra.&.c.fi.s̃.de cohabi.cle.& mulie.ſed † no-
45 toriè crĩoſus nõ celebrat,vt.c.fi.s̃.de temp.ordi. †Si
verò veritas dilapidationis nõ probaretur; tunc in-
dicetur purgatio, vt not.in.c.cum P.&.c. veniens.s̃.
de accu.& in hoc reſidet hic Io.And.&.D.Ant. Alij
volunt,ꝙ.c.vobis.&.c. Volateranæ.&.c. quia ea. ſint
hodiè correcta per iura noua.Sed aduerte; quia per
ꝓdicta non videntͬ tolli contraria. s̃.formata. Archi.
in.d.c. Volateranæ. cõcludit,ꝙ in coacta inqſitione
ſup dilapidatione interdicitͬ oĩs poteſtas alienandi,
per.c.fi.s̃. de accu. & poſtea ꝓcedit ſup ſuſpicione;
& ſi cõſtiterit de ea, datͬ coadiutor,vt not.in.c.vene
rabili.s̃.de offi.deleg. & fiet inqſitio ſuper veritate,
qua probata remouebitur in totum ab adminiſtra-

tione.Idem tamen Archi.aliter videtur loqui,& mi
nus benè,in.d.c.quia ea.& dicit D.m.hic,ꝙ etiā cō-
tra prædic. opi. Archi. facit tex.noſter, quia hic non
fuit datus coadiutor, nec á princ. interdicta pote-
ſtas alienandi. Sed aduerte, ad id quod de īterdicta
46 poteſtate alienandi dixi, nā vt noſti, feci tibi † lon-
gam differentiam, vtrum quæramus,an ſit īterdicta
poteſtas alienandi propter pendentiam iudicij, an
adminiſtrandi. & in primo caſu tenui,ꝙ ſit interdi-
cta ipſo iure, per tex.in.d.c.fi.de quo dic, vt ibi dixi.
& coniunge cum his quę ibi dicuntur.Et aduerte ad
articulum noſtrum; quia tanta varietas eſt,vt dixi,
ꝓpter tex.in hoc variè loquētes. nā tex.c.quia ea.3.
q.2.&.12.q.2.c.vobis.&.c.Volateranæ.videnī velle,
ꝙ remoueaī ab adminiſtratione temporaliū. tex. in
.c. venerabili.ſ̄.de offi. deleg. vult, ꝙ deī coadiutor.
Tex.in.c.fi.videtur velle,ꝙ interdicaī alienatio.tex.
vero noſter, ꝙ ſuſpendatur ab adminiſtratione. Vn-
de D.m.dicit,difficile eſſe poſſe reducere ad concor
diam hos tex.niſi ſuppleatur. Vnde pro concordia,
dic,propter varios modos procedendi traditos à iu
47 re,ꝙ † hæc materia eſt relinquēda arbitrio iudicis,q
arbitrabitur quam viam velit eligere, vel debeat,
vt not.in ſimili.in.c.frequentet.in fi.ſ̄.vt lite non cō
teſt. vnde conſiderata qualitate denuntiantium, &
denuntiati,ſeu inquiſiti, alijſq; circunſtantijs,quan-
doq; interdicet poteſtatem alienandi,vt factum fuit
in.d.c.fi.de accuſat.Item quandoq; ſuſpendet ab ad
miniſtratione, vt hic; quandoq; verò dabit coadiu-
torem,vt.d.c.venerabili.& de poteſtate vtriuſq;, qń
48 eſſet datus coadiutor,dic, vt p Oldra.conſi.44 † pro-
Cōis opi. bata tamē veritate dilapidationis, * communis om
nium eſt ſententia,& benè,ꝙ remoueatur ab admi-
49 niſtratione, vt.ſ̄.dictum eſt. Aduerte; quia † in hoc
crimine dilapidationis tria ſunt ſpecialia, ſecun-
dum Io.And. Primum, ꝙ abſens condemnatur etiā
lite non conteſtata, vt.l.ne diu.C. de pœnis. contra
not.ſ̄. vt lite non conteſt.per tot. Secundum,ꝙ ad-
mittitur probatio ſuſpicionis per ſolas coniecturas,
vt inquiſitus ſuſpēdatur ab adminiſtratione,vt hic,
contra tit. vt lit. pend.& contra.c. ſciant cuncti.2.q.
7.Tertium,quòd qlibet auditur accuſans;non enim
debet gaudere priuilegio,qui ſuos contubernales af
fligit,vt.l.1.C.vbi de cri.agi.op. Aduerte; quia pri-
mo ſunt admittendi illi quorum intereſt.16.q.7.c.
filijs.2.q.4.c.qua propter.12.q.2.c.non liceat. & de
hoc vltimo vide glo. in.d.c. quia ea. In eadem glo.
ibi,infamis efficitur.dic, idem dicit glo.in.d.c.quia
ea.3.q.2.& ex hoc ſequitur,quòd iſte taliter infama
tus non habeat ordinis exequutionem,vt dixi,ſecun
50 dum Hoſti.quia † infamia non ſolum impedit hono
ris acquiſitionem; ſed etiam adimit acquiſitum,
vt trad. in reg.infamibus.de reg.iur.lib.6.& ideò ea
cautela eſt,quòd iſte renuntiet ante ſententiā,prout
hic fecit iſte Abbas; &.c.ſeq. in fi. Facit quòd not.
Bar.in.l.ſi reus.ff.de procur.vbi dat conſilium,quod
51 † qui poteſt ſoluere, ſi dubitat condemnari ſenten-
tia infamante, debet prius ſoluere,vt inde abſolua-
tur.In fi.gl.dic,glo.in.d.c.quod ſicut.ſ̄.de elect.duas
52 ponit opi. quidam tenent,ꝙ † ſi prælatus promittit
ſeruare eccleſiā indemnē, euadat pęnam illi' tex.&
idem tenet glo. 12.q.2.c. apoſtolicos. & videtur te-
nere glo.17.q.4.c.1.& hanc opi.tenet Tanc.& Phil.

& Archi. in.d.c.ea,quæ.&.d.c. Volteranæ. per.c. de
Syracuſanæ.27. diſtin. Contrarium tenet Bernar.in
d.c.quòd ſicut.& Goff.hic,& Io.And.& Hoſti.& * cō Cōis opi.
muniter Moderniores.& tenet glo.in.d.c.quia ea.&
d.c.quòd ſicut.qui tex.non obſtat, quia loquitur, ꝙ
æquanimiter poteſt tolerari; & ſic procedit ex tole-
rantia,& quaſi ex quadam diſpenſatione; & ſic po-
teſt reſponderi ad.c. ſi quis qualibet.12.q.2. Non
obſt.c.de Syracuſanæ. quia ibi non apparebat de di
lapidatione; ſed timebatur futura; & ideò prouide-
tur per præſtationem cautionis ſecundum Goff. &
hoc maximè procedit in epiſcopo, qui iurauit non
alienare; quia alienando efficitur periurus, vt.c.ſu-
per.de reb.ec.non alie.&.c.2. de feu. & idem in alijs
pręlatis ita iurantibus.& pro dicta opi.facit.l.qui ea
mente.ff. de furt. &.l.1.§. ſi rem à ſeruo depoſitam.
ff.depoſiti. Item facit;quia ſiue per dolum,ſiue per
negligentiam dilapidauerit; præſtatio cautionis nō
videtur dolum,vel negligentiam remouere. Et præ-
53 dicta faciunt ad ſol.q. vtrum † emphyteuta, vel feu-
datarius qui alienauit emphyteuſim, vel feudum ir
requiſito domino, poſsit ſibi ꝓuidere ne ammittat,
redimendo emphyteuſim.Nam ſecundum primam
opi.vr̄ quòd ſic. Secundum verò ſecundā, quòd non;
pro qua eſt tex.in.c.1. qd iur.ſi poſt alien.feu. vaſal.
id recup. & tenet Bar.in.l.ſequitur.§. item labeo.ff.
54 de vſucap.¶ Glo.in verſ.indifferenter.tangit de † cō
paratione criminis ſymonię ad crimen læſæ maieſta
tis,& hæreſis.In eadem,ibi,accuſationem,dic, ꝙ ēt
quo ad prædicta in multis differūt,vt probaī hic. &
.c.ſeq.vide gl.in.d.c.ſanè.& Archi.1.q.1. In eadem,
ibi,multo fortius.dic, hæc glo.non benè dicit; quia
in hæreſi admittuntur omnes crimino ſi, & excom-
municati non habita diſtinctione, an agatur contra
regularem, vel ſecularem, an ſint alia adminicula,
vel non, vt.c.fidei.de hære.lib.6. quæ diſtinctio ha-
betur in ſymonia.Nec etiam admittendi ſunt excō-
municati ſecundum D.m. quia illi indiſtinctè repel
luntur; niſi in caſibus expreſsis in.c. decernimus.de
ſent.excom.lib.6. Nec obſt.c.eos.1.q.1.quòd vult,
55 quod † crimē ſymoniæ ſit maius hæreſi,pp quòd mo
uetur glo.noſtra; quia illud debet intelligi in ſymo-
niaco, qui credit gratiam Spiritus ſancti poſſe ven-
di,vel emi;& ſymoniam nō eſſe peccatum; nam per
hoc iſte efficitur hæreticus. Facit quòd dixi.ſ̄.ī rub.
& ita accipiendo glo.benè diceret;quia tunc magis
admitterentur propter hæreſim, quam propter ſy-
56 moniam.¶ Glo.in ver.alia pœna quærit, † quæ ſit dif
ferentia in imponenda pœna in crimine læſæ maie-
ſtatis, & crimine ſymoniæ, dic,vt in ea.In glo.ī ver.
diſtinguendum.dic,vt dixi.ſ̄.in vltimo not.¶ Extra
glo.tangit hic D.Ant. & D.m.q.quotidianam. Po-
57 ne, † epiſcopus inſtat cōtra ſubditum beneficiatum,
vt oſtendat titulum beneficij ſui, ille reſpōdet peten
do ſibi libellum offerri,cum ſit in pacifica poſſeſsio-
ne beneficij;epiſcopus replicat ſe intendere proce-
dere per viam inquiſitionis;quia beneficium eſt de-
uolutum ad eius collationem,ille triplicat, quòd ha
bet eum magis ſuſpectum; quia videtur velle proce
dere ad proprium commodum; quæritur quid iu-
ris?ſed quia nō eſt materia noſtra;dic vt per eos ibi.
& dixi in.c. qualiter.2.in.4.q.pricip.ſ̄. de accuſatio.

CAP. XXXII.

SVMMARIVM.

1 *Iura, eius eſt interpretari, cuius fuit condere.*

2 *Verbum, credimus. prolatum à legiſlatore, inducit iuris diſpoſitionem.*
Idem, de verbo videtur. nu.3. Quid autem in teſte in vtroq; remiß. ibid.

4 *Iudex in cauſa criminali multa conſiderare debet, tàm circa perſonam teſtium, quàm aliarum rerum, de quibus ibi.*

5 *Symonia dicitur hæreſis; & eſt crimen grauius cæteris.*
Et in ea dantur gradus. & nu. 20.

6 *Teſtes criminoſi, an admittatur, & habilitentur contra ſymoniacum, & nu.32.*
Et an faciant plenam fidem. nu.7.

8 *Teſtis non debet admitti ad probandum illud, quod probatum nihil prodeſt.*

9 *Differentia inter crimen ſymonia, & læſæ maieſtatis.*
Quòd intellige vt ibi.

10 *Inimicitia qualis debeat eſſe, ad hoc vt repellat quem à teſtimonio.*

11 *Actio, vt quis remoueatur à beneficio, non dicitur criminalis; ſed ciuilis. & nu.31.*

12 *Criminoſus in criminibus exceptis, etiam emendatus, nõ eſt idoneus teſtis.*

13 *Ordo iuris, in regularibus non ſolum in parte remittitur; ſed etiam fit aliqualis remiſſio iuſtitiæ.*
Et ex cauſis leuioribus ipſi regulares remouentur. num.14.

15 *Dubitans, ſententiam expectare non debet, vt ſit abſolutoria ratione ceſſionis, vel ſolutionis.*

16 *Omnes qui repelluntur in crimine ſymoniæ, non repelluntur in aliis criminibus exceptis.*

17 *Abbas dicitur habere dignitatem excellentem, licet ſecundum Inno. ſit nomen oneris, non honoris.*
Epiſcopus verò non ſolum habet dignitatem, ſed dignitatum culmen. nu.18.

19 *Aequalitas dicitur ſeruari, licet ſeruetur inæqualitas, data inæqualitate perſonarum.*

21 *Criminoſi in crimine ſymoniæ contra ſecularem, non admittuntur, niſi emendati ſint. remiſſiuè.*

22 *Conſpirantes, etiam in bonum, dicuntur inimici, remiß.*

23 *Periurus quantumcunque emendatus, non admittitur in teſtem, niſi vt ibi.*

24 *Dictio pſertim, qd importet. et nu.30. et nu.33. & vt ibi.*
Et quid in ſtatutis, maximè in exorbitantibus. nu.25.

26 *Verba ſtatutorum propriè ſunt intelligenda.*

27 *Talis admittitur contra regularẽ, qui non admitteretur cõtra ſecularem.*

28 *Impropriationes ſunt fugiendæ.*

29 *Criminoſus emendatus in quolibet crimine admittitur.*
In crimine autem ſymoniæ ſecundum Vicen. admittitur etiam perſeuerans criminoſus. nu.32.

34 *Iudex debet conſiderare per quam viam agi debeat. Et ibi, quæ attendi debeant.*

35 *Teſtes debent admitti in crimine ſymoniæ concurrentibus qualitatibus. c. per tuas. de ſymo.*
Quæ vero fides ipſis ſit adhibenda, relinquitur iudicis arbitrio. ibidem.

36 *Fine adepto ceſſat omnia ad finem facientia.*

37 *Inquiſitores, an poterint procedere cõtra Abbatem promotum ad Epiſcopatum pendente inquiſitione.*
An autem ſi eligatur ſubditus, agi debeat tanquam contra membrum, an verò tanquam contra caput. ſub nume.38.

39 *Inquiſitione impetrata contra caput, & membra; an mortuo capite poſſint canonici eligere. remiſſiuè.*

Per tuas. Hoc cap. fuit editum ad declarationem præcedẽtis. & ſic eſt glo. præcedentis. & idem intendit. Pet. & Abb. pro ſummario hic ponunt duos verſus Rodo. Hiſpani epiſcopi Paletini, videlicet, Qualiter, & qualem, per quos, quæ culpa probetur. Adde modum zeli, ſic intelligas. c. licet Hely. Diuiditur primum in duas partes. In prima, conſultatio in ſecunda, reſponſio, ibi, noueris. Quæ ſecunda ſubdiuiditur in quatuor. Prima, ponit multiplicem diſtinctionem. Secunda, illam coadaptat propoſito ſuo repetens factum, & declarans interlocutoriam præcedentis decret. ibi, hæc omnia. In tertia, reſumendo concludit, ibi, tales. In quarta recitat ceſsionem abbatis, ibi, vnde. In tex. ibi, quã-uis ad abolendam. dic, vt hic dicit glo. quia hæc decre. olim habebatur in ſecunda compilatione huius tit. in fi. in cuius decret. fine dicebatur, cum tanta ſit labes huius criminis, ſicut in canone continetur, ꝙ ad ferendum in ea teſtimonium quilibet admittatur, &c. quæ fuit Clementis. iij. & in tex. ibi, iuris rigorem. dic, ideſt aliquo proſequente inquiſitionẽ, vt. c. cum oporteat. ſ̄. de accuſa. & quòd ſequitur ſecundum temperantiam æquitatis. Intellige, nemine proſequente, ſed iudice ex puro officio procedente, ſecundum Io. And. & Hoſtien. ¶ Not. primo, quòd
1 † ad illum pertinet iurium declaratio, ad quem pertinet editio, concordat. l. fi. C. de legi. & c. fi. de con-
2 ceſſ. præb. ¶ Secundo not. ibi, credimus, ꝙ † verbum credimus, prolatum à legiſlatore, inducit iuris diſpoſitionem, vt. c. nuper. de ſen. excom. quid autem in teſte, vide quòd traditur in. l. teſtium. & l. ſola. C.
3 qui accu. non poſſ. Et † idem de verbo, videtur. quod prolatum à legiſlatore, inducit iuris diſpoſitionem, vt. c. de quarta de præſcript. & c. preterea. de appell. & c. 2. de fi. inſtru. & ibi dixi. & quid in teſte, vide in c. 1. de iudi. & c. perpendimus. de ſen. excom. & c. cũ
4 apud. de ſponſ. ¶ Tertio not. † plura, quæ in iudicio criminali ſunt per iudicem conſideranda, tam circa modum agendi, quàm circa perſonam rei, & perſonas teſtium, & atteſtationum, & aliarum probatio-
5 num, de quibus ĩ. dicam. ¶ Quarto not. ꝙ † ſymonia dicitur hæreſis, vt dixi. ſ̄. in rub. & quòd cætera crimina pro nihilo habentur in comparationem ipſius; & ad vtrunque concordat. c. pater. 1. q. 7.
6 ¶ Quinto not. ꝙ † contra ſymoniacum habilitantur teſtes criminoſi concurrentibus qualitatibus tex. noſtri. Secus ergò videtur in excommunicatis, arg. c. decernimus. de ſen. excom. lib. 6. nec ex eo quòd hic † ſunt habilitati criminoſi, intelliguntur habilitati excommunicati, cum ad habilitandum tales videatur requiri ſpecialis expreſsio, arg. c. ĩ fidei. de hære. lib 6. Facit quòd ſtatim dicam in glo. ¶ Sexto not.
7 ꝙ † licet criminoſi in crimine ſymoniæ, & per con-

ſequens,& in alijs criminibus exceptis admittantur
concurrentibus qualitatibus tex. noſtri, non tamen
admittuntur vt faciant plenam fidem, niſi coniun-
8 ctis alijs adminiculis. ¶ Septimo not.ꝙ†non debet
quis admitti ad probandum illud, quod probatum
non releuat. Probatur de uff.dele.c.cum contingat.
qui fil.ſint leg.c.peruenit.&.l.ad probationem.C.de
9 proba. ¶ Octauo not.†arg.à contrario ſenſu,quòd
cum agitur etiam de crimine ſymoniæ criminaliter
non admittuntur teſtes criminoſi;& ſic habes vnam
differentiam inter crimen læſæ maieſtatis, & ſymo-
niæ;nam in crimine læſæ maieſtatis admittũtur cri-
minoſi,etiam criminaliter, & infames, vt.c.præced.
hoc tamen intellige, niſi de ſymonia ageretur tan-
quam de hæreſi, vt dixi in.c.præced. ¶ Nono not.ꝙ
10 ad † hoc, vt inimicitia repellat teſtem,requiritur ꝙ
ſit capitalis,vt dixi in.c.repellantur.de accuſa.¶ De
11 cimo not.ꝙ† licet agatur cõtra beneficiatum de cri
mine, vt remoueatur ab adminiſtratione; non tamẽ
dicitur agi criminaliter, ſed ciuiliter; nec talis pro-
priè dicitur accuſari. Et ideò non ſequitur, agitur de
crimine, non ad commodum proprium, ſed publi-
cum, ergò dicitur agi criminaliter, qñ agitur ad pu
blicam vindictam, cum hoc ꝙ pœna veniat impo-
nenda condigna delicto. Sed priuatio beneficij non
eſt pęna condigna delicto; licet.n.tendat ad bonum
publicum, ne immeritus, & criminoſus præſit eccle-
ſiæ, non tamen dicitur quæſtio criminalis. Intellige
tamen ſm ea, quæ dixi in.c.ſuper his.ſ.de accuſ. Et
prędicta faciunt ad limitationem, & declarationem
eorum, quæ dicit Bar.in.l.Agraria.ff. de termi.amo.
12 ¶ Vndecimo not.ibi, præſertim emẽdati.arg. ꝙ†in
criminibus non exceptis, criminoſus emendat' non
eſt idoneus teſtis, de quo.j.dicam in glo.¶ Duode-
13 cimo not. ꝙ † in regularibus non ſolum in parte re-
mittitur ordo iuris, ſed etiam fit remiſsio iuſtitię ali
14 qualis; ipſi enim† ex leuioribus cauſis remouentur,
15 vt.c.qualiter.2.ſ.de accuſ. ¶ Vltimo not.† bonum
conſilium, vt quando quis dubitat, prius cedat, quã
ſententiam expectet; vt ſententia ſit abſolutoria ra-
tione ceſsionis, vel ſolutionis, vt Inſtitu.de perpe. &
temp.act.§ fi.¶ Glo.1.ponit caſum, & adaptat lite-
ram, & ponit duas lecturas ad tex. de quibus videbi
mus in verbo præſertim, in glo.admittẽdos. In fine
glo. in ver. de ſymoniaca prauitate. dic, aduerte; qa
licet Doct. tranſeant cum glo. tamen ipſa debet in-
telligi affirmatiuè; videlicet, hi qui admittuntur hic,
admittuntur etiam in alijs non exceptis, ſed nõ ne-
16 gatiuè; quia† non omnes qui repelluntur in crimine
ſymoniæ, repelluntur in alijs criminibus exceptis, vt
.c.præced.in crimine læſæ maieſtatis, & in hæreſi, &
in.c.in fidei.vnde dic, ꝙ non omnia excepta quò ad
hoc, ambulant pari paſſu; ſed vnum eſt magis priui-
legiatum alio. In glo.in ver.excellentioris, ibi, epi-
17 ſcopus regularis.dic, not. ex hac glo.ꝙ† abbas dici-
tur habere excellentem dignitatem; & dicit Inno.in
.c.tua.de æta.& quali.ꝙ eſt nomen oneris, non hono
18 ris, vide ꝙ dixi in clem.1.de reſcrip. † Epiſcopatus
verò non ſolum eſt dignitas, ſed dignitatum culmẽ,
19 vt not.glo.in.c.2.de præb.lib.6. In fi.glo.dic, ꝙ † di-
citur ſeruari ęqualitas, etiam ſi ſeruatur inęqualitas,
data inęqualitate perſonarum, qua data non dicere
tur ſeruari æqualitas, ſi non ſeruaretur inæqualitas,
ſicut data inæqualitate, non diceretur ſeruari ęquali
tas, ſi ſeruaretur inęqualitas, tradit.D.m.in.c.de mul
ta.de præbẽ.poſt B.Thom.allegat.89.diſtin. ad hæc.
In fi.glo.in verſi.minora.dic, vt hodiè, melius habet
in.c.1.de teſtib.lib.6. In fi.glo.an paria.dic, ſentit er
go glo. quòd poſſunt obijci maiora crimina in caſu
noſtro. Sed in contrarium videtur tex. noſter.&.d.c.
20 patet.1.q.fi. vbi dicitur, ꝙ † cætera crimina in com-
paratione ſymoniæ pro nihilo reputantur, &c. Sol.
Io.And.hic ſuper tex.dicit, quòd in caſu noſtro non
conſideratur hoc, an parua, vel maiora ſint; quia non
reperitur maius ſymonia; ſed tex.in hoc intendit da
re regulam generalem. Vel poteſt ſolui, quòd etiã in
ſymonia ſunt gradus, & poteſt dari maius, & minus;
vt ſi ageretur de actu ſymoniaco, quia prohibito, &
exciperetur de actu prohibito; quia ſymoniaco, ſe-
cundum not.in.c. ex parte.de oſt. deleg. & quòd di-
xi.ſ.in rub. Et dicit.D.m.ꝙ licet Doct.teneant ſim-
pliciter, ꝙ ſymonia ſit maius crimen alijs, ſi eſt pro-
hibitum, quia ſymoniacum, tamen hoc non credit
verũ, niſi ſymonia haberet in ſe hæreſim. Sed aduer-
te; quia videtur mihi, quòd iſte intellectus. D.m.nõ
poſsit ſuſtineri; nã hic tex.in caſu noſtro dicit, quòd
cętera crimina in comparatione ſymoniæ pro nihi-
lo reputantur; & loquitur de ſymonia, de qua agitur
non tanquam contra hæreticum; quia ſi tanquã con
tra hæreticum, nõ fieret iſta diſtinctio in admittẽdis
teſtibus, niſi diceres, quòd erat crimen ſapiens hęre
ſim, ſed agebatur, vt de ſymonia, non antẽ vt de hæ-
reſi. Vnde attenditur modus agendi. ¶ Glo. in verſi.
diſtinguenda. quærit de intellectu literæ, & ſoluit. &
in fi.ſol.contrarium de.c.tanta. In eadem, ibi, con-
21 tra ſecularem pręlatum. dic, vř velle glo. quòd † in
crimine ſymoniæ contra ſecularem non admittan-
tur criminoſi, niſi emendati ſint.dic, vt dicam in gl.
22 in ver.taliter. In fi.glo.conſpirationes.dic, ꝙ † etiam
conſpirantes in bonum, quia videntur inimici, non
ſunt idonei teſtes, dixi in.c. cum I.& A.de re iudi.
¶ Glo. in ver.capitales. quærit quare tex.reqrat, ꝙ
inimicitiæ ſint capitales, dic, vt dixi plenè in.c.repel
lantur.de accu. ¶ Glo.in ver.adulteri.in prin.decla-
rat.deinde quærit, & ſoluit. In fi.dic, not.benè hanc
23 glo.ex qua habes, ꝙ † ſub generali diſpoſitione, per
quam habilitantur teſtes, aliàs criminoſi, nunquam
debet admitti periurus in teſtem, niſi de eo admit-
tendo ſpecialiter caueatur. Facit.d.c. teſtimonium.
¶ Glo.in verſi. debilitarent. declarat tex. ponendo
vnum intellectum; & in fi.colligit argñ. In eadem,
ibi, licet ſit emendatus. dic, hæc glo.ſentit, ꝙ emen-
datus non probet, niſi cum alijs adminiculis, cõtra
quòd eſt tex.in.c. teſtimonium. de teſti.de quo dic,
vt dicam in glo.magna. ¶ Glo.in verſi.ex toto.pro-
ſequitur intellectum Lau. de quo in glo. præced. &
dicam in glo.magna. ¶ Glo. in ver.præſertim.ſentit
duos princip. intellectus ad tex.noſtrum.de quibus
dicã in glo.magna. & dum glo. ſtat propriè.dic, hóc
eſt comparatiuè, vt videbimus in glo.magna in opi.
24 Tancr. & Io. & ſic not. ꝙ† dictio præſertim, ponitur
propriè, quãdo ponitur comparatiuè; & ſic præſup-
ponit idem in ſenſu contrario, & in ſuo poſitiuo. Se-
cus ſi ſtat taxatiuè; qa tunc ceſſat argũ à contrario,
ꝙ qñ ſit, vide qđ dixi in clem. 1.ſ ver. reſtringim'.de
iudi. aliquid dixi in.c.ſicut olim. de accu.&.c.ſigni-
fican-

25 ficante. de appella. Et ſic not.ꝙ† in ſtatutis maximè
exorbitantibus dictio, præſertim.ponitur compara
26 tiuè,cum† verba ſtatutorum debeant intelligi pro-
priè, & non impropriè,vt.l.3.§.hæc verba.ff.de neg.
ge.&.l.qcqnid.ff. de verb.obl. ¶ Glo.magna in prin.
quærit de intellectu literæ , & ponit duas lect. vnam
Lau. & aliam Vinc. & Io. qui variant in diſtinctione
circa perſonas teſtinm ; quia ſecundũ Lau.ſoli emen
dati admittuntur, ſecundum Vin.& alios admittun
tur etiam non emendati ; & adaptat glo. verba tex.
ſecundum præfatas lect.& in verſi.ergò à contrario.
infert arg. à contrario.deinde, quia vtraque lect.di-
ſtinguit,circa conſiderandam qualitatem inqniſiti ,
27 ꝙ†talis ſit admittendus contra regularem, qui non
admittitur contra ſecularem.glo. ad hoc ſignat con
trarium de.c.in primis.2.q.1.& rñdet,ꝙ loquitur in
accuſatione. deinde glo.in ver.& ſic patet.conclndẽ
do lect. Lau. oppo.de.c.teſtimonium. quia ſi ſecun-
dum Lau. requirerentur teſtes emendati, nulla eſſet
ſpecialitas in ſymonia.glo. primo ponit vnam ſolu.
qnam reprobat.deinde opp.contra opi.Lau. de tex.
noſtro , quia ſecundum Lau.diſtinctiones,& conſi-
derationes tex.viderentur quaſi ſuperfluæ.præter il-
lam de modo agendi,& qnalitate teſtium; & acqnie
ſcit glo.obiectioni. deinde in verſ. vel dic.ponit aliã
opin. Vinc. per quam reſpondetur ad.c.teſtimoniũ.
quod loquitur in criminibus non exceptis. & emen
datis teſtibus ; hic verò in exceptis,& teſtibus nõ e-
mendatis;& ad vtranque lec.glo.adaptat tex.in ver.
præſertim. dinerſimodè exponendo ; & finaliter vi-
detur conclndere cum opi.Io.¶ In eadem,ibi,ſecun
dom alios.dic,ſcilicet, Vin.Tanc.& Io.In fi.glo.dic,
conclnſiuè habes ex glo. duas lect. Vnam, quæ fuit
Lau.quæ vult,ꝙ teſtes criminoſi admittuntur ſolum
ſi ſint emendati.hæc lect.communiter * reprobatur. Cōis op.
28 Primo,quia impropriatur dictio præſertim. &† im-
propriationes ſunt fugiendæ, vt.c.intelligentia.&.c.
præterea. de verb.ſigni.&.l. non aliter. in princ.ff.de
lega.3. Secundo, quia tex.iſte nullam ſpecialitatem
induceret in ſymonia, qni tamen videt̃ ſentire con-
trarium;& etiam.c.præced.Tertio, quia hodiè quaſi
29 de nihilo ſeruiret iſte tex.cum† in quolibet crimine
admittatur criminoſus emendatus , ſi ciuiliter agi-
tur , vt in.d.c. teſtimonium.quòd eſſet cõtra.l. quòd
Labeo.ff.de Carbo.edi.&.c.commiſſa. de elect.&.c.
ſi Papa. de prinileg.lib.6. & maximè cum hoc.c. &
præced.fuerint edita cum tanta ſolennitate. Et pre-
terea non eſſent neceſſaria alia adminicula, ſed fidẽ
per ſe facerent plenam. Sed adnerte;quia licet hę re
probationes mihi placeant,& plus placeat opi.Vin.
30 de qua ſtatim dicam;tamen † intelligendo dictionẽ
præſertim,pro tantum, poſſet reſponderi ad omnia
alia contraria, dando vnum pulcherrimum intelle-
ctum;videlicet,ꝙ agitur criminaliter; & non eſt du-
bium,ꝙ criminoſi emendati, non admittuntur.Aut
ciuiliter de crimine, ita ꝙ commodum ſit peruentu
rum ſolum ad ipſum agentem , nec aliter ſic futura
emendatio , aut priuatio eius, contra quem agitur
ratione publici intereſſe ; & hoc caſu indifferenter
31 admitttaur emendatus,vt.d.c.teſtimonium. Sed† ſi
ageretur ad alind commodum, quàm burſale; vt pu
ta,ad publicam vindictam,ſed non ad naturalẽ pœ-
nam delicti, ad aliqualem tamen pœnam,vt priua-
tionis beneficij,aut remotionis ab adminiſtratione,
tunc non admittitur regulariter emendatus ; niſi in
criminibus exceptis,vt ſymonia, & ſimi.habitis cõ-
ſiderationibus tex.noſtri. Secunda princ.lect. poſita
32 hic,fuit Vinc.Tancr.& Io.qui voluerunt, ꝙ † in crĩe
ſymoniæ admittantur teſtes criminoſi, etiam in cri
mine perſeuerãtes, cum ſit de criminibus exceptis,
dummodò conſiderentur aliæ qualitates, de quibus
in litera. Non obſt.d.c.teſtimonium, quod videtur
requirere , ꝙ ſint emendati, quia debet intelligi re-
33 gulariter;& ſecundum hunc intellectum dictio†præ
ſertim,ſtat ꝓpriè. Hoſt. hic dicit oppo. ꝙ quãquam
multa dicantur , & in plurimis iudices inſtruantur ;
hoc tamen tenendum eſt finaliter, ꝙ iſta materia ſit
arbitraria.Et ideò Papa non deſcendit hic ſpecificè
ad ſpecies ; ſed poſuit conſiderationes in genere ad
inſtructionem iudicum . Vnde vult ipſe poſt Inno.
34 ꝙ†iudex debet conſiderare, an agatur per viam de
nuntiationis,& admittũtur omnes teſtes, mulieres,
infames,& criminoſi, dummodo emendati ; & hoc
tàm ad denuntiandum,quàm ad teſtificãdum in ea.
Si verò agatur per viam inquiſitionis , & crimen ſit
exceptum,tunc etiam admittuntur mulieres, & cri
minoſi,non ſecundum iuris rigorem, ſed ſecundum
temperantiam æquitatis, quia habebit multa conſi
derare. Primo circa modnm agendi,vt facilius ad-
mittat in inquiſitione , quàm in accuſatione.Secun-
do,circa perſonam , contra quam agitur, vt facilius
admittat contra regulares,quàm cõtra ſeculares;&
faciliua ſi ſint gradus inferioris , & facilius ſi ſint in-
famati , & facilius ſi ſine ſcandalo poſſunt remone-
ri. Tertio,circa perſonas teſtium, vt facilius hone-
ſtos, quàm criminoſos;facilius emẽdatos,quàm cri
minoſos perſenerantes , & facilius qui ex zelo iuſti-
tiæ,quàm ex odio admittantur. Quarto,circa crimi
na teſtium,vt facilius admittat, ſi minora, vel paria,
quàm ſi maiora.Quinto,an ſubſint alia adminicula,
vt facilius admittat teſtes alijs adminiculis exiſten
tibus,quam ceſſantibus.Ipſe tamen Inno. cum qui-
buſdam alijs videtur recedere ab hac opinio.Hoſti.
& tenere , ꝙ in caſu noſtro, poſtqnam ins expreſsè
diſponit,quid agendum ſit, ꝙ hoc non ſit relinquen
dum arbitrio iudicis. arg.not.in.c.ſi.de tranſac. Sed
Hoſt.dicit,ꝙ licer hæc ſint expreſſa,non tamen ſunt
expreſſa ſpecificè, ſed generaliter,& hoc communi
ter * ſequuntur Doct. Sed.D.m.dicit,ꝙ opin. Inno. Cōis opi.
35 poſſet defendi , vt dicamus, quòd † in crĩe ſymoniæ
concurrentibus qualitatibus tex.noſtri; index velit,
nolit,teneatur teſtes admittere; ſed quanta fides ſit
adhibenda, hoc relinquitur arbitrio iudicis,qui hoc
colliget ex conſiderationibns tex. noſtri ; ſed ſi defi-
ceret aliquod de prædictis,non putat ipſe teſtes ad-
mittendos;quia cum hoc ſit correctiuum regulæ in-
ris communis, ſecũdum quam regulam criminoſos
non emendatus,non debet admitti,debet reſtringi,
vt in inrib.vulga.maximè,quando ſymonia eſſet ta-
liter cõmiſſa, quòd non tranſiret in hæreſim.Conclu
dit,quòd in hoc crimine ſymoniæ,& t̃ alijs exceptis
admittuntur teſtes criminoſi concurrentibus quali-
tatibns.s̃.expreſsis hic in tex. ¶ Glo.fi.format duas
qnæſtiones,& ad ſecundam arguit pro vtraque par-
te.In eadem,ibi,non habebit aliquod priuilegium.
dic de hoc, vt dixi in.c. de hoc.s̃. eod. In fine glo.
dic,

dic, ſecundum Hoſt. ꝙ hæc glo.eſt vera, cum ille eſ-
ſet paratus pœnitentiam agere; aliàs contra.2.q.1.
ſi peccauerit.&.ꝫ. de collu.c.2.& dummodò interſit
alicuius ratione expenſarum, vel fructuum, vel vt
ſciatur à quo, vel de quo ſit eccleſiæ prouidendum;
quia in his caſibus etiam poſt mortem accuſatoris
proceditur, vt.C. ſi pen.appell.per tot.&.C.ſi re⁹.vel
accu.mor. fue.per tot.&.c.1.&.2. vt lit.pen.lib.6.D.
m. dicit, ꝙ conſiderandus eſt finis agendi, cui ſi per
renuntiationē, vel ceſsionem, vel per ſimiles actus ſa
tisfactum eſt, ſufficit; nec debet iudex ſe vlterius im
36 pedire; quia † adepto fine ceſſant omnia, quæ ſunt ad
finem, vt eſt apud Philoſophos, & dixi in.c.euiden-
tia.ꝫ.de accu. Secus ſi non eſſet ſatisfactum fini agē
di; vt puta, ſi non ageretur ſimpliciter ad remotio-
nem, ſed ad pœnam etiam. Sed quæro circa prædi-
37 cta. † quid ſi pendēte inquiſitione contra Abbatem
Abbas promoueatur in Epiſcopum, an inquiſitores
poterunt procedere; & vr̄, quòd nō.3.q.2.c.fina.Pet.
& Abba. videntur tenere contrarium; quia poſ-
ſunt animaduertere vt pœnitentiam agat, nō vt ab
epiſcopatu remoueatur; & dicunt, ꝙ talis pendentē
iudicio non poterit promoueri, vt.c.tantis.81.diſt.
dic, vt dixi in.c.omnipotens.de accuſa. Sed quo ad
primum poſſet diſtingui, vt dixi in præceden.q. vi-
delicet; an ſit ſatisfactum fini agendi, vel non, &c.
38 ¶ Quid autem, ſi † pendente inquiſitione in eccleſia
promouetur ſubditus, an procedat inquiſitio con-
tra iſtum promotū, vt in membro, an in capite; dic,
vt dixi in.c.qualiter.2.in.15.q.ꝫ.de accuſa. Item tā-
39 gunt hic Doct. ſi eſt † impetrata inquiſitio, tam in ca
pite, quàm in membris, an mortuo capite, canonici
poſsint eligere. de quo dic, vt hic per eos dixi in.d.
c.qualiter.2.in.18.q.princ.

CAP. XXXIII.

S V M M A R I V M.

1 *Prælato confirmato non imputatur, ſi pro confirmatione ipſius, eo prohibente fuit data pecunia.*
2 *Monachus poteſt promoueri in rectorem eccleſiæ ſecularis. quod intellige vt ibi.*
3 *Confirmatio electi in Abbatem ſpectat ad Epiſcopum, in cuius diœceſi eſt Abbatia.*
4 *Mortuus, dicitur de medio ſublatus.*
5 *Vita noſtra dicitur medium inter cœlum, & infernum.*
6 *Monachus habetur loco filij, Abbas loco patris.*
7 *Facere dicitur, qui non facit.*
8 *Eccleſia cathedrali vacante Archiepiſcopus ſuccedit in poteſtate concedendæ adminiſtrationis prælato inferiori electo.*
9 *Verba hæc, prohibeo ſub anathematis interminatione, videntur ferre ſententiam. & nu.15.*
Et an talem ſententiam poſſit Epiſcopus reuocare. nume.17.
10 *Differentia inter tacere, & contradicere.*
11 *Symonia commiſſa à patre, vel ab alio, licet promoto ignorante, impedit adminiſtrationem.*
12 *Geſtum nomine meo me contradicente, vel ignorante poſſum habere ratum. & nu.24.*
13 *Eccleſia non iudicat de occultis.*
14 *Symoniam committens nomine alterius, puniendus eſt, & ibi ratio. & pœnæ ſymoniacorum, quæ ſint ibid.*
16 *Excommunicatio eſt iuriſdictionis.*
18 *Ignorans, nec verè, nec fictè dicitur conſentire.*
19 *Contradicens confirmandus, ſi propter pecuniam confirmatur, dicitur ſymoniacè facta confirmatio.*
20 *Ignorantia non excuſat a dimiſſione beneficij, ſi pecunia data ſit pro paruulis, vel pro ignorantibus.*
21 *Ignorans contradicens non eſt in culpa.*
22 *Contradicens expreſſè, æquiparatur illi, in cuius fraudem data fuit pecunia.*
23 *Confirmatione maius ius quæritur.*
25 *Soluens pecuniam poſt contradictionem, & ius ſibi plenè acquiſitum, non committit ſymoniam. & ibi quare.*
26 *Donationem pecuniæ ſuo nomine factam ratam habens, non dicitur committere ſymoniam.*
27 *Contradicens verberationi clerici ſuo nomine facta, & poſtea ratum habens, non eſt excommunicatus.*

1 **Sicut tuis.** † Non imputatur ele-
cto confirmato, ſi eo
prohibente pro ipſi⁹
confirmatione fuit data pecunia.h.d. Diuiditur in
duas partes. Primo, cōſultatio ponitur. ſecundo, re-
ſponſio, ibi, quamuis. Prima ſubdiuiditur in ſex, ſi-
cut ſex narrat. Primo, narrat quærentis electionem.
Secundo, ipſius adminiſtrationem, ibi, & epiſcopū.
Tertio, confirmationis derogationem, ibi, certum.
Quarto, electi inhibitionem, ibi, verum. Quinto, in-
hibitionis tranſgreſsionem, ibi, ſed quidam. Sexto,
electi confirmationem, ibi, & ſic ab epiſcopo. Se-
cunda pars principalis ſubdiuiditur in quatuor. Pri
mo, ſoluit obſtaculum. Secundo, reſpondet conſul-
tationi, ibi, taliter. Tertio, reſponſionem ſpecificat,
ibi, alioquin. Quarto, proteſtatur contra illos, ſeu
determinat cōtra illos, qui pecuniam dederunt. ibi,
2 illos autem. ¶ Not. primo arg. ꝙ † monachus poteſt
promoueri in rectorem eccleſiæ ſecularis, quòd in-
telligebant hic Vinc. Io.& Lau. quando præceſsit po
ſtulatio. Tu dic de hoc, an monachus poſsit promo-
ueri ad eccleſiā ſecularem, vt dixi in clem. 1. de ele-
ctio, & tradit. D.m.in.c. quòd Dei.ꝫ. de ſta.regula.
3 ¶ Secundo not. ꝙ † confirmatio electi in abbatē per
tinet ad Epiſcopū, in cuius diœceſis eſt abbatia.18.
4 q.2.c.1. ¶ Tertio not. ꝙ † ſublatus de medio dicitur,
qui diem ſuum clauſit extremum, vt in proœmio cle
5 men. † dicitur enim hæc vita noſtra quoddam me-
dium, quia inter cœlum, & infernum ſumus poſiti.
6 ¶ Quarto not. ꝙ † monachus habetur loco filij, &
abbas loco patris; & facit ad materiam.c.in præſen-
tia.de proba. ¶ Quinto not. ibi, verum cum hæc. ſm
7 Hoſt. ꝙ † qui non facit, dicitur facere. Probatur.ꝫ.
eo.c.nemo.36.diſtin.c.ſi.&.c.1.de vſur.lib.6. ¶ Se-
8 xto not. ꝙ † vacante eccleſia cathedrali, Archiepiſco
pus ſuccedit in poteſtate concedendæ adminiſtra-
tionis inferiori prælato electo, vt adminiſtret, non
autem confirmādi, de quo in glo.2. ¶ Septimo not.
9 ꝙ † per hæc verba prohibeo ſub anathematis inter-
minatione, videtur ferri ſententia, de quo in glo.3.
¶ Octauo not. ꝙ licet taciturnitas quandoq; habea
tur pro contradictione, tamen inſpecta veritate, lon
10 ga † eſt differentia inter tacere, & contradicere, vt in
reg. qui tacet. & in reg. is qui tacet. de reg.iur.lib.6.
11 ¶ Nono not. ꝙ † ſymonia commiſſa à patre, vel ab
alio,

alio,licet promoto ignorante,impedit adminiſtra-
12 tionem. Decimo not.quòd† geſtū nomine meo me
ignorante,vel contradicente,poſſum ratum habere.
13 Vndecimo no.quòd† eccleſia non iudicat de occul-
14 tis,concord.ſunt in glo. Vltimo not.quòd† commit-
tens ſymoniam etiā in fauorem alterius,puniendus
eſt; nam hic dicitur,quòd tales ſunt puniēdi canoni
ca pœna, quæ in his eſt depoſitionis,cum nota infa-
miæ.1.q.2.c.fi.&.§.eo.c.1. igitur &c.quòd procedit
ſecundum Io.And.poſt Hoſt.etiam ſi per inquiſitio-
nem actum eſſet , de quo in.c.quoniam.§.eo.dixi in
.c.qualiter.2.de accu.in.15.q.¶Gl.2.in ver.ad Colo
nienſem.contra oppoſitionem arguit,& fatetur op-
poſitionem;& reſpondet tex.noſtro. In eadem,ibi,
vbi de hoc.dic,& in.c.1.de inſt.lib.6. In.fi.dic,vel ſe
cundum Inno.poteſt dici,quòd eccleſia Colonienſis
contulit poteſtatē adminiſtrandi;quia habebat iuſ-
patronatus in hoc monaſterio;vnde dicebat Hoſt.ꝙ
non eſt imputandum illi,qui adminiſtrat iudicis au
ctoritate;ſed dic, quòd prædicta opi.Inno.& Hoſti.
hodiè non poteſt ſuſtineri, per.c.auaritiæ.de elect.
lib.6.¶Glo.3.in ver.anathematis.colligit,ꝙ confir-
15 matus poteſt excommunicare;deinde colligit, † an
per hæc verba, præcipio ſub interminatione anathe
matis,inducatur excōmunicatio. In eadem,ibi,con
firmatus,die nondum benedictus,ſecundum Tanc.
Sed aduerte , ſm Hoſt. quia hoc arg. non colligitur
hic;quia iſte non erat confirmatus;ſed potes dicere,
defendendo glo.quòd gl.arguit a fortiori; nam ſi ad
miniſtrator hoc poteſt;ergo fortius confirmatus, vt
.e.is cui.de elect.lib.6.& eſt clarū ,quod dicit gl.cū
16 † excommunicare ſit iuriſdictionis ; & confirmatus
poſſit exercere iuriſdictionalia,vt.c.tranſmiſſam.de
elect.lib.6.In eadē, ibi,Salonitanę.vbi habes de hoc
per glo.& Archi.& glo.in.c.2. de matri.contrac.con
tra iterdic.eccl.&.c.1.§. de ſagit. & ibi videbim' de
17 hoc. Sed quærit hic Hoſt.quid† ſi epiſcopus reuoca-
ret hanc ſententiam, vel comminationem, vtrum te
neat;& reſpondet,quòd ſic,licet hoc ſit indecens, &
iniuſtum,vt.c.cū ab eccleſiarum.&.c.ad reprimēdā.
§. de offi. ord. & ſequitur Io. And. & benè iudicio
meo.Gloſſ.in verſi.non præbere.colligit duo genera
lia de tacente, qui quandoq; videtur conſentire , &
quandoq; contradicere; & ad vtranq; opp.de regu-
la, qui tacet.in fine.& dic de hoc articulo vt traditur
in.d. regula in.6.& per Bar.in.l.quæ dotis.ff.ſol.ma-
trim.vide quę dixi,poſt D.m.in.c.nōne.de preſump.
Aduerte tamen;quia hoc.c.nō loquitur de preſente,
ſed de abſente, & ignorante;& longè diuerſa ſunt ta
18 cere, & præſens eſſe, & ignorare;nam† ille,qui igno-
rat,nec verè,nec fictè poteſt dici conſentire,aut con
tradicere. Facit.l. ſi per errorem.ff.de iur.om.iu.Gl.
in verſi. imputari. ponit lect. Vinc. diſtinguentis
inter electionem, & confirmationem. In fine dic, &
hanc opinionem.videtur ſequi hic Inno.Sed aduer-
te;quia licet hæc opinio faciat differentiam quo ad
caſum.c. noſtri inter electionem, & confirmationē ;
tamen clarè non aperit vtrum confirmatio fuerit in-
ualida propter commiſſam ſymoniam.Ioan.Phil. &
Hoſti. expreſsè volunt, ꝙlicet electio taliter facta
non valeat; tamen valet confirmatio.Goffr.verò te-
net contrarium , quòd confirmatio non teneat,cum
ſit ſymoniaca; & ad text.noſtrum dum dicit , quòd
nihil debet imputari, reſpondet, quòd debet intel-
ligi quo ad infirmandam electionem prius factā de
eo, pro qua opinione allegat Io. And. quia electus
ex confirmatione tractat de iure quæ tendo; & ideò
videtur acquiſiuiſſe ius mediante ſymonia,licet cō-
miſſa per alium. Sed pro prima opinione facit tex.
noſter , qui facit differentiam inter ignorantem , &
expreſsè contradicentem.Sed ſi opinio Goff.eſſet ve
ra, nō eſſet aliqua differētia,nec eſſet plus iuris,ī cō
tradicente,quam ignorante.Io.And.dicit,quòd pri
ma opinio habet locum in expreſsè contradicente,
opi. Goff. in ignorante. D.Ant. ſequitur opin. Goff.
19 quia† licet quis expreſsè cōtradixerit; non tñ poteſt
negari,quin cōfirmatio ſit facta per ſymoniam. Qui
dā alij volunt, quòd etiam ſi data eſſet pecunia ex-
preſſe contradicente confirmando, & etiam in frau
dem ſuam, quòd nihilominus confirmatio nō tene-
ret,& ad textum noſtrum, dum dicit,quòd nihil de
bet imputari. reſpondent.ſ.quo ad pęnam, vel facili
tatem diſpēſandi, quæ rigoroſitas non placet D.m.
& benè. Vnde tenet ipſe primam opin.volens,quòd
etiam ſi ſine fraude ſit data pecunia; dummodò cō-
tradicente confirmando non vitietur confirmatio.
Mouetur,per verſic.† quamuis.qui venit aduerſatiuè
20 ad ſequentia,qui vult† quòd quamuis pro paruulis,
vel pro ignorantibus ſit data pecunia; ignorātia nō
excuſat, quoniam tenentur dimittere beneficium ;
tamen quia longè diuerſum eſt ignorare,& expreſsè
contradicere,non debet imputari contradicenti ad
pęnam;ergò cum in præcedenti dicatur de dimiſsio
ne beneficij, & annullatione actus in ignorāte;ergò
in contradicente hoc non poteſt intelligi propter
aduerſatiuam , & ſic confirmatio tenebit;aliàs autē
iſta aduerſatiua parui eſſet effectus;cū certum ſit, ꝙ
21 etiam† ignorans non contradicens non eſt in culpa,
nec tenetur ad pœnam præter dimiſsionem benefi-
cij;&† iura debent intelligi,vt aliquem effectum ꝓ-
ducant.Nec obſt.quòd iſta dicatur ſymoniaca con-
firmatio;quia factum damnabile dantis pecuniam,
non debet præiudicare confirmato expreſsè contra
dicēti, qui fortè erat idoneus;& ſine pecunia fuiſſet
22 confirmatus. Prętereà† contradicens expreſsè vide-
tur equiparari illi, in cuius fraudem fuit data pecu-
nia;ſed ſi data eſſet pecunia per fraudem in odiū cō
firmati , talis confirmatio teneret, vt probatur in.c.
nobis.§.eod. ergò &c. Ex quibus infert D.m. poſſe
attentari , quòd etiam electio prædicto modo facta
23 non annulletur;maximè cum† maius ius quæratur per
cōfirmationem,vt not.in.c. ſuper his.de accuſ.& eſ-
ſet hoc ſatis notabile dubium ¶Glo.in verſi.cōſen-
ſeris.quærit, vtrum ſi iſte conſenſiſſet, diceretur com
miſiſſe ſymoniā;& ponit duas opinio.In eadem,ibi,
quidam dīt vt Tancr.dic,idem tenet Vinc. In eadē,
ibi.c proximo.dic,ſecundum Io.And.quòd pro, &
contra facit.c. cum quis. de ſent excom.lib.6.D.n ,
24 dicit,ꝙ aut quæritur,† vtrum de iure canonico poſ-
ſum habere ratum quod meo nomine geſtū non eſt;
& dicendū ꝙ non;ita vt ſit vera ratihabitio,& retro-
trahatur, vt.d.c. cum quis.& in reg.ratum.de re.iur.
25 lib.6. Et ex hoc infert, quòd † ſoluēs pecuniam poſt
contradictionē, & ius plenè ſibi acquiſitū ꝓpriè nō
cōmittit ſymoniā;quia aliud eſt emere,vel vēdere;&
aliud vēditioni,vel emptioni cōſentire,vt.l.aliud.ff.

dere

26 de re iudi. Vnde† ratam habens dationem pecuniæ non ſuo nomine factam, non dicetur committere ſymoniã; licet grauiter peccet, vt.d.c.cum quis.& ſubdit, ꝙ hoc caſu iſte teneretur dimittere beneficium, vel poſſet priuari habita cõſideratione ad ſymoniã prius cõmiſſam cum peccato poſtea ſubſequuto, ꝑ tex. noſtrũ.in verſ. niſi poſtea conſenſeris, quia aliàs non eſſet bona exceptio;& aduerte, quia arbitror, ꝙ D.m.intellexit, quando quis contradixit ne daretur pecunia, & quando pecunia non fuit data ſuo nomine; aliàs dictum ſuum nõ haberet dubium. Et aduerte; quia in contrarium videtur conſuluiſſe D. Ioan. de Paiare, de Senis.qui, licet quaſi ſtultus fuerit; tñ omnium ſingularium memoriam habebat, vt refert
27 Fede.de Sen.conſil.238.vbi concludit, ꝙ ſi † aliquis ſciẽs clericũ verberari ſuo noĩe, & contradicẽs, & poſtea ratũ habuit, nõ eſt excõicatus; vide D.Domini. poſt Abb.in.d.c. cũ quis.in pẽ.q.ſed nõ hẽt obſtare, quia licet non ſit excõmunicatus; tamen in caſu noſtro; quia fuit commiſſa ſymonia, & graue ſit peccatum, quod ſequitur propter ratificationem, vel conſenſum; hæc duo faciunt, vt teneatur dimittere beneficium, arg.tex. noſtri in verſi. niſi.

CAP. XXXIV.

SVMMARIVM.

1 *Clericus conferens bona ſua in eccleſia, vt in illa recipiatur in canonicum, & illa retinet pro præbenda, eſt Symoniacus. Secus ſi ſine pacto.*
2 *Preces pro obtinendo beneficio ſpirituali emiſſæ non inducunt ſymoniam,*
3 *Præbenda poteſt conſiſtere in rebus temporalibus tantũ.*
4 *Ius canoniæ eſt ius ſpirituale.*
5 *Pactio, vt detur temporale pro ſpirituali, vt cauſat ſymoniam cõuentionalem; ita mens recipiendi, vel dandi cauſat ſymoniam mentalem.*
6 *Donantes munuſcula Cardinalibus, vel alijs prælatis, & rogant pro beneficijs conſequendis, non committunt ſymoniam, ſi intentione ea nõ dant; vt per ea conſequantur beneficia.*
7 *Beneficij receptionis tempore poteſt aliquid dari non præcedente pacto.*
8 *Licita ſunt quædã ante, quæ nõ ſunt licita poſt, & ècõtra.*
9 *Intentio ſola in prohibitis inducit ſymoniam. Quod intellige vt num.10.*
11 *Differentia inter ſymoniam mentalem, & conuentionalẽ.*
12 *Dans pecuniam iudici, vel teſti, vt eum corrumpat an ſymoniam committat.*

1 Tua nos. †Si clericus cõfert bona ſua ècclesiæ, cũ pacto, vt in illa recipiatur in canonicũ, & illa retineat ſibi ꝑ præbenda; cõmittiĩ ſymonia; ſec⁹ ſi ſine pacto.h.d. Primo, deciſa conſultatio. ſecundo, rñſio. ſecunda, ibi, deuotioni. Quæ ſecũda ſubdiuidiĩ in duas partes, ſicut duo ꝓſequitur mẽbra. ſecunda, ibi, ſi verò. cui ſubmittitur
2 limitatio, ibi, licet antem.¶ Noto primo, ꝙ† preces emiſſę pro obtinendo beneficio ſpirituali non inducunt ſymoniam, de quo in glo.in verbo, rogans. Se-
3 cundo not. quòd † præbenda poteſt conſiſtere in rebus temporalibus tantum; & hæc poteſt conferri etiam layco, vt.c.cum M.de conſtit.dummodò non conferatur in titulũ; ſed in ſtipendium. Tertio nota,
4 quòd † ius canoniæ eſt ius ſpirituale;& ideò non cadit in laycum, vt.c.2.de inſtit. & ideò pro tali canonia non poſſunt dari temporalia. Vltimo nota, quòd
5 † ſicut pactio, vt detur temporale pro ſpirituali cauſat ſymoniam conuentionalem; ita & mens dãdi, vel recipiendi cauſat ſymoniam mentalem, inter q̃ longa eſt differentia, vt.ĩ.dicam latius. In ſi.gl.2.dic,& ibi vide gl.ordinariam in.d.c.tua.quæ diſtinguit; & vide.c.per inquiſitionem. de elect.& gl.2.q.1.ordinationes.&.1.q.1. quibuſdã.& dicit hic. D.m. quòd
6 iſte tex. facit pro illis, † qui donãt aliqua munuſcula Cardinalibus, vel alijs prælatis, rogãtes de aliquo beneficio conſequendo, ꝙ non committunt ſymoniã, ſi non dantur principali intentione, vt pro illis adipiſcantur ſpiritualia; quanquam ſecundario habeãt talem ſpem; quia ſecundum Inno.& Hoſt.hic vix poſsũt talia fieri ſine ſpe ſecũdaria. Facit ꝙ not.41.diſt. qui proderit.21.q.1.ſunt nonnulli.&.d.c.tuam.ſ.de ætate & quali. & ad prædicta vide Io. de Imol. in.c. ſignificatum.de præb.verſi. & ex prædictis.& ĩ verſi.
7 purè conſentiant. ¶ Glo.not.quòd† tempore receptionis poſsit aliquid dari non præcedente pacto; deinde oppo.& ſol.In eadẽ, ibi, ſed cõtra.dic,& hoc etiam tenet Laut.& videtur eſſe honeſtum ſecũdum Hoſt.In eadem, ibi, poſt modum.dic,& ibi vide. In eadem, ibi, ſed verum eſt. dic, idem Tãcr.V inc.Inno.Hoſti.& Io.And.in.c.quoniam.ĩ.eo.In eadẽ, ibi,
8 ſiue poſtea.dic, quòd† interdum licet ante, quod nõ licet poſt;& econtrà, vt.d.c.quampio.2.q.1.Gloſſ.ſi, quærit, an iſti dicantur ſymoniaci, qui intentionem habere videntur recipiendi, vel tradendi ſpiritualia pro temporalibus, & an ſit illis imponenda pęna. In eadem, ibi, ſola, intentio.dic, voluerunt quidam, ſe-
9 cundum Inno. & Hoſt. quòd† ſola intentio inducat ſymoniam in ꝓhibitis; quia ſymoniaca; in ſymonia cis verò ꝙ prohibita, volũt, quòd requiratur pactio, de quo in.c. ex parte. de offi. dele. ſed dicunt renen-
10 dum, quòd † ſola intentio nunquam inducit ſymoniam niſi mentalem, & ſeq.Io.And.& hoc etiam in-
11 tellige, vt dixi.ſ.in rub.& † eſt inter iſta, differentia; quia in conuentionali non ſufficit pœnitere, in mẽtali ſic, de quo in.c.ſi.ĩ.eo. Extra gl. quærit hic Hoſti.
12 † vtrum dans pecuniam iudici, vel teſti corrumpendo, committat ſymoniam;& concludit, quòd non; ſi cauſa eſt merè temporalis; ſi ſpiritualis committitur ſymonia; vel quaſi propter connexitatem cum ſpiritualibus, arg.c. nemo.&.c.1.&.c. cum eſſent.ſ. eo.&.ſ.de iure patr.c. de iure.&.ff.de rei vend.l.quæ religioſis.

CAP. XXXV.

SVMMARIVM.

1 *Ordinem quis non debet recipere ab eo, quem credit ſymoniacum; poteſt tamen in prius acceptis ab eo, miniſtrare.*
2 *Symoniacus non poteſt conferre ordinis executionem, eo quia eſt ſuſpenſus. & nu.13.*
3 *Nemo dat quòd non habet.*

4 Dicit

4 *Dicta aliorum vana, non debent operari, vt conſcientia in præiudicium alterius formetur. & nu. 12.*
Et quid ſi formata ſit. nu. 5.
Et quid ſit agendum, ſi deponi non poteſt. nu. 6.
Quæ ſi ſcrupuloſa ſit cum animi virtute poteſt operari bonum; Secus in vilitate animi. nu. 7.
Et vnuſquiſque poteſt conſcientiam ſuam in rebus indifferentibus ſequi. nu. 8.
Quicquid agunt homines intentio indicat omnes, quomodo intelligen. nu. 9.
10 *Gehenna quid ſit.*
Et vnde dicta. ibidem.
11 *Infernus vbi, & quotuplex.*
14 *Symoniacus in ordine, an ſit ſuſpenſus ipſo facto.*
15 *Ex ſeparatis non fit illatio.*
16 *Ordines, licet ſint plures, tamen vnum eſt ordinis ſacramentum.*
Et peccans ſymoniacè in vno omnes vulnerat. ibidem.
17 *Symoniacus in ordine conferendo, an ſit ſuſpenſus.*
Et quæ ſit ratio differentia inter recipientem, & conferentem. nu. 18.
19 *Sacramenta, quæ poſſint recipi à ſymoniaco, ſuſpenſo, excommunicato, vel depoſito. & nu. 27.*
20 *Diuina officia debent miniſtrari peccatori occulto.*
21 *Beneficium ſymoniacè acquirens, reſpectu ipſius ſuſpẽſus eſt ab omnibus ordinibus. Et Epiſcopus, qui emit epiſcopatum non poteſt ordinare; ordinatus autem ab eo non habet ordinis executionem. & quæ ſit ratio.*
22 *Ignorans, licet quando non eſt doctus, non peccet non intelligendo canonem, qui eſt de iure poſitiuo, tamen poſteaquàm fuit inſtructus per ſuperiorem, grauiter peccat, non credendo, & deponendo errorem.*
Et legem vel canonem poſitiui iuris ignorare non eſt peccatum. ſub nu. 23.
Quod intellige, vt ibi. & de ratione nu. ſeq.
25 *Nemo debet contra nimis ſcrupuloſam conſcientiam erroneã recipere ordines, nec in ſuſceptis miniſtrare. quòd intellige, vt ibi.*
26 *Multa impediunt fienda, quæ facta non frangunt.*
27 *Symoniacus, ſuſpenſus, depoſitus, & excommunicatus, æquiparantur quo ad collationem executionis ordinum.*
28 *A prælato notoriè criminoſo, an recedere liceat.*

1 Per tuas. † Non debet quis ordinẽ recipere ab eo, quem credit ſymoniacũ, ſed miniſtrare põt in illis, quos prius ab illo recepit, hoc. d.
Cõis diuiſio. ſecunda, ibi, nos igitur. ¶ Not. primo,
2 ꝙ † ſymoniacus non põt conferre ordinis executio-
3 nem; quia vr̃ ſuſpẽſus, † non enim põt dare quod nõ
habet, de hoc in glo. fi. ¶ Secũdo, colligit Holt. quin-
4 que ex tex. ¶ Primo, ꝙ † ex vanis dictis aliorũ in alterius p̃iudiciũ nõ eſt cõſcientia formãda. ¶ Secũdo,
5 ꝙ † ſi aliter eſt informata, debet ad conſiliũ p̃lati de-
6 poni. ¶ Tertio, ꝙ † ſi deponi nõ põt; quia non ſuadet
conſiliũ p̃lati, in oĩbus ſequenda eſt. ¶ Quarto, quòd
7 † animi virtus, & conſcientia ſcrupuloſa põt bona
8 opari; ſed vilitas animi non. ¶ Quinto, ꝙ † in indifferentibus, hoc eſt, in his, in quibus credere, vel non credere; agere, vel nõ agere nõ eſt peccatũ, põt quis conſcientiã ſuã variè informare, & illã ſequi, licet er-
9 roneam. Et ſm hoc intellige illud. † Quicquid agunt
hõĩes intentio indicat oẽs; & adde quæ dixi in. c. & ſi
quæſtiones. ſ. eodem. & talis, qui in talibus contra
conſcientiam agit, peccat, & ædificat ſibi ad gehæn-
10 nam, vt hic. Dicitur autem † gehenna, ſecundum Iſido. quem ſequitur Archidiaco. 4. diſtin. c. denique. locus ignis, & ſulphuris, quem appellari putat à valle idolis conſecrata, quæ eſt propè muros Hieruſalem, impleta olim cadaueribus mortuorum; quia ibi olim Hebræi filios ſuos immolabãt combuſtos, quæ vallis Genon appellatur. Vel dic ſecũdum eos, quòd dicitur à ge, quod eſt terra, & enos habitare.
11 inde gehænna habitatio terræ, quia † infernus dicitur, ſecundum aliquos, eſſe in centro terræ; & iſto modo eſt duplex, ſcilicet; ignis, & frigoris. ¶ Glo. prima colligit, arguit, & opponit. In fine dic, quòd
12 in † præiudicium alterius non debet quis de facili credere; aliàs ſecus, dic, vt dixi in. c. licet hely. ſ. eod.
13 ¶ Glo. 2. poteſt recitari in princ. per quæſt. an † ſymoniacus conferat ordinis executionem; & hoc dependet ab illo articulo, an ſymoniacus ſit ſuſpenſus ipſo facto. In fi glo. dic, pro examinatione articuli glo. & declaratione tex. noſtri, diſtingue ſecundum. D. m. quòd aut quis eſt ſymoniacus in ordine recipiendo, aut in ordine conferendo, aut in
14 beneficio. ¶ † Primo caſu, dic, quòd eſt ſuſpenſus ipſo facto, non ſolum ab ordine ſymoniacè recepto, ſed etiam ab alijs licitè receptis; & ſuſpenſus eſt ab adminiſtratione beneficiorum ſuorum. Et ſi tu diceres, quòd propter illicitè receptos, non debent
15 impediri licitè recepti, cum † ex ſeparatis non fiat
16 illatio; reſpondeo, quòd † licet ordines ſint plures, tamen vnum eſt ordinis ſacramentum, & committens ſymoniam in vno, vulnerat totum ſacramentũ. Facit. l. vulgaris. ff. de furt. canonizata. de pœnit. diſtin. 1. c. vulgaris. Et ideò ſuſpenſus eſt ab executione omniũ; & per conſequens ab adminiſtratione beneficiorum, ſecundum Inno. hic, &. c. tanta. ſ. co. Facit. 32. diſt. §. verum. &. 1. q. 1. reperiuntur. 81. diſt. c. eos. & ꝙ not. glo. in ſimili in verſi. ſuſpenſi. in clem. ſi. de pœn. Prædicta tamen limita in eo, qui committit ſymoniam; ſecus ſi ignoranter recipit ordinem, quia talis non eſt ſuſpenſus, niſi ab ordine per ſymoniam recepto. Ab alijs verò, & à beneficijs licitè receptis non eſt ſuſpenſus, vt. ſ. c. de ſymoniacè. Aduerte tamen; quia ratio præcedens videtur concludere contrarium in hoc caſu. Cogitabis. ¶ Secundo caſu, videlicet; in ſymoniaco in ordine conferendo.
17 Goffr. voluit, ꝙ † talis non ſit ſuſpenſus, nec quo ad ſe, nec quo ad alios. Et idẽ videtur tenere hic Inno. qui dicit, quòd non vr̃ ſuſpenſus, niſi per biennium;
18 ratio † differentiæ ſit inter recipiẽtem, & conferentem; quia recipiens habet ordinem vitioſum, conferens non; licet grauiter peccet indignè conferendo. Idem tamen Inno. in. c. pen. ſ. eo. tenet contrarium. Et hoc plus placet hic. D. m. qui concludit, ꝙ talis ſit ſuſpenſus ab omnibus ordinibus, per tex. iũcta glo. 1. q. 1. c. ſi qui. & per tex. noſtrum. &. 32. diſt. §. verũ.
19 & ibi glo. & ideò † à tali ſymoniaco nõ debet recipi aliquod ſacramentum, ſicut nec à ſuſpenſo, excõicato, vel depoſito; niſi baptiſmi, & corporis Chriſti, & hoc in neceſſitate tñ. vt. d. §. verum. & not. in. c. 3. de hæreti quãquam ipſis ſuſpenſis, excommunicatis, & depoſitis ſacramenta petentibus dari debeant, de cõſc. diſt. 2. non ꝓhibeat. &. 1. q. 1. c. Chriſtus. qa nec
in pu-

in publico ſunt vitandi,vt traditur.j̃. de ſen.excom.
cum nõ ab homine.&.s̃.de off.ord.ſi ſacerdos.imò,
20 ſecundum Inno.†etiam peccatori occulto,quamuis
excommunicato, teneremur miniſtrare dinina offi-
cia, ſicut alijs, vt not.in.d.c.ſi ſacerdos.&.c. omnis.
§.caueat.j̃. de pœni.& remiſ.dc qno dic,vt in dictis
iuribns.¶ Tertio,& vltimo caſu,quando quis eſt ſy-
moniacus in beneficio, diſtingue,ꝙ aut eſt notori⁹;
& eſt ſuſpenſus ipſo iure, vt not.in.d.§.verum.Inno.
hic,&.s̃.c.tanta. dicit, ꝙ aut eſt occultus,& tunc nõ
eſt ſuſpenſus ipſo iure, arg.1.q.3.c.1.&.2.Subdit tñ
21 Inno.ꝙ†reſpectu beneficij,ꝙ quis ſymoniacè acqui
ſiuit, ſuſpẽſus eſt ab omnibus ordinibus. Ex quo in-
fert,ꝙ† ille,qui emit epiſcopatum, non poteſt ordi-
nare, licet non emerit ordinem. Et ideò ordinatus
ab eo, nõ habet ordinis executionem; quia collatio
procedit ab illa emptione beneficij.1.q.3.§.ea quæ.
Ex quibus infertur ad intellectnm, & declarationẽ
tex.noſtri,& glo.ꝙ poteſt intelligi, ꝙ iſte monachns
errabat in iure,ex eo,quia credebat ſymoniacum oc
cultum in beneficio, ad conferehdnm ordinem eſſe
ſuſpẽſum;& ideò Papa dicit hunc eſſe in errore. Sed
22 hoc non placet Inno. quia † licet antequàm qnis ſit
doctus non peccet, vbi non benè intelligit canonẽ,
qui eſt de iure poſitiuo, tamen poſtq̃ inſtructus eſt
per ſuperiorẽ,grauiter peccat, non credendo,& de-
ponendo errorem.18.diſt.c.nulli. Et not.ſing.hoc di
23 ctum Inno.qnòd quotidiè allegat,qnòd†malè intel
ligere legem, vel canonem iuris poſitini,non eſt pec
catũ,quod intellige, niſi propter hoc committat ali
24 quod delictum;quia†ignorantia non excuſat in de-
lictis,de pęnit.diſt.2.c.ſciendũ.&.j̃.eo.c.per tuas.&
vide Old.conſi.76.Secũdo modo põt intelligi,quòd
iſte errabat in facto; quia credebat ex aliqua p̃ſum-
ptione illum epm̃ ſymoniacnm in ordine. Vnde vr̃,
qnòd cũ de hoc non eſſet certus,nõ habebat cõſcien
25 tiã nimis ſcrupuloſam. Nec obſtat ſm̃ Inno.ꝙ† ſicut
iſte non debebat contra conſcientiã erroneã, nimis
ſcrupuloſam ordines recipere; ita nec debebat in ſu
ſceptis miniſtrare,cuins contrariũ hic innuit;q̃a re-
ſpondet, ꝙ ordines ſuſcipere eſt liberũ;ſed in ſuſce-
ptis miniſtrare eſt neceſſariũ,vt.c.q̃rit.de æta.& qua
li. Et ideò iſte monachus quò ad ſuſceptos, debuit
conſcientiã informare ſm̃ ius,ſed in ſuſcipiẽdis non
debuit cõpelli. Præterea ſm̃ Hoſti.facilius frangitur
26 conſciẽtia in ſuſceptis,quàm in ſuſcipiẽdis;q̃a†mnl
ta impediũt fienda, &c.vt.c.quemadmodũ.de iure-
iur.Vel tertio dic,ſm̃ Inno. ꝙ Papa cũ iſto diſpenſa-
uit in ſuſceptis, quia ignoranter ſuſcepit, vt.d.c.ſi q
à ſymoniacis.1.q.1.hoc vr̃ ſenſiſſe glo.magna in ſi. q̃
ex prędictis declarat;nã in caſibus,in qnib⁹ recipiẽs
ſciret ordinatorẽ ſymoniacũ,procedit deciſio glo.in
ver. & not.in caſu verò quo ignoret, ſecus eſt,vel de
iure,vel ex diſpenſatione, vt dixi.Sed ſi dubitaret il-
lum ſymoniacum,nõ debet recipere ordines,vt hic;
& ſic recipiens non habet executionem per tex. no-
27 ſtrum;& † quæ dicta ſunt de ſymoniaco, dicit Inno.
p̃cedere in ſuſpenſo,depoſito,& excommunicato;
vnde vult, ꝙ iſti quantumcunque occulti non confe-
rant executionem ordinum, nec ab eis ſint recipien
da ſacramẽta,excepto baptiſmo,& corpore Chriſti,
in caſu de quo.s̃.dixi. Et ex prædictis deciditur alia
28 q quam tangunt Doct.videlicet;†vtrum liceat rece-
dere à prælato nototiè crimino ſo, qui concludunt,
quòd ſic,ſi eſt notorius fornicator, vel ſymoniac⁹ in
ordine, vt.d.§. verum.& idẽ dicit hic Inno.in quoli-
bet peccato, qnod impediat ordinis executionem
poſt peractam pœnitentiam, vt homicidio,& ſimil.
de quibus in.c.niſi.s̃.de tennn.& de hoc dic,vt tradi
tur in.c.cum non liceat. de præſcrip.

CAP. XXXVI.

SVMMARIVM.

1 *Pro chriſmate, vel eccleſiarum inueſtitura nil exigi debet, nec conſuetudo, aut variatio excuſat. & ibi ratio pulchrè.nu.4.*
2 *Peccatum vnum aliud generat.*
3 *Variatio temporis in ſoluendo pecuniam pro re ſpirituali, non tollit ſymoniam, licet ſit diſtincta.*
5 *Nominibus non eſt curandum, vbi conſtat de intentione, & qualitate contractus.*
6 *Venditio fortius declaratur per dationem prætij præcedẽtem traditionem rei, quàm contra. & ratio ibi ſcitè.*
7 *Gratia gratis concedi debet.*
8 *Subditorum culpa redundat in pœnam prælatorum, non corrigentium.*
9 *Archiepiſcopus ſuffraganeorum ſuorum exceſſus corrigere poteſt; & etiam officialium eorundem.ibid.*
10 *Archiepiſcopus prauam conſuetudinem prouinciæ ſuæ tollere poteſt.*
11 *Inueſtitura in beneficio ad Archidiaconum pertinet; & quomodo hoc procedat.*
12 *Pecuniæ, & rei cuiuſque temporalis pro re ſpirituali traditio, ſymoniam inducit.*
13 *Venditor poteſt cauere de re tradenda, ſi prætium ſoluatur ſibi intra certum tempus.*

1 In tantum. † Pro chriſmate,vel
eccleſiarũ inueſtitu
ra nihil exigi debet,
nec excuſat conſuetudo, aut nominis variatio.h.d.
Primo,deciſnm proęmiũ.ſecundo, narrat factũ,ibi,
ſanè.tertio, prouidet circa duo.ibi,cum verò.& ſe-
2 cundum,ibi,prauam etiam illam.¶ Not.primo,†ꝙ
peccatum vnum facit oriri alia peccata; quoniam
peccata de facili inducunt peccatorem ad peccan-
dum;& ratio eſt,quia peccatnm diuidit nos à gratia
Dei.11.q.3.c.illnd.&.c.audi denique.& ſic† Angel⁹
bonns minns poteſt in peccatore, & malus plus po-
3 teſt.¶ Secundo not.ꝙ † variatio temporis in ſoluen-
do pecuniam pro re ſpiritnali, nõ tollit ſymoniam;
licet enim ſit diſtinctio, & ſeparatio in tẽpore;qnia
tamen connexa eſt fini ſpiritualitatis habendæ,dici
4 tur committi ſymonia. ¶ Tertio not.ꝙ†mutatio no
minis non excuſat contractum; aliàs illicitum;quia
5 non † eſt curãdum de nominibus,vbi conſtat de in-
tentione, & natura contractus, ſeu finali effectu,ad
quem partes intendunt, dixi in.c.ea quæ.s̃.eo. Facit
6 .C.plus val.quod agit.per tot. ¶ Quarto not.†quòd
fortius declaratur venditio per dationem prętij præ
cedẽtem traditionem rei,quàm contra. Et,ideò eſt,
qnia prętij traditio videtur habere ſe quaſi ad ſolã
vẽditionem;ſed traditio rei põt ſe habere ad plures
alios

alios contractus,vt donationis,permutationis;& ſi-
7 mil. ¶ Quinto not.ꝙ† gratia gratis cõcedi debet.1.
8 q.1.c.1. ¶ Sexto not.ꝙ† culpa ſubditorũ redũdat in
pœnã p̃latorum non corrigentiũ,vt dixi in.c.licet he
9 ly.s̃.eo.¶ Septimo not.ſingulariter,quòd† Archiepi
ſcopus poteſt corrigere exceſſus ſuffraganeorũ ſuo-
rum, de quo in.c. vt litigantes. de off. ordi.lib.6. &
etiam officialium ſuffraganeorum, quòd intelligit
Goff. not. propter neglig?tiam ſuffraganeorum, vel
propter connexitatem. Hoſt. verò dicit hoc proce-
dere, in quantum ipſi officiales delinquerent, vt of-
ficiales; aliàs ſecus, vt.c.1.de off.vica.lib.6.in glo.3.
quòd facit ad materiam ſyndicatus officialium, vt
† poteſtas non teneatur pro familia ſua, niſi delin-
quant circa officia commiſſa, vide Bal.in.l.2.§. pro-
ficiſci. de off.proconſul.in.2.q. ¶ Octauo not.quòd
10 † Archiepiſcopus poteſt tollere prauam conſuetu-
dinem prouinciæ ſuæ, vt.c. ex frequentibus.s̃.de in-
ſtitu.Nec obſtat, quòd ipſe non habeat iuriſdictio-
nem in ſubditos ſuffraganeorum, vt.c.paſtoralis. de
off.ord. quia licet hoc ſit verum; tamen ideò poteſt
tollere dictam conſuetudinem, quia concernit pro-
uinciam. Item quia ſi eſt praua, videtur delictum no
torium;& ſic poteſt corrigere, vt.c.Romana.§.noto
11 ria.de cenſi.lib.6. ¶ Nono not.quòd† inueſtitura in
bñficio pertinet ad Archidiaconum, quòd intellige
de inueſtitura facti,non iuris, vt.c.ad hoc.de off.ar-
12 chid. ¶ Decimo not.quòd† non ſolũ datio pecuniæ
numeratæ pro re ſpirituali, inducit ſymoniam; ſed
etiam traditio cuiuſcunque rei temporalis. In gl.3.
ibi,nõ prodeſt.dic, quòd aliquãdo prodeſt ſecundũ
Goffre. vt.c.tua.de ſponſa. Item prodeſt ſecundum
not.in.c. gemma. de ſponſa.&.l.mulier.cum.l.fin. &
quòd ibi dicit Bal.C.de ſponſ.In eadem,ibi,in frau-
dem.dic de hoc,vt in.c.dilecti. de arbit. In fi.glo.4.
13 dic,vel ſecundum Hoſt. ꝙ† poterit cauere venditor
de re tradẽda,ſi pretium ſoluatur ſibi intra certum
tempus.ff. de ædil. edic.l.ædiles.§.fina.cum.l.ſeq.&
.l.ſi traditio.de actio.empti.

CAP. XXXVII.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus in ſubdiaconum, qui præſentatori ſuo promiſerat nil ab eo petiturum, non poteſt in ſuſcepto ordine abſque diſpenſatione miniſtrare, nec ad ſuperiores ordines tolli, licet crediderit ſe non peccare.*
2 *Ad ſubdiaconatus ordinẽ quis ſine titulo non poteſt promoueri.*
3 *Expoſitio ad.c.epiſcopus.de præben.*
4 *Clerici debent habere tantum, quantum ad vitæ ſuſtentationem ſufficit, non autem tanta portio, vt videatur facta diuiſio beneficij.*
5 *Limitatio ad.c.conquerente.de cle.non reſid.*
6 *Symonia ita committitur ex datione temporalis pro ſpirituali, quemadmodum ex remiſſione temporalis, quòd debetur.*
7 *Remittere, eſt donare.*
8 *Iuris ignorantia non excuſat à delictis. Quòd intellige, vt ibi.*
9 *Symonia commiſſa circa aliquid ordini connexum, quid operetur.*
10 *Iura ſcire regulariter, quilibet præſumitur.*
11 *Naturali motu vnuſquiſque ſcire deſiderat.*
12 *Epiſcopus poteſt diſpenſare, vbi diſpenſatio non reſeruatur Papæ.*
13 *Symoniacus in ordine eſt ſuſpenſus ſolum ab illo ordine, in quo ſymoniacè receptus eſt, ſecundum tex.in.c. per tuas. de ſymo.licet regulariter ſit ſuſpenſus ab omnibus.*
14 *Munus, vnde dicatur.*

1 Per tuas. † Ordinatus in ſubdiaconum, qui prius præſentatori ſuo p̃miſit, quod nil
ab eo peteret, in ſuſcepto ordine miniſtrare, vel ad
ſuperiores ordines aſcendere, ſine diſpenſatione nõ
põt,ẽt ſi peccare nõ crediderit.h.d.ſecũda,ibi, nos.
2 ¶ Not.primo,ꝙ† ẽt ad ordinem ſubdiaconatus non
eſt quis promouendus ſine titulo;& ideò tali ordina
to tenetur Epẽs prouidere ſm formã.c. epiſcopus.&
.c.cum ſm.de præben.¶ Secundo not.ſm Io.And.ꝙ
3 non† ſolum abbates,& inferiores prælati, ſed etiam
rectores eccleſiarum poſſunt ordinandis conſtitue-
re beneficium in eccleſijs eorum,& ad eccleſias illas
præſentare quaſi patroni, etiam ſi illæ eccleſiæ ſunt
patronatæ. Per hoc tamen non præiudicatur patro-
nis, vt.c.pen.de iure patro. & ſic habes vnam decla-
rationem ad.c.epiſcopus,de præben.vbi dr̃,quòd qs
non poteſt ordinari ſine titulo beneficij, quia intel-
ligitur proprio, vel alterius;& ex hac tituli conſtitu-
tione conſequit̃, vt debeat habere neceſſaria ad ſu-
ſtentationem, quaſi cenſeatur conſtitutum benefi-
4 ciũ in redditibus illius eccleſiæ. Et not.quòd† debet
habere tm̃,quòd vitæ ſufficiat;non autem debet ha-
bere tantã portionem, vt videatur facta diuiſio be-
neficij,per.c.maioribus.&.c.tuæ.de præben.Facit.c.
propoſuit. de fi. præsby. & ſi facultates non ſuffice-
rent vtrique, vel talis non reſideret, poſſet priuari il-
5 lo titulo,per.c.conquerente.de cler.non reſid. † Vel
dic ſecundum Io.And. quòd illud.c.non loquitur in
præſentantibus,quia eſt quid illis imputetur;ſed lo-
quitur in ſucceſſore præſentantis, qui non fuit in cul
pa aliqua; & ſic habes vnam bonam limitationem
6 ad.d.c.conquærente. ¶ Tertio not.ꝙ† ſicut ex datio
ne temporalis pro ſpirituali committitur ſymonia,
7 ita ex remiſsione temporalis, quod deberetur,† qa
remittere eſt donare, vt.c.veniens.de teſtib.In mul-
tis enim prohibetur remiſsio, & non donatio, vt.c.
ſtatutum. de reſcrip.lib.6. not. in reg. peccatum.de
8 reg.iur.lib.6. ¶ Quarto not.ꝙ† iuris ignorantia non
excuſat à delictis, quòd intellige, ſi ſunt delicta iu-
ris naturalis;ſecus ſi iuris poſitiui,& eſt talis, in quo
admitteretur ignorantia iuris; † minus tamen pec-
cat, qui peccat per ignorantiam, quàm qui peccat p
dolum,de pœniten.diſt.2.ſciendum. ¶ Vltimo not.
9 ꝙ† ſymonia commiſſa circa aliquid connexum or-
dini in promotione ordinis, non ſolum operatur
quo ad ipſum connexum, ſed etiam quo ad ipſum
ordinem;& ſic not.iſtum tex.qui videtur facere con
tra id, quod dicit.D.m.in.c.inquiſitionis.in prin.de
accuſa. ſed hic recipiebatur beneficium, & ordo ſi-
mul,& vnum connexum ad alterum. Sed.D.m. lo-
quitur quando prius recepiſſet ordinem, & poſtea
beneficium. In fi.glo.1.dic,& ratio poteſt eſſe du-
10 plex. primo, quia† regulariter quilibet præſumitur
ſcire

ſcire iura.ſecundo, & ſi in veritate ignoret,debet ab
11 alijs quærere, vt dicit glo. ex † naturali enim motu
quilibet ſcire deſiderat, vt Philoſ.in princ.Metha.&
Bal.in.l.iuris.C. qui admit. ad bon.poſſ. vide tamen
Bar. qui aliter videtur velle in ſimili.in.l. bonorum.
C.eo.tit. vel dic, & melius, vt dixi in quarto notab.
¶Glo.2.allegat,colligit,opponit, & ſoluit;& finaliter
format duas.qq. & remittit. In fi.dic, ſecundum
Inno.ꝙ ſolus Papa poſsit cum iſto diſpenſare, & ſequitur
hic D.Ant. & Doct. * communiter, D.m.hic
tenet, quòd etiã Epiſcopus poſsit,per not.in.c.cum
12 dilectus.de tempo.ordi.vbi probatur,ꝙ† Epiſcopus
poteſt diſpenſare,vbi diſpenſatio non reſeruatur Papæ.
Facit.ſ.eo.c.nobis.&.j. de ſent.excom.c.nuper.
Nec obſt.ſecundum cũ, quòd per illa iura cauet. ꝙ
ſolus Papa diſpenſat in ordine, de quo dixi.ſ.c. de
ſymoniacè. Nam hic non committitur ſymonia ꝓpriè
in ordine, quia præſentatori nil acquiritur, &
præſentato nil deperit; quia ſi nõ fuiſſet præſentatus,
nullum ius habuiſſet aduerſus præſentatorẽ.Et ideò
non mirum,ſi cum iſto mitius agitur.* Facit.c.pen.
13 j.eo.& ex hoc ſequit arg.tex.noſtri.† quare iſte ſymoniacus
in ordine non eſt ſuſpenſus, niſi ab illo ordine,
in quo ſymoniacè eſt recept⁹,& nõ ab alijs, licet
regulariter ſymoniacus in ordine ſit ſuſpẽſus ab omnibus,
vt dixi in.c.p tuas.2.ſ.eo.¶Glo.3.ſup verbo mi
niſtrare,fortificat tex.triplici ex cauſa. In fi.dic, ſed
vẽ,ꝙ nulla interuenerit ſymonia, qa non minus ab
obſequio, quia hic nullũ fuit impenſum beneficium
indebitè;nec minus à lingua,vt ſordide præces,cum
14 iuſtas iſte emiſerit,nec† munus à manu,cum nihil tẽporale
tradiderit, nec aliquam remiſit obligationẽ
de præſenti. Sol.licet de præſenti non eſſet orta obligatio,
tamen immediatè poſt præſentationẽ debebat
oriri,quia præſentator tenebatur ad ſuſtẽtationem
de fructibus beneficij.Vnde iſte ordinandus vẽ
remittere,vt recipiat ſpirituale pro temporali,& talis
remiſsio ſapit ſymoniam, quia ſapit donationẽ,
vt dixi in notab.ſ. allegatis.

CAP. XXXVIII.

SVMMARIVM.

1 *Symoniam committit, qui pro vicariatu, vel pro habenda alia adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum pecuniam dat.*
Et tam dantes, quàm recipientes, ſunt ab illa eccleſia eijciendi.
2 *Symoniam committens dicitur inferre contumeliam, ſeu iniuriam, ob quam commiſit ſymoniam.*
3 *Symonia non ſolum committitur in beneficio ſpirituali obtinendo, ſed etiam in qualibet adminiſtratione eccleſiarum.*
4 *Adminiſtrationis appellatione, quid comprehendatur.*
5 *Quæ ſint incorporalia ex ſpiritualibus.*
Quæ corporalia. nu.ſeq.
Quæ ſpiritualia per cauſam. nu.7.
Quæ propter ſtatum. nu.8.
Quæ ratione dependentiæ. nu.ſeq.
Et quæ ratione officij. nu.10.
Et quæ ratione connexitatis. nu.13,
Et quæ ratione vſus. nu.14.& .15.
11 *Campanas pulſare non eſt officium ordinis. Ideò poteſt accipi pecunia pro earum pulſatione.*
12 *Symoniacum non eſt pecuniam dare pro Gaſtaldaria, licet ſit turpe.*
16 *Symonia, an committatur pro benedictione calicis, & veſtium.*
17 *Perſeuerantia voluntatis efficit peccatum.*
18 *Primi motus non ſunt in poteſtate noſtra.*
19 *Symonia pacto interueniente dicitur conuentionalis, ſine pacto mentalis, quæ eſt minus deteſtabilis.*
Et vna tollitur per pœnitentiam, altera verò nequaquã. nu.20.

1 Conſulere. † Symoniam cõmittunt, qui pro vicariatu, vel pro
habenda alia adminiſtratione rerũ eccleſiaſticarum
pecuniam dãt, & tam dantes, q̃ recipientes ſunt ab
2 illa eccleſia eijciẽdi.h.d.¶ Not. primo,quòd† cõmittens
ſymoniam, dicitur inferre contumeliam, ſeu
iniuriam, ob quam commiſit ſymoniam.dixi.ſ.eo.
c.de hoc. Facit.j.eod.c. audiuimus. ¶ Vltimo not.
3 quòd † ſymonia non ſolũ committitur in beneficio
ſpirituali obtinendo, ſed etiam in qualibet adminiſtratione
eccleſiarum, pro talibus tamen dare pecuniam
dicitur ſymoniacum, quia prohibitum,de his
4 latius in glo.1.¶ Glo.1.quærit, quid† comprehendatur
hic appellatione adminiſtrationis.In fi.dic, pro
intellectu glo. & tex.noſtri, & multorum,diſtingue
ſecundum Io. And. ꝙ quædam ſunt ſpiritualia, ſm
veram eſſentiam. Horum autem quædam incorporalia,
5 quædam corporalia.† Incorporalia nullo modo
poſſunt emi, aut vendi etiam de facto; quia non
cadunt ſub prætio, vel extimatione, vt ſunt dona, &
virtutes Dei, & de his.1.q.1.c.1.&.c.iudices.&.3.q.
6 ſaluator.† Corporalia verò, qualia ſunt reliquiæ ſanctorum
de facto vendi poſſunt, ſed non ſine peccato,
vel vitio ſymoniæ.ſ. de reliq. & vene.ſanc.c.2.&
7 not.1.q.1.qui ſtudet. † Quædam verò ſunt ſpiritualia
per cauſam, vt ſunt ſacramenta ſtrictè, vel largè
ſumpta, quæ ſunt cauſa gratiæ. Hæc de facto cadunt
ſub prætio, in quantum corporalia ſint, ſed non ſine
ſymonia, vt.c.ſeq &.1.q.1.dictum.&.ſ.eod.c.non ſa
8 tis.&.c.cum in eccleſiæ. † Quædam ſunt ſpiritualia
propter ſtatum, vt eſt religio,& de iſtis dicendum;
vt.ſ.eo.c. veniens.&.c. de regularibus.&.c.dilectus.
9 &.j.eo.c. quoniam. † Quædam ſunt ſpiritualia, &
dependent à poteſtate ſpirituali;& de his in.c.ad au
10 res.ſ.eo.&.c.audiuimus.j.eo.† Quædam ſunt ſpiritualia
ratione officij eccleſiaſtici, vt hic, &.ſ.eod.c.
ad noſtram.& etiam non poteſt interuenire aliqua
venditio. Vnde quicquid competit clerico, vel ratione
ordinis, vt pulſare campanas, claudere hoſtia
eccleſiæ, vel ſimil. Vel ſi eſt adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum
vendi non poteſt, quia talia habent
dependentiam à ſpiritualibus, vt hic, & in iuribus
allegatis in glo.Et not.glo.j.15.q.2.c.1. ¶Sed aduerte,
quia licet Docto.in hoc ſimpliciter hic tranſeant,
tamen Hug.1.q.1. in princ.& Archid.ibi,vo
11 lunt,ꝙ† pulſare campanas non ſit officium ordinis,
& ideò poteſt recipi ſalarium pro pulſatione campanarum.
Vide not.p glo.in ver. iudicem.in.d.c.ſaluator.

natator.&.1.q.1. ſi quis eṗs.Inno.in.c.1.j.ne pṫæl.vic.
12 ſuas.vbi dicit,ꝙ† dare pecuniā ꝓ gaſtaldaria nō eſt
ſymoniacū,licet ſit turpe lucrū,& turpis quæſt᷑.Sed
potes dicere,ꝙ inquantum iſta ſunt merè tpalia, &
poſſunt cōmitti merè laicis,nō cōmittitur ſymonia;
ſed inquantū conceduntr rōne ordinis, ita ꝙ nō hñti
ordinē nō cōpeteret illud officiū,tunc committit̄ ſy
monia. Vel dici poſſet, ꝙ q̄uis iſta non ſint ſpūalia,
vel annexa ſpūalibus; tñ quia concernūt adminiſtra
tionē eccleſiaſticarū; & ſic quaſi ſpūalia dūr ratione
adminiſtrationis, vel officij, dr̄ committi ſymonia;
13 & ita debet intelligi glo.† Quædam aūt ſpūalia, qa
ſunt annexa, vel dependentia in ſpūalibus, vt pṫæbē
14 da,beneficiū,& ius decimarū.¶ † Quædam verò ſpi
ritualia quæ ſunt annexa, & deputata ad vſum ſpūa
liū,vt vaſa ſacra, veſtes ſacerdotales, & ſimil. Et hæc
vendi non poſſunt;vt.c.ad hæc.de relig.domi.de cō-
15 ſec.diſt.1.c.ligna.&.c.veſtimenta.† Idem dicendum
de iure patronatus,quod eſt cōnexum ſpūalitati;qa
non pōt vendi,nec emi,vt.c.mater.de iure pat.tran-
ſit tñ cum vniuerſitate ſeculari, vt.c. ex literis. de iu.
pat.Et not.ſingulariter prædicta,quę ſequunt̄ cōiter
16 Doct.* Et ex prædictis deciditur quæſtio,† an ꝓ ca-
lice, & veſtibus benedicendis ſi recipitur pecunia ;
committatur ſymonia, quidam,ꝙ non;quia non re-
peritur prohibitum. Contrarium tenet Goſ.in ſum.
eo.tit.ver.nunquid ſymonia.in.c. ad noſtram.s̄.eod.
¶ Glo. noſtra colligit argm̄,ꝙ declarat,qualiter in-
telligendum ſit.In eadem,ibi,licet aliàs peccet,dic,
17 hoc verum , † ſi in voluntate pſeuerauit; ſecus ſi fuit
primus motus voluntatis, quem ſubito compreſſit;
18 quia † primi motus non ſunt in poteſtate nr̄a;& ideò
non imputantur ad peccatum; de pœnit.diſt.1.c.co
gitationis. In eadem,ibi,proceſſum fuit ad actum,
19 dic,& ſi † interuenit pactū,eſt conuentionalis,ſi ſine
20 pacto,ex intentione dicitur † mentalis ſymonia,quæ
minus eſt deteſtabilis; quod patet;quia prima non
tollitur per pœnitentiam ; ſecunda ſic, vt.s̄.

C A P. X X X I X.

S V M M A R I V M.

1 *Symoniacum eſt aliquid pro conſecratione Epiſcoporum, benedictionibus Abbatum, ordinationibus clericorum accipere;nec excuſat conſuetudo.*
2 *Columbas vendere in templo, ſignificat gratiam Spiritus ſancti vendere.*
3 *Christi miraculum, vendentes in templo eijciendi,fuit maius reſurrectione Lazari,Cæci illuminatione, & alijs miraculis.*
4 *Epiſcopus dicitur conſecrari,Abbas benedici,clericus verò ordinari.*
5 *Et dicitur ordinari etiam Epiſcopus. & ibi quare.nu.5.*
6 *Et in quo differat ordo presbyteralis ab Epiſcopali. nu.ſeq. remiſſiuè.*
7 *Pecunia quemadmodum non poteſt recipi pro collatione ordinis quando confertur, ita nec poſtquā collatus eſt; nec conſuetudo in contrarium excuſat.*
8 *Cenſus poteſt portari ex conſuetudine Epiſcopo tempore chriſmatis.*
9 *Conſuetudo laudabilis, ꝙ ordinandus aliquid daret ordinatori pro ſuſtentatione pauperum , vel quid ſimile, debet attendi,licet in ordinatione nil poſſit exigi.*
10 *Symonia vocatur hæreſis Neophita.*
11 *Expenſæ factæ ab Epiſcopo pro electione confirmanda, poſſunt peti.*

1 Sicut. † Symoniacum eſt aliquid pro con-
ſecratione Eṗorum,benedictioni-
bus Abbatum,ordinationibus cle
ricorū accipere,nec excuſat cōſuetudo.h.d. Primo,
narrat exceſſum,& ipſius executionē.Secūdo,excu-
ſationem reprobat,& exceſſum prohibet,& pęnam
2 addit.ſecunda,ibi,tantum agitur.¶ Not.pṙimo,ꝙ†
vendere columbas in templo,ſignificat gratiā Spūs
ſancti vendere,& ſpūalia.Et habetur hęc authoritas
Math.c.21.& dicit hic Io. And. ꝙ Hieronymus ibi
3 multum extollit hoc miraculum,ſic dicēs; † Suſcita-
tione Lazari,illuminatione cæci,& cæteris miracu-
lis hoc vr̄ mirabilius,quòd vnus homo illo tpe con-
temptibilis,& tantum vilis,vt poſtea crucifigeretur,
Scribis,& Phariſæis contra ſeſe tuentibus, & viden-
tibus deſtrui ſua lucra,ad vnius flagelli verbera tan-
tam multitudinem mēſas,& capſas,& cathedras eij
ceret,quæ infinitus non feciſſet exercitus. ¶ Secūdo
4 no.ꝙ† Eṗs dicitur conſecrari, Abbas bn̄dici , & cle-
5 ricus ordinari. Aduerte;quia etiam † Eṗs dicitur or-
dinari,quia ēt Eṗatus eſt ordo,vt tractatur in ꝓh.6.
&.c.poſt tranſlationem.s̄. de renun. & eſt tex.in.c.
6 aqua.s̄.de cōſe.eccl.vel alt.† Et in quo differat ordo
ṗsbyteralis ab Eṗali, vide Io.Monac.in.c.1.de ſentē.
excō.lib.6.archid.90.diſt.c.leguntur.¶ Vltimo nōt.
7 ꝙ † ſicut ꝓ collatione ordinis non pōt recipi pecu-
nia,qn̄ confert ; ita nec poſtq̄ collatus eſt; nec valet
conſuetudo in contrarium,& vt dicit hic Hoſt.conci
lium voluit paliationem quorundam tollere , qui
exigēbant ex poſt facto.In glo.1. ibi, pro conſuetu-
8 dine,dic,Vin.voluit,ꝙ† ſi eſſet conſuetudo, ꝙ cēſus
aliàs debitus Eṗo portaret tpe chriſmatis, ꝙ nō eēt
abſurdum,quia prælati dāt chriſma ſubditis,& ſub-
diti cenſum prælatis, vt.s̄.de cenſi.c.omnis.nec talis
dicitur dari ſimpliciter pro chriſmate; plus etiā vo-
9 luit Hoſt.quòd † ſi eſſet ex laudabili cōſuetudine , ꝙ
ordinandus aliquid daret conuertendum in fabricā
eccleſiæ,vel cultum diuinum, aut ſuſtentationē pau
perum ſacerdotum,quòd licet ordo ſit liberè conce
dendus ; tamē cogitur quis ad obſeruantiam talis
conſuetudinis , de quo in.c.ad apoſtolicam.j.eo. In
gl.fi.ibi Giezitæ,dic,vt dixi.s̄.in rub.In eadem,ibi,
10 ſymoniæ.dic,qui fortè fuit Neophitus; & ideò † ſy-
monia vocat̄ hęreſis Neophita.1.q.1.quiſquis. In ea
dem,ibi,teſtō,dic vt habetur Act.apoſto.c.8. Extra
11 gl.opp.de.c.vt pręteritę.s̄.de elect.vbi † poſſunt peti
expēſæ factæ ab Eṗō pro electione confirmāda Sol.
ſm Hoſt. & Io. And. ibi, loquitur de expenſis factis
ab electo,vel ordinato , ad quas tenētur contribue-
re,quos res tangit tex.hic,loquitur de eo,qui exigit
ratione collationis ordinis , conſecrationis , vel ſa-
cramenti à conſecratore,vel etiam miniſtris.

C A P. X L.

S V M M A R I V M.

1 *Religioſi precio recepti , vnà cum recipientibus de*

monaſterio expellũtur; & in arctioribus monaſterijs ad pœnitentiam peragendam detruduntur. Si verò recepti fuerint ante concilium ad aliud monaſterium eiuſdem ordinis deputantur; dummodò multitudo non ſit in cauſa, quin tunc renuntiata prima receptione, remanent in eodem, & de nouo debent recipi.

2 *Monialium appellatione venit Abbatiſſa, Priorissa, vel prælata.*

3 *Monialium receptio pertinet ad prælatum, & moniales.*

4 *Monialium appellatione non veniunt monachi.*

5 *Maſculinum concipit fœmininum, non ècontra.*

6 *Fœmininum promiſcui generis, comprehendit vtrunque genus.*

7 *Fœmininum appellatiuum comprehẽdit vtrunq; ſubſtantiuum verò non. & vt ibi.*

8 *Symonia ſub palio iuſtæ, & honeſtæ cauſæ non debet committi.*

9 *Conſtitutio, antiqui iuris declaratoria, addens nouam pœnam, non extenditur ad præterita, reſpectu pœnæ. & ibi ratio.*

10 *Monachi, & moniales, excuſantur à iuris ignorantia.*
Et mulieres generaliter. nu. 11.
Quid in monachis clauſtrum exeuntibus. nu. 12.
Et quid de clericis ſæcularibus. nu. 13.

14 *Depoſitio fortius operatur, quàm ſimplex ſuſpenſio.*

15 *Symonia non impedit monachatum, licet impediat locum in monaſterio.*

1 Quoniam. † Religioſi prætio recepti vna cũ recipientibus de monaſterio expellunt; & in arctioribus monaſterijs ad agendam pœnitentiam detruduntur. Sed recepti ante iſtud concilium ad monaſterium aliud eiuſdem ordinis collocantur, niſi multitudo ſit cauſa, in quo caſu remanent in primo, dummodò renuntient primæ receptioni, & de nouo recipiantur. h.d. Diuiditur in quatuor partes. Prima, prouidet circa futura. Secunda, circa præterita, ibi, de his. Tertia, prorogat, ibi, hoc etiam. Quarta, publicationem fieri mandat, ibi, verum.

2 Not. primo; ꝙ † appellatione monialium comprehenduntur, Abbatiſſa, Prioriſſa, vel prælata ſimili nomine nuncupata. Facit. c. fina. ĩ. eo. ¶ Secundo not.

3 quòd † receptio monialium pertinet ad prælatũ, & moniales, de quo in. c. fin. de reg. iur. lib. 6. ¶ Tertio

4 not. ꝙ † appellatione monialium non veniunt mo-

5 naci; & ratio eſt, quia licet de ſui † natura maſculinum concipiat fœmininum. Non tamen ècontra, fœmininum concipit maſculinum, vt eſt tex. in. l. ſi ita ſcriptis. ff. de lega. 2. Vide glo. in. l. 1. ff. de verbo. obliga. Ego verò aliter diſtinguo, ꝙ aut loquimur

6 de † fœminino promiſcui generis, & tunc comprehenditur maſculinum, & fœmininum in ꝓpria ſignificatione, vt aquila, & ſimili dictione. & hoc denotat genus promiſcui. Facit quod not. Bal. in. l. quicũque. C. de ſer. fug. hoc tamen non vr̃ proprie genus fœmininum, ſed diſtinctum. Aut loquimur in fœminino ſimplici; & ſubdiſtingue, quòd aut eſt appellatiuũ,

7 aut ſubſtantiuum. † Primo caſu comprehenditur vtrunque genus. Exemplum in verbo perſona, probatur, in. c. mulieres. ĩ. de ſen. excom. & in. l. iura non ſingulis. ff. quod me. cau. Secundo caſu, non comprehenditur maſculinum ex ſecunda ſignificatione, vel ex vi conceptionis, ſed per extenſionem; quandoq; propter identitatem rationis, vt hic in tex. noſtro; & not. Io. de Imo. in. d. l. ſi ita ſcriptum. Vide per prædicta quæ dixi in clẽ. 1. in glo. ſuper verbo homines. de

8 electio. ¶ Quarto not ꝙ † ſub palio iuſtę, & honeſtæ cauſæ ſymonia non eſt committenda, nec etiam prætextu paupertatis.

9 ¶ Quinto not. ꝙ † conſtitutio antiqui iuris declaratoria, addens nouam pęnam, non extenditur ad præterita, reſpectu pœnæ, ſed cẽſetur noua; quia licet ante concilium ſymonia committeretur ex tali receptione ante hanc conſtitutionem; illa tñ pœna non erat taliter ſtatuta, & ideò mitius puniuntur recepti, vide quę dñr in. c. cum tu. de vſur.

10 tradit Inno. in. c. fi. de cõſti. ¶ Vltimo not. quòd † monachi, moniales, & alij regulares excuſantur à iuris

11 ignorantia, de monialibus non eſt dubium, quia † & aliæ mulieres excuſant, vt. l. cũ de indebito. de ꝓbat. & l. ſi emancipata. C. de iur. & fac. igno. Vide. 1. q. 1. notandũ. Vnde fortius excuſantur moniales, quę nõ exeũt clauſtrum, vt. c. 1. de ſta. regul. lib. 6. Sed in monachis videtur hic etiã tex. hoc ſimpliciter probare.

12 ¶ Sed Hoſt. dicit hoc verum † in monacis, q nõ exeũt clauſtrum. Cum verò exeunt, de facili nõ indulgetur ignorantia; & intellige de ignorantia poſitiui iuris.

13 De † clericis autem ſæcularibus, dic, ꝙ non excuſantur; quia ad ſtudia literarum inuitantur, vt. c. cum ex eo. de elect. lib. 6. Nec obſt. ꝙ miles armatę militiæ excuſetur, vt. l. 1. C. de iur. & fac. igno. & clericus tanquam miles cœleſtis militiæ gaudet priuilegio militari, vt not. glo. in. l. miles. ff. de reg. iur. quia illa iura loquũtur de alio priuilegio, in quo eadem eſt ratio. Sed in caſu noſtro, diuerſa eſt ratio, quia vt dixi, clerici debent vacare literis, milites verò armis, & ſaluti. R. P. ¶ Glo. 1. fortificat tex. deinde determinat, & declarat tex. & vltimo conſulit. In eadem, ibi, peccatum operari. Dic de hac materia, vt dicam in. c. quã ſit. ĩ. de iudæ. In fi. glo. dic de hoc, vt dixi in. c. non ſatis. s̃. eod. in glo. 1. ¶ Glo. 2. opp. de. c. dilectus. s̃. eo. & c. inquiſitionis. s̃. de accu. & ſoluit. deinde format. q. quam ſol. & remittit, deinde ponit aliam. q. quam dupliciter ſoluit. In eadẽ, ibi, credo, ꝙ hodie. dic. Inno. & Hoſt. tenẽt primam lect. & diſtinguatur modus agendi, ſm. c. dilectus. qđ placet. D. m. in monachis. Nec obſt. qđ dicit glo. ꝙ in effectu videntur deponi, ex quo detrudũtur ſine ordinis executione; quia hoc eſſet verum in monacho, non clerico, de

14 quo intelligunt Doct. † Fortius operatur depoſitio, q̃ ſimplex ſuſpenſio; ſaltem diſpenſationis obtinendę. Facit qđ not. In. c. ex tuæ. de cler. non reſid. ſed in monialibus, quæ non habent ordinem; ſecus eſſe videtur; nam tenet ipſe. D. m. indiſtinctè tex. noſtrum. Tu dic, vt dixi in. c. inquiſitionis. & c. qualiter. 2. de accu. & vt dixi in. d. c. dilectus. In fi. glo. dic, vel ſm Hoſt. detrudetur in ergaſtulo. ĩ. ſepta monaſterij, & ibi vitam aget duriorem cæteris, arg. 50. diſt. c. ſtudeat. Et not. tex. iuncta glo. ſm. D. m. maximè ibi, ne damnabiliter in ſeculo euagentur. probatur enim,

15 ꝙ † ſymonia non impedit monachatum, licet impediat locum in illo monaſterio. Nam ſi ſymonia impediret monachatum, poſſet redire ad ſeculum, de quo dixi in. c. veniens. s̃. eo.

Cap.

CAP. XLI.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi nil exigere debent pro permiſſione inſtituendi rectores eccleſijs ſibi ſubiectis, monachos profitendi, vel mortuos ſepeliendi; alioquin exacta reſtituuntur duplicata, & in fi.c.*
2 *Rectoris in eccleſia inſtitutio, eſt quid ſpirituale.*
3 *Iniuria dicitur fieri illi eccleſiæ, de cuius inſtitutione tractatur, ſi pro ea commiſſa ſit ſymonia.*
4 *Symoniacè recepta, quando in duplum reſtituantur.*
5 *Pœna in foro conſcientiæ, an ſolui debeat.*

1 Audiuimus. †Epiſcopi nihil exigere debẽt, vt permit
tãt in eccleſijs ſibi ſubiectis rectores inſtitui, mona-
chos ꝓfiteri, vel mortuos ſepeliri; alioquin exacta re
ſtituũtur duplicata. h.d. Primo, factũ narrat. ſecũdo,
ꝓhibet, ibi, cum igitur. tertio, pœnã imponit, ibi, ꝙ
2 ſi quis. ¶ Not. primo, ꝙ† inſtitutio rectoris in eccle-
ſia eſt ius ſpũale; & ideò ꝓ ea nõ debet aliqd exigi;
aliàs cõmittitur ſymonia. Et intellige, ꝙ eſt ius ſpiri
tuale, ſi eſt inſtitutio iuris, nõ inueſtitura ſoli' facti;
licet pro illa non liceat ẽt aliquid exigere pp cõnexi
tatẽ, quã habet ad ius ſpũale, vt ſtatim dicã. ¶ Secun
do not. tex. in verſi. cũ igitur. concordãtes ponit glo.
3 ¶ Tertio not. ꝙ† iniuria dr̃ fieri illi eccleſiæ, de cuius
prouiſione, vel inſtitutione tractaẽ, ſi pro ea commit
tiẽ ſymonia, ꝓbatur ẽt. ſ. eo. c. de hoc. ¶ Vltimo not.
4 caſum, in quo † pp ſymoniacè receptum, reſtituitur
duplicatum. Quod procedit in exacto p ſuperiorem,
& per quandam quaſi concuſsionem, rõne ſuperio-
ritatis. Facit. 1. q. 1. c. iubemus. & c. cõcuſsionis. & . ſ.
de cenſi. c. prohibemus. ſecus ſi ex pacto, vel ex ſpon
te cõcedente reciperetur, ceſſante oĩ metu; ita loquũ
tur oĩa alia infinita iura, quæ volunt ſimplũ, non du-
plum reſtitui. In foro aũt conſcientiæ dicit hic. D. m.
ꝙ non tenetur reſtituere, niſi ſimplũ, per not. per gl.
ſing. 12. q. 2. fraternitas. Et ſequitur ibi Archid. vbi
5 vult, ꝙ† pœna nõ poteſt ſolui in foro conſcientiæ, li-
cet Goffre. teneat cõtrarium. in ſum. in titu. de arbit.
¶ Glo. 1. quærit, ſoluit, & remittit. In eadem, ibi, qa
redimit ius ſuum. dic, hæc glo. non benè dicit, ſiue
loquamur de inſtitutione, quæ eſt iuris, pro qua non
debuit dari pecunia; quia cum tractetur de iure quę
rendo, & ſpirituali, non eſt dubium, ꝙ committitur
ſymonia. Nec dicetur quis redimere vexationẽ per
. c. dilectus. 2. ſ. eod. Et licet talis inſtitutio indebitè
denegetur, tamen nõ debet pecunia dari; ſed debet
adiri ſuperior. Facit. c. nullus. de iure patro. Si verò
capitur inſtitutio pro inſtallatione, ſeu inueſtitura,
de qua. ſ. eo. c. in tantum. in fi. & c. ad hæc. & c. vt no
ſtrum. de offi. archid. adhuc non licet dare pecuniã;
vide rationes in. d. c. dilectus. 2.

CAP. XLII.

SVMMARIVM.

1 *Sacramenta ſunt liberè conferẽda. Ordinarius tamen poteſt cogere vt obſeruentur laudabiles conſuetudines. & num. 8.*
2 *Symonia inducitur per receptionem pecuniæ in exequijs mortuorum.*
Et exequiæ dicuntur quid ſpirituale, vel quaſi. nu. 3.
Et idem de benedictione nubentium. ibidem.
4 *Temporale aliquid poſſit ne dari pro collatione ſacramenti. & nu. ſeq. & nu. 15. Et ibi, ſi eſt laudabilis conſuetudo, an ſeruari, & quando debeat.*
6 *Cautio, pro ſacramentis, vel promiſſio exigi non debet.*
7 *Conſuetudinis declaratio, an ſit laudabilis, pertinet ad Epiſcopum.*
9 *Cereus in exequijs; in benedictionibus nubentium, panis, & vinum; & in conſecrationibus manutergium datur.*
10 *Laici abutuntur priuilegijs ab eccleſia illis conceſſis gratioſè.*
11 *Munuſculum poteſt dari pro pœnitentia, non tamen nollens dare, poteſt compelli.*
12 *Conſuetudo in his, quæ ſunt meræ facultatis, non inducitur.*
Nec poteſt allegari titulus, aut obligatio. nume. 13. vbi ratio.
14 *Conſuetudo Venetorum, & Britannorum in ſoluendis decimis.*
Et talis conſuetudo ſeruanda eſt. nu. 18.
16 *Applicanda vſui cultus diuini poſſunt exigi, & dari licitè.*
Secus ſi applicantur priuatæ burſæ. & ibi ratio. nu. 17.
18 *Conſuetudo vt aliquid ex poſt facto detur, ceſſante fraude valet. & nu. 21.*
19 *Cauda à capite ſegregari non debet.*
20 *Conſuetudo vt tempore ſacramenti aliquid exigatur, non valet.*
22 *Conſuetudo, quòd de oblationibus vnam partem habeat conſecrator, alteram clericus, valet.*
Et an valeat conſuetudo vt detur certa quantitas argẽti. nu. 23. & vt ibi.
24 *Clericis non licet negare Epiſcopo obſequium conſuetum, licet Epiſcopus neget conſuetam partem oblationum.*
Et ſi negarent, poſſet agere contra ipſos nomine eccleſiæ, petitorio, & poſſeſſorio. Et è contra, poſſent agere clerici pro obſeruatione talis conſuetudinis.
Si autem conſuetudo ſolum reſpiceret Epiſcopum, poſſent agere ad abſolutionem, ſi Epiſcopus pro parte ſua non ſeruet illam. nu ſeq.
26 *Facilius perditur priuilegium, quàm ius cauſæ, vel conſuetudinarium.*

Ad Apoſtolicam.

1 †Sacramenta ſunt liberè conferenda. Cogit tamen
ordinarius obſeruare laudabiles cõſuetudines. h.d.
Primo, ponit laicorum, & clericorũ exceſſum. Secũ-
do, prouidet cõtra vtrunq;, ibi, quapropter. ¶ Not.
2 primo, ꝙ† receptio pecunię ꝓ exequijs mortuorum
3 inducit ſymoniam. Et ſic† exequię dicũtur quid ſpi-
rituale, vel quaſi. Et idẽ de benedictione nubentiũ.
hoc etiam probatur in. c. non ſatis. & c. cum in eccle
4 ſia. ſ. eo. ¶ Secundo not. ꝙ† licet tpe collationis ſa-
cramenti non poſsit aliquid tpalitatis exigi; non ta-
men negatur, quin liberè poſsit concedi; dummo-

do nou concedatnr pro ſacramento , nec propter
hoc dicuntur vendi ſacramenta. Facit.c. dilectus.2.
5 ſ.eod. ¶ Tertio not.ibi,liberè.ꝙ†etiam vbi ſubeſt
conſuetudo aliqnid dandi, nihilominus ſacramenta
6 ſunt liberè conferenda; &†ſic non poteſt pri' exigi
aliqua cautio, vel etiam ptomiſsio. ¶ Vltimo not.
7 ibi,per epiſcopum loci.ꝙ†declaratio huins couſne-
tudinis,an ſit laudabilis,pertinet ad epiſcopum. Et
8 ſic†habes caſum, in quo Epiſcopus poteſt compel-
lere laicos ad obſeruantiam conſuetudinis laudabi
lis fauore eccleſiæ introductæ; quia ſi non ſeruarent,
delinquerent in eccleſiam , & ſic efficerentur de iu-
riſdictione eccleſiæ,vt.c.cum ſit generale.de fo.cõp.
Ratio autem quare ad epiſcopum pertineat cogno-
ſcere, an ſit laudabilis conſuetudo, eſt, vt probatur
ibi, veritate cognita.quia hoc eſt fundameutum ſuæ
juriſdictionis; & iſta eſt regula,ꝙ iudex põt cogno-
ſcere,an ſua ſit iuriſdictio , vt.c.1.de reſcrip.lib.6.&
.c.ſtatutum.eo.tit.& lib. ¶ Glo.fin. in princ.colligit,
deinde ponit duas lec.ad fi.tex.& primas approbat.
In eadem,ibi, cogi poſſunt. dic,ſecundum Hoſti. ꝙ
habent ius petendi,ſaltem pet viam denũtiationis ,
de qua in.c.nonit.de iudi. In eadem,ibi, ex pietate
introducta eſt.dic , quòd põt figurari exemplũ, ſm
9 Hoſt.† in exequijs, in quibus cõſuetudo eſt, vt detur
cereus,& in benedictionibus nubẽtium,vt detur pa
nis,vel vinum.In conſecrationibus manutergium,&
ſimil. In fi.glo.dic,hæc ſecunda lect.non placet glo.
10 & benè;quia non congruit literæ, quæ loquitut † de
conſuetudine introducta per laicos in fanorem ec-
cleſiæ;ſed ꝙ laicus præſentet, vel conſentiat electio-
ni, non fuit introductum ex cõſuetudine laicorum ;
nec principaliter tendit in fauorem eccleſiarum,ſed
patronotum ex gratioſa conceſsione eccleſiæ , vt.c.
quoniam.ſ. de iure pat.& per prędicta reprobantur
etiam plura alia exempla;videlicet, Ioã.qni dixit de
patrono panpere,qui vnlt vſurpare bona eccleſię,cũ
ſolum debeat paſci; & Innoc. qui poſuit exemplum
in laicis,qni volũt prædicare contra id, qnod habeẽ
in.c.ex iniuncto.j.de hæreti.vel voluut lites dirime-
re, eccleſias defendere, & iuriſdictionem vſurpare,
contra not.in.c.eccleſia.de conſti. vel fingunt ſe put-
gare terram malis homiuibus ; ideò ante degrada-
tionem pnniunt clericos, vel ſepulturam vendunt,&
ſimil. & ideò plus placet præced.lect.glo. ꝗ eſt ſing.
& non probatur alibi,ſecundum.D.m. vt ſcilicet,iu-
telligatnr de conſuetudine, qua laici liberaliter con
ſueuerunt offerre aliquid temporale,quando perci-
piebant talia ſacramenta ; & hoc idem tenet glo. in
.c.ſuam.ſ.eo.per iſtum tex. Sed hæc lect.non placet
Inno, qui vult , quòd tex. ſolum procedat in laicis,
qui volunt mutare antiquas conſuetudines , ſolici-
tando, quod mihi detur pro ſepultura,& ſimil. vnde
11 vult, ꝙ†licet pro pœnitentia conſuetum ſit dari ali-
quod munuſculum,tamen non poteſt quis compel-
li ad illud ſoluendum. Mouet̃,quia aut inuitus com-
pellitur ſoluere,& eſt ſymoniacum, & contra ius di
uinum,& ſic inperſcriptibile,vt.c.fi.de cõſuetu. Aut
ſpontè ſoluit;& non poteſt compelli vt ſoluat , quia
12 † non videtur inducta conſuetudo , cũ ſit meræ fa-
13 cultatis,† nec poteſt allegari titulus , aut obligatio.
ſecundum formam.l.cum de in rem verſo.ff.de vſur.
quia talis obligatio , & titulus à principio eſt prohi-
bitus;vult tamen Inno.quòd ſi poſt collationẽ ſacra
14 mentorum eſſet conſuetum aliquid ſolui, vt eſt† Ve-
netijs , vbi homines in vita non ſoluuut aliquid pro
decimis, & in morte datur decima omnium mobi-
linm; vel vt eſt in Britannia, vbi in morte datur ter-
tia pars omnium bonorum conuertẽda in opus ec-
15 cleſiæ,& ſuſtentationem pauperum;nam† tales con
ſuetudines ſunt ſeruandæ, ſecundum eum. 11.diſt.c.
in his.12. diſt.c.illud.&.c. conſuetudo. Hoſt.tameu
ibi vr̃ tenere contrariũ ; vnde D.Ant. hic diſtinguit,
16 ꝙ aut† illud ꝙ datur venit applicandum cultui diui
no,vel ad religionem, vt cereus,vel candelæ; & hoc
dare,vel exigere eſt licitnm , vt hic,&.j.eo.c. Iaco-
bus. & Idem ſi habet aliam iuſtam cauſam ; vt quia
datur loco decimarum,cenſus,vel iuris cathedrati-
17 ci, vt not.ſ.c.ſicut. Aut venit†applicandum priuatæ
burſæ,& datur tempore collationis ſacramẽtorum,
& non licet,ex quo non apparet iuſta cauſa,niſi eſſet
aliquid lęue,quod non poſſet mouere animum.Si ta
men eſſet conſuetudo liberalis oblationis, laici non
18 poſſent illam deſtruere, vt hic.† Si verò eſſet conſue-
tudo, vt aliquid daretur ex poſt facto ceſſante frau-
de,& ex cauſa,valeret. Idem,ſi cauſa nou adeſſet ex-
preſſa ; quia tunc præſumitur ex tempore.D.m. hic
dicit , quòd tex. debet intelligi de eo , quòd liberè
conſueuit dari , vel tempore collationis , vel etiam
ex poſt facto , ita tamen quòd tempore collationis
ſacramenti non fiat aliqua compulſio , vel exactio ;
& quòd conſuetudo non ſit inducta ex præcedente
exactione,ſed ex pia deuotione fidelium, vt dicit li-
tera. Mouetur etiam; quia in principio dicit de cle-
ricis exigentibus pro ſacramentis,& ſtatim ſubljcit
de laicis volentibus mutare laudabilem conſuetudi
19 nem. Vt ergo † canda non ſegregetur à capite, vt.c.
maiores.de bapt.debet tex.Intelligi de conſuetudi-
ne laudabili aliquid dandi præcedentibus ſacramen
tis; & videtur probari ex tex.qnòd loquitur de con-
ſuetudine dandi tempore collationis, dum litera di
cit, quòd Papa elegit quandã mediam viam.ſ.vt ſa-
cramẽta liberè conferantur;& Epiſcopus faciat ob-
ſeruare talem conſuetudinem.Concludit ergò D.m.
20 primo, quòd non valet†conſuetudo, vt tempore ſa-
cramenti aliquid exigatur ab initio. Secundo,quòd
non poteſt conſuetudo introdnci , vt aliquid detur
pro ſacramentis, vbi pręceſsit pactio, connentio, aut
21 exactio, quia initium fuiſſet vitioſum. Tertio,ꝙ† va
let conſuetudo , vt aliquid detur tempore collatio-
nis , vel ex poſt facto , dummodò fuerit inducta ex
mera liberalitate.Nec obſtat ꝙ in his,quæ ſunt me-
rę facultatis &c. quia ad hoc reſpond. vt dixi.ſ.eo.c.
ſuam nobis. ſi tameu nolet dare, debet nihilominus
dari liberè ſacramẽtum,ne videatur vendi,& poſtea
1 poterit peti compulſio ad obſeruandum talem con
ſuetudinem;& hæc opin. plus mihi placet. Vltimo
22 tractat hic Inno. an† valeat conſuetudo , ꝙ de obla-
tionibus,quæ fiunt in conſecratione, cõſecrator ha-
beat certam partem, & clerici aliã partem ; & dicit
ꝙ ſic, & ꝙ agi põt ad illud petitorio , & poſſeſſorio.
10.q.3. nec numerus.&.18.q.2.Eleutherius.&.c.ſet
uitium. & idẽ dicit de ſepulturis mortuorũ. Subdit
23 tñ,ꝙ†ſi eſſet conſuetudo, ꝙ ꝑ cõſecratione haberet
certam quantitatem argenti, ꝙ illa conſuetudo non
valeret, licet cõſecrator poſsit recipere expẽſas pro

ſe,&

ſe, & ſocijs ſuis, quas poteſt petere a loco, in quo fit
conſecratio, ſi modo talis locus poſsit, aliàs tenetur
ſuis expenſis conſecrare. 1.q.3. cauendum.& volunt
24 do. And.& Hoſt.ꝟ.eo.c Iacobus.ꝙ† non liceat cleri-
cis negare Epõ obſequium conſuetum, licet Eps ne
get conſuetam partem oblationum, & ſi negarent,
poſſet Eps agere contra ipſos noĩe eccleſiæ petito-
rio, & poſſeſſorio; & è contra poſſent clerici agere cõ
tra Epiſcopũ nomine eccleſiæ petitorio, & poſſeſſo-
25 rio, vt obſeruaretᷓ dicta conſuetudo. Vel ſi talis con-
ſuetudo fuiſſet inducta ſolum in fauorem Epiſcopi,
poſſent agere vt abſoluerentᷓ ab illa, ſi Epiſcop' pro
parte ſua non ſeruaret illam; qa priuilegiũ meretur
26 &c. 11.q.3. priuilegium hoc tñ non placet Inno. qa†
facilius perditur priuilegium, quàm ius cauſæ, vel
conſuetudinarium, vnde vult, ꝙ poſsint agere quan-
diu Epiſcopus non ſeruat conſuetum; & vt ipſi non
teneantur ſeruare conſuetudinem.

CAP. XLIII.

SVMMARIVM.

1 *Ciſtercienſes non ſunt exempti à iuriſdictione Epiſcopi.*
2 *Exemptio probanda.*
3 *Ciſtercienſes abbates recipiunt poſſeſſionem per inſtallationem in choro, ſed minus ſolemnem.*
4 *Papæ creditur; licet originale non oſtendat.*
5 *Ciſtercienſes abbates recognoſcunt Diœceſanum in dominum, patrem, & iudicem.*
6 *Papæ illicitum præcipienti, vel contra votum profeſſionis, non obediendum; & multo minus Epiſcopo. nu. 7.*
8 *Acquiſitio poſſeſſionis, licet poſt adeptum plenum ius ſit meri facti; non tamen temporale pro ea dandum eſt.*

NE DEI. Primo prohibet abbates
Ciſtercienſes ſolenniter
inſtallari. Secundo, ponit
formam obedientiæ, quam promittunt ſuis epiſco-
1 pis.h.d. ¶ Not. primo, ꝙ† de iure cõmuni licet mo-
nachi etiam Ciſtercienſes habeant plura priuilegia,
vt.c.cum ordinem. de reſcrip. non tamen ſunt exem
pti à iuriſdictione Epiſcopi, qui fundat intẽtionem
ſuam de iure communi ſuper omnes eccleſias, & cle
ricos, & religioſos ſuæ diœceſis, vt.c.cum venerabi-
lis.de relig.domi.&.c.1. de off.ordi.&.c.cum epiſco
pus. eo.ti.lib.6. 16.q.7.c.omnes. 18.q.2.c.1. & qua-
2 ſi per totum. aſſerentes † ergo ſe exemptos debent
probare, vt.c.cum perſonæ.de priuileg.lib.6. ¶ Se-
3 cundo not. ꝙ abbates etiam Ciſtercienſes recipiunt
poſſeſsionem per inſtallationem, per quam confir-
matus inducitur in ſtallum in choro abbati deputa-
tum, licet ſolennitates non requirantur, vt hic; & † an
per talem inſtallationem prælatus acquirat poſ-
ſeſsionem aliarum rerum, vide Doct. in.c. in literis.
4 de reſtit.ſpol. ¶ Tertio not. quòd † creditur Papæ, li-
cet non oſtendat originale. Secus in inferiore, ſecun
dum Goffre. per nota. in authen. ſi quis in aliquo.
C. de eden. de quo dic, vt dixi latiſsimè in clem. 1.
de proba. ¶ Quarto not. formam promiſsionis, quã
faciunt abbates Ciſtercienſes diœceſanis. & dic, ꝙ
5 per † verbum ſubiectionem, poſitum in tex. dicitur
recognoſcere diœceſanum in dominum, per ver-
bum reuerentiam, in patrem. per verbum obedien-
6 tiam, in iudicem. ¶ Vltimo not. quòd † etiam Papæ
non eſt obediendum ſi mandat illicitũ, vel quòd ſit
voto profeſsionis contrariũ. Facit. ꝟ. de ſta.mona.c.
cũ ad monaſterium. ſm Inno. de quo dic, vt ibi tradi
tur. & in.c.1. de voto. & per Io. And. in mercur. ſemel
7 Deo. de regu. iur. lib.6. † Multo ergò minus debet
obediri Epiſcopo in talibus; & licet Papa ponatur
poſterior in ordine, tamen in obedientia debet eſſe
prior. 11.q.3.c. qui reſiſtit. &. 9.q.3.c. cuncta p mun-
dum. & ſic probat iſte tex. ꝙ† nõ valet ſemper argu-
mentum ab ordine literæ. ¶ Glo. 1. ponit caſum, per
quem tollitur contrarium, quòd potuiſſet formari,
quòd decretalis non faceret ad titulum contra not.
in proœm. 6. In fi. glo. dic, not. ſingulariter ex iſta glo.
8 coniuncto tex. quòd † licet acquiſitio poſſeſsionis,
poſt adeptum plenum ius ſit meri facti, non tamen
licet pro ea aliquid dare temporale, de quo dixi in
c. dilectus. 2. &.c. ad aures. ꝟ. eo. In fi. glo. 2. dic, vult
ergò glo. quòd requiratur inſtallatio, ſed non ſolen-
nis; & ideò Goff. reprehendit Vincen. qui voluit, ꝙ
non requireretur; dicit Hoſtien. quòd talis inſtalla-
tio poterit fieri per monachos qui elegerũt. Io. And.
dicit ſtandum eſſe conſuetudini D. m. putat, quòd
ceſſante conſuetudine pertineat ad Archidiaconũ,
per.c. vt noſtrum. de off. archid. nec tex. noſter tollit
ſibi hanc poteſtatem, ſed ſolennitatem.

CAP. XLIIII.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudinis prætextu non debet exigi prandium à canonico de nouo recepto.*
2 *Lapus latè expoſuit decretalem hanc, ex eo quòd ipſe appellabatur Iacobus, & erat Florentinus, vbi Iacobus vocatur Lapus.*
3 *Auctor dum audiret præceptorem ſuum legentem.c. Nicolao. de appella. vidit vnum D. Nicolaum, qui volebat Doctorem percutere; eo quia parum ſolemnizaſſet.d.c.*
4 *Canonicus duarum eccleſiarum quis poteſt eſſe. Intellige tamen vt ibi.*
5 *Canonico vltra præbendam debentur alij reditus.*
6 *Conſuetudo non operatur, vt aliquid poſſit exigi à recepto in canonicum.*
7 *Conſuetudinis prætextu poſſunt clerici etiam ad ventris repletionem aliquid accipere à laicis.*
Et plures aſſignantur rationes. nu. 8. & 9.
10 *Temporale pro ſpirituali, etiam in recompenſationem non poteſt accipi.*
Nec ſi veniret conuertendum in vſum diuinum. ibidem.
11 *Statuto, vel conſuetudine non extante, pro præbenda nil debet exigi. & vt ibi.*
Statuto autem exigente, ſi onus imponitur ſuper præbẽda, valet in fauorem cultus diuini. nu. 12.
Si verò onus imponitur recepto, nihil valet. nu. 13.
Extante verò conſuetudine, ſi à laicis debet dari, remittit ad not. in.c. ad apoſtolicam. ſupra eo. ſi à clericis non, niſi vt ibi. nu. 14.
Et ratio quare valeat in laicis. nu. fin.

1 Iacobus. ✝Prætextũ conſuetudinis
non debet exigi prandiũ
à canonico de nouo rece
pto. h.d. ſecundum Io.
And.Primo, ponit quærelam.ſecundo,dat iudicem.
2 ibi,quo circa. Subdit hic Io.And.quòd✝ Lap.Abb.
qui fuit ſcholaris ſuus,cõmentauit latè hanc decret.
quia incipit Iacobus; & hoc in honorem ſui nomi-
nis,quia Florentinus erat, & Florentiæ Iacobus vo-
cabatur Lapus cõiter,ſicut Bononiæ,& hic, Ioannes
3 Nannes.& ego vidi dum audirem✝ .D.m.legentem
.c.Nicolao.de appel. quòd ex eo,quòd parũ ſolenni
zaſſet illud.c.quidã.D. Nicol.de Baſilea voluit ipſũ
4 percutere in facie.¶ Not.primo ex tex. quòd ✝ quis
põt eſſe canonicus in duabus eccleſijs, quòd intelli-
ge de iure ſpeciali;de iure communi,dic,vt traditur
in.c.literas.de conceſ.præb.70.diſt.ſanctorum. & vi
de quæ dixi in clem.pen.de reſcrip. & hoc colligitur
5 hic in tex.dum dicit Aptutin.¶ Secundo not.ꝙ✝ ca-
nonico vltra præbendã debentur alij redditus, intel
lige tũ de redditibus cõibus, qui in quibuſdã eccle-
6 ſijs appellatur mẽſa groſſa.¶ Vltimo not.quòd✝ nec
receptus,nec recipiẽdus in canonicum poteſt com-
pelli dare aliquid temporale rõne receptionis, etiã
ſi hoc haberet conſuetudo,qđ intelligit Hoſt.ſi mo-
do qđ reciperetur , tenderet ad ventris repletionẽ,
ſeu ad commodum burſale; ſecus ſi ad cultum diui-
num;quia tũc põt recipi, & poteſt peti cautio à pri
7 cipio,vt.c.ſignificaſti.de elec.Subdit tñ Hoſt.ꝙ✝ cle
rici poſſunt aliquid exigere à laicis, prætextu cõſue
tudinis,etiã ad vẽtris repletionem, vt.c.ad apoſto-
licam.s̃.eo.rõnes aũt diuerſitatis, quare magis à lai
cis,q̃ à clericis exigi poſsit, ponit ipſe Hoſti. plures.
8 Prima,quia✝qñ clerici petũt à clericis,vr̃ magis pri
uatæ vtilitatis;ſed cum clerici petunt à laicis,vr̃ pu-
blicæ vtilitatis.l.1,in fi.ff.de iuſt.& iu.&.1. diſtin.ius
publicum,ſed publica vtilitas præfertur priuatæ,igi
9 tur &c. Secunda rõ, quia ✝ laici ſunt cõiter clericis
infeſti.2.q.7.laicos.fiat ergò repræſentatio,maximè
cum præiudicetur ſaluti aĩæ. Facit de deci.c. cũ ſint.
& ponit plures alias rõnes, de quibus vide cum præ
10 dictis opi.D.m.de.c.ex nudis.propè fi.1.q.3.vbi✝,ꝓ
ſpũali pręcipitur non recipi aliquid temporale, etiã
in recompenſationem; & etiam ſi illud veniret con-
uertendũ in cultum diuinum,vel in pauperes, vel in
fabricam eccleſiæ. Facit.c. veniens.&.c.quãto.s̃.eo.
11 horum timore.D.m. diſtinguit,ꝙ✝ aut nullũ ſubeſt
ſtatutum,vel conſuetudo,& nihil debet exigi;etiam
conuertendum in diuinum vſum, vt in contrarijs, li-
cet.n.cuilibet canonicorum poſsit imponi onus fa-
uore piæ cauſæ, vt.c.fi.s̃. de his quæ fi.à ma.par.cap.
tñ recipiendo,non põt aliquid exigi in recompenſa
tionem ſpũalium. Aut ſubeſt ſtatutum,& tunc aut
12 ✝hoc onus imponitur prębendę,& valet in fauorem
cultu diuini,vt.c.ſignificaſti.de pręb.&.c.1.s̃.vt eccl.
13 benefi.&.c.ſi pp.de reſcrip.lib.6. Aut✝per ſtatutum
imponitur onus recepto,ꝙ teneatur aliquid dare ꝓ
receptione , pro ornamento eccleſiæ,vel cultu diui-
no;& fortè non valet,ſecũdum eum,per.d.c.ex mul-
14 tis. Aut imponitur✝per conſuetudinem,& tunc ſi il-
lud eſt dandum à laicis clericis , ſerua qđ dixi in.c.
ad apoſtolicam.s̃.eo. ſed ſi á clericis, non valet ſi ad
priuatã vtilitatem;ſecus ſi ad diuinum cultũ,dum-
15 modò non ꝑcedat exactio; quia✝ laici ex quo longo
tpe liberè ſoluerũt, videntur ſe ad hoc obligaſſe ſub
noĩe cuiuſdã oblationis,quam ſunt ſoliti facere cle-
ricis,tẽpore ſpũalium,vel poſt;vt dixi in.d.c.ad apo
ſtolicam. Facit de conſe.diſt.1.c.omnis Chriſtianus.
In canonicis verò tempore receptionis non videtur
eſſe hæc ratio , cum huiuſmodi oblationes commu-
niter non fiant,vt.c.nouum genus. de decimis.

CAP. XLV.

SVMMARIVM.

1 *Symoniacè ordinem conferens, ſuſpenditur à collatione or*
dinum;accipiens verò ab adminiſtratione.& nu.8.
2 *Papa ſolus cum ſymoniaco in ordine diſpenſat.*
3 *Abbatis Siculi,quem auctor Dom.ſuum vocat,opinio re-*
probata in.c. per tuas.3.de ſymo.
4 *Verbũ,inquietare,quid denotet. Et quid oriatur per ver-*
bum non poſſit inquietare.
5 *Tranſactio ſuper alimentis futuris abſq; auctoritate præ-*
toris fieri non poteſt.
6 *Beneficio recepto in ordinatione,quemadmodum quis po-*
teſt renuntiare, ita poteſt etiam renuntiare obligatione
ſuccedente loco beneficij.
7 *Promiſſio ante ordinationem,interueniente iuramẽto fa-*
cta,ꝙ ordinatus non poſſit aliquid petere contra iuramẽ
tum præſtitum, quia tale iuramentum poteſt ſeruare, in
ordinante verò ſecus;& ibi rationes.
9 *Pœna commenſuranda eſt delicto.*

Si quis. Non ſummatur, quia ſeipsũ
ſummat.¶ Not.primo,quòd
1 ✝conferẽs ordinem ſymonia
cè,eſt ſuſpenſus à collatione ordinum,quòd intelli-
git Goff.de ordinibus, quos ſic contulit. Hoſti. verò
de omnibus ordinibus, vide quæ dixi in.c.ꝑ tuas.2.
s̃.eo. Ordinatus verò eſt ſuſpenſus ab ordine, dun-
2 taxat ſymoniacè recepto. ¶ Secundo not.ꝙ✝cum ſy
moniaco in ordine ſolus Papa diſpenſat, dic, vt dixi
3 in.c. de ſymoniacè.s̃.eo.Et aduerte, quia✝per iſtum
tex.expreſsè reprobatur opin.D.m. quam poſuit.in
.c.per tuas.3.s̃.eo.vbi voluit,ꝙ cum quaſi ſymonia-
co poſſet diſpenſare epiſcopus; nam hic eſt,quaſi il-
le idem caſus; & tñ dicitur , quòd reſeruatur Papæ
diſpenſatio ; vnde licet ibi tenuerim ipſam opinio,
D.m.nunc tamen mihi non placet. ¶ Tertio not.ex
tex.ibi,non inqreret. iunctis dictis Goffr.& Io.And.
4 quòd ✝ verbum , inquietare, quandoq; denotat in-
quietationem extraiudicialem, vt.l.diuus.ff.de peti.
hæred. quandoq; præiudicialem , vt.l. amplius.&.l.
quo enim.ff.rem ra.hab. quæ iura nihil probant. Tu
vide Bar.in.l.is qui.§.Sabinus.ff.de ceſſ.bono.q vult,
quòd per hoc verbũ non poſsit inquietari,oritur ius
opponendæ dilatoriæ , quòd not.ad ſtatuta,& pro-
miſsiones, in quibus poneretur hoc verbum inquie
tare.¶ Glo.1.quærit,quare non teneat tale pactum,
vel iur̃m. Sol.deinde colligit,& opp.de.c.debitores.
In eadem , ibi, nullam inducit obligationem. dicit
.D.m.ꝙ de hoc, ꝙ tangit glo.ꝙ promiſsio nõ valet,
etiam ſi interuenit iuramentum, non tãgitur in tex.
& debet intelligi ſm eũ,ſi fiat ante ordinationẽ, vel
in ipſa ordinatione;qa cõmitteretur ſymonia; ſecus
ſi poſt,

ſi poſt, vt not.glo.in.c. ſi epiſcopus. de præben.lib.6.
In glo.fi.tenuit id Bartho.Brix.q.73.Facit quod dici
5 mus, quòd † tranſactio ſuper alimentis futuris non
pōt fieri ſine prætoris authoritate; ſed ſuper præteri
tis poteſt, vt.l. cum hi.ff.de tranſact.Item facit, quia
6 † ſicut poteſt quis renuntiare beneficio recepto in
ordinatione, ita debet poſſe huic obligationi renun
tiare, quæ ſuccedit in loco beneficij.7.q.1.quam pe-
7 riculoſum. Dicit tamen.D.m.ꝙ† ſi ante ordinatio-
nem fieret promiſsio, & interueniret iuramentum,
quòd ordinatus non poſſet aliquid petere cōtra tale
iuramentū prēſtitum, quia tale iuramentū poſſet ſer
uari ſine interitu ſalutis æternæ, arg.d.c.debitores.
Sed ordinans non poteſt ſine peccato virtute obliga
tionis, vel remiſsionis deſiſtere quominus ꝓuideat,
quia quo ad Deum, non poteſt ſeruari promiſsio ſi-
ne interitu ſalutis æternæ; quia hanc obligationem
ſymoniacè acquiſiuit; & ſic non poteſt pęnitere, niſi
prius renuntiet, vt.c.de hoc.ſ̄.eo. Et aduerte, quia
cōtra hoc facit, nam ſi iſta obligatio eſt inducta in
fauorem publicum, prout vr̄ probari in.c.epiſcopus.
de pręben.&.c.ſi epiſcopus.de pręben.lib.6.& videt̄
ſentire glo.hic, dum allegat.c.ſi diligenti. & glo.fin.
in d.c.ſi epiſcopus. vr̄ quòd opin.D.m. non ſit vera,
etiam ex parte ordinati propter regulam, nō eſt ob
ligatorium.de reg.iur.lib.6. Glo.2.oppo.quòd de-
poni debeat talis ſymoniacus, & ſoluit; & contra ſol.
oppo.& in fi.ponit alium intellectum, per quem po
teſt reſponderi ad contrarium. In fi.dic, ex hac glo.
habes duas lect.Prima eſt, quòd ideò hic ſolū ſuſpē-
ditur per triennium; quia propriè nō fuit commiſſa
ſymonia. Secunda, ponitur in ver.& hoc intellige, ꝙ
tex.noſter procedat, quando delictum eſt occultū;
ſecus ſi manifeſtū; & hanc tenet hic Hoſt.& Archid,
33.diſt.§. verum. ſuper gl.& tenuit primo Inno. ſed
finaliter tenuit primam lect.glo.vult.n. quòd hic nō
fuit commiſſa ſymonia in ordine, ſed in cōſecutiuo
ad ordinem; nam & ordinator volebat ordinare, &
8 ordinatus ordinari, nullo dato. Sed† ſi ſymonia com
mitteretur propriè in ordine, ordinator eſſet perpe-
tuò ſuſpenſus à collatione ordinum, & ordinat' non
ſolum ab ordine ſymoniacè recepto; ſed etiam ab
omnibus alijs.1.q.1.c.reperiuntur, dixi.ſ̄.eo.c.per
tuas.2. & hoc etiam placet.D.m. Mouetur, quia or-
dinator potuiſſet abſtinere ab ordinatione, ſi vo-
luiſſet; ergo non videtur motus aliqua cupiditate,
ſed videtur ſolum euitare voluiſſe damnum, qđ po-
tuiſſet ſibi contingere ex tali ordinatione. Item nec
ordinatus intendebat emere, ſed conſeruare indem
nem ſuum ordinatorem; vnde mitius debet puniri;
9 quia† pœna commenſuranda eſt delicto, vt.24.diſt.
non differamus.&.§.de his q̄ fi.a ma.par. cap.c. quæ
ſunt.& hæc faciunt ad ea, quæ dixi ſecundum.D.m.
in.c.per tuas.3.ſ̄.eo.Sed.§. reprobaui opin.ſuam; &
per prædicta reſpondetur ad.c. veniens.ſ̄.de teſtib.
vbi remittitur, qđ nōdum debebatur; quia licet obli
gatio nondum eſſet orta ibi inter præſentandum, &
parochianos, vt voluit Io.And.hic, iſtud eſt reſpectu
præſentandi, ſed reſpectu eccleſiæ iam erat orta; nā
parochiani illi tenebantur ſoluere illos barilos vini
illi eccleſiæ, à quibus voluerant liberari; vnde non
ſolum voluerunt ſeruari indemnes, ſed quòd remit-
teretur debitum illi eccleſiæ ex illa præſentatione.

CAP. XLVI.

SVMMARIVM.

1 *Monachorum appellatione venit Abbas.*
Et quare.nu.2. & nu.9. & nu.12.
Idem in ſcholarium Rectore.nu.3.
Contrarium verò. nu.ſeq.
Et quando debeat hoc ampliari, & quando reſtringi. nu.5.& 6.
7 *Diſpenſatio eſt ſtricti iuris, & odioſa quo ad illos, cum quibus diſpenſatur.*
Et regulariter in diſpenſatione fit ſtricta interpretatio. nu.ſeq.
10 *Appellatione eccleſia parochialis in materia ſtricta non venit parochialis collegiata.*
11 *Abbas non poſſet eligi, niſi eſſet monachus.*
13 *Appellatione monachorum ſi tractetur de ſalute animæ, venit Abbas.*
14 *Statutum exorbitans in fauorem animæ, latè interpretandum eſt.*
15 *Voluntas licet ſecuta receptione efficiat vſurā, non tamē efficit ſymoniam, ita quòd teneatur ad reſtitutionem.*
Et ratio ſubditur.nu.16.
17 *Symonia non committitur de iure diuino in beneficio.*
18 *Soluenti vſuras fit reſtitutio.*
Et ratio. nu.ſeq.
20 *Symonia fit in præiudicium eccleſiæ, de cuius bonis committitur. quod procedit vt ibi.*
21 *Vſuræ proprium quid.*
Symoniæ quid proprium.nu.22.
23 *Sperare aliquid in mutuo eſt contra charitatem. & ibi ratio.*
24 *Ordo charitatis vnde originem trahat.*
25 *Differentiæ plures inter ſymoniam, & vſuram.*
Et impugnantur. nu ſeq.
27 *In ſymonia poteſt eſſe, vt mens deprauata tantum ſit in vna parte.*
28 *Vſura præſtatio eſt contra ius diuinum, & humanum.*
Symonia verò contra humanum tantum.
29 *Giezi primus ſymoniacus in veteri teſtamento.*
30 *Iudas, an commiſerit ſymoniam vendendo dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.*
31 *Vendens ſacerdotem; an ſymoniam committat.*

Mandato. Non ſummatur ꝑ
eius breuitatem, &
lecturarum varieta
tem.& habet duo dicta.ſecūda, ibi, & ad reſignatio-
1 nes. ¶ Not.primo, quòd appellatione monachorū
venit Abbas; & ad hoc allegatur iſte tex.quotidiè.&
2 facit clem.1.de reſcrip.Et ideò eſt, quia per abbatiā
quis non deſinit eſſe monachus. Facit quòd not.Io.
3 And.in ꝓęmio.6.vbi dicit, ꝙ† appellatione ſchola-
rium venit rector, quia licet ſit rector, tn̄ eſt ſchola-
4 ris.Sed contra opp.de.c.fi.de præben.lib.6.vbi† ap-
pellatione beneficij non veniunt rectorię, & aliæ di-
gnitates; tn̄ non deſinunt eſſe beneficia; & ad idē.c.
ſedes.de reſcript.vbi expreſsis inferioribus adiecta
clauſula gñali non veniunt ſuperiores.Sol. contraria
5 loquūtur† in materia odioſa, & aliàs præiudiciali; &
ideò fit ſtricta interp̄tatio, hic verò in materia fauo-

rabili, quia agitur de ſalute monachorum; ideò fit larga interpretatio, ſecundum Inno. Facit reg. odia. de reg. iur. lib. 6. Hoſt. dicit, quòd in vtroque caſu pō deranda eſt intentio ſcribentis, vt. c. intelligentia. de verb. ſig. vnde ideò hic fit extēſio, quia non paratur
6 alteri præiudicium. † In cōtrarijs verò fit reſtrictio, ne paretur alteri præiudicium. Sed dicit D. Ant. ꝙ dictæ ſolu. non videntur bonæ; quia & hic loquimur in materia, quæ de ſui natura eſt ſtrictè interpretan da, qualis eſt diſpēſatio, opp. c. quod dilectio. de cōſan gui. & aff. & c. ſi. de fil. preſby. lib. 6. Ideò Io. And. dat
7 aliam ſolutionem, dicens, ꝙ † diſpenſatio eſt ſtricti iuris, & odioſa quò ad illos, cum quibus diſpēſatur; ſed quo ad illum, cui conceditur facultas diſpenſan di non expreſsis perſonis, largè eſt interpretāda; vñ ex quo hic nō fuit facta mentio de pſonis, cū quibus debebat fieri diſpenſatio, latè interpretabitur; hæc eſt norab. ſolutio, pro quo facit. c. ſi cui. de præben. lib. 6. D. Ant. hic dat aliam ſolutionem; videlicet, ꝙ
8 in † diſpēſatione regulariter fit ſtricta interpretatio. Et ideò in ea appellatione monachorum non veniret Abbas. Sed ideò hic venit, quia Papa retulit ſe ad diſpenſationem generalis concilij, vt. c. quoniam. §. eo. vñ cū illud loquatur tā de prælatis, quàm de ſub iectis; & hoc mandatū, cū ſit illius iuris executoriū, debet recipere interpretationes ab illo iure. Facit quod not. in auth. de fil. ante dota. inſtru. nat. & vide iura, quæ allegabo in. c. cū tu. de vſur. D. m. hic dicit, ꝙ licet hoc dictum ſit verum in ſe, tamen ſol. non eſt bona; quia Papa hic ſe retulit ad conſtitutionem ge neralis concilij c. quoniam. non vt diſpenſaret cum omnibus hic contentis, ſed diſpenſaret circa illam conſtitutionem reſpectū mutationis locorum. Tu
9 conclude circa iſtum artic. † an appellatione mona- chorum & c. poſt. D. m. ꝙ aut materia eſt odioſa, & appellatione monachorum non venit Abbas; quia ex propria ſignificatione non comprehenditur, ſed per extenſionem; vt hic facit. c. ſtatutum. coniuncto
10 . c. licet canon. de elect. lib. 6. vbi † appellatione pa- rochialis eccleſiæ in materia ſtricta non venit paro- chialis collegiata, & tamen non eſt dubium, ꝙ colle giata parochialis, parochialis eſt; & hoc ꝓpter qua-
11 litatem, quam habet vltra. vnde licet Abbas ſit † mo nach⁹, quod patet, quia aliter non poſſet eligi in Ab batem, vt. c. cum in magiſtrum. §. de electio. lib. 6. & eod. titu. c. nullus. & c. indemnitatibus; quia tamen habet qualitatem ſupra omnes monachos; aliàs nō venit appellatione monachi. Ad quod etiam allego,
12 quia † aliud eſt habere iura monachatus, & aliud eſt habere iura abbatiæ, vt. c. ſi. §. de relig. domi. & idem dicendum de rectore, ꝙ propriè non veniat appella tione ſcholarium, poſtquam habet qualitatem adie ctam; & hoc in materia ſtricta. Aut materia non eſt ſtricta, ſed fauorabilis; & tunc ſi prouiſio eſt fienda per Abbatem, vt quia mandatur, ꝙ poſsit abſoluere monachos ſuos, & non venit Abbas, not. Io. de Lig. in clem. 2. de ſta. mona. Facit. c. ſi. de inſt. [illegible] mãda tum, vel commiſsio eſt expedienda per a[illegible]; & tūc fit extenſio ad monachos, quod intellige quādo eſt eadem ratio. Facit quod not. in. d. c. ſtatutū. & proba tur in tex. noſtro, quia hic agebatur de ſalute animę; & eadem ratio erat in Abbate; & hoc tenet Io. And.
13 poſt Archid. in. c. 1. de ſta. mo. lib. 6. vbi dicit, ꝙ † ap- pellatione monachorum, vbi tractatur de ſalute aię, venit & Abbas, per tex. noſtrum. & per hoc ēt alleg. not. dictum Io. And. in. c. pro humani. de homi. lib. 6.
14 & c. 1. §. qui fil. ſint legi. vbi vult, ꝙ † ſtatutum etiam exorbitans in fauorem animæ, eſt latè interpretan- dum. Facit etiam gl. in. c. 1. de poſtu. præla. & adde ꝙ dixi in. c. ita quorundam. & c. ſignificauit. §. de iudæ. & vide ad materiam Fed. de Sen. conſi. 5. & conſ. 19. Glo. 1. in prin. figurat caſum, deinde colligit duo ar- gumē. & ad vltimum opp. de materia. vide iura, quę allegat glo. & quæ dixi in notab. Glo. 2. colligit, ꝙ
15 † voluntas, vel affectus, licet faciat vſuram, ſequuta receptione, ita ꝙ tenetur ad reſtitutionem, nō tamē facit ſymoniam. Subdit tamen, quòd talis affect⁹ in ſymonia puniendus eſt. In eadē, ibi, vſuram vī indu cere. dic, vt dicam in. c. conſuluit. de vſur. Et aduer- te; quia hæc gl. non ponit rōnem; quia vſurarius mē- talis teneatur reſtituere, & non ſymoniacus; vnde di
16 cit Hoſti. quòd rō eſt, q̄ † vſura ꝓhibita eſt vtroque teſtamento, nec Papa pōt diſpenſare, vt. c. ſuper eo. §. de vſur. Sed ſymonia in beneficio eſt prohibita ſo- lum ex diſpoſitione eccleſię. Vnde eſt ſymoniacum, quia prohibitum; & ideò Papa diſpenſat; & not. hoc
17 dictum Hoſt. quia † in beneficio non committit ſy- monia de iure diuino, de quo dic, vt dixi ī. c. 1. §. eo. Sed dicit. D. m. quòd hæc opi. multū reſtrigit tex. nō ſtrum, vt non videatur procedere in ſymonia prohi- bita de iure diuino; & tex. vī loq generaliter, vel pōt dici, quòd ideò hic non fit reſtitutio, quia mona- chus fuit ille, qui dedit, qui non poteſt habere pro- prium. Ideò ſi fieret ſibi reſtitutio, fruſtra fieret; q̄ acquireretur monaſterio, vt. c. 2. & c. ad monaſteriū.
18 de ſta. monac. Sed † ſoluenti vſuras fit reſtitutio, quia pōt habere proprium. Sed iſta ratio mihi nō placet, quia idem eſſet dicendum in conuentionali; vnde
19 Abb. in. c. conſuluit. de vſur. dicit, quòd rō eſt, q̄ † in vſura fit ſolum præiudicium illi, qui ea recepit, ideò
20 tenetur eam reſtituere; ſed ſymonia poſſet fieri in præiudicium eccleſiæ, de cuius bonis fienda eſſet, ſi non haberet aliunde; hæc ſol. non placet Io. And. q̄ dicendum eſſet idem in ſymonia conuentionali; vñ
21 idem Abb. dat aliam rationē; videlicet, quòd † pro- priū vſuræ eſt, quòd cōmittatur ex aīo, iuxta illud,
22 mutuū dātes nihil inde ſperātes. Sed † ſymonia reſpi cit factum propriè, vt. ſ. vendatur, vel ematur ſpūale. Sed dicit Io. And. quòd p hāc rōnem nō tollitur du- bium, quare magis animus obliget in vſura, q̄ in ſy
23 monia. Ideò dicit poſſe dici, quòd † ſperare lucrū in mutuo eſt magis contra charitatem; quia in mutuo tu teneris reddere tantundem, ſed in bñficio tu cō- ſequeris vtilitatem ſine alia reſtitutione. Itē, q̄ ma- gis quis obligatur ad mutuū, q̄ ad beneficium cōce dendum, quia minus lęditur ex primo, q̄ ex ſecūdo.
24 & † ordo charitatis poſt Deum incipit à dilectione ſui ipſius; & ideò ęquū eſt, quòd min⁹ liceat ſperare, vbi plus aſtringitur, & minus læditur. Item in vſura
25 durior ſit interpretatio, q̄ † in illa vnus tm̄ læditur. ſ. recipiens, hic duo. ſ. dans, & recipiens. Item ſpes ſy- moniæ pōt eſſe ex parte vtriuſque, in vſura ex parte alterius tantum. Sed prædictæ rationes, ſi rectè ad- uertantur, non aſtringunt, & faciliter pñt impugna-
26 ri; ſam primæ rationes militarent, † vbi quis confer ret beneficium de ſuo; quia tunc magis grauaretur donan-

donando, q̃ mutuando. Item in ſpũalibus ſacramen
tis, & ſimil. ad quæ quis teneretur ex debito officij;
non grauatur in aliquo, ſed mutuans grauatur mu-
27 tuãdo ꝓpriam pecuniam. Præterea etiam† in ſymo
nia põt cõtingere, vt non ſit mens deprauata, niſi ex
parte alterius tñ. D. Ant. dat aliam rõnem, ꝙ illud,
28 ꝙ† qs eſſet recepturus in vſura, tenet contra ius diui
nũ, & humanũ; ſed in ſymonia tenet cõtra ius huma
num, qđ prohibet actualem venditionẽ ſpũalium,
nõ mentalem. Quæ rõ vr̃ incidere in rationẽ Hoſti.
29 Sed dicit. D. m. ꝙ hæc ratio non vr̃ bona; nam † Gie-
zi, qui primo commiſit ſymoniã in veteri teſtamen
to, nullum peccatum expreſsè fecit præcedente cõ-
uentione, ſed ex ſola animi inſtigatione, & tñ fuit
lepra ꝑcuſſus. 1. q. 1. cito turpem. Præterea, ſicut di-
citur, mutuum dantes &c. ꝙ gratis dãdum eſt; ita &
gratia eſt gratis danda. Vnde concludit. D. m. ꝙ ma
lè poteſt reddi ratio diuerſitatis; niſi dicamus, ꝙ il-
lud fuit inductum in odium vſurariorum, vt tollatur
via fraudibus. Facit qđ not. in clem. 1. de vſur. Vel de
bet intelligi tex. in ſymonia prohibita ex conſtitu-
tione eccleſiæ, vel ex affectione, & ſpe ſecũdaria, nõ
primaria; & hoc dicit tutius tenendum; & prædicta
ꝓcedunt retenta opin. ꝙ vſurarius teneatur reſtitue
re. Aliqui tenent contrariam ſententiam, & ſic ceſſa
ret iſta difficultas, vt dicam in d. c. conſuluit. j. de
vſur. ¶ Vltimo, vt finem notab. huic materiæ ſymo-
30 niæ imponamus, quæro, † vtrum Iudas commiſerit
ſymoniam vendendo Chriſtum? glo. 1. q. 1. q ſtudet.
dicit ꝙ commiſit plagium, & ſymoniam. Alij dicũt
contra, ꝙ licet venderet Deum, non tamen vendidit
ob aliquã gratiam conferendam; & tunc dicit com-
mitti ſymonia, quando quis vendit ſacramentum,
vt ſit gratiæ collatiuum, arg. 1. q. 1. quicquid. dicunt
tamen, ꝙ fuit ſacrilegium. Vgut. tamen tenet, quòd
commiſit ſymoniam; & magis placet Archid. & mi-
hi per tex. in. d. c. qui ſtudet. vbi ad probãdum, quòd
ibi dicitur ſymonia, inducitur exemplum de Iuda.
Præterea illud idem corpus fuit venditum, ꝙ nũc in
altari offertur, & eſt ſacramentum corporis, & vni-
tatis eccleſiæ. Et idem tenet Archid. 10. q. 3. c. abijt.
31 vbi idem dicit † de vendente ſacerdotem; & idem te
net. 23. q. 4. quid ergò. & mihi placet; quia non po-
tuit eſſe maior venditio ſpiritualis; & ſic nullum ma
ius, nullum acceptius, nullum prætioſius donum re-
periri poſſet illo, quod fecit Pontius Pilatus de cor-
pore Ieſu Chriſti Ioſeph, qui Chriſt' nos cuſtodiat,
& clericos à labe ſymoniæ mundet. Amen.

Ne prælati vices ſuas, vel eccle. ſub ann. cen. cõce.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus ſiue maior, ſiue minor, non poteſt vices ſuas vẽdere, vel pro pecunia concedere.*

2 *Rubrica negatiuè concepta, & habens ſenſum perfectũ, poteſt ſicut nigrum, allegari ad deciſionem.*

Continuatur hæc Rub. ad præcedentes hoc ordine. Supra viſum fuit de ſymonia in genere, ideò nunc ſubmittit de quadã eius ſpecie, quam prohibet. ſ. ne prælati vices ſuas, &c.
1 In qua notandum eſt, † ꝙ non licet alicui prælato maiori, vel minori vices ſuas. i. iuriſdictionem vendere, vel concedere pro pecunia, vt in rub. & in. c. 1. j. eo. cum ſimi. & habetur materia huius rubr. 1. q. 3. per totum. 89. diſt. c. decenter. & 21. q. 2. c. fi. & not.
2 ꝙ † hæc rubr. poteſt allegari ad deciſionem, ſicuti & nigrum, cum incipiat negatiuè, & habeat ſenſum ꝑfectum, ſecundum not. in rub. C. ne fideiuſſ. dot. dentur. & s̃. vt eccle. beneſ. traditur latè per Io. de Imo. in rub. ff. de verbo. obliga. dixi latius in rub. de ſum. trini. in clemen.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictionem epiſcopalem exercere eſt quid ſpirituale.*
Et ſi aliquid temporale pro ea exercenda daretur, committeretur ſymonia. & duplex eſt Epiſcopi iuriſdictio. ibid.
Et an liceat eam vendere, nu. 2.

3 *Iuriſdictio eſt res ineſtimabilis.*
Patria poteſtas ineſtimabilis res eſt. ibidem.

4 *Conſtitutio antiqui iuris declaratoria, ad quæ extendatur.*

5 *Pœna vendentium iuriſdictionem epiſcopalem, quæ ſit.*

6 *Obuentiones licitè vendi poſſunt. & nu. 12.*

7 *Verbum futuri temporis, non importat canonem latæ ſententiæ.*

8 *Archipræsbyterorum duo genera.*

9 *Aſſeſſori licitè conſtituitur ſalarium.*

10 *Aduocatus licitè vendit patrocinium.*

11 *Pœna pecuniaria imponi non debet, vbi perſonalis imponenda eſt.*

Præterea. Qui dat pecuniam, vt epiſcopalem, vel aliam iuriſdictionẽ exerceat, officio ſuo priuatur; & ſic conferens, illud amplius conferre non poterit, & canonicè punietur. h. d. Primo, ponit exceſſum. Secundo, illum punit. ſecunda, ibi, præſenti.
1 ¶ Not. primo. ꝙ † exercere iuriſdictionem epiſcopalem eſt quid ſpirituale; & ideò pro illa exercenda non poteſt dari aliquid temporale, qa committeretur ſymonia, vt. c. decernimus. s̃. de iudi. & intellige vt dixi, de iuriſdictione ſpirituali. In temporali verò dic, ꝙ aut habet aliquam dependẽtiam ab officio eccleſiaſtico, & non licet illam vendere; ita debet intelligi glo. in. c. ſeq. in verſi. præcio, ibi, maximè. Facit quod dixi in. c. conſulere. s̃. titu. 1. Aut eſt merè temporalis, & hoc caſu non fit licitum illam vendere, ne ſubditi grauẽtur, vt auth. de man. princi. § illud. & facit. c. ſeq. & illã vendens, grauiter peccat, & turpe eſt lucrum. Facit. c. nemo. s̃. tit. 1. tamen non committitur ſymonia, ſecundum Inno. & Hoſt.

& Hoſt. Et aduerte; quia prædicta intelligenda ſunt
de venditione exercitij iuriſdictionis temporalis.
2 Vtrum † autem liceat vendere ipſam iuriſdictionē,
tex. videtur velle, ꝙ non, in.§.fi.de pac.iura.fir.& ibi
3 not.Bal.tum quia† res ineſtimabilis, ſicut patria po
teſtas, vt.l.filiæ.C. de colla.tum quia eius rei non vi-
detur eſſe commercium; ergò non poteſt vendi, vt.l.
inter ſtipulantem.§.ſacram.ff. de verb.obl.&.l.apud
Julianum.§.fi.ff.de lega.1. ꝙ Bar.vř ſingulariter limi
taſſe cōſi.175.qđ incipit, quòd nouit an iuriſdictio.
ſi modò venderetur extraneo, vel perſonæ ꝓhibitæ;
ſecus ſi conſorti, aut alicui de collegio, ꝑ not.in.l.1.
ff.de off.cōſul.&.l.1.C.ſi liberal.imperia.lib.10.¶ Se
4 cundo not.ibi, de cætero, † quòd cōſtitutio ēt antiq
iuris declaratoria, non extenditur ad præterita, ſed
ſolum reſpicit futura, quando adijcitur nona pœna.
Facit quod dixi in.c.quoniam.ſ̄.tit.1. dicā etiam in
c.cum tu.ȷ̄.de vſur.quia ibi melius adaptatur; & ibi
de hoc artic.tangam latius. ¶ Vltimo not.pœnam,
5 qua† ſunt puniendi tranſgredientes hanc conſtitu-
tionem; ſed contra hoc oppo, de.c.ſeq.vbi pœna ma
ior imponitur. Sol.duplex datur ſecundum Goffre.
prima, quòd tex.noſter loquitur, qñ venduntur ob-
uentiones iuriſdictionis; ille verò quando venditur
iuriſdictio.D.m.dicit, quòd hęc ſolutio nō eſt bona,
6 quia† obuentiones licitè venduntur, vt.c.fi.ȷ̄.eo.&
in glo.fin. ergo non meretur pęnam, vt.l.Gracchus.
C.de adul.hæc repræhenſio ſimpliciter nō eſt bona;
quia licet fructus eccleſiæ licitè vendantur, tamen
fructus iuriſdictionis, habenti exercere iuriſdictio-
nem, non poſſunt vendi. Mihi tamen non placet hæc
ſol.quia tex. loquitur indiſtinctè etiam de vendente
exercitium iuriſdictionis. Secunda ſol.eſt, ꝙ tex.no-
ſter loquitur de pœna, quæ imponitur ipſo iure.c.ve
rò ſeq.de illa pœna, quæ imponitur per viam accuſa
tionis. Sed hæc non eſt bona, quia tex. noſter loqui-
7 tur per† verbum, priuetur. & ſic futuri temporis; er-
go non latæ ſententiæ, vt dixi latius in.c.iudæi.2.ȷ̄.
de iudę. Tertio ſoluit Hoſt.& melius; videlicet, ꝙ iſte
tex. ſuppletur per ſeq. vnde debet exponi, priuetur
officio ſuo. hoc eſt, remoueatur à clero.ſ. per depoſi-
tionem; & ſic perdet omne officium eccleſiaſticum.
& in fi.dum tex. dicit poteſtatem amittat. ſupple, &
canonicè puniatur, vt.c.prox. ¶ Glo.1.quærit, & ſol-
8 uit. In fi.dic, quòd† quidā eſt Archipreſbyter Ciuita
tenſis, de quo in.c.officium.ſ̄.de off.archid.quidam
ruralis, de quo in iuribus in glo. allega.&.c.fi.de off.
archiep. ¶ Glo.2.quęrit de intellectu literę, & expo-
nit. deinde oppo.& non ſoluit; dictum colligit, & nō
oppo.& adaptat hanc decret.ad rubrum, illud expo
nendo. In eadem, ibi, conſtituere ſalarium.dic, quòd
hoc licet, quia non debet quis ſuis ſumptibus mili-
9 tare, vt.c.cum ex officij.ſ̄. de præſcrip.& † aſſeſſori li
citè conſtituitur ſalarium, vt.c.ſtatutum.§.aſſeſſorē.
10 de reſcrip.lib.6.& † aduocatus licitè vendit patroci-
nium.14.q.5.c.non ſanè. Sed in caſu præced.& tex.
noſtri, epiſcopo non licet recipere pecuniam ab of-
ficiali ſuo, vendendo ſibi iuriſdictionem; quia hoc
tenderet in grauamen ſubditorum, vt.c.ſeq.& offi-
cialis de facili induceretur ad extorquendum pecu
11 nias per fas, & nefas; & quandoq; imponeret† pœnā
pecuniariam, vbi eſſet pœna perſonalis imponenda.
Facit quod not.in auth.de manda.princi.§.oportet.

Item ſecundum Hoſti.quandoq; Epiſcopus remitte
ret, iſte verò paruam culpam, magnam faceret. Et
intellige, quando Epiſcopus diceret, vendo tibi iu-
riſdictionem meam pro centum vſque ad annum,
vel quid ſimile; & totum lucrum ſit tuū; Secus ſi da-
ret ſalarium ipſi officiali, & lucrum ſeruaretur ipſi
Epiſcopo. Facit qđ traditur in.d.auth.de man. prin.
§.coges. Et ex prædictis infero, quòd etiā nō eſt lici-
tum per eandem rationem ſubſiſtentem, Epiſcopo
dare certam partem lucri, per quotas prouenientes
ex iuriſdictione. In eadem, ibi, cum ab eccleſiarum.
dic de hoc artic.vt ibi traditur.&.11.q.1.c.experien
tiæ.&.ſ̄.de elect.c.cum in cunctis.§.inferiora.& vo-
lentes tenere, quòd iſte habeat iuriſdictionē, dicūt,
quòd habet ſuā, non autem Epiſcopalē. In fi.gl.dic.
Facit.c.iudex. cum duobus ſeq. de off. delega.lib.6.
¶ Glo.fi.colligit, infert opp.& ſoluit. In fi. glo. dic,
12 quòd† quis pōt vendere obuentiones iuriſdictionis,
tāquam fructus, quòd verum dicit Inno.dummodò
non vendantur exercenti iuriſdictionem; quia pro-
pter connexitatem videretur vendere ipſam iuriſdi-
ctionem.1.q.3.c. ſi quis obiecerit. Item quia non ceſ
ſat ratio prohibitionis. Alij verò fructus poſſunt ven
di cuicunque, ſecundum Hoſt.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Locatio, & venditio iuriſdictionis tendunt in præiudiciū ſubditorum.*
2 *Epiſcopus ſubditorum exceſſus diſſimulare non debet. & quare. Et an puniri poſſit, ibidem.*
3 *Epiſcopus, iuriſdictionem quare locare non poſſit.*
4 *Iuriſdictionem ordinariam, quibus in caſibus epiſcopus dare poſſit.*
5 *Cenſus nouus eccleſijs imponi non debet, nec antiquus augeri.*
6 *Epiſcopus, vel alter inferior à Principe, an, & quando poſſit dare iuriſdictionem. remiſſiuè.*

QVONIAM. Summatum eſt in
præceden. cap. Pri
mo, ponit exceſ-
ſum, quem expreſſa cauſa prohibet. Secundo, addit
1 pęnā. ibi, ꝙ ſi quis. ¶ Not. primo, ꝙ † locatio, & ven-
ditio iuriſdictionis tendunt ad præiudicium ſubdi-
2 torum. ¶ Vltimo not. ꝙ† Epiſcopus non debet diſ-
ſimulare exceſſus ſubditorum; imò ſi diſſimulat, de
bet puniri; & ratio eſt, quia diſſimulando videtur
conſentire.43.diſt.c.Epheſijs.& hanc diſſimulatio-
nem faciunt prælati, vendentes talia, vt poſſint reci
pere penſionem, aut promiſſum pretium; & ob eam
cauſam nō audiunt ſubditorum clamores; immò ꝙ
peius eſt, ſecundum Hoſt. quandoq; fauent, & excu-
ſant officiales. cōtra not.86.diſt.c.1. ¶ Glo.1.quæ-
3 rit de cauſa, † quare Epiſcopus non poſſit locare iu-
riſdictionem, & ſoluit in effectu, ponendo tres ra-
tiones. In eadem, ibi, maximè cum iuriſdictio ſit ſpi
ritualis. dic, ſentit ergo glo. ꝙ idem eſt, ſi iuriſdictio
ſit temporalis, quod intellige, dummodò ſit annexa
ſpirituali, vt dixi in.c.præced. Glo.2, quærit, & ſol-
4 uit. In fi, dic, ſecundum Hoſti. ꝙ† Epiſcopus in duo-
bus ca-

bus caſibus dat iuriſdictionem ordinariam. Primus
eſt, quando perpetuò conſtituit generalem officia-
lem,vel ad placitum ſuum. Nec eſt curandum de no
mine,an appelletur vicarius,vel officialis,vel vicedo
minus; & ꝙ talis habeat ordinariam, probatur in.c.
ſuam. de off.vic. &.c.pen.eo.tit. lib.6.&.c.perlectis.
25.diſt.Secundus, quando confirmatur,vel inſtituit
prælatum habentem iuriſdictionem, vt.c.dudum.2.
5 ſ.de elect.quo caſu, licet† concedi non debeat ſub
nouo cenſu,vel augmentatione veteris; poteſt tamē
concedi ſub antiquo non diminuto, vt.c. prohibe-
mus.de cenſi. Poſſet tamen dici,ꝙ in talibus non eſt
Epiſcopus, qui dat iuriſdictionem;ſed ipſa lex inter
6 ueniente facto epiſcopi. Et de materia,†an,& quan
do Epiſcopus, vel alter inferior à Principe,poſsit da
re Iuriſdictionem, vide in.d.c.cum ab eccleſiarum.
ſ.de off.ordi.& Bar. & Legiſtas in.l.& quia.ff.de iu-
riſdic.om.iud.In glo.fina.in fi.dic,ſecundū Io. And.
quòd eſt pœna depoſitionis,cum nota infamiæ.1.q.
3.c.fina. & talis perdit poteſtatem conferendi offi-
cium,vt.c.præceden.

CAP. III.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiæ regimen ſub annuo cenſu committi non debet.*
2 *Venditio rei ſpiritualis, quare prohibita,*
3 *Sacerdotes, qui currunt ad diuitem vſurarium mortuum, pauperem verò vilipendunt, reprehenduntur.*
4 *Rector quando vices ſuas alteri committere poteſt.*
5 *Sacerdoti, an liceat locare operas ſuas ad diuina officia. remiſſiuè.*

Quoniam. Regimen eccleſiæ ſub annuo cenſu concedi nō debet. h.d. Primo,narrat
conſuetudinem,quam.Secundo,prohibet,ibi,ne id.
Tertio,cauſam reddit,ibi,quia ſub annuo. ¶Noto
1 primo,ꝙ† commiſsio regiminis eccleſiæ non debet
fieri ſub annuo cenſu.¶ Vltimo not.ex fine,vnam ra
2 tionem,†quare prohibetur venalitas ſpiritualitatis;
3 quia† ſacerdos in regimine eccleſiæ debet dirigere
intentionē,& conſiderationē ſuam ad præmiū æter-
næ ſalutis,non ad lucra tēporalia;ratio eſt, qa quod
natū eſt ex ſpiritu,debet eſſe ſpiritus;ꝙ ex carne ca-
3 ro,vt habetur Io.c.3.Et idcò Hoſti.†reprehendit ſa-
cerdotes illos, qui ad vſurarium diuitem mortuum
currunt,pauperem verò vilipendunt. ¶Glo.1.aſſi-
4 gnat rationem,& ſoluit quæſtio. In fi.dic, quòd † ſi
rector eſt abſuturus ad modicum tempus, poteſt ip
ſe ſibi vicarium conſtituere, vt not.21.q.2.c præci-
pimus.& facit quòd not.glo.in.c.vnico.ſ. de offi.pri
mice. Aut impedimentum eſt futurum longum, &
debet inſtituere cum conſenſu Epiſcopi, vt.c. cum
ex eo.de electio.lib.6.& de appella.c.peruenit. Si ve
rò impedimentum eſt perpetuum, conſtituēdus eſt
perpetuus vicarius, ſimiliter cum conſenſu Epiſco-
pi, vt.c. extirpandæ.§.qui verò.ſ.de præben.de quo
dic, vt in dictis iuribus,& in clemen.1.de exceſ.prę-
5 lat. ¶Vltimo quæro, † an liceat ſacerdoti locare
operas ad diuina officia; & dic,vt traditur in.c.ſigni
ficatum.ſ.de præben.& aliquid dixi in.c.ſuam.ſ.tit.
1.traditur.21.q.2.d.c.præcipimus.

CAP. IIII.

S V M M A R I V M.

1 *Prælatus ad quod tempus fructus eccleſiæ ſuæ locare poteſt.*
2 *Locator conductori, quando dicitur moleſtiam inferre. & nu.3.*
4 *Moleſtiæ prohibitio intelligitur de ea, quæ non venit ex natura contractus.*
5 *Moleſtare non dicitur hæres petens à legatario fieri inuētarium, & ſatiſdari de vtendo arbitrio boni viri.*
6 *Moleſtare non dicitur, niſi malo animo fiat.*
7 *Moleſtare quando quis dicatur.remiſſ.*
8 *Locator, an præciſè compelli poſſit ad obſeruationum contractus.*
9 *Contractus à principio voluntatis, expoſt neceſſitatis.*
10 *Locator obligatur ad patientiam præſtandam; & ſic ad factum.*
11 *Non patiens tenetur ad intereſſe. & ſeq.*
13 *Iuramentum aſſumit naturam contractus, vel rei, quibus adijcitur.*
14 *Iudex & ſi debeat condemnare, vt locator permittat conductorem vti re locata, non tamen ex hoc præciſè compellit.*
15 *Intereſſe ad quod locator tenetur conductori, continet, & damnum emergens, & lucrum ceſſans.*
16 *Condemnatus ad factum præciſè poteſt compelli ad illud adimplendum.*
17 *Guarentigiatum inſtrumentum factum continens, præciſè ad factum adimplendum aſtringit.*
18 *In obligationibus facti deſcendētibus ex decreto, vel ſententia iudicis, an, & qn̄ ſuccedat obligatio ad intereſſe.*
19 *Iudex, vel arbiter ſi mandant ſub certa pœna rem locare, an ſit eis ſatisfactum ſi locata fuerit, verum non permittatur vti re locata.*
20 *Succeſſor an teneatur ſtare colono. & nu.25.*
Limitatur ſub nu.29.
21 *Succeſſor, an teneatur ſtare ſolutioni factæ prædeceſſori.*
22 *Locatione ad longum tempus, transfertur vtile dominium.*
23 *Eccleſiæ læſæ per locationem ſui prælati, datur reſtitutio in integrum.*
24 *Tēpus longū, vel non modicū dicitur decenniū. & nu.35.*
25 *Succeſſor beneficiato non habenti adminiſtrationem, vt canonico, non tenetur ſtare colono.*
Limit.nu.29.
26 *Vſufructuarius non tenetur ſtare locationi.*
27 *Succedens per viam tranſmiſſionis alteri, non tenetur ſtare colono.*
28 *Canonicus non eſt adminiſtrator eccleſiæ, nec dominus præbendæ.*
29 *Præbendarius in præbenda, non habet plenum ius.*
30 *Succedens clerico habenti adminiſtrationem, vt prælatus, & ſimiles, an, & quando teneatur ſtare colono.*
31 *Eccleſia non moritur.*
32 *Succeſſor fiſci, & è contra. Fiſcus ſuccedens, an, & quādo teneatur ſtare colono.*

33 Fi-

33 *Fiſcus ſuccedens priuato, iure vtitur priuati.*
34 *Succeſſor cuiuſuis alterius, an, & quando teneatur ſtare colono. Quando locatio ad longum tempus. Quando ad modicum. nu. 35. & nu. 40. Quando ad libitum, vel locatoris, vel conductoris, nu. 36. & nu. 65.*
37 *Conductor ſuccedens in conductione, tenetur vtili actione ad mercedem ſuccedenti in locatione.*
39 *Locator poteſt cogi ad cedendum actionem contra conductorem ſingulariter ei ſuccedentem.*
40 *Hæredes vniuerſales ex parte locantis, & ex parte conducentis, an ad inuicem ſtare teneantur. & nu. 62. Limit. duobus modis. nu. 46. & nu. 50. & nu. 51. & nu. 52. & nu. 53. & nu. 54. & nu. 56.*
Limit. in colono partiario cui hæres non tenetur ſtare. nu. 41.
Limit. dummodo hæres adiuerit hæreditatem. nu. 42.
43 *Succeſſor per viam tranſmiſſionis, an, & quando ſtet colono.*
44 *Pupillus ſuccedens tutori, vel maior curatori in adminiſtratione tenetur ſtare locationi factæ per eos.*
45 *Emptor, locator, & ſimiles non tenentur ſtare locationi.*
46 *Succeſſor fiſci tenetur ſtare colono. Quid ſi expelleret, an priuaretur iure ſuo. nu. 48.*
47 *Conductori loci publici datur vtilis actio in rem.*
48 *L. Cognouimus. C. de mãcip. et col. patri. fund. declaratur.*
49 *Eccleſia, & fiſcus, an æquiparentur, & nu. 50. & ſeq.*
55 *Hypotecharia, quando agi poſſit contra tertium poſſeſſorem non facta prius excuſſione principalis.*
57 *Colonus, ſiue conductor, an teneantur ſtare ſingulari ſucceſſori.*
Limit. duobus modis. nu. 58. & nu. 59.
60 *Miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto, ex cauſa rei ſeruandæ, vel ex ſecundo decreto tenetur ſtare colono.*
61 *Iudex nunquam præſumitur per ſuam ſententiam præiudicare, ad iudicium non vocato.*
63 *Vxor eſt quodammodo in dote vniuerſalis ſucceſſor.*
64 *Legis eſt nemini velle præiudicare.*
66 *Locatio, quando morte finiatur.*
67 *Facultas arbitrandi, ſeu declarãdæ voluntatis contrahentium, an transeat in ſucceſſorem ſingularem, & nu. 69.*
68 *Quid in arbitro, & arbitratore ſucceſſoribus.*
69 *Facultas adhærens perſonæ ex contractu, non tranſit in ſucceſſorem.*
70 *Potentia operari plus non debet, quam quod in actu eſt.*
71 *Locatio ad vitam per an valeat, & transferat ius in rem nec ne?*
72 *Solutio facta pro tẽpore futuro, an præiudicet ſucceſſori.*
73 *Prædia eccleſiæ non ſolum locari poſſunt, verum & obuentiones eccleſiaſticæ.*
74 *Prædia eccleſiæ, & obuentiones, an, & quando laico locari poſſint.*

Quærelam. Fructus eccleſiarũ poſsũt cõcedi ſub annuo cẽſu. h. d. diuiditur, primo, conductoris quærelam; ſecundo, dat ei iudicẽ. ſecũda, ibi, ideòq;. & in textu ibi, eccleſiã. dic. i. eccleſiaſticas obuentiones. & ibi, G. perſona, dic. i. rector eccleſiæ. ita. n. ſummitur verbum perſona in. c. ex parte. de reſcrip. in. c. perſonas. & c. bonæ. de appellatio. & inde perſonatus, c. cum acceſsiſſent. de conſtit. Item & in tex. ibi, ipſe tenuiſſet. dic, ſcilicet, conductor conquærens. & habet materiam
1 vtilem, & practicabilẽ. ¶ Nota primo, quod † rector ec-
cleſiæ poteſt locare fructus eccleſiæ ſuæ vſq; ad ſeptennium abſq; auctoritate ſuperioris; & in tali locatione non requiritur ſolennitas, quæ requiritur in locatione ad longum tempus, vel in alienatione, vt dixi in clem. 1. de rebus eccle. non alie. Secundo not.
2 quòd † locator qui promiſit conductori nullam inferre moleſtiam, dicitur illam inferre, ſi non permittit conductorem vti re locata. Aduerte tamen, ſecundum Io. And. quod ſi conductor aliquid faceret, propter quod poſſet expelli; vt quia ceſſauit in ſolutione, vt. l. quæro. §. inter. ff. locati. poſſet locator ipſum expellere, etiam ſi iuraſſet non moleſtare; quia propter hoc non diceretur moleſtare; quoniam
3 iuramentum † recipit conditionem. ſecundum naturam contractus, vt dicit Inno. in. c. quemadmodum. de iureiuran. dixi in. c. veniens. eod. tit. & ideò idem arbitror in omnibus ſimilibus caſibus, in quibus de iure regulariter licitum eſt locatori expellere cõductorem, de quibus in. l. æde. C. de loca. & in. c. propter ſterilitatem. ſ. de locat. ratio eſt; quia prohi-
4 bitio † moleſtiæ intelligitur de moleſtia, quæ non venit ſecundum naturam contractus, vt not. Bald.
5 in. l. 1. C. de vſufruct. & ideò ſi teſtator † mandat hæredi, ne aliquo modo de iure, vel de facto, moleſtet vxorem, quam reliquit vſufructuariam, non intelligitur hæres illam moleſtare; licet petat ſatiſdationem de vtendo arbitrio boni viri, & inuentarij confectionem; & vide Bald. in. l. 1. C. de his quæ
6 pœn. nomi. in. 2. q. vbi dicit, quod ſi teſtator † mandauit hæredi, ne moleſtaret vxorem, intelligitur, quod
7 non moleſtet malo animo; & quando quis † dicatur alium moleſtare. vide Inno. in. c. bonæ. circa princ. & Io. And. in. c. 1. de ſtatu. mona. & Io. Cald. in. c. in nra, de reſcrip. tradit in. l. 1. C. de nundi. & in. l. 1. C. de theſaur. lib. 10. & l. die ſabbato. C. de iudi. Ter-
8 tio not. ſecundum D. m. quòd † locator poteſt præciſè compelli ad ſtandum contractui locationis; quia
9 contractus † à principio ſunt voluntatis, & ex poſtfacto neceſsitatis, vt. l. ſicut initio. C. de actio. & obli.
10 ſed hoc mihi non placet; quia locator † obligatur ad præſtandam patientiam, & ſic ad factum; ergò ſi nõ
11 patitur † ſuccedit obligatio ad intereſſe, not. in. l. ſi fundo. C. de locat. & l. ſi in lege. §. colonus. & l. ſi fundum. ff. de locat. tenet glo. in. l. conductorem. C. eo. Hoſti. in ſumma eod. tit. §. quæ actiones. verſi. videamus. & D. Ant. ibi, videtur ſentire, quod hoc ſit verum; quia hic præciſè compellitur ratione iuramenti; & ad hoc à multis allegatur iſte tex. pro qua opi. facit glo. parua in. l. ſi pecuniã. ff. de condict. ob cauſam. Facit. c. ex reſcripto. ſ. de iureiurã. & quod not. glo. in clem. 2. de re iu. D. Anto. & D. m. in. c. veniens. de iureiuran. Sed aduerte; quia hæc opin. nõ videtur
12 vera; quia, vt dixi, regulariter † de natura contractus eſt, vt in obligationibus facti ſuccedat obligatio, & intereſſe, vt. l. ſi quis ab alio. in ſi. ff. de re iudi. & in loco, probant iura. ſ. allegata. Iuramentum verò
13 † aſſumit naturam rei, vel contractus cui adijcitur, vt dixi, & latius in clem. 1. de iureiur. Facit etiam quod not. D. Ant. in. c. per tuas. de arbi. & ideò licet iurem aliquid facere, ſatis dicor implere, ſi ſoluo intereſſe, cum illud veniat ex natura rei; quia intelligitur. Iuro facere, vel ſoluere intereſſe, vt latius dixi in. c. veniens. de iureiur. Nõ obſt. tex. noſter, per quem mouen-

mouentur Doct. quia etiã poſito, quòd iſte iuraſſet, quod tamen hic non appareret, non tamen tex. pro-
14 bat; quia non ſequitur † iudex debet condemnare, vt locator permittat conductorẽ vti re locata vſque ad terminum conſtitutum; ergò præcisè compellitur; quia etiam in caſu prædicto videtur ſufficere præſtatio intereſſe, vt ſtatim dicam; & quia iſta non eſt materia noſtra, vide in dictis iuribus, & per Bar. in.l.ſtipulationes non diuiduntur.ff. de verborũ obli
15 gatio. & aduerte, quia intereſſe † ad quod locator tenetur continet non ſolum damnum emergens; ſed etiam lucrum ceſſans, vt.d.l.ſi fundum.& dicto.§.colonus.tenet Hoſt.in.d.c.videamus. ¶ Vltimo nota-
16 tur ſingulariter ex textu quòd † ille qui condemnatur ad factum, poteſt præcisè cõpelli ad illud adimplendum. Facit quòd ſingulariter dicit Bald.l.1.C. de ſent. quod pro eo quod inter. profer. vbi vult, qđ
17 † ſi de obligatione facti cõfectum ſit inſtrumentum guarentigiatum, poteſt quis præcisè compelli ad factum; quia tale inſtrumentum habet paratam executionem. Facit.l.qui reſtituere.ff.de rei vendi. facit etiam quod notat Ang.in.d.l.ſtipulationes non diui
18 duntur.vbi vult, quod in obligationibus † facti deſcendentibus ex decreto, vel ſententia prætoris, non ſuccedat obligatio ad intereſſe, per.l.ſi prætor. ff.de iudi.aduerte tamen, quia hæc opinio mihi non placet, per.l.miles.§.decem.ff.de re iud.Nõ obſt.allegata in contrariũ, quia opinio Angeli procederet in factis, qui merè deſcendunt ex officio iudicis; ſecus vbi prius factum erat in obligatione ex diſpoſitione contrahentium, & poſtea quis ad illud condemnatur, vt dicto.§.decem. Nõ obſt. dictum Bald. quia illud non probatur iure, &.l. qui reſtituere.loquitur in obligatione rem reſtitui, non facti in qua longa eſt differentia. Non obſt.text.noſter; quia hic non dicitur, quod ratione ſententiæ iſte poſsit præcisè compelli; nec hic negatur, quòd ſi locator vellet præſtare intereſſe, quod non poſſet, & quod poſsit præcisè compelli. Nec obſt. quod iſte iudex ita iudicare teneatur; quia hoc ideò eſt; quia ad hoc ſolũ agebat cõductor, & ſolum oriebatur dubium de validitate contractus, non autem an poſſet præſtare intereſſe; & ideò arbitror quòd etiam in caſu noſtro li
19 beratus eſſet iſte locator præſtando intereſſe. An † autem ſi iudex, vel arbiter mandauit locare ſub certa pœna dicatur ſatisfactum, ſi pars locauit, ſed poſtea non permittit conductorem vti re locata; & vt quæſtio etiã ſit maioris effectus, pone, quod arbiter mãdauit ſub magna pœna, ille locauit, & promiſsit ſeruare locationem ſub parua pœna; deinde non dimittit conductorem vti re locata, vel alteri vendit; an incidat in pœnam laudi, vel contractus locationis? videtur dicendum, quod incidat in pœnam laudi, per.l. fundi partem.in prin.ff. de contrahen.emptio. vbi dicitur quod agi poteſt ex primo contractu. Cõtrarium tamen conſuluit Barto. conſi.128.quod incipit, præcepit arbiter. vbi concludit, quod ſublata eſt obligatio ex laudo, & noua naſcitur ex cõtractu locationis, per.l.in numerationibus.ff.de ſolu.vbi dicit eſſe caſum, &.l.Stichus.§.hæres.ff.de ſtatu.liber. notat gloſſa magna in fine in.l.1.C. de pac.Nõ obſt. l.fundi partem.quia ibi verba contractus volebant, quod ex certo tempore teneretur conductori, quæ verba non poſſunt vno momento expediri; ſed requirunt perſeuerantiam; ſecus quando ſolum fuiſſet damnatus locator; quia eo ipſo quod locatum eſt, videtur ſatisfactum mandato; vt notat glo.in.d.l.1.& eodem modo poteſt reſponderi ad.l.inter caſtellianum.licet Bald. ibi in locato teneat contrarium; ad materiam vide Bar. & latius Moder. in.l. permiſceri.§.ſpecies.ff.de acqui.poſſeſſ.& prædicta nota perpetuò. Glo.1.quęrit & ſol. in fi.dic, not.benè hanc gloſſam, & idem dicitur in iuribus per eã allegatis; vide.D.m.in.c.ad aures.s̃. quòd met.cau.Archi.22. q.5.c.iuramenti. Glo.2. quærit, & ſol.diſtinguendo. & in.fi.incidenter decidit vnam.q. In fine gloſſ.dic, quòd hęc materia eſt vtilis, & quotidiana, & hic prĩcipaliter traditur per doctores, ideò pro clara ipſius intelligentia illam examinabo per.2.q. principales.
20 Prima, † vtrum ſucceſſor teneatur ſtare colono. Secũda, an teneaẽ ſtare ſolutioni factæ prædeceſſori. Circa primam facio principaliter tria membra. Primũ, quid iuris in ſucceſſore in eccleſia, vel beneficio. Se-
21 cũdum, † quid iuris in ſucceſſore fiſcali. Tertium, qđ iuris in quolibet alio ſucceſſore. Circa primũ membrum diſtingue, quod aut rector, vel prælatus locãt ad non modicum tempus. Aut ad modicũ tempus. Primo caſu dic, quòd ſucceſſor ita demum tenetur ſtare colono; ſi facta fuit locatio in caſibus, in quibus permittuntur alienationes; de quibus.12.q.2. in ſumma, & ſit ſeruata ſolennitas requiſita in alienatione rei eccleſiaſticæ. de qua.12.q.2. in.c. ſine.&.c.
22 abbatibus &.c.placuit. & ratio eſt; quia † in tali locatione ad longum tempus transfertur vtile dominiũ, & ius in rem, vt.l.1.§.qui perpetuum.ff.ſi ager vectigal.vel emphy.pet. in clem.2.de reb.eccle.non alie. Facit quod not.in.c.nulli.de reb.eccle.non alie. Ad-
23 uerte tñ, quod etiã in caſu prædicto ſi eccleſia † eſſet læſa, poſſet peti in integrum reſtitutio aduerſus contractum, vt.c.1.de integ.reſti.&.c.ad noſtram.de re-
24 bus eccle.non alie. Tempus † aũt longum, vel nõ modicum dicitur decennium, vt.d.clẽ.2.& ibi per glo. Si verò prædicta non fuerint ſeruata, nedum quòd ſucceſſor non teneatur ſtare; ſed ipſe locator, vt dicta clem. Secundo caſu, quando locatio eſt facta ad modicum tempus, quod eſt minus decennio, vt di-
25 cta clem.1.ſubdiſtingue, quòd aut loquimur † in clerico beneficiato nõ habente adminiſtrationem, put eſt canonicus, aut in habẽte adminiſtrationem. Primo caſu, dic, quòd ſucceſſor non tenetur ſtare locationi. Facit primo, quia talis ęquiparatur vſufructuario, vt not. glo.in.c. præſenti. de offi.ord. lib.6.&.c. fi.de pecu. D.m. latius in repe.c. cum eſſes.de teſta.
26 ſed vſufructuarius † qui ſuccedit titulo ſingulari in vſufructu, nõ teneẽ ſtare locationi, vt.l.arbores.§.1. ff.de vſufruct. Item, nec colono fructuarij tenetur ſucceſſor ſtare, vt.l.ſi quis domum.§. huic ſubiungi. ff.locat.& ſtatim dicam. Secundo probatur, quia ſuc-
27 cedens † in ius alterius non per viam tranſmiſsionis; ſed per viã priuationis, non tenetur ſtare colono, vt .d.§.huic ſubiũgi. ſed talis eſt canonicus, igitur &c. Tertio, quia huiuſmodi actio eſt perſonalis; ergò non datur contra alium canonicum ſingularem ſucceſſorem, vt.l.ſi.C.de hære.act.l.1.§.hæres.ff.ad Tre-
28 bel. Quarto probatur, quia canonicus † non contrahit nomine eccleſiæ; quia nõ adminiſtrator; nec no-

mine

mine præbendæ, quia illius non eſt dominus; ergò
contrahit nomine proprio; ergò ſucceſſorem non
obligat, vt ſtatim dicam; & probatur in.l.fin.in fi.ff.
29 de contrah.empt. Quinto, quia† talis non habet ple
num ius, & datur ſibi pręþenda, vt inde viuat.2.q.1.
§.fi.44.diſt.§.1. vbi Hiero. dicit, Tibi, o clerice, de
altaris redditib' viuere licet, nō luxuriari. ergò vltra
tempus ſuum non debet poſſe obligare; & hæc eſt
Cōis opi. communis * Doct.concluſio. Bal.& Cy.in.l.empto-
ri.C. loca. &.l. ſi filio.§.ſi vir.ff.ſol. mat. & Domi. de
Rota.deciſ.225.vbi dicunt hoc procedere, niſi cau-
ſa rationabili fieret, & authoritas Epiſcopi interue-
niret; & ſentit hic etiam Innoc. Secundo caſu, quan-
30 do† eſt clericus hñs adminiſtrationem, vt prælatus,
vel ſimil.& ſubdiſtingue, ꝙ aut ipſe locauit nomine
proprio, & non tenetur, vt.c.veniens.de tranſac. Aut
locauit nomine eccleſiæ, vel dignitatis; & ſubdiſtin-
gue, ꝙ aut locauit ad certum tempus, aut ad volun-
tatem ſuam quandiu voluerit, vel ad voluntatē con-
ductoris. Primo caſu, dic, ꝙ aut locauit in vtilitatem
eccleſiæ, & ſucceſſor tenetur ſtare; cum potuerit ex
licito contractu eccleſiā obligare, vt.c.1.de ſolutio.
Aut non fuit facta in vtilitatem eccleſiæ, & tunc, aut
fuit ſeruata forma, & ſolemnitas requiſita in aliena-
tione, & ſucceſſor tenetur ſtare; aliàs ſecus, arg.c.2.
de præcar.&.c.2. de rer.permuta.&.c.2.de donat.&
ſentit hic glo.& ſequuntur communiter* Docto. Sed
Cōis opi. D.Zabarel. tenet hic, quòd ſucceſſor tenetur ſtare
contractui, licet rector ſolus locauerit, ex quo ha-
bet adminiſtrationem. Vult tamen, quòd ſi condu-
ctor ſoluit vltra tempus illius, quòd non præiudicet
ſucceſſori, de quo dicam in.2.q.princ.D.m. hic vult
concordare dictas opiniones, dicens, quòd aut con-
tractus apparenter fuit initus in damnum eccleſiæ;
& nō teneatur ſtare ſucceſſor; & ita procedat prima
opin. quia non habet poteſtatem præiudicandi ec-
cleſiæ, vt.c.2.de donatio. Aut contractus apparen-
ter videtur initus in vtilitatem eccleſiæ, & tenet. Sed
prætextu læſionis, ſi nunc aliqua appareret poſſet pe
ti reſtitutio, vt.c.1.de reſtitu.in integ. Sed idem.D.
m.in diſputatione ſua, quæ incipit, Sēpronius.in.5.
dubio.ſimpliciter tenet, quòd contractus teneat.
Poſſet tamen peti reſtitutio ratione læſionis. Hæc
opin.de iuris rigore videtur verior, poſtquam ille ha
bet poteſtatem adminiſtrandi, nec concedit ius ali-
quod in re. Præcedens tamen videtur æquior. Nec
obſt.prædictis.l.emptorem.C.loca. vbi ſucceſſor nō
tenetur ſtare colono; quia illa loquitur in ſucceſſore
ſingulari; & in eo, qui non ſuccedit in adminiſtra-
tione reſpectu ſucceſſoris. Item locatio in caſu no-
31 ſtro fuit facta nomine eccleſiæ, &† eccleſia non mo-
ritur vnquam, vt.c.ſi gratioſè.de reſcrip.lib.6. Et ad
declarationem prædictorum, vide etiam quæ dicun
tur in ſequentibus.

¶ Circa ſecundum membrum principale, quid
32 iuris in fiſco, ſubdiſtingue, ꝙ † aut quærimus, vtrum
fiſcus ſucceſſor teneatur ſtare colono. ¶ Primo caſu,
dicunt quidam, ꝙ ſpeciale eſt in fiſco, ꝙ non tenea-
tur, per.l.ſi fundus.in princ.ff.loca. Tu dic, quòd in
hoc caſu idem iuris debet eſſe in eo, quòd in priua-
to. Nam ſi eſt ſucceſſor vniuerſalis, vt quia capit oīa
bona ex vniuerſali publicatione, vel eſt hęres vniuer
ſalis, & tenetur ſtare colono; nam ex antecedenti-
33 bus contractibus fiſcus† ſuccedens dicto modo pri-
uato, vtitur iure priuati, vt.l.fiſcus qui.ff.de iur.fiſc.
&.l.cum quidam.§.fiſcus.de vſur. Non obſtat.d.l.ſi
fundus.quia loquitur in fiſco, qui eſſet ſucceſſor ſin-
gularis, vel ex publicatione rei ſingularis, vt ibi di-
cit glo.1.& ideò non mirum ſi non tenetur, quia nec
priuatus teneretur, vt dicam.j. ¶ Secundo caſu dic,
ꝙ licet quis ſit ſucceſſor fiſci ſingularis, & volunta-
rius, nihilominus tenetur ſtare colono, vt ſtatim di-
cam in ſequen.

¶ Circa tertium principale membrum diſtingue
34 tria membra. † Primum eſt, quando quis locauit ad
35 lōgum tempus. Secundum, † quando ad modicum.
36 Tertium, † quando locauit, donec voluerit locator,
aut conductor voluerit. Primo membro dic, ꝙ ſuc-
ceſſor tenetur ſtare colono, qualiſcunque ſit ſucceſ-
ſor. Et ratio eſt, quia conductori eſt quæſitum ius in
re, vt dixi in primo membro; & probatur in.l.1.§.q
ſuperficiē.&.§. quod autem.ff.de ſuperfic.&.ff.de cō
trahen.empt.l.ſi aquæ.ff. de ſerui. ruſti.prædio.l.per
quem locum.&.ff.de aqua plu.arcen.l. in conceden-
do. hoc tenet glo.Cyn. Butrig.Bar. & Bal. in.d.l.em-
ptorem.C. de locat. facit quod dixi in primo mem-
37 bro. Et colonus † huic ſucceſſori tenetur vtili actio-
ne ex locato, vel actione in factum, vel officio iudi-
cis ad futuram mercedem ſoluendam; nam ex quo
38 ſucceſſor cogitur illi ſtare, ergò & colonus † tene-
tur mercedem ſoluere, vt.l. diuortio.ff.ſol. matr.l.
ſolutum.ff.de pigno.act.§. vnde ſi domum.& not.ff.
vſufruc.quemad.cau.l. ſi vſusfruct'. Et poteſt etiam
39 conueniri dominus locator, † vt cedat iura contra
conductorem, vt.ff.loca.l. cum in plures.§.meſſem.
&.ff.de act.empt.l.creditor.§.ſi inter.& traditur per
Bal.& Doct.in.d.l.emptorem.&.l. ſi rem.ff.de euict.
40 In ſecundo membro, videlicet; † in locatione ad mo
dicum tempus, ſubdiſtingue, ꝙ aut loquimur in ſuc
ceſſore vniuerſali, aut in ſingulari. Primo caſu, dic,
quòd tenetur ſtare colono, & colonus hæredi locato
ris, & locator hæredi coloni, vt.l. hæredem.&.l.in
his.§. non debet.ff. de regu.iur.&.l.ei cui.ff. de libe.
lega.&.l.veteres.ff.de contrah. ſtipu.&.l.viam.C. de
loca.Inſtit.eo.§ fi. nam & fiſcus tenetur, vt ſupra di-
41 xi. hoc tamen fallit in colono parriario. † cui hæres
ſtare non tenetur, vt.l.ſi merces.§. vis maior.ff.loca.
Et ratio eſt, quia inter locatorem, & cōductorem vi
detur contracta ſocietas, vt.l.idemq;.ff.pro ſoc.quæ
† ſocietas finitur morte, vt.l.nemo.ff.pro ſoc.Inſtitu.
42 eo.§.ſoluitur. Item quod dixi, ꝙ conductoris† hæres
tenetur ſtare locatori; intellige vbi hæres à colono
inſtitutus eius hęreditatem adiuit. Secus ſi hęredi-
tatem repudiauerit; quoniam tunc liberè concedi-
tur locatori, & eius ſucceſſori ipſam rem alteri loca
re; licet hęres qui repudiauit, reſtitutus ſit ad adeun
dam hæreditatem; quia licet adeat, non tamen recu
peret ius inſiſtendi in re conducta; caſus eſt ſingula-
ris in.l.ſi vno.§.fi.ff.loca. Et ratio eſt, quia iſta reſtitu
tio non trahitur retro in præiudicium tertij. Facit.c.
quamuis. de reſcrip.lib.6.&.l.in integrum.ff.de mi-
no. Secundo caſu, cum loquimur in ſucceſſore parti-
culari, dic, aut eſt ſucceſſor per viam priuationis, aut
per viam tranſmiſſionis. Primo caſu, dic, ꝙ non te-
netur ſtare colono, vt.l. ſi quis domum.§. huic ſub-
iungi.ff.loca. Exemplum poteſt poni in vſufructua-
rio,

43 rio,qui locauit;& ratio eſt, quia † vſusfructus rediñ-
.tegratur cum proprietate; & ſic eſt porius ſucceſſor
ex priuatione,quàm ex tranſmiſsione. Secundo ca-
ſu,quando eſt ſucceſſor per viam tranſmiſsionis,ſub
diſtingue , ꝙ aut eſt ſucceſſor per viam adminiſtra-
tionis,ſeu officij,ant per viam tranſmiſsionis iuris.
Primo caſu, dic, ꝙ tenetur ſtare colono; dummodò
prædeceſſor qui locauit, habuerit plenum ius locan
di ; & locatio ſit ritè facta,ſecũdum Doct.ibi.&.d.l.
emptorem.C.loca. Facit quod dixi.ſ̄.in prælato , &
44 rectore eccleſiæ; vnde† pupillus,qui ſucceſsit tutori,
vel maior qui ſucceſsit curatori in adminiſtratione,
tenetur ſtare locationi factæ per tutorem , vel cura-
torem,vt.l.ſi tutelæ.ff.de admin.tut. Secundo caſu,
quando per viam tranſmiſsionis iuris,ſubdiſtingue,
ꝙ aut loqnimur in ſucceſſore voluntario,aut neceſſa
rio.Primo caſu,ſubdiſtingue,ꝙ aut habet plenũ ius
in re,aut nõ.Primo caſu,dic, ꝙ regulariter nõ tene-
45 tur ſtare colono;vnde† emptor, & donatarius rei lo-
catæ,& ſimil.non tenentur ſtare locationi,vt.d.l.em
ptori. &.ff. de leg.1.l.nihil.§.fi. ff. de vſufruc.l. arbo-
res.§.1.hoc tamen fallit in pluribus caſibus.Primo,
46 in† ſucceſſore fiſci, quoniam ille tenetur ſtare colo-
no fiſcali,vt.l.fi.ff.de iur.fiſc.& ratio poteſt eſſe, quia
contractus fiſcales obtinent vicem legis , vt.l.dona-
tiones quas.C. de dona. inter vir.& vx.&.l.Cæſar.ff.
de public.vnde debent intelligi procedere ſine iniu
ria tertij, ſicut facit lex,vt.l.meminerint.C. vnde vi.
&.4.diſt.c.erit autem. & hoc ſtatutum fuit etiam in
fauorem fiſci,ne teneatur conductori ad intereſſe.
Facit.l.bene a Zenone.C.de quadrien.præſcri. Item
47 ſecundum Nico.Math.ratio eſt,quia cõductori† lo-
ci publici datur vtilis in rem , vt.l.1.ff. de loco pub.
fruen. Et aduerte;quia D.Ludo.Ponta.in.l.ſi filio.§.
48 ſi vir.dicit in hoc caſu,quòd† ſi ſucceſſor talem con-
ductorem expelleret,eſſet priuatus omni iure quæ-
ſito ſibi in rem á fiſco,& ipſo iure;& hoc dicit ſingu-
49 lariter probari in.l. cognouimus.† C. de mancip. &
colo.patri.fund.lib.11.Ex quo infert,idem eſſe dicẽ
dum in ſucceſſore ſingulari eccleſiæ; quia regulari-
ter eccleſia,& fiſcus æquiparantur, vt.l.fi.C.de ſacro
ſan.eccle.quæ opin.mihi non placet. Primo,quia il-
la.l.cognouimus.loquitur in colono ad lõgum tem-
pus,qui ex natura ſui acquiſiuit ius in rem ; quòd pa
tet ex tex.ibi,dum dicit antiquiſsimas.& ex fi.rubr.
dum dicit,emphyteuticorum feudorum.Nec obſt.
ſi diceres , quòd quilibet colonus fiſci videt̃ habere
ius in re , ſecundum quod dicit Nico.Mat. quia hoc
non videtur mihi verum,& eſſet contra priuilegium
fiſci regulariter.Prϛterea,poſito quòd ita eſſet,tamẽ
potentius ius eſt in re, in cõductore ad longum tem
pus;quia habet ius in re ex iure cõmuni,& iure ſpe-
ciali,ſi eſt fiſcalis ; & ratio.l.cognouimus.non debet
ad ſimplicem caſum extendi,quando eſſet ad modi
cum tempus facta locatio;& maximè,quia ius illud
eſt pœnale, & ſic reſtringendum, vt in reg.in pœnis.
de reg.iur.lib.6. Eſt ergo ſolum ſpeciale in.l.cogno-
uimus.in colono fiſcali,ꝙ ſi ſucceſſor expellit illum,
& ille ſit antiquiſsimus colon',quòd debet expulſor
priuari iure quod habuit &c.Item non placet in eo,
quòd dicit.D.Ludo.ꝙ tales ſint priuati ipſo iure;qa
tex. ibi loquitur per verbum futuri temporis , quod
eſt,ptiuabis.ergo neceſſaria eſt ſententia, vt.l.in cri-
minali.ff. de iuriſdi. om.iudi. dicam in.c.iudæi.ĩ de
iudæ. Itẽ ſatis dubito,in eo quod dicit de eccleſia,
per nota.in.d.l.fi.& auth. quas actiones.C.de ſacroſ.
eccle.& maximè, quia apparet,ꝙ in caſu noſtro non
50 ſit bona † æquiparatio fiſci ad eccleſiam;nam quili-
bet ſucceſſor fiſci tenetur ſtare ; non autem quilibet
ſucceſſor eccleſiæ tenetur ſtare, vt dixi in primo mẽ
bro. Eſt tamẽ dicta opin.maximi effectus,& memo
riæ reponenda.Secundo fallit,ſi ius coloni per prϛde
ceſſorem fuerit reſeruatum,vt.l.ſi merces.§ qui fun-
dum.ff.loca.&.l. ſi mercedem § habitatoribus.ff.de
actio.emp.tenent Cyn.& Docto.in.d.l. emptorem.
C.de loca.& Doctn.hic,& Matheſ.in.d.l.arbores.ff.
51 vſufruc. Tertio fallit,† ſi locator reſeruauit ius ſuc-
ceſſori exigendæ penſionis prò tempore anteceden-
ti,& futuro;quia tunc tacitè videtur conueniſſe cum
ſucceſſore,vt teneatur ſtare colono, tex.eſt in.d.l.ar-
bores.§.1.2.reſpon.ff.de vſufruct. Quarto fallit , in
52 vſuario,† qui tenetur ſtare colono,tex.eſt ſingularis
in.l.ſi habitatio § ſi vſus.ff. de vſu & habi.& ibi notat
53 Bal. Quinto fallit, † ſi colonus fecerit impenſas in
fundo;quia ſucceſſor tenetur illi ſtare, donec condu
ctor illas recuperet, vt.l.colonus.ff.de vi & vi arma.
Facit.l.ſi neceſſarias.ff. de pig.act. &.l.ſi in area.ff.de
condic.indeb.&.l.ſi iniuriæ.§.fi.ff.de furt. Sexto fal-
54 lit,ſi locator † in contractu locationis obligauit con
ductori omnia bona ; quia tunc conductor poteſt
vti retentione rei, ratione obligationis ſibi factæ de
re conducta,quæ cum adhϛreat rei, tranſit etiam cõ
tra tertium poſſeſſorem, vt.C.de pign.l.debitorem.
C. de remiſſ.pign.l. res pignori.C.de diſtrac.pigno.
l. ſi debitor.ff. de pigno. act.l. ſi conuenerit.§ ſi fun-
dum.& hoc ideò eſt,quia cum ipſe locator principa
lis eſſet obligatus ex locatione ad præſtandam pa-
tientiam;& ad hoc acceſsit hypotheca bonorum, &
propter non præſtitam patientiam ſuccedat obliga
tio ad intereſſe,vt dixi, poteſt ratione ipſius intereſ-
ſe ipſam rem retinere,donec ſibi illud ſoluatur. Hoc
voluit Bar.ſingulariter , qui hoc pluries obtinuit in
practica in.d.l. emptorem. & ſequitur Bal. & D.m.
hic ; & idem tenet Bar. in.d.l.1.§. quòd autem.ff.de
ſuperfic.Ex quibus infero caſum ſingularem, ꝙ licet
55 contra tertium poſſeſſorem † non poſsit per viam
actionis hypothecariæ agi regulariter, niſi facta ex-
cuſsione;tamen contra tertium dominum, & poſſeſ
ſorem ex dicto iure tranſmiſſo, põt conductor , qui
illi locatori, & eius ſucceſſori poſsidet,retinere rem
nõ facta alia diſcuſsione,vide qđ dixi in rub.de cau.
poſſ.tract. primo artic.5.q.9.verſi.ſexto impeditur.
56 ſallen.5. Vltimo fallit,† in colono partiario, ſecundũ
Butrig. qui dicit.D. Lamber. de Rampo.ita conſul-
uiſſe,quia inter eos, vt.ſ̄.dixi,contracta eſt ſocieras,
quod verum dicit Bal.in.d.l.emptorem.pro illo an-
no,quo laborauit fundum,& fecit ſumptus. Sed ego
non video.ſi prima opin.eſt vera;iſta limitatio Bal.
qualiter poſsit eſſe vera, ſi locatio erat facta ad lon-
57 gum tempus.Sed iuxta prædicta quæro, vtrum† co-
lonus, ſeu conductor teneatur ſtare ſingulari ſucceſ-
ſori? Sol.dic, quòd non,tex.in.l.qui fundum.ff.loca.
& ratio eſt,quia reſpectu locatoris,nihil intereſt , ꝙ
ipſe conductor velit ſtare ſingulari ſucceſſori . Et
ideò non poteſt ammodò locator expellere condu-
ctorem, per not.in.l.qui autem.§. illud.cum ibi not.

ff.ſi quis

ff.ſi quis cautio. Succeſſor verò ſingularis non poteſt
illum compellere, quia ius agendi, quòd compete-
bat locatori, regulariter non transfertur in ſingula-
rem ſucceſſorem, vt patet ex prædictis;& probaƭ in
.l.omnes.§.ſi hæres.ff.vſufruct.quemad.cauea. Hæc
tamen ſol.recipit duas limitationes. Prima,niſi lo-
58 cator † transferat in ſingularem ſucceſſorem ius exi-
gendæ penſionis pro tempore futuro; quia hoc caſu
hæc tranſlatio operatur, vt colonus teneatur ſtare
ſingulariter ſucceſſori, & ibi not.Bar.Secundo limi-
59 tatur,niſi locator † in ſingularem ſucceſſorem, non
ſolum tranſtulerit ipſam rem,ſed etiam ipſam actio
nem ſibi competentem contra conductorem; tunc
enim conductor tenetur ſtare ſingulari ſucceſſori,
cum interſit locantis propter ceſſam actionem. Fa-
cit.l.ſi nomen.ff. de hæred.vel act. ven. Si verò habet
plenum ius in re, tūc ſucceſſor ſingularis tenetur ſta
re colono, vt.l.in venditione.§.1.ff. de bo.auth.iud.
60 poſſ. Vnde miſſus † in poſſeſsionem ex primo decre-
to,vel cauſa rei ſeruandæ, vel etiam ex ſecundo de-
creto,tenetur ſtare colono; ratio eſt, quia ex ſenten-
tia iudicis res transfertur in ſucceſſorem,ſed nō ple-
61 nè; & ratio rationis eſt; quia iudex † nunquam præ-
ſumitur velle ex ſententia ſua præiudicare,ſeu aufer
re ius illi, qui ad iudicium non fuit vocatus, vt.l.in
integrum.ff. de mino.&.l.fi.C.ſi per vim vel alio mo
do.notat Inno.in.c. quoniam frequenter. vt lit. non
conteſt. hoc tenet hic.D.m. & Bar.in.d.§.1.& Doct.
in.d.l.emptorem. Secundo caſu, videlicet; in ſucceſ-
62 ſore ſingulari † neceſſario,diſtingue,ꝙ aut quis ſuc-
cedit non habenti plenum ius in re locata, reſpectu
dominij, qualis eſt vſufructuarius;& non teneƭ ſtare
colono, vt.d.l. ſi quis domum.§. huic ſubiungi.ff.lo-
ca.&.ff.de pigno.l.vectigali.&.ſ̃. tactum fuit in alio
caſu. Aut loquimur in ſucceſſore eius, qui tempore,
quo locatur, habebat plenum ius,etiam reſpectu ꝑ-
ſonæ eius,cui poſtea reſtituit rem locatam. Exem-
plum in marito,reſpectu rei dotalis,& talis tenetur
ſtare colono, vt.l.ſi filio.§. ſi vir.ff.ſol.mat.&.l.2.§.fi.
ff.de dote præle. ratio eſt, ſecundum Bal.in.d.l.em-
63 ptorem.quia vxor † eſt quodāmodò vniuerſalis ſuc-
ceſſor;quia titulus dotis eſt vniuerſalis, vt.l.quod di
citur.ff. de impen.in re.do.fac. Item quia mulier vi-
detur dediſſe poteſtatem marito, & maritus quodā
modò videtur procurator vxoris; & ſic non videtur
agi de ſucceſſore; ſed videtur ipſa quaſi anteceſſor,
& quæ locauit. Hanc rationem ponit Bal.in.l.1.§.
cumq;.C.de rei vxo.act. Vel dic,ſecundum D.Ludo.
quòd ratio eſt,quia iſta rei tranſlatio, quę fit in vxo-
64 rem,fit † ex legum diſpoſitione,quæ reſeruat ius co-
lono;quia de eius natura eſt, vt opereƭ effectus ſuos
ſine iniuria alterius, vt.l. meminerint.C. vnde vi. &
.l.1.C.qui veni.ęta.impetra.¶ Circa tertium mem-
65 brum princ.quando eſſet facta locatio † ad volunta-
tem locatoris,diſtinguit,ꝙ aut loquimur in ſucceſſo
re vniuerſali,& non tenetur ſtare colono, vt.l.4.ff.lo
ca.& ratio eſt, quia voluntas illa morte finitur,vt.c.ſi
gratioſè.de reſcrip.lib.6.&.l. ſi ſic.§.illi ſi volet.ff.de
lega.1.&.l.ſi expreſſerim.ff.de cond.& demonſt.&.l.
centeſimis.ff.de verbor. obligat. Et idem ego arbi-
tror in ſucceſſore coloni propter eandem rationem,
ſi facta fuit conductio, donec conductor voluerit.
Aut loquimur in ſucceſſore ſingulari, & Bart.vt ha-
betur in quibuſdam lect.vult,ꝙ teneatur ſtare colo-
no. Mouetur,quia cum hæc voluntas finiatur morte,
videtur facta locatio ad longum tempus;& ſic vide-
tur acquiſitum ius colono in re;& ſic quicunque ſuc-
ceſſor tenetur ſtare, vt dixi.ſ̃. in primo caſu tertij
membri princ. Sed D.Ludo.dicit,quòd hoc eſt erro
neum,nec credit hoc fuiſſe de mente Bar. Mouetur,
66 quia licet verū ſit,ꝙ in caſu prædicto locatio † mor-
te finiatur; tamen illud eſt verum, quando locator
durauit in ea voluntate vſque ad mortem; ſi tamen
vellet eum expellere ante mortē,poſſet; vnde dicit,
ꝙ hæc locatio trāſinit in ſucceſſorem cum hac quali
67 tate,quia facultas † arbitrandi,ſeu declarandæ volū
tatis, quam alter ex contrahētibus habet ex forma
contractus, vel obligationis, tranſit in ſucceſſorem
etiam ſingularem ex diſpoſitione hominis. Caſus eſt
not. ſecundum Iac. de Are. & Bal.in.l.ſi ſic.§ ſi.ff.de
lega.1.q̃uis non tranſeat ex diſpoſitione legis, vt eſt
tex.in.l.ſi ſtipulatus.&.l.fi. in prin.ff.de verb.obli.q̃-
68 uis aliud ſit in arbitro,& arbitratore, cuius poteſtas
arbitrandi non trāſit in ſucceſſorē,vt.l.fin.C.de con-
trah.empt.&.l.ſi quis arbitratu.cū ſua materia.ff.de
verb.obl.& ſic patet,ꝙ iſte ſucceſſor tenebitur ſtare.
Hęc opi.mihi magis vr̃ erronea,q̃ opi.Bar. licet neu
69 tra mihi placeat; nec eſt verum,ꝙ † facultas adhęrēs
perſonæ ex contractu,tranſeat in ſucceſſorem. Non
obſt.l.ſi ſic legatum.§.fi.qa ille tex.loquitur in lega-
tario,qui in re legata hr̃ loco hæredis, vt.l.ad tēpus.
§.1.ff.de vſucap.& ideò non eſt mirū, ſi facultas ad-
hærens perſonę reſpectu rerum tranſeat in legatariū
illarum rerum;ſecus ſi ꝑ viam contractus,vt.d.l.ſi ſti
pulat⁹ fuerit.&.d.l.fi.in prin. Præterea, poſito ꝙ hæc
facultas tranſiret, non tñ debet ſucceſſor obligatus
70 ſtare colono;quia † non debet plus operari id, qđ eſt
in potentia, q̃ illud qđ eſt in actu. Sed ſi tp̃s eſſet de-
terminatum,& declaratum,ſucceſſor ſingularis non
tenetur ſtare,niſi vt.ſ̃. dixi:igitur &c.& ideò plus vr̃
facere ratio Bar.quia ſi hęc facultas tranſiret, & vi-
deretur ius acquiſitum in re,non eſt dubium, quòd
teneretur ſtare colono. Vnde ſolū inſurgit dubitatio,
an videatur tenere locatio,ita quòd ſit acquiſitū ius
in re;circa qđ recurre ad ea,quę dixi in clē.1.de reb.
eccl.non alie.poſt Math.& Io.de Imo. vbi tractatur,
71 an locatio † ad vitam valeat,& transferat ius in rem,
vel non. Et ex prędictis clare habes expeditam hanc
vtilem materiam quo ad validitatem contractus lo
cationis, & obligationē,qualiter ſucceſſor teneatur
ſtare colono,vel ècontra. ¶ Circa ſecundam princi-
72 palem quæſt. an ſolutio † facta pro tempore futuro
præiudicet ſucceſſori, dic vt latè traditur per.D.m.
in diſput.quæ incipit, Sempronius.in vltimo dubio,
quæ etiam ſatis deciditur ex præcedentibus. Glo.fi.
in prin. opp. & ſol. ponendo ſex ſignificationes ver-
bi eccleſiæ. Secundo quærit opponendo,& ſol. Ter-
tio q̃rit de rōne differentiæ. In ea.ibi, obuentiones
73 eccleſiaſticæ.dic,not.ergo ex glo.iuncto tex.ꝙ † non
ſolum ꝑdia eccleſiæ poſſunt locari;ſed etiam obuen
74 tiones eccleſiaſticæ; & dicit hic Hoſt. ꝙ † laico non
pn̄t locari,arg.c.1.&.2.j̃.ne cleri.vel mona.ſed tādē
remittit ad not. ꝑ eum,in ſum.huius tit.vbi ipſe te-
net cōtrariū; dūmodo laicus ponat ibi clericū loco
ſui ꝓ illis recipiendis,ne fortè cōtingat aliqđ attin-
gere de ſpūalibus. In ea, ibi ponitur ne videatur.dic.

& ſic

& ſic patet ex his quæ dicit glo.& ex ſuperiorib⁹, ꝙ
c.1.&.2.faciunt ad primam partem.c.3. ad ſecundã
hoc.c.vlt.ad tollendum dubium;ne quis fortè credi
diſſet, propter præcedentia, quòd tales obuẽtiones
non poſſunt locari ad annuum cenſum.

De magiſtris, & ne aliquid exig. pro licen. docen. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Magiſter vnde dicatur, & eiuſdem ethymologia.*
2 *Magiſter quis dicatur; & vnde magiſtratus; & quibus competat. D.N.I. Chriſtus dicitur magiſter.*
3 *Doctores non debent dedignari vocari magiſtri.*
4 *Doctores legum, ſeu canonum, item medicinæ quomodo vocitentur, & apud Italos, & penes Vltramontanos.*

COntinuatur hæc Rub. ad
præcedentes hoc modo,
viſum fuit.ſ.qualiter ſpiri
tualia pecunia vendi, aut
recipi prohibentur; ideò
ſupereſt videre de his,quę
inſtar ſpiritualium ſe ha-
bent,vt de magiſterio, &
licẽtia docendi. Ideò ſub
nectitur hæc rubrica,de magiſtris.Pro cuius declara
1 tione q̃ro,†vñ dicatur magiſter?Sol.dic,ꝙ dr̃ magi-
ſter,ex maior, & ſteron,ꝙ eſt ſtatus,ſiue ſtatio;quaſi
in ſtatione maior; debet enim ſcribi media prędicti
nõis per duo.ij.vnũ conſonãs,& aliud vocale,vt dica
tur maijſter, ſed quia,i, conſonans aſſumit.g.ſonat.
Ideò ex vitio idiotarum iã conſuetudo inoleuit, vt
ẽt apud prouectos ſcribatur per g. & hæc ſm Catho
licon.Sed contrariũ vult Gaſparinus Pergamẽſis, ꝙ
ſcilicet per g,ſcribatur. Quæro quis dicatur magi-
2 ſter?Sol.dic,ꝙ ille,† qui alicuius rei præ ceteris curã
gerit;vñ & magiſtratus vocantur,deriuationẽ habẽ-
tes à magiſtro.Item præceptor cuiuſlibet diſciplinæ
põt dici magiſter à monendo,ſeu monſtrãdo,vt glo.
in.c.1.&.l.quibus.ff.de verb.ſig. & ſic vr̃ competere
hoc nomen quibuſlibet docentibus, pictoribus, &
3 carpentarijs;& ideò forte†doctores dedignãtur ap-
pellari magiſtri, ꝙ facere non debent; qa hoc noĩe
4 Apoſtoli Ieſum Chriſtum appellauerũt, apud† nos,
doctores legũ,ſeu canonũ Dñi appellantur; docto-
res verò medicinæ magiſtri; apud aũt Vltramonta-
nos oẽs magiſtri appellantur;vide gl.ſing.in clem.2.
in gl.in verſ.doctorat⁹.eo.tit. & de prima parte hui⁹
rubricæ traditur.37. diſt.c.maximè. &.c. quibuſdã.
61.diſt. miſſum.&.c. ſtatuimus.86.diſt.c. cũ multa.
&.c.dudum.8.q.1.c.oportet. ad ſecundam verò par
tem facit.1.q.3.c.vendentes.cum.c.ſequentibus.

C A P. I.

S V M M A R I V M.

1 *Cathedralis eccleſia prouidere debet magiſtro de beneficio, vt clericos eccleſiæ, & alios pauperes gratis doceat. Vendens autem licentiam docendi, aut interdicens idoneum ad docendum beneficio priuatur.*
2 *Parentes filijs etiam ſpurijs alimenta præſtare tenentur.*
3 *Pater filio literis operam danti, an, quando, & quomodo ſubuenire debet.*
4 *Legendi verbum etiam ad ſcholares extenditur.*
5 *Scholaris legere non debet, niſi proficiat.*
6 *Haud facile emergunt, quorum virtutibus obſtat Res anguſta domi. Diuitiæ ad fælicitatem pertinent.*
7 *Licentia non obtenta, nemo legere debet.*
8 *Doctores à ſcholaribus primo legentibus paſtum petere non debent.*
9 *Docendi licentia idoneo deneganda non eſt.*
10 *Beneficium dicitur fructus laboris.*
11 *Quaſi, improprietatis nota.*
12 *Qualitates in idoneo ad docendum requiſitæ.*
13 *Scolaris, an, & quando poſſit legere.*
14 *Scholaris aſſerens ſe doctorem, an, & quando teneatur pœna falſi.*
15 *Scholaris tempore approbationis reputatus habilis, ſi efficiatur inutilis poteſt a doctoratu degradari.*
16 *Statuto prohibente ne Rector poſſit improbari, vt eſt Senis, doctores non poſſunt dicere, ꝙ nolunt approbare.*

QUONIAM. Totus iſte titulus ſũ
matur per Io. And.
vno contextu hoc
modo.Eccleſia cathedralis,& q̃libet collegiata, quę
ad hoc ſufficit; debet aſsignare competens benefi-
cium,ſeu redditus alicuius præbendæ magiſtro grã-
maticæ,qui clericos illius eccleſię,& alios pauperes
ſcholares gratis doceat;& hic eligit a ꝓlato cũ capi-
tulo,vel à maiori parte capituli,quorũ negligẽtiam
ſupplebit ordinarius loci.Metropolitana eccleſia ẽt
debet habere theologũ, cui fructus vnius ꝓbendæ,
q̃diu docuerit,miniſtrari debent; nõ tñ erit canoni-
cus;& ſi ꝓbẽda nõ ſufficit vtriq; magiſtro,prouidere
debet grãmatico ĩ aliqua eccleſia ciuitatis,vel dięce
ſis ſuæ;& vt poſsit habere copiã theologorũ;ꝓlati,&
capitulum mittere debẽt ꝑſonas dociles ad ſtudiũ,
quibus ſi proprij reditus non ſufficiũt, expenſas per
quinquenniũ miniſtrabunt. Doctores verò q̃diu do-
cuerint, & ſtudentes ꝑ quinquenniũ recipiunt inte-
gros fructus ꝓbendarũ non obſtante conſuetudine,
vel ſtatuto in cõtrariũ diſponẽtib⁹;& hoc quo ad pri
mã partem rubricę. Intendit.c.nr̃m.in prima parte,
&.c.ſeq.in ſecunda, &.c.pen. & fi.ꝙ pro licentia do-
cẽdi ẽt prætextu cõſuetudinis,nihil debet exigi, vel
promitti;& ob hoc promiſſum remittiĩ, & ſolutum
reſtituiĩ;& idonei legere volentes nõ debẽt impedi
ri in facultate,& licẽtia obtinẽda; & cõtrafacientes
beneficijs,& dignitatibus priuantur.h.d. quo ad ſe-
cundam partem rubricæ.c.noſt.in ſecunda parte, &
.c.ſeq. in prima parte, &.c.3.D.Anto.ſummat quã-
libet decre. de per ſe. & mihi placet, vt ſingulæ cla-
1 rius intelligãtur;vnde hæc prima.h.d.† Cathedralis
eccleſia prouidere debet magiſtro de beneficio,qui
clericos eccleſiæ, & alios pauperes gratis doceat;&
vendens licentiam docendi,vel interdicẽs idoneum
a docendo,beneficio priuatur.h.d.diuiditur in tres.
Primo, mandat prouideri de magiſtro.Secundo,fa-
ctum reprehenſibile prohibet,ibi, pro licentia. ter-
tio,pœnã imponit,& cauſam reddit,ibi,qui autem.

¶ Nota primo, ibi, qui parentum opibus, ꝙ ꝓpriè
pauperes non dñr, qui parentum opibus iuuari poſ
2 ſunt; tenẽtur† enim parentes filij neceſſaria miniſtra
re, vt.l.ſi à liberis.ff.de libe.agnoſ.ẽt ſi ſint ſpurij, vt.c.
cũ haberet.s̄.de eo q duxit in matr.quã pol. ꝑ adul.
& qualiter diuerſimodè accipiatur† verbũ, pauper.
dixi in.c.1.de accuſ.Secundo not.ex eiſdem verbis,
3 arg.quod † filius põt cõpellere patrem, vt ſubueniat
ſibi in ſtudio, ſi modò pater poſsit, quod ĩtellige, qñ
eſſet idoneus, & operã daret ſtudio; non autẽ ſi eſſet
ſcholaris noĩe tantum; & debet ſubuenire ſm digni-
tatẽ perſonæ, & facultatum quantitatem, & loci cõ-
ſuetudinem. Facit gl.in verſ. beneficium.in fin. Ter-
4 tio not.ibi, legendi. quod† verbum legendi, poteſt
referri etiam ad ſcholares; nam legere dicuntur dũ
ſtudent, concordat.c. cum magnopere.cum.c.fi.ne
cler.vel mona.& hoc facit ad.q.vtrum habilitatus vt
poſsit ſtudere in aliqua facultate, poſsit in illa do-
ctorari, & legere, vide latè Io. And. in Mercur. de
reg.iur.lib.6.c. cum quid. Quarto not.ibi, & profi-
5 ciendi. quòd† non ſufficit legere niſi quis proficiat.
Vnde Hoſt. ponderat iſtum tex.contra ſcholares nõ
proficientes, qui melius facerent, ſi parentes inani-
bus ſumptibus non vexarent; & vide eum latius in
.c.1.de offi.prim. Quinto not.ibi, opportunitas ſub-
6 trahatur, ꝙ vt inquit Iuuenalis, Haud† facile emer-
gunt, quorum virtutibus obſtat Res anguſta domi.
Vnde non mirũ ſi Philoſophus inquit, quòd diuitiæ
7 ad fęlicitatem pertinent. Sexto not.quòd† nemo de
bet legere niſi obtenta licentia, quòd facit ſecundũ
Abba. & Io.And.contra ſcholares, qui publicant re
petitiones non petita licentia. Septimo not.ibi, con
ſuetudinis, ſecundum Abba.& Io.And.argumẽtum
8 cõtra † doctores, qui à ſcholaribus primo legẽtibus
paſtum petũt. Octauo not.ibi, nec docere, ꝙ idoneo
9 † non eſt deneganda licentia docendi, quod verũ, ſe
cũdum Inno. & Doct.niſi cauſa ſubſiſtente, vt puta;
quia magna eſſet copia doctorum, & vnus alium
impediret, vt.c.cum dilectus.de accuſatio. Vltimo
10 not.ex fi.text. ſingulare quotidiè allegatum; quod †
beneficium dicitur fructus laboris; nam ex quo ſer-
uit eccleſiæ, debet ab illa habere fructus, vt.c.cum
ſecundum.de præben. & hunc fructum licitè poteſt
recipere etiam diues; dummodo ad hoc non indu-
catur per auaritiam, vt not. Inno.in.c. ſi epiſcopus.
de præben. In fi.glo.in verſ.conſuetudinis.dic, not.ex
hac glo. quòd ſtrictè, & propriè ſumpto vocabulo
iſte non dicitur committere ſymoniam; & ita po-
teſt intelligi, ꝙ not. Vinc.in.c.ſeq.ſed largo ſumpto
vocabulo bene dr̃ cõmittere ſymoniam; & ita ponit
Inno. in.c.3.ꝫ.eo. & hoc denotat dictio, quaſi, poſi-
11 ta in glo. hic, quæ† regulariter eſt nota impropric-
tatis, vt.l.3.§.fin.ff.de vi & vi & ar. & traditur in.c.2.
de præben. lib.6. Glo. penul. colligit duo notabi-
lia ex tex. ſecundum à contrario literæ; & dat ratio-
nes.& in fi.ponit, quæ ſit pœna iniuſtè denegantis.
12 In fine, dic, pro intellectu gl.& tex.quòd ad hoc † vt
quis dicatur idoneus, plures requiruntur qualitates.
Primo, vt habeat peritiam docendi. Secundo, facun
diam. Tertio, interpretãdi ſubtilitatem. Quarto, co-
piam differendi. Quinto, vt ſit approbatus ab habẽ
te poteſtatem, vt probatur in.l.1.C.de profeſ. qui in
vrbe Conſtantin. lib.12. iuncta.l. magiſtros.C. de
profeſ. & medi. lib.10. debet etiam non ſolum eſſe
ſcientia doctus; ſed etiam moribus ornatus, & ordi
nem docendi tenere.8.q.1.c.oportet. Et ex his ĩfert
13 D.m. quod ſcholaris † non poteſt legere, quod ve-
rum, vt.ſ.præſit cathedræ; ſed benè poteſt, vt diſcat,
vt quotidiè ſeruatur; quia docendo quis docetur,
vide glo.C. de excuſ. artif. lib.10. in.l.1. & vide Io.
And.in.d.Mercur.c. cum quid. Et ſubdit hic D.m.
14 quòd ſcholaris† qui diceret ſe doctorem, tenetur pę
na falſi. Tu dic hoc verum; ſi diceret ſe doctorem, &
exerceret ſe vt doctorem, vt.d.l.cos.quia quãdo ſim
pliciter dicit ſe doctorem punitur arbitrio iudicis,
arg.l.ſi quis.C.de acquęduc.lib.xj. ſecũdum Bal.qui
hoc tradit in.l.qui ſub prętextu.C.de ſacroſan.eccle.
not. gloſ.in verſi.nomine. in.c.quanto. de iureiuran.
Bal.in repet.l.data opera.C. qui accu.non poſ. Item
15 ſubdit D.m.quòd licet quis† ꝑe approbationis ha-
buerit qualitates, de quibus.s̄.dictũ eſt, ſi poſtea ef-
fectus ſit inutilis; poteſt degradari à doctoratu, vt.d.
l.grammaticos. &.l. vt gradatim.§. reprobari.ff. de
mune.& hono.vide D.m.poſt Io.And.in.c.cum ſecũ
16 dum.de præben.Et not.ſingulariter, ꝙ † ſi ſtatutum
diceret, ꝙ rector non poſsit reprobari, vt eſt in ſtatu
to Senenſi, ꝙ doctores non poſſunt dicere, ꝙ nolunt
approbare; licet ſemel fuerit practicatum cõtrariũ.
Facit gl.in verſ.nequiuerint. in clem.1.de foro cõpe.
& in regula.c.cum quid.de reg.iur.lib.6.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Docendi gratia nihil debet exigi; & exactum reſtituitur, & promiſſum relaxatur; negligente prælato in prouidendo de magiſtro, ſupplet ſuperior.*
2 *Docens magiſter debet eſſe prouidus, & diſcretus.*
3 *Epiſcopus ſupplet negligentiam prælatorum.*
4 *Scholaris non poteſt ſe obligare ad intrandum cum certo doctore.*
5 *Exigens à clerico volente ire ſtudiatum pro licentia obtinenda, an committat ſymoniam.*
Declaratur.nu.6.
6 *Vſura an ſit mutuare pecuniam ſcholari, ad hoc, vt ipſius cauſa audiendi intret in ſcholis.*
7 *Tempus infra ꝙ prælatus debet inſtituere magiſtrum.*
8 *Negligentia, vt quis conuincatur admonitio requiritur. Et an requiratur iudicialis. nu.9.*

1 Prohibeas. Pro licentia† docen
di nihil debet exigi,
vel promitti, & exa
ctũ debet reſtitui, & promiſſum relaxari, & negligẽ-
tiã prælati circa prouiſionẽ magiſtri ſuperior debet
ſupplere. duo ponit dicta; ſm ibi, ſanè. ¶ Nota pri-
2 mo, ꝙ† magr̃ debet eſſe ꝓuidus, & diſcretus de quo
dixi in.c.ꝑcedenti. Secundo not.ibi, ſciens, ꝙ ſtipula
3 tum eſt. concordantes ponit gl. Vltimo not. ꝙ † eṗs
ſupplet negligentiã prælatorũ, nedum in cõferendis
beneficijs, ſed etiam in alijs oĩbus, quæ ad inferiores
prælatos ꝑtinerent, puta; in inſtituendis magiſtris, &
idem puto in omnibus, quæ ad inferiores prælatos
4 pertinent. ¶ Primo quæro, vtrum ſcholaris poſsit ſe
obligare

obligare ad intrandũ cum certo doctore? Vincen.&
cõtcr* Doct.qđ non;quia eſt turpis promiſsio.ff. de
var.& extraor.l.1.§.proindè.&.ff. de cõdi.& demon.
l.Titio.§.2.&.ff. de libe.homi.exhiben.l.2. ꝙ not. tu
ſcholaris,vt ſcias facere ſchincamorã doctorib'.Se-
5 cundo quæro,vtrum † exigens pecuniã à clerico volẽ
te ire ad ſtudiũ pro tradẽda licentia cõmittat ſymo
niã? Inno.dicit, qđ non;licet malè faciat. Hoſti. con-
tra,per not.in.c.pen.ſ.eo.dic,vt dixi in.c.præcedẽti.
6 Vltimo quæro,vtrũ † mutuãs pecuniã ſcholari,vt in-
tret ſecũ,cõmittat vſurã? & dic,vt dicã in.c.nauigan
ti.ſ.de vſur. ¶ In fi.gl.1.dic,gl.oppo.& dat duas ſol.
In fi.dic , idem dicit Inno.dũmodò ille qui ſoluit ſit
idoneus. Tanc.dicit, ꝙ ex parte recipientis vr̃ cõmiſ
ſum crimen concuſsionis,ex eo quia pp ſuperiorita-
tem vr̃ exegiſſe pecuniã,quaſi ab inuito.1.q.1.iube-
mus.&.c. cõcuſsionis.dicit tñ, ꝙ non cõmittitur ſy-
monia. Inno.tñ vult,qđ cõmittatur; & hoc mihi plus
placet,intelligendo de licentia obtinenda à prælatis
eccleſiaſticis,ſm ꝙ loquitur tit.nr̃,limitan. ẽt vt dixi
in.c.ꝑced.ſecus ſi diceret de licentia docendi,ꝗ obti
nenda eſt à laicis. Gl.in verſ.remitti.colligit notabi-
le dictũ. Glo.fi. colligit,in ead.ibi, de cõceſ.præben.
c.nulla.dic. ex hac allegatione glo.gloſ.vr̃ ſentire , ꝙ
7 † prælato detur ſemeſtre ad inſtituendũ magiſtrum;
quo elapſo poteſtas deuoluatur ad ſuperiorẽ , vt in
beneficialibus. Sed Io.And. & Doct.dicunt eſſe arbi
trariũ;& ꝙ ad hoc ꝑcedere debet admonitio. Facit
ꝙ not.glo.in.c.apoſtolicę.de re iud.lib.6.& not.in.c.
ex parte Aſtenſis. de conceſ. præben. in quibus pro-
8 batur, ꝙ ad † conuincendã negligentiã,per quã po-
teſtas id agendi deuoluẽda eſt ad aliũ, debet præce
dere admonitio, ꝙ intellige, qñ ad illud expediẽdũ
nõ eſt appoſitũ determinatũ tp̃s,aliàs ſec'.arg. not.
9 in.dd.iurib. vide Bal.in.l.3.C.q accuſ.non poſſ.& † an
requiratur iudicialis monitio , vide Ang.in authen.
de hæredi.& fal.§.ſi quis non autem non implens.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Doctor pro licentia docendi pecuniam exigere non debet, etiam ſi eſſet conſuetudo.*
2 *Decret.hæc quanto de magiſt. impetrata fuit contra cancellarium Pariſienſem;& quare.*
3 *Doctoratus, an ſit dignitas.*
4 *Doctores nobiliſſimi appellantur.& nu.27.*
5 *Doctores legẽtes habent ordinariam iuriſdictionẽ in ſcholares,maximè legentes per.20.annos.& nu.26.*
Et dicuntur Vicarij Principis,& Illuſtres.& Marian. Socin.tum legerat Decret.per.16. annos.
6 *Doctores præferendi militibus;& quare, & quando ; & quid ſit decretorum, quid theologiæ,& ſimil. & nu.25. & nu.ſeqq.quam plurimis.*
7 *Omne rarum pratioſum.*
8 *Imperator præfertur Papæ in temporalibus.*
9 *Dominus directi dominij,in his quæ pertinent ad dominiũ directum,præfertur habenti vtile, & econuersò.*
10 *In exercitio ſibi commiſſo,præfertur vnuſquiſq; alteri cuiuis,etiam ſuperiori.*
Scholaris diſputaturus , præfertur in illo actu etiam doctoribus.
11 *Nobilior eſt , qui melioribus, & dignioribus præeſt, Et maior dicitur. nu.30.*
12 *Nobilior eſt committens exequutionem alicuius actus, quam ille qui exequutur.*
Militare miniſterium,eſt exequutio legiſtalis, & canoniſtalis. ibid.
13 *Nobilius eſt diſponens, & ſic mandans,quam exequens; & ſic qui diſpoſitum implet.*
14 *Nobilior eſt regens, quam qui regitur.*
15 *Nobilior eſt proprietarius iuſtitiæ, quam ipſius miniſter.*
16 *Doctor eſt effectus proprietarius iuſtitiæ, inſigniorũ traditione ;& inſigniorum ſignificationes traduntur ibid.*
17 *Aequiparatorũ eadem debet eſſe natura, & ꝙ in vno eſt diſpoſitum,in altero quoq; obſeruandum eſt.*
Aduocatus, & miles æquiparantur,
Doctor præcedit ſimplicem aduocatum.
18 *Meritum magis meretur , qui bonum aliquod operatur in ſe,& in alium, quam qui in ſe tm̃.vel in alium tantum.*
19 *Iuſtitia eſt omnium virtutum clariſſima.*
20 *Superlatiuis non eſt dari ſuperius.*
Nobiliſſimum ſcientia facit hominem.
21 *Nobilius ineſtimabile,quam æſtimabile eſt.*
22 *Scientia iuris ciuilis,& canonica eſt ineſtimabilis.*
Militia poteſt æſtimari.
23 *Doctoris eſt, vt doceat iuris ſcientiam; vnde prouinciæ doctis ſcholaribus traditæ gubernandæ conſeruentur.*
24 *Honorandus , quem Imperator præ cæteris honorat.*
25 *Excellentia graduum,maioritatem temporis deſiderat.*
26 *Doctor non poteſt effici minor.17. annorum.*
Miles poteſt effici impubes,& infans.
27 *Maiorum ratio prius habenda.*
Doctores dicuntur reuerendiſſimi; & Philoſophiam ſequi dicuntur.
28 *Doctor iuris canonici,ſiue ſacræ paginæ præfertur doctoribus iuris ciuilis.*
Doctor iuris ciuilis , & canonici præfertur medicis. vbi ſupra.
29 *Subiectum facit nobiliorem ſcientiam.*
31 *Subiectum theologiæ,eſt Deus omnium nobiliſſimus, perfectiſſimus,& optimus.*
32 *Subiectum iuris canonici eſt homo.*
33 *Subiectum iuris ciuilis,eſt bonum commune.*
34 *Subiectus medicinæ,eſt homo ægrotus.*
35 *Doctor iuris canonici præferendus , ſecundo doctor iuris ciuilis.tertio doctor medicinæ.Limit.nu.38.*
36 *Doctor in vtroq; iure præferendus ſimplici canoniſtæ. Limit.nu.37.*
39 *Doctores æquales tempore,gradu,& ſcientia ſi aliter eorũ legiſſet per 20. annos , alteri præferendus eſſet , etiam anteriori tempore.ibid.*
40 *Doctor præferendus, qui approbatus à ſuperiori , & digniori.*
41 *Doctor a Sum.Pont.vel a Principe approbatus,præferẽdus eſt approbato ab inferiori.*
42 *Doctor prius licentiatus, & poſt alium doctoratus , an præcedere debeat eum,qui poſtea fuit doctoratus.*
43 *Studium vbicunq; , etiam ſi non ſit regia ciuitas , conſtitui poteſt .*
44 *Spoliare,hoc verbum,ponitur & in malam,& in bonam partem .*
45 *Inuidia extirpanda.*
46 *Doctorem collegam habere expedit,etiam ſiquis per ſe ſit idoneus.*

1 Quanto. †Pro licētia docendi pecunia exigi non debet,ēt ſi hoc haberet conſuetu-
do.h.d.Primo,narrat factum reꝑhenſibile, ꝙ præuia
rōne improbat.Secundo,pęnā imponit,ibi,ſi qui ve
2 rò, Et dicit hic Vinc.ꝙ hæc † decre.fuit impetrata
contra cancellarium Pariſienſem,qui à quolibet do
cente, pro licentia docendi marcam argenri exige-
3 bat.¶Nota primo.ibi,dignitatē aſſumūt.ꝙ† docto
ratus eſt dignitas,tex.in proœ.C. ibi magiſteria di-
gnitate, &c.& ibi hoc voluit Iac.Butr.qui dicit per
illum tex. ꝙ† excōicatus,& infamis,& Iudæus do-
ctorari non poſſunt, per reg. infamibus. de reg.iur.
lib.6.de Iudæo dicā in.c.1.j.de Iudæis. idem voluit
Bar.in.l.fi.C.de Iudæis.& ſentit in.d.proœm.C.&.ff.
Contrarium tn̄ tenuit ipſe Bar.in.l. ex eo.ff. de mili.
teſta. vbi concludit etiam,ꝙ† militia non ſit digni-
tas.Bal.in.d.proœ.dicit,ꝙ propriè loquendo docto-
ratus non eſt dignitas. Volens tenere hāc opinionē,
poſſes rn̄dere ad tex. noſtrum, ꝙ hic nō loquitur de
doctoribus,ſed de magiſtris ſcholarium, qui in ec-
cleſijs conſequūtur hoc officium docendi, & in illis
reputatur dignitas.Facit tex.dum dicit de veſtris ec
cleſijs. Ad tex.verò in pri.conſti.C. poteſt rn̄deri, vt
dicit Bal.ibi, ꝙ loquitur de illo, qui aliàs erat ibi in
dignitate non tanq̄ magiſter legum; ſed tanquam
princeps agentium in rebus.Sed pro prima opinio-
ne,quæ magis doctoribus placere debet,allego, qd
4 † tales doctores nobiliſſimi appellantur, vt.l. diximus.in fi. de excuſ. tut.&.l.prouidendum.C.de po-
ſtu. Facit ꝙ not.gl.pen.in.c.penul.de poſtula.in gl.
2.& clem.1.&.c.penul.de præben.ꝙ† adiectiuū con
uenit Comiti; vt.c. grandi. de ſupplen. negli.prælat.
& Vicecomiti, vt.c.accedens.vt lite non conteſt. &
Marchioni, vt.c.conſtitutus.2.de teſtib.& Duci, vt
c.venerabilem.de elec.iunct.ſupraſcrip.D.m.hic di-
5 cit,ꝙ ſaltem poſſumus dicere,quòd† doctores legen
tes dicantur habere dignitatem, cum habeant or-
dinariam iuriſdictionem in ſcholares, vt authen.
habita.ne fili.pro patre.maximè ſi continnarunt le-
cturam per.xx.annos.Et non eſt mirum; quia† effi-
ciuntur vicarij principis, & illuſtres,vt.l.1.C.de ꝓ-
feſ. qui in vrbæ Conſtantin.& ad hanc dignitatem
adipiſcendam ſum proximus per quadriennium.Et
6 ex prædictis infert D.m.† doctorē militi præferen-
dum,cum ille non dicatur habere dignitatem,vt vo
luit Bar.in.d.l.ex eo.& hoc maximè ſi legit p.xx.an-
nos; & maximè ſi ſint doctores legum; & melius ſi
decretorū,& ſanctius, ſi theologiæ;& maximè mili-
tibus hodiernis,qui non ob virtutes, ſed potius ꝓ-
pter corruptelas,& propter diuitias efficiuntur mi-
lites, vt dicit Cyn.in.l.1.C. de iur. & facti igno. qui
ēt dicit, ꝙ ſolū habent priuilegiū prius bibendi; &
præcedendi in funeribus. Quidam dicunt,ꝙ vbi eſt
copia doctorū;& paucitas militū, ꝙ miles p̄cedet,
vt Senis contingit; licet olim eſſet contrarium; &
èconuerſo, pro hac opinione. facit.93. diſt.c. legi-
mus.vbi dr̄, ꝙ turba ſacerdotum,qui venerādi ſunt,
7 facit eos contemptibiles; & ſubdit ibi;quia † omne
rarum prætioſum.2.q.7.ſancta. Facit ꝙ not.in auth.
de cōſuli.§.ſi verò.collat.6.Tu dic,ſm dn̄m Sign.Me
dio.ꝙ aut loqmur in actu,qui conuenit doctori, &
ſibi adaptat̄,aut in his, q̄ pertinent ad ipſius exerci
tiū,& doctor p̄ferendus eſt.Aut in actu, & exercitio
militari, & miles p̄ferendus, hæc probant̄ in.l.1.C.
de offic.vica.vn̄† delegatus principis in delegatione
ſibi facta maior eſt quolibet ordinario, vt.c.ſanè.de
8 offi.deleg. Itē ꝓbatur,quia in his, q̄ ſunt † tēporalia
Imperator p̄fertur Papæ.96.diſt.c.cum ad verum.&
9 x.diſt.c.qm̄.Probatur tertio,qa in his,quę† pertinēt
ad directū dn̄m;præfertur vtili;&ècontra, & in his
q̄ pertinent ad vtile, habens vtile præfertur hn̄ti di-
rectū,vt.l.1.cum ſeq.ff.ſi ager.vect.vel emphy.peta.
&.l.1.ff.de ſuperfi.per tot.in.l.in cauſę.§.fi.ff.de pro-
10 cur.Item quia in exercitio† ſibi cōmiſſo vnuſquiſq;
debet præferri, ēt aliàs ſuperiori,vt.l.ſi in aliqua.§.
fi.cū ſeq.ff.de offi.proc.& lega.ꝓ p̄dictis facit ꝙ not.
in.l.1.ff.de bo. poſ.ex teſta.militis.ex quibus infert,
ꝙ laudabilis conſuetudo eſt quam ſeruam'.ſ. ꝙ ille
qui diſputaturus eſt, p̄ponatur ēt Doct.in illo dūta-
xat actu. Aut loquimur in actu, ſeu exercitio indif-
ferenti non magis cōuenienti doctori, quam militi;
& dicit ipſe,ꝙ doctor præferendus eſt. Mouetur plu
ribus rōnibus,& argumentis;primo, quia tāto quis
11 eſt† nobilior, & dignior q̄to melioribus, & digniо-
ribus pręeſt, vt in auth.de defenſo.ciuita.§.proindè.
&.l.fi.C.de pęda.indi.&.l.3.§.ſi quis.ff.ne quis eum.
Facit ꝙ not.gl.in.l. ſi ſeruus.in princip.ff. de leg.3.&
l.vrbana.ff.de verb.ſig.&.l.ſi qui.§.fi.ff.de ædil.edic.
ſed ſcientia legalis,& canonica eſt huiuſmodi, arg.
not.in.l.2.ff. de leg.igitur &c. Secundo probatur;qa
12 †minus nobilis eſt executio alicuius actus, quam ſit
illud cuius aliquid eſt executio,vt probatur in.l.in-
ſtitia.ff.de iuſtitia & iure.iuncta glo.&.l. ſi vt propo-
nis.&.l.executorem.C.de execu.rei iud. Sed milita-
re miniſterium,eſt executio legiſtalis, & canoniſta-
lis, vt.l. qui reſtituere.ff.de rei vendi.&.l.3.ff. ne vis
fiat ei.&.l.ſi quis in hoc genus.C.de epi.& cleri. Ad
13 quòd etiam facit,quia† diſponens eſt nobilius eo,ꝙ
diſpoſitum implet;cum in implemento non dicatur
oriri principaliter effectus,vt.l.ſi ita.&.l. cum enim.
ff.de nouatio.ſed† lex diſponit oēs res diuinas, & hu
manas, vt.l.1.C.de vete.iur.enuclean.& talium di-
ſpoſitionum executionem, & implementū faciunt
arma, vt.d.l.qui reſtituere.&.C. de iuſtinia. codice.
14 compo.in princ.igitur &c.Tertio probat̄,quia† no-
bilius eſt regens, & de eo prior ratio habenda eſt,
quam ei', ꝙ regit̄,vt.l.in conditionibus. in princ.ff.
de condi.& demon.C.de bo.q̄ libe.l. cum multa. &
.l.iubemus.C.de epi. & cle. ſed miniſterium legale
regit miniſterium militare,vt.l.2.C.de legi.auth.ha
bita.C.ne fili.pro patr. igitur &c.Quarto probatur;
15 quia prior ratio,ſeu† cōſideratio habenda eſt illius,
qui iuſtitiæ eſt proprietarius, q̄ illius qui nō eſt, ſed
dumtaxat eſt miniſter, vel executor,vt in.l.in bello.
§.ſi qui.ff.de capti.&.l.ſed ſi vn'.§.ſi quis ſeruū.ff.de
iureiur. &.l. qui vſu.ff. ſi vſufruc.petat.cū not.in.l.1.
eo.tit.not.in.l.iudiciū ſoluit̄.ff.de iudi.cum ſimi.Sed
16 †doctor ex inſignorū traditione vr̄ effect' proprieta
rius iuſtitiæ, ꝙ patet p libri traditionem, arg.l.1.ff.
de euict.&.l.clauib'.ff.de cōtrahē.empt.&.l.qua ra-
tione.§.ſi qs.ff.de acqui.re. domi.&.l.mortis cā.§.ti
tia.ff.de dona. cā mor.ꝓbat̄ ēt ex impoſitione anuli
in digitū,q pręlationis ſignū demōſtrat,vt.l.cū pr̄.§.
pater pluribus.ff.de leg.2. Itē p impoſitionē bireti,
ꝙ tan-

ꝙ tanq̃ diadema, capiti imponit in ſignũ gratiæ, &
victoriæ, vt.l.1.C.de athletis lib.x. & eſt ſignũ ſacer-
dotale, cuius propriũ eſt expreſſè, vt auth. conſtitu-
tio, q̃ de digni.§.fi.col.6. & auth. quom. opor.epiſc.
circa princ. coll. 1. probat in epiſt.inter claras. & in
epiſt.victor.C. de ſumma tri.quæ oĩa ceſſant in mili
te;& ex prædictis habes ſignificationes inſigniorum
17 Doctorũ. Quinto probat, quia de his, q̃ pari † paſſu
ambulãt, ꝙ in vno obſeruat, debet & in reliquo ob-
ſeruari.l.cũ emptor.ff.de rei vend.&.l.1.C. de diuer.
reſcrip.&.l.2.C. de priuil.fiſci. &.l.aſsiduus.C. q po.
in pig.ha.ſed miles, & aduocat⁹ ęqparant, vt.l.aduo-
cati.C. de aduo.di.iud.l.1. de bo.poſ.ex teſta.mili.l.
ꝓximi.C.de ꝓximi.ſa.ſcri.lib.12.l. ex eo.ff. de mili.
teſta.l.miles.ff.de re iud. ſed nõ eſt dubiũ, ꝙ doctor
ꝓcedit ſimplicẽ aduocatũ, vt no.C. de inſti.cod.com
po.ver.Theophilũ.ſumpto, arg.ab ordine literæ; er-
go debet ꝓcedere militẽ, quia † ſi vinco vincentẽ te,
debeo vincere te, vt.l.de acceſsionibus.ff.de diuer.&
18 tpa.præſcri.cũ ſua materia. Sexto probatur; qa † ma-
gis meretur qui in ſe, & in aliũ bonũ operatur, quam
ille qui in ſe, vel in alio tm̃, arg.l. athletas.§. ait ꝓtor.
ff. de infamj. &.l.quicunq;.§.fi.C. de hæreti. & ideò
19 Ariſto.lib.ethico. dicit, ꝙ † iuſtitia eſt oĩum virtutũ
clariſsima; ſed doctor tali miniſterio vtit ĩ ſe, & ĩ alio
allegando, & docendo; ergò ꝓponendus eſt. Facit, ꝙ
dixi in.c.1.s̄.eo. Septimo probatur; quia licet bono
20 melius reperiat; tñ † ſuperlatiuo nõ eſt dare ſuperi⁹;
vt.l.vbi aũt.ff.de verb.oblig.& in proę.ff.§.diſcipuli.
ſed ſcientia facit hoĩem nobiliſsimum, vt dixi.s̄.igit
&c. Facit etiã ꝙ not.in proę.ff.vbi dicit, ꝙ Doctores
debent cõſequi maximũ dec⁹. Octauo probat, quia
21 illud, ꝙ † eſt inęſtimabile cenſet nobili⁹ illo, quòd eſt
ęſtimabile, vt.l.ſacra.in fi.ff.de rer.diui.&.l.ſi ꝓcura-
torẽ.ff.rẽ ra.ha.&.l.ex hac.ff.ſi quadru.pau.fe.dicat.
22 &.l.non ſingulis.ff.de reg.iur.ſed † ciuilis, & canoni-
ca ſapiẽtia nullo ꝓtio põt ęſtimari, vt.l.1.§.eſt enim
quidã.ff.de var.& extra.cognit. ſed militia põt æſti-
mari, vt.l.fideicõmiſſa.§. ſeruo.ff.de leg.3.&.l.omni
modò.§.fi.C.de ĩ offi.teſta.igit &c. Nono probat, qa
prior rõ habẽda eſt volentiũ ſeruare, q̃ acquirere, vt
.l.fin.C.de codicil. &.l.1.§.ſi verò.C. de iure delibe.
23 ſed finis † doctoris eſt, vt prouinciæ conſeruẽtur, ad
hoc enim inſtituti ſunt, vt diſcipulis aperiant legum
doctrinã, ex qua gubernatores Reipub. efficiuntur,
vt in proę. Initi.in fi.& in proę.fforũ.§. ſumma itaq;.
24 Decimo probat, ille pro oĩbus † honorandus eſt, quẽ
Imperator præ alijs honorat., vt.l.deſtituendæ.C.de
aduoc. diuer. iudi. &.l.1. in fi.ff. de albo ſcriben.ſed
Imperator præ cæteris honorat doctores, vocando
eos eius anteceſſores, vt in proę.fforum.in princ. &
in fi.&.l.2.§.tanta.C.de vet.iur.enucl.igitur &c. Vn-
25 decimo probatur; qa † quanto gradus eſt excellen-
tior; tanto maior annorum pluralitas exigit, vt pro-
batur in.c.cũ in cũctis.de elec.& in auth.ꝓsbyteros.
C.de epi. & auth. itẽ nulla.eodem tit. ſed maior nu-
merus annorũ reqritur in doctore; nã impubes imo
26 † minor.17. annis non poteſt effici doctor, vt.l.1.§.
pueritiã.ff. de poſtulan. traditur in.l.quidã. & ibi la-
tè per Io.de Imol.ff.de re iudi.ſed impubes, & ĩfans
poteſt effici miles, ait.l.ſed ſi miles.§. cum autem.ff.
de excuſat. tut.&.l.fin.C.de mili.teſta. igitur, &c.
27 Duodecimo probatur; quia eorum, q̃ † maiora ſunt,
prior rõ habenda eſt, vt.l.ſi vt certo.§. ꝙ verò.ff.loca
ti.&.l.quicquid.§. cum partes.ff.de acqui.re.do.ſed
doctores dicuntur reuerendiſsimi, & veram philoſo
phiam dicuntur ſequi, vt.l.1.C. de ſilentia. lib.12.&
.l.1.ff.de iuſtitia & iure cõiunc.l.ſcire oportet.§. phi
loſophi.ff.de excu.tut. Ad quẽ ẽt adde illud Cicer,
cedant arma togę, & Boet.in princ.de philoſo.conſo
latio. Dextra qdem eius libellos, ſceptrũ verò manu
ſiniſtra gerebat; & hæc vt plurimũ, cõcludunt in do-
ctore legũ, & canonũ, & theologiæ rõne nobilioris
ſubiecti. De medicis non curamus, ipſi cãm ſuã de-
fendant. Alia plura arg.quæ allegat idem.D.Signo,
breuitatis cã omitto. Satis ſit ſacti dixiſſe veritatẽ,
& fortificaſſe cãm nr̃am; & ꝑdicta cõcluſio indubi-
tãter ꝓcederet in docto.legẽtibus, maximè ſi legãt
ꝑ.20.annos. Et ex prędictis ſubtilis indagator facilli
mè poterit inueſtigare, qs ſit præferendus, an magi-
ſter ĩ ſacra pagina, vel in iure canonico, vel ciuili; nã
28 rõne ſubiecti † magiſter eſt pręferend⁹, vt D.m.in.c.
tuæ.de cleri.nõ reſiden. eadẽ rõne doctor decretorũ
eſt præferendus legiſtæ. Facit.c.fi.j̄.eo.& eadẽ rõne
legiſta præfert medico. Et pro prædicta concluſione
faciunt plura ex argumentis.s̄.formatis; & tenet ex-
preſſè D.m.in.c. clerici. de iudi. & præter prædicta
29 argumenta probatur ſecundo; quia † illa ſcientia dr̃
excellentior, cuius ſubiectum eſt nobilius. Facit in
auth.qũo oportet epiſco. Sicut etiã dicimus, ꝙ tãto
30 quis † maior eſt, quanto melioribus præeſt. in auth.
de defẽ.ciuit.§.1.Oldr.conſi.104. not. in.l.fin.C. de
pędan. iudi. & in.l.ſi ſeruus. in princ.ff. de leg.3.&.l.
vrbana.ff.de verb.ſign. Sed nõ eſt dubium, ꝙ ſubie-
31 ctum † theologiæ eſt nobilius imò perfectiſsimum,
& optimũ; quia Deus. Ergò magiſter in ſacra pagi-
32 na pręferendus eſt. Itẽ † ſubiectum iuris canonici eſt
homo, dirigibilis non ſimpliciter in bonum cõe, ſed
etiam in Deum; ſm fidem, & ſacras regulas, vt.s̄.in
proęmio decretalium; & tradit Io.And.poſt magi-
ſtrum Gem. de Senis.in regula, peccatũ. de reg.iur.
lib.6.in Mercur. dixi.j̄. de vſur.in.4.q.4.mẽbri prin
cip. tenet.D.m.in.c.clerici. de iudi. Sed ſubiectum
33 † iuris ciuilis ſimpliciter tendit in bonũ cõe, prout
congruit humanæ ſocietati ciuiliter viuenti, vt tradi
34 tur in dictis locis. Subiectum † verò medicinæ eſt ho
mo ægrotus.ſed D.m.melius dixiſſet, corpus ſana-
bile. Nam medicina verſatur circa corpora ſana, vt
ſanitatem conſeruet; & circa ægra, vt ea priſtinæ ſa-
nitati reſtituat; & circa neutra, de quo apud eos. Er-
35 gò inter eos doctores prius pręferendus † eſt doctor
iuris canonici; ſecundo, doctor iuris ciuilis. tertio
36 doctor medicinę. Si quis autẽ eſſet † doctor in iure
canonico, & ciuili, pręferendus eſſet ſimplici cano-
niſtę; quia duplex funiculus difficilè rumpit.c.1.de
trenga & pace. & in auth. poſt fratres.1.C. de legit.
37 hæredi.niſi † ſm, quòd dicit Petr. de Ancha.c.1.de
Parochijs.& D.m. aſſumpſiſſet quis gradũ in iure ca
nonico, potius honoris cauſa, ignarus penitus præ-
dictæ ſcientiæ, vt faciunt quidã, qui ignorant ordi-
nẽ decreti, & rubricas decretaliũ; nã tunc debet præ
cedere habens gradum iuris canonici, ſi excellẽtior,
& doctior ſit, argu.l.nemo.C.de offi.magiſt.officio.
ibi, is gradu cæteros antecellit, quem ſtipendia me-
liora, vel labor prolixior fecerit anteire. Et aduerte;
38 qa prædicta circa † prælationis prærogatiuã proce-

dunt cæteris,& paribns,& tpis,& ſciētiæ, & ſimiliū,
aliâs aūt poſſent eſse tales qualitate,& ꝓbitate ma-
gis vnus quā alter, ꝙ doctor ēt legū ꝑferendus eſſet
canoniſtæ.Dato enim,qđ canoniſta eſſet oīnò indo-
ctus,& legiſta doctiſsimus,dicemus ne canoniſtam
ꝑferēdū?Nequaꝗ̄ iudicio meo. Prætcrea, & ſi ambo
39 eodē tpe exſtitiſſent doctores,† & eſſent æquales in
gradu,& in ſciētia,& vnus diu legiſſet, maximè ſi ꝑ
viginti annos,alter nō, cui dubiū,ꝙ iſte eſſet ꝑferen
40 d⁹,ꝑ ca q̄.ſ̄.dixi.Eſt ēt rō hn̄da approbatoris.† Data
eni paritate in cęteris,ille ꝑferendus eſt,q à ſupiore,
& digniore approbat⁹ eſt.Et ideò approbat⁹ à ſum-
41 mo Pōtifice, & à principe,† ꝑferendus eſt approba-
to ab īferiore,vt not.in.c.ꝑ tuas.de maiorit.& obed.
& fortè anteriori in tpe,arg.c.hi q.2.reſpon.de prę-
ben.lib.6.dūmodò nō eſſent doctores bullati.Prædi
ctæ,& ſimiles qualitates in ꝑdictis cōſiderandæ, &
42 pōderandæ ſunt. Quid aūt de eo,† q prius eſt licētia
tus,& poſt aliū doctoratus,an debeat pręcedere qui
poſtea doctoratus fuit.Audiui D.m.ad hoc allegan
tē,ꝙ primo licētiatus debet ꝑcedere; & hoc dicebat
tenere Io.Cald.in.c.capitulū sāctę Crucis.đ reſcrip.
qui tex.ſatis benè probat.poſſet tn̄ etiā in contrariū
adduci;ſed non inſiſto. Secundo not.ſm D.m. arg.ꝙ
43 † in quolibet loco,ſi non ſit regia ciuitas,pōt ſtudiū
conſtitui;ſed hoc non vr̄ mihi probari hic,dic,vt per
Bar.in proę.ffórum,& in.l.ſed & reprobari.de excuſ.
tut.vide latè D.m.in.c.tuæ.de cleri.nō reſid. Vltimo
44 not.ex fi.ibi † ſpoliatis, quòd hoc verbum ponitur
hic in bonam partem; licet quandoq; ponatur ī ma
lam,de quo in.c.conquerente.de reſti.ſpol.& ibi,per
Cōis opi. 45 Io.And.In fi.gl.penùl.dic,Doc.cōiter* ſequuntur gl.
pro qua facit, ſm Hoſti. quia aut cupiditas mouet
eum,& hoc debet extirpari;quia damnabilis eſt; vt
46 hic.Aut inuidia,† & ēt reprobatur.8.diſt.c.qui.con-
tempta.26.diſt.c.eſto.Aut odio,vel alia corruptela,
47 & idem arg.11.q.3.c.quatuor. Nec obſt.ꝙ ipſe† ſit
multū idoneus;quia hoc nō obſtante expedit colle-
gam habere, vt.c.fi.de offic.archid. Item ſecundum
Hoſti.& Io.And. potiſsima ratio eſt;quia poſſet eſſe
talis, qui licet eſſet idoneus;non eſſet tamen gratus
audientibus, tum ratione affectionis,tum credulita
tis;quia oportet addiſcentem credere.

CAP. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Magiſter in vnaquaq; cathedrali eccleſia, vel alia in fa-cultatibus ſufficienti debet à prælato, & capitulo elegi, & eidem aſſignari redditus vnius præbendæ. In metro-politana,verò Theologus, quibus ſi præbenda vna non ſufficiat Theologo prouidendum eſt de præbēda,magiſtro autem de aliqua eccleſia in ciuitate,vel diœceſi,& nu.3.*

2 *Diſcere] detrahitur quis à dicēdo propter inopiam, & ca-rentiam docentium.*

4 *Priuilegium tandiu durat, quandiu durat cauſa.*

5 *Monach⁹,an poſſit aſſumi ī magiſtrū, nu.13.limita.nu.14.*

6 *Monachus debet habere officium plangentis,nō docentis.*

7 *Homines diſparis profeſſionis non debent iungi.*

8 *Monachus non poteſt pariter inſiſtere diuinis, & mona-ſticam regulam diſtrictè tenere.nu.16.*

9 *Monachus vix bonum clericum facit.*

10 *Cithara non benè conſonat cum pſalterio.*

11 *Monachum doctum melius eſt proponere cathedræ,quam clericum,aut præsbyterum indoctum.*

12 *Doctores idonei in docendo ſunt,qui primum moribus,de-inde facundia præſtant.*

15 *Monachus non habet officium docendi, niſi eligatur.*

17 *Scholares deſtinantes horas ſtudio, & in viſendis ama-ſiis laudantur.*

18 *Docentes omnes tendunt ad vnum finem docendi.Et ſi ſint diuerſarum ſcientiarum,& diuerſarum profeſſionum, et religionum; tamen ſunt vnum corpus. nu.19.*

20 *Monachus,ac religioſus poteſt aſſumi ad curam animarū.*

21 *Scientia habet in ſe pietatem.*

22 *Collectam, an doctores à ſcholaribus colligere poſſint.nu. 24. & ſeq. cum limit.& declar.*

23 *Diuitiæ repudiatæ à Cratete Philoſō. & ab Anaxagora.*

25 *Doctores iuuenes nouiter legere cupientes, non debent fa-cere collectam.*

26 *Doctores iuuenes legentes magis legendo docent, vt do-ceantur,quam vt doceant.*

27 *Doctor conductus, & ſi non dicatur, intelligitur condu-ctus,& contraxiſſe ſecundum conſuetudinem loci.*

28 *Studia celebrantur vt ſcholares confluant, & pecunias dimittant.*

29 *Aduocatus, an exigere poſſit, ac paciſci licitè de ſalario cum clientulo.*

30 *Scholares nobiles,ac magnifici bene faciunt donare magi-ſtris ſuis.*

31 *Nobilius eſt dare,quam accipere.*

32 *Salarium ſi non exiſtat,vel præbenda,qua magiſtris poſ-ſit aſſignari,an,& quando & ex quibus eccleſiis,ac be-neficijs ſibi debeat prouidere. & nu.34.*

33 *Præbendarum diſſaleatio eſt prohibita,ſi perpetuò, non ſi ad tempus fieret.*

34 *Iuramentum] in omni iuramento intelligitur excepta au-ctoritas ſuperioris.*

35 *Scientia,& ſi ſit quid ſpirituale,attamen licitè permuta-ri poteſt cum ſpirituali.*

1 Quia. In qualibet† cathedrali eccleſia,
vel alia in facultatibus ſufficiēti,
debet à prælato,& capitulo eligi
vnus magiſter,cui debēt aſsignari redditus vn⁹ prę-
bēdæ.In metropolitana verò eccleſia debet ēt eligi,
& theolog⁹,& ſi ꝑbenda nō ſufficit vtriq;,prouideat̄
Theologo de ꝑbenda, grāmatico verò prouideat̄ de
aliqua eccleſia,in ciuitate,vel diœceſi.h.d. Primo,po
nit antiquum conſilium. Secundo,illud innouat, &
2 ſupplet,ſecunda, ibi, verum. ¶ Not.primo † duas
cauſas propter quas quis detrahitur à diſcendo, vi-
delicet;inopia,& carentia doctorum.Secūdo not.ꝙ
3 † non ſolum in eccleſia cathedrali debet eſſe magi-
ſter; ſed in qualibet alia in qua facultates ſufficiunt;
& idem in regularibus eccleſijs,& monachorum, vt
in clē.ne in agro.de ſtat.monach.Tertio not.ibi, ſed
4 tādiu.ꝙ † tādiu debet durare priuilegiū,q̄diu durat
cā ſtipendij,& priuilegij.c.cū ibi ſanctæ.de appell.
Vltimo not.ſummarium. Sed quæro,quia hic in tex.
&.c.præcedēti.requiritur, quòd doctor ſit idoneus,
5 vtrum † religioſus, & maximè monachus poſsit aſ-
ſumi in magiſtrum. Hoſti.hic dicit,ꝙ non;quia de-
6 bet habere † officium plangentis, non docentis.16.
7 q.1.c.monachus.& ſeq.Item facit, quia† hoīes di-
ſparis

ſparis profeſsionis ſimul non ſunt iungendi.16.q.7.
c.in noua actione. & in clem.1.de elect. Facit etiam
96.q.1.nemo poteſt. vbi dicitur, quòd quis ſimul
non poteſt inſiſtere diuinis pariter obſequijs, & mo
naſticam regulam diſtrictè tenere. Facit etiam.16.
9 q.c.legi.ibi,bonus† monachus aliquádo vix bonum
10 clericum facit.& quia† nō benè concordatur Cytha
ra cum pſalterio,de cleri.coniug.c.dilectus. cum in
finitis ſimil. In contrarium verò allegat.16.q.1. ſic
vide.&.c.ſi clericatus. vbi Hier. monet monachum,
11 vt diſcat.Item facit;quia† melius eſt ꝑponere cathe
dræ monachū doctū,& honeſtū,q̃ ſecularem ꝑsbyte
rū indoctum; ead.q.c.ſunt nonnulli.maximè cū iſti
gratis doceāt, nec idonei ſunt prohibēdi;ſed hi ſunt
12 †idonei,q primum moribus,deinde facūdia ꝑſtant,
vt dixi.c.1.s̄.eo.Tu dic,ſm Hoſt. quem ſequitur Io.
13 And.ꝙ aut† monachus ſe ingerit, & repellitur, vt in
iuribus pro prima parte allegatis. Aut habet licen-
tiam,& admittendus eſt,vt.d.c.doctor. &.c.mode-
ramine.&.c.ſunt nonnulli.15.q.1.vbi patet, qđ mo-
nachus poteſt promoueri ad eccleſiam ſęcularem;&
ꝙ ſi promouetur,licitè prædicat, & omnia ſacramē
Cōis opi. ta miniſtrat; idem ergò dicendum ſi promoueretur
ad officium docendi, ꝙ reſultat in vnius eccleſię vti
14 litatem,dummodò† abſtineat à ſciētijs prohibitis,
vt.s̄.ne cleri.vel mona.c.non magno.c.ſi.& dicit ad-
uertendum eſſe. Facit quòd notat.J. de ſtat.monac.
c.quòd Dei; &.J.de hæreti.c. cum ex iniunctis.&.c.
15 excōicamus.§.quia nō.Non obſt.ꝙ† monachus non
habet officium docētis,quia illud eſt verum, niſi ad
illud eligatur. Ad.c.nemo. reſponde, quòd verū eſt;
16 ꝙ† eodē momento non pōt diuinis vacare,& cathe
dræ ſeruire,quia imo pōt;ſed in diuerſis horis,& hic
17 vidi † optimos ſcholares qui certas horas, & in vi-
ſendis feſtiuitatibus,& amaſijs impartiebant,& cer-
tas ſtudio.Ad.c.in noua.rn̄de, quòd loquitur de cō-
traria profeſsione; ſed hic non dat contraria profeſ-
18 ſio;nā oēs † magiſtri tendunt ad finem docendi; li-
19 cet† enim in vniuerſitate ſtudij ſunt diuerſæ faculta-
tes,& diuerſorum hoīum corpora,diuerſa ſtudia ſe-
ctantium;tn̄ vna eſt vniuerſitas,& vnum corpus, li-
cet in ea ſint laici,& clerici,canoniſtæ,& legiſtę.Fa-
20 cit etiam pro prædicta deciſ.quia† ſi religioſus pōt
aſſumi ad curam animarum; fortius debet poſſe ꝓ-
mouere ad officiū docendi,cū ex eo reſultet vtilitas
totius eccleſiæ, vt.c.ſeq.&.c.ex eo.de elect.libr.6.&
21 maximè;qa† ſcientia hēt in ſe pietatē. ¶ Glo.in ver.
22 paupes. q̄rit† an Doct. licitè poſsit exigere collectā
à ſcholaribus,& arguit,ꝙ non;& ſol.diſtinguēdo.In
ead.ibi,Socrates.dic,ꝙ debet dicere Crates; qa So-
crates fuit Athenienſis,nō Thebanus; & hic Crates;
23 vt dicit Hier.ad Iouianū.3.poſt princ.† ſic Cratē fe-
rūt dixiſſe diuitijs. Abite peſſum malę cupiditates.
Ego vos ſubmergā,ne ſubmergar à vobis. Valerius
lib.8.c.7.ait, cū à ſtudio reuers' fuiſſet Anaxagoras
Clazomenius philoſophus,& fundos incultos inue-
niſſet,dixiſſe fertur, non eſſem ſaluus, niſi iſti fundi
perijſſent. In fi.gl.dic,gl.37.diſt.c.de quibuſdā.lati'
hanc.q. aſſumit. & tandē Barth. Brix.ibi,in addi.te-
24 net,ꝙ† licitè poſsit doctor collectam facere. Rayne.
& Gof. in ſum.hui' tituli tenēt contrariū, dicentes,
ꝙ ſi aliqđ exigūt à paupibus, vel à clericis eccleſię,
à qua doctor recipit bn̄ficiū,quaſi ſpūale, teneāt fa-
cere ex officio;& ſi pp id aliqd exigerent committe
rent ſymonia.c. nemo.de ſymo.1.q.3.c. vendētes.&
25 c.nō ſolum.Sed Goſ.hic tenet.ꝙ† Doctores.iuuenes
nouit legere īcipiētes,nō debēt facere collectā,qa
26 † potius docent,vt doceantur,q̃ vt doceant;& ſe de-
bent inuitare ad legendū anteq̃ inuitent; ſed antiq
poſsūt.Hoſti. hic dicit, ꝙ ſi nō eget,nō debet colle-
ctā facere;ſi verò eget,debet ſibi à diuitib' ꝓuideri;
dicit tn̄ ſe nunq̃ ꝓ ſui ſuſtentatione collectā feciſſe.
D.Ant.dicit,quod nouitij non debent,qui docent vt
doceant,nec antiq, quib' eſt ordinatū ſalariū.D.m.
diſtinguit;& melius,ꝙ aut eſt conſuetudo,vt fiat col
lecta,aut non. Primo caſu pōt, ēt ſi habet ſalarium;
licet in eius cōducta nō fiat mētio de collecta; quia
licet fuerit ſimpliciter conductus;nihilominus intel
27 ligitur conductus,† & contraxiſſe ſm conſuetudinē
loci,vt.l. quòd ſi nolit.§. qui aſsidua.ff.de ædil.edic.
&.l.fi.C.de fideiuſſ. Facit.l.ſi fundus.ff.de euict.Bar.
in.l.nemo eſt qui neſciat.ff. de duob.reis.dum tamē
non exigat à pauperibus,arg.17.diſt.c.ſicut.Secūdo
caſu dic,ꝙ ſi eſt ſibi ab eccleſia cōſtitutū ſalariū,vel
bn̄ficiū in ſtipendiū,ꝙ tunc à clericis ēt diuitib',vel
ab alijs, quos tenet docere, ſm formā.c.noſtri.&.c.
1.s̄.eo.cū ſimil.non pōt aliqd exigere, ab alijs diui-
tib' pōt;ſed ſi habet ſalariū ex publico; vt cōiter eſt
in oībus ſtudijs Italię,tunc indiſtinctè nō poſsūt col
lectā facere ēt à forēſibus diuitib'; qa tale ſalarium
ēt pp illos vr̄ conſtitutum, immò vt plurimum ho-
28 die† ſtudia celebrantur,vt forenſes confluant,& pe-
cunias dimittāt. Nec obſt.ſi diceres,ꝙ hoc ſalarium
vr̄ ſuccedere in locū ſalarij ab eccleſia cōſtituēdi; er
gò dēt ſapere illi' naturā;qa hoc nō eſt verum, cum
29 ſit diuerſa rō,vt patet ex ꝓdictis. Vtrū aūt† aduocat'
exigat ſalariū pro patrocinio, & an licitè de eo paci
ſcat,& qualiter,& qn̄,dic,vt in quodā tractatu, quē
30 feci de poſtulando.§.18.† Nobiles aūt ſcholares, &
31 magnifici benè facerent donare magiſtris ſuis; † cū
beatius ſit dare,q̃ accipe.c.cū Marthę.de celeb.miſ.
§.in canone.Gl.fin.primò q̄rit,& ſol. deinde in verſi.
ſed nunqd.q̄rit,& allegat prò,& cōtra;& ſol. Tertio
in verſ.itē nunqd.q̄rit,& ſol.In eadem, ibi, quouſq;
dic, ſecundùm Vinc.Hoſt. & Abba. ꝙ de cōi proui-
32 debit donec vacet;vn̄ vult Hoſt.ꝙ † qlibet de eccle-
ſia debet tm̄ de ſuo dare, vt ꝙ faciat verā ꝑbendā,arg.
c.ſi. de his q̃ ſiūt à mai.part.cap. & de eccle. ædifi.c.
33 de his. Nec obſtat.c.cū cām.de ꝑbē.vbi† ꝓhibet dif
falcatio ꝑbendarū;quia intelligit qn̄ fieret defalca-
tio ꝑpetua;hoc verò donec magiſter legerit,& præ-
benda vacauerit, & ex publica vtilitate,quæ præfert
priuatę,cuius cā eſt permiſſa ꝑpetua diuiſio,& ſic ex
cā legitima, vt.s̄. de ꝑben.c.vacante.D.tn̄ m.dicit,
ꝙ hoc credit,ſi mō redditus ſupeſſent canonicis; vi-
gore tn̄ huius cōſtitutionis non arcient, quæ inten-
dit,vt prouideat de præbenda eccleſiæ. In ead.ibi,
nec facere dn̄r.diē, idem dicit Gof. & ſequitur hic
34 Io.And. quia† in oī iuramento intelligit excepta au
ctoritas ſupioris,de iureiur.c.veniēs. In ead.ibi, mo
dicum tp̄s expectare.dic,de hoc vt habet in.c.ſi tibi
conceſſo de ꝑben.lib.vj. In fi.gl.dic, ſm Hoſti. quòd
35 licitè poteſt interuenire hæc pactio;nā hæc† ſcientia
eſt,quid ſpirituale, quæ poteſt licitè permutari cum
ſpirituali,vt.c.ad quæſtiones.de rer. permut. & hoc
placet Io. And.&.D.m.

CAP. V.

SVMMARIVM.

1 *Prælati, & capitula ad ſtudia theologiæ ſcholares dociles mittere tenentur; & ipſis prouidere, ſi non habeant modum.*

Scholares per quinquennium dum exiſtunt in ſtudio percipiunt fructus ſuarum præbendarum, & ſi abſentes.

Magiſtri dum legunt, etiam ſi abſentes, percipiunt fructus ſuorum beneficiorum.

2 *Scholaris volẽs ſtudere debet eſſe docilis, ſubtilis ingenio, tenax memoria, & robuſti corporis, & quare.*

3 *Docere] non admittitur ad docendum Neophitus. & ibi ratio.*

4 *Clerici ſi ſtudium non eſt in loco, debent mitti, quo eſt ſtudium.*

Romanorum decem Principum filij fuerunt alio, pro adiſcendo tranſmiſſi.

5 *Scientia parit æternitatem, et perpetuitatẽ in hoc ſæculo.*

6 *Doctor ſicut firmamenti ſplendor. & nu.8.*

7 *Diſcipulorum bonorum eſt defenſare opiniones; & auctoritates ſui Magiſtri.*

8 *Doctores ſunt ſicut ſtellæ firmamenti.*

9 *Doctores magis ſunt priuilegiati in docendo, quam diſcipuli in adiſcendo.*

10 *Studium] ad ſtudium commorari ſufficit quinquennium, & num.15.*

11 *Studium] commorantes ad ſtudium videntur laborare pro vtilitate, & commodo totius eccleſiæ.*

12 *Dociles qui dicantur.*

13 *Scientia docibilis, homo docilis.*

14 *Dociles ſi non fuerint ad ſtudium miſſi, poſſunt implorare officium ſuperioris, vt cõpellat prælatũ ad eos mittẽdos.*

16 *Studium] ad alia ſtudia quam Theologiæ eſt neceſſaria licentia Papæ clerico. Limit. ibidem.*

17 *Fructus ex præbenda percipiendi in abſentia, an intelligãtur conceſſi, data licentia ad ſtudium accedendi.*

Niſi ſtudium prout vt Bononienſe haberet priuilegium huiuſmodi. nu.18.

19 *Studium] ad ſtudium tranſmiſſis, an poſſit referri. q. ꝙ non ſunt dociles, vel ꝙ non ſtudent. nu.20. Vel ꝙ ſunt multi, ſiue plures, quam ſuſtineri poſſunt. nu.21.*

22 *Priuilegio, in abſentia percipiendi fructus ex ſua præbenda, qui gaudeant.*

24 *Scholares non intrantes, nec ſtudentes non gaudent priuilegio ſcholarium. intellig. vt nu.26.*

25 *Scholares facientes caſtra, et numerantes tegulas nõ ſunt ſcholarium priuilegijs honorandi. Declara. vt nu.26.*

27 *Studium meleuchoniam generat.*

28 *Scholares debent, & domi, & in ſcholis dare operam literis.*

29 *Scholaris tranſmiſſus ad ſtudium à prælato, ſi in ſcholis Theologiæ, & domi iuri canonico det operam; an perdat priuilegium huius cap.*

30 *Studium iuris canonici tendit in vtilitatem vniuerſalis eccleſiæ.*

31 *Studium] Miſſus à prælato ad ſtudium, an in principio quinquennij poſſit percipere, & vendere omnes fructus ipſius quinquennij. Et ſi hoc faciat, an ſucceſſor vẽditioni ſtare teneatur. ibid.*

1 Super ſpecula. Prælati, & † capitula ad
ſtudia theologiæ ſcholares dociles mittere tenẽtur,
ꝗ in abſentia redditus præbendarũ ſuarum ꝑ quinquennium
licitè recipiunt; & ſi proprij redditus nõ
ſufficiunt ad ſtudij ſuſtentationẽ, prælatus cũ capitulo
debet eis prouidere; magiſtri verò donec docuerint,
integrè percipiunt fructus præbendarum
ſuarum. h.d. diuiditur. Primo, ponit conſilium antiquum.
ſecundo, addendo illud corroborat, ibi, ſtatuẽtes.
& eſt pars. c. ſuper ſpecula. §. ne clerici, vel monach.
& c. ſuper ſpecula. j. de priuil. ¶ Nota primo,
2 † qualis debeat eſſe volens ſtudere, debet enim eſſe
docibilis, & ſubtilis ingenio, & tenax memoria. Itẽ
debet habere corpus robuſtum; quia Dea ſcientiæ
eſt Minerua, minuens neruos; & ideò his carentes, &
maximè docibilitate, deberent potius ſe abſtinere,
ne inanibus ſumptibus laborarent, & parentes fatigarent.
Secundo not. ibi, cũ docti fuerint. arg. quòd
3 † Neophitus non admittitur ad docẽdum; quia quis
non ſecundum proprium ſenſum, ſed ſecundum patrũ
traditionem, & ſcripturarũ veritatẽ docere debet.
37. diſt. c. relatum. & c. cũ in magiſtrum. Tertio
4 not. quòd † ſi ſtudium nõ eſt in loco, debent dociles
clerici mitti ad ſtudiũ theologię. vñ narrat Vale. lib.
1. c. 1. ꝙ Romanis, tñ ſtudium amplificandæ religionis
fuit, vt decem principum filij ex ſenatus conſulto
ſingulis Hetruriæ populis ꝑcipiendæ ſacrorũ diſciplinæ
5 gratia traderent. Quarto not. ꝙ per † ſcientiam
quis acquirit ęternitatem, & perpetuitatem in
6 hoc ſeculo. † Doctor. n. vr̃ ſplendere ſicut firmamenti
ſplendor, & dicitur ſplendor multũ illuminans, vt
.c. cum ex iniuncto. j. de hæreti. quia ſicut firmamẽtum
ſemp manet; ita & literatus pp ſcientiæ memoriã.
Aut pp cõmentaria cõdita ſemper viuit, vel per
bonos diſcipulos, qualis fuit Plato à Socrate; nam
7 † bonorũ diſcipulorum eſt auctoritates, & opiniones
magiſtri defenſare, vt fecit I.C. in. l. quale. §. r.
alias dicere. ff. de arbitr. Iſti tñ vix moriunt, vt Boet.
Iã nos ſeculi mors manet; qa tp̃s de fama triũphat.
8 Quinto not. ibi, † qui velut ſtellę. text. not. quotidiè
allegabilem, qui ſumptus fuit ex proemio Hyer. ſup
9 Biblia. Sexto not. ꝙ † magis ſunt priuilegiari magiſtri
in docendo, q̃ diſcipuli in adiſcendo, rõ eſt; quia
docere in magiſtro debet eſſe perpetuum; ſed diſcere
in diſcipulo nõ debet eſſe perpetuũ, & ſatis vr̃ col
10 ligi hic, ꝙ † ſufficiat quinquenniũ ad ſtudiũ, ꝙ ẽt ꝓ
11 bar̃ in proę. florũ. Vltimo not. ꝙ † ſtudio inſiſtẽtes videntur
laborare pro vtilitate, & cõmodo totius eccleſiæ,
vt. c. cum ex eo. de elect. lib. 6. ¶ Glo. in verſi.
12 docibiles. quærit in princ. † qui dicantur docibiles.
deinde declarat tex. cui eſt adaptandus finis glo. &
in medio ſuper, verſi. ſed vt quid. opponitur de ſuperfluitate
reſpectu obſeruantiæ. In eadem, ibi, habiles
ad docẽdum. dic, ſm Io. And. ꝙ melius dixiſſet do-
13 ciles; quia † ſcientia eſt docibilis, & homo docilis.
Aduerte tñ; quia glo. vr̃ errare, dum dicit, quòd tex.
debet intelligi de aptis ad docendum; & ſic de doctoribus,
aut de magiſtris; quia tex. loquitur de ſcholaribus,
vt patet ibi, qui cum docti fuerint, &c. In
fine glo. dic, Hæc glo. debet intelligi de his, qui

miſſi

14 miſsi ſunt auctoritate huius.c. & † ſi aliqui eſſent dociles, & non mitterentur;poſſent implorare officium ſuperioris,vt compelleret prælatum, & capitulum ad mittēdum eos. Facit.c.nullus de iur. patron. ¶ Gloſſ.in verſic.per annos quinque.quærit,& ſol.& contra ſolut.oppo.& non ſoluit.In eadem,ibi,in primis. dic.ſ. docentibus & hoc etiam tenet hic Hoſti. quia ſemper expedit,quòd doceant. In fi.gloſſ.dic,
15 quòd ideò hæc clauſula per † quinq; annos non refertur ad præcedentem literam, hoc eſt ad docentes; quia illa habet ſuam ſpecialem determinationem; videlicet, dum in ſcholis docuerit; ſecus vbi non haberet ſpecialem determinationem, vt in contratio,de qua materia dic,vt latiſsimè dixi in.c.ſecūdo requiris.ſ.de appell.Glo.pen.quęrit ſol.& infert. In ea.ibi,auctoritate huius conſtitutionis.dic,hoc vi
16 detur verum reſpectu† ſtudij in theologia;ſed reſpectū ſtudij aliarum facultatum videtur neceſſaria indulgentia Papę,vel prælati,vel a ſtatuto,vel a cōſuetudine.Hęc tamen limitatio non videt̄ procedere in ſtudio iuris canonici;ſed dic de hoc vt ſtatim dicā.
17 Vtrum autem eo ipſo quòd† prælatus,dat licentiam clerico abſentandi ſe ſtudij cauſa,videatur conceſſa licētia pcipiendorum fructuum in abſentia;Archid. dicit,quòd ſic.37.diſt.c.de quibuſdam.quia aliàs talis licentia nihil videtur operari,vt.c.ſi Papa.de priuile.lib.6.Io.And.tenet contrarium in.c.tuæ.de cler. non reſid.per illum tex.qui videtur requirere, quòd vltra prælati licentiam habeat indulgentiam percipiendorum fructuum;& ſi tu diceres,quid operatur licentia;reſpondeo,quòd ſatis;quia non poterit puniri ex eo quòd nō reſidet in beneficio. Facit.c.cum in cunctis.§. cum verò. de elect. quod verum dicit
18 Io.And.niſi iſtud ſtudium † ad quod accedit,haberet priuilegium percipiēdorum fructuum in abſentia, vt eſt Bononiæ,ſecundum eum;& idem dicit in .c.1.de cler.non reſid.lib.6. ¶ In eadem glo.ibi,faciam.dic, & pro hoc facit,quia non poteſt allegari in cōtrarium ſtatutum,aut conſuetudo, put dicitur
19 hic;dicit tamen Hoſti.& ſequitur Io.And.quòd† talibus poſſet referri quæſtio, quòd non ſunt dociles, & circa hoc expectanda eſſet licentia, ſeu declaratio ſuperioris; aliàs ſequeretur, ꝙ inhabiles poſſent ire;ſed hoc mihi non placet,quia ſi ipſi iuerunt;aut iuerunt tanquam miſsi,& electi a prælato, & capitulo,& ſic fuerunt electi tanquam dociles,& non poſſent,qui elegerunt,contra factum proprium venire. Aut iuerunt ſine electione, & licentia; & tunc arbitror, quòd non ſit locus tex.noſtro reſpectū ſtudentium;quia tex.videtur requirere duo,quòd eligant, & quòd electi habeant licentiā percipiendorum fructuum;& hoc facit pro opi.Io.And.de qua.ſ.Sed bene arbitror, quòd† poſſet referri quæſtio,quòd ipſi
20 non ſtudent,prout debent,vt ſtatim dicam.Itē poſ-
21 ſet obſt.ſecundum eum,†nimia multitudo. Facit.c. penult.ỹ.de cler.non reſid.& quod not.in.c.vbi periculum.§.præterea.de elect.lib.6.quod ego intelligo reſpectū compulſionis, vt fuit electio; ſed ſi plures eſſent electi,& miſsi;non video,quòd debeat obſtare multitudo. In fi.glo.dic;hæc auctoritas habetur Math.c.20.Vlt.quærit hic Hoſti.& poſt eum Docto,
22 † qui ſint, qui gaudeant hoc priuilegio. Solu. dic, quòd ſtudentes in theologia in ſtudijs generalibus, non in villis,aut caſtellis,de cler.non reſid.c.tuæ. Et
23 volunt hic Docto. quòd non ſufficiat† moras trahere in ſtudio;ſed ꝙ debent ſtudere. 16.q.1.c. generaliter.Et licet quandoq; diuertant ad curiam Romanam,vel ad alium locum tamen gaudent priuilegio, ex quo habēt animum de proximo redeundi, de pęnit.diſtin.1.c.diuortium.Et placet mihi hæc opinio;
24 quia† ſcholares nō intrantes,& nō attendentes, nec ſtudentes, non gaudent priuilegio ſcholarium, nec ſcholares ſunt nominandi, vt notat Io. de Lign. in proę.clem.& ibi dixi.Facit tex.in.l.1.in fi.C.de ſtud. lib. vrbis Romæ. vbi gl.dicit,not.tex.contra ſcholares,†qui malè attendunt,qui quandoq; ędificant ca-
25 ſtra,& quandoq; numerāt tegulas; & idem dicit D. Domin. in proę.6.not.Bar.in.l. qui ſub ptextu.C. de ſacroſan.eccl.D.m. in.c.1.in fi.de ind. & idem dicit ſi inhoneſtè viuat, per.l.agentes. aliàs incipit per id
26 tēpus.C.de curioſ.& ſtatio.lib.12.excuſant† tñ quādoq;a qbuſdam facetijs,& fraſcharijs, vt pauliſper
27 leuentur a labore† ſtudij, quod melancholiam generat,vide glo.22.q.5.c.cauete.quæ dicit,quòd ſcholaris habitu,& non effectu puniri debet,vt mendax.Et volunt hic doctores redeundo ad materiam princi-
28 palem, quòd † non ſolum debent ſtudere in ſcholis theologiam;ſed ēt in domo. Vnde dicit hic Hoſti.ꝙ
29 ſi † quis in ſcholis audiret theologiam, & in domo haberet bacchalaureum,qui eum doceret ius canonicum, quòd non debet gaudere hoc priuilegio; & ſic ſentit,ꝙ ſtudentes in iure canonico non gaudent priuilegio.c.noſtri.Contrarium tenet Archid.de priuil.lib.6.c.2.&.37.diſt.c.de quibuſdam.Idem etiam videtur ſentire Lap.de ſtudentibus iuri ciuili;ſed cō
30 muniter* reprobatur.De † ſtudētibus autem iuri canonico eſt maius dubium.D.m. hic, & in.c.tuæ.de cler.non reſid.tenet opinio. Archid. quia tale ſtudiū cedit in vtilitatem vniuerſalis eccleſiæ, vt.c.cum ex eo.de elect.lib.6. Facit.c. pręcedens, & quod not.in .c.1.de conſang.& affinit.ad tex.noſtrum poteſt reſponderi,dum dicit,in theologia.ſubaudiēdum eſt, Cōis opi.
31 maximè.Vtrum aūt† tales in principio quinquennij poſsint vendere, & recipere omnes fructus illorum quinq; annorum,doctores communiter * tenent, ꝙ non per tex.noſtrum, dum dicit,per annos quinq;. & ſic denotat cōtinuationem;an autem ſi hoc faciat ſucceſſor teneat̄ ſtare, dixi latius in.c.fi.ſ̄.tit.prox. Cōis opi.

De iudæ.& ſarracenis Rub.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio Rubric.ad ſuperiora.*
2 *Iudæi ſunt qui ad literam legem Moſaicam tenent.*
3 *Iudaizare dicuntur, qui adhærent literæ, quòd nec Chriſtiani, nec Iuriſtæ debent facere.*
4 *Leges ſcire eſt vim, non verba earum tenere.*
5 *Iudæi dicuntur a Tribu Iuda.*
6 *Iudæ Tribu fuit digniſ. & magis bellicoſa.*
7 *Iudæi ſunt dicti Iſraelitæ; & quare.*
8 *Iudæus dicitur confeſſor, ſiuè confitens, & quare.*
9 *Iudæi dicti ad Heber; & quis iſte Heber,nu.10.*

11 Sa-

11 *Sarraceni qui ſint;& dicuntur cœlicolæ.& quare nu.12.*
item & Pagani nu.13.& vnde nu.16.& nu.17.
14 *Pagus quid ſit, vnde dicatur, & cuius aſpectus.nu.15.*
18 *Samaritani vnde dicti.*
19 *Seruus dupliciter accipitur.Immo & tripliciter nu.20.*
Et ſerui vnde dicti.ibid.

COntinuatur hæc rubrica
1 ad præcedentes† hoc mo
do;viſum fuit.ſ.de his, q
Spiritum ſanctum per ſy-
moniã vendendo, Deum
blaſphemãt; vñ cõpeten-
ter videndum erat de his,
qui malè colẽdo Deũ de-
honorãt;vt ſunt Iudæi, &
Sarraceni; ideò ſubmittitur hic rubr. de Iudæis, &
Sarracenis.verũ quia plura ſpecialia circa eorum ſer
uos reperiunt, ideò ſubnectit, & tertio loco de eorũ
2 ſeruis.& not.q†Iudæi ſunt hi, qui ad literam, Moſai
cã legem tenent,circuncidẽdo,& alia legalia veteris
teſtamenti ad literã faciendo;nõ conſiderantes,nec
attendentes ad vim,mẽtem,& põtatem verborum;
3 & hinc eſt,q†qui nimis adhærent literæ, Iudaizare
dñr,vt.ſ.de ſac.vnctio.c.1.§.pen: q Chriani nequaq̃
facere debẽt.6.di.§.pen.&.c.tranſlato: de cõſti:&.c.
4 cum Marthæ.ſ.de cele.miſ.nec ẽt Iuriſtæ,†qm̃ ſcire
leges non eſt verba earũ tenere,ſed vim,ac ptãtem;
5 vt.l.ſcire.ff.de legi.&.ff.de ver.ſign.† Iudæi aũt dñr a
6 tribu Iuda, †quæ inter.12.tribus Iſrael fuit dignior,
& magis bellicoſa, & primam aciem,ac regni priui
legium obtinuit; vnde ſolum ex ea Rex eligebatur;
ſicut ex tribu Leui Sacerdotes accipiebantur. Pluri-
7 mi autẽ† Iudæi ante ſciſſurã.12.tribuum Hebrei,ſeu
Iſraeliti dicti ſunt. Sed ex quo in regna pdictus po-
pulus,qui Dei populus appellabaẽ, diuiſus in tribus
fuit de ſtirpe Iuda, quæ Reges habebat. Iudeorũ no
men ſortitus eſt. Reliqui verò antiquum nomen re-
tinuerunt. Vnde iudei nomen, ſciſſuram quãdam ſi-
8 gnificat;& interpretatur† Iudæus confeſſor, ſiue con
fitens;ſed talis interpretatio non conuenit eis;poſt-
quam Chriſtum crucifixerunt;quia potius defenſo-
9 res ſunt;hæc ponit Catholicõ.† Hebrei aũt dicti ſũt
ab Heber, qui fuit pnepos Sem,abnepos filij Noè;
& interpretatur tranſitus, eo quòd ab illa gente trã-
10 ſire,& recedere deberet Dominus.Et iſte † Heber a
quo dicti ſunt Hebrei fuit ille, ſm Dama. & refert
Hoſti.in ſum.eo.tit.§.2.in fi.cuius familia cultum te
11 nuit Dei,ceteris idololatriæ fædatis.† Sarraceni ve-
rò hi ſunt qui innumeros Deos Deaſq; colũt; vel re-
ctius loquẽdo,demones adorãt; & iſti nõ receperũt
nec vetus,nec nouum teſtamẽtum,licet quidã ex eis
receperint.5.libros Moyſi;vt hic dicit Io.And.& tra
dit Hoſt.in ſum.in tit.de Sarrace.§.1.& Spec. eo.tit.
12 Hi†Sarraceni cœlicolæ appellãtur per ius ciuile, vt
rubr.C.de Iudæ.dr enim ibi,de Iudæis,& cœlicolis,
& glo.dicit ibi,q cœlicolæ ſunt qui planetas colunt,
quidam tamen Sarraceni hodiè colunt Machome-
13 tum.Hi etiam † pagani dicuntur, quaſi extra fidem
14 noſtram.Dicitur enim † pagus à paga græcè, quòd
eſt villa;vnde paganus,quaſi in villa habitãs;vt quia
non ciuium, ſed ruſticorum more, & quaſi beſtiali
15 modo viuunt.Dr ẽt†paganus ad differentiam mili-
tis,ſecundum ius ciuile,vnde ſecundum dictum ius,
omnis non miles, & paganus liber dicitur.l.ius no-
ſtrum.ff.de reg.iur.& in tit.de mili.teſt.quaſi per to-
16 tum.Dicuntur,†Sarraceni à Sara vxore Abrahæ, ita
.n.voluerunt nominari,nõ quòd ab ea nati ſint, nec
ab ea originem traxerint; quia originem traxerunt
17 ab Agar ancilla Abrahæ,& Sara;vnde potius†Aga-
reni,ſeu Agaroni eſſent appellãdi;& de hoc.32.q.4.
c.recurrat.&.c.dixit Sarra.vñ poſſumꝰ dicere, quod
tale nomen ab eis fuit vſurpatum, Spec.in ti.eo.in
fi.dicit,quòd dñr a Samaria ciuitate. Inno. autem a
18 Sarra. Sed Hoſt.eo.ti.§.2. in fi. dicit,q † a Samaria
dicuntur Samaritani; & hi ſunt qui ſolum.5. libros
Moyſi receperunt;ſed primum plus placet;quia vſur
pauerunt ſibi illud nomẽ. Vñ Sarraceni, quaſi Sarra
geniti,quia à Sara geniti gloriantur; vnde debet ſcri
bi per vnum.R. Vnde dicit glo.ſuper illud Iſai.21.c.
vbi dicit in Arabia Arabes. Arabes inquit Sarrace-
ni in Iſmaele,& Cedar filio eius qui Radius a matre
ſua Agareni appellandi forent, ſed voluerunt vocari
ob cãm,de qua dictũ eſt;ad prędicta vide gl.pen. in
c.& ſi Iudæos.ĩ.eo.& Archid.54. diſt.c.Iſrael. Nec
arbitror q inter Sarracenos,Paganos, & Cœlicolas
ſit aliqua differentia ad priuilegia, ſeu grauamina
Sarracenis impoſita,facit qd tradit Azo in ſua ſum.
in tit.de paga.ĩ prin.vbi ſynonimè,quaſi pro eodem
petentes Sarracenos,& Paganos appellat; & tñ dif-
ferentia eſt quo ad cibos,cultus,& ſacrificia eorum.
Alij.n.Iouem,Alij Solem,Alij Lunam,Alij alia Ido-
la colunt,& adorant. Circa ſecundam partem rubri
19 cæ not. ſecundum Io. And.& Doc. quòd†ſeruus hic
dupliciter accipitur, vno modo ſtrictè, & propriè p
eo qui libertate caret, de quo.ĩ.eod.&.c.1.2.& fi.&
talis dicitur originaliter a ſeruando, ex eo quòd Im
peratores captiuos hoſtes nõ occidere ſolẽt,vt olim
fiebat;quia omnes captiui occidebantur, vt Inſti.de
iure perſõn.poſt prin.& tales † ſerui,etiam mãcipia
appellati ſunt,ex eo quòd manu capiũtur, vt Inſt.de
iur.patron.§.pen.&.ff.de ſta.ho.l.4.in fi.Alio modo
dicuntur ſerui magis lato ſumpto vocabulo,a ſeruiẽ
do,vt famuli, vt.ĩ.eo.c. Iudæi.&.c.ſi Iudæos.&.c.ad
hoc. vnde famulus pro ſeruo ponitur,vt.c. de famu-
lis.ſ.de ſeru.non ord. Tu aduerte;quia imo hic tri-
20 pliciter accipitur;nam†& eſt quędam tertia ſpecies
ſeruorum,qui ſunt inter ſtrictam ſignificationem vo
cabuli,& latam;nam nec liberi ſunt, nec libertate ca
rent;vt ſunt Aſcriptij, Originarij, & ſimiles de qbus
.ĩ.eo.c.2.2.reſponſ.Poſtremo dic,q de prima,& ſe-
cunda parte rubricæ traditur.33.q.8.c.diſpar.22.q.
1.areis,ſiue carę.23.q.4.&.5.q.6.per totum traditur
ſpecialiter.28.q.1.c. Iudæi.cum.4.c.ſeq. &.c.ſi quis.
55.diſt.c.per ſincera. de Sarracenis tradit.11.q.3.c.
ad menſam.de tertia verò parte rubricæ traditur.4.
diſt.c.mancipia. cum duobus ſequentibus cap.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtianus, ſi ſeruus emptus à Iudæo cauſa mercimonij*
factus fuerit, aut fieri deſiderat pro.12.ſolidis redimi-
tur.& nu.14.

2 *Iudæus non poteſt habere ſeruum Chriſtianum,ſiue fuerit Chriſtianus tempore emptionis,ſiue poſt.*
3 *Baptiſmo ſeruus quis non efficitur liber.*
4 *Baptiſmo ſolum dimittitur peccatum quo ad ipſum baptizatum,non quo ad vindictam publicam,vel præiudicium tertij.*
5 *Ingenuus quis dicatur;& an ius patronatus ab eo exigi poſſit.ibid.nu.ſeq.*
6 *Libertus dicitur,qui ad libertatem per manumiſſionẽ peruenit.*
7 *Chriſtianus prohibetur non ſolum iudæo ſeruire,ſed etiam cum eo habitare.*
8 *Iudæus*] *medicina à iudæo non recipienda;nec cum eo in balneo morandum.*
9 *Iudæus an poſſit eligi in medicum;& quando nu.10.*
11 *Iudæus*]*ad Iudæum legentem medicinam, an ſit prohibitum ſcholares intrare;. & quid de conſuetudine;& an valeat.*
12 *Iudæus non poteſt doctorari, quia non poteſt habere dignitatem.*
13 *Seruus Iudæi proclamans ad baptiſmũ,an,& quando,& qualiter efficiatur Chriſtianus, & nu.ſeq.diſtinguendo.*
14 *Iudæo commercium eſt Chriſtianorum prohibitum.*
15 *Seruus datus pro noxa, eripitur ad libertatem auxilio prætoris,ſi nouo domino prætium attulerit.*
16 *Idoneus magis,eligendus per Epiſcopum,ad ſtudium trãſmittendus.*
17 *Eligendus meliorem afferens conditionem.*

1 Præſenti. †Si ſeruus emptus a Iudæo cauſa mercimonij, factus eſt Chriſtian',aut
fieri deſiderat pro.12.ſolidis redimitur.h.d. Diuidit
in duas partes.Primo, ponitur bimẽbris cõſtitutio,
ſcilicet de baptizato,& baptizari volente.Secundo,
conſtitutionis ratio,ibi,quia nefas eſt.Noto primo,
ibi, pro quolibet bono mancipio. argu. ſecundum
Io.And.quòd iſta eſt ſuprema æſtimatio talis ſerui,
ex quo ſequitur,quòd ſi mancipium nõ eſſet ita bonum,non deberetur tantum prætium. Secũdo not.
ibi,ad ingenuitatem.hoc eſt,ad libertatem reducat,
2 vel vt ſibi tanquam ſeruum retineat. Vltimo not.ꝙ†
Iudæus non poteſt habere ſeruum Chriſtianum,ſiue
fuerit Chriſtianus tempore emptionis, ſiue poſt emptionem factus eſſet, vel fieri vellet Chriſtianus; &
3 de hoc latius.ĩ.Ex prædictis ego infero, quod † per
4 baptiſmum ſeruus non efficitur liber; quia† per baptiſmum,ſolum dimittitur peccatũ, quo ad ipſum
baptizatum,non quo ad vindictã publicã, vel præiudicium tertij, de quo vide gl.& D.Ant.in.c.gaudemus.de diuor.Ita conſului anno præterito;& faciunt
quæ dixi in.c.qualiter.2. & in.c.de his.ſ.de accuſat.
in.4.memb.illius magnæ.diſtinctionis,quam ibi feci.Sed opponitur contra tex.ibi, dum dicit,ad inge
5 nuitatem.quia† ingenuus dicitur ille, qui ſtatim, vt
natus eſt,liber eſt,nec aliquo tempore fuit in ſeruitu
6 te.Qui vero†ad libertatem per manumiſſionem peruenit,libertus propriè appellatur,vt Inſtit.de ingen.
manumiſ.in princ.& Inſtit.de libertin.in princ.& in
c.1.de purg.can.Sol.dic,quod hic non ſumit igenu'
propriè,ſed largo modo;quaſi velit tex.ꝙ quemadmodum ab ingenuo nõ debet ius patronatus;ita nec a
ſeruo reducto ad ingenuitatẽ,de quo ĩ tex.is qui redemit,non habet ius patronatus;nec opas,vel obſequia ab eo exigere poteſt; & ſic dicitur quodammodo ingenuus.¶ Gloſſa prima format duas.q.In ead.
gloſſ.ibi, nullus.dic, not.ex hac glo. & ex iuribus in
7 ea allegat.quod†Chriſtianus non ſolum prohibetur
ſeruire Iudęo;ſed etiam prohibetur cum eo habitare;quoniam † malorum cõſortia ſæpe etiam bonos
corrumpunt, vt.d.c.ſæpè.alleg.in glo.de quo dixi tibi latiſsimè in.c.nulli,in.1.not.& in.c.repellantur in
fin.glo.1. vbi vide circa materiam conuerſationis
malorum aureas auctoritates.ſ. de accuſat. Et ex
8 prædictis infertur ſecundum.D.m. quod † a Iudæis
non poteſt recipi medicina; nec cum eis in balneo
morari, per tex.in.c.nullus.alleg.in gl. Secundo ego
9 infero,quod† Iudæus non poteſt eligi in medicum;
cum ab eo,vt dictum eſt,nõ poſsit recipi medicina,
quod verum dicunt Archid. & Vgu. commentatores decreti, †ceſſante neceſsitate, ꝗa propter† neceſ
10 ſitatem ſunt multa licita, quæ aliàs non licerent,vt.l.
2.C. de patri. qui filios diſtrax.&.l.ſcientiam.§.qui
cum aliter.ff. ad leg. Aquil. & ideò anno præterito
conſului quod vbi eſſet tanta aeris intemperies, ꝙ
non poſſet reperiri medicus Chriſtianus, vt Orbitelli, Thalamoni, Groſſeti, & ſimili.quod tunc liceret
habere medicum Iudæum.Facit.c.& temporis qualitas.12.q.1.ead.cau.quæſt.8.c.ſi quis.13.q.2.c.vbicunq;.7.q.1.c.temporis. de eccl.ædifi.c. ad audientiam.& ita eſt limitanda prima illatio D.m. Tertio
infert etiam D.m. ex prædictis deciſionem quæſt.
Azon.de qua dicit ſe pluries fuiſſe interrogatum, vi
11 delicet,vtrum† medico iudæo ſit permiſſus introit'
ſcholarium Chriſtianorum cauſa addiſcendi; & dicit ſe reſpondiſſe per iura ſuperius allegata, ꝙ non,
ſaltem de rigore; quia ſi prohibetur cohabitatio, &
conſortium generaliter, fortius debet prohiberi ingreſſus ſcholarium;quia inter ſcholares,contrahitur
nedum conſortium, ſed etiam quædam intrinſeca
amicitia,& iuuenes habent annos ętatis molles;&
faciliter poſſent ad ſententiam iudæorum ſubuerti
ex aſtutia iudæorum. Subdit tamen,ꝙ aliud ſeruatur de conſuetudine; & ſic de facto vidi obſeruari;
12 ſed an talis conſuetudo valeat,vide. Item† nec poteſt Iudæus doctorari; quia doctoratus eſt dignitas,
vt dixi.ſ.ti.1.c.quanto. & Iudæus non poteſt habere dignitatem.vt.l.fi.C. de iudæis.&.c. cum ſit.ĩ.eo.
Et ſic ſequitur, quòd non poteſt doctorari; hoc etiã
expreſsè tenet Bar.in.d.l.fi.in glo.2.quæ ſentit contrarium de.c.fi.ĩ.eo.& illud ſol.per diſtinctionẽ. In
eadẽ gl.in fi.diſtinguè, quòd aut iſte† ſeruus eſt vernaculus.i.natus ex ancilla iudæi, aut eſt ſeruus em-
13 ptus.Primo caſu,† ſi Chriſtianus effici deſiderat ſtatim rapitur ad libertatem nullo prætio dato, vt.l.
Deo nobis.C.de epi,& cle.Secundo caſu, ſubdiſtingue,quòd aut erat Chriſtianus tempore emptionis,
14 & eſt ſtatim liber;quia iudęo prohibetur† commercium Chriſtiani.54. diſt.c. mancipia. Aut non erat
Chriſtianus;& tunc dic, quòd aut fuit emptus a Iudęo, vt ſibi ſeruiret; & ſtatim cum efficitur Chriſtianus, eripitur ad libertatem, nullo dato prętio, vt.c.
fraternitatem.54. diſt. Aut fuit emptus cauſa mercimonij; & tunc aut non fuit expoſitus venalis intra
tres menſes; & habet locum.text.noſter, vt ſcilicet;
redimatur pro 12.ſolidis; & vide de prædictis gl. in
c.gene-

c.generalis.§.hoc autem.54.diſt.¶Glo.in ver.ſerui-
tium. in prin.limitat tex.noſtrum. & limitationẽ ꝓ-
bat per ſimile; deinde ponit tres.qq.·& eas ſol.pri-
ma,eſt ibi,vel ſi nõ poteſt.ſecunda,ibi,plures. tertia
ibi,quid ſi nullus.In eadem,ibi.§.dominus,dic,vult
15 ergo glo.quòd ſicut† ſeruus datus pro noxa eripitur
in libertatem auxilio prætoris,ſi nouo domino præ-
tium artulerit, vt.d.§.dominus.ita & iſte ſeruus re-
demptus ſeruitij cauſa, eripitur ad liberratem dato
prætio emptori, & fortius dicendum eſt in caſu no-
ſtro, cum concurrat fauor fidei Chriſtianæ. Facit
quod not.in.d.l.fi.C.de capti. & ſic not.ex hac gloſſ.
bonum arg.a ſimili.In eadem glo.ibi, locus erit gra
tificationi. dic ſecundum Io.And. poſt Goffr. quem
16 ſequuntur Doct. quòd† epiſcopus deber eligere ma
gis idoneum, arg.c.cum autem.de iure patro.&.l.ſi
plures.ff.de accuſat.Facit.c.ſi duobꝰ.dereſcrip.in.6.
17 vnde ſemper† eſt eligendus qui meliorem affert cõ-
dirionem.Ex quibus ſequitur, quòd ſi quis vult eme
re vt perducat ad libertatem, & alius vt in ſeruitio
retineat,eligendus eſt primus,libertatis fauore.Fa-
cit.d.c. ſi duobus. omnibus verò paribus exiſtenti-
bus,locus etit gratificationi, vt in glo.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Iudæus Chriſtianum in ſeruum habere non poteſt,ſecus in aſcriptitium, vel originarium; & nu.2.& quos.nu.5.*
3 *Serui aſcriptitii dicuntur,quia aſcripti glebæ,ſcilicet,poſſeſſioni.& cum ipſa transferuntur. Et quomodò conſtituantur.nu.4.*
6 *Serui aſcriptitij ſunt liberi, etſi teneantur erga dominum ad quædam ſeruitia,quæ in iure expreſſè reperiũtur,aut conſuetudine,aut præſcriptione.*
7 *Seruus Iudæus non poteſt aſcriptitijs plus oneris imponere,quam à iure ſit ſibi permiſſum.*
8 *Domini non poſſunt exigere taliias à ſuis ſubditis.*
9 *Seruis aſcriptitijs,Chriſtianus, an aliquid de nouo ĩponere poſſit.nu.15.vbi & an ex pacto,vel ex donatione.*
10 *Iudæus abutens, vel ratione loci, vel ſeruitij,ſeruis, & aſcriptitijs,et originarijs,perdit ius quod in ipſis habet.*
11 *Pedagium tranſlatum de loco ad locum, perdit dominus id potens imponere;ſiue exigere.*
12 *Serui aſcriptitij,& originarij poſſunt teſtari inter ſuos.*
13 *Præſcriptio non procedit contra libertatem.*
14 *Præſcribuntur iura colonaria.*
16 *Aequitas,& rigor concurrentes,quis eorũ præferatur. Et quid ſit rigor,quid æquitas,& quot eorum ſpecies.remiſſ.ibid.*

1 Multorum. † Iudæus Chriſtianum in ſeruũ habere non pôt,
in aſcriptitium verò, vel originariũ habere nõ prohi
betur.h d. Diuiditur in duas partes princ. ſicut duo
ſunt dicta.ſecunda,ibi,ſi verò.quæ ſecunda ſubdiui-
dir,quia.Primo ponit deciſum dictũ.ſecundo, illud
2 limitat.ſecunda,ibi,ꝙ ſi quiſquam.Not.primo,ꝙ† li
cet Iudęus nõ poſsit habere ſeruum Chriſtianum;tñ
pôt habere Chriſtianũ ſeruũ aſcriptitiũ, vel origina
3 riũ.† Aſcriptitij ſerui dñr;qa aſcripti ſunt glebæ, hoc
eſt,ſolo,vel poſſeſsioni,& cũ ipſa poſſeſsione transfe
runt,nec poſſunt ab ea recedere eã deſerẽdo; & ſunt
4 †aſcriptitij dupliei modo,vno modo ſi fuerũt ĩ poſ-
ſeſsione per.30.annos;& ſic tale ius quęritur pręſcri
ptione,vt.l.cũ ſatis.C.de agri.& cẽſi.lib.11.Alio mo
do fiunt ꝑ duplicem confeſsionem,de qua ſcriptura
appareat,ſi ſe aſcriptitios confitentur, vt.l.cum ſci-
mus.C.de agric.& cenſi.Originarij verò ſunr, qui na
ti ſunt ex aſcriptitijs,& iſti pariter nõ poſſunt a poſ-
ſeſsione diſcedere, nec poſſunt vendi ſine poſſeſsio-
ne;& de his traditur plenè ĩ.d.tit.C. de agri. & cẽſit.
& per Hoſt.in ſumma.in titu.de natis ex lib.vent.§.
& in quibus.ver. ſic fecimus.vbi connumerat plures
alias ſimiles ſpecies,de quibus etiam in glo.1.ĩ rub.
C.de agric.& cenſ.lib.11.54.diſti.c. generalis. & ibi
per gl.Aduertendũ tamen eſt circa prædictum nota
bile; quia ego illud intelligo,& tex. noſtrum reſpe-
5 ctu † aſcriptitiorum,& originariorum,qui tempore
huius conſtiturionis erant aſcripti ſolo Iudæorum,
non tamen arbitror, quòd aliquo modo ipſi Iudæi,
tales aſcriptitios, vel originarios ex nouis aſcripti-
tijs poſsint de nouo acquirere. Hęc probantur iudi-
cio meo, per tex.dum dicit, in poſſeſsionibus eorũ
ſunt.& ibi,dum text.dicit,terris eorũ diutius adhæ-
ſerunt.& ibi, dum dicit,debentes.& ibi, dum dicit,
maneant.& ibi, dum dicit,conſuetas penſiones.&c.
quæ omnia verba tendunt ad ius quæſitum ipſis Iu
dęis,quaſi velit Greg.quòd de nouo non poſsit peti.
Facit quòd traditur in.l. cum prætor. in princip.ff.
de iudi.&.c.nonne.de præſumpt. Item hoc perſua-
11 det odium Iudęorum,ne ius de nouo ſuper Chriſtia
nis acquirant; & probatur in.c. ſeq. Secundo not.
6 quòd† tales aſcriptitij ſunt liberi,licet teneantur do
minis poſſeſsionum ad quædam ſeruitia;non tamen
tenentur vltra ea, quæ a iure diſpoſita inueniuntur,
vel quę per conſuetudinem, vel præſcriptionem præ
7 ſtare conſueuerunt.¶Tertio not.quòd† Iudæus non
poteſt ipſis aſcriptitijs, vel originarijs plꝰ oneris im
ponere, quam vt ſtatim dixi in præcedenti not. Et
8 ſic inducitur iſte tex.ſecundum Io.And.contra† do-
minos qui exigunt tallias a ſubditis; cum a talibus
originarijs nihil exigi poſsit, præterquam in ſupradi
ctis caſibus.Sed dicit Io.And.hic,quòd poſſet atten
9 tari, quòd † Chriſtianus poſsit aſcriptitio aliquid
de nouo imponere, ad text. noſtrum poſſet reſpon-
deri,quòd ſpeciale ſit in Iudæis in eorum odium.Vl
10 timo not.quòd† Iudæus propter indebitam tranſla
tionem aſcriptitij,vel originarij ad alium locũ, vel
obſequium,amittit ius quod haber in ipſis, ex quo
11 dicit Io.And. eſſe bonum arg. quòd † ſi quis tranſ-
fert pedagium de loco ad locum; amittit ius peda-
gij;& de his pedagijs remittit ad ſummam Hoſti.in
tit.de cenſi.§.ex quibus cauſis.In.fi.glo.1.dic, & pro
batur.C.de epi.& cle.l. Deo nobis.&.C.ne Chriſtia.
mancip.l. vnica. ¶Glo.2.colligit not. ex tex.dein-
de infert, & illationem limitat,& limitationi opp.
& ſol.In eadem, ibi, liberos eſt.& ibi,non repellun-
tur a legitimis actibus.dic;& ex hoc patet,quòd te-
ſtari poſſunt, de quo tamen remittit ſe Io. And.
hic,ad not.per Specu.in tit.de inſtrum. edi.§.cõpen
12 dioſè.circa princ.& concluſio eſt† quòd teſtari poſ-
ſunt; ſed inter ſuos; & idem tenet. Accurſ.in.l.cum
ſatis.C. de agric. & cenſit in glo.ſuper verb.mandat
lib.11.

lib.11.In eadē,ibi,argu.cōtra.dic,ꝙ promoueri poſ
ſūt ad ordines.In eadē,ibi,ſi ſeru⁹.dic.2.in fi.vel ſm
aliquos nō tener talis promotio,vt ibi not.& ea.diſt.
c.quicunque.¶Gl.in ver.diutius.primo colligit arg.
ex tex.deinde arguit in contrariū,& remittit;ꝓ ſolu.
deinde infert ex p̄dictis,& ad illationē oppo. & non
ſolu.In eadem,ibi,nullus eṗs.2. in fi.In eadē gl.in fi.
dic,illa.l.fin.loquitur propriè de libertate, contra q̄
13 non†p̄ſcribitur tpe;tex.verò nr̄,& ſimilia iura loquū
14 tur†in iure colonario, quod tpe quæri,aut præſcribi
pōt;quoniā tales coloni aſcriptitij, ſeu originarij nō
amittūt libertatem,imò retinēt,vt dictū eſt;& ideò
in bis facilius procedit p̄ſcriptio. ¶Glo.in ver.ſibi
imputet.eſt expoſitiua,ponens intellectū tex.nr̄i, &
ipſum intellectū probat per ſimiles.In eadē,ibi,libe
ri hōis.dic,hoc eſt, Chriſtiani. In eadem, ibi,ſi quis
15 prædium.dic,ꝙ ēt†ex pacto dn̄s donans,vel vēdens
prædium,non poteſt illius originarium,vel aſcripti-
tium ad alium locū transferre eo inuito. In eadem,
ibi,vel integrandi ſunt.dic, hoc eſt reducendi ad pri
ſtinā libertatē. ¶Glo.in ver.ſcueritate. colligit arg.
In eadem,ibi,ſeruandus eſt.dic, idem probatur in.l.
proſpexit.ff.qui.& a qui.In eadem in fi.dic,quaſi ve
lit dicere glo.ꝙ niſi eſſet odiū Iudæorum,eſſet ſeruā
da æquitas potius,quā rigor;ſed vtrum ſit verum,ꝙ
16 qn̄†concurrunt æquitas,& rigor, æquitas præferat,
vel ècōtra;dic,vt pleniſsimè dixi in clem.1.de iudi.
vbi tradidi,quid ſit rigor,& quid æquitas, & quot
eorum ſpecies. ¶Glo.ſi.ponit principaliter ad text.
nr̄m duos intellectus,approbat tn̄ primum,quē du-
pliciter declarat. In eadem ibi,ipſo facto.dic,quaſi
velit glo.ꝙ nō eſt opus ſententia;intellige tamen niſi
declaratoria.In eadem ibi,hic auſertur.dic,quaſi ve
lit dicere glo.quòd eſt opus ſententia.& hoc videtur
verius,per ea quę not.in.l.iubemus.§.ſanè.C.de ſac.
ſanc.eccle.

CAP. III.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi ſynagogas nouas erigere probibentur; antiquas an*
tem reſtituere poſſunt.
2 *Synagogæ interpretatio.*
3 *Eccleſia quid.*
4 *Grex vnde, & in quo ab armento differat.*
5 *Gregarius miles quis. Et quis egregius.*
6 *Diſpoſitio acquirere de nouo vetans, parterum retentio-*
nem, non vetat.

Iudæi. Iudæi antiquas ſynagogas reſti-
tuere poſſunt;ſed † nouas erigere
prohibeutur.h.d.in tex.ibi,de ci-
uitate.dic ſm Io. And. de ciuitate,ſcilicet Ianuenſi.
nam ſic erat in antiqua;& ſic ſub iſto infra continet,
ꝙ iſti Iudæi Ianuenſes fuerunt conquæſti Papę,ꝙ nō
permittebantur ſtare in antiquis ſynagogis.¶Noto
2 primo ſummarium,circa quod aduerte,ꝙ†ſinago-
ga græcè,latinè interpretatur,congregatio;quia Iu-
3 dæi in ipſis congregabantur; ſed nos dicimus † ec-
cleſiam, quæ latinè idem eſt, ꝙ conuocatio,& per
conſequēs apparet, ꝙ vocabulum noſtrum,eſt pro-
prius vocabulum,quam ſit ſuum;quia etiā pecora,
4 & cætera animalia dicuntur congregari;vnde†grex
a gregando dicitur,vt traditur in clem.1.de deci.&
Inſlit.de legat.§.eſt enim. & hoc largo ſumpto voca
bulo;ſtrictè enim grex dicitur pecudum; armentum
verò bouium,& equorum.l.1.§ per hanc.ff.de rei vē
5 di. & hinc eſt, ꝙ dicitur † gregarius miles quaſi de
grege.Egregius verò quaſi extra, & præ cæteris ful-
geat virtutibus,& de eccleſia,& ſynagoga,vide Ar-
6 chid.de conſe.diſt.1.c.eccleſia.Vltimo not.ꝙ†diſpo
ſitio vetans aliquid acquirere de nouo,non propte-
rea intelligitur vetare retinere iam parta; de hoc.j.
eod.conſuluit.In fi.gl.dic,facit tex.18.q.2.in.c.cel-
lulas.&.c.de monachis.ſiuè monachis.

CAP. IIII.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi in die veneris ſancta non poſſunt tenere boſtia, nec*
feneſtras apertas.
2 *Paraſceue quid, & quare dies paſſionis Chriſti, ſic vo-*
cetur.

1 Quia. †In die veneris ſancta nō licet Iu
dæis tenere hoſtia, vel feneſtras
2 apertas.h.d. & dicitur † illa dies
Paraſceue,quæ ſecundum Io.And. eſt ſexta feria ſe-
ptimanæ ſanctæ,quæ ideo ſic appellatur; quia Iudæi
ea die parabant cibaria pro die Sabbati neceſſaria;
vnde dicitur quaſi præparatio ciborum.

CAP. V.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæorum in domibus, vel Sarracenorum inſeruientes ex*
communicantur.
Iudæos baptizatos ſuis bonis ſpoliare permittētes,etiam
ſi ſint Principes ſeculares,excommunicantur.
2 *Chriſtianus nullo modo,nec quouis quæſito colore poſſunt*
habitare, vel moram trahere cū Iudæis, & Sarracenis.
3 *Iudæis cum habitantes,vel moram trahentes, an excom-*
municati ſint ipſo iure, an magis ſententia requiratur.
4 *Verbum futuri temporis adiūctum verbo ipſo iure;requi-*
rit etiam ſententiam.nu.5.limit.nu.6,& nu.10.
Secus ſi oppoſitum ſit verbum præteriti temporis.
Vel aduerbium penitus, vel omninò.nu.6.
Vel dictio mox, vel ſtatim.nu.7.
Vel verba,ipſo iure,& facto.nu.8.
Vel verbum,omnibus modis.nu.10.
Vel ſi verba futuri temporis ſunt duplicata.nu.11.
Idemq; ſi id appareret per verba ſequentia. nu.12.
Et ſi quis ſit condemnatus ipſo iure; attamen requiritur
ſententia declaratoria,ſuiſſe commiſſum,quod lex punit
ipſo iure.nu.13.
Et antequam feratur talis ſententia declaratoria;an con
demnatus faciat fructus medij temporis ſuos. nu.14.
11 *Ordo iudiciarius non eſt neceſſarius in ſententijs ipſo iure*
prouenientibus.
15 *Conditionis melioris eſſe non debet infidelis,quam conuer*
ſus ad fidem.
16 *Iudæorum bona licitè acquiſita, per eos ſe Chriſtianos*
facientes,non dimittuntur.

17 Ba-

17 *Baptiſmus non præiudicat tertio, vel Reipublicæ.*
18 *Iudæi conuerſi ad fidem non perdunt agnationem, & habent ſucceſſionem paſſiuam ex teſtamēto, et ab inteſtato.*
19 *Iudæi quibus in caſibus ab eccleſia cohærceantur.*
20 *Exempla non reſtringunt regulam.*
21 *Eccleſia, quam iuriſdictionem habeat contra infideles. remiſs.*

1 Iudæi. †Excōicari debent, qui in domo
Iudæorū ſeruiunt Iudæis, vel Sar-
racenis, & ſeculares principes, q
Iudæos baptizatos bonis ſuis ſpoliari permittūt; &
eſt hæc ſecunda pars.c.Iudæis.ſ̄. de teſti. Diuiditur
in duas partes, ſicut duo ſunt dicta. ſecunda, ibi, ſi q
2 præterea.¶ Noto pmo, q† Chriſtiani nullo modo,
nec quouis quæſito colore, poſſunt habitare, vel mo
rā trahere cum Iudæis, vel Sarracenis, vt.ſ̄. dictum
eſt in.c.1.&.j̄.dicetur in.c.ad hoc. Secundo not.ibi,
3 excōicetur, q tales† habitātes cū Iudæis, vel Sarra-
cenis debent excōicari, & ſic ſequitur, q nō ſunt ex-
4 cōicati† ipſo iure ſed neceſſaria ſit ſententia. cū tex.
5 loquitur per† verbum futuri tpis, ſm q traditur in.c.
ſi diligenti.de fo. compe. &.l. iubemus.§ ſanè.C.de
ſacroſanct.eccl.&.l.ſi criminali.C.de iuriſd.omn.iud.
6 cū ſimil.& auth.habita.C.ne fil.pro patr. ſecus† ſi lo-
queretur per verbum præteriti tpis, videlicet; excōi
cati ſint; quia tunc non eſſet neceſſaria ſententia, vt
in.dd.iuribus. Aduerte tñ; quia licet lex loquatur p
verbum futuri tpis; tamen eſt latæ ſententiæ; quādo
promulgatur adiuncto verbo, penitus, vel omninò,
verbi gratia; careat. penitus impetratis, vt dicit D.
Ant.in.d.c.ſi diligenti, per.l.& ſi legibus.C. ſi contra
7 ius vel vti.publi.& idem dic, ſi adiungitur† verbum
mox, vel ſtatim, vt per Bar.in.l. ſi quis maior.C.de
tranſactio.& per eum in.l. iubemus.§.œconomus.
C.de ſacroſanct.eccle. & vide bonum tex.cum gl.in
authen.de inceſtis nupt.§ 1.coll.2. Et idem ſi lex di-
8 ceret† ipſo iure, & ipſo facto excommunicetur, vt
9 dictis iuribus. Et idem ſi diceret† omnibus modis;
quia hæc verba idem importāt, quòd importat ipſo
iure, gloſſ.eſt ſing.in authen.vt defunct.non iniur.§.
ſancimus.in verbo, modis omnibus.& in authen.de
10 inceſt. nupt.in princ. vel† ſi futurum ſit duplicatum
vt caſſetur, & annulletur; quia intelligitur, ipſo iure;
11 †nec eſt neceſſarius ordo iudiciarius, not.Bal.de pa
12 ce Conſtan. ſuper verbo priuilegia. Item etiam † ſi
appareret per verba ſequentia, qòd legiſlator ſic
voluerit, vt ſingulariter not.in.c.ſi.§. pars verò. de
officio deleg. lib.6.& in.c. quiſquis. de elect. Nota
13 tamen circa prædicta, quòd† licet canon, vel lex lo-
quatur per verbum preſentis temporis, & ſit latę ſen
tentiæ; tamen eſt neceſſaria ſententia declaratoria
illum ſic feciſſe; vnde ſi lex imponit pœnā priuatiuā
bonorum ipſo iure, non auferuntur bona ſtatim; niſi
præcedente declaratoria ſententia delicti. Eſt tamē
14 vtile, quòd† conſtitutio imponat pœnam ipſo iure;
quia interim delinquens non faciet fructus ſuos, vt
&. cum ſecundum.de hæret. & in authen.de inceſtis
nuptijs. in princ. & in auth. de rapt. mulie.circa fin.
coll.9. & prędicta perpetuò not.vt vtilia. Tertio not.
15 quòd† non debet eſſe melioris cōditionis infidelis,
16 quam cōuerſus ad fidem. Quarto not. quòd† Iudæi,
qui conuertuntur ad fidem, non coguntur dimitte-
re bona ſua licitè acqſita. Licet hæc ſit vulgaris opi-
nio vulgi, quòd Iudæi non poſſint baptizari, niſi di-
mittant bona ſua, valuit tamen fortè dicta opin. vul-
garis ſecundum Doct. quia bona iudæorum vt pluri
mum ſunt illicitè acquiſita; cum vt plurimum vſuris
operam dent. Vnde cauſa regulę ſit, quòd non dimit
titur peccatum niſi reſtituatur ablatum.c. cum tu. j̄.
de vſur.& regul.peccatum. j̄. de regul.iur.lib.6.quia
per baptiſmum ſolum excuſantur a peccato, non ta-
mē excuſantur quominus teneantur reſtituere; quia
17 †baptiſmus non præiudicat tertio, vel Reipublicæ.
vt dixi in.c.1.ſ̄.eo.quare limit.hunc text. ſecundum
Docto. q poſſunt retinere bona, ſcilicet; licitè acqui
ſita, ſec' ſi eſſent illicitè acquiſita. Vltimo not.quod
18 †Iudæi per cōuerſionem non perdunt agnationem,
habent igitur ſucceſsionem paſsiuam tam ex teſta-
mento, quam ab inteſtato conſanguineorum ſuo-
rum; & ratio eſt; quia vt dicitur in tex. non debet eſſe
melioris cōditionis, &c. Glo.1.colligit ex tex.& ſen-
tit contrarium, & ſoluit. Glo.2.oppo.in principio.&
19 ſoluit ponendo 9. caſus, aut 10.† in quibus eccleſia
cohærcet Iudęos. In fi.dic. idem etiam in omnibus
ſimilibus caſibus; quia iſti cauſa exempli ponuntur;
20 & quæ cauſa† exempli ponuntur, non reſtringunt re
gulam, vt.c.1.ne cle.vel mona.&.l.damni.ff.de dam.
infecto.&.l.1.§ quòd vulgò.ff. quod vi aut clam. vi-
21 de latius per Inno.† quam iuriſdictionem habeat ec
cleſia contra infideles, in.c.quòd ſuper his.ſ̄.de vo-
to.Glo.fin.in prin.arguit ex tex.deinde ſentit contra
rium, & ſol. dupliciter. In fine gl. dic. de hac materia.
vt D.m.in.c.licet ex ſuſcepto.ſ̄.de fo.compet.

CAP. VI.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtiani Sarracenis deferentes merces prohibitas vel in ipſorum nauibus nauigantes excommunicati ſunt, bonis priuantur & eos capientium efficiuntur ſerui.*
2 *Auaritia crimen, & malū, teterrimū.*
3 *Auxiliantes, & delinquentes pari puniuntur pœna.*
4 *Sarracenis deferentes arma, ferrum, & lignamina puniuntur triplici pœna de iure canonico, de iure ciuili capite feriuntur; & bona eorum confiſcantur.*
5 *Papa in omnes laicos ratione delicti concernentis totam Chriſtianitatem, & fidei decorem habet iuriſdictionem.*
6 *Seruus, & ſi Chriſtianus, quis tamen effici poteſt.nu.8.*
7 *Eccleſia poteſt imponere pœnam ſeruitutis.*
8 *Chriſtianus ſanus mendicans, ſeruus effici poteſt.*
9 *Manumitti an poſſint incidentes in ſeruitutem propter delictum.*
10 *Differentia eſt inter poteſtatem manumittendi ex parte eius qui manumittit, & proclamantem ad libertatem.*
11 *Aſportātes prohibita ad Sarracenos ſi capiantur a pluribus, an omnes efficiantur domini ipſius capti, vel magis captus vnius eorum efficiatur ſeruus.*
12 *Sarracenis aſportans prohibita, an, nec ne, debeat habere animum nocendi Chriſtianis.*
13 *Sarracenos docentes conſtruere naues, eadem pœna, qua & aſportantes prohibita, puniuntur.*
14 *Sarracenis ad Chriſtianos accedētibus, ſi quis vendiderit ad eos aſportari prohibita, tenetur eadem pœna, qua & aſportantes.*

15 Ex-

15 *Diſpoſitio pœnalis ratione publicæ vtilitatis, vt eccleſiæ vel animæ, extenditur.*
16 *Excommunicatus, an iterum excommunicetur nu.23.*
17 *Mortuus non amplius poteſt interfici.*
18 *Infamis, non poteſt amplius infamari.*
19 *Excommunicationis iuſtæ, triplex effectus.*
20 *Excommunicatio non ſeparat à Deo, ſed à communione hominum nu.21. donec fuerit abſolutus.nu.22.*
24 *Excommunicationes tot requirunt abſolutiones, quot ſunt excommunicationes.*
25 *Bannitus pluribus bannis, eſt pluribus abſolutionibus liberandus.*
26 *Excommunicationis iuſtæ effectus.*
Excommunicatus difficilius reſurgit, & gratiam Dei recipit; & eius bona meritoria debiliora ſunt.nu.27. Angelus eius bonus, ſibi ad cuſtodiam datus, minus laborat in eum cuſtodiendo.nu.28. & è contra malus.nu.29.
30 *Excommunicatio iuſta, etiam quo ad eccleſiam triumphãtem operatur; & nu.31.*
32 *Excommunicationis iniuſtæ effectus.*
33 *Excommunicationis nullæ notoriæ nullus eſt effectus.*

Ita quorundam.

1 ¶† Chriſtiani deferentes merces prohibitas Sarra-
cenis, vel in ipſorũ nauibus nauigãtes, excõicati sũt,
& bonis eorũ priuãdi, & capientiũ ſerui efficiuntur.
h.d. Diuidit, quia primo ponit duplicẽ Chriſtiano-
rũ exceſſum. Vel tripliciter punit. ſecunda, ibi, tales
igitur. Et in fi. ſubijcit, certũ mandatũ, ibi, ꝑcipimus
2 etiã. &c. ¶ Primo not. quòd † crimen auaritiæ, & cu-
piditatis dicitur ſæuum. Eſt enim auaritia quaſi ra-
dix omnium malorum, & de pluribus malis ex aua-
ritia prouenientibus, vide D.m. in.c. relatum. & ple-
nius in.c. auaritiæ. ĩ. de præbẽ. ¶ Secundo not. quòd
3 † præſtantes auxilium ad delinquendum, pari pœna
puniuntur cum delinquentibus, de quo latius in.c.1.
de offi. deleg. & in clẽ.1. de pœn. per Inno. in.c. ſicut
dignum. de homicid. & l. is qui opem. ff. de furt.
4 ¶ Tertio not. quòd † deferentes arma, ferrum, vel li-
gnamina Sarracenis, puniuntur triplici pęna, primo,
excommunicati ſunt ipſo facto, ſecundo, quia debẽt
priuari omnibus bonis, tertio, quia ſerui capiẽtium
efficiuntur, & hæc pœna procedit de iure canonico.
De iure aũt ciuili capite puniũtur, & eorũ bona con
fiſcantur, vt.l.2.C. quæ res export. non deb. de quo
hic tangit glo.2. Et intelligo tex. noſtrum non ſo-
lum de Sarracenis; ſed etiam de quibuſcunq; infide-
5 libus, per tex. in.d.l.2. ¶ Quarto not. quòd † ratione
delicti concernentis totam Chriſtianitatem & fidei
decorem, Papa habet iuriſdictionem in omnes lai-
cos, ad idem tex. not. in.c. pro humani. de homicid.
6 lib.6. ¶ Vltimo not. quòd licet † quis ſit ingenuus, &
Chriſtianus, tamen poteſt redigi in ſeruitutem pro-
pter delictum ſuum, etiam de iure canonico. Et ſic
7 not. quòd † eccleſia poteſt imponere pœnam ſerui-
tutis. Vide etiam caſum ſingularem, in quo quis re-
digitur in colonariam ſeruitutem in.l. vni.C. de mẽ-
8 dican. vali. lib.11. videlicet; quando † quis eſſet va-
lidus, & ſanus, & mendicaret; quia ſi ingenuus hoc
detegit, acquirit ius colonatus in illo, quod eſt no-
tandum contra iſtos gaioſones, & ribaldos. Sed quæ
9 ro, an iſti † qui incidunt in ſeruitutem propter deli-
ctum, de quo in tex. poſsint manumitti? Io. And. hic
dicit, quòd non, allegat.l.2.C. quib. ad liber. pro-
cla. non licet. & hoc ſequũtur Doct. Tu aduerte, quia
illa.l. non probat; loquitur enim de prohibito pro-
clamante in libertatem. Sed longa eſt differentia
10 † inter poteſtatem manumittendi ex parte eius, qui
manumittitor, & proclamante in libertatem, vt pa-
tet ex rubr.C. qui manumitte. poſſ. & in rubr.C. qb.
non ad libert. proclam. lic. Vnde dicerem, quòd iſti
tales non poſſunt proclamare in libertatem, arg.d.l.
2. ſed quòd bene poſſent manumitti, cum hoc non
reperiatur prohibitum; poſſet tamen fortè attentari
quòd opi. Io. And. procedat. quando aliquis frau-
dulenter hunc peteret in ſeruitutem, ad hoc vt alius
non peteret, & vt ſtatim manumitteretur; quia tunc
11 fortè non poſſet manumitti. Sed quæro, quid † ſi plu-
res capiant iſtum delinquentem, an omnium ſeruus
efficietur; & videtur dicere, quòd ſit locus gratifica-
tioni; vel ſecundum quòd dixi in gloſſ. ſuper verb. ſer
uitium. in.c.1.ſ̃. eod. Sed dic, quòd omnium effici-
tur ſeruus, nec prohibetur quis eſſe plurium ſeruus,
vt. C. de ſeruo cõmuni manu. per tot. & ff. de ſtipul.
ſeruo. per tor. In fi. glo.1. dic, expone ſecundum Io.
And. gloriantur. hoc eſt, gloriari deberent Chri-
ſtiano nomine. vel dic ſecundo, ſecũdom eum, quòd
reſpicit factum ſimile. ĩ. de exceſ. præla. c. quam ſit
graue. vel poſſet tertio dici, quòd iſti ſolum nomine
gloriantur, & in effectu non ſunt veri Chriſtiani, ſed
ficti effectu, & re. ¶ Gloſſ.2. in prin. allegat, dein-
de ponit qua pœna puniantur de iure ciuili. tertio
aſsignat rationem ad tex. Vltimo ponit, quid veniat
appellatione armorum. In eadem, ibi, nam cauſatũ.
&c. dic, ſentit igitur hæc glo. quòd tex. noſter habet
12 locum etiam, ſi † Chriſtiani deferunt huiuſmodi
merces prohibitas abſq; intentione impugnando-
rum Chriſtianorum; quia ſatis eſt, quòd Chriſtiani
ex hoc poſsint impugnari; & idem tenet hic Io.
And. Quidam tamen intelligunt contra, vt litera ia-
cet; & ſic exigunt intentionem deferentium, vt Chri
ſtiani ex hoc impugnentur; ſed prima opin. commu
niter* tenetur. Eſt igitur exponẽdus tex. noſter dum Cõis opi.
dicit, ad impugnandos hoſtes Chriſtianos. hoc eſt,
ex quibus Chriſtiani poſſent impugnari; idem & te
13 net Io. And. quòd † eadem pœna puniantur, qui
docent Sarracenos conſtruere naues, ſeu fabricare,
cum tale artificium non habeant, nec ſciant, per
l.fi.C. de pœnis. Ex prædictis. Ego infero, quòd ea-
14 dem † pœna teneantur, qui ipſis Sarracenis ad Chri
ſtianos venientibus, arma, vel alias merces prohibi-
tas venderent. arg.l.2.C. quæ res export. non poſ. In
contrarium tamen facit; quia cum hæc conſtitutio
ſit penalis, non videtur ad caſum nõ expreſſum, ex-
tendenda; vt in regula, in pęnis. de reg. iur. lib.6. cum
ergo tex. loquatur de portantibus ſe non extendit
ad hunc caſum, potes dicere, quòd communis
fauor fidei Chriſtianæ, & communis fauor totius
Chriſtianitatis, facit vt debeat fieri extẽſio, arg. not.
per Io. And. in.c. pro humani. de homici. lib.6. & c.
penul. qui fil. ſint legi. glo. & Bar. in auth. ſacramenta
puberum. C. ſi aduerſ. vendit. traditur in.c. ſciant cũ-
15 cti. de elec lib.6. In quibus dicitur, quòd † licet ſtatu
tum ſit pœnale, vel correctiuum; tamen ſi reſpicit
fauo-

fauorem eccleſiæ, vel animæ, extenditur ex identita te rõnis; ergò idem dicendum in caſu meo, pp rõnis identitatem, quæ not. perpetuò. In fi. glo. dic, de hoc êt vide inſti. de interdic. §. armorum. & inſti. de pub. iud. §. item. l. Cornelia. per glo. in ver. arma. & ĩ clem. ne in agro. de ſta. regul. ¶ Glo. in ver. ſubminiſtrant. colligit arg. ex tex. In fi. dic, de hac materia dicam plenè in c. ſicut dignum. &. c. ad audientiam. j. de ho mic. licet hic aliqualiter examinet hũc art. Io. And. poſt Hoſt. In gl. ſuper ver. ſubiectis in fin. dic hæc gl. & tex. faciunt pro his, quæ dixi in c. præced. in ſecun do notab. In fi. glo. in ver. priuatione. dic, vt dixi in 4. notab. ¶ Gloſſ. penul. eſt clara. dic, vt in ea. ¶ Gloſſ.
16 fi. not. † excõicatum poſſe excõicari; & allegat concord. deinde tripliciter oppo. & ſol. ponendo duas opi. & approbat ſecundã. In eadẽ, ibi, oĩs Chriſtian'.
17 dic, & ſimiliter † qui mortuus eſt, nõ poteſt amplius interfici, ſed excõicatio, ſeu anathema eſt æternæ mortis dãnatio; ergò excommunicatus non vr̃ poſ-
18 ſe amplius excommunicari; ſicut & † infamis nõ põt amplius infamari; vt. ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. ait prætor. &. C. vt intra cert. temp. cri. quæſt, ter. l. 2. & ibi gloſſ. In eadem, ibi, & quidã dicũt. dic videlicet, Tancr. Goffr. Phil. ſed Hoſt. vt dicit hic, &
Col. 19 ſequitur Io. And. & cõiter * Doct. dicunt ꝙ † triplex opi. eſt effectus iuſtæ excommunicationis ſpecialiter, & nõíatim prolatæ, quantum ad denuntiationẽ excõicationis. Primus, quod eccleſia declarat, licet occul-
20 tũ, fuiſſe a Deo ſeparatum pp peccatum; non † enim excõicatio ſeparat a Deo, ſed propriè peccatum; vñ Iſaiæ cap. 59. Iniquitates veſtræ diuiſerunt inter vos, & Deum veſtrum; & peccata veſtra abſcõderunt fa ciem eius a vobis, ne exaudiret; nec poteſt a Deo ſeparari, niſi velit. 11. q. 3. c. illud. facit. c. cum æterni.
21 de re iud. lib. 6. Secundus effectus eſt; quia ſeparat † excommunicatum a communione hominum fidelium, per iura allegata in gloſſ. & quo ad iſtos duos effectus ſecunda excommunicatio nihil operatur, & ſic quo ad hoc excommunicatus amplius non excommunicatur; & ita poſſunt intelligi iura, & rationes glo. pro contrarijs alleg. dixi. j. de ſep. excom. c. eum pro cauſa. in. 11. prin. artic. Tertius effectus eſt,
22 † vt excommunicatus excludatur, & excluſus teneatur a communione fidelium, donec fuerit abſolutus, vt. j. de ſent. excom. c. a nobis. &. c. nuper. & ad hunc
23 effectum † excommunicatus poteſt iterum excommunicari; quia ſecunda excommunicatio operatur hunc effectum, ſcilicet; quia declarat eũ eſſe magis proiectum à Deo ex nouo delicto, & quòd non debet ſecum amplius communicare, niſi obtineat ſecundam abſolutionem ſecundæ excommunicationis; & ideò dicerem etiã de tertia, quarta, & quinta,
24 & vlteriori excommunicatione; quia † tot requiruntur abſolutiones, quot ſunt excommunicationes; vt patet ex prædictis; & idem tenet Bar. in. l. de pupillo. §. ſi pluribus. ff. de noui op. nun. & Bal. in. l. liber
25 tam. C. de nupti. Sicut dicimus in ſimili, quòd † bannitus pluribus bannimentis, pluribus indiget abſo-
26 lutionibus, vt in dd. iuribus. Sunt etiam effectus † iuſtæ excommunicationis, ſecundum Hoſt. quia, ſecũdum eum, firmiter tenendum eſt, ꝙ excommunicatus difficilius reſurgit, & gratiam Dei recipit, quam
27 alius peccator non excommunicatus; & quòd † orationes, & cætera eius bona meritoria debiliora ſunt, quam in alio, de quo remittit ſe ad tradita per eum in ſum. de pœnit. §. an fictè. Et eſt etiam alius effect',
28 ꝙ † Angelus bonus datus ſibi ad cuſtodiam min' laborat in benè cuſtodiendo; & Angelus malus plus
29 in eo poteſt; vnde ſm̃ ſanctos viros, ſicut † ruſtic' vtitur aſino, & iumẽto; ita diabolus excõicato; & ſic patet, ſecundum. D. m. quòd etiam quo ad eccleſiam
30 triumphantem aliquid operatur † excommunicatio lata per prelatũ; & ſic dicit limitandum glo. 24. q. 1. c. quocunq;. quæ vult, quòd prælatus excommunicando, nullam quo ad eccleſiam triumphantem poteſtatem exercet. Prædicta autem procedũt † in ex-
31
32 cõicatione iuſta. † Excommunicationis etiã iniuſtæ vnicus eſt effectus, ſcilicet; vt talis, tanquam a Deo ſeparatus, euitetur donec per iudicẽ ſuum decernatur excommunicatus iniuſtè; & ſic iſtius iniuſtæ excommunicationis, etiam multiplicatæ non eſt niſi
33 vnus effectus. Vbi autem certum eſt, quòd † ſententia excommunicationis ſit nulla, nullus eſt etiam eius effectus. vt. j. de exceſſ. præla. c. cum à quorundam. &. c. cum contingat. de offi. deleg. &. c. ſolet. de ſent. excom. lib. 6.

CAP. VII.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi ſynagogas reparare veteres, non autem de nouo conſtruere poſſunt. Quid ſi penitus deſtructa nu. 9.*

2 *Conſtruere eſi quid de nouo prohibeatur, non tamen reparare. Quid tamen ſit reparare nu. 4.*

3 *Statutum prohibens ædificare caſtra, non prohibet ædificia diruta reſarcire.*

4 *Reparare dicitur, qui non immutat formam priſtinam rei.*

5 *Forma noua ædificij mutata, alia, non antiqua, & eadem dicitur.*

6 *Sanguinem, & ſi non liceat edere diebus ieiuniorum, attamen licet oua, & lac ſie, & ſi ſint ex ſanguine.*

7 *Nouum eſt id, cui quid additur, quo, forma antiqua immutatur.*

8 *Iudæi ab eccleſia permittuntur.*

10 *Extinctum non amplius reuiuiſcit.*

11 *Impatores Cõſtantinus, Iulianus laudanẽ. et nu. 12. remiſſ.*

13 *Ædificans. Reædificans non impeditur per noui operis nuntiationem.*

14 *Epiſcopus, an poſſit reſtituere præsbyterum a ſe remotum inuito patrono. remiſſ.*

1 Conſuluit. † Iudæi veteres ſynagogas reparare poſſunt; nouas verò cõſtruere prohibentur. h. d. Duæ ſunt partes. ſecunda,
2 ibi, verum. Noto primo, quòd † licet prohibeatur conſtructio alicuius ædificij, non tamen intelligitur
3 prohibita antiqui ædificij reparatio, quod facit † ad ſtatuta diſponentia, quod licet alicui priuato ſit prohibitum caſtella ædificare de nouo, non per hoc intelligitur prohibita reparatio iam cõſtructorum. Facit. l. 1. §. ſi quis ædificium. ff. de no. oper. nun. Ad-
4 uerte tamen; quia non debet ita reparare, vt † repa-
5 ratio tribuat nouam formam; quoniam † vbicunq; mutaretur priſtina forma; videtur nouum ædificiũ; & ſic

& ſic cadit ꝓhibitio noui ædificij, vt ꝓbat.tex.nr̃.Fa
cit quod in ſimili not.glo.33.q.2.c.admonere.& 82.
6 diſt.c.propoſuiſti.in qbꝰs dr̃,ꝙ etſi† nõ eſt licitũ co-
medere ſanguinẽ illis diebꝰ,qbus licitũ ẽ comedere
oua,& lac, q̃uis oua, & lac, ex ſanguine ſint;nã licet
tũc,& ſi nõ liceat vti carnibus, tñ quaſi mutata for-
ma ſãguinis in oua,& lac, videat̃ mutata ſubſtantia
rei,& cõſequẽter lacte,& ouis ſine peccato,tũc tp̃is
veſcat̃.Facit.s̃.de teſti.c.cũ cãm.ĩ gl.magna.&.ff. ad
exhibẽ.l.Iulianꝰ.§. ſed & ſi qs. & ita ego intelligo qđ
not.gl.i.l.iꝰ ciuile.ff.de iuſti.& iur.& cõſuluit D.Ant.
7 cõſil.68.ĩ qbꝰ tradit̃,†qđ nouũ fieri dr̃, quotieſcũq;
aliquid addit̃ ad antiquã materiã,faciẽdo transferri
in ſubſtantiã primi.Aduerte tñ;qa dicit hic Io.And.
ꝙ illud ꝙ dicitur hic, ꝙ ẽt antiquas ſynagogas non
poſſunt ꝓtioſiores facere, nõ ſeruat̃ de cõſuetudine.
8 Sed q̃rit hic Io.And. quare hoc† Iudęis permittat ec
cleſia?Sol.dicit ipſe,ſm Hoſt.qa eccleſia ſpetat illo-
rũ cõuerſionẽ;vñ,vt facilius ad hoc adducãtur, hoc
eis permittit,& eos tolleret.45.diſt.c.qui ſincera.&
ſuper hoc conſului pluries theologos, qui mihi re-
ſponderunt; ꝙ hac de cauſa tolleratur,quia ſunt me
moria maximi fundamenti fidei nr̃æ; qđ mihi pla-
9 cet.Sed quæro,†quid ſi ſynagoga ſit penitus deſtru-
cta,vtrũ liceat Iudæis eã reædificare? Sol.dic,ꝙ non;
qa noua diceret̃, vt.l.inter ſtipulantẽ.§.ſactam.ff.de
verb.oblig.& hoc idẽ tenet gl.18.q.2.c.d monachis.
Guigliel. in clẽ.dudũ. de teſta.tex.not.in.l.qui res.§.
10 areã.ff.de ſolutio.nã † res ſemel extincta naturaliter
nõ põt reuiuiſcere, vt ibi,ergò neceſſe eſt, vt dicamꝰ
iſtã nouã ſynagogam;per conſequens ꝓhiberi ædifi
cari.Facit,ꝙ in ſimili,not.gl.in.c.3.s̃. de iure patro.
& ſic tex.nr̃ intelligendꝰ eſt,qñ ſynagoga minat̃, vel
paſſa eſt ruinã in parte, non aũt in totũ. In gl.1.ibi,
ſubiecit dic, de facto. De iure enim hoc operata eſt
mors Ieſu Chriſti, vt.ĩ.eo.c. & ſi iudęos.in prin.ſm
Phi.& Hoſti.& ſequit̃ Io.And.& Doct.vñ Conſtanti-
nus fuit ſolus executor.In eadem,in fi.dic de Conſtã
11 tino† tradit̃.26.diſt.c.imperator.de Iuliano.† 11.q.
12 3.c.Iulianus.in gl.2.ibi nouum.dic,vñ † teficiens nõ
13 impeditur per nouit.operis nuntiationem, vt.l.de
pupillo.§.ſi quis riuos.ff. de no.op.nũ. In eadem in
fi.dic,probatur,de his quæ fi.à præla.c.cum apoſto-
lica.&.s̃.de feu.c.2.& prædicta faciunt ad q.† an epi
ſcopus poſsit reſtituere ꝑsbyterũ à ſe remotũ inuito
patrono,de quo vide in.c.quamuis.de reſcrip.lib.6.

CAP. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtiani non debent eſſe in familiari ſeruitio iudæorum. & qualiter, & quòmodo.nu.2.& quare nu.5.*
3 *Simul ſtare, ac conuerſari nõ debent diſparis profeſſionis, ſtudij,ſiue exercitij; & ratio.ibid.*
4 *Scholares iuriſtæ non debent conuerſari cum laicis,vel me dicis,& mechanicis;& quare.*
5 *Chriſtiani, cum Iudæis quare conuerſari non debeant.*
6 *Chriſtiani cum iudæis,an intra, & extra domum conuer ſari prohibentur. & nu.9.*
7 *Chriſtiani non debent nutrire pueros Iudæorum in domo eòrum,& quare.*
8 *Chriſtiani poſſunt Iudæis auxiliari in ædificandis domi bus, fodendis vineis, & huiuſmodi.*
10 *Iudæi nõ dimittentes nutrices chriſtianas ſuos filios lactã tes in eorum domibus,excommunicantur. Qualiter autẽ hoc procedat nu.11.*
Et an ex diſpenſatione. nu.13.
12 *Alimenta non præſtans necare dicitur.*

1 Ad hæc. † Chriſtiani nõ debẽt eſſe in
familiari ſeruitio iudęorum.
h.d.Diuidit̃,qa ꝑimo prohi
bet.ſecũdo,cãm prohibitionis ponit, ibi,qm̃.Nota
2 ꝑimo,ꝙ† Chr̃iani nõ debent ſeruire Iudęis,cõtrahẽ
do cũ eis familiaritatẽ intrinſecã,aut aſsiduã cõuer
ſationẽ,vel morã, ꝙ qualiter intelligat̃,tradit̃ ĩ gl.1.
3 Secũdo not.ꝙ† hĩ,q ſũt diſparis profeſsionis,ſtudij,
vel exercitij,nõ debent ſimul cohabitare,vel cõuer
4 ſari,ꝙ not.cõtra† ſcholares,iuriſtas,vel canoniſtas,q
ſocietatẽ habent cũ laicis, vel medicis;& turpius ſi
habent cõuerſationẽ cũ mechanicis aſsiduè,& rõ ẽ;
qa ſi cõuerſãtes ſimul ſũt eiuſdẽ ꝓfeſsionis,& exer-
citij,vnꝰ ab alio diſcere põt,ſecꝰ ſi diſparis profeſsio
5 nis.Facit tex.ĩ clem.1.de elec.¶ Tertio not.† cãm pp
q̃ chriſtiani prohibent̃ habere continuã conuerſatio
nẽ cũ Iudeis,videlicet;ne ſimplices à callidis iudęis
flectãt̃,đ quo dixi.s̃.eo.c.1.gl.1.ex quo vr̃,ꝙ talis cõ
uerſatio nõ ſit ita ꝓhibita doctis,& literatis viris,q
nõ poſſunt corrũpi;imò ipſos iudæos bonis argumẽ
tis ad fidẽ nr̃ã in poſſunt reducere. Facit,ꝙ not.in.c.
quãto.&.c.gaudemꝰ.s̃.de diuor.¶ Gl.1.colligit arg.
à cõtratio ſenſu,& demum illud declarat.ĩ fi.dic,ſm
6 Hoſti. ꝙ imò† extra domũ aſsidua cõuerſatio nõ im
probat̃, ſed ĩdiſſolubilis aſtrictio;& ſic vult Hoſti.ꝙ
Chriſtiani extra domũ poſſunt Iudæis ſeruire, & ſic
extra domũ nõ reprobatur;ſed in domò oĩnò ꝓhi
bent̃;ſed D.m.hic dicit ſe putare,ꝙ alia ſit mens hu
ius.c.videlicet,ꝙ nec ĩ domo,nec extra domum de-
7 beãt aſsiduè ſeruire Iudęis;nec etiã licet† nutrir̃ pue
ros ſuos in domo eorũ,voluit.n.iſte tex.æqparare aſ
ſiduũ ſeruitiũ ſm eũ,ꝙ ſit extra domũ ſeruitio inter
pellato,ꝙ fieret in domo; qm̃ iſta vident̃ paria habi
to reſpectũ ad cãm prohibitionis cãę,vna,ne pp cõti
nuã cõuerſationẽ, & aſsiduã morã corrũpant̃,vt hic
in fine. Secũda eſt ne iudęi videantur ſuꝑiores chr̃ia
norũ,ſi chriſtiani ipſis famulent̃;cũ ipſi Iudęi debeãt
ſe recognoſcere chriſtianorum ſeruos, vt.c. & ſi Iu-
dęos.ĩ.eo.& ſic patet ex ꝑdictis rõnibus,ꝙ nec ĩ do
mo, nec extra domũ debeãt illis ſeruire cõtinuo ſer
uitio;itẽ tex.nr̃ in prin.loquit̃ gñaliter;nec aliq̃ facit
mentionem,dũ loquit̃ de aſsiduo ſeruitio,an in do-
mo,vel extra domũ,ergò gñaliter intelligẽdus, vt.l.
de ꝑtio.ff.de publ.maximè pp fidei fauorem; ſolum
enim tex.facit mentionẽ de domo, dũ loquit̃ de nu-
tricibꝰ,de quo dicet̃ in gl.ſeq.intellige ergò tex.no-
ſtrũ,ꝙ ꝓhibet aſsiduũ ſeruitiũ,vt extra domum,qñ
chriſtiani vellẽt ſeruire,& famulari pſonis ipſorũ iu-
8 dęorũ.Secꝰ ſi vellent aliqđ† ędificiũ ædificare,vineas
fodere, vel qđ ſimile;qa hoc chriſtianis nõ ꝓhibet̃.
Gl.2. colligit arg.ex tex.à cõtratio. In fi.dic,hæc gl.
ſm Doc.duos põt habere intellectus.vnꝰ,ꝙ eadẽ ꝓ-
9 hibitio† ſit ẽt extra domũ,quaſi velit,ꝙ dũ glo.dicit
eadẽ ꝓhibitio. corrigat arg.ſuũ, ꝙ ſumpſit à cõtra-
rio ſenſu,& hoc vr̃ ſequi Io.And. dũ ſupplẽdo ad ver
ba gl.eadem ꝓhibitio. dicit ſupple etiam extra do-

mum,idem etiam videtur ſentire D.Ant. Secundus intellectus eſt,quòd talis prohibitio nõ extendatur extra domum;& hunc ſequitur D.Cardi.& D.m.qui dicit ſe credere hunc fuiſſe intellectum gl.& ſic vult, ꝙ verba glo.dum dicit,eadem prohibitio eſt,non referantur ad principium glo.ſed ad tex. quaſi dicat, ꝙ ſimilis ꝓhibitio, de qua hic habetur.j.eo.c.in fi.
10 vbi † excommunicãtur Iudæi, ſi non dimittunt nutrices chriſtianas; & ſic ex quo compellunt dimittere,videtur ſentire ille tex.ꝙ eas in domo haberẽt; & hunc intellectũ dicit humaniorem; poſſent enim creaturæ Iudæorum perire, ſi non reperirent nutrices. Item quia tex. noſter dum facit mentionem de nutricibus,expreſsè loquitur de domibus;& ſic à cõtrario, extra domum videntur poſſe nutrire; & hoc arg.fuit mota glo.noſtra,q† arg.à cõtrario ſenſu validum eſt in iure,vt.c.cũ apoſtolica.ſ.de his quę fiũt à præla.&.l.1.§. huius rei.ff.de offi.eius cui man. eſt iuriſ. Ego credo, ꝙ ſecundus intellectus fuerit omninò de intentione glo. nec aliquo modo verba glo. ſecondom rectam grammaticam, adaptari poſſunt ad primum intellectum,quia tunc diceret aduerſatiuè,ſed eadem prohibitio eſt,ſed pro primo intellectu Io. And. & aliorum tex. eſt apertus in.c.& ſi Iudęos.verſ. inhibemus ergo.j.eo. vbi tex.generaliter prohibet,ne Iudæi nutrices habeant chriſtianas;nec diſtinguit in domo, vel extra domum; & ſubdit ponendo rationem,ne filij liberæ, filijs famulentur ancillæ,quæ ratio etiam vendicat ſibi locum extra domum;& ad hoc etiam facit,ꝙ dicit D.m.in pręcedẽti glo. de ſeruitio reſpectu perſonarum ipſorum Iudæorum. Nec ob.tex.in.d.c.& ſi Iudæos. ibi dum dicit, ſi verò nutrices non dimiſerint: quem tex. allegat D.m. pro ſecundo intellectu;quia etiam habentes nutrices extra domum, poſſunt illas dimittere, remouendo pueros eorum,& ſatis cõuenit hoc verbum, dimiſerint. Facit glo.2.q.1.c.ſi peccauerit. in verſic.dimittere. & patet ad ſenſum. Dicerem tamẽ
11 propter rationem D.m. ꝙ aut † Iudæus poteſt aliter ſibi prouidere inueniendo nutricem Iudæam, vel faciendo puerum nutriri à matre ſua; & tunc habeat locum primus intellectus; aut non põt vllo alio modo ſibi prouidere; & tunc procedat ſecundus intel-
12 lectus,ne iudęorum creaturę pereant;quoniam † necare dicitur, qui non præſtat alimenta,12.q.2.c.qui abſtulit.86.diſt.c.non ſatis.22.q.4.c. inter cętera.cũ ergo eccleſia tolleret Iudæos, propter ſpem, quam habet vt conuertãtur ad fidem.45.diſt.c.ſyncera. & .c.præced.videt,quod potius, circa hoc,debeat ſeruare humanitatem, quàm crudelitatem, maximè cum ipſi infantes nil intelligentes,aut ſapientes, nõ poſsint dici aliquid mali commiſiſſe,propter perfidiam parentum, & baptiſmi defectum. Extra glo.
13 quærit hic D.m. vtrũ † Iudæi in caſu prohibito poſſunt habere nutricem Chriſtianam ex diſpenſatione epiſcopi; & dicit ipſe quod non; quia epiſcopus non diſpenſat contra ius;niſi expreſsè, vel tacitè hoc ei permittatur, ſecundum Inno. in.c. cum dilectus. de tempo.ordi.Archi.in.c.licet canon.de elect.lib.6. D.m.in.c.at ſi clerici.§. de adulterijs.ſ. de iudic.dixi in clem.ne Romana.de elect.& maximè;quia iſta prohibitio tendit ad honorem fidei; & ita dicit de facto conſuluiſſe.D. Card.

C A P. I X.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi volentes baptizandi, inuiti non cogendi;ſine iudicio nõ puniẽdi;aut ſuis bonis ſpoliandi.nu.9.In feſtis eorum minimè perturbandi, nec cimiteria eorum violanda, nec eorum corpora exhumanda;& quare nu.4.vbi quid de paruulis.& ſeq.nu.7.& nu.8.*
2 *Eccleſia,ſicut corpora,ita & aĩas ad ſe cõfugiẽtes ſaluat.*
3 *Iudæus confugiens ad baptiſmum, an ſtatim baptizãdus; & quare.*
5 *Iudæi ſunt ſerui Chriſtianorum.nu.6.et quare nu.8. Vnde filios non habent in poteſtate.ibid.nu.6.*
9 *Iudæis non ſunt auferendæ pecunia de facto,nec vulnerãdi, aut occidendi,niſi mediante iuſtitia.Et contrafaciens qualiter puniendus: ibid.*
10 *Pecunia verbum accipitur largè,ſtrictè,& ſtrictiſſimè.*
11 *Iudæi poſſũt exigere à Chriſtianis ſeruitia à iure permiſſa.*
12 *Malitijs hominum obuiandum.*
13 *Mutilare quid importet.*
14 *Baptiſmo conditionali, an imprimatur character.*
15 *Iudæus ſi ordinatur, non recipit characterem.*
16 *Iudæi quare ab eccleſia ſuſtineãtur,et ſi mortaliter peccẽt.*
17 *Iudæi non poſſint compelli ad ſeruandum ferias, & feſtiuitates Chriſtianorum.*
18 *Sepeliri non debent cum cadaueribus veſtimenta, & ornamenta; & alia huiuſmodi.*
19 *Sepelita corpora exhumãtes,manu armata capite puniũt.*
20 *Pœna ſi alternatiuè ſit impoſita, cuius ſit electio: Bart. opin.nu.22.Bal.23.Abba.24.Socin.25.diſtinguẽtium. Et electio in alternatiuis eſt debitoris.nu.21.& nu.40. Quid ſi verba directa ad partem.nu.26. Quid ſi vtraq; corporalis. nu.27. Limit. nu.28.& 29. Quid ſi vtraq; pecuniaria.nu.26. Quid ſi vna corporalis,& alia pecuniaria.nu.30.Quid ſi vna corporis,ſed non mortis afflictiua, alia pecuniaria.nu.32.Limi.ibi. Quid ſi ad iudicẽ.nu.39. Quid ſi vtraque pecuniaria,& corporalis ibid.Limit. tamen quod de corporali dicit, vt nu.41. Quid ſi vna corporalis alia pecuniaria. nu.42. Quid ſi nec ad partem,nec ad iudicem.nu.43. Quid ſi vna pars ad iudicem, alia ad partem.nu.45.*
24 *Pœna à iudice eſt imponenda;quia ipſe videre debet, quæ expediat.& nu.44.*
31 *Iudex,an morituro poſſit dare electionem mortis.*
33 *Manus arida membrum eſt, & quare.nu.34. & quomodo.intelligend. nu.35.*
35 *Arbor ſicca, adhuc à ſolo non reuulſa,dicitur arbor.*
36 *Commodum ex propria malitia quis reportare nõ debet.*
37 *Manus abſciſſione puniendus, ſi eam non habeat, pœna pecuniaria puniendus. Quid ſi non habeat,nec dextram,nec ſiniſtram in quarum alteram ſtatutum vult delinquentem puniri? nu. 38.*
41 *Arbitrari iudex debet in mitiorem partem.*
42 *Enormitas dlicti facit legũ diſpoſitionẽ trãſcẽdere puniẽdo.*
46 *Pœna, vna ſi eſt pecuniaria; vt puta ſoluat.C.& alia corporalis, puta; vel iudex ſibi amputet manum,dicitur magis corporalis, quam pecuniaria.*
47 *Statutum diſponens reum fideiuſſoribus relaxandum, vbi eſt pœna pecuniaria;nõ habet locum, qñ pœna per aliud ſtatutũ eſſet alternatiua,vz. pecuniaria,& corporalis.*
48 *Pœna ſoluenda per reum in alternatiuis, quouſq; debeat ſolui, vt non dicatur in mora?*

49 Pœna

49 *Pœna alternatiua, & ſi in tempore non fuerit à reo ſolu-*
ta, attamen reus poteſt cõpelli à fiſco ad eã ſoluendam.
50 *Statutum dictans, ꝙ quis puniatur certa pœna, vel alia,*
quæ iudici videbitur, quomodo intelligendum.
Arbitrium iudicis eſt circa ea, circa quæ l. ſiue ſtatutum
ſibi præfixit, & non extra, aut vltra.
51 *Pœna ſtatuta à ſtatuente, ſuper qua inſuper det arbitrium*
iudici arbitrandi, aliàs in caſum ſingularem ſi eſt pecu-
niaria, iudex arbitrabitur pecuniaria; & ſic ècontra, ſi
eſt corporalis, arbitrabitur corporaliter. Item, & quan
do eſſet dictio alius. nu. 53. vbi limit.
52 *Alius, dictio, eſt implicatiua antecedentis, qualitatis.*
53 *Statutum ſi diſponat delinquentem puniri in centum, vel*
plus, vel minus, prout iudici videbitur; an ex hoc poſſit
iudex pœnam pecuniariam alterare in corporalem.
54 *Pœna ſemel electa non poteſt, nec iudex, nec pars ad aliã*
refugere, eligendo.
55 *Pœnæ diuerſę non alternatiuè impoſitæ pro vno, & eodẽ*
delicto, an ſit electio, an verũ vna per aliam tollatur.
56 *Quid ſi vna imponatur per l. alia per canones.*
57 *Quid ſi vna eſt fori pœnitentialis, alia iudicialis.*
58 *Quid ſi vna ſtatutaria, alia legalis.*
59 *Intellectus tex. cap. huius.*

1 Sicut iudæi. †Iudæi volentes, baptizandi ſunt; inuiti aũt nõ ſunt
cogendi; nec ſine iudicio puniẽdi, aut bonis ſuis ſpo
liandi; nec ẽt ſunt in feſtis eorũ perturbandi, aut eo-
rum cœmiteria violanda; nec eorũ corpora exhumã
da. h. d. Primo, ponit vnũ dictũ, cuius rõnem ſubdit,
ibi, quippe Chriſti. Secundo, ponit dictũ bimẽbre,
cõtinens prohibitionẽ. ibi, null'. Tertio, ponit aliud
dictũ, aliã continens prohibitionem, ibi, neq; aliqs.
Quarto, ponit aliud dictũ, duplicem ẽt cõtinens ꝓ-
hibitionem, ibi, ad hoc iudæorũ. Vltimo, ponit pęnã
2 contrafacientiũ, ibi, quiſquis. Nota primo, ꝙ † ſicut
eccleſia corpora ad ſe fugientia ſaluat, vt. c. viteſ. de
immu. eccl. &. l. 1. & per tot. tit. C. de his qui ad eccle.
confug. ẽt ſi iudæi ſint, vt ibi tradiẽ. &. 17. q. 4. Iudas.
ita & ſaluat aĩas ad ſe fugientes, vt hic; & poti' debe
mus illas ſaluare, cum tãia ſit ꝑtioſior corpore, vt. c.
cum infirmitas. ȷ̃. de pœnit. & remiſ. &. l. fi. C. de ſac.
3 ſanc. eccle. Secundo not. ꝙ † Iudęus aufugiẽs ad Chri
ſtianos, & dicens ſe velle effici Chriſtianũ, nõ eſt ꝓ-
pterea ĩmediatè baptizãdus, imò debet ſtare inter
Chriſtianos antequàm baptizeẽ p 40. dies, vt. c. ne,
qđ abſit. de cõſe. diſt. 4. quãuis olim ſtabant per octo
menſes. c. Iudæi. ea. diſt. & rõ eſt, vt mediante mora
inter chriſtianos habita, & curſu tpis, poſsit eius vo-
lũtas patefieri; ſcilicet, ꝙ bono zelo, & rata fidei de-
uotione id facit; dicit tñ hic D. m. ꝙ in multis locis
hoc non ſeruaẽ, & malẽ; qa plerunq; inuenitur ſe vo-
luiſſe baptizari ex diſcordijs, & indignationibus,
quas cũ parentibus, vel alijs huiuſmodi pſonis com
4 miſſerunt, q̃ ex zelo fidei. Tertio not. ꝙ † Iudæi non
ſunt inuiti baptizandi; & ratio ponĩẽ in tex. ibi, qui
pp Chriſti fidem. &c. qđ clarè ꝓcedit in adultis; ſed
de paruulis maior eſt dubitatio. glo. 28. q. 2. Iudæo-
rũ ponit opi. & vẽ potius inclinare in ſñĩam, qđ non
poſsint eripi à parentibus eorũ baptiſmi cã. Aliqui
5 verò tenent contrariũ; qa cũ † iudæi ſint ſerui, vt. c. ſi
iudæos. ȷ̃. eod. & Geneſis. c. 9. ibi maledict'. Cain, ſit
ſeruus fratrum ſuorũ. Facit. 24. q. 1. §. qm̃. &. 23. q. 8.
6 c. diſpar. vñ † cũ ſint ſerui Chriſtianorũ, nõ habent fi-
lios ſuos in poteſtate. 32. q. 3. c. 1. & Inſti. de patri.
7 poteſt. §. 1. quamobrem † ſeculares prĩcipes infantes
eiſdem ſubiectos, poſſunt inuitis parentibus bapti-
zare; nã cũ poſsint alij vendere, vel donare; forti' de-
bent poſſe ad baptiſmũ inducere, ꝙ maximè vẽ me-
ritoriũ, ſm Io. And. hic, & ſequiẽ Archi. 45. diſt. c. qui
ſyncera. Nec obſt. c. iudæorũ. p ꝙ moueẽ glo. p̃dicta;
qa ſm aliquos, ille tex. põt intelligi, ꝙ nõ poſsũt in-
uitis parentibus baptizari, ſcilicet; vt hoc fiat p non
dños eorum; ſecus per eorum dños; vel poteſt intel-
ligi, ſecundum Io. And. quòd non poſſunt induci ad
baptiſmum inuitis parnetibus, ad hunc finem, vt pa
rentes propter hoc cogantur indirectè conuerti ad
fidem; ſed ad finem, vt pueri eorum ſaluentur, benè
8 poteſt. D. m. hic dubitat; dicens, quod † Iudæi non
ſunt propriè ſerui, imò ab eis non poſſunt coacta ſer
uitia exigi, vt hic; quia per hunc modum compelle-
rentur indirectè parentes etiam baptizari, quòd fie
ri non debet; niſi aliàs ad hoc ſe aliquo modo obli-
gaſſent per votum, vel ſimil. vt. c. debitum. de bapti.
ſed ad hoc ſatis videtur reſpond. Io. And. Hæc ſecun
da opi. mihi benignior, ſed prima verior, de iuris ri-
9 gore. Quarto not. quòd † Iudæi non ſunt occidendi,
vel vulnerandi, nec eis ſunt pecunię auferẽdæ de fa-
cto, ſed ſolum mediantè iudicio, & iudicis poteſta-
te, cui hoc à iure commiſſum ſit; & dicit hic Hoſt. ꝙ
auferentes aliter contra hanc prohibitionem, ſi fue-
rint conuicti, duplũ reddere compelluuẽ, per. l. Chri-
ſtianos. C. de ſacriſ. pagan. & eorum templis. Et not.
10 ꝙ † pecunia hic ſumitur largè pro omni eo, quod eſt
in commercio noſtro, & ꝙ ad pecuniam redigi po-
teſt, vt in tex. l. pecuniæ. &. l. ſeq. ff. de verb. ſignifi. Io.
And. in. c. fœlicis. de pœn. lib. 6. & etiam arbitror, ꝙ
ita accipiatur in ver. ad hoc. in fi. Quandoq; benè ac
cipitur ſtrictè ſolum pro his rebus, quæ conſtant nu-
mero, pondere, vel menſura; & quæ magis per gen',
quã per ſpeciem recipiunt functionẽ, vt in tit. ſi cert.
pet. ff. &. C. per tot. Tertio modo ſumitur ſtrictiſsimè
dumtaxat pro pecunia numerata, vt traditur. 23. q.
3. c. 2. &. 12. q. 2. c. 1. &. l. 1. ff. de conſtit. pecun. Quin-
to not. ibi, neq; aliquis. &c. tex. vt iacet, dic tñ, quod
11 † poſſunt exigi ſeruitia à iure permiſſa, vt. c. 2. ȷ̃. eo.
12 Sexto no. ꝙ † obuiãdum eſt prauitati, & malitiæ ma
13 lorum hominũ. Et aduerte; quia † mutilare ſumitur
hic propriè pro frangere, vel diſrũpere; qualiter aũt
propriè ſumaẽ, dixi in. c. accuſaſti. ȷ̃. de accuſat. Vlti
mo not. in fin. pœnã contrafacientium, ꝙ in glo. fin.
examinabitur. ¶ Gl. 1. aſsignat rõnem, ibi, maiores.
14 dic. §. pẽ. & fi. & probatur. 1. q. 1. quidã. & ideò † im-
primitur character, quando eſt conditionalis; quia
ſaltem indirectè voluit ad fidem cõuerti. 16. q. 1. me
ritò. In eadem, ibi, ſi patre. dic, & idem probatur. ȷ̃.
de deſpon. impub. c. 1. in princ. in glo. 1. In eadem,
in fin. ibi, nullus. dic, vbi dicitur nullum iudæum op-
15 primendum. Vtrum autem † iudæus ſi ordinetur re-
cipiat characterẽ ordinis. dic, ꝙ non, ſecundum Io.
And. poſt Vinc. & Pet. in. c. tranſlato. ȷ̃. de conſtitu.
¶ Glo. 2. exponit, dic, vt in ea; quia benè dicit. Gl. 3.
fortificat, & aſsignat rõnẽ, dic, vt in ea. ¶ Glo. in ver.
bonas. colligit arg. à cõtrario, & aſsignat rationem;
& in fi. allegat cõcordantiam. In ea. ibi, qui ſincera.

16 dic, & ibi not.in glo. fi. † quare eccleſia in his ſuſti-
neat eos, cum mortaliter peccent; vbi dicit, ꝙ hoc fa
cit, ne aliàs indirectè videantur compelli ad fidem.
In fi.glo.dic, & vide Archi. de conſe.di.3.c.rogatio-
17 nes.vbi dicit, ꝙ † non poſſunt compelli ſeruare fe-
rias, & feſtiuitates noſtras; & ita conſului de facto.
¶ Glo.in ver.cæmiterium.oppo.& ſol.dic, vt in ea.
¶ Gl.in ver.pecuniæ.dic, ꝙ glo.colligit not.In eadē,
18 ibi.§.ſuis.dic, vbi dr̃, ꝙ † ornamenta, & ſimilia veſti-
menta cum corporibus humari non debent, vt fa-
ciunt ſimplices homines. ¶ Gl.pē.primo, ponit vnā
pęnam violati ſepulchri; deinde quærit, an talis infa
metur, & ſol. ponendo duas opi.primam tamen ap-
probare videtur. In eadem, ibi, ſi quis.dic, vbi dici-
19 tur, ꝙ † qui manu armata cadauera, & ſepulchra ſpo
liant, capite puniuntur. Si verò ſine armis, puniūtur
in metallum; & dic, ſecundum Io.And. ꝙ † propter
hoc vxor olim poterat dare libellum repudij, vt.l.cō
ſenſu.in prin.C.de repud.ibi tamen loquit̃ de diſcul
tore, ſiue derobatore ſepulchri.In eadē, ibi, infamat.
dic, & hanc etiam glo. ſequitur.3.q.7.§.porrò. pro
qua eſt tex.in.d.l.1.alleg.in glo.dic, vt plenè tradi-
tur in.l.infamem.ff. de pub.iud. ¶ Glo.fi.quærit, cū
20 † hic imponatur pœna alternatiuè, cuius ſit electio.
in fi.colligit vnum arg.In eadem, ibi, in optione iu-
dicis.dic not.hanc glo. quæ vult, ꝙ in pęnis impoſi-
tis à iure alternatiuè, electio ſpectet ad iudicē.Idem
tenet glo.in.c. à crapula. de vi. & honeſt.cleri.& idē
tenet ibi Io.And.per.c.quoniam frequenter. s̃.vt lit.
non cōteſt.in fi.Facit.c.quærenti.de verb.ſign. Idem
etiam tenet glo.34.diſt.c.fraternitatis.vbi dicit, qđ
diuerſitas pœnarum tribuit electionem iudici; & ꝓ
iſta opi.videt̃ tex.in.l.1.§.expilatores.ff.de effract.&
tenet glo.in.c.2.de cohabit.cleri.& mulie. Facit tex.
in.c.1.de offi.vicar.Contrarium, tenet glo.in.l.quicū
que.C.de ſer.fug.vbi vult, ꝙ electio ſit partis, ꝓ qua
21 facit regula generalis, quę vult, ꝙ † in alternatiuis ele
ctio ſit debitoris, vt in reg. alternatiuis. de reg.iur.
lib.6. &.l. plerumq;.ff. de iur.dot.Cyn. in hoc artic.
fuit vari⁹; aliud tenet in.l.ſi fugitiui.C.de ſer.fugi.&
22 aliud in.l. quicunq;.eod.tit. Bar.† in.l.1.§.expilato-
res.diſtinguit tria membra, dicens, ꝙ aut verba di-
riguntur ad iudicem; vt puta, puniat tali, vel tali pœ
na; & tunc electio ſit iudicis, ita intelligenda eſt gl.
noſtra, & infra.s̃.pro prima opi.alleg. Aut verba diri
guntur ad reum; vt puta, ſoluat mille, vel exhibeat
medietatem, vel tertiam bonorum ſuorum, vel ſi-
mil.& electio ſit rei. Ita intelligenda ſunt iura, ſecun
do loco alleg. &.l.quicunq;.C. de ſer.fug. per quam
glo.hic mouetur, dicit enim ibi tex. domino repræ-
ſentet.&c. & ſic verba ad reum diriguntur. Aut &
tertio, verba ſunt ambigua, nec apparet ad quem
dirigantur; vt puta, dicit lex, pro tali delicto ſit pœ-
na pedis, vel metalli; & dicit ſimpliciter Bar.in.d.§.
expilatores.ꝙ datur electio reo.Similem diſtinctio-
nē facit gl.in legatis. an ſit electio hæredis, vel lega
tarij in legatis alternatiuis, in.l.Lucio.ff.de lega.2.&
Dyni in.d.reg.in alternatiuis.Bar.tamē in hoc tertio
mēbro aliter dicit, in.d.l.quicunq;. videlicet, quòd
aut loquimur in pœnis corporalibus; verbi gratia;
ſit pęna amputationis pedis, vel man⁹, & eſt electio
iudicis, vt.d.§.expilatores.Aut in pecuniarijs; & eſt
23 electio rei, per.d.l.plerunq;.ff. de iure dot.Bal † verò
in.d.l.quicunq;.ſimpliciter dicit.ꝙ in pœnis alterna
tiuis ſemper electio eſt rei, ſiue verba dirigantur ad
partem, ſiue ad iudicem, ſiue ſimpliciter, ſiue loqua
mur in corporalibus, ſiue in pecuniarijs, per.d.re-
gulam generalem.l. quicunq;.&.d. reg. in alternati-
uis. Item, quia datur electio reo in ſummis.(Sed me
lius dixiſſet in pecuniarijs, per ea quæ.ĩ.dicā) qua-
rum obligationes fauorabiles ſunt; multo magis de
bet dari electio in pęnis, quæ ſunt odioſæ, in quibus
ea debet fieri interpretatio, quæ tendit in fauorem
rei, vt.l.ſi pręſes.&.l.interpretatione.ff.pęn.Nō obſt.
l.ſi fugitiui.C.de ſer.fug.quia ſecundum eum, loquit̃
tur in pęna mixta, in qua ſemper electio datur indi-
ci; quia ad eum pertinet pęnarum aſſimilatio. Item
nō obſt.tex.in.d.§.expilatores. quia ibi loquit̃ in pę
na arbitraria, in qua ſemper datur electio iudici, vt
.ff.de pęn.l.hodiè.eandem etiā ſn̄iam videtur tenere
ipſe Bal.in repe.l.data opera.C.qui accuſa. non poſ.
24 D.m.† in.d.c.à crapula.ĩ.de vit.& honeſt.cler. tenet
idem ꝙ Bar.in primis duobus mēbris; in vltimo ve
rò mēbro expreſſè tenet contra Bar.& Bal.licet non
videret Bal. videlicet, ꝙ in dubio electio ſit iudicis.
monetur primo authoritate glo.& Doct.ſimpliciter
tenentiū, ꝙ electio ſit iudicis, ꝑ iura ſuperi⁹ in prin.
alleg.quę loquūtur imperſonaliter; & tn̄ dāt electio-
nem iudici. Item, quia pœna in dubio per iudicem
imponenda eſt, & ſic lex in dubio loquitur iudici.
Item, quia † iudex debet videre quæ pœna ſit magis
expediens, & illam imponere, vt.d.c. qm̄ frequēter.
s̃. vt lit. non conteſt.23.q.5.c. prodeſt. &.l. quid er-
gò.§.pęna grauior.ff.de his qui no.infa.& ibi. Doct.
Ego verò in hoc articulo clarius exordiendo mate-
25 riā, † diſtinguo principaliter quatuor mēbra, ꝙ aut
verba dirigunt̃ ad partē, aut ad iudicem, aut nec ad
partem, nec ad iudicem exempla collige, vt.s̃.dictū
fuit in opin.Bar. Aut verba reſpectū vnius pœnæ al-
ternatiuè debitæ referuntur ad partem, & alia refe-
rūtur ad iudicem, verbi gratia; ſi quis tale delictum
cōmiſerit, ſoluat centū, vel iudex amputet ſibi ma-
26 nū &c.Primo caſu, ſubdiſtingue, ꝙ aut vtraq; pœna
eſt pecuniaria, aut vtraq; pęna ē corporalis, aut vna
corporalis, & alia pecuniaria.Primo caſu, dic, ꝙ aut
eſt talis alternatiua, in qua cōpetit electio, videlicet;
ſi cadit affectio aliqua in ipſis pœnis, verbi gratia; ſi
qs tale quid cōmiſerit, ſoluat, aut mille, aut medieta
tem bonorū ſuorū; & hoc caſu electio ſit ipſius rei.
Aut nō cadit affectio, vt eſt ī nūmis, vt.l.nūmis.de in
lit.iuran.verbi gratia; ſi quis tale quid cōmiſerit, ſol
ua.20.aut.30.& tunc nulla eſt electio, ſed quòd mini
mum eſt debetur, per not.in.l.ſi iſta ſtipulatus fue-
ro.&.l.inter ſtipulantem.§.diuerſa.ff. de verb.oblig.
& ꝙ not.Bal.in repe.l.2.ff. de leg.2. in ſecundo con-
trario, vbi dicit, ꝙ vbi alternatiua non ponitur inter
eligibilia, vt puta; in nummis, in quibus non cadit
affectio, ēt ſi quis ſoluit in maiorē ſummā, non dici-
tur ſatisfeciſſe obligationi; niſi reſpectu minoris.Se-
27 cundo caſu, qn̄ vtraq; eſt corporalis, † dic, ꝙ ad ipſū
reum ſpectat electio; hoc tamen arbitror limitan-
28 dum, † ſi vtraq; eſſet corporis afflictiua; non tn̄ eſſet
aliqua continens mortem. Sed vbi vna eſſet corpo-
ris afflictiua, alia verò mortis; vt puta, ſoluat pęnā fu
ſtigationis, vel amiſsionis capitis; & tunc fortè licet
ipſe vellet eligere pœnam mortis, non tamen eſſet
admit-

admittēdos,per ea,quæ ſtatim dicam in ſeq.mem
29 bro.Item arbitror limitandū,† ſi per electionem ſuā
non eluderetur pœna;ſecus ſi eluderetur; verbi gra-
tia,ſoluat,aut patiatur amputationē manus dextrę,
aut ſiniſtrę, & ipſe non habens manum dextram,aut
habet aridam, aut quam fortè magis expediat non
habere,illam eligeret;& hoc caſu dic,vt dicā in ſeq.
30 membro.Tertio caſu,qñ † vna eſt corporalis, & alia
pecuniaria;videlicet,aut ſoluat mille, aut pęnam ca
pitis; & iſto caſu dic, vt dixi in præced. ꝙ fortè non
poſſet eligere pœnam mortis,ne videretur ſui ipſius
homicida. Facit tex.ſingularis in.l.aut damnū.ver.
31 ſed animaduerti.ff.de pęn.vbi tex.vult,ꝙ† iudex mo
rituro non poſsit dare,vt eligat quam mortem velit
facere;fortius ergò dicendum eſt, non omninò mo-
rituro,& illum tex.ad hoc ſingulariter allegat Bald.
32 in.l.1.C.quib.ad liber.procla.non licet. Aut vna eſt
corporis afflictiua, nón tamē mortis;alia verò pecu
niaria,& tunc poteſt eligere quam vult. Quod for-
tè limitandum eſt , vt etiam tetigi in præced. caſu,
quando per electionem ſuam pœna non eluderetur,
vel annihilaretur; & poteſt figurari exemplum in
manu arida amputanda,vt dixi; quia ſi vellet illam
eligere,quæ arida eſt,non eſſet admittēdus,arg.not.
per Bal.in auth.ſed nouo iure.C.de ſer.fug. vbi dicit
Cyn.quòd qñ imponitur pœna amputationis alicu-
ius manus dextræ,ſcilicet;vel ſiniſtræ,& illa ſit ex to
to arida,ꝙ iudex debet amputare aliam viridem, p
tex.in.c.ſicut vrgerj.1.q.1.Ille tamen tex. probat cō
33 trarium,dicit enim,ꝙ licet† manus arida ſit ſine ſan
guine; tñ verum eſt membrum; & arbitror Bal. ha-
buiſſe hanc.q.à Bar.Brix.in.d.c.ſicut vrgeri. qui tex.
vt dixi facit contra Bal. Nec obſt.arg.Bal.quia ſatis
dicitur delictum punitum , licet amputetur manus
34 † arida; quia eius amputatio infert corporis defor-
mitatem; & hanc ſententiam contra Bal.tenet Ang.
35 arg.l.3.§.pē.ff.arbo.fur.cæſ.vbi probatur,ꝙ† appel-
latione arboris continetur etiam arbor ſicca, donec
ſuccidatur à ſolo , quæ ſucciſa non dicitur amplius
arbor,ſed lignum. Saluarem tamen dictum Bald. ſi
manus non ſolum eſſet arida , ſed etiam eſſet talis ,
quam magis expediret non habere , quam habere;
vt ſi eſſet cancroſa ,& talis,quæ viſu terrorem indu-
ceret; adeò ꝙ ad ſaluandum reliquū corporis opus
eſſet illam imputare;quia tunc arbitror,ꝙ non poſ-
ſet illius amputationem eligere , cum non cederet
ſibi ad pœnam,ſed ad maximum commodum ſani-
tatis corporis. Maximè ſi commiſiſſet delictum ea
36 intentione, vt manus amputaretur,cum† quis nō de
beat,ex malitia ſua,& ex delicto ſuo,cōmodum re-
portare,vt.c.intelleximus.in fi.ſ.de iudi.Quid autē
37 iuris,† ſi non haberet illam manum?arbitror,ꝙ ſolū
teneretur pœna pecuniaria, primo,quia ſi perit vnū
ex alternatiuè debitis,reliquum eſt in obligatione.
Secunda,quia,vt.ſ.dictum eſt, in caſu noſtro amo-
38 do non cadit electio.Quid autem,† ſi ſtatutum dice
ret,ſi quis tale quid commiſerit ſoluat pœnam , aut
amputationē manus dextræ, aut ſiniſtræ,& talis nul
lam haberet manum?& hoc caſu videtur dicēdum ,
ꝙ cum non ſit capax pœnæ , ꝙ non ſit aliqua pœna
puniendus,per not.in.c.ſi fortè. de elec.lib.6.in ver.
euidentem. Tu dic contrarium,per not.in.c.ſi com-
promiſſarius.eo.tit.lib.6.erit enim in arbitrio iudi-
cis aliam pęnam ſibi imponere, probatur. 12.q.2.§.
liberto.& per gl.2. in ver.accuſatus. in.c.nullus.ſ.de
ſer.nō ordi.& quòd traditur in.c.de multa.ſ.de prę-
ben.&.c.ea noſcitur.j.de ſent.excom.& per not.per
Bar.in auth. ſed nouo iure.C. de ſer.fug. & in.l.2.C.
vt intra cert.tem.cri.accuſ.termi. vt ſemel contingit
Bononiæ; quia dum legeretur condemnatio damna
ti in abſciſionem aurium , damnatus circūſtantibus
dicebat , e ci ſaranno delli aradegati. qui ductus ad
locum iuſtitiæ repertus fuit ſine auribus; deinde re-
ductus ad officialem fuit furca ſuſpenſus,ex eo quia
inuentus fuit,ꝙ aures fuerant ſibi abſciſæ pp ſecun-
dum furtum , vt fuit confeſſus;& ſic fuit ipſe aradi-
gatus, prout ipſe primitus dixerat. Secundo mēbro
39 principali , quando † verba diriguntur ad iudicem,
ſimiliter diſtingue,ꝙ aut vtraq; pęna eſt pecuniaria;
& tūc electio eſt iudicis,ꝙ procedit , ſiue loquamur
in rebus,in quibus cadit affectio,ſiue in pecunia nu
merata,in qua non cadit affectio;eſt enim circa pe-
cuniam numeratam in hoc diuerſa cauſa à membro
40 præced.quia† in ſummis alternatiuè debitis electio
eſt debitoris, ſecundum verba prolata;vt eſt regula
riter,quòd minus eſt in obligatione, vt.ſ.dixi.ſecus
qñ ad creditorem pertineret electio;vt puta,dabo ti
bi.x.aut.xx.quod malueris;quia tunc.xx.ſunt in ob-
ligatione . Aut vtraq; pœna eſt corporalis,& ſi inter
ipſas nō ſit magna diſcrepantia, electio erit iudicis.
Si verò magna diſcrepantia;puta , amiſsionis pedis,
vel alterius membri , vel mortis;& tunc arbitror,ꝙ
iudex non poſſet eligere maiorem pœnam; quia cū
41 videatur eſſe in arbitrio ſuo,† debet ipſe arbitrari in
benigniorem partem,vt.l.interpretatione.ff.de pęn.
& in reg. in pœnis.de reg.iur.lib.6.Bal. in auth. ſed
nouo iure.C. de ſer.fug.& ſi eligeret maiorem , poſ-
ſet appellari,vt.l.ſi qua pęna.&.l.aliud.§.1.ff.de ver-
bo.ſigu.quòd tamen arbitror limitādum , niſi cauſa
cognita , id faceret ex aliqua iuſta cauſa;vt puta , vt
42 † multis craſſantibus locus ſit exemplo aliorum,per
.l.aut facta.§.nonnunquam.ff. de pœn. & quòd tra-
ditur in.l. quid ergò.§. pœna grauior.ff. de infami-
bus.&.l.ſi ſeuerior.C. eod.tit. Aut & tertio,vna eſt
corporalis , & alia pecuniaria ; & tunc ſi pecuniaria
nō diſcrepat multum à corporali,poteſt iudex elige
re quam vult,licet dicatur,ꝙ† quælibet pęna corpo-
ralis , ſit maior qualibet pecuniaria, vt.l.in ſeruorū.
§.fin.ff. de pœn. tamen poſſet eſſe tanta bonorum
amiſsio, vt æquipararetur corporali reſpectu qualita-
tis perſonarum,vt ibi traditur.&.ff.de excu.tuto.l.&
propter litem.& Inſti. eo.§. item propter litem. Si
verò eſſet diſcrepantia; vt puta , condemnet in cen-
tum,aut in amputationem manus;arbitror, ꝙ tunc
deberet eligere pecuniariā,quod declara,& limita,
43 vt dixi in præced.caſu.Tertio caſu principali,† quā-
do verba ſimpliciter proferuntur , idem per omnia
arbitror dicendum, quòd dixi in præced.membro;
licet Bar.diſtinguat,an vtraq; ſit corporalis,vel vtra
q; pecuniaria. Moueor primo, per.l.ſi fugitiui.& ꝙ
ibi tradit.C. de ſer.fu. ſecūdo moueor,p tex.in.l.aut
damnum.§.2.ff. de pęn.vbi tex.vult,ꝙ ſi imponatur
pœna alternatiua furcarum , aut capitis, non debet
iudex dare electionem reo. Tertio moueor; quia, vt
44 dictum eſt,pœna in dubio imponenda eſt per iudi-
cem , vt.c.conquæſtione.ſ. de reſti.ſpol.33.q.2.c.ſi-

ne de.§. in hoc.&.l. aliud.§.1.&.l. ſi qua pœna.ff.de
ver.ſig.& traditur hic in gl.in verb.poteſtatis. Quar-
45 to,& vltimo membro principali,qñ vna pęna alter-
natiua refertur ad partem,alia ad iudicē;verbi gra-
tia,ſoluat centum, vel iudex amputet ſibi manū ; &
iſto caſu arbitror, quòd ſiue vtraq; eſſet pecuniaria,
ſiue vtraq; corporalis ; aut vna pecuniaria , & alia
corporalis, ꝙ cum hic non cadat propriè electio; qa
alternatiua tota nō dirigitur ad vnum ſolum, ꝙ de-
beamus dicere, ꝙ reo non ſoluente pęnā ad eum di-
rectam,ſuccedat pęna directa ad iudicem,vel maior
pęna,ſi maior alternatiua poſita referetur ad partē;
licet hæc videretur ſimplex, & inepta loquutio,ver-
bi gratia;ſi quis tale quid fecerit;ſoluat manus am-
putationem, aut iudex condemnet eum in centum;
quia debemus á minore ad maiorem aſcendere;vn-
de talis alternatiua videtur eſſe quodammodo con
ditionalis,videlicet;ſi non ſoluerit centum,ampute
tur ſibi manus,de qua materia vide Bal.in repet.l.da
ta opera.C.qui accuſ.non poſ.& hoc caſu illo exiſtē-
te in mora ſoluendi,ſuccedat obligatio corporalis ;
46 vel alia maior pęna. Et not.ꝙ† ſi vna eſſet pecunia-
ria,puta;ſoluat centū, & alia corporalis;puta, vel iu
dex amputet ſibi manū,habito reſpectu ad id quod
euenire poteſt,dr̄ potius corporalis,quam pecunia-
47 ria;Vnde† ſtante ſtatuto,ꝙ vbi eſt pœna pecuniaria
reus poſſit relaxari,datis fideiuſſoribus;ſecus ſi eſſet
corporalis ; quia iū caſu prædicto, talis nō videretur
relaxādus, de quo vide Bal.in.d.repet.l.data opera.
48 col.8.Sed† vſq; ad quantū tēpus poſſit iſte reus ſol-
uere pęnam,vt non dicatur in mora, vide Bar.in.l.1.
ff.de penu.leg. & traditur in.l.item veniunt.§.fi.ff.de
peti.hæredi. Bal.in.d.l.quicunq;.C.de ſer.fu. Nota
49 etiam circa prædicta,quòd † licet tranſiuerit tēpus,
intra quod ille damnatus debuerit ſoluere pœnam
pecuniariā , & ſic in eius defectum ſucceſſit corpo-
ralis,quòd tñ poteſt compelli per fiſcum ad ſoluen-
dum pecuniariam.Hoc tenet ſing.Bar.in.l.cum duo
bus.§. idem reſpondit.ff. pro ſocio & Ang. in repe.l.
ſi in inſulam.ff. de verb.oblig.in fi.q. vbi dicit de fa-
cto ira conſuluiſſe,per.d.§. idem reſpondit.Sed quæ
50 ro iuxta prædicta,quid† ſi ſtatutum diceret ; punia-
tur tali pœna,vel alia, quæ iudicanti videbitur ; vel
ſimili,qualiter ſit hoc intelligendum? Sol.dic, quòd
debet intelligi de ſimili pęna ſpecialiter expreſſa; &
51 ideò† ſi pęna expreſſa in ſtatuto eſſet pecuniaria,iu
dex non poſſet imponere corporalem virtute illius
alternatiuæ ; quia non eſſet ſimilis expreſſæ . Idem
ècōuerſo dicendum; quia ſi in ſtatuto exprimeretur
pœna corporalis , non poſſet imponi pecuniaria.
Hoc ſingulariter probat tex.cum gl.in verbo,pœna
in.d.l.ſi fugitiui.& hoc idem tenet ibi Bald.ſing. ad
hoc propoſitum ponderans illam gl. pro quo addu-
co etiam quòd dicit Bart.in.l.1. in fi.ff. ſi famil.furt.
feciſ.dic.& quòd not.in.c.ſedes.ſ.de reſcrip.& quòd
not.D.m.in.c.ſacris. de ſepul.& quòd not.in.l.quidā
52 ff.de reb.dub.in quibus traditur,quòd† dictio alius,
eſt implicatiua antecedentis qualitatis;& idem di-
53 cit Ang.in.d.l.ſi fugitiui.† ſi ſtatutum diceret, punia
tur in centum , vel plus , vel minus;prout iudici vi-
debitur; nam per iſtud arbitrium non poteſt iudex
alternare pœnam pecuniariam in corporalem ; ſed
prædicta arbitror limitanda ; niſi iudex hoc fecerit
cauſa cognita;nā, & video,ꝙ vbi pęna eſt determina
ta,pōt iudex illā alterare cauſa cognita , vt.d.l.quid
ergò.§. pœna grauior. & ibi latiſſimè p Bal.in repe.
ff.de infami.Bal.in.l.hodiè.ff.de pęn.&.d.l.etſi ſene-
rior.ff.de infami.vide ēt qđ not.2.q.3.§. notandum.
&.ſ. de rapt.in.c. archiepiſcopatu. Poſtremò circa
54 ꝑdicta not.quod† vna pęna electa, nō pōt iudex,vel
pars ad aliā trāſire,vt dicit D.m.in.c.2.de coha. cle.
& mulie. Bar. in.l.1.ff.vi bo.rap.p.l. ꝑtor edixit.§.1.
55 ff.de iniur.& ꝑdicta not. ꝑpetuò quia quotidiana. †
Quid aūt ſi pro eodē delicto ſint impoſitæ diuerſæ
pœnæ,non tñ alternatiuè,cuius ſit electio; & an vna
p aliā tollaẗ,nolo inſiſtere, vide Spec.i tit. de cōtum.
§.nūc dicamus.ver.ſed pone iudex. in fi.gl.antepen.
&.l.numq̄ plura.ff.de priuat.delic.& Bal.in.d.l.data
opera.vide Io. And.in.c.fęlicis.§.fi. de pęn.lib.6.vbi
56 ponit,quid† ſi vna imponiẗ per legē , alia p canonē ;
& vide ēt glo.in.c.gaudemus.de diuor.per Hoſti.i.c.
de his.de accu.de offi.deleg.c.1.per gl.pen.in.c.fi.de
temp.ordi.& per glo.49.diſt.c.1. In quibus tradiẗ,
57 †quid ſi vna pęna eſt fori pœnitentialis,& alia iudi-
cialis, de quo tetigi i.d.c.de his.ſ.de accu.vide Cyn.
in.l.nō dubiū.in fi.C.de legib.per glo. & Bar.in.l.ſan
ctio legū.ff.de pęn.Inſti.de pœn.teme.litig.in fin.Io.
And. in addi. Spec. in rub. de furt.& Bar.in.l.1.ff.vi
58 bono.rap.in qbus vide,qđ† ſi vna eſt legalis, & alia
ſtatutaria,dicam fortè in.c.1.ſ.de pœn. Habes igiẗ
59 † ex prædictis vnum intellectum ad tex. noſtrum in
fi.ſm glo.vt dictio,aut,ſtet pro oppoſita hic iter di-
uerſas pœnas, & ſtet propriè cum tribuat electionē
iudici,alium tamē intellectum ponit hic Hoſti. quē
refert Io.And.ſm quem ceſſat deciſio gl.& altercā-
tio prędicta,videlicet;vt intelligamus tex.ꝙ faciens
contra prædicta patiatur periculum officij, & hono
ris;qñ eſt talis,qui ſit in officio,& honore conſtitut⁹;
Si verò non eſſet talis , vt quia ſimplex laicus , tunc
habet locum ſecunda pars alternatiuè;vt excommu
nicetur , & ſic eſt locus electioni;ſed primus intelle-
ctus glo.plus placet D.m.& mihi.

C A P. X.

S V M M A R I V M.

1 *Prædicantes paganis , poſſunt recipere cibos ab eis.*
2 *Paganorum dapibus veſci non licet Chriſtianis,& quare*
num.6.& quandoq; ſic,vt nu.8.
3 *Priuilegiati fori gaudet priuilegio fori;& ibi quomodo.*
4 *Prædicādū ad paganos, nec religioſi,nec alij clerici poſſūt*
ire ſine licentia ſuperioris;& quare nu.13.& nu.19.
5 *Prædicandi munus tantummodo idoneis concedendum.*
7 *Excōicati magis quā infideles vitandi;& quare num.9.*
9 *Familiaritas maior in cōuiuijs, q̄ in colloquio cōtrahitur.*
Conuiuium la tauola è vna mezzatorda.
10 *Conuiuijs ſacerdotum debet immiſceri lectio ſacrarum ſcri*
pturarum;Et quare ibid.
11 *Origenes nec ſomnum,nec cibum aſſumebat ſine lectione.*
12 *Plinius patruus ſecundi , vbiq; locorum ſemper volebat*
ſibi aliquid legi .
14 *Prædicare eſt officium curæ , quare non competit , curam*
non habentibus animarum.
15 *Fratres mendicantes de iure non poſſunt prædicare , niſi*
ex priuilegio, prout & audire confeſſiones.

16 *Præ-*

16 *Prædicare infidelibus, an hodie abſq; licentia ſuperioris liceat.*
17 *Regulam ſtrictiorem volens intrare ſatis eſt, quòd petat, etſi non obtineat, licentiam à ſuperiore.*
18 *Prædicandi munus, & tranſitus ad aliam religionem habent ſe tanquã excedentia, & exceſſa, & in quo ratione pet. ndæ licentiæ differant. nu. 19.*

Quam ſit. Ponit duas indulgen
tias illorũ, q paganis
p̃dicant. ſecunda, ibi,
1 inſuper.¶ Nota primo, q̃† exiſtentes apud paganos
p̃dicandi cã, poſſunt recipere cibos ab eis, & ẽt eorũ
ſocij; & hoc ex ſpeciali priuilegio cõceſſo, ex quo in-
2 fert, q̃ regulariter† nõ licet veſci dapibus, q̃ ab īfide
libus apponerent; cũ hoc ſit ſpecialiter cõceſſum, in
contrariũ tñ eſt ius cõe, vt.l.1.in fi.ff. ad munici. Fa-
cit.c.2.ẽ.de cõiug.lep.&.l.ex ſola.C.de primipl.li.12.
3 Secundo infert, q̃† ſocius priuilegiati gaudet priui-
legio priuilegiati, vbi aliàs priuilegiũ principalis eſ-
ſet inutile; niſi ad ſocios extẽderet, d quo vide Doct.
4 in.c.licet.de priuil.lib.6. Secundo not. q̃† religioſi, &
alij clerici nõ poſſunt ire ad p̃dicandũ, ẽt infidelib',
ſine licentia ꝓprij p̃lati, & apoſtolica auctoritate, q-
bus obtentis poſſunt p̃dicare, ẽt inuito p̃lato, in cui'
diœceſi p̃dicarent; & hoc vult tex.ibi dũ dicit, abſque
5 cõtradictione qualibet.¶ Vltimo not. q̃ † officiũ p̃-
dicãdi nõ eſt concedendũ, niſi idoneis ad denuntiã-
dã euangelicã veritatẽ. Glo.1.q̃rit, q̃ ſint iſta tpa, &
ſol.dic, vt in ea. Gloſſ.2. aſsignat rõnem in principio,
6 † quare vti liceat cibis infidelium p̃dicationis cã, de
mũ format cõtrariũ, & illud ſoluit. Et in fine format
vnã q̃ſtionẽ q̃ ſol. In ead.ibi, exemplo Dñi.dic, vt tra
dit Lucæ.c.5.& fin. In ead.ibi, ad mẽſam. dic, & ibi
7 ẽt not. quare† magis vitamus excõicatos, q̃ īfideles.
In ead.ibi, cibos nr̃os.dic, vt tradit Deuteron.c.14.
In ead.ibi, ſed hodiè.dic, fortè hoc cõtingit poſt Ma
chometũ. In ead.ibi, ait ſenatus.dic, vbi dr̃, q̃† edictũ
de partibus caducis, intelligit, & de aſſe. Not. igit gl.
8 & ex iuribus in ea allegatis, qđ† cũ plures ſint infide
les, qui nõ diſtingũt cibos ſuos à cibis Chriſtianorũ,
vt ſunt Tartari, & Iudi, q̃ tunc liceret Chriſtianis vti
cibis eorũ. In ead.in fine. dic, glo.in.d.c.oẽs.28.q.1.
reddit aliã rõnem, quã ſequit hic Io.And. videlicet;
9 quia † maior familiaritas cõtrahit ĩ cõuiuio, quàm
in colloquio. Itẽ, quia facilius quis decipitur inter
ępulas, quàm in ſimplici loquutione.22.q.4.c.vnuſ-
quiſq;.vñ eſt cõe prouerbiũ iſturũ officialiũ. Che la
tauola è vna meza corda. Facit ẽt ad p̃dicta.44.diſt.
c.ꝓ reuerentia.de cõſe.diſt.5.c. in oĩbus.in q̃bus tra
10 ditur, q̃† in cõuiuio ſacerdotali lectio diuinarũ ſcri-
pturarum debet immiſceri; q̃a per talẽ lectionẽ ꝓ-
hibent fabulæ ocioſæ, q̃ ſolent in huiuſmodi menſis
interponi; & quia per talẽ lectionem aĩæ ędificantur
ad bonũ, & fabulæ non neceſſariæ prohibentur, hinc
11 not. Inquit diuus Hiero. ad Marcellinã, q̃† Origenes
nec cibum ſumebat, nec ſomnũ inchoabat ſine tali
lectione; & vide aurea verba Plinij.2.epiſt.49. ad Se
12 uerũ, vbi ipſe dicit de† Plinio patruo ſuo, q̃ ſiue eſſet
in prãdio, ſiue in cœna, ſiue tonderet, ſiue balnearet,
ſemp ſibi liber legebat; imò & ſi ambulabat, erat cũ
libro continuo; q̃m perire omne tempus arbitraba-
tur, quòd ſtudijs non impertiretur. Glo.pen. format
13 contrarium, & ſol.dic, vt in ea. Glo.fi.quærit, † quare
ſit neceſſarium petere, & obtinere licentiam prædi-
candi à ſuo prælato, & ſol. In eadem, ibi, officio ſibi
14 commiſſo.dic, & ratio eſt, quia† prædicare eſt offi-
cium curæ; & ideò non competit illis, qui non habẽt
curam animarum, vt dicit gl.not.in clem.1.de regu
15 la. Vnde† fratres mendicantes de iure prædicare nõ
poſſunt, cum non habeant curam animarum; vtũtur
igitur officio prædicandi ex priuilegio ſpeciali, &
etiam audiunt confeſsiones, vt clem. dudum. de ſe-
16 pul. Sed quæro iuxta prædicta, an† hodiè ſit conceſ-
ſum à iure officium prędicandi infidelibus, abſq; eo
quòd ſit neceſſarium denuò petere licentiam Papę,
pp rationem, quam ponit glo.2. & dicit Io.And. q̃
Inno.dicebat etiam communicare paganis olim li-
cuiſſe, hodiè verò non; pp rationẽ, quam ponit glo.
2. ſed mihi plus placet opinio Laud. In ea.ibi c.duæ
dic, q̃ ille tex. facit pro. In ead.ibi.l.2.dic, vbi dici-
17 tur, q̃ † volenti intrare ſtrictiorem regulam, ſufficit
petere licentiam à ſuperiore; licet eam nõ obtineat;
& ſic facit in cõtrarium; & ideò litera glo.debet po
tius dicere, arg.contra; licet non habeat illud cõtra;
18 ſed pro ſol.dicti contrarij dicit Goſ. quòd† officium
prædicandi, & profeſsio, ſeu tranſitus ad aliam reli-
gionem, habent ſe, vt excedentia, & exceſſa; quia in
primo ſufficit petere licentiam, in ſecundo non ſuffi
cit niſi obtineatur. ẽ.de ſta.monac.c.q̃ Dei, & ratio
19 eſt, quia† in prædicatione ſubeſt periculum, ne cor-
rũpat, vel inficiat proximũ; vt probant iura præcedẽ
tia, qui timor ceſſat in tranſeunte ad ſtrictiorẽ regu-
lam. In eadẽ gl.in fi.dic, q̃ in.c.cũ olim.ille ligabat
ex forma arbitrij ſolũ ad petendũ conſiliũ, & nõ cõ
ſenſum; ſed hic requirit, q̃ obtineat conſenſum, vi-
de Bar.latè in repe.l.2.§.ſi plures.ff.de exercito.

CAP. XI.

SVMMARIVM.

1 *Infidelium ad terras pro redimendis captiuis licet ire, dũ modò euntes iurent prius, q̃ nihil ad eos ſubſidij portabunt, vel mittent extra dictam cauſam redimendi captiuos, etiam poſt factam treugam. nu. 3.*
Sed an res prohibitas poſſit portare, pro redemptione captiuorum. ſub nu. 8.
2 *Pacis appellatione non venit treuga. nu. 8. & 17.*
4 *Redimi poſſunt Chriſtiani etiam durante guerra ab infidelibus.*
5 *Per treugam non dicitur eſſe finitum bellum.*
Et quare prohibitus portare ad infideles tp̃e belli vetita, vtiq; & tempore treugæ prohibeatur. ibid. nu. 14.
Et quid ſit treuga. nu. 16.
6 *Mandans comprehenditur in diſpoſitione perſonaliter loquente concernente actum, nedum faciens per ſe.*
7 *Mandans, an, & quando comprehendatur in ſtatuto puniente facientem quid.*
9 *Captiuis pro redimendis, an ſolum non probitas, an verò, & probibitas res poſſit quis ad infideles tranſportare opin. Inno. nu. 10. Io. And. nu. 11. Abb. nu. 12. Socin. nu. 14.*
13 *Compenſatio vnde maius mali, quam boni reſultat reprobatur.*
15 *Ratihabitio etiam in pænalibus retrotrahitur.*

18 *Iurans non ire cum mercibus, niſi facta pace, ſi vadit facta treuga; an incidat in pœnam excommunicationis, & periurij.*
19 *Alternatiuorum eſt, vt alterum verificetur.*

1 Significauit. † Pro redimendis captiuis licet ire Alexan-
driam, ſeu ad partes infidelium; dummodo euntes
prius iurent, quòd nihil ſubſidij portabunt extra re
demptionis cauſam; & portantes, vel mittentes mer
ces prohibitas, etiã poſt factã treugã, ſunt excommu
2 nicati; & † pacis appellatione non venit treuga.h.d.
Tres ſunt partes, ſecunda, ibi, illi quoq; tertia, ibi,
ad vltimum. In tex.ibi, ſignificauit.dic.i.ſignifican-
do quæſiuit, ſecundum Io.And. & in text.ibi, quo-
modo.dic, hoc eſt, vtrum hoc fieri poſsit aliquo mo
do, vel non; & ſic benè ſequitur reſponſio, arbitra-
3 mur. Nota primo, quòd † durante tempore guerræ
inter nos, & infideles, nõ eſt licitum portare aliquas
merces, ex quibus ipſi valeant conſequi aliquod au-
xilium, vel commodum; vnde non ſolum prohiben-
tur deferre merces prohibitas, de quib⁹ in.c. ita quo
rundam.ſ.eo.& in.c.ad liberandum.j.eo. ſed etiam
omnes alias merces, ex quibus infideles poſſent ha-
bere commodum, de quo dicam aliquid in gl.1. &
clari⁹ in.c.ſeq. hoc tamen notabile limitatur in tex.
niſi portarent redemptionis cauſa; ſed vtrum tunc
poſsint portari merces prohibitæ, dicetur in glo.1.
4 Secundo not.ꝙ † licet redimere Chriſtianos ab infi-
delibus etiam durante guerra; licet ex ipſa redem-
ptione ipſi conſequantur aliquod ſubſidium. Tertio
5 not.ex ſecunda parte, ꝙ † pœna impoſita portanti-
bus merces infidelibus tempore guerræ, extenditur
ex identitate rationis etiam ad tempus treugæ, pro
quo facit; quia per treugam nõ dicuntur finitę guer
rę, vt in verſi.ſeq.& ſic habes, qđ ius pęnale extendi
tur ex identitate rationis; ſed potes dicere, ꝙ com-
munis fauor totius Chriſtianitatis, & fidei, hoc ope-
ratur, vt dixi in.d.c. ita quorundam.in glo.2.ſ.eod.
6 Quarto not.quòd † diſpoſitio etiam perſonaliter lo-
quens, concernens actum, comprehendit non ſolum
facientem per ſe, ſed etiam mandantem, & fieri fa-
cientem; licet cõſtitutio ſit pęnalis. Nam.c. ita quo-
rundam.puniebat portantes, & ſubminiſtrãtes mer
ces prohibitas.&c.& hic extendit etiam ad illos, qui
per alios mittunt, vel ſubminiſtrant; & poteſt eſſe ra
tio, fidei fauor, vt dixi in præced.not. Facit ꝙ not.in
.c.mulieres.ſ. de ſent. excom.& quod not.17.q.4.c.
ſi quis ſuadente. Vtrum autem hoc ſit ſimpliciter ve
7 rum, ꝙ † ſtatutum puniens facientem actum, exten-
datur ad mandantem, vide Bar.in.l. aut qui.ff.ꝙ vi
aut clam.&.l. denuntiaſſe.§.hæc verba.ff.de adult.
Ego de hoc plenè dicã in.d.c.mulieres. Vltimo not.
8 quòd † appellatione pacis, non venit treuga; & ideò
qui iurauit, vel promiſit non ire, vel aliquid facere,
niſi facta pace, non facit contra iuramentum, vel
promiſsionem, ſi vadit tempore treugæ. Gloſ.1.in
principio eſt literalis, deinde format vnam quęſtio-
nem, & ſol.In eadem, ibi, ita quorundam.dic, ſecun
dum D.m.ꝙ glo. ex hac allegatione videtur reſtrin-
gere tex. vt procedat ſolum in portante prohibitas
merces; & videtur velle, ꝙ licet quis portet tẽpore
guerræ alias merces, quã prohibitas non incurrat in
pœnam excommunicationis. Sed aduerte; quia ſi
iſte fuit intellectus glo. videtur ſibi ipſi contrariari;
9 ſequeretur enim, ꝙ † redemptionis cauſa, liceret por
tare arma, & merces prohibitas, cuius contrarium
dicit glo.noſtra; ſed dic, ꝙ alius fuit intellectus glo.
vnde dic, vt dixi.ſ.in primo not.& facit.c.ſeq. In fi.
glo.dic, idem tenet Goff. Inno. verò & Hoſti. tenent
contrarium, volentes, ꝙ licitum ſit deferre etiã mer
ces prohibitas, pro redemptione captiuorum, arg.l.
ſancimus.C. de ſacroſanc. eccle. &.c.1.ſ. de pigno.
vbi vaſa, quæ aliàs regulariter prohibentur vendi, p
redimendis captiuis diſtrahi poſſunt. 12.q.2.c. au-
rum. Facit verſ.ſeq.ibi, cauſa lucrãdi. & loquitur de
mercibus prohibitis; ergò à contrario poſſunt defer
ri merces prohibitæ redemptionis cauſa. Facit etiã,
ꝙ aliæ merces portari poſſunt, dummodò non ſit
guerra, vt in.c.proximo.ſeq. prædicta tamen dicit
10 vera Inno. † niſi quis venderet merces prohibitas in
ipſo articulo exercitij prælij; quia tunc viderentur
contra Chriſtianos vendere, quia tunc tenerentur
pœna huius.c. aliàs ſecus. Nam licet per arma, & li-
gna cauſa redemptionis portata, Chriſtiani poſsint
offendi; non tamen eſt hoc directè contra Chriſtia-
11 nos. Io.And.dicit, † quod ante factum eſſet tenenda
opinio glo. maximè, quia Sarraceni videntes has
merces poſſe portari, hac de cauſa nolent reddere
captiuos, niſi pro talibus mercibus prohibitis. Item
Chriſtiani volentes fraudem committere haberent
hoc velamen; quia ſemper dicerent hoc feciſſe pro
redimendis captiuis, & ſic tenderet ad maximum
præiudicium Chriſtianitatis, poſt factũ vero, dicit,
ꝙ tenenda eſſet opi. Inno. & Hoſti. quaſi redemptio-
nis neceſsitas, illos excuſet à pœna, arg.c.cõſilium.
ſ.de obſer.ieiu.xj.q.3.c. quoniam. de ſent. excom.c.
inter. Facit etiam.c.verum.ſ. de iureiur. & cum hac
12 opin.tranſit hic D.Ant. D.m.tenet indiſtinctè † opin.
glo.vt non liceat tales merces prohibitas portare ẽt
redemptionis cauſa, nec excuſetur talis etiam ex
poſtfacto; quia ex tali delatione armorum Chriſtia-
ni venirent impugnandi; & ideò non debet tale con
ſilium impendi ad malum committẽdum, propter
13 bonum captiuationis. Talis enim † cõpenſatio à iu-
re reprobatur, vt.c. ſuper eo.j. de vſu.&.1.q.1.non
eſt putanda. & tex. cum glo. in.c. non magno.ſ. ne
clerici, vel mona. vbi vide plures remiſsiones in glo.
Mouet ẽt per tex.ſ.eo.c.ita quorundã. vbi quo ad pę
nam, & malitiam, ęquiparantur portantes tales mer
ces prohibitas, & ſubminiſtrantes corporaliter regi
men, curam, vel gubernationem ad expugnandos
Chriſtianos, pro quo ẽt facit glo.ibid. in ver.tempo
re pacis.& ſic vtraq; opi.eſt ſatis ſuſtentabilis. Con-
cludit D.m.ꝙ durante tempore guerræ habeat locũ
opin.glo. tempore vero pacis, habeat locum opin.
Io.And.& ſic vtræq; opiniones ſunt ſuſtentabiles; ta
14 men mihi † videtur magis ęqua, & ſecura opin. gloſſ.
pro qua ẽt adduco, quoniam † fauor publicus præfe-
rendus eſt priuato; vnde cum talis prohibitio reſpi-
ciat publicum fauorẽ, & redemptio reſpiciat priua-
tum; vñ ꝙ etiam redemptionis cauſa nullo modo li-
ceat. Glo.2.opponit, & dupliciter ſoluit. Gl.in verſ.
excommunicationis.quærit de ratione, & ſol.In ea-
dem, ibi, non tamen pax.dic, idem dicit glo.penul.
& ſi.

& fi. In fi.glo.dic, hæc glo.ſentit clarè ſecundum D.
meum, quod tempore pacis licitum ſit deferre ad
infideles, etiam merces prohibitas, Contrarium
tamen tenet Inno.in.c.ſeq.& ibi dicam latius.poſſet
tamen aliter intelligi, dum dicit de mercibus prohi
bitis;ſcilicet,tempore guerrę,& ſic cōprehendantur
ēt merces non prohibitæ tēpore pacis. ¶ Gl. in verſ.
per nūcios.quærit de ratione, & ſolut. In fi.gl.dic,
de hac materia, vt dicam in.d.c.mulieres.& idē vo-
luit Alanus hic, vt etiam incideret in excommunica
15 tionem,qui† haberet ratam delationem talium mer
cium; quia ratihabitio retrotrahitur, vt.c.rati. de
reg.iur.lib.6. de quo latius tractatur in.c. cum quis.
de ſenten.excommu.lib.6. ego dicam in.d.c.mulie-
res.Glo.penul.quærit, quid ſit treuga, & ſol. & benè.
16 Eſt† enim treuga ſecuritas preſtita perſonis, & reb⁹
ad tempus aliquod, bello nondum finito.Glo.fi.quę
rit, an talis abſoluatur a periurio; & ſol. In fi.gl.dic,
in contrarium tamen facit, tex.24.q.3.in.c.illi qui,
17 vbi tex.vult,quòd† pax quādoq; appelletur treuga;
ſed dic,quòd illud accipitur impropriè. Not.igitur
gl.ex qua habes vnum intellectum; videlicet, quòd
18 ille,qui† iurauit non ire cum mercibus, niſi facta pa
ce; ſi vadit facta treuga incidit in pœnam excom-
municationis, & periurij, vt dixi in.3.notabili. Se-
cundum intellectum ponit hic Io.And.& Doct.poſt
eum; videlicet, quòd ille iurauit non ire cum mer-
cibus, niſi facta pace, vel treuga; ſi vadit tempore
treugæ cum mercibus prohibitis; non eſt periurus;
ſed benè incidit in excommunicationem, ratio pri-
19 mi quare non ſit periurus, eſt, quia ad † veritatem
alternatiuæ, ſufficit alteram partem adimplere, vt.l.
plerunq;. ff. de iure. dot. &.l. ſi is qui ducenta.§.
vtrum.ff.de reb.dub.Ratio ſecundi quare incidat in
excommunicationem, eſt; quia manet cauſa prohi-
bitionis.c.noſtri. cum adhuc non ſit facta pax. Pro
hoc intellectu facit tex. noſter in fi. qui ſolum facit
mentionem de excommunicatione; non autem de
periurio; & hic intellectus colligitur ex illis verbis
Papæ; dum dicit, conditio illa de pace, aut de treu-
ga, vterq; intellectus tamen eſt bonus, & verus in ſe,
& adaptabilis literæ.

CAP. XII.

SVMMARIVM.

1 *Sarracenis, qui tempore guerræ ſubſidium præſtant, vel cum eis commercium habent, excommunicati ſunt.*

2 *Sarracenis quaſuis merces, aut alio modo conſilium durāte bello inter eoſdem præſtantes, excommunicati ſunt. Et quid facta pace. & nu.3.5.6.&.7.*

4 *Argumentum à contrario ſenſu non procedit, quando ſequitur abſonus intellectus, vel legum correctio, & quando reſpectu totius, & quando reſpectu partis, prout totum, & pars eſt.*

8 *Sarracenis tempore belli portantes prohibita; an duplici excommunicatione puniendi ſint.*

9 *Pœna a diuerſis conſtitutionibus ſi imponatur ipſo facto, delinquens vtraq; tenetur.*

10 *Pœnæ diuerſæ ſi pro vno delicto imponantur, non alternatiuè, an vna tollatur per aliam.*

11 *Excommunicatus ab homine, ab homine abſoluendus.*

12 *Papa, ter in anno excommunicat portantes ad infideles, prohibita.*

1 Quod olim. † Excommuni-
cati ſunt, qui cū
Sarracenis tēpo
re guerræ cōmercium aliquod contrahunt, aut ali-
quod ęs eis in ſubſidium præſtant.h.d.Primo, excō-
municat. Secundo, hortatur illos, quibus ſcribit, ibi,
veſtræ igitur. Not.primo, ibi, mercimonium.& ibi,
quocunq; alio ingenio.& ibi, aliqua rerum ſubſidia,
2 quòd † durante bello inter Chriſtianos, & infideles
non ſolum excommunicati ſunt deferentes merces
prohibitas, de quibus in.d.c.Ita quorundam.S.eod.
& c.ad liberandam.J.eod. ſed etiam quaſcunq; alias
merces, & quicunq; alio modo conſilium, vel auxi-
lium præſtiterunt, non ſolum ſi realiter, vel perſona-
liter; ſed etiam cū ingenio, vel per alium talia præſti
terint.Hoſt.tamen hic dicit, quòd iſte intellectus ita
generalis, eſt ſatis periculoſus, & quòd indigeret de
claratione Sed Inno.& Goff.& plures alij tenent præ
dictum intellectum; indiſtinctè volentes, quòd du-
rante bello prohibitio ſit generalis; ſed facta pace,
ceſſet prohibitio quantum ad merces non prohibi-
tas, quantum verò ad prohibitas adhuc duret. Sed
3 pro intellectu Hoſt.qui vult, quòd† facta pace nō du-
ret prohibitio in aliquo, etiam in mercibus prohibi
tis, facit tex.noſter, dum dicit, quandiu guerra dura
uerit; ergo a contrario ſenſu, finita guerra ſicut du-
rāte guerra prohibitio erat generalis, ita & facta pa
ce relaxatio ſit generalis; nec duret prohibitio.Item
pro eius opin. facit tex.in.d.c.Ita. ibi dum dicit, ad
impugnandos Chriſtianos; ergò ſecus a contrario.
Sed mihi plus placet opinio.Inno.& Goffred. vt ſta-
tim dicam. Nec obſtat argumentum a contrario ſen
ſu; quia non ſumitur hic arg. a contrario ſenſu gene-
raliter; ſed in parte, videlicet; vt tēpore pacis liceat
portare merces non prohibitas; ſed in alia parte,
quòd liceat etiam portare prohibitas, non ſumitur
arg. a contrario; quia reſultaret abſonus intellectus;
quia contra iura, quæ volunt, quòd tempore pacis
non liceat portare merces prohibitas, vt.d.c.ita quo
rundam.&.d.c.ad liberandam.& ſtatim dicam. Et
4 ſic nota ſingulariter, quòd† ſicut vacat argum.a con
trario in totum, quando reſultaret abſonus intelle-
ctus, vel iurium correctio, vt.l.2.C. de condit. inſert.
& ita etiam vacat argum.a contrario ſenſu in parte;
quando in illa parte, ſi ſumeretur, reſultaret abſon⁹
intellectus, vt hic. quòd perpetuò not. Non obſtat
.c. ita quorundam. quia, vt ibi dixi in glo.2.ille tex.
intelligitur etiam de deferentibus abſq; intentione,
vt Chriſtiani impugnarentur. Vnde ille tex.facit pro
opinione Inno. & Goffr.pro qua etiam adduco tex.
in.d.c. ad liberandam.vbi tex.nihil dicit de tempo-
re guerræ. & tamē prohibet deferri merces prohibi
tas.Facit etiam pro.d.opinione; quia aliàs infideles
poſſent facere pacem fraudulenter, vt interim ſibi
prouiderent de dictis mercibus prohibitis ſibi ne-
5 ceſſarijs.Sed.D.m. hic dicit, q͛† ante factum tenēda
eſt opin.Innoc. & Goffred. ſed poſt factum conſer-
uaretur quis à pœna; quia tex.in.d.c. præalleg. ita
6 dicit ad impugnandos Chriſtianos: tamē plus† pla-
cet

cet opin. Inno. tam de iuris rigore, qnam de æquita
te propter fauorem fidei, & Chriſtianitatis; fortè ta
7 men† illas merces prohibitas portans tempore pa-
cis excuſaretur a pęna propter varietatem opin. arg.
eorũ, quæ not. Inno. in. c. fraternitatis. ſ. de frigi. &
malefic. in gloſſ. magiſtra circa medium Io. And. in
, c. alma. de ſent. excomm. lib. 6. In fi. gloſſ. D. Anto. in
c. ex literis. ſ. de ſpon. per Zenzel. & Paul. in clem. ne
Romani. de elect. per glo. Inſti. de obli. quæ ex quaſi
delict. naſcunt. in prin. per Gniel. in clem. ſtatutum.
de elect. & ibi ego plenè dixi poſt gloſſ. ſuper ver. cõ
ſuetudinem. ¶ Gloſſ. 2. in ver. ſupponimus. in princ.
8 ſentit q. an † iſti ſint duplici excommunicatione ex-
communicati; deinde format aliam. q. & ſol. In eadẽ
gloſſ. ibi, duplici excommunicatione ſunt ligati. dic,
not. benè hanc gloſſ. ſecundum. D. m. ex qua colligi-
9 tur, quòd ſi pro † eodem delicto a diuerſis conſtitu-
tionibus imponitur pœna ipſo facto, delinquens
vtraq; pœna tenetur; licet vtraque imponatur pro
eodem delicto; & licet prædictæ conſtitutiones non
concernant intereſſe priuatum, de quo ſatis dubi-
tat D. m. per not. per Io. And. in. c. fœlicis. de pœnis.
lib. 6. Bar. in. l. 1. ff. vi bonorum rapt. hæc quęſtio, in-
10 cidit in illam quæſtionem, vtrum † ſi pro eodem
delicto ſunt impoſitæ diuerſæ pœnæ non alternati-
uè, vna tollatur per aliam, de qua. q. vide remiſ. co-
pioſè in. c. ſicut Iudæi. ſ. eodem. ſi qnis tamen vellet
tenere contrarium, eius, qnòd dicit glo. poſſet dice-
re ſecundum. D. m. quòd Papa excommunicauit hic,
prorogando conſtitutionem. c. ita quorundam. quæ
loquitur de mercibus prohibitis, etiam ad merces
non prohibitas; ſed contrafaciens incidit ſolum in
vnam excommunicationem, pro qua opi. facit tex.
noſter in fi. dum dicit, in excommunicationem illã.
vnde ponderandnm eſt, quòd dicit excommunica-
tionem, non autem excommunicationes; item pon-
derandum eſt verbum, illam, & ſic ſe refert ad. d. c.
ita quorundam. & iſte intellectus plus mihi placet,
quam opinio glo. quia per ipſum nulla ſequitur ab-
ſurditas. In eadem, ibi, poteſt dici. dic, idem tenet
11 Hoſt. vbicnnq; † excommunicatio non eſt lata ab ho
mine; quia a tali non abſoluitur; niſi qui excommu-
nicauit, vel eius ſuperior, vt. c. ad reprimẽdum. ſ de
offi. ord. & c. paſtoralis. §. præterea. ſ. de offic. deleg.
& c. nuper. de ſent. excomm. & ſubdit hic Io. And.
12 qnòd † Papa temporibus, quibus ſolet facere genera
les proceſſus. ſ. ſaltem ter in anno, tales portãtes mer
ces excommunicat; & ſic ligãtur ſententia hominis,
vnde non abſoluerẽtur hodie ab alio, quam a Papa,
imò ſecũdum eum, Papa illos abſoluit cum magna
difficultate, vide ipſum Io. And. in. c. excommuni-
camus. §. ſanè. ĩ. de hæret.

CAP. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Iudęi, nutrices, vel ſeruientes Chriſtianos habere non debent, aliàs commercium Chriſtianorum eis interdicitur. Et ſolum in domo habere nutrices prohibentur. nu. 14.*
2 *Iudæi propter eorum delictum, et culpam, Chriſtianorum ſunt ſerui; ſuſtinentur tamen in eorum ceremonijs, & alijs ob pietatem ſibi conceſſis.*
3 *Ingratus beneficij recepti, quis eſſe non debet.*
4 *Ingratitudo eſt ventus vrens fontem miſericordiæ, & rorem pietatis exſiccans; & vnde proueniat. ibid.*
5 *Ingratus eſt, qui beneficium non reddit, ingratior qui diſſimulat, ingratiſſimus omnium qui obliuiſcitur.*
6 *Familiaritas quandoq; contemptum parit. Quòd tamen intellige. vt nu. ſeq.*
8 *Prouerbia vulgaria, poſſunt loco iurium allegari.*
9 *Prouerbium quid.*
10 *Familiaris inimicus, ingratitudinem retribuit.*
11 *Familiari inimico, nulla peſtis efficacior.*
12 *Communio ſumenda eſt in die reſurrectionis Dominicæ.*
13 *Indignatio diuina præſumitur contra eôs, qui aliquid turpe, & in vituperium fidei Chriſtianæ fieri patiuntur.*
15 *Infidelis excommunicatio per viam indirectam.*
16 *Excommunicationis effectus quis ſit.*
17 *Chriſtiani cum Iudæis quando commercium licitè contrahere poſſint.*
18 *Hominum carere commercio, & eſſe inter homines, non modica eſt pœna.*
19 *Priuatio præſupponit habitum.*

1 Et ſi Iudæos. † Iudæi nutri-
ces, vel ſeruien
tes Chriſtia-
nos habere non debent, & contrafacientibus inter-
dicit Chriſtianorũ cõmerciũ h. d. Diuidit principa-
liter in quatuor partes. Primo, ponit exordiũ. Secun
do, facti narrationẽ. Tertio, ꝓhibet. Quarto, pęnam
mãdat imponi. ſecũda, ibi, accipimꝰ. tertia, ibi, inhi
bemus. quarta, ibi, ſi verò. & eſt tex. notabilis habẽs
2 aurea verba. ¶ Not. primo, ꝙ † Iudęi ſunt Chriſtiano
rum ſerui ꝑꝑ eorum delictũ, & culpã; ſuſtinentur tñ
in eorum ceremonijs, & alijs libertatibus eiſdem cõ
ceſſis, propter pietatem Chriſtianorum; & vt ad fi-
dem facilius alliciantur, & ꝑpter ſpem de eorum
conuerſione. 45. diſt. c. qui ſyncera. & tetigi in. c. ſi-
cut Iudæi. in gl. ſuper verb. bonos. ſ. eo. Secundo no-
3 ta, quòd † qnis non debet eſſe ingratus recepti bene-
ficij. Ad quòd memoriæ commendabis aurea verba
4 . S. Bernardi dicentis, † ingratitudo eſt vẽtus vrẽs fon
tem miſericordiæ, & rorem ſiccans pietatis; vitium
vt plurimũ proueniens a ſuperbia; quia credit reci-
piens, debitum recepiſſe. Et Seneca eodem lib. quẽ
5 de beneficijs ſcripſit ſic inquit, † ingratus eſt, qui nõ
reddit, ingratior qui diſſimulat, ingratiſſimus oĩum
qui obliuiſcitur. Et Cicero inquit, immemorem be-
neficij omnes odere. Tertio not. ibi, familiaritate
6 contemptum. quòd † familiaritas quãdoq; parit cõ-
temptum. Vnde dicit Valerius lib. 2. c. 1. in fi. Quic-
quid in excelſo faſtigio poſitũ eſt, quo ſit venerabi-
lius, humili, & trita cõſuetudine vacuum eſſe debet.
Idem colligit gl. noſtra in verbo, familiaritate. & al-
legat iura probantia; & vide 81. diſt. quando. Sed
Ioan. gloſſator ibi dicit ſe audiuiſſe ab Azone, quòd
7 verum erat, quòd † familiaritas pareret contemptũ
. ſ. inter ruſticos, & malè intelligẽtes; ſecus inter pru-
dentes, inter quos non contemptum, ſed beneficiũ,
beniuolentiam, affectionem, & amicitiam parit. Et
Ariſto. 8. Ethic. conſimilatio inducit, & conſeruat
amicitiam. & conſuetudo auget affectionem, proba
tur in. l. 3. ff. de peculio. Quarto not. ibi, iuxta vulga-
8 re prouerbium, quòd † vulgaria prouerbia poſſunt

loco

loco iurium allegari. Idem dicit Io. And. in. c. inter corporalia. ſ. de tranſl. prælat. Facit de conſec. diſt. 5. c. ne talis. de iureiur. c. quemadmodum. & ff. de offi. proconſ. l. ſolét. §. fin. ff. de leg. 3. l. ſi chor'. ſecundũ
9 Hoſt. & Io. And. Et vide Cicer. 2. Rethor. † prouerbium eſt quaſi probatum verbum, dicit enim, quod prouerbium eſt ſcientia generalis, cui conſuetudo fidem tribuit, opinio communis ad ſenſum accommodat, incorrupta veritas, & integritas acquieſcit.
10 Quinto not. ibi, hoſpitibus exhibere, tex. † contra familiarem inimicum, qui propriè retributionem illam facit, de qua hic in textu, ergò cauendum eſt ab inimico occulto; quoniam vt inquit Boetius de con-
11 ſol. philoſ. Nulla eſt † efficacior peſtis, quam familiaris inimicus; & ratio eſt, quia quis non timet de eo, nec præcauet. Vnde Hieron. ſcribit ad Papiniam, & Marſiliam, læuius eſt profeſſum inimicum cauere, quam hoſtem latẽtem, ſub amici nomine, ſuſtinere, Iacula. n. præuiſa minus lædere ſolent. Sexto not.
12 ibi, reſurrectionis Dominicæ. † communionem ſumendam eſſe in die reſurrectionis domini; & ſic per talem aſſumptionem debet eſſe ſatisfactum conſtitutioni. c. omnis. j. de pœnit. & remiſ. & ſic facit iſte tex. pro opinione illorum, qui volunt, quòd per aſſumptionem factam in die Iouis, hoc eſt in cœna domini, non ſit ſatisfactum. d. conſtitutioni. j. de quo dicam in. d. c. omnis. Septimo not. ibi, diuinam
13 indignationem incurrant, † præſumendam eſſe diuinam indignationem, atq; vltionem contra eos, qui aliquid inhoneſtum, vel turpe in vituperium fidei Chriſtianæ fieri patiũtur, cum illud valeant prohibere; cum per hoc videantur quodammodo conſentire, vide gl. hic in verbo, patiuntur, & iura in ea alleg. Octauo not. ibi Chriſti mors. tex. expreſſum pro opinione Hoſti. & Io. And. de quo dixi in. c. conſuluit. ſ. eo. ſuper glo. 1. Nono not. ex fine ibi, dimiſerint. tex. qui ſecundum D. m. probat illum intellectũ, quòd
14 † Iudæi ſolum prohibentur habere nutrices Chriſtianas in domo. dic, vt dixi in. c. ad hoc. ſ. eod. Decimo
15 not. ex fine † practicam excommunicandi infidelem per viam indirectam, videlicet; vt interdicatur Chriſtianis commercium cum ipſo infideli; & ſic habe-
16 bit † effectum excommunicationis, cum illa ſit communionis omnium priuatio, probatur in. c. ſeq. ĩ fin. & hoc colligit glo. fin. Vltimo not. ex fine argu. à ſpe-
17 ciali, ſiue à contrario, q † Chriſtiani licitè poſſunt cõtrahere commercium cum Iudæis; in pœnam enim Iudæorum interdicitur Chriſtianis commerciũ cũ
18 eis; quia † dicitur eſſe non modica pœna; ſcilicet; inter homines eſſe, & hominum carere conſortio. c. 1. de exceptio. lib. 6. & l. qui ſanctum. C. de hæret. ſubtrahitur enim ipſis Iudæis Chriſtianorum commercium, ſi Iudæi non dimiſerint nutrices, & ſeruientes Chriſtianos, ergò à contrariò per antea poterãt cõ-
19 mercium cum eis habere, cum † priuatio præſupponat habitum vt. ſ. de deſponſ. impub. c. ad diſſoluendum. & l. decem. ff. de verb. obligat. Item a contrario ſi Iudæi dimiſerunt ipſos Chriſtianos, ceſſante cauſa poſſunt cum eis Chriſtianis habere commercium, idem etiam probatur in. c. ſeq. in fin. fugienda tamen eſt eorum nimia familiaritas, ne ſub tempore, vel velamine dicti commercij, quid contra Chriſtianos, ac eorum religionem committatur, vt. c. Iudei. 2. ſ. eo. 28. q. 1. c. ſæpè. & c. omnis. & c. nullus. In glo. 3. in verſi. de familiaritate. ibi. §. circa. dic, vbi tex. dicit oportet eſſe proconſulẽ. ſed cũ ingenio, ne contemptibilis eſſe videat̃. In fine glo. in verſi. effundere. dic, ſed contra hanc gl. facit. c. hoc ſacramentũ. de conſec. diſt. 2. vbi tex. dicit hunc cibum, & potum incorporat, id eſt ſeipſum de corpore eccleſiæ facit. In glo. in verſi. ancillæ. dic, vt dixi. ſ. eo. in rubr.

CAP. XIIII.

SVMMARIVM.

1 *Iudæus percutiens clericum qualiter puniendus. & nu. 4.*
2 *Eccleſia quandoq; exercet iuriſdictionem contra Iudæos.*
3 *Iniurians clericum, & ipſi, & eccleſiæ, cui videtur illata iniuria, tenetur ſatisfacere.*
5 *Pecuniaria pœna loco ſubrogatur corporalis.*
6 *Iudex cognoſcens de cauſa iniuriæ, criminaliter ex officio, poteſt compellere iniuriantem ad ſatisfaciendum læſo.*
7 *Criminalis cauſa, & ciuilis, qualiter, & quando, & quomodo ſimul examinari, aut intentari poſſit.*
8 *Iudex eccleſiaſticus potens punire pœna ſpirituali, non debet pœna pecuniaria punire.*
9 *Iudex eccleſiaſticus, an, & quando pecunialiter punire poſſit, & pecunia ad quem vſum conuerti debeat.*
10 *Excommunicationis pœna, non niſi creatura rationalis, & baptizata, eſt capax. & ſub nu. 14.*
11 *Principes ſeculares, iudæorum, quando dicantur negligere mandata canonis, exequutioni mandare. Et an poſſint excommunicari. nu. ſeq.*
13 *Iudæus lædens clericos, an temporalis, an eccleſiaſtica ſit iuriſdictionis.*
14 *Excommunicatio eſt maior pœna, quam habeat eccleſia.*
15 *Delegatus Papæ ſuam poteſt ſententiam exequi; & cur interpelletur ordinarius loci, ibidem.*

1 Poſtulaſti. † Iudæus, qui percuſſerit clericum, temporaliter punitur; vel interdicitur ſibi chriſtianorũ commercium, donec ſatisfecerit iniuriã paſſo. h. d. communis diuiſio, ſecunda, ibi, ad quòd breuiter, vbi reſpondet. diſtinguendo, ibi, Domino temporali ſicut laicus. Idem probatur in, c. ſeq. in fin. Aliquid ſit de iure ſpeciali, de quo vide per Inno. in. c. ſuper his. ſ. de voto. quia Iudæus non eſt in hoc de iuriſdictione eccleſiæ, vt etiam probatur in. c. ſeq. ¶ Noto tamen primo, q̃d
2 † eccleſia quandoq; exercet iuriſdictionem cõtra Iudæum, vt traditur per Inno. in. d. c. quòd ſuper his. &
3 in. c. ita quorundam. ſ. eo. Secundo not. quòd † inferens iniuriã clerico tenetur ſatisfacere non ſolũ ipſi clerico iniuriam paſſo; ſed etiam eccleſiæ, cui etiam videtur illata iniuria; & hoc idem colligit glo. 2. in
4 fine & allegat iura hoc probãtia: & ſi eſt † Iudæus. puniẽdus eſt pęna pecuniaria, vt hic. Si verò non haberet pecuniã, vel haberet, ſed nõ ſufficeret, puniendus eſt alia pœna, vt puta; temperata fuſtigatione, vt. c. in Archiepiſcopatu. j. de rapt. ſecundum Io. And. & Hoſti. Hoc enim, ſecũdum eos eſt regulare, quòd
5 † loco pecuniariæ ſubrogatur corporalis, de quo dicam in. c. ad liberandam. j. eo. Tertio not. quòd

6 † iu-

6 † iudex, qui cognoſcit criminaliter de iniuria, po-
teſt ex officio ſuo compellere illum, qui iniuriam
intulit, ad ſatisfaciendum læſo. Facit quòd not.in.l,
interdum.§. qui furem.ff.de furt. Nec obſtat.l.1.C,
quando ciuilis actio præiud.crimi. &.l.fin.C. de iu-
7 riſd.omn.iud. In quibus dicitur, quòd† non poteſt
ſimul, & ſemel agi criminaliter; quia illud eſt verum,
qñ quis vellet principaliter eodem tempore, vtran-
que viam intentare, actionem.ſ.ciuilem, & actionẽ,
ſcilicet criminalem pro eodem delicto; ſecus ſi prin
cipaliter agitur criminaliter; quia tunc iudex poteſt
compellere reum ex officio ſuo, ad ſatisfaciendum
læſo, vt.d.§ qui furem. de qua materia dic, vt tradiẽ
in.dd. iurib. & per Bar. in.l.2.§.1.ff.vi bono.rapto.p
Doct.in.l. qui crimen.C.qui accuſ.non poſſ. ¶ Glo.
1.in princip. quærit quanta ſit iſta pœna pecuniaria;
& ſol. deinde rationem reddit, quare imponatẽ hæc
pœna; & in fine quærit, & ſoluit remittendo. ¶ In ea.
ibi, quia ſpirituale.dic, videtur ergo glo. noſtra ſen-
8 tire a contrario ſenſu, quòd † ſi iudex eccleſiaſticus
poteſt aliquem punire pœna ſpirituali, non debeat
illum punire pecuniaria, vel alia temporali; ſed dic,
quòd hoc non eſt indiſtinctè verum, maximè in cri-
mine ſacrilegij; debet tamen ceſſare cupiditas pecu
niæ; imò ceſſante cupiditate, ſi magis æſtimetur pe-
cuniaria, poteſt illam imponere, arg.c.dilectus.ſ.de
9 offi.ordi. Et† an, & quando eccleſiaſticus poſsit pe-
cunialiter punire, & ad quem vſum talis pecunia de
beat redigi, remittit.D.m. ad ea quæ dixi in.c.licet.
ĩ.de pœnis.& ibi, dicam. In ea.ibi.c.multi.& ratio
10 eſt; quia † pœnæ excommunicationis non eſt capax
niſi creatura rationalis, mortalis, & baptizata, ꝓba
tur in.c.Romana.§.fin.de ſent.excom.lib.6.&.c.gau
demus.ſ. de diuor. not. per Io. And.in.c. ſicut.3. in
verſi. ſententiam.quaſi in fi. commenti.ſ.de iureiur.
& ideò Papa hic in fi.non mandat iſtos abſolui fa-
cta ſatisfactione. Glo.2. fortificat tex.deinde ratio-
nem reddit, quare ſit ſatisfaciendum eccleſiæ. In ea-
dem in fine, dic.de hac materia, vt trad.in.c.2.ſ.de
for.compet.in fi.&.c.cum deſideres.ĩ.de ſen.excom
mu. Glo.fi.colligit id quod dixi in.c.præced.in pen.
notab. Quæro extra glo.pro declaratione tex. quan-
11 do† temporalis dominus Iudæi, dicetur negligere.
Sol. dicũt Hoſti.& Io.And. quòd hoc apparebit per
lapſum temporis eidem aſsignati ad id faciendum,
12 vt.c.irrefragabili.§.1.ſ.de offi.ordin.& † tunc etiam
ipſe dominus poteſt excommunicari, vt.c.Iudæi.2.
ſ.eo. Poſtremo oppo.contra tex.noſtrum, quòd di-
ſtinctio tex.nõ procedit in eo, quòd diſtinguit; vtrũ,
13 † iſte ſubſit iuriſdictioni eccleſiæ, vel nõ, nam cum ex
læſione clerici committatur ſacrilegium; ſequitur,
quòd eſt de foro eccleſiæ, vt.c. cum ſit. de for.com-
pet.& ſic eccleſia exercet iuriſdictionem contra eũ;
licet aliàs non ſit ſibi ſubiectus temporaliter. Sol.D.
m.fatetur contrarium ad text.noſtrum, & reſpõdet,
quòd Papa facit hanc diſtinctionem propter faci-
liorem executionem; nam quando Iudæus eſt tem-
poraliter ſubiectus ſeculari domino, poteſt de facili
14 compelli per iudicem eccleſiaſticum; quia † excom-
municatio eſt maior pœna, quam habeat eccleſia.
23.q.3.c.corripiantur, cuius pœnæ, vt dictum eſt, Iu
dæus non eſt capax; & ideò additur dominus tem-
poralis, quo negligente, eccleſia facit, quòd poteſt,
interdicendo commercium &c. Intelligit igitur.D.
m.text.noſtrum, quòd etiam a principio eccleſia po
tuiſſet temporalem exercere in talem Iudæum ſa-
crilegum, & inuocare brachium ſeculare, vt.d.c. cũ
ſit.iuncto.c.1.ſ. de offi.ordi.ſimile in.c.ſignificante.
15 ſ.de offi.delega.nam † delegatus Papæ poteſt ſuam
ſententiam executioni mandare, vt.c.in literis.&.c,
ſeq.ſ.de offi.deleg. & tamen pro faciliori executio-
ne interpellatur ordinarius loci; quia ei faciliter ob-
temperatur, vt.d.c.ſignificante. & iſte intellectus mi
hi placet.

CAP. XV.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi, & Sarraceni vtriuſq; ſexus in terris Chriſtianorũ debent taliter veſtire, vt diſcernantur à Chriſtianis, & nu.6. & in die veneris ſancta, & Paſcha in publicum prodire non debent.d.nũ.1.*

2 *Negationes duæ affirmant.*

3 *Confuſio, ex commixtione eorum, quæ diſtincta tradi debent, inſurgit.*

4 *Doctores materias diſtinctas tradere debent.*

5 *Velamina, per quæ datur delinquendi materia, leuanda.*

7 *Mulieres iudæorum orarium in capite portare debent; & quid illud ſit.*

8 *Illuſio, & deriſio omnis reprobanda eſt; & ea maximè quæ in fidei dedecus tendit.*

9 *Chriſtiani, quibus veſtibus veſtiri debeant paſſionis.D.N.tempore.*

10 *Habitus exterior, interiorem mentis diſpoſitionem repræſentat.*

11 *Vxor olim, ſi poſt viri mortem infra annum luctus veſtibus lugubribus non vtebatur, efficiebatur infamis; hodiè ſecus.*

12 *Veſtes ſecundum temporum conditionem ſunt portandæ.*

13 *Iudæi, & infideles ſubſunt dominio eius, in cuius territorio degunt.*

14 *Inuocatio Machometi ab infidelibus, Chriſtianis audientibus, per Principes ſeculares probibenda.*

15 *Viri brachas portare debent, non vxores.*

16 *Clerici, à laicis per habitum diſtingui debent.*

17 *Chriſtianus rem veneream cum Iudæa habens; an, & quando ſit puniendus. latè.*

18 *Ignorantia iuſta facti alieni, quem excuſat.*

19 *Cognoſcens maritatam, quæ communiter habebatur pro ſoluta; & èconuerſo, qua puniendus ſit.*

20 *Statutum Eugubij, & Senarum, quòd punit cognoſcentem ſolutam pœna.300. aureorum; an habebit locum in Iudæis, cui conceſſum fuit priuilegium, quòd in omnibus, & per omnia tanquam veri, & originarij ciues haberentur.*

1 In nonnullis. † Iudæi, & Sarraceni vtriuſq; ſexus. debẽt in terris Chriſtianorũ, vti habitu per quem diſcernantur a Chriſtianis, & in die paſsionis Domini, hoc eſt in die veneris ſancta, & paſchæ non debent in publicum prodire, nec in contumeliam omnium creatoris proſilire.h.d. Diuiditur in tres partes ſicut tria ſunt dicta. Secunda ibi, in diebus. Tertia ibi, illud.

Not.

2 Not.primo ex principio, quòd † duæ negatiuæ affir-
mant, de quo in.l.duobus.ff. de vſur. & in proe. ſ.§.
ſanè. aliquando tamen negant, dic. vt dixi in.c. & ſi
3 Chriſtus.ſ.de iureiur.Secundo not. quòd † ex com-
mixtione eorum, quæ debent eſſe diſtincta per ali-
quam differentiam,ſublata differentia inducitur cō
fuſio; ita vt non cognoſcatur vnum ab altero, quòd
4 not.contra † Doct. non tradentes materias diſtin-
5 ctas.Tertio not.ibi, velamen.† remouenda fore vela
mina,per quæ conceditur delinquendi facultas, fa-
cit ad ea quæ dixi in.c.ſignificauit.&.c.præced.ſ.eo.
Quarto no. ibi, omni tempore.& ibi,publicè. quòd
6 † Iudæi debent portare habitum diuerſum a Chri-
ſtianis;tam de die,quam de nocte; quoniam vtroq;
tempore imminet periculum, & debet patere dict'
habitus,adeò, ꝙ ſi non pateret, vt puta qa portarent
coopertū alijs pannis huic conſtitutioni,nō eſſet ſa-
7 tisfactum † Mulieres verò ipſorū ſe portāt orariū,nō
intelligeret ſatisfactū,ꝙ ē forte viride,vel croceū.de
quo orario hr̄ 27.q.1.c.mādato.hoc eſt quoddā velū,
8 in capite. Quinto not.qd † licet oīs illuſio, & deriſio
ſit reprobanda,vt.c.bonæ.2.ſ.de poſtula.ꝑlato.&.c.
olim.ſ. de re iudi. & in clemen. r.de renun.maximè
illa reprobanda eſt, quæ tendit in dedecus fidei, &
ſacratiſſimę paſſionis redēptoris humani generis.
9 Sexto not.ibi, ornatus.arg. optimum,quòd † Chri-
ſtiani non debent vti ornatis veſtibus & prætioſis in
die paſſionis;ne videantur exultare,cum ſit dies la-
10 mentationis. † habitus enim exterior, interiorem
mentis diſpoſitionem repræſentat.vt in clem. exiuit
verſ.ideò.de verb.ſig.& Eccleſiaſt.c.19. Amict' hoīs
annuntiat de illo, Vnde dantur illi verſus. vir benè
veſtitus pro moribus eſſe peritus, Creditur, a mille
quamuis idiota ſit ille; debent igitur Chriſtiani
dictis temporibus, vti veſtibus lugubribus,ne dum
alij deberent flere, videantur ridere.c. periſtis.ȷ̄.de
11 priuileg.† Vnde olim vxor,ſi poſt viri mortem in an
num luctus non vtebatur veſtibus lugubribus, effi-
ciebatur infamis,vt.l.genero.ff. de infami. hodiè ſe-
cus eſt,vt.l.decreto.C. de infam. Quæ not.contra il-
12 los, † qui ad funera veſtes pulcherrimas portant,&
ad nuptias lugubres,malè ſentiētes de verbis Pauli,
Gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus.
13 Septimo not.ibi,principes ſeculares,quòd † de iure,
Iudæi,& alij infideles,exiſtentes in terris domini tē
poralis, ſubſunt dominio temporali. Vltimo not.
14 quòd † Chriſtiani principes non debent pati,vt Sar-
raceni,vel alij infideles, qui ſubſunt eccleſiaſtico do
minio, publicè inuocent Machometum Chriſtianis
audientibus. ¶ Glo.1.hanc diſtinctionem habitus,
probat per quatuor ſimilia.In eadem ibi,& maſculi
15 a fœminis.dic, † quòd habentes vxores debēt porta
re brachas,& non velle,quòd vxores portēt; licet re
16 gula fallat in plurimis &c. In eadem in.fi.dic.& † cle-
rici a laicis per habitum debent diſtingui,vt.c.cleri
ci.1.ſ.de vita & honeſt.cleri.Glo.in verbo, errorem
format.q.& ſol.In eadem,ibi,excuſatur,in eo quòd
17 Iudæa.dic, ſentit ergo gl.quòd † non excuſatur in to
tum; quia ſaltem intēdebat committere ſimplicem
fornicationem;hoc tamen procederet,niſi Chriſtia-
nus contraheret matrimonium ignoranter cum Iu-
dæa;quia tunc ex toto excuſaretur, cum intenderet
18 agere rem licitam, & † ignorantia iuſta facti alieni
eum excuſat, vt in reg. ignorantia. de reg.iur.lib.6.
An autem chriſtianus poſſit aliqua pœna puniri, ſi
ſine matrimonio Iudæam cognouit ignorāter,ex eo
quòd iudæam cognouerit, & ſic dabat operam rei
illicitę,vide Io.And.in reg.cum quis,de reg.iur.lib.
19 6.in Merc.In illis duabus qq.videlicet, † de cogno-
ſcente maritatam, quæ communiter habebatur pro
ſoluta,& de cognoſcente ſolutam,quæ communiter
habebatur pro maritata;& ad prædicta vide gl.in.c.
inebriauerunt.25.q.1.¶ In fi.gl.penul.in fin.dic,ſed
ſecundū.l. eſt pœna capitalis, vt in auth.vt non luxu.
contra naturam in princip. Sed quæro iuxta prædi-
20 cta,& iuxta glo.† Eugubij eſt ſtatutum,quòd cogno
ſcens ſolutam, punitur pœna trecentorum aureorū,
& ſunt in ſimili ſtatuta in hac Ciuitate Senarum, ſe-
mel contigit, quòd cum quidam Iudæi vellēt ire ad
habitandum Eugubij,dominus Eugubij conceſſit il
lis priuilegium inter alia, ꝙ deberent tractari quo
ad omnia commoda,& priuilegia ſtatutorū,& ſimi.
tanquam veri,& originarij ciues,demum cōtigit, ꝙ
vnus,ex dictis Iudæis cognouit Chriſtianam ſolutā,
vel maritatam; quæritur nunquid debeat puniri pę-
na capitali;an verò pecuniaria ſecundum formā prę
fati ſtatuti. Cogitabis;quia cum hoc nunc agitetur
de facto in hac ciuitate,nolo decidere.q.

CAP. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Iudæos, vel paganos proponens publicis officijs, punitur. & præpoſito denegatur Chriſtianorum commercium, donec depoſuerit officium; & inde quæſita pauperibus Chriſtianis diſtribuuntur.limita,et declara vt.nu.43.et nu.49.*

2 *Iudæus, vel paganus non poteſt præfici officio publico inter Chriſtianos;ſecus inter ipſos nu.9.*

3 *.L.generaliter.§ fin.ff.de decur. declaratur.*

4 *Barbari, an poſſint habere dignitatem etiam Illuſtrem.*

5 *Dignitas Illuſtris dicitur regalis.*

6 *Iudæi nullibi habeant dominium, ſed omnibus ſunt exoſi, & per totum mundum diſperſi.*

7 *Effectus nouæ conſtitutionis antiquam innouantis,qui ſit.*

8 *Concilium Prouinciale habet iuriſdictionem in tota prouincia.*

10 *Monitio debet præcedere in eum, qui in pœnam debet incidere,*

11 *Officium aſſumens contra iuris diſpoſitionem, tenetur dimittere, & acquiſita reſtituere.& cui.nu.4.& 48.*

12 *Barattaria depoſitus ab officio, vel alia ſimili culpa, an, nec ne debeat conſequi ſalarium totius temporis. & nu. 14.Quid ſi non ſua culpa nu.13.*

15 *Illicitè acquiſitum,inter pauperes diſpenſandū.& nu.47.*

16 *Excommunicatus quicquid acquirit, pauperibus diſtribuitur.*

17 *Irreuerenter agere dicitur, qui attentat ius,ſiue iuris diſpoſitionem.*

18 *Statutum loquens de Iudæis, an ad paganos extendatur. & nu.19.*

20 *Reſtitutio malè ablatorum eſt de caſibus reſeruatis epiſcopo. & nu.24.*

21 *Reſtituere, an poſſit facere ſimplex ſacerdos confitenti ſibi*

ſibi illicita, ac incerta extorſiſſe. nu. 24. & nu. 26. & nu. 28.

22 *Epiſcopi prouidentia in maioribus dubijs eſt adbibenda.*

23 *Epiſcopus habet generalem diſpenſationem, & curam omnium eccleſiarum in ſua Diœceſi.*

25 *Reſtitutio, an, nec ne poſſit fieri per eum, qui tenetur reſtituere. & eſt communis opinio, quã tñ declara, vt nu. 29.*

27 *Experientia eſt rerum magiſtra.*

30 *Epiſcopus eſt pater pauperum.*

31 *Confitenti in foro pœnitentiali omnia creduntur.*

32 *Reſtituendi incerta malè ablata, cui ex iuris diſpoſitione facultas concedatur.*

33 *Epiſcopus non põt ſe intromittere in exequendo relicta ad pias cauſas, propter diſpoſita in teſtamento, in quo nullus eſt datus exequutor. Nec etiam ſi extaret ſtatutum ipſius epiſcopi, quòd ad eum de malè ablatis diſpenſandis ſpectet diſtributio. nu. 34. Quid ſi extaret ſynodalis conſtitutio. nu. 37. & num. 39.*

35 *Confeſſio facta per teſtatorem in teſtamento non acceptata a parte, aut iurata, in vim legati ad pias cauſas reſoluitur.*

36 *Confeſſio facta in teſtamento, vel ab exiſtente in extremis, an inducat obligationem.*

38 *Ordinarij locorum magis mouentur amore pecuniæ, quam ex zelo conſcientiæ ad faciẽdum conſtitutiones ſibi nummos imburſantes.*

40 *Epiſcopi duarum ciuitatum poſſunt cõmittere diſtributionem malè ablatorum eius, qui in ſua quaquè ciuitate malè acquiſiuit. Quid ſi in confinio duarum diœceſum fuerint malè acquiſita. nu. 41.*

42 *Epiſcopi prouidentia in faciendis huiuſmodi malè ablatis incertis reſtituere, in quo verſetur. Quid ſi nemo compareat. nu. 44.*

45 *Reſtituendum quomodo diſtribuendum, data paritate neceſſitatis eorum, quibus reſtituendum, ſi reſtituendum omnibus non ſufficiat. Quid data paritate eorum, in quibus eſt facienda diſtributio. nu. 46.*

47 *Officialis, an illicitè extorſum; pauperibus erogare teneatur. Et qd de aduocato, q lucratus eſt, plus q̃ deberet. ibid.*

50 *Acquiſita illicitè de iure ciuili ad fiſcum defferuntur.*

1 Cum ſit. † Præponens Iudæũ, vel Paganũ publicis officijs per conſiliũ prouinciale
punit; & ꝓpoſito denegat Chriſtianorũ commerciũ
donec depoſuerit officiũ; & in vsũ pauperũ Chriſtia
norũ reſtituat inde quæſita, ſm epiſcopi prouiden-
tiã. h. d. Diuidit in quatuor partes. Primo, conſtitu-
tionẽ innouat, olim ꝓhibitum ꝓhibet, & cauſas red
dit. Secũdo, punit ꝓponentẽ. Tertio, ꝓpoſitum. Quar
to, prorogat. ſecunda, ibi, ſi quis. tertia, ibi, officialis,
2 quarta, ibi, hoc idẽ. ¶ Nota primo, ꝙ † Iudęus, vel Pa
ganus nõ põt præfici officio publico inter Chriſtia-
nos. Idẽ dicit tex. in l. finali. C. eo. tit. vbi latius proui
det, quod non poſsint habere aliquã dignitatem, vel
ꝑheminentiã, vel honorem inter Chriſtianos, & p il-
lum tex. dicit ibi Bar. † Iudæos non poſſe doctorari,
de quo tetigi in. c. 1. ſ. eo. & latius in. c. quanto. ſ. tit.
1. Et ex hoc, & ex tex. infertur, ꝙ iudæi inter ſeipſos
poſſunt habere officia, & dignitates; & ita põt intel-
3 ligi † l. generaliter. §. fi. ff. de decur. vbi permittit Iu-
dæos promoueri ad dignitates; & ita intelligit Bar.
illum tex. & ita ẽt intelligit glo. in l. nullus. C. eo. tit.
vel põt dici, ꝙ ille tex. hodiè ſit correctus per. l. fi. C.
eo. tit. Sed aduerte, quia fortius in contrarium facit
tex. in auth. qui maximus. C. de nup. & in auth. vt li-
ce. ma. & aui. §. quia verò. 1. coll. 8. in quibus probat,
4 ꝙ † Barbari poſſunt habere dignitatẽ ẽt illuſtrem; &
not. ꝙ illi tex. loquuntur de iure nouiſsimo; & ſic nõ
põt dici, ꝙ ſint correcti; & ideò videntur intelligẽdi
ſm primũ intellectũ, videlicet; vt inter ſeſe poſsint
tales dignitates habere. Et aduerte, ꝙ hoc põt intel-
ligi, vt inter ſeſe, hoc eſt in locis in quibus habent tẽ
porale dominiũ ipſi barbari glo. tñ in. d. auth. vt lice.
ma. & aui. intelligit de barbaris, q ſunt ſub Rom. im
perio; quia aliàs fruſtra Imperator ſuper eis legem
5 cõderet, ꝙ mihi nõ placet; qa cũ † dignitas Illuſtris,
dicatur regalis dignitas. c. pen. ĩ. eod. vñ, ꝙ inter ip-
ſos, ſi ſub Dominio Chriſtianorũ ſunt, nõ poſsit ali-
quo modo talis dignitas eſſe; niſi diceres, ꝙ haberẽt
inter ſe tam Iudæi, quam barbari nomine, non habi
tu. Sed poſſunt intelligi dicta iura de barbaris non
ſubiectis; nec obſt. arg. glo. quia principes non facit
legẽ ipſis, ſed dicit ipſis dimittendas ipſorum con-
ſuetudines; & ſatis videtur innuere ille text. quia ta-
6 les non ſubeſſent dominio Chriſtianorum. In † Iu-
dæis autem hoc non poteſt procedere; quia nullibi
habent dominium; ſed per totum mundum ſunt di-
ſperſi, & omnibus nationibus, & ſectis exoſi, quod
eſt maximũ argumentum fidei noſtræ. Secundo not.
7 ibi propter tranſgreſſorum audaciam, † vnum effe-
ctum nouæ, conſtitutionis antiquam innouantis;
quia per eam compeſcitur tranſgreſſorum audacia.
8 Tertio not. quòd † concilium prouinciale habet iu-
riſdictionem in tota prouincia; vnde olim omnes
cauſæ agitabantur in illo. 8. q. 3. c. 1. 2. & 3. & tradi-
tur in. c. 1. ſ. de iud. & ad ipſum concilium, & ſm
leges ſpectabat corrigere, & punire omnes exceſſus
Prouinciæ, authen. de ſanct. epiſco. §. vt omni ſtatus.
coll. 9. Quarto not. ibi, quoniam ſub tali, rationem,
9 † quare nõ eſt præponendus iudæus publico officio.
Alia ratio ponitur in principio tex. noſtri, poteſt ẽt
aſsignari alia ratio; videlicet, ne filij liberæ, filijs fa-
10 mulentur ancillæ. Quinto not. quòd † regulariter vbi
aliquid præcipitur fieri ſub certa pœna; monitio de
bet præcedere pęnam, de hoc traditur in. c. ſacro. ĩ.
de ſen. excomm. 12. q. 2. c. indignè. Io. And. in. c. do-
lentes. de celebra. miſ. Vtrum autem debeat præce-
dere accuſationem, plenè dixi. ſ. c. 2. de accuſatio.
11 Sexto not. quòd † aſſumptus ad aliquod officium cõ
tra iuris diſpoſitionem, tenetur illud dimittere cum
pudore, & acquiſita in ipſo officio tenetur reſtitue-
12 re. Et prædicta inducit. D. m. ad q. vtrum † depoſitus
ab officio propter barateriam, vel ſimilem culpam,
debeat habere ſalarium totius temporis, gloſſ. in. l.
diem functo. in fi. ff. de offi. aſſe. ſentit, ꝙ nõ. Bar. in. l.
Męuia. ff. de annuis leg. concludit, quòd pro tempo-
re anteriori debet habere ſalarium, pro ſequenti ve
ro tempore non debeat habere. Idem tenet Dyn. in
d. l. Męuia. & Rayne. in. d. l. diem functo. §. fi. pro quo
13 adduco. l. pen. C. de anno. & tribu. lib. 10. ſecus † autẽ
ſi non fuiſſet remotus culpa ſua; quia tunc debet ha-
bere integrum ſalarium, vt. d. l. Męuia. in prin. Et ad-
14 uerte, quia † ſi ſua culpa fuit remotus, nedum quod
poſsit petere ſalarium ſequentis temporis, imò con
15 ducens petere intereſſe ſequentis temporis, quo de-
bebat

bebat eſſe in officio, per.l.ſi fundus.ff.locat. tenetur
etiam ad intereſſe officialibus, quos ſecum duxit ſe
quentis temporis, vt dicit Bar. in.d.l.qui autem.&
Doc.in.d.l.diem functo,§.fi.Septimo not.ibi,in vſus
15 pauperum,quòd† acquiſitum ex illicito negotio di-
ſpenſandum eſt inter pauperes. Ex quo infertur,ꝙ
16 † acquiſita per excommunicatum, in negotiationi-
bus ſuis,debent inter pauperes diſtribui, cum nego
tiatio eſſet ſibi prohibita tempore excõicationis, ꝓ
pter fugiẽdum eius communionem. Facit.c.illud.ĩ.
de cle.excom. Sed prædicta non placent.D.m.mo-
uetur per not. per Inno.in.c. quia pleriq;.de immu.
eccle. vbi Inno. tenet,quòd ex illicita negotiatione
acquiſitum,ſine alterius calumnia, non ſubiacet re-
ſtitutioni,& quòd reſtituatur potius eſt conſilij, quã
præcepti.14.q.5,qui habetis.&c.veritatis. de dol.&
contu.& idem tenet Ange.in diſpu.ſua, quæ incipit.
Aſtenſis miles,quoniam licet ipſe peccauerit com-
municando,non tenetur ad reſtitutionem, ſi nõ ex-
torſit ab aliquo iniuſtè, quòd etiã probatur in.c.fin.
de ſymo.vbi dicitur, quòd licitè acquiſitum ſine ali
cuius iniuria,non tenetur quis reſtituere,ſed ſuffice-
re agere pœnitentiam; & ad hunc tex.reſpondet D.
m.quòd iſte aſſumpſit officium contra iuris diſpoſi
tionẽ, & ſic pecunia reperitur apud eum ſine cauſa.
Itẽ hoc ſtatuitur hic ſingulariter in pœnã; ergò ĩ alijs
caſibus videt̃ ſecus; vt.l.1.ff.ad munici. Octauo not.
17 ibi,irreuerenter. quòd † irreuerenter dicitur agere,
oĩs ille,qui aliquid attentat contra ius.Nono not.ex.
18 fine ibi, extendimus.quòd† ſtatutum loquens de Iu
dæis non eſt extendendum ad paganos, niſi ipſa con
ſtitutio extenſionem faciat; & idem not.glo.in ver.
prorogamus.in.c.conſtitutionem.de regula.lib.6.
Ego arbitror, quòd licet Papa hic non feciſſet hanc
extenſionem, quòd tamen nos deberemus facere;
quoniam eadem ratione fidei,& totius Chriſtianita
tis fauor, extenſionem permitteret, vt dixi in.c.ita
quorundam.ſ̃.eo.nam omnes rationes, quæ vendi-
cant ſibi locum in Iudæis, etiam vendicant ſibi lo-
cum in Paganis. Prima ratio eſt, quia blaſphemus
Chriſti,&c. de qua hic in tex.in principio. compre-
hendit etiam Paganum,& quemlibet infidelem; vt
probatur ex his,quæ dixi.ſ̃.in rubr.Item ſecunda ra
tio,quæ ponitur ibi, quoniam ſub tali prætextu.&c.
Et etiam tertia ratio, quã poſui ſupra in tertio not.
argu.eorum,quæ dixi.ſ̃.in rubr. Et ſic videtur mihi
19 cõcludendum,quòd vbicunque eſt eadem ratio† in
alijs infidelibus,quæ eſt in ipſis Iudæis,cõſtitutio lo
quens de Iudæis,extendatur ad cæteros infideles;&
ècõtra;& maximè ſi non eſſet niſi vnica ratio ſcripta
in lege,p.l.milites agrum.ff.de re mili. Vltimo not.
20 quòd† reſtitutio malè ablatorum eſt de caſibus re-
ſeruatis epiſcopo; & ad hoc quotidiè allegatur iſte
tex.& hũc caſum ennumerat glo.inter alios caſus re
ſeruatos epiſcopis,in.c.1. de pœnit.& remiſ.lib.6.ad
idem etiam facit.C.de epi.& cle.l.nulli licere.& au-
then.omnes peregrini.C.communia de ſucceſ.& in
cor.vnde ſumitur.&.c.tua nobis.ſ̃.de teſta. Sed cir-
21 ca prædicta quærunt hic Doct.vtrum† ſimplex ſacer
dos,qui audiuit confeſſionem illius, qui tenetur ali
qua incerta reſtituere, poſſit illa facere reſtituere;
Hoſt.hic dicit,quòd non; quia eſt de caſibus reſerua
tis epiſcopo. Mouetur ad hoc triplici ratione. Pri-
ma,quia cum hic caſus ſit reſeruatus epiſcopo, ſi in
feriores clerici poſſent diſpẽſare, ſæpè ſibi imburſa-
22 rent,& appeterent.Secunda ratio eſt, quia† in maio
ribus etiam dubija eſt prouidentia epiſcopi adhibẽ
da; vt.ſ̃.de offi.Archid.c.fi.&.ĩ.de ſen.excom.c.mo-
23 nachi.Tertia ratio eſt, quia† epiſcopus habet gene-
ralẽ diſpẽſationem, & curam omnium eccleſiarum
ſuæ diœceſis.10.q.1.regenda.&.c. decernimus.& to
ta diœceſis dicitur ſua parochia, vt.c.1.ĩ. de rapt.vn
de dicit Hoſt. quòd multi hodiè occupant ſibi tales
24 caſus,& ſimiles,†in præiudicium animarum ſuarũ,
tranſgredientes terminos huius conſtitutionis,con-
tra.c.1.ſ̃.de ſepultu.vnde epiſcopi deberent inhibe-
re talia ipſis inferioribꝰ. Archid. verò in.c.2.de teſta.
25 lib.6.dicit, quòd hæc† reſtitutio poteſt fieri per eũ,
qui tenetur reſtituere, per.c. cum tu.ĩ. de vſur.&.c.
tua nobis.de teſta.lib.6.17.q.4.c.pen.&.fi.24.q.3.c.
ſi quis.quæ iura communiter* dicunt,quòd obliga- Cõis opi.
tus ad reſtitutionem tenetur illam facere; ad idem
etiam facit reg.peccatum.de reg.iur.lib.6.& ad tex.
noſtrum qui videtur contrariari,reſpondet,quòd lo
quitur de Iudæo, qui erat ſuſpectus de reſtitutione;
maximè cum eſſet fienda inter pauperes Chriſtia-
26 nos. Io.And.† dicit, ante factum tenendam opin.
Hoſt.quia ſecundum opi.Archid. faciliter quis poſ-
ſet euitare reſtitutionem,aſſerendo illam feciſſe;nec
obſt.ſi dicatur,quòd illam tenetur probare;quia nõ
poteſt ſemper adhibere notarium, & teſtes in quali
bet pecuniæ erogatione. Præterea, vt dicit Io.And.
27 ſecundum quòd † experientia docet, quæ eſt oĩum
rerum magiſtra,plures reperirentur, qui confiteren
tur ſe recepiſſe.10.lib.vt poſſent habere decem ſoli-
dos; ſed ex poſt facto non apparet ratio, quare qui
reſtituit illud, ad quod tenebatur,non ſit liberatus,
etiam ꝙ epi nõ ſolum reſeruant ſibi diſpenſationem
malè ablatorũ reſpectu peccati; ſed ẽt reſpectu di-
28. ſtributionis fiẽdæ.Fede.† de Sen.cõſilio.33.ſĩpliciter
tenet opi.Hoſti.Io.Cal.tenet opi.Archi.Subdit etiã,
quòd in caſibus, in quibus trãſiuit dominium, vt in
hiſtrionibus,& ſimil. procedit opinio Hoſti. in caſi-
bus verò,in quibus dominium non tranſit, vt in vſu-
ra,furto,& ſimil.tenet opi.Archid. Hanc etiam.q.tã
git Lapus in clem.1. de pœn.& remiſ.& Ang.ĩ diſpu.
quæ incipit, Aſtenſis miles, ver.nunc deſcendo.col.
19.vbi recitat prædictas opinio.29.col.& col.30. &
deinde ponit diſtinctionem, quam ponit hic.D.m.
tanquam ſuam,& malè;quia dum loquitur de reſti-
tutione, ipſe furatur; dicit enim.D.m.aduertendum
eſſe,quòd nullus tex.reperitur, qui faciat mentionẽ
de epiſcopo præter iſtum, qui ſi benè ponderetur,
non dicit, quod debeat reſtituere, ſed quòd eroga-
tio fieri debeat ſecundum epiſcopi cõſilium,& pro-
29 uidentiam, concludit ergò,quòd† diſpenſatio malè
ablatorum, debet fieri per eum,qui tenetur reſtitue
re,vel per eum,quem præpoſuit tali reſtitutioni fiẽ-
dæ, talis tamen reſtitutionis diſtributio debet fieri
ſecundum epiſcopi prouidentiam;& ſic dicit, ꝙ per
hunc modum ſaluantur omnes opiniones, & euitan
tur omnes abſurditates, de quibus.ſ̃.Intereſt enim
obligati,quòd fiat realis reſtitutio,& epi intereſt;ex
30 eo,quia eſt pater pauperũ,† obligatꝰ enim reddere,
reddẽdo,quẽ reddit,nõ donat; & ſic de illis non põt
ad libitũ diſponere; & ſic cũ diſtributio veniat fien-
da

da inter pauperes, debet haberi conſilium illius, qui
eſt pater pauperum. Vel poteſt dici ſecundum eũ,
quòd vbi de malè ablatis non conſtat; niſi per con-
feſsionem factam in foro pęnitentiali; creditur aſſe-
31 renti ſe reſtituiſſe; quoniam † in pęnitentia de omni-
bus creditur confitenti, vt.c.ſignificaſti.ȷ̃.de homic.
Aut conſtat in iudicio, ſeu poblicè; & tunc diſtribu-
tio debet fieri ſecundum epiſcopi prouidentiã; quia
hoc caſu non creditur ſibi aſſerenti reſtituiſſe, arg.c.
quanquam.de vſur.lib.6. & ſic vult.D.m.quòd ſicut
conſtat publicè de malè abbatis; ita debet publicè
conſtare de reſtitutione, arg.c.1.de pœnit.& remiſ.
Sed parcat mihi D.m. ego arbitror, quòd hanc di-
ſtinctionem habuit ab Angel.in diſput.prædicta in-
cipien. Aſtẽſis miles.verſ. quĩto dubitatur.col.30.&
31.vbi ponit directe hanc diſtinct: ſed aduerte, quia
etiam fortè dici poſſet, quòd prædicto vlt. caſu, & ſi
ipſe principalis realem, & cum effectu feciſſet reſti-
tutionem, quòd tamen quo ad forum epiſcopi non
eſſet tutus, licet quo ad cõſcientiam arbitror ipſum
liberatum; maximè facta pœnitentia; quòd non fe-
ciſſet dictã reſtitutionem cum prouidentia epiſco-
pi, ſecũdum quod iura diſponunt, & ſm vtranq; opi-
nionem. Faciunt tex.& canones, qui de materia lo-
32 quuntur, qui † concedunt Principibus reſtitutionẽ, &
poteſtatem committendi hanc reſtitutionẽ alijs, vt
traditur in.c.tua nobis &.c.ſi hæredis.&.c.nos qui-
dẽ.ȷ̃.de teſtam.& in auth. de hæred.& falcid.§.ſi qs
aũt.&.l.nulli licere. &.l.ſi quis ad declinandã.&.l.id
quod pauperibus.C. de epiſc. & cler. Aduerte, quia
33 in † alijs relictis ad pias cauſas, in qbus datus eſt exe
quutor, vel nõ dato exequutore hęres eſt exequutor;
epiſcopus non poteſt ſe aliquo modo intromittere;
niſi data mora executoris, propter lapſum temporis
a lege, vel a teſtatore impoſiti; iudex enim, vel epi-
ſcopus non põt illi terminum præfigere, ad hoc, vt
conſtituatur in mora, & per conſequẽs ad ipsũ Epi-
ſcopũ deuoluatur exeqnendi poteſtas, ſed bene hoc
poteſt ad finẽ, vt cõpellat executorẽ exequi volũta-
tẽ defuncti, vt trad. per Bal. in repet.l.ille.ff.de leg.
2.vet. Tertio quæro col.10. de quo dixi in repet.c.ſi
hæredes.de teſta. Sed q̃ro iuxta prædicta, poſita opi.
34 Hoſti.ꝑ vera, ſeu ſtatuto epiſcopi diſponẽti, † ꝙ ad
ipſum Epiſcopum ſpectet diſtributio; pone, teſtator
reliquit mille pro incertis illicitè acquiſitis, & malè
ablatis, diſtribuenda in pauperes Chriſti, per execu-
torem datum in teſtamento, epiſcopus, per ſtatutũ
ſuum, & per hũc tex. vult diſpenſare de dictis mille;
quæritur, an poſsit? D.m. hic monet hanc.q. & dicit
eã notabilẽ, & ſol. quod niſi probaretur malè abla-
tum, epiſcopus non poſſet fundare intentionem ſuã
ſuper illis, tanquam malè ablatis. Mouetur; quia ta-
35 lis † confeſsio facta per teſtatorem, cum non fuerit
recepta a parte, nec ſit iurata, habet vim legati ad
pias cãs, vt probat in.l.3.C. de fal. cauſa adiec.lega.
& not.in.l.cũ quis.§.codicillis.ff.de leg.3. Facit ẽt ꝙ
trad.ꝑ ipſum.D.m.in.c.fin. de ſuc.ab inteſt. Sed cõtra
hanc deciſionẽ obſt. ꝙ not.D.Aot. D.Io.de Imo. &
ipſe D.m.in.c.ſi cautio.ȷ̃.de fide inſtr.vbi volunt, qđ
36 † cõfeſsio facta in teſtamẽto, vel ab exiſtẽte in extre
mis, inducat obligationem; ſed põt dici, qđ inducit
obligationẽ, hoc eſt, legatũ, tanq̃ in piã cãm; ſed tñ
per hoc non probant illa eſſe incerta, ad hoc vt epi-

ſcopi ꝓuidẽtia debeat fieri diſtributio. Tertio q̃ro,
37 vtrũ † valeat cõſtitutio ſynodalis; per q̃ diſponitur,
quod diſtributio.incertorũ malè ablatorũ, nõ poſsit
fieri niſi per epm? Federi.d.conſi.33.tenet, quod nõ
quia cum pertineat ad ipſum extorſorem; nõ poteſt
eps facere conſtitutionem in præiudicium illius, cũ
nõ liceat iura aliorũ tollere. Io. And.in.c.2.de teſta.
lib.6.dicit, quod Diœceſani ſolent circa ꝓdicta pro-
uidere ꝑ eorũ cõſtitutiones; ſed an tales cõſtitutio-
nes teneãt; vel nõ, nihil dicit. Ang.in dicta diſputa-
tione. ver. quinto dubitat. col.30.tenet opioio. Fed.
38 Mouet, quia † ordinarij locorũ magis mouent amo-
re pecuniæ, q̃ zelo cõſcientiæ ad faciẽdum tales cõ-
39 ſtitutiones. Ego arbitror, q † reſpectu certorũ licet
illicitè acquiſitorũ, vel reſpectu legatorũ in piã cãm,
nõ valeat cõſtitutio; arg.ꝓdictorũ. ſed reſpectũ icer-
torũ, ſi talis conſtitutio diſponeret, ꝙ nõ poſſet fieri
diſtributio ſine prouidentia epi, valeret, maximè ꝓꝑ
opiniones; de quibus in.1.q. & qm in caſu prædicto
ceſſaret omnis ſiniſtra ſoſpicio. Quarto quæro circa
40 tex.noſtrum; pone, † aliquis Florentinus mãdauit
alicui, quòd tanquam inſtitor ſuus exerceret fęnus,
vel aliam illicitam negociationem in ciuitate Bono
niæ, ex tali negotiatione ille in dicta diœceſi Bono-
nienſi extorſit plura, quæ non ſunt incerta, quęritur,
cuius Epiſcopi prouidentia debeat fieri reſtitutio,
an epiſcopi Bononienſis, an verò Florentini? Fede.
de Sen.conſi.33.concludit, ꝙ vterq; eſt competens;
& eandem ſentẽtiam ſeqiitur Ang.in.d.diſputatio-
41 nẽ.col.19. Quinto quæro, † qđ ſi incerta ſint extorta
in aliquo caſtro, ꝙ ſit in cõfinio duarum diœceſum;
& ignoratur ſub qua diœceſi ſit, cuius Epiſcopi ꝓui-
dẽtia debeat fieri reſtitutio? Sol. ego arbitror, quod
vtriuſque Epiſcopi ꝓuidentia fieri debeat, arg.not.
per Bal.in.l.ſi quis ad declinãdam.C. de epiſ.& cler.
42 verſi.vlterius quæritur. Sexto quæro, † in quo vertat
prouidentia Epiſcopi, tam reſpectu tex.noſtri, quã
incertorũ? Sol. ego arbitror, quòd ante omnia eius
prouidentia vertat, vt publicè proponat edicta, quæ
oĩbus noteſcant; ꝙ omnes illi, qui aliquid incertum
deberent habere, tanquam illicitè extortum debe-
rent cõparere; & ſi aliquis cõpareret, oſtẽdẽs illici-
tè ab eo extortũ, illi fiẽda erit reſtitutio, arg.eorũ, q̃
ponit Archid.ĩ d.c.2.de teſta.lib.6.& Ang.in.d.diſp.
col.19. arbitror tamen, quod in caſu tex.noſtri, licet
43 † aliquis cõpareret, & diceret ſe aliquid ſoluiſſe præ
dicto Iudæo officio publico fungenti; non tamẽ eſ-
ſet ſibi illud reſtituẽodum, ſi ille ſoluit illud, quod
aliàs ſoluiſſet Chriſtiano fungenti illo officio publi-
co; ratione officij, ſeu mercedis, ſeu laboris; quia
licet Iudæus fecerit contra iura acceptãdo illud pu-
blicum officium; tamen iſte ſoluens, debitum ſoluit;
& ſic nõ poteſt repetere. Facit quod.ȷ̃.dicam ſuper
glo.fin. ſecus ſi talis non debuiſſet illud ſoluere etiã
Chriſtiano illo officio fungenti; & ſic etiam ex parte
recipientis fuiſſet illicitè extortum, & reſpectu ſol-
uentis; quia tunc fienda eſſet ſibi reſtitutio; niſi ex
parte ipſius ſoluentis verſaretur turpitudo, vt puta;
ſi dediſſet pecuniam pro iniquo iudicio. 14.q.5.c.nõ
ſanè. & io reg. in pari.ff. de reg. iur. & in reg. in pari
44 de reg.iur.lib.6. Nemine † aũt comparente verſatur
Epiſcopi prouidentia, vt fiat integra, & realis diſtri-
butio. Idẽ circa eligendo pauperes; vt eligantur ma-
gis

gis miſerabiles , ſecundum neceſsitatem,iu qua ne-
ceſsitate conſideranda eſt qualitas ipſorum reſpe-
ctu loci,infirmitatis,ætatis,nobilitatis,& ſimil. Itẽ,
45 reſpectu coniunctionis ; quia † data æqualitate ne-
ceſsitatis inter duos , ſi illud , quod diſtribuendum
eſt, non eſſet ſufficiens niſi vni ex ipſis duobus , po-
tius coniuncto , quam non coniuncto diſtribuendũ
eſſet,vt probatur in tex. noſtro ibi,Chriſtianorũ pau
perũ,& ſtatim dicam in ſequenti.q. Vltimo quæro
46 circa prædicta,vtrum† circa diſtributionem fictam
data æqualitate neceſsitatis, quis debeat potius eli
gere,vel diſtribuere iu patrẽ infidelem,ſeu in hæreti
cũ,quã in extraneũ fidelẽ, & bonũ.Io.And.dicit, ꝙ
iſte tex.facit ad deciſionem iſtius quæſtionis, ibi,dũ
dicit,Pauperũ Chriſtianorũ.ſed tandem pro deciſio
ne remittit ſe ad not.per glo.30.diſtin.c.1.42.diſtin.
c.quieſcamus.90.diſtiu.c.nou ſatis.in prin.per Spec.
qui fil. ſint legit.verſic, quid ſi pater. per Hoſti.ĩ ſum.
iu tit.de tempo. ordi.verſic. quid ſi pater.§.cui.Hoc
dubium eſt ſatis notabile, & ideò deciſionem omit
tã;quia non intendo illud diſputare. Glo.fiu.in prin.
infert ex text.deinde format duo contraria, & vlti-
mum nou ſoluit. In eadem,ibi,ſi vellet poſſet. dic,vi
47 detur glo.ſentire, quod† officialis illicitè extortũ nõ
neceſsitetur dare pauperibus, per.c. non ſanè.alleg.
in glo. & ſic habes vnum intellectũ ad illum tex. qui
ſatis obſcurè loquitur, vt illud intelligatur eſſe conſi
lij,non neceſsitatis.Inno. verò in.c.quia plerique.s.de
immu.eccle. diſtiuguit,quod aut quis habet officiũ
cũ iuriſdictione ; & tunc neceſsitatur reſtituere illi-
citè acquiſitum, cum credatur illud acquiſiuiſſe per
præſumptionem, & violentiam ; ſecus autem dicit
in eo,qui non habet iuriſdictionem,vt iu aduocato,
ſi eſt lucratus aliquid vltra quam deberet;licet bene
faciat reſtitueudo , non tamen neceſsitatur , vt.d.c.
48 non ſanè.Cui aũt† neceſsitetur reſtituere,qui habuit
iuriſdictionem,dic,quod illi à quo extorſit; niſi etiã
ſoluens verſatus fuerit iu turpitudine,vt.s.dixi,& di
cã.j.iu ſeq.parte. In eadem,ibi,quia neſcitur à quo
ſit extortum.dic,Io. And.aliter intelligit hoc capitu
49 lum;videlicet, quod† Iudæus, vel Paganus non gra-
uat eum,à quo recipit,extorquendo vltra debitum;
ſed recipit illud,quod ille ſoluere debet,& quòd lici
tè reciperet quilibet Chriſtianus ex labore, vel mer
cede talis officij,vt puta;ſalarium,vel quid ſimile,&
tale erogandum eſt pauperibus,& maximè ſi ſoluẽs
ſalarium fuit ille,qui præpoſuit infidelẽ officio;quia
hoc caſu magis venit repræhendẽdus repetens, quã
extorquens,ſecundum Goffr.qui allegat.d.c.nou ſa-
nè.Eſt concluſio in terminis noſtris,quòd ſi ex parte
dantis non verſatur aliquod intereſſe;quia ſoluit de-
bitum ; ſed ex parte recipientis verſatur illicitum ,
tunc reſtitutio debet fieri pauperibus ; ſecus ſi ex
parte ſoluentis verſaretur aliquod intereſsè ; quia
etiam reſpectù ipſius diceretur illicitè extortum;ni-
ſi in ipſa ſolutione ſoluens pariter verſatus fuiſſet in
50 turpitudine,vt dixi.s.in.6.q.Sed aduerte ; quia † de
iure ciuili talia illicitè acquiſita deferuntur ad fiſcũ,
vt.l.Lucius.ff.de iure fiſci.& per totum tit.ff. &.C.de
his quib.vt indig.In fi.gl.dic, & meritò maior pœna
ibi imponitur ; quia maius eſt delictum , vt dicetur
in ſeq.c.

CAP. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Lateranenſis concilij deciſa.*
2 *Peruerſos nolle perturbare,fauere eſt.& nu.40.*
3 *Manifeſto facinori,qui deſinit obuiare , non caret occultę ſocietatis ſcrupulo.*
4 *Io.And.vtriuſq; iuris lumen.*
5 *Indulgentia Lateranenſis concilij,quibus conceſſa.*
6 *Priuilegia ad recuperandam terram ſanctam proficiſcentium .*
7 *Studentes in Theologia,vel in ſeruitio eccleſiæ exiſtentes, quotidianas diſtributiones non habent. Secus tamen in cruce ſignatis; & quare.ibid.*
8 *Dubiorum,quæ circa ſpiritualia,vel eis annexa occurrũt, declaratio ſpectat ad Papam.*
9 *Conſtitutionis verbis iu dubio melius eſt ſeruire, quã fantaſticè diuinare.*
10 *Interpretatio quotuplex.*
11 *Priuilegium recipiendorum fructuum conceſſum cruce ſignatis,nou durat vltra triennium.*
Et quid ſi clericus interim moreretur.ibid. remiſs.
12 *Grauatus iu vno,iu alio debet releuari .*
13 *Papa omnes Cardinales iu genere vocat fratres.*
14 *Cardinales , an habeant ius capituli,vel collegij,an verò cenſeantur viuere iure ſingulorum .*
15 *Cardinales diaconi carent titulo .*
16 *Cardinales,an habeant ea,quæ habet vniuerſitas .*
17 *Pronuntiatio ſola alicuius in Cardinalem,abſq; eo, ꝙ detur capellus.&c.an faciat eum Cardinalem .*
18 *Collegium Cardinalium ſacrum nuncupatur.*
19 *Nomina, rebus debent eſſe conuenientia.*
20 *Prælati bono exemplo , & opere inferiores inſtruere debent.*
21 *Superiores, quaſi ſignum ad ſagittam.*
22 *Hannibal primus in prælio,vltimus è prælio.*
23 *Nicolai Picinini Capitanei victorioſiſſimi laudes .*
24 *Clerici diuinis obſequijs inſiſtentes,ab omnibus tallijs , et collectis ſunt immunes.*
25 *Immunitas non ſolum clericis omnibus , ſed omnibus etiã de eorum familia de iure ciuili conceditur.*
26 *Læſio modica eſt faciliter toleranda. & quare.nu.31.*
27 *Argumentum à contrario ſenſu valet .*
28 *In poſſeſſione ſua , omni tempore quilibet etiam priuatus eſt tuendus.*
29 *Iniuriantes cruce ſignatis, ſunt cenſura eccleſiaſtica compeſcendi .*
30 *Excommunicatio in infidelem,quando dicatur ferri.*
31 *Dilatoria conceſſa debitori, debet faciliter per creditores tolerari;ſecus in perẽptoria.nu.ſeq. Et an cenſeatur per reſcriptum Principis ſublata, nu.33.*
32 *Donatio modica conceditur, vbi aliàs non concederetur.*
34 *Familia priuilegio domini gaudet.*
35 *Piratæ licet aliàs eſſent excommunicati , ex Lateranenſi concilio;tamen ex hoc.c.cum authoribus, & fautoribus excommunicantur.*
36 *Participans alicui in crimine damnato , eadem ſententia damnatur .*
37 *Statutum , vel lex imponens pœnam communicanti cum pirata,excommunicato,bannito, vel receptatore banniti,vel ſimili; quomodo intelligendum.*

38 Statutum Senarum ſi quis receptauerit aliquid à ſictarolo,ſeu penſionario,qui aufugeret,vel ei commodaret aſinum,vel equum,ſit obligatus ad debitum ſugientis,creditori ipſius fugientis, qualiter intelligendum.
39 Excommunicatus,vendere,emere,& alios contractus facere poteſt;niſi probibeatur.
42 Præterea,hac dictio eſt repetitiua.
43 Acquiſitum ex damnato commercio reſtitutioni ſubiacet.& num.80.
44 Excommunicatus acquirens,acquiſita tenetur reſtituere.
45 Pœna deferentium arma, & alias res probibitas infidelibus, quæ ſit.
46 Excommunicatus poteſt iterum excommunicari.
47 Delinquentes, & auxilium præſtantes pari pœna puniuntur. & è contra.nu.76. & nu.105.
48 Pœna delicto conformis eſſe debet.& nu.105. Et ex qualitate,& quantitate delicti,de qualitate,& quantitate pœnæ iudicamus, & è contra.nu.50.
49 Thomyris Regina Scytharum,caput Cyri in vterum ſanguine plenum coniecit.
51 Pœna corporalis, quandoq; venit in defectum pecuniariæ.& nu.113.Quod tamen limita, vt ibid.& de materia latiſſimè. nu.ſeq.
52 Pœnæ cur imponantur.
53 Tormenta aliorum,aliorum ſunt remedia.
54 Bellum alicui inferre volens,quid ſibi ante prouidere habeat.
55 Pluribus intentus,minor erit ad ſingula ſenſus.Et qui binos lepores. &c.
56 Prælatorum officium eſt, Chriſtianos reducere ad pacem.
57 Prælati curare debent,ne debiliores, à potentioribus opprimantur.
58 Pax, & treuga differunt.
59 Alternatiua, cadit inter diuerſa.
60 Pœnitentia perfecta tria requirit.
61 Contritio debet eſſe vera,& ex corde; & quid operetur. ibid.& quæ præcedere habeant.nu.63.remiſſ.
62 Sacerdos poteſt pœnitenti pœnitentiam alleuiare; & Papa poteſt in totum remittere.
64 Abſolutio, ſine vera contritione veraciter non operatur.
65 Abſolutus abſq; contritione,ſolum quo ad hominem, & eccleſiam militantem eſt abſolutus; non autem quo ad Deum, & eccleſiam triumphantem.
66 Confeſſio quid.
67 Contritio quid.
68 Satisfactio quid.
69 Perſonam ſuam exponens,dicitur ſatis exponere.
70 Vita omnibus temporalibus præponenda eſt.
71 Pauperes facilius ſaluantur,quam diuites; & quare.
72 Deus cor hominis, non manum reſpicit.
73 Animus diues,non archa appellari ſolet.
74 Socij temporales,quorum vnus ponit pecuniam, & alius operas, ſiue perſonam,diuidunt inter ſe lucrũ æqualiter; niſi aliud conuentum ſit; & quid in ſocietate ſpirituali; & quomodo intelligi debeat.nu.76.
75 Fratres æqualiter debent inter ſe diuidere.
77 Synodus vniuerſalis, & generale concilium ſunt ſynonima.
78 Reſcripta debent habere tempus datæ.
79 Vſurarum cauſæ,hodiè cognoſcuntur ſummariè, & de facto. &c.
81 Delictum grauius,grauiori pœna puniendum eſt.
82 Lex non debet eſſe de impoſſibili.
83 Bonis publicatis, non veniunt poſtea acquiſita.
84 Chriſtiani pacem ſemper obſeruare debent.
85 Ignorantia probabilis excuſat, quod tamen limita, vt ibid.
86 Patrimonij ſui vires,nemo ignorare præſumitur.
87 Bonitatis præmium tutius eſt reportare, quam auaritiæ rationem reddere.
88 Grauari nullus debet in aliquo,maximè à ſuo ſuperiore.
89 Talea,& collectæ hodiè omnes ſunt damnatæ.
90 Bona vnde dicantur,& ad quæ pertinent.
91 Præſumptio non certificat;niſi ſit iuris, & de iure.
92 Præſumptio ſimplex eſt ſuper dubio.
93 Præſumptionis duplex diffinitio.
94 Piratæ, & curſarij qui.
95 Interminatio quid.
96 Pœna vbi non determinata, arbitraria eſt imponenda.
97 Cenſura,& ſeueritas eccleſiaſtica differunt.
98 Pœna.c.huius, an habeat locum in exercentibus piraticã prauitatem contra alios,non contra Chriſtianos.
99 Abſolutio, non facta ſatisfactione ſecundum formam.c. huius;an teneat.
100 Pacis violator,qua pœna puniendus.
101 Furtum faciens quinq; ſolidorum,ſi ex eo violatur pax, fur furcis eſt ſuſpendendus.
102 Sacerdotes inferiores,an habeant poteſtatem ligandi, & ſoluendi.
103 Petrus vocatus eſt Cephas, hoc eſt caput eccleſiæ. & quare.
104 Sum.Pont.præ omnibus habet poteſtatem,& plenã ex cauſa peccatorum veniam indulget;quòd ſecus eſt in inferioribus; cum habeant limitatam poteſtatem. & quare.
Malum nullum impunitum; & bonum nullum irremuneratum.ſub nu.105.& ſub nu.76.
106 Eccleſia vniuerſalis vna eſt.
107 Chriſtus,eccleſiæ vniuerſalis ſponſus eſt.
108 Papa eſt vicarius Chriſti,& Summus adminiſtrator.
109 Bona remuneratiua vniuerſalis eccleſiæ, quæ ſint.
110 Guta vna ſola ſanguinis Chriſti,fuiſſet ſufficiens ad redimendum totum humanum genus.
111 Delictum piraticum, quare acrius puniatur, quã vſura.
112 Pecunia ſymoniacè recepta cui reſtituenda.
114 Pœna corporalis qualibet,etiam parua; eſt maior qualibet pœna pecuniaria, etiam maxima; & in quibus locũ habeat.
115 Delinquens, quoties conſtat de delicto, non eſt in carcere detinendus, ſed puniendus, quòd tamen intellige, vt ibid.
116 Iudex,an,& quando mulctam relaxare teneatur.
117 Pœna in dubio ſemper venit applicanda fiſco;quãdo imponitur ex delicto.
118 Iudex non poteſt;niſi ex euidenti cauſa, pœnam alterare,commutare,minuere,vel augere.
119 Pœnę mutatio,& alternatio, vbi tractetur.
120 Pœna corporalis ſi in defectum legitimæ impoſita eſt; an punitus perueniens ad pinguiorem fortunam teneatur amplius ſoluere.
121 Soluere dicitur, qui luit in corpus.
122 Iudex, qui non poterat cognoſcere niſi de cauſa pecuniaria, ſi coram eo quis agat in caſu, quo corporalis ſuccedebat in locũ pecuniariæ; an corporalem poſſit imponere.
123 Statutum dictans, quod quicunq; commiſerit tale delictum, puniatur in.C.niſi ſoluat intra menſem;ſi notoriè conſtat eum non ſoluendo,an poſſit ſtatim puniri.

124 Sol-

124 *Soluendo qui non eſt, qua cautela vti debeat, vt è carce-
ribus exeat, ſecundum Aug. & qua de mente authoris.*

Ad liberandam.

Hoc conciliũ generale repetit conciliũ Lateranẽſe,
de quo in.c. ita quorundã.§.eo. & addit pœnã impo
nendã ſatisſactioni fiendæ tẽpote impendendę abſo
lutionis.h.d. In text.ibi, &.§.dic, Io.And.dicit, ꝙ ſub
iſto.§. continebatur deciſa pars, continens priuile-
giũ cruce ſignatorũ, quam deciſam poſuit hic Hoſt.
& gloſauit dicens, quòd ex eo, quòd in literis apo-
ſtolicis frequenter fit mentio de illa, & quia practi-
cabilis, neceſſaria, & vtilis eſt, non debebat remo-
ueri. Vnde ponens ipſam, dicit, quòd primum re-
1 ſponſum erat tale, Ipſis † autem clericis indulge-
mus, vt beneficia ſua integrè percipiant per trien-
nium, ac ſi eſſent in eccleſijs reſidentes; & ſi neceſſè
fuerit, ea poſſent per idem tempus pignori obli-
gare; poſtea ſeq. Cupientes autem alios eccleſia-
rum prælatos, nec non clericos in merito, & in præ-
mio habere participes, & conſortes ex communi
concilij approbatione ſtatuimus, vt omnes tã ſub-
diti, quam prælati vigeſimam eccleſiarum prouen-
tuum vſq; ad triennium integrè conferant in ſubſi-
dium terræ ſanctæ per manus eorum, qui ad hoc fue
runt apoſtolica prouidentia ordinati. Quibuſdam
religioſis exceptis ab hac præſtatione meritò exi-
mendis. Vel ſimiliter, qui aſſumpto, vel aſſumen-
do crucis Chriſti ſigno ſunt perſonaliter profecturi.
Nos autem, & fratres noſtri ſanctæ Romanæ eccle-
ſiæ Cardinales plenariam decimam perſoluemus.
Sciantq; omnes ad hoc fideliter obſeruandum per
excommunicationis ſententiam ſe obligatos. Ita
quòd illi, qui fraudem commiſerint, ſententiam ex-
communicationis incurrant. Sanè quia iuſto indi-
cio cœleſtis Imperatoris obſequi inhærentes, ſpe-
ciali debemus prærogatiua gaudere, cum tempus
proficiſcendi annum excedat in modico, cruce ſi-
gnati à collectis, vel talijs, ab alijſq; grauaminibus
ſint immunes, quorum perſonas, & bona poſt cru-
cẽ aſſumptam ſub Beati Petri, & noſtra ſuſcepimus
ꝓtectione, ſtatuẽtes, vt ſub epiſcoporũ, archiepiſco
porum, atq; omniũ prælatorum eccleſiæ Dei defen-
ſioni conſiſtant, proprijs ad hoc protectoribus de-
putandis, ita vt donec de ipſorum obitu, vel redi-
tu certiſsimè cognoſcatur, integra maneant, &
quieta; & ſi quiſquam contra præſumpſerit, Cæſa-
rea, & eccleſiaſtica poteſtate compeſcatur. Si quis
proficiſcentium illuc, ad præſtandas vſuras iuramẽ-
to tenerentur aſtricti, creditores eorum, & remit-
tant eis præſtitum iuramentum, & ab vſurarum exa
ctione, vt deſiſtant, eadem præcipimus diſtrictione
compelli, ꝙ ſi quiſquam debitorem ad ſolutionem
coërceat vſurarum, eum ad reſtitutionem ipſarum
ſimili cogi animaduerſione mandamus. Iudæos ve-
rò ad renuntiandas per ſecularem compelli præci-
pimus poteſtatem, & donec illas remiſerint, ab vni-
uerſis Chriſti fidelibus per excommunicationis ſen
tentiam eis omninò communio denegetur. His au-
tem qui Iudæis ſoluere debita nequiuerint in præ-
ſenti; ſic principes ſeculares vtili dilatione proui-
deant, quod poſt iter arreptum vſquequo de ipſorũ
obitu, vel reditu certiſsimè cognoſcatur, vſurarum
incommoda non incurrant, compulſis Iudęis prouẽ
tus pignorum, quos ipſi interim perceperint, in ſor-
tem deductis expenſis computare, cum huiuſmodi
beneficium nõ multum videatur habere diſpendij;
quia ſolutionem ſic prorogat, quod debitum nõ ab-
ſorbet. Porrò eccleſiarũ prælati, qui in exhibenda iu
ſtitia cruce ſignatis, & eorum familijs negligentes
extiterint, ſciant ſe grauiter puniendos. Cæterum;
quia curſarij, & piratæ nimis impediũt iter terrę ſan
ctæ capiendo, & ſpoliando tranſeuntes ad illam, &
redeũtes ab illa, nos eos principales, & coadiutores,
& fautores eorum excõicationis vinculo innodan-
tes, ſub interminatione anathematis inhibentes, ne
quis cum eis ſcienter communionem in aliquo ven-
ditionis contractu exerceat, iniungentes & rectori-
bus ciuitatum, vel locorum ſuorum, vt eos ab hac
2 iniquitate reuocẽt, alioquin; quia † nolle perturba-
3 re peruerſos nihil aliud eſt, q̃ fauere, † nec caret ſcru
pulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori de-
ſinit obuiare. In perſonas, & terras eorum per eccle
ſiarum ꝑlatos ſeueritatẽ eccleſiaſticã volumus exer-
ceri. Hęc continebant ſub prima parte deciſæ; & de-
mum ſequebatur pars textus noſtri hic poſita; vide-
licet, excommunicamus præterea &c. & ſequeba-
tur vſq; in fine textus noſtri de verbo ad verbum; ſed
poſt finem textus noſtri ſubiuncta erat alia pars de-
ciſæ; & ſic patet, ꝙ in fine textus noſtri debet etiam
poni, & infra; licet illam non habeam in libro meo;
& hoc, vt denotetur alia vltima pars deciſæ ſub hac
verborum forma. Quia verò ad hoc negotium exe-
quendum per maximè neceſſarium eſt, vt principes,
& omnes nobiles ſimul populi Chriſtiani adinuicẽ
pacem obſeruent factam, vniuerſali ſynodo ſuaden-
te ſtatuimus, vt ſaltem per quadriennium in toto
orbe Chriſtiano pax generaliter obſeruetur; ita qđ
per prælatos Chriſtianos diſcordantes reducantur
ad veram pacem, aut treugam inuiolabiliter obſer-
uandam; & qui acquieſcere fortè contempſerint per
excommunicationem in perſonis, & interdictum
in terras arctiſsimè compellantur; niſi fortè tanta
fuerit inimicorum malitia, ꝙ ipſi nõ debeant gau-
dere tali pace, quòd ſi fortè eccleſiam vilipẽderint,
poterunt non immeritò formidare, ne per authori-
tatem eccleſiæ, tanquam in perturbatores negocij
Crucifixi, ſecularis potentia indicatur. Nos ergò
omnipotentis Dei miſericordia, & beatorum Apo-
ſtolorum Petri, & Pauli authoritate confiſi, ex illa,
quam nobis licet indignis contulit Deus ligandi, &
ſoluendi poteſtate, omnibus qui laborem iſtum in
proprijs perſonis ſubierint ſuis expenſis, plenam
ſuorum peccatorum, de quibus veraciter fuerint
contriti, & ore confeſsi, veniam indulgemus, in retri
butionem iſtorum ſalutis æternæ pollicemus argu-
mentum. Eis autem qui non proprijs perſonis illuc
acceſſerunt; ſed ſuis expenſis dumtaxat iuxta facul-
tates viros idoneos deſtinauerint, & illis ſimiliter,
qui alienis expenſis, in proprijs tamen perſonis ac-
ceſſerint, plenam ſuorum concedimus veniam pec-
catorum. Huius quoq; remiſsionis volumus, & cõce
dimus eſſe participes iuxta qualitatẽ ſubſidij, & de-
uotionis affectum, qui ad ſubiectionis ipſius terræ

de bonis ſuis congruè miniſtrabunt, ant circa præ-
dicta conſilium, & auxilium impederint opportu-
num. Omnibus etiam piè proficiſcentibus in hoc
opere, ſancta, & vniuerſalis ſynodus orationnm, &
beneficiornm ſuorum ſuffragium impartitur, vt eis
digne proficiant ad ſalutem. Datum Laterani. 19.
Cal. Ianu. Pontific. noſtri anno 18. Et quãquam nec
D. Ant. hic, nec D. m. ipsã referant, nec aliquid ſuper
ea dicant; tamẽ, qnia vt aliàs proteſtatus ſum, quod
non intendo omittere aliquid ex his, quæ dicit Io.
And. illam poſiii; quia & ipſe illam ponit, nec arbi-
4 tror errare poſſe ſequẽdo ipſius veſtigia, † q vtriuſq;
iuris lumen extitit. Hoc. c. cum partibus deciſæ diui
ditnr in. 9. partes, ſicut. 9. ponit dicta. Secũda, ibi, cu
pientes. & iſta pars habet vnum verſic. ibi, exceptis.
Tertia, ibi, nos autem, & fratres. Quarta, ibi, ſciãtq;.
Quinta, ibi, ſi qui verò proficiſcentium. & hęc habet
quatnor verſ. primum, ibi, ꝙ ſi quiſquam. ſecũdum,
ibi, Iudæos verò. tertium, ibi, his igitur, qui Iudæis.
quartum, ibi, porrò. Sexta principalis pars ibi, cęte-
rum quia curſarij. & hæc haber vnum verſi. ibi, & in-
dulgemus. Septima, pars ibi, Excõmunicamus præ-
terea. quæ principaliter diniditur in tres partes; qa
primo excommunicat qnatnor genera impiorum,
ſecundo, præcipit, & punit, & rationem reddit ibi,
principales. tertio ponit, quid faciendum ſit, vbi
quis non poteſt ſoluere pœnam pecuniariam; ibi, ꝙ
ſi fortè. Octaua principalis pars ponitur ibi, in ſecũ
da parte deciſæ poſt finem tex. noſtri ibi, quia verò
ad hoc negociũ. Nona, & vltima pars, ibi, nos ergò.
¶ Nota primo ex principio deciſæ dnm dicit, ipſis
5 autem clericis. ꝙ † talis indulgentia videtur eſſe con
ceſſa ſolum clericis ſecularibus. Sed Hoſti. idem di-
cit de regularibus adminiſtrationem babentibus, vt
prouentus vigeſimæ redituum ſuorum terræ ſanctæ
cõceſſæ teneant ſoluere, de quo remittit ſe Io. And.
ad id qđ not. in. c. ſi. s̃. de voto. de hac materia dic,
vt latius dicam in. c. ſacris. j̃. de ſent. excom. in. 19.
princ. artic. 18. q. princ. Secundo nota, ibi, integrè
percipiant, iunctis illis verbis, ac ſi eſſent in eccle-
6 ſia. ꝙ tales † quotidianas diſtributiones, quas reci-
piunt reſidentes in eccleſia debent recipere profici-
7 ſcentes ad liberandam terram ſanctam. † Studentes
tamen in theologia, vel exiſtentes in ſeruitio eccle-
ſię, illas non habent, vt trad. in. c. de cætero. de cleri.
nõ reſid. &. c. licet. s̃. de præb. Nec obſtat tex. in. d. c.
licet. vbi Papa mandat, ꝙ ille ſtudens integrè perci-
peret fructus beneficiorum; & tamen dicitur ibi, ꝙ
non debet habere qnotidianas diſtributiones. & ſic
videtur, ꝙ etiam iſti clerici illas non debeant habe-
re. Sed potes reſpondere, ꝙ ibi non ponuntur verba,
quæ hic ponuntur; videlicet, ac ſi eſſent in eccleſia
reſidentes. quæ verba hic poſita, debent aliquid ope
rari, ſecundum ꝙ not. in. c. ex ore. §. 1. s̃. de priuileg.
&. l. ſi quando. C. de in offi. teſta. Præterea maior rõ
eſt in iſtis, quam in ſtudentibus, cum iſti exponant
perſonas ſuas tot periculis, & proficiſcuntur in ſer-
uitium Ieſu Chriſti, vt. j̃. eo. verſ. ſanè. & eodem mo-
do reſpondendum eſt, ad. c. ſi. §. ſi. s̃. tit. 1. quia vero
ibi dicitnr, ꝙ integrè recipiat, ac ſi eſſet reſidens in
eccleſia, nec ꝙ poſsit illos obligare, vt hic. Eſt igitur
concluſio ſecundum Hoſti. & Io. And. ꝙ iſti debent
recipere etiam quotidianas diſtributiones. Studen-
8 tes verò non; niſi Papa aliud declararet, † ad quem
ſpectat declaratio talium dubiorum, vt. c. per vene-
rabilem. qui ſi. ſint legit. Et ſi opponeres, quare ergo
Hoſti. & Io. And. declarant iſtud dubium. Reſpon-
deo, ꝙ ipſi non declarant; ſed in dubio à verbis con-
9 ſtitutionis non recedunt; quoniam † in dubio me-
lius eſt verbis deſeruire, q̃ in alio fantaſticè diuina-
re, vt. ff. de leg. 3. l. nõ aliter. in prin. & . l. 1. §. ſi is in qui
nauem. verſ. in re igitur dubia. ff. de exerci. actio. &
ſecundum Io. And. ſatis videtur dicta declaratio, &
interpretatio expreſſa in. c. ſi. s̃. de voto. &. c. 1. de cle
ri. non reſiden. lib. 6. per Spec. in tit. de hæret. in fine.
Vide etiam ꝙ not. Io. And. in. c. excommunicamus.
§. catholici. j̃. tit. primo. poſſet & alio modo reſpon-
10 deri, ꝙ † duplex eſt interpretatio. Vna neceſsitatiua;
& pro iſta recurrendum eſt ad principem, vt. l. cum
de nouo. & ibi p Bal. & Doct. C. de legib. & authen.
de conſul. coll. 4. Alia eſt interpretatio authorizabi-
lis; & iſtam poteſt facere quilibet doctor, vel. ma-
giſter, vt. l. non poſſunt. ff. de legib. de qua materia
vide qnòd latè dixi in clem. 2. de electio. In contra-
rium tamen videtur tex. not. in. c. vnico. de cleri. non
reſiden. lib. 6. Tertio not. ibi, & ſi neceſsè. quòd tales
clerici ita demnm poſſunt obligare prouentus, ſi ne
ceſsitas incumbit. Vnde propter ſolam vtilitatem
non poſſunt hãc pignorationem facere. Quarto no-
ta ex ſecunda parte principali, ibi, per triennium. ꝙ
11 † tale priuilegium recipiendorum fructnum non du
rat vltra trienninm. quid autem ſi interim iſte cleri-
cus moreretnr? remittit Io. And. ad not. per eum. in
. c. quærelam. s̃. ne præla. vices ſuas. Quinto nota, ibi,
12 perſonaliter profectnri. ꝙ † qni in vno, grauatur, de-
bet in alio alleuiari; & ſic alleuiantur iſti perſonali-
ter proficiſcentes; quia non tenentur ſoluere vi-
geſimam prouentuum eccleſiaſticorum; & de boc
fit mentio in. c. fin. de voto. Sexto nota, ex tertia
13 parte, quòd † Papa omnes Cardinales in genere, vo-
cat fratres. Facit. c. 1. de offi. leg. lib. 6. Septimo no-
ta ex illis verbis ſanctæ Ro. eccleſiæ Cardinales. arg.
bonum, ſecundnm Io. And. contra illos, qui dicunt,
14 ꝙ † Cardinales non habent ius capituli, ſeu collegij,
ſed potius cẽſentur viuere iure ſingulorum, tanq̃ ho
mines ſingulariter vocati à diuerſis partibus mũdi,
& in ſingulis eccleſijs ſibi cõmiſsis intitulati. Aduer
15 te tñ; quia † diaconi Cardinales nõ dicuntur habere
titulum, vt patet in ſtilo curiæ. Et ideò quãdo ſcribis
diacono Cardinali, nõ ponas titulum. Mouebantur
16 prædicti etiam ex eo, quia † Cardinales non habent
archã commnnem, nec ſyndicum, nec alia huiuſmo
di, quæ vniuerſitas, ſiue collegium habere conſueue
runt, vt. l. 1. ff. quod cuiuſq; vniuer. & not. in. c. dile-
cta. j̃. de exceſ. præla. Et adnerte; quia hæc diſcepta-
tio non eſt inutilis, imò magni effectus; quoniã inter
hęc duo, fungi. ſ. iure vniuerſitatis, & fungi iure ſingu
lorum, longa eſt differẽtia, vt patet ex not. in. c. cum
omnes. primo reſponſo. s̃. de conſti. & in reg. ꝙ oẽs.
de reg. iur. lib. 6. Sed ſecundnm Io. And. qui perfe-
ctam præſumunt habere opi. euidenter errant; nã &
de facto ita eſt, ꝙ ante fiunt Cardinales, q̃ eis aliquis
titulus aſsignetur. Et hac conſideratione habita di-
cuntur Cardinales, nulla alia eccleſia aſsignata. 23.
diſtinct. c. in nomine domini. 79. diſtin. c. oportebat.
de qua materia vide quòd latiſsimè ſcripſi in clem.

17 ne Romani.de elec.in ſi.q. Vbi plenè tractaui, † an
ſola pronuntiatio alicuius in Cardinalẽ, abſq; eo ꝙ
aſsignetur titulus, detur Capellus, aſsignetur locus,
& os aperiatur,& aliæ ſimiles cerimoniæ fiãt, faciãt
eum verum Cardinalem, quam ẽt materiã tractaui
in conſilio,ꝙ feci pro D.Cardinali Firmano, ꝙ inci-
pit,Martinus bo.me.Papa.Si ergò dicitur verus Car
dinalis, non aſsignato titulo, vel expreſſa eccleſia,
certè ipſius Romanæ eccleſiæ dicetur Cardinalis,cu
ius ratione eccleſiæ Cardinales ſemper ſunt, vt.c.ad
apoſtolicæ.verſi. perpetrauit ſacrilegium.de re iud.
lib.6. Ad idem.79.diſt.c.ſi quis ex epiſcopis. Nec
obſtat,ꝙ dictum eſt de archa;quia ẽt archam com-
munem habent, quo ad ſeruitia communia, & ca-
merariũ ſpecialẽ loco ſyndici, qui oblata inter eos
æqualiter diuidit;congregantur inſuper Cardinales,
& ad tractatus communes totius mundi communi-
ter conueniunt; & ſummum ius eligendi habent; ꝙ
non ſingulariter;ſed congregationes iure habent, vt
.c.1.&.c.licet.&.c.quia propter.ſ.de elect.quinimò
18 † ſacrũ collegium Cardinalem nũcupatur, quamo-
19 brem tale habẽdum eſt,vt† nomina rebus ſint cõ-
uenientia, vt.c.ex literis.de ſpon.Inſti.de dona.§.eſt
& aliud.cum ſimi. Octauo nota, ibi, plenariam deci
20 mam:ꝙ† prælati, & alij temporales, volentes,ꝙ infe
riores aliquid faciant debent opere proprio, & bo-
no exemplo ipſos allicere, vt ab ipſis illud trahatur
in exemplum;prout hic facit Papa, qui ſibi, & Car-
dinalibus impoſuit onus ſoluendæ decimę omnium
prouentuum,& alijs inferioribus prælatis vigeſimã.
Circa quod vide bonum tex.in.c.magnæ.verſi.ꝙ cũ
igitur.ſ.de voto.&.1.q.1.c.viliſsimus.25.diſtinct.§.
21 nunc autem.† ſunt.n.ſuperiores quaſi ſignum poſiti
ad ſagittam,vt.c.qualiter.2.ſ.de accuſ. Hinc Titus
22 Liuius narrãs† laudes Annibalis, inter alia dicit,pri
mus in prælium; vltimus confecto prælio abibat,ꝙ
23 & hac ætate noſtra † de victorioſiſsimo Capitaneo
Nicolao Picinino meritiſsimo dici poteſt. Nono no
ta,ex quarta parte, ibi, iuſto iudicio.ꝙ iuſtus eſſet,
ꝙ maiori prerogatiua gaudeant; qui Deo ſeruiunt;
& eius obſequijs inhęrent; quã inſiſtentes obſequijs
alterius,etiam Papæ,vt dixi.ſ.in.2.not. Vnde ſi in-
ſiſtentes obſequijs Principum ſunt priuilegiati, vt
trad.in.c.de cętero.&.c.cum dilectus.ſ.de cleri.non
reſiden. fortius debent eſſe priuilegiati inſiſtentes
obſequijs Dei.Decimo nota,ibi, cœleſtis Imperato
24 ris.arg.ꝙ† clerici inſiſtẽtes diuinis obſequijs, debẽt
eſſe immunes ab omnibus talijs,& collectis; quia &
25 † lex ciuilis hoc cõcedit omnibus clericis, & omni-
bus de eorum familia,vt.l.3.C.de epiſc.& cleri.vide
ꝙ not.in.c.fi.ſ.de vita & hone.cleri.& de immu.ec-
cle.c.non minus.&.c.aduerſus.Vndecimo not.ibi,in
26 modico.quòd† modica læſio eſt faciliter toleranda.
Facit tex. noſter in verſic. cum huiuſmodi. & dicam
in.14.notab. Duodecimo nota, ibi, poſt crucem
27 aſſumptam.arg.† à contrario ſenſu, quòd ante cru-
cem aſſumptam non eſſent iſti defendendi in eorũ
bonis,& poſſeſsionibus.In contrarium tamen facit,
28 quia† quilibet etiam priuatus omni tempore in poſ
ſeſsione ſua regulariter tuendus eſt, vt.l.ſi quis in
tantam.C.vnde vi.&.l.penul.C.de vi priua. & ꝙ not.
in.c.1. vt lit.pend. &.c. conquærente.de reſti.ſpolia.
Sol.dic, ꝙ iſta eſt quædam ſpecialis ꝓtectio, vt not.
29 in.c.ex parte.de priuileg. Vnde ſi† aliqui iſtis iniu-
riarentur,ſunt per cenſurã eccleſiaſticã compeſcen-
di,vt patet in verſic.ſeq.& in verſic.cæterum,ibi,ſub
interminatione.&c. Sunt enim quandoq; Epiſcopi
in hoc negligentes;& ideò opus fuit hac ſpeciali ꝓ-
tectione, vt.ſ.de priuileg.c.dilecti. Tertiodecimo
nota ex quinta parte,ibi communio denegetur.tex.
ad id quod dixi in.c.poſtulaſti.ſ.eod.videlicet,quod
30 † excommunicatio quædam dicitur ferri in infide-
lem,ſi Chriſtianis denegatur communio cum illis,
vide etiam in.c.poſt miſerabilem. de vſuris. Quar-
todecimo nota, ibi, ſolutionem ſic prorogat. quòd
31 † dilatoria conceſſa debitori faciliter per creditores
debet tolerari;quoniam modicum habet diſpendij,
dicam in.11.not. Facit quod not.12.q.2.c.terrulas.
&.ff.de minor.l.in cauſis.§. Pomponius.& ꝙ trad.in
32 d.reſcripta.C.de preci.Impe.offe.Nam & † modica
donatio conceditur,vbi aliàs non cõcederetur, vt.c.
apoſtolicæ.ſ.de dona.ſecus eſt in peremptoria;quia
dicitur grauis læſio, vt trad.in.d.l.reſcripta. &.l.2.C.
de reſcin. vendit. &.c.ſuggeſtum.de deci. cum ſuis
concor. &.l.1.§. ſi quis à principe.&.§. merito.ff.ne
quid in loco pub. &.l.1.ff. ne quid in flume. pub.&
33 ideò† per reſcriptum principis non intelligitur ſub-
lata; niſi appareat de certa,& præciſa principis vo-
luntate, vt trad.in.c.2. de offic. deleg.& latius per
Bal.& Docto.in.d.l.reſcripta. vbi variæ ponuntur
opinio. Vide Docto.in.c. quæ in eccleſiarum.ſ.de
conſtit. Quintodecimo nota ex verſic. porrò, ibi,
34 familiæ eorum. quòd† familia debet gaudere eodẽ
priuilegio cum domino ſuo. Facit quod dixi ſupra
in.10. notab. & ad hoc vide quòd not. in.c.fin.ſ. de
offic. archid. Sextodecimo not.ex ſexta parte,ibi,
principales auctores,& fautores.quòd licet per con
cilium Lateranenſe de quo in.c.ita quorundam.ſ.
35 eo. † piratæ eſſent generaliter excommunicati, ꝙ
etiam probatur in.c.excommunicamus.j.de rapto.
tamen hic additur, quod auctores, & fautores ſint
excommunicati. Dicit enim Io.And. quòd iſta eſt
36 potius declaratio,quam additio;nam cum iſti† par
ticipent in damnato crimine,non eſt dubium,quòd
eadem ſententia damnantur. Ideò autem dicit de
principalibus fautoribus; quia illud eſſet de fauenti
bus non principaliter,ſed per quandam conſequen-
tiam; quia illi non ſunt excommunicati, vt patet in
verſ.alioquin. Decimoſeptimo nota,ibi,ſcienter.ꝙ
37 † vbi lex, vel ſtatutum imponit pęnam communicã-
ti cum aliquo,vt pirata,vel ſimili,vt hic;vel cum ex-
communicato,vel bannito,vel receptatore banniti,
vel ſimi.quod ad hoc vt ille talis puniatur, requirit
ſcientia ipſius communicantis, vel receptatoris; vi-
delicet,ꝙ ſciat eſſe bannitum,piratam,vel excõmu
nicatum. Idem probatur.ſ.eo.in tertia parte.verſi.
ſcienter. vnde ignorans non veniret puniendus.j.de
ſent. excom.c.ſignificauit. in princ.& eſt bonus tex.
in.l.1.&.2.ff.de recepta.& ita conſului pridiè, quòd
38 † ſtante ſtatuto in ciuitate Senarum,quòd ſi quis re-
ceptauerit aliquid ab aliquo mediario,fictuario,ſeu
penſionario, qui aufugeret,vel ei commodaret aſi-
num,vel equum,vel quid ſimile, eſſet obligatus ad
debitum fugientis, creditori ipſius fugientis, vnde
conſului,ꝙ ad hoc vt talis eſſet obligatus,requireba
tur, ꝙ probaret,ꝙ ipſe ſciret,ꝙ ille fugeret, vt pro-

batur hic, & in iuribus præalleg.& per Bal.in.l.qui-
cunq;.C. de ſeruis fug.per Bal. in.d.l.1.&.2.ff.de re-
cepta. & eſt tex.in.l.2.§.ſed & enim.ff. de incẽd.rui.
& naufra.&.l. Metadorum.ff. de pęn.&.l. quicunq;.
§.ſi verò. &.l. Arriani.C. de epiſco. aud. cum ſimil.
per D.m.in.c.ſacris.ẽ. de ſepul. Idem etiam tenet
Bal. in.c.1. in princip.quibus mod.feud.amit. verſi.
quæro.quid de eo qui ignorabat. vbi dicit, prædicta
procedere, niſi ignorantia eſſet craſſa,& ſupina; ad
ꝙ etiam vide glo.in.c.nonnullis.ẽ.eo.& Bal.in.c.1.§.
conuẽticulas.de pac.iurã.firmẽ.Decimooctauo nota
39 ibi,in aliquo venditionis contractu.arg.ꝙ† excom-
municatus poteſt vendere,& emere,& alios contra-
ctus facere; niſi principaliter prohibeatur,vt hic fit,
&.j̃. de hæret.c. ſicut.11.q.3.c. quoniam multos. &
.j̃.de ſent.excõ.c.ſi verò. Quidam tñ tenent contra-
rium, de qua materia vide latius in.c. veritatis. de
dolo & contum. Decimonono nota, ibi, alioquin,
40 quòd † ille, qui non vult perturbare peruerſos cum
poteſt,dicitur illis fauere. Ad idem.c. & ſi Iudæos.&
41 quòd ibi not.ẽ.eo. &.c. in nonnullis.ẽ.eo.Nec † di-
citur talis carere ſcrupulo ſocietatis occultę,qui ma
nifeſto facinori deſiſtit obuiare. Ad quod vide etiã.
83.diſt.c.error.c.ſi dignum.j̃.de homicid.vbi habes
hæc eadem verba;& facit.c.nemo.&.c.quid prodeſt.
100.diſtin.&.j̃.tit.1.c.2.&.j̃.de ſenten.excommu.c.
quanto.vbi vide de hoc. Vigeſimo nota,ex.7.parte,
42 hoc eſt ex princip.tex.noſtri,quòd † dictio præterea,
eſt dictio repetitiua. Repetit enim,& reſpicit,quod
in parte deciſæ excommunicauerat non ſoluentes
vigeſimam,vel excommunicauerat hæreticos, vt.j̃.
de hæret.c. excommunicamus. ſecundum Io. And.
Sed præcedens intellectus eſt melior; de dictione
præterea vide Io. And.in.c.præſentium. in verſic.prę
terea.de teſtib.lib.6. ¶ Vigeſimoprimo nota, ibi,
43 commercio tam damnato, quòd † acquiſitum, ex
damnato commercio ſubiacet reſtitutioni;& ſic fa-
44 cit in arg.quòd † acquiſita per excommunicatũ de-
bent reſtitui,dixi in.c.præced:vide ibi. Vigeſimoſe-
45 cundo nota,† pęnam defferentium arma,ferrum,li-
gna,& alia prohibita ad infideles; ſunt enim excom
municati, & priuari debent omnibus bonis,& affi-
ciuntur ſerui capientium. Has tres pœnam etiam ha
buiſtis in.c.ita quorundam.ẽ.eo.hic verò additur,&
quarta;videlicet,quòd non abſoluũtur,niſi reſtituãt
quidquid ex damnato commercio lucrati ſunt, &
tantundem de ſuo. Vigeſimotertio nota,ibi, præci-
46 pientes. quod† excommunicatus poteſt iterum ex-
communicari, dixi in.c.ita.in gl.ſi.ẽ.eo. Vigeſimo-
47 quarto,nota,ibi,auxilium,& conſilium,quòd† pari
pœna puniuntur delinquentes, & auxilium præſtan
tes.Facit quòd dixi in 16.notab.& vide quæ dixi in
.d.c.ita.ẽ.eod.in.2.notab.Vigeſimoquinto nota,ibi,
48 ęquo iudicio,quod† pœna debet eſſe conformis de-
licto,& debet quis puniri in eo,in quo deliquit. Itẽ
probat in.c.ſi.ẽ.de immu. eccle.& ad hoc vide iura
49 alleg.hic in glo. ſuper verſi.deliquerũt. Vnde† Tho-
myris regina Scytharum Cyri caput amputatum,in
vtrem humano ſanguine repletum conijciens, cum
hac exprobratione crudelitatis, ſanguinem inquit
noſtrum ſitiſti ſanguinem bibe;occiderat enim Cy-
rus filium ſuum;& occidendo gauiſus erat.Et ex prę
50 dictis infertur,quòd† ex qualitate,& quantitate de-
licti, iudicamus de qualitate, & quantitate pœnæ,
& ècontra, vt.c.clerici.de vita & honeſt.cler. & glo.
in.c.3.ẽ. de his quæ fiunt à præla.c.quæſiuit.de pęni.
diſt.1.c. voluiſſe.&.c.fin.24.q.1.c. non offeramus.cũ
51 ſimil. Vigeſimoſexto nota,quòd vbi† quis nõ poteſt
luere in ære,debet luere in corpore,probatur in.l.ſi.
ff. de in ius voc. &.c. finem.ẽ. de dolo & contum. &
dicam.j̃.in glo.pen. Vigeſimoſeptimo nota, ex fine
52 tex.noſtri,quòd† pęna quandoq; imponitur non ſo-
lum ad caſtigationem delinquentia; ſed etiam vt ce
dat cæteris in exemplum, probatur in.l. aut facta.in
ſi.ff.de pęn.& vide iura in gl.alleg. Vnde dicit Hie-
53 rony.ſuper Hiezem.lib.6.† aliorum tormenta, alio-
rum remedia ſunt. Vigeſimooctauo nota, ex octaua
parte alterius partis deciſæ, ibi, obſeruent.argumen
54 tum, ꝙ † quando quis vult bellum alicui acriter in-
ferre, debet ſibi ante prouidere; vt cum alijs pacem
55 habeat;quoniam † pluribus intentus, minor erit ad
ſingula ſenſus. Et dum ad vtrunq; feſtinat,neutrum
benè perficit,& qui binos lepores vna ſectatur hora,
vno quandoq;, quandoq; caret vtroq;,vt.c.diuerſis.
de cleri.coniug.Vigeſimonono not.ibi,ita quòd per
56 prælatos,quòd† ad officium prælatorum ſpectat red
ducere Chriſtianos ad pacem.20.diſtin.c.1.5.q.7.c.
57 ſi primates. & † procurare ne debiliores à potentio-
ribus opprimantur, vt.l.illicita.§.ne potentiores.ff.
de offi.præſid. Trigeſimo nota,ibi, pacem, aut treu-
58 gam, quòd † aliud eſt pax, & aliud treuga, cum
59 † alternatiua debeat inter diuerſa cadere, vt.c.ſignifi
cauit.ẽ.eo.& vide, ꝙ ibi dixi. Trigeſimoprimo not.
ex vltima parte deciſæ.ibi,veraciter corde contriti,
& ore confeſſi. coniunctis illis verbis, qui laborem
60 iſtum.&c.ꝙ† ad hoc, vt pęnitenti remittantur pecca
61 ta,requiruntur tria. Primum eſt.n. † cordis cõtritio;
& debet eſſe verax, non ficta;quia per talem veracẽ
contritionem remittitur æterna pęna; ſed agẽda eſt
pęnitentia temporalia, vt colligitur de pęnit. diſtin.
1.c.multiplex.3.q.c.quem pęnitet.in fi.&.c.ſi peccatũ.
& eãd. diſtin.5.c.cõſideret.in ſi. & 7.diſt.c.fin. & hãc
62 † pęnitẽtiam poteſt ſacerdos alleuiare,& Papa in to
tum remittere; vt.c.menſuram.de pęnit.diſt.1.&.j̃.
63 de pęn.c.ſignificauit.&.c.Deus. Et hæc† cõtritio de-
bet duo alia ante ſe habere.c.conuertimini.&.c.ſcin
64 dite.de pœnit. diſt.1.&.c.ſanè.diſtin.3.& quoniã† ſi-
ne contritione vera nullus veraciter abſoluitur.9. di
ſtin.c.cum aliquis.24.q.1.c.legatur.de pœnit.diſtin.
1.c.nemini.&.C.de hæret.l.Manicheos. & in authẽ.
vt non luxu.cõtra naturam.primo reſpon.coll.6. Ex
65 quibus infertur,ꝙ† abſolutus ſine contritione ſolum
eſt abſolutus quo ad hominem,& eccleſiam militan
tem;non autem quo ad Deum, & eccleſiam trium-
phantem, vt.j̃.de ſent.excom.c.à nobis.2.& not.ẽ.
de teſtib.c. veniens.in ſi.Secundum, eſt oris confeſ-
ſio,vt hic.Tertium,eſt operis ſatisfactio,quod etiam
probatur hic in illis verbis,qui laborem iſtum.&c.&
de pœnit. diſt.3.c. perfecta. & ſubdit hic Io. And.ꝙ
66 † confeſſio non eſt ſigni; ſed ſignum tantum contri-
67 tionis. † Contritio verò eſt res ſigni.ſ.confeſſionis,
68 & eſt ſignum ſatisfactionis, ſiue mundationis. † Sa-
tisfactio, ſiue mundatio, non eſt ſignum alicuius
rei,ſed eſt res ſigni tantum.ſ.confeſſionis, & contri-
tionis;ſicut in ſimil. not.in.c. cum Marthæ.§.diſtin-
guendum.ẽ. de celebra.Trigeſimoſecũdo not.ibi.&
illis

69 illis ſimiliter, quòd† ille, qui exponit perſonã ſuam
pro liberatione terræ ſanctæ , licet alienis expenſis,
quando non habet vnde faciat de ſuo , ſatis dicitur
70 exponere, exponendo perſonam, & vitam, quæ† om
nibus temporalibus præponenda eſt, vt.l.ſancimus.
C.de ſacroſan.eccle.& Inſtit.de iure natu.gen. & ci-
ui.in fi. Et nota diligenter, verbum expenſas ; quia
arbitror, ꝙ ſi talis habet aliquod præmium certum,
vel mercedem, non ratione expenſarum, ſed lucri; vt
faciunt noſtri ſtipendiarij, ꝙ talis non cõſequeretur
hanc iudulgentiam, & hæc priuilegia; & ex hoc verſ.
71 & ex præced.eis autem, colligit Io.And.hic, ꝙ† pau
peres facilius ſaluantur, quam diuites; quoniam ci-
72 tius faciuut, & adimplent, quòd poſſunt.† Dominus
enim reſpicit cor, non manũ. 14.q.5.c.ſi quid inueni
ſti. 15.q.6.c.1.ad fi.& dicit Tullius in vlt. Paradoxo.
73 † Animus diues, non archa appellari ſolet. Trigeſi-
74 motertio nota, ex eodem verſi.ꝙ ſicut† ſocij tempo-
rales, quorum vnus ponit pecuniam, & alius operas,
ſiue perſonam , inter ſe æqualiter diuidunt lucra , ſi
aliud non conuenit , ex eo, ꝙ ſocietas habetur inſtar
75 fraternitatis; & † fratres debent æqualiter diuidere;
ita & tales ſocij , vt.l.ſi non fuerit.ff.pro ſocio. ita &
pro ſpirituali ſocietate; hoc verum, ſi exponens pe-
cuniam expoſuit, ſecundũ ꝙ expediẽs erat, ac ſi ipſe
iturus fuiſſet; hoc enim eſt de menté huius decre.&
probatur in.c.magnæ.§. penul.ſ. de voto. Itẽ debet
deſtinare viros idoneos , vt hic; & debẽt eſſe idonei,
ſecundum ꝙ not.in.c.ꝙ ſuper his.ſ. de voto. Vnde
dicit Io.And.hic, ꝙ pauci remanẽtes hoc adimplẽt;
& ideò nõ credit eos conſequi plenariam peccato-
rum remiſsionem; ad ꝙ facit verſ.ſeq.ibi, huiuſmo-
di quoq; remiſsionis. Trigeſimoquarto nota, ibi, cõ
76 ſilium, & auxiliũ.ꝙ† qualitercunq; bonũ fiat ope, au
xilio, vel conſilio, debet eſſe remuneratum. Vñ Au-
guſti.nullũ malũ impuuitũ, & nullũ bonum irremu-
neratum ; & iuſtum eſt , vt retributionis particeps
ſit, qui in ipſo faciendo, conſilium, auxilium, & fauo
rem præſtat. Sic & pœnæ particeps eſt, qui delinquẽ
tibus fauet, vt dixi in.24.notab. Aduerte tamẽ; quia
iſti præſtantes auxilium, & conſilium non conſequũ
tur plenariam peccatorum remiſsionem, ꝙ patet ex
illis verbis concedimus eſſe particeps iuxta quãtita
tem ſubſidij, & deuotionis affectum. Nam tales fiũt
participes beueficij; ſed ꝙ magis, vel min*, debet cõ
menſurari remũneratio ad bouum, vt dixi.ſ.iu deli
ctis , & in pena, not.ſimil. in.c.vt priuilegia.§.1.ſ.de
priuileg. Trigeſimoquluto nota, ibi, vniuerſalis ſy-
77 nodus.ꝙ iſta verba† vniuerſalis ſynodus , & concilij
generalis ſunt ſynonima. Vltimo not.ex fi.ibi datũ ,
78 &c.arg. ꝙ † iu reſcriptis ponendum eſt tempus da-
tę, dic, vt trad.in.c.chartæ.&.c.capitulũ.de reſcript.
&.c.ei cui.&.c. dilectus.2.ſ. de præben.cum ſimil.
Oppono primo , in eo ꝙ dicitur iu quarta parte de-
ciſæ , ꝙ iſtis proficiſcentibus ad liberationem terræ
ſanctæ remittitur præſtitum iuramentum de ſoluen
dis vſuris iu quãdam remunerationem . Sed contra;
quia hoc non videtur ſapere aliquod priuilegium ,
vel indulgentiam, cum hoc competat etiam omni-
bus non proficiſcentibus de iure cõi, ſiue priuilegio
ſpeciali, vt not.in.c.1.&.c.debitores.de iureiur. Sol.
dic, ꝙ in quantum ad hoc dicitur ſapere indulgen-
tiam; quia circa dictam remiſsionem debet fieri , &
adminiſtrari celeris , & ſummaria iuſtitia ; & licet
79 † hodiè procedat in cauſis vſurarũ ſummariè , & de
plano.&c.vt in clem.diſpendioſã. de iud.tñ iudex in
caſu noſtro etiã maiori fauore, & celeritate deberet
iſtud iuramentum remittere. Secundo oppo.in eo,
80 ꝙ tex.nr̃ hic vult, † iſtum non eſſe abſoluendum, niſi
teſtituat, & quod recipit ex damnato commercio, &
tantundem. &c. vr̃ ſufficere , ꝙ reſtituat ſimplum, vt
81 .c.præced. Sol.dic, quòd ex eo, ꝙ hoc† delictum eſt
grauius , grauiori pęna puniendum eſſet, q̃ illud, qđ
eſt minus , vt dixi in.25.notab. & probat in iuribus
alleg.in glo.3. Vltimo oppo.contra tex.noſtrum. di-
citur hic, ꝙ ipſorum delinquentium bona confiſcan
tur; deinde dicitur, ꝙ tenentur totum illud ꝙ ex dã-
nato commercio receperunt reſtituere; & tantũdem
de ſuo. Sed contra; quia ſi omnia bona ſua ſunt con-
fiſcata, non poſſunt tale præceptum , & tantundem
82 de ſuo reſtituere. Vnde videtur† eſſe lex de impoſsi-
bili, contra.c.erit autem lex.4.diſt.Sol.dicit Io.And.
quòd fortè bona ipſorum non erant confiſcata. Vel
ſecũdo ſolue, ꝙ hoc debet fieri in ipſa confiſcatione.
Vel tertio dic, ꝙ loquitur de bonis poſtmodum ac
83 quiſitis, vt.c.fęlicis.§.verum.de pęn.lib.6.† publica-
tis enim bonis alicuius non veniunt poſtea acquiſi-
ta ; ſed ſolum præſentia , vt.l.ſi tibi mandauero.§.is
cuius.ff.man. Vel quarto dic, ꝙ poſſet ab alio ſum-
mere mutuo; & ſic de ſuo trãſmittere. Vel quĩto ſm
Abba.dic. ꝙ hanc pęnã imponit eccleſia; præceden
tes verò imponit ſecularis curia, dicã.j. Vltimo op-
po.iu eo ꝙ tex.dicit in.8.parte ibi per quadrienniũ.
ꝙ hæc pax per quadriennium ſeruanda eſt ; ergo vr̃,
ꝙ poſt quadrienniũ non ſit ſeruanda. Sed contra; qa
84 † Chriſtiani ſemper debent ſeruare pacẽ, vt not. in
.c.1.ſ.de treu.& pace. Sol. dic, ꝙ ſubaudiendum eſt
verbum, maximè. ¶ Primo quæro in eo, qđ tex.dicit
in.2.parte, atq; aliarum eccleſiarum prælatos. quare
hoc dicat? Sol.dicit Io.And. quia in ſuperioribus cõ
tinebatur, quòd ipſe Papa reſeruauerat, & conceſſe
rat de his, quæ reſeruare potuit.30. millia librarum
præter nauigium, quòd cruce ſignatis de Vrbe, atq;
vicinis partibus confert. Secundo quęro, ex eadem
parte, ibi, dum dicit quibuſdam regularibus exce-
ptis , qui ſunt iſti religioſi? Sol.dicit Io. And.qđ ſunt
hoſpitalarij , & templarij , qui huic obſequio con-
tinuò inſiſtunt ; & ad hoc ſunt ſpecialiter deputati ĩ
quamobrem, & plurimis alijs priuilegijs decorati ,
vt.c. dilecti. &.c. portò.j. de priuileg.&.c. ex parte.
ſ.de decim. Aduerte tamen; quia licet ſint recepti
in filios eccleſiæ , non tamen ſunt exempti , vt not.
in.c.veniens.de verbo.ſign. Tertio quæro circa ter-
tiam partem , quid iutendat iucludere Papa ; dum
dicit ſciantq; ſe omnes.&c. Sol.dicit Io. And.quod
intendit includere omnes Cardinales reſpectu deci
mæ , & alios inferiores prælatos reſpectu vigeſimæ.
Vel ſecundum eum, dic , ꝙ non intendit includere
Cardinales , ſed ſolum inferiores prælatos. Quarto
quæro, quare tex.dicat qui fraudẽ ſcienter commiſ-
85 ſerint? Sol.dicit Io.And. qđ † probabilis ignorantia
debet excuſare, vt.j. de cle.excom.mini. Sed con-
tra hoc opp. Io. And. quia cũ hic tractetur de facto
proprio , non eſt probabilis ignorantia , vt.ſ.de re-
86 ſcrip.c.ab excõmunicato, nam & † vires patrimonij
ſui nemo præſumit ignorare , vt.C. de rei vendica.l.

quiſquis.Sol.dicit Io.And.quòd licet hoc non præſu
matur prima facie; tamen hoc opetantur ſæpè con-
trarij euentus fortunę,vt authen.de nup.§.quia verò
hacten⁹.coll.4.& Inſtit.qb.ex cauſ. manu.nō licet.§.
in fraudem. Subdit tamen,quod quia ſententia eſt
periculoſa, ꝙ conſulit ad ſecuritatem conſcientiæ ,
87 ꝙ citius dent plus,quā minus;quia † tutius eſt de bo
nitate præmium reportare,quam de auaritia redde
re rationem.26.q.fin.in fi.c.alligant. Quinto quæro,
vtrum qui ſunt † deputati ad fideliter colligendam
hanc partem.20.an habeant poteſtatem aliquid mi
nuendi,aut relaxādi? Sol.Io.And.dicit quòd nō, niſi
expreſsè hoc contineatur in eorum literis, vt.l.pro-
curator.ff.de procurat.&.ff. de donatio.l.fili⁹ primo
reſpon.Sexto quæro in quarta parte dū dicit,& alijs
grauaminibus.quid per hæc verba intendat?Sol.Io.
And.exponit grauaminibus.hoc eſt oneribus ; nam
ſi hoc intelligitur de licitis talijs;quia tamē commu
niter ſunt graues,& oneroſę,etiam quo ad ipſas hęc
indulgentia non ſolum de facto ; ſed etiam de iure
locum habet . Si verò intelligitur de iniuſtis talijs ,
etiam ſubiecti non ſunt aliquo tempore grauandi ;
88 quia † nullus grauari debet in aliquo, maximè à ſu-
periore ſuo,vt patet ex not.in.c.conquærente.de re-
ſti.ſpolia.&.c.vt debitus.ſ̃. de appell.& debes nota-
89 re,ꝙ † hodiè oēs taliæ,& collectæ,nō obſtante abuſu
cōtrario,ſunt dānatæ, vt auth.de eccleſ.tit.§.ad hæc
ſancimus.& auth.nulli iudicium.§.vt nullus.coll.11.
&.ſ̃.eo.c.2.dixi,poſt Io.And.& per Hoſti.in ſum.tit.
de immun. eccle.§.à quibus. Septimo quæro , cir-
ca eandem quartam partem , in eo quòd textus di-
cit perſonas , & bona. ad quæ bona extēdatur hæc
indulgentia. Sol.dic,ſecundum Io. And. quòd non
ſolum extenditur ad bona propria , ſed etiam ad ea
bona,quæ qs poſsidet,vel detinet, vel quorū pericu
lum ad ipſum ſpectat, vel quæ eum beare poſſunt.
90 † Dñr enim bona à beando, qui pñt dños beare, vt
ff. de verb. ſign.l.bonorum.&.ff. de peti. hære.l.item
videndum.§.fin. & duabus ſeq.& not.in.c.relatū.de
teſta. Vnde dicit Philoſophus quod bona dicuntur
pertinere ad fęlicitatem; & ideò inquit illuſtris poæ
ta Iuuenalis. Haud facile emergunt,quorum virtuti
bus obſtat Res anguſta domi. Octauo not.ibi,dum
tex.dicit,de reditu certiſsimè cognoſcatur,quę ver-
ba etiam repetuntur in.5.parte; an ſufficiat præſum
ptio ſola de talium obitu , vel reditu ? Sol. dicit Io.
And.quòd non; & mihi placet, quia tex.dicit certiſ-
91 ſimè.ſed † ꝑſumptio non certificat,niſi ſit iuris,& de
92 iure;nam † ſimplex præſumptio eſt ſuper dubio , vt
not.glo.in verſi.pręſumatur. in.l.vnica.C. de rei vxo.
93 act.ergo ſi dubium,non certiſsimum.Item quia † ꝑ-
ſumptio deſcribitur, quòd eſt ex aliquo anteceden-
ti ad aliquid ſibi connexum veriſimilis deductio,ſi-
ue illatio , vt dicit Bal.in.c.1.§.cum autem. de con-
trouer.inueſti. Vel eſt rei dubiæ rationabilis conie-
ctura,ad aliquid in animo affigendum à lege appro
bata,vt dicit Bal.in.l.filium.ff.de his qui ſunt ſui, vel
alie.iur.dixi in rubr.de præſumpt. Nono quæro, ibi,
dum tex.dicit,ſi quiſquam contra pręſumpſerit.qua
liter hæc verba accipienda ſunt? Sol. dicit Io.And.
quòd debent intelligi.ſ. inuadendo , deprædando ,
vel diminuendo , aut ſimilia faciendo; eſt ergò hæc
ſpecialis tuitio reſpectu eorum,quæ immediatè ꝓ-
ximè dixerat. Decimo quæro circa quintam partē,
ibi, ſic Principes ſeculares , quid ſi tales Iudæi non
ſubiaceant principibus ſecularibus, ſed temporali
dominio eccleſiæ?dic, ꝙ tunc Epiſcopi , & alij præ-
lati debent prouidere , vt.c.poſtulaſti.ſ̃.eo.in primo
not.Vndecimo quæro in ſexta parte,ibi,curſarij , &
94 piratæ. † qui dicuntur iſti piratæ,& curſarij? dic, ꝙ
prædones ſunt , ſeu latrunculi maris . Duodecimo
95 quæro,ibi,ſub interminatione.† quid importet ver-
bum ſub interminatione?Sol.dic,ꝙ eſt quædā com-
minatio,ſimile.ĩ. de ſagit.c.1.& de iur.patron.c.re-
latum. Tertiodecimo quæro,ibi,reuocent,& com-
peſcant.qualiter poterat hoc facere ? Sol.dic,ꝙ per
impoſitionem,& alleuiationem pœnarum. Vide ta-
men circa prædicta glo. not.in.c. cum clerici. in glo.
fi.ſ̃.de pactis, quæ vult , ꝙ eius appellatione veniat
illa pœna,quæ venit imponenda à iure,pro illo deli-
96 cto de quo agitur. Et dicit ibi D.m.quod † ſi pœna
non eſt determinata , venit imponenda pœna arbi-
traria,per.c.de cauſis.de offi. deleg. Quartodecimo
quæro,ibi,ſeueritatem eccleſiaſticam.qualiter præ-
lati talem ſeueritatem exercebunt? Sol.excommu-
nicando perſonas , & interdicendo terras , vt.ĩ. de
verb.ſign.c. quęrenti.&.ĩ.ti. primo.c.ad Abolēdam.
§.ſtatuimus.in fi. quinimo , ſecundum Io.And. hic,
ſuper hoc poſſent impeti , & manu militari diſtrin-
gi , vt probatur.23.q.2.c. dominus.& ſic not.ex iſto
97 tex.† differentiam,inter ſeueritatem eccleſiaſticam,
& cēſuram , de quo dic,vt not.in.c.præterea.de offi.
deleg.&.c.pro humaui.§.cum igitur.ver.nos. de ho-
mici.in.6.Quintodecimo quęro circa vnā partē,ibi,
98 piraticis Sarracenorū. vtrum † pœnæ huius.c.habeāt
locum ſi tales nō exercerent piraticam prauitatem
contra Chriſtianos,ſed contra alios.quidam tenēt ,
ꝙ non, alij tenent contrarium;ne per hunc modum
infideles inſtruant̄ in piratica prauitate;& ſic poſtea
illam exerceant contra Chriſtianos . Prima opi.hic
plus placet Inno. per verſi.qui ſequitur hic in tex.in
diſpendium terræ ſanctæ. Sed dicit hic Hoſti.quòd
dicta verba non reſpiciunt omnia verba præceden-
tia,ſed ſolum illa quibuſdam alijs. Mihi plus placet
ſecunda opi.tanquam æquior,pro qua facit,ꝙ dixi .
in.c.ita.ſ̃.eo. Sextodecimo quæro , ibi , gremium
99 non aperiatur. † quid ſi talis abſolueretur,non facta
ſatisfactione, ſecundum ꝙ vult tex.noſter. an teneat
talis abſolutio? Io.And.ꝙ ſic,poſt AEgidiū, & vide,
ꝙ latius dixi in.c.venerabili.ĩ.de ſent.excom.artic.
25.q.38.Septimodecimo quæro , quis imponet hāc
pęnā,ꝙ tātundem reſtituat?&c.Sol.Inno.dicit, ꝙ ec
cleſia,præcedente verò publicatione bonorum,im-
ponit curia ſecularis; ſed hoc vltimum mihi non pla
cet;quia tex.noſter nihil dicit de hoc.Secundo,quia
cum hæc pœna à iure canonico imponatur, videtur
in dubio ad iudicem eccleſiaſticū pertinere , cū hic
nihil dicatur de principibus ſecularibus, ꝙ Inno.di
xiſſet ſi voluiſſet, ꝑut.ſ̃. facit in alijs partibus deciſæ
huius.c. Tertio moueor,qa tale delictū vr̄ ſapere ſa-
crilegiū, ſeu hæreſim,cū in detrimentū fidei,& Chri
ſtianitatis cōmittatur. Decimooctauo quæro,cui ve
niant applicanda bona publicanda taliū delinquen
tium? Sol.videtur dicendum,ſecundum opin.Inno.
de qua ſtatim dixi,qđ debent applicari camerę apo
ſtolicæ , ſecundum not. glo. in.c. ſi quis. 27. q.1.de
qua

qua materia dic, vt dicam in.c.fi.j̄. de maledic.De-
100 cimonono quæro circa vnam partem, qua † pœna
puniatur violator pacis?Sol.dic,quòd ſecundum ca
nones eſt excommunicandus, ſed ſecundum leges,
decapitandus, vt.l.fi.in fi.ff.de re mili.& ideò tex. in
.c.1.§. ſi quis quinq; ſolidos.de pace tenē.in vſi.feu.
101 dicit,quòd† ille qui furatur quinq; ſolidos, p quod
furtum violatur pax,eſt furcis ſuſpendendus. Vlti-
mo quęro circa vltimam partem,ibi,ligandi,atque
102 ſoluendi.vtrum†hanc poteſtatem ligandi, atq; ſol-
uendi,de qua.24.q.1.c.quodcunq;.habeant inferio-
res ſacerdotes? Sol.dicit hic Io.And.quòd illam ha-
bent in parte, vt Mathei.c.18.dum Dominus dixit;
Amen.Amen dico vobis, quòdcunq; ligaueritis ſu-
per terram, &c. & Io.c.20.Accipitè Spiritum San-
ctum,quorum remiſeritis peccata &c.quę verba nō
ſoli Petro, ſed omnibus diſcipulis dicta ſunt;quam-
uis ſingulariter dixerit Petro, vt habetur Ioan.c.1.
103 Tu†vocaberis Cephas,hoc eſt,caput eccleſiæ.24.q.
1.c.rogamus.23. diſtinct. nulla ratione. & habetur
etiam Math.c.16.ibi,quodcunq; ligaueris.&.c.cum
autem fuit dictum Petro; fuit dictum ad deſignan-
dum vnitatem eccleſiæ;& quòd omnium tenet prin
cipatum,nihilominus tamen tam pro ſe, quam pro
alijs intelligimus recepiſſe hanc poteſtatem.23.q.1.
c.quodcunq;.&.c. cū beatiſsimus.&.c.ſeq. Eſt ergò
hoc commune omnibus ſacerdotibus, vt poſsint li-
gare, & abſoluere. Ligant enim excommunicando,
ſatisfactionem pęnitentiæ imponendo,ad quam ob
ligamnt;ſoluūt verò abſoluendo, ſeu relaxando ex-
communicationem, vel parcendo,aut indulgendo,
vt probatur.j̄. de ſent.excom.c. per tuas.&.c.ſacro.
&.j̄. de pœnis.c.omnis.&.c.cum ex eo.In prædictis
104 autem omnibus,ſicut† Summus eſt Pōtifex;ita præ
omnibus habet poteſtatem, & ex cauſa plenam in-
dulget veniam peccatorum, vt hic, quòd nulli alij
ita latè competit. Inferiores nanq; habent limitatā
poteſtatem, vt.j̄. de pœnit.c.cum ex eo.& ratio eſt;
quia ipſe Papa eſt in plenitudine poteſtatis, vñ non
mirum ſi plenam poteſt indulgentiam facere. Alij
verò ſunt recepti in partem ſolicitudinis; vnde non
mirum ſi ad ipſos ſolum in partem pertinet.2.q.6.
c.decreto.&.s̄.de auth.& vſu pal.c.ad honorem.Sed
contra prædicta, & contra tex.noſtrum fortiter op-
105 ponitur;nam cum.s̄.dixerim in 34.not.quòd † nul-
lum malum debet eſſe impunitum &c. & in.25.not.
dixerim, quòd pœna debet eſſe conformis delicto;
ergò ſequitur,quòd hęc plena remiſsio non deberet
fieri pro hoc modico ſubſidio. Sol.D.m. hic dicit
106 præmittendum eſſe,quòd† vna eſt eccleſia vniuerſa
107 lis.1.q.7.c.conuenientibus. & † huiuſmodi eccleſiæ
vniuerſalis ſponſus eſt Chriſtus, vt.c. debitum.s̄.de
108 biga.†Papa verò eſt Vicarius Chriſti,& Sūmus ad-
miniſtrator, vt dixi. Secundo dicit præmittendum,
109 quòd†in hoc corpore vniuerſalis eccleſię multa ſūt
110 bona remuneratiua,vt mors Chriſti, &†hui⁹ vna ſo
la ſanguinis gutta,fuiſſet ſufficiens ad redimendum
totum humanum genus. Paſsiones inſuper innocen
tum, & martyrum,ex quorum meritis conſtat the-
ſaurus eccleſiæ, cuius theſauri plenam diſpenſatio-
nem habet Papa,vnde cum remittit alicui culpam,
& pœnam; videtur hunc theſaurum ei communica-
re,vt ſit ſenſus, quòd in compenſatione illorum bea
torum remittit hanc pęnam;nam vt ſupra dixi,ſicut
malum non debet eſſe impunitum;ita ratione boni
& habita dicta compenſatione, prædicta ratione fit
remiſsio prædicta. ¶ Glo.3. eſt quaſi literalis alleg.
111 ſimil.deinde ponit rationem;† quare acrius punia-
tur hoc delictum, quam vſuræ, & in fine colligit il-
lud,de quo dixi in.25.not. In eadem glo.ibi,ſimile
crimini vſurarum.dic, quòd proprius ſimilari, ſeu
æquipararari poteſt pecuniæ ſimoniacè receptæ, quæ
112 †reſtituitur eccleſiæ, in cuius cōtumeliā data fuit;
& aliquando cum duplicatione, vt.c.ad hæc.&.c.au
diuimus.s̄.de ſymonia. ¶ Glo.in verſic.in quo.alle-
gat iura probantia id quod dixi in.25.not, ¶ Glo.
penul.ibi,verberibus,dic idem probatur in.c.finem.
s̄.de dolo & contum. &.c.2.j̄.de malefic.habes igi-
tur ex tex.noſtro, & ex iuribus alleg.in glo.regulam
113 quòd†ille qui nō poteſt ſoluere pœnam in ære, de-
bet luere in corpus per fuſtigationem. Hoc tamen
primo limitandum eſt,ſecundum Doct.in.c.Odoar
dos.s̄. de ſol.ſi pœna veniret applicanda fiſco;ſecus
ſi parti,per.d.c.Odoardus.quę limitatio non placet
D.m.in.c.2.j̄. de maledic. Mouetur, per.d.c.2.qui
vult,quòd pœna pecuniaria erat ſoluenda parti, &
fortius vt intereſſe; & tamen fit ibi commutatio pœ
næ pecuniariæ in pœnā corporalē. De hac materia
tetigi in rub. de dilatio a.20.q. vſq; ad verſ. 28.q̄ro.
Secūdo limitatur per Inno.in.d.c. Odoardus.ſi mo-
do ſit pœna, q̄ veniat ex contractu,vel quaſi,tūc non
fit commutatio;quia talis pōt cedere bonis, vt.ff.de
ceſsio.bono.& ſic expectabitur poſtea,donec perue
nerit ad pinguiorem fortunam, vt in.dd. iuribus.&
Inſti.de accu.circa finem. Tertio limitatur dicta re-
gula,ſecundum Marti.Silima,quando ille, qui deli-
ctum commiſsit,ſciēter illud commiſsit, videlicet;
ſciens ſe non poſſe ſoluere pœnam pecuniariam, ad
quod text.in.l.1.§.generaliter.ibi, qui pœnam pecu
niariam egentes deludunt.ff.de pœnis. Quæ limita-
tio non placet Bart.in.d.§.generaliter. & benè; quia
eſt contra tex.in.l.qui ędes.ff. de incē.rui.& nau.vbi
contra eum,qui non deliquit dolo, pęna pecuniaria
mutat̄ in corporalē.Nec obſt.illa verba,per quę mo
uet̄ Marti. quia vt ibi ſentit gloſſ. quòd tales egētes
pœnam deludunt.ſ. pecuniariā, cum non poſsint il-
lam ſoluere;ſed abſolutè non deludunt pęnam;quia
pecuniaria mutatur in corporalem. Quarto limita-
tur per Bart.quòd dicta regula habet locum in per-
ſonis vilibus,in quibus non procedit illa regula, q̄d
114 † quælibet etiam parua pœna corporalis, ſit maior
qualibet pena pecuniaria,etiam maxima,vt eſt tex.
in.l.opere.in fi.ff.de oper.libet.ſecus in perſonis non
vilibus,vt.l.ſeruorum.ff.de pęnis.ſequitur,quòd non
fieret commutatio; & hæc eſt uot.limitatio;& adde
quæ dixi in.c. ſicut Iudæi.s̄.eo. Quinto limitatur,in
caſu, in quo pęna venit applicanda parti ex delicto;
quia tunc fit commutatio,ſi modo actor,ſeu ille cui
talis pœna pecuniaria venit applicanda, velit illam
commutationem fieri;aliàs ſecus; quia eo inuito nō
debet fieri ſecundum Inno.in.d.c. Odoardus.vt not.
in.c. fraternitatis.12.q.2.quia poterit dicere, volo
expectare donec veniat ad pinguiorem fortunam.
Hæc tamen limitatio Inno. eſt limitanda ſecundum
Bald.in.l.quicunq;.C.de ſeruis fugi. ſi modò ille,cui
pœna pecuniaria ſoluenda eſt, vellet habere fidē de
ipſa

ipſa pœna ſolnenda; ſecus ſi vellet eum detineri in
carcete, donec peruenirct ad pinguiorē fortunā; tūc
115 nō admitteretur ad hoc, ex eo quod † quoties cōſtat
de delicto alicuius, non eſt in carcere detinēdus, ſed
puniēdus. ff. de iure patro. l. diuus Veſpaſianus. §. fin.
& quòd not. ff. de mino. l. ſi minor. §. ſi ſeruus. ſubdit
tamen ibi ſingulariter Bald. quòd ſi is qui tenetur
ad pœnam, & ille cui pęna ſoluenda eſt, ſunt in con-
cordia, quòd ille ſter in carcere, donec poſsit ſolue-
re, quòd agendum eſt ſecundum voluntatem eorū,
per ea quæ not. in. l. 1. C. qui bon. ced. poſ. Sexto li-
mitatur, ſi modo ille, qui tenetur ſoluere pœnam pe
cuniariam, non ſit ſoluendo; ſecus ſi poſſet ſoluere,
ſed potius vellet commutationem fieri in pœnam
corporalem; quia tunc non fit commutatio, ſed cogi
tur bona ſua vendere, & ſoluere, vt probatur in. l. de
pollicitationibus. ff. de pollicit. & hoc denotant ver-
ba ipſius regulæ, dicentis, quòd qui non poteſt ſolue
re in ære. &c. ergò ſi poteſt ſoluere, ceſſant verba te-
gulæ, & hoc probatur in text. noſtro. in fi. dum dicit
quòd ſi fortè ſoluendo. &c. vt. c. 2. j. de maledic. &
c. fin. ſ. de donat. & l. fi. ff. de in ius voca. & in. c. fi. ſ.
de donatio. & in omnibus alijs iurib. de hac materia
loquentibus, quæ omnia volunt, vt dictum eſt, quòd
pœna corporalis ſucceſsiuè veniat in defectū pecu-
niariæ; & ſic patet ex prædictis; quia non eſt alterna-
tiua, ſed ſucceſsiua, & ſic non eſt diſputandum cuius
ſit electio, de qua materia latius dixi in. c. ſicut. ſ. eo.
licet aliqui alij aliter ſentiant, & malè. Septimo limi
tatur ſecundum Cyn. in. d. l. quicunq;. C. de ſeruis
fug. quòd dicta regula procedat in pœna; ſecus in
116 mulcta; quoniam † mulctam tenetur iudex relaxare,
ſi mulctatus non ſit ſoluendo, per. l. illicitas. §. fin. ff.
de offi. præſid. quòd Baldus verum intelligit, quan-
do mulcta eſſet leuis; ſecus ſi magna; quia tunc non
debet relaxari. Octauo arbitror limitandam di-
ctam regulam, ſi. modò pœna multum non ſit leuis;
quia tunc etiam in vili perſona arbitror ſubrogan-
dam pœnam corporalem, arg. not. in. l. in ſeruorum.
§. fin. ff. de pœnis. & quòd ſtatim dixi in præced. limi
ratione, & not. per Bald. & Doct. in. l. quid ergò. §.
pœna grauior. ff. de infamib. Aduerte tamen; quia
prædicta procedunt, quando pœna venit applicāda
parti ex delicto, vel quaſi, aut ex dolo. Sed quando
117 † venit applicanda fiſco, quòd in dubio ſemper in-
telligitur, quando imponitur ex delicto, niſi aliud
exprimatur, vt. l. multarum. C. de modo mulct. per
Bart. in. l. agraria. ff. de termi. amot. & Bar. in. l. 3. ff. de
ſepul. viol. per Inno. in. c. qualiter, & quando. 1. ſ. de
accuſ. per Specu. in titu. de dolo & contuma. §. reſtat
verſic. an igitur. & c. 2. j. de pœnis. in. c. vt clerico-
rum. de vita & honeſt. cler. & hoc caſu, etiam inuito
accuſatore, poteſt iudex commutare pœnam pecu-
niariam in corporalem, ſecūdum quòd tenet Io. de
Imo. in. d. c. Odoard'. ſ. de ſolu. per not. in. l. 1. ad fin.
ff. de pœnis. & c. 2. j. de maledic. & j. de homicid.
cap. ſicut dignum. & j. de ſent. excommu. c. vt famæ.
Sed hoc mihi non placet, quòd iudex ſimpliciter
poſsit hoc facere; cum pœna ſit certa in quātum iſte
ſit ſolnendo; quia, vt ſupra dictum fuit, iſta non eſt
118 pœna alternatiua, ſed ſucceſsiua. Vnde † iudex non
poteſt, niſi ex euidenti cauſa pœnam alternare, com
mutate, vel minuere, vel augere, vt trad. in. d. §. pęna
grauior. & d. l. & ſi ſeuerior. circa quod, vide quòd
not. in. c. in archiepiſcopatu. j. de rapto. 2. q. 3. c. no-
tandum. & 2. q. 6. §. diffinitiua, & quia hic articulus
119 † mutationis, & alternationis pęnæ eſt intricat', dif
ficilis, & diffuſus; ideò dic, vt in. dd. iuribus. & per
Inno. in. c. 1. de conſtitu. & c. cum ad monaſterium.
de ſtatu. regu. & dixi in. c. ſicut Iudæi. ſ. eo. Sed quæ-
ro iuxta prędicta. † Quid ſi iſte tenetur ad pęnam pe
cuniariam applicandam fiſco, & non poſsit ſoluere;
an iudex poſsit dicere, nolo quòd luat in corpus; ſed
volo quòd expectetur donec peruenerit ad pin-
guiorem fortunam, an poſsit hoc facere? & videtur
dicendum, quod ſic, arg. eorum quæ dixi in. d. c. ſicut
Iudæi. in ſecundo membro. verſicu. ſed quæro. & in
quarto, & in vltimo membris. verſicu. quarto not.
quòd ſi vna. Contrariam tamen ſententiam arbitror
veram. Moueor, quia iſta eſt pœna ſucceſsiua, non
alternatiua, vt pluries dictum eſt. Et ſi diceres, quòd
ſuccedit volente iudice, qui repræſentat locum par-
tis, vt. ſ. dixi in quinta limitatione de parte. Reſpon
deo, quòd hic Iudex non poteſt habere fidem de
prætio, prout poteſt is cuius intereſt; vnde poſt-
quam de delicto conſtat, non eſt in carcere detinen-
dus, vt. d. l. diuus Veſpaſianus. §. fi. ff. de iure patron.
120 Sed quæro, † vtrum in caſibus in quibus pœna cor-
poralis legitimè eſt impoſita in defectū pecuniarię;
an punitus cōſequatur plenā liberationem; adeò ꝙ
ſi poſtea peruenitet ad pinguiorem fortunam non
teneatur amplius ſoluere pęnam pecuniariam? Sol.
Bal. dicit, quòd ſic. Mouetur, per. l. ſed ſi vnius. §. ſi
121 cum ante. ff. de iniur. vbi tex. vult, quòd † ſoluere di-
citur qui luit in corpus. Mouetur etiam, per not.
in. d §. pœna grauior. & tenet Io. de Imol. in. d. c.
Odoardus. ſ. de ſolut. & hoc expreſsè tenuit glo. in
. c. ſicut dignum. de homicid. in reg. peccatum. de re
gu. iur. lib. 6. text. 14. q. 6. c. ſi res. & idem Bald. in. l.
ſi quis id quod. §. in ſeruos. ff. de iuriſdict. omn. iud.
Tertio quæro, vtrum ſit neceſſe, quòd petatur in li-
bello, quòd in quantum non poteſt ſoluere pœnam
pecuniariam, luat in corpus? Bald. format hanc. q. in
. l. fi. ff. de in ius vocando. ſecundum antiquam lect. &
remittit ſe ad not. per Cyn. in. l. ſi non conuicij. C.
de iniur. Sed tu hanc. q. & ad materiam ſuperiorem
vide quæ dixi in rub. de dilat. a 22. q. vſq; ad verſicu.
122 28. q. Quarto quæro, pone † quidam iudex non po-
terat cognoſcere niſi de cauſa pecuniaria, egit. T.
coram eo contra. S. ad cauſam pecuniariam eo caſu,
quo pœna corporalis ſuccedebat in loco pecunia-
riæ, illo non exiſtente ſoluendo, quæritur, vtrum
iſte iudex poſsit imponere pœnam corporalem? &
dic, quòd non, ſed debet adiri iudex habens iu-
riſdictionem, tex. eſt expreſſus, in. d. l. fi. ff. de in ius
123 vocan. Quinto quæro, † dictat ſtatutum, quòd
quicunq; commiſerit tale delictum, puniatur in
centum; & ſi non poteſt ſoluere intra menſem; luat
in corpus, vtrum, ſi talis ſit notoriè non ſoluendo,
poſsit ſtatim puniri, an verò debeat expectari men-
ſis? quia alius poſſet pro eo ſoluere, vt eſt tex. in
d. l. ſi quid. id quod. §. in ſeruos. ff. de iuriſdict. omn.
iud. & ibi hoc tenet Bald. Facit. l. Stichus. ff. de pecu.
124 le. Vltimo circa hanc materiam, nota † cautelam
Angeli, quam ponit in. d. §. in ſeruos. vbi dicit,
quòd ſi aliquis tibi amicus non eſt ſolnendo, & eſt
in

in carcere pro debito fiſcali ex delicto, quòd ſi Iudex eſt tibi amicus, ſacias eum aliqualiter torqueri, ſeu caſtigari in ſecreto, ex eo quia non poteſt pecuniam ſoluere, & facias fieri inſtrumentum de hoc. Ego tamen arbitror, quòd Iudex non poſſet hoc facere niſi facta diſcuſsione bonorum, & fortè citato ad hoc procuratore fiſcali, de cuius præiudicio agitur, vt doceat bona, ſeu aſsignet, ſi qua talis haberet, & eſſet cautum, ac bonum conſilium facere, quòd Iudex interloqueretur, quòd iſte non poſſet luere in pœna pecuniaria; & ideò debeat luere in corpus.

CAP. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi, vel Pagani publicis officiis præficiendi non ſunt; et ſi eis regalia iura venduntur, Chriſtianus non ſuſpectus ad ea colligenda præficitur. & nu. 8.*
2 *Rex illuſtris propriè dicitur; & quandoq; datur etiam Imperatori impropriè tamen tale epithetum. ibid. & nu. 5.*
3 *Imperatoris propria epitheta, quæ ſint.*
4 *Spectabiles, ſuperilluſtres, illuſtres, & clariſſimi quẽ gradum teneant.*
5 *Imperator olim diuus nominabatur; & quid hodiè apud oratores, tam de Imperatore, quam Rege, Duce, & Marchione.*
6 *Iudæis officia omnia publicà, quæ Chriſtianis grauamen inferre poſſunt, prohibita.*
7 *Iudæis regales redditus licitè venduntur.*

1 Ex ſpeciali. †Iudæi, vel Pagani publicis officijs p̃ficiendi non ſunt; & ſi eis regalia iura venduntur Chriſtianus non ſuſpectus ad ea colligenda præficiendus eſt. h. d. Diuiditur, quia in prima parte deciſæ ponitur regalis culpa, & eius excuſatio. Secunda, contra vtrunq; prouidet, ibi, mandamus. Noto primo, ex principio † vnã
2 adiectiuationem Regis, eſt enim ſua adiectiuatio, illuſtris, idem not. in c. ex parte tua. 2. ĩ. de priuileg. in ſupraſcriptione. & c. nouit. ſ̃. de iudi. & c. quanto. de iureiur. & c. inter alia. de immu. eccle. quandoq; etiam talis adiectiuatio datur Imperatori, vt. c. ſolitæ. ſ̃. de maio. & obedi. in ſupraſcriptione, ſed nõ ꝓ
3 priè iudicio meo, † ꝓpriè enim adiectiuationes Imperatoris ſunt, Sereniſsimus, Chriſtianiſsimus, optimus, maximus, & ſimil. de quibus in prima rubrica. ff. & C. & de huiuſmodi adiectiuationibus, vide glo. in authen. vt illuſtres. & gloſſ. in l. 1. ff. de off. eius. vbi
4 gloſſ. vult, quòd † quidam ſunt ſpectabiles; & hi primum locum obtinẽt. Quidam verò ſuperilluſtres, & hi ſecundum. Quidam illuſtres; & iſti tertium. & quidam Clariſsimi; & iſti quartum, & vltimum locum obtinent. Sed glo. & iura quæ hoc dicunt, ſecundum illa media tempora dicunt, quibus propria, & ele-
5 gans eloquẽtia perdita fuit. † Imperator olim diuus nominabatur, vt. l. diuus Veſpaſianus. ff. de iur. patr. & l. filiusfamilias. §. diuus. ff. de leg. 1. quã adiectiuationem hodiè amiſſam arbitror propter fidem noſtram, quia vnus eſt Deus. Adiectiuantur optimus, maximusq; & benè; hodiè Chriſtianiſsimus, & Sereniſsimus, & benè. Sed apud Oratores noſtros Clariſſimus, eſt adiectiuatio regis, Illuſtriſsimus, ducis, il-
6 luſtris, Marchionis. Secundo nota, quòd † nedum Iudæis ſunt interdicta publica officia, vt. c. cum ſit. ſ̃. eo. ſed etiam eſt interdictum quodlibet officium, ſeu commercium per quod Chriſtianis aliquod gra-
7 uamen inferri poſſet. Tertio not. † quod Iudæis licitè venduntur regales redditus, vel ſimilia; vnde tolleratur venditio redditũum, non iuriſdictionis, vel extenſionis poteſtatis, ſimile ſupra ne præla. vices ſu. c. 1. in fine ſecũdum Hoſt. Ex quibus infertur, ꝙ quodlibet commercium eſt prohibitum inter Iudæos, & Chriſtianos, vt not. in. c. & ſi Iudæos. in fine, & c. ſeq.
8 ſ̃. eo. Vltimo nota, ibi, deputet, ꝙ † ad colligendos tales redditus emptos per Iudæos Chriſtianus debet deputari per principem ſæcularem; non autem per ipſum Iudæum; ne fortè per hunc modum fraus cõmitteretur præferendo aliquem Chriſtianum nomine tantum, qui peſsimus eſſet, vt hic dicit glo. In gl. 2. in fi. dic, & hoc habetur Geneſis. c. 41.

CAP. XIX.

SVMMARIVM.

1 *Iudæus baptizatum, vel baptizari volentem emere non poteſt.*
2 *Cingendus de proximo, pro cincto habetur.*
3 *Incontinenti quæ fiunt, videntur ineſſe.*
4 *Mercatoribus, in ſuis mercimonijs ſubueniendum eſt.*
5 *Mercatores, quandiu ſunt in mercimonijs, ſicut peregrini, dicuntur miſerabiles perſonæ.*
6 *Prohibito aliquo, prohibentur omnia, quæ ſequuntur ex illo, quòd procedit etiam in ſtatutis exorbitantibus, & pœnalibus.*
7 *Solidus pro aureo accipitur; & ècontra.*
8 *Libram auri olim. 72. ſolidi, aut aurei faciebant. Hodiè autem. 96.*
9 *Præſumptio iuris, & de iure qualiter cognoſcatur. remiſſ.*
10 *Tempus trium menſium de quo in tex. noſtro quando currere incipiat.*

Nulli. Seipſum ſummat, & tria facit. Primo, ponit dictum. Secundo, mercatori prouidet. Tertio, prouiſionem determinat. ſecũda, ibi, quòd ſi. tertia, ibi, ſi autem. & hoc cap. pro maiori parte habuiſtis expedi-
1 tum in. c. 1. ſ̃. eod. Noto primo, quòd † Iudæus non poteſt emere baptizatum, vel baptizari volentem, imò talis emptus eripitur in libertatem, vt. l. 1. C. ne Iud. Chriſt. man. 54. diſt. c. generalis. §. hoc tunc obſeruandum. Et dixi in. c. 1. ſ̃. eod. & ex hoc infertur, quod pari priuilegio gaudet illud, quod eſt in eſſe
2 productum; ſicut illud quod eſt in fieri, nam † ille qui de proximo cingendus eſt, pro cincto habetur,
3 vt. l. penul. ff. de mili. teſt. & quia † quæ incontinenti fiunt, videntur ineſſe, vt. c. officij. de elec. & l. lecta. ff. ſi certum pet. ſed non inſiſto; quia eſt via brocardi-
4 ca. Secundo not. ibi, cauſa mercimonij emerit. † ſubueniendum mercatoribus in mercimonijs ſuis. Ad idem. c. 2. ſ̃. de treu. & pace. Facit glo. 2. hic, & quòd dicit

dícit Io. And.ſuper ea.& dicit Inno.in.c.ſignificanti-
5 bus.ſ.de offi.deleg.quòd tales† mercatores ſunt per
ſonæ miſerabiles, quandiu ſunt in mercimonijs, ſi-
cut peregrini.Tertio nota,ibi,nec ipſe vendere, nec
6 alius comparate.quòd† prohibito vno ex correlati-
uis,intelligitur prohibitum & reliquum,vnde prohi
bita intelligitur emptio tanquam correlatiua; & ha
bet locum hæc regula in ſtatutis exorbitantibus, &
pœnalibus, vt not.glo.in.l.1.C.ne fideiuſ.dot.dētur.
& Bart.in.l.librorum.§.fina.ff.de infami.per glo.in.l.
1.ff.de calum.&.l.1.in princi.ff.de indic.viduit. toll.
glo.in.c.quia clerici.ſ.de iure patro.& not.in clem.ſ
pleriſq;.de elect.D.m.in.c.1.de locato. Glo.1. eſt ex
poſitiua,& in fine dic, vt dixi in.c.1.ſ.eo. Glo.2.ſen-
tit rationem ad textum;& in fi.dic, facit ad id quod
dixi in.2.notab. Glo.in verſi.12.ſolidis. format vnā
q.& ſol.ibi,in loco illo.dic,glo. tamen non declarat
de qualitate monetæ, an debeat eſſe aurea, an verò
7 argentea. Vnde Vinc.& Goff.intelligunt,quòd † ſoli
dus hic intelligatur de aureo; & hoc probatur ex cō
iunctione pluriū iuriū, vt eſt tex.Inſti.de pœn.teme.
lit.§.fi.cōiūcta.l.fi.ff.de in ius voc.ꝙ in eadē materia
vna lex appellat ſolidū, alia appellat aureū; & idem
probat in.l.cum ex falſis.ff. de man.teſt.&.l.Papinia
8 nus.§.fina.ff.de inoffi.teſta,& debes ſcire,quia† 72.
ſolidi,aut aurei olim faciebant libram auri,vt.l.quo
tieſcunq;.C. de ſuſcept. & arc. lib.10. hodiè vero.96
faciunt libram auri;& ideò ſuccedit quæſtio; vtrum
hodiè deberet Iudæus habere de tali ſeruo vltra.12.
ſolidos, quam nunc ommitto propter temporis bre
uitatem,de hac materia aliquid tangā in.c.2.de ma
ledic.Glo.fina.format.2.quæſt. & ſol.& in fi.colligit
argumentum,quòd probat per duo ſimilia. In eadē
9 ibi.ius ſtatuitur.dic, not.benè hanc glo.† ad cogno-
ſcendum quæ ſit præſumptio iuris, & de iure,de qua
materia vide in clemen.1.de iudi.& ibi dixi. In ea-
10 dem,ibi,præſumptionem iuris.dic,†quando autem
incipiat currere iſtud tempus trium menſium, dic,
ſecundum Hoſt.quòd a tempore factæ emptionis,&
receptionis factæ per ipſum Iudæum; quia ex tunc
acquiſiuit dominium, & facultatem habuit exponē
di,vt Inſti.de re.diui.§.per traditionem.&.l.traditio
nibus.C,de pac.Io.And.dicit,quòd a tempore, quo
iſte ſeruus petit fieri Chriſtianus; & hoc eſt magis
æquū. Et emens ſeruos omninò Paganos cauſa mer-
cimonij, non tenetur eos infra illud tempus expone
re venales; quia fortè illud tempus trium menſium
nō erat cōgruū tēpus ipſis vendendis, dictū tñ Hoſt.
videtur verius de iuris rigore,arg.glo.noſtræ,ex quo
non exponit venales intra tres menſes, nō vr̄ emiſſe
mercimonij cā,ſed ſeruitij cā, aliàs ſemper poſſet fie
ri fraus;quia Iudæus ēt ſi quē ſeruitij cā emiſſet, ſi vi
diſſet illū velle effici Chriſtianū, diceret ſe emiſſe cā
mercimonij; & ſic.c.fraternitatem.54.diſt. nunquā
vēdicaret ſibi locū.In eadē, ibi,ignoranter.puta;q̄a
credebat Iudæū venditorem emiſſe cā mercimonij,
& ſeruū vēditū audiebat dicētem,ꝙ nec baptizatus
erat, nec baptizari volebat; vel quāuis illud diceret,
Iudæus dicebat,ꝙ anteriori die illū emerat ſecundū
Hoſt.& Io.And.ex quibus. Deo duce, habes expedi
tum hunc titulum,in quo ſi quid minus ordinatè di
ctum fuit, excuſationem faciat infirmitas duplicis
quartanæ, quæ me ſummoperè ſuppeditauit.

De hæreticis. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Hæreſis definitio.*
2 *Hæreticus quis;& nu.20.*
3 *Dubius in fide, largè dicitur hæreticus.*
4 *Infidelis impropriè hæreticus dicitur.*
5 *Infideles, an ſint excommunicati.*
6 *Hæreſis vnde dicatur.*
7 *Herciſcere quid.*
8 *Familiæ herciſcundæ iudicium, quid.*
9 *Schiſmaticus largè hæreticus dicitur.*
10 *Franciſci Philelphi laudes.*
11 *Schiſma, & hæreſis differunt.*
12 *Pax quid ſit.*
13 *Hæreſis, an ſit infidelitatis ſpecies. & nu.ſeqq.*
14 *Contrariorum idem iudicium.*
15 *Electio, quæ conſiſtit in animo, quid ſit. & nu.21.*
16 *Conceſſo genere, vel denegato; conceditur, vel denegatur quælibet eius ſpecies.*
17 *Vitium, ſpeciem præcipuè accipit a fine.*
18 *Finis maleficia diſtinguit.*
19 *Mœchans, vt furetur, magis fur, quam mœchus dicitur.*
20 *Falſitas, veritati opponitur.*
22 *Chriſtiani veri finis, & officium; & quot modis à Chriſto quis deuiare poteſt.*
23 *Hæreſi finis proximus quis ſit.*

COntinuatur ad præceden
tē hoc ordine. Viſum eſt
ſupra in præcedēti titulo
de his qui non baptizati;
Deum blaſphemāt; ideò
competenti ordine viden
dum erat de his, qui iam
baptizati incidunt in hę-
reſim,peccādo, & Deum
blaſphemando, & vt proſequar meo ſolito ordine.
1 ¶Primo quæro, † quid ſit hæreſis, ſeu quis dicatur
hæreticus? Sol.dic. ꝙ hæreſis eſt electio falſarum,vel
nouarum opinionum de fide, vel per inuentionem,
vel per ſequelam alicuius cōmodi gratia, maximè,
vanæ gloriæ, principatuſq;ſui. Hæc diffinitio ponit.
14.q.3.c.hæreticus. & ponit. B.Tho.2.2.q.11.c.1.&
Hoſt.in ſumma,eo.titu.§.1. Ideò antē dixi,de fide.
quia ſecus, ſi circa alias ſciētias, vel artes quis elige
ret nouas opiniones, vel falſas;vt circa leges, vel ca-
nones non tractantes de fide; vel circa philoſophiā,
& ſimiles. Ideò autem dixi, gratia alicuius cōmodi.
quia, vt dixi;ſi illud nō diceret cōmodi cauſa, vel ſu
perbia;ſed vt ſe cōfirmaret Romanæ eccleſiæ nō eſ-
2 ſet hæreticus, vt.c.hęc eſt fides.24.q.1. † Hæreticus
ꝓpriè,& ſtrictè dicitur, qui falſas opiniones de fide
gignit;vt Sabellus, Macedo, Neſtorius;& ſimil.& ta-
les non merentur nuncupari Chriſtiani;ſed eius ſce-
lus cuius imitati ſunt, Deum deſerēdo, eius vocabu-
lum videntur eſſe ſortiti, vt inquit Theodoſius in.l.
dānato.C.eo.tit. vñ tales Sabelliani, Neſtoriani, &
3 Macedoniani nūcupātur. † Large enim ēt dubius in
fide, hæreticus dicitur, vt.c.1.ĵ.eo.& omnis ille, qui

non

4 non tenet articulos fidei. Vnde † quilibet infidelis
5 hæreticus eſt; ſed non propriè; quia non ſunt † infide
les excommunicati; & tamen omnes hæretici excō-
municati ſunt, vt.c.excommunicamus.ĵ.eo. Vel di-
citur hæreticus, ſecundum Azo.in ſum.eo.tit.qui le
ui argumento a iudicio carholicæ religionis, & trá-
mite detectus fuerit deníare, vt.l.2. in fi.C.eo. titu.
vnde hæretic⁹ dicitur ſtrictè, vt dixi, qui aliter ſentit
de articnlo fidei, quam ſentiat Romana eccleſia.24.
q.1.c.hæc eſt fides.&.c.quam vetus. Largo antem aſ
ſumpto vocabulo pluribus modis ſumitur, de qui-
bus vide glo. 24.q.3.illi.§. quia verò. & per Hoſt. in
ſumma eo.tit.in prin.& gloſſ.& Docto.in.c.firmiſsi-
6 mè.ĵ.eo.rir. Secundo quæro, † vnde dicatur hære-
ſis? Sol.dic, ſecundum Diuum Hierony. ſuper epiſto
la ad Galat.quòd hęreſis græcè ab electione dicitur.
Lquòd ſibi vnuſquiſq; eligat diſciplinam, quā putat
meliorem. 24.q.3.c.hæreſis. de quo dicitur per Io.
And.in.d.c.firmiſsimè. quòd venit ab erro, as. Sed
hoc mihi non placet; quia tunc hæreſis ſcriberetur
ſine aſpiratione, ſicuti erro, quòd eſt falſum, niſi di-
ceres, quòd electio etiam ſcribitur ſine aſpiratione;
tamen eius opi.non eſt bona; quia hęreſis, vt dictum
eſt, propriè venit ab electione. Vel etiam ſecundum
Io.And.dicitur ab hæreo, hæres; quia tales nimis ad
hærent opinionibus ſuis. Vel ſecundum eundem Io.
7 And.& Azo.in ſumma, dicitur ab † herciſco, ꝙ idem
8 importat, ꝙ diuido; vnde dicimus † iudicium fami-
liæ herciſcundæ, hoc eſt hęreditatis diuidundę.ff.de
excu.tut.l.ſi duas.§.t.nam & omnis hæreticus diui-
9 ſus eſt ab eccleſia. Vnde † largè ſciſmaticus hæreti-
cus dicitur.24.q.3.c.inter.Prima magis placet, tū p
anthoritatem Hiero.qui fuit optimus Græcus; tum
etiam propter deſcriptionem Ange. qui etiam fuit
Græcus, tum etiam; quia iſtud accepi ab iſtis peritiſ
10 ſimis in literis Græcis, vt † a domino Franciſco Phi-
lelpho oratore clariſsimo, & poſt hos vidi Gaſpari-
num Pergamenſem dicentem, quòd hæreſis debet
ſcribit per h, & y, gręcum.& quòd eſt nomen græcū,
ꝙ latinè ſonat diuino; & ꝙ malè dicunt, qui ab hæ-
reo, hęreſim venire volunt. Ego tamē, vt dixi, ſequor
11 Hieronymum. Tertio quæro, quæ † differentia ſit in-
ter hæreſim, & ſchiſma? Sol.dic, ꝙ hæreſis, vt dictum
eſt, habet peruerſum dogma in fide. Schiſma per epi
ſcopalem diſſentionem ab eccleſia ſe pariter ſepa-
tat.24.q.3.c.inter hæreſim. Eſt etiam ſtrictè, & pro-
priè differentia ex parte oppoſiti. Nam ſchiſma op-
12 ponitur paci, quę † pax eſt interioris effectus charita
tis conſequens dilectionem, de quo per Beatū Tho-
mam.2.2.q.29.&.q.39.& dicam.ĵ. de ſchiſma. Hæ-
reſis verò opponitur fidei; vt patet ex diffinitione.
Aduerte tamē; quia quidam ſunt ſchiſmatici, q nōn
ſunt hæretici propriè; quia poteſt eſſe ſchiſma ſine
hæreſi, vt dicam.ĵ.in.d.c.firmiſsimè. Sed cōtra præ-
dicta opponitur, ꝙ hæreſis nō opponatur fidei; quia
13 ſi † opponeretur eſſet ſpecies infidelitatis. Sed quòd
nō ſit infidelitatis ſpecies ꝓbatur. Infidelitas enim
eſt in intellectu; vt patet; quia contraria debent eſſe
14 vt in ſubiecto; & hinc eſt, quòd † dicimus contrario-
rum idem eſt iudicium.21.diſt.in.c.inferior.3.q.7.c.
hoc qppe. Inſtit. de ijs qui ſunt ſui vel alie.iu. in prin.
& l.legata.§.fin.ff.de alim.leg. Sed fides cui contra-
riatur infidelitas, eſt in intellectu; ergò infidelitas eſt
in intellectu, vide Beatum Thomam.2.2.q.10.c.1.
ſed hęreſis non videtur ad intellectum pertinere, ſed
magis ad vim appetitiuam, vt patet ex his quæ.ſ.
15 dixi. Nā hæreſis ab electione dicitur, & † electio eſt
virtutis appetitiuus actus; ergò hæreſis non eſt ſpe-
cies infidelitatis; & per conſequens non opponitur
fidei; quia ſi eſſet ſpecies infidelitatis, opponeretur
16 fidei; quoniam † conceſſo genere, vel denegato; con-
ceditur, vel denegatur ſpecies eius quælibet; niſi
aliud expreſsè reperiatur.ff. ex quib. cauſi. maio.l.
nec non.per Inno.in.c.literis.ſ.de iure patro.& pro-
batur in.l.ab ea parte.ff.de proba. Secundo proba-
17 tur; quia † vitium præcipuè accipit ſpèciem a fine.
18 Vnde dicimus, ꝙ † finis diſtinguit maleficia, vt di-
cit Bal. in rep.l.cum mulier. in quarta oppo.ff.ſolu.
matr.per Dyn.in.l.nunquam.ff. de priua.delict. Vn-
19 de dicit Philoſophus.5.Ethicorum. Qui † męchatur,
vt furetur, magis eſt fur, quam męchus; ſed finis hæ-
reſis eſt cōmodum temporale; & maximè principa-
tus, & glorię, vt ſupra dixi; & hoc pertinet ad vitium
ſuperbię, vel cupiditatis; ergo hæreſis non eſt ſpecies
infidelitatis, ſed ſuperbiæ, & per conſequens non op
ponitur fidei. Tertio probatur; nam cum infidelitas
ſit in intellectu, vt dictum eſt, non videtur ad carnē
pertinere; ſed hęreſis pertinet ad opera carnis, vt di-
cit Apoſt.ad Galat. Manifeſta ſunt opera carnis, quę
ſunt fornicatio, immundicia; & inter cætera poſtmo
dum ſubdit diſſentiones, ſectæ, quæ ſunt idem quod
hæreſis; ergo hæreſis non eſt infidelitatis ſpecies; &
per conſequens non opponitur fidei. In contrarium
20 tamen facit; quia † falſitas opponitur veritati; ſed hæ
reticus eſt, qui falſas, vel nouas opiniones gignit, vel
ſequitur, vt dictum eſt; ergo opponitur veritati, cui
fides innititur; ergo hæreſis ſub infidelitate contine-
tur, & per conſequens opponitur fidei. Sol.dic, ſecū
dum Beatum Thomam.2.2.q.11.c.1. Nomen hære
21 ſis electionem importat; † electio autem eſt eorum,
quæ ſunt ad finem, præſumpto fine. In credendis au
tem voluntas aſſentit alicui vero, tanquam proprio
bono. Vnde quòd eſt principale verum, habet ratio
nem finis vltimi, quæ autem ſecundaria ſunt, habent
rationem eorum, quæ ſunt ad finem; quia verò qui-
cunq; credit, alicui dicto aſſentit; quaſi autem ſecun
daria ſunt, quę quis tenendo vult alicui aſſentire. Sic
22 igitur, qui † rectè fidem Chriſtianam habet, ſua volū
tate aſſentit Chriſto, in his quę verè ad eius doctri-
nam pertinent; a rectitudine igitur fidei Chriſtianæ
quis poteſt dupliciter deuiare. Vno modo quando
ipſi Chriſto non vult aſſentire; & iſte habet malam
voluntatem circa ipſum finem, quæ pertinet ad ſpe-
ciem infidelitatis Paganorum, & Iudæorum. Alio
23 modo, pro hoc, quòd intendit Chriſto aſſentire; ſed
deficit in eligēdo ea, per quæ Chriſto aſſentiat; quia
non eligit verè ea quæ ſunt a Chriſto tradita; ſed ea
quæ ſibi mens ſuggerit. Sed intellige non confor-
24 mandi intentione ſe Romanæ eccleſiæ; & ideò hęre-
ſis eſt infidelitatis ſpecies, pertinens ad eos, qui fi-
dem Chriſti profitentur, ſed eius dogmata contem-
nunt. Nō obſt. primum arg. quia electio ita pertinet
ad infidelitatem, ſicut voluntas ad fidem, vt ſtatim
dictum fuit; ergo hęreſis eſt infidelitatis ſpecies. Nō
òbſtat ſecundum argu. quia vitia habent ſpeciem ex
fine proximo, & gen⁹, & cauſam ex fine remoto; vn-

23 de† finis proximus hæreſi, eſt adhærere falſæ ſenten-
tię; & ex hoc habet ſpeciem infidelitatis; ſed ex fine
remoto oſtenditur cauſa ipſius, quòd oritur ex ſu-
perbia, vel cupiditate. Non obſtat tertium arg. quia
hæreſis reſpectu infidelitatis, & proximi obiecti, nō
dicitur pertinere ad opera carnis; ſed ſolum ratione
cauſæ, quæ eſt appetitus indebiti finis, ſecundum q̄
oritur ex ſuperbia, & cupiditate, vt dictum eſt. Vel
quæ eſt aliqua fantaſtica illuſio, quæ eſt creādi prin
cipium, vt dicit Philoſophus. 4. Metaph. Vltimo ha-
betur materia huius rubricæ. 24. q. 1. per tot. & q. 3.
c. illi qui. §. quia verò. & 9. q. 1. c. 1. & 29. q. 7. & repe
titur in. 6. & in Clem. per totum. & conuenit rubri-
cæ. ſ̄. de ſumma tri. & fid. cathol. c. damnamus. verſi.
ſi quis. de præſumptio. c. literas. de bapti. c. maiores.
de celebra. c. in quadam. de diuor. c. de illa. & c. ſeq.
de ſent. excō. c. nouerint. & in rub. de verb. ſign. & c.
ſuper quibuſdam. primo reſpon. Facit. de præſump.
c. 2. 2. reſponſo, lib. 6. & clem. 1. §. ſanè. de vſur.

CAP. I.

S V M M A R I V M.

1 *Infidelis eſt, qui non habet fidei certitudinem; & infideli credendum non eſt.*
2 *Fidei definitio.*
3 *Scire quid.*
4 *Opinio habet dubitationem.*
5 *Dubius in fide eſt hæreticus, & non poteſt eſſe teſtis; & quare, nu. ſeq. & quid ſi in tenui articulo. nu. 11.*
6 *Infidelis Deo, hominibus fidelis non præſumitur.*
7 *Dubitationes, quæ quandoq; oriuntur de fide.*
8 *Primi motus, non ſunt in poteſtate hominis.*
9 *Intellectus verborum Apoſtoli; tentatio vos non apprehendat; niſi humana.*
10 *Hæreticus, quis dicitur ex ſolo dicto, quòd tamen intellige. vt ibid.*
Idem de eo, qui deuiat in leui articulo à documentis, & tramite fidei. nu. 12.

Dubius. Communiter non ſumma
tur propter eius breuita-
tem; poteſt tamen ita ſum
1 mari per alia verba. † infidelis eſt, qui non habet fi-
dei certitudinem; & infideli non eſt credendum.
h. d. Noto primo, quòd licet fides non ſupponat
2 omnimodam certitudinem; quoniam † fides eſt vo-
luntaria certitudo abſentium infra ſcientiam, & ſu-
pra opinionem conſtituta; vnde fides eſt de re non-
dum viſa, vt dicūt gl. & iura in ea allegata; nec eſt de
3 re, de qua quis habeat ſciētiam; quoniam † ſcire, eſt
rem per cauſam cognoſcere ſecundū Philoſophum
in princ. Metaph. & probatur in. c. cum cauſam. ſ̄. de
teſti. tamen debet quis firmiter credere, quæ fidei
4 ſunt, non autem opinari; quoniam † opinio habet du
bitationem, inter hæc autem duo. ſ. dubitationem
& certitudinem eſt quoddam medium, quod eſt fi-
des; & ideò non poteſt dici fidelis, qui dubius eſt in
5 fide. Secundo not. quòd † dubius in fide eſt hæreti-
cus, quòd patet ex eo, quòd hoc. c. ponitur ſub ru-
brica, de hæret. & ex capitulo ſeq. Tertio nota, quòd
incapax veritatis diuinorum, eſt incapax geſtorum
per homines, ex quo infertur, vt colligit hic gloſſ.
fina. quæ vult, quòd talis non poteſt eſſe teſtis, quòd
probatur. 2. q. 7. c. non poteſt & c. Pagani. Nam ex
6 quo † ſunt infideles Deo, non præſumuntur fideles
hominibus; & ideò tex. noſter hic dum dicit, nec eis
omninò credendum eſt, debet intelligi aliquo mo-
do, vel nullo modo, ſecundum Hoſt. & Io. And. quia
eis nullo modo creditur, vt. dd. iuribus, ſimilis expo-
ſitio eſt in. c. in pertractandis. ſ̄. de iur. cal. Sed cōtra
tex. noſtrum, & contra prædicta opponitur, videtur
enim quod nullus ſit, qui non ſit hæreticus; quoniam
7 † nullus reperitur, qui quandoq; non dubitet ſcrupu
lo conſcientiæ in fide; maximè de creatione mundi,
quòd Deus fuerit factus homo, quòd virgo peperit,
quòd mortui debeant reſurgere, & ſimi. Solu. dicit
Io. And. quòd text. debet intelligi de dubitatione,
quæ habet in ſe firmitatem animi, & pertinaciam;
ſecus, ſi dubitatio cauſaretur a ſcrupulo conſcientiæ
per primos motus, quibus nihilominus quis reſiſte-
ret; quoniam cum tales motus frequenter contra vo
luntatem accidant, reſiſtens potius meretur; quam
8 demereatur; nam † tales primi motus non ſunt in po
teſtate noſtra ſecundum Philoſophum; ideò non im
putātur, nec talium aliqua eſt pœna, vt. l. cogitatio-
nibus. C. de pœnis. & de pœnit. diſtin. 1. c. cogitatio-
nis. Facit quod not. 6. diſtinct. c. penſandum. & c. te-
9 ſtamentum. & † ita debet intelligi dictum Apoſto-
li, tentatio vos non apprehendat, niſi humana. Facit
quòd not. 24. q. 1. c. hæc eſt fides. & quòd not. ſ̄. de
ſumma trin. & fide cathol. in rubrica & in clem. 1. de
ſum. trini. & ibi dixi. & per Paul. in clem. 1. de vſur.
Sed quæro, quid intendit litera noſtra, dum dicit fi-
dem veritatis ignorant? Sol. dic, ſecundum Io. And.
& Doct. ſiue tales ſint baptizati, ſiue non, & renuant
baptiſmum, poteſt etiam intelligi, ſecundū Io. And.
de catholico, qui ignorat veritatem negotij, de quo
quæritur, cui non eſt credendum in eo negotio. ſ̄. de
iuram. calum. c. in pertractandis. & ſ̄. qui matri. ac-
cuſ. poſ. c. videtur. Prædicta tamen procedunt, quan-
do quis erraret in fide non conformando ſe eccleſiæ
Romanæ, ſecus, ſi erraret, & crederet illam eſſe fidē
eccleſiæ; quoniam talis non eſt hæreticus; quia fides
eccleſiæ eſt fides ſua, ex quo refert ſe ad fidem eccle
ſiæ, vt not. in. c. 1. de ſum. trini. & d. c. hęc eſt fides. 24.
q. 1. & ſecundum prædictum modum arbitror intel-
ligendam, & limitandam gloſſ. in. d. c. hæc eſt fides.
10 quæ vult, quòd † ex ſolo dicto quis dicatur hæreti-
cus, quod intelligo ſi modo illud dictum non fuerit
ex primo motu; ſed quando pertinaciter affirmaret,
nec eſſet paratus ſe corrigere, vel non conformaret
ſe eccleſiæ Romanæ. Gl. 1. fortificat tex. dic, vt in ea,
11 & benè. Glo. 2. in prin. quærit, an † dubitans in tenui
articulo fidei ſit hæreticus; & ſolu. quòd ſic, & ſubdit
ſimile, & limitat, quòd dixit, & deſcribit, quid ſit fi-
des. In eadem, ibi, tenui. dic, in quantumcunq; leui.
12 In eadem, ibi. l. 2. dic, vbi dicit, quòd etiam † hæreti-
cus eſt, qui leui articulo deuiat a documentis, & tra
mite fidei. In eadem, ibi, de re non viſa, dic, vt dixi
ſupra in primo not. Gloſſ. fin. infert ad id quod dixi
ſupra in tertio notab. In eadem, ibi, in fide. dic, li-
cet ſit baptizatus, idem tamen eſt, ac ſi non eſſet
baptizatus, vt. c. 1. ſupra de teſt. cum concordantijs
ibi alleg.

Cap.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtianus,alium ab errore reuocare tenetur; & qui hoc non facit, indiſtinctè peccat.nu.6.*
2 *Error,cui non reſiſtitur cum poſſit, comprobatur.*
3 *Seruus,ſi vulnerat,vel occidit ſciente domino,tenetur dominus.*
4 *Scientia pro patientia.*
5 *Correctio iudicialis ſoli prælato conuenit;Euangelica verò omnibus.*
Denuntiare, an, & quando quis teneatur iñ maioribus, circa fidem. remiſſ.

Qui alios. Breuè eſt,& communi
ter non ſummatur; po
teſt tamen ſic ſumma
ri,ſecundũ.D.m.errare in fide conuincitur,qui alios
errantes in fide, cum poteſt,ab errore non reuocat.
1 hoc dicit. Nota primo,quòd† quilibet Chriſtianus
tenetur alium Chriſtianum iuxta poſſe ex debito fi-
dei ab errore reuocare. Secundo nota,quòd præſu-
mendum eſt malum contra præſentes, & tacentes
2 in aliorum erroribus. Nam† error,cui non reſiſtitur
cum poſsit,comprobatur.24.q.3.c.qui poteſt.83.di
ſtin.error.Vide quòd dixi in.c.& ſi Iudæos.ſupra de
Iudæis.&.c. ad liberandam. & hoc maximè ratione
fidei,in qua quandoq; magís peccat alius, quam il-
le,qui errat, ſi defendit illius errorem; quia non ſo-
lum ipſe errat;ſed alios in errore confirmat.24.q.3.
c.qui defendit. Sed quæro de quo errore loqua-
tur text.noſter? Solu.dic, ſecundum Doct. quòd lo-
quitur de errore fidei,vt faciat ad titulũ. Facit text.
in.l.Imperator.ff. de in diem adiect. & quòd not.in
prœmio.6.in verſicu.titulus. Gloſſ.in prin.allegat
concordantias;deinde quærit,& ſol.In eadem, ibi.l.
ſciẽtiam.ff.ad legem Aquil.dic,vbi probatur, quòd
3 †ſi ſeruus vulnerat,vel occidit ſciente domino, tene
4 tur dominus; & ſumitur ibi, † ſcientia pro patien-
tia; hoc eſt, cum potuit,non prohibuit. In eadem,
ibi,a peccato committendo.dic,vel poteſt dici,ſe-
cundum Io.And.quòd fauore fidei iſte tex.poteſt in
telligi indiſtinctè, ſiue peccatum commiſſum fue-
rit,ſiue committendum. Vel poteſt dici peccatum
committendum, ex eo quòd quis perſeuerat in pec
cato commiſſo;& ita debet intelligi iſta gl.ſecũdum
D.m.qui dicit eam habuiſſe hunc intellectum,vide-
licet;de eo,qui commiſit peccatum, & non perdu-
rat in eo;nam tunc correctio ſpectat ad ſolum præla
tum; ſed ſi habet perſeuerantiam, ſeu iterationem
quilibet tenetur corrigere ſecundum denuntiationẽ
5 Euangelicam.Hoſti.vt hic dicit Io.And.vult,quòd†
iudicialis correctio ſpectet ad ſolum prælatum, vt
in iuribus in glo.alleg.ſed correctio euangelica ſpe-
ctet ad quemlibet. Poteſt concludi,vt hic dicit tex.
6 quòd fauore fidei,† qui poteſt ab errore fidei alium
reuocare,& non reuocat,indiſtinctè peccat. In alijs
autem maioribus,an,& quando quis teneatur denũ
tiare, dic, vt per.D.m.& Doct.in.c.nouit.ſ.de iudi.
&.2.q.6.c.ſi peccauerit.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Fides firma, & ſine dubio eſſe debet.*
2 *Hæreticus etiam bonis operibus præditus,ſi in hæreſi decedat,vitam æternam non conſequetur. Quid autẽ proſint ſibi bona opera.ibid.*
3 *Pænitentia quo ad vitam æternam; etiam in delicto conſummato, admittitur.*
4 *Hæreticus, & ſchiſmaticus æquiparantur hic; differunt tamen.ibid.*
5 *Hæreticus,& ſchiſmaticus reintegrantur,& incorporantur eccleſiæ per pænitentiam.*
6 *Hæretici largo ſumpto vocabulo; qui?*
7 *Excommunicatus,largè hæreticus dicitur.*
8 *Iudæi, & omnes infideles hæretici dici poſſunt.*
9 *Hæreticus eſt, qui dicit Imperatorem non eſſe mundi monarcham.*

Firmiſsimè. Hæreticus perſe
uerans,æternali-
ter damnatur;
cui nec prodeſt baptiſmus,nec eleemoſyna,vel mar
tyrium,vel aliud quodcunq; bonum, quoad hoc, vt
vitam æternam cõſequatur.h.d.Primo, ponit dictũ.
Secundo,comprobat. Secunda, ibi, omni homini.
1 ¶Noto primo, quòd † fides nullam debet habere,
dubitationem;ſed debet habere omnimodam firmi
tatem, vt dixi in.c.1.ſ.eo.firmiſsimè.n. teneri dici-
tur,in quo nullus eſt ſcrupulus dubitationis. Secun-
2 do nota, quòd † quamuis hæreticus exerceat quæ-
uis bona opera,etiam meritoria, non tamen poteſt
per illa ſaluari,ſi exiſtens in hæreſim diem ſuum ob-
ierit. Aduerte tamen, quòd talia opera, ſecundum
glo.fi.hic, & Doct.non ſunt ex toto deperdita; quia
licet non valeant ad vitam æternam conſequẽdam;
tamen proſunt quo ad bona temporalia, & quo ad
pœnas inferni; quia minus ſupplicium ſubeunt; &
hoc voluit text.noſter, dum dicit,quòd iſta non pro
ficiunt ad ſalutem.i.vt habeant æternam vitam. Vi-
de quòd not.de pœnit.diſtin.1.§.fi.&.ĩ. de pœnit.&
remiſ.c.quòd quidam.& ex prædictis videtur infer-
ri,quòd cum hoc videatur ſpeciale in hæretico, &
ſchiſmatico,quòd ſecus ſit in alijs peccatis, vt.ſ.exi-
ſtẽti in peccato,ad vitam æternam proficiat baptiſ-
mus, eleemoſyna,& martyrium, quòd apud me ſa-
tis eſt dubium. Nec arbitror hoc verum, niſi exiſtẽs
in peccato de eo pœniteat;ſi mortale eſt.Nã ſi ma-
ior eſt, ita vt peccatum mortale potuerit commit-
tere,ad hoc vt baptiſmus proficiat, debet pœnitere.
Idem dicerem de eleemoſyna; niſi directo tolleret
illud peccatum; & idem in martyrio, circa tamen
prædicta remitto me ad determinationẽ Theologo
3 tum,& Romanæ eccleſiæ. Tertio not.ꝙ† quo ad vitã
æternam,etiam in delicto conſummato, admittitur
4 pœnitentia. Quarto nota, quòd† hæreticus,& ſchi-
ſmaticus hic æquiparantur, quòd eſt verum, ſi eſt ta
5 lis ſchiſmaticus qui propter ſchiſma ſit hæreticus.
Nam aduertendũ eſt, quòd poteſt quis eſſe ſchiſma
ticus,& non hæreticus, vt puta;ſi ex duobus, vel plu
ribus,qui prætendunt ſe Summos Pontifices, aliquis
credat

credat vnũ verũ ſolũ Papã, alios verò antipapas; nã cũ talis crederet vnitatẽ eccleſiæ, apud iſtũ nõ dr̃ hæreticus, gl. eſt ſing. 24.q.1. in ſumma in gl. 2. ſecus ſi crederet vnumquẽq; illorũ eſſe Papã; qa tunc ꝓpriè eſſet hęreticus, diuideret enim eccleſiã, & veniret cõtra articulũ fidei. ſ. & vnã ſanctã eccleſiã catholicam. &c. vide Io. And. in. c. cũ nõ ab hoĩe. ſ̃. de iud. in fi. & in rubr. ĩ. de ſchiſmati. Facit quod not. per Doct. ĩ. c. qm̃ in pleriſq;. ſ̃. de offi. ord. Vltimo not. ibi, ſuerit in
5 corporatus, & reintegratus, ꝙ† hęreticus, & ſchiſmaticus dñr eſſe extra eccleſiã; & dñr reintegrari, & incorporari eccleſiæ per pnĩam. ¶ Gl. ponit ſeptẽ modos quibus quis dr̃ hæretic⁹. In eadẽ, ibi, deniq;. dic de hoc, vt dixi in quarto notab. In eadẽ, in fi. dic, ſm Hoſt. ꝙ iſtis vltimis modis hæreticus dr̃ propriè. In alijs verò dr̃ hæreticus largo ſumpto vocabulo, prę-
6 terq̃ in† illo, qui ſcindit ſe ab vnitate eccleſiæ; qa ille
7 ꝓpriè dr̃ hæreticus, † excõicatus ẽt largo ſumpto vocabulo dr̃ hæreticus; qm̃ per excõicationẽ veraciter qs dr̃ eſſe extra eccleſiam. 11.q.3.c. audi. gl. 4.q.1.c.
8 2. Io. And. in. c. pia. de excep. lib. 6. & hoc modo† Iudæi, & alij omnes infideles pñt dici hæretici, cũ ſint extra vnitatẽ eccleſię. Dr̃ ẽt hęreticus, qui nõ recipit quatuor concilia, vt probat, in. l. quicũq;. & l. fi. C. de ſumma trini, Itẽ qui priuilegio Romanæ eccleſiæ, q̃ oĩbus pręeſt, detrahit. 22. diſt. oẽs. Itẽ q ꝑcepta Sedis Apoſtolicæ perſonaliter tranſgredit. 19. diſt. c. nulli. Itẽ, qui decretalibus epiſtolis cõtradixit. 20. diſt. de libellis. Itẽ, q nõ recipit cõionẽ orthodoxæ eccleſiæ, vt authen. de priuil. dot. hæreti. mulie. nõ præſtan. in prin. coll. 8. ſm Hoſt. hic, & Io. And. in ſumma, eo. tit. §. 1. Dic ẽt, ꝙ hæreticus dr̃, q negat eccleſiã Romanæ, eſſe caput aliarũ eccleſiarũ. Archid. 16.q.7. in. c. ſanè. ſuper glo. tex. 14.q.1. hæc eſt fides. & gl. 24. diſt. c. nulli. facit. 22. diſt. c. 1. Itẽ ſm Bar. dr̃ hæreticus, qui
9 † dicit Imperatorẽ nõ habere mundi monarchiã, ita dicit in. l. hoſtes. ff. de capt. Mouetur, quia talis dr̃ venire contra determinationem Roma. Bart. tamẽ loquitur ſub dubio fortè, & prudẽter; qm̃ in hoc eſt maxima altercatio, & variæ opi. de monarchia, de quibus fecit tractatum D. Ant. Roſel. D. m. in legib⁹, circa quam materiam vide tex. not. 24.q.1. hæc eſt fides. & c. quoniam. 96. diſt. cum ad verum. Glo. 2. fortificat tex. in eadem, ibi, Apoſtolus dicit ad Chor. c. 13. Glo. fi. eſt expoſitiua in princ. demum format. q. an talia bona proſint ad aliquid; & ſol. quòd ſic. In fi. glo. dic, quòd talia opera meritoria, ſaltem valẽt ad mentem illuſtrandam, quo facilius poſsit conuerti ad pœnitentiam; nã mortificatis peccatis per pęnitentiam, interdum illa bona reſurgunt, de pœnit. diſt. 3. c. firmitet. &. c. pium. & latius per Goffred. & Hoſt. in ſumma in tit. de pœnit. & remiſ. §. an facta.

CAP. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Hæreticorum ſcripta non habent fidem authenticam.*
2 *Synodus poteſt cognoſcere, & damnare Papã de hæreſi.*
3 *Papa a nullo põt iudicari. Fallit tamẽ in crimine hæreſis.*
4 *Papa in cõcilio, ſeu vniuerſali ſynodo, eſt maior omnibus.*
5 *Conciliũ debet congregari; qñ duo contendunt de Papatu, & ignoratur quis ſit verus Papa, & decidere q̃ſtionẽ.*
Et concilium tali caſu poteſt congregari per Cardinales. nu. 6.
7 *Papa hæreticus non eſt nominãdus inter Rom. Põtifices.*
8 *Conſtitutiones, vel leges editæ a damnato de hæreſi, non probant; nec allegari debent.*
9 *Inſtrumenta confecta per notarium damnatum de falſo, aliquam fidẽ non faciunt; nec recipi debent tanquam publica, & authentica. Et an ſint indiſtinctè nulla. nu. 11. vbi latè diſtinguit; & communis eſt opi. quòd ſic. nu. 12. & 13. vbi hoc limitat.*
10 *Authore damnato, damnantur ſcriptura, libri, & eius opera.*
12 *Vtile per inutile vitiari non debet.*
13 *Teſtis in parte falſus, in totum reprobatur; & quare.*
14 *Notarius in inſtrumento; niſi quæ vidit, & nouit ſcribere non debet.*
15 *Tabellionatus officium non eſt dignitas; ſed onus. fallit in notario Principis. nu. 21.*
16 *Infames a muneribus non repelluntur.*
17 *Infamis poteſt eſſe procurator, Arbiter, Tutor, & Curator; niſi pupilli ſint ſpectabiles. ibid.*
18 *Suſpectus propter delictum commiſſum, non remouetur a tutela.*
19 *Infamis, an poſſit eſſe teſtis.*
20 *Inſtrumenta partibus conſentientibus conficiuntur.*
22 *Priuatus notarium creare non poteſt.*
23 *Inſtrumentum falſum, & pro quo notarius fuit cõdemnatus de falſo, an probet inter partes.*
24 *Notarius, qui nondum eſt condemnatus de falſo, ſed pendet iudicium; an poſſit inſtrumenta conficere; & an ad noua officia aſpirare poſſit. ibid.*
25 *Pendentia, idem operatur, quòd ſententia.*
26 *Notarius de falſo damnatus, an poſſit conficere inſtrumentum, de quo fuerat rogatus ante condemnationem.*
27 *Notarius de falſo ſecretè condemnatus; vt puta, ab epiſcopo in camera; an poſſit conficere inſtrumenta validè inter ignorantes.*
28 *Sententia lata nõ publicè; ſed in ſecretò, eſt ipſo iure nulla.*
29 *Rex, qui in ſuo regno vendicat ſibi ius imperiale; an poſſit decernere, quòd inſtrumentum in aliquibus falſum, valeat in eo, quòd veritatem continet.*
30 *Notarij duo ſi ſimul adhibeãtur ad conficiendum inſtrumentum; ſi vnus priuetur officio, an valeat inſtrumẽtũ.*
31 *Notarius damnatus de falſo, ſi copiat inſtrumentum boni notarij, & bonus notarius ſe ſubſcribat, an valeat tale inſtrumentum.*
Et quid ſi iuit ad partes remotas, vbi nõ erat nota cõdemnatio, & plura confecit inſtrumenta, an valeat. nu. 32.
Et toties, quoties ſe ingerit officio notariatus, toties incidit in falſum. ibid.
33 *Origenes, an excuſandus ſit, nec ne.*
34 *Sacramenta ignoranter ab hæretico recepta, an conferant ſacramenti eſſentiam.*

1 Fraternitatis. † Scripta hæreticorũ non habẽt fidem authenticam. Vel ſic. Vbi author eſt damnatus, omnia ab eo geſta, in eo in quo eſt damnatus, ſunt
2 reprobata. h. d. ¶ Noto primo, quòd † ſynodus poteſt cognoſcere, & damnare Papam de hæreſi; & ſic Papa ex delicto hæreſis ſubiacet inferiori. Glo. ſing. in. c. ſi Papa. 40. diſtinct. Archid. in. c. in fide. eod. tit.

lib.

ſibr.6. Inno.in.c. ex parte. de verbo. ſignifi. gloſſ.2.
q.7.c.ſicut hely. & ita debet limitari glo.2.q.6.c.mã
3 daſtis.quæ vult, ꝙ† Papa à nullo poſsit iudicari. Ad-
4 uerte tamen, quia† in concilio, ſeu vniuerſali ſynodo
Papa eſt maior omnibus, vt not.glo. 19.diſt.c.Ana-
ſtaſius. quam benè not.& eſt glo.in.d.c.ſi Papa. tra-
5 dit Archid.in.d.c.in fide.Idem aduerte, quia† ſi duo
contenderent de Papatu, & rationabiliter ignora-
retur quis eorum eſſet verus Papa, quòd tunc conci
lium debet congregari, & quæſtionem decidere, vt
eſt tex.iuncta glo.79. diſtin.c. ſi duo.qui tex.non eſt
alibi, ſecundum Doct. & dicit ibi ſingulariter Hug.
6 ꝙ in caſu prædicto † concilium poterit congregari
per Cardinales, ex eo, quòd neuter contendentium
de Papatu vellet congregare. Nota ſingulariter etiã
dictum D.Hug. in.d.c. Anaſtaſius. vbi dicit, quòd
7 ſi† Papa eſt hæreticus, non debet nominari inter Ro
8 manos Pontifices. ¶ Secundo not. ꝙ † conſtitutio-
nes, vel leges editæ ab eo, qui fuit damnatus de hæ-
reſi non probant, nec allegandæ ſunt, poſtquàm eo-
rum authores fuerunt damnati. Et ex prædictis, &
ex tex. Infertur argumẽtum ad vnum, ad quod quo-
tidiè allegatur ſingulariter iſte tex. videlicet, quòd
9 † inſtrumenta confecta per notarium damnatum de
falſo, aliquam fidem non faciunt, nec recipi debent
tanquam publica, & authentica, quoniam ex quo
10 † damnatus eſt author, damnata ſunt omnia opera
eius, vt non faciant fidem, tex. ſingularis in.l.ſi ali-
quid.C.de ſuſcep.& arch.lib.10. Facit tex.cum glo.
in.l.ſi quis ex argẽtarijs.§.1.ff.de eden. Et vt habeas
clarius hunc articulum, qui latè tractatur hic per In
noc.& Docto.& eſt vtilis, & quotidianus. Quæro,
11 vtrum † inſtrumenta confecta per notarium condẽ-
natum de falſo, ſint indiſtinctè nulla? Sol.diſtingue
ex mente Inno.& Docto. ꝙ aut falſitas eſt commiſſa
in vno inſtrumento, aut in vno capitulo inſtrumen-
ti. Primo caſu, ſubdiſtingue, ꝙ aut loquimur in in-
ſtrumentis confectis poſt falſitatem commiſſam.
Aut ante; ſi ante, dic, ꝙ valent, ex quo toleratur in
officio; licet poſtea ſequatur condemnatio, vt.l.Bar-
barius.ff. de off.præt.&.3.q.7.c. infamis.§.tria.&.9.
q.4.c.nonnè.&.c.veſtra.de cohab.cle.& mulie. Si ve
rò poſt condemnationem ſunt confecta, non valent,
vt.d.l.ſi aliquid.C. de ſuſcep. & arch.lib.10.auth.de
tabel.§. fina. in princ. coll.4. & ibi glo. Voluit ta-
men Butriga. ꝙ perſona redditur aliqualiter ſuſpe-
cta, ſi notarius fuit directè condemnatus de falſo;
arg.l.ſi cui.§.iiſdem.ff. de accu. Item prædicta ſunt
vera, quando ſententia fuit lata contra tabellionem;
ſecundum Innoc.per.d.l.ſi aliquid. ſecus ſi fuit lata
ſententia contra producentem inſtrumentum; quo-
niam ex hoc alia inſtrumenta non reprobãtur; licet
aliqualis fides diminuatur. Vide Barto.in repet.d.l.
Barbarius. Secundo caſu, quando eſt vna, & eadem
ſcriptura, & reperitur falſitas in vno capitulo, an re-
liqua capitula annullentur, variæ ſunt Doct.opinio.
quidam tenent, quòd tale inſtrumentum in totum
reprobetur; per tex. 3.q.9.c. pura.&. de conſecra.
diſtin.3.c. non liceat. & expreſsius.9. diſtinct.c.ſi ad
ſcripturas.& hanc opin.tenet Iaco.de Rauani.& Iac.
de Alta villa. Secunda opin. eſt, ꝙ tale inſtrumen-
tum reprobatur ſolum pro illa parte, in qua inueni-
tur falſum cæteris partibus firmis remanentibus.

Glo.in.l.2.C.de vete.iur. enuci. pro prima opin.alle
gat.Pileum.q.92.vt refert Io.And.in addi.Spec.in ti
tu.de fide inſtru.§.inſtrumenti.verſi.quid ſi aliquid.
per quatuor notabilia argumenta, ſecundum eum.
Primo, quia per vitioſam partem contra aliam eſt
iuſta præſumptio, vt.l.cum de indebito.ff. de prob.
&.l.fin.C.de edic.diui Adria.tol. Secundo, veritatis
propter falſitatem, mixta corruptio.ff. de excuſ.tut.
l.qui teſtamento. Tertio, totius ratione partis con-
taminatio, p.l.fina.in fi.ff.de vete. iur.enuc. Quarto,
totius pro parte nõ legitima condemnatio.ff. ad Syl
lania.l.ſi quis. in.§.ſi quis tabulas. Pro ſecunda verò
opinio.allegat alia etiam quatuor argumenta. Pri-
mo, ratione partis circa totum non eſt habenda ſu-
ſpicio, vt.l.pen.ff.de his quæ in teſta.delen.&.l.pen.
12 C.de tranſact. Secundo, quia † vtile propter inutile
vitiari non debet, vt in reg.non debet.de regu. iur.
lib.6. Tertio, maioris partis legitima propoſitio, vt
l.domum.ff.de contrahen.emptio. Quarto, reſiduæ
partis perfectiſsima lectio.l.2.ff.de his quæ pro non
ſcript.haben. Tertia opin.eſt Goff.& Barth. Brixien.
vt refert hic Io.And.& in.d.verſi.quid ſi aliquod in-
ſtrumentũ. & glo.in.l.ſi ex falſis.C.de trãſactio. quæ
vult, quòd ſi articuli ſunt connexi, tota ſcriptura vi-
tietur, vt.d.c.pura.&.d.c.ſi ad ſcripturas. Si verò ar-
ticuli ſunt ſeparati; tunc procedat ſecunda opin. per
l.etiam.ff.de mino.&.l. eum actum.&.l.at qui natu
ra.ff. de nego.geſt. & de hac opin. vide etiã Io.And.
in addit.Spec.in tit.de teſta.§.1.verſi.quòd aliquid.
Innoc. tenet primam opinio. videlicet, ꝙ ſcriptura
reddatur in totum vitioſa. Bal.tamen in.d.l.ſi ex fal-
ſis.allegat Inno. hic tenere tertiam opin. Aduerte,
quia Innoc. ſatis obſcurè loquitur; tamen intentio
ſua videtur eſſe, ꝙ inſtrumentum in totum reddatur
nullum; & dicit hic D.Ant. quòd communiter* tene Cõis opi.
tur hoc dictum Inno.quia ex quo eadem eſt ſcriptu
ra, ſi eſt falſa in vno, in toto redditur falſa, quia iã in
toto inſtrumento vitiatur fides notarij, vt.d.c.pura.
&.d.c. ſi ad ſcripturas. quod dic verum, ſecundum
Barto. in.d.l. ſi ex falſis. & Innocen. hic, ſi quidem
falſitas procedit ex vitio notarij. Bal.in.c.ad audien
tiam.1. de reſcrip. per illum tex. Facit.l.ſi aliquid.
C. de ſuſcept. & archa.lib.10.&.l. ſi quis ex argen-
tarijs.ff.de eden. & quod nota.in.l. exemplo.C. de
probat.&.l.generali lege.C. de tabular.lib.10.Cyn.
Barto. Bal. & Ange.in.d.l. ſi ex falſis.C.de tranſact.
aliàs ſecus, dic, vt ſtatim dicam. Et hæc opin.placet
13 hic.D.m.quia† ſi teſtis in aliqua parte admiſcet fal-
ſitatem, eius dictum in totum reprobatur; quia per
iurus reperitur, vt.c.pura. ſic etiam eſt in notario,
qui eſt quidam teſtis, vt.l. Domitius Labeo.ff. de te-
ſta.Item prædicta communis* opinio, quæ commu- Cõis opi.
niter tenetur, eſt limitanda, ſecundum Innoc.hic, &
Docto.in dictis iuribus.ſi modo falſitas ſit commiſ-
ſa circa ſubſtantialia negotij, vt quia debebat ſcri-
bere, quòd Titius promiſit Seio, & ſcripſit, quòd Ti
tio promiſit Seius; vel debebat ſcribere decem, &
ſcripſit viginti; vel debebat ſcribere decretum, &
ſcripſit decretales, arg.c.ſignificante de reſcrip. Et
14 ratio eſt; quia† notarius nunquam debet ponere in
inſtrumento, niſi quod in veritate nouit, & vidit; ſi-
cut teſtis; nec poteſt in hoc ignorantia allegari.3.
q.9.c.teſtes.&.c.hortamur.&.c.pura.& quod not.Io.

And.in.c.cum in iure.de off.delega. ſecus ſi errauit,
vel ſcienter mentitus ſit circa acceſſoria, vel circun-
ſtantias non ſubſtātiales negotij; quia tunc valet in-
ſtrumentum quo ad ſubſtantialia; vt ſi dicat contra-
hētes de alia terra quam ſint, vel conſanguineos, aut
affines eorum, quorum non ſunt. Et eſt ratio; quia in
his non conſiſtit officium tabellionis, vel teſtis; nihil
enim facit ad contractum, vel teſtimonium, vnde-
cunque ſint contrahentes, arg.c.cum deputati.ſ̄.de
iudi.ſecus ſi faceret ad contractum, vt.c.ſignifican-
te.ſ̄.de reſcrip.¶ Item prædicta limita ſingulariter,
ſi modo pars contraria non approbaret inſtrumen-
tum falſum in vno capitulo ſubſtantiali, in alijs capi
tulis. Secus ſi in alijs approbaret; quia licet iſta ſit
præſumptio iuris, & de iure poſita dicta tertia opin.
pro vera; tamen admitteretur probatio in contrariū
per confeſsionem partis, vt dixi in clē.1.de iudi.vbi
vide, & hoc ſingulariter tenet Bal. in.l. ſatis apertè.
C.ad leg.Corne.de fal. Si verò falſitas non prouenit
vitio notarij, ſed aliunde; vt quia reperitur inſtru-
mentum falſum in aliqua ſui parte; & tunc aut con-
cernit ſubſtantialia negotij, & debet fieri diſtinctio.
Aut capitula ſunt connexa, & vitiatur in totum, vt
d.l.ſi ex falſis, Aut habet materiam ſeparatam, & tūc
ſecus, de prędictis vide Bar.in.d.l.Barbarius. Subdit
tamen hic Io. And. ꝙ prædicta procedunt vbi per-
ſona non eſt damnata; quia tunc carerent effectu, ra
tione perſonæ, vt.ſ̄.de teſti.c.teſtimonium. per Ar-
chid.9.diſtin.c.ſi ad ſcripturas. & vide etiam quæ di
cunt Innoc.& Io.And.in.d.c.cum in iure.ſ̄.de off.de
leg.& tetigi.ſ̄.in princ. Aduerte tamen, quia Bar.
in.l.3.ff.ad leg.Iul.repet.not. limitat ea, quæ dixi in
princ.& in fi.videlicet, ꝙ iſtud eſt verum, ſi notarius
fuit damnatus propter falſitatem commiſſam in of
ficio tabellionatus; ſecus ſi aliàs fuiſſet damnatus, ēt
de falſo, dummodo falſitas eſſet commiſſa extra of-
ficium tabellionis, etiam ſi per talem condemnatio
nem fuiſſet effectus infamis, quo caſu vult, ꝙ etiam
inſtrumenta poſtea per eum confecta, valeant. Mo-
uetur per.d.l.ſi aliquid.C. de ſuſc.& arca.lib.10.vbi
tex.ſolum facit mentionem de falſitate commiſſa in
15 officio tabellionatus, Secundo mouetur, quia † offi-
cium tabellionatus non eſt dignitas, ſed munus, vt.l.
fin.in prin.cum ſua glo.C. qui mili. non poſſ.lib.12.
16 Sed † infames non repelluntur à muneribus, vt.l.ne-
17 que infames.C.de decur. lib.10. Nam & † infamis
poteſt eſſe procurator, vt inſtit.de excep.§.fi.& ar-
biter, vt.l.Pedius.ff.de arbit. Item tutor, & curator,
niſi pupilli ſint ſpectabiles, vt.l. ſed & milites.§.ſi
ignoras.ff.de excuſ.tuto.& not.in.l.1.C.de infami.
lib.10.Ad prędicta etiam facit.l.1.§.ſed æquiſsimū.
ff.de poſtul. Vnde concludit Bar.ꝙ inſtrumenta per
talem damnatum, vel infamem confecta valebunt,
vt.l. Caſsius.ff.de ſena.& idem tenet Bal.in magna,
& vltima ſua repet.l.peo.C.de ſum.trini.verſ. quæro
quid de nota. & idem Bart.in.l. Domitius Labeo.ff.
de teſta.& Oldr.vt dicit Bal.in.l.2.§. miles.ff. de in-
fami.vbi hoc idem videtur ſequi Bal.licet glo.ibi vi
deatur ſentire contrarium. Hoc idem voluit Bart.in
conſil.ꝙ incipit, quæro an notarius condemnatus.
Pro qua opinio.facit glo.in.l.3.§. quæri poteſt.ff. de
18 ſuſpe.tuto.vbi glo.videtur velle, quòd licet quis † ſu-
ſpectus ſit propter delictum commiſſum; non tamē
debet remoueri à tutela, quia eſt munus. Et hoc
19 idem eſt in notario, vt.ſ̄.dixi. Nec obſtat quod † te-
ſtimonium infamis non tenet; quia teſtis produci-
20 tur parte inuita; ſed † inſtrumenta conficiuntur am-
babus partibus conſentientibus; & placet mihi di-
cta opinio, maximè quando notarius toleratur in
officio ſuo. Facit quod not.in.c.ſuſcitatus.ſ̄.de re-
ſcript.& in.d.l.Barbarius. Bal.tamen in.d.l.Caſsius.
format quædam argumenta in contrarium, quæ po-
tes videre; & vide etiam Spec.in titu. de inſtrumen.
edi.§. reſtat. verſi. quid ſi tabellio confecit aliquod
inſtrumentum falſum. Aduerte tamen, quia quod
.ſ̄.dixi, quòd notarius condemnatus de falſo non
commiſſo in officio notariatus, vel ex alio delicto
infamante, remanet notarius, & valent inſtrumenta
per eum confecta, eſt verum in notario ſimplici; ſe-
21 cus † in notario Principis; quia talis notariatus eſt
dignitas, non munus, vt.l.1.C.de man.princi.&.l.t.
C.de primi.lib.12. Idem etiam dicit Bart.in.d.l.3.
ff. ad leg. Iul. repet. in alio officio, quòd ſibi iniun-
geretur ex publico, vt puta; quia eſſet notarius ad
bancum, vel ſimil. Item aduerte, quia quod ſupra
dixi, quòd inſtrumentum confectum à notario poſt
quam fuit condemnatus de falſo commiſſo in offi-
cio notariatus, non probat, arbitror limitandum, ſi
modo partes tale inſtrumentum non reciperent; ſe-
cus ſi reciperent, argumen. eorum quæ ſupra dixi,
ſecundum Bal. in.l.ſatis apertè.C. de falſis, nam ſal-
tem valebit vi confeſsionis. Facit quod not.per In-
nocen.in.c. cum venerabilis.ſ̄. de except.&.c. cum
olim, de cenſi. Et ſi tu diceres, partes non poſſunt
22 facere, quòd inſtrumentum ſit publicum; quia † non
poſſunt facere quem notarium, cum ad priuatos nō
pertineat, vt traditur per D.Ant.D.m.& Io.de Imo.
in.c. cum.P.tabellio.ſ̄.de fid. inſtrumen. & Bar. &
Docto.in.l.1.C.de ſum.trinit.&.l. omnes populi.ff.
de iuſti.& iur.&.l.1.ff.de off.proconſul.per Specu. in
titu. de inſtrumen. edi.§. reſtat. verſi. quis poteſt.&
verſi.ſcias quòd tabel. Quia reſpondeo, ꝙ ſaltem va
lebit vi tacitæ confeſsionis, vt dixi argumen. dicto-
rum iurium. Vel vi taciti pacti, aut tacitæ conuen-
tionis, ſecundum ꝙ not.glo. fin. in ſimili in ſenten-
tia nulla, in.l.2.C.commu.vtriuſq; iudi. Itē & tertio,
videntur limitanda ex mente Inno. in.c.cum dile-
ctus, ſ̄.de reſcript. quando notarius plurima confe-
ciſſet inſtrumenta, ita quod plurimorum verſaretur
intereſſe; ſecus ſi vnum, aut duo duntaxat confe-
ciſſet; quo caſu ſentit, quòd talia inſtrumenta non
tenerent; & intellige licet non eſſet condemnatus
de falſo commiſſo in officio notariatus; ſed aliter
ex delicto infamante. Mouetur per tex. in.d.c.
cum dilecta.ſ̄. de reſcript. Hoc dictum primo in
ſe non placet. Primo, quia iura, & rationes, quæ
vendicant ſibi locum in pluribus inſtrumentis, ven-
dicant etiam ſibi locum in vno inſtrumento, videli-
cet; quia retinet officium notariatus. Secundo, quia
dictum Innocen. in ſe eſt falſum, & contra tex.3.q.
7.c. infamis.§.tria, verſi. verum.&.l.2.C.de ſenten.
& interlocut.omn.iudic.vbi cauſa fuit delegata ſer-
uo, qui putabatur liber; & dicitur ibi, quod ſenten-
tia valet, licet poſtea detegatur ſeruus; & tamen ibi
non verſabatur, niſi intereſſe duorum, aut vnius.
Ad idem.l.1.C. de teſtamen. De intellectu ve-

rò.c.

rò.c.cum dilecta.dic,vt ibi per.D.m.& Doct. ¶ Sed
23 quæro,poue,ꝙ†notarius fuit condemnatus de falſò
commiſſo circa officium notariatus, puta; propter
falſum inſtrumentum confectum inter T.& M.quæ-
ritur, vtrum illud inſtrumentum,propter quod fuit
condemnatus de falſo,probet inter partes? Sol.dic,
ſecundum Bal.in.l.2.C. de fi.inſtru.& Bart.Ange. &
Bal.in.l.Lucius.ff.de inſami.luno. & D.Ant.in.c.cau
ſam.ſ.qui fil.ſint legi. quòd ſententia lata contra no
tarium, ralem, qualem præſumprionem facit, ſe-
cundum Barto.in.d.l.Lucius. Facit.l.1.C. de fal.
24 ¶ Sed quæro,pone, ꝙ † notarius nondum eſt con-
demnatus de falſo,ſed pendet iudicium contra eũ,
an poſsit inſtrumenta conficere? & videtur dicen-
dum, ꝙ nou,per.l.reum.C.de procura.&.l.diximus.
ff.de excu. tuto. &.l.fundi.&.l.fundum.ff. de except.
25 quia† pendentia idem operatur, ꝙ ſententia, vt ibi,
&.ff.de libe.cau.l. qui de libertate.Sol.ego arbitrot
contrarium.ſ. ꝙ poſsit, per.l.chirographis.§.fina.ff.
de adminiſt. tuto. &.l.furti.§.fin.&.l.2.§. miles.ff.de
inſami. Item, quia licet non poſsit ad noua officia
aſpirare pendente tali iudicio, vt in iuribus primo
loco allega. tamen videtur poſſe exercere antiqua.
Nec obſtat tex.C. de ſuſpec. tuto.l.eum.& Inſtit.eo.
§.ſi quis.quia ibi intereſt tutoris, ſeu pupilli. Vide
Bar.in.l.quod ſi fortè.§.1.de ſolu. Honeſtius tamen
faceret,ſi abſtiueret;& vide Bar.in.l.Barbarius.præ-
26 dicta.¶ Quæro tertio, † vtrum notarius coudemna-
tus de falſo,poſsit conficere inſtrumentum, de quo
fuit rogatus ante condemnationem? & videtur di-
cendum,ꝙ nou,quia deficit fides. Sol.dic,ꝙ poteſt,
hoc tenet Bart.expreſsè in.l.ad teſtium.§.1.ff.de te-
ſta.quia delictum ipſius nõ debet nocere partibus,
vt.ff.de infamib.l. Lucius. Facit.l.1.C.vt cau. poſt.
pub.Bar.etiam tenet hoc in.d.l.Barbarius. Nec ob-
ſtat quod deficiat fides, quia iſta fides menſurat̃ ex
27 præterito.¶ Quæro,quarto,pone,ꝙ† notarius ſit ſe-
cretè condemuatus de falſo commiſſo in officio uo-
tariatus;puta,per Epiſcopum iu camera ſua, vtrum
valeant inſtrumenta poſtea per eum confecta inter
ignorãtes?& videtur dicendum, quòd uon;cum iſte,
non ſit amplius notarius. Facit quod nota.in.l. Caſ-
ſius.ff.de ſena. Eſt enim degradatus ab homine, &
per conſequeus nou debet valere,vt.d.l.ſi aliquid.C.
de ſuſcept.& arca.lib.10.Facit.l.iudices.de dignira.
lib.12.&.l.2.C. de palati.eo.lib. In contrarium fa-
cit; quia iſte non deſinit omninò eſſe notarius, vt.l.
& ſi pluribus.ff.de autho.tuto. Item,quia ſententia
legis, quæ non eſt declarata ab homine,non priuat
quem exercitio, vt not.in authen.de tabel.§.penul.
ergo idem in occulta ſententia hominis pari tatio-
ne. Solu.dic,vt per Bal.in repeti.d.l. Barbarius. vbi
dicit,talia inſtrumenta tenere; & ita dicit ſe de fa-
cto conſuluiſſe; & idem tenet in.l.2.C. de ſeuten. &
interloc.om.iudi. quoniam talis ſententia in præiu-
28 dicium publicum nou tenet; cum † non fuerit lata
præſentibus officialibus, aut honeſtis perſonis, nec
publicè,vt fieri debet; quia non debet ferri in ſecre-
tò, vt not.in.l.cum ſenten.C.de ſen.& iuterlo.omn.
iudi.& vide Spec.in tit.de inſtru.edi.§. reſtat. verſic.
quid ſi tabellio perdit officium. & Azo in ſumma in
29 authen.de fide inſtru.¶ Quęro quinto,pone,ꝙ † ali-
quis Rex, qui iu ſuo regno vẽdicat ſibi ius imperia-
le,decernat inſtrũmentum, vel atteſtationes valere
in eo quod veriratem continent,non obſtante quòd
in aliqbus falſa cõtineant,an valear tale decretũ? Io.
And.i additio Spec.§. inſtrumentũ.verſi.qd ſi aliqd.
dicit,ꝙ omiſſa diſputatione veritatis ipſorũ,de quo
ſcripſit aliquid in.c.cũ te. de re iudi. ꝙ tale decretũ
non valet;quia etiã factũ ab Imperatore uõ valeret,
non citata parte,cuius ius toleretur, vel lęderetur, vt
d.l.2.C.ſi contra ius vel vti.pub.tamen tale decretum
Regis poteſt iuterpretari ſecũdum ius commune.ſ.
in falſitate circa extrinſeca,quæ nou vitiant. Facit.l.
ſi quando.C.de iuoff.teſta.&.ſ.de elect.c.cum eccle
ſiæ.& de reſcrip.c.cum adeo. ¶ Quæro,ſexto poue,
30 † duo ſunt notarij ſimul adhibiti ad conficiendum
inſtrumentum, & vnus eſt priuatus officio tabellio-
natus, vtrum valet tale inſtrumentum?Sol.dic,ꝙ ſic,
propter illum notarium, qui eſt autbenticus. Hoc
tenet Bal.in repe.l.Imperator.ff.de ſta.homi. per.l.ſi
quis argentarijs.§.1.ver.quid enim.ff.de eden. & qd
ibi not.Bar.per reg.vrile.de reg.iur.lib.6. ¶ Quęro
31 ſeptimo,quid ſi†talis notarius damnatus copiat in-
ſtrumeutum boni notarij, & bonus ſe ſubſcribit, an
valear inſtrumentum? Bal.in.d.repeti.l.Imperator.
tenet,ꝙ ſic.& idem etiam Bar.in.d.l.ſi quis ex argen
tarijs.§.fin.¶ Vltimo circa prædictam materiam q̃-
32 ro, quidam †notarius fuit damnatus pp falſitatem
commiſſam in officio notariatus,& ob eam cauſam
iuit ad partes remotas, vbi nou erat nota condem-
natio,& plura confecit inſtrumenta,an valeant? Sol.
dic,ꝙ non; quoniam mandatum conficiendi inſtru-
menta,quod prius habebat,erat funditus reuocatũ,
& erat omuinò falſus notarius. Hoc tenet Bar.iu
l.2.ff.de manu.vindic. Nec obſt.l. Barbarius. quia
quidam ſunt in ſtatu inualido,qui tamen poſſuut va
lidari,vt in ſeruo qui poteſt effici liber, & poſſeſsio-
uem libertatis acquirere ad validitatẽ geſtorũ per
eum,mediante publica vtilitate; quidam verò ſunt
iu ſtatu,ita ꝙ nec iure, uec in quaſi poſſeſsione eſſe
poſſunt; ſic eſt notarius condemnatus de ſalſo mo-
do prædicto; quoniam talis non poteſt vnquam in
poſſeſsionem tabellionatus reponi,ex eo ꝙ quotiẽs
ſe ingerit tali officio,totiens committit ſalſum,vt.l.
eos.§.qui ſe.ff.de fal. Nec obſt.quod not.iu authen.
de tabellio.§.1.in glo.quæ incipit,hic eſt argũ.quia
ibi loquitur quaudo tabellio perdit officium per
ſententiam legis,non hominis, & ſic remanet bonæ
famæ,ſecus eſt in caſu noſtro, vt iu prædicta.l. ſi ali-
quid.C. de ſuſcep.& arca.& not.in authen. de arbit.
§.fin.in glo. Facit quod not.in.l.vniuerſos.C.de de-
curio. lib.10. & ſic ex prædictis habes expeditam
hanc notabilem, & quotidiauam materiam à Doct.
noſtris iu diuerſis locis non benè expeditam.
¶ Glo.iu princ.format caſum, deinde format con-
trarium,quòd dupliciter fortificat,& ſoluit; & in fi.
colligit argũ. In eadem, ibi, nec ſunt recipienda,
dic ſecundum Hoſti. & Io.And.ſ. tauquam aurhori-
zabilia;poſſunt tñ recipi vt tõnabilia; & ſic poſſunt
concordari contraria glo.noſtræ.In eadem,ibi,Ori-
33 genis. dic, † aliqui dicunt Origenem excuſabilem;
quia hæretici ad offuſcanda dicta ſua quædam hære
tica interſeruerunt dictis ſuis,ſm quod tradit Hoſti.
in.c.à nobis.2.de ſen.excom. Hanc tñ excuſationem
reprobat Hieronymus in epiſtolis,eo maximè,quia

† Euſebius,& Didimus,eius retractauerunt errores.
Idem tamẽ Hierony. fatetur aliquos dicere per eius
peſsimos diſcipulos aliqua admixta, ſed nõ omnia.
Et remittit tandẽ hic Io.And.ad librũ hiſtoriarum.
lib.12.&.7.ſeq. In fi.glo.dic, & de hac materia la-
tius in reg. acceſſorium. de reg.iur.lib.6. ¶ Vltimo
34 Inno.hic,& Io.And.latè tractant,vtrum† ſacramen-
ta recepta ab hæretico ignoranter, conferant eſſen-
tiam ſacramenti,& dicunt,ꝙ ſic;& quòd non ſolum
conferunt eſſentiam,ſed etiam gratiam.Nam & Iu-
das fuit hæreticus.1.q.1.c.eos.& tamen baptizauit,
& tenuit baptiſmus.1.q.1.c.Chriſtus. Ego de hac
materia dicam latius in.c.1.ĩ. de ſchiſmat.

C A P. V.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus inſtituens extraneum, vel conſanguineum hæ-
reticum,ſeu Paganum, etiam poſt mortem excommuni-
catus eſt.*
Et quid ſi ignoranter.nu.9.
2 *Paganis,vel hæreticis etiam conſanguineis,nihil in teſta-
mento relinqui poteſt.*
3 *Epiſcopus extraneum, conſanguineis præferre non debet,
eum inſtituendo.*
4 *Hæretico conſanguineo, an potius ſubueniendum ſit, quã
extraneo fideli.*
5 *Orandum non eſt pro his, qui in mortali peccato deceſſe-
runt.*
6 *Papa hæreticus, non eſt inter Summos Pontifices nomi-
nandus.*
7 *Beneficiatus poteſt in teſtamento de ſuo patrimonio ad li-
bitum diſponere.*
8 *Pagani,& Iudæi æquiparantur.*
10 *Ignorantia probabilis excuſat.*
11 *Anathema non ſolum non eſt ſepeliendus, ſed exhumari
debet ſi ſepultus ſit.*
12 *Teſtamentum ſumit vires poſt mortem teſtantis.*

Si quis epiſcopus.

Legitur duobus modis, ſed ſm veriorem intellectũ.
1 h.d.† Eps inſtituens extraneum,vel ẽt conſanguineũ
hæreticũ, ſeu paganum,ẽt poſt mortem excõicatus
nominatur;hoc eſt,de hæreſi damnatur; & vt faciat
ad titulum, quia ex hoc præſumitur hæreticus.h.d.
2 ¶ Not.primo, ꝙ† paganis,ſeu hæreticis ẽt cõſangui
neis non debet aliquid in teſtamento relinqui. Secũ
3 do not. † ꝙ Epiſcopus non debet extraneũ præferre
4 conſanguineis inſtituendo; & ſic facit ad.q.vtrum†
potius ſit ſubueniendum conſanguineo hæretico, q̃.
extraneo fideli. Vide remiſsiones quas dedi in.c.in
nonnullis.&.c.cum ſit.ſ.de iudæ. Vltimo not.arg.ex
5 fi.tex.ꝙ † pro decedentibus in peccato mortali non
eſt orandum. Facit.13.q.2.c.ꝓ obeuntibus.24.q.2.
c.placuit. Nam iſte tex. debet intelligi ſecundum
Hoſt.& Io.And. ſecundum conſuetudinem quorun-
dã locorum, in quibus nomina Eporum defuncto-
rum ſcribuntur in quodã libro, & in die obitus eo-
rum fit ad Deum pro eis oratio. Vnde iſti nõ debent
6 recitari inter ſacerdotes. Simile dicimus de† Papa
hæretico, qui non debet inter Summos Põtifices no
minari,ſecundũ Hug.19.diſt.c.Anaſtaſius. ¶ Glo.1.
ſentit contrarium de.c.requiſiſti.ſ. de teſta. vbi Epi
ſcopus poteſt inſtituere extraneos,glo.fortè huius ti
more contrarij ponit caſum,dicens,quòd debet in-
telligi de extraneo hęretico;deinde glo.infert, & po
ſtea reddit rationem ad tex. & vltimo loco limitat
prædicta.In eadem,ibi, & ſic repete illam adiectio-
nem,hęreticos.dic,ex hac glo.colligitur quartus in-
tellectus ad tex.noſtrum, vt intelligatur de Epiſco-
po inſtituente extraneos hęreticos; ſecus ſi inſtitue-
ret catholicos,quia ex hoc non deberet damnari,vt
probatur in.c. requiſiſti.ſ.de teſta. & iſte intellectus
communiter * approbatur per Doct.Quidam tamẽ
intelligunt tex.ſimpliciter, & indiſtinctè,vt Eps in-
ſtituens extraneos etiam non hęreticos, debeat dã-
nari,quia eo modo inſtituendo,eſt præſumptio, qđ
non dilexerit eccleſiam; ſed iſte intellectus non pla-
cet;quia potuit inſtituere extraneum amicũ, & in-
digentem.Item eccleſia non erat indigens. Pręterea
7 † beneficiatus poteſt in teſtamẽto diſponere de ſuo
patrimonio ad libitum, dummodò non inſtituat ꝑ-
ſonas prohibitas.12.q.1.c. ſi quid.& ideò pl' placet
primus intellectus. Pro quo facit tex.in.c.ſeq. qui ẽt
loquens de materia eadem, ſolum facit mentionem
de hæreticis,& paganis. Glo.2. colligit ex tex.In fi.
8 dic,ſic etiam† parificantur Pagani Iudæis, vt.c.cum
ſit.ſ.tit.1. ¶ Glo.fi.in princ. allegat concordantia;
deinde format contrarium,& ſol.In fi.dic, ſed non-
ne præſumi debet iſtum potuiſſe pęnitere in vltimo
mortis articulo, & per conſequens non debet dam-
nari.Sol.dic,quòd quanquam hoc poterit eſſe,tamẽ
eccleſia non admittit,niſi appareant aliqua ſigna;&
hoc propter deteſtationem criminis, ſecundum Io.
And.& D.Ant. dic,vt trad.88.diſt.c.neq;.Extra glo.
9 quæro,pone,quòd† Epiſcopus ignorabat iſtum hæ-
reticum,quem inſtituit,vtrum habeat locum tex.no
ſter?Sol.dic,quòd non,nam requiritur ſcientia,quia
10 † probabilis ignorantia eſſet excuſata, vt.c.ad apo-
ſtolicæ.ſ.de cleri.excom.miniſt.&.c.2.eod.tit.lib.6.
ſecundum Io.And.hic.¶ Vltimo quæro,quid inten-
dat tex.dum dicit,etiã poſt mortem. Sol.dic,quòd
11 ne dum † in vita anathema dici, & per conſequens
non ſepeliri;ſed etiam ſi eſſet ſepultus, debet exhu-
mari, ſecundum Io. And. qui allegat.c.ſacris.de ſe-
pul. dummodo poſsint diſcerni eius oſſa, vt in præ-
dicto.c. ſacris. Tu dic, quòd tex. poteſt intelligi,
quòd ſaltem poſt mortem anathema dici debet;
12 quia ante dici non poteſt;cum† teſtamentum ſumat
vires poſt mortem;niſi diceres,quòd per deteſtatio
nem criminis,etiam à die facti teſtamenti,in quo ta
les hæredes inſtituit, poſsit dici anathema, propter
eius nunc apparentem voluntatem, licet poſsit il-
lam mutare;& hoc denotat verbum,inſtituerit.poſi
tum hic in tex.

C A P. V I.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio loquens de Epiſcopis,an,& quando extenditur
ad clericos.*

2 *Epi-*

2 *Epiſcopi, & generaliter omnes clerici prohibentur extraneis, vel conſanguineis non catholicis, aliquid relinquere.*
3 *Epiſcopus catholicum etiam extraneum inſtituere poteſt.*
4 *Verbum, conferant, adaptatur tàm ad actum inter viuos, quàm ad vltimam voluntatem.*
5 *Extraneo hæretico, nedum patri, matri, aut fratri in neceſſitate ſubueniendum eſt.*

In eos. Loquitur de eadem materia, de qua.c.præced.& quòd ibi dictũ
fuit de epiſcopis, extéditur hic
1 ad præsbyteros, & alios clericos. Et ſic not.† ꝙ diſpo
ſitio loquens de epiſcopis regulariter, non vendicat
ſibi locum in alijs clericis, niſi fiat extenſio per legi
2 ſlatorem. ¶ Secundo not. quòd† Epiſcopi, & genera
liter omnes clerici prohibentur aliquid relinquere
extraneis, vel etiam conſanguineis, non catholicis;
& ſic patet, ꝙ hæc prohibitio ſit ſolummodò non ca
3 tholicorum. † catholicum ergo etiam extraneum
inſtituere poteſt, vt.ſ̄.dixi. Et aduerte; quia Doct. videntur intelligere hunc tex. in vltima voluntate. Mihi tamẽ videtur, ꝙ debeat intelligi tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate. Nam tex. noſter loquitur
4 per † verbum, conferant, quod adaptatur etiam ad
actus inter viuos. Eſt ergò concluſio ad eos, qui catholici non ſunt, nec inter viuos, nec in vltima voluntate; & ita intelligit gl. noſtra in princ. & benè. ¶ Gl. 2. format. q. & ſol. In eadem, ibi, ne perirent famæ. dicit, not. bene hãc glo. & idem not. glo. in. c. 1. 30. diſt.
5 quando† igitur magna neceſsitas inſtat, ſubueniendum eſt patri, vel matri, vel fratri, vel etiam extraneo hæretico, vel alteri non catholico. Facit ad id quod dixi in. c. ad hoc. ſ̄. de iudæ.

CAP. VII.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtus fuit verus Deus, & verus homo.*
Et hominis habuit eſſentiam. nu. 4.
2 *Homo verus ex quibus conſtet.*
3 *Homò non dicitur, qui ratione caret.*
5 *Chriſtus compoſitus ex duabus naturis.*
6 *Chriſtiani quos articulos fidei ſcire teneantur; & an explicitè, vel implicitè; & an ignorantia eos excuſet.*
7 *Chriſtum non eſſe verum hominem ante hunc.c. tenentes, an eſſent excommunicati.*
8 *Conſtitutio diſponens idem, ꝙ ius naturale, trahitur etiam ad præterita. & nu. 14.*
9 *Papa, an poſſit facere nouos articulos fidei.*
10 *Articulus fidei quot modis accipitur.*
11 *Symbolum apoſtolorum omnes Chriſtiani explicitè ſcire tenentur.*
12 *Prælati, leges quomodo ſcire debeant.*
13 *Conſtitutio.c. huius tàm ad præterita, quàm ad futura extenditur; & eſt communis opin.*
14 *Verbum, de cætero, extenditur ſolum ad futura.*
15 *Statutum diſponens idem, ꝙ antiqua conſtitutio diſponebat, trahitur ad præterita, etiam ſi loquatur per verba ſonantia nouæ conſtitutionis editionem.*
16 *Apoſtoli authoritas. 2. ad Philip. ibi, In ſimilitudinem hominis factus; et habitu inuentus, vt homo. declaratur.*
17 *Dictiones, ſolum, & tantum ſunt dictiones negatiuæ.*

Cum Chriſtus.

1 †Chriſtus fuit verus Deus, & verus homo, & ſentiẽs
cõtrariũ hȩreticus eſt, & excõicatus. h. d. ¶ Noto pri
2 mo, ꝙ† verus homo conſiſtit ex anima rationali, &
humana carne; ſine quibus non dicitur verus homo, concordat. c. in quadam. ſ̄. de celebr. miſ. & vide tex. in. c. cõmunitas. de pœnit. diſt. 2. per Archid. 13. q. 2.
3 c. 3. & vide gl. 27. q. 1. c. ſi homo. quæ vult, quòd† nõ
dicatur homo, ſi caret ratione. Vnde not. dicit tex. in auth. de mona. in prin. ꝙ ille qui non facit decentia creaturæ rationabili, non homo, ſed potius be-
4 ſtia appellandus eſt. ¶ Secundo not. ꝙ† Chriſtus nõ
ſolum habuit habitum hominis, ſed veram eſſentiã
5 hominis; ergò† compoſitus ex duabus naturis, diui-
na. ſ. & humana, vt. c. 1. & . 2. ſ̄. de ſum. trini. ¶ Glo. quærit, quare tenẽs Chriſtum non verum hominem
6 ſit hæreticus; & ſoluit, & benè. Et ſubdit† quoſdam
articulos fidei, quos tenentur ſcire Chriſtiani, & an explicitè, vel implicitè. In fi. glo. dic, & de hac materia qualiter laici, & clerici debeant credere; & an ſit in eis ignorantia excuſabilis, ſi neſciunt explicitè articulos fidei, vide Inno. & Io. And. in rubr. de ſum.
7 trinita. in fi. Extra glo. quæro, † vtrum tenentes ante
hanc conſtitutionem Chriſtum nõ verum hominẽ, eſſent excommunicati. Sol. dic, ꝙ ſic, ſecundum Io.
8 And. & Hoſti. quoniam † hæc conſtitutio tanquam
diſponens ſuper iure naturali, & diuino, trahitur etiam ad præterita, vt. c. cum tn. de vſur. & quòd traditur in. c. fi. de conſtitu. Alan. tamen, & Vincen. per
9 hanc literam notabant, ꝙ † Papa poteſt facere no-
uos articulos fidei. Ex quo videbatur inferendum, quòd hæc conſtitutio non deberet trahi ad præterita, quòd tamen verum fatebantur ſecundum vnam acceptionem articuli, hoc eſt, ſecundum illam, per quam nunc oporteat credere, quòd prius non opor
10 tebat credi. Eſt enim ſciendum, quòd † articulus fi-
dei ſumitur tripliciter, vno modo ſtrictè, alio modo largè, & alio modò largiſsimè. Strictè, quando neceſſariò credi debet; vnde faciens talem articulum non dicitur aliquid de nouo facere, vt hic; quia talis articulus nunc eſt, ſemper fuit, & erit; & ſunt tales articuli, ſicut ſtrictè ſumuntur in ſymbolo Apoſto-
11 lorum, Credo in vnum Deum &c. quòd† ſymbolum
omnes Chriſtiani explicitè ſcire tenentur, de conſec. diſtin. 4. c. quos. Largius verò ſumitur articulus, quando comprehendit cum prȩmiſsis, diffinitiones factas per Rom. Pontificem, vel per Concilia, qualis eſt ille, Tres perſonas coȩquales, &c. & alia plura, de quibus traditur. 15. diſt. c. 1. 2. & . 3. de conſecra. diſtin. 4. c. penul. & fin. & ſufficit ſcire huiuſmodi articulos implicitè; quia leges ſcrutabiliter, & non tranſitorie ſcire tenentur. 38. diſtinct. c. omnes. & voluit hic glo. & de his latius in rub. de ſumma trini. largiſsimè verò ſumitur articulus, ſecundum quòd reſpicit omnem veram ſententiam circa fidem, & nõdum diffinitam; & in hac acceptione licet dubitare de articulo fidei nondum diffinito, ſicut de iam diffinitis licuit dubitare ante diffinitionem, per tex. 24. diſt. c. dixit Apoſtolus. & de ratione ſecundum

Doct. ponitur exemplum in viſione dinina per no-
uam conſtitutionem Benedicti, quæ incipit, benedi
ctus Deus. Ad quæ vide Spec. in titu. de lega. §. nunc.
verſi. ſed contra. Eſt ergo concluſio communis * Do
Cbis epis 13 cto. † quòd iſte tex. etiam reſpiciat præterita, cum
hic ſumatur articulus fidei ſtrictè, ſecundum primũ
modnm. Sed contra oppo. ego, & videtur, ꝙ non re-
14 ſpiciat præterita; nam tex. noſter loquitur per † ver-
bum, de cætero. ergò videtur ſolum ad futura exten
di, vt not. glo. in verſi. de cætero. in prohęmio. 6. &
glo. in verſi. de cætero. in. c. licet. & c. procurator. de
elect. lib. 6. tex. in. c. ad audientiam. 2. ſ. de reſcript.
Io. And. in. c. contingit. 2. j. de ſenten. excom. Sed po
tes dicere, quòd prædicta iura, & glo. intelligãtur, &
limitantur ſecundum. c. noſtrum, videlicet; niſi fie-
ret conſtitutio ſuper eo, qnod eſt iuris diuini, & na-
turalis; quoniam in caſu prædicto, licet in conſtitu-
tione ponatur verſi. de cætero. tamen ad præterita
refertur. Vide quæ ſcripſi in clem. 1. in glo. in verſi.
15 de cætero. de elect. Facit, quia † ſtatutnm diſponens
ſuper materia, de qua per antiqnam cõſtitutionem
idem erat diſpoſitum, extẽditur ad præterita, etiam
ſi loquatur per verba ſonãtia editionem nouæ con-
ſtitutionis, vt not. glo. in verſi. cenſemus. in clem. vni-
ca. de conceſſ. præb. & glo. penul. in clem. fina. de reb.
eccle. non alien. Pau. in. c. 2. de vit. & honeſt. cler. glo.
in decret. 1. de cleric. non reſideu. ¶ Vltimo quæro,
quid mouebat iſtos, dicentes Chriſtum non verum
hominem. Sol. qnidam dicunt, ꝙ per id, ꝙ dicit Apo
ſtolus ad Philip. c. 2. In ſimilitudinem hominis fa-
ctus, & habitu inuentus vt homo. vnde dicebant, ꝙ
Chriſtus aſſumpſit humanam formam, vt habitus, &
potius continebatur ſub prædicamento habitus,
quàm eſſentiæ. Sed iſti malè dicebant, vt hic. Nec
16 obſtat † authoritas Apoſtoli; quia & humana eſſen-
tia, & forma habet habitum horum, nec habitus ho
minis denegat eſſentiam, immò potius concedit; ni
ſi vbi habitus adiungatur cum dictione includente
17 negationem; videlicet habet † ſolum, vel tantum ha-
bitum horum; quia tunc benè negatur eſſentia; quia
tales dictiones ſapiunt negatiuam, vt. c. cum eccle-
ſia. ſ. de cau. poſſeſſ. & proprieta.

CAP. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Receptatores, & fautores hæreticorum, pari pœna pu-*
niuntur.
2 *Orationes, oblationes, & indulgentiæ morientibus in hæ-*
reſi, & excommunicatione non proſunt.
3 *Priuilegium perditur ratione delicti.*
4 *Negotium cum hæretico, & excommunicato nullus habe*
re debet.
5 *Priuilegia omnia, etiam ſpiritualia, generali priuilegiorũ*
mentione tolluntur.
6 *Receptantes hæreticos ad ſepulturam, qua pœna puniun-*
tur.

Sicut ait. Hæretici, receptatores, & fautores eorum ſunt excommunicati, & decedentes in hoc peccato, in cimiterio eccleſię ſepeliri
non debent, nec pro eis orari debet. ¶ Not. primo,
1 quòd † receptatores, & fautores hæreticorum pari
2 pęna puniuntur. ¶ Secundo not. quòd † morientibus
in excommunicatione, ſeu hæreſi, non proſunt ora-
tiones, vel oblationes, aut indulgẽtiæ, imò nullo mo
do † pro decedentibus in peccato mortali orandum
eſt, vt dixi in. c. ſi quis. ſ. eo. nec ſunt in cimiterio ſe-
3 peliendi. ¶ Tertio not. quòd † per delictum priuile-
4 gium perditur, vt hic in glo. 3. ¶ Quarto not. quòd †
cum hæretico non debet quis negotium habere, nec
cum excommunicato. 11. q. 3. c. ſicut. & ſeq. ¶ Vlti-
5 mo not. ſecundum Hoſti. † per generalem mentionẽ
priuilegiorum, tolli omnia priuilegia cuiuſcunque
ſint tenoris, etiam ſi ſpiritualia ſint. Aduerte tamen,
quia in hoc debet attendi tenor priuilegiorum, de
qua materia dic, vt traditur in. c. cum inſtantia. ſ. de
cenſi. & latius per Io. And. in. c. 1. de exceſſ. præla.
lib. 6. ¶ Glo. 3. colligit illud, quod dixi in tertio no-
tab. ¶ Extra glo. quæro, quia litera noſtra facit men
tionẽ de partibus Toloſanis; quid de hæreticis alio-
rum locorum? Sol. dic, ſecundnm Hoſti. & Io. And.
quòd iſte tex. eſt canon latæ ſententiæ. Sed quæro,
qnid vult tex. dum dicit, quibuſcũque. Sol. dic, qnòd
Io. And. ponit exemplum in templarijs, & hoſpitala
6 rijs. ¶ Vltimo quęro, qua † pœna puniantur receptã-
tes tales ad ſepulturam contra hãc prohibitionem.
Sol. dic, quòd excommunicationis pœna, de qua in
. c. 2. eo. tit. lib. 6.

CAP. IX.

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus qui.*
2 *Index eccleſiaſticus contra quemlibet cognoſcit de hære-*
ſi; & ſi eſt clarum, etiam inferior, aliàs ſecus.
3 *Capitulum ſede vacante ſuccedit in iuriſdictionibus. &*
nu. 20. & 41.
4 *Hæretici omnes ſunt excommunicati.*
5 *Conuictus de hæreſi, degradatus, traditur curiæ ſæcu-*
lari.
6 *Degradationis forma, quæ ſit, & qui interuenire debeãt.*
remiſſiuè.
7 *Pœnitentia quo ad pœnam in delictis, non admittitur, ſe-*
cus in hæreſi.
8 *Hæretico ad fidem redeunti, vt remittatur pœna mortis,*
quę requirantur.
9 *Hæreſis crimen eſt merè eccleſiaſticum.*
10 *Purgatio indicitur ex ſola ſuſpitione hæreſis, in qua defi-*
ciens, punitur vt conuictus.
11 *Relapſus in hæreſim, an, & quando audiendus non eſt. &*
nu. 29.
12 *Principes ſæculares propter hæreſim, per iudicem eccle-*
ſiaſticum dignitatibus, & honoribus priuantur.
13 *Ciuitas, & vniuerſitas poſſunt delinquere, & pu-*
niri.
14 *Exempti, ſi in aliquo caſu ſubijciantur iuriſdictioni ordi-*
narij, tunc ordinarius non vtitur poteſtate ordinaria,
ſed delegata. & nu. 31. & 32.
15 *Lex quandoq; in crimine hæreſeos delegatam dat iuriſdi-*
ctionem. & num. 32. & 33. Quòd tamen intellige, vt
nu. 38.

16 *Res*

16 *Res de facili ad ſuam naturam reuertitur.& nu.36.*
17 *Conſuetudo Romanæ eccleſiæ, quando ſeruanda.*
18 *Canonici, an veniant clericorum appellatione, & quid in materia odioſa.nu. 19.*
21 *Clericus depoſitus, an clericali priuilegio gaudeat.*
22 *Iudex laicus, quando poſſit in clericum ſuam iuriſdictionem exercere.*
23 *Clericus actualiter depoſitus, an conficiat corpus Chriſti.*
24 *Priuilegium.c.ſi quis ſuadente.17.q.4.non conceditur ratione ſolius characteris.*
25 *Hæreſim abiurare, quando quis compelli cauſatiuè poſſit.*
26 *Animo libero, & obſtinato imperari non poteſt.*
27 *Audientia in: 13. caſibus denegatur.*
Et quid importent hæc verba, audiĕtia denegatur.nu.28. & an tribuant dilatoriam; & an parte non opponente, iudex poſſit repellere.ibidem.
30 *Eccleſiam gremium redeunti non claudere, quomodo intelligatur, in relapſo in hæreſi.*
31 *Exemptus ratione delicti, an amittat priuilegium exemptionis, vt poſſit per proprium diœceſanum puniri. remiſſiuè.*
32 *Iuriſdictio conceſſa epiſcopis contra exemptos, an ordinaria, vel delegata. & nu.14.*
33 *Iuriſdictio delegata expirat morte.*
Quod tamen intellige, vt nu.38.
34 *Iuriſdictio generalis, & vniuerſalis præſumitur ordinaria.*
35 *Effectus, non verba ſunt conſideranda.*
37 *Iuriſdictio, quæ conceditur a lege, in dubio cenſetur ordinaria.*
39 *Verba, vbi ſunt clara, ceſſat coniectura.*
40 *Coniecturis locus eſt in incertis, non in certis.*
42 *Epiſcopus licet habeat iuriſdictionem delegatam, per quā poteſt viſitare moniales exemptas; tamen capitulo, ſede vacante non competit.*
43 *Capitulum ſede vacante poteſt procedere contra hæreticos tam inquiſitore, vel conſentire, vt ſolus procedat.*
44 *Capitulum quando ſuccedit epiſcopo, dicitur eius vicem ſupplere.*
45 *Electus, & confirmatus, nondum tamen conſecratus, an poſſit contra exemptos iuriſdictionem exercere.*
46 *Priuilegium reſpectu concedentis, eſt latè interpretandū; & ſecundum ius commune.*
Et idem reſpectu eius cui conceditur.nu.47.
48 *Interpretatio ſtrictè fieri debet, quando de tertij præiudicio agitur.*
49 *Pænæ reſtringendæ, non ampliandæ ſunt.*
50 *Commiſſio non ſemper ſtrictè interpretanda, & quando.*
51 *Statutum, q̄ filius maſculus excludat fœminam ab hæreditate paterna ab inteſtato, ex parte filij, eſt fauorabile, & ideò extendendum; quò ad fœminam verò odioſum, & ideò reſtringendum.*
53 *Prælatus, licet renuntiando, vel alienando non poſſit ſolus ſine capitulo eccleſiæ præiudicare, niſi in his, quæ ſūt parui præiudicij; tamen fallit, ſi taliter faciendo rediretur ad ius commune.*
54 *Statutum contra ius commune latiſſimè interpretandum, & ſub nu.52.*
55 *Epiſcopi appellatione in iuriſdictionalibus, venit electus, & confirmatus, licet nondum conſecratus. contra nu. 59.*
56 *Territorii appellatione, quandoq; continetur diœceſis.*
57 *Abbati, ſi commiſſa eſt adminiſtratio eccleſiæ cathedralis ex delegatione, eoſdem ordines, quos Abbas poteſt, conferre poterit.*
58 *Filius non debet portare iniquitatem patris.*
60 *Papa electos, & confirmatos, nondum tamen conſecratos, non epiſcopos, ſed electos vocat.*
61 *Papa eſt ordinarius omnium.*
62 *Extenſio, vbi ex identitate rationis etiam in exorbitantibus fit, non dicitur propriè extenſio, ſed comprehenſio.*
63 *Verbum vnum, vt conueniat rebus, & perſonis, quibus adiungitur, poteſt intelligi directè, & obliquè.*
Et propriè, & impropriè propter ſubiectam materiam accipitur. nu.64.
65 *A delegato Papæ, ad ipſum Papam appellatur.*
66 *Dubium, & difficultas ſi occurrat, in eo q̄ fit authoritate Papæ, recurri debet ad Papam.*
67 *Appellatio ad maiorem, non ad minorem fieri debet.*
68 *Mandata odioſa, non debent ſuas ſpecies excedere.*

Ad abolendam.

Hæreticus malè ſentiens, vel malè docens de ſacramentis eccleſiæ, excōicatus eſt; & ſi conuictus ſe nō correxerit, & errorē ſuū abiurauerit; ſi clericus eſt, degradetur, & tradatur curiæ ſeculari, per quā etiā laici puniuntur; & eadem eſt pœna ſuſpectis de hæreſi, ſi ſe non correxerint, & relapſis omninò audientia denegatur; ſeculares Principes, qui iurare nolunt de eccleſia contra hæreticos defendenda, excommunicantur, & Epiſcoporum terræ interdicuntur. Ciuitates verò idem facere reſiſtētes commercio aliorum, & epiſcopali dignitate priuantur, & exempti in huiuſmodi caſibus proprijs ſubſunt epiſcopis; hoc dicit. Et nouem ſunt partes principales, quæ de
1 ſe patent. ¶ Not. primo, quòd † non ſolum qui malè ſentit de articulis fidei, qui ponuntur in ſymbolo. & .c. firmiter. ſ. de ſum. trinita. eſt hæreticus. Sed etiam qui malè ſentit de ſacramentis eccleſiæ, vt de corpore Chriſti. De erroribus circa hoc, traditur de conſecra. diſt. 2. per totum. de baptiſmate traditur, de conſecra. diſtin. 4. per totum. de confeſſione traditur. j. de pœniten. & remiſſ. & de matrimonio, in.c. debitum. ſ. de biga. & de alijs tribus ſacramentis, videlicet; ordine, confirmatione, & extrema vnctione, traditur per Io. And. ſ. in rubr. de ſacra. non
2 iteran. Hoſti. in ſum. eo. titu. ¶ Secundo not. q̄ † de crimine hæreſis iudex eccleſiaſticus non ſolum cognoſcit contra clericos ſibi ſubditos; ſed etiam contra exemptos, & laicos; & ſi delictum eſt clarum, cognoſcit etiam inferior; ſi verò dubium ſolus Papa, vt.c. maiores. de baptiſ. 24. q. 1. c. quotiens. ¶ Tertio
3 not. q̄ † in iuriſdictionibus ſuccedit capitulum ſede vacante, de quo in iuribus allegatis hic in glo. 2.
4 ¶ Quarto not. q̄ † omnes hæretici ſunt excommunicati, vt.c. præced. & .c. excommunicamus. j. eod.
5 ¶ Quinto not. quòd † licet quis ſit conuictus de crimine, non tamen eſt ſtatim tradendus curiæ ſecula-

6 ri;ſed prius degradatur. Et † de forma degradatio-
nis, & qui debeant interuenire, vide.c.nouimus.j.
de verb. ſignific.&.c.1.&.c.degradatio.de pęn.lib.6.
7 ¶ Sexto not.ꝙ† licet in delictis quo ad pœnam non
admittatur pœnitentia, vt.l.qui ea mente.ff.de furt.
8 tamen ſecus eſt in hæreſi. ¶ Septimo not.ꝙ† ad hoc
vt hæretico ad catholicam fidem redeunti indulgea
tur quò ad pęnam mortis, duo requiruntur; ſcilicet,
ꝙ ſpontè, & ꝙ incontinenti abiuret errorem ſuum; ſi
alterum ergo deficit, non indulgetur. Et vltra hæc
duo, additur tertium; ſcilicet, ꝙ publicè abiuret er-
rorem ſuum, ſecundum arbitrium proprij epiſcopi.
Item quartũ; videlicet, quòd de peccato faciat con-
gruam ſatisfactionem per pęnitentiam, & aliam pę
nam pecuniariam ſibi indicendam. vt.c.vt commiſ-
ſi.eo.tit.lib.6. & per Io. de Ligna.in clemen. ad no-
9 ſtram.eo.tit. ¶ Octauo not.ex verſi.laicus.ꝙ† crimẽ
hæreſis eſt merè eccleſiaſticum; adeò ꝙ iudex laicus
etiam contra laicum cognoſcere non poteſt, vt.c.vt
inquiſitionis.§. prohibemus.eo.tit.lib.6. laicus enim
ſolam executionẽ habet contra hæreticos facta de-
gradatione, & traditione, & relicta executione iu-
dici ſeculari, vt.d.c.vt officium.&.c. cum ſecũdum.
10 eo.tit. ¶ Nono not.ex verſi.quia verò.ꝙ† ex ſola ſu-
ſpitione hæreſis indicitur purgatio, in qua deficiẽs,
punitur, vt conuictus; & indicitur hæc purgatio ad
arbitrium ſuperioris. Et ſic præparatur bonus mo-
dus conuincendi ſuſpectos de hæreſi, vt indicatur
purgatio. ¶ Decimo not.ex ver.illos quoque. quòd
11 † relapſus in hæreſim non debet audiri, licet iterum
velit abiurare. Et procedit hoc ſecundum Doct. etiã
ſi tempore primæ abiurationis, crimen hæreſis non
fuerit plenè probatum, vide quod traditur in.c.ac-
cuſatus.eo.tit.lib.6. ¶ Vndecimo not.ex ver. ſtatui-
12 mus inſuper.ꝙ† ratione delicti eccleſiaſtici, princi-
pes etiam ſeculares, & laici poſſunt priuari p eccle-
ſiaſticum iudicem dignitatibus, & honoribus ſecu-
laribus, etiã ab Imperatore habitis, & inhabilitari
circa acquirendos. ¶ Duodecimo not.ex verſi. ciui-
13 tas.ꝙ† ciuitas, & vniuerſitas poſſunt delinquere, &
puniri, dic, vt dixi latè in.c. dilectus.s̄.de ſymo.
¶ Vltimo not.ex fine, argumentum pro, & contra,
14 ꝙ vbi non obſtante priuilegio exemptionis, † exẽ-
pti ſubijciuntur in aliquo caſu iuriſdictioni ordi-
narij, quòd talis ordinarius in hoc non videtur vti
ordinaria poteſtate, ſed delegata, hoc videtur pro-
15 bari hic. Et habes ex hoc caſum, in † quo lex dat
iuriſdictionem delegatam. In contrarium facit
tex. in quantum dicit, in hac parte, & hoc expri-
mit, quòd vtantur iuriſdictione delegata, quaſi ſen-
tiat, quòd ſecus eſſet ſi hoc non eſſet expreſſum. Et
16 non eſt mirum, quia † res de facili reuertitur ad na-
turam ſuam.35.diſt.c. ab exordio.&.l. ſi vnus.§.pa-
ctus ne peteret.ff. de pact.& de hoc.j. in fi. ¶ Glo.1.
17 declarat tex. In fi.dic, quòd † in his, quæ pertinent
ad fidem, debemus tenere quòd tenet Ro.eccleſia;
In his autem, quæ non pertinent ad fidem, debemus
ſeruare illud quod mandat Roma.eccleſia. Sed ceſ-
ſante mandato, ſi Ro.eccleſia aliquid conſuetudine
ſeruat, non tenemur illud ſeruare, vt not.glo. in ver.
docuit. in.c.vni. de ſum. trinita. lib.6.12.diſt.c. no-
uit.de conſecra.diſtin.4.in.c.doctrina. ¶ Glo.2.col-
ligit argumentum, & remittit. In eadem, ibi, penes
capitulum. dic, vult ergò glo. coniuncto tex. quòd
18 † appellatione clericorum veniant canonici. Quod
19 † an procedat in diſpoſitione odioſa, vide D.m.in
rub.de vit.& honeſt.cleri. & traditur in.c.1.eo.tit. In
20 fi.glo.dic, de † hac materia, ad quem deuoluatur iu-
riſdictio mortuo prælato, vel eo impedito, tractat
hic Inno.D.m. & Doct. & tractatur in.c. cum olim.
de maio.& obed.&.c.illa.&.c.fi.s̄.ne ſed.vacan.&.c.
vnico.s̄.ne ſed.vacan.lib.6. ¶ Glo.in verſ.prærroga-
tiua.arguit pro opin. Ala. & tenet contra opin. Vgu.
quam declarat. In fi.glo.dic, diſtingue clarius ſecun-
dum Doct.ꝙ aut clericus deponitur verbaliter, aut
21 actualiter. Primo caſu, † depoſitus priuilegio gau-
det clericali, & quò ad forum, & quò ad.c.ſi qs ſua-
dente.17.q.4.vt.c.dictum.81.diſtinct.traditur in.c.
cum non ab homine.s̄.de iudi. Vbi hoc limitatur,
niſi daretur incorrigibilitas, vt hic dicit glo. Nam
22 tunc † iudex laicus poſſet contra talem exercere iu-
riſdictionem, ſecũdum verum intellectum.d.c.cum
non ab homine. Secundo caſu, dic, ꝙ incontinenti
perdit priuilegium, probatur in.c. degradatio. de
23 pęn.lib.6. Sed an † talis conficiat corpus Chriſti. Io.
And.ibi in nouel.tenet, ꝙ ſic, & Archid. de conſecr.
diſtin.2.c.quid ſit.& communiter* Doct. quia talis
retinet characterem. Et ſic ex prædictis videtur in-
24 ferendum, ꝙ† priuilegium cano. ſi quis ſuadente.nõ
conceditur ratione ſolius characteris; quia ſi pro-
pter hoc concederetur, retineretur etiam poſt de-
gradationem. ¶ Glo.in verſi.relinquatur.ſentit con-
trarium, ꝙ quis non ſit tradendus curiæ ſeculari; &
ſoluit.ꝙ illud eſt regulare. Quod fallit in quibuſdã;
& in fi.format duas quæſtio.& ſoluit remittendo. In
fi.dic, de hoc articulo, vt dicam in.c.nouimus.j. de
verb. ſigni. & traditur larius per D.m.in.c.cum non
ab homine.s̄.de iudi. ¶ Glo.in ver.ſponte recurrere.
dat contrarium, & ſoluit. In eadem, ibi, poſtquam
25 eſt condemnatus. dic, quòd † quis poteſt cauſatiuè
compelli abiurare hæreſim ante condemnationem
per commutationem pœnę corporalis, & ſpoliatio-
nis bonorum, & ſimil.ſed poſt condemnationem nõ
poteſt amplius compelli, nec corrigi, vel reprehen-
26 di; quia † animo libero, & obſtinato imperari non
poteſt.47.diſtin.§.neceſſe. ¶ Glo.in verſ.laicus.ibi,
per eccleſiam condemnandi. dic, vt dixi.s̄. in.2.&
8.notab. In fi.dic, licet.D.m. hic tractet qua pœna
ſint puniendi hæretici, tamen ego dicam in.c. ex-
communicamus.j.eo. ¶ Glo.in verſ.audientia.op-
ponit; & ſoluit. In eadem, ibi, in nomine domini.
27 dic, habes ergo hic caſum, in quo † denegatur audiẽ
tia. Sunt etiam alij caſus, ex quibus quoſdam ponit
hic Iò.And. Secundus ergo caſus eſt in intruſo, vt.c.
in nomine domini.23.diſt.&.3.q.1.§.patet. Tertius
in ſchiſmatico.23.q.5.c. non vos. Quartus, in eo, qui
recipit eccleſiam de manu laici.16.q.7.ſi quis. Quin
tus, cum prælatus inferior excommunicat Summũ
Pontificem.21.diſt.c. in tantum. Alios poſuit Gui.
Na. in.c. dilectus.s̄. de temp. ordi. & recitat hic Io.
And. Sextus ergo eſt, cum quis eſt ſibi contrarius, vt
.d.c.dilectus.&.c.literas.s̄. de præſumpt. Septimus,
cum quis appellat contra canonum prohibitionem.
s̄.de iure patro.c.fi. de appell.c.paſtoralis. in princ.
2.q.6.c.nõ ſolent. Octauus, cum quis diſcedit à ſuo
propoſito.27.q.1.c.ſi cuſtos.&.c.ſi homo. Nonus,
cum

cum quis allegat turpitudinem ſuam, vt.j.de dona.
c.inter dilectos.ff. rer.amot.l. Marcellus.de quo ibi.
Decimus, cum quis eſt contumax, & petit ſibi iuſti
tiam miniſtrari, vt.l. ſed & ſi.§. ſi dum decreto.ff.ex
quib.cau.maio. Vndecimus, in illo penes quem lu-
dus exercetur prohibitus, qui non auditur aduerſus
rapinam, furtum, damnum, & iniuriam ſibi illatam,
vt.l.1.ff.de aleato. Duodecimus, in excommunicato
agente, vt.d.c. nõ vos.&.j.eo.c. excommunicamus.
Tertiuſdecimus, in eo, qui eſt in manifeſta calu-
28 mnia, vt.l.poſtquam.in fi.ff.de peti.hæred. Et † quid
importent hæc verba, audiẽtia denegetur, & an tri-
buant dilatoriam, & ſi pars non opponit, ꝙ non de-
beat audiri pars aduerſa, an Iudex poſsit repellere?
vide quod dixi in.c.nulli.ſ. de accu. vide Inno. in.c.
quia fruſtra.j.de vſur. In eadem glo.in fi.dic, de hoc
articulo, vt habetur in.c.ſuper eo.eo.tit.lib.6. Nam
29 † relapſus in hereſim auditur dũtaxat, quò ad ſacra-
menta proficua ad ſalutem animæ. Vnde quòd di-
30 citur, ꝙ † eccleſia non claudit gremium redeunti, in-
telligitur prædicto modo. Secus quò ad pœnas cor-
porales. ¶ Glo.fi.in princ. declarat. deinde colligit
argumentum, & probat. In eadem, ibi, quòd non eſt
31 verum.dic, de hoc articulo, vtrum † exemptus ratio-
ne delicti amittat priuilegium exemptionis, vt poſ
ſit per proprium diœceſanum puniri, vt traditur in
.c.tuarum.in glo. de priuile. per Io.Mon. & Io.And.
poſt eum.in.c. epiſcoporum. de priuileg. lib.6. per
Pau.in clem.dudum. de ſepul. & clem.1.de ſent.ex-
com. Hoſti.in ſumma in tit. de priuileg.§.qualiter.
verſi.ſed quid ſi exemptus.dixi latè poſt Guil. & Io.
de Imo.in clem.1.de off.ord.& latius dicam in.d.c.
tuarum.j.de priuileg. In fi.glo.dic, circa materiam
principij glo.noſtræ, & tex.noſtri hic in fi.Doct. tan-
gunt tres quæſtiones notab. Prima eſt, an hæc iuriſ-
dictio conceſſa Epiſcopis contra exemptos ſit ordi
naria, vel delegata. Secunda, an capitulum ſede va-
cante ſuccedat in hac iuriſdictione. Ego addo ter-
tiam, an electus, & confirmatus, nondum tamen cõ
ſecratus, poſsit hanc iuriſdictionem exercere. Quar
ta, ſecundum Doct. an in caſibus, in quibus proce-
ditur hac authoritate, appellandum ſit ad ſummum
Pontificem, an verò poſsit appellari ad proximum
32 ſuperiorem. Quò ad † primam quæſt.Io.& Bernar.
in.c.irrefragabili.§. cæterum.ſ. de off.ordi. tenent
33 hanc eſſe ordinariam. Mouentur; † quia ſi eſſet dele-
gata expiraret morte, vt.c.gratum. &.c. licet. &.c.
quoniam.ſ.de off.deleg. ſed hæc iuriſdictio non ex-
pirat morte, igitur &c. Et hoc videtur ſequi Hoſti.
34 qui dicit, quòd cum † hæc iuriſdictio ſit generalis, &
vniuerſalis, cenſenda eſt ordinaria, argu.l. cum præ-
tor.ff.de iudi. Nec obſt. quòd tex. noſter fuerit vſus
his verbis, videlicet; tanquam à ſede Apoſt.delega-
tis; quia hoc fecit Papa ad placãdos exemptos. Nec
35 † eſt ſienda vis in verbis, ſed in effectu, vt.c.commiſ
ſa.de electio.lib.6.&.l.2.in fi.C.commu.de lega. Et
pro hac opin.facit; quia clarum eſt, quòd diœceſani
de iure communi etiam in tales iuriſdictionem ha-
bebant, vt.c.1.de offi.ordi.16.q.1.c.nullus. Si ergo
ex priuilegio exemptionis, talis iuriſdictio fuit eis
ſublata quò ad exemptos.16.q.1.c. frater. & poſtea
eſt eis reſtituta, intelligitur ordinaria, ſicut prima.
Facit.c.quamuis.de reſcript.in.6. Item facit, quia

36 res † de facili reuertitur ad naturam ſuam, vt ſtatim
dicam in.3.quæſt. Et facit quod not.in.c.cum acceſ-
ſiſſent.ſ.de conſtitu. & quod not.de beneficio reno-
uato, in clemen.literas.de reſcript. Item facit, quia
iuriſdictio iſtius Epiſcopi iuuatur primordio ordi-
nariæ iuriſdictionis. Facit.l.cum filius.§.hæres.ff.de
37 lega.2. Item facit, quia cum † hæc iuriſdictio de-
tur per viam legis; ergò in dubio cenſetur ordina-
ria, vt.c. cum ab eccleſiarum.ſ. de offic. ordi. not.in
.c.ſuſpitionis.ſ. de off.delega. Vincen. verò præcisè
tenet contrarium; ſcilicet, quòd ſit delegata, licet
Innocen.alternatiuè, & dubitatiuè loquatur; & di-
cit, quòd ſpeciale eſt in hac iuriſdictione, quòd non
expiret morte. Et hæc opinio videtur magis place-
re Io.And.hic. Mouetur; qa magis amicatur literæ,
dum dicit, tãquam à ſede Apoſtolica delegatis, &c.
Subdit tamen, quòd non eſt verum, quòd ſit ſpecia-
le, quòd non expiret morte; quia imò procedit de
iure communi; quia iſti non ſunt delegati Papæ, ſed
ſedis Apoſtolicæ, quæ non moritur, vt.c.ſi gratioſè.
38 de reſcript.lib.6. Facit etiam, quia talis † delegatio
non fuit facta perſonæ, ſed dignitati epiſcopali; er-
gò non expirat morte Epiſcopi, vt.d.c.quoniam.
Nec obſtat ſecundum.D.m. quòd in effectu habeat
ordinariam, & lex nõ debet eſſe impoſita verbis &c.
quia etiam, quò ad hoc, eſt differentia, vt dicam in
4.quæſtio. Non obſtat aliud, quòd hæc iuriſdictio
debeat reuerti ad naturam ſuam, quia ſecundum D.
Ant. & voluit Io. And. illud eſt verum, quando fie-
ret reditus per viam reſtiturionis, per quam reinte-
gratur in iure antiquo. vt.l.quod ſi minor.§. reſtitu-
tio.ff.de mino. Non obſtat tertium argumentum,
ſecundum D.Ant. quia illud procedit, quando iu-
riſdictio ſimpliciter daretur à lege; ſed hic exprimi-
tur, quòd ſit delegata. Et hanc opinionem ſequitur
39 hic D.Anto.&.D.m. Pro qua facit; quia † vbi ver-
ba ſunt clara, non eſt neceſſaria coniectura, vt.l.ille
aut ille.§. cum verbis.ff. de legat.3.&.l. ſi alij.ff. de
40 vſufruc. lega. quia † in incertis, non certis locus eſt
coniecturis, vt.l.cõtinuus.§.cum ita.ff.de verb.obl.
Vnde arbitror, ꝙ ſecus eſſet, ſi Papa ſimpliciter ali-
cui Epiſcopo, vel Epiſcopis commiſiſſet iuriſdictio-
nem in exemptos exercendam in certis caſibus; dũ-
tamen loquutus fuiſſet per nomina dignitatis. Vtra
que tamen opin.eſſet ſatis ſuſtẽtabilis, & pro vtraq;
poſſent alia plura allegari, quę collige ex his, quę di-
cam in.3.q. Quò ad ſecundã quęſt.Io. Mona.in.c.1.
de maio. & obed. lib.6.& ibi etiam refert Io.And.
41 dicit, quòd in caſu.c.noſtri, & in † quolibet alio, in
quo Epiſcopus habet generalem iuriſdictionem,
etiam delegatam, capitulum ſuccedit in illa, per.c.
1.in fi.de præben.lib.6. Sed dicit Io.And.quòd pa-
rum facit; quia aliud eſt dare delegatam ſuper exẽ-
ptos, vt hic, & aliud iubere Epiſcopum aliquid non
facere, etiam ad petitionem exemptorum, vt ibi;
tunc enim nihil delegatur, ſed officium eius inſtrui-
tur, ſeu excitatur. Facit.ſ.de offi.ordi.c.licet. Vnde
dicit Io.And. quòd videtur tenendum contrarium,
quòd talis iuriſdictio non ad capitulum, ſed ad ſuc-
ceſſorem tranſeat, vt.d.c.quoniam.ſ.de offi.delega.
Subdit tamen, quòd iuriſdictio, quam habet con-
tra alios ſubditos hæreticos tranſit; quia illam
habet vt ordinarius, vt hic in principio. Et in hoc
reſident

reſident D.Ant.&.D.m. Tu dic, ꝙ hanc opinionem
videtur tenere Lap.in.d.c.1.s̄.de maio.& obed. Vn-
42 de dicit, ꝙ † licet Epiſcopus habeat iuriſdictionem
delegatam à iure, per quam poteſt viſitare monaſte
ria monialium exemptarum, vt clem. attendentes.
de ſta.mona, tamen capitulum vacante ſede non po
terit viſitare. Pau. in clem. 1. de hæreti.nititur con-
cordare opin. vnde vult, ꝙ opinio Ioan.Moder.ha-
beat locum in iuriſdictione delegata generaliter à
iure; ſecus in ſpecialiter delegata Epiſcopo, licet
ſub nomine dignitatis. quo caſu debet procedere
opinio.Io.And. ſecundum enm, & hanc opinionem
tenet hic Io.Cald.quam probat per tex.noſtrum, iū
43 cta clem. 1.eo.titu.vbi patet, quòd † capitulum ſede
vacante poteſt procedere cum inquiſitore contra
hæreticos, vel conſentire, vt ſolus inquiſitor proce-
dat, & loquitur indiſtinctè; ergo debet intelligi, ꝙ
poterit procedere etiam contra hæreticos exem-
ptos, vt poterat Epiſcopus. Aliàs ſequeretur, ꝙ in-
quiſitor hæreticæ prauitatis non poſſet procedere
ſede vacante contra hæreticos exemptos; quia per
ſe non poſſet, nec capitulum conſentire, quòd eſſet
valde præiudiciale fidei catholicæ. D.Domin.de ſan
cto Gemin.in.d.c.1.dicit, quòd volens tenere opin.
Io.And. poſſet allegare, ꝙ capitulum ſede vacante
non ſupplet vicem Epiſcopi, niſi in caſibus à iure p-
miſsis, vt.c.2.s̄.ne ſed.vacan. Cum ergò, nec in caſu
noſtro; nec in caſu viſitationis, de qua.s̄.reperiatur
expreſſum, ꝙ capitulum ſuccedat, ergò &c. Præte-
44 rea, † quando capitulum ſuccedit, dicitur ſupplere
vicem Epiſcopi; ſed in caſu noſtro ſi ſuccederet, nõ
ſuppleret vicem Epiſcopi, ſed Papæ; nam vt dicit hic
glo. Epiſcopus hoc caſu cognoſcit vt Papa, & ita p-
nuntiat; ergo non poteſt capitulum ſuccedere. Nec
obſtat ratio Io. Cald. quia poſſet inquiſitor interim
capere, & areſtare, & carcerare tales hæreticos ſede
vacante, & ſic ceſſabit præiudicium. Nec obſtat qđ
dicit glo.in.d.c.1.s̄.de maio.& obedi. ꝙ capitulum
eſt ſucceſſor Epiſcopi; ergò ſicut poterat Epiſcopus,
ita debet poſſe capitulum; quia reſpondetur, ꝙ non
eſt propriè ſucceſſor, vt probat tex.in.c. quia ſæpè,
s̄.de elect. ſed Epiſcopus ſubrogatus eſt propriè ſuc-
ceſſor. Vtraque opinio poſſet faciliter ſuſtineri, &
multa ex iſtis argumẽtis, & maximè diſtinctio Pau.
faciunt ad deciſionem præced. quæſt. & ad deciſio-
nem huius quæſt. faciunt quæ ad dicam in ſeq. quæſt.
45 ¶ Quo ad tertiam principalem quæſt. † vtrum ele-
ctus, & confirmatus, nondum tamen conſecratus,
poſsit dictos exemptos punire. Aduertendum eſt, ꝙ
hanc quæſt. in notabilioribus terminis diſputari, &
reſpondit nobiliſsimus, atque doctiſsimus D.Gu-
lielmus Siſca fiſcalis præpoſitus Valentinus, & inci-
pit diſputatio, A Sacroſanctę, & eſt tertia in ordine.
Terminus autem quæſt. fuit iſte; facta conceſsione
Epiſcopo Senen. quòd poſſet punire exemptos cri-
minoſos notoriè Senenſis territorij, vtrum electus,
& confirmatus, nondum tamen conſecratus poſſet
illos punire; & pro parte affirmatiua feci ſeptem
arg. Primum, ex validitate delegationis. Secundum,
ex verbis. Tertium, ex intentione delegantis. Quar-
tum, ex qualitate cauſæ delegatę. Quintum, ex qua-
litate interpretatiua delegationis. Sextum, ex ratio-
nibus. Septimum, ex authoritatibus. Nam pro dicta

ſententia videtur facere authoritas glo.in clẽ.vnica.
in ver.epiſcopis.s̄. de fo.compe. & glo.& Doct.in.c.
verum.s̄.de fo.compe.in verſi.conſecratus. & in cle-
men.2.de reſcrip. & quod traditur in clemẽ.pen.de
ſent.excom.& in clem.vnica. de baptiſ. Io.And.in.c.
cum ex eo. de elect.lib.6. in nouel. in glo. ſuper ver.
epiſcopi. & D. Domi.ibi. Pro parte verò negatiua
ſimiliter facio ſeptem argumenta. Primum, ex inten
tione. Secũdum, ex verbis. Tertium, ex qualitate cau
ſæ delegatæ. Quartum, ex qualitate interpretatiua
delegationis. Quintum, per rationes. Sextum, p tex.
Septimum, per authoritates. Nam pro hoc videtur
facere authoritas gl.in verſi. quamuis. in clem.1.de
pœn.& quod ibi tenẽt Pau. Steph.Zenze.Guil.& Io.
de Imo. & ad idem facit glo.in verſi. Pontificum. in
clem.2.de celeb.miſſ.quã etiam ſequuntur ibi Pau.
Guliel.& Io.de Lign. & Io.de Imo. Tertio facit au-
thoritas D.Ant.& Io.de Imo.in clem.2.de reſcri.qui
volunt, quòd illa clemen. habeat locum in vicario
electi, & confirmati in Epiſcopum. Quibus arg.for-
matis pro deciſione. Primo præmiſi, quam iuriſdi-
ctionem haberent ordinarij contra exemptos delin
quentes, de quo articulo dixi.s̄. per remiſſ.& dicam
.j.in.c.tuarum.de priuile. Secundum, an delegatio,
ſeu commiſsio prædicta eſſet cenſenda fauorabilis,
& ſic amplianda; an verò odioſa, & ſic reſtringenda,
circa qđ dixi quinq; conſiderãda in dicta cõmiſsio-
ne. Primũ, perſona cõmittentis. Secundum, perſona
eius, cui fit commiſsio. Tertium, perſonę eorum, cõ-
tra quos fit cõmiſsio; & hoc dupliciter, vno modo,
reſpectu exemptorum diœceſis Senen. Secundo mo
do, reſpectu exemptorũ territorij Señ. In quo plures
continentur diœceſes. Quarto, reſpectu diœceſano-
rum territorij Señ. Quinto, reſpectu cauſę delegatæ,
ſeu commiſſæ. Quo ad primum, non eſt dubium, ꝙ
46 dicta commiſsio cẽſetur fauorabilis; quia † reſpectu
concedentis priuilegium eſt latè interpretandum.
& ſecundum ius commune, vt.c.ex parte.1.j. de ver
bo. ſigni. &.c.dilecto.eo.tit.&.l. ſi quando.C.de bo.
vac.lib.10. &.l.1.ff. de conſtitut. princ. Quo ad ſe-
47 cundum, † reſpectu eius cui fit commiſsio, dicẽdum
eſt, ꝙ dicta commiſsio eſt fauorabilis, & late inter-
pretanda; quia, quo ad ipſum, cui conceditur, vide-
tur beneficium, & ſic latè interpretandum. Hoc vo-
luit Io.And.& Doct.in.c.fi.s̄.de ſymo.& probat in.c.
is cui.de præb.lib.6.& voluit Pau.in clemen.ne Ro-
mani.§.2.de elect. Facit quod not. Compoſt.in.c.2.
de elect. Quo ad tertium, videlicet, quãtum ad per-
ſonas, contra quos fit commiſsio, dicendũ eſt, quòd
reſpectu exemptorum, aut territorij Senen. & non
diœceſis Senen. videtur potius odioſum; quia conti-
net ſubditos alterius diœceſani ſubiectos, contra
quos Epiſcopus Senen. ante commiſsionem non po
terat iuriſdictionem exercere, nec de iure commu-
ni, nec ſpeciali, vt dixi in.4.arg.pro parte negatiua;
ſed quo ad exemptos diœceſis Senen. aliud videtur
dicendum; vt ſcilicet, dicatur fauorabile. Quo ad
quartum, de perſonis diœceſanorum territorij Se-
nenſis, & non diœceſis Senenſis, videtur dicendum,
48 quòd † ſit ſtricta interpretatio fienda, vt minus præ-
iudicetur iuri tertij, per.c.quamuis.&.c. ſi propter.
de reſcript.lib.6. & quod not.in.c.quamuis.de præ-
ben.lib.6. &.l.2.§. meritò. &.§. ſi quid à princi-
pe.ff.

pe.ff.ne quid in loco pub. ergò debet fieri interpre-
tatio, vt minus lædat ius diœceſanorum, & ſic ſtri-
cta. Et ſi tu diceres, q imò non videtur præiudicari
alijs diœceſibus;quia tales exempti non ſuberant il-
lis diœceſanis, ſed Papæ; poteſt reſponderi, q licet
ſubeſſent Papæ; nihilominus ſunt de Diœceſibus
Epiſcoporum,in quibus ſunt eccleſię,ſeu loca,& cle
rici exempti,vt not.glo.in verſi.earum parte. in cle-
men.vnica. de fo.compet. & probatur in.c. epiſco-
pus.de offi. ordi.lib.6.traditur per Doct.in.c.abba-
tem.ſ.de reſcript.glo.in verſi.anni.in clem.1.de ex-
ceſſ. prælato. & per Guil. & Lap.in clemen.2.de re-
ſcrip. Vnde ſaltem videtur continere iniuriam pro-
prij diœceſani, vt alteri extero committatur puni-
tio, potius quàm proprio Epiſcopo. Facit clem.1.
de ſuppl. negl. præla.& clem.pen. de ſenten.excom.
& tex.noſter in fi.& maior iniuria videtur eſſe, ſi Epi
ſcopus alienus nondum conſecratus hoc poſſet,
quàm Epiſcopus proprius, & conſecratus;& ad hoc
naturalis ratio nõ inclinat. Quo ad vltimum.ſ.quin
tum.videlicet;reſpectu cauſæ delegatæ,videtur pri-
ma fronte dicẽdum, quòd talis commiſsio cõtinet
49 punitionem,&†pœnæ ſunt reſtringendæ, non rela-
xandæ, vt.c. in pœnis. de regu.iur.lib.6. &.l.factum
cuique.§.in pœnalibus.ff. de regu.iur.& in.§.pœnæ.
de pœniten.diſtinct.1. Sed hic aduertendum arbi-
tror, q ſi ex alio capite tale mandatum nõ eſſet ſtri-
ctè interpretandum, non video in caſu prædicto,
quare ſit ſtrictè interpretandum. Nam hic nos non
agimus de pœna nouiter imponenda, aut amplian-
da, vel in duriorem partem interpretanda; ſed ſo-
lum de perſona, an ratione dictæ commiſsionis non
conſecratus poſsit punire. Fuit enim commiſſum
Epiſcopo Senenſi, q puniret ſimpliciter, vel dignis
pœnis afficeret; non autem noua, aut duriori, aut
ambigua pœna. Ad hoc dicendum moueor, per.d.
reg.in pœnis.& exempla ibi. tradita per glo. & Do-
cto. Quæ omnia tendunt ad effectum, vt pœna, at-
tenta ambiguitate in tempore, modo, conditio-
ne, quantitate, qualitate, & ſimil. fiat interpreta-
tio in benigniorem partem; & ideò probant alia iu
ra ſupra allegata, quare ex hoc capite non arbitror,
quòd hæc commiſsio ſit ſtrictè interpretanda. Et ex
50 prædictis infero, q † non omnis commiſsio eſt ſtri-
ctè interpretanda; ſed conſiderandæ. ſunt cauſæ, &
aliæ qualitates, de quibus ſupra, ſecundum quas,
quandoq; erit amplianda in totum, quandoq; re-
ſtringenda, quandoq; ex vno capite amplianda, &
ex alio reſtringenda. Nec hoc videatur tibi abſur-
dum, nam hoc ſingulariter voluit Bal.in.l.2.C. de in
51 ius vocan.vbi vult, q†ſtatutum, per quod filius ma-
ſculus excludit filiam fœminam ab hæreditate pa-
terna ab inteſtato, ex parte filij, qui vocatur, dicitur
fauorabile; & ideo ampliandum; ex parte verò fœ-
minę, quę excluditur, dicitur odioſum, & ſic reſtrin-
gendum. pro quo vide quæ latius dixi in fi.dictæ di-
ſputationis. Prędictis itaque explicatis, in deciſione
dixi, q ſi dicta commiſsio fuiſſet facta Epiſcopo Se
nenſi, q puniret exemptos Diœceſis ſuæ; tunc ele-
ctus, & confirmatus, licet non conſecratus, poſſet
iſtos exemptos punire. Moueor; quia talis commiſ-
ſio ex parte committentis latiſsimè eſt interpretan
da, vt dixi. Secundo, ex parte eius, cui committitur,

52 tum quia vr̃ beneficium, tum† quia reuertitur ad na
turalem iuriſdictionem ſuam. Tertio, ex parte eo-
rum, contra quos commiſsio dirigitur, contra quos
etiam iuriſdictio redit ad naturam ſuam, & ad ius
commune; ergo lata interpretatio fienda. Ad quod
vide gl.ſingularem, quam tene menti, in ver.nume-
randum.in.c.ſtatutum.de pręb.lib.6. Facit.35.diſt.
c.ab exordio.&.l.ſi vnus.§. pactus.ff. de pact.&.l.ſed
cum patrono.ff.de bon. poſſ.&.l. filio quem pater.ff.
de lib.& poſth. Nam repetunt proprios quęq; recur
ſus, redituq; ſuo ſingula gaudent. Ad idem alleg.qđ
in ſimili not.Doct.in.c. pen.ſuper gl.fi.ſ. de præſcri.
53 vbi dicitur, q†licet prælatus renuntiando, vel alie-
nando, non poteſt ſolus ſine capitulo præiudicare
eccleſiæ, niſi in his, quæ ſunt parui præiudicij; tamen
fallit ſi renuntiando, vel alienando rediretur ad ius
commune, per.c.1.& fi.de pact.lib.6. Ad idem facit
qđ ſingulariter tenet Fede.cõſi.89. in fi.& quod not.
gl.in fi.in clem.ſæpè.de verb.ſig. Facit etiã quod di-
54 cimus, q†ſtatutum, qđ eſt contra ius commune, eſt
latiſsimè interpretandum, etiam impropriãdo ver-
ba, ſi per talem impropriationẽ redimus ad ius com
mune, vt traditur in.c.cum dilectus.ſ.de conſuet. &
in materia extenſionum per Moder.in.l.ſi verò.§.de
viro.ff.ſol.mat. Cum ergò ex prædictis rationibus,
& iuribus dicta commiſsio ſit latè interpretanda; er
gò electus, & confirmatus in Epiſcopum poterit di-
55 ctos exemptos punire. Nam†appellatione Epi in iu
riſdictionalibus venit electus, & confirmatus; licet
non conſecratus, vt in iuribus, & authoritatibus.ſ.
ꝓ parte affirmatiua adductis. Si verò eſſet facta cõ-
miſsio, prout fuit in terminis prædictis; videlicet, q
Eps Seneñ. puniret exẽptos territorij Senen. in quo
ſunt plures diœceſes. Hoc pręſuppoſito, q taliter ſit
facta commiſsio, q comprehendat oẽs diœceſes; nã
fortè alias facta ſimpliciter commiſsione p verbum
56 territorij, intelligeremus ſolum de diœceſi; cum† ter
ritorij appellatione quãdoq; diœceſis cõtineatur; &
maximè in ſimi. materijs. 16.q.7.c. omnes baſilicæ.
licet latius accipiatur in.l.pupillus.§.territorium.ff.
de verb.ſig. hoc pręſuppoſito, dico, quòd circa exem
ptos diœceſis Senen. idem dicendum eſt, quod dixi
in pręced.q. & maximè per authoritates primo lo-
co alleg. Facit etiã quod ſingulariter dicit D. Domi.
57 in.c.is cui.de elect.lib.6. vbi vult, quòd † ſi admini-
ſtratio eccleſiæ cathedralis eſt commiſſa abbati ex
delegatione, poterit conferre ordines, quos poteſt
conferre abbas; ſm qđ traditur in.c.cum contingat.
ſ.de ęta.& qualit. quia abbas hoc poteſt ex propria
virtute, vt ibi.&.69.diſt. c.quoniam. & quando hoc
non poteſt, contingit ex defectu, non quo ad habi-
tum poteſtatis, ſed adminiſtrationis, & iuriſdictio-
nis, vt.c.abbates.in fi.de priuil. data ergo adminiſtra
tione, & iuriſdictione, hoc poteſt; & ita in caſu no-
ſtro, maximè cum ex nulla parte reſpectu exẽptorũ
ꝓprię diœceſis, non poſsit dici odioſa. Ad authori-
tates vero ſecundo loco alleg. rñdetur; & primo ad
authoritatem gl.clem.1. de pęn. qđ ibi materia erat
pœnalis, odioſa, & præiudicialis, non ſolum princi-
paliter delinquentibus, ſed mandantibus, ratifican-
tibus, ſocijs, conſiliarijs, fautoribus, defenſoribus, &
poſteris, qđ deterius eſſe videtur, & contra commu
nem regulam diuinam, naturalem, & ciuilẽ, & cano-
nicam,

58 nicam, ſecundum quam † filius non debet portare
iniquitatem patris, vt.c.quæſiuit.de his quæ fi.à ma.
par.ca.&.c.grauem.ĩ.de ſent.excom. &.l.ſancimus.
C.de pœn.cum ſimil. Præterea.d. clem.loquitur per
verbum, põtificis. quem Papa ibi appellat fratrem,
& coepiſcopum. Ad aliam autem glo.in clem.2.de
celeb.miſſ.quam ſequuntur Pau.Guliel.& Io.de Li-
gna poteſt reſponderi, ꝙ illa non ſit vera opi.& con
trarium tenet ibi Stepha. Vel poteſt reſponderi, vt
ibi ſentit Io.de Ligna.& ſequitur Io.de Imo. quòd il
le tex.loquitur per verbum, pontificem, & diſpoſitio
reſpicit reuerentiam ordinis epiſcopalis, quem non
habet non conſecratus; hic autem loquimur in iu-
riſdictionibus. Ad aliam authoritatem Pau.in clem.
pen.de ſent.excom. reſpondetur, ꝙ Pau.ibi non fir-
mat ſe, ſed loquitur ſub dubio fortè, & meritò; quia
contrarium dicendum eſt, vt patet ex prædictis. Ad
vltimam authoritatem D. Ant. & Io.de Imo.in cle-
men.2.de reſcrip.reſpõdetur, ꝙ materia ibi eſt exor
bitans, vel ꝙ illa opi.non eſt vera; & contrarium te-
net ibi glo.& Pau. Nec obſtat, ꝙ iſta commiſsio vi-
deatur præiudicare ipſis exemptis; quia iſtud præiu
dicium, quòd ſit ipſis, facit vt res redeat ad ꝓpriam
naturam, ſublato obſtaculo ſpecialis exemptionis;
& ideò latè interpretandã. Quantum verò ad exem
ptos aliarum diœceſum, licet quæſtio videatur ſatis
dubitabilis, maximè attenta opin.Bal. & eius quòd
dixi.ſ. ſecundo loco conſiderandum in commiſsio-
ne; tamen ego arbitror, ꝙ talis non conſecratus non
59 poſsit iſtos exẽptos punire; quia † appellatione Epi-
ſcopi propriè non venit nõ conſecratus, vt.c.2.de trã
ſla.epi.&.c.pen.de teſti.cog.&.c.tua. de his quæ fi.a
præla.in.c.dilectis.de purg.cano.in.c.1.de relig.do-
60 mi.in.c.ſicut.40.diſt.in.c. quod ſicut.de elect. † Pa-
pa.n.non epiſcopos, ſed electos tales appellat, vt.c.
noſti.&.c. ſuffraganeis.&.c.quod ſicut.de elect.&.c.
cum dilecti. de dolo, & contu.&.c.tã literis.de teſti.
cum ergo fuerit facta commiſsio per verbum, epi-
ſcopus; & materia ſit exorbitans reſpectu iſtorum;
ergo non venit non conſecratus; & ſi diceretur, iſte
61 repreſentat vicem Papæ, qui † eſt ordinarius omniũ.
9.q.3.c. cuncta per mundum. &.c.per principalem.
nam fateor hoc verum, ſed propter hoc non tollitur
argumentum, quin ſit facta cõmiſsio illi, cui de iure
nõ cõpetit. Nam & ſi hoc ius demandaret, non eſſet
propterea, ꝙ mandatum non eſſet exorbitans, & ſic
ſtrictè interpretandum, arg. eorum, quæ dixi.ſ. in
quarta conſideratione. Ad authoritates autem pro
parte contraria primo loco allegatas pro parte affir
matiua, poteſt reſponderi. Primo ad authoritatem
62 glo.de fo.compe. ꝙ ibi ſit extenſio iuris exorbitan-
tis propter identitatem vnicæ rationis ibi poſitæ. &
expreſſę; & ideò non dicitur ꝓpriè extenſio, ſed cõ-
prehenſio, vt.l.milites agrum.ff.de re mili.not.glo.in
.c.ſi poſtquam.de electio.lib.6.& Moder.in materia
extenſionum. Ad authoritatem glo.in.c. verum.ſ.
de fo.compe.reſpondetur dupliciter. Primo, ꝙ ibi
loquimur in diſpoſitis à iure, & vbi materia non eſt
exorbitans, & eſt iuriſdictionalis; vel ſecundo modo
vt dicit ibi.D.m.ꝙ verbum, cõſecratus.ponitur ibi,
latè, hoc eſt, cum eſt deputat⁹ ad eccleſiæ obſequiũ;
ſicut & res inanimata dicitur Deo conſecrata, quan
do donatur eccleſiæ.12.q.2.c.nulli liceat. & ideò ha

bet locum in electo, & confirmato; & eodem modo
poteſt reſponderi ad authoritatem gl. in clem.2. de
reſcrip. Vel poteſt dici, ꝙ ibi verbum, epiſcopus, ꝓ-
fertur à iure, & in materia iuriſdictionali, in qua eſt
eadem ratio in confirmato, quæ in conſecrato. Vel
poteſt dici, ꝙ illa opin.non eſt vera; & eam repro-
bant ibi D. Ant. & Io.de Imo. & ſimili modo poteſt
reſponderi ad authoritatẽ Pau.in clem. vnica. de ba
ptiſ. & ad authoritatem Io. And.in.c. cum ex eo. de
elec.lib.6.Nec obſtat ſi diceretur, ꝙ dicta cõmiſsio
non debet diuerſo iure cenſeri; quia reſpondeo, ꝙ
hoc non eſt inconueniens, vt patet ex authoritate
Bal.in.d.l.ſi. Ad quod etiam adduco tex. & not.per
Io.And.ibi, & quòd ibi dixi poſt eũ in repe.c.ſi pa-
63 ter.de teſta.lib.6.nam ibi † idem verbum, vt conue-
niat rebus, & perſonis, quibus adiungitur, quãdoq;
intelligitur directum, & quandoq; obliquum. Ad
idem.c. Raynutius. & quod ibi not. de teſta.& not.
in.l.precibus.C.de impub.& aliàs ſubſti.intelligen-
do, ꝙ illa lex nullam inducat ſpecialitatem in mili-
te, de cuius legis intellectu, dic, vt dixi in.d.repe. Ad
idẽ adduco glo. in verſi.relaxatis.in.c.capitulum.de
64 reſcrip.vbi † idem verbum accipitur propriè, & im-
propriè propter ſubiectam materiam, tex.cum glo.
ad idem in verbo, experiri in.l.ſæpè.ff.de re iudi.vbi
propter diuerſa determinabilia, idem verbum acci
pitur pro agere, & defendere. Facit & qđ not.in.l.hi
quibus.C.de fideicom.lib. & qđ not.in.l. hinc quæ-
ritur.§.1.ff.de pecul.cætera verò circa dictam.q. vi-
de in dicta diſput. ¶ Quo ad quartam.q. princ. di-
cendum eſt, ꝙ deciſio huius.q.pendet ex his, quæ di-
cta fuere in.1.q.nam ſi Epiſcopus dicitur cognoſce-
re authoritate ordinaria, poſſet appellari ad proxi-
mum ſuperiorem, vt dixi in rubr.de appella.in.9.q.
princ.&.c.1.eo.tit.&.c. Romana.§.debet.de appell.
lib.6.Sed tenendo opin.Io.And. ꝙ talia fungitur iu-
riſdictione delegata, dicendum eſt, ꝙ appellandum
65 eſt ad Papam, quia † à delegato Papæ ad Papam ap-
pellatur, vide remiſ.in.d.9.q.in rub.de appel. Moue-
tur etiam Io.And. per not.in.c.vni.de cle.ægr. in.6.
66 vbi traditur, ꝙ † ſi in eo qđ ſit authoritate Papæ, oc-
currat dubium; vel difficultas, recurri debet ad Pa-
pam, non ad proximum. Facit etiã quod de deuolu-
tione not.in clẽ.vnica. de ſupplen.negl.præla. in ver.
authoritate ſua.in ſi. Item facit, ꝙ ſi Archiepiſcopus
talem Epiſcopum in tali iuriſdictione impediret,
poſſet Epiſcopus illum coercere; quia quo ad hoc,
eſt maior Archiepiſcopo, vt.c.ſane.2.de off.delega.
ergò non poteſt ad eum appellari, vel ad alium ſupe
67 riorem, ſed ad Papam; quia † in hoc appellaretur ad
minorem contra ſubſtantiam appellationis, vt dixi
in.d.rub.de appel. Vltimo mouetur, quia ſi aliter di-
ceremus, talis haberet iuriſdictionem contra exem
68 ptos, cui non fuit conceſſa; cum tamen talia manda
ta non debeant excedere ſuas ſpecies, vt dixi. Facit
.c.1.in ſi.de ſtat.mona.lib.6.& clem.attendentes. de
ſtat.mona. verſi. ad quæ omnia.&.c. quia contingit.
de relig.domi. Vnde Archiepiſcopi, Patriarchæ, &
Epiſcopi, qui tales exemptos volunt reducere ad iu
riſdictionem, debent hoc probare, & oſtendere. Ad
iſta tamen argumenta poſſet faciliter reſponderi, te
nendo contrarium, quòd iſte haberet ordinariam;
vnde quæſtio eſt ſatis dubitabilis.

CAP. X.

SVMMARIVM.

1 *Papa in terris ſibi ſubiectis quò ad temporalia, omnia iura ſibi vendicat.*
2 *Bona hæreticorum poſt publicationem, quibus applicantur.*
Legatario, vel hæredi inſtituto à clerico, ſi auferatur hæreditas, vt ab indigno, applicatur fiſco eccleſiaſtico. ibidem.
3 *Hæreticus ſola miſericordia bona recipit.*
4 *Boni efficimur non ſolum metu pœnarum, verum etiam præmiorum exhortatione.*
5 *Pœna, à diſciplina, in quo differat.*
6 *Argumentum à maiori valet.*
7 *Filius propter grauitatem delicti paterni punitur; & quare.*
8 *Exempla paterni criminis in filijs metiuntur.*
Filius naturaliter ſequitur veſtigia patris ibidem.
Filius regulariter non debet portare iniquitatem patris; Quod intellige vt ibi.
9 *Crimen hæreſis eſt merè eccleſiaſticum.*
10 *Patris hæretici delictum, an tollat filio beneficium.*
11 *Filius, an amittat feudum, ob delictum patris de hæreſi.*
12 *Ius patronatus, an veniat in publicatione bonorum; et an filius eo iure priuetur. remiſſiuè.*
13 *Sententia damnationis criminis hæreſis, an extendatur ad filios filiarum. remiſſiuè.*
Et quid in filijs illegitimis. nu. 14. remiſſiuè.

Vergentis. Bona hęreticorum confiſcantur, & in terris eccleſiæ applicantur fiſco eccleſiæ; in terris Imperij fiſco ſeculari, quod procedit, etiam ſi catholicos habeant filios. h.d. Primo, ponit deciſum exordium. Secundo, ſtatutum de publicatione, quod probat argumẽto à fortiori. Tertio, ſolnit obſtaculũ. ſecunda, ibi, in ter-
1 ris. tertia, ibi, nec huiuſmodi. ¶ Not. primo, ꝙ † Papa, ſeu eccleſia in terris ſubiectis ipſi eccleſię quo ad temporale, vendicat ſibi omnia iura temporalia, & Cameram fiſcalem dicitur habere, cui applicantur bona publicata, de quo in clem. 2. eo. tit. ibi, in fiſcũ eccleſię. & c. Facit quod not. Io. And. in. c. qnia diuerſitatẽ. s̃. de conceſſ. præb. & hoc procedit in quãtum tex. habeat verbum, nunc. Aliqui tamen ſecundum Hoſt. habent verbnm, noſtræ, & tunc dicit ipſe, ꝙ lo-
2 qnitur prælatis eccleſiarum. ¶ Secundo not. ꝙ † ſi fit publicatio bonorum in terris imperij, talia bona applicantur fiſco ſeculari; licet publicatio fiat ratione criminis eccleſiaſtici, probatur in. c. cum ſecundum. eo. tit. lib. 6. vbi dicitur, ꝙ hodiè bona hæreticorum ſunt pnblicata ipſo iure, licet olim eſſet neceſſaria ſententia; & ideò hodiè ſi poſt mortem quis fuerit probatus hęreticus, bona poſſint capi, vt. c. 2. de pręſcrip. lib. 6. nam iſta eſt quędam executio ſententiæ, & ſic tranſit contra hęredes. Faciunt not. in. l. eius. q. ff. de inr. fiſ. Sed contra hoc notab. ego oppo. de tex. & qnod ibi not. D. m. in. c. 2. s̃. de ſucceſſ. ab iteſt. vbi dicitur, ꝙ ſi ab vno legatario, vel hærede inſtituto à clerico, aufertur hęreditas, vt ab indigno, illa applicatur fiſco eccleſiæ; cum ergo fiat hic pnblicatio ratione crĩs eccleſiaſtici; ergò veniet applicanda fiſco eccleſię, quæ vr̃ læſa principaliter. Facit qđ not. in. l. poſt legatum. §. amittere. & maximè per Bart. ff. de his qui. vt indig. tex. in. c. de hoc. in fi. de ſymo. Poſſet ſolui iudicio meo, ꝙ licet delictum ſit eccleſiaſticũ; tamen offenſa eſt communis, quia offendendo diuinam maieſtatem, totus offenditur populus chriſtianus; & ideò non mirum, ſi ex hac publicatione qñq; bona applicantur fiſco temporali, & qñq; fiſco eccleſiaſtico. Arbitrarer tamen, ꝙ ſi eſſet clericus, cuins bona publicarentur propter hęreſim, ꝙ etiam in terris imperio ſubiectis, talia boua applicarentur fiſco eccleſiæ, arg. d. c. 2. Et hoc ſatis vr̃ probari in tex. no-
3 ſtro. ¶ Tertio not. ꝙ † licet hæreticus velit ſpontè redire ad fidem, non tñ recuperat bona, niſi ex miſeri-
4 cordia. ¶ Quarto not. ibi, vt temporalis ſaltem. † ꝙ hoĩes non ſolum efficiuntur boni præmiorũ exhortatione, ſed etiam metu pęnarum. Ad idem. l. 1. ff. de iuſti. & iur. & pęna tpalis magis arcet quem à malo,
5 quàm ſpũalis. ¶ Quinto not. ꝙ † differentia eſt inter pœnam, & diſciplinam. Diſciplina. n. reſpicit ſpũm, pœna verò carnem, vide Archid. 1. diſt. in. c. conſue-
6 tudo. ¶ Sexto not. ibi, cum longè. ꝙ † valet argm̃ à maiori, de quo in auth. multo magis. C. de ſacroſan. eccle. & circa hunc tex. vide authoritatem Hierony. contra Vig. c. 1. qui dicit, Meam iniuriam patienter tuli; impietatem contra Deum ferre non poſſum.
7 ¶ Vltimo not. ꝙ † quãdoq; propter grauitatem delicti paterni, filius punitur etiam temporaliter; & hoc vt ipſorum parentum granior ſit pœna. l. iſti quidẽ.
8 ff. quod met. cau. & † quia exempla paterni criminis in filijs metiuntur. Nam filius naturaliter ſequitur veſtigia parentum, vt. l. ſi quis. C. ad. l. iul. maie. Facit tex. cum glo. in. l. cum vnus. in prin. ff. de alim. & cib. leg. & . l. quod ſi nolit. §. qui mancipia. ff. de ædi. edic. & not. 40. diſt. illud. 47. diſt. quãtumlibet. dixi in. c. fi. de iureiur. Regulariter tamẽ filius non debet portare iniquitatem patris, maximè quo ad pœnam ſpũalem; filius nunquam debet portare iniquitatem patris; & ſic intelligitur illa authoritas, vide. 24. q. 1. in ſum. & . 1. q. 1. in ſnm. quandoq; tamen pro temporali portant, vt dictum eſt; & ſic intelligitur illa authoritas, Patres manducauerunt vuas acerbas, & filiorum dentes obſtupuerunt. Ierem. c. 31. ¶ Glo. penul. primo colligit, deinde opponit, & ſol. In fi. dic, & hanc opin. tenet glo. 23. q. 7. in ſum. & ibi Archid. & Cyn. & . l. qniſqnis. C. ad. l. Iul. maie. & Hoſti. ĩ ſum. eo. tit. §. qna pœna. dicit tamen, ꝙ poſſet dici, quòd ius ciuile procedit de miſericordia; ſed tex. noſter de rigore coninncta ęquitate canonica. Vel põt dici ſm alios, quòd pater fuit damnatus in vita, & habet locum tex. noſter; aut poſt mortem; & procedat ius cinile. Hæc ſol. hodiè non poteſt ſtare, per. c. cum ſecundum. eo. tit. lib. 6. Io. And. dicit, quòd tex. habet locum in terris eccleſiæ, ſed ins ciuile in terris imperij. Hæc opi. eſt omninò falſa, & nullam habet ꝓbationem, de quo mirandum eſt ſm. D. m. ꝙ hoc contingat Io. And. & eſt expreſsè contra tex. noſtrũ, qui expreſsè facit mentionem de terris imperio ſubie-
9 ctis; & cogit principes ſeculares; quia † crimẽ eſt merè eccleſiaſticum, vt. c. inquiſitionis. de hæreti. lib. 6. & ideò pœnæ impoſitio pertinet ad eccleſiaſticum indi-

iudicem,non ad ſęcularem.23.q.2.§.in hoc.& hanc opi.gl. ſequitur hic.D.m. qui allegat auth.Gazaros. C.de epi.& cle. quæ vr̃ concordare cum tex. noſtro, & ſequitur.D.m.Tu vide tex.ſing.prædicta limitantem;videlicet,ꝙ prædicta procedunt in Chriſtianis, qui ortum habuerunt a Chriſtianis,& ab ipſo principio qui lapſi ſunt in hęreſim;ſecus in Iudæis,qui effecti ſunt chriſtiani,& demum poſtea labuntur in hæreſim;quia bona talium reſeruantur filijs catholicis. 1.q.3.c.Iudęi. & ſic iſto caſu † filij Neophytorũ ſunt melioris conditionis, q̃ filij chriſtianorum poſſet tñ intelligi de alijs criminibus, vt vr̃ ſentire glo. tñ ibi tex.dicit, pręuaricatus eſt in fide.ergo vr̃ intelligi de crĩe hęreſis;& poteſt eſſe ratio,quia maius eſt dubiũ de filijs Neophytorum, q̃ Chriſtianorũ naturaliter, ne facilius deuient à fide pp deſperationem amiſsio
10 nis bonorum.¶ Sed quæro iuxta prædicta,an† filius hæretici priuetᷣ beneficio eccleſiaſtico qđ habebat? glo. 56.diſt.c.ſatis peruerſum.vr̃ concludere, ꝙ non. Vide qđ hodiè habetur in.c. quicunq;.eo. titu.lib.6.
11 † quid autem de feudo?vide Specu.in tit.de feu.§.1.
12 ver.40.Et†quid iuris de iure patronatus,an in publicatione bonorum veniat, & an filius priuetur illo iure?vide glo.quæ arguit pro,& contra. 16.q.7.c.filijs.
13 ¶ Vltimo quæro hic, poſt Hoſt.†an ſñia damnationis criminis hęreſis extendatur ad filios filiarũ? hodiè habes tex.in.c.ſtatutum.eo.tit.lib.6. vide ibi gl.
14 quid† iuris de filijs illegitimis,& tene mẽti ppetuò.

CAP. XI.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitum ſpecialiter plus timetur, quàm generaliter.*
2 *Scriniarius qui.*
3 *Notarij non poſſunt conſcribere inſtrumenta pro hæreticis,vel eorum fautoribus.*
Et an teneant talia inſtrumenta. ibidem.
4 *Auxilium præſtare aliud eſt,aliud conſilium,& aliud fauorem;ꝙ nota pro ſtatutis.*
5 *Eccleſia, ratione delicti eccleſiaſtici,poteſt priuare etiam laicum officio, & dignitate ſeculari, & imponere pœnã infamiæ.*
6 *Pœna ſpecialis vbi eſt impoſita,generalis non ſe extẽdet.*
7 *Hæreticus rediens ad fidem,detruditur in carcerem.*
8 *Hæreticus in hæreſi perſeuerans,punitur pœna mortis;ſecus autem in redeunte.*

Si aduerſus. Aduocati,vel notarij hęreticis,vel eorum fautoribus fauentes, aut eis litigantibus patrocinantes, & pro eis inſtrumenta ſcribentes; infames ſunt, & ab illo officio ſuſpenſi.h.d. Dat primo deciſum exordium.ſecundo,prohibitionem,ibi, quia plus.tertio,
1 pœnam,ibi, quòd ſi. ¶ Not.primo,ꝙ†plus timetur quod ſpecialiter ꝓhibetur, q̃ ꝙ generaliter; faciunt iura in glo.1. allega.Et not.bonum tex.ad fugiendũ argũ de ſuperfluitate. ¶ Secundo not.tex.iuncta gl.
2 ꝙ † ſcriniarius dicitur notarius; & ꝙ † notarij non
3 poſſunt ſcribere inſtrumenta pro hæreticis, aut eorum defenſoribus. Vtrum autem talia inſtrumenta teneant, Hoſti.dicit,ꝙ non, poſt ſuſpenſionem. Tu dic,vt dixi in.c. fraternitatis.ſ̃.eo. & not.in clem.1. de magiſt. nã hoc eſſet verum ſi ſuſpenſio eſſet manifeſta;ſecus ſi eſt toleratus,de quo latius in dictis iuribus. Vtrum† autem ſentẽtia lata vigore talis patrocinij teneat?quidam,ꝙ ſic.Alij verò contra.Io. And. dicit,ꝙ eſſet neceſſaria declaratio ſummi Põtificis; cum ius in hoc expreſsè nil diſponat;dic tñ, ꝙ tales patrocinantes poterunt à patrocinio remoueri per exceptionem;& ſi quid acquiſitũ erit,illud erit erogandum pauperibus, vt dixi in.c.cum ſit.ſ̃.de iudæ. & tales tranſgreſſores etiam poſſunt puniri. Spec. tñ in titu.de aduoc.in prin.dicit, quòd pp hoc non retractabitur ſententia, ſecundum Vin.qui hoc not.in .c.ſi quã.j̃.de ſen.excom. Item dicunt Doct. quòd licet tales† aduocati,tabelliones, vel ſimil.huiuſmodi exerceant officia poſt ſuſpenſionem; non tũ fiunt irregulares,per.c.is qui.de ſen.excom.lib.6.& qđ not. Io.And.in.c.fi.de cle. excom.mi.¶ Tertio not.quòd
4 †aliud eſt pręſtare auxilium,aliud cõſilium,& aliud fauorem; hæc.n. ponuntur hic,vt diuerſa;& vide ad hęc,glo.ſing.in ver.ſcienter defenſauerit.ĩ clem.1.de
5 pœn.& prædicta not.pro ſtatutis.¶ Vltimo not. † ꝙ ratione delicti eccleſiaſtici eccleſia põt priuare etiã laicum officio, & dignitate ſeculari, vt in.c.præced. Item poteſt imponere pœnam infamiæ. Sed quærũt hic Docto. an tales ſint excõicati, ſicut alij fautores hæreticorum; quidam, ꝙ ſic, p.c.ſicut.ſ̃.eo.&.c. excõicamus.j̃.eo. In contrarium tñ facit;quia contra
6 iſtos eſt prouiſum de† pęna ſpeciali, vt patet ex principio tex.ergò generalis ad hoc ſe nõ extendit, vt.c. ſtuduiſti.de off.leg.&.l.ſanctio.ff.de pœn. D.Ant.dicit, ꝙ.c.ſicut.&.c. excommunicamus. loquuntur de fauentibus hæreticis in crimine hæreſis. tex. noſter loquitur in fauentibus ipſis, non in crimine hæreſis. Item poteſt dici, ꝙ tex. noſter loquitur de fauentibus,fautoribus,& auxiliatoribus hæreticorum; illa iura loquuntur de fauentibus hæreticis. ¶ Glo.pen. poſt princ.format cõtrarium,& ſol. In eadem ibi.j̃. annum.dic,hæc glo.procedit in ſuſpectis de hæreſi; & ita loquitur.c.excommunicamus.j̃.eo. ſed ſi conſtat, non expectatur annus, ſed ſtatim puniuntur. Hoſti.tamẽ dicit, ꝙ ſi tales conueniuntur ſuper alijs criminibus, non eſt deneganda iuſta ſententia; & ſi diceres,ꝙ tales debẽt puniri pœna mortis, vt.c.ꝓce. & dicã in.c.pen.ergo fruſtra agitur de patrocinio;re
7 ſpõdeo,ꝙ hoc põt habere locum† in redeunte ad fidẽ,qui detruditur in carcerẽ,vt.d.c.pen.Io. And.dicit idẽ, per.c.ſtatutũ.1.eo.tit.lib.6. ſed poſſet etiam dici,ꝙ aut hæreticus poteſt puniri,aut non. Primo
8 caſu,aut† perſeuerat in hæreſi,& dãnatur pęna mortis.Aut redit ad fidem,& non habet locũ tex.noſter; quia non dicitur amplius hæreticus, vel fautor hæreſis; & ideò licet pro eis patrocinari, & inſtrumenta ſcribere,& ſimi.Secundo caſu,quando non poteſt puniri,puta;propter potentiam, vel fauorem domini temporalis;& tunc nullum patrocinium eſt impendendum,vt hic, quod eſt menti tenendum.

CAP. XII.

SVMMARIVM.

1 *Laici non debent occulta conuenticula facere, nec prædicare,*

dicare, nec ſacerdotes reprehendere.
Fides, ſignis, & miraculis extorta. ibidem.
2 *Studium diuinarum ſcripturarum commendandum.*
3 *Conuenticula occulta prohibentur ſub pœna vltimi ſupplicij.*
4 *Lux malè agentibus odioſa.*
5 *Prædicator, & doctor in loco eminentiori ſtare debet.*
6 *Aſſerenti ſe miſſum à Deo, quomodò credendum.*
7 *Ignorantia errorum mater.*
8 *Sacerdotes propter ordinis excellentiam, & officij dignitatem, Dij appellantur.*
9 *Exemplis non eſt iudicandum.*
Quando autem, & quæ allegari poſſint. ibidem latè.
10 *Reprehenſio quotuplex.*
11 *Epiſcopus inſtitutionem, & deſtitutionem clericorum habet à iure communi.*
12 *Prædicare quid.*
13 *Laicus, & mulier, an poſſint prædicare.*
14 *Superior, iudicio, & correctioni inferioris ſe ſupponere poteſt; clericus verò non.*
15 *Papa iure poſitiuo non ligatur.*
16 *Inuitus, vel ignorans non donat.*
17 *Iura inſtituendi, & deſtituendi videntur connexa.*
18 *Priuilegium, ſine cuiuſquam iniuria fieri debet.*
19 *Ius inſtituendi cui competit, competit & ius reſignationis recipiendæ.*

Cum ex iniuncto.

1 Laici † non debent occulta conuenticula facere, nec
prædicare, nec ſacerdotes reprehendere. h.d. Primo,
ponit triplicem laicorum reprehenſionem. Secundo,
proſequitur primam, ibi, Deutero. enim. Tertio,
proſequitur ſecundam. ibi, ſunt eum. Quarto, proſequitur tertiam, ibi, licet autem. Et in tex. ibi, ex iniuncto, &. ĩ. dic, ſub iſto. ĩ. continebatur, ſecundum
Io. And. Cum ex iniuncto nobis appellati officio ſimus, ſecundum Apoſtolum. 1. ad Roma. Sapientibus, & inſipientibus debitores, pro vniuerſorũ ſalute nos oportet eſſe ſolicitos, vt malos retrahamus à
vitijs, & bonos in virtutibus adiuuemus, tũc autem
opus eſt diſcretione maiori, cum vitia ſub ſpecie virtutum occultè ſubintrent, & poſtea ſequebatur, ꝙ
multi laici Euangelia, Epiſtolas Pauli, Bibliã, & Pſalterium, & alios libros fecerant transferri in Gallicum, & diſputabant, &c. & tandem ſequebatur, qđ
eſt hic in tex. & ſimile hẽ in clem. 1. & in clem. ad noſtrum. eo. tit. In tex. ibi, lux vera. dic, vt habetur Ioã.
c. 1. In tex. ibi, creaturæ. dic, vt Math. c. fina. Et ibi, ꝙ
dico vobis in tenebris. dic, vt Math. c. 10. ſecundum
Apoſt. alios. dic, ad Corinth. c. 12. ad fi. & ad Epheſ.
c. 4. ibi, ſecundum Apoſt. quomodo. dic, ad Roma.
c. 10. Ibi, veritas ipſa præcedit. dic, Luc. c. 10. Ibi, per
operationem miraculi. dic, vnde Hierony. ſuper Iſa.
18. c. dicit, non potuiſſent omnes gentes in tam breui tempore credere, niſi ſignis, & miraculis fides eorum quodammodo fuiſſet extorta. Ibi, vellet mittere. dic, Exodi. c. 7. Ibi, de ſcriptura. dic, Io. c. 1. Iſa.
c. 40. ibi, verbum propheticum. dic, Malachiæ. c. 2.
ibi, in lege præcepit. dic, Exo. c. 22. in fi. ad idem Io.
c. 10. ibi, ſecundum regulam euangelicam. dic, Mat.
2 c. 8. ¶ Not. primò, ꝙ † commendandum eſt ſtudium
diuinarum ſcripturarum, licet quis non poſſit prædicare, niſi habeat officium commiſſum. ¶ Secundo
3 not. † prohibitum eſſe occultas conuenticulas facere, vt. l. conuenticulam. C. de epi. & cle. & contra tales eſt pœna capitalis, vt. l. denuntiamus. C. de his, q
ad eccle. confug. ¶ Tertio not. ꝙ boni appetunt om-
4 nia palam agere. nam † iuxta veritatis teſtimonium
qui malè agit, odit lucem. & in. c. conſuluit. de offi.
5 deleg. ¶ Quarto not. ibi, ſuper tecta. arg. ꝙ † prædicator, & doctor debet ſtare in loco eminentiori, &
alto docere, arg. 2. q. 7. §. de his. ¶ Quinto not. quòd
6 † aſſerenti ſe miſſum à Deo non eſt credendum, ſine
miraculo, aut ſpeciali teſtimonio ſcripturæ authenticæ. Nec etiam teſtimonio talis iurantis credendũ
eſſet; tum quia ſolus; tum quia in re propria, vt. c. licet. ſ. de teſtib. & l. omnibus. C. eod. 4. q. 4. c. nullus.
¶ Sexto not. ibi, licet autem, ꝙ † ſcientia in ſacerdotibus eſt valdè neceſſaria, vnde peccant ſacerdotes,
maxime curam animarum habentes, niſi inſiſtãt ſtu-
7 dio literarum, quoniam † ignorãtia errorum eſt mater. 28. diſt. in. c. mater. ¶ Septimo not. ibi, Dijs non
8 detrahes. ꝙ † ſacerdotes propter ordinis excellentiam, & officij dignitatem appellantur Dij. & ideò
in ſumma veneratione haberi debẽt. ¶ Octauo not.
9 ibi, exemplo. ꝙ aſina. ꝙ † licet exemplis non ſit iudicandum, vt. l. nemo. C. de ſent. & interloc. om. iud. &
ĩ. de re iudi. c. in cauſis, tamen exempla hiſtoriæ, &
ſacræ ſcripturæ allegari poſſunt, ſecundum Hoſti. vt
hic, &. ſ. de elect. c. venerabilem. De dictis ſanctorũ
patrum, vide not. in. c. certificari. ſ. de ſepul. & in. c.
apoſtolica. de his quæ fi. à præla. &. c. ne innitaris. ĩ. de
conſti. De diuinis habes hic, & in auth. vt iudi. ſine
quo. ſuffr. §. cogitatio. De ſcripturis authorum, vide
Bar. in. l. legata. de ſuppel. lega. & in proœmio. ffrorum.
in fi. in. l. ſeptimo. ff. de re. diui. & l. 1. ff. de contrahen.
empt. cũ ſimi. & Bal. ſingulariter dicit in. l. cũ quidã.
C. de fideicom. lib. ꝙ † ius ciuile ſequitur dicta Ariſt.
tanquam fortè intellectum; & meritò cum potius
diuinus, ꝙ̃ human' homo fuerit. ¶ Decimo not. ibi.
reprehendere, ꝙ quis poteſt reprehendere etiam ſuperiorem; dummodò reprehenſio ſit occulta, vide
10 glo. 21. diſt. c. nolite. & Io. And. hic, qui dicit, ꝙ † triplex eſt reprehenſio, vna imperioſa, & hæc cõpetit
ſolum ſuperiori. Alia ſocialis, & hæc competit cuilibet etiam ſubdito; dummodò occultè fiat. Alia temeraria, & hæc omnibus prohibetur. Quartã addit
11 glo. in. d. c. nolite. ¶ Vltimo not. ꝙ † eps ſuper inſtitutione, & deſtitutione clericorũ ſuæ diœceſis, fundat
intentionem ſuam de iure cõi, de quo latius in gl. fi.
Glo. in ver. alios, ibi, niſi ſacerdos. dic, contra hoc vr
tex. 92. diſt. c. in ſancta. vbi dicitur, ꝙ diaconi prædicant. &. 25. diſt. c. perlectis. Solu. triplex ponitur in
dictis locis. Vna, ꝙ ex commiſſione intelliguntur il-
12 la iura. Alia, quòd dum tex. ibi dicunt, † prædicare,
debent intelligi, hoc eſt euangelicam lectionẽ legere. In fi. gl. dic, contra hanc glo. & contra tex. noſtrũ.
Facit tex. 19. diſt. c. ſecũdum, vbi tex. dicit. A deo aũt
non requiritur quis, vel qualis prędicet, ſed quid prędicet. Sol. duplex ponitur ibi. Vna, quòd ibi, loquit
in tollerato. Alia, quòd loquitur ſm antiqua tpa. Tu
13 vide glo. in. d. c. adijcimus. 16. q. 1. quæ dicit, † quòd
laicus, & mulier poſſunt prædicare, qđ intelligitur
facta commiſſione, ſeu ex delegatione, non ex propria

pria authoritate; & ita debet intelligi glo.96.diſt.c.
benè quidem. de laico non eſt dubium; de muliere
mihi vr̃ dubium, & arbitror, ꝙ hoc non ſit verũ. Mo-
ueor p tex.23.diſt.c.mulier.vbi tex. ſimpliciter pro-
hibet mulieri officium prędicandi; ſed viris pmittit
clericis rogantibus. Item moueor; quia officiũ pdi-
cãdi eſt virile.23.q.5.c.mulierem.& eſt curatum, vt
not.in clem.2. de ſepul. & in clem. 1.de regula.ergo
mulieribus eſt interdictũ, vt.d.c.mulierẽ.&.l.fœmi-
næ.ff.de reg.iur.Glo.in ver.miraculis.dic, de hac ma
teria, & de quatuor, q̃ neceſſaria ſunt ad eſſe miracu
li, vide gl. in.c.vnico.de relig. & vene.ſan.lib.6.Glo.
in ver.quiſq; tenetur.declarat literam, & diſtinctio-
nem facit inter correctionem publicam, & priuatã.
de quo vide D.m.in.c.nouit.ſ. de iudi. & vide in.c.
ſi peccauerit.2.q.1.& dixi in.c.2.ſ. de accu. ¶ In fi.
14 gl.in ver.ſupponit.dic, vult ergò glo.& tex.ꝙ† ſupe-
rior poſsit ſe ſupponere iudicio, & correctioni infe-
rioris, quod de iure ciuili clarũ eſt, per.l.eſt receptũ.
ff.de iu.om.ind.ſed de iure canonico, dicit D.Ant.
hic, ꝙ clericus quò ad violentiam inferendã corpo-
ri, non põt ſe ſupponere iuriſdictioni alterius, quo-
minus ille inferens non ſit excõicatus.ſ. de iureiur.
c.ex reſcripto.ĩ. de ſen.exc.c.contingit. Itẽ nec quo
ad iuriſdictionem; vt.c.ſignificaſti.ſ.de fo.compet.
Item nec quo ad forum pñiale.ĩ.de pœnit. & remiſ.
c.omnis. Et ideò iſte tex.eſt intelligendus, ſm Hoſt.
& D.Ant. quo ad extraiudicialẽ ſuppoſitionem.ſ.
de iureiur.c.veniens.Item põt intelligi de iudiciali,
obtenta tñ ſuperioris licentia, ſi eſt Papa, põt ſine li
15 centia, qa ipſe non ligat̃ iure poſitiuo, vt.c.ꝓpoſuit.
ſ.de cõceſ.præb.cum ſimi.multis.Et ideò ex huma-
nitate poteſt ſe ſubmittere etiam iuriſdictioni ſecu-
lari.2.q.7.c. nos ſi.& voluntariæ iuriſdictioni.2.q.5.
c. mandaſti. & in proę. Grego. not.glo.in ver.ſeruus
idem.in proę.lib.6. ¶ Glo.fi.ibi, ad quem pertinet
inſtitutio.dic.ſ.ordinario iure; ſecus ſi alterum com
peteret ex priuilegio, vel pręſcriptione; quia licet
quis ex priuilegio, vel pręſcriptione habeat ius inſti
tuendi; non tñ habet ius deſtituendi, vel recipiendi
reſignationem, alias ſequeretur abſurdũ; quia repe-
riretur præſcriptum, ꝙ non fuit poſſeſſum, cõtra re-
gulam ſine poſſeſsione. de reg.iu.lib.6. &.l.pen.§.fi.
ff.de vſuca.Nec obſt.connexio, per reg.odia.de reg.
iur.lib.6. ſecundum Io.And.hic. Sed latius hunc ar-
ticulum tangit hic.D.m. & latius etiam quàm hic,
in.c.ſi quis contra clericum.in repet.ſ.de fo. comp.
& in diſput.ſua, quæ incipit, duo clericali ordine; &
hoc dubium tangunt etiam Doct. & glo.& ibi aliqd
dixi in clem. 1.in ver.manibus. de renun. Ego latius
hoc anno hunc artic.diſputaui, & incipit diſputatio
A.ſacroſanctæ. & eſt prima.q. in ordine. & quia iſte
tex.principaliter allegat̃ ad deciſionem.d.q.omiſsis
arg.pro vtraq; parte, quæ videre poteris in.d.diſpu.
veniam ad deciſionẽ.Eſt ergo aduertẽdum, ꝙ.D.m.
in.c. ſi quis contra clericum.in repe.ſ.de fo.compe.
dicit, ꝙ aut inſtitutio pertinet alicui ex conſuetudi-
ne, vel præſcriptione, aut ex priuilegio.Primo caſu,
dicit, ꝙ non pertinet deſtitutio, nec reſignationis re-
ceptio; & hoc dicit tenere Pau.in clẽ.vnica. de renũ
& voluit hic Io. And. & cõiter * Doct. per.c. cum
olim.ſ.de præſcrip.vbi ius inſtituendi, & deſtituen-
di, reſpectu iuris præſcribendi ponuntur, vt diuerſa,
& ad.c.vnicum.de capel.mo.lib.6.qđ vr̃ à contrario
contradicere, rñdent, ꝙ non ſumitur argm̃ à cõtra-
rio, ne ſequatur abſurdum, ꝙ prius videatur pręſcri-
ptum, q̃ poſſeſſum. Secundo caſu, qñ inſtitutio perti
net ex priuilegio, diſtinguit, ꝙ aut fuit conceſſa cõ-
ditione taxatiua, ſeu reſtrictiua.ſ.tãtum, vel ſolum-
modo; & tunc non competit deſtitutio, nec reſigna-
tionis receptio, cum conſtet de mente concedentis.
ſ.de can.poſſ. & prop.c. cum eccleſia. & qđ not.16.
16 q.2. in ſum. &.c. paſtoralis.ſ. de donat.quia † inui-
tus, vel ignorans non donat. 10.q.2.c. præcariæ. &.l.
nec ignorans.C.de dona. Si verò inſtitutio fuit con-
ceſſa ſimpliciter, tunc intelligitur etiam cõceſſa de-
ſtitutio, & etiam poteſtas recipiẽdi reſignationem,
& hoc dicit tenere Pau.in.d.clẽ.vnica.de renũ.per.c.
abbas.18.q.2.& per tex.noſtrum, adducit etiã alias
17 rationes, & maximè, quia† iura inſtituendi, & deſti-
tuendi videntur connexa, vt hic.16.q.2.viſis. & per
vnum peruenitur ad finem alterius; vnde conceſsio
vnius tranſit ad reliquum, vt.c.tranſlato.ſ.de cõſti.
&.c.ex parte.ſ. de decim.& hoc limita, dummodo
deſtitutio non fiat pp crimen, ſed pp malam admi-
niſtrationem, vel non reſidentiam. In quibus nõ re-
quiritur cauſæ cognitio; ſed ſola iuris executio, vt.c.
ex parte.1.ſ.de cler.non reſi.& qđ not.Oldra.conſil.
220. Secus ſi propter crimen clerici deberet fieri de
ſtitutio, cum de illo debeat iudicare ſolus Epſ, vt.c.
de perſona.11.q.1.not.in.d.c.viſis.not. Inno.in.c. in
Lateranenſi.ſ. de pręben. Sed ſalua reuerentia.D.m.
& præceptoris mei, dicta opi.non vr̃ mihi bona; qm̃
aut inſtitutio, & deſtitutio ſunt connexa, vt proba-
tur in.c.audiris.&.c.cum olim.de præſcrip.&.c.con-
q̃rente.de off.ord.& in.d.c.in Lateranenſi. de prębẽ.
& in.c.1.de capel.mona.lib.6.& ſequitur, ꝙ vno ac-
quiſito, non acquiritur & reliquũ; ſiue loquamur in
pſcriptione, ſiue in conſuetudine, ſiue in priuilegio.
De præſcriptione eſt probatum.ſ. & etiam de con-
ſuetudine; cum conſuetudo debeat eſſe præſcripta.
Non obſt.ſi diceret̃, ꝙ inſtitutio, & deſtitutio reſpe-
ctu iuris pſcribẽdi ponunt̃ vt diuerſa, quaſi ſecus ſit
in alijs iurib.ſpũalibus, qa non eſt verũ. Nã pdicta iu
ra loquunt̃ gñaliter, maximè.c. conq̃rente. & ad idẽ
c.cũ inter vos.ſ.de re iudi.&.c.2. de capel.mona. &
facit tex.nr̃.Idẽ dicendũ eſt in priuilegio, vt cõceſſa
inſtitutione, non intelligatur conceſſa deſtitutio; &
18 ecõtra; qm̃ † priuilegiũ debet taliter interptari, vt mi
nus piudicet iuri tertij, vt.c.ex tuarũ.ſ. de autho.&
vſu pal.&.c.qđ dilectio.ſ.de conſ.& affin.&.c.qa cir
ca.&.c.paſtoralis.ĩ. de priui.&.c.q̃uis.de reſcri.li.6.
&.l.2.§.meritò.&.§. quid ſi à principe.ff.ne qd in lo
co pub.cũ ſimi. Vñ debet ſtrictè interptari, & extra
rẽ conceſſam in piudiciũ tertij non debet ampliari.
Nec obſt.ſi diceret̃, ꝙ de iure cõi hæc duo ſimul per
tinẽt ad Epm̃, vt hic, & in palleg.iurib.ergo vr̃ con-
nexa; qa ſi hoc eſſet verum, idẽ dicendũ eſſet i oibus
alijs iurib.ſpũalibus, q̃ licet ſimul ad eundẽ ptineãt,
non tñ debent dici connexa, vt in.d.iurib. ſed data
connexitate, vel conceſſa, ꝓut vr̃ velle.D.m.dico, ꝙ
etiã opi.ſua non vr̃ bona, nec poſſe defenſari reſpe-
ctũ pſcriptionis. Nã eadẽ eſſet rõ in pſcriptione, vt
vno pſcripto pſcriberetur & reliquũ, ſicut in priuile
gio. Nec obſt.ꝙ ſequi poſsit abſurdum, ꝙ qs videret̃
pſcribere, ꝙ non poſſedit, pp quã cãm dicit ceſſare
arg.

arg.à cõtrario ſẽſu,vt.c.vnico.de capel.mona.lib.6.
& data connexitate,hæc non vr̃ bona ratio;quia præ
ſcripto vno connexorũ, præſcribitur & reliquum,&
ꝑſcriptio de re principali trahitur ad acceſſoriũ; vt
eſt caſus in.l.eos.C.de vſur.&.l. ſi in aliena.§.fi.ff.de
vſuca.Facit.l.quaſi.C.de nô nume.pecu.& ꝙ not.In-
no in.c.2.de capel.mona. & Oldr.cõſi.172.&.l.1.§.
ad q̃ſtionem.ff.de quæſtio.& in regula.acceſſoriũ.de
reg.iur.lib.6.&.c. tranſlato.& ꝙ ibi no.s̄. de conſti.
dum tñ talia fuerint connexa,ſeu acceſſoria à princi
pio inchoatę pręſcriptionis;quia aliàs eſſet opus no
ua præſcriptione.Intellige,quo ad id,ꝙ eſt nũc con-
nexum,& prius non fuit poſſeſſum, caſus eſt ſingula
ris,qui non eſt alibi , ſm̃ domi.Ludo.Ponta.in.l.ei.à
quo fundum.§.1.ff.de vſuca.ſed ille tex.iudicio meo
nihil probat;dictum tñ in ſe mihi placet ; quia aute
connexionem non poteſt quis fundare.ſe ex conne-
xione;vt de ſe patet, & probatur in.l. in delictis.§.ſi
extraneus.ff. de noxal. & ꝙ not. in.c. pia. de except.
lib.6.& ideò ꝑꝑ poſſeſsionem vnius, ratione conne-
xitatis inciperet præſcriptio in vtroq; à tempore fa
ctę connexionis,& data connexitate,dico,ꝙ illud ꝙ
ſupra dixit D.m. de dictione taxatina reſpectu pri-
uilegij,parum,aut nihil operaretur. Nam licet di-
ceret,Concedimus tibi tantum inſtitutionẽ; tamen
ratione connexitatis, intelligeretur conceſſa deſtitu
tio;ſi verè eſſent connexa;niſi aliud appareret de mẽ
te concedentis,& eſſet in poteſtate concedentis illã
connexitatem ſeparare;puta , quia connexitas eſſet
de iure poſitiuo,& ipſe concedens eſſet ſupra ius,vt
quia Papa,vel Imperator.Nec etiam eſt verũ,quòd
Paul.teneat ſimpliciter,quòd conceſſa inſtitutione ,
intelligatᷣ conceſſa deſtitutio; quia Inno.dicit, quòd
ille ad quẽ pertinet confirmatio, pertinet ẽt reſigna
tio , & inſtitutio,per.c.abbas.18.q.2.& per tex.no-
ſtrũ in fi.&.c.fi.de renũ.& ꝙ ibi not.ꝙ dicit Pau.itel-
ligitur,ſi ſpectant de iure cõi, vel priuilegio ſpecia-
li,ſeu conſuetudine in vtroq; præſcripta , per.c.viſis.
15.q.2.qui tex.loquitur,qñ eccleſia fuit conceſſa ex
priuilegio cum omni iure , vt not.glo.eadem cã.&
q.i ſumma.& ibi tex.ſatis apertè hoc vr̃ velle. Vnde
dictum Paul.debet intelligi, ſm̃ tex. quem allegat ,
videlicet; ꝙ priuilegium nõ fuerit ſimpliciter con-
ceſſum ſuper inſtitutione ; ſed ſup eccleſia cũ omni
iure,quo caſu intelligitᷣ conceſſum ſuper deſtitutio-
ne. Præterea ſubdit Paul.de conſuetudine in vtroq;
ꝑſcripta,quaſi ſentiat veritatẽ iſtius articuli ; videli-
cet, quòd iſta non ſint cõnexa;ſed ſeparata.Vnde ad
præſcriptionem vnius non ſequitur præſcriptio alte
ri˚. Ad aliud autem ꝙ.s̄.dixit. D.m.de deſtitutione
facienda ꝑꝑ crimen, vel propter negligentiam , aut
non reſidentiam, poſſe dici,ꝙ nõ eſt inconueniens ,
ꝙ alius , q̃ proprius epiſcopus cognoſcat de crĩe cle
rici,ſi ſibi ex pręſcriptione,vel priuilegio ſit q̃ſitum,
vel conceſſum . De quo remitto;quia non eſt prin-
cipalis materia.q.noſtræ, ad not.in.d.c.auditis.&.c.
cum olim.de præſcrip.&.c.fi.de foro compe.Eſt igi-
tur aduertendum,quòd licet termini.q.noſtræ, quã
diſputaui non ſint punctualiter reſpectu inſtitutio-
nis, & deſtitutionis; ſed ſint huiuſmodi. videlicet ;
vtrum conceſſa inſtitutione,vel acquiſita ex ſpeciali
iure per ep̃m Aretinum alicuius beneficij in dięceſi
Senẽſi exiſtentis;reſignatio,ſeu renuntiatio talis be-
neficij deberet fieri in manibus ep̃i Aretini, vel epi-
ſcopi Senenſis;& ita propriè loquitur gl.in clem.vni
ca.in ver.manibus.de renun. Quo ad quartã q̃ſtio-
nẽ,omiſsis argumentis , & alijs opi.quæ ſatis colligi
poſſunt ꝓ maiori parte ex his q̃.s̄.dixi,& ſtatim di-
cã in concluſionibus,& in deciſione.q. latius aſſum-
pſi materiã,& tandẽ in hac materia facio iſtas con-
cluſiones. ¶ Prima concluſio,ꝙ ille ad quẽ pertinet
inſtitutio,& deſtitutio, ẽt ſi duo ꝑtineãt de iure ſpe-
ciali;pertinet ẽt reſignationis receptio,vt.c.amoris.
&.c.ꝙ in dubijs.s̄.de renũ.&.s̄. de capel.mona.&.c.
cũ & plantare.§.in eccleſijs.de priuil.Facit ꝙ not.7.
q.1.c.ep̃s.de loco.6.q.3.c. deniq;. 16.q.2.c.viſis.18.
q.2.c.abbas.Et ex ꝑdictis iuribus, & alijs,quę dicũt
Doct. poſſent colligi ferè omnia argumenta ad hãc
materiam. ¶ Secunda concluſio eſt, ꝙ ille ad quem
pertinet inſtitutio de iure cõi, pertinet etiam deſti-
tutio,& reſignationis receptio regulariter , vt pro-
batur in dictis iuribus,&.c.cõquęrente.de offi.ordi.
Tertia concluſio eſt,ꝙ ille ad quem pertinet inſtitu-
tio ex iure ſpeciali contra ius cõe, ſiue illud cõpetat
ex præſcriptione, ſiue ex conſuetudine , ſiue ex pri-
uilegio ſimpliciter,non pertinet deſtitutio.Hæc cõ-
cluſio probatur ex his quæ dixi.s̄. in reprobatione
opi.D.m.quia iſta rei veritate nõ ſunt cõnexa. Quar
ta cõcluſio eſt,quòd ille ad quem pertinet inſtitutio
ex iure ſpeciali contra ius ſpeciale alicuius , ex iure
ſpeciali habẽtis inſtitutionem,& deſtitutionẽ,& re-
ſignationis receptionem , per quam non reditur ad
ius cõe,non competit deſtitutio , hæc cõcluſio pro-
batur vt præcedens. Quinta concluſio eſt, ꝙ ille ad
quem pertinet inſtitutio ex iure ſpeciali, ꝑſcriptio-
ne, priuilegio , vel conſuetudine contra habentẽ ius
ſpeciale inſtituendi, deſtituendi,& reſignationis re-
cipiendæ, per quã inſtitutionem reditur ad ius cõe,
verbi gratia ; præſcripſit ep̃s Aretinus , vel alter ex
ſpeciali iure acquiſiuit poteſtatẽ inſtituendi,& deſti
tuendi , & reſignationis recipiendæ in aliquo benefi
cio exiſtendi in dięceſi Senenſi; deinde epiſcopus Se
nẽ. ex aliquo iure ſpeciali acquiſiuit ius inſtituendi
videtur acquiſiuiſſe ius inſtituendi. Hæc concluſio
probatur; quia licet prædicta non ſint connexa ; ta-
men habent quandam generalem regulam , de qua
in.l.3.ff.de re iudic.l.his poteſt.ff.de acqui.hære.&.l.
is pôt.ff.de re.iur.&.c.1.j. de reg.iur.& ad hoc vt re
deamus ad ius commune latiſsima ſit interꝑtatio ;
quia res de facili reuertitur ad naturam ſuã, circa ꝙ
vide & iura , & rõnes, & authoritates, quas allegaui
in.c.ad abolẽdam.s̄.eo.in alia.q.ibi ꝑ me diſputata.
Ex prædicta concluſione infertur corrolarium, ꝙ illi
19 ‡cui competit ius inſtituẽdi , ſecundum quòd dictũ
eſt in dicta quinta concluſione, cõpetit ius reſigna-
tionis recipiendæ.Nã ſi cõpetit inſtitutio,& deſtitu
tio,vt probatum eſt, fortius competit reſignationis
receptio,vt patet ex ꝑdictis. Prædicta tñ quinta con
cluſio eſt magis dubitabilis.Sexta cõcluſio eſt,quod
ille ad quem pertinet inſtitutio de iure ſpeciali con
tra ius cõe,pertinet reſignationis , ſeu renũtiationis
receptio;ſed cognitio,an reſignatio ſit facta ex iuſta
cauſa,vel non,pertinet ad illum,in cuius diœceſi eſt
ſitum beneficium.Et ex prędictis patet , ꝙ longa eſt
differentia inter deſtitutionem,& renuntiationis re
ceptionẽ.Prima pars prædictæ concluſionis proba-

tur ex pluribus argumentis, q̃ videre poteris in.d.diſputatione; pro parte, ꝙ in manibus epĩ Aretini poſſer fieri reſignatio, maximè probaẽ in.c.admonet.s̃. de renun. à contrario ſenſu, ꝙ argumentũ eſt validũ, vt in dictis iuribus; nam dr̃ ibi à contrario, ꝙ ſi eccleſia, vel beneficium non pertinet ad collationem epĩ, pót dimitti illud ſine ſuo conſenſu. Ad idem facit regula generalis, q̃ vult, ꝙ reſignatio fiat in manibus illius à quo recipitur beneficium. Secunda pars dictæ concluſionis, videlicet, an renuntiatio ſit facta ex iuſta, & legitima cauſa, ꝙ pertineat cognitio ad ordinarium, probatur ex not. per Inno. in.d.c. admonet. in fi. & ex his q̃.s̃.dixi. cętera vide in.d.diſputatione.

CAP. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Hæretici omnes excommunicati, & anathematizati ſunt.*
2 *Copula Et, de ſui natura coniungit diuerſa.*
Excommunicatio, & anathema differunt.
4 *Anathematis ſolennitas, & forma.*
5 *Anathema eſt mucro epiſcopalis.*
6 *De nominibus non eſt curandum.*
7 *Hæreticorum triplex pœna.*
8 *Bona clericorum hæreticorum à quibus confiſcantur.*
9 *Priuatus hæreticos punire pôt; ꝙ tamen intellige. vt ibid.*
10 *Intellectus.c. ſi vos. &.c. ſi audieris.23.q.5. &.c. legi. 24.q.8.*
11 *Clericus, facta declaratione per iudicem, de hæreſi; perdit beneficium; & impunè offendi poteſt.*
Et an prius ſit degradãdus à ſuis ordinibus.nu.12.remiſſ.
13 *Suſpectis de hæreſi indicitur purgatio arbitrio iudicis. & nu.64.*
14 *Citatus, vt veniat ad ſuſcipiendam purgationem intra certum tempus; & quia non venit excommunicatus eſt, an ſi ſteterit per annum in excommunicatione, habeat locũ huius.c. diſpoſitio latè.*
15 *Excõicatus ob contumaciam non reſpondendi de hæreſi, in qua permanſit per annum; an damnetur vt hæreticus, latè; & an requiratur ſententia. ibid.*
16 *Lex ciuilis non poteſt punire quem de crimine hæreſis; cũ ſit eccleſiaſticum; niſi ſit approbata per Papam.*
17 *Deficiens in purgatione, an puniendus ſit vt cõuictus; an verò ad plus, tanquam abiurans.*
18 *Abiurare aliud eſt, & aliud negare.*
19 *Abiuratio publicè ad arbitrium epiſcopi fieri debet; & cum congrua ſatisfactione.*
20 *Purgare ſe non poſſe dubitans, qua cautela vti debeat.*
21 *Hæreticus quis probatur; probando illum excommunicatum, quia contumax in ſe purgando; & ꝙ ſtetit in excõmunicatione per annum.*
22 *Poteſtatem, is habere dicitur, qui publico fungitur officio, vel habet iuriſdictionem.*
23 *Poteſtates, quædam ſunt tẽporales; quædam verò perpetuæ; & quæ hæ ſint. ibid.*
24 *Ducatus, Marchionatus, & Comitatus dicuntur perpetuæ Poteſtates; & tranſeunt de ſui natura in filios.*
25 *Pontifex Rom. ſolus poteſt abſoluere vaſſallos à iuramẽto fidelitatis, & terram alicuius domini exponere occupanti.*
26 *Papa ſolus pôt prædicare, ſeu indicere crucẽ cõtra aliquẽ dñm; vt tanquam criminoſus impunè offendi poſſit; & ꝙ offendẽtes priuilegium, vel indulgentiam mereantur.*
27 *Superior pp delictũ inferioris, iure ſuo priuari non debet.*
28 *Pœnæ authores ſuos egredi non debent.*
29 *Dominus temporalis negligens purgare terram ſuam hæreticis, excommunicatur; & per quos.*
30 *Excommunicatus in vno loco, & non in alio; quis eſſe nõ poteſt.*
31 *Cruce ſignati contra hæreticos gaudent omnibus priuilegijs.c.ad abolendam. ſupra de iudæ.*
32 *Eccleſia poteſt indicere bellum, & belligerantibus præmia impartiri.*
33 *Pœnæ.12.quibus plectuntur credentes, receptatores, defenſores, & fautores hæreticorum.*
34 *Conſtitutio Federici Imperatoris contra hæreticos.*
35 *Culpa, vbi maior eſt, ibi grauior exercetur vindicta. & nu.41.*
36 *Iurium correctio eſt vitanda.*
37 *Hæreticis credentes, vt hæreticis; tanquam hæretici puniri debent.*
38 *Nepos hæretici dãnati; licet non poſſit habere beneficiũ, vel publicum officium; poteſt tamen ad illa eligi.*
39 *Statutum inhabilitans quem ad publica officia, non tamẽ extenditur ad poteſtatem eligendi ad illa.*
40 *Ius ſpãle in vno caſu, arguit in contrarium ius commune.*
41 *Crimen hæreſis cęteris paribus acrius punitur in clerico, quam in laico; & grauius religioſus, quam ſecularis.*
42 *Dictio, etiam, eſt implicatiua.*
43 *Delicta, ex qualitate perſonarum grauiora reputantur.*
44 *Communicans excommunicato non denuntiato committit veniale peccatum; ſecus poſt denuntiationem.*
45 *Clerici recipientes ad ſepulturam fautores, defenſores, & ſimil. contra prohibitionẽ.c. huius ſunt excommunicati.*
Et tales ter in anno à Papa excommunicantur.nu.46.
47 *Celebrantes diuina officia coram excommunicatis à Papa, ſunt excommunicati.*
Et ſi taliter excommunicati celebrant, vel ſacramenta miniſtrant, ſiunt irregulares.nu.48.
49 *Priuatus officio, quo caſu à ſolo Papa reſtituatur.*
50 *Regularium hæreticis fauentium, credentium, & eorum defenſorum, quæ ſit pœna.*
51 *Alius pro alio quandoq; punitur.*
52 *Prædicare qui poſſint; & à quibus licentiam habere debeant. ſub nu.57.*
53 *Miſſi ad prædicandum, qui dicantur.*
54 *Epiſcopi in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt.*
55 *Falcem in alienam meſſem mittere non licet; qualiter intelligendum.*
56 *Verbum domini non eſt ligatum.*
57 *Abbas, prædicandi licentiam, an concedere poſſit.*
58 *Contumacia ſi creſcat, & pœna creſcere debet.*
59 *Fama vbi eſt, ꝙ in diœceſi ſint hæretici; qua forma procedendum ſit.*
60 *Teſtes, ad minus tres requiruntur in crimine hæreſis; duo tamen ſufficiunt, ſecundum communem opi. nu. ſeq.*
61 *Nomina teſtium in crimine hæreſis parti non panduntur; nec dantur teſtibus interrogatoria.*
62 *Facilius inuenitur, ꝙ à pluribus quæritur.*
63 *Conuenticula occulta celebrans, ſuſpectus eſt.*
65 *Iuramentum de hæreticis iudicandis obſtinatione damnabili præſtare nolens, hæreticus reputatur.*
66 *Epiſcopus negligens in proſequenda hæreſi, dignitate epiſcopali priuatur.*
67 *Crimen per indicia quandoq; probatur.*

68 Epi-

68 *Epiſcopus, an poſſit deponi ab inferiore à Papa.*
69 *Inquiſitor hæreticæ prauitatis non poteſt procedere contra Epiſcopum; ſed illum Papæ denuntiare debet.*
Nec contra alios ad actus iudiciales hodiè, ſine Epiſcopo. nu. 70.
71 *Inquiſitor, an ordinariam, vel delegatam iuriſdictionem habere dicatur. remiſſ.*
Epiſcopus, & inquiſitor ſi vterq; procedat, ad quem appellandum ſit. ibid. remiſſ.
72 *Ex præſumptione violentiſſima, poteſt quis damnari de grauiſſimo crimine.*
73 *Clericus, vel alius tam ante ſententiam condemnatoriã de hæreſi, quam poſt, poteſt redire ad fidem; & ſic pœnam mortis euadere; & an ex interuallo. ibid.*
74 *Filius viuente patre non eſt verè dominus; ſed quaſi.*
75 *Filij, ob delictum paternũ hæreſis, puniuntur, & rõ. ibid.*
76 *Epiſcopus à canonis ſententia abſoluit; niſi ſuperiori abſolutio reſeruetur.*
77 *Inferior non abſoluit a ſententia Papæ; quam profert ter in anno.*

Excõmunicamus.

Propter ei⁹ ꝓlixitatẽ, & dictorũ varietatẽ cõiter nõ
ſummaĩ. Ego tñ diuidã, & diuidendo ponã quid in-
dicat in ſumma. Diuiditur ergo in nouem partes. Et
primo ponit, qualiter oẽs hæretici ſunt excõicati;
quibuſcunq; noĩbus nuncupentur. ¶ Secũdo, ibi, dã
nati. ponitur qualiter dãnati de hæreſi puniunĩ pęna
corporali, & amiſsionis bonorum, & per quẽ, & cui
applicentur bona. Tertio, ibi, qui aũt. ponitur de ſu-
ſpectis de hæreſi, qualiter debẽt ſe purgare, & contu
maces excõicantur, & cõdemnanĩ vt hæretici, ſi per
annum ſteterint in excõicatione. Quarto, ibi, moneã
tur. ponit, ꝙ poteſtates ſæculares perpetui, vel tem-
porales iurare tenentur exterminare hæreticos pro
poſſe; & tales non purgantes terrã ſuã hæreticis, ex-
cõicantur; & ſi ſteterint per annum in excõicatione,
nuntiantur Papæ, qui abſolutos fideles ipſorũ denũ-
tiet à iuramento fidelitatis, & terram ipſorum ex-
ponet fidelibus, ſaluo iure principalis domini non
exiſtentis in culpa. Quinto, ibi, catholici. ponitur
præmium exterminantium hæreticos. Sexto, ibi, cre
dentes. ponit. 12. pęnas credentium, & receptantiũ,
& defendentium hęreticos reſpectu laicorum. Item
pęnas clericorum ſæcularium, ibi, ſi verò clerici. Itẽ
regularium, ibi, ſimiliter. & interſerit pœnas nõ ſolũ
tantùm credentes, receptatores, & fautores nota-
tos de hęreſi; & ſubdit etiam quaſdam pęnas talium
credentium. &c. ibi, ſanè. Septimo, ibi, quia verò. po-
nit, quòd nullus debet ſibi aſſumere officium præ-
dicandi propria authoritate; & ponit pœnam. Octa
uo, ibi, addicimus. ponit, quod archiepiſcopi, & epi
ſcopi, ipſorum prouincias, & diœceſes debent vi-
ſitare, & ſuſpectos de hæreſi perquirere, & indicato-
res præponere iuratos, & de pœna nolentium iura-
re, & reuelare. Nono, & vltimo, ibi, volumus. dicit,
ꝙ epiſcopus negligens proſequi hæreticos eſt depo
nendus à dignitate epiſcopali, & alius ſubrogandus
in locum ſuum; hoc intendit totũ hoc. c. in ſumma.
1 ¶ Noto primo ex principio, ꝙ † oẽs hæretici ſunt
excommunicati, & anathematizati. Et aduerte; quia
2 per † copulam, &, quæ de ſui natura coniungit di-
3 uerſa, tex. iſte videtur ꝓbare, ꝙ † differentia eſt inter
excommunicationem, & anathema. Tu dic, ꝙ in ef-
fectu, non eſt differentia; niſi quantum ad ſolennita-
4 tem. Nã † in anathemate debent eſſe. 12. ſacerdotes
cum epiſcopo, & candelas ardentes in manibus ha-
bere, quas in concluſione anathematis debent ꝓijce
re in terram, & pedibus conculcare. 11. q. 3. c. debẽt.
5 Et de hoc anathemate põt intelligi, ꝙ † ſit mucro
epiſcopalis. 16. q. 2. c. viſis. in fi. quia nullus põt ex-
communicare cum hac ſolennitate niſi epiſcopus,
vt probatur in. d. c. debent. &. c. cum aliquis. 11. q. 3.
vbi dicitur, ꝙ etiam in abſolutione requiritur certa
6 ſolennitas. Secundo not. ibi, nominibus, ꝙ † de no-
minibus non eſt curandum, vt dixi in. c. ea quæ. ſ. de
ſymo. & de varijs nominibus, & ſectis hęreticorum,
7 vide. 24. q. 3. c. penul. Tertio not. † triplicem pœnam
hæreticorum. Prima, eſt ſpiritualis, quia excommu-
nicantur. Secunda, corporalis; quia comburuntur.
Tertia, bonorum; quia eorum bona confiſcantur.
Hodiè verò ipſo iure ſunt confiſcata, vt. c. cum ſm.
8 eo. tit. lib. 6. Quarto not. ꝙ † bona clericorum hære-
ticorum non confiſcantur fiſco eccleſiæ, nec ſæcula-
ri; ſed applicanĩ eccleſijs, à quibus habuerunt ſtipen
dia; & pondero tex. qui non dicit, in quibus ſunt be-
neficiati. Sed à quibus ſtipendia habuerunt; & ideò
dico, ꝙ ſi eſt beneficiatus, applicantur beneficio; ſi
non eſt beneficiatus applicantur eccleſiæ à qua ſti-
pendium aliquod habuit; aliàs applicantur epiſco-
po loci, qui debet illa conuertere in pios vſus, vt in
ſimili, not. Inno. in. c. fi. ſ. qui cleri. vel mona. & not.
in. c. quia diuerſitatem. ſ. de conceſ. præb. Quinto
not. ibi, eorum balliuis. arg. ſecundum Io. And. quod
9 † etiam priuatus poteſt punire hæreticos. Facit etiã
tex. ĩ. eo. verſi. catholici. Et hoc voluerunt Ioan. &
Laurẽ. ꝙ eſt verum, facta declaratione per iudicem,
10 ꝙ ſint hæretici. † Ita poteſt intelligi, ꝙ trad. 23. q. 5.
c. ſi vos. &. c. ſi audiens. &. 24. q. 8. c. legi. Secus ante
factam declarationem; quia multi poſſent fingere il
los hæreticos, qui non eſſent. Facit ꝙ not. in. c. 2. eo.
tit. lib. 6. & ita debet intelligi. 23. q. 5. c. ſi non licet.
verſi. his igitur. &. c. vindicta. & quòd ibi not. glo. 1.
33. q. 2. c. inter hæc. vide Ioan. And. in. c. præſidentes.
11 eo. tit. lib. 6. Et ex prædictis infertur, quòd † facta
declaratione per iudicem, clericus perdit benefi-
cium clericale; nam poteſt, vt dictum eſt, impunè
offendi; & hoc videtur velle D. Ant. In contrarium
12 tamen facit text. noſter, dum dicit, quòd † clerici
debent prius à ſuis ordinibus degradari. Sed aduer-
te; quia tex. in. c. ad abolendam. ſ. eo. videtur velle,
quòd non ſit neceſſaria actualis degradatio, de quo
dic, vt ibi dixi in ver. prærogatiua. in glo. Poſſet ta-
men concordari hoc modo, ꝙ ſi clericus poteſt ha-
beri poſtq̃ damnat⁹ eſt, debet degradari, & relinqui
iudici ſęculari. Ita loquiĩ tex. noſter, ne fortè videaĩ
inconueniens, quod nõ degradatus publicè punia-
tur. Si verò non poteſt haberi poſt damnationem,
& non abiurauerit errorem ſuũ, poteſt tũc impunè
ab oĩbus offendi. Et hoc eſt in hæreſi ſpeciale; quaſi
videatur eſſe ĩcorrigibilis. Vide quæ dixi ĩ. c. ad abo-
13 lẽdam. Sexto not. ex verſi. qui autẽ. quòd † ſuſpectis
de hęreſi indicitur purgatio, ſecũdum arbitriũ iudi-
cis, qui debet illã indicere ſecũdum quãtitatem ſu-

ſpicionis, & qualitatem perſonæ; in qua deficiēs nō
punitur vt conuictus. In contrarium tamen facit,
ꝙ dixi in.c.cū P. & latius in.c.accedens. de accu. vbi
dixi, ꝙ poteſt immediatè puniri vt conuictus, habi-
ta cōſideratione ad modum agendi. Sol. quidam di
cunt, ꝙ ſpeciale eſt in hæreſi. Sed hæc ſol. non eſt bo-
na; quia contra tex. in.c. ad abolendā. s̄. eo. qui text.
videtur etiam huic contrariari in verſ. qui verò. vbi
non requiritur, ꝙ ſteterit in excommunicatione per
annum; ſed puniatur vt conuictus de hæreſi; & ad
idem facit tex. noſter in pen. reſcripto. in verſic. ipſe
autem epiſcopus. Vnde poſſet dari ſecunda ſol. vi-
delicet, ꝙ aut indicitur purgatio propter infamiā,
quæ eſt apud bonos, & graues; & tunc deficiens de-
bet puniri vt conuictus. Aut propter ſolam ſuſpi-
cionem, & habet locum tex. noſter. Hæc ſol. licet pri
ma facie videatur bona; tamen in contrarium facit
tex. dum dicit, ſuſpiciones notabiles. Et præterea eo
dem modo loquitur de eo, qui eſt ſuſpicione nota-
bilis, in.d.c. ad abolendam. Et ideò poſſet dari ter-
tia ſol. ꝙ hic dumtaxat ad hunc finem indicebatur
purgatio; & ideò ſecundum hunc modum punitur,
ſecundum quod dixi in.d.c. accedens. Hęc tamē ſol.
continet diuinationem. Et ideò poteſt dari quarta
ſol. ſecundum Hoſt. ꝙ tex. loquitur in his, qui negli-
gunt monſtrare innocentiam; quia negligunt ſe pur
gare, vnde tanꝗ contumaces debent excommunica-
ri, & ſi perſeuerant in excommunicatione, poſſunt
puniri vt hæretici; contraria verò loquuntur in his,
qui deficiunt in ipſa purgatione, qui puniuntur vt
conuicti ſine temperamento; & ita etiam debet in-
telligi.c. inter. §. fi. ī. de purg. cano. qui tex. loquitur
in hæreſi. Et aduerte; quia cum myſterio dixi in pri-
mo membro vltimæ ſol. de eo, qui eſt contumax in
ſe purgando, ſi eſſet contumax in recipiendo pur-
14 gationem, vt puta; fuit aliquis † citatus, quòd intra
certum terminum veniret ad ſuſcipiendum purga-
tionem, & quia non venit fuit excommunicatus; eſt
enim maximum dubium, vtrum ſi ſteterit in excom
municatione per annum, habeat locum tex. noſter.
Circa quam. q. Hoſti. hic multum latè inſtat, & tan-
dem videtur concludere, ꝙ non habeat locū tex. no-
ſter; quia non eſt contumax in ſe purgando; quo caſu
intelligitur iſte tex. vt dixi. s̄. Et aduerte; quia hæc
quæſtio olim procedebat, ſecundum illa tempora;
hodiè verò nullam videtur habere dubitationem,
15 per.c. cum contumacia. eo. tit. lib. 6. vbi † excommu-
nicatus propter contumaciam non reſpondendi de
hęreſi, ſi fuit excommunicatus, & ſtetit in illa per an
num, condemnatur vt hæreticus; & ita reſidet hic
finaliter Hoſtiē. & ſequitur Io. And. & facit ad idem
auth. gazaros. C. de epiſc. & cler. vbi dicitur, ꝙ poſt
annum non eſt neceſſe, ꝙ per ſententiam conuin-
catur; quia poſt annum intelligitur condemnatus
de hæreſi. Et ſic aduerte; quia ille tex. non videtur
requirere ſententiā; & ſic videtur contra tex. noſtrū.
dum dicit condemnetur; & ſic requiritur ſententia,
vt.c. ſi diligenti. s̄. de foro compet. & l. in criminali.
C. de iuriſdic. omn. iud. & eodem modo loquitur
tex. in.d.c. cum contumacia. dum dicit, condemne-
tur. &c. Vnde dicebat Vincen. arg. tex. noſtri. & d.c.
cum contumacia. ꝙ poſt annum ante latam ſenten-
tiam, poterit iſte ſe purgare, arg. not. in.l. manci-

piorum. ff. de optio. lega. & not. in.c. ſi tibi. de præ-
ben. lib. 6. Tu vero dic, ſecundum Hoſti. D. Ant. &
D. m. hic, quòd non eſt neceſſaria ſententia; quia in
hoc ſeruāda eſt illa lex ciuilis, quæ acrius punit. Nec
16 obſt. ꝙ † lex ciuilis non poſsit punire de crimine hæ-
reſis, cum ſit eccleſiaſticum, vt dixi in.c. vergētis. qa
rn̄deo, ꝙ dictæ leges conditæ contra hæreticos in fa
uorem fidei, ſunt approbatæ per Papam, vt.c. inqui-
ſitionis. eo. tit. lib. 6. Aduerte; quia videntur appro-
batæ in quantum non contradicant; & in caſu prædi
cto videntur contradicere. Doct. tamen tenent di-
ctam opin. quæ not. perpetuò. Vel poteſt dici, quòd
in terminis huius.c. gazaros ſtemus. d. auth. quæ fuit
facta poſt hanc decre. Sed in terminis.c. cum contu-
macia. ſtabimus illi.c. Sed contra prædicta oppo. vi-
17 detur enim, ꝙ etiam ſi † ille cui fuit indicta purga-
tio defecit in purgatione, non debeat puniri, vt con
uictus; ſed ſolum debeat ad plus puniri, tanquā ab-
iurans errorem; quia ſi confiteretur, non daretur ter
minus; fortius ergo videtur minus puniendus in ter
minis.c. noſtri. arg. prædictorum. Sol. aduertendum
eſt, ꝙ ad hoc vt gaudeat priuilegio abiurationis, de
bent interuenire, quæ ponuntur in.c. ad abolēdam.
in verſi. niſi continuo. Vnde reſponde formaliter, ꝙ
iſte deficiens in purgatione nō abiurabat errorem,
ſed ſolum negabat ſe hæreticum; vnde quia infama-
tus, vel ſuſpectus de hæreſi in genere non potuit ſe
purgare, punitur vt conuictus; ſecus ergò dicendum
eſſet ſi aliquis eſſet infamatus de certo articulo; &
ipſe negaret, & reciperet terminū ad ſe purgandū;
quia tunc deficiens in illa non poſſet fortè ſimplici-
ter puniri vt conuictus; ſed ſolum, vt conuictus abiu
rans. Vel fortè poſſes dicere, quòd etiam in caſu præ
dicto, non conſequitur beneficium abiurationis; qa
18 † aliud eſt abiurare, & aliud negare; quia abiurās vi-
detur fateri ſe tenuiſſe illum errorem, & ipſum malè
19 tenuiſſe; & prædicta † abiuratio debet fieri publicè
ad arbitrium epiſcopi cum cōgrua ſatiſfactione, vt
.c. ad abolendam. ſed iſta negatio non habet iſtas
20 qualitates, ergò &c. & ideò fortè † bona eſſet caute-
la, ꝙ ſi ille qui timet in caſu p̄dicto ſe non poſſe pur-
gare, ita reſponderet. Ego nego tenuiſſe hunc erro-
rem, & ſi illū tenui, illū dico falſum; & illum abiu-
ro, paratus ſatisfacere &c. cogita. Septimo not. ex eo
21 dem verſ. qui aūt. † vnum modū probandi quem hæ
reticū; videlicet; ſi fuit excōicatus, quia cōtumax in
ſe purgando, & ſtetit in excōicatione p annū. Ad idē
.c. cū cōtumacia. eo. tit. lib. 6. Octauo not. ex ver. mo
22 neant. ꝙ † quilibet fungēs officio publico, vel habēs
iuriſdictionē pōt dici Poteſtas, facit. l. eum qui. ff. de
23 iuriſ. om. iud. Et ꝙ † quidam ſunt poteſtates tēpora-
les, & quidā ppetui. Nec obſt. l. meminiſſe. ff. de offi.
procō. & l. ſi fortè. ff. de offi. præſi. in quibus pbat, ꝙ
officia non poſſunt eſſe ppetua; quia illa iura loquū-
tur de poteſtatibus, q̄ de ſui natura non tranſeunt in
24 filios, vt.c. fi. s̄. de iudi. ſed q̄dam ſunt, † q̄ de ſui natu
ra tranſeunt in filios, vt Ducatus, Marchionatus, Co
mitatus, & ſimi. & iſtæ ſunt perpetuæ, vt.c. licet. s̄. de
25 voto. Nono not. ꝙ † ſol' Roman' Pōtifex pōt abſolue
re vaſſallos à iuramēto fidelitatis, ſeu exponere terrā
alicuius dn̄i ab alijs occupandā, p̄textu delicti. Et ex
26 hoc īfertur, ꝙ † ſol' Papa pōt p̄dicare, ſeu īdicere cru
cē cōtra aliquē dn̄m, vt tanꝗ criminoſus poſsit īpu-
nę

nẽ offendi; & ꝙ offendentes aliquid mereantur pri-
uilegij, vel indulgentiæ, vt.c.1. de homi.lib.6.&.c.
27 ad liberandam.ſ.de iudæ.Decimo not.ꝙ † pp deli-
ctum inferioris, ſuperior dñs non debet priuari iu-
re ſuo;quia per hunc modum puniretur qui non de-
28 liquit,ꝙ fieri non debet;quia † pœnæ debent tenere
ſuos authores,vt.c.q̃ſiuit.ſ. de his quæ fi.à ma. par.
29 cap.&.l.ſancimus.C.de pęnis. Vndecimo not.ꝙ † do
mini tẽporales negligentes purgare terras eorũ hę-
reticis debent excõmunicari,per Metropolitanũ,&
prouinciales epiſcopos, hoc eſt,per prouincialẽ ſy-
nodum,vt.c.cũ ſit nimis.ſ. de Iudæ. &.c.grauè.ſ.de
ꝑben. Sed contra hoc facit.c.ad abolendam. verſ.ſta
timus.ſ.eo. vbi probatur, ꝙ ſolus epiſcopus poteſt
hoc facere. Sol.ille tex. loquitur in paruo domino,
qui poteſt puniri ſine ſcandalo;iſte tex.in magno, vt
Rege,vel ſimi. habente prouinciam ſub ſe; & ſic ar-
chiepiſcopo, vel epiſcopo, qui non poſſunt puniri
ſine concilio propter timorem ſcandali.3.q.6.c.nõ
licet.&.c.vnaquæq;.vel dic, quòd ſolus epiſcopus ex
communicat; vt in cõtrario,& vicini epiſcopi illum
euitant ad eius requiſitionem.ſ. de reſcrip.c.1.quia
30 † non poteſt quis eſſe excommunicatus in vno loco,
& non in alio.4.q.5.c.1. & has ſol. ponit Hoſti. & ſe-
quitur Io.And. Vel dic tertio, ſecundum D.Anto.&
D.m.& melius, quòd iſta pluralitas debet concerne
re ſingularitates plurium dominorum, & locorum.
Vnde eſt ſenſus, ꝙ archiepiſcopus in ſua diœceſi do
minum excommunicabit, & cæteri epiſcopi in ſuis
tantum diœceſibus. Et aduerte; quia elapſo anno,
archiepiſcopus, vel epiſcopus poſſet procedere con
tra iſtos, vt ſuſpectos de hæreſi, ſecundum formam
tex. noſtri in verſ.qui anten.Facit.c.2.ſ.eo. Duode-
31 cimo not. ex verſ. catholici. ꝙ † cruce ſignati contra
hæreticos gaudent omnibus priuilegijs, vt dixi, in
.c.ad liberandam.ſ.de Iudæ.in parte.2.deciſæ.Ter-
32 tiodecimo not. ꝙ † eccleſia poteſt indicere bellum,
& bellantibus ꝑmia impartiri. Quartodecimo not.
33 ex verſ.credentes. † 12. pœnas laycorum credentiũ,
receptatorum, defenſorum, & fautorum hæretico-
rum, quæ ponuntur vſq; ad verſi.ſi verò. Prima, ex-
communicationis,& aliæ ſunt quæ ſequuntur;ex eo,
quia excoĩcatus perſeuerauerit in illa per annum.
Vnde ſecunda pęna,eſt infamia,ex qua ſequunt̃ alię
pęnæ.Dicunt hic Hoſt.& Io.And.ꝙ in officio inquiſi
34 torum habetur talis † conſtitutio Imperatoris Fe-
derici ſub huiuſmodi verbis. Paterinorum recepta-
tores,& cõplices,& quocunq; nomine fautores,qui
vt à pœna poſsint alios eximere, de ſe velut impro-
uidi non formidant,publicatis bonis oĩbus relegan
dos in perpetuũ eſſe cenſemus, & eorũ filij ad hono
res aliquos non admittantur.Si tñ aliquis fautorum
huiuſmodi detexit aliquem paterinũ, de cuius per-
fidia manifeſtè probaretur, in fidei pręmium, quam
agnouit,famæ priſtinæ de Imperiali clementia, re-
ſtitutionis beneficium integrè conſequetur. Tertia
pœna eſt priuatio publici officij; & hæc habet locũ
etiam in excõicato,vt.c.ſi.ſ.de procur. ſm Hoſti. &
Io. And. Sed cõtra tex.noſtrum oppo. in eo,ꝙ vult,
ꝙ ẽt tales priueant̃ officijs;adde.c. ſi aduerſus.ſ.eod.
vbi videtur ſimilis text.nec dicitur ibi, ꝙ tales ſint
excõicati; ſed ſuſpenſi ab officijs;& perpetuò infa-
mes;nec etiam dicitur ibi,ꝙ ad hoc vt ſint infames,
requirat̃,ꝙ ſtent in excõicatione per annum,immò
immediatè videntur infames. Sol.contrarium dif-
ficile eſt,nec tangitur à doctoribus. Arbitror tamen
poſſe dici,ꝙ hic imponatur diuerſus caſus ab illo; vi
delicet,ꝙ iſte tex.loquatur in credentibus,& fauto-
ribus hæreticorum, ille verò tex.loquatur in aduoca
tis,notarijs,& alijs præſtantibus auxilium,vel patro
cinium, vel inſtrumenta conficientibus, non in de-
fenſionem,auxilium,vel fauorem hæreticorum; ſed
credẽtium, fautorum, & defenſorum hæreticorum.
Vnde verbum, præſtitis auxilium, & ſequentia ver-
ba nõ determinant verbum hæreticis,ſed verbũ cre
dentibus,fautoribus,vel defenſoribus; & iſta verba
deinde determinant verbum,hæreticis;vt ſit ſenſus,
non præſtetis auxilium,conſilium &c. credentibus,
hæreticis,vel fautoribus eorundem; & illa ſit pœna
delicti;hæc pœna contumaciæ.Et pro hoc intellectu
facit;quia ſi dictio; hæreticis determinaretur à ver-
bo pręſtetis.deberet ille text.dicere,ne hęreticis cr
dentibus,eiſdem fautoribus,vel defenſoribus eorũ-
dem.Sed contra hunc intellectum fortiter obſt.quia
35 † vbi maior culpa, ibi grauior vindicta;vt hic ĩ verſi.
ſi verò clericus.ſed maior culpa eſt in auxiliante,aut
fauente hæreticis, q̃ in defendente, vel fauente de-
fenſoribus hæreticorum, argu.auth.multo magis.C.
de ſac.ſanc.eccle. Vnde poſſet dici,ꝙ ille tex. loqui-
tur de præſtantibus auxilium, credentibus, aut fau-
toribus, aut defenſoribus defenſorũ, credẽtium, vel
fautorum hæreticorũ in cã hæreſis; hic verò text.lo-
quitur ſimpliciter de fautoribus,& defenſoribus hę
reticorum,non in cã hæreſis. Hæc ſol.videtur bona,
niſi ſaperet diuinationem. Vnde tertio ſolue,ꝙ ille
tex.intelligatur ſm iſtum;videlicet,quòd illi ſint ex-
cõicati;& dum tex.loquitur,ꝙ ſint ſuſpenſi,& infa-
mes,intelligamus, ſm iſtũ.ſ.poſt annũ.Nec obſt.ꝙ il
le tex.videat̃ ſuperfluus; quia ille loquit̃ ẽt de præſtã
tibus auxiliũ fautoribus hæreticorũ; iſte verò dũta-
xat de fautoribus,& defenſoribus hæreticorũ. Hæc
ſol. vr̃ bona, niſi ꝙ violat literã per ſubauditiones;
ſed prõprũ eſt iura iuribus concordare, vt.c.cũ expe
diat.de elec. lib.6. Facit.l. nam & poſteriores.ff. de
legib. Vel quarto põt dici, ꝙ ille teſt.corrigatur per
36 iſtum. † Iurium tamen correctio eſt vitãda, & maxi-
mè;quia hic non eſt veriſimile, ꝙ ille text. qui nihil
aliud dicit, in hac eadẽ cõpilatione corrigatur per
iſtũ exiſtentẽ ſibi ita ꝓximum, arg.l.nam ad ea.ff.de
cond. & demon. & maximè cũ ille non prębeat aliq̃
declarationẽ ad iſtum.Sed contra tex. noſtrũ. &.c.ſi
aduerſus.& ſimi.oppo. in quantum loquitur de cre-
dentibus.ꝙ ſi credunt hęreticis, deberent puniri vt
hæretici;quia hęretici eſſent;tamen dicitur contra-
rium in his iuribus. Sol.tex.noſter, & ſimil.debent
intelligi in his qui credunt ſimpliciter; ſed nõ in ſpe
cie, vel credunt leuiter,ſed non pertinaciter aſſerũt;
37 quia credunt illos bonos, ſed non † credunt hęreti-
cis,nec opi.eorum;quia ſi crederent eorum opi. eſ-
ſent hæretici,& deberẽt puniri vt hęretici, vt.c.pen.
in ſi. ĩ.eo.Facit ꝙ not.in.c.accuſatus.§.ſi verò ĩ prin.
eo.tit.lib.6.& hanc opi.reperio tenere Abba.in.d.c.
pen.Hoſti. tamen ibi dicit, quòd tex. iſti corrigũtur
per illud.c.pẽ.ſed non placet;nã multi ſunt tex. in.6.
qui eodẽ mõ puniunt credentes,fautores &c. Quar
ta pœna,eſt priuatio vocationis ad conſilia. Quinta

pęna eſt, priuatio poteſtatis eligendi. Et hæc habet
locum etiam in excommunicato, & ſuſpenſo.s̄. de
conſue.cum dilectus.&.c.illa.s̄.de elect.ſm Io.And.
Et probatur.9.q.3.c.nos.de quo per D.Domin.in.c.
1.de reſcript.lib.6. & Ioan.Cald.in.q. quæ incipir,
excommunicatus qui communi &c. Et colligit hic
Io.And.not.ꝙ hic iſta tria ponuntur vt diuerſa.ſ.pri
uatio officij, vocationis ad conſilium, & poteſtatis
38 eligēdi.Ex quo infert,ꝙ† nepos damnati de hæreſi,
licet non poſsir habere beneficium, vel publicum
officium, vt.c.2.eo.tit.libr.6. poſſet tamen eligi ad
illa. Et ſequuntur hic D.Ant. & D.m.qui dicit hoc
39 notandum pp†ſtatuta, quæ licet inhabilitent quem
ad publica officia; non tamen extenduntur ad po-
teſtatem eligendi ad illa.Sexta pęna eſt, priuatio po
teſtatis teſtificandi. Et idem in alio excommunica-
to; & idem in.c.veniens.2.s̄.de teſti.Septima eſt, pri
uatio poteſtatis teſtandi. Quæ an habeat locum in
alio excommunicato, traditut in.c.pia. de except.
lib.6.Io.And.in.c.decernimus.de ſent.excom.lib.6.
& dicam in.c.ſi verè.de ſent.excom.Octaua eſt;quia
non poteſt inſtitni in teſtamēto.Nec ſnccedit ab in-
teſtato.Et aduerte;quia in iſtis duabus pœnis de iu-
re ciuili non erat ita diſpoſitum,ſed cum quadā qua
lificatione, vt auth.vt cum de appel.cogno.§.genera
lem.&.§ ſeq.coll.8.Sed illi tex.corrigūtur, vt hic; &
.c.vergentis.ſm Hoſti.& Io.And. & benè.Nona pœ-
na eſt, priuatio poteſtatis agendi.Et idem in alio ex
communicato, vt.c.intelleximus.s̄.de iudi.Decima
eſt priuatio iuriſdictionis. Et idem in alio excōmu-
nicato notorio, vt.c.ad probandum.s̄. de re iudi. &
tāgit hic gl.in verſ.authore damnato.Saluo eo ꝙ ha-
betur in.c.præſidentes. eo.tit.lib.6. Et dicit hic Io.
And.ꝙ talis ſententia nō valet, etiam inter illos, qni
ignorabant illum talem, cum ſit lata à non iudice,
per not.3.q.7.§.tria.in prin.& ibi ſentit glo. magna.
Vndecima pœna, eſt ptiuatio officij aduocationis.
Et idem in excōmunicato, vt.c.decernimus.de ſent.
excom. lib.6.xj.q.3.c. excommunicaros.& ſequitur
Spec.in tit.de aduoca.§.1.verſ. Item ꝙ excommu-
nicatus. dixi in tractaiu meo de aduoca.§.3.verſi.
excommunicatus quoq;. Duodecima, & vltima
pœna, eſt priuatio officij notariatus. Et idem in alio
excommunicato.3.q.4.c.nullus. ſecundum Hoſtiē.
& Io.And.Sed aduerte; qnia in caſibus, in quibus ſu
pra dixi, idem eſſe in alio excommnnicato, videtur
fortiter obſtare tex.noſter;nam in dictis pœnis text.
noſter videtur expreſsè velle, quòd hæ pœnæ locum
non habeant præter primam, ſi non ſtetit in excom-
40 municatione per annum.Si ergò† ſpeciale eſt, quod
habeant locum quando ſtetit in excommunicatio-
ne per annum;ergo in contrarium eſt ius commune,
vt.l.1.in fi.ff.ad munici. cum ſimi.ergo non habent
locum in alijs excommnnicatis ſimpliciter, qui non
ſteterunt in excommunicatione per annnm.Sol.dic,
quod hic non ſumitur arg.prædictum;ex eo, quòd
reſnltaret abſonns intellectus, vt.l.2.C.de condit.In-
ſert.dixi in.c.ſacris.de ſent.excom.in.19.articu.q.5.
princip.6.membri princ. Vnde non negatur, quòd
idem ſit in alijs excommunicatis. Nec obſtat qnòd
tex.videatnr inducere ſpecialitatem reſpectu tran-
ſitus anni; quia hoc ego fateor quantum ad incnr-
rendam infamiam, vt tandem elapſo anno ipſos ef-
fectos infames ſequātur pęnę prædictæ. Et eſt iſte ef
fectus inter excommunicatos ſimpliciter, & iſtos;
quia ſimpliciter excommunicati, abſoluti demum
poſſunt exercere prohibita ſibi propter excommu-
nicationem.Secus in caſu noſtro;quia licet abſolue-
rentnr ab excommunicatione, non tamen poſſunt
hæc exercere, niſi per principem, ſen per Summum
Pontificem reſtituerentur ſamæ. Et prædicta intel-
lige de his actis, ſeu officijs, quę ſunt prohibita ipſis
iufamibus.Sunt & aliæ pęnæ iſtorū, quę ponuntur in
verſ.ſanè clerici.quæ etiam habent locū in excōica-
tis.Quintodecimo not.ex verſ.ſi verò clericus.quod
41 cæteris † paribus, de crimine hæreſis acrius punitur
clericus, quàm laicus;& granius religioſus, quàm ſe
42 cularis, vt.j̄.in verſ.ſimiliter.vt probatur, ibi, per†il
lam implicatinam ēt.& tenet Io.And.hic, per.c.ac-
43 cuſatus.in fi.eo.tit.lib.6. Et ſic† delicta reputantur
grauiora reſpectù qnalitatis perſonarum.Sextodeci
mo not. ex verſi. ſi qui antem. ibi, aduocati. quod
44 † cōmunicare excommunicato non denuntiato, eſt
veniale peccatum;ſed poſt dennntiationem eſt mor
tale, vt.c.ſacris.s̄.quod met.cau.&.c.ſi.s̄.de cler.ex-
com.miniſtr.Decimoſeptimo nota ex verſ.ſanè.ibi,
45 alioquin.ſecundum Hoſtien.quòd†clerici recipien-
tes ad ſepulturam ſautores, defenſores, & ſimiles, &
agentes contra prohibitionem hnins.§. ſunt excom
municari ipſo iure;cum cenſeantur ſantores.Et ad-
46 uerte;quia† per Papam rer in anno excommnnican
47 tur. Et ideò † celebrantes poſtea diuina officia co-
ram talibus excommunicatis à Papa, ſunt excom-
municati, vt.c.ſignificauit.j̄.de ſent.excom.& ibi di
48 cam. Vnde ſeqnitur, quod† ſi ſic excommunicati ce
lebrant, & ſacramenta miniſtrant, incnrrunt irregu-
lariratem, vt.j̄.de cleri.excom.mini.c.1.&.2. Deci-
49 mo octauo not. caſum, In† quo priuatus officio reſtī
tuitur à ſolo Papa. Decimonono not.ex verſ.ſimili-
50 ter.pęnā†regulariū, credentiūm, fautorū, & defenſo
rū hæreticorū; patiunt enim eaſdē pęnas, quas cleri
ci ſeculares.Er pterea eorum priuilegia non ſeruant
in illa dięceſi. Qđ clarū eſt ſm Hoſt.ſi oēs, vel maior
pars delinquir, arg.c.q̄ſiuit.s̄. de his q̄ ſinnt à maio.
par. cap. Vel dic, ſm eū, ꝙ ēt ſi minor pars deliquit
idem eſt. Et eſt ſpeciale in crimine ſymoniæ ꝑpter
immanitatem criminis. Simile.in.c.vergentis.s̄.eo.
51 vbi † alius pro alio punitur; & ſequitur hic Io. And.
dixi in.c.dilectus.s̄.de ſymo. Vigeſimo not.ex verſi.
52 qnia verò. qui poſsint ꝑdicare; poſſunt enim miſsi,
vel habentes authoritatem à ſede apoſtolica, vel ab
53 epiſcopo loci. † Miſsi antem ſunt ſecnudum Hoſti.
ordinarij, hoc eſt, epiſcopi, qui aurhoritatem ha-
bent à domino prædicandl per vniuerſnm orbem
54 euangelium omni creaturæ. Math.c.vltimo † Epi-
ſcopi enim ſucceſſerunr in locū Apoſtolorum.12.q.
1.c.videntes.21.diſt.c.in nouo.Et de talibus ſacer-
dotibus.i.epiſcopis, poteſt intelligi.16.q.6.c.ſtatui-
mus. Quod eſt verū, niſi prohibeātur ab eo cuius eſt
dięceſis.6.q.3.c.ſcriptū.ſm quoſdā. Alij verò tenent
55 contrarium.Et id ꝙ ibi dicit, qnod† non licet mitte
re ſalcem in alienam meſſem;debet intelligi de ſal-
ce iuriſdictionis, non prædicationis; cum enim miſ-
ſio epiſcoporum, vt dictum eſt, ſit facta authoritate
dinina, nullibi debet prohiberi;ſed vbiq; recipi, vt.c.
præced. Dum tñ caueat ab errore.40.diſt.c.ſi Papa.

quia

56 quia† verbum domini nõ eſt ligatum, ad Timo.c.2.
Concludit tandem Hoſt. quòd ſi prohibeantur ab
epiſcopo proprio, non debēt prædicare; ſi non pro-
hibeantur, poſſunt; non tamen poſſunt indulgen-
tiā concedere; niſi de ſpeciali licentia Papæ, vel epi-
ſcopi loci. j̄.de pœni.remiſ.c.quòd autem. Et ratio
diuerſitatis eſt; quia per prædicationem, alieni limi
tes non multum vſurpantur; ſed fit melior conditio
diœceſani, & animarum ſibi commiſſarum.95.diſt.
§.ecce. Vnde videtur eo magis hoc fieri poſſe, arg.
ff.de nego.geſtis.l.ſoluendo.&.l.ſoluere.&.l.ſi debi-
tor.ff.de ſolu.Concludit tamen, vt dixi, quòd eo inui
to non debet hoc poſſe fieri, ne eo inuito eius termi-
ni videantur occupari.ff. de neg. geſtis.l.cum pecu-
niam.in fin.&.c.ex tuarum.s̄. de vſu pal. Et prædicti
epiſcopi, & ſimiles poſſunt etiam appellari nõ miſ-
ſi, ſcilicet ab homine. Miſſi verò ab homine, ſeu ab
Apoſtol.Sede dicuntur prædicatores, & minores, vt
in extrauag. Bonifacij. quæ incipit, ſuper cathedrā.
& tractatur in clem.dudum. de ſepul.& hodiè quaſi
omnes religioſi approbati habent hāc p̄tātem præ-
57 dicanti. Vtrum autem† hanc licentiam prædicandi
poſſit concedere abbas. Inno. hic tenet, ꝙ non, per
text.noſtrum. qui dicit ab ep̄o loci; ergò excluditur
inferior, arg.c.nonne.s̄.de præſump.&.j̄.de exceſſ.
præla.c.accedētibus. ſecus ſi aliq̄s miſſus vellet miſ-
ſam celebrare; quia hoc poſſet concedere quilibet
p̄latus, dūmodò conſtet celebrare volentem eſſe ſa-
cerdotē, vt.j̄. de cleri.peregri.c.3. Vel dic, ſm eum,
ꝙ ſi volens prædicare eſt notus, vt quia magiſter in
theologia, vel aliter idoneus p̄dicator per ep̄m ap-
probatus, & deputatus ad curā; vt ſunt prælati eccle
ſiarum, & alij, quibus ſpecialiter, vel gn̄aliter ſit con
ceſſum prædicare; quia talibus poterit quilibet præ
latus in eccleſia ſua licentiā dare, arg.c. cū ab eccle-
ſiarum.s̄. de offi.ordi. ꝙ intelligit hic Hoſt.caſuali-
ter in trāſitu, p̄ quo bo.tex.in.d.clē.dudū.ibi, frater
minor pōt prædicare in eccleſia curata de licētia cu
rati. Licentiam verò generalē prædicandi ſolus con
fert diœceſanus, vt.c. inter cætera.s̄.de offic.ordi. &
hic; & etiam ſequitur Io.And.& coniunge his, quę di
xi circa hanc materiam in.c.præced.¶ Vigeſimopri
58 mo not.ibi, & niſi quam citius.ꝙ† creſcente contu-
macia, debet creſcere & pęna, vt.c.fi.s̄.de conſue.Vi
59 geſimoſecūdo not.ex verſ.adijcimus.† formam pro-
cedendi, vbi fama eſt, ꝙ in diœceſi ſint hæretici. Vi-
geſimotertio not.ibi tres, aut plures.arg.ſm quoſdā,
60 ꝙ† ad hoc vt in crimine hęreſis inquiratur, requirun
tur tres teſtes ad minus; quaſi iſte ſit caſus ſpecialis,
in quo non ſufficiant duo; cum videatur abſurdum,
ꝙ de tam graui crimine ad dicta duorum quis de-
beat condemnari; maximè cum in hac materia tol-
latur ordinaria poteſtas defenſionis contra teſtes;
61 quoniam † nomina ipſorum non panduntur parti,
vt.c.fi.eo.lib.6.& etiam circa interrogatoria, quæ
dari ſolent à partibus, vt.c. per tuas.s̄. de teſti.&.c.
præſentium. de teſti.lib.6. communis * tn̄ opi.eſt ꝙ
duo ſufficiunt. Non obſt.tex.noſter, quia loquitur de
inquiſitoribus, ſeu denuntiatoribus; & ideò requi-
runtur tres, vel plures, aut tota vicinia; quia p hunc
62 modū fiet nuntiatio; quia † ꝙ à pluribus ſenioribus
q̄ritur, facilius inuenitur. 20.diſt.c.fi. &.c.prudentiā.
in prin.s̄.de offi.iudi. deleg. Aduerte tn̄; quia non
oēs tenentur nūtiare, ſed ſufficit vnus, ſm Io.And.&
D.Ant. Facit.l.2.C. de accu.&.l.diuus.2.ff.de cuſto.
reo.not.Ioan.Mona.in.c.ſicut.s̄.de ſymo.Vigeſimo-
63 quarto not. ꝙ† faciens occultas conuenticulas eſt ſu
ſpectus.Facit.c.præcedens; & idem, ſi diſſentit à cō-
muni conuerſatione fidelium; & poteſt poni exem-
plum in his, qui ſunt laici non profeſſi, & portant
habitum regularem, vel non viſitant eccleſias, & nō
audiunt verbum Dei, non colunt Dominicam; ſed
ſabbatū; ſiue lumine panis eſum abhorrent, piſces
ſquamoſos, & carnes porcinas non cōmedunt, non
ſanitatis cā, ſed ſuperſtitionis; de nocte vigilant, &
de die dormiunt; & in ſimilibus diſcendunt à com-
muni vita, & moribus fideliū hominum. Vigeſimo-
64 quinto not.ꝙ† infamatis de hæreſi indicitur purga-
tio, in qua deficientes puniunt̄ vt hęretici, dixi in 6.
not. Vigeſimoſexto not.ex verſ. ſi qui verò ex his. ꝙ
65 † nolens obſtinatione dānabili p̄ſtare iuramentū de
indicādis hæreticis, vel alijs deſidentibus à vita, mo
ribus &c. debēt reputari hæretici; & not. ſm Hoſti.
ꝙ tex.cum myſterio dicit obſtinatione dānabili re-
ſpuunt iuramentum, quaſi ex quadam perfidia, & ſu
perſtitione aſſerant iuramentum eſſe malum, & ta-
les ſont de ſecta Valdenſium ſecundum eum; ſecus
ſi aliquis nolet iurare ex deuotione, credens eſſe pec
catum, vt faciunt aliquí religioſi defenſi leui religio-
ne, Facit.c.nuper.s̄. de teſtib. & quòd not.in.c.& ſi
Chriſtus.s̄. de iureiur.dicit tamen, quod hoc eſt le-
ue arg. ad conuincendum hæreticos, de quo poteſt
intelligi.l.2.C.eo.tit.& ſequitur Io.And.& D.Ant.
Ego dico, quòd in caſu noſtro eſt fortiſſimum arg.
quia præſumuntur velle occultare tales: & ſic non vi
dentur carere ſcrupulo ſocietatis occultæ, vt.c.ſicut.
j̄. de homici. Poteſt etiam intelligi tex. noſter ſe-
cundo, vt intelligit glo.in verſi.iurare.de his qui no-
lunt iurare purgando conſcientiam ſuam de hęreſi.
Et ita intelligit D.Ant. facit etiam ad hoc glo. in
verſi.iuramento.poſita in verſic.moneantur. ¶ Vl-
66 timo not. ex vltima parte, caſum † in quo epiſco-
67 pus deponitur propter negligentiam; & quòd † per
indicia quandoque probatur crimen. Et aduerte,
quòd epiſcopi non debent minus inuigilare ſecun-
dum hoc.c. ex eo, quòd dati ſint inquiſitores, vt.c.
68 per hoc. eo. tit.lib.6.† Vtrum autem tales epiſco-
pi poſſint deponi ab inferioribus à Papa? Docto.q̄d
non; quia nullus citra Papam, poteſt deponere epi-
ſcopum.3.q.6.c. accuſatus. Sed tu dic, vt latius di-
69 xi in.c.1.s̄.de accuſ. Et etiam aduerte, quòd † in-
quiſitor hæreticæ prauitatis non poteſt procedere
contra epiſcopum, vt.c.inquiſitores.eo.tit.lib.6.ſed
70 debet denuntiare Papæ. Item † hodiè etiam con-
tra alios procedere non poteſt ad actus iudiciales
ſine epiſcopo, vt clem.2.eod.titu. &.c.per hoc.eod.
71 tit. libr.6. In quibus etiam not.† vtrum talis in-
quiſitor dicatur habere ordinariam, vel delegatam,
& ad quem ſit appellandum, ſi ſimul vterq; proce-
dit? Glo.1.in fi.dic, ſecundum Io.And.quòd iſta con
ſtitutio immediatè ſequebatur illas duas conſtitu-
tiones. Glo. in verſi. ſuſpicione.dic, vt dixi.s̄. eod.
in ſexto notabili. ¶ Glo.in verſi.condemnentur. in
princ. colligit, deinde format tria contraria ad tex.
ſecūdum, ibi, ſecus. Tertium, ibi, ſed quid.& in fi.de-
cidit.q.In eadē, ibi, violētiſſima pręſumptio.dic, ſi-

milem glo,habes in.c.de hoc.ſ. de ſymo. &.c.inter.
72 j.de purg.cano. Et not. ex glo.q † ex violentiſsima
præſumptione poteſt quis damnari de grauiſsimo
crimine,de quo in.c.2.ſ.de præſumpt. ¶ In eadem,
ibi,ſecus in alijs criminibus,dic, ſecuudum D.Ant.
q immò in contrarijs ſecus eſt; quia procedebatur
ſecundum eum, contra abſentem; nec erat indicta
purgatio,nec aderat alia cauſa,ex qua inſurgeret cri
minis præſumptio violenta,vnde eſt caſus ſeparatus
ab iſto; nec ibi facta fuit excommunicatio pro con-
tumacia; ſecus ſecundum D.m. quando etiam pro
alio crimine; & pro tali contumacia, de qua in tex.
aliquis eſſet excommunicatus, & ſtetiſſet in illa per
annum;nam quo ad illud crimen haberetur pro cõ-
uicto.11.q.3.c.rurſus.&.c. quicunq;.non tamen ha-
betur pro conuicto de hęreſi;niſi in cã hęreſis, vt hic
dicit glo.in fi. & not.in.c. cum coutumacia.eo.titu.
lib.6. & de intellectu.d.c. rurſus.&.c. quicunq;. vide
D.m.in.c.1.ſ.de iudi. In eadem,ibi,monendus eſt,
73 vt redeat.dic,vt ſentit Io.And.in text.quòd† nedum
ante damnationem de hæreſi;ſed etiam poſt ſenten-
tiam,monitus poteſt redire ad fidem, & euadere pę
nam mortis; & idem glo.in eo.c.penul.j.eo. & hoc
etiam videtur velle,ſi ex interuallo,ſecundum D.m.
In contrarium tamen facit tex.in.c. ad abolendam.
poſt princ.dum requirit, q incontinenti redeant,&
ſpontè. Sed poſt damnationem videntur facere ti-
more probationum, ſeu pœnæ imponendæ, not.
Archid.in.c. vt commiſsi.eo.tit. libr.6. Ioan. de Li-
gna.in clem.ad noſtram.eo.rit. Sed dicit D.m.quod
prima opinio eſt mitior, & ideò tenenda. Mouetur
arg.c.accuſatus.eo.tit. lib.6. vbi dumtaxat relapſis
non parcitur; ergò lapſis ſemel,licet condemnatis,
parcendum eſt. Dicit tamen, quòd iure expreſſo
hoc non probatur;& hoc.c. in damnatis nullam tri-
buat indulgentiam;&.c. ad abolendam.loquitur de
redeuntibus ſtatim.&.c.penul.j.eo. loquitur de de-
prehenſis in hæreſi, non de coudemnatis. Conclu-
dit ramen primam opin.tanquam mitiorem tenen-
dam, arg.c. odia. de reg. iur. lib.6. Non obſtat.c.
ad abolendam. quia ſatis dicitur ſtatim redire, ſi
non expectat pœnæ impoſitionem, arg. 50. diſtin.
c.ponderet. Finaliter diſtinguit, quòd aut quis eſt
damnatus, ſed non traditus curiæ ſæculari; & tunc
habet locum gloſſa noſtra,quòd poteſt redire. Aut
quis eſt traditus curiæ ſæculari, & per actualem de-
gradationem, eſt ſpoliatus priuilegio clericali, &
tunc ſecus. Ratio eſt, quia tunc non videtur redire
ſpontè, & ſatis æqua diſtinctio videtur. ¶ Glo. in
verſ. iuramento firmare. dic,vt in ea. In fiue glo.in
verſi.domini.dic, quòd.c.vergentis.loquitur in filijs
74 hęreticorum,qui† in veritate viuente patre non ſunt
veri domini; ſed quaſi domini, vt.l.in ſuis.ff.de lib.
75 & poſthu. Item ſpeciale eſt † in filijs, vt propter
hęreſim parentum puniantur, quia in eis timetur ta
le delictum paternum continuari; & propter alias
rationes, quas dixi in.d.c. vergentis. quæ ceſſant
in non filijs. In fine gloſ. accinxerint. dic, ſecun-
dum D.m. quòd idem propter delictum concer-
nens totam chriſtianitatem; licet ex illo non impu-
gnetur fides chriſtiana,arg.c.1.de homic.lib.6.In gl.
in verbo,receptatore.dic, aduerte tñ;qa in alijs cri-
minibus regulariter in conſanguineis tẽperat pęna,
vt.l.3.ff.de recep. In glo.in ver.authore damnato dã
nentur.in fi.dic, de validitate reſcripti impetrati ab
excommunicato,dic,vt trad.in.c.1.de reſcrip.lib.6.
In glo.in verſ.ſpeciali.in fi.dic,ſecundum Hoſtien.q
76 † à ſentẽtia canonis abſoluit epiſcopus, niſi ſpeciali
77 ter abſolutio reſeruetur ſuperiori; ſed † à ſententia
Papæ quam profert ter in anno non abſoluit infe-
rior,arg.c.inferior.ſ.de maiori. & obed.

CAP. XIIII.

SVMMARIVM.

1 *Laici cuiuſcunq; profeſſionis ſint, prædicare non debent. & num.4.*
2 *Malum quandoq; committitur ſub ſpecie boni.*
3 *Dei dona varia ſunt.*
4 *Laicus non debet prædicare.*
5 *Excommunicatio non fertur; niſi pro grauibus culpis.*
6 *Laicis,qui caſus ſpirituales prohibeantur.*
7 *Ius patronatus ex gratia ſpeciali laico conceditur.*
8 *Laicus electioni tractandæ poteſt ſe interponere.*
9 *Pietatis prætextu, impietas ſæpè committitur.*
10 *Temeritas ſub titulo fortitudinis latet; Moderatio ignauia vocatur; & cautus pro timido accipitur.*

1 Sicut. †Laici cuinſcunq; pfeſsionis ſint,
prædicare nõ debẽt.h.d. & In text.
ibi,&.j.dic,ſub iſto.j.continebatur
illud, q habetur.ſ.eod.c.cum ex iniuncto.§.ſicut.
2 ¶ Nota primo, q† ſub ſpecie boni quandoq; cõmi-
tit malũ,vt dicam in glo.1. Secundo not.ibi, quaſi
præcipimus. text. ad ea quæ dixi in.c. quanto.ſ. de
magiſ.& eſt ſimilis tex.in.d.c.cum ex iniuncto. Ter-
3 tio not. q † varia ſunt dona Dei; alijs enim dedit
Deus donum ſcientiæ. Alijs prophetiæ. Nonnullis
4 miraculorum virtutem. ¶ Vltimo nota,quòd† lai-
cus non debet prædicare, & contrafaciens morta-
liter peccat;& ideò mandantur excommunicari, vt
5 .c.præced.§. quia verò. quæ † excommunicatio non
fertur niſi pro grauibus culpis.11.q.3.c. nemo.& ſic
6 habes caſum ſpiritualem, † qui prohibetur laico.
Alios ponunt hic Io.And. & Goff. vt recipere deci-
mas.16.q.fi.c. decimas. quod intellige, vt dixi poſt
D.m.in.c.2.ſ. de iudi. & recipere compromiſſum
de re ſpirituali.ſ. de arbi.c. contingit. Item elige-
re, vt.c. quiſquis.&.c. ſacroſancta.ſ. de elect. Item
recipire reſignationem à clerico, vt.c.quòd in dua-
bus.ſ. de renun. Item dare inueſtituram beneficij.
7 16.q.vlti.c. ſi quis deinceps.† ex gratia tamen ſpe-
ciali conceditur ius patronatus, vt.c.quoniam.ſ.de
8 iure patro. Item, vt † interponat partes ſuas ele-
ctioni tractandæ,vt.c.nobis.ſ.de iure patro.In glo.
9 1.ibi, c.ſæpè.dic, vbi text.dicit, † quòd ſub ſpecie
parſimoniæ,committitur auaritia;& quãdoque ſub
ſpecie largitatis prodigalitas; & quandoq, ſub
zelo iuſtitiæ exercetur crudelitas; & quandoq; ſub
ſpecie miſericordiæ fit indigna remiſsio;vide & Se-
10 necam ad Lucil. epiſtola.41. vbi addit,† Temeritas
ſub titulo fortitudinis latet, moderatio vocatur
ignauia;& cautus ſępè pro timido accipitur. Hiero.
in libr. de homine perfecto dicit. Iniuriam feciſſe
virtutem appellant,& aliena capere potentiam.

Cap.

CAP. XV.

SVMMARIVM.

1 *Hæreſis crimen, eſt crimen eccleſiaſticum.*
2 *Pænitentia in delicto hæreſis, etiam conſummato, admittitur. Quòd tamen intellige, vt ibi.*
3 *Pœna perpetui carceris hæretico pænitenti indicta; hodiè poteſt in aliam commutari, ſi ſuperiori videbitur.*
4 *Clericus deprehenſus in hæreſi, volens pænitere; an debeat degradari, ſi mittendus eſt in perpetuum carcerem.*
5 *Clericus pro magnis ſceleribus debet degradari, & in carcerem detrudi.*
6 *Accuſatori in crimine hæreſis volenti deſiſtere ab accuſatione, & pænitere, non parcitur.*
7 *Credentes hæreticis, vt hæretici puniuntur.*

Excõmunicamus.

Si deprehenſi in hæreſi, volunt ad fidem redire, de-
trudendi ſunt in perpetuum carcerem ad agendam
pœnitentiam; & credentes hæreticorum erroribus,
hæretici ſunt.h.d. à verſic.ſi quis autem.vſq; in fi. nã
præcedentes partes habuiſtis declaratas in.c.excõ-
municamus.ſ.eo.Secunda, ibi, damnati. Tertia, ibi,
ſi quis autem. Quarta, ibi, credentes. Et not. primo,
quòd plura notabilia poſſent hic colligi vſq; ad ver.
ſi qui autem.quæ collecta fuerunt in.c.excommuni-
camus.ſ.eo. ideò dic, vt ibi; & dũ hic dicitur, quòd
hæretici ſunt puniendi per eccleſiam; clarius patet,
1 quòd † hoc crimen eſt eccleſiaſticum. Secundo not.
2 ex ver.ſi quis autem.quòd † in delicto hæreſis etiam
conſummato admittitur pœnitentia, quòd eſt verũ
quantum ad fugiendam pęnam mortis, non quo ad
fugiendam pœnitentiam, ad quam peragendam eſt
3 detrudendus in perpetuũ carcerem † Hodiè tamen
talis pœna poteſt in aliam commutari, ſi viſum fue-
rit ſuperiori, tex. in.c.vt cõmiſsi.eo.tit.lib.6. Et ad-
uerte; quia licet glo.magna.2 t.diſtin.c.nũc autem.
4 dubitauerit, † an clericus deprehenſus in hæreſi, vo-
lens pœnitere, debeat degradari, ad hoc vt mittatur
in perpetuum carcerem; tamen.D.m. hic tenet ex-
preſsè, quòd ſic.per.c.1.eo.tit.lib.6. vbi tex.expreſ-
ſe, videtur velle, quòd quis ſit degradãdus, ſiue ſit re
linquendus iudici ſęculari; quia perſeuerat in hęreſi;
ſiue immurandus perpetuò; & ad idem facit.c.tuæ.
5 ĩ.de pœnis. vbi dicitur, quòd † pro magnis ſceleri-
bus debet quis degradari, & detrudi. Sed quęrũt hic
6 Doct.de notab.q.videlicet; an † ſicut parcitur hære-
tico redeunti, ita parcendum ſit accuſatori hęretici,
volenti deſiſtere ab accuſatione, & pœnitere? Iac.de
Aret.in.l.fi.C.de accu.dicit, quòd non; quia ſpeciale
eſt in crimine hęreſis, quòd parcatur pœnitenti; ſed
accuſator deficiens, non venit puniendus de hęreſi,
ſed de calumnia; ergo non parcitur ſibi; & ſeq. Io.
7 And.D.Ant.&.D.m.¶ Vltimo not.ex fine, q † credé
tes hæreticis, puniuntur vt hæretici, vt dixi.ſ.eo.in
.c.excommunicamus.in.14.not.Glo.2.quęrit, & ſol.
& contra oppo.& ſolu.ibi, vltimo ſupplicio. dic, vt
dixi in.c.ad abolendam.ſ.eo. In fine glo.fin. dic, vt
dixi in.c. præced.

CAP. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Papa propter delictum eccleſiaſticum poteſt abſoluere obligatos a quacunq; obligatione.*
2 *Hæreticis adſtricti, ab omni obligatione liberantur.*
Serui, adſcriptitij, originarij, & ſimil. a poteſtate domini liberantur ibid.
An autem poſt reconciliationẽ liberi remaneant.nu.7.
Et vaſſalli à domino; & quid ſi reſtituetur, an recuperet bona.ibid.
Et an fiſci, vel eccleſiæ. nu.10.
Liberti à patrono.
Vxor a marito; licet ſecus ſit in excommunicato.
Filius a patria poteſtate; & efficitur ſui iuris.
3 *Emancipatio facta à patre hæretico non tenet; & quare.*
4 *Bona lapſi in hæreſi manifeſtè; ipſo iure ſunt publicata; & reconciliatione ſubſequuta nõ recuperat priſtinas obligationes. & eſt communis opi. Et poſt mortem capi poſſunt; ſi in vita confiſcata non fuerunt. num.6.limita duobus modis.vt ibid. & nu.ſeq.*
5 *Res ſemel extincta, nunquam reuiuiſcit.*
8 *Papa in beneficialibus ſupremam habet poteſtatem.*
9 *Hæreticus abſolutus, vel reconciliatus, non recuperat debitũ in diẽ, vel ſub conditione, licet dies, vel cõditio*
10 *veniat poſt reconciliationẽ. Quid autem in legato, vide ibid.*
11 *Eccleſia non iudicat de occultis.*
12 *Conſtitutio continens pœnam ipſo iure, afficit etiam delinquentes occultos.*
13 *Promittens ſub pœna, vel cũ iuramẽto ſoluere quid alicui intra certum tempus, an incidat in pœnam, vel in periurium, ſi illi effecto interim excommunicato, non ſoluit.*
Et an excuſetur in caſu hęreſis, ſi non ſoluit fiſco.nu.14.

Abſolutos.

Liberantur ab om
ni obligatione, q
hæreticis tenebã-
1 tur aſtricti.h.d. ¶ Nota primo, quòd † propter de-
lictum eccleſiaſticum Papa poteſt abſoluere obliga
tos a quacunq; obligatione; ſiue fidelitatis, ſiue ſerui
tij, ſiue obſequij, & maximè hoc procedit hodiè in
hæreſi; propter quod crimen ipſo facto bona publi-
cantur, vt.c.cum ſecũdum.de hæret.lib.6. Vnde iure
2 noſtro, & † ſerui à dominis, adſcriptitij, originarij,
& ſimiles; & liberti a patronis liberati ſunt. Nec
obſt.15.q.3.c.quoniam.&.ĩ. de ſenten. excom.c.in-
ter alia.quia loquuntur in non hæretico, ſecundum
Goff. & Io. And. Item vxor recedit a marito.24.q.
1.c. fin. licet non recedat ab excommunicato, vt
traditur in dictis iuribus. Item filij liberantur a pa-
3 tria ptãte, & efficiũtur ſui iuris, adeo q † emãcipatio
facta à patre hęretico, nõ tenet; tãtũ q̃ facta de homi-
nibus ſui iuris, vt.c.quicunq;.in.fi.eo.titu.lib.6. & rõ
4 poteſt eſſe; ſecundum.D.m. quia ex quo ſunt † mani-
feſtè lapſi in hęreſi, bona ipſorum, ipſo iure publica-
ta ſunt. Et ex prædictis ſequitur, quòd licet tales hæ
retici reconcilientur, non tamen recuperant priſti-
5 nas obligationes; quia † res ſemel extincta, nũquam
reuiuiſcit, de conſe. diſtin.4.quæris.7.q.1.c. quam
periculoſum.&.ff. de verb.oblig.l.inter ſtipulantem.
§.ſacram.& idem dicẽdum eſt de alijs bonis; & hoc
idem

Cōla opi.
idem tenet hic Hoſtien. & Doct. communiter * per
6 .c.vergentis.§.eo.Facit;quia, vt ibi dixi,†etiam poſt
mortem iſta bona poſſunt capi;licet in vita non fue-
rit facta confiſcatio. Prædicta tamen arbitror limi-
tanda, ſi fuit facta ſimpliciter reconciliato, aut ab-
ſolutio;ſeu veniæ conceſsio; ſecus ſi eſſent plenè re-
ſtituti, vel in integrum, arg.l.1.&.fi.C.de ſenten.paſ.
& reſti. Facit.l.ꝙ ſi minor.§.reſtitutio.ff. de mino.
7 Aduerte tamen;quia fortè† libertates remanent fir-
mæ, & ſimilia.Secundo limita, niſi ad tempus recon
ciliationis fuiſſet lata ſententia;videlicet, quòd tam
diu pateretur pœnas, quandiu ſtaret in errore, vt vo
luit hic Hoſt. & ſeq.Doct.Sed aduerte;quia iudex in
ferior, qui non haberet hanc ſupremam poteſtatem
diſpenſandi, non poſſet hanc ſententiam dare, nec
iuri alteri acquiſito præiudicare. Quinimò etiam ſi
eſſet Papa, qui talem ſententiam proferret, nō vide-
tur, quòd poſsit præiudicare iuribus quęſitis circa
bona temporalia; nam ſi bona ipſo iure ſint publica
ta, & laicorum fiſco ſæculari applicata, & terræ do-
minorum ſunt occupatæ, & vaſſalli, ſerui, liberti, &
filij abſoluti; non debet poſſe præiudicare iuri iam
quæſito, arg.not.in.c.per venerabilem.§.qui fi.ſint le
git. licet quo ad beneficia eccleſiaſtica ſecus ſit;cum
8 † in illis habeat ſupremam poteſtatem, vt.c.2.§.de
conceſ.præben.& in clē.1.vt lit.penden. Item aduer
9 te;quia arbitror, quòd etiam† ſi eſſet debitū in diē,
vel ſub conditione, quòd nihilominus abſolutus ab
hęreſi, ſeu reconciliatus, vel is, cui conceſſa eſt venia,
non recuperaret tale debitum;licet poſt reconcilia-
tionem venerit dies, vel conditio, per text.in.l.po-
tior.&.l. qui balneum.ff. qui potio. in plg.hab. ſecus
in legato facto ſub conditione, cuius poſt reconci-
liationem impleta eſt conditio, arg.l.1.§.ſin autem.
C.de caduc.tollen.& prædicta nota, quia rarò inue-
nies; & non tanguntur a Doctoribus. Sed quæro
iuxta prędicta, cum.§.dixerim, quòd bona publicā-
10 tur ipſo iure, † vtrum ſerui hæreticorum, vel liberti
efficiantur liberi, an verò efficiantur fiſci, vel eccle-
ſiæ; cui bona confiſcantur? Et videtur dicendum, ꝙ
fiſci, cum iſta ſint in bonis, & bona ſunt ipſo iure pu
blicata. Contrarium tamen arbitror, per tex.noſtrū
qui vult, quòd iſti ſunt abſoluti, eo ipſo quòd domi-
ni ſunt hæretici. Sed ſi remanerent ſerui fiſci, non eſ-
ſent abſoluti ſimpliciter, ergò &c. Et ita limito, quæ
traduntur in.c.cum ſecundum.eo.tit.lib.6.& prædi-
cta vendicant ſibi locum non ſolum in hęreticis ma
nifeſtis, ſed etiam in occultis, ſi probari poteſt, ſecū
dum Philip. quòd verum dicit Io.And. ſi proceſſum
11 eſt ad probationem; quia † eccleſia non iudicat de
occultis, vt.c.ſicut.§.de ſymonia.& ratio eſt, quia
per probationem delictum efficitur manifeſtum, vt
.c.cum olim.ĵ.de verb.ſigni.D.m.putat, quòd cum
hodiè, vt dictum eſt, bona ipſorum ipſo iure ſint pu-
blicata, per.c.2.de præſcript.lib.6.&.d.c.cum ſecun
dum.ꝙ licet crimen ſit occultum;nihilominus bona
publicata ſint, arg.dictorum iurium, pro quo facit;
12 quia † quando pœna imponitur ipſo iure, afficiūtur
delinquentes etiam occulti, vt not.ſingu. glo.ĵ.cod.
tit.¶ In gloſſ.fin. ibi cui communicate liceat. dic, ex
hoc videtur dicendum, quòd idem ſit in excommu-
13 nicato;videlicet, quòd† ille qui ſub pœna, vel ſub iu
ramento promiſit intra certum terminum ſoluere,
non incidit in pœnam, vel in periurium, ſi illi inte-
rim effecto excommunicato, & perſiſtenti in excō-
municatione non ſoluit; quia non poteſt illi com-
municare. Sed aduerte;quia eſt diuerſa ratio in caſu
hæreſis;nam in hęreſi vera ratio videtur eſſe;quia bo
na ſunt publicata; & ideò non tenetur illi ſoluere;
quia non eſt amplius ſuus debitor, quæ ratio nō ha-
bet locum in excommunicatione. Vtrum autem de
ciſio ſit vera, vide Doct.in.c.veritatis.§.de dol.& cō
14 tum. Sed hic ſubiungo.q. † vtrum debitor in caſu hæ
reſis excuſetur, ſi non ſoluit fiſco? & arbitror, quòd ſi
ſit declaratum, cui ſit ſoluēdum, & bona ſint publi-
cata, quòd non euitaret pœnam, aut præiudicium,
ſi non haberet aliam excuſationem.

De ſchiſmaticis & ordinatis ab eis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Schiſma quid ſit.*
2 *Schiſma vnde dicatur.*
3 *Peccatum ſchiſmatis quale.*
4 *Schiſmatici propriè qui dicantur, & ſub nu.8.& nu.9.*
5 *Vnitas eccleſiæ in quibus conſiſtit.*
6 *Schiſma, & hæreſis differunt. remiſſ.& ſub nu.ſeq.*
7 *Hæreticus omnis ſchiſmaticus eſt; non contra.*
8 *Peccatum quid ſit.*
9 *Schiſmatici quot modis dicuntur.*
10 *Schiſma, an ſit grauius peccatum, quàm hæreſis, infidelitas, vel idololatria; vbi quod hæreſis. Fallit tamen, vt num.13.*
11 *Peccati grauitas dupliciter conſideratur.*
12 *Peccatum aliquod grauius eſſe alio peccato, quomodo dignoſcatur.*
13 *Schiſmaticus interdum grauius peccat, quam infidelis.*
14 *Charitas ſubiecta duo habet.*

COntinuatur hæc rubrica
ad præcedentē hoc ordi-
ne viſo de hæreticis, quia
ſchiſmatici incidūt in hæ
reſim, diuidēdo ſe ab vni-
tate eccleſiæ, conſtituēdo
ſibi ſacerdotes, & reli-
quos clericos. 24.q.1.loq
tur. Ideò merito poſt prę
cedentē ponitur hæc rubrica. Ad cuius declaratio-
1 nem. ¶ Quæro primo, quid† ſit ſchiſma? Solu.dic,
quòd ſchiſma, vt ex infra dicendis apparebit, multi
pliciter accipitur; ſed propriè, & ſtrictè, prout loqui
tur, dic, quòd eſt illicita diſceptatio eorū, inter quos
debet eſſe vnitas. Vel dic, quòd eſt illicitus ab vnita
te, vel vniuerſitate diſceſſus, ſecundum Ray.& Goff.
& ſequitur Archid.24.q.3.quia verò. Vel ſecundum
Hoſt.dic, quòd ſchiſma eſt illicita diuiſio per inobe
dientiam ab vnitate eccleſiæ facta.24.q.3.inter ſchi
ſma. Facit.7.q.1.deniq;. Tn verò adde de inobe-
2 dientia.ſ.cum rebellione. Secundo quęro, † vnde di-
catur ſchiſma? Solu.dic, quòd eſt nomen græcum, &
ſciſſuram ſignificat, vt.24.q.1.ſchiſma. nam cū vnia

ca ſit

ca ſit fides, & vnica ſancta eccleſia; ergò qui ab iſta
vnitate diuiſus eſt, ſchiſmaticus eſt. In vnitate enim
ſciſſura eſſe non poteſt, vt. d. c. ſchiſma. Et ad hoc ſi-
gnificandum, veſtimentum Domini ſciſſum nõ fuit;
ſed de eo ſortiti fuerunt milites; quia eccleſia ſcindi
non debet, ſed tota in vnitate conſiſtit. 16. q. 7. c. ſi-
cut Domini veſtimentum. Volens igitur eam diui-
dere ſchiſmaticus, peccat in articulo fidei, & vnã ſan
ctam eccleſiam. 24. q. 1. aduocant. & pluribus ſeq. c.
3 Et † eſt aduertendum, quòd peccatum ſchiſmatis eſt
ſpeciale, ex eo ꝙ quis intẽdit ſeparare ſe ab vnitate,
quam charitas facit, quæ nõ ſolum alterã perſonam
vnit alteri vinculo ſpecialis dilectionis; ſed etiam to
tam eccleſiã in vnitate ſpiritus. Et ideò ſtrictè, & ꝓ-
4 priè ſchiſmatici dicũtur, † qui propria ſpontè, & intẽ
5 tione ſeparant ſe ab vnitate eccleſiæ. Quæ † vnitas in
duobus conſiſtit; videlicet, in commiſtione, ſeu com
municatione membrorum eccleſiæ ad inuicem; &
in ordine omnium membrorum ad vnũ caput. Hoc
autem caput, eſt Chriſtus, cuius vices gerit Summus
Pontifex, vt not. in elem. 1. de iureiur. Vnde qui ſub-
eſſe renuunt Summo Põtifici, & qui mẽbris eccleſiæ
communicare recuſant, ſciſſuram facientes, aliã ec-
cleſiam conſtituentes, vt contingit, quãdo plures cõ
tendunt de Papatu, vt eſt in præſenti inter Eugeniũ.
4. & Aſſertum Felicem quintũ; nam quilibet credit
vnitatẽ eccleſiæ, & illam eſſe apud ſe; nec impugnat
eccleſiam Romanam; & iſti ſunt ſchiſmatici ſine hæ
reſi, vt not. 24. q. 1. §. 1. iſti enim de fide idẽ ſentiunt,
& de vnitate quod cæteri; tñ diſsidio cõgregationis
delectantur. Qui verò duos Summos Pontifi. crede-
ret veros, ſciſmaticus, & hæreticus eſſet. Schiſmati-
cus; quia diuidit eccleſiam. Hæreticus, quia cõtra fi-
6 dem. Et ſic differũt † ſchiſma, & hæreſis, vt dixi. ſ. de
hæret. in. 4. q. Licet quis poſsit eſſe hæreticus, &
7 ſchiſmaticus. Quinimò omnis hęretic' † eſt ſchiſma-
ticus; ſed non cõuertitur. Vnde Hieronymus ad Ga
lat. & ad Thim. c. 1. &. 24. q. 1. inter ſchiſma. dicit,
ſchiſma à principio aliqua ex parte poteſt intelligi
diuiſum ab hæreſi; hoc eſt, prout ſpecialiter opponi-
tur charitati. & ſubdit, cæterum, nullum ſchiſma eſt,
niſi ſibi aliquam hæreſim cõfingat, vt rectè ab eccle
ſia receſsiſſe videatur. Et aduerte; qa licet omne pec
catum ſeparet hominem a Deo, vt dixi in. c. in tãtũ.
de ſymo. iuxta illud Iſai. c. 49. peccata noſtra diuiſe-
runt inter nos, & Deum noſtrum. tamen illud acci-
dit præter intentionem ex inordinata conuerſione
ipſius ad commutabile bonum, nõ per ſe directè, &
principaliter intentione, ſed per accidens; nam licet
8 omne † peccatum ſit inobedientia cęleſtium manda
torum, ſecundum Ambroſium. licet ſub alijs verbis
deſcribat Archid. peccatum, in. c. 2. de immunit.
eccle. libr. 6. & per conſequens omnis inobediens
diſcedat ab eccleſia; tamen ſi non eſt inobediens
cum rebellione, ſtrictè, & propriè, non dicitur ſchiſ-
9 maticus. Vnde aduerte, quia † multipliciter accipi-
tur, vno modo ſtrictiſsimè, alio modo ſtrictè; prout
eſt, quando quis contra proprium Epiſcopum inſur
git, & epiſcopatum occupat, & ſacerdotes facit pro
pria authoritate. 7. q. 1. ſcire. &. d. c. inter ſchiſma.
24. q. 3. Alio modo largè dicuntur ſchiſmatici,
qui contra proprium Epiſcopum faciunt coniu-
rationes; & in his non habet locum. c. 1. ĩ. eod.

quia tales non ſunt ſuſpenſi, ſed ſuſpendendi. Ma-
gis largè dicuntur ſchiſmatici omnes excommu-
nicati. 11. q. 3. c. cum excommunicato. Largiſsi-
mè, omnis qui eſt in peccato mortali. 1. q. 1. ſacerdo
tes. 24. q. 3. apoſtolicè. Et ſecundum prædicta, con-
corda iura in hac materia variè loquentia. ſ. gloſſ. 2.
24. q. 1. in ſum. Vgu. 7. q. 1. deniq;. & glo. 24. q. 1. non
afferamus. & Arch. 24. q. 3. inter ſchiſma. Vbi dicit
poſt Rayne. & Goffred. quòd ſicut hæreticus debet
abiurare, vt vidiſtis in. c. abolendam. &. c. pen. ſ. titu.
1. ita ſchiſmaticus debet promittere ſatisſacere mã
datis eccleſiæ, & recipi cum manus impoſitione, ſe-
cundum not. 24. q. 3. didicimus. &. c. pudenda. &. c.
ſchiſma. & quod not. Archid. in. d. c. deniq;. 7. q. 1. Et
ita poteſt intelligi text. 4. q. 1. c. 2. Et prædicta not.
tanquam peregrina, & intacta per Doct. & vide Bea
tum Thomam. 2. 2. q. 39. artic. 1. ¶ Vltimo circa hãc
10 rubricam quæro, an † ſchiſma ſit maius peccatum,
quàm infidelitas, ſeu hæreſis, vel idololatria? Et vide
tur, quòd grauius ſit ſchiſma; nam pro menſura pec
cati, debet eſſe & pœnarum modus, vide quæ dixi in
. c. cum dilecti. ſ. de accuſat. in. 11. notab. & notatur
in. c. vt clericorum. de vita & honeſt. cleric. & auth.
vt fratr. fil. collat. 9. Sed peccatum ſchiſmatis gra-
uius inuenitur punitum, quàm infidelitatis, vel
idololatriæ. Legitur enim Exodi. cap. 32. quòd pro-
pter idololatriam ſunt aliqui humana manu gladio
interfecti. De ſchiſmate legitur Nume. c. 16. quòd
terra aperiens os, deglutiuit eos, & omnia quæ ad il
los pertinebant, & viuentes deſcenderunt ad infe-
ros operti humo. Et pręterea decẽ ex tribus Iſrael,
quæ vitio ſchiſmatis à regno Dauid receſſerunt, gra
uiſsimè punitæ ſunt, vt habetur Paralipome. c. 6.
&. 3. Regum. c. 12. &. 7. q. 1. c. deniq;. & ibi tenet
gloſſ. quòd ſit grauius peccatum. Secũdo probatur,
quia ſicut bonum multitudinis maius, & diuinius
eſt, quàm vnius, vt de ſe patet, & per Philo. Ethi. pri-
mo. ita & maius delictum eſt offendere multos, quã
vnum. vt. l. athletas. §. 1. coniuncta. l. 1. ff. de infami.
Et probatur per illud vulgatum, quòd ius publicũ
præfertur priuato. Sed ſchiſma eſt contra bonũ mul-
titudinis; videlicet, contra eccleſiaſticam vnitatem.
Infidelitas verò contra bonum particulare vnius ho
minis; ergò & c. Tertio probatur; quia quod maiori
bono opponitur; maius eſt malum, vt de ſe patet; &
per Phil. Ethi. 8. Et probatur iure; quia ſicut propoſi
tum eſt in propoſito; ita oppoſitum in oppoſito. 9.
diſt. c. 1. Vnde dicimus, quòd † cõtrariorum idem eſt
iudicium; ſed infidelitas opponitur fidei; ſchiſma
autem charitati; ſed horum trium ſpei, fidei, & cha-
ritatis, maior eſt charitas, vt inquit Apoſtol' ad Co
rint. c. 13. In contrarium tamen facit. 32. q. 7. quid
in omnibus. Item facit, quia in præceptis decalogi
primum eſt, Non adorabis deos alienos; ergo in-
fidelitas maius eſt peccatum. Tertio probatur;
quia illud delictum, quod ſe habet ex additione ad
alterum, prius, vel potius eſt in bono, vel in ma-
lo; ſed hæreſis ſe habet per additionem ad ſchiſ-
ma; quia omnis ſchiſmaticus ſapit hæreſim, & ad-
dit peruerſum dogma, vt patet ex prædictis, &
ex his quæ dixi in rubrica de hæret. ergo hæreſis
maius eſt peccatum; quia quod maius eſt, vtiq;
11 tantum eſt. Solut. dic, quòd grauitas † peccati du-
pliciter

pliciter conſideratur. Vno modo, ſecundum ſuam
ſpeciem, alio modo, ſecundum circuuſtantias. Cir-
cunſtantiæ verò poſſunt variari ex infiuitis modis; vi
delicet, ex contemptu, tempore, & loco, qualitate
perſonarum, & ſimi vt not.glo. magna. 24.q.1. non
12 afferamus. Sed cum ſimpliciter quæritur, an† vnum
peccatum ſit grauius altero, conſideranda eſt graui-
tas, ſecundum genus, ſeu ſpeciem peccati, quæ ſpe-
cies attenditur ex obiecto, vt.ſ. probatum eſt. Et
ideò illud peccatum, quòd meliori bono opponi-
tur, vel contrariatur ex ſuo genere, grauius eſt; infi-
delitas contrariatur Deo, & ſchiſma proximo; ergo
infidelitas eſt grauius, quia contra ipſum Deum, qui
eſt veritas prima, cui fides innititur. Poteſt tamen
13 contingere, ꝙ † aliquis ſchiſmaticus grauius pec-
cet, quam aliquis infidelis, vel propter maiorem cõ-
temptum, vel propter maius periculum, quod indu
cit, vel propter alias huiuſmodi circunſtantias. Vn-
de poteſt reſpouderi ad primum argumẽtum, quòd
ideò ibi magis fuit punitum peccatum ſchiſmatis;
quia maiori contemptu ſuit commiſſum, vt dicit gl.
in.d.c.non afferamus. vel quia magis erat periculo-
ſum; quia tunc quod dij alieni non eſſent colendi
cognitum erat per multa ſigna; & ideò non erat ne-
ceſſe nouas pęnas imponere; ſed quòd Moyſes debe
ret eſſe ſemper illorum Princeps, non erat cognitũ;
& ideò rebelles ipſius principatus opus fuit pœna
inſolita, & miraculoſa afficere. Vel tertio, quod gra-
uius fuit punitum, vt multis craſſantibus opus eſſet
grauiori exemplo; quia populus ille erat tunc totus
promptus ad ſchiſmata, & ſeditiones, vt.l.aut facta.
§.peu &.fi.ff.de pę.&.l.ſacularij.§.ſunt quidam.ff.de
var.& extraor.cri. Ad tertium argumentum reſpon
detur, quòd illud procedit niſi bonum multitudinis
ordinaretur ad aliud bonum extrinſecum, ſed bonũ
eccleſiaſticę vnitatis ordinatur ad bonum bonitatis
diuinæ; ergo infidelitas, quæ opponitur bonitati di-
uinæ, maius eſt delictum; quia propter quod vnum-
quodq; eſt, & illud maius eſt. Et ſimiliter poteſt re-
14 ſponderi ad vltimum argumentum; quia † Charitas
habet duo ſubiecta, vnum principale.ſ. bonitatẽ di-
uinam, & aliud ſecundarium.ſ.bonum proximi; cum
ergò infidelitas opponitur principali obiecto, &
ſchiſma ſecundario; ſequitur, ꝙ infidelitatis maius
eſt delictum. Et prædicta not.ad cognitionem, an,
& qualiter vnum delictum dicatur grauius altero,
de materia autem huius rubricæ habetur. 1.q.7.quo
tiens.7.q.1.factus.9.q.1.ordinationes.24.q.3.inter.
cum multis ſimilibus.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Schiſmaticus dicitur hereſiarcha; & quare.*
2 *Emens rem eccleſiaſticam à ſchiſmatico, eſt ipſo iure excommunicatus, niſi reſtituat. & nu.5.*
Emens verò rem eccleſiaſticam a non ſchiſmatico, regulariter non eſt excommunicatus ipſo iure, ſed excommunicandus.
4 *Emptor rei eccleſiaſticæ in caſu reuocationis, de qua in hoc cap. contra alienatorem regreſſum habet.*
5 *Beneficium tenens a ſchiſmatico ipſo iure excommunicatus eſt.*
6 *Schiſmaticus regulariter non eſt excommunicatus; Alij contra.*
7 *Puniri debet quis in eo in quo deliquit.*
8 *Schiſmaticorum geſta reſpectu ſpiritualium, & temporalium, an teneant, latè diſtinguitur.*
9 *Ordinis character imprimitur a Deo.*

Quòd a prędeceſſ. noſtro. irritæ ſunt ordinationes, collationes benefi-
ciorum, & eccleſiaſticarum rerum alienationes fa-
ctæ a ſchiſmaticis. Et a dignitate; & ordine ſuſpen-
duntur, qui iurant tenere ſchiſma.h.d. Diuiditur in
quatuor partes, ſicut quatuor ſunt dicta. ſecũda, ibi,
adijcientes. tertia, ibi, alienationes. quarta, ibi, illos
1 verò. Noto primo, ibi, hæreſiarchis, quòd† ſchiſma-
ticus dicitur hæreſiarcha, ſecundum Inno. Et hoc
ideò; quia, vt dixi in rubrica, omne ſchiſma ſapit ali
2 quam hæreſim. Secundo not. caſum, in quo † emens
rem eccleſiaſticam, vel is in quem res eccleſiaſtica
alienata eſt, eſt ipſo facto excommunicatus, ſi ipſam
non reſtituit, videlicet; quando emiſſet à ſchiſmati-
3 co. Regulariter verò† talis non eſt excommunica-
tus, ſed excommunicandus, vt.c.cõquæſtus.ſ. de fo
ro compet. ſecundum Io. And. Aduerte tamen;
quia reuocata re alienata authoritate hui⁹ canonis,
4 ille in quem alienata ſuit, habet regreſſum† contra
alienatorem, vt habetur in ſimili cõtra falſum tuto-
rem, in.l.falſus.ff. quòd fal.tuto. ſecundum Vincen.
5 & Io. And. Tertio nota, quòd † tenens beneficium
a Schiſmatico, vel initens collationi, vel alienatio-
ni factę per ſchiſmaticum eſt excommunicatus ipſo
iure. Vltimo not. ex ſi. iunctis præcedentibus reſpon
6 ſis, arg.ꝙ† ſchiſmaticus regulariter non eſt excom-
municatus; quia ſi eſt excommunicatus in tribus ca
ſibus.c. noſtri; ergò extra illos non videtur excom-
municatus regulariter, arg.c.nouuẽ.ſ.de præſumpt.
Præterea hic in fine dicitur, quòd fertur, ſententia
ſuſpenſionis contra iurantes tenere ſchiſma; ergò cũ
imponitur hæc pœna ſpecialis, non ſunt excommu-
nicati. Et per conſequens ſi iſti, qui iurant non ſunt
excommunicati; multo fortius non debent eſſe ex-
communicari illi, qui non iurant tenere ſchiſma; ſed
ſolum adhærent intruſo. Et in hanc ſententiã, quod
ſchiſmatici non ſint regulariter excommunicari, vi-
dentur inclinare hic Doct. & Vgu. & Archid.4.q.
1.c.2.&.23.diſtin.c. in nomine Domini. propè fin.
ibi, dum dicit excommunicatione damnetur. & ſic
per verbum futuri temporis. Inno. in.c.1. de ſenten.
excomm.tenet contrarium; & videtur ſequi hic.D.
Anto. qui finaliter concludit, quod aut eſt ſchiſma
cum hæreſi, & non eſt dubium, per.c.excommunica
mus.ſ.titu.1. aut ſine hæreſi, & tunc capiendo ſchi-
ſmaticos alijs modis quàm propriè, & ſtrictiſsimè,
vt dixi.ſ. in rubr. tales non ſunt excommunicati.2.
q.1.c.multi. Niſi aliter ab homine, vel a iure excom
municentur; ſed propriè capiendo, dicit. D.m. quod
licet vigore huius conſtitutionis non ſint excommu
nicati, tamen ſunt excommunicati vigore conſtitu-
tionis, de qua in.c.licet.ſ.de elect. vbi dicitur, quod
11 non tantum ipſe, qui gerit ſe pro Papa ſubiacet ex-
commu-

commmunicationi,ſed & adhærentes. Per quæ verba
intelligitur lata excommiunicatio ipſo iure, vt ibi
not. Doct. & not.glo.in.c.1. de iniur.lib.6.D.m.in.c.
aduerſus de immu.eccl.Et hoc adde ad ea,quæ dixi
in.c.Iudęi.2. de Iudę. Er meritò ſchiſmarici debent
7 eſſe excommunicati; quia † deber quis puniri in eo
in quo deliquit, vt.c.lireras.de temp.ord.cum ergò
ſchiſmaticus peccet in duobus; immò quia ſeparat
ſe à communione membrorum eccleſię; ergò quo
ad hoc conueniens pęna eſt excommunicatio.Et cir
ca hoc in contrarium,quod non ſit conueniens pœ-
na excommunicatio, vide tria argumenta per bea-
tum Thom.2.2.q.39.articu.4. vbi tandem conclu-
dit dignã eſſe pœnam excommunicationis. ¶ In fi-
ne glo.1.dic, quòd iſti Gnido,& Octauianus fuerũt
tempore Alexandri.3. qui fuit Senenſis, cuius tem-
pore fuerunt duo ſchiſmarici, Caliſtus quartus. &
Ioannes qui vocatus fuir Innocentius & omnes iſti
fuerunt excommunicati a dicto Alexandro. Glo.2.
ſentit contrarium,& finalirer ſol.dic, vt ſtatim dicã.
Gl.fin.formar duas quæſtiones,& ſol.in fine dic, pro
examinãda materia huius.c.& gl.D.Ant.pſequit.4.
principales quæſtiones.Prima eſt, qui dicantur ſchi
ſmatici; de qua dic,vt dixi in rubrica.Secũda eſt,an
geſta ſchiſmaticorum reſpectu ſpirirnalium teneãt.
Tertia,quid de geſtis reſpectu temporalium.Quar-
ta,quis poſsit diſpenſare cum ordinatis, vel benefi-
ciatis à ſchiſmaticis,& hanc vltimam tractabo in.c.
ſeq.Circa ſecundam ergo quęſtionem,dic,quòd aut
8 loquimnr in ſpiritualibus,quę habent vltra gratiam
ſacramenti,executionem,vt eſt ordo.Aut ſunt ſpiri-
tualia in quibus tãtum cõfertur gratia, & vltra eam
non eſt aliquà executio fienda,vt in ſacramento cor
poris Chriſti,cũ ſimil.Primo caſu,dic,quod aut ſunt
ſchiſmatici;hoc eſt, excommunicati excommunica
tione maiori,vel ſuſpenſi, vel aliàs præciſi, vel ſunt
ſchiſmatici ſtrictè,& propriè;qui etiam ſunt excom
municati; & tunc,aut in ordinis collatione non fuit
ſeruata forma requiſita;& clarum eſt,quòd non im-
primitur character.1.q.1.detrahe.not.in.c.1.de ba-
ptiſ. Et ſecundum hunc modum poteſt intelligi tex.
noſter.& ſic ver. irriras, ſtabit propriè. Aut fuit
ſeruata forma; & tunc, aut quis recipit ignoranter
ignorantia probabili, & tunc confertur ordo,&
ordinis executio, ſecundum Inno. quia tales erant
9 occulti;quia † ordinis character imprimitur à Deo.
32.diſtinct.in ſum.§.porrò. Ratio eſt,quia indigni-
tas miniſtri non obeſſe debet ordinato, qui non eſt
in aliqua culpa.Hoſti.dicit;quòd opin.Inno. eſt ve-
ra,quandiu illud eſt occultum;ſed poſtquam patefa
ctum fuerit illum ſchiſmaticum fuiſſe,requiritur di-
ſpenſatio,etiam ſi totus orbis eſſet inuolutus; quia
ex quo ordinantes non habebant executionem non
poterãt conferre illam.Et iſta opi.eſt tutior. Si verò
quis ſciẽter recepit,tunc imprimitur character; ſed
executio non confertur; quia cum iſti ſint ſuſpenſi,
ſeu præciſi,non poſſunt dare quod non habent. Sed
ordinem ideò confecit,quia illum habent,& à Deo
imprimitur character.Si verò ſunt ſchiſmatici largo
modo;qa in peccato conſtituti, & tunc confertur or
do, & ordinis executio; quia licet propter peccatũ
ſint ſuſpenſi,quo ad ſe, non tamen ſunt ſuſpenſi quo
ad alios;vt.c.veſtra.de coha.cle.& muli. Et idem di-
cendum de ordinato ab Epiſcopo excommunicato
excommunicatione maiori; quia licet tales ſint re-
moti à participatione, non tamen a collatione, vt
traditur in.c.fin.j.de cle.excom.min. Secundo caſu
principali, quando ſunr talia ſpiritualia, quæ vltra
gratiam nil habent;dic, quòd ſi ignoranter fuerunt
recepta, tales recipiunt gratiam; nec requiritur di-
ſpenſatio,vel pœnitentia. Secus ſi ſcienter; quia hoc
caſu, licet recipiant ſacramenta; tamen recipiendo
peccant.Niſi reciperent in caſu neceſsitatis,vel alijs
caſibus à iure permiſsis, vt traditur.32.diſt.§.verũ.
Circa tertiam quęſtionẽ dic, quòd ſi erant ſchiſma-
tici,làrgè,vel tales qui non eſſent ſuſpenſi, vel præci
ſi,geſta per eos tenent:quia peccatores non ſunt ſu-
ſpenſi ab adminiſtratione temporalium.Et idem di
cendum eſt, ſi tales eſſent ſuſpenſi,vel præciſi ab ad
miniſtratione ſpiritualium duntaxat. Si verò erant
ſuſpenſi à ſpiritualibus, vel temporalibus, vel ſchi-
ſmatici ſtrictiſsimo modo,& propriè;dic,quòd aut
loquimur in geſtis in damnum eccleſiæ, & talia non
tenent.Quod eſt verum,niſi fuiſſent honorati; nam
ratione publici officij.& communis erroris,debent
tenere,ſi fuir ſeruara forma,& caſus erat permiſſus,
arg.not.in.l.Barbarius.ff.de offi. præto. Eccleſia ta-
men læſa poſſet petere reſtitutionem in integrum,
vt.c.nihil.de elect.&.c.veritatis. de dolo & contum.
Aut ſunt geſta in commodum eccleſiæ, & tenent;vt
hic in glo.fi. quæ vult, ꝙ poteſt approbare geſta in
eius commodum, & reprobare in eius incommo-
dum,quòd verum dicit Hoſtien.quando contractus
fuerunt contracti cum diuerſis,vel cum eodem; ſed
non connexi.Secus ſi eſſent connexi; quia tunc com
pẽſaretur commodum cum incommodo. Vnde vel
in totum deberet approbare,vel reprobare;& ſequi
tur hic.D.Ant.&.D.m.Facit.l.etiam.ff.de mino.&.l.
ſi negotia.ff.de nego.geſt.Tu vide tex.in cõtrarium,
etiã in contractibus diſtinctis in.l. Caius.ff. de vſur.
&.l.cum quæritur.ff.de adminiſtr.tuto. Et de mate-
ria vide in.d.c.nihil.de elect.& D.Ant.in.c. conſulta
tionibus.de iur.patro.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Schiſmatici appellatione, venit ſchiſmaticus propriè, non largè.*
2 *Verba in dubio accipienda ſunt in ſuo potentiori ſignificatu.*
3 *Diſpenſatio ex miſericordia procedere debet.*
4 *Schiſmaticus confert ordinem, ſed non executionem.*
5 *Verbum, poteſt, relatum ad iudicem pro forma, importat neceſſitatem. & nu. 11.*
6 *Aſſerens diſpenſationem debet illam probare; & quid in probatione diſpenſationis requiratur.*
7 *Ordinans ſcienter indignum, an videatur diſpenſare, vbi latè hoc proſequitur.*
8 *Diſpenſatio qualiter ſit probanda.*
9 *Confeſſio cui fieri debet.*
10 *Epiſcopus in quibus diſpenſare poteſt.*
12 *Schiſmatis tempore, qualiter quis credere debeat. & cui adhærere. nu. ſeq.*
13 *Mulier, & ruſticus, an iuris ignorantia excuſentur.*

Fra-

Fraternitati. Ordinatus à ſchiſmatico, eſt ab officio remouendus; niſi probet
ſecum diſpenſatum per habentem diſpenſandi poteſtatem.h.d. primo, ponitur deciſa conſultatio. ſecun
1 do, reſponſio, ibi, priorem. Noto primo, quòd † appellatione ſchiſmatici propriè, & ſtrictiſsimè venit
ſchiſmaticus; nō autem ſchiſmaticus largè; nam ver
2 ba † in dubio ſunt accipienda in ſuo potentiore ſignificatu. Probatur hic, quia ordinatus à ſchiſmatico largo ſumpto vocabulo, habet ordinis executio-
3 nem, vt dixi in.c.præced. Secundo not. quòd † diſpenſatio debet procedere ex miſericordia; & ſic debet
adeſſe cauſa legitima; aliàs verò eſſet diſsipatio.1.q.
4 7.niſi vigor. Tertio not. quòd † ſchiſmaticus confert ordinem, ſed non executionem; aliàs autem etiam
facta diſpenſatione non haberet iſte executionem.
5 Quarto not. ibi, poteris repellere. quòd † verbū, poteſt, quando refertur ad iudicem, pro forma, importat neceſsitatem; & ita ſingulariter voluit Bald.in.l.
Gallus in princ.ff. de liber. & poſthu.ibi, poſſe. per
l.1.C. de deſertor.lib.12. Sed melius facit iſte text.
Facit etiā Goffre.in.c.à collatione.de appella.lib.6.
6 Vltimo not. q † aſſerens diſpenſationem, debet illā
probare, ad quam probandam requiritur probatio
poteſtatis diſpenſantis, vt not. in.c.1. de offic. leg.
lib.6. Et aduerte; quia ſi eſt prælatus, qui aliàs poteſtatem habeat de iure communi, ſufficit tunc probare prælaturam. Si verò non habet, requiritur probatio conceſsionis poteſtatis diſpenſandi. Facit qđ
not.in ſimili.in.c.cū iniuria.de offi.deleg. &.c. quod
7 ſuper his.de fide inſtru. ¶ Glo.1.quærit † vtrum ordinans ſcienter indignum, videatur diſpenſare. &
ſolu. quòd non, niſi exprimatur. Deinde quærit, qualiter probetur diſpenſatio; deinde de vno effectu diſpenſationis. In eadem, ibi, expreſſa cauſa præſumitur.dic, idem tenet glo.in.c.literas. de conceſ. præb.
& Hoſt.& Goff.& Inno.in.c.veniens.de fi.præsbyt.
Contrarium tamen videtur tenere idem Inno. in.c.
diuerſis.de cler.coniug.&.c. noſtri.de elect.Io.And.
hic dicit, quòd aut præceſsit cauſæ cognitio, & promouendo videtur diſpenſare. Aut non pręceſsit, &
tunc ſecus; imò punitur promouendo indignum, vt
.c.quicunq;. &.c.qui in alio. alleg. in gloſſ. Allegat
etiam not.in ſimil.in.c.fin.de coniug.ſeruo.&.c.vni.
de æta.& qualita.lib.6. Sed D.m.hic, contra hanc diſtinctionem allegat tex. cum ibi not.in.c. præterea.
de teſti.cogē.vbi cum infame promoto ad officium
publicum ex ſola promotione videtur facta diſpenſatio reſpectu infamię præteritæ; & hoc quando infamia erat publica, ſecūdum Hoſtien.ibi, & videtur
velle in.d.c.qui in aliquo.51.diſtinct. Faciunt etiam
not.in.l.Barbarius.ff.de offi.præto. Vnde.D.m.pro
concordia diſtinguit, quòd aut princeps promouit
notoriè indignum, & videtur ſecum diſpēſaſſe; quia
non aſtringitur ad cauſæ cognitionem præmittendam. Et hoc caſu procedit.d.l. Barbarius. & ſimil.
Aut loquimur in inferiore; & procedit diſtinctio Io.
And. vide ad materiam gloſſ. in.c. ſtatutum. de reſcript.lib.6. Ego in hoc articulo aliter diſtinguerem;
ſed omitto, quia non eſt principalis materia titu.
noſtri. Sed dic de eo, vt traditur in dictis iuribus. Et
vide omninò quæ dixi in.c. poſtulaſti. de reſcript.2.
q.prin.ver.34.ibi, item arbitror aduertendum. Aliquid per Innoc.in.c.ſuper eo. de biga. Paul.in clem.
fin.de ſent.excō. per Doct.in.c.1. de conſtit.in.6.D.
Oldr.q.215. Io. de Imol. in.l. quidam conſulebant.
de re iud. In ea.ibi, per teſtes. Not. ex hac glo. quod
8 non eſt † credendum ſimplici verbo ſuperioris aſſerētis ſe diſpenſaſſe, ſm glo.81.diſt.qui ſiut. Quę etiā
probat, quod diſpenſatio probari poteſt per inſtrumentum. Facit.c.ſuæ.de cler.percuſſ. In eadem glo.
ibi, confiteatur epiſcopo in ſecreto. Dic, not. hanc
9 gloſſ. quæ vult, quòd † non ſufficit confiteri, niſi illi
qui poteſt in illo peccato diſpenſare. In eadem, ibi,
adhuc poteſt accuſare. Dic, aduerte; quia hæc gloſſ.
non poteſt intelligi in vera diſpenſatione; ſed in diſpenſatione per viam ſententiæ, prout gloſſ. ſentit.
Vel in vera diſpenſatione occulta, quæ probari non
poteſt; vnde perinde eſt, ac ſi non eſſet facta quo ad
effectum gl. licet quo ad ſe ſit tutus. Facit.l.duo sūt
Titij. de teſtam. tute. vide quæ dixi in.c.de his.§.de
accu.verſi.quandoq; & quarto. & verſi. quandoq; &
quinquageſimo.primo.ibi, ex eo quod dicit. dic, &
10 hanc tenuit Philip. quia † epiſcopus regulariter non
poteſt diſpenſare, ſecūdum eum; niſi in caſibus à iure expreſsis, de tempo.ordina.c.dilectus. In fi. gloſſ.
dic, quòd aut nos loquimur in ſpiritualibus, ſeu ſacramentis, quæ nō expectant poſt ſe aliam executionem, vt corporis Chriſti, & ſimil. & poteſt ſimplex
ſacerdos diſpenſare, per viam pœnitentię. Aut in ſacramentis requirentibus poſt ſe executionē, & dic,
quòd in epiſcopali ſolus Papa diſpenſat, vt.c.quia diligentia.§. de elect. Et idem in dignitate exempta,
vt.c.cum venerabili.de cōſue.&.c.penul. & fin.de renun. In inferioribus verò diſtingue, quòd aut quis recepit ordinem ſcienter, aut ignoranter ignorantia
ſupina, & ſolus Papa diſpenſat. Aut ex ignorantia
probabili, & diſpenſat epiſcopus. Sicut dicimus in
.c.1.de ordin.ab epiſc.qui renun.epi. Dummodò talis epiſcopus non fuerit in culpa, talem ſchiſmaticū
ordinando. Extra glo.opp. Doct.in.eo, quòd tex. dicit, quòd archiepiſcopus iſte poterit ordinatum ab
officio repellere; videtur enim, quòd non ſolum poſſit, ſed quòd debeat; quia ordinatio fuit irrita quo
ad executionem, vt.c.præceden.& innitens tali ordinationi eſt excommunicatus, vt ibi. Solu. duplex, ſecundum Doct. Vna, quòd contrarium eſt verum; &
ideò dū tex. dicit, poteris, debet ſuppleri, & debes.
Secunda Solu. eſt, quòd ideò poterit; quia poteſt nō
velle, ſecum diſpenſando. Et hæc ſol. videtur tenere,
quòd epiſcopus poteſt diſpenſare. Vel dic, & tertio,
11 † quòd verbum, poterit, accipitur ſecundum ſubiectam materiam, ſecundum quam, quandoq; importat voluntatem, vt not. Archid.l.diſtinct. in.c.quantum.& traditur in.l.non quidquid.ff.de iudic. Vltimo pro complemento huius materiæ; quia ſumus in
12 tempore ſchiſmaticis, quæro, † tempore ſchiſmatis
qualiter quis credere debeat? de quo pluries fui conſultus, Bald.in.l. cum ſtatus.C.de ordi.cogni. dicit,
quòd quis poteſt eſſe neutralis. Ego hanc.q.non inueni à Docto.tractam; arbitror tamen in ea poſſe ita
diſtingui, quòd aut quis ſcit neutrum eſſe Summum
Pontificem legitimum; & tunc debet eſſe neutralis,
vt dicit Bald. Aut ſcit alterum eſſe legitimè electū,
& in-

& intronizatum;alterum verò intruſum, & adhærebit primo legitimo; etiã ſi totus mundus adhæreret alteri;qnia in incertis,non certis locus eſt coniecturis. Aut ignorat, quis ipſorum ſit intruſus; & tunc vtriq; nnllo modo debet adhærere; quia eſſet ſchiſmaticus,& hæreticus,argu.eorum quę dixi in rubr. Sed cui debeat adhærere; dic,quòd adhibere debet diligētiam,vt ſciat,quis ipſorum ſit legitimns. Aliàs aũt eſſet iu culpa;nec ignorans põt eſſe neutralis; & ideò debet quærere veritatẽ tam in facto, q̃ iu iure; quia aliàs eſſet in culpa.Facit quod not.Bald.C.qui admit.ad bono. poſ.in.l.iuris ignorantiã. vbi dicit,
13 ꝙ†mulier, vel ruſticus q poſſunt conſulere peritiores,non excuſantur à iuris ignorantia;ratio eſt, quia naturalis motus impellit,& prouocat ad quęrẽdum id,quod ignoratur; quia omnes homines natura ſcire deſiderant, vt in prin.metaphiſ.Licet Bart.in.l.in bonorum.ff.de bo.poſ.in eo quòd Bal. dicit de muliere,& ruſtico teneat contrarium.In caſn tamen noſtro placet opinio. Bald. cum loquamur in his, quæ pertinent ad ſalutem animæ, in qnibus non eſt tolerabilis ignorantia,vt not.gl.in verſ.ignorãtia. & ibi. D.Domi.in.c.1.de ſum.trin.lib.6. Facit.l.2.& quod ibi not.C.de in ius vocan.28.diſt.qui ea. Facit quod dicam in glo. in verſi.minor ætas.in.ç.2.j.titu.1. Si verò adhibita debita diligentia non poſſet qnis ſcire veritatẽ,arbitror,quòd debeat adhærere illi, cui adhęreret epiſcopus ſuus;quia quãdo aliquid eſt dubium circa ſpiritualia,debet quis illud ſequi, ꝙ ſuus ſequitur epiſcopus,vt.l.omni. & ibi not.Barto.C. de ſacroſ. eccle. Facit quod not.in.c.tuam.s̃. qui fil.ſint legit.&.c.lator. de ord.cogn.&.c. ſi iudex laicus. de ſent.excom.lib.6. Et ideò ſi vacaret ſedes epiſcopalis,poſſet eſſe interim neutralis;niſi tempore præcedentis epiſcopi eſſet ſchiſma; & epiſcopus præcedẽs adhæſiſſet alteri. Facit quòd traditur in ſimi.in.c.de vxore. de ſepult.

De Apoſtatis, & Reiterantibus baptiſma. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Apoſtaſia quid, & vnde.*
2 *Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei.*
3 *Apoſtaſia quotuplex.*

Continuatur hoc ordine, quia hæretici, & ſchiſmatici incidunt in apoſtaſiam; ideò ſubijcitur hæc rubr. de apoſtatis. Et quoniam reiterantes baptiſma vidẽtur apoſtatare dum recednnt à priori baptiſmate; ideò ſubijcitur, & de reiterantibus baptiſma. Et ad euidentiam dicendorum.
1 Quęro,†quid ſit apoſtaſia? Sol.eſt temerarius receſſus a ſtatu fidei,vel obedientiæ,vel teligionis,quam quis profeſſus eſt ſe tenere,cum legitima ſit; nam ſi Iudęus,vel infidelis,vel Chriſtianus profeſſus falſam religionem ab illa recederet,non diceretur apoſtata;quia nõ retrorſum,ſed antrorſum incederet. Nec etiam ſi ex ſecta Iudæorum quis tranſiret ad ſectam Saracenorum diceretur apoſtatare; quia requiritur quòd tranſiens ſit catholicus.l.Iudæi.C.de Iudæ.26. q.7. non obſeruetis.C. ne ſacroſanct. bapt.l.2. tenet Oldra.conſilio.51.qnod incipit,Iudæus. Et dicitur apoſtaſia,quaſi poſt ſtatus, & retrograd' ſtatus.26.
2 q.7.non obſeruetis. Tales †enim dicuntur mittere manum ad aratrũ,& retroſpicere; vnde non ſunt digni regno Dei, vt.c.magnæ.§.1. de vot. & Lncæ.c.9.
3 ¶ Vltimo quæro, quotuplex†ſit apoſtaſia? Solutio, dic, quòd apoſtaſia, vt dixi importat retroceſsionẽ quandam à Deo;& ideò eſt multiplex.Nam ſicut ſecundnm diuerſos modos quis coniungitnr Deo; ita & pluribus modis diſiungitur. Coniungitur enim Deo quis, primo per fidem, & ſic pet ſacramentum baptiſmi,ſine quo nnllus poteſt ſaluari,vt.c.nulla.de conſecra.diſt.4.&.s̃.de baptiſ.c.debitum. Secundo, propter debitam, & ſubiectam voluntatem ad obediendũ præceptis Dei. Tertio,propter aliqua opera ſpecialia pettinentia,& emiſſa ad frugaliorem vitã; vt per clericatum,ſacros ordines,vel religionem.Diſiungitur autem,hoc eſt,apoſtatat quis à Deo, primo, recedendo ab ordine,ſeu teligione,quàm profeſſus eſt, conuerſando vt laicus,vel habitu religioſo poſtpoſito tanquam clericus ſæcularis. Et hæc dicitur apoſtaſia ordinis,vel religionis,de qua traditur. 50.diſt.c. fin.47.diſtinct.c.quantumlibet.16.q.1.c. legi.3.q.4.c.beatus. Item fit hæc redeundo ad ſeculum,vt traditut in.c.fin.s̃.de vit.& honeſt.cleri.&.c.ĩ audientia.&.c.perpendimus.j̃. de ſenten. excomm. 20.q.3.c.2.&.3.j̃.eodem.c. quidã.&.c. penul.& fin. Secundo apoſtatat quis a Deo per mentem repugnantem diuinis mandatis.Et hæc dicitur apoſtaſia inobedientię,vt.s̃.de maior.& inobed.c.ſi quis.&.c. illud.&.2.q.7.c.non poteſt.3.q.4.c.1.Tertio apoſtatat per diſceſſum à Deo per fidem; & hæc dicitur apoſtaſia perfidiæ;& iſta ſimpliciter pertinet ad infidelitatem,ſicut fecit Iulianus apoſtata.2.q.7. nõ poteſt.Vltimo aduerte; quia de ſecunda parte rubricæ habes ſolum in.c.2.j̃.eod.&.c.ne ſacrum. & de conſecratio.diſtin.4.non licet vſque ad capit.præsbyteris. De prima verò parte traditur iu alijs iuribus.s̃. allegatis.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Clericus dimiſſio habitu, & tonſura incedens, apoſtatare dicitur. Fallit, vt nu.5.*
2 *Clerici habent certum, & diſtinctum habitum.*
3 *Apoſtatæ qua pœna puniuntur.*
4 *Lex quando dicatur recepta, vel non.*
6 *Clericus quot habet priuilegia.*
7 *Clericus in minoribus, an apoſtatando perdat priuilegium.*
8 *Bigamia clericatui contraria.*

Præ-

Præterea. Varijs modis legitnr;
& ideò forte Io. And.
nō ſummauit, vel pro-
pter eius breuitatē. D.
verò Ant. ita ſummat, Clericus ſine habitu, & ton-
ſura depræhenſus, non gaudet priuilegio clericali.
h.d. Quod ſummarium eſt nimis generale; & cōtra.
c.ſi iudex.de ſenten. excom.lib.6. & etiam contra.c.
contingit.&.c.in audientia.j̄.de ſent.excom. Vnde
D.m.aliter ſummat. Per cenſurā eccleſiaſticam non
liberantur clerici à manibus ſecularium, ſi ſine habi
tu, & tonſura immiſcentes ſe enormitatibus depræ-
henſi fuerint; & per prius haberent ſe vt laici. Vel ſic
ſecundum alium intellectum, clerici, qni dimiſſo ha
bitu, & tonſura immiſcent ſe enormitatibus, perdūt
priuilegium.c.ſi quis ſuadente.17.q.4. vnde eos ap-
præhendentes nō incidūt in irregularitatē.h.d.Not.
1 primo ꝙ† clericus incedens dimiſsio habitu, & tōſu
ra dr̄ apoſtatare. Secūdo not.caſum in quo clericus
ſtatim perdit priuilegiū clericale, vt dicā.j̄. Vltimo
2 not.ꝙ† clerici dn̄r habere certū habitū. Quod intelli
ge, nō determinatū; ſed honeſtū, vt tradit̄ i.c.pœn.de
vit.& ho.cle.p gl.in clem.1.& ibi dixi.de ele. & vide
bo.tex.41.diſt.parſimoniā. In gl.1. ibi, ē aūt triplex.
Dic, vt dixi ſ rub. Et adde quod dicit Inno.in.c.fi.de
renun.& in.c.intelleximus.de ęta.& qualit. vbi dicit,
ꝙ religioſus recedēs incōſulto ſupíore, nō ſubijciēs
ſe alicui obedientię, dicitur apoſtatare; ēt ſi deferat
habitū, & tonſurā; quia dicitur venire cōtra obediē-
tiā, quę eſt de ſubſtantialibus regulæ, vt.c.1.de ſtatu
regula.& ſequit̄ hic D.m.In eadem, ibi, & dr̄ apoſta-
ta. dic, vt dixi.in rub. In fi.glo.dic, Sed quærunt hic
3 Doc.qua† pœna puniātur Apoſtatæ? Sol.dic, ꝙ Apo
ſtata a fide punitur, vt hæreticus; & ſic dicendū eſt,
vt dictum fuit.s̄.de hæreti. Apoſtata verò inobediē-
tiæ, punitur diuerſimodè; quia aut non vult obedire
ſuperiori, vel canonibus, credendo principem nō ha
bere poteſtatem legis condendæ; & punitur vt hæ-
reticus.19.diſtinct. nulli fas. not.gl.in.c. generali.de
elect.lib.6.& Paul.in clē.1.de æta.& qualit. Aut non
negat poteſtatē, ſed nō vult obedire ex cōtemptu; &
dic, ꝙ ſi eſt lex præcepti, & recepta per ſubditos, &
pœna ſit ſpecialiter appoſita, debet puniri illa pęna,
vt.c.de cauſis.de offi.deleg.not.Io.And.in.d.c.gene-
rali.in nouel.& Io.Mon.in.c.cupientes.§. ſi verò. de
elect.lib.6. Si aūt pœna non ſit determinata, tūc de-
bet attendi ſi ex iuſta cauſa illā non ſeruet; quā cau-
ſam ſi legiſlatot cōſideraſſet, non præcepiſſet in illo
caſu. Exēplū in ieiunio; & iſte nō peccat mortaliter;
quia nō repugnat intētioni legis.76.diſt.vtinā. Si ve
rò venit contra finē legis; & tunc aut ſemel tantū, &
nō eſt deponēdns, licet peccet mortaliter, not.Paul.
in.d.clē.1.allegat not.74.diſt.honoratus.&.1.q.1.c.
fin. Quod limitat Io.de Imo. in.d.clem.1. de æta. &
qualit.ſi modo per negligentiam, vel errorē nō obe-
dit. Facit quod not.18.diſt.in ſum. Secus ſi ex contē
ptu ſcienter; quia tūc, etiā ſi niſi ſemel fecerit, debet
deponi, arg.c.cum illorum.de ſent.excom.&.c.fin.j̄.
de exceſſ.prælato. Et poſſet excommunicari. Ita pōt
intelligi glo.in proęm. decretal. Aut pluries venit cō
tra præceptū canonis, & eſt deponendus. Ita pōt in-
telligi.4.diſtin.§.fin. & glo.fin.in.c.grauis.de cenſi.
Poſſet ēt ſi eſſet incorrigibilis tradi curię ſeculari, vt
.c.cum nō ab homine.s̄.de iud. Et prædicta arbitror
procedere, quando conſtitutio eſſet clara; ſecus ſi du
bia. Facit quod not.in.c.fin.s̄.ne cle. vel mon.& Io.
And.in.c.pen.de ferijs. dixi in clem. ſtatutū de elec.
Vel per aliquam obſeruantiam conſuetudinis eſſet
offuſcata, vt not.ſing.Io.de Imol.in clem.1.de rebus
eccle.non alienan.& not.D.m.in.c.de quarta. de prę
ſcript. Si verò eſſet lex præcepti, & non recepta per
ſubditos, non obedientes non punirentur, vt not.gl.
2.in fin.c.2.de treug.& pace.&.3.diſt.c.leges. Si ve-
rò lex eſſet conſilij, dic, ꝙ aut eſt conſilij perfectio-
nis, vt eſt illud Matthei.c.19. Si vis eſſe perfectus, va
de, vende omnia, quę habes, & da pauperibus. Vel ſi
quis percuſſerit te in maxillam dexteram tuam, pre
be illi, & alteram. Math.6.&.14.q.1.c.fin.& talis nul
la pœna eſt puniendus; quia non dicitur peccare, vt
ibi; & not. glo. in verſi.propter deum.in.c.ſolitæ.de
maio.& obedien. Et ita debet intelligi gl.in.d.c.ge-
nerali. Aut eſt conſilij, & reuerentiæ, vt puta; ſi con-
ſulit illud, quod inferior pro bono ſuo deberet ob-
ſeruare; & talis nō peccat mortaliter, ſed venialiter.
Exemplum, vt not.gl.in.c.ad aures.de temp.ord.&
in clem.1.de teſt.Archid.6.diſtinct.c.teſtamentum.
allegat glo.fi.in.d.c.ad aures, & idem not.26.diſtin.
§.aliàs ea demum.&.25.q.1.c.violatores. Et hęc ꝓ-
cedunt, quando quis contemneret ſimpliciter nolē-
do ſeruare conſilium; ſecus ſi contemneret, tāquam
non bonum; quia tunc obligaretur ad mortale, vt
not.gl.10.diſtin.quis autem. Et prædicta procedunt
4 etiam in lege honeſtatis. Quādo† autem lex dicatur
recepta, vel non, & quando dicatur conſilij, vel præ-
cepti, vide quæ dixi in.d. clem. de æta. & qualita.
Et ſic habes ex prædictis qua pœna ſit puniendus ve
niens contra leges, vel canones; & ſic qua pœna apo
ſtata inobedientiæ. In apoſtata verò religionis, dic,
quòd ſi eſt clericus ſecularis, non eſt ipſo facto ex-
communicatus, ſed excommunicandus; &, ſi expe-
dierit, grauiori pœna afficiendus, vt.c. penul.j̄.eod.
Religioſus verò eſt excōmunicatus ipſo facto, tex.
5 in.c.2.ne cle.vel.mon.lib.6. Prædicta† tamen limita,
niſi ex cauſa relinqueret habitum, & tōſuram, puta;
quia habet tranſire per loca piculoſa, vel ſimil.iuxta
not.In.c. Deus qui.de vit.& honeſt. cler. Facit ratio
.d.c.2.ne cle.vel mon. Et vide Oldr.cōſi.202.qui di-
cit, ꝙ dimittens ex leuitate non eſt apoſtata, ſed lar
go ſumpto vocabulo. ¶ Gl.fi.oppo.& ſol. tripliciter.
In fi.gl.dic, ex hac glo.colligunt̄ tres lecturæ. Prima,
ꝙ ſi clericus viuit omninò ſecnlariter, dimiſſo habi-
tu, & tonſura, perdit priuilegium clericale. Hæc ta-
men lect.reprobatur, quia nimis reſtringit.c.ſi verò.
Item quia videtur contra tex.in.c. ſi iudex. de ſentē.
excom.lib.6. Secunda lectu.eſt, ꝙ licet clericus ſecu
lariter viuat, non tn̄ perdit priuilegium fori, ſed ec-
cleſia contra detentorem non exercet cenſuram ec-
cleſiaſticā; quia ex quo cōtempſit eccleſiam, meritò
debet ab illa cōtemni, vt in.c.2.ne cler.vel mona. Et
hæc lectu.eſt ſatis vera in ſe. Tertia lectu. eſt, quòd
loquitur de clerico tertio monito; & eſt vera in ſe,
ſed continet diuinationem. Quarta lec.poteſt da-
ri extra gloſſ. ſecundum.D.m.videlicet, quòd text.
non intelligatur de priuilegio fori; ſed de priuile-
7 gio.d.c.ſi quis ſuadente. Habet† enim clericus duo
priuilegia, & fori, & illius canonis, ſi quis ſuadente.

primum

primum perditur cum maiori difficultate;nec perdi
tur per dimiſſionem habitus, vt.d.c. ſi index laicus.
ſed ſecundum perditur,vt.c.cum non ab homine. &
c.perpendimus.ǰ.de ſent.excom. & hoc modo po-
9 teſt intelligi tex.noſter.Sed quero† vtrum clericus in
minoribus apoſtatando perdat priuilegium? Sol.
dic,quòd ſi eſt apoſtata fidei,non eſt dubium.Si ve-
rò religionis,dic ſecundum Innoc.quòd aut exercet
8 actum omninò contrarium clericatui,vt† quia biga
mus; vel militat, & exercet ſæua, vel quid ſimil. &
ipſo facto ammittit, vt.c.1.de biga.lib.6.84.diſtin.
c.quiſquis. Aut non exercet actum omninò contra-
rium, quia duxerit vxorem, ſed virginem,vt.c.1.de
cleri.coniug.lib.6.vel militat,ſed non facit ſæua.32.
diſtin.ſeriatim.& non perdit, vt.c.fin.de cle.cõiuga.
Item nõ perdit viuẽdo ſæculariter, & exercẽdo ali-
quam negotiationem, niſi præcedat trina monitio,
vt.c. ad audiẽtiam.&.c.cõtingit.ǰ.de ſenté.excom-
mu. Quod tamen intellige, vt dixi in præcedenti-
bus lectu. Item limita, ſecundum not.in clem.1.&
2.de vit. & honeſt.clerico. & ſequitur hic D.Ant. &
D.m.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Sortilegis non eſt credendum.*
2 *Baptiſmo quot modis fit iniuria.*
3 *Delictum quæ attenuant.*
4 *Crimen publicum impedit promotionem ad ordines.*
5 *Diſpenſatio facilius cum intrante religionem; & quare.*
6 *Ingreſſus religionis non tollit irregularitatem. & nu.9.*
7 *Rebaptizatus, & rebaptizans ſcienter, qua pœna puniun tur.*
8 *Minori non licet ignorare iura Diuina; vel naturalia ad fidem pertinentia; ſed iura poſitiua ſic.*

Ex literarum. Si crimẽ Acolyti, qui rebaptizãti præ-
buit miniſterium,eſt occultum,poteſt promoueri,ſi
publicum,nõ poteſt; niſi diſpẽſetur cum eo religio-
nem ĩgrediẽte.h.d.Primo,ponitur deciſa cõſultatio.
2.bimembris reſpõſio.ſecunda,ibi,quia ergo,& ſe-
cũdum membrum ibi,ſi verò. ¶ Not.primo, quòd
1 †ſortilegis nõ eſt credẽdum,etiam ſpe ſalutis corpo
2 ralis,vt.c.1.&.2.de ſortileg.Secũdo not.ꝙ†trib' mo
dis ĩfertur ĩiuria baptiſmo.Primo,ſi reiteratur.Secũ
do,ſi cõfertur alia forma,quam ſit cõſtitutum. Ter-
tio,ſi extra eccleſiã baptizatur ſecũdum Vincẽ.Ter-
3 tio not.ꝙ†minor ętas,& intẽtio ſalutis,ſeu pietatis,
attenuãt delictũ. Iſte enim Acolytus erat frater iſti'
rebaptizati,vt apparebat in antiqua, ſecũdum Ioã.
And.Facit qđ in ſimili dicimus de dolore.ĩ.l. ſi adul
terium.§.imperatores.ff.ad leg.Iul. de adult. Quar-
4 to not.ꝙ† crimẽ publicum impedit promotionẽ ad
ordines.Secus occultum; quia tũc regulariter nõ re-
quiritur diſpenſatio;ſed pactio pęnitẽtiæ,vt hic.&.c.
5 fin.de temp.ordi.Quinto not.quod† cęteris paribus
facilius diſpẽſatur cum ĩtrãte religionem, quàm cũ
remanẽte in ſæculo. Et hoc propter diuturnam pœ-
nitẽtiam,quam ibi aget.33.q.2.admonere. Vltimo
6 not. ꝙ† igreſſus religionis nõ tollit irregularitatem,
vt hic ĩ glo.ĩ verſ.religionis.Sed quęrũt hic Doct.qua
7 †pęna puniatur faciẽs ſe rebaptizari?Sol.dic,ſecun-
dum leges,ſi eſt laicus,pœna vltimi ſupplicij, vt.l.1.
&.2.C.ne ſacrum baptiſ.& ſic pęna mortis, vt.l.vlti-
mum.ff.de pęn.Epiſcopus autem,vel ſacerdos ſacer
dotio ſpoliatur,vt.l.1.C.de ſac.baptiſ. Sed ſecũdum
canones,ſi eſt clericus,deponitur;ſi laicus excõmu-
nicatur,nec de cætero ordinatur, vt ĩ iuribus alleg.
hic ĩ glo.&.1.q.7.qui ĩ qualibet.Et hæc vera, quãdo
cõſtat quem fuiſſe baptizatum;aliàs ſecus; quia tũc
poteſt rebaptizari,ſecũdum formam.c.2.de baptiſ.
ſecũdum Hoſtiẽ.& Io.And. Item prædicta vera,quã
do quis erat verè baptizatus. Sed ſi erat catechiza-
tus,vel initiatus miniſterijs orthodoxorũ, & poſtea
ſecundum morem hæreticorum, fuit rebaptizatus,
vel baptizatus;nam baptizãti, & baptizato, ſecun-
dum leges,imponitur pœna exilij, & mulcta decem
librarum auri, vt.l.fin.C.ne ſacr.baptiſ. & ſequitur
Hoſtiẽ.in ſum.huius titu.§.fin.in fin. ¶ Glo.in verſi.
iniuriam.primo,fortificat text.deinde quęrit;& ſol.
In fin. dic, ſecũdum Goffr. ꝙ in veritate nõ offuſca-
tur primum ſacramẽtum, ſeu character iam impreſ
ſus;nec nouus imprimitur,vide bo.gl.68.diſt. ꝙ ve-
rò.vbi glo.arguit pro,& cõtra.Sed iniuria fit quò ad
animum faciẽtis;quia quãtum in ſe eſt,facit iniuriã
ſacramẽto,credẽdo illud nõ ſufficere,vel aliter eſti-
mãdo, & ſequitur Hoſt.in ſum.eo.tit.§.fi. in fi. ¶ Gl.
in verſi.acolytus.in fi.dic, ſecũdum Hoſti. quòd iſte
Acolytus ſolum præbuit miniſterium rebaptizãti,
reſpõdẽdo,vt patet in antiqua hic deciſa, quę tamẽ
hic nõ debebat detrahi,ſecũdum eum;nam propter
hoc,quidam intelligũt hũc Acolytum fuiſſe rebapti
zãtem.Et de tali præbente miniſterium poteſt intel
ligi.l.1.C.ne ſac.baptiſ. ¶ Glo.in verſi.minor ætas.
8 in fin.dic,ſecundum Goff. quòd licet† minoribus li-
ceat ignorare iura poſitiua,nõ tamen licet ignorare
diuina,vel naturalia ad fidem pertinentia.38.diſtin.
c.qui ea quæ Dei ſunt.Facit.l.2.C.de in ius vocan.In
his enim per viſum eſt decipere, & decipi.16.q.1.ſi
turpis.Et hæc faciũt ad ea,quę dixi in.c.fin.de ſchiſ.
¶ Glo.fin.primo colligit argumentum; deinde op-
po. & ſol. ponendo opin. In fin.gloſſ.dic, circa hoc
9 non poteſt dari certa doctrina; quia † quandoq; re-
peritur, quòd in quibuſdam ingreſſus religionis tol
lit,quandoq; non;vnde dicit D.m.poſſe dici, quòd
irregularitas tollatur ſolum in caſibus à iure expreſ
ſis,in alijs non.Nam iura quæ volunt,quod tollatur,
non dant regulam generalem;ſed loquuntur in caſi-
bus ſuis,vide quod not.in.c.in quibuſdam.ǰ.de pęn.
not.D.m.in.c. teſtimonium.de teſti. dicam latius in
c.ad audientiam.de homic.in quæſt.qualiter tolla-
tur irregularitas.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Infamatus apoſtaſia cogitur ſe purgare.*
2 *Modus procedendi contra infamatos de apoſtaſia.*
3 *Clericus, an dicatur apoſtatare relinquendo habitum.*

4 *Clericus, an compelli poſſit ad reaſſumendum habitum.*
5 *Clericus, an clericatui renuntiare poſſit.*

Tuæ fraternitati.

1 †Inſamat⁹ de apoſtaſia cogit̃ ſe purgare.h.d.primo,
ponitur deciſa cõſultatio;ſecundo,reſponſio,ibi,ſu-
per lecundo.Not.primo ſummarium, quod ꝓcedit
ẽt regulariter in inſamato de quolibet crimine,vt.c.
accedens.de purg.can. &.2.q.5.c.præsbyter.&.c.de
2 hoc.&.c.inſinuatũ.de ſymo.Secundo not.vnum† mo
dum procedendi contra inſamatos de apoſtaſia ꝓ-
pter habitum dimiſſum;quia debent cohærceri,do-
nec ſe purgauerint.Quod qnidam intelligunt,vt in-
terim reaſſumant habitum, quod non placet D.m.
quia ſi prius cogerentur reaſſumere habitum,& po-
ſtea illum desererent;qnia ſe purgarent, notarentur
qnadam inſamia;vnde intelligit, quòd debent com
pelli,vel ad ſe purgandum,vel ad reaſſumendum ha
bitum. Vnde practica erit, quod ſtatuatur termin⁹
ad ſe purgandum,& ſi ſe purganerint,ſatis eſt.Si ve-
rò non,habebuntur pro conuictis; & cogentur reaſ-
ſumere babitum,& hic intellectus plus mihi placet;
Facit, quia cum iſte ſit in poſſeſsione iuris laicalis,
non debet pendente lite prinari iure ſuo, vt lit.pen.
per tot.¶Glo.fin.oppo.& ſolu. diſtinguendo. In fin.
dic,Doct.hic variè loquuntur.Sed D.Ant. & D.m.ꝓ
clara examinatione proſequunt̃ tria mẽbra. Primũ,
an clericus dicatur apoſtatare relinquendo habitũ.
Secundum, an poſsit compelli ad reaſſumẽdũ. Ter-
tium,an clericus poſsit renuntiare clericatui. Circa
3 primum,dic,ꝙ† ſi eſt religioſus profeſſus; vel in ſa-
cris conſtitutus,dicit̃ apoſtatare, vt hic,&.c.1.ſ.eo.
20.q.3.c.1.&.2.q.3.c. eos. ſecundum quod intelli-
gunt Hoſti. & Inno. d.c.eos. &.c.1.ſ.eod. Nam ibi
æquiparatur clericus religioſo,quò ad reaſſumptio-
nem habitus. Et ſic patet,ꝙ illa æqniparatio proce-
dit qnò ad clericos in ſacris.Idem etiam dicendum
de clerico in minoribus,ſi eſt beneficiatus; quia ra-
tione beneficij tenetur ferre habitum, & tonſuram.
50.diſtinct.c.fin.& qđ ibi not.ſecus ſi non habet be-
neficium, ſecundum Inno.licet quidam contra; &
malè,vt probatur in clẽ.2.de vita & hon.clerico. vbi
clerici in minoribus ex deſertione habitus, & ton-
ſuræ non puniuntur, ſi per omnia incedunt vt laici.
Secus ſi immiſcerent tonſuram cum babitu inhone-
ſto;vnde dicit D.m.qđ epiſcopus bene ſaceret,ſi ta-
les omnes admoneret primo.2.&.3.ꝙ reaſſumerent
habitum, & ſi non reaſſumpſerint amittant priuile-
giũ clericale,ſecundum not.in.c.in audiẽtia.de ſent.
excõ. Aliàs enim ſequi poſſent multæ abſurditates;
qnia quidam aſſument primã tonſurã,non vt clerica
liter viuant, ſed vt poſsint ſe defendere à iudice ſe-
culari,& tñ non incedunt vt clerici. Sed aduerte ne
erres;quia non ſufficit generalis monitio, ſed ſpecia
lis requiritur de ipſis certis perſonis, ad hoc vt tales
ſic incedentes poſsint priuari, vt probat̃ in.c.fin.de
vita & hone.cler.& in glo.in verſi.nominatim in clẽ.
1.de vit.& hone.cleri.Itẽ facit,qnia citatio, vel mo-
nitio generalis non ſufficit,vbi ſunt certi, q citandi,
vel monẽdi sũt,vt not.in.c.ſi.q matri.accuſ.poſ.& in
clẽ.1.de indic.&.c.ſignificauit.de teſti.not.in.c.ſi.de
elect.lib.6. & qđ not.in.c.humilis.de maio.& obed.
ſecus ſi per ſtatutum diſpoſitum eſſet generaliter.Et
hoc reperio tenuiſſe D.m.in.c.ſi. de vit.& bone.cler.
& vide Io.And.in addi.Spe.in tit.de cle.non reſi.Cir
ca ſecundum, videlicet; an clericus poſsit compelli
4 ad reaſſumendum habitum?conclude, ꝙ† religioſi
profeſsi, & conſtituti in ſacris poſſunt compelli, vt
hic.&.c.pen.ſ.eo.&.d.c.eos.Idem in habentibus be
neficia,vt.d.c.ſi.50.diſt.&.c.Ioannes. de cler.cõiug.
Alij verò non poſſunt præcisè compelli; ſed cauſati-
uè per monitionem, & comminationem amiſsionis
priuilegij clericalis. Circa tertium membrum, an
5 † clericus poſsit renuntiare clericatui? non eſt du-
bium,ꝙ ſi eſt religioſus profeſſus,vel in ſacris, ꝙ nõ
poteſt, vt.c.ſi diligenti.de foro compe. Sed ſi eſt in
minoribus,ſolo verbo non poteſt renuntiare, vt.d.c.
ſi diligenti. ſed exercendo actum omninò contrariũ
clericatui poteſt,vt dixi in.c.1.ſ.eo.vel per monitio
nem præcedentem ſecundum formam glo. præced.

CAP. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Homo nouus qui.*
2 *Vir duplex animo eſſe non debet.*
3 *Infidelis voluntariè fidem ſuſceptam ſeruare cogitur.*
4 *Chriſtianus poſt agnitam fidem retrocedens, infideli, qui eam non vult cognoſcere, deterior eſt.*

Quidam.

Iudæi baptizati ritus Iu
daicos dimittere cõpel
luntur.h.d. Vel ſic,& ge
neralius. Baptizati, ritus alterius ſectæ dimittere cõ
pellnntur.h.d.ſecunda,ibi,ſtatuimus. ¶ Noto pri-
mo,ꝙ quis ſolum voluntarius debet baptizari. Secũ
1 do not.ꝙ† per baptiſmum quis dicitur nou⁹ homo;
nam dicitur renaſci in ſpiritu,& aqua;iuxta illud, ni
ſi quis renatus fuerit.&c.Io.c.3. Et ideo baptizatus
debet dimittere ritus alterins ſectæ, qnia dicuntur
Ebionitæ.24.q.3.qdã.& rõ eſt, qa tranſlato ſacerdo
2 tio &c.Tertio not.ꝙ† homines nõ debẽt eſſe dupli-
ces;qa tales maledicti ſunt,vt hic &.88.diſt.eijciẽs,
ſed debent eſſe ſimplices; & talis ſimplicitas, dolo
cõtraria,& duplicitati,ſummè laudanda eſt, vt.c.3.
ſ.de præſumpt.22.q.4.innocens. Simplicitas verò
contraria diſcretioni,vituperanda eſt.47.diſtinct.c.
3 de Petro.Quarto not.quod† licet infidelis non poſ-
ſit compelli ad ſuſcipiendam fidem Chriſti,vt.c.ſi-
cut.ſ. de iudæ. tamen ſuſceptam cogitur ſeruare, vt
.c.contra chriſtianos. de hæreti.lib.6.45.diſtin.c.de
4 iudæ. Vltimo not. quòd cæteris paribus in† minori
peccato eſt infidelis,qui nõ vult fidem Chriſti agno
ſcere,quàm Chriſtianus qui poſt agnitam retroceſ-
ſit,iuxta illud Horat.Turpius eijcitur, quàm non ad
mittitur hoſpes. In glo.ſi.in fin.dic,dicit tamen hic
Goffr. & ſequuntur Doct. quòd certo reſpectu min⁹
malum eſt viam Domini agnoſcere, & retroire; quã
nnnquam agnoſcere; quia ſi retrocedens iterum re-
dierit ad fidem,bona per eũ prius facta reuiuiſcunt,
de pœni. diſtin.3.pium. ſed geſta per infidelem non
reuiuiſcunt, cum caruerint fundamento baptiſma-
tis.1.q.1. cum Paulus.

Cap.

CAP. V.

SVMMARIVM.

1 *Apoſtatæ minis, & blanditijs reducendi.*
2 *Iudex eccleſiaſticus poteſt carcerare etiam ad pœnam.*
3 *Fractoris carcerum pœna.*

A nobis. Apoſtatæ carcerari,& affligi poſſunt, vt habitum reaſſumant.h.d. ¶ Noto
1 primo,ꝙ† minis,& blanditijs eſt quis reducẽdus ad opera bona. Et ſi hæc nõ ſufficiũt,tũc deueniendum eſt ad actuales cohærtiones.45.diſt.c.cũ beat⁹.&.c. diſciplina.& hoc debet iudex velle facere ; & nõ ſolũ debet poſſe,& ita intelligit hic Hoſti.verbũ , volne-
2 ris.Secũdo not.quod † iudex eccleſiaſticus põt carcerare ẽt ad pœnã,& attenuare victum , vt vita fiat carcerato miſera,dãdo illi panem,& aquam,ſm Io. And.Facit,c,nouimus.de verb.ſigni.ibi,Ita vt mors ſit illi ſolatium,& vita ſupplicium.dicit tñ,quod carcerem aſperare nõ debet ita,& vitam attenuare , ꝙ propter hoc moriatur; quia efficeretur irregularis. Ad quod malè aduertunt nõnulli prælati , ſm D.m. qui adeò victum attenuant,qđ mors inſequitur ; nã debet eis vita conſeruari,vt hic;licet miſera; & dicit tex.in.d.c.nonimns. quod ex pane doloris ſuſtentandus eſt.Facit qđ not.Io. de Lign. in clem.1.de pęnit. & remiſ.Aduerte tamẽ;quia hic carcer nõ ſit ad pœnã perpetuam;ſed temporalem,probatur ex tex. dũ dicit,donec.quod eſt aduerbiũ tẽporis,facit.c.fin.& glo.in verſi.donec.ſ.de matri. cõtrac.cõtra ĩterdic. eccle.& tex.& gl.in verſi.donec. in clem.1.de æta.& qualit.& ibi dixi.Sed cõtra prędicta oppo.nã carcer nõ debet deputari ad pœnam,ſed ad cuſtodiam, vt .l.fi.C.de cuſto.reo.l.aut damnum.§.ſolẽt.ff. de pęn. Sol.cõtrarium procedit de iure ciuili, quo iure , nec ad perpetuũ,nec ad temporalem carcerem quis dãnari poteſt;ſecus de iure canonico,vt hic &.c.peoul. ſ.de hæret.&.c.quamuis de pęn.lib.6.de quo dic,vt dixi in.c.veniẽs.de accuſ.in 10.q.1.q.principalis.gl. in verſi.blanditis.in fi.dic,& ſi iſta nõ ſufficiũt,vt qa frangit carcerem , vel peiora committit,proceditur contra eum de iure canonico,ſecundum not.in.c.cũ
3 non ab homine.de iudic.ſecundum† verò leges fractori carcerum eſt pœna capitis , vt.l.1.de frac.&.l. pen.ff.de cuſto.reo.

CAP. VI.

SVMMARIVM.

1 *Religioſus dimittens habitũ efficitur apoſtata religionis.*
2 *Apoſtata in ſuſcepto ordine miniſtrare non poteſt ſine diſpenſatione Papæ; quamuis pœniteat.*
3 *Epiſcopus diſpenſat in minoribus cum Apoſtata; & quid in Apoſtata regulari; vide ibid.*
4 *Apoſtata Regularis excommunicatus eſt.*
5 *Apoſtata, an poſſit ad maiores ordines ſine diſpenſatione aſcendere.*
6 *Religioſus tranſiens ad aliam religionem, etiam ſine licentia,non eſt apoſtata; & quare.*

Conſultationi. Monachus in apoſtaſia ordinatus nõ põt ſine diſpẽſatione in ſuſcepto ordine miniſtrare.h.d.
1 ¶ Noto primo,ꝙ† religioſus dimittens habitum, efficitur Apoſtata religionis,etiã ſi efficiatur ſecularis
2 clericus.Secundo not.quod † apoſtata cui collat⁹ eſt ordo,non habet ordinis executionem ſine diſpenſatione Papæ,quãuis agat pñiam. Quod procedit ſm Doct.tam in minoribns,q̃ in ſactis ordinibus.Dicit
3 tamẽ Hoſti.ꝙ† in minoribns diſpenſat epiſcopus,de ſent.excom.c.nuper.Et facit tex.nr̃,vbi Papa ſolum ſibi reſeruat diſpenſationem in ſacris , coninncto.c. nõnẽ.ſ.de ꝑſum.Simile ĩ.c.1.&.2.de biga.Sed aduerte;qa in religioſo ſm Io.And.hoc hodiè nõ ꝓcedit ;
4 qa† regularis Apoſtata eſt hodiè excõicatus, vt.c.2. ne cleri.vel mona.lib.6. vnde ordo reperiẽ collatus ſibi in excõicatione exiſtenti;& ideò eſſet diſtinguẽdũ,vt habeẽ in.c.cũ illorũ.ĩ.de ſent.excõ.Et ex ꝑdictis ſequiẽ, ꝙ ſicut Apoſtata nõ põt in ſuſcepto ordi
5 ne miniſtrare;ita† nõ põt ad maiores aſcẽdere; quia videreẽ ordinatus ꝑ ſaltũ , ſm Bnati.licet aliq dicũt contrariũ,vt refert Io.And.qui dicit, ꝙ primũ dictũ eſt verius.D.Ant.pro concordia dictarum opi.dicit, ꝙ opi.Boatini procedit anteq̃ ſit diſpẽſatum ꝑ Papã ſuper ordine iam ſuſcepto;ſed poſtq̃ diſpẽſatum eſt, credit, ꝙ poſſit ad ſuperiores aſcẽdere, ſine vlla diſpẽſatione;& ſic procedit opi.cõtraria.Niſi dicetes, ꝙ cum diſpẽſatio ſit ſtricti iuris , nõ eſt extendenda ad caſnm nõ expreſſum,vt.c.nõ põt.de præbẽ.lib.6. Vñ cõclndit, ꝙ tntius eſſet, ꝙ petens diſpenſationẽ exprimeret, ꝙ nõ ſolum poſſit in ſuſceptis ordinib⁹ miniſtrare,ſed etiam ad maiores aſcendere. Aduerte tñ,ſm Doct. qa ſi Apoſtata poſt recõciliationem ordinetur à proprio epiſcopo, poterit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare.Nec obſt.iſte tex.quia intelligitur de ordinibns ſuſceptis pẽdẽte apoſtaſia.¶ Gl. colligit argumentum,& ennumerat certos caſns,in quibus ſolus Papa diſpenſat.In fi.gl.dic , not.ex hac
6 glo.ꝙ† religioſus tranſiẽs ad aliã religionem ẽt ſine licentia,non dicitur apoſtatare;licet religio ad quã tranſit,ſit laxior;quia ſatis eſt , quòd ibi debeant ſeruari tria ſubſtantialia regulę,de quibus in.c.cum ad monaſterinm.ſ. de ſtatu.regu. & idem not. glo.in.c. ex parte.de tempo.ordi.&.c.tui.de renun.&.c.intelleximus.de æta.& qualit.

De his qui filios occiderunt. Rubrica.

COntinuatur hoc ordine , Supra in quatuor ꝓximis titulis,viſũ eſt de his, qui peccãt pricipaliter ĩ Deũ ; cõſequẽter vidẽdũ erat de his,q peccãt in hoĩes,& in Deum, quales ſunt cõmittẽtes homicidiũ.Sed qa inter ſpecies homicidiorũ , homicidiũ filiorũ eſt grauius ; ideò de eo ꝑmittitur.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio qualis eſſe debet.*
2 *Contritionis ius, & meritum.*
3 *Rubor, maxima eſt pars pœnitentia.*
4 *Iracundia non excuſat à peccato.*
5 *Religio ſuadenda non eſt ei, de cuius incontinētia timetur,*
ſed potius matrimonium.
6 *Parricidium quando dicitur committi.*
7 *Parricida qua pœna afficiuntur.*
8 *Forum pœnitentiale diſtinguitur à contentioſo.*
9 *Clericus, de iure canonico in foro contentioſo per ſimplici*
homicidio deponitur.
Pro aſſaſſinatu verò, ponitur pœna.c.1.de homic.in.6.
nu.10.
Pro parricidio verò, quomodo puniri debeat.nu.12.
11 *Laicus ſi committit homicidium, vel parricidium, & eſt*
de ſeculari iuriſdictione, qualiter puniendus.

Veniens. Mulier occidēs ſpōtè filiū
debet ꝑpetuò monaſterio
pœnitere. Si tñ timetur de
incōtinentia, dat̃, vel ſaltē nō denegat̃ ſibi nubēdi li
cētia.h.d. Et ꝓcedit in foro pñiali, ſicut &.c. ſequēs.
1 ſecunda ibi, mādamus. ¶ Noto primo, qđ† cōfeſsio
debet eſſe lachrimabilis; qa lachrimę ſunt ſignū cō-
2 tritionis interioris, & tāta poſſet eſſe cōtritio, †ꝙ qs
mereret̃ itegrā abſolutionē peccatorū, ſine alia pñia
purgatorij, vt not.in.c. baptiſmi.de conſec.diſti.4.c.
3 & mēſura.de pęnit.diſti.1. Idē in Rubore† q eſt ma-
xima pars pñiæ, & multū proficit ad remiſsionē pec
catorū; & ideò debet iterari cōfeſsio; quia ex cauſis
maximè ꝓdictis multū proficit ad remiſsionē pecca
torū, vt not.gl.i.c. perfecta pñia.de pęnit.diſtin.1. Se
4 cūdo not.ꝙ† iracundia nō excuſat à peccato, niſi fue
rit tanta, quæ deduxerit in alienationē mentis, & fu
rorē, vt in clem.1.de homicid.3.q.8.iudicas.š.de re
gula.c. ſicut tenor. quia tales ſatis ſuo furore puniun
tur; & tenet Hoſti.& Io.And. in.c.fin.J.eod. Tertio
5 not.ꝙ† nō eſt ſuadēda religio illi, de cuius incontinē
tia timetur; ſed melius eſt perſuadere ſibi matrimo-
niū.13.diſti.c.verū. Quod not. contra illos, qui ſedu-
cūt pueros ad intrandū religionē. In fi.gl.fi.dic, duo
veniunt hic examināda. Primū, qñ dicatur commit-
ti parricidiū. Secundū, quæ ſit pœna. Circa primum,
6 dic, ꝙ† committitur, ſiue deſcendens interficiat aſcē
dentem in infinitum; ſiue aſcendēs interficiat deſcē
dētem in infinitum. Item habet locum inter quoſdā
ex collateralibus, vt inter fratres vtrinque coniun-
ctos, vel patrueles, vel cōſobrinos; & ex affinibus, in
viro interficiente vxorē; & ècōtra; & in nuru, genero,
vitrico, priuigno, ſocero, & patrono.ff.ad.l.pompe.
7 de parricid.l.1.&.l.ſciendum. Circa ſm, quæ† ſit pœ
na parricidarū? dic, ꝙ ſm leges Parricida virgis ſan
guineis verberatur; deinde in culleo, hoc eſt, in ſacco
corio ſuto ſimul cum cane, ſimia, gallo gallinaceo, &
vipera inſutus in mare profundum, vel in flumen in-
ijciebatur. Et ſi non ſit ibi mare, vel flumē, portatur
ad ſyluas, feris relinquēdus, vt.l.1.C.eod. &.l.penul.
ff.ad.l.Pōpe.de parrici. Et hæc pœna ideo imponit̃,
vt qui eum necaſſet, vnde ipſe natus eſſet, careret ijs
rebus oībus, ex quibus omnia nata eſſe dicūtur. Cō-
mixtio aūt talium fit ad maiorem pęnam; quia ca-
nis fugat ſimiam, ſimia gallum, gallus viperam. De
8 †iure autem canonico diſtinguitur forum pœniten-
tiale à contentioſo, in pœnitentiali imponitur pœ-
9 na, de qua hic, &.c.fin.J.eo. Sed† in contentioſo prō
ſimplici homicidio clericus deponitur. c. cum non
10 ab homine.de iud.† Pro Aſſaſsinatu verò, imponi-
tur pœna, de qua in.c.1.de homic.lib.6. Vnde cōclu
11 dit.D.m.ꝙ† ſi eſt laicus, qui commiſit homicidiū,
vel parricidium, & ſit de ſeculari iuriſdictione eccle
ſiæ, quòd iudex eccleſiaſticus mandabit iudici ſecu
lari, vt iuſtitiam faciat, ſecūdum leges, cum de iure
canonico nō reperiatur hoc aliter in laicis deciſum,
quò ad forum contentioſum. Facit quod not.in.c.1.
12 J.de ope.no.nuntia.† Si verò ſit clericus, putat quod
pro parricidio debeat deponi; & etiam non data in
corrigibilitate, debeat tradi curiæ ſeculari. Nam ſi
pro ſimplici homicidio fit depoſitio, & detruſio in
monaſterium, vt.d.c. cum non ab homine. iuncto.c.
tuæ.de pœn. ergo grauior debet eſſe pœna in parrici
dio dolo commiſſo, vt.c. excommunicamus. verſic.
quòd ſi forte.š.de hæretic. Sed eccleſia vltra dictam
pœnam depoſitionis, non habet quid faciat; niſi qđ
tradat iudici ſeculari; igitur &c. Quidam tamen ali
ter dicunt, vide D.m.in.d.c. cum non ab homine. &
c. at ſi clerici.de iudi.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Delictum deteſtabile committens, dicitur diabolico furore*
agi.
2 *Matrimonium diſſoluitur ſola fornicatione.*
3 *Mulieris prægnantis pœna differtur, donec pariat; & in-*
terdum poſt partum, ſi aliter partus educari non poſſit.
4 *Pecunia de publico pro educatione partus ſolui debet,*
quando de ipſius matre ſupplicium ſumendum eſt, ne ſup
plicij executio differatur.
5 *Prægnans torqueri non debet.*
Nec poſt partum per dies.40. poſt quos poſſunt etiam vl
timo ſupplicio affici. ibid.
6 *Executio ſupplicij matris delinquentis, quanto tempore*
propter educationem partus debeat differri.
7 *Sacerdos prægnāti, aut lactanti pœnitentiam abſtinentia*
iniungere non debet.

Intelleximus. Mulier inter
ficiēs filium
ſuum, ꝑp hoc
à viro ſuo ſeparari non debet; ſed alia pœnitētia ſibi
imponit̃.h.d. Et procedit in foro pęnitentiali, vt di-
xi in præced. Et quare in foro contentioſo indultum
fuerit huic mulieri, hic non aperitur; nec eccleſia
de hoc quęrit; cum eſſet laica, ſm Io. And. ¶ Noto
1 primo, ꝙ† committens delictū deteſtabile dr̃ diabo
lico furore accendi.6.diſt.c. ſed penſandum. nam dę
mon ſuggerit peccata mentibus hominum.16.q.2.
2 nec iuſsis. Secundo not.ꝙ† licet alter ex coniugibus
committat grauiſsimum crimen, propter hoc non
debet ſeparari matrimonium, ambobus coniugibus
rema-

remanentibus in ſeculo. Etiam ſi tale crimen ſit parricidium commiſſum in communem filium, vt hic; nam nullam cauſam excipit dominus, niſi fornicationem.vt.32.q.7.c.2.&.c.omnes.&.c.ij qui. Tertio not.q cum muliere delinquente,cui incumbit neceſſitas pariendi,vel educandorum filiorum, miti' agi
3 tur, vnde† ſi eſt prægnans, differtur eius ſupplicium, donec pariat.ff.de pœnil.prægnantis. Quinimò, etiã poſt partum,ſi nõ reperitur alia nutrix, differtur donec reperiatur,quòd verum, ſi nõ reperitur propter defectum perſonæ; quia non minor eſt ratio in conſeruando iam natum ; quam naſciturũ, vt.l.ſed & ſi.§.an autem.ff.de Carbo.edict. Secus ſi non reperiretur propter defectum pecuniæ; quia hoc caſu debet
4 ſolui†pecunia ex publico,ne differat executio; arg.l.1.C.de his qui pro præm.liberta. Et dicit Oldra. hoc Paduę fuiſſe obſeruatum, & ſequitur Bar.in.d.l.
5 prægnantis. Vbi etiam dicit, quòd† prægnans non debet torqueri, nec etiam poſt partum.j.40. dies propter debilitatem ; licet poſt partum.j.40. dies
6 poſsit vltimo ſupplicio affici.Quanto autem† tẽpore debeat expectari, ſeu differri executio pro educatione,ſeu lactatione filiorũ. Videtur.q vſq; ad triennium,per tex.in.l.penul.C.de patria.poteſta.5.diſt.c.ad eius.& quod not.Io.And.in.c.fin.de conitig.lepro.& Bar. & Doct.in.l.ſi alimẽta.C.de nego.geſt.&.l.ſi quis à liberis.ff. de liber. agno.hoc tamẽ mihi nõ placet;ſed ſolũ arbitrarer,quòd deberet differri, donec puer poſsit aliter commodè paſci, quam lacte.
7 Et ex prædictis ſequitur,q† ſacerdos non debet prægnanti, vel lactanti iniungere pęnitentiam abſtinentiæ,vel peregrinationis,vel ſimilis, quæ impediret educationem,vel lactationem; ſecundum Hoſti.& Io.And.hic.

C A P. I I I.

S V M M A R I V M.

1 *Parentes pueros ſuos ſecum in lecto tenere non debent.*
2 *Pœnitentia imponenda eſt in foro pœnitentiali, vbi dubitatur de peccato.*
Secus in foro contentioſo; & ibi de ratione diuerſitatis. nu.3.
4 *Opinio vltimo loco per glo.vel doct.relata in dubio videtur approbata.*
5 *Pœnitentia parentibus;qui filios occiderunt, an imponenda,& qualis.*
Suffocatio filiorum facta per parentes in lecto, vel aliter; quomodò puniatur.
6 *Pœnitentiæ omnes arbitrariæ.*

De infantibus.

Ponit pœnitẽtiam parentũ, penes quos filij reperiuntur ſuffocati. ¶ Noto pri-
1 mo tex.notabilem cõtra† parentes qui pueros ſuos in lecto tenent,penes ſe; quia ſunt in culpa.Secundo
2 not.quòd†in foro pœnitẽtiali, vbi dubitatur de pec-
3 cato,debet imponi pęnitentia. Secus in foro† contentioſo,in quo ſtante dubietate, nulla eſt pœna imponenda. Ratio diuerſitatis eſt;quia ſemper benignior pars eſt eligenda;& in foro contentioſo benignior eſt abſolutio,vt in reg.in pęnis, de reg.iur.lib.6.&.l.præſes.&.l. interpretatione.ff. de pœn. Sed in pęnitentiali benignior eſt illa,quæ eſt tutior;& ideò tunc dicitur fieri benignior interpretatio ; quando ſit durior interpretatio.c.1.de ſenten.in glo.vt not. Inno.in.c.cum tu.ſ.de teſtib. & Io. And.ſingul. in.c. ex tenore.ſ.qui fil.ſint legit. Vltimo collige argumẽ
4 tum ex tex. quòd† vltima opinio recitata per glo. vel Doct. niſi alia fiat expreſsio approbationis , vel reprobationis, videtur approbata. Papa.n.hic dicit quidam iudicant,&c. ¶ Gl.ſentit contrarium, quòd non debet imponi pœnitentia , ſi non conſtat filios occiſos à parentibus , vel quòd caſu fuerint interfe-
5 cti.Et ſoluit diſtinguendo.In fin.glo.dic, q†ſi parentes ſponte interfecerunt in caſibus non permiſsis,puniuntur in foro contentioſo,vt dixi in.c.1.ſ.eo, & in pœnitentiali grauiſsima pœna eſt imponenda. Si verò ex culpa,& tunc, ſi grauis fuit; vt puta;tenendo filium tenellum in medio,in lecto ; quòd nullo modo facere parentes debent,vt.c.conſuluiſti.2.q.5.debet imponi pœnitentia.7.annorum.I.diſtin.ſi qua.Si verò culpa fuit leuis; vt quia poſuerunt eum in eodem lecto,ſed in loco ſeparato, & imponitur pœnitentia triũm annorum,vt hic.Si verò nulla culpa præceſsit, vt puta; quia poſuerũt eum in cunabulis , & tunc nõ imponitur eis aliqua pœnitentia ; vt.c. ex literis. de homicid.& ſequitur D.Ant.Et dicit.D.m q ſi hoc vltimo caſu poſſet eſſe aliqua dubietas culpę,vel quòd non benè collocaſſet membra, vel nimium ſtrinxiſſet;vel fortè negligentes dimittendo canem, vel muſcipulam,quæ dormiret ſuper os infantis, & ſuffocaret,quòd tunc etiam imponeretur eis pœnitẽtia arbitrio iudicis,vt hic in primo reſponſo. Et aduerte ;
6 †quia hodiè omnes pœnitẽtiæ ſunt arbitrariæ, vt.c. menſuram.de pœnit.diſt.1.& in.c.Deus qui. de pœnit. & remiſ.Et dicit hic D.m.q in multis locis pro imponenda pęnitentia filiorum ſuffocatorum obſeruatur forma.c.in capite.50.diſt. quia publicè imponitur.Quod tamen fieri non debet, niſi pro crimine graui,& notorio; quod cõmouerit populum. vt ibi.&.c.ſi.26.q.6.

De infantibus, & languidis expoſitis. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Infantes qui.*
2 *Exponere quid.*

COntinuatur hoc ordine, Quia exponẽtes infantes, & lãguidos,eos quaſi occidũt, vt.l.necare.ff. de libe. agnoſ.86.diſtin.non ſatis, 42.q.1.c.q abſtulerit.ideò poſt præcedentẽ ; ponitur hic iſta rubrica. Et ad ĩtellectũ rubr.dic, q† infans dicitur à ſeptennio infra ; dicam in.c.ad audiẽtiam;

2 de homic.in.7.q.quintæ prin.quæſt.Exponere† aũt, eſt extra ponere; quia ponit iu publico extra nutrimenta, & educationem, ſeu curam propriam exponentis illum, cui pſtãda erunt alimenta, vt hic in tex. & in.l.2.& fin.C.eod.86.diſt.c.fio.&.d.l.vel necare.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Pater filium infantem exponent, patria poteſtate hoc ipſo priuatur. & nu.12.*
Dominus quoq; infantem ſeruum exponens, dominica poteſtate eo ipſo priuatur. nu.3. & nu.12.
Et idẽ iuris eſt, de Patrono libertum infantem exponente, qui ob id iure patronatus priuatur. ibi.
Idem iuris eſt, in ſingulis caſibus prædictis, ſi ab alio expoſiti fuerint, ſcientibus, & ratum habentibus Patre, Domino, & Patrono ibi. & nu.10.
Et procedunt præmiſſa, etiã in languidis expoſitis cuiuſcunq; ætatis ſint. & ſub nu.14.
Rurſus procedunt præmiſſa tam in maſculis, quam in fœminis expoſitis. nu.9.
Fallit in filio illegitimo expoſito, ſub num.2. Sed contra. nu.7.
Fallit ſecundo in emancipato expoſito. ſub nu.3. Sed contra. nu.7.
Fallit ẽt in matre exponente. ſub nu 4. Sublimita tamẽ, vt nu.8. tñ pœnis extra ordinem puniuntur, vt ſub nu.6.
2 *Facere, vel ratificare; vel ſcire, & non prohibere paria ſunt hoc caſu.*
3 *Argumentum de patria poteſtate ad dominicam valet in aliquibus.*
4 *Filius illegitimus non eſt in patria poteſtate.*
5 *Mater filios in poteſtate non habet.*
6 *Exponens partum, necare dicitur.*
11 *Parentes, domini, vel patroni exponentes filios apud xenodochia, vel hoſpitalia; an perdant ius patriæ poteſtatis, vel dominicæ.*
13 *Diſpoſitio huius decretal. an procedat indiſtinctè in denegante alimenta, latè traditur.*
14 *Intellectus verſic. & multo potius in authen. de nuptijs. §. ſi vero ab initio putaueris.*
15 *Interpretatio libertatis quoties eſt dubia, ſecundum libertatem reſpondendum erit.*
16 *Expenſæ circa expoſitum factæ, vel languidum, vel res eorum, an, & quæ poſſint repeti.*
17 *Mater non poteſt repetere alimenta, quæ filio ante trienuium præſtitit.*
18 *Bona expoſiti, cui debeantur.*
19 *Legitima, an debeatur patri, vel patrono in bonis expoſiti.*
20 *Pater poteſt legitimè exhæredare filium, ſi ſibi non præſtitit neceſſaria, ſeu ſi eum expellit.*
21 *Monachus expulſus, vel licentiatus ab Abbate, vel monachis, an, & quando acquirat primo monaſterio, vel ſecundo.*

1 Si à patre. †Infans expoſit' à patre, vel ab alio, eo ſciẽte, & ratũ habẽte, hoc ipſo à patria poteſtate liberat. Itẽ ſeruus ob dictam cãm à dñica poteſtate, & libertus à iure patronatus liberatur. Et idẽ vr̃ de lãguidis expoſitis cuiuſcunq; ætatis ſint; tñ qui pdictis alimẽta pſtiterint, nullũ ius acquiront in talibus. hoc dicit. ¶ Noto pmo casũ,
2 † in quo paria ſunt facere, vel ratificare, vel ſcire, &
3 non prohibere. ¶ Secundo not. ꝙ† in quibuſdã valet argm̃ de patria poteſtate ad dñicam. Tertio not. ibi patria poteſtate liberati. ꝙ hic tex. habet ſolũ locũ ĩ
4 patre, q exponit filiũ legitim.; quia† illegitimus nõ eſt in patria poteſtate, Inſtit. de nup. §. aliqñ. & not. ĩ c. cũ haberet. ẽ. de eo qui duxit in matrim. q̃ pollu. p adult. & ſequit D. m. hic, Ex quo infert, ꝙ nõ habet locũ in infante emãcipato expoſito. Nec ĩ matre ex
5 ponente; qa† illa non habet filios in poteſtate. Sed dic, ꝙ hoc eſt verum quò ad amiſsionẽ patriæ poteſtatis. Sed non quò ad alias debitas animaduerſiones; videlicet, quò ad imponendã pœnã extraordina
6 riã; cũ† tales quaſi necare dicant; vñ extra ordinẽ puniẽdi ſunt, vt tradit, maximè p Bar. in. d. l. necare. & ſ. l. 1. §. pœna. ff. de liber. agnoſ. & l. nec filiũ. C. de pat. pot. Et hoc, ſi dolo malo factũ nõ ſit; hoc eſt, ea intẽtione, vt nõ moreret. Secus ſi dolo malo vt moreret; qa tũc puniretur pœna leg. Corn. de ſica. vt dicit Bar. ĩ. d. l. necare. p. l. 1. diu'. ff. ad leg. Corn. de ſica. Sed ego arbitror, ꝙ in parẽtibus haberet locũ pœna parricidij. Quantũ ergò ad pœnas pdictas, dico, ꝙ pdictæ pœ
7 næ habent locum, & in filio emãcipato† expoſito; & in patre illegitimo; cũ ipſi ẽt teneant ad pſtanda alimenta; ſm tñ qđ tradit in. d. c. cũ haberet. & hoc vr̃
8 tenere gl. in. l. 2. C. eo. tit. Et ẽt haberet locum† in matre, eo tñ caſu, quo tenet pſtare alimenta. Eo aũt caſu, quo non teneret, ſi dolo faceret vt moreret, teneret pœna parricidij. Et aduerte; quia titul' iſte habet
9 locum tam† in exponẽte infantẽ maſculũ, q̃ fœminã.
10 Itẽ not. ꝙ pdicta† pcedunt in patrib', dñis, & patronis facientibus, ratificantibus, vel ſcientibus; quia ſi nõ poſſunt pſtare debita alimenta infanti, vel languido, debent ipſos ponere apud aliquod xenodochiũ, ſeu hoſpitale. Et ſi nõ reperiret hoſpitale, nec poſsẽt ipſi nutrire; & ſic de neceſsitate cõpulſi exponerent, non haberet locũ hęc decretal. qa iſti neceſsitate, nõ relegato pietatis officio hoc facerẽt. Facit ẽt tex. dũ dicit, alimenta impiè. &c. Vñ hoc caſu poſſet exponẽs repetere, & filiũ, & ſeruũ. Facit. l. 1. C. eo. Et hoc ſingulariter tenet Hoſt. in ſumm. eo. tit. §. fi. ver. qđ ſi xenodochiũ. Poſſet tñ recipiẽs repetere expẽſas ab exponẽte, vt hic in gl. 4. habita tñ diſtinctione q. j. di
11 cã. Ex pdictis ſequit, ꝙ† parẽtes, dñi, vel patroni exponẽtes apud xenodochia, vel hoſpitalia vbi debẽt nutriri ex officio illius loci, nõ amittũt ius patriæ poteſtatis, vel dominicæ. Et hoc indubitanter arbitror verum, qñ palàm hoc facerẽt, ita quod ĩmediatè ab exponente reciperent tradendo, & recipiendo, pro quo eſt tex. in. l. 1. §. ſed ſcimus. C. de lat. lib. tol. Sed dubiũ eſt, quid ſi ante hoſpitale clã ponerent, an haberet locum tex. nr̃. Et fortè dicendũ eſſet, ꝙ ſic. Niſi eſſet locus deputatus in quo exponerent; prout eſt apud noſtrũ notabile hoſpitale ſanctæ Mariæ. Cogi
12 tabis tñ, qa quotidiana. Quarto not. casũ, † ĩ quo pater patria, & dñs dominica poteſtate priuat. Sed q̃
13 runt hic Doct. vtrum tex. nr̃ procedat † indiſtinctè in eo, qui denegat alimenta; licet non exponat? Azo in ſummã. C. eod. tit. dicit, ꝙ non; vult enim, ꝙ in eo caſu ſeruus habeatur pro derelicto; & ideò occupanti

panti concedatur, vt.l.fin.ff.pro derelic. vnde prio-
ri domino non acquirit, ſed occupanti, vt.l. quòd
ſeruus.ff.de ſtipula. ſeruo. Sed contra hanc opinio-
nem videtur obſt.tex.noſter, dũ dicit, quod de præ-
dictis cuiuſcunq; ætatis languidis, vel ſi alicui eorũ;
quaſi velit, dum dicit alicui eorum, quòd procedat
in denegante alimenta omnibus prædictis. Sed te-
nentes opinionem Azon. de iure ciuili reſpondent,
ꝙ Gregorius his ſcripſit contra tex.d.l.fin.quaſi ſen-
tiãt, aliud eſſe de iure ciuili, aliud de iure canonico.
Roger. verò tenet idem eſſe de iure ciuili, tenendo
contra opin.Azo.Vnde vult, ꝙ tex.noſter habeat lo-
14 cum etiam in denegante alimenta, per tex.in† auth.
de nupt.§.ſi verò ab initio putauerit. verſi. & multò
potius.Alanus diſtinguit, quòd aut denegantur ali-
menta ſano, & habet locum prima opi.Azo. Aut in-
firmo, & habet locum ſecunda opinio. Et ita intelli-
git dictum.§. ſi verò.in.d. verſi. Et ad tex. noſtrum
dum dicit, vel ſi alicui eorum, ſubaudit languidorũ;
ſed ſi exponeretur, eorũ.ſ.filiorum, libertorum, vel
ſeruorum, videretur opinio Roger. verior; & ſic.l.fi.
& antiquæ corrigerentur. Et hoc videtur velle text.
in.d.verſi.& multo potius.ibi, dum dicit, pro dereli
cto ſui, & non aliorum exiſtentes.quaſi ſentiat, ꝙ id
quod.d.l.fi.ff.pro derelic.diſponebat, quod cõcede-
retur occupãti, & quò ad hoc, haberetur ſeruus pro
derelicto, hodiè ſecundum iura noua habetur pro
derelicto; ſed non quò ad alios, vt concedatur occu-
panti; ſed quò ad hoc, vt liberi ſint, & ſui iuris. Sed
ſi quis vellet tenere opi. Ala. poſſet ita declarare li-
teram dicti verſi.& multò potius. Et vt habeas cla-
rum intellectum illius verſic. ſuper quo hæc alterca-
tio fundatur, debes ſcire, ꝙ in.d.§.ſi verò.dicitur, ꝙ
ſi aliquis accepit ſeruã in vxorem, credens eam eſſe
liberam, non tenet matrimonium de iure ciuili. Sed
ſi dominus ſciens maritauerit ſeruam, quaſi liberã,
efficitur vera vxor, & libera; & ſubditur, idem ſi ſciat
illam maritari, & taceat; deinde formaliter ſubdun-
tur hæc verba, Et multò potius hæc valeant, ſi con-
tingat dudum ſeruum, aut ancillam, ſeu languentes
dereliquiſſe, ſeu etiam contempſiſſe eos; aut etiam
amiſiſſe ſuper dominio aduerſus eos voluntatem.
Illi namq;, vt potè iam conſtituti liberi; & ſecundũ
pro derelicto titulum, ſui, & non aliorum exiſten-
tes, non in poſterum inquietabuntur ab his, qui poſ-
ſidere eos olim odio habuerunt. Hæc ſunt verba for-
malia ibi poſita. vnde, vt dixi, ſi vis tenere opinionẽ
Alani, potes exponere text. dum dicit, illi nanq;.ſ.
languentes derelicti, ſiue expoſiti, vel quibus alimen
ta denegata ſunt, abſoluti intelliguntur à nexu do-
minicę poteſtatis, vt potè iam conſtituti liberi.ſub-
audi, eo ipſo ꝙ languidi, expoſiti ſunt, vel eis alimẽ-
ta denegata ſunt; & ſubaudi, non eſt mirum hoc, ꝙ
hoc caſu fiant liberi; nam & ſi ſeruis non languidis;
ſed ſanis alimenta denegentur ſunt pro derelicto, vt
legitur in.d.l.fi.C.eo.tit. quę loquitur in ſeruis non
languidis; ſerui exiſtentes.ſubaudi occupantium, &
non aliorum.ſ.antiquorum dominorum, qui alimen
ta denegauerunt. Non in poſterum inquietabuntur
ſubaudi occupantes.ſ.ſeruos illos ab eis qui poſſede
runt; & ſubaudi, ab antiquis dominis, qui eos negle-
xerunt; & per hunc modum iura iuribus concordan
tur, ſecundum quod dicit tex.in.c.cum expediat.de
elect.lib.6.& l.vnica.C.de inoffi. dot. Et ſecundum
hoc etiam magis ſubuenitur languido, cui alimenta
denegentur, quam ſano. Mouentur enim iuris viſce-
ra ad pietatem ſuper languidis, & infirmis. Et hæc
opinio plus placet Hoſtien.in ſum.eo.tit.§.fin. Goff.
tamen, & Aegid. tenent contrarium. Sed primam
ſententiam tenet hic Vincen.& Inno. & Hoſti. Vn-
de text. noſter reſtringitur ad denegantes alimenta
languidis. Et placet hæc opinio.D.m.hic; nam ma-
ius delictum. & magis deteſtabile eſt denegare ali-
menta languidis, & infirmis, quàm ſanis, vt de ſe pa
tet.Item contra parentes impiè denegantes alimen
ta filijs non languidis, de iure ſpecialiter aliter pro-
uiſum eſt, vt.l.1.&.l.ſi quis à liberis.ff.de lib.agnoſ.
& traditur in.d.c. cum haberet. Et hanc rationem
ſentit Hoſti. per quam dicit, quòd licet filius pro-
pter expoſitionem de eo factam à patre liberetur à
patria poteſtate, vt hic; non tamen liberatur per de-
negationem alimentorum. Item facit, quia in pœ-
nis benignior pars eſt eligenda. In contrarium ta-
15 men facit; quia in† dubijs pro libertate reſponden-
dum eſt, vt.l.quoties.ff.de reg.iur. ¶ Gloſſ.in verſic.
liberatus.per diſtinctionem, proſequitur materiam
huius capit.In eadẽ, ibi, ſed reſtituet expenſas. Dic,
16 aduerte; quia glo. non declarat † quas expenſas poſ-
ſit repetere, glo.verò.in.c.fin.87.diſtinct.dicit, quòd
poteſt repetere expenſas factas circa inſtructionẽ.
Non autem factas circa alimenta; quia alimenta vi
dentur præſtita pietatis cauſa; & ideò non poſſunt
repeti.l.1.C. de negot. geſt. & not.12.q.2.c. ſacro-
rum. Et idem ſentit hic Io. And. Et pro hac opi-
nione facit.l. patrem. C. de nupt. vbi ſpecialiter in
vno caſu duntaxat poſſunt ab expoſito per alimen-
tatorem repeti alimenta, videlicet; ſi expoſitus con-
tradicit accipere filium, vel filiam recipiẽtis, ſeu ali-
mentatoris in vxorem. In contrarium tamen for-
titer obſtat.l.1.C.eo.quæ vult, ꝙ tam expenſæ factæ
in alimẽtando, quàm in inſtruẽdo poſſunt repeti; &
loquitur ſimpliciter. Sed poſſet reſponderi, ſecun-
dum quoſdam, quod ille textus loquitur in ſeruo ex
poſito, non in filio. Sed aduerte; quia maior ratio
videtur eſſe in filio, quàm in ſeruo; cum nullus amor
vincat paternum, vt in præcedenti. Vnde, vt clarius
ſis, ego diſtinguo, ꝙ aut alimenta ſunt præſtita ab
eo, qui tenebatur ex officio præſtare; vt puta, ſi eſſet
hoſpitale, vel monaſterium ad hoc inſtitutum; vel
17 † ſi eſſet mater, quæ filio ante triennium præſtaret
alimenta; & hoc caſu non poſſunt repeti, nec ab ipſo
nutrito, nec à tertio, vt.d.c.ſacrorum.&.l.alimenta.
C.de neg.geſt.& ibi gl.& Doct. & D.m.hic, etiam ſi
mater, vel hoſpitale proteſtati fuiſſent, ꝙ præſtabãt
alimenta animo repetendi, vt not.gl.in.d.l.alimen-
ta.quia cum ipſi alimentantes ſint obligati ad hoc,
talis præſtatio quæ fit ad liberationẽ, non debet in-
ducere obligationem.l. qui hominem.ff. de ſolut. &
hoc reſpectu alimentorũ. Sed reſpectu aliarum ex-
penſarũ, dicendum eſt, vt in ſequentibus. Aut ali-
menta ſunt facta ex voluntate, nõ ex neceſsitate, &
ſubdiſtingue; ꝙ aut quærimus, vtrũ poſsit repetere
à tertio, aut ab ipſo nutrito, ſeu alimentato. Primo
caſu, dic, ꝙ ſi ad illũ tertiũ nõ ſpectabat onus alimẽ
tandi, poſſunt repeti, vt.l.Neſennius.ff.de negot.
geſt, &.l. ſi quis à liberis.§. vtrum.ff. de libe.agnoſc.

&.l.1.C.eod.tit.quam ita intellige.Et ratio eſt; quia
alimentans videtur geſsiſſe negotium neceſſarium
illius; vt notatur in.d.l.alimenta. & not.Bald.in.d.l.
Neſenuius. & traditur in.l. Pomponius.ff. de negot.
geſt. & in.l.2.C.eo.Quod tamen limita,niſi præſtans
alimenta fuerit in mala fide,vt hic dicit gl.noſtra,&
probatur in.d.l.1.C.eo. Secundo caſu, quando vult
repetere ab ipſo alimentato;diſtingue,ꝙ aut alimẽ-
ta fecit adminiſtrando,vt tutor,curator, vel ſimil.&
pót.vt.l.3.C.de adm.tuto.&.d.l.Neſennius. Aut nõ
adminiſtrando; & dic, ꝙ aut eſt perſona quæ ratio-
ne coniunctionis videtur voluiſſe donare, vt mater,
auia,& ſimil.& tunc impendens,aut impendit circa
perſonam,aut circa res.Primo caſu, ſi fuit proteſta-
tus,poteſt repetere,vt.d.l. Neſennius. ſi verò nõ fuit
proteſtatus; dic, ꝙ aut impendit per errorem; quia
putat alium ad quem talis impenſa pertinebat viue
re,& ab illo poſſe repetere,qui tamen non viuebat,
nec ab illo repetere poterat; & tunc repetit ab ali-
mentato,vt.d.l.Neſennius.verſic.pone.ſm vnum in-
tellectum.Aut fecit impenſas ex certa ſcientia, nec
proteſtatio præceſsit,& non poteſt repetere, vt.d.l.
alimenta. Si vero fuerunt factæ circa res;diſtingue,
quòd aut mater, auia, vel ſimil. fecerunt modicam
impenſam; & non poſſunt repetere; quia videntur
donare. Facit.ff.de donat. inter vir.& vxo.l. ſeruus.
Aut impenſa eſt magna,& poſſunt repetere. Et idẽ
ſi mater fecit impenſas pro lite filij.l.1.C. de negot.
geſt.ſecundum Bal.in.d.l.Neſennius. Aut ceſſat ra-
tio coniunctionis; & tunc aut nutritor fuit proteſta-
tus,& poteſt repetere, ſecundum quod hic dicit gl.
in fi.Aut nõ fuit proteſtatus;& dic, quòd aut ex con
iecturis conſtat, ꝙ fecit gratia pietatis; vt quia erat
diues,& recepit infantem expoſitum,vel languidũ;
& tunc non repetit,vt.d.l.patrem.C.de nupt.arguen
do à ſpeciali. Fallit in caſu ſpeciali.d.l.patrem. Aut
non conſtat ex coniecturis, & poterit repetere; vt
in iuribus.ſ. alleg. &.l.1.C.eod.tit. ſecundum D.m.
Tu intellige tamen illam.l.1. quando repetũtur ex-
penſæ à tertio, vt.ſ.dixi. Et ex prædictis infertur, ꝙ
licet tex.noſter, dum dicit in fine, propter hoc in
eorum perſonis ius aliquod non poſsint vendicare.
videatur velle.quod ſecus ſit in rebus,arg.c.nõnè.de
præſumpt.tamen idem dicẽdum eſt in rebus, quod
ius aliquod non acquirant. Vnde dicit hic Io.And.
18 ꝙ† hæreditas huius expoſiti non debetur nutritori,
vt.l.nutritoribus.C. com. de ſucceſ. & eſt tex. in.l.fi.
C.eod. ibi poſteritatem ſuam tranſmittat, vel ad
extraneos hæredes.ſ. ſi illos inſtituerit. Si verò non
haberet conſanguineos, nec teſtamentum feciſſet,
arbitror,quòd bona ipſius deberent inter pauperes
diſtribui,arg.auth. omnes peregrini.C.commu. de
ſucceſ.Et fortè non eſſet inconueniens dicere, quòd
hoc caſu ſuccedat nutritor. Cogitabis. Et ex prædi-
ctis etiam habes, ꝙ reſpectu bonorum expoſiti,ex-
ponens amittit ius,quod habet in perſona, vt hic di
19 cit tex.Sed an amittat ius,† quod habet in rebus; vt
puta,ꝙ licet qs ſit factus de ſeruo liber;tamẽ patro-
nus ſuccedit liberto, & ſaltem debet habere legiti-
mam; & pater filio effecto ſui iuris,qui filius ſui iu-
ris tenetur ſaltem legitimam patri relinquere; poſi-
to,ꝙ pater,vel dominus,vel patronus fuerit ſciẽtes,
vel ratum habentes &c. Hæc quæſtio non tangitur
per Doct.tex.videtur facere,ꝙ iſti tales retineãt ius
in rebus, cũ loquatur ſolum de iuribus perſonalib⁹.
Facit.d.c.nonnè. In contrarium tamen facit tex. dũ
dicit,ꝙ libertus eripitur in ingenuitatem, quaſi ſen
tiat,quòd non teneatur patrono aliquid relinquere.
Item facit tex.in auth.vt cũ de appel.cogno.§.aliud
20 quoq;.verſic.cauſas.vbi probatur,ꝙ† pater legitimè
poteſt exhęredare filium,ſi non præſtitit ſibi neceſſa
ria alimenta,ſeu ſi expulit eum; ergò & hoc caſu idẽ
videtur dicendũ. Quæſtio eſt difficilis iudicio meo;
tamen arbitror,ita poſſe dici,ꝙ ab inteſtato tales re
tinent ius ſuccedendi. Facit tex.in.d.§.aliud quoq;.
nam licet filius commiſerit plures ingratitudines,
propter quas poterat exhæredari, tamen ab inteſta-
to ſuccedit. Et licet exhęredaretur in teſtamento; ta
men ſi nõ inſeritur cauſa in teſtamento annullatur.
Sed in alijs, q̃ in filijs in poteſtate conſtitutis, licet
cauſa nõ inſereretur,nõ eſt ſic; quia valeret teſtamẽ
tum.Et ideò dixi, ꝙ ab inteſtato retinent ius ſucce-
dendi. Alij verò q̃ filij ex teſtamento,in quo nõ ſunt
inſtituti,non poſſunt q̃relare; quia in illis præteritio
habetur pro exhæredatione. Aduerte tamen; quia
pręcdicta videntur indubitanter procedere reſpectu
patris,& domini;videlicet, ꝙ retineant ius ſuccedẽ
di;cum maius ius acquiratur ſeruo, & filio, q̃ liber-
to.Vnde videtur magnus effectus,ꝙ ſeruus ſit factus
liber,& filius ſui iuris.Facit.l.ſi quando.C. de inoffi.
teſt.& ideò tex.ſimpliciter dicit hic,ꝙ ſeruus eripi-
tur in libertatem;non autem dicit in ingenuitatem.
Sed in liberto videtur maius dubium; quia dicit in
ingenuitatem.Niſi intelligeres,dum tex.dicit,in li-
bertatem. hoc eſt, & ingenuitatem. arbitror tamen
idem dicendum, de ingenuitate, reſpectu iurium
perſonalium,vt puta;operarum fabrilium,obſequia
lium,& reuerentialium.Cogitabis. Et ita debet in-
telligi,& limitari gl.ſequens;dum dicit, nec ad eorũ
bona aſpirabunt.In gl.penul.ibi,ſi monaſterium ip
21 ſum expulit.conclude ſecundum Doct.quòd† aut ſo
lus Abbas expulit,& nõ debet puniri monaſterium;
quia delictum prælati &c.vt in reg.delictum.de reg.
iur.lib.6. Aut monaſterium expulit,& dic, ſecũdum
Goff.quem ſequuntur Doct. ꝙ ante ingreſſum alte-
ri⁹ monaſterij,acquirit primo monaſterio;ſed poſt,
acquirit ſecundo. Et idẽ dico de monacho licentia-
to ab vno monaſterio.Sed dicit hic D.m.ſe dubitare
in primo caſu, quando fuit expulſus; nam ſi fuit ex-
pulſus, non videtur amplius habere communionem
cum illo monaſterio.16.q.1.c.ne pro cuiuſlibet. &
ſic videtur ſubeſſe poteſtati epiſcopi; vide ad præ-
dicta Bal.in.l.1.§.ſed ſcimus.C.de lat. libe.tol.

De homicidio volunta-rio, vel caſuali. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Cognitio generis præcedere debet ſpecierum cognitionem,*
2 *Homicidium quid, & vnde dictum.*
3 *Homicidium non videtur committi, ſi mulier ex percuſſio*
ne alicuius fecit abortum. & nu.8.

4 *Homi-*

4 *Homicidij appellatione, an veniat qui veneno interemit.*
remiſſ.
5 *Homicidij quot ſpecies.*
6 *Homicida qui, & nu.ſeq.*
7 *Sicarius qui, & vnde dicatur.*
9 *Vulnus quando dicatur.*
10 *Tumefactio ex percuſſione, an vulnus dicatur.*

COntinuatur,qnia ſupra vi-
ſum fuit de quibuſdã ſpe-
ciebus homicidij,ideò cõ
ſequenter hic ſubnectitur
de homicidio in genere ;
& ſic pouit hic rubricã ge
neralẽ de homicidio. Et
qm̃ quoddã eſt volũtariũ,
& quoddã caſuale ; ideò
ſubijcit de vtroq;. Sed contra hanc rubricam oppo-
1 nitur, quòd ſit præpoſtera ad præcedeutes;nam† ad
cognitionem ſpecierum debet præcedere cognitio
generis, vt.l.1.ff.ſi cer.pet. Sol. dicit Io. And.quòd
eſt per regulam.l.non omnium.ff.de legi. Vel dic, ꝙ
hic non tractat propriè de ſpeciebus homicidiorũ ;
ſed de actibus, per quos non ſemper; ſed quandoq;
peruenitur ad homicidia ; & ſequitur. D.Ant. Sed
neutra ſol. mihi placet. Vnde arbitror aliter poſſe
ſolui; videlicet, quòd regulariter debemus incipere
à cognitione geueris. Fallit, ſi alia ratio ſubſit,aliud
in contrariũ faciendi;ſed hic ita fuit;nam contiuua-
tiones debẽt fieri ſecundum maiorem conformita-
tẽ ; & ideò meritò præpoſita fuit ſpecies parricidij ;
quia cnm maius ſit delictum, quam ſimplex homici
dium;meritò ad titulos præcedentes, in quibus agi
tur de delictis grauiſsimis,ſubiunctus fuit titulus de
parricidio;deinde fuit ſubiunctus de infan.& lãgui.
&c.quia & in illo traditur de quadã quaſi ſpecie par
ricidij. Secundo opponit Io.And. de ſuperfluitate ;
ſufficiebat enim dicere de homicidio ; abſq; quòd
diceretur voluntario, vel caſuali. Sol. in hoc potius
compilatori agendę ſunt gratiæ,quòd rubricam cla
riorem reddiderit, vt.c.vnico.ſ̃.vt eccl. benefi. ¶ Vl
timo oppo. nam iecuudum prædictam ſol. videtur
dicendum,quòd debebat etiam ſubiungi,& neceſſa
rio,vel iuſto;cum quoddam ſit neceſſarium,& quod
dam iuſtum. Sol.dicit ipſe, ſatis eſt,ſi in paucis ami-
co labori ſatisfiat.l.tutori.C.de negot.geſt. Vel dic,
ꝙ hæc duo coutinentur ſub verbo,volũtario, vel ca-
2 ſuali.Sed quæro pro intellectu rubr.quid ſit† homici
dium?Sol.dic,quòd eſt hominis occiſio,ab homine
facta;nam homicidium ſonat in actum hominis,ſe-
cundum Goffre.& Hoſt.in ſum.eo.tit. Dicitur autẽ
homicidium ab homine, & cædo. Largè tamen dici
tur homicidium,quilibet illicitus modus ad nocen-
dum, vt in glo.de pœnit. diſt.1.c.homicidiorũ.&.c.
homicidium. Notandum tamen, quòd cum homo
cõſtet ex duobus,corpore.ſ.& anima,videtur quòd
3 non ſit † homicidium ſi ex percuſsione mea mulier
4 fecit abortum. Vttum autem† appellatione homici
dij veniat ille,qui veneno interemit; vide in conſilio
meo quod iucipit, Andreocius del Zamparliere. Se-
5 cundo quæro, †quot ſint ſpecies homicidij?Sol.dic,
quòd aliud eſt voluntarium,& aliud caſuale, vt hic
in rub.Item aliud corporale,& aliud ſpirituale.Spi-
rituale dr̃ pluribus modis ; quoniã inter ſpirituales
homicidas detractores fratrũ, & odiẽtes connume-
rantur. Item iniquitates,oppreſsiones,& iniuſtitiã
facientes.Item fratribus mala perſuadentes, de pę
nit.diſtin.1.c.homicidiorum.&.c.oĩs iniquitas. &.c.
noli.& generaliter oĩs motus ad nocendum fratri.
Corporale verò homicidiũ eſt corporis, ſeu hoĩs ex
aĩa,& corpore conſiſtẽtis,pereuıptio, de pęnit.diſt.
1.c.homicidiũ.Et huius duæ ſuut ſpecies,voluntariũ
ſcilicet,& caſuale,inter quas longa eſt differentia,vt
6 patebit ex.ȷ̃.dicẽdis.Tertio quæro,†quis dicat̃ ho-
micida?& hoc ſatis colligi põt ex his,quę dixi in pri
ma.q.nam dr̃,qui hominem interficit, qui etiã ſica-
rius appellatur, vt.c.ſicut dignum.§.hi qnoq;.ȷ̃.eod.
7 Dicitur† autem ſicarius à ſica,quòd eſt ferreum cul-
telum ab vtraq; parte incidens. Cuius tamen inter-
prætatio lata eſt , vt contineat & telum,& lapidem,
lignum,& qnodlibet ferrum, vt Inſtit. de publi.iudi.
§.item lex Cornelia de ſicarijs. Dicitur etiam homi
cida,qui occaſionem dedit homicidio, vt uot.in.c.ſi
8 aliquis.ȷ̃.eo.&.50.diſt.ſtudeat. Vtrum † autem ille
qui dedit cauſam abortui dicatur homicida?videbi
mus in.d.c.ſi aliqnis.ȷ̃. eod. Quarto quæro ; quia in
9 hoc titulo ſępe ſit mentio de vulnere,† quod dicatur
vulnus? Dic,quòd dicitur vulnus,quando ſit ſciſſura
in cute;vel ſeparatio in corpore, ſeu mutilatio, vt.l ſi
ſeruus ſeruum.§.rupiſſe.ff.ad leg.Aqui. Tradir Bar.
10 in.l.prætor ait.§.ſi.ff.de iniur. Vtrum autem,† ſi ſit fa
cta tumefactio propter percuſsionem, dicatur illa-
tum vnlnus;dic,quòd ſic, ſi eius cauſa ſit facta ſciſſu
ra,ſeu ſeparatio intrinſecus; licet nõ appareat ab ex
tra.Et prædicta not. ad ſtatuta. Vltimo de materia
huius rubri.vide.50.diſt.c. miror. & quattuor ſeq.c.
2.§.quòd verò. vſq; ad.§.præmiſsis.&.23.q. per tot.
de pœnit.diſt.1.c. periculoſo.cum.5.c. ſeq. &.c.ſi qs
cũ telo. & ſeq. &.15.q.1.c.ne quis. vſq; ad fin.&.32.
q.2.c.quod non formatum.&.2.c.ſeq.33.q.2. inter-
fectores.cum.5.c.ſeq.&.c. latorem.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas, quæ ex homicidio voluntario cauſam acci-*
pit, procedit à iure diuino.
2 *Induſtria, in malam partem, ratione adiuncti capitur.*
3 *Verbum, per induſtriam, ſignificat ex propoſito.*
4 *Dolus, interdum in bonã partẽ, ratione adiuncti capitur.*
5 *Homicida ex propoſito, an gaudeat immunitatibus eccle-*
ſiæ. Intellectus huius veritas, latè diſcutitur ſub nu.5.
6 *Depoſitio, eſt mors ciuilis.*
7 *Canones loquentes per verbum moriatur; quomodo intel-*
ligi debent.

Si quis. Propter breuitatem,& lectu-
rarum varietatem cõiter non
ſummatur;ſed ſecũdum intel
lectum gl.h.d. Homicida ex propoſito non gaudet
immunitate eccleſiaſtica.h.d.Sed iſte intellectus nõ
placet;quia videtur contra.c.fin.de immun.eccle. &
quod.ȷ̃.dicam in gloſſ.2. Vnde poteſt ſic ſummari,
Homicida ex propoſito debet deponi ab altaris mi-
niſte-

niſterio.h.d.Vel ſic, Homicida incorrigibilis debet
deponi,& tradi curiæ ſeculari vt moriať.h.d.¶ No-
1 to primo,ꝙ†irregularitas, q̃ cauſatur ex homicidio
voluntario proceſsit à iure diuino;nã hic ponunt ver
ba Dei ꝑ lege tradita Moyſi,vt Exodi.c.21. De hoc
artic.quo iure fuerit introducta irregularitas,dic,vt
dicã in.c.ad audientiã.in.3.q.principali.ĩ.eo.Secun
2 do not.ſignificatum noĩs induſtriã.quia†hic capitur
in malam partẽ.Hoc tñ contingit rõne adiuncti, dũ
dř, per ĩſidias. quod declarat vocabulũ,induſtriam.
3 Et dř per induſtriã†hoc eſt,ex propoſito.Facit,quia
4 qñq; dolus†dř bonus rõne adiũcti. In gl.2.in fi.dic,
ex hac gl.colligitur primus intellectus,ſm quẽ poſui
5 primũ ſummariũ;videlicet,ꝙ†laicus qui ex propoſi
to cõmiſit homicidiũ,licet illud cõmiſerit extra ec-
cleſiã,confugiẽs ad eccleſiã non debet gaudere ĩmu
nitate eccleſiæ.Et hunc intellectum tenuit Abb.hic.
Cõis opi. Sed*cõiter reprobať,vt dixi.quia contra.c.fi. de im
mu.eccle.quia eſt ſpeciale, ꝙ cõmittens homicidiũ
in cœmiterio, vel in eccleſia ex propoſito , non gau-
deat immunitate eccleſiæ. Secus ſi extra eccleſiã cõ
miſit; licet ex propoſito.Itẽ facit contra.c.inter alia.
de immun.eccl.qđ generaliter vult,ꝙ cõmittens cri
men,quantũcunq; graue,fugiẽs ad eccleſiã,non de-
bet inde inuitus extrahi;cũ ergo iſte caſus , ſm hunc
intellectũ,nullibi reperiať exceptus,& ſit lex Exodi,
& nõ noua, debemus ſtare regulæ.Sed dicit hic Inn.
ꝙ fortè iſte tex.procedebat in altaribus veteris teſta
menti,q̃ non erant tantæ authoritatis,quãtæ ſunt no
ſtra.Itẽ & tertio facit in cõtrarium; qa ſm ꝑdictum
intellectũ,iſte tex.debuiſſet ſituari ſub titulo, de im
mu.eccle.ſm ꝙ traditur in proœ.6.in verbo,titulis.
Sed hoc argu. parum ſtringit ; quia rõne homicidij,
congruæ potuit hic ſituari. Vide q̃ dixi in.c. ſignificã
tibus.ſ̃.de appel. Goffre.hic dicit , ꝙ hæc lex Exodi
hic poſita,nõ eſt hodiè obſeruanda;ſed ideò hic fuit
poſita,vt haberetur eius notitia. Sed hoc nõ placet,
per notata.ſ̃.in proœm. Vnde datur alius intellect⁹ ;
videlicet, ꝙ tex.intelligatur de morte per pœniten-
tiã.videlicet,ꝙ moriatur ſciliter in peccatis ſuis, vel
6 vt deponatur;nã†depoſitio eſt mors ciuilis. 2.q.7.§.
quia ergò. Vel ſm Hoſt.debet intelligi de homicida
incorrigibili,qui poſt depoſitionẽ,debet tradi curię
ſæculari,vt.c.cum non ab hoĩe.de iudi.D.m.hic di-
cit,ꝙ iſte tex.põt intelligi tam in laico,quam in cle-
rico.Et intelligendo de clerico,debet exponi,ꝙ ho-
micida ex propoſito debet auelli ab altaris miniſte
rio;hoc eſt,à communione fidelium,quod ẽt proba
7 tur per verba ſequẽtia,ibi, vt moriatur.nã†hæc ver-
ba canonibus inſerta, debẽt intelligi de morte ciui-
li,& ſic de excõicatione. Facit.c.per venerabilẽ. qui
fil.ſint legit.licet ergò tẽpore huius legis intelligereť
de morte naturali ; tamen inſerta canonibus debet
intelligi de ciuili; & ſic de excõicatione ; quia cano-
nes non imponunt mortem naturalem. Imò prohi-
bent clericum intereſſe,vt.c.ſentẽtiam.ſ̃.ne cler. vel
mona.Itẽ poteſt intelligi de clerico,& tunc tex. ſtat
propriè; quia propriè clericus põt ab altari auelli, q
eſt aſtrictus altari;& tunc verbum moriatur, põt du
pliciter intelligi;moriatur.ſ.morte ciuili.ſ.p depoſi-
tionẽ,vel per actualẽ degradationem ſi fuerit expe-
diens,& traditionem curiæ ſeculari;vt traditur in.d.
c.cum non ab homine.ſ̃.de iud.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Furis,& latronis differentia.*
2 *Fur vnde dicitur.*
3 *Fur,qui comprehendi poteſt, non debet occidi.*
4 *Pœnitentia in quibus conſiſtit.*
5 *Arma pœnitentiæ.*
6 *Cibis delicatis,pœnitentiæ tempore,non vtendum.*
7 *Cibi prohibiti in ieiunio, qui ſint.remiſſ.*
8 *Homicida,vt excuſetur ab occiſione furis,tam in foro fori,quam in foro Poli,quid requiritur. & ſub nu.9.*
9 *Factum lege permittente,pœnam non meretur.*
10 *Deus eleemoſyna,& ieiunio multum placatur.*
11 *Sacerdos interficiens aliquando defendendo ſua , nõ debet ita grauiter puniri; ſicut ſi ſine defenſione occidiſſet ; & efficitur irregularis.*
Et quid quando aliter mortẽ euadere non poterat. ibid.

Interfeciſti. Ponit pœnitentiã
occidẽtis latronẽ,
cum ſe poterat ali
ter liberare.Si verò aliter non poterat ſe liberare,nõ
tenetur pœnitentiã agere,niſi ad cautelã.h.d.Secun-
1 da, ibi.ſi autẽ.¶ Noto primo,ꝙ†differentia eſt inter
furẽ,& latronẽ.Fur enim dř ille,qui de nocte furať.
2 Et†dř à furuo,ꝙ eſt nigrum;quia in tenebris ambu-
lat. Latro verò de die.Sed tu dic,ꝙ hæc ſynonimè ac
cipiuntur;dic,vt dixi in.c.ſuſcepimus.ĩ.eod. Et ad-
uerte;quia duplex eſt latro , non famoſus, & famo-
ſus,vide.l.capitalium.§.famoſos.ff.de pœn. & iura al
3 legata in gl.1.Secundo nota,quòd vbi† fur, vel latro
põt deprœhẽdi,non debet interfici.Et ità debet limi
tari.c.ſeq.&.l.itaq;.ff.ad.l.Aquil. quæ volunt, quòd
nocturnus latro poſsit occidi.Et pondera text. quia
ſimpliciter dicit compræhẽdi. Ex quo infert.D.m.ꝙ
licet ille,cui committitur furtũ de nocte, non poſsit
furẽ tũc aliter compræhẽdere , ſi tñ fur fuit cognit⁹,
adeò ꝙ ille,cui fuit cõmiſſũ furtũ poſsit ſibi ꝓuidere
mediãte iudice,& fur ille ſit ſoluẽdo, non põt impu
nè occidere. Et hæc nota ad limitationẽ eorum, quæ
dicit Bar.in.l.furẽ.ff.ad leg.Corne.de ſic. & quę dicẽ
4 tur in. c.ſeq.Tertio not.plura ex quibus†agitur pœni
tẽtia;videlicet,ieiuniũ , quod conſiſtit principaliter
in abſtinẽtia cibi,& potus,& veſtis;quia debet quis
5 vti cilicio, vel ſacco. Vnde dicit Hieronymus ꝙ†ſac
cus,& ieiuniũ ſunt arma pniæ ; & auxilia peccatorũ.
Et ſi ex duobus neceſſarijs vnũ ẽ ſubtrahẽdũ,potius
eligẽdum eſt ieiuniũ abſq; ſacco, q̃ ſaccus abſq; ieiu
nio. Tertiũ eſt exercitiũ,p ꝙ faciliter qs poſſet ruere
in peccatum, prout eſt militia, vel ſimile. Quartũ,de
lectationes,& gaudia;quia tempore pœnitentię de-
bet quis affligi animo,& corpore.Et ideò debet ab-
ſtinere à thoro,hoc eſt à coniũctione carnali, in qua
maxima eſt delectatio, vel à thoro.i.à lecto,quia nõ
debet in lecto dormire. Et ſic intellige glo. Tenet tñ
reddere debitum, vt dicit glo. Quarto nota, ibi, par
6 uis piſciculis. quòd† tempore pœnitentiæ quis non
debet vti cibis delicatis, & voluptuoſis , vide diſt.4.
7 c.deniq; . Et qui ſint cibi † prohibiti, vide Hoſtien.
in ſumm.in titu. de obſeruatione ieiunij.§.qualiter.

Quinto

8 Quinto nota, ibi, te quaq;. quòd † ad hoc, vt quis excuſetur ab occiſione furis requiritur quòd occiderit, vt ſe, & ſua liberaret. Non ergò ſufficit rerum defenſio, quia iſta duo ponuntur hic † copulatiuè; ergò amborum requiritur concurſus, vt. l. ſi hæredi. ff. de cond. & demonſt. Et hoc tenet glo. 23. q. 3. in prin. & Goffred. & Io. And. hic. Legiſtæ tamen, maximè Bar. in. d. l. furem. ff. ad. l. Corn. de ſiccar. tenet cõtrarium. & in. l. 1. C. vnde vi. & D. Flor. in. l. itaq;. ff. ad. l. Aquil. Pro qua opinione, facit text. in. c. ſeq. vbi fit mentio de illis legibus. D. m. hic, pro concordia opi. dicit, q in foro pœnitentiali non excuſatur quis propter permiſsionem iuris ciuilis; quominus debeat agere pœnitentiam. Facit quod not. glo. 33. q. 2. c. admonere. coniuncta. l. qd ait. & l. nec in ea. ff. ad. l. Iul. de adult. Et ita debet intelligi. l. gracchus. C. de adul. quæ
9 dicit; † quod fit lege permittente, non meretur pœnam; quia debet intelligi propriè de pœna; non autem de pœnitentia. Et hoc procedit, quando lex ciuilis permittens, non coadiuuaretur iure diuino. Vide quæ dicam in. c. ad audientiam. in. 3. arti. principali. 7. q. principalis. q. 38. ĩ. eo. Aduerte tamen; quia hoc procederet reſpectu rerum; ſed reſpectu pſonæ, ſi non poſſet quis aliter euadere, nõ requiritur copulatiua rerum; ſed ſatis ſufficit defenſio pſonæ, vt in clem. 1. de homi. Quo caſu aliqua irregularitas non incurritur, vt dicam in. d. c. ad audientiam. in. 3. artic. 7. q. princ. Et ex prædictis not. quòd † non dicit quis ſe defendere quo ad forum pœnitentiale, cum moderamine inculpatæ tutelæ, ſi ſimpliciter defendit res. Sed hæc defenſio videtur habere quandam odij meditationem, & ſic quaſi quandam vindictã, vt hic in tex. Quantum verò ad forum contẽtioſum, diſtinguimus inter furem nocturnum, & diurnum, &. c. ſeq.
10 ¶ Vltimo nota duo, † quæ multum iuuant, & in quibus Deus multum placatur, videlicet; ieiunium, & eleemoſina. In fi. glo. fi. dic. ex hac gl. habes
11 duos intellectus ad tex. noſtrum. primus, q † ſacerdos interficiens alium defendendo ſua, nõ debet puniri ita grauiter; ſicut ſi ſine defenſione commiſiſſet homicidium, efficitur tamen irregularis, de quo dicam in. d. 28. q. Secundus intellectus eſt, quòd ſacerdos, non valens aliter euitare mortem; niſi interficiat, debet pœnitentiam agere, & ſic efficitur irregularis. Sed iſte intellectus * communiter reprobatur; quia eſt contra clem. 1. eo. tit. & dixi. ſ. in notab.

Cõlu ogi.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Fur etiam dicitur, qui de die furatur.*
2 *Homicida propriè non dicitur, qui lege permittente occidit.*
3 *Statutum prohibens, quod homicida ad honores non admittatur, locum non habet in eo, qui lege permittente homicidium commiſit.*
4 *Dies quando incipit, & quandiu durat.*
5 *Pœna in delictis (ſecundum ſtatuta Italiæ) de nocte commiſſis, duplicatur.*
6 *Statutum pro delicto de nocte commiſſo, duplicatã pœnã imponens. An locum ſibi vendicet in delicto in Aurora, vel in crepuſculo. i. paulo poſt occaſum ſolis cõmiſſo. ſub nu. 7. vbi de communi.*
7 *Nox, & dies vnde.*
8 *Ratio legis conſideranda.*
9 *Furem nocturnum, an occidere liceat.*

Si perfodiens.

Fur diurnus non occiditur ſine culpa; ſed nocturnus ſic. h. d. Primò, ponũtur verba Exodi. c. 27. Secundo, ponuntur verba Auguſtini, ibi, in-
1 telligitur ergò. ¶ Noto primo, quòd † fur poteſt etiã dici, qui de die furatur, dicam in. c. ſuſcepimus. ĩ. eo.
2 Secundo not. quòd † homicida propriè non dicitur, qui interfecit defendendo ſe, & ſic lege permittente; nam ſecundum communem vſum loquendi; homicidium ſonat in delictum. Sed id quod fit lege permittente, non eſt delictum; ſed ſecundum ethy-
3 mologiam benè eſt homicidium. Et faciũt † ad ſtatuta, prohibentia, quòd homicida non admittatur ad honores; quia debent intelligi de homicidio nõ permiſſo. Tu vide Bal. in repe. l. data opera. C. qui accu. non poſſ. & D. Floria. in. l. 4. ff. ad. l. Aquil. & vide quæ dixi latius in clem. 1. de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct. Tertio not. ibi, ſi ſol ortus fuerit. coniuncto illo verbo, diur-
4 nus. quòd † dies incipit ab ortu ſolis, & durat vſq; ad occaſum. Et inducitur hoc ad determinationem no-
5 tabilis. q. nam † communiter ſecundum ſtatuta Italiæ, in delictis commiſsis de nocte duplicatur pœna.
6 Vnde dubitatur, vtrum delictum commiſſum † in aurora, paulo ante ortum ſolis, quãdo eſt aliqua claritas, vel in crepuſculo, paulo poſt occaſum, dicatur commiſſum de nocte, vel de die; ita quòd debeat imponi pœna duplicata, vel non. Iſte text. poteſt induci, quòd dicatur commiſſum de nocte; Nam illud tẽpus, quo ſol non eſt ſup terram, attribuit nocti. Ad idẽ. c. 1. de treu. & pace. & c. conſuluit. de offi. deleg. & in authẽ. de iud. §. ſedebunt. In contrarium facit tex. noſter, dum dicit, quia poterat diſcernere, quaſi ſẽtiat, ſatis eẽ, quòd poſsit diſcernere, ad hoc, vt di-
7 catur dies; licet non ſit ortus ſolis. Item facit, quia † nox dicitur à tenebris, dies verò à luce; ſed in dictis horis lucet ſol ꝓpter reflectionẽ; licet nõ appareat. Cũ ergo aliqua ſit claritas, debet attribui diei. Tertio poſſet argui, quòd non dicatur commiſſum nec de die, nec de nocte. De die non; quia ſol non eſt ſuper terram. De nocte non; quia non ſunt tenebræ; vnde erit † caſus omiſſus à ſtatuto; & ideò ſtabim⁹ iuri communi, argu. c. ſuſceptum. de reſcript. lib. 6. & l. commodiſsimè. ff. de libe. & poſth. Sed dicit hic Io. And. quòd hoc argumẽtum non tenet; quia dies, & nox ſunt contigua; & ſic ipſorum extrema ſe contingũt. Facit. ff. de adul. l. capite quinto. ibi, retinere horis diurnis, nocturniſq; continuis. Guido de Suza. in ſuis queſtionibus ſtatutorum in. l. more Romano. ff. de fer. dicit, quòd aliqui tenẽt primam partẽ, ipſe verò ſecundam. Io. And. tenet ſecundam; & ſic dicit ſe audiuiſſe determinatum fuiſſe. Dicit tamẽ, quòd putat primo conſiderandum eſſe, an in loco cõmiſſi delicti, ſit aliquod ſignum campanæ, vel ſimil. quod diem à nocte diſtinguat, prout hic in ciuitate Senenſi, & tunc illud ſeruandum eſt. Sed in dubio dicit illud fore arbitrarium; vt ſcilicet; ſi videat tenebroſitatem, & illam nocti attribuat. Item claritatem, &

illam

Cõis opi.

illam diei attribuat. In dubio tñ dicit, ꝙ debet interpretari in benigniorem partẽ. Et cum hoc dicto tranſeunt cõiter Canoniſtę, & ſequitur D. Ant. & Bart. in .l. aut facta. §. tempus. ff. de pen. per. l. preſes. & l. ſi de interpretatione, eod. tit. Vnde dicit, ꝙ aſſeſſor debet eſſe cautus circa examinationem teſtium, vt diligenter inquirat. Et hoc etiã ſequitur D. m. & allegat, quã in ſimili dicimus de hermaphrodito, ſm quod traditur in .l. quaritur. ff. de ſtatu homi. & .4. q. 3. c. herma
8 phroditus. Item facit, quia † ratio legis eſt conſideranda, vt .l. nominis & rei. §. verbum. ff. de verbo. ſigni. & .l. tale pactum. §. fi. ff. de pact. Sed tex. conſiderat rationem, quia poterat diſcerni; igitur &c. Et ad prędicta vide Feder. conſi. 53. ¶ Vltimo nota, ꝙ ſtante dubio, verum inuadens facit ad offenſam perſonę, & rerum, poteſt quis ſe impune defendere, etiã quò ad forum pœnitentialem. Hoc tamen intelligendum eſt, ſm ꝙ dicam. j. eod. c. ad audientiam. in. 3. artic. 7. q. principalis. Glo. 2. format. 2. q. & ſol. In. fi. gl. dic; de hac materia, vt dicam. j. eod. c. ad audientiam. in. 3. artic. 7. q. principalis. q. 14. & 15. & 16. & in pluribus aliis. qq. illius artic. ¶ Vltimo quæro, quid velit
9 dicere tex. quòd † nocturnum furem occidere licet quoquo modo? Solu. dic, quòd debet intelligi, quòd licèt in diurno fure diſtinguendum ſit, an ſe telo defendat, vel non; tamen in nocturno ſimpliciter videtur licitum. Quod tamẽ intellige, vt dixi in præcedi. c. ſi non poteſt aliter deprahendi.

C A P. I I I I.

S V M M A R I V M.

1 *Polliceri, quis dicitur.*
2 *Pollicitatio quid, & in quo differt a pacto nudo.*
3 *Alteri ne feceris, quid nolis tibi fieri.*

Cum iuramento.

Iuramentum generale non extenditur, vt quis teneatur ad homicidium iniuſtum. h. d. Vel ſic, Sub generali pollicitatione, vel promiſsione ẽt iurata, non venit illicitum. h. d. Et concordat. c. 1. de iureiur. lib. 6. & c. Quintauallis. & c. veniens. de iureio. In tex. ibi, Herodes. dic, vt Matth. c. 9. & Mar. c. 6. In tex. ibi, quodcunq;. dic, Et ſi petiiſſet dimidiã regni ſui, nõ videbatur aliquo modo cõprehendi homicidium, ꝑ maioritatem, & excellentiã hoĩs. ¶ Noto primo ibi,
1 pollicitus. ꝙ † polliceri dr̃ ille, qui nulla præcedente
2 petitionẽ, ſeu rogatione aliquid ꝓmittit. Et ſic † pollicitatio differt etiam à pacto nudo; quia pactum licet ſit nudum, requirit conſenſum plurium; hoc eſt, promittentis, & poſtulantis. Sed pollicitatio eſt vnius tantum promiſsio. l. 4. in princip. ff. de pollicit. & glo. in verſi. polliceor. in clem. 1. de iureiur. Secundo nota bonum tex. ad fugiendum arg. regulæ; vt detur inſtantia limitans illam regulam; & caſus ſit ſimilis inſtantiæ, vide 1. q. 7. c. ſicut vrgeri. Vltimo nota, quòd
3 † non debet quis alteri facere, quod ſibi, vel ſuis non voluiſſet fieri. In glo. ſuper verbo, feciſſe. dum dicit, homicidium ſcilicet de Ioanne Baptiſta, qui in carcere tenebatur ab Herode.

C A P. V.

S V M M A R I V M.

1 *Sortilegia, vel incantationes circa quid fiant.*
2 *Homicida eſt, qui explendæ libidinis cauſa, ſeu odio, abortionis amatorium poculum dat; ſi inde mors ſequatur. & nu. 4. & 5.*
3 *Irregularitas ſola voluntate non contrahitur.*
5 *Deus creator corporis, & animæ.*
6 *Mulier procurans ſibi abortum, qua pœna puniatur; & quid de viro. ibid.*
Et quid quando per pecuniam. ibid.
7 *Partus quanto tempore dicatur animatus.*
8 *Medicus ſi mulieri pregnanti, & infirmanti, abortum ſuadeat pro ſalute vitæ ſuæ, an teneatur. Et quid de muliere.*
9 *Circunſtantiæ, quæ in homicidio attenduntur.*

Si aliquis.

Homicida eſt, qui dat venena, vel facit ſortilegia ſterilitatis cã. h. d.
1 ¶ Noto primo, ꝙ ſortilegia, vel incantationes fieri poſſunt, ad hoc vt aliquis efficiatur impotens ad cõcipiendum, vel generãdum. Facit tex. dum dicit, aliquid fecerit. nam cum poſtea ſubiungitur, vel ad potãdum. Infertur, quòd primum dictum intelligitur, quando hoc factum fuit per incantationes. Secundo
2 nota, quòd diſpoſitio huius. c. procedit, ſiue † aliquis hoc fecerit explendæ libidinis cauſa, ſiue ex odio. Exemplum primi, poteſt figurari ſecundum Io. And. ſi fortè erat mulier libidinoſa, quam non decebat pręgnantem fieri; vnde vt commodè poſſet ſeruire libidini, hoc fecit. Aliqui etiam faciunt propter paupertatem; vt puta, fecit, vt ſuccederet ab inteſtato; vel propter amorem; vel ſimil. Sed quærunt hic Doct. quid ſi non ex odio, ſed ex amore hoc fecerit, vt à muliere amaretur. Sol. dicit Vincẽ. quòd idem. Tales tamen qui dant poculum amatorium, grauiter puniũtur, ſi inde ſequatur mors; licet ſequatur contra intentionem dãtis. Et talis tenetur de homicidio, vt. l. ſi quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pęn. ¶ Gloſſ. ſentit contrarium, ꝙ non ſint paria; hominẽ occidere, & dare cauſam ſterilitati, aut abortui. Glo. ſol. diſtinguendo inter pœnam, & irregularitatem. Item ſentit diſtinctionem, an fætus ſit animatus, vel nõ. In eadem, ibi, nõ eſt irregularis. dic, not. ex hac glo. quòd non contrahitur irregularitas; niſi
3 homo actu interficiatur. Ex † ſola enim voluntate nõ efficitur quis irregularis. Tu dic, vt dicam. j. eod. c. ad audientiam. in. 7. q. principali, articulo tertio. In fi. gloſſ. dic; Sed aduerte circa q. principalem gloſſ.
4 & tex. noſtri, vtrũ ille, † qui dedit cauſam abortui dicatur homicida, & debeat vt homicida puniri. Circa quod, videtur dicendum; ꝙ ſi puerperium, ſeu fætus adhuc nõ erat animatus; quoniam vulua primo recepit ſperma, deinde confouet, & confotum corporat corporatum in membra diſtinguit; & inter illas ſecreti vẽtris anguſtias manus Dei ſemper ope
5 ratur; & ſic anima infunditur. Idemq; † corporis creator, & animæ eſt, ſecundum Hierony. ad Ruff. 56. diſtinct. naſci. Vnde antequam anima infundatur, non dicitur

dicitur homicidium, cum homo conſtet ex anima,
& corpore, vt dixi.ſ.in rub. Dicit tñ Auguſti. ꝙ cum
de anima ſit quæſtio, nõ eſt præcipitãda ſentẽtia. Il-
lud tñ aſſerit, ꝙ ſi puerperium adhuc non ſit forma-
tum; quia adhuc aĩa nõ eſt infuſa, nõ eſt homicidiũ;
poſt infuſionem aũt eſt homicidium.32.q.2.c.quod
verò nõ formatũ.&.c.Moyſes.&.c.ſicut.2.ĩ.eod.tit.
In cõtrarium facit tex.noſter, qui vult, ꝙ puniatur vt
homicida, ẽt ſi fuerit cauſa ſterilitatis; ergò fortius
debet teneri, licet puerperium nõ ſit formatum. Sol.
ſm gl. noſtrã ꝙ tex. noſter procedit, quo ad pœnã le-
galem. Sicut dicimus de illo, qui dedit poculũ ama
torium, vt.ſ.dixi. Sed nõ efficitur irregularis vt ho-
micida; vt hic dicit glo. Et ſic nõ eſt propriè homici
da, ſed occaſionaliter. Vnde ẽt pœnitẽtia ſpiritualis
eſt ei iniungẽda, vt in vltimis iuribus allegatis hic in
gl. Sed tu aduerte, licet Doct. hic ſimpliciter trãſeãt,
ꝙ talis ſm leges nõ dr̃ homicida; niſi interpretati-
uè; & ſi puerperium erat informatum, tũc percutiẽs
tenetur lege Aquilia, & ſic nõ tãquam de occiſo, ſed
de rupto. per.l.ſi ſeruus ſeruũ.§.mulier.ff.ad.l. Aqui.
&.l.Q.Mutius. Sicut ẽt dicimus, de oliua immaturè
collecta, vt.d.l. ſi ſeruus.§.q oliuã. Et in hoc ẽt aduer
6 tẽdum eſt, ꝙ ſi mulier † ante puerperium informatũ,
ſibi vim intulit, vt abortũ pareret, nõ afficiẽ vltimo
ſupplicio; ſed damnaẽ in exilium.l.ſi mulierẽ.ff. ad.l.
Corn. de ſic. Secus ſi formatũ eſſet; qa damnareẽ ad
mortẽ. Et hoc eſt qđ voluit.l.ſi quis aliquid.§.q abor
tionis.ff. de pœn. q̃ vult, ꝙ humiliores in metallũ dã-
nẽtur; honeſtiores verò amiſſa parte bonorum in in-
ſulam deportẽtur. Et ad prædicta vide Hoſt. in ſum.
eod. tit.§.1. poſt princ. Aduerte tñ, quia etiam ſi par
tus eſſet inanimatus, ſi tñ mulier dedit cãm abortui
propter pecuniã, tenetur.l. Põpeia. de parricid. tex.
eſt ſingularis in.l. Cicero.ff. de pœn. & vide Bar. ad
7 materiam in.l. diuus.ff. de extraor. cri. ¶ Quãto † aũt
tempore partus dr̃ animatus, glo.5.diſt. in princ. di-
cit, ꝙ maſculus in.40.dieb⁹; fœmina verò in.80. Bart.
tamen, & melius, dicit, ꝙ in.40. diebus. in maſculo,
hoc verum eſt; aliàs audio quod in.60. dieb⁹ partus
dr̃ aĩatus. Ita dicit in.d.l. diuus. ¶ Vltimo circa præ-
dicta ſubijcio notabilem quæſtionem, quæ quotidiè
8 in practica cõtingit. Pone, † peritus medicus infirmã
ti, & prægnãti mulieri, cuius vitæ, ſm artem medici
næ, ſuccurri nõ poterat, quominus ipſa cũ partu ani
mato periret, ſuaſit abortum, & mulier medici cõſi-
lium adimpleuit; quæritur, an medicus teneatur, &
quid de muliere? Symon de Burſano in clem. 1. eod.
tit. tenet ꝙ ſic. Facit, quia abortus eſt de genere ma-
lorum, & prohibitorum.32.q.2.c. aliqñ. &.c. Moy-
ſes. In cõtrarium facit; quia plura vidẽtur cõcurrere,
propter quæ ſaltem mulier, debeat excuſari. Primo,
authoritas medici, quę magna eſt.55.diſtin.ſi quis à
medicis. Secũdo, veriſimilis mortis certitudo vtriuſ
q;. Tertio, quia talis actus exercetur intra ſeipſam;
nam licet pro ſalute mea mihi non liceat alium ſine
defenſione mea mutilare; tamẽ pro ſalute mea lici-
tum eſt meipſum mutilare; vt puta, ſi vulnus imme-
dicabile eſt, propter quod membrum reſecandum
eſt enſe, vt.d.c.ſi quis à medicis. ergò licuit mulieri
in ſe facere, quod in alio non licuiſſet. Quarto, quia
offendẽdo, nemini nocet. Quinto, qa hoc fecit ſolũ,
vt ſe liberaret à morte. Sexto, qa ex duob⁹ malis mi-
nus eſt eligẽdum.l.ſi ita vulneratus.ĩ.ſi.ff.ad.l. Aquil.
9 Facit ẽt, qa † in homicidio nõ ſolũ inſpicimus factũ,
ſed etiam intẽtionem, locum, tẽpus, cauſam, & ſimi
lia, vt ĩ.c.ſeq. Quęſtio iſta eſt notabilis; ſed ꝓ nũc no
lo decidere; qa fortè, Deo duce, illã diſputabimus.

CAP. VI.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos in pœnitentia imponenda, circunſtantias augen tes, vel minuẽtes peccatũ, cõſiderare debet; & quæ ſint.*

2 *Pœnitentia pro delicto actualiter conſumato maior eſt imponenda.*

3 *Agentes, & conſentientes pari pœna puniuntur; in foro pœnitentiali ſecus. Idem in opem præſtante, ne delictum impediatur. ibidem.*

4 *Laborandum cuiq;, ne proximo fiat iniuria.*

5 *Cuſtodientes veſtimenta occidentium, quos ſicarios eſſe ſciebãt, non ſunt immunes à pœna.*

6 *Reſtitutio, quo ad integrã pœnitentiã, non ſufficit raptori.*

7 *Pœnitentia ſufficit ei, qui male ablata reſtituere non põt.*

8 *Ablata eũ reſtituendum.*

9 *Mora aggrauat delictum.*

10 *Clericus, homicidæ auxilium, conſilium, vel fauorem præſtans, deponitur; & fit irregularis. ibid.*

11 *Depoſitus non poteſt cantare in eccleſia.*

12 *Luens in corpore propter ſoluendi impotentiam, omninò liberatur, etiam ſi exinde ad pinguiorem fortunam deueniat.*

13 *Statuta punientia homicidas, an comprehendant mandãtes homicidium fieri.*

Et an præſtantes opem. remiſſ. ibid.

14 *Papa, an poſſit diſpenſare cum homicida voluntario.*

15 *Clericus ex homicidio neceſſario, & ineuitabili, irregularitatem hodiè non incurrit.*

Quod alias dubium erat apud Doctores. ibid.

16 *Plures in ſimul alicui damnum inferentes, an teneantur in ſolidum damnificato. Et quid in foro contẽtioſo, & pœnitentiali. Et quid de conſiliũ, auxiliũ, vel fauorẽ in caſu prædicto, præſtantibus. Et quid de præſentibus tantum; ſed nec conſilium, nec opem damnificanti præſtantibus, latè diſcutitur, vſq; ad fin. cap.*

17 *Fori contentioſi, & pœnitentialis diuerſitas.*

18 *Conſiliarij quandoq; tenentur ad reſtitutionem iniuſtè ablatorum per eos, quibus conſulunt.*

Si tamen ex ipſis vnus læſo in totum ſatisfecerit, alij proportionabiliter eidem in foro animæ reſarcire tenentur. ibid. nu. 20.

19 *Differentia inter præſtare conſilium, & auxilium.*

Sicut dignum. Pro intel-
lectu iſti⁹
.c. præmit
te, ꝙ Papa mãdauit Epiſcopo Exoniẽſi, ꝙ abſolue-
ret omnes occiſores Beati Thomæ de Cõturbia Cã-
tauriẽſis archiepiſcopi, qui fuit interfectus tempore
Arici maioris Anglorum regis; & omnes alios, qui
fuerãt eius mortis culpabiles, & fortè pęnitẽtiã ex-
preſſerat eorũ, qui occiderũt. Epiſcopus verò Exoñ.
qui reperit varios diuerſis culpis culpabiles, dubita
uit de pñia iniungẽda; & ideò cõſuluit Papã, vt rñde
ret, vt cõtineẽ hic in litera. Et hoc ponit ꝓ ſumma-
rio.

rio Io. And. Sed.D.m. ita ſummat, in pœnitentia
imponenda,iudex debet attendere circunſtãtias,ex
quibus augetur,vel minuitur delictum.Hoc primo,
vſq; ad.§. illi autem. Et ſocians homicidam animo
occidendi, licet manum non apponat, ſi tamen ex
cauſa ſua mors ſequuta, eſt quaſi pari pœna cum ho
micida tenetur, hoc ſecundo,vſq; ad ver.illi etiam.
Et qui ſociat homicidã tñ aío ꝓhibendi ne ĩpedia-
tur,tenetur paulo minori pęna,ꝙ homicida, hoc ter
tio,vſq; ad ver.qui vero.Et incitans aliquẽ ad odiũ,
ex quo ſequitur homicidiũ mitius punitur, quã ho-
micida, hoc.4.vſq; ad ver.Hi quoq;. Et cuſtodiẽtes
ſarcinas occidentiũ,ſciẽtes eos eſſe ſicarios, nõ ſunt
immunes à pęna homicidij,hoc quinto,vſq; ad verſ.
eos.Et ſurripiens ſpolia occiſi; per hoc non tenetur
de homicidio. Et non ſufficit, quòd illa eroget pau-
peribus,quoniam certi,& cogniti ſunt, quibus ſunt
reſtituenda,hoc ſexto, vſq; ad verſic.illis.Et partici-
pantes interſectoribus in excommunicatione,diuer
ſimodè puniuntur iuxta modum participationis,
hoc ſeptimo,vſq; ad ver.clericos.In quo vltimo ver.
ponit pœnitentiam clericorum, qui præſtiterũt præ
dictæ morti auxilium, & fauorem. Et in text. ibi,
quaſi in princip.&.ĵ.dic, ſub iſto.ĵ. continebatur.
Sicut dignum, & rationabile eſt difficiles quæſtio-
nes ad Papam referre, ſic ex ſuſcepto miniſterio. Pa
pa debet illas ſoluere, & quærentibus reſpondere.
1 ¶Noto primo ex principio,quod† ſacerdos in pœ-
nitentia imponenda debet conſiderare multas cir-
cunſtantias,quæ habent augere, & minuere delictũ;
& ſic quantitatem pœnitentiæ. Debet enim conſide
rare quantitatem delicti;videlicet, an ſacrilegium,
parricidium,vel homicidium. Qualitatem,an occul
tum,vel manifeſtum, Aetatem,an.ſ.infans,puer, vel
adoleſcens fuerit.Item ſciẽtiam;videlicet, an diſcre
tus,furioſus,doli capax,vel mente captus. Item ſe-
xum.Item conditionem,an.ſ.ſit ſeruus,vel liber;lai-
cus,clericus ſecularis,vel religioſus, in minoribus,
vel in ſacris conſtitutis. Item tempus,an.ſ.tempore
orationum,vel ieiunij;an de die,vel de nocte. Item
locum,an.ſ.locus ſit prophanus,religioſus,vel ſacer.
Item moram,vt traditur in verſic.illis.videlicet; an
longo tempore ſteterit in illo, vel breui,an frequen-
tauerit, vel non,arg.c.ſi.ſ.de conſue.&.c.cum ſatis.
&.c.cum in eccleſia.ſ.de ſimo.& ſic de ſimilibus. Vi
de bonum tex.de pœnit.diſt.5.c.conſideret. Vbi vi-
de,ꝙ inter oĩa, principaliter debet attendi animus
delinquentis;nam ſm quantitatem contemptus,mẽ
ſuramus,quãtitatem reatus,in.c.cum quidam.de iu
reiuran.&.40.diſtinct.c.homo Chriſtianus. Et ſic pa
tet ex prædictis,quòd in pœnitentia imponenda nõ
poteſt dari certa doctrina; & ſic eſt arbitraria.ĵ.de
pœnit.& remiſſ.c.Deus qui.& de pœnit.diſt.1.c.men
ſuram. Poteſt etiam ſacerdos ex poteſtate ſibi con-
ceſſa diſpenſando; aliquando minuere pœnam,vt in
quit.Augu.de pœnit.diſtinct.1.c.quem pœnitet.Vn
de dicit.D.m.ꝙ ſacerdos in impoſitione pęnę debet
diſpenſare cum peccatore, ſi minorem pœnam im-
poſuiſſet.Secundo nota ex verſi.illi autem.arg.opti-
mum,quòd ex ſola volũtate,etiam deliberata,& ſic
quæ non ſtetit in primis motibus committendi de-
lictum,etiam ſi per impotentiam facti, vel impedi-
mentum,non fuit ſequutum delictum, non debet quis
2 tanta†pœnitentia affligi, quãta ſi commiſſum eſſet
delictum, not.glo.de pęnit.diſt.1.c.ſi cui. Nec obſt.
iura quæ vidẽtur velle,quòd paria ſint committere,
vel non ſtare per eum quominus cõmittatur, de pœ
nit.diſt.1.c.qui cum telo.cum ſimil.quia debent in-
telligi quo ad interitum ſalutis æternæ, non quo ad
quantitatẽ pœnitentiæ;nam conſumatio operis ag-
grauat, vt probat text.noſter ibi,ſi de illa captione
3 mors eius ſecuta fuiſſet. Tertio nota,ꝙ†licet in fo-
ro contentioſo agentes, & conſentientes pari pœna
puniantur,vt.c.t.de offi.deleg.in foro tamen pœni-
tentiali aliquali minori pœna affliguntur præſtan-
tes opem,quam principales.Quarto not.ex verſi.illi
etiam, quòd præſtans opem ne delicti perpetratio
impediatur, in foro pœnitentiali minori pœna pu-
niendus eſt,quam principalis. Quinto not. ibi, nec
caret ſcrupulo.tex.qui quotidiè allegatur, ex quo ſe
4 quitur argu.quòd † ad repellendum iniuriam inferẽ
dam proximo,tenetur quilibet, probatur de ſentẽ.
excomm.c.dilecto.lib.6.23.q.3.c.qui poteſt. Sexto
nota ex verſi.qui verò.quòd† prouocans aliquem ad
odium,propter quod ſequutum eſt homicidium, te
netur;ſed minori pœna, quam principalis. Et hoc ſi
prouocauit ad odium in genere; ſecus ſi ad homici-
dium in ſpecie; quia tunc grauius peccat. Septimo
nota ex verſic.hi quoq;.quòd † præſtãs miniſterium
in delicto committendo tenetur; quamuis illud mi-
5 niſterium ſit modicum. Et ideo tenetur, qui† cuſto-
dit veſtimenta delinquentis, vt faciebat Diuus Pau
lus in lapidatione ſancti Stephani.Hic tamen tex.lo
quitur de ignorante delictum in ſpecie; ſed cogno-
ſcente illos,quorum veſtimenta, vel ſarcinas cuſto-
diebat ſicarios, vel homicidas eſſe. Octauo nota,
6 quòd † quo ad integram pœnitentiam, non ſufficit
raptori,ſeu ſpoliatori alicui reſtitutio; ſed præter re
ſtitutionem debet imponi pœnitentia de delicto cõ
7 miſſo;& in hoc nota hunc text. Nono not. quòd† ſuf
ficit,non valenti reſtituere male ablata, pęnitentia,
etiam quo ad integram remiſsionem peccati. Et ſic
8 limitatur regula peccatum. Decimo nota, quòd †
quando eſt certus ille,cui debet fieri reſtitutio, de-
bet ablatum illi reſtitui. Nec ſufficit illud pauperi-
bus erogare. Quod not. cõtra†prælatos, qui faciunt
ſibi dari ab hęredibus vſurarij aliquam pecunię quã
titatem,cum ſint certi, quibus ſint reſtituenda, Et
etiam in alio facit hic text. contra prælatos; videli-
cet,quòd†reſtitutio incertorũ, propter quam fit di-
ſtributio inter pauperes,fieri poteſt per ipſum obli-
gatum;non autem poteſt epiſcopus compellere, vt
ipſe ſit diſtributor; & hoc etiam tenet Archid.dic,
vt dixi in.c.cum ſit.ſ.de Iudæ. Vndecimo not.quòd
participans excommunicato mitius,vel grauius eſt
puniendus,ſecundum tempus participationis; vnde
9 † mora,vel frequentatio aggrauat delictum. vt dixi
in primo notab. Duodecimo nota ex verſi.fin. quòd
10 †clericus eſt deponendus non ſolum propter homi-
cidium per ſe commiſſum;ſed etiam propter homi-
cidium commiſſum eius auxilio, cõſilio,vel fauore.
Efficitur enim irregularis, licet homicidiũ per alios
fuerit perpetratum, de quo dicam.in.c.ad audien-
tiam.ĵ. eod.in.7.q. princip. articu.4.5. & ſequenti-
11 bus. Vltimo nota, quòd † depoſitus non poteſt can-
tare in eccleſiam, etiam reſpondendo;& de hoc per

Inno.in.c.ſi.ĵ.de exceſ.prælator.quod not. In ſi.glo.
in verſic.ſi habent.dic,hæc glo. allegatur pro ſingula
12 ri, quòd † ille qui luit in corpore,propter impoten-
tiam ſoluendi in ære;non tenetur poſtea ſoluere, ēt
ſi peruenit ad pinguiorem fortunam. Tu verò vide
plures alias authoritates,quas dedi in.c.ad liberan-
dam.quaſi in fin.ſ̃.de iudæ.¶ Glo.pen.colligit qua-
tuor modos,quibus committitur homicidiũ, & di-
ſtinguit inter voluntarium,caſuale, & neceſſarium,
& quodlibet membrum ſubdiſtinguit. In eadē,ibi,
in quocunq; iſtorum caſuum,quis committat homi
cidium.dic.Not.hanc glo.quæ in hac materia eſt no
tabilis,& magiſtra,& quotidiè allegatur. Per quā di
13 cunt Doctores,quod † ſtatuta punientia homicidas,
verificantur etiam in mandantibus, & præcipienti-
bus homicidium.Facit.l.ſi quis id quod.ff.de iuriſd.
omn.iud.&.17.q.4. ſi quis ſuadente.iuncto.c.mulie
res.ĵ.de ſentē.excom.& not.Bart.in.l.aut qui aliter.
§.hæc autem verba.ff.quòd vi aut clam.&.l.hæc ver-
ba.ff.de adult.& latius in.l.non ſolum.&.l.ſi vnius.§.
ſi ſeruus.ff.de iniur. per Inno.in.c.ad audientiam.&
in.c.penul.ĵ.eod. per Bal.in.l.gallus.§. quid ſi is.ff.
de lib. & poſthu. Prædictā tamen regulam limitat
hic Io. And. niſi in ſtatuto ſint expreſſa aliqua ver-
ba,propter quę ſtatutum videatur requirere homici
dium reale;hoc eſt,proprio facto,vt puta;ſi diceret,
ſi quis commiſerit homicidium manu,vel enſe;quia
tunc non comprehendit mandantem,vt.c.in noſtra.
de iniur.pro quo dicto allego glo. not.in clem.1.de
vit.& honeſt.cleric. Sed dicit hic.D.m.ſe fortiter du
bitare de hoc dicto,per.c.ſi quis ſuadente.vbi tex.di
cit,manus iniecerit.& ſic videtur requirere manua-
lem iniectionem;& tamen mandans tenetur eadem
pœna,vt.d.c.mulieres.de ſent.excom.vbi text.vide-
tur probare,ꝙ propriè videtur feciſſe,qui per alium
ſuo mandato fecit, quo ad materiam noſtram. De
quo articulo non intendo hic tractare, fortè aliquid
dicam in.d.c.mulieres. Et de præſtante opem,vide
Bart.in.l.is qui opem.&.l.in furti.§.ope.ff.de fur. In
eadem gloſſa,ibi,cum tali nũquam diſpenſatur.dic;
14 vult gl.quòd etiam † Papa non poſſit diſpenſare cũ
homicida voluntario.Et ratio poteſt eſſe,quæ ſumi-
tur ex ſequenti parte glo.quia præceptum fuit diui-
num.Non ędificabis mihi templum; quia vir ſangui
num es; ergo Papa non poteſt diſpenſare.20.diſtin.
ſunt quidam.de quo articulo,dic,vt latius dixi in.d.
c.cum continebatur.ĵ.eod.In eadem,ibi, de miſeri
cordia toleratur.dic, hoc eſt ex diſpēſatione; & hoc
placet Hoſt. Refert tamen quoſdam tenere, ꝙ poſt
peractam pœnitentiam talis poteſt ſine diſpenſatio
ne in ſuſceptis ordinibus miniſtrare;ſed ad maiores
non poteſt ſine diſpenſatione promoueri.D.m. hic
dicit,quòd prima opinio eſt tutior. In fine glo.dic,
licet olim inter antiquos Doctores eſſent variæ opi-
niones; an ex homicidio neceſſario, & ineuitabili,
quis incurreret in irregularitatem, vt hic;tamen ho-
15 diè † nullum eſt dubium, quòd talis nullam incurrit
irregularitatem, vt eſt tex. in clem. 1.eod.tit. Et de
hoc articulo defenſionis,tam ſui, quam parentum;
propinquorum,& ſimilium;quam etiam defenſio-
nis rerum, vide quę dicam in.c.ad audientiam.ĵ.eo.
in.8.artic.ſeptimę quæſtionis principalis.quęſtione.
14.15.16.17.18.19,&.20. Et de materia principali
gl.noſtræ,videlicet; de homicidio, vel mutilatione,
commiſſo facto proprio,mādato,ope, auxilio,con-
ſilio,perſuaſione,negligentia,conſenſu,& ratihabi-
tione, vide quę latius dicam in.d.c.ad audiētiam. in
tertio membro.7.q.principalis. Extra gl.opp.Doct.
in ver.illi autem.nam dicitur ibi,quòd illi,qui faten
tur veniſſe animo occidendi citra manuum iniectio
nem,puniuntur &c. nam tex. videtur in ſe contine-
re repugnantiam. Sol.duplex datur.Prima,quòd iſti
veniunt ad occidendum vna cum alijs;non tamē ha
bebant animum occidendi proprijs manibus; ſed
fortè circumeundi locum,ne fugeret;vel apprehen-
dendi. Secunda,quòd iſti habuerunt intentionē oc-
cidendi; ſed poſtea non appoſuerunt manum; quia
fortè ante fuit occiſus, quam ipſi appellerent illuc.
Secundo oppo.in ver.hi quoq;.quia non videtur, ꝙ
illi potuerint eē ignari illius machinationis,ex quo
ſciebant illos homicidas.Sol.duplex. Prima, quòd
ipſi erant ignari ad quem occidendi venirent; ſcie-
bant tamen illos veniſſe armatos occidēdi cauſa, &
cuſtodierunt eorum ſarcinas,& veſtes, ſecundũ Ioā.
And. Secunda ſol. eſt, quòd ipſi erant ignari illius
machinationis; quia non præſtiterunt conſilium in
morte ipſius.Sciebant tamen ipſos veniſſe ad interfi
ciendum ſanctum virum, ſecundum Hoſti. & vterq;
intellectus eſt bonus. Vltimo.in ver.eos inſuper.quæ
16 runt Doc.† quid ſi plures ſimul concurrunt in ſpolia
tione alicuius, vtrum vnuſquiſq; de ſpoliatione te-
neatur inſolidum. Sol.Inno.& Hoſti.dicunt, quòd
ſi talis non fuit culpabilis in ſubtractione alterius,
non tenetur,niſi de propria ſpoliatione. Secus ſi fuit
culpabilis;vt quia dedit cōſilium,vel fauorem;nam
tunc tenetur inſolidum.Debet tamē aduerti ad qua
litatem culpæ;nam ſi dedit conſiliũ,vt ſpoliaret, te-
netur actione de dolo. Vnde licet regulariter † inter-
dictũ vnde vi,aut vi bo.rap.non detur contra conſi-
lium dantem,vt.c.cum ad ſedem.de reſti.ſpol.tene-
tur tamen in defectum principalis, qui bona ſubtra-
xit;vel quia nō reperitur principalis, vel ignoratur,
vel quia deficit probatio; vel quia non eſt ſoluendo,
vel ex alia iuſta cauſa; vt puta, quia damnum paſſus
timet agere contra illum ſpoliatorē; quia eſt tyran-
nis terribilis;quia hoc caſu poteſt agere ad res con-
tra illum,qui dedit conſilium,argu.l.1.&.2.§.fi.cum
.l.ſeq.ff.de dolo.Et hoc in foro contentioſo. In foro
aũt pœnitentiali,tenetur qui dedit conſilium,reſar-
cire omninò damnum;ſiue principalis ſit ſoluendo,
17 ſiue non.Ratio † diuerſitatis inter forum contentio-
ſum,& pęnitentialem eſt; quia in contentioſo atten
dimus modum agendi, & intentandi actionem; &
ideò prius contra principalem, quam contra conſi-
lium dantem agendum eſt. Sed in pœnitentiali non
curamus de ſtricto modo agendi, ſed attenditur
18 purum, & verum factum. Vnde † ex quo culpa il-
lius conſiliarij res ablata eſt, tenetur illam reſtitue-
re,quod eſt not.dignum.Debent igitur benè aduer-
tere conſiliarij principum, qualia præſtent conſilia
circa huiuſmodi ſpoliationes; quia inſolidum tenē-
tur ad reſtitutionem iniuſtæ ablatorum per domi-
nos. Et prædicta procedunt, ſecundum Inno.niſi
principalis, qui damnum dedit, fuerit abſolutus,
quo caſu liberatur qui conſilium dedit, dummodò
ad eũ nihil puenerit. Secus ſi aliquid pueniſſet; quia
tunc

tunc non obſtante liberatione principalis, teneretur
illud reſtituere. Hoc tamen procedit in principali
abſoluto. Secus ſi eſſet abſolutus præſtans cõſilium;
quia tunc per talẽ liberationẽ non liberaretur prin-
cipalis. Et ratio differentię eſt, per regulam acceſſo-
rium. de reg. iur. lib. 6. & vide Bar. ad prędicta in l. nõ
ſolum. & l. ſed ſi vnius. §. ſi ſeruus. ff. de mino. Si verò
non dedit conſilium ad rapinam; ſed illam diſſuaſit,
fuit tamen in culpa; quia aſſociauit raptorem, ne for
tè ab alio offenderetur; & hoc caſu ſi principalis fuit
captus in rapina, adeò quòd nihil ablatum eſt, in ni
hilò tenetur qui aſſociauit. Si verò principalis ali-
qua aſportauit, dic, quòd etiam non tenetur aſſo-
cians; ſi modò ille etiam ſine ſocietate, iuiſſet, & ſpo
19 liaſſet. Aliàs teneretur, Et ſic not. † differentiam in-
ter præſtantem conſilium, & auxilium; quia primus
tenetur in totum; & ſecundus ſolum ad id, pro quo
auxilium proceſsit, & quatenus auxilium pro fuit.
Ratio diuerſitatis eſt; quia conſilium extenditur, ad
totam rapinam, ſeu alia damna; & ideò tenetur in
totum; ſed auxilium reſtringitur ad id, ſuper quo
fuit præſtitum, quod not. & tene menti. Ex prędictis
infertur, ſecundum Inno. quòd † ſi plures aſſociaue-
runt malefactorem, qui tamen diſſuadebant deli-
ctum. ſi tamen paſsi damnum, non fuerunt auſi iniu
riam propulſare, propter timorem omnium aduna-
torum, hoc caſu in iudicio contentioſo tenebitur
vnuſquiſq; inſolidum pro damno illato; quia vnuſ-
quiſq; in quolibet damno opem dedit. ff. ad l. Aqui.
l. item Mela. §. ſi plures. Sed in iudicio animæ non te
nentur; niſi de eo quod commiſerunt; & ſic propor-
tionabiliter, & ſic habetur ratio eorum, qui magis
ſtrenui erant, & qui magis timebantur. Sed ſi aliquis
tantum iuit, vt delinquentes defenderet, non tamen
ad rapinam, in nullo tenetur; dummodò de hoc ad-
uerſarius certificatus ſit. Alioquin tenetur, ſi propter
præſentiam eius, paſſus damnum non fuit auſus ſe
defendere. Et idem etiam dicendum de illis, qui va
dunt cauſa pacificandi, aut obuiandi, ſi viderent ad-
uerſarios timere; & ideò debent eſſe cauti ſi volunt
non teneri, vt denuntiẽt illis, propter quam cauſam
accedunt. Illi verò, qui vadunt, vt raptorem defen-
dant in rapina, tenentur inſolidum., ſecundum tamẽ
quòd. ſ. dixi. Facit tex. noſter in ver. illi etiam. Si ve-
rò † negligentia alicuius damnum datum ſit, vt pu-
ta; quia non cohibuit ignem, ne ad alienas domos va
garetur, tenetur lege Aquil. in foro contentioſo, vt. ff.
ad l. Aquil. l. ſi ſeruus ſeruum. §. item ſi arbuſtum. &
. §. ſe. & l. qui occidit. §. pẽ. & . j. de iniur. c. ſi. Sed in fo
ro animæ ſolum eſt de negligentia puniendus, argu.
15. q. 1. c. inebriauerunt. Quod eſt verum. niſi is, qui
ignem accendit, intenderet dare damnum, vel fuiſ-
ſet in lata culpa. vt puta; quia iuxta ſtipulam, vel do-
mum plenam paleis ignem accendiſſet. Et finaliter
concludit hic Io. And. quòd in foro animæ tenendũ
20 eſt, quòd † per quencunq; ſatisfactum ſit paſſo dam-
num, omnes liberati ſunt; tenentur tamen, alij pro-
portionabiliter reſarcire ſatisfacienti. Et aduerte;
quia non ſufficit reſarcire damnum culpa, vel dolo
commiſſum; ſed debet etiam agi pœnitentia de do-
lo, vel negligentia, aut culpa, vt dixi ſupra in not. &
tenet hic gloſſ. in verb. aliena.

CAP. VII.

S V M M A R I V M.

1 *Præsbyter licitè, & moderatè ſcholares corrigere po-
teſt.*
2 *Clericus, qui cauſam dat homicidio, irregularis eſt. & ſub
nu. 3.*
*Sed an iſtud procedat quando ante baptiſmum commiſ-
ſit homicidium. vide ſub nu. 3.*
Irregularis, omni eccleſiæ miniſterio priuatur. ibid.
4 *Baptiſmo omne peccatum deletur.*
5 *Priuatio præſupponit habitum.*
6 *Conditio eorum qui deliquerunt, melior eſſe non debet.*
7 *Dies pauci qui dicantur.*
8 *Mortuus ex vulnere qui dicatur; & an, & quomodò
probari poſſit. nume. 10. Et quid quando recidit. ſub
nu. 13.*
9 *Mortuus poſt. 40. dies, non præſumitur mortuus ex vul-
nere, ſed ex mala cura.*
10 *Medicorum paucorum teſtimonio, quando, & in quibus
creditur; & quando vni ſolo. nu. 11. verſi. Item aduerte.*
11 *Deus interrogat cor, non manum.*
12 *Peccatum voluntarium malum eſt.*
13 *Cauſa cauſæ eſt cauſa cauſati à ſecunda cauſa. Quod de-
clarat.*
14 *Medicus, poſtquam infirmus, qui viſus fuerat conualuiſ-
ſe, recidit, an poſſit petere pactam mercedem.*
15 *Verba cum effectu intelligenda ſunt.*
16 *Actum quando dicitur.*
17 *Actio ſemel extincta non reuiuiſcit; nec ſanitas ſemel ade-
pta perditur.*
18 *Obligatio tollitur ſolutione eius, quod debetur.*
19 *Infinitas vitanda.*

Præsbyterum. A ſacerdotio deponitur
percutiens cauſa diſciplinæ, ſi modum excedit, &
mors inde ſequatur. h. d. Vel generalius, Homici-
dium caſuale imputatur etiam ei, qui dabat operã
rei licitæ, ſi non adhibuit diligentiam; quam debuit
1 h. d. Noto primo, quòd † præsbyter licitè præeſt
correctioni ſcholarium; dummodo corrigat mode-
ratè, vt. c. 1. & c. cum voluntate. j. de ſent. excommu.
2 Secundo not. quòd † clericus non ſolum efficitur ir-
regularis propter homicidium; ſed etiam ſi culpa
tantum commiſſa fuit, quod etiam ponitur in. c. ſeq.
& c. ſuſcepimus. & c. de cætero. j. eod. Vltimo not.
3 quòd † irregularis non ſolum deponitur ab officio
ſacerdotali; ſed etiam ab omni altaris miniſterio; &
ſic ab omni officio cuiuſcunq; ordinis. Poteſt ta-
men ſecum diſpenſari per Epiſcopum, vt. c. ad au-
dientiam. j. eod. & c. ſequen. in fin. Sed in ſacris di-
ſpenſat ſolus Papa. Sed quæro ſecundum Docto.
dicitur hic, quòd ex homicidio ſacerdos efficitur ir-
regularis, ita quòd eſt neceſſaria diſpenſatio; ſi cul-
pa eſt adhibita, vel commiſſa, an hoc ſit verum in-
diſtinctè? Solu. Dicunt quidam, quòd eſt verum de
homicidio commiſſo poſt baptiſmum. Secus ſi eſ-
ſet commiſſum ante, vt. c. ſi quis viduam. 50. diſtin.
4 & c. 1. 51. diſtinct. Et ratio eſt, quia † per baptiſmum
deletur

deletur omne peccatum, & omnis ſequela peccati.
26. diſtinct.c.deinde.ſecundum Inno. Sed Hoſtien.
remittit ſe ad not.in ſum.eo.tit.§.qua pœna.in verſi.
lingua.& ver.ſi apponas. cum ſequenti. Sed tu ad-
uerte; quia prædicta procedunt in homicidio com-
miſſo per dolum, vel culpam ante baptiſmum, ita ꝙ
ex ipſo homicidio talis homicida peccauit. Sed ma
ius dubium eſt; quid de irregularitate contracta
propter peccatum commiſſum. Verbi gratia,† ſi pa
ganus ratione publici officij, vel ex mandato iudi-
cis, vel officialis aliquem occidit, iuſtitia mediante.
Hoſtien. in hoc dubio.§. qua pœna. verſ. quid ergo.
tenet, quòd talis irregularitas non remoueatur per
baptiſmum; quia cum talis nullum peccatum com-
miſit, non eſt quòd quæramus de deletione pecca-
5 ti; cum† priuatio habitum præſupponat.vt.l.decem.
de ver.obli.&.c.ad diſſoluendam. de deſpon.impu-
ber.cum ſimil. Præterea, †irregularitas contracta à
pagano per bigamiam licitè contractam; non tollit
per baptiſmum; quia ibi nullum fuit peccatum. 26.
diſt.in.c.acutius.&.c.deindè. ergo pari ratione idem
videtur dicendum in homicidio commiſſo ſine pec-
cato. Nec obſt.ſm Hoſti.d.c.ſi quis viduam.&.d.c.
1.50.di.quoniam illa.c.c. ſecundum eum intelligun
tur in homicidio voluntario; in quo aliquod pecca-
tum ſit commiſſum, de quo per Io.And.& D.Ant.in
.c.gaudemus.de diuor. Sed Hug.Tanc.Io. Cald. &
D.m.tenent oppoſitum. Primo argumento à contra
rio ſenſu ſumpto, ex.d.c.ſi quis viduam.&.d.c.1.Se-
cundo, quia ex homicidio, etiam iuſtè commiſſo
cauſatur irregularitas ratione cuiuſdam horroris,
videtur enim quidam horror, quod promoueatur,
qui ſecit hominem mori, ſed talis ratio ceſſat in in-
fidelibus; quia per baptiſmum fit quædam regene-
ratio, & baptizatus efficitur nouus homo, vt.c.fer-
rum.50.di. Præterea iſta irregularitas proceſsit ex
conſtitutione eccleſiæ; ergò non debet extendi ad
infideles, vt.d.c.gaudeamus.coniuncto.c.is qui. de
ſent.excom.lib.6. Ad quod facit notab.dictũ Innoc.
in.c.ad audientiam.ĩ.eo. vbi dicit, quòd cum irre-
gularitas ſit de iure poſitiuo, debemus in dubio in-
terpretari quem non eſſe irregulatem. Vtraq; opi.
eſt ſuſtenrabilis. Hęc tamen vltima videtur magis
æqua; quia non videtur eſſe deterioris conditionis,
qui iuſtitia mediante commiſit homicidium, quam
ille qui contra iuſtitiam per dolum commiſit, argu.
c.cum qui. de præben. lib.6. 16.q.1.c. legi.&.ff.
6 quod vi aut clam.l. nam etſi ſeruus. Nec† ex deli-
cto debet quis facere conditionem ſuam melio-
rem, vt.c.ſi verè.ĩ.de ſenten.excomm.&.ff. de dona.
inter vir.& vxo.l.2.§.1. Facit etiam.c.1.ſ̃. de poſtul.
&.c.contingit.de do.& contum. Et hanc opin.arbi-
tror amplectandam, maximè poſt factum. Sed an-
tequam veniam ad glo.oppo. cõtra tex.in eo, quòd
dicit, poſt paucos dies.quaſi ſentiat à contrario, qđ
ſi lõgius tẽpus paucorum dierum interceſsiſſet, non
7 efficeretur irregularis. Sed contra; quia cum† pauci
dies dicantur duo, vel tres, vt.c.cum dilectus.de ac-
cuſat.&.c.inquiſitionis.in gl.ſi.eo.tit.& not.glo.in.c.
dilectus.ſ̃. de præben. & glo.in.c.latores.ĩ. de cleri.
8 excom.mini.vr̃, quòd† ſi moriatur poſt 6.vel 7.dies,
non tenetur. Sed in contrariũ facit.c.ſeq. vbi dicitur
ꝙ poſt.8.dies. Et fortius facit in cõtrarium.c.2.ĩ.de
cler.percuſſo.vbi tex. dicit, ꝙ ſi moriatur poſt octo
menſes non præſumitur deceſsiſſe ex vulnere; ergò
à contrario, ſi deceſsit intra 8. menſes, præſumitur
deceſsiſſe ex vulnere. Sol.glo.timore huius contra-
rij, ſubaudit ad text.noſtrum, dum dicit, poſt pau-
cos dies, ſcilicet; maximè. Quaſi velit, ꝙ idem ſit, ſi
vlteriori tempore; ſed magis hoc præſumitur poſt
paucos dies; & idem ſequitur hic Io.And. Sed cõtra
prædicta facit, quod not.glo.in.l.1.C.de emẽda.ſer-
uo.quę vult, quod† ſi vulneratus poſt triduum ſuit vi
ſus ire ſuper baculum, quòd ſi poſtea moritur, non
præſumitur deceſsiſſe ex vulnere, quam glo. Bal. di-
cit ſingularem. Pro qua facit tex.in.c.ſi qua fœmi-
na.50.diſt.qui loquitur de triduo. Sed tu aduerte; qa
iura in hoc articulo variè loquuntur, quædam di-
cunt de tribus diebus, vt.d.c. ſi qua fęmina.cui con-
cordat glo.præallegata. Quædam de paucis diebus,
vt.c.ſeq. Quædam loquuntur per verbum aliquan-
diu, vt.c.ad audientiam.ĩ.eo. Alibi verò dicitur, qđ
licet moriatur poſt longum interuallum, tamen
præſumitur deceſsiſſe ex vulnere, vt.l.ait lex.ff ad.l.
Aquil. Alibi dicitur, ꝙ ſi moriatur poſt octo men-
ſes, non dicitur ex illo vulnere deceſsiſſe, vt.c.2.de
cleri. percuſ. quaſi ſentiat à cõtrario, quod ſec⁹ eſſet
ſi intra octo menſes. In Lombarda verò dicebatur,
quòd ſi intra annum moriebatur, pręſumebatur mo
ri ex vulnere. Quamobrem propter tantã iurium va
rietatem, arbitror dicendum, ꝙ in caſu certi, debea
mus ſtare certo, ꝙ ſi vulnus eſt mortale; & hoc ita
apparuiſſet, pręſumatur poſtea deceſsiſſe ex vulne-
re; licet longum interceſſerit interuallum. Aliàs aũt
in dubio, arbitror hoc arbitrio iudicis relinquendũ;
vt etiã ſentit Io.And.& tenet.D.m.hic & in.c.2.ĩ.de
cle.pcu.& Bar.in.l.ſi in rixa.ff.ad.l.Cor.de ſic. Facit
qđ not.in.c.de cauſis.ſ̃.de offi.deleg.&.l.1.ff. de iur.
deliber.&.l.ſaccularij ff.de var.& extraor.cogni.Fa-
cit qđ not.in.l.1.§ expilatores.ff.de efftac.Facit etiã
ad hoc tex.noſter, dum dicit, ex ipſa percuſsione in
terijt, vel aliam infirmitatem incurrit, vt hic in gl.2.
Ad idem etiam adduco verbum, aliquandiù, poſitũ
in.d.c.ad audientiam. quod videtur deſignare iudi-
cis arbitrium. vt not. gloſſ. fin.in.l. Lutius Titius.ff.
man.Cyn.in.l.1.C.vbi cauſ.ſtat.agi oport.in gloſſ.in
ver. prouinciani.in.l.deſertorem.ff. de re mili. & qđ
not. in.d.c. de cauſis.cum alijs iuribus præallegatis.
In hoc autem, iudicio meo verſabitur iudicium
medici, vt inſpiciat qualitatem percuſsionis, curæ,
infirmi medicationem, & abſtinentiam, ſebris, vel
alterius accidentis cauſam, quòd ſi vulnus non erat
magnum, & ſuperuenit immediatè ſebris cũ bubo-
ne, propter aeris peſtilentiam, vt intra biduum, vel
triduum moriatur, certè non præſumetur mortuus
ex vulnere; ſed ex veneno peſtifero. Et idem fortè
eſſet dicẽdum, ſi vulnus eſſet magnum, per.l.pręſes.
&.l.ſi de interpretatione.ff. de pœn. Sed quid ſi ſu-
peruenit intenſus dolor illium, vel quia non potuit
mingere, & mortuus eſt? Adhibebit etiam in hoc iu
dicium medicorũ, vt.l.ſemel.C. de re mili.lib.12.&
,ff. de vent. inſpicien.l.1.ĩ prin. & qđ tradit in.c.1.ſ̃.
de frigi.& malefic. Et ad prædicta vide D.Floria.de
Bono.in. d.l.ait lex.ff.ad.l.Aquil. Arbitror etiam, ꝙ
ſi eſſet vulnus in capite in parte ſupiori, & trãſiſſent.
9 40.dies, qui† eſt terminus excluſiuus dubitationis

mortis, ſm̃ phyſic. ꝙ non pręſumeretur mortuus ex
vulnere, ſed ex mala cura. Et ex prędictis potes etiã
colligere, qñ quis dicatur deceſsiſſe ex vulnere non
curato. Quod tangit Bal. in c. 1. ver. 6. quæritur. &
ſeq. qui. mo. feu. amit. in vſi feu. vbi dicit, ꝙ in dubio
præſumitur, quia exitus acta probat. vt. l. rem non
nouã. §. fi. C. de iudi. & in. t. cõſtitu. ff. in fi. Niſi at-
tenta culpa infirmi, vel aliunde fuerit mors ſequuta;
nam nõ dicitur ſimpliciter peruenire id, quod cum
alio permiſcetur, vt. l. t. §. Trębatius. ff. de aqua quo
ti. & æſti. Facit quod not. glo. in cle. ſæpè. de verbo.
ſigni. Si tamen vulnus fuiſſet prædominatum culpę,
diceretur mortuus ex vulnere. Secus ſi culpa eſſet
maior, per. l. quæritur. ff. de ſta. homi. & qđ not. in. c.
quãto. ſ̄. de iudi. & quod not. gl. & D. Domin. in. c. in
demnitatibus. &. c. cum expediat. de electio. lib. 6.

10 ¶ Sed quæro, qualiter† probabitur iſta negatiua, ꝙ
non ſit mortuus ex vulnere? Bal. in d. c. 1. verſi. &
not. dicit, ꝙ eſt valde difficilis; & dicit, ꝙ ſi vulnus
eſt in loco periculoſo, vel eſt magnum vulnus, diffi-
cilis eſt probatio negatiuæ, ꝙ quis non ſit mortuus
ex illo, cum ex tali vulnere mors ſoleat euenire, vt. c.
ſignificaſti. 2. j̄. eo. Et ideò medici, qui volunt pro-
bare hãc negatiuam, debent diligenter examinari;
& ſi ſunt in diuerſis opin. debet iudicari contra per
cuſſorem. Nec obſt. quod traditur in. c. in noſtra. ſ̄.
de teſtib. vbi dicitur, ꝙ† data contrarietate teſtium;
reus eſt abſoluendus. Pro quo facit. l. Arrianus. ff. de
act. & obli. quia iudicio meo poteſt reſponderi, ꝙ
iſtud eſt propter præſumptionem, quæ eſt pro teſti-
bus affirmantibus eum deceſsiſſe ex vulnere. Quod
etiam verum arbitror, quando vulnus fuiſſet pericu
loſum, vel poſt paucos dies vulneratus deceſsiſſet.
Vnde arbitror prædicta regulanda, & limitanda ſe-
cundum theoricam traditam. ſ̄. in contrario forma
to, coniuncta theorica tradita in d. c. in noſtra. Et
11 aduerte circa prædictã materiam; †quia magis cre
ditur teſtimonio medicorum, licet paucorum, quã
aliorum plurimorum non medicorum. Hoc tenet
Spec. eo. tit. ver. pone. A. quia, licet ſint pauciores, ta
men melius cognoſcunt factũ, arg. l. 2. §. exactis. ff.
de orig. iur. & in auth. de non alie. §. quod autem, &
quod not. ſ̄. de teſti. c. in noſtra. &. C. de re mili. l. ſe-
mel. lib. 12. 50. diſt. c. vt conſtituerentur. verſi. exper-
tus de æta. & quali. c. ad aures. de pœnit. diſt. 6. c. 1. &
quod not. in. c. ſignificaſti. j̄. eo. Item aduerte; quia
licet dixerim, quod debet ſtari iudicio medicorũ,
tamen ſi in loco non inuenitur niſi vnus medicus, ſta
retur eius dicto, hoc voluit Bart. in. l. ſi in rixa. ff. ad
leg. Corn. de ſica. per. §. quod autem. in auth. de non
alien. & ſequitur etiam D. Florianus in. d. l. ait lex.
ff. ad leg. Aquil. quæ not. ¶ Glo. 1. format duo con-
traria ad tex. & ſoluit. In eadem, ibi, quantũ ad gra-
tiam innocens erat. dic, not. hanc glo. quæ ſimplici-
ter vult, quòd in foro animę non punitur quis de ho
micidio voluntario, licet illud pręceſſerit culpa; nã
ex quo defuit voluntas committendi homicidium,
non peccat; quia Deus interrogat cor, non manum.
14. q. 5. ſi quid inueniſti. Nec tantum attendenda
ſunt quæ fiunt, quantum quo animo fiant; amplius
enim reſpicit Deus ad cogitationẽ, quàm ad actus,
tex. eſt not. 15. q. 6. c. 1. in fi. Et pro hoc facit notab.
dictum Inno. in. c. præced. vbi not. dicit, ꝙ ille q dã-
num dedit abſq; aĩo nocendi, licet culpam commẽ-
ſerit, non tenetur in foro conſcientiæ ad reſtitutio-
12 nem damni; quia pctm̃† vſq; adeò voluntarium ma-
lum eſt, vt niſi ſit voluntarium, peccatum nullo mo-
do ſit, not. 15. q. 1. §. ex voluntate. in ſum. & tradit Io.
And. in ver. à peccatis. poſt. Archid. c. 2. de immu. ec
cle. lib. 6. Sed in foro contentioſo tenetur, vt. l. ſi ſer-
uus ſeruum. per totum tit. ff. ad. l. Aquil. Solum igit̃
punitur de negligentia; quia non adhibuit diligen-
tiam. Facit. 15. q. 1. c. inebriauerunt. & 34. q. 2. lectũ.
Quod tamen limitat, niſi culpa fuerit lata. Vel ſi à
principio habuiſſet aĩum damnificandi, prout po-
ſtea euenit. Et ſic poteſt limitari iſta gl. &. d. c. ſi quis
non iratus. 15. q. 1. Et adde ad prędicta duos verſus,
quos ponit Io. And. in not. ſuper glo. intentis. in. d. c.
2. de immu. eccl. lib. 6. videlicet. Non vox, ſed vo-
tum; non chordula muſica, ſed cor. Non clamor, ſed
amor clamat in aure Dei. ¶ Glo. fi. primo fortificat
tex. deinde colligit argm̃, cõtra quod opp. & ſoluit.
deinde format. q. & ſol. In eadem, ibi, qui præſtat.
13 dic, not. glo. †quòd quicquid eſt cauſa cauſæ, eſt cau
ſa cauſati à ſecunda cauſa. Quod ego intelligo, de
cauſa primo loco ordinata, & tendente ad ſecundã
cauſam, & per conſequens ad cauſatum; aliàs ſecus.
vt ponitur in. l. vltima, hic in glo. allega. vbi ponitur
caſus, quòd† equus cuiuſdam mulieris olfecit mulã
alteri*, vnde mula calce percuſsit mulionem; & ibi
dicitur, ꝙ mulio poteſt agere ad damnum contra
dominum mulæ. & ſic, licet equus mulieris præſtite
rit cauſam cauſæ; tamen non attribuitur equo, ſed
mulæ. Et ratio eſt, quia illa cauſa olfactionis, non
erat ordinata ad ſecundam cauſam calcitrationis,
cum mula ibi fuerit mota contra naturam, vt hic di
cit glo. Et ideò allegatur ille tex. ꝙ quando animal
contra naturam ſui generis mouetur, nõ imputatur
ei, qui cauſã præbuit; Secus quando naturaliter mo
uetur; vt puta, ſi equus mulam calce percuſsiſſet; qa
tunc quicquid poſtea prouenerit, attribuitur primæ
cauſæ. Debet igitur prima cauſa eſſe ordinata ad ſe-
cundam, vt. ſ̄. dixi. Et ideò ille qui vendit cultellum,
vel enſem, cum quo poſtea quis interficitur, non te-
netur de homicidio, Niſi vendiderit propter cau-
ſam homicidij. De hac materia vide in c. 1. ſ̄. de
cuſto. euchariſt. & j̄. de iniur. c. fin. & in regu. im-
putari, de regu. iur. in. 6. ¶ In eadem gloſ. in fin.
dic, ſecundum Io. And. quòd ſi conſtat aliunde ve-
niſſe recidiuam; puta, ex corruptis humoribus,
tunc non tenetur talis ſacerdos; procedit ergò tex.
quando recidiuatio proceſsit immediatè ex illa
infirmitate; quia non videtur liberatus, quoniam
recedit. 11. quæſt. 3. c. certum. & quod not. in c.
t. ſ̄. de iudi. & l. 3. ff. de diuor. canonizata. de
pœniten. diſtin. 1. c. diuortium. Ego arbitror totum
hoc arbitrio iudicis relinquendum, argumen. eo-
rum quæ ſupra dixi poſt notabilia. Vltimo finis
14 iſtius gloſ. inducitur ad deciſionem. q. † Medicus
promiſit liberare aliquem infirmum, puta; de po-
dagra, & pactus eſt certam mercedem, infirmus vi-
ſus eſt conualuiſſe; ſed poſtea recidit, an medicus
poſsit petere mercedem pactam? Hęc glo. facit ꝙ
non; & facit etiam ad hoc. c. ad audientiam. j̄. eod.
In contrarium facit, quia non poteſt longo tem-
pore ſanus eſſe. Vnde videtur ſatis eſſe eum labo-
raſſe.

raſſe.D.m.in hac.q. dicit, credendum eſſe iudicio
medicorum peritorum;nec in hac.q.aliquid vlterius
dicit.& miror de ipſo quia hanc.q.tangit glo. arguē
do pro, & contra. in verbo, centies.in.c.adhuc. de
pœnit.diſtin.3.& glo.in.l. martius.ff.loca. & fuit.q.
Pilei.12. in ordine.& etiā dominicalis Barth. Brix.
73.in ordine.quam etiam ponit Spec.in tit.de ſalar.
§.poſtremo.ver.1.& Ioan. And. in reg. contractus.
de re.iur. in Mercur. in.2.q.2.q.principalis. & Bart.
& Bal. in dicta.l.martius. Et contra medicum hinc
inde collectis argumentis, fiunt hæc argumenta.
Primo, quòd medicus ſolum videtur feciſſe ceſſare
infirmitatem;non autem extinxiſſe, arg.ff.de ędilic.
edic.l. qui tertiana. Secundo, quia non videtur cu-
raſſe, qui vitiosè curauit, argu.l.quoties. qui ſatiſd.
cogan. &.ff. de ſolutio.in.l. qui decem.§. fina. Ter-
tio,quia non videtur ęgritudo receſsiſſe, quæ incon
tinenti rediuit,vt.l.diuortium.ff.de diuor. canoniza
ta.de pœnit. diſt.1.c. diuortium.& in reg.quicquid
calore. de re.iur.ff. Et facit.ff. de ſolu.l.ſi quis alie-
na.&.l. cum quis.§. qui hominem.ff. de in rem ver-
ſo.&.l.ſi pro patre.§.verſum. & bon.tex.ad propoſi-
tum in.l.quæritur.§. ſi vna.ff.de ædilic. edic. Quar-
to,quia ad medicos ſpectat centies infirmum cura-
re,& liberare,de pœnit.diſtinct.3.c.adhuc.Quinto,
quia non videtur liberatus,qui non eſt plenè libera-
tus,de pœnit.diſtin.3.c.ſunt plures. Facit.ff.de inter
rog. action.l. de ætate.§. nihil & ſupra. de baptiſ.c.
15 maiores.§.ſed adhoc. Verba† enim cum effectu ſunt
intelligenda.17.q.4. ſi quis ſuadente. &.ff. ne vis fi.
l.pen.&.l.1.§. hæc verba.ff. quod quiſq; iur.canoni-
zata.de pœnit.diſtin.1.c.hæc autem verba. Sexto,
16 quia† nihil videtur actum, quando aliquid ſupereſt
ad agendum, vt.c.1.ſ̄. de renun. &.l.1.C. de Iuſti.
cod. compo.&.l.penul.in fin.C. de his qui.vt indig.
& glo.in.c.1.ſupra.de ſac.vnctio. Septimo,quia ſani
tatem non videtur adeptus qui illam retinere nō po
teſt, vt.l.non videtur.ff.de reg. iur. &.l. non videtur
.ff.de acquir.poſſ. Octauo, quia cum infirmo reſti-
tuatur infirmitas;ergò & medico debet reſtitui ſol-
licitudo curandi.ff. de procur.l. qui proptia.&.ff. de
ſeruitu.ruſti.prædio.l.Arrianus. Vltimo,quia ægri-
tudo ſubrogata primæ, videtur eſſe eadem cum pri-
ma.7.q.1.c.deniq;.18.diſtin.c.habeo.&.c. magis.ſ̄.
de vot.&.l.proponebatur.ff.de iudi.Pro medico ve-
17 ro fiunt hæc argumēta.Primo,quia ſicut† obligatio
ſemel extincta, non reuiuiſcit, vt.l.ſi res.§. aream.
ff.de ſolut.&.5.q.4.c.ſi illis. ita & ſanitas ſemel ade-
pta non perditur;niſi ex proprio facto,de conſec.di-
ſtin.4.c.quæris.ver.non poteſt autem. Ergò factum
proprium non debet nocere medico; quoniam pec-
cata ſuos debent tenere authores, vt.c.quæſiuit. de
his quę fi.à ma.par.capi.C.de pęn.l.ſancimus.& arg.
l.damni.§.is qui ædes.ff.de dam.infec. Secūdo, quia
videtur ſolum cogitatum de præſenti infirmitate.ff.
de aur. & arg.leg.l. ſi ita.&.ff. de ſeruitu. vrba. præ-
dio l.ſi ſeruitus.&.c.penul.ſ̄. de iureiuran. &.l.Ruti-
lia Polla.ff.de contrahen. emptio.&.l. tres fratres.ff.
18 de pact.& ideò ſublata eſt obligatio;quia † ſolutio-
ne eius quod debetur,tollitur omnis obligatio.Inſti.
qui.mod.tollitur.oblig.in princip.Tertio, quia rectè
geſtum non debet ex euentu reſuſcitari in malum.
C.de admini.tut.l.ſancimus.Quarto,quia caſus for-
tuiti præuideri non poſſunt.ī. eod.c. Ioannes. & ibi
19 videbimus. Quinto,& vltimo,quia † infirmitas eui-
tanda eſt.l.qui bona.§.fina.ff.de damno.inſect.& not.
in.c.cauſam.&.c.ſignificauerunt.ſ̄.de teſti.& eſt tex.
expreſſus.in.c.2. de reſcrip.lib.6.& ibi vide concor-
dantias in gl.2. ¶Sol.Pileus circa d.q.primo diſtin-
guebat, ꝙ aut ex primis humoribus iſte recidiua-
uit; & tunc procedant argumenta contra medicum
facta. Aut ex nouis humoribus;& procedant argu-
menta pro ipſo medico.Dicit tamen,ꝙ ſibi plus pla
cet diſtinctio,ꝙ aut ægritudo redit incontinenti, &
medicus tenetur de nouo curare; Aut ex interuallo,
& tunc ſecus.¶Bart.verò Brix.in dicta quęſtione do
minicali, diſtinguit, ꝙ aut infirmus recidiuauit ex
ſua culpa, & tunc habeant locum argumēta pro me
dico.Aliàs ſecus.¶Bart.verò quem ſequitur Bald.in
d.l.maritus.diſtinguit, ꝙ aut propter curam adhibi
tam à medico eius infirmitas ceſſauit; & poſtea ex
noua cauſa ſuperuenit, & tunc medicus debet ha-
bere mercedē.Aut infirmitas cauſa medici non fuit
curata,ſeu non ceſſauit; ſed viſa eſt aliqualiter ceſſa
re,& tunc cum non liberauerit eū, non debet habe-
re mercedem.Ita loquuntur argumēta facta pro pri
ma parte. Aut de hoc dubitatur;& tunc,aut infirmi
tas eſt reuerſa incontinenti, & medicus tenetur.
Aut ex interuallo, & tunc ſecus; & hæc diſtinctio
mihi placet. Aduerte tamen; quia hoc an incon-
tinenti, vel ex interuallo reuerſa ſit,arbitror aliter,
& aliter intelligendum ſecundum ſubiectam ma-
teriam, & qualitatem infirmitatum; nam in poda-
gra,dolore illium, & alijs ſimilibus infirmitatibus,
quandoq; ad tempus etiam non modicum, interual
lum requiritur longum,vltra ſolitam recidiuam.Sed
in tertiana, quartana, phlegmatica, aut alia febre
continua,modicum tempus accipitur pro interual-
lo. Simili etiam ratione diſcurrendum fore videtur
in vulneribus,& percuſsionibus. Et prædicta pro-
bantur.argu. infraſcriptorum iurium.20.q.1.c.1.&
ibi glo.2.q.6.c. non ſolent. & ibi glo. &.l. poſſe.ff.de
tranſac. &.l. ad peremptorium.ff. de iudi.&.c.an ſit
.ſ̄.de appell.per Docto.in.l.1.ff.ſi cert.pet. per Bart.
& Doct.in.l.1.ff.de verbo.oblig. per glo.in.c.1.ſ̄. de
mot.peti.& in.c.literis.de reſti.ſpolia.& in.c.veniēs.
de teſti.cum ſimil.

CAP. VIII.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium caſuale imputatur illi, qui rei illicitæ operam dabat, vel etiam ſi licitæ, quando culpa poteſt illi imputari. & ſub nu.5.*
2 *Ludus alleuiandi laboris cauſa, videtur clericis permiſſus. & nu.5.*
3 *Ludus eſt quædam laboris alleuatio.*
4 *Papa in quibus diſpenſat cum homicida caſuali. Et in quibus epiſcopus. ibid.*
6 *Clericis cum laico ludere non licet.*

1 Cōtinēbatur. †Homicidiū caſuale im putatur ei, qui

qui dabat operam rei illicitæ; vel etiam licitæ, ſe-
cundum alium intellectum, ſi non adhibuit dili-
gentiam, quam debuit.hoc dicit. Communis di-
uiſio. Secunda,ibi, ideòq;. ¶Nota primo, quòd
2 † ludus alleuiandi laboris cauſa, videtur permiſſus
clericis. Poteſt tamen etiam hic text. allegari, in
contrarium, de quo dicam.ĩ. in gloſſ.1. Secundo
3 not.quòd † ludus eſt quædam alleuatio laboris. Vn
de dicitur. Interpone tuis interdum gaudia curis.
& Augu. libr.2. Muſicæ, Volo tandem tibi parcas;
nam ſapientem dicit interdum remittere aciem re-
bus agendis intentam, quæ remiſsio ſecundum bea
tum Tho. ſecunda ſecundæ.q.68. fit per ludum, &
ludibria verba. Nam & Philoſophus ponit virtutem
eutroperiæ, quam nos poſſumus dicere iucundita-
tem, eſſe circa iocos, & ludos permiſſos. Vltimo
4 not.quod † cum homicida, etiam caſuali, ſolus Papa
diſpenſat in ſacris, ſi culpa præceſsit caſum; In mi-
noribus autem Epiſcopus,vt.c.ad audientiam.ĩ.eo.
Ex prædictis not. quòd licet cum homicida volun-
tario nunquam, aut difficillimè diſpenſetur.50.diſt.
miror. tamen cum homicida caſuali ſolet faciliter
diſpenſari, vt hic.&.d.c.ad audientiam.& vide Spec.
in tit.de diſpenſat.§.nunc breuiter.verſi.5. Sed con-
tra text.opp.dicitur hic, quod propter homicidium
commiſſum præter voluntatem,clericus deponitur;
ſed contra de.c.nec is.5.q.1. vbi probatur, quòd ſi
quis extra voluntatem commiſerit homicidium,
non deponitur. Sol. dic, quod illud intelligi de-
bet, de illo qui dabat operam rei licitæ; nec fuit
in culpa; & hanc ſeq. Vincen. & Ioan. And. Sed
quæro, quid vult dicere text. ludum imitari viato-
rum.Sol.dic, quòd tali ludo vtebantur viatores; &
de hoc ludo dicit Hoſtien. loqui conſtitutionem,
quæ incipit, Alearum vſus.C.de religio.& ſumpt.fu
ne.& vt plurimum, libri non habent illam conſtitu-
tionem; quia græca fuit, vt ibi dicit gloſſ. ¶Gloſſ.1.
quærit,& ſol.aſsignando rationem ad tex. In eadē,
ibi.l.nam ludus.dic, ꝙ illa lex dicit,nam ludus quo-
que noxius in culpa eſt;& ex hac glo.colligitur vnus
5 intellectus ad tex.noſtrum; videlicet, † ꝙ licet ho-
micidium fuerit caſuale; tamen ideò imputatur iſti
diacono; quia dabat operam rei illicitæ; quia talis
ludus non conueniebat clericis. Sed dicit,ꝙ imò ſa-
tis conueniebat eo modo, quo clerici erant conten-
ti,maximè gratia leuiandi laboris,vt hic dicit text.
noſter. Sed conſuetudo ludi hanc culpam induxit,
ſecundum eum. Quaſi velit,ꝙ ludus qui haberet in
ſe conditionem equitandi modo prædicto, nō erat
permiſſus;& ideò iſte fuit in culpa. Tertius intelle-
ctus eſt, qui colligitur ex glo.ſeq. & ex glo.fin. videli
cet, quòd ideò iſte fuit in culpa, quia ludus non erat
permiſſus propter admixtionem laicorum; vnde ca
ſus inde proueniens, etiam ſine culpa clericorum,
imputatur eis. Quartus intellectus eſt,ꝙ ludus erat
permiſſus,& etiam ludi conditio, ſed iſte diaconus
fuit in culpa, non reddendo ſe aptum conditioni lu-
di,remouendo falcem,vt dicit glò.fi. Vel ſecundum
Io. And. poſt Inno. fuit in culpa, cooperiendo fal-
cem ſub pallio. Vel non prohibendo illum equitare.
Sed quæro,quid ſi expreſsè prohibuiſſet equitare,an
incidiſſet in irregularitatem;& videtur,ꝙ non;quia
per eum non ſtetit. Contrarium ſentit Hoſti. quia
propter conditionem ludi debebat cogitare hoc
euenire poſſe.D.m.dicit ſe dubitare de hoc dicto,&
ꝙ poſt factum potius eſſet conſulendum in fauorem
clerici. Quod ſatis mihi videtur æquum. Hoc tamen
pendet ex varietate intellectuū prædictorum; quia
poſito,quòd ludus eſſet prohibitus,prohibitio cleri
ci non releuaret,vt arbitror; probatur.50.diſt. cleri-
co.&.c.voluntate. & vide quod not. glo.pen.in.c. ſi-
cut dignum.ŝ.eo.¶Gl. in ver.eiuſdem diaconi.for-
tificat tex. & aſsignat rationem; & fuit expedita in
glo.præcedenti.In eadem,ibi.§.cum eo.dic, vbi di-
citur, ꝙ ſi dolo fugauit pecus cum panno rubeo, vt
incideret in fures,tenetur furti, ſi verò per iocum,te
netur actione in factum; quia ludus obnoxius non
debet eſſe impunitus. ¶Glo.fi.format contrarium,
& dupliciter ſol.& ponit opi.Io.In eadem, ibi,quid
ergò fines fecit diuerſos. Docto.communiter * ſe-
quuntur primam ſolutionem, quòd.c.ſequens pro-
cedit de iure communi; quoniam ibi nulla fuit com
miſſa culpa;& ibi dicam. Ex hac tamen glo.& ex gl.
6 præcedēti not. quòd † licet ludus aliàs in ſe eſſet per
miſſus clericis, tamen efficitur prohibitus propter
admixtionem laicorum.

CAP. IX.

SVMMARIVM.

1 *Ludus ſolatij cauſa clericis prohibitus non eſt.*
2 *Clericus cultellum licitè ferre poteſt; paruum ſcilicet non magnum.*
3 *Statutum imponens pœnam portanti arma, non vendicat ſibi locum in cultellum paruum portanti, aptum ſolum ad panem incidendum.*
4 *Scacchorum ludus clericis permiſſus.*
5 *Ludus Brachiorum clericis permiſſus.*
6 *Liberè, quid fieri dicitur.*

Lator. Homicidium caſuale nō impu
tatur ei, qui non fuit in culpa.
hoc dicit.Secūda,ibi, ideòque.
1 Noto primo, † ꝙ ludus ſolatij cauſa non eſt clericis
prohibitus, maximè ſi fiat ad leuādum laborem. Nā
ſi eſſet prohibitus, ſequeretur, ꝙ talis clericus eſſet
in culpa;& per conſequens eſſet irregularis. Secūdo
2 not.ꝙ † clericus licitè portat cultellum. Aliàs enim
ſi prohiberetur, eſſet in culpa;& per conſequens, vt
dixi, efficeretur irregularis. Quod verum in paruo
cultello apto ſolum ad incidendum panem; Secus
in magno, vt in.c.2.ŝ.de vit.& honeſt.cleri. Idem pro
batur in clem. ne in agro.§. nullus.de ſta. regul.& in
3 authen. de arm.§.fin. vbi dicit not.quòd † ſtatutum
imponens pœnam portanti arma, non vendicat
ſibi locum in portante cultellum paruum, vt dixi,
aptum ſolum ad panem incidendum.¶Glo.1.quæ-
rit, vtrum quandoq; ſit licitum clericis ludere, &
ſolu.quòd ſic. In eadem, ibi, Iſaac.dic, vt habetur
Geneſi.c.21.& ibi, Ioſeph dic, vt Geneſi.c.44. In
fin.glo.dic. Sed quæro, ad quem ludum ludebant
iſti. Solu.Inno.dicit, quòd ad ſcacchos; & ſic no-
4 to, quòd † ludus ſcacchorum eſt permiſſus clericis,
vt tenent Doct. in.c.pē.de vit.& honeſt.cleri.& glo.
in.§.

in§. interdicimus. in auth.de ſan.epi.& gl. & Doct.
in authē.interdicimus.C.de epi. & ele. Vnde dicit
Inno. ꝙ ex iſto ludo ſcacchorum iſte clericus occiſ᷒
ſurrexit,& alium in terram proiecit; fortè indignat᷒
propter ſcacchum mattum ; ex cuius cultello ad la-
tus accincto proijciens vulneratus occubuit. Vnde
iſte clericus proiectus nō fuit in culpa, tum quia nō
faciebat ludum noxium;tum etiam quia nō potuit,
ſibi prouidere,vt ſocium non læderet;cum ex impro
uiſo fuerit inuaſus;& ideò non efficitur irregularis ;
& ſic non obſt.c. præcedens; quia ibi fuit in culpa.
Sed D.m.dicit,ꝙ licet hic intellectus ſit verus in ſe ;
tamen non congruit literæ, quæ vult, ꝙ ex ludo con-
cingit, ꝙ ille proiecit alium ad terram, quod nō con
tingit in ludo ſcacchorum. Vnde ipſe intelligit,ꝙ iſti
ludebant ad brachia, intelligendo tamen , quod lu-
dus non fuiſſet prouiſus,& deliberatus. Aliàs ille cle
ricus habens cultellum acutum fuiſſet in culpa,non
remouendo illum à ſe,propter ludi conditionem,vt
dixi in præcedenti. Vel ſecundum eum, alius cleric᷒
ſubito ex improuiſo inſiliuit in eū , & ludēdo ꝓiecit
eum ad terram;& ſic proiectus non fuit in culpa. Et
5 ſic videtur ex dictis D.m. ꝙ† ludus brachiorum cle-
ricis ſit permiſſus. ¶ Glo.2.allegat rationem ad tex.
Glo.fi.ponit duos intellectus ad tex.In fi.dic, Doct.
communiter * tenent primum; nam ex quo iſte non
fuit in culpa,& præter voluntatem ſuā,caſu commiſ
ſum fuit homicidium,non incidit in irregularitatē ;
& ſic non eſt neceſſaria diſpenſatio aliqua. Pro quo
facit text.dum dicit,liberè permittas, quia nō pro-
moueretur liberè, ſi egeret diſpenſatione. Et facit
quod not.in.c.licet.de præben.lib.6.& in.c.fin.de po
ſtul.præla.Et vide glo.in ver.liberè.in clem. genera-
6 lem.de æta.& qual.quæ dicit, ꝙ † illud dicitur poſſe
liberè fieri,quod poteſt fieri ſine diſpenſatione. Idē
not.glo.in ver.liberè.in clem.dudum de ſepul.Et fa-
cit.l.apud Iulianum.§.fi.ff.de leg.1.

C A P. X.

S V M M A R I V M.

1 *Fur,& latro ſynonima ſunt.*
2 *Fur à latrone,an,& in quo differt.*
3 *Latronis,& raptoris diſcrimen.*
4 *Religioſus in veſte proprietatem habet.*
5 *Clerico non licet occidere latronem pro ſuorum conſerua-
tione.& nu.7.& 10.*
6 *Homicida tàm eſt is qui ligat, quàm qui interficit.*
8 *Clerico,an pro conſeruandis ſuis, liceat vocare brachium
ſæculare.*
9 *Laicò, an pro rebus ſuis tuendis hominem liceat occide-
re.remiſſ.*
*Sed an pro perſonæ ſuæ defenſione quando potuit fugere.
ſub nu. 10.*
*Et quid ſi verecundia illi erat,quòd fugeret, vt ſi erat mi
les, vel ſtipendiarius. ibid.*
Mercatori non eſt verecundia fugere.ſub nu.10.
Doctori quoq; fuga non eſt vituperoſa. ibidem.
11 *Florentinus occidens aggreſſorem ſuum , cum fugere poſ-
ſit, punitur; Peruſinus contra.*
12 *Abbas contra monachū ſuū incorrect. pot. & eundē punire.*
13 *Eccleſia vindictam omnem prohibet.*

Suſcepimus. Ille ex cuius il-
legitimè opera
ſequutū eſt ho
micidium,efficitur irregularis.h.d. Vel ſic.Homici-
diū imputatur ei,qui fuit in culpa.h.d.Secunda ibi,
1 verum. Noto primo,ꝙ† iſta verba fur, & latro ſunt
ſyhonima. nam tex. in principio dicit , latrones , &
poſtea dicit fures. D.Floria. de Bono.in.l.3. in prin-
cip.ff.ad.l.Aquil.dicit,ꝙ fur eſt qui clam furatur † La
tro verò qui palam ; & talis furca ſuſpendendus eſt,
per.l.capitalium.§.famoſos.ff. de pœn. Sed iudicio
meo, malèdicit,quoniam.§.ille loquitur non ſim-
pliciter de latrone,ſed de famoſo latrone. Vnde ſim
plex latro non eſt furca ſuſpendendus de iure com-
2 muni;niſi ſit famoſus. Ego† arbitror,quod fur ſit no
men generis , & latro ſpeciei;nam quilibet latro eſt
fur;ſed non conuertitur. Vnde non facio differen-
tiam an ſit nocturnus, vel diurnus ; quia omnimodò
ſi clam furatur,& non per violentiam , dicitur pro-
prie fur;ita intelligo.d.c. ſi perfodiens. ſupra eo. Et
aduerte,quia licet Bart.in.d.§.famoſos. videatur vel
le,quòd glo.in auth.ſed nouo iure.in verbo, caſtiga-
bitur. ſit vera. inquantum vult, quòd publicus latro
ſit ille,qui conſueuit furari,etiam clam,& contra ip
ſum laboret infamia;tñ eius opinio non tenetur per
modernos in dicta authen.ſed nouo.C. de ſer.fugit.
vbi dicunt, quòd latro non dicitur,niſi qui palam,&
in ſtrata publica hoc fecerit. Similiter non dicitur
famoſus,niſi pluries idem facere conſueuiſſet; & ita
intelligunt ipſam glo. Si verò fuiſſet occultus , non
poſſet dici latro, etiam ſi perforato pariete , pecu-
nias,ſeu res alienas ſubtraxiſſet. Sed ſi pluries fuiſ-
ſet furatus,& contra eum laboraret infamia , fur fa-
moſus appellaretur. Et ita dicit Paul.de Caſtro poſt
Bald.& Angel.in dicta authen.ſed nouo iure . Facit
quod not.Ioan. And.in addi.Specul. in tit.de homi-
cid. & Bald.in.l.3.C.de epiſc.aud. & vide D.m.in.c.
3 ex parte A.ſupra de teſtib. vbi not. † differentiam
eſſe inter latronem,& raptorem ; quia Latro qui in
ſtratis &c. Raptor qui per vim aufert,ſiue in publi-
co , ſiue in occulto. Vide glo. ſingularem in.l. cum
duobus.§. damna.ff. pro ſoci. quæ dicit quod fur-
tum fit in domibus de nocte ; latrocinium fit in ſil-
4 uis . Secundo not.ibi, veſtibus proprijs. quòd † re-
ligioſus largo modo veſtes quas habet ad vſum pro
prium , poteſt appellare proprias ; & hoc fortè ad
differentiam aliarum rerum monaſterij,quibus non
ita vtitur. Vide gloſſ. 12.q.1.c.non dicatis. Ter-
5 tio not.ibi, rerum ſuſtinere iacturam,quòd† clerico
non licet occidere latronem aliquo modo pro ſal-
uandis rebus ſuis; ſed potius debet ſuſtinere om-
nium rerum iacturam,de quo infra in gloſſ. Vltimo
6 not. quòd † ita tenetur de homicidio ille , qui li-
gauit, ſicut qui interfecit , allegat.D.m.l.item Me-
la.§.ſi alius.ff.ad.l.Aquil. vbi tenetur de damno, qui
tenuit , ſicut ille, qui damnum dedit; & hoc probat
tex. dum dicit , ex vtrinſq; opera. iuncta gloſſ. Sed
aduerte,quòd arbitror , quòd iſtud poſſit procede-
re,quòd ad irregularitatem. in qua ſufficit ſola cul-
pa;ſecus quò ad.l.Corn.de ſicar.Item aduerte; quia
arbitror, quòd iſte clericus non teneatur ex eo quia
ligauit;ſed quia non bene ligatur;& ſic fuit in culpa,

propter quam alter timuit,& homicidium commi-
ſit; & ſic dedit cauſam homicidio. Sed ſecundum
Innoc. & Hoſtien. fuit in culpa, dimittendo duos;
licet ligatos,ad vnius cuſtodiam; quia debuit cogi-
tare,quod euenire poterat, vt probatur in.c.is, qui
eod.tit. lib.6. & ſeq. ¶ Glo.1. ſentit contrarium,
& ſolu. In eadem,ibi,fines debitæ defenſionis. dic,
& ſic habes vnum intellectum ex principio huius gl.
videlicet, quòd ideò efficitur irregularis; quia
ambo exceſſerant fines debitæ defenſionis; nam ex
quo iſti habebant res ſuas ſaluas, non debebant ip-
ſos ligare,ſed extra domum eijcere. In eadem,ibi,
nec aliquem propter res interficere.dic, ex hac glo.
colligitur alius intellectus; videlicet, quòd iſti fue-
7 runt in culpa; quia † pro rebus ſaluandis non li-
cet clericis committere homicidium. Nec obſt.
c.2.s. eod. quia, vt vbi dicit gloſſ. ibi occidit pro
defenſione perſonæ, & rerum copulatiuè. & ſic li-
cuit. Nec obſt.c.dilecto.de ſenten.excomm.libr.6.
8 quia ſecundum Hoſtien. clerico licet † pro ſaluan-
dis rebus ſuis vocare brachium ſæculare. Ita loqui-
tur ille text.&.j. eod.c. poſtulaſti. Sed non debet
in propria perſona arma mouere, vt hic. Et vi-
de quod not.j. eod.c. petitio. &.s. de voto.c. ex
multa.§.de clericis. & ſequitur hic Io.And.& com-
Cõle opi. muniter * Docto. Sed ſecundum D.m.hic intelle-
ctus nimis reſtringit literam; & contrarium ſen-
tit ibi gloſſ. in verſic. bonis. & gloſſ. fina. in.d.c.di-
lecto. Ideo conclude ſecundum eum, quòd pro
defenſione rerum licitum eſt clericis arma, bacu-
lum, & ſimilia ſumere; non tamen debent proce-
dere ad ſæua, hoc eſt, ad occiſionem. Pro quo in-
tellectu facit litera. ibi, tam acriter exardeſcere in
alios. non ergò prohibetur moderata defenſio. &
ita ſecundum eum, videtur intelligere Innoc. in.c.ſi
verò.1.j. de ſenten.excommu. Et hanc ſententiam
tenuit Io. And.in.d.c. dilecto. Pro qua facit.c.cum
olim.1.s.de reſtitu. ſpolia. coniuncta clem. ſi furio-
ſus. eod. tit. Idem etiam tenet D.m. in.c.2.s. de
vit. & honeſt. cleri. In eadem, ibi, Lapus verò.
9 dic, an hoc ſit verum indiſtinctè, vt † liceat lai-
co hominem interficere pro ſaluandis rebus ſuis?
dic, vt dixi in.c.2.s. eod. ¶ Gloſſ.2. opp.& ſolu.
In fin. dic, quòd contraria intelliguntur, quando
aliter interficiens non poteſt euadere ſecundum
Abbat. Tu dic, in laico prout dixi in.c.2.s. eod. in
clerico dic,vt dixi in glo. præcedenti. ¶ Glo.3.for-
mat contrarium & ſolu.& allegat ſimile. In eadem,
ibi,ad interficiendum quærerétur. dic, vt habetur
Matth.c.2. In fi.glo. dic, ex hac glo. colligitur ter-
tius intellectus ſecundum D.m.videlicet, quòd iſte
poterat fugere,dum iſti nitebantur ſoluere ſe; vnde
non fugiendo fuit in culpa. Vnde dicit.D.m. hanc
gl.ſingulariter notab.iuncto text.probat enim,quod
10 † clericus non excuſatur ab homicidio; ſi fugien-
do poterat euitare. Idem not.gloſſ.in.d. clemen.ſi
furioſus. eod.titu. Et ſubdit notandum eſſe ex iſta
glo.iuncto text. in fin. quòd non ſolum ex hoc cau-
ſatur irregularitas; ſed etiam peccatum; quia ex-
ceſsit eccleſiaſticam manſuetudinem, ex eo, quòd
potius voluit proximum interficere, quàm fugere.
In laico vero dicit contrarium ſecundum Bart. in
.l.1.c. vnde vi. quia cum fugere ſit iniurioſum, &
opprobrioſum, poteſt quis licitè reſiſtere, vt ſe ab
illa iniuria liberet. Sed tu aduerte; quia iudicio
meo, text. nullum facit dubium de interficiente;
ſed de monacho, qui dimiſit illos ligatos apud fra-
trem. Vnde dicerem, quòd interficiens eſt irregu-
laris; quia poterat fugere, & non habet dubium in
clerico. Sed culpa ipſius non deberet alteri mona-
cho abſenti nocere; niſi ille fuiſſet in culpa, in qua
fuit ſecundum ſm intellectum,de quo dixi in glo.1.
in princip. Item aduerte ad aliud,quod dicit.D.m.
& Bart. quòd licitum ſit interficere, licet poſsit fu-
gere; eſt enim hoc verum, quando eſſet talis per-
ſona cui fugere eſſet verecundia; videlicet, ſi eſſet
miles ſtipendiarius, vel ſimil. ſecundum Iaco. de
Aret. per.l. Iulianus.ff. ſi quis omiſ. cau.teſta & ſe-
quitur D. Floria. in.l. ſcientiam.§. qui cum alios.ff.
ad.l. Aquil. Secus ſi fuga non eſſet vituperoſa pro-
pter qualitatem perſonæ; vt puta, in mercatore, &
11 doctore. Et ideò quidam dicunt, quòd † Florentinus
interficiens aggreſſorem ſuum, cum poſſet fugere,
debet puniri; ſecus in Peruſino, vide Bart. latiſsimè
in repet.l.1.C.vnde vi. ¶ Glo. in ver.iacturam for-
tificat tex. In eadem,ibi, Apoſtolus.dic, ad Ro.c.12.
¶ Glo. pen. colligit argumentum: In fi.dic, ex hac
12 gl.iuncto text.not.ſecundum D.m.quòd † Abbas po-
teſt inquirere contra monachum ſuum, & eum pu-
nire. Facit quod not. Io. de Ligna. in clem. ne in
agro.de ſta.regula. De quo artic.vide D.m.in repet.
c.ſi quis contra clericum.de foro compet. ¶ Glo.ſi.
in princip. exponit literam. deinde colligit arg. In
fi.dic, de hoc vt in.c.ſeq.in glo. Vltimo quæro, quid
vult dicere tex.dum dicit, contra manſuetudinem
13 eccleſiaſticam. Sol.dic, quòd † eccleſia prohibet vin-
dictam exerceri, etiam de graui ſanguinis effuſio-
ne. Imò etiam reos ſanguinis defendit à vindicta.
Vnde nec cum voluntario homicida diſpenſat eccle
ſia; ſed illum deponit.50. diſtin. miror. Etiam ſi ſit
epiſcopus, vt. j.de exceſ.præla.c. ex literis.ſecũdum
Io. And.hic. De diſpenſatione, dic, vt dixi in.c. conti
nebatur.s.eod.tit.

CAP. XI.

S V M M A R I V M.

1 *Videtur, verbum, in legiſlatore quid importat.*

2 *Doctor reſpondens per verbum, videtur, intelligitur affirmatiuè reſpondere.*

3 *Medicus reſpondens per verbum videtur, affirmat.*

4 *Iudex quoq; pronuntians per verbum videtur, affirmat.*

5 *Teſtis depones per verbum mihi videtur, an probet. & ſub num.ſeq.*

6 *Iudex in ſententia cauſam aſſignare non tenetur.*

7 *Verbum, videtur, interdum reſponſionem non includit. Et quot modis hoc verbum ſumatur. remiſ.*

8 *Cauſæ appellatione, venit cauſa proxima, & adhærens; non remota.*

9 *Cauſa remota quando attendatur.*

De cætero. Dans cauſam homicidio, irregularis eſt.h.d. Not. primo

1 primo ſibi, non videtur. q † verbum videtur in legi-
ſlatore importat iuris diſpoſitionem. Vnde tantum
eſt dicere non videtur, quantum non eſt, ſecundum
Io.And. Quod inducit.D.m.ad dicta teſtium,& ma
lè.Et ideò tu dic, quòd pro primo dicto io.And.eſt
tex.in.c.de quota.de præſcrip.&.c.præterea.ſ.de ap
pella.in.c.2.ſ.de fide inſtrum.&.l.ſciēdum.ff.de ver-
2 bo.obliga. Et idem etiam dicendum eſt in † docto-
re,qui reſpondens per verbum videtur, intelligitur
reſpondere de iure, vt in.c.1.de iudi.& ibi Docto.
3 Et idem arbitror in † medico, vt.l. quod tamen.§ ſi
tandem.ff.de arbit.& ibi per Bart.&.l.1.§.1.ff.de vē
4 tre inſpi. Idem etiam in † iudice ſententiam dante
per verbum videtur, vt dicit Ange.in repeti.l. ſcien-
5 dum.ff.de verb.oblig.Et † an teſtis probet deponens
per verbum, mihi videtur, maius eſt dubium. Sed
breuiter concluſio ſit, quòd aut deponit in his, quæ
poſſunt per ſenſum corporeum certitudinariè com-
prehendi,& percipi,& non probat, niſi reddat ſuffi
cientem cauſam dicti ſui. Aut deponit in his, in qui-
bus laborat iudicium rationis, & intellectus, vt in
medico deponente, quòd ſibi videtur vulnus mor-
tale, vel obſtetrice, quòd ſibi videtur illam virginē
fore, vel corruptam, vel prægnantem; & tunc pro-
bat, vt.l.1.§.1.ff. de ventre inſpic. Et quæ ſit ratio
differentiæ inter primum caſum, & inter iudicem,
6 ſeu arbitrum, potes dicere, quòd eſt; quia † iudex in
ſententia non tenetur aſsignare cauſam; teſtis verò
tenetur reddere rationem dicti ſui, ſecundum Bald.
qui ita diſtinguit, & rationem aſsignat in.d.§.ſi ar-
biter.Sed tu aduerte; quia ſecundum hanc rationem
teſtis probaret, vbi non teneretur reddere hanc ra-
tionem, quando non interrogaretur, de qua materia
vide in.c.cum cauſam.ſ.de teſtib. Et de prædicto
articulo, an teſtis probet per verbum, videtur, vide.
ſ.de renun.c.2. & de iudi.c.1.de ſenten.excomm.c.
perpendimus.& Bart.in proœm.digeſt. Item aduer-
7 te; quia quandoq; verbum, videtur, † non includit cer
tam reſponſionem, vt not.gloſſ.33.q.2.c.ſi cauſa. &
Archid.22.q.4.in princip.& vide in.c.de hiero. di-
ſtin.Inſuper quandoq; aliquid videtur ita eſſe, quod
non eſt, vt probatur in.c.cum nobis olim.in prin.de
elect.& c.per tuas.in princ.de ſenten.excommu. Et
qualiter verbum, videtur, plurimis modis ſumma-
tur, vide Bar.conſi.111.quod incipit; quæritur. Sed
quæro, quia tex.noſter loquitur de diacono, quid in
alio clerico, vel laico. Solu.dic idem ſecundum Io.
And.Nec obſtat tex.noſter; quia hic narrat factum.
Secundo quæro, vtrum iſte poſsit in iam ſuſceptis
ordinibus miniſtrare? Et videtur dicendum, quòd
ſic, quia hic ſolum prohibetur, ne promoueatur; er-
gò à contrario, ſecus in ſuſceptis. Sed tene contra-
rium, ſecundum Io.And. poſt Abba.quem ſequun-
tur* Doct. quia debet remoueri ab omni altaris mi- Cōis opi.
niſterio, vt.c.præsbyterum.ſ.eo.¶ Glo.in princ. po-
nit quatuor modos, quibus quis dicitur dare cau-
ſam homicidio; deinde colligit argumentum, & di-
ſtinguit inter cauſam remotam, & propinquam. In
fi.glo.dic, not.ex iſta glo.iuncto tex.ſecundum.D.m.
8 quòd † appellatione cauſæ venit cauſa proxima, non
remota; & quod cauſa proxima imputatur, remota
verò non. Nec obſtat.c.præsbyterum.ſ.eo. quia ſe-
cundum Hoſtien. ibi, non eſt cauſa remota; imò
propinqua, & cohærens. Vnde idem iuris eſt, arg.ff.
de rei vend.l. quæ religioſis. & ſequitur hic Io. And.
& D.m. Tu dic, quòd in.c. præsbyterum.ſ.eo.fuit
cauſa proxima. Itē potuit eſſe cauſa remota in alio
caſu, videlicet; quando ſimpliciter ex vulnere obijt;
nam percuſsio ad mortem videtur cauſa remota.Et
ideò potes dicere, vt dixi in.d.c.præsbyterum.in gl.
9 fi.videlicet, quòd † de cauſa remota non tenetur, niſi
veriſimiliter ſit ordinata ad cauſatum; ita quòd pro
pter ipſam ordinationem, & conſequentiam cauſa-
ti, præſtās cauſam ipſam remotam, videatur habuiſ
ſe animum ad cauſatum. Aliàs ſecus; ſi non eſſet ordi
nata ad illud. Et potes figurare exemplum in magi-
ſtro, qui fecit cultellos. Vel in eo, qui fecit feneſtram,
per quam aliter ſe præcipitauit. Nam cum principa
liter non eſſet ordinata feneſtra ad illud, non tene-
tur qui fecit. Vide in hac materia remiſsiones, quas
dedi in.d.c.præsbyterum.ſ.eo.

CAP. XII.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium caſuale imputatur ei, qui dabat operam rei illicitæ, ſi non adhibuit diligentiam, quam debuit.*
2 *Clericus familiam ſuam moderatè corrigere poteſt.*
3 *Correctio qualis eſſe debeat.*
4 *Caſus ex correctione moderata ſuperueniens, corrigenti, non imputatur.*
5 *Correctio leuis, an dicatur, quando fit cum cingulo; diſtinguat tamen, vt per authorem.*
6 *Corrigens cum cingulo, cum quo ſimul eſſet gladius, dicitur eſſe in culpa, & caſu ſuperueniente; in eum nō remouendo; irregularitatem incidit.*
7 *Corrigens cum claua, malleo, cultello, vel ſimilibus, dicitur eſſe in dolo.*
8 *Magiſter, vel dominus dando palmatam ſcholari cum baculo, non eſt in culpa.*
Secus ſi caput immoderatè percuteret cum baculo.
9 *Magiſter, ſeu præceptor quomodo probetur, quod animo inponendo, ſeu docendo diſcipulum correxerit.*
10 *Corrigens, qua pœna teneatur pro exceſſu.*
11 *Magiſtris, dominis, & ſimilibus, quare moderata correctio permiſſa ſit.*
12 *Irregularitas quid ſit, & ſub nu. ſeq.*
13 *Nota, idem eſt, quod infamia.*
14 *Irregularitas vnde dicta ſit.*
15 *Irregularitas quo iure ſit introducta. & ſub nu. 21.*
16 *Irregularitas non contrahitur, niſi in caſibus à iure expreſſis.*
17 *Irregularitas, an in dubio præſumenda ſit pulchre, & latè diſcutitur, & nu. ſeqq.*
18 *Irregularitas in foro contentioſo quò ad impoſitionem pœnæ non præſumitur in dubio.*
19 *Irregularitas in foro pœnitentiali in dubio præſumitur.*
20 *Peccatum in foro pœnitentiæ in dubio præſumitur.*
Et idem fit in foro quaſi pœnitentiali: exemplum traditur per authorem, nu. 21.
22 *Irregularitatis quot ſint ſpecies, latè traditur.*
23 *Irregularitas per quas perſonas incurritur. Et infra per diſcurſum ſub numeris ſeqq.*

24 *Irregularitas, an incurratur propter homicidium cõmiſſum ante baptiſmum.*
25 *Irregularitas cauſata à peccato, an tollatur per baptiſmum.*
26 *Infidelis, an poſſit incidere in irregularitatem.*
27 *Furioſus committendo homicidium, non incurrit in irregularitatem, & de ratione ſub nu. 28.*
28 *Mentecaptus propter homicidium, non efficitur irregularis.*
29 *Furioſus, ſeu mente captus dilucida interualla habens, ſi modo tempore dementiæ homicidium commiſerit, in irregularitatem non incidit.*
30 *Furoris duæ ſunt ſpecies ſecundum Plat. alia humana, & mala, alia diuina, & bona.*
31 *Furioſus qui culpa ſua incidit in furorem, an committendo homicidium irregularis efficiatur.*
32 *Onus probandi factum tempore furoris, vel tempore ſanæ mentis, cui incumbat.*
33 *Præſumitur quiſque ſanæ mentis.*
Fallit in eo qui aliquando fuit furioſus. nn. 34.
35 *Præſumptio naturæ tollitur per accidentem contrarium.*
Fallit quando accidens, ſaltem aptitudine, non eſt durabile. nu. 36.
37 *Furor qualiter probetur.*
38 *Furioſus ſemel, ſemper præſumitur furioſus.*
Fallit in furore accidentali, inducto temporis interuallo. nu. 39.
40 *Teſtibus ſuper furore deponentibus non creditur, niſi cauſam ſui dicti reddant.*
41 *Probatio furoris, & probatio ſanæ mentis ſi concurrant, quæ præualeat. remiſſiuè.*
42 *Infans, an propter homicidium incidat in irregularitatẽ. & nu. 48.*
43 *Infans ſponſalia non contrahit.*
44 *Infans quis dicatur.*
45 *Doli capax ex homicidio, vel mutilatione in irregularitatem incurrit.*
46 *Puer quando capax doli dicatur.*
47 *Proximus pubertati, quando dicatur, maſculus, vel fœmina.*
49 *Pupillus doli capax, an propter homicidium eius negligentia commiſſum, veluti qua delictum prohibere potuit, & non prohibuit, in irregularitatem incurrat.*
50 *Irregularitas propter homicidium incurri poteſt, licet ex illo homicidio pœna quis non afficiatur.*
51 *Dormiens, an propter homicidium, vel mutilationem ab eo in ſomnys commiſſam, in irregularitatem incidat, quod non.*
Et de ratione. nu. 52.
Fallit ſi dormienti culpa poteſt imputari. num. 54. vbi exemplificat.
53 *Dormiens, & furioſus æquiparantur.*
55 *Ebrius aliquem interficiens, an in irregularitatem incidat. Quod non.*
Fallit ſi culpa illi poteſt imputari, exemplificando. & nu. ſeq.
57 *Miles cœleſtis militiæ, & miles armatæ militiæ æquiparantur.*
58 *Prodigus bonis interdictus, an delinquendo in irregularitatem incidat. Quod ſic.*
Fallit in delicto commiſſo in non faciendo. nu. 59. De quo tamen author dubitat. ſub nu. 60.
60 *Prodigus, & pupillus doli capax æquiparantur.*
61 *Fœmina, an propter homicidium in irregularitatem incidat.*
62 *Fœmina ordinari non poteſt. Nec de facto ordinata characterem recipit.*
63 *Fœmina coronã portare non poteſt, ſicut poteſt clericus.*
64 *Hermaphroditus, an propter homicidium in irregularitatem incidat, quod ſic, ſi magis in ſexu maſculi incaleſcit. Aliâs non.*
Et ſtatur eius aſſertioni, in quo ſexu magis incaleſcat. ſub nu. 65.
Electioni quoque eiuſdem ſtatur, quando in vtroque ſexu æqualiter eſt potens. ibidem.
66 *Irregularitas qua ratione fuerit inſtituta.*
67 *Irregularitas, qualiter, & quibus caſibus incurratur. & numeris ſeq. per diſcurſum. Et qualiter contrahatur ex defectibus, qui ſunt in homine ſine peccato. vide vſque ad nu. 76.*
68 *Illegitimus irregularis eſt.*
Et quare. nu. 70.
69 *Illegitimus ordinatus ad beneficia cum cura, vel ad dignitates cum cura, vel ſine, promoueri non poteſt.*
71 *Bigamus eſt irregularis; & quare.*
72 *Bigamia qualiter contrahatur; & eius ſpecies. remiſſiuè.*
73 *Seruus irregularis eſt. Et quare. nu. 74.*
75 *Illiteratus eſt irregularis. Et quare.*
76 *Minor ætate canonica irregularis eſt, hoc eſt, ad ordines interim promoueri non poteſt.*
77 *Irregularitas, qualiter, & quibus caſibus ex deformitate corporis proprij contrahatur. remiſſiuè.*
Et aliquid duobus nn. ſeq.
78 *Irregularitas ex deformitate corporis quò ad ordines ſuſcipiendos contrahitur. Quò verò ad ordines ſuſceptos, vide. nn. ſeq.*
80 *Leproſus, an ſit irregularis.*
81 *Irregularitas qualiter per violationem cenſuræ, ſeu inobedientiam contrahatur. Et infra per diſcurſum.*
82 *Excommunicatus excommunicatione maiori à iure, vel ab homine, ſcienter celebrans, irregularis efficitur.*
Secus ſi ignoranter. ibidem.
Fallit quando ignorans ſe excommunicatum, cõſcius eſt de culpa, per quam potuit excommunicari, quia tunc celebrando efficitur irregularis. nu. 83.
84 *Ignorantia in duobus præmiſſis caſibus, quando craſſa dicatur.*
85 *Clericus miniſtrans excommunicato maiori excommunicatione celebranti, an ſit irregularis.*
86 *Excommunicatus excommunicatione minori propter participationem celebrando non fit irregularis.*
87 *Irregularitas qualiter per ſuſpenſionem contrahatur, vel non; & infra per diſcurſum vſque ad nu. 100.*
88 *Suſpenſus ab officio celebrans in contemptum clauium, eſt irregularis.*
89 *Suſpenſus à diuinis, an celebrando efficiatur irregularis. & latè ſub nu. 91.*
90 *Suſpenſus à beneficio celebrans non efficitur irregularis.*
91 *Suſpenſio à diuinis eſt multiplex, & de illius effectu infra per diſcurſum.*
92 *Suſpenſus à diuinis quò ad Deum tantum, vt peccator celebrando, non efficitur irregularis.*
Fallit quando executio poſt pœnitentiam impeditur. nu. 93.
94 *Suſpenſus minori ſuſpenſione, vel à canone, vel ab homine, celebrando irregularis non efficitur.*

95 *Suſpenſus maiori ſuſpenſione propter delictum, celebrādo eſt irregularis. & eſt communis opin.*

96 *Suſpenſus propter illegitimitatem, vel propter defectum corporis, celebrando non efficitur irregularis.*

97 *Suſpenſus directè propter infamiam, celebrando efficitur irregularis.*
Secus ſi indirectè, & exemplificat. nu. ſeq.

99 *Fornicator notorius, an celebrando irregularis efficiatur. & remiſſiuè.*

100 *Suſpenſus ad tempus, an interim celebrando efficiatur irregularis. quod ſic.*

101 *Celebrans ſcienter in loco ab eccleſia interdicto, eſt irregularis. & nu. 117.*
Idem eſt in celebrante ignoranter, ſi ignorantia ſupina ſit. nu. 103.
Fallit in ſpecialiter in hoc priuilegiato. nu. 102.

104 *Interdictus celebrans eſt irregularis. & nu. 117.*

105 *Miniſtrans in aliquo alio ordine eccleſiaſtico, contra interdictum eccleſiæ efficitur irregularis. Et ibi exemplum ponit de Diacono, Subdiacono, & Acolito.*
Fallit vbi non miniſtrant in aliquo officio certo ordini deputato; & exemplum ponit. nu. 106.
Fallit ſecundo, quando certo ordini deputato ex conſuetudine miniſtratur, etiam per non ordinatum; & exemplificat. nu. 107.

108 *Audiens diuina in loco interdicto, an incurrat in irregularitatem, quod ſic; ſi audit authorizando; & exemplificat.*

109 *Celebrans excommunicato, an efficiatur irregularis, quod non.*
Excommunicationem tamen minorem incurrit. nume. 110.
Quid ſi eſt excommunicatus à Papa. nu. 112.
Ratio autem cur pœna celebrantis excommunicato ſit minor, quàm celebrantis in loco interdicto, habetur. nume. 111. remiſſiuè.

113 *Intellectus magis cõmunis ad c. ſignificauit. de ſen. excō.*

114 *Celebrans in eccleſia ſanguinis effuſione violata, vel ſemine humano polluta, non efficitur irregularis.*

115 *Sacerdos ſepeliens aliquem in cæmeterio, in quo certum eſt aliquos excommunicatos eſſe ſepultos, an incurrat in irregularitatem.*
Secus ſi cæmeterium ab homine eſſet interdictum. nume. 116.

118 *Celebrans in eccleſia contra generale præceptum Epiſcopi, an ſit irregularis; & quod non.*

119 *Excommunicatus, vel interdictus celebrans in eccleſia non conſecrata, an efficiatur irregularis; & quod ſic.*
Quid ſi celebrat, vel officiat populo extra eccleſiam, veluti in naui, vel exercitu, idem. nu. 120.
Fallit ſi cum vno, vel etiam pluribus ſocijs, dicat officiū, non tamen officiando populo, nec dicendo. Dominus vobiſcum. nu. 121.

122 *Dominus vobiſcum, à ſolo ſacerdote dici ſolet.*

123 *Dominus vobiſcum, Laicis, ſiue etiam monialibus, dicere non licet.*

124 *Sepeliens ſcienter, & ſolemniter, & publicè excommunicatum, grauiter peccat, & vitinus eſt irregularitati.*

125 *Magiſter in ſcholares, vel alius exercens officia ſua in loco interdicto, an incurrat irregularitatem, quod non; ſed grauiter peccant, & puniendi ſunt.*

126 *Aduocatus per ſuperiorem ab officio ſuſpenſus, an exercens officium in irregularitatem incurrat, quod non.*
Idem in tabellione. ibidem.
Idem in iudice. ibidem.
Idem in alio quocunque publicum officium gerente. ibi.

127 *Sacerdos excommunicatus, vel ſuſpenſus ſimpliciter ab ordinibus ſuis miniſtrando in ordine Acolitatus, irregularis efficitur.*
Secus ſi ſolum eſſet ab adminiſtratione miſſarum ſuſpenſus. nu. ſeq.

129 *Epiſcopus à Pontificalibus ſuſpenſus, celebrando non fit irregularis.*

130 *Suſpenſus ab ingreſſu eccleſiæ, celebrando in eccleſia eſt irregularis. Secus extra eccleſiam.*

131 *Excommunicatus, vel ſuſpenſus, an baptizando irregularis efficiatur.*

132 *Ordinatus ad ordinem ſacrum ab Epiſcopo, qui epiſcopatui renuntiauit, an ſit irregularis.*

133 *Ordinatus ab Epiſcopo non ſuo, an ſit irregularis. Et qua pœna poſſit puniri.*

134 *Regulæ ī materia irregularitatis iſtæ tradūtur; videlicet.*
1 *Irregulares ſunt quicunque ad ordines, vel honores ſine diſpenſatione promoueri non poſſunt.*
2 *Ineligibilis quicunque irregularis eſt.*
3 *Irregulares ſunt omnes, qui promoueri impediuntur.*
4 *Promoti omnes qui eijciuntur, irregulares ſunt.*
5 *Deponendi omnes irregulares ſunt.*
6 *Ordinis executionem non habentes poſt peractam pœnitentiam. nu. 135.*

134 *Irregulares ſunt omnes infraſcripti; videlicet.*
1 *Ordinatus extra tempora.*
2 *Non ordinatus celebrans.*
3 *Non ordinatus diuinum officium exercens.*
4 *Ordinatus exercens officium ſuperioris ordinis, quàm habeat.*
5 *Ordines plures ſacros eodem die recipiens.*
6 *Minor annis. 14. in ſubdiaconum ordinatus.*
7 *Promotus per ſaltus.*
8 *Ordinatus in præsbiterū, nullum prius ordinem habens.*
9 *Ordinatus in Epiſcopum, ordine ſacro prætermiſſo.*
10 *Rebaptizatus.*
11 *Simoniacus in ordine.*
12 *Neophytus.*
13 *Clericus audiens leges, vel Phyſicam vltra duos mēſes; niſi de licentia.*
14 *Pœnitens publicè.*
15 *Monaſterium ingrediens pro agenda pœnitētia, pro delicto etiam leui, & occulto.*
16 *Accuſatus accuſatione pendente.*
17 *Condemnatus de crimine.*
18 *Conuictus, ſeu confeſſus de crimine enormi, & manifeſto.*
19 *Denuntiatus de crimine.*
20 *Accuſator accuſatione pendente.*
21 *Excommunicatus ſcienter ordinem recipiens.*
22 *Suſpenſus, &*
23 *Interdictus.*
24 *Ordinatus ab Hæretico, Schiſmatico, vel Suſpenſo etiā ignoranter.*
25 *Matrimonium contrahens cum ioculatrice, vel vili muliere, vel ancilla.*
26 *Promotus poſt inhibitionem ſub pœna anathematis.*
Irregulares ſunt omnes infraſcripti, etiam poſt peractā pœnitentiam. ſub nu. 135.
27 *Homicida.*

28 *Si-*

28 *Symoniacus in ordine, vel in beneficio; quo ad illud reſtituendum.*

29 *Excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus, faciens ſe ordinari in contemptum clauium.*

Item ita tales celebrare pſumentes; vel beneficia cõferre.

31 *Beneficium recipiens ab interdictum contemnente.*

32 *Interdictum violans.*

33 *Falſarius literarum Papæ. Fallit in occulto.*

34 *Hæreticus; & qui fuit hæreticus.*

35 *Sacramenta eccleſiaſtica hæreticis exhibens.*

36 *Sodomita.*

37 *Presbyter confeſſionem reuelans.*

38 *Incorrigibilis in nimia contumacia perſeuerans.*

39 *Criminoſus notorius de iure, vel de facto.*

40 *Aſſaſſinos occultans, vel defendens, vel eorum officio vtens, licet mors non ſequetur faueret.*

41 *Apoſtata.*

42 *Schiſmaticus.*

43 *Intruſus.*

44 *Electus voluntariè per abuſum poteſtatis ſecularis.*

45 *Infamis omnis de iure, vel de facto.*

46 *Omnes caſus, in quibus Papa diſpenſare non poteſt, qui ponuntur. remiſſiuè.*

47 *Oẽs, in quibus ſolus Papa diſpenſat, quos ponit. remiſs.*

136 *Irregularitas, in quibus caſibus per homicidiũ, vel mutilationem incurratur, latè tractat in numeris ſeq.*

137 *Homicidium manu propria committens irregularis efficitur, ſiue chriſtianum, ſiue infidelem interficiat.*

138 *Homicidium iuſtitia mediante committens, an irregularis efficiatur; & quod ſic; & exemplum ponit in officiali Aſſeſſore, Executore, & Lictore, &c.*

139 *Irregularis efficitur qcunque ĩteruenit in cauſa criminali, in qua pœna ſanguinis ingeritur, Exemplũ ponit in Iudice, Aſſeſſore, Aduocato, Actore, Notario, Dictãte, vel Promulgãte ſñiam, Procuratore, Teſte, & Accuſatore.*

Ampliat ſiue ſint laici, ſiue clerici. nu. ſeq.

Ampliatur in Aduocato, & Procuratore, ſiue interueniant pro Actore, ſiue pro Reo. nu. 142. vbi declarat.

Sed quid ſi iudex, vel officialis ſuſcipit officium in cauſa ſanguinis, ſed nihil fuit exequutus. vide nu. 144.

141 *Irregularis efficitur præſtans authoritatem ſuam, vel benedictionẽ Purgationi vulgari, vel vindictæ ſanguinis, etiam ſi mors inde non ſequatur.*

143 *Clericus iuriſperitus, an fratrem ſuum accuſatum criminaliter poſſit defendere abſque incurſu irregularitatis, latè diſcutitur, & quatuor conſilia refert.*

145 *Clericus aliquid ſcribens in cauſis ſanguinis, veluti circa receptionem teſtium, ſiue ſcribat authenticè, ſiue non, irregularis non efficitur.*

Fallit ſi ex illa ſcriptura homicidium ſequatur nu. ſeq.

147 *Clericus legẽs Principi literã cõtinentẽ, q homicida exiſtẽs in tali loco caperetur, et ſuſpẽderetur, an efficiatur irregularis, ſi ppterea fuit captus, & ſuſpẽſus. Quod ſic.*

148 *Miles ſi fuit in bello; & per eum nõ ſtetit, quia occideret; an ſit irregularis.*

Secus ſi talis, non dedita ad id opera, percuſſiſſet. ibid.

149 *Chirugia artem exercens, an efficiatur irregularis. et nu. 152. & 154.*

Quid ſi illam exercens eſt clericus. nu. 153.

150 *Mors vulnerati, ipſius culpa, non medici negligentia, præſumitur eueniſſe.*

151 *Barbitonſoris, ſeu Phlebotomantis officium exercens, an irregularis efficiatur.*

153 *Chirurgia exercitium clericis eſt interdictum. Et de pœna clerici illam exercentis. & ſub nu. 154.*

155 *Irregularis, an efficiatur, qui effecit, vt moriturus citius moreretur. exemplum ponendo vt hic. & nu. 157.*

Et quid in dubio. nu. 156.

158 *Irregularis, an efficiatur, qui cibum, vel potum contra cõſuetudinem medicorum infirmo dedit, propter quod mortuus eſt.*

159 *Irregularis, an dicatur, qui adeò ſe arctauit in victu, quod membrum aliquod ſibi debilitatum eſt, & ſubinde inciſum, vel mutilatum.*

160 *Homicidium committens fortuitò præter voluntatẽ ſuã, an irregularis efficiatur.*

161 *Occidens aggreſſorem ſuum pro neceſſaria vitæ ſuæ defenſione, an irregularis efficiatur.*

Et quid ſi fugere potuit, & non fugit, ſed occidit. nume. 162.

Et quid ſi ſcienter fugit per loca periculoſa, vt inſequens eum caderet in præcipitium, veluti in puteum, prout in eum cecidit, & peryt. nu. 168.

Et quid ſi mortem euitare poterat non occidendo, ſed mutilationem membri non poterat, niſi inuaſorem mutilando, vel occidendo. nu. 173.

Et qualiter probari poſſit, quod ob neceſſariam ſui defenſionem occidit. nu. 165. 166. & ſeq.

163 *Fuga in aliquibus perſonis eſt vituperoſa.*

164 *Fama, & vita æquiparantur.*

169 *Occidens aggreſſorem patris ipſius occidentis pro illius neceſſaria defenſione, an irregularis efficiatur.*

Et quid iuris de occidente aggreſſorem filij, vel mariti, vxoris, vel ſocij, vel aliter coniuncti ipſi occidenti pro neceſſaria illorum defenſione ibidem. & ſub nu. 209.

170 *Maritus, & vxor vna caro cenſentur.*

171 *Pater, & filius vna perſona cenſentur.*

172 *Diuus Petrus, an effectus fuerit irregularis, quando abſcidit auriculam ſeruo Pontificis.*

174 *Mutilatio, & homicidium æquiparantur quò ad irregularitatem contrahendam.*

175 *Irregularis, an dicatur, qui alterum occidit, quando non apparet quis ex eis aggreſſor fuerit; conſtat tamen, quod alter alterum aggreſſus eſt.*

176 *Occidens furioſum, ſeu dormientem aggreſſorem ſuum, aliter euadere non valens, an efficiatur irregularis.*

177 *Clericus captus a prædonibus, aliter euadere non valẽs, illos interfecit, etiam contra promiſſam ab ipſo fidem, an ob hoc efficiatur irregularis.*

178 *Fides Hoſtibus, vel Prædonibus non ſeruanda.*

179 *Occidens prius illum, à quo interfici timebat, an irregularis efficiatur.*

180 *Metus iuſtus qualiter pbetur in foro cõtẽtioſo; et pñiali.*

181 *Bannitus, qui ex forma ſtatuti poterat impune interfici, ſi interficiat aggreſſorem ſuum, an ſit irregularis. Et quid ſi interficiat mandantem, vel conſulentem. nu. 184.*

182 *Statutum, q bannitus impunè interfici poſſit, an valeat.*

Et an poſſit auferre defenſionem neceſſariam, quæ eſt de iure naturali. nu. 183.

Reo an liceat fugere è carceribus. ibidem. remiſſiuè.

185 *Sacerdos celebrans, an poſſit abſque q fiat irregularis, occidere aggreſſorem ſuum ſe defendendo.*

Et an poſſit incontinenti ad altare accedere, & officium perficere. nu. 186.

187 *Occidens, vel mutilans pro defenſione rerum ſuarum; an ſit irregularis.*

Mor-

Mortem, vel mutilationem, qui aliter euadere non põt, ſine metu irregularitatis interficere poteſt. ibid.

Prælatus debet, pro defendendis poſſeſſionibus, & libertate eccleſiæ, ſe opponere occupare volentibus etiam cũ armis. ibid.

Iudex, licet pro defenſione iuſtitiæ interficiat malefactorem, eſt tamen irregularis. ibid.

Et quid ſi non occidit, vel mutilat; ſed ad ſanguinis effuſionem procedit ſe non defendendo; an ſit irregularis. nume. 188.

188 *Vulnerans ſe ipſum, ſi ex medici imperitia ex illo vulnere periit, an ſit irregularis.*

189 *Homicidium ſi commiſſum eſt ex proiectione lapidis de vna domo, in qua erant plures; nec conſtat quis prætereuntem occiderit; quis tenebitur.*

Nocentem impunitum relinquere ſanctius eſt, quam innocentem condemnare. ibid.

190 *Irregularis, an quis fiat ex qualibet mutilatione. Et an propter ſanguinis effuſionem. nu. 204.*

191 *Digitus non eſt membrum; ſed officium membri. Et quid de lingua, & oculo. ibid.*

192 *Membrum, largo modo eſt qualibet particula corporis.*

Lapis quilibet, largè, eſt pars domus. ibid.

193 *Membra ea appellantur, quæ habent diuerſa officia; Quæ verò adiuuant officium membri, proprie officia membri appellantur.*

Membrum propriè, quid dicatur. nu. 196.

Membrum aridũ, an dicatur propriè mẽbrum. nu. 202.

194 *Statutum, quòd ſi quis abſciderit alicui membrum, ſimile membrum ſibi abſcindatur, an habeat locum in digito.*

195 *Oculus, non dicitur officium capitis, nec auris, tanquam membri.*

Caput, an ſit proprie membrum. ibid.

197 *Mamilla mulieris eſt membrum, hominis vero non. num. ſequ.*

199 *Lex, vel ſtatutum faciẽs mentionem de amputatione mẽbri; ſi aliud non exprimatur, intelligitur de manu.*

200 *Dens, an veniat membri appellatione.*

201 *Barba, an veniat appellatione membri; & ideò accuſatus quòd. T. percuſſerit in barba, non punietur, vt percuſſor in facie.*

Labia, ſunt ianua linguæ, gutturis, & palati. ibid.

202 *Mutilans aliquem manu arida, vel alio membro arido; an incidat in irregularitatem; & quid de mutilante manum ſterilem. ibid.*

Mulier ſterilis, an dicatur mulier. ibid.

203 *Manus arida, an ſit membrum.*

204 *Debilitans aliquem aliquo membro, vt puta; propter neruorum inciſionem; an efficiatur irregularis.*

205 *Fratres minores, & Prædicatores ſi defendendo ſe cum moderamine inculpatæ tutelæ occidunt, vel mutilant; an incidant in irregularitatem. Et quid ſi votum interceſſit non occidendi. nu. 206.*

207 *Votum, vbi ſalus corporalis, vel ſpiritualis ammittitur; vel peccatum mortale incurritur; non eſt ſeruandum. Et idem de pacto, iuramento, præcepto, conſuetudine, lege, vel alio ſimili vinculo. ibid.*

208 *Cap. 32. Deuterono. Mihi vindictam, & ego retribuam; quomodò intelligendum.*

209 *Verba Apoſt. c. 12. ad Rom. non vos metipſos defendentes &c.*

210 *Virginitatẽ. vt ſeruet; alicui non licet ſe ipſum perimere.*

211 *Vitam æternam, vt citius quis conſequatur, non debet ſe ipſum occidere.*

212 *Confeſſus falsò ſe commiſiſſe delictum, per quod ad mortem condemnatur; ſi non reuocat illam confeſſionem ante mortem, moritur in peccato mortali.*

213 *Vulneratum ad mortem interficiens; an irregularis efficiatur.*

214 *Vulnerans aliquem mortiferè, ſi captus ſit, & conſanguinei ipſius vt euitent pœnam capitis capto, illum interficiant, iuxta conſilium aduocati cuiuſdam; an, et quãdo procedat.*

215 *Mulier quæ interficit proprium fœtum, ſeu puerperium in corpore; an ſit irregularis.*

Et idem ſi dubitat, an fœtum eſſet viuificatum. nu ſeq.

216 *Mulieri aliquid dans ad bibendum, ne conciperet; vel homini ne generaret, nõ eſt irregularis; ſed grauiter peccat.*

217 *Abortui dans cauſam, quando partus eſt viuificatus, irregularis fit.*

Quod verum ſi factum eſt ſcienter; ſecus ſi caſualiter. nume. 218.

219 *Hominem monſtruoſum interficiens; an ſit irregularis.*

220 *Furem, vel latronem percutiens, non tamen Lethaliter; ſi poſtea alij aduenіant; & ſimiliter percuſſerint; an ſit irregularis. latè.*

221 *Irregularitas ratione homicidij. ſola voluntate, non contrahitur. & nu. 230. & ibi, quid in mutilatione. Et quare. nu. 231.*

222 *Vulneratus a pluribus, quorum vulnus de per ſe non eſt ſufficiens ad mortem, ſed omnes ſimul mortem inflixerũt; an omnes ſint irregulares.*

223 *Interfectus in rixa, ſi ignoratur quis eum interfecerit; an omnes ſint irregulares.*

224 *Iudex in dubio, nõ debet aliquem irregularem reputare.*

225 *Clericus percutiẽs in aliquo conflictu, vbi plures ab alijs fuerunt interfecti; an ſit irregularis.*

226 *Clerici, ſi vadunt cum pugnantibus, vt eos audaciores reddant, vel timorem inimicis in bello iniuncto inferant, efficiuntur irregulares. Et eſt communis opinio.*

227 *Cap. 3. de cleri. percuß. plures intellectus.*

228 *Fœminam interficiens, vel mutilans; an ſit irregularis.*

229 *Fœmina eſt animal imperfectum.*

232 *Homicidium caſuale, ſi facto proprio quis commiſſit; an, & quando ſit irregularis.*

233 *Homicidio, vel mutilationi, qui occaſionem, vel cauſam dedit; an ſit irregularis.*

234 *Cauſa, quot modis accipiatur.*

235 *Cauſa, & ratio; in quo differant.*

236 *Cauſæ, quot ſint; Et quæ ſecundum dialecticos, nu. ſeq.*

238 *Cauſa cauſæ quicquid eſt, eſt cauſa cauſati.*

239 *Clericus illicitè exercens rixam, ſi ſuperuenerunt conſanguinei; vel amici clerici, et præter eius voluntatem interfecerunt cum eo rixantem. an ſit irregularis.*

Quid autem, ſi ſuperuenerint inimici rixantis cum clerico & eum occiderunt. nu. ſeq.

Quid ſi ipſe clericus ea intentione cum eo rixatus eſſet. nu. 241.

242 *Clericus ſi cæpit furem, & ligauit; & dimiſſit ipſum ligatum pœnes alium, qui timens ne ſolueretur; illum interfecit; an clericus ſit irregularis.*

243 *Clericus nõ probans in iudicio intentionẽ ſuam; ſi ad purgandum conſcientiam ſuam; vel ad probandam veritatẽ, non volens eſſe in duello, dedit pugilem: vel ab alio prouocatus pugilem dedit, qui alium interfecit, vel ab alio fuit interfectus; an ſit irregularis.*

244 *Vr-*

244 *Vrſum, Leonem, vel Ceruum tenens; ſi aliquem interficit an ſit irregularis; & nu. 356.*

245 *Clericus, viſo latrone clamauit, vt caperetur; vel ſimpliciter clamauit, quòd ibi erat latro, accurrentes illum interfecerunt; an efficiatur clericus irregularis.*

246 *Iudex, vel officialis ſi inſequitur furem, vel malefactorẽ; & quærit à te, an videris illum; tu verò ſciens, quod ille quæritur ad mortem, indicas eum, an ſis irregularis.*

247 *Fur, ſi dum quæreretur ad mortem; qui non poterat ſugere niſi per alteram ex duabus vijs; ſi aliquis ſciens illum quæri ad mortem; dixit per hanc non fugit; an ſit irregularis.*
Et an debeat dicere mendacium. ibid.

248 *Clericus non valens aliter res ſuas recuperare tenet furem; ne fugiat cum rebus ſuis, donec eum exibeat iudici; vel eius auxilium ad res ſuas recuperandas inuocat; an fiat irregularis.*

249 *Clericus, ſi tradit officiali furem, petens, quòd puniat eum citra ſanguinis effuſionem; an fiat irregularis.*
Et idem ſi quæreletur de iniurantibus ſibi, vel eccleſiæ ſuæ. nu. ſeq.

251 *Clericus expellens latronem de eccleſia; an ſit irregularis.*

252 *Ciuiliter contra furem agens; non ſit irregularis.*

253 *Procurans aliquem capi per officialem, occaſione alicuius delicti, propter quod certum erat illum non debere condemnari ad mortem, vel membri mutilationem, non efficitur irregularis; licet iudex illum puniat pœna mortis, vel mutilationis.*

254 *Clericus, a quo iudex ſæcularis aufert furem per ipſum captum, & ipſum ſuſpendit, non eſt irregularis.*

255 *Clericus, ſi certiſſimè ſcit, quòd non poteſt conſequi debitum ſuum ſine ſanguinis effuſione; an poſſit ſine metu irregularitatis, implorare officium iudicis ſæcularis.*

256 *Clericus ſi accuſet, vel dicat, accuſo .T. de tali furto; & proteſtatur, quòd non intedit ad vindictam; an ſit irregularis, ſi poſtea iudex illum condemnet ad mortem.*

257 *Inofficioſi teſtamenti quærela, accuſatio dicitur.*

258 *Denuntiator, largo modo, accuſator dici poteſt.*

259 *Abbas, vel prælatus; ſi ex conſuetudine, vel ſtatuto, pro homicidio, vel ſimili delicto debet habere pęnam pecuniariam, an poſſit accuſare cum proteſtatione, quòd non intendit ad pœnam ſanguinis: ſed dumtaxat ad pœnam pecuniariam, abſq; metu irregularitatis; ſi iudex illum accuſatum interficit.*

160 *Princeps, vel dominus faciens legem, cuius auctoritate homines morti traduntur; an ſit irregularis.*

261 *Syndicus alicuius vniuerſitatis, ſi accuſat aliquem de publico crimine, propter quod imponitur pœna mortis; an omnes de vniuerſitate ſint irregulares.*
Et quid ſi ex mandato vniuerſitatis. nu. 299.

262 *Epiſcopus, & Inquiſitor hæreticæ prauitatis pronuntiauerunt quem hæreticum; ſcientes, quòd ſtatim poſt pronuntiationem ille morti traderetur; an ſint irregulares.*

263 *Epiſcopus damnans aliquem ad perpetuum carcerem, ſi moritur carceratus; an ſit irregularis.*

264 *Clericus pulſauit campanam ad condemnationem, vel mutilationem alicuius damnati ad mortem; vel mutilationem; vel pulſauit tubam; an fiat irregularis.*

265 *Officiales, milites, notarij, & alij, qui capiunt malefactores, qui damnantur ad mortem, an ſint irregulares.*

266 *Cultellum in manu licite tenens; ſi alius inſiliuit in eum; & vulnus lethale recepit; an ille ſit irregularis.*

267 *Impellens Titius, Seium in medium rixe; ſi aliquis moritur; an alij ſint irregulares.*

268 *Irregularis, an quis fiat, ex eo quòd præſtitit opem, fauorem, vel auxilium.*

269 *Auxilium, fauor, & opis ſunt ſymonia.*

270 *Statutum dictans, quòd quicunque dederit opem; vel auxilium banuito puniatur in tantum, qualiter intelligendum. latè.*

271 *Arma miniſtrans in bello; ſi illi, quibus miniſtrata ſunt, commiſerunt homicidium, vel mutilationem; an miniſtrans ſit irregularis.*

272 *Clericus in bello iuſto poteſt bellantes hortari. & num. 276. Et an ſit irregularis ſi mors ſequatur. nu. 273.*

274 *Sententiam ſanguinis ſcribens; an ſit irregularis.*

275 *Bellum, quando iniuſtum eſt, ſi mors auxilio alicuius qualitercunq; ſequuta ſit; talis eſt irregularis.*
Et quid ſi iuſtum, & pro defenſione perſonarum, vel rerum ibid: latiß.

277 *Aſſocians ſcienter illum, qui ibat ad interficiendum aliquem, quem diſſuaſit, tamen aſſociatus noluit acquieſcere, vnde aſſocians timens de illo, ipſum aſſociauit, animo ipſum defendendi, ſi neceſſitas incumberet, an ſecuto homicidio, vel mutilatione, aſſocians ſit irregularis.*

278 *Aduocatus, procurator, vel ſimiles quorum patrocinio, vel agendo, vel defendendo ſecutum eſt homicidiũ, vel mutilatio, an ſint irregulares.*

279 *Portans ligna pro comburendis hæreticis propter indulgentiam conſequendam, an fiat irregularis; & nu. 403. vbi quis poſſit cum eo diſpenſare.*

280 *Pręceptum, iuſſus, vel mandatum, quando faciant quem in irregularitatem incidere. & nu. 286.*
Et ſemper prædicta præcedere debent, nec ſufficit, quòd incontinenti ſequantur. nu. 283.

281 *Præceptum, et iuſſus important neceſſitatem. & nu. ſeq.*
Et differunt a mandato. nu. 282.

284 *Præceptum quid, & vnde, & quot modis ſumatur.*

285 *Verbum, debet, & verba imperatiua, quandoq; ob ſubiectam materiam neceſſitatem non important.*

287 *Mandans Titio, vt Seium occideret, vel mutilaret, ſi ille executus ſit mandatum, an mandans ſit irregularis. Et an mandatarius. ibid. remiß.*
Et quid ſi mandauit, vt vulneraret, & poſtea expreßè prohibuit, quòd non occideret, vel mutilaret; an ſi poſtmodum ſecutum ſit homicidium, mandans fiat irregularis. nu. 288.
Et quid ſi mandatarius in caſu prædicto non occidat, ſed occidatur, an mandans ſit irregularis. nu. 289.
Et quid ſi mandauit, vt occideret de die, & occidit de nocte, an ſit irregularis. nu. 290.
Et quid, de eo, qui conceſſit arma, vt interficeret officialem poſt depoſitum officium, & ille interficiat durante officio. nu. 291.
Et quid ſi alteretur pœna, quia grauius homicidium de nocte, quam de die, vel grauius puniatur interficiens officialem, quam priuatum, an puniatur mandans cum illa qualitate, vel ſine. nu. 292.
Et quid ſi re integra mandans reuocauit mandatum, & non obſtante reuocatione mandatarius homicidium commiſit, an mandans ſit irregularis. nu. 293.

Et

Et quid ſi mandatarius ſcit, quòd mandans fecit pacem cum occidendo, vel parentelam, & amicitiam cum illo contraxit; & hoc non ſignificauit mandatario; an teneatur. nu. 294.

Quid ſi mandatarius qui interfecit, iuratus, & examinatus depoſuit, quòd propter præceptum, vel mandatū non interfecit; ſed propria voluntate; an mandans ſit irregularis. nu. 296.

Quid de eo, qui mandauit fieri maleficium per illum, qui alias ſiue mandato erat facturus. remiſſ. nu. 297.

295 Certus certiorari non debet.

298 Iudex eccleſiaſticus, vel prælatus, ſi iudici ſæculari præcipiat: vt puniat malefactorem; an ſit irregularis.

300 Tutor nomine proprio accuſat: ad vtilitatem tamen pupilli.

301 Vniuerſitas eſt corpus fictum; & imaginatum.

302 Vniuerſitas communicato conſilio delinquens; an cenſeatur ſinguli de vniuerſitate delinquere.

303 Irregularis, in dubio quis iudicari debet.

304 Irregularis, qualiter quis fiat ex conſilio, perſuaſione, ſuggeſtione, inſtigatione, vel monitione.

305 Conſilium, qualiter ab ope differat.

306 Conſilium quid; & quod ſint eius partes. nu. ſeq.

308 Malum cōſilium, conſultori peſſimum; vnde originem traxerit. remiſſ.

309 Dolus, quidam bonus, & quidam malus.

310 Perſuadere quid. Et an plus ſit, quam compellere, cogere, ſeu mandare. nu. 311.

Perſuadens, quandoq; plus punitur, quam faciens. ibid.

312 Perſuadens; an dicatur mandare.

313 Suggere quid; & in bonam partem etiam accipitur.

314 Inſtigare quid.

315 Monere quid.

316 Conſulens, vel ſuadens alicui homicidium committendum ſi ille non ſtatim, ſed ex interuallo commiſſit, an conſulēs, vel ſuadens ſit irregularis.

Et an teneatur poſt reuocatum conſilium, denuntiare occidendo, quod caueat; & communis eſt ſententia, quòd ſic. nu. 318.

317 Reuocatio ſimplex in mandato de occidendo ſufficit; & quæ ſit ratio; & cur non idem de conſilio, ſuaſione, & ſuggeſtione.

319 Conſulens non directè, ſed indirectè homicidium; quia ſuaſit iactum machinæ, vel bombardæ; vel ad faciendum inſultum ad caſtrum capiendum; ſi aliquis inde moriatur; an ſit irregularis.

Et quid de illo qui conſulit, quòd caſtrum furtiuè, vel proditoriè capiatur; ſi inde homicidium, vel mutilatio committatur; an ſit irregularis. nu. 320.

Et quid de eo, qui conſuluit; vt malefactor caperetur, qui captus, damnatus eſt ad mortem, an ſit irregularis illo occiſo. nu. 321.

322 Officialis capto malefactore, ſi quærit ab aliquo, quid facere debet de illo; ille reſpondit morte puniendum, vel mutilandum, hoc conſilio motus officialis illum ſuſpendi fecit, an conſulens ſit irregularis. & ibi pulchre diſtinguit.

Et quid reſpondere habeat epiſcopus, interrogatus a ſuo officiali habenti iuriſdictionem temporalem, quid agendum ſit de capto pro crimine, pro quo venit imponenda pœna mortis. nu. 323.

324 Hominem a morte liberare volens; ſi retrahat quis conſulendo; ne liberaret; an talis conſulens ſit irregularis.

325 Interrogatus, an captus eſſet a morte liberandus; ſi reſpōdit, malum eſt, quod euadat impunitus; an fiat irregularis; ſi poſtea condemnetur ad mortem.

326 Conſanguinei, vel amici alicuius offenſi; ſi quærunt conſilium a conſanguineo, fortè clerico, de vindicando offenſam, dicentes, quòd volunt offenſorem interficere; qui noluit conſulere; ſed tacuit, an ſi mors inde ſequatur fiat irregularis.

327 Timens interfici, vult aufugere, ego dixi, quòd non timeret, & promiſſi fidem, & ſecuritatem, vnde propter perſuaſionem meam, & fidem promiſſam non fugit, poſtea fuit interfectus in eo loco, in quo interfici timebat, an fiā irregularis.

328 Epiſcopus, cōtra cuius hoſpitium fit improuiſus inſultus, ſtans in eo timuit de ſua, & ſuorum morte, vnde conſulit ſuis, vt aſſumāt arma, et baliſtas, dicens, defendite vos, & nos, illi ſic faciunt, & plura homicidia hinc inde perpetrata ſunt, an ſit irregularis.

329 Homicida ſunt imputanda duritiei inſultantium.

330 Conſulens, vel perſuadens alicui, quòd pro patria ſua, vel ſuo iure, aut proximi defendendo ſumat arma, & ſe periculo exponat; & in illo conflictu aliquis interfectus eſt, an ſit irregularis.

Et quid, ſi conſulat, quòd indubitanter ſe morti exponat pro amore IESV CHRISTI, vel pro fide, vel pro libertate eccleſiæ, an talis conſulens ſit irregularis. nu. 331.

Et quid de conſulente aliquem, vt alium occidat, ipſe verò aggrediens ab aggreſſo occidatur, an conſulens ſit irregularis. nu. 332.

Quid ſi conſulit aliquem, vt ſe proijciat in mare, vel præcipit & è feneſtra; & ille fecit, & moritur, an ſuggerens ſit irregularis. nu. 334.

333 Mandati fines diligenter ſunt cuſtodiendi.

335 Clericus, vna cum alijs, qui ſuaſit ruſtico tranſeunti flumen, cuius aqua creſcebat, quòd deſcenderet de aſina ſuper qua erat, quæ nolebat ire antè, nec retrò, ſicut aſina Balaam, credens illum veriſimiliter euadere poſſe; & tamen cum deſcendiſſet ſubmerſus eſt, an præsbyter; & alij ſint irregulares.

336 Medicus, vel alius, qui ſuaſit abortum mulieri prægnāti, an ſit irregularis.

337 Conſulens non tenetur de conſilio, quando conſultus alias erat facturus.

338 Homicidium, vel mutilatio commiſſum ex alicuius negligentia, ſeu deſſidia, an faciat eum irregularem. & nume. 345.

339 Negligentia dicitur priuatio diligentiæ, nouerca eruditionis, & ſemper ſonat in dubium, & eſt peccatum mortale. & nu. ſeq.

340 Diligentia eſt mater virtutum.

341 Deſſidia quid; & an idem cum negligentia.

342 Incuria quid; & eſt quaſi idem cum negligentia.

343 Curioſus, idem eſt, quòd diligens.

344 Cura, quaſi cor vrens dicitur.

346 Culpam facientis habet, qui poteſt corrigere, & negligit.

347 Societatis occultæ ſcrupulo non caret, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. & nu. ſeq.

348 Franciſcus Philadelphus laudatur.

349 Clerici verberationi, ſi culpa quis negligit obuiare, an ſit excommunicatus.

350 Poſſe, id dicimus, quòd de iure, honeſtè, & commodè ſine

timore

timore, & ſine difficultate poſſumus.
Nec dicimus poſſe, quòd per extraordinarium remedium poſſumus. nu. 351.
352 *Conſilium petens ab aliquo, de homine interficiendo; ſi non conſuluit, ſed neglexit contradicere; an ſit irregularis.*
353 *Tractatum ſciens de morte alicuius; ſi illum non reuelat ei, in cuius necem conſpiratum eſt: an ſecuta morte; ſit irregularis.*
354 *Sacerdos, ea quæ in confeſſione audiuit, nullo pacto propalare debet: etiam ſi iuraſſet dicere veritatem; & quæ ſit ratio. ibid.*
355 *Interficere volens aliquem; niſi eidem dem certam pecuniam; an tenear dare; vt liberem illum à morte; & ſi non dedero, & interfectus ſit ille, an ego ſim irregularis.*
357 *Conſenſus quid, & nu. ſeq. Et poteſt actum præcedere, interuenire in actu; & ſubſequi poſt actum; niſi requiratur de forma. nu. 359. Et conſenſum, & collaudationem præſtans homicidio ab alio eo ignorante; nec cauſam præbente commiſſo; an fiat irregularis. ſub nu. 160.*
358 *Collaudatio quid.*
360 *Ratihabitio, ſemper adhibetur poſt actum.*
361 *Ratihabitio retrotrahitur, & mandato æquiparatur.*
362 *Peccatum, quod ſola voluntate committitur, ſola voluntate contraria aboletur.*
363 *Ratum habens violentam manus iniectionem in clericum, non incidit in excommunicationem; niſi facta fuerit eius nomine iniectio.*
364 *Peccata, ſeu delicta, quæ alias irregularitatem inducunt; an ea inducunt, ſi ſint occulta.*
365 *Irregularitatis, qui ſint effectus principales.*
366 *Irregularitatis; quæ peruenit homini ex defectibus, qui in eo ſunt ſine facto, & peccato ſuo; vt puta, natalium; effectus.*
367 *Irregularitatis peruenientis ex bigamia, quis ſit effectus.*
368 *Bigamia contrahitur etiam per ſimplex matrimonium; & impedit adminiſtrationem in ſuſceptis ordinibus.*
369 *Bigamus omne priuilegium clericale ammittit.*
370 *Irregularitas, quæ contrahitur ex proprij corporis deformitate; quæ ſit.*
Et an tollatur per ingreſſum religionis. nu. 426. vbi an cum tali diſpenſetur.
371 *Deformitas proprij corporis non impedit in ſuſceptis ordinibus adminiſtrationem.*
Quod tamen intellige. vt ibid.
372 *Irregularitatis ex cenſura violatione contractæ, effect'.*
373 *Delicta impedientia ordinem, quæ ſint. remiſſ.*
374 *Epiſcopus qualis eſſe debeat.*
375 *Apoſtoli ad Timoth. epiſt. 1. cap. 3. dictum, licet loquatur de epiſcopo, extenditur etiam ad alios clericos.*
376 *Deponendus, pro quibus criminibus, quis ſit.*
377 *Suſpenſio ex quibus criminibus inducatur. remiſſ.*
378 *Irregularis propter crimina, non ſolum deponitur ab officio ſacerdotali; ſed etiam ab omni officio cuiuſcunq; odinis.*
379 *Irregularitas non priuat quem beneficio ipſo iure.*
380 *Irregularitatis, quæ ex homicidio contrahitur; quis ſit effectus.*
381 *Libellus, in materia irregularitatis, qualiter formandus,*
382 *Irregularitas qualiter tollatur; & quod quatuor modis per Baptiſmum nu. 383. per diſpenſationem. nu. 384.*
385 *Diſpenſatio quid. & nu. 407.*
386 *Diſpenſatio, facit licitum; quod erat illicitum; & diſpenſatus non poteſt vlterius accuſari.*
387 *Diſpenſare cum irrregulari, quis poſſit.*
388 *Papa, cum homicida voluntario, vt poſſit miniſtrare altari, ët poſt peractã pœnitentiam, an poſſit diſpenſare.*
389 *Irregularitas cauſata ex homicido, inducta eſt de iure diuino. Et impedit ordinis executionem etiam poſt peractam pœnitentiam. ſub nu. 439.*
390 *Papa non diſpenſat contra legem diuinam.*
391 *Phinees nepos Aaron fuit diſpenſatus de duobus homicidijs, & permiſſus diuina miniſtrare.*
392 *Paulus Apoſtolus quamuis homicida, diuina miniſtrauit.*
393 *Papa diſpenſare poteſt cum omni irregulari.*
394 *Inferior à Papa non poteſt diſpenſare cum homicida voluntario, quo ad ordines. Quod tamen intellige, vt ibid.*
395 *Epiſcopus, an poſſit diſpenſare, vt clericus, qui poſt ſuſceptos ordines voluntarium commiſſit homicidium, poſſit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare. & nu. 402.*
Et an in minoribus ordinibus, ſuo iure. nu. 396.
397 *Cap. præsbyterum. & .c. continebatur extra de homici. intellectus.*
398 *Homicidium caſuale committi poteſt, ex magna, minori, leui, & leuiſſima culpa. remiſſ.*
399 *Ordo minor quilibet, largè ſacer dicitur.*
400 *Papa cum homicida voluntario poteſt diſpenſare, quo ad beneficij retentionem.*
Papa in beneficijs abſolutam, habet poteſtatem. ibid.
441 *Epiſcopus; an poſſit diſpenſare cum homicida voluntario quo ad beneficium curatum; & an quo ad ſimplex.*
403 *Papa ſolus diſpenſat cum irregularibus, qui portauerunt ligna; vt hæretici comburerentur.*
404 *Papa quibus in caſibus diſpenſet. remiſſ.*
Cõcilij poteſtas, quæ ſit circa diſpenſationẽ. remiſſ. 405
Legatorum poteſtas, quæ ſit circa idem. ibid.
Patriarcharum, & Archiepiſcoporum circa idem, quæ ſit poteſtas. ibid.
Epiſcoporum, quæ ſit poteſtas circa idem. ibid.
406 *Diſpenſare quis poteſt in omnibus caſibus, in quibus poteſt legem condere, & iuriſdictionem habet.*
408 *Epiſcopus poteſt diſpenſare, vbicunq; à iure eſt permiſſa diſpenſatio.*
409 *Diſpenſatio, eo caſu, quo cum irregulari permittitur; an ſit adeo debita, quòd ſuperior non diſpenſando peccet.*
410 *Diſpenſatio, eſt quædam miſericordia.*
411 *Miſericors, quilibet eſſe debet.*
412 *Clericus homicidium, vel aliud grauiſſimum delictum cõmittens, debet deponi, & detrudi in monaſterium ad pœnitentiam agendam.*
413 *Verbum, poteſt, eſt verbum facultatis.*
414 *Diſpenſator, ſi diſpenſat, vbi non ſubeſt cauſa, an peccet.*
415 *Epiſcopus, an in caſibus, in quibus poteſt diſpenſare, requirere debeat conſenſum capituli; & quòd non communis eſt opinio.*
416 *Diſpenſatio vna, an plures requirantur, quando vnus ex pluribus cauſis, ſeu criminibus in plures inciderit irregularitates.*
417 *Teſtis, ſi fuit per diſpenſationem emendatus, diſpenſatio, quo ad omnes cauſas tam ciuiles, quam criminales, prodeſt. Intellige tamen, vt ibid.*

418 *Spe-*

418 *Species præcedens, reſtringit ſequens genus.*
419 *Bannito ex pluribus bannis; an ſufficiat vnica abſolutio. remiß.*
420 *Excommunicato pluribus excommunicationibus; an ſuffi ciat, vnica abſolutio. remiß.*
421 *Irregularitas, an per religionis ingreſſum tollatur.*
422 *Ingreſſus religionis extinguit omnia crimina.*
423 *Irregularitas, quæ inſurgit ex proprio delicto, non tollitur per religionis ingreſſum; ſed fauore religionis, cum tali diſpenſatur; ſecus verò in ea, quæ ex proprio delicto non inſurgit. Et talis poteſt promoueri ad ordines abſq; diſpenſatione. Sed ad dignitatem non; abſq; diſpenſatione.*
424 *Pater filium monachum, licet prius ingratitudinem commiſſerit; exhæredare non poteſt.*
425 *Monachatus omnem maculam abſtergit.*
427 *Irregularitas cauſata ex delicto, vel peccato occulto; tollitur per religionis ingreſſum, & vitæ probitatem; niſi proueniat ex homicidio, vel ex mutilatione.*
428 *Homicidium, & mutilatio, etiam poſt peractam pœnitentiam; impediunt ordinis executionem.*
429 *Irregularitas contracta ex delicto, & culpa; quam ius aliqua ratione induxit; quæ tamen ratio ceſſat ex ingreſſu religionis; tollit etiam irregularitatem.*
430 *Illegitimus, quare promoueri non poteſt.*
431 *Irregularitas publica, cuius inducendæ rationem non tollit ingreſſus religionis; per ingreſſum religionis non tollitur; operatur tamen ingreſſus; vt facilius cum ingreſſo diſpenſetur.*
432 *Irregularitas, an tollatur per pœnitentiam; Et quid ſi occulta. nu. 436. & nu. 439.*
433 *Pœnitentia, licet peccatum abſorbeat; in priſtinum tamen ſtatum non reformat.*
434 *Pœnitentia, quantacunq; ſit; non eſt modus tollendæ irregularitatis.*
435 *Contritio, quantacunq; ſit, non tamen tollit pœnam temporalem.*
Irregularitas eſt pœna temporalis. ibid.
437 *Cap. Domino ſancto. 50. diſtin. intellectus.*
438 *Eccleſia non iudicat de occultis.*
440 *Canonum ſtatuta, omnes ligant, & ab omnibus obſeruari debent.*

Ad audientiam.

1 †Homicidiũ caſuale imputatur ei, qui dabat operã
rei licitæ, ſi non adhibuit diligentiã, quã debuit. h. d.
2 ſecunda, ibi; quia verò. ¶ Nota primo, ꝙ† clericus li
citè poteſt corrigere familiã propriam; dummodò
3 moderatè corrigat. † Correctio enim debet eſſe le-
uis, & moderata, vt. l. ſed & ſi. §. ſi magiſter. & . l. ſeq.
ff. ad. l. aquil. Vnde dicit tex. ꝙ doctrina magiſtri de-
bet eſſe humilis, vt. c. humilis. de maior. & obedi. 23.
q. 5. c. 1. in fine. vbi vide tex. not. Leuis enim caſtiga-
tio reuerentiã exhibet caſtiganti. Nimia verò aſperi
tas nec correctionem recipit, nec ſalutem; vt eſt tex.
not. in. c. cũ beatus. 45. diſt. Debet enim eſſe admiſta
miſericordia cum diſciplina. 45. diſt. c. diſcipulũ. Vn
de non eſt mirũ, ſi nimia ſæuitia aſcribit̃ culpæ, vt. d.
4 §. ſi magiſter. Sed ſi† ex leui, & moderata correctio-
ne ſupuenerit caſus, nõ imputatur corrigẽti; vt. c. 1.
& . c. cũ voluntate. ĩ. de ſent. excõ. ¶ Secũdo not. tex.
ibi, aliquandiu. pro his quæ dixi. ſ̃. eo. c. præsbyterũ.
¶ Tertio not. ibi; quod cum in dubijs. quòd in du-
bio potius iudicandum eſt quem eſſe Irregularem;
nam vbi agitur de materia peccati ad pęnitentiam,
iudicamus potius peccatum ſubeſſe. Quod notabile
examinatur in glo. 2. Et ſic facit iſte text. ſecundum
D. m. contra Inno. hic, qui dicit, quòd cum irregula-
ritas ſit de iure poſitiuo, non debet iudex in dubio
reputare aliquem irregularem; quia pœnæ mollien-
dæ ſunt, de pęnit. diſt. 1. §. pœnæ. & in regu. in pœnis.
de reg. iur. lib. 6. & . l. præſes. & . l. ſi de interpretatione
. ff. de pęn. quæ dicta an ſint vera. ĩ. lati⁹ examinabo.
¶ Glo. 1. in prin. quærit, & ſolu. deinde format con-
trariũ; & ſol. In eadem, ibi; leuiter. dic, not. ex iſta gl.
5 ꝙ† leuiter dicitur fieri caſtigatio, ſi fit cum cingulo.
Quod verum dicit Io. And. ſi cingulum erat molle.
Ego arbitror ex dictis Doct. hincinde collectis, con-
ſiderandam qualitatem eius, qui corrigitur. Et ſic in
hoc verſabitur arbitrium iudicis; an ſcilicet, qui cor
rigitur ſit ſanus, vel robuſtus; aut ſit tenellus puer,
vel infirmus; quia tunc caſtigatio, quæ eſſet leuis
in robuſto, diceretur grauis in infirmo, vel tenello.
Hoc probatur in. l. qua actione. §. ſi quis ſeruum. ff.
ad. l. Aquil. Idem tenet Archid. 23. q. 5. c. 1. ſuper
glo. & Inno. in. c. cum in magiſtrum. de elect. Item
præſumitur leuis, vel magna caſtigatio ex genere
inſtrumenti, cum quo quis caſtigat. Si verò cum
6 cingulo eſſet gladius † non remouendo illum, eſſet
in culpa, & incideret in irregularitatem caſu ſuper-
7 ueniente, vt hic. Si verò† caſtigauit cum claua, mal-
leo, vel cultello, vel ſimil. tunc præſumitur dolus,
vt. c. ſignificaſti. in fi. ĩ. eod. & . l. prima. §. ſed ſi cla-
ua. & ibi per Iacob. de Areti. poſt gloſſ. ff. ad. l. Cor-
ne. de ſic. Item arbitror conſiderandum, in qua par-
te corporis magiſter, vel dominus verberauit; nam
8 † ſi cum baculo verberaret manum, dando palma-
tam, non diceretur excedere modum debitum. Se-
cus ſi cum baculo percuteret caput immoderatè.
Item arbitror conſiderandum tempus; an ſcilicet,
ſit aer ſanus, vel pęſtiferus; vnde in hoc, vt dixi mul-
9 tum operabitur iudicis arbitrium. ¶ † Qualiter au-
tem probetur, quòd magiſter, vel præceptor, vel
ſimiles caſtigauerint animo docendi, ſeu monendi.
Barto. conſulendo dixit, quòd præſumitur factum
animo docendi, eo ipſo, quòd reperitur quòd tem-
pore, quo eum percuſſit, eum monebat, vel docebat
vt diſcipulum, vel corrigebat vt famulum. Facit qđ
not. in. l. 3. ff. de donat. inter vi. vbi dicitur, ꝙ illud.
quod fit tempore ludi, præſumitur factũ cauſa ludi.
Facit. l. ſed & ſi quęcunq;. §. ſi magiſter. ff. ad. l. Aqui.
Siue igitur fecerit eum corrigendo de delicto, ſiue
gratia diſciplinandi, vel inſtruendi eum, appella-
tur correptio, vel caſtigatio, per. c. præsbyterum.
ſ̃. eo. & in. d. c. 1. & . c. cum voluntate. de ſent. excom.
Quæ not. pro modo, & practica probandi, quòd
corrigẽdi animo fecerit; nam qualitas illa, quòd ani
mo corrigendi fecerit, non percipitur aliquo ſen-
ſu corporeo; ſed tamen probatur eo ipſo, quòd eum
tunc docebat, vt diſcipulum; & ita conſuluit Barto.
quæ not. perpetuò. ¶ Aduerte etiam ad id quod di-
xi, quòd ex genere inſtrumenti, cum quo quis verbe
rat quem, præſumitur dolus; & quòd animo interfi-
ciendi fecerit; nam facit ad ea, quæ dicam. ĩ. eod. c.
ſigni-

ſignificaſti.2.Item aduerte ſecundum Bald.in.d.§.ſi
10 magiſter,quòd licet † quis commiſerit culpam ex-
cedendo modum debitæ correctionis; tamen non
punitur pœna legis Corn. de ſic.ſed extra ordinem,
ſecundũ arbitrium iudicis; niſi ita exceſſerit modũ,
quòd ex genere inſtrumenti, & ex modo verberan-
di præſumatur dolus;& quòd animo interficiẽdi fe-
cerit; quia tunc puniretur pœna.d.l.Corne.vt.l.1.§.
diuus.&.l.in lege Corne.& i.l.diu᷒.ff.ad.l.Cor.de ſic.
Facit quod dixi in.c.ſicut dignum.ſ̃.eod. & quod di
cam in.d.c.ſignificaſti.2.j̃.eod. ¶ Quæ autem ſit ra-
11 tio, ꝙ † magiſter dñs,& ſimil.poſſunt læuiter corri-
gere,& emendare,non autem immoderatè,dic ſecũ
dum Augu.in lib.de vita clericorum,& tranſumpti-
uè.45. diſtin.c. cum beatus. quia dũ nimia ſeruatur
humilitas,regendi frangitur authoritas.Vnde Salo-
mon prouerb.23.Percute filium tuum virga,& libe-
rabis eum à morte.45.diſtinct. Salomon. Correctio
enim eſt actus charitatis; & ideo permiſſa, vt dicit
B.Tho. ſecunda ſecundæ.q.33. Imò videtur eſſe in
præcepto; quia omnes debemus eſſe in charitate,
Aliàs enim qui non corrigit,cum poteſt, & ex offi-
cio tenetur,videtur eſſe in culpa;& delicto, aut pec-
cato conſentire, vide quæ dixi in.c.Iudæos.ſ̃. de iu-
dæ.& aliquid in.c.2. de hære. ¶ In ea.gloſſ.in fi.dic,
de hoc articulo, vt dixi in.c.præsbyterum.ſ̃.eod. &
.c.præced. ¶ Glo.2.fortificat tex.allegando plura ge
neralia ſimilia,dic,vt in ea. ¶ Glo.final.format.q.&
ſoluit.in fin.dic ſecundum Io.And.poſt Vincẽ.quòd
in contrarium facit 50.diſt. miror. vbi eccleſia non
diſpenſat cum homicida.Sol.dic,quòd ibi loquitur
de homicida voluntario, hic de caſuali, dixi.ſ̃.eo.
c.ſuſcepimus. & vide quæ dicam.j̃. eod. in materia
irregularitatis.in.9.q. principali. Et ſubdit hic Ho-
ſtien.quòd in ſacris ſolus Papa diſpenſat,in minori-
bus verò poteſt Epiſcopus pro iure diſpenſare, qđ
probatur hic in tex.dum dicit,poteris concedere,vt
in minoribus &c.& latius dicam in.d.9.q. ¶ Poſtre-
mò Doct.hic tractant materiam irregularitatis per
16.qq. & vltra; non tamen per modum doctrinæ,
quam ob cauſam inſtitui hic materiam ipſam irre-
gularitatis,vtilem,& quotidianam per modum do-
ctrinabilem,ſub quam breuiori compendio potero
expedire. In qua materia principaliter examina-
bimus infraſcriptas.qq. ¶ Primo, quid ſit irregula-
ritas.Secundo,vnde dicatur. Tertio, quo iure fuerit
introducta.Quarto,quot modis ſumatur, ſeu acci-
piatur,ſeu quot ſint eius ſpecies. Quinto, qui ſint, q
in irregularitatẽ incurrere poſſunt. Sexto, quę fuerit
cauſa inducendæ irregularitatis. Septimo, qualiter,
& quibus caſibus cõtrahatur irregularitas.Octauo,
de eius effectu. Nono, qualiter contra irregularem
formetur libellus.Decimo,& vltimo,qualiter irregu
laritas remoueatur. ¶ Igitur ſequendo ordinem,
12 † Primo quæro,quid ſit irregularitas? Circa quod
dic,quòd irregularitas eſt nota,ſeu impedimentum
canonicum ex facto, ſeu defectu proueniens, qua
quis prohibetur ad eccleſiaſticos ordines promoue
ri, & in eiſdem miniſtrare. Ita deſcribit Specul. in
titu.de lega.§ iuxta. in princip. & etiam quaſi ſimi-
li modo deſcribunt Archid.& Io.And.in.c.1.de reg.
iur.lib.6.& Hoſtien.in.c.2.de cleri.excomm.mini.
Ego verò prædictæ deſcriptioni arbitror addendũ,
dum dicit,canonicum,videlicet;ſeu diuinum. Item
arbitror addendum, ibi,dum dicit ex defectu ꝓue-
niens,ſcilicet;à natura,vel euentu. Et quare hæc ad-
dantur,colligetur ex his quæ dicam.j̃.in.3.quæſtio.
13 princip.& in.6. ¶ † Dicitur autem nota,idem quòd
infamia, vt.j̃. de purga.canon.c. accedens.2.q.3.§.
notãdum.l.furti.§.qui alieno.&.l. ſeq.ff.de infami.ꝑ
Io.And.in.c.fin.de ſortileg.Vel dicitur nota,hoc eſt
quædam cicatrix.ff.de ſer.fugi.l.2. Vnde irregulari-
tas eſt cicatrix criminis,vel defectus.61.diſtin.in ſa
cerdotibus.in fin.Vnde ſanitas,ſcilicet; pœnitentiæ,
poſt vulnus,ſcilicet;peccati.ſine cicatrice, ſcilicet; ir
regularitatis,eſſe non poteſt.1.q.1.ventum eſt.Ideò
autem dictum eſt in deſcriptione, quòd eſt impedi
mentum canonicum; quoniam irregularitas ortum
habuit à iure canonico ſecundum Specu. Io.And. &
Innoc. Sed mihi hoc non placet ſimpliciter; quia
etiam habuit ortum à iure diuino, & veteri teſta-
mento, de quo latius dicam.j̃. in.3. quæſtio. prin-
cipali. ¶ Quare autem in deſcriptione ponantur il-
la verba, videlicet(ex facto,& ex euentu.)colligitur
ex his quæ dicam.j̃.in.6.q.principali. Et quare po-
nantur illa vltima verba,videlicet (qua quis prohi-
betur &c.) colligetur ex his quæ dicam.j̃. in.8.q.
principa. Alio tamen modo deſcribunt Matth. &
Guil.in clem.ſi furioſus.eod.titu.videlicet,quòd eſt
impedimentum,ſeu repulſio diuini officij, quæ ipſo
iure infligitur occiſori,per.c.2.de temp.ord.Sed iſta
deſcriptio eſt defectiua. Primo, quia irregularitas
impedit nedum executionem ordinis,ſed etiam ꝓ-
motionem ad illum.Secundo, quia infligitur non ſo
lum occiſori, ſed etiam mutilatori,de quibus dicã
in.6.&.8.q. Lapus etiam aliter deſcribit in.d. clem.
ſi furioſus. videlicet,quòd eſt impedimentum ca-
nonicum proueniens in clerico ex violatione cenſu-
ræ eccleſiaſticæ,vel ex alia notabili inobedientia.
Addit etiam alia verba ſuperflua.Sed nõ benè, quia
non ſolum clericus efficitur irregularis; ſed etiam
laicus,vt dicetur.j̃.in.6.&.7.q. principali.eſt etiam
in alijs defectiua. ¶ Vnde arbitror, quòd melius
deſcribatur hoc modo;videlicet,quod eſt ius impe-
ditiuum promotionis,vel executionis ordinis, iure
canonico,vel diuino introductum,propter aliquem
defectum,notam,inobedientiam,factum,vel negli-
gentiam. Et qualiter prædicta verba ponantur,
collige ex his quæ dicam.j̃.in.4.q. principali.q.6.7.
14 &.8. ¶ †Secundo principaliter quæro,vnde dicatur
irregularitas? ſolu. dic,quòd dicitur ab in, quod eſt
ſine; & regula; quaſi ſine regula, vnde irregulare, id
eſt, contra regulam eccleſiæ natum,vel factum,ſiue
propter defectum ſuum,ſiue propter factum,ſit ex-
tra eccleſiam poſitum,vt dictum eſt,quò ad poteſta
tem paſsiuam promouendi vel adminiſtrandi in or
dinibus eccleſiaſticis, vide Spec.in.d.§.iuxta.ver.di
citur. Et dic ſecundum Lapum, quòd non dicitur
quis irregularis; quia ſecundum regulam Apoſtoli
prohibeatur; ſed tunc dicitur extra regulam alio-
rum. Sed irregularis eſt, qui ab illa eſt eiectus, ad
quam non reducitur, niſi mediante diſpenſatione,
ſecundum not.per Archid.in.c.is qui.de ſenten. ex-
commu. lib.6. & dic de hoc,vt latius dicam.j̃.eod.
c.in.10. & vlti.q. princip. ¶ Tertio principaliter
15 † quæro, quò iure fuerit introducta irregularitas?

Solu.

Solut. Innocen.hic dicit, quòd à iure poſitiuo. Idem
tenet Specul.in titu.de leg.§.iuxta. verſicu. nunquid
ergo.& verſicu. generaliter. Idem Lau.& Ioan. de
Imol.in.d. clemen.furioſus. eod.titu. & probatur.2.
q.7.§. item Daniel. Facit quod traditur in.c. niſi
cum pridem.§.perſonæ. ſupra de renun. Ex quibus
16 infertur, quòd† irregularitas non contrahitur, niſi
in caſibus à iure expreſsis. Idem Ioan.And.in addi.
Specul. in.d.§.iuſta. & verſic. generaliter. quoniam
pœnæ ſunt reſtringendæ, non relaxandæ, de pœnitẽ.
diſtin.1.§.pœnæ.& in reg.in pœnis. de reg. iur.lib.6.
&.l.præles.&.l.ſi de interpretatione.ff.de pœn. & eſt
bon.text.ad principale propoſitum, in.c.is qui. de
ſenten. excom. lib.6. Et ex prædictis videtur infer-
17 ri, quod † iudex in dubio debet potius iudicare quẽ
non eſſe irregularem, quam ècōntra. Sed dicit
D.m.hic. Quòd neutrum dictum ſibi placet; nam
irregularitas, quæ cauſatur ex homicidio volunta-
rio, fuit inducta à iure diuino; quando Deus dixit
ad Dauid; Non ædificabis mihi templum; quia vir
ſanguinis es.de conſec.diſtin.1.c.1.in princip. Facit
etiam tex. in.c.1. coniuncta ſupraſcriptione ſecun-
dum vnum intellectum.s̃.eod. & quod not. gloſſ. in
.c.ſicut dignum.s̃. eod. vnde ſecundum eum, li-
cet dictum Innocen.ſoleat allegari pro ſingulari; ta-
men non procedit indiſtinctè. Vnde in hoc ſecun-
do artic.D.m.ita diſtinguit; videlicet, quod aut quę-
18 rimus, quò† ad imponendam pœnam propter irre-
gularitatem quò ad forum contentioſum, & tunc
in dubio debet quis potius iudicari non irregularis,
quam ècōntra. Ita procedat dictum Innoc. Specul.
19 & Ioan.And. Aut agitur † in foro pœnitentiali ad
pœnitentiam imponendam; & in dubio debet po-
tius reputari irregularis, quoniam in foro pœniten-
tiali tutior pars eſt eligenda; licet durior videatur.
Facit.d.c.ſignificaſti.2.j̃. eod. Idem etiam eſt quo-
tieſcunq; de aliquo alio delicto dubitaretur; quia
20 † quò ad pœnitentiam potius in dubio iudicamus
ſubeſſe peccatum, quam non; vt.c. iuuenis.s̃. de
ſpon. Et vide gloſſ.not.in ver.æſtimare.s̃. de ſeruti.
c.1. quoniam † bonarum mentium eſt timere cul-
pam, etiam vbi culpa non eſt. 5.diſtin.c.ad eius verò
concubitum.&.c.2.de obſer.ieiun.Idem eſt vbi agi-
21 tur † in foro, quaſi pœnitentiali; vt puta; quia non
agitur propriè ad pœnam; ſed vt abſtineat à mini-
ſterio altaris; vel vt abſtineat à contractu matrimo-
nij, vel ab alio actu, in quo exercendo poſſet ſub-
eſſe peccatum; quia tunc debemus interpretari in
tutiorem partem, vt dictum eſt; & probatur hic in
tex. noſtro. &.d.c. ſignificaſti. &.d.c. iuuenis. Facit
quod not. Innocen. in.c. cum tu. de teſti. Sed tu
aduerte; quia contra primum dictum.D.m. facit,
quoniam Moyſes fuit vir ſanguinis. 23. q.3.c. non
inferenda.& tamen ædificauit eccleſiam Deo, vt.d.
c.1.in princip.de conſecra.diſtinct.1. Et fuit ſacer-
dos, vt probatur; quia ipſe in veteri teſtamento
elegit ſacerdotes, & illos vnxit, quod facere non
potuiſſet niſi ipſe fuiſſet ſacerdos; ergò de iure
diuino non erat irregularitas. Item probatur;
quia in veteri teſtamento homicidæ poterant eſſe
ſacerdotes; & ſacerdotes homicidæ. 2.q.7.§. his ita.
&.§.item cum Balaam. & refert gloſſ.21. diſtinct.in
ſum.& gloſſ.in.d.c.1.in verſic.prohibitus.de conſec.
diſtinct.1.in princip. Præterea Paulus qui beatum
Stephanum lapidantibus opem, ſeu miniſterium
præbebat electus eſt à Domino.50.diſtinct.§.ècōn-
tra. Sed Specul.in.d.§.iuxta.verſi.nunquid ergo.di-
cit, quòd irregularitas Pauli fuit abolita per baptiſ-
mum. Quid ergo dicendum? Spec.in.d. verſi. dicit,
quòd in veteri teſtamento prædicti, & alij homici-
dæ erant excuſati, vt.d.c. gaudemus.§. verum.s̃.de
diuor.23.q.5.ſi non licet.&.q.8.c.homicida. Diuina
enim facta, & maxime veteris teſtamenti miracula,
ſunt admiranda; non in exemplum noſtræ actionis
trahenda. Multa enim concedebantur tunc, quæ
nunc penitus prohibentur. 2.q.7.§. item cum Ba-
laam.verſi.his ita reſpondetur.4.q.3.§.ſed obijcitur.
22.q.3.c. ſi quis per teſtamentum. Vel poſſu-
mus dicere, ſecundum gloſſ. ſuper verbo, prohibi-
tus.in.d.c.1.de conſe.diſtinct.1. quòd in veteri teſta
mento ante præceptum factum Dauid, propter ho-
micidium non efficiebatur quis irregularis; ſed
ideò fuit factum dictum præceptum primitus Da-
uidi, quia ipſe fuit præfigurator noui teſtamenti.
22.q.1.§. quod autem. & ideò in figura ipſius di-
ctum eſt, Non ædificabis mihi templum &c. Eſt
ergo concluſio ex prædictis, quòd in veteri teſta-
mento non inducebatur irregularitas propter ho-
micidium vſq; ad Dauid, in quo fuit inducta pro-
pter figurationem noui teſtamenti. Eſt inſuper ad-
uertendum; quia non ſolum propter homicidium in
veteri teſtamento in perſona Dauid fuit inducta ir-
regularitas; ſed etiam propter alia fuerunt inductæ
irregularitates. Erant autem temporales, & nõ per-
petuæ; videlicet; quando quis eijciebatur extra ca-
ſtra, ex eo, quod tetigerat morticinium. Vna autem
ſola irregularitas videtur fuiſſe perpetua; videlicet;
quãdo Summus ſacerdos deberet habere virginem,
& non repudiatam, de quo per Hoſtien.in.c.lanè. de
cleri.coniuga. & vide in Leuit.c.21. Sed iſtud non
erat propter defectum ſacramenti; ſed quia illo mo
do non potuiſſet eſſe hortator viduitatis; ſecundum
Spec.in.d.§.iuxta.verſic. defectus ſacramentorum.
Aduertendum etiam eſt; quia vt traditur in Leuit.vt
refert Spec.in.d.§.verſic. item & in veteri. quædam
inueniuntur irregularitates, quæ impediebant pa-
nes Domino offerre, & acceſſum miniſterij altaris.
Quę figuraliter intellectæ, etiam in nouo repellunt;
vt Cæcus, ideſt, ignorantia. Claudus, ideſt, infir-
mitas mentis. Habens paruum naſum, id eſt, indiſ-
cretio. Item habens grandem, vel tortum naſum, id-
eſt immoderata diſcretionis ſubtilitas. Habens fra-
ctum pedem, ideſt, alienatio à bonis. Item mancus,
vel gibbus. ideſt, peruerſitas. Item lippus, ideſt, de-
preſſio ingenij. Item habens albuginem in oculo,
ideſt, arrogantia. Item habens ſcabiem, ideſt, luxu-
ria. Item ponderoſus, ideſt, immunda cogitatio.
Item habens petiginem in corpore, ideſt, auari-
tia. vide de his clariorem expoſitionẽ.45 quia indi-
hinc etenim. Et ratio prædictorum eſt; atur. 49.
gnum eſt Deo offerre, quod homo dedig, † quot
22 diſtinct.c.ſi. ¶ Quarto principaliter quæritur irregu-
modis accipiatur irregularitas, ſeu quot ſ in.c.ni
laritatis ſpecies? Sol.dic, ſecundum Inno. ſequi
cum pridem.§.perſonæ. s̃.de renunt. quem acc
Spec.in.d.§. iuxta. verſi. ſumitur, ꝙ quędam

tur pro defectibus,qui ſunt in homine ſine peccato; puta;quia eſt bigamus, vel maritus corruptæ, ſcilicet,viduæ;vel illegitim',vel ſimil.vt.d.c.niſi.50. diſt. non confidat.&.54.diſt.per totum. Potes etiam addere exemplum de officiali, qui ex officio quod ſibi incumbit, mediante iuſtitia aliquem interemit, de quo.j.q.7.princ. Secundo modo ſumitur pro irregularitate perſonę,propter quam omnis homo prohibetur ordinari, vel etiã celebrare, vel adminiſtrare in iam ſuſcepto ordine ſine diſpenſatione Papæ; ſiue patiatur defectum ſine peccato; ſiue grande commiſerit peccatum; & de his traditur in.c.dilectus filius. de temp. ordi. & per Spec. in tit.de lega. §. nunc de epiſcoporum. Non ergò dicitur irregularitas; quia ſecundum regulam Apoſtoli ordinari prohibeatur;ſed quia talis eſt extra regulam aliorum. Nam cum generaliter epiſcopi poſsint cum omnibus diſpenſare, niſi ſit eis ſpecialiter prohibitum, vt.d.c.dilectus. & per Spec.in.d.§.ver. his igitur. & ſeq. cum prædictis tamen ſpetialiter diſpenſare prohibentur. Papa verò cum omnibus diſpenſare poteſt; Sed de hoc articulo diſpenſationis latius dicam.j.in.10.q. princ. Tertio modo dicuntur irregulares, omnes illi qui non poſſunt remanere in ſuſceptis ordinibus, nec promoueri ad maiores,etiam peracta pęnitentia ſine Papæ diſpenſatione', vel prælatorum inferiorum, de quibus not.in.c. dilectus. & per Spec.in.d.§. iuxta ver.ſunt quoq;. & d.§.nunc de epiſcoporum. Lau. vero in clem.1. eo. tit.dicit,ꝙ irregularitatis tres ſunt ſpecies. Vna quæ prouenit ex inciſione, ſeu deformitate proprij corporis; & de hac de cler. ægro. per totum. Alia quæ prouenit ex deformitate alieni corporis; & hæc eſt triplex,quædam prouenit ex morte, quædam ex mutilatione, quædam ex ſimplici inſectione cum animo occidendi. De primis duabus traditur hic in titulo noſtro,de alia trad.de pęnit.diſt.1.c.periculoſæ.Sed tu dic,ſecundum Cardinalem Zaba.in clem. prædicta,ꝙ hæc vltima nõ inducit irregularitatem, quæ indigeat diſpenſatione Apoſtolica. Imò dicit glo.j.eo.c.ſi aliquis. ꝙ hæc non eſt irregularitas. Licet glo.in.d.c.periculoſæ.contrarium dicat, & malè,vt ibi per Archi.& hoc quò ad irregularitatẽ maiorem. Eſt tamen quædam irregularitas, quæ incurritur pro peccato mortali, quod etiam tenet glo. & d.c.ſi aliquis.j.eo. & probatur.25.diſt.§. criminis. Ego verò dico, ꝙ quædã eſt ſpecies irregularitatis, quę prouenit homini ſine peccato; quædam cũ peccato. Prima ſubdiuiditur;quia quædam prouenit à natura,& quædam ex euentu. A natura ſi habet aliquas deformitates ex his, quæ dixi in præcedenti.q. circa irregularitates, quæ ceperiuntur fuiſſe in veteci teſtamento. Ex euentu, puta;ſi eſt effectus cęcus, carens manu,pede,vel alio membro. Secunda irregularitas,quæ cum peccato prouenit, ſimiliter ſubdiuiditur in plures ſpecies; quia quædam prouenit [illegible]one cenſuræ eccleſiaſticæ, vel notabili [illegible]ia, vel alia ſimili nota. Quædam pro[illegible] facto proprio, Quædam ex mãdato, Quæ[illegible] conſilio, Quædam ope, Quædam ex defen[illegible] quædam negligentia, Quædam ratihabitio[illegible] conſenſu, de quibus omnibus latiſsimè vi[illegible]as.j.in.7.q. princip. Poteſt dari alia diuiſio; videlicet,quòd quædam eſt irregularitas, per quam quis impeditur ordines ſuſcipere; nõ tamen deijicitur à iam ſuſceptis.15.q.1.c.ſi. in fi. Quædam verò, & promouendum impedit, & promotum deijcit. Facit ad prædicta quod traditur.50. diſtin.c. de his. &.s.eo.c.ſicut dignum.& de hac dicam in.8.q.principali.

23 Quinto principaliter quæro, † qui ſint, qui poſsint in irregularitatem incurrere? Sol. arbitror dicendum, quòd aut nos quærimus de irregularitate quæ prouenit homini ſine peccato, & in iſtam omnes poſſunt incurrere; ſiue ſint infantes, ſiue alij ſimiles;nam infans natus cum corporis deformitate notabili,vel ex euentu ſectus,ſeu mutilatus, irregularis eſt, vt.s. de corpo.vitia.per tot. Et facit quod dixi in præced.q.Et hoc eſt verum de irregularitate, quæ prouenit à natura, vel ex euentu ſine peccato, præter intentionem,ſeu conſenſum. Aut quærimus de irregularitate quæ prouenit ex peccato, vel ſine peccato propter conſenſum,vel voluntatem, vt puta;propter homicidium,negligentiam,opem, cauſam,mandatũ,conſilium, vel quid ſimil. vel propter inobedienriam,vel violationem eccleſiaſticæ cenſuræ,vel aliã ſimilem cauſam;& tunc ad hoc,vt quis incidat in irregularitatẽ,requiritur,ꝙ ſit ſanæ mentis, & intelligat quod agit;aliàs non efficeretur irregularis.vt ſtatim dicam exempla ſubijciẽdo.Omnes igitur ſanæ mentis, & qui doli capaces ſunt, in prædictam irregularitatẽ poſſunt incurrere, ſiue ſint Chri-

24 ſtiani, ſiue infideles. Nam & † propter homicidium commiſſum ante baptiſmum contrahitur irregularitas.Facit quod dixi.s.eo.c.præsbyterum. Quidã tamen dicunt, quòd propter homicidium commiſſum ante baptiſmum, ſiue illud ſit commiſſum ex voluntate, ſiue ex officio, non efficitur quis irregularis,per tex.25.diſtinct.c.deindè.&.51.diſtin.c.aliquantos. & hoc tenet Lap. mouetur; quia irregularitas fuit inducta à iure poſitiuo.51. diſtin.c.ſi quis. Et hoc dicit procedere ſiue homicidium fuerit cõmiſſum cum peccato,ſiue ſine. Vnde dicit,quòd talis poſt baptiſmũ poteſt omninò promoueri. Facit quod not.glo.& Archi.26. diſt.c. deindè. Hoſtien.in ſum.eo.tit.§.qua pœna.verſi.quid ergo. Hanc etiam ſententiam ſequitur Zabar.in.d. clem.1.q.12. Mouetur per tex.50.diſtin.c.ſi quis viduam. &.51.diſti. c. t.&.c. ſi qui poſt.à contrario. Maximè,quia non reperitur in lege diuina, quòd propter homicidiũ incurratur irregularitas; & finaliter ſubdit huic opin. tanquam æquiori ſtandum, ſaltem in ambiguitate opinionum,vt fiat in pęnis mitior interpretatio, pec reg.in pœnis.de.reg.iur.lib.6.cum ſimil. Inno. verò, & Cal.in.c.gaudemus.s.de diuor.tenent, quòd ſaltẽ contrahatur,ſi homicidium eſt commiſſum cũ peccato; ſecus ſi ſine peccato. Sed.D.m. ibidem tenet idem,etiam ſi ſine peccato;& de hoc dixi.s.eo.c.pręsbyterum.Hæc quęſtio videtur ſatis dubia. Mihi tamen plus placet, quòd ſi homicidium eſt cõmiſſum cũ peccato,contrahatur irregularitas;quoniam fruſtra ſequeretur, vtrum per baptiſmum tolleretur, niſi cõtracta reperiretur;cum† priuatio habitũ præſupponat,vt.d.c.ad diſſoluendum.de deſpon.impuber.&.l.decem.ff.de verb.oblig.& eſt bo.tex.in materia noſtra in.d.c. deindè.26.diſtin. vbi text. dicit, quòd peccatum non eſt, inter peccata credi non debet.

debet. Er hoc tenet Hoſtien. in.d. verſi. quid ergò.
licet allegetur iu coutrarium per Lap. & malè. Et
maximè moueor; quia quò ad pœnitentiam vt di-
ctum eſt, vel ad quaſi pœnitentiam, vt quis poſsit
in ſuſceptis ordinibus miniſtrare, vel promoueri,
vbi eſſet; vel ſtaret in peccato, vbi aliàs prohibitus
eſſet, potius præſumimus, & iudicamus quem irre-
gularem iu dubio, quam nó, vt dixi.s̃.in.3.q. princ.
Non obſt. dictum Lap. quia non eſt verum ſimpli-
eiter, qđ irregularitas fuerit ſolum inducta à iure
poſitiuo, vt dixi in.d.3.q. principali. Nec obſt. gloſ.
in. d. c. deindè. quia gluſ. ibi ſentit contrariam opi.
dum dicit, ꝙ ſi aliquis mille oceidiſſet, omnis infa-
mia, & irregularitas contracta ante baptiſmum, tol-
litur per baptiſmum. Sentit ergo ibi glu. expreſſè,
qđ propter homicidium commiſſum ante baptiſ-
mum contrahatur irregularitas. Nun obſt. dictum
Hoſtien. in. d. §. qua pœna. ver. quid ergò, quia vt di-
xi. Hoſtien. ibi tenet, ꝙ ſi homicidium ſit commiſ-
ſum cum peccato, irregularitas contracta ex illo,
tollatur per baptiſmum; & ſic tenet expreſſè con-
trarium eius ad quod allegatur. Non obſt. c. ſi quis
viduam. 50. diſtin. per quod mouetur Cardi. Zabar.
quia dum. tex. ibi dicit, qđ ſi fuit homicida ante ba-
ptiſmum, ſecuto baptiſmo nou prohibetur promo-
25 ueri; quia hoc ſateor, cum † per baptiſmum tolla-
tur omnis irregularitas cauſata à peccatu; quoniam
tollitur peccatum, & omnis ſequela peccati, vt. d. c.
deindè. 26. diſtin. Et eodem modò poteſt reſponde-
ri ad. c. 1. & ad. c. ſi quis poſt. 51. diſtin. Nee obſt. vlti-
mum dictum Zabar. ꝙ huic opinioni, tanquã ęquio-
ri, ſtandum ſit; quia in pœnis, &c. quoniam illud ve-
rum, quò ad pœnam fori contentioſi; non autem
quò ad pœnam fori pœnitentialis, vel quaſi; in quo
ſecurior via eligenda eſt, vt dixi. s̃. eod. in. 3. q. prin-
cipali. Eſt tamen maius dubium, ſi homicidium
fuiſſet commiſſum ante baptiſmum ſine peccato; vt
puta, ab officiali mediante iuſtitia, vt dicam in. d.
10. q. principali. Eſt igitur eonclusio, quòd etiam
26 † infideles poſſunt incidere iu irregularitatem, quæ
ex voluntate, vel cum peccato committeretur. Et
27 ex prædictis infertur clara concluſio, quòd † furio-
ſus non incidit in irregularitatem homicidium com
mittendo, tex. eſt in. d. c. 1. de homicid. Et idem
28 arbitror, † de mente eapto; quia eadem eſt ratio in
vtroq;. Sed quæro circa hunc articulum, de tatio-
ne, quare furioſus non incidat iu irregularitatem?
Solut. dic, quia quòd fit à furioſo, perindè reputa-
tur, ac ſi caſu contingeret, ſine facto huminis. ff. de
admini. tut. l. fi. §. fi. & probatur in. l. ſed, & ſi quęcũq;
§. & ideò. ff. ad l. Aquil. vbi. tex. dicit, quòd illud qđ
facit furioſus, perindè eſt, ac ſi à quadrupede, vel te-
gula per ſe cadente, factum eſſec. Talem enim in-
felicitas facti excuſat. l. infans, vel furioſus. ff. ad. l.
Cor. de ſiccar. Et ſatis dicitur puniri furore ſuo, vt. l.
diu⁹. ff. de offi. præſid. &. l. penul. §. fin. ff. ad. l. Pompe.
de parrici. Nec afflicto addenda eſt afflictio. 7. q. 1.
cum percuſsio. de cler. ęgro. c. pen. de epi. audi. l. tam
dementis. Omnes igitur actus, qui intellectum re-
quirunt, aut conſenſum, furioſo, & mente capto in-
terdicti intelliguntur. Ec vide plura exempla ad
prædicta per gloſ. 2. eod. tit. in clemen. vnica. Se-
cundo quæro, in quo furioſo, ſeu mente capto præ-
dicta habeant locum? Solut. ꝙ dic; habent locum
29 ſiue † ſit furioſus, vel mente captus, qui laborent cõ-
tinuo furore, vel dementia; ſiue habeant dilucida
interualla; dummodò homicidium fuerit commiſ-
ſum tempore dementiæ, vel furoris; ita dicit gloſ. 2.
in princip. & benè, in. d. clem. 1. Facit. l. quæ de tota.
ff. de rei vendi. arguendo de parte temporis quò ad
partem. Item, quia eadem eſt ratio in vtriſq; pro-
pter carentiam intellectus, & mentis exilium. Eſt ta
30 men aduertendum, quoniam, vt † à Platone ſcriptũ
eſt, furoris ſpecies duæ ſunt. Vna ex humanis pro-
ueniens morbis; & hęc eſt mala, & deteſtanda; & de
hoc loquitur materia noſtra. Alia verò prouenit ex
diuina mentis alienatione, cuius diuini furoris qua-
tuor ſunt ſpecies; videlicet, vaticinium, myſte-
rium, poæſis, & amor. Quibus quatuor, totidem
deos præeſſe veteres putauere. Nam vaticinium
Appollini, myſterium Dyoniſio, poęſim Muſis, a-
morem Veneri tribuebant; & talis furor non excu-
31 ſaret. Tertio quæro quid ſi † aliquis culpa ſua inci-
dit in furorem, & demum furioſus exiſtens, com-
miſit homicidium, vtrum efficiatur irregularis? Qui
dam, ꝙ ſic, per. c. ſi quis inſaniens. 15. q. 1. quod ſe-
quitur Laudu. in clemen. vnic. eo. tit. Sed gloſ. 15.
q. 1. in ſum. & d. c. ſi quis inſaniens. dicit hoc non eſ-
ſe admittendum; quia ſatis furore ſuo ponitur, vt. s̃.
dixi. & ira videtur tenere Gratia. 15. q. 1. §. fi. Ego ve-
rò ita ſaluarem vtranque opin. ꝙ aut exiſtens ſanus
mẽte cognoſcebat, ꝙ ſi certum quid comedebat,
efficeretur furioſus tali furore, quod ipſe nihil aliud
quęreret, quam homines interficere, vel mutilare; &
hoc per experientiam frequenter cognouerat, & ta-
men illud comedit, & tunc arbitror, ꝙ teneret; quia
quoties culpa præcedit caſum ordinatum ad illam
culpam, etiam per caſum quis efficitur irregularis,
vt. s̃. eo. c. præsbyterum. & . c. ſuſcepimus. & hic, cũ in
32 finitis ſimil. Quarto quæro, quis arctetur † ad pro-
bandum, an dicens factum tempore furoris; an vero
dicens factum tempore ſanæ mentis? Solut. Pau. &
Stepha. dicunt, quòd ille, qui allegat furorem; quo-
33 niam † quilibet præſumitur ſanę mentis. Si tamen
34 diceretur, ꝙ aliquando fuit † furioſus, ei qui nunc di
cit non furioſum, incumbit onus probandi. 3. q. 8.
c. iudicas. vbi hoc tenet glo. & glo. 3. in. c. fi. s̃. de
ſucceſs. ab inteſt. Facit reg. ſemel malus. de reg. iur.
lib. 6. & quod ibi dicit Dyn. Vbi dicit, ꝙ accidens
35 † contrarium naturę, vel præter naturam, tollit effe-
ctum præſumptionis ipſius naturæ. Quod tamen ꝓ-
36 cedit † in accidenti durabili ſaltem aptitudine. Aliàs
non pręſumitur perſeueratio contra naturam ipſius
accidentis, ſecundũ not. per Inno. Cõpoſt. & Abba.
in. c. cum inter canonicos. s̃. de elec. & videtur ſequi
Cardi. Flo. & Bar. in. l. nec codicillos. C. de codicil.
& bon. tex. in. c. filij. de hęret. lib. 6. & . c. ſicut tenor. de
regular. Sed aduerte, ꝙ glo. in. c. Gonſaldus. 17. q. 2.
tenet, ꝙ ei incumbit onus probandi, qui aſſeuerat
ſanam mentem, ſiue furorem, aut mentis exilium,
per. l. ei. ff. de proba. & in reg. l. 2. C. eo. tit. Idẽ etiam
tenet Bart. in. l. is poteſt. verſi. expedias. ff. de acqui.
hęre. Ego in hoc articulo non intendo inſiſtere; quia
non eſt prin. artic. noſter, ideò dic, vt per gl. & Doc.
in. d. iuribus. Tetigi in. c. dilectus. s̃. de ſponſ. q. 15.
37 Quinto quæro, † qualiter probetur furor? Sul. Pau.

in clemen.1.eo.titu.remittit ad not.15.q.2.c.Gon-
ſaldus.& 56.diſtin.c.1.&.c.fin.de ſucceſ. ab inteſt.
Stepha.dicit,ꝙ probatur ex dictis, factis,&geſtis.
per.l.quidam in ſuo.ff.de condit. inſti.&.ff. de tuto.
& curato.d.l.ab his.l.is qui.§.fin.46.diſtin.c.1.Ver-
bi gratia; ſi iuſsit oſſa proijci in mari; vel ſi proijcit
lapides, per tex. in.l.2.C.de Iudæ.Iſta ſimiliter non
eſt princip.materia noſtra; ſed tituli de proba.Ideò
de eo dic, vt tradit̃ in.dd.iuribus.& per Archi.23.q.
8.c.conuenior.in verbo, ſcripturæ, & per Io. And.
in.c.vel non eſt compoſ.de temp.ordi. & de ſucceſs.
ab inteſta. c. fi.ſuper glo. & vide bon. glo. in verbo,
ſtultiſsimum.§.ceterum.Inſti. ꝙ cum eo.& 93.diſti.
c.legimus. Aduerte tamen: quia ſi probatur quod
38 ante illum actum † erat furioſus, præſumitur etiam
tunc in actu fuiſſe.Facit quod dixi in præced.q.Niſi
probaretur contrarium.Quod verum dicit. D. Flo-
ria.in.d.l.5.§.iniuriam.ff.ad.l. Aquil. ſi furor proba-
39 tur de proximo præceſsiſſe; ſecus † ſi ex interuallo;
quia cum furor, ſaltem accidentalis, ſolo tractu tem
poris poſsit mutari; non præſumitur, niſi probetur
Facit.l.ſed & miles. ff.de excuſat.tut. Maximè ſi pro
batum eſt, quòd medio tempore fuerit qualitas fu-
rori contraria. Et hoc ſcire eſt multum vtile, pro-
pter difficilem probationem furoris, Non enim cre-
40 ditur † teſtibus, niſi reddant cauſam dicti ſui, vt
per Inno. & Doct. in.c.cum cauſam.ſ̄. de teſti. Si-
cut, & quando teſtes volunt probare priuationem
ſenſus, & intellectus in aliquo, vt not.in.l.teſtium.
41 C.de teſti.Sexto quæro, quid ſi vna pars probat † fu-
rorem, & altera ſanam mentẽ, quæ probatio præua-
leat? D.m.in.c.fin.ſ̄.de ſucceſs.ab inteſt. remittit ad
not.per Doc.in.c. ſuper hoc.de renun. &.l.nec codi-
cillos.C.de codicil.Dic, ergò vt ibi. Septimo quæ-
42 ro, quid de infante, vtrum † per homicidium inci-
dat in irregularitatem? Sol. dic, ꝙ non, vt in clem.
vnic.eo.tit. Hunc enim excuſat innocentia conſilij,
vt.l.infans.ff.ad.l.Corn.de ſicca. Facit; quia talis ętas
quicquid videt ignorat, vt,l.1.C.de fal.monet. Et vi-
de qđ not.in l.quod infans. ff. de rei. vendi. &. l. ſed
& ſi quæcunq;.§.pen.ff.ad.l. Aquil. cum ſimil. Hinc
43 eſt, ꝙ † Infans non contrahit ſponſalia, vt in.c.1.in
princip.de ſponſa.lib.6. nec per conſequens cauſa-
tur publica honeſtas, vt ibi, &.c.literas.&.c.acceſsit,
de deſponſa.impuber. Sed contra prædicta oppo-
nitur, de opi.Hoſtien.in.c.1.de delic.puer.vbi dicit,
quòd puer etiam non doli capax, ſi proijciendo gla
dium, alium occidit, vel mutilat, incurrit in irregu-
laritatem. Solut. dic, quòd opi. Hoſtien. reproba-
tur in.d.clem.vni.& vide ibi gloſ. 3. quæ latius hoc
44 declarat, quam bene not. Octauo quæro, † quis
dicatur infans? Sol. dic, vt not.glo.3.in.d.clemẽ.1.
ſcilicet, ꝙ ille qui eſt minor ſeptennio. Et probatur
in.l.ſi infanti.C.de iure delibe.&.c.1. de deſpon.im-
pub.lib.6.Idem videtur tenere glo. in ver.infantula.
31.q.2.c.1. Dicit tamen ibi, qđ ẽt poteſt capi pro
maiore ſeptennio, ſecundum ſubiectam materiam.
Circa quod etiam vide gloſſ.& text.28. diſtinct.c.1
& vide extrauag. Io. 22. Et ex prædictis inferunt
45 Doct. quòd † doli capax ex homicidio, vel mutila-
tione incurrit in irregularitatem. Nono quæro,
46 quando † puer dicatur doli capax? Sol. Dicit Zen.
in.d.clem.1. ꝙ ille qui eſt proximus pubertati.ff. de
47 doli excep.l.apud Celſum.§.quæ in tutore. † Proxi-
mus autem pubertati dicitur, quando magis appro
pinquatur pubertati, q̃ infantiæ. Et ſic maſculus in
10.anno cum dimidio dicitur proximus pubertati.
Fęmina verò in nono anno. Dimidiantur enim tem-
pora inter infantilem, ętatem, & pubertatẽ. Et hoc
etiam voluit gloſſ.Inſti. de inuti.ſtipu.§. pupillus. &
gl.Inſti.de oblig.quæ ex.quaſi delic.naſ.§. in ſum. In
contrarium tamen facit, quod not.glo.in.l.non tãtũ.
de excuſat.tut.&.c.continebatur.&.c. atteſtationes.
ſ̄.de deſpon. impuber. vbi dicitur, quòd proximus
pubertati dicitur ille, qui eſt proximus per.6. men-
ſes. Propter quam cauſam. D. Ant.in prædicto.c. at-
teſtationes. dicit hoc eſſe arbitrio iudicis relinquen
dũ, ex quo non eſt tempus determinatũ; Pro quo fa
cit.l.1.ff.de iur.deliber. & quod dixi in.c. p̃sbyterũ.
ſ̄.eo. Sed tu aduerte, quia iudicio meo. Doc. in hoc
videntur errare; quoniam nihil dicunt de ætate, quæ
eſt intermedia, inter infantilem ætatem, & ætatẽ p
ximam pubertati; dicunt enim, ꝙ infans non tenet̃,
& ꝙ infantia durat vſq; ad ſeptennium, & demum
ſubdunt, ꝙ proximus pubertati incidit in irregula-
ritatem. De puero ego nouem annorum, ſi com-
mittat homicidium, nihil dicunt. Vnde arbitror di-
48 cendum, ꝙ vſq; ad ſeptimum annum † nullo modo
infans poſsit incidere in irregularitatẽ. Nec admit-
teretur probatio, ꝙ eſſet doli capax. Poſt ſeptenniũ
verò in caſu certi ſtarem' certo, vt puta; ſi probaret̃,
ꝙ eſſet puer nihil intelligens; quoniam licet eſſet 15.
vel.18. annorum, non incideret in irregularitatem,
propter defectum intellectus, arg. d. clem. 1. & ra-
tiones ipſius, & eorum quæ.ſ̄.dixi. Si verò probare-
tur, ꝙ immediatè poſt ſeptennium incępit aliquid
ſapere, vel intelligere; licet intellectus non præſume
retur firmus; ſi tamen cognoſcit, qđ agere malum
eſt, vel bonum, arbitrarer ipſum incidere in irregu-
laritatem; licet non eſſet proximus pubertati; quia
talis puer poteſt peccare, & peccata deflere, vt.c.1.
de delic. puero. Sed in caſu dubij, maior eſt dubi-
tatio; quoniam tex. in.d.clem.1.videtur velle à con-
trario ſenſu, qđ poſt ſeptennium quis incidat in ir-
regularitatem. Facit tex. in.d.c.vni.de deſpon.im-
puber. lib. 6. qui expreſsè vult, qđ poſt ſeptennium
poſsint contrahi ſponſalia, cum maiores ſeptem an-
nis videantur habere aliquem ſenſum. Aduerte ta-
men; quia, vt.ſ̄.dixi, pupillum doli capacem non in-
cidere in irregularitatem propter homicidium, vel
mutilationem, videtur verum, ſi ſit homicidium
commiſſum, vel mutilatio commiſſa in faciendo ſe-
49 cus videtur dicendũ, † ſi eſſet homicidiũ cõmiſſum
ex negligentia, vt puta; quia, cum potuiſſet obuiare
homicidio, clamando, vel quid ſimile faciendo ne-
glexit, nã poſito, ꝙ ex tali negligentia quis incide-
ret in irregularitatem, de quo dicam.ĩ.in.7.q. prin.
tamen pupillus, licet doli capax, non videtur in illã
incidere; quoniam pupillus, vel minor, licet doli
capax non obligatur, nec punitur propter delictum
cõmiſſum per negligentiam vt.l.1. C. in quib. cau.
in inte.reſti.nõ eſt neceſs.&.l.2.C.ſi aduer.delic.&.l.
minoribus.C.de his qui.vt indig. Ad quod etiam fa
cit.l.Fulcini'.§.adeò.ad.fin.ff.ex qui.cau. in poſ.eat.
Et hoc arguendo tenet Angel. & Bald. & ſequitur
D. Lodou. Ponta. in.l. is cui bonis. ff. de verborum
oblig.

oblig. Hoc tamen apud me non procedit ſine du-
bio;quoniam licet prædicta iura,& pręfati Doc.ve-
lint,qđ pupillus, etiam doli capax, non obligetur,
nec puniatur ex delicto commiſſo per negligentiã,
tamen non valet argumentum;ergò non efficitur ir-
50 regularis;quoniam † non valet arg. Quis non debet
puniri ex homicidio;ergò ex illo homicidio non in-
currit irregularitatem. Tolle inſtantiam in officiali,
qui ex debito officij, iuſtitia mediante aliquem in-
terfecit;nam talis nõ punit̃ de tali homicidio; & ta-
men incidit in irregularitatem, vt dicam in. d. 7.q.
princip.Cogita. Sed contra ea,quæ.ſ̃.dixi,ꝙ ad hoc
vt puer obligetur,requiritur,ꝙ ſit doli capax.oppo.
de. c.1. de reg.iur. lib. 6. vbi,licet pupillus doli ca-
pax ingrediatur monaſterium, tamen poteſt quan-
doq; ante pubertatem illud exire. Sol. dicit Zenze.
ꝙ ſpeciale eſt in religione. Contrarium tamen tenet
glo. in.c.cum virum.de regula.in ver.recipiunt.Car-
din. Flor. dicit ibidem, ꝙ primum dictum eſt veri-
us; quia quis non obligatur ante pubertatem. Tu
dic clarius,ſecundum. D.m.ꝙ contrarium procedit
quo ad ingreſſum religionis, vbi ætas non prouenit
ex diſcretione; ſed requiritur præciſè determinatus
numerus annorum,vt in.d.c.1.&.c. ad noſtram.&.c.
poſtulaſti. de regula. ¶ Secundo opponitur, & vi-
detur,qđ etiam infans obligetur;quoniam ſi bapti-
zatus factus eſt maior, cogitur fidem ſeruare, vt. c.
contra Chriſtianos. de hæretic. lib. 6. Solu. ſecun-
dum Laudu. illud eſt ſpeciale in fauorem fidei, &
propter naturam baptiſmi,quo quis per annum ob
ligatur, de conſe.diſt.4.c.nihil.&.c. cum proprium.
51 45.diſtin.c.de Iudęis. Decimo quæro, † quid de dor-
miente, an incurrat in irregularitatem propter ho-
micidium, vel mutilationem commiſſam in ſom-
nijs? Solu. dic,ꝙ non.text.in.d.clemen.1.eod. titu.
Gullel. ponebat exemplum de quodam ſocio ſuo
Anglico, qui dormiendo Piſis in eccleſia ſancti Be-
nedicti prope Arnum fluuium, acceſsit in ſomnijs
ad filiam cuiuſdam alibi exiſtentem, & ibi puerum
interficit, & dormiens ad lectum rediuit. Ego ha-
bui Bononiæ vicinam puellam, quæ in ſomnijs ſur-
rexit, & panem fecit. Vndecimo quæro, quæ ſit ra-
52 tio,† quare dormiens non incurrat in irregularita-
53 tem? Solut. Dicit Laudu. qđ ratio eſt; quia † furio-
ſo comparatur,vt.c. maiores.de baptiſ. Et quoniam
ſomnus reddit hominem planè amentem, inde
quod agit; perindè eſt, ac ſi caſu contingeret, Vi-
de quod dixi in.c. dilectum. de ſponſa. q. 10. in. fi.
54 Duodecimo quæro, † verum ſi præceſsit voluntas
occidendi, ante dormitionem, an dormiẽs incurrat
in irregularitatem? Et videtur dicendum, quod ſic;
per.c.præsbyterum.ſ̃.eo. 6. diſtin. c. teſtamentum.
Pan. tenet contrarium, dicẽs quòd aliud eſt, quan-
do ex facto voluntatis ſcienter perpetrato immedia
tè,caſuale ſequitur homicidium;vt.c. pręsbyterum.
Aliud quando ſequitur ex facto omninò caſuali;
quia tunc perindè eſt ac ſi lignum, vel tegula per ſe
eadẽs occidiſſet.ff.ad.l.Aquil.l.ſed & ſi quæcunque.
§.2.& dixi.ſ̃.in.2.q. huius quintę.q.princip.Ego ve-
rò arbitror dicendum,ꝙ aut iſte ſciebat, ꝙ erat ſoli
tus in nocte dormiendo ſurgere,& ſe armare,& dor
mientes ſecum percutere; & nihilominus non adhi-
bita diligentia remouendi arma,dormiens cum ſo-
cijs aliquem interfecit; & arbitror eum irregularem
pp culpam ſuam,quæ eum præceſsit. Facit quod
dixi.ſ̃.q.3.huius.5.q.pncip.Sed contra ea,quæ di-
xi. ſ̃. videlicet, quòd īfans, furioſus, & dormiens
non incidunt in irregularitatem, opponitur de his,
quæ not.per Gratian.1 ſq.1.in.fi. vbi videtur velle,
qđ tales incidant in irregularitatem quò ad ordines
ſuſcipiendos,licet illam non incurrant, quò ad ſu-
ſceptos. Solu. dic, ꝙ dicta opin. Gratiani eſt im-
probata per. d. clem. vn. eod.titu. & hoc tenet ibi
glo.in verbo, negatiuam & benè. Tertiodecimo
55 quæro † quid de ebrio, an incidat in irregularita-
tem,ſi exiſtens ebrius aliquem interfecit? Quidam,
quod non. per.c.ſanè. &.c. inebriauerunt. 15.q.1.
Ego in hoc articulo dubito;licet Doc.faciliter tran-
ſeant. Dubium autem inſurgit ex his, quę latiſsimè
dixi in.c. ſi conſtiterit. de accuſat. Quòd autem e-
brius committendo homicidium, non incurrat in
irregularitatem, faciunt prędicta iura. Et facit di-
ctum Ariſt. 2. Ethic. vbi dicit, In ebrietate oportet
veniam haberi. Aliter tamen videtur tenere ipſe.
3. Ethic. vbi dicit, quò ebrius meretur duplices
maledictiones. Et per conſequens ebrietas vide-
tur aggrauare peccatum, potius quam alleuiare;
quia peccatum non excuſatur propter peccatum .l.
nunquam plura.ff. de priua. delic. Ergo peccatum
commiſſum per ebrietatem, non excuſatur à pec-
cato ebrietatis. Tertio, hoc probatur, quoniam ſi
per concupiſcentiam quis committeret homicidi-
um,teneret,& eſſet irregularis;nec per concupiſcen
tiam excuſaretur, vt patet. Ergò nec per ebrietatem,
ſecundum quod dicit Philoſophus.7.Ethi. Sicut ra-
tio hominis ligatur per ebrietatem, ita,& per con-
cupiſcentiam. Vnde diſtinguo, quòd aut ipſe non
dedit operam, vt inebriaretur; ſed fortè deceptus
fuit; quia alius immiſcuit ſal, vel ſimile quid. Vel
non cognoſcebat illius vini poteſtatem; & tunc di-
cerem, qđ non ſit aliqua pœna puniendus, nec effi-
56 ciatur irregularis. Aut dedit † operam, vt inebria-
retur; & arbitror ipſum incidere in irregularita-
tem. Videtur enim actus ſequens occiſionis volun-
tarius;ſi ſciebat,ꝙ in ebrietate exiſtens,ſolitus erat,
quaſi vt furioſus, homines percutere, & mutilare;
cũ daret operã rei illicitæ,ſcilicet,ebrietati, vt. c. à
crapula,de vit.& hon.cler. Faciũt quæ dixi.ſ̃. in.2.3.
& 12.q.huius.5.q.princip. Item ad prædicta addu-
co tex.expreſſum,iudicio meo,in.l. omne delictum.
57 ff.de re mili.quia † miles cęleſtis militię; & miles ar-
matæ militiæ videntur æquiparari, vt.l. miles. & ibi
not.ff. de re iudi. Sed miles armatæ militię propter
ebrietatem à militia remouetur, vt. d.l. omne deli-
ctum.§.pẽ.Ergo, & fortius miles cęleſtis militiæ, vt
eſt clericus, debet deponi ab altaris miniſterio; &
per conſequens videtur in irregularitatẽ incidere.
Et hanc meam diſtinctionẽ, & concluſionẽ vide in
d.c.ſi conſtiterit. Quartodecimo quæro circa hanc
5.q.quid de eo, cui eſt interdictum bonis, an inci-
58 dat in irregularitatẽ hoc eſt,verũ † prodigus, poſtq̃
ei eſt interdictum bonis,incidat in irregularitatem?
Glo.in.l.ſi quis in tantam.C. vnde. vi. videtur velle,
ꝙ prodigus delinquendo non obligetur. Pro qua
facit.l.is cui bonis.ff.de verbo.obli. vbi tex, videtur
ęquiparare prodigũ furioſo. Quod etiam probatur

in.l. furioſi.ff. de re.iur.&.l. F.cinius.§.adeo. ad fin.
ff. ex qui. cau. in poſ.ea. Sed ranciſ.;Accurſ.in.d.l.ſi
quis in tantam.expreſſè tene. ꝙ prodigus delinquẽ
do obligetur, & ſeq.Bar.in.d.is cui bonis. Et pro-
batur ; quia lex ęquiparat pdigium adulto habẽti
curatorẽ, vt.l.ſi curatorem hñs. C. de in inte.reſti.
Ego arbitror nullam eſſe duitationem, ꝙ ſi commi
ſit homicidium ſaciẽdo, indat in irregularitatem.
59 Sed ſi † negligendo , tunc na incidat in irregularita
tem, dicam. j.in.d.7.q. prinip.Bald. & Ang in.d.l.is
cui bonis. & ſeq.d.Lodo. Pnta. volunt ; quòd licet
prodigus obligetur ex delicto commiſſo faciendo;
non tamen obligatur ex dicto, quod reſulcat pro-
60 pter negligentiam;nam cum ipſe † æquiparetur pu-
pillo doli capaci ; vt.l.impuberem.ff.de fur.&.l.pu-
pillum.ff.de re.iur.cum ſinl. ſequitur, ꝙ ſicut talis
pupillus, non obligatur ex delicto reſultante ex ne-
gligentia, vt dixi in.9.q.huis.6.princip. Hoc tamẽ
non procedit ſine dubitatione, cogitabis. Quinto-
61 decimo quæro, vtrum † fœmina incurrat in irregula-
ritatem propter homicidium , vel mutilationem ?
Hanc ſimiliter.q. vt præcedentem ; non reperio ta-
ctam per Doc. Et vr̃ prim dicendum, ꝙ ſic. Nam
mulier pp homicidium tenetur pœna legis Cornelię
de ſicarijs ſicut vir;nam tex dicit, ꝙ ille tenetur pœ
na.l.prædictæ, qui hominem occiderit. Et ſic com-
prehenditur tam fęmina; q̃ vir, vt.l.1.ff.de ver.ſignif.
&.l. ſi quis id quod.ff. de iuriſ. om.iud. & plenè dixi
in clem. 1.de elec.& probatur in.c.ſi aliquis.s̃.eo.cũ
tex.loquatur per verbum,aliquis.quod vtrunq; ſexũ
cõprehendit, vt.dd.iuribus.Sed aduerte;quia in hac
q.dubium facit effectus irregularitatis, ꝙ videt eſſe
ad impediendum promotionem ad ordines, vel pro-
motum adminiſtrare in ſuſceptis ; qui effectus non
62 videtur poſſe cadere in mulierẽ, † cum ipſa ordinari
non poſſit; vt dixit Archi.32.diſt.c.presbyter.nec or
dinata characterem recipiat. Et ſic fruſtra quærim⁹,
an poſſit incidere in irregularitatem , cum lex nihil
fruſtra debeat agere , vt.l.quod Labeo.ff.de Carbo.
edic.&.c.commiſſa.de elec.lib.6. In contrarium ta-
men videtur eſſe text.in.c. diaconiſſam.27.q.1. vbi
tex.videt velle, ꝙ mulier poſſit ordinari in diaconiſ-
ſam. Ad idem etiã facit.l.nulla.& auth.in diaconiſ-
ſã.C.de epi.& cle.vbi tex.expreſſè dicit, ꝙ diaconiſ
ſa non põt ordinari, q̃ minor ſit annis.40.& in auth.
de ſacroſan.epi.§.præsbyterum.& ad idem.32.diſt.
c.præsbyter.ibi. dum dicit, ſuſcepti ordinis pręsby-
teram ſuam ; ergò videtur , quòd mulier poſſit eſſe
præsbyter.Sed contrarium tenet Goff. in ſum.in tit.
de ęta.& qual.§.quid de muliere.vbi tenet, ꝙ mulier
non recipit ordinis characterem ſexu impediente ,
& conſtitutione eccleſiæ. Pro qua opi.facit tex.in.c.
ſacratas.&.c. mulier.23.diſt.&.33.q.5.c. mulierem.
Hanc etiã ſnĩam tenet Io. And.in nouel. j.de pœnit. &
remiſ. Et tenet Ambroſius contra Captafugias.vbi
dicit, ꝙ illud quod quidam dicunt fœminam in dia
coniſſam ordinari, eſt falſum. Præterea in ſacramen
to requirũtur res, & ſignum, vt.c. cum Marthæ.ver. de-
ſtinguendũ.s̃.de celeb.miſ.ſed in ſexu non põt figu-
rari aliqua præeminẽtia gradus, cũ habeat ſtatũ ſub
iectionis vt ſcribit Apoſtolus ad Timoth. dũ dicit,
Mulieri docere non permitto, nec in virum domi-
nari; quia cũ præcepto male fuerit vſa, fuit ſubiecta.
Geneſ.3.c.& eſt tex.in.c. hic imago.&.c. mulierem.
&.c.fin.33.q.5. Cum igitur ſit ſub viri poteſtate, nõ
recipit characterem ordinis, qui pręeminentiam ſi-
gnificat. Ad hoc etiam facit, quoniam clerici debẽt
63 portare coronam; quod non † licet mulieri , vt dicit
Apoſtolus ad Corinth.c.1.&.30. diſt.c.2. Nec obſt.
d.c.diaconiſſa.&.§ præsbyterum.quia dicta iura nõ
loquuntur de ordine; ſed de quadam benedictione,
quæ ſuper ea infundebatur , ex qua conſequebatur
aliquod officium ſpiritale; forte legendi ad matuti
num, quod nõ licet alijs nõ benedictis. Nõ obſt.c.pr̃-
ſbyter.32.diſt.quia ibi nõ dicitur præsbytera ex or
dine; ſed quaſi pr̃sbyteri ſocia. Et ex his, vt.s̃. dixi. vi-
det inferendum , ꝙ mulier non poſſit incidere in ir-
regularitatem. Niſi forte diceres, ꝙ imò poteſt ra-
tione prædictæ benedictionis, vt tradit gl.in d c.dia
coniſſa.& eſt tex.in.d.c.indemnitatibus.§.1.de elec.
lib.6. de qua benedictione dixi in.c. meminimus.s̃.
de accuſat. ſed hoc non admitto. Sextodecimo q̃ro,
64 vtrum † hermaphroditus poſſit incidere in irregula-
ritatem? Doct.hoc non tangunt. Ego arbitror dicen
dum, ꝙ aut magis incaleſcit in ſexu maſculino, & ar
bitror, ꝙ poſſit; quia de eo iudicamus, vt de maſcu-
lo.l.quæritur.ff.de ſta.ho.4.q.3.§ item hermaphro-
65 ditus.ff.de teſti.l.repetundarum.§.fi. Quid † autem
ſi magis in vno , q̃ in alio non incaleſcat? Doc.in di-
ctis iuribus & Hoſti.in ſum.in tit.de teſti.verſi.quod
de hermaphrodito.dicunt , ꝙ ad hoc probandũ ſta-
tur eius aſſertioni, & electioni, ex quo deindè iudi-
camus, an poſſit in irregularitatem incidere, vel nõ.
66 ¶ Sexto principaliter quæro , quæ fuerit † cauſa, &
ratio inſtituendæ irregularitatis? Sol. dicit Lan.in.d.
clem. 1.eo.tit. ꝙ horror, & ſcandalum inde oriẽs , nã
abominabile eſt, ꝙ qui intinxerit ſanguinem huma-
num, offerat ſanguinem , & hoſtiam immaculatam,
vel aliud officiũ Chriſto, maximè ſi ſæuierit in ima-
ginẽ Dei, q̃ eſt homo, vt.c.2.s̃.eod. Quæ ratio ceſſat
in muliere, quæ non eſt facta ad imaginem Dei, ſed
hoĩs.33.q.5.c.hæc imago. Et hanc opin.ſeq.etiam.
D.Cardi.Flo.in.d.clem. Quæ tamen mihi non pla-
cet. Primo, quia eſt defectiua; quoniam loquitur ſo-
lum de irregularitate reſpectu homicidij. Sed &
alijs pluribus modis committuntur irregularitates,
vt dixi.s̃.in.4.q.princip. igitur &c. Secundò , non
placet in eo, ꝙ videtur velle interficientem fœminã
non incidere in irregularitatem; quoniam eſſet con
tra infinita iura, vide.23.q.5.§. ſi homicidium, con-
iũcta.l.hominis.ff.de verb.ſig. & quæ dixi in clem.1.
de elec. Tertio, quia Dauid fuit prohibitus ędificare
templum ; quia vir ſanguinis erat, vt dixi.s̃.in.4.q.
princ.non aũt; quia virum, vel fęminam interfeciſti.
Arbitror igitur, ꝙ cã, & ratio inductiua irregularita
tis fuit horror; & quoniam indignum eſt Deo offer-
re, quod homo dedignatur.49.diſtinct.c.fi.¶ Septi-
67 mo principaliter quæro, qualiter, † & quibus caſi-
bus contrahatur irregularitas ? Solu. Ego arbitror
in hac.q. ita procedendum. Nam cum irregulari-
tas cõtrahatur quandoq; ex defectibus , qui ſunt in
homine ſine peccato, quandoq; ex deformitate pro
prij corporis, quandoq; ex inobedientia ſine viola-
tione cenſuræ eccleſiaſticæ, quandoq; verò prouenit
ex homicidio , ſeu mutilatione , vt dixi.s̃.in.4.q.
princ. Ideò prędicta, ſecundum prædictum ordinem
exa-

examinabimus; licet Spec. in. d. §. iuxta. & Hoſti. in ſum. eo. tit. § qua pena aliter procedat. Primo, ergo quæro, qualiter, & quibus caſibus ex defectibus, qui ſunt in homine ſine peccato, contrahitur irregulari
68 tas? Sol. Primo, dic, ꝙ ex defectu † natalium; quoniam naſci illegitimus, nõ eſt culpa, ſed defectus. 56. diſt. naſci. de purg. cano. c. accedens. quoniam non legitimè natus non poteſt ordinari. 56. diſtinct. per totum. &. ſ. de fil. præsbyt. per to. Et ſi ordinatur, non
69 poteſt promoueri † ad beneficia cum cura; Vel ad dignitates cum cura, & ſine cura. ſ. de fil. pſbyr. c. 1. c. nimis. ſ. de elect. c. in cunctis. & c. innotuit. Tales
70 enim † ordinari prohibentur. Primo, propter hominis excellentiam. Secundo, propter deteſtationem paterni criminis. Tertio, propter timorem paternæ incontinentiæ. Vide Hoſti. in ſum. in tit. de fil. præsbyt. c. 2. circa fin. Vide glo. io. c. 2. de fil. præsbyter. lib. 6. vbi latius loquitur. Et ſubdit ibi Io. And. in nouel. quartã rationem, quæ ex prædictis infertur; videlicet, ne ſcandalizentur illi, inter quos promouere
71 tur. Secundo, † propter bigamiã; quia irregularis eſt, nec poteſt ordinari propter ſacramẽti defectũ, non autẽ propter culpam. ſ. de biga per tot. 25. diſt. per tot. quoniã Chriſtus nõ duas, ſed vnã tãtum eccleſiã ſibi copulauit. 26. diſt. acutius. & c. qui ſine. Qualiter
72 contrahatur † bigamia, & quot ſint eius ſpecies, vide Hoſti. in ſum. in tit. de bigam. §. quot ſint ſpecies. Ter
73 tio, ratione † ſeruitutis; ſeruitus enim defectus eſt, nõ culpa, vt plurimũ; & regulariter non poteſt ſeruus ordinari. 44. diſt. c. 1. 2. & 3. & c. conſuluit. ſ. de ſeru. nõ
74 ord. per tot. Et ratio † eſt duplex; videlicet, vilitas ſeruilis, & dignitas clericalis. 54. diſt. c. admittunt. Alia eſt, ne contingat vituperari propter reuocationem in ſeruitutem. vt. ſ. de ſeru. non ordi. c. 1. Quarto, ra-
75 tione † defectus ſcientiæ, ſeu prudentiæ; Tales enim irregulares ſunt. 34. diſtinct. præcipimus. 36. diſtin. c. illiteratos. Literis enim carens ſacris non poteſt
76 præeſſe officijs, vt ibi. Quinto, ratione † ætatis videtur cauſari quædam irregularitas; hoc eſt, prohibitio promouendi ad ordines, vt. ſ. de ætat. & qualit. per tot. 77. diſt. in ſingulis. Secundo quæro, qualiter,
77 † & quibus caſibus ex deformitate proprij corporis incidat quis in irregularitatem? Sol. hoc ſatis colligitur ex his; quæ dixi. ſ. in tertia. q. princip. verſi. aduertendum. quæ licet. ſ. moraliter expoſita ſint, vt ibi dixi; tamen quædam ex his ſeruantur ad literam, quædam non; & de his traditur. ſ. latius. de corpo. viti. per tot. Tales enim ordinari non poſſunt, vt ibi. &. 34. diſtinct. c. præcipimus. 36. diſt. c. 1. 55. diſt. c. pœnitentes. cum ſimi. Et ratio eſt; quia defectus corporalis vitium animi atteſtatur. 49. diſtin. c. hinc etenim. Sed aduerte; quia Inno. videtur velle in. c. præsbyterum. ſ. de cle. ægro. ꝙ corpore vitiatus non ſit irregularis, per tex. ibi, dum dicit prohibemus. Quod etiam ex eo patet, ſecundum Hoſti. ibi, quia talis vitiatus poteſt exercere, quæ prius poterat, pręter expreſsè prohibita. Ego arbitror, ꝙ vitium, ſeu
78 deformitas † corporis faciat quem irregularẽ, quò ad ordines ſuſcipiendos, vt in iuribus. ſ. allegatis. Si
79 verò vitium, vel deformitas ſuperuenit † poſt ſuſceptos ordines, tunc in tantũ cenſetur irregularis, inquantum reperitur propter illud vitium corporis inhabilitatus ad exercitium alicuius ordinis. Et ita limito, ꝙ dicit D. m. in. c. 2. ſ. de cle. ægro. Secundo
80 quæro, vtrũ † percuſſus lepra ſit irregularis? Sol. dic, ꝙ ſic, ſi modò ſcandalum generatur. Talis enim non promouet, imò promotus non adminiſtrat; ſed dat ei coadiutor. 7. q. 1. c. cũm percuſsio. & de cle. ægro. c. pẽ. & tenet Spec. in tit. de lega. in. d. §. iuxta. verſic.
81 item percuſſor. Tertio quæro, qualiter † quis per violationem cenſuræ, ſeu inobedientiam efficiatur irregularis? Sol. dic, ꝙ pluribus modis. Primo, quia ſi ex
82 communicatus † maiori excommunicatione, ſiue à iure, ſiue ab homine, durante illa excommunicatione ſcienter celebrat, efficit irregularis, & deponendus eſt. 11. q. 3. c. ſi qui. & ſeq. & c. de illis. & c. latores. de cle. excõ. mini. Secus ſi ignoráter, vt. c. apoſtolicæ. de cle. excomm. mini. & tenet. Io. And. in. c. ſi ce
83 lebrat. eod. tit. Si verò † dubitaret probabiliter de ſua excommunicatione, præſertim quando conſcius eſt de culpa ſua, per quam iuſtè potuit excõicari; neſcius tamen de excõicatione ſe exponit diſcrimini, & celebrat, cum ſit excommunicatus, eſt irregularis, vt. d. c. apoſtolicæ. Et idem, ſi fuit in craſſa, & ſupina ignorantia; vt ibi dr. Et in craſſa dicitur ignorantia
84 † in talibus, ſi citatus perẽptoriè, nec iuit, nec miſit, & ſic excõicatus celebrat; licet nihil ſciat de excommunicatione; & vide Spe. in. d. §. iuxta. verſ. vt autem in hac materia. Sed dicit ibi Io. And. ꝙ hoc vltimũ dictum de citato, eſt valde durum, cum talis citatus potuiſſet, etiam non excommunicari, vt. c. conſuluit. de offi. de leg. & c. prout. de dol. & contu. de quo latiſsime dixi, in clem. 1. de dol. & contu. Vel alia pęna puniri, ſm quod plura ſunt prodita remedia; pręter excommunicationem contra contumacem; de quibus in. c. quoniam. ſ. vt lit. non conteſt. per gl. pẽ. in. c. 2. de conſe. lib. 6. per Bal. in. l. conſentaneum. C.
85 quomo. & qñ iud. Sed vtrum † clericus tali excommunicato miniſtrans in celebratione ſcienter, efficiatur irregularis? Quidam, ꝙ ſic, vt dicit Spec. in. d. verſ. vt autem. per. c. 2. de apoſta. Hoc tamen nõ placet Io. And. in addi. Spec. vbi dicit, ꝙ etiam interpretatio conſuetudinis hoc non recipit. Ad quod etiam adducit. c. is qui. primo reſpon. de ſen. excom. lib. 6. Nec obſt. prædictũ. c. 2. de apoſta. propter diuerſitatem rationis; qm̃ præſtans miniſterium rebaptizanti, dicit quaſi Chriſtum crucifigere, de conſe. diſt. 4. c. quãuis. In quo etiam punitur ignorantia rebaptizati, vt ibi. Qd̃ ſecus eſt in ignoranter excommunica
86 to celebrante, vt. ſ. dixi. ¶ Quid autem iuris ſit, ſi † ligatus minori excõicatione propter participationẽ, celebret, an efficiatur irregularis? Dic. ꝙ non; licet grauiter peccet. Imò ſi medio tẽpore; ſcilicet, poſtꝗ communicauit excõmunicato celebrauit, benè poterit ſine Papæ diſpẽſatione celebrare, vt. ſ. de cleri. excõ. mini. c. fi. & 11. q. 3. c. ſi quis præsbyter. & ſeq.
87 ¶ Secundo † ſit irregularis ſuſpenſus ab officio, celebrando. 11. q. 3. c. ſi quis epiſcopus damnatus. & c. ſi quis epiſcopus in conſilio, ſecundũ quoſdã. Quod eſt
88 verum, ſi † in contemptum clauium celebrauit; & ita
89 loquuntur illi canones. Idem etiam dicendum † eſt in ſuſpenſo à diuinis celebrante; qm̃ eſt irregularis, vt. c. cum æterni. de reg. iur. lib. 6. & c. cum medicina
90 lis. in fi. de ſen. excõ. lib. 6. † Suſpenſus autẽ à beneficio tantum, non efficitur irregularis celebrãdo; quia nullo iure cauet, vt. c. cũ in cunctis. §. clericis. & c. ſta

tuimns.§ fi.ſ.de elect.&.c.qnia dinerſitatem. de cõ
ceſ.præben.¶ Et aduerte;quia circa hanc materiam
vtrum ſuſpenſus celebrando incidat in irregularita-
tem. Spec.in.d.§.iuxta. ponit multa,& ſatis incom-
poſita. Tu dic poſt D.m.in.c.ſi celebrat.quibuſdam
additis, capiendo veras concluſiones Doct. ꝙ mul-
91 tiplex† eſt ſuſpenſio à dinlnis; nam quidam ſunt ſu-
ſpenſi à diuinis tantum quo ad Deum; vt ſunt conſti
tuti in peccato, qui peccato durante non debent ſe
immiſcere diuinis participãdo, vt.c.ſi.de coha.cler.
92 & mulie. Et iſti† celebrando non eſticiuntur irregula
res;quia iure nõ cauetur, vt.d.c.is qui. de ſent.excõ.
lib.6. Et rõ eſt;quia directò nõ eſt eis officium inter
dictum ipſo iure; Sed peccant celebrando. Vnde ce
lebrando non fiũt irregulares;cum ſint à Deo ſuſpẽſi
ſolum quò ad ſe, pp peccatnm,& non à canone, niſi
per approbationem. Quod patet;quia qñ celebrare
volunt,abſoluuntur à ſacerdote proprio;& tũc poſ-
ſunt poſtea celebrare, vt.c.nup.de ſen.excõ.ſm Inno.
& Hoſt. Dicit tñ Hoſti. ꝙ prædicti celebrando non
93 efficinnť irregnlares, niſi in his caſib', in quib'† exe
cutio poſt pęnitentiam impeditur, vt.c.niſi cum pri-
dem.§.pp malitiam.ſ.de renun. ¶ Quidam ſunt ſu-
ſpẽſi à Deo, & à canone, vt qñ canon ſuſpendit quem
pp peccatum ſuum. Quidam ſnnt ſuſpenſi à Deo, &
ab homine, vt qñ propter peccatũ, homo, vt iudex,
ſuſpendit qnem. Et ipſius ſuſpenſionis duplex eſt
ſpecies;nam quædam eſt ſuſpenſio maior, & quædã
minor. Suſpenſio minor eſt, quæ ptiuat quem partici
patione ſacramentorum tantũ, vt eſt illa excõmuni
catio minor, quæ contrahitur participatione cũ ex-
cõicato. Idem eſſet ſi iudex excõicaret qnem mino-
ri excõicatione, vt.c.Engeltrudã.3.q.4.licet illa non
ſit in vſu, in quantũ fertur ab homine. Suſpenſio ma-
ior interdicit officium, ſeu exercitiũ; vt quia iudex,
vel canon ſuſpendit qnem pp peccatum ab officio.
94 Suſpenſus † minori ſiue à canone, ſiue ab homine,
nõ iucurrit irregularitatem, propter rõnem ſupradi
ctam; & poteſt exercere ea, qnæ ſunt inriſdictionis.
¶ De ſuſpenſione verò maiori aduerte; quia quædã
ſuſpenſio ſit propter delictum; quædã propter defe-
ctum;& quædam propter infamiam. Suſpenſus ma-
95 iori † pp delictum, efficitur irregularis celebrando;
quia exercet officium ſibi interdictum. Iſte eſt caſus
.c.1.de ſen.excõ.lib.6.& ibi p Io.And. Et hęc eſt cõ-
munis * concluſio;licet quidam teneat contrarinm.
Cõis opi. 96 Suſpenſus verò† propter defectum; pura, quia illegi-
timus. Vel quia patiť defectum in corpore, pp quem
promoueri prohibetur; celebrando non efficitur ir-
regularis. Sed peccat; quia non directò ſibi interdi-
cta eſt poteſtas executionis officij. Et iure nõ caueť,
ꝙ talis efficiatur irregularis. Et hoc dicit Io.And. ꝓ
bari per ſtylum curiæ;quia qñ Papa diſpẽſat cum ta
libus, non facit mentionẽ de irregularitate.56. diſt.
c.Apoſtolica.&.c.Cenomanẽſem.ſ. de fil.ꝑſby.c.ve
97 niens.&.c.peruenit.& qnaſi per tot.tit. Suſpẽſus† ve
rò pp infamiã, qnia directò à ſupiore eſt ſibi interdi
ctum officiũ;efficitur irregularis celebrando, vt.d.c.
98 1.de ſent.excõ.lib.6. Sed ſi† non directè; vt quia in-
terdiciť, ꝙ notoriè crimino ſi non debeant celebra-
re, pp infamiam, & odium, quod oritur in populo; &
iſte ſic celebrando non incurrit irregularitatẽ; quia
directè non eſt ſuſpenſus à iure, vel à canone. Sed eſt
qnędam prohibitio propter ſcandalum euitandum.
99 ¶ Et ex his infertuť notabilis quæſtio, Nnnquid† no
torius fornicaror celebrando efficiatur irregularis?
Inno.hic dicit, ꝙ nõ.c.ſicut.de cohabi.cleri.& muli.
&.c.tanta.de exceſ.ꝑla. Sed Io.And.& Hoſt.tenet cõ
trarium, per not.in.c.cum æterni.de re iudi.lib.6. Et
tota difficultas conſiſtit in videndo, an notorius for
nicator ſit ſuſpenſus à canone in pęnã; an verò ſit illa
ſuſpenſio indirecta; vt quia, alij prohibentur ab eo
audire diuina, vt facilius reſipiſcat. Et de hoc articu
lo dic vt plenius per D.m.in.d.c.veſtra. de cohabi.
clerico.& mulie.¶ Aduerte tamen;quia in omnibus
caſibus in quibus dixi ſuſpenſionem ſimpliciter in-
ducere irregularitatem, ſi ſnſpenſus celebrat; habet
100 locum, ſiue ſuſpenſio ſit ſimplex, †ſiue ad tempus.
Verbi gratia, ſis ſuſpenſus quouſq; ſatis facias, vel pę
niteas, vel vſq; ad annum, vel ad tempus; licet hæc
duo vltima in alijs differant ſecundũ quod ſingula-
riter tradidit Inno.& Io.And.in.c.bonæ.in ver.ſuſpẽ
ſionis.de æta.& quali. Quidam tñ volunt contrariũ;
videlicet, ꝙ tales interim celebrando, non efficiũtur
irregulares; quia talis non dicitur propriè ſnſpenſio
canonis, ſed Dei; ideò ſtatim poſt pœnitentiam legi
timam celebrare poſſunt.81. diſt.c. ſi qui ſunt præ-
ſbyteri.in prin. Et etiam prius celebrantes non ſunt
irregulares, ſecundũ not. in.c.ſicut. de cohab.cler.&
mulie. Inno. verò tenet primam ſententiam, ꝙ tales
ſunt irregulares interim celebrando, arg.2.q.5.c.ꝑ-
ſbyter.ſ.de præſcrip.c.dilectus.&.de excep.c. Apo-
ſtolicæ. Et hanc opi.videtur ſequi Io. And. in.d.c.ſi
celebrat.de cleri.excom.mini.& in.d.c.ſicut.¶ Ter-
tio ſit irregularis ille, qui non ſeruat, ſed violat inter
101 dictũ eccleſiæ,† ſcienter celebrando in loco interdi
cto, vt.j. de exceſ.præla.c.tanta.in fi.&.c. poſtnlaſti.
de cle.excõ mini.§ fi. Quidam tñ tenebant contra-
rinm; vnde ſuper hoc olim erant opin.variæ, vt dicit
Spec.in.d.§.iuxta.verſ.quæritur vtrũ is, qui. De qui-
bus etiam tractatur in.d.c.tanta. Sed hodiè iſtud eſt
determinatnm in.c. is qui.§.1.de ſenten.excõ.lib.6.
qui tex. expreſsè vult, ꝙ ſcienter celebrans in loco
102 interdicto efficiatur irregularis.† Niſi ſit priuilegia
tus in hoc; Vel à iure ſibi hoc fuerit conceſſum, vt
103 ibi dicit tex. Si ergo quis† ignoranter in loco inter-
dicto celebraret, non efficeretur irregularis. Niſi
ignorantia eſſet craſſa, aut ſupina, vt.d.c.Apoſtolicę.
de cleri.excom.mini.tenet glo.in.d.c.is qui. in verſi.
104 ſcienter. Idem etiam eſt, ſi perſona† eſſet interdicta,
& celebraret, vt.d.c.tanta.quia interdictus ſimplici
ter, vel reſpectu loci, eſt ſuſpenſus, vt.d.c. is qui. de
ſent.excõ.lib.6. Si ergo celebrat, efficiť irregularis,
vt.ſ.dixi.& probať in.c.1. de re iudi.lib.6. ¶ Quar-
to circa prædicta quæro, vtrum aliter q̃ celebrando,
dicať quis violare interdictum, & ſic incurrere irre-
gularitatẽ? Sol.dic, poſt Inno.& Doct.in.d.c.tãta.ꝙ
illi dicuntur prædicto modo violare interdictũ, qui
105 exercent† aliqnid deputatum alicui ordini eccleſia
ſtico, hoc faciẽtes tanq̃ clerici; ſiue illud faciãt tanq̃
ſacerdotes, ſiue tanq̃ clerici inferiores, vt tractať in
.c.2.de cler.excõ.miniſt. Vnde ſi diaconus dicit Euã
gelium, tanq̃ diaconus; vel ſubdiaconus dicit epiſto
lam, tanquam ſubdiaconus; vel acolitus exercet offi
cium ſnnm, vt acolitus, efficinntur irregulares, vt
.d.c.2.de cleri.excõ.mini. Secus vbi exercẽt aliquid
non

106 non deputatum†certo ordini eccleſiaſtico,vt canta
re reſponſalia,dicere pſalmos, & ſimi.nõ tamen priu
cipaliter officiando iu eccleſia;ſed tãquam quilibet
alius laicus ; quia tunc non eſſicerentur itregulares.
Idem etiam dicendũm eſt de benedicente menſam,
argu.44.diſtinct.c.ſi. quoniam talis benedictio non
eſt deputata certo ordini eccleſiaſtico. Idem ſecun-
dum Doct.maximè.D.m.dicendum eſt,ſi exercere-
tur aliud,ꝙ eſſet deputatũ certo ordini;ſed ex cõſue
107 tudine†exerceretur indiſtinctè per quẽcunq;,ẽt nõ
ordinatum;vt eſt in epiſtola , quæ ex conſuetudine
communi dicitur ſine apparatu ; ẽt per quemcunq;.
Vnde licet ſuſpenſus,vel excommunicatus,vel inter
dictus ſine apparatu;vt alius quilibet , diceret Epi-
ſtolá,non eſſiceretur irregularis. Idem ſi exercet ea,
quæ ſunt iuriſdictionis,vt abſoluere, vel excommu-
nicare,dummodò non abſolneret , vt ſacerdos cum
ſolennitate,de qua in.c.a nobis.2.de ſenten.excom.
Et idem etiam in alijs dicendum eſt,ſi eſſent aliqua
quæ eſſent ordini deputata; & tamen per conſuetu-
dinẽ ab alio quolibet exercerentur.¶ Quinto quæro
108 circa prædicta,† quid de audiente diuina in loco in
terdicto;an incurrat irregularitatem? Sol.dic,ſecun
dnm Doct.poſt Hoſtien.in.d.c.tanta. quod aut quis
audit diuina authorizando, vel quia prælatus præce
pit celebrare;& tunc efficitur irregularis ; quia talis
ingerit ſe diuinis; & violat interdictum. Facit tex. iu
.d.c.tãta. dum dicit,violauit.& vide bon.gl.in clem.
1.de priui. Vnde cauere debet prælatus,ne tempore
excommunicationis,vel ſuſpenſionis faciat celebra
ri coram ſe;aut etiam interſit celebrationi;quia tũc
videtur authorizare ſecundum.D.m. Sexto quæro,
109 quid ſi†aliquis celebrat excõmunicato,an per hoc
incurrat irregularitatem? Sol.Spe.in.d.§.iuxta.verſi.
ſed quęritur.tenet,quòd non,quia talis nõ eſt ſuſpẽ-
110 ſus,nec ab homine,nec a iure.Sed eſt cenſendus†ſi-
cut ille,qui participat, cum excommunicato in ora
tione , qui tantum minorem excommunicationem
incurrit.11.q.3.c. excommunicatus. Vnde non eſt
irregularis, vt.c.ſi celebrat.de cleric.excommun. &
111 quare † ſit maior pœna celebrantis in loco interdi-
cto , quam celebrantis excommunicato, dic,vt not.
in.d.c. tanta. ¶ Aduerte tamen;quia ſupra dictum
fuit, quòd celebrans excommunicato non eſſicitur
irregularis ; ſallit ſecundum aliquos,ſi tales fuiſſent
112 † excommunicati a Papa; quia tunc celebrãs effice
retur irregularis,hoc videtur ſequi Spe.in.d.§. iuxta
verſi.quod autem dixi,per.c.ſignificauit.s̃.de ſentẽ.
excommu. Sed tu dic, quòd veritas huius fallentiæ
pendet ab intellectu illius.c. ſignificauit. Nam ibi
ponuntur quatuor lecturæ ; illa tamen videtur eſſe
Cõis opi. 113 † communior,* quòd ad hoc, vt ex participatione
cum excõmunicatis quis incurrat irregularitatem,
requiruntur illa , quæ ibi narrantur in text. Videli-
cet,quòd ſit clericus. Item,quòd ſciẽter. Item,quòd
ſpontè. Item, quòd ille fuit excõmunicatus a Papa.
Item,quòd participet in diuinis officijs. Inſuper ẽt
nominatim interdicti celebrantes fiunt irregulares.
11.q.3.c.ſi quis epiſcopus in cõſilio.&.c. ſi quis epi
114 ſcopus damnatur. Septimo quæro , † quid ſi ec-
cleſia ideò interdicta eſt ; quia violata eſt ſanguinis
effuſione, vel ſemine humano polluta , an celebrans
in ea ſit irregularis? Sol.dic,quòd non;quoniã tunc
non dicitur propriè interdicta; ſed organa dicuntur
eſſe ſuſpenſa in illa.s̃.de cõſe.ecclè.vel alta.c.ſi. &.c.
ſignificaſti. de adulte.hoc tenet Specu.in.d.§.iuxta.
verſicu.illud quoq;.Tu verò dic, quòd hoc eſt hodiè
determinatum expreſsè, quòd non incurrat irregu-
laritatẽ,in.c.is qui.primo reſpõſo.de ſenten.excom.
lib.6. Licet olim eſſent opi. Et prędicta etiã faciunt
115 ad.q.vt†ſacerdos ſepeliẽs aliquem in cæmiterio, in
quo certum eſt aliquos excommunicatos eſſe ſepul
tos,non incurrat irregularitatem. Et hoc tenet Spe.
in.d §.iuxta verſi. quid ſi ſacerdos. quoniam hoc nõ
reperitur iure cautum.Nec obſtat quòd iſte dicatur
violare interdictum, vt.d.c.tanta.de exceſſ.præla.cũ
tale cæmiterium propter hoc ſit interdictum,donec
reconcilietur, vt.c.conſuluiſti.s̃.de conſecra.eccl.vel
alta.&.c.ex parte.s̃.de ſepul.quoniam iſtud eſt inter
dictum legis,non hominis;& ideò in hoc mitius agi
tur cum lege , quam cũm homine , vt.l.Celſus.ff.de
116 arbitr.¶ Et ex hoc inſertur, ꝙ ſi† cæmiterium eſſet
interdictum per ſententiam hominis,ſacerdos ſcien
ter ſepeliens,& ſolenniter in illo;eſſiceretur irregula
ris. Facit.s̃.de poſtu.præla.c.1.poſt priu.j̃.de cleri.
117 excom.minii.Apoſtolicæ. Et in ſum.not.quòd† re-
gulariter ſi interdictus ab homine in loco non inter
dicto;ſiue etiam non interdictus,in loco ab homine
interdicto; ea quę ſunt ſpecialiter attribuita ordini,
ſolenniter prophanet,præſertim ſcienter, & in con-
temptum , ex hoc efficitur irregularis. 11.q.3.ſi quis
epiſcopus.1.ibi,aliquid contingit de ſacro miniſte-
rio. Idem etiam dicit Spec. ſi propter patronorum
118 diſcordiam†epiſcopus clauſit eccleſiam, & inde re
liquias aſportauit;præcipiens,ne ibi miſſarũ ſolẽnia
celebrentur;nam licet quis ibi celebraret , non eſſet
irregularis.s̃.de iure patr.c.1.&.2. niſi eſſet interdi-
cta talis eccleſia;qa tũc benè eſſet irregularis. Octa
119 uo quæro,quid ſi†excommunicatus, vel interdictꝰ
celebrat in eccleſia non conſecrata? Solu.dic,quòd
eſſicitur irregularis,ac ſi eſſet conſecrata. Facit.c.ec
cleſia.de ĩmu.eccl.&.s̃.de cõſe.eccl.vel alta.c.ſi.& ꝙ
ſtatim dicã in ſeq.q.& hoc tenet Specu.in.d.§.iuxta.
120 verſi.quid ſi excõicatus.¶ Nono quæro, quid ſi†ex-
communicatus , vel interdictus celebrat ; vel dicit
horas ſuas officiãdo populũ ; non tñ in eccleſia ; ſed
in naui,vel in exercitu,vel alibi,an ſit irregularis.Sol.
121 dic,ꝙ ſic,arg.de conſe.diſt.2.c.cõcedimus.ſecus† ſi
dicit horas cũ vno, vel duobꝰ , vel pluribus ſocijs nõ
officiando eccleſiã, vel populũ; quia tũc benè facit ,
122 dummodò ſupprimat illa verba, quæ a ſolo† ſacer-
dote dici ſolẽt, videlicet;Dominus vobiſcum.Et no-
123 ta ꝙ† laicis, vel monialibus etiã nõ licet dicere. Do
minus vobiſcum, vt not.Io.And.in verſi. complean-
tur.in.c.1.s̃.de cele.miſ. Decimo quęro, quid ſi aliàs
124 † ſcienter, & ſolenniter ſepelit publicè excommuni
catum , an incurrat irregularitatẽ? Sol.Spec.in.d.§.
iuxta.verſi.quid de illo dicit,quòd non; licet graui-
ter peccet.Facit quod dixi de eo,qui celebrat excõ-
municato. Tu dic de hoc articulo, vt tractatur in.c.
epiſcoporũ.de priuileg.lib.6.vbi gloſſ.ſi.dicit, ꝙ iſti
ſunt vicini irregularitati. Et vide ẽt in clem.eos.de
ſepul.vbi gl.etiam ponit aliàs quæſtiones not. ¶ Vn
125 decimo quæro,qd† ſi aliquis exercet officia ſua, vel
alia miniſteria in loco interdicto,vt puta;ſi magiſter
in ſcholares;an incurrat irregularitatem? Quidam
dicunt ,

in.d §.iuxta.verſi.item eſt irregularis ordinat'. vſq;
ad ver.item in veteri teſtaméto ¶ Item, irregulares
135 † dicuntur omnes illi, qui poſt peractam pœniten-
tiam non habent ordinis executionem, de quib' in
.c.niſi cum pridem.ſ.de renun. Et hoc contingit in
pluribus caſibus, videlicet; in homicidio. 50.diſt.c.
mitor.ſ.de tempo.ordi.c.fi.¶ Item in ſymoniaco in
ordine.1.q.1.erga.ſ.de ſymo.c.tanta. Vel in benefi-
cio, quo ad illud reſtituendum.c.inquiſitionis. de ac
cuſa.¶ Item, ſi excõmunicatus, vel ſuſpenſus, vel in
terdictus facit ſe ordinari in contemptum clauium,
de ſenten.excom.c.cum illorum.§.ſi autem.¶ Item,
ſi tales præſumunt celebrare.11.q.3.c.ſi quis epiſco
pus in concilio. de vita.& hone.cleri.c.vt clericorũ.
Vel beneficia conferre. ¶ Item, ſi quis à contemnen
te interdictum, beneficium reciperet, vel ipſum in-
terdictum violare præſumeret, de exceſ.prelat.c.tan
ta.&.ſ dixi. ¶ Itẽ, falſarius literarum Papæ, vt.j.de
cri.falſi.c.ad falſarium. Qui tamen, ſecundum Inno.
in.c. niſi cum pridem.in verſi.intruſio. ſi occultus ſit
poſt abſolutionem, & penitentiam peractã, ſine pec
cato, ordinari poteſt. ¶ Item, hæreticus.j.de purga.
can.c.ſolicitudines. Et ſimiliter qui fuit hæreticus.
1.q.7.c. conuenientibus.§.1.22. diſt.nos ſolicitudi-
nem.¶ Item, exhibens hæreticis eccleſiaſtica ſacra-
menta.ſ.de heret.c.excommunicamus.§. ſi verò cle
ricus.&.§.ſi verò clerici. ¶ Itẽ, ſodomita.j.de exceſ.
prel.in.c.clerici.¶ Item, præsbyter, qui peccatorem
ſibi confitentẽ prodijt.c. omnis.j.de pœn.& remiſs.
§.fi.¶ Item, incorrigibilis in nimia contumacia per
ſeuerans.ſ.de dol.& contum.c.veritatis.§.fi.32.q.4.
c.fortè.ſ.de judi.c.cum non ab homine.¶ Item, cri-
minoſus notoriè de iure, vel de facto.ſ. de tẽpo.ord.
c.fi. ¶ Item, vtẽs officio aſſaſsinorum, vel eos defen
dens, vel occultans; licet ex hoc mors non ſequatur,
vt.c.pro humani.eo.tit.lib.6. ¶ Item, apoſtata, vt.ſ.
de apoſtatis.c.fin. ¶ Item, ſchiſmaticus, vt.c.2.ſ.de
ſchiſm.¶ Itẽ, intruſus. 16.q.7.ſi qs deiceps.7.q.1.fa-
ctus.&.c.ſeq.¶ Itẽ, volũtariè electus p abuſum ſecu-
laris poteſtatis.ſ.de electio.c.quiſquis. ¶ Item, ſe-
cundum Io.And.omne crimen, quod ipſo iure indu
cit infamiam ciuilem.4.q.7.in.§.porrò.&.l.1.C.de
infami.ff.de his qui not.infa.l.ait prætor.¶ Item, in-
famia deſcendens ex delicto per ſententiam decla-
ratoriam.2.q.7.c. Euthemium.§. hinc colligitur. in-
famis enim eſt irregularis; ſiue ſit infamia iuris, vt.
50.diſt.c.qui aliquo.&.2.q.3.§. notandum.l.1.C.de
infami.&.ſ.de teſti.c. teſtimonium. Siue ſit infamia
facti.ſ.de accuſa.c. omnipotens.2.q.3. Euthemium
.§ hinc colligitur.90. diſtin.in.c.tantis.l.1.C. de di-
gnit.lib.12.& de exceſ.prælat.c.inter.§.poſtremo.
¶ Item, in caſibus in quibus Papa non poteſt diſpẽ
ſare; quos habes per Specul. in titu. delega.§.nunc
breuiter. Et in quibus ipſe ſolus diſpenſat, qui no-
tantur per Specul.in.d. titu.§. nunc oſtendendum.
¶ In his etenim caſibus, etiam ſi occultum ſit, non
poteſt quis miniſtrare, vt per Spec.in.d.titu.§.quali
ter. In alijs autem caſibus non impeditur executio
ordinis poſt peractam penitentiam. Sed ſufficit ſola
pœnitentia, & ſic ſuo ſatisfacere creatori. Nec illa, ſi
latentia, vel occulta ſunt, inducunt irregularitatẽ, vt
ſ.de ſymo.c.fi.51. diſtinct.c.ferrum.&.32.q.5.in.c.
Chriſtiana.ſ. de cohab. cler. & mulie.c.in noſtra.de
renun.c.niſi cum pridem.§.perſonæ. Alij tamen con
tra, argu.pro eis.50.diſtinct.c.ſacerdotes.&.c.de his
verò. Sed dici poteſt, quòd inducunt irregularitatẽ
canonicam, quæ per ſentẽtiam aboletur; & nõ alias
præterquam in homicidio, & in alijs præmiſsis caſi
bus.ſ.de tempo.ordi.c.fi. Vincen. tamen dicit in.d.
c.fi.quòd nunquam pro peccato occulto acta pœni-
tentia impeditur quis vti ordinibus habitis, & aſcẽ
dere ad ſuperiores; nec inuenitur expreſſum vti in
ſymoniaco in ordine.ſ. de ſymo.c.tanta.nec acta pœ
nitentia indiget diſpenſatione, quo ad vſum, vt in.c.
Chriſtiana.&.c. ferrũ.ſ.alleg.&.53. diſtin.c. qui ſub
gradu. Intelligit enim ſeruato.ſ.ipſo iure, arg.pro eo
ſ.de tempo.ordi.c.fi.ibi, non debet, &c. Et intelli-
go loqui contraria de crimine, in quo lata eſt ſenten
tia de fama, vel infamia irregulari.25.diſt.primum.
61.diſt.ſacerdotibus. Item non obſt.j.de tẽpo.ord.
c.ad aures. quia loquitur de regulari, qui non habet
nolle, neq; velle. Quo ad hoc autem, vt nunquam in-
de accuſari poſsit, bene eſt neceſſaria diſpẽſatio.ſ.
de fil.præsbyte.c.ex tua. Vbi autem aliquis manife
ſtè deliquit, peccat celebrando, ſiue egerit pœniten-
tiam, ſiue non, vt.d.c.ſacerdotibus.&.c. ex literis.j.
de furt.& hoc tenet Specul. ad literam.in.d.§.iuxta.
verſi.ſunt quoq; vſq; ad verſi. item nota, q ſuſpẽſus.
& vide etiam Io.And.in.c.niſi cum pridem.in gl.ſu-
per ver.ex loco.ſ.de renun. ¶ Nunc ſupereſt vt attin
136 gamus † caſus, in quibus quis per homicidium, vel
mutilationem incurrit irregularitatem; verum quia
homicidium pluribus modis committi poteſt; vide
licet, facto proprio, mandato, ope, auxilio, conſilio,
negligentia, & conſenſu, ſeu ratihabitione; ideò de
ſingulis videamus. ¶ Circa primum igitur membrũ
137 quando † facto proprio quis committit homicidiũ
manu propria, efficitur irregularis; ſiue Chriſtianũ,
ſiue Paganũ, aut Saracenum interficiat.50. diſtinct.
c.clericum.&.c.de his clericis.&.j.eod.c. pen. vnde
dominus ad Dauid quamuis pijſsimus eſſet, dixit.
Non ædificabis mihi templũ; quia vir ſanguinis es,
de conſ.diſt.1.in princ.B.Tho.ſecunda ſecũdæ.q.63.
artic.7. Ad materiam iſtam vide.D.m.in.c.pen. ne
cleri.vel mona.& ibi plures quæſtiones. ¶ Primo igi
138 tur quæro circa prædicta. Quid † ſi aliquis iuſtitia
mediante hominem interficiat; an efficiatur irregu-
laris? Sol.dic, quòd ſic; ſiue talis ſit prĩcipalis officia-
lis; ſiue ſit iudex, vel aſſeſſor, executor, vel lictor; quia
mandato ſuperioris hominem interfecit, ſuſpenden
do, vel decapitando.23.q.fi.c.princeps.&.c.ſępè. Et
idem ſi ſit miles ſocius, qui iuſtitiam exequatur.50.
diſt.c.ſi quis poſt.19.q.3.c.monaſterijs. Secũdo quę
139 ro, Vtrum † omnis qui interuenit in iudicio in cauſa
criminali, in qua agitatur cauſa ſanguinis; videlicet,
mortis, vel mutilationis, ſit irregularis? Solu.Spec.q
ſic, ſiue talis ſit iudex, ſiue aſſeſſor, vt dictum eſt; ſiue
ſit aduocatus, ſiue actor, vel notarius, dictator ſentẽ
tiæ, vel promulgator; vel procurator, vel teſtis, vel ac
cuſator.50.diſtin.c.ſi quis viduam.&.ſ.ne cleric.vel
mona.c.ſententiam.&.c. clericis.j.eod.c.poſtulaſti.
140 51.diſtin.c.1. Siue † tales ſint clerici; ſiue laici; quia
licet laicus ſit immunis à culpa, non tamen eſt im-
munis ab irregularitate, ſecundum Goffr.in.d.c. ſen
tentiam, quam ſententiam ſequitur Ioan.Andr. Et
quod dictum eſt de dictatione, Hoſt.intelligit, etiã,
ſi non

ſi non dictet vt iudex; ſed vt aſſeſſor,ſeu iuris perit⁹,
qualitercunq; enim dictet,ſi inde ſequitur ſententia
ſanguinis,eſt irregularis;licet nõ ipſe,ſed alius pro-
nunciet; quia proferenti præbet conſilium, & auxi-
lium,vt dicam.j.in tertio membro principali huius
141 articuli. Idem† eſt ſi authoritatem, vel benedictio-
nem ſuam exhibeat purgationi vulgari,vel vindictę
ſanguinis,vt.j.de exceſ.prælat.c.ex literis.Nec vide
tur diſtinguendum,an mors inde ſequatur, vel non.
Licet,quò ad effectũ diſpenſationis videatur in hoc
diſtinguendum, de quo dicam.j.in.3.q.principali.
142 Tertio quæro.quia ſupra dixi, quòd† aduocatus, vel
procurator,qui interueniunt in cauſa ſanguinis,effi-
ciuntur irregulares;vtrum hoc habeat locum,ſiue in
terueniat pro parte actoris,ſiue pro parte rei? Solu.
quidam dicunt,quòd ſic;per.c.1.51.diſtin.& tradit
Spec.in tit.de aduoc.§ in cauſa.&.d.§ iuxta verſ.itẽ
litigioſus. Vnde dicebat Hoſt.in.c.1.de poſtul.ꝙ li-
cet quidam dicant quemlibet etiam clericum poſſe
defendere accuſatũ,arg.53.q.5.c.reos.de immun.
eccl.c.inter.tutius tamen eſt,quòd abſtineat. Quid
enim ſi propter ſuam imperitiam accuſatus ſuccum
beret,& mortilaretur. Item,quid ſi propter malitiã,
& cauillationes ſuas abſoluatur, & accuſator patiat
talionem? clarum eſt, quòd efficeretur irregularis;
& ideò quia lingua facile labitur, vt.ff.ad leg. Iuli.
maieſt.l.famoſi.ante fi.& quia periculoſum eſt qui-
buſcunq; clericis talibus intereſſe.Sed ſecundũ eum
ſecus eſt,ſi non poteſt aliquid ſibi imputari, arg. de
æta.& qualita.c.ad aures.&.ſ.eod.c.de cætero. & in
c.tua nos.j.eod.remittens ad not.plenius in hoc no
143 ſtro.c.per eum. Vbi quærit† de clerico iuris perito,
qui fratrem ſuum accuſatum criminaliter ſuo patro
cinio iuuit;ita quòd fuit abſolutus;& accuſans deca
pitatus,an ſit irregularis? Et tandem arguit, ꝙ non;
cum ipſe non tenderet ad ipſius pęnam; ſed ad iſti⁹
abſolutionem: nam ſi eccleſia etiam reos ſanguinis
extraneos defendit, vt in pręallegatis iuribus;& fa-
cit. C.de epi.audiend.addictos. fortius iſte fratrem
defendere poteſt,ad hoc.c. petitio.de iureiurã.& de
præſump.c.afferte.&.c.literas.&.l.2.ff.de recepta.&
imputet accuſator ſuæ malitiæ,& duritiei; ſi pęnam
talionis paſſus eſt,vt. c. tua nos. j.eo.&.c.poſtulaſti.
& hoc debuit præſcire euenire poſſe.Item,nec ſem-
per de facto,talionis pęna imponitur accuſatori de-
ficienti;nam quandoq; prece,vel prætio remittitur.
Vel in pœnam aliam commutatur.ff.de his qui not.
infam.l.quid ergò.§ pœna grauior. &.l.ſeuerior. C.
eod. titu. In contrarium facit; quia clericus in hoc
exercet rem ſibi prohibitam,& illicitam.ſ. ne cleri.
mona.c.ſententiam.& accuſatori prębet proximam
cauſam morti,ergò quicquid intẽdat,irregularis eſt
ſ.eod.c.pręced.&.c.is qui.eo.tit.lib.6. cum lex pro-
motionis; in facto, non in voluntate conſiſtet.15.q.
1.c.fi.ergò cum ex hoc officij exercitio ſit commiſ-
ſum homicidium,fateri illum oportet irregularem.
50.diſtin.c.ſi quis viduam.j. de cler. pugnã.in duel.
c.Henricus.Nec obſtat,quòd eccleſia defendat reos
ſanguinis; quia illud non facit ſic,quòd ex defenſio-
ne ſequatur ſanguis.ſ. de immun. eccl.inter alia. &
j.de verbo.ſignifi.c.nouimus.Nec obſt. cõiunctio p
ſonæ.ſ.de poſtul.c.fi.Nec valet, ꝙ accuſator ſcire de
buerit. Nec obſtat, ꝙ quandoq; patcitur; quia illud
eſt rarum, & incertum.ff.de legib.l.nam ad ea. De-
mum Hoſtien. ibi recitans opin. dicit, ſe ſequutum
hanc ſecundam opinionem; ſcilicet,quòd non poſ-
ſit eſſe aduocatus,etiam pro reo;& hoc dicit in ſum.
in titu. de oblig. ad ratioci.§.quid ſi obligatus. ver-
ſic.quid de criminibus.& in tit.de poſtula.§.qui per-
tinet.verſic.illud tamen.& in tit. de homic.§.qua pę
na.verſic.illud autem certum eſt. Et facit ſecundum
eum;quia in ciuilibus vbi non poſſumus vnum iuua
re,quin alter lædatur, abſtinendum eſt.14.q.5.c.de
nique. fortius in criminalibus. Sed hæc vera ſecun-
dum eum,quando ex aduocatione,vel ſententia,te-
ſtimonio,vel ſcriptura,mors,vel truncatio eſt ſequu
ta; quia talia poſt baptiſmum exercens non promo
ueretur.50.diſt.c.1.quia ſicut ex facto naſcitur irre-
gularitas; ita ſine facto non oritur. Secus igitur ſi
ex facto,vel verbo aduocati mors ſequuta non eſt,
ad quod probandum, & ne fiat irregularis, quatuor
dat conſilia. Primum, quòd quantum poteſt, fin-
gat, & comminetur ad retrahendum accuſatorem,
ſe velle reum defendere, hoc tamen officium non aſ
ſumat propter canonis interdictum.Quòd ſi fecerit,
puniri poterit.ſ.de maio.& obedien.c.2.propter ta
men ſolam officij aſſumptionem, non efficitur irre-
gularis. Secundum conſilium eſt, quòd ſi nullo mo-
do vult abſtinere à patrocinio rei, quibus modis po
teſt,laboret,vt accuſator deſiſtat ante inſcriptionẽ;
quia poteſt,vt.ſ.de accu.c.licet. Tertium,vt cũ pri-
mum venit coram iudice,proteſtetur, quòd ad pœ-
nam accuſationis non intendit;ſed ſolum ad defen-
ſione accuſati.Vnde ſi datur libellus ſine inſcriptio-
ne,non petat inſcribi;poſſet tamen forſan excipere,
ſe non teneri reſpondere tali libello. Item ſi iudex
ſuppleat ex officio,poterit dicere,quòd de hoc ſe in
tromittat; & ſępè conſulit proteſtationem repeti;
& nihil fieri,vel dici,per quod illi renuntietur.ſ. de
cõſt.c. cum M. Vnde nec accuſatorem de calumnia
arguat,vbi abſtinere poſsit,ſalua defenſione accuſa
ti. Et hoc obſeruans, cum non videatur directè in
mortẽ accuſatoris tendere,licet indirectè ad hoc tẽ
dat,videtur tutus ab irregularitate,ad hoc.c.2.eod.
tit.lib.6. Vel ſaltem eſſet cas⁹ diſpenſabilis.Dicebat
etiam,quòd cum abſoluitur reus,quia accuſator ni-
hil probauit,ſed probauit per falſos teſtes de hoc cõ
uictos, videtur poti⁹ ex ſua calumnia damnari, quã
ex facto aduocati ipſius rei. Quartum conſilium eſt
cum reus abſoluitur, quod toto poſſe laboret aduo-
catus rei,pęnam ſanguinis imponẽdam accuſatori,
commutari in carcerem,exiliũ,pecuniam,vel ſimil.
& ſi poſſet à principio ſuper hoc ſibi p clientulum,
& iudicem cauere,bonũ eſſet,& tutum, etiã ſi fran-
geretur cautio,ad hoc.j.eod.c. Petrus. & .ſ. de im-
mun.eccl. c. inter alia. Sed ſi ab initio ſibi nõ cauit,
vel cauere non potuit; ſi poſt ſententiam hoc obti-
net;ſatis eſt ex verbo,vel facto, ꝙ mors ſequuta non
ſit;ita ẽt ſecurus eſſet,vbi iudex in criminibus ex of-
ficio inquirendo, procederet contra infamatum,
quem ſtudio ſuæ aduocationis obtineret abſolui;cũ
aliàs decapitatus fuiſſet, per hoc enim nõ poteſt di-
ci aduocatum irregularem. Et his caſibus ſaluari po
teſt opinio Barto. Pro qua facit; quia ſi armis poſ-
ſum ſocium defendere,de ſenten. excomm. c. dile-
cto.lib.6.fortius verbo. Facit.ſ.de appell.c. dilecti.
Item

Item, ſi ℘ bono,& licito aliquid facimus, abſit,&c.
23.q.5.c.ne decidendis.verſi. abſit. Porrò ſi conſtat
reum culpabilem;& aduocatus ſuis falſis probatio-
nibus,vel allegationibus illum obtinuit abſolui; vel
aliàs directè,& ſine proteſtatione, vel contra prote-
ſtationẽ ſuam veniendo,calumniam accuſatoris ar-
guit, propter quod fuit mortuus,tũc ſit vera opinio
Hugo.& Ioàn. quod iſte ſit irregularis. In dubio ta-
men dicit Hoſt.aduocatum ſuę conſcientię relinquẽ
dum,vt.ĩ.eo.c.petitio.Et ſubiungit, quòd licet ma-
giſtraliter, & ad ſtudentium exercitium ſcripſerit;
huius tamẽ dubij ſolutionem Papæ reſeruat; ad quẽ
talia dubia declarare ſpectat,allegat.c.per venerabi
lem.§.rationibus.ſ.qui filij ſint legit.& prædicta po
nit Io. And. in.c.1.ſ. de poſtul. Quarto quæro,quid
144 † de iudice, officiali , vel milite, qui talia ſuſcepe-
runt officia;non fuerunt tamen ea executi? Solu.dic.
ſecundum Vgo. & Ioan.50. diſt.§.ſi quis.quòd tales
non prohibentur à ſuſceptione ordinum. Alij verò
tenent contrariam ſententiam,dicentes, eos irregu
lares,propter propoſitũ, quod habuerunt circa exer
cendum cauſam ſanguinis,hoc videtur ſequi Spec.in
145 d.§.iuxta.verſi.quid de iudice.Quinto quæro,† cle-
ricus in cauſa ſanguinis aliquid ſcripſit , puta; circa
receptionem teſtium ; ſed non ſcripſit in forma au-
thentica, an ſit irregularis?Solu.ſecundum Inno.dic,
quòd non.Et idem dicit etiam,ſi ſcriberet authenti-
cè;dummodò ſententia ſanguinis non ſequatur ex il
la ſcriptura ; quoniam ſola ſcriptura in illo caſu non
conſtituit ſcribentem in irregularitate , vt traditur
146 in.d.c.ſententiam. Sed ſi† ex tali ſcriptura ſequatur
homicidium,qualitercunq; ſcribat, vel dictet, inci-
dit in irregularitatem, ſecundum Io.And.in.d.c. ſen
tentiam. Quod facit ad limitationem eorum, quæ
147 dixi.ſ.in.2.q.huius articuli.Sexto quęro,†Pone,ali-
quis dominus , vel princeps recepit aliquam literã ,
in qua continebatur, quòd ipſe deberet,& capere,&
ſuſpendere quendam homicidam,qui morabatur in
tali hoſpitio, qui domin⁹ dedit literam clerico ſuo ,
vt ſibi ipſam legeret,quod fecit; vnde homicida ca-
ptus fuit,& ſuſpẽſus;an talis clericus ſit irregularis ?
Sol.dic , quòd ſic, ſecundum Io.And.in.d.c.ſenten-
tiam.Et ita refert ibi fuiſſe reſponſum per Clem. Pa
pam.4. quoniam ex tali clerici lectione homicidiũ
ſequutum fuit. Nec prodeſt clerico, ſi dicat ſe igno-
raſſe tenorem literæ; quoniam debet eam ſibi prius
legere. Vel quando peruenit ad lectionem capturę,
& ſuſpenſionis,debebat ſubſiſtere;& ipſam reddere,
dicẽdo ꝙ ad ſe non pertinet legere talem lrãm, arg.
eorum quæ dicuntur in.c. ſicut dignum.ã.eod. & in
148 c.clericis.ſ.ne cleri.vel mona.Septimo quęro,†Po-
ne aliquis miles fuit in bello,nec per eum ſtetit, qn
occideret;an ſit irregularis?Sol.dic,quod ſic, ſecun-
dum Vgo.& ſequitur Specul.in.d.§.iuxta.verſi.quid
de iudice. Secus eſt, ſi talis percuſsiſſet;nec ad hoc
149 † operam dediſſet. Octauo quæro. Vtrum † exer-
cens artem chirurgiæ ſit irregularis ? Sol.dic,quòd
ſi propter imperitiam ſuam mors fuerit ſecuta ex in
ciſione,vel aduſtione, quam fecit, vel potione,quam
dedit infirmo; efficitur irregularis, vt.c.tua nos.§.1.
ĩ.eo.Secus ſi adhibet omnẽ diligentiã,q̃ debet;quia
150 non efficitur irregularis,quia mors†præſumitur po
tius culpa medicinati euenisse, quẽ medici negligẽ
tia,vel imperitia.23.q.5.c.de occidendis.ſ.de æta.
& qual.c.ad aures.Et ideò conſulit medico, ne pro-
151 moueatur ad ordines.Et idem dicendũ eſt in† Bar-
bitonſore, ſeu Phlebotomante,& in alijs ſimil. per-
ſonis.Hoc tenet Spec.in d.§.iuxta.verſic.item exer-
152 cens. & in verſi.facto.in.fi.Intellige†autem chirur-
gum non prohiberi à promotione,niſi propter peri-
culũ ; quoniam de facili in officio ſuo errare poteſt.
Vnde ſi quis laicus exercuerit hoc officium, non ob
hoc eſt irregularis;licet multi ſub eius cura obierint.
153 Niſi propter eius incuriam perierint;vt dixi. † Cle-
ricis autem hoc officium omninò eſt interdictum.
Ita quod ſi ceſſare nolunt,deponendi ſunt;quamuis
ex hoc ſolo non ſint irregulares. Niſi ſub eorum cu-
ra aliqui obierint;quia tunc ſecundum Inno. ſunt ir
regulares,in.d.c.tua nos.ĩ.eo.&.ſ.ne cle. vel mona-
c.ſententiam. Et dicit D. m. in.c.tua nos.quod tria
154 † requiruntur ad hoc , vt non ſint irregulares. Pri-
mo,quòd illud officium conueniat ſibi; & ſic , vt ſit
laicus;quia clericis eſt interdictum;vt.d.c. ſententiã
&.c.non magno.&.c.fi.ne cler.vel mona.Et licet lite
ra in.d.c.tua nos.loquatur in monacho;tamen idem
eſt in quolibet alio clerico;& ibi ſic contingit de fa-
cto. Secũdo,quòd ſit peritus;vnde non ſufficit,quòd
appellet ſe medicum peritum. Tertio, ꝙ adhibeat
omnem diligentiam ſecũdum artem ſuam.Quarto,
quòd informet infirmum de his,quæ ſunt neceſſaria
ęgritudini ſuæ; quibus ſeruatis euentus mortis non
imputatur ei.Et ad prædicta facit,quòd not.in. c.ad
aures.de æta.& qualit.& vide quæ dicam circa hanc
materiam in.d.c.tua. Et prædicta etiam in effectu
vult Hoſt. in ſum.eo.titu.§.qua pęna. verſic. ideò li-
cet medico. Vbi concludit, quòd quilibet medicus
debet ad conſcientiam ſuam recurrere, arg. c.ad au
res.ſ.de æta.& qualit.&.d.c.tua.ĩ.eod,&.ff.de offic.
pręſid.l.illicitas.§.ſicuti.ff.ad leg. Aquil. Idem iuris.
Inſtitut.ad leg.Aquil.§.imperitia.& argu.c.exhibita
ĩ.eod.tit.Et ſubdit, quòd propter graue ſcandalum
interdicitur executio,quãuis nihil deliquerint, arg.
c.ex literis.1.ĩ.eod.& à contrario ſenſu.c. ſignifica-
ſti. 2.§.1.ad.fi. ĩ. eod. Et etiam conſuluit Goffred.
quòd promoti , & maximè promouendi , ab opera
practicãdi,& potiſsimè chirurgi,abſtineant à curis,
quæ inciſiones , vel aduſtiones requirunt. ſ. ne cler.
vel mona.c.ſententiam,&.c.tua. cum in nullo vacil-
lare debeat cõſcientia.33.diſtin.c.laici. Nono quæ-
155 ro.†Aliquis videns infirmum nõ poſſe euadere,nec
mori;& videns illum pati maximam pęnam, reuol-
uit illum in aliud latus,vt citius moriatur; an efficia
tur irregularis, ſi ex hoc mors ſecuta ſit, puta; quia
ex hoc pręcluditur via anhelitus; vel ex violentia mo-
tus rumpitur apoſtema, & ſuffocatur ; efficitur ir-
regularis?Si verò talis non moreretur citius,non ef-
ficeretur irregularis. Licet aliàs pęnitere debeat de
peccato,hoc tenet Spec.in.d.§.iuxta verſi.quid ſi ali
156 quis infirmum. Subdit tamen Specul. quòd † ſi de
his,& ſimilibus caſibus ambigeretur,quòd talis de-
bet declarare conſcientiam ſuã, ſiue læuem, ſiue te-
merariam,alicui prudenti, & docto viro . Alioquin
debet eligere tutiorem viam , vt dixi ſupra in præ-
157 ced.q.& dicam in ſeq.Decimo quæro, † aliquis ex-
traxit gladium , ſagittam, vel telum infixum in ca-
put,vel corpus alterius,propter quod vulneratus ci-
tius

tius obijt, an efficiatur irregularis? Solu. dic,quòd
ſic,arg.l.culpa.&.l.quod quis.ff.de reg.iur.&.j.eod.
c. tua nos. Facit quod dixi in præced.q.& dicam.j.
158 q.35. Vndecimo quæro † cuſtodiens infirmum de-
dit ei ad bibendum, vel comedendum aliquid mi-
nus peritè contra conſilium medicorum, & contra
conſuetudinem; propter q infirmus mortuus eſt,an
talis ſit irregularis? Sol.dic,quòd ſic.Secus ſi fecerit
bona fide; dummodò, vt dictum eſt, non ſit in lata
culpa,vel negligentia diſſoluta, quæ quaſi dolus eſt.
vt.l.1.§.1.ff. ſi menſ. fal.mo. dixer. & traditur per
Bart. in.l.quod Nerua.ff.depoſi. &.c.1. de commo-
da.Et ſi ſcrupulum habet,debet deponere ad conſi-
lium ſapientis;quia depoſita erronea conſcientia, ſi
poteſt illam deponere, poteſt adminiſtrare; & pro-
moueri,ſecundum Raynal.argu.50.diſtin.hi qui ar-
borem.&.c.ſeq.& hoc tenet.Spec.in.d.§ iuxta verſi.
ſimiliter. Duodecimo quæro, Quid ſi aliquis adeò
ſe arctauit in victu, quòd non potuit viuere;an dica-
tur irregularis? Iſta queſtio non habet effectum quo
ad ordines;ſed quo ad peccatum.Sed,vt habeat ali-
159 quem effectum pone,quòd adeò † ſe arctauit in vi-
ctu, quòd aliquod membrum eſt ſibi debilitatum,
propter quod oportuit illud incidere, vel mutilare;
an dicatur irregularis? Sol.videtur primo dicēdum,
quòd non;quia iſte nec interfecit,nec mutilauit;ſed
debilitauit; ergò non efficitur irregularis ex hoc ca-
pite. Ego arbitror dicendum contrarium; quia ta-
lis videtur ſui ipſius homicida,arg.clem.exiui.§.nec
quiſquam. de verbo. ſignific.cum ipſe dederit cau-
ſam proximam mutilationi.Facit quod dicam.j. in
articulo negligentiæ. Sed aduerte; quia talis incidit
in duplicem irregularitatem;Vna eſt,propter muti-
lationem,vt dictum eſt. Alia,reſpectu deformitatis
corporis;de qua dixi.s.in.2. q.huius.7.q. principa-
lis. Et licet eſſet diſpenſatum in vna;tamen eſſet in
alia etiam neceſſaria diſpēſatio,quod not. Ergò for
tius efficitur irregularis duplici irregularitate,ſi ali-
quod proprium membrum ſibi mutilauit;quoniam
quis ex ordine charitatis magis tenetur diligere ſe-
ipſum, quam proximum,vt dixi in clem. de iureiu-
ran. ſed mutilando proximum efficitur irregularis.
vt in clem. vni. eod. lit. ergo fortius ſeipſum 23.q.
160 5.ſi non licet. Tertiodecimo quæro, † Aliquis com-
miſit homicidium præter voluntatem ſuam fortui-
tò,an incidat in irregularitatem? Sol.dic, quòd aut
dabat operam rei licitę;& adhibuit omnem diligen
tiam,quam debuit;& nō incidit in irregularitatem,
vt.j.eod.c.ſeq.&.c.hi qui.&.c.ſi duo.50.diſtin. Sed
ſi dabat operam rei illicitę;tūc efficitur irregularis,
vt in tex.noſtro,&.c.ſicut dignum. &.c.præsbyterū.
&.c.continebatur.s.eo.tit.&.c.Ioannes.&.c.fi. cum
ſimil.j.eo.Et p prædicta dicit Zabarel.in.c.cum de-
corem. de vita. & honeſt. cleri. & ſequitur ibi Io. de
Imo. quòd reſpondit in quæſtione de facto in Foro
Iulij,cum fieret repræſentatio natiuitatis domini,&
Magorum,& Herodis,&c. & vn⁹ clericus cecidiſſet
ſupra alium,propter quod ille mortuus eſt,vel debi
litatus in aliquo membro, quod talis propter hoc
non fuit irregularis; quia non dicebatur dare operā
rei illicitę,per not.per glo.in.d.c.cum decorem. Et
benè dicit ſi alia culpa non fuit admixta.Quartode-
161 cimo quæro,† Aliquis non valens aliter mortem vi-
tare,interfecit,vel mutilauit ſuum inuaſorem;an in-
currat irregularitatem? Sol.dic,quòd licet olim eſ-
ſent opiniones,de quibus in.c.ſicut dignum, in fine.
magnæ glo.s.eod.&.50.diſtinct.c.de his.&.c. 2.ta-
men hodiè eſt determinatum,quòd nō,in clem. vni
ca.eod.titu. Et prædicta habent locum, etiam ſi ex
propoſito quis vibrando gladium, vel proijciendo
telū interfecit inuaſorē,vt tenet glo.fi.in.d.clem.vni.
162 Quintodecimo quæro;Pone† Aliquis poterat fuge-
re,& ſic euadere;& non fugit, ſed inuaſorem interfe
cit ſe defendendo,an ſit irregularis? Sol. glo.in verſi.
non valens.in.d.clem.1.eo.titu.videtur tenere quòd
ſic;& idem etiam tenet glo.in.c.ſuſcepimus. s. eod.
Guil.verò in.d.clem.1.dicit,quòd dictæ glo.debent
intelligi in ſuis caſibus,& conſimilibus,puta;quan-
do potuit ſe reddere ſecurum claudendo hoſtia do-
mus; vel includendo ſe in turri; vel in alio loco tuto.
Alias dicit ipſum non eſſe irregularem, licet potue-
rit fugere;quia fugiendo poſſet cadere;& ſic proſtra
tus poſſet interfici. Nec quis tenetur ſe tanto pericu
lo exponere,per tex.in.l.2.§.pē.ff.ſi quis cautio.&.c.
accedens.s.vt lite non conteſt. Item,quia qualitas,
& loci, & temporis non patitur plus deliberandi cō
ſilium,vt.l.1.ff.de exercito.&.l.1.§.meritò.ff. depoſ.
Facit tex.in.l.quicquid cum deſtinatione ff.de regu.
iur.Et pręḍicta maximè vendicant ſibi locum,ſecū
163 dum eū,conſiderata qualitate perſonæ;quoniā† fu-
ga aliquibus perſonis eſt vituperoſa, vt.l. in eadem.
ff.ex quib. cau. maior. vbi æquiparatur nullo modo
poſſe recedere,vel recedere cum dedecore. Ad idē
164 ff.de manu.vindi.l.iuſta.Tertio etiam facit;quia† cō
ſeruatio perſonæ, & conſeruatio famæ æquiparan-
tur,vt.d.l.iuſta.& in.§.ſuſpectus.Inſti.de ſuſpe. tuto.
&.l.Iulianus.ff.ſi quis omiſs. cau. teſt.Ego arbitror,
quòd ſi loquimur reſpectu pœnæ legis Cor. de ſica.
quod tunc habeat locum opin. Guil.& quod dixi in
c.ſuſcepimus.s.eod. Aut loquimur reſpectu irregu-
laritatis, & tunc debet poti⁹ fugere, quam interfice
re; quia melius eſt pati aliqualem læſionem famæ,
quam hominem interficere,arg.d.c.ſuſcepimus. Et
hoc etiam videtur tenere Io. de Imol. in.d.clemē.
165 vnica. Sextodecimo quæro, † qualiter probabitur,
quòd quis interfecerit ob defēſionem neceſſariam,
ita q aliter non potuerit euadere?Sol.gl.in.d.clem.
vni.eo.tit.dicit, quòd in foro pœnitentiali creditur
aſſerenti ſic eſſe,per.c.ſignificaſti.2.j.eo.&.c.tua.de
166 ſponſ. In† foro autem contentioſo non creditur ſibi;
ſed erit neceſſe probare per circunſtantias, vt puta;
quia erat in loco tam arcto,quòd non poterat cape-
re partitum aliter,niſi occidendo,vel mutilando in-
uaſorem. Idem etiam tenet ibi Zenae. Vnde dicit,
hoc,vt plurimum,pendere ex arbitrio iudicantis.Si
cut in illo,qui contrectat rem alterius, dicens, do-
minum permiſſurum;quoniam non ſtatur eius aſſer
tioni,niſi id probet ex veriſimilibus coniecturis, vt
167 Inſt.de obli.quæ ex deli.naſ.§.placuit. Quidam† ta-
men dicunt,q omninò ſtatur ſacramento ſuo,per.c.
ſignificaſti.& per.c.ſi verò.de ſent.excō. Quod verū
intelligit Zenze. vbi non ageretur de alterius præiu-
dicio;aliàs ſecus;& ſequitur Io.de Imol.in.d.clē.De
168 cimoſeptimo q̄ro, † Aliquis credēs euadere mortē
fugiendo, incępit fugere, & cū eſſet de nocte, ſciens
certū locū periculoſum,propter ſciſſuras, ſeu aper-

turas

turas terræ, vel propter aliquem puteum, ſciẽs benè
viam, imaginatus eſt, quòd iſte ſequens caderet in
præcipitium, & moreretur; fugit per illam viam, ſe-
quens eum cecidit in puteum, & mortuus eſt; an iſte
ſugiens ſit irregularis? Et videtur dicẽdum, quod nõ;
quia non interfecit; ſed tantum paſſus eſt; ſed ille ſe-
quendo ſeipſum interfecit. Solu. arbitror dicendum,
quòd ſi quidem ille, per aliã viam potuerit fugere;
ſed habens animum deprauatũ, & intendendo quod
ille moreretur, fugit per illam viam periculoſam, ex
hoc fit irregularis. Maximè, ſi facilius poterat per
aliam euadere; quoniam iſte videtur dediſſe cauſam
homicidio; vnde propter cauſam, & animũ ad inte-
ritum hominis efficitur irregularis. Secus ſi non pu-
terat per aliam viam ſecurè fugere. Et maximè ſi ve
niens ad locum periculoſum dixit proſequenti eũ,
169 quòd caueret. Decimooctauo quæro, † Aliquis ag-
greditur patrem meum, vel filium, vel maritum, vel
vxorem, vel ſocium, aut aliter mihi conuinctum, qui
filius, pater, & ſimiles, non poſſunt aliter euadere; ni
ſi illus iuuero, an ſi defendẽdo mutilo, vel interficio
aggreſſorẽ, efficiar irregularis? Et videtur dicendũ,
quòd non, per. c. dilecto. de ſenten. excom. lib. 6. vbi
dicitur, quòd licet vnicuiq; vicino propulſare iniu-
riam inferendam proximo. Vnde per verbum vni-
uerſale, cuiq;, dicunt ibi Inno. & Hoſt. quòd tam lai-
co, quam clerico hoc eſt licitũ. Ad idem facit, quòd
not. Inn. in. c. ſi vno. 1. de ſenten. excom. vbi dicit, ꝙ
in caſibus prędictis percutiens clericum non eſt ex-
communicatus. In cõtrarium facit. c. ex multa. ſ. de
vot. &. 23. q. 8. c. repręhenſibile. &. 7. q. 1. c. ſciſcitatis.
& quod ibi not. Sol. dic, quòd licet hoc videatur per
miſſum, quantum ad aliam pęnam fori contentioſi,
vt traditur per Bal. plenè in repeti. l. 1. C. vnde vi. &
tract. in. d. c. dilecto. &. 33. q. 3. in ſum. &. c. fortitudo.
&. c. non inferenda. Tamen quantum ad irregularita
tem, ſecus eſt; quia quis occidens defendẽdo, nõ ali
ter euitat irregularitatem; niſi quando aliter mortẽ
propriam vitare non poteſt. Et hoc tenet glo. in. d.
clem. & idem tenet ibi, Lapus & Pau. Facit tex. ibi,
dum dicit, inuaſorem ſuum. & ſic ſecus ſi occidat in
uaſorem alterius; licet filij, vel ſibi cõiuncti. Facit. c.
nonnè. ſ. de præſum. 25. diſt. c. qualis. &. c. Apoſtoli-
ca. dę his quæ fi. à præl. Non obſtant iura. ſ. in con-
trarium allegata; quia loquuntur in caſibus, in qui-
bus ad pœnam requiritur dolus, & culpa; ſed irregu
laritas incurritur ſine dolo, vel culpa, vt ſupra dixi
in princ. iſtius articuli, ergò &c. Et ſimili modo põt
reſponderi ad Inno. quia ad hoc, vt per percuſsionẽ
clerici incidatur in irregularitatẽ, requiritur quòd
diabolica ſuaſione procedat. 17. q. 4. ſi quis ſuadẽte
diabolo, quod non eſt in caſibus prædictis. Facit
quod notat Ioan. And. in. c. inter opera. de ſponſal.
Idem etiam tenent Math. Zab. Ioan. de Imo. &. D.
m. in. c. 2. de vit. & honeſt. cleric. Aduerte tamen;
quia Math. in. d. clemen. 1. dicit, quòd prædicta ha-
bent locum, pręterquam in vxore, & marito, qui cẽ-
170 ſentur † vna, & eadem caro, vt. c. Martinus de cogna.
ſpiritu. 30. q. 4. c. ſciſcitamus. &. c. ſi quis. &. 33. q. 5.
Cõis opi.
c. admonere. Sed hoc* cõmuniter reprobatur; quia li
cet quo ad generationem prolis, & alia bona matri-
monij cenſeantur vna, & eadem caro; tamen ſecus
171 eſt quo ad alia. Simile adduco in filio, qui † cenſetur
eadem perſona cum patre quo ad acquiſitionem; vt
.l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. & etiã quo ad quæ-
dam alia, vt. 35. q. 3. §. hanc auctoritatem; non tamẽ
quò ad omnia, niſi quę sũt in iure expreſſa. ¶ Sed cõ
tra prędictam communem concluſionem facit; nam
ſi potui hominem defendere, & à morte liberare, &
non liberaui; videor irregularis; tãquam homicida;
quia qui poteſt hominem liberare, & non liberat, vi
detur eum occidere, vt. c. ſicut dignum. verſic. illi. ſ.
eod. & in. c. quanto. de ſenten. excommu. & in. c. dile
cto. de ſenten. excommu. lib. 6. &. l. necare. ff. de libe.
agno. 33. q. 3. non inferenda. 83. diſt. §. 1. ergò vide-
tur talis in maxima perplexitate; quia ſi patrẽ, filiũ,
dominum, aut ſeruum non valentes aliter euadere,
liberat interficiendo, efficiatur irregularis; & ſi id
non facit, eodem modo efficitur irregularis, quid di-
cemus? Poſſes fortè dicere, quòd hoc caſu, quando
non poteſt aliter liberare, quam occidendo, non ef-
ficitur irregularis, ſi nõ liberat. Secus ſi aliter, quàm
occidẽdo poſſet liberare; puta, clamando, ſeu in me
dium ponendo, vel capiendo aggreſſorem, vel quid
ſimile; & ſic mitius agatur in caſu primo, quã in hoc
ſecundo; quia in primo caſu non liberando, ne occi-
dat, non efficitur irregularis, in ſecundo ſic. Et ratio
ſit; quia facilius clamor; & alia ſimilia conceduntur,
quam interfectio. In hoc tamen ſecundo ſunt opi-
nio. vt dicam. j. in articulo negligentiæ. Vel poſſes
dicere, quòd ſi occidendo prędictas perſonas libera
uit; quia aliàs niſi occidendo liberare non poterat,
quòd ſit irregularis; quo ad ordines ſuſcipiẽdos; ſed
in ſuſceptis poſsit licitè miniſtrare, argu. eorum quæ
olim tenebant Ioan. & Goffr. in. c. 2. &. 3. & in. c. ſi-
cut dignum. in fin. magnæ. glo. ſ. eo. &. 50 diſt. in. c.
de his. & hoc refert gloſſ. in verſicu. & eidem. in
172 clem. 1. eod. titu. Decimo nono quæro, † Verum
beatus Petrus effectus ſit irregularis, qui pro defen-
ſione Ieſu Chriſti abſcidit auriculam ſeruo Ponti-
ficis? vt habetur Lucæ. c. 22. &. 34. q. 1. c. ſi Petrus. &
23. q. 4. c. pro membris. Et videtur dicendum, quòd
ſic, argu. eorum, quæ dixi in præced. quæſtio. Itẽ cũ
non fecerit auctoritate ſuperioris, vt. 24. q. 4. c. ille
gladium. Specul. in titu. de leg. §. iuxta. verſicu. nun-
quid ergo beatus Petrus. dicit, ꝙ non. Mouetur; quia
tunc non erat clericis prohibitum arma ſumere; nec
irregularitas erat inducta, quę fuit inducta à iure po
ſitiuo. Sed de hoc dic, vt dixi in. 3. &. 4. quæſt. prin-
cipali. Sed etiam ex alio capite arbitror ipſum non
fuiſſe irregularem, argu. eorum, quę dicam in articu
173 lo conſilij. Vigeſimo quæro, † Quidam poterat
euitare mortem non occidendo; ſed mutilationem
membri euitare nõ poterat, niſi occidẽdo, vel muti-
lando inuaſorem; an occidendo, vel mutilando ſit
irregularis? Et videtur dicendum, quòd non. arg. l.
vulgaris eſt quæſtio. ff. de furt. canonizata. de pęnit.
diſtinct. 1. c. vulgatis. vbi dicitur, quòd qui aurem
hominis tetigit, totum corpus tetigiſſe videtur, vt
not. in. c. auditis. ſ. de præſcript. ¶ In contrarium
facit; quia defenſio debet eſſe ordinata, ita quòd ad
vindictam non tendat. Nec debet exercere mode-
ramen inculpatæ tutelæ, vt. l. 1. C. vnde vi. &. c. ſi-
gnificaſti. j. eod. Vnde dicitur Exodi. c. 21. quòd
mors pro morte, & oculus pro oculo dari debet.
Lap. in. d. Clem. 1. eod. titu. arguit pro, & contra; &
tandem

tãdem videtur tenere, quòd iſte talis ſit irregularis.
174 Sed mihi plus placet opinio contraria; quia† muti-
latio, & occiſio æquiparatur,quo ad contrahendam
irregularitatem,vt in.d.clemen.1. ergò eodem mo-
do debet æquiparari quo ad eandem vitandam. Et
hoc videtur tenere Zabar. Floren. Secundo mo-
ueor per tex.in.c.fin.eod. titu.lib.6. Maximè ſi non
apparet,quòd animo occidẽdi percuſſerit, vt puta;
quia repercuſsit manu vacua. Vel habẽs gladium p-
cuſsit cum calce, aut baculo. Vel habens lanceã fer-
ratam reuulſo ad ſe ferro percuſsit cũ haſta.l. omne
delictum.§ ſi quis commilitonem.ff.de re milita. Vi
de quod dixi in.c.de his.quaſi circa fin.s̃.de accuſa.
& Bart.in.l.1.§.Diuus.ff.ad leg. Corn. de ſicar. & di-
cam in.c.ſignificaſti.2.j̃.eod. Vigeſimoprimo quæ-
175 ro, † quid ſi duo inuicem ſe percuſſerunt, & alter
alrerum occidit,vel mutilauit, nec apparet quis fue
rit aggreſſor, teſtes tamen dicunt, quod vnus ag-
greſſus eſt alterum, ſed ignorant quis fuerit aggreſ-
ſor; an ſuperuiuens dicatur irregularis? Et videtur
dicendum,quòd non, per not.per gloſſ.in.l.1.§.cum
arieres. ff. ſi qua. pau.fe. dica. In contrarium facit;
quia non eſt probata defenſio, quæ eſt neceſſaria
ad vitandam irregularitatem, vt in.d.clemẽ.1.eod.
tit.nam probatio obſcura non reuelat probantem,
vt in.c.in præſentia.de proba. Matth.in.d. clem. ſol-
uit. ꝙ in dubio mutilans videtur feciſſe ob tutelam
ſui corporis. & ideò non incidit in irregularitatem,
propter.l.ſcientiam.§.ſi cum ſtramẽta.ff.ad.l.Aquil.
Sed tex.ille non probat. Vnde dicit idem Matthe.
poſſe diſtingui.quis eorum conſueuit eſſe magis ri-
xoſus. nam aliàs attenditur conſuetudo alicuius.ff.
de pigno.actio.l.vel vniuerſorum.ff.de vſur.l. qui ſe-
miſſes.s̃.de pig.c.illo vos.& ſequitur.D. Card. Flo-
renti. Ego verò arbitror dicendum, quòd aut iſti
dabant operam rei licitæ;& alter alterum interfecit
præter voluntatem ſuam; & cum hoc imputetur ca-
ſui,quem non pręcedit aliqua culpa, vt.d.l.ſcientiã.
§.ſi eum ſtramenta.ff. ad leg. Aquil. talis non effici-
tur irregularis, vt.c.dilectus.cum tribus ſequenti.j̃.
eod.Si verò dabant operam rei illicitæ; tunc non eſt
dubium,quòd iſte tenetur probare neceſſariam de-
fenſionem,vt.d.clemen.1.Si ille non probauit, iudi-
catur irregularis. Facit quod not. in.l. ſi rixa.ff. ad
leg.Cornel.de ſicar.In dubio tamen,ſatis ęqua vide
tur,eſſe opi.Matth.Et tenendo eam.not. vt ſcias arti
culare,quòd mutilatus erat rixoſus, mutilans paci-
ficus,mutilatus iuuenis,mutilans maturæ ætatis, &
176 ſic de ſimilibus, Vigeſimoſecundo quæro,† Furio-
ſus,vel dormiens eſt aliquem aggreſſus, qui non va-
lens aliter euadere;niſi ſuum interfeciſſet aggreſſo-
rem,illum interfecit, an occidens efficiatur irregula
ris? Et videtur dicẽdum,quod ſic; quia tales vitio ca
rent, vt.l.diuus.ff.de ſicar.& in clem.1. eod.titu. de
quibus dixi.s̃.in.q.furioſi,& dormientis. Ego arbi-
tror contrarium; quia hoc non videtur contingere
vitio offenſionis, ſed defenſionis cauſa; cum defen-
dens principaliter intendat ad ſalutem ſuã; & ideò
debet conſiderari, quòd principaliter intenditur;
non autem quòd ſecundariò, vt in.l.1.§. huius ſtu-
dij.ff.de iuſt. & iu. &.l. pen.ff.ad Sylla.&.l. verũ.ff.de
furt.Pone enim,quòd† brutum animal venit contra
me,certè licet careat vitio offenſionis, ſeu iniuriæ;

vt.l.1.§.ait Prætor.ſi qua.pau.feciſ.dic. poſſum tamẽ
illud interficere.Nec teneor ad emendam; vbi aliàs
obligarer. Et vide ad prædicta quod tradit Bald. in
177 repet.l.1.C.vnde vi. Vigeſimotertio quæro,† Cle-
ricus tenebatur captus à prædonibus; nec poterat
aliter euadere,niſi interficeret;vnde vt euaderet, in-
terfecit, & contra promiſſam fidem;an ſit irregula-
ris? Et videtur dicendum, quòd ſic;quoniam iſte cõ
tra promiſſam fidem venit. Secundo, quia talis non
metuebat mortem, licet pateretur corporis crucia-
178 tum. In contrarium facit,quia† prædonibus, & ho-
ſtibus non tenetur fidem ſeruare; imò non ſeruans,
dicitur dolum bonum committere; vt.l.1.§.nõ fuit.
ff.de dol.mal.&.l.nam & ſeruus.in princ.ff.de negot.
Tertio, quia corporis cruciatus eſt ſimilis mor-
ti.23.q.5. cum hoc. & quod ibi not. &.l.itaq;.ff. ad
leg.Aquil. Bald.in.d.repet.primò, tenet primam ſen
tentiam. Deinde dicit, quòd talis eſt irregularis,per
tex.in clem.1.eod.titu.à contrario ſenſu. Et ſubdit,
quòd ſpeciale eſt in irregularitate, quæ contrahitur
ſine culpa. Mihi placet hæc vltima ſententia. Sed
non placet ſimpliciter, quod vltimo loco dixi; quia
non eſt verum, quòd reſpectu defenſionis contraha
tur irregularitas ſine culpa;licet quo ad iudicem, &
officialem propter voluntarium homicidium irre-
gularitas contrahatur ſine culpa;vt dixi.s̃.in quæſt.
Sed in caſu prædicto clericus fuit in culpa; quia ſi
non timebat mortem,vel mutilationem;licet time-
ret corporis cruciatum, non debebat hominem in-
terficere.Facit.c.ſuſcepimus.s̃.eod. Secus ſi veriſi-
militer timuiſſet mortem,vel mutilationem. Facit
quod dicam in.q. ſequen. Vigeſimoquarto quæro
179 † timens interfici,non expectauit prius percuti; ſed
ipſe prius percuſsit,& interfecit, an ſit irregularis?
Guill.in.d.Clem.1.eod.titu.tenet, quòd non,ſi ade-
rat iuſtus timor mutilationis; vel occiſionis, vel ali-
ter euadere non poterat. Licet Vgu.teneat contra-
rium,per.c.ſi perfodiens.s̃. eo.ſecundum eum. Ta-
men ibi hoc non dicit, loquitur enim de iam percuſ
180 ſo,cui hoc non licet ex interuallo. † Qualiter autem
probetur iuſtus timor.Lau.dicit,quòd proprio iura-
mento. Facit.c. ex literis.&.c. ſignificaſti.1.s̃. eod.
Quod eſt verum in foro pœnitentiali. Sed in foro
contentioſo deberet probare.Et idẽ eſt de eo,† qui
comminatur mortem alicui, qui immediatè ſolitus
eſt exequi minas ſuas, non enim qs expectare debet
pcuſsionẽ; quia forte lęthalis eſſet. Et poſſet ſibi di-
ci, Tardè venere Bubulci.† eſt enim melius ante tẽ-
pus occurrere,quam poſt vulneratam cauſam reme
dium quærere, vt not.gloſſ. in.c.ſuſcepimus.s̃. eod.
& tex.in.l.fina.C.in quib.cau. in integ.reſtit. non eſt
neceſ.&.l.1.C. quando lib. fine iud. vendi. Vige-
181 ſimoquinto quæro, † ex forma ſtatuti licet banni-
tum interficere impunè; bannitus interfecit aggreſ-
ſorem ſuum; an ſit irregularis? Sol. videtur, quòd
ſic; quia aggreſſor eſt executor iuſtitiæ, vt not.in.l.
accuſationis.C. quod met.cau.ergò non licet ei re-
182 ſiſtere. In contrarium facit; Primo, quia tale† ſta-
tutum non videtur valere, vt not.Hoſtien.in.c.fin.s̃.
de conſue.Item poſito quod valeret, non tamen de-
183 bet auferre† defenſionem neceſſariam, quæ eſt de
iure naturali, vt in clemẽ.paſtoralis.de re iud. Item,
licet aggreſſor faciat impunè; non tamen facit ho-
neſtè.

neſtè. Bald. in repet.l.1.C. vnde vi. videtur tenere,
qnòd talis non ſit irregularis. Et mihi placet hæc
opin.tanquam magis æqua. Non obſtat.l.ſeruus.C.
de his qui ad eccle.confug.quia illa loquitur in reſi-
ſtente contra ius diuinum. Secus in reſiſtente con-
tra ius merè poſitum. Et ad prædicta vide, quæ
lariſsimè dixi in clemẽ.1. de iureiuran.in illa quæſt.
+ An liceat reo fugere de carceribus. Vigeſimoſex-
184 to quæro,† Quidam non interfecit aggreſſorem
ſuum, ſed mandantem,ſeu conſulentem, an talis ſit
irregularis? Solu. dic ex mente d. Bald. in repet.in
d.l.1.quòd ſic; niſi talis occiſio induceret neceſſa-
riam defenſionem occidentis, quod not. Vige-
185 ſimoſeptimo quæro,† Vtrum celebranti defenden-
do ſe; liceat occidere aggreſſorem ſuum, ita quòd
non efficiatur irregularis? Sol.Io. de Lign.in tract.
de iuſto bello.tenet,quod ſic;vbi dicit,quòd licet ta
186 lis clericus interfecerit;tamen† poteſt incontinenti
ad altare accedere, & officium perficere; & hoc ſe-
qnitur.D.m.in.c.2.ſ̃.de vit. & honeſt.cleric. Vigeſi-
187 mooctauo qnæro,† quid ſi imminet periculum re-
rum,an pro ipſarum defenſione occidens,vel mnti-
lans ſit irregularis? Soln.Pau.in clemen.1.eod.titu.
tenet, quòd ſic, per.c. ſuſcepimus. ſupra eod. Hoc
etiam probatur per text.in.d.clemen.1.eod.titu.vbi
text.dicit,qnòd + non potens aliter euadere mortẽ,
vel mutilationem, poteſt interficere ſine metu irre-
gularitatis; ergò ſecus in alijs caſibus à contrario,
argu.c.nonnè.ſ̃.de præſumptio. Et hanc opin.tenet
etiam Matth.in.d.clem.1.qnia non debet quis pro-
pter res tranſitorias armis ſe tueri, & ſpoliatorem
occidere.27.q.7.cap.conuenior.&.c. ſuſcepimns.ſ̃.
eod. Idem tenent Lap. Zabar.& Hoſtien.eod,titu.
§.qua pœna. verſicu. alium. In contrarium tamen
facit,quòd not.Innocẽ.in.c.niſi.§.propter malitiam
ſ̃.de renun. vbi dicit,quòd+ Prælatus debet ſe oppo
nere pro defendendis poſſeſsionibus,& libertate ec
cleſiæ.Nam & per hoc Beatus Thomas fuit martyri
zatus. Et dicit Hoſtien.quòd debet ſe armis defen-
dere,vt.c.dilecto.de ſenten.excommunicat. libr.6.
Adnerte tamen; quia in clerico non eſt dubium,
quod efficitur irregularis;quia licet debeat defende
re bona, & res; non tamen debet ad ſæua ꝓcedere,
hoc eſt ad mortem,vel mutilationem,vt.c.2.&.c.ſu-
ſcepimus.ſ̃.eod.& traditur per D.m.in.c.2.ſ̃.de vit.
& honeſt.cler.Sed in laico maius eſt dubinm per ea,
quæ dicta fuerunt in dictis iuribus; cum laico liceat
ꝓ defenſione rerũ ſuarum,ſi aliter illas amitteret,ho
minẽ interficere,vt in dictis iuribus. Quod nõ licet
clerico.Durum tamen eſſet dicere, & aliquid attẽta
te contra opi.a tot Doct.approbatam. & pro cõmu
Cōis opi. ni * opi.facit; quia+ licet iudex pro defenſione iuſti-
tiæ interficiat malefactorẽ; tamen efficitur irregu-
188 laris. Vigeſimonono quæro,† quid ſi non occidit vel
mntilat; ſed ad ſanguinis effuſionem procedit ſe nõ
defendendo;an incidat in irregularitatẽ? Sol.dic,ꝙ
ſic.Facit.c.ſententiã.ſ̃.ne cler.vel mona.j̃.de rapt.c.
in Archiepiſcopatu.j̃. de ſent. excomm.c. cum illo-
rum.verſicu.vos tamen. Contrarium tenet Lap.per
hanc literam,quæ tantum ponit hæc duo. Ad cõtra-
rium tamen non reſpondet. Tu dic,qnòd.c.ſenten-
tiam.facit pro;& debet intelligi, quòd clericus non
procedat ad ſententiam ſanguinis, vnde procedat
mors,vel mutilatio. Ad.c.in Archiepiſcopatu dic,ꝙ
etiam facit pro; ibi,mortem,vel detruncationem.
Ad.c.cum illorum.dic, quòd id quod ibi dicitur de
ſanguinis effuſione, conſideratur ad effectum infe-
rendi exceſſum eſſe enormem, non ad inferendam
irregularitatem. Et per hoc non procedit quod di-
cit Laudu.de+illo, qui ſe vulnerauit,& ex imperitia
medici ex illo vulnere obijt.dicit, quod eſt irregula
ris.Quod nõ eſt verum;quia nõ dedit cauſam imme
diatam irregularitati. Pro hoc quod dixi.ſ̃. in.8.q.
189 huius articuli.Trigeſimo quæro,Pone, ꝙ† in vna do
mo ſunt plures,& vnus proiecit lapidem, & præter-
eũtem occidit,nec cõſtat qnis homicidium commi
ſit,quis tenebitur? Sol.Matth. referẽdo, & not.34.q.
fin.c.ſi quatuor.& Spe.eo.tit.verſ.pone.Per quæ vide
tur,ꝙ nullus teneatur Archid.tamen.ſ̃.de elect.c.cũ
piẽtes.in gl.nõ debet. dicit hoc ꝓcedere in caſu præ
miſſo;cum nõ omnes deliquerint;quia tũc+ ſanctius
eſt nocẽtem impunitum relinquere, q̃ innocentẽ cõ
demnare.ff.de pęn.l.abſentem.ſ̃. de ſymo.c.licet He
ly.Si verò cõſtat,ꝙ omnes deliquerũt;ſed nõ æqnali
ter;quia omnes percuſſerũt,ſed vnus occidit; & tũc
omnes tenentur de occulto.23.q.ſi.c.ſi.ff.ad.l.Aqui.
l.item Mela.§.ſi plures.&.c.ſignificaſti.2.j̃.eod.Tri-
190 geſimoprimo quæro;† an ex qualibet mutilatione
quis efficiatur irregularis? Soln. dicit Laud. ꝙ nõ,vt
in.d.clẽ.1.Sed ſolũ efficitur irregularis propter mu-
tilationem alicuins mẽbri principalis, per.c.1.j̃.de
cleri.pug.in dnel.55.diſt.c. ſi euangelica.32.q.ſi.c.ſi
quatuor.Et ideò ſi aliquis mutilat alteri digitũ, non
videt̃ propter hoc irregularis.Facit.c.1.& ſi.j̃.de cor
191 po.vitia.Et hoc probatur,qnoniam† digitus non eſt
mẽbrum,ſed officium membri,vt.ff.de ſta.hom.l.nõ
ſunt liberi. gl.& tex.de ædil.edic.l.item Offilius. & p
Bal.in repe.l.data opera.C.qui accu.non poſ. In con
trarium tamẽ facit; quia eadem ratione deberemus
dicere,ꝙ nec lingua,nec oculi ſunt mẽbra; quia ſunt
partes capitis;& officium capitis præſtant.Quod ta
men videtur contra.l.is cui lingua.ff. de ædili. edict.
Bart.circa hunc artic.in.l.publicorum.circa fin.ff.de
publ. ind.dicit, ꝙ membrum dicitur quaſi corporis
pars. Et ita refert dicere Vgu.grãmaticum in libro
quẽ ſcripſit de verborũ ſign.in verbo,mẽtior. Et lar-
gè aſſumẽdo,†mẽbrũ eſt quælibet particula corpo-
192 ris,ſicut † quilibet lapis eſt pars domus,vt.l.eũ qui
ædes.de vſuc. Sed propriæ loquendo illas appellam⁹
partes rei,quæ diſtinguuntur per partes officiorum,
ſeu miniſteriorum. Verbi gratia,Domus habet plu-
res partes,videlicet;cameram, Coquinam,& Aulã;
in camera dormitur,in Aula comeditur,in Coquina
coquitur. Et iſta propriè dicuntur partes domus, vt
.l.finita.§.ex hoc ędicto.ver.ſed ſi plures.ff.de damn.
193 infect.Ita & in propoſito,membra appellantur,quę
habent diuerſa officia,pedes ad ambulandum; ma-
nus ad palpandum;& ſic de ſingulis. Alia verò quæ
adiuuant officium membri,propriè appellantur of-
ficia membri,non mẽbra.Probatur in anthẽ.ſed no-
uo inre.C. de ſeru.ſug. vbi manus appellatur mem-
brum.Prædicta vera ſunt ſm eum, niſi de mente di-
194 ſponentis alind appareret. Verbi gratia;dicit† ſta-
tutum,ꝙ ſi quis abſciderit alicui membrum, ſimile
membrum abſcindatur ei. Nam ſi aliquis abſcidit
digitum; debet ſimiliter digitus ſibi abſcindi ex re-

latione qualitatis,arg.l. nonnunquam.ff. ad Trebell.
Sed tn formaliter potes ad contraria reſpondere, iu
195 dicio meo;quòd† oculus non dicitur officiũ capitis
nec auris,tanquam membri, quoniam caput nõ eſt
propriè membrum;ſed eſt caput, à quo cætera mẽ-
bra deſcendunt.12.diſtinct.c.non decet.&.c. non li-
ceat.ſ.de præſcript.in quibus dicitur, quòd non li-
cet membris à capite recedere;& ſic arg.Bart.nõ ha
bet obſtare.Sed redeundo ad principalem materiã;
196 quòd† propriè dicatur membrum;dic,ꝙ illud dici-
tur,quod in corpore noſtro habet propriã,& diſtin-
ctam operationem per ſeipſum, vt tenet Ariſt.in.4.
Metaph. & per Bal. in.d.repet.l.data opera.& per.l.
capitalium.§.penul.ff.de pœnis.& tenet Bald.in.c.1.
de nou.for.fideli.&.c.nõ ſunt liberi.ff. de ſtatu hom.
Exempla poſſunt poni in manu,oculo,pede,lingua,
ore,naſo,& ſimil. Facit.l. is qui ſeruum.ff. de ſica.
Idem tenet Bal.in.d.repet.l.data opera. Item infer-
197 tur ex prædictis,quòd † mamilla mulieris eſt mem
brum,cum habeat officium proprium, & diſtinctũ.
198 Sed † mamilla hominis non,per Bal.in.d.reper. Et
199 etiam.dicit ibi Bald.not.quòd† quando lex,vel ſta-
tutum facit mentionem de amputatione membri,ſi
aliud nõ exprimit,intelligitur de manu, vt in authẽ.
vt null. iud.§. penult. Item ex prædictis infertur,ꝙ
200 † appellatione membri non comprehenditur dens;
quia non habet officium proprium, & diſtinctũ per
ſe.Hoc tenet Inno.in.c.ſignificauit.ſ.de corpo.vitia.
& glo.in verſic.manu.in.c.expoſuiſti.eod.titu. Facit
text.& ibi Mart.& Mar.Sillim.ff.de ędilic.edict.l.cui
201 dens. Quid † aut de Barba? Dic, quòd poteſt duo-
bus modis accipi.Vno modo pro pilis, vt.l.Item La
beonem.§.generaliter.verſic. hæc autem.ff.de iniur.
& hoc modo ſumendo,certum eſt, ꝙ non eſt mem-
brum;quia pili;licet capiti adhæreant,& cuti;tamẽ
re vera ſunt quid ſeparatum a corpore,& nullam ha
bent operationem in eo. Secundo modo accipi-
tur pro mento, vt trad. de pace tenen.c.1.§. ſi quis
aliquem.colla.10.& ſimiliter non eſt membrũ;quia
non habet diſtinctam operationem in corpore no-
ſtro; & hoc tenet Bald.in.d.l. publicorum. Subdit
tamen, quòd licet non ſit membrum inſtrumẽtale,
tamen eſt membrum formale;quia dat formam cor
pori;& ſine illa parte corpus eſſet deforme;& imper
fectum.Facit quod habetur in.l. in rem.§.1.ff.de rei
vendic. Et idem dicit ibi Bald.de labijs; quia labia
ſunt ianua linguæ, gutturis,& palati. Idem tamen
Bald.in.d.repet.l.data opera.dicit de barba, prout
de mento accipitur, cogitandum eſſe. Et ex præ-
dictis infert Ang.in.d.l.publicorum.quòd ſi aliquis
accuſatur ex eo quòd percuſsit.T.in barba,cũ bar-
ba accipiatur dupliciter,quòd licet ruditer, ſeu ſim
pliciter probata ſit accuſatio, non condemnabitur
vt percuſſor in facie;& ita dicit Ang.fuiſſe determi-
natum Peruſij.in.q. de facto ipſo aduocato exiſten-
202 te. Trigeſimoſecundo quæro. † Si aliquis mu-
tilauit aliquem manu arida. vel alio membro ari-
do, an incidat in irregularitatem? Bald.in.d.l.pu-
blicorum, videtur tenere, quòd non; quoniam
membrum aridum non dicitur propriè membrum;
cum non habeat vitam membri. Sed ſi eſt ſterile,&
habet vitam, tunc bene dicitur membrum;ſicut di-
citur mulier;licet ſit ſterilis,vt.l.quæritur.§.de ſteri-
li.ff.ædil.edic.Ad quod facit, quod not.idem Bal. in
auth.ſed nouo iure.C. de ſer.fugi. Sed ego arbitror
in hoc dicendum contrarium,per.c.ſicut vrgeri.1.q.
203 1.vbi tex.dicit,quòd licet† manus arida ſit ſine ſan-
guine,& inefficax;tamen verum eſt membrum.Vide
quæ dixi in.c.ſicut Iudæi.ſ. de Iudæ. Trigeſimoter-
204 tio quæro,† Quidam non mutilauit, ſed debilitauit
aliquem aliquo membro;vt puta, propter inciſionẽ
neruorum,an efficiatur irregularis? D.m.in. capit.1.
ſ. de cler.pugnan. in duel. tangit, & non ſoluit; ſed
remittit ſe ad not.in clemẽ.1.eod.titu. & quod not.
1.q.1.ſicut vrgeri. Sed aduerte; quia in.d.clemen.
non reperio hanc.q.deciſam,aut formaliter tactam;
ſed ſolum,vtrum propter ſanguinis effuſionem inci-
dat quis in irregularitatem,de quo dixi in.q.ꝓcedẽ.
Arbitror tamen,quòd talis non incidat in irregula-
ritatem;quia clemen.1.eod.titu.videtur ſolum con-
ſiderare occiſionem,vel membri mutilationem;ſed
hic non eſt mutilatio,igitur &c. Nam licet membrũ
ſit debilitatum,remanet tamẽ membrũ,vt dixi in.q.
ꝓced.& ideò non efficitur irregularis. arg. eorũ quæ
dixi. Trigeſimoquarto quæro; quia.ſ.pluries dixi,
quòd defendendo ſe,quis nõ incidit in irregularita-
205 tem;an† hoc liceat fratribus, minoribus, vel prædi-
catoribus;ita,vt ſe defendentes cũ moderamine in-
culpatę tutelæ,non incidãt in irregularitatẽ? Et vide
tur dicendum,quòd ſic; quia vim vi repellere oĩbus
licet.vt.l.vt vim.ff.de iuſti.& iu. In contrariũ tamen
facit præceptum Euangelicum Matth.5. quod vult,
quòd ſi quis percuſſerit te in tuã maxillã dexteram,
præbe illi & alteram; & ſi voluerit tollere tunicam,
dimitte ei & pallium. Matth.in clemen.1.eod.titu.
ſoluit,quòd cuilibet liceat,dummodo incontinenti,
& cum moderamine inculpatæ tutelæ; quia talis nõ
facit animo vlciſcẽdi;ſed defẽdẽdi ſe. Quod verũ di
cit,niſi ꝑ votũ ſe obligauerit in oppoſitum.Refert tñ
quoſdam dicere,quòd non repercutere eſt pręceptũ
perfectionis;ſed in imperfectis,eſt cõſiliũ. Qui autẽ
perfecti dicantur, dicit ſe nõ inueniſſe determinatũ.
Refert ẽt,ꝙ not.Hug.1.diſt.c.ius naturale.vbi dicit,
ꝙ mortaliter peccat ille,qui reꝑcutit,ſiue ſit imper-
fectus,ſiue ſit perfectus;niſi hoc faciat iudicis aucto
ritate;& debet potius mortẽ pati,quã inferre, argu.
32.q.5.c.ita ne.Deus enim inquit, mihi vindictam,
& ego retribuam. Deute.c.32.& Apoſtol.ad Rom.
c.12.non vos metipſos defendentes chariſsimi,vt di
cit gl.i.c.ſuſcepimus in verſ.iacturã.ſ.eo. Et ad illud
qđ dictũ eſt,ꝙ vim vi licet repellere, exponit Hugu.
.i.permittitur;quia nõ punitur per legẽ, vel licet re-
pellere,i.remouere;non percutiendo; ſed opponẽdo
aliqđ obſtaculũ.dicit tñ Matth.ꝙ hæc opi. eſt nimis
dura.Et in hoc reſidet D.Car.Flo.in.d. clem.1. Mihi
206 non placet vllo modo.d.opi. quia ẽt poſito,ꝙ† votũ
interceſsiſſet nõ interficiẽdi,nõ extẽditur ad hũc ca
ſum.Quinimò ſi aliqs expreſsè voueret,ſe nõ defen-
dere,ẽt ſi interficeretur,eo caſu quo poſſet ſe defen-
dere,dico,quòd tale votum,tanquã temerariũ, non
207 obligaret.Nam iſta eſt† regula, quod quandocunq;
aliquid vouetur,vel promittitur, quo facto,ſalus cor
poralis,vel ſpiritualis amittitur, vel peccatum mor
tale incurritur,non eſt ſeruandum votum. Sicut nec
promiſſum, pactum, nec iuramentum, nec præce-
ptũ,nec cõſuetudo,nec lex,nec aliud ſimile vinculũ.
22.q.4.

22.q.4.c.fina.&.c.inter cætera.&.ſ.de iureiu.c.quan
to. Nec obſt.dictum illud, quòd ſi quis percuſſerit
te in maxillam,&c.quia intelligo in proprijs termi-
nis, quòd leuem offenſionem non tendentem ad oc
ciſionem, vel mutilationem debet quis cum patien
tia ferre, & alteram maxillam præbere. Nec obſt.ꝙ
208 dicitur.† Mihi vindictam,& ego retribuam,quia il-
lud eſt verum, quòd non debet fieri vindicta, quan-
tacunq; ſit offenſio; ſed ſe tueri, ac defendendo de-
fendere vitam, auctoritas iam dicta non prohibet;
aliud enim eſt vindicta; & aliud defenſio; vt patet.
Ad auctoritatem Apoſtoli reſpondeo cum dicit;
209 † non vos defendentes &c. quia intelligunt, quãdo
aliter, quam ſe defendendo, euadere poterãt. Et hoc
eſt quod ſubditur, ſed date locum iræ. Vel ſecundo
poſſet intelligi; Non vos defendentes, à martyrio,
amore Ieſu Chriſti. ¶ Vnde ego dico, quòd & fratri
bus minoribus, prædicatoribus, & cuiuſcunq; perfe
ctionis ſint; licet defendere ſe; moderatè tamẽ, vt di-
ctum eſt. Ad quot etiam dicẽdum moueor, per tex.
in.d.clem.1.quæ indiſtinctè loquitur. Item ſecundo
moueor; quia ſi licet occidere; defendẽdo neceſſariò
patrem, aut matrem, vel ſocium, vt dixi.ſ.q.18.for-
tius licet occidere defendẽdo ſe; quia omnis ordina
ta charitas incipit à ſeipſo. Nec votũ hãc ordinatam
charitatem videtur remouere. Preterea maius pec-
catũ videtur eſſe fornicatio, quam homicidiũ. Quod
videtur probari ex.l.vt vim.ff.de iuſt.& iur. cum ſua
materia coniuncta.l.palam.§. non eſt ignoſcendum.
210 ff.de ritu nup. Sed† propter virginitatem conſeruã-
dam non eſt licitum ſe ipſum pertinere, vt not.in.c.
ex parte.2. & ibi per Goffr. & Docto. ſ. de ſepul. &
23.q.5.c.ſi non licet. vbi hoc concludit Augu. Vbi
211 plus ſubdit, quòd † non debet quis ſe perimere, vt
citius cõſequatur vitam æternam. Sed qui poteſt ſe
defendere, & non defendit, dicitur ſe interficere; vt
dicam.j.in artic.de homic. commiſſo per negligen
tiam.ergò &c. Præterea concludunt Doctor. quòd
212 † ſi quis fuit falsò confeſſus cõmiſiſſe ſe aliquod de
lictum, propter quod ad mortem cõdemnatur, ꝙ ſi
nõ reuocat illã cõfeſsionem ante mortẽ, moritur in
peccato mortali damnatus, vt dicit.D.m.in.d.c. ex
parte.& traditur in.c.1.ſ.de teſti.cog. Et adde quæ
dixi.ſ.in.12.&.27.q. huius artic. Sit ergò concluſio
in hac materia, quod omnibus indifferenter eſt per-
miſſa neceſſaria defenſio cum moderamine inculpa
213 tæ tutelæ. Trigeſimoquinto quæro,† Quidam erat
mortiferè vulneratus; interfeci eum, an efficiar irre-
gularis? Sol.dico, quòd ſic, arg.eorum quæ dixi.ſ.9.
&.10.q. huius articuli. Et vide quod not. Bald. in
.l. ita vulneratus. in fi. ff.ad.l. Aquil. vbi narrat de
214 illo aduocato, qui conſuluit † conſanguineis eius,
qui aliquem mortifere vulnerauerat, & erat captus,
vt vulneratum interficerent; ad hoc vt captus eua-
deret à pœna.l.Corn.de ſica.per.l.item Mela.§.Cel-
ſus.ff.ad.l.Aquil. Sed dicit ipſe, quòd tale conſilium
non procedit, quando eſt certum, quòd vulneratus
ſit omninò ex vulnere moriturus.d.l. ita vulneratus.
Sed quando eſſet dubium, vt.d.§.Celſus. Et ſubdit,
quòd talis aduocatus pro mercede ſua eſſet furcis
215 ſuſpendendus. Trigeſimoſexto quæro,† de ea mu-
liere quæ interfecit fœtum proprium, ſeu puerperiũ
in corpore, vtrum ſit irregularis? Solu.huius.q.ſatis
poteſt colligi ex his quæ dixi.ſ. eo.c. ſi aliquis. & ex
his quæ traduntur, in.c.ſicut.j.eod. Tradit Specu.in
tit.de iud.delega.§.iuxta.verſi.item qui homini. vbi
dicit, quòd ſi partus erat viuificatus; quod quando
ſit, dixi in.d.c.ſi aliquis.ſ.eo.talis efficitur irregula-
ris, Facit quod not. in dictis iuribus.&.2.q.4.c. con-
216 ſuluiſti. Et ſic ſequitur, quòd qui aliquid dedit† mu-
lieri ad bibendum, ne conciperet, vel homini, ne ge-
neraret, vel aliquid ſimile fecerit, non eſt irregula-
ris; cum non ſit ibi nec homicidium, nec mutilatio.
licet grauiter peccet, vt dixi in.d.c. ſi aliquis. ¶ Et
aduerte; quia ſi probabiliter dubitat mulier, quę ꝓ-
prio facto puerperium interfecit, an eſſet viuifica-
tum, vel non; nec aliquid certi poteſt apparere, eſt cẽ
ſenda irregularis, arg.tex. noſtri. Et intellige de ea
irregularitate, quæ poteſt cadere in fœminã, de qua
217 dixi.ſ.in.5.q. Idem† dicendum eſt de eo, qui dedit
cauſam abortui. Et de medico, omnes enim efficiun
tur irregulares; ſi certum eſt, quòd partus eſſet viui-
ficatus; Vel eſt dubium. Secus ſi eſſet certum contra
rium, hoc tenet Ioan. Andr. &.D.m.in.d.c. ſicut.j.
eo.&.D.Ant. ibi per.c. ſignificaſti.2.ſ.eod. Prædicta
218 tamen procedunt, quando† talis interfectio puerpe
rij ſit facta à volente, & ſpontè. Secus ſi caſualiter, vt
puta, maritus, vel frater, vel cognatus ludebat, vel tri
pudiabat ludo permiſſo, & læui; tamẽ ſecutus eſt in-
de abortus; nam hoc caſu nõ efficitur irregularis, vt
not. Doctor. Ioã. Andr. D.Anto. &.D.m.in.d.c. ſi-
cut.j.eo. Sed circa prædicta poſſet dubitari, quid
219 † ſi aliquis interfecit hominem monſtruoſum, an
fiat irregularis? Solu. Bald.in.l. quod dicatur.ff. de
libe.& poſthum.videtur in ſimil.determinare, quòd
ſic, per illum text.quia ſatis eſt, quod habeat ſpiri-
tum, & animam. Quod procedit ſecundum Ang.
& Ioan.de Imol.ibi, quando habent plura, vel pau-
ciora membra, quam deberent. Secus ſi habeat ca-
put animalis bruti; quia tunc non eſt homo, vt.l.nõ
ſunt liberi.ff. de ſtatu homi. & quod ibi not. per
220 gloſſ. & Docto. Trigeſimoſeptimo quæro, † Per-
cuſsi furem, vel latronem, vel ſimilem, non tamen
læthaliter vulneraui, aduenerunt alij, & ſimiliter per
cuſſerunt; an ſim irregularis? Sol.dic, quòd ſi nõ feci
animo occidendi, quod videtur, quòd non ſim irre-
gularis, arg.c.ſignificaſti.2.j.eod. Sed ſi feci animo
occidendi, licet ex vulnere non fuit læthaliter vul-
neratus, videor effici irregularis, argum.a contrario
ſenſu.d.c.ſignificaſti.& tenet ibi gloſſ.2. & Specul.in
tit.de iudice deleg.§.iuxta.pœna.verſic. illud etiam.
not.& Hoſtien.in ſum. huius titu.§. qua pœna verſic.
illud autem certum. Innocen. ibi dicit, quòd ſi
quis habuit animum occidẽdi, & proceſsit ad actũ,
licet non læthaliter percuſſerit; ſed percuſſus inte-
rijt, ex aliorum percuſsionibus, quòd homicida eſt
cenſendus. Hoſtien.tamen ibi, dicit, quòd hoc eſt
verum, ad hoc, vt volũtas poſsit imputari ei inquã-
tum potuit eum liberare à morte, & non liberauit,
per not.in.c.ſicut.§.illi.ſ.eod.&.c. Petrus.ſ.eo. Et in
hoc reſidet.D.Ant.in.c. ſignificaſti. Sed hoc nõ pla-
cet D.m. qui dicit, quod dicta reſtrictio non con-
gruit illi literæ; vbi non ponderatur, an ille clericus
potuiſſet illũ liberare, vel non; & eſt veriſimile quod
non potuiſſet, ex quo illi parochiani fecerunt inſultũ
ſubitaneum. Sed Papa ibi ponderauit, an habuerit

animum occidendi. Et ideò concludit. D. m. quòd ſi habuit animum occidēdi, & vna cum alijs percuſſit; licet percuſsio ſua non fuerit mortifera, quòd tamen eſt irregularis; quia pręſtitit opem homicidio. Pro quo eſt textus apertus. 23. q. fina. c. fina. Ad idē allegat. c. ſicut dignum. ſ. eod. §. fina. vbi clerici fuerunt depoſiti pro homicidio; quia præſtiterunt opem, dando conſilium, vel veniendo cum armis. Ego verò arbitror, quòd poſito quòd habuerit animum occidēdi, nec lethaliter vulnerauit; ſi tamen exceſsit modum debitæ defenſionis rerum, nimis grauiter pcutiendo, vel vulnerando; vt quia acriter percuſsit in capite; vnde ille ſtupefactus eſt, propter quod fuga illius eſt retardata; & ſic ſuperuenientes illum interfecerunt; & hoc caſu indubitanter arbitror, quòd talis ſit irregularis; tum quia fuit in culpa; tum quia dedit cauſam. Facit quod dicam. j. in artic. de cauſa, ſeu occaſione. Secus ſi nō habuit animum occidendi, & non fuit in culpa; & nō præſtitit opem, vel conſilium, vel non mandauit. Ita intelligo .d. c. ſignificaſti. Si verò habuit animum occidendi, adhuc arbitror, ꝙ ſi prius ipſe occurrit, & vulnerauit, non tamen ſæuè, aut modum excedendo; deinde diſceſsit, nec aliquam cauſam dedit, propter quam ſuperuenientes vulnerauerint, & interfecerint; certè non video, quare iſte debeat dici irregularis, quoniam animus interficiendi non facit quem irregula-

221 rem; quia † irregularitas ratione homicidij, non contrahitur ſola voluntate; niſi homo actu occidatur; aut mandato, ope, vel conſilio &c. vt dicam in fine huius articuli. Et facit quod dixi. ſ. q. 19. Nec obſt. tex. in. d. c. ſignificaſti. à cōtrario ſenſu, dum dicit, & ſi percuſſor voluntatem non habuerit occidēdi. qua ſi ſentiat, quòd ſecus eſſet, ſi habuiſſet animum occidendi; quia non ſumitur argumentum à contrario ſenſu propter prędictas rōnes; & quia eſſet cōtra regulā irregularitatis. Sed ſi ipſe vna cum alijs veniſſet & vulneraſſet animo interficiendi; quia veniendo cū alijs, videtur dediſſe opem, vt dixi tunc erit irregularis; & ita poteſt ſumi argumentum à contrario ſenſu, in. d. c. ſignificaſti. Aliàs mirabilis eſſet deciſio. d. c. Et prędicta procedunt, quando eſſet clarum, quòd ex vulnere ipſius clerici, vel ipſius primi percutiētis, nō fuiſſet mortuus. Secus ſi eſſet dubiū, ex quo vulnere eſſet mortuus; quia tunc indubitanter eſſet irregularis, non habita diſtinctione, an habuerit animū occidendi, vel non, vt. d. c. ſignificaſti. Trigeſimo-

222 octauo quæro, † quid ſi vnus à pluribus fuit vulneratus, nec aliquod vulnus per ſe ſufficiens eſt ad mortem, ſed omnia ſimul iuncta mortem intulerunt, an aliquis, vel omnes ſint irregulares? Solu. dic, quòd omnes, text. eſt. 23. q. fina. c. final. Et ſic patet, quòd ea quæ dixi in præceden. q. procedunt, quando eſt certum, quòd vulnus ſit mortale. Et hoc tenet etiam Hoſtien. in. c. ſignificaſti. j. eod. & D. Anto. & Docto. ibi, qui allegant not. per Bar. in. l. fina. ff. ad leg. Corn. de ſicar. & ad hanc. q. conſiderabis ea quæ dicam in

223 ſeq. q. Trigeſimonono quæro, † Aliquis in rixa repe ritut interfectus; ignoratur quis eum interfecit; an omnes qui in rixa interuenerunt ſint irregulares? Et ad hanc. q. vide quæ dixi. ſ. q. 30. Io. 44. diſt. c. quieſcamus. & 11. q. 3. c. nolite. & in. q. ſua quæ incipit, Quinq; etaut, arguit pro, & contra; & tandem decidit, quòd omnes ſint irregulares. Et hoc etiam tenuit Goff. in. c. ſignificaſti. 2. j. eod. & Specula. in titu. de iudice delega. §. iuxta. verſicu. quid ſi in rixa. Mouentur per. c. fina. 23. q. fina. & l. item Mela. §. ſed ſi plures. ff. ad leg. Aquil. Facit quod dixi in. q. præced. Sed Guil. Naſo. tenuit contrarium, dicens, neminem, tanquam irregularem repellēdum, arg. c. petitio. ſ. eod. & c. ſignificaſti. Facit etiam, quia in pœnis benignior &c. Item facit, quia ratione dubietatis, ſuperflua, & vitioſa tolerantur. 13. q. 2. c. non eſtimemus. & 14. q. 5. c. deniq;. Et quia ſanctius eſt innocentem &c. Archid. in. d. c. nolite. ſimpliciter refert opi. tamen potius adhæret primæ opinio. Hoſt. in. d. c. ſignificaſti. dicit, hoc relinquendum propriæ conſcientiæ ſingulorum. Idem concludit finaliter in ſumm. huius titu. §. qua pœna. verſicu. ſed nunquid omnes. Pro quo facit. d. c. petitio. j. eod. Ioan. And. in. c. ſignificaſti. in glo. ſua quæ incipit. argum. ad quæſtio. dicit, quòd miratur de Innocen. d. decretalis ſignificaſti. auctore, qui noluit. d. q. determinare. Nam in antiqua ſua decretali, deciſa poſtea per Grego. in hac compilatione ſub illo. &. j. continebantur hæc verba, Vtrum de illis ſit ſimile ſentiendum, quorum vnus, ſed qui omninò neſcitur, homicidium perpetrauit, ſi forſan ad ſacros ordines recipiendos præſententur, vtrum omnes ſint pariter repellendi, cum diſcerni non poſsit, qui debeant culpabiles iudicari, diligens inueſtigator aduertat. Hæc ſunt verba formalia. Hic tamen caſus, vt dicit Ioan. Andr. eſt valdè diuerſus à caſu. d. c. ſignificaſti. Item dicit Ioan. Andr. quòd miratur de Gregor. compilatore, qui decidens literam illam, non declarauit hoc dubium; ſed ſcienter in compilatione hoc omiſit. Item miratur de Bonifacio, qui etiam ſcienter voluit hoc dubium relinquere, non ponendo in compilatione. 6. extrauag. quæ attribuebatur Gregorio, quæ incipiebat, nullum, quam gloſſ. Hoſtien. allegat in titu. de tempo. ordinan. per quam fuit motus in. d. c. ſignificaſti. ad tenendum opinio. ſuam & etiam refert Ioan. Andr. in addit. Specula. in. d. verſicul. quid ſi in rixa. Et ſi Bonifacius putabat illam extrauagantem iniquam, debebat formare cōtrarium. Concludit tamen Ioan. And. in. d. c. ſignificaſti. quòd niſi appareat de culpa omnium diſtincta, licet vnus ſolus occiderit; tamen ex quo non conſtat, omnes repelluntur. Si verò non conſtat de aliquo; videlicet, quòd ſaltem vnus ex multis fuit, qui interfecit, omnes admittuntur. Facit quod not. gloſſ. in verſicul. qui culpabiles. in. c. cupientes. §. cæterum. de electio. lib. 6. & placet hæc opinio. D. Anton. in. d. c. ſignificaſti. & mihi. Et vide Specula. eod. titu. verſicu. pone, quatuor. & adde quæ dicam in ſeq. q. Et pro iſta ſententia etiam facit expreſsè text. noſter; quia in dubijs ſecurior pars &c. Aduerte tamen; quia pro opin. Hoſtien. facit quod hic ponit Innocen. & Ioan. And. tradit pro regula hic quaſi in fin. qui dicit, quòd licet in dubio quis debeat ſe putare irregularem; tamen

224 † index non debet illum reputare irregularem. Et ideò poſſumus dicere, quòd aut nos loquimur reſpectu iudicis, & vera ſit opin. Guil. Aut reſpectu fori pœnitentialis, & tunc ſtabimus opi. Hoſt. quia in his, quæ pertinent ad pœnitentiā ſtamus pęnitenti.

nitenti. Vnde ſi ipſe ſcit, quod non percuſſerit, nullo modo debet putari irregularis. Sed ſi aliquo modo dubitat; debet cõſuli ſibi, vt ſe irregularem reputet, per tex. noſtrum. s̃. de ſymo. c. Mattheus. & arg. eorũ quæ dixi. s̃. in. 3. q. princ. & c. fin. de his, qui fili. occi.
225 Quadrageſimo quæro, † clericus percutit in aliquo conflictu, vbi plures fuerunt interfecti ab alijs, an ſit irregularis? Sol. Doct. in. d. c. petitio. ĩ. eo. dicunt, qđ ex ſola percuſsione non eſt irregularis, per illum tex. qui eſt valde notab. quia ibi quærebat clericus, & fatebatur ſe percuſsiſſe, & Papa reſpondet ſolum de occiſione; & ſic vult, ꝙ ex ſola percuſsione non efficiatur irregularis. Sed contra hoc oppo. de. c. ſicut. §. fina. s̃. eo. & quod not. 50. diſtin. c. ſi quis viduam. Sed dicta deciſio, & tex. in. d. c. petitio. debet intelligi, ſecundum Innoc. quando quis interuenit in bello iuſto; de quo in. c. ſicut. de iureiuran. & c. ſententiam. s̃. ne cleri. vel monac. Secus ſi bellum eſſet iniuſtum; quia qualitercunq; clericus præſtitiſſet opem, vel cõſilium, efficeretur irregularis; licet homicidium per
226 alios ſit commiſſum. Et ex hoc infertur, quòd † ſi clerici vadunt cum pugnantibus, vt eos audaciores reddant, vel timorem inimicis inferant in bello iniuſto, efficiuntur irregulares, de quo dicam, ĩ. in articu. de ope, & auxilio. Et hoc etiam tenet Io. And. & * communiter Docto. Sed contra prædicta oppo. de. c. 3. ĩ. de cleri. percuſ. vbi ille clericus non percuſsit; & tamen ſibi imponitur pœnitentia; & tamen erat pro parte illorum, qui violentiam repellebant; & ſic iu-
227 ſtè. Sol. aduerte, quia. d. c. habet plures intellectus. † Primus eſt, quòd ibi interuenit diſpenſatio, & ſic de iure communi erat irregularis. Et ſecundum hunc intellectum fortiter obſt. ille tex. Sed poſſet intelligi, quòd ibi exceſsit modum, fortè animando alios ad occidendum. Sed hic intellectus continet diuinatio nem. Et prædictum intellectum tenuit Iacob. antiquus Doctor; & tangit Spec. in. d. §. iuxta. verſicu. ſed nunquid clerici. Si verò. c. petitio. intelligatur ſimpliciter, & quòd ex diſpenſatione proceſsit, obſt. deciſioni de qua. s̃. Et eſt contra. c. dilecto. de ſentẽ. excõ. lib. 6. Et ideo dictus intellectus * communiter reprobat̃, maximè per D. m. in. d. c. 3. Alius intellectus eſt, qui placet D. m. ꝙ ibi nõ fuit effectus irregularis; ſed pœnitentia imponitur ad cautelam. Et ſic non cõtradicit deciſioni, de qua. s̃. Poſſet fortè, & tertio dici, ꝙ illa pœnitentia imponitur; quia aliqualiter exceſsit modum proijciendo lapides. Et ex prædictis patet reprobatã eſſe opi. Spec. in. d. §. iuxta. ver. poteſt etiam dici, ꝙ clericus. qui dicit, ꝙ clericus qui cum armis, vel ſine, intereſt bello iuſto, vel iniuſto, in quo aliqui ſunt interfecti, eſt irregularis; licet ipſe non occiderit. 50. diſtinct. c. ſi quis poſt. 16. q. 3. c. porrò. 23. q. fina. c. quicunq; ex clero. 1. q. 1. c. fina. Nam ex prædictis expreſsè reprobatur. d. opi. Sed aduerte; quia contra. d. c. petitio. induco. d. c. 3. de cleri. pcuſ. etiam aliter, videlicet; quia tex. dicit ibi, ſed aliquẽ non percuſsit, quaſi ſentiat à contrario, ꝙ ſecus eſſet ſi percuſsiſſet; quia fuiſſet effectus irregularis, quod eſt contra ea, quæ. s̃. dixi. Sol. arbitror poſſe dici, ꝙ ibi narratur quod de facto contigit, nõ quod debeat ibi ſumi argumentum à contrario ſenſu; & adde quę
228 dixi. s̃. q. 37. Quadrageſimoprimo quæro, † vtrum interficiens, vel mutilans fœminam, ſit irregularis?

Cõis op.

Cõis op.

229 Quidam dicunt, ꝙ non; quia † eſt animal imperfectum. Secundo, quia non fuit facta ad imaginẽ Dei, ſicut homo, vt. c. 2. s̃. eo. ſed ad imaginem hominis, 33. q. 5. c. hæc imago. Et hãc opi. videtur ſequi Card. Floren. in. d. clem. 1. eo. tit. Ego credo cõtrariam ſententiã eſſe veriſsimam; circa quod, vide quod dixi. s̃. in. 6. q princ. Vltimo circa hunc articulũ homicidij facto proprio commiſsi, ſeu irregularitatis reſpectu
230 homicidij, collige duas regulas. Prima eſt, ꝙ † ratione homicidij, vel mutilationis nunq̃ contrahitur irregularitas ſola voluntate; niſi homo actualiter occidat, vel mutilet. s̃. eo. c. ſicut. §. 1. 11. q. 1. c. ſi quis verò. & ponit. Spec. in. d. titu, de iudic. deleg. §. iuxta.
231 verſ. itẽ dico. † Lex enim promotionis factum, requirit nõ voluntatem. 15. q. fin. c. fin. Hoſt. in. c. ſignificaſti. 2. ĩ. eo. & ibi Doct. Vel niſi cãm præſtet homicidio, vel mutilationi, prout ſtatim ſubijciemus. Secũ
232 da † regula eſt, ꝙ ſi facto proprio quis commiſit homicidium caſuale, vel mutilationem, & adhibuit diligentiam, quam potuit, & debuit, & dabat operam rei licitæ: vt puta, pulſando cãpanas cecidit tintinnabulum, vel reficiendo eccleſiam cecidit lapis, vel lignum, & aliquem interfecit; clamabat tamen cum videret cadere, caue, caue; nam hoc caſu in nullo imputatur ei, ſi caſus fortuitos non præuidit. Et ſecundum prædicta intellige. c. dilectus filius. c. ex literis. 2. c. ſignificaſti. 1. c. Ioannes. & c. fina. ĩ. eod. Et ex his habes expeditum hunc primũ articulum. ¶ Aſſumo nunc ex ordine articulum, quando quis homicidio dedit cauſam, aut occaſionem; Et quoniam hoc poteſt contingere multipliciter, videlicet; ope, auxilio, fauore, mandato, iuſſu, ſeu præcepto, conſilio, ſeu perſuaſione, ſeu ſuggeſtione. Idcircò ſingulas ſpecies proſequamur, quibus expeditis, videbimus de homicidio, quod committitur per negligentiam; & tandem de homicidio quod committitur per conſenſum, vel ratihabitionem. Et aduerte; quia ad hoc, vt per ordinem hæc materia poſsit allegari, & inueniri, proſequar queſtiones per quotas, coniungendo ſequentes cum præcedentibus. Redeuntes igitur ad homicidiũ, quod per cauſam, vel occaſionem committitur, antequam deſcendamus ad ſpecies. Quadrageſimoſecundo quæro genera-
233 liter, † vtrum ille, qui cauſam, vel occaſionem dedit homicidio, vel mutilationi, ſit irregularis? Sol. dic. ꝙ ſic; ſi cauſam dedit ex voluntate. Probatur in. c. præsbyterum. c. ſuſcepim⁹. & c. de cętero. s̃. eo. & ĩ. eo. c. Petrus. à contrario. Et probatur ex pluribus caſibus, quos ſtatim narrabo; quia qui cauſam damni dat, damnum dediſſe videtur. 50. diſt. c. ſtudeat. ĩ. de iniur. c. fin. Et aduerte, quia cum hoc vocabulũ, cauſa, accipiatur multis modis, excludã prius modos,
234 qui ad propoſitum non pertinent. Nam † cauſa quãdoq; ponitur pro iudiciali conflictu certarum perſonarum, vt. c. forus. verſ. cauſam. ĩ. de verb. ſign. Quandoq; cauſa idem eſt, ꝙ vltima voluntas. l. itẽ veniũt. in prin. ff. de petitio. hæred. Quandoq; proſpectio. ff. de tranſact. l. qui cum tutoribus. §. ei qui. Quandoq; ponitur pro titulo, vt. l. nec vllam. in princ. ff. de pet. hæred. Quandoq; pro honore, vt. l. ſi debitor. ff. de diſtra. pig. Quandoq; pro fructu, vt. l. ſi mater. C. de inſtit. & ſubſti. Quandoq; pro contractu, vt Inſtitu. qui. mo. tol. ob. §. eſt autem. & de libel. obla. c. fin. &

c.1. de plus peti. Quandoq; pro actione.l.fin.ff. qui
ſatiſd.cogan. Quanduq; pro intentione, vt traditur
in.c.ſicut.s̄.de re iudi.& text.& gloſſ.in.c. cum dile-
cti.s̄.de accu. & hos modos ponit Hoſt. & poſt eum
Io. And. & D.Ant.in.c.dilecti.in glo.ſuper verbo, ex
cauſa. Quandoq; etiã ponitur pro modu,ſeu forma;
vt cũ dico, lego vxori, quæ eius cã parata ſunt.l.quin
tus.ff.de auro,& argen.lega. Quandoq; ponitur pro
exemplificatione facti, vt.l. ſi ex plagijs.§. in cliuo.
ff.ad.l.Aquil.ibi, ius poſitum eſt in cauſa agẽdi, hoc
eſt, in exemplo facti. Et ſm has ſignificationes, qui-
bus ſumitur vocabulum cauſa, talis cauſa nõ ptinet
ad propoſitum uuſtrum. Quandoq; ſumitur cã pro
impulſu ad aliquid faciendum, vt dicit Io.Monac.in
c.ſi.de iur.calũ.lib.6.& ita ſumitur in.l.1.§.ſexum.ff.
235 de poſtulat. Vñ differentia † eſt inter rationẽ,& cau-
ſam; quia ratio eſt gerendorum ordo ex cauſa veniẽ-
tium. Vnde poteſt eſſe cauſa ſine ratiune, vt in.c.1.
de deſponſa.cũ ſimil. ſed ratio nõ poteſt eſſe ſine cao
ſa. Et hoc modo ſatis ad propoſitum pertinet. Sed
236 clarius ad propoſitom debes ſcire, ꝙ cauſæ † dicun-
tur quatuor, efficiens, materialis, formalis, & finalis,
de quibus per Doct.s̄.in princ. decretalium, dixi in
prin.clẽ. Vel ſm dialecticos puteſt dicere, ꝙ cãę sũt
237 † duæ, vna fiendi, alia eſſendi. Prima, pertinet ad ef
ficientem,& finalem. Secunda, ad materialem,& for
malẽ, de qbus per Io.And.in prima gl.decreta. Re-
deundo igit̃ ad propoſitum, qñ ex propoſito, ſeu in-
tentione, quis pręſtitit cãm homicidio; vel mutila-
tioui, efficitur irregularis, vt dictis iuribus.&.j̃.dicã.
Siue pręſtiterit cãm efficientem; vt puta, mandato,
præcepto, ſeu iuſſu. Siue materialem, vt puta; mini-
ſtrando arma, vel ducendo hominẽ per viam, in qua
ſciebat eſſe inimicos ſuos capitales. Vel formalẽ, pu
ta; inſtruendo, vel informando, conſulendo, vel quid
ſimile; vt modus daret̃ homicidio. Vel finalẽ, vt, pu-
ta; per pręmij conſtitutionem ad homicidiũ cõmit-
tendum. Et licet prædictę cauſæ aliter poſsint ſumi;
tñ in præſenti materia placuit p̃dicto modo ad ma-
teriam adaptare. Et hęc, vt dixi, procedunt, qñ ex ꝓ
poſito,& voluntate, homicidio, vel mutilationi cau
ſam præſtitit. Dũmodo effectualiter homicidiũ, vel
mutilatio ſecuta ſit; cum declaratione tñ, quã ſtatim
ponã in ſequenti. Si verò præter intentionẽ homici-
dium cõmiſſum ſit, cã à te præſtita, debes diſtingue
re, ꝙ aut quis dabat operam rei licitę, & non efficit̃
irregularis; quia ſi talis non tenetur ex facto proprio
cõmittens homicidium; multò minus ex homicidio
cõmiſſo per alium. Aut quis dabat operã rei illicitę,
& tunc tenet̃; ſiue cauſa ſit proxima, ſeu remota; dũ-
modò ordinata ad humicidiũ, vel mutilationem; vt
puta, mandaui tibi vt verberares. P. ita tñ, ꝙ non iu-
terficeres, vel mntilares; certè ſi interfeciſti, efficior
irregularis, vt.c.ſi.eo.tit.lib.& probatur in.c. Petrus.
j̃.eo.à contrario. Secus aũt ſi non eſſet ordinata ad
homicidiũ; vt puta, faciebat quis taxillos ad ludum,
in quo ludo conuenientes, ad inuicem ſe interfece-
Cois opi. runt. Nam licet, ſm cõmunem opi. ars faciendurũ
taxillorum ſit prohibita; tñ non eſt ad homicidiũ or
dinata. Nam ẽt ſi dediſſem cauſam proximam ho-
micidio, ſed non ordinatam, non teneret; puta, feci
feneſtrã, qua tu te præcipitaſti, & obijſti. Et huc vt
dixi, procedit, ſi non ea intentione feci, vt te præci-
pitares; & vide quæ dixi in.c.præsbyterũ.&.c. de cæ
tero.s̄.eo. Remotio igitur, vel proximitas cauſæ nõ
multum operantur; ſed operatur inteutio, ꝙ cauſa
ſit ad homicidium ordinata. Sed verum eſt, ꝙ in or-
238 dinatis procedit illud gñale dictum, Quicquid † eſt
cã cauſę, eſt cauſa cauſati, vt.l.manumiſsionis.&.l.ex
hoc.ff.de iuſtit.& iur.50.diſt.c. ſtudeat.s̄.eo.c.ſi ali-
quis.&.c.ſicut.&.s̄. de teſti.c. ſicut.31.q.2.c. de nu-
ptis.quia nihil intereſt, an quis occidat, vel morti
præſtet cãm, vt.l.nihil intereſt.ff.ad.l.Cor. de ſic.ff.
de offi. præſid.l. illicitas.§.ſicuti.1.q.1.c. placuit.ff.
ad.l. Aquil.1.qui occidit.&.c.fin.j̃.de iniut.cũ ſimil.
Et hęc nutabis, quia ſatis ſicco pede,& ineptè Doct.
in hac materia loquuntur. Et hæc procedunt reſpe-
ctu materiæ noſtræ in genere. Sed vt melius hæc in-
telligi pnſsint, ꝓſequar plures caſus per ſpecies, qui
tamen ex prædictis regulis ſatis faciliter deciduñt;
239 & alij ſimiles. Quadrageſimotertio quaro, † cleri-
cus illicitè exercebat rixam; ſuperuenerunt conſan-
guinei, vel amici clerici, & prætet voluntatem dicti
clerici interfecerũt illum, an clericus ſit irregularis?
Sol. Doct. concludunt, ꝙ ſic, in.c.Petrus.j̃.eo. & ibi
D. Ant. & D.m. per illum tex. qui dicit, ꝙ ideò ibi
excuſatur; quia non dedit cauſam, vel occaſionem.
Nam culpa hic præcedit caſum. Facit.c.ſignificaſti.
1.j̃.eo.&.l.1.§.cum arietes.ff.ſi quadru.pau.feci. di-
ca.&.C. de adulter.l. qm Alex.&.C.ad leg.Iul. de vi
publi.l.qm multa.&.s̄.eo.c.præsbyterum.&.c. de cæ
tero. Cauere igitur debet clericus, ne ſit tixoſus, vel
litigioſus.46.diſt.per totum. Secus ſi cauſa eſſet re-
mota, vel propinqua,& iuſta, vt puta; quia ſe defen-
debat; quia tunc non eſſet irregularis.23.q.5.c.cum
homo.& not.s̄.eo.c. de cætero.& dixi in præced.q.
Et ideò prædicta deciſio procedit, qñ cõſanguinei,
vel amici mei ſuperuenientes illum interfeceruut.
240 Secus † ſi ſuperuenerunt inimici illius,& eum occi-
diſſent. Facit qđ not.in.c.ſignificaſti.2.j̃.eo.& tenet
D.m.in.d.c.Petrus. Et rõ diuerſitatis ẽt; quia hoc ca
ſu homicidium non fuit commiſſum intuitu clerici;
ſed primo caſu, ſic. Hoc tamen arbitror limitandũ,
241 † niſi ipſe ea intentione id feciſſet; nam poſito, ꝙ ſe
defenderet, ſi tamen poterat diſcedere,& nõ diſceſ-
ſit, ſed illum retardauit, vt ſuperuenirẽt eius inimici,
& illum interficerent; tũc ſecuta interſectione, eſſet
irregularis. Aduerte tñ; quia glo.2.23.q.8.in.c.fin.
dicit, ꝙ ſi clerico cum alio tixante ſuperueniunt fra-
tres clerici, & interficium illum præter, & contra
voluntatem clerici, ꝙ clericus non efficitur irregula
ris, arg.1.q.4.c.quia præſulatus.j̃.de cleri.percuſſ.c.
penul. Hoc tñ non videtur eſſe ſine dubio; ſi ipſe cleri
cus fuit cã aggreſſuræ, per not.in.c.fin.eo.titu.lib.6.
242 Quadrageſimoquarto quæro, † clericus cępit furẽ,
& ligauit,& dimiſit ipſum ligatum penès alium; qui
timens ne ſolueretur, illum interficit, an clericus ſit
irregularis? Sol. dic, ꝙ ſi iſte ſit io aliqua culpa, vt pu
ta; quia robuſtum dimiſit penès debilem; vel duos
penès vnum, vel minus bene ligauit; & non eſt du-
bium, quòd eſt irregularis, vt.c.ſuſcepimus.s̄.eo. Et
hoc procedit ſiue cuſtos interfecerit, ſiue fuerit in-
terfectus. Sed ſi non fuit in aliqua culpa, q̃ poſsit im-
putari; vt quia propter aliquam cãm iuſtã retinuit;
quia noluit fortè eum expellere, ne videret̃ à circun
ſtantibus; & ſic ipſe fur infamaret̃, certè nullo mo-
do

do eſſet irregularis. Adde quæ dixi in.d.c. ſuſcepi-
243 mus.ſ.eo. Quadrageſimoqninto quæro, † clericus
ex eo ꝙ nō probauit intentionem ſuam in iudicio,
ad purgandum conſcientiā ſuam, vel ad probandam
veritatem, non valens eſſe in duello, dedit pugilem,
vel ab alio prouocatus pugilem dedit, qui alium in-
terfecit; vel ab alio fuit interfectus, an ſit irregularis?
Sol. dic, ꝙ ſic, vt in.c.2.de cleri.pugn.in duel. Et ra-
tio eſt, quia fuit in culpa rem prohibitam attentan-
do, & cauſam dedit homicidio. Quadrageſimoſex-
244 to quæro, † Aliquis tenet vrſum, vel leonem, vel cer
uum, qui aliquem interfecit, an ſit irregularis? Sol.
quidam dicunt, ꝙ ſic; quia poteſt imputari ſibi; quia
tenuit tale animal, arg.50.diſtinct.c.2.qui arborem.
&.c. ſæpè. Alij tenent contrarium, dummodò talis
non fuerit in lata culpa, arg.ff.ſi qua.pau.ſeci.dica.l.
2.& fin. Et hoc tenet Io. And. in vltima.q.& D. Ant.
& Specul. in tit.de iudic.deleg.§. iuxta.verſicu.quid
ſi aliquis. Sit ergo cōcluſio, quod ſi talia animalia te
nebat, quæ conſueuerant nocere, vt vrſum, leonem,
& aprum; & illa non tenuit ligata debito modo, ꝙ
efficitur irregularis. Aliàs ſecus, vide glo.23.q.5.c.
245 de occidendis. Quadrageſimoſeptimo quæro, † cle-
ricus viſo latrone clamauit, vt caperetur; vel ſimpli-
citer clamauit, quòd ibi erat latro, accurrentes illū
interficiunt, an ſit irregularis? Sol. Innoc.in.c.ſigni-
ficaſti.2.ī.eo. dicit, quòd ſi hoc fecit, vt ille more-
retur, eſt irregularis. Sed ſi ad hoc tantum, vt cape-
retur, non eſt irregularis. Idem tenet Innocē.in.c.
olim.1.de reſtit.ſpolia. Hoſtien. dicit, quòd cum
lex promotionis non conſiſtat in voluntate, ſed in
facto, vt in.c.fina.15.q.fin.& dixi.ſ.in regula, quam
dedi poſt.41.q. quòd talis ſimpliciter eſt irregula-
ris. Et hanc opinionem finaliter tenet etiam ibi
Innocē. qui in hoc articulo fuit ſibi contrarius, di-
cens; quòd ſi clamauit ad latrones, vel capite, capi-
te; vel alio modo quo poſſit intelligi, quòd dicto,
vel facto ſuo; vel ex negligentia homicidium per-
petratum eſt; irregularis eſt. Niſi hoc fecerit ob
periculum corporis ſui; quia tunc non eſſet irregu-
laris, vt puta; ſi clamauit ſuccurrite. Et ratio eſt,
quia talis non intendit in alterius mortem; ſed ad
ſui liberationem; & in hoc non fuit in culpa. Facit
quod not. Io. And. poſt Inno.in.c. cum olim.1.ſ. de
reſtit.ſpolia.in gloſſ. in verbo duxeritis. quæ incipit,
quomodo hoc liquet.ī.de pœn.c. quod in dubijs.
Item quia, quod quis ob tutelam corporis ſui fecit,
rectè feciſſe videtur, vt dixi.ſ. 14.q. & ſeq. Et pro-
pter dictam rationem, quidam tenent primam ſen-
tentiam Inno. Mouetur, quia melius eſt alium libe-
rare à peccato, quam ſeipſum à morte corporali;
cum ergò ſic clamando liberet animam volentis fu-
rari, vel eum occidere, non debet eſſe irregularis.
Sed dicit Io. And. & benè, ꝙ hoc eſt falſum; q̄a ſecun
dum hoc, ſequeretur, ꝙ ſi quis clamauit poſt furem
cum rebus furtiuis fugientem; & ad clamorem ſuum
alij inſequentes ipſum cęperunt, ex qua captura ille
poſtea eſſet occiſus, ꝙ talis non eſſet irregularis; q̄a
ſic clamando animam eius à morte liberaret; quia
reſtituit ablatum, & ſic dimittitur peccatum; & ta-
men hoc eſt falſum; vt not.in.c. de cætero.ſ.eo. Et
in hanc ſententiam etiam reſidet Io. And. & D.Ant.
Et eandem quaſi ſententiam tenet Specul. in.d.§.
iuxta. verſic. quid ſi cum velles. & D. Ant.in.c.olim.
2.de reſtit.ſpolia. Sed D.m.in.d.c.ſignificaſti.dicit,
ꝙ hæc deciſio non eſt ſine dubio, poſito, quod cla-
mans non eſſet auidus, vel intenderet ad mortem;
ſed tantum ad conſeruationem ſui, aut rerū ſuarum.
Et profectò non eſt ſine dubio, per ea quę dicam in
ſequenti. Et pro contraria ſententia facit.c. præla-
tis.de homicid.lib.6. Quadrageſimooctauo quæro,
246 † quid ſi iudex, vel officialis inſequitur furem, vel
malefactorem, & quærit à te, an videris illum, tu ve-
rò ſciens, ꝙ ille quæritur ad mortem, indicas eum;
an ſis irregularis? Sol. dicit Specul.in.d.§.verſi. quid
ſi iudex. quod ſi per tuam reſponſionem fur eſt inuē
tus, & occiſus, quod es irregularis. Secꝰ ſi neſciebas,
vel non ſuſpicatus fuiſti, ꝙ ad mortem quæreretur,
vel ad pœnam ſanguinis. Quadrageſimonono quæ-
247 ro, † quid ſi ille ſciuit illum furem ad mortē quæri,
qui non poterat fugere, niſi per alteram de duabus
vijs; & ſciens, ꝙ per alteram fugerat, dixit, per hanc
non fugit, an ſit irregularis? Et videtur, quòd non;
quia non indicauit eum. In contrarium facit; quia
dicendo, per hanc non tranſiuit; implicat illum per
aliam tranſiſſe, argu.c.nonnè.ſ.de præſumptio. Sed
aduerte; quia ſi penitus eſſet ignarus, non efficere-
tur irregularis, vt puta; ſi cultor, vel artifex, certus ꝙ
ibi non tranſiuit, reſpondet illum per illam viam nō
tranſiuiſſe; quia huic non poteſt aliqua culpa impu-
tari, vt not. Io. And. in addi. Spec. in verſic. quid ſi iu-
dex. Tutius eſt ergo tacere; vel quęrentem ambiguis
verbis eludere, dicendo, nunquid ego ſum cuſtos il-
lius, vel alio ſimili modo, de pęnit.diſtin.1.c. voluiſ-
ſent.§. ex his itaq;.verſi.deniq;.43.diſtin.c. manda-
tis. in fin. Et ſi ibi non erat niſi vnica via, per quam
ille tranſiuerat, & officialis inſtat, quòd debeat dice
re, an pertranſiuerit, non debet mendacium dicere.
Sed exemplo beati Franciſci poteſt eludere hoc mo
do, dicendo. Hac non tranſiuit, tangendo ſibi ma-
248 nicam. Quinquageſimo quæro; † clericus non va-
lēs aliter recuperare res ſuas, tenet furem, ne fugiat
cum rebus ſuis, donec eum exhibeat iudici, vel eius
auxilium inuocat ad res ſuas recuperandas; an fiat
irregularis? Solut. quidam dicunt, quòd licet fur
poſtea puniatur pœna mortis, vel mutilationis, non
fit irregularis; dummodò intentio detinentis non
fuerit ad mortem, vel mutilationem; & hoc tenet
Specul. in titu.de iudi.dele.§. iuxtà.verſi.item ſi cle-
ricus. &.D.m.in.c.2.eod. tit. lib.6. quod facit con-
tra communem * opi. de quo dixi.ſ.q.47.& dicam Cōis
249 in ſeq. Quinquageſimoprimo quæro, † Quid ſi cleri- opi.
cus tradit officiali furem, petens, quòd eum puniat
citra ſanguinis effuſionem, an fiat irregularis? Sol.
licet officialis occidat, vel mutilat, non fit propter
hoc irregularis, nec etiam nocet illi, ſi ad conuincen
250 dum furem tradiderit interſigna; & † idem ſi ſimpli
citer deponit quærelā de iniuriantibus ſibi, & eccle
ſiæ ſuæ; quamuis tales vix abſq; ſanguinis effuſione
valeāt coharceri.ī.eo.c. tuæ nos.§. ad vltimum.&.c.
poſtulaſti. &.23.q.3.c. Maximianus.&.q.5.c.1.&.c.
vnum. &.c. pœna.ff. de bon. liber.l.qui cum maior.
§.1.& hęc vera, quando non intenderet ad mortem;
nec hoc in animo gereret; quia fortè expreſsè inſta-
bat, vt citra sāguinis effuſionē caſtigaret.ī. de rapt.
c. in archiepiſcopatu, vel in exilium mitteretur.

ſ.de iudicis.c. cum non ab homine.j.de verb. ſigni.
nouimus. vel in perpetuum carcerem detruderetur
.ſ.de hæret.c.excommunicamus.2.de apoſta.c.à no
bis.23.q.5.c.non vos.Et ex prædictis infertur, quod
251 † clericus expellens latronem de eccleſia,de quo in
.c.ſicut.1.17.q.4. qui per ſacerdotem extrahendus
eſt, vt eadem.q.e.diffiniuit. non fit irregularis; quia
non dicitur morti tradere; ſed lex. 23.q.5.c. cum
homo. & hoc tenet Archid.in.d.c. diffiniuit. Quod
apud me ſatis eſt dubium, per ea quæ dixi.ſ.in.2.q.
&.4.q.de officiali,qui mediante iuſtitia, cõdemnat
ad mortem; & ideò intellige dictam deciſionem,
quando nullo modo expellens intenderet ad mor-
tem, vel mutilationem. Et ex prædictis infertur,
252 quòd † ciuiliter agens contra furem non eſt irregu-
laris;licet iudex cauſa probata, illum interficiat ex
officio, vt not.in.c.poſtulaſti.j.eo. quod intelligo,
ſi modo non intendit ad mortem per illam viam.
Abſit enim,quòd ea quæ propter bonum facimus,ſi
præter voluntatem noſtram alicui malè contingat,
debeat nobis imputari.23.q.5.c.de occidendis.ver.
253 abſit. Et ex prædictis etiam ſequitur,quòd † ſi ali-
quis procurauit aliquem capi per officialem, occa-
ſione alicuius delicti, propter quod certum erat il-
lum non debere condemnari ad mortem, vel mem-
bri mutilationem, quòd non efficitur irregularis;
licet iudex illum puniret pęna mortis, vel mutilatio
nis, ex eo, quia inuenerit illum culpabilem alijs cri-
minibus, tali pœna dignis; ſi modo ille, nec credi-
dit, nec cogitauit hoc poſſe contingere. Et hoc te-
net Spec.in.d.§.iuxta.verſi.quid ſi clericus. & Hoſti.
in ſumma.eo.tit.§. qua pœna.ver.verum circa hanc.
254 Et ex prædictis fortius infertur,quod † non eſt irre-
gularis clericus, à quo iudex ſæcularis aufert furem
per ipſum captum, & ipſum ſuſpendit. Hoc tenet
glo.18.q.1.Aduerte tamen;quia in omnibus prædi-
ctis caſibus vtilis eſt proteſtatio, quod non intendit
ad pœnam ſanguinis, ſecundum formam.c.2.eo.tit.
lib.6. de qua ſtatim dicam in ſeq.q. Quinquageſi-
255 moſecundo quæro, † Quid ſi clericus certiſsimè
ſcit, quòd non poteſt conſequi debitum ſuum ſine
ſanguinis effuſione, vtrum poſsit ſine metu irregu-
laritatis implorare officium iudicis ſęcularis? Inno.
in.c.poſtulaſti.j.eo.tenet, ꝙ non; immò quòd poti⁹
debet dimittere decimas,& primitias,arg.c.2. &.c.
ſuſcepimus.ſ.eo. Io.And. in.d.c. poſtulaſti.dicit te-
nendum eſſe,ꝙ hodiè habetur, in.c.2.eo.titu.libr.6.
quaſi voluit dicere,quòd ſi præmittit proteſtationẽ,
non imputatur clerico, ſi iudex ſæcularis poſtea illũ
damnet pęna mortis, vel mutilationis; & ſic videtur
ſentire,quòd etiam ſi clericus eſſet certus, quòd iu-
dex ſęcularis illi imponeret pœnã mortis; non tamẽ
tenetur deſiſtere à petitione iuſtitiæ; & hoc tenet.
D.m.in.d.c.poſtulaſti.quod dicit notãdum, ad intel
lectum.d.c.2.& dicit hoc eſſe ſatis rationabile; quia
alias daretur materia ſpoliandi clericos bonis ſuis.
256 Quinquageſimotertio quæro, † Quid ſi clericus ac-
cuſat, vel dicat, Accuſo talem de tali furto,& prote-
ſtaret,quòd nõ intẽdit ad vindictã;an ſit irregularis,
ſi iudex illum poſtea condemnet ad mortẽ? Sol.Io.
And.in.c.2.tit.lib.6.dicit,ꝙ cautè facit cleric⁹; ſi po
tius dicat,conquęror,q̃ accuſo, & ſic ſeruẽtur verba
tex.d.c.2.Facit quod not.2.q.7.c.Laicos.& ſeq.in fi.
primæ glo.per.c.nullus.2.11.q.1.& per id quod not.
Inno.in.c.cum P.ſ.de accu. Putat tamen Io.And. qđ
licet dicat, Accuſo,& proteſtaretur, quòd nõ efficia
257 tur irregularis. Nam & † quærela inofficiòſi teſta-
menti dicitur accuſatio.C. de inoffi.teſta.l. parenti-
bus.&.l.in arenam.& ſequitur D.m. Facit etiam, qa
258 † largo modo denuntiator poteſt dici accuſator, vt
.c.2. & ibi dixi.ſ. de accu. Quinquageſimoquarto
259 quæro, † Quid ſi ex conſuetudine, vel ſtatuto pro ho
micidio, vel ſimili delicto abbas, vel prælat⁹ debeat
habere pœnam pecuniariam, vtrum abbas cum ꝓte
ſtatione accuſando, ꝙ non intendit ad pœnam ſan-
guinis; ſed dumtaxat intendit conſequi pœnam pe-
cuniariam, an efficiatur irregularis, ſi iudex illum ac
cuſatum interficit? Sol.Ioan.23.q.5.c.ſi vos.dicit,ꝙ
non;quia licet delictum ſit publicum; tamen agitur
quaſi ciuiliter, argu.c.referente. de delict.pue.ſ.de
ordi.cogni.c. cum dilectus. Nec prohibetur abbas
agere ad pœnam ciuilem imponendam, vt.j. de pur
ga.vulg.c.dilecti.nec eſt ordini abbatis, vel dignita-
ti contrarium, vt.j.eo.c.poſtulaſti.ff. de bon.liberto.
l.qui cum maior.fui Vinc.& eſt tex.in. d.c.2. & not.
23.q.3.c. Maximianus. & tenet D.m.in.c.2.in fi.eo.
260 tit.lib.6. Quinquageſimoquinto quæro, † Aliquis
princeps, vel dominus fecit legem, cuius auctorita-
te homines traduntur morti, an ſit irregularis? Sol.
quidam tenent, ꝙ non; & ſeq. Archid.23.q.5.c.offi-
cia. quia talis non animaduertit in certam perſonã,
nec etiam voluit hominem in ſuam conſtitutionem
incidere, cum eam promulgauerit; ſed tantum pro-
pter bonum publicum hoc fecit, vt homines à deli-
ctis abſtraherentur. Facit quod not.gl.3. diſtinc.c.ſi.
& quod legitur, & not.23.q.8.c.peſsimã.&.23.q.5.
c. de occidendis.ver.abſit vt ea. & idẽ tenet Io.And.
in.c.1.j.de ſagit.in gloſſ. Quinquageſimoſexto quę-
261 ro, † Syndicus alicuius vniuerſitatis accuſat de cri-
mine publico, propter quod imponitur pœna mor-
tis, an omnes de vniuerſitate ſint irregulares? Aduer
te, licet hæc.q.ſatis cõgruè poſsit hic adaptari ratio
ne cauſæ, quare dederunt hic mandantes; tamen ma
gis congruè adaptatur ad articulum, de mandato.
Ideo dic, vt dicam in.q.de mandante. Quinquage-
262 ſimoſeptimo quæro, † Epiſcopus,& inquiſitor hæ-
reticæ prauitatis pronuntiauerunt. quem hæreti-
cum, ſcientes, quòd ſtatim poſt pronuntiationem
ille morti traderetur, an ſint irregulares? Sol.Ar-
chid.23.q.8.in gloſſ.ſummæ.tenet,ꝙ non. Facit.23.
q.8.c.legi.&.23.q.5.c. ſi audieris. Idem tenet Spec.
in titu. de iudice deleg.§. iuxta.verſicu.porro.in fin.
263 Quinquageſimooctauo quæro, † Epiſcopus damna
uit aliquem ad perpetuum carcerem, moritur car-
ceratus an ſit irregularis?& videtur dicẽdum, quod
non;quia iſte videtur naturaliter mori; quia videtur
euenire iudicio Dei, vt Inſti. de capi. dimi.§.1. In
contrarium facit;quia ille, qui moritur in carcere, vi
detur mortuus in cruciatu.ff. de cuſto.reo.l.1. Hæc
formaliter dicit Bal.in.l.1.C.de his qui à non domi.
manu.& aliter non ſoluit. Tu verò dic, ꝙ aut epiſco-
pus adeo exaſperauit carcerem, vel attenuauit vitã,
ꝙ veriſimiliter mors erat de proximo futura, & effi-
citur irregularis; ſi carceratus propter hoc moritur;
aliàs ſecus. Hoc ſentit D.m.in.c.pen.ſ. de apoſta. &
ibi dixi, not.D.Ant.& D.m.in.c.3.j. de crim. fal.Io.

de Ligna.in clē.1.de pœnit. & remiſſ. tenet Bald.in.l. de pecoribus. in fin.C. ad leg. Aquil. Quinquageſi-
264 monono quæro, † clericus pulſauit campanam ad condemnationem alicuius damnati ad mortem, vel mutilationem; vel pulſauit tubam, vt communiter fit in Italia, an fiat irregularis? Solu. Io. And. in.c. Ioannes.in fi.ſ.eod.&.D. Ant. ibi, tenent, quòd ſic; ſecus ſi pulſaſſet ad captionem furis, vel ad auxiliū ſuum; quia fortè erat obſeſſus. Vide quæ dixi.ſ.in
265 47.q. Sexageſimo quæro, † Quid de officialib', militibus, notarijs, Biruarijs, & alijs, qui capiunt malefactores, qui damnantur ad mortem, an ſint irregulares? vide quæ dixi.ſ.q.34. & in proximis præced.qq.
266 Sexageſimo primo quæro, † Quidam licitè tenebat cultellum in manu, alius inſiluit in eum, & vulnus lethale recepit, an ille ſit irregularis? Solu. Archidiac. 50.diſtin.c.quia te.tenet, quòd non. Et mihi placet, ſi modo ille illum cultellum in manu non tenebat, vt alter ſe in illum impellendo interficeret; & ideò deſcendit ex his, quæ dixi in præcedentibus. Sexage-
267 ſimoſecundo quæro, † Titius impellit Seium in medium rixæ, an ſi aliquis moritur prædictorum, alij ſint irregulares? Vgu.50.diſtin.in.c. ſepè.dicit, q̄ ſic. Tu verò pro deciſione iſtius.q.recurre ad ea, quæ dixi ſupra in regulis generalibus huius articuli, de eo qui præſtitit cauſam. in.q.42. Nam qualitercunq; quis tendit in mortem, vel mutilationem, efficitur irregularis. Vel ſi præter intentionem contingit, & fuit in culpa dando operam rei illicitæ; & culpa erat ordinata ad caſum. Et ex prædictis poteris decidere plures alias ſimiles.qq. ¶ Viſis igitur regulis generalibus circa articulum eorum qui cauſam præſtiterunt homicidio, vel mutilationi, & pluribus caſibus ſpecialibus, videamus ſpecificè alios articulos, quibus quis dicitur homicidio cauſam præſtare; & aſſumamus primo articulum de ope, auxilio, ſeu fauore proſequendo ordinem quæſtionum. Sexageſimoter-
268 tio igitur quæro, † an quis fiat irregularis ex eo quia præſtitit opem, fauorem, vel auxilium? Circa quam
269 q. ante omnia aduertendum eſt, quòd † hæc tria ſynonima capiuntur, vt traditur.in.l.is qui opem.&.l. in furti.§.qui ope. & ibi per Bart.ff.de furt.&.c. ſicut dignum.ſ.eo.& per Bar.in.l.4.ff. ad legem Iul.maie. cum ſimil.& ideò pro omnibus dictis verbis vtar verbo, auxilio. Et ad omnium dicendorum claram intelligentiam, debes ſcire, quòd quandoq; prohibetur quis præſtare auxilium; non contemplatione certi actus; ſed ſimpliciter. Quandoq; vero prohibetur contemplatione certi actus. Primo caſu, potes
270 figurare exemplum. Dictat † ſtatutum, quòd quicunq; dederit opem, vel auxilium bannito puniatur in tantum. Vel quòd nullus præſtet auxilium hæretico, vt.c.excommunicamus.1.ſ. de hæretic. Et hoc modo auxilium ſumitur multum latè, pro quolibet adiutorio, ſeu fauore, ſiue quis pecuniam mutuet, ſiue alimenta tradat, ſiue patrocinium præſtet; vel ſimile; quod ad eius vtilitatem pertineat .l.4.poſt princip.ff.ad legem.Iul.maieſt.& in.d.c.excommunicamus.& licet hoc non pertineat principaliter ad materiam noſtram; quia tamen articulus eſt pulcher, & quotidianus, & ſumus in materia auxilij, & vt intelligamus quidditatem terminorum, & differentias, dic, quòd cum quæritur, an quis ex tali auxilio teneatur, quòd aut quis a ſuperiore implorat per viam ſupplicationis aliquam gratiam pro ipſo bannito, vel hæretico, vt puta; ne poſt quam abiurauit detrudatur in perpetuum carcerem, & hoc eſt licitum. Facit.l.ſi fuerit.ff de reb.dub.&.l. metallum.&.l. diui.ff.de pœnis. Hoc tamen fallit in eo, qui eſſet damnatus pro crimine læſæ maieſtatis. Et idem quoties ſtatutum expreſsè hoc prohiberet. Quandoq; verò præſtatur auxilium defendendo per viam iuſtitię coram ſuperiore; vt quia petit quis caſſari bannum, allegans aliquam iuſtitiæ cauſam, & an hoc caſu ſi ſuccumbat, debeat puniri, vide Inno. in.c.ſolet.de ſenten.excommu.in.6. Quandoq; præſtatur auxilium extra iudicium, vt mittendo pecuniam, præſtando neceſſaria ad victum, vel quid ſimile, & tunc non eſt dubium, quòd punitur, vt.d.l.4.ff. ad legem Iul.maie.& vide Bar.ad prædicta, in.l.furti.§.ope.ff.de furt. Secundo caſu, quando prohibetur præſtari auxilium contēplatione alicuius certi act'; vt puta, homicidio, vel mutilationi, vt.c.ſicut.ſ.eo. & circa hoc dic, quòd auxilium poteſt præſtari ante factum; & ſic ante homicidium, vt aſſociare aliquē ad homicidium perpetrandum, vt.c.1.vet.illi autē. ſ.eod.arma præſtando, ſeu miniſtrando, vt.c.ſententiam.ſ. ne cle.vel mona.&.l. ſi pignore.§. qui ferramenta.ff.de furt. Item ſcalas accommodando, vt ingrediatur ad occidendum, vt.d.c. qui ferramenta; vel præbendo domum, in qua ſe occultent interfectores.l.qui domum.ff.ad legem Iul.de adult. vel ſarcinas, aut paramenta recipiendo, vt.d.c.ſicut.verſic. his quoq;. Quandoq; vero poteſt præſtari in ipſo actu, aſſiſtendo ſcilicet homicidio, quo facilius poſſit committi ad timorem eius, qui occiditur; & ad defenſionem occidentiom, vt.d.c.ſicut. verſi.illi etiā &.l.raptores.§.ne igitur.C.de rapt.virg. Quandoq; præſtatur auxilium poſt homicidium; vt puta, ad euadendum occiſorem, de hoc dicam.ſ. In primis autem duobus caſibus, dico, quòd qualitercunq; quis præſtiterit auxilium ſcienter; ſi homicidium inde ſe ſecutum ſit ex intentione, efficitur irregularis, vt.d. c.ſicut. licet vno caſu ſit leuior culpa, quam alio, & facilius diſpenſetur, vt dicam.ſ.in.10.q.princip. Si verò præter intentionem, & voluntatem præparauit quis arma, vt defenderetur patria; vel mutuauit pecuniam pro defenſione patriæ, qua conducti ſunt ſtipendiarij, qui homicidia perpetrati ſunt; & hoc caſu diſtinguerem, prout ſupra diſtinxi.q.41. videlicet; an præſtans daret operam rei licitæ, & aptæ, & ordinatæ ad homicidium, vel mutilationem; & tunc ſit irregularis; aliàs ſecus. Nam omnis ille qui præſtat auxilium homicidio, dicitur cauſam præſtāte; licet non contra. Cæterum vt quoſdam caſus ſpeciales attingamus, ſubijciam quaſdam ſpeciales.qq. proſequendo ordinem quæſtionum, & ſecundum ipſarum determinationem poteris etiam determinare, & qualificare, quæ dicta ſunt. Sexageſimoquar-
271 to quæro igitur, † Aliquis in bello miniſtrauit arma; illi, quibus miniſtrata ſunt, cōmiſerunt homicidiū, vel mutilationem; an miniſtrans ſit irregularis? Sol. ſi bellum iniuſtum, non eſt dubium, quòd talis eſt irregularis; licet ſequutum fuerit homicidium præter intentionem; quia ſufficit culpa, & cauſa ordinata ad homicidium. Et hoc eſt verum, ſi arma eſſent talia,

lia, quæ eſſent apta ad occideudum;ſecus ſi omniuò
fuiſſent inepta. Sed dubium eſt magnum, ſi bellnm
eſt iuſtum,glo.3.in.c.ita quorundam.s̃.de Iudæ.ſim
pliciter tenet , quòd ſit irregularis , gloſſ.verò.in.c.
272 quod in dubijs.j̃.de pœnis.dicit,quòd† in bello iu-
ſto licet clericis hortari bellantes. Et quaſi idem ſen
tit gloſſ.in ver. prodire.7.q.1.c. ſciſcitaris. Inuoc. &
273 Hoſtien.in.c.penul.j̃.eod.tenent , quòd † qualiter-
cũq; auxilio ſuo mors,vel mutilatio ſequuta ſit, etiã
in bello iuſto,clericus ſit irregularis. Idẽ tenet Spe-
cul.in.d.tit.de iudice dele.§.iuxta.vér.item clericus.
& verſi.poteſt etiam dici.per tex.51.diſtin.c. ſi quis
poſt.16.q.3.c. porrò.23.q.ſi.c. quicunq; ex clero.1.
q.1.c.ſi.hanc etiam opi.tenet Rayn.in ſumma huius
titu.Io.And.in.c.dilecto.de ſenten. excommu.lib.6.
tenet, quòd non licet arma miniſtrare . Specul.verò
in.d.§.iuxta.ver.quid ſi clericns iu bello.dicit, quòd
ſi talis non intendit quòd baliſtarius aliquem inter-
ficiat,vel interficere velit;ſed ſolum vt inimicos ter-
reat,vel ſe,ſiue ſua defendat;vel recuperet;talis non
eſt irregularis;licet ille aliquem interficiat , pro eo,
quòd aduerſarius noluit aliena dimittere , vel ab op
pugnando deſiſtere . Et eodem modo dicit non eſſe
irregularem illum , qni in bello iuſto præpoſitus eſt
exercitui,vt ſumptus ſaciat,& cuncta diſponat;ſi ſor
tè præcipiat lanceas,vel ſagittas emi,vel miniſtrari;
vel ſi hortatur ad currendum poſt hoſtes, vt illis præ
da,vel captiui auferantur; licet inde mors ſequatur;
dummodò ipſe nullo modo intendat ad mortem.
Archid.23.q.8.c. final. refert opi.& tandem in effe-
ctu videtur ſequi dictam vltimam opin. Ioan. Andr.
poſt Inno. latius aſſumir hunc articulum in.d.c.ſen-
tẽtiam.Primo,recitata dicta vltima opi.dicit, quòd
talis,qui prædicta intentione arma miniſtrauit, non
eſt irregularis. Aſsignat rationem;quia ille qni ba-
liſtam,vel arma parauit,aut miniſtrauit , non com-
miſit homicidium facto proprio , uec conſilio, nec
mandaro , vel voluntate ; quia illum occidi non vo-
luit;ergò non eſt homicida.50.diſtin.c.ſi quis viduá.
j̃.eod.c.ſignificaſti. 2.de cleri.pugnan.c.2.&.3.Mul-
to ergò minus ſi tradidir arma non pugnãti,quæ ta-
meu credidit reclpi ab illo ad ſui deſenſionem. Alle
gat etiam not. per Hoſtiẽ.in.c. ira quorundam.s̃.de
Iudæ.Io. Andr. dicit ſuper gloſſ.4. quòd in non pn-
gnantibus,quibus clericns arma miniſtrat,quos cre
dit petere ad deſenſionem,diligenrer plura ſunt cõ-
ſideranda;cauſa,ſcilicet;petitionis armorum,& per
ſonarum qualitates ; quibus conſideraris poterit qs
faciliter arbitrari,an tradens arma ſit dignus pœni-
tentia, vel an ſit irregularis.; quia nunquam , ſecun-
dum Io. And. licet clerico in bello quantumcunq;
iuſto miniſterinm,vel conſilium ad mortem præbe-
re.j̃.de pœnis.c.quod in dubijs.Facit quod legitnr ,
& not.in.c.ex multa.in fin.s̃.de voto. Nec etiam ad
ſui defenſionem licet miniſtrare; alioquin miniſtrás
eſt homicida, & irregularis dicitur,quia dat operam
rei illicitæ miniſtrando armá ad bellnm;& quia uon
adhibet omnem diligentiam , quam poteſt , ne fiat
homicidium;ſed ipſum procurat potius perpetrari,
& cauſam propinquam præbet,argn.tex.noſtri.&.c.
cum Ioannes. &.c. final.j̃. eod. Subdit etiam Ioan.
And. in.d.c. ſententiam.quòd iſtis baliſtarijs , & ſi-
milibus,qui quaſi coutiuuò ſunt viri ſanguinei,pro-
hibitum eſt parare baliſtas; vel ſagittas, etiam in iu
ſto bello;ſicut prohibitum eſt præeſſe, vt.d.c.ſenten-
tiam.Enſem verò, & lanceam eis parare uon eſt pro
274 hibitum.Nec obſt.quòd† ille qui ſcribir ſententiam
ſanguinis reputetur irregularis.d.c.ſententiam, vt di
xi.s̃.in.5.q.huius articuli; quia reſpondeo , quòd ille
qui ſcribit ſententiam ſanguinis , intendit ad occi-
dendum;& ideò,quamuis non pręſtet conſilium,vel
auxilium,cenſetur tamen irregularis;ſed in caſu præ
dicto intendit ſe,& ſua defendere,& recuperare;nec
intendir ad occidendum;vnde ſi mors inde ſeqnitur
non eſt imputandum ſe defendenti,ſed duritiei ad-
uerſariornm,vt.c.poſtulaſti.j̃.eod. Et hoc in effectu
voluit etiam Innoc.in. d.c. ſententiam. dicit tamen
ibi , quòd ſi aliquis præponatur bello, quod non ſit
directè ad occidendum; ſed ad ſua defendenda, vel
recuperanda,ꝙ hoc licerer,vt not.iu.c. olim.s̃.de re
ſtit.ſpolia.Tutius tamen eſt ſecundum Hoſtiẽ. quòd
nulli bello præponatur, acies, & ſimilia ordinando.
275 Ego arbitror ſecundum.D.m. quòd † ſi bellum ſit
iniuſtum , & mors inde ſequuta ſit ex auxilio alicui'
qualitercunq;, quòd ralis ſit irregnlaris. Si verò ſit
iuſtum,dic, quòd aut eſt neceſſarium pro defenſio-
ne perſonarum,aut rerum.Si perſonarum,nullo mo-
do efficitur irregularis;& hoc caſu etiam proprio fa
ctò committens homicidium , non efficitur irregu-
laris,vt dixi.s̃.in 14.&.18.qq.Ergò non efficitur ir-
regularis,ille, qui teuetur defendere, ſi pręſtat auxi
lium. Secundo caſu,quando pro defenſione rerum,
dic,quòd non licet miniſtrare arma, intendendo ad
mortem; quia tunc ſi per auxilium ſuum in miniſtrã
do,& parando fuit ſequutum homicidium, efficere
tur irregularis ; ſecus ſi certum eſſet, quòd non eſſet
ſequutum homicidium , vt puta; quia non erant ar-
ma apta ad occidendum; quia tunc miniſtrator non
eſſet irregnlaris; quia lex promotionis ſactum , non
intentionem requirir,vt ſæpius dixi. Niſi fortè ex au
xilio taliter præſtito , per alium fuerit commiſſum
homicidium ; licet non per illum, cui arma fuerunt
miniſtrata,ita quòd ipſe fuerit cauſa cauſæ, & cauſa
ſua fuerit ordinata ad cauſatum; licet per cauſam
mediatam. In adminiſtratione tamen armorum, li-
mita,niſi eſſent ralia , qnæ niſi ad occidendum ſunt
apta, vt bombarda, baliſta. & ſimilia;propter quod
poſſet dici eſſe in culpa ; niſi ſortè ipſe ad terrorem
talia præparaſſet , cum proteſtatione,ne proijcerent
verſus homines.Item debet prius,ſi poteſt, antequã
miniſtret, dirimere bellnm ; quia nou dirimendo,ſi
poſſet efficeretur irregularis ; quia tunc eſſet in cul-
pa.Et ita intelligo,quod dicit beatus Thomas, ſecũ
276 da ſecundæ.q.40.articu.2.qui dicit, quòd† auctori-
tate poteſt clericus,inſtè pugnantibus,ſuis exhorta-
tionibus ſubuenire ; ſicut in veteri lege Deuterono.
c.20. mandabatur , quòd ſacerdores ſacris tubis in
bellis claugerent . Siquis autem clericus intereſſet
bello,vt non præeſſet viris ſanguineis,ſed vt reſpon-
deat militibus, ſumptus miniſtret,tractatus teneat,
ſenteutias proferat , & negotia aptè diſponat , hoc
licet,vt teuet Specul.in.d.§.iuxta.verſi.clericus. Vbi
narrat ſe præfuiſſe talibus negotijs peragendis in
exercitu. Quod mihi placet , ſi bellum eſt iuſtum.
Et ita quotidie videmus Legatos Apoſtolicos præ-
eſſe, qui tamẽ propter peccata noſtra,& abuſiones,

& nefaria tempora hodierna, non ſolum prædictis
incumbūt;ſed omnibus ſæuis,nefarijs, & ſceleſtib⁹.
Vide ad prædicta glo.23.q.3.c.Maximianus. & glo.
50.diſtinct.c.miror.&.33.diſtinct.c. final. Sexageſi-
277 moquinto quæro, † Quidam adſociauit ſcienter il-
lum,qui ibat ad interficiendum aliquem; tamen ſu-
per homicidio committendo non habuerunt ali-
qua verba; vel ſi habuerunt, aſſocians illi diſſuaſit,
cui tamen aſſociatus noluit acquieſcere, Vnde aſſo-
cians timens de ipſo, ipſum aſſociauit, ad hoc vt ſi
neceſsitas incumberet ipſum defenderet, an ſecuto
homicidio,vel mutilatione aſſocians ſit irregularis?
Solu. Doct.in.c.ſicut.ſ̄. eod. dicunt, quòd ſic. Idem
Hoſti. in ſumma. eod.titu.§ qua pœna.verſicu. quis
vadat.per not.in.d.c.ſicut.verſicu.illi. & verſic. final.
Idem Specu.in titu.de iudice delega.verſicu.quid ſi
aliquis vadit.& hoc indubitanter verum,ſi aſſocians
intenderet ad mortem;ſecus,ſi nulla fuit culpa;quia
aſſociauit cauſa pacificandi,vel ex alia iuſta cauſa.
Nam licet hoc caſu aliquod robur accreſcat ſocia-
to; quia timor aduerſario incutitur;non tamen effi-
citur irregularis. Hoc probatur in.c.præsbyterum.a
contrario.ſ̄.eod. & tenent Inno.Ioan.And. & Doct.
in.c.petitio.j̄. eod. Facit.23.q.5.c. de occidendis.
278 verſicu.abſit vt ea. Sexageſimoſexto quæro,† Quid
de aduocato, procuratore, & ſimilibus; quorum pa-
trocinio agendo, vel defendendo ſequutum eſt ho-
micidium,vel mutilatio.Hæc quæſtio poſſet hic op-
timè adaptari; ſed dic, vt dixi.ſ̄.eo. artic.q.2.3.&.4.
279 Sexageſimoſeptimo quæro, † Vtrum ille qui pro-
pter habendā indulgentiam, portat ligna ad combu
rendos hæreticos fiat irregularis? Sol.Specu.in.d.§.
iuxta.verſi.quid de his,videtur tenere,quòd ſic;ſi li-
gna combuſſerunt hæreticum. Idem tenet Ioan.
And.in.c.ſicut,ſ̄.eod. Et ex prædictis habes expe-
ditum hunc articulum de irregularitate; in quam
quis incidit ratione auxilij,opis, & fauoris præſtiti.
Supereſt igitur, vt veniamus ad articulum de irregu
laritate commiſſa,præcepto, iuſſu, ſeu mandato, &
ſequamur ordinem queſtionum.Sexageſimooctauo
280 quæro, † Qualiter, quis incidat in irregularitatem
propter præceptum, iuſſum, ſeu mandatum; & circa
hanc.q.aduertendum eſt,quòd licet præcipere,& iu
281 bere idem videantur importare; quia † vtrunq; ne-
282 ceſsitatem importat, vt dicam; tamen inter † hæc
duo,& mandatum eſt differentia; quia iuſſus, & præ
ceptum important neceſsitatem, vt.l.1. & ibi
gloſſ. ff. quod iuſſu. &. ff. quod cum eod.l.1. &
d. ſi mandato. Sed mandatum non ſemper im-
portat neceſsitatem, vt traditur in.d.l.1. & per
Bald. in.l.1.C. quomodo & quando iud. & not.
gloſſ.in regula, ratihabitio.de re iur. lib.6. Et not.
283 etiam,quòd † hæc ſemper præcedere debent; videli-
cet, præceptum, iuſſus, & mandatum, vt not.in.l.ſi
quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acquir.hære.Nec ſuffi
cit,quòd incontinenti ſequatur,vt ibi trad. Secus in
conſenſu,& ratihabitione,de quibus.j̄.ſubijciam.q.
284 101. † Eſt autem præceptum, quòd quid facien-
dum, vel non faciendum decernit; eſt enim idem,
quòd imperare & iubere,& cōponitur ex pie, & ca-
pio ſecundum Papiam;quia iuſſu principis capitur;
vel dicitur à præcipio, quaſi præ alijs capere. Vel di-
citur quaſi præcellentis ceptum,id eſt,captum;quia
a ſolo ſuperiore capitur. Facit.32.q.1.c. integritas.
12.q.5.c.ſi dicat. & ſi eſt iuſtum obligat ſemper, &
ad ſemper. Vnde dicimus præcepta legis &c. Vi-
de ad prædicta Archid.de conſecr.diſtinct.1.c. præ-
ceptum. Quandoq; tamen ponitur pro munere, vt
not. glo. fin. 12.q.1.c.2.facit.18.q.1.c. ſic enim. Et
hoc eſt ratione ſubiectæ materiæ; ſicut etiam dici-
285 mus † in verbis imperatiuis,& in verbo, debet. quæ
quandoq; propter ſubiectam materiam non impor
tant neceſsitatem, vt dixi poſt glo.in verbo, debet.
in.c.ſi vir.j̄. de adult.trad.in.c.1.ſ̄. de deſponſa. im-
pub. per Legiſtas in.l.3.C. de pigno. Sed redeun-
do ad principalem materiam noſtram dico, quòd
286 † qualitercunq; ex mandato, vel iuſſu commiſ-
ſum ſit homicidium, vel mutilatio, præcipiens, vel
mandans efficitur irregularis, vt.c.ſicut.ſ̄.eod. &
c.fi.j̄. de cler. pugnan. in duel. &.c. ſi quis viduam
50. diſtinct. & probatur ex alijs particularibus. qq.
infra dicendis, quod tamen intellige, & declara;
vt infra in illis ſubijciam. Sexageſimonono quæ-
287 to, † Aliquis dominus mandauit.T.vt.S.occideret,
vel mutilaret;& ille exequutus eſt mandatum, an ſit
irregularis? Solu. Hoc non videtur eſſe dubium,
quòd ſic, reſpectù mandantis. An autem manda-
tarius, dic, vt dixi.ſ̄.q.25. Septuageſimo quæro,
288 † Mandauit quis Titio, vt.S. vulneraret; poſtea
ſibi prohibuit expreſsè quòd non occideret, vel mu-
tilaret; an fiat irregularis; ſi poſtea ſequutum eſt
homicidium, vel mutilatio? Solu. text.eſt expreſ-
ſus hodiè, quòd ſic, in.c.final.eod. titu. libr.6. &
ratio eſt, quia ille mandando fuit in culpa. De-
buit enim hoc cogitare euenire poſſe, & veriſimi-
liter. Præterea mandatum fuit illicitum, & ca-
ſus eſt ordinatus ad cauſam. Ergò efficitur irre-
gularis, vt dixi.ſ̄. in articu.de cauſa.in regulis gene
ralibus.q.41. & probatur in.c.continebatur.ſ̄.eo.
facit.l. qui occidit.ff. ad legem Aquil. Septuage-
289 ſimoprimo quæro, † Quid ſi mandatarius in caſu
prædicto non occidat; ſed occidatur, an mandans
ſit irregularis? Ioan. And. in.c. final.j̄. eod. di-
cit, quòd quicquid dicant Innocen. & Hoſtien. in
conſulente, mandans eſt irregularis. Et hoc mihi
placet, per rationes quas allegaui in præced.q. quæ
vendicant ſibi locum hic; & ſequitur D. Domini.
Fortius ergò idem dicendum eſt in eo, qui ſimpli-
citer mandauit homicidium committi; ſi manda-
tarius occidatur. Septuageſimoſecundo quæro,
290 † Mandauit Titius Seio vt occideret. P. de die S.
occidit illum P. de nocte, an ſit irregularis? Solu.
ex præceden. ſequitur, quod ſic. Quinimmò, &
talis in foro contentioſo teneretur de homicidio, &
291 † idem in eo, qui conceſsit arma, vt quis interfi-
ceret.T. poſt depoſitum officium; licet ille interfe-
cerit durante officio, vt dicit not. Barto.in.l. is qui
292 opem.ff. de furt.vbi tractat, † an ſi alteratur quali-
tas pœnæ,quia grauius punitur homicidium de no-
cte, quam de die, vel grauius puniatur interficiens
officialem,quam priuatū,an mandans debeat puni-
ri de interfecto cum illa conditione,vel ſine; & con-
cludit, quòd debeat puniri, ac ſi mādaſſet interfici
de nocte,vel officialem. Septuageſimotertio quæro,
293 † Mandauit.T. Seio vt interficeret.M. deinde reuo-
cauit mandatum, non obſtante reuocatione S. in-
terfe-

terſecit, M, an mandans ſit irregularis? Solu. Specul.
in tit. de leg. §. iuxta. verſic. idem quoq;. & ſeq. dicit,
quòd ſi mandator demum contrarium mandauit,
non eſſicitur irregularis, per. c. 1. ĩ. de regul. iur. Idẽ
294 etiam dicit, ſi mandatarius ſcit, quòd mandator
fecit pacem cum occidendo. 22. q. 1. c. omne. vel
quod parentelam, & amicitiam ſecum contraxit, vt
. c. 2. ſ̄. de deſpon. impuber. licet mandator hoc non
295 ſignificauerit mandatario; quia † certus certiorari
non debet, vt. l. 1. ff. de act. empt. & c. cum inter vni-
uerſas. ſ̄. de elect. & idem Ioan. And. hic in. 6. q. per
not. in. l. 3. § final. cum. l. ſeq. ff. de admin. tut. In con-
trarium tamen facit, quod dicam de reuocante con
ſilium. q. 78. Et vide ad hanc. q. quod dixi. ĩ. de ſentẽ.
excomm. c. peruenit. in. 9. prin. artic. q. 8. &. 9. Septua
296 geſimoquarto quæro, † Quid ſi mandatarius, qui in
terſecit, iuratus, & examinatus depoſuit, quòd prò-
pter præceptum, vel mandatum non interſecit; ſed
propria voluntate; an mandans ſit irregularis? Solu.
dicit Ioan. Andr. quod ſi famoſum ſit, quòd ex illo
mandato ſcandalum ſit ſuſcitatum, nõ eſt ei ſoli cre-
dendum, arg. c. ex literis. ĩ. eod. Si verò ſit occultum,
tunc mandans debet ſequi conſcientiam ſuam. arg.
c. exhibita. §. 1. & c. peritio. ĩ. eod. In dubio tamen
debet abſtinere. Et adde ad hanc materiam. quę ple
niſsimè dixi in clem. 1. de renun. & vide Bald. in. c. 1.
de pace iur. fir. Et vide etiam, quæ dicit Bal. poſt Iac.
297 But. † de eo, qui mandauit fieri maleficium per il-
lum, qui aliàs ſine mandato erat facturus, tetigi de
298 citat. artic. 34. q. 2. Septuageſimoquinto quæro, † Iu
dex eccleſiaſticus, vel prælatus præcepit iudici ſæcu
lari vt puniret malefactorem, an ſit irregularis? Sol.
glo. fin. 15. q. 6. c. 2. arguit, quòd non, per illum text.
& per tex. 23. q. 4. & q. 5. c. Regentes. & q. 8. c. vt pri-
dem. In contrarium tamen allegat. 23. q. 8. c. his a
quibus. & ibi Archid. tenet primã opi. & dicit, quòd
Vgu. & Lauren. eam firmant, per. c. ſiquis viduam.
50. diſtinct. quia & Deus dixit Moyſi; malefactores
non permittes viuere ſuper terram. Sed fortè hoc li-
mitandum eſt, ſi modo mãdatum ſit generale de pu
niendo omnes malefactores; ſecus ſi ſpeciale, vt pu-
niret Titium de homicidio, ſacrilegio, vel ſimili, ex
quo omninò mors ſit futura. Facit quod dixi. ſ̄. q.
55. Hoc tamen non eſt ſine dubio, ſi mandatum eſ-
ſet ſimplex, vt puniret Titium non adiecta certa pœ
na; ſecus, ſi vt ſuſpenderet, vel decapitaret. Septua-
299 geſimoſexto quæro, † Syndicus ab vniuerſitate con-
ſtitutus accuſat de crimine publico ex mandato vni
uerſitatis, propter quam accuſationem ſequitur con
demnatio ad mortem, vel mutilatio; an omnes de
vniuerſitate ſunt irregulares? Solu. Ioan. Andr. in. c.
dilectus. 2. ſ̄. de ſymon. dicit, quòd. q. prædicta
non procedit. Nam ſyndicus non accuſat nomi-
ne vniuerſitatis; ſed proprio, & ad vtilitatem vni-
300 uerſitatis; ſicut † tutor nomine proprio ad vtilitatẽ
pupilli; de quo artic. latius ibi dixi. & trad. per Cyn.
& Doct. in. l. 2. C. de accuſat. & per Barto. in. l. 2. ff.
eod. Subdit tamen Ioan. And. quòd ſi ſyndicus ad-
mitteretur nomine vniuerſitatis, ſtaret remedium.
c. 2. eo. tit. lib. 6. quaſi ſentiat, quòd ſine illa proteſta
tione, ſi vniuerſitas intenderet ad mortem, omnes
ſunt irregulares. Ego arbitror hæc intelligenda, ſe-
cundum declarationes, & limitationes pręcedentiũ

queſtionum. Item dico hoc verum, ſi apparet, quòd
omnes de vniuerſitate conſenſerint. Et quanquam
301 † vniuerſitas ſit corpus fictum, & imaginatum; & li-
302 cet † communicato conſilio delinquat, non videan-
tur delinquere ſinguli de vniuerſitate, ſecundum ea
quæ dixi in. d. c. dilectus. in. 2. q. tamen omnes ſingu-
lares conſentientes, quorum vota poſſunt ſecerni,
propter eorum voluntatem ad homicidium, ex eo,
quia cauſam dederunt, ſunt irregulares, arg. eorum
quæ dixi in. d. c. dilectus. in vltima. q. Incidit tamen
deciſio huius. q. in dubitationem, de qua dixi. ſ̄. q.
30. & q. 38. Vnde dicerem, quòd eo caſu, quo ſine
proteſtatione, ex mandato, & accuſatione inde ſe-
quuta, propter quam damnatus fuit ad mortem, vel
mutilationem efficerentur irregulares, omnes illi
quorum vota poſſent ſecerni ad eam intentionem.
Si verò non poſſunt ſecerni, dicamus, quòd omnes
303 ſint irregulares; quia † in dubio, quis poti' debet iu-
dicari irregularis, vt hic. Vel poſſumus dicere, quòd
hoc relinquendum ſit conſcientiæ vniuſcuiuſq;, ſecũ
dum varias opinio. quas retuli in. d. q. 39. Et ideò vti
lis eſſet cautela, quòd vniuerſitas in conſtitutione
ſyndici proteſtaretur, ſecundum formam. c. 2. cod. ti
tu. lib. 6. Et ex his habes expeditum hunc articulum
de mandato, præcepto, & iuſſu. Sequitur nunc ex or-
dine vt videamus de irregularitate, quæ committi-
tur conſilio, perſuaſione, ſuggeſtione, inſtigatione,
vel monitione alicuius. Proſequendo igitur ordinẽ
304 quæſtionum. Septuageſimoſeptimo quæro, † Quali-
ter quis in prædictis caſibus fiat irregularis. Et ad-
305 uerte; quia † conſilium differt ab ope, ſtricto ſumpto
vocabulo. l. in furti. §. ope. de furt. & l. ſæpè. ff. de ver-
bor. ſignific. licet largo modo ille, qui dat conſilium,
dicatur præſtare opem. l. qui ſeruo. §. idem Pompo-
nius. ff. de furt. vnde in plus ſe habet opem ferre, quã
conſilium præſtare; quia omnis ille qui conſuluit,
306 opem fert; ſed non contra, † Eſt autem conſilium,
quædam probabilis perſuaſio debito tempore alij
inſinuata, ſecundum Bald. in. l. 1. C. de manu. vin-
dic. licet ibi loquatur de conſilio, quòd requiritur
ad ſubſtantiam, ſeu formam alicuius actus, de quo
etiam per Barto. in. l. 1. §. ſi plures. ff. de exercit. Po-
teſt autem & hoc pertinere ad materiam noſtram;
ſed melius dicit Old. conſilio. 44. quod incipit, quæ-
ritur ſi epiſcopus ſenio. vbi dicit, quòd conſilium vi-
detur præſupponere quandam mutuam deliberatio
nem. Ideò inter abſentes non congruit, vt. ff. de arbi
tris. l. ſi vnus. §. fin. & hoc conſilium debet pręcedere
deliberatio; quia quæcunq; animi deſtinatione per-
agenda ſunt, non niſi certa, & vera ſcientia perfici de
bent. l. quæcunq;. ff. de re iud. Debet igitur conſilium
307 habere deliberationem, cuius † duæ ſunt partes, ſe-
cundum Ariſtot. 5. Ethi. quarum prima eſt Eubolia.
hoc eſt, bona conſiliatio. Altera, cuſtodia hoc eſt bo
na conſideratio, ſeu coniecturatio. Poteſt autem ſe
habere dupliciter, vno modo prout quis in ſe deli-
berat, & deliberando eligit. Alio modo, prout quis
alteri conſulit, vt aliquid faciat, vt ſentit Bartol. in. l.
ſæpè. ff. de verbor. ſignificat. & Ioan. Andr. in. c. cum
olim. ſ̄. de arbi. & de ſecunda ſpecie eſt materia no-
ſtra. Item aduerte; quia conſilium poteſt eſſe ma-
lum, & bonum, vt. l. 1. §. perſuadere. ff. de ſeruo cor-
rupt. probatur in. l. conſilij. ff. de reg. iur. Vnde eſt in
anti-

308 antiquo prouerbio, † Malum conſilium conſultori
peſſimum,quod vnde habuerit originem dixi in gl.
in verbo, conſiliarios in clemē. 1.de ſoro competen.
309 ſicut dicimus in† dolo;quia quidam bonus , & qui-
dam malus; vt in rubri. coniuncta.l. 1.§. non fuit.ff.
310 de dolo. † Perſuadere autem, eſt de aliqua re audi-
tori fidem ſacere , ſeu præbere , vt not. in.d.§. per-
ſuadere . Vnde Cicero ad Herennium. Si audaciter
fuerit perſuaſus,hoc eſt,ſi oratio fidem ſecerit. Glo.
tamen in verſic.inflammaſſe.in.c.ſicut.ſ.eod. dicit,
quòd perſuadere,eſt idem quod inflammare;ſed de
bet intelligi verbis,aut rationibus. Et vide text. in
311 d.c.perſuadere . quòd † plus eſt perſuadere , quam
compellere,cogere,ſeu mandare.Et ideò,quandoq;
perſuadens plus punitur,quam facieus,vt not.gl.50.
diſtinct.c.miror. Facit.81.diſtin.c. ranta. Aduerte,
312 quia† qui perſuadet non dicitur mandare.l.1.§. idē
Pomponius.2. in verſic.ſi verò.ff. depoſ. Et vide ad
prædicta Dyn.in regula , ſcienti. de reg.iur. lib.6.
313 † Suggerere verò,eſt inſinuare,ſubminiſtrare,ſubii-
cere ; vel dic, quòd ſuggerere , eſt ſuadere,ſeu quaſi
latenter conſulere ; & propriè cauſa decipiendi, vel
nocendi illi,cui ſuggeritur,& etiam alteri. Hoc tra-
dit Archid.11.diſtinct.in.c.primates. Facit.c.ſicut.
verſi.ſi verò.ſ.eod.licet quandoq; accipiatur in bo-
nam partem,vt in Euangelio.Ioan.cap.14. Ille ſug-
geret vobis omnia. Ita ſumitur in.d.c. primates. &
7.q.1.c.1.ſ. de decimis.c. ſuggeſtum. cum ſimil.
314 † Inſtigare verò , eſt animum incitare ad iram ,
ſeu latratum. Vnde propriè non pertinet niſi reſpe-
ctù patientis ad canes. Vnde Terentius, Tu verbis
315 inſtiga.† Monere propriè ſumitur in bonam partē ,
& eſt maiorum , ſeu æqualium. Perſuaſio verò, ſeu
ſuaſio etiam inferiorum; largo tamen vocabulo etiā
accipimus in malam partem, vt ſi monet qs aliquē,
quem modum debet quis tenere in homine interfi-
ciendo;& eſt idem,quòd inſtruere,& docere. Eſt igi
tur aduertendum,quòd licet prædicta ita differre vi
deantur; tamen quantum ad caſum noſtrum dicen-
dum eſt,quòd omnes prædicti,qui conſuluerūt, per
ſuaſerunt,ſuggeſſerunt,inſtigauerunt , vel monuerūt
ad homicidium committendum, fiunt irregulares ;
homicidio , vel mutilatione inde ſequuta.50.diſtin.
c. ſi quis viduam.&.c.ſicut.ſ.eod.& probatur ex in-
fra dicendis. Septuageſimooctauo igitur quæro,
316 † Conſuluit , quis, vel ſuaſit homicidium commit-
tendum,ille verò nō ſtatim commiſit homicidium ,
ſed ex interuallo,an conſulens, vel ſuadens ſit irregu
laris? Solu.dic, quòd ſic;licet tempore perpetrati ho
micidij, conſulens ſit in amicitiam cum occiſo;niſi
conſulens tempeſtiuè reuocaſſet conſilium,& denun
tiauerit illi,qui debebat interfici,vt ſibi caueret,arg.
ff.manda.l. ſi mandaſſet.&.ff. ad Macedo.l. ſi tamen
.§.ſi filius.&.l.1.ff.quod iuſſu.&.ſ.de procu.c.māda-
to.&.c.ex inſinuatione.ſ.de reſcrip.c.ex parte.ſecun
dum Inno.hic. Facit quod not. Ludouic.Ponta.in.l.
poſt dotem.ff. ſolu.matrimon.dixi. de procur.§.12.
Dicit tamen Innocen. quòd ad hanc denuntiatio-
nem nō aſtringitur, ſi firmiter,& probabiliter credi
derat, quòd is cui cōſulerit, adquieſcat reuocationi
conſilij, & ſequitur hic Ioan.And.in.5.q. Dicit ta-
men,quòd tunc efficitur conſulens irregularis,ſi cō-
ſultatus fuit motus ex conſilio; ſecus ſi non fuit mo-
tus ex conſilio. Facit quod notatur in.c.cum I.&.A.
ſ.de re iudi.& hoc dicit verum,maximè, quòd reuo
cato conſilio non tenetur , ſi intra certum tempus
mandauit homicidium committendum; deinde re-
uocauit conſilium ; & tamen ille poſt illud tempus
commiſit homicidium, argum.not.in.c.de illis.ſ.de
ſponſa. & ſequitur etiam hoc. D. Anton. hic. Sed
317 quæro, † quæ ſit ratio,quòd in mandato de occiden
do ſufficit ſimplex reuocatio abſq; notificatione ,
vt dixi.ſ.in.23.q. & hic, ſi dubitat, non ſufficit ſim-
plex conſilij reuocatio? Sol.dicunt hic Doct.quòd
mandatum ſit gratia mandantis tantum. Ideò non
eſt præſumendum , quòd mandatarius non acquie-
ſcat reuocationi;ſed conſilium, ſuaſio, ſeu ſuggeſtio
ſit gratia eius cui conſulitur,quod,vt plurimū, ſit ra
tionibus vrgentibus, & ideò non ita de facili perſua
detur contrarium;& ideò non ſufficit ſola diſſuaſio ;
318 ſed † requiritur,quòd certificet illum,qui occidi de-
bebat,ſi eum remordet conſcientia;& hæc eſt com-
munis* ſententia,quam etiam ſeq.hic Ioan.And.D. Cōis op.
Ant.& D.m. & Barto.in.l. non ſolum.§.mandato.ff.
de iniur.dixi in clem.1.de renunt. Debet tamen eſſe
cautus iſte qui denuntiat,ſeu intimat hoc occidēdo,
vt non propalet illum,qui debebat interficere,argu.
46.diſtinct.c.clericus. &.2.q.1.c. ſi peccauerit . Se-
319 ptuageſimonono quæro, Vtrum ille,qui non con-
ſuluit directè homicidium; ſed quodammodò indi-
rectè,vt puta;quia ſuaſit iactum machinæ;vel bom-
bardę, vel ad faciendum inſultum ad caſtrum capiē
dum,an ſit irregularis,ſi aliquis inde moriatur? Sol.
Inno.hic,dicit,quòd ſic;quia occaſionem veriſimilē,
& propinquam dedit homicidio; quia talia non con
ſueuerūt fieri ſine occaſione; immò homicidium eſt
talibus valde propinquum;ergò imputatur,arg.not.
in.c. de cætero. &.c. continebatur.ſ. eod. maximè,
quia hoc non eſt officium clerici , vel volentis in
præsbyterum promoueri.Facit quod not.in.c. ſuſce
pimus.ſ.eo. &.c.final.de poſtula.& ſeq.hic Hoſtien.
Ioan. Andr.D.Anto.&.D.m. Octuageſimo quæro ,
320 † Vtrum ille qui cōſulit,ꝙ caſtrum furtiuè, vel pro-
ditoriè capiatur,ſit irregularis,ſi inde homicidium,
vel mutilatio committatur? Solut.quidam dicunt ,
quòd non; niſi eſſet veriſimile, quòd hoc non poſſet
fieri abſq; homicidio. Alij dicunt, & fortè melius,
ſecundum Inno. quòd ſi tale opus eſt illicitum, erit
irregularis, etiam ſi caſu ſequatur mors , vt in iuri-
bus allega. in præceden.q. Fallit in caſu.c. fin. eod.
titu.lib.6.& quod dixi.ſ.q.60. & ſequitur Ioā.And.
in.2.q. Ego arbitror poſſe diſtingui , quòd aut bel-
lum erat iuſtum; & hoc modo licet furtiuè,vel prodi
toriè aliquid conſulatur, non dicitur res illicita; ſed
dolus bonus , vt.l.1.§.2.ff.de dol. & ideò ſi præter
intentionem,& veriſimilitudinem ſequutum eſt ho-
micidium,non efficeretur irregularis, argu.eorum ,
quæ ſupra pluries dicta ſunt ; & ita procedat prima
opinio. Aliàs procedat ſecūda. Octuageſimo primo
321 quæro,† Aliquis conſuluit vt malefactor caperetur,
qui captus,damnatus eſt ad mortem, an ſit irregula
ris illo occiſo? Solu. Inno.hic,dicit,quòd non, ſi præ-
ter intentionem ſuam ſequatur illius occiſio , argu.
c.final.j. eod. ſecus , ſi directè conſuluiſſet in mor-
tem . Facit.c.ſententiam.ſ. ne cleric. vel monac.
Et hoc tenet hic Ioan. Andr.in.3.q. & dicam infra.
Octua-

322 Octuageſimoſecundo quæro,† Officialis eapto ma
leſactore,quærit ab aliquo, quid facere debeat de il
lo,ille reſpondet,talem morte puniendum, vel muti
landum, hoc conſilio motus officialis illum ſuſpen-
di facit;an cõſulens ſit irregularis? Sol. Rayn.tenuit,
quòd ſic;quia conſulens fuit in culpa; quia conſuluit
ſuper caſu, qui de facto tunc erat, arg.c.ex literis.j.
de exceſſ. prælat. Contrarium tamen videtur tenere
gloſſ. in.d.c. ex literis. & gloſſ.in.c.fin.3. diſtinct. &
Goffred.in.c.clerici.s̄. ne clerici vel mona. Tu verò
diſtingue ex mente Hoſtien. in.d.c. ex literis.& Ioã.
Audr. in.d.c. clerici.s̄. ne cleri. vel monac.& in.d.c.
ex literis.& Specu.in.d.§.iuxta.verſicu.quid ſi index,
quòd aut nõ imminet caſus in facto de præſenti,aut
imminet. Primo caſu, Goffr.Io.And. & Archidiac.
&.D.m.tenent,quòd non ſit irregularis; quia poteſt
iu genere reſpoudere, lex ſic dicit,arg.23.q.5.c.1.&
5.q.6.c.delatori.Specu.verò in.d.loco dicit,quòd ſi
clericus reſpondet quem morte puniendum gene-
taliter pro tali crimine, & iudex ſequutus ſit ſuam
teſponſionem, & illum taliter delinquẽtem damnat
ad mortem, quòd ſi reſpondens erat Iuriſconſultus,
ant doctor, qui conſultus conſueuit talibus reſpon-
dere;& tũc aut iſte errauit in apicibus iuris,vbi ſunt
variæ Doctor.opi.& reſpondet,ſecundum ſuam opi
nionem, in qua etiam periti erraſſent,& non effici-
tur irregularis;dũ tamen exprimat, & ſuper hoc va-
rię ſunt opinio. Aut errauit per craſſam,& ſupinam
ignorantiam;quia nullus in illo articulo dubitaſſet,
& eſt irregularis; quia fuit in culpa;cum eſſet Iuriſ-
conſultus. Si verò non eſt Iuriſconſultus;ſed ſimpli-
citer dicat, quid de hoc ſentiat,nec pręſumere de-
bet,quòd iudex ſuam ſequatur opiu.non efficitur ir
regularis; ex quo non reſpondet ad caſum, qui de
facto pendeat. Secundo caſu, quando crimen in
facto de præſenti imminet puniendum, efficitur
irregularis ſiue ex generali, ſiue ex ſpeciali reſpon-
ſione ſequatur homicidium; ſecus ſi ex ſua re-
ſponſione non ſequeretur homicidium; quia for-
tè iudex erat diſpoſitus ad illum decapitandum,
& iſte fuit interrogatus a quodam alio, quæ pœ-
na imponatur pro tali delicto, & reſpondet,
quòd capitalis;nam ex hoc non efficitur irregularis;
quia homicidium non fuit ſequutum ſuo conſilio,
ſecundum.D.m.in.d.c. ex literis. Octuageſimoter-
323 tio quæro, † Officialis alicuius epiſcopi habet iu-
riſdictionem temporalem,quærit ab epiſcopo,quid
agendum ſit; de aliquo capto de crimine, pro quo
venit imponenda pęna mortis? Solu.dic,quòd de-
bet reſpondere, quod ad ipſum non pertinet de tali
bus reſpondere; ſed quòd alios peritos debeat cõſu
lere ſuper hoc,argu.c.ex literis.de exceſſ. prælat. Po
teſt tamen,ſecũdum quoſdam dicere,quod puniat,
ſecundum quod iura volunt; dum tamen non expri
mat de pœna ſanguinis aliquid,argu.c.omnis.3.di-
ſtinct.Facit quod dixi.s̄.65.q. Octuageſimoquarto
324 quæro,† Quidam, volenti liberare hominem a mor
te,retraxit illum conſulendo ne liberaret; an ſit ta-
lis cõſulens irregularis?Sol.Specul.in titu.de legato.
§.iuxta.verſic.quid ſi cum velles.tenet, quòd ſic,per
.c.ſi quis viduam.50.diſtinct.& de pœnit.diſtinct.t.
325 c.periculoſè. Octuageſimoquinto quæro, † Ali-
quis interrogatus, an captus eſſet a morte liberan-
dus,reſpondit,malum eſt, quod euadat impunitus,
an ſit irregularis;ſi poſtea cõdemnetur ad mortem?
Solut. Specula. in.d.§.iuxta. verſicu. quid ſi epiſco-
pus.dicit,quod ſic;& idem tenet.D, m.poſt Doctor.
in.d.c.ex literis.j.de exceſſ. prælatorum, ſecundum
vnum intellectum. Octuageſimoſexto quæro,
326 † Quid ſi conſanguinei, vel amici alicuius offen-
ſi, quærunt conſilium a couſanguineo, fortè cle-
rico de vindicando offenſam; quia dicunt, quod
volunt interficere offenſorem; qui tamen noluit
conſulere; ſed tacuit, an efficiatur irregularis ſi
mors inde ſequatur? dic, vt dicam infra.q.95.
327 Octuageſimoſeptimo quæro, † Aliquis timens
interfici, vult aufugere, ego dixi, quod non ti-
meret, & promiſi fidem, & ſecuritatem, vnde
propter perſuaſinnem meam, & fidem promiſ-
ſam, non fugit; propter quam cauſam interfectus
eſt in eo loco, in quo interfici timebat, an fiam
irregularis? Solu. dic, quod ſic, ſecundum quoſ-
dam, niſi promittens quaſi probabilem, & cer-
tam ſecuritatem habuiſſet poſſe firmiter adimple-
te, quod promiſit, vt puta; quia habebat in il-
los, de quibus iſte dubitabat, dominium, aut
patriam poteſtatem; aut erant ſibi tali amicitia,
conſanguinitate, vel affinitate coniuncti, quod
potuit eos à tali propoſito reuocare. Si verò non
babebat probabilem credulitatem, & ſic fuit in
culpa ita temerariè promittendo; vel fuit in ne-
gligentia proxima dolo, efficitur irregularis, vt
tenet Specula. in.d.§.iuxta. verſicu. quid ſi aliquis
328 mori.& benè. Octuageſimooctauo quæro, † Con-
tra hoſpitium epiſcopi ſit improuiſus inſultus, epi-
ſcopus, qui intus eſt, & timet de ſua, & ſuorum
morte, conſulit ſuis, vt aſſumant baliſtas, & ar-
ma;dicens, Defendatis vos,& nos; illi ſic faciunt;
& plura homicidia hinc inde perpetrata ſunt; an ſit
irregularis? Solut. Hoſtien.hic, dicit, quod ſi iſte
timebat de perſona ſua,& ſuorum, licitè fecit. Fa-
cit quod dixi.s̄.q.14.&.q.18. & quod ſtatim dicam
in ſeq.q. Facit.c.dilecto.de ſenten.excommu.lib.6.
329 &.c.2.§,final.ſi.eod. & † homicida ſunt imputanda
duritiei inſultantium, vt.c.poſtulaſti,j̄.eod. Si ve-
rò pro rebus conſeruandis tantum conſuluit,debuit
potius ipſas exponere. Vide quæ dixi.s̄.q.28. Tu-
tius tamen eſt, ſecũdum Ioã.Andr.hic.in.2.q. quod
non faciat expreſſam monitionem de baliſtis. Facit
quod dixi.s̄.q.64.&.q.89.&.j̄. de ſagitt.c.1. Nam
hoc caſu non imputabitur ſibi; quamuis hi, quibus
in genere conſuluit, vt ſumerent arma, ſumpſe-
rint baliſtas; quia multa licent in genere, quæ
non ſpecie.j. eod. c. poſtulaſti. &.s̄. de iure pa-
tronat.c. ex literis. Facit quod dixi ſupra.q.
330 82. Octuageſimonono quæro, † Quidam con-
ſuluit, ſeu perſuaſit alicui, quod pro patria ſua,
vel ſuo iure, aut proximi defendendo, ſumat ar-
ma, & ſe periculo exponat; & in illo conflictu
aliquis eſt interfectus, an ſit irregularis? Sol. dic,
quod non, etiam ſi mortuus eſſet ille, cui con-
ſultum fuit, argum.23.quæſt.3.cap.3.pro mem-
bris.&.c.ſeq.&. quæſt.8.cap.igitur.&.cap.cõuenior.
&.capit. hortatu. ſecundum Inno. hic, quem ſe-
quitur Ioã. And.in.10.q. & gloſſ.in. capitu. quod in
dubijs.j̄.de pœnis. Facit quod dixi.s̄.q.18.&.q.64.

idem Archid.28.quæſt.8.in ſumm.& hoc verum,ni-
ſi ille ſciret talem omninò moriturum ; quia tunc
fieret irregularis. Idem not. Specu.in.d.§.iuxta.
331 verſic.porrò ſi quis. ¶ Nonageſimo quæro, Quid
ſi aliquis alicui conſulat , quòd ſe indubitanter
exponit morti pro amore Ieſu Chriſti , vel pro fi-
de , vel pro libertate eccleſiæ , an talis conſulens
ſit irregularis? Solut. dic , quòd talis non eſt ir-
regularis , etiam ſi poſtea ille moriatur,cum Chri-
ſtus pro nobis mortuus fuerit , & ei teneatur re-
pendere vicem , prout fecerunt ſancti Martyres.
332 ¶ Nonageſimoprimo quæro , † Quidam conſu-
luit alicui , vt alium occideret; ipſe verò aggre-
diens ab aggreſſo occiditur ; an conſulens ſit ir-
regularis? Solut. Quidam dicunt, quòd ſic; quia
dedit operam conſilio illiciti operis ; vnde quic-
quid mali , culpa , vel caſu inde ſequutum eſt,
ſibi debet imputari , vt.c. continebatur. &.c. ſu-
ſcepimus ſupra eod. Potuit enim conſiderare ,
quod etiam ab illo poterat occidi ; & ſic eſt ir-
regularis.50. diſtinct.capit. hi qui.&.capitu.penult.
Alij tenent contrariam ſententiam ; quia iſte nul-
lum conſilium dedit in mortem iſtius interfecti ;
immò eum mori nolebat , quia ſi hoc intendiſ-
ſet , ſine dubio eſſet irregularis, vt.d. cap. hi qui.
&.capit.ſæpè. & infra eod.capitu. ſignificaſti. Sed ſi
excitaret aliquem ad occidendum aliquem in lo-
co , vbi inſtaret periculum mortis , fieret irre-
gularis ; etiam ſi is cui conſuluit occideretur ;
ſemper enim apparet , quòd non fuit diligens ,
nec bonum dedit conſilium ; ex quo ille qui re-
cepit , fuit interfectus. Secus ſi non conſuluit
fraudulenter; quia licet conſilium fuit malum, &
magnæ negligentiæ; non tamen fuit ad mortem
ipſius ; quia conſilium debet intelligi, vt cautè
333 ageret. Et † fines mandati diligenter ſunt ſeruun-
di.capit.cum dilecta.ſupra. de reſcript.l. diligenter.
ff. mandati. & ideò ſi non cauit ſibi, vt debuit,
& fines mandati exceſsit, ſibi imputet, maximè
cum excedendo , non videatur feciſſe conſilio il-
lius. Et hoc tenet hic Innocen. & ſequitur Ioan.
Andr. in.7. quæſt. verſicu. quid ſi Titius. & Spe-
cul. in titu. de leg.§. iuxta. verſicu. quid ſi ali-
quis. Sed Ioan. Andr. ibi in addit. tenet, quòd
ſimpliciter conſulens ſit irregularis , per.c. fina.
eod. titu. lib. 6. & hoc mihi plus placet. In
mandante verò, quid iuris ſit, dixi ſupra.q.71.
334 ¶ Nonageſimoſecundo quæro, † Aliquis conſu-
luit alicui, vt ſe projjceret in mare, vel præcipita-
ret per feneſtram ; & ille hoc facto moritur , an
ſuggerens ſit irregularis? Solu. Inno. dicit, quòd
ſic, per.capit.ſi quis viduam.50.diſtinct. ¶ Nona-
335 geſimotertio quæro, † Pone , ruſticus erat ſuper
aſinum, & volebat tranſire flumen , & cum eſſet in
medio fluminis aſinus incepit nolle ire nec ante,nec
retrò ; ſicut aſina Balaam, vt.2.q.7.§.item cum Ba-
lam. & ſequen. clericus verò , vna cum alijs ; quia
aqua creſcebat clamauit ad illum, vt deſcenderet
de aſina ne periret; credens veriſimiliter eum euade
re poſſe , ille verò ad eorum clamorem deſcendens
ſubmerſus eſt, an præsbyter,& alij ſint irregulares?
Sol. dic, quod non, abſit enim vt ea quæ propter
bonum facimus.&c.23.q.5. capitu. de occidendis.
verſicu.abſit. hoc tenet Specul. in.d.§.iuxta.verſicu.
ſed pone , Ruſticus. ¶ Nonageſimoquarto, & vl-
336 timo quæro,† Quid de medico , vel alio qui ſuaſit
abortum mulieri prægnanti? Solut. collige ex his
quæ dixi ſupra 36. quæſt. Adde tamen ad prædi-
cta , quæ dicam in capit.nuper.infra de ſenten. ex-
communicat. Vnum diſtinguamus circa conſilium
337 † Vtrum ille eſſet facturus, vel non; ad hoc vt con-
ſulens teneatur de conſilio, vel non ; de quo ibi per
D.m. Et ex his habes expeditum hunc articulum
de conſilio , perſuaſione, &c. Sequitur nunc ex or-
dine, vt videamus de irregularitate commiſſa ex ho
micidio commiſſo per negligentiam,deſidiam , ſeu
incuriam. Vnde ſequendo ordinem quæſtionum.
338 ¶ Nonageſimoquinto quæro,† Vtrum ille ex cuius
negligentia , ſeu deſidia commiſſum eſt homici-
dium,vel mutilatio.ſit irregularis? Circa quod vi-
339 dendum eſt , quòd † negligentia dicitur priuatio
diligentiæ, vt dicit Bart. conſilio quod incipit cha-
340 riſsime domine, & eſt.102.lib.1. Vnde ſicut † di-
ligentia eſt mater virtutum in ſuo opere.83. diſtin.
in.c.nihil ; ita negligentia eſt nouerca eruditionis ,
vt.d.c. nihil. & ideò ſemper ſonat in vitium, vt not.
Io.And.poſt Archid.c.2.de reb.eccl.non alien.lib.6.
& eſt peccatum mortale , vt cap.ea quæ.s̄.de offic.
Archidiac.dixi. in. capit.3.s̄. de accuſation. in ter-
tio notabi. & eius mater , vt plurimum , eſt ſecuri-
tas,vt inquit Grego. in moralibus.& Oldra.conſilio
81.in fin. Facit.l.nec ſupina.ff.de iuris & fact.igno-
341 ran.† Deſidia verò, quaſi pro eodem ponitur; dici-
tur enim quaſi deorſum ſedens; hoc eſt , in terra.
342 † Incuria verò , dicitur quaſi ſine cura , & ſic ſine
diligentia ; & ſic quaſi pro eodem ponitur cum ne-
343 gligentia. Nam † curioſus, idem eſt, quòd diligens.
344 Vnde † cura dicitur, quaſi cor vrens, vt not. Archid.
in.c.1.de fil.præsbyter.lib.6.inde deſcendit benefi-
345 cium curatum .† Vtrum ergò ille, cuius negligen-
tia commiſſum eſt homicidium, ſit irregularis? dic,
quòd ſic;quia talis qui negligit, cum poteſt ſubueni
re vitæ alterius, dicitur occidere.83. diſtinct.c. pa-
ſce.&.87.diſtinct.c.ſi.75.diſt.c. ſi quis abſcidit.ff.de
lib.agno.l.neceſſariè.Facit.ff.de re mili.l.omne deli-
ctum.§. qui præpoſitum.11.q.3.cap. non ſolum.12.
q.2.c. autium.50. diſtinct.c. contingit.47.diſtinct.
346 ſicut.&.15.q.7.capit.2.& ratio eſt; quia † facientis
culpam proculdubio habet , qui quod poteſt corri-
347 gere , negligit emendare. † Nec caret ſcrupulo ſo-
cietatis occultæ , qui manifeſto facinori deſinit ob-
uiare.89. diſtinct.capit. facientis.&.c.ſicut.s̄. eod.
Idem tenet Specu.in.d.§.iuxta. verſic.quid ſi potui.
Facit.capit.quanto.j̄. de ſenten.excommu.&.c. dile
cto.de ſenten.excomm.lib.6. Et faciunt notab. ver-
348 ba † clariſsimi, & eloquentiſsimi oratoris.F.Phila-
delphi ſic dicentis. Non minus peccat , prohibere
crimen qui valens ceſſat prohibere, quam qui dirus
inſontem præmit,& fatigat. Et hoc eſt verū, ſiue do-
losè negligat obuiare homicidio,ſiue ex culpa. Nec
obſt. quod quidam voluerunt , quos ſequitur.D.m.
349 in.d.c.quanto.vbi voluit, quòd ſi † culpa quis negli-
git obuiare verberationi clerici , non efficiatur ex-
communicatus;quia reſpondeo,quòd ibi requiritur
dolus,

dolus, ad hoc vt ſit excommunicatus propter vio-
lentam manuum iniectionem in clericum, vt. cap.
ſi quis ſuadente.17.q.4. Sed in caſu noſtro ſufficit
ſola culpa, vt.c.præsbyterum. &.cap. continebatur.
&.capit.ſuſcepimus.ſ̃. eod. & ſupra ſæpius dictum
eſt. Vnde ſecus dicerem, ſi non ſint in aliqua cul-
pa, vt puta; quia videbat nimis magnum periculum
ſubeſſe circa perſonam ſuam, ſi voluiſſet obuiare,
vel non videbat poſſe obuiare, quin alterum occide
ret; quia tunc non eſſet irregularis, nec diceretur ne-
gligere; quia tunc dicitur negligere, cum poteſt ob-
350 uiare, & non obuiat, vt.d.c.facientes. Et quis † illud
dicitur poſſe, quod de iure, vel honeſtè poteſt. 22.
q.2.c.faciat.& glo.in verbo, poteſt.in clemen.ſæpè.
de verſi.ſigni.&.l.filius.ff. de condi.inſti.& per gloſſ.
in.c.ſi eo tempore. de reſcript.lib.6.&.l. nepos Pro-
culo.ff.de verbor.ſignific. & quod commodè poſſu-
mus, vt in dictis iuribus. not. Pau. in clemen. 1.de
præben. & in clemen. cauſam. de elect. & quod ſine
timore, vt not.gl.pen.in.c.quia propter.ſ̃.de electio.
per.c.bonæ memoriæ Maguntinus.de elect. & quod
ſine difficultate, not.gl.Inſtit.de actio.§.pęnales.35.
351 diſtinct.c. ab exordio. & ideò † non dicimur poſſe
quod per extraordinarium remedium poſſumus,
not. Inno. in.cap. paſtoralis. de cauſ.poſ.& propriè.
& Lap. in regula ſemel. de reg.iur.libr.6.& not.in.l.
apud Iulianum in fin.ff. de lega.1. Et ideò talis
non dicitur negligere; & per conſequens non eſt ir-
regularis. Et prædicta adde ad ea quæ dixi.ſ̃. quæſt.
352 18. ¶ Nonageſimoſexto quæro, † Aliquis petijt
à me conſilium de interficiendo aliquem, ego non
conſului, ſed neglexi contradicere; an ſim irregula-
ris? Solu.Inno.hic tenet, quòd ſic. argu.c. Matthęus.
de ſymo. Idem tenet hic Io. And. & D.Ant. Secus ſi
expreſsè prohiberem, arg.c.ſicut nobis.ſ̃.de ſymon.
j̃.eod.cap.Petrus.&.1.q.4.quia præſulatus. dummo
dò ex corde hoc ſaciat; alioquin in conſpectu Dei
tenetur, ſi tacitè conſenſit homicidio; quia lex pro-
motionis non ſolum in facto conſiſtit; ſed in volun-
tate, & in animo.15.q.1.capit.fin.&.q.6. capit. 1.
353 ¶ Nonageſimoſeptimo quæro. † Vtrum ille, q non
reuelat tractatum ei, in cuius mortem ſcit conſpira
tum eſſe, ſit irregularis ſequuta morte? Sol.glo.fi.j̃.
eod.c.Petrus.ſentit, quod non. Facit, quia talis non
videtur commiſiſſe homicidium facto, mandato,
conſilio, vel defenſione.50.diſtinct.c.ſi quis viduam.
&.d.c.Petrus. & hoc eſt verum ſi prohibuit. Facit
quod dixi in præced.q. & hoc eſt verum ſi credidit,
vel credere debuit, quòd per ſuam prohibitionem il
li non ſtarent, quin perpetrarent homicidium; aliàs
ſecus. Alij verò tenent indiſtinctè, quod non tenetur
reuelare; ſed ſatis ſit prohibuiſſe. Specu. in tit.de le-
ga.§.iuxta.verſicu.quid ſi amici.& Innoc.in.d.c. Pe-
trus.& ibi.Ioan. And.&.D.m.diſtinguunt, quòd aut
qs doloſè nõ reuelauit. Aut non doloſè. Primo caſu,
eſt irregularis, arg.c.quantæ.j̃.de ſenten.excommu.
aliàs ſecus.D.m.conſulit, quòd reuelet. Nam pro-
pter opiniones, de quibus ſupra iudicaretur irregu-
laris, arg.tex.noſtri.dico tamen, quòd debet eſſe cau
tus, ne prodat illos, qui coniurarunt. Et adde quæ di
xi ſupra.q.73.&. quæſt.79. Et prædicta procedunt,
quando non fuerunt propalata ſacerdoti in con-
354 feſsione. Nam tunc † nullo modo debet manife-
ſtare, etiam ſi iuraſſet dicere veritatem; quia il-
lud non ſcit, vt ſacerdos; ſed vt Deus. vt capitu.ſi
ſacerdos.j̃. de offic. ordin. ¶ Nonageſimooctauo
355 quæro, † Aliquis vult te interficere, niſi ei dem ali-
quam pecuniæ quantitatem, an tenear dare, ad hoc
vt liberem te a morte; & ſi non dedero, an ſim ir-
regularis, ſi te interfecit ille? Sol.gloſſ.83.diſtinct.
cap.1.arguit, quòd ſic, per illum text.& per text.86.
diſtinct.in.c.non ſatis.in princ. Faciunt iura quæ al-
legaui ſupra in princip. iſtius articuli negligentiæ.
Refert tamen gloſſ.quoſdam dicere, quod ſoli præ-
lati ad hoc tenentur. 12. quæſt.2.c.gloria.16.quæſt.
1.c.final. Alij dicunt, quòd quilibet tenetur redi-
mere vitam alterius; & hæc videtur mihi tutior. Pro
uideat ergò, ſi poteſt, aliter quam dando pecuniam;
ſi non poteſt aliter, det illam. Nonageſimonono
356 quæro, † Quid ſi negligentia eſt commiſſa in ma-
lè ligando vrſum, vel leonem, dic, vt dixi.ſ̃.quæſt.
47. Centeſimo, poſſet hic adiungi quæſtio, de
eo qui adhibuit præſentiam homicidio; cuius quæ-
ſtionis deciſio, ſatis colligi poteſt ex his, quæ ſu-
pra dixi in articu.de ope, & auxilio. quæſt.63. &
ſequen.quia quis debet abſtinere, & maximè cle-
ricus, ſi aliquo modo per ſui præſentiam auxilium,
vel cauſam præſtare poſſet homicidio, vel mutila-
tioni; ſecus ſi ex ſola curioſitate intereſſet, vide Spe-
cula.in.d.§.iuxta. verſicu. quid ſi epiſcopus.&.D.m.
in capitu.ex literis.j̃. de exceſſ. prælator. Poſtremo
loco ſupereſt, vt attingamus de irregularitate, quę
contrahitur ex homicidio commiſſo conſenſu, col-
357 laudatione, ſeu ratihabitione. † Eſt autem con-
ſenſus, in idem plurium tacitus ſenſus.l.1. ff.de pact.
tradit Ioan. Andr. in capitu. cum olim.de arbitr. &
vide gloſſ. magnam in fin.in capitu.1. de reb. eccle.
358 non alienan.lib.6.quæ dicit, quòd conſenſus, & †
collaudatio eſt multorum voluntas, ad quos res per-
359 tinet ſimul iuncta. Et aduerte; quia † conſenſus po-
teſt præcedere áctum, interuenire in actu & ſubſe-
qui poſt actum; niſi conſenſus requiratur de forma;
quia tunc ſemper debet interuenire in actu, & quan
do hoc ſit, vide notabiliter Doctor.poſt Innocen.in
capit.cum conſuetudinis.ſ̃. de conſuet.& per gloſſ.
in.c.edoceri.ſ̃. de reſcript.gloſſ.in.c.1.ſ̃. de procur.
in.c.cauſam.ſ̃.de iudi.in.c. cum vos.ſ̃.de his quæ fi.
a præla. per gloſſ.in.c.1.de reb.eccl.non alien. lib.6.
per Bart.in.l.1.§. ſi plures.in repet.ff. de exercito.&
.l.ſi quis mihi bona.§.iuſtum.ff. de acquiren. hæred.
& in regula ratum.de reg.iur.lib.6.Bal.in.l.fin.C.ad
Macedon. De primis duobus modis; videlicet; quan
dò ante actũ, vel in ipſo actu, non eſt articul.noſter;
ſed ſatis eſt dictum in articul.præcedentibus. Solum
ergò hic examinabimus, quãdo conſenſus ſubſequi-
360 tur actum; ſicut & † ratihabitio, quæ ſemper adhi-
betur poſt actum. vt in dicta regula, ratihabitio. Sed
redeundo ad propoſitum noſtrum, Centeſimopri-
mo quęro, Vtrum per talem conſenſum, & collauda
tioné, & ratihabitionem efficiatur quis irregularis,
verbi gratia, commiſiſti homicidium me ignorãte,
nec cauſam præbente, dico, ꝙ placet mihi illud ho-
micidium per te commiſſum; vel illud collaudo, an
ſim irregularis? Solu. Specu. in dicto titu.§. iuxta.
verſic.

verſicu.ſed quid ſi agenti. Primo, videtur tenere, ꝙ
361 ſic. Nam † ratihabitio retrotrahitur, & mandato
comparatur, vt in dicta regula ratihabitio.&.l.1.§.
quoties.ff.de vi & vi arm.&.s̄.de elect.c.penul. cum
ſimili. Quod enim quis non pronunciat in ore,
in corde audit Deus; & voluntas pro opere reputa-
tur, 14.q.1.§.ſi ago. Hoc idem tenet Hoſtienſ. in
ſumma.§.qua pœna.verſicu. quid ergo ſi placet. vbi
dicit, hoc verum, ſi talis gauderet de morte illius;
ſecus ſi gaudet malefactorem punitum eſſe. 23.q.5.
in.cap.reos.licet doleat de morte perſonæ, & com-
patiatur figuræ Dei, & triſtatur, quòd taliter deli-
querit, propter quod imago Dei ita punita ſit, argu.
c.2.s̄.eod.&.C.de pœnis.l. ſi quis in metallum.j̄. de
ſenten.excommun.c.vt famæ.& ſequitur ibi Specul.
Subdit tamen, quòd in dubio relinquitur conſcien-
tiæ ſuæ, quam intentionem habuerit.j̄.eo.cap.exhi-
bita.s̄.de iureiuran.capit.mulier.33.diſtin.c. habuiſ
ſe.s̄.de ætat.& qualit.capit.ad aures. Sed tandem di
cit, quòd credit, quòd per ſolam ratihabitionem,
ſiue placentiam non fiat quis irregularis; vbi nullus
conſenſus, vel exhortatio, vel cooperatio, vel præ-
ces præceſſerint, nec eius nomine factum ſit, argum.
362 ff.manda.l.ſi verò.§.ſi poſt.† Peccatum enim quod
ſola voluntate committitur, ſola voluntate contra-
ria aboletur; quia nihil tam naturale &c.l. nihil.ff.
de regu.iur.& in.cap.1.j̄.de regu.iur. Et hoc etiam
videtur ſequi Ioan.And.in addit. qui allegat quod
in ſimili nota.in.c.is, cui.2.reſpon.de ſenten.excom.
363 libr.6. vbi † per ſolam ratihabitionem iniectio-
nis violentæ manus in clericum, non incidit quis
in excommunicationem; niſi illa iniectio fuerit fa-
cta nomine ratum habentis. Et videtur etiam ſe-
qui Ioan. And. & D.Anton. in cap.poſtulaſti.j̄.eod.
qui ſimpliciter allegauit dictum Specul. Et hoc
mihi placet; nam ſi non fuit ſuo nomine geſtum,
deficit factum, quod requirit lex promotionis.15.
q.1.capit. fin. Vltimo quæro circa hanc ſeptimam
364 quæſtionem, † Vtrum peccata, ſeu delicta, quæ
aliàs inducunt irregularitatem, illam inducant, ſi
ſint occulta? Sol.gloſſ.in cap.niſi.§.perſonę.s̄.de re-
nun.colligit, quòd ſic; quod verum dicit ibi Goffre.
ſi ſit tale peccatum, de quo non ſit peracta pœniten-
tia, vt capit.fina.s̄.de tempo.ordinan.Hoſtien. dicit,
quòd peccatum occultum non inducit irregulari-
tatem, in qua requiratur prælati diſpenſatio. In-
ducitur ergò irregularitas, ſed ſufficit ſacerdoris
diſpenſatio.in confeſſione, cum contritione, &
pœnitentia. Et ex his copiosè, & ordinatè habes
expeditam hanc ſeptimam.q princ. Octauo prin-
365 cipaliter quæro, † de effectibus irregularitaris; cir-
ca quam quæſt. aduertendum eſt, quòd hæc quę-
ſtio ſatis videtur eſſe intricata; in ea tamen proce-
dam vt clarius potero; & aduertendum eſt, quòd
tres principaler poſſunt inſurgere effectus. Primus,
impeditiuus promotionis ad ordines. Secundus,
adminiſtrationis in receptis ordinibus impeditiuꝰ.
Tertius, depoſitiuus ab officio ordinum. Et quo-
niam, vt ſupra vidiſti in.7.q.princip.& in.5.q. plu-
rimis modis, & ex diuerſis, quis incurrit in irregu-
laritatem, & plures ſunt eius ſpecies. Idcircò aſ-
366 ſumendo aliquas. Primo, quæro, † Quis ſit effe-
ctus irregularitatis, quæ prouenit homini ex defe-
ctibus, qui in eo ſunt, ſine facto, & peccato ſuo; &
circa irregularitatem prouenientem ex defectu na-
talium, dic, quòd effectus eſt promotionis impe-
ditiuus, vt.s̄. de filijs præsbyt. per tot. tetigi.s̄. in
princip.7.q.vbi poſui plures rationes. Secundo quę-
367 ro, † Quis ſit effectus irregularitatis prouenientis
ex bigamia? Solu. ſimile dic, quòd eſt promotio-
nis.82.diſtinct.c.propoſuiſti.26.diſtinct.c.vna. verſi.
bigamus.de quo latius de biga.per tot. & per Hoſti.
in ſumma.in titu. de biga.§. fina.&.50. diſtinct.c.ex
pęnitentibus.&.c.quicunque.&.c.non cōfidat. Item
368 † ſi prius habuiſſet ordines, non ſolum per biga-
miam poſtea ſequentem; ſed etiam per ſimplex
matrimonium, impediretur adminiſtrare in illis
369 ordinibus. Sed † in bigamo eſt, ſi recte memini,
quia amittit omne priuilegium clericale. Tertio
370 quæro, † Quæ ſit irregularitas, quæ contrahitur ex
deformitate proprij corporis? Sol. dic, ſimiliter,
quòd eſt impeditiua promotionis ad ordines.55.di
ſtinct.c.pœnitentes.43.diſtinct.c.mittatur.&.c.vſq;.
34.diſtinct.c. præcipimus.36.diſtin.c. illiteratus. &
371 de his latius.s̄. de corpo. vitia. per tot. Sed † pro-
pter hanc deformitatem non impeditur quis ad-
miniſtrare in ſuſceptis ordinibus; niſi ſit talis de-
formitas, ſeu tale vitium corporis, quod inhabi-
litauerit illum, talem ordinem exercere, vt.c. præ-
sbyterum.s̄. de clerico ægro. dixi.s̄. in princip.7.q.
372 princip.verſi.ſecundo quæro.Quarto quæro, † Quis
ſit effectus irregularitatis contractæ ex violatione
cenſuræ? Sol.dic, quòd effectus eſt, vt tales impe-
373 diantur promoueri.j̄. de furt.c. fina. Et † quæ ſint
delicta impedientia ordinationem, vide.33. diſtin.
c.maritum.&.34.diſtin.c. præcipimus.& vide gene-
ralius à.21.diſtin. vſque ad.50. diſtin.& à.81.diſtin.
vſque ad.90. Nam vt dicit Apoſtol. ad Thimot.
374 epiſtol.1.cap.3. Oportet † epiſcopum irreprehen-
ſibilem eſſe, vnius vxoris virum, ſobrium, pruden-
tem, pudicum, ornatum, hoſpitalem, doctorem;
non vinolentum, non percuſſorem; ſed mode-
ſtum, non litigioſum, non cupidum. ſuæ domui
375 bene præpoſitum, non neophitum. Quæ † omnes
qualitates extenduntur ad alios clericos; licet Apo-
ſtolus loquatur de epiſcopo.81. diſtin.c. Apoſtolus.
35. diſtinct.c. cognoſcamus. & Hoſtien. in ſumma.
de tempo. ordin.§. & cui. Eſſet etiam difficile ni-
mis proſequi vnumquodq; delictum, & defectum,
ſecundum enumerationem, quam feci, & ſecun-
dum quem, vel quod quis incidit in irregularita-
tem, & de effectibus ſingulorum; eſſet enim quaſi
reuoluere totum corpus iuris; & ideò pro effecti-
bus recurrendum eſt ad titulos ſpeciales. Et pro
376 † quibus criminibus quis ſit deponendus, vide.81.
diſtinct.c.1.&.c. Maximianus.&.22.q.1.c.ſi quis per
capillum. & tex.in.c.præterea.s̄. de iure patron.39.
diſtinct.c.Petrus.de coha.cler. & mulie.c.ſicut.gloſſ.
penul.35.diſtinct.c.pen.gloſſ.50.diſtinct.c. ſi epiſco
pus.&.c.ſi quis præsbyter.& gloſſ.1.q.1.cap.pręſen-
tium.& gloſſ.1.82.diſtinct.& glo.in.c.fina.j̄.de cler.
pugnan.in duel.& gloſſ.magiſtra.12.q.fin. in ſumm.
& gloſſ.23.q.3.c.non in perpetuum.31.q.c.non de-
bet. Gloſſ.in. cap.vt clericorum.s̄. de vit.& honeſt.
cleric.Innocen.in cap.ex tenore.& capit.penul.s̄. de
377 temp.ordi. per Paul. in clem.1. de offi. ordin.De †

inducentibus autem ſuſpenſionem , vide aliquod
in.dd.iuribus.& vide glo.32.diſtin.in.c.nullus gloſſ.
& Doct.in.c.accuſatus.s. de ſymo.per Innocen.in.c.
tanta.eod.titu.per gloſſ.& Docto. in.c. ex tuarum.&
c.inter.de purga.canon. & latiſsimè de vtroque per
D.Ant.& D.m.in.c.atſi clerici. in princip.s. de iudi.
Sed quantumad propoſitum attinet, ponit ibi D.
Anto.& D.m. quòd omne delictum cum irregula-
ritate,dignum eſt depoſitione,per not.per Innocen.
in cap.niſi cum pridem.s. de renunc. & aliquid per
Innoc.in.c.cũ noſtris.s.de concel.præbẽ. & adde ad
hanc materiam,quæ dixi.s.in.4.q. princip.& quod
trad.in cap.dilectus.s.de tempo.ordi.& per Specul.
in titu.de lega.§.nunc de epiſcoporum. Item not.
378 quòd † irregularis propter crimina non ſolum de-
ponitur ab officio ſacerdotali ; ſed ab omni offi-
cio cuiuſcunq; ordinis,vt capit.præsbyterum. & ibi
not.&.c.de cætero.& ibi dixi.s.eo. Item not. quòd
379 † irregularitas nõ priuat quem beneficio ipſo iure,
text.eſt & ibi D.Anton.in.c.niſi cum pridem. in pri-
ma parte ſuper.3.gloſſ.s.de renun. Innocẽ.in.c.cum
noſtris.de conceſſ.præbẽ.& in.c.ſi celebrat. de cleri.
excom.miniſt. in addi. per Innocẽ.& vide etiam ad
hanc materiam Hoſti.in ſumma.in titu.de cleri. ex-
380 com.miniſt.Quinto quæro,† de effectu irregularita
tis,quæ contrahitur ex homicidio?Sol.dic. q̄ illa nõ
ſolũ impedit effectum promotionis , & adminiſtra-
tionis, & non ſolum in ſuſceptis ordinibus remane-
re;ſed ad maiores aſcendere,& non ſolum ante per-
actam pœnitentiam;ſed etiam poſt peractam pœni
tentiam;niſi interueniat diſpenſatio Papæ, vel inſe-
riorum ſecundum diuerſas qualitates homicidio-
rum;& maiores,vel minores culpas.ſecũdum quòd
colligitur in.c. ſicut.s.eo. & ea quæ dixi in.7.q.prin.
in artic.de homicidio ; & ſecundum quòd trad.in.c.
dilectus.de tempo.ordi.& per Spec. in tit.de legato
.§.nunc de epiſcoporum.&.§.iuxta.verſ.ſunt quoq; ;
dicam in.10.q.princ. Talis tamen qualitercunq; ſit
irregularis,non poteſt etiam in minoribus miniſtra
re.D.m.poſt Inno.in.c.2.j.de cler.pugn.in duel. Et
hoc arbitror verum;licet Spec.in.d.§.iuxta.ver.item
quandoq;. dicat,quòd aliquis eſt irregularis, vt non
promoueatur,ſed non vt miniſtret in ſuſceptis, vt.c.
continebatur.in fine.s.eod.& in tex.noſtro in fin.
Quod ego intelligo , reſpectu facilioris diſpenſa-
tionis , quantum ad epiſcopum , dicam in.10.q.
princ.Et ex his habes expeditam octauam.q.princ.
381 Nono principaliter quæro , † Qualiter in hac ma-
teria irregularitatis ſit formandus libellus ? Solu.
dic, Iſte articulus ſatis eſt difficilis, propter va-
rios caſus , qui varias requirunt rationes, & varias
concluſiones , propter varios effectus ; ſed ſuffi-
ciat vnam formam exempli gratia , poſuiſſe , quæ,
erit iſta , Coram vobis reuerendo in Chriſto pa-
tre , & domino D. Carolo digniſsimo epiſcopo,
Senenſi , Franciſcus Tardeus &c. dicit, & exponit,
quòd Sempronius clericus de anno præſenti 1440.
de menſe Iunij interfecit Titium , ſeu vulnerauit
ſuper platea ſancti Martini in ciuitate Senarum ;
vel quid ſimile commiſit , propter quòd incidit in
irregularitatem . Quare petit per vos, & veſtram
ſententiam dictum.S. priuari , ſeu priuandum eſſe
decerni beneficio ſuo, vel deponi ab officio , ſeu
ordinibus ſuis , vel degradari, ſeu adminiſtratione
ordinum interdici, loquendo, ſeu petendo vnum ,
vel alterum , ſecundum quod viderit expedire , &
prædicta dicit , & petit omni meliori modo,&c.
Facit.c.cum non ab homine.s.de iudi.&.c. ſicut di-
gnum.s.eo.50. diſtin.c. clericum qui paganum.c.ſi
382 epiſcopus.& ſeq.Decimo, & vltimo quæro,† Quali
ter tollatur irregularitas? Solu. quatuor modos re-
peri,quibus tollitur. Primus eſt , per baptiſmum.
Secundus eſt, per diſpenſationem . Tertius, per in-
greſſum religionis. Quartus, per pœnitentiam ;&
ideò hanc.10.q.princ. examinabimus per quatuor
383 princ.qq.¶ Primo igitur quæro principaliter, † vtrũ
irregularitas tollatur per baptiſmum ? Solu.dic, vt
dixi.s.in.c.præsbyterum.Secũdo principaliter quæ-
384 ro , † Vtrum irregularitas tollatur per diſpenſa-
tionem ? Hæc quæſtio eſt ſatis difficilis; arbitror ta-
men in ea diſtinguendum eſſe,quòd aut diſpenſatio
eſt publicè facta ſuper irregularitate manifeſta, ſeu
occulta per ſacerdotem in foro pœnitentiali, & hoc
ſecundum membrũ venit examinandum in quarta,
& vltima.q. Circa primum.dic , quòd per diſpen-
ſationem tollitur irregularitas ; ſi diſpenſatio tenet,
& facta ſit ſuper irregularitate ab habente poteſta-
tem cum ſolennitatibus requiſitis ; ratio eſt , quia
385 † diſpenſatio hoc ſonat. Eſt enim iuris,ſeu rigoris;
ſeu iuridicæ vindictæ relaxatio.1.q.7.§. niſi rigor.
386 Et hoc probatur , quia† diſpenſatio facit licitum,
quòd erat alias illicitum,vt not.glo.in verbo, licere.
in.c.dudum.s.de elect. probatur etiam in.l.2. in fin.
&.l.quæris.&.l.ſed ſi hac.§.patronum.in fin.ff. de in
ius vocan. Nec ille cum quo diſpenſatum eſt, po-
teſt vlterius accuſari, vt latè dixi in.c.de his.in quin
to membro.s.de accuſa. Sed hic inſurgit dubium,
387 † Quis poſsit diſpenſare cum irregulari?Circa quod
diſtingue , quòd aut nos loquimur in irregularitate
contracta ex homicidio. Aut in irregularitate con-
tracta ex alijs cauſis, vel culpis, de quibus dixi.s.in.
7.q.princip. Primo caſu ſubdiſtingue,quòd aut lo-
quimur in homicidio voluntario , aut caſuali . Si
voluntario, ſimiliter ſubdiſtingue , quòd aut homi-
cidium ſit iniuſtè.aut iuſtitia mediante . Si iniuſtè,
aut nos loquimur in diſpenſatione quo ad ordines.
Aut in diſpenſatione quo ad beneficia . Primo ca-
ſu,gloſſ.magna in.c.ſicut.s.eo.ſentit , quòd cum ho-
micida voluntario quo ad ordines, etiam Papa non
diſpenſare . Idem videtur tenere Specul. in titu. de
388 legato.§.nunc breuiter.verſi.5.vbi dicit, quòd† non
poteſt diſpenſare cum homicida voluntario, vt poſ-
ſit miniſtrare etiam in officio altaris,quantumcunq;
poſt peractam pœnitentiam, per.c.fina.s. de temp.
ordin.50. diſt.c. miror.1.q.8.c.ſi quis omnem.j.de
exceſſ.prælat.c. ex literis.s.de accuſ.c. inquiſitionis.
&.c.1.s.eo. Idem etiam tenet Specu.in.dicto titu.§.
iuxta.verſic.quando autem.& per quem.& verſi.cu-
389 ria Romana.pro qua gloſſ.facit,quia† irregularitas
cauſata ex homicidio, videtur inducta de iure diui-
360 no,vt dixi.s.in.3.q.princ. Sed† Papa non diſpenſat
contra legem diuinam.25.q.3.c.ſicut quidam. ſi er-
gò ab altaris miniſterio remouetur per legem diui-
nã;fortius à celebratione.d.c.miror.et ſi interfecerit
paganum.50.diſt.c.clericũ. Hoſti. tñ & * communi-
ter Doct.tenent contrarium,in.d.c.ſicut.vbi volunt,
quòd

quòd Papa poſsit diſpenſare cũ homicida volunta-
rio;Et ad iura quæ volunt,vel videntur velle,ꝙ cum
homicida volnntario nou diſpenſetur; reſpondent,
ꝙ debet referri ad difficultatẽ;hoc eſt,ꝙ de difficili
Papa diſpeuſat;ſi tameu vult,poteſt;quia videtur ſi-
bi hoc permiſſum à lege diuina. Facit.c.propoſuit.
s̃.de conceſſ.præb. Nam & in veteri teſtamento re-
391 peritur,ꝙ† fuit diſpenſatum cum nepote Aaron, q
vocatus fuit Phinees,qui duplex cõmiſerat homici-
dium;& poſtea fuit permiſſus miniſtrare diuina. Itẽ
392 † Paulus Apoſtolus fuit homicida,& tamen diuina
miniſtrauit. Vnde iura præſumunt,quòd Vicarius
Dei,etiam hoc poſsit cauſa ſubſiſtente. Facit quud
not.Inno.in.c. quod ſuper his.s̃. de voto. Et Archi-
dia.hoc tenet.23.q.8.c.occidi. Facit.c.inter corpo-
ralia.s̃.de tranſla.præl.&.c.ſignificaſti.j̃.eo. & idem
tenet hic.D.m.& in.c. ſicut.s̃.eo. Pro hac ſententia
facit quod tradit D.Domi. in.c. is qui.in princip.de
ſenten. excommu.lib.6. qui dicit poſt Innocen.in.c.
393 cum pridem.§.perſonæ.s̃.de renun.ꝙ† Papa poteſt
diſpenſare cum omni irregulari. Et prædictis ſequi-
394 tur,ꝙ† inferior à Papa non poteſt diſpenſare cum
homicida voluntario quo ad ordines, quod intelli-
395 ge,ſcilicet;vt promoueri poſit.Sed dubium eſt,† an
Epiſcopus poſsit diſpenſare,vt clericus,qui poſt ſu-
ſceptos ordines commiſit voluntarium homicidiũ,
poſsit in ſuſceptis ordinib⁹ miniſtrare. Circa quod,
dic,ꝙ in ſacris non eſt dubium,ꝙ non poteſt, vt.c.
continebatur.s̃.eo.& probatur in.c.2.j̃. de cler. pu-
gnan.in duel.ibi, non debet, &c. Et ſic probat ille
396 tex.ꝙ† in minoribus ordinib⁹ reſpectu adminiſtra
tionis,poteſt Epiſcopus ſuo iure diſpenſare. Et hoc
tenet Hoſtien.Io.And.& D.Anto. in.d.c.2. Moueu-
tur per not.in.d.c. præsbyterum.&.c. continebatur.
in fi.s̃.eo. & per tex. noſtrum in fi. Sed tu aduerte;
397 quia† prædicti tex. loqnuntur in homicidio caſuali,
non volnntario, in quo non eſt tanta cnlpa, vt de ſe
398 patet.Item† in caſuali poteſt eſſe magna culpa, mi-
nor,leuis,& leuiſsima, vt in dictis iuribus. Facit in
ſimili.c.ſicut.s̃.eo. Non obſtat tex.in.c.2.de cle.pu-
gnan.in duel. quia ibi dum tex.facit mentionem de
ſacris ordinibus, poteſt ſumi largè pro qnolibet or-
399 dine, etiam minore. Nam† & largè quilibet ordo
minor eſt ſacer, vt not.in.c.clericus ſi tonſuram. &
ibi per.D.m.s̃.de vi.& hone.cler. licet maiores com
muniter propter excellentiam appellantur ſacri, vt
not.gloſſ.in fimi.33.diſtinct.& pro hac ſententia, ꝙ
non poſsit Epiſcopus diſpenſare. Facit tex.in.c.1.j̃.
de cler. pugnan. in duel. vbi tex. videtur indiſtinctè
prohibere diſpenſationem Epiſcopo, quando vo-
luntariè commiſſum fuit homicidinm, vel mẽbro-
rum mutilatio. Sed volens tenere primam opinio-
nem,poſſet reſpondere,ꝙ ille tex. intelligitur quan-
tum ad promotionem; & prędictam ſecundam opi-
nionem,quòd non poſsit Epiſcopns diſpẽſare,tenet
D.m.hic,& in.d.c.2. ¶ Sed aduerte;quia poſſemns
ſalnare opin.Docto. in homicidio voluntario com-
miſſo,mediante iuſtitia, vt ſaltem poſsit Epiſcopns
diſpenſare quo ad adminiſtrationem ſuſceptorum
ordinum minorum,vt ſtatim dicam. ¶ Et hæc pro-
cedũt quo ad ordines;ſed quantum ad beneficinm,
400 † an poſsit diſpenſare cum homicida volnntario, vt
poſsit beneficium retinere,dic,quòd Papa pôt;quia
in eis habet abſolutam poteſtatem, vt.c. propoſuit.
401 s̃.de conceſſ.præb.Sed † in Epiſcupo dicendum eſt,
quòd non poteſt diſpenſare quo ad curatum benefi
cium,arg.c.fina.s̃.de fil.præsbyt. ſed quo ad benefi-
cium ſimplex poteſt etiam Epiſcopus diſpẽſare, ſe-
cundum Goffre.& Hoſtiẽ. in.d.c.2.j̃.de cle. pugn. in
duel.Nec obſtat, quod ille tex.nihil dicat de Epiſco
po;ſed ſimpliciter loquitur. Quia reſpundeo,quòd
immò poteſtas, de qua ibi.debet intelligi conceſſa
Epiſcopo.& non inferiori prælato; niſi aliud expri-
matur;& adde quæ ſtatim generalius dicam de po-
tentia Epiſcoporum circa poteſtatem diſpenſandi.
Idem etiam tenet Specu. in titu.de lega.§. nunc de
epiſcoporum. verſicu. nono. & verſicu.trigeſimo.
Secundo caſu, cum quæritur de homicidio volun-
tario commiſſo, iuſtitia mediante, fortius dicen-
dum eſt, quòd Papa poſsit diſpenſare, & ſimili-
ter Epiſcopus hoc caſu in omnibus caſibus, in qui-
bus poteſt propter homicidium commiſſum iniu-
ſtum,arg.prædictorum. Facit quod not.Spec.in tit.
de lega.§.nunc breuiter.verſic. quinto.& quod not.
51.diſtinct.c. aliquantos. Et hoc caſu poſſet ſaluari
402 opin.Hoſtiẽ.& aliorum,qui volũt,quòd† Epiſcopus
poſsit diſpenſare, quòd homicida voluntarius poſ-
ſit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare. Et prædicta
procednnt, ſiue quis proprio facto commiſerit ho-
micidium,vel cauſam,vel occaſionem dederit, iuſſe
rit,præceperit,opem,& auxilium præſtiterit,ſecun-
dũ quod dixi.s̃.in.7.q.Facit.d.c.1.&.2.de cle. pugn.
in duel.&.c.ſicut.s̃.eo.50.diſt.c.ſi quis viduam. Hoc
etiam ſeutit Spec.in tit.de lega.§ iuxta.verſ. quid de
403 his.vbi dicit,ꝙ† cum his qui portauerũt ligna,vt he
retici comburerentur, non diſpenſat niſi Papa. Sed
debet intelligi,vt.s̃.dixi. Si verò loquimur in homi-
cidio caſuali,quod culpa ſit commiſſum; quia aliàs
nunquam homicida incidit in irregularitatem, di-
cendum eſt,quòd cum tali irregulari non diſpenſat
etiam niſi Papa, quo ad hoc vt poſsit promoueri ad
ordines; ſed quo ad hoc vt poſsit in ſuſceptis mini-
ſtrare,dic,quòd in ſacris non poteſt niſi Papa.In mi
noribus non eſt dubium,quòd Epiſcopus poteſt di-
ſpenſare, vt hic in text.noſtro.&.c. continebatur.s̃.
eo.tenet Spec.in.d.§.iuxta. prope finem. Et quãtum
ad beneficium ſimplex,poteſt, qnia ſi poteſt in vo-
lnntario, fortius debet poſſe in caſuali. Hoc tenet
Hoſtien.in.c.2.de cle.pugn.in duel.& Io.And.ibi,di
xi in.c.præsbyterum.&.c. ſeq.s̃.eo.
¶ De ſecundo membro principali, videlicet; quis
poſsit in alijs irregularitatibus diſpenſare, diffuſa,
ampla,intricata, & longiſsima eſſet materia, & oc-
cuparet vltra.30. lectiones, & eſſet quaſi reuolue-
404 re totum corpus iuris. Sed reſpectũ † diſpenſatio-
nis fiendæ per Papam, dic, vt latius traditur per
Specul. in titu. de lega.§. nunc breuiter. per to-
tum. & latius vide in tracta. meo de diſpenſat.§.
405 quinto. in primo princip.articu. &† de concilij po-
teſtate circa diſpenſationem, vide ibi in.3. articu.
principali. De poteſtate vero Legatorum, vide ibi
per Specu.in titu.de lega.§.conſequenter.verſi.item
legatus.& verſi.generaliter.& latius per me in,d. tra
cta,verſi.primo princip.articu.quinto. De Patriar-
charum vero,& Archiepiſcoporum poteſtate, vide
Specul. in.d.titu.§. nunc de epiſcoporum poteſtate.

& latius per me in.d.§. quinto. articulo.4.6.&.7.
¶ In quo articulo inter alia ſume illam regulam ge
406 neralem, quòd† in omnibus caſibus, in quibus quis
poteſt legem,& conſtitutionem condere, & iuriſdi-
ctionem habet, poteſt pariter diſpenſare. Iſta enim
407 iudicio meo procedunt à pari, quod probatur,† di-
ſpenſatio eſt iuris communis relaxatio vtilitate, ſeu
neceſsitate penſata, vt per Specu.in tit. de lega.§.1.
per Innoc.in.c. dilectus. de tempo.ordi.1.q.7.§.pro
tempore.&.§. niſi rigor. Archid.in.c. licet.de elect.
lib.6.Ioan. And.in reg.ſemel. de regu.iur.lib.6. & in
prooem.6. in verbo diſpenſari. D.m.in.c. diuerſis.ſ.
de cler.coniuga. Si ergo eſt relaxatio iuris, ergò id
debet hoc poſſe, qui poteſt illud ius relaxare, per
reg.1. de regu.iur. & reg.nihil eſt tam naturale.ff.de
reg.iur.¶ Et aduerte, vt dixi, quia in materia iſta va
riæ fuerunt opiniones.vide Specu.in.d.§.nũc de epi-
ſcoporum. Et me in.d.7.artic. & vide D.m.in.c. at ſi
408 clerici.ſ.de iudi.vide glo.quæ tenet, ꝙ † Epiſcopus
poſsit diſpenſare vbicunque à iure permiſſa eſt di-
ſpenſatio,in.c.quiſquis. de elect. & in.d.c.at ſi cleri-
ci, Innoc.in.d.c.dilectus.de tempo.ordinã. vbi Ioan.
Cald.latiſsimè tractant hunc articulum. Et vide glo.
fin.in.c.in quibuſdam.ĩ.de pœn.& glo. in.c. excom-
municamus.ſ. de hæreti.& Archid.28. diſt.c.quan-
do.ſuper glo.Ioã. And.in.c.1.ne præla.vic.ſuas.gloſſ.
penul.1.q.7.§. pro tempore.glo.50. diſtinct.in ſum.
409 &.c.miror.Sed quæro, iuxta prædicta, vtrum† eo ca
ſu quo permittitur diſpenſatio cum irregulari, illa
ſit adeò debita, quòd peccet ſuperior non diſpen-
ſando? gl.50.diſtinct.c.vt conſtitueretur.dicit, quòd
eſt debita, ſi ſubeſt iuſta cauſa, vt ibi,&.45.diſtinct.
c.licet.1.q.7.capit.diſpenſationes.11.q.3.c. plerun-
que.23.q.1.c. noli. in fi. & 50.diſtinct.c.conſideran-
410 dum.† Eſt enim diſpenſatio quædam miſericordia,
411 vt hic. Sed† quilibet tenetur eſſe miſericors.86. di-
ſtin.c.non ſatis. 45.diſtin.c.diſciplina. in princ.&.c.
omnis. Idem tenet glo.in.c. domino ſancto.50. di-
ſtinct. per illum tex.& arg. 24.diſtin.c. fraternitatis.
& ſentit gloſſ.1. in fi.50.diſtinct.in.c. miror. & idem
Hoſtien.in.c.2.ĩ.de cler.pugnan.in duel.ſi modo ta-
lis ſit corrigibilis; aliàs ſecus, quia non debet ſupe-
rior pati iſtum mendicare in opprobrium cleri; ex
quo corrigibilis eſt.93.diſtin.c.diaconi. Facit quod
nota.in.d.c. vt conſtitueretur. quod tamen dictum
Hoſtien.non placet.D.m. in.d.c.2. Nam dicit ipſe,
412 pro homicidio, vel alio grauiſsimo crimine debet
quis deponi, & detrudi perpetuò in monaſteriũ ad
agendam pœnitentiam.ĩ. de pœnis.c.tuæ. ergò ceſ-
ſat ratio, ne cogatur mendicare in opprobrium cle-
ri, cum in monaſterio prouideatur omnibus de vi-
ctualibus.c.nouimus.ĩ.de verbo.ſignificat. Et ideò
concludit, ꝙ talis diſpenſatio eſt omninò gratioſa.
Facit tex.in.d.c.2.dum dicit, miſericorditer.ergò ſu
perior non peccat non diſpenſando.¶ Ego dicerem,
quòd vbi ſubeſſet iuſta,& legitima cauſa diſpenſan-
di; vel quia maxima verteretur vtilitas eccleſiæ, vel
magnum ſcandalum, vel alia ſimilis cauſa vrgens, ꝙ
tunc ſuperior cogeretur diſpenſare; quia alias pec-
caret; quia debet ſemper potius inclinare ad miſeri-
cordiam.90.diſtinct.c.fina.&.ĩ.de ſortileg.c.2.C.de
iudi.l.placuit. quia præceptum miſericordiæ eſt om
nibus commune.d.c. non ſatis. &.d.c. diſciplina. &
ad hoc poſſet implorari officium ſuperioris, vt ſen-
tit gloſſ.in.d.c.vt conſtitueretur.& expreſsius voluit
gloſſ.1.q.7.c.exigunt.arg.c.nullus.de iure patron. &
hoc caſu diceretur debita, & ius continere. Facit qđ
not. Archid.in.c. licet cànon.de electio.lib.6.& hoc
reperio tenuiſſe. D.m.in.c. at ſi clerici.§. de adulte-
rijs.ſ.de iudi.licet prius hoc præcogitaſſem. Quan-
doque verò non ſubeſt vrgens neceſsitas, vel vtilitas
eccleſiæ, vel ſimilis cauſa; ſed ſolũ vtilitas perſonæ;
vt quia eſt bonæ conditionis,& lapſu quodam erra-
uit,& multum eſt contritus, & dolẽs de exceſſu ſuo,
& hoc caſu erit in pòteſtate p̃lati diſpẽſare, nec pec
car diſpenſando, aut ommittendo; & hoc modo po-
413 teſt intelligi.d.§. de adulterijs. dum dicit, † poteſt.
quod verbum eſt facultatis.l.ſæpè.ff.de off.præſid.&
.l.non quicquid.ff.de iudi. Et idem dicendum, vbi-
cunque hincindè ſubeſſent rationes diſpenſandi, &
non diſpenſandi; & hoc caſu diſpenſatio dicitur pro
414 priè gratia. ¶ Si† verò non ſubeſt cauſa, peccat di-
ſpenſator, vt not. Innocẽ.in.c. cum ad monaſterium.
de ſta.regula.1.q.7.§.at ſi illa.not.Spec.in tit. de leg.
§. nunc breuiter. verſi.& not.D.Ant.in.d.§.de adul-
terijs.quia non diſpenſator, ſed diſsipator diceretur.
415 ¶ Item quæro,† vtrum eo caſu, quo poteſt Epiſco-
pus diſpenſare, requiratur conſenſus capituli? Glo.
tenet, ꝙ non, in.c.cum ex eo.de elect.lib.6.vbi dicit,
quòd hoc communiter*obſeruatur. Idem tenet glo.
50.diſtinct.c.ex pœnitentibus.¶ Sed Archid. ibi te-
net contrarium; & D.Domin.in.c.1. de fil.præsbyt.
lib.6. ¶ Spec.in titu.de lega.§.generaliter. verſi.de-
bet autem.videtur cõcludere, quòd nõ requiratur,
niſi de honeſtate. ¶ Io.de Imo.in.d.c.cum ex eo.di-
cit, quòd prima opin.procedit de conſuetudine.Se-
cunda, de iuris rigore; & idem ibi.D.Domi. & hanc
tenet.D.m.in.d.§. de adulterijs. licet.D.Anton.te-
neat ibi contrarium. Sed opin.D.m.mihi plus pla-
416 cet, vide ibi eum. ¶ Vltimo quæro,† vtrum ſi vnus
ex pluribus cauſis, ſeu criminibus in plures inciderit
irregularitates, ſufficiat vna diſpenſatio, an requi-
rantur plures? Sol. Vincen. in.c. teſtimonium.ſ.de
teſtib.& Io.And.hic ſentit, quòd ſufficiat vna. Dicit
417 enim ibi in caſu ſimili, quòd † ſi teſtis fuit emenda-
tus per diſpenſationem, diſpenſatio prodeſt quo ad
omnes tam ciuiles, q̃ criminales cauſas, per not.in.c.
ex tuæ.ſ.de fil.presbyt.& in.c.fi.ſ.de ſchiſma.& hoc
idẽ videtur tenere Archidia.2.q.7.c. clericus. Quod
ego arbitror verum, ſi diſpenſatio fuit ſimplex, & ge
neralis, & proprio motu facta; non autem ad partis
petitionem; vel ſi fuit facta ad partis petitionẽ, fuit
facta petitio generaliter per partem, non exprimen
do aliquas irregularitates. Sed ſimpliciter petendo
ſecum diſpenſari ſuper omnibus qualitatibus cuiuſ-
cunque generis forent, argu.l.2.C.de abolit. & quod
not.in.l.ſub prætextu.C. de tranſact. ſecus ſi non fuit
ſimpliciter facta; ſed aliqua irregularitas ſolum fuit
expreſſa; quia tunc valebit ſolum ſuper illa. Facit.l.
2.§. ſi plura.ff. ad Turpillia. &.l. de pupillo.§.ſi plu-
ribus.ff.de noui ope.nuntia. Idem dicendum, ſi præ-
ceſsit petitio diſpenſationis ſub certa ſpecie irre-
gularitatis, & fuerit diſpenſatum; quia tunc genera-
lis diſpenſatio reſtringeretur ad cauſam expreſſam;
418 quia † ſpecies præcedens reſtringit ſequens ge-
nus, vt traditur in.c. ſedes.ſ. de reſcript.in clemen.

nō pōt.de procura.in.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vin.triti.
oleoq; lega.Facit.l.age cū Geminiano.&.l.ſi de cer-
ta.C.de tranſact.& quod trad.in.c.2.ſ. de tranſact.
Idem ſi poſtulās expreſsiſſet aliquam, vel aliquas ir
regularitates clauſula generali adiecta; quia tunc re
fertur ſolum ad expreſſa, argumē.not.in.d.c.ſedes.
vel ſaltem non ad maiora; Niſi fortè expreſſa fuiſ-
ſet clauſula illa, & ſi longè maiores eſſent expreſ-
ſis; ſed fortè in diſpenſatione ſuper irregularitate,
in qua quis poteſt prouidere ſibi; vt adeo compo-
nat petitionem, quòd non videatur ſubreptitia,
hoc non ſufficeret, vide quod dixi in ſimili in.d.clē.
non poteſt. Sunt igitur ponderanda verba diſpenſa
419 tionis, & vide quod dicunt Doct.de † bānito pluri-
b⁹ bānis, an ſufficiat vnica abſolutio? per Cyn. Iaco.
de Are.Bal.io.l.de pupillo.§.ſi plurib⁹.ff.de no.ope.
420 nuntia.& de † excommunicato pluribus excommu
nicationibus, an ſufficiat vna abſolutio? vide Doct.
& ibi dicam in.c.cum pro cauſa.j.de ſenten.excōm.
421 ¶ Tertio quæro, vtrum per † ingreſſum religionis
tollatur irregularitas? Sol. tex. facit, quòd ſic; quia
422 † in ipſo ingreſſu omnia crimina videntur extincta,
in authē.de monachis.in princ. coll.1.tenet Goffre.
in libellis, rub. 8. in fi. Facit de pœniten. diſtinct. 1.
c. quis aliquando. §. his authoritatibus aſſeritur.
propè princ. de fil. presb. c. 1. Spec. in titu. de reo.
verſi.ſed nunquid pro commiſsis. vbi hoc tenet quo
ad Deum. Et Io.And.ibi in additio.dicit. Et quo ad
eccle.per.d.§.his authoritatibus.in gl.& ſic eſt argu
mentum, quæ allegat.33.q.2.c.admonere, &.c.ſcri-
pturæ.ſ.de voto.Glo.fin.in. c. 1. ſ. de apoſta. ponit
423 duas opiniones. Prima eſt, ꝙ † irregularitas, quę in-
ſurgit ex proprio delicto, non tollitur; ſed fauore
religionis cum tali diſpenſatur, per.c.1.j.de eo qui
furt. ordi.recep. Aut eſt irregularitas, quæ non inſur
git ex proprio delicto, & tunc tollitur per ingreſ-
ſum religionis; ita quòd ſine diſpenſatione poteſt
promoueri ad ordines, vt in contrarijs; ſed non ad
dignitatem ſine diſpenſatione.j. de pœn. c. in qui-
buſdam.&.c.1.ſ.de fil. præsbyt. Secunda opin. glo.
eſt, ꝙ nullo caſu tollatur, ſed ſolum conceditur po-
teſtas diſpenſandi tam in ſecundo caſu, quàm in pri
mo. D. Ant. dicit tenendam primam opinionem.
Sed ſecundam tenet glo.56.diſtin.in.c.1.Spec.in ti-
tu.de lega.§.iuxta.ver.poteſt etiam dici.dicit, quòd
cum irregulari propter homicidium poteſt diſpen-
ſari per Epiſcopum ſecundum quoſdam ad ſubdia-
conatum, ſi tranſiuit ad religionem; ſed ſecurius eſt
ſecundum eum hoc fieri per ſolum Papam. Remit-
tit tamen ad nota.in.d.c.2.de apoſta.Glo. 39.q.fin.
c.penul. arguit per illum tex. quòd per ingreſſum re
424 ligionis tollatur. vult enim ibi tex. quòd † pater fi-
lium factum monachum non poteſt exhęredare, li-
cet prius commiſerit ingratitudinem. allegat auth.
425 de monachis.in princ. vbi dicitur, ꝙ † monachatus
abſtergit omnem maculam. In contrarium allegat
c.priſcis.53.diſtin.c.2.Lau, & Archid.ibi, remittunt
ſe ad not.per glo.in.d.c.2.de apoſta.D.m.in.d.c.2.
dicit, ꝙ in hac materia non poteſt dari certa doctri
na, quia in quibuſdam tollitur per ingreſſum religio
nis, in quibuſdam non. Concludit tamen, ꝙ fauore
religionis mitius agitur cum irregulari. Vnde con-
cludit, ꝙ tantum in caſibus à iure expreſsis tollitur
irregularitas per ingreſſum religionis, cum non hā-
beamus canones loquentes cōtrarium. Nam.c.1.de
fil. præsbyt. loquitur in caſu ſuo, nec tollitur irregula
ritas in totum; immò nec beneficium poteſt quan-
doq; habere, vt.d.c.in quibuſdam.j.de pęn. Ego ve-
426 ro facio in hoc iſtas concluſiones. Prima, ꝙ † irregu
laritas proueniens alicui ex defectu, ſeu deformita
te perſonæ, non tollitur per ingreſſum religionis;
nec cum tali fauore religionis facilius diſpenſatur.
Huius concluſionis ratio de ſe patet; quia non mi-
nus eſt mancus poſt ingreſſum religionis, q̃ ante.
427 Secunda concluſio eſt, † irregularitas cauſata ex de
licto, vel peccato occulto tollitur per ingreſſum re-
ligionis, & vitæ probitatem, niſi ſit cauſata ex homi
cidio, vel mutilatione. Prima pars huius concluſio-
nis probatur per tex.in auth.de monachis.in princ.
& ratio eſt, quia cum talis ſit irregularis quo ad ſe,
non quo ad alios, ſatis eſt, quo ad ſe pœnitentiam
egiſſe. Facit quod dicam in ſeq.q. Ad idem facit, qđ
not.in.c.teſtimonium.in glo.ſ.de teſti. Secūda pars
428 concluſionis probatur; quia † homicidium, vel mu-
tilatio eſt tale delictum, quod etiam poſt peractam
pœnitentiam impedit ordinis exequutionem, vt.ſ.
dixi.& in.c.inquiſitionis.ſ.de accuſa. Tertia conclu
429 ſio ſit, † irregularitas contracta ex tali delicto, vel
culpa, quam ius aliqua ratione induxit, quæ rō ceſ-
ſat, & tollitur per ingreſſum religionis, tollitur, & ir
regularitas. Hæc probat in.c.1.de fil. pręsbyter. 56.
430 diſt.c.1. Nam † potiſsima ratio, quare illegitimus
non poteſt promoueri, eſt propter dubium paterni
criminis, quæ ratio videtur ceſſare in eo facto mona
cho. Facit.c.cum ceſſante.1.de appel. Quarta con-
431 cluſio ſit, † irregularitas publica, cuius inducendæ
rationem non tollit ingreſſus religionis, per ingreſ-
ſum religionis nō tollitur. In ea tamen ingreſſus re-
ligionis operatur, vt facilius cum tali valeat diſpen-
ſari. Hæc concluſio probatur in.d.c.2.ſ.de apoſta.&
c.1.de eo qui furti.ordi.rece.&.c.præſes.51.diſt. Pri
ma tn̄ pars huius concluſionis, fallit in omnibus ca-
ſibus, in quibus aliud in iure reperitur expreſſum.
432 Quarto quæro, vtrum † per pęnitentiam tollatur ir-
regularitas? Sol. Archid.poſt Vgu.50.diſtin.c.mi-
433 ror.dicit, ꝙ † licet pœnitentia abſorbeat peccatum;
in priſtinum tamen ſtatum non reformat, de pęnit.
diſt.3.c.qui vult.1.q.7.c.ſi quis.15.q.5.in.c.pręsby-
434 ter.in princ. † Pœnitentia enim non eſt modus tol-
lendæ irregularitatis, quantacunque ſit, etiam ſi
tanta eſſet, quanta fuit latronis, qui ſtatim tranſcen-
435 dit ad gloriam; Nam † quantacunque ſit contri-
tio; non tn̄ ſufficit ad tollendam pœnam tempora-
lem; prout eſt irregularitas. Ego verò dicerem præ-
436 dicta procedere, † quando irregularitas eſſet publi
ca, ſec⁹ ſi occulta; quia tunc arbitror, ꝙ tollatur per
437 pœnitentiam. † Ita poteſt intelligi. c. domino ſctō.
50.diſt. Facit; quia quo ad Deum iſte eſt tut⁹. Item,
438 quo ad eccleſiam; quia † eccleſia non iudicat de oc
cultis; in.c.ſicut.1.ſ.de ſymo. qđ tn̄ dixi de irregula
439 ritate occulta, arbitror, ꝙ † habeat locū, qn̄ nō eſſet
cōmiſſa ex homicidio, vel mutilatione; & ratio eſt;
quia hæc impedit ordinem, etiam poſt peractam
pęnitentiam. Idem ergo dicendum in alijs, quę poſt
peractam pęnitentiam impedirent ordinis exequu
tionem. Et ex his, Deo duce, habetis expeditam

hanc materiam irregularitatis, in qua, ſi vera ſunt
440 quę ſcripta ſunt, cnm † canonum ſtatuta omnes li-
gent, & ab omnibns debeant obſeruari, vt. c. 1. s̃.
de conſtiru. neceſſaria ſequitur concluſio, qnòd
vnuſquiſq; ſit irregularis.

CAP. XIII.

SVMMARIVM.

1 *Homicidinm caſuale non imputatur ei, qui dabat, operam rei licitæ, nec fuit in culpa.*
2 *Clericus licitè equitat pro ſalute corporali.*
3 *Caſus contingens ex equi ferocitate, præter culpam, & voluntatem equitantis, an imputetur equitanti, quo ad irregularitatem.*
4 *Statutum puniens currentem equo in platea aliqua pœna, non comprehendit currentem contra voluntatem, ex ferocitate equi.*
5 *Homicidium ſolo actu commiſſum, non inducit irregularitatem, niſi voluntas, vel culpa adfuerit.*

1 Dilectus filius. † Homicidium
caſuale non imputatur ei, qni dabat operam rei lici
tæ, ncc fuit in culpa. hoc dicit. Communis d iniſio.
2 ſecunda, ibi, ideoq;. ¶ Not. primo, ꝙ † clericus licitè
equitat pro ſalute corporali. Aliàs aũt ſi non licitè
equitaret, equitando fuiſſet in culpa; & ſic poſtea te
neretur ex caſu ſuperuenienti, vt. c. præsbyterum. &
3 c. continebatur. s̃. eod. ¶ Vltimo not. qnòd † caſus
contingens, ex ferocitate equi, præter culpam, & vo
luntatem equitatoris, nõ imputatur equitatori quo
ad irregularitatem, ſi illam quam debuit, adhibuit
diligentiam, faciendo frenum aptari, ſtimnlando
equum calcaribus, vt conueniebat, ſecundum Inno.
& Hoſtien. Nec fuit in aliqua culpa, vt dixi; quia ſi
cognouiſſet equum eſſe ferocem, tunc fuiſſet in cul-
pa. Facit qnod not. Bart. in. l. fin. §. ſi propter. ff. de
4 publica. vbi dicit, qnòd † ſi ſtatutum dicit, qnòd cur
rens equo per plateam, puniatur certa pœna, prout
eſt hic, quòd ille qui contra voluntatem ſuam ex fe-
rocitate equi currit per plateam cum equo, non te-
netur ad pœnam. Pro quo facit tex. in. l. Cæſar. ff. de
publica. ¶ Glo. penul. ibi, in promouendo. dic, Hæc
glo, non benè dicit, quia iure non probatur hæc dif-
ferentia inter promotum, & promouendum; nec re-
5 petitur iure cautum, quòd † ſolo actu commiſſum
homicidium inducat irregularitatem; ſi ibi non fuit
culpa, aut voluntas; & in contrarium eſt tex. in. c. ex
literis. 1. j̃. eo. & c. exhibita. j̃. eo. & vtrobique not.
quinimmò videtur probari contrarinm in tribus ca
pitulis ſequen. & licet iuſtitia mediante, fortè quis
committendo homicidium, incidat in irregularita-
tom, vt dixi in. c. præced. in tertio articulo ſeptimæ
quęſtio. princip. quod voluit ſentire gloſ. tamen ef-
ficitur irregularis, etiam quo ad ordines iam ſuſce-
ptos; licet facilius cum co poſsit diſpenſari, vt dixi
in. 2. q. 10. q. princ. in. d. c. præceden. tamen ibi ad-
Cõis opi. eſt voluntas, & ideò opin. communiter * reproba-
tur per Doctores.

CAP. XIIII.

SVMMARIVM.

1 *Clericus licitè, quæ ſua ſunt, curat.*
2 *Conſilium petenti, accuſatore, vel infamia deficiente, creditur circa circunſtantias actus.*
3 *Nihil cum ſcandalo agendum.*
4 *Sequeſtrum non tollitur per ſatiſdationem, vbicunq; per ſatiſdationem non tollitur cauſa inducens ſequeſtrum.*

Ex literis. Poteſt ſummari, vt præcedens. Et diuiditur in
tres partes. Primo, po-
nitur conſultatio. Secundo, Papæ indagatio, ibi, nos
antem. Tertio, ibi, ad te. ponitur reſponſio. ¶ Noto
1 primo, ꝙ † clericus licitè inſiſtit circa curam rerum
ſuarum, quod intellige ſecundum not. in. c. 1. s̃. de
celeb. miſs. & ſic caſus inde contingens, præter vo-
luntatem ſuam, non imputatur ei, etiam qnò ad ir-
2 regularitatẽ. ¶ Vltimo not. ꝙ † deficiente accuſato-
re, vel infamia, creditur petenti conſilium circa cir-
cunſtantias actus; licet cõtra ipſum petẽtem poſſet
eſſe aliqua ſuſpicio. Facit. c. ſignificaſti. 1. j̃. eo. titu.
In glo. 2. in verſi. ſcandalum. ibi, reddit hominem.
dic, hæc glo. benè dicit, licet iſte ob fugiendum ſcan
dalum debeat ceſſare, vt dicit glo. ſeq. & in. c. ꝓced.
3 & ideò eſt; quia † nihil cum ſcandalo agendum eſt, vt
in. c. 2. s̃. de præſcrip. Facit quod not. Inno. in. c.
veniens. s̃. de renun. cum ſimil. Et not. ꝙ licet hęc gl.
& ſeq. videantur velle, ꝙ ſi adeſt infamia, ſufficiat ſo
la purgatio, ſecus ſi ſcandalum. tamen eadem glo.
ſeq. in fi. concludit, ꝙ ad vtrunque ſufficit purgatio,
quod non placet Hoſti. qui tenet primam opin. glo.
Sed potes concordare, ꝙ ſi purgatio eſt ſufficiens,
vt faciat ſcandalum ceſſare, tunc ſufficiat, & habeat
locum finis glo. & c. tua. allegatum in glo. aliàs ha-
beat locum prima npi. Facit, quod in ſimili dicimus
4 in ſequeſtro, ꝙ † non tollitur per ſatiſdationem, vbi-
cunque per ſatiſdationem non tollitur cauſa indu-
cendi ſequeſtrum, vt in. c. literas. & in. c. ex trãſmiſ-
ſa. s̃. de reſti. ſpol. & c. cum locum. s̃. de ſponſ. tradi-
tur per D. m. & Doct. in. c. 2. s̃. de ſeque. poſs. & fruc.
& latius dixi in clem. 1. eo. tit.

CAP. XV.

SVMMARIVM.

1 *Operam dans rei vtili, & neceſſariè excuſatur ab homicidio fortuito, & caſuali.*
2 *Proyciens aliquid in locum, per quem nullus tranſire conſueuit, non tenetur proclamare.*
3 *Homicidium ſolo actu præter voluntatem, & culpam commiſſum, impedit promouendum.*

Ex literis. Sũma, & dinide, vt. c. di-
lectus. ſecunda, ibi, quo
circa. ¶ Not. primo, ꝙ
1 ad hoc, vt qs † non obligetur ex homicidio, qđ com
miſit facto proprio, vel ꝑ cauſam præſtitam, requi-
ritur, ꝙ ipſe agat rem neceſſariam, & vtilem. Sed di
cit. D. m. ꝙ illud, quod dicitur de neceſſaria, non eſt
verum,

verũ, quia ſatis eſt, ꝙ det operam tei licitę, vt.c. di-
2 lectus. ſ̃.eo. ¶ Secundo not. ꝙ † qñ quis proijcit ali-
quid in loco, per quẽ nullus conſueuit tranſire, non
teneť clamare. Facit, qđ not.in.l.ſi putator.ff. ad leg.
aquil. Aliàs ſec⁹, vt hic dicit gl.2. ¶ Vltimo not. ibi,
ad altiores ordines tex.expreſsũ.cõtra opin.gl pẽ. ĩ
3 c.dilect⁹.ſ̃.eo.quę voluit, ꝙ ſolo † actu pter volũtatẽ,
& culpã cõmiſsũ homicidiũ impediat promouẽdũ.

CAP. XVI.

SVMMARIVM.

1 *Iuramento ſoli alicuius quandoq; ſtatur.*
2 *Ignorantia poteſt probare tribus modis: remiſſiuè.*

Significaſti. Summa, & diuide vt.c.dilectus. & de materia dic, vt ibi
dixi. & eadẽ quaſi poſſunt colligi notabilia. Primo,
ponitur conſultatio. Secundo, Papæ indagatio, ibi,
cumque. Tertio, reſponſio, ibi, ideoq;. In glo.ſi eſt
ita: ibi, & præcipue cum conſcientia, &c. dic. Noto
1 Iſtam glo. quæ vult, ꝙ † probatio eorum, quæ depen
dent ex conſcientia, poſsit fieri per proprium ſacra-
mentum. Legiſtæ allegant glo. pro ſingulari. Inſtit.
de actio. §. aliæ. & ad idem vide glo.in.c.ſtatutum.
§.aſſeſſorem.de reſcrip.lib.6. & vide glo. in.l. ſi cui.
§.ijſdem.ff.de accuſa.p.Bal.in.l. atqui natura. §. cũ
me abſente.ff.de nego.geſt.& per Bart.in.l. pro hæ-
2 rede.ff.de acqnir.hæred.& † tres bonos modos pro-
bandi ignorantiã, poſui in.c.de his. quaſi in.fi. ſ̃. de
accuſat. In eadẽ, ibi adiungere compurgatores.dic,
Hoc verum, ſecundum Hoſti. qñ ſubeſſet infamia; a-
liàs ſtaretur ſoli iuramento, vt ſtatim dictum fuit.

CAP. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Homicida non cenſetur ille, cuius amici, vel conſanguinei eo probibente, & cauſam non dante commiſerunt.*
2 *Cautela, vt quis bomicida non cenſeatur.*
3 *Irregularitas quandoq; contrabitur ex bomicidio per alios perpetrato.*

1 Petrus. † Non cenſetur homicida ille, cuius amici, vel conſanguinei homicidium cõmiſerunt eo prohibente, & cauſam nõ dan
te. h.d. Primo, ponitur facti narratio. Secundo, pro-
2 uiſio, ibi, quo circa. ¶ Noto primo, † cautelam tenẽ
dam ad hoc vt clericus non teneatur de homicidio,
quando ſuſpicatur illud ab amicis, vel cõſanguineis
cõmitti, dic, vt dixi in.c.ad audientiam.ſ̃.eo.in.96.
7. q.princ. ¶ Vltimo not.ibi, cauſam, vel occaſionẽ.
3 ꝙ † quis efficitur irregularis propter homicidium
per alios commiſſum, ſi cauſam, vel occaſionem de
dit, de quo dic, vt dixi.ſ̃.in.d.c.ad audiẽtiã. q.42. Et
inducitur iſte tex. ad quæſt.de clerico, qui ſaciebat
queſtionẽ, quam poſui in.d.c.ad audientiam. q. 43.
ſeptimæ.q.princ.ſ̃.eo. In glo.pen.dic, Not.benè hãc
glo.de qua materia dic, vt dixi in.d. c.ad audientiã.
in.q.95.& 96.& ſeq. In glo.fin.in fi.dic, de hoc arti-
culo, vt latiſsimè dixi in.d.c.ad audientiam. q.43.

CAP. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Clerico pro tuitione rerum ſuarum, maximè eccleſiæ, licitum eſt arma mouere.*
2 *Iudex quando peritorum conſilio vti debet.*
3 *Periti vnius dicto tunc ſtatur, quando ſolus eſt in loco.*
4 *In dubio quomodò iudicandum.*
5 *Defenſio quomodò fieri debet, & nu. 7.*
6 *Forus animæ, & quaſi animæ, quando dicitur.*
7 *Confeſſio facta in foro animæ, vel quaſi interpretatur, pro confitente.*
8 *Statutum dictans, qđ defenſori licitum ſit offendere offenſorem ſuum intra tres dies eodem genere offenſionis, an dicať idem genus, quando cadẽ pęna ueniret imponenda, quæ veniret primæ offenſioni. Et ſiquis excedat ſe defendendo modum, an babeat ſtatuti beneficium. ibid.*

Significaſti. Quo ad legem pro motionis, homicida, & irregularis
reputatur, qui vulnerauit vna cũ alijs, & vulneratus
obijt, nec apparet ex cuius vulnere obierit. h. d. Vel
ſic, ſm D.m. irregularis cenſetur, qui alium lęthali-
ter percuſsit, licet ab alijs fuerit occiſus. Idem ſi nõ
apparet, an lęthaliter eſſet ab alijs pcuſſus, & obijt,
& nõ apparet ex cuius vulnere deceſſerit. Idem eſt,
ſi non percuſsit lęthaliter, & habuit animũ occiden
di, & ex aliorum vulnerib⁹ percuſſus expirauit. h.d.
Tu intellige, & declara hũc tex. vt dixi.ſ̃. in.c. ad au
dientiã. in.q.35. 37. & 38. & ibi poſui quid veniat
ſub illo, &.j̃. Primo ponitur cõſultatio. Secundo, di-
ſtinguens reſponſio, ibi, nos in præmiſſo. ¶ Not. pri-
1 mo, ꝙ † licitum eſt clerico pro ſaluandis rebus, ma-
ximè eccleſiæ arma mouere, dummodò nõ pcedat
ad ſæua, vt dixi in.d.c.ad audientiã. q.38. ¶ Secun-
2 do not. ibi, peritorum iudicio, ꝙ † vbi iudex tenetur
aliquid decidere de iure, qđ directè non põt proba-
ri per ſenſum corporeum, ſed iudicio intellectus, de
bet aſſumere peritos in illa arte; & not. ꝙ tex, dicit,
peritorum; & ſic ſentit, ꝙ nõ ſufficiat teſtimonium
3 vnius. Aduerte tamen, quòd ſi in loco non eſſet, niſi
vnus, ſtaretur dicto illius, ſecundum. D.m. & dixi la-
4 tius. ſ̃.eo.c.præsbyterum. ¶ Tettio not. quòd † li-
cet in dubio quo ad pœnam temporalem imponen
dam quis debeat potius iudicari innocens, quàm
nocens, l.abſentem.ff. de pœn. tamen quantum ad
pęnitentiam, & ad animam debet potius quis iudi-
cari culpabilis, vt dixi in.d.c.ad audientiam. ¶ Vlti
5 mo not. ꝙ † defenſio debet fieri cum moderamine
inculpatæ tutelæ, dic, vt dixi in.d.c.ad audienriam.
q.13.14.15.& ſequen. ¶ In glo.2.in fi.dic, vt dixi in
d.c.ad audientiã. 37. & 38.q. vbi poſui intellectum
iſtius.c. ¶ In glo.in verbo credendum, in fi.dic, not.
hanc glo. quæ quotidiè allegatur, quòd in foro pœ-
nitentiali ſtatur confeſsioni alicuius, etiam in fauo
tem ſuum; & probat iſte tex. ꝙ non ſolum in foro
animæ ſtatur tali confeſsioni, ſed etiam in foro qua
6 ſi animæ. Dicitur autem † forus animæ, quando quis

confitetur peccata ſua ſacerdoti pro pœnitentia recipienda, & abſolutione. Forus quaſi animæ dicitur, quando quis nec accuſatus, aut denuntiatus, aut inquiſitus petit conſilium ſalutare, quid agere debeat. Nec creditur ſibi, vt hic; & idem probatur in.c. ex literis.1. ſ. eod. & vide gloſ. antepe. in clem. 1.de pœn. Aduerte tamen; quia talis confeſsio non præiudicat volenti poſtea accuſare, vel inquirere, dic de hoc, vt dixi in.c.de his.ſ. de accuſ.
6 in quarto membro. Et not. quod † talis confeſsio, quæ fit in foro animæ, vel quaſi, interpretatur pro ipſo confitente. Ita concludit Oldra. conſil. 182. per tex. noſtrũ, & per tex. 12.q.5.c.humanæ. ¶ Glo. in verbo, diſcerni, oppo. ꝙ non pariter puniantur, dato animo occidendi, primus vulnerans, & ſecundus occidens glo.ſol.diſtinguendo inter ius canonicum, & ciuile. In eadem in fi. die, ꝙ aut agitur de pęna pecuniaria imponenda ex.l.Aquil. quæ conſiderat intereſſe, & damnum, nõ autem animum, & ꝓcedit.l.huic ſcripturæ.§. Celſus. Aut agitur quo ad pœnam temporalem, vel pęnitentiam, vel irregularitatem, & quiliber tenetur de occiſo, vt hic, & de pœna corporali probat tex. in.l.ſi ita vulneratus. In fi.ff.ad leg. Aquil. & ad ꝑdicta vide Bar.in. l.fi.ff.de ſicar. & quod dixi in.d.c. ad audientiam. q. 35.37. & 38.¶ Glo.in verſi. tutelæ. in princip. allegat concordantias, & declarat, & qualificat tex. deinde allegat plura contraria, deinde, & tertio gloſ. ſol. ꝓpro prima parte, ſi tria concurrant; deinde circa materiam ponit diſtinctionem Alani, & Ioan. In eadem glo. in fi.dic.de hoc articulo glo. quantum ad materiam irregularitatis, de qua canoniſtæ principaliter tractant in hoc titulo, vt pleniſsime dixi in. d. c. ad audientiam.ſ.eo.ꝗ. q.13. vſque ad .19.q. incluſiue. Sed quantum ad materiam.l. Cornel. de ſicar. vide Bart.& Docto.in.l.1.C. vnde vi. & latius, & melius per Bal.in repeti.illius.l. quam materiam etiam canoniſtæ hic attingunt, ſed multum imperfectè, vide vt dixi, Bal.in d.repeti.vbi ponit qua ratione defenſionis poſſunt offendere aggreſſorem, & quo tẽpore id fieri debeat, & qualiter, & quando dicatur fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ. Quæ ego hic omitto propter euitandam prolixitatem. Sed potes multa colligere ex his, quæ dixi in dictis. qq.
7 Inter quæ memoriæ cõmendabis, quòd † licet quis debeat ſe defendere cum moderamine inculpatæ tutelæ; ſi tñ modum exceſsit, & excedendo interfecit, non tenetur talis excedens pęna legis Cornel.de ſica. ſed pęna extraordinaria; ita voluit Bar.in.d.l.1. & melius Bal. ibidem Io.And. in.c. ſignificauerunt. ȷ̃.de pęnit.& remiſſ.& in addit.Spec.eo.titu. & hoc etiam voluit glo.noſtra hic in princ. In ver.ſi tamen defendens.& ibi, tamen ſi quis modum excedit, quę tamen glo. ſingulariter videtur limitare illam opin. communem,* ſi ex propoſito non excedat, & benè; nam tunc arbitror, ꝙ ſi ex propoſito excederet, & interficeret, puniretur pęna legis Corn.& prædicta
8 not.ad intellectum ſtatutorum. Pone, † dictar ſtatutum, quòd defenſori licitum ſit offendere offenſorẽ ſuũ intra tres dies eodẽ genere offenſionis, an dicatur idem genᵘ, qñ eadem pęna veniret imponenda, quæ veniret primæ offenſioni; & ſi aliquis defendẽdo ſe excedit modum, quæritur, an habeat beneficium ſtatuti; allegabatur in quæſtio.de facto ꝙ non; quia maior pœna veniret imponenda; & idẽ dicebatur, ꝙ iudex debebat imponere integram pœnã. Allegabatur in cõttarium, ꝙ ſtatutum qd volebat, ꝙ puniretur integra pœna, ſi excedebatur modus, loquebatur in offenſione facta per offenſum contra primum offenſorem; ſed cum in terminis prædictis eſſemus in defenſione, non debebat iſte puniri, niſi pro exceſſu, & hoc arbitror veriſsimum.

Com. opi.

CAP. XIX.

SVMMARIVM.

1 *Mors infirmi, vt non imputetur medico, & quæ concurrere debent; & nu. ſeq.*
2 *Medico, quod per imperitiam commiſit, imputari debet. & nu. 4. & 5.*
3 *Pietatis cauſa nihil iniuſtè agendum.*
4 *Diſpenſatio cum homicida caſuali quando facilis.*
6 *Medicina omnis eſt venenoſa.*
7 *Medicus, an teneatur mederi pauperi infirmo ſuis expenſis.*
8 *Medico datum infirmitate durante, an repeti poſſit.*
9 *Dominus membrorum ſuorum nullus eſt.*
10 *Peritis in arte ſua eſt credendum.*

Tua nos. Religioſus exercens chyrurgiam, ſi ex ea mors ſequatur, irregularis eſt, etiam ſi ſit peritus, & diligens, & pietaris cauſa fecerit; ſed cum eo, poſt ſatisfactionem, poteſt miſericorditer diſpenſari.h.d. vſque ad.§.ad vltimum.primo, ponitur conſultatio, & reſponſio. ſecunda ibi.
1 nos igitur. ¶ Noto primo, plura † quæ debent concurrere ad hoc, vt mors infirmi non imputetur medico. Primo, vt tale officium, ſeu exercitium ſibi conueniat. Vnde debet eſſe laicus, non autem clericus; quia clericis interdictum eſt exercitium chyrurgiæ, vt.c. ſententiam.ſ. ne cler.vel mon.&.c.non magno.&.c.fin.eo.titu. Nec obſtat tex. noſter, qui loquitur de monacho; quia ſic contingit de facto. Se-
2 cundo requiritur, quòd † ſit peritus; aliàs tenetur; & & hoc facit contra Docto.imperitos, qui dant conſilia, propter quę fertur ſententia iniuſta; quia tenẽtur ſatisfacere argumen.hic, &.l.illicitas.§.ſicuti.ff. de offic.præſi.&.l.idem iuris.§.1.ff. ad leg. Aquil. & in reg.non eſt ſine culpa.de reg.iur.lib.6. Facit quod not.gloſ.in.c.1.de confeſs.lib. 6. Tertio requiritur, quòd ſit diligens, & ex parte ſui adhibeat omne ſtudium circa curam infirmi. Quarto, ꝙ informet ægrotum de his, quæ contraria ſunt ægritudini ſuæ. Nam his omnibus ſeruatis, euentus mortis non imputatur medico. Facit.c.ad aures. de ęta.& qualit.& adde ad ea, quæ dixi in.d.c. ad audientiam. in.8.q. 7.q.princ. ¶ Secundo not. ꝙ quamnis clericus ſit peritus in arte chyrurgiæ, non tamen debet illam exercere, etiã pietatis cauſa, imò peccat; & ſic infertur,
3 ꝙ † ꝓpter pietatem non debet quis aliquid iniuſtè agere. 1.q.1.c.non eſt putanda. Ego tamen arbitror hoc verum, niſi inſtaret neceſsiras; fortè quia nullus in loco reperietur, qui poſſet adhibere curam, & inſtaret mortis periculum, niſi ꝓuideretur; quia hoc

hoc caſu arbitror, quòd non diceretur in culpa immò non curando videretur ipſe necare, & homicidium per negligentiam committere, vt dixi. ſ. in. d. c. ad audientiam. 45. q. vnde intelligo, ꝙ non debet exercere chyrurgiam; niſi vbi alius haberi non poſ-
4 ſit. Vltimò not. quòd † cum homicida caſuali facili' diſpenſatur; quando culpa non fuit magna. Et aduerte; quia tex. noſter loquitur in executione officij ſacerdotalis, & tamen dicit, quòd poteſt miſericorditer diſpenſari, quando clericus peritus erat, & adhibuit omnem diligentiam; vnde ſolum fuit in culpa immiſcēdo ſe exercitio prohibito, & videtur velle text. quòd epiſcopus poſsit cum hoc diſpenſare; quia culpa videtur leuis; ſecus ſi eſſet magna, & ſic videtur iſte tex. eſſe contra opin. D. m. in. c. 2. ĵ. de cle. pugnan. in duel. vbi voluit, quòd ſi culpa præcedit caſum, non poſsit epiſcopus diſpenſare, vt poſsit adminiſtrare in ſacris ordinibus, de quo dic, vt dixi in d. c. ad audientiam. in. 2. q. 10. q. princip. ¶ Glo. 1. 2. & 3. ſentiunt contrarium, quòd mors quę euenit culpa infirmi non imputetur medico, ex quo adhibuit debitam diligentiam. Sol. dictæ gloſ. quòd contrarium procederet, ſi iſte non aſſumpſiſſet exercitium ſibi prohibitum, dic vt dixi in. c. ad audientiam. q. 42. & ſeq. Extra glo. tractāt hic Inno. Hoſt. & Doct. aliqua tam circa perſonas medicorum, quam infirmorum, & infirmos cuſtodientium. Circa medicum
5 concluſio eſt, † quòd ſi eſt peritus, & non fuit in aliqua culpa nō imputatur ſibi mors contingens, etiā in foro animæ. Nam hoc exercitium in perſonis, quibus non eſt prohibitum eſt laudabile, & honorabile iuxta illud Salomonis eccleſia. 38. Honora medicū; quoniam propter neceſsitatem illum creauit altiſsimus. Si verò medicus reperitur in aliqua culpa propter mortem infirmi, tūc efficitur irregularis; vt puta, dando medicinam non bonam, nō bonis aromatibus compoſitam, & ſimil. Vel differendo liberationem cauſa maioris lucri. Et volunt Doct. quòd ſi medicus dubitaret, an medicina eſſet profutura infirmo, vel nō, quod in dubio debeat potius abſtinere, & infirmum Deo curandum relinquere, quā ipſum incertæ medicinæ periculo commendare, & poteſt
6 eſſe ratio, vt arbitror; quia † omnis medicina venenoſa eſt, vt. l. qui venenum. ff. de verb. ſign. vide Bald. in l. illicitas. §. ſicut. ff. de offic. præſi. & . l. ſi ab hoſtibus.
7 §. 1. ff. ſolu. matr. cum ſimil. Et an † medicus teneatur mederi pauperi infirmo ſuis expenſis, not. ĵ. de ſenten. excomm. c. quantæ. 83. diſtinct. §. 1. c. non ſatis. 1. q. 1. c. qui ſtudet. Spec. in ritu. de ſala. §. fina. verſic. ex præmiſis. & vide Bart. in. l. Archiatri. C. de profeſ. & medi. lib. 10. Item vide text. ſingularem qui fortè non eſt alibi, in. l. ſi medicus. ff. de var. &
8 extraor. cogni. vbi dicitur. quòd † datur officium iudicis ad reſtituendam venditionem factam medico, durante infirmitate; quia videtur hoc feciſſe timore vitæ amittendæ. Et ſic videtur, quòd ſi datur medico aliquid vltra debitum, durante infirmitate, illud nō videatur datum ex mera liberalitate; ſed potius ex voluntate liberandi; & ſic videtur poſſe repeti in vtroque foro. Vide D. m. in. c. fin. de immunita. eccle. & Bart. in. d. l. Archiatri. Et prædicta etiam not. contra Doct. iuris, qui durante lite, tales faciunt exactiones, dic, vt latiſsimè dixi in tracta. de aduoca. §. 18. De infirmo autem concludit Inno. quòd licet non obediat medico; non tamen incurrit peccatum inobedientiæ; quia non eſt prælatus ſuus. Aduerte tamen; quia non debet infirmus aliquid aſſumere, quod veriſimiliter induceret mortem; quia minus licet hoc contra ſe facere, quam
9 contra alium. 33. q. 5. c. ſi non licet. nam † nemo eſt dominus membrorum ſuorum; vt. l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. & pro tali non eſt orandum; quia moriuntur in peccato mortali, nec eſt tradendus eccleſiaſticę ſepulturæ. 23. q. 5. c. placuit. 13. q. 2. c. non æſtimemus. Circa cuſtodientes verò dicit Inno. & ſeq. Doct. quòd grauiter peccant, ſi aliquid nociuum traduut infirmo. Item peccant non obedien-
10 do medico; quia † credendum eſt peritis in arte ſua, vt. c. præced. & l. 1. §. 1. ff. de ven. inſpic.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus, qui iudici ſæculari interſignia furis dedit à quo fuit vulneratus, non eſt irregularis; licet fur poſtea occidatur.*
2 *Fur nocturnus latro appellari poteſt.*
3 *Proſternere, & vulnerare differunt.*
4 *Statutum imponens pœnam vulneranti, non habet locum in proſternente.*
5 *Clerico pro ſuarū rerum defenſione licitum eſt vulnerare.*
6 *Mors caſualis promouendum non impedit.*
7 *Furatus quinq; ſolidos, aut vltra, laqueo ſuſpenditur.*
8 *Intellectus. c. ſi quis ſolidos, de pace tenen.*

1 §. Ad vltimū. † Clericus q iudici ſęculari dedit interſignia furis, à quo fuerat vulnerat', nō ē irregularis; licet fur poſtea occidat. h. d. Secunda, ibi, nos igitur.
2 ¶ Noto primò, ibi, latrones, ꝙ † accedens ad furādū de nocte, poteſt etiam appellari latro, dic, vt dixi in
3 c. 2. ſ. eo. Secundo not. ꝙ † aliud eſt proſternere, &
4 aliud vulnerare; vnde † ſtatutum imponens pęnā vulneranti, non habet locum in proſternente. Noto ter-
5 tio, ꝙ † pro defenſione rerum clerico licitū eſt vulnerare, nam hic ſcholaris vulnerauit, & non imputatur ſibi de quo dixi in. c. ad audientiam. q. 18. Vltimo
6 not. quòd † mors caſualis non impedit etiam promouendum, ſi nihil poteſt ſibi imputari, dic, vt dixi in. c. dilectus. ſ. eo. in gl. penul. ¶ Glo. pé. oppo. quadrupliciter, & ſol. dupliciter. In eadē in fin. dic, Hæc vltima ſolu. nō eſt bona; quia per prius illi apparitores abſciderant illi virilia, & oculos eruerāt, quod ſufficit ad incurrēdam irregularitatem, vt in. c. 2. ĵ. titu. 1. & in. c. is, qui. eod. titu. libr. 6. & in clem. vnica. eod. tit. lib. 6. Vnde datur tertio ſol. in glo. ſeq. videlicet, quòd propter interſignia non fuit iſte conuictus de furto; & ideò non efficitur irregularis; ſed hæc ſolu. non videtur bona; quia ſatis eſt, ꝙ dederit cauſam mutilationi; & ideò dantur aliæ ſol. extra glo. Eſt ergò quarta ſolu. quòd tempore iſtius decr. quæ fuit facta poſt capitulationem authenticorum, pro furto non erat pęna mortis, vel mutilationis alicuius membri, vt in auth. ſed nouo iure. C. de furt. & in corpore vnde ſumitur. Vnde ſi officialis talem pœnam impoſuit, nō debuit imputari ſcholari. ſ. de emptio.

empt. & vend.c.ſi.Sed hęc lectura non placet Hoſti.
quia hic præſupponitur, ꝙ hic fur intrauit de nocte
cum armis; ergò erat pęna mortis, vel mutilationis,
vt in.d.auth.ſed nouo iure,&.l.capitalium.§. graſſa
tores.ff.de pę. Et præterea pp̄ nouam conſtitutionē
7 Federici, † furans quinq; ſolidos, vel vltra, debet fur
ca ſuſpendi, vt.§. ſi quis ſolidos.de pace tenen.in vſi
8 bus feud. Sed † ille.§.melius intelligitur per legiſtas,
ꝙ talis pęna imponitur pp̄ fractam pacem. Item in
omnibus ferè locis fures ſuſpenduntur, & pro modi
co. Vnde non licuit ſcholari talem generalem con-
ſuetudinem ignorare. Et ideò dicit Hoſt. quòd ve-
rus intellectus eſt, ꝙ ſcholaris non fuit in aliqua cul-
pa; & ita Papa interpretatur. Et poteſt eſſe ratio, q̄a
nec prohibuit teſtimonium, nec dedit opem, vel q̄d
ſimile, ſed ſolum officiali quærenti interſignia, illa
dedit; & ſic fuit cauſa multum remota, & ſic non te-
netur, vt not.glo.in.c.exhibita.ſ.eod. Et hoc placet.
D.m. Alij tamen dicunt, ꝙ fur aliquas res abſtule-
rat, ob quarum recuperationem ſcholaris dedit in-
terſignia, vt fieret iuſtitia; vnde non imputatur ſibi.
Sed prædicta intelligē ſecundum quod dixi in.c. ad
audientiam.ſ.eod.à.48.q.vſque ad.53.incluſiuè.

CAP. XX.

SVMMARIVM.

1 *Homicida eſt, qui cauſam abortui dat; ſi conceptum erat viuificatum anima rationali. aliàs ſecus.*

2 *Monachus, qui dicitur mortuus mundo poteſt impregnare mulieres, & maximè commatres.*

3 *Mulieri aſſerenti ſe prægnantem ex T. an credatur.*

Sicut ex literarum.

1 Qui † dat cauſam abortui, homicida eſt, ſi conceptū
erat viuificatum anima rationabili, aliàs ſecus. h.d.
Et examina materiam huius.c.ſecundum quod di-
xi in.c.ſi aliquis.ſ.eo.&.c.ad audientiam.q.36.Cō-
munis diuiſio, ſecunda, ibi, nos. ¶ Not. primo ex
2 tex. quòd † licet monachus dicatur mortuus mun-
do.16.q.1.c. qui verè. &.2.q.7.c. placuit. &.l.Deo
nobis.C.de epiſ.& cle.tamen ſecundum Io.And.po
teſt impregnare mulieres; & maximè cōmatres; &
vide Specu.in titu.de teſte.§.1.verſic.item quod eſt
3 monachus. Quærunt hic Doct. quia tex.dicit, quòd
mulier aſſerebat ſe prægnātem ex monacho, vtrum
ei credēdum ſit, ſi forte monachus, vel alter aſſerat
contrarium. Sol.Hoſt.hic dicit, ꝙ non; & remittit ſe
ad not.in.c.Michael.ſ.de.ſi.præsbyt.&.c. per tuas.
ſ.de proba.&.c.ex tranſmiſſa.ſ.qui fil.ſint. legi.& vi
de Bal.in.c.cum ſerum.ſ.de ordi.cogni. qui dicit,
quòd erronea confeſſio filij credentis matri ſuæ,
non nocet ſibi: & vide quod not.in.l.ſi vicinis.C. de
nupt.& per Bar.in.l. quod ſenatus. ff. de libe. agno.
¶ Glo. in princ. allegat concordant. deindè op-
ponit dupliciter, & ſoluit. In eadem, ibi, licet non
teneatur lege canonica, dic, hoc procedit quò ad ir-
regularitatem; ſed quò ad peccatum, & pœnam
peccati, benè tenetur lege canonica; licet anima
adhuc non ſit infuſa, vt dixi in. d.c. ſi aliquis. & in
d. q. 36.

CAP. XXI.

SVMMARIVM.

1 *Clericus iudicem ſecularem quando adire poſſit, et eius brachium implorare.*

2 *Iudicium vbi ſemel cęptum eſt, ibi, & finem accipere debet.*

3 *Vix fieri dicitur id quod ſit, ſed difficilimè.*

Chriſtophorus de Caſtiliono fuit primus doctor in legibus auctoris. ibidem.

4 *Laicus poteſt excommunicari, arceri, & perſonaliter affligi pro decimarum ſolutione.*

5 *Vindicta malorum cedit in laudem bonorum.*

6 *Obedientia humilibus parum prodeſſet, ſi contemptus contumacibus non obeſſet.*

7 *Iuſtorum gaudium, in punitione impiorum.*

8 *Excommunicatio, quando dicitur contemni.*

9 *Excommunicatus, ſi per annum induratus ſteterit in excommunicatione, eſt ſuſpectus de hæreſi.*

Poſtulaſti.

Non imputatur cle-
rico, qui ciuiliter pe
tit iuſtitiam de lai-
co, ſi iudex laicus poſtea exercet in laicum vindi-
ctam ſanguinis. Communis diuiſio.ſecunda, ibi, ad
quod, & materiam iſtā examina, vt dixi in.c.ad au-
dientiam.ſ.eo.à.q.47. vſque ad.q.53. ¶ Not.pri-
1 mo, ꝙ † ſi contra laicum non ſufficit remedium ec-
cleſiaſticum, poteſt clericus adire iudicem ſecula-
rem, & eius brachium implorare, quod facit ad not.
in.l.vbi cęptum.de iudi.& ad not.in.c. ex tenore. ſ.
2 de reſcrip. Nam licet illa lex dicat, ꝙ † vbi iudicium
ſemel eſt cęptum, ibi, & finē recipere debeat; tamē
illud eſt verum, ſi poteſt ille ibi conſequi iuſtitiam,
& finem; ſecus ſi coram tali iudice propter poten-
tiam aduerſarij, vel aliud ſimile, iudicium non poſ-
ſet ibi finem accipere; quia tunc ad alium poteſt ac-
cedere, vt hic. ¶ Secundo not.ibi vix abſque ſangui-
3 nis, ꝙ † vix dicit fieri, quod fit, ſed difficillimè fit. cir
ca quod vide, quod traditur in.c.2.de cogna.ſpirit.
lib.6. &.l. vix certis.ff.de iudi.& ideò Hoſti. repre-
hendit illos, qui exponunt, vix.i.nullo modo.ita ex-
ponit Bar.in.l.ſi iure.ff.de lega.3.& malè, ſecundum
D. Chriſtoph. de Caſtiliono, qui fuit primus meus
doctor in legibus. Et ad prædicta vide glo. in verſi.
vix in proœm.6. & tex.in.l. alienationis. ff.de verbo.
4 ſignific. ¶ Tertio not. ꝙ † pro ſolutione decimarum
laicus poteſt excommunicari, & perſonaliter arce-
ri, & ſi neceſſe eſt, etiam perſonaliter affligi, vt ſta-
5 tim dicam. ¶ Vltimo not. ꝙ † vindicta malorum ce
dit ad laudem bonorum. Vnde dicit notab.tex.in.c.
6 1.ſ.de poſtu.prælat. quòd † parum obedientia pro-
deſſe videretur humilibus, ſi contemptus contuma-
7 cibus non obeſſet. Vnde dicit Pſal.57. † Lætabitur
iuſtus cum viderit vindictam. Et vide notab. iura,
quæ allegaui in.c.ad liberandum.ſ.de iudę.& quod
dixi in.c.vergentis.ſ.de hæret.&.c.ſignificaſti.ſ.eo.
8 Quærunt hic Docto. quando † quis dicatur excom-
municationem contemnere. Sol.dicit Hoſti.ſi intra
præfi-

præfixum terminum per iudicem ſub excommunicationis pœna, vt aliquid faciat, vel non, ille contra
9 rium attentet; & † ſi per annum induratus ſteterit in excommunicatione, ſuſpectus eſt de hæreſi, arg. c. ex communicamus. §. 1. ſ. de hære. dic, vt ibi tex. tamen in. c. fin. de pœn. lib. 6. loquitur de biennio; ſed ibi narratur factum. ¶ Gloſ. fin. in principio colligit, infert, & probat, & in fine oppo. & non ſoluit. In eadē, ibi, puniatur pecunialiter. dic, & ſic poteſt agere, vt laicus capiatur. Facit. c. 1. ſ. depoſi. vt flagellis affligatur. 14. q. 6. c. ſi res. dummodo non procedatur ad ſanguinis effuſionem, vt in. c. in archiepiſcopatu. ȷ. de rapto. Item ad ſeruitutē, quā ēt imponit eccleſia, vt. c. ita quorundā. ſ. de Iudę. In eadem in fin. dic, de hac materia, vt habetur in. c. 2. de homici. lib. 6. & dixi, & in. d. c. ad audientiam. q. 52. & 53.

CAP. XXII.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium caſuale nō imputatur ei; qui non occidit, nec fuit in culpa, etiam ſi ad cautelam veniam poſtulauit.*
2 *Ludus inter pueros, etiam clericos, non eſt prohibitus.*
3 *Culpa, veniæ impetratione an recognoſcatur, & nu. 12.*
4 *Homicidium caſuale non imputatur etiam promouendo ad ſacros ordines.*
5 *Aetas pueriles quæ.*
6 *Ludus, qui virtutis cauſa fiebat, licet in eo ſanguis effundi poſſet, de iure. ff. erat permiſſus. Et quid hodie. nu. 7.*
8 *Armorum appellatione, veniunt lapides.*
9 *Dolus à culpa differt.*
10 *Dolus quid.*
11 *Culpa leuis quæ.*
12 *Abſolutionem petens ab excommunicatione, videtur fateri ſe excommunicatum, quòd intellige. vt nu. 15.*
13 *Priuatio præſupponit habitum.*
14 *Abſolutio quandoq; petitur ad cautelam.*
16 *Rigor iuris vnde deſcendat, & quare inuentus.*

1 Exhibita. † Homicidium caſuale nō imputatur ei, qui non occidit, nec fuit in culpa, ēt ſi ad cautelam veniam poſtulauit. h. d. Primo, ponitur petitio. Secundo, exauditio. Secunda, ibi, quo cir
2 ca. ¶ Noto primo, quòd † ludus inter pueros, & clericos non eſt reprobatus; aliàs homicidium inde contingens fuiſſet huic imputatum. Secundo not. quòd
3 † per veniæ impetrationem extraiudicialiter factam videtur quis recognoſcere culpam. Vltimo not.
4 quòd † homicidium caſuale non imputatur etiam promouendo ad ſacros ordines, quod eſt cōtra glo. penul. in. c. ex literis. 1. ſ. eo. ¶ In glo. 1. ibi, illa ætas quicquid ignorat. dic. videtur ergo hæc glo. ex hoc, & ex iuribus quę allegat, ſentire ad intellectum tex. quòd iſte puer erat in ætate infantili, cuius contrarium ſentiunt gloſ. ſequentes, & benè; tum quia ponitur, quòd iſte eſſet clericus; tum quia dicit text. quòd non animo lædendi; tum etiam, quia pars ad ſui excuſationem hoc principaliter allegaſſet. Et aduerte; quia gloſſator videtur fuiſſe in magna dubitatione; & ideò non firmauit pedes. Nam in gloſ. 4. videtur ſentire, quòd noxius erat ludus. Si ergò erat noxius, ergo talis erat in culpa, dando operam rei illicitæ; & per conſequēs caſus ſuperueniens debebat ei imputari, vt. c. continebatur. ſ. eod. Vnde glo. 1. ſol. quòd iſte erat in infantili ætate, & malè, vt dixi. Secunda glo. videt ſentire, quòd ludus eſſet permiſſus; & ideò caſus ſuperueniens non imputatur. Tertia glo. videtur ſentire, quòd ratione deficientis voluntatis homicidium cōmittendi excuſatur. Sed hæc non eſt bona, ſi ludus eſſet prohibitus, vel ille fuiſſet in culpa. Vnde D. m. dicit pro concordia,
5 quòd tex. debet intelligi de puero, quæ † puerilis ætas incipit à ſeptennio, & durat vſq; ad. 14. vt in proęmio. 6. per glo. & traditur in. c. ad noſtram. ſ. de regula. 20. q. 1. c. 1. 22. q. 5. c. paruuli. Vnde beneficio ætatis iſte ludus erat licitus, qui aliàs maioribus non fuiſſet licitus; quia ludus noxius, &c. vt. l. nam ludus. ff. ad legem Aquil. Ex quo infert. D. m. quòd caſus contingens inter maiores ex ludo lapidum imputatur ipſis proijcientibus; ſecus inter pueros. Sed iſte intellectus mihi nullo modo placet, licet videatur cōmunis * Vnde aduerte, quòd hic articulus poteſt habere duo dubia. Primum, vtrum puer poſsit incurrere in irregularitatem, de quo dic, vt dixi in 9. q. 5. q. prin. in. d. c. ad audientiā. Secundū dubium eſt, vtrum ex ludo ſaxorum, puer, qui aliàs poteſt in currere in irregularitatē, illam incurrat, ſi inde mors ſequatur. Et profectò tēpore iſtius decr. ego neſcio
6 videre, quòd talis ludus eſſet præmiſſus. Nam † licet iure. ff. videretur pręmiſſus ludus, qui fieret virtutis cauſa, licet in eo veniret ſanguis effudendus, & ſic ludus ſaxorū, vel ſimilis. l. qua actione. §. ſi quis
7 ī colluctatione. ff. ad leg. Aquil. tñ, † hodiē per. l. 1. C. de ſpectal. Scen. & Leno. lib. 11. c. 1. ȷ. de tornea. oīs ludus videt prohibitus; licet virtutis cauſa fiat, ſi inde mors ſequi pōt veriſimiliter, & ſanguinis effuſio, vel cū armis, vel ſimili genere; ſed ludus ſaxorum eſt
8 huiuſmodi. Nā † appellatione armorum, veniūt lapides, vt not. glo. in. c. ſi quis pſodiēs. ſ. eo. & . ff. de furt. in. l. ſi pignote. §. ſi furem. & Inſti. de pub. iud. §. item lex Corneliæ. & idcò, ſi puer eſſet doli capax, non video quare non incideret in irregularitatem ex morte inde contingente; vnde tenendo, quòd iſte eſſet ludus ſaxorum, dico quòd ille non excuſatur, ex eo, quòd ludus eſſet permiſſus; ſed propter multa concurrentia. Primo, quia non habuit animum percutiē di. Secundo, quia per imprudentiam medici. Tertio quia per incuriam patris, vnde nec facto, nec voluntate; nec ex cauſa, vel occaſione non videtur iſte cōmiſiſſe homicidium. De volūtate, & facto, clarū eſt. De cauſa, & occaſione ſatis patet, ꝓpter cōfeſsionē patris; qa incuria ſua, & imprudētia medici fuerūt cauſa; & ideò non mirum ſi nō efficitur irregularis; quia percuſsio non erat talis, per quam ille deberet mori. Facit. c. preſbyterum. in fi. ſ. eo. niſi diceres, ꝙ ſatis eſt, ꝙ dederit operam rei illicitę, & ex cauſa, licet remota, mors fuerit ſequuta, vt. c. tua. in prin. ſ. eo. Faciūt ea, quę dixi ibi; & quę dixi in. d. c. ad audiētiā. q. 42. & ideò ſatis videtur difficile ſuſtentare, ꝙ tex. loquatur in ludo ſaxorum. Vnde ego arbitror, ꝙ tex. poſsit intelligi, ꝙ loquatur de alio ludo permiſſo, & ꝙ iſte puer proiecit lapidem in alium, qui volebat

Colo ops.

lebat diſcedere à ludo, & ne diſcederet, vt ſolet fie-
ri, iocosè proiecit lapidē, intendēs proijcere ex op-
poſito ipſius, pro vt pluries ego vidi; nam nō video,
ꝙ in ludo ſaxorum quis nō faceret animo percutiē-
di. Et poteſt iſte tex. reddi ſingularis in hoc; quòd li-
cet leuis culpa in maiore præcedens homicidiū red
dat aliquem irregularem; tamen in puero cuius ętas
non eſt ita matura, ſed inconſiderabilis, non reddit
puerum irregularem; Secus ſi feciſſet ea volūtate, vt
interficeret, per quam redditur doli capacitas; ſecū
dum quod dixi in.d. 9.q.5.q.princ. in.d.c. ad audien
9 tiam. quia † nō debet ita culpa imputari, ſicut dolus,
vt de ſe patet; quia dolus præſupponit affirmatiuā;
10 qa † eſt calliditas, & fallacia, ſeu machinatio ad cir-
cunueniendum, fallendum, vel decipiendum alium
adhibita, vt.l.1.ff. de dol. Culpa verò ponit negati-
uam, videlicet negligentiā, vel inaduertētiam. Nam
11 † leuis culpa eſt deuiatio incircunſpecta ab ea diligē
tia, quam habent communiter homines intelligen-
tes, vt dicit Bar.in.l. quod Nerua.ff. depo.&.D.m.in
c.1.§.commo. Quam diligētiam, & conſiderationē
puer non poteſt habere; licet intelligat, & ſit doli ca
pax; quia nō poteſt eſſe prudens propter inexperiē-
tiam rerum; vt dicit Philoſ.1. Ethico. Et quod iſte lu
dus non eſſet ludus ſaxorum, ſatis colligitur, dum di
cit, quòd non animo lędendi proiecerit lapidem. cū
talis ludus fiat gratia percutiendi. ¶ Gloſſ. in verbo,
corruens, ſentit contrarium, quòd iſte deberet repu
tari irregularis; quia incutiendo timorē, dedit cau-
ſam homicidio, & glo. ſolu. In eadem, ibi, fugiebat.
Inno. hic dicit, quòd ſi iactus lapidis fuiſſet cauſa læ
ſionis, proijciens teneretur, arg. c. de cætero.§.eo. &
idem dicunt Abb.& Vinc. Subdit hic. D.m. ꝙ iſte in
tellectus nimis reſtringit tex. noſtrum. Tu verò dic,
vt dixi in glo. pen. & de arg. glo. dic, vt dixi in.d.c.ad
audientiā.§.eo.q.42. ¶ Glo. pen. oppo. quòd ex eo,
quòd iſte puer veniam poſtulauit, videtur fateri ſe
culpabilem. glo. ſol. In fi. gl. dic, contra hanc glo. fa-
cit, quòd not. glo. in.c. venerabilem.§. de elect. vbi vi
12 detur probari, † quòd petens abſolutionem ab excō
municatione, videtur fateri ſe excommunicatum, ꝙ
etiam ſequitur ibi Hoſt. & in.c.2.§. de ord. cogn. hāc
etiam opi. videtur tenere Bar.in.l. decem.ff. de verb.
13 oblig. Facit, quia ſicut † priuatio præſupponit habi-
tum, vt in.c. ad diſſoluēdum. de deſpon. impube. ita
venia videtur præſupponere culpam. 13. diſtin.c. ner
ui. Sol. dicit Hoſt. quòd. c. venerabilem. & quod ibi
not. procedit, quando quis in iudicium petit abſolu
tionem ſolēnē; ſecus ſi extra iudicium omiſſa ſolem
nitate. Prętetea, hic fuit petita venia ex benignitate,
14 vt mitigaretur dolor patris; ſicut † quando petitur
abſolutio ad cautelam, vt.c. ſolet. de ſenten. excom.
lib.6. Dicit ēt Hoſti. quòd. c. venerabilem non pro-
bat illud ad quod allegatur communiter, quia ibi il
le cognouit ſe ligatum; quādo petijt abſolutionem.
Et vide ibi Inno. & in.c.2.ⱼ. de ord. cognit. vbi vide
15 tur velle, quòd † petens ſimpliciter abſolutionem,
non videtur fateri ſe excommunicatum; cum poſsit
illam petere ad cautelā. Sed bene videtur fateri ſe
habere cōſcientiam læſam, hoc tenet Archi. in .c. 1.
de except. libr. 6. & Io. And. D. m. ibi, & hic, hoc
ſentire videtur. Iſta ſua cōcluſio, quòd quotieſcunq;
petitio veniæ, vel abſolutionis, vel petitio priuatio-
nis habet multiplicē intellectum adhibitum; quia
intrinſecè pōt habitus præſupponi, & nō præſuppo-
ni; & hoc caſu, nunꝗ ſit poſitio habitus. Et de mate-
ria hac vide per Doct. in dictis iuribus, maximè per
legiſtas, in.d.l. decem. &.l. ſi quidē. C. de except. &.l.
non vtiq;.ff. de except. & in reg. exceptionē. de reg.
iu. lib.6. & in auth. cōtra qui propriā. C. de nō num.
pec. dicam in.d.c.2. ¶ Glo. fin. quęrit, & ſol. In eadē,
in fi. dic, ſecundum Inno. ꝙ eſſet diſpēſatio, vbi iſte
occaſione lapidis proiecti fuiſſet lęſus; dic, vt, §. di-
16 xi. Et not. glo. ex qua colligitur, ꝙ † ēt oīs iuris rigor,
videtur ex quadam miſericordia, & veritate deſcen
dere, quæ ſe habēt ad conſeruandam iuſtitiam pro
communi vtilitate hominum.

CAP. XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium caſuale non imputatur ei, qui dabat operam rei licitæ, nec fuit in culpa.*
2 *Eccleſia non prohibetur habere plures campanas.*
3 *Cuſtodis officium, eſt campanas pulſare.*

1 Ioannes. † Homicidium caſuale non
imputatū ei, qui dabat ope-
ram rei licitæ, nec fuit in
culpa. h.d. Prima pars, narrat factum. Secunda, diffi
nit. ibi, nos igitur antecedens. ¶ Not. primo, ibi,
2 campanas, quòd † non prohibetur eccleſia habere
plures campanas; quia pluralis loquutio. &c. Quidā
tamen voluerunt contrarium, per .c. patentibus.ⱼ.
de priuil. de quo articulo dic, vt ibi latius dicam. &
vide notab. conſilium Oldr. conſil. 228. quod inci-
pit, quod fratres prædicatores. Secundo not. ſum-
marium cui concordat.c. dilectus. &.c. ex literis. 1.
&. 2. &.c. ſignificaſti.§. eod. Sed oppo. contra text.
Videtur enim, quòd huic ſacerdoti deberet imputa
ri hoc homicidium, ex eo quòd videtur fuiſſe in cul
pa, vt in.c. tua.§. eo. Quòd autem fuerit in culpa pro
batur; quia dabat operam exercitio, ordini ſacerdo
tali non conuenienti; quia pulſare campanas, nō ad
ipſum, ſed ad clericum pertinere videtur. 25. diſtin.
c. perlectis. Solu. dicit Io. And. quòd .c. tua. loqui-
tur in officio prohibito; ſecus ſi exercitum eſſet lici-
tum; licet ad illud quis non poſſet aſtringi. Et ad-
uerte; quia tex. debet intelligi in eccleſia in qua nō
erat cuſtos; fortè, q a erat eccleſia parochialis; Secus
ſi ibi eſſet cuſtos; quia tunc videretur eſſe in aliqua
3 culpa † cuſtodis officium attendēdo, ad quem perti
net pulſare cāpanas, vt.c.1. de offi. cuſt. Niſi à cuſto-
de hoc impetraſſet, vel cōſuetudo haberet, quòd q-
libet poſſet campanas pulſare. Nō tamē arbitrarer,
quòd per hanc leuem culpam, quæ non eſt ordinata
ad caſum, quis efficeretur irregularis, arg. eorum
dixi. §. eo. tit. in.c. ad audientiam. q. 42.

CAP. XXIV.

SVMMARIVM.

1 *Clerico, etiam contra catholica fidei hoſtes, pugnare non licet.*

2 *Cle-*

2 *Clericus,licet in conflictu,in quo plures cæſi ſunt,percuſſe rit;tamen ex ſola percuſſione non ſit irregularis.*

Petitio. Clericus pugnans etiã cõtra
inimicos catholicæ fidei, de-
bet ab altaris miniſterio ab-
ſtinere,ſi in prælio percuſsit,& de homicidio eũ cõ-
ſcientia remordet.h.d.communis diuiſio. Secunda,
1 ibi,mandamus.Noto primo,quòd† clericus eſt pro
hibitus pugnare etiam cum infidelibus , non ſolum
eos,aut eorum terras inuadendo;ſed etiam proprias
terras defendẽdo ab inuaſionibus infidelium, quod
intellige, quãdo terra eſſet munita alijs hominibus,
qui poſſent illam defendere;aliàs ſecus, ſi poſſet eſſe
timor & rerum,& perſonarum , ſecundum quod di-
xi in.c.2.ſ̃.eod. aliàs autem ſi eſſet ſolus timor rerũ,
poſſet defendere non procedendo ad ſæua,vt dixi la
tius in.d.c.ad audientiam.q.38. Secundo not.quòd
2 †licet clericus percuſſerit in conflictu, ſeu in prælio,
in quo plures fuerunt interfecti ; tamen ex ſola per-
cuſsione nõ efficitur irregularis , ex quo certum eſt,
quòd non interfecit, de quo articulo.dic,vt latius di
xi in.d.c.ad audientiam.q.39.& 40.In gl.1.in fi.dic,
de hac materia vt latiſsimè dixi in.d.c.ad audientiã.
ſ̃.eo.q.44.

CAP. XXV.

SVMMARIVM.

1 *Clericus licitè ædificationi templi inſiſtit.*
2 *Statutum vrbis Senarum contra ruſticos ducentes aſinos, & mulas,qui poſt percuſſionem dicunt,caue.*
3 *Caſus fortuitus,qui dicatur; & largo ſumpto vocabulo, & propriè,& ſtrictè.*

Quidam. Licet caſum ponat di-
uerſum, tamẽ in effectu
idem dicit,ꝙ.c.Ioãnes.
In tex.ibi laquearij dic, cum quo lapides traheban-
tur ſecundum Io.And.quia fortè cum iſti ędificarẽt,
& traxiſſent põdus in altum , vt faciunt muratores ,
quantum expediret, & ſacerdos intenderet ad diſſo
lutionem laquei.cæpit laqueus frangi, & periculum
imminere inferioribus;vnde pręsbyter alta voce cla
mauit ad inferiores vt ſequitur. Qualiter autem ſa-
ctum eſſet incertum eſt, ſecundum Io.And. ¶ No-
1 to primo,quòd† clericus licitè inſiſtit in ædificatio-
ne eccleſiæ;ẽt ſi cũ propria perſona operetur; quia ſi
non fuiſſet hoc licitũ imputaretur ſibi, & ꝙ ſit licitũ
2 facit.12.q.2.in.c.aurum. Secundo not.contra† iſtos
clamantes ſubmiſſa voce,Caue,caue &c.vel qui cla-
mant poſt caſum contingentẽ; quia per hanc prote-
ſtationem non excuſantur,prout faciunt communi-
ter ruſtici ducentes aſinos,& mulas, qui poſt percuſ
ſionem dicunt caue , cõtra quos eſt Senis ſtatutum,
quòd tales poſſunt impunè offendi. Vltimo not.ex
3 tex. quòd largo ſumpto vocabulo, † caſus fortuitus
dicitur ille, qui potuiſſet præuideri per aliquem mo
dum,licet diligentiſsimus ad id non aduerteret. Ad
idem.c.cum Ioannes.ſ̃.eo.Nam & ibi,& hic, vterq;
caſus potuiſſet præuideri. Propriè verò, & ſtrictè
caſus fortuitus eſt inopinatæ rei euentus, cui nullo
modo prouideri poteſt,vt dicit Bar.in.l.ꝙ Nerua.ff.
depo.& per.D.m.in.c.1.ſ̃.commod. In gl.fin.in fin.
dic,de hac materia,vt in.d.c.1.& in.c.bona fides.per
gl.& Doct.in reg.contractus.ff de reg.iur. & latè per
Bar.in.d.l.ꝙ Nerua.ff.depo.&.l.ſi ex legati.ff.de ver-
bo.oblig.

De Torneamentis.Rub.

SVMMARIVM.

1 *Torneamentum quid,& vnde.*
2 *Feria vnde.*
3 *Dies quilibet,cur feriatus dicitur ab eccleſia; & qui dicãtur de iure ciuili, & canonico.*

COntinuatur hæc rubrica
hoc modo ad præceden-
tes. Viſo de homicidio in
genere; quia quidam ſunt
actus ex quibus interdũ ,
licet non ſemper homici-
dium ſequatur,vt ſunt tor
neamenta,vel duella, aut
ars ſagittariorum ; ideò
ſubiicitur hic rubrica de torneamentis;& duę ſeq.ru
1 bricæ.Et præmitte ad intelligentiam materię,ꝙ† tor
neamenta , vt dicit text.in.c.1.j̃. eod.quandoq; ap-
pellantur feriæ, quandoq; nundinæ. Tu verò dic,ꝙ
torneamenta poſſunt ita deſcribi, ꝙ ſunt perſonales
congreſſus,in quibus milites ex condicto,ſeu condu
cto,vel edicto ad oſtentationem virium ſuarum , &
audacię congrediuntur temerè;& hoc voluit Hoſt.in
ſum.eo.tit.§.1.& arbitror , ꝙ hoc vulgare proceſsit
ab hoc verbo,tornus.quod ſecundum grammaticos
a torqueo dicitur , cum quo vaſa torneantur , vnde
torno,as,idem eſt, quòd aptare in gyrum voluẽdo,
& reuoluendo. Vnde torneamenta dicta ſunt; quia
in illis præliantes communiter ſolent circuire, hinc-
indè ire,& reuenire; & ſic propriè torniare circum-
circa locum deputatum;torquentes,& ſe cruciantes
2 mutuis ictibus haſtarum.Et arbitror,ꝙ† ferię etiam
appellentur a feriendo,vt dicit.D.m. quia tales ſe fe
riunt , & mutuis ictibus ſe percutient. Vel fortè, &
melius dicuntur feriæ ; quia diebus feriatis fiũt, hoc
eſt,diebus feſtiuis , quo commodius homines extra
cti a negotiationibus ſuis, poſſent talia ad ſpectacu-
3 la accedere;licet ſecundum eccleſiæ ordinem,† qui-
libet dies dicatur feriatus ; & benè ; quia quolibet
die debemus à vitijs abſtinere. Sed ſecundum iura
ciuilia , & canonica , propriè feriæ dicuntur feſtiui
dies, quibus ceſſant homines a foro, & negotiationi
bus, vt.ſ̃.de ferijs per tot.&.ff.&.C.de fer. & hic be-
nè ſuccedit,ꝙ text.in.d.c.1.j̃.eod. appellat illas nun
dinas,torneamenta ; quia, vt arbitror, olim diebus
nundinarum fiebant tormenta ; vt & plures perſonæ
accederent ad videndum,& vt melius res ibi porta-
tæ venderentur,fiebant torneamenta.

CAP.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Torneamenta fieri non debent, & vulneratis in eis conceditur pœnitentia, ſed ſi moriuntur, denegatur eccleſiaſtica ſepultura, ſi animo pugnandi acceſſerunt; aliàs ſecus.*
An tali pœnitenti cõcedi debeat corpus Chriſti. nu. 14.
2 *Torneamenta, quot nominibus appellantur.*
3 *Argumentum ſumptum à vulgari loco, valet.*
4 *Vſus communis loquendi habet locum etiam in ſtatutis correctiuis.*
5 *Ludus, ex quo periculum corporis, & animæ ſequi poteſt, exerceri non debet.*
6 *Eccleſia poteſt laicis prohibere ludum periculoſum, & pœnam apponere.*
7 *Eccleſia, directã iuriſdictionem etiam in laicos animarum ratione, habet.*
8 *Sepultura eccleſiaſtica morienti in torneamentis, licet pœnitenti, cur denegetur.*
9 *Pecuniam haſta, & pila ludere, & ſponſionem facere gloriæ, & virtutis cauſa, licet.*
10 *Fortitudo, ſine iuſtitia non eſt laudanda.*
11 *Ludi propter publicum lætitiam ſunt tolerandi.*
12 *Ludus brachiorum, & pugnorum vtroq; iure permiſſus; etiam ſi inde mors ſequeretur.*
13 *Gladiatores omninò ſunt prohibiti.*
15 *Chriſti corpore aſſumpto, an remaneant immediatè ſubſtãtia, & eſſentia.*
Et quid ſi ille qui aſſumpſit eſſet ſacerdos. nu. 16.
17 *Minus conceditur, maiore conceſſo. Quòd intellige, vt ibid.*

1 Fœlicis. † Torneamenta fieri non debent, & vulnerato in eis cõceditur pęnitẽtia; ſed ſi moritur, denegaẽ eccleſiaſtica ſepultura, ſi acceſsit animo pugnandi, ſecus ſi acceſsit alia cauſa, vt puta; vt debita ſua exigeret. h.d. cum ſequenti. c. Primo, prohibet. Secundo, pœnitentiam imponit, ibi, quod ſi.
2 ¶ Noto primo, † quot nominibus appellantur torneamenta; quia quandoq; feriæ, quandoq; nũdinæ,
3 vt dixi in rubrica. Secundo not. quòd † valet argumẽ
tum ſumptũ a vulgari loco. Ad idẽ facit quod not. in. c. 1. dè iniur. lib. 6. &. c. 2. de reb. eccle. non aliená.
4 lib. 6. &. c. ex literis. ẽ. de ſponſa. Nam † communis
vſus loquendi habet locum etiam in ſtatutis correctiuis, vt. l. librorum. §. quod tamẽ Caſsius. ff. de leg. 3. &. l. cum delanionis. §. aſinam. de fun. inſtruct. &. l.
5 labeo. ff. de ſuppel. leg. Tertio not. quòd † nõ eſt lici-
tum exercere ludum etiam virtutis cauſa, ſi ex illo ſequi poſsit periculum corporis, & animæ. Quarto
6 not. quòd † eccleſia poteſt prohibere laicis ludum
7 periculoſum, & pœnam apponere; & hoc † propter
periculum animarum, propter quam cauſam eccleſia habet directam iuriſdictionem etiam in laicos, vt not. in. c. fi. ẽ. de præſcrip. & in regula. poſſeſſor. de reg. iur. lib. 6. dixi in. c. eccleſia. ẽ. de conſtitut. Vlti-
8 mo not. caſum † in quo pęnitenti denegatur eccleſia
ſtica ſepultura, & hoc fit ad terrorem. ¶ Gl. in verſic. oſtentationem. format contrarium, & ſol. In eadem,
9 l. ſolent. dic, quòd † licitum eſt pecunia ludere, & ſpõ
ſionem facere gloriæ, & virtutis cauſa, & haſta, & pila; luctando, pugnando, ſaliendo, currendo, & ſimil. aliàs non eſt licitum. Hæc tamen vera dicit Hoſtien. quando ſine armis ludunt, vel non ſit timor mortis. Nam etiam de iure canonico hoc non videtur prohibitum. Sed ſi eſſet timor mortis; quia cum armis, & de iure canonico, & ciuili prohibitum eſt, vt in authen. omnes obedi. §. 1. colla. 5. vbi dicitur, quòd
10 † non eſt laudanda fortitudo ſine iuſtitia. Et aduer-
11 te; quia † ludi qui fiunt propter publicam lætitiam,
videntur tolerandi. facit. C. de paga. l. vt profanos. &. C. de ſpecta. lib. 11. l. 1. &. l. nemo. dummodò, vt dictum eſt, non ſit timor mortis, vel ſanguinis, vt not. glo. in. d. c. 1. C. de ſpecta. vide tex. in. l. 1. §. beſtias. ff. de poſtul. &. l. Athletas. in princip. de his qui not. infam. in quibus videtur probari, quòd torneamenta ſint licita, & finaliter conclude iudicio meo, quòd de iure ciuili, & canonico ludus gratia virtutis, & exercitij, & fortitudinis oſtendendæ eſt permiſſus, dummodò non poſsit graue nocumentum afferre, ita quòd veriſimilis mors non ſit inde ſequu
12 tura; vnde † ludus brachiorum, & pugnorum eſt per-
miſſus etiam vtroq; iure, etiam ſi caſus mortis inde contingeret; quia veriſimiliter non eſt ordinatus ad talem caſum, & deberet talis recipi, ſi moreretur, ſi alia non obſtarent, ad eccleſiaſticam ſepulturam. Facit. l. qua actione. §. ſi quis in colluctatione. ff. ad leg. Aquil. facit etiam quia talis ludus etiã perſonis eccleſiaſticis eſt permiſſus, excepto ludo pugnorum; niſi leniter fieret, vel niſi commiſcerẽt ſe laicis, dic, vt dixi in. c. continebatur. ẽ. eo. Facit. C. de expenſis ludo. pub. per to. lib. 11. ſed ſi arma admiſcerenẽ, aut mors timeretur, alia cruenta ſpectacula in ocio ciuili, & domeſtica quiete non placent. Quapropter
13 † omninò eſſe gladiatores prohibemus. C. de glad. l.
vnica. lib. 11. ¶ Glo. 3. colligit arg. dic, vt in ea. Glo.
14 in verbo, non negatur. format. q. vtrum † pœnitenti
ſit concedendum corpus Chriſti, & ſolu. In eadem in fi. dic. Sed aduerte; quia videtur ex hoc poſſe ſequi vnum abſurdum. Pone enim, quod aſſumpto corpore Chriſti immediatè ille moriatur, cõtinget, quod cum corpus ſuum non ſit tradendum eccleſiaſticę ſepulturę, vt hic, quòd corpus ſacratiſsimum ponetur
15 in loco non ſacro. Sed fortè dici poteſt, quòd † im-
mediatè, quòd eſt aſſumptum non remaneat ibi ſubſtantia, ſeu eſſentia corporis Chriſti; ſed euolat, & remaneat accidentia; & hoc procedit ſecũdum vnam opinionem; ſed ſecundum aliam opinionem, quæ vult, quòd remaneant etiam eſſentialia, arbitrarer poſſe ſolui contrarium, quòd ex quo datur principium; hoc eſt, quòd corpus ſacratiſsimũ datur homini non ſacro, ex hac principali permiſsione, quę proceſsit a ſaluatore noſtro, vt concederetur etiam locus non ſacer, poſſet etiam corpus illud non tradi lo
16 co ſacro. Sed maius dubium eſſet † ſi ille qui acce-
piſſet communionem fuiſſet ſacerdos. Ego in his non inſiſto; ſed ſubmitto me determinationi theologorum. vide magiſtrum ſententiarum in. 4. lib. diſtinct. 14. ¶ Glo. fi. in princ. colligit arg. ex tex. quod probat per multa iura, deinde allegat iura in contrarium, & ſolu. in fin. dic, not. ſingular. hanc glo. ad ſo-
17 lutionem argumenti, quod fieret, ſi † conceditur

maius;

mains;ergo & minus &c.nam illud eſt verum, ſi minus,& maius regulantur a pari ratione, de quo argumento per legiſtas in auth.moltomagis.C.de ſacroſanct.eccle. Vltimo quęro,quid vult dicere tex. dum dicit,ex conducto.Solu.dic quod litera hic variatur; aliqui habent ex contradicto,& tũc importat,quod ita conueniunt inuicem;& aliqui habent ex edicto, tunc quod per principem edictum mittitur, ꝓpter quod vocantur debentes pugnare;habetur etiam ex conducto, & tunc importat milites, qui ſuperioribus conceduntur.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Intentio in his,quæ aguntur maximè conſideranda.*
2 *Voluntas,& propoſitum diſtingunt maleficia.*
3 *Statutum pœnale ſtrictè interpretandum.*
4 *Sepultura eccleſiaſtica ei,qui non recepit corpus Chriſti, deneganda non eſt,& nu.5.*
5 *Defunctorum corpora,vt eccleſiaſticæ traderentur ſepulturæ,quæ fuerit ratio.*

Ad audientiam.

Summa vt in præceden.Primo,conſultatio.Secũdo,
1 reſponſio ibi,nos.¶ Noto primo,ꝙ† in his quæ agũ-
2 tur conſideranda eſt principalis intentio.nã† voluntas,& propoſitum diſtinguunt maleficia,vt dicit gl. noſtra.Secũdo not. ex tex.noſtro ꝙ illi dumtaxat eſt denegãda eccleſiaſtica ſepultura,qui mortuus eſt in torneamento, qñ ad illud acceſsit cauſa ludendi,vel præliandi; ſecus ſi ex alia cauſa, vt puta, vt reciperet
3 credita,vel videndi cauſa; nam cum† ſtatutum de quo in.c.præced.ſit pœnale, debet ſtrictè interpretari in proprijs terminis, in quibus loquitur. vt in reg. in pœnis.de regul.iur.lib.6. Vltimo not.ibi,maximè
4 ſi Dominicum corpus ſuſceperit.argum. ꝙ† etiam ei qui non recipit corpus Chriſti,non eſt deneganda eccleſiaſtica ſepultura,vt hic in glo.fin. Glo. 1.colligitur,quod collegi ſuper text. & probat per multa iura.¶ Gloſſ.3.quærit,& ſolu.In eadem in fin. dic.
5 †Quæ autem fuerit ratio eccleſiaſticæ diſpoſitionis, ſeu conſtitutionis quod corpora defunctorum traderentur eccleſiaſticæ ſepulturæ,vide.12.q.2.c.cũ gratia.Glo.fin.format vnam.q. & ſolu. In fin. dic, ſentit ergò gl.quòd ſecus eſſet,ſi ipſe non recepiſſet pœnitentiam; ſed hoc eſt verum,quando conſtaret quod ipſe deceſsiſſet in peccato mortali,nec apparuiſſent ſigna pœnitentiæ. Si vero hoc non conſtaret,& ſemel in anno pœnitentiam egiſſet, non denegatur eccleſiaſtica ſepultura;licet in vltimo non recipiat, dummodò hoc non fecerit ex contemptu,dic,vt dicam in.c.ĩ.omnis.de pœnit. & remiſ. & de ſignis contritionis,probatur in.c.a nobis.ĩ.de ſenten.excommu.

De clericis pugnantibus in duello. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Duellum quid.*
2 *Pugna iudiciaria fit inter duos,actorem ſcilicet,& reum.*
3 *Monomachia quid,& vnde.*

COntinuatur hæc rubrica, vt dixi in præcedenti. ¶ Sed quæro pro declara-
1 tione dicendorum,† quid ſit duellum.Solu. Quidã, vt Hoſti.hic in ſumma, dicunt, quod eſt ſingularis pugna ad probationem veritatis inuẽta. Nam qui vincit,probaſſe vr̃,ſi non vincit,defeciſſe. Vel melius dic.ſm Ioã.de Lign.in tract.de bello.quod eſt corporalis pugna duorũ, vel pluriũ;ſed propriè duorũ,deliberata hinc inde ad purgationẽ,gloriã,vel odij exonerationem;verbum autem, pugna, fuit poſitum in diffinitione vt gen'.Et dixi deliberata hinc indè, ad differentiam pugnæ,quę fit ad neceſſariam defenſionem,vt.l.1.C. vnde vi.&.l.ſcientiam.§. qui cũ aliter. ff. ad leg. Aquil.in clem.vnica.de homic.in.c.olim.ſ. de teſtit.ſpol.nam in tali pugna ex parte aggreſsi nõ eſt deliberatio,ſed ex parte aggrediẽtis;& quãdoq; vtriuſq;,vt.d.clem.1.dixi in.c.ad audiẽtiam,in quarto membro.7.q.prin.13.q.& ſeq.In duello autem requiritur vtriuſq; deliberatio, facit quod ſtatim dicã in.c.1.Dixi duorum, quia tunc propriè duellum eſt, ſumpto argumento ab ethymologia, quaſi duorum bellum,vt in.c.cum ſecundum.ſ.de præben.16.q.1, c.cum quis.ff.de verb.ſigni.l.tugurij.Item poteſt dici,ꝙ pugna dicitur duorum ad differentiam contractuum,qui mutuo conſenſu contrahuntur. Adiungi tamen in deſcriptione,vel plurium; quia etiam largo vocabulo poteſt inter plures committi, vt dicit Liuius ab vrbe condita de tribus Horatijs ex parte Romanorum,vt creditur,& tribus Curiatijs ex parte Albanorum. Dixi autem corporali, ad differentiã
2 †pugnæ iudiciariæ, quæ etiam fit inter duos,videlicet;actorem,& reum,vt.c.forus.ĩ.de verb.ſigni.4.q. 4.c.nullus.l.rem non nouam.C.de iudi.Dixi ad purgationem,vel gloriam, vel odij exonerationem ad oſtendendum effectum rei.Et not.ꝙ quaſi idem im-
3 portat verbum,monomachia;quia† monomachia dicitur duorum pugna, in qua vnus eſt ex vna parte, & alius ex alia,a monos,quod eſt vnus, & machia, quod eſt pugna.vt.2.q.5.c.monomachiam.& de hoc etiam habes in.c.penul.ſ.ne cler. vel mona.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Clericus etiam prouocatus,ſponte acceptans duellum, deponendus eſt.*

2 Epi-

2 *Epiſcopus non diſpenſat niſi in caſibus permiſſis.*
3 *Irregularitas cauſatur ex homicidio,& mutilatione membrorum.*

Porrò. Clericus iniens duellum, ſiue obtulerit, ſeu ſuſceperit, deponendus eſt; poterit tamen epi-
ſcopus cum eo diſpenſare, ſi mors, vel membri mu-
tilatio ex illo non ſint ſequutæ. hoc dicit. Secunda,
ibi, quantumcunq;. ¶ Noto primo, vnum crimen de
1 poſitione dignum, videlicet; duellum, ꝓpter † quod
clericus etiam prouocatus ſpontè acceptans depo-
nendus eſt. Secundo not. ibi, ſpóte, ꝙ ita demum cle
ricus faciens duellum eſt depoſitione dignus, ſi illud
ſpontè ſuſceperit, ſeu obtulerit; ſecus ſi neceſſitatus
ad defenſionem. Vide quod dixi in.c.ad audiẽtiam.
s̄.de humicidio, in.8.q.princ.q.14. quarti membri.
2 Tertio not. ꝙ † epiſcopus nõ diſpenſat niſi in caſibus
permiſſis; quia ſi regulariter poſſet, non fuiſſet hic ſi
3 bi data hęc puteſtas. Vltimo not. ꝙ † irregularitas nõ
ſolum caulatur ex homicidio; ſed etiam ex mutila-
tione membrorum, dixi plenè in.d.c. ad audiẽtiam.
in.7.q.princip.in quarto membro maximè in.32.&
33.q.& ſeq. ¶ Glo. 1. quærit, & ſol.& rationem aſſi-
gnat, & benè.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Clericus eſt irregularis non ſolum ſi ipſe per ſe interficit; ſed etiam ſi pugil ab eo datus occiditur; nec conſuetudo excuſat, poterit tamen cum eo circa beneficium habendũ diſpenſari.*
Clericus ciuiliter poteſt conuenire laicum de furto corã iudice ſæculari. ibid.
2 *Purgatio vulgaris eſt illicita.*
3 *Reſponſio, ambiguitatem omnem tollere debet.*
4 *Homicida verus qui.*
5 *Aduocati cuiuſdam conſilium iniquum.*
6 *Homicidium quatuor modis committitur.*
7 *Homicida ex mandato, vel præcepto in irregularitatem incidit.*
8 *Homicida in minoribus ordinibus, an poſſit miniſtrare nõ obſtante irregularitate.*
Duelli quot ſint ſpecies; & de materia ipſius. ibid.
9 *Duellum quo iure prohibitum.*
10 *Deus quando tentatur.*
11 *Deus non vult innocentem damnari.*
12 *Actiones ad quid adinuenta.*
13 *Iuris poſitiui intentio, & ſubiectum.*
14 *Duellum in duobus caſibus de iure ciuili permiſſum, & de iure Longobardo nu. 20. & ibidem plura in materia.*
15 *A duello recedens quandocunq; non punitur.*
16 *Laici duellum acceptantis, vel offerentis, quæ ſit pœna. Et quæ clerici. nu. 17.*

1 Henricus. † Irregularis eſt clericus non ſolum ſi ipſe interficit per ſe; ſed
etiã ſi pugil ab eo datus occiditur, nec excuſat con-
ſuetudo; poterit tñ cum eo circa habendum benefi-
cium diſpenſari; hoc dicit. Secunda, ibi, quia igitur.
¶ Noto primo, quod † clericus poteſt ciuiliter con-
uenire laicum etiam de furto, & corã iudice ſæcula-
ri, quod intellige ſeruata proteſtatione, de qua in.c.
2 2.de pœn.lib.6.quod nota. Secundo not. quod † pur-
gatio vulgaris eſt illicita etiam ſi hoc habeat cõſue-
tudo, vt de purga.vul.per totum. Tertio not. ibi, am-
3 biguitatem tuam. quod † reſponſio debet eſſe ita cla
ra, vt tollat omnem ambiguitatem. Facit.l.certum.
ff.de confeſſ. Quarto not. ibi, homicidæ veri. quod
4 † ille dicitur verus homicida, qui proprijs manibus
interficit; ille autem qui interficit conſulendo, vel
præcipiendo, non videtur verus homicida, dic, vt di
cam in.c.mulieres. j̄.de ſent.excom. Aduerte tamẽ;
quia ego intelligo in quantum tex.dicit, veri homi-
cidæ. quòd poſſit aliud colligi; videlicet, quòd ille
qui vulnerauit ad mortem, licet in ipſo vulnere non
interfecit; ſed poſt multos dies expirauit, dicitur ho
micida. Et hunc tex.not.cõtra cautelam illius aduo
5 cati, † qui conſuluit conſanguineis illius, qui vulne-
rauerat ad mortem, vt vulneratum interficerent, &
fugerent, & ſic primus vulnerans euaderet, dixi in.c.
ad audientiam.7.q.principali.in quarto membro. s̄.
6 de homic. Quinto not. quòd † pluribus modis com-
mittitur homicidium, videlicet; facto proprio, conſi
lio, & præcepto, & defenſione; & licet dè defenſione
videatur còntineri ſub primo; tamen fortè hoc ideò
dicit, quia aggreſſor, qui neceſſariam cauſam defen
ſionis præbuit, dicitur ſeipſum interficere. Noto
ſexto ibi, pro eo. quod hæc verba, idem important,
quòd mandato, vel nomine tuo. Facit.c.cum M.Fer-
7 rarienſis. s̄.de conſtitu. Septimo not. quod † homici-
da ex mandato, vel præcepto efficitur irregularis;
poteſt tamen cum eo diſpenſari. Vtrum autem hoc
caſu poſſit diſpenſare epiſcopus, dic, vt dixi in.c. ad
audientiam. s̄.de homic. in.10.q.princ. Et vtrum ſit
neceſſaria diſpenſatio, eo caſu, quo epiſcopus poteſt
diſpenſare, ita vt poſtquam poteſt, teneatur, dic, vt
dixi in ſecundo membro.d.10.q.princip. Et vtrum
8 † poſſit ipſe homicida in minoribus ordinibus mini
ſtrare. non obſtante irregularitate, text. hic videtur,
quod [illegible] dum ſolum prohibet de ſacris. Innoc. tenet
contrarium, & [illegible] dic. vt dixi in.d.c. ad audien
tiam. in.7.q.princ.&.q.5. Non [illegible] text. noſter; quia
Papa reſpondet de ſacris; quia ita fuit [illegible] de
facto; vel dic, quod hic accipitur verbũ, ſacris gene-
raliter, ſecundum quod quilibet ordo eſt ſacer. Po-
ſtremò, quia ſumus in materia duelli, eſſent plures
quæſtiones tractandæ, quas Doctores omittunt,
quia, vt arbitror, iure Longobardo decidebantur; vi
delicet, quot ſint ſpecies duelli, quod ſatis colligi-
tur ex diffinitione, quod ſint tres. Item qualiter com
mitteretur quælibet ſpecies. Et quo iure duellum eſ
ſet prohibitum; & propter quam cauſam; & inter
quos. Et aduerte; quia licet tex.in.c.1.s̄. eod. videa-
tur prohibere duellum inter clericos. Idem tamen
dicendum eſt in omnibus etiam laicis, quod proba-
tur in.c.1.&.2.ſ̄.tit.prox. Et omiſſis alijs ſpeciebus
duelli, quod fit ad gloriam; & eius, quod fit ad odij
exonerationem, tangẽdo ſolúmodò de illo, quod fit
ad purgationẽ, de quo loquitur tex. noſter, & titulus
9 de pur.vulgari. Quęro, † quo iure fuerit prohibitum?
Solu.

Solu.dic, de iure diuino. Probatur; quia ille actus
eſt prohibitus de iure diuino, per quem fit tentatio;
ſed duellum eſt huiuſmodi, vt hic dicit glo.in verbo
prauam, igitur &c. Maior, ſeu aſſumptum probatur,
per id quod habetur in euangelio Matth.4. Deute-
rono.6. vbi dicitur, non tentabis dominum Deum
10 tuum. Minor, quia † tunc tentatur Deus, cum perqui-
ritur contra naturam illud, quod non eſt producibi-
le, niſi ex diuino miraculo; ſed in duello purgatorio
hoc pquiritur, ergò &c. Probatur; quia naturale eſt,
q fortior, & ingenioſior vincat minus fortem, & mi
nus ingenioſum; ſed aliquãdo minus fortis, & minus
ingenioſus fauet iuſtitiæ; & per duellum quærimus,
vt declaretur eius iuſtitia per victoriam; ergò Deus
tentatur, vt miraculum faciat. Item hoc probatur;
quia ille actus eſt prohibitus de iure diuino, qui eſt
adinuentus diabolo fabricante; quia nihil commu-
ne habet diabolus cum Deo; ergò de iure diuino
eſt prohibitum.2.q.5.cap.conſuluiſti.&.c. monoma
chiam. ¶ Vltimo probatur; quia per duellum po-
teſt innocens damnari; ergò de iure diuino prohi-
11 bitum; quia † Deus non vult innocentem damnari.
22.q.2.capitu. quæritur. & quòd per duellum poſsit
damnari innocens, patet ex prædictis.& ex.c.2.j.de
purga.vulga. Et ex prędictis etiam dici poteſt, quòd
ſit prohibitum etiam de iure canonico; quia ius ca-
nonicum innititur iuri diuino, vt probatur in.d.c.
conſuluiſti.2.quæſt.5. vſque in finem. & per conſe-
quens etiam ex prædictis videtur prohibitum de iu
re ciuili, & poſitiuo; quia per ipſum fit excluſio iuris
12 poſitiui. Quod patet; quia † ad conſequendum ius
priuatum, adinuentę ſunt actiones, Inſtitu.de actio.
in princ.&.ff. eod.l. nihil. & ad vindictam publicam
accuſationes, & inquiſitiones, in quibus certa forma
datur, & probationes requiruntur, vt probatur, & pa
tet ex titu.de lit.conteſta. vſque ad titu.de regu.iur.
13 & ex titu.de accu. cuius † iuris poſitiui etiam princi-
palis intentio eſt, vt vnicuique reddatur ius ſuum, vt
.l.iuſtitia.ff.de iuſti.& iure.Inſtitu.eo.in princip. Si-
cut ergò hæc obſeruãtia eſt ex iure poſitiuo; ita eius
inobſeruantia eſt contra ius poſitiuum; vt ſicut eſt
propoſitum in propoſito, ita oppoſitum in oppoſi-
to.8.diſtinct.c.1.32.diſtinct.c.hoſpitiolum. Sed per
duellum tollitur hæc obſeruantia, igitur &c. Præte-
rea per duellum tollitur iuſtitia, ſed iuris poſitiui ci-
uilis proprium eſt ſubiectum, iuſtitia; quia finis iu-
ris ciuilis intendit, vt vnicuique reddatur ius ſuum,
vt.d.l.iuſtitia.ff. de iuſti. & iure.8. diſtin.c. quo iure.
16.diſtin.c.placuit.2.q.2.c.cum deuotiſsimam. Et
ſic ex prędictis patet, q ſtatutum, vel conſuetudo in
contrarium non tenet, Oldra.conſi.191. Eſt tamen
14 aduertendum, q † in duobus caſibus reperitur per-
miſſum de iure ciuili, de quibus in titu.de pac.tenẽ.
in vſib.feudo. Alij verò viginti caſus ſunt, in quibus
olim de iure Longobardo reperiebatur permiſſum,
de quibus per Ioan.de Ligna. in tracta. de bello. in
artic.de duello, ſub rubr. in quibus caſibus duellum
purgari permit. & per Bart. in tracta. de pugna. &
inter quos fieri poſsit, & qualiter fieri debeat inter
principales regulariter, vide in dictis locis; vbi etiã
vide, qualiter duellantes ad inſtar iudicij cõtentioſi
iurare debeant; & qualiter ad inſtar ipſius iudicij,
quaſi per omnia ordinatum eſt; quia ſicut in iudicio
inſtrumenta neceſſaria actori ſunt actiones, & repli
cationes; ita reo exceptiones, & duplicationes; ita
duellantibus arma offendibilia, & defendibilia ne-
ceſſaria ſunt. Et qualiter iurare debeat; & in quibus
caſibus ſit licitum; qualia debeant eſſe arma; & an li
citum ſit per alium duellare, vt per pugilem duellũ
committere, & qualis debeat eſſe, & plura alia vide
in dictis locis.& Hoſtien.in tit.de purga.vulg.in ſum
15 ma. Illud tamen clarum eſt, quòd † recedens à duel-
lo quandocunque non punitur; quia non facit contra
legem, ſed ſecundum legem. Nec ſuccumbens de-
bet puniri de illo crimine, cum talis probatio ſit om
ninò reprobata, vt hic, &.j.de purg.vulg. per totum.
& tenet.D.m.in.c.præceden. Facit quod not.gloſſ.2.
ibi, quæ dicit, quòd ſententia non tranſit in rem iu-
16 dicatam. Sed † de crimine commiſſo in duello acce-
ptato, vel oblato deberet puniri quantum ad laicos
pœna extraordinaria, cum in iure nõ reperiatur cer
ta pœna, vt.l.nemo martyres.C.de ſacroſan.eccle.&
dixi in.c.1.in glo.fin.ſ.de apoſta. quod habet locum
17 etiam in foro ſæculari. † In clericis vero eſt pœna de
poſitionis, & irregularitatis, vt probatur hic, & in.c.
præcedenti.

De ſagittarijs. Rubrica.

COntinua hanc rubricam, vt dixi in illa de torneamentis. Vel poſſunt continuari hæ tres rubricæ, hoc modo; quia dictum erat de homicidio, & in torneamentis, duello, & ſagittaria arte homicidia committuntur; idcircò ſubnectuntur hæ tres rubricæ poſt illam de homicidio; & quoniam quandoq; homines præliantur ad gloriam, quod ſæpe fit in torneamentis, poſuit primo de torneamentis; & quandoq; ad purgationem, & poſuit de duello; & quandoq; ad odij exaggerationem, & poſuit hanc rub.de ſagittarijs.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Sagittarius, & baliſtarius contra chriſtianos eſt excommunicandus.*

2 *Exercitium damnatum ſagittariorum, & baliſtariorum, ars vocatur.*

3 *Baliſtariorum ars cur prohibita.*

4 *Nicolaus Picininus Capitaneus prudentiſſimus, telo parno percuſſus.*

5 *In bello iuſto quibuſcunque armis licitum eſt præliari, & decipiendo hoſtes, & parando inſidias.*

6 *Dolus bonus qui.*

7 *Arma etiam prohibita contra, Sarracenos, Schiſmaticos, & hæreticos licitum eſt ſumere.*
Et an in bello iuſto, vel iniuſto. ibidem.

8 *Excommunicatio, an feratur per hæc verba, præcipio ſub pœna excommunicationis.*

1 Artem. †Excõicandns eſt ſaggittarius,& baliſtarius cõtra chriſtianos.h.d. ¶ Noto primo, ꝙ†baliſtariorũ,& ſagittario-
2 rum,& per conſequens factorũ ẽt prohibitorũ exercitiũ,appellatur ars.Facit ẽt tex.in.c.vnico.de vit.& hone.cle.lib.6.& ibi Ioã.And. & vide.47. diſt.c.ſicut
3 hi.¶Secũdo not.cauſam, propter quã ars baliſtariorũ eſt prohibita;videlicet,qa eſt peſtifera.& dicit Io. And.ꝙ dolebat,ꝙ non poterat prohibere ne in ꝑlijs, maxime cãpeſtribus,hoĩes tali arte vterent̃,qa qñq; contingit,ꝙ vir viliſsimus interficiat fortiſsimũ mi-
4 litẽ,vt nõ ſunt multi anni,quibus†ex paruo telo fortiſsimus,& prudẽtiſsimus capitaneus Nicolaus Pecininus ꝑcuſſus fuit.Et multo fortius deberent ꝓhiberi Spingardotæ. ¶Vltimo not.ſummariũ; ꝙ qualiter intelligendũ ſit.j.dicã. ¶ Gl.t.colligit argm̃ à cõtrario,deinde limitat,& declarat tex. In eadẽ in fi.
5 dic,& ratio eſt,qa† in bello iuſto cũ quibuſcũque armis licitũ eſt ꝑliari,& decipiendo hoſtes, & parãdo
6 inſidias,vt.23.q.2.c. dñs.& † vocatur dolns bonus', vt.l.t.ff.de dona. & de materia belli vide p Inno.i.c. ſicut.s̃.de iureiur.&.c.olim.1.s̃.de reſtitu.ſpol.& qđ dixi in.c.ad audientiã.s̃.de homicid.in.4.mẽbr.7.q.
7 princ. Et not.ex gl. ꝙ†cõtra Sarracenos licitum eſt ſumere talia arma, & cõtra ſchiſmaticos, & hæreticos,vt.c.excõicamus.s̃.de hæreti.Tu aduerte, qa ſm prædictũ intellectũ iſte tex. non vr̃ inducere aliquã ſpecialitatẽ; qa aut bellum eſt iuſtum ẽt cõtra chriſtianos,vt dixi.Aut iniuſtũ,& non licet ẽt cõtra infideles;cũ bellũ iniuſtum totaliter ſit prohibitũ, & ẽt cõtra Sarracenos,ſm Inno.in.c. quod ſuper his.s̃.de voto.Vnde talia arma,quæ vt pars accedunt ipſi toto prohibito,ſunt prohibita.Et ideò vr̃ dicendum,ꝙ ẽt in bello iuſto non poſsit quis cõtra chriſtianos vti huiuſmodi armis,licet cõtra Sarracenos ſic. Vel fortè potes dicere,ꝙ ẽt in bello iniuſto nõ ſit licitũ, ſed in iuſto ſic. Et licet bellũ iniuſtũ ſit ex toto prohibitum; tñ non eſt prohibitum ex pœna excõicationis. Vnde cũ hic adiungatur pœna excõicationis,reſtringemus ad bellum iniuſtũ, per reg.in pœnis,de regu. iur.lib.6.Et adde prædictis quæ dixi in.c. ad audientiã.in.64.q.7.q.princ. In gl.2.dic, habes ergo ex hac
8 glo.duas opiniones.Vna,ꝙ†per hæc verba,pręcipio ſub pœna excõicationis,vel ſimili prolata à lege,nõ eſt quis excõmunicatus,ſi contrafacit,ipſo facto;ſed eſt excõmunicandus,ſecus ſi ab homine.Secũda opinio eſt,ꝙ ſiue à lege,ſiue ab homine emanet tale pręceptum,contrafaciens non incurrit in excommunicationẽ ipſo facto;ſed eſt excommunicandus.Habet enim tale præceptũ vim comminationis, quæ cõminatio non eſt ſententia,vt.C.commina. vel epiſt.per totum.&. huic glo.ſimilem glo.habes in.c. Salonitanæ.63.diſtinct. Primam opinionem tenet Goffre.s̃. de magiſtr.in.c.quanto.Secundã tenet Tancre. & Io. And.Hoſti.dicit, ꝙ non incurrit quis in excommunicationem ipſo facto,niſi aliud appareat de mẽte ꝓferentis,puta;ex circunſtantijs.Tu dic de hoc articulo,vt dicam in.c.1.de eo qui furt.ordi.recep. & licet in.c.ſicut.2.s̃. de ſymo.remiſerim me hic dicturum; tamen propter penuriam temporis non potui mihi ſatisfacere.Et ideò dicam in.d.c.1.

De adulterijs, & ſtupro. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 *Mœchiæ appellatione venit omnis illicitus coitus.*
2 *Stuprum propriè, & large quid. & nu.5.*
3 *Fornicationis, & mœchiæ nomine, omnes coitus illiciti ſpecies comprehenduntur. & nu.9.*
4 *Adulterium quid, & vnde.*
6 *Raptus, ſtuprum violentum in virginem.*
7 *Inceſtus definitio, & quando committi dicitur.*
8 *Inceſtus ſimplex maior eſt adulterio.*
10 *Monialem cognoſcens, ſtuprum, adulterium, inceſtum, & ſacrilegium committit.*
11 *Monialis qualibet dicitur coniuncta coniunctione ſpirituali.*
12 *Pollutio nocturna, luxuriæ ſpecies, an ſit peccatum mortale.*
13 *Mentium bonarum eſt vereri culpam, vbi culpa non eſt.*
14 *Peccatum mortale, an conſiſtat in tactibus, & oſculis, & alijs huiuſmodi illicitis illecebris.*
15 *Gallicanæ mulieres deoſculantur hoſpites ſuos; Italę verò manus tangunt.*
16 *Lenocinium quid, & quando committitur.*
17 *Leno eſt infamis ipſo facto.*
18 *Adulter infamis fit per ſententiam.*
19 *Peccatum contra naturam eſt peſſimum omnium carnalium vitiorum. & nume.23. & grauius eſt ſacrilegio. nu.31.*
20 *Fornicator ſimplex minus peccat adultero, & alijs, excepta tactus, & oſculi ſpecie.*
21 *Adulterium vnum altero grauius.*
Et eſt grauius ſtupro. nu.30.
Et an ſit grauius homicidio. nu.32.
Et an maius mendacio. nu.33.
22 *Inceſtus quilibet, an maior ſit adulterio.*
24 *Charitas prima eſt inter virtutes theologicas.*
25 *Charitas ordinata incipit à ſeipſo.*
26 *Parricidium grauius eſt ſimplici homicidio, ſui autem interfectio, maior parricidio.*
27 *Peccatum inſanabile ſui ipſius interfectio.*
28 *Error in ſpeculatiuis circa ea, quæ homini à natura indicta eſt cognitio, grauiſſimus, & inexcuſabilis eſt.*
29 *Beſtijs ſe immiſcens grauius peccat, eo qui peccat contra naturam, & punitur ipſe, & beſtia. Et grauius eſt peccatum ſacrilegio. nu.31.*

COntinuatur hæc rubrica hoc modo, Viſũ fuit.s̃.de homicidio; verũ qa in præceptis decalogi pertinentibus,& tendentibus in proximum,ſecundum eſt, Nõ
1 męchaberis.&† appellatione mœchiæ,venit omnis illicitus coitus; vnde venit etiam adulterium, in quo ſpecialia concurrunt, vt apparebit ex.j. dicendis; ideò ſpecialiter exprimit de adulterio. Et quia,vt dixi,præceptum le-
2 gis erat generale;videlicet,non męchaberis.&†ſtuprum

prum largo ſumpto vocabulo, ponitur pro omni illi
cito coitu,qui ſit extra adulterium;idcircò hic ſubij
citur de ſtupro;licet ſtuprum propriè accipiatur pro
defloratione virginis,vt ſtatim dicam. Sed quæro ad
euidentiam materiæ,quid ſit adulterium? Sol.debes
3 ſcire, quòd † mœchia,vt dixi,capitur largè pro omni
libidinuſa concupiſcentia,vt trad.32.q.5.c.non mœ
chaberis. Item debes ſcire, quòd etiam fornicatio
eſt nomen generis,& poteſt accipi largiſsimè,largè,
& ſtrictè.Largiſsimè accipitur pro omni illicito ap-
petitu. Largè pro omni illicito coitu; vnde etiã adul
terinus coitus videtur comprehendi, vt hic proba-
tur,& in.d.c.non mœchaberis.&.32.q.4.c. nemo.&.
28.q.1.c.idolatria. vnde licet coitus illicitus diuerſi
ficetur per plures ſpecies; tamen omnes comprehen
duntur ſub nomine mœchiæ, & nomine fornicatio-
nis.Sunt autem ſpecies iſtæ adulterium,ſtuprum,in
4 ceſtus,& ſimplex fornicatio.† Adulterium eſt alieni
thori violatio,vt in.d.c.non mœchaberis.&.31.q.6.
c.cum ergò.Vnde adulterium dicitur,quaſi ad alte-
rius thorum acceſſus,vt ibi;& ſic propriè committi-
tur cum nupta.ff.eo.l.lege Iulia.Vnde non eſt adulte
rium,ſi maritus cognoſcit ſolutam; quia non accè-
dit ad alienum thorum;nec etiam ſi cum alio non ſo
luta,& maritata coeat, ea ratione; quia à ſuo thoro
diſceſſerit; ſed ex eo, quòd violat alienum thorum,
bene dicitur adulterium. Vnde accuſatio de adulte-
rio non competit contra maritum, ex eo quòd relin
5 quat proprium thorum.†Stuprum vero ſtrictè ſum-
ptum,eſt virginis illicita defloratio, vt.d.§. cum er-
gò.& tunc propriè dicitur committi, quando com-
6 mittitur cum volente;ſed†ſi inuita virgine,vel paren
tibus contradicentibus, propriè dicitur raptus.d.§.
7 cum ergò.& in rub.& nigro.C.de rapto.virg.† Ince-
ſtus autem, eſt illicitus coitus commiſſus cum con-
ſanguinea,vel affine,vt.d.§.cum ergò.verſ.inceſtus.
& dicitur committi, ſiue committatur cum conſan-
guinea,vel affine ſoluta,vel non,vt.l.ſi adulteriũ cum
inceſtu.ff.eodem.Qualiter autem in teſtamento ve-
teri cõmitteretur vſq; ad certum gradum, vide Leu
8 tici.cap.18. Et dic, quòd † ſimplex inceſtus vincit
adulterium.32.q.7.§.ſunt enim.&.c.adulterij malũ.
9 Fornicatio verò in ſpeciè ſumpta,eſt omnis illicitus
coitus,qui fit præter vxorem legitimam, cui nõ ad-
miſcetur alia ſpecies, ſeu qualitas per quam trãſiret
in aliam ſpeciem. Vnde eſt propriè viduarum, ſeu
ſolutarum,aut meretricum,ſeu concubinarum; non
virginum,ſeu conſanguinearum, aut affinium, licet
in genere valeat argumentum, eſt adulterium; ergò
fornicatio; & ſic de ſingulis. Vnde propter qualita-
tes prędictas poſſunt in vno, & eodem coitu omnia
10 prædicta concurrere.Pone,ꝙ† quis agat cum virgi-
ne moniali, & conſanguinea, certe talis committit
ſtuprum;quia deflorat,committit adulterium; quia
cum ſponſa Chriſti,committit inceſtum; quia cum
conſanguinea. Et habet locum etiam ſi non eſſet cõ
11 iuncta aliqua temporali coniunctione;quia † quæli-
bet monialis dr coniuncta ſpirituali coniunctione.
Inſuper cõmittit ſacrilegium,quia cum re ſacra. Vi
de gl.27.q.1.c.cum virginibus.&.s̄.de vit. & honeſt.
cler.c.monaſteria.per.D.m.qui etiam idem dicit in
12 c.3.s̄.de iudi.Eſt inſup,†& alia ſpecies luxuriæ quæ
vocatur nocturna pollutio, de qua, an ſit peccatum
mortale ſunt opi. Quidam dicunt, ꝙ ſi procedit ex
infirmitate,non eſt peccatũ.6.diſt.c.1. ſecus ſi à cra-
pula,vt ibi not. vnde Deutero.dicitur.c.7. qđ ſi dor-
miens peccauerit, lauetur aqua.Hoſti.in ſumma.eo.
tit.§.ſi.concludit, ꝙ ſi vigilando ex propria ſollici-
tatione accidit,eſt peccatum mortale; ſi dormiendo
non eſt peccatum;niſi dormitionẽ pręceſſerit appe-
titus eius rei,ſeu concupiſcentia; nam tunc,& ſi ipſa
pollutio non ſit peccatum mortale;tñ præcedens ap
petitus inordinatus eſt peccatum.32.q.5.c.qui vide
rit.& adde q̃ dixi in.c. ſi cõſtiterit.s̄.de accu.&.c. ad
audientiam.s̄. de homic.in.23.q.4. mẽbri.7.q. prin.
Pollutus tamẽ ſimpliciter pp reuerentiam ſacramẽ-
13 ti potius debet abſtinere; quia† bonarum mentium
eſt vereri culpã vbi non eſt, vide qđ not.5.diſti.c.ad
eius.6.diſt.c.non eſt peccatum.Sed quęro iuxta prę-
14 dicta, † vtrum in tactibus, oſculis,& alijs huiuſmo-
di illecebris conſiſtat peccatum mortale? Sol.dic,ꝙ
ſi tales actus fuerint ſecundum ſpeciem ſuam abſq;
libidine,ſecundum fortè conſuetudinem patriæ, vt
15 eſt † in Gallia in qua recepti ab hoſpitium deoſcu-
lantur mulieres, in partibus verò noſtris tanguntur
manus;& tale non eſt peccatum. Si verò fiant in con
cupiſcentia,vel delectatione libidinis,eſt peccatum
mortale, ſecundum illud Matthęi.c.5. Qui viderit
mulierem &c.& per Auguſt.in.d.c.qui viderit.Nam
ſi ſolus aſpectus ad illum finem eſt peccatum mor-
tale,fortius oſculum,& tales actus, ſeu tactus,vt ibi,
&.c,nec ſolo. eadem cauſa.&.q. & hanc ſententiam
tenet B.Tho.2.2.q.154.arti.4.¶ Vlterius aduerten-
16 dum eſt, ꝙ † prædictis ſpeciebus luxuriæ quandoq;
commiſcetur lenocinium,ꝙ dicitur cõmittere, qui
adulterum,vel adulteram ſubijcit;vel qui pro com-
perto ſtupro pecuniam accepit, vel damnatam de
adulterio duxit; vel quęſtum fecit ex adulterio vxo-
ris;vel deprehenſam adulteram retinuit; ſecus ſi ſu-
ſpectam habeat, & prætextu incredulitatis ignoran
tiam valeat obumbrare. Item tenetur pœna lenoci-
nij is,cuius ope,vel conſilio,dolo malo, factum eſt,
vt deprehenſi in adulterio pecunia,vel pactione alia
interueniente ſe redimerent,vt.C.eo.l.3.&.l. caſtita
ti.ff.eodẽ.l.is,cui.primo reſpõſo.&.§.ſi iure.&.l.ma-
riti.§.hoc quinquennium.ff.de mino. & qualiter pu-
17 niatur,vide in.d.§.hoc quinquẽnium.& vide, quia †
18 talis eſt infamis ipſo facto † Adulter vero per ſenten
tiam,vt.l.1.ff.de infamibus.¶ Vltimo loco aduerten
19 dum eſt, quòd † omnium prædictorum peſsimum
videtur vitium contra naturam; & vt intelligas ma-
ioritatem,& grauitatem dictorum delictorum,dic,
ꝙ in fornicatione generaliter ſumpta ad omnes gra
dus,& ſpecies ſupranominatas facta comparatione,
20 † fornicator ſimplex minus peccat adultero, & alijs
excepta ſpecie tactus; oſculi, & ſimili,probatur.32.
21 q.7.§.ſunt enim.&.c.adulterij.in princ.Item † & in-
ter adulteria vnum eſt grauius altero. Nam grauius
peccat qui vxore ſua dimiſſa, ad thorum alterius ac
cedit,quam qui non habens vxorem, alterius thorũ
violat;grauius etiam vxore ſua dimiſſa, eo qui ſuam
dimittens aliam cognoſcit,vt.d.§.ſunt enim. Prædi-
ctas autem omnes ſpecies inceſtus tranſcẽdit; peius
eſt enim cum matre, aut alia conſanguinea fornica-
ri,q̃ cum aliena vxore.32.q.7.c.adulterij.&.d.§.ſunt
22 enim. † An autẽ quilibet inceſtus ſit maior adulte-

rio,glo.in.d.c.adulterij.videtur velle,ꝙ ſic. Alij con-
trarium dicentes,ꝙ ſolus inceſtus cum perſonis enu
meratis excedit adulterium.Sed Lauren.& Archidi.
23 tenent primam opinionem.† Omnium autem maxi
mum, & horribilius eſt peccatum contra naturam,
vt.d.§.ſunt enim.&.c. adulterij.& tribus ſeq. ſiue il-
lud inter maſculos, ſiue inter ſęminas cõmittatur,
vt.l.fędiſsima.C.eo.tit.Nec obſtat, qđ adulterium,
& raptus videâtur maius, ex eo, quia magis viden-
24 tur contrariari† charitati, quæ eſt prima, & præci-
pna inter virtutes theologicas.Nec obſtat,quòd in-
ceſtus videatur maius delictum ex eo, quia tanto
grauius videtur delictum, quanto exercetur in per-
ſonam,quam magis deligere debemus; ſed ſecun-
dum ordinem charitatis magis debemus diligere
25 perſonas nobis coniunctas;quia † ordinata charitas
prius ad ſe, deinde ad proximiores extenditur, ſe-
eundum gradus prærogatiuã, vt eſt textus in.c.3.ſ̄.
de vſu pall.23.q.5.cap.ſi non licet.& not.in.l.præſes.
26 C.de ſerui.& aqua.& ideo†parricidium eſt grauius,
quam ſimplex homicidium, & ſui ipſius interfectio
grauius,quam parricidium, ſecundum ius canoni-
27 cum,& theologicum; eſt † enim peccatum inſana-
bile,ſecundum illud Hiero.c.30. inſanabilis fractu-
ra tua.&.c.15. plaga mea deſperabilis renuit curã.l.
& Iſidorus in libro de ſummo bono inquit, Perpe-
trare flagitium aliquod,mors animæ eſt; ſed deſpe-
rare,eſt deſcendere in Infernum. Vnde glo.c.3.pro-
uerbiorum dicit, quòd nihil execrabilius eſt deſpe-
ratione. Sed per inceſtum polluuntur perſonę magis
coniunctæ, quam per vitium contra naturam, quod
committatur in perſonas non coniunctas; ergò &c.
quia reſpõdeo, quòd in quolibet genere illa ſpecies
eſt peſsima,quæ eſt principij corruptio, ex qua alia
dependet. Facit.1.q.1.c.cum Paulus. principia autẽ
rationis ſunt in ea, quæ ſunt ſecundum naturam; nã
ratio præſuppoſitis his, quæ ſunt à natura determi-
nata,alia diſponit ſecundum quod cõuenit; ꝙ appa
ret tam in ſpeculatiuis,quam in operatiuis; vnde ſi-
28 cut † in ſpeculatiuis error circa ea, quorum cogni-
tio eſt homini à natura indicta eſt grauiſsimus, &
inexcuſabilis, vt.l.2.C.de in ius voca. & not.in.l.re-
gula.ff.de iuris & facti igno.& de reg.iur.lib.6.ĩ reg.
iuris ignorantia.per Dyn.& Ioã.And. vnde appella-
mus craſſam,& ſupinam ignorantiam, vt.l.latæ cul-
pæ.ff.de verb.ſign. Ita & in agendis,agere contra ea,
quę sũt cõtra naturã determinata,eſt grauiſsimũ, &
inexcuſabile,vt.d.l.2.quia ergò in vitijs,quæ ſunt cõ
tra naturam,tranſgreditur hõ illud,ꝙ eſt ſecundum
naturam determinatum circa vſum venereum; inde
eſt,qđ in materia ſornicationis, ſeu męchię hoc pec
catum eſt grauiſsimum. Aduerte;quia ẽt hoc pec-
29 cato† grauius eſſe videtur vitiũ beſtialitatis,hoc eſt,
qñ quis coniungit ſe beſtijs, aut animalibus brutis.
vñ ſuper illud Geneſis.c.38. dicitur, Accuſauit fra-
tres ſuo crimine peſsimo.gl.dicit, ꝙ cum pecoribus
miſcebatur. Nam ibi non ſeruatur debita ſpecies,ꝙ
contra naturam agitur.Leuit.c.20.dicitur,ꝙ talium
pœna eſt mors,& pecus etiam morti debet tradi.Vi
de etiam.15.q.1.c.de muliere. Poſt hoc autem, vt
dictum eſt,eſt vitium contra naturã, in quo licet ſec
netur ſpecies, non ſeruatur naturalis ſexus, vt.l.cum
vir.C. de adulte. Et poſt hoc eſt inceſtus, per quem
agitur contra naturalem reuerentiam. Aliæ aũt ſpe-
cies męchiæ, ſeu luxuriæ non ſunt ita graues;qa per
illas ſolum prætermittitur, quod eſt determinatum
ſ̄m certam rationem ex præſumptione cõmuni natu
ralium principiorum,adiuncta iuris diſpoſitione; &
quanto magis quis tali rationi repugnat per actum
prohibitũ,tanto magis dicitur delinquere. Sed prę-
dictæ rationi magis repugnat,ꝙ quis vtatur venere-
is, non ſolum contra id, quod conuenit generandæ
proli; ſed etiam cum iniuria alterius; ergò ſornica-
tio ſimplex quæ committitur ſine iniuria alterius,eſt
minima inter ſpecies luxuriæ deductæ ad actũ. Item
grauius eſt,ꝙ quis abutatur muliere,quæ eſt ſuppoſi
ta poteſtati mariti ad vſum generationis, quam ſi eſ
ſet ſuppoſita ad cuſtodiam,prout eſt filia parentib⁹;
30 & ideò † adulterium eſt grauius ſtupro. Vtrunq; autẽ
aggrauatur per violentiam;& ſic per raptum; & per
conſequens raptus vxoris, per quem committitur
adulterium,grauius eſt delictum,quam raptus virgi
nis. Vide B.Tho.ſecunda ſecũdę.q.154.artic.12. Et
31 ex prædictis habes,ꝙ† peccatum beſtialitatis,& con
tra naturam ſunt grauiora ſacrilegio; quia ſunt vitia
contra naturam, & ſic cõtra Deum ordinatorem na
turæ, vt eſt tex.expreſſus.32.q.7.c.flagitia.ibi,viola-
tur quippe ipſa ſocietas,quæ cum Deo nobis eſſe de
bet.& tanto ſunt grauiora,quam ſacrilegij corrupte
la;quanto ordo humanæ naturæ indictus eſt prior,&
ſtabilior,quam quilibet alius ordo ſuperadditus. Fa
cit Inſtit.de iure naturali gen.& ciuili in.§.naturalia.
32 &.5.diſtinct.in princip. Vtrum autem † adulterium
ſit grauius homicidio,dic,quòd non;immò homici-
dium eſt grauius, vt not.gl.22.q.1.c.prędicandum.
33.q.2.c.ſi quod.In contrarium tamen facit tex.32.
q.7.c.quid in omnibus.vbi dicitur, quod in omnib⁹
peccatis eſt adulterio grauius. Sed poteſt exponi,
grauius.hoc eſt,magis frequentatum;quia frequen-
tius, & communius committitur, vide glo.& D.m.in
33 .c.atſi clerici.§.de adulterijs.ſ̄.de iudi. Vtrum † au-
tem ſit grauius mendacio? ponit D.m.in.c.fin.ĩ.de
purga.cano.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Stuprantis virginem pœna notatu digna.*
2 *Dormire cum muliere, qui dicitur.*
3 *Peccatum mortale remouet hominem a Dei gratia, & ab ipſius contemplatione.*
4 *Stuprum vt committatur,requiritur defloratio; non autẽ dormitio.*
5 *Qualitas dotandæ virginis attenditur in dote conſtituenda.Et regionis conſuetudo.ibid.*
6 *Virginitas,ſecunda dos dicitur.*
7 *Virginitas,cum connaſcatur,cum perſona,ſemper præſumitur adeſſe;ſecus in ætate minore,& ratio.nu.8.*
8 *Bonus quilibet præſumitur; niſi contrarium probetur.*
9 *Pater,an teneatur dotare filiam contrahentem matrimonium clam,& ipſo ignorante. remiſſ.*
10 *Dos ſine matrimonio eſſe non poteſt. Quod tamen intellige, vt nu.13.*
11 *Donatio inter virum, & vxorem conſtante matrimonio eſt prohibita.*

12 *Vxor*

12 *Vxor,ſi eſt nobilis,& vir plebeius,non ſolum poteſt dota ri,ſed ſibi dos augeri.*

Si ſeduxerit. Stuprans virginem tenetur eam dotare,& ducere in vxorē; & ſi non vult cum ea contrahere,vltra dotē corporaliter caſtigatur.h.d.cū ſeq. Se-
1 cūda,ibi,ſi vero.¶ Not.primo,vnā† pœnam ſtuprau
tis virginem;quia tenetur eam dotare, quam ſtuprauit,& in vxorem ducere, ſi fieri poteſt. Et aduerte; quia iſta pœna prima fronte vr̄ habere locum in eo qui ſeduxit; hoc eſt, p malitiam, & doloſitatem ipsā duxerit;& ſic vr̄,ꝙ probanda ſit hæc qualitas ad pœnam infligeudam. Contrarium tn̄ hic tenent Doct. quia virgo ſemper præſumitur ſeducta;quia nō præſumitur ſine doloſis inſidijs alterius, tantum ſacinus perpetraſſe, vt dicit tex.in.l.1.C.de rapt.virg. Facit qđ not.glo.in reg.ſcienti.de reg.iur.lib.6. Secundo
2 not.ibi, dormiretq; cum ea.ꝙ† peccans mortaliter
cum muliere,dicitur dormire cum illa,quia per tale
3 †peccatum remouetur quis à gratia Dei;& extrahit
ab ipſius Dei contemplatione ; & ſic dormire videt. Vnde ſcriptura mortaliter peccātes, dormire dicit, venialiter verò dormitare ; ſed fortè melius diceret
4 dormiſcere. Nam† ad ſtuprum committēdum,& ad
diſpoſitiouem iſtius. c. nonrequiritur dormitio, ſed defloratio. Vltimo not.ibi,iuxta modum dotis,ꝙ
5 †in dote conſtituenda attenditur qualitas dotandę,
dum dicit virgines.& conſuetudo regionis, vide ēt Doct.in.l.1.ff. de lega.2.&.l. cum poſt.§.gener.ff.de iure dot. Facit quod not.in ſimili in.c. certificari.s̄. de ſepult.Aduerte tamen; quia ſi vir contrahit cum deflorata,tenetur conſtituere dotem, prout hic dicitur.ſ. ſicut conſtituuntur virginibus ; ſed ſi non contrahit,debet tanto plus dare,quanto pp deflorationem oportet dare,ſecundum Abb.antiq. & ſequitur hic Ioā.And.in.c.fi.j̄.de iniur.& ſequitur.D.m. quia
6 maior requiritur dos poſt deflorationem, cum† vir-
ginitas ſit ſecunda dos. Sed quæro circa tex.noſtrū. Pone,quòd vir neget eam quam ſeduxit fuiſſe virginem;mulier verò,ſeu eius parentes aſſerunt contrarium,cui incumbit ꝓbatio? Doct.communiter* dicunt,quòd præſumitur virgo fuiſſe;& ſic vir tenetur ꝓbare contrarium; vnde ratione iſtius delicti' ꝓbatio transfertur in eum.Facit.c.vnicum.s̄. vt eccl.benefi.& quod not.in.c.continebatur.s̄.de deſponſ.im pub.& ſequitur.D.m.Sed aduerte; quia hæc.q.procedit ſi ad caſum,de quo quæritur,requireretur qualitas virginitatis; ſed quo ad ſtuprum ſimpliciter non videtur hoc ꝓcedere. Facit quod dicā.j̄. in glo.2.in ſeq.c. & placet mihi dicta ſententia ex alia ratione;
7 quia† cum virginitas connaſcatur cum perſona,præ-
ſumitur ſemper adeſſe ; niſi probet contrarium, ſi-
8 cut dicimus,quòd† quilibet præſumitur bonus, niſi
probetur contrarium,vt.l.meritò.ff.pro ſoc. & ſi tu diceres;minor ætas etiam connaſcitur; & tamen illam aſſerenti incumbit ꝓbatio, vt.c.in præſentia.s̄. de proba.reſpondeo,quòd virginitas, & bonitas nō variantur ex ſolo temporis curſu; & ideò non obſtante curſu temporis præſumuntur ſemper adeſſe ; ſed minor ætas ex ſolo temporis curſu variatur; & ſic non eſt par ratio. Item quærit hic.D.m.de nota-
9 bili, & quotidiana quæſt.† aliquis contraxit matri-
monium cum virgine clam, & ſic patre ignorāte,an pater teneatur illam dotare? & hanc.q. tangit etiam in.c.penult.s̄.de rapto.dic,vt ibi dicam. ¶ Glo.1.in princ.quærit, qualiter fiat iſta dotatio; deinde format vnam quæſtionem,quam ſol. diſtinguendo. In fi gl.dic,ſecundum.D.m.quod intellectus glo. eſt,ꝙ ſi donatur ſponſæ, valet donatio ; & res donata poteſt poſtea capi in dotem a marito; ſed ſi donatio non ſortitur effectum de præſenti, ſed confertur in tempus matrimonij; vt puta, vir confitetur animo donandi ſe recepiſſe in dotem mille, cum in verita-
10 te nihil receperit,non valet donatio; quia † dos non
poteſt eſſe ſine matrimonio, vt.c. & ſi neceſsè.s̄. de donat.inter vir. & vxor.&.l.3.ff. de iure dot. & ideò iſta donatio videtur collata in tempus matrimonij,
11 quo tempore† donatio eſt prohibita inter virum, &
vxorem, vt in.c.fina.s̄. de dona.inter vir. & vxor. & ideò ſentit glo.quòd in caſu tex.noſtri, donatio fieri debet priuſquam contrahatur matrimonium, vt valeat;ſed non benè dicit, quia non eſt pura donatio, cum vir ad hoc ſit obligatus ex delicto ſuo ; & ideò non poteſt dici donatio, vt.l.donari.ff.de donat.&.l.donari.ff.de reg. iur. Et ideò Goffred. & Io. And.dicunt, quòd gl. impropriè loquitur de donatione. Facit etiam tex.dum dicit,dotabit eam,& ſic videtur ſufficere, quòd vir confiteatur ſe habuiſſe in dotem vxoris nomine. In caſibus tamen,in quibus vir ad hoc non neceſsitatetur, procedit glo. Et ſub-
12 dit hic.D.m.quòd† ſi vxor eſſet nobilis,& vir plebe-
ius.non ſolum poteſt dotari,ſed ſibi dos augeri, allegat,quod not.in glo. in.l. cum voluntate.C. de dote promiſſ.& Barto.in.l.ſi diuortio.ff. de verbo. obliga. Tu aduerte; quia dum.D.m.dicit,quòd nō valet do
13 natio;quia† dos non poteſt eſſe ſine matrimonio,de
bet intelligi ſi matrimonium nō ſequatur; ſed ſi matrimonium ſequeretur, an valeat ipſa confeſsio dotis receptæ,debet diſtingui,vt diſtinguendum eſt in dote confeſſata conſtante matrimonio,quod aut vir confitetur non ſub ſpe futuræ numerationis. Aut animo donandi, de quo dic, quia non eſt materia noſtra,vt latiſsimè dixi in quodam conſilio,quod incipit,ad requiſitionem domini Cardinalis de Columna.de quo etiam vide Io.And. in addit.Spec. in titu. de dona.inter virum & vxo.in rubr.& Barto.in.l. diuortio.& in.l.cū quis.§.titio.ff.de lega.3.& aliquid p Cyn.in.l.1.in fi.C.de ſacroſ.eccl.& Bal.in.l.ſi voluntate.C.de dot.promiſ.&.l. ſi creditori.C. de fideicom. in antiqua lect.&.l.2.§ creditum. & ibi per D.Ang. ff.ſi cer.pet.In gl.2.in fi.dic,dicit hic Inno.quòd iſte eſt caſus ſpecialis,in quo quis cogitur cōtrahere matrimonium contra id, quod traditur.30.q.2.c.1.&.a. & hoc propter delictum ſimile.s̄. de eo qui duxit in matri.&c.Sed aduerte;quia non debes intelligere Inno. quòd præcisè ad hoc compellatur, quia contradiceret.c.ſeq. vbi videbimus de pœna nolentis contrahere.

Cols opi.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Libido fœlix,qui dicitur.*

2 *Venereorum concupiſcentiæ corpus transformant, & inſanias quibuſdam præparant.*
3 *Virginem ſtupro deceptam, quis non cogitur inuitus ducere in vxorem.*
4 *Eccleſia iuris ciuilis rigorem moderare poteſt.*
Quod tamen intellige, vt ibi.
5 *Diſponimus, verbum, iuris editorium.*
6 *Virginem deflorans, an indiſtinctè, ſi nolit defloratam capere in vxorem, detrudendus ſit in carcerem.*
Et quid ſi non poteſt illam habere in vxorem. nu. 7.
Et an tale delictum ſit depoſitione dignum in clerico. nu. 8.
9 *Inobedientia eſt grauiſſimum peccatum.*
10 *Stuprum ſecundum .ll. cu n quibus perſonis committi dicatur.*
11 *Stuprum, & adulterium differunt.*
12 *Stuprum ſtrictè, & propriè cum virgine committitur.*

Peruenit. Summatum fuit in præcedenti. Noto primo, ibi, ꝙ Fęlix quòd iſtud
fuit nomen proprium, vel adiectiuum, ſeu appella-
1 tiuum; quia † fœlix libido appellatur, quando quis
re amara potitur, & maximè florida, tex. eſt in.l.vni
ca.C.de ſenatuſcon. Claudia. Sed primum plus pla-
cet; quia ius canonicum talem fęlicem non appella-
ret; quinimmò nec de iure ciuili moraliter; ſed dici-
tur impropriè, & verbum libido adiũctum deſtruit
2 qualitatem, vnde Philoſo. 7. Ethic. dicit, ꝙ † concu-
piſcentiæ venereorum manifeſtæ corpus transmu-
tant, quibuſdam etiam, & inſanias præparant, vt di
3 citur in fabulis de Vlyſſe. ¶ Secundo not. ꝙ † ille, qui
deflorauit virginem, non compellitur præcisè cum
ea matrimonium contrahere; ſed cauſatiuè, ſi non
vult pati pœnas. Facit ad id quod dixi iu.c.præced.
4 ¶ Tertio not. ꝙ † eccleſia poteſt moderare rigorem,
& duritiem iuris ciuilis; quòd tamen eſt verum quo
ad temporalia, quantum ad forum ſuum. Vnde ha-
bebit locum in terris eccleſię ſubiectis iuriſdictioni
temporali, & non in terris Imperij: quia in illis ius
ciuile ſeruabitur, quòd imponit aliã pœnam, vt hic
in gl. 1. Facit quod traditur in reg. poſſeſſor. de reg.
5 iur.lib.6. ¶ Vltimo not. ꝙ † verbum diſponimus, eſt
verbum iuris editorium. ¶ Sed quærunt hic Docto.
6 † Vtrum indiſtinctè ille qui deflorauit virginem ſit
detrudendus in monaſteriũ, ſi non vult eapere vxo-
rem. Sol. Inno. dicit, quòd hoc ſit, ſi non vult do-
tare, arg.c.præceden. & non declarat, an ſufficiat ad
euacuandas omnes pœnas. Vnde dicunt Docto. ꝙ
ſola dotis conſtitutio non ſufficit; quoniam in præ-
ceden.c. tenetur quis ad duo copulatiuè.ſ. dotare, &
ducere; & ideò cum alteri non pareat, & vtrunque
facere teneatur, non videtur ſufficienter punita ino-
7 bedientia nolentis illam capere in vxorem. † Quid
autem ſi non poſſet illam habere in vxorem; quia
erat vxoratus, vel clericus? D.m. videtur velle, quòd
ſit locus pœnæ.c.noſtri, vt ſcilicet caſtigetur, &c. ar-
gumen.not. in.c.2.ſ.de calum. & teneatur eam do-
8 tare; & ſubdit, quòd tale † delictum eſſet ſufficiens
ad depoſitionem, ſecundum plenè not.in.c.at ſi cle-
rici.§.de adulterijs.ſ.de iudi. Tu aduerte; quia talis
pœna fortè non habet locum, niſi quando accederet
poteſtas, & voluntas; nam iſte videtur eſſe in maiori
culpa; quia videtur eſſe inobediens. cum poſſit pare
9 re, & nolit; quæ † inobedientia eſt grauiſſimum pec-
catum. 4. diſtinct. §. hæc & ſi legibus. &. 8.q.1. capit.
ſciendum. Sed ſi non poteſt, non videtur inobediẽs;
& ſic videtur minori pœna afficiendus. Sed aduerte
etiam; quia plus videtur iſte puniendus; ex eo quia
propter prædictas qualitates videtur eſſe in maiori
culpa, ſi non poteſt cum illa contrahere; & ſic gra-
uiori videtur pęna afficiendus. Ex quo infero, quòd
fortè non eſſet abſurdum dicere, ꝙ iſte text. habeat
locum ſolum, quando quis ſtuprauit virginem, & cũ
ea poterat contrahere matrimonium; aliàs non; &
ratio patet ex prædictis. Hæc not. quia non tangun-
tur per Doct. Item quæro, quid vult dicere tex. dum
dicit in fine, ſine præcepto licentia. Sol. quidam ex-
ponunt, ideſt, ſine reuocatione; quia ad tempus hãc
pęnitentiam agunt. Vel & ſecundo, quòd perpetuò
debet eſſe in monaſterio, nec debet exire ſine prę-
lati licentia. Et hoc importat verbum, præcepto. &
prima expoſitio plus placet Hoſtien. Tu dic, quòd
quando pœna imponitur ſimpliciter, vel facta ex-
preſſione aliqua, quę poſſit reſpicere tempus, an ſit
perpetua, vel temporalis, dic, vt per gl. & Doct. in.c.
ex literis.ſ.de conſtitu. &.l. ſeruus.C. de pœn. &.l. ſi
ſine.ff.eo. Vel fortè & tertio poſſet exponi ſine præ-
cepto, hoc eſt, quouſque illam acceperit in vxorem;
quia ceſſante cauſa, &c. ¶ Glo. 1. quærit, & ſoluit. In
eadem, ibi, relegentur. dic, Hoc verum, ſi eſt honeſta
perſona; & præter hanc pœnam relegationis, dimi-
dia pars bonorum ipſius publicatur. ¶ Gl. 2. quęrit,
10 & ſoluit. In fi. dic, Aduerte, quia † ſecundum leges
ſtuprum dicitur committi cum vidua, puero, vel ſo-
luta, quæ non habetur loco vxoris, vel concubinę, vt
.l. ſtuprum. 1. &. 2. reſponſo. ff. eo. & vide tex. in.l. in-
11 ter ſtuprum. ff. de verbo. ſignific. qui dicit, quòd † in-
ter ſtuprum, & adulterium hoc intereſt, vt quidam
putant, quòd adulterium in nuptam, ſtuprum in vi-
duam committitur. Sed lex Iulia de adulterijs, hoc
verbo indifferenter vtitur, & idem tex. in.l. inter.§.1.
ff. eo. vide gl. 32.q.4.c. nemo. Vult ergò ius ciuile, ꝙ
ſtuprum committatur etiam cum non virgine, ex-
cepta meretrice, & concubina, vt.l. quæ adulterium.
&.l. ſi ea.C. eo. Vnde ſtuprum de iure ciuili videtur
eſſe nomen ſatis generale. Facit.l. cum ſeruum. de or
di. cogni. Et prædicta adde ad ea, quæ dixi.ſ. in con-
12 tinuatione rubricæ. Sed † ſtrictè, & propriè commit-
titur cum virgine, vt ibi dixi.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Lenocinij crimen contrahit, qui vxorem in adulterio perſeuerantem retinet.*
2 *Parcendum non eſt ei, qui ſæpè deliquit.*
3 *Delicta aggrauat multiplicatio.*
4 *Peccati venia licentiam tribuit delinquendi.*
5 *Delicta, vt puniantur publicè intereſt.*
6 *Peccatum in voluntate eſt.*
7 *Ignorans conſentire non dicitur.*
Fallit in bigamia. vt ibidem.
8 *Bigamia ſolo facto contrahitur.*
9 *Maritus, an vxori, quæ ſæpius deliquit, & pœnituit, alimenta*

menta præbere, & eidem adhærere debeat.
10 *Male meriti egeſtate laborare debent, vt alijs ſint exemplo.*
11 *Debeo, verbum, vltra proprium ſignificatum, decentiam, & honeſtatem, & quandoq; vtrunq; importat.*
12 *Eccleſia nunquam claudit gremium redeuntibus.*
13 *Deus non vult mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat.*
14 *Eccleſia, etſi pro peccantibus intercedat quo ad pœnam huius ſeculi, tamen hoc facere non debet pro ſæpius peccantibus.*

Si vir. Maritus retinens adulteram coniugem non peracta pœnitentia, particeps eſt delicti; ſecus ſi agit
pœnitentiam, non tamen debet eam ſępè recipere.
hoc dicit, Secunda, ibi, quod ſi mulier. ¶ Noto pri-
1 mo, ꝙ † maritus retinens vxorem in adulterio perſe
uerantē peccat, quia tacitè videtur leno vxoris ſuæ,
& quaſi quęſtus cauſa facere, vt hic dicitur in prima
2 glo. ¶ Secundo not. ꝙ † non eſt parcendum ei, qui
3 pluries deliquit; nam † multiplicatio delictorum ag
grauat delicta, vt. l. nunquam plura. ff. de priua. deli.
& in alijs iuribus hic in gl. allegatis; quòd notabile
intellige ſecundum quod intelligit glo. ratio eſt in
promptu; quia delicta impunita tranſirent alijs in
exemplum, quod eſſe non debet. Vnde dicitur in. c.
4 vt clericorum. ſ. de vita, & hone. cleric. quod † venia
peccati licentiam tribuit delinquendi, &. c. ſignifi-
5 caſti. ſ. de homici. & 50. diſtin. c. elapſis. In † delictis
enim puniendis publica verſatur vtilitas, vt. l. 1. ff. de
iuſti. & iur. & l. viſitatio. §. quod illicitè. ff. de publica.
¶ Sed quæro pro intellectu literæ, quia tex. noſter
dicit, ſi vir ſciens, quid ſi fuerit ignorans, vtrum videatur peccare? Sol. dic, ꝙ non, ſecundum Docto. à
6 contrario ſenſu literæ; quia † peccatum non com-
7 mittitur ſine voluntate. 15. q. 1. in princ. & † ignorās
non dicitur conſentire, vt ibi; & l. ſi per errorem. ff.
de iuriſdi. om. iudi. Talis tamen etiam ignorans cō-
8 trahit bigamiam, † quæ ſolo facto contrahitur. 34.
diſtin. c. ſi cuius. de quo in. c. 2. ſ. de bigamis. ¶ Se-
9 cundo quæro, vtrum † cum ea vxore, quę ſæpius pec-
cauit ſæpius egit pœnitentiam, quam vir non debet recipere, vt hic, ſit prohibita omnis vita; & omnis participatio. Sol. dicunt Docto. ꝙ non; quia neceſſaria alimenta pietatis cauſa poterit illi tribuere; ſed non debet adhærere illi maritali affectione.
D. m. hic tenet contrarium. Nam traditio neceſſariorum, videtur tribuere cauſam permanēdi in peccato, & vtilius videtur eſſe, quod eſurienti panis tollatur, ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligat, quā eſurienti panis frāgatur, vt iniuſtitiæ ſeductus acquie-
10 ſcat. 5. q. 5. c. non omnis. verſi. vt illius. Nam † malè
meriti, publicè vt alijs exemplo ad deterrenda maleficia ſint, etiam debent egeſtate laborare, vt. l. bona fides. ff. depoſi. fortè dici poſſet, ꝙ ſi maxima incūberet neceſſitas, & eſſet aliqua ſpes de illa, deberet eidem ſubuenire, & ſic loquatur prima opin. Arbitror tamen, ꝙ ſi eſſet dubium, ne propter egeſtatem deterior fieret, quòd deberet illi ſubuenire.
¶ Glo. 2. quærit de ratione, & ſoluit vnum ſubdendo, & benè. ¶ Glo. 3. in verbo, debet. ſentit contrarium, & ſoluit. In eadem, ibi, honeſtatis. dic, not. ex
11 hac glo. ꝙ † verbum, debet. non ſemper importat neceſſitatem; ſed quandoq; decentiam, & honeſtatē; & ſic conclude, ꝙ ratione ſubiectæ materiæ quandoq; importat decentiam, vt hic, &. c. 1. ſ. de ſponſ. impube. quandoq; neceſſitatem, & hoc eſt ius proprium, vt clē. 2. de ſta. monac. dixi in clē. diſpendioſam. de iudi. quandoq; importat vtrunque, vt glo. & Docto. in. c. intelleximus. ſ. de iudi. 25. q. 1. c. 1. Io. And. in. c. non ſolum. de appel. lib. 6. Archid. 50. diſtin. c. quantum. & iunctum cum negatiua præcedente ſemper importat præcepti neceſſitatem, vt not. Io. And. in. c. vltra tertiam. ſ. de teſtib, &. c. propoſuit. ſ. de appel. ¶ Glo. in verſi. ſed non ſępè. in prin. ſentit contrarium, & ſoluit. & in fi. colligit argm̄. In eadem, ibi, ſeptuagies ſepties. Math. 18. dic. quòd ponitur numerus finitus pro infinito; & reſpondendo magis formaliter ad cōtrarium, potes dicere, ꝙ quantum ad pœnitentiam, quæ releuat peccatorem à morte æterna, in infinitum indulgendum eſt; quia
12 † eccleſia talibus redeuntibus nunquam debet gre-
mium claudere. Facit. l. fi. C. de epiſ. & cle. cum ſimil.
13 quia, vt ſcribitur Ezech. 33. e. † Deus non vult mor-
tem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat. quātum
14 vero ad pęnam huius ſæculi, † eccleſia, & ſi quādòq;
ratione fragilitatis humanæ pro ſemel peccantibus intercedat; tamen hoc non debet facere pro ſæpius peccantibus, per rationem, quam dat glo. noſtra. Facit ad hoc quod dicitur in. c. cum non ab homine. ſ. de iudicijs.

CAP. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Præſumptione violenta quis damnari poteſt.*
2 *Adulterium ſignis, & præſumptione violenta concluditur.*
3 *Scholaris, ſi ſolus cum ſola amaſia ſua reperitur, non præſumitur dicere pater noſter.*
4 *Maritus, an præferatur cæteris in accuſando vxorem de adulterio, & teneatur ſe inſcribere.*
Etiam ſi ſit filiusfamil. nu. 8.
Et quid ſi ſit minor. nu. 10.
Et intra ꝙ tempus. nu. 12.
5 *Maritus genitalis thori vindex eſſe debet; & pręfertur etiam patri vxoris, niſi ſit infamis.*
6 *Adulterium pro ſtupro quandoq; ponitur, & promiſcuè his iura vtuntur; licet propriè, & ſtrictè differant.*
7 *Sponſus ad accuſationem ſponſæ adulterantis admittitur.*
9 *Matrimonium non conſiſtit inter ſeruum, & liberum, ſed contuberninm.*
11 *Vxor, an poſſit maritum de adulterio accuſare.*
13 *Vir, & vxor a pari iudicantur. & nu. 24.*
14 *Maiores quandoq; reſtituuntur.*
15 *Adulterij pęna eſt tantummodò eccleſiaſtica.*
16 *Ingreſſus monaſterium æquiparatur morti.*
17 *Mulier ob adulterium non cogitur intrare religionem, niſi viro placuerit, & è contra.*
18 *Maritus, & vxor, an, & quando mutuo ſe accuſare poſſunt de adulterio.*
Et qui ſint effectus.
19 *Sacrilegos nuptiarum gladio ferire oportet.*
20 *Maritus eſt caput vxoris; non è contra.*

21 *Subrogatum naturam illius, in cuius locum ſubrogatur, ſapere debet.*
22 *Vxor propter ſodomiam à viro ſuo commiſſam, ab eo diſcedere poteſt.*
23 *Pœnæ ſunt moliendæ, non exaſperandæ.*
25 *Adulterij, vel fornicationis nomine comprehenditur omnis illicitus coitus.*
26 *Matrimonio ex crimine ſodomiæ maior infertur iniuria, quàm ex crimine naturaliter commiſſo.*

Maritis. Breue eſt, & communiter non ſummatur; poreſt ramen ſic ſummari. Marirus propter ſuſpitionem poreſt accuſare vxorem de adulrerio, & in accuſatione ceteris præfertur. h.d. ¶ Glo. 1. poteſt recirari per contrarium, & quæſtionem. In eadem in fi. dic, & ratio
1 eſt, quia† ex violenta præſumptione poreſt quis dãnari, vt. c. afferte. &. c. literas. de pręſump. maximè in adulterio, quod non videtur directò in ſenſum teſtis cadere, hoc, eſt, quia vt plurimum, occultè commit-
2 titur, & †per ſigna, & violentas pręſumptiones, quaſi videtur concludi; puta, ſi maritus reperit vxorem in camera, vel in loco ſecreto cum amatore ſuo, ſolam cum ſolo, qui fortè non habet brachas; vnde dicit
3 Bal. in. l. neq; natales. C. de ꝓba. ꝙ† ſi ſcholaris reperitur ſolus cum ſola amaſia ſua, ꝙ non præſumitur, ꝙ dicat pater noſter. In glo. fi. in fi. dic, pro intelle-
4 ctu iſtius glo. videtur examinandum, † quis admittatĩ ad accuſationem adulterij; & an maritus cæteris præferatur, & an teneatur ſe inſcribere. Circa quam materiam Hoſt. videtur diſtinguere, ꝙ aut ſit accuſatio coram eccleſiaſtico iudice, & nullus admittitur, niſi marit°, vt not. Hoſt. in ſum. qui. ma. accuſ. poſs. §. ꝙ admitriĩ ad accuſandũ. Sed ſi accuſatio fiat corã ſeculari iudice, tunc admittitur maritus præ omni-
5 bus. Nã† maritus genitalis thori vindicem eſſe oportet, vt. C. eo. l. quamuis adulrerij. vnde præfertur etiã patri vxoris, niſi pater dicat generum infamem, aut arguat generum, non ex animo accuſare, ſed cũ vxore colludere; aliàs autem præfertur maritus, vt dictum eſt; quia præſumitur, ꝙ accuſationẽ proſequetur propter animi indignarionẽ, cum maiori cura, & diligentia, etiam ſi pater mulieris primò libellũ obtulerit; nec diſtinguitur, an matrimonium teneat, & an ſit vxor vulgaris; nam vt dicit Hoſti. Soli ne Atridæ vxores amant ſuas. Vnde Virg. Aenei. nono. Sunt & mea contra Fata mihi, ferro ſceleratam excindere gentem, Coniuge prærepta; Nec ſolos tangit Atridas, Iſte dolor. &. ff. eo. l. ſi vxor, §. planè. Nec obſtat. l. ſi ea quæ. &. l. qui adulteriũ. C. eo. quia ibi
6 nullo modo erat vxor, & ponitur † adulterium pro ſtupro; & iura quãdoq; vtuntur his verbis ꝓmiſcuè; licet propriè, & ſtrictè differãt, vt dixi. ſ. in rub. & in
7 c. 2. in glo. 2. nedum autem maritus, ſed† etiam ſponſus ad accuſationem admittitur; quia nec matrimonium, nec ſpeciem matrimonij permittitur violare, niſi ſpõſus vellet accuſare illũ, qui primò matrimonium cõtraxit cum ea. ff. eo. l. ſi vxor. §. diuus. &. l. miles. § querebatur. ff. eo. tit. &. C. eo. l. ꝑ violentiam.
8 & ad hãc accuſationem admittitur maritus, †etiam ſi ſit filiusfam. etiã patre inuito. 27. q. 2. qui deſponſatã. &. ff. eo. l. inter. §. filius. &. l. filiusfam. De iure tñ
9 ciuili; quia† inter ſeruum, & liberum nõ cõſiſtit matrimonium, ſed contubernium; ſeruus violatum cõtubernium non poterat vindicare, vt. C. eod. l. ſerui. De iure canonico, quo ad ſolutionem mutuæ ſeruitutis, vr̃ ꝙ poſsit, vt not. Hoſt. in rit. de coniug. ſeruo.
10 §. 1. & fi. & ad talem† accuſationẽ admittitur maritus minor, vt in. c. ex parte. ſ. de reſti. ſpo. & vide qđ
11 not. in. l. ſi maritus. §. lex. ff. eo. † mulier tñ, licet vxor ſit, repellitur ab accuſatione adulterij, vt. l. 1. C. eo. canonizata. 32. q. 1. publico. & ratio colligi poteſt ex his, quæ dixi. ſ. in rubr. in deſcriptione adulterij. not. etiam. 32. q. 1. §. publico, vbi dicitur, ꝙ nõ negatĩ ſimpliciter, ꝙ vxor non poſsit accuſare; ſed dicitur, ꝙ mulier non admittitur ad accuſandum eodẽ modo cum viro. Vnde rectè ſubditur, Nec idem priuile-
12 gium. &c. † Vir enim iure mariti, & ſine inſcriptione, & ſine metu calumnię accuſat mulierem de adulterio intra. 60. dies vtiles. vt hic dicit gl. Facit. 4. q. 3.
13 aliquando, & hoc non facit mulier, licet aliàs† vir, & vxor à pari iudicentur. 32. q. 5. c. præceptũ. &. c. chriſtiana. & 32. q. 1. c. ſi quis vxorẽ. ſed poſt. 60. dies nõ poteſt vir accuſare vxorem; niſi iure communi tanq̃ extraneus, vt hic dicit glo. & probatur in. l. ſi iure. C. eo. niſi fuiſſet abſens ꝑ Rem publicam; quia tũc admittitĩ ad illos. 60. dies. Et iſte eſt caſus ſpecialis, in
14 quo† maiores reſtituuntur. ff. ex qui. cau. ma. l. ſi qua militi. &. ff. de adul. l. miles. §. quidam. Sed hoc quod dicitur in. §. publico. 32. q. 1. non vr̃ tenere ſm iura noſtra; nam ſicut maritus vxorẽ, ita, & vxor maritũ licitè accuſat, & inſcribit contra eum, obligando ſe ad pœnam talionis; & hoc quando agitur coram ſeculari iudice; ſed ſi coram eccleſiaſtico nõ inſcribit, vt in. c. tuæ. de procu. & idem videtur notari in auth. vt lic. ma. & auiæ. §. quia verò. &. §. cauſas. Glo. tamẽ in. d. c. publico. miratur, ꝙ inſcribendum ſit hodiè, cum pœna ſecularis ſit commutata in eccleſiaſticã, vt. C. eo. authen. ſed hodiè. vnde etiam ſm leges di-
15 cit. d. glo. ꝙ vxor poteſt accuſare virum; cum† adulterij pœna ſit tantum eccleſiaſtica; & ſubdit, ꝙ ideò
16 etiam hodiè tenetur vir inſcribere; quia † ingreſſus in monaſterium æquiparatĩ morti; & ideò dicit, ꝙ licet ſit commutata pœna adulterij, quantum ad mulierem, ꝙ ex quo vir ſe obligat ad pœnam talionis, ſi non ꝓbat, cõdemnabitur ſicut mulier; ſed ſi mulier eſſet conuicta, detruderetur in monaſterium, vt d. auth. ſed hodiè. ergò, & mulier. Et ſic aliquis cogitĩ recedere ab vxore ſua abſq; cauſa fornicationis, qđ vr̃ abſurdum. Nam quicunq; volet recedere ab vxore ſua accuſabit eam; & cum ſuccubuerit, poterit ab illa recedere; & ſic alia via cõſequetur, quod deſiderauit; contra not. 33. q. 5. hæc imago. &. d. c. tuæ. de procu. Hoſt. in ſum. eo. tit. §. quę pęna. ver. ſed opponitur. dicit, ꝙ raro contingit caſus iſte; & ideò non eſt curandum. vt. l. nam ad ea. ff. de legi. Vel dic ſecũdo, ſm eum, ꝙ iudex eum aliter puniet in caſu iſto, vel in bonis, vel aliter, arg. not. in. c. ſuper his. §. de accuſ. &. c. 1. de calum. Vel tertio, & melius reſpõde, vt dicit glo. in. d. §. publico. ꝙ eodẽ modo condem-
17 natur vir, quo mulier. † Mulier. n. non cogitur intrare religionem, niſi viro placuerit; ita, & nec vir, niſi vxori placuerit; & ſequitur Hoſt. in. d. ver. vel dic, ſm glo. prædictam, quòd inſcriptio ſit ſolum quantum ad pœnam amiſsionis dotis, vel donationis ꝑ nuptias.

ptias. Tu verò potes circa hanc materiam concłude
18 re.ꝙ † accuſatio adulterij poteſt fieri ad multiplicē
effectum. Vno modo quo ad pœnitentiam imponē-
dam, & ad hanc admittuntur non ſolum maritus, &
vxor; ſed quilibet. 2.q.1.c.ſi peccauerit. &. s̄. de iudi.
c. nouit. nec contra hanc currit aliqua præſcriptio,
vt not. glo. in verſi. pœnitentia. 33.q.2. c. admonere.
Alio modo poteſt agi criminaliter quo ad pœnam,
& quantum ad pœnam legis Iuliæ de adul. vxor non
admittitur ad accuſandum virum, vt dixi. Alij verò,
quia delictum eſt publicum, admittuntur ad accuſa
19 tionem viri, vt. l. quis. 1. C. eo. † Sacrilegos autem nu-
ptiarū gladio puniri oportet, vt ibi, & Inſtit. d pub.
iudi. §. item lex Iulia. Sed ad accuſationem vxoris
vir præfertur omnibus per rationes prædictas. Et rō
differentiæ inter maritum, & vxorem poteſt eſſe; qa
20 † maritus eſt caput vxoris, non contra, vt. c. contine
batur. s̄. de deſpon. impub. Item maius præiudiciū
generatur marito ex adulterio vxoris pp dubium
prolis, q̄ vxori ex adulterio mariti. Si verò ageretur
criminaliter ad aliam pœnam, q̄ legis Iuliæ; vt puta,
fuſtigationis, & detruſionis in monaſterium, ad quā
poteſt agi ſolum contra vxorem, vt. d. auth. ſed ho-
diè. & in hoc ēt arbitror, ꝙ maritus præferatur alijs,
immò fortè alijs non liceret, arg. illius literæ, q̄ vult,
ꝙ liceat viro intra biennium illam recipere. glo. tñ
ibi videtur velle, ꝙ etiam alij admittantur. Sed an
hoc caſu maritus teneatur ſe inſcribere, dic, ꝙ ſic, ſi
accuſat poſt. 60. dies. Sed intra. 60. dies maiꝰ eſt du-
bium, & vr̄, ꝙ nō; quia cum hæc pœna ſit ſubrogata
in locum pęnæ antiquæ, ſicut olim non tenebatur ſe
inſcribere intra, 60. dies, vt dicit hic gl. ita, & hodiè,
21 cum † ſubrogatum debeat ſapere naturā eius, in cu-
ius locum ſubrogatur, vt in iuribus vulg. & hoc mihi
placet. Si verò ageretur de adulterio ciuiliter, vt ſe-
paretur matrimonium quo ad thorum; & vt accuſa
tor lucraretur dotem, vel donationem pp nuptias;
& ad talem accuſationem admittendi ſunt ſoli con
iuges, vt. c. quemadmodum. s̄. de iureiur. &. c. quāto.
&. c. gaudemus. de diuor. Nam ſicut maritus poteſt
accuſare vxorem quo ad hunc effectum dotis lucrā-
dę; ita, & vxor maritum, vt lucretur donationem pp
nuptias, vt. c. quoniam. vt lit. non conte. &. c. plerun-
que. s̄. de dona. inter vir. & vxo. quod not. ¶ Vltimo
22 q̄rit hic. D. m. vtrū † pp ſodomiam cōmiſſam à mari
to, vxor poſſit ab eo diſcedere? Inno. in. c. 1. s̄. eo. te-
net, ꝙ non. Mouetur; quia pp nullum crimen debet
ſeparari matrimonium quo ad thorum; niſi pp adul
terium; niſi maritus ad illud peccatū vellet trahere
vxorem. 28.q.1. idolatria. & ſic intelligit. c. omnes.
32.q.7. Io. And. tranſit allegando iura pro, & cōtra.
Vgo. & Lau. & Io. Cald. hic tenent oppoſitum, pro
quibus facit. c. adulterij. &. c. vſus. &. c. non ſolū, &. c.
omnes. 32.q.7. & quod not. 2.q.4. meo. Sed pro In-
no. facit. 32.q.7. c. dominus. &. q.5. c. ſi vxorem. &. c.
23 præceptum. de diuor. c. 2. Item, quia † pœnæ ſunt mo
liendæ, vt in reg. in pœnis. de reg. iur. lib. 6. Secundā
opi. tenet Archi. 35.q.2. c. extraordinaria. vbi tenet,
ꝙ propter hoc vitium, & vxor virum, & vir vxorem
24 dimittere poteſt; cum † non debeant ad imparia iu-
dicari; & hoc tenet etiam Ray. & D. Ant. hic; quia
25 † nomine adulterij, ſeu fornicationis comprehendi-
tur omnis illicitus coitus. 32.q.7. c. non ſolum. ea.
cauſa. q.4. c. meretrices. & ſequitur hic D. m. Nam
26 † maior iniuria infertur matrimonio ex nephario
crimine cōtra naturam, quàm ex crimine naturali-
ter commiſſo. Facit quod dixi. s̄. in rub. Cum ergò
Apoſtolus dicat, ꝙ ex cauſa fornicationis licet ma-
trimonium dirimere, videtur intelligere etiam de
prædicta fornicatione; & hæc opi. plus mihi placet.

CAP. V.

S V M M A R I V M.

1 *Pollutio, an, & quando polluit eccleſiam.*
2 *Reconciliatio eccleſiæ quomodò fit.*
3 *Presbyter, ſuppreſſo nomine confitentium, poteſt celare, & publicare peccata, quæ audiuit in confeſſione.*
4 *Mala tria prouenientia ex publico crimine ſacerdotis.*
Delicti venia concedit audaciam delinquendi. ibidem.
5 *Fama, quæ habuit ortum à participe criminis, ſufficiens eſt ad iudicendam purgationem.*
6 *Compurgatores quales eſſe debent.*
7 *Purgationes arbitrariæ ſunt.*
8 *Deficiens in purgatione adulterij ſuſpenditur ab officio.*
9 *Condemnatio vnius ex pluribus, qui tenentur eodem crimine, alteri non nocet.*
Mulier etiam per teſtes de adulterio conuicta in iudicio, non nocet adultero. ibidem.
Res inter alios acta, alteri non nocet. ibidem.
10 *Confeſſio mulieris non ſufficit ad indicendam purgationem.*

Significaſti. Sacerdoti de adul-
terio infamato, in
dicitur purgatio,
quam ſi præſtite-
rit, in officio ſuo dimittitur; alioquin ab illo ſu-
ſpenditur. h. d. Sed D. m. dicit, quòd hoc ſumma-
rium non continet dubitationem, vnde ipſe ſic ſum-
mat. Ad ſolam mulieris confeſsionem cōfitentis ſe
adulteriū cōmiſiſſe cū ſacerdote, nō debet ſacerdos
puniri; ſed ſibi infamato debet indici purgatio, quā
ſi præſtitit, abſoluitur; deficiens verò ab officio ſu-
ſpenditur. hoc dicit. Secunda, ibi, ideoque manda
mus. In tex. ibi, dormuiſſe. dic, ideſt, vigilando co-
gnouiſſe. In tex. ibi, ſuper quo, quid fieri debeat re-
quiſiſti, videlicet; an tali mulieri ſit indicenda pœ-
nitentia, ſeu pœna, & quid de adulterio, & an eccle-
ſia ſit reconcilianda. ¶ Noto primo, quòd propter
pollutionem, eccleſia ita demum indiget reconci-
liatione, ſi ad hoc accedit infamia. Ex quo infertur,
1 quòd † pollutio non polluit eccleſiam, niſi à princi-
pio ſit publica, vel effecta publica ex poſt facto; &
ratio eſt, quia ex quo ea in veritate eſt ſancta, nō po
teſt pollui, vt in. c. veſtra. de cohab. cle. & mulie. Sed
quo ad nos, & horrorem dicitur pollui, vt. c. 1. de
conſe. eccl. vel alta. lib. 6. & ideò debet reconciliari,
2 quæ † reconciliatio ſit ſolemniter per aſperſionē a-
quæ benedictę, vt hic, cō ſale, vino, & cinere. vt in. c.
propoſuiſti. s̄. de conſecra. eccle. vel alta. ¶ Secundo
3 not. ibi, nomē adulteri celās. arg. ꝙ † præsby. pōt pu-
blicare peccata, quę audiuit in confeſsione, dūmo-
dò taceat delinquētes, quos manifeſtare nō poteſt;
niſi de ipſorum voluntate, argumē. tex. noſtri, latius
dicam

dicam in.c.dilectus.de exceſſ. ptęla. Tertio not.ibi,
4 ne contra Apoſtolum. Tria† mala prouenientia ex
publico crimine ſacerdotis. Primo, ſcandalizantur
corda laicorum. Secundo, vituperatur officium, &
ordo clericalis. Tertio, præſtatur materia, & quaſi li
centia delinquendi. Iuxta illud, Leuit. 8. Si ſacerdos,
qui eſt vnctus, peccauerit, delinquere faciet populũ,
vt.c.magnæ.ſ̄.de voto.tex. tamen hic intelligit non
data pœna ipſis peccantibus; nam delicti venia cõ-
cedit audaciam delinquendi. 50. diſt. ſi lapſis, Quar
5 to not.ibi, mala ſama, ꝙ† fama, quæ habuit ortum à
participe criminis, ſufficiens eſt ad indicendam pur.
gationem; licet enim mulier confiteretur delictum;
tamen ex ſola confeſsione ſua nec indicẽda fuit pur
gatio, nec pęna iniungenda: tum qnia ſola, tum quia
mulier, tum qnia criminis particeps, vt.c.veniens. &
c.quoniam.ſ̄.de teſti. Quinto not. ibi, cognouerunt.
6 †quales debeant eſſe compurgatores; quia debent
eſſe tales, ꝙ non ſit veriſimile eos deierare. Sexto
7 not. ibi, ad arbitrium, ꝙ † purgationes hodiè ſunt
8 arbitrariæ. Vltimo not.caſum, in quo† deficiens in
purgatione adulterij ſuſpenditur tantum ab officio.
Sed contra hoc vltimum opponitur, videtur enim,
ꝙ debuerit durius puniri, vt.ſ̄.de cohab.cle. & mu-
lie.c.ſi autem.&.c. tua. in fi.& ſaltem videbatur de-
ponendus, vt.c.cum non ab homine.ſ̄. de iudi. Sol.
dicit Hoſti. ꝙ verum eſt, ꝙ poterat grauius puniri;
ſed Papa hic mitiganit pœnam. Io.And. hic, & me-
lius dicit, ꝙ ſi ad aliquam pœnam actum fuiſſet, de-
ficienti in purgatione debuiſſet imponi illa pœna,
vt.ſ̄.de accuſ.c.accedens. ſed hic non fuit actum ad
aliquam pœnam, nec aliqua forma intentata, ideò
propter infamiam debet ſuſpendi, & ſeqnitur. D.m.
& eſt notabilis intellectus. & adde ad ea, quæ dixi in
d.c.accedens. ¶ Glo. 2. arguit, & in fi. opponit. In ea-
dem in fi. dic, ꝙ iura allegata in cõtrarium parum
9 faciunt. Quamuis enim† plures teneantur ex cõmu-
ni delicto; tamen probatio contra vnum non nocet
alteri. Nam potuit eſſe, ꝙ ille fuit conuictus ex falſis
probationibus, vt.l.denuntiaſſe.ff.eo. quæ probat, ꝙ
etiam ſi mulier fuiſſet conuicta de adulterio in iudi
cio per teſtes, non tamen nocet adultero. Et idem
probatur in.l.& ſi crimine.C.eo. Facit etiam, quia
res inter alios acta alteri non nocet. Vide quod la-
tius dixi in.c.penul.ſ̄.de re iudi. & vide Bar.in quæ-
ſtio.quę incipit, Peruſinæ ciuitatis. In glo.in verbo,
reconciliare. in fi. dic, ꝙ ibi dicitur, ꝙ pertinet ad
Epiſcopum, non ad inferiorem; & adde quę dicũtur
in.c.de conſec.eccle.vel alta. ¶ Glo. pen. in princ.
colligit argũ; deinde opponit, & ſoluit. In eadem, in
10 ſecunda, dic, not. igitur ex glo. ꝙ† ſola confeſsio mu
lieris non fuiſſet ſufficiens ad indicendam purgatio
nem. Facit quod dixi in tex. quia mulier, quia ſola,
quia particeps. Facit.c.1.ſ̄.de confeſs.&.l. fin.C. de
accuſ. Debet igitur intelligi tex. quando ex tali con-
feſsione tranſiuit infamia apud bonos, & granes; &
fortè propter ſcandalum quod imminebat, quo ca-
ſu etiam ceſſante infamia, videtur poſſe indici pur-
gatio. Facit quod traditur in.c.qualiter.2.ſ̄.de ac-
cuſa.& hoc tenet. D.m. Glo. tamen fin.in.c.ex lite-
ris.ſ̄ de homici. videtur ſentire contrarium. Sed dic
de hoc, vt dicam in.c. inter.j. de purga.canon. In
glo. fin. in fi. dic, vt dixi ſuper tex. & vide quæ dixi
in.c.accedens.ſ̄.de accuſ.& in.c.inſinuatum. ſupra
de ſymonia.

CAP. VI.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus laicum excommunicari poteſt propter adulterium.*

2 *Matrimonium eſt vnum ex ſeptem eccleſiæ ſacramentis.*

3 *Adultera petens abſolutionem ab excommunicatione ratione adulterij, debet cauere, ꝙ illud amplius non committet. ibidem.*

4 *Abſolutio ab excommunicatione non fit ſine ſatisfactione.*

5 *Exceptio excommunicationis obſtat agenti poſſeſſorio recuperandæ.*

6 *Mulieri petenti viri reſtitutionem, obſtat exceptio adulterij manifeſti.*

7 *Exceptio defectus notoriæ proprietatis, obſtat petenti reſtitutionem. ibidem.*

8 *Matrimonium propter adulterium totaliter non ſoluitur; ſed ſeparatur thorus. & nu.46.*

9 *Poſſeſſorium recuperandæ non datur mulieri ſpolianti ſe quaſi poſſeſſione viri.*

10 *Replicatio fornicationis obſtat excipienti de fornicatione.*

11 *Petenti coniugis reſtitutionem, adulterij exceptio opponi non poteſt.*

12 *Ius matrimoniale quid.*

13 *Dolus cum dolo compenſatur.*

14 *Delicta paria compenſatione mutua delentur. & ſub nu. 28. & nu. 47.*

15 *Fornicator bigamiam incurrit.*

16 *Semita tutior in dubijs eligenda.*

17 *Practica ſentẽtiæ abſolutoriæ in poſſeſſorio recuperandę.*

18 *Mulier ſpontè recedens à marito, non perdit quaſi poſſeſſionem, quæ animo ſolo retinetur.*

19 *Vir, & vxor à pari iudicantur.*

20 *Adulterij decem ſpecialia.*

21 *Adulterium quot modis probatur.*
Filius natus ex muliere cohabitante cum viro ſuo, prę-ſumitur filius viri: licet mulierem tempore conceptionis cum alio concubuiſſe probaretur. ibidem.

22 *In dubijs benignior interpretatio facienda eſt. ibidem.*

23 *Aegrotus qui mulierem ſuppoſuit medico, qui eum aliter ſanare nolebat; an eam de adulterio poſſit poſtmodum accuſare.*

24 *Vir eſt caput mulieris; & viro obedire debet mulier.*

25 *Vxor Loth cur mutata in ſtatuam ſalis.*

26 *Abraham adulterij reus non eſt, qui vxore volente filios ex ancilla ſuſcepit.*

27 *Adulterium ſine dolo non cõmittitur, & nu. 39. & 41.*

29 *Maritus, qui fuit leno vxoris ſuæ, eam non accuſat de adulterio.*

30 *Agentes, & patientes pari pœna puniuntur.*

31 *Legis auxilium fruſtra inuocat, qui in legem committit.*

32 *Seruus, nec ſubditus, qui domino in atrocibus obediuit, non excuſatur.*

33 *Anima corpori cum ſit pretioſior, anteponenda eſt.*

34 *Amentis verba non ſunt attendenda.*

35 *Fatuitas ex verbis comprehenditur.*

36 *Vir mandãs vxori, vt alio ſe transferret, ne ab exercitu,*

tran-

tranſeunte violentiam pateretur; ipſa tamen domi per-
manſit, & oppreſſa eſt, an vir poſſit eam repellere, &
auferre dotem.
37 *Culpa lata dolus eſt. & nu. 42.*
38 *Violentia excuſat ab adulterij pœna.*
40 *Voluntas in maleficijs, non exitus ſpectatur.*
43 *Mulier dimiſſa à viro propter adulterium, ſi poſtea, &*
ipſe vir adulterium committit, an poſſit repeti ab vxo-
re.
44 *Actio ſemel extincta, amplius non renaſcitur.*

Intelleximus.

Mulier petens
reſtitutionem
mariti, repel-
litur per exceptionem adulterij manifeſti; niſi; &
ipſe vir fuerit adulteratus, & probetur. h. d. Vel ſic,
Coniux coniugem de adulterio impetere non po-
teſt, & ſi ipſe adulterium commiſiſſe conuincatur.
h. d. Primo facti narratio, in qua ponitur petitio
mulieris, exceptio viri, & mulieris replicatio. Se-
cundo, ponitur iudicis inſtructio, in qua duo facit.
Primo, inſtruit, quando adulterium non eſſet noto-
rium. Secundo, quid ſi eſſet primo, quando proba-
tum eſt adulterum viri. ſecundo, quando non eſt ꝓ-
batum. ſecunda, ibi, quo circa. & alia pars ibi, alio-
quin. In tex. ibi, inficias. dic fortè vtrunque nega-
bat, mulier. ſ. ſe ſpontè recepiſſe, ꝙ probari poteſt,
ſecundum not. in. c. ſuper hoc. ſ̄. de renun. Item ne-
gabat adulterium commiſiſſe, præterea replicabat
1 de fornicatione viri. ¶ Not. primo, ꝙ † Epiſcopus
loci poteſt excommunicare laicum propter adulte-
rium. Et ſic ſingulariter hic colligitur, quòd ratione
adulterij iudex eccleſiaſticus poteſt exercere iuriſdi
ctionem in laicos, licet non agatur ad ſeparationẽ
thori. Cuius tamen contrarium voluit Io. And. in. c.
fi. de fo. compe. lib. 6. Nam hic non agebatur ad ſe-
parationem thori; & tamen Epiſcopus excommuni
2 cauit; & fortè poteſt eſſe ratio, quia† matrimonium
eſt vnum ex ſeptem ſacramentis, vt. c. debitum. ſ̄. de
biga. & ideò ratione violationis ſacramenti, poteſt
iudex eccleſiaſticus exercere iuriſdictionem. Vide
D. m. in. c. cum ſit. de foro compe. Sed aduerte, quia
fortè ſecundum Inno. Epiſcopus aſtrinxit iſtam vin-
culo excommunicationis ſolum propter contuma-
ciam, non propter crimen; vel dato, ꝙ conſtaret de
crimine, tamen neceſſaria fuit monitio, vt. c. ſacro.
j. de ſen. excom. Vel poſſes dicere, ꝙ hic recitatur
factum, nec quæritur hic, an iuſtè, vel iniuſtè fecerit
Epiſcopus excõicando, ſecundum Hoſti. & Io. And.
& ſic non videtur probari dictum. D. m. ¶ Secundo
3 Not. ibi, adulterium abiurans. quòd † adultera petẽs
abſolutionem ab excommunicatione, ratione adul
terij, debet prius abiurare adulterium; hoc eſt caue
re, ꝙ ad illum amplius non accedet. Eſt enim gene-
4 rale, ꝙ non abſoluatur quis ab excommunicatione,
niſi ſatisfaciat; & ſi eſt ſuſpectus nõ admittitur, niſi
caueat cum iuramento, de quo in. c. clericos. de co-
ha. cle. & mulie. ſm̃ Inno. & Hoſti. ¶ Tertio not. ibi,
5 abſolutione recepta. arg. ꝙ † agenti poſſeſſorio recu-
perandæ obſtat exceptio excõicationis. Nam à cõ-
trario tex. infert, ꝙ non recepta abſolutione non po
tuiſſet petere reſtitutionem viri, quod not. ad mate-
riam. c. intelleximus. ſ̄. de iudi. & c. 1. de reſcri. lib. 6.

6 ¶ Quarto not. ꝙ † contra petitionem reſtitutionis
7 mulieris obſtat exceptio adulterij manifeſti; & † ſic
petenti reſtitutionem obſtat exceptio defectus pro
prietatis notoriæ, ſiue notorietas ſurgat ex euidẽtia
facti, ſiue per partis confeſsionem. Facit. c. ſignifica-
ſti. ſ̄. de diuor. & qđ not. Inno. in. c. cõſtitutus. ſ̄. de
fil. presby. Et hoc ſingulariter procedit hic, ſecundũ
D. Ant. & D. m. qñ notorietas defectus non eſt ſuper
totali defectu iuris, ſed ſolius exercitij iuris proprie
8 tarij, vel proprietatis. Nam† propter adulterium nõ
ſoluitur totaliter matrimonium, ſed ſeparatur tho-
rus; & tamen exceptio adulterij manifeſti obſtat pe
tenti reſtitutionem cõiugis. ¶ Quinto not. ibi. ſpon
9 tanea receſsiſſet. arg. ꝙ † mulieri ſponte ſe ſpolianti
quaſi poſſeſsioni viri, non datur poſſeſſorium recu-
perandæ, quaſi non ſit ſpoliata ab illo. Contrarium
tamen eſt veritas, vt colligitur hic in glo. 1. iuuaret
tamen hæc exceptio, ꝙ ſpontè receſsiſſet quantum
ad expenſas, & alimenta, vt not. in. c. ſignificaſti. de
10 diuor. ¶ Sexto not. ibi, fornicatus. arg. ꝙ contra
excipientem de fornicatione, obſtat replicatio for-
nicationis, de quo in glo. vltima. ¶ Septimo not. ꝙ
11 † contra petentem reſtitutionem coniugis, non põt
opponi de adulterio, niſi de illo conſtare dicatur p
euidentiam facti, vel propriam cõfeſsionem partis
aduerſæ. Ad impediendam autem reſtitutionem p
teſtes probari non poteſt: quia priuilegiata eſt, vt. c.
12 fi. de ord. cogni. ¶ Octauo not. ꝙ † ius matrimonia-
le eſt quoddam vinculum, qđ iudicatur à pari, vni-
formiter conſiſtens in perſona viri, & vxoris. ¶ No-
13 no not. ꝙ † dolus cum dolo compenſatur. & † paria
14 delicta mutua compenſatione tolluntur, vt in. c. ſeq.
¶ Decimo not. quòd quis cogitur incurrere in biga
miam; & ſic incurrere irregularitatem, ſed nõ eſt ve
15 rum; quia aut probatur, ꝙ † vir fuerit fornicatus, &
iam incurrit bigamiam, ſi vero nõ ꝓbatur fornica-
tio viri; & ꝓbatur fornicatio vxoris, non tenetur il-
lam recipere. Et ſi tu diceres, ſi non põt niſi per te-
ſtes probare, interea tenẽ recipere, dico, ꝙ licet te-
neatur recipere, nõ tñ tenebatur reddere debitum;
& ſi tu diceres, interea non debet ſpoliari lite pẽdẽ
te, quaſi poſſeſsione reddendi debiti; Dico, ꝙ ſi ipſe
eſt certus, quo ad Deum non eſt obligatus; ſi dubiꝰ,
16 tutius eſt, ꝙ abſtineat; quia† in re dubia ſemitam tu
tiorem eligere debemus, vt in. c. ad audientiã. ſ̄. de
homici. & licet non eſſet peccatum; tamen æquitas
ſuggerit quod iſte non ſciens, vel præſumens, aut du
bitans rõnabili dubitatione, non cogatur incurrere
17 irregularitatem. ¶ Vltimo not. † practicam ſenten-
tiæ abſolutoriæ in poſſeſſorio recuperandæ; nam de-
bet iudex agenti ſilentium imponere. ¶ Glo. 1. põt
recitari per quæſtionem, & per contrarium. In eadẽ
in fi. dic, idẽ probatur in. c. ſignificaſti. de diuor. & in
c. literas. ſ̄. de reſti. ſpol. & per Inno. in. c. veniens. ſ̄.
18 de regula. & ratio eſt, † quia mulier etiam ſpõtè re-
cedens, non perdit quaſi poſſeſsionem, quæ ſolo ani
mo retinetur; & ideò ſi rediens nõ admittitur; tunc
ſpoliari videtur; & idem dicendum in marito; quia
19 † iudicantur à pari, vt hic. & c. ſeq. & c. gaudemꝰ de
diuor. ¶ Vltimo Io. And. hic ſuper hac glo. ponit
20 † multa ſpecialia in cauſa adulterij. & poſt eum D.
Ant. Primum; quia in multis repellitur accuſatio
adulteri, ſeu adulteræ, de quibus in glo. fi. hic. Ex q-
bus

bus ſequitur ſm ſpeciale, ꝙ quandoq; non admitta-
tur, qui iniuriã ſuam proſequitur, not.4.q.6.omnib⁹.
&.2.q.1.prohibentur. Tertium, ꝙ pp præſumptionẽ
aliquis de adulterio condemnatur.32.q.1.dixit.qđ
tamen intellige, ſecũdum not.in.c.ex literis. de ꝑſũ.
Et vide.l.ſi qui adulterij.C.eod.& tex.not. in auth.vt
lic.ma.& auiæ.§.is quoq;.&.§.q̃a verò. & vide Hoſt.
in ſum.§.qualiter.verſi.item iure nouo. Quartum, ꝙ
peremptoria non pōt opponi poſt litem conteſtatã.
l.ſi maritus.§.præſcriptiones.dic.vt ibi per Barto.ff.
eo.&.l.fi.C.eo.& aliquid in.c.ſeq.Quintum, ꝙ con-
demnatus de adulterio in modum exceptionis, pu-
nitur, de quo in.l.2.§.ſi publico.ff.eo.&.c.2. de ord.
cogni.Sextum, ꝙ ſeruus admittitur.12.q.2.c.qui ma
numittitur.cum duobus ſeq.Septimum, ꝙ admitti-
tur minor.25.annis.ff.eo.l.ſi maritus.§. lex Iulia. &
.s̃.de reſt.ſpol.c.ex parte.Octauum, ꝙ non tollitur p
baptiſmũ;dic, vt dixi in.c.de his.in.3. mẽbro princ.
de accuſat.& in.c.1.de iudi.traditur in.c.gaudemus
.s̃.de diuor.Nonum, ꝙ adulterium vxoris nocet vi-
ro.32.q.1.c.in cõiugio. quod tñ intellige, vt dixi in.
tex. qđ vr̃ eſſe contra regulam.C. ne vxor ꝓ marito.
in rubro, & nigro, & contra regu.non debet alteri.ff.
de reg.iur. Decimum, ꝙ vir, & vxor non poſſunt ſi-
mul accuſari de hoc crimine.C.eo.l.reos.qđ intelli-
ge vt ibi.ſ.ab eodem, & ex eadem cauſa. ¶ Gl.3.quæ
21 rit, & ſol.in fi.dic, Habes ergo ex glo. † duos modos
probandi adulterium manifeſtum; vnum, quia pu-
blicũ, hoc eſt, quia publicè habitat cũ cõcubinario,
vt.c.tuã.&.c.fi.de coha.cle.& mul. & fortius ſi in pu-
blico lupanari; vel etiam ſi aliter paſsim ſine delectu
admittebat viros, vt.l.palam.ff.de ritu nup. Facit.c.
cum in diœceſi.j̃.de vſur.Secundus modus, qui col-
ligitur ex glo.eſt, ꝙ infans anniculus abſente mari-
to continuò per decennium, ab eo reuerſo inuentus
eſt, vt dicit Iuriſcon.in.l.filium.ff. de his qui ſunt ſui,
vel alie.iur.Et idem ſi reperiret anniculum, & ſtetiſ
ſet abſens vltra.28.menſes.ſm illam opi.quę vult, ꝙ
conceptum poſsit ſtare in vẽtre humano p.14.men-
32 ſes; alias autem † ſi viro cohabitante cum muliere fi-
lius natus ſit, præſumitur viri, vt.l. quia ſemper.ff.de
in ius voc. etiam ſi mulier ꝓbetur conceptionis tpe
cum alio concubuiſſe, tex.eſt ſingularis in.l. miles.§.
defuncto.ff.eo. quia ex quo eodem tpe cognoſcebat
pariter à viro, & extraneo, fauore filiorum præſumi-
33 tur; & quia † in dubijs in benigniorem partem inter
pretatio facienda eſt. ¶ Glo.fi.in princ. allegat iura
fortificantia tex.deinde arguit in contrarium, & re-
mittit ſolutionem; deinde colligit caſus, in q̃bus vir
non poteſt obijcere adulteriũ vxori. In eadem, ibi,
ſi eam tradidit adulterandã.dic, not.hanc gl.pro ſol.
q.dominicalis Bart.Brix.quæ incipit, cum quidam.
34 quæ eſt in ordine.32.vbi format.q.quidam † cũ gra-
uiter ægrotaret, dixit medicus, ꝙ non curaret eũ, ſi
non traderet ſibi vxorem ſuam ad cognoſcendum,
quam ob cauſam induxit vxorem, vt faceret volũta-
tem medici, quo peracto vult illã repellere, vt adul-
teram. Quæritur, an poſsit, & arguit pro parte nega-
tiua pluribus medijs. Primo, quia vir eſt caput mu-
lieris.30.q.5.cũ apud.& viro debet obedire.ea. cau
35 ſa.q.10.c.eſt ordo. Vnde † vxor Lot mutata in ſtatuã
ſalis; quia viro ſuo non obediuit, de voto.c.magnæ.
& Gene.cap.19.ergò &c. Secundo probatur, nam
26 † Abraham excuſatur, quia de licentia vxoris ſuæ co
gnouit ancillam.32.q.4.dixit Sara. Tertio, talis mu-
lier non fuit in dolo, quæ ſimpliciter obediuit; ergo
27 adulterium non commiſit, † quod ſine dolo nõ com
mittitur.l.penul.ff.de adult.ergo eam non debet re-
pellere.32.q.5.c.ſi vxorem.quia ſero accuſat mores,
quos vxorem ducendo comprobauit.ff.eod.l. ſi vxor
.§.fina. Quarto, quia licet vxor peccauerit; tamen &
28 maritus peccauit; ergo † paria delicta mutua cõpen-
ſatione tolluntur, vt hic, maximè quia in tali caſu
deterior eſt cõditio agentis, vt.l.cum per delictum.
ff.de reg.iur.& eſt tex.expreſſus in.l.mercalem.C. de
29 condi.ob turp.cau. Quinto, † quia maritus fuit leno
vxoris; ergo eam de adulterio non accuſat.ff.ſol.ma.
l.cum mulier.s̃.de eo qui cogno. conſan. vxo. ſuæ.c.
diſcretionem.vbi bo.tex.pro hac deciſione. Sexto,
iſte maritus fuit particeps criminis, & muneris; er-
go repellẽdus, arg.c.veniẽs. de teſti.&.c.1.de cõfeſſ.
30 Vltimo, quia † agentes, & conſentiẽtes pari pœna pu
niuntur.c.1.de off.dele.2.q.1. votum. immò hoc in
caſu debet quis puniri, quia induxit, & authoritatẽ
præſtitit.86.diſt.c.tanta. Dicat ergo vxor, vt culpẽt
31 alij te, ne laudare neceſſe eſt; nam † fruſtra legis auxi
lium inuocat, qui committit in legem, vt.c.quia fru
ſtra.de vſur.&.l.auxilium.ff. de mino. In contrarium
tamen arguit; quia iſta vxor debuit potius omnia
mala pati, quàm malo conſentire.32.q.5.c. ita ne.
Quare propter obedientiam, quam præſtitit, non
debet excuſari in his, quæ ſunt Deo cõtraria.11.q.3.
non ſemper. &.c. qui reſiſtit. &.c. Iulianus. etiam ſi
ſanctus aliquid perciperet contra rõnem.50. diſt. ſi
quis prępoſtera. de reſcript.c.ſi quando.26.q.5. nec
32 mirum. Secundo, quia † ſeruus non excuſatur, q dño
in atrocibus obediuit.ff.de reg.iur.l. ad ea quæ. nec
ſubditus.7.q.7.c.admonendi.11.q.3.cap.quid ergò
ergò non videtur excuſanda.32.q.7.c.omnes. nec
debuit aſperitatem, aut viri adulationem timere.
50.diſtin.ſi quis diaconus.circa finem. & potius de-
buit cogitare, ꝙ vir cauſa experiendi eam faciebat.
22.q.2.quod ait. Tertio per tex.in.l.2.§. ſi publico.
ff.de adulte.qui vult, quòd prætextu lenocinij mari-
ti, vxor non excuſetur ab adulterio. Quarto, quia pro
vita alicuius, vel ſui, non debet q̃s mentiri.22.q.2.ne
33 q̃s.ergo minus adulterari. Nam † cũ anima ſit prętio
ſior corpore, de pœni.& remiſ.cum infirmitas.24.q.
3.ſi aues.ergo corpori anteponenda, vt.l.ſancimus.
in fi.C.de ſacroſ.eccl. Si ergo propriæ ſaluti antepo-
nenda, fortius alienæ.23.q.5.ſi non licet. Vltimo, q̃a
34 maritus qui hoc dixit in infirmitate, videtur † amẽs
hoc dixiſſe; ergò verba ſua non erant attendẽda.17.
35 q.2.Gonſaldus.&.3.q.2.iudicas.nam † ex verbis ſuis
potuit comprehendi eius fatuitas.l.3.§.1.ff. de tuto.
dat.ab his.&.l.quidam in ſuo.ff.de condi.inſti. Fina
liter ſoluit, & cõcludit, ꝙ licet mulier malè fecerit;
tñ vir non pōt ei obijcere adulterium, argu.iurium,
& rationum pro prima allegatorum; & ſic patet ad
contraria rñdendum. Et primo, ad primum, & ſecun
dum rñdetur, quòd mulier nõ excuſatur à peccato,
quæ debuit potius oĩa mala pati &c.nec timere ter-
rorem, aut applaudere adulationi mariti, &c. A ma
rito tñ non poteſt accuſari de adulterio, per arg.pri-
mo loco formata; & ita poteſt reſponderi ad quartũ
argũ. Ad tertium verò rñdetur, ꝙ tex.in.§.ſi publi-
co.

to.loqtur de publica vindicta,a qua nō excuſaē mulier propter viri lenociniū; ſed nos loquimur quo ad priuatū intereſſe;pro qua deciſione eſt tex.in.d.c. diſcretionē,& gl.hic,quæ hoc tenet per illud.c.In eadē gl.ibi,item ſi violenter fuerit oppreſſa.dic,hæc gl. facit ad deciſionē alterius quæſtio.dominicalis,quę incipit,vir mandauit,quæ eſt 34.in ordine cuius titul'
36 eſt.Pone,† vir mādauit vxori ſuæ, vt alio ſe tráſferret, ne violentiā pateretur ab exercitu tranſeūte;ipſa tñ in domo ſua permāſit,& ſic a tranſeūtibus eſt oppreſſa.Quæritur,an vir poſſit eā repellere , & an amittat dotē ; & arguit primo pro parte affirmatiua multis medijs;& primo , vxor quæ nō obediuit marito fuit in culpa.33.q.5.manifeſtū.&.c.hęc imago.ff.de reg. iur.l.nō pōt dolo.ergò quicquid inde ſequutū eſt ſibi iputandū eſt,vt.c.de cætero.de homic.&.50.diſt. ſtudeat.Secūdo nihil intereſt, vtrū quis malū faciat, an malo cauſā præſtet,vt.l.qui occidit.§.pen.ff.ad.l. Aql.&.l.nihil intereſt.ff.de cōdit.& demon.quinimò & ſi benè acciderit puniri debet, vt.l. deſertorē.§. in bello.ff.de re mili. Tertio probatur,nā cū culpa ſua inciderit in talem metū,non debet excuſari.ff.quod metus cauſa,l.ſi mulier. &.ff. de reg.iur.l. quod ſi qs. & in regula,damnū.de reg.iur.lib.6.Quarto,hic mu
37 lier fuit in lata culpa,ergo fuit in dolo;quia† lata culpa æquiparaē dolo.l.quod Nerua.ff.depoſi. Vltimo; qa hæc mulier obtulit ſe ſtupro; ergò illud affectaſſe vr.32.q.7.oēs.35.q.2.de puellis.ergò &c.In contra-
38 riū aūt allegat.Nā hæc† mulier per vim fuit oppreſſa;& ſic de adulterio non pōt accuſari.l. vim paſſa.ff. eo.Secundo, qa licet mulier hoc ſimpliciter fecerit, non adhibendo fidē marito;non tñ fuit in dolo;ergò
39 non cōmiſit† adulterium, quod non cōmittitur ſine dolo.l.pen.ff.eo.Facit, quia oē delictū a voluntate
40 pcedit.15.q.1.§.ſed hoc.&.c.meritò. In† maleficijs enim voluntas nō exitus ſpectatur.l.diuus Adrianus .ff.de ſica.cū ſimili.Tertio probatur,nā caro non pōt corrūpi, niſi mēs fuerit ante corrupta.32.q.5.re vera.nā corpus mulierū non vis,ſed voluntas maculat. ead.cauſa.&.q.5.præpoſito. Quarto,qa ſicut cōpulſus fornicari ſpiritualiter nō obligatur;ita nec carnaliter.50.diſt.præsbyteros. Quinto, quia nullum crimē patitur,qui non prohibet,ſi non pōt prohibere.l. nullū.ff.de reg.iur.Sexto,quia licet multum deliquerit non obediendo; tamē propter hoc dimitti nō poteſt.32.q.7.Domin'.&.q.1.in.c.dixit. & maximè qa non debet mulieri imputari,ſi bona fide non credidit.l.ſi id.ff.de fal.tuto. Vltimo,quia non preſumitur conſenſiſſe,quę iſtū metū paſſa eſt.ſ.quod met.cauſ. c.prælatum. Verberet igitur eā,quia non obediuit. 33.q.2.placuit.Solu.dicit idē Bartho. ꝙ talis mulier non poteſt dimitti a viro, nec accuſari de adulterio; quia licet deliquerit,non obediendo;non tñ cōmiſit
41 adulterium,quod nō committitur ſine dolo.d.l.vim paſſam.Et ex prædictis colligitur ſolutio ad contraria. Nam primum concludit, ꝙ debet puniri ex culpa,& inobediētia,non ex adulterio. Secūdum procedit,quando ſufficit ſola culpa;ſed in adulterio requiritur dolus.Ad tertium reſpondetur, ꝙ non eſt verū,
42 ꝙ† in adulterio lata culpa æquiparetur dolo, vt.d.l quod Nerua.Ad vltimum reſpondetur, quòd fuit in culpa ibi ſtando; ſed non doloſè ſe obtulit adulterio
43 committendo.Item quæritur, Pone, quædam† mulier conuicta de adulterio dimittitur a viro, deindè proceſſu temporis vir committit & ipſe adulteriū, & ſic vxor vult illum repetere ; quæritur an poſſit. Bartho.Brix.formauit hanc.q.dominicalem,quæ eſt in ordine.44.& incipit,coniugata. In primo arguit
44 pro vxore pluribus medijs.& primo dicit† actio ſemel extincta amplius non renaſcitur, de pœnitē.diſtin.4.c.conſtat.de conſec.diſtin.4.c.quomodo exaudit.c.ſi.&.c.quæris.§ item per hanc, verſi.non poteſt autem.ff.de ſol.l.qui res.§.aream.& de hac.q.vide in .c.ſeq. in glo.

CAP. VII.

SVMMARIVM.

1 *Adulterium quando conſtare dicitur.*
2 *Adulterium occultum intra quot dies probari debet, vt manifeſtum fiat.*
Matrimonium licet ſeparetur propter adulterium, quo ad thorum, remanet tamen coniugale vinculum.ibid.
3 *Maritus committens adulterium perdit donationem propter nuptias; & mulier dotem.*
4 *Coniux, an coniugi delinquenti poſſit propria authoritate debitum denegare, & domo pellere; & quando lucretur dotem.*
5 *Coniux ex praecepto eccleſiæ reddens debitum, nō ſibi præiudicat,ſecus ſi ſine mandato.*
6 *Ius thori quando recuperatur.*
7 *Vxor ob adulterium dimiſſa, an maritum adulterantē poſſit repetere.*
Actio ſemel extincta, quando reuiuiſcat.ibid.
Delicta paria mutua compenſatione delentur. ibid.
Seruus,propter delictum reuocatur in ſeruitutem.ibid.
8 *Vir & vxor non debent ad imparia iudicari.*
Iuramentum conditionem recipit rebus ſic ſtantibus. ibid.
9 *Iudex poteſt ex officio reparare matrimonium adulterio vtriuſq; partis diremptum.*
10 *Adulterans poſt peractam pœnitentiam de adulterio, an poſſit petere reintegrationem.*
11 *Delicta paria, an ciuiliter tollantur mutua compenſatione.*
12 *Remedium vnde vi ad recuperandam poſſeſſionem, an cōpetat ſpolianti primo, quem tu poſtea ex interuallo ſpoliaſti.*

Tua fraternitas.

Adulteria coniugū mutua cōpenſatione tolluntur.h.d. Vel ſic.Nō pōt maritus conſortiū vxoris,& cohabitationē declinare pp adulteriū, ſi & ipſe fuit adulteratus.h.d.Secūda,ibi,ſup quo.¶ Noto primo,ibi.in
1 adulterio deprehenſæ.ꝙ† eo ipſo,ꝙ mulier eſt deprehenſa in adulterio dicitur cōſtare de adulterio;& ſic habes vnū modū probandi adulteriū;& ſic nō eſt neceſſe,ꝙ teſtes probent adulterium,ſed deprehenſionem , ſecundū Hoſt.per.c.ſi.de cohabi.cle.& mulie. &.c.euidentia. de accuſa. Quod intelligo,qñ deprehēſio pbaretur per teſtes extraneos. Secūdo not.ibi manifeſtè. quòd ad hoc vt adulterium cū adulterio cōpenſetur,debet eſſe vtrunq; manifeſtum ; ſecus ſi

vnum

vnum eſſet occultum,& aliud manifeſtum. Sufficit
2 † tamen ſecundum Doct. quod occultum poſsit ma
niſeſtari per probationem intra octo dies, arg.c.pia.
de exceptio.lib.6.&.c.ſolet. de ſenten. excom. lib.6.
Vel intra duos menſes,vt.c.bona fides. depoſiti. Vel
in eadem inſtantia,argum.ſ.c. prox. ſecundum Ioã.
And. & iſtud vltimum videtur tutius. Vltimo not.
quòd licet propter adulterium ſeparetur thorus,ta-
men remanet vinculum coniugale; aliàs autem non
3 reiteratur conſortium. Et aduerte;quia † non ſolum
propter adulterium ſeparatur thorus; ſed maritus ſi
illud committit, perdit donationẽ propter nuptias,
vt.c.1.ſ.vt lite non conteſt.&.c.dixit.&.c.ſi quis.32.
q.1.Mulier verò amittit dotem,vt.c.pleriq;.de dote
poſt diuor.reſti. ¶Glo.in principio format vnam.q.
quam latius proſequitur in ſi.in verſic.item, vt dixi.
deinde infert decretalem ad.q.quam late proſequi-
tur;deinde in verſi.& licet. format aliam q. & ponit
opinio.In eadem,ibi,& ita ſolo facto.dic,Hæc gloſſ.
4 tangit,† vtrum propter adulterium coniugis poſsit
alter coniux, qui non deliquit, propria authoritate
denegare illi debitum;& concludit, quòd ſic; & ſe-
quitur Hoſt.& Ioan. Cald.ſed dotem,aut donationẽ
propter nuptias non lucratur;niſi ſequuta ſententia;
quia talis priuatio,& amiſsio eſt pœna , quæ ſolum
debet imponi per iudicem.33.q.2.§. in hoc. ſed de-
negare debitum, & eam dimittere poteſt authorita
te diuina ex dicto Apoſtoli.D.Anto.hic, dicit, quod
debitum poteſt denegare propria authoritate; ſed
non expellere de domo; quia ad hoc requiritur fa-
ctum,& ſententia iudicis;& hoc tenet gl.32.q.2.c.1.
D.m.in vtroq; caſu tam denegationis debiti, quam
expulſionis, tenet præcedentem opinionem, per.c.
Agathoſa.27.q.2.vbi propter adulterium vxoris in-
greſſus eſt ille religionem;& dicitur, quòd tenet in-
greſſus.Tu aduerte;quia ille tex.probat,quod poſsit
recedere ab ea, non eam repellere; & dicit.D.m.il-
lud procedere,ſiue adulterium ſit publicum,ſiue nõ.
Nam Deus dedit hanc poteſtatem coniugi , vt poſ-
ſet dimittere,vt.d.c.Agathoſa.dicit tamen; quod cõ
pellitur redire;niſi poſtea probaretur adulterium.
In eadem,ibi,ſed ſi ad mandatum eccleſiæ.dic, vult
5 ergò glo.quòd † ex præcepto reddens debitum, non
Cōis opi. præiudicet ſibi;& hoc tenent *communiter Doctor.
Facit gloſſ.32.q.1.c.1.& hanc glo. inducebam ad.q.
de facto proximis diebus. Nam cum contra actorẽ
exciperetur, quod cauſa eſſet vſuraria , & per conſe-
quens cognitio non pertineret ad iudicem laicum,
hoc non obſtante iudex procedens, ſententiauit, ꝙ
partes deberent compromittere de iure,& de facto;
vnde partes vt parerent ſententiæ fecerunt compro
miſſum,& laudatum fuit. Vnde dicebatur laudũ nul
lum,& iniquum. Replicabatur de cõſenſu partium;
& quod arbitratores potuerunt cognoſcere, de quo
articulo,dic,vt dicã.ĩ.de vſur.in.18.q.prin. Breuiter
dixi, quod partes non præiudicauerunt propter mã
datum iudicis,argu.glo.noſtræ. Secus autem dicen-
dum eſt,argu.glo.noſtræ a contrario; ſi ſine manda-
to iudicis propria voluntate, vir redderet debitum;
quia hoc caſu non poſſet eam expellere , aut debi-
tum non reddere; ex eo quia videretur mores eius
approbaſſe. Facit.c. quemadmodum.de iureiuran.
& quod not.in capit.potuit.de locato. Fortè tamen
ſi vir redderet debitum ſub proteſtatione, quod nõ
intendit ſibi præiudicare; ſed ne pendente lite ſpo-
liet vxorem quaſi poſſeſsione ſua, dicendũ eſt, quod
non præiudicaret ſibi. Vide quod dixi in.c.1.&.c.de
bitores.ſ.de iureiuran. In fine glo.dic, hæc gloſſ. eſt
coniungẽda cum principio,ex qua colligitur, quod
6 † propter adulterium ſequutum poſt ſententiã ſepa-
rationis thori,ius thori recuperat.Sed Bartho.Brix.
7 in.q.dominicali format hanc q.Pone,† quædam mu
lier conuicta de adulterio dimittitur à viro , deindè
procedente tẽpore, vir cõmittit adulterium,vel for-
nicationem, propter quã cauſam vxor repetit virũ;
quæritur,an poſsit? In qua q. primo arguit pluribus
medijs pro parte vxoris. Primo, actio ſemel extin-
cta reuiuiſcit contra peccantes. de conſecr.diſtin.4.
c.quomodo exaudit.circa finem.ergò videtur,quod
mulier virum fornicantem poſsit repetere; vt nunc,
quia paria delicta compenſatione mutua delentur.
Secundo probatur a ſimili,de † ſeruo qui propter de-
lictum reuocatur in ſeruitutem.12.q.2.c. epiſcopus.
qui mancipium.&.c.lõginquitatẽ.&.c.octaua. &.C.
de lib.& eorum libe.l.2.&.3. & in auth. vt liberti.de
cæterò.§.illud.colla.6. ergò & in caſu noſtro , maxi-
mè cum fœdus matrimonij remanſerit.32.q.7.c. li-
citè.Tertio pro hoc videtur text.expreſſus in.c.ex li
teris.ſ.de diuor. Facit etiam text.noſter, qui vult,
quod probato adulterio ex parte vtriuſq; alter alte-
8 ri non poſsit opponere.Quarto probatur, quia † vir,
& vxor non debent ad imparia iudicari , vt hic,&.c.
ſeq.32.q.2.c.ſi quis vxorem. Quinto, nam propter
delictum compellitur quis permanere cum mulie-
re , vt.c.1. de eo qui duxit in matri.quam pollu. per
adult. Vltimo,quòd licet ſententia diuortij lata ſit,
tamen remanſit naturalis obligatio, quæ inducit cõ
penſationem. ff.de compen.l.etiam. Sed in contra-
rium.Primo,ſententia lata contra vxorem fuit iuſta,
& tranſiuit in rem iudicatam;ergò retractari nõ de-
bet.6.q.4.in.c.quod benè ſemel.35.q.9.c.1.&.2.&.l
ſemel.C.de apoſt.publi. lib.10. Secundo probatur,
obligatio mutua quæ fuit inter virum, & vxorẽ, ſub-
lata fuit per ſententiam.32.q.1.c. dicit. &.c.ſeq.ff.
de iudi.l.ſępè. Ergò amplius reuiuiſcere non poteſt,
vt.l.qui res.§.aream. ff.de ſolutio. Ergo mulier am-
plius repetere non poteſt. Tertio , ſententia contra
ſententiam non tenet , vt.l.1.C.quando prouoca.nõ
eſt neceſ.2.q.6.diffinitiua. Ergò ſi ſententia ferretur
pro vxore,nunc ferretur contra primam,& per con-
ſequens non debet valere. Quarto , quia ſicut quis
non compellitur matrimonium contrahere; ita nec
diſſociatum reconciliare, vt.C. de nuptijs.l. neq;.C.
inutil. ſtipul.l.libera.ſ. de diuor.c. de illa. Quinto,
& vltimo,quia lata tali ſententia videntur obligari
vinculo iuramenti coniuges ad non alloquendum ſe
inuicem.35.q.6.c.ab iſto.ergò non debent compel-
li deierare. Sol.concludit Bartho.quòd vir compelli
tur eam recipere, arg.c.ex literis.ne ſi aliter dicere-
mus daretur materia fornicandi maritis , quod fieri
non debet.32.q.1.c.dixit.circa finem. & hoc ſi mari
tus non intraſſet monaſterium. Sed ſi intraſſet mona
ſterium,& fornicaretur, non eſſet reſtituendus vxo-
ri, quæ amiſit omne ius, quod habebat.33.q.5.c. qđ
Deo. Non obſtant argumenta in contrarium; nam
ad primum reſpondetur, quod illud eſt verũ , niſi de
nouo

nouo ſuperueniat ius potens ad ſententiam retractá
dam de eius natura, prout eſt in caſu noſtro. Et ita
poteſt reſponderi ad tertium. Ad ſecundum reſpon-
detur, quòd licet ſoluta ſit obligatio; tamen videtur
ſoluta ſub conditione, ſi vir caſtè vixerit poſtea. Ad
quartum reſpondetur, quòd procedit, niſi propter
ſuperueniẽs delictum, ius aliud diſponat. Ad vltimũ
reſpondetur, quòd etiam ſi iuratum eſſet, iuramen-
tum recipit conditionem, rebus ſic ſtantibus, vt tra
ditur in.c.quemadmodum.ꝰ.de iureiur.& per Bald.
in.l.ſi.C.de non nume. pecu. quod non contingit in
caſu noſtro. Et pro hac deciſione facit etiam opti-
mè tex.in.c.ſeq. Et pro dicta deciſione Bartholom.
concordat glo.noſtra, & ſequuntur Docto. eo exce-
pto, ꝙ non ponunt illud, qđ dicit Barth. de ingreſſo
religionem, quod tamen mihi placet, per.d.c. Aga-
thoſa.27.q.2. Aduerte tamen; quia gloſſ.32.q.7.in.c.
9 Apoſtolus.dicit, ꝙ † iudex ex officio poteſt reinte-
grare dictum matrimonium; ſed non cõpetit actio,
vt debeant ſimul iungi, & cohabitare; & idem tenet
ibi Archid.& Innocen.in.c.illa.ꝰ. de diuor.& placet
D.m.nam poſtq̃ ſemel amiſit quis dictam ſeruitutẽ,
non poteſt amplius eam repetere; ſed iudex ex offi-
cio poteſt conſtringere.ne ſtent in peccato; cum li-
mitatione tamen, de qua dictum eſt, ſi non eſt pro-
feſſus religionem. Extra glo. quærunt hic Doct. Quid
10 † ſi adulterans egit pœnitentiã de adulterio, an poſ-
ſit petere reintegrationem thori, & tenent, quòd nõ;
quia per pœnitentiam non præiudicatur iuri quæſi-
to alteri, vt.c.gaudemus.de diuor. Secus ſi fuiſſet a-
ctum per viam denuntiationis Euangelicæ; nã tunc
deberet reintegrari, cum non ſit amplius in pecca-
to, arg.c.quemadmodum.de iureiuran. ¶ Vltimo,
quia hic promiſi me examinaturum, an, & quando
paria delicta mutua compenſatione tollantur, & do
lus cum dolo compenſetur, eſſet iſte articulus hic
tangendus; ſed quia materia eſt nimis prolixa, & plu
res, ac plures occuparet lectiones, ſufficiet remiſiſ-
ſe; vnde dic, vt per Iaco.de Are.& Bar.in.l.cum mu-
lier.ff.ſolu.mat.& latius ibi per Bal.in ſua notab. re-
pet. & latiſsimè per Modern. maxime D.Lud. Pont.
& quia materia principaliter diſtinguitur in duo
membra. Primum, an in cauſa criminali dolus cum
dolo compenſetur, quod non pertinet principaliter
ad tex.noſtrum, nec ad præcedentem. Secũdum ve-
11 ro membrum eſt, † quando ciuiliter agitur, qđ tan-
gitur in.c.præceden.& hic, dic, ꝙ ſi circa idem com-
mittuntur delicta, eodem, vel diuerſo tempore, pa-
ria delicta mutua compenſatione tolluntur; & ſic
contra exceptionem doli, & exceptionem adulterij
dabitur replicatio doli, & adulterij, vt hic.&.c. præ-
ced.&.l.viro atque vxore.&.l. cum mulier.ff. ſol.ma.
Hæc tamen regula fallit. Primo, niſi aliqua euidens
ratio inducat oppoſitum; vt puta. cum ex dolo acto-
ris inſurgit in fauorem rei exceptio dilatoria; vt qñ
duo forent excommunicati etiam ex eadem cauſa;
quoniam ſi vnus agat, & alter excipiat, ꝙ nõ poteſt
agere, quia excommunicatus, vt.c.intelleximꝰ.ꝰ.de
iudi. non poterit actor replicare de excommunica-
tione rei, vt.c.dilecti.de except. Facit.c.quia fruſtra.
ꝫ.de vſur. Secundo fallit, vbi ſecũdus dolus cõſume-
ret primũ; quia tunc de conſumpto non poteſt exci-
pi, aut replicari, vt eſt caſus in.l. ſi quis à ſe fundum.
12 C.ad leg.Iul.de vi.vbi patet, ꝙ † ſi ego primo te ſpo-
liaui; deinde tu ſpolias me ex interuallo, competit
mihi poſſeſſorium vnde vi, ad recuperandam poſſeſ
ſionem, nec tu ſpolians ſecundo, potes excipere de
prima mea ſpoliatione; qa prima ſpoliatio mea fuit
extincta per tuam ſecundam. Simile etiam videmus
in mora, iuxta not. in.l. illud.ff.de peric. & cõmo.rei
vendi.&.l.ſi per emptorem.ff.de act.emp. cum ſimi.
Tertio fallit, quando ſi fieret compenſatio alter re-
maneret in damno. Nam tunc in præiudicium illius
qui certat de dãmno, non debet fieri compenſatio
in fauorem illius, qui tractat de lucro. Fallit tamen
hoc, in caſu.l.ob turpem.ff. de condi. ob turp.cau.&
latius in dictis fallen. & ſimile vide in dictis iuribus.

De raptoribus, incend. & violatorib. eccleſ. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Raptoris definitio.*
2 *Rapina quid, & in quibus committitur.*
3 *Sacrilegium in quibus conſiſtit.*
Actio vi bonorum raptorum non habet locum, qualiter cunque voluntas patientis, & ſi coacta intercederet, ibidem.
4 *Violentia quot ſpecies habeat.*
5 *Raptus quot modis accipitur.*
Rapuiſſe, verbo, quid contineatur. ibidem.
6 *Incendiarius quis dicitur.*
7 *Combuſtio quid.*
8 *Violatores eccleſiarum qui dicantur.*
9 *Furtum, an grauius, & deteſtabilius rapina.*
10 *Verecundiæ definitio.*
11 *Homo, omnibus rebus, quæ eius cauſa creata ſunt, longe nobilior.*
12 *Violentia vbicunque eſt, dolus eſt, non contra.*

COntinuatur ad præcedentes hoc ordine. Quoniã in pceptis decalogi poſt homicidiũ, & mœchiã prohibetur furtũ, de quo dicendũ erat, interſerit hęc rub, de rapto. qa rapina habet ſe partim ad furtũ, & partí ad mœchiã. Ad mœchiã, qñ mulier rapitur ad ſtuprũ, vt.c.in archiepiſcopatu.&.c.pen.& fina.ꝫ.eo. Ad furtũ vero, cũ aliæ res rapiũtur, vt Inſtit.vi bono.rapt.in princ. Ideò ſubijcit hic rubrica de raptoribus. Vel poſſes dicere, cum ex ordine videndũ eſſet de furto; & furtum quãdoq; cõmittitur per violentiam, & rapina appellatur; quandoq; ſine violentia, ne ſit improbior fur, q̃ raptor, ideò pmittit de rapina. Sed quoniã ſicut raptores tenentur ad reſtitutionem, ita & incendiarij, & violatores eccleſiarum ad emendam. Et quia hęc etiã cõmittuntur vt plurimum ad rapinam fiẽdam.ſ. incendia, & violationes; ideò ſubijcitur de incendiarijs, & violatoribus eccleſiarum. Et aduerte; quia de pri-

ma

ſentire,ꝙ in rapina nõ ſit neceſſari⁹ dolus,qđ non eſt
12 verũ,quantũ ad actionẽ vi bonorũ raptorũ,nã†in oĩ
tali vi,ſeu violentia dr̃ dolus cõtineri; nã q vim facit
dolo malo facit;ſed nõ ècõtra,q dolũ facit,dr̃ vim in
ferre,vt.l.2.§.doli.ff.vi bono.rapt.¶ Præterea oĩs ra-
ptor,de quo in diffinitione,eſt fur,vt Inſti. vi bon.ra
pt.ĩ prin.licet nõ ècõtra.Notabis tñ ſol.B.Thomæ tã
quã peregrinã. Ad ſm arg.reſpõdet,ꝙ hoĩes ſenſuali
tati inhęrentes magis gloriant̃ de virtute exteriori,
quæ manifeſtatur in rapina,quam de interiori, quæ
tollit̃ pp peccatũ;& ideò minus verecũdant̃ de rapi-
na,q̃ de furto. Ad tertiũ,ꝙ licet plurib⁹ poſsit noceri
p furtũ,q̃ p rapinã; tñ grauiora poſſunt inferri p rapi
nã,vt de ſe patet;ergò ex hoc rapina ē deteſtabilior.

CAP. L.

SVMMARIVM.

1 *Per præpoſitio auget in compoſitione.*
Copula,& diuerſa copulat.ibid.
2 *Deprædatio à rapina differt.*
3 *Excommunicatio poteſt ferri pro delicto.*
4 *Prælatus inferior habens iuriſdictionem poteſt excommu nicare.*
5 *Eccleſia de quolibet manifeſto delicto, ex quo proximus dammificari poteſt, habet iuriſdictionem in quemlibet laicum.*
6 *Excommunicatio gladius ſpiritualis.*
Excommunicatus in vno loco, eſt vbiq; excommunicatus. ibid.
7 *Excommunicatio loco non circumſcribitur,& ſequitur hominem;ſicut lepra leproſum.*
8 *Delinquens ſequitur forum loci in quo delictum commiſit. & nu.12.*
9 *Excommunicatus ob rapinam, non poteſt abſolui etiam à proprio prælato;niſi prius ablata reſtituat.*
10 *Reſtitutio ablatorum vbi fienda.*
12 *Delinquens videtur remittendus per iudicem domicilij,ad iudicem delicti.*
13 *Iudex,an forenſes delinquentes poſſit punire ſecundum ſtatuta ſua;an vero ſecundum ius commune.*
14 *Iudex domicilij,an ſubditum ſuum alibi delinquentem punire poſſit.*
Clerici,ſi ex ſtatuto epiſcopi Senen.non poſſunt ire de nocte ſub certa pœna;an ſi Florentiæ,vbi non eſt talis prohibitio,vadunt de nocte, poſſint ab epiſcopo Senen. puniri.ibid.
Exiſtens in vno territorio,ſi percuſſit telo, vel ſimili exiſtentem in alio territorio, an poſſit ab vtroq; iudice puniri;& an ſit locus præuentioni. ibid.
Senenſis mandans delictum committi Florentiæ, perpetrato delicto,an Senis,vel Florentiæ puniri debeat; & quæ ſit communis opin. ibid.
Turpis rei nulla eſt obligatio.ibid.
Furto opem præſtens,furti tenetur. ibid.
15 *Obligatio mandati non oritur in delictis inter mandãtem, & mandatarium;& eſt communis concluſio.*
Statutum diſponens,ꝙ ſi rapina fuit commiſſa in cõfinio duarum communitatum,ꝙ vtraq; communitas æqualiter teneatur,ſi æqualis eſt;alias autem pro emendatione damni reducatur ad æqualitatem,qualiter intelligatur, ꝙ communitates teneantur. ibid.
Et num admittatur probatio per iuramentum,in tali caſu pro emenda. ibid.
Remiſſio in delictis,an de neceſſitate, an verò de vrbanitate fienda ſit.ibid.remiſſ.
Furtum committens Senis,ſi illud Florentiam tranſportauit,& ibi contrectauit;an poſſit puniri Floren.de furto;& quæ ſit communis opin. ibid.
Sed contra Bar.cuius opinio fecit ſuſpendi centum millia furum.ibid.
16 *Regulæ iuris,vt plurimum degenerant,in odium furum.*
17 *Cõſuetudo,vt in delictis remiſſioni nõ ſit locus,an valeat.*
Conſuetudo irrationabilis non valet. ibi.
Exiſtens in maiori dignitate, vt Archiepiſcopus;ſi delinquat in loco iuriſdictionis minoris dignitatis; vt Epiſcopi;an poſſit ab eo puniri; & communis eſt opinio, ꝙ ſic.ibid.
18 *Priuilegium ratione delicti amittitur.*
Archidiaconus an poſſit punire Epiſcopum extraneum, in loco iuriſdictionis delinquentem. ibid.
19 *Superior,an poſſit ab inferiore,in cuius iuriſdictione deliquit corrigi;& ꝙ non,communis opinio.*
20 *Suffraganeus habens alium epiſcopatum extra prouinciã Metropolitani ſui ex diſpenſatione Papæ,an poſſit punire Metropolitanum;in illa dioceſi Metropolitano non ſubiecta, delinquentem.*
21 *Delegatus Papæ, an ex auctoritate ſibi cõceſſa poſſit ſuũ ſuperiorem excommunicare;licet ſit minor;& ſubiectus.*
22 *Statuens,an proprio ligetur ſtatuto. remiſſ.*

De illis autem.

Raptor ab
illo epiſco
po punit̃,
in cuius dięceſi rapinã cõmiſit; & iudex domicilij,
ad hoc ſuffragari debet.h.d. Vel ſic,& breuius, Rõne
rapinę ſortit̃ quis forũ non ſui iudicis,& ab eo pote
rit puniri proprio iudice ſuffragante.h.d. In tex.ibi
peragunt, dic, ideſt, valde violenter, vel frequenter
1 agunt;& ſic hęc†præpoſitio,per, auget in cõpoſitio-
ne,de quo in.c.3.de conſue.In tex.ibi,parochia.dic,
ideſt,dięceſi;ſic exponit̃ de hæret.c.excõicam⁹.§ ad
ijcimus.& de donat.§.apoſtolicę.5 1.diſt.c.obitũ.To
ta enim dięceſis,eſt parochia epĩ.10.q.1.per totũ.&
ſm Hoſti. melius dixiſſet, à ſñia epĩ illius parochiæ
nõ exeãt.hoc eſt,nõ abſoluant̃; qa exitus corporalis
põt eſſe liber;ſed abſolutio eſt in epĩ põtate.Ego ar-
bitror,ꝙ parochia hic põt ſumi ꝓpriè;& notãter tex.
dicit loci ꝑlato,nõ epõ,vt dicã.j.¶ Noto primo,ibi,
rapinas,& deprędationes,pp copulã,&,q̃ debet co-
2 pulare diuerſa,qđ†aliud eſt rapina,& aliud deprędatio.
tio.Rapina hic,ſm Io.And.ponit̃ in quantũ pertinet
ad res mobiles; deprædatio verò ad res ſe mouẽtes;
qñq; tñ ſynonimè accipiunt̃,vt Inſti.vi bon.rapto.in
3 prin.Secũdo not.ibi,excõicentur.ꝙ†excõicatio põt
ẽt ferri pro delicto,quod vr̃ contra.c.ſacro.j.de ſẽt.
excom.& ibi dicã.Tertio not.ibi,loci ꝑlato.ꝙ nõ ſo-
4 lũ epũs,ſed†qlibet ꝑlatus ẽt inferior habens iuriſdi-
ctionẽ põt excõicare.Facit.c.cũ ab eccleſiarũ.de of-
fic.ordi.&.c.1.de ſent.excom.lib.6.&.D.m.in.c.ſi qs
contra.de fo.cõpet.Vñ notãter,& cũ miniſterio poſi
tũ fuit verbũ,ꝑlato loci.& ideò põt intelligi,qđ ſeq-
tur,nec ex parochia.ꝙ ſtet propriè.Facit ad ea q̃ di-
5 xi.ſ.in tex.Quarto not.ꝙ†de quolibet manifeſto de
licto,ex quo proximus põt damnificari rõne pecca-

ti,eccleſia ēt in quēlibet laicū habet iuriſdictionem.
Aduerte tñ;quia hoc non vr̃ ſimpliciter verū ; qa ſequeret̃, ꝙ iudex eccleſiaſticus poſſet ꝓcedere cōtra quēlibet laicū aliena tenentē, vel debito non ſatisfacientē;& ſic cōfuſę eſſent iuriſdictiones. Vñ arbitror dici poſſe, ꝙ in caſibus tex.noſtri ſit ſpeciale. In alijs aūt caſibus non poſsit procedi regulariter, niſi p viā denuntiationis euangelicæ,vel iudicialis , ſm quod traditur in.c.nouit.de iudi. Vel dic, & melius, ꝙ quātum ad intentandū gladiū ſpirituale pro qualibet re illicite detentata , pōt p̄miſſa monitione impetrari excōicatio, q̄ non pōt impetrari, niſi ab eccleſiaſtico
6 iudice;nā hic loquitur de excōicatione, quæ† eſt gla
7 dius ſpiritualis.Cogitabis.Quinto not.qđ† excōicatus in vno loco eſt excōicatus vbiq;; quia excōicatio non circūſcribitur loco;ſed ſequit̃ hoīem, ſicut lepra
8 leproſum.Sexto not.ꝙ† delinquens in vno loco pōt puniri à iudice illius loci, nō ſolum quo ad corpus, vt.c.poſtulaſti.de fo.cōpet.& auth. quia in ꝓuincia. C.vbi de crimi.agi opor.ſed ēt quo ad animā.Septi-
9 mo not.ibi,nec eos recipiat.ꝙ† excōicat' ēt ab alieno p̄lato pro rapina, aut furto, non poteſt abſolui, ēt à proprio prælato;niſi prius reſtituat ablata. Octauo
10 not.ibi, vbi rapinā. ꝙ† reſtitutio ablatorū fienda eſt
11 in loco rapinæ cōmiſſæ. Vltimo not.qđ† delinquens vr̃ remittendus per iudicē domicilij ad iudicem delicti, de quo hic in gl.¶ Gl.1.ſentit contrariū , ꝙ non poſsint iſti dānari vbicunq; deliquerint; ſed ſolum à ſuo iudice. Probatur, licet nō alleget, in.c. at ſi clerici.de iudi.&.C.ſi à non cōpe.iudi.per totum. Sol.dicit gl.ꝙ rōne delicti talis eſt iudex cōpetens. Et circa prædictā materiā de foro ratione delicti, glo. ponit vnā opi.quā reprobat;& dat gn̄alē doctrinam, ex qua excipit vnū caſum, & ponit opi. Hugu. In eadē,
ibi, hoc nō eſt verū.dic, & hoc cōiter* tenetur; vō cō Cōis opi.
12 clude, ꝙ nedū † ratione rapinæ;ſed ēt ratione cuiuſcunq; delicti, ſortitur quis forū vbi deliquit ; & ſi ibi reperiatur , poteſt excōicari, ſi non vult ſatisfacere , poteſt ēt capi,& alia pęna tēporali puniri;vñ , & ſuſpendi, & deponi poterit.vt.c.poſtulaſti.s̄. de fo.cōpe.In eadem, ibi, tamen ſententia mandabitur executioni.dic, Hoc verum , qñ deberet fieri exequutio in rebus ſitis in alieno territorio, vt.d.c.poſtulaſti.ſecus in ſentētia corporis afflictiua, vt in clem.paſtora
13 lis.de re indi.& in.c.fi.de fo.compe. Vtrū aūt† iudex poſsit punire delinquētes in ſuo territorio, qui ſunt forēſes, ſm ſtatuta ſua;an vero ſm ius cōe? dicit Ioā. Cald.qđ ſm ſtatuta ſua , & ſequitur D.m. qa ratione delicti efficit̃ ſubditos ſuus. Facit. 8.diſt.c. quæ contra.&.j̄. de ſent.excō.à nobis.& ꝙ not.in.c.2. de conſtit.lib.6. Idem tenet Ioan.de Ligna.in clem. paſtora
14 lis.de re indi.vbi decidit aliam.q.notab. An† iudex domicilij poſsit punire ſubditū ſuū alibi delinquentem;& concludit, ꝙ aut ſtatutum loci domicilij imponit pęnā ipſo facto, & tunc ligat ſubditū hoc caſu alibi delinquentē, vt.c.fi.de conſti.libr.6. Aut pœna eſt imponenda per ſñiam,& tunc poterit punire, ſm illud ſtatutū;dūmodò ſtatutum non cauſet delictum de nouo,& in loco, vbi eſt perpetratum non erat ꝓhibitum; vt puta, ſtatuit ep̄us Senenſis, ꝙ clerici nō poſsint ire de nocte ſub certa pęna, ſi Florentiæ clericus Senenſis vadit de nocte, vbi poteſt iri, cū nō ſit prohibitum, non poteſt ep̄us Senen.punire . Sed ego aliter dico in.d.clem.paſtoralis.in glo. in verbo, de more.dic, vt ibi. & trad.in.d.c.fi.de conſtitu.libr.6.
¶ Sed quæro, pone, exiſtens in vno territorio percuſſit exiſtentem in alio territorio telo, vel ſimi. an poſſit ab vtroq; iudice puniri;& an ſit locus præuentioni? vide D.m.in.c. 1.s̄.de præſump.vbi dicit, quòd in vtroq; poterit puniri ; & maximè in loco conſumati delicti, de quo nō eſt dubiū, per.c.fi.s̄.de fo. compe. & ideo locus eſt præuentioni inter iudices vtriuſq; territorij, de quo vide latius ibi,& per Io. And. in regula, in obſcuris. de reg. iur.lib.6. & Cy.in.l.1.C.vbi de crim.agi opor.vbi Doct.idē concludunt;& idem Io. de Imo.in.l. ſi vt ꝓponit̃.ff.de fideiuſ. & vide per Doct.in.l.libellorū.ff. de accu. per Io. And.in.c.1.de conſe.eccl.vel alta.lib.6. Debebit tñ quilibet iudex punire ſm ſtatuta ſua, arg.eorum quæ.s̄.dixi.& ideò cautela eſt, vt ſi maior pęna venit imponenda ex forma vnius ſtatuti , q̄ alterius, ꝙ delinquens procuret, ꝙ iudex, qui debet imponere minorē pęnā p̄ueniat. Si tñ alter eſſet iudex domicilij, an poſſet ipſum itetum punire, ſupplēdo pęnam, in qua alter iudex defecit, collige ex his quæ dixi in.c.de his.s̄.de accu.
Itē quæro, Pone Senenſis mandauit perpetrari delictum in ciuitate Florentina;quæritur, an perpetrato tali delicto debeat iſte puniri ſm ſtatuta ciuitatis Se
nenſis, vel Florentinæ? cōis * concluſio eſt, ꝙ debet , Cōis opi.
puniri non vbi mandauit ; ſed vbi delictum commiſſum eſt, quia ibi deſtinatus eſt effectus delicti; & qa regulariter ex ſolo mandato qs non punitur,& inter mandantem,& mandatarium nulla fuit cōtracta obligatio;quia rei turpis nulla eſt obligatio , vt.l.ſi remunerandi.§.rei turpis.ff.mād.& pro hoc facit text. ſm D.m.in clē.paſtoralis.§.nec non.iuncta glo.de re indi.& tenet D.m.in.c.fi.de fo.cōpe.& in.c.1.de pręſump.Idem dicit Iaco.de Are.in.d.l. ſi vt proponit̃. de fideiuſ.arguendo de contractibus ad delicta, per .l.tam ex contractibus.ff.de iudi.Pro quo videtur caſus in anthē.qua in ꝓuincia.C.vbi de crim.agi opor. ſecundum vnam lecturam. Idem videtur tenere Ricardus Malumbra. Sed quidam referunt, Dynum cōſuluiſſe ;quod non poteſt conueniri niſi in loco vbi fuit mandatum ; & aſsignant rationes ; quia ibi fuit commiſſum delictum. Sed dicit Bart. quod non credit Dynum hoc conſuluiſſe. Vnde in.d.l. ſi vt proponitur. dicit, aduertēdum eſſe;an mandans delictum puniatur ex delicto, vel ex mandato. Et gloſſ.in.l.1. §.perſuadere.ff.de ſer.corrup.dicit, quod† mandans, præterquam in actu ſerui corrupti, non punitur propter mandatum; ſed in actu ſerui corrupti punitur ex mandato, ex ſola perſuaſione. Idem not. Inſtit. de oblig.quæ ex delic.§.ope,& conſilio. Et hinc eſt, qđ lex dicit, quòd† ille qui præſtat opem furto , tenetur furti, vt.l.is qui opem.ff.de furtis. quaſi dicat , quòd tenetur ex furto propter opem. Et hoc eſt, quòd lex vult, quòd tunc incipiat teneri, quando eſt commiſſum delictum, vt.l.ſi quis vxori.ff.de furtis.vnde tenetur ex delictū, non ex mandato . Et hoc idē videmus in ratihabitione, ſecundum veram opinionem, in.l.ſi pupilli.§.quæritur.ff.de neg.geſtis.licet glo.ibi aliter dicat, & malè.Facit.ff.de vi & vi arma.l.1.§.1. Sed contra hoc facit;quia vr̃, quòd in contractibus quis obligetur ex mandato;ſed potes dicere , quòd illud eſt verum in obligatione, quæ oritur inter mandan-

tem,

tem, & mandatarium;ſed in obligatione, qua tene-
tur alteri, non;puta;† mandaſti Titio quod gereret
negotia; licet inter te, & Titium contrahatur obli-
gatio ex mandato; tamen inter me, & te, ſeu illum
oritur obligatio ex negotio geſto, vt.l. ita autem.ff.
15 de admin.ruto.Sed in † delictis inter mandantem,
& mandatarium non oritur mandati obligatio, vt
dictum eſt;& hæc eſt*communis concluſio. ¶ Item Cōis opi.
quæro,† ſtatuto diſponitur,quòd ſi rapina fuit com-
miſſa in cōfinio duarum communitatū;quòd vtraq;
communitas æqualiter teneatur, ſi æqualis eſt;aliàs
autem pro emendatione damni reducatur ad æqua
litatem;qualiter intelligatur,quod tales communi-
tates debeant teneri?Sol.D.Ant.dicit, quod Specul.
eod.titu.§.1. tenet poſt Guil. quod debet intelligi
æqualitas, ſecundum facultates vtriuſq; communi-
tatis,per.l. cum poſſeſſor.ff.de cenſi. & idem vide-
tur probari in.l.Pædius.ff.de incen.rui. & naufrag.&
ſequitur Bart.in.l.ne quid.ff.eod.ſecundum eum, &
ſequitur D.Ant. qui dicit,quod contra dictas com-
munitates pro emenda dictæ rapinæ, non admitte-
tur probatio per iuramentum; ſicut aliàs admitti-
tur contra raptorem, vt.l. ſi quando.C.vnde vi.&.c.
fin.s.quod metus cauſa.¶ In eadem glo.ibi,ſi fuerit
graue.dic,videtur gloſſ.ſentire,quòd ſi delictum eſt
leue,poſsit puniri per iudicem domicilij;ſecus ſi gra
ue;quaſi ſentiat,quod tunc non poſsit. Tu dic,quod
glo.non benè dicit; quia quantumcunq; crimen ſit
graue; tamen iudex domicilij poteſt punire delin-
quentem; quia ſicut ratione contractus alibi ſacti,
vel rei alibi ſitæ,poteſt conueniri quis coram iudice
domicilij,vt.c.ex parte B.&.c.cum dilecti.s.de ſoro
competen.ita ratione delicti; aliàs autem fruſtrato-
rius videretur forus domicilij, quod non eſt dicen-
dum.Facit.c.cum contingat.de elect. vnde debet in
telligi glo.quòd erit locus remiſsioni, ſi iudex loci,
vbi perpetratum eſt delictum,illam petat,vel pote-
rit ipſum punire iudex domicilij. De materia remiſ
ſionis, an de neceſsitate fienda ſit,an ex vrbanitate,
vide quæ latius dixi poſt glo. in verſi.de more in c.
paſtoralis.de re iudi. Sed quærunt hic D.Anto.&.D.
m.pone,† Titius commiſit furtum Senis, & illud tā
ſportauit Florentiam, & ibi contrectauit, an poſsit
puniri Florentiæ de furto; * Communis opinio Do- Cōis opi.
cto.ante Bart.fuit,quòd non.Sed Barto.in.l.ſi domi-
nium.ff.de furtis.tenuit,quòd poſsit ibi puniri ex no
ua contrectatione.Audiui,quod collegium Bononiē
ſe conſuluit contrarium,& melius iudicio meo de iu
ris rigore.De æquitate tamen opin. Barto. ſeruanda
16 eſt † in odium furum, contra quos,vt plurimum, iu
ris regulæ degenerant,vt Inſti.de act.§.ſic itaq;. quæ
opi.fecit ſuſpendi vltra centum millia hominum.Si-
cut & alia opinio gloſſ.contra fures,in.l.capitalium.
§.famoſos.ff.de pœnis.ſed pro opi.Bart.quam tenet
quidam.D.P.de Are.allegat.l.inficiando.§.infans.ff.
de fur.quæ lex bene facit;ſed non aſtringit.¶ Vtrum
17 autem † valeat conſuetudo, vt in delictis non ſit lo-
cus remiſsionis? Io.Calder.hic,quem ſequitur.D.m.
tenet, quòd aut loquimur de conſuetudine inducen
te,quòd iudex domicilij non teneatur remittere, &
valet.Aut quærimus,vtrum iudex, qui aliàs non ha-
bet poteſtatem puniendi delinquentem,non tenea-
tur remittere,& nō tenet.Ratio diuerſitatis ſit, quia

in primo caſu delictum non remanebit impunitum;
quia poterit puniri per iudicem domicilij. Sed in ſe
cundo caſu videretur remanere impunitum; & ideò
talis conſuetudo tanquam irrationabilis non tene-
ret,per.c.fi.s.de conſue. circa quòd vide etiam quæ
dixi in.c.poſtulaſti.de for.compe.In fi.gl.dic, ex hac
gl.poſſunt elici plures.qq. Prima, vtrum exiſtens in
maiori dignitate, vt archiepiſcopus ad epiſcopum
delinquēs in loco iuriſdictionis minoris dignitatis,
poſsit ab illo puniri; & * communiter tenetur ꝙ ſic; Cōis opi.
18 quia † ratione criminis perdit quis priuilegiū ſuum,
vt in auth.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi.op.6.q.
3.c.placuit.& ſequitur Io.And.in.c. cum inferior.de
maio.& ob.vbi tenent Doct.ꝙ etiam archidiaconus
poteſt punire extraneum epiſcopum delinquētem
in loco iuriſdictionis ſuæ,pro quo tex.in.l.3.ff.de of-
fi.præſi.vbi dicitur, ꝙ† præſes in alieno territorio ha
betur pro priuato,& hoc verum,vt dicit gloſſ.hic,in
quantum nollet procedere ad depoſitionem,ad quā
ſolus Papa procedere poteſt.3.q.6.c. quamuis.&.c.
accuſatus.dic,de hoc,vt dixi in.c.2.de accu. Secūda
19 quæſtio eſt, vtrum† ſuperior delinquens in loco iuriſ
dictionis ſubditi ſui, poſsit ab illo puniri,de qua vi-
de Inno.& Doct.in.d.c.cum inferior.& Archid.in.c.
2.de conſti.lib.6.vbi Archi.tenuit, ꝙ poſſet etiā per
ſtatutum editum ab ipſo ſubdito;& per conſequens
Suffraganeus poterit punire ſuum Metropolitanum
delinquentem in ſua diœceſi;quia cum à iure ſit da-
ta poteſtas, vt.c.2.de cōſti.lib.6.ergo potius videtur
ſententia Papæ,quam Epiſcopi.11.q.3.nemo.& hoc
dicit Paul.ſe tenuiſſe,& diſputaſſe Senis.Cōmunis*
concluſio eſt in contrarium,ꝙ non poſsit, per ratio- Cōis opi.
nem.d.c.cum inferior.Nam cum ſit ſubditus, nō po
teſt ligare ſuperiorem. Et ad hoc vide quæ dixi in.c.
à nobis.1.j.de ſen.excomm. ex qua ratione ſequitur
20 ſm Inno.ꝙ † ſi ſuffraganeus habet epiſcopatum aliū
extra prouinciam Metropolitani ſui ex diſpenſatio-
ne Papæ, ꝙ nō poterit punire Metropolitanum de-
linquētem in illa diœceſi nō ſubiecta Metropolita-
no.Mouetur;quia vbiq; archiepiſcop⁹ eſt maior ſuf-
fraganeo ſuo,& hoc ſequitur.D.m. Sed in.c.cum in-
ferior.nō placet ſibi hoc dictum Inno. quia talis epi
ſcopus in epiſcopatu extra prouinciam, nō habetur
vt ſubditus;& vt ſuffraganeus; ſed vt extraneus epi-
ſcopus, & ſic debet poſſe punire talem Archiepiſco
pum,arg.deciſionis præced.qq.cum ipſe ſit ibi ma-
21 ior.Simile videmus in† delegato Papæ, qui licet ſit
minor,& ſubiectus; tamen ratione authoritatis ſibi
conceſſæ poteſt excommunicare ſuum ſuperiorem,
vt.c.ſanè,2.de of.deleg.Et hæc opi.mihi placet. Pro
qua facit, quia ex quo iſte habet duos epiſcopatus,
fingitur duplex perſona, & alia perſona fingitur re-
ſpectu vni⁹;& alia reſpectu alterius,vt.c.ſi ſacerdos.
& ibi not. de offi.ord. &.l. ſi conſul. & ibi not.ff. de
adop. Nec obſt.arg.Archid.quia ſequeretur,ꝙ etiā
lata ſententia per epiſcopum proprio ore,ligaret Ar
chiepiſcopum ſuum; nam cum ſibi ſit data poteſtas
à canone excommunicandi, videtur ſententia cano-
nis,& tamen conſequens eſt falſum. Tertia quæſtio
22 eſt † vtrum ſtatuens ligetur ſtatuto ſuo,quam.q.tan-
git hic Io.And.& latiùs tangitur in.d.c.2.de conſtit.
lib.6.& lariſsimè per Ioā.And.in regula, cui licet.de
regu.iur.lib.6.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Raptor decedens,ſi non reſtituit, vel de reſtituendo nõ ca uit,carere debet eccleſiaſtica ſepultura.& nu.16.*
2 *Sepultura eccleſiaſtica cuilibet decedenti in peccato mortali denegatur.*
Et tali debetur pœna æterna. nu.11. commutatur tamen in temporalem per ſacerdotem,per pœnitentiam, vel contritionem.ibid.
3 *Lex pœnalis,ad alios caſus non eſt extendenda.*
4 *Eleemoſinæ à publico peccatore cur non recipiendæ.& nume. 16.*
5 *Clericus raptor, vel rapinæ particeps, beneficio, & ordine irrecuperabiliter priuandus.*
6 *Epiſcopus clericum raptorem ſine licentia Papæ ad ordines, vel ad beneficium reſtituere non poteſt.*
7 *Epiſcopus diſpenſat cum homicida in beneficio;& quid in depoſito ab ordine.*
8 *Pœnitentia ſolemnis, quæ dicatur.remiſſ.*
9 *Raptori non manifeſto, non denegatur eccleſiaſtica ſepultura.*
10 *Contritio ſola,quo ad peccati remiſſionem,ſufficit.*
12 *Pœnitens ſi pœnitentiam condignam non peregerit in hoc mundo,illam ſupplebit in purgatorio.*
13 *Malefactores, qui puniuntur in foro contentioſo,contriti; non puniuntur amplius à Deo.*
14 *Contritio in moriente tanta eſſe poteſt;vt etiã nepharius, ac ſceleſtiſſimus abſq; pœnitentia immediatè ad ſuperos conſcendat.*
15 *Viaticum non datur niſi pœnitenti. Et quæ pœnitentia ſufficiat, vt requiri poſſit. & nu.16.*

Super eo. Manifeſtus raptor, vel eccleſię violator, ſi reſtituit; vel de reſtituendo cauit,in vita,& in morte ad pęnitentiã,& ad ſepulturã admittitur.Si vero noluit cauere in vita, & morte non põt,clerici eius ſepulturæ intereſſe nõ debẽt; & iniungentes ſolennẽ pęnitentiã, vel intereſſentes deponunt ab officio,& beneficio.h.d. Diuiditur in quatuor.Secunda,ibi,ſi verò.Tertia,ibi,qui aũt.Quarta,
1 ibi,ꝙ ſi qui.¶ Noto primo,ꝙ † decedens in crimine rapinę,ſine pęnitentia,& ſatisfactione, vel cautione de ſatisfaciẽdo debet carere eccleſiaſtica ſepultura.
2 Et † idẽ eſt ẽt in quocunq; decedẽte in peccato mortali.13.q.2.c.obeuntibus.33.q.5.c.placuit.in hoc ergò nulla eſt ſpecialitas in rapina; ſed in alijs benè eſt ſpecialitas in manifeſto raptore;qa licet ipſum pęniteat in morte, ex quo nõ ſatisfecit;licet non ſatiſfaciat ex eo,qd non põt; tñ ſolennitas pęnitentiæ parũ ꝓdeſt;qa integra reconciliatio denegabit̃ ſibi, & in opprobriũ hæredũ;abſoluet̃ tñ à peccato,quæ abſolutio innat in eo,qd dicit gl.in verbo parũ.Itẽ, eſt & alia ſpecialitas; qa clerici non debẽt intereſſe ſepulturæ ipſius,nec eleemoſynas accipere,quod nõ vr̃ in alijs contingere ſi pęnitẽt,& non ſatiſfaciũt; qa nõ
3 poſſunt;vt.c.cũ tu.j.de vſur.Nec tex.noſter,cum † qnat in materia pęnali eſt ad alios caſus extendẽd', arg.regulę,in pęnis.de reg.iu.lib.6.& de pęni.diſt.1.
4 §.pęnæ.Secundo not.ꝙ † à publico peccatore non debẽt recipi eleemoſynæ; ne recipiẽtes videant̃ fauere peccatis eorũ. An aũt hoc ſit ſpeciale in raptore,& qd in alijs,vide.14.q.5.in ſumma. & de deci.ex tranſ
5 miſſa. Vltimo not.ꝙ † clericus cõmmittens rapinã, vel particeps rapinæ debet priuari bñficio,& ab ordine deponi irrecuperabiliter.Et ſi tu diceres, ꝙ hęc vr̃ eſſe inculcatio verborũ;nã cũ depoſitio ſit ꝑpetua de ſe;ergò vr̃ irrecuperabilis, vt in.c.at ſi clerici. de iud.Rñdet Io.And.ꝙ hoc verbũ fuit hic poſitũ ad de
6 notandum,ꝙ † eps̃ non põt eos reſtituere ſine licentia Papæ ad ordines,vel ad beneficiũ.Sic.s̃.de hęret. c.excõica.iii°.§.ſanc.ſm Hoſt.Dicit tñ D.m.ꝙ putat, ꝙ in beneficio poterit eps̃us diſpenſare, arg.63.diſt.
7 c.Salonitanæ.&.c.2.s̃.de cler.pug.in duel.vbi † eps̃us diſpenſat cũ homicida in beneficio;ſed fortè illud ꝓcedit in eo,q eſt priuatus beneficio dũtaxat,& prohibitus miniſtrare in ordinibus,& ſic ſuſpenſus; ſec° ſi eſſet depoſitus ab ordine.¶ Gl.1.quærit,& ſolu.benè. ¶ Glo.2.in princ.oppo.& contra oppoſitionem pro tex.allegat duo iura; & ad contrarium formatum dat duas ſolu.& vltimam approbat. In eadem, ibi,non eſt fructuoſa.dic,fortè propter præſumptionem, quod ſit impœnitens,ex quo tam diu diſtulit, argu.c.ſi quis aurem.de pœniten.diſtin.7.ſecundum Tancre.Sed fortè gloſſ.aliud intellexit;ſcilicet,quod non ſit fructuoſa in totum, vt ſtatim ſequitur in glo. Et dicit hic Abb. ꝙ aut crimen rapinæ eſt manifeſtum, & denegatur ei pœnitentia. Aut occultum, & tunc ſecus.Hoſtien. verò dicit. quod propter criminis deteſtationem ſpeciale ſit,vt nec in vita, nec in morte audiatur ad pœnitentiam ſolennem; aliàs
8 regulariter procedit quod hoc dicitur. † Solennis aut pœnitentia quæ dicatur,tradit Hoſtien. in ſumma in titu.de pœniten.§.vtrum.verſicu. his prælibatis.& vide tex.50.diſtinct.cap.in capite. Et not.Sol. Abb.pro qua facit tex.in.c.in literis.j.eo. vbi proba
9 tur,quod † non negatur raptori eccleſiaſtica ſepulturaratio eſt, quia ibi erat rapina non manifeſta. Quare autem magis puniatur manifeſta,patet ratio de e; quia manifeſta videtur grauior propter malum exemplum,quod datur reliquis, argu. not. in.l. capitalium.§.famoſos.&.l.aut facta.§. fin.ff. de pęn. cap.quia in omnibus,de vſur.&.c.2.de vſur.lib. 6. ¶ Glo.ſuper verbo,parum prodeſſe. ſentit contra
10 rium, ꝙ immò poſsit; quia † quo ad remiſsionem peccati,ſola contritio ſufficit,de pœnit.diſtinct.1.in princ.Glo.ſol.diſtinguendo inter pęnam æternam, & temporalem.In eadem;ibi,duplex pœna.&c. dic,
1 melius diceret,ꝙ † pro peccato mortali debet̃ pœna æterna.j.de reg.iur.c.defleat. ſed illa pęna æterna ꝑ pęnitentiam,vel contritionem commutatur in temporalem,quam imponit ſacerdos. Et ſi pœnitens in hoc mundo pœnitentiam condignam non peregerit,illam ſupplebit in purgatorio. Vnde dicit.D.m.
13 quòd † malefactores, qui puniuntur in foro contẽtioſo contriti,non puniuntur iterum à Deo,ſi modo cõdigno paſsi ſunt.23.q.5.c. quid ergò. & ideò melius eſt de peccato pœnam luere,quam non;vt fuit notabilis concluſio Platonis in libro, de immortalitate animarum. Et hoc adde ad ea,quæ dixi in.c.de his.
14 s̃.de accu.Audiui tamen à Theologis,ꝙ † poſſet eſſe tanta contritio in moriente,quòd ſine alia pęnitentia peracta,etiã ſi nepharius, ac ſceleſtiſsim' fuerit, imme-

immediatè ad ſuperos conſcendet. Facit verbũ Do
minicum. Hodie mecum eris in Paradiſo. ¶ Glo.
in verbo, viaticum. colligit arg. In fin. dic, ſed oppo-
nitur, nam tex. videtur ad inuicem ſibi contrariari;
nam prius dicit, quod pęnitentia denegatur; deinde
dicit, quod viaticũ non denegatur; & tñ clarum eſt,
15 quod† viaticũ non datur, niſi pęnitenti, vt.c.ois.ĩ.de
pęnit.& remiſ.Sol.pęnitentia ſolennis denegatur; ſed
pęnitentia contritionis, non denegat̃, quæ ſola ſuffi-
cit ad viaticũ requirendũ. Ego arbitror, ꝙ tex. aliud
intendat; vnde pondero, ꝙ dicit tex. ꝙ ſolennitas pœ
nitentiæ parum ſibi prodeſſe creditur; vnde non ne-
gat̃, ꝙ pęnitentia non ſit ei iniungenda; qa cum ipſe
in mortis articulo cõſtitutus, nec poſsit ſolennẽ pœ-
nitentiã agere, ꝓut deberet; qa cõſtitutus in morte,
cũ ſe ita arctauerit, parũ ꝓdeſſe credit̃. Nã dicit Au
guſtinus. Si quis in vltima hora ſuæ vitæ voluerit con
fiteri; & nõ confiteatur, non credit̃, ꝙ benè exeat ab
hoc mũdo, de pęni.diſt.7.c.1.deindè dicit, eadẽ diſt.
c.ſi quis aũt. baptizatus ad horã ſecurus hinc exit; fi-
delis bene viuens ſecurus hinc exit, agit pęnitentiã,
& reconciliatus cum ſanus factus eſt, & poſtea bene
viuens ſecurus hinc exit; agens pęnitentiam ad vlti-
mũ, & recõciliatus, ſi ſecurus hinc exit, ego nõ ſum
ſecurus, & hoc voluit fortè tex. noſter dum dicit, cre
dimus. ¶ Gl.pen.format.q.& ſol.& bene, & dicam in
ſeq. ¶ Glo.fi.format.q.& ſol. ſubdens rationem, & in
fi. colligit arg. In eadem, ibi, ad terrorem dic. Ex gl.
præced.& ex iſta, & ex dictis maxime Goffr.& Ho-
16 ſti. conclude, quòd† ſi raptor noluit ſatisfacere, vel
cauere de ſatisfaciendo cum poſsit, denegatur ei pę
nitentia, quantum ad illud peccatum; & per conſe-
quens viaticũ, quod ſolum integrè pœnitenti datur,
& eccleſiaſtica ſepultura, & cimyteriũ; nec eſt oran-
dum pro eo, nec eius eleemoſynæ recipiendæ. 12.q.
2.pro obeuntibus.&.23.q.5.c.placuerit.&.ĩ.de pœ-
nit.& remiſ.c.omnis. Si vero vſq; ad mortem perdu-
rauerit in obſtinatione, in morte tñ pęnitet, & emen
dat damnum, vel cauet emendare, conceduntur pœ
tentia, viatica, & eccleſiaſtica ſepultura. Si verò in
morte non ſatisfaceret; quia non poſſet, cum poſſet
in vita, & in obſtinatione perdurauerit, ei in morte
contrito, non negatur pęnitentia non ſolennis, ſed ec
cleſiaſtica ſepultura, & intereſſentia clericorũ, & cy-
miterium non conceditur. Si vero in morte conſtitu
tus ſatisfacere promittat, ſi conualeſcat, & ante ſatis
factionẽ decedat, non negatur ſepultura cum cleri-
cis; ſed hæredes compellũtur ſatisfacere, vt in.c.in li
teris.ĩ.eo. vel intellige illud.c.ſm ꝙ dixi, ꝙ loquitur
in raptore non manifeſto, vel in eo, qui nunquã ad-
monitus, vel ſi fuit, paruo momento ſtetit cõtumax;
nam abſolutus per proprium ſacerdotem erit ſepe-
liendus, & hęredes cogendi ſunt per cenſurã eccleſia
ſticam, vt iuxta facultatem ſatisfaciant. In fi.gl.dic,
de hoc articulo, vt dixi in.c.1.de tornea.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Mercatores, & nautæ, tanquam miſerabiles perſonæ, ſunt
ſub protectione eccleſiæ.*
*Eccleſia in die paſſionis orat ſpecialiter pro itinerantibus,
& peregrinis. ibid.*
2 *Eccleſia iuriſdictionem habet contra quemlibet laicum cõ
mittentem delictum, quo proximus læditur.*
3 *Negotiatio dicitur licitum exercitium.*
Nobilitati non detrahitur per mercaturam.
Mercatores, an poſſint eſſe milites.
*Mercator quis propriè dicatur; & quæ mercimonia ſunt
licita. ibid. remiſ.*
4 *Pœna ſpoliantium mercatores, vel peregrinos.*
4 *Excõmunicatio fertur ipſo facto per hæc verba, Noſcas
te excommunicationi ſubiacere.*

Excõmunicationi.

Excommunicari debent, qui capiunt, vel ſpoliant
fideles ex iuſta cauſa nauigantes. hoc primo. Et
excommunicati ſunt ſpoliantes naufragium paſſos,
niſi ablata reſtituant. h.d. Secunda, ibi, illi vero.
1 ¶ Noto primo, quod† mercatores, & nautæ viden-
tur miſerabiles perſonæ, & tanquam miſerabiles eſ-
ſe ſub protectione eccleſiæ. Facit.c.2.de treu. & pac.
Innoc.in.c. ſignificantibus. de offi.dele. dixi in.c.fi.ſ̃.
de Iudæ. Vnde eccleſia in die paſsionis ſpecialiter
orat pro itinerantibus, & nauigãtibus. Secundo not.
2 ꝙ† eccleſia habet iuriſdictionem contra quemlibet
laicum, in quantum committit delictum manifeſtũ,
ex quo proximus læditur, & pro tali ſatisfactione
eccleſia poteſt immediatè adiri. Tertio not. quod
3 †negotiatio dicitur exercitium licitum, & hone-
ſtum, & tribuit iuſtam cauſam nauigandi, & itine-
randi; nec + per mercaturam detrahitur nobilitati,
vt.C. de commer.& merca.l.mercatores. Alij con-
tra, de quo vide in.l.fi. de iuriſ. om.iudi.&.l.1.C.ne-
gotia.ne militent. lib.12.vbi tractatur, an + poſsint
eſſe milites, & vide Guil.in.l.1.C.vbi ſena. vel clariſ.
+Quis autem propriè dicatur mercator, & quæ mer
cimonia ſint licita, vide.88.diſtin.c.eijciens.& per
Innoc.in.c.1.ſ̃.ne cleri.vel monac. Vltimo not.pœ-
4 nas, † quæ ſunt ſtatutæ contra derobantes, vel ca-
pientes nautas, vel itinerantes; quia excommuni-
candi ſunt, concordat.24.q.3.c.ſi quis Romipetas.
Sed in ſecundo caſu text. noſtri, ſpoliantes ſunt ex-
communicati ipſo iure; quia maius delictum vide-
tur committere quis in caſu ſecundo, ex eo quod ad
dit afflictionem afflicto. Dicit tamen Io.And. quod
hodiè tam in primo, quam in ſecundo caſu, tales ca
pientes; & ſpoliantes ter in anno excommunican-
tur per Papam. Sed quæro, quia text. dicit, ex ho-
neſtis cauſis. quid ſi aliquis non nauigaret, vel itine-
raret ex honeſta cauſa; vt quia pyrata, vel prædo.
Sol. dic, ꝙ tex. noſter non habet locum à contrario
ſenſu. Secundo quæro, + vtrum tex. habeat locum in
his, qui nauigant in aqua dulci? Sol. Hoſt. quod non;
quia non ita frequenter cõtra tales talia delicta per-
petrantur. Vnde in nauigantibus per mare multis
graſſantibus opus fuit exemplo, vt.l.aut facta.ff.de
pœnis. quod verum dicunt Doct. quantum ad ſecun
dum caſum tex. noſtri. ſed quantum ad primum no-
lunt, ꝙ tex. indiſtinctè procedat, ſicut indiſtinctè lo-
quitur, & hoc tenet Io.And.& Doct. ¶ Gl.pen.quæ-
rit. In fi.gl.dic, Hęc gl. non benè firmat ſe, antequira-
tur monitio. Innoc.in.c. extirpandæ. §. qui verò.ſ̃.de

præben.tenet,ꝙ nõ requirať monitio in pęnis impo
nẽdis pp actũ negatiuũ.Bar.cõtra in.l,cognitionũ.ff.
ad Sylla.p gl. q̃ dicit ſingularẽ, in.l.1.C.de his vt idi.
vide D.m.in.d.§.q vero.& Bal.in repe.l.cũ mulier.ff.
5 ſolu.matri.¶ Gl.ibi,ipſo iure.dic, Et ſic not.ꝙ† p hęc
verba,noſcas te excõicationi ſubiacere,ferť excõica
tio ipſo facto.Facit quod not.in.c.1.de iniur.lib.6.&
.c.aduerſus.de immu.eccle.dic,vt dixi in.c.Iudæi ſi-
ue.s̃.de Iudæ. In cõtrariũ tñ facit,quod tenẽt Doct.
in.c.3.j̃.de priuil.in ſi.vbi volũt,ꝙ requirať ſentẽtia.
Sed dic,vt ibi dixi ſuper gl.ſi.In eadẽ gl.ibi, in qua-
druplum. dic, ꝙ hodiè aucta eſt pęna publicationis
bonorum,vt traditur in auth.nauigia.C.de furt.

CAP. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Abuſus fœminarum; & maſculorum iudicatur à pari.*
2 *Cauſæ criminales,etiam de iure canonico,poſſunt delegari clericis.*
3 *Eccleſia non habet iuriſdictionem contra infideles delinquentes contra chriſtianos.*
Et quid ſi peccent contra naturam.ibid.
4 *Clericus, quando, & quare poteſt eſſe iudex delegatus laici.*
5 *Iudex eccleſiaſticus poteſt torquere,& verberibus cedere;citra tamen ſanguinis effuſionem.*
6 *Exceſſus,quando grauis dicatur.*
7 *Prælato habenti iuriſdictionem temporalem licitum eſt cõmittere cauſam criminalem; etiam ſi pœna mortis veniret imponenda.*

In archiepiſcopatu.

Ex principis delegatione, poſſunt p̃lati eccleſiaſtici
de raptu,& alijs criminibus iudicare:pęnã tñ ſangui
nis infligere nõ poſſunt.h.d.Primo,poniť cõſultatio.
Secũdo, bimẽbris,reſponſio,ibi,conſultationi tuæ.
¶ Noto primo,ibi,mulieris,coniũcto verbo, abuti,
1 ꝙ†abuſus fęminarũ, & maſculorũ iudicať à pari; &
ſic põt fieri abuſus cõtra naturã tã in fęminis,q̃ ĩ ma
ſculis.Facit tex.& rub.in auth.vt nõ luxuri.cõtra na-
tu.& gl.32.q.7.c.oẽs. Et habet locũ nõ ſolũ ſi maſcu
lus abutiť muliere,& ſic inter maſculum,& fœminã;
ſed ẽt inter fęminã,& fęminã,vt.l.fędiſsimã.C. ad le
2 gẽ Iul.de adul.& ſtup.Secundo not.ꝙ† de iure cano-
nico ẽt cauſæ criminales poſſunt delegari clericis,&
ad hoc quotidiè allegať iſte tex.ſed non ꝓbat;qa hic
delegans erat Rex,qui vtitur principis poteſtate. Vi
de de materia Inno.in.c.cũ te.s̃.de re iudic.&.c. per
venerabilem.qui fil.ſit legit.&.c.ꝙ ſedẽ.de offi.ordi.
3 Tertio not,argumentũ,ꝙ† eccleſia non habet iuriſdi
ctionẽ cõtra infideles delinquentes contra Chriſtia-
nos;niſi delegetur ſibi à iudice tẽporali. Et ſic vr̃,ꝙ
quo ad pęnas tẽporales, infideles nõ ſint ſubiecti ec
cleſiæ;ſed dominis tẽporalibus.Sed contra hoc facit
tex.dũ dicit in iuriſdictione tua exiſtentes, & ſic vr̃,
ꝙ eccleſia poſsit punire iure proprio, ex quo qs deli
quit in ſua iuriſdictione.Sed põt rũderi,qđ tex.dũ di
cit,in tua iuriſdictione. debet intelligi hoc eſt in tua
diœceſi;vel intelligi; & melius de iuriſdictione ſpiri-
tuali; vñ tẽpotaliter nõ poterit ſuo iure cognoſcere;
ſed ex delegatione;& ſic in caſibus hic expreſsis p̃la-
ti non vendicãt ſibi iuriſdictionẽ. Inno. ſentit contra
riũ,in.c.ꝙ ſup his.s̃.de voto.vbi dicit, qđ eccleſia ha
bet iuriſdictionẽ cõtra infideles peccãtes contra na
turã.Nã ſicut Deus puniuit illos, vt Geneſis.c.18.&
d.auth.vt non luxurienť.&.j̃.de exceſſ.p̃lat.c.clerici.
ita & vicarius eiꝰ debet poſſe; & ideò tã iudex eccle
ſiaſticus,q̃ ſecularis poterũt punire, & p conſequens
4 erit locꝰ p̃uentioni. Quarto not.ꝙ† clericus põt eſſe
delegatus iudex laici,& hoc ideò, qa caſus iſti cõcer
nebãt fauorẽ aĩæ;aliàs ſecꝰ.11.q.1.c.te quidẽ. Dicũt
tñ Doct.ꝙ ẽt in huiuſmodi caſibus debẽt potiꝰ abſti
nere à tali delegatione, vide.D.m.in.c.2.s̃.de iudi.
5 Vltimo not.ꝙ† iudex eccleſiaſticus non debet impo
nere pęnã corporis afflictiuã,q̃ in ſanguinis effuſionẽ
trãſeat;põt tñ delinquẽtes torquere,& fuſtigare, dũ
modò ſine ſanguine.Facit.c.1.de calum. & not.in.c.
ad audientiã.j̃.de crimine fal.& ideò qñ crimen eſt
adeò graue,ꝙ exigat pęnã ſanguinis,debet illã reſer
6 uare ſeculari; Qñ aũt in caſibus noſtris† dicať exceſ-
ſus ita grauis;Doct.dicunt,ꝙ tunc dr̃,qñ iſti ꝓcede-
tẽt ad homicidiũ, vel qñ imminebat ſcandalũ ex cõ
mutatione pęnæ,vel qñ agebatur per viã accuſatio-
nis ad pęnã legalẽ.Nã pęna eſt vltimi ſupplicij,vt In
ſtit.de publi.iudi.§ itẽ.l.Iulia.&.l.cũ iura.ff.de adul-
te.¶ Gl.in verbo,poteris.dic,qñ aũt fieri poſsit hæc
cõmutatio,dic,vt dixi in.c.ad liberandã.s̃.de Iudæ.
¶ Glo.ſi.in princ. eſt declaratiua, deinde tractat,an
cauſa criminalis poſsit delegari.In eadẽ,ibi, ſm ca-
nones.dic, hæc gl. poteſt dupliciter intelligi,primo,
7 ꝙ† licitum eſt pręlato habenti iuriſdictionem tẽpo-
ralem cõmittere cãm criminalem;licet veniat impo
nenda mortis pęna;& clarius in.c.ſi.ne cle.vel mon.
Tu dic,vt dixi in.c.ad audientiam. de homici.q.74.
Secũdo poteſt intelligi,ꝙ ſm canones poſſunt com-
mitti cauſæ criminales,de quo ſuper tex.dic,de hoc,
vt latius traditur in.d.c.quòd ſedes.de offi. ordi. In
ſi.gl.dic,Aduerte,quòd licet hæc glo.generaliter in-
telligat illum.§.ad hæc.tamen Iac.de Belui.& quidã
alij intelligunt, quando de neceſsitate iudex profici
ſceretur,vt in caſu.l.1.de offi.eius cui. man. eſt iuriſ.
vel antequam ingrediatur prouinciam, & ſic nõ cor
riguntur.ll.antiquæ.de quo Bar.in.l. vim.ff. de iuriſ-
di.om.iud. Ego latius in repe.l.1.ff.quis & à quo.

CAP. V.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum tribus modis impletur;ſcilicet ſuggeſtione, delectatione, & conſenſu.*
2 *Pœnitentia vnicuiq; peccatori, etiam ſceleſtiſſimo pęnitẽti deneganda non eſt.*
3 *Incendiarius eccleſiæ eſt ipſo iure excommunicatus.*
4 *Pœnitens morti proximus,abſoluitur à peccato ante ſatiſfactionem manifeſtæ offenſæ.*
5 *Hæredes ex delicto defuncti tenentur, etiam vltra vires hæreditarias.& nu.7.*
6 *Contumacia hæredum non ſatiſfacientium conſcientiæ defuncti,nocet defuncto.*
8 *Mortui eleemoſynis,& bonis operibus, quomodo iuuentur.*

In lite-

In literis. Incendiarius eccleſię in
morte pęnitēs, & abſolu
tus,in cymiterio ſepelīt.
& hęredes compellūtur
ad ſatisfaciendum iuxta facultates defuncti.hoc di-
cit. Primo,conſultatio.Secundo, reſponſio,ibi,qua
propter.¶ Noto primo,ibi,diabolo inſtigante,text,
qui facit ad formā,& ſtylum,quem ſeruant officiales
in condemnationibus; quia dicunt diabolo inſtigan
1 te.&c.& meritò;quia† peccatū cōmittitur per tres
gradus,per ſuggeſtionē diaboli ſcilicet, & per dele-
ctionē,quæ fit per carnē,& per conſenſum, qui fit ꝑ
ſpiritum,vide.6.diſtin.c.ſed penſandū.Secūdo verò,
2 not.ibi,accepta pœnitentia.qđ† etiam vnicuiq; ſcę-
leſto peccatori,quocunq; graui crimine irretito,vo-
lenti pœnitere,non eſt deneganda pęnitentia;etiam
ſi in morte conſtitutus velit pęnitere, quanquam du
bitandum ſit de eo,vt dixi.ſ̄.eo.c.2. Si tamen rectæ
pœniteret,non eſt dubium, ꝙ ſufficit ſibi ad ſalutē,
51.diſt.c.ponderet. quinimò eſt ſperādum de eo,in
quo appareut ſigna contritionis,ſi aliter expreſsè nō
poteſt pęnitere,vt.c.à nobis.2. de ſenten. excom. &
talis eſt tradendus eccleſiaſticæ ſepulturæ,vt hic per
Doct.Tertio not.ibi, à ſententia anathematis abſo-
3 lutus.argumentum,ꝙ† incendiarius eccleſiæ eſt ipſo
iure excōmunicatus. Et not. ꝙ ēt† quilibet ſacerdos
in extremo vitæ pōt abſoluere; licet aliàs abſolutio
4 ꝑtineret ad Papā;vt hic in gl.Quarto not.ꝙ† in mor-
tis articulo conſtitutus;pęnitens de peccato abſolui
tur, etiā antequam ſatisfaciat de manifeſta offenſa.
Nec obſt.c.ex parte.de verb.ſig.vbi excōicatus pro
manifeſta offenſa ante ſatisfactionē nō pōt abſolui;
quia ſm Goff.quem ſequuntur Doct.ille tex.ꝑcedit,
qñ vellet abſolui in vita;ſecus in morte,vt hic. Facit
qđ in ſimili dicimus,† pęnitentiæ quātitas in morte
cōſtitutis nō eſt imponēda; ſed ignoſcenda.26.q.7.
5 c.2.Quinto not.ex ver.& hęredes.ꝙ† hęredes defun-
cti, qui fuit abſolutus non facta ſatisfactione; quia
morte præuentus, compelli poſſunt ſatisfacere. Et
ſic habes caſum, in quo hęredes tenentur ex delicto
defuncti,ēt ſi nihil ad eos peruenerit; licet ſecus vi-
deretur eſſe de iure ciuili, vt.l.1.C.ne ex delicto de-
funct. Et aduerte;quia tex.iſte ſingulariter probat,
ꝙ in hoc caſu iudex eccleſiaſticus poteſt exercere iu
riſdictionem in laicū;& hoc in fauorem animarū de
functorum, vt citius liberentur;& ideò ſit cautus ſa-
cerdos,vt ſi infirmus fateatur ſe debitorē alicui';vel
aliena habere,aut damnū alicui dediſſe, vel ſimil. ꝙ
in hoc adhibeat teſtes, ad hoc vt hæredes poſsint
poſtea cōpelli;quia dictum ſuum non ſufficeret; & ſi
fortè infirmus nollet, non debet eū abſoluere pro il-
lo peccato; quia vř non moueri bona contritione; &
9 hoc perpetuò not. Vltimo not.ex fine,ꝙ† cōtumacia
hæredū in non ſatisfaciendo cōſcientiæ defuncti,no
cet defuncto;qđ qualiter intelligat̄,videbimus in gl.
fi. ¶ Gl.2.ſentit contrariū,& ſol.deinde colligit arg.
contrariū.¶ Gl.3.format contrariū,& ſol.In eadē,in
fi.dic, Vel ſm Doct.ibi delictum erat maniſeſtū, vel
ibi obſtinata mente non reſtituerunt, hic non fuit in
obſtinatione. Vel ſolue,clarius, ꝙ hic non dicitur,ꝙ
clerici debeāt intereſſe ſepulturæ;ſed ꝙ debet ſepe-
liri.ꝙ ibi nō negatur.¶ Gl.pē.quærit,& ſol.In fi.dic,
Nota ſingulariter hanc gl.quæ apertiſsimè ſentit, ꝙ
7 hæres ex delicto defuncti teneatur, ēt vltra vires hę
reditarias, ſi nō confecit inuentariū;& ſic multū ex-
tēdit.l.fi.C.de iure deli.& Doct.hic cōiter * tranſeūt
cū gl.& D.Ant.in.c.fi.de ſepul.Io. And.i.c.q̄q̄.đ vſur. Cons. epi.
lib.6.& Fed.cōſ.21. tenet cōtrariū. Nā ius canonicū
inducēs hāc æquitatē cōtra rigorē iuris ciuilis, vt hę
res teneat ex delicto defuncti,ſimpliciter noluit ob-
ligare vltra vires hęreditarias, ne cōcurreret duplex
rigor.l.1.C.dotis promiſ. & qđ not. in.c. non poteſt.
de præbē.lib.6;Et hāc concluſionem tenet D.Ludo.
Ponta.ꝙ hæres,licet non fecerit inuentarium,nō te-
neat̄ vltra vires hęreditarias.Sed aduerte;quia ꝙ hęres
in caſu noſtro teneatur ex delicto defuncti,nō eſt ali
quod ſpeciale.Nam teſtator pęnitendo, videtur mā
daſſe hæredibus,quòd ſatisfaciant;quia qui vult cō-
ſequens, &c.vt.l.ad rem.&.l. ad legatum.ff.de pro-
cur.Nec obſt.c.tua.j̄.de vſur.vbi hæres tenetur,licet
defunctus non pœniteat; quia ibi peruenerat ad de-
functum,vel hęredē,vel ibi loquimur in his quæ ve-
niunt ex contractu,non autem ex delicto.¶ Glo.fin.
8 format cōtrariū,& ſol.In fi.dic.Et ſic† licet eleemo-
ſinæ, & alia bona opera facta pro animabus defun-
ctorū, non valeant quantū ad liberandū illos à pęna
æterna, vbi nulla eſt redēptio.13.q.2.tēpus.&.ſ̄.de
cele.miſſ.cum Marthæ, tamen proſunt quo ad tem-
poralem ſatisfactionem, vt citius liberentur à pęnis
purgatorij.13.q.2.defunctorum.

CAP. VI.

SVMMARIVM.

1 *Raptus,quando propriè committi dicitur.*
2 *Matrimonium,quando dicitur perfectum.*
3 *Matrimonio conſumato, alter cōiugum religionem non po teſt ingredi,etiam altero conſentiente.*
4 *Confeſſioni mulieris ſtatur pro matrimonio carnali contra matrimonium ſpirituale;& ſub nu.13.*
5 *Conſenſus mulieris non tollit delictum.*
6 *Ius ciuile deceptionem; canonicum verò libertatem matri monij conſiderat.*
7 *Pœna.l.1.C.de rapto.virgin.an habeat locum in caſu hu- ius.c.*
Matrimonium contractum per filiumfamilias etiā in po teſtate patris exiſtentem, tenet.ibid.
8 *Patria poteſtas non attenditur in ſpiritualibus.*
9 *Pater, an teneatur dotare filiam, quæ contraxit eo in- uito.*
10 *Dos proprium patrimonium mulieris.*
11 *Pater ingratam filiam dotare non tenetur; nec eam inſti- tuere.*
12 *Pater,quando dicatur conſtitui in mora, non maritando filiam.*
14 *Iuramentum voluntarium, aut neceſſarium,an poſſit def- ferri in cauſa monachatus.remiſſ.*

Cum cauſa. Raptus non di
citur, vbi volēs
pro matrimo-
nio abducatur;& raptor cum rapta poteſt matrimo
nium contrahere,& poſt conſumationem matrimo-
nij alter ſine cōſenſu alterius nō poteſt ingredi mo-

naſterium.h.d. cum ſeq.c.Primo, deciſa conſultatio.
Secundo,reſponſio,ibi,reſpondemus. Quæ ſecunda
tria facit,primo,reſpondet,quid iuris de raptu cum
redditione cauſæ. ſecundo, ibi, præterea. reſpondet,
quid iuris de ingreſſu cum redditione cauſæ. Tertio,
ibi,non ergo.concludit circa vtranq; reſponſionem.
1 ¶ Noto primo,ꝙ† raptus dicitur propriè commit-
ti,qñ mulier rapitur per vim,& cã explendæ libidi-
nis;ſecus ſi non inuita,cauſa matrimonij contrahen-
di. De iure ciuili videtur ſecus,per.l. 1.C.de rapto.
virgi.vbi dicitur,ꝙ† raptus cõmittitur ẽt cum ſpon-
ſa de futuro. Vñ ſingulariter facit tex.iſte ad limitan
das illas pęnas de iure ciuili. Secũdo not.ibi , pfectũ
2 carnis cõmixtione.ꝙ† ante copulam carnalem ma-
trimonium non dicitur perfectum, quòd intelligo,
quo ad quoſdam effectus , de quibus in.c.debitum.
ſ.de bigam.& in.c. ex publico.ſ.de conuer.coniug.
& quo ad effectum vt alteruter ſui corporis non ha-
beat poteſtatẽ, vt hic in tex. Vide glo.in.c.præterea.
ſ.de tranſact.&.c.fin.de ſponſa. duo. In quibus pro-
batur,ꝙ etiam ante copulam carnalem matrimoniũ
per verba de præſenti dicitur perfectum.l. nuptias.
3 ff.de reg.iur. Tertio not.ꝙ† poſt conſumatum matri-
monium poteſt alter ingredi religionem, altero con
ſentiente ; & hoc probat dictio, maximè , poſita in
tex.quod intelligo,quando alter remaneret in ſæcu-
lo,& non eſſet ſuſpectus de incontinentia,vt.c. cum
ſis.& quaſi per tot.ſ.de conuer.coniug. Vltimo not.
4 quòd † pro matrimonio carnali contra matrimoniũ
ſpirituale ſtatur confeſsioni mulieris , quod exami-
natur hic,in gl.penul. ¶ Glo.2.format contrarium,&
ſol. In fine dic, aduerte,quia debes intelligere,quòd
glo.hic dicit, quando fuit inter eos habitus tractat⁹
de nuptijs contrahendis;aliàs ſecus;quia diceret ibi
fuiſſe raptus;licet puella cõſentiat.35.q.1.de rapto-
ribus.etiam ſi parentes ignorauerunt, vel erant mor
5 tui ; quia † conſenſus mulieris non tollit delictum ;
quia ſicut non poteſt mulier delictum committere ;
ita nõ poteſt membra ſua delicto exponere.ff.ad le-
gem Aquiliam.l. liber homo.&.23.q.5.c. ſi non li-
cet.& vide in regula ſcienti. de regu.iur.lib.6. Item
puella ſemper præſumitur decepta,vnde ille conſen-
ſus videtur extortus. De iure autem ciuili , etiam ſi
præceſsiſſet tractatus nuptiarum puniretur de ra-
6 ptu; quia † ius ciuile conſiderat deceptionem. Ius
vero canonicum libertatẽ matrimonij,& in hoc ſer-
uandum eſt ius canonicum,per.c.penul.& fin. de ſe-
cundis nupt. Sed poſſes dicere,quòd hoc eſt verum
ſi poſtea ſequeretur matrimoniũ; aliàs autem ſtare-
7 mus iuri ciuili. Sed circa prædicta quęro,vtrum† pœ
na.l.1.C.de rapt.virgi.quæ vult, quòd bona raptoris
fiant raptæ,habeat hodiè locum in caſu noſtro?Glo.
in.c.cum ſecundum.de hęret.lib.6.ſentit,ꝙ ſic.Con-
trarium tenet gl. 36.q.3.c. de puellis.& hoc videtur
magis rationabile. In glo.in verbo,reclamarent. io
fin.dic. Idem tenet gloſſ.in.d.c.ſufficiat.allegato in
gloſſ. vnde tenet matrimonium contractum per fi-
liumfamilias in poteſtate patris exiſtentem, ẽt con-
tra voluntatem patris;& ratio eſt in promptu ; quia
8 † in ſpiritualibus nõ attenditur patria poteſtas,vt.c.
ſi annum.de iudic.lib.6. Sed circa hoc poteſt forma
9 ri notabilis quæſtio,videlicet;an† pater teneatur do
tare filiam,quæ contraxit eo inuito, glo.tenet,ꝙ ſic.
32.q.2.c.ſi. & expreſsius idem tenet gl.36.q.1.c.de
raptoribus. dummodò puella elegerit ſibi virũ ido-
neum,& ſe dignum ; ergo à contrario;ſecus, ſi indi-
gnum;& hoc tenet ibi Ioan.de Fantu.& Archidi.per
.l.non tantum.§.ſi emancipatus.1.ff.de contratabul.
Bar.vero poſt Guil. de Cuneo in.l.obligamur.§.lege
ff.de actio.& obligar.tenet cõtrarium, dicens, quòd
vbicunque filia contraxit matrimonium ſine eius li-
centia,non tenetur illam dotare; quia pater tenetur
dotare filiam, vt reperiat maritum, vt.l.qui liberos.
ff.de ritu nuptia. Si eſt maritata;ergò ceſſat rõ pręđi
cta;& ſic tenet , qđ maritus tenetur eã alere de ſuo ,
& proprijs ſumptibus ſubire onera matrimonij. Vi-
de D.m.in.c.1. de adult. nam imputandum eſt viro
taliter contrahenti; nam eo ipſo ꝙ contrahit matri-
monium ſine dote , tacitè videtr ſe obligare ad ſub-
eundũ onera matrimonij, vt.c.per veſtras.de donat.
inter vir.& vxo. Facit.l.ſi cum dotem.§. ſi maritus.&
ſeq.ff.ſol.matri. Sed dicit D.m.hic, qđ contra Bart.
facit,qa melius alimentabitur puella dote ſibi à pa-
10 tre conſtituta, vt.d.§.ſi maritus.& ſeq. Item dos† di-
citur quaſi patrimonium mulieris,vt.l.in cauſis.ff.de
mino.&.l. Põponius Philadelphus.ff. famil.erciſcun.
Item videtur dotanda, ad hoc, vt fortè ſoluto matri-
monio per mortem viri poſsit cum alio contrahere,
quod videtur verius de iuris rigore; dictũ verò Bart.
de æquitate. Aduerte tñ; quia viuente patre videtur
ceſſare rõ.D.m. quia fortè poterit hoc caſu cõpelle-
re patrem ad dotãdum, ad hoc,vt poſsit inuenire vi
rum, per.d.l.qui liberos. Præterea, viuente patre,&
etiã mortuo videtur obſtare rationi D.m. diſpoſitio
auth.præterea.C. vnde vir & vxo.q̃ vult, qđ † marito
pcedente, ſi vxor non habet dotem, debeat habere
certam partem bonorum mariti ; & hæc procedunt
qñ puella non promiſit dotẽ quando contraxit. Si ve
ro promiſit,quia fortè vir nolebat aliter cum ea con
trahere. tenet pater illam ſoluere. Et hoc tenet. D.m.
in.d.c.1.ſ.de adulte. Vnde dicit, quod ſeruatur cau-
tela in iſtis clandeſtinis ſponſalibus, vt puella pmit
tat dotem, & hanc opi.tenet etiam.D.m.in.c.acce-
dens.in gl.fin.in ſi.de procura. Quod intelligo, quan
do promiſit dotem idoneo , & digno ; & promiſit
dotem condecentem, ſecundum quantitatem pa-
trimonij,& qualitatem perſonæ , & loci conſuetu-
dinem , ſecundum not.in.l. cum poſt.§. gener.ff. de
iure dotium . Tu aduerte ; quia Bart.in authen.res
quæ.C.comm.de lega.ſimpliciter tenet, quod pater
tenetur illam dotare. In contrarium tamen fortiter
11 facit, quia † filiam ingratam non tenetur pater do-
tare, vt tenet ipſe Bald.in.l.fina.C. de dotis. promiſ.
nec eam tenetur inſtituere ; ſed poteſt , prædicta cã
inſerta, illam exhæredare, vt in auth.vt cum de ap-
pel.cogno.§.aliud quoq; verſi.cauſas.in fin.coll.8.&
in.d.l.3.§.ſi emancipatus. in fin.ff. de cõtra tabulas.
¶ Sed fortè ad ſaluandas prædictas opin. poſſet di-
ſtingui , quod aut pater fuit in mora non dando fi-
liam nuptui ; & hoc caſu , ſi filia nupſit digno , ſiue
promiſerit dotem, ſiue non, pater teneatur illã dota
re;& ſic procedat dictum Bal. Ratio eſt;quia nihil di
citur feciſſe contra patrem,cum fecerit iure permit-
tente;& ſic nõ põt exhæredari, vt in.d.verſ.cauſas.&
maxime, qa cũ in ſpiritualib⁹ ipſa ſit libera à patria
poteſtate, vt dictũ eſt,& nupſit digno, non videt̃ eſ-
ſe quid

ſe quid pater de ea conquæratur, poſtquam eam nõ
maritabat. Si verò pater nõ fuit in mora, vr̃ aliquali
ter puella fuiſſe præſumptuoſa, & ſic hoc caſu non te
nebitur illã dotare, cũ poſsit eam exhæredate, vt in
d. verſ. cauſas. & ſic excludere a debito bonorũ ſubſi
dio. Hoc tamen non procedit ſine dubio, quãdo puel
la nupſiſſet digno, & dotem promiſiſſet, per rationẽ
quam. ſ̃. aſsignaui, etiã quod in ſpiritualibus non at-
12 tenditur patria poteſtas. † Dicitur aũt pater cõſtitui
in mora, ſi eã non maritauit ante. 25. annũ, vt in. d.
verſi. annus. & pro hac diſtinctione vide gloſſ. in. d. c.
de raptoribus. ¶ Glo. pen. in prin. colligit arg. ex tex.
13 deinde proſequitur articulũ, an, † & quãdo ſtetur cõ
feſsioni mulieris, vel viri pro matrimonio carnali cõ
tra ſpirituale; vel contra. In fin. dic, Hæc glo. videtur
concludere, ꝙ valeat confeſsio ingreſsi religionẽ in
præiudicium religionis, quod placet hic Inno. quan-
tum ad præiudiciũ confitentis; ſed non quantum ad
prȩiudicium monaſterij, cui bona eſſent quæſita per
ingreſsũ. Hoſt. verò quem ſequuntur Doct. hic, latius
diſtinguit, quòd aut confeſsio tendit ad ſeparationẽ
matrimonij ſpiritualis, vel carnalis, ad quam intẽde
bat, & anhelabat confitẽs, & tunc non valet; quia cõ
feſsio tenderet in eius fauorem, vt. l. exemplo. C. de
proba. &. 13. q. 2. in prin. Aut confitens intẽdebat ad
matrimonium ſpirituale, ſeu carnale; & certum eſt,
ꝙ confeſsio contra illud, quòd deſiderabat, valet; qa
non eſt præſumptio, ꝙ confiteatur falſum contra ſe,
vt probatur in. c. ex parte. de conuer. coniu. & hic. Nã
iſta mulier inſtabat pro matrimonio ſpirituali con-
tra carnale, & ideò confeſsio pro carnali tenet. Facit
etiam quod not. in. c. tertio loco. ſ̃. de præſump. & in
. c. atteſtationes. ſ̃. de deſpõſ. impub. Aut dubitatur,
vtrum in veritate confitẽs inſtet pro eo cõtra quod
cõfitetur; vt puta; quia eſt timor de colluſione; & tũc
ſi fama, & alia adminicula adiuuant confeſsionẽ, va
let confeſsio contra matrimonium ſpirituale. 35. q.
6. c. ſi duo. Et ita debent intelligi not. per Inno. in. c.
ſuper eo. ſ̃. de eo, qui cogn. conſang. vxo. ſuæ. Si verò
non adſunt alia adminicula, tunc confeſsioni coniu
gum non ſtatur contra matrimoniũ carnale; ſed pro
carnali contra ſpirituale benè ſtatur. Et ita poteſt in
telligi text. noſter. Et ratio differentiæ ſit; quia in ma
trimonio carnali vertitur publicą vtilitas, in qua ẽt
includitur priuata, vt. l. 1. ff. ſolu. matri. & ſic cum tan
gatur præiudicium publicum, & priuatum, nõ credi
tur; ſed in ſpirituali reſpectu ingreſſus dumtaxat ver
titur vtilitas priuata; & ideò non eſt ita potens. Et
ex hoc infertur, ſecundum Hoſt. ꝙ ſi in ſpirituali tra-
ctaretur de publico intereſſe, & alterius præiudiciũ;
vt puta, quia effectus epiſcopus repeteretur in mari-
tum alterius, & hoc caſu confeſsioni pro matrimo-
nio carnali contra ſpirituale non ſtaretur; ſicut èc on
tra non ſtaretur confeſsioni pro ſpirituali cõtra car-
nale. Aſsignat etiam Hoſti. alias rationes, ſed leues.
D. Ant. dicit, ꝙ ratio eſt, quia in ſpirituali ſoli ſibi
præiudicat; ſed in carnali parti aduerſæ, & ſic ſimpli-
ci confeſsioni vnius coniugum non ſtatur in præiudi
cium alterius. Et adde quæ dicuntur in. d. c. tertio lo
14 co. &. d. c. ſuper eo. Et ex prædictis infert. D. m. † vtrũ
in cauſa monachatus poſsit deferri iuramentum vo
luntarium, aut neceſſarium; dic, vt latiſsimè dixi in
repet. c. fin. de iureiuran.

C A P. V I I.

S V M M A R I V M.

1 *Rapta poteſt contrahere ex libera voluntate cum raptore; niſi aliud obſtet.*
2 *Matrimonium vi contractum; conſenſu mutuo cõualeſcit; ſiue expreſſo, ſiue tacito.*

Accedens. Summatum fuit in
præcedenti; vel ſum
1 ma ſic, † Rapta po-
teſt cum raptore contrahere ex libera voluntate; niſi
2 aliud obſtet, hoc dicit. ¶ Noto primo, quòd † licet
puella prius noluerit conſentire matrimonio, & for-
tè propter hoc fuerit rapta; tamen ſi poſtea ambo
conſentiant in matrimonio, poſſunt matrimonium
contrahere; quia per ſequentem conſenſum tollitur
vitium præcedẽtis diſſenſus, ſimile in. l. 2. quòd met.
cau. &. ſ̃. de ſpon. c. ad id quod. Et aduerte; quia non
ſolum ſufficit conſenſus expreſſus; ſed etiam tacitus.
Facit. d. c. ad id quod. &. c. literas. ſ̃. de ſponſa. Iſtud
tamen eſt verum, ſi modo aliud non obſtet; vt puta,
quia non ſunt idonei ætate; vel quia ſint cõſanguinei
& ſimil. c. cum inhibitio. ſ̃. de cland. deſpon. Nã ſub-
lato vno impedimento non ſufficit, ſi aliud potens
remanet, vt. c. ex tuarum. ſ̃. de auth. & vſu pal. &. l. ſi
domus. ff. de ſeruitu. vrba. prædio. ¶ Gl. 1. format cõ
trarium, & ſol. In fi. dic, & hodiè non eſt ſeruandum
ius ciuile, ſed canonicum, vt. c. pen. &. fi. ſ̃. de ſecund.
nupt. & dixi. ſ̃. in. c. præced.

De furtis. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Furtum quid, & vnde dicatur. nu. 13.*
2 *Voluntas, & propoſitum diſtinguunt delicta.*
3 *Furtum, an committere dicatur, qui inuentum non reſtituit.*
4 *Contrectatio quid.*
5 *Furtum, an committat, qui pluries eandem rem contrectat.*
Furtum committens in vno territorio; ſi portat rem ad aliud territorium, & ibi contrectat, an poſſit ibi ſuſpẽdi. ibid.
6 *Furem diſcernit quantitas ab abigeo.*
Furtum in immobilibus non committitur; ſed dicuntur occupari, & inuadi. ibid.
Incorporalia non poſſunt furari, contrectari; nec poſſideri. ibid.
7 *Occultatio alienæ laudis eſt furti ſpecies.*
Peccatum non remittitur; niſi reſtituatur malè ablatum. ibid.
Doctor aut Magiſter, qui opiniones alienas ſibi appropriat, tenetur ad earum reſtitutionem. ibid.
Furtum quandoq; committitur, & committens furti non tenetur. ibid.

8 *Furti,*

8 *Furti,& rapinæ differentia.*
9 *Innoluntarium,quot modis accipitur.*
10 *Furtum,an ſit peccatum mortale.*
11 *Charitas in quo conſiſtit.*
12 *Sacrilegium,peculatus,& plagium quid.*
14 *Occultatio,an,& quando peccatum.*

Continuata fuit hæc rubri-
ca in præcedẽti,vnde dic,
vt ibi. Et de materia, fur-
ti,& rapinæ, vide.14.q.5.
&.6.per totũ.12.q.2. ĩpti
mis nouem cap.&.6.q.3.
c.placuit.de pęnit.diſtin.
1.c.vulgaris.&.c.aut facta.
Et vt meum morem con-
1 ſuetum ſeruem.Primo quæro,† quid ſit furtum? Sol.
dic, quòd eſt fraudulofa contrectatio rei alienæ mo
bilis,corporalis,inuito domino, animo lucrandi rẽ,
vel poſſeſsionem,vel vſum,facta, quod lege naturali
prohibitum eſt admittere. Ita definit Iuriſconſultus
in.l.1.§.furtum.ff.eo. & Inſti.de oblig.quæ ex delict.
naſ.§.1. Et prohibitum eſt etiam de iure diuino, vt
habetnt in præceptis decalogi, ſcilicet, non furabe-
tis.Et quia ſcriptum eſt. Quod tibi non vis fieri,alte
ri ne feceris.Ideò autem dictũ fuit fraudulofa; quia
ſi quis crederet licitum ſibi eſſe rem ſuam per vim
ſubripere,nec furti,nec vi bon. rap.teneretur, vt In-
ſtitu.vi.rap.§.quia tamen. Item nec dicitur furtũ cõ
mittere,qui credit ſe facere cum domini voluntate,
vt ſtatim dicetur in verbo,inuito. Et probatur Inſt.
2 de obli.quæ ex delic.naſ.§ placuit. Nam† voluntas,
& propoſitum diſtinguũt delicta.vt vidiſti in rubri-
ca,de homici.& in adulterio, in rubrica, de adult.&
in rapina in rub.præcedẽ.& in falſo videbimus.ĩ. in
rubri.de fal.Aduerte tamen; quia quandoq; tenetur
quis vltra intentionem. Vnde ſi aliquis furatur ſac-
cum plenum pecunia,quamuis dumtaxat habeat in
tentionem ad pecuniam, non ad ſacculum; tamẽ &
pro ſacculo tenetur furti, vt.l.qui ſaccum.ff.de fur-
3 tis.Quid autem† de inueniente rem alienã, an dica-
tur committere furtum ſi illam non reſtituit? dic,qđ
non;ſi fuerit habita pro derelicto,& etiam ſi nõ fue-
rit habita pro derelicto a domino; quia non dicitur
feciſſe inuito domino, quod eſt neceſſarium ad
ſubſtantiam furti, vt ſtatim dicam. Item nec com-
mittit furtum, poſito, quòd non fuerit habita pro
derelicto a domino, ſi modo credidit illam habi-
tam pro derelicto; quia tunc non adeſt fraudolofa
voluntas furandi. Item,& poſito,quòd illa res non
fuerit habita pro derelicto, & quòd inuentor ita cre
dat; tamen illam ſuſcipiens non committit furtum;
ſi animo reſtituendi ſuſcipit; vt de omnibus iſtis eſt
tex.in.l.falſus.§. qui alienum.ff.eo. debet tamen in-
uentor proteſtari, quòd intendit illam reſtituere,qa
aliàs præſumeretur contra eum, vt.d.§.qui alienum.
& not.gloſſ.14.q.5.c.ſi quid inueniſti.& Ioan.Andr.
in.c.dudum.ſ.de elect. Sed ſi animo non reſtituen-
di ſuſtulit, fur eſt,& furti tenetur, vt.d.c.ſi quid inue
niſti.&.d §. qui alienum. Item ideò in diffinitione
poſitum fuit verbum,contrectatio, quia ſine ea non
committitur furtum;licet voluntas furandi,vel ver-
bum interuenerit.l.1.§.1.&.l.ſi quis vxori.§. neq;.
&.l.inficiando.&.l.falſus.§.ſiquis nihil.ff.eod. Suffi-
cit tamen contrectatio interpretatiua; vt puta,ſi fal-
ſus procurator volens debitum exigere,alteri dele-
gauerit ſoluendum ſe præſente. Nam propter præ-
ſentiam ſuam videtur facta contrectatio illius debi-
ti,vt.l.falſus.§ ſed ſi is.ff.eod. Vel ſeruo tuo apud me
exiſtenti,animo furandi dixiſti,vade, & vadit, veni,
4 & venit,vt.l.alienum.C.eod.† Contrectatio enim po
nitur pro omni abductione, baiulatione, vel dela-
5 tione.l.ſi quis vxori.§ ſi quis aſinum.ff.eo.& an† plu
ries contrectans eandem rem, dicatur diuerſa furta
committere? gloſſ.dicit,quod non.6.q.1.c.imitare,
& eſt tex.in.l.1.ei,qui.ff.eod. Et hæc faciunt contra
Bar.qui voluit,quòd† ille qui furatur in vno territo-
rio,ſi portat rem ad aliud territorium, & ibi contre
ctat,poſsit ibi ſuſpendi;ratione noui furti, de qua.q.
dic vt dixi in.c.1.ſ.de rapto.& adde quod not.Bald.
in.c.1,de pace iur.fir.in vſi.feud. Dixi inſuper in dif-
finitione,rei quod verbũ intelligitur,ſiue res ſit ma-
gna,ſiue parua. Vnde & in gallina, furtum dicitur
committi,vt not.14.q.6.c.fin.not.glò.in.c.de appel-
lationibus.ſ.de appell.& glo.Inſtit.de rerum diui.§.
gallinarum.quæ dicit, quòd etiam pro ouo compe-
6 tit actio furti.Aduerte tamen;quia† quantitas rei di
ſtinguit furtum ab abigeatu. Si quis enim ſurripit
vnum ſuem, vt fur cohærcebitur, qui gregem,vel ar-
mentum,vt abigeus, vt.l.aut facta.§.quantitas.ff.de
pœnis.&.l.1.§.1.ff.de abigeis. Deinde ſequitur in
diffinitione,alienæ.quod dictum eſt,quia de mea re
non poſſum furtum committere; ſecus, ſi non eſſet
plenè mea;quia eſſet communis mihi cum alio;quia
ſi illam contrecto animo lucrandi, dicor committe-
re furtum.ff.eod.l.ſi ſocius,& not.in.l.meritò.ff.pro
ſocio.Si verò in re mea aliquis habet aliquod ius;vt
puta,vſum,vel vſumfructum,vel bona fide emit,fur-
tum committitur;ſed res non eſt furtiua, & tenetur
quis ratione furti, vt.ff.eod.l.cum res.§.1.&.l.ſi is,
qui rem pignori.in princip.&.ff.de vſucapio.l.ſequi-
tur.§.ſi rem.& ſic etiam èconuerſo,quandoq; fit fur
tum,& res eſt furtiua, & tamen non agitur furti; vt
cum filij, vel ſerui nobis furtum faciunt, vt.ff.eod.l.
ſerui.& Inſtitu. de oblig.quæ ex delict.§.qui autem.
¶ Item dic,quod ideo dicitur alienæ;quia ſi res eſſet
nullius,non diceretur furtum;vt puta,in re hæredita
ria.Nam non dicitur furtum commitri, niſi fortè ab
alio poſsidente rem hæreditariam aliquo iure, ego
rem abſtulerim,vt.l.hæreditariæ.ff.eod.&.l.1.§. Sce-
uola.ff.ſi is qui teſta.liber.eſſe iuſ.fue.Et in rebus ſa-
cris,quę non ſunt in bonis alicuius priuati,commit-
titur ſacrilegium.In rebus verò ciuitatum, pręter ci
uitatem Romanam committitur furtum,vt.l.ob pe
cuniam.ff.eod.& quod dixi, de re hæreditaria.Idem
intellige, de re illius, quem putabam mortuũ.ff.eo.
l.ſi quis ex bonis. Et quod dixi, in diffinitione,mo-
bilis.dic,quod hoc dicitur;quia in immobilibus nõ
committitur furtum;quia† immobilia dicuntur oc-
cupari, aut inuadi. Vide quod dixi in rubrica; de
rapto.Aduerte tamen, quia ſi de re immobili fit res
mobilis,in eo quod tanquam mobile aufertur, fur-
tum committitur.l.ſi cretæ.&.l.verum eſt.ff.eod. Et
quod dixi in diffinitione,corporalis.dic, quòd ideò
dixi corporalis; quia† incorporalia nõ poſſunt fura-
ri,nec contrectari,nec poſsideri,vt Inſtitu. de rebus
cor.

cor.in princ. &.l. ſeruus qui bona fide.§. incorpora-
les.ff.de acqui.rerum domi. Aduerte tamen; quia
7 Bald.dicit, quòd † occultatio alienæ laudis eſt ſpe-
cies furti, ita dicit in proœmio digeſtorum, per text.
in.l.prætia rerum.ff.ad.l.Falcid. & idem Ioan.Andr.
in proœmio.6. vbi dicit, quòd nihil eſt adeò reprehẽ
ſibile, & viruperabile, quã malle potius in furto de-
prehendi, quam profireri illi a quo profeceris, & ex
hoc ego infero, quòd ſicut non remittitur peccatũ,
niſi reſtituatur ablatum, vt in regula peccatũ.de reg.
iur.lib.6.ita etiam non remittitur Doctori, aut ma-
giſtro qui alienas opiniones, aut laudes ſibi appro-
priat, niſi reſtituat. Et ideò dixi in diffiuitione, in-
uito domino.quia ſi dominus conſentiret, non com
mitteretur furtum, uot.gloſſ.9.q.2.c.fiua. probatur
in.l.inter omnes.§.rectè.ff.eod.& traditur in cap.du
dum.2.ĩ.de elect. Aduerte tamen; quia credulitas
non debet eſſe craſſa, vt not.Ioã.And.in.d.c.dudum.
nec creditur ſimpliciter aſſerenti ſe credidiſſe domi
num permiſſurum; quia hoc modo faciliter euitaret
pœnam furti; ſed ex coniecturis iudex debet iudica
re, vt dicit Bart.in.d.§.rectè.& per Docto.in.dd.iuri
bus. Quinimò nec ſimpliciter creditur domino, ſi
dicat furtum commiſſum ſuo conſenſu; quia poſſet
dicere in fraudem ad liberandum reum ab Inquiſi-
tione, & pœna.Item aduerte; quia dominus non po-
teſt dici innitus, ſi ſemel mihi conſenſit; vt quia ha-
buit rem pro derelicto, & dedit mihi poteſtatem ac
cipiendi, & vendendi pro debito; vt.l.falſus.§.ſi quis
&.§.ſi ratum.&.l.cum creditor.ff.eod.not.in.l.credi
tores.C.de pigno. In caſu tamen † non tenetur fur-
ti, licet iuuito domino faciam, videlicet; ſi compel-
lente neceſsitate famis, de quo dic, vt dicam.ĩ.in.c.
3.In caſu etiam ſpeciali fit furtum, quamuis fiat con
trectatio domino volente; vt puta, ſi perſuaſi ſeruo
tuo vt rem furaretur, & ad me portaret, & ſeruus di-
xit tibi, & tu conſenſiſti. Iſtud eſt in odium ſerui cor-
rupti, vt.l.ſi quis ſeruo.C.eod.Item aduerte; quia in
uitus etiam dicitur dominus, ſi videt rem auferri, &
non contradicat, vt.ff.eod.l.penul. Circa quod tamẽ
diſtingue, vt ibi dicitur. Et quod ſequitur iu diffini-
tione, animo lucrandi rem, vel poſſeſsionẽ, vel vſum.
ideò dicitur; quia ſi quis haberet animum damnifi-
candi, vel animum libidinis exercendæ cum ancilla
aliena, meretrice tamen † non tenetur furti, vt.l.verũ,
&.l.fullo.§.qui ancillam.ff.eo.Et ibi vide, quid ſi cũ
ancilla nou meretrice; quia videtur teneri furti, quia
animo lucrandi illum vſum videtur feciſſe. Et aduer
te; quia ſolum tenetur furti, pro eo quòd quis voluit
lucrari. Vnde ſi ex arca, iu qua erant decẽ millia, fur
ripuit centum; vel ex aceruo frumenti centum mo-
diorum ſubtraxit vnum modium, tenetur furti pro
centum, & huius modij, vt.ff.eo.l.vulgaris.&.l.ſi quid
fur.primo reſponſiõ.&.§.1.&.2.&.l. verum.ff.eod.&
ſi voluit lucrari ſolum vſum, furti tenerur de vſu, &
nou de proprietate; licet alij contra. Circa quod vi-
de quod traditur in.l.qui iumenta.ff.eo. Aduerte ta-
men; quia quandoq; poteſt fieri furtum ſiue animo
lucrandi; vt ſi ſeruum tuum, quem de furto habeo ſu
ſpectum, mihi tradidiſti, vt ſummam de ipſo quæſtio
nem, & ego trado illum præfecto vigilum, vel officia
li quaſi in facinore deprehẽſum, quẽ perfect' vigilũ
ſummo ſupplicio affecit, teneor furti, niſi tu tranſtu
leris in me dominiũ.l. cum ſeruus tuus.ff.de condic.
cauſa data. Et vide caſum ſpecialem, in quo commit
titur furtum, & non poteſt conueniri actione furti;
videlicet, ſi fiat furtum illi, ſeu in domo eius apud
quem ludit ad zardum, vt.l.1.ff.de aleator. Sed circa
8 prædicta quæro, an † rapina ſit delictum differẽs ſpe
cie a furto, accipiendo ſpeciem prout accipiunt dia
lectici, & videtur dicendum, quod non, furtũ enim,
& rapina differunt ſecundum occultum, & maniſe-
ſtum. Furtum enim importat occultam ſubreptio-
nem; & licet quandoq; quis deprehendatur, & dica-
tur fur manifeſtus, vt.ĩ.dicam, tamen habẽt reſpe-
ctus ad illum qui clam, & occultè voluit furari. Ra-
pina verò importat violentam, & manifeſtam abla-
tiunem. Sed in alijs generibus peccatorum, occul-
tum, & manifeſtum omninò diuerſificantur ſpecie,
quod patet ex furto manifeſto, & nõ manifeſto, quæ
non diuerſificantur; licet vnum magis puniatur, quã
aliud; ergo non differũt ſpecie. Nam differentiæ, quæ
ſumuntur ex aliquibus qualitatibus, non faciũt dif-
ferentiam in ſpecie; ſed differentiæ ſpeciales. Vnde
ſi diceremus, quod hominum quidam ſunt magni,
& quidam parui, quidam fortes, & quidam debiles,
quidam boni, & quidam mali; non tamen differunt
ſpecie, ſed differunt qualitate. Et hoc eſt, quod † lex
dicit, plus, & minus non differre ſpecie, in.l.fin.C.de
fide inſtru. Sed differre ſecundum ſubſtantiam, pro
vt differt homo ab equo, facit differentiã iu ſpecie,
vt.l.2.in princ.ff.ſi cert.pet.& hanc theoricam ponit
Bart.in.l.1.ff.de actio.& oblig. Præterea, mortalia
peccata diuerſificantur ſpecie per finem. Vnde vbi
eſt vnus finis, non poſſunt dici diuerſa maleficia, vt.l.
qui de crimine.C.de accu.& per Dyn.in.l.nunquam
plura.ff. de priuat. delict. & per Bald.in repet.l.cum
mulier.ff. ſol.matr.in.4.opinio. Vnde dicit Ariſt.5.
Ethi.quod qui mæchatur, vt furetur, potius eſt fur,
quam mæchus. Et hoc etiam dicit.B.Tho.ſecunda ſe
cundæ.q.11.artic.1. Quod videtur facere contra id,
quod ſtatim dixi de ancilla; ſed furtum, & rapina or
dinantur ad eundem finem; videlicet, ad habendum
aliena, ergò non differunt ſpecie. Vltimo, hoc vide-
tur probari, quia ſicut rapitur quid ad poſsidẽdum,
vt dixi.ſ.in rubrica, de rapto. ita rapitur mulier ad
delectandum; ſed raptus dicitur ſiue mulier aufera-
tur occultè, ſiue publicè, vt.l.vnica.C.de rapto.virg.
Facit quod not.in.c.penul.ſ.titu.prox.ergò furtum,
& rapina non differunt ſpecie. Sol.dic, quod immò
furtum, & rapina differunt; hoc patet, quia legum la
tores hæc diuiſerunt per diuerſos titulos, vt patet in
hac compilatione.&.ff.&.C.eod. Præterea, hoc ex-
preſsè concludit Philoſophus.5. Ethi. vbi diſtinguit
furtum, a rapina; dicens, quòd furtum, & rapina ſunt
vitia oppoſita iuſtitiæ, in quantum aliquis facit alte
ri iniuſtum, nullus autem patitur iniuſtum volẽs, vt
dicit Philoſophus in dicto loco; & probatur in regu-
la, ſcient. de regul. iur.lib.6. & in regula nemo.ff. de
reg.iur. Sed conſideratur iniuſtum reſpectu eius, cui
fit, vt.l.inter omnes.§.rectè.ff. eod.& ideò furtum,
& rapina ex hoc habent rationem peccati, quod ac-
ceptio eſt inuoluntaria ex parte eius, cui aliquid ſub
9 trahitur. † Inuoluntarium enim dicitur dupliciter;
ſcilicet, per ignorantiam, & violentiam, vt traditur
in.4.Eth. & ideò aliam rationem peccati habet fur-
tum,

tum,& aliatn rapina,& per cōſequens differunt ſpecie. Non obſt.primum argu.quia in alijs generibus peccatorum non attenditur ratio peccati ex aliquo inuoluntario, ſicut attenditur in peccatis oppoſitis iuſtitiæ, vt patet ex not. in.d. regula ſcienti.&.l.lex Cornelia.§.fina.ff.ad.l.Cornel. de ſicar. & ideò vbi concurrit diuerſa ratio inuoluntarij; datur diuerſa ſpecies peccati;aliàs non. Ad ſecundum reſpondetur,quòd idem eſt finis remotus rapinæ, & furti; ſed non ſufficit ad idētitatem ſpeciei,quando eſt diuerſitas in finibus proximis. Raptor enim vult propria potentia obtinere;fur verò per violentiam. Ad vltimum dicendum eſt; quòd raptus mulieris non poteſt eſſe occultus.reſpectu eius quæ rapitur; & ideò etiam ſi ſit occultus ex parte parentum,vel aliorum, remanet ratio rapinæ ex parte mulieris,cui violētia infertur.Et hoc etiam concludit.B. Tho. ſecunda ſe-
10 cundæ.q.63.artic.1. Vlterius quæritur, an† furtum ſit peccatū mortale?& videtur dicendum, quod nō; dicitur enim prouerbiorum.c.6. quod furtum non eſt grādis culpæ,cum quis furatus fuerit, ſed omne peccatum mortale eſt grandis culpæ; quia mortem minatur. Facit quod not.in.c.licet Hely.ſ̄.de ſimo. ergo furtum non eſt peccatum mortale. Secundo ꝓbatur,pro peccato mortali debetur pœna mortis; ſed pro furto non imponitur pœna mortis;ſed ſecundum legem Moſaycam pęna damni, Et Exodi.c.22. ſi quis furatus fuerit bouem,aut ouem;quinque boues pro vno reſtituat,& quatuor oues pro vna oue. De iure autem ciuili pro furto non manifeſto, pœna datur ad duplum;pro manifeſto ad quadruplum, vt Inſtit.de actio.§.omnes.12.q.2.c.in legibus. & hoc quando ciuiliter ageretur.Nam criminaliter eſt pœna arbitraria pro ſimplici furto,vt in authen.ſed nouo iure.C.eod. & in corpore vnde ſumitur; ergò furtum non eſt peccatum mortale. Item probatur; quia,vt.ſ̄.dixi, furtum ita poteſt committi in paruis,ſicut in magnis rebus, ſed inconueniens videtur,quòd pro furto alicuius paruæ rei;vt puta, vnius acus,vel vnius oui debeat quis puniri pœna æterna; ergò furtum non eſt peccatum mortale. In contrarium facit;quia nullus debet condemnari, ſecūdum diuinum iudicium;niſi pro peccato mortali; ſed pro furto quis condemnatur ſecundum diuinum iudicium,iuxta illud Zachariæ.5.c. Hæc eſt maledictio, quæ egreditur ſuper faciē omnis terræ; quia omnis fur,vt ibi ſcriptum eſt,iudicabitur; ergò furtum eſt peccatum mortale;& hoc etiam probatur,in.c. pen. ȷ̄.eo.& quia eſt de pręceptis decalogi,vt.ſ̄.dixi. Sol. dic,quòd furtum eſt peccatum mortale,ex eo quòd contrariatur charitati,ſecundum quam eſt vita ani-
11 mæ ſpiritualis.† Charitas autem principaliter conſiſtit in dilectione Dei.Secundo, in dilectione proximi.Per furtum vero homo infert nocumentum proximo in ſuis rebus;& ſi paſsim homines furarentur, periret humana ſocietas. Vnde furtum tanquam cōtrarium charitati,eſt peccatum mortale. Non obſt. primum arg.quia furtum non dicitur grandis culpæ duplici ratione.Primo,quādo neceſsitas induceret, quæ neceſsitas diminuit,vel tollit peccatum,vt dicā.ȷ̄.eod.c.3.vnde ſubditur ibi,furatur enim, vt eſuriētem impleat animum. Secundo modo, non dicitur grandis culpæ,per comparationem ad adulterium, & alia grauiora. Ad ſecundum arg. reſpondetur,ꝙ pœnę præſentis vitę quantum ad æternam gloriam, magis ſunt medicinales,quam retributiuæ.Retributio enim reſeruatur diuino iudicio; & ideò non mirum,ſi pro quolibet peccato mortali ſecundum iudicium præſentis vitæ nō infligitur pęna mortis, maximè pro nocumentis, quæ recuperabilia ſunt, quale eſt furtum; niſi furtum aggrauetur per aliquam aliā
12 circunſtantiam;vt patet in ſacrilegio,†quod eſt furtum rei ſacræ.Et de peculatu,quod eſt furtum rei cōmunis,vt trad.ad.l.Iul.pec.ff.&.C.& per Auguſti.ſuper Euāgelio Io.In quo ē capitalis animaduerſio, vt Inſti.de pub.iud.§.lex Iulia. Et de plagio, quod eſt furtum hominis, vt Exodi.c.21.&.c.1.ȷ̄.eod.&.l.fi. ff.ad.l. Flauiam de plagia, exceptis nobilibus qui damnantur in metallum,vt ibi. Ad vltimum arg.reſpondetur,quòd ſi tales haberet animum, quòd dominus permitteret propter paruitatem rei,excuſaretur a peccato mortali; ſed ſi habet animum furandi, & inferendi damnum proximo,etiam in talibus paruis, & minimis poteſt eſſe peccatum mortale, ſicut & in ſola cogitatione per conſenſum, vt traditur de pœnit.diſtin.1. Et ita concludit.B.Tho.ſecunda ſe-
13 cundæ.q.66.artic.6. Vltimo quæro. † Vnde dicatur furtum? Solu.dic, quòd dicitur a furuo.i.nigro.eo ꝙ clam,& obſcure,cum vt plurimum,de nocte furtum fiat,vel dicitur a fraude,vel a ferēdo,vel a græco ſermone, quod importat clam feras aperire, vt.l.1.in princ.ff.eo.& Inſti.de obli. quę ex delict.naſ.§. furtū. Vel,ſecundum Hoſti.dicitur a furno, in quo fur ſæpè latet.Vnde verſus.Fur latet in furno, latro ſe præparat vltro.Sed aduerte, quia ex pręd ictis, & ex multis alijs videtur dicendum, quòd occulta acceptio pertineat ad furtum. Sed in contrarium facit,quia illud quod diminuit peccatum, non videtur pertinere ad rationem peccati;ſed occultè peccare pertinet ad diminutionem peccati;ſicutècontrario ad aggrauandum peccatum, dicitur Iſaiæ.c.3. Peccatum ſuū quaſi Sodoma prædicauerunt,nec abſconderūt. Sed
14 poteſt reſponderi, quòd † occultatio quandoq; eſt cauſa peccati;vt puta, cum quis vtitur occultatione ad peccādum;ſicut accidit in fraude,& dolo; & hoc modo non diminuit, ſed conſtituit, ſpeciem peccati,& ita eſt in furto. Alio modo occultatio eſt ſimplex circunſtantia peccati;& tunc diminuit peccatū tum quia eſt ſignum verecundiæ,tum quia tollit ſcādalum,nec præbet malum exemplum. Eſt tamē magis periculoſum;quia non habet veriſimiliter correctionem, ſicut ſi palam peccaret. Et prædicta not. quia ab alijs non reperies tacta.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Pœna.l.Flaniæ de plagia.eſt mors.*
2 *Nanum donans,an pœna huius.c.teneatur.*
3 *Statutum diſponens, ꝙ qui duxerit hominem ligatum habeat tantum;an valeat. remiſſ.*
4 *Interrogatus ab officiali, quid faciendum ſit de tali capto ſi reſpondet, ꝙ pro delicto rommiſſo ab eo eſt pœna mortis,licet ille moriatur, propter hoc interrogatus non efficitur irregularis. ibid.*

5 *Ex-*

5 *Excommunicatio,pœna mortis interpratatur de iure canonico.*

Qui furatur.

Breuè eſt, nec poteſt breuius ſummari.Et aduerte,quia licet tex.dicat vendiderit; tñ omnis contractus,per quē fieret alienatio, vt dationis in ſolutū,vel ſimil.intelligitur prohibitus,ſecundum quod dixi in.c.fin.s̄.de accuſ. Talis enim tenetur lege Flauia.de plagarijs.ff.vt.l.1.&.l.lege Flauia.
1 ff.ad.l.Fla.de plagia.†cuius pęna eſt mors,vt hic, ſecundum tamen diſtinctionem quam dixi.s̄. in rubrica,de qua in.l.ſi.ff.ad.l.Flaui.de plagia. Et quærunt
2 D.Ant.& D.m.†an text.noſter habeat locum in iſtis qui donant Nanos;& finaliter concludunt quòd nō; quia tales non alienantur,vt ſint ſerui; nec deſinunt eſſe liberi.Hoc etiam tenet Bar.in.d.l.lege Flauia.&
3 vtrum†teneat ſtatutum diſponens,ꝙ ſi quis duxerit hominē ligatum,habeat tantum, vide Bart.in.l.1.ff. ad.l.Flaui.de plagia. ¶Glo.poteſt expediri per duas oppoſitiones.In eadem,ibi,ſecundum canones.dic, Nec obſt.ſi diceres,quòd ſecundum hoc, hæc conſtitutio videtur ſuperflua;quia reſpondeo,quòd iſta eſt lex antiqua Exodi.c.21.non autem per canones fuit edita;& hic fuit poſita,vt ſciretur, quam acriter tales punirentur.Et eſt iſte tex.coniuncta dicta opin.in
4 arg.quòd†interrogatus aliquis ab officiali, quid ſit faciendum de tali delinquente, quòd ſi reſpondet, pro tali delicto eſt pœna mortis, quod licet ille moriatur, non propter hoc efficitur irregularis.dic, vt dixi in.c.ad audientiam.s̄. de homici.q.82. vel poteſt dici,quòd text.dum dicit, morte moriatur. in-
5 terpretatur,hoc eſt excommunicetur.Nam† de iure canonico pœna mortis interpretatur excommunicatio,ſeu peccatum mortale. Vide quod not.in.c. per venerabilem.qui fi.ſint legi. & quod dixi in.c.1, de homici.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Fur,& latro differunt.*
Copula &,copulat diuerſa.ibid.
2 *Videtur, verbum,a legiſlatore prolatum, quid importat.*
3 *Orandum non eſt pro morientibus in delicto.*
4 *Pœnitenti, & contrito quantumcunq; facinoroſo eccleſiaſtica ſacramenta deneganda non ſunt. Et conſuetudo in contrarium non teneret.*
5 *Papa non poteſt dare poteſtatem abſoluendi laico.*

Fures, & latrones.

Furibus,& latronibus in peccato obeuntibus ſacramenta eccleſiaſtica deneganda ſunt;ſecus ſi in morte eos pęniteat.h.d.¶ Noto primo ex princip.quòd
1 †fur,& latro differunt. Et hoc probatur hic,propter copulam,&,cuius natura eſt copulare diuerſa,& dic, vt latius dixi in.c.2.&.c.ſuſcepimus.de homic.Secū
2 do not.ibi,viſum eſt,ꝙ† verbum videtur, prolatum a legiſlatore,importat iuris diſpoſitionem, vide.D,
3 m.in.c.1.s̄.de iudi.Tertio not.quòd† pro morientibus in delicto non eſt orandum; quia ex quo manifeſtè patet de peccato,non præſumitur cōtritio. Ad idem.13.q.2.c.pro obeuntibus.&.23.q.5.c.placuit.
4 Quarto not.quòd†cuicunq;,& quantumcunq; facinoroſo pœnitenti contrito in morte non ſunt deneganda ſacramenta eccleſiaſtica, de pœnit.diſtin.7.c. ſi quis poſitus in vltima.Et ex hoc infert.D.m. quòd etiam ſuſpendendis, vel alia ſeueriori pœna afficiendis propter furtum,ſacrilegium, vel ſimil. non ſunt deneganda eccleſiaſtica ſacramēta. 13.q.3.c.ſi.quin immo conſuetudo in contrarium non teneret, vt in clem.fin.de pœnis. Sed quærunt hic Doct.an tex.noſter procedat, ſi prædicti fures,aut latrones interficiantur de iure,aut de facto;& dicunt,quòd ſic. Et quando hoc fit,vide quod dixi in.d.c.2.de homic.In glo.2.ibi laico.dic, a tali tamen non poteſt abſolui, cum non laicis;ſed clericis poteſtas clauiū data fuit; ſed propter contritionem abſoluitur a Deo; dic, vt
5 trad.in.c.paſtoralis.de offi.deleg.immo † etiam Papa laico non poſſet dare hanc poteſtatem abſoluendi,quæ data fuit ſolis ſacerdotibus. Vide gl.95.diſt, c.peruenit.&.c. quanto.s̄. de conſue.

CAP. III.

SVMMARIVM.

1 *Neceſſitas non excuſat in foro pœnitentiali.*
2 *Pœna leuis,leuiter delinquenti imponenda.*
3 *Ablatum reſtituenti, quæ pœna venit imponenda.*
Debitor perſonalis,non præſcribit.ibid.
Monachus tempore neceſſitatis poteſt facere eleemoſinā de bonis monaſterij ſine conſenſu Abbatis, ſi Abbas interim haberi non poteſt.ibid.
4 *Vxor,an poſſit facere eleemoſynam de bonis mariti.& nume.17.*
5 *Neceſſitatis ethymologia.*
6 *Neceſſarium quotuplex.*
7 *Neceſſitas ex ſuppoſitione,quæ & præciſa vocatur,quot modis conſideratur.*
8 *Neceſſitas cauſatiua quæ.*
Baptizatus inuitus,non recipit characterem.ibid.
Neceſſitatis appellatione comprehenditur quodlibet iuſtum impedimentum. ibid.
9 *Neceſſitatis effectus.Et dicitur altera lex. Et quanto tempore duret. nu.34.*
Ieiunium,vel quadrageſimā ex neceſſitate violenta, vel præciſa violans,excuſatur in totum.ibid.
Et quid de neceſſitate coactiua, & copulſiua.ibid.
Dauid propter neceſſitatem comedit panem propoſitionis.ibid.
10 *Pater,egeſtatis,victuſq; cauſa poteſt vendere,& pignorare filium.*
11 *Baptiſmum neceſſitatis ſacramentum.*
12 *Neceſſitas,an excuſet a lege diuina.*
13 *Neceſſitas,an excuſet a furto.*
14 *Furtum non committitur ſine dolo.*
15 *Pœnitentia, non imponitur niſi peccanti.*
16 *Homo proximum ſuum diligere debet,ſicut ſeipſum.*
18 *Pauper,an poſſit agere contra diuitem, vt ei ſubueniat.*
19 *Homicidium, an propter neceſſitatem ſit licitum committere,*

20 *Præcepta moralia tenentur ſeruare tam clerici, quam laici.*
21 *Homicidium, an ſit grauius fornicatione, & adulterio, & quocunq; peccato proximum reſpiciente.*
22 *Vita ſpiritualis, præferenda eſt corporali.*
23 *Arbor mala, malos fructus facit.*
24 *Vim vi repellere licet.*
25 *Charitas omnis ordinata incipit a ſeipſo.*
26 *Primi motus non ſunt in poteſtate noſtra.*
27 *Clem. 1. de homicid. intellectus.*
28 *Neceſſitas non habet legem.*
29 *Homicidium ſi ſine peccato ſit; tamen facit quem irregularem.*
30 *Clericus occidens, etiam ſe defendendo, efficitur irregularis.*
31 *Apoſtoli ad Roma. 12. verba illa, non vt metipſos defendentes chariſſimi declarantur.*
32 *Neceſſitas, an excuſet a fornicatione,*
33 *Voluntas coacta voluntas eſt.*

Si quis propter.

Cõmuniter nõ ſummatur, poteſt tñ ſic ſummari, ſm
Cõis opi. * cõem intellectũ, Cõmittens furtum ex neceſsitate
nõ multũ vrgenti peccat, ſed nõ grauiter; ideò leuis
1 pœnitentia eſt imponenda. h. d. ¶ Noto primo, q† ne
ceſsitas non excuſat in foro pœnitentiali, dic, vt. j. di
2 cã latius. Secũdo not. q† vbi læuis eſt culpa, leuis im
ponitur pœna; ſimile dixi in pœna, in. c. cũ dilecti. s.
3 de accu. Tertio not. q† reſtituenti rem ablatã, nõ eſt
imponenda alia pœna, vel pœnitentia, quod intelli-
ge, vt cogatur ieiunare per tres hebdomadas, vt di-
cit hic tex. alia tñ pœnitentia eſt imponenda. Nam
ẽt poſt reſtitutionẽ debet pœnitere de peccato com
miſſo, ſm quod dixi in. c. ſicut dignũ. s. de homici. &
not. in. c. tuæ. j. de iniur. not. gl. in clem. vnica de vſur.
& intellige, quod in vtroq; caſu hodiè pœnitẽtia eſt
arbitraria, vt. j. de pœnit. & remiſ. c. 3. & c. Deus. &
de pœnit. diſtin. 1. c. menſuram. Item intellige, q in
vtroq; caſu debet confiteri, vt. c. omnis. j. de pœnit.
& remiſ. Item prædicta intellige, quando non ſubeſ-
ſet magna neceſsitas, de quo dic, vt ſtatim dicam in
glo. ¶ Glo. in princip. colligit argum. deinde format
contrarium, & ſol. & pro dicto ſuo, & contra allega-
ta in contrarium allegat; & ſoluendo aſsignat ratio-
nem. In eadem, ibi, modica fuerit neceſsitas. dic, Iſte
Cõis opi. intellectus communiter * tenetur; quia ſi maxima
fuiſſet neceſsitas, non fuiſſet peccatum, nec debuiſ-
ſet imponi pœnitentia; niſi fortè deueniſſet ad pin-
guiorem fortunam, & nollet reddere, ſecundũ Inno.
Nam cum ipſe teneatur reſtituere, ſi non reſtituit, di
citur eſſe in peccato, & ideò de hoc peccato tenetur
pœnitentiam agere. Ex quo dicto ſingulariter not.
duo. Primo. quòd ille, qui furatur propter neceſsita-
tem, etiam maximã, tenetur reſtituere cum primũ
poteſt; quia tunc ceſſat cauſa, propter quam furatus
fuit, qua ceſſante ceſſat effectus; ſicut in eo, qui præ-
ſtat alimenta, arg. l. Neſennius. ff. de nego. geſ. & 12.
q. 2. cap. ſacrorum, & c. ſicut. & ſequuntur Ioan. And.
& Doct. & hoc dictum videtur mihi ſatis æquum; ta
men de iuris rigore arbitror poſſe dici contrarium;
quia ſi propter neceſsitatem bona efficiuntur com-
munia; ergò quod ſuum effectum eſt, non debet ob-
ligari reſtituere; niſi diceres, quòd efficitur ſuum tẽ-
poraliter. Hoc tamen nõ reperitur iure cautũ. Secũ-
do facit contra dictam opi. quia ſi aliquid expendit
in alimentis filiorum, vel ſimil. ex neceſsitate, tales
expenſæ non poſſunt repeti, etiam ab illo, qui peruenit
poſtea ad pinguiorem fortunam, vt trad. in. d. l.
Neſennius. Pro. d. tamen opi. facit glo. dum dicit, de
buit enim credere dominum permiſſurum, quaſi ſen
tiat, quòd non facit furtum, vt patet ex his quę dixi
s. in rubrica. tenetur tamen reſtituere, perindè ac ſi
ex domini voluntate recepiſſet, ſi poſſet ſubeſſe alia
cauſa, quam donationis, arg. l. cum de indebito. ff. de
proba aliàs autem præſumeretur donatio, per. l. Cã
panus. ff. de operis liber. Cogitabis. Poſita tamen di
cta opi. pro vera notabis ſecundo ſingulariter, quòd
ille, qui tenetur aliquid reſtituere, vel dare; ſi non re-
ſtituit, vel dat, cum poteſt, dicitur peccare. Et ſic fa-
cit, quòd† debitor perſonalis, qui nõ ſoluit debitum
ſuum, non præſcribit, ex eo, quòd eſt in peccato. Fa-
cit quod not. in. c. fi. de præſcri. In hoc tamẽ articulo
Doct. ſunt varij de quo dic, vt ibi; & vide Bar. ſibi ipſi
contrarium in. l. omnes populi. ff. de iuſtit. & iure.
& l. 1. ff. de vſucap. per Ang. & Ioan. de Imol. in. l. ſe-
quitur. §. ſi viam. ff. de vſucap. & Bart. in. l. nemo po-
teſt de leg. 1. & l. 1. de vſur. Io. And. in regula, poſ-
ſeſſor. de reg. iu. lib. 6. Ang. in repe. l. 1. C. de iud. Bal.
in. l. 1. C. de ſeruit. & aqua. Innoc. in. c. quia. de iure pa
tro. & in. c. quia pleriq;. de immu. eccle. D. m. etiam
fuit ſibi contrarius in. c. quòd clericis. s. de foro con-
peten. & in. c. fin. s. de præſcrip. vide tu latius quæ di
xi in quodam conſilio meo quod incipit, dominus
Comes domini Conſtantini. Alij verò intelligunt
tex. noſtrum, quòd hic nulla erat neceſsitas; & ideò
tenetur reſtituere. Sed hæc opi. communiter* repro- Cõis opi.
batur; quia contra tex. dum dicit, ſi quis propter ne-
ceſsitatem famis. Vnde alij dicunt, quòd hic ſuberat
neceſsitas magna; ſed imponitur pœnitentia ad cau
telam; ſed prima plus placet. In eadem gl. ibi, ſi enim
magna, coniũctis verbis, communia ſunt. dic, Doct.
inducunt hanc gl. ad deciſionem. q. quòd† monach'
tempore neceſsitatis poteſt facere eleemoſynam de
bonis monaſterij ſine conſenſu Abbatis, ſi interim
non poteſt haberi Abbas. Et idem not. 12. q. 2. c. non
dicatis. Idem etiam dicit ibi glo. ſi† religioſus eſt in
4 ſtudio de conſenſu ſuperioris. Quid autem † de vxo-
re, an poſsit facere eleemoſynam de bonis mariti?
Hoſti. in ſum. in tit. de pœn. verſi. quid de agentibus,
dicit, quòd aut vxor habet bona paraphernalia, &
poteſt. Facit. l. fi. C. de pac. conuen. aliàs non. Et ra-
tio eſt; quia de bonis alienis non debet quis eleemo
ſynã facere. 1. q. 1. c. non eſt putanda. & ſequitur hic.
D. m. & in. c. 2. s. de vit. & hon. clerico. quod arbitror
limitandum, quando non ſubeſſet neceſsitas, & non
poſſet interim habere recurſum ad maritũ; quia po-
tentius eſt ius quod habet vxor in bonis mariti, q
monachus in bonis monaſterij, cum ipſe propriam
veſtem non dicatur poſsidere. Pręterea ſi efficiuntur
communia; ergò videtur quòd poſsit, ne aliàs videa
tur necare. 96. diſtinct. c. paſce. & l. necare. ff. de alen.
liber. ¶ In fin. gl. dic, quoniam hic principaliter tra-
ctatur, & in tex. & in gl. materia neceſsitatis, & in. c.
quoniam. s. de ſymo. remiſi me hic dicturum de hac
mate-

materia.Ideò,vt clarius hanc materiã expediamus,
ꝑſeqnar quatuor.qq. prin. ¶ Prima,erit de ſignifica
ro,& ethymologia huius vocabuli neceſsitas.Secun
da,quotupliciter dicatur. Tertia,quis ſit effectus ne
ceſsitatis.Quarta, quando tollatur effectus neceſsi-
5 tatis,& in quantum.Circa primam.q.dic,quòd † ne-
ceſsitas deſcendit a neceſſe,quod dicitur a necto;qa
nexum eſt,& firmum,quod neceſſarium eſt. Et dici-
tur neceſsitas,quaſi neceſſans . Vnde ponit negatio-
nẽ ceſſationis,hoc eſt, quòd inſtat fiendum , & non
ceſſat,quia fiendum ſit. Ex quibus patet,ꝙ propriè
neceſsitas non dicitur niſi ſit vrgens , vt ſtatim dicã.
Circa ſecundam.q. dic, quòd Philoſophus. 2. Phyſi-
6 corum dicit , quòd † neceſſarium eſt duplex , aliud
abſolutum , & aliud ex ſuppoſitione. Neceſſarium
abſolutum,eſt quod non potuit,nec poterit eſſe quin
ita ſit,vt Deum eſſe; & huic opponitur impoſsibile ,
ſcilicet Deum non fuiſſe, nec eſſe, aut futurum eſſe;
& hoc non pertinet ad materiam noſtram. Ne-
ceſſarium verò ex ſuppoſitione dicitur ex aliqua re,
quæ ponatur in eſſe; verbi gratia.ſi homo currit ; er-
gò mouetur;ſi homo viuit , ergò neceſſaria ſunt ali-
7 menta.Neceſsitas † autem iſta poteſt tripliciter con
ſiderari,vt dicit Philoſophus.5.Metaphiſices.Primo
modo dicitur neceſſarium,ſine quo nullo modo poſ
ſumus eſſe,aut conſeruari in eſſe, vt eſt nutrimẽtum
animali. Facit tex.noſter; & hæc neceſsitas vocatur,
præciſa;& ſecundum quòd hoc modo capitur,quan
tum ad vitam tẽporalem , nullum ſacramentum eſt
neceſſarium. Quantum verò ad vitam ſpiritualem,
aliquod ſacramentum dicitur neceſſarium, vt bapti
ſmus,& pœnitentia , vt dicit Hoſti.in ſum.in titu.de
ſacra.§.quot ſunt.ver.licet autem. & vide gloſſ.in.c.
veniens.ſ̃.de tranſac.&.1.q.1.§. ſi ergò. de pœnit.&
remiſ.quod in te.Pœnitentia tamen non videtur ne-
ceſsitatis,tali neceſsitate,niſi poſtquã homo lapſus
eſt.Sed baptiſmus omninò dicitur neceſsitatis,vt in
Euangelio Ioan.c.3. vbi dicitur, Niſi quis renatus
fuerit ex aqua & Spirituſancto non poteſt introire
in regnum cœlorum,de conſe.diſt.4.c.filius Dei.Se-
cundo modo dicitur neceſſarium , ſine quo poſſu-
8 mus eſſe,& viuere,ſed non benè. Et hæc † neceſsitas
vocatur cauſatiua;& hęc poteſt eſſe vrgẽs,& magna.
Item lęuis,& parua.Vnde pharmaca,& medicinę di
cũtur neceſſariæ,ad hoc vt homo poſsit ſanè viuere,
& equus dicitur neceſſarius ad ambulãdum. Et hoc
modo non ſolum baptiſmus,& pęnitentia, ſed cæte
ra omnia ſacramenta poſſunt dici neceſſaria. Tertio
modo dicitur neceſſarium violentum; verbi gratia ,
quando ab homine compellor aliquid facere ; & ſe-
cundum hoc nullum ſacramentum eſt neceſſarium ;
quoniã licet ius ad vitã ſpiritualẽ, & animæ ſalutem
requirat baptiſmum, & pœnitentiam, ſecundum ta
men quod.ſ̃.dixi.& ad benè eſſe etiam requirat alia
ſacramenta;tamen ius non compellit,nec vult com-
pellere neceſsitate præciſa aliquem etiam ad baptiſ
mũ. Et ideò † baptizatus inuitus non recipit chara-
cterem,vt.c.maiores.ſ̃.de baptiſ. Et ſic ex prædictis
etiam potes compræhendere, quòd aliqua eſt neceſ
ſitas præciſa,aliqua cauſatina.Itẽ aduerte; quia ali-
qua neceſsitas dicitur magna,& vrgens,vt appellat
text. in.c.2.ſ̃. de obſer.ieiu. & iſta eſt propriè neceſ-
ſitas in præced.q.Aliqua verò neceſsitas dicitur par

ua,& non vrgens vt hic in tex. noſtro ſecundũ com-
munem * intellectum.& vide gl.in ver. neceſsitatis , Cõis opi.
in.c.inter alia.ĩ. de ſenten. excommun.alibi dicitur
neceſsitas grauis , & præſupponit, quòd aliqua eſt
læuis.18.diſtinct.c.epiſcopus. vbi dicit Archi. quòd
† appellatione neceſsitatis,compræhenditur quodli
bet iuſtum impedimẽtum. Et ex prædictis etiam in
fertur alia ſubdiuiſio,quòd aliqua eſt neceſsitas,qua
compellimur ad aliquid faciendum; quædam prohi
bitiua,qua prohibemur aliquid facere.Circa tertiã.
9 q.dic,quòd † neceſsitatis multi ſunt effect⁹? Primus,
dicitur vim legis obtinere ; & dicitur altera lex.1.q.
1.§.quid ergò.ver.ſed notandum.&.c.2.ſ̃. de obſer-
ua.ieiu. de conſecra. diſtinct.c. ſicut.&.l.1.ff. de offi.
conſulis. Secundus effectus eſt,quòd neceſsitas tol-
lit legem.Quod clariſsimum eſt circa legem huma-
nam poſitiuam.Hoc voluit gl.in.d.c.ſicut.de conſec.
diſtin.1. Si ergo aliquis aliquid facit ex neceſsitate
cõtra legem humanam excuſatur, ſiue neceſsitas ſit
ſecundum primam ſpeciem neceſsitatis, quæ eſt ex
ſuppoſitione,quam vocaui præciſam, ſiue ſit ſecun-
dum ſecundam ſpeciem, quam vocaui cauſatiuam,
ſi modo ſit vrgens,quo caſu excuſat in totum. Si ve-
ro ſit lęuis,aut parua alleuiat delictum,ſeu peccatũ,
vt hic in text.ſecundum cõmunem * lect. Et ex præ- Cõis opi.
dictis ſequitur,quòd † ſi quis neceſsitate præciſa,aut
vrgenti violat ieiunium,aut quadrageſimam excuſa
tur in totum, vt.c.2.de obſerua.ieiu.&.ĩ. de reg.iur.
c.quod non eſt. Parua autem, & læuis non excuſat,
ſed alleuiat peccatum.Et a † tali etiam violatione ie-
iunij, vel quadrageſimæ excuſat neceſsitas coactio-
nis,vel compulſionis.Nam,vt ſtatim dicã, hæc excu
ſat a fornicatione;ergò fortius a ieiunio.Hinc etiam
ſequitur,ꝙ propter neceſsitatem licitum eſt ſumere
cibum a Iudęis,& infidelibus,vt not. glo.in.c.quã ſit
in gl.pen.ſ̃.de Iudæ.vbi aliquid tetigi. Vnde † Dauid
comedit panem propoſitionis propter neceſsitatẽ ,
quem non licebat comedere, niſi ſolis ſacerdotibus;
& non fuit ſibi imputatũ ad peccatum , vt.1.Regũ.
c.22.&.25.q.1.c.ideò permittente.§.his ita.Sed cõ-
tra hoc fortiter obſt. qđ not.32.q.4. ſicut ſatius eſt.
vbi dicitur,ꝙ quis potius debet fame mori,ꝙ idolo
thytis veſci;ſed dic,quòd illud videtur ratione pro-
hibitionis iuris diuini,vt ſtatim dicam. Tertio ſequi
10 tur,quòd † propter neceſsitatem famis poteſt pater
vendere filium,vt.l.2.C.de patri. qui fi.diſtra. Et ex
prædictis infero , ꝙ multo potius poteſt pignorare,
vt tenet glo.in.d.l.2.licet quidam contra.& malè.Et
prædicta procedunt ſecundum neceſsitatem præci-
ſam,vt dicitur in.d.l.2. Sed propter neceſsitatẽ cau-
ſatiuam etiam vrgentem videtur maius dubium.Gl.
in.d.l.2.videtur velle,quòd non poſsit ; niſi propter
neceſsitatem famis , & propter alimenta , vide ibi
Doct.In contrarium tamen facit;quia, vt.ſ̃.dixi,ne-
ceſsitas infirmitatis excuſat a fractione quadrageſi-
mæ,& a voto,vt.d.c.quod non eſt.ĩ. de reg.iur.ergò
fortius videtur excuſare in caſu noſtro. Propter ne-
ceſsitatem coactionis,non eſt dubium,quòd excuſa
tur,nec dicitur committere plagium; quia illud non
committitur ſine dolo.l.3.&.4.ff.ad legem. Flauiam
de plagia. dixi in.c.1.ſ̃.eo. ¶ Quarto ſequitur,quod
propter neceſsitatem quis poteſt abſolui ab excom
municatione, etiã a qua regulariter nullus abſoluit ;
niſi

nisi Papa,a qnolibet inferiore, etiam a laico, ſi non
habet copiā ſacerdotis, de quo.17.q.4.c.ſi quis ſua-
dente.& vide de conſe.diſtin.4.c.ſacerdotē. &.c.pa-
ſtoralis.§.1.de offi.ord. Et idem in pœnitentia,quia
poteſt quis propter inſtātem neceſsitatem abſolui,
etiam a laico,vt dixi in.c.præced.& vt ibi dixi,habe
tur talis propter contritionem pro abſoluto a Deo,
non a laico,qui nō habet clauium poteſtatem, vt.j.
de pęnit.& remiſs.c.nona,& ſic ſuccedit illud Iacob.
5.in caſu neceſsitatis. Confitemini alteruttum pec-
cata veſtra,de pęnit.diſtin.1.c.quem pœnitet. & hic
conſideratur neceſsitas inſtantis periculi ad eſſe vi-
tæ ſpiritualis, & impoſsibilitas habēdi ſacerdotē,q
abſoluat;& hoc caſu pœnitentia poteſt dici neceſsi-
tatis.Et hinc eſt,ꝙ in reliquis ſacramentis pręter ba
ptiſmū,quæ ſunt ad benè eſſe,hæc neceſsitas non cō
ſideratur; quia tutius eſt illa prætermittere ex neceſ
ſitate,quæ legem non habet, quā recipere ea ab his,
qui non habent conferendi poteſtatem,vt.c.quanto
ſ.de cōſuetu.¶Quinto ſequitur,quòd+ propter ne-
ceſsitatem licitum eſt cuilibet baptizare,etiam lai-
co,& hæretico,& excōicato,& infideli,de conſ. diſt.
4.c.ſiue.&.c.quicnnq;.&.c.cōſtat. & ſeq. & hoc ideò
11 eſt;quia† illud ſacramētum eſt neceſsitatis,ſine quo
quis ſaluari nō poteſt.¶Sexto ſequitur,quòd † licet
ſacrificia, & conſecrationes nō debeant fieri;niſi ſu-
per altari,& locis Domino conſecratis; tamen inſtā
te ſumma neceſsitate poteſt alibi celebrari, vt.c.ſi-
cut.de conſe.diſtin.1.dic,vt ibi.Et hæc exempla po-
ſuiſſe ſatis ſit de lege poſitiua.Sed quæritur, Vtrum
12 †neceſsitas excuſet a lege diuina? Gloſſ.in.d.c.ſicut.
dicit,quòd non,allegat.35.q.5.c.ita ne. vnde nō ex-
cuſat a fornicatione,vt ibi.de quo latius.j. Sed con-
tra hoc fortiter obſt.quòd dicitur in præceptis deca-
logi. Sabbata ſanctifices.tamen licitum eſt propter
neceſsitatem diem ſabbatum non obſeruare,vt.c.ꝙ
non eſt.j.de regu.iur. Item dicitur in dictis præce-
ptis.Non occides. & tamen propter neceſsitatem li
cet occidere,vt in clē.1.de homici.Item ibi dicitur,
Non furaberis.& tamen licet furari propter neceſsi
tatem,diſtinct.5.c.diſcipulos. Quæ omnia ſpeciali-
ter ſunt examinanda. Vnde incipiendum eſt a fur-
to,de quo in tex. noſtro principaliter traditur.Quæ-
13 ro igitur;Vtrum† neceſsitas excuſet a furto? Gl.hic,
dicit,quòd ſic, Quod intelligo,ſiue neceſsitas fuerit
præciſa,ſiue cauſatiua,& ſumma,& vrgens, vt.d.c.di
ſcipulos. In coactiua verò neceſsitate non procedit,
14 q.quia, vt dixi.ſ.in rubrica† furtum non committi-
Cōis opi. tur ſine dolo. Sed contra hanc communem * ſenten-
15 tiam fortiter oppono. Nam† pœnitentia non impo-
nitur niſi peccanti; ſed hic in tex.noſtro dicit, quòd
illi, qui furatur propter neceſsitatem imponitur pœ
nitentia,ergò peccat; ſi peccat,ergò non eſt licitum;
quia iſta non poſſunt ſimul ſtare. Facit.32.q.5.c. ita
ne.Secundo probatur. Nam vt dicit Philoſophus.2.
Ethicorum. Quædam ſunt,quæ vt nominata ſunt,in
voluuntur cum malitia, inter quæ ponit furtum, ſed
illud quod eſt ſecundum ſe malum, non poteſt pro-
pter aliquem bonum finem fieri bonum; ergò non
poteſt aliquis licitè furari, vt neceſsitati ſuæ ſubue-
16 niat.Præterea† homo debet diligere proximum, ſi-
cut ſeipſum, vt in Euangelio,ſed non licet furari, vt
aliquis per eleemoſynam proximo ſubueniat, vt di-
cit Auguſti.in lib. contra mendacium.&.1.q.1.cap.
non eſt putanda; ergò non licet furari ad ſubuenien
dum proprię neceſsitati. Solu.dic,quòd ea quę ſunt
iuris humani,non poſſunt derogare his, quę ſunt de
iure naturali,& diuino.Secundum autem naturalem
ordinem ex diuina prouidentia inſtitutum,res infe-
riores ſunt ordinatæ ad hoc,vt hominum neceſsitati
ſubueniatur.l. in pecudum.ff.de inſti.& iur.Inſtit.de
re.diui.§.in pecudum.7.diſt.c. quo iure. & ideò per
rerum diuiſionem, & appropriantem a iure huma-
no procedentem,de qua in.l.ex hoc.ff.de iuſti.& iu-
re.&.1.diſtinct.c.ex hoc.non impeditur,quin homi-
nis neceſsitati ſubueniēdum ſit ex huiuſmodi rebus.
Et ideò res quas quis ſuperabundanter habet, ex na
turali iure debentur pauperum ſubſtentationi, vt di
cit Ambro.47.diſt.c.ſicut ij, qui.ibi.Eſurientium pa
nis eſt,quem tu detinęs, nudorum indumentum eſt,
quod tu recludis,& miſerorum redemptio eſt,& ab
ſolutio pecunia, quam tu in terra defodis. Sed quia
multi ſunt neceſsitatem patientes, & non poteſt ex
eadem re omnibus ſubueniri, committitur arbitrio
vniuſcuiuſq; diſpenſatio propriarum, vt ex eis ſub-
ueniat patientibus neceſsitatem. Si tamen adeo ſit
vrgens,& euidens neceſsitas,vt neceſſarium ſit de re
bus occurrentibus etiam alienis ſubuenire,& aliter
ſubueniri non poteſt; licitè poteſt quis ex rebus alie
nis ſuæ neceſsitati ſubuenire,ſiue manifeſtè, ſiue oc-
cultè ſublatis, nec hoc propriè habet rationē furti,
vel rapinæ. Conſulo tamen, quòd ſi fuit clandeſtina
ablatio,& alius inculparetur,ꝙ illud patefiat. Non
obſt.primum arg.quia text.noſter loquitur; quando
neceſsitas non eſt vrgens,vt.ſ.dixi. Non obſt. ſm ar
gu.quia vti re aliena occultè accepta, nō habet pro-
priè nomē furti; qa per talē neceſsitatē efficitur ſuū,
ꝙ accipit ad ſuſtentandū propriā vitā. Debet tñ ab-
latio cōmenſurari neceſsitati;ſicut in ſimili dicimus
de meritis,in.l.ſi fortè.ff.de caſtrē.pecu. Nō obſt.ter
tiū argu.qa in caſu ſimilis neceſsitatis extremæ, pōt
aliquis ēt occultè rē alienā accipere; vt ſubueniat ꝓ
ximo indigēti,ſi de ſuo nō pōt ſubuenire.Et ad præ-
dicta,vide B.Tho. ſecunda ſecundæ.q.66.artic.6.Ex
quibus patet,ꝙ rationabiliter reprobatur opi.Doc.
17 qui volunt,quòd† vxor non poſsit eleemoſynam fa-
cere de bonis mariti,de qua.j.dixi. Et ex prædictis
videtur etiam inferendum, quòd cum propter ne-
ceſsitatę omnia ſint communia,vt dictum eſt,quòd
18 † pauper poteſt agere contra diuitem, vt ei ſubue-
niat. Sed vide glo.not.67.diſtin.c.ſicut.vbi dicit, ꝙ
iure actionis,non poteſt hoc petere; ſed benè poteſt
implorare officiū ſuperioris cōtra diuitē,qui peccat
non ſubueniēdo illi in tanta neceſsitate,quod tenet
hic.D.m. Arbitror tamen,quòd ſi haberet conſan-
guineos, quòd deberet prius contra proximiorem
gradu officium iudicis implorare; quia talis magis
peccaret nō ſubueniēdo conſanguineo;ex eo,ꝙ ma-
gis committit contra ordinem charitatis. Si tamen
neceſsitas non eſſet maxima,nō tenetur quis facere
eleemoſynam; ſicut nec ad alia opera charitatis, vt
.c.inter opera.de ſpon.Nec obſt.quod dicitur, quòd
quis debet potius famæ mori,quam idolothytis ve-
ſci.32.q.4.c.ſicut.quia reſpondeo, illud eſſe verum,
quando fieret dolo ad venerationem idoli; quia ſcri
ptum eſt, Vnum cole Deum,ſed propter neceſsitatē
poteſt

poteſt idolothytis veſci.Facit quod trad.per gloſ.&
Doc.in.d.c.ſicut.Facit etiam,quòd ſtatim dicam io
articulo.de homicidio.Sed quæro nũc iuxta prædi-
19 cta. Vtrum†propter neceſsitatẽ licitum ſit cõmitte
re homicidium?Glo.hic dicit,ꝙ ſic,& benè; & pro-
batur in clem.1.de homic.&.c.ſicut dignum.&.c.3.
ſ.de homic.Io contrariuui tũ fortiter obſtat.50.di-
ſtinct.c. de his clericis. vbi tex.dicit. De his clericis
pro quibus conſuluiſtis , ſcilicet, qui ſe defendendo
Paganum occiderunt,an pęnitentia peracta poſsint
ad priſtinum ſtatum redire,aut ad altiorem cõſcen
dere;ſcito nos nullam occaſionem dare,nec vllã tri-
buere liceutiam,quemlibet hominum quolibet mo
do occidendi; cum ergò hoc pręceptum ſit morale,
20 &†ad pręcepta moralia ſeruanda tam clerici,quam
laici teneantur;ergò non eſt licitum occidere alium
ſe defendendo.Secundo probatur,clarum eſt,quòd
21 † homicidium eſt grauius delictum, quam ſimplex
fornicatio,vel adulterium,vel aliud quodcunq; pec
caium,quod reſpiciat proximum,vt patet ex his,ꝗ
dixi.ſ.in rubrica de homici. ſed pro conſeruatione
22 propriæ vitæ non licet fornicari; quia†vita ſpiritua-
lis eſt præferenda corporali,vt.l.fi.C.de ſac.ſanc.ec.
Ergò propter propriam vitam conſeruandam nõ li
cet,etiam ſe defendẽdo hominem occidere. Tertio
23 probatur,ſi†arbor eſt mala malos fructus facit ; ſed
defenſio ſui videtur eſſe illicita,ſm̃ illud Apoſtoli ad
Ro. 12. vbi dicit, Noo vos defendentes chariſsimi.
ergo occiſio hominis inde proueniens eſt illicita.
Quarto probatur auctoritate d. Auguſtini ad Pu-
blicolam.23.q.4.c. de occideudis hominibus. Vbi
dicit.De occidẽdis hominibus,ne ab eis quiſquã oc
cidatur,non placet mihi conſilium, niſi fortè ſit mi-
les,aut publica functione teneatur; vt nõ pro ſe hoc
faciat,ſed pro alijs, vel ꝓ ciuitate, vbi etiã ipſe eſt.
accepta legitima poteſtate ſi eius cõgruat perſonæ,
Sed ille qui ſe defendendo occidit aliquem ; ob hoc
occidit , ne ab eo occidatur ; ergo hoc non videtur
licitum. Et alibi dicit Auguſtinus in libro, de libe-
ro arbitrio. Quomodo apud diuinam prouidentiã
liberi ſunt à peccato, qui pro his rebus quas contẽ-
nere oportet,humana cæde polluti ſunt. Eas autem
res dicit eſſe contemnendas,quas homines inuiti a-
mittere poſſunt,qualis eſt vita corporalis;ergò pro
conſeruanda vita corporali non licet hominem oc-
cidere.Sol.Gl.noſtra dicit,iſte qui occidit ſe defen-
dẽdo,non dicitur ſe occidere;ſed offenſus dicitur ſe
ipſum ,occidere.Hæc tamen ſolutio;licet à Doct.ap
probetur,tamen non ſatisfacit omnibus contrarijs.
Vnde melius loquitur.b.Tho.ſecõda ſecundę.q.64.
vbi dicit,ꝙ nihil ꝓhibet, quomin' vnius actus duo
ſint effectus,quorum alter ſolò ſit in intẽtione; alius
verò ſit præter intentionem . Morales autem actus
diuerſas ſpecies recipiunt,ſecondum illud quod in-
tenditur;non autem ab eo quod eſt præter intentio-
nẽ, cũ ſit de p accidẽs ex actu ; Regulariter alicuius
ſeipſom defendentis duplex effectus poteſt ſequi.
Vnus eſt conſeruatio propriæ vitæ. Alius autẽ occi-
ſio aggredientis. Act' regulariter huiuſmodi, ex eo
quod intenditur conſeruatio proprię vitæ,nõ habet
rationẽ illiciti,cũ hoc ſit cuilibet naturale, vt ſe cõ-
ſeruet quantum poteſt.vt.l.vt vim.ff. de iuſt. & iure,
&.l.1.§.cum arietes.ff.ſi qua.pau. fe. di. Iſte tamen
actus defenſionis,ex bona intentione procedẽs,po-
teſt reddi illicitus,ſi non ſit proportionatus fini. Et
ideò, ſi aliquis ad defenſionem propriæ vitæ vtatur
maiori violentia,quam oporteat,erit illicitum;ſi ve
rò moderatè,erit licita defenſio. Nam ſecundum iu
24 ra,† Vim vi repellere licet, vt.l.vt vim.ff. de iuſti. &
iure.Nam tenetur quis potius vitæ ſuæ prouidere,ꝗ̃
25 alienæ,cum†omnis ordinata charitas incipiat à ſe-
ipſo, vt in iuribus vulgatis. Et in homicidio, proba-
tur.20.q.5.c.ſi non licet. Vnde Cicero.1.offi.Qui au
tem non defendit, nec obſiſtit, ſi poteſt iniuriæ,tam
eſt in vitio,quã ſi parentes,aut amicos, aut patriam
deſerat. Sed quia occidere hominem non licet , niſi
publica vtilitate,propter bonum publicum , debet
quis intendere ad ſui defenſionem, illam referendo
ad bonum publicum,non autem debet moueri pri-
uata libidine; vt in milite pugnãte contra hoſtes,&
in miniſtro ad exequendam iudicis ſententiam, in-
terficiendo puniendos,qui etiã peccarent, ſi priua-
ta libidine principaliter mouerent̃. Quæ conſidera.
Sed aduerte;quia ego arbitror prædicta procedere,
vbi daretur certitudo,quòd ſic eſſet,& talis eſſet in-
tẽtio,vel ad publicum bonũ,vel ad cupiditatẽ occi
dendi.In dubio autẽ dicimus ad bonum publicum;
& talis defenſio cum homicidio nõ haberet rõnem
peccati,ſi fieret cum moderamine incolpatæ tutelę;
quia pp neceſſariam defenſionem , ad ꝗ̃ natura nos
inuitat fieret;& ad quam quis ſubito inducitur, qua
26 ſi ex primis quibuſdã motibus,†q non ſunt in pote-
ſtate noſtra;& quorũ nulla eſt deliberatio , propter
quod non poteſt imputari ad aliquod peccatum, vt
dixi in.c. 1.ſ.de hæreti.Et ſi tu diceres, Non viden-
tur tales eſſe primi mot',cum deuentũ ſit ad actum
homicidij. Reſpondeo, quòd cum non poſsit dari
aliqua deliberatio , ipſa interfectio dicitur primos
27 motus. Et†ita intelligo clem. 1. de homi. quæ vult,
quòd talis non dicatur irregularis ; ſecus ſi daretur
aliqua deliberatio;quia tunc conſiderãda eſſet intẽ
tio,quia ſi fieret in vindictã, indubitanter diceretur
peccare,nec haberet locum illa clẽ.Si verò fieret ad
bonum publicum,non eſſet pctm̃;non tamen euade
ret irregularitatem ; & ſic non haberet locum dicta
clem.licet Io.And. videat̃ velle contrarium, de quo
dic,vt dixi in.c.ad audientiam.ſ.de homic.in.14.q.
quarti membri.7.q.princ. Sed ſi fieret ad conſerua-
tionem,& cupiditatem vitę corporalis,nedum ꝙ in
cideret in irregularitatem , ſed eſſet peccatum, non
tñ pateret̃ pęnam iuris ciuilis,argu.eorum,quę dixi
ſ.de homic. c.3. quia ius ciuile non conſiderauit fi-
nem beatitudinis,ſed bonum in cõi in vita præſen-
ti,vt dicam.j.in materia vſurarum in. 2. præmiſſo.
Et ex prædictis infero , quòd ſi quia propter neceſ-
ſitatem famis hominem interficeret, non excuſaret̃
à delicto;vt puta, ſi non poterat aliter neceſsitati
ſuæ ſuccurrere , niſi accepta pecunia hominem in-
28 terficeret . Et ſi tu diceres, † Neceſſitas non habet
legem. Intelligitur de poſitiua, vt.ſ. dixi, & ſecun-
dum etiam ꝙ ſtatim dicam in ſeq. q . Et prædicta
not.quia alibi non reperies ita clarè dicta . Et adde
quæ dicam in ſeq.q.Non obſt.primò arg. quia loq-
29 tur reſpectu irregularitatis, † in quam quis incurrit
etiã ſi homicidium fiat ſine peccato , vt patet in iu-
dice, qui aliquem condemnat ad mortem etiam iu

30 ſte. Vnde† clericus, qui occidit etiam ſe defendēdo
efficitur irregularis, ſecundum b. Tho. q. 64. artic. 7.
Sed hoc olim procedebat ſecundum opi. Hug. quæ
opi. hodie eſt reprobata in. d. elem. 1. Sed poteſt de-
fenſari dicta opi. ſecundum quod. ſ. dixi in. d. q. 14.
Ad ſecundũ argumentum reſpondetur, quòd actus
fornicationis, & adulterij, nõ eſt actus ordinatus de
neceſsitate ad conſeruationem propriæ vitę; ſed de-
fenſio ſic. Et de fornicatione ſtatim dicet in. q. ſeq.
31 Ad tertiũ arg. reſpondetur, quòd† Apoſtolus ibi in-
tendit prohibere defenſionem, quæ eſt cum liuore,
Vnde dicit ibi glo. Non nos defendentes; id eſt non
ſitis referientes aduerſarios. Ad quartum arg. reſpõ-
detur, quod Auguſtini auctoritas intelligenda eſt in
eo caſu, quo quis intendit interficere hominem, vt
ſeipſum à morte liberet. In quo etiam caſu intelli-
gitur auctoritas inducta de libero arbitrio, vbi, & hoc
32 tradit. b. Tho. in. d. q. Vlterius quęritur. Vtrum† ne-
ceſsitas excuſet à fornicatione? Glo. hic tenet, quòd
non, per. l. palam. §. non eſt ignoſcendũ mulieri. ff. de
rit. nupt. vbi dicitur. Non eſt ignoſcendum mulieri,
quæ paupertatis obtẽtu turpiſsimam vitam elegit.
Ille tñ tex. non loquitur de neceſsitate, ſed de pau-
pertate gl. tamen vbiq; fuit in hac opi. vnde melior
Cõis opi. tex. 32. q. 5. c. Ita ne. & hæc eſt communis* opi. Doc.
Vnde. D. m. dicit in. c. quoniã. ſ. de ſimo. ꝙ quædam
ſunt in ſe mala, vt adulterari, occidere, deierare, &
ſimil. & iſta prætextu paupertatis, vel alia ſimili ne-
ceſsitate non ſunt cõmittenda; quia potius quis de-
bet omnia mala pati, quam malo conſentire, vt. d. c.
ita ne. Et aduerte; quia illa procedunt in duabus ſpe
ciebus neceſsitatis, de quibus dixi. ſ. ſcilicet ad eſſe
vitæ temporalis, & benè eſſe, quantumcunq; vrgen-
tiſsima, & maxima eſſet neceſsitas. Sed ĩ alia tertia
ſpecie neceſsitatis videlicet, coactionis, vel cõpul-
ſionis dicendũ arbitor, ꝙ aut datur aliquis in com-
pulſo ad peccandum, & talis neceſsitas compulſiua
33 non excuſat; quia† coacta voluntas, volũtas eſt, vt. l.
ſi mulier. § pen. ff. qđ me. cau. & traditur p Philoſ. 4.
Ethi. vnde quoties agendo committitur peccatum,
licet dicatur commiſſum per cruciatum, aut tormẽ-
ta; tamen non excuſatur; quia poſtquã procedit hoc
à volũtate; quia nõ obſtantibus quibuſcunq; crucia
tibus, poteſt quis non velle, & abſtinere à tali actu,
& debet potius pati decorationẽ, & oẽ martyrium,
ac vitæ ammiſsionẽ, quam malo conſentire, vt. d. c.
ita ne. Secus autẽ vbi daretur dumtaxat paſsio ſine
aliqua actione, vt puta; quia virgo ꝓpter neceſsita-
tem violentam fuit deflorata, voluntate penitus re-
nitente. Nam tunc nullum committitur peccatũ, &
mens remanet caſta, & virgo; quia in ipſa exercetur
libido aliena, non ſua, vt. d. c, ita ne. in fi. & idẽ dicen
dum in ſimilibus, vt. c. ſacris. ſ. ꝙ me. cau. vbi tex. ſin
gulariter facit hanc diſtinctionem, ſecundum quam
debent omnia præcedẽtia limitari, & declarari, qui
bus poſſunt adaptari, etiam omnes aliæ ſpecies deli
ctorum. Et ſecundum etiam dictam diſtinctionẽ po
tes aliàs ſimiles. qq. decidere. Circa quartã. q. breui-
34 ter dic, quòd† tanto tempore durat effectus neceſſi-
tatis, quanto durat neceſsitas. 1. q. 1. c. ꝙ pro neceſ-
ſitate. &. q. 7. c. ꝙ pro remedio. & ibi vide gl. & mul-
ta iura, q̃ allegat ad hoc. Et vide. l. 1. C. de expẽ. lud.
pub. lib. 11, facit regula generalis. c. cũ ceſsãte. ſ. de
appell. arbitror tamen, ꝙ effectus cauſatus, & indu-
ct pp neceſsitatẽ remaneat firm⁹, vt ſentit Archidi.
in. d. c. ꝙ pro remedio. Facit quod not. in. l. 1. C. de
præſcript. longi. temp. Ex quo ſingulariter infertur
reprobatio opi. quam communiter* tenent Docto. Cõis opi.
qui volunt, ꝙ ceſſante neceſsitate, ille qui propter
neceſsitatem rem ſubtraxit, veniẽs ad pinguiorem
fortunam teneatur reſtituere, de quo. ſ. dixi.

CAP. IIII.

SVMMARIVM.

1 *Agentes, & conſentientes pari pœna puniuntur.*
2 *Conſcius furem indicare tenetur.*
Et an hoc ꝓcedat đ iure ciuili, et de iure canonico. nu. 10
3 *Fur, qui vendidit rem furatam; ſi vult illam recipere, & domino tradere; an hoc poſſit cum bona conſcientia.*
4 *Fur, ſi rem quam ſubtraxerat deſijt poſſidere; quæ poſtea peruenit ad tertium; an ad aliquid teneatur.*
5 *Fur, moram facere ſemper videtur.*
6 *Debitor, an excuſetur propter caſum fortuitum.*
7 *Fur, ſi ei reuerſa eſt res furtiua; quia ille cui alienauit, eſt commodauit, vel depoſuit penès eum; ſi concurrat in ea re vindicanda depoſitarius, et verus dominus, cui nam teneatur reſtituere.*
8 *Poſſeſſio, pro dominio quandoq; accipitur.*
9 *Teſtator legans poſſeſſionem, quam habet in tali loco, nõ nudam poſſeſſionem, ſed proprietatem legare videtur.*
11 *Epiſcopus, vel alij iudices ſuperiores admouere, et excommunicare licitè poſſunt, non indicantes furtum, vel furẽ.*
12 *Prælatis, et alijs officialibus congruit prouinciam malis hominibus purgare.*
13 *Teſtimonium cõtra furem, ad partis inſtantiam quis perhibere tenetur.*
14 *Cuſtos rei ſubtractæ, an poſſit torqueri ad indicandũ furẽ.*
15 *Veſtem, librum, vel aliam rem prodẽs; ſi ſuſpicatur quòd ſit in domo Titij, ſi inſtat coram iudice, vt quæratur dom⁹ illius, et aperiãtur capſę; an iudex debeat hoc facere.*
16 *Maritus, qui ſuſpicatur, quòd vxor ſua ſit ĩ domo ſcholarium, poteſt petere à iudice, vt domus illorũ ꝑquiratur.*
17 *L. 1. §. hoc autem. et. l. diuerſi. ff. de ſeru. fug. intellectus.*
18 *Patribus familias vires ſui patrimonij pandere, eſt periculoſum.*
19 *Pœna celantium furem, quæ ſit.*

Qui cũ fure. Legit vario modo; põt tamẽ ſic ſummari, ſm vnũ
intellectum. Nõ indicans furem propter lucrum, ꝙ
ab eo conſequitur, reus eſt peccati. h. d. ¶ Noto pri-
1 mo ſm vnum intellectum, ꝙ† agentes, & conſentien
tes pari pœna puniuntur, de quo artic. ſ. in. c. 1. de
offi. de leg. & in glo. ibi. Secundo not. ibi, nõ indicet.
2 arg. quòd† conſcius tenetur furem indicare, de quo
3 in glo. fi. Sed quærunt hic Doc. circa tex. Pone, † fur
vendidit rem furatam, poſtea vult illam recipere, &
tradere domino, an poſsit cũ bona conſcientia. Io.
And. recitat opi. & ſatis confuſe loquiẽ. D. Ant. dicit
concludendũ eſſe, ꝙ ſi res ſubtracta aliquo caſu per-
uenerit ad furem, poſteaquam illam vendidit, & illã
vendidiſſet ignoranti furtum, quòd tunc non poteſt
reſtituere dño, ſed debet reſtituere emptori; ſed ſi
vendi-

vendidiſſet ſcienti, tunc tenetur reſtituere domino: licet propter hanc reſtitutionem poſſet contingere ſcandalum;quia propter ſcandalum non debet quis omittere bonum conſcientiæ, cum peccatum aliàs incurrat,atg.c.niſi cum pridem.§.pro graui.ſ.de renun.Si verò res eſt penes emptorem, dicendum eſt, quòd aut fur poteſt illam ſubtrahere emptori,& domino tradere,poſtquā emptor ſciuit re furatā, ex eo quia vtiliter gerit negotium emptoris, qui tenetur ad reſtitutionem,& cecidit à dominio, ex eo quòd ſcinit,vt.l.2.C.eod. Facit.ff.de nego.geſ.l.ſed an vltor.§.1.&.l. at qui cum.§. cum me abſente eod.titu. &.ff. depoſiti.l. bona fides. Si verò non poteſt ſine ſcandalo ſubtrahere, vel emptor ignorantet emit,& iſtis caſibus non eſt licitum ſubtrahere domino, & hæc videtur ſententia Doct. Vide quod dixi in.c. 3. de cau.poſ.& propriè.q.33.verſi.15.Sed quæro vlterius.Pone,

4 † fur rem ab eo ſubtractam deſijt poſſidere, quæ poſtea peruenit ad tertium;quæritur, an fur teneatur ad aliquid?Sol.dicit Inno.quòd ſi habet vnde poſſit ſatisfacere domino, tenetur ad reſtitutionem æſtimationis,& ſequitur.D.Ant.Probatur,quia etiam ſi res ſubtracta periſſet,tenetur ad æſtimatio

5 nem;quia † fur ſemper dicitur eſſe in mora re ipſa, vt

6 .ff.de condict.fur.l.in furtiua.Sed † debitor non excuſatur propter caſum fortuitum; ſi mora præcedit ca ſum regulariter. Vlterius quæritur,pone,quòd res re

7 uerſa eſt ad furem,fortè quia ille, cui alienauit commodauit,vel depoſuit ipſam penes furem; quæritur quid ſi in receptione ipſius rei concurrant depoſitarius,& verus dominus,cui teneatur fur reſtituere; nā vtriq; vr̄ teneri, & deponenti propter contractum, qui videtur habere paratam executionem, vt.l.ſi.C. depoſiti. Item vero domino;quia ei ſubtraxit tenetur reſtituere D.Anto.hic dicit poſt Doct. quòd ſi in iudicio iſti concurrunt, potius fienda eſt reſtitutio vero domino,vt eſt text.in.l. bona fides.ff.depoſiti. Aduerte tamen; quia lex illa loquitur quando ille, qui depoſuit fuiſſet fur;ſi autem fuiſſet poſſeſſor bonæ fidei,dicit D.Antō. ꝙ non credit, quòd propter iſtum tertium qui venit ex tranſuerſo,debeat impediri quominus reſtitutio fiat deponenti, per not. in auten.ſed iam cautum.C. depoſiti. Sed ſi extra iudicium cōcurrerent,verus dominus,& deponēs,Inno. diſtinguit,quòd aut deponens emit bona fide,& tenetur reſtituere deponenti,arg.d.auth.ſed iam cautum.Aut mala fide,& tunc ſunt opi. Sed dic,vt dixi in prima.q. ¶ Glo.ibi,poſſeſſore.in fi.dic,not. ergò

8 ex gl.coniuncto tex.quòd † poſſeſſio quandoq; accipitur pro dominio.Ad idem tex.in.l.interdum.allegatus in gl.vbi dicitur,quòd † ſi teſtator legat poſſeſ

9 ſionem,quam habet in tali loco, videtur legare non nudam poſſeſſionem,ſed proprietatem.¶ Glo.fi. in princ.colligit argu. ex tex.& probat per multa iura; deinde in vet.argumentum.contrarium opp.& ſol.

10 In fi.glo.dic,not.hanc glo.quæ vult † denotare differentiam inter ius ciuile,& canonicum,vt de iure ciuili non teneatur quis indicare furem,vt.l.3.ff.de cō dict.ob.tur.cau. De iure autē canonico teneatur indicare, vt hic.Quod vltimum non placet Hoſt.& maximè,quando indicans timeret de morte furis;vnde vult,quòd ad partis inſtantiam non teneatur quis indicare;ſed ꝙ iudex ex officio benè poteſt compellere ad indicandum, atgu.l.3.&.l.congruit.ff.de offic. præſi. Sed Bar.in hoc articulo melius diſtinguit,in.l. ciuilem.C. eod. vult enim,quòd furtum teneatur quis indicare; & ſic videtur velle propriè iſte text. ſi rectè ponderetur,quia nihil dicit de fure;ſed de furto. Si verò nos loquimur in furto, tunc ſequitur diſtinct.

11 Hoſt. Et ex dicto Hoſt.infertur,quòd † licitè poteſt epiſcopus,vel alij iudices ſuperiores admonere, vel excommunicare non indicantes,furtum,aut furem.

12 Nam † prælatis,& officialibus congruit purgare prouinciam malis hominibus, vt.d.l.congruit.& ideò poſſum compellere ad manifeſtādum.Sed Bar.Ang. & Rapha.in.d.l.ciuile.tenent expreſsè,quòd non teneatur quis,etiam de iure canonico in propoſita excommunicatione Indicare furē. Nec obſt.prædictis

13 ꝙ † ad partis inſtantiā quis teneaē perhibere teſtimonium cōtra furem,arg.l.nullum.C.de teſt.& ſic perhibendo teſtimonium videtur indicare furem; quia reſpondeo,quòd quando quis teſtificatur, ille cōtra quem teſtificatur, erat iam detectus pro fure ,ppter accuſationem,vel inquiſitionem;ſecus autē quando fur eſt omninò occultus,quia tunc ad inſtantiā partis non tenetur indicare. Dicit tamen Bart.in.l.1.ff.

14 de offi.præf.vigil.quòd † cuſtos rei ſubtractæ, poteſt torqueri, vt indicet furem; nec tenetur totquens in ſyndicatu. Et hęc faciunt ad quæſtionem ſecundum

15 D.m.Quidam † perdidit veſtem,vel librum, vel aliā rem ſuſpicatur quòd ſit in domo Titij; inſtat coram iudice,vt quæratur domus illius,& aperiātur capſæ, vtrum iudex debeat hoc facere;& videtur dicēdum, quòd ſic,per.l.inquirendi.C. eod. vbi dicitur, quòd præſidalis poteſtatis eſt requirere ſeruos fugitiuos. Communiter* ibi per Doct.& hic cōcluditur,quòd ſpeciale ſit in ſeruo,& in alia perſona, quæ poteſt cō mittere dolum in ſe occultando, & tunc poſſit inſpici domus alterius;& ſic loquatur.l.inquirendi.Vnde Cōis opi.

16 † ſi quis ſuſpicatur ne vxor ſua ſit in domo ſcholarium,poteſt petere à iudice,vt domus illorum perquiratur. Et † ita poteſt intelligi.l.1.§. hoc autem.&.l.

17 diuerſi.ff.de ſer.fugit. licet per illa iura quidam ſimpliciter dicant, quòd poſſit implorari officium indicis pro requirenda re ſubtracta in domo alterius;ſed loquuntur in rebus non carentibus ſenſu; ſed in alijs rebus ſenſu carentibus,ſecus videtur dicēdum;quia

18 † periculoſum eſt patribus famil. pādere vires patrimonij ſui,arg.l.2.C.quando & quib. quat.pars deb. lib.10.& not.in.l.2.C.de ali.pupil.præſtan. Hoc tamen procedit,niſi etiam vehemens ſuſpicio eſſet, ꝙ res eſſet in domo illius,per.l.1.ff.de quæſti. Aduerte tamen; quia quod communiter*tenetur per Doc.ꝙ ad petitionē partis tenetur quis indicare furtū,procedit,vt arbitror,niſi indicando furtum indicaret,& furem;quia hoc caſu arbitror idem dicēdum, quod Cōis opi.

19 in indicatione furis dictum fuit.† Qua autem pœna puniantur celantes furem? dic, quòd aut receptat ſeruum fugitiuum, & tenetur furti;ſi modo facit animo celandi;aliàs ſecus,de quo dic,vt.l. qui vas.§.2. ff.eod. Aut celat alium, quam ſeruum;& dic,quòd aut celat pro re furtiua, & tenetur pęna de receptatoribus;tanquam pręſtans opē furto,vt.l.eos.C.eo. Si verò ſine re furtiua, tenetur pœna de receptatoribus,de qua in tit.ff.de recepta.& vide Bat.in.d.l.qui vas.§.2.Vltimo poteſt iſte tex.intelligi, quādo quis

non indicat furem; quia diuiſit ſecum furtum; nam talis tenetur furti, & occidit animam ſuam; & iſtum intellectum ſenſit glo. 1.

CAP. II.

SVMMARIVM.

1 *Furtum committitur capiendo rem alterius minus cautè dimiſſam.*

2 *Furtum, an dicatur committere, qui Florenum dimiſſum in via capit.*

3 *Rapiens rem ſacram, etiam in loco ſacro, non eſt excommunicatus ipſo facto.*

4 *Conuictus furti manifeſtè, non poteſt promoueri ad ſacros ordines.*

5 *Fur ſemel furti conuictus, vt promoueri poſſit ad ſacros ordines, quæ requiruntur.*

6 *Cuſtodire, qui tenetur rem aliquam; ſi minus cautè etiam dimittit, an teneatur ad emendam.*

7 *Bidellus, an libellum ſcholari ſubtractum in ſcholis, teneatur emendare.*

Ex literis. Fur occultus poſt pœnitentiam, & reſtitutionē licitè ad ſacros ordines
promouetur. h.d. ¶ Noto primò, ibi, minus cautè di
1 miſſum, argu. quod † furtum committitur etiam ca-
piendo rem alterius minus cautè dimiſſam. Et facit
2 ad. q. † Vtrum capiens florenum dimiſſum in via cō-
mittat furtum. Io. And. dicit, quòd ſi vult euitare pœ
nam, debet facere præconizari, vt ille cuius eſt reha
bere poſsit, dic, vt dixi, s̄. in rubrica. Secūdo not. ibi,
3 rapiens. quòd † rapiens rem ſacram, etiam in loco ſa
cro, non eſt excommunicatus ipſo facto; quia ſi hoc
eſſet vtrum, Papa mandaret ipſum abſolui. Poteſt ta
men propter hoc excommunicari, vt. c. conquæſtus.
s̄. de for. compet. & . c. conquæſti. j̄. de ſentē. excom.
Hoc tamen procedit ſi ſine fractura oſtij furaretur;
aliàs eſſet excommunicatus ipſo facto, vt. d. c. con-
4 queſti. Tertio not. quòd † conuictus de furto maniſe-
ſtè, non poteſt promoueri ad ſacros ordines ſine di-
ſpenſatione. Et idem eſt in quolibet delicto maniſe-
5 ſto, de quo in. c. fi. s̄. de temp. ordi. Vltimo not. † quin
q; requiſita, ad hoc vt ſemel fur poſsit promoueri ad
ſacros ordines. Primum, quòd ſpontè confeſſus fue-
rit. Ex quo colligitur arg. glo. 1. quòd mitius agitur
cum ſpontè confeſſo, de quo dic, vt dixi in. c. de hoc
, s̄. de ſymo. Secundum, quòd ſatisfecerit læſo, quòd
intellige, ſi poteſt, vt dicit glo. 2. Tertium, quòd infa
mia non inſurrexerit contra eum; & ratio ponitur in
gloſſ. 3. Quartum, quòd peregerit pœnitentiam; ſeu
partem; & ratio ponitur in glo. pen. Quintum, quòd
aliàs ſit idoneus. Si ergo vnum ex iſtis defecerit, non
poterit promoueri. Vltimo quærunt Doct. Vtrum
6 † ille, qui minus cautè dimittit rem, eam non benè
cuſtodiendo, teneatur ad emendam; & per hūc text.
volunt Doct. quòd ſic. Et per hoc inferunt, quòd
7 † bidellus teneatur emendare librum ſcholari ſub-
tractum in ſcholis. Tu tamen vide Barto. in. l. ſi quis
vxori. §. apud Labeonem. ff. de furt. vbi dicit, quòd
ſi ſcholaris ſpecialiter aſsignauit librum bidello, &
bidellus ipſum reſtituit ſocio, aut familiari ipſius no
to, non tenetur; licet ille aſportauerit. arg. l. eum qui
. ff. commo. & . c. ſignificante. s̄. de pigno. & idē ſi de-
diſſet portanti ſignum notum. Facit. c. ſignificauit. s̄.
de appell. dummodò ſecundum. D. m. liber nō eſſet
valde prætioſus; quia tunc de facili non debet crede
re, argu. c. 1. & . 2. de fide inſtru. Sed ſi ſcholaris non
aſsignauit ſpecificè librum bidello, etiam videtur te
neri, ſicut in nauta dicimus, & in caupone, per. l. fi. al.
l. 3. §. fi. ff. nau. caup. ſtabul. Sed hoc non placet Barto.
quia ibi ſunt ſpeciales. Vnde diſtinguit, quòd ſi bi-
dellus obtulit ſe ad cuſtodiam, tenetur; aliàs ſecus.
Vel poſſumus dicere, quòd aut loquimur in bidello
ſpeciali, & tenetur; quia propter hoc facit collectas;
ſicut ille ſpecialiter recepit cuſtodiam, vt. l. qui mer-
cedem. & . l. ſeq. & . l. item quæritur. §. ſi fullo. ff. loca.
& . l. diuus. ff. de offi. præſid. & . l. nauta. & . l. item ait. ff.
nau. cau. ſtabul. Sed in bidello generali poſſet proce-
dere opin. Bart. quia officium ſuum non extenditur
ad cuſtodiam librorum. Sed ſi non eſt niſi vnus bi-
dellus, prout eſt in hoc noſtro almo ſtudio Senenſi,
tenetur emendare; quia tenetur cuſtodire.

De vſuris. Rub.

PRo declaratione materiæ huius tituli de vſuris, videndum eſt de infraſcriptis articulis, videlicet; Primo, quid ſit vſura. Secundo, vnde dicatur vſura. Tertio, quot ſint ſpecies vſurarum. Quarto, quo iure vſura fuerit prohibita. Quinto, quare fuerit prohibita. Sexto, qualiter, & in quibus rebus committatur.

CAP. I.

SVMMARIVM.

1 *Vſura quid ſit. Et in hoc ſeptem ponuntur diffinitiones vſuræ, à varijs auctoribus traditæ. & num. ſeq.*

2 *Debitum, verbum, quod importat neceſſitatem, interdum tamen non.*

3 *Quicquid, verbum, eſt vniuerſale.*

4 *Sors, quot modis accipiatur.*

5 *Accedit, verbum, qualiter accipiatur.*

6 *Gratis datum, non dicitur propriè ſorti accedere.*

7 *Vſura propriè ſolum in contractu mutui locum habet. & nu. 9.*

8 *Lucrum quid ſit.*

10 *Vſura vnde dicta ſit.*

11 *Trientes vſuræ quæ dicantur.*

12 *Beſſes vſuræ quæ ſint.*

13 *Centeſima vſura quæ ſit.*

14 *Pæcunia Traiectitia quæ ſit.*

15 *Semiſſes vſuræ quæ ſint.*

16 *Vſura etiam fænus appellatur.*

17 *Vſuræ ſpecies duæ, ſpiritualis, & corporalis. Et quæ ſit vſura ſpiritualis.*

Vſura

18 Vſura corporalis pluribus modis ſub diuiditur, et nu. ſeq.
20 Vſuræ mentalis diuiſio multiplex.
21 Vſura iure diuino in veteri teſtamento eſt probibita. & probatur.
Ex nouo quoque teſtamento ſimiliter oſtendit eſſe probibitam. nu. 22.
Iure quoque naturali. vt nu. 23.
Iure etiam canonico. nu. 24.
Iure verò ciuili an ſint vſuræ probibitæ. latè proſequitur. nu. 25.
26 Finis iuris ciuilis, & canonici diuerſus. & nu. ſeq.
28 Iuris conceſſio triplex. & latè, & pulchrè declarat.
29 Hæreticus eſt, qui pertinaciter aſſeruerit, vſuram non eſſe peccatum.
30 Vſura quare ſit probibita rationes decem, & nouem aſſignantur. vſque ad nu. 55.
Prima ratio dicto nu. 30.
Secunda, nu. 44.
Tertia, nu. 37.
Quarta, nu. 38.
Quinta, nu. 39.
Sexta, nu. 40.
Septima, nu. 41.
Octaua, nu. 42.
Nona, nu. 43.
Decima nu. 44.
Vndecima, nu. 45.
Duodecima, nu. 46.
Decimatertia, nu. 47.
Decimaquarta, nu. 48.
Decimaquinta, nu. 49.
Decimaſexta, nu. 52.
Decimaſeptima, nu. 53.
Decimaoctaua, nu. 54.
Decimanona, nu. 55.
31 Valor rerum in pondere, numero, & menſura conſiſtentium naturaliter determinatus eſt.
Quod intellige de valore intrinſeco, & extrinſeco, vt nu. 33.
32 Valor autem aliarum rerum in pondere, numero, & menſura non conſiſtentium, eſt indeterminatus, & quare.
35 Fructum non generans, lucrum generare non debet.
36 Vſura Græcè quomodò appelletur.
50 Paupertas res pericoloſa, etiam Animæ.
51 Teſtis pauper propter ſuſpitionem à teſtimonio repellitur.
56 Mala infinita ex vſura prouenientia. & ſub nu. 58.
57 Vſurarius omnium hominum peſſimus. & ſub nu. 58.
58 Vſurarius porco aſſimilatur, cuius vita omnibus eſt odioſa. Mors autem omnibus iucunda.
59 Bona vſurarij olim dicebantur bona diaboli.
60 Vſurarij de domo ignis olim, propter eius odium, & infamiam à nemine ſumebatur.
61 Vſurario in eccleſia olim oſculum pacis non dabatur, nec ab eo accipiebatur.
62 Vſurarii occurſum olim pueri expaueſcebant.
63 Intellectus ad. c. 28. Deuteronom. ibi, fœneraberis multis gentibus, & ipſe fœnus à nullo accipies.
64 Vſura ſolum in contractu mutui committitur.
Et eſt communis ſententia. & ſub nu. 70.
Et de ratione. nu. 66.
65 Vſura ſolum committitur in rebus, quæ pondere, numero, vel menſura conſiſtunt.
67 Vſura in contractu emptionis committi non poteſt; & quare.
68 Vſura in contractu locationis committi non poteſt; & quare.
69 Locatio, & Mutuum multipliciter differunt.
70 Vſuram contractu commodati committi non poteſt, & quare.
71 Limitantur prædicta quando tales contractus ſunt veri. Secus ſi ficti, & ſimulati, à nu. 67. incluſiuè, vſque ad nu. 70. incluſiuè.
72 Vendens rem cariori prætio, quia ſolutionem differt ad tempus, quando vſuram committat, & quando non. Et quando peccat, vel non, latè diſcutitur.
73 Mercium appellatione quæ veniant.
74 Vendens rem data dilatione ad ſoluendum, non tamen carius quàm valeat, vt emptores ad ſuam appothecam alliciat, an vſuram committat.
75 Vendens rem cariori prætio, quia erat portaturus, & venditurus rem illam ad alium locum, vbi tali prætio venderetur, an vſuram committat.
76 Emens frumentum de menſe Maij minori prætio, quàm tempore contractus valeat, recipiendum tamen in menſe Auguſti, quo veriſimiliter plus, vel minus valere poſſet, an vſuram committat.
78 Vendens frumentum tunc cariſſimum pro prætio currenti, pacto adiecto, quod pro quantitate prætij dabita venditori, teneretur emptor ipſi venditori frumentum certo tempore pro prætio, quod tunc valebit vendere, an vſuram committat.
79 Vendens pannum, vel equum pro centum illi, qui mox eidem venditori illum pro nonaginta eſt reuenditurus, an vſuram committat.
80 Stocchi, quales contractus dicantur apud Bononien.
81 Baratola, quales contractus dicantur apud Florentinos
82 Vendens. A. lanifex decem pannos B. pro florenis. 500. ad vnius anni terminũ. Si. C. conueniat cum. B. emptore, vt de præſenti tradat ſibi florenos 40. & quòd ipſe. C. contentabit præſatum venditorem de dictis. 500. in dicto termino anni, an talis contractus ſit vſurarius.
83 Mutuans alieni centum ad terminum, & ſimul eidem vendens res vltra dimidiam veri valoris ſoluendi ad eundem terminum, quæ aliàs is emptor ſine illo mutuo non erat empturus, an vſuram committat.
84 Emens cum pacto retrouendendi, an committat vſuram.
Et quid ſi vltra pactum præfatum concurrit modicitas prætij.
Et quod emptor ſit ſolitus fœnerari.
Et latè diſcutitur. & ſub nu. ſeq.
Et quid in foro pœnitentiæ. nu. 88. & 93.
85 L. 2. C. de reſcin. vend. etiam de iure canonico locum ſibi vendicat.
86 Pactum de reuendendo dicitur eſſe pars prætij, & facit rem minus valere.
87 Intellectus ad. c. illo vos. de pigno. & ad. c. noſtram. de empt. & vend.
89 Venditio cum pacto luendi, et cum pacto, quod fructus computentur in ſortem, ſimulata præſumitur.
Si vero cum pacto luendi concurrat pactum, quod pro maiori prætio reuendatur: venditio etiam præſumitur vſuraria. nu. 90. & 94.
Quid ſi cum pacto luendi adeſt pactum, quòd emptor

poſſit quandocunque venditorem ad redimendum cõpellere; non ècontra. nu.91.

Quid ſi cum pacto luendi adeſt pactũ, ꝙ emptio poſt quadriennium ipſo iure reſcinderetur. nu.92.

Quid ſi venditor nolebat vendere, ſed mutuo accipere; emptor autem dixit velle emere, non mutuare, & ideò factus eſt contractus venditionis cum pacto reuendẽdi. nu. 95.

96 *Pactum inter contrahentes factum, ꝙ ſi res vendita intra certum tempus emptori diſplicuerit. Vel ſi venditor intra certum tempus prætium reſtituere voluerit, res ſit inempta, an operetur, vt etiam fructus debeant ab emptore reſtitui, latè diſcutitur.*

97 *Pacti adictionis in diem, exemplum.*

98 *Pacti legis commiſſoriæ exemplum.*

99 *Venditio cenſus vnius floreni ſuper prædio cõſtituti pro florenis. x. an ſit contractus vſurarius.*

100 *Venditio facta de redditibus alicuius ciuitatis in rationem quinque pro centenario annuatim, an ſit cõtractus licitus.*

101 *Venditio cenſus decem corbium frumenti ſoluendi indifferenter de omnibus bonis vendentis annuatim, an ſit contractus licitus.*

102 *Venditio vſufructus poſſeſſionis magni valoris facta ab eccleſia pro mille ad vitam fructuarij, an valeat, & ſit vſuraria.*

103 *Emptio de pecuniarijs redditibus ad vitam, an ſit licita.*

104 *Emptio de annuis redditibus alicuius prædij pro centum, cum pacto, ꝙ venditor reſtituto pretio, prædictum contractum poſſit reſcindere, an ſit licita.*

105 *Emptio actionis ad conſequendam pecuniam numeratam, an ſit licita, ſi minori pretio fiat.*

106 *Venditio facta de penſione ad vitam ementis pro mille, cum pacto, ꝙ ſi emptor infra biennium moriatur, teneatur venditor illius hæredibus quingenta reſtituere, an ſit licita.*

107 *Venditio facta pro mille de fructibus certi prædij pro annis. xij. ex quo annuatim præcipiuntur fructus valoris. 150. an ſit licita.*

08 *Pretium iuſtum quod dicatur.*

109 *Vendens oues, ex quibus ſingulis quatuor ſoldi quotannis de fructu percipiantur, pro pretio ſoldorum duorum pro qualibet oue annuatim durante vita vendentis ſoluendo, etiam ſi oues omnes morerentur, an licitè faciat.*

110 *Venditio rei valentis centum pro quinquaginta, cum pacto. ꝙ emptor illa non ſoluens infra menſem, centum ſoluere teneatur, an ſit licita.*

Et quid ſi in caſu proximo res vẽdita ſolum valeret quinquaginta, & pactum præmiſſum ſubijceretur. vide nume. 112.

111 *L.2.C. de reſcin. ven. an locum habeat in re vendita minori pretio, quàm ſit dimidia iuſti pretij, pacto adiecto, ꝙ emptor non ſoluens infra menſem, teneatur pretium augere, & augumentum illud ſupplcat valorem iuſti pretij.*

113 *Societas quid ſit.*

114 *Societas quot modis fiat.*

115 *Societas*: *Damna, & lucra, an inter ſocios æqualiter ſint communia; & quibus caſibus.*

116 *Societas*: *Pecuniam tradẽs mercatori ad mercandum, cum pacto, ꝙ lucri partem percipiat, & capitale ſit ſaluum, an vſuram committat.*

117 *Intellectus. §. & adeo. Inſti. de ſocieta. & nu. 119.*

118 *Intel. c. per veſtras. de do. inter vi. & vxo. & ſub nu. ſeq.*

120 *Societas*: *Ponens in ſocietate trecenta cum pacto, ꝙ lucri medietatem habeat, & ducenta capitalis ſint ſalua, an vſuram committat.*

121 *Socius an poſſit paciſci, ꝙ tres partes lucri ex quatuor ipſe percipiat.*

122 *Socius ponens ex pacto operas in ſocietate, an debeat illas proprijs ſumptibus facere, veluti nauigare. remiſſ.*

123 *Socij qualiter diuidant inter ſe capitale, quando ſocietas durauit diu, multis exhauſtis laboribus, nec aliquid lucri factum fuit. remiſſiuè.*

124 *Socius qui operas poſuit, an teneatur ad aliquam partem capitalis deperditi verſus ſocium qui pecuniam poſuit.*

125 *Socida*: *Si quis dat in ſocidam oues 50. alteri habenti alias oues 50. cum pacto, ꝙ de prædictis centũ intelligatur contracta cõis, & æqualis ſocietas, an talis contractus ſit licitus.*

Et quid ſi in caſu præmiſſo inter eos conuentum ſit, vt vnus maiorem partem lucri reportet. nu. 126.

127 *Societas uel Socida.*: *Tradens cẽtum oues æſtimatas cũ pacto, ꝙ ex primis fructibus ouium recipiat tradens integrum capitale, an licitè agat.*

128 *Societas vel Socida*: *Tradens oues ad ſocidam pro libris xx. quicquid de omnibus contingat, an licitè agat.*

129 *Socida*: *Emens à Seio oues, quas Seius non habet, hoc ſciente ipſo emptore, & illas locans eidem Seio pro certa annua penſione, uel eidẽ illas dat in ſocidam ſiccam, an licitè agat.*

Socida ſicca quæ dicatur. ſub nu. 129.

130 *Socida*: *Pactum appoſitum in ſocida, ꝙ oues datæ in ſocidam ſint periculo recipientis, quando culpa ſua perierint, eſt licitum.*

131 *Socida*: *Periculum animalis in ſocidam dati, ad quem pertineat. remiſſiuè.*

132 *Socida Societas*: *Regula in materia ſocidæ, & ſocietatis eſt, ꝙ vbicunq; in eis interuenit Mutuum verũ, vel velatum, rõne cuius alterius ex ſocijs cõditio ſit deterior, talis cõtract⁹ ẽ illicitus.*

Et ibi ponuntur exempla.

Mutuum velatum quod dicatur. ibidem.

133 *Boues pro ſtarijs viginti frumenti annuis locans, an faciat contractum licitum.*

Quid ſi locauit pro ſtarijs annuis decem, cũ pacto, ꝙ aliud quodcunque lucrum, & damnum ſit commune. vide nu. ſeq.

135 *Boues dare ad colaticum, ſiue iouaticum, quid ſit, & an dicat.*

1 Primo Igitur quæro,† iuxta præmiſſum ordinem, quid ſit vſura? Solu. plures per Doct. dantur diffinitiones. ſeu deſcriptiones. Azo. in ſum. in tit. de vſur. dicit, ꝙ vſura eſt, qđ pp vſum rei conceſſæ datur. Sed hæc diffinitio non eſt bona, quia non conuertitur cum ſuo diffinitio, ſm̃ ꝙ requiritur, vt not. in. l. 1. ff. de reg. iur. Circa quod vide quod dixi. ſ. in rubr. de accu. Nam aliquid eſt qđ datur pp vſum rei cõceſſę, & non eſt vſura; nam merces, quæ datur propter rẽ commodatam, vel locatam ad vſum, datur pp vſum rei, & tunc non eſt vſura, vt. j. patebit in .6. & 8. q. Vnde Inno. In. c. 1. j. eo. ponit aliam diffinitionem, dicens, quòd vſura eſt lucrum ex mutuo pacto debitum, vel exactum. Et hanc ſequitur Io. And. in reg. pctm̃. de reg. iur. lib. 6. Quã diffinitionem reprobat

quidam

quidam magiſter theologiæ, vocatus Gerar. de Ari-
mino in quodam tractatu quem fecit de monte Ve-
netiarum, quia aliquod eſt lucrum, quod non eſt de
bitum ex pacto, vel exactum, & tamen eſt vſura, vt
.c. cõſulnit. j̄. eo. & dicam latius. j̄. q. 12. ¶ Sed dicit
D. Lau. Flor. in. d. c. conſuluit, ꝙ poteſt reſponderi, ꝙ
verbum exactum poſitum in diffinitione, latè ſum-
ptum, includit vſuram mentalẽ; & ſic ſit ſenſus, exa-
ctum. ſ. ex ore, vel corde. Et idem poteſt dici in ver-
bo debitum. ſ. ex pacto, vel ex intentione ipſius mu-
2 tuantis. Nec obſtat, quòd verbum † debitũ, videatur
importare neceſsitatem, vt. l. creditores. ff. de verbo.
ſignifi. Facit quod traditur in. l. 3. C. de pigno. quia
& naturale debitum dicitur debitum largo modo,
vt. l. cum amplius. §. is natura debet. ff. de regu. iur. &
tamen ad ipſum agi non poteſt; ſed duntaxat impe-
dit ſoluti repetitionem, vt. l. ſi eo quod. ff. de condi. in
debi. Præterea licet pacto promiſſa ſit vſura, tamen
non poteſt agi effectualiter, qnia eſt exceptione
elidibilis, niſi iuramentum interuenerit, ſecundum
not. in. c. 1. & c. debitores. & c. ad noſtram. de iureiu-
ran. Item quia, etiam eo tempore quo de iure ciuili
vſuræ non erant prohibitæ, regulariter non debe-
bantur niſi ex ſtipulatione, vt. l. quamuis. C. eo. titu.
vel pacto nudo in contractu bonæ fidei incontinenti
appoſito, vt. l. in bonæ fidei. C. de pact. & l. quidam.
§. ex locato. ff. eod. & l. publia. §. Lucins. ff. depoſi. de
quo dicam in. 7. q. princ. Et prædicta videntur fuiſſe
de mente Inno. & Io. And. & Io. de Ligna. nam ſub-
dunt poſt dictam diffinitionem, ꝙ ſi gratis aliqnid
datur, nón eſt vſura, niſi ſpes adſit. ¶ Tertio diffini-
tur vſura per B. Ambro. quod eſt, qcquid ſorti acce-
dit, vt eſt tex. eiuſdem Ambro. 14. q. 3. plerique. ad
quod concordar. e. 1. & §. fi. eadem cauſa. & q. & ſe-
quitur glo. in. l. rogaſti. ff. ſi cer. peta. Ideò autem po-
nitur in dicta diffinitione verbum, quicquid; quod
3 † eſt vniuerſale, vt eſt tex. & ibi tradit Paul. in cle-
men. ſi romanus. de præben. Vnde omnem rem com
prehendit, vt. l. hęredes mei. in prin. & l. baliſta. ff. ad
Trebel. ſiue ſit pecunia, ſiue ſpecies, ſiue fructus, ſiue
ligna, vel quodcunque aliud, vt. d. c. plerique. qnia q
omne dicit, nihil excludit, vt. c. ſolitæ. s̄. de maio. &
obed. & l. a procuratore. ff. mand. Item dicit, quod-
cunqne, vt comprehendat generaliter, non ſolum il-
lud quod conſiſtit in actuali datione rerum, ſed in
operis, & verbali ſeruitio, vel ſimi. & ſiue illud ſit ma
gnnm, vel paruum, aut modicum, vt dicam in. 8. q.
princ. Item dicit quodcunque, vt comprehendatur,
ſiue illud accedat per iuramentum, ſiue ſtipulatio-
nem, ſiue per pactum, ſiue per intẽtionem. Verbum
autem ſorti, in diffinitione prædicta ideo ponitur,
4 quia ſors † pro quantitate accipitur; dicitnr enim
ſors, quantum ad materiam noſtram, debita quanti
tas mutuatæ rei in materia occurrenti. Pro quanti-
tate ergò accipitur earum rerum, quæ conſiſtunt in
numero, pondere, vel menſura; quæ magis in genere
ſuo, quàm in ſpecie recipiunt functionem, ſecũdum
ꝙ accipitur in. l. 2. ff. ſi cer. peta. Probatur in. l. ſi non
ſortem. in princ. ff. de condi. indeb. & l. in his. §. Im-
perator. & §. fin. ff. de ſolu. & l. quàmnis. & l. ſi ea. C.
eo. titu. Licet ſors quandoq; accipiatur pro diuina-
tione, vel actu diſtinctino, vel adindicatino eorum,
quæ ſunt in dubitatione, de quibus. 26. q. 5. c. ſortes.

& per totam illam quæſtio. & totam cauſam. & l. in
rebus. ff. de iudi. & j̄. de ſortileg. per totum. vide Ho
ſtien. in ſum. in titu. de ſortileg. §. 1. Additur etiam
5 dictæ diffinitioni verbum, accedit, † quod eſt verbũ
etiam generale, quod præſupponit aliquid in eſſe,
cui aliqnid accedat, vt in regu. acceſſorium. de regu.
iur. lib. 6. Goffre. tamen addebat dictæ diffinitioni
hæc verba, præcedente intentione, vel pacto. Et cum
hac additione hanc diffinitionem ſequitur. D. m. in
rub. de ſymo. in clẽ. vni. eo. tit. Qnæ verba non viden
tur neceſſaria; vt patet ex his, quæ. s̄. dixi, maximè in
expoſitione verbi quodcunque. ¶ Sed aduerte; quia
licet qui velint, quod dicta verba non ſunt neceſſa-
ria, tamen poſſet dici contrarium; quia aliàs diffini
tio non conuerteretur cum ſuo diffinito; nã aliquid
eſt, quod accedit ſorti, & non eſt vſura; vt puta, ſi gra
tis aliquid datur pro mutuo recepto, eo, qui mutua-
uit, nullam ſpem, ſaut intentionem habente aliquid
recipiendi, vt dicam in. 3. q. princ. & q. 8. q. princip.
Item pecuniæ conceſſæ ad pompam accedere po-
teſt aliqnid, etiam ex pacto, & tamen non eſt vſura,
vt dicam. j̄. in. d. 8. q. ¶ Sed poſſet reſponderi ad pri
6 mum, ꝙ illud quod † gratis donatur, non propriè vi-
detur accedere ſorti. ¶ Ad ſecundum poſſet reſpon-
deri, ꝙ in caſu prædicto, ſors propriè non accipitur
pro quantitate, ſed pro ſpecie, vt ibi videbimus.
¶ Quarto diffinitur ſecundum alios, ꝙ eſt omne lu-
crum, quod ſorti accedit in mutuo; ita diffinit Gui.
& Laud. in clẽ. vni. eo. tit. & ſequitur ibi Ioã. de Imo.
& Zaba. Hæc diffinitio videtùr quaſi in idem rein-
cedere cum præcedenti. Et poteſt reprehendi, & de-
fenſari, vt præcedens. ¶ Quinto diffinitur per præfa-
tum magiſtrum. G. quòd eſt lucrum pro mutuo in-
tentum. Et quare hæc verba ponãtur, & quid impor
tant, dicam. j̄. in vltima diffinitione. ¶ Sexto diffini-
tur per Hoſti. in ſum. eo. titu. §. 1. & magis latè; vide-
licet, ꝙ vſura eſt, quodcunque ſolutioni rei mutuatæ
accedit, ipſius rei vſus gratia, pactione interpoſita,
vel ea intentione habita in contractu, vel in exactio-
ne habita ex poſt facto, quæ verba ſunt ita exami-
nanda; nam verbum quodcunque ponitur, vt ſignifi
cet, ſecundum ꝙ dixi. s̄. in. 3. diffinitio. Ideò autem
7 ſubditur, ſolutioni rei mutuatæ; quia † vſura habet lo
cum ſolum in contractu mutui, ſecundum Goffred.
& Raymun. & regulariter omnes*, qnod intellige de Cõis opi.
mutuo; quod verè agitur, vel fictè, vel ſimulatè, vt di
cam. j̄. in. q. 6. princ. & 18. q. princ. ¶ Sed dicit Hoſt.
ꝙ dictis verbis rei mutuatæ, debet addi verbũ, regu
lariter. Et hoc ideò, quia reperiuntur caſus, in qbus
authoritate legis vſuræ præſtantur, licet nullum mu-
tuum ſit contractum, de quo dicam in 6. q. princip.
Ideò autem ſubdũtur alia verba, videlicet, ipſius rei
vſus gratia, quia ſi non gratia vſus. i. conſumptionis;
ſed loco pœnę apponerentur ſine fraude; ſecus eſſet,
vt. s̄. de arbit. c. dilecti. 12. q. 2. c. fraternitatis. Item
ſubduntur illa verba, pactione interpoſita, ad deno
tandam expreſſam vſuram. Et verba ſequentia, quę
dicunt, hac intentione habita in contractu, ſubdun-
tur; quia ſi pactum non fuit de vſura præſtanda, ſed
creditor in mente habuit aliquid recipere vltra ſór-
tem, eſt vſura mentalis, vt. c. conſuluit. j̄. eo. & dicam
in. 3. q. princ. ſed ſi aliquid gratis offerretur, dum-
modò creditor ab initio mala intentione caruiſſet

illud recipi poſſet, arg.1.q.2.c. ſicut. de quo latius
dicam. Et ob hanc etiam cauſam poteſt dici, quòd
apponant illa verba ſequentia, vel exactione habita
ex poſt facto. Aduerte, quia licet Hoſt. dicat hac in-
tentione habita in contractu; quod tamẽ licet inten
tio non fuerit habita in contractu, ſed ex poſt facto;
idem erit, ac ſi ab initio malam intẽtionem habuiſ-
ſet, ſi illud poſtea recipiat, vt dicam in.d.3.q. Niſi di
ceres, ꝙ Hoſt. intellexit habita in contractu, hoc eſt
contractu durante. ¶ Septimo, & vltimo diffinitur
à quibuſdam alijs theologis, ꝙ vſura eſt lucrum ex
mutuo principaliter intentum. In qua diffinitione
8 ponuntur tria. Primo lucrum, lucrum† autem pro-
priè dicitur ſuperabundantia, ſeu incrementum, qđ
quis habet ex voluntaria cõmutatione, vltra ea quæ
prius erant ſua, vt dicit Philoſ.5.Ethic.c.7. Facit.c.
ſorus.ver.negotium.j̃.de verb. ſig. Et ad idem.c.per
veſtras.ſ̃.de dona.inter vir.& vxo. vide tex.in.l. mu-
tuis.ff.pro ſoc.qui dicit, ꝙ lucrum dicitur, quòd ma
nente ſorte ei accedit, deducto omni damno, & ex-
penſis. Et in propoſito noſtro ponitur pro verbo,
quod denotat genus. Facit quod not.88.diſtin.c.eij-
ciens. nam omnis vſura eſt lucrum, ſed non conuer-
titur, quòd omne lucrum ſit vſura. Primum patet,
quia ſi tantundem quis recipiat, quãtum mutuauit,
& non plus; ſicut non recipit lucrum, ita nec vſuram.
Si verò quis plus recipiat, quàm mutuauerit; ſi tamẽ
tale receptum non ſit ei lucrum, nec erit vſura; puta,
quia alias illud receptum erat recipientis; verbi gra
tia, depoſitarius, vel alius raptor, vel debitor mu-
tuantis, cum mutuo reddit depoſitum, vel rem ra-
ptam, vel debitam, quam aliàs non reddidiſſet, niſi
ille mutuaſſet, certè non dr̃ iſte vſuram commiſiſſe.
Facit.c.fin.in.fi.j̃.eo.& ibi not.gl. Secundũ ẽt ꝓbat;
quia in contractu locationis, & cõductionis, & ſimil.
lucrum poteſt contingere, & tamen non eſt vſura.
¶ Secundo ponitur in dicta diffinitione verbum, ex
mutuo. quod ponitur ad differentiam aliorum con-
tractuum, vt.ſ̃.dixi in pręcedenti diſſinitione. Item
ponitur tanquam differentia, diſtinguens vſuram à
lucris, quæ non acquiruntur ex mutuo; nam illa lu-
9 cra † propriè loquendo non ſunt vſura, ſecundum
not.in.c.in ciuitate.j̃.eo. ¶ Tertio ponitur in dicta
diffinitione principaliter intentum. ex eo, quia ſi
hoc principaliter non intenderet, ſed ſecundario,
& debitor gratis offerret, non eſſet vſura, de quo di-
cam.j̃.in.3.q.princi. Hæc diſtinctio ſatis mihi pla-
cet, dummodò addantur hæc verba, opere ſubſecu-
to ex propoſito. ¶ Ideò autem addidi, opere ſubſecu
to; quia licet quis habuerit intentionem aliquid reci
piendi vltra ſortem, quam expreſsit, vel non expreſ-
ſit; tamen non eſt commiſſa vſura; cum nihil ſit quod
accedat ſorti, licet ex mala intentione ipſe debeat
in ſoro conſcientiæ pœnitentiam agere tanquam vſu
rarius. Ex propoſito. dixi, quia ſi habuit a principio
deprauatam intentionem, ſed eam pœnitentia du-
ctus omninò depoſuit, & debitor aliquid det gratis,
non erit vſura.

Secundo. principaliter quæro, vnde dicatur vſura? Et quę dicantur vſuræ centeſimæ. Quæ beſſes. Quæ ſemiſſes. Et quæ trientes. Solu. quo ad primum dic, ꝙ
10 † vſura dicitur ab vſu; quia propter vſum rei datur;
Vel dicitur quaſi vſus ęris. Vel dicitur quaſi vſurea,
ſecundum Goffr.& Hoſt.in ſum.eo.tit.§.2. Vel dici-
tur quaſi vſum vrens, ſiue vſum rapiens; quia quis ꝑ
eam rapit vſum, & inducit vſum, vbi in veritate non
eſt, ſecundum.D.m.hic in rub. Rapitur.n. vſus, cum
venditur vſus pecuniæ, qui non eſt in rerum natura,
cum ex vſu pecuniæ conſumatur dominium, quia in
his, quæ conſiſtunt in pondere, numero, vel menſu-
ra, magis vtimur per genus, quàm ꝑ ſpeciem, vt.l.2.
ff.ſi cer.peta. ¶ Quo ad ſecundum, quia iura, maxi-
me ciuilia frequenter vtuntur his vocabulis; videli-
cet, centeſimas vſuras, ſemiſſes, &c. vt.l.fin.C. de vſu.
rei iudi.&.l.nihil.§.1.ff. de naut.ſęno. &.l.q ſemiſſes.
ff.de vſu cũ infinitis ſimi. & generaliter de oibus lo-
quitur.l.eos.C.eo.ti. nam olim de iure ciuili illuſtri-
bus perſonis, & qui.ſ̃.eam dignitatem erant, mini-
mè licebat vltra tertiam partem centeſimæ in quo-
cunque contractu vili, vel maximo vſuras ſtipulari,
11 vt.d.l.eos. Et hę† trientes vſuræ dicuntur, ſm quas ſi
ſors eſt centum, habita conſideratione ad annum,
debentur triginta tria, & vnum tertium. Inferiores
verò illuſtribus, licitas gerentes negotiationes, vſq;
ad beſſem centeſimæ poterant ſtipulari, vt.d.l.eos.
12 Hoc eſt † ad duas partes centum, habita conſidera-
tione ad annum. In traiectitijs verò contractibus,
vel in ſpeciebus datis fœnori, vſque ad centeſimam
tantum licitum erat ſtipulari, vt.d.l.eos. Quæ cente
13 ſima† vſura dicitur, quæ ſorti in anno æquiparatur;
vt dicit glo.46. diſtin.c. quoniam. vnde centum pro
14 centum. Dicitur autẽ traiectitia† pecunia, quę trans
mare vehitur, vt.l.1.ff.de naut.fęno. Cæteri vero ho-
mines prædictas qualitates non habentes, vſque ad
dimidiam tantum centeſimæ poterant ſtipulari, vt
15 d.l.eos. Et hæc ſemiſſes † vſuræ dicuntur, ſecundum
quas quolibet anno quinquaginta pro centum dan
16 tur. ¶ Aduertendum etiam eſt, ꝙ vſura† dicitur etiã
fęnus, vt.l.improbum.C.de inſami.&.ff. de naut. fœ
no.in rubro, & nigro cum ſimil. Vnde† fęnerator di-
citur, qui mutuat ad vſuram recipiendo aliquid vl-
tra ſortem pacto, vel intentione.ff. quod met.cau.l.
fi.§.ſi fęnerator.ff.ſi cer.peta.l.rogaſti.§.fi.&.l. ſi quis
nec cauſam. Bal.in.q. quæ incipit, ſtatuto cauetur.
Inde dicitur contractus fœneratitius.i. vſurarius. vt
patet ex prædictis.

Tertio. principaliter quęro, quot ſint ſpecies vſurarum? Sol. dicit Hoſti.in ſum. eo. titu.§.3. qđ
17 ſunt † duæ. Vna ſpiritualis, &
æqua. Alia corporalis, & iniuſta. Prima enim eſt
fęnus ſpirituale, & iuſtum, quod exercere debemus,
vt etiam eſt illud, quod amore Ieſu Chriſti tribui-
mus miſericorditer, vt ab eo qui multipliciter, & in
perpetuum retribuit, eandem recipere valeamus.
46.diſt.c.ſicut de pœnitẽ.diſt.1.medicinæ. nam pro
vno centum recipiemus. Vnde beatus Auguſt. inq̃r,
miſer homo, cur fęneraris homini, fœnerare Deo, &
centuplum accipies. Tu dic, ꝙ iſta non eſt propriè
vſura, vt de ſe patet; quia non deſcendit ex mutuo,
ſed ex contractu donationis. In quo licitum eſt etiã
à priuato centum pro vno accipere. Sed Auguſt. &
alij ſic loquentes longè impropriè, dum dicit fœne-
rare Deo habendo reſpectum, ꝙ licet in fęnore ma-

gnum

gnom ſit luctum,longe tamen maiora ſunt in his, q̃ dantur amore Ieſu Chriſti.¶ Secunda ſpecies eſt fœnoris,ſeu vſuræ corporalis,& iniuſtæ,de qua in præſentiarum tractaturi ſumus.Et hæc ſubdiuiditur, qa
18 †aliqui exercent illam vt fœnus ſortis;alijs vt fœnus fœnoris,de quo dicam.ĩ.q.21.q. princip. ¶Item ſub-
19 diuiditur , quia† aliqua eſt conuentionalis, & alia mentalis;dicitur enim Luc.c.6.Mutuum date, nihil inde ſperãtes,vt.c.cõſuluit.ĩ.eo.Item mentalis ſub-
20 diuiditur†tripliciter, ſicut tripliciter põt contingere;videlicet,ex intentione antecedenti,ſeu contemporanea in contractu,& ex ſubſequenti,& ex conſequenti.¶Antecedens,ſeu contemporanea cum cõtractu eſt,quando quis antequam mutuet,vel in ipſa mutuatione eo propoſito mutuat pecuniam, vt aliquid plus ſorte accipiat,non mutuaturus aliter; hoc tamen facit conuentione ceſſante. Et in hoc non eſt dubium,ꝙ talis vſurarius eſt cenſendus;quia dicitꝰ, mutuũ date, nihil inde &c.de hoc.ĩ.q.6. Et an hoc caſu talis teneatur ad reſtitutionem,dicam.ĩ.q. 11. q.prin. Subſequens intentio ad vſuram eſt , quando quis a principio in ipſa mutui datione habuit rectam,& charitatiuam conſcientiam,ſed poſt mutuũ celebratum lapſu cupiditatis p̄ualeute, gerit in mente,vel oſtendit ore,vel opere, quod aliud vltra ſortẽ cupit ſibi dari;& talis vſurarius dicitur. Et recepta vltra ſortem obligatur reſtituere. Et obligantur etiã hæredes eius,dicam latius.ĩ.q.12.q. princip. Conſequens,ſeu concomitans intentio ad vſuram eſt, qñ quis adhibet prauam intentionem eo tempore,quo ſibi à debitore ratione mutui aliquid datur vltra ſortem;vnde ille dat in recompenſatione mutui;& iſte recipit in recompenſationem mutui, licet prius non habuerit intentionem aliquid recipiendi vltra ſortem. Sed in hoc,an talis dicatur vſurarius, & an teneatur reſtituere,maius dubium eſt. dicam.ĩ. dicta q.6.& 12.

Quarto. principaliter quæro, quo iure vſura fuerit prohibita? Et quoniã aliquod eſt ius diuinum, quod in veteri,& nouo teſtamento continetur. Aliud eſt ius naturale.Aliud canonicum. Aliud ciuile,de ſingulis per
21 ordinẽ diſcutiemus.¶ Primo igitur quæro,† vtrum iure diuino ex veteri teſtamento vſura ſit prohibita? Sol.dic,ꝙ ſic,nam Ezech.c.18. vſura connumeratur inter horrenda, & deteſtabilia ſcelera, morte æterna vindicanda,ſeu punienda.ibi enim, plurimis grauibus ſceleribus enumeratis, ſubiungitur ad vſurã, non accommodauerit,& amplius non acceperit. Et demum ſubiungitur. Si vir genuerit filium latronẽ, homicidam,ſeu adulterantem,idolatram, etiam ad vſuram dantem; & amplius accipientem nũquid viuet. Non viuet; cum hæc vniuerſa deteſtanda fecerit,ſed morte morietur, & ſanguis eius in ipſo erit. Propheta quoque pſalmo.54.inquit. Vidi iniquitatem,& contradictionem in ciuitate. Et labor in medio eius, & iniuſtitia; & non deficit de plateis eius vſura, & dolus. Et reuerſus in pſalmo, qui incipit, domine quis habitabit in tabernaculo tuo, &c. poſt pauca ſubiungitur, qui pecuniam ſuam non dederit ad vſuram.Item prouerb.c.28.ſcriptum eſt, qui conſeruant diuitias de vſuris,& fœnore liberali, in pauperes congregat eas. Item habetur Leuiti.c.25. ne accipias a fratre tuo vſuras, nec amplius quàm dediſti.& paulo poſt,Pecuniam non dabis ei ad vſuras,& frugum ſuper abundantiam non exiges. Nehemias quoque vt legitur lib.5.Eſdræ.c.5.ſic inquit. Increpaui optimates,& magiſtratus.& dixi eis;vſuras nõ exigatis a fratribus veſtris. Et ſequitur,centeſimam pecuniæ,frumenti,vini,& olei, quam exigere ſoletis ab eis,date illis. Et ideò rectè dicit tex.ĩ.eo.c. quia in omnibus.&.c. ſuper eo. quòd vſura prohibetur vtriuſque teſtamenti pagina. Satis ergo dictum ſit de veteri teſtamento; nunc de nouo videamus.
22 ¶Secundo quæro,vtrum † ex nouo teſtamento vſura ſit prohibita?Sol.dic,quòd ſic,Euang.Luc.habetur.c.6.Mutuum date,nihil inde ſperantes, quę verba repetuntur in.c.conſuluit.ĩ. eod. ex quibus verbis omnis vſura prohibetur.Nam ſi prohibetur vſura mentalis ex intentione,ſeu ſpe; fortius prohibita intelligitur vſura conuentionalis ex facto. &c. Et ideò rectè dicitur in.d.c. quia in omnibus. Et.c.ſuper eo.ꝙ vtriuſque teſtamenti pagina vſura prohi-
23 betur &c. ¶Tertio quæro, vtrum† vſura prohibeatur de iure naturali?Sol.dic, ꝙ ſic. Hoc autem probatur ex rationibus, quas.ĩ.allegabo in.5.q.princi. ex quibus clariſſimè concludetur iure naturali vſuram fore prohibitam. Et etiam hoc probatur,quia videbimus, ꝙ Philoſophus nulla lege ſcripta arctatus,ſeu aſtrictus, naturali ratione edoctus, lucrum vſurarum eſt deteſtatus, vt patet primo Polyti.c.6. quod non feciſſet,niſi fuiſſet ſui natura vitioſa. Facit quod dicam.ĩ.in.2.&.5.ratione. ¶Quarto quæ-
24 ro,vtrum†vſura ſit prohibita de iure canonico? Sol. dic, ꝙ ſic, tàm ex authoritate Conciliorum, quàm Summorum Pontificum, quàm etiam ſanctorum Doctorum eccleſiæ. Sacrorum enim Conciliorum conſtitutionibus prohibetur, vt patet.ĩ.eod.c.1.& c.quia in omnibus. 14.q.4.cap. miniſtri. &.c. ſi quis oblitus.&.c.nullus. & clemen.vni.eod. titu. ¶Item Summorum Pontificum conſtitutionibus, vt.ĩ.eod. c.quoniam.&.c. ſuper eò.&.c. penult.&.c.conſuluit. cum ſimi. 14.q.4.c.nec hoc. Item per ſanctos Doct. vt per Auguſtinum ſuper pſalmo.36.& tranſumptiuè. 14.q.3.c.1. Item Aug.ad Macedo.tranſumptiuè 14.q.4.quid dicam.Item Hieronymus ſuper Ezech. & tranſumptiuè.14.q.3.putant. Et per Ambroſium. 14.q.3.plerique. & per eundem Ambroſ. in lib. de bono mortis & tranſumptiuè. 14.q.4.ſi quis vſurã.
25 ¶ Quinto quæro, † vtrum de iure ciuili hodiè ſit prohibita vſura? Sol.glo. 14.q.4.quid dicam. dicit, ꝙ ſic; quia† leges non dedignantur ſacros canones imitari, vt.c. clerici.ĩ. de iudi.&.c.penul.& fin.ĩ.de ſecun. nupt. & in authen. vt clerici apud propr.epiſco.§.fina.colla.6.& authen. de eccleſiaſt. tit.§.1.colla.9.per quem etiam tex. vltimo loco allegatum probatur etiam aliter. Nam Iuſtinianus ibi dicit obſeruare velle quatuor principalia Concilia; & idem colligitur ex.l.1.C.de ſum.trini.& fi.catho. ¶Sed concilium Nicenum eſt vnum de quatuor principalibus, quæ quatuor debent obſeruari ſicut Euangelium.15.diſtinct.c.ſicut. Et in concilio Niceno prohibentur vſuræ.47.diſtinc.c. quoniam. ergò de iure ciuili intelliguntur prohibitæ. ¶ Sed hoc argumentum, vt dicit.D.m.in.capit.quia in omnibus.

ȷ̃.eod.nou videtur multum ſtringere; quia Nicena ſynodus inquantum prohibet vſuras, loquitur ſolũ de clericis, nou autem de laicis; vnde per hoc non videtur prohibuiſſe laicis, cum multa fuerunt prohibita clericis in dicto concilio, quæ non ſunt prohibita laicis, vt eſt matrimouium, &c. Eandem etiam ſententiam tenet glo.in.c.quia in omnibus.ȷ̃.eod.& tenet glo.iuris ciuilis in autheu.ad hoc.C.eo.tit. vbi vltra prædictum argumentum de approbatione Niceuę ſynodus dicit, ꝙ nihilominus vſuræ ſunt prohibite, etiam de iure ciuili, quia inſerior nou poteſt tollere legem ſuperioris, & agere contra legem Dei .ff.ad Trebel.l.ille a quo.§ tempeſtiuum.&.ff.de arbit.l.nam magiſtratus.Facit.25.q.2.c.ſuut quidam. & clemẽ.ne Romani.& ꝙ ibi dixi, de elect.& not.in .c.cum inferior.s̃.de maio. & obed. Vnde Deꝰ dixit Paulo. Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare. Item contra naturam eſt, vt ſeruus tollat legem domiui ſui, vt.C.de pact.l.ſeruus. Non ergo ſtipulatio, non pactum, non pignus, non iuramentum de his præſtaodis, debet tenere, vt.l. non dubium.C.de legib. Et pro dicta ſententia glo.fortiter ſtringit quod ſtatuit Iuſtinianus in.d.authen.de eccle.titu.cum illa ſit de vltimis ſuis couſtitutionibus; vnde pœnituiſſe videtur, ꝙ vſuras permiſerit, cum poſteriora prioribus derogent, vt.l. pacta nouiſsima.C.de pact.&.l. diuus.§. licet.ff. de iur. codicil.&.l. ſi mihi & tibi.§. in legatis.ff.de lega.1. Nec obſtat huic argumento, ꝙ idem Iuſtiuianus in auth.de vſur.uaut.quod auth. eſt poſt illud de eccleſia.titu. permittit vſuras; quia ſpeciale eſt iu nautica pecuuia. In qua etiam iure veteri multa erant ſpecialia propter magnum periculum, qdˀ ſubit creditor, vt.l.periculi.ff. de naut. fęno. &.l.eos.ff.eo. Ita quaſi formaliter dicit glo.iu.d.§.1. iu.d.auth.de eccle.tit. Et hanc opin.ſequitur Laud. Zenze.Pau.& Io.de Ligna.iu clem.vni.eo.titu. Gl.tamen in auth.vt nullus mutuau.agri.iu verſi.iu omnẽ. in fi.videtur ſentire, ꝙ de iure ciuili ſunt permiſſæ; ſed de iure canonico ſunt prohibitæ. Azo vero in ſum. in titu. de vſur.In fi. videtur potius inclinare in primam ſententiam. Io.And.iu.c.quia in omnibus. Cōis opi. ſuper gl.1.ȷ̃.eo.dicit, quòd legiſtæ communiter* fatentur eas illicitas; ſed non iure ciuili prohibitas; & remittit ſe ad not.per eum in reg.peccatum. de reg. iur.lib.6.& idem in.d.c.quia in omnibus.refert formaliter.D.Anto.Iaco.Butrig. & poſt eum Bart.in.d. auth.ad hæc.dicunt, ꝙ negari non poteſt, quin de iure ciuili vſuræ ſunt permiſſæ, licet permitti non potueruut. Nec propter hoc Imperator hęreticus fuit; quia & Moyſes propter duritiem populi, permiſit diuortium, qđ tameu ab initio ſęculi, & ab ipſo Deo fuit prohibitum; quia quos Deus coniunxit &c. Vnde Nicola.de Mata.in.d.autheu.ad hæc.dicit, quòd etiam iu hoc lex humana potuit diſtinguere legem diuinam, aliquas vſuras permittendo, & aliquas ꝓhibendo. Quod reprobat ibi Bal. de quo dicam.ȷ̃. q.5.princ.D.m.in.d.c.quia iu omnibus.videtur ſentire, ꝙ de iure ciuili ſunt prohibitæ; ex eo, quia Imperator in concerneutibus animam profitetur ſe velle imitari canones, vt iu iuribus præallegatis in principio huius.q. ¶ Cum ergo vſuræ ſint prohibitæ de iure diuino, & canouico, vt.s̃.probatum eſt, quod principaliter tendit ad ſalutem animarum, ergò &c.

Idem tamen.D.m.iu.c. cum ſit generale.s̃. de foro compet.in.x.colum.concludit contrarium, ꝙ de intentione Imperatoris Iuſtiniani nunquam fuit expreſsè prohibere vſuras; nam iu.d.auth.de eccleſ.tit. per quod mouentur tenentes contrarium, Imperator mandat vſuras certo caſu ſolui. Idem permittit in authen.de vſur.naut.quod ſequitur auth.de eccle. tit.vt.s̃.dixi.vnde non eſt veriſimile, quod ꝑ illa verba generalia, dum mandauit quatuor cõcilia obſeruari, voluerit vſuras prohibere. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ in dictis authen. ponuutur caſus ſpeciales, vt ibi not. quia ſi Imperator habuiſſet reſpectũ ad peccatum, & ſalutem animarum, uon permiſiſſet etiam in illis caſibus, quia non apparet in eis aliqua ſpecialitatis ratio, propter quam euitetur peccatum. Concludit ergo, ꝙ de iure ciuili non ſunt prohibitæ. Et pro iſta ſententia.D.m.etiam facit, quia uon eſt veriſimile, ꝙ Imperator voluerit vnico verbo tot iura ſubuertere. Facit quod not.iu.c.eccleſia.2.s̃.de elect. ¶ Vel poteſt dici, ꝙ Imperator iuſsit illa quatuor concilia obſeruari tanquam licita, per approbationem, non per pœnæ impoſitiouem. ¶ Vel tertio poſſet dici, ꝙ Imperator præcipit illa ſeruari in tangentibus articulos ſidei. Facit.C.de hæret.l.quicunque.&.15.diſtinct.c.1. Secus quo ad vſuras, quas expreſsè permittit. Nec obſtat tex.in clẽ.1.in princ. eo.tit.qui dicit, ꝙ vſura eſt prohibita diuina lege, pariter & humana; quia vt ibi dicit glo.ſuper verbo humana, illud accipitur ꝓ iure canonico, quod ab homine promulgatum eſt. ¶ Sed aduertendum eſt; ꝙ hanc quæſtio. videlicet, an ex eo, ꝙ hoc ſit prohibitum de iure diuino, naturali, vel canonico, intelligatur neceſſariò prohibitum de iure ciuili, maximè cũ dicatur, quòd leges nõ dedignantur ſacros canones imitari, latè examinauit. Quidam magiſter G.Senenſis ordinis Heremitarum, cuius diſputationem formaliter refert Io. And. iu reg.peccatum.de regu. iur.lib.6.in mercur. Et ſequitur approbatiſsimæ vitæ prædicator omnium noſtræ ætatis excellentiſsimus frater Bernadinus de Senis, in quodam opere ſuo ſuper materia vſurarum. Dicit autem idem magiſter G. quòd tria ſunt, quæ in hoc articulo faciunt dubitationem, quæ ſatis poſſunt colligi ex prædictis, Primum, quia ius ciuile, & canonicum præſupponunt ius naturale, à quo ſumunt originem tanquam a fundamento. Secũdum, quod facit dubium eſt, quia ius ciuile, & canouicum ſubalternantur iuri diuino, & per conſequeus non poſſunt ei iu aliquo obuiare; quia coutra ius diuinum nou debet inferior poſſe aliquid ſtatuere, vt.s̃.dixi. Tertium eſt, quia Imperator mandauit quæ ſtatuta ſunt in concilio Niceno ſeruari, vt.s̃.dixi. Pro ſolutione igitur prędictæ quæſtio. præfatus magiſter.G.pręmittit ad euidentiam. ꝙ licet ius poſitiuum ſit fundatum ſuꝑ ius naturale; tamen alia eſt prohibitio iuris naturalis, alia iuris ciuilis. Namà iure naturali prohibitio ſit per ſolam vitij cognitionem, & ad eiuſdem deteſtationem; docet enim qualiter illud cognoſcẽdum ſit, & inclinat ad illud deteſtandum, & fugiendum. Prohibitio verò iuris poſitiui ſit per pœnæ comminationem. Vnde ſicut præfatum ius poſitiuum ſe habet per additionem ad ius naturale, ita oportet, ꝙ prohibitio ipſius ſe habeat per additionem ad prohibitio-

hibitionem illius. Et ſecundnm hoc non eſt inconueniens, ꝙ aliquid ſit prohibitum de iure naturali, quod tamen non eſt prohibitum de iure ciuili; quia prohibitio iuris cinilis, vt dixi, ſe habet per pœnæ adiectionem, ad prohibitionem iuris naturalis. Et licet hoc ita ſit, per hoc tamen inter prædicta iura non debet cenſeri contrarietas; ſed ſolum alterius modi prohibendi diuerſitas. ¶ Secundo præmittendum eſt, ꝙ iſta duo iura poſitiua, canonicum. ſ. & ciuile, licet conueniant in hoc, quia fundantur ſup ius naturale, & ab ipſo etiam ſumunt originem. Item licet conueniant in hoc, qnia pariter intendunt inducere homines ad commune bonum; differunt ta-
26 men† in modo inducendi. Nam ius ciuile intendit dirigere in bonum commune, quod congruit humanæ ſocietati ciuiliter viuenti, & quæ habet nutriri, & conſeruari, & promoueri per legalem iuſtitiam, & ciuilem amicitiam. ¶ Ius vero canonicum intendit dirigere in bonum commune, quod congruit humanæ ſocietati, non ſolum vt ciuiliter viuat, ſed etiam religioſè, ſecundum fidem, in Deum intendendo, & aliam vitam expectando. Nam cum ius canonicum ſit quędam explicatio inris diuini, oportet, ꝙ idem finis intendatur ab vtroque. ſ. diuino, & canonico. Bonum autem commune hoc modo acceptum. ſ. ſecundum ꝙ congruit humanæ ſocietati, non ſolum ciuiliter vinenti, ſed etiam religioſè ſecnndum fidẽ, & in Deum intendendo, non poteſt nutriri, conſeruari, vel promoueri per ſolam legalem inſtitiam, vel ciuilem amicitiam; ſed vltra hoc requiritnr quædam cœleſtis amicitia, ſine qua impoſsibile eſt aliquem hominem in Deum tendere. Quapropter potiſsima virtus, ad quam conatur inducere ius ciuile, eſt ipſa legalis inſtitia, ſiue ciuilis amicitia. Ita potiſsima virtus, ad quam conatur ius canonicum, eſt illa cœleſtis amicitia, quam charitatem appellamus, iuxta illud Pau. ad Corinth. Si linguis hominum loquar, & angelorum &c. Et ex bis poſſumus colligere, quòd non eſt inconueniens, quòd aliqnod pactum ſit prohibitum in iure canonico, quod non eſt prohibitum de iure ciuili; ea. ſ. prohibitione, quæ fit per pœnæ comminationem, quamnis nullum ſit pactum prohibitum in iure ciuili, quod non ſit prohibitum in
27 iure canonico. Ratio† autem diuerſitatis eſt, vel poteſt colligi ex prędictis; nam quia ius ciuile intendit obſeruare bonum commune multitudinis propter inſtitiam legalem; qnam tamen impoſsibile eſt attingi à tota multitudine; ideò ſufficit dicto iuri, ꝙ poſsit promouere, hoc eſt conuerſare commune bonum per viam cinilis amicitiæ. Nam ſecnndum Ariſto. 8. Ethic. amicitia videtur continere ciuitates. Et ſubdit ibidem, ꝙ legum conditores magis ſtudent circa ipſam amicitiam, quàm circa iuſtitiam. Qnod duplici ex cauſa contingere poteſt. Prima, quia facilins homines adducuntur ad amicitiam, ꝗ ad legalem iuſtitiam. Secunda, quia habentes legalem iuſtitiam indigent amicitia; eo quòd in vita ciuili, & domeſtica maximè ſit neceſſaria; & a iure ciuili maxime videtur inuenta. Et ideò videtur, ꝙ ius ciuile debeat prohibere per pœnæ comminationem illa vitia, quæ prædictam amicitiam poſſent impedire. Et hæc ꝑfectò eſt principalis eius intentio. Secundariò tñ ex conſequenti poteſt prohibere quęcunque alia vitia, altero duorum modorum. ſ. vel quia per prohibitionem iuri canonico, & dinino obſequitur. Vel quia per illorum prohibitionem amicitia non lædit̃ a bono iuſtitiæ; quinimò fauetur. Vbi autem ꝑ ꝓhibitionem aliquorum vitiorum cinilis ſocietas, & amicitia lęderetur, ſe præſeruat ius ciuile non adijciendo pœnam; & ea relinquẽdo diuino iudicio puniẽda. Et hoc eſt, qđ voluit Aug. lib. 1. de libero arbitrio, lex iſta quæ regendis ciuitatibus fertur, multa concedit, ac impunita relinquit, quæ per diuinam prouidentiam iudicantur. ¶ Item conſiderandũ eſt,
28 ꝙ triplex† poteſt eſſe iuris conceſsio. Prima, remouens punitionem. Secunda, addens prohibitionem. Tertia, ſubdens auxilium, ſiue ſauorem. Et hanc triplicem ſpeciem ponit Io. de Lign. in tract. de bello, in articnlo de duello, ſub rub. quare duellũ quod fit per gloriam ſit prohibitum iure canonico, vel ciuili. De prima pôt figurari exemplum, ſm qnod tradit̃ in. c. denique. 4. diſt. vbi Gregorins dicit de illis qui die dominica quadrageſimæ ſe vſque ad medias noctes ingurgitabãt, ſm patriæ conſnetudinem, ꝙ licet non rarioni, ſed voluptati, imò cæcitari mentis aſcribendum eſſet; tñ cum a tali conſuetudine auerti non poſſent, relinquendi erant cum venia, ne forrè peiores fierent, ſi a tali conſuetudine prohiberẽtur; quia vt ait Salamon, qui multum emungit elicit ſanguinem, vt ibi. Vnde ſecundum gl. ibi, hæc fuit ſimplex conceſsio per ſolam pœnæ indulgentiam; non antè loqnitur de venia culpæ. Et ſecundum hunc modum ius ciuile dicitur concedere contractum vſurarium. Et ratio potuit eſſe, quia vt. ſ. dixi, ius ciuile hoc modo per pœnæ comminationem non intendit prohibere illa vitia, quæ poſſunt domeſticam, & ciuilem amicitiam, ſeu ſocietatem impedire. Sed per contractum vſurarium talis cinilis amicitia, ſeu ſocietas non impeditur; cum voluntate vtriuſqne contractus celebretur, ergò non mirum ſi non prohibuit per pęnę comminationem. Ad quod faciunt argumenta, ꝗ faciam. ĩ. in. 5. q. princ. ad excuſationem, ꝙ vſura nõ debeat eſſe prohibita. Sed de iure canonico talis vſura neceſſariò eſt prohibita; quia vt dixi, ius canonicnm ex fine quem intendit, habet neceſſariò omnia vitia prohibere. Intendit enim dirigere multitudinem fidelium in Deum; qnod fieri non poteſt, niſi ꝑ charitatẽ. Et quia omnia peccata mortalia ſunt oppoſita charitati, & illam tollunt; ideò ius canonicum meritò debet omnia talia prohibere. Et hinc deſcendit, quòd omne qnod prohibetur a iure ciuili, cuius prohibitio emanat a iure natnrali, prohibetur etiam a iure canonico. Et aduerte, quia ſi aliqñ ius cinile ꝓhiberet contractum vſurarium ꝑ pœnæ adiectionẽ, hoc ſaceret in obſequiũ iuris canonici. Vel quia pœna per ius canonicum ſtatuta nõ ſufficeret; vel quia per iudicem eccleſiaſticum non poſſet congruè puniri. ¶ Sed contra hoc membrũ oppo. vr̃ enim, ꝙ ex quo de iure ciuili ſaltem generaliter, prohibita eſt vſura; in quantum ius ciuile ſubalternatur inri naturali; & ſic generaliter vr̃ prohibitum de iure ciuili, quod de iure naturali, qnod per ius ciuile intelligat̃ ẽt ꝓhibita vſura ꝑ pęnæ adiectionẽ; qa vbicunq; ius aliquid prohibet, & pęnam certã non adijcit, intelligit̃ addere pęnã extraordinariã, vt not. i. l. nemo martytes. C. de ſacroſ. eccle. Sol. poteſt dici, ꝙ id ꝙ dicimus

mus de pœna extraordinaria, habet lòcum quando lex aliquid prohiberet; ſecus ſi tacitè, & generaliter. ¶ Secunda autem conceſsio eſt addens prohibitionem, hoc eſt, tollens impedimentum factæ conceſsionis per prohibitionem, & ſecundum hunc modum conceditur Iudæis, vt poſsint inter Chriſtianos habitare, & feſtiuitates ſuas, & ritus celebrare, nec in hoc debent impediri. 45. diſtin. qui ſincera. &. ſ. de Iudæ. c. ſicut Iudæi. Hæc autem permiſsio non eſt ſimilis illi . de qua. ſ. quia illa permittit id ſolum; quod à natura prohibitum eſt per indulgentiam pœnæ, hoc eſt, per non adiectionem pœnæ. Hæc autem ſecunda permiſsio plus facit; quia non ſolum permittit ſubtrahendo, ſeu non imponendo pœnam; ſed etiam impediendo, & remouendo Chriſtianorum impedimenta tales ritus, ſeu obſeruantias impedire volentium. Et ſecundum hanc ſecundam cõceſsionem, non videtur contractus vſurarius à iure ciuili permiſſus; quia non tollit impedimenta, per quę impedirentur volentes vſuram committere, habentibus poteſtatem à iure canonico, vel diuino. Quinimmò ſicut permittit fieri prædictum contractum, ita permittit pręſtari impedimẽta per ius canonicum, vel à Principibus ſecularibus contra prædictos contractus vſurarios. ¶ Tertia conceſsio eſt præſtans fauorem, vel auxilium. vt. ſ. dixi. Et ſecundum hunc modum, eccleſia permittit quandoq; clericum occidi à ſeculari poteſtate. Et hęc tertia conceſsio ſe habet per additionem ad ſecundam, ſicut ſecunda ad primam, nam in iſta cõceſsione non tantum ſubtrahitur comminatio pœnæ, ſicut in prima, ſeu tollit impedimentum, per quod occiſio clerici poſſet impediri ſicut in ſecunda, ſed vltra operatur præſtando auxilium, & fauorem ſuum; nam clericũ qui dignus eſt morte degradat, & ipſum tradit manibus ſecularis poteſtatis, ſecundum not. in. c. nouimus. j. de verbo. ſign. & in. c. 2. de pœn. lib. 6. Et hoc fortè voluit ſentire Apoſtolus. 1. ad Corin. c. 5. dum dicit, Ego iudicaui tradere huiuſmodi hominem ſathanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat in die domini noſtri Ieſu Chriſti. Et ſecundum hanc tertiam conceſsionem ius ciuile non permittit vſuras, quia non pręſtat auxilia, per quæ dictus contractus valeat exercitari, ſeu non valeat impediri. ¶ Et ex prædictis apparet, ꝙ vtraque opin. tam illorum qui tenent vſuram eſſe permiſſam de iure ciuili, q̃ illorum qui tenẽt eam eſſe prohibitam, ſaluari poſſe. Nam prima vendicat ſibi locum in permiſsione, per quam ius ciuile non comminatur, aut infligit pœnam. Secunda vendicat ſibi locum, quia verum eſt, ꝙ ius ciuile non permittit tollendo impedimentum à faciẽtibus vſuras, vel pręſtando eis auxilium. Nec obſtat, quod ius ciuile ſit fundatum ſuper ius naturale, & ſic quod prohibitum eſt de iure naturali, ad quod ius ciuile nõ ſuperaddit prohibitionem ſuam per pœnæ adiectionẽ, vt. ſ. dixi. Et hoc ètiam facit ad tollendum argumentum quod feci in prima ſpecie conceſsionis. Et ſic patet, ꝙ ius ciuile per hoc in vſuris non opponit ſe iuri diuino per oppoſitionem: ſed duntaxat ommittit pęnam addere, relinquendo pœnam iuri diuino, vel canonico, quibus magis hoc congruere videtur. Nec eſt hoc inconueniens. Licet eſſet inconueniens, ꝙ lex ciuilis nullius eſſet momenti. 10. diſtin. conſtitutiones. Et ſecundum prędictam diſtinctionem poteſt reſponderi ad ſecundum argumentum. ſ. formatum, ꝙ Imperator videatur prohibuiſſe vſuras, cum mandauit ſeruari concilium Nicenum; quia intelligo, ꝙ non voluit, ꝙ ea, quæ ſunt in dicto concilio prohibita, ſint permiſſa de iure ciuili, intelligendo ſecũdum ſecundã; & tertiam conceſsionem; videlicet, per amotionem alicuius impedimenti, vel per conceſsionẽ alicuius auxilij. Non tamẽ intendit propter hoc, ꝙ quecunque ſint prohibita in dicto concilio, ſint prohibita à iure ciuili per pœnæ comminationem, ſeu impoſitionem. Vel ſolue aliter argumentũ, vt. ſ. latius dixi. Et prædicta, licet non ita clarè, ponit Io. And. in dicta mercur. peccatum. & ſequitur in effectu hanc opin. Io. de Imo. & Cardi. Flor. in clem. 1. eod. titu. ¶ Sed contra prædicta ego oppono dupliciter, Primo, ꝙ Imperator Iuſtinianus videtur expreſſè permiſiſſe vſuras, quia permittit ſecundum diuerſos caſus, & qualitates ſtipulari vſuras centeſimas, ſemiſſes, &c. vt. l. eos. C. eo. tit. &. ſ. dixi. ¶ Secundo oppo. quia ius ciuile videtur permittere, præſtando auxilium, ex eo quia concedit actionẽ ad prædictas vſuras, vt. l. eos. coniuncta. l. vnica. ff. de condi. ex lege. &. l. ſtatuas. ff. de acqui. ret. domi. Sol. quidam magiſter Alexãder de Aleſ. vt refert pręfat' frater Bernardin', tollere conatur primum argumentũ, dicẽs, ꝙ. l. eos. permiſit cõparatiuè permiſsionem vſuras exigi leuiſsimas. Sed melius dixiſſet, taxatas vſuras exigi; & hoc ne peius accideret; quia proni erant homines ad lucrum vſurarium. Facit quod dixi. ſ. de permiſsione diuortij. Sed per iſtam reſponſionem non reſpondetur ad argumentum; ſed duntaxat aſsignatur cauſa permiſsionis; & ſic contrarium remanet inſolutum; & vix video poſſe ſolui ſecundum argumentum. Niſi diceres, ꝙ lex ciuilis tribuit actionem, non ex vſura, ſeu ratione vſuræ; ſed ratione ſtipulationis, ſeu pacti veſtiti cohęrentia contractus. Hæc tamen reſponſio mihi non placet; quia lex ciuilis duntaxat tribuit actionem ex ſtipulatione, vel pacto ratione ſubiectæ materiæ. Vnde ſi continet rem turpem, vel prohibitam, non tribuit actionem. Probatur in. l. iuriſgentium. §. prætor ait. ff. de pact. &. l. ſi plagi. ff. de verbo. oblig. cogita. ¶ Sed aduerte, quia quicquid ſit de prædicta diſceptatione, & prędictis opin. dicit D. Ant. in fi. huius rubri. & benè, ꝙ hodiè in dictis opinio. non eſt inſiſtendum; quia
29 tex. eſt expreſſus in clẽ. 1. in fi. eo. tit. qui † vult, quòd ille qui pertinaciter aſſerit vſuram non eſſe prohibitam, nec eſſe peccatum, debet vt hęreticus puniri; & dicã. j. in. 21. q. principali. Et ex prædictis poteſt colligi, vtrum aliquo iure poſsit propter aliquam cauſam vſura permitti; & dicam. j. in. 8. q. princ.

Quinto. quæro principaliter, quare fuerit prohibita vſura? Solu. dic, quòd plures aſsignantur rationes. ¶ Prima,
30 quia † vſura eſt contra legem, ſeu rationem naturalem; ex eo, quòd facit rem naturalẽ ſuperualere na-
31 turæ ſuæ, & artificialem arti ſuæ. Nam † conſiſtentia in pondere, numero, vel menſura, in quibus mutuum, & vſura committitur, vt dicam. j. in. 6. q. prin. habent determinatum valorem à natura, vel arte.

Nam ponderalibus, qualia ſunt aurum,& argentũ;
dedit valorem ex ſolo pondere;& ideò quãdiu in eo
dem pondere perſeuerant, in eodem valore perſi-
ſtunt. Et ſimiliter quæ conſiſtunt in menſura, vt vinũ,
frumentũ, oleũ,& ſimil. habent à natura determina-
tũ valorẽ in ſpecie ſua; ſm quam valor ex ſola menſu
ratione penſatur; adeò quod quandiu ſunt in eadem
menſura reſpectu ſpeciei, in eodem ſunt valore. Et
licet quandoq; augeri, vel minui videantur, hoc non
contingit ex augumento, vel diminutione valoris,
qui ſit in eis; ſed tantum propter augumentum, &
diminutionem indigentiæ noſtræ. Aut propter au-
gumentum, vel diminutionem valoris aliarum re-
rum, in quas commutanda ſunt. Et idem dicendum
in rebus artificialibus, quæ numerantur, ſicut pecu-
nia, cuius valor in numero compenſantur; eo quod
ars, & natura ſuo modo denarijs artificialiter inuen-
tis valorem præſtitit iuxta numerationem eorum.
32 Et hæc † conſideratio minimè contingit in alijs re-
bus naturalibus, eo ꝙ in ſui natura non habent de-
terminatũ ex quo poſsit valor earum penſari, & cer
tè cognoſci; cum valor earum non extimetur ex ali-
quo intrinſeco, & neceſſario in eis conſiſtenti; ſed
ex diuerſis extrinſecis cauſis, & contingentijs. Valor
enim domus, agri, aut vineæ, quandoq; penſatur
ex loco, quandoq; ex tempore, quandoq; ex condi-
tionibus perſonarum, vel ex alijs circunſtantijs quæ
poſſunt multipliciter variari. ¶ Et hoc ideò contin-
git; quia natura non determinauit, nec taxauit tali-
bus valorem; ſed voluit ipſum multipliciter variari
iuxta augumentum, & diminutionem valoris, ſecun
dum varias circunſtantias. Patet igitur ex prędictis,
quòd in dictis rebus ideò vſura eſt prohibita, quia
facit prædictas res, quæ ponderantur, menſuran-
tur; & numerantur ſuperualere valori, quem de-
terminatum, & taxatum natura conceſsit; nam cum
certum pondus, menſuram, ac numerum fœnerator
mutuauerit, per vſurariam prauitatem vltrà põdus,
numerum, aut menſuram recipiendo, facit quòd
ponderata ſuum pondus, menſurata ſuam menſu-
ram, numerata ſuum numerum, & per conſequens
ſuum valorem tranſcendunt. Hanc rationem aſsi-
gnat præfatus magiſter. G. & Ioan. Cald. in c. fin. ĩ.
eo. Sed dicit Ioã. And. in d. Mercur. peccatum. quod
licet de plano concedendum ſit, quod dictarũ faci-
lior ſit extimatio, maximè tempore celebrati con-
tractus; tamen non capit in intellectu quomodo à
natura res prædictæ habeant certum, & determina-
tum valorem durante pondere, numero, & menſu-
ra non alterabilem in plus, vel minus. ¶ Sed aduer-
33 te; quia prędicti † intellexerunt de valore intrinſeco,
non extrinſeco reſpectu ponderis, numeri, & men-
34 ſuræ. ¶ Secunda † ratio eſt, quia vſura facit contra le-
gem naturæ; pro eo, quòd facit, ꝙ res mutuata quæ
non generat fructũ, faciat lucrum. In quacunq; enim
35 re hoc videtur eſſe vniuerſale, quòd illud, quòd † non
generat fructum nõ debeat generare lucrum. ¶ Sed
prædictæ res mutuabiles in quibus committitur vſu
ra non generant fructum; quia ſi generarent, creſce-
rent in valore cum fructu; quæ excreſcentia non põt
eſſe, cum ipſe habeant determinatum valorem, vt di
xi in pręcedenti ratione. ¶ Vſura verò facit ipſas res
fructificare, ſeu lucrum generare. Vnde dicit canon.
47. diſtin. ſicut. qđ vſura eſt per artẽ nequiſsima; cũ
per ipſam aurũ ex auro naſcať, ergo vſurã faciẽs, fa-
cit cõtra naturã rei rẽ vicioſam. Et hãc ſecundam ra
tionẽ aſsignat idẽ magiſter. G. & ſequitur Ioã. Cald.
in d. c. fi. & Io. And. in dicta regula peccatũ. & D. m.
hic in rubrica per not. in l. 1. ff. de re. permu. & c. eij-
ciens. 88. diſtin. Et per hanc rationẽ dixit Io. Mon. in
c. 1. eo. tit. lib. 6. ꝙ eccleſia hoc caſu vendicat ſibi iu-
riſdictionem in laicos. De hoc dicam. ĩ. q. 18. princ.
Et hanc rationem principaliter habuerunt a Philo-
36 ſopho primo politicorũ. c. 6. vbi dicit, quòd vſura † di
citur græcè cathos, quòd idem eſt, ꝙ partus; quia cõ
tra naturã rei mutuabilis vult vſurariꝰ, ꝙ pecunia pa
riat. ſ. lucrum, vbi non generat fructum; nam & de-
narius tanquam artificialis, non debet parere alium
denarium. Secus videtur in alijs rebus non mutua-
bilibus. ¶ Sed dicit Io. quòd hoc vltimum non vide-
tur poſſe ſtare, quia domus eſt quid artificiale, & ta-
men poteſt teneri tanto tempore locata, quòd de lu-
cro poterit emi domus ęquiualẽs; & ſic domus gene
rare domum. Tu dic, ꝙ in domo aliæ rationes con-
37 currũt, vt dicam. ĩ. ¶ Tertia ratio † aſsignatur, quòd
vſura eſt contra naturalem rationem, ea eo ꝙ in va-
lore non differt vſus ab ipſa re mutuata; nam cum in
rebus mutuabilibus vſus, & ſubſtantia rei ſunt vnũ,
& idẽ; & ipſa res mutuata eundem habeat valorem
cum vſu ſuo; Vſura tamen facit vnum eorum excre-
ſcere in valore per alterum; qđ eſt contra naturalem
rationem ipſarum rerum mutabilium, quę per vſum
conſumuntur, & cum ipſo vſu; nec vnum ſine altero
poteſt concedi, aut conſumi, vt de ſe patet. Quod in
alijs rebus locabilibus dici nõ poteſt, in quibus vſus
rei habent diſtinctum valorem ſecundum ſuam na-
turã ab ipſa re. Vnde vnũ ſine altero alienari poteſt,
vt patet in domo, equo, & ſimil. Vnde facit vſurarius
addere vſum ad valorẽ rei mutatæ, cum non habeat
per vſum valorem diſtinctum. ¶ Quarta principalis
38 ratio † aſsignať per præfatum magiſtrum. G. quã di-
cit fuiſſe quorundam Theolo. quæ originaliter fuit
Beati Thomæ ſecunda ſecundæ. q. 88. artic. 1. & ref-
ferunt Io. And. & frater Bernardinus; & eſt quaſi ſi-
milis præcedenti; videlicet, ꝙ vſura eſt contra natu-
ralem rationem, quia venditur vſus rei mutuatæ, cu-
ius vſus eſt ipſa conſumptio; vnde venditur illud, ꝙ
nõ eſt; propter quòd clarè inæqualitas conſtituitur;
quæ iuſtitiæ contrariatur; nam cum in prædictis re-
bus in quibus conſiſtit mutuum, ſit ipſarum rerum
conſumptio; quia triticum conſumitur vtendo eo
ad cibum, & vinum ad potum, & ſic de ſingulis. In
talibus ergò non deberet ſeorſum computari vſus
rei ab ipſa re; ſed cuiuſcunq; conceditur vſus rei, hoc
ipſo conceditur ipſa res; & propter hoc in mutuo
transfertur dominium. Si quis ergò ſeorſum vellet
vendere vinum, & ſeorſum vellet vẽdere vini vſum,
venderet ipſam rem bis; vel venderet illud, ꝙ nõ eſt;
& ſic manifeſtè per iniuſtitiam peccaret. Et ſimili
ratione iniuſtitiam committeret, qui mutuaret vi-
num, aut triticum, petens duplicem recompenſatio
nem, vnam æqualis rei. aliam vero percepti vſus, vt
39 . ſ. dicitur. ¶ Quinta ratio † quæ aſsignatur eſt, qa vſu
ra eſt contra rationẽ naturalẽ ratione finalis effectꝰ,
abutitur enim vſurarius re mutuata, non vtendo illa
ſecũdum ſuum vſum principalem, vel ſecundarium,
Hoc

tor grauetur aliquid reddere vltra ſortem. Sed hæc
ratio non placet dicto magiſtro G. propter duo;
primo, quia ſepè videm⁹, ꝙ res cõmodata, ſicut mu
tuata ſtat apud commodatarium periculo ſuo, &
non commodantis; & tamen licitè de rebus cõmo-
datis cõmodãs recipit lucrũ. Secundo, qa de pecu-
nia commodata ad oſtentationem quæ remanet ad
periculum illius, licitè exigitur lucrum, de quo di-
cã in.8.q.principali. Sed præfatus magiſter G. tanq̃
ponens falcem in alienam meſſem fortiter errauit,
non enim animaduertit, ꝙ ex re commodata non
poteſt deberi lucrum; quia gratuitum debet eſſe cõ
modatum. Inſti qui.mo.re.contra.oblig.§. commo-
data. ſi enim lucrum deberetur, tranſiret in locatũ,
vt.d.§. commodata. & ſic ſpecies in contractum no
minatum, vt.l. naturalis.ff.de præſcrip. verb. Ratio
ergò prædicta coniuncta præcedenti, ſatis videtur
43 concludens, ſeu applaudens. ¶ Noua ratio, † quia
cum apud debitorem lucrum ex pecunia ſit incer-
tum, non debet fęnerator certum lucrum exigere;
maximè cum ipſe immunis ſit à damno, vt dixi in
præcedenti ratione. Hęc tamen ratio videtur mihi
nõ concludens; quia in locato lucrum eſt incertum;
& tamen merces eſt certa. Niſi diceres, ꝙ hoc eſt
in locato; quia res locata ſtat periculo locatoris.
¶ Item propter ſterilitatẽ remittitur merces, vt.c.
pẽ.de loca. Sed ad hoc reſponderi poſſet, ꝙ poteſt,
conuenire conductor, vt periculum caſus ad eum
pertineat. Item ꝙ propter ſterilitatem non fiat mer
cedis remiſsio, quo caſu, à locatore licitè recipitur,
nec talia pacta ſunt reprobata.l.contractus.ff.de re.
44 iur.&.d.c.pẽ. ¶ Decima † ratio eſt, quam tangit Sco
tus, quia vſura eſt contra legẽ naturæ approbatio-
nis; quia per eum vendit fęnerator debitori propriã
induſtriam; nam pecunia, in quantum eſt pactum
rerum venalium, nullum confert lucrum, niſi per
induſtriam recipientis, & vtentis ea; ſed vtilitatem
prouenientem ex pecunia per ſolam mercariuam
induſtriam eius cui pecunia mutata eſt, nil aliud
eſt quam vendere illi ſuam propriam induſtriam; ꝙ
eſt contra naturalem rationem. Hæc ratio multum
45 coadiuuat.7. &.8. rationes. Vndecima † ratio ſit;
quia vſura eſt contra legem naturalis ęquitatis; ęqui
tas enim dicat, qđ pro æquali non exigatur inęqua-
le. Hæc ratio nõ eſt ſufficiẽs, niſi coniuncta cũ alijs;
nam ex re locata aliquid exigitur vltra ęquale, & ta-
men non eſt prohibitum. Nec obſt. ſi diceres, ꝙ res
locata deterioratur per vſum; quia reſpõdeo qđ po
teſt eſſe talis res, quæ non deterioratur per vſum; vt
pecunia. Item domus, quia magis deterioratur ſine,
46 q̃ per vſum legitimum. ¶ Duodecima ratio † eſt;
quia vſura eſt contra naturalem rationem rectę vni
tatis; quoniam ſecundum Scotum in quodam tracta
tu ſuo de vſur. ¶ Si aliquis habeat pecuniam aliquo
tempore inutilem, ſeu ſuperabundantem, & proxi-
mus indigens illam petat mutuo, ſi mutuat cum
aliqua lucri ſpe, mortaliter peccat; quia facit contra
præceptum diuinum, & naturæ; ſicut enim in corpo
re humano naturaliter apparet, qđ ſtomacus de ci-
bo, vel alimento non ſuſcipit, niſi id qđ neceſſariũ
eſt; & alia reliquis membris communicat; ſic cũ nos
ſumus omnes vnũ corpus in Chriſto, vt Apoſtolus
ad Ro.12. ſequitur, ꝙ habẽs pecuniam ſuperabun-

dantem tenetur de neceſsitate illã indigenti proxi-
mo communicare. Et ideò dixit Apoſtolus, mutuũ
date nihil inde ſperantes, vt.c.conſuluit.ĩ. eo. De-
47 cimatertia rõ † eſt, quia eſt liberalitatis, & gratiæ vẽ
ditiua, cum enim mutuum dare ex ſpecie ſua ſit op⁹
gratiæ, & liberalitatis, & per vſuram talis gratia ſub
uertatur; vertitur talis vſus in abuſum. Decima-
48 quarta ratio † colligitur ex tex.e. quia in omnibus.
Nam ſi licitum eſſet hoc lucrum, omnes ferè homi-
nes relicta agricultura, & alijs mercimonijs vſuris
ĩntenderẽt, & vnde veniret pecunia? Decimaquin-
49 ta rõ eſt, † quæ colligitur ex.c.empto.ĩ.eo. quia per
eam hominum facultates citò dilaberentur, & diui
tes breui tempore ad pauperiem reducerentur, quę
50 † paupertas eſt res periculoſa, etiam animab⁹, iuxta
illud Salomonis, diuitias, & paupertates non dede-
51 ris mihi. Et hinc eſt, ꝙ † propter ſuſpitionem pauper
non admittitur ad teſtimonium.4.q.3.teſtium. Et
hanc rationem ponit Ino. hic ſub rubrica. Facit
tex.in.c.1.eo. tit. lib.6. & ibi. Io. And. Decimaſe-
52 xta ratio † eſt, quam ponit Io. And.in.d.regula pec-
catum, videlicet, ꝙ per eam venditur tẽpus, qđ eſt
omnibus cõmune, & ſolius Dei. Vnde actuum Apo
ſtolorum.c.1. Dominus dixit, nõ eſt veſtrum noſce
tempora, vel momenta, quæ pater poſuit in ſua po-
teſtate. Hæc ratio non videtur concludens; quia li-
cet ſoluendis vſuris apponatur tempus, non pro-
terea dicitur vendi tempus. Sicut in tempore ap-
poſito in locatis, & alijs licitis contractibus. ¶ De-
53 cimaſeptima ratio † eſt; quia vix euitatˀ idololatria,
videntur enim vſurarij nummum, vt Deum, venera
ri.47.diſt. e. ſicut. nam vſurarius attribuit nummis,
& ſic creaturæ, ꝙ Deo attribuendum eſt, vt inquit
Apoſtolus ad Ephe.5. c. vſura eſt dolorum ſeruitus.
54 Decimaoctaua † ratio eſt; quia contra pietatem, &
caritatem. Ex lege enim naturæ, & diuino præce-
pto tenemur ſubuenire proximo, de pœnit.diſtin.2.
proximos. ſed vſurarius, nedum ꝙ ſubueniat neceſſi
tati proximi gratis, vt debet, imò eum opprimit.
Vnde Exodi.c.22.dicitur, vſura proximi oppreſsio.
Et ſubdit, ſi pecuniã dederis populo meo pauperi,
qui tecum habitat, non vrgebis eos, quaſi exactor;
nec vſuris opprimes. Facit 86.diſt.paſce. ¶ Decima-
55 nona, † & vltima ratio ſit vniuerſalis, plurima com-
56 plectens, quoniam † vſura eſt res fugienda, abhor-
renda, atq; deteſtanda, tãquam ſceleſta, nefaria, per
nicioſa, atq; nefanda; propter multa terribilia mala
ex illa prouenientia. Eſt enim impia contra Deum;
iniqua contra proximũ; periculoſa contra ſe ipſum.
57 Cõtra Deum impia; quia † vſurarius Deũ relinquit;
quia quantò magis occulus corporeus ſit propin-
quior terræ, tantò magis diſtat à Deo. Tres enim cę
citates infidelitatis per vſuram in vſurariorum ani-
mam generantur. Primo; quia non deſiderat Para-
diſum. Secundo; quia non abhorret infernum. Ter-
tio; quia nõ veneratur aliqđ eccleſiæ ſacramentum.
Quæ aũt ſint cauſæ, q̃ homines inducãt ad tales er-
rores, dicam.ĩ. in princ. 8. q. princ. Mutua enim
beneficia iter quæ mutuum gratuitum meritò com
mutatur, caritatem finem dilectionis inducunt, au-
gent, & aucta conſeruant; ècontra autem mutuum
datum non ex caritate, ſed ex cupiditate, ſpe lucri,
auaritiam, & quandam voraginem caritatis inſatia
bilem,

bilem,& inextinguibilem pecuniæ appetitum indu
cit.Eſt etiam vſura fons iniquitatis, corruptela verę
amicitiæ, communia enim omnia commoda ſecun
dum caritatem,proprijs cõmodis pecuniarijs poſt-
ponit vſurarius, adeò enim proprij amoris pecunia
rij flagrat,ꝙ neminem amat, nullum diligit, nulli ſe
aſſociat;ſolum ſibi prodeſt,omnibus obeſt. Et pro-
58 fectò porco† meritò aſsimilatur;qui dum viuit, ne-
mini placet;imò omnibus laborioſus eſt;morte ve-
rò ei' familia,totaq; vicinia gaudet. Ita, & in morte
vſurarij tota eius familia,conuicinia, & deniq; tota
ciuitas gaudet. Eſt,& pręterea vſura abhorrenda, cũ
ſit deceptionum plena, & fraudum, per quam quæ-
dam perditio fit, & domeſticũ furtum, atq; rapina
committitur.4.q.4.ſi quis vſuram.Licet enim videa
tur quædam apparens pietas,dolis tamen, & dece-
ptionibus ſuis impiè pauperes trucidantur. Et non
ſolum facit hominem crudelem , & impium in ex-
traneos , ſed etiam in proximos , atq; propinquos.
Eſt atq; etiam abijcienda , cum ſit oĩum malorum
radix,& fundamentum, & iure diuino,naturali,ca-
nonico;& ciuili prohibita. Eſt enim terrenorum in-
extinguibilis ſitis, cęcitas mentis, miſeranda ſerui-
tus, anguſtia cordis, opprobrium vitæ, illaqueatio
Diaboli,certitudo damnationis, impęnitens malũ,
& horribilitas mortis. Sunt autem vſurarij omni-
bus odio;& apud omnes nationes habiti viles, abie
cti,& vituperabiles. Adeò ꝙ olim vix vnus, aut al-
ter in ciuitate etiam ampliſsima reperiebatur. Erãt
profectò adeò tali infamia notabiles , vt omnia eo-
59 rum bona† dicerentur bona Diaboli. Abhorrebat
quis aſpiciendo eorũ domum,aut agrũ. Nemo de
60 eorum domo† ignem ſumebat. Nemo ab eis in ec-
61 cleſia oſculum † pacis accepiſſet. De occurſu† illo-
62 rum pueri expaueſcebant, in præſentiarum autem,
quã ſit abſurdiſsimum,q̃ obteſtandum , atq; nefan-
dum,ꝙ ipſi hodiè ferè ab oĩbus honorantur, tollan-
tur, verentur ; quia omnes illi aſſurgant, proponan-
tur in officijs , æſtimentur in conſilijs, clariſsimè ex
auctoritatib' præallegatis apparet. Et ex prædictis,
facillimè poteris reſpõdere ad quædam argumẽta,
quæ in cõtrarium fiunt ad excuſationem vſurarum;
Volunt enim quidam , qđ ſint permiſſæ vſuræ cauſa
commoditatis,tãquã commoditatem vſura afferat
recipienti mutuum . Vnde cum accipiat commo-
dum, debet,& onus ſentire arg.reg. qui ſentit onus.
de reg.iur.lib.6.& reg.ſecundũ naturã.ff.de reg. iur.
Et etiã èc ontra , cum creditor ex pecunia mutuata
ſentiat onus , & gratiam faciat recipienti, debet ei
pro gratia,gratia refferri,vt.l.ſed ſi lege.§.conſuluit.
ff.de peti.hęre.ergò debet licitum eſſe pacto firma-
re,aut intentione ſperare lucrum.Nam ad prędicta,
& ſimilia patent reſponſiones ex præcedentib'.Nec
etiam obſt. qđ ſicut ante mutuum licitum erat, &
debitori aliquid donare, ita debet licitum eſſe , &
fortius poſt mutuum receptum; vel illud in pactum
reducere,vel intentione adhibere; quia reſpõdetur,
quòd licet gratis potuerit , tamen diuerſa eſt ratio
in pacto, & in intentione , quæ ducit ad cupiditatẽ,
& habet pericula, & rationes prohibitiuas de quib'
s̃.&.j̃.etiam apparebit. Nec etiã obſt. ꝙ ſicut reci-
piens ſub vſuris non peccat, ita,& mutuans non de-
beat peccare;quia contractus nõ debet claudicare;

quia reſpondebitur.j̃.in.11.q.princ. Sed aduerten-
dum,quia fortius obſt.contra, ea quæ .s̃. dicta ſunt
in.1.q.4. q. princip. qđ habetur Deuterono. c. 28.
vbi litera dicit , benedicet cunctis operibus ma-
nuum tuarum , & fęneraberis gentibus multis , &
ipſe fęnus à nullo accipies , ergo fęnerari videtur
permiſſum ex veteri teſtamento. Solut. dicendum
63 eſt,quòd verbum fęnerari,† ſumitur ibi generaliter
pro mutuare, & potius denotat potentiam mutuan
di in habitu , quam in actu . Vnde eſt ſenſus , tan-
tum diuitijs abundabis, quòd poteris omnibus mu
tuare; & non egebis recipere mutuum ab alijs. Vel
ſecundum Alexan. in loco præallegato poteſt dici,
quòd ibi ponitur conſequens pro antecedenti , &
ſic erit ſenſus; tantam habebis abundantiam, quod
poteris multis gentibus , ſi volueris , fęnerari ; ſed
præcedens intellectus eſt melior. ¶ Vltimo poſ-
ſet opponi prædictis;nam ſi vſura eſſet prohibita de
ſe indifferenter , eſſet prohibitum omnibus mutua-
re ſub vſuris ; ſed conſequens eſt falſum ; quia non
prohibetur quis omnibus indifferenter fęnerari;ſed
fratri ſuo,vt trad. Deuteronom.c.23. non fęnerabis
fratri tuo ad vſuram, nec pecuniam,nec fruges; nec
quamlibet aliam rem ; ſed alieno. Ad idem. 14. q.
4. ab illo.vbi Ambroſ. dicit,ab illo exige vſurã , cui
nocere meritò deſideras. ¶ Sed ad hoc reſpõdendũ
eſt,vt dicam.j̃.in.x. q.princi. Et per hæc ſit expedi-
ta hæc. 5. q. princip. in qua plura omiſi dicere , ne
verbis tedio eſſem , poteritis videre per præfatum
fratrem Bernardi.

Sexto. Principaliter quæro , qualiter,
& in quibus rebus committatur
vſura? Circa quam.q. dic, quod
queſtio prædicta poteſt tripli-
citer principaliter ſummi , & diuidi. Primo, reſpe-
ctu qualitatis contractus. Secundo, reſpectu quali-
tatis ſortis principalis debitori datę,ſeu cõceſſę. Ter
tio,ex parte rerum receptarum, & qualitatis in reci
64 piente exiſtentis. ¶ Primo igitur † quæro,in quibus
contractibus vſura committatur ? Sol. dic, ꝙ com-
munis * Doct. ſententia eſt , qđ ſolum in contractu
mutui. Hoc tenet Goſ. eo. in ſum. huius tit. Ray. &
Hoſti. in.§.pro qbus rebus.& Doct.hic in rubr. Ra-
tiones autem, quare in alijs contractibus non com-
mittatur,patebũt ex ijs, quæ dicam in.3.q. ¶ Secun
65 do quæro,† in quibus rebus ex parte concedẽtis ſor
tem committitur vſura. ¶ Sol. patet manifeſtè ex
deciſione præcedentis . q. quòd ſolum vſura poteſt
committi in his rebus , quæ conſiſtunt in pondere,
numero,vel menſura, vt.d.l.2.§. mutui. ex eo, quòd
de meo, tuum fiat, vt.l.2.§.appellata. Vnde res mu-
tuata tranſit in dominium recipientis. Et ideò in
mutui datione oportet dantem eſſe dominum , vt
d.l.2.§.pen.& in eo, aliud pro alio recipitur, ſeu ſol
uitur inuito creditore reſpectu ſubſtantiæ , ſeu ſpe-
ciei indiuiduorum. Quod non ſic eſt in reliquis con-
tractibus . Recipit tamen idem in genere: nam di-
ctis rebus conſiſtentibus põdere, numero, vel men-
ſura, in quibus mutuum conſiſtit , magis vtimur in
genere, quam in ſpecie. Nam ſi mutuo tibi centum
florenos, nõ habeo intentionẽ, ꝙ eoſdem mihi reſti-
tuas in ſpęcie; ſed in genere illorũ eiuſdẽ bonitatis;
& idem

& idem ſi mutuo decem ſextarios frumenti, aut de-
cem amphoras vini, vt.l.cum quid.ff.ſi cer.pet.Si.n.
concederem tibi centum florenos, aut .x. ſextarios
fruméti, vt mihi eoſdē reſtitueres in ſpecie, non eſ-
ſet mutuum, ſed depoſitum, aut commodatum, vt
d.l.2.in princ. Et hæc probantur. j̃. eod. c.conſuluit,
ibi, mutuum date, & ſic locutum non fuit in alijs
66 contractibus. ¶ Tertio quęro, † quare magis in con-
tractu mutui, & ſic in ijs rebus, quæ cōſiſtunt in pon
dere numero, vel menſura cōmittatur vſura, quàm
in alijs? Sol. dici poteſt ſecundum prædictum Alex.
& quendā Alex. Lombar. ꝙ cum vſura ſit vitium, &
peccatum, vt. s̃. probatum eſt in.4.&.5.qq princip.
neceſſe eſt, ꝙ ſit in aliquo contractu vitium ſortien-
te: ſed tale vitium non poteſt cadere, niſi in contra-
ctu mutui, vt patet ex his, quæ dixi in prædictis.4.&
5.qq. ergò. &c. Quòd autem in alijs non poſsit cade
67 re; patet, quia non poteſt † in contractu emptionis;
nam, vt. s̃. dixi in prima.q.princ. vſura committitur
ex eo, ꝙ aliquid recipitur vltra ſortem, ſed in con-
tractu emptionis non accedit aliquid vltra ſortem,
ergò, &c. Nam licet aliquid accedat vltra iuſtum
pretium, illud non recipitur vltra ſortē, ſed de ſorte.
Et eodem modo ſi aliquis emat merces in loco, in
quo abundat, & vendat in alio, in quo deficiunt, vt
aliquid lucretur; illud eſt ex ſorte, non vltra ſortem.
Et idem dicendum de fructibus perceptis ex re em
68 pta. Item nec in contractu † locationis poteſt com-
mitti vſura, propter eandem rationem; quia illud
quod accipitur pro re locata, eſt merces, & non vſu
ra. Et ſi tu diceres, quare eſt merces, & non vſura, ſi-
cut in contractu mutui. Dico, ꝙ ratio poteſt colligi
ex plurimis, quæ dicta fuerunt in.q.præceden. nam
multæ rationes concurrunt, quia ex re locata vſus,
& fructus rei differunt ab ipſa re. Nec alienatione,
aut conſumptione fructus, vel vſus, conſumitur res;
vt in mutuo, vt dixi in.4.q.5.q.principalis. Præterea
69 mutuum † multipliciter differt à locatione. Primo,
ratione charitatis, Secundo, ratione proprietatis.
Tertio, ratione vtilitatis. ¶ Primo quidem differt ra
tione charitatis; nam mutuum eſt contractus gra-
tiæ, quaſi gratuitum, &c. vnde dicitur mutuum da-
te, &c. Locatio vero eſt contractus iuſtitiæ, & æqui-
tatis. Mutuum ergo de ſui natura debet eſſe gratui-
tum. Aliàs venditur charitas, & gratia, quę in mutuo
communicatur. Quæ venditio nil aliud eſt, quàm
abuſiò, & corruptela charitatis, vt. s̃. dixi in.18.ra-
tione.5.q.princ. In locato verò nō ſic eſt, vt de ſe pa
tet. Et ideò ex rebus ēt conſiſtentibus in pondere,
numero, vel menſura locatis, poteſt aliquid recipi
vltra ſortem, vt dicam in.q.8.q.princip. ¶ Secundo
differt à locato ratione proprietatis, nam in locato
remanet proprietas locantis. Et hanc rationem ſen
tit Io. And. in.c.ſi. j̃.eo. ¶ Tertio differt ratione vti-
litatis, nam ex locato homo recipit fructum. 88.di-
ſtin.c. eijciens. ſed ex pecunia non recipit fructum.
Nec obſtat ſi diceres, ꝙ imò quis maiorem fructum
recipit ex denarijs. quàm ex agro, vt docet experien
tia; quia reſpondeo, ꝙ talis fructus ex denarijs ſuſci-
pitur principaliter ex induſtria hominis, & ingenij.
Accedat præterea deterioratio rei locatę, & peri-
culum quod ſpectat ad locatorem, & ſimil. de quib⁹.
dixi. s̃. in.5.q. Et prædicta ſequuntur Goffr. Hoſti. &
Io. And. & communiter* Doct. Et vide quod tradi- C in epi.
70 tur.14.q.3.c.1. Item non poteſt committi vſura in
commodato; quia cum commodatum debeat eſſe
gratuitum, vt dixi in.d.8.ratione, de quo in .c. con-
quæſtus. j̃.eo. in glo. ſequitur, ꝙ aliquid daretur pro
ipſa re commodata; aut daretur pro ipſa re, aut pro
vſu rei. Si pro re, aut datur pecunia, aut ſpecies. Pri-
mo caſo, eſt emptio. Secundo, permutatio. Si verò
aliquid datur pro vſu rei, aut datur pecunia numera
ta, & ſic eſt locatio. Aut ſpecies, & eſt contractus
innominatus, vt.l.naturalis.ff.de præſcrip. verb. Et
prędicta ponit glo. ſummæ.14.q.3. Sequitur igitur
ex prædictis, ꝙ regulariter in emptione, locatione,
commodato, & ſimil. contractibus, non poteſt com
mitti vſura. Sed ſolum in mutuo. Et hoc indubitan-
71 ter verum eſt, ſi præfati † contractus ſint veri, vt ver-
ba ſonant. Verum quia frequenter tales contractus
fiunt ficti, & ſimulati, ne vſuraria prauitas detegatũ.
de quo dicam. j̃. in.19.q.princi. & ſub nomine em-
ptionis, locationis, ſocietatis, & ſimil. vſura commit
titur. Ideò ad intelligentiam omnium prædictorum
ſubijciamus circa prædicta quæſtiones ſingulares,
incipiendo à contractu emptionis. ¶ Quarto igitur
72 quæro; † an vendens rem pluſquam valeat, quia ſolu
tionem differt ad tempus, committat vſuram? Sol.
tex.in.c.in ciuitate. j̃.eo. decidit, ꝙ per huiuſmodi
contractus non poſſunt venditores vſurarij cenſeri.
Tales tñ peccatum incurrunt. Niſi dubium ſit, res,
ſeu merces tales plus, vel minus valituras ſolutionis
tempore. Et ideò conſulit ibi Papa, ꝙ homines de-
beant a talibus contractibus abſtinere. Hoc tamen
limitari videtur per tex.in.c.ſi. j̃.eo. vbi tex. videtur
velle, quòd ſi vendens ſecundum prædictam formā
tempore contractus fuerat venditurus, & plus ven-
dit, quā valeat tempore còntractus, ex eo, quia facit
dilationem debitori; adeò ꝙ ſi pretium tunc rece-
piſſet, vendidiſſet viliori pretio, ꝙ talis eſt cenſen-
dus vſurarius mentalis. Idem tenet Inno.in.d.c.ſi. ꝑ
c.conſuluit. j̃.eo. & idem tenet Io. And. & communi
ter* Doct.in.d.c.ſi.&.c.in ciuitate. Et ſi diceretur,
hic non eſt contractus mutui, ergo non committi-
tur vſura, ſecūdum ea, quæ. s̃. dixi. Reſpondeo, quòd
vbi contrahentes habent fraudem in mente, ita ꝙ
ſolum ꝓpter dilationem temporis res vendatur ca-
riori pretio; fingitur ſolutio facta ab ipſo emptore;
& pretium ſibi reſtitutum per venditorem; & ſic bre
ui manu tranſiuiſſe de debitore in creditorem, & de
creditore in debitorem, vt in ſimili traditur in.l.ro-
gaſti.ff.ſi cer.peta. Et ſic exceſſus veri pretij, & lucrū
quod ſit vltra verum pretium ratione dilationis, di-
cetur fieri ex mutuo. Et ratio poteſt eſſe, quia plus
debet valere quod verè agitur, q̃ quod ſimulatè con
cipitur, vt in rubro, & nigro. C. plus vale. quod agit̃.
¶ Item quia licet talis contractus baptizaretur ſub
nomine mutui, tamen de nomine non eſt curandū,
ſed de effectu, vt.c.ea quæ. & ibi dixi. &.c. in tātum.
de ſymo.15.q.3.c. plerique. quia verba debent in-
tentioni inſeruire, non è contra, vt.c.intelligentia. de
verbo.ſigni. Et hæc etiam faciunt ad ea, quæ dicam
in ſeq.q. Et hæc etiam voluit glo. ſuper verbo, ven-
ditores.in.d.c.in ciuitate. Et aduerte, quia ſi aliquis
propoſuerat vendere in tempore certo; communi-
ter, & probabiliter magis caro, poteſt illud plus qđ

recipit vltra valorem rei,qui nunc inſtat,licitè reci-
peret. Et ratio poteſt eſſe duplex. Prima,quia is cui
rem vendit, tenetur illum præſeruare a damno ceſ-
ſantis lucri. Secunda, quia poſtquam dominus fir-
miter determinauerat vendere certo alio tempore,
ad aliquod probabile lucrum, non ſolum habet ra-
tionem ſimplicis rei, ſeu æſtimationis, vt tunc; ſed
etiam quandam rationem lucri excreſcentem cum
capitali. Et ideò rei cum incremento in ſimili eſt ha
benda ratio,vt.d.c.in ciuitate.&.c.fina.Et hanc aſsi-
gnat Alexan.de Aleſſ. Scotus vero diſtiuguit, ꝙ aut
quis erat venditurus tunc, & vendit pro eodem pre
tio ad terminum, quo erat venditurus pecunia nu-
merata; & tunc iſte meret,quia miſeretur emptori.
Aut vendit pluſquam valeat,& eſt vſurari⁹. Aut non
erat venditurus,& ſubdiſtingue, ꝙ aut q vendit po-
uit determinatum pactum.Aut incertum, dimitten
do illud ſuſpenſum, certificandum tamen ex futuro
euentu.Primo caſu,ſi ponit certum pactum, & tunc
valet,& facit gratiam.Si verò vendit pluſquam va-
leat,non tamen immoderatè, quia tempore ſolutio
nis veriſimiliter poteſt plus,& minus valere; & rõne
dubij excuſatur,vt.d.c.in ciuitate. Secus ſi adeò im
moderatè venderet, quod omninò veriſimile ſit, ꝙ
illa res nunquam aſcenderet illum valorem,& eſt v-
ſura.¶Secundo caſu diſtingue, ꝙ aut illum valorem
determinatum dimittit determinandum tempore
fiendę ſolutionis,vel alio certo tempore, ſecundum
quòd tunc valebit;& licitus eſt contract⁹; & talis vr̃
facere gratiam. Quod arbitror limitandum,niſi for
tè eſſet mercantia corruptioni proxima.Cogitabis,
quia nunc venit in mentem. Si verò vellet pactum
determinare pro tempore indeterminato,ad hoc vt
ponat ſe in lucro tuto,& emptorem in damno. Ver-
bi gratia;volo,ꝙ ꝓ iſtis mercibus quas tibi vendo,
mihi ſoluas quãtum pl⁹ valebunt vſque ad ſex men-
ſea; & iſtud ſapit vſuram; quia venditor tractat de
certo lucro,& emptor de certo damno.Quod arbi-
tror limitandum, ſi tantum eſt tempus indetermi-
nati valoris rei, quanta eſt dilatio ad ſoluendam pe
cuniã. Secus ſi determinatio valoris deberet fieri
vſque ad mẽſem,vel quid ſimil.Et ſolutio pretij vſq;
ad annum; nã tunc eſſet recurrẽdum ad ſupradicta.
Et ratio prædictorum eſt, quia ſi venditor voluiſſet
vendere certo determinato tempore, fortè minus
valuiſſet,quàm alio. Et ideò in primo caſu venditor
facit ſe ſecurum de lucro, ſed in limitatione quam
dedi,non ſic eſt. Facit ad prædicta,quia contractus
non debet claudicare, vt.l.pen.C.de ſolu. Aduerte
tamen;quia Bal.in rub.C.eo.tit.ver. ſecundo quæri-
tur.limitat id quod dictum fuit.ſ. ꝙ vſura commit-
tatur,habere locum,quando venditur res, quę conſi
ſtit numero,pondere,vel menſura, in qua habet lo-
cum mutuum; quia in his tantum committitur vſu-
ra,vt.ſ.probatum eſt. Secus ſi vendatur domus,vel
prædium,vel alia ſpecies,præſertim cum emptor in
terim percipiat vtilitatem,argu.l.curabit.C.de act.
empt.Sed hæc limitatio mihi non placet. Primo,qa
rationes aſsignatæ.ſ. per not. in.c.in ciuitate.&.c.fi.
ĩ.eo.concludunt etiam in caſibus prædictis. Præte-
rea tex.prædicti,& maximè tex.in.d.c.in ciuitate.lo
73 quitur ſimpliciter de mercibus,quarum † appellatio
ne veniunt omnes res mobiles,quæ retinentur mer-
cimonij cauſa, in.l.mercis.ff. de verbo.ſigni.l.1.§.ſi.
ff.de tributo.not.glo. penul.in.c.paſtoralis.ĩ.de de-
ci.& ſic equi,boues,& lapides pretioſi comprehen-
duntur, vt.l.2.§.inde.ff.ad leg.Rhod.de iact.quibus
rebus vtimur in ſpecie, non in genere;& tamen de
plurimis talibus rebus non percipitur fructus. Nec
obſtat ratio quam ſentit Bal.ꝙ in talibus non conſi-
ſtat mutuum. Et per conſequens non committatur
vſura,quia vt.ſ.dixi,breui manu pactum trãſlatum,
& retranſlatum intelligitur; & ſic in effectu videtur
contractum mutuum. Præterea non videtur curan-
dum eſſe de nomine emptionis paleante vſurariam
prauitatem. ¶Arbitror tñ,quòd in domo, agro,&
ſimilibus,ex quibus percipitur fructus ꝓ emptorem
poſsidentem, quòd res poſsit licitè cariori pretio
vendi,data temporis dilatione.Dummodò ſeruetur
diſcretio,ſecundum ea quæ dicam in.8.q.princip.
Eſt inſuper aduertendum circa prædicta,ꝙ quidam
conantur tales contractus defenſare, vt liceat plus
vendere,data temporis dilatione; quia mercatores
ꝓ communi vtilitate ſe exponunt plurimis pericu-
lis;ergò debent etiam commodum reportare, per
reg.qui ſentit onus &c. ¶Sed reſpondetur, ꝙ licet
mercatoribus debeat eſſe licitum lucrare,tamẽ non
debet licere ex illicito modo.1.q.1.c. non eſt putan
da.Præterea ſi prædicta ratio concluderet, ſequere-
tur,ꝙ ſi mercator emiſſet merces cariori pretio,quã
deberet,vel emiſſet illas tempore cariſtiæ, & tenuiſ
ſet vſque ad tempus abundantiæ,ꝙ poſſet data dila
tione termini longè carius vendere, quàm deberet,
quod eſt abſurdum. ¶Secundo non obſtat,ꝙ ſi ven
deret ad pecuniam numeratã, licet minori pretio,
tamen poſſet ex illa merces de nouo emere,& inte-
rim lucrari; quia reſpondetur,ꝙ hæc poſsibilitas lu
cri non excuſat;quia poſſet & non lucrari, & capita
le totum dimittere,& amittere.Præterea tunc ven-
ditor ſtaret in periculo in mercibus reemptis, & in
dubio lucro. Nunc verò eſt in certitudine ſine peri-
culo;& videtur lucrari de re non ſua; vt videtur ſen-
tire.B.Thom. ſecundum fratrem Bernar. ¶Item &
tertio,non defenduntur tales vendentes ex eo; quia
pecunia poſtea eis non ſoluatur in termino præfi-
xo;ſed longè poſt terminum cum laboribus, & ex-
penſis.Item quandoq; nunquam ſoluitur. ¶Nã ad
primũ reſpondetur, quòd licet ſoluã;tin termino,ta
men creditor nõ remittit aliquid de eo, quod plus
vendidit propter dilationem; & ex eo quod alter
differat ſolutionem vltra debitum, non debet alteri
iniqua conditio inferri, vt in reg.non debet.de reg.
iur.lib.6. Præterea creditor poteſt petere intereſ-
ſe propter pecuniam non ſolutam ad terminum, vt
dicam in.8.q.principali. ¶Ad aliud dicendum eſt,
quòd pro certo nullam vſuram committunt, per
quã teneantur aliquid reſtituere, ſi totum capitale
amiſerunt. ¶Quarto, & vltimo non excuſant tales
vendentes,ex eo,quòd dicant ſe id facere, ꝓpterea
quòd ſi non venderent ad terminum,non reperirent
emptores;quia ad hoc dicendum eſt, quòd hæc eſt
doloſa miſericordia, quę ſub pietatis ſpecie contra
ꝓximũ indigentem crudeliter ſerpit. Et hæc ſequun
tur theologi, & tenet præfatus frater Bernar. in tra-
cta.de emptio. & vendi. articu.3.c.2. Et ſubdit ipſe
ibidem in.c.3. quòd ſi lanifices, & alij mercatores
alicuius

alicuius ciuitatis ex cõſuetudine ciuitatis,non ven-
derent, niſi ad terminum, adeo ꝙ ad pecuniam nu
meratam quaſi nullum reperirent emptorem,& ta-
lis conſuetudo eſſet inducta pro bono publico, nõ
in fraudem vſurarum,ſed pro expeditione mercan-
tiarum,ꝙ mercator qui venderet merces,habita cõ
ſideratione prædicta cariori precio data dilatione,
quam in rei veritate venderet pecunia numerata re
cepta, ꝙ ſatis poſſet tolerari ; quia ſicut alicui debi-
tori ad certum terminum abſque timore vſuræ lici-
tum eſt paciſci de aliqua remiſsione ſortis, ſi ſoluat
ante termiuum, vt dicam in 8.q.prin.ita debet lice
re in caſu prædicto. Item non obſtat, ꝙ illa res ad
pecuniam numeratam non valebat tantum, & res
debet tãtum valere, quantum vendi poteſt, vt l.pre
tia rerum.ff.ad leg.Falc. Nam rñdetur, ꝙ ſatis eſt,ꝙ
mercator regulariter non faciat ex malignitate, ſed
ex natura contractus, & ex conſuetudine,& cõi ob
ſeruantia mercatorum. Hæc tamen deciſio non eſt
ſine periculo. Et in re dubia tutius eſſet abſtinere,
vt dicit punctualiter tex. in cap. in ciuitate. j̃. eod.
74 Vtrum autem † committat vſuram,qui in venden-
do concedit terminum, vt trahat emptores ad ſuas
apothecas,non tamen propter dilationẽ vendit ca-
rius? Quidam dicunt, ꝙ ſi ex hoc emptores incur-
runt aliquod damnum, ex eo ꝙ ille non habet mer
ces ita bonas,committit vſuram,arg.no.in c.conſu
luit.j̃.eo. Aliàs ſecus, & ad hanc quæſtionem vide
75 quæ dicam in 8.q.princ. ¶ Quinto quæro,† quid ſi
venditor nõ erat venditurus in illo loco, ſed porta-
turus ad alium locũ,vbi res tales cariori pretio vẽde
bãtur? Ponit exẽplum Io. And.habebat quis poma
granata in Riparia,vbi maxima eſt copia,& volebat
illa vendere Pariſijs, vbi ſunt cara, inuenit aliquem
qui emit pretio tanto in Riparia data dilatione,quã
to fuerat venditurus Pariſijs. Sol. Inno. in c.ſi.j̃.eo.
dicit,ꝙ non. Dummodo nõ accipiat vltra id,quod
veriſimiliter accepturus erat in loco, ad quẽ porta-
re volebat;quia quo iure pot carius vẽdere propter
dubium temporis, eodem iure poterit propter du-
bium loci. Sed Hoſt.hic dicit,ꝙ hoc non eſt bonũ
ſimile; tum quia non eſt veriſimile,ꝙ aliquis talem
emptionem faceret,niſi multum egeret:Et quia per
hanc opi.daretur via figmentis,& viderẽtur appro-
bari fraudes, & ſimulationes vſurariorum; tum ẽt
quia itineris,laboris,expenſarum,& periculi eſt ha-
benda ratio,vt c.magnæ.de voto, & l.periculi.ff.de
naut.fœno.Et hanc opi.ſequitur Ray. in ſum.eo.tit.
verſi.item aliquis,in ſi.Io.And.dicit in d.c.ſi.ꝙ vtra
que opinio poteſt ſaluari,& ꝙ opi.Inno.erit vera,ſi
emptor ſtatim pretium ſoluat. Sed ſi datur dilatio
ad ſoluendum, prout intellexit Innoc. & tunc vera
ſit opi. Hoſt. nam tollitur ratio Inno.quia in dubio
temporis,de quo in q.præced.poteſt aliquod com-
modum peruenire emptori. Et hanc diſtinctionem
ſequitur Io.Cald.in d.c.ſi.in 8.q.& Lauren. in q.3.
Quod tamẽ dictum fuit in vltimo caſu, dicit D.m.
ꝙ haberet locum, quando fraus interueniret.Secus
ſi ceſſaret; quia tunc procederet opi. Inno. Et hanc
opin. voluit etiam D.Ant.in d.c.ſin. quæ mihi ſatis
placet ; quia poſtquam ille non erat ibi, & ſic tunc
venditurus,videtur licitum fuiſſe cariori pretio ven
dere,vt d.c.ſi.in ſi. Deberet tamen haberi diſcretio

76 expẽſarum,& periculi.¶Sexto quæro,† quid econ
tra: pone,emitur res minus quàm valeat tẽpore em
ptionis,recipienda tñ in aliquo tempore, in quo po
teſt veriſimiliter dubitari, vtrum plus, vel minus ſit
valitura,quã tempore quo venditur,vtrũ committa
tur vſura? Verbi gratia, in menſe Maij, quo tẽpore
frumentum eſt carum, & valet modius flor. 8.emit
pro quinque,recepturus frumentum de menſe Au
guſti,& ſic in abundantia,& veriſimile eſt,ꝙ non va
lebit modius vltra quinque florenos,an dicatur cõ-
mitti vſura? Sol.ꝙ non. Ad quod faciunt ea,quæ di
xi in q.præced. nam hoc caſu non datur minus pre-
tium propter temporis cauſam, ſed propter naturã
rei; quia minus valet vno tempore, quam alio.
77 ¶ Septimo quæro, † quid ſi certum ſit, ꝙ tempore
quo menſurandũ eſt frumentum emptum, tale fru-
mentũ ſit plus valiturum? Puta,emo,dum eſt in her
ba,menſurandũ mihi de menſe Ianuarij,aut Martij,
quo tẽpore quaſi certũ eſt,ꝙ plus valebit, an ſit vſu
ra?Sol.Hoſt.in ſum.eod.ti.verſ.itẽ quid ſi donat. &
gl.in c.ſi.j̃.eo.& ibi Hoſt. & Io.And.tenent,ꝙ talis
contractus ſit vſurarius.Facit 14.q.3.vſura.nã poſt-
quam ſecundum cõem curſum omnium regionum
tunc tẽporis frumentum carius venditur, illud ſpe-
ctandum videtur,quod euenire ſolet, vt c.certifica-
ri.de ſepult.l.1.in prin. ff.de flum. Nec obſtat quod
quandoque contrarium accidat,& quod de futuris
contingentibus non ſit determinata veritas,vt tradi
tur in l.1. §.his aũt. ff.ne quid in loco pub. & l.1.C.
qui accu. non poſſ. quia rñdetur, ꝙ ad ea quæ raró
accidunt,&c.vt ff.de legi.nã ad ea.Caueat ergo con
trahens,ne in huiuſmodi contractibus mentẽ offen
dat;ſed ſi vult, emat de eodem tempore ad idem tẽ
pus, vt puta, de æſtate ad æſtatem, & de hyeme ad
hyemem, & ſic de ſingulis,vt nõ lædat conſcientiã
ſuam, ne in animarum iudicio teneatur reſtituere,
vt c.conſuluit.j̃.eo. Et maximè à dictis cõtractibus
debent abſtinere clerici, quibus nõ licet emere, vt
carius vendant,vt s̃.ne cle.vel mon.c.t. 88.diſt. per
totũ.Et dictam opi.ſequitur Laur.q.28.Sed melius
iudicio meo diſtinguit Bal.in rub. C.eo.ti.verſ.ter-
tio quæro. Vbi dicit, ꝙ aut præſens numeratio eſt
cauſa damni, & committitur vſura. Pro quo facit,
quia emptor per quandam rationẽ mutui paleati,
tradit pretiũ venditori ante receptionẽ rei emptæ,
cum conſtet ꝙ ex natura emptionis, & venditionis
nõ teneatur quis pretiũ dare,priuſquã res tradatur;
omnis enim cõmutatio ſibi inuicem pariter ad pa-
ria obligatur, vt l. Iulianus. §.offerri. de actio. emp.
Quod tñ ego intelligo,habita cõſideratione ad ea,
quæ dicta ſunt ſupra,ſecundum com.opi. Aut ſola
conuentio fuit cauſa damni; quia de præſenti em-
ptor nõ ſoluit pretiũ,& tunc cõtractus nõ eſt vſura-
rius. Aut neutrũ,hoc eſt,ſolutio pretij,nec conuen
tio eſt cauſa damni; quia frumentũ quod eſt in her
ba non valet plus tẽpore contractus, & ſimiliter cõ
tractus non eſt vſurarius,vt l.fiſtulas.§.frumẽta.ff.de
cõtrah.emp.& l.inter ſtipulantem.§.ſacrã. ff.de ver.
obl. Et hæc opi.plus mihi placet. Vnde dico, quod
ſi tempore emptionis ego nõ ſoluo pretium frumẽ
ti,licet emam in herba tradendum tẽpore hyemis,
78 tñ contractus eſt licitus. ¶ Octauo quæro,† vẽdidi
tibi frumentũ, quod venditionis tempore erat ca-

riſsimū, eo pretio quod tūc valebat, pacto adiecto,
ꝙ pro quātitate pretij mihi debita deberes mihi vē
dere frumentum certo tempore pro pretio, ꝙ tunc
valebit, an ſit vſura? Sol. Vgu. & Archid. 14.q.4.ſi
quis clericus. tenent, ꝙ non. Quamuis frumentum
quod tūc haberet ex dicta pecunia, ſit longè in ma-
iori quantitate, quā illud quod nūc vendit. Et ratio
eſt; quia pretium debitum datū nunc venditori ex
hac venditione, intelligitur mutuatum emptori, vt
pro eo vendatur ſibi frumentum pro iuſto valore,
& ſic potius videtur fieri gratia debitori, quā vſura
cōmitti. Poſſet tñ propter deprauatam intentionē
venditoris ſecundum præſatos Doct. peccatū com
mitti. Et hoc idem tenet Laur. 28. q. ¶ Nono quæ-
79 ro, † quid ſi aliquis vendit pannū, vel equum pro cē
tum floren. ei qui mox eſt eidem venditori reuendi
turus pro nonaginta, vel pro minori pretio recepta
pecunia numerata à primo venditore, qui fecit dila
tionem tēporis de pretio primæ venditionis. An ta
lis contractus ſit vſurarius? Et dicendum ꝙ ſic, ſi cū
intētione reemendi ab eodē, vendidiſſet; quia vr̄ eſ
ſe geſtus cōtractus mutui in effectu, ſub paleatione
venditionis. Si tamen venditor nō habuiſſet inten-
tionem reemendi rem à ſe venditam, quam vendi-
diſſet ſine fraude, licet poſtea reemiſſet ab eodē mi
nori pretio, ſicut à quolibet extraneo emiſſet, non
eſt vſura, nec eſt peccatum. Niſi ſit deceptio in pre-
tio, vel ſim. Et hoc tenet præſa. frater Bernar. & ſen
tit Io. And. & ſequitur Io. de Imo. in c. ad noſtram.
ſup. de empt. & vend. vbi dicit, ꝙ tales contractus in
80 vulgari Bononienſi † appellantur ſtocchij; nos verò
81 appellamus biſtratti. ¶ Decimo quæro † de quibuſ
dam contractibus, quos Florentini appellant bara-
82 cola. Verbi gratia. A. lanifex vendit † decē pannos
B. retaleatori ad vnius anni terminū pro flore. 500.
ſuperuenit C. indigens pecunia, & conuenit cū re-
taleatore, ꝙ de præſenti tradat ſibi flor. 450. & ipſe
contentabit A. lanificem de 500. in die termini, an
talis cōtractus ſit vſurarius, & ex qua parte, & ex cu-
ius perſona? Sol. Laur. dicit in repet. d. c. conſuluit.
in 3. par. prin. ꝙ ex parte C. tertij non eſt dubium,
ꝙ non eſt illicitus, niſi quatenus illicitū ſit mutuo
recipere ad vſuram, de quo dicam. j. in 11. q. princ.
Ex parte vero B. retaleatoris dicit, ꝙ aut vendit di-
ctos pannos ad rationem 500. florenorum, hoc eſt,
volendo ſuperlucrari, ac ſi emiſſet pro quingentis,
& non licet. Aut ad rationem 450. prout ſoluit, &
tunc ſecus. Ex parte aūt lanificis dicendum, ꝙ aut
dicti panni valebant tēpore venditionis 500. ven-
dendo ſine termini dilatione, & contractus eſt lici-
tus. Aut tunc valebant minus, ſed propter ſolutio-
nis dilationem conuenit de 500. & tunc diſtinguit,
ſecundum com. opin. de qua dixi ſ. in 4. q. huius 6.
q. prin. Tu verò diſtingue, ſecundum ꝙ ego diſtin-
xi. Aduerte, quia Laur. tāgit in dicto loco illā ęqui-
tatem, de qua dixi in fi. d. 4. q. ¶ Vndecimo quæro,
83 quidam † habebat res ſteriles, ſeu nomina debitorū
inania, quia non erant ſoluendo, mutuat cētum T.
ad terminum, & recipit promiſsionem de centum,
vendit tamen T. res ſteriles valentes 10. pro 25. ſeu
cedit nomina prædicta valentia 10. pro 25. ſoluēda
ad illum terminum, quæ re vera ille qui mutua rece
pit, nō fuiſſet aliàs empturus, niſi recepiſſet mutuū,
an ſit vſura? Bal. in l. cum allegas. C. eo. ti. ver. modo
quæro. tenet ſic, quia talis contractus dicitur frau-
dulentus, & reſcinditur, vt l. vir. & ibi Bar. ff. de do.
inter vir. & vxo. Et hęc opi. mihi placet. Vnde idem
dicerem quotieſcunque cum mutuo ad terminum
venderetur aliqua res pro minori pretio, vel locare
tur pro maiori mercede, vt dixi in c. 1. ſ. de ſym. de
illo qui nolebat vendere vinum ſine pane. Et faciūt
quæ dicam in articulo de cōtractib. vſurarijs reſpe
84 ctu rerū receptarum. ¶ Duodecimo quæro, † emit
quis agrum, vel domum, & facit emptor pactū ven
ditori de ſibi reuendendo, an contractus præſuma-
tur vſurarius? Sol. glo. in c. ad noſtram. ſ. de emp. &
vend. ſentit, ꝙ aut contrahentes volebant ſimul cō-
trahere mutuū, & fecerunt ſub ſpecie venditionis,
& contractus dicitur ſimulatus, & de eo iudicatur,
vt de mutuo. Probatur in l. 3. C. plus vale. quod agi.
Aliàs aūt valebit venditio, nec præſumeretur vſura
rius, & emptor interim lucrabitur fructus donec re
uendat, vt l. 2. C. de pact. inter emp. & vend. Et hoc
qñ eſſemus in certo. Quando aūt in dubio, gl. ibi nō
bene declarat, nec ēt Doct. qui ſatis confusè loquū
tur. Ideo tu diſtingue pro intellectu d. c. ad noſtrā.
& c. illo vos. ſ. de pign. & d. l. 2. tres caſus, ſuper qui-
bus fundatur omnis dubitatio. Primus eſt, qñ ven-
ditio ſit iuſto pretio, & ſolum apponitur pactum de
retrouendendo. Et hoc caſu Hoſt. videtur ſentire,
ꝙ contractus præſumatur vſurarius, cū dicat forma
liter, ꝙ præſumitur vſurarius, maximè ſi modicum
pretium interueniat, ergo implicat idem ſi non in-
terueniat modicitas pretij. Hug. verò, vt refert Ar-
chid. 14. q. 3. c. plerique. ſentit contrarium in eo, ꝙ
ibi dicit, ꝙ ſi talis fecit talem contractū in fraudem
vſurarum, peccat mortaliter, nec defenditur à pec-
cato vſurę, licet non poſsit ab eccleſia condemnari.
Si aūt non facit in fraudem, nō peccat; quia talis cō
tractus eſt licitus, vt l. 2. C. de pact. inter emp. & vēd.
& l. quoties. ff. de in diem adie. Et ſubdit, ꝙ hoc ca-
ſu inſurgit præſumptio, ex eo quod emptor ſit vſu-
rarius. Et idem videtur ibi ſentire Arch. dū ſubdit,
quòd ſi interueniat pactum de reuendendo, & de-
fectus in pretio, præſumitur vſurarius. Eſt ergo cō-
munis * cōcluſio Doct. ꝙ propter ſolum pactū de Cōis opi.
reuendendo nō præſumatur vſurarius, & emptor lu
cratur fructus, nec cōputabit illos in ſortē, vt d. l. 2.
85 Quæ lex † vendicat ſibi locum ēt de iure canonico,
vt ſentit glo. in d. c. ad noſtrā. & clarius Arch. in d. c.
plerique. & probatur in d. c. ad noſtrā. vbi tex. nō ſo
lū ponderat pactū de reuendendo, ſed ēt paucitatē
pretij; & de hoc ſtatim latius dicam. Ego tñ hanc cō
cluſionem arbitror limitandam quo ad forum con
tentioſum. Sed quo ad forum conſcientiæ, dico, ꝙ
ſi intentio emptoris erat ad mutuum, & vt paleatet
illud, & fructus in fraudem vſurarum reciperet, pa-
leauit mutuū ſub nomine emptionis, nō eſſet ſecu-
rus. Et hoc ſentit Hoſt. in ſum. de emp. & vend. §. fi.
verſi. illud autem. Quinimò & ſi hoc probaretur ēt
in foro contentioſo, iudicaretur vſurarius, vt ſtatim
dicam in quinto caſu. Et quod ſupra dixi, procedit
in caſu dubij. ¶ Secūdo caſus magis dubitabilis eſt,
qñ interuenit pactū de retrouendendo, & interue-
nit modicitas pretij. Et hoc caſu Cy. poſt Iaco. de
Are. in d. l. 3. C. plus vale. quod agi. concludit, quòd
non

non p̄ſumatur vſurarius. Etiam ſi interueniat tertiū,
videlicet, ꝙ emens eſſet ſolitus fęnerari; quia licet
quis ſit vſurarius, nihilominus poteſt facere contra-
ctum purum emptionis, & venditionis. Itē pactum
de reuendendo, vt.d.l.2. quia de ſe non eſt improba
tum. Nec etiā paucitas pretij; quia in pretio licitum
eſt contrahentibus ſe inuicem decipere, ſeu cautius
agere, vt.l. dolus.&.l.2.C.de reſcin.vend. Et hoc etiā
videtur ſentire Inno.in.d.c.ad noſtram. Nec obſtat
c.illo vos. quia reſpōdent ipſi, ꝙ ibi alia concurre-
bant; videlicet, ꝙ fuit actum, ꝙ fructus computaren
tur in ſortē, Itē quòd vltra p̄tium aliquid dareī, quæ
in caſu noſtro ceſſant. Item ad.d.c.ad noſtram. Cyn.
nititur reſpondere. Sed vt dicit Io. And. eius reſpon
ſio habetur corruptè. Sed poteſt reſponderi ſm̄ Za-
bar. ꝙ ibi fuit pactum de retrouendēdo poſt ſepten
nium. Et interuenit paucitas pretij; & ſic nō licebat
venditori ad libitum rem reemere; ſed volebat em-
ptor interim fructus lucrari vſuræ cauſa. Et hanc ēt
rn̄ſionem ponit. D.m.in.d.c. ad noſtram. Sed Cyn.
loquitur quando fuerat factum pactum de retronē
dendo, quandocunq; venditor vellet reemere vſque
ad certum tp̄s. Sentiunt ergo præfati Docto. ꝙ licet
prædicta tria concurrant; videlicet, pactum de reuē
dendo, modicitas p̄tij, & à ſolito fęnerari; ꝙ tn̄ non
præſumaī vſurarius contractus. Glo. verò in.c.con-
quæſtus.j̄.eo.expreſſè tenet, ꝙ pactum de reuenden
dendo cum paucitate p̄tij, facit pręſumi contractū
fęneratitium; & idē gl.in.d.c. ad noſtrā. & hoc con-
ſuluerunt Ang. de Amelia. Fran̄. de Tigri. de Piſis. &
Bar. Sed. D. Ant. vt allegatur p alios, vr̄ tenere cōtra
rium, dum dicit, ꝙ in duobus caſibus pactum de re
uendendo facit p̄ſumi contractum ſimulatum. Pri-
mus, qn̄ conſtat venditorem primo loco petijſſe pe-
cuniam mutuari, & ille à quo petebat voluit ſibi fie
ri venditionem de certis rebus, vt dicam.j̄. in quin-
to caſu princ. Secundus caſus eſt, quando concurrit
paucitas p̄tij cum pacto de reuendēdo poſt certum
tēp', & non antè; quia ex hoc apparet, ꝙ emptor vo
luit pro certo ante dictum tēp' lucrari fructus; & ita
dicit intellexiſſe glo.in.d.c.conquęſtus. Sed glo. ibi,
vt.ſ̄.dixi, loquiī ſimpliciter, qn̄ eſſet factum pactum
ſimpliciter de reuendendo, ꝙ ſi concurrit paucitas
pretij, præſumiī contract' in fraudem vſurarum, pręci-
puè ſi emptor conſueuit exercere vſuras. Et hanc
opi. ꝙ non ſufficiant iſta duo; videlicet, paucitas præ
tij, & pactum de reuēdendo, tenet etiam Zab. in. d.
c.ad noſtram. dicens, ꝙ habuit in practica, ꝙ licet q
dam vendidiſſet prædium pro centum, qd' tn̄ vale-
bat ducenta, & feciſſet inſtrumentum de reuendēdo
dictum prædium pro centum, ꝙ per hoc non pote-
rat præſumi contractus vſurarius. Niſi fuerit factum
pactum de reuendendo poſt certum terminum. Vel
niſi fuiſſet adiectum pactum, ꝙ emptor computa-
ret fructus in ſortē, cum de natura emptionis ſit, ꝙ
emptor faciat fructus ſuos, vt.d.l.2.C.de pact. inter
emp.& ven.&.d.c.illo vos.& tenet Pet.de Ancha. in
d.c.ad noſtram. Sed Bal.in.c. 1. de feu. da. in uic.l.
cōmi.in vſi.feu.vr̄ ap̄pbare opi.Cy.ex eo, ꝙ dicit, ꝙ
ſi tria cōcurrunt; videlicet, pactū de reuendēdo, pau
citas pretij, & ꝙ à ſolito fęnerari; & loqī qn̄ poſt cer
tū tēp' obligaī reuēdere, ꝙ pręſumiī vſurari'. Aliàs
de iure non eſt vera opi. Cy. ſed ipſe nō benè loquiī,

dum requirit, ꝙ à ſolito fęnerari; quia hoc non requi
riī de neceſsitate, qn̄ adſunt aliæ duæ qualitates.ſ. ꝙ
poſt certū tp̄s, & ꝙ paucitas p̄tij interueniat, de iure
iur.c.ad nr̄am, licet opi.gl. videaī, ꝙ ſufficiant dicta
duo.ſ. paucitas p̄tij, & pactū de reuendendo. vt.l.1.ff.
de ſuperfic.&.l.cotem ferro. §. qui maximos. ff. de
publi.&.l.cum ij.§ modus.ff.de tranſac. nā cum ne-
mo p̄ſumatur iactare ſuum, vt.c. ſup hoc. de renun.
data modicitate p̄tij, cū pacto de reuēdendo, debet
p̄ſumi contractus pignoratitius. Dicit tn̄, ꝙ non q̄li-
bet iniuſtitia, ſeu paruitas p̄tij ſufficit; ſed debet eſſe
p̄tium valde modicum. Mouetur pp duo, primo; qa
contrahentes in p̄tio ſolent ſe decipere. Secundo, qa
86 res † minus valet ꝓpter illud on' retrouendendi ap-
poſitum. Qd' dictum eſt ſing, & rōnabile, cū ꝓpter
dictum on' videaī emptor hr̄e quandā ſeruituīē ad
ipsā rem, ꝓ quo allego tex. ſingu. in.c. cum Ioannes.
de fi.iſtru.& ibi not.in.7.not. vbi tex. vult, quòd res
minus valet rōne oneris annexi; qa on' annexum vr̄
eſſe pars p̄tij, vt.l.ſi ſeruus.ff.de cond.fur. Ad hoc fa
cit etiam tex. in.d.c.ad noſtrā. dum dicit, quòd illud
p̄tiū vix attīgebat ad dimidiā iuſti p̄tij, q̄ perpetuò
nota, vt ſcias formare articulos, q non concluderēt, ſi
ſīpliciter ponereī, quòd res valebat centū, & quòd
fuit vendita ꝓ 80. niſi addicereī, quòd res ēt cū illo
onere valebat centum. Et p̄dicta etiam ſing. faciunt
ad materiam.c.cum dilecti.ſ̄.de empt.& ven.&.l.2.
C.de reſcin.emp. Et prædictam opi. dicit D.m. ꝓce
dere, maximè interueniente tertia qualitate, videli-
cet, quòd a ſolito fęnerari, vt dicit gl.ī.d.c. conq̄ſtus.
Quæſtio p̄dicta vr̄ mihi ſatis dubia propter p̄dictas
authoritates. Sed de iuris vigore vr̄ mihi potī' cōclu
dendū, quòd p̄dicta duo non ſufficiant, qa nec pauci
tas, nec pactum de reuendendo videntur concludere
contractum vſurarium. Nec ēt iura diſponunt, quòd
talis contract' p̄ſumaī vſurari'. Nec obſt.arg.D.m.
de paucitate p̄tij; quia ex quo emptor promittit re-
uendere venditori ad libitum ꝓ eodem pretio, non
vr̄, quòd venditor iactet ſuū. Niſi diceres, quòd ſaltē
videreī iactare ſuum, rōne fructuum īterim perce-
ptorū circa iuſtū p̄tiū. Sed fortè magis expediebat
venditori recipere illā pecuniam cum dicto pacto,
q̄ integros fructus. Vnde cum reſolutio contractus
pendeat à ptāte venditoris, vr̄ ipſi venditori facta
gr̄a per emptorem. Secus ſi venditor non poſſet ad li
bitum reemere, vt dicam.j̄.in ſeq. caſu. Nec obſt.c.
87 illo vos.&.d.c.ad nr̄am. Nā pōt dici, † quòd ibi plu-
ra īteruenerunt, ꝓpter q̄ venditio p̄ſumitur fęnerati
tia. Primo, qa venditor erat vſurarius, vt vr̄ innuere
litera, dum dicit contra vſurarios editum. & ſic etiā
dicit ibi AEgid. quòd ille, de quo ibi in tex. erat vſu
rari'. Item, paucitas p̄tij. Item, quòd ante ſeptenniū
nō poterat reemere. Itē, quòd a pīcipio fuit petita
pecunia mutuari. Et hæc etiam videtur tenere Io. de
Imo.ī.d.c, illo vos. & tenet qdam Lau. de Pynu. ma-
gn' practic'. q ēt reqrit tertiū, videlicet, quòd a ſoli
to fęnerari, qa ſemel mal' &c. tū ēt, qa ex facilioribꝰ
p̄ſumptionibꝰ conuincunī vſurarij, q̄ cęteri, vt dicā.
j̄.in.19.q.princ. Pro eligenda tū ſecuriori parte ſm̄
not.in.c.ad audientiam.ſ̄.de homi. vr̄ tenenda opin.
gl. quòd prædicta duo ſufficiant. Quam etiam vide-
tur ſequi. D. Ant. licet aliter allegetur, dum dicit, ma
ximè ſi fuit factum pactū de reuendendo poſt certū

tp̄s;& ſic vr̃ implicare,ꝙ idẽ ſit ſi pactũ eſſet ſimpli-
citer factũ de reuendendo.Et hoc ẽt vr̃ tenuiſſe. At
chid.14.q.3.pleriq;. Et maximè ſi contract' fuit ge-
ſtus cum ſolito fęnerari, vt dicit tex.in.d.c. illo vos.
& glo.in.d.c.conq̃ſt'. & ſequit̃ Lau.in repe.d.c. con-
ſuluit.j̃.eo.q.61. Si mõ adeſſent aliæ circunſtãtiæ, p
quas p̃ſumeret̃ contractus fęneratitius,licet emptor
non eſſet ſolitus fęnerari; & ſic concludit, ꝙ remane
bit in arbitrio iudicis.Aduerte tñ, ꝙ ante ſcm̃ in du
bio non cognita aliter puritate cõtrahentium, eſſet
diſſuadendus talis contractus ; ſed poſt ſcm̃ in foro
contentioſo nunq̃ iudicarẽ dicta duo ſufficere. Niſi
aliter ſcirẽ mentẽ ſimulatã contrahentinm. In foro
88 aũt pn̄iali,†ſi talis emptor habuiſſet aĩum purũ, res
eſt clara,vt ſtatim dicã. Si aũt cõdẽnatum aĩum ha-
buit, nõ ſolum dicta duo ſufficerent , ſed ſolũ pactũ
de reuendendo ſufficeret. ¶ Tertius caſus eſt, qñ ſit
pactum de retrouendendo poſt certum terminũ,ita
ꝙ ante non poſsit emptor cõpelli; & hoc caſu cõcur
rẽte paucitate p̃tij,contract' p̃ſumit̃ vſurari'. Etiam
ſi ꝓ eodẽ p̃tio emptor ꝓmittat reuendere;& iſte,eſt
cas'.d.c.ad nr̃ã.& ibi hoc tenẽt Hoſti.Io.And.D.m.
& D.Card.Zab. Aduerte tñ;qa vt.s̃.dixi in.d.tex.vi-
debant̃ ẽt alia concurrere. Placet tñ mihi dicta opi.
maximè ſi emptor erat ſolit' fęnerari.Et multò ſor-
tius ſi tales contractus ſub velamine emptionis erat
89 ſolit' celebrare.Quinimò ego†arbitror, ꝙ ẽt ſi non
interuenit paucitas p̃tij; ſed ſolum pactũ de reuẽdẽ
do,cum altero ex duob' pactis.ſ. vel ꝙ fruct' cõpu-
90 tent̃ in ſortem,vel ꝙ†reuendat̃ ꝓ maiori p̃tio,ꝙ vtro
que caſu contract' p̃ſumit̃ ſimulat'.Eſt tñ dr̃ia;qa pri
mo caſu,qñ fuit factum pactum, ꝙ fruct' computa-
rent̃ in ſortẽ,contract' p hoc ſolum, p̃ſumit̃ ſimula-
tus;& p̃ſumit̃, ꝙ non ſit emptio, ſed pignus; qa tale
pactũ de computandis fructib' in ſortem, non cõue
nit emptioni, vt.s̃.dixi.ſed pignori,vt.c.1. &.2.j̃.eo.
&.l.1.&.2.C.de pig.act.Sed in ſecundo pacto,contra
91 ctus iudicatur vſurari'.Et†idẽ arbitrater,ſi emptor
poſſet compellere venditorẽ ad reemendũ qñcunq;
placuerit emptori. Venditor verò non poſſet cõpel
92 lere emptorẽ. Er idẽ†ſi eſſet factũ pactũ, ꝙ emptio
non duraret.niſi p quadrienniũ;ſed poſt quadrienni
um emptio ipſo iure reſcinderetur , vt voluit Bal.in
rub.C.eo.in.fi.q.& dicam in ſeq.q.Aduerte tñ; quia
ego arbitror,ꝙ p̃dicta ꝓcedant q̃tum ad forum cõ-
92 tentioſum.Sed q̃tum ad forum†pn̄ialẽ,dico,ꝙ licet
oĩa p̃dicta adeſſent.i.ꝙ eſſet fcm̃ pactũ de reuẽdẽdo
ẽt poſt certum terminũ,& paucitas p̃tij,& à ſolito fę
nerari,dũmodò eſſet factũ ꝓ eodem p̃tio,nõ ꝓ ma-
iori, ꝙ ſi emptor purè intendebat facere contractũ
emptionis,& volebat in hoc eſſe gratios' venditori,
vt ĩponeret rei p ſe emptæ illã ſeruitutem obligatio
nis reuendendi, ꝙ non tenereť aliquo modo in foro
conſcientię.Et hoc modo põt ſaluari opi.Iac.ď Are.
& Cy. Et hoc arbitror indubitanter verum reſpectu
fructuum,q ſunt.j̃.iuſtum p̃tium. Facit.l.ſi fund'. §.
ſed ꝙ Nerati'.ff.de leg.commiſ. Item aduerte;quia
licet hæc prius cogitauerim,tñ vidi Io.Cald. diſpu-
taſſe in.q.18.vbi format talem caſum. Vſurari' emit
rem min' iuſto p̃tio, ſub pacto reuenditionis ſacien
dæ venditori, ipſis contrahentib' emptionis, & ven
ditionis contractum intendentib' celebrare, q̃ritur
vtrum emptor fruct' pceptos,q puenerunt ex parte
rei , q̃ pars non tranſcendit in valore p̃tium datum,
teneat̃ reſtituere venditori? In qua .q. p̊oſt plurima
arg.non põt apparere qd velit. Vr̃ tñ poti' ſentire,ꝙ
cum talis non ſit ꝓhibit' emere ſm̃ p̃dictum modum,
licet ius ſic diſponat, vel p̃ſumat cõtra veritatem fa
cti, vz , ꝙ aliud cenſeat̃, etiã ſi veritas ſacti aliter ſe
habeat, ꝙ licet in foro aĩæ. D.Laur.in.d.repe.q.50.
dicit,ꝙ ſibi aliud vr̃ in foro cõtenrioſo,q̃ aĩę. Si mõ
põt ꝓbari ipſa veritas,ſaltem p cõfeſsionem partis,
vel p ſimilem modũ;qa p̃ſumptio,ꝙ tales contract'
ſint fęneratitij,non eſt iuris,& de iure. Ad qđ etiã al
legat,qđ not.gl.in.c.ſup eo.de eo q cog.conſan.vxo.
ſuæ.nã ſi confeſsio cum fama ſufficit in illo caſu,for-
ti' debet ſufficere in caſu noſtro. Ad idem,qđ not.in
c.ſup eo. de teſti.Facit, qa licet quis p̃ſumat̃ bon',&
ideò mutuando,ſi non conuenit de recipiendo ali-
qd vltra ſortem, p̃ſumat̃ gratis,& ex caritate mutuaſ
ſe;ſi tñ poſtea aliqd recipit à debitote gratis ſoluen-
te vltra ſortem , & ipſe ſateat̃ deprauatã intentio-
nem habuiſſe, compellitur illud reſtituere,vt.c.con-
ſuluit.j̃.eo.Aduerte tñ,qa Io.Cald. anteq̃ veniat ad
ſolu.d.ſuę.q.ſi ſub dubio fortè dicit,ꝙ q̃tum ad i' fo
ri,ſi emptor ſciebat i',nõ lucrat̃ fruct',ſed tenet̃ eos
reſtituere,licet non teneat̃ venditori,q ſcienter p̃di-
cto modo vendidit. Sed ſi emptor ignorabat ius; qa
ruſtic', vel fęmina, tunc licet teneat̃ reſtituere, nec
rem p̃ſcribebat, tñ ſacit fruct' ſuos,nec reſtituere te
net̃,alleg.15.diſt.c.non ſanè.& qđ not.gl.in.l.quem
admodũ.C.de agri.& cenſ.lib.11.Ego arbitror,ꝙ ſi
ue ipſe ſciuerit, ſiue ignorauerit ius, ꝙ ſi pura,& bo
na intentione emit,licet p̃dicta concurrant,quia tñ
p prædicta concludit̃ contractus fęneratitius de ne-
ceſsitate, vt dixi.s̃.in.2.caſu, non video quare dict'
emptor non ſaciat fruct' ſuos,tã in foro conſcientię,
q̃ in contentioſo, ꝓbata intentione pura. Quæ tñ in
hoc caſu quò ad forum contentioſum , vt arbitror,
non ꝓbaret̃ p iurm̃ in præiuditium tertij;cum i' ve-
lit,ꝙ aliter p̃ſumat̃;& ſic nõ haberet locum, qđ not.
in.c.pen.j̃.de cri.fal.& not.in.c.nulli.de elect. lib.6.
& 82.diſt.ꝓpoſuiſti.Facit,qa vbi agitur de præiudi
cio tertij,aſſerenti ſe ignoraſſe, vel ſciuiſſe,non cre-
dit̃ ad ei' vtilitatem,niſi aliter ꝓbet,vt.l. quintus.ff.
manda.tenet.Bal.ĩ.q.ſua,quę incipit, ſtatuto cauet̃.
94 quaſi in.fi.t.dub.¶ Quart' caſus eſt,qñ† fuit appoſi-
tum pactum de reuendendo cariori p̃tio,& ĩ hoc ca
ſu,vt dixi in præced.non eſt dubium,ꝙ contract' dr̃
fęneratitius,vt.d.c.illo vos.& hoc cõiter' ſeq.Doc.& com. opi.
tenet Hoſti.in ſum.in tit.de emp.& vend.§. fi. verſi.
illud aũt. Et maximè hoc dicendum eſt, ſi emptor
erat ſolit' fęnetari,vt.d.c. illo vos. & forti' ſi emptor
poterat compellere venditorem ad emendum , ſed
non èontra.Et not.ꝙ in caſu prędicto arbitror , ꝙ
nullo modo poſsit talis contractus ſaluari ex cõſcĩa
pp repugnantiã.¶ Quintus,& vlti. caſus eſt, qñ quis
95 petebat pecuniã † mutuo offerendo rerum ſuarum
hypothecam;ſed alter dixit,nolo mutuare;ſed para
tus ſum emere, & ſic ſecurus ſuit contract' emptio-
nis; & hoc caſu dicit Hoſti. ꝙ vſurarij noſtri tp̄is ex
hoc ſolo conuincunt̃. Et ſic vr̃ velle Hoſti. ꝙ reqrat̃,
ꝙ emptor ſit vſurarius.Aliter aũt non video , quali-
ter talis ſola requiſitio p ſe ſufficiat ; nam ſæpè quis
vellet recipere mutuum , & non reperit mutuãtem;
ſed facilius reperit emptorem rei. Poſſet tñ proce-
dere

dere illud dictum, qñ vẽditio fuit ſecuta, ꝑ ea pecunia, quam petebat mutuo; nã tunc modicitas ꝑtij cũ ꝓſumpta voluntare, ꝗ colligiť ex prima reqſitione, facit ꝙ contractus ꝓſumatur fęneratitius; hoc tenet D.m.in.d.c.ad nr̃am. Qđ arbitror ꝓcedere, qñ fuit appoſitũ pactum de reuendendo. Sed ſi non eſſet appoſitum, caſus vř mihi dubius; quia licet quis petat pecuniam mutuo, ſi ſimpliciter ille rñdet nolle mutuare, ſed emere, & ſequať emptio; non video quare contractus poſsit diei fęneratitius. Sec° forte, ſi præcederent alia verba, vel tractatus; puta, quia diceret emptor, ꝙ non eſſet bene ſecurus mutuãdo, vnde vt eſſet ſecurus, ꝓceſsit venditio. ¶ Decimotertio qro,
96 quid ſi inter emptorem, & venditorem conuentum eſt, vt ſi res empta diſplicuerit. ỹ. certũ tp̃s, eſſet inẽpta. Vel ſi venditor. ỹ. certum tp̃s voluerit reſtituere ꝑtium, res eſſet inempta. An hoc caſu ſi emptori diſplicuerit, vel venditor reſtituerit ꝑtium, ad hoc vt emptor teneať fructus reſtituere, requirať paucitas ꝑtij, & ꝙ contractus ſit geſtus cũ ſolito fęnerari; an verò abſq; eo ꝙ ſit paucitas ꝑtij, & ꝙ non ſit ſolitus fęnerari, debeat fructus in ſortem computare? Et vř, ꝙ ſic, nam contractus ꝑdictus adueniente conditione vř reſolutus ipſo iure; & per conſequens vř, ꝙ non debeat lucrari fructus, vt.l.2.ff.de in diem adiect.& l.1.& ibi ꝑ glo. Dy.& Bar.ff.de dona. Sol. pro intellectu ꝑdictorum, ꝗ pp ignorantiam terminorum vñt difficilia; debes ſcire, ꝙ in contractu emptionis, vel vẽditionis, qñq; poniť pactũ adiectionis in diẽ, qñq; pactum legis cõmiſſoriæ, interdum aliud pactum tẽ
97 dens ad reſolutionem contractus. Exẽplum primi, videlicet, vendo tibi fundum pro.x.niſi alius attulerit meliorem conditionem. ỹ. ſex menſes; nam hoc caſu ſi alius. ỹ. ſex menſes attulerit meliorem conditionem, res erit inẽpta quò ad primum emptorẽ; & ſic reſoluiť titulus ipſo iure, & retransfertur dñium in ipſum venditorem, vt.d.l.2.cũ alijs iurib. ſ. alleg.
98 Exemplum † ſecundi, & pacti.l.commiſſorię eſt, qñ vendo fundum pro.x.hoc acto, ꝙ ſi ꝑtiũ nõ ſoluatur. ỹ. certum terminum, res ſit inẽpta; & ſic reſoluiť titulus, & retransfertur dñium in venditorem. Et in iſtis duobus caſibus, ſpeciale eſt, ꝙ fruct° debeãt reſtitui venditori. De pacto addictionis in diẽ, ꝓbať.in.l.itẽ ꝙ dictum.ff.de in diẽ addict. De pacto.l.cõmiſſoriæ ꝓbať in.l.ſi fundus.ff.de leg.commiſ. Et non eſt mirum, ſi tunc reſtituuntur fructus; quia vt dixi, virtute dictorũ pactorũ perinde eſt, ac ſi res nunꝗ fuiſſet vẽdita, quo caſu non eſt dubium, ꝙ fructus ꝑtinuiſſent ad venditorem; & ideò ſibi reſtituendi ſunt. Fallit tñ in pacto.l. commiſſ. qñ emptor ſoluiſſet reſiduum, quia tunc pp partem ꝑtij ſolutam, lucraret ipſe emptor fructus, vt.l.4.§.ꝙ Neratius.ff.de leg.commiſſ. Et aduerte; quia ſi vendo tibi rẽ, ſi ꝑtium ſolueris. ỹ. menſem, venditio eſt conditionalis. Et ſic emptor non percipit fructus. Sec° qñ dř, vendo tibi fundum pro.x. & ſi nõ ſolueris ꝑtium. ỹ. menſem, res ſit inẽpta; quia tunc venditio eſt pura, ſed eſt reſoluẽda in conditionis aduẽtu. Et ideò emptor interim ꝑcipit fructus. Sed ſi contingat reſolui, reſtituit illos venditori. Et eſt propriè pactum.l.commiſſ. vt dixi. Si aũt dicatur, vendo fundum pro.x. ſi alius non attulerit meliorem conditionem. ỹ. menſem, tunc vẽditio eſt conditionalis; ideò emptor nõ ꝑcipit fructus. Et idẽ ſi dicať, ꝑficiať emptio talis fundi inter me, & te ꝑ x.niſi alius attulerit meliorem conditionem. ỹ. menſem. Et ſic patet, ꝙ vbi apponũtur verba futuri tp̃is, ſiue apponatur dictio ſi, ſiue dictio niſi, vẽditio reddiť cõditionalis, vt not.ꝑ gl. in.l.2.ff.de in di.addic. Facit qđ not. in.c.illo vos. de pigno. ideò emptor nõ ꝑcipit fruct°. Secus ſi nõ apponať verbũ futuri tp̃is; puta, vẽdo tibi fundum pro.x. vel emptio ſit ꝑfecta inter me, & te pro.x. niſi alius attulerit meliorẽ cõditionem. ỹ. menſem; quia emptio eſt pura, licet reſoluenda in conditionis euentum. Et eſt propriè pactum addictionis in diem. Sec° ſi apponať dictio ſi, verbi grã ſi dico, vendo tibi fundum pro.x. vel ſit tibi emptus pro.x. ſi alius non attulerit meliorẽ cõditionem. ỹ. menſem; quia tunc contractus eſt conditionalis, vt colligitur ex not.in.d.l.2. Et ꝑdicta not. ad intellectum pacti addictionis in diẽ, & pacti.l.cõmiſſ. Dicebã & tertio, ꝙ aliquod eſt pactum tẽdens ad reſolutionẽ contractus, quod nõ eſt ꝓpriè pactũ .l.commiſ. nec addict.in diẽ. Et iſtud põt eẽ duplex; nam interdum apponiť pactum, per quod pendet reſolutio contractus à ꝑtãte emptoris, & de iſto propriè loquitur.d.c.illo vos.puta; qñ ſit pactũ, ꝙ ſi diſplicuerit emptori, ꝙ reddatur ſibi ꝑtium, & res reuendatur venditori. Alio modo põt fieri, vt reſolutio contractus pendeat à ꝑtãte venditoris; Puta; qñ ſit pactũ, ꝙ ſi vẽditori diſplicuerit contractus. ỹ. certũ tp̃s, ꝑtium reddatur emptori, & res reſtituať venditori. Vel ſi appone rež pactũ, quòd qñcũq; vẽditur ſoluat ꝑtium emptori, reſtituatur res ſibi. Et iſta vltima pacta tendentia ad reſciſionem cõtract°, magis ſunt in vſu, ꝗ alia, de qbus in.l.2.C. de pac. inter em. & vend. dixi. ſ. in ꝓced.q. Et iſta pacta ſunt diuerſa à pacto.l.cõmiſ. & addict.in diem, vt patet ex ꝑdictis, & ex forma ꝑdictorum ipſorũ pactorũ; nã in pacto addict. in di.&.l.cõmiſ. apponuntur verba tendẽtia ad reſolutionem tituli, ꝗ non apponuntur in iſtis. Et ideò in iſta tertia ſpecie pactorum non reſoluitur contractus ipſo iure de ſui natura; ſed venir reſoluendus ex pacto ipſarũ partium. Et ſic non retrãsfertur dñium in venditorem ſine traditione; & per conſequens non hř perinde ac ſi res non fuiſſet vendita. Et ideò nõ mirũ, ſi in hac tertia ſpecie regulariter emptor lucreť fruct°, niſi aliud iteruenjat, quòd faciat ꝑſumi contractũ vſurariũ, vt.d.l.2.C.de pac.ĩter emp. & vend. Licet in pacto.l.commiſ. & addict. in di. emptor non lucretur fructus; ex eo, ꝙ ibi apponuntuť verba, ꝗ inducunt reſolutionem cõtractus ipſo iure; & ſic perinde hř, ac ſi contractus non fuiſſet factus. Facit qđ°. ſ. dixi. Et ex ꝑdictis vř inferendũ ad ſolutionem.q.propoſitæ. ꝙ in caſibus ꝑdictis, de quibus in tertia ſpecie, qñ apponuñt verba reſolutiua contractus ipſo iure, ꝙ emptor non debeat lucrari fruct°. Contrarium tñ dicẽdum eſt, quia licet dicta verba ſint appoſita, nõ tñ ſit reſolutio ipſo iure; ꝑ id qđ° trad. in.l. ſi prędiũ.C.de ędil.actio.& Bar.in.d.l.1.ff. de dona. nã ſi eſt ſpeciale in pacto addict. in diẽ.&.l. commiſ. ꝙ verba ibi tendentia ad reſolutionem tituli ipſo iure illã inducant, & opererntur retrãſlationem dñij ipſo iure in vẽditorem; ergò ſec° in alijs pactis, arg.d.l.ſi ꝑdium. Facit.l.1.in fi.ff. ad munici. cũ ſimil. Itẽ probať, ꝙ regulariter ex ſolo pacto non transfert dñium, vt.l.traditionibus.C.de pac. Vñ vř cun-

concludendum,ꝙ ĩ dicta tertia ſpecie pactorum, de quibus in.q.nr̃a,licet apponãt verba tendentia ad reſolutionẽ tit.ipſo iure.emptor lucratur fruct͛.Niſi aliud interueniſſet,pp qđ pſumeretur cõtract͛ fœneratitius,ſm ꝙ latè dixi in pced.q.Et hoc idem,quaſi formaliter voluit Io.de Imo.in.d.c. illo vos.¶ Decimoquarto quęro.qa.ſ.in pced.qq.dictũ eſt,ꝙ qualitas emptoris,paucitas ptij,& ſimil.faciunt pſumi cõtractũ vſurariũ,vtrũ ad pbãdas has qualitates ſufficiat iuſm neceſſarium in defectum probationis?Sol.dic, ꝙ licet hæc.q.. ſatis congruè poſſet hic adaptari,tñ magis congruè adaptatur ad.19.q.prin.vnde dic de ea,vt dicã ibi. ¶ Decimoquinto quęro, conſtituit qdã

99 in† domo ſua,vel in prædio cenſum vni' flor. ſingulo anno,& illum vendidit p.x.flor.an contractus ſit licitus?Sol.D.Ant. vt refert Lau.in.d.repet.c.conſuluit.q.12.format quaſi ſimilem.q.& arguit primo,ꝙ contract͛ non ſit licit' ; qm̃ hic venditur pecunia,de cuius natura eſt,vt non vendatur;ſed vt p eã aliç res emãtur,vt.l.1.ff.de contrah.emp.&.l.ſi ita fideiuſſorem.ff.de fideiuſ.Item facit, qa vr̃ vendi vſus rei inſeparabilis à re.Item, cũ accedat aliqd forti,vr̃ vſura, In contrarium facit;qa hic non eſt mutuũ, ergò non vr̃ cõmitti vſura, vt in prin.huius.6.q.prin. Præterea hic venditur i' vendibile;qa & iura,& ſeruitutes vendi poſſunt,vt.ff.de hære.vel act.vend. p tot.Tandem ſoluunt Doct.pſati, ꝙ ſi cens' cõſtituatur nõ habita relatione ad rem;vt puta,obligat quis ſe ad dãdum 1.flor.quolibet anno,& iſtum vendit illi p.x. flor. & talis contract' eſt illicit' ; qa non venditur ius conſtitutum;imò vr̃ nunc oriri de nouo vſurari' contract'. Aliqñ verò conſtituitur cenſus in re, & ſic venditur ius illius cenſus conſtituti relati ad aliquam rem; vt puta,ad pdium,vel ad domum,& tunc contractus ẽ licitus.Dummodò dolus, aut fraus non interueniãt. Verbi gr̃a ſi cõſtitueretur cenſus.x.flor.ſĩgulis annis ſup domo,& vẽderetur p.c.de qua domo locata nõ poſſent haberi,niſi.v.flor.pro mercede;nã hic vr̃ ſurgere contract' fraudulent';qa ex quo pro tali cenſu res non poteſt locari,vr̃ quaſi ſſugere qdã perſonalis obligatio.Facit quod trad.in.c.illo vos. Sed ſi domus,& merces,q̃ põt hr̃i ex domo , eſſent æqualentes,tunc dicunt ſaltem contractum fore licitum. Facit quod dicã ĩ ſeq.q.¶ Decimoſexto quęro, dictat ſta

100 tutum,vel conſuetudo, ꝙ rectores† ciuitatis vendãt de pecunia ciuitatis aliquos introit' ad rationem.v. pro centenario annuatim,an ſit vſura,ſi aliquis illos emat?D.Ant.i.c.ſi.ĩ.eo. dicit,ꝙ cum pecunia ſit menſura aliarum rerum,vt dixi ĩ pręced.q.ꝙ talis contractus vr̃ illicitus.Et ꝙ rectores peccant, ſed ſigulares perſonę non peccãt,niſi conſequãtur commodũ burſale.Poſſet tñ defendi talis contract',vbi ciuitas conſtitueret annuum cenſum ad rationem.v..p.c. q annu' cenſus concerneret ciuitatis bonum publicum. Circa hoc tamen dic vt dicã .ĩ.i.q. montis.q.8.prin.

101 ¶ Decimoſeptimo quęro , emit.T.à.S. hñte poſſeſſiones annuum cenſum.x.corbium frumenti, pacto adiecto, ꝙ de oib' bonis venditoris ĩdifferenter ſoluat annuatim,an ſit vſura?Dubium facit,qa ĩ caſu prędicto non emit frumentũ certi prędij, & ſic vr̃ quodãmõ obligatio pſonalis. Item,qa non emitur certũ i' reale,vñ non vr̃ hr̃e locum , qđ dicit Inno.i.c.i ciuitate.ĩ.eo. & quod dixi.ſ.q.15.D.Anto. in.c.ſi.ĩ.eo.

dicit,ꝙ ſi cens' conſtituitur ĩ bonis,vel ſit relatio ad bona,contract' non eſt cenſend' vſurarius;cum hic ex vna parte ſit ptium;& ex alia merces,ſeu res;& talia iura realia licitè vendi poſſint, vt dixi in.d.15.q. Et maximè vr̃ pcedere,qñ ptium relatum ad rẽ, eſt iuſtum. Subdit tñ,& bene, ꝙ debet cauere cõtrahẽs à mala intentione, qa ei' malæ intentionis Deus cognitor erit,vt.c.cum tu.&.c.conſuluit.ĩ.eo.Sed dicit Lau.i.d.c.conſuluit.q.13.ꝙ non percipit, qualiter talis cenſus conſtituatur;& poſito, ꝙ venditor obliget oĩa bona ſua,non tamen vr̃ cens' conſtitui realis.Sub dit tñ,ꝙ non eſt negandum, ꝗ qs non poſſit tale cẽſum conſtituere ĩ ſuis bonis, & illum vendere. Vñ nõ facit dñiam,an talis cenſus conſiſtat ĩ pecunia,an vero in vino,grano, oleo, & ſimil.arg.14.q.3.pleriq;.& quod not.Inno.i.d.c.in ciuitate. & dic in ſeq.qq. & vide Bart.in.l.pen.§.conſtituto.ff. de leg.in.q.illa de eo qͥ vendit fruct͛ ad centum annos alicui' domus, vel prędij,vbi dicit, ꝙ aut vendit fruct',conſtituẽdo ius vſusfruct͛ ĩ re ipſi vendenti, & tunc eſt alienatio, arg l.ſi.C.de reb.alie.non alie. Aut non conſtituẽdo i' vſusfruct',ſed obligãdo ſe perſonaliter actione ad dandos fructus,& tunc non eſt alienatio, vt.l.ſi.ff.de contrah.emp.l.liberto. in prĩ.ff. de an leg.† Qualiter aũt perpendatur,an aliqs conſtituat i' vſufructus in re,vel non,vide not.per Io.de Fãt.in cle.1.de reb.ec. non alie.& id qđ not.in.l.ſi ita.ff.de vſufruc.¶ Deci

102 mooctauo quęro, † pone.T.emit ab aliquo hoſpitali , vel eccleſia certas poſſeſſiones magni valoris p mille,tenendas,& vſufructuãdas toto tempore vitę ſuę. Vel donanit eccl'ię mille,predicto pacto adiecto,vt ſibi darentur poſſeſſiones longe maioris valoris ad vitã tenendas,an talis contract' ſit vſurarius?Sol.D. m.hic diſputauit hãc.q.& ĩcipit Augerius.Et primo arguit,ꝙ talis contractus non teneat.Secundo, ꝙ ſit vſurari'.Quod non teneat, pbat ipſe per tex.i.l.iubemus nulli.§.ſanè.C.de ſacroſ.eccle. vbi tex.expreſsè vult,ꝙ ad hoc vt vſusfructus alicuius poſſeſsionis ecclefię alicui concedatur ad vitã,eſt neceſſarium,ꝙ ille, cui ſit conceſsio, pmittat dare eccleſię poſt mortem ſuã aliã poſſeſsionem de ſuo pptio ęqualentẽ quò ad dñium,& vſumfructum,& eiuſdem reddit', cui' eſt illa,q̃ cõceditur ſibi ad vitã.Et niſi hoc pactũ appoſitum fuerit,nõ valet quod ſter eos actum eſt ; adeò ꝙ illa poſſeſsio remanet ĩ dñio, & poſſeſsione eccleſiæ.Quinimò forti' ſm quoſdã, per cõtractum aliter geſtũ non trãsfertur poſſeſsio,ẽt facti,vt ſentit Bar.in.l. 1.§.ſi vir.ff.de acq.poſſ. Et talis ſolemnitas poſtea per i' authenticorum fuit ĩ fauorem eccleſię, etiã magis ampliata;qa vbi iure Codicis ſufficiebat ꝙ recipiens pmitteret relinqͥre æqualentem poſſeſſionem poſt mortem,hodiè per i' authen.tenetur ſtatĩ pmittere ęqualentem poſſeſsionẽ quò ad dñium, vſufructu penes eum remanẽte donec viuat,vt auth, de nõ alie.§.ſi ꝗs noluerit. Cum ergò ĩ caſu prędicto T.non dederit poſſeſsionem, ſed pecuniã; ergò talis contractus non valet, per.l. cum lex.ff. de fideiuſſ.& reg.ꝗ cõtra.de reg.iur.lib.6.5.diſt.vides. Secũdo ad probãdum,ꝙ cõtractus ſit vſurarius, alleg. tex.not. 14.q.4.vbi dr̃, ꝙ ſi emitur,vt carius vendatur,eſt turpe lucrum. Ad idẽ.88.diſt.eijciens.Sed.T. vr̃ hoc feciſſe pter lucrum,vt.ſ.pl' idẽ percipiat; ergò eſt illicit'.¶ Tertio pbatur,quòd ſola ſpes habẽdi aliqd vltra

vltra ſortem, facit vſuram, vt. c. conſuluit. ̄j. eo. Sed
T. hanc ſpem vr̄ habuiſſe; quia putauit ſe longiori tē
pore viuere poſſe, ergò &c. Nec obſt. ſi dicatur, ꝙ de
hac intentione non apparet; quia cum nemo cōiter
faciat talem contractum, niſi ꝑꝑ lucrum, ſatis arguit̄
à cōiter accidentibus, vt. c. 1. & qđ ibi not. ̄s. de cle.
non reſi. D. m. dicit tandem in ſolu. q. ꝙ ꝑdictam. q.
principaliter formauit Ray. in ſum. eo. ti. & ēt Goff.
in ſum. qui breuiter concluſerunt, ꝙ talis contractus
eſt vſurarius. Fundant̄ ſup tertio arg. ̄s. formato. Sed
Hoſt. in ſum. eo. ti. §. an aliquo. ver. qd de his q emūt.
reprobat ꝑdictā opi. Mouetur, qa hoīes ita poſſunt
ſperare lucrum in prędicto caſu, qn̄ recipiunt vnam
poſſeſsionem, & dant aliam æquiualentē poſt mor-
tem. Et ideò ſicut licitus eſt ille contractus, qn̄ dat̄
poſſeſsio ꝓ poſſeſsione, ita debet eſſe licit' cōtract'
qn̄ pecunia dat̄ ꝓ poſſeſsione; niſi in fraudē fiat; nā
vterq; approbatur à iure; quia vnus vr̄ eſſe cōtractus
ꝑcariarū, & ali' emptionis, & vēditionis quorū vter
q; eſt approbat', vt patet ex tit. de emp. & vēdi. & in
tit. de ꝑca per tot. Secundo moueť, p argm̄ met ꝑdi
ctorū Doct. dixerunt. n. ipſi, ꝙ contractus vſurarius
non habet locū niſi in mutuo, de quo dixi. ̄s. in prin.
huius. q. ſed in caſu nr̄o non eſt mutuū; ergò &c. Vn̄
concludit ipſe, ꝙ talis cōtractus rōne incertitudinis
pōt excuſari, arg. l. 1. C. de pact. & l. 1. ff. de condi. &
demon. & l. ea lege. C. eo. ti. & c. in ciuitate. ̄j. eo. Et
hanc opi. dicit ſecutum fuiſſe Archid. 14. q. 4. qcūq;.
& Io. de Lig. in clē. vni. eo. tit. Et hęc dicit eſſe. D. m.
q̄ circa ꝑdictam materiam reperit ſcripta. Tu dic, ꝙ
ēt ꝑdictam opi. tenet Io. And. in addi. Spec. eo. tit. in
rub. tenuit & Hug. in. d. c. qcunq;. Cy. & Pet. in. l. ſi pr̄.
C. de inoff. teſt. Dūmodò emens ad vitā dederit pre-
tium, ſm̄ ꝙ erit veriſimile, ꝙ ille viuere poſsit. Aliàs
ſi iuuenis homo daret paruum ꝑtium, & rē lōgè ma
ioris ꝑtij ad vitā reciperet, non procederet ſecurè ta
lis contractus. Sed debet taxari ſm̄ ætatē recipiētis.
Idem tenet Bald. in. l. ſi ea pactione. C. eo. tit. qa licet
vſusfruct' vita finiat̄, tn̄ certo ꝑtio æſtimat̄, vt. ff. de
vſufruc. l. 3. Vn̄ dicit, ꝙ licet quidā religioſi teneant
contrariam ſn̄iam; tn̄ ꝑdicta ſn̄ia eſt verior inſpecta
qualitate, & attenta ętate perſonarū, alleg. not. ī. c. na
uiganti. ̄j. eod. D. m. in. d. q. ſequit̄ ēt dictā opi. Hoſti.
ꝙ talis contractus ſit licitus, & validus, ēt ī rebus ec
cleſiaſticis. Moueť; qa vr̄ quædā emptio vſusfructus
ad vitā. Pro quo dicit caſum expſsè in clē. 1. de reb.
eccl. nō alien. vbi expſsè dr̄, ꝙ exigente neceſsitate,
vel vtilitate eccleſiæ, pōt ꝑlatus, ēt religioſus, ſerua-
ta debita ſolēnitate, iura, & redditus, aut poſſeſsio-
nes eccleſiæ alicui ad vitā, vel ad aliud certū tꝑs, ēt
pecunia inde recepta, cōcedere. Et ſubijcit̄ poſtea ī
fi. illius tex. ꝙ ꝑlatus, ſeu rector eccleſiæ pōt ſolus ſo
lēnitate aliter non ſeruata, locationes, ſeu reddituū,
aut fructuū venditiones ad tꝑs nō modicum facere.
Vn̄ dicit ſe nō videre, quare talis cōtractus ſit vſura
rius, cū ſit cōtractus purus emptionis, & venditionis
vſusfructus, vt. d. clē. iuncto princ. cū ſi. Et qa tex. ibi
reſpectu fructuum ponit locationes, & venditiones,
vt diuerſa; ꝙ ꝓpriè locatio eſt, qn̄ pro fructibus ſol
uit̄ annuatim pēſio, licet ſit facta locatio ad magnū
tꝑs. Ad hoc. l. q̄ro. §. inter locatorem. ff. loca. & c. ꝑꝑ
ſterilitatē. ̄s. de loca. Et ideò dicit Accur. in. l. pen. §.
inſtituto. ff. de lega. 2. ꝙ pōt locatio fieri ad lōgiſsi-
mum tꝑs, & ēt venditio vſusfructus; & Bart. etiā ibi.
Et ꝓpriè fructuū venditio eſt, qn̄ vnicū ꝑſlat̄ ꝑtium
pro tanto tpe. Facit ad id qđ dixi. in. q. ꝑced. Bart. in
. l. cotē ferro. § q maximos. ff. de public. not. glo. ſing.
in. l. 1. ff. de ſupfi. vbi q̄titas ꝑtij eſt ſignū emptionis,
& locationis. Et ita ſm̄ ꝑdicta, & p tex. d. clē. patet,
ꝙ pōt fieri vēditio cū bona cōſcientia, nō ſolum fru
ctuū poſſeſsionū, ſed ēt reddituū, & iuriū; vt puta, ga
bellarum, pedagiorum, & ſimil. Qđ ēt voluit Bart. in
. d. § q maximos. & ſic dictus cōtractus vr̄ licitus. Fa
tet tn̄. D. m. ꝙ ſi eccleſia eſſet decepta in ꝑtio, ꝙ poſ
ſet petere reſtitutionē in integrū rōne læſionis, p. c. 1.
de reſt. in integ. lib. 6. vbi patet, ꝙ gn̄aliter aduerſus
quēlibet cōtractum eccl̄ia pōt petere reſtitutionē, ſi
fuit læſa. Et in cōtractu locationis vr̄ ſpecialiter pro
bari, in. c. 1. de loca. Et ēt ꝓbat̄ reſpectu infeudatio-
nis, in. c. pen. de reb. eccl. nō alien. Facit qđ not. Ioā.
And. in. c. fi. de eccl. ædifi. vbi poſt Guil. dicit, ꝙ ēt ꝑla
tus, q iurauit nō alienare, poterit vendere fruct' ad
certū tꝑs, vt. d. clē. 1. Prædicta tn̄ ego intelligo, ꝙ va
leat talis cōtractus, qn̄ adfuerunt debitæ ſolemnita-
tes, q̄ reqrunt̄ in alienatione rerū eccleſiæ, habita di
ſtinctione, an fiat cōceſsio ad modicū tꝑs, vel ad lō-
gum, vel ad vitā, vt. d. clē. 1. & 12. q. 2. ſine exceptio-
ne. & c. 1. de reb. eccl. nō alie. lib. 6. ¶ Secundo princ.
ꝓbat̄ dicta cōcluſio p. c. pen. ̄s. de reb. eccl. non alie.
vbi ꝓbat̄, ꝙ pecunia recepta pōt res eccleſiæ infeu-
dari, & tenet cōtractus; licet poſsit peti reſtitutio in
integrū ſi eccleſia ex tali contractu enormiter ſit læ
ſa. Sicut ergò licitè pōt fieri talis contractus infeuda
tionis; ita & fortius emptio vſusfructus; cū pinguius
ius trāſeat in recipientē ex īfeudatione, q̄ ex fructuū
emptione; qa hoc vltimo caſu ſolū tranſit poſſeſsio
naturalis, vt. l. naturalis. ff. de acq. poſſ. Et expirat ius
iſtius p mortē, vt. c. fi. ̄s. de pig. & inſti. de vſufru. §. fi-
nit̄. Sed ī caſu priori, feudū trāſit in hr̄dē, vt. c. vni. ex
qui. cau. feu. amit. & tranſit dn̄ium vtile ī feudatariū,
vt gl. & Bal. in. c. 1. de capit. Conra. in vſi. feu. & not. in
. c. ſi diligenti. ̄s. de ꝑſcrip. & c. nup. de dot. poſt diu.
reſti. & c. cum Bertoldus. de re iud. Aduerte tn̄; quia
in tali conceſsione ad vitā, vel ad longum tꝑs, trāſit
vtile dn̄ium, vt. l. 1. §. qui in ꝑpetuū. ff. ſi ag. vectig. vel
emphy. pet. & d. clē. 1. de reb. eccl. non alien. ¶ Ter-
tio ꝓbat̄ hac rōne, ſicut eccleſia pōt ſimpliciter alie
nare rem eccleſiæ quò ad directū, & vtile dn̄ium in
ſtante neceſsitate, vel vtilitate ipſius, vt latè tradit̄
12. q. 2. in ſum. ita & fortius debet p eaſdē cās poſſe
alienare vtile dn̄ium, vel vſufructum, vt de ſe patet.
Itē, ꝙ talis cōtractus nō ſit vſurarius, ꝓbat̄; qa ſicut
nō cōmittit̄ vſura ex venditione ꝓprietatis facta p
eccleſiā, ita nec ex venditione vtilis dominij, aut vſu
fructus; nā vt. ̄s. dixi ſ prī. huius. 6. q. prin. vſura cōmit
tit̄ in contractu mutui veri, vel ſimulati; ſed contra-
ctus nr̄ de quo q̄rimus, nō pōt verè, vel fictè dici con
tractus mutui, cū aliquo mō poſsit repeti capitale,
nec emens expectat duas retributiones ſicut vſura-
rius; ſed ſolū vſufructū toto tpe vitæ ſuæ, vel durātis
cōceſsionis; ergò nō pōt dici vſurarius ex aliqua ſui
parte. Vnde cōcludit. D. m. ꝙ talis cōtract' indifferē
ter eſt ꝑmiſſus laicis; dūmodò ſine fraude; ſed cleri-
cis, aut religioſis nō ꝑmittit̄, niſi neceſsitatis cā, per
tex. ī. c. ꝑuenit. 86. diſt. vbi dr̄, ꝙ clericis, vl̄ monachis
lucri cā ꝓhibitū ē cōducere poſſeſsiones alienas. Et

ad idẽ.c.fornicarij.88.diſt. vbi dr̃,ꝙ añ clericatũ li-
cet negotiari,poſtea verò nõ.Et maximè debẽt cleri
ci abſtinere pp varias opin.q̃ ĩ hoc artic.ſũt;qa nõ ſo
lũ à malo abſtinẽdũ eſt,ſed ab oĩ ſpecie mali,vt.c.cũ
ab hoĩe.de vi.& hone.cle.&.c. inter verba.11.q.3.Et
hæc opi.D.m.clari' ꝓbabit̃ ex his,q̃ ſtatĩ dicã; & ex
ſeq.qq. Nec obſt.arg s̃. ĩ contrariũ formata p.D.m.
¶ Ad primũ.n.arg.rñr,ꝙ.l. iubemus.hẽt locũ qñ qs
vellet hr̃e vſufrm̃ rei eccl'iæ nõ dato cõpetẽti pretio.
Et idẽ dicendũ ad dcm̃ auth.de nõ alien.Sec' qñ vel
let dare cõpetens p̃tiũ,vt.d.clẽ.1.Facit auth.hoc ius
porrectũ.C.de ſacroſ.eccl.cano.10.q.2.hoc i'.Ad fm̃
cõtrariũ de.c.qcunq;.14.q.4.rñr,ꝙ ꝓcedit,qñ qs e-
mit rẽ,vt ꝓ cariori p̃tio vẽdat, nulla adhibita indu-
ſtria,ſed cum ſola iactura ꝓximi, vt.d.c.eijciẽs.&.c.
ſeq.88.diſt.de quo dicẽdũ, vt Inno.& Doct.ĩ.c.1.ne
cle.vel mo.qđ nõ cõtingit in caſu nr̃o. Ad tertiũ arg.
rñr,ꝙ ſola mẽs facit hoĩem vſurariũ,qñ qs eo ꝓpo-
ſito dũtaxat mutuat, vt aliqd recipiat vltra ſortẽ, &
ſic loqtur ĩ cõtractu,vt.d.c.cõſuluit.Sed ĩ caſu nr̃o.T.
non mutuauit,ſed emit vſufrm̃ talis p̃dij, vel ad vitã,
vel ad certũ tp̃s,nec expectat ſibi reſtõnem ſortis, &
ſic nõ expectat duas retributiones,ſed vnã ſolã,igit,
&c. Quinimò p̃t.T.lædi ex tali cõtractu,cũ poſſit vi-
uere ſolũ p annũ,ergò &c. Et licet ipſe habuit ꝓpoſi
tũ luctãdi,ſperãdo pl' viuere poſſe, p hoc nõ ꝓbat̃;
tũ qa exponit ſe piculo,tũ qa volẽdo fruct',oporte-
bit ĩduſtriã adhibere,& ſic vr̃ eſſe licitũ,arg.c. ĩ ciui-
tate.ĩ.eo.cõiuncto.d.c. eijciẽs. & qđ trad.ĩ.d.c.1.ne
cle.vel mo. Vel potes rñdere,vt ſtatĩ dicã.Et aduerte
vltra opi.D.m.qa p̃dictã opi,Hoſt.ẽt tenet Lau.in.d.
c.cõſuluit.15.q.dũmõ nõ ĩteruenia deceptio, vel læ
ſio ipſi' eccl'iæ. Vult tũ,ꝙ nõ ſufficiat q̃libet læſio,ſed
ꝙ debet ĩteruenire deceptio vltra dimidiã iuſti p̃tij,
alleg.not.p Io.And.poſt Inno.& Hoſt.ĩ.d.c.ĩ ciuitate.
vbi vr̃ velle,ꝙ talis cõtract' nõ reꝓbet̃, ex eo ꝙ em-
ptor ſit pl' receptur';ſed ex eo ꝙ ĩteruenit deceptio
vltra dimidiã iuſti p̃tij, dato ꝙ nihil fiat in fraudem
vſurarũ. Allegat ẽt ad p̃dictã.c.ad nr̃am.de reb. eccl.
nõ alie.vbi Papa reſcindit illũ cõtractũ , nõ ex eo ꝙ
ampli' ſit pceptur',ſed rõne enormis læſionis. Sed ĩ
hoc dicto,Lau.nõ bñ dicit;qa aduertendũ eſt, ꝙ rõ-
ne læſionis duplex p̃ot cõpetere remediũ; vnum ſm̃
formã.c.cũ dilecti.de emp.& vẽd.&.l.2.C. de reſcin.
vẽd.& iſtud ẽ ordinariũ,& nõ cõpetit niſi ſit læſio vl
tra dimidiã iuſti p̃tij.Aliud eſt remediũ reſtitutionis
ĩ ĩtegrũ,& iſtud ẽ extraordinariũ,& cõpetit eccl'iæ,ſi
nõ ſit læſio vltra dimidiã iuſti p̃tij,vt.c.1.de reſt.ĩ io-
te.lib.6.Qualiter aũt cõſiderat̃ valor ĩ caſib' p̃dictis,
vt cognoſcat̃ læſio,ſtatim dicã. Vñ placet mihi opin.
Cõis opi. D.m.& cõis ĩ vtroq; mẽbro,ꝙ talis cõtract' valeat,
& ſit licitus.Et hoc tenet Alex.Lõb.magnus theolo.
& cõiter theol.Et p̃fa.fr̃ Bernar.dicẽs, ꝙ talis contra
ctus eſt licitus.Primo,rõne veri dñij.Secundo, rõne
dubij,ſeu periculi.Tertio, rõne iuſti pretij de primo
dcm̃ fuit.s̃.qa ſicut p̃t qs totã rẽ alienare ,ita & par-
tẽ &c.Itẽ rõne piculi,& dubij,qa vt.s̃.dixi,p̃ot viue
re breui tpe.Itẽ rõne iuſti p̃tij; qa in tali cõtractu de
bet ſeruari æqualitas pretij, & ſic æqtas iuris natura
lis.i.vt p̃tiũ qđ dat̃ ab emente, ꝓportioner̃ rei à ſe re
ceptæ,conſideratis circũſtantijs;nã hoc caſu contra-
ctus de ſui natura eſt iuſtus.Et ideò dixi de ſui natu-
ra;qa poſſet eẽ illicitus ex parte ementis, pp corru-
ptã intentionẽ ipſius;puta,ſi aliqs diuea non pp vitæ
neceſſitatẽ,ſed auaritia ductus emeret,vt ĩde ditior
fieret,quia tunc ex parte ipſi' eſſet turpe lucrũ. Nec
obſt.ꝙ intẽtio plus recipiẽdi faciat contractũ vſura-
riũ;qa p̃ot rñderi,vt.s̃ dixi,ſm̃.D.m. Itẽ p̃ot rñderi,
ꝙ hic nõ q̃ritur de vitio ex parte contrahẽtis, ſed de
vitio ex parte contractus.ſ.vtrum contractus ex for-
ma ſit vitioſus,vel nõ.Et certè vt.s̃.dixi,nõ eſt vitio-
ſus,ſi inter ementẽ,& vendentẽ ſeruata ſit æqualitas
ab ipſo initio.Licet.n. cõtingat poſtea ementẽ acci-
pere plus q̃ dedit, licitè ſit ſuum;nã licet in cõtractu
mutui debeat tm̃ pẽſari ſubſtãtia rei.& ipſi' valor,&
nõ vſus,vel fructus, vt dixi.s̃.ĩ.5.q.prin.tũ in emptio
ne,& venditione penſat̃ ſubſtãtia;& vſus rei.Et ſicut
p̃ot ſimpliciter cõtingere , ꝙ emẽs poſſeſſiones p̃ot
lõgè plures fruct' recipere,q̃ ſit ſors q̃ dedit,tũ licitè
recipit,cũ id totũ ſit de ſorte;ita ẽt p̃ot cõtingere, ſi
fiat emptio ad vitã.Sed aduerte;qa ſaltẽ vr̃ dicendũ,
ꝙ rõne dubietatis pp contrarias opi.deberet qs ab-
ſtinere à talibus cõtractibus, cũ nõ debeat ſe expo-
nere piculo;cũ in his,q̃ ad aĩæ ſalutem ptinẽt, tutior
pars eligẽda ſit,vt.c.ad audiẽtiã.s̃.de homici.Sed ad
hoc arg.rñdet qdã Lãdulph',& refert F.Bernar.ꝙ ta
lis emẽs nõ exponit ſe piculo dãnoſo pp controuer-
ſias Doc.Vñ ſi aliqs haberet intentionẽ, ꝙ nollet fa-
cere aliqđ cõtra Deũ , & facit aliqd de quo eſt inter
Doct.cõtrouerſia, dato, ꝙ illud qđ facit ſit malũ, &
eius contrariũ bonũ,nõ crẽdit̃ ꝙ peccet.Sed dicit di
ctus F.Bern.ꝙ hæc poſitio nõ eſt ſecura;& dic vt di-
cã.ĩ.in vlt.q.8.q.prin.Itẽ aduerte;qa ꝓ prædicta cõi
opi.faciũt alia plura arg.q̃ dicã in ſeq.qq. Et notãdũ
eſt,ꝙ nõ ſolum p̃dicto modo poſſeſſiones emi poſ-
ſunt ad vitã ementis,ſed ẽt ad vitã vxoris,vel alteri'
ſcilicet filiorũ,& nepotum ſuorũ;dũmodò habeatur
rõ iuſti p̃tij,ſm̃ qualitatẽ rei emptæ,& pſonarum. Et
talem contractũ,qñ ad vitã filiorũ,vel hæredũ emit̃,
quidã vocant emere hæreditariè,q termin' minimè
103 ĩ iure habet̃. ¶ Decimonono q̃ro, † vtrũ emere pecu
niarios redditus ad vitã ſit licitũ;vt puta, dat.T.mil
le monaſterio,vel eccl'iæ , vel alteri, vt recipiat quò
ad viuat annuatim.l.vel.c.an cõtract' ſit licit'?Sol.In
no.in.c.in ciuitate.ĩ.eo.dat opin.dicẽs,ꝙ qdã dicũt,
ꝙ ſi annu' reddit' cõi æſtimatione nõ excedit annuũ
redditũ,q hr̃ ex poſſeſſionib' emptis ex illa pecunia,
cõtract' ẽ licit';aliàs ſecus.Allegat in contrariũ arg.
c.cõſuluit.ĩ.eo.Sed ille tex. nõ facit aliqd,niſi ĩduce
ret̃,ꝙ ſicut ibi ſperans recipere vltra ſortẽ, cõmittit
vſurã;ſic iſte q ſperat pl' recipere,q̃ poſſeſſiones em
ptæ fructarẽt.Sed hæc opi.mihi nõ placet,p ea q̃ ſta-
tim dicã. ¶ Deĩde refert Inno. alios dicere,ꝙ aut qs
emit in ppetuũ;& cõtractus eſt licitus;qa licitum eſt
cõtrahẽtibus p̃tio ſe decipere. Vñ ſentiunt ſec' eſſe,
ſi nõ in ppetuũ. Quod ẽt mihi nõ placet;quia ſi licet
in ppetuũ,licere vtiq; fortius debet ad tp̃s. Facit.l.q̃
de tota.ff.de rei vẽdic.Deinde refert alios dicere , &
fortè bñ, ꝙ ſi redditus conſtituant̃ añ pactum,vel vẽ
ditã actionem,contractus eſt licitus,ſiue ſint reddi-
tus conſtituti in re ; puta,in domo, vel poſſeſſione ,
ſiue in alijs ĩmobilibus, ſiue in pſona ſerui,vel aſcri-
ptitij,vel ſimil.Itẽ ſiue redditus ſint certi ; vt puta.x.
quolibet anno;Siue ĩcerti;puta,ꝙ det̃ tertia pars,vel
quarta fructuum talis p̃dij. Item ſiue contractus fiat
ppetu', ſiue ad vitã,ſiue ad certũ tp̃s.Item ſiue tales
reddi-

reddit' ſint ĩ pecunia, ſiue ĩ alijs rebus. Hoſt. verò vt
refert Io. And.i.d.c.ĩ ciuitate,tenet ſimpliciter cõtra
ctũ eẽ licitũ;dũmõ neuter decipiaĩ vltra, vel citra di
midiã nõ iuſti p̃tij. Et dummõ nõ celebreĩ ĩ fraudẽ
vſurarũ.Aliàs ſecus,arg.c. ad nr̃am.de empt. & vẽd.
&.ff.de act.empt.l.Iulian'.§. idẽ Põponi'.& ſic nõ vr̃
Hoſt.põderare, an pri' ſint cõſtituti annui redditus,
vel nõ,ſicut p̃dicti Doct.& ſentit Io.And.ĩ addi.Spe.
eo.tit.ĩ rub.& Lap.d̃ Caſt.i.d.c.ĩ ciuitate.i.2.q. ꝙ ibi.
D.Ant.Dicit tñ Inno.ꝙ fidelib' cõſulendũ ẽ,ne ĩ ta-
lib' cõtractibus ſe ĩmiſceãt.D.m.i.d.c. ĩ ciuitate.bre
uiter dicit p̃t,ꝙ qs emere poſſeſsiones ad vitã,vel ad
annuũ redditum.vel in emphyteuſim, vel emere an-
nuos reddit';ſiue tũc ſint cõſtituti,ſiue de nouo cõſti
tuanĩ.Sed D.Lau.i.d.c.conſuluit.q.1 t.dicit ,ꝙ nõ vi
det qũo tales contractus poſsint fieri ſine fraude.Vñ
dicit,ꝙ licet forrè fieri poſsĩt,tñ cõtrariũ p̃ſumendũ
eſt.de quo dicã ĩ ſeq.q.Ego arbitror,ꝙ ſi ceſsãt dol',
& fra',& ſeruet iuſtitia ĩ p̃tio,ẽt poſito,ꝙ emptione,
vel vẽditione aliqua partiũ aliqualiter,& modicè læ
daĩ,ꝙ tales contract' ſint liciti;ſiue ad certũ tp̃s fiãt;
ſiue ad vitã alicui',vel pluriũ,ſiue ĩ ꝑpetuũ,ſiue red-
dit' ſint certi,vel ĩcerti,ſiue ſint antea conſtituti,ſiue
non;ẽt ſi tales reddit' eſsẽt ĩ pecunia.Nã ĩ talib' con
tractib',ſicut ĩ reliqs,quadrupliciter põt vitiũ conſi
derari.Primo, ex cã materiali, & circa hoc licet qdã
voluerĩt tales contract' non eẽ licitos,qñ annu' red-
dit' eſt in pecunia numerata; qa vr̃ eẽ vitium ĩ mate
ria,cum pecunia non poſsit vẽdi,ſed p eã aliæ res e-
mãĩ,vt dctm̃ ẽ.s̃.tñ hoc arg.nihil valet,qa ĩ bonis ha
bem' ẽt ĩmobilia,mobilia,iura,& actiones.Sicut er-
go bona mobilia,& immobilia vẽdi p̃nt, ita & iura.
Nec video quare non poſsĩ vẽdere hãc ſuitutẽ,vt ſim
obligat' dare annuos redditus,& ĩ ꝑpetuũ ĩ pecunia
numerata.Nã ſicut põt qs ſe , & ſuos hr̃des obligare
ad annuos redit' ĩ pecunia numerata, illos donãdo ,
vel ĩ teſtõ legãdo, ita debet poſſe hoc ius vẽdere ; qa
vt.s̃.dixi,iura, & actiones, & ſuitutes vendi poſſunt,
vt p totũ tit.de hr̃d.& actio.vend. Non ergò emiĩ pe
cunia,ſed hoc i',& hæc ſuit' recipiẽdi quolibet ãno.
Itẽ ex parte efficiẽti vitium põt eſſe,& nõ eſſe ſicut ĩ
reliqs licitis contractib'.Et ideo dixi, ꝙ dol', & fra'
debent ceſſare.Nec deprauata intentio facit,quomi
n' aliqs contract' de ſe ĩ ſui eſſentia ſit licitus , licet ĩ
indiuiduo,quò ad ipſum contractũ hñs deprauatã in
tentionem illicitè agat.Itẽ, & tertio non poteſt eſſe
vitiũ ex parte formali,hoc ẽ, ex parte pactorũ , hoc
ẽ,vt ad vitã ſui,vel hr̃dũ,vel ad certũ tp̃s emanĩ;quia
iſtud de ſe non eſt ĩprobatũ.Itẽ,& quarto,non eſt vi-
tiũ ex q̃titate p̃tij,ſi vt dixi,ſuaĩ æqualitas;& ſi ĩ hoc
eẽt vitiũ, non ꝓpea contract' in gñe eſſet de ſe illici
tus;ſicut dixi de vitio ex parte efficienti. Et hãc opi.
[c̃õis opi.] cõiter ẽt reꝑio tenere theologos.Sit ergo concluſio,
ꝙ tales contract' ſunt liciti.Et licet fortè tractu tp̃is
iſte poſsit pl' recipe, q̃ ſit p̃tium.Idẽ poteſt contige
re ĩ contractu puræ emptionis,vt ẽt ĩ emphyteuſi.Et
qa iſte q emit ad vitã ponit ſe piculo.Et ex his vr̃ ĩfe-
rendum,ꝙ deciſ.15.q.non vr̃ ꝓcedere ſine maximo
dubio.Contra p̃dicta tñ fortiter obſtat plura argu.q̃
104 ponã ĩ ſeq.qq.¶ Vigeſimo q̃ro, † qd ſi aliqs emit ad
vitã ſui,vel vxoris ſuæ,vel ſimil.ãnuos reddit',alicui'
p̃dij,ꝓ ducẽtis florenis;hoc adiecto,ꝙ ſi eccl̃ia,vel il
le à quo emit,voluerit reſcindere contractũ,& reſti-
tuere ducenta, ꝙ ſit ĩ electione ſua;& libereĩ tunc ab
annua p̃ſtatione;& ꝓ obſeruantia contract' obligat
oĩa bona ſua, an talis contractus ſit licitus? Et vr̃ di-
cendum,ꝙ ſic,arg.eorum q̃ dixi ĩ p̃ced.Et hoc vr̃ te-
ne Lap.i.d.c.ĩ ciuitate.Facit ẽt qd̃ dicã ſm Old.in.q.
22.D.Lau.ĩ.18.q.dicit, ꝙ credit talẽ contractum eſ
ſe illicitum,cum tales reddit' nõ cõſtituãĩ in re, nec
ad rẽ fiat relatio,ſed ad pſonã. Et licet bona obligẽĩ
ꝓ obſeruatione talis contractus, tñ non vẽdiĩ i' con
ſtitutũ,ſed i' qd̃ de nouo oriĩ. Et vẽdiĩ id qd̃ ẽ inuen
dibile.ſ.pecunia, vt dixi.s̃.in.16.q.Nec obſt.not.per
Inno.& alios i.d.c.ĩ ciuitate. qa loquunĩ ĩ alio caſu.ſ.
qñ conſtituiĩ annuus redditus in re,vel actione, vel
ĩ pſonis alijs à contrahentib'; vt puta, dicit emptor,
conſtituas tales reddit' ĩ tali p̃dio,domo , vel ſuo,&
ego de illis dabo tibi tm̃.Item ĩtelligũt p̃ſa. Doct.qñ
contrahentes facerent illud circũſcripra fraude,q̃ in
terminis nr̃is manifeſtè p̃ſumiĩ ſm eũ;& ita dicit in-
telligi poſſe dictũ Lap. Vñ ĩfert,ꝙ cauti debent eſſe
contrahẽtes,ꝙ tales redditus conſtituãt ĩ re, vel refe
rãt ad rem, non aũt ad pſonam vendentem. Item ca
neãt,ne fraudem faciãt legi,qa nõ legẽ,ſed proprias
aĩas decipent.Subdit tñ,ꝙ poſſent talia ĩ talibus con
tractibus interuenire,pp q̃ iudicaret eos licitos.De-
inde ſubdit , ſe circa p̃dictã materiã vidiſſe conſiliũ
Io.de Lig.& D.Lau.de Bono.quaſi ĩ proprijs termi-
nis.ꝓponebaĩ.n.ĩ facto,ꝙ abbas,& conuent' S.Ma-
riæ donauerat irreuocabiliter monaſterio S.G. duca
tos.200.cum pacto,ꝙ dctm̃ monaſterium.S.G.tene
reĩ ĩ ꝑpetuum dare quolibet anno.x.& cum pacto,ꝙ
liceret monaſterio.S.G. reſcĩdere dictum contractũ
reſtitutis.200.vñ q̃rebaĩ, an contractus eſſet illicit'.
In quo conſil.concludunt,ꝙ licet talis contractus ex
ſui forma non ſit directè vſurarius; quia non eſt mu-
tuum,ſed donatio , ſeu venditio,ſi fecit venditionẽ,
tñ eſt illicitus. Si.n.eccleſia talem donationem fecit
pp receptã pecuniã,vr̃ feciſſe in fraudem vſurarum,
& vr̃ facta fraus de contractu ad contractum , iuxta
not.14.q.3.plerique.&.ff de legib.l.contra legem. Qd̃
vr̃ etiam ꝓbari p relationem pacti incontinenti ap-
poſiti ad præcedentem contractum, ex qua relatio-
ne vr̃ oriri contractus innominatus,do vt facias , &
oriĩ actio præſcriptis verbis, vt.l.petens.C.de pac.Et
ꝙ talis contractus non ſit licitus ꝓbant ipſi, qa ſi ali
quo modo diceretĩ licitus, diceretĩ autem pp fructus
pecuniæ donatæ,aut pp vſum. Sed neutrum dici po-
teſt,qa repugnat naturæ pecuniæ , q̃ non poteſt ger-
minare fructum, nec pecuniæ vſus eſt ſeparabilis ab
ipſa pecunia, vt latius dixi in rationibus.5.q.prin.
¶ Vltimo mouentur; quia pactum illud appoſitum,
quòd liceat donatario reſcĩdere ad libitum dictum
contractum, repugnat cõtractui pfectæ donationis,
q̃ de ſui natura eſt irreuocabilis, vt.l.perfectæ.C. de
don.q̃ ſub mo.Facit.c.fi.s̃.de don.Et idem in vendi-
tione ſi per viam venditionis præceſsit contractus,
quia pactum reſolutionis vr̃ adiectum in fraudem,
iux.not.i.c.illo vos.s̃.de pign.&.c.ad nr̃am.de empt.
& vend.&.c.in ciuitate.&.c.conſuluit.ĩ.eod.14.q.3.
plerique.Concludunt ergò primo, quod talis contra-
ctus non eſt licitus.Secundo,quòd per talem contra
ctum monaſterium non eſt obligatum.Tertio,quòd
tàm ipſe abbas, q̃ eius ſucceſſor poſſunt petere reſci
ſionem dicti contractus, & ceſſare ab annua præſta-
tione.Quarto,& vltimo,quòd annua p̃ſtatio iam fa-
cta computatur ĩ ſortem. Ego verò valdè dubito de
hac

hac deciſione. Nec video, ꝙ hic adſit aliqđ pactũ, vł aliqua qualitas, pp q̃ contract⁹ debeat eẽ illicit⁹. Vñ dico, ꝙ circũſcripta deprauata ĩtentione, qa contrahentes tenderent ad auaritiã, & circunſcripta fraude data iuſtitia ꝑtij, ꝙ talis contract⁹ debet eẽ licit⁹. Arg.n. ꝙ pecunia nõ ſit vendibilis, ſatis eſt ſolutũ. ſ. Itẽ, ad aliud arg. ꝙ iſte, aut vult annuos redditus pp fructum, aut pp vſum pecuniæ; dico, ꝙ nihil valet; qa oĩs emptor ſoluit ꝑtium, nec fructus quos recipit ex re empta, vel ex iure empto, dr̃ recipere pp vſũ, aut fructũ pecuniæ, ſed ex re ſua p eũ empta ꝑcio. Aliàs aũt nulla vẽditio eẽt licita. Cũ ergò iſte emat iſtã ſeruitutẽ annuæ ꝑſtationis, fruct⁹, ſeu annuos redditus recipit non pp fructũ, ſeu vſum pecuniȩ q̃ dedit; ſed ex re ſua; hoc eſt, ex ipſo iure qđ emit iuſto ꝑtio. Nec obſtat aliud arg. de pacto appoſito, ꝙ ad voluntatẽ venditoris contract⁹ poſsit reſcindi; qa p tale pactũ emptor dr̃ facere grã, vt dixi latè. ſ. ĩ. 12. q. & ĩ. 13. q. Et ex ꝑdictis ĩfert, ꝙ deciſio eorũ q̃ dixi. ſ. ĩ 16. & 17. qq. ĩ q̃tũ dixi, ꝙ ad hoc vt valeat emptio ãnui redditꝰ ĩ pecunia, frumento, vel ſimil. debet eſſe relat⁹ ad aliq̃ rẽ, ſeu conſtitut⁹ ĩ aliqua re, non ꝓcedit ſine dubitatione. Deciſio tñ p̃ntis. q. pp authoritates tãtorũ Doct. contrariã ſniã tenentiũ, nõ eſt multum ſecura. Et ideò conſulo, ꝙ contrahentes debeãt abſtinere à talib⁹ contractib⁹; & maxime ſi ſunt clerici. Et ex dictis ĩ ꝑced. qq. ĩfert gñalis đciſio ad dubitationẽ quorundã contractuũ, q ſȩpiſsimè frequentanť ĩ partib⁹ Valentiæ, Aragoniæ, & Maioricarũ, de quib⁹ pluries fui ĩterrogat⁹ à ſcholarib⁹ meis Catelanis. Qui contract⁹ ſunt hmõi. Emit qs, ſm ꝙ ipſi vocãt, florenos reales annuales, ſiue cenſuales, ſoluẽdos quolibet anno ĩ vna, vel duab⁹ ſolutionib⁹ ſm qđ conuenit ad rõnem. x. ꝓ. c. qñq;. xv. & qñq;. xx. qđ ꝑtiũ venditor recipit, & onerat, caricat, & aſſecurat ſup certa domo, vel poſſeſsione vna, vel plurib⁹ lõgè maioris valoris; ſm ꝙ emptor contentať; & gñalit̃ ſup oĩb⁹ bonis ſuis mobilib⁹, & ĩmobilibus habilibus habitis, & hñdis; & dat emptor facultatẽ venditori reluendi, & q̨etãdi ꝑtiũ, hoc eſt reſcindendi cõtractum qñcunq; ſibi placuerit; & hos vocãt contract⁹ cenſuales cũ carta, ſiue inſtrõ de grã. Nã arbitror dictos contractus licitos eſſe, licet conceſſa ſit facultas venditori reſcindendi contractũ; qa iſtud eſt facere grãm ſibi, vt. ſ. dixi; & ideo meritò vocãt ipſi cenſuales de grã. Licet ſm opin. ꝑdictorũ Doct. Io. de Lig. Lau. de Pinu. & Lau. Floren. hæc deciſio non ꝓcedat ſine dubio; tñ ĩ ꝑdictis terminis arbitror ſine dubio contract⁹ tales fore licitos; cũ conſtituanť annui reddit⁹ in reb⁹, vel relati ad res, vt dixi. ſ. in. 15. & 17. q. Et audiui, ꝙ cũ ferè oẽs illȩ ꝓuinciȩ occaſione quorundã ꝑdicatorum aſſerentiũ dictos contract⁹ fore illicitos ſuperioribus annis eſſent ĩ maxima murmuratione, Papa ſub pœna excõicationis mãdauit, vt ꝑpetuò poſthac null⁹ auderet ꝑdicare tales contract⁹ fore illicitos, qđ mãdatum mihi vr̃ fuiſſe ȩquũ. Vñ circunſcripta fraude, cupiditate, auaritia, & data iuſtitia ꝑtij, dico tales contract⁹ licitos. Patet ẽt ex ꝑdictis, ꝙ ſit liciti cõtract⁹, q p ꝑdictos freq̃ntãtur, quos vocãt cenſualia mortua, ſeu ꝑpetua, q̃ non ad voluntatẽ venditoris reſcĩdunť, ſed ꝑpetuanť. Itẽ, & forti⁹ patet, ꝙ liciti ſint cõtract⁹, quos frequentãt, p quos ali⁹ ab alio q emerat tales reddit⁹, emit de nouo. ¶ Vigeſimoprimo q̃ro,
105 † an ſit licitũ emere actionẽ aduerſus aliũ, cõpetentem ad pecuniã numeratã ꝓ minori ꝑtio? Sol. Doc. ĩ. d. c. ĩ ciuitate. ĵ. eo. rñdent, ꝙ ſic. Vñ dñt, ꝙ ſi, T. emit à S. ꝓ 800. floren. actionẽ, q habet ad mille aduerſ⁹, M. ꝙ contractus eſt licitus, & mihi placet. Arbitror tñ hoc ĩtelligendũ, niſi eſſet tãta paruitas ꝑtij, ꝙ ceſſio ꝑſumereť falſa, ſeu ſimulata, arg. not. ĩ. l. p diuerſas & l. ab Anaſtaſio. C. mand. & ibi p Bar. Paruitas aũt ꝑtij ĩ hoc caſu, ſm verã opi. gl. & Bar. ĩ. d. l. p diuerſas. cõſiderať deductis expenſis, & laboribus neceſſarijs ad exactionẽ illius noĩs. Itẽ põt, vt arbitror, conſiderari ſm potentiã, & qualitatẽ, ſeu diuitias debitoris, cuius nomen emiť; nã poſſet eẽ adeò paup., ꝙ actio efficereť quaſi inanis, ita ꝙ eſſet iuſtũ ꝑtium vn⁹, aut duo ſoldi ꝓ libra. Eſſet ẽt aĩaduertenda qualitas obligationis, an eſſet pura, & expedita, vel ĩtricata, vel in diẽ, vel ſub conditione, vel ſub modo; & ſic de ſingulis. Et ꝑdicta not. qa faciũt ad multa. Et intellige ꝑdicta, habita cõſideratione, ne venditor incidat in edictũ de alien. iudi. mut. vel lit. pen. aut titu. ne lice.
106 poten. ¶ Vigeſimoſecundo q̃ro, † Monaſteriũ vendidit certas annuas penſiones alicui ꝓ mille florenis, quas deberet recipere quo ad viueret; cũ pacto, ꝙ ſi. ĵ. bienniũ moreretur, monaſterium teneretur reſtituere emptori florenos 500. contigit, ꝙ emptor vixit annis. xx. adeò ꝙ recepit ex ipſis annuis poſſeſsionibus florenos 2000. an talis contractus ſit vſurarius? Sol. Oldr. cõſi. 207. qđ incipit vniuerſis. cõcludit, ꝙ ſit licitus. Primo, qa hic non eſt lucrũ ex mutuo; ergò nõ vſura, qa annuus redditus eſt res empta, & mille floreni ſunt ꝑtiũ; vñ licet ĩ euentũ mortis. ĵ. bienniũ nõ debeanť niſi. 500. tñ cõtractus eſt licitus. Facit. ff. de contrah. empt. l. fundi partẽ. & bonus tex. in. l. ſi ſterilis. §. ſi tibi ſundũ. ff. de act. emp. Nec obſt. ꝙ monaſteriũ fuerit dãnificatum pp lõgiorẽ vitã; qa hoc nĩl aliud eſt, q̃ de natura conqueri, ꝙ emptor vixerit lõgiori tpe, q̃ fortè monaſteriũ arbitrareť, cõtra. l. maximũ vitiũ. C. de liber. ꝑte. Nec euentus, dãni reſtitutionẽ indulget, ſed ĩconſulta facilitas; vt. l. verum. §. ſciendũ. ff. de mino. Præterea ſi emptor vixiſſet trib⁹ annis monaſteriũ voluiſſet cõtractũ tenere, ergò nõ debet audiri, ſi nunc contrariũ poſtulat, vt. l. pen. C. de ſolu. Et ad ꝑdicta facit not. l. ſancim⁹. §. pen. C. de donatio. vbi tex. vult, ꝙ donatio ãnui reddit⁹ ad vitã donatarij, q annũ⁹ ſi cõſtitut⁹. ĵ. 500. aureos quolibet anno, nõ indigeat inſinuatione valet. Et aſsignať rõ ibi in tex. videlicet, pp incertũ fortunæ exitum; cum poſsibile ſit vni⁹ anni termino, vel breuioris tẽporis metas ſuperuiuere. Præterea, ſicut canõ ſĩpliciter ꝓhibet vſuras, ita & i⁹ ciuile ꝓhibet exceſsiuas; vt puta, centeſimas, niſi in certis caſibus, vel grauiores; & tñ ſi res deť pignori de iure ciuili, vt fructus cedant in vicem vſurarum, põt vſura excedere centeſimã, vt. l. ſi ea lege. & l. oleo. C. de vſur. & ita per hunc modum arguit Imperator. ĩ. l. ambiguitatem. §. t. C. de vſufruc. Facit. c. nauiganti. 2. & 3. rñ. ĵ. eo. Nec obſt. principium illius. c. qa loqtur in mutuo, in quo mutuans ex intentione ſemper agit ſortẽ integrã cum lucro recipere; ſed in caſu ꝑdicto emptor nunq̃ egit integrã ſortẽ ad ſe redire. Et ꝓ hac opin. allegat etiã quod not. Hoſt. in. c. ĩ ciuitate. ĵ. eo. Inno. & Goffr. in d. c. nauiganti. Et hoc dicit ꝓcedere, maximè qñ emptor nõ eſſet ſolitus fȩnerari. Et multo fortius ſi eẽt ſolitus redditus ſuos in pios vſus diſpẽſare. Itẽ adducit, qa hoc vr̃ corroborari, q̃ ſi ex cõſuetudine totius chri-

chriſtianitatis. Et hęc opin. mihi placet, pro qua fa-
ciunt pluta arg. de qbus in præced. qq. & etiã plura
arg. facta in hac.q. per Oldr. ad deciſ. præced. qq.
107¶ Vigeſimotertio q̃ro, † qd ſi monaſterium debitis
aggrauatum vendit fructus alicuius prædij pro.x.an
nis pro pretio mille floren. cum fructus illius prædij
cõiter valeant annuatim.150.an talis contractus ſit
licitus? Et hæc.q. poteſt cadere in quolibet priuato,
Sol. Io. And. in addi. Spec. eo. tit. in rub. formauit hãc
q.& dicit, quòd pro emptore facit; quia ipſe etiam
prædicta mille ſubmittit fortunæ; ex quo nullos ca-
ſus excipit, ſterilitatis.ſ. hoſtilitatis, vel ſimil. Item,
qa dato quòd ceſſet oĩs ſterilitas in capite.x. anno-
rum non haberet niſi.500.libras de fructu; & certè
pl' habuiſſet cõiter ĩ redditu, faciendo veram em-
ptionem de p̃dio valente mille. Et aduerte; quia ſm
eum, hoc dubium vr̃ facere caſus, q põt contigere in
fructibus pcipiendis. Sed ſi fructus eſſent certi, puta;
cenſuales redditus, non ſubiecti fortunæ, & tp̃s etiã
eſſet certum, contractus magis ſaperet vſuram, arg.
not. p eum in.c. in ciuitate. j̃. eo. & eorum quæ dixi.
s̃. in.20.q. Et ſubdit ipſe, quòd quãdo fructus eſſent
certi, vt puta.150.& tp̃s eſſet certum, puta.x.anno-
rum, & emptio fuiſſet facta p mille, licet qdã dicãt,
quòd iſte non lucraret̃ vltra capitale quolibet anno,
niſi.50.& ex poſſeſsionibus emptis ſimpliciter, hr̃et
vltra, dicit ipſe hoc eſſe verum, ſi emptor tale lucrũ
poneret in arca. Sed ſi ſingulis annis locaret centum
in emptionem p̃dio rum, prout reciperet ex capitali
ſuo, ad rationem octo flor. p centenario, haberet in
fi. ſecundi anni vltra quantitatem prędictã octo flor.
& in fi. tertij.16. in fi. quarti.24. in fi. quinti.32. & tã
dem in fi. noui anni 64.& ſic ſola centum annuatim
ĩueſtiendo, haberet de illis vltra.500. illos.88. & ſic
completo anno vltimo, habebit p̃dia 788.flor. Sed
ipſe Ioã. And. in duobus errat. Primo, quia ibi dicit
de centum flore. quos poſſet exponere quolibet an-
no in emptionem prædiorum. Poſſemus dicere de
150.prout ipſe recipiebat quolibet anno. Secundo,
errat, quia non ſolum in ſecundo anno poſſet expo-
nere.150. ſed 162. ad rationem octo pro centena-
rio, ponendo fructum.s̃. fructum in capite anni, &
reducendo calculum ad vnam diem. Et aduerte; qa
centum floreni ĩ nouem annis, computato lucro ad
rõnem octo p centenario, reducto lucro octo ann.
ad vnam diem, aſcendit ad flore.85. ſimul cum capi
tali, & ſoldum vnum, & den. noṽe, & duos quintos,
ſm computum, & valorem flore. Sen. Et aduerte; qa
Io. And. ſolum intellexit, q̃ quolibet anno expone-
rentur centum de ſorte. ¶ Vigeſimoquarto quæro,
108 † quia. s̃. dictum fuit ſæpius de iniuſtitia pretij, & de
deceptione vltra, vel citra dimidiam iuſti pretij in
talibus contractibus, qd̃ dicatur iuſtum p̃tium? Sol.
dic, quòd Lap. d̃ Caſtil. ĩ. d.c. ĩ ciuitate. vr̃ velle, quòd
tales contractus ex eo, quòd quandoq; fiunt ad vitã
vnius, aliquãdo ad vitam duorum. vel plurium, & ali
quãdo tales ſunt ſenes, aliquãdo iuuenes; ideò diffi-
cile eſt aliqd certum diffinire. Et iura ciuilia vident̃
aliqualiter variate à canonib'; vñ. l. ſancim' nemini,
C. de ſacroſ. eccl. cano. 10.q.2.§. ſi œconomus dicit,
quòd ſi velis dare rem tuã eccleſiæ, & recipe ad vitã
tuã aliã rem ecclĩæ, potes recipe duplum valentem,
Sed canon. 10.q.2.c. ptecariæ. vr̃ dicere de triplo. Et
glo. in dicto canone, volens ad concordiam reduce-
re, dat ĩtellectum canoni, q de triplo loquitur, quòd
vendicet ſibi locum, quãdo recipiens rem ab ecclĩa,
eſt debilis, vel ſenex. Et dicũt ibi Hug. & Laur. quòd
debet ĩtelligi, quãdo talis emptio trãſferret̃ ad vi
tã filiorum. Archid. etiã, & clarius idem vr̃ ſeq, & Io.
Fantucius. in. d.c. p̃cariæ. Sit ergò concluſio, ſm prę
dictos, quòd ſi emens dat centum, poteſt recipe poſ
ſeſsionem valentem trecentum, ſi eſt debilis, vel ſe-
nex; & ad vitam ſuam duntaxat emit, & ſtatim dat
pecuniam. Si autem eſt iuuenis, & fortis complexio
nis, tunc pro centum poteſt recipere poſſeſsionem
valentem ducenta, ſi tunc dat ipſa centum. Sed ſi p
mitteret dare poſt mortem ſuam centum in primo
caſu, non recipiet niſi poſſeſsionem valentem. 200.
In ſecundo verò valentem.100. Hęc eſt intentio Do-
cto. Et hoc mihi placet in caſu p̃dicto. Sed quãdo fie
ret ad certum tp̃s, vel ad vitam ſui, & alterius, vel fi-
liorum, aut hęredum ſuorum vſq; in tertiã generatio
nem, dico, quòd iudex debet arbitrari qualitatem
poſſeſsionis emptę, & fructuum, q inde recipiunt̃, &
q̃titatem p̃tij dati, & qualitatem pſonarum, & ipſa-
rum numerum ẽt ſucceſsiuum; & arbitrari iuſtũ va-
lorem, ſm cõem extimationem hoĩum, arg. l. p̃tia re
rũ; & qd̃ ibi not. ff. ad leg. falci. nec aliter põt dari in
109 hoc certa doctrina. ¶ Vigeſimoquinto quęro, † ven-
dit̃ qs, vel donat monaſterio, vel priuato oues, cum
pacto, quòd quolibet anno recipet duos ſoldos pro
qualibet, cum tñ fructus cuiuſlibet ouis valeret qua
tuor; & cũ pacto, quòd q̃uis omnes oues morerent̃,
nihilominus monaſterium eſſet obligatum toto tpe
vitę tradentis, ac ſi oẽs oues viuerent; ſed poſt mor-
tem tradentis oues omnes, liberè eſſent monaſterij,
ẽt ſi numerus foret centuplicatus, an ſit licitum? Sol.
Hoſt. in ſum. eo. tit. §. an aliquo. ver. qd de his q oues.
dicit, q hoc licitum eſt ex vi pacti, alleg. ad hoc not.
p ſe, in. d. §. an aliquo. ver. Goffredus tñ. de quo dicã
j̃. 8.q. prin. Item alleg. not. p eum in. d. §. verſ. vndeci
mo. vbi dicit, quòd quãdo vendunt̃ fruct' ad tp̃s, li-
cet emptor ſatis pl' pcipiat de fructib', non tamẽ te
net̃ reſarcire venditori, tanq̃ indebitè receptos rõne
incertitudinis, p. l. ſi ea lege. C. eo. & ff. de hæredi. vel
act. ven. l. cũ hr̃ditate. cũ. l. ſeq. & idẽ tenet D. Ant. ĩ. c.
1. j̃. eo. Quinimò dicit Hoſt. quòd adeò cõtract' eſt
licit', quòd ecclĩę non dat̃ reſtitutio ĩ integ. licet oues
ſint mortuæ; ex quo non fuit læſa ĩ traditione; qa nõ
euent' dãni, ſed ĩconſulta facilitas reſtitutionem tri
buit, vt. l. verum. §. ſciendum. ff. de min. Niſi oues tpe
traditionis eſſent fortè infectæ, ſeu murboſæ, & para
tę ad mortem, qd̃ non aĩaduertit monaſteriũ, vt. l. ve
rũ. § ſi locupleti. ff. de mino. Cõſulit tamen Hoſt. tra
denti, quòd adueniente caſu, pp quẽ monaſteriũ ſit
læſũ, quòd nõ exigat. Nec obſt. opi. Hoſt. quòd nõ va
let pactũ, qd̃ facit dãs pecuniã mercatori ad mercã
dũ, cũ hoc, quòd capitale ſit ſaluũ, & partẽ lucri reci
piat; qa cas' eſt lõgè diuerſus; qa dat̃ pecunia nõ gẽe
minãs fructũ, hic verò dat̃ res fructificãs. Item, ibi to
tũ piculum capitalis ptinet ĩ totũ ad recipientẽ; qa
ſemp integrũ reſtituẽdum eſt, & tñ dñium remanet
apud dãtẽ pecuniã. In caſu verò nr̃o, dominiũ rema
net apud monaſteriũ, nec capitale reſtituit tradẽti.
110 ¶ Vigeſimoſexto q̃ro, † vendit qs rem valentem cen
tum p.50. cum pacto, quòd emptor debeat ſoluere
j̃. men-

ј.menſem;aliàs teneat ſoluere. 100.an talis contra-
ctus ſit licitus? Et vr̃ dicendum, ꝙ non; nam.50.vñr
adiecta ad pœnã non factæ ſolutionis in diẽ termi-
ni;& ſic in fraudem vſurarum, vt dicã.ј.in.8.q.prin.
Contrarium determinat Bal. in tit.quali dñs ꝓprie.
feu.prine.c.1.verſ. & ex hoc.vbi dicit,ꝙ non eſt vſu-
111 ra,ſed augmentatio pretij. Et ibi q̃rit,quid† ſi hoc
modo vendit lõgè minori p̃tio q̃ valeat, ẽt dimidia
iuſti p̃tij,ſub dicto pacto,an habeat locum remediũ
.l.2.C.de reſcin.vend. Et concludit, ꝙ non. De quo
valdè dubito. Nec mihi placet,niſi pp moram com
miſſam in ſolutione, p̃tium fuerit adeò augmenta-
tum,ꝙ ſit iuſtum,vel non ſit tanta deceptio; vide de
materia in.dd.iuribus.Aduerte tamen,qa ĩ.q.noſtra
112 prin.maius dubium eſſet,† ſi venderet̃ iuſto p̃tio,&
adijceretur,ſi.ј.menſem non ſolueret, aliquid plus;
nam hoc caſu non vr̃ licitum,ſm ea quæ dicam.ј.in
8.q.princ.Et ex prędictis oĩbus,habes examinatum
articulum, qñ contractus ſit licitus tanq̃ ſapiens vſu
rariã prauitatem;licet principaliter non ſit celebra-
tus ſub ſpe mutui,ſed ſub velato contractu emptio-
nis,& venditionis.Propterea nunc videamus de cõ-
tractibus illicitis;ex eo quia paleati ſunt ſub noĩe ſo
cietatis,& tñ ſapiunt vſurariã prauitatẽ. Ad quorũ
113 euidentiã aduertendum eſt,ſm Cice.ꝙ† ſocietas dr̃
duorum,vel plurium conuentio contracta ob cõmo
diorem vſum,& vberiorem q̃ſtum.Et ad ipſam diffi
nitionem addendũ eſt,ꝙ & dãnum,& lucrũ ad quẽ-
libet ſociorũ debet ptinere, ita dicit Azo. in ſum. in
tit.C.ꝓ ſoc.Et hæc ſocietas eſt ſr̃nitas q̃dam, vt.l.ve
rum.1.rñ.ff.ꝓ ſoc.& ideò impium eſt,ꝙ ibi commit
tatur vſura,vel aliqđ turpe lucrum.Et eſt ſciendum,
114 ꝙ† contractus ſocietatis tripliciter variari, & cõtra
hi põt.Primo,ſi vnus ponit pecuniam tm̃,& ali⁹ ope
ram tm̃.Secundo,cũ vterq; ponit pecuniã,& operã.
Tertio,cũ vnus ponit operã tm̃, & alter pecuniã, &
115 operã.debent.n.† in his damna eſſe cõia, vt lucra,
ſm Goffr.quem ſeqtur Hoſt.& not.glo.14.q.3. pleri
q;.Poteſt tñ conueniri inter ſocios, vt vnus duas par
tes,alius verò vnam pcipiat lucri. Et dicit Nico.de
Mata.ꝙ qñ vterq; ponit pecuniam,& operã, & alter
plus ponit de pecunia, vel opera,ꝙ lucrum eorum
debet eſſe æquale,nõ æqualitate quantitatis, ſed ꝓ
portionis,ſi nil allud ſit expreſſum. Vnde dicit glo.
not.in.l.1.C.ꝓ ſoc. ꝙ ſi alter ponit pecuniam, alter
operã,& nihil conueniat de partibus pcipiendis, vr̃
conuenire,vt æqualiter fiat diuiſio.Idcircò p̃ſuppo-
ſitis p̃dictis ꝓſequendo ordinem.qq. condeſcẽdam
ad.qq.circa hunc artic.ptinentes.Vigeſimoſeptimo
116 q̃ro,† an dans pecuniam mercatori ad mercãdum,
pacto adiecto, ꝙ capitale ſit ſaluum, & ꝙ dans reci
piat lucri partẽ,cõmittat vſurã? Sol.gl.in.c. pleriq;.
14.q.3.tenet,ꝙ talis contractus nõ ſit licit⁹, ex quo
periculum ſpectat ad recipientẽ. Sed ſi periculũ ca-
pitalis ſpectaret ad vtrũq;, cũ tũc ſocietas cõtrahat̃
ꝑ talia verba,contractus eſt licitus;quia non ẽ incon
ueniens,ꝙ in ſocietate vnus ponat operã,alter verò
pecuniã,vt.l.5.ff.ꝓ ſoc.&.s̃.dixi.Hoſt.verò in ſumm.
huius tit.§.an aliquo ver.qđ ſi periculũ. recitat opi.
Prima fuit Quinti Mutij, q talẽ ſocietatẽ dixit illici
tã.Sed Serui⁹ Iuriſcõſultus ipſũ reꝑhendit,dicens,ꝙ
ſi in quibuſdã mercibus aliqs lucratus fuit, & in qui
buſdã amiſit, lucro cũ dãno cõpenſato,ſi quid lucri
ſupeſt,debet diuidi inter ſocios,ſm ꝙ conuenit;nec
intelligit̃ lucrũ,niſi dãno ex tota ſocietate deducto,
vt.l.Mutius.ff. pro ſoc.Hoſt.in.d. ver.vr̃ finaliter de-
fendere, ꝙ ẽt ſi recipiens ſuſcipiat in ſe dãnum capi
talis inſolidũ, ꝙ talis ſocietas ſit licita,per nota.in.l.
ſi non fuerit.ff.ꝓ ſoc.& Inſti.eo.§. de illa.&.§. adeò.
Nã & ĩ cęteris contractibus valet pactũ p̃ter naturã
cõtractus,vt dãnum ſpectet ad recipientẽ in caſu,in
quo debuiſſet regulariter ptinere ad dantẽ, vt.l.con
tractus.ff. de reg.iur. & ſm not.in.c.1.&.2.de poſ.cũ
ſimil.Azo verò, & Accur. tenent contrariũ,in.l.ſi nõ
fuerint.in prin.ff.ꝓ ſoc.Mouẽtur; quia tale pactũ eſt
contra naturã cõtract⁹ ſocietatis;& ideò nõ valet;vt
not.ĩ.c.ſi.de preca.&.l.cũ pręcario.ff.de p̃ca.de natu
ra.n.contractus ſocietatis eſt, ꝙ partes ſint ęquales,
ſi aliud inter ipſas non ſit actum. Et q̃uis inter ipſas
poſſit agi,vt ad vnũ ptineant duæ partes lucri,& ad
aliũ vna,tñ illa vr̃ æquitas,& iuſtitia in ſocietate, vt
ille plus debeat hr̃e,q plus contulit ſocietati, vt.d.l.
ſi nõ fuerint.&.d.§.de illa. Finaliter cõcludit Hoſti.
ꝙ talis contractus non ſit iuſtus.Et ꝓpterea cõſuluit
ipſe ꝓ aĩarum ſalute,ꝙ is qui pecuniã dedit,debeat
illã remittere ei,q recepit, ſi recipiẽs ſine aliqua cul
pa ſua amiſit. Ioã.Cald. & Goff.ſecuti ſunt opi.Azo.
& Accur.ꝙ talis contractus non ſit licitus. Et rñdẽt
117 ad.§.& adeò.Inſti.de ſocie.q vr̃ obſtare, qđ cum ibi
dr̃ poſſe conueniri, vt quis lucri partẽ ferat, & de dã
no non teneat̃;qđ in q̃tum dicit de damno, debet in
telligi de lucro,vel dãno mercimonij,vel opere,non
aũt de capitali;qa lucrum nõ intelligit̃ niſi deducto
dãno;& ècõuerſò. Si aũt ſolũ de damno fuit expreſ
ſum.ſ.ꝙ ad vnũ tertia pars,& ad aliũ duæ ptinerent,
illud idem in lucro intelligit̃ repetitũ.Inſtit. de ſoci.
§.illud. D.Ant.licet primo videat̃ velle defendere,
qđ contractus non ſit illicitus; qa hic non cõmittit̃
vſura;cũ vſura verſet̃ circa mutuum;tandẽ tñ cõclu-
dit,qđ opi.Azo.ſit tutior, & tenẽda,vt.c.iuuenis. de
ſponſ.Bal.in.l.1.C.ꝓ ſoc.dicit, qđ tales q dant mer
catoribus pecuniã ad mercãdũ ad partẽ lucri,pacto
adiecto qđ capitale ſit ſaluũ,cõmittũt vſurã.Et ideò
concludit,quod qcquid pcipit̃ de lucro p dantẽ,ex-
tenuat ſortẽ, qa iſta non eſt ſocietas;nec ex forma,
nec ex natura,ex forma; quia vr̃ pecuniã mutuo da-
re;ex natura,quia vr̃ cõtra naturã ſocietatis, p.l.Mu
tius.ff.ꝓ ſoc.Vnde dicit,qđ illud qđ legit̃ in.d.c.per
118 vr̃as.† de dona. debet intelligi qñ pecunia datur ad
partẽ lucri,& damni; qa tunc contractus eſt licitus.
Sed aduerte;qa Io. And.ĩ.d.c.p vr̃as. dicit,quod ille
tex.põt intelligi, ẽt qñ mercator præſtaret cautionẽ
de pecunia depoſita ĩtegrè reſtituenda;& hoc fauo-
re dotis, arg.l.1.ff.ſol. ma. & conueniret ẽt de parte
lucri reddẽda, ita qđ cõpẽſato dãno cũ lucro, de eo
qđ ſupeſt lucri certa pars redderet̃ ꝓ onerib⁹ matri
monij ſuſtentandis.Alleg.d.§.de illa. Inſti. de ſocie.
&.d.l.ſi non fuerint.§.Ariſto.Qđ dictũ Io.And.dicit
D.m.ibi ſingulariter notã. Et qđ ex eo ĩfert̃ mirabi-
le,qđ pecunia poſſit deponi apud cãpſorẽ, vt capi-
tale ſit ſaluũ,& habeat̃ pars lucri.Dicit tñ, quod nõ
credit,quòd talis ſocietas ſit licita,nec honeſta; qa
de facili poſſet contingere,quòd ponens operã ſen-
tiret damnum in operis amiſſis,& in capitali,qđ eſt
contra naturã ſocietatis. Vñ cõcludit, qđ talis cõtra
ctus nõ ẽ licit⁹. Alleg.not.ĩ.d.c.pleriq;. Et ad.d.§.de
illa.

119 illa.&.§.adeò.rñdet,†quaſi in effectu,ꝑut rñdet.Io.
Cal.vz,quod ille tex.debet intelligi, qđ poteſt quis
paciſci,vt partẽ lucri ferat,non damni.ſ.quò ad po
nentẽ operas.Vt talis ſit ſenſus;videlicet,ꝙ valet pa
ctum,ꝙ ille qui ponit operas in ſocietate, pōt cõue
nire, vt ferat partẽ lucri, qđ intelligitur deducto oĩ
damno;& partem dãni non ferat.ſ.de capitali. Rõ,
qa ſatis eſt,ꝙ ſentiat dãnum in opis amiſsis. Quini-
mò vt dicit ibi tex.opera pōt eſſe talis, ꝙ ꝑualet pe
cuniæ.Non obſt.c.p vr̃as. qa nihil dr̃ ibi,ꝙ capitale
ſit ſaluum.Nec eſt ſpeciale in pecunia dotali, vt qui
dam ſomniauerunt, quia ẽt ꝓ redimendis captiuis
nõ licet fęnerari,vt.c.ſuper eo.j̃.eo.¶ Vigeſimoocta
120 uo q̃ro,†ponit qs in ſocietate trecenta,cum pacto,
ꝙ ferat medietatẽ lucri,& ꝙ ſibi ducenta ſtent in ſe
curo,ita ꝙ adueniente caſu oĩum trecentorum amiſ
ſorum ſibi oĩnò reſtituanꝛ ducenta, an contract⁹ ſit
vſurarius?Sol.ſatis clara apparet ex præced.Cõis tñ
Cõis opi.
opi.eſt*,ꝙ ſit vſurarius. Facit qa idẽ iuris eſt de par
te,quò ad partem,qđ de toto,quò ad totum.l.q̃ de
tota.ff.de rei.vẽd. Hoc tñ arbitror limitandum,niſi
illa pars quæ ſtaret ad cõe dãnum, eſſet æquiualens
operę,& induſtrię alterius ſocij; quia tunc contract⁹
vr̃ ſatis licitus.Niſi diceres.ꝙ iſte de lucro ꝓuenien
te ex ducentis recipit partẽ ſibi contingentem,& tñ
ex dãno qđ poſſet contingere in amiſsione ducen-
torum,nullã partẽ debet reportare. Vnde contract⁹
non vr̃ licitus;quia q̃tum attinet ad ducenta,potius
hoc vr̃ eſſe mutuum,q̃ ſocietas;& ideò quicqd acce
dit ſorti,ſiue certum,ſiue incertũ ex intentione eſſet
regulandum ſm̃ arbitrium diſcreti; & boni iudicis,
vt dixi in p̃ced.q.In dubio tñ à talibus contractibus
121 abſtinendum eſt.¶ Vigeſimonono q̃ro,† qđ ſi aliqs
ponit in ſocietate centum, cum hoc quòd ipſe habe
at integrum lucrum de.50. & medietas lucri de a-
lijs.50. diuidaꝛ;an talis contractus ſit licitus?Sol.li-
cet quidam dicant,maximè Theologi,ꝙ non ſit lici
tus,tñ arbitror dicendum,ꝙ contractus ita ſimplici
ter initus,debeat eſſe licitus;quia iſte vr̃ conuenire,
ꝙ debeat ipſe reportare tres partes lucri;alio dunta
xat tertiã partem hñte, qđ licitũ eſt; nã & hoc ipſo
vr̃ conueniſſe,& ita conuenit,ꝙ ferat tres partes dã
ni,vt.d.l.ſi non fuerint.ff.ꝓ ſoc.Sed ſi conueniret,qđ
ſocius teneretur ꝓ eo negociari. 50. & ſolum lucrũ
ſibi dare, dãnum verò deberet pertinere ad recipiẽ
tem;damnum verò,& lucrũ ex alijs.50.deberet eſſe
cõe,contract⁹ non vr̃ eſſe licitus. Niſi ſm̃ qđ dixi in
duabus p̃ced.qq.Sed ſi conueniret, vt ꝓ eo negotia
ret.50.cum oĩ commodo,& incommodo,& alia 50
mutuaret,vel 100.non eſt dubium,ꝙ contractus eſ-
ſet illicitus;quia hoc caſu accederent ſorti operæ il-
lius,qui negotiari habet nullo conſtituto ſalario;er-
gò vſura eſt;vt ꝓbabiꝛ in.qq. de quibus dicã circa
articulum, qualiter contractus vſurarius dicatur re
ſpectu acceſsionis. Et circa p̃dictas. qq. q̃dã ẽt aliæ
qq.ad materiã vſurarum adiunguntur per Doc.quæ
potius ſpectãt ad materiã ſocietatis,q̃ vſurarum. &
122 ideò ſufficiant remiſsiones. ¶ Vna eſt,vtrum† ille q
ponit in ſocietate operã, debeat ꝓprijs ſumptibus
nauigare,vel ſimil.facere,de qua vide.Iac.de Are.&
& Cyn. in.l.1. C.ꝓ ſoc.& ibi per Bal.ĩ.7.q.Alia eſt,
123 †an ĩ diuiſione ſocietatis, q̃ ſit q̃nq; poſt longa tẽpo
ra multis laborib⁹ p̃cedentib⁹,ſi non inuenitur aliqđ
lucri,ſed ſolum capitale, qualiter illud ſit diuiden-
dum,de qua vide gl.Cy.& Doc.in.d.l.1.C.ꝓ ſoc.A-
124 lia eſt,quid† ſi totum capitale eſt deperditũ, an ille
qui poſuit operã, teneaꝛ ad aliq̃ partẽ damni illi q
poſuit pecuniã, de qua vide in.d.l.1.& maximè per
Bal.& circa p̃dictas.qq.poſſunt aliæ oriri.de quibus
vide in.d.l.1.¶ Verũ qa contractus ſocidarũ, q quo-
tidiè freq̃ntanꝛ,hñt inſtar ſocietatis; ideò conſeq̃ns
eſt, vt de ipſis videam⁹; in quib⁹.ſ.caſibus contract⁹
ſint liciti,vel illiciti,proſequendo ordinẽ q̃ſtionum.
125 ¶ Trigeſimo igiꝛ q̃ro,† habebat qdã.50.oues,quas
dedit in ſocidã alteri hñti aliàs. 50. & conuenerunt
adinuicẽ.ꝙ de oĩbus.100. fieret q̃dã ſocietas, ita vt
periculũ, dãnum, fruct⁹, & emolumẽta eſſent cõia,
an cõtract⁹ ſit licit⁹?& dic,ꝙ ſic. Etiã ſi paciſcerẽtur
ꝙ ex veteribus,aut ex alijs fructibus in locũ morien
tium alię ſubrogarẽtur.Nec pōt dici,ꝙ hic cõmitta
tur vſura;qa non interuenit in hoc aliqđ mutuũ,nec
verum,nec velatũ Faciunt q̃ dixi.ſ̃.in prin.huius. 6.
126 q.princ.Nec pōt dici illicit⁹ † ẽt ſi ex pacto conueni
retur,ꝙ vnus reportaret meliorẽ cõditionẽ,q̃ alter.
Licet poſſet eẽ iniuſtitia reſpectu ſocietatis,q̃ debet
eſſe cõtracta ad inſtar fr̃nitatis,vt.l.verum.ff.ꝓ ſoc.
de qbus lati⁹ dictum fuit in p̃ced.qq. Nec ẽt eſt illi-
cit⁹,q̃n vnus ponit.x.alter verò.xx.q̃n q.x.ponit,po-
ſtea ponit expenſas,& operas;ita qđ interim fruct⁹
127 æqualiter diuidãtur.¶ Trigeſimoptimo q̃ro,† quid
iuris de caſu frequẽtato,maximè apud Floreñ.T.tra
dit.S.pecora extimata ꝓ 100.cum pacto,ꝙ ante oĩa
.T.debeat recipere totũ capitale ex fructib⁹ ipſorũ
pecorum an cõtract⁹ ſit licit⁹, poſito, qđ ex tunc q̃n
T.receperit integrum capitale,pecora ſint cõia? D.
Ant.in.c.fi.j̃.eo.tenet,ꝙ non.Mouetur; qa primo ve
nit capitale certum,deinde lucrum ſuperueniens;&
ſic vr̃ contractus illicit⁹, maximè cum extimatio vi
deatur cõſtitueꝛ quoddã prętiũ,& ſic redactũ ad pe
cuniã,vr̃ poſſe redigi ad mutuũ.Itẽ facit,qđ.ſ̃. dixi
q.27.Item facit,qa iſte vr̃ hr̃e deprauatã intentionẽ
recipiendi aliqđ vltra ſortẽ, q̃ iã quaſi cõſtitit in pe
cunia pp extimationẽ, ergò vſura, vt.c.conſuluit.j̃.
eo.In cõtrarium verò vr̃ facere,qđ not.Spe.in tit.de
loca.§.iã dicendum.in fi.vbi ipſe ponit formã hmõi
contract⁹; & p conſeq̃ns vr̃ ipſum approbare. Facit
etiã,ꝙ ſit licit⁹, qa talia pecora remanent ĩ dñio tra
dentis,& ſi in principio perirent, perirent periculo
tradentis.ergò non pōt dici capitale ſaluum,vt dixi
ĩ.27.q.Et ideò non mirũ,ſi tradens pōt recipere ma
i⁹ emolumentũ,ex quo maius ſubit periculũ,ſm̃ reg.
qui ſentit onus. ergò rõne dubij iſte tradens ſaltem
excuſari debet,vt.c.in ciuitate.&.c.fi.ĩ.fi.j̃.eo. Nec
obſt.prin.d.c.fi. qa ibi loqꝛ in contractu mutui; &
lz pecunia ibi ſtet periculo creditoris,tñ pecunia nõ
deterioraꝛ ſicut faciunt pecora. Poſſunt.n.dicti mo
ri,& ſeneſcũt.D.Laur.Flor.in repe.c.conſuluit.j̃.eo.
in.q.22.dicit,ꝙ ſi opi.D.Ant.eſſet vera,multi dãna-
rent;ſed ipſe arbitraꝛ talẽ contractum licitũ;& ſic vr̃
tenere ſecũdã opi.Nec ẽ verum, ꝙ capitale ſit oĩnò
ſaluum,qa vt dictũ eſt,multis modis perire pōt.Sed
ſi omni caſu,quomodocunque.& qualitercunq; pe-
cora perirẽt,talis vellet capitale eſſe ſibi ſaluũ,tunc
benè contractus eſſet illicit⁹. Pro quo poſſunt addu
ci argumenta,quę feci in 27.q.Ego arbitror,ꝙ ſi tra
dẽs recepiſſet integrum capitale; deindè anteq̃ ille
qui

q operas poſnit,& expenſas fecit,aliquid perciperet
oĩa animalia perirent; in foro conſcientiæ is qui re-
cepit inregrum capitale, fortè teneretur hr̃e conſi-
derationem operarũ , & expẽſarũ p illum amiſſarũ,
Et hoc qñ à principio non conuenit, ꝙ oĩnò capita-
le eſſet ſaluum ipſi credenti. Sed ſm̃ ſimplices termi
nos, ſm̃ quos formaui.q. Et ſic ſm̃ dictos terminos
contractus ſatis vr̃ licitus à principio. Nec obſt. qđ
dicit. D. Ant. de intentione recipiẽdi vltra ſortẽ, &c.
quia in contractibus licitis in ſe ſm̃ ſuum eſſe princi
pale, ꝓut eſt contractus emptionis, locationis, ſocie
tatis,& ſimil. intentio recipiendi aliqd vltra ſortem,
& ipſa receptio non ſacit contractum vſurarium;qa
ꝓpriè in veritate non dicit̃ receptio vltra ſorté, ſed
dr̃ eſſe quaſi de ſorte. Et ꝓpterea in talibus cõtracti
b' licitum eſt lucrum ſperare; ſecus in mutuo, in quo
ſpãle pręceptum emananit, mutuũ dare, nihil, &c. vt
D. m. cõſuluit. pp tñ euitãdas opi. & vt ſecurè conſu
latur aĩab', debẽt chriſtiani, maximè clerici à talib'
contractib' abſtinere. Theologi tñ circa prędictum
contractum, ad hoc vt licit' ſit, dicunt, ꝙ duo ſunt ne
ceſſaria. Primum, ꝙ ille q tradit oues retineat in ſe
periculum caſus fortuiti. Sm̃, quòd ſi aĩalia min' ven
deretur, q̃ ſint extimata; quòd ex hoc recipiens non
teneat̃ ad ſupplendum qđ deeſt ad capitale; qa tunc
capitale eſſet ſaluum, qđ eſt contra ea, quæ dixi. s̃. in
128 17.q. ¶ Trigeſimoſecundo q̃ro, † habet. T. xx. oues,
tradit eas extimatas. S. pro lib. xx. quicqd de ouibus
Cõis opi. contingat. an ſit contract' licitus? Sol. ſatis patet ex
præced. ꝙ non ſit licitus; & ita cõiter* tenent Theol.
Facit, qa eſt pmiſſum, ac ſi creditor mutuo dediſſet
debitori lib. x. per quas emptis. x. ouibus contraxe-
tit ſecum ſocietatem, ponendo alias. x. ita ꝙ ſint oĩa
cõia capita, & ipſi ſint ſocij in periculo, & prouenti-
b'; nã tunc ꝓ q̃to grauat debitorem in contractu pte
fato, pro tãto ibi eſt vſura; nam poſtq̃ vnuſquiſq; po
nit medietatem, ſi omnes perirent. vnuſquiſq; debet
pati dãnum; vnde illa extimatio q̃ vr̃ ſapere mutu-
um velatum, vr̃ inducere tale grauamen, & per con-
ſeq̃ns contract' non vr̃ licitus, vt ſtatim dicã. j̃. in ver.
129 ĩ ſumma. ¶ Trigeſimotertio q̃ro, † emit. T. à. S. oues,
aut vacas, quas ille non habet, & credit, vel ſcit ip-
ſum illas non habere; ꝓ tali emptione dat aliq̃ pecu
niæ q̃titatem. S. & vt quaſi ab alio tertio emiſſet, lo-
cat illas pro certa annua penſione, vel ſaciens ſoci-
dam ſicam, ſeu in nube, grauat. S. an contract' ſit illi
citus? Et dicendum eſt, quòd ſic, in q̃tum ipſe ſciret.
S. carere dictis ouibus. Sec' ſi arbitraretur illum hr̃e.
130 Facit qđ dicã. j̃. de canib'. ¶ Trigeſimotertio q̃ro, †
pone, tradit. T. S. xx. oues tenendas in ſocidã ad tres
annos, cum conditione, ꝙ ipſe. S. teneatur ipſas, & ip
ſarum ſęt', & fruct' cum diligentia ſuis expenſis con
ſeruare, cum hoc, ꝙ in fine triennij fruct' oẽs diuidã
tur per mediũ; ſed. T. in fine triennij debeat rehabere
oues ſuas principales, & æqualentes. Si tñ oues ipſæ,
vel aliqua ipſarũ, vel earũ fructus perirent culpa, aut
dolo ipſi'. S. vel cuſtodientis ab eo deputati, ꝙ peri-
culũ pertineat ad ipſum. S. ſed ſi caſu fortuito, aut di
uino iudicio periſſent, tunc dãnum pertineat ad ip-
ſum. T. an contract' ſit licit'? Et dicendũ, ꝙ ſic; qa hic
T. non vult oĩnò, ꝙ capitale ſit ſaluũ; ſed vult dãnum
Cõis opi. ad ſe ptinere, ſi ſine culpa, aut dolo perierunt; & hoc
cõiter* affirmãt Theologi. ¶ Trigeſimoquinto, q̃ro,
131 qa † ſępius facta eſt mẽtio de periculo, pone, ꝙ aliqs
dedit oues, aut vacas in ſocidã ad qnquennium, vt
eſt conſuetudo; & conuenit vt oues, & fruct' earum
in fine qnquenij per mediũ diuidãtur, contigit, ꝙ in
terim oẽs oues naturaliter perierunt, an ad recipiẽ-
tẽ ſpectet aliqua pars dãni? Hęc. q. nõ pertinet prĩci
paliter ad materiã nr̃ã, licet Doc. cõiter interſerant
Bal. in. l. 1. C. ꝓ ſoc. hac. q. tractat, vide ibi pleũ latiſs.
¶ In ſumma, circa prædictã materia ego arbitror ta
lem indubitabilem poſſe dari regulã, ꝙ quotieſcũq;
in cõtractu ſocietatis, aut ſocidę admiſcetur mutuũ
232 verũ, aut velatũ. Exẽplum † veri mutui, vt puta; dedi
tibi oues in ſocidã, & mutuo tibi. l. Exẽplum velati,
ſi interuenit aliqua extimatio, hñs admixtã condi-
tionem, per q̃ extimatio videatur ſapere mutuũ. vt
s̃. pluries dictũ fuit. Qđ ſi rõe mutui veri, aut velati,
alteri' ſocij, vel recipiẽtis ad ſocidã, conditio reddit̃
deterior, q̃ ſit natura ſocietatis, & ſocidę; contract' ẽ
illicit'. Verbigrã; eſt conſuetudo cõis, ꝙ oues tenean
tur in ſocidã ad qnquẽnium, tradens oues in ſocidã
mutuat. l. & vult, quòd ille teneatur vſq; ad ſex ãnos,
& ſic ipſum grauat in vno anno de medietate ſua ĩte
gra, q̃ oportuiſſet alteri finito. v. anno in ſocidã dare,
quo caſu ſm̃ conſuetudinem recipientis in vno anno
lucrat' fuiſſet. v. partem; nã oẽ emolumentum. vj. an-
ni ꝓ ea parte, q̃ pertinuiſſet ad recipientem in ſoci-
dã, vr̃ accedere ſorti, & mutuo vero, vel velato, & ſic
vſura eſt, vt dixi. s̃, Et facit qđ dicã. j̃. in materia lo-
cationis. & ĩ art. de contract. vſurarijs rõne acceden
tię ad ſortẽ. Si võ rõne ęſtimationis, aut mutui veri,
aut velati, non reddit̃ conditio recipientis deterior
ſm̃ verã naturã ſocidæ, & ſocietatis, contractus non
eſt illicitus. Et ſic ẽt p contrariũ, ſi recipiens in ſoci-
dã mutuaret dãti, vel ab ipſo dãte tenebat̃ recipere
pecuniã in pñti, & ſacit ſibi dilationẽ ad certũ tp̃s,
& paciſcit̃ circa ſocidã, ꝙ non teneat̃ tenere, niſi ad
4. annos, & in fine. 4. anni debeant aĩalia diuidi per
medium, & certè ex parte recipientis contractus eſt
vſurari'; rõnes patent p contrariũ. Expeditis ꝑdictia
art. pertinentib' ad materiã ſocietatis. & ſocidę trã-
ſeam' ad alios contract', q vñr tenere mixtã naturã ĩ
ter contractũ ſocietat. & location. & hoc ſequamur
132 ſm̃ pręmiſſum ordinem. qq. ¶ Trigeſimoſexto q̃ro, †
pone dedit. T. S. vnum par boum cũ pacto, ꝙ. S. quo-
libet anno, det ſibi ſtarios. xx. frumenti, an contract'
ſit licit'? Sol. dñr Doc. cõiter*, ꝙ aut locatur opera Cõis opi.
bouum, & eſt licit'; qa boues deteriorãtur periculo,
& dãno locantis. Si verò locans vellet illos recupare
ꝑtio quo fecit illos extimari, nec vult ſubire pericu-
lũ deteriorationis; ſed ſolum vult ſubire periculum
diuinũ, & mortis nãlis, & eſt illicitus. Hoc tenet D.
Ant. in. c. ſi. j̃. eo. Allegat not. 14. q. 3. pleriq;. & quod
not. in. c. in ciuitate. j̃. eo. & ſeqnit̃ D. Laur. in repe. d.
c. conſuluit. j̃. eo. in. 23. q. ¶ Trigeſimoſeptimo q̃ro,
134 pone, ꝙ. S. tradit boues. T. cum pacto, ꝙ damnum,
& lucrum iporum boum ſit cõe, ẽt ſi ſit dãnum dete
riorationis, vult tñ. S. à. T. quolibet ãno ſtarios. x. fru-
menti, an contract' ſit licitus? D. Laur. in. d. repet. &
in. d. q. vet. ſed hic inſurgit. Arguit primo; ꝙ ſit licit'.
Monetur, qa in caſu ꝑced. qñ ad tradentem boues,
ptinet ĩtegrũ piculũ, licitè recipit ſtaria. x. frumẽti;
ita, & ĩ caſu iſto poſtq̃ ſubit medietatẽ piculi, & dãni
licitè recipit dicta ſtaria. Facit. l. q̃ đ tota. ff. đ rei vẽ.

In

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

In contrarium tamẽ allegat, quia ex quo S. vult medietatem damni ad T. pertinere. Inſuper vult, quòd ſibi ſoluantur x. ſtaria annuatim; perinde videtur eſſe, ac ſi vellet capitale eſſe ſibi ſaluum, & partem lucri habere, quod eſt reprobatum. Concludit tandem, quòd aut contractus eſt celebratus taliter, verbi gratia, locauit S. boues, vt T. cum illis araret, vel plauſtrum duceret, vel quid ſimi. & quòd omne emolumentum eſſet etiam ipſius T. præcipuum; ſed ſi boues in fine anni eſſent deteriorati, & ſic minoris valoris, T. teneretur pro medietate; ſi autẽ melioris, medietas lucri cederet ad vtilitatem T. & profectò cootractus eſt licitus, quãquam S. velit etiam ſtarios x. frumenti quolibet anno. Moueor; quia ſiue quis dicat iſtum contractũ locationis, ſiue ſocietatis, eſt licitus; nam ſi locationis, vt puta; operarum bouum, contractus erit licitus rõne deteriorationis. Nec obſt. ꝗ pro medietate T. ſubeat damnum deteriorationis; quia ſatis eſt, quod pro illa dimidia, & illius reſpectu nihil ſoluat; ſoluit enim x. vbi ſi oihil ſubiret dãni, ſolueret xx. Item ſicut ſtat ad lucrum, debet ſtare pro ea parte ad damnũ. Præterea licet ſoluat x. tamen longè plus poteſt lucrari; licet iſta ratio non ſit multum concludens, tñ cum iſte T. totum emolumentum ex operis proueniens recipiat, videtur contractus licitus. Ita vt reſpectu vnius bouis ſit contractus locationis, cuius deterioratio pertinet ad ipſum dantem, reſpectu alterius videtur eſſe quædam ſocietas, & maximè habita cõſideratione hinc inde; & ſic vult contractũ fore licitum, arg. no. in ſim. in c. ad quæſtiones. de rer. perm. Et ſi velles dicere, quod iſte ſit contractus meræ ſocietatis, tunc ẽt licitus eſſet; quia capitale ſtat ad dãnum, & lucrum vtriuſque. Nec obſt. quod S. habeat x. præcipua omni anno, quia etiam T. habet præcipuum omne emolumentum proueniens ex operis bouis. Facit c. 1. & quod ibi no. ſ. de feu. Vnde lucrum incertũ quod poteſt eſſe magnum, cum lucro certo quod eſt paruum adinuicem compenſabitur. Aut talis cõtractus celebratur ſub hac forma, vt puta; quia debeant partes adinuicem cõicare dãnum, & lucrum, ẽt capitalis & operarum, cum hoc, quod dans boues debeat recipere x. ſtarios frumenti: & in hoc caſu diſtinguendum eſt ſecundum præfatum D. Laur. quod aut vnus ponit perſonã operaotem, & alter boues; aut ambo ponunt perſonam operantem, & vltra hoc, vnus ponit boues. Primo caſu, aut opera perſonæ pręponderat bobus, ſeu eorũ valori; aut econtra, aut eſt æqualitas in vtriſque. Primo caſu, cõtractus præſumitur celebratus in fraudem vſurarum. Et licet hic non interueniat mutuum, tamẽ illi x. ſtarij videntur dari pro mutuo velato; nam perinde eſſe videtur, ac ſi dans boues extraneos mutuaſſet dimidiam partem pretij pro x. ſtarijs frumenti, & recipiens illos poſuiſſet in ſocietate. Facit ꝗ not. in d. c. in ciuitate, & c. conſuluit, & c. fi. ĵ. eo. In ſecundo caſu, cõtractus videtur licitus, nec ex alijs circunſtantijs aliud dicendum eſſet, ſecundum no. in c. ad noſtram, de emp. & vend. & c. illo vos. de pign. non enim eſt inconueniens, nec cõtrà naturam ſocietatis, vt l. ſi oon fuerint. ff. pro ſoc. & Inſti. eo. §. de illa. Faciunt quæ dixi ſ. in artic. ſocietatis. Hoc tamen temperaodum arbitror, ſi modo quis deberet recipere illos x. ſtarios de lucro exiſtente. Secus autẽ ſi ſimpliciter, quia tunc non exiſtente lucro omnibus hincinde penſatis, non poſſet iſte licitè recipere illos x. ſtarios, quia eſſet contra naturam ſocietatis, vt vnus lucrum, & alter damnũ pateretur. Vnde ſi ex tali ſocietate nullum lucrum perceptum fuiſſet, nõ deberet iſte aliquid uelle. Aliàs autẽ videretur potius velle ex mutuo velato, & per conſequens contractus eſſet illicitus. ¶ In tertio caſu arbitror dicendum, quod ſi de lucro conueniret, quod ille perciperet ſibi x. ſtarios pręcipuos frumenti, ꝗ quãquam æqualitas non ſeruaretur in ſocietate, & ſic hoc reſpectu contractus videatur illicitus, tamen nõ uidetur poſſe dici vſurarius. Et maximè hoc dicendum eſſet, ſi quaotitas recipienda per prius per vnum de lucro celebrato, non eſſet certa; ſed eſſet præcipienda per nomina quotitatiua; vt puta, quod prius reciperet ſextam, aut decimam partẽ totius lucri; deinde reliquum diuideretur per medium; nã ut dixi, contractus ex ſui forma non poteſt dici vſurarius, licet pactum inæqualitatis in ſocietate nõ ſit laudabile, vt dixi ſup. q. 27. & præced. Et hæc procedunt, ſi modo dans boues æſtimatos non haberet intentionem malam, quaſi ad mutuum. Sed ſi dans boues æſtimatos, vellet in caſu prædicto prius recipere x. ſtarios noo habito reſpectu, ſi ſupereſſent in lucro, tunc dico, ꝗ contractus omnino eſt illicitus; vt patet ex prædictis. Si verò vnus poneret perſonam, & boues æſtimatos, alter verò poneret perſonã tantum, ſi ponens boues æſtimatos vellet prius recipere x. ſtarios frumenti, an contractus eſſet licitus. Videtur dicẽdum, ꝗ ſi periculum deteriorationis pertineret ad ponentem boues, contractus eſt licitus, vt patet. Si verò periculum eſſet cõe, tunc diſtinguerem, an illos ſtarios frumenti vellet ſibi omnino ante capere, an vellet duntaxat ex lucro prius capere, vt dixi in præced. caſu. Et ita arbitror in caſibus prædictis dicendum, quicquid dicat D. Laur. Dicunt etiam Theologi, quod quotieſcunque id quod recipitur ex bobus, correſpondet æquiualenti vtilitati, quam recipiens boues ex ipſis bobus poteſt recipere, contractus eſt licitus. Aliàs ſecus. Et ſimiliter dicunt, ꝗ licitus eſt contractus illorum, qui dant boues ad quartum, hoc eſt lucri, & damni; dummodo locans laboranti promittat ſe ſatisfacturum competẽter de labore, & expenſis, ſi inde operans nullum lucrum fuerit conſecutus. Et ex prædictis clare patet, quod non eſt licitus cõtractus, ſed omnino vſu-
535 rarius illorum, qui dant † boues ad colaticum, ſecũdum vulgare noſtrum, cuius natura eſt hæc, vt boues dentur æſtimati, & dans nullum debet recipere damnum, vel periculum; ſed debet recipere certam quantitatem frumenti. Et ex his habes expeditum hũc articulum, mixtũ quaſi ſocietatis, & locationis.

Valete, & plaudite, &c.

LAVS DEO.

314

FINE

R. SALVA[illegible]EZZA
RESTAURO . 1976
Via Val Sassina, [illegible]
Tel. [illegible] 223